illi peccabāt moꝛtalit̃ in ſcandalizando in actu ſm
In ꝯtrariū ſe licito: ḡ habet̃ ꝓpoſitū. Sꝫ i ꝯtriū hꝰ obijcit̃ ꝑ h̄ qᵭ
ꝑmo. ᵭꝛ Mar. 18. vbi dixit xp̄s petro: Uade retro me ſa-
thanas/ſcandalū mihi es: qꝛ nō ſapis q̄ dei ſunt. Et
tn̄ gloſa dicit ibi: et mihi: ⁊ eſt gloſa Bede qᵭ mihi
videt̃ erroꝛ ap̄li ex pietatꝭ affectu veniēs: poſtq̄ꝫ ex i-
centiuo diaboli: ḡ petrꝰ ſcandalizauit/⁊ tn̄ nō moꝛ
Cōfirmatō taliter peccauit. Sꝫ tn̄ alia gloſa dicit ibi/nō putat
poſſe fieri vt dei filꝰ occidat̃: ſꝫ hoc nō eſt cōtra ꝓpo-
ſitū: qꝛ etiaꝫ ſi det̃ peccaſſe moꝛtalit̃ ꝑ infidelitatē:
qᵭ tn̄ nō eſt verū: nō tn̄ peccauit moꝛtalit̃ ꝑ ſcanda-
2o lū/ vt videt̃ pꝛima gloſa innuere. Adhuc pctā q̄dā
ſunt in genere ſuo moꝛtalia: q̄dam aūt in genere ſuo
venialia. cū igit̃ ſcandalū adiunctū alijs pctīs videa
tur qn̄qꝫ eſſe veniale ⁊ qn̄qꝫ moꝛtale/videt̃ ꝙ ſcāda-
3o lū ſit qn̄qꝫ veniale ⁊ qn̄qꝫ moꝛtale. Adhuc vnū pec
catū eſt vnīꝰ voluntatꝭ ⁊ vnīꝰ actꝰ: ſꝫ ſcandalū ē ad
iunctū eidē actui pctī ⁊ eidē voluntatati ⁊ nō hꝫ vo
luntatē ⁊ actū diuiſa/vt ſupꝛa patuit: ḡ videt̃ ꝙ nō
ſit differētia pctī ſm ſe: vel ſi eſt ꝙ non incidat in aliā
differentiā q̄ꝫ illā cōtra peccatū peractū ſuū veniale
vel moꝛtale determinat̃: ſed nō om̄e tale eſt moꝛtale
Solō. ergo nec ſcandalū ſꝑ eſt moꝛtale. Rn̄ſio dōm ꝙ ſcā
dalū qn̄qꝫ eſt moꝛtale ⁊ qn̄qꝫ veniale: moꝛtale autē
eſt tripl'x vt mihi videt̃. ſ. ex cōiunctiōe cū moꝛtali: et
hoc ptꝫ cuilibet ꝑ ſe. Et qn̄qꝫ hꝫ diuiſionē ſpēal' volū
tatis ⁊ intentiōis deijciendi ꝓximū in moꝛtale: et h̄
iterū ptꝫ. tertio etiā qn̄ cōiungit̃ actui q̄ ex circūſtan
tia poteſt credi moꝛtalis ꝓbabilit̃ licet nō ſit quo ad
agentē: qꝛ tunc negligentia ⁊ incōſideratio agentis
facit illum actū eſſe peccatū moꝛtale/ſicut fuit pctm̄
Coꝛintheoꝝ q̄ in ydolo recumbebāt ad manducan-
dū ydolotitū tꝑe quo in honoꝛe ydolis talis ritꝰ ob
ſeruabat̃: tunc em̄ om̄is infirmꝰ ignoꝛans fidē mā-
ducantis ſm cōmune iudiciū nihil aliud poterat iu-
dicare q̄ꝫ comederent ad honoꝛandū ydolū. Et cum
doctoꝛ fidei eſſet edificabat̃ etiā diſcipulꝰ ad mādu-
candū in honoꝛe ydoli: ⁊ ideo ſuo fratri actiue dedit
cauſam ruine ꝑ pctm̄ infidelitatis. Alio tn̄ mō quo-
cūqꝫ fiat eſt pctm̄ veniale. Et hoc dico ſine p̄iudicio:
Ad pꝛimū qꝛ foꝛte alteri plures modi moꝛtalis ſcandali occur
et 2m rent/ſꝫ mihi modo nō ſubueniūt pl'es. Ad duo ḡ ꝑ-
Ad 3m ma dōm ꝙ loquunt̃ ibi ſctī tm̄ de ſcandalo moꝛtali
non veniali. Ad aliud dōm ꝙ verū eſt ꝙ q̄ directe
agit ad leſionē aīe plus nocet q̄ꝫ ſi noceat coꝛpoꝛalit̃:
nō tn̄ ſequit̃ ꝙ plꝰ peccet: qꝛ pctī quantitas nō attē-
dit̃ ex quantitate nocumēti/ſꝫ potiꝰ ex q̄ntitate de-
foꝛmitatꝭ in actu ⁊ radice ⁊ volūtate peccātꝭ. Q͛ au-
tem ita ſit plane ptꝫ: qꝛ nocumētū eſt in altero/ ⁊ nō
in peccāte frequent̃ ⁊ quātitas pctī accipit̃ ex his q̄
ſunt in peccāte. Si tn̄ det̃ ꝙ etiā penes nocumentū
ſumat̃ defoꝛmitas q̄dā actꝰ/ſicut verū eſt tūc dicen
dū eſt ꝙ adhuc nō vadit argumētū: qꝛ ad nocumen-
tū coꝛꝑale agit q̄s directe intendēs ꝑ voluntatē no-
cendi/ſꝫ ad nocumentū ſpūale in ſcandalo cōiuncto
alij pctō nō agit directe intendēs: ſꝫ coincidit cū pec
Ad obiectō cato ſuo. Si aūt eēt ſcandalū ſpēalit̃ intentū/⁊ eſſet
nē ꝑmā ⁊ ſe ad moꝛtale pctm̄ tūc nō eſſet ratio cōcedenda. Ad
cundam aliud dicendū ꝙ cū diffinit̃ ſcandalū ꝑ ruinā accipi-
tur ruina cōit̃ ad ruinā abſolute q̄ eſt moꝛtale pctm̄
⁊ ad ruine occaſionē q̄ eſt veniale: ⁊ iſta diffinitio cō-
Ad ꝑmū in uenit vtriqꝫ: tn̄ ꝑ priꝰ cōuenit pctō moꝛtali. Ad ali
cōtrariū ud qᵭ obijcit̃ de petro dicendū ꝙ ſcandalū ſumitur
ibi equiuoce in cōparatōne ad ſcandalū de quo nos

loquimur: eſt em̄ obex interiꝰ in recta via moꝝ ſcā-
dalū/de quo querit̃ hic a nobis. Scādalū aūt qn̄qꝫ
dicit̃ obex letitie vel equalitatis affectꝰ: ⁊ ſic quod-
libet cōturbās dicit̃ ſcandalū: ⁊ hoc mō petrꝰ dicit̃
ſcandalū xp̄i: qꝛ q̄ntū eſt de ſe turbabat iter ſalutis
nr̄e. Et hoc mō xp̄s cōturbans ſcribas ⁊ phariſeos
dicit̃ ſcandalizaſſe eos in vita. Et dicit Matth. 17
ad petrū de accipientibꝫ cenſū. Ne aūt ſcādalizemꝰ
eos vade ad mare ⁊c̄. i. ne cōturbemꝰ eos. Quidam
tn̄ hoc aliquantulū diſtinguūt. ſ. ꝙ eſt ſcandalū ma
teriale ⁊ foꝛmale: materiale vocant in quo aliq̄s ſua
culpa nō facientis vitio ruendi accipit occaſionē: et
hoc mō dicūt xp̄m ſcandalizare: foꝛmale aūt qn̄ ſuo
vitio dat ruēdi occaſionē. Et vtreqꝫ diſtinctōes con
iūcte puto ꝙ veriores ſint q̄ꝫ altera tm̄ ꝑ ſe: q̄cq̄d aūt
ſit dōm ꝙ petrꝰ nō peccauit moꝛtaliter ſcandalizan
do: qꝛ impedimentū redēptiōis qᵭ nitebat̃ obijcere
nō ꝓdijt niſi ex pietate: qꝛ xp̄m nolebat pati/⁊ tn̄ ge
nus humanū redimere: ⁊ hec q̄dem cōpoſſibilia fue
rūt: ſꝫ etiā ſi nō eſſent cōpoſſibilia tūc vnū eoꝝ pote- Ad ꝯfirma-
rat ꝑ actū anime ſeparari ab altero. Ad aliud dōm tionē ᵭꝛ ſic:
ꝙ gloſa dicit ꝙ petrꝰ nō erat infidelis: qꝛ ſubito ter-
ritꝰ ad verbū dei nō ꝑtractauit nec cōtulit: ⁊ iō ſta- Ad alia ſil'.
tim a dn̄o coꝛreptꝰ accepit diſciplinā. Ad aliud di-
cendū ꝙ in veritate ſcādalū et eſt moꝛtale ⁊ veniale:
diuerſis modis vt dictū eſt: ⁊ tn̄ nō ſequit̃ ꝙ pctm̄
ſcandalizantis ſit duo pctā: ſed mgr̄ ꝑpoſitiuꝰ dice-
bat talia pctā duplicia vel cōpoſita/qn̄ in vno actu
ſunt due vel plures defoꝛmitates ex coꝛruptionibꝫ
diuerſis diuerſaꝝ circūſtantiaꝝ: ⁊ iō etiam ſcanda-
lizanti pena ſeparata nō iniungit̃: ſꝫ tm̄ vt exemplo
pene iniuncte ꝓximū edificet. Et hoc trahit̃ hic ᵭ lit
tera vbi ᵭꝛ id cum agit qᵭ nō ſolū ſibi ꝓſit ad ſalutē
ſed etiam ꝙ ſit exemplū ceteris. Et per hoc ptꝫ ſolu-
tio omniū obiectoꝝ.

An ſcādalizare aliquo mō cōueīat bonis. Arti. L

Q uinto querit̃ vtrū ſcandalizare aliquo mō F3
cōueniat bonis: de xp̄o ei ᵭꝛ Lu. 2. Ecce po Arg. ꝑmo
ſitꝰ eſt hic in reſurrectionē ⁊ in ruinā multo
rū in iſrl': occaſio aūt ruine eſt ſcandalū: ḡ xp̄s ſcāda
lizauit multos: ḡ ⁊ alij ſctī poterant ſcandalizare. 2o
Itē ſcitis ꝙ phariſei audito illo v̄bo ſcādalizati ſūt
ergo xp̄s ſcandalizauit phariſeos: ḡ ⁊ alij ſctī poſſūt 3o
hoc facere. Item Eſa. 28. et. 1. Pe. 2. Ecce pono in
ſyon ſummū lapidē angularē ⁊c̄. ⁊ ſequit̃ q̄ credide
rit nō feſtinet: q̄ſi diceret ſi feſtinat impingit ⁊ cadit.
cōſtat aūt ꝙ xp̄s loquit̃: ḡ xp̄s fuit occaſio ruine in 4o
iudeis/ḡ ſcandalizauit. Item. 1. Pe. 2. ᵭꝛ ꝙ xp̄us 5o
erat lapis offenſiōis ⁊ petra ſcandali ḡ ⁊c̄. Adhuc
de anthonio legit̃ ꝙ q̄daꝫ venatoꝛ ſcandalizatꝰ fuit
in eo ꝙ remiſſiꝰ ſe haberet deambulando cū fratri-
bus ꝑ ſiluā: ḡ bonis qn̄qꝫ accidit alios ſcandaliſare. In ꝯtrariū
Sꝫ in cōtrariū obijcit̃ ſic: qꝛ cōtraria ſūt ꝓuocare ꝑmo
exemplis ad bonū ⁊ ꝑ exempla a bono retrahere/et
ad malū ꝓuocare: ſed ſancti tenent̃ exemplis reuo-
care a malo ⁊ ad bonū ꝓuocare: ḡ nō cōpetit his exē
plis a bonis retrahere ⁊ ad malū ꝓuocare. Pꝛoba
tio ꝑme eſt qꝛ cōtrarijs fiūt. ſ. bono ⁊ malo. Pꝛoba
tio ſcd̄e eſt ꝙ dicit dn̄s Matth. 5. Sic luceat lux ve
ſtra coꝛā hominibꝫ vt videāt oꝑa veſtra bona/ ⁊ glo
rificēt patrē veſtrū q̄ in cel' eſt. Rn̄ſio dōm ad h̄ ꝙ Solō.
ſcandalū eſt materiale ⁊ foꝛmale: materialiter autē ad q̄ttuoꝛ
facti ſunt ſancti quibuſdā ſcandalū ſꝫ foꝛmalit̃ nul- ꝑa obiecta.

li. Et q̄d ſit ſcādalū materiale/ ⁊ q̄d formale dictū ē ſupra. Et ꝑ hoc p̄z ſolutio ad ea q̄ obĳciūt̄ de xp̄o

Ad 2m Ad aliud qđ obĳcit̄ de anthonio dōm ꝙ in veritate nō fuit niſi materia ſcandali: q: nō in illicito actu malū exemplū dedit: ſ; poſt nimiū rigorē eduxerat frēs ad recreationē: vnde ille venator nō ſcandaliſabat̄ ad aliq̄d illicitū: ſ; putabat aliq̄d min⁹ eē de bono religionis in eis q̄ȝ crediderat: ⁊ iō curauit eum beat⁹ Anthoni⁹ ꝑ tenſionē arc⁹/ q̄ ſi vltra q̄ȝ curuabilis ſit tenderet̄ frangeret̄. Et ita dixit eſſe de v̄tute ⁊ robore hoīs cui ſi pl⁹ imponat̄ q̄ȝ ferre pōt franget̄ virtus ei⁹/ ⁊ robur nō poterit ſuſtinere.

Arti. LI. Q3 **Quorum eſt ſcandaliſari.**

Arg. p̄mo ſ Exto q̄rit̄ quorū ſit ſcandalizari: videt̄ autē ꝙ oīm/ qđ em̄ eodē mō ſe h; agens ⁊ patiēs eodē etiā modo ſe habēs (vt dicit phs x. ethicoꝝ) ſemꝑ idē facit: malū aūt exemplū vno mō ſe habet quantū ad ſpēm mali: ⁊ omis intuens ſm ꝙ intuens eodē mō ſe habet: ḡ videt̄ ꝙ ſi vn⁹ ſcandalizat̄ et oēs ſcandalizent̄: ḡ oīm eſt equalit̄ ſcandalizari.

2o Itē cōſtat ꝙ oīs malū exemplū dans ſcandalizat hoc ipſo vt p̄z ex ꝓbatis: vt igit̄ grāmatice q̄s obĳciat cū ſit verbū tranſitiuū/ ⁊ nō eſt quo trāſeat act⁹ ei⁹ niſi in paſſiuū neceſſe eſt ꝙ aliq̄s ſcandalizet̄: nō aūt ſcandalizat̄ niſi intuens eū: ergo oīm intuentiū ꝑ hoc ꝙ intuentes ſunt eſt ſcandalizari: ſ; illi ſunt indifferent̄ oēs: ḡ oīm eſt ſcādalizari.

In ꝯtrariū p̄mo. Sȝ cōtra Matthei. 18. vbi loquit̄ dn̄s de ſcandalo nō videt̄ loqui niſi de ſcandalo puſilloꝝ: ḡ puſilloꝝ eſt ſcandalizari: ſed nō omnes ſunt puſilli: ḡ nō oīm eſt ſcandalizari.

2o Adhuc gloſa ibidē dicit ꝙ puſilloꝝ eſt ſcādalizari nō ꝓuectorū ⁊ ꝑfectorū.

3o Adhuc. I. Corin. 8. videtur apl's velle ꝙ infirmoꝝ ſit ſcandalizari: dicit em̄ ſic. Cōſciētia ipſoꝝ cū ſit infirma polluit̄: ⁊ ita peribit infirm⁹ in tua cōſcīa frat̄ ꝓpter quē xp̄s mortu⁹ eſt.

4o Adhuc ꝓuocari ad malū alteri⁹ exemplo nō eſt habentis habitū cōfirmatū ad bonū: ḡ nō eſt ipſorū inclinari ad malū alioꝝ exemplo.

5o Adhuc in ſcđo ethicoꝝ dr̄ ꝙ aliter ſapientes plebis paſſi ſunt ad helenā: ⁊ aliter iuuenes in cōcupiſcētia viuētes: ſapiētes em̄ viſam fugerūt ab ea magis: ſ; iuuenes attrahebant̄: ḡ multomag' hoc cōpetit ꝑfectis ad viſum malū: ḡ videt̄ ꝙ ipſoꝝ nō ſit ſcandalizari.

Solo ad p̄mū Qđ cōcedim⁹ dicentes ad primū ꝙ paſſiua nō ſunt eodē mō diſpoſita niſi quantū ad extriſec⁹ rōnem: hoc eſt q̄ntū ad ſolū videre: ſed q: viſus non eſt cauſa ſcandali paſſiui niſi adiuncta cōcupiſcētia mali ⁊ cōſenſu: iō nō ſequit̄ ꝙ ſcandalizent̄ illi l; alĳ agant ad ſcandalū. Et eſt ſile ꝙ ignis cōburit/ ⁊ tn̄ aliter ⁊ aliter cōburit̄ ab igne aridū/ ⁊ aliter viride.

Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ in grammatic; ſufficit mod⁹/ ⁊ ſi nūq̄ȝ res deſit/ ſicut lapis grāmatice dr̄ ledens pedē ⁊ ſi nūq̄ȝ ledat/ ſic dr̄ verbū tranſitiuū: q: quantū eſt de ſe tranſit/ ſed tamē realiter nō ſemꝑ ex actiuo poteſt inferri paſſiuū. ſ. quādo nihil ſuſcipit de actione agentis a ſua immutatiōe: ⁊ ita eſt hic: ⁊ ideo nō ſequit̄ ſm rē/ iſte ſcandalizat/ ergo ille ſcandalizat̄ vel aliq̄s ſcandalizat̄. Nec ecōtrario etiā valet: iſte ſcandalizat̄: ḡ aliquis ſcandalizat eū: ſicut p̄z i ſcādalo materiali: q: ſcandalizati ſunt iudei: ⁊ tn̄ dn̄s noſter ieſus xp̄s non ſcandalizauit eos.

Arti. LII Q3 **Que ſunt illa que dimittenda ſunt propt̄ ſcandalum.**

ſ Eptimo querit̄ q̄ dimittenda ſint ꝓpter ſcādalum paſſiuū: q: actiue null⁹ debet ſcādalizare: videt̄ em̄ ꝙ oīa ad ſalutē nō ꝑtinentia Arguit̄ p̄o. omib; em̄ talib; melior eſt tranquillitas ꝓximi: ergo omib; talib; ꝑeligenda tranq̄llitas ꝓximi: ergo anteq̄ȝ turbet̄ omīa ad ſalutē nō ꝑtinentia debēt dimitti.

2o Adhuc de beato Bernardo legit̄ in vita ſua ꝙ moriēs dixit/ Nulli vnq̄ȝ ſcandalū feci/ ſ; q̄n incidit ſedaui vt potui: ḡ videt̄ ꝙ nl'la ꝓ re nō ꝑtinēte ad ſalutē debet quis facere ſcandalū.

3o Adhuc ꝓximus debem⁹ diligere vt noſipſos/ ſ; noſipſos ita diligimus ꝙ ꝓ re tp̄ali nolum⁹ ab alĳs cōturbari vl' ſcandalizari: ḡ nec aliū ꝓ re tp̄ali ſcandalizare debem⁹.

4o Sȝ ſm hoc videt̄ ꝙ nō liceat repetere ſua cū ſcandalo: q: ſine repetitiōe ſuoꝝ eſt bene ſal⁹. Item videt̄ hoc. I. Coꝝ. 6. vbi dr̄: Quare nō magis iniuriā accipit;: ḡ videt̄ ꝙ iniuria ſit poti⁹ ſuſtinenda q̄ȝ litigandū in iudicio ad rehabendū ſua.

5o Itē Hebreoꝝ 10. Rapinā bonoꝝ veſtroꝝ cū gaudio ſuſtinuiſt; arbitrantes habere meliorē ⁊ manentē ſubſtātiā: ex h̄ em̄ ſequit̄ idem.

In ꝯtrariū p̄mo Sȝ cōtra hoc iterū videt̄ eſſe: quia nulli p̄ſtandū eſt incentiuū ſup aliena delinquendi: ſed ſi ſua nō repetunt̄ dabit̄ incētiuū ſup aliena detinenda/ ⁊ hoc peſſimū eſt: ergo ſua ſunt repetenda/ etiā quantūcunq̄ȝ ille ꝑturbet̄.

Queſtiūcula Iuxta hoc vlteri⁹ q̄rit̄ cum opa miſcōie ſint meliora q̄ȝ iuſticie: opa aūt miſcōie aliq̄n ꝓpter ſcandalū dimittunt̄ ne credant̄ ea fieri intentōe vane laudis q̄re opa iuſticie ſil'r nō intermittunt̄.

Solo. Ad hoc ſine ꝑiudicio videt̄ mihi dicendū ꝙ bn̄ facit iniuriā patiens/ ſi ſuſtinet damnū ſine repetitiōe ſuoꝝ ſ; nō tenet̄. Et ꝙ dn̄s dicit tollenti tunicā etiā palliū relinquendū eē cōſiliū reputo.

Ad p̄mū in cōtrariū Ad hoc aūt qđ obĳcit̄ ꝙ nō eſt preſtandū incentiuū delinq̄ndi dōm ꝙ iſte nō preſtat: ſ; ille habuit q̄n aliena rapuit/ ſ; iſte per patientiā ſuſtinēdi pl⁹ eū ꝓuocat ab bonū q̄ȝ ꝑ repetitionē ſuoꝝ. Et hoc p̄z ex hoc qđ dr̄ Rom. 12. Si eſurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illum/ ſi ſitit potum da illi: hec em̄ faciens carbones ignis cōgeres ſup caput ei⁹/ noli vinci a malo ſ; vince in bono malū: ⁊ per plura alia q̄ in textu ⁊ in gloſa dicunt̄. Qr aūt nō teneat̄ p̄z ꝑ Gregoriū dicentē ſic ſuper illud Job. 39. Fruſtra laboraui ⁊c̄. cum curam rerū nobis itiner' neceſſitas imponit quidam dū eas rapiūt ſolūmō tolerandi ſunt: quidā v̄o conſeruata charitate ſunt ꝓhibendi. Nō tn̄ ſola cura ne noſtra ſubtrahāt: ſ; ne rapientes nō ſua ſemetipſos ꝑdant. Pl⁹ quippe ipſis raptorib; debem⁹ metuere q̄ȝ reb; irrationabilib; defendēdis inhiare. Illas nanq̄ȝ etiā nō raptas morientes amittim⁹. Cū illis vero ⁊ nūc cōditōis ordine: ⁊ ſi corrigi ſtudeāt poſt ꝑceptionē munerū gratie vn̄ ſum⁹. Quis autē neſciat quia minus ea quib; vtimur ⁊ plus debemus amare qđ ſum⁹. Si ergo ⁊ ꝓ ſua vtilitate raptorib; loquimur: iam nō ſolū nobis que tp̄alia: ſ; ipſis etiā que ſunt eterna vendicam⁹. Qua in re illud eſt ſolerter intuendū ne ꝑ neceſſitatis metū/ cupiditas ſubrepat rerū ⁊ zelo ſuccenſa ꝓhibitio/ ⁊ impetu immoderantiore diſtenſa vſq̄ȝ ad odioſe turpitudinē contentionis erumpat. Dūq̄ȝ ꝓ terrena re par a corde cum ꝓximo ſcindit̄ liquido apparet: q: plus res q̄ȝ ꝓxim⁹ amet̄. Ex his colligendo dicim⁹ ꝙ omnib⁹ licet repetere: ſed tn̄ et omnibus licet diſſimulare niſi in caſu aliquo ꝓbabiliter eſtimari poſſet ꝙ plus raptor timore iudicĳ q̄ȝ exemplo patientie corrigeret̄:

ad pmū q₂ ita loquiꝛ Gregori⁹. Ad primū ergo dicendū ꝙ
aliq̄ mō reducit ad ſaluté ita.ſ.inquātū cōpatiētes
primo magis ꝙ̄ reb⁹ ꝓprijs volum⁹ cū iudicio cor
rigi: ſic em̄ dn̄s etiam precepit maleficos cedi/vel ſi
corrigi deſperant p iudiciū deberet intendi vite trā
quillitas i alijs: q₂ ſine hac deo ſeruire nō poſſum⁹
Ad 2m ꝛ ſic repetitio ſuoꝝ reducit ad ea que faciūt ſalutem
Ad aliud dōm ꝙ hoc pfectoꝝ fuit qd fecit Bernar
Ad 3m dus: ꝛ forte ſciuit illos plus corrigi patientia ꝙ̄ iu
dicij diſtrictiōe. Ad aliud dōm ꝙ nos debem⁹ vel
le ꝙ cōturbemur ad pniam vel ad vite tranq̄llitaté
rehabendā quā rapientes aliena cōturbauimus: ꝛ
Ad in ꝯriū q₂ nō nobis debem⁹ velle ſufficit impédere ꝓximo.
Ad id qd in cōtrariū obijcit iam patet ſol'o. Tamē
q̄dam diſtinguūt ꝙ pfectis nō licet cū ſcandalo / ſed
impfectis licet cū ſcandalo repetere ſua. S₃ nō vide
tur ita dicendū ꝙ ſcandalū nō eſt hic niſi materiale:
q₂ licit⁹ act⁹ eſt repetere ſua: Et ex pte facient₃ eſt cō
turbatio iuſta/ꝛ vexatio pōt ſibi dare intellectū: vn̄
puto ꝙ omnib⁹ liceat ſi velint vel nomie ſuo vl' no
Ad 4m ꝛ quintū mine capituli ſui/vel ſui ꝓcuratoris ſua repetere:
Ad obiecta aūt alia patet ſolutio p añdicta.

Arti. LIII J₃ **An indulgentia percipiat in contritione vel confeſſione.**

D Einde querit de hoc qd dicit ibi [Indulgen
tiā dei niſi ſupplicatōib₉ ſacerdotū nequeat
Arg. pmo. ꝛc.ſ.b Videt em̄ ex hoc ꝙ indulgentia nō
pcipiat in cōfeſſione: q₂ ſupplicatio ſacerdotū nō eſt
Solo. in cōtritione/ſ₃ poti⁹ in cōfeſſiōe qd falſum eſt. Si
dicat ꝙ intelligit q̄ntum ad toti⁹ culpe dimiſſioné:
Obiectio nō in culpa tm̄ ſed etiā in pena debita: cōtra conſtat
ꝙ cōtritio aliq̄d delet de pena: pena aūt debita fini
ta eſt/ex quo dimiſſa eſt culpa: ꝛ cōtritiōis dolor eſt
aliquant⁹ q̄ delet penā aliquantā ꝛ ſit decima: ergo
ſi decuplet dolor ꝯtritiōis delet totā: poſſibile ē aūt
decuplari dolorē cōtritiōis: ḡ poſſibile ē totā penā
dimitti in cōtritiōe: ḡ in tali caſu nō ē neceſſaria ſup
2o plicatio ſacerdotū: nō ḡ generalit verū eſt qd dicit.
Vlteri⁹ videt ſequi ex dicto in lr̄a ꝙ forma abſolu
tōis facta a ſacerdote in cōfeſſiōe erit p modū ſuppli
3o cationis: ḡ videt ꝙ erret eccl'ia que abſoluit p enun
ciationē cōem indicatiuā qd falſum eſt. Adhuc cer
tiſſime ſacramenta cōſequunt finē ſuū: ſ₃ certe non
exprimit ꝯſecutio finis niſi p indicatiuū: ḡ forma ab
ſolutiōis debet fieri p indicatiuū ꝛ nō p ſupplicatio
nē ſacerdot₃: ſ₃ poti⁹ p abſolutionē indicatiue ſignifi
In ꝯtrariū pmo. catā pctōꝝ cōſequit veniā. In cōtrariū videt ēē pri
mo mod' loquendi in littera: q₂ ſupplicatio ſacerdo
tū poſtq̄ cōſequit pctōꝝ veniā nō pōt eſſe p indicati
uū modū/ſ₃ poti⁹ p depcatiuū modū: ḡ videt ꝙ for
ma abſolutiōis d₃ fieri depcatiue ꝛ nō indicatiue.
2o Itē in ſacris nō eſt alligata virt⁹ diuina/vt dic au
guſtin⁹: ḡ videt ꝙ ſi debeat ibi opari ꝙ opreat ope
rari p ſupplicatōnē: ḡ p ſupplicationē d₃ fieri forma
3o Adhuc pnia ordinat cōtra actuale: ꝛ illud non cu
rat de⁹ ſine nobis/ſed nos impotētes ſum⁹ ꝛ indi
gentes gratia: ḡ ſupplicatio d₃ fieri in ſacramēto ad
gratiā illam obtinēdā: ḡ ſupplicatiōis modo debet
Solo. fieri abſolutio a peccatis vt videt. Rn̄ſio dōm ad
ad pmū primū vt ſup ſepe dixim⁹: in cōtritiōe ptes etiā alic
pnie p hoc ꝙ ſunt in ꝓpoſito cōtriti opāt: ꝛ dāt vͥtu
tem cōtritioni/ſicut dicit Aug⁹/ꝙ fides redempto
ris etiā valuit anteq̄ eēt redemptor: q₂ licet nō fue
rit p naturā aſſumptā/fuit tn̄ in fide credentiū. Cū
igit cōfeſſio ſit in voto vere cōtritoꝝ opatur in voto
ad pcti dimiſſionē: ꝛ p pn̄s ibi operat ſupplicatio ſa
cerdotū. Et p hoc p₃ ſolutio ad primū. Ad aliud di Ad ſcdm et tertiū
cendū ꝙ nunq̄ fit pcti dimiſſio/ſine ſupplicatōne h̄
nō exiſtente: ſed bene pōt eſſe ꝙ dimittat q̄nq₃ ita ꝙ
actu ſupplicatio non accedit niſi vbi ſc₃ articul⁹ ne
ceſſitatis nō cōtempt⁹ religiōis excludit cōfeſſionē.
Ad id qd vlteri⁹ q̄rit dōm ꝙ forma abſolutiōis ꝓ
pter ſacramēti certitudinē d₃ fieri p indicatiuā enū
ciationē/ſ₃ ꝙ pcedit depcatio de bene eſſe eſt ſacra Ad pmū in cōtrariū
menti/ꝛ nō de eſſe. Ad id aūt qd cōtra obijcit dōm
ꝙ ſupplicatio d₃ hic ſupplex et deuotū miniſteriū ſa Ad 2m
cerdotū in foro pnie. Ad aliud dōm ꝙ l₃ nō ſit vio
lentia alligata gratia dei ſacramētis: tn̄ ineuitabili
tate ꝓmiſſiōis diuine ꝛ honeſtat₃ veritat₃ diuini di
cti ſacramentū ſp cōſequit effectū/niſi ſit fict⁹ q̄ reci
pit: ꝛ gratia iſti⁹ ineuitabilitat₃ ꝓnunciat indicati
ue: aliter em̄ oīa eccl'ie ſacramēta ſub dubio ponerē Ad 3m
tur. Ad aliud dōm ꝙ gr̄a dei inuocanda eſt ſup cō
uerſionē volūtatis: q₂ illa dubia eſt: ſed ſup effectū
ſacramenti nō eſt vnq̄ gr̄a dei inuocanda: q₂ h̄ eſſet
ſignū dubietatis toti⁹ fūdamēti eccl'ie: pōt tn̄ iam
inuocari gr̄a ad ſatiſfactiōe₃ ꝛ ꝑparatōe₃ recipient₃ ſa
cramēta: ꝛ ad ſctificationē materie ſacramētoꝝ: ſm
ꝙ ipm in debita materia ꝛ debita forma celebratu₃
habet effectū plenū quantū eſt de ſe ab omī d₃ ꝓ cō
ſtanti relinqui xp̄iano: nec aliquo mō de⁹ orād⁹ eſt
pro hoc ne ſub dubio fidē nr̄am ponere videamur.

An p ſigna ſiue ſcripta poſſit fieri cōfeſſio ꝛ an per interpretem. Arti. LIIII K₃

D Einde querit de hoc qd dicit ibi [Nō p ſcri Arg. pmo
ptū manifeſtāda ꝛc.ſ.c ſm em̄ h̄ hoies igno 2o
tel in gue nō poſſent cōfiteri. Itē nec muti Queſti. pa.
q̄ loqui nō pn̄t. Adhuc aūt q̄rit q̄n aliq̄s p interprē
cōfitet/vtrū interpres tenet celare ꝯfeſſionē ſicut ſa Obiectio
cerdos: videt ei ꝙ ſic: q₂ alit retraheret hoies mul
tos a cōfeſſiōe. Et celatio ꝯfeſſiōis/ vt infra habebi
tur ſit ideo ne retrahāt hoies a ꝯfeſſiōe: ḡ interpres In ꝯtrariū
tenet celare cōfeſſionē. S₃ in cōtrariū hui⁹ obijcit
q₂ ipe nō eſt ſacerdos ꝛ ſinguli ſacerdotes audita re
cipiūt ſub forma cōfeſſiōis: ḡ iſte nō recipit niſi ſicut
aliā rē mundanā/ſ₃ aliā rē nō tenet celare niſi velit Solo
vel ꝓmiſerit: ḡ nec iſtā. Rn̄ſio dōm ꝙ loq̄t de his ad pa duo
q̄ cōicant cum ſacerdotib₉ in potētia loq̄ndi ꝛ ydeo
mate. Alij em̄ p ſcriptū vel p ſignū p ſe vl' p interpre
tē poſſunt cōfiteri. Et p hoc p₃ ſolutio ad primū q̄ſi Ad q̄ſtiunculam
tum. Ad aliud dicendū ꝙ interpres debet p ſacer
dotē obligari ad reticendū: ꝛ ſi nō obliget tn̄ tacere Ad obiectū
tenet. Ad obiectū cōtra dicendū ꝙ ipe eſt ibi vt au
ris ſacerdot₃: ꝛ ideo cōicat in actu ſacerdot₃ p aliquē
modū ꝓpter neceſſitatē. ꝛ idō nō recipit hoc ſicut aliū
rumorē: ſ₃ potius vt cōfeſſionē q̄ omnino celāda eſt/
ꝛ tn̄ puniend⁹ eſt acriter ſi reuelauerit/ꝛ tn̄ reuelan
ti nō eſt credendū in aliquo pͥudicio cōfitētis.

An peccata aliq̄n dimittant in cōtritione aliq̄n in cōfeſſione. Arti. LV L₃

D Einde q̄rit de hoc qd dicit ibi [Etſi non ſta Arg. pmo
tim purgat ſit tn̄ veniale ꝛc.ſ.d Videt em̄
falſum qd dicit: q₂ multi ſūt q̄ etiā in cōtri
tiōe/a toto abſoluunt/ꝛ multi q̄ in ꝯfeſſiōe: ꝛ hui⁹ ſi
gnū eſt ꝙ marie magdalene nō eſt iniūcta aliq̄ peni q̄ſtiuncula.
tentia a dn̄o: ḡ multi ſtati purgant in cōfeſſiōe. Vl

teriꝰ q̄rit̄ de hoc qd̄ dicit ꝙ ſit veniale qd̄ cōmiſerat
mortale: dicit em̄ Auicenna ꝙ ſciūt artifices alchi-
mie ſpẽs tranſmutari non poſſe: ſ; diuerſe ſpẽs ſunt
pctī/mortale ⁊ veniale: ḡ vnū nō tranſmutat̄ in ali-
Soło. ud. Rn̄ſio dōm ad primū ꝙ loquit̄ vt frequent̄ q̄
ad p̄mū vt frequent̄ exigunt̄ om̄es tres pn̄ie ꝑtes. Vel me-
lius dicat̄ ꝙ loquit̄ vt ſemꝑ: ſ; tunc redeundū eſt ad
ſolutionē ſepe ſupra notatā .ſ. ꝙ ꝑtes pn̄ie operant̄
ſc; ꝓut ſunt in voto nō in actu tm̄: q̄ tunc verū eſt ꝙ
pctm̄ qd̄ cōmiſerat mortale efficit̄ veniale ꝑ taxatio
ad q̄ſtiūcłā; nē pn̄ie ꝯn̄te venia. Ad id qd̄ vlteriꝰ querit̄ dōm ꝙ
veniale d̄r tribꝫ mōis/ſicut in ſcd̄o diſt. xxxiiij. nota
uimꝰ .ſ. ex gn̄e vt ocioſum ꝟbū. ex euentu ſicut h̄ qn̄
mortali remiſſo ꝑ cōtritionē ⁊ ꝑ claues iniūgit̄ pe-
nitētia dās veniā in toto ꝑ ſatiſfactionē: tertio dicit̄
veniale qd̄libet in ſe mortale: ſi tn̄ h; aliq̄d in circū-
ſtātia q̄re pōt excuſari ꝑ veniā. Et hoc opponit̄ pec-
cato ad mortē qd̄ eſt in ſpiritūſctm̄. Eſt ei hoc mō ve
niale pctm̄/pctm̄ ex ignorantia vł' infirmitate ꝓce-
ad p̄mū ar- dens qd̄ d̄r in patrē vł' in filiū. Ad argumētū autē
gumētū. dōm ꝙ veniale ⁊ mortale nō ſunt diuerſe ſpẽs pctī:
⁊ hāc ꝓbatōnē q̄re ſupꝑ finē ſcd̄i. Si tn̄ hoc nō fiat ibi
hic dōm tūc ꝙ mortale nō mutat̄ in veniale ꝓut ve-
niale d̄r alia ſpẽs pctī diuidens pctm̄ cū mortali: ſed
delet̄ mortale ⁊ nullū veniale ſuccedit: ſ; q̄ reatus
nō totꝰ delet̄ immo manet debitū pene tꝑalis: ideo
d̄r mutari in veniale: ⁊ h̄ eſt ex euentu veniale. Et ē
ſiłe/ſicut ſi aliq̄s gr̄a iudicis vel ſenatꝰ abſoluit̄ a iu
dicio mortis/ ⁊ cōmutat̄ ei in iudiciū ſatiſfactōis pe
cunie vel alicuiꝰ alteriꝰ.

Arti. LVI An ſola iuſticia vtat̄ deus vel etiā miſeri
M; cordia in condemnatione.

Einde q̄rit̄ de hoc qd̄ dicit ibi [Juſticia ei ſo-
d la ⁊c̄. ſ. e. Cōtra ſtatim infra dicit ꝙ ſeruat
miām in iuſticia ⁊ iuſticiā in miſc̄dia: ḡ videt̄
ꝙ nō ſola damnat iuſticia. Ad hoc cōit̄ dicūt ſancti
ꝙ in om̄i tꝑe diuino ē miſc̄dia ⁊ veritas ⁊ mgr̄ ꝓba-
Queſtiūcu bit infra diſt. xlviij. ḡ falſum videt̄ qd̄ h̄ dicit. Vlte
la p̄ma. riꝰ q̄rit̄ de h̄ qd̄ ſtatim adiungit qm̄ verecūdia ma-
gna pena eſt/ q̄ erubeſcit ꝓ xp̄o dignꝰ ē miſc̄dia: ſm̄
hoc em̄ videt̄ ꝙ prima gr̄a cadit ſub merito accipiē-
tis eā: q̄ erubeſcere ad pctā nr̄a eſt in ptāte nr̄a: ⁊ h̄
falſum eē ꝓbatū eſt in fine p̄mi .ſ. xlij diſt. ⁊ etiā i ſe-
Soło. cūdo. xxj. diſt. Rn̄ſio dōm ad primū ꝙ mgr̄ recitat
ad p̄mū hic ꝟba Auguſtini q̄ loquit̄ ſub ẏpotheſi q̄dā .ſ. ꝙ ſi
deꝰ ſola ad pctōres vteret̄ iuſticia/tūc em̄ verū eſſet
ꝙ oēs damnaret: ⁊ hoc abſq; dubio videt̄ eē ſn̄ia lit
tere. Alij aūt hoc alit̄ ſoluūt .ſ. ꝙ in puniēdo deꝰ p̄n
cipalit̄ vtit̄ iuſticia: ⁊ ꝙ preit mīa aut q̄ſi ſequit̄: q̄
nō eſt miſc̄dia in toto liberās: ſ; q̄ſi aliq̄d de pena re-
laxans: ⁊ eſt nō impediēs iuſticiā/ſ; q̄ſi tenēs ne tm̄
vindicet in pctōrē q̄ntū meruit: ⁊ id̄ attribuit̄ totū
iuſticie: ſ; prima ſolutio veritatē lr̄e dicit nō ſecūda.
ad q̄ſtiūcłā Ad id qd̄ vlteriꝰ q̄rit̄ dōm ꝙ p̄ma gr̄a nō cadit ſub
merito cōdigni q̄tū ad ip̄m q̄ accipit eā/ſ; ſub meri-
to cōgrui/cōgruū em̄ eſt vt accipiat gratiā q̄ ꝑ attri
tionē/cōfeſſionē ⁊ ruborē verecūdie ſe ad accipiēdū
gratiā p̄parauit. Cadit tn̄ potiꝰ gr̄a ſub merito alte
riꝰ q̄ accipiētis: q̄ vnꝰ alteri bn̄ mereri pōt prima;
gr̄am: l; idem ſibi mereri nō poſſit. Et de hoc ſup̄ in
tractatu de reprobatione diſtinctū eſt.

Art. LVII An ſemper neceſſarium ſit confiteri ſuo
N; ſacerdoti.

Einde q̄rit̄ de hoc qd̄ dicit ibi [Sufficit eni
d cōfeſſio q̄ p̄mo deo offert̄ ⁊c̄. ſ. f. Videt̄ ei ex Arg. p̄mo
hoc ꝙ neceſſe ſit ſemꝑ ſuo ſacerdoti confiteri.
Ponamꝰ ḡ ꝙ ꝓbabilit̄ ſciā ꝙ reuelet cōfeſſionē tūc
incidā in conſuetudinē improbabilē q̄ hic damnat̄.
Adhuc ponamꝰ ꝙ aliq̄s fornicatꝰ ſit cū filia vł' ſoro 2o
re vel matre vel cōcubina ſacerdotiſ/ ⁊ ꝓbabilit̄ ſciat
ꝙ ſi dixerit ei in cōfeſſiōe ꝙ ſemꝑ odiat eum: videt̄ ꝙ
tūc nō oporteat eū cōfiteri ſibi: q̄ ſcandalizabit eū.
Adhuc ponamꝰ ꝙ femina debeat cōfiteri: ⁊ ꝓbabi 3o
liter eſtimet ꝙ ſacerdos inclinabit eā ad malū ꝑ pre-
ces vel tactū impudicū/videt̄ ꝙ in tali caſu non de-
beat cōfiteri. Rn̄ſio ꝙ in oībꝰ his caſibꝰ ſi comode Soło
pōt/debet recurrere ad ſuperiorē vł' aliquē q̄ vim h; ad totū
ſuꝑioris. Si aūt nō pōt ꝓpt̄ vie periculū vł' ſexꝰ q̄li
tatē: q̄ forte femina ē ⁊ timet corrūpi in via: d; hoc
rogare ꝑ aliū vt cōcedat̄ ſibi licētia ꝯfiteri alij: ne or
do q̄ eſt in p̄poſitis eccł'ie cōtemnat̄. Si aūt nec h̄ po
teſt qd̄ tn̄ raro cōtingit/tūc ſub ſpe ratihabitiōis eo
ꝙ talē licentiā nō d; denegare ſuperior pōt alr̄i cō-
fiteri quouſq; veniat̄ ad pn̄tiā ſuꝑioris/ ⁊ licētiā poſ
ſit impetrare. Et ꝑ hoc p; ſolutio ad totū. Idē etia;
dico de ignorante ſacerdote vel nec ſciente diſtigue-
re inter veniale ⁊ mortale. In iſto aūt cap̄. ſuꝑiꝰ ha
bitū eſt de verecundia ⁊ erubeſcentia: et id̄ nihil que
ſiuimꝰ hic de ipſa. Et ſupra multū eſt de ea diſputa
tum: ⁊ ibi requirat̄.

De tertio articulo .ſ. an ſufficiat confiteri laico.

Nūc priuſq; p̄miſſis auc̄tibꝰ q̄ his ꝯtradice
re vident̄ rn̄deamꝰ: tertiā queſtionē intuea
mur. Qd̄ ei ſcd̄a q̄ſtio cōtinebat .ſ. an ſine cō
feſſiōe ⁊ iudicio ſacerdotis ſoli deo cōfiteri
ſufficeret: expeditū ē ⁊ certificatū premiſſis
teſtimonijs ꝙ nō ſufficit cōfiteri deo ſine ſa-
cerdote nec ē vere humilis ⁊ penitēs ſi nō de
ſiderat ⁊ requirit ſacerdotis iudiciū. S; nū
q̄d eque valet alicui cōfiteri ſocio vel ꝓxio
ſuo ſaltē cū deeſt ſacerdos? Sane ad hoc p̄t
dici ꝙ ſacerdotis examen requirendū ē ſtu-
dioſe: q̄ ſacerdotibꝰ cōceſſit deꝰ ptātē ligā-
di atq; ſoluēdi. Et ideo quibꝰ ipſi dimittūt Math. 16.
⁊ deꝰ dimittit: ſi tn̄ defuerit ſacerdos ꝓximo
vł' ſocio eſt facienda cōfeſſio Sed curet q̄ſq;
ſacerdotē querere qui ſciat ligare ⁊ ſoluere
Talem em̄ eſſe oportet qui aliorū crimina
dijudicat. Vn̄ Augꝰ. Qui vult cōfiteri pec
cata vt inueniat grām: q̄rat ſacerdotē q̄ ſci- a
at ligare ⁊ ſoluere: ne cū negligens circa ſe b
extiterit: negligat̄ ab eo q̄ eum miſericordi-
ter monet ⁊ petit: ne ambo in foueā cadant:
quā ſtultꝰ euitare noluit. Tanta itaq; vis cō
feſſiōis eſt: vt ſi deeſt ſacerdos cōfiteat̄ ꝓxi
mo. Sepe em̄ cōtingit ꝙ penitens nō pōt ve
recūdari corā ſacerdote: quē deſiderāti nec
tp̄s nec locꝰ offert ⁊ ſi ille cui cōfitebit̄ ptātē
nō habeat ſoluēdi: fit tn̄ dignus venia ſacer

Luce.17 dotis deſiderio q̄ crimē cōfitetᷣ ſocio. Mundati em̄ ſunt leproſi dū ibant ora vel ſe oſtē dere ſacerdotib⁹ añq̄ʒ ad eos pueniret. Unde ptʒ deū ad corꝫ inſpicere: dū ex neceſſitate ꝓhibentᷣ ad ſacerdotes puenire. Uñ Auguſti. Sepe q̄dē querūt eos ſani ⁊ leti: ſʒ dū querūt anteq̄ʒ pueniant moriuntᷣ. Sʒ miſericordia dei vbiq̄ʒ eſt: q̄ ⁊ iuſtis parcere nouit ⁊ ſi nō tam cito ſicut ſi ſoluerentᷣ a ſacerdote Qui ergo confitetᷣ ſacerdoti oīno meliori q̄ꝫ pōt cōfiteaᷣ: ⁊ ſi pctm̄ occultū ē: ſufficiat re-
Matth.9. ferre in noticiā ſacerdotis. Nā in reſurrectō
Marci.5. ne filie archiſynagogi puelle pauci interfuerūt q̄ viderūt: nōdū em̄ erat ſepulta: nondū extra portā delata: nōdū extra domū in noticiaʒ portata. Intus reſuſcitauit quam intus inuenit. Relictis ſolis petro ⁊ iacobo ⁊ iohanne ⁊ patre ⁊ matre puelle: in quib⁹ figuraliter cōtinentᷣ ſacerdotes eccl'ie. Quos aūt extra inuenit: aduertendū ē quō ſuſcita
Luce.7. uit. Flebat em̄ turba poſt filiū vidue: fleuit
Joh.2. martha ⁊ maria ſupplicātes ꝓ fratre: flebat ⁊ turba mariā ſecuta. In quo docemur publice peccātib⁹ nō ꝓpriū ſed eccleſie ſufficere meritū. Laboret ğ penitēs in eccleſia eſſe ⁊ ad eccleſie vnitatē tendere. Niſi ei vnitas eccl'ie ſuccurrat: niſi qō deeſt pctōri ſua oratione cōpleat de manib⁹ inimici non eripietᷣ aīa mortui. Credendū eſt em̄ ꝙ oēs orōnes ⁊ elemoſyne eccleſie ⁊ opa iuſticie ⁊ miſcdie ſuccurrāt recognoſcēti mortē ſuā ad conuerſionē. Ideoq̄ʒ nemo digne penitere pōt quē
c nō ſuſtineat vnitas eccleſie. Idq̄ʒ nemo petat ſacerdotes ꝑ aliquā culpā ab vnitate eccleſie diuiſos. Ex his ſatis aperitᷣ ⁊ abſoluitᷣ premiſſe queſtionis articul⁹. Querend⁹ eſt em̄ ſacerdos ſapiens ⁊ diſcret⁹: q̄ cum ptāte ſimul habeat iudiciū: q̄ ſi forte defuerit: cōfiteri debet ſocio. Beda vero inter cōfeſſionē veniāliū ⁊ mortaliū diſtinguit ſup illū lo
Jacobi.5. cū: Cōfitemini alterutrū pctā veſtra. Ait ei Coequalib⁹ quottidiana ⁊ leuia: grauiora vō ſacerdoti pandam⁹ ⁊ quāto iuſſerit tempore purgare curem⁹: q̄ꝛ ſine cōfeſſione emē datiōis pctā nequeūt dimitti. Sed ⁊ grauiora coequalib⁹ pandenda ſunt cum deeſt ſacerdos ⁊ vrget periculū. Uenialia vō etiā ſacerdotū ablata copia licet cōfiteri coeq̄li ⁊ ſufficit vt q̄buſdā placet: ſi tñ̄ ex cōtemptu nō ꝑtermittatᷣ ſacerdos. Tuti⁹ eſt tñ̄ ⁊ ꝑfectius vtriuſq̄ʒ generis pctā ſacerdotib⁹ pandere ⁊ cōſiliū medicine ab eis querere: quibus cōceſſa eſt ptās ligandi ⁊ ſoluendi.

An aliquis pōt cōfiteri ſuo ſocio ⁊ ad q̄d valeat illa cōfeſſio. Arti. LVIII Q3

Einde tranſeundū eſt ad illud capl'm [Nūc
s ꝑriuſq̄ʒ ꝑmiſſis autoritatib⁊ ⁊c. Et q̄rendū ē primo de hoc qō dicit ibi [Sʒ nunq̄d equaret alicui ſocio nō ſacerdoti cōfiteri. Scdo vtrū illa cōfeſſio ſit ſacramentū vel nō: Ad primū aūt ſic obijcitᷣ cōfeſſio fit ꝓpter abſolutionē / ſʒ abſoluēdi ptātē nō hʒ layc⁹: ğ cōfeſſio layco facta nihil valere videtᷣ. Arg. pmo
Adhuc virtute clauiū dimittitᷣ ps pene / ſʒ layc⁹ nō habet claues: ğ videtᷣ ꝙ cōfeſſio ſibi facta nihil cōferat. 2o
Adhuc recōciliatio eccl'ie fit ꝑ miniſtrū eccl'ie: ſed layc⁹ nō eſt miſter eccl'ie: ğ non dʒ fieri layco. 3o
Sʒ q̄ꝛ de hoc plura habita ſūt ſufficiāt iſta. Sol'o dōm aūt ad obiectū ꝙ valet cōfeſſio facta layco vbi articul⁹ neceſſitatꝫ nō cōtempt⁹ religiōis excludit ꝓpriū vel alienū ſacerdotē. Solo.
Ad obiecta aūt rñderūt pres noſtri in ſcīa iſta dicendo m'ltiplicē eē abſoluēdi poteſtatē. Eſt em̄ ptās abſoluēdi ex autoritate q̄ eſt dei et eſt ptās ſupexcellētie: ⁊ hec eſt xp̄i hoīs / q̄ ſine confeſſione extra facta ex iniūctōne taxate ſatiſfactiōis pctōres abſoluit. Tertia poteſtas ē ex vite merito ⁊ ſuffragijs orationū / ⁊ hec eſt ſctōꝝ in eccl'ia q̄ vnus alij p̄mā gratiā meretᷣ q̄ abſoluit a pctīs. Alia autē poteſtas eſt ex officio miniſtroꝝ cōceſſa ſacerdotib⁹ Et vltima ex vnitate fidei ⁊ charitatis / ⁊ hec ꝓ neceſſitatꝫ articulo deſcēdit in oēm homīem ad primo ſubueniendū: ⁊ hāc ptātem hʒ layc⁹ in articulo neceſſitatꝫ ⁊ m'r ſil'r. Et ꝑ hoc pʒ ſol'o ad totū. Ad obiecta ſimul.

An cōfeſſio facta layco ſocio ſit ſacramētū Arti. LIX P3

Ecundo q̄ritᷣ vtrū hec cōfeſſio ſit ſacr̄m ⁊ vi-
d detᷣ ꝙ nō: q̄ꝛ oīe ſacr̄m eſt in diſpēſatiōe miniſtroꝝ eccl'ie: ſʒ hic nō eſt eccl'ie miſter ğ non eſt ſacr̄m. Arguitᷣ po.
Adhuc formā abſolutiōis q̄ ē ſacr̄m ꝑcedit ptās clauiū: iſte aūt layc⁹ nō hʒ claues: ğ nō dat ſacramentū. 2o
In cōtrariū eſt ꝙ baptiſm⁹ a quocūq̄ʒ detᷣ eſt ſacramētū: ğ ſimilitᷣ et pnīa vt videtᷣ. In ꝯtrariū
Sol'o dōm ꝙ antiq̄ dixerūt ꝙ cōtritio ⁊ cōfeſſio nō ſunt ſacramentū / ſʒ abſolutio ſola. Sʒ h' nihil eē infra ī l'ra ꝓbabitᷣ diſt. xxij. Uñ dōm ꝙ ille hʒ ſacr̄m ſatiſfactōnis. Solo
Ad p̄mū ğ dōm ꝙ miniſter duplex ē. ſ. ver⁹ / et eſt vicari⁹ ⁊ tal' miniſter vicari⁹ ꝓ articulo neceſſitatis ſufficit hic. Ad primū
Ad aliō dicendum ꝙ abſolutio per claues eſt illud in q̄ abundat vera cōfeſſio a cōfeſſione facta in neceſſitate / ſʒ tñ̄ abſolutio q̄dā eſt h'. ſ. q̄ fit merito vnitatꝫ eccl'ie: lʒ ğ nō tm̄ effectū cōſequatᷣ: ſic ſi cōfiteretᷣ ſacerdoti / tñ̄ cōſequitᷣ abſolutionē in cōi / ⁊ ad hāc non eſt neceſſaria vis clauiū niſi vbi nō poteſt ſacerdos haberi. Ad 2m

Qualis ſacerdos eſt querend⁹ ⁊ que ſint cōditiones ſacerdotis confitētis. Arti. LX Q3

Einde q̄ritᷣ de hoc qō dic ibi [Querat ſacer-
d dotē q̄ ſciat ligare ⁊ ſoluere ⁊c. ſ. a. Uidetᷣ ei null⁹ talis eſſe: q̄ꝛ q̄dā in genere pctōꝝ adeo ꝑplexa ſūt ꝙ etiā magni clerici ꝑ maximas diſtinctiones vix enodare poſſunt ⁊ dubia multa adhuc poſt diſcuſſionē eoꝝ remanēt: ğ videtᷣ ꝙ vix vl' nūq̄ʒ poſſit tal' inueniri. Arg. pmo
Ulteri⁹ hic q̄ritᷣ de cōditōib⁊ ſacerdotis ꝯfeſſoris q̄s q̄dā verſifice dicūt. Cōfeſſor dulcis affabil' atq̄ʒ ſuauis: Prudēs diſcret⁹ mitis pi⁹ atq̄ʒ benign⁹. Uir em̄ vnq̄ʒ tal' inuenitᷣ q̄ oīa hec in ſe habeat. Queſtiūcula
Pᷣ ille cōditiōes nō videntᷣ eſſe neceſſarie: ſed poti⁹ tm̄ ille q̄ faciūt ad actū cōfeſſiōis: he aūt ſunt Obiectō

diſcernere audita ⁊ extrahere occulta ⁊ modificare
ſalubꝛiť inuenta:ğ vř ꝙ in audiēte cōfeſſiōes nō exi
gāť plura: diſcernere eī audita fit ꝑ ſciam diſcernē-
di inť leprā ⁊ ñ leprā: extractio aūt occultoꝝ fit ꝑ di
ſcretā inq̄ſitōꝫ/⁊ medicatio iuētoꝝ vulnerū fit ꝑ di-
Solutio. ſcretā pnie ſiue ſatiſfactōis iniūctōꝫ. Solꝰo dōm ꝙ
ſacerdos nō teneť ſcire diſcernere niſi ī cōi.ſ.q̄ ſint ca
pitalia moꝛtalia cōia/⁊ q̄ venialia ex genere:⁊ h̄ val
de leue ē. Dubitatio eī q̄ ꝯtingit inť ſacerdotes vtꝝ
veniale aliq̄d ſit vel moꝛtale cōtingit ex delectatiōe
moroſa adueniēte vel ex cōtēptu vľ hmōi ⁊ nō ex ge-
nere actꝰ. Sciēs ğ illa q̄ dicta ſunt ſufficiēs ē vel re
putať ꝓ tꝑis hꝰ neceſſitate ad cōfeſſiōes audiēdas.
Sꝫ tñ puto ꝙ hec neſciens peccet moꝛtaliť audien
do cōfeſſiōes ⁊ eū inſtituēs adhuc plꝰ peccet q̄ꝫ ipſe.
Et ꝑmittens inſtitutū miniſtrare etiā moꝛtaliť pec-
Ad q̄ſtiun-culam cat ſi ſua intereſt tales ꝓhibere. Ad aliud dōm ꝙ
magiſtri nō ponūt tm̄ cōditōes cōfeſſoꝛis ex diſpoſi
tōe ad actū ꝯfeſſiōis audiēde/ſꝫ etiā q̄ adducere pñt
⁊ allicere hoīes ad cōfitēdū: ⁊ iō nō ſunt de eſſe con
feſſoꝛis vt cōfeſſoꝛ eſt/ſꝫ potiꝰ de bñ eē:ſꝫ tres dicte
ſunt ſine quibꝰ ſine pctō eſſe nō poteſt.

Arti. LXI R3 An volenti cōfiteri ſed moꝛte ꝑuento vo
tum reputeť ꝓ facto.

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi [Nec cū ne-
d gligēs circa ſe extiterit ⁊c̄.§.b. Sūt eī duo
quoꝝ vterqꝫ hꝫ votū eq̄le cōfitēdi/⁊ vnꝰ mo
Arg. ꝙ ſic riť incōfeſſus eo ꝙ neceſſitate ꝑuentꝰ ſacerdotē hr̄e
nō potuit: alter aūt cōfiteť ſacerdoti: ⁊ ī oībꝰ alijs
ſūt pares: q̄riť ğ q̄s citiꝰ liberabiť ⁊ euolabit: videť
autē ꝙ equaliť: quia votum reputať a deo ꝓ facto.
qui coꝛ reſpicit: ergo ita cito euolat vnus ſicut alter
In ꝯtrariū Cōtra aliq̄d impēdiť vni ex vi clauiū qđ nō ꝑcipit
Solꝰo aliꝰ: ğ videť ꝙ rōne illiꝰ etiā ille citiꝰ euolabit. Re
ſpōſio dōm ꝙ citiꝰ euolat cōfeſſus ſacerdoti: ſicut ꝓ
ad ꝑmū bat vltima obiectio. Ad primū ğ dōm ꝙ votū pro
facto reputať in oībꝰ q̄ ab ipō fieri deberēt ⁊ quātū
ad meritū ſubſtātiale/ſꝫ q̄ꝫtū ad ea q̄ fiunt ꝑ aliū: im-
poſſibile eſt ꝙ votū ꝓ facto reputeť: fit aūt diminu-
tio pene ꝑ claues q̄ ſunt in miniſterio ſacerdotis: et
virtute paſſiōis xpi: ⁊ iō in illo nō reputať votū pro
facto: ſꝫ diminutio pene. nec eſt de ſubali merito nec
de ſubali ꝑmio. Et in talibꝰ valēt opa exterioꝛa plꝰ
q̄ꝫ voluntas: ⁊ quo ad hoc ſunt ineq̄les.

Arti. LXII S3 An diuerſa ſollicitudo ſit habenda penes
penitentes.

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi [Intꝰ reſu-
Arg. ꝑmo. ſcitauit qđ intꝰ inuenit ⁊c̄. Queriť eī hic de
diuerſa ſollicitudine ſacerdotū habēda circa
penitētes. Intꝰ eīm moꝛtuꝰ eſt cuiꝰ pctm̄ latet apđ
ſe vel in ſolo coꝛde/ſꝫ ille ſuſcitať ꝑ pniam: ğ illi non
debet iniūgi aliq̄d exterioꝛis opꝭ/ſꝫ tm̄ aliq̄d occul
tū: ğ peccāt iniūgētes ieiunia/elꝫynas/peregrinatō
2º nes ⁊ hmōi qđ falſum eſt. Adhuc pñtia triū diſci
puloꝝ.ſ.petri/iacobi ⁊ iohannis aliq̄d impoꝛtat: vi
deť aūt ex hoc ꝙ ſacerdos poſſit ſecū adhibere ad au
diendas ꝯfeſſiōes occultas bonas ꝑſonas q̄ ꝓdeſſe
poſſunt ⁊ nō obeſſe vt oꝛent ꝓ penitēte. Et hoc con-
demnať ab eccľia: nō eī licet ſacerdoti aliquē adhibe
3º re ad auditū cōfeſſiōis alicuiꝰ. Adhuc ex ſcđi moꝛ-
tui ſuſcitatōe vř ꝙ ꝯfeſſio ⁊ iniunctio pnie facienda
ſint coꝛā multitudine: ğ videť ꝙ oīs ille q̄ manifeſte
peccauit/manifeſte cōfiteri dꝫ ⁊ publicā pniam ſubi
re/⁊ hoc etiā nō legiť. Itē de tertio q̄ clamoꝛe domi 4º
ni ſuſcitatꝰ eſt in quo videť ſignari ꝙ pctm̄ obſtinati
in aures etiā neſcientiū ſit clamādū: ⁊ hoc falſiſſimū
eſt: ğ videť ꝙ hec tria ad factū ſacerdotū in cōfeſſiōi-
bus audiēdis adducunť. Rñſio dōm ꝙ puella de Solꝰo.
q̄ loquiť Matth. 9. ⁊ Mar. 5. q̄ intꝰ ſuſcitabať in ad ꝑmū
veritate ſignificat pctm̄ occultū/ſꝫ ꝙ .diſcipuli adhi
biti ſunt factū eſt ꝓpter factū diſcipuloꝝ q̄ futuri ſa-
cerdotes erāt ⁊ doctoꝛes ſacerdotū inſtructionē/vt
in figura miſteriū deꝑhendendo diſcerēt velare pec
cata hoīm occulta. Qđ aūt obijciť de pnia occulta Ad 2m
⁊ manifeſta dōm ꝙ dupliciť dꝛ pnia māifeſta.ſ. aut
que manifeſta vt penitētia talis peccati/aut q̄ mani
feſta eſt nō vt pnia ſed vt factū meritoꝛiū ex deuotio
ne a ſtola ſacerdotis ſuſceptū. Et primo q̄dē mō me
dicine ſunt impꝛopoꝛtionabiles: q̄ꝛ ex ꝑte auerſiōis
pctā ꝑdicta īpꝛopoꝛtionabilia pctō occulto nūq̄ꝫ de
cet poni in pnia manifeſta: q̄ꝛ hoc eſſet quodāmō ꝓ-
dere ꝯfeſſionē. Alio aūt mō pōt fieri pnia manifeſta
q̄ꝛ ex hoc nullū deꝑhendiť pctm̄ cū etiā ſine cōfeſſio
ne pctōꝝ ſepe talia opa a fidelibꝰ a ſtola ſacerdotū ſu
ſcipianť. Dicunt tñ q̄dā moꝛaliter ſignificari ꝑ tres
diſcipulos virtutes q̄ eſſe debēt in ſacerdotibꝰ: Per
iacobū cōſtātia pugne ꝯtra diabolū vt eripiat oues
ſibi cōmiſſas: per petrū poteſtas ⁊ ſcia: ⁊ ꝑ iohannē
gratia in viſceribꝰ miſericoꝛdie: ⁊ hoc nō curamꝰ q̄ꝛ
hic eſt locꝰ diſputandi magis q̄ꝫ pꝛedicandi. Ad ali Ad 3m
ud dōm ꝙ peccatū publicū qđ oēs vel multos ī ſcā-
dalum traxit debet publica pnia puniri vt ſupꝛa in
autoꝛitate Auguſtini habitū ē in hac eadē diſti. vt ſi
pctm̄ eiꝰ nō mō in ğui eiꝰ malo/ſꝫ etiā in tanto ſcan
dalo aliquoꝝ eſt atqꝫ hoc expedire vtilitati eccľie vi
deť ſcandalizati in noticiā multoꝝ vel totiꝰ plebis
agere pniam non recuſet. Ad obiectū aūt dōm ꝙ h̄
nō eſt publicare cōfeſſionē ſꝫ potiꝰ peccatū emenda-
tione condigna punire/vt ſicut eccleſiā dedificauit
peccando publice/ita emendet publice ſatiſfaciēdo.
Ad aliud dōm ꝙ clamoꝛ nō ſignificat ꝑconiſatōnē Ad 4m
ſꝫ potiꝰ deuotā a deo poſtulatōnē ſuffragij ⁊ petitio
nē interceſſiōis ab eccľia q̄ ſignať ꝑ turbā adductaꝫ
ad monimentū/ Joh. II. Poꝛta aūt in qua ſuſcitať
iuuenis Luc. 7. ſignificaꝫ apertionē noticie coꝛum
quos ſcandaliſauit.

An excōmunicatꝰ ab eccleſia et non a deo Arti. LXIII
ſit vitandus. T3

Einde q̄riť de hoc qđ dicit ibi [Nemo petaꝫ
d ſacerdotes per aliquā culpaꝫ ab vnitate ec-
cleſie diuiſos ⁊c̄.§.c. Videť ſepe errare ec-
cleſia excōicādo eos q̄ nō ſunt excōicati: ſi igiť talis
petať q̄ nō eſt excōicatꝰ ğ ad deū ſꝫ quo ad ad eccle-
ſiā/videť ꝙ nō debeat vitare penitentē. Solꝰo dicē
dū ꝙ eo ipō quo ſit diuiſum innoteſcere incipit ſi pe- Solꝰo
tit: q̄ꝛ deꝰ appꝛobat ⁊ ꝑcipit ꝙ homo ſcḋm faciē iudi- ad totū
cet eo ꝙ homini nō niſi de facie fides fieri poſſit. vñ
licet erret eccľia tñ deꝰ appꝛobat ꝙ iſte ſe gerat ꝓ ex
cōicato ⁊ alij vitent eum. Et q̄ nō vult vitare vincu
lū eccleſie cōtēnit/⁊ ideo peccat. Et tñ lr̄a videť eos
excuſare ab obiectione: q̄ꝛ dicit ꝑ aliquā ⁊c̄. ſi tñ etiā
ſine culpa rōabili/ſꝫ tm̄ ꝓ oppoſita c̄lpa diuidať ab
eccleſia/tunc ſolūmō ꝑma hꝫ locū.

An teneamur ad cōfitenda venialia et an Ar. LXIIII
reiteranda eſt cōfeſſio eoꝝ q̄ dicta ſunt. V3

152

Einde q̃rit̃ de hoc qđ dicit ibi [Coequalib⁹
Arg. ꝙ nõ. d quottidiana ⁊ leuia ⁊c̃. Videt̃ em̃ ꝙ nõ tene
amur ad venialiũ cõfeſſionẽ: q2 illa ſũt q̃ no
ſtrã effugiũt noticiã: de qb⁹ dr: Delicta q̃s intelligit
g̃ videt̃ ꝙ nõ teneamur: q2 ĩpoſſibile eſt cõfiteri igno
2° rũ. Adhuc veniale ⁊ mortale nõ hñt ꝓportionẽ: g̃
nec medicine: ſ3 aliq̃ medicina eſt cõfeſſio ꝓ mortali:
g̃ nulla erit ꝓ veniali: ſ3 de hoc ſupra hitũ eſt ⁊ ſolu
tũ ꝙ vt puto nõ tenemur ad cõfeſſionẽ venialiũ niſi
in gñali. ſ. cõfeſſione pme ⁊ cõpletorij ⁊ añ altare: tñ
ꝓ duob⁹ caſib⁹ incipim⁹ obligari q̃ntũ poſſum⁹. ſ.
q2 nõ bñ certũ eſt q̃d veniale q̃d mortale a pte nr̃a l3
in gñe facile ſit diſtinguere: ⁊ ſcđs caſus eſt ꝓpt̃ ſecu
Solo. ritatẽ. Ad id aũt qđ primo obijcit̃ dđm ꝙ ignora
ad pmũ ta nõ tenemur ſ3 ſcita tenemur cõfiteri mõ pdicto et
nõ alio niſi ſit nobis dubiũ q̃nta ſint ꝓpter adheren
Ad 2m tiã ⁊ cõſuetudinẽ. Ad aliud dđm ꝙ nõ ſequit̃ ſi pec
catũ mortale ⁊ veniale ſint improportiõabilia ꝙ me
dicine ſint improportionabiles: q2 ex pte auerſiõis
ſunt pctã q̃dã improportionabilia / ſ3 ex pte cõuerſio
nis ꝓportionabilia: ⁊ medicina pnie reſpicit ea ex p
te cõuerſiõis nõ auerſiõis vt ſup̃ in qõe de ſatiſfacti
one: etiã in qõe q̃liter veniale fiat mortale hitũ eſt.

Hic apit qualiter ſupradicte auctoritates intelligende ſunt.

Cũ ergo ex his alijſq3 plurib⁹ teſtimonijs p
ſpicuũ fiat ⁊ indubitabilit̃ cõſtet pctã primũ
deo deinde ſacerdoti eẽ cõfitenda: et ſi ipſe
defuerit etiã ſocio: illud Johis Chriſ. ſupi⁹
poſitũ nõ eſt ita intelligẽdũ: vt liceat alicui
ſi tp̃s habeat ſacerdoti nõ cõfiteri: ſed q2 ſuf
ficit vbi crimẽ occultũ eſt ſoli deo p ſacerdo
tẽ dicere ⁊ ſemel. Nec oportet publicari co
rã multis: qđ occultũ eſt. Qđ notauit dicẽs:
nõ tibi dico vt te prodas ĩ publicũ. Sicut ei
publica noxa publico eget remedio: ita ⁊ oc
culta: ſecreta cõfeſſiõe ⁊ occulta ſatiſfactiõe
purgant̃. Nec neceſſe eſt vt qđ ſacerdoti ſe
mel cõfeſſi ſum⁹: iterũ cõfiteamur ſed ligua
cordis nõ carnis apud verũ iudicẽ id iugit̃
cõfiteri debem⁹. Vñ idem Johes ait: Nũc
aũt ſi recorderis pctõrũ tuorũ ⁊ frequent̃ ea
in cõſpectu dei ꝓnũcies ⁊ ꝓ eis depc̃eris: ci
tius illa delebis. Si v̈o obliuiſcaris: tũc eo
rũ recordaberis nolẽs: qñ publicabunt̃ et in
cõſpectu oĩm amicoꝝ ⁊ inimicoꝝ ſãctorũq3
angelorum ꝓferent̃. Ita etiã illud Ambro
ſij. Lachryme lauãt delictũ qđ voce pudor
eſt cõfiteri: ad publicã penitentiã referẽdu3
eſt. Ibi em̃ virtutẽ lachrymarũ ⁊ cõfeſſiõis
oſtendẽs: ſignificare voluit ꝙ lachryme oc
culte ⁊ cõfeſſio ſecreta ſicut q̃ fit ſoli ſacerdo
ti lauãt delictũ qđ pudet aliquẽ publice cõ
fiteri. Q3 v̈o dicit ſe lachrymas petri legiſſe
nõ ſatiſfactionẽ vel cõfeſſionẽ: p hoc non ex
cludit illa. Multa em̃ facta ſunt que ſcripta
nõ ſunt ⁊ forte nõdũ facta erat inſtitutio cõ
feſſionis q̃ modo eſt. Similiter ⁊ illud Pro
ſperi. Si ſui iudices fiãt: mutabũt et̃na ſup
plicia: ⁊ illud: Facili⁹ deum placabũt ſibi: q̃
aut ꝓprijs cõfeſſiõib⁹ crimen ꝓdunt: aut ne
ſcientib⁹ alijs in ſe ſententiã excõmunicatio
nis ferũt: ad publicã cõfeſſionẽ ⁊ ſatiſfactio
nẽ referri oportet. Nõ em̃ ſolis ſacerdotib⁹
ius ligandi atq3 ſoluẽdi datũ eſt: ſi cuiq3 ſuo
arbitrio ſe pena vel excõicatiõis ſnĩa ligare
⁊ abſq3 ſacerdotali iudicio ſeip̃m deo vel al
tari reconliare licet: qđ eccleſiaſtice inſtitu
tioni et cõſuetudini penit⁹ repugnat. Poti⁹
ergo ſi publice peccaſti publice ꝯfitere te re
um ⁊ emenda. Si v̈o occulte deliq̃ſti: etiam
ſic nõ taceas: nec tñ dico vt publices. Taci
turnas em̃ pcti ex ſupbia naſcit̃ cordis. Jđo
em̃ peccatũ ſuũ q̃s celat ne reputet̃ foris q̃
lem ſe iam diuino cõſpectui exhibuit: qđ ex d
fonte ſupbie naſcit̃. Species em̃ ſupbie eſt ſe
velle iuſtũ videri q̃ peccator eſt: atq3 hypo
crita cõuincit̃: q̃ inſtar primorũ parentũ vel
tergiuerſatiõe verboꝝ peccata ſua leuigare
cõtendit: vel ſicut Cayn pctã ſua reticendo Geñ. 4.
ſupprimere querit. Vbi ergo ſupbia regnat
⁊ hypocriſis: hũilitas locũ non habet. Sine
hũilitate v̈o alicui veniã ſperare non licet:
vbi eſt ergo taciturnitas cõfeſſiõis: nõ ẽ ſpe
randa venia criminis. Jã certiſſime liquet
q3 ſit deteſtabile pcti ſilentiũ: ⁊ econuerſo q3
ſit neceſſaria cõfeſſio. Eſt em̃ cõfeſſio teſtio
niũ cõſcientie deũ timẽtis. Qui ei timet iu
diciũ dei peccatũ nõ erubeſcit cõfiteri. Per
fect⁹ timor ſoluit omnẽ pudorẽ: cõfeſſio pec
cati pudorẽ habet ⁊ ip̃a erubeſcentia eſt gra
uis pena. Jdeoq3 iubemur cõfiteri peccata
vt erubeſcentiã patiamur p pena. Na3 hoc
ip̃m pars ẽ diuini iudicij. Si ergo querit̃ an
confeſſio ſit neceſſaria: cũ in cõtritiõe iã de
letũ ſit peccatũ. Dicim⁹ q2 queda3 punitio
peccati ẽ ſicut ſatiſfactio opis. Per cõfeſſio
nem etia3 intelligit ſacerdos qualit̃ debeat
iudicare de crimine. Per eam quoq3 pecca
tor fit humilior ⁊ cautior.

An ſupbia ſit fons alioꝝ malorũ. Art. LXV

Einde accipiendũ eſt illud caplm: [Cũq3 ex X3
d his alijſq3 ⁊c̃. Et querendũ eſt de hoc qđ di
cit ibi: [Nec neceſſe eſt vt qđ ſacerdoti ſemel
cõfeſſi ſumus iterũ cõfiteamur] Ponam⁹ em̃ ꝙ paſ
ſus ſit recidiuũ: tũc em̃ oportet iterũ cõfiteri: g̃ falſũ
eſt qđ dicit. Reſponſio in hoc caſu non loquit̃: ſed Solo
potius cum aliq̃s implet penitentiã iniunctã. De ad totũ
inde querit̃ de hoc qđ dicit ibi: [Qđ ex fonte ſupbie
naſcit̃ ⁊c̃. ſ. a Scđm em̃ hoc ſupbia videt̃ eſſe fons

alioꝝ malorum: qđ eſt contra aplm. I. Thimo. 6.
vbi dicitur: Radix omniũ malorum eſt cupiditas.
Et huius ſolutio queraꝛ in ſcđo/diſt. xxj vbi diſpu
tatũ eſt de radicib⁹ pctõrum: hec autẽ de hac diſtin
ctione ſufficiant.

Di. XVIII de ꝯfeſſiõe ſacrali in ſeꝗtũ ad ptãtẽ abſoluẽtis virtute clauiũ in foro pniali.

De remiſſione ſacerdotis.

b Ic queri ſolet ſi pec
catum omnino dimiſſum eſt a deo
per cordis cõtritionẽ ex quo peni
tens votum habuit confitendi: quid poſtea
dimittaꝛ ei a ſacerdote? Video enim quo
vinculo eum ligat ſcilicet temporalis pene
ſed non a quo eum abſoluat. Et ideo quero
Ante penitudinẽ quippe cordis anima rei
maculam habet ꝛ fetorem peccati: atqꝫ eter
ne vltionis vinculo ligata exiſtit: ſi vero an
te confeſſionem per cordis contritõnẽ deus
per ſeipſum ſine miniſterio ſacerdotis ꝛ de
bitũ omnino relaxat: ꝛ animã interius pur
gata contagione ꝛ fetore peccati quid ergo
mundat? qđ dimittit ſacerdos? vbi ſunt cla
Math. 16. ues ille quas dominus tradidit petro ꝛ ſuc
ceſſoribus eius dicens: Tibi dabo claues re
gni celorum: ꝛ quecunqꝫ ligaueris ſuper ter
ram erunt ligata ꝛ in celo: ꝛ quecunqꝫ ſolue
ris ſuper terrã erunt ſoluta ꝛc. Ut autẽ pre
miſſa queſtio plenius explicari valeat: qua
Luc. 5. ſi altius ducto rhete de his clauib⁹ ꝛ vſu ea
rum diſſeramus.

A b Ic q̃ri ſolet ſi pctm̃ oĩno ꝛc. Hic em̃ agiꝛ
de cõfeſſiõe ex pte abſoluẽtis .ſ. a pte ptãtꝭ
ſacerdotꝭ: diuidiꝛ aũt in duas ptes: in q̃ꝝ
prima agit de ptãte clauiũ ꝛ eſſentia ꝛ vſu
Et ĩ ſcđa de clauib⁹ ex pte recipiẽtꝭ claues ibi [Poſt
q̃ꝫ oſtenſũ eſt ꝛc. Adhuc pma ſubdiuidiꝛ in tres par
tes: in quarũ prima agit de ptãte ſoluẽdi ꝛ ligandi
in foro pnie: in ſcđa de ptãte ligandi in foro cauſarũ
ibi [Eſt ꝛ ali⁹ mod⁹ ligandi ꝛ ſoluendi ꝛc. In tertia
vo ad hos duos adaptat vba euãgelij ibi: [Scđm
hos ligandi ꝛ ſoluendi ꝛc. Adhuc pma harũ habet
tres. Prima em̃ querit an ſit clauis. Secũda que
rit que ꝛ quot ſint: ibi [Claues iſte ſunt non corpora
les] Tertio agit de vſu earum ꝛc. ibi: [Uſus harũ
clauium.

Arti. I

An in eccleſia claues aliq̃ ſint neceſſarie.

A ¶ Scđm aũt hec tria nos etiã q̃rem⁹ de clauib⁹. p
Arg. pmo ꝙ non mo ſup primũ caplm rõne illi⁹ vbi qđ dicit: Ubi ſt
claues ille ꝛc. querem⁹ an ſint claues. Videꝛ aũt
ꝙ nõ: qꝛ culpa ꝛ pena annexa ſunt: ḡ remittẽs cul
pã neceſſario abſoluit a pena: ſꝫ gr̃a in cõtritiõe re
mittit culpã: ḡ abſoluit a pena: ḡ nõ ſunt neceſſarie
claues: ꝛ ſi nõ ſunt neceſſarie nõ ſunt: qꝛ nihil vanũ
2o eſt in opib⁹ gr̃e: ḡ vr̃ ꝙ nõ ſint claues. Adhuc vis cõ
tritõis ſepe ſoluit totũ añ oẽm actũ ſacerdotꝭ: ſꝫ act⁹
ſacerdotꝭ ſũt in clauib⁹: ḡ nõ ſunt neceſſarie claues.
Sol'o Si forte tu velles dicere ꝙ in cõtritione relaxareꝛ
tota culpa/ſꝫ nõ tota pena: ꝛ ptẽ pene dimittat cla
uis: cõtra id qđ eſt dimiſſiuũ maioris põt etiã in mi Obiectõ
nus: ſꝫ penã eternã ſoluit cõtritõ: ḡ ꝛ tpalẽ ptẽ pene
q̃ remanet remittere põt: ḡ inutiliꝛ daꝛ clauis: quia
meli⁹ fit qđ fit p vnũ q̃ꝫ qđ fit p duo/dũmõ p vnũ fie
ri poſſit vt vult phs. Adhuc pene nõ ẽ debitor ali 3o
q̃s niſi ex culpa: ſi ḡ nihil remãeat de culpa nihil vr̃
remanere đ pena: ſꝫ p⁹ cõtritõꝫ nihil manet de cl'pa
ḡ nihil manet de pena: ḡ ĩutiliꝛ daꝛ clauis. Adhuc 4o
pbaꝛ hoc p ſil'e: qꝛ ſi nõ ſit albedo in aliquo niſi que
cauſaꝛ in cãdore lactꝭ vl' a calido vel frigido: ſi nihil
remanet de cã albedinis nihil remanebit de albedi
ne: ſꝫ cõſtat ꝙ nulli⁹ pene ẽ iſte debitor niſi ex culpa
ſicẽ ex cã: ḡ ſi nihil p⁹ cõtritionẽ remanet de culpa ni
hil remanet de pena/ꝛ inde ſequiꝛ vt pri⁹ claues eẽ
inutiles. Si forte tu velles dicere ſic dicit mgr̃ hu Sol'o
go de ſctõ vic. ad bern. q̃rentẽ iſtã qõem ꝙ eſt multi
plex vinculũ q̃ ligaꝛ pctõr ex pctõ .ſ. obduratõis/ca
ptiuitatꝭ/diabolice ſeruitutꝭ quo vſuras cogit dare
mortis eterne ꝛ obligatiõis ad cõfeſſionẽ. Et a pri
mis q̃dẽ q̃ttuor abſoluit de⁹ p ſeipm ligãdo ad q̃n
tũ a q̃ abſoluit p ſacerdotẽ ligãdo ad vnũ .ſ. penã ex
piatiõis in ſatiſfactiõe pagẽdã: dicit em̃ ꝙ a vincu
lo obduratiõis ſoluit p emollitionẽ cordis ad peni
tentiã: a vinculo autẽ captiuitatꝭ dyabolice q̃ teneꝛ
ne p ſe reſurgere poſſit abſoluit p adiutoriũ erigentꝭ
gratie puenientꝭ: a vinculo aũt ſeruitutꝭ p adiutoriũ
gr̃e coopantꝭ q̃ poſſit bona opari: a vincl'o vo mortꝭ Obiectio
eterne p abſolutionẽ a reatu pene eꝛne. Si inq̃ꝫ ſic cũ q̃ſtiũcl'a.
dicas q̃ro pmo q̃d neceſſe hẽat de⁹ ſoluere a q̃ttuor
dictꝭ vincul' ligãdo ad q̃ntũ: cũ em̃ dicaꝛ Deut. 32.
Dei pfecta ſt̃ opa/vr̃ pfecti⁹ eẽ dei op⁹ ſi in nullo ma
neret ligatũ q̃ꝫ ꝙ abſoluit a q̃ttuor: ꝛ ligat ad vincu
lũ q̃ntũ. Adhuc aũt videꝛ eẽ cõditionatũ op⁹ dei in 5o
h̃ .ſ. ꝙ nõ abſoluit hũc niſi ille obligeꝛ ad cõfeſſionẽ:
ſꝫ cõditio inducit dubiũ ꝛ tps: ḡ vr̃ dei op⁹ poti⁹ du
bietati ꝛ tpalitati ſubiacere: ꝛ h̃ maximũ oĩs ſapiẽs
reputat incõueniẽs: nulli⁹ ei op⁹ certũ ẽ ſi dei intpa
lis ꝛ eterni poti⁹ incertũ eſt op⁹ ꝛ tpale Si forte p Sol'o
pter h̃ dicas ꝙ nõ ſũt claues iſte eccl'ie: ꝯ Math. 16.
đr: Tibi dabo claues regni celorũ ꝛc. ḡ ſacerdotes Obiectio
hñt claues. Adhuc adit⁹ pardiſi ſignificat aditum 6o
ad eccl'iam: video aũt ꝙ ille adit⁹ recluſus eſt ptãte
angeli miniſtrantꝭ: ḡ ꝛ adit⁹ ſacroꝝ eccl'ie recludi đꝫ
ptãte miniſtroꝝ eccl'ie: ſed illa ptãs đr clauis: ḡ cla
ues ſunt in miniſtris eccleſie: multe autẽ alie autori
tates ad hoc inducunꝛ in littera: et iđo hec ſufficiãt.
Sol'o dicendũ ꝙ abſqꝫ ambiguitate claues eccle Solutio.
ſie ſunt quas habet eccl'ia (vt dicit Hiero⁹) in ſuis
epiſcopis ꝛ ſacerdotib⁹ quibus dignis non ſolũ ſa
cramenta ſed etiam celũ aperiꝛ: ꝛ claudiꝛ indignis
deſolatione. Ad obiecta ergo dicendũ ad primũ/ Ad primũ
ꝙ clauis dupliciꝛ aperit regnũ operando ad remo
tionẽ peccati impedientꝭ/ꝛ vn⁹ mod⁹ ſepe dict⁹ eſt:
ꝛ eſt bon⁹ .ſ. q̃n cõteriꝛ aliq̃s dolor ſu⁹ vim hꝫ a gr̃a
informãte/ꝛ voto ꝯfitẽdi ꝛ ſatiſfaciẽdi: qđ hꝫ in p
poſito: ſic igiꝛ eſt in medicis cõpoſitꝭ q̃ totũ expellũt
morbũ/ita tñ ꝙ quelibꝫ ſimplex medicina ibi poſita
opaꝛ ꝯ aliquaꝫ ptem morbi ꝛ cauſam: ita dico ꝙ in
peccato ẽ culpa ꝛ pena/ꝛ eſt pena eterna improporꝛ
tionabilis viribus penitentis ꝛ acerba pro debito
reat⁹ ꝛ gratia q̃dẽ habet effectũ cõtra culpã: ꝛ dolor
cõtra acerbitatẽ pene: dolor aũt paſſiõis chriſti ꝯtra
eternitatẽ: ꝛ votũ ſubmittẽdi ſe clauib⁹ hñtib⁹ vim

eꝛ paſſióe: habét ſoluere ĩ proportioné illã qua maioꝛ eſt viribus penitétis ⁊ ſatiſfaciẽdi votũ qñqꝫ ſoluit totũ reſiduũ; qñqꝫ aũt ſoluit̃ per ſatiſfactioné ſequenté in actu: vñ nihil ꝓhibet opari clauẽ añ actũ ſacerdotis extra: ſicut ⁊ gratia mediatoꝛis opata eſt añqꝫ eſſet mediatoꝛ in natura vera medietate. Alio mõ opat̃ clauis in abſolutóe cõfeſſionis dimittendo parté pene debite ꝑ gratiã miniſterij ſacerdotũ xp̃i: qd̃ nõ eſt credẽdũ gratia carere: ſꝫ potiꝰ permaximã habere gratiã: licet ergo ſoluat̃ pena ⁊ culpa in ꝯtritione: nõ tñ fit hoc virtute ſolius cõtritionis: ſed potius etiã virtute clauiũ: ſicut licet ĩ medicina aliqua ſoluat̃ moꝛbus aliq̃s nõ tñ fit hoc virtute vniꝰ receptoꝛũ in medicina: ſed virtute cuiuſlibet ſoluit̃ aliquid moꝛbi.

Ad ſecũdũ. Ad aliud dõm ꝙ vis cõtritiõis nũqꝫ ita totũ ſoluit quin effectꝰ ſit ibi: vt patet ꝑ añdicta ⁊ etiã poſtea actu tenet̃ ſe ſubmittere; qꝛ aliter ꝑ cõtẽptũ religiouis inciperet adeo malignare ſicut priꝰ.

Ad obiectionem. Ad aliud dõm ꝙ qñqꝫ tota pena dimittit̃ ĩ cõtritione: ſed nũqꝫ virtute ſoliꝰ cõtritõis: ⁊ iõ vt ĩpleatur votũ qd̃ in cõtritõe habuit ⁊ hĩc tenebat̃: poſtea etiã debet ſe ſubmittere cõfeſſoꝛi ⁊ ſatiſfactioni: ſꝫ verũ eſt ꝙ ſi ſacerdos ſciret talẽ in voto abſolutũ nõ imponeret ei pniã in ſatiſfactioné p̃teritoꝝ: ſꝫ vl' nullã ĩponeret: ſicut nec dñs fec̃ marie magdalene: vl' ſi imponeret aliq̃d: faceret hoc in medicinã futuroꝛũ: ſicut dant̃ medicine p̃ſeruatiue: qꝛ autẽ ſacerdos h̃ ſcire nõ p̃t: iõ oĩbus venialibꝫ pniam iniũgit.

Ad tertiũ ⁊ quartũ. Ad aliud dicẽdũ ꝙ secꝰ ẽ in effectu ⁊ cauſa cõiũctis ꝑ naturã: ⁊ cauſa ⁊ effectu cõiũctis ꝑ voluntaté in ꝯuerſatione hoĩs: in natura eñ ꝓpter hoc ſoluta tota cã ſoluit̃ totꝰ effectꝰ: qꝛ natura agit neceſſario: ⁊ iõ remoto agẽte nihil manet de effectu ipſiꝰ. Sed in võlũtate: qꝛ volũtas deliberatiua eſt cadit in vitupiũ ⁊ laudé ex ope ſuo: ⁊ iõ trãſeunte cauſa nõ trãſit effectus: ĩmo manet ſicut cũ culpa trãſit actu: nõ tranſit reatu ĩmo manet. Et ſiĺiter quo ad debitũ ſatiſfaciẽdi: bene põt manere poſt receſſum culpe in toto. Unde talia argumẽta in moꝛibꝫ etiã ciuilit̃ loquẽdo nihil valẽt ſicut iã patuit.

Ad ſol'onẽ hugonis et alia p̃ter. q Ad id qd̃ obijcit̃ de Hugone dõm ꝙ in veritate illud eſt tota ſcientia illiꝰ libelli ⁊ intelligit̃ nõ ita ꝙ dñs ſub cõditiõe ſoluit: ſꝫ dñs ſimpliciter abſoluit: tñ qꝛ in cõtritiõe votũ ẽ cõfeſſionis ⁊ ſine illo non eſſet cõtritio ꝓpter hoc tenet̃ ad cõfeſſioné. Et qꝛ votũ cõiunctũ eſt abſolutiõi a q̃ttuoꝛ vinculis dictis: iõ dicit mgr̃ Hugo ꝙ deꝰ abſoluit ligãdo: ſed ſacerdos ecõtra ligat ſoluendo: ligando enĩ ad pniam expiatiõis abſoluit a voto confeſtionis dimittẽdo parté pene debite ſi que mãſerit poſt cõtritioné. Et per hoc p̃ꝫ ꝙ in ope dei ſm̃ ꝙ dei eſt nulla cõditio ẽ nec tẽpoꝛalitatis ſed neceſſitatis illius obligatõis eſt ex voto cõfitendi ⁊ ſatiſfaciẽdi ad arbitriũ miniſtroꝝ eccleſie ſine quo nõ põt eſſe vera cõtritio. Et per hoc p̃ꝫ ſolutio ad vltimũ.

Ad. q. cum obiecto reſpondetur. Ad penultimũ aũt dicendũ ꝙ licet in eo ſint oĩa eque poſſibilia: tñ nõ oĩa ſunt nobis eque vtilia: vtile eñ nobis eſt vt aſtringamur talibus votis propter erubeſcentiam ⁊ expiationem que nõ tm̃ valent ad expiationem p̃teritoꝝ: ſed etiã ad cautelã futuroꝛũ. Et quecũqꝫ ſunt nobis magis vtilia: hec oꝛdinauit deus in ſacramẽtis.

De clauibus.

Claues iſte nõ ſunt coꝛpoꝛales ſed ſpirituales: ſcilicet diſcernendi ſcientia ⁊ potẽtia iudicãdi: id eſt ligandi ⁊ ſoluẽdi: qua dignos recipere: ⁊ ĩdignos debet excludere a regno eccleſiaſticus iudex: qui ſicut habet ius ligãdi: ita ⁊ ſoluẽdi: vnde Ambroſius: Dominꝰ par ius ⁊ ſoluendi eſſe voluit ⁊ ligandi: qui vtrũqꝫ pari conditione permiſit. Ergo q̃ ſoluendi ius nõ habet nec ligãdi habet ⁊ infra. Certum eſt ꝙ eccleſie vtrumqꝫ licet: hereſis vtrũqꝫ non habet. Jus enim hoc ſolis ꝑmiſſum eſt ſacerdotibꝰ. Recte ergo eccl'ia hoc ſibi vendicat: que veros ſacerdotes habet: hereſis vendicare non poteſt que veros ſacerdotes non habet. a

An definitio clauis poſita a magiſtro ſit bene data. Arti. II. B

Einde querit̃ de h̃ qd̃ dicit ibi [Claues iſte nõ ſunt coꝛꝑales: ſꝫ ſp̃uales. Et q̃rũt̃ q̃tuoꝛ ſcꝫ q̃d ſit clauis: ⁊ q̃t ſũt claues numero. Tertio de claue q̃ dĩ ſciẽtia diſcernẽdi: ⁊ q̃rto de claue q̃ dĩ p̃tãs ligãdi ⁊ ſoluẽdi. Ad primũ aũt extrahat̃ diffinitio clauis ex lr̃a vbi ex v̓bis Hiero. dicit mgr̃ ꝙ claues ſunt diſcernẽdi ſciẽtiã ⁊ potẽtia iudicãdi. i. ligãdi vel ſoluẽdi qua dignos recipere indignos debet excludere a regno eccleſiaſticꝰ iudex. Hec verba oĩa etiã ſunt in glo Matt. 16. ⁊ ſunt Hiero. foꝛmat̃ autẽ diffinitio in cõmuni ſic: Clauis eſt poteſtas iudicis eccl'iaſtici qua dignos recipit: indignos v̓o p̃t excludere a regno. Cũ autẽ iudex eccleſiaſticꝰ ſit a iuriſditiõe nõ ab oꝛdine: videt̃ ꝙ nõ habet claues niſi iuriſditioné in foꝛo cauſarũ: ⁊ h̃ falſum eſt. Arguit̃ ꝓ

2º Hoc videt̃ tñ alia rõne: qꝛ oĩs p̃tãs q̃ tota ꝑficit̃ aliq̃ vno habito illo põt reduci ad actũ: ſi igit̃ p̃tãs q̃ dĩ clauis perficeretur ex illo vno qd̃ eſt oꝛdo ſacerdotalis habito oꝛdine ſacerdotali poſſet reduci ad effectũ: qd̃ eſt falſũ: qꝛ ſm̃ h̃ nõ oẽs monachi ſacerdotes poſſent abſoluere ⁊ ligare qd̃ falſum eſt: g̃ videt̃ ꝙ iudex eccleſiaſticꝰ ſit hñs iuriſditioné ex hoc arguit̃ vt priꝰ.

3º Ulteriꝰ obijcit̃ de h̃ q̃ dignos recipe ⁊c̃. digni eñ eo ipſo q̃ digni ſunt merito ſue dignitatis ſunt recepti: ⁊ iõ vane recipiũt̃ poſtea a ſacerdote vl' nullo mõ recipiũt̃. Si aũt dicas ꝙ recipe eos eſt receptos oñdere tũc ſm̃ h̃ nihil eẽt p̃tãs clauis niſi q̃ ad homĩes qd̃ incõueniẽs infra eẽ oñdet̃.

4º Ulteriꝰ obijcit̃ d̃ h̃ qd̃ dicit ibi: a regno: qꝛ videt̃ p̃tãs hoĩs nõ eẽ ſuꝑ regnũ. Probatio p̃tãs hoĩs in miſterio eſt ſuꝑ illud qd̃ tradit̃ diſpẽſatõi miſterij ſui: ſꝫ nõ niſi ſacr̃a tradunt̃ miſterio ſacerdotũ diſpẽſanda: ⁊ nõ regnũ g̃ videt̃ ꝙ nõ debeat dicere a regno: ſꝫ a ſacr̃is. **Probatio.**

Sol'o R̃nſio dõm ꝙ diffinitio illa optima eſt: qꝛ ponit̃ in ea genꝰ qd̃ eſt p̃tãs ⁊ ſubiectũ ꝓpriũ illiꝰ p̃tãtis qd̃ eſt iudex eccl'iaſticꝰ ⁊ differẽtie ꝑtinẽtes ad ſp̃alẽ ⁊ ſubalẽ actũ q̃ ẽ recipe dignos ⁊ excludere indignos ⁊ finis ꝑ oĩa interꝰ: q̃ eſt introductio in regnũ.

Ad primuꝫ Ad primũ g̃ obiectũ dõm ꝙ eccl'iaſticꝰ iudex ſumit̃ h̃ in foꝛo pniali ⁊ nõ in foꝛo cãꝝ niſi elargiat̃ ſibi p̃tãs: ⁊ nõ opꝫ ꝙ habeat iuriſditioné ſuꝑ ſubditos: ſꝫ ꝙ ſit aptꝰ hĩc ex oꝛdine ⁊ nihil deſit ei niſi cõmiſſio: nõ eĩ ponit̃ in diffinitiõe actꝰ dicẽdo q̃ recipit ſed q̃ valet vl' p̃t recipe

vt notet̃ facultas ex habitu ⁊ ꝙ nõ operat̃ nõ eſt niſi
q2 materiã ſubiectã nõ habet quã nõ põt habere ni-
Ad ſecũdũ ſi ꝑ iuriſditionẽ. Ad aliud dõm ꝙ habito ordĩe ni-
hil deeſt quantũ ad opantẽ: ⁊ iõ nulla ꝑfectio addi-
citur opanti ampliꝰ q̃3 ordo: ⁊ hoc pꝫ ex hoc ꝙ ſi ſa-
cerdoti cõmittit̃ plebs nõ recipit aliquã cõſecratio-
nẽ ꝓpter hoc. Cõſtat aũt ꝙ oĩs ptãs dat̃ ꝑ ꝯſecratio
nẽ in ſpũalib;: ⁊ iõ pꝫ ꝙ hñs ordinẽ in toto perfectꝰ
eſt q̃tũ eſt ex ꝑte agẽtis: ſ3 q2 oĩs facultas exigit ma
teriã: ſuſpendit̃ ab opatione ita diu donec materia
Ad tertiũ ſibi ꝑ iuriſditionẽ determinet̃. Ad aliud dõm ꝙ
digni fiũt magis digni: dignitas eñ dei ꝑcedit tol-
lens indignitatẽ culpe: ⁊ opꝰ ordinis ⁊ clauis ſequi
tur tollẽs aliq̃d de indignitate pene: ⁊ iõ nõ tm̃ oñ-
dũt ſolutos a deo: ſ3 etiã abſoluũt ab aliquo quo li-
Ad quartũ gati venerũt ⁊ ita imbuunt ſacramẽtis. Ad aliud
dõm ꝙ ponit̃ vltimus finis actꝰ ordinis: q2 non fit
Ad ꝓbatõ3 recõciliatio ad ſacramẽta niſi ꝓpter regnũ. Ad ar-
gumẽtũ aũt dõm ꝙ miniſteriũ ſacerdotis nõ eſt ſuꝑ
regnũ imediate ſed per mediũ: ſcꝫ per ſuſceptionẽ ad
ſacramẽta. ⁊ h̃ mõ bñ cõmittit̃ eis diſpẽſare regnũ.

Arti. III. **Quot ſint claues.**

Arguit̃ ꝑo
Secundo querit̃ quot ſunt claues numero. vi
detur eñ ꝙ vna ſola: dicit eñ glo. Mat. 16.
ꝙ claues ſunt ſciẽtia diſcernẽdi ⁊ ligãdi ⁊ ſol
uẽdi ptãs: ſ3 ſciẽtia diſcernẽdi cõſtat ꝙ eſt informãs
⁊ dirigẽs ad actũ ſoluẽdi ⁊ ligãdi ⁊ talia q̃ꝝ vnũ eſt
dirigẽs ⁊ alteꝝ exequẽs nõ ſunt duo ſ3 vnũ in actu:
2o ergo claues nõ ſunt due ſ3 vna. Adhuc in nobis
ad perfectũ opꝰ exigunt̃ tria. ſ. ſcire / velle / ⁊ poſſe: ⁊
tñ opꝰ egrediẽs ab his eſt vnũ: cõſtat aũt ꝙ ſciẽtia iu
dicãdi habet ſe ſicut ſcire in nobis: ergo videt̃ ꝙ vna
3o clauis ſit ſm actũ ⁊ vnꝰ actꝰ clauis. Ad huc i ma
terialib; nõ eſt ad vnã ſerã niſi clauis vna: ſ3 in oĩb;
ſpũalib; nõ eſt niſi vna ſera que eſt pctm̃ in cõmuni:
g̃ videt̃ ꝙ nõ requirit̃ niſi clauis vna: ⁊ ita videt̃ ꝙ
4o. nõ ſint claues. Itẽ vniꝰ effectꝰ nõ eſt niſi vna po-
teſtas: ſ3 vnꝰ eſt effectꝰ. ſ. ligare ⁊ ſoluere: ergo nõ eſt
Probat̃ ꝙ niſi vna ptãs: ergo vna clauis. Ulterius videt̃ ꝙ
ſint due cla ſint due claues: q2 ita ꝑ multas auctoritates tã bi-
ues. primo blie q̃3 ſctõꝝ patꝝ: ꝓbat̃ in lr̃a ⁊ ille ſufficiãt. Per
auctoritate rõnẽ arguit̃ idẽ ſic: duo ſunt in li. ar. faciẽtia pctm̃. ſ.
Scdo rõe rõ ⁊ volũtas: ſ3 faciẽs pctm̃ claudit̃ ꝑ pctm̃ vt nõ in
tret regnũ: ergo vtraq3 indiget reſeratõe cũ igit̃ dif
ferant int̃ ſe: videt̃ ꝙ claues reſerãtes differãt: ſunt
aũt hec duo differẽtia: ergo claues due different re-
3o ſerãtes. Adhuc pctm̃ alit̃ ipedit cognitiuã: ⁊ alit̃
affectiuã: q2 cognitiuã ipedit: vt tenebra interior ſpi
ritual': affectũ autẽ ipedit ꝑ inclinationẽ deorſum: ⁊
auerſionẽ ab incõmutabili bono: ſ3 cõſtat ꝙ quicq̃d
eſt in anĩa rõnali: ad hec duo reducit̃: ergo videt̃ ꝙ
his ſolutis oĩa alia ſint abſoluta: ſ3 alit̃ ligat̃ cogni
tiua: ⁊ alit̃ affectiua: ergo alio ⁊ alio indigẽt reſerãte
4o cum igitur ipſa ſint duo: videt̃ ꝙ reſerãtia ſint duo.
Adhuc ⁊ eſt magis ad propoſitũ opus ſacerdotis
in confeſſione vbi vtitur claue eſt duplex: ſcilicet edu
ctio peccati ⁊ abſolutio rei: ſicut patet per illud Job
26. Obſtetricãte manu eiꝰ eductꝰ eſt coluber tortuo
ſus: ecce opus primũ: ⁊ Joh. 20. Quoꝝ remiſeritis
pctã remittunt̃ eis: ecce opus ſecũdũ. Cõſtat aũt ꝙ
vtrũq3 opꝰ exigit ptãtẽ in ſacerdote: q2 oẽ opꝰ egre-
ditur ab aliqua ptãte: ſed eductio pcti nõ fit niſi per
iudiciũ diſcretionis que oſtẽdit q̃3 vile ſit peccatũ q̃3
deteſtandũ quantũ vnũ vilius alio ⁊ hmõi: ergo ad
hũc actũ exigit̃ clauis ſciẽtie diſcernendi. Cõſtat au
tẽ ꝙ poſt cõtritionẽ ſequit̃ abſolutio: vel remiſſio pec-
catorũ: ⁊ hoc opꝰ ſilr̃iter nõ fit niſi ab aliqua ptãte q̃
vocat̃ clauis: ergo cũ nõ ſint plura opa ſubalia: niſi
hoc vnũ ſuper pctm̃: ⁊ alteꝝ ſuꝑ pctõrẽ: videt̃ ꝙ ſint
due ⁊ nõ plures claues: hec aũt obiectio notãda eſt:
q2 cõcludit veritatẽ ex ꝓpriis ⁊ ex his penes q̃ ꝓprie
accipit̃ diffinitio clauiũ. Uidet̃ aũt vlteriꝰ ꝙ ſint Arguit̃ 3o
tres claues quia tres ꝑſone ſunt a quib; fluit oĩs po ꝙ ſint tres
teſtas ſacramẽtalis: ſed vna illaꝝ eſt penes appro- claues ꝑo.
priatũ patri. ſ. ptãs alligãdi ⁊ ſoluẽdi: altera penes
appropriatũ filio. ſ. ſciẽtia diſcernẽdi: ergo reſtat ad-
huc tertia penes appropriatũ ſpũiſancto. Adhuc 2o
in oĩ creatura rõnali libera ad agendũ tria ꝯcurrũt
ad opꝰ. ſ. ſcire / velle / ⁊ poſſe: ergo cũ penes duo illo
rũ ſit accepta clauis: videt̃ ꝙ eadẽ rõe accipiat̃ vna
clauis penes tertiũ: ergo erunt tres claues. Ad- 3o
huc ſcire ⁊ poſſe impꝑfecta ſunt ad actũ: ſed ſi adueni-
at velle tũc opabunt̃. Cũ igit̃ clauis ſit poteſtas ꝑ-
fectiſſima ad actũ: videt̃ ꝙ neceſſario debeat aliq̃d
eſſe ibi reſpõdẽs volũtati opanti: ⁊ preter illud ſunt
due: ergo cũ illo erũt tres vt videt̃. Ulteriꝰ vide- Arguit̃ q̃r-
tur ꝙ ſint quattuor: quilibet enĩ modus apiendi vl' to ꝙ ſint q̃t
abſoluẽdi req̃rit aliud ⁊ aliud inſtrumẽtũ: ſ3 q̃ttuor tuor claueſ
a magiſtro in lr̃a determinant̃ modi ligãdi ⁊ ſoluen primo.
di: ergo q̃ttuor erũt inſtrumẽta: ergo q̃ttuor claues:
dicit eñ ꝙ ſoluit ⁊ ligat qñ abſolutũ vel ligatũ de-
mõſtrat. Itẽ qñ eccleſie recõciliat ⁊ reſtituit ⁊ quã 2o
do partẽ pene dimittit: ⁊ qñ excõicationẽ fert vel ab
ſoluit ab ea. Adhuc qñ dñs loquit̃ Petro de cla- 3o
uib; nõ noĩat tm̃ claues regni celoꝝ: ſed etiã portas
inferni: ſi ergo due ſunt portaꝝ regni: eadẽ rõe due
erũt portaꝝ inferni: ergo erũt q̃ttuor. Adhuc vi- 4o
detur ꝙ plures ſint q̃3 quattuor: q2 ſunt porte infer-
ni / paradiſi / limbi / purgatorij ⁊ celi: ſed ꝯſtat ꝙ oẽs
iſte porte apiunt̃: ergo videt̃ ꝙ diſtinctas ⁊ determi
natas exerceãt claues: ergo cũ vni porte aptent̃ due
claues videt̃ ꝙ ad minꝰ ſint decẽ claues. Rñſio Solo
dicendũ ꝙ ſicut habet̃ Eſa. 22. vbi dicit̃: Dabo cla-
uẽ domꝰ Dauid ſuꝑ humeꝝ eiꝰ ⁊ claudet ⁊ nõ erit q̃
apiat: ⁊ aperiet ⁊ nõ erit qui claudet: filiꝰ dei eſt ve-
ra clauis regni celoꝝ: q2 ipſe aditũ regni nobis re-
ſerauit quẽ Adã ſuo peccato recluſerat. Unde legit̃
in orõne paſchali: Oipotẽs deꝰ qui ꝑ vnigenitũ tuũ
redẽptorẽ noſtꝝ eternitatꝭ nob aditũ deuicta morte
reſeraſti. In filio autẽ diuino duo ſunt: ſicut dicitur
1. coꝝ. 2. ſ. chriſtũ dei virtutẽ ⁊ dei ſapientiã. Et ideo
q2 ipſe his duob; reſerauit regnũ: in his duob; de-
dit ſuis ſacerdotib; reſerãdi ptãtẽ: ⁊ penes hec duo
due claues accipiũtur: huic aũt rõni ꝯiungant̃ tres
que in trib; obiectionib; ꝓ hac parte inductis poſi-
te ſunt: ⁊ ꝑcipue tria: ⁊ erũt q̃ttuor penes que diſtin
guũtur due claues quas dicũt ſancti. Ad id ergo Ad primũ
qđ primo obijcitur ꝙ nõ ſit niſi vna clauis: dicendũ
ꝙ claues nõ diſtinguũtur penes finẽ vltimũ: ſed po-
tius penes actus proximos ſubſtãtiales ⁊ neceſſari
os. Cõſtat autẽ ꝙ actus neceſſariꝰ eſt diſtinctio pec
catorũ in cõfeſſione que eſt ſuper peccata: ⁊ etiã actꝰ
neceſſariꝰ eſt abſolutio. Et ideo penes illos licꝫ vnꝰ
dirigat ad alterũ: ſunt tamẽ due claues. Et eſt ſimi
le: q2 lꝫ prudẽtia virtꝰ ſit auriga ṽtutũ vt dic̃ berñ.
ad Euge. ⁊ dirigat alias: tñ q2 hꝫ actũ ꝓpriũ dĩ ⁊ eſt
vna virtus cardinalis diſtincta ab alijs q̃s dirigit.

Ad ſecūdū. Ad aliud dicēdū ꝙ illa tria que ſunt in nobis licꝫ
referāt̃ ad vnū actū vltimū tñ ꝓprios ⁊ primos actꝰ
habent differētes: penes quos etiā diſtinguūtur: ⁊
ſunt diſtincte facultates: ⁊ ideo etiā actꝰ ꝓprij ⁊ pri-
mi clauiū differētes ſunt: licet finis ſit vnus: ⁊ h̄ ſuf-
ficit ad diuiſibilitatē poteſtatis ⁊ facultatis vt iā ta
Ad tertiū ⁊ ctū eſt. Ad aliud dicendū ꝙ in materialibꝫ ad vnā
q̄rtū ⁊ obie ſerā vno mō ſe habētē ⁊ vno modo recluſam eſt vna
cta de dua- clauis: ſed ad vnā ſerā habentē duas clauſuras ni-
bus ꝯcedū hil ꝓhibet eſſe duas claues: qꝛ tūc vna ſera ē vt due
tur. ⁊ ſic eſt hic: qꝛ ſera q̄dā eſt ex eo ꝙ peccatū nō diſcer-
nitur ⁊ diſtinguit̃: ⁊ altera eſt ex reatu q̄ innaſcitur
peccatori ex peccato: ⁊ ideo neceſſario ſunt duo mo-
Ad obiecti- di reſerādi ⁊ aꝑiendi ſicut iā dictū eſt. Ad id qđ ob-
onē ð tribꝫ ijcitur ſunt tres claues dicendū ꝙ nō ſunt neceſſarie
clauibus. niſi due tm̄ ꝓpter cauſam dictā. Ad obiectū aūt p̄
Ad p̄mū in mū dicēdū ꝙ volūtas ſiue bonitas appropriata ſpi
oppoſitū. ritui ſancto nō eſt equalis ad ligare ⁊ ſoluere: ſꝫ cla-
uis dicit talē poteſtatē que claudat ⁊ aꝑiat equalit̃:
ſed dei volūtas ſiue bonitas ſemꝑ eſt ad aꝑiendū: vt
qui vult oēs homīes ſaluos fieri ⁊ ad agnitionē ſui
noīs venire: ⁊ hoc verū eſt quantū eſt de ſe: ⁊ ſi aliud
vult vt dicit Dam̄. h̄ vult ex nr̃a cauſa: ⁊ iō in claui-
bus nō potuit ēē aliq̄ poteſtas reſpōdēs ſpūiſancto:
ſed ipſe dat donū ꝑ qđ peccatū diſſoluit̃. Aliter poſ-
ſet dici ⁊ minꝰ bene. ſ. qꝛ due claues nō accipiūt̃ pe-
nes attributa patris ⁊ filij: ſed penes attributa filij
tm̄: qꝛ pꝛiꝰ clauſit ⁊ aꝑuit: ⁊ hoc ſupra ꝓbatū eſt per
Ad ſecūdū. auctoritatē Eſaie. Ad aliud dicendū ꝙ ſicut dixit
altiſi. nō p̄t de clauibꝫ aliq̄d reſpōderi volūtati hoīs
qꝛ in clauibꝫ nō debet hō ſeq̄ volūtatē ſuā: ſed volū-
tatē dei primo abſoluētis ꝑ gr̃am: ⁊ hec ſol'o optima
eſſe videt̃. Alij ſubtiliꝰ ⁊ peiꝰ dixerūt ꝙ iſti actꝰ aꝑi-
re ⁊ claudere nō ſūt ex ꝑte noſtra: ⁊ iō facultates eo-
rū nō debēt oīno ſumi ex ꝑte noſtra: ſed volūtas ē ex
parte noſtra: ⁊ iō penes volūtatē nulla ſumēda ē cla
Ad tertiū uis. Ad aliud dicēdū ꝙ verꝝ eſt vbi prima duo ſe-
quūtur volūtatis libertatē ibi ſūt imꝑfecta ad opꝰ
niſi adueniat volūtas: qꝛ cōfeſſiōe facta ⁊ p̄tāte ha-
bita adhuc libera eſt volūtas agere vel non agere ſi
vult. Sed qꝛ in diuinis ſequit̃ oꝑatio ex diuini p̄ce
pti neceſſitate: ideo habitis primis duabꝫ facultati-
Ad q̄rtā q̄- bus ſufficiēter habet̃ ꝑfectio ad opꝰ. Ad id qđ vl-
ſtionē de q̄t rius querit̃ vtrū ſint quattuor dicēdū ꝙ nō. Ad ob
tuor claui- iectū dicēdū ꝙ prima eſt falſa: qꝛ oēs modi illi redu-
bus ad pri- cunt̃ ad duos: ꝙ em̄ abſolutū ⁊ ligatū oſtēdit nō fit
mū ⁊ ſcđm. niſi ꝑ pene dimiſſionē: ſicut in lr̃a patebit: ⁊ ꝑ h̄ ip̄m
eccleſie recōciliat: ſed ligare ⁊ ſoluere anathema eſt
aliꝰ modꝰ ſꝫ qꝛ nō niſi per culpe cognitionē vel reli-
gationē vel ſolutionē in forma cōuenit cū eo: qui eſt
in foro cōfeſſiōis ⁊ pn̄ie: ⁊ iō nō req̄rit alias claues:
Ad tertiūꝫ ⁊ ita pꝫ ꝙ illa obiectio nulla fuit. Ad aliud dōm
ꝙ licet ſint porte inferi: non tñ ad illas determināt̃
claues eccleſie: vnūquodq; em̄ vt dicit ph̄us determi-
nat̃ ⁊ denoīat̃ ꝑ diffinitionē ad optima ſui: clauſio
aūt ⁊ aꝑtio ianuaꝝ inferni ſequit̃ ad clauſionē ⁊ aꝑ-
tionē portarū celi ⁊ porte celi ſunt intente ⁊ finales
clauiū: ⁊ iō ab illis dicunt̃: ⁊ ſunt due claues: qꝛ ex
quo claudit̃ celū alicui ſuꝑ eū aꝑiunt̃ porte inferni:
Ad quartū ⁊ eo ipſo quo aperit̃ celū claudit̃ aditꝰ inferni. Ad
aliud pꝫ ſolutio ꝑ idē p̄terq̄ꝫ de paradiſo ⁊ purgato
rio ⁊ limbo. Et ad hec dōm ꝙ nō eſt nobis aditꝰ ad
beatitudinē vite aīalis quā in Adā amiſimꝰ: ⁊ iō ꝑ
claues nō dat̃ nob vita veniēdi ad locū corporei pa-
radiſi vbi Adā in aīali vita ſꝑ vixiſſꝫ: ⁊ iō claues ad
illū locū nō recipit eccl'ia. Quare aūt nō ſit nob adi-
tus ad paradiſum: alibi determinari habet. ſ. ſuꝑ ſe-
cūdū vbi agit̃ de eiectiōe Ade de paradiſo ⁊ recluſio
ne paradiſi. De purgatorio aūt ⁊ limbo dōm ꝙ non
habēt firmacula ꝑpetua: ſꝫ cōtinue ſunt aꝑta ad euo
landū determinato tꝑe: p̄res quidē de limbo cū ade
debitū ꝑ chriſtū fuit ſolutū: aīe aūt de purgatorio in
quo purgāt̃ ad plenū: de limbo em̄ patꝝ h̄ loq̄mur:
nō de limbo pueroꝝ q̄ ꝑpetuo clauſus eſt. Et ꝑ hoc
patet ſolutio ad totū.

An ſcientia diſcernendi inter lepram ⁊ lepram ſit clauis eccleſie. Arti. IIII. D

Tertio querit̃ de hac claue que dicit̃ ēē ſciētia
diſcernēdi inter leprā ⁊ nō leprā. Videt̃ ei nō Arguit̃ p̄o
eſſe clauis: oē em̄ qđ nō ſemꝑ ſequit̃ habentē
claues videt̃ nō eſſe clauis cū clauis ſemꝑ ſequatur
habētē clauē: ſꝫ ſciētia diſcernēdi inter leprā ⁊ non le
prā nō ſemꝑ ſequit̃ h̄ntē claues: ergo nō eſt clauis:
prima pꝫ ꝑ ſe. Scđa ꝓbat̃ ex hoc ꝙ oīs ſacerdos ha
bet claues: nō tñ oīs ſacerdos habꝫ ſciētiā diſcernē
di inter leprā ⁊ nō leprā. Adhuc nullū indifferen 2o
ter habitū p̄ter ordinē ⁊ poſt ordinē ⁊ añ eſt clauis:
ſciētia diſcernēdi eſt tale q̄d: ergo nō eſt clauis: ꝓba-
tur prima ꝑ hoc ꝙ claues dant̃ in ordine ſacerdotij
⁊ nunq̄ꝫ ſine ipſo: ſecūda ꝓbat̃ ex hoc ꝙ multi añ ſa-
cerdotiū habēt hmōi ſciētiā ⁊ nō ſacerdotes aliq̄ plꝰ
q̄ꝫ ſacerdotes. Adhuc ſic dicit ph̄s in. vj. eth. Scié- 3o
tia eſt virtꝰ intellectualis: igit̃ generatio ipſiꝰ eſt ꝑ
exꝑimētū ⁊ tp̄s: nō ergo eſt data in ordine: ſꝫ oīs cla
uis dat̃ cū ordine. g̃ ſciētia nō eſt clauis. Si forte Sol'o
dicas ꝙ ſciētia infuſa eſt clauis nō acq̄ſita: ⁊ acq̄ſita
eſt illa de qua loquit̃ ph̄s. Cōtra videmꝰ exp̄ſſe ꝙ in Cōtrariū
fuſam nō recipiūt ſacerdotes in ordīe: ergo nec infu
ſa eſt clauis vt videt̃. Adhuc infuſa certior eſt ī iu- 4o
dicio q̄ꝫ acq̄ſita: ergo ſi ſciētia infuſa eſſet clauis: qui
libet ſacerdos claues habēs certiꝰ iudicaret q̄ꝫ docto
res q̄ diu ꝑ ſtudiū ſciētiā acq̄ſiuerūt: ⁊ hoc nō vide-
mus: imo vl' male iudicāt vl' in dubijs ad eos q̄ ſtu-
duerūt recurrūt. Si ꝓpter h̄ dicat̃: Sed erit ꝯtra 5o
lr̃am vbi Hiero. dicit ꝙ due claues ſunt: ſciētia iudi
cādi ⁊ auctoritas abſoluēdi. Adhuc aūt q̄ttuor mo-
di ſunt ſupra adducti: g̃ videt̃ ꝙ ſciētia debet ēē cla-
uis. Adhuc omnis actꝰ potentie motiue pure in- 6o
diget regēte aliq̄: vl' q̄ñq̄ꝫ erit ꝑuerſus: ſꝫ ligare ⁊ ſol
uere eſt actꝰ potētie motiue: g̃ indiget regēte vt non
q̄ñq̄ꝫ ſit ꝑuerſus: nō p̄t aūt ēē regēs niſi ſciētia iudi-
cādi q̄s abſoluēdꝰ: ⁊ q̄s nō: g̃ ille illū p̄cedere debet
g̃ clauis eſt ſciētia iudicādi. Rn̄ſio dōm ꝙ mlt̄i h̄ Sol'o
mlt̄a dixerūt q̄ꝝ dicta: qꝛ nō intelligo trāſcurro vſq;
ad tres opiniōes q̄ꝝ vna eſt mgr̄i in lr̃a. ſ. ꝙ ꝯcedi p̄t
ꝙ nō oēs h̄ñt clauē ſciētie iudicādi: ſꝫ q̄ caret ad dam
nationē ſuā caret: ſi h̄ñt iuriſditionē vtēdi clauibꝫ et
in ipſa velint ꝑmanere: ſꝫ hāc opinionē puto ēē fal-
ſam niſi dicat̃ clauis materia clauis: vt infra pate-
bit: h̄ñ ei cōcedit̃ ꝙ nō oēs habeāt materiā huiꝰ cla-
uis. i. id qđ eſt materiale in claue. Alij dicūt ꝙ ſunt
q̄ h̄ñt ſciētiā vt clauē: ⁊ ſunt q̄ h̄ñt eā vt clauiculā: ha
bētes em̄ ſciētiā acq̄ſitā vel infuſam de bono ⁊ ma-
lo diſcernēdo ſc̄dm differētias pctōꝝ q̄s necariū ē ſci-
re h̄ñt hāc ſciaꝫ vt clauē: ſꝫ h̄ñtes minꝰ ⁊ ſeq̄ntes īdu
ſtriā naturalē h̄ñt clauiculā tm̄ in ſe: ⁊ h̄ etiaꝫ reputo
falſū niſi eodē mō vt p̄cedens intelligat̃. ſ. q̄ꝫtū ad id

qđ eſt materiale in claue: dicunť q̇dā habere clauē ⁊
alij clauiculā quātū ad formale: tñ oēs dicunť habe
re clauē qui ſacerdotes ſunt. Tertij dicūt de quorū
numero ego ſum ꝙ ſciētia nō ſit clauis: ſed poti⁹ diſ-
cernēdi ⁊ iudicādi auctoritas: ⁊ hāc ī ordine recipit
oīs ſacerdos: licet ſciētiā nō recipiat: ſi aūt habet ſci-
entiā cū alijs que exigunť bñ recipit ordinē. Si aūt
nō habet ſcientiā etiā ſi oīb⁹ alijs ſit decorat⁹ ⁊ reci-
pit curā paſtoralē ad dānationē recipit: ſm hoc igi-
Ad primū obiectū p̄o. tur planū eſt rñdere obiectis. Ad id em̄ qđ primo
obijciť dicendū ꝙ ſciētia nō eſt clauis: ſed diciť qñq̄
clauis eo ꝙ materialis eſt in claue: ⁊ clauis nō eſt in
actu niſi ꝑ eā: q² ipſa eſt diſpoſitio quā ſciētiā vult in
uenire clauis in ſubiecto ⁊ dato ꝙ nō inuenerit: tūc
clauis fruſtrať ab actu. Et eſt ſil'e in naturis ⁊ grā:
vis em̄ motiua vult inuenire ſenſibilē in ſubiecto: ⁊
ſi nō inuenit nō mouebit: ſil'iter ordo ſequēs vt dya
conat⁹ vult īuenire p̄cedētē ſubdyaconatū ī ſbiecto:
⁊ ſi nō inueniat nō erit in actu: īmo ſuſpendiť donec
recipiat ordinē quē trāſiliuit: ſil'iter vis viſiua vult
inuenire hūidū criſtallinū purū ⁊ illuminatū in ocu
lo: ⁊ ſi nō inueniat ipſa ſuſpendiť ab actu vidēdi do
nec humor criſtallin⁹ purificeť. Q autē ita ſit in ſa-
cerdotio: pt3 ꝑ illud: q² tu ſciētiā repuliſti: repellā te
ego ne ſacerdotio fungaris mihi. Et illud īterroga
bunt ſacerdotes ſciētiā ⁊ legē req̄rent de ore ei⁹: ⁊ an-
gelus ei dñi exercituū eſt. Et illud: Porro filij heli
filij belial neſciētes dñm: nec officiū ſacerdotū ad po
pulū ⁊ hmōi alia q̄ multa ꝑ totā ſcripturā inueniūť.
Ad ſecūdū. Ad aliud dicendū penit⁹ eodem modo: q² aucto-
ritas diſcernēdi nūq̄ dať niſi in ordine: ſed diſpoſi-
tio quā neceſſe eſt inuenire in ſubiecto indifferenter
Ad tertiū ⁊ ad alia. habeť ante ⁊ poſt. Ad aliud dicendū ꝙ phus ī ve
ritate loquiť de ſciētia acq̇ſita de cōſuetudine mora-
liū: ⁊ experiētia ⁊ doctrina circa illa: tñ reſpōſio īdu
cta cōtra hoc etiā meo iudicio nihil valet: ſed ſolutio
ad eā ⁊ reſiduū pt3 per antedicta.

Arti. V. E

Queriť de ſecūda claue que eſt ligandi ⁊ ſoluēdi ptās ⁊ an ſit cōicabilis.

Arguiť p̄o Quarto queriť de ſecūda claue que eſt ligādi
⁊ ſoluēdi poteſtas. Videť em̄ ꝙ hec poteſtas
incōicabilis ſit: q² dicit Aug⁹ Interius mū-
dandi ptātē in baptiſmo noluit dare ſeruo ne ſpes
poneret in hoīe. Cū igiť idē ſit abſoluere qđ eſt inte-
rius mūdare ab aliquo ſpūaliter obligante videť ꝙ
2o nō debuit cōmunicari miſtro talis poteſtas: ne ſpes
ponať in ipſo. Adhuc in euāgelio Matth. 9. vbi
chriſt⁹ ſe dixit in terra dimittere pctā putātes eū ſo-
lū hoīe3 dixerūt: Hic blaſphemat q̇s pōt dimittere
pctā niſi ſolus deus: ergo nullus niſi de⁹ pōt dimit
tere peccata: ergo ptās ligādi ⁊ ſoluēdi a pctīs nō eſt
ɔceſſa hoī q̇ eſt miniſter eccleſie: ergo hec ptās nō eſt
Solutio clauis. Si aūt tu dicas ꝙ nō dimittūt pctā: ſ3 pe
Obiectio nā pctōꝝ. Cōtra Jo. 20. diciť expreſſe quoꝝ remiſe
ritis pctā remittunť eis: ⁊ quoꝝ retinueritis reten-
In ɔ̄riū p̄o ta ſunt: ergo intelligiť de remiſſiōe pctōꝝ. S3 in
cōtrariū hui⁹ obijciť: q² oī illi cui cōmittiť principa
le cōmittiť ⁊ acceſſoriū ſm regulas iuris: ſ3 cōmit-
titur ſacerdoti ꝙ ſacram cōmunionē conſecret ⁊ mi-
niſtret pplo: ergo ⁊ cōmittiť ei ⁊ p̄paratio ppl'i ad ſa
crā cōmunionē illā: ſed p̄paratio nō pōt eē niſi ꝑ ab-
ſolutionē: ergo poteſtas abſoluēdi cōmittiť ſacerdo-
tibus: ergo ipſi habēt clauē iſtā: hoc vere in lr̄a ꝓba
tur multoꝝ ſanctoꝝ auctoritatib⁹: ⁊ iō iſta ſufficiāt.
Dicēdū igiť abſq̄ dubio ꝙ eccl'ia in ſuis ſacerdoti Sol'o.
bus habet plenā abſoluēdi ptātē: ⁊ hec eſt clauis mi
niſtroꝝ ſacerdotū: q̇s aūt vſus ei⁹ ſit poſtea loco pro
prio patebit. Ad primū ergo dōm ꝙ nō ꝓpter hoc Ad primū.
poniť ſpes in hoīe: q² hō nō operať niſi vt miniſter:
vnde bonus ⁊ malus equaliť habēt: ſed de⁹ opať vt
autor ⁊ largitor doni abſolutōis ꝑ oēm modū: ſicut
in baptiſmo facit. ſ. ꝑ grām ſuā quā dat ī miniſterio
ſiue ſit ꝑ bonū ſiue per malū. Ad aliud dōm ꝙ ho Ad ſecūdū.
mo nō remittit pctm̄ ex parte culpe: q² hoc ſolt⁹ dei
eſt facere: ſ3 per miniſteriū ſuū remittiť ei pars pene:
qñq̄ in actu qñq̄ etiā claue exiſtēte in voto: vt ſupra
dictū eſt: ⁊ hoc virtute paſſiōis chriſti que eſt in cla-
uibus ⁊ nō virtute miniſtri. Ad hoc qđ obijciť de Ad obiectionē.
Johe dōm ꝙ ītelligiť de remiſſiōe pctī ex ꝑte pene.

Arti. VI. F

An heretic⁹ hñs ordinē etiā habeat clauē

Einde q̄riť de h qđ dicit ibi [Eccleſie vtrūq̄
D ⁊c.]. ſ. a Videť em̄ hoc falſum q² ī tracta- Arguiť p̄o
tu de ordine ꝓbať ꝙ veri ordines ſunt etiā q̇
ab hereticꝭ in forma eccleſie ſuſcipiunť: ergo ſunt ibi
ea que cōſequūtur veꝝ ordinē: ſed claues ſunt de cō
ſeq̄ntib⁹ veꝝ ordinē: ergo videť ꝙ hereſis habeat cla
ues iuriſditiōis. Adhuc ver⁹ lapis diciť ⁊ verus 2o
homo ⁊ ver⁹ aſin⁹ qui habet actū lapidis ⁊ homīs ⁊
aſini: ⁊ mortua hec dicūtur qñ carēt actibus ſuis: ſ3
ſupponať mō ꝙ ver⁹ ordo ī forma eccl'ie ſuſcipiať in
ter hereticos: ergo ille ordo habet actū ordīs: ſ3 act⁹
ordinis p̄ſbyteri eſt act⁹ clauis: ergo videť ꝙ habeat
actu⁹ clauis vel clauiū. Sed cōtra vadēs ad here In ɔ̄riū p̄o
ticū ſciēter peccat mortaliť: g̃ nō abſoluiť: ergo ex ꝑ-
te cōfitētis nō fit in eo act⁹ final' clauis. Itē nec ex 2o
parte audiētis cōfeſſionē: q² ille nō habet iuriſditio-
nē: ⁊ ſuſpēſus eſt ⁊ etiā mortaliť peccat ſe intromit-
tēdo: ergo ex neutra ꝑte p̄t ibi ſaluari act⁹ ordinis g̃
videť ꝙ hereſis nō habet vſum clauiū: g̃ nec claues
vt videť niſi falſas ⁊ mortuas: ſicut mortu⁹ hō non
eſt homo ſimpl'r: ⁊ ſi hō dicať. Rñſio dōm in iſta Sol'o
q̄ſtiōe ꝙ eſt ptās clauis ex ordine: ⁊ eſt ptās ex iuriſ-
ditione: ſicut em̄ ſupra patuit: oīs act⁹ q̄rit materiā
circa quā ſic ⁊ illa in clauib⁹ ſunt ſubditi: qui nō niſi
ꝑ iuriſditiōe3 a ſūmo pōtifice deſcēdētē haberi pñt.
Dicēdū ergo ꝙ hereſis in forma eccl'ie habēs ordīes
habet claues ſm ꝙ ptās ſumiť ex ordine: ſed nō ha-
bet ex iuriſditōe: ⁊ iō exeq̇ nihil oīo p̄t: ſi de facto q̇-
dē abſoluit: nihil facit oīno ⁊ tñ ibi ſil'iť mortal'r pec
cauerūt ⁊ abſoluēs ⁊ abſolut⁹: ſi ſciēter ad talē acceſ
ſit ⁊ h mō ītelligiť h qđ dictū ē ī lr̄a. Ad id qđ p̄mo Ad primū
obijciť dōm ꝙ ordinē nō ɔſequiť executio clauis: ſ3
tm̄ ptās ī habēte ptātē: ſ3 nō potētē agere ꝓpter ma-
terie defectū: q² materia nō eſt hō audit⁹ ſ3 poti⁹ ſub
dit⁹ ꝑ iuriſditionē a ſūmo pontifice deſcēdētē ſibi de-
terminat⁹: ⁊ quo ad vltimū hereſis dī in lr̄a nō hr̄e
claues: q² executionē nō habet. Ad aliud dōm ꝙ Ad ſecūdū.
ſunt act⁹ eētiales de q̇b⁹ hoc veꝝ eſt qđ dī in obijci-
endo: ⁊ illi ſunt q̇ cōſequūť ſubām ⁊ talē actū bñ ha-
bet clauis in oī habēte ordinē: hic aūt act⁹ eſt ꝑficere
habētē ſm ptātē illā: ſicut act⁹ lucis lucere: ⁊ actus
eētie eē: ⁊ eſt act⁹ ſciētie ſciētē eē: ⁊ ptās clauis ptātē
ſm clauē eē: ſ3 nō eſt hoc intelligēdū de actu q̇ ē opa
tio ſup materiā extra: lapis eī ver⁹ extra ſe eſt: ⁊ ſi nū
q̄ agit aliq̇d extra: ⁊ ſil'iter homo ver⁹ ⁊ hmōi.

De vſu clauiū.

Ulſus vero harũ clauiũ mltiplex eſt: diſcer-
nere ſcʒ ligãdos ⁊ ſoluẽdos ac deĩde ligare
vel ſoluere. Qui eñ vt ait Grego. indignos
ligat vel ſoluit propria poteſtate ſe priuat:
id eſt dignũ priuatione ſe facit.

Arti. VII. An ſacerdos valeat abſoluere a culpa ⁊ a
B reatu pene eterne

Einde querit de hoc qd dicit ibi [Uſus vero
D harũ clauiũ] Ratiõe eñ hui⁹ querit de vſu
clauiũ: ⁊ qꝛ hec q̃ſtio multiplex eſt nos quẽli-
bet ei⁹ articulũ deducem⁹ vbi cadit ſup lr̃am. Et p̃-
mo queram⁹ de illo vſu cõmuni quẽ magr̃ determi-
nat primo in lr̃a. ſ. vtrũ ſacerdos abſoluere valeat a
Arguit p̃o culpa ⁊ a reatu pene eterne. Et videt ꝙ ſic: mai⁹ eñ
eſt mereri alicui primã gratiã q̃ indign⁹ eſt gratia q̃ʒ
abſoluere a culpa cũ q̃ abſolutiõe eſt dign⁹: ⁊ primũ
põt mereri hõ etiã q̃ nõ eſt vicari⁹ chriſti: ergo ⁊ hoc
ſcdm põt homo p̃cipue q̃ eſt vicari⁹ chriſti: hic aũt eſt
ſacerdos ĩ ꝯfeſſiõe: ergo in cõfeſſiõe ſacerdos põt ab
2o ſoluere a culpa ⁊ pena mort̃ eterne vt videt. Itẽ
Hu. de ſancto vic. in libello de ptãte ligãdi ⁊ ſoluen
di dic̃ ſic: Sic̃ in diuina abſolutõe mutat pena eter-
na in purgatoriã: ſic in ſacerdotali trãſfert diuĩa ſen
tẽtia in humanã: diuina aũt ſentẽtia eſt pena eterna
⁊ reat⁹ pene eterne: ergo ĩ humana ⁊ ſacerdotali ab-
ſolutiõe trãſfert pena eterna: ſed hec nõ põt trãſfer-
ri niſi culpa abſoluat: ergo videt ꝙ in ſacerdotis ab
3o ſolutione relaxet culpa. Adhuc ſi rex terren⁹ ali-
cui cõmitteret vices ſuas in iudicio rerũ daret ei ple
nariã poteſtatẽ abſoluẽdi volẽtes ſatiſfacere ⁊ ligã-
di ⁊ condẽnandi eos q̃ impenitẽtes p̃manẽt: ille mi-
niſter poſſet abſoluere a culpa ⁊ pena: ergo cũ liberi
or ſit indulgẽtia diuina q̃ʒ humana aliqua poſſit ẽe:
videt ꝙ vicarij chriſti q̃bus in foro pnĩe dixit: Que
cũqʒ ſolueritis ⁊c̃. poſſint abſoluere a culpa ⁊ pena.
Si aũt hoc cõcedat p̃bet cõtrariũ p̃ ea que dicũtur
in littera ex dictis Hiero. ⁊ Caſſiod. que non opor
Arguit p̃o tet hic adducere. Sʒ per rõnẽ obijcit ſic: tẽporale fi-
in cõtrariũ nitũ nõ põt in infinitũ eternũ: ſed oĩs ſacerdotũ po-
teſtas eſt tẽporal' ⁊ finita: g̃ nõ p̃t in infinitũ ⁊ eternũ
ſʒ culpa eſt infinita ⁊ eterna: g̃ nõ põt aliq̃s ſacerdos
Solõ in remiſſionẽ culpe ⁊ pene eterne. Reſpõſio dicẽ-
dũ ꝙ ſacerdos nõ põt abſoluere a culpa ⁊ pena eter
na: ſed tamẽ abſoluit relaxãdo p̃tẽ pene: niſi illo mo
do quo ſupra dictũ eſt ꝙ votũ clauiũ eſt in ꝯtritione
Ad primuʒ habẽdo vim quãdã ad remiſſionẽ toti⁹ peccati. Ad
id autẽ qd obijcit p̃io dicẽdũ ꝙ nõ ẽ ſil'e qd inducit
qꝛ ille qui meret primã gratiã alicui nõ dat gratiã:
ſed inclinat deũ ad dandũ: ſʒ miniſtri in ſacramẽtis
aliquo mõ agũt ad hoc vt fiat effect⁹ ſacramẽti: ⁊ iõ
nõ põt eſſe in poteſtate miniſtri ꝯferre gratiã: ſed tm̃
Ad ſecũdũ diminutionẽ pene. Ad aliud dicẽdũ ꝙ Hugo vo
cat diuinã ſentẽtiã: penã t̃pale purgatoriã: nõ tñ vi-
ribus penitẽtis ꝓportionatã: ⁊ humanã ſentẽtiã vo
cat penã portabilẽ ꝓportionatã viribus penitẽtis: ⁊
Ad tertiũ hec fit bene in abſolutiõe homĩs. Ad aliud dicen-
dũ ꝙ vicari⁹ regis nõ cõſtituit niſi ſup̃ offenſam fi-
nitã ⁊ tẽporalẽ: ⁊ illa põt cõſtitui in homĩs poteſta-
te: ſed de offenſa dei ſecus eſt que eſt infinita: ⁊ ideo
nõ poteſt conſtitui in homĩs ptãte.

Si ſacerdos p̃t dimittere vel re-
tinere peccata.

Seũ querit vtrũ a peccato ſoluere valeat ſa
cerdos. i. a culpa vt culpe maculã abſtergat
vel debitum eterne mortis ſoluere valeat?
Quidã arbitrati ſunt: cũ peccator duplicit
ligat⁹ teneatur vt predictũ eſt. ſ. mẽtis cõta-
gione ac cecitate: ⁊ debito future pene: alte-
rũ curari per deũ: alterꝫ ſolui per ſacerdotẽ.
Patit eñ p̃ peccatũ quaſdã tenebras ĩterio a
res ⁊ maculas a quibus niſi liberetur ꝓijcie- Matt. 22.
tur in tenebras exteriores. Cũ aũt liberatur
ab his ſuſcitat a morte pctĩ. Uñ aplũs: Sur Eph. 5.
ge q̃ dormis ⁊ illuminabit te chriſt⁹. Solus
eñ chriſt⁹ non ſacerdos animã reſuſcitat: ac
pulſis tenebris interiorib⁹ ⁊ maculis eã illu-
minat ⁊ mũdat qui anime faciẽ lauat: debi-
tũ vero eterne pene ſoluere cõceſſit ſacerdo
tibus: qd in reſurrectiõe Lazari ſignatũ aſ- Joh. 11.
ſerunt: quẽ chriſt⁹ pri⁹ per ſe interius viuifi-
cauit: deĩde foras exire iuſſit: eũqʒ adhuc li
gatũ ſoluere aplĩs p̃cepit: qꝛ vt aiũt ipſe in-
terius aĩam a caligine maculaqʒ pctĩ emun-
dat: ſacerdotib⁹ vero dedit vinculũ eterne
mortis ſoluere. Alij vero dicũt ſolũ deũ nõ b
ſacerdotẽ debitũ eterne mortis dimittere ſi
cut ⁊ animã interi⁹ per ſe viuificat: nec tamẽ
diffitẽtur ſacerdotib⁹ traditã poteſtatẽ pec
cata dimittẽdi ⁊ retinendi quibus dictũ eſt
quorũ remiſeritis peccata ⁊c̃. Sicut eñ chri Jo. 20.
ſtus retinuit ſibi poteſtatẽ baptiſmi: ita ⁊ pe
nitẽtie. Et iõ ſicut interi⁹ gratia ſua animaʒ
illũinat: ita ⁊ ſimul debitũ eterne mortis re-
laxat. Ipſe eñ p̃ ſeip̃m peccata penitẽtiũ te
git: ⁊ tũc tegit quãdo ad penã non reſeruat.
Tunc ergo tegit quãdo debitũ pene ſoluit.
Qꝫ aũt ipſe tegat a p̃te dicit Aug⁹ exponẽs
illum locum pſalmi. Quorũ tecta ſunt pec-
cata. i. cooperta ⁊ abolita. Si eñ texit deus
peccata noluit aduertere: ſi noluit aduerte-
re noluit aĩaduertere. i. punire: ſed ignoſce-
re. Ita ergo dicit a deo tecta vt deus non vi
deat. i. eternalit puniat. Uidere eñ dei pec
cata eſt ad penã imputare. Auertere aũt fa-
ciem a peccatis: hoc eſt ea ad penã nõ reſer-
uare. Itẽ Hiero. Quibus de⁹ dimittit pctã
tegit ne in iudicio reuelẽt. Itẽ Caſſiod. Qui
grauia habẽt pctã: alijs de⁹ imputat: alijs p̃
miſericordiã nõ imputat. Ex his apte oſten
ditur ꝙ deus ipſe penitentẽ ſoluit a debito
pene: ⁊ tũc ſoluit qñ intus illuminat inſpirã
do verã cordis cõtritionẽ. Cui ſentẽtie ratio
ſuffragatur ⁊ auctoritates atteſtant. Nemo

em̄ vere cõpungit̃ de pctõ: habẽs coꝛ contri
tũ ⁊ humiliatũ: niſi in charitate. Qui autem
charitatẽ habet: dignꝰ eſt vita eterna: nemo
autẽ ſimul vita ⁊ moꝛte dignꝰ eſt. Nõ eſt er-
go tũc ligatꝰ debito eterne moꝛtis. Filius
Eph.2. em̄ ire eẽ deſijt ex quo diligere ⁊ penitere ce
Joh.3. pit. ex tũc ergo ſolutꝰ eſt ab ira que non ma-
net ſuꝑ illũ qui credit in chꝛiſtũ: ſed ſuꝑ illũ
qui nõ credit. Nõ ergo poſtmodũ ꝑ ſacerdo
tẽ cui cõfitet̃ ab ira eterna liberat̃: a qua iã
liberatus eſt ꝑ dñm ex quo dixit confitebor.
Solus ergo deꝰ hominẽ interius mundat a
peccati macula ⁊ a debito eterne pene ſoluit
Eſa.43. q̇ ꝑ ꝓphetã ait: Ego ſolus deleo iniq̃tates
⁊ peccata ppli. Itẽ Amb. Verbũ dei dimit
tit pctã: ſacerdos ⁊ iudex. Sacerdos quidẽ
officiũ ſuũ exhibet: ſed nulliꝰ poteſtatis iu-
ra exercet. Idẽ: Ille ſolus pctã dimittit qui
ſolus pro pctis noſtris moꝛtuꝰ eſt. Itẽ Au-
guſti. Nemo tollit pctã niſi ſolus deus q̇ eſt
Joh.1. agnus tollẽs pctã mũdi. Tollit aũt ⁊ dimit-
tendo que facta ſunt: ⁊ adiurãdo ne fiant: et
perducendo ad vitã: vbi oĩno fieri non pñt.
His alijſq̃ pluribꝰ teſtimonijs docet̃ dñm ſo
lũ ꝑ ſe pctã dimittere: ⁊ ſic̃ dimittit q̇buſdã:
ita ⁊ alioꝛũ quorũdã pctã retinet.

Arti. VIII. An pctm̄ debeat ⁊ poſſit dici tenebra.

D Einde querit̃ de hoc qd̕ dicit ibi [Patimur
d em̄ ꝑ peccatũ quaſdã tenebras ⁊c̃.]. ſ. lr̃a a.
Querit̃ hic que ſint iſte tenebre. Cũ ei lux ſit
ꝓpꝛia ꝑfectio intellectꝰ: ⁊ tenebra opponatur luci
Arguit̃ pº Videt̃ tenebra eſſe ſcḋm intellectũ tm̄: ſed peccatũ ꝓn
cipaliter eſt ſcḋm affectũ: ergo videt̃ ꝙ pctm̄ nõ ſit te-
nebra. Si autẽ dicit̃ ꝙ pctm̄ dicit̃ tenebra: q2 ꝓuat
ab aĩa lucẽ increatã gratie: eodẽ mõ poteſt dici fri-
2º gus eo ꝙ pꝛiuat calorẽ ſpũſſancti. Adhuc peccatũ
magis opponit̃ charitati q̃ꝫ fidei: q2 charitatẽ in to-
to pꝛiuat: ⁊ fidẽ nõ pꝛiuat niſi ad foꝛmã: cũ ergo cha
ritas ſit caloꝛ: ⁊ fides ſit lux: videt̃ ꝙ peccatũ potiꝰ
3º dicat̃ frigꝰ q̃ꝫ tenebra. Si autẽ dicas ꝙ eſt effectus
peccati q̇ eſt obtenebꝛatio intellectualiũ virtutũ cõ
tra multos videmꝰ in pctis exiſtẽtes citiꝰ intellige-
re q̃ꝫ alios: ergo videt̃ ꝙ pctm̄ nõ inducit interioꝛes
4º tenebras q̇ ſunt obtenebꝛatio naturaliũ. Adhuc
ſi aliquis ꝑ pctã obtenebꝛata naturalia haberet ille
maxime eſſet diabolus q̇ in veritate nõ ſtetit: ſed ho
micida eſt ab initio: vt dr̃ Joh.8. ſꝫ ecõtra dyoñ. dic̃
in q̃rto ca. d̕ di. no. ꝙ data ill' naturalia dona neq̃q̃ꝫ
ea mutata eẽ dicimꝰ: ſꝫ ſunt integra ⁊ ſplẽdidiſſima
q̃ꝫq̃ꝫ ipſi nõ videãt claudẽtes ſuoꝝ boni inſpectiuas
Solo virtutes: ergo nec alij obtenebꝛãt̃ ex pctõ. Si foꝛ
te tu dicas ꝙ intelligit̃ de ſciẽtia infuſa: ĩ illa em̄ nõ
tm̄ ꝑcipit pctõꝛ quãtũ iuſtus. inſtãtia videt̃ eẽ de ba
Obiectio laã qui doctrinam altiſſimi nouit ⁊ viſiones poten-
tis intuitꝰ eſt: ergo videt̃ ꝙ nec de illa põt intellligi.
5º Adhuc dñs in euãgelio dicit ꝙ pꝛudẽtioꝛes ſunt
filij huiꝰ ſeculi filijs lucis in generatiõe ſua: ergo vi
In ꝯriũ pº detur ꝙ pctm̄ nõ eſt tenebra. In cõtrariũ huiꝰ ob
ijcit̃ qd̕ Dama. expꝛſſe dicit ꝙ pctm̄ eſt tenebra intel-
lectual' ſiue ſpũalis. Et. I. Joh. 3. dicit ꝙ q̇ nõ diligit
fratrẽ manet in tenebꝛis. Et Joh. 8. Qui ſequit̃ me
nõ ambulat in tenebꝛis: ſꝫ habebit lumẽ vite dic̃ do
minus: ergo videt̃ ꝑ oppoſitũ ꝙ oẽ pctm̄ ſit tenebra
intellectualis. Vlteriꝰ querit̃ hic de alijs que tã- Queſtiũcu
git hic in littera. ſ. cõtagionẽ: mẽtis cecitatẽ: ⁊ ſupꝛa la pꝛima.
pꝛio capl'o huiꝰ diſti. tetigit duo. ſ. maculã ⁊ fetoꝛẽ:
⁊ querit̃ de differẽtia hoꝝ inter ſe: ⁊ q̃liter cõueniũt
effectui pctõ. Item tãgit reatũ: ꝑ hoc ꝙ dicit debitũ
moꝛtis eterne. Sunt aũt q̇ nõ tangit. ſ. culpã ⁊ pec-
catũ ⁊ malũ ⁊ vitiũ: ⁊ q̃rit̃ differẽtia oĩm iſtoꝝ. Vi- Arguit̃ pº
detur aũt nõ oẽ pctm̄ facere cõtagionẽ. Cõtagio em̄
eſt moꝛbꝰ ꝓueniẽs ex ſili ꝯtactu: ſicut dicitur moꝛbꝰ
contagioſus qui ex cõuictu ⁊ cõtactu quodã cõuer-
uerſatiõis ⁊ cõicationis que in cõuerſatiõe eſt cõtra-
hitur nõ aũt oẽ peccatũ eſt tale: ergo non oẽ pctm̄ eſt 2º
cõtagionẽ faciẽs. Adhuc cõtagio eſt ſemꝑ in alio
q̃ꝫ in peccãte: pꝛimo ergo videt̃ ꝙ nõ oẽ pctm̄ faciat
cõtagionẽ: ergo videt̃ ꝙ nõ vl'iter debeat peccato at
tribui. Adhuc ꝯtagio magꝭ nata eſt fieri circa coꝛ
pus q̃ꝫ circa mentẽ: ergo multomagis debet dicere
cõtagionẽ coꝛpoꝛis q̃ꝫ ꝯtagionẽ anime ſiue mentis. 3º
Adhuc cecitas dicit oꝛgani defectũ: cõſtat aũt ꝙ per
pctm̄ nõ aufert̃ oꝛganũ coꝛpoꝛis / nec etiam oꝛganũ
mentis: qd̕ eſt potẽtia que eſt foꝛma oꝛgani: ergo vi- Solo
detur ꝙ peccatoꝛ nõ incurrat cecitatẽ. Si aũt di-
cas ꝙ per peccatum fit pꝛiuatio habitus lucis ſpiri- Obiectio
tualis que eſt gratia: cõtra hoc tũc erit ꝙ adhuc di-
citur tenebra: ergo ſuꝑflue ponit̃ ibi ſpũalis cecitas
Sil'iter obijcit̃ de macula: macula em̄ non dicit̃ 4º
niſi duobꝰ modis. ſ. ꝑ defectũ eiꝰ qd̕ debet eſſe ad de
coꝛẽ ⁊ ad integritatẽ pl'chꝛitudinis rei: ſicut dicimꝰ
maculã habere denaſatũ vel monoculũ: aut dicit̃ ꝑ
potentiã alicuiꝰ deturpãtis decoꝛẽ: ſicut dicimꝰ ha
bere maculã habẽtẽ moꝛpheã in facie. Neutro autẽ
iſtoꝛũ modoꝝ videt̃ peccatũ dici macula: q2 nec am-
putat naturalia / nec ponit aliq̇d in aĩa: q2 nihil eſt ⁊
nihil ponit: ergo videt̃ ꝙ nõ ſit macula. Fetoꝛ autẽ 5º
quẽ noĩat videt̃ oĩno irratiõabilit̃ poni: q2 nõ eſt ali
quis fetoꝛ in ſpũalibꝰ: ſꝫ iſta ſunt ſpũalia: ergo nõ eſt
aliq̇s fetoꝛ in illis. De culpa ꝟo peccato ⁊ malo ſuꝑ
vltimã partẽ ſcḋi ſatis eſt dictũ. Reſpõſio dicen- Solo
dũ ꝙ oĩa hec ꝯueniũt pctõ: in pctõ eĩ eſt auerſio a bo
no incõmutabili: ⁊ ꝯuerſio ad bonũ cõmutabile. In
quãtũ aũt eſt auerſio a bono ĩcõmutabili ẽ ip̃m tene
bra interioꝛ: ſiue intellectual' cecitas mẽtis. In quã
tũ aũt eſt cõuerſio ad bonũ cõmutabile eſt cõtagio ⁊
fetoꝛ: lux em̄ foꝛma eſt vl'is pꝛimi mobil' ꝑ quã pꝛio
mouet̃ tota materia generabiliũ ⁊ coꝛruptibiliũ ad
ſuſceptionẽ foꝛme cuiuſlibet ſpẽi: dico aũt vl'is: non
ꝙ vl'iter luceat ꝓmũ mobile: ſꝫ q2 illa mouet ad oẽm
foꝛmã: ⁊ nõ ſpãliter ad illã vl' iſtã. Et ꝑ hoc lux habꝫ
cõueniẽtiã cũ g̃tia: q̇ eſt pꝛima foꝛma mouẽs ad foꝛ-
mationẽ ĩ bñ eẽ oẽs potẽtias: ⁊ ip̃am aĩe eẽntiã ꝓdu
cẽs q̃ſi ex ſe alias ꝑticulares foꝛmas potẽtiaꝝ. ſ. vir
tutes theologicas ⁊ politicas ſcḋm ꝙ ſunt infuſe. Et h̃
mõ luci non opponit̃ infidelitas: nec aliqd̕ pctm̄ in
ſpẽ: ſed pctm̄ in genere inquantũ ꝑ auerſionẽ eſt g̃re
hmõi general' pꝛiuatiuũ. Inq̃ntũ aũt lux ſuꝑioꝛ eſt
ꝑfectiua viſus exterioꝛis ⁊ ĩterioꝛis ⁊ pctm̄ ꝓuãs lu
cis receptionẽ facit cecitatẽ in viſu ſpirituali anime
qd̕ oſtẽdit ip̃m nomẽ tenebꝛaꝝ: q2 tenebra a tenẽdo
dicit̃: quia tenet oculos ne poſſint videre. Inq̃ntũ

aũt eſt ad bonũ cõmutabile qꝺ eſt coꝛpoꝛale ⁊ coꝛrũ
pẽs tripliciť cõſiderať.ſ. inquãtũ manet in aĩa pꝛia
impꝛ̃ſſio hmõi boni caduci: vel inquantũ eſt inuetera
ta impꝛ̃ſſione hmõi: vel inquantũ defectiuã facit pul
chꝛitudinẽ ꝓpoꝛtiõis quã habuit aĩa per cõiũctionẽ
ad bonũ ſũmũ. Et pꝛimo quidẽ modo diciť cõtagio:
ſecũdo aũt mõ fetoꝛ: ⁊ tertio mõ macula: de malo au
Ad pꝛimũ. tẽ ⁊ pctõ alibi.ſ. in fine ſecũdi libꝛi dictũ eſt. Dõm
ergo ad pꝛimũ ꝙ lux nõ ſumiť ibi ꝓ ſpãli ꝑfectiõe vi
ſus: ſʒ poti⁹ in illa ꝓpꝛietate generali q̃ dicta eſt. Et
hoc mõ meli⁹ diciť tenebꝛa q̃ʒ frig⁹: qꝛ caloꝛ nõ ẽ to
ta vl̃is foꝛma foꝛmas generabiliũ cõducẽs ad eẽ: ſic
lux que ſꝫm diuerſitatẽ lumĩoſoꝝ ⁊ anguloꝝ ⁊ figu
raꝝ ipſoꝝ coꝛpoꝝ luminoſoꝝ oẽs generaliť foꝛmas
Ad ſecũdũ. generabiliũ ad eſſe cõducit. Ad aliud dõm qꝺ ve
rũ eſt ꝙ magis opponiť charitati pctm̃ q̃ʒ fidei: ſʒ nõ
Ad tertiuʒ opponiť ei plus q̃ʒ gr̃e. Et ꝑ hoc pꝫ ſol̓o. Ad aliꝺ
dõm ꝙ in veritate ſicut dicit ph̃s in. vj. eth. Intelle
ctus ſpeculatiu⁹ q̃dẽ nõ coꝛrũpiť ꝑ pctm̃: ſed tñ pꝛu
dentis ⁊ felicis intellect⁹ coꝛrũpiť per peccatũ / etiã
felicis ſꝫm felicitatẽ ſpeculatiuã: qꝛ illa vult eſſe pu
ra ⁊ nõ plena delectatiõe. Põt ergo dici ꝙ ĩtellect⁹
eſt ad veꝝ puꝝ vel ad veꝝ ſub rõne faciẽdi: ⁊ ad veꝝ
ſub rõne felicitãtis. Si pꝛimo q̃dẽ mõ nõ coꝛrũpiť.
Sed ſecũdo mõ dupl̓r eſt, ad verũ ſub rõne boni: ſcʒ
ſpeculatiue ⁊ pꝛactice: ſunt ei quidã ſapiẽtes de his
circa q̃ eſt pꝛudẽtia: ⁊ tñ nõ afficiunť circa oꝑabilia:
alij autẽ habent ſcientiã quã ſequiť facere que de ſe
mouẽs eſt vt dicit ph̃us: ſicut ſciẽs citharizare habʒ
in habitu citharizare ⁊ operať qñ vult: ⁊ hoc obtene
bꝛatur ꝑ pctm̃: ſicut dicit ph̃us diſputãs cõtra So
cratẽ ꝙ exiſtimatio pꝛudẽtis coꝛrũpiť ꝑ delectatio
nẽ in minoꝛi ꝓbatiõe vbi miſceť affectui oꝑanti: ⁊ h̃
mõ obtenebꝛať intellect⁹ ad bonũ: qꝛ ſic oĩs malus
ignoꝛãs eſt: ſꝫm aũt ꝙ ſe habet ad verũ felicitans eſt
illud veꝝ affectui ſub rõe delectãtis potẽtias qꝺ nõ
habet admixtã penitudinẽ: ⁊ tũc iterũ obtenebꝛať ⁊
Quartũ et impediť ꝑ pctm̃. Ad aliꝺ aũt qꝺ obijciť de Dyoñ.
quintũ. dicendũ ꝙ ipſe loquiť de virtutibꝫ ſpeculatiuis ſꝫm
ꝙ ſunt ſpeculatiue ſolũ: ſic em̃ verũ eſt ꝙ nõ obtene
Ad q̃ſtiũcu bꝛanť. Ad id qꝺ obijciť de cõtagione dicẽdũ ꝙ oẽ
lam cũ ꝑmo pctm̃ ꝯtagionẽ imꝑimit: diciť em̃ h̃ cõtagio nõ que
obiecto. ſerpit tm̃ ab vno in aliũ: ſed etiã coꝛruptio cõtracta
ex impꝛ̃ſſiõe feditatũ ⁊ putrefacientis: ſic bonũ coꝛpa
Ad ſecũdũ. le cui ſupponiť affect⁹. Ad aliud dicẽdũ ꝙ hoc mõ
dicta cõtagio nõ ſemꝑ eſt in alio: ſʒ in eodẽ cui vnitur
Ad tertiũ cõtagio ſicut coꝛrũpens. Ad aliud dõm ꝙ cecitas
diciť hic a carẽtia influẽde lucis deſuꝑ deſcẽdẽtis ad
intellectũ pꝛacticũ ex ea pꝛte q̃ miſceť potẽtie oꝑatiue
ſiue affectui: ſicut ſi lumẽ deſcendẽs in oculũ pꝛiua
reť quo ad diſcretionẽ oꝑabiliũ quoꝛũdã ⁊ nõ alio
rũ: ⁊ hoc mõ bene impediť potẽtia mentis interioꝛ.
Ad obiecti Ad aliud dõm ꝙ nõ dĩ tenebꝛa quãtũ ad hoc: ſed
onem. inq̃ntũ pꝛiuat foꝛmã generalẽ foꝛmãtẽ oĩa ſpũalia:
Ad quartũ vt pꝫ ex ſupꝛa dictis. Ad aliud dõm ꝙ macula dĩ
ꝑ defectũ naturalis decoꝛis quẽ habet ex coꝛruptõe
natural̓ boni ꝯiũcti cũ gratuito ⁊ increato qꝺ nõ ha
bet faciat pctm̃ inquãtũ malũ eſt: ⁊ adimit bonũ nõ
dubitat q̃ bñ legit ea que dicta ſunt in ſcꝺo in tracta
Ad quintũ tu de malo. Ad hoc aũt qꝺ obiectũ eſt de fetoꝛe di
cẽdũ ꝙ ſumiť ſpũaliť eo mõ quo dicit Dyoñ. in ꝑmo
capl̓o ce. hierarh. ꝙ intellectualis diſtributio ſigni
ficatur ꝑ odoꝛẽ: q̃ ad amiſſam em̃ deuotionẽ diciť fe
tida per euapoꝛationẽ cõcupiſcentie ſequentẽ coꝛru
ptionẽ cõplexionis vere vt dictũ eſt.

An fiat abſolutio a debito eterne penẽ ꝑ Arti. IX.
abſolutionẽ a ſacerdote factã. I

Einde queriť de hoc qꝺ dicit ibi [Alij dicũt
D ſolũ deũ nõ ſacerdotẽ ⁊c.]. ꝫ. b. Uidetur ꝙ Arguiť ꝓ
iſti dicũt falſũ: qꝛ ita dicit mgr̃ hugo ad bea
tũ Berñ. in lib. de ptãte ligãdi ⁊ ſoluẽdi. Per ſemet
ipm̃ ſoluit dñs vinculũ obdurationis: ſed ꝑ ſe ⁊ mini
ſtrũ debitũ eterne dãnatiõis: ergo illi falſum dicũt
q̃ plane dicũt cõtrariũ. Adhuc etiã cõſtat ꝙ ſacer 2°
dos ꝑ cõtritionẽ nõ abſoluiť a debito eterne dãna
tionis niſi cõfiteať ⁊ abſoluať ſi habeat facultatẽ: g̃
ſi non cõfiteať ⁊ abſoluať adhuc remanebit debitoꝛ
eterne pene: g̃ aliq̃d ad ſolutionẽ illi⁹ debiti oꝑať ab
ſolutio facta ꝑ ſacerdotẽ. Sed ꝯtra hoc eſt ꝙ debi In ꝯtrariũ
tũ pene eterne eſt eternũ ⁊ infinitũ: ſicut ſupꝛa ꝓba
tũ eſt: ſed tꝑale nõ põt in eternũ: abſolutio aũt eſt tẽ
poꝛalis: ergo videť ꝙ nõ fiat abſolutio a debito pe
ne eterne ꝑ abſolutionẽ a ſacerdote factã. Rñſio Sol̓o.
dicẽdũ ꝙ nullo mõ ſacerdos abſoluit a debito moꝛ
tis eterne: ſʒ claues vno mõ quo ſupꝛa dictũ eſt ad h̃
oꝑanť. Ad dictũ aũt magr̃i Hugõis dõm ꝙ loq̃ Ad pꝛimuʒ
tur de abſolutõe impediẽte reditũ illi⁹ debiti nõ eiuſ
dẽ in numero: ſed ſilis in ſpẽ: ſicut infra patebit. xxij
diſti. cũ ageť de reatu pctõꝝ: ad hoc em̃ operať ab
ſolutio ſacerdotis: qꝛ abſoluit vt ipſe dixit a debito
cõfitẽdi: qꝺ ſi nõ impleret rediret debitũ eterne dã
nationis: abſoluit aũt ligãdo ad tꝑalẽ penã iniũctã.
Ad aliud dicẽdũ ꝙ non oꝑať abſolutio ſacerdotis
ad ſolutionẽ illi⁹ debiti: qꝛ de⁹ ſimpl̓r ⁊ abſq̃ contri
tione ſoluit: ſed ad ſolutionẽ illi⁹ qꝺ inaſcereť ſi ꝯfeſ
ſio ⁊ abſolutio nõ recipeꝛť ſicut iuſtũ eſt ⁊ debitũ.

An verbũ dei dimittat peccata. Arti. X
K
Einde queriť de hoc qꝺ dicit ibi [Uerbũ dei
D dimittit pctã ſacerdos ⁊ iudex ⁊c.]. ꝫ. c Ui Arguiť ꝓ
detur em̃ inuere ꝑ iſtã enũciationẽ ꝙ iſta tria
diuerſimode pctã dimittũt: ⁊ hoc nõ videť qꝛ verbũ
dei aut intelligiť de v̓bo creato: aut de verbo ĩcrea
to: ſi de creato tũc nõ dimittit pctã niſi ꝑ modũ ſua
dentis ⁊ inducẽtis: ergo diuiſio ſua nihil valet: quia
multa ſunt remittẽtia pctã: hoc mõ ſicut gr̃a ⁊ opus
bonũ q̃ h̃ nõ enumerat q̃ tñ efficatioꝛa ſunt ĩ dimitẽ
do pctm̃ q̃ʒ v̓bũ dei. Si diuiſio aũt intelligiť de ver
bo increato: tũc videť ꝙ nõ differat a iudice quẽ etiã
hic ponit. Ulteri⁹ videť ꝙ iudex nõ dimittit pctã 2°
qꝛ cũ acceꝑit iudiciũ ⁊ tẽpus iuſticias iudicabit: ſed
iuſte iudicãdo pctm̃ nõ dimittiť: ſed puniť: ergo vide
tur ꝙ nihil eſt qꝺ dicit iudicẽ dimittere. Adhuc cũ 3°
venerit ad iudiciũ dñs etiã fidelibꝫ nõ crediť pctã di
miſſur⁹: ergo nihil eſt ꝙ dicit iudicẽ dimittere pctã.
Ulteri⁹ videť falſum dicere cũ de dimiſſiõe ſacer 4°
dotis dicit: : ſacerdos q̃dẽ officiũ ſuũ exhibet: ſʒ nul
li⁹ ptãtis iura exercet: exercet em̃ ſacerdos ſuã ptãtẽ
partẽ pene dimittẽdo: ſicut ſupꝛa dictũ eſt: g̃ falſum
eſt qꝺ dicit. Rñſio dõm ꝙ verbũ dei diciť vnige Sol̓o
nitus fili⁹ ꝓut in mũdo loquiť ad pr̃em: ille em̃ pec
cata dimittit ptãte excellẽtie: ſicut ſupꝛa notatũ eſt
eo ꝙ meritũ ſuũ infiniti valoꝛis fuit: ⁊ oĩa dedit pať
in manu ei⁹. Uñ Joh. 1. dĩ: Agn⁹ dei qui tollit pctã
mũdi. Iudex aũt ẽ de⁹ auctoꝛitate dimittẽdo ⁊ ſacer
dos miſterio: ⁊ ita pꝫ q̃liť differãt h̃ tria Ad obiectũ Ad pꝛimũ.
dõm ꝙ ali⁹ ẽ mod⁹ q̃ dimittit v̓bũ increatũ: ⁊ aliꝺ q̃
dimittit iudex: iudex em̃ diciť de⁹ trinitas: nõ tamẽ

dicit̃ verbũ. Jncarnatũ em̃ verbũ dimittit redẽptio
nis modo quo ſoluit preciũ pro nobis qḋ nõ fac̃ de⁹
Ad ſecũdũ trinitas: vnde obiectio ſupponit falſum. Ad aliud
ꝛ tertiũ. dicendũ ꝙ intelligit̃ de iudicio quo de⁹ iudicabit pe
nitẽtes iudicio miſericordie in quo paꝝ eſt de iuſticia
ꝛ multũ de miſericordia remittit oẽm penã eternã ꝛ
Ad quartũ exigit tẽpalẽ: ſed in futuro nõ remittet. Ad id qḋ ob
ĳcit̃ de officio ſacerdotis dicẽdũ ꝙ nõ negat̃ qn̄ ha-
beat poteſtatẽ in miniſterio: ſed negat̃ ꝙ habeat po-
teſtatẽ interiores maculas detergẽdi ꝛ debitũ eter-
ne mortis relaxãdi: ſʒ ſuꝑ ꝑtẽ pene habet poteſtatẽ
in miniſterio: vnde ꝙ dicit nulli⁹ poteſtatis ꝛc̃. intel
ligit̃ de ptãte abſoluta in relaxãdo culpã.

Qḋ ſacerdotes etiam dimittunt pctã et tenẽt pctã ſuo modo.

Mat. 16. ꝛ Nec ideo tñ negamus ſacerdotibus conceſ-
Joh. 20. ſam poteſtatẽ dimittẽdi ꝛ retinẽdi peccata:
cũ hoc veritas in euangelio aperte doceat.
a Hinc Aug⁹ ait: Eccleſie charitas que ꝑ ſpi-
ritũ ſanctũ diffundit̃ in cordib⁹ eorũ qui par
ticipes ſui ſunt peccata dimitttit: eorũ q̇ nõ
ſunt tenet. Jdẽ ſacerdotes poſſunt confitẽti
Joh. 2 bus parcere: quib⁹ etiã remittit deus: Laza
rũ ei ḋ monumẽto ſuſcitatũ obtulit diſcipu-
Matt. 16. lis ſoluendũ: per hoc oſtẽdẽs poteſtatẽ ſol-
uendi cõceſſam ſacerdotib⁹. Dixit em̃: Qḋ-
cũqꝫ ſolue. ſuper ter. erit ſo. ꝛ in celo. ꝛc̃. hoc
eſt: Ego deus: ꝛ oẽs celeſtis curie ordines ꝛ
oẽs ſancti in gloria mea laudãt vobiſcũ ꝛ cõ
firmant quos ligatis ꝛ ſoluitis. Nõ dixit q̊s
putatis ligare ꝛ ſoluere: ſed in q̊s exercetis
op⁹ iuſticie ꝛ miſericordie. Alit̃ aũt vł alia
oꝑa veſtra in peccatores nõ cognoſco. Jdẽ:
Cũ veraciter ad deũ cõuerſo peccata dimit
tunt̃ ab eis dimittunt̃ q̇b⁹ ipſe veraci cõuer-
ſione cõiũgit̃. Spũſſanctus ea dimittit qui
datus eſt oĩbus ſanctis ſibi charitate cohe-
rentib⁹: ſiue ſe nouerint corporalit̃ ſiue non.
Siłiter cũ alicui⁹ tenent̃ peccata: ab ł eis te-
nentur a q̇bus ille cordis prauitate diſiũgit̃
ſiue notis corporalit̃ ſiue ignotis. Oẽs enim
mali ſpũaliter a bonis ſeiũcti ſunt. Ecce hic
dicit peccata dimitti vel teneri a ſanctis vi-
ris: ꝛ tñ ſpiritũ ſanctũ ea dimittere dicit ꝛ qḋ
maiori cõſideratiõe dignũ eſt: idẽ etiã dicit
ꝙ deus per ſe vel ꝑ ſanctos ſuos tñ dimittit
peccata. Ait em̃ ſic: Sacramentũ gratie dat
deus etiã ꝑ malos: ipſam vero gratiã nõ niſi
per ſeipm̃: vel ꝑ ſanctos ſuos. Et iõ remiſſio
nẽ peccatorũ vel ꝑ ſeipm̃ facit vel ꝑ ipſius co
lumbe mẽbra q̇bus ait: Si cui dimiſeritis di
mittent̃. Ecce q̃ꝫ varia a doctorib⁹ tradũtur
ſuꝑ his: ꝛ in hac tãta varietate q̇d tenendũ?
Hoc ſane dicere ac ſentire poſſum⁹: ꝙ ſolus
de⁹ dimittit pctã ꝛ retinet: ꝛ tamẽ eccleſie cõ
tulit poteſtatẽ ligãdi ꝛ ſoluẽdi: ſed alit̃ ipſe
ſoluit vel ligat: aliter eccleſia. Jpſe em̃ ꝑ ſe
tm̃ dimittit pctm̃ q2 ꝛ aĩam mũdat ab ĩterio
ri macula ꝛ a debito eterne mortis ſoluit.

Que ꝛ qualis ſit ptãs ſacerdotũ ſuꝑ pctis Arti. XI.
dimittẽdũ an ſupra culpã an ſupra penã. 2.

Einde querit̃ de hoc qḋ dicit ibi [Nec iõ ta-
D mẽ negam⁹ ꝛc̃.]. Querit̃ aũt hic vtilis q̄ſtio
que ſit poteſtas ſacerdotũ in dimittẽdis pec-
catis. Cõſtat em̃ ꝙ hec nõ eſt ſuꝑ culpã/nec ſuꝑ pe-
nã eternã: querat̃ ergo ſuꝑ quã penã ſe extẽdit. Eſt Arguit̃ p°
aũt accipere in genere pene tres modos penaꝝ. ſ. pe
nã eternã trãſitoriã: viribus penitẽtis improportio
natã ꝛ trãſitoriã a viribꝫ penitẽtis ꝓportionatã: ſimi
liter tria ſunt in pnĩa oꝑantia cõtra penã pcti. ſ. do
lor informat⁹ gratia q̇ oꝑatur cõtra eternã penã: et
cõfeſſio faciẽs penã tranſitoriã viribꝫ penitẽtis pro
portionatã: ꝛ ſatiſfactio q̄ delet penã viribꝫ peniten
tis taxatã: ergo cũ ptãs clauiũ ſit media poſt primã
ꝛ ante tertiã: videt̃ ꝙ ipſa operat̃ ante penã mediã q̄
eſt quidẽ trãſitoria ꝛ tamẽ viribꝫ penitẽtis nõ ꝓpor-
tionata. Adhuc dimiſſa pena eterna adhuc nõ re- 2°
ceſſit homo a iudicio diuino: q2 reſtat ſibi pena pur-
gatorĳ: ſed ꝑ claues ꝛ ſatiſfactionẽ nõ adimit̃: g̃ pur
gatio ſm̃ ordinẽ iuſtitie media eſt inter eternã ꝛ illã
que iniũgit̃ in ſatiſfactiõe: ergo videt̃ ꝙ eterna ĩme-
diate cõmutet̃ in illã: ꝛ illa ꝑ claues in iſtã q̇ eſt ſatiſ
factiõis: ergo ptãs clauiũ eſt ſuꝑ penã purgatoriã:
hec autẽ excedit omnẽ penã huius vite: vt dicit Au-
gu. ꝛ infra habebit̃: ergo ip̃a viribꝫ penitẽtis ſm̃ hũc
ſtatũ nõ eſt ꝓportionata ꝛ inde vt pri⁹. Adhuc cla 3°
uis oꝑat̃ ꝑ virtutẽ doloris paſſiõis chriſti: dolor au
tẽ ille ĩproportionat⁹ eſt oĩ paſſioni quã aliq̇s p̃t ſu
ſtinere ĩ hac vita vt ꝓbatũ eſt ſuꝑ tertiũ: g̃ videt̃ ꝙ cõ
tra illã penã operat̃ q̄ quidẽ eſt trãſitoria: tamẽ viri
bus penitẽtis non eſt ꝓportionata: ꝛ inde arguit̃ vt
prius. Adhuc Amb. dicit ꝛ ponit̃ in tertio di. iiĳ. 4°
et Anſeł. ꝓbat in lib. cur de⁹ homo ꝙ nulla pnĩa no
ſtra ſufficeret niſi eẽt meritũ chriſti coadiuuãs: ꝙ au
tẽ nõ ſufficit pnĩa noſtra nulla cauſa eſt niſi ꝙ maio-
ris q̃ꝫ ſoluere poſſum⁹ debitores ſum⁹: ꝛ hec eſt im-
proportio potẽtie ſoluẽdi in nobis: ꝛ hoc ꝓ nobis ſol
uit chriſt⁹: ergo iteꝝ vt pri⁹ paſſio chriſti q̄ in claui-
bus oꝑat̃ habet effectũ cõtra illũ modũ pene q̇ exce-
dit vires nr̃as. Sed in ꝯtrariũ hui⁹ obĳcit̃ ſic: pe In ꝯ̃riũ p°
na purgatorĳ nõ eſt de foro eccłie: q2 nec mereri pñt
nec demereri ibi exiſtẽtes: ſed ſolã penã q̄ eſt de foro
eccleſie p̃t ſacerdos ꝑ claues eccleſie mutare ꝛ dimit
tere: ergo penã purgatoriã nec mutare p̃t nec dimit-
tere. Adhuc ponam⁹ ꝙ aliq̇s decedat anteq̃ꝫ ꝑfici 2°
at pnĩam ſibi a ſacerdote iniũctã q̄ debita fuit pctis
ſuis: cõſtat ꝙ ip̃e trãſibit in purgatoriũ: nõ aũt trãſi
ret/nec ip̃e eẽt debitor pene illi⁹: ergo adhuc ipſe eſt
debitor illi⁹ pene: ergo nõ fuit cõmutata vt videt̃.

Si dicas ꝙ in tali caſu nõ expiatiua ꝑ ſatiſfactio Sołō
nẽ mutat̃ in purgatoriã. Contra purgatoria incõ Obiectio
parabilit̃ grauior eſt q̃ꝫ expiatiua ꝑ ſatiſfactionẽ: ſi g̊
pena expiatiua ꝑ ſatiſfactionẽ fuit ſufficiẽs illa q̄ eſt
in purgatorio erit vltra cõdignũ: ſed de⁹ nullũ pu-
nit vltra cõdignũ: ergo de⁹ nõ puniet illũ pena pur-
gatorĳ qḋ falſum eſt: ergo ꝛ hoc falſum ex quo ſeque

baꝛ.ſ.ꝙ pēa expiatiua ꝑ pniāʒ illi iniūcta mutata ſit
Queſtiūcľa in purgatoriā. Ulteri⁹ q̄riꝛ cū multe pene rn̄deāt
pctis p̄ter ſenſibilē in acerbitate caloris ⁊ frigoris.ſ.
pena vermis ↄſcie/⁊ pena carētie viſiōis dei: ⁊ pena
horroris carceris ⁊ ſocietatꝫ male in q̄d mutanꝛ oēs
iſte pene.videꝛ em̄ ꝙ cōmutari debeāt: q2 eadē ratio
eſt de vna ⁊ de alia:⁊ vna mutaꝛ.ſ.ſenſibiľ in acerb
Soľo. tatē caloris ⁊ frigoris:g̃ ⁊ alie debēt mutari. Re-
ſpōſio ad hoc dōm ꝙ in veritate meo iudicio eſſentia
lis actus clauis eſt ſuꝑ penā illā q̄ diciꝛ purgatoria:
ſicut videnꝛ ſatis ꝓbabiľr ↄcludere rōnes p̄mo idu
cte nō tn̄ negandū videꝛ ꝙ ille q̄ habet in clauib⁹ ma
iorē iuriſditionē ſicut ep̄s legat⁹ ⁊ papa poſſet etiā
de expiatiua pena plus ⁊ min⁹ dimittere ſm diſcre-
tū iudiciū cauſa neceſſitatis vel vtilitatis ſicut infra
dicem⁹ cū de indulgētijs ⁊ relaxatiōib⁹ erit ſermo.
Ad p̄mū in Ad id g̃ qd̄ p̄mo obijciꝛ in ↄtrariū dōm ꝙ hec pe-
cōtrariū. na nō diciꝛ purgatoria a loco vel foro purgati: q2 ſic
nō eſſet niſi poſt mortē: ſed d2 purgatoria a ſiľitudi-
ne ꝓprietatis in duob⁹.ſ. q2 ē ſm iudiciū dei: ⁊ q2 eſt
īproportionabiľ virib⁹ hoīs ſicut pena purgatorij ſi
mō imponereꝛ ad ſuſtinēdū.cū em̄ mutatio ad extre-
mū nō ſit niſi ꝑ mediū a dmin⁹ ſm rōnē ⁊ vna pena
ſit eterna:altera aūt tp̄alis ſm vires penitētis taxa-
ta expiatiua ſm rōnē media eſt q̄ quidē tp̄alis ⁊ fini-
bilis ē ſicut ſcd̄a:⁊ ſcd̄m vires penitētis nō taxata: ſʒ
pctō cōmutato in ↄtritione debita ⁊ hec vocaꝛ pur-
gatoria rōne dicta ⁊ admin⁹ ſm rōnē media: ⁊ etiā
niſi eſſet meritū xp̄i in clauib⁹:puta ꝙ illa exigeretur
ab hoīe cōmutatio:g̃ illius in tertiā eſt eſſentialis ef-
Ad 2m ctus clauis quē habet in omni ſe clauib⁹ ꝑ votū ſub-
mittēte. Ad aliud dōm ꝙ licʒ talis tranſeat in pur
gatoriā ſiue poſt ↄfeſſionē factā ſiue ante dū ↄtēptus
religionis nō impediuerit eum a cōfeſſione ſempꝛ in
eo cōmutata ē pena primo mō purgatoria dicta ⁊ iō
ad ꝓpoſitū nihil facit obiectio: ſʒ ꝙ maior ſit pena que
eſt poſt mortē hoc eſt ꝑ accn̄s.ſ. q2 ſtatus eſt mutat⁹
⁊ hec ē volūtaria ⁊ illa neceſſaria:⁊ ideo minorē vir-
tutē habens in purgādo:⁊ ideo neceſſe eſt eā creſcere
acerbitate ⁊ etiā forte diuturnitate.vn̄ patʒ ꝙ deus
nō punit eum vltra condignū:ſed hoc incidit ex mu-
tatione ſtatus eius q̄ purgari debet. Ad id qd̄ q̄ri-
tur vlterius videꝛ mihi ꝙ q̄ſtio nulla eſt: quia pena
licʒ ſit mala:q2 eſt ex malo ⁊ cōtraria nature bone:tn̄
nō eſt expiatiua inq̄ʒtum hmōi: ſed inq̄ʒtū volūtarie
ſuſcepta ⁊ nō oīs pena eſt ſic expiatiua: q2 pena dāni
in ſpūalib⁹ ↄtrariaꝛ tali expiatiōi/ſimiľr pena remor
ſus ↄſciētie vn̄ iſte abijciunꝛ ſed infligūtur pene expi
atiue q̄ ſole ſunt ille q̄ ꝓmouēt ad virtutē: ⁊ ille ſunt
ſole circa quarū difficultatē eradicanꝛ vitia ⁊ inſerū-
tur virtutes ⁊ ideo nō oportet ꝙ ille pene in quib⁹ h̄
non eſt in aliq̄d trāſeāt:ſed cū pctis abijciunꝛ ſicut ⁊
mēbra ⁊ excecatio ⁊ fetor ⁊ hmōi de quib⁹ ſuꝑ dictū
Obiectio eſt. Et ſi obijcias ꝙ aut de⁹ punit aut homo:g̃ ne-
ceſſe eſt ꝙ hee tranſeant pene in aliquas penas hoīs
Soľo vel deus reſeruabit eas. Dicēdū ꝙ hoc verū eſt ꝙ
aut deus punit aut hō:ſed nō eſt neceſſe ꝙ eadē pena
puniat hō qua deus:quia quedā pene adiuncte ſunt
pctō ⁊ trāſeūt cum pctō ſicut corruptio naturalis bo
ni ⁊ carentia luminis dei:⁊ hmōi q̄ ſunt pene in qui-
bus ſunt. Pena em̄ eſt oīs inordinat⁹ actus:⁊ ideo
ille nō ꝑmanēt ad virtutē ⁊ ideo ille fugiende ſunt ⁊
alie pene ꝓmouētes ad virtutē ſunt ſuſcipiēde: ⁊ iō
hec ſolutio nulla eſt vt mihi videꝛ: dixerūt tn̄ antiq̄

in ſolutione huius q̄ſtionis ꝙ pena carētie viſionis
dei mutaꝛ in delectationē:ꝑtie dei ꝑ gratiā:⁊ pena
vermis in pctī deteſtationem:⁊ pena carceris in io-
cunditatē longanimē eccľie quib⁹ ligaꝛ penitēs ⁊ pe
na horrēde ſocietatis in gaudiū eccľiaſtice veritatis
⁊ cōionis vt poſſit dicere:participē me fac deus oīm
timentiū te ⁊ cuſtodientiū mādata tua dn̄e.

An charitas eccleſie dimittat pctā. Arti. XII.

Einde q̄riꝛ de hoc qd̄ dicit ibi [Eccleſie cha- M
d ritas q̄ ꝑ ſpm̄ſctm̄ diffundiꝛ in cordib⁹ fide-
liū pctā dimittit ⁊c̄.] s̄.a. Videꝛ em̄ ꝙ h̄ nō Arguiꝛ p̄o
faciat ad ꝓpoſitū: q2 charitas eccľie nō dimittit niſi
ꝑ modū meriti ⁊ nō agiꝛ hic de dimiſſione ꝑ meritū:
ſed potius ꝑ ptātem clauiū que equaiľr fit ꝑ bonos ⁊
malos q̄ inequales ſunt in merito. P̄.videꝛ ſequi 2o
incōueniēs ſi ita dicaꝛ vt ſonat lr̄a: poſito em̄ ꝙ non
ſint niſi tres hoīes vel quattuor ⁊ nullus eoꝝ ſit in
charitate tūc in nullo erit charitas eccľie: g̃ ſi penitet
vnus illoꝝ videꝛ ꝙ pctā nō remittanꝛ ei ex quo non
niſi in eccľie charitate dimittunꝛ. Sʒ ↄtra d2 parti In ↄriū p̄o
cipem me fac deus omniū timētiū te ⁊ cuſto.mā.tua
g̃ in ꝑticipatiōe bonoꝝ eccľie dimittunꝛ pctā:ſed cha
ritas eſt que facit bona cōia ⁊ ꝑticipabilia a diuerſis
ergo in charitate dimittunꝛ pctā participantib⁹ ea.
Adhuc vnus articulus eſt ſctōꝝ cōionē/⁊ ab oīb⁹ 2o
ſolet exponi. Credo in ſpm̄ſctm̄ ꝑ charitatē cōicantē
bona eccľie: ſʒ ꝑ bona remittunꝛ mala:g̃ videꝛ ꝙ per
charitatē eccľie ſoluanꝛ delicta. Adhuc dōm ꝙ d2 3o
Prouerb.10. Uniuerſa delicta opit charitas. Re Soľo
ſpōſio oīne pctm̄ ī charitate eccľie dimittiꝛ.hec em̄ ē
q̄ eſt mater boni cōicat bona vt qd̄ vni deficit ſupple
atur in altero ⁊ ille diuitie cōmunes ſunt ſub claui-
bus ⁊ cōmunicabiles ꝑ eccľie miniſtros ſm diſpen/
ſationē faciendā diſcreto iudicio clauis vni⁹ q̄ eſt au
toritas diſcernēdi. Ad primū g̃ dōm ꝙ ꝑ modum Ad primū.
meriti q̄dā dimittunꝛ pctā: ſʒ diſpēſare vel dare huic
vľ illi meritū illud ꝑtinet ad ptātē clauis. Ad aliō Ad 2m
dōm ꝙ vna eſt colūba cuius charitas nunq̄ʒ deficit
q2 ad minus eſt in triūphante ⁊ in illi⁹ charitate tūc
pctā dimittit ⁊ p̄cipue in charitate xp̄i q̄ paſſus eſt ꝓ
nobis. Et ſi obijcias ꝙ ſine triūphante eccľia non Obiectio
meremur ſoluendū ꝙ hoc veꝝ eſt ꝙ ſibi nō meremur Soľo
ſed alijs qui ſunt in triūphante eccľia meremur tota
die ⁊ ideo in letanijs petimus vt intercedāt ꝓ nobis

Quomodo ſacerdotes ligant vel ſoluunt a peccatis.

Non aūt hoc ſacerdotibus cōceſſit: q̄bus tn̄ a
tribuit poteſtatē ſoluēdi ⁊ ligandi.i. oſten-
dendi hoīes ligatos vel ſolutos. Un̄ dn̄s le- Matth.8.
proſum ſanitati pri⁹ ꝑ ſe reſtituit: deinde ad Luc.5.
ſacerdotes miſit quoꝝ iudicio oſtēderetur
mūdatus. Ita etiā Lazarū iam viuificatū Joh.11.
obtulit diſcipulis ſoluendū: q2 ⁊ aliq̄s apud
deum ſit ſolutus: nō tamē in facie eccľie ſolu
tus habeꝛ: niſi per iudiciū ſacerdotis. In ſol
uendis ergo culpis vel retinēdis ita operaꝛ
ſacerdos euāgelicus ⁊ iudicat ſicut olim le- b
galis in illis qui cōtaminati erāt lepra q̄ pec Leuiꝛ.13.
catū ſignat: Un̄ Hierony.ſuꝑ Mattheū vbi
dn̄s ait petro. Tibi dabo claues regni celoꝝ Matth.12

⁊ quodcūꝫ ligaueris ſuper terram erit liga
tum ⁊ in celis: ⁊ quodcūꝫ ſolueris ſuper ter
ram erit ſolutum ⁊ in celis. Hunc inquit lo=
cum quidam nō intelligētes aliquid ſumūt
de ſupcilio phariſeorū: vt damnare innoxi=
os: vel ſoluere putēt noxios: cum apud deū
nō ſententia ſacerdotum: ſed reoꝝ vita que=
Leuitici.13. ratur. In leuitico ſe oſtendere ſacerdotibus
iubentur leproſi: quos illi non faciunt le=
proſos vel mundos: ſed diſcernūt qui mun=
di vel imundi ſunt: Ita ⁊ hic aperte oſtendi
tur ꝙ non ſemꝑ ſequit deus eccleſie iudiciū
que per ſurreptionē ⁊ ignorantiā interdū iu
dicat: deus autē ſemꝑ iudicat ſm veritatem
Et in remittēdis vel retinēdis culpis id iu=
ris ⁊ officij habent euāgelici ſacerdotes: qđ
Nūeri.16. olim habebant ſub lege legales in curandis
leproſis. Hi ergo peccata dimittūt vel reti=
nent: dum dimiſſa a deo vel retenta iudicāt
Nūeri.6. ⁊ oſtendunt. Ponūt enim ſacerdotes nomē
dñi ſuper filios iſrael ſed ipē benedicit vt di
citur in numeris. Hunc modū ligandi ⁊ ſol=
uendi Hieronymus ſupra notauit.

Arti. XIII. **An ſacerdos euangelicus differat a ſacer**
N **dote legali.**

Einde querit de hoc qđ dicit ibi] Quib9 de-
D dit poteſtatē ligandi ⁊ ſoluendi id eſt oſtendē
di homines ligatos vel abſolutos ⁊c.] lr̄a.a
Arguit p° ſm hec em̄ que hic dicunt videtur ꝙ ſacerdos euan-
gelicus quo ad poteſtatē nō differat a ſacerdote lega
2° li qđ eſt abſurdum. Item hoc precipue videt ex au
toritatibus in ca° iſto inductis ꝑcipue Hieronymi.
In ꝯtrariū p° Sed cōtra hoc videtur ꝙ ſicut ſacerdotiū ſe habꝫ
ad ſacerdotiū/ita poteſtas clauis ad poteſtatē: ſed ſa
cerdotiū noue legis abūdat a ſacerdotio le. ve. ergo
⁊ poteſtas clauis abundat a poteſtate illius: ſed illi
mundatos tm̄ oſtendebāt: ergo iſti aliquid plus fa-
ciunt ꝙ̄ oſtenſionē: ergo aliquid remittūt ex peccato
2° vel ex parte culpe vel ex parte pene. Adhuc ſicut ſe
habet morbus ad morbū/ita medicina ad medicinā
ſed in veteri teſtamēto de morbo corporali ſacerdoti
ꝑſentabant: in nouo autē de morbo ſpirituali: ergo
in veteri teſtamēto fuit tm̄ medicina corporalis ⁊ in
nouo erit ſpūalis: ergo ſicut ſacerdos vete. teſtamē-
ti caſtris reſtituit corꝑaliter/ita ſacerdos noue teſta-
mēti caſtris reſtituit ſpūaliter: ergo aliqđ plus facit
Solo. ꝙ̄ oſtendat ſolutos vel ligatos. Rñſio ꝙ oſtenſio
ad totū. fit dupl'r. ſ. ꝑ demonſtrationē ſolā ſicut oſtendit colo
ratū digito ⁊ ꝑ exhibitionē in opere ſicut artifex de-
monſtrat artificiatū cum facit illud perfectū ſtare an
te oculos intuentiū: ⁊ p̄mo modo nō accipit hic oſten
ſio ſed ſm aliquē modū ſecūde demōſtratiōis ⁊ oſtē-
ſionis: ſed ille eſt duplex. ſ. cū totum ſit artificiatū vel
cū ſit in ꝑte vltra completū: demonſtrat em̄ tunc id
qđ eſt ſm partē totū ꝑfectū ita eſt hic: remiſit em̄ de9
culpā in cōtritione ⁊ relaxauit debitū eterne mortis
⁊ poſt completionē remanet id qđ cōmiſſum eſt mini
ſtris eccleſie. ſ. relaxatio pene purgatorie: ⁊ iniunctio
expiatiue/⁊ hec eſt pars curationis ⁊ ſolutionis pec-
cati ⁊ demonſtrat totā eſſe cōpletā eo ꝙ pars vltima
eſt vt patꝫ ex ꝑdictis. Et hoc mō gloſande ſunt oēs
hui9 capituli autoritates. Et ꝑ h̄ ptꝫ ſolutio ad totū

An legalis ſacerdos habuit claues. Arti. XIIII
Einde querit de h̄ qđ dicit ibi [Sicut olim O
D legalis in illis qui ⁊c.] ſ̄. b. Querit em̄ vtrū
legalis ſacerdos habuit claues. videt ꝙ ſic: Argu. p̄mo
qꝛ habuit ordinē ⁊ clauis eſt ſeq̄la ordinis: ğ habuit
claues. Adhuc claues ſunt diſcernēdi ſcia ⁊ ptās 2°
ligādi ⁊ ſoluēdi: ſed ſacerdotū officiū erat diſcernere
inter mundiciā ⁊ imundiciā extra caſtra ⁊ etiā mitte
re ⁊ eundē reſtituere qđ eſt ligare ⁊ ſoluere: ğ claues
habuit legalis ſacerdos. Adhuc conſtat ꝙ in ſpūa 3°
libus cōmiſſa fuit poteſtas legalib9 ſacerdotib9 ſuꝑ
populū dei: ſpūalis aūt poteſtas tota eſt in poteſtate
ligādi ⁊ ſoluēdi ğ habuit claues. Sed ꝯtra totum In ꝯtrariū
factū ſacramentoꝝ ve. le. in exteriori oꝑe conſiſtebat ꝑ veritate
ſicut ⁊ ipā lex que ꝓhibebat manū nō animū: qꝛ non p̄mo.
conferebat gratiā ad aī ꝓhibitionē: ğ nō ordo ve. le.
aliqđ iteri9 cōferebat: ğ nō iprimebat caracterē nec
ptātē dabat interiorē ⁊ ſpiritualē: ſed poteſtas ſpi-
ritualis eſt ſequela caracteris ⁊ clauis: ergo legalis
ſacerdos nō habuit clauem. Adhuc ſacramēta ve. 2°
le. ſignificabant ⁊ nō conferebāt gratiā: ergo ordo ſi
gnificabat qđ confert in ordine no. teſtamēti: ⁊ non
cōferebat ipm: ſed ſpūalis poteſtas que clauis eſt cō-
fertur in ordine no. teſtamēti: ğ nō conferebat in ve-
teri ſed tm̄ ſignificabat. Adhuc in aliquo abūdat 3°
no. teſtamētū a veteri in ſpūali poteſtate: ſed non vi-
detur in alio abundare: niſi quia in ſpūalib9 eſt cum
illud fuerit in corporalib9: ſed clauis eſt ſpūalis po-
teſtas: ergo neceſſario eſt de hijs in quib9 abundat
nouū teſtamentū a veteri teſtamēto. Rñſio dicen Solo
dum ꝙ in veteri teſtamento ſacerdos legalis claues
nō habuit: ſed habuit vmbrā clauis id eſt poteſtatē
abſoluēdi ⁊ ligādi circa imundicias corꝑales que ſi-
gnificabant imunditias ſpūales in quib9 abſoluit ⁊
ligat euāgelicus ſacerdos: cōcedimus ergo ratiōes
vltimo inductas. Ad primū ergo dicendū ꝙ ſacer Arg. p̄mo.
dos ſicut habuit ordinē ita habuit clauē: habuit aūt
vmbrā ordinis: qꝛ nō impreſſit caracterē/⁊ ideo non
habuit etiā niſi vmbrā clauis. Ad aliud dicendū Ad 2m
ꝙ diſcernēdi autoritas in ſpūalib9 ⁊ ligādi poteſtas
eſt clauis ⁊ nō in corꝑalibus: ſed potius eſt vmbra
clauis: qm̄ ē circa corꝑales imūditias. Ad aliđ di- Ad 3m
cendū ſpūalia vete. teſtamēti ⁊ noui quaſi equiuoce
ſpūalia dicunt: illa em̄ ſunt ſpūalia q̄ ſignificant ſpi-
ritualia ⁊ diuidunt circa regnū ⁊ hmōi q̄ ꝑ ſeculares
ꝑſonas ⁊ laycos diſpenſant ⁊ taliter cōmiſſa erant
ſpūalia ſacerdotib9 vete. le. ⁊ hec ſunt ſpūalia ſm q̄đ
ſunt iterū ſpūalia conferentia ſpiritū: ⁊ hec ſunt ſpi-
ritualia no. le. ⁊ ideo poteſtas in talib9 eſt ſimpl'r cla-
uis: ptās aūt in illis eſt ptās ſm q̄d.

Alius modus ligādi et ſoluēdi.

Ligant quoqꝫ ſacerdotes dum ſatiſfactionē
penitentie cōfitentibus imponunt. Soluūt
cum de ea aliquid dimittūt vel per eam pur
gatos ad ſacramētoꝝ cōmunionē admittūt.
Quem modum ſuperius Leo papa notauit
Scđm hunc modū dicuntur etiam ſacerdo=
tes dimittere peccata vel retinere. Unde ſu
perius Auguſtinus dixit: Quibus remittūt

⁊ remittitit deus ⁊c̃. Opus enim iuſticie ex-
ercēt i peccatores cum eos iuſta pena ligant
opus miſericordie: dum de ea aliquid rela-
xant vel ſacramentoꝝ cōmunioni conciliāt:
alia opera in peccatores exercere nequeūt.
Et notandū eſt quia quos ſatiſfactione pe-
nitētie ligant. eo ipō a peccatis ſolutos oſtē
dunt: quia nō imponit̃ alicui ſatiſfactio pe-
nitētialis: niſi quē ſacerdos vere penitentē
arbitrat̃. Alij vero nō imponūt: ⁊ eoipſo pec
catū retineri a deo iudicant. Qđ autem hoc
ad claues pertineat. Aug⁹ oſtendit dicens:
Fruſtrat claues eccleſie qui ſine arbitrio ſa-
cerdotis penitentiā agit: ſi ſine oris cōfeſſio
a ne criminis indulgentia imprecat̃. Eſt ⁊ ali⁹
modus ligandi ⁊ ſoluendi qui per excōica-
tionē geritur dum aliquis ſm canonicā diſci
plinam tertio vocatus ad emendationē ma
b nifeſti delicti ⁊ ſatiſfacere vilipēdēs: ſenten
tia eccleſie a loco orationis ⁊ ſacramentorū
cōmunione ⁊ fideliū conſortio preſcinditur
vt erubeſcat: ⁊ pudore ſceleris cōuerſus pe-
1. Coꝛ. 5. niteat: vt ſic ſpūs eius ſaluus ſit. Qđ ſi peni-
tentiā profitens reſipuerit: negate cōmunio
ni admittitur: ⁊ eccleſie recōciliatur ‖ Hec eſt
autem eccleſie anathematizatio: hanc penā
illis qui digne ꝑcellunt̃ infligit: quia gratia
dei ⁊ protectio illis amplius ſubtrahitur: ac
ſibijpis relinquunt̃: ſit eis liberū ruere in in-
teritū peccati. In quos etiā maior diabolo
ſeuiendi datur poteſtas. Orationes quoqꝫ
eccleſie ⁊ benedictionū ac meritorū ſuffra-
gia eis nequaqꝫ ſuffragari putantur.

Quomodo ſm hos modos intel ligendum ſit illud: Quodcūqꝫ ſol ueris ⁊c̃.

Scđm hos ligandi ⁊ ſoluēdi modos quō ve-
Matth. 16 rum eſt qđ dicit̃: Quodcūqꝫ ſolueris ſup ter
ram erit ſolutū ⁊ in celis: ⁊ quodcūqꝫ ligaue
ris ſup terrā erit ligatū et in celis ⁊c̃. Aliqñ
eñ oſtendūt ſolutos vel ligatos qui ita non
ſunt apud deum ⁊ pena ſatiſfactiōis vel ex-
cōicationis interdū indignos ligant vel ſol-
uunt: ⁊ indignos ſacramētis admittūt: ⁊ di-
gnos admitti arcēt. Sed intelligēdū eſt hoc
in illis quorū merita ſolui vel ligari poſtu-
lant. Tunc eñ ſententia ſacerdotis iudicio
dei ⁊ totius celeſtis curie approbat̃ ⁊ confir
matur: cum ita ex diſcretione ꝓcedit vt reo-
rum merita nō contradicāt. Quoſcūqꝫ ergo
ſoluūt vel ligant adhibētes clauem diſcre-
tionis reoꝝ meritis: ſoluunt̃ vel ligantur in
celis: id eſt apud deū: quia diuino iudicio ſa
cerdotis ſentētia ſic ꝓgreſſa approbat̃ ⁊ con
firmat̃. Quos ergo ſm merita ſentētia eccle
ſie ꝑcellit ledit ⁊ illi foris ſūt apud deū. Qui
autē nō meruit: ſententia eccleſie nō leditur
niſi cōtemnat. Vñ Origenes. Exijt quis a
veritate a fide: a charitate: ꝑ hoc erit de ca-
ſtris eccleſie: etiā ſi epiſcopi voce nō abijcia
tur: ſicut ecōtra aliquis nō recto iudicio fo-
ras mittit̃: ſed ſi nō egit vt mereret̃ exire: ni-
hil leditur. Interdum eñ qui foras mittitur
intus eſt: ⁊ qui foras eſt: intus videt̃ retineri
Ecce qualis ⁊ quātus eſt vſus apoſtolicarū
clauiū. Iam oſtenſum eſt ex parte qualiter
ſacerdotes dimittāt pctā vel teneant: ⁊ tñ re
tinuit ſibi deus quandā ſingularē poteſtatē
dimittēdi vel retinēdi: qꝛ ipē ſolus ꝑ ſe debi
tū eterne mortis ſoluit ⁊ aīam iteri⁹ purgat.
An dictū illud ſaluatoris ſit verū Quod-
cūqꝫ ligaueris ſup terrā ⁊c̃. Arti. XV.
Eindequerit̃ de hoc qđ dicit ibi [Ligant qꝫ P
d ſacerdotes dū ſatiſfactionē ⁊c̃. Videt̃ eñ ꝙ Arg. primo
hocmō nō quodcūqꝫ ligāt ſit ligatū ⁊ in cel/
⁊ quodcūqꝫ ſoluūt ſit ſolutū ⁊ in celis. poteſt eñ ſa-
cerdos morienti condigna etiā imponere claue non
errante: qꝛ pene ſunt arbitrarie: ⁊ tunc ſi morit̃ ille
expleta penitētia quā ei iniūxit ſacerdos nō euolat ſꝫ
ꝑficit vt in purgatorio: ergo videt̃ ꝙ nō eſt ſolutū in
celo qđ ipē ſoluit etiā claue nō errante. Adhuc in fi 2o
cte accedēte videt̃ inſtantia: quia ille abſoluit̃ ab ho-
mine etiā claue nō errāte ⁊ tamē non abſoluit̃ a deo.
Qꝫ aūt claue nō errante abſoluat̃ ab hoīe patꝫ: quia
homo nō debet iudicare nec poteſt niſi ſm ſigna exte
riora/ ⁊ ponamus ꝙ omnia iſta cōcurrāt in decepto
re ficto: ergo ipē eſt abſoluendus ⁊ tamē a deo nō ab
ſoluit̃: ergo videt̃ ꝙ ſit inſtantia ad ꝓpoſitum. Ad 3o
huc ſi iudex aliquis conſtituit̃ in foro cauſarū ipē nō
tenebit̃ iudicare niſi ſm exteriora nō interiora: ergo
videt̃ cum audiēs confeſſiones etiā homo ſit ꝙ debe
ant ſufficere ſigna: ergo ad ſigna exteriora tenet̃ ab-
ſoluere ⁊ tamē ſepius cōtingit ꝙ illi corā deo nō ſint
abſoluti. Solutio ad hoc dicūt quidā ꝙ dñs tam Sol'o qrū-
in Matth. 16. qꝫ in Joh. 20. vtitur verbo ſubiuncti dam.
ui modi ⁊ hoc ſignificat rem verbi iam ꝑfectā: qꝛ alit̃
illi actui ali⁹ nō ꝯiūgeret̃ ⁊ ſubiūgeret̃. Vñ ſenſus eſt
quodcūqꝫ ſolueritis id eſt cui⁹ ſolutionē a me inchoa
tā in ꝯtritione ꝑfeceritis erit ſolutū ⁊ in celis. Et ſil'r
dicēdū eſt de verbo notāte ligationē. Et ita dicūt ad
oīa inducta ꝙ nō eſt inſtātia: qꝛ ſolutio illoꝝ nō eſt ꝑ-
fecta a ſacerdote. Sꝫ ꝙ hoc oīno nihil ſit ꝓbat̃ ſic: po Contra iſtā
nat̃ ꝙ ſacerdos iniūgat dignā pniam pctīs ⁊ tñ ille ſol'onē inſta
moriat̃ anteqꝫ ꝑficiat eā/ ille vadit ad purgatoriū: et tur ṗmo
nō ſm hāc grāmaticā ſacerdos ꝑfecerat abſolutionē
ergo nihil valet ſolutio eo ꝙ non ſtatim reputat eum
de⁹ abſolutum. Adhuc etiam obijcitur contra ſo 2o
lutionem iſtā: qꝛ facta abſolutione iam ſacerdos fun
ctus eſt officio ſuo in totum: ergo tunc abſoluit ⁊ ta-
men ille adhuc ligatus eſt vinculo ſatiſfactiōis: ğ nō
deus illum oīno ſolutū reputat quē ille ſoluit. Si Sol'o
autē dicas ꝙ abſolutio ſacerdotis completa eſt ṗmo

Obiectio tunc cũ impleta eſt penitẽtia hoc eſt ridiculũ eo ꝙ ma
giſter Hugo de ſctõ victore dicit ꝙ ſacerdos ſoluit li
gando ligat autẽ ad penam temporalẽ: ergo abſolu-
tio ſua tota ꝑfecta eſt quãdo ligat omni vinculo ex ꝑ-
Solo. te ſatiſfactiõis. Rñſio dicendũ ꝙ illa ſolutio meo
iudicio nulla eſt oĩno: ſed intelligit̃ ꝙ deus eum ſolu
tum reputat ꝓ quãto eum abſoluit ſacerdos: hoc eſt
partẽ pene relaxando: illam eñ nunq̃ʒ ab ip̃o exigit
deus ⁊ quecũqʒ ligat ligamine manẽte nunq̃ʒ abſol-
Ad primũ. uit. Ad primũ ergo dicendum ꝙ non eſt inſtantia
quia nõ niſi ſm̃ quid abſoluit eum deus. ſ. a parte pe
Ad 2m ne ⁊ nõ a tota: ⁊ ideo aliã ſoluit in purgatorio. Ad
hoc autẽ qđ obijcit̃ de ficto. dicendũ ꝙ illũ ſpũſſctũs
diſcipline effugit: ⁊ ideo habet ſacramentũ ſed nõ rẽ
ſacramenti. Hoc autẽ qđ dñs dicit intelligit̃ de par
ticipantibꝫ rem ⁊ ſacramentũ: ſicut etiã in baptiſmo
nõ ſequit̃ ſi baptiſmus emundat ab omni peccato ꝙ
Ad 3m. ꝓpter hoc emũdet fictum. Ad illa autẽ duo que ad
probandũ inducunt̃: dicendũ ꝙ ĩ veritate ſacerdos
nõ errat niſi ſit defectus ex parte ſua: q2 bene recon-
ciliat: ſed ille nõ eſt recõciliatus ꝓpter impedimentũ
fictionis. Et per hoc patet ſolutio ad totũ.

Arti. XVI. An definitio excõmunicatiõis data a magiſtro ſit bona.

Q

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Eſt ⁊ alius
d modus ligãdi ⁊ ſoluẽdi q̃ ꝑ excõicationẽ ⁊c̃.]
ſ. a. Queramus autẽ hic p̃mo qđ ſit excõica
tio. ſcđo quot modis fiat. tertio in quem ſit ferenda.
quarto a quo ſit ferenda. quinto qualiter ſit ferenda
Diffinitio ſexto vtrũ excõicatio mĩor ſit peccatũ mortale. Ad
excõicatõis primũ autẽ horum ſic ꝓceditur: excõicatio diffinitur
Arguit̃ p̃o a iuriſperitis ſic: Excõicatio eſt ſeparatio a cõione ec-
cleſie quo ad fructũ ⁊ ſuffragia eccleſie cõmunia. Ui
detur autẽ ꝙ nõ ſit generalis: quia aliquis excõmu-
nicatur iniuſte vl' etiã iuſte quo ad exteriorẽ hominẽ
⁊ tamẽ iniuſte quo ad interiorẽ: ⁊ tunc nõ ſeparat̃ a
cõione eccleſie. Probatio etiã non cõmunicat in cor-
poralibꝫ ſed ſpũalibꝫ: ⁊ iſte adhuc cõicat ſpũalia eccle
ſie: quia nõ amittit charitatẽ ꝓpter hoc: ſed habet eã:
ergo nõ om̃is excõicatus ab eccl'ia ſeꝑatur: ergo nõ
2o general'r excõicatio eſt ſeꝑatio ab eccl'ie cõione. Ad
huc eccl'ia orat ꝓ hereticis publice in paraſceue ⁊ pri-
uatim ſepe: ergo nõ ſubtrahit eis ſuffragia eccl'ie: ꝗ vi
detur ꝙ etiã vltima pars diffinitiõis ſit falſa ⁊ nõ cõ
3o ueniat ⁊c̃. P. qđ vocat̃ ibi fructꝰ ꝯſtat eñ ꝙ nõ eſt
Solo ibi fructꝰ bonoꝝ tꝑaliũ q2 ñ ꝓpt̃ h ꝙ excõicatꝰ ẽ ſpo-
Obiectio liat̃ bonis ſuis. Si aũt dicat̃ ꝙ eſt fructꝰ ſpũal' de q̃
loquit̃ tunc videt̃ ꝙ nõ differat ab eo qđ ſequitur. ſ.
Solo ſuffragia eccl'ie. Rñſio dicendũ ad hoc ꝙ excõica-
tio diffinit̃ ꝓut dicit priuationẽ cõionis: ⁊ ita dicunt
decretiſte: Excõicatio eſt a qualibet licita cõione vel
legittimo actu ſeꝑatio. Et dicit̃ licita quandocũqʒ ſit
hijs caſibus qui notant̃ hoc vſu. Os orare vale cõ-
munio mẽſa negatur. ſ. ne ad oſculum recipiatur: ne
cum eo in eodem oratorio oretur: ne cũ ip̃o cõmunio
nẽ aliquis habeat in ſacramentis: ne cũ ip̃o comedat
in eadem menſa. hic etiã dicũtur actus legittimi: vñ
cum hoc modo dicta p̃uatio ſit patet ꝙ eſt in eodem
genere cum cõione que eſt relatio vnitatis eccleſiaſti
Ad primũ. ce ⁊ ſocietatis cõiuncte ſm̃ actus iſtos. Dicendum
ergo ad p̃mũ ꝙ ſi illa diffinitio ſuſtineatur ꝙ quãdo
quis excõicat̃ coram homine ⁊ nõ eſt excõicatus co-
ram deo hoc accidit ex errore ⁊ defectu ꝓbationis ⁊
tũc etiam ꝓ tanto ſeparat̃ coram homine licet coram
deo ſit cõiunctus: ⁊ hoc ſufficit excõicationi ſm̃ ꝙ eſt
vinculũ in hac vita que erroribꝫ eſt plena. Ad aliđ Ad 2m
dicendũ ꝙ pro omnibꝫ oratur vt vicinent̃ gratie nõ
tñ cum omnibꝫ oratur q̃ʒdiu in excõicatiõe vera ma
nent nõ ꝑcipiant fructũ: ſed etiã rogat vt abſolutio-
ne digni efficiant̃ ⁊ ſic fructũ cõionis eccl'ie ꝑticipẽt.
Ad aliud dicẽdũ ꝙ fructus eſt in eccl'ia multiplex Ad 3m
p̃ter ſuffragia: quia ip̃e cõuiuatus mẽbroꝝ eccleſie
magnũ fructũ preſtat ad ꝑmanendũ cũ deo ⁊ eſt fru-
ctus ex cõione ſacroꝝ: ſed ſuffragia ſunt in p̃cibꝫ ⁊ ob
lationibꝫ quibꝫ excõicati nõ participãt q̃ʒdiu iuſte ex-
cõmunicati ſunt.

Quot modis fiat excõmunicatio. Arti. XVII.

R

Ecũdo querit̃ quot modis fiat excõicatio. vi
ſ detur ꝙ multis modis: quia tot ⁊ diuerſis ⁊ Arg. p̃mo.
nouis de cauſis videmus hoĩes excõicari: ꝗ
videtur ꝙ ad vnum certũ modũ modus excõmuni-
cationis redigi nõ poſſit. Uidet̃ iteꝝ igitur ꝙ oĩs 2o
peccans mortaliter ſit excõmunicatꝰ ⁊ ꝙ nouus mo
dus excõicandi ſit peccatũ mortale: q2 peccans mor-
taliter nõ cõmunicat ſacramẽtis ⁊ fructibꝫ ſpũalibꝫ
⁊ ſuffragijs eccl'ie: ergo ip̃e eſt excõicatus. Adhuc 3o
apl's. i. Coꝝ. v. dicit ꝙ ſi quis frater nominat̃ inter
vos ⁊ eſt adulter vel fornicator vel idolis ſeruiẽs vel
doloſus vel rapax ꝙ cum hmõi nõ debemus cibum
ſumere: ergo videt̃ ꝙ ip̃e ſit excõicatus. Adhuc ibi 4o
dem ſcʒ. i. Coꝝ. v. excõicat fornicatorẽ qui vxorẽ pa-
tris ſui nouercã. ſ. ſuã habuit ⁊ eadem rõne pro q̃libʒ
pctõ alio excõicari põt: ergo videtur ꝙ tot ſunt ſpeci
es excõicationũ quot ſunt ſpecies mortaliũ peccato-
rũ ⁊ hec nõ ſunt reducibiles ad vnũ certũ numerũ:
quia malum eſt omnifariã vt dicit phs ⁊ confirmat
beatus Dionyſius: ergo videt̃ ꝙ ſpecies excõicatio-
nũ nõ ſunt reducibiles ad certũ numerũ. Sed in In ꝯtrariũ p̃o
ꝯtrariũ huiꝰ obijcit̃ ꝙ ab habẽtibꝫ iuriſditionẽ nõ in
fligunt̃ excõicatões niſi duobꝫ modis. ſ. maiori ⁊ mi
nori. Maior dicit̃ q2 p̃cidit a tribus. ſ. ꝑticipatione
ſacroꝝ in greſſu eccl'ie ⁊ cõione fideliũ in actibꝫ legitti
mis ⁊ hec vocat̃ etiã anathematizatio. Minor autẽ
eſt q̃ nõ remouet niſi a ꝑticipatiõe ſacramẽtoꝝ ⁊ nõ
ab alijs duobꝫ: ergo videt̃ ꝙ non poſſint eſſe plures
ſpẽs excõicationũ. Rñſio ad hoc dicendũ ꝙ non Solo
ſunt niſi due ſpecies vel modi excõicationũ vt ꝓbat
vltimo inducta obiectio cuius ratio hec eſt: quia excõ
municatio p̃uatio eſt: ⁊ ideo opʒ ꝙ cognoſcat̃ ex ſuo
habitu: cõmunio aũt fideliũ q̃ʒtũ ad militantẽ eccle-
ſiam eſt in hijs tribꝫ ĩ genere. ſ. ĩpure ſpũali qđ eſt de
eſſe ꝑticipatiuũ ſacramentoꝝ ⁊ pure corꝑali qđ eſt le
gittimus actus ſine quo nõ eſt cõuerſatio ⁊ cõmuta-
tio humana: q2 ſicut dicit phs hõ polliticũ eſt aĩal:
⁊ oportet eũ cum ꝓximo cõicare ĩ actibꝫ legalibꝫ ⁊ le-
gittimis. Tertiũ aũt in quo cõicat eſt partim corꝑale
⁊ partim ſpũale qđ eſt cõuentus ad locũ cultus cõſe
cratiõis ſacramentoꝝ. Si igit̃ eſt priuatio a toto qđ
conſtituit cõionẽ eſt anathema ſiue maior excõicatio
Si aũt p̃uatio ſpũalis tm̃: eſt excõicatio que dicitur
minor. Si aũt tu q̃ras quare nõ eſt vna minor que
p̃uaret tm̃ corꝑale ſicut vna minor q̃ p̃uat tantũ ſpi-
rituale: ⁊ alia iteꝝ q̃ p̃uarʒ duo ex hijs. ſ. ſpũale pure
⁊ corꝑale pure vel ſpũale pure ⁊ mediũ inter corꝑale
⁊ ſpũale vel mediũ ⁊ corꝑale pure vt ſic haberemus
q̃nqʒ minores. Dicendũ ꝙ ſpũale vinculũ eſt excõi-
catio ⁊ oportet ad hoc ꝙ excõicatio ſit ſꝑ p̃uare ſpũa-

le. vñ etiã nunq̃ꝫ ꝑuat corporale niſi in ordine ad ſpi-
rituale: ⁊ iõ oꝑtꝫ in mĩori ꝑuare ꝑticipationẽ ſacroꝝ.
Alia aũt rõ eiuſdẽ eſt: q꜡ vt frequẽter excõicatio iuſta
ſupponit mortale pctm̃ in excõicato: ⁊ ille ſcḋm pctm̃
adijceret ſi ſacris. ſ. eucariſtie cõicaret: q꜡ pnĩa ne-
mini interdicit᷑: ſed nõ peccat mortal'r cõicans in cor
poralibꝫ niſi ex ꝑcepto eccl'ie in maiori excõicatione ſe
ſubtrahere debeat. Et ideo iterũ non ſunt minores
que priuent cõionem illis quattuor modis qui dicti
Ad primũ ſunt. Ad omnia aũt q̃ ꝑmo inducta ſunt dicendũ
⁊ 2m ꝙ peccãs mortal'r excõicatus eſt q̃ꝫtũ ad triumphan
tẽ eccl'iam: ſed in ꝑfectiõe illius nõ põt viuere militãs
⁊ ideo neceſſe eſt peccãtes mortal'r in multis caſibus
ad tẽpus in corꝑaliũ cõione ſuſtinere: q꜡ aliter vt di-
cit apl'us oporteret nos de h̃ mundo exijſſe ſi nullis
Ad 3m ⁊ ad in pctis mortalibꝫ exiſtẽtibꝫ deberem⁹ couti. Ad h̃
alia. qḋ obijcit᷑ de apl'o dicendũ ꝙ ip̃e nõ ꝑcepit excõicare
mortaliter peccãtes eo ip̃o ꝙ mortal'r peccauerũt ſed
q꜡ correpti a ſuo ep̃o ꝯtumaces inuẽti ſunt ⁊ ſatiſfa-
cere noluerũt ⁊ etiã hodie ꝓ quolibet mortali poteſt
Sol'o. quis excõicari. Ad alia patet ſolutio ex dictis.

Ar. XVIII. **In quẽ ferenda eſt excõmunicatio.**

S Ertio querit᷑ in quẽ ferẽda ſit excõicatio: vi-
Arguit᷑ ꝑo deꝛ ꝙ in nullũ: nocumentũ eñ in corꝑalibus
nulli eſt faciendũ: g̃ multo minus nocumen-
tũ in ſpũalibꝫ: ſed ſubtractio ſpũaliũ eſt nocumentũ
in ſpũalibꝫ: g̃ nõ eſt faciendũ alicui / hoc aũt fit ꝑ excõ
municationẽ: ergo excõicatio non eſt ferenda in ali-
2o quẽ. Adhuc videt᷑ ꝙ q̃ꝫdiu eſt alia via correctiõis
⁊ ſalutis nõ eſt ferẽda ſentẽtia excõicatiõis ſed q̃ꝫdiu
ꝑ cõuerſionẽ eſt ſpes ſalutis tam diu reſtat alia via: g̃
q̃ꝫdiu eſt ſpes ꝯuerſionis in aliquo tã diu nõ eſt excõi
candus: ſed de nullius cõuerſione deſperat᷑ vt dicit
3o Aug⁹. g̃ nullus excõicãdus. Adhuc Aug. dicit ꝙ
iudiciũ temerariũ cõmittit᷑ duobꝫ modis. ſ. dũ de du
bijs iudicat᷑ tanq̃ꝫ de certis: vl' cũ aliq̃s finaliter cõ-
demnat᷑ q̃ penitere põt: ſed excõicans condẽnat hoc
modo: g̃ ip̃e peccat mortal'r: g̃ nullus eſt excõicãdus.
Probatio medie ſicut dictũ eſt nõ eſt ferẽda excõica
tio q̃ꝫdiu manet ſpes cõuerſionis: ſed tam diu manet
ſpes cõuerſionis donec finalis condẽnatio eſt iam fa
cta apud excõicantẽ: g̃ ſentẽtia nõ fert᷑ niſi fiat condẽ
natio finalis ⁊ ſic habet᷑ ꝓpoſitũ. Sed ſi hoc dicatur
Queſtiun- videt᷑ ꝙ tota eccl'ia errat q̃ excõicat multos. Ulte
cula prima. rius querit᷑ hic: q̃re tota multitudo vt cõitas excõica
ri nõ põt: põt eñ ml'titudo ſibi ꝯſentire ĩ ꝯtumaciã:
ergo videt᷑ ꝙ debeat ⁊ poſſit excõicari cũ tñ noua cõ-
Sol'o ſtitutio ꝯſtituat cõtrariũ. R̃nſio dḋm ꝙ oĩs cõtu
max in q̃ꝫtũ cõtumax põt ⁊ debet excõicari ⁊ ꝓ nullo
alio vitio eſt q̃s excõicandus cuius hec eſt cã: q꜡ excõ
municatio eſt medicina ꝑ accñs q̃ dat᷑ deſperato qñ
nõ eſt alia via ſanitatis ⁊ ſalutis ip̃ius ſicut infirmo
deſperato ꝑmittit᷑ viuere ſ'm voluntatẽ ſuã vt ex ali-
qua cã excitata natura multiplicet ſibi vires ad mor
bi expulſionẽ / ita cõtumaci q̃ nulla alia via corrigi p̃t
p̃ſcidit᷑ vinculũ cõionis vt ſic de pctõ in pctm̃ ſine fre
no ruens cõſiderata ꝓprio vilitate ⁊ defectu ſuo re-
deat ad humilitatẽ ⁊ plenã ꝯuerſionẽ ⁊ gratiã cõuer
Ad primũ. ſionis. Ad primũ g̃ dicẽdũ ꝙ nõ fit ei damnũ ſim-
pliciter ſꝫ q꜡ ip̃e ſe fructu ſpũaliũ deſꝑabiliter ꝑuauit
querit eccl'ia remediũ ꝑ accñs vbi nulla alia via re-
ad 2m ⁊ 3m ducere valet talẽ. Ad aliud dḋm ꝙ eccl'ia nõ ita de
ſperat de ip̃o qñ laboret ad ſuũ reditũ: ⁊ ideo excõi-
cat eũ ſed deſperat aliũ modũ ꝯuerſiõis q̃ꝫtum eſt ex

ſignis ꝯſideratis in ip̃o: ſed de dñi miſcḋia q̃ ꝯuertit
pctõres nunq̃ꝫ deſperat eccl'ia. Per hoc etiam patet
ſolutio ad ſequens.

An quilibꝫ q̃ habet claues põt excõicare. Arti. XIX.

Q Uarto q̃rit᷑ a q̃ ſit ferẽda. videt᷑ ꝙ ab omĩ eo
qui habꝫ claues: ſicut eñ dicit ꝑhus cui⁹ eſt Argu. ꝑmo
potẽtia ei⁹ ẽ ⁊ act⁹: ſꝫ potẽtia eſt clauis vt hꝫ
ex lr̃a ⁊ act⁹ ei⁹ eſt ligare ⁊ ſoluere ꝑ excõicationẽ ⁊
abſolutionẽ: g̃ omĩs hñs claues põt excõicare. Ad 2o
huc ſimplex ꝑrochian⁹ habet coartationẽ aliquã ſu
per plebẽ ſibi cõmiſſam: nõ aũt põt habere niſi ꝑ iniũ
cta ſpũalia: q̃ ſũt excõicatio ⁊ alie pene ſpũales: ergo
excõicare põt. Adhuc eiuſdẽ videt᷑ eſſe cõionẽ dare 3o
⁊ excõicare: ſed ſimplex ꝑrochianus cõicat plebẽ ſuã:
g̃ ⁊ excõicare põt. Si h̃ dicat᷑ cõtrariũ tenet vſus ec-
cleſie dicẽtis ꝙ nõ põt ſimplex ſacerdos excõicare ni
ſi in generalibꝫ ſic̃ ꝓ furtis ignotis vel furtis violat̃
⁊ hmõi. Ulteri⁹ q̃rit᷑ vtrũ archidiaconi pñt excõi- Queſtiũcl'a
care. Et videt᷑ ꝙ nõ: q꜡ cuius nõ eſt potẽtia illius nõ prima.
eſt actus: ſed non eſt potẽtia eius qui non habet cla- Argu. ꝑmo
uẽ: g̃ nec act⁹. Q' aũt nõ habeãt archidiaconi claues
ꝓbat᷑ ex hoc ꝙ clauis eſt ordinis ſacerdotalis ſicut in
ſequẽti diſtinctione habebitur ⁊ ip̃i non ſunt ſacer-
dotes. Sed ꝯtra hoc eſt ꝙ hñs iuriſditionẽ debet In ꝯtrariũ
arma habere talis iudicis: archidiaconi hñt iuriſdi-
tionẽ g̃ ⁊c̃. ſꝫ talia arma ſũt excõicatiões: g̃ ⁊c̃. Ul Queſtiun-
terius q̃rit᷑ h̃ vtrũ ſuſpẽſus vel excõicatus excõicare cula ſcḋa.
poſſit. videt᷑ ꝙ nõ q꜡ ligat⁹ vinculo corꝑali aliũ nec li Arg. ꝑmo.
gare nec ſoluere põt: ſꝫ fortiora ſunt vincula ſpũalia
q̃ꝫ corꝑalia: g̃ ⁊ ligatus vinculo ſpũali aliũ nec ligare
nec ſoluere põt: ſed vinculũ ſpũale eſt excõicatio ⁊ ſu-
ſpẽſio: g̃ ⁊c̃. Sed ꝯtra hoc eſt ꝙ ſuſpẽſus ab officio In ꝯtrariũ
nõ ꝓpter hoc amiſit iuriſditionẽ ſil'r etiã nec excõica-
tus. q꜡ iuriſditio ſua ñ dat᷑ alteri nec etiã ip̃e iteꝝ ĩue
ſtit᷑ ea cũ abſoluit᷑ ab excõicatõe: g̃ videt᷑ ꝙ etiã hẽat
ea q̃ annexa ſũt iuriſditiõi: hec aũt eſt ꝑtãs excõicandi
⁊ abſoluẽdi: g̃ hꝫ adhuc ꝑtãtẽ excõicãdi ⁊ abſoluendi
ab excõicatione. R̃nſio dḋm ꝙ habẽs iuriſditionẽ Sol'o
ordinarij iudicis vl' delegati p̃t excõicare ⁊ abſoluere
ſicut dicũt quidã q̃ de iure nouerũt ⁊ ſatis rõnabile
eſt ſic eſſe: q꜡ vincula iſta ſunt cohibitiões in foro cau
ſarũ: iudices aũt hñt cognoſcere de cauſis. vñ rõna-
bile eſt eos hr̃e ꝑtãtẽ ĩ hijs vinculis. Ad ꝑmũ g̃ di- Ad primũ
cendũ ꝙ cõplete ꝑtãtis eſt act⁹ iſte ⁊ nõ diminute: ſꝫ
diminuta eſt ꝑtãs ex ordine ſolo ⁊ nõ extra iuriſditio
nẽ: ⁊ iõ nõ oĩs hñs clauẽ habet etiã excõicãdi ꝑtãtẽ.
Alia rõ hui⁹ eſt: q꜡ magis eſt clauis iuriſditionis q̃ꝫ
ordinis: ⁊ iõ iteꝝ nõ ſeq̃t᷑ ꝙ oĩs habẽs clauẽ hẽat etiã
excõicãdi ⁊ abſoluẽdi ꝑtãtẽ. Tertia rõ hui⁹ eſt ſatis
pia: q꜡ cũ excõicatio ſit mai⁹ damnũ qḋ fieri põt xp̃i-
ano in hac vita raro ⁊ cũ moderatiõe faciẽda eſt: ⁊ iõ
paucis ⁊ ſuꝑioribꝫ tantũ q̃ p̃ſumunt᷑ eſſe diſcretiores
talis ꝑtãs eſt cõmiſſa. Ad aliud dḋm ꝙ ml'tis alijs Ad 2m
modis ꝑ cõminationẽ ⁊ ĩcrepationẽ põt ꝑrochianus
auertere ſubditos a malo: ⁊ ſi h̃ nõ põt debet recur-
rere ad ſuꝑiorẽ ⁊ ꝑ illius autoritatẽ excõicatũ denũ-
ciare. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ valet argumẽtũ: q꜡ Ad 3m
plus eccl'ia ꝓna eſt ad cõicandũ ſpũalia q̃ꝫ ad ſubtra-
hendũ: ⁊ ideo ꝑmũ multis modis: ſcḋm ṽo paucis ⁊
diſcretis cõmiſit. Ad id qḋ vlterius querit᷑ dicen- Ad q̃ſtiũcu
dũ ꝙ archidiaconi ſunt oculi ep̃i ⁊ habent iuriſditio- lã primã.
nem licet nõ habeant clauẽ. Et q꜡ ſunt oculi epiſcopi
deſcendit in eos ab ep̃o qui habet claues ⁊ iuriſditio
nẽ id qḋ iuriſditionis habẽt ⁊ plus q̃ꝫ clauis: ſed nõ

id qō eſt clauis plus q̄ȝ iuriſditionis: ꝛ ideo poſſunt
abſoluere ꝛ ligare ꝑ excōicationē in foro cauſarū: ſed
nō in foro ꝯfeſſionis vl' penitētie. Ad obiectū ꝯtra
patet ſolutio: q: ptās excōicandi plus eſt iuriſditiōis
Ad queſtiū q̄ȝ clauis ꝛ ordinis: ꝛ ideo deſcēdit in ipos. Ad id
culā ſcdam qō vlterius querit̄ dōm ꝙ differt de ſuſpenſo ꝛ excō
municato: q: ſuſpēſus tripl'r pōt eſſe ſuſpenſus. ſ. ab
officio tm̄: a iuriſditiōe tm̄ vel ab vtroqȝ: ꝛ q̄litercūqȝ
ſuſpēſus ſit tūc dōm ſemꝑ ꝙ nō pōt illa q̄ ſunt illius
a q̄ ipe ſuſpēſus eſt. Si em̄ ſuſpēſus ſit ab officio non
pōt ea q̄ ſunt officij ſicut celebrare: ꝯſecrare ꝛ hmōi:
ſed pōt ea q̄ ſunt iuriſditionis ſicut excōicare ꝛ hmōi.
Si aūt ſuſpēſus eſt a iuriſditiōe tūc in poſſe ſe habet
Ad arg. in ecōuerſo. Si aūt ab vtroqȝ tūc neutrū pōt. Ad ar-
oppoſitum gumētū aūt inductū dōm ꝙ verū eſt dūmodo ſil'e be
ne intelligat̄: ligat⁹ em̄ in aliquo membro: nō habet
vſum illi⁹ mēbri vt cū illo liget vel ſoluat aliū: ſȝ alio
mēbro nō ligato pōt aliū ſoluere vel ligare: ſed liga-
tus vniuerſal'r in toto nullū pōt nec abſoluere nec li-
Ad id qō ꝺ gare ꝛ ita eſt in ſpūalib⁊ vt patȝ ex p̄dicta diſtinctiōe
excōicato q̄ ſuſpēſi. Ad id qō q̄rit̄ de excōicato dōm ꝙ maiori
ritur. excōicatiōe excōicat⁹ nō pōt aliquē excōicare. Ad
Ad arg. in argumentū aūt ꝯtra factū dōm ꝙ eſt iuriſditio in ha
ꝯtrariū. bitu ꝛ nō in actum reducibilis q̄ȝdiu excōicatus eſt
reſidet penes ipm ꝛ hec tal' iuriſditio nec ſoluere nec
ligare poteſt.

Qualiter ferenda ſit excōicatio.

Arti. XX. Q
Uinto querit̄ q̄liter ferēda ſit excōicatio. vi-
Argu. p̄o. det̄ aūt ꝙ cū maxima diligentia: q: maximū
ꝑiculū eſt in excōicatione. vbi aūt eſt maximū
ꝑiculū ibi videt̄ maxima diligētia opus eſſe: g̊ in ex-
In ꝯtrariū cōicatiōe maxima diligētia eſt opus. Sed ꝯtra h̄
videt̄ iſte abuſus eccl'ie: quia ꝓijciunt̄ excōicationes
cū minori etiam diligentia q̄ȝ aliq̄d qō fit in eccleſia.
Queſtiūcl'a Juxta hoc vlterius querit̄ cū aliq̄s in neceſſitate
gr̄a īfirmitatis abſoluit̄: q: tūc a q̄libet ſacerdote ab-
ſolui poteſt: ꝛ poſtea nō impleat mandatū eccl'ie ſicut
Argu. ꙩ ſic iurādo ꝓmiſit vtrū excōicatio redit ſuꝑ ipm. videt̄ ꝙ
p̄mo ſic: q: ſeruo nō dimittēti ꝯſeruo ſuo Matth. 18. re-
uocatū eſt debitū: g̊ a ſil'i iſti nō faciēti qō debuit ꝛ ꝓ
2o miſit reuocat̄ excōicatio: g̊ redit. Adhuc debēti cō-
fiteri ꝛ nō ꝯfitenti reuocat̄ reatus q̄ in ꝯtritione erat
ſolutus: g̊ ꝛ iſti a ſil'i reuocat̄ ꝓpter ſimilē cām excōi-
In ꝯ̄riū 2o cato. Sed ꝯtra iſte ꝑ ſacerdotē in veritate fuit ab
ꝑ veritate. ſolutus: g̊ excōicatio fuit annihilata: ſȝ ea q̄ annihilā
tur nō reuertunt̄ eadē nūero: g̊ iſta excōicatio nunq̄ȝ
redit: ſed nulla alia excōicat⁹ fuit niſi illa: g̊ iſte nulla
excōicatiōe eſt excōicat⁹: g̊ nō redit excōicatio ſuꝑ eū.
Solo. Rn̄ſio dōm ꝙ ad iuſtā formā excōicationis ꝯcur-
rūt tria. ſ. vt excōicatio ſit ex aīo ꝛ ex ordine ꝛ ex cā.
Ex aīo vt ſtudio corripiēdi nō ſe vīdicādi p̄miſſa dili
gēti āmonitiōe ex ordīe iur̄ q̄ deſcribit̄ īfra ꝯſtitutōe
noua. ſ. vt poſt āmonitionē ꝛ deſperationeȝ alterius
vie iudex cām excōicatiōis ꝛ ꝯtumatiā excōicet ꝛ ſen
tentiā ipam ſcribat ꝛ ſedēdo vt qetus ꝓnūciet. vt in-
fra. xl. dies ꝑatus ſit dare qn̄ poſtulauerit excōica-
to ipi: cā aūt ē quā meruit ſm̄ v̄itatē vl' ꝑ allegata ipe
q̄ excōicat̄ q̄ ꝛ in ſcripto dat̄ ei ſi infra. xl. dies poſtu-
Ad p̄mū in lauerit: ꝛ ideo ꝯcedēda eſt p̄ma ratio. Ad id qō in
cōtrariū. ꝯtrariū obijcit̄ dōm ꝙ abuſus eſt ꝛ peccāt mortal'r
ſic excōicatōis ſentētiā iaculātes ꝛ vltra h̄ in no. ꝯſti.
pena eſt vt. xl. dieb⁊ ab ingreſſu eccl'ie abſtineat ꝛ ex-
cōicatus a ſuꝑiore ſine difficultate abſoluat̄ ꝛ inſuꝑ
excōicans ad oēs expenſas quas fecit excōicatus in
cauſa ſue abſolutionis ꝛ ad oē intereſſe ꝯdempnet̄.
Ad id aūt qō vlterius querit̄ dōm ꝙ meo iudicio Ad queſtiū
īpoſſibile eſt excōicatianē ſemel ſolutā redire eandem culā dōm.
nūero vn̄ ille talis abſolut⁹ eſt ſimpl'r: ꝛ ſemꝑ erit ab
ſolutus niſi iterū excōicet̄: ꝓ eo ꝙ nō ſeruauit māda
tū eccl'ie ſicut iurādo ꝓmiſit. Ad ea q̄ ſunt in cōtra- ad p̄m ꝛ 2m
riū eſt vnica ſolutio ꝙ nec in illis caſib⁊ redit p̄cedēs
debitū idē numero: ſed ad idē ſpecie ꝓſequētiū naſcit̄
ꝯtēptus: hoc autē melius declarabit̄ infra diſt. xxij.
vbi aget̄ de reditu peccatoꝝ.

An ꝑticipare cū excōicato ſit pctm̄ mortale.

Arti. XXI.
S
Exto ꝛ vltimo q̄rit̄ vtrū ꝑticipare excōicato X
ſit pctm̄ mortale. Videt̄ aūt ꝙ ſic: q: tāq̄ȝ de Arg. primo
mortali redarguit apl's corinthios q̄ cōicaue
rūt tali. 1. Coꝝ. 5. vbi dicit ꝙ modicū fermētū totam
maſſam corrūpit: g̊ videt̄ ꝙ ī alijs ſit pctm̄ mortale. 2o
Adhuc facere ꝯtra p̄ceptū eſt pctm̄ mortale: ſȝ p̄ce
ptū eccl'ie eſt vt talib⁊ null⁹ cōicet: g̊ videt̄ ꝙ cōicare
talib⁊ ſit pctm̄ mortale. Sed ꝯtra ego video ꝙ ex- In ꝯtrariū
cōicans cōicat ei in cibo ꝛ verbo ꝛ oſculo ſi oportet ꝛ
h̄ tota die videt̄ in epis nr̄i tp̄is cū igitur ego ꝑfectior
eſſe nō teneor meo p̄lato videt̄ ꝙ ꝛ ego poſſum licite
talib⁊ cōicare. Ad hoc ſine p̄iudicio dōm videt̄ ꝙ Solo
aliud eſt cōicare ei q̄ eſt excōicatus / ꝛ aliud cōicare ex
cōicato inq̄ȝtum excōicatus eſt: cōicans em̄ ſcdo mō
cōicat ei in cauſa excōicatiōis ſiue in crimine ꝓ q̄ ille
excōicat⁹ eſt: ꝛ ille eſt excōicatus maiori excōicatione
ſicut ꝛ primus. Cōicare aūt ei q̄ eſt excōicatus fit du
pliciter. ſ. maiori excōicatione ꝛ minori. Cōmunicās
excōicato minori excōicatiōe nō eſt excōicat⁹: ſed cōi
cans excōicato cōicatione maiori in caſu non conceſ-
ſo. Caſus aūt ꝯceſſi ſunt illis quoꝝ ꝯuerſatio nō pōt
eſſe ſine illo ſicut ſi ſit vxor filius ſeruus baliu⁹ ruſti-
cus vel hmōi q̄ ad ciuilē reſpiciūt ꝯuerſationē ſi igno
rat ſi vtilitas euidēs vel neceſſitas ſit. Et h̄ notatur
hijs verſib⁊. Utile lex humile res ignorata neceſſe.
Lex dicit̄ matrimoniū ꝛ hūile. ſ. ſeruit⁹ ꝛ alia patēt:
tm̄ ſi duo tali cōione in caſu non ꝯceſſo excōicati ſunt
vnus poteſt abſoluere aliū. Et ideo dicūt cōiter ꝙ ex
cōicato cōicans vel non curās vel ꝯtēpnens vinculū
eccl'ie peccat mortal'r: q̄ aūt motus cā vel coniūctio-
ne amicitie ſeductus tm̄ verbo cū timore cōicat non
auderē dicere ꝙ mortal'r eo ipo peccaret. Ad id qō Ad obiectū
obijcit̄ ptȝ ſolutio ꝑ diſtinctionē. Nota etiā ꝙ nō te-
net̄ aliq̄s credere aliquē excōicatū niſi interſit denūci
ationi vel ꝑ denūciantē intimet̄ ei vel ita certificet̄ ꝑ
publicā famā ꝙ nullo mō ſibi de h̄ dubiū poſſit gene
rari q: de q̄lib⁊ p̄ſumēdū eſt bonū donec ꝯ̄riū ꝓbet̄.

D
Einde notādi ſunt v̄ſus de h̄ qō dicit ibi ſn̄ia
eccl'ie a loco oratiōis ꝛc̄. ſ. b. Gr̄a ſubtrahit̄
mag' ac magis obice rupto: De vitio ruit in
vitiū ſuffragia ꝑdit Eccl'ie. ſathane verādus tradit⁹
ille. Quē ligat ex ꝓprijs anathematizatio culpis.

Que ſint interiores tenebre et interior macula.

Hic q̄rit̄ q̄ ſit illa macula ꝛ q̄ ſint ille tenebre
interiores a q̄bus de⁹ interius aīam purgat
cū verā pn̄iam imittit: De tenebris ꝛ iterio
ri caligine ſatis facile eſt ꝛ intelligere ꝛ rn̄de
re. Cum em̄ q̄s mortaliter delinq̄t ꝛ gratia

virtutis priuat̃ ſi qua preceſſit: ⁊ naturaliū
bon oꝝ eliſionē patit̃: vñ ⁊ intellectꝰ obtun=
dit̃ ⁊ totus hō interior obtenebrat̃: ⁊ ita q̄ſi
caligine quadā mēs obuoluit̃: q̄ caligo pcti
pena eſt. Hāc vō deꝰ pellit cū pniam imittit
ꝑ quā ꝑdita bona reſtituit ⁊ vitiata reparat.
Ps. 147. Vñ ꝓpha. Nebulā ſicut cinerē ſpargit. Sꝫ
q̄ eſt macula pcti a qua aīam lauat. Ecce em̄
q̄s voluit facere homicidiū ⁊ patrauit: quo
patrato deſinit tā velle q̄ꝫ facere: nōdū tñ ve
re ⁊ humiliter penitet: nec cōfiteri ꝓponit.
Que ḡ remāſit in aīa illiꝰ macula? Mala vo
luntas quidē fuit macula illius anie: ſed illa
tranſijt. Macula etiā eſt ſi penitere contem=
nit ſed hoc eſt pctm̄ aliud a p̄cedenti. Que ḡ
macula remāſit a qua ip̄e in penitētia purga
tur? Polluta eſt quidē anīa quouſq̄ꝫ penite
Leuit. 11. at: ſicut erat dum ea praua erat volūtas. Si
Num. 19. cut em̄ qui tāgit morticinū vel aliud īmun=
dū: ita pollutus eſt poſt tactū quouſq̄ꝫ laua
tur: ſicut fuit dū tangeret: ita poſt actū pcti
ita polluta remanet aīa ſicut fuit in ipſo actu
pcti: q̄ꝛ ita eſt longe a deo ꝑ diſſimilitudinē
qui eſt vita ⁊ mūdicia mentis: ſicut fuit dum
pctm̄ ageret. Ip̄a ḡ diſſimilitudo q̄ ineſt ani
me ex pctō: ⁊ eſt a deo elōgatio: aīe macula
intelligit̃ a qua purgat̃ in penitētia. Hoc au
tē ſolus deꝰ facit: q̄ ſolus ſuſcitat animā ⁊ il=
luminat: qđ ſacerdotes nequeūt qui tñ me=
Ps. 87. dici ſunt animarū. Vñ ꝓpha: Nunq̇d medi
ci ſuſcitabūt ⁊ cōfitebunt̃ tibi: qđ exponens
Aug. ait: Boni doctores recte medici dicū
tur: q̄ viuētes curare miniſterio poſſunt: ſed
nō mortuos ſuſcitare. Sola enim dei gratia
reuiuiſcunt.

Arti. XXII. An macula caligo fomes ⁊ alia que ſunt
y in pctōre poſſunt dici eſſe a deo.

Einde querit̃ de h̄ qđ dicit ibi [Hic q̄rit̃ que
d ſit illa macula ⁊c̄.] vtrū. ſ. macula ⁊ caligo ſit
Arg. p̄mo. a deo vel nō. Videt̃ aūt ꝙ ſic: q̄ꝛ oīs pena eſt
a deo: macula aūt ⁊ caligo ſunt pene: ergo ſunt a deo
In ꝯriū p̄o Sed ꝯtra deꝰ nō facit aliud q̄ opꝰ ſuū ſit deteriꝰ.
vt dicit Aug. macula ⁊ culpa faciūt opꝰ dei deteriꝰ:
2o ḡ nō facit ea deꝰ: ḡ nō ſunt a deo. Adhuc Fulgētiꝰ
dicit ꝙ deꝰ illiꝰ rei nō eſt autor/cuiꝰ ē vltor: ſꝫ vlciſci
tur in maculā ⁊ caliginē: ḡ nō eſt autor macule ⁊ cali
Solō ginis. Rn̄ſio dōm ꝙ pena hꝫ duplicē oꝑationē. ſ.
ad cām infligentē q̄ eſt iudiciū iuſtū ⁊ rectū ⁊ ad cau-
ſam meritoriā q̄ eſt iniquitas. ſp̄uales aūt pene qñq̄ꝫ
noīant̃ noīe qđ nō exp̄mit tm̄ penā: ſed etiā alteꝝ iſta
rū oꝑationū ſicut qñ dicit̃ incendiū pati pctm̄ noīat̃
in comparatione ad iudicium ſicut latro dicitur pa-
ti ſuſpendiū: ſed cum dicit̃ fomes vel caligo vel ma-
cula noīat̃ pena noīe in ſua rōne claudente etiā ordi-
nē ad cauſam meritoriā que eſt culpa ⁊ que in tali or
dine nō eſt a deo. Dicendū ꝙ fomes nō eſt a deo nec
macula nec caligo nec aliquid hmōi. Ad id qđ con Ad primū.
tra obijcitur eſt dicendū ꝙ pena nō dicit operationē
ad culpam: ⁊ ideo cum aſſumit maculā ſumit nō di-
recte ſub medio: ſed cum accidēte qđ eſt extraneū me-
dio: ⁊ ideo peccat ſm̄ accidens argumētatio illa: ſicut
tu cognoſcis choruſcū: choruſcus eſt veniens ergo co
gniſcis venientem.

Qñ he claues dantur ⁊ q̄bus.

Oſtquā oſtenſum eſt Diſt. XIX.
p que ſint claues apoſtolice ⁊ q̄s ea= De ꝯfeſſiōe
rum vſus: ſupeſt īueſtigare qñ iſte ſacr̄ali ī cō-
claues dent̃ ⁊ quibus? Dant̃ hee claues per ꝑatione ad
miniſteriū epiſcopi alicui in ꝓmotiōe ſacer ſuſcipiētes.
dotij. Cū em̄ recipit ordinē ſacerdotalē: ſil' ⁊
has claues recipit: ſed nō videt̃ ꝙ oēs vel ſo
li ſacerdotes has claues habeant: q̄ꝛ pleriq̄ꝫ
ante ſacram ordinationē ſciam diſcernendi
habēt: plures poſt ꝯſecrationē ea carēt. Sa
ne dici pōt: ꝙ alterā clauiū iſtarum. i. ſciam
diſcernēdi nō habent oēs ſacerdotes: vñ do
lendū eſt atq̄ꝫ lugendū. Multi em̄ licet indi=
ſcreti atq̄ꝫ ſciētie qua eminere debēt exortes
ſacerdotij gradū recipe preſumūt: vita ⁊ ſci
entia eo indigni qui nec ante ſacerdotiū nec
poſt ſcientiā habent diſcernēdi: qui ligandi
ſint vel ſoluendi. Ideoq̄ꝫ illam clauem in cō
ſecratione nō recipiūt: quia ſemꝑ ſciētia ca=
rent. Qui vō ante ſacerdotiū ſciētia diſcer=
nendi prediti ſunt licet habeant diſcretionē
nō tamen in eis eſt clauis: q̄ꝛ non valent ea
claudere vel aperire. Ideoq̄ꝫ cū ꝓmouetur
in ſacerdotē: clauē diſcretiōis recte dicit̃ ac
cipere: q̄ꝛ ⁊ ante habita diſcretio auget̃: ⁊ fit
in eo clauis: vt ea iam valeat vti ad clauden a
dum vel aperiendum.

Oſtq̄ꝫ oſtenſum eſt q̄ ſint ⁊c̄.] In hac diſtin- A
p ctione agit̃ de clauibꝫ ex parte recipientis cla
ues. Et diuidit̃ in duas ꝑtes: In p̄ma q̄rit̃
⁊ determinat̃ quis habeat claues. In ſecunda quis
digne habeat ibi. Alijs autē videtur ⁊c̄.

An chriſtus habuit claues. Arti. I.

Circa primū aūt dubitant̃ quattuor. ſ. vtrū xp̄s
habuit claues. Scđo vtrū clauis ſit equal'r ad clau-
dendū ⁊ aperiendū vel ad alteꝝ tm̄ hoꝝ. Tertio q̄
liter ſe habēt claues ad ordinē. Quarto vtrū non
habēs ordinē ſacerdotalē habeat claues. Ad p̄mū Arg. p̄mo.
ſic obijcit̃ xp̄s habuit plenitudinē oīs ꝑtātis: ḡ ha-
buit etiā poteſtatē clauis. Itē ip̄e plene habuit po 2o
teſtatē baptizandi ⁊ confirmādi: ergo ⁊ in penitētia
operādi ⁊ hoc fit ꝑ claues: ergo ⁊c̄. Item ip̄e abſol 3o
uit pctōres. ſ. magdalenā zacheū ⁊ hmōi: ſed hoc nō
potuit fieri niſi per claues: ergo ⁊c̄. Item nihil dat 4o
qđ nō habet: ſed ip̄e dedit claues petro: ergo vt p̄us.
Contra habens claues non habet poteſtatem li- In ꝯriū p̄o
gandi ⁊ ſoluendi niſi per illas: ſed xp̄s nō habuit ali
quid a clauibus ſed potius claues ab ip̄o ſicut ⁊ bap
tiſmus quicq̇d habet/habet a xp̄o: ergo xp̄s non ha-

2º buit claues. Jtē claues ſunt inſtrumēta miniſtro-
rum eccl'ie:xp̄s autē caput eccl'ie ſc̄m ꝙ homo exiſtēs
nō eſt miniſter eccleſie:ergo nō habuit claues. Jtem
in mūdanis videmus ꝙ excellentie regali nō conue-
nit habere claues ſuoꝝ theſauroꝝ:ſed cōmittunt̄ fi-
delibus miniſtris:ſed chriſtus eſt excellētior omni re
ge:nō cōpetit ergo ei habere claues ſed eiꝰ miniſtris.
Solō. Rn̄ſio dicendū ꝙ dupl'r dicit̄ poteſtas ꝑ claues.
poteſt em̄ dicere ꝓpoſitio cauſam inſtrumētalē ⁊ hoc
modo nihil ꝓhibet xp̄m habere claues nō a claue ſed
a patre:quia etiā in naturalibꝫ om̄is motus quo mo
uetur inſtrumentū eſt a motu mouentis ipſum:hoc
aūt modo dicimus ꝙ habuit claues excellēter:qꝛ ſi-
ne inq̄ſitione ⁊ labore vtebat̄ ⁊ autoritate diſcernen
di ⁊ ptāte ligādi ⁊ ſoluendi. Si autē clauis ſiue po-
teſtas ꝑ clauē diceret poteſtatis cauſam hoc eſt pote-
ſtatiue cauſatam tali rōne non cōueniret xp̄o claues
Ad ea q̄ ſūt in ꝯtrariū habere:qꝛ hoc eſſet minorationis. Et ꝑ hoc patet
ſolutio ad primū qd̄ eſt cōtra hoc obiectū ⁊ ad ſcd̄m
⁊ tertiū:quia in veritate claues ꝓut ſunt ī miniſtris
dant eis poteſtatē quā ab alijs nō haberēt ⁊ ſunt ſi-
Ad ea q̄ pº obijciunt̄. gnū officij eoꝝ qd̄ a dn̄o acceperūt. Ad primū aūt
dicimus ꝙ xp̄s habuit poteſtatē ex ſeipo licet habe-
ret a patre:nō em̄ dicit Hylarius. xp̄s iſta per ſe.i.a
poteſtate ſue nature agit: quia quicq̄d eſt/⁊ poteſt/⁊
agit totū habet a patre a quo ꝑ generationē ꝓcedit.
Et ꝑ hoc patet ſolutio ad duo ſequētia.

Arti.II. B

An clauis eque ſit ad claudēdū q̄ȝ apiēdū

Arguit̄ pº S Ecundo querit̄ vtrū clauis eque ſit ad clau-
dendu ⁊ aperiendū ꝙ ſic videt̄: quia clauis
materialis eſt eque ad vtrūqꝫ:ḡ ⁊ ſpiritualis
2º Jtē Matth.16.et Joh.20. fit mētio de vtroqꝫ:ḡ
In ꝯtrariū vt pus. Cōtra nihil ē ad duo.ſ.ad duos fines tm̄
p̄ncipales ſicut ꝓbat ph̄s ſicut medicina eſt duoꝝ.ſ.
ſanitatis ⁊ egritudinis nō tamē velut duoꝝ finiū:ſꝫ
vnius tanq̄ȝ finis ⁊ alterius tanq̄ȝ per accidēs vel tā
q̄ȝ eius qd̄ eſt ad finē illū:ḡ nec clauis eſt ad duo opa
Solō eque p̄ncipalia ſicut ad finē. Rn̄ſio dd̄m ꝙ non eſt
niſi vnius ꝑ ſe.ſ.ad aperiendū ⁊ alterū nō eſt intentū
ymo accidit ex defectu aꝑtionis ꝓpter culpam pcti.
Ad primū. Ad primū aūt dicimus ꝙ clauis in corꝑalibꝫ me-
tu latronū fit:⁊ ideo ꝓpter poſſibilitatē ꝑditionis re-
rum eſt magis p̄ncipal'r ad claudendū. Jn ſpūalibꝫ
aūt ecōtra eſt:⁊ ideo p̄ncipal'r ex tota intentiōe eſt ad
Ad 2m aperiendū. Ad aliud dicendū ꝙ dn̄s facit mentio-
nem de cōſequētibꝫ clauē ⁊ nō de fine p̄ncipaliter in-
tento tm̄:ꝯſequūtur em̄ clauē ex oꝑe noſtro claudere
⁊ aꝑire:ſed tn̄ p̄ncipal'r intendūtur ꝓpter aꝑire ⁊ ad
hoc date ſunt a domino.

Arti.III. C

Quō clauis ſe habeat ad ordinem.

Argu.p̄mo T Ertio querit̄ q̄liter clauis ſe habeat ad ordi-
nē. videt̄ aūt ꝙ ſicut accidēs ſeꝑabile.ꝯtingit
em̄ ſaluari ordinē ſacerdotalē ſeꝑata claue ſi-
cut in degradatis q̄ retinēt caracterē ordinis ⁊ non
clauē:qꝛ nec ligare nec ſoluere pn̄t: ſed qd̄ ſeꝑari pōt
ſaluato alio/habet ſe ſicut accidens ad illud igit̄ ⁊c̄.
2º Jtē cū aliq̄s degradat̄ nō dicit̄ ego deordino te:ſꝫ
ego deautorizo te:ḡ cum cā clauis reſpiciat p̄ncipal'r
autoritatē. videt̄ ꝙ clauis auferat̄ manēte ordine ⁊
ita videt̄ idem qd̄ prius:ſed cōtra ordo eſt totū potē-
tiale:ḡ ſub ſe cōtinet ptes hee aūt nō ſunt vt cōiter dr̄
niſi poteſtas ꝯſecrādi ⁊ ptās ligandi ⁊ ſoluēdi. videt̄
3º ḡ ꝙ poteſtas ligandi ⁊ ſoluēdi ſint ꝑs ordinis. Jtē
ſi degradatus reſtituit̄ nō ꝯfert̄ ei ptās ligandi ⁊ ſol
uendi:ſed tm̄ laxat̄ iuriſditio: ergo videtur ꝙ ipſe cū
deordinat̄ illam prius retinuit Rn̄ſio dicendum Solō
ꝙ clauis eſt pars potentialis ordinis/⁊ nō ſeꝑatur
ab ordine manente ordine. Ad primū ergo dicen- Ad primū
dum ꝙ in degradato manet poteſtas abſoluendi nō
reducibilis ad actum:⁊ huius ratio ſupra dicta eſt:
quia ſcꝫ nō reducitur ad actum niſi per iuriſditionē/
⁊ iuriſditio ab illo aufert̄ qui degradat̄. Ad aliud ad 2m ⁊ 3m
dicimus ꝙ hoc dicitur vt denotet ꝙ nō poteſt ab eo
auferri poteſtas que eſt ex caractere ordinis ſed ām̄i
niſtrationis ſc̄m ꝙ pendet ex iuridiſditione que amiſ-
ſa eſt per degradationē.

An oſtiarij habeant claues. Arti.IIII. D

Q Uarto q̄rit̄ vtrū nō hn̄s ordinē ſacerdotalē
habeat claues:Et hic queruntur quattuor.
Primo vtrū hoſtiarij habeāt claues; Scd̄o
vtrū reges in vnctione ſancta īuncti habeāt claues.
Tertio vtrū cōgregatio habeat claues ita ꝙ nullus
de cōgregatiōe. Quarto vtrū mulieres/ſcꝫ prioriſſe
⁊ abbatiſſe habeant claues. Ad primū ſic obijcitur Arguit̄ pº
dicit Jſid.7.eth. Hoſtiarij tenentes claues omnia
intus extraqꝫ cuſtodiunt:atqꝫ inter bonos ⁊ malos
habētes iudiciū dignos recipiūt ⁊ indignos reſpuūt
Judiciū autē qd̄ habet̄ in poteſtate īter bonos ⁊ ma
los eſt clauis vt ſupra habitū eſt:vel alia clauis pote
ſtas reſpuēdi vel recipiēdi ad ſacr̄a:ergo hoſtiarij ha-
bent claues. Jtē cum ordinant̄ hoſtiarij claues ec 2º
cleſie dantur eis ab epiſcopo:ſed conſtat ꝙ in ꝓmo-
tione ſpūalis ptātis viſibile ⁊ corꝑale refert̄ ad ſpūa-
le ſicut fit in omnibꝫ ſacramentis:cum igitur clauis
corꝑalis ad nihil cōgruentius refert̄ q̄ȝ ad clauē ſpi-
ritualem hoſtiarij accipiūt in ſuo ordine claues ſpūa
lis poteſtatis:⁊ ita habēt claues. Jtem Jſidorus 3º
ibidē dicit:Ad hoſtiarios ꝑtinēt claues eccl'ie vt clau
dant ⁊ aperiāt templū dei/fideles recipiant: excōica
tos ⁊ infideles eijciāt:ſed cuius eſt actus eius eſt po-
teſtas:actus em̄ clauis eſt reciꝑe ad ſacr̄a dignos ⁊
eijcere indignos ⁊ hoc eſt hoſtiarioꝝ ꝑ Jſidoꝝ: ergo
⁊ poteſtas talis ⁊ hec eſt clauiū: ḡ vt prius. Sed In ꝯ̄riū pº
cōtra eſt qd̄ habetur hic in lr̄a:quia preſbyteroꝝ eſt. ꝓ veritate.
Hierony.ſuꝑ Matth.16.Eccl'ia habꝫ claues ī ſuis
ep̄is ⁊ ſacerdotibꝫ:ergo alij excludunt̄. Jtē in ordi 2º
natione nulli niſi p̄ſbytero dicit̄: Quoꝝ remiſeritis
peccaca remittūtur eis:ergo nullus habet hanc po-
teſtatē niſi ſacerdos. Jtē in ſacramētis non datur 3º
aliquid ſpirituale qd̄ nō ſignificet̄ viſibili ⁊ corpora-
li elemēto vt patꝫ ex diffinitiōe ſacramēti in p̄ncipio
diſputata:ſꝫ vincula ſtolaꝝ directe deſcēdētia nō dā
tur niſi ſacerdoti ⁊ hec ſunt ſigna vinculoꝝ incorꝑa-
liū ⁊ ſpūaliū:ḡ ſoli ſacerdotes accipiūt poteſtatē ligā
di ⁊ ſoluendi a vinculis. Jtem cui datur poteſtas in
corꝑe cōionis v̄bo xp̄i illi debet dari ⁊ poteſtas ī cor
pore myſtico precedens cōmunionē:ſed ſoli ſacerdo-
ti datur poteſtas conficiendi verum corpus chriſti
qd̄ eſt ſacra cōmunio:ergo ſoli ſacerdoti datur pote-
ſtas in corꝑe myſtico ꝓparare illō ad cōmunionē illā
hoc autem fit per claues in penitētia ⁊ in foro cauſa-
rum:ergo ſolus ſacerdos accipit claues. Qd̄ con
cedimꝰ dicētes:ꝙ hoſtiarij nō recipiūt niſi claues ma Solutio
teriales ordiatas ad ſctificatoꝝ cuſtodiā. Et dicimꝰ
ꝙ Jſid. loq̄t̄ de clauibꝫ tēpli vbi ſcā ⁊ ſacr̄a cuſtodiūt̄
⁊ hāc clauē q̄dā vocāt clauem in cuſtodijs templi ex-

Ad primū. cubantiū/ꝛ beneplacet mihi nomē illud. Ad ratio
nē aūt q̄ formaꝛ ex autoritate: dicim⁹ ꝙ hoc iudiciū
nō eſt ſup̱ cauſam dignitatis: ſed potius ſup̱ aliq̄ de-
termiatos dignos vel indignos. ſ. a ſacerdote vel ar
chidyacono: ſed ſacerdos cognoſcit p̱ ſeipm̄ q̄ digni
ꝛ idigni ſint: ſimiliꝛ ptās recipiēdi vel excludēdi ipi⁹
hoſtiarij nō eſt ad ſacr̄a: ſed ad locū ſacr̄oꝝ: ꝛ iō nō ha
bent claues ad ſacr̄oꝝ cōionē: ſed loco ſacr̄oꝝ cōgruē
tes: ꝛ ille ſūt materiales ne indigni ſacr̄is ſe ingerāt.
Ad 2m Ad aliud dicimus ꝙ claues accipiunꝛ ab epo nō
ſpūales: ſed ad ſpūales aliquid ordinatas: qꝛ ad cu-
ſtodiā loci ſacr̄oꝝ: ꝛ falſū eſt ꝙ oīa accipiāꝛ in ſacr̄is:
ita tn̄ ꝙ aliqd aliud ſpūale intelligaꝛ in eis ipe p̱ſone
tractantes ſacra ordinatiōe indigent vt ipa vaſa con
Ad 3m tingere ꝛ tactare audeant. Ad aliud dōm ꝙ nō ex
cludūt: nec recipiūt niſi mō p̄dicto. ſ. determinatos a
ſuperiori eſſe indignos vel dignos/ꝛ ad locū ſacr̄oꝝ
nō ad cōionē ipoꝝ: ꝛ hoc nō eſt actus clauis ligandi
ꝛ ſoluēdi de qua hic agiꝛ: vt patet ex predictis.

Arti. V. An reges inuncti habeant claues.

E
Arg. primo a
O ſecūdum ſic obijciꝛ. I. Reg. 16. de Dauid:
Direct⁹ eſt ſpūs domini in eū a die illa/ꝛ de-
inceps: ꝛ loquiꝛ de die vnctionis: ſpirit⁹ aūt
dei operaꝛ ad remiſſionē peccatoꝝ: ergo reges acci-
2o piunt poteſtatē ad remiſſionē peccatoꝝ: ꝛ hec eſt cla-
uis: ergo acipiunt claues. Itē vnctio ſignificat ſpi
ritūſanctū: cū igiꝛ per illā cōſtituaꝛ ſuper multitudi-
nem populi dei: videtur ꝙ illius actus accipit pote-
ſtatē quē operaꝛ ſpūſſanctus in multitudine: eſt autē
ille cōmunicare multitudinē ꝛ ſctificare remittendo
In ꝯriū peccatū: ḡ rex accipit poteſtatē illius actus: eſt autē
ille actus clauis: ergo. ꝛc̄. Contra Chriſoſtomus
in quadā epiſtola ad Baſiliū ſic dicit: Habent quidē
ꝛ mundi principes vinciendi ali quā poteſtatē: ſed in
ſolis corporibꝫ: hoc autē vinculū qđ ſacerdotibꝫ com
Solo. miſſum eſt ipam cōtingit animā: ḡ reges nō habent
claues. Reſponſio dicendū ꝙ reges nullā habent
clauē/nec aliquā ſpiritualē iuriſditionē: ꝛ cauſa hui⁹
Ad primū. eſt: quia poteſtatē in ſanguinē accipiūt/ꝛ inidonee cū
tali poteſtate poteſtas ſpiritualis cōiungereꝛ. Ad
primū ergo dicim⁹ ꝙ ſpūs domini directus eſt in da
uid ad opera regalia perficiēda: ſicut eſt victoria ī ho
ſtes corporales/ꝛ diſcretio in regimē vel pacē terre/
ꝛ bonā populi diſpoſitionē: ſicut em̄ diciꝛ. 8. Ethico
rū: Perfectio regni eſt regimē ꝛ ſtatuta tēdentia ad
populi nō regis vtilitatē: ꝛ corruptio illius eſt in ty-
rannis quādo nō populi: ſed ſuā in regimine querūt
vtilitatē/ꝛ ad lucrū propriū perficiūt ſtatuta ꝛ leges
Ad aliud dicendū ꝙ ſpūs dei in quolibet operaꝛ
ſicut organo ordinato ad actū proprium: vnde in re
ge perficit regalia/ꝛ in ſacerdote ſacerdotalia: ꝛ ideo
nō valet argumētū: quia ſpūs licꝫ peccata dimittat
tamē nō ſolū hunc actū operaꝛ: quia Sapiē. 7. diciꝛ
ꝙ ſpūs ſapiētie eſt multiplex in actibus ꝛ donis ſuis
Ad aliud dicimus ꝙ vnctio regis ſignificat pote-
ſtatē regni lenem in ſpūſancto/ꝑut decet fideles ſub-
ditis imp̱are: vnctio aūt ſacerdotꝫ alia eſt: ꝛ ideo aliā
poteſtatem ſignificat.

Arti. VI. An congregatio habeat claues.

F
t
Ertio queriꝛ vtrū cōgregatio habeat claues
ita ꝙ nullus de cōgregatiōe: ꝛ hoc p̄cipue q̄ri
tur ꝓpter illū vſum clauis/qui eſt excōicare ꝛ
Arg. p̄mo. abſoluere. Videꝛ aūt ꝙ nō: qꝛ clauis nō eſt niſi ordi-
nis ſacꝛalis: nulla aūt cōgregatō habet hmōi ordinē
ḡ nulla cōgregatio habet claues. Itē clauē ſciētie 2o
nō p̄t habere multitudo ita ꝙ nullus ſingulariꝛ nec
clauē abſoluēdi ꝛ ligandi in cōfeſſiōe: ḡ a ſili nec cla-
uē poteſtatis excōicandi. Itē cuius eſt poteſtas il- 3o
li⁹ eſt actio: ḡ cui⁹ nō eſt ptās ei⁹ nō eſt actio: ſꝫ actio
nō p̄ōt eſſe multitudinis ita ꝙ nulli⁹: ḡ nec poteſtas
Itē ſicut dicit noua cōſtitutio multitudo nō p̄t to 4o
ta excōicari ita ꝙ null⁹ ſꝫ ſinguli de multitudie poſ-
ſunt excōmunicari: ꝛ tunc multitudo erit excōicata:
ḡ nec excōicare p̄ōt ita ꝙ nullus. Cōtra ſicut eſt iu In ꝯriū p̄o
riſditio ita eſt inſtrumentū ꝛ ptās iuriſditiōis: ſed iu
riſditio eſt vnius in multos/ꝛ multoꝝ in vnū/ꝛ mul
toꝝ in multos ita ꝙ nullius p̱ ſe: ḡ ꝛ excōicatōis po
teſtas q̄ eſt quaſi inſtrumentū ꝛ ptās iuriſditiōis ſpi
ritualis: ḡ multitudo hēt poteſtatē excōicandi ita ꝙ
nullus. Itē vnus eſt ſeruus multitudinis alicui⁹ 2o
ita ꝙ nullius ſm ſe: ḡ ſic p̄ōt eſſe in ſpūalibꝫ: ḡ habet
multitudo ptātē coercēdi p̱ excōicatōnē ſibi rebelles
Reſponſio dōm ꝙ multitudo ꝯgregatōis alicui⁹ Solutio
q̄ reduciꝛ ad vnū p̄t hr̄e ſpūalē ptātē iuriſditōis excōi
cādi ꝛ abſoluēdi: ita ꝙ nullus de multitudine illa et
huic ꝯcordant ciuilia. dicit em̄ phus. 8. Ethicorū ꝙ
ordinata ptās in duo diuidiꝛ: tā ī politegijs. i. in re-
gimine ciuitatis q̄ȝ in iconomicis. i. regimine dom⁹
In politegijs quidem diuidiꝛ in regnū ſiue monar-
chiā q̄ ē p̄ncipat⁹ vni⁹ ꝛ aroſtotratiā: ꝛ diciꝛ ab aris
qđ eſt virtus ꝛ trachos qđ eſt ptās/ꝛ eſt ptās pluriū
ſilꝛ ſm virtutē impātiū ita ꝙ nulli⁹. ſicut legiꝛ de Ro
manis. I. Machab. 8. ꝙ cum multa laudabilia face
rent nullus impoſuit ſibi dyadema: ſed ſenatū ſeque
banꝛ. Tertia aūt politegia q̄ thimotrachia diciꝛ nō
eſt politegia: ſed corruptio quedā: ꝛ đr a thimi qđ eſt
preciū ꝛ trachos qđ eſt ptās: ꝛ eſt principatus mul-
toꝝ diuitū nihil hn̄tiū iuris in p̄ncipatu/niſi q̄a diui
tijs ꝛ p̄cijs excellūt. Eſt aliđ aūt ī iconomicis guber-
natio patris in filijs ſilꝛis regno/ꝛ gubernatō viri in
vxore vel in vxoribꝫ: ſicut in veteri teſtamēto ſilꝛis ari
ſtorracie: ſic ḡ poſſum⁹ dicere ꝙ in ſpiritualibus ſunt
duo genera iuriſditiōis. ſ. prime que eſt regalis ſacer
dotij: et ſcđe multoꝝ ſilꝛ quibꝫ eſt cor vnū ꝛ aīa vna
que eſt ſicut ariſtotrachia ſpūalis. Ad primū ḡ con Ad primū.
tra hoc obiectū dicim⁹ ꝙ (vt prius dictū eſt) iſte vſus
clauis plus eſt iuriſditiōis q̄ȝ ordinis: ꝛ iō ab habēte
clauē ꝛ iuriſditionē in excellentia poteſtatis p̄t deſcē
dere etiā in nō habentē ordinē: habentē tn̄ iuriſditio-
nē: ꝛ ſi ꝓprie vellemus loq̄ talis p̱ſonalis multitudo
hēt vſum clauis poti⁹ q̄ȝ clauē. Ad aliud dōm ꝙ Ad 2m
nō eſt ſilꝛe de clauibꝫ p̄nie: qꝛ ille nō ſunt niſi ſm act⁹
p̱ſonales/ꝛ ī cauſis q̄ diuiſim reſpiciūt p̱ſonas ſicut
ſunt peccata: peccata em̄ vnius nō ſunt alterius: et
ſicut dicit noua cōſtitutio peccata multitudinis nul-
la ſunt oīno: ſed iuriſditio multitudinis nō nulla eſt
ſicut iā probatū eſt tā in vrbialibꝫ q̄ȝ in cōgregationi
bus eccl̄ie. Ad aliud dicimus ꝙ nō ſequiꝛ ſicut nō Ad 3m
eſt actus. ꝛc̄. qꝛ actus ſunt ſingulariū: ſed poteſtates
ex ipa multitudine cauſanꝛ: vel cōcedaꝛ ratio/ꝛ dica
tur ꝙ actus talis excōicatōis vel abſolutōis eſt mul
titudinis/ꝛ nō perſone alicuius ſm ſe. Ad aliđ di Ad 4m
cimus ꝙ rationabiliſſime eſt cōſtitutū ꝙ multitudo
nō poſſit excōmunicari: quia nō peccat multitudo: ꝛ
alia ratio eſt naturalis: qꝛ multitudo bene cauſat po
tentiā actiuā in excellētia: ſed nunq̄ȝ defectū/ꝛ ipotē
tiā ſiue paſſionē. Exēplū aūt hui⁹ eſt ꝙ mltitudo p̄t

traƀere nauẽ ⁊ traƀit/⁊ nullus per ſe de multitudi-
ne:nõ tamẽ multitudo traƀit niſi ꝗlibet traƀat:nec
multitudo mentit̃ niſi quilibet mentiat̃:qꝛ ƀabẽtiũ
virtutes in coagendo bene generat̃ in multitudine.
ſed nõ defectus in patiendo:⁊ iõ nõ ſequit̃ ſi põt ex-
cõmunicare ꝙ etiã poſſit excõmunicari/vel ſi nõ po-
teſt excõmunicari ꝙ nõ poſſit excõmunicare.

Arti. VII. O

An abbatiſſe ⁊ prioriſſe quibus cõmittun tur regimina mulierũ ƀabeãt claues.

Arg. ꝓmo. a D quartũ ſic obĳcit̃:videt̃ ꝙ abbatiſſe ⁊ prio
riſſe quibꝫ regimia mulierũ/⁊ qñqꝫ virorũ cõ
mittũtur ƀabeãt claues:qꝛ de vſu approba-
to ab eccl'ia ẽ ꝙ viri ⁊ mulieres faciũt ꝓfeſſionẽ ĩ ma
nibꝫ eaꝝ:ꝑ ꝓfeſſionẽ aũt accipit̃ iuriſditio in ꝓfeſſos
ḡ ƀñt iuriſditõnẽ:⁊ illiꝰ ẽ clauis vl' vſus clauis:vt di
2o ctũ eſt:ḡ tales feĩe ƀñt claues. Jtẽ ſacerdotes ſibi
profitentes ⁊ cõdegentes cũ ipĩs ſuſpendunt:ḡ iuriſ
3o ditionẽ ƀabent:ḡ vſum clauis vel clauẽ. Jtẽ Judi
cũ.4.Delbora ꝓpƀetiſſa iudicauit iſrael:ḡ ƀabuit iu
4o riſditionẽ:ḡ ⁊ alie mulieres ƀabere poſſunt. Jtem
mulieres in potioribꝫ ſpũaliũ cõmunicãt q̃ꝫ ſint iſta
qõ patet per annã ⁊ quaſdã alias que fuerunt ꝓpƀe-
5o tiſſe:ḡ poſſunt etiam iſtis cõmunicare. Jtem in po
litegĳs mulier accipit iuriſditionẽ:ḡ etiã in ſpũalibꝫ
Jn ꝯriũ ꝓo Cõtra Gen̄.3.Sub viri ptãte eris:ḡ mulier non
debet eſſe in principatu:ḡ nec ƀabere iuriſditionẽ:ḡ
2o nec claues nec vſus clauiũ. Jtẽ.1.Coꝝ.14.Mulie
res in eccl'ĳs taceant:nõ eñ ꝑmittit̃ eis loqui:ſꝫ ſub
ditas eſſe.ḡ cũ ſubditi nõ ſit ƀabere iuriſditionẽ vide
3o tur.⁊c̃. Jtẽ.1.Tƀim.2.Mulieri aũt docere nõ ꝑ-
Solo. mitto/neqꝫ dñari in virũ:⁊ inde vt prius. Si di-
cat̃ ꝙ loquunt̃ iſte autoritates de mulieribꝫ viris cõ
Obiectio. iunctis/⁊ nõ de ſctimonialibꝫ. Cõtra pƀus dicit
ꝙ corruptio vrbanitatis eſt mulierẽ ſolã accipere po
teſtatẽ:ḡ multomagis ƀoc iudicat̃ corruptio in ſpiri
tualibꝫ:ḡ mulier ſola quecũqꝫ ſit nunq̃ꝫ debet accipe
4o iuriſditionẽ. Jtẽ ſup illud.1.Tƀim.2.Nõ permit
to mulieri dñari in virũ.gloſa dicit:ſpũali aliqua do
minatione ⁊ ſi in ſuo ſexu:ḡ nõ poteſt ƀabere iuriſdi-
5o tionẽ ſuper viros:ſed ſuper feĩas ƀabere põt. Jtẽ
Cƀriſo.Niƀil mulieres poſſunt:ſed ꝑ alios cũcta ꝑ-
Solutio ficiunt:ḡ vt prius. Reſponſio dõm ꝙ mulier nul
lã ƀẽt clauẽ/nec in foro pnĩe/nec in foro cauſaꝝ:ſꝫ cõ-
miſſã ſibi quo ad vſũ tñ aliquẽ nõ p̃t gubernare po-
teſtatẽ:dico aũt ptãtẽ cõmiſſam ab ordine vel abba-
te vel a papa cõceſſam:qꝛ mulier nõ eſt propriũ ſub-
iectũ poteſtatis/ſed ſubiectionis in ſpũalibꝫ:ſꝫ tñ ra-
tiõe periculi:qꝛ ꝑiculoſum eſt viros gubernare femi-
nas ꝯtinua cõicatione ⁊ coƀabitatione cũ ipſis:ideo
cõmittit̃ ipĩs regimẽ ptãtis:⁊ tãtũ de regimine quã
tũ poteſt ſicut precipe ꝭm regulã vel ꝯſuetudines ec-
cleſie/vel inſtituere officiales/⁊ iniungere quaſdã pe
nas pro exceſſibꝰ:licet pnĩe nõ proprie dicant̃:ſꝫ nul
Ad primũ. la clauis vel vſus clauis poteſt eis cõmitti. Ad pri
mũ ḡ dicimus ꝙ obediẽtia non promittit̃ abbatiſſe/
vt ſupiori vel ƀabenti curã aĩaꝝ:ſed ꝑ ipĩam ꝓmitti
tur abbati/vel epõ/vel pape:⁊ ꝓpter periculũ coƀa-
bitationis ꝑmiſſum eſt abbatiſſe recipere:⁊ ƀoc miƀi
videt̃ niſi autoritas ſupioris aliud forte iudicauerit
qꝛ in talibꝫ puto ſtandũ eſſe pontificũ ⁊ ſupioꝝ iudi-
cio:ſed ꝭm dicta ſanctoꝝ illud videt̃ dõm. Ad ali-
Ad 2m ud dicendũ ꝙ mulier nõ ſuſpendit:ſed exceſſus ⁊ eſt
ſententia canonis qñ ꝯtra ꝯſtitutionẽ vel ꝯſuetudi-
nẽ venit a multitudine denunciata. Ad aliud dicẽ Ad 3m
dũ ꝙ delbora iudicauit in tꝑalibꝫ:ſed in diuinis iudi
ciũ ſpectabat ad ſacerdotes. Ad aliud dõm ꝙ non Ad 4m
eſt ſile:qꝛ ꝓpƀetia eſt ꝭm illũinationes diuinas in ꝗ-
bus nõ eſt maſculus nec feĩa:ſed imago dei ĩ vtroqꝫ
illuſtrata:ſed in iuriſditione ⁊ ptãte nõ ſunt equales
vir ⁊ mulier. Ad aliud dicimꝰ ꝙ in politegĳs põt Ad 5m ⁊ ad
ƀabere ⁊ ſola ⁊ cũ alĳs dñatũ:qꝛ ƀoc eſt tꝑale ſed nõ ea q̃ ſꝫ ĩ ꝯriũ
in ſpũalibꝫ rationibꝫ ſup̃ inductis. Ad ƀoc qõ apo Ad 4m
ſtolus videt̃ dicere ꝙ nõ ƀabeat dñatũ niſi in ſili ſe- in ꝯriũ
xu dicimꝰ ꝙ de mutuata ptãte intelligitur.i.ꝗ ad ꝗ-
dã.ſ.iniunctiões penaꝝ/⁊ ƀmõi que ſupra dicta ſũt
⁊ non quo ad claues vel vſum clauis.

An per clauẽ iuriſditiõis valet aliqs plus vna vice ante abſolutionẽ a priori excõicari et an abſolutus ab vna excõmunicatione ſit abſolutus ab alia.

Arti. VIII. V

T ea iã valeat vti ad claudẽdũ.⁊c̃.] d.a. Hic
v quẽrunt̃ quattuor. Primo vtrũ ꝑ clauẽ iu-
riſditionis in cauſis valeat aliqs plus vna vi
ce añ abſolutõnẽ excõicari. Scdõ vtrũ illa claue põt
vti aduerſus maiorẽ ſe/vel ꝯtra ſeip̃m. Tertio ſi põt
ea vti in alienos vel in ſuos ſubditos tñ. Quarto ſi
nolentẽ ſibi ſubditũ p̃t abſoluere. Ad primũ ſic ob Arguit̃ ꝓo
ĳcit̃ dicit Origenes:Qui eſt extra nõ p̃t magis fieri
ſed excõicatus eſt extra:ḡ.⁊c̃. ḡ ſequẽs excõicatio ni-
ƀil operat̃ ĩ ipõ Jtẽ.1.Coꝝ.5.Quid ad me de ƀis 2o
ꝗ foris ſunt iudicare:ḡ ꝗ extra eſt ꝑ pniam grãm ſcꝫ
quã nõ ƀẽt nõ ꝑtinet ampliꝰ ad eccl'iam iudicare de
ipõ:ḡ nec excõicari põt pluries Jtẽ interfectꝰ non 3o
p̃t ampliꝰ interfici:ſed excõicatꝰ eſt interfectꝰ gladio
ſpũali:ḡ ⁊c̃. Jtẽ priuationes nõ recipiũt magis et 4o
minus tã cecus eſt vna cecitate ceca q̃ꝫ cũ duabꝫ vel
tribꝫ:nec vna cecitate cecꝰ p̃t etiã alia cecitate eſſe ce-
cus:cũ igit̃ excõicatio nõ ſit niſi ꝓuatio cõionis non
p̃t aliqs plus excõicari q̃ꝫ ſel'. Sed ꝯtra ƀoc eſt to Jn ꝯriũ ꝓo
tus vſus eccl'ie militãtis.pluribꝫ eñ de cauſis aliqs
pluries excõicat̃:ſꝫ eccl'ia vl'is ñ errat:ḡ aliqs p̃t plu
ries excõicari. Jtẽ ꝗrit̃ vlteriꝰ vtrũ abſolutus ab Queſtiũcl'a
vna excõicatiõe ſit eoipõ etiã ſolutꝰ ab alia ſi pluribꝫ prima.
excõicationibꝫ excõicatus fuerit. Et videt̃ ꝙ non Arg.ꝓ con
qꝛ cã ꝓ'ꝗ excõicat̃ non dependet a cã:ḡ nec excõicatio firmatiõe.
ab excõicatiõe:ḡ nec abſolutio ab abſolutiõe:ḡ abſo-
lutꝰ ab vna nõ eſt abſolutꝰ ab alia. Sed cõtra tñ Jn ꝯriũ ꝓo
eſt extra cõionẽ ꝑ vnã ſicut ꝑ plures:ḡ niƀil valet ei
abſolutio ab vna ſine alia:ḡ niƀil facit eccl'ia qõ non
valet:ḡ eccl'ia nõ abſoluit eũ ab vna ſine alia. Jtẽ 2o
nõ abſoluit̃ ab excõicatiõe niſi abſoluat̃ a pctõ:ſed a
pctõ vno nõ abſoluit̃ niſi ab omnibꝫ abſoluat̃:.ḡ⁊c̃.
Rñſio dõm ꝙ excõicatus vna excõicatiõe p̃t etiã Solutio.
alia excõicari duabꝫ de cauſis:vna eſt ꝙ licet ꝓuatio- ad primũ.
nes:in ſe non multiplicẽt̃ in eadẽ ſpẽ:nec intẽdant̃ et
remittant̃:tñ in ſuis cauſis multiplicant̃/⁊ intẽdũt̃
⁊ remittunt̃:vñ vna cecitate cecus p̃t eſſe cecꝰ pluri-
bus de cauſis ⁊ quãto cauſe ſunt plures ⁊ fortiores
tãto longior eſt a viſu:⁊ vna cã p̃t ſolui ſine alia:⁊ ſic
excõicatio magis elongat:qꝛ eſt pluribꝫ cauſis mul-
tiplicata ⁊ fortioribꝫ.Alia cã eſt qꝛ duo ſt̃ effectꝰ vel
potiꝰ defectꝰ excõicatiõis vnꝰ eſt eĳcere/aliꝰ ẽ extra
retinere q̃ꝫtũ ad ꝓmũ:licꝫ nõ creſcat pluries facta ex-
cõicatio:tñ cã creſcit q̃ꝫtũ ad ſcdõm.Ad primũ ḡ patet
ſol'o ꝑ p̃dicta q̃ſi magis p̃t retineri ex̃:licꝫ ñ plꝰ extra
fieri. Ad aliõ dõm ꝙ loquit̃ apl's de illis ꝗ nũq̃ꝫ ꝑ Ad 2m

ſuſceptione fidei ⁊ ſacroꝝ fuerūt int⁹:⁊ illi nō poſſūt excōicari niſi in caſu.ſ.ſi fore faciunt illis q̄ ſunt int⁹ ⁊ illa excōicatō tunc nō facit talē extra:ſed interiores
Ad 3m ⁊ 4m retrahit a cōuerſatiōe ⁊ a cōione ſua in actib⁹ legitti-mis. Ad aliud dicim⁹ ꝙ excōicatus nō oīno inter fectus eſt quantū ad eccleſiā militantē: ſed traditus eſt diabolo vexandus:⁊ ideo amplius poteſt vulne
Ad q̄ſtiūculā primā rari. Ad aliud patet ſol'o ꝑ principiū iſtius ſolutio nis. Ad id qđ querit̄ dicim⁹ ꝙ pōt abſolui ab vna
Ad obiectū in ꝯriū dicēdū primo. excōicatione ita ꝙ nō ab alia. Ad obiectū cōtra dicimus ꝙ valet ei abſolutio ab vna: q2 iā paucioꝛib⁹ vinculis ⁊ cauſis retinet̄ extra:⁊ ideo facilius patet
Ad 2m ei reditus ad cōionē. Ad aliud dicimus ꝙ non eſt ſimile: q2 etiā ſine pctō poteſt aliqs excōicari: vñ cū excōicatio fiat ſm forū eccl'ie militātis/⁊ remiſſio pec catoꝝ ſm miſericordiā dei q̄ regnat in eccl'ia triūphāte: nō eſt veꝝ ꝙ excōicatio nō abſoluat̄ niſi pctō re-miſſo: immo ponit̄ pctō remiſſo ꝑ contritionē: adhuc pōt remanere excōicatio/⁊ remiſſa excōicatione ꝑ ab-ſolutionem adhuc pōt manere pctm̄ quo ad deū: vñ illa obiectio fundatur ſuper falſum.

Arti. IX. J

An ſacerdos poteſt vti claue iuriſditiōis aduerſus maiorē equalē vel minorē ſe.

ſ Ecundo querit̄ vtrū ſacerdos vel eps claue iuriſditionis vti pōt aduerſus maiorē ſe vel
Arguit̄ p⁰ equalē vel ſeipm̄. Videt̄ ꝙ ſic ꝑ illud Gal.I. vbi excōicat ſe ⁊ angelū aliud euangeliſantē excōicat
Sol'o. ḡ ſe ⁊ maiorē poteſt: ḡ multo magis excōicare equa-lē. Si dicat̄ ꝙ loquit̄ de angelo malo q̄ minor eſt paulo/cōtra dicit gloſa angelus de celo bon⁹ vl' ma
Obiectio. lus. Si ideo dicas ꝙ angelus eſt minor paulo: cō tra ē Math.2. Qui minor eſt i regno celoꝝ maior
2⁰ eſt Johāne baptiſta: quo maior inter natos mulieꝝ
3⁰ nō ſurrexit: ḡ ⁊ maior paulo. Pꝛ xps ꝓpter paſſionē minoratus eſt ab angelis: ḡ ⁊ paulus. Pꝛ ſacerdos in eccleſia excōmunicat ꝓ furto ⁊ ponat̄ ꝙ maior eo
In ꝯriū vel equalis vel ipemet illud fecerit illud: ḡ excōicabit tunc maiorē parē vel ſeipm̄. Cōtra canon dicit ꝙ par in parē nō habet iuriſditionē ⁊ poteſtatem: ḡ nec poteſtatē excōicandi maiorē vel equalē vel ſeipm̄: q2
Solutio ſicut dicit̄ in geometria qđlibet ſibi equale eſt quan-tū ad hoc ꝙ nec excedit̄ a ſe/nec excedit ſeipm̄. Re-ſponſio. cōcedimus ꝙ nullus pōt excōicare maiorē/
Ad primū et 2m vel equalē/vel ſeipm̄. Ad primū ḡ dicimus ꝙ paulus loquit̄ ſub hypotheſi: ſicut dicit Antiſiod. Sicut impoſſibile eſt angelū hoc facere/vel nos ita.⁊c. Vel melius dicat̄ ꝙ apl'us nō fert ſententiā: ſed dicit iu-ſtitiā excōicationis ferende quaſi diceret iuſtū eſt ex-
Ad 3m cōicari talē: q2 iā deſinit eſſe angelus bonus vl' apl's ⁊ impugnat fidē ⁊ ſacramēta. Ad aliud dicim⁹ ꝙ ſacerdos in tali caſu nullū excōicat: q2 paris in parē nulla eſt iuriſditio.

Arti. X. K

An aliquis claue iuriſditionis poteſt vti in ſubditos alienos.

Arg. primo t Ertio querit̄ vtrū pōt ea vti in alienos ſub-ditos: qđ videt̄: q2 dyoceſanus pōt ratōne de licti/et nō ſibi ſubditos excōmunicare ⁊ ab-
2⁰ ſoluere: ſicut dicit decretalis: ḡ ⁊ ſacerdos. Itē le-gatus in tranſitu etiā illos q̄ nō ſunt de legatiōe ſua
3⁰ abſoluit: ḡ ꝓchianus ⁊ eps pt ſimilit̄ facere. Itē Math.15. vbi dicit: Nō ſum miſſus.⁊c. tñ ſaluauit alienigenā: ḡ ⁊c. Item ꝑ ſamaritanā que non erat de
In ꝯriū p⁰ iſrael ꝓbat̄ idē Joh.4. Sed contra dicit cōſtitutio ꝙ nullus mittat falcē in meſſem alienā: ſed aliena meſſis alienus eſt ſubditus: ḡ nō licet ei alienū excō-municare vl' abſoluere. Itē multa ſunt decreta ꝙ 2⁰
epiſcopis egypti ſubditi ſunt egyptij: ⁊ epiſcopis tracie eccleſie tracie: ⁊ ꝙ nō liceat ſubditū alterius alteri epiſcopo ordinare vel recipere: ḡ nō excōmunicare pōt eū vel abſoluere. Reſpōſio dōm ꝙ nullus po Solutio
teſt iuriſditionē ſuam vltra q̄ꝫ ſibi a ſuo ſupiori ꝑmiſſum eſt in alienū ſubditū extendere excōmunicando vel abſoluendo/vel etiam in penitētia abſoluendo niſi eo mō quo ſupra diſtinctione.xvij.dictū eſt. Ad Ad primū
primū dicimus ꝙ ratione delicti ex ꝯſtitutōne papali efficit̄ quis alterius fori: ⁊ ideo hoc factū eſt in penā: vnde in alijs caſibus nō poteſt fieri. Ad aliud Ad 2m
dicimus ꝙ non eſt ſimile de legatis ⁊ alijs: legatus enim apoſtolice ſedis debet habere reuerentiam: ⁊ iō patit̄ papa vt his per quos tranſit beneficiū impendat/vt deuotiores ſint ad honorē ſibi exhibendū: ſecus aūt/eſt in alijs epis ⁊ plebanis: ⁊ ideo talia facere nō poſſunt. Ad aliud dicendū ꝙ loco xpi in ter- Ad 3m
ris nō eſt niſi vnus papa: ⁊ ille poteſt facere in omib⁹ ſed alij in parte ſollicitudinis vocati ſunt: ⁊ ideo non licet eis extēdere iuriſditionē vltra q̄ꝫ ꝑ miſſū eſt eis.

An epiſcopus poteſt abſoluere nolentem

Arti. XI. L

q Uarto querit̄ ſi nolentē ſubditū poteſt abſoluere epiſcopus vel ſacerdos: qđ ſic videt̄: q2 dicit Aug. ꝙ multa bona ꝑſtant̄ inuitis: ſed Probat̄ ꝙ ſic primo.
ſummū bonoꝝ in via eſt abſolutio ab excōmunicatōne: ḡ hec pōt preſtari etiā inuito ſubdito. Itē pater 2⁰
carnalis multa facit circa filium inuito filio: ſed ſacerdos vel eps eſt pater ſpūalis: ḡ a ſimili ⁊c. Itē excō 3⁰
municari poteſt inuitus: cū igit̄ potentior ſit in beneficijs q̄ꝫ in penis poteſt abſolui inuitus. Sed con In ꝯriū ar.
tra: Quodcūqꝫ ſolueris ſup terrā erit ſolutū ⁊ in celis: ⁊ ſi nō eſt ſolutū in celis nō erit ſolutū in terris: ſꝫ nullus diſſentiens abſolutiōi abſoluit̄ in celis: ḡ nec in terris poteſt abſolui. Reſponſio dōm ꝙ aliqs a Solutio
vinculo excōmunicatiōis abſolui poteſt etiā inuitus ſed nō a vinculo peccatoꝝ in cōfeſſione. Et ad ob- Ad id qđ eſt in ꝯtrariū.
iectū cōtra dicimus ꝙ hoc intelligit̄ de abſolutione/ que fit in foro cōfeſſionis a peccatis: ⁊ nō de illa que fit in foro cauſaꝝ ⁊ iuriſditionis ab excōmunicatōne Uel dicat̄ ꝙ etiā a deo reputat̄ abſolut⁹ ab excōicatione: licet nō reputet̄ abſolutus a peccato: ⁊ tūc hec eſt falſa que deſtruit conſequens: ſed nō eſt abſolut⁹ in celo: id eſt coram deo.

Si alteram clauē oēs habeant ſcilicet potentiā ligandi ⁊ ſoluēdi

Cūqꝫ iā cōſtet nō oēs ſacerdotes illas duas claues habere: q2 ſciā diſcernēdi pleriqꝫ carēt: de altera.i.potētia ligādi ⁊ ſoluēdi q̄rit̄ vtrū oēs ſacerdotes eā habeāt? Quidā eīn hāc ꝑtātē putāt illis ſolis eē ꝯceſſā: q̄ doctrinā ſi᷑ ac vitā aploꝝ ſeruāt. Illas ei claues ꝑ Math.16.
miſit dñs petro ⁊ imitatorib⁹ ei⁹ tm̄: vt aiūt qetiā autoritatib⁹ vtūt̄ i mūimētū ſue opiniōis. Hoc ei dicūt Aug. ſenſiſſe vbi ſupius Aug. i li. 5 baptiſmo ꝑ
ait: Remiſſionē pctōꝝ vl' ꝑ ſeipm̄ fac de⁹ vl' uuloꝝ.
ꝑ colūbe mēbra. Dicit etiā idē pctā dimitti
vel teneri a ſanctis. Item ſup Exodū vbi de Exod.28

lamina aurea legit̃. Erat aũt lamina aurea
ſemꝑ in fronte ſacerdotis. Hec inquit ſigni=
ficat fiduciã bone vite: quam qui vere perfe
cteq̃ nõ ſignificatõe ſ; veritate ſacerdos ha
Greg. ĩ tra bet ſolus poteſt auferre peccata. Itẽ Grego
ctatu euan- rius: Illi ſoli habent in hac carne poſiti pote
geliorum ſtatem ligandi ⁊ ſoluendi ſicut ſancti apoſto
li qui illorum exempla ſimul cũ doctrina te=
nent. Itẽ ex dictis Orige. Hec poteſtas ſoli
Petro conceſſa eſt ⁊ imitatoribus Petri: nã
quicunq̃ veſtigia Petri imitantur habẽt re
cte ligandi ⁊ ſoluendi poteſtatẽ. His alijſq̃
teſtimonijs innituntur qui aſſerunt poteſta
tem ligandi ac ſoluẽdi illis ſolis conceſſam
ſacerdotibus qui vita ⁊ doctrina pollent ſi=
cut apoſtoli.

Arti. XII. An boni ⁊ mali habentes iuriſditionẽ ha=
M beant claues.

Einde querit̃ de hoc qd̃ dicitibi: [Quidam
d em̃ putant hanc poteſtatẽ illis tm̃ eſſe cõceſ-
ſam qui doctrinam ſimul ⁊ vitam apoſtolorum
Arg. primo ſeruant. ⁊c. lr̃a. a. Iſti ſunt illi heretici qui vocant̃ ca
ractari: videtur aũt ideo facere pro illis. Math. 16.
vbi dñs dedit claues Petro ⁊ ſucceſſorib; ſuis: vo-
luit premittere teſtimoniũ cõfeſſiõis: q2 non reuela-
uit ei caro ⁊ ſanguis: g̃ qui viuũt ſm carnẽ ⁊ ſangui-
nẽ nõ perſeuerant in illa cõfeſſione: g̃ tales nõ habent
2° claues. Itẽ Sapiẽ. I. In maliuolã animã non in-
troibit ſapiẽtia: nec habitabit in corpore ſubdito pec
catis: g̃ cũ xp̃s ſit dei virtus ⁊ ſapientia / xp̃s non in
habitat tales: g̃ nec opera ſue poteſtatis exercet ꝑ ta-
les: ſ; opera ſue poteſtatis ſunt opera clauiũ: g̃ tales
3° nõ faciunt aliquid per claues / nec habẽt eas. Itẽ
ab immũdo quis mũdabit̃: ſed nõ habẽs vitã ⁊ ſciẽ-
tiã immũdus eſt: g̃ nihil mundare põt: g̃ nec claues
4° habet: q2 claues operant̃ ad mũditiã. Itẽ in p̃cedẽ
ti diſ. dicit Aug. q̃ deus remittit peccata per colum
bã / vel ꝑ colũbe mẽbra: ſed iſti non ſunt colũba / neq̃
mẽbra colũbe: g̃ nec remittũt: g̃ nec claues hñt: quia
5° claues dant̃ ad remiſſionẽ pctõrum. vt dicitur Ioh. 20
Itẽ cõtra totã naturã eſſe videt̃: q2 nihil in natura
inferiori mouet opatiõe alicuius forme quã nõ hẽt ꝑ
ſe: ſed ꝑ accñs erit ſi ſic mouebit. verbi grã: calidũ ca-
lefacit / ⁊ nõ calidũ non põt calefacere / ⁊ ſic de alijs: g̃
cũ gr̃a ſit ꝑfectio nature videt̃ q̃ nec in gratia poteſt
aliter eſſe: g̃ pctõr a pctis mũdare nõ poteſt: g̃ nec ha
Sol'o. bet claues nec vſum clauiũ. Si dicas q̃ tales in-
habitat xp̃s ꝑ poteſtatẽ: ſed nõ ꝑ vite ſanctitatẽ: ⁊ iõ
per ptãte; xp̃i in clauib; acceptã operari remiſſionẽ
Obiectõ poſſunt in alijs / cũ tñ ipi ſubiaceãt pctis. Cõtra
prima. 2. Corum. 6. Que cõuentio xp̃i ad belial: ⁊ non
eſt aliquis hõ q̃ partim ſit xp̃i / ⁊ ꝑtim diaboli: immo
In ꝯriũ p° totus eſt xp̃i vel totus diaboli. Contra Matth.
23. Sup cathedrã moyſi. ⁊c. g̃ obediendũ eſt in ſacra
mentis ⁊ doctrine ⁊ diſcipline / etiã malis: hoc autẽ
2° nõ eſſet ſi claues nõ haberẽt: g̃ claues habent. Itẽ
ſupra probatũ eſt q̃ diſpenſandi alia ſacr̃a poteſtatẽ
etiã mali hñt: g̃ hñt poteſtatẽ etiã in illo: g̃ habẽt cla-
3° ues: q2 nõ niſi ꝑ claues operant̃ in iſto ſacr̃o Item
oĩa excellentius in natura opantia faciũt actũ forme
qua nõ diſponunt̃: ſicut iupit̃ calefacit ⁊ humectat:
⁊ tñ nõ eſt calidus nec hũidus: ⁊ mars ĩmoderate ca
lefacit ⁊ exiccat: ⁊ tñ nõ eſt calidus nec ſiccus / ⁊ ſic de
alijs: cũ igit̃ principia gr̃e nõ ſint minus efficacia p̃n-
cipijs nature põt aliq̃s opari ad peccatorum dimiſſio-
nẽ cui pctã nõ ſunt dimiſſa. Itẽ in officijs hũanis 4°
nõ refert vtrũ clauiger cõſentiat in diſtributionẽ co-
rũ que clauib9 recludunt̃ vel diſſentiat dũmõ domi
nus velit diſpenſare: g̃ ſimilit̃ eſt hic in clauib9 diui-
nis: g̃ nõ refert ſiue bon9 ſiue malus ſit miniſter dũ-
mõ bonus ſit dñs. Reſpõſio boni ⁊ mali ſacerdo- Sol'o.
tes habent clauẽ ſi habẽt iuriſditionẽ: habent etiam
clauiũ executionẽ. Ad p̃mũ g̃ cõtra dicim9 q̃ duo Ad primũ.
dñs laudauit in petro. ſ. dignitatẽ ad clauẽ ꝑcipiẽdã qd̃ p° obij-
⁊ veritatis fidei ſoliditatẽ: ſed tñ clauis perceptionẽ cit.
nõ fundauit niſi ſuꝑ alterum illorum. ſ. ſuꝑ fidei veritatem
⁊ verum eſt q̃ oĩs ſacerdos in forma fidei ⁊ fideliũ ordi-
natus accipit claues: ſed ad damnationẽ ſuã accipit
ſi nõ eſt bone vite ⁊ ſcientie ſufficiẽtis. Ad aliud di Ad 2m
cimus q̃ intelligit̃ quantũ ad inhabitantẽ gratiam
⁊ nõ quantũ ad operationẽ gr̃e gratiſdate. Ad ali Ad 3m
ud dicimus q̃ autoritas ibi loquit̃ in his qui ex ha-
bitu immũditie opant̃: ⁊ hec ſunt mala opera ⁊ ma-
la exempla: ⁊ hoc patet ꝑ illud qd̃ ibi ſequit̃ / ⁊ a mẽda
ce qd̃ verum eſt dicit̃: q2 a mendace p̃nt multa vera di-
ci: ſed nihil verum dicit ex habitu mẽdacij loq̃ns. Ad Ad 4m
aliud dicimus q̃ mẽbra colũbe ſunt duplicia. ſ. quã-
tũ ad motũ ⁊ quantũ ad ſenſum: hmõi g̃ prelati ſunt
mẽbra colũbe q̃ mouent̃ tm̃ ad vtilitatẽ aliorum: ſed nõ
ſentiũt ꝑ expimentũ gratiã colũbe viuificantis in ſpi
ritu. Ad aliud dicim9 q̃ licet ita ſit in inferiorib9 Ad 5m
elementis ⁊ elementatis: in ſuꝑiorib; tñ nõ eſt verũ
vt probat obiectio in cõtrariũ facta. Vel aliter ⁊ me
lius dicendũ q̃ illud ſimile oſtendit quales debeant
eſſe digni miniſtri / ⁊ nõ quales ſint neceſſario: quia
nõ niſi per accñs põt aliquid cooperari ad ſuũ cõtra
riũ: ſicut dicit phus in. 2. meth. quia magis calidum
eſſe quandoq̃ cooperat̃ ad mai9 frigus: ſicut nubes
calida rara eſt / ⁊ rarum vndiq̃ recipit circũſtans frig9
propter qd̃ fit q̃ frigus magis ꝓfundat̃ in tali nube
⁊ ſolidat̃ in grãdines: tamẽ ex alia minus calida nõ
niſi pluuia generat̃: quoniã nõ eſt generale in natu-
ra qd̃ adducit̃ pro ſimili Ad aliud dicim9 q̃ tales Ad obiectio
nõ inhabitat xp̃s: q2 non dicit̃ inhabitare niſi quos nẽ.
inhabitat per gratiã gratũfacientẽ: ſed in alijs eſt: ſ;
nõ inhabitat: ⁊ q̃ hoc nõ ſit incõueniẽs patet: q2 in q̃
buſdã ſolũ eſt per operationẽ miraculorum ⁊ prophetie
⁊ tamẽ membra ſunt diaboli / ⁊ per aſinã operat9 eſt
⁊ tamẽ aſinam nõ habitauit: ⁊ ideo nihil facit hoc qd̃
adducit̃ de. 2. Corum. 6. quia ibi loquit̃ apl'us de illis
q̃ putabãt in pctis deũ haberi ꝑ gratiã inhabitantẽ

Aliorum ſententia verior.

Alijs aũt videtur qd̃ ⁊ mihi placere fateor:
cũctis ſacerdotib9 hãc clauẽ dari. ſ. ligãdi ⁊
ſoluẽdi. Sed nõ eã recte ac digne hñt: niſi q̃
vitã ⁊ doctrinã apl'icã ſeruãt: nec p̃miſſe au=
toritates malos ſacerdotes hãc ptãtẽ negãt
habere: ſ; illos ſolos digne ac recte hac ptã=
te vti ſignificant q̃ p̃diti ſunt vita ⁊ doctrina
apoſtolica: q2 ſoli ipſorum aplorum imitatores di
gne recteq̃ poſſunt ligare ⁊ ſoluere. Et per

dominū tm̄ vel per ſanctos in quibus habi-
tat ſpiritusſanctus digne ⁊ recte fit remiſſio
vel retentio peccatorum. Fit tn̄ ⁊ p illos q̄ ſan-
cti nō ſunt: ſed nō digne vel recte. Dat enim
deꝰ bn̄dictionē digne poſcēti etiā p indignū
miſtrū. Qđ ꝟo hanc poteſtatē habeāt oēs
ſacerdotes. Hiero. teſtať ſup illū locū euan
Math. 16. gelij: vbi dn̄s dixit petro: Tibi dabo claues
regni celorum. Hn̄t em̄ inqt eādē iudiciariā po
teſtatē alij apoſtoli: habet ⁊ oīs eccleſia in
epiſcopis ⁊ presbyteris: ſed ideo petrus eam
ſpecialiter accepit: vt omnes intelligant ꝙ q̄
cunqꝫ ab vnitate fidei ⁊ ſocietate eccl'ie ſe ſe-
parauerit: nec a pctis ſolui nec celum pōt in-
gredi. Itē ꝙ ſacerdos etiā ſi malus ſit gratiā
tamē tranſfundit pro ſue dignitatis officio.
Auguſtinꝰ oſtendit dicēs: Dictū eſt a domi
b no in numeris: ad moyſen ⁊ aaron ſacerdotes
vos ponite nomē meū ſup filios iſrael: ⁊ ego
dominus benedicā eos vt gratiā traditā per
miniſteriū ordinati tranſfundāt hominibus
nec voluntas ſacerdotū obeſſe vel prodeſſe
poſſit: ſꝫ meritū bn̄dictionē poſcētis. Quā-
ta aūt ſit dignitas ſacerdotalis officij ⁊ ordi
nis hinc aduertamus. Dictū eſt de nequiſſi-
Job. 11. mo Caypha inť cetera. Hoc aūt a ſemetipſo
c nō dixit: ſed cū eſſet pontifex anni illius pro
phetauit p qđ oñdiť ſpm̄ gratiarum nō perſonā
ſequi digni vel indigni: ſed ordinē traditio-
nis: vt ꝗuis aliquis boni meriti ſit: nō tamē
poſſit bn̄dicere niſi fuerit ordinatꝰ: vt officij
miniſteriū exhibeat: dei aūt eſt effectum tri-
buere benedictiōis. Hinc euidēter oſtendiť
ordinē nō priuari ptāte tribuendi gratiā ob
miniſtri indignitatē: huic tn̄ Augu. ſentētie
Eſitiꝰ ſup Leuitico. videť obuiare qđ ait Eſitius: Sacerdotes ī-
quit nō propria virtute benedicūt: ſed quia
figurā xp̄i gerūt: ⁊ propter eū qui in ipis eſt
plenitudinē bn̄dictōis tribuūt: nec ſolū is q̄
ſacerdotiū ſortitus eſt: ſed quicūqꝫ xp̄m ī ſe
ipo habet ⁊ eius figurā gerit p cōuerſationē
bonā ſicut Moyſes idoneus eſt vt bn̄dictio
nē pſtet. Ecce hic habes ꝙ nō ſolū ſacerdos
ſed oīs in quo xp̄s habitat benedictionē pre
ſtat. Sꝫ alia eſt bn̄dictio que ſolis ſacerdoti
bus cōgruit: alia que ab oībꝰ bonis cōmu-
niter exhibeť. Deniqꝫ illi ſacerdotes in qui-
bus xp̄s habitat bn̄dictionis plenitudinem
tribuere dicunť: nō quia ſoli illi tranſfundāt
gratiā: ſꝫ quia illi ſoli licite ⁊ digne id agunt
nec ſubditos mala vita ſacerdotis ledit ſi bo
1. q. 1. na faciūt que ille dicit. Vn̄ Gregoriꝰ: Mul
ti dū plus vitā ſacerdotū ꝙ̄ ſuā diſcutiunt in
erroris foueā dilabunť: minus cōſiderantes
ꝙ nō eos vita ſacerdotum lederet: ſi humili-
ter bonis ſacerdotū ammonitiōibus aurem
accommodarent.

An boni ⁊ mali eque recte et digne habēt poteſtatem clauium. Arti. XIII. N

Ed nō eque recte ac digne habent ⁊c.] littera
ſ a. Contra oīs qui vtiť poteſtate ad vſum ad Arg. pmo.
quē eſt vſus recte habet poteſtatem: ſed iſti ſic
vtunť poteſtate: ğ habent eā recte: ſed tales recte ba
ptiſant/ ⁊ recte abſoluūt: ğ ⁊c. Reſponſio: duplex Solutio.
eſt rectitudo poteſtatis. ſ. ad actū ⁊ ad ſubiectū: et ad ad totū
actū quidā recte ſe habent: ſed nō recte ad ſubiectum
per hoc patet ſol'o ad vtrūqꝫ: qꝛ in ſenſu illo pcedunt
quo rectitudo ſumiť ad actum.

An Moyſes ⁊ Aaron fuerunt ſacerdotes ⁊ ꝗ̄ differenter Arti. XIIII O

Dmoyſen ⁊ aaron ſacerdotes. ⁊c.] ſ. b. Con
a tra ſolus aaron fuit pontifex/ ⁊ nō moyſes: ſi-
cut apparet Leuit. 8. Reſponſio dicendum Solutio
ꝙ moyſes diciť ſacerdos nō officio oblationes offe-
rendi: ſed ſacra pandēdi: quia immediate ſacra a deo
accepta ppl'o dedit: ⁊ ei oblatiōes ordinauit.

An Caypha bene dicatur prophetaſſe Arti. XV. P

Um eſſet pontifex anni illius pphetauit. ⁊c.]
c ſupra. c. Videť hoc falſum: quia gloſa. 1. Co- Arguiť pō
rinth. 13. dicit: Propheta nō ē niſi ab intelle-
ctuali viſione: ſed ille nō habuit viſionē intellectualē
quia ſic nō intellexit qđ dixit: vt dicit euangeliſta ſpi
ritumſanctū intellexiſſe: ergo nō prophetauit. Itē 2o
Daniel'. 10. Intelligentia opus eſt in viſione: cū igiť
ille intelligentiā nō habuit nō prophetauit. Item 3o
videtur falſum quod dicit euāgeliſta: hoc autem a ſe
nō dicit: quia qui dicit falſum ⁊ peccatum/ ⁊ dicit a
ſemetipō ille dicit falſum ⁊ peccatū: ergo. ⁊c. Proba
tio prime Joh. 8. Cū loquitur mēdaciū ex proprijs
loquitur. Probatio ſecunde eſt: quia cū diceret expe
dit. ⁊c. intellexit de vtilitate tēporali/ ⁊ de morte ini-
qua chriſti: ⁊ hoc modo falſum eſt: ğ ⁊c. Reſpon- Solutio
ſio in dictione caypbe quattuor fuerunt. ſ. dicentis
intentio que mouet dicentē/ ⁊ dicentis intellectus/
quē ipe in verbis intellexit: ⁊ modus talis verborum p
quē dixit/ ⁊ ipa vox quam dixit: primū horum fuit ini-
quū: ſecundū falſum: ⁊ neutrū a ſpiritusſancto: ſꝫ ter-
tiū fuit a ſpiritusſancto. cum enim voluit dicere dixit
doctōnem ſpiritusſancti: vt tali modo exprimeretur
in quo pronunciaretur neceſſitas paſſionis chriſti:
vox autem ipſa relata ad exemplar eternum vnum
ſenſum verum pretendit chriſti fidelibus: ſed regu-
la ad intellectum ⁊ intentionem dicentis alium ſen-
ſum pretendebat infidelibus. Unde in duobꝰ vlti-
mis dicit euangeliſta ꝙ a ſemetipō non dixit ⁊ debet
intelligi cum preciſione: vt ſit ſenſus ꝙ tm̄ a ſemetipō
non dixit. Ad primum ergo dicimus ꝙ propheta Ad primū. in oppoſitū
non fuit: ſed non ſequitur ſi propheta non fuit: ꝙ er-
go nō prophetauit ſicut aſina rationale aīal nō fuit:
ſed actum rationalis aīalis habuit: ⁊ aliquis q̄ can-
tor non eſt: quandoqꝫ tamē cantat: ⁊ per hoc etiā pa- Ad 2m
tet ſolutio ad aliud: quia in viſione conſtituente pro-
phetiam opus eſt intelligentia: ſed nō in omni viſiōe
pphetantis: qꝛ ſic oīs viſio pphetica eſſet intellectual'

ꝛ hoc falſum eſt: qꝛ ſm̄ hoc euacuarent̃ duo genera
Ad 3m viſionū. ſ. corporalis ꝛ ſpūalis. Ad aliud patet ſo-
lutio per diſtinctionē in principio poſitam.

De hoc qđ ſcriptū eſt in Malachia: Maledicā bn̄dictōibus vr̄is

Premiſſe vō ſententie qua dicit̃ etiā ꝑ mali
ſacerdotis miniſteriū tranſfundi gratiā be-
nedictōis videt̃ obuiare qđ dn̄s ꝑ malachiā
Malach. 2 prophetā malis ſacerdotibꝰ cōminat̃: Ma-
Ezech. 13. ledicā benedictionibꝰ veſtris. Et alibi: Ve
his q̄ viuificant animas q̄ nō viuūt: ꝛ morti-
ficant aīas que nō moriunt̃. Si em̄ maledi-
cit dn̄s benedictiōibus eoꝝ: ꝛ ſi aīe quas vi-
uificant nō viuūt quō per eos gratia benedi
a ctiōis tranſfundit̃? Sed illud capitulū: Ma
ledicā. ꝛc. quidā referunt ad hereticos q̄ ab
eccleſia ꝑciſi ſunt: ꝛ ad excōicatos quoꝝ be-
nedictiones fiūt maledictiōes his qui eorū
ſequunt̃ errores: illud vō alteꝝ. ſ. viuificant
ꝛc. ſuꝑ oēs illos ſacerdotes exponūt q̄ abſq̃
claue ſciētie ꝛ forma bone vite preſumūt li-
gare vel ſoluere. Sed nullus officio ſacerdo
Roma. 2. tis vti debet: niſi immunis ſit ab illis que in
aliꝭs iudicat: ꝛ alioquin ſeipm̄ condemnat.

Arti. XVI Q An heretici vel mali prelati chriſtiani cō-
ferant benedictionem.

Arguit̃ pō m Aledicā benedictōibꝫ ꝛc. lr̄a. a. Ex hoc ꝛ aliꝭs
quibuſdā inductis videtur ꝙ heretici ꝛ mali
xp̄iani p̄lati nullā cōferāt benedictionē: tamē
hoc ſupra in tractatu de baptiſmo ꝛ euchariſtia im-
probatū eſt: vbi agit̃ de baptiſmo dato ab hereticis/
In ꝯriū. ꝛ de euchariſtia cōſecrata ab illis. Sed cōtra here
ticus baptizat ꝛ baptiſatū eſt/cōfirmat ꝛ cōfirmatū
eſt: ꝛ ſic de aliꝭs: ğ etiā excōicat ꝛ excōicatū eſt: ꝛ ab-
Solutio ſoluit ꝛ abſolutū eſt/qđ falſum eſt. Reſpōſio cū dr̄
ad totū. Maledicam benedictiōibꝫ veſtris: intelligit̃ virtute
grāmatice ꝑ ꝓnomē diſcretū. i. q̄ ita veſtre ſunt ꝙ nō
mee: ſuis em̄ dn̄s nunq̄ maledicit. Cōſtat aūt ꝙ in
ſacr̄is ſolus deus ꝑ ſe opat̃ intus: ſed hō miniſteriū
facit extra: ꝛ iō effectus ſacroꝝ nō eſt hoīs: ſed dei ſūt
benedictiōes: ſed non ſequit̃ baptizat ꝛ baptizatū eſt
ꝛc. ğ ſi excōicat excōicatū eſt. ꝛc. qꝛ excōicatio eſt iuriſ
ditiōis q̄ eſt hoīs/ꝛ fit in ea actus hoīs p̄lati ꝛ habē
tis iuriſditionē ſuꝑ alios hoīes: ꝛ iō ille actus qn̄q̄
maledicit̃ a deo: ꝛ benedicit̃ qn̄ hereticꝰ maledicit ex
cōicādo: ꝛ maledicit̃ cū benedicit abſoluendo.

Qualis debet eē iudex eccl̄iaſticꝰ.

Qualē aūt oporteat eſſe qui alioꝝ iudex cō
Aug. đ pe. ſtituit̃ Augu. deſcribit ita dicēs: Sacerdos
di. vi. c. 1. q̄- cui oīs offert̃ peccator aū quē ſtatuit̃ oīs lan
ſi ꝑ totū. guor in nullo eoꝝ ſit iudicandus que in alio
iudicare eſt promptus. Judicās em̄ aliū qui
Roma. 2. eſt iudicādus cōdēnat ſeipm̄. Cognoſcat er-
go ſe ꝛ purget in ſe qđ alios videt ſibi offerre
caueat vt a ſe proiecerit quicq̄d in alio dam
Job. 8. noſum reperit. Aīaduertat ꝙ q̄ ſine pctō eſt
primus in illū lapidē mittat. Jdeo em̄ libe- a
rauit peccatricē: quia nō erat q̄ iuſte ꝓiꝭce-
ret lapidē. Quō lapidaret qui ſe lapidandū
cognoſceret? Nullꝰ em̄ erat ſine peccato: in
quo intelligit̃ omnes fuiſſe reos. Nā venia- b
lia remittebant̃ per cerimonias: ſi qđ ergo in
eis pctm̄ erat criminale erat. Jn hoc ergo pa
tentiſſimū eſt crimen ſacerdotū eſſe deteſta
bile: qui nō prius ſe iudicant anteq̄ alios al
ligant. Caueat ſpiritualis iudex ſicut nō cō
miſit crimen nequitie: ita nō careat munere
ſciētie. Oportet vt ſciat cognoſcere quicq̄d
debeat iudicare. Judiciaria em̄ ptās hoc po
ſtulat vt qđ debet iudicare diſcernat. Dili-
gens ergo inueſtigator ſapienter interroget
a peccatore: qđ forſitan ignorat vel verecū-
dia velit occultare. Cognito vō crimine va-
rietates eius nō dubitet inueſtigare: ꝛ locū
ꝛ tempus ꝛ cetera que ſupra diximus quibꝰ
cognitis aſſit beniuolus paratus erigere: et
ſecum onus portare: habeat dulcedinem in
affectione: diſcretionē in varietate: doceat
perſeuerantiā: caueat ne corruat: ne iuſte ꝑ-
dat iudiciariā poteſtatem: ꝛ ſi em̄ penitētia
poſſit ei acquirere gratiā: nō tamē mox reſti
tuit ī poteſtatē primā. Et ſi petrꝰ poſt lapſū
reſtitutꝰ fuerit: ꝛ ſepe lapſis ſacerdotibꝰ red
dita ſit dignitatis poteſtas: nō tamen eſt ne-
ceſſe vt omnibus cōcedatur quaſi ex autori
tate. Jnuenit̃ autoritas que cōcedit ꝛ quaſi
imperat: inuenit̃ autoritas alia que nō con-
cedit ſed vetat: que ſcripture nō repugnant
ſed cōcordāt: cū em̄ tot ſunt qui labunt̃ vt ꝓ
ſtinā dignitatē ex autoritate defendāt: ꝛ q̄-
ſi vſum peccandi ſibi faciāt recidēda eſt ſpes
iſta. Si vō locus eſt vbi iſta nō cōcurrant re
ſtitui poſſunt qui peccāt. Ex his ſatis perpē c
dit̃ qualis debeat eſſe ſacerdos qui alios li-
gat ꝛ ſoluit: diſcretus ſcꝫ ꝛ iuſtꝰ: alioq̄n mor
tificat ſepe aīas q̄ nō moriunt̃: ꝛ viuificat q̄
nō viuūt: ꝛ ita incidit in maledictionis iudi
ciū. Jllud aūt Malachie. ſ. Maledicā bn̄di Malach 2
ctiōibꝰ veſtris: ſiue ſuꝑ hereticos tm̄ ꝛ excō
municatos: ſiue ſuper om̄es ſacerdotes qui
vita ꝛ ſcientia carētes benedicere preſumūt
dictum accipiatur: ſic intelligi poteſt: Male
dicam benedictionibꝰ veſtris: id eſt his que
in eis benedictiōibus poſſidetis: qꝛ faciā ea
cedere vobis in maledictionē: nō in bn̄dictō
nē: qꝛ ꝛ ſi bn̄dicūt ſctīs nō hoc faciūt ex vero
corde: ꝛ ideo eoꝝ benedictio eis vertitur in
maledictionem. Vel maledicam benedic-
tionibus veſtris: id eſt quod a vobis benedi

citura me erit maledictum: quia benedicũt iniq̃ue agentibus adulanturq; peccantibus dummodo diuites ſint.

Arti. XVII An fraťna correctõ ſit bñ diffinita a mgrõ
R Valẽ aũt oporteat eẽ qui alioꝝ eſt iudex. ꝛc.
q Gratia huius q2 correctio ptinet ad iudices queremus de correctiõe fraterna ſex. ſ. quid ſit: cuius ſit: tertio vtrũ oẽs tenenť ad correctionem fraternã. quarto vtrũ ſit oĩum in oẽs/ vel in quoſdã tm̃. quinto quo ordine fieri debet. ſexto ĩ quo differt a correctione iudiciaria De primo dicũt magiſtri
Arg. primo ꝙ correctio fraterna eſt ammonitio fratris de emendatiõe delicti ex fraterna charitate pcedens: ſed cum ammonitio ſit obliti ꝛ peccans in actu/ nec peccat ex obliuione: male ibi poniť ammonitio. Itẽ ammo-
2º nitio nõ ſonat in accuſationẽ aliquã: ſꝫ corrigẽs fratrẽ/ aliquãdo accuſat corã iudice: ğ vt prius Item
3º Math. 18. Si peccauerit ĩ te frater tu⁹ corripe. ꝛc. corripiendo aũt ſonat in quandã aſperitatẽ ꝛ increpationẽ p verba: ſed nõ ammonitio: ğ fraterna correctio q̃ corripiẽdo a dño dr male diffiniť p ammonitõnẽ. Itẽ queriť de hoc qð dicit de emendatõe deli-
4º cti poſſum eñ corripere fratrẽ: nõ tñ de delicto ppetrato: ſed etiã de ſigno delicti ppetrandi/ vt caueat: ğ male dr de emẽdatõe delicti. Itẽ obiiciť de hoc qð
5º dicit ex fraterna charitate: q2 ſm hoc non corriperet niſi q̃ haberet charitatẽ/ cũ tñ hoc nõ oppareť: vt infra patebit. Reſponſio: diffinitio hec optima eſt: am-
Solo. monitõ ei eſt ĩ ſpũ lenitatis correctõ: vt videať poti⁹ ex moderando q̃ꝫ exaſperando corrigere. Ad pri-
Ad primũ. mũ ğ dicimus ꝙ oĩs peccãs excidit ab intellectu: vt dicit Ariſto. ꝛ ſequiť partẽ rõnalis cõcupiſcẽtie: precipue quantũ ad iudicium ſupioris partis rõnalis ꝛ ſinderiſis/ qð ſp eſt rectũ: ꝛ quantũ ad hoc dr hic ammonitio ad reuerſionẽ ad lucẽ intellect⁹/ q̃ regit viã iuris et nõ errat: ꝛ h mõ dr Eſa. 46. Redite puaricatores ad cor. Ad aliud dõm ꝙ generaliť corre-
Ad 2m ctio fit pter hmõi ammonitionẽ fratris/ ꝛ ſi euigilat bonũ eſt corrigenti: ſi nõ/ tunc primo locũ hẽt accuſatio: ꝛ iõ accuſatio actus eſt ꝯñs correctõnẽ/ ꝛ debeť ꝯfirmato in malo q̃ difficulť corrigiť: ꝛ ille pm⁹ ꝛ eſſentialis actus eſt ammonitio/ ꝛ p illũ diffinitur.
Ad aliud dicimus ꝙ ammonitio prout hic ſumiť
Ad 3m mõ predicto amicitiã habet in correctũ: q2 oñdit malũ cũ increpatiõe moderata/ eo ꝙ excidit a regine intellectus: hoc eñ hic ſonat ammonitio. Ad aliud
Ad 4m dicimus ꝙ delictũ ſumiť hic cõiunctũ: put eſt in actu exteriori ꝛ interiori/ qð p ſignatũ extra demonſtrať qñ iã incipit eſſe delictum qñ intus incipit radicari.
Ad aliud dicimus ꝙ fraterna charitas dr ammo-
Ad 5m nitio fraterne charitatis in actu correctiõis: ſicut pcipit apl'us Gal'. 6. In ſpũ lenitatis corrigite illũ. vnde nõ oportet ꝙ ſemp pcedat ex hoc habitu: ſed qñq; procedat a modo vel zelo fraterne charitatis.

Arti. XVIII An ille qui debet corrigere debet eſſe irreprehenſibilis.
S Ecundo queriť cuius ſit corrigere fraterna
ſ correctiõe/ ſiue verius q̃lis ſit q̃ corrigit vel corrigere debet. Inducunť aũt multe autoritates in lra: ſed inſup ꝛ ꝙ debeat nõ eſſe rephenſibilis. videtur dicere Grego. in paſtorali: Nemo in ec-
Arg. primo cleſia amplius nocet q̃ꝫ q̃ puerſe agens nomẽ vel ordinẽ hẽt dignitatis: hunc q̃ppe delinq̃ntẽ nemo corrigere pſumit: ꝛ in exẽplũ culpa vehemẽter extendiť cũ p reuerẽtia ordinis pctõr honorať: ğ videť ꝙ peccat mortaliť q̃ nõ correct⁹ alios corrigẽdi accipit officiũ. Itẽ Mat. 7. Eiice pmũ trabẽ. ꝛc. Itẽ glo. 2º
ibidẽ: Impoſſibile eſt ꝙ feſtucã demat q̃ trabẽ geſtat 3º
teneť aũt feſtucã demere q̃ corrigẽdi hẽt officiũ: ğ vt pri⁹. Itẽ alia glo. ibidẽ: Moderatio iudicij eſt vt 4º
puẽr⁹ maioribꝫ nõ iudicet alios de mĩoribꝫ vl' eq̃libꝫ
Itẽ ibidẽ: Qua mẽte mederi pparat q̃ vuln⁹ in fa 5º
cie portat Itẽ. 2. Regũ. 7. Nõ edificabis mihi do 6º
mũ. ibi Greg. Man⁹ ſordidas tergere: non valet q̃ lutũ retinet Itẽ Iob. 8. Qui ſine pctõ eſt vr̃m. ꝛc 7º
gloſa: Pri⁹ ſint iuſti/ ꝛ poſtea ream ꝛc. Itẽ ſup illð 8º
Rom. 1. Ira dei ſup eos q̃ talia agũt. glo. Qui talia agũt de q̃bꝫ alios rephẽdũt. Itẽ dicit phs: Rectũ 9º
eſt iudex ſui ꝛ obliq̃. P cõtra ordinẽ nature peccat Ad idẽ arg.
q̃ rect⁹ ipe nõ eſt/ ꝛ alios p correctionẽ rectificat: ğ ꝛc rõnibꝫ
Itẽ oĩs corrigẽs inquãtũ hmõi eſt vt iudex corre- 2ª
cti: ſꝫ dicit phs. 5. ethicoꝝ ꝙ ad iudicẽ cõfugiũt vt ad iuſtũ aĩatũ: ğ iudicãs teneť eſſe iuſt⁹: tal's nõ debet eẽ iudex nec corrigere: q2 corrigẽs ẽ iudex: ſm h qð corrigit. Itẽ oĩs corrigens corrigit ad normã aliquã 3ª
vel regulã puerſus nõ cõgruit regule: ğ nõ debet corrigere. Itẽ ſi corrigit puerſus ex h pueniũt ꝯtẽtio- 4ª
nes: q2 correct⁹ pt ꝛ ſibi obiicere ſil'ia: ꝛ ex obiectiõe ſil'iũ pturbatõ pueniť ꝛ ꝯtẽtio/ cũ igiť illa euitanda ſint puerſus nõ debet corrigere aliquẽ. Sed ꝯtra In oppom
Phil'. 1. Siue p occaſionẽ. ꝛc. ſed q̃dãmõ annunciať pmo
xps qñ pxim⁹ in xpo corrigiť: ğ ſiue fiat p occaſionẽ ſiue p veritatẽ in h eſt gaudendũ: ſꝫ nullo mõ eſt gaudendũ de malo: ğ nõ eſt malũ: ğ nõ peccat q̃ corrigit.
Itẽ Math. 18. Si peccauerit in te frater tu⁹. ꝛc 2º
gloſa: Ita peccat q̃ videt frẽm peccare ꝛ tacet: ſicut q̃ penitenti nõ indulget: ğ ſi aliq̃s pctõr videt h peccat ſi tacet: ğ corripe teneť/ ꝛ nõ eſt malũ ſi corripit Itẽ 3º
melior eſt elemoſyna ſpũalis q̃ꝫ corporalis/ ꝛ aliquis in mortali crĩmĩe nõ phibeť a datiõe elemoſyne corporalis: ğ nec debet prohiberi a datõe elemoſyne ſpiritualis: ſꝫ ſpũalis elemoſyna eſt correctio delinquẽtiꝫ ğ ꝛc. Itẽ ſi aliq̃s vidẽs fieri mala/ ꝛ ſi corrigi ea di
mittit pter aliũ: videť tunc ꝙ pplexus ſit: ſi eñ non 4º
corrigit culpabilis erit: q2 q̃ occaſionẽ dãni dat damnũ dediſſe videť: iſte aũt occaſionẽ dãni dat q̃ phibere potuit ꝛ nõ phibuit: ꝛ ex hoc ſequiť idẽ. Item ſi
corrripiens ſit in ſimili vel peiori peccauit: ğ eſt pple 5º
xus. Itẽ feciſſe diciť qui phibere potuit/ ꝛ nõ phi 6º
buit: ꝛ ex hoc ſequiť idẽ. Itẽ adhuc videbiť eſſe per 7º
plexus: ponať eñ ꝙ corrigendi habeat officiũ: vtpote curã hñs animaꝝ ille teneť corrigere ꝛ nõ facit: ğ peccat: vel ille eſt in ſimili: ğ ſi ille corrigit ipe peccat: ğ eſt pplexus: ſed nullus diciť eſſe pplexus: ğ iſte põt corrigere etiã in ſil'i crĩmĩe. Reſponſio dõm ꝙ corri
gẽs aliũ nõ debet eſſe in ſil'i notorio vel maiori crĩmĩe Solutio
ꝛ ſi ſit in notorio nõ teneť corrigere niſi forte p modũ precũ: hoc mõ rogo te ne p meũ exemplũ pecces: ſed ſi nõ vult acquieſcere nõ poteſt cũ iudicare niſi cũ mortali pctõ: nec etiã iudici per modũ accuſantis denunciare: ꝛ ſm hoc cõcedimus autoritates ꝛ ratiões primo inductas. Ad id ergo qð cõtra obiiciť dicendũ
ꝙ apoſtolo placuit res facta: ſed tamẽ actio ſm ꝙ pcedit ab agente non placuit ei: ꝛ eſt ſimile de paſſione Ad obiectũ in opm. po.
xpi que ſm ſe gratioſa fuit/ ꝛ tamẽ actio diſplicuit: ita hoc opus operatum bonum fuit: ſed actio ex parte agentis fuit mala. Ad aliud dicendũ ꝙ in peccato
Ad 2m

exñs ſi videt ⁊ põt ꝓhibere ꝑ modũ precũ faciat: ſ; ſi
eſt in notorio crimine ſimili vel equali alteri⁹ ſpẽi iu
dicare nõ tenet̃: q2 ſcandalizaret ⁊ nõ proficeret niſi
Ad 3m ꝙ ſuſcitaret cõtra ſe indignationẽ. Ad aliud dõm
ꝙ nõ eſt ſimile: q2 elemoſyne corpali nõ eſt ꝯiũctũ ſcã
dalũ eo ꝙ cũ beniuolentiã recipit̃: ſed correctio ſuſci-
pit̃ cũ aſperitate/⁊ denũciatio ſequit̃ eã ſi nõ emen-
Ad alia q̃ ſe quunt̃. dat: ⁊ ideo ſcandalũ hẽt adiũctũ. Ad aliud dicim⁹
ꝙ nullus ꝑplex⁹ eſt: q2 in poſſe ſuo eſt ꝙ corrigat vi-
tã/⁊ tunc corrigat etiã aliũ: in ſcdo aũt aut cedat offi
cio corrigendi aut in melius mutet mores/⁊ tũc non
obſtat ꝙ faciat. dixi aũt notorium: q2 ſi occultũ eſſet
pctm̃ quis faciẽ haberet corrigendi ⁊ deberet: q̃a ni-
hil poſſet ei obijci.

Arti. XIX. **An oẽs teneamur ad fraternã correctionẽ**

T Ertio querit̃ vtrũ oẽs tenent̃ ad correctionẽ
Arg. p̀mo. fraternã: qđ videt̃ ex gloſa Math. 18. ſupra
dicta: oẽs eñ equalit̃ maiores ⁊ minores vi
ri ⁊ femine/religioſi ⁊ ſeculares ⁊ hmõi tenent̃ indul
gere ꝓximo peccanti: g̃ a ſimili ad correctionẽ frater
2o nã tenent̃ Itẽ oẽs tenent̃ ad elemoſynã ꝑ loco ⁊ tẽ
pore: ſed elemoſyna ſpũalis eſt corrigere delinquen-
3o tẽ: g̃ ⁊c. Itẽ hoc videt̃ eſſe forma precepti qđ ita di
cit: Si peccauerit in te frater tuus ⁊c̃. ſed nomĩe fra
tris ibi intelligit̃ oĩs ꝓxim⁹: g̃ etiã ex parte corripiẽ-
4o tis oĩs hõ ſupponit̃. Itẽ ab oĩ hoĩe debeo velle cor
ripi ſi peccauero: g̃ cũ quilibet debeat facere alteri qđ
ſibi velit fieri/oĩs hõ debet corripere delinquentem.
In ꝯriũ ꝑ pte negatiua Sed ꝯtra dñs dixit hoc ſoli petro: petrus aũt p̃-
latus eſt alioꝝ: g̃ ex forma p̃cepti ad hoc nõ obligant̃
2o niſi prelati. Itẽ curã impendit q̃ corrigit: ſed curã
nõ habet niſi prelatus: g̃ ⁊c̃, Itẽ. I. Thimo. 5. lo-
3o quit̃ ſoli prelato dicẽs Peccantẽ corã oĩb; argue: vt
⁊ ceteri timorẽ habeãt: g̃ vt prius. Itẽ Hiero. Sa
cerdotes ſtudeant illud euangelicũ implere: Si pec
cauerit in te. ⁊c̃. q̃ eñ miſericordia vni parcere et oẽs
in diſcrimẽ adducere. polluit̃ ppl'us ex vno peccatore
4o ſicut ex vna morbida oue vniuerſus grex: g̃ ad h̃ non
tenent̃ niſi ſoli ſacerdotes. Itẽ eiuſdẽ eſt corripere
⁊ correctũ punire pñia cõdigna: ſed prelati tm̃ eſt pe
Solutio. nitentiã cõdignã correcto dare: g̃ ⁊c̃. Reſpõſio di
cendũ ꝙ ex officio nõ tenent̃ niſi prelati: ſed ex chari-
tate oĩs hõ tenet̃ corripere fratrẽ delinquentẽ/⁊ cu-
ſtodire eũ a pctõ. vñ Aug. in regula: Si hoc ipm̃ face
re eũ videritis ſtatim admone male cepta progredi:
ſed de ꝓximo corrige vel ibidẽ. Si frater tuus vul-
nus habet in corde. ⁊c̃. hoc g̃ mõ cõcedim⁹ p̀ma ob-
Ad 2a obiecta ꝑ pte negatiua. iecta. Ad id qđ obijcit̃ cõtra eſt vna ſolutio ad oĩa
ſc; ꝙ prelati plus alijs tenent̃: q2 ex charitate ⁊ auto
ritate ⁊ officio: ⁊ ideo eis ſpecialiter dicit̃. Ad vlti-
Ad vltimũ. mũ dõm ꝙ nõ eſt generalit̃ veꝝ qđ dicit: q2 corrigẽs
cõiter nõ tenet̃ niſi ad ſimplicẽ denunciationẽ: ſi ille
eum non audierit.

Arti. XX. **An correctio fraterna ſit omniũ in omnes**

Q Uarto querit̃ vtrũ ſit omniũ in oẽs/qđ vide
Arguit̃ p̀o tur: q2 ſuꝑ illud: Si peccauerit in te ⁊c̃. dicit
gloſa: In te ſolo ſciente: ſed hoc põt facere q̃li
bet reſpectu cuiuſlibet: g̃ quilibet tenet̃ corripere al-
2o teꝝ. Itẽ noĩe fratris intelligit̃ quilibet hõ: ſ; ĩ for-
3o ma precepti vtit̃ dñs noĩe fratris: g̃ vt prius. Itẽ
oĩ hoĩ tenemur velle bonũ ⁊ cuſtodire eũ a pctõ quã-
tũ poſſum⁹: ſed correctio fraterna cuſtodit a pctõ: g̃
In ꝯriũ p̀o vt prius. Sed cõtra Heb. 12. Si beſtia tetigerit
montẽ lapidabit̃. ⁊ exponit̃ ſi ſubditus tãgat manu
correctionis prelatũ increpabit̃. Itẽ Dioni. incre 2o
pat Demophilũ monachũ q̃ corripuit ſacerdotem eo
ꝙ immũdũ duxit in eccl'iam: g̃ monach⁹ ille male fe
cit corripiẽdo ſacerdotẽ. Itẽ maria ꝑcuſſa eſt lepra 3o
eo ꝙ murmuraſſet cõtra moyſen fratrẽ ſuũ. Numeri
12. g̃ male fecit corripiendo. Itẽ Greg. in paſtora- 4o
li vt ſupra habitũ eſt: hũc quippe delinquentẽ nemo
corripere preſumit: g̃ p̄ſumptio eſt corripere talẽ/⁊ p̄
ſumptio eſt pctm̃: g̃ pctm̃ eſt corripere p̄latũ. Re- Solutio
ſponſio dõm ꝙ oĩs homo oẽm hoĩem cũ reuerentia ⁊
manſuetudine tenet̃ ammonere ⁊ corripe de delicto
ſed nõ vlterius denunciare p̃t ſi obediẽs. q2 ſi prela-
tus ſupremus eſt nõ habet iudicẽ: ſic g̃ cõcedim⁹ pri
mã partẽ diſputatõis. Ad id qđ cõtra obijcit̃ eſt ſo Ad obiecta ſil' dicit̃.
lutio vna ꝙ hoc intelligit̃ de illis q̃ ex autoritate q̃-
dã preſumpta iã nõ ammoneri: ſ; vi quadã coartiua
per iuriſditionẽ quã nõ habẽt cogere ad correctionẽ
volũt ⁊ ꝑ hoc patet ſolutio ad oĩa Nota tñ ꝙ ſcdm̃
diſcretõnẽ ſapientũ moderamẽ eſt habendũ reſpiciẽ-
do ad quattuor. ſ. quantitatẽ culpe delinquentis / et
ſpẽ emendatõis/⁊ ſtatũ perſone q̃ ammonet̃/⁊ zelũ q̃
mouet corripientẽ. Si eñ culpa leuis ſit ⁊ timetur/
ꝙ turbatõ grauior ſequet̃ nõ tenet̃ corripe: q2 peius
ſuſcitat̃. Itẽ ſi ꝓbabilit̃ deſperat̃ de emẽda nõ tenet̃
corripe: q2 nihil faceret niſi ꝓuocaret ad pei⁹. Item
adhuc ſi ſtatus ꝑſone altus eſt/⁊ reuerẽtia de emen-
datiõe delicti debet potius ammonere q̃ corripere/
⁊ rogare poti⁹ q̃ increpare. Quarto ſi videt ſe ex ra
tiõe vel inuidia moneri/vel aliqua alia radice tũc nõ
debet facere: q2 tales cito ꝓrumpũt in verba cõtume
lie: ⁊ tunc ex minori malo factũ eſt maius malum: et
hec diſtinctio optima eſt.

An in correctione fraterna ſeruandus ſit ordo aliquis. Arti. XXI.

Q Uinto querit̃ de ordine fraterne correctiõis
Videt̃ eñ ꝙ ordo determinet̃. Math. 18.
Corripe ipm̃ inter te ⁊ ipm̃ ſolũ/⁊ adhibe te- In oppoſitũ ar. p̀mo.
cũ vnũ vel duos/⁊ dic eccl'ie. Videt̃ ꝙ iſte ordo nõ
põt obſeruari: ꝑ hoc eñ ꝙ ꝓcedit patet ꝙ intelligit̃
de pctõ occulto: q2 procedit: Si peccauerit in te fra-
ter tu⁹. ⁊ dicit gloſa: Te ſolo ſciente: cũ igit̃ adhibet
ſecũ vnũ vel duos/aut adhibet eos quib; notum eſt
pctm̃ fratris/aut quib; ignotũ eſt. Si primo mõ: g̃
nõ ſolus ſciuit qđ eſt cõtra gloſam. Si ſcdo mõ tunc
erit proditor criminis fratris/qđ nõ eſt faciẽdum: g̃
talis ordo nõ eſt obſeruãdus. Si dicas ꝙ intelli- Sol'o.
git̃ de his qui poſſunt ꝓdeſſe ⁊ nõ obeſſe. Querit̃ Obiectio.
q̃ ſunt illi: aut eñ ſunt p̄lati q̃ corrigendi hñt poteſta
tẽ: aut ſunt de ſocijs inferiorib;. Si primo mõ tunc
ſtatim corã prelato denũciaret fratrẽ/⁊ cõpeteret illi
teſtimoniũ. Et prelat⁹ etiã nõ põt eſſe teſtis in cauſa
in qua eſt iudex: ſed in euãgelio dr: In ore duoꝝ vel
triũ teſtiũ ſtat oẽ verbũ: g̃ nõ põt intelligi de prelatis
Si aũt de ſocijs intelligit̃ cõtra illi in nullo poſſunt
prodeſſe: ſed obeſſe pñt diffamãdo: g̃ nõ ſunt aſſumẽ-
di: ꝙ aũt nõ pñt ꝓdeſſe patet: q2 corrigendi nõ habẽt
poteſtatẽ. P̃ qñ ille adhibet ſecũ vnũ vel duos po 2o
namus ꝙ ille neget corã illis: tunc q̃d faciendũ eſt il-
li quo ſciente peccauit: nõ eñ põt nũciare eccl'ie: quia
nõ habet ꝓbationẽ corã eccl'ia/⁊ eccl'ia nõ credet ei: ſ;
potius puniet eũ q̃ diffamauit fratrẽ. Itẽ videtur 3o
ꝙ inſufficiens eſt teſtimoniũ vnius: q2 Deut̃. 14. dr:

Jn oꝛe duoꝝ vl' triū teſtiū ſtat oē vbū: ergo male di
Arguit̃ p° cit adhibe tecū vnū vel duos. Itē querit̃ vtrū idē
ꝙ ſic. oꝛdo ſit obſeruād⁹ reſpectu cuiuſlibet hoīs: ꝛ videt̃
ꝙ ſic: qꝛ chꝛiſt⁹ nō determinat niſi vnū: ergo ad oēm
Jn ꝯtrariū hoīem iſte oꝛdo eſt ſeruādus. Cōtra ponat̃ ꝙ pla-
ꝙ nō pmo. tus peccet ille nō pōt denūciari eccl'ie: qa ꝛ ſcādalū
eſſet: ꝛ nō eēt coꝛā quo denūciaret̃: qꝛ coꝛā ſeipo nul
2o luſ pōt denūciari. Itē ille p excōicationē nō pt co
gi ſicut ꝛ ethnic⁹ ꝛ publican⁹: qꝛ nō pōt excōicari ni
ſi habēs iuriſditionē: ꝛ ipſe qui excōicand⁹ eſt/eſt il-
le q̇ habet iuriſditionē: cū ergo nullus ſeipm pōt ex-
3o cōicare: ille oꝛdo ſeruari nō pōt. Itē videt̃ ꝙ dñs
in iuda hūc oꝛdinē nō ſeruauit: qꝛ nō pꝛimo coꝛripu
it ipm inter ſe ꝛ ipm ſolū: nec poſtea adhibuit ſecum
vnū vl' duos: ſꝫ ſtatim eccleſie diſcipuloꝝ nūciauit:
ergo exēplo ei⁹ foꝛma pdicta vlteri⁹ nō ē obſeruāda
4o Itē hoc aūt videt̃ pcipue ex facto petri Act. 5. qui
ananiā ꝛ ſaphirā nō pꝛimo ſolos coꝛripuit/nec po-
ſtea coꝛā alio vel duob⁊ amonuit: ſꝫ ſtati excōicauit:
ergo ipſe hoc exēplo dñi didicit: ergo ꝛ nos debem⁹
Sol'o ita facere ꝛ ſtatim in cōmuni pferre vt det̃ ſentētia.
Rñſio dōm ꝙ ſentētia dñi ſic iacet ꝟuāda ē. Et di
cimus ad pꝛimū q̄ſitū ꝙ intelligit̃ de occulto: qꝛ de
manifeſto aliā foꝛmā pcipit apl's. 1. Thi. 2. Peccan
Ad obiectū in oppoſitū pmo cū obiectione. tes coꝛā oīb⁊ argue vt ꝛ ceteri timoꝛē habeāt. Ad
hoc qꝺ cōtra obijcit̃ dōm ꝙ aſſumēdi ſunt quib⁊ nō
eſt notū: ſꝫ notificatū p ipm ſcientē vel eū qui fecit qꝺ
meli⁹ ſi induci pōt: ꝛ tñ nō erit crimē pditū: quia p-
deſſe poſſunt ꝛ nō obeſſe: pdeſſe aūt poſſunt oꝛando
ꝛ monēdo ꝛ poꝛtādo cū ipſo pnīam: ꝛ cōſolādo peni
tentē: ꝛ dicim⁹ ꝙ ſunt ſumēdi de numero ſocioꝝ. Et
qꝺ obijcit̃ nō eſt verū: qꝛ in fratre intelligit̃ nomen
diligētis ꝛ cuſtodiētis honoꝛē ꝛ famā fratris: vñ ta
les aſſumēdi ſunt: de quoꝝ vita ꝛ cōuerſiōe pſumit̃
ꝙ on⁹ ſecū poꝛtabūt ꝛ nō diffamabūt crimē cū deſi-
Ad ſecūdū. derent coꝛrectionē ꝛ nō infamationē. Ad hoc qꝺ
ponit ꝙ ille neget coꝛā illis ꝛ occultet dōm ꝙ tūc nō
reſtat niſi oꝛare ꝛ gemere ad deū pꝛo ipſo: qꝛ tūc in-
coꝛrigibilem ſe eſſe demōſtrat: ꝛ obſeruādū eſt caute
vtrū alia vice faciat coꝛā aliquib⁊ qui poſſint contra
eū teſtificari: ꝛ ſi pōt haberi teſtimoniū alicui⁹ eſt pu
niendus. Si aūt nō inueniat̃ opoꝛtunitas cōtra eū
tūc nihil reſtat niſi oꝛare p ipſo: ſed dñs loquit̃ in ca
ſu quo coꝛā teſtib⁊ recognoſcit: vel alio cōſimili actu
Ad tertiū manifeſtat peccatū ſuū vt poſſit pduci ad lucē. Ad
aliud dicim⁹ ꝙ in denūciatiōe fraterna ſufficit teſti
moniū vni⁹ viri appꝛobati nō vt cōdēnetur reus: ſꝫ
vt cuſtodia ſibi adhibeat̃ a pꝛelato: qꝛ ſi duo teſtes
faciūt plenā fidē: vn⁹ facit pſumptionē cōtra accuſa
tū: ita vt adhibeat̃ ei cuſtodia ne ampli⁹ talē habeat
libertatē ſicut pꝛi⁹ habuit: ꝛ h̄ ſufficit ad emēdatiōeꝫ
delicti: ꝛ dñs in euāgelio nihil aliud intēdit: qꝛ ipſe
nō delectat̃ in penis: ſed in penitētijs peccātis ꝛ coꝛ
Ad obiectū ꝯ.q. pꝛimū ꝛ ſecundū. rectione delictoꝝ. Ad aliud dicūt quidā piti in iu-
re ꝙ plat⁹ nō debeat coꝛrigi fraterna coꝛrectione de
pctō pterito: ſed de futuro amoneri ne decetero con
tingat. Et hec ſolutio nulla eſt: qꝛ ꝛ euāgeliū Mat.
19. de pterito loquit̃ peccato ꝛ nō de futuro. Jō alij
dixerūt ꝙ coꝛrectio fraterna eſt inter equales: ſꝫ nō
extendit̃ ad platos. Et hoc pcipue p illud Gregoꝛij
ſupꝛa dictū. Hūc q̇ppe delinquētē nemo arguere p
ſumit ꝛc̄. Sed ꝯtra hoc iterꝝ eſt euangeliū: qꝛ nullū
excipit: iō cū q̇buſdā alijs dicim⁹ ꝙ ad oēs extēdat̃:
ſꝫ ad oēs platos ē amonitio denūcitōis nō pcedēs.

Jn alijs autē pt pcedere in denūciationē: ꝛ h̄ ſup di
ctū eſt ꝛ reſpōſum ad auctoꝛitatē Gregoꝛij. Ad ali Ad tertiū
ud qꝺ obijcit̃ de dño ꝛ iuda: dōm ꝙ in factis domi-
ni multa ſunt que ſeruare nō debem⁹: ſed amirari:
ipſe em̄ omniū ſcibiliū etiā cōtingentiū habuit ſcien-
tiā: ꝛ ſciuit q̇s eū ſolus: ꝛ cū alio vno vel duob⁊ eſſet
traditur⁹ qꝺ imitari nō poſſum⁹: qꝛ ergo in iuda h̄
nō obſeruauit: ptꝫ ꝙ hec q̄ dicta eſt cauſa fuit. Et cū
iam patuit hoc non eſt a nobis obſeruandū quia de
quolibet pſumere debemus coꝛrigibilitatē niſi ipe
contrariū exhibeat in ſeipſo ſepius amonit⁹. Ad Ad quartū
hoc qꝺ de facto Petri obijcit̃ dicēdū ꝙ peccatū ſuū
foꝛte publicū fuit. Uel meli⁹ dicendū ꝙ in cōmuni-
tate peccauit: ꝛ interrogatus coꝛā cōmuni capitulo
monit⁹ eſt: ꝛ ideo ad terroꝛē omniū alioꝝ punit⁹ eſt
publice qui modus adhuc in religionib⁊ obſeruād⁹
eſt: qꝛ ſi in occulto coꝛrigerent̃ que ad noticiā pluriū
veniūt cito diſſolueret̃ religiōis diſciplina.

Quomō differat coꝛrectio fraterna a coꝛrectione iudicis. Arti. XXII y

Exto querit̃ i quo differt illa coꝛrectio a coꝛ-
s rectione iudicis. Uidet̃ aūt ꝙ in nullo: quia Arguit̃ p°
in euāgelio dicit̃ ꝙ teſtes adhibeant̃ ꝛ eccl'ie
denunciet̃ per qꝺ intelligit̃ accuſatio. Et ꝙ a cōmu
nione pſcindat̃ per ſententiā: ꝛ ſint ſicut ethnicus ꝛ
publican⁹: ꝛ hec oīa ſunt in coꝛrectiōe iudicis: ergo
in nullo videt̃ differre coꝛrectio fraterna a coꝛrectio
ne iudicis: ſed in cōtrariū hui⁹ eſt: qꝛ frater in fratrē
coactiuā nō habet coꝛrectionē vt dr̄. x. eth. ſicut neqꝫ
pater in filiū. Judex aūt in eū quē iudicat per legem
habꝫ coactiuā coꝛrectionē: ergo hec nō eſt illa. Ad Sol'o
hoc dicendū videt̃ ꝙ differāt in rōne quā inducit vl-
tima obiectio. Ad pꝛimū autē dicendū ꝙ qñqꝫ ex Ad pꝛimuꝫ
fraterna coꝛrectione pōt fieri iudiciaria: vt ptꝫ ex ſu-
pꝛa diſputatis: ſed tñ hec nō eſt illa: vt dicit phus ꝙ
pater nō cogit filiū: ſed tamē cū contumacē p legē eū
denūciat: ꝛ ſm phm etiā denūciat iudici: ꝛ tunc ille
cogit eum.

An deus iuſte liberauit meretricē nō inuento qui pꝛoijceret pꝛimū lapidē. Art. XXIII A2

Einde querit̃ de hoc qꝺ dicit ibi [Jdeo enim
d liberauit meretricē: qꝛ nō erat qui iuſte pijce
ret lapidē ꝛc̄.]. ꝯ. a Ex h̄ videt̃ ꝙ ſi ibi fuiſ-
ſet aliquis iuſt⁹ ꝙ illi pcepiſſet ꝙ lapidaſſet eā qꝺ ſi
cōcedat̃ contra erit qꝺ dicit̃ Ezech. 18. Nolo moꝛtē
peccatoꝛis: ſꝫ vt cōuertat̃ ꝛ viuat. Et Oſee. 6. Mi-
ſericoꝛdiā volo ꝛ non ſacrificiū: ꝛ ſcientiā dei plus q̄ꝫ Sol'o
holocauſtū. Ad hoc dicēdū ꝙ ſine dubio etiā ſi iu-
ſti fuiſſent dñs ad pnīam voluiſſet viuere adulterā:
ſed ad pſentes vtebat̃ ſimilatiōis modo vt cōfunde-
ret ꝛ erubeſcētes ad fidē ſui ꝛ pnīam inclinaret. Et
per hoc patet ſolutio ad totū.

An in lege veteri per cerimonialia dimittebantur venialia. Arti. XXIIII. B2

Am venialia putabat que p cerimonias di-
n mittebāt̃ ꝛc̄.]. ꝯ. b Cōtra nullū pctm̄ dimit
titur nō habenti gratiā: ſed iſti nō habebant
gr̄am: ergo nullū pctm̄ eis dimittebat̃. Rñſio di Sol'o
cendū ꝙ nō dicit dimitterent̃: ſed qꝛ putabāt dimit
ti eo ꝙ ſm legē non puniebant̃. Nota etiā ꝙ ceri-
monie dicunt̃ a carie qꝺ eſt ligni putredo ꝛ mene qꝺ
eſt defect⁹: qꝛ deficiētia erāt mādata nullū vſum ha
bentia niſi ſignificādi vnde fecerūt q̇dā verſus ſic di

cetes: Ex carie mente cerimonia cõtrahit ortũ. Mene defectꝰ caries putredo vocat. Sed q2 Tulliꝰ et alij gentiles phi cerimonias habebãt ⁊ nullũ vsum intelligebãt significatiõis: videt falsum esse qḋ q̃ dicũt. Dicit em̃ Tulliꝰ ꝙ religio est spẽs iusticie ⁊ hãc diffiniẽs dicit ꝙ sit virtꝰ quedã nature superiori diuinã notãs curã cerimoniãq3 affert: ⁊ iõ oĩs cultus diuinꝰ dicit cerimonia ⁊ dicit a munia ⁊ cerere q̃ est dea frugũ: ꝓ necessitate em̃ frugũ inuentꝰ est primo cultus diuinꝰ: ⁊ ideo a cerere in omnes diuinos cultus est vocabulũ trãssumptũ.

Arti. XXV C2

An oĩs qui ligat alios sit iustus.

Solutio — d — Einde querit de hoc qḋ dicit ibi [Ex his satis ꝑpendit ⁊c. ꝟ.c Videmꝰ em̃ ꝙ oĩs qui ligat alios ⁊ soluit sit iustꝰ. Rñsio dõm ꝙ nõ dicit ꝙ sit: s3 ꝙ debeat esse ⁊ hoc plane est veꝝ.

Di. XX. De cõfessione sacramẽtali ꝗ̃tũ ad oportunitatẽ tpis respectu penitẽtie mortaliũ in se.

De his qui in fine penitent.

s — Ciẽdũ est etiã ꝙ tempus pñie est vsq3 in extremũ articulũ vite. Vñ Leo papa: Nemo est desperandꝰ dũ in hoc corpore cõstitutus est: q2 nunq3 qḋ diffidentia etatis differt cõsilio maturiore perficit. Augꝰ tñ de pñiam differentibus ita scribit: Si quis positꝰ in vltima necessitate voluerit accipere pñiam: ⁊ si accipit ⁊ mox reconciliat ⁊ hinc vadit: fateor vobis nõ illi negamꝰ qḋ petit: sed nõ p̃sumimus: q2 bene hinc exit. Si securꝰ hinc exierit ego nescio. a Pñiam dare possumꝰ: securitatẽ vero nõ. Nunquid dico dãnabit: s3 nec dico liberat. Vis ergo a dubio liberari: age pñiam du3 sanus es. Si sic agis dico tibi ꝙ securus es: q2 pñiam egisti eo tpe quo peccare potuisti. Si vis agere pñiam qñ iã peccare nõ potes: peccata te dimiserũt: nõ tu illa. b Item due res sunt: aut ignoscit tibi: aut non ignoscit: quid hoꝝ tibi sit futurũ nescio: Ergo tene certũ ⁊ dimitte incertũ. S3 q̃re hoc dixit Augꝰ. cũ pñia que in fine agit in psalmo appellet sacrificiũ vespertinũ (ps.104. Exo.12. c): qḋ erat acceptabilius in lege ⁊ cũ in quacũq3 die inuocetur deus assit: ⁊ quacũq3 hora ingemuerit ⁊ conuersus fuerit peccator vita viuet ⁊ non morietur. Sed illa dixit Augu. ꝓpter illos qui pñiam vsq3 in finẽ vite protrahũt: ⁊ tũc nõ ex dei amore videnẽ penitere: sed timore mortis quasi ex necessitate. Vnde idẽ quasi apiens quare superiora dixerit ait: d Nullus expectet qñ peccare nõ pt. Arbitrij em̃ libertatẽ qrerit deus: vt deleri possint cõmissa: nõ necessitatẽ: sed charitatẽ: non tñ timorẽ: q2 nõ in solo timore viuit homo. Quẽ ergo sero penitet: oportet non solũ timere iudicẽ s3 diligere: q2 sine charitate nemo saluꝰ esse põt.

Nõ ergo tñ timeat penã qui penitet: sed anxietur ꝓ gloria. Que cõuersio si cõtigerit alicui etiã in fine desperandũ nõ est de eius remissione. Sed quoniã vix vel raro est tã iusta cõuersio: timẽdũ est de penitẽte sero: maxime cũ filij quos illicite dilexit sint presentes: vxor ⁊ mũdus ad se vocet. Multos solet serotina pnĩa decipe. Sed quoniã deꝰ semp potẽs est: semp etiã in morte iuuare valet q̃bus placet. Cũ ergo opꝰ sit nõ hoĩs: sed dei fructifera penitẽtia: inspirare eã põt qñcũq3 vult sua misericordia: ⁊ remunerare ex misericordia: quos dãnare potest ex iusticia. S3 quoniã multa sunt que impediũt ⁊ languentem retrahũt periculosum est ⁊ interitui vicinum ad mortẽ protrahere penitẽtie remediũ. Sed magnũ est cui tũc deus inspirat si quis est verã pñiam. Sed si etiã sic cõuersus vita viuat ⁊ nõ moriat nõ promittimꝰ ꝙ euadat omnẽ penã. Nã priꝰ purgãdus est igne purgatiõis: (e) qui in aliud seculũ distulit fructũ cõuersionis. Hic autẽ ignis ⁊ si eternꝰ nõ sit: miro mõ grauis est: excellit em̃ omnẽ penã (f) quã vnq3 passus sit aliqs in hac vita. Nũq̃ in carne tãta inuẽta est pena: licet mirabilia martyres passi sint tormẽta ⁊ multi neq3ter quãta sepe sustinuerũt supplicia. Ex his satis ostendit q̃ periculosum sit differre penitentiã vsq3 in finẽ vite. Si tñ etiã tũc vera habeat pñia: hominẽ liberat ⁊ vitã mortuo impetrat: nõ sic tñ vt nullã sentiat penã: nisi forte tãta sit vehemẽtia gemitꝰ ⁊ cõtritionis que sufficiat ad delicti punitionẽ. Licet ergo sit difficile vt tunc sit vera pñia que tã sera venit qñ cruciatꝰ mẽbra ligat ⁊ dolor sensum opprimit vt vix homo aliquid cogitare valeat: melior est tñ sera q̃ nulla. Pñia em̃ ⁊ si in extremo vite hyatu aduenit: sanat ⁊ liberat. Multũ sera fuit latronis pñia: sed nõ (Luc.23.) fuit sera indulgẽtia. S3 licet latro veniã meruisset ĩ fine de oĩ crimine: nõ tñ dedit baptisatis peccãdi ⁊ pseuerandi auctoritatẽ.

A — s — Ciendũ est ꝙ tẽpus pñie est] Postq̃ determinatũ est de ptãte clauiũ tãgit hic de penitẽtia ĩ morte ⁊ post mortẽ ⁊ de reditu peccatorũ supest dubia pñia: ⁊ iõ ponit h̃ ꝑ ordinẽ enumeratoꝝ tres distinctiões. In quaꝝ prima istaꝝ .s. tãgit de penitẽtijs morietiũ. In alia de remissione pccatorũ post mortẽ. In tertia de reditu peccatorũ. Sunt autẽ in hac distinctiõe principales questiones due: in quarũ prima magister querit de tempore penitendi. In secũda autẽ de mõ extreme penitentie ibi: Deinde querit de illis qui in hac vita ⁊c. Et hec sufficiant quo ad diuisionẽ.

An in fine vite dari potest pñia. — Arti. I.

A Uerit̄ autē primo de hoc qꝺ dicit ibi [Peni
q tentiā dare poſſumꝰ ⁊c̄.] .ſ.a In ſequenti
autē parte eiuſdē diſtinctiōis ſtatim contra-
dicit dicens ꝙ nō eſt danda pnīa in fine vite:ſed in-
Solo noteſcenda. Sed dicendū ꝙ dare hic ſumit̄ ꝓ ad-
mittere ad pnīam:ſed penitentia infra ponit̄ ꝓ pnīa
exteriori iniūcta: ⁊ illa nō eſt danda morientibus:ſed
innoteſcenda.

Arti. II. B **An ſanus penitēs poteſt cōiicere de certitudīe charitatis an odio an amore dignꝰ ſit.**

Einde querit̄ de hoc qꝺ dicit ibi [Tene cer-
d tū dimitte incertū.ſ.b Cōtra eccl'ſ.9. Ne-
mo ſcit vtrū odio vel amore dignus ſit: ergo
Solo penitēs ⁊ cōfitens ſanus nō eſt certꝰ. Rn̄ſio intel
ligit hoc de certitudine cōiecture:qꝛ cōiicere pōt de
amore charitatis:quādo penitet ſanꝰ ſed ſignū eſt ti
moris tm̄ quādo nō penitet niſi infirmꝰ :eccl'es aūt
loquit̄ de certitudine ſcientie:hāc ei nullus habet.

Arti. III. C **An deus ſerā pnīam exaudiat.**

Einde querit̄ de ħ qꝺ dicit ibi [In quacūqꝫ
d die inuocet̄ ⁊c̄.ſ.c Cōtra michee.3. Clama
būt ⁊ nō exaudiet eos: glo.ītelligit ꝺ ſera pe
nitentia:ſed nulla eſt ita ſera ſicut illa que eſt in fine
Solo. vite:ergo talē nō exaudiet deꝰ. Rn̄ſio ꝙ pnīa ſe-
ra duplex eſt ſm duo mouētia ad pnīam que ſunt ti
mor ſeruilis ⁊ amor. pnīam igit̄ ex timore nō audit
deus: ⁊ de illa loquit̄ glo.ſꝫ de illa q̄ eſt ex amore lo-
quitur hic. Et hāc deus audit: ſed quia infirmitas
potius eſt indiciū timoris:ideo raro fit vt ex amore
aliquis tūc peniteat.

Arti. IIII. D **An ſero penitēs habeat libertatē arbitrij**

Einde querit̄ de hoc qꝺ dicit ibi [Arbitrij li
d bertatē deꝰ querit vt delere poſſint ⁊c̄.ſ.d.
Ex hoc eīm videt̄ ꝙ ſero penitētes nō habent
libertatē arbitrij qꝺ non eſt verū:qꝛ q̄ꝫdiu homo vi-
uit tā diu habet libertatē arbitrij ⁊ ptātē benefaciē-
Solo. di. Rn̄ſio dicendū ꝙ li.arbi.in infirmitate freq̄n-
ter tollitur quo ad vſum:ſemper autē impedit̄:tolli
tur autē vſus libe.arbi.quādo mēs ſurſum rapitur
⁊ impedit diſcretionē:impedit̄ autē quādo violētia
morbi auertit̄ ⁊ trahit̄: ⁊ hoc ſemꝑ fit ī infirmis:hec
autē eſt natura potētiarū anime ꝙ quādo vna eſt in
actu vehemēti:altera abſtrahit̄ ab actōe.Cū igitur
in infirmis ſit vehemēs dolor in ſenſu impedit̄ libe
rū arbitriū a iudicio diſcretiōis peccatoꝝ.Et ħ mo-
do intelligit: vnde dicit ꝙ querendū eſt tēpus qū li-
be.arbi.ſupple expeditū:nō impeditū a violētia mor
bi dolor ſenſibile.

Arti. V E **Quid ſit ignis purgatorij an corporeꝰ vel ſpiritualis.**

Einde querit̄ de hoc qꝺ dicit ibi [Priꝰ pur-
d gandus eſt igne purgatiōis ⁊c̄.].ſ.e. Que
runt̄ autē hic in principio duo de igne pur-
Arguit̄ ꝓ gatorio.ſ.quid ſit ī re ⁊ vbi ſit ſm locū. Ad primū
hoꝝ ſic procedit̄: Ignis corporis eſt nomē :ergo vi-
2o detur ꝙ ignis corporis ſit ignis purgatoriꝰ. Pre
terea multi ſancti dicūt ꝙ ignis inferni corporeꝰ eſt:
3o ergo ⁊ ignis purgatorij vt videt̄. Itē Gregorius
Ignis gehenne corporalis eſt qui corporalit̄ malos
4o. exurit. Itē Augꝰ Cur nō dicamꝰ q̄uis mirū: ve-
ris tm̄ modis etiā ſpiritꝰ incorporeos poſſe pena cor
poral' ignis affligi ſi ſpiritꝰ hoīm: q̄uis īcorporei nō
poterūt includi corporalibus mēbris. Itē Augꝰ 5o
xxj.de ciui. dei. Gehēna que ſtagnū ignis ⁊ ſulphu-
ris dicta eſt corporeus ignis erit. Ex his colligit̄
ꝙ ſit ignis corporeꝰ cruciās animas. Cū igit̄ vna ra
tio ſit de igne inferni ⁊ purgatorij videt̄ ꝙ ignis pur 6o
gatorij ſit corporeꝰ Si ſi dicat̄ ꝙ ſit īcorporeꝰ videt̄ ſeq̄
incōueniēs. Dic ei Ariſto. ⁊ ꝓbat in q̄rto eth. ꝙ dele
ctatio oīo ſpūal' nō hꝫ ꝯriū:nec eſt medicina: ſed de-
lectatio futura eſt oīno ſpiritualis:ergo nō habet cō
trariū:ergo nō habet aliquid cōtrariū agēs ad triſti-
ciā:ſi igit̄ ignis ille ſit tm̄ ſpiritualis nō aget ad ꝯtri
ſtationē: ⁊ tūc ibi puniti nō cōtriſtarent̄: ⁊ hoc eſt fal 7o
ſum. Adhuc ſpiritualia pure ſeperata ſunt a mo-
tu ⁊ a materia:ſed oīs cōtrarietas eſt cū motu ⁊ ma-
teria:ergo in ſpiritualibꝫ nō eſt ꝯtrarietas: ergo nec
actio ꝯtrarietatis alicuiꝰ:ſed oīs pena eſt ex agente
cōtrario:ergo in talibus nulla eſt pena. Si ergo de
tur ꝙ ſit ignis pure ſpiritualis videt̄ ꝙ nullo modo
ſit afflictiuꝰ : ⁊ hoc hereſis eſt: ergo neceſſe eſt eū po-
nere corporalē. Uel adhuc nulla ſubſtātia inquātū
hmōi trāſmutabilis eſt:vt dicit Ariſto. dans exēplū
etiā in igne qui nec agit nec trāſmutat aliq̄d inquā-
tū ſubſtātia eſt:ſi igit̄ agit ⁊ trāſmutat: ħ erit ab aliq̄
qualitate ipſiꝰ ſubſtātie:ergo agens trāſmutādo eſt
ſubſtātia diſpoſita qualitate: cōſtat aūt ꝙ nō omis
qualitas agit:ſed phica ſolū:vt dicūt omnes phi: er
go neceſſariū eſt ꝙ habeat qualitatē phicā. Item 8o
nec oīs q̄litas phica agit:ſed cōtingit cōtrariū acti-
uū eſſe:ergo neceſſe eſt talē cōtrarietatē habere :oīs
autē talis ſubſtātia eſt corporea:igitur tranſmutās
⁊ agēs omne corporeū eſt:ſed ignis purgatorij agit
trāſmutādo ⁊ puniēdo:nō eīm eſt pena niſi per imu-
tationē ꝑ atiētis :ergo videtur ꝙ ignis purgatorij ſit
corporeꝰ. Sed ſi hoc dicat̄ obiicitur in ꝯriū ꝑmo In ꝯriū ꝓ
per auctoritates: ⁊ poſtea per ratiōes. Dicit ei Gre- ꝑ auctorita
go. in moralibus lib. xx. circa finē: Ignis corporeꝰ tem.
vt eē ignis valeat corporeis indiget fomētis qui cū
neceſſe ſit vt ſeruet̄ per indigeſta ligna nutrit̄ ꝓcul
dubio/nec valet niſi ſuccēſus eē ⁊ refectꝰ ſubſiſtere.
E cōtra autē ignis gehēne cū ſit incorporeꝰ in ſemet
ipſo reprobos exurit/nec ſtudio humano ſuccēditur
nec lignis nutrit̄:ſed ſemel creatꝰ durat inextingui-
bilis: ⁊ ſuccēſione nō indiget/nec ardore caret. Ex ħ
expreſſe habet̄ ꝙ nec corporalis eſt/nec ad modū cor
porei fouet̄ ⁊ nutrit̄. Itē in eodē Si ſtridores dē 2o
tium fletus oculorū ſpiritualiter accipiamus: flam-
mas quoqꝫ tormentorū in ipīs nō q̄ corporales:ſed 3o
ſpirituales credere debemus. Itē Augꝰ de ciui.
dei. xxj. dicere talē fuiſſe illā flāmā in q̄ diues crucia
batur q̄les oculi quos leuauit quādo Lazarū vidit
q̄lis lingua cui humorē deſiderauit infundi qualis
digitus Lazari de quo fieri id poſtulauit:ſed cōſtat
ꝙ mēbra illa nō fuerūt corporalia:ſed ſpiritualia: er
go videt̄ ꝙ nec flāma fuit corporalis:ergo nec ignis 4o
purgatoriꝰ vt videt̄. Itē Dam̄. in vltio capl'o libri
ſui. Ignis autē iſte nō eſt corporeꝰ :ſed qualis vtiqꝫ Sc̄do per
deus nouit. Per rationē autē obiicit̄ ſic: oē agēs rōnē.
⁊ patiēs cū tranſmutatiōe cōueniūt in materia vt di
cit Boetiꝰ in lib. de duabus naturis in vna ꝑſona
chriſti:ſed ignis purgatorij ⁊ anima purgāda ſe ha-
bent ſicut agens ⁊ patiens ſecundum trāſmutatum
ergo cōmunicāt in materia:ſed anima aut nō eſt de
materia/aut nō eſt de materia corporali:ergo videt̄
ꝙ ignis ille ſit de materia:licet nō ſit de materia cor-

6o poꝛali:ergo nõ eſt coꝛpoꝛe⁹. Adhuc auctoꝛ ſex pͥn cipioꝝ dicit ꝙ impoſſibile eſt nõ coꝛp⁹ coꝛpoꝛe moueri:ſed anima non eſt coꝛpus: ergo non mouetur a coꝛpoꝛe:ſed mouetur ꝛ trãſmutatur ab igne purgatoꝛio:ergo ignis purgatoꝛius non eſt coꝛpus: ergo nec coꝛpoꝛeus: quia cõſtat ꝙ ſine quãtitate eſt ignis ille quicũqꝫ ſit:hec autẽ vſqꝫ ad tractatũ de reſurrectione ꝓ obiectis ſufficiãt:qꝛ ibi de hoc querẽdi iterũ

Solõ erit locus. Reſpõſio omnes ſancti diſputãtes de iſta queſtiõe dicũt ꝙ ea que dicũt volũt accipi ſine ſu percilio aſſertõis ſue. Ita etiã ego dico q̃lis ſit ignis purgatoꝛij nõ arbitroꝛ quẽq̃ ſcire niſi cui de⁹ reuelauit. vtrũ aũt ſit pertinebit ad ſeq̄ntẽ diſtĩctionẽ inq̄rere. De hoc autẽ qđ hic queſitũ eſt dicendũ videt̃ ꝙ ſit coꝛpoꝛeus:et puto ꝙ quicũqꝫ attẽdit ſubtilit̃ incõueniẽtia ad que ducũt rões pꝛimo inducte vix inclinabit̃ in aliã opinionẽ niſi ꝙ eſt coꝛpoꝛe⁹. Niſi foꝛte qđ abſit aliquis in hereſim quoꝝdã phoꝝ laberetur vt diceret omnia que de locis penarũ ꝛ penis ſcripta ſunt oĩno friuola ꝛ vana eſſe. Cõſentiẽdo igitur ratiõibus pꝛimo inductis dico ꝙ coꝛpoꝛeus eſt.

Ad id qđ ẽ in 9riũ per auctates. Ad id qđ cõtra obijcit̃ dicendũ ꝙ diſtinguit̃ inter pꝛimũ affligẽs ꝛ pꝛoximũ affligẽs: pꝛimũ enĩ affligens ſpiritualẽ ſubſtantiã ſiue in coꝛpoꝛe ſiue extra coꝛpus coꝛpoꝛeũ eſt:ſed ꝓximũ affligẽs eſt ſpirituale: vt autẽ hoc meli⁹ intelligat̃ ponam⁹ exemplũ:incĩſio enĩ vulnerate manus coꝛpolalis eſt et patitur coꝛp⁹ ꝛ cõpatitur aĩma:pꝛimũ q̄dẽ affligẽs vtriuſqꝫ hoꝝ eſt gladi⁹:ſed cũ anima patiat̃ a paſſiõe coꝛpoꝛis cõſtat ꝙ id qđ facit motũ in affectu triſticie in aĩa ſĩl'itudo vulneris eſt appꝛehẽſa vt cõtraria cõiunctio ſꝫm autẽ ꝙ talis ſĩl'itudo eſt anĩe ſpiritualis eſt:ꝛ ita pꝛoximũ affligens animã eſt ſpirituale. Ita dico in purgatoꝛio ꝙ pꝛimũ affligẽs eſt ignis coꝛpoꝛe⁹ habens vim affligẽdi ſpiritũ ex eo ꝙ eſt inſtrumẽtũ diuine iuſticie vindicãtis iniquitatẽ. Et pꝛoximũ affligens eſt ſĩl'itudo ignis recepta ab aĩabus punitis ꝓ ut eſt inſtrumẽtũ iuſticie vindicãtis peccatũ cui ipſa aĩa pꝛo volũtate ſe ſubdidit:hoc autẽ in tractatu de reſurrectiõe magis diſcutiet̃:hec autẽ videt̃ eſſe ſententia Grego. in lib. quarto dyalogoꝝ vbi ſic dicit: Hoc eſt eis ĩ igne ardere qđ eſt ignẽ videre trahẽtes ab ignibꝫ penã/nõ dantes ignibꝫ vitã. Dicẽdũ ergo ad pꝛimũ:ꝙ Grego. loquit̃ de ĩmediate affligẽte:ꝛ nõ de affligẽte pꝛimo:ꝛ eodẽ mõ ad oẽs ſequẽtes au

Ad quintũ qđ eſt ꝑ rationem ctoꝛitates dicẽdũ eſt. Ad id autẽ qđ obijcit̃ ꝑ rõnẽ dicẽdũ ꝙ illa ꝓpoſitio intelligit̃ de agentibꝫ ꝛ patiẽtibꝫ phiᷓce:aĩa autẽ patit̃ ab igne purgatoꝛio habẽte vim ex eo qđ eſt coꝛp⁹ exiſtẽs inſtrumẽtũ diuĩe iuſticie:ꝛ hec eſt alia vis caloꝛis q̃ꝫ naturalis vis caloꝛis tm̃:hui⁹ autẽ exemplũ eſt ꝙ caloꝛ ſꝫm phm̃ igne⁹ eſt ꝛ tñ ſꝫm ꝙ eſt inſtrumẽtũ anĩe regẽtis coꝛp⁹ nõ agit actione ignis tm̃:qꝛ ſic incineraret:ſed actione viuifica anime vt videm⁹ digerẽdo aſſimulat carni ꝛ oſſi ꝛ neruo ſicut dicit Ariſto. in ſecũdo de aĩa loquẽs contra opinionẽ que dicebat ꝙ ageret in vi ignis tm̃. A ſimili videt̃ dicẽdũ de caloꝛe ignis purgatoꝛij ꝙ inquantũ mouet̃ a virtute iuſticie vindicantis habet vim puniẽdi animas incoꝛpoꝛeas que oꝛdinẽ ſue dignitatis vel irrecupabiliter vel recuperabiliter amiſerunt ſicut exiſtẽtes in inferno irrecupabiliter ꝛ exi

Ad ſextũ ſtentes in purgatoꝛio recuperabilit̃ amiſerũt. Ad aliud dicendũ ꝙ hoc intelligit̃ de oĩno motu coꝛpoꝛeo ꝛ phico ſicut dictũ eſt. In alijs etiã naturis falſum eſt:qꝛ coꝛpus mouet̃ ab immobili ꝛ incoꝛpoꝛeo pꝛimo:ꝛ hoc expꝛ̄ſſius pꝛobabit̃ in diſtin. xl.

In quo loco ſit purgatoꝛiũ. Arti. VI.

F
Secũdo querit̃ vbi ſit: videt̃ enĩ ꝙ hic in terra. Dicit enĩ Grego. in quarto dyalogoꝝ ꝙ Arguit̃ pͦ pascaſi⁹ in loco termaꝝ vbi ex cõſilio medicoꝝ parabat ſe ad balneũ Capuan⁹ ep̃s ſtabat paratus ad obſequiũ:ꝛ iã moꝛtu⁹ fuit Paſcaſi⁹:ꝛ ibi exhibuit obſequiũ vt induceret epiſcopũ illũ q̄ ſanctus erat ad intercedẽdũ pꝛo eo:ergo videt̃ ꝙ hic iuxta nos aliqui puniant̃. Adhuc hoc expꝛeſſe ibidẽ 2o
dicit Grego. Adhuc per rationẽ videt̃ idẽ: qꝛ per 3o
que quis peccat:ꝑ hec ꝛ puniet̃:ſꝫ peccat̃ per ea que ſunt hic iuxta nos:ergo ꝑ eadẽ puniet̃:ſꝫ per iſta nõ põt puniri niſi exiſtẽs iuxta nos hic nobiſcũ:igit̃ puniũtur aliqui hic iuxta nos. Adhuc in vita beati 4o
Patricij legit̃ ꝙ impetrauit vt quidã in hibernia loco quodã punirent̃ vice purgatoꝛij:ergo videt̃ ꝙ a ſimili alij in ſuis locis puniri poſſint. Sed contra In 9riũ pͦ
nõ eſt idẽ loc⁹ pꝛemij ꝛ meriti::ſed hic eſt locus meriti:ergo hic nõ eſt lo c⁹ pꝛemij:ſed recipiũt in purgatoꝛio digna pꝛo meritis:ergo videt̃ ꝙ ignis purgatoꝛius hic nõ ſit. Itẽ Grego. videt̃ velle ꝙ idẽ ſit 2o
ignis gehẽne ꝛ purgatoꝛij:ſꝫ idẽ ignis eſt in eodẽ loco:igit̃ in eodẽ loco eſt gehẽna ꝛ purgatoꝛiũ:ſed gehẽna eſt ſub terra ꝛ nõ hic ſꝫm ꝙ dicere vident̃ ſancti ergo purgatoꝛiũ nõ eſt hic:ſed ſub terra. Idẽ pꝛo- 3o
bat Grego. in quarto dyalogoꝝ ꝑ cõpoſitionẽ nominis:qꝛ ĩ depꝛeſſioꝛi parte dicit̃:ergo neceſſe eſt ꝙ ſit ſub terra:ſed pars inferni eſt purgatoꝛiũ vt dicũt ſancti ꝛ magiſtri:ergo eſt ſub terra ꝛ nõ hic. Solu- Solõ
tio dicendũ eſt ꝙ in hac queſtiõe nihil aſſerendũ eſt. Et ideo ſine p̄iudicio dico ꝙ purgatoꝛi⁹ alius eſt ex oꝛdine iuſticie determinãtis locũ penitẽtie ei q̄ ĩ culpa eſt ꝛ ad plenũ nõ ſatiſfecit:ꝛ alius ex diſpenſatione:pꝛimo modo nõ eſt niſi vn⁹ loc⁹ purgatoꝛij quem puto eſſe ſuperioꝛẽ partẽ inferni habentẽ in ſe affligens ad purgationẽ cũ aliqua cõſolatiõe ſpei de futura ꝑ miſericoꝛdiã liberatiõe. Ex diſpenſatiõe aũt ſunt multa loca purgatoꝛia. Et diſpẽſatio hec qñqꝫ fit ꝓpter viuos:qñqꝫ ꝓpter moꝛtuos:licet multis de cauſis fiat: tñ cauſa triplex ĩ vita ſctõꝝ qñqꝫ frequẽti⁹ occurrit. ſ. meritũ demõſtrãdũ in aliq̄ h rogãte:ſic fuit qđ legit̃ de Patricio q̄ rogauit vt quidã ibi punirẽt̃. Aliqua eſt fides de penis moꝛtuoꝝ:ꝛ ideo vt dicit Grego. oſtẽdunt̃ hic circa nos aliqui puniri vt idẽ de alijs p̄ſumam⁹ de quoꝝ cõſtat pena cũ cauſa cõſtat de eoꝝ cõſili culpa. Tertia cauſa fuit in Paſcaſio q̄ fecerat miraculũ curãdo quẽdã demoniacũ: q̄ feretrũ ei⁹ tetigerat:ꝛ tñ habuit pctm̃ qđ vt pctm̃ eſſe oſtenderet̃:qꝛ. ſ. ignoꝛãs ꝛ deceptus eſt in quoꝝdã cõſpirationẽ que zelo iuſticie fieri videbat̃ cõſenſerat:iõ apparuit ſãcto epiſcopo capuane ciuitatis ꝛ ibidẽ puniri oñdebat̃. Et per h pꝫ ſolutio ad oĩa p̄ter vnũ. ſ. id per que quis peccat ꝛc̃. Ad hoc dicen- Ad ſecũduꝫ ſpecialiter
dũ ꝙ intelligit̃ per oĩa in ſĩl'i quo ad penas eternas ꝛ vt frequẽter ita cõtingit in penis tẽpoꝛalibꝫ. Et de illis loquitur liber ſapiẽtie q̄ hoc dicit: Sicut enĩ peccauerũt egyptij in aqua in flumine pꝛoijcientes pueros hebꝛeoꝝ:ita per aquã puniti ſunt flumine bulliente ranas ꝛ mari ſubmergẽte eos. ꝛ ſicut peccauerunt ſanguinem innocentẽ fundendo:ita etiã puniti ſunt in hoc ꝙ ſanguinẽ ꝓpinauit eis fluui⁹ ꝑ potu.

Art. VII. **An ignis purgatoriꝰ ſit eternus vl̃ tpalis.**
B Einde q̄rit̃ de hoc qꝺ dicit in littera: Ignis
ꝺ licet eternꝰ nō ſit tñ mō grauis eſt ⁊c̄. Que
ritur autē hic vtrū purgatoriꝰ ſit eternus vel
Arguit̃ p° tēporalis. Et videt̃ ꝙ eternus: quia dicit Grego. ꝙ
ſicut in fornace ſub eodē igne auꝝ rutilat ⁊ palea fu
mat: ita in inferno ſub eodē igne dānatus cremat̃ ⁊
electꝰ purgat̃: ſed inferni ignis eſt perpetuꝰ: ergo et
2° ignis purgatoriȷ̄ vt videt̃. Itē ad idē vltimi iudi
ciȷ̄ ignis inuoluet vt carbones reprobos ⁊ nunq̄ȝ fi
nitur in eis: ⁊ purgabit qꝺ criminale erit in electis:
ergo videtur eſſe ſimile de igne purgatoriȷ̄ ⁊ geben
ne: ergo videtur ꝙ nō finitur: ergo eſt perpetuus.
In ꝯriū p° Sed in cōtrariū eſt hoc qꝺ hic in littera dicitur.
2° Item cuius actꝰ ⁊ finis finibilia ſunt ipſum fini
bile eſt: vel erit inutile: ſed actꝰ ⁊ finis purgatoriȷ̄ fi
nibilia ſunt: ergo ipſe finit̃ vel erit inutilis: ſed nihil
remanebit inutile in opibus diuinis: ergo ip̄e nō re
3° manebit vt videt̃. Adhuc oīa elemēta que mō ſer
uiūt homini finē accipiūt ſm hūc ſtatū: ⁊ erūt ī alio
ſtatu in quo laboris ſui accipiēt premiū: ergo ⁊ illa q̄
ſeruiūt homini extra mūdū: ſed purgatoriꝰ ignis ſer
uit homini: ergo erit in alio ſtatu in quo premiabit̃
Solo ⁊ finiet̃ ſm ſtatū purgādi. Reſpōſio dicendū mihi
videt̃ ſine preiudicio ꝙ ignis purgatorius finibilis
eſt ſm rationē purgatoriā: ſȝ nō eſt finibilis ſm ſub
ſtantiā: q̄ꝛ puto ꝙ idē eſt in ſpecie ignis cū igne infer
ni: ſicut videt̃ velle Grego qꝺ ergo primo probat̃ ꝙ
ſit perpetuꝰ ſm ſubſtantiā ignis in qua cōuenit cuȝ
igne inferni videt̃ cōcedendū: q̄ꝛ omnes obiectiōes
Ad primuȝ ꝑ hūc modū ꝓcedunt. Ad id autē qꝺ primo in con
obiectū. trariū obȷ̄cit̃ dicendū ꝙ in veritate hec obiectio non
ꝓbat niſi finibilē ſm hūc vſum in quo iā eſt: ⁊ hoc cō
ceditur: ⁊ erit tūc ad aliū vſum: q̄ꝛ erit ad cremandū
Ad ſecūdū. dānandos. Ad aliud dicendū videt̃ ſine p̄iudicio
ꝙ hoc intelligit̃ de ſeruiētibꝫ homini ſm ſtatū meri
ti: ſed ignis purgatoriꝰ nō ſeruit homini ad hūc ſta
tū: vnde videt̃ mihi dicendū ꝙ ſicut in ſtatu gr̄e pu
rū eſt cū impuro peccati ⁊ pena: ita ī ſeruiētibꝫ elemē
tis ⁊ elemētatis ad ſtatū gratie purū eſt permixtum
cū impuro ⁊ innouatiōe purū faciens ad iocundita
tē ſeperabit̃ ſurſum ad locū elementoꝝ ſupra circu
lū terre: impuꝝ autē deſcēdet deorſum ſub triſtē or
C bē terre in centrū: ſed in his que ſunt precedētia ſta
tū impuritatis nihil ponit̃ eſſe impurū: ⁊ iō nūq̄ȝ ta
lia innouabunt̃: ſed manebūt punientia dānatos.
Et per hoc patet ſolutio ad totū.

Arti. VIII. **An pena purgatoriȷ̄ excellat omnē penaȝ**
D **quā q̄s paſſus eſt aut pati p̄t in hac vita.**
Einde querit̃ de hoc qꝺ dicit ibi [Excellit ei
ꝺ omnē penā quā vn q̄ȝ paſſus ſit aliquis ī hac
vita ⁊c̄.]. ſ. f Videt̃ eñ ꝙ falſum ſit qꝺ di
Arguit̃ p° cit: q̄ꝛ quāto aliq̄d magis cōiunctū agenti tanto ma
gis ſentit penā in paſſione ſi ſenſum habeat: ſed ma
gis eſt paſſibile cōpoſitū ex ꝯtrariȷ̄s animatū q̄ȝ ſim
plex ⁊ incōpoſitū ſpirituale ex cōtrariȷ̄s nō cōpoſitū
ergo magis penā ſentit ꝯiunctū agenti in ip̄m: ſȝ cor
pus in via eſt ita cōpoſitū: ergo magis punit̃ hic ali
quis in iſta vita q̄ȝ puniat̃ in anima poſt mortē: ⁊ ita
2° videt̃ falſum dicere. Adhuc maior eſt paſſio trāſ
mutans ⁊ abȷ̄ciēs a ſubſtātia q̄ȝ tranſmutās ⁊ non
abȷ̄ciēs: paſſio huiꝰ vite eſt trāſmutās ⁊ abȷ̄ciens a
ſubſtātia: alteriꝰ autē vite eſt trāſmutās ⁊ nō abȷ̄ci
ens: ergo maior eſt pena iſta q̄ȝ illa. Adhuc quorū 3°
cūq̄ȝ actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ maior eſt cōtrarietas: horū
paſſio eſt cū maiori ſenſu pene: ſed cōtrarioꝝ actiuo
rū ⁊ paſſiuoꝝ eſt maior cōtrarietas in via q̄ȝ in pur
gatorio ergo ⁊c̄. ⁊ ſic iterū falſum eſt qꝺ dicit. Ad 4°
huc qꝺ cūq̄ȝ patiēs magis ſm vnā rationē ſuſceptibi
le eſt forme agētis magis ſentit actionē eiꝰ cuiꝰ ſen
ſum habet: ſȝ magis corporeū patiēs ſuſceptibile eſt
ſpeciei ignis ſm rationē ignis q̄ȝ in corporeū: ḡ ma
gis ſentit paſſionē eius q̄ȝ incorporeū: prima proba
tur ex hoc ꝙ paſſio ⁊ actio tota ſunt ad hoc vt patiēs
ſuſcipiat ſpeciē agētis quantū poteſt: ſecundū proba
tur ex hoc ꝙ caliditas ignis diſponit corpꝰ vt dicat̃
⁊ ſit calidū: aīam autē calidā dicere ridiculū videt̃.
Adhuc autē theologice cōtra litterā ſic obȷ̄citur: 5°
Deus nullū punit vltra cōdignū: ergo nec venialit̃
peccantē. ſed veniali peccato minima pena debetur
in vita iſta ⁊ minor multis penis tēporalibus: ergo
minori pena etiā punit̃ ibi: ergo nō maiori q̄ȝ ſit ali
qua pena preſens: ſed debetur ei purgatoria: ḡ pur
gatoria nō eſt maior omni pena preſenti: ⁊ ſic falſum
eſt qꝺ dicit. Adhuc mortale peccatū ⁊ veniale im 6°
proportionabilia ſunt: ſed mortale ſufficiēter punit̃
tēporali pena: ergo veniali debetur ī infinitū minor
nō ergo punit̃ pena que ſit maior omni tēporali pe
na: ſȝ punitur purgatoria que eſt maior omni pena
tēporali. Adhuc beatus Grego. dicit ꝙ quedam 7°
anime nō ſunt punite niſi in vmbra quadā ad tēpus
permanētes: hoc autē nō eſt grauius omni pena tē
porali: ergo videt̃ ꝙ nō ſit generale qꝺ dicit. Re Solo
ſponſio dicendū videt̃ ſicut dicit littera ſimplicit̃ ꝙ
pena purgatoriȷ̄ etiā mīma maior ē in triſticia q̄ȝ aliq̄
pena corꝑalis huiꝰ mūdi eſſe poſſit: hoc autē qualit̃
ſit p̄t videri. Exuta eñ aīa a corpore aīa deſiderat
ſūmū bonū: ſicut obiectū beatitudinis per modū il
lū quo deſiderat res perfecta ſuū locū extra ſuū locū
exiſtēs: ⁊ hoc videt̃ ex verbis Grego. in quarto dya
logoꝝ vbi dicit ꝙ anime proprȷ̄s viribus poſt mor
tē eleuant̃: vel meritis deprimunt̃. Unde ſi triſticia
cauſat̃ ex abſentia ſūme delectabilis vt dicit ph̄s ex
abſentia ſūme delectabilis rei ⁊ ſūme deſiderati cau
ſabitur maxima triſticia. Et cū ſanitas vel vita vel
iocūditas ſenſus in hac vita nullā habeāt cōparatio
nē ad ſūmū bonū qꝺ eſt felicitas beatorū nullā com
paratiōnē habebūt auferētia delectantia in hac vita
ad auferētia vel differētia delectabile qꝺ eſt in alte
ra vita. Et ideo triſticia alteriꝰ vite incōparabiliter
maior eſt q̄ȝ ſit aliqua triſticia in preſenti vita. Si
autē obȷ̄cias ꝙ dānati non deſiderāt ſūmū bonū di
cendū ꝙ hoc falſum eſt: imo etiā demones deſiderāt
ſūmū bonū ⁊ optimū vt dicit Dyoniſiꝰ: ſed qualiter
deſiderēt alterius eſt negociȷ̄: ſed hec dicta ſufficiūt
ad oſtendendū ꝙ triſticia ſit incōparabilis triſticie:
⁊ ꝙ ꝯſequētia valeat expreſſe colligit̃ ex. x. ecth. vbi
ſimili cōſequentia probat ph̄us delectatiōes intelle
ctuales eſſe in infinitū magis delectabiles q̄ȝ corpo
rales que ſunt in ſenſu: hoc autē habito reſpondeat̃
ad primū dicēdo ꝙ prima ꝓpoſitio ſimpliciter ⁊ vni Ad primuȝ
uerſaliter eſt vera. Secūda autē habet inſtantiā: q̄ꝛ
paſſibile dupliciter dicit̃: ſcȝ extra: ⁊ ſic illa ꝓpoſitio
eſt vera. Dicitur etiā magis paſſibile ex ordine diui
ne iuſticie corripiētis errata per penas: ⁊ ſic magis
paſſibile eſt qꝺ ſe peccatis magis paſſibile fecit: ⁊ ſic
habet inſtantiā in animabus ⁊ angelis per peccatū

Ad ſecūdū. deſtitutis. Ad aliud dicendū ꝙ maior paſſio dici
tur dupliciter: ſcꝫ magis affligēs ⁊ magis de ſpecie
agētis recipiens. Primo modo nō eſt vera ꝓpoſitio
prima ſi etiā in vita ponat̃ aliquis ſic pati ꝙ maneat
in cōplexiōe ⁊ cōpoſitiōe membroꝝ: ⁊ cum iaceat in
igne ille plus affligit̃ q̃ꝫ aliꝰ cui abijcit̃ de ſubſtātia:
q͛ in primo ſenſus manet vnus ⁊ integer ⁊ excellē
ter ſentit imutans ipm. In ſecūdo autē poſt modicū
mortificatur ſenſus: ⁊ tūc minus dolet ⁊ poſt paruū
tēpus moritur ⁊ nihil dolet: vnde illo modo falſa eſt
ꝓpoſitio: ſed ſecūdo modo vera eſt q͛ quāto plus re
cipit de ſpecie ⁊ ꝓprietatibus agētis: tāto plus abij
Ad tertiū citur de ſpecie ⁊ ꝓprietatibus ſuis ꝓprijs. Ad ali
ud dicendū ꝙ anime ⁊ ignis eſt cōtrarietas hoc mō
quo cōtrarietates ſunt in moralibus: ſicut iniquita
ti / furti / vel latrocinij cōtrariat̃ rectitudo ſuſpēdij vł
decollatiōis: pena em̄ corrigēs habet effectū cōtra
riū culpe deordināti naturā: vñ anima rōnalis que
pretergreſſa eſt ordinē ſue dignitatis ab omnipotē
te iudice ſubdit̃ nature inferiori ſe: ſcꝫ igni nō habēti
vim ignis noſtri: ſed vim ſui motoris qui eſt iuſticia
vīdicās: qđ per peccata admiſſum eſt que culpa de
formior eſt q̃ꝫ cōtrarietas naturalis: ⁊ ideo magꝭ pu
nitur: ⁊ maior eſt actio in animā ſm quātitatē affli
ctionis q̃ꝫ ſit in aliqđ corpus animatū ante mortē.
Ad quartū Ad aliud dicendū ꝙ ſpecies ignis agentis eſt du
plex: ſicut etiā ſpecies caloris naturalis ſm ei ꝙ eſt
calor ignis / igneitas eſt ſpēs eius: ſm autē ꝙ motꝰ
deriuatꝰ ab anima: calor eſt ſpecies eius ⁊ nō forma
⁊ hmōi. Ita dico đ igne inferni ꝙ ſm ſuā naturā ha
bet ſpeciē quā nō imprimit anime: ⁊ ideo anima nō
dicit̃ calida: ſed ſm ꝙ eſt inſtrumentū iuſticie vindi
cantis habet aliā ſpeciē quā puto eē afflictionē ex ca
lore eius qui deliquit: ⁊ hāc imprimit anime delin
quēti: ⁊ ideo nō puto animā eſſe calidā: ſed ineſtima
biliter affligi ex calido: ⁊ huiꝰ ſpeciei aīma exuta ma
gis ſuſceptibił eſt q̃ꝫ aliqđ animatū in vita iſta. No
ta autē ꝙ quidā hic alias ratiōes iſtius aſſignāt qđ
dicit Augꝰ ſicut verbi gratia ꝙ anima plus patiat̃
poſt mortē q̃ꝫ ante: q͛ illa paſſio eſt aliūde: ⁊ ita tota
venit ſuꝑ eā. Itē plus eſt pati ꝑ ſe q̃ꝫ cōpati. In cor
pore autē cōpatit̃ tm̄: ſed poſt mortē patitur. Itē q͛
hic aliquo modo volūtarie: ibi autē oīno inuolūta
rie. Et hmōi tangūt ratiōes que magis ridiculoſe ⁊
vulgares ſunt q̃ꝫ vere: q͛ iſta que inducūt nō ſunt ra
tiones vere ⁊ magis paſſiōis in ſpirituali ſubſtātia:
ſed potius minoris vel etiā nullius: ⁊ ideo ad ſupra
Ad quintū dicta recurrendū eſt. Ad id autē qđ obijcitur ex or
dine iuſticie diuine dicendū ꝙ veniale duplex eſt ſm
beatū Grego. in quarto dyalogoꝝ vbi loquitur de
purgatorio: exēplificat de ocioſo: tamē nec deus pu
nit vltra cōdignū: q͛ veniale ex euētu mutatum eſt
per miſericordiā in tale ꝙ pena ſit delebile: ⁊ hec ſem
per eſt miſericordia: ⁊ circa cōdignū puniēs vbicūqꝫ
puniatur: ſed qđ ibi fortius ⁊ hic minus puto eſſe ex
mutatiōe ſtatus: ⁊ hoc per accidens. Eſt autē acrior
pena in illis ratiōibus que īuuunt̃ in ſoluēdo: ⁊ in
principio ſolutōis. In qualibet em̄ ſolutiōe vna rō
acrioris pene īuuit̃. Veniale aūt ex genere eſt diſpo
ſitio ad mortale ⁊ ad auerſionē: ⁊ ideo etiā ſibi debe
Ad ſextū tur pena minor hic: ⁊ maior ibi rōne dicta. Ad ali
ud dicendū ꝙ mortale manēs mortale nō expiat̃ pe
na aliqua: ⁊ ideo ſi intelligit̃ obiectio de illo tūc pri
ma ꝓpoſitio eſt falſa: ſꝫ mortale ꝑ euentū factū venia
le expiatur pena: ſꝫ tūc fit ꝓportiōabile veniali ex ge
nere ⁊ tūc ſequit̃ cōcluſio. Ad id qđ obijcit̃ de di Ad 7m.
ctis beati Gregorij dicendū ꝙ nō eſt illa pena: ſꝫ in
quantū eſt dilatiua glorie ſūme deſiderate ipſa fert
maiorē triſticiā q̃ꝫ illud qđ auf[e]rt ſanitatē ⁊ vitā i cor
pore iſto ⁊ rō huiꝰ in principio ſołonis patuit.

De his qui hic penitentiam nō complent.

Si vero querit̃ de illis qui in hac vita penitē
tiā nō cōplent vtrū trāſituri ſint per ignē pur
gatorij: vt ibi cōpleāt qđ hic minus fecerūt:
idē dicimus ⁊ de iſtis eſſe ſentiēdū ⁊ de his
qui i extremis penitēt. Si em̄ tāta fuerit cor
dis cōtritio ⁊ delicti exprobratio: vt ſuffici
at ad puniēdū peccatū: liberi ab alijs penis
tranſeunt ad vitā: ⁊ ſi inexpleta fuerit pnīa:
q͛ perfecte penituerūt ⁊ ingemuerūt corde.
Qui vero nō adeo cōterunt̃ corde ⁊ ingemi
ſcunt ꝓ peccato: ſi ante expletionē pnīe diſ
ceſſerint: ignē purgatoriū ſentient: ⁊ grauiꝰ
punient̃ q̃ꝫ ſi hic īpleſſent penitentiā. Horrē a
dū eſt em̄ incidere in manꝰ dei viuentis. De
us em̄ cū ſit miſericors ⁊ iuſtus: ex miſericor
dia penitēti ignoſcit: nō reſeruans peccatū
ad penā eternā. Ex iuſticia vero īpunitū nō
dimittit delictū: aut em̄ punit homo aut deꝰ
homo autē punit penitēdo: deus autē penā
exigēdo. Et eſt penitētia interior ⁊ exterior
Si ergo interior penitudo fuerit tanta vt ſit
ſufficiens vltio pecccati deus qui hoc nouit
ab illo qui taliter penitet vlterius penā non
exigit. Si vero interior penitudo nō ſufficit
in vindictā peccati nec exterior pnīa implet̃
deꝰ q̇ modos ⁊ mēſuras pctōꝝ ⁊ penaꝝ nouit
addit penā ſufficientē. Studeat ergo quiſqꝫ
ſic delicta corrigere vt poſt mortē nō oporte
at penā tolerare. Quedā em̄ peccata morta b
lia in penitētia fiunt venialia: nō tamē mox
ſanantur. Sepe em̄ infirmus moreret̃ ſi non
medicaret̃: nō tamē ſtatim medicatus ſana
tur. Languet poſt victurus q̇ prius erat mo
riturus. Qui autē impenitēs moritur: oīno
moritur ⁊ eternaliter cruciat̃. Si enim ſemꝑ c
viueret ſemper peccaret.

An horrendū ſit incidere in manꝰ dei. Arti. IX.

I
Einde q̃rit̃ de h̄ qđ dicit ibi [Horrēdū eſt in
d cidere ⁊c.]. ꝟ. a Cōtra deꝰ ī infinitū eſt ma
gis eſt miſ̄icors q̃ꝫ aliqs homo: ergo minus
horrendū eſt incidere in manus dei q̃ꝫ in manus ho
minū: q͛ multe ſunt miſeratiōes eius: ergo videt̃ ꝙ
falſum dicat in littera. Solutio dicēdū ꝙ in ope Soło
re miſericordie ſuperaltantis iudiciū leuiꝰ eſt incide ad totū ſił.
re in manus dei q̃ꝫ in manꝰ hominis: hoc eſt dū tem
pus eſt miſerēdi ⁊ penitētie: dū autē iuſticias iudica
bit in futuro horrendū eſt incidere in manꝰ dei ma

giſ ꝙ̄ in manꝰ hominis: qꝛ tūc ſicut dicit̄ ꝓuer. 6. Zelus ꝛ furoꝛ viri nō parcet in die vindicte nec acquieſcet cuiuſcꝫ ꝓcibus/nec ſuſcipiet pro redēptione dona plurima. Et per hoc ptꝫ ſolutio.

[Arti. X. K] An veniale peccatū pōt mutari in moꝛtale peccatum.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Quedā et [d] peccata moꝛtalia ꝛc.] .§.b Cōtra ſciūt artifices alchimie ſpecies trāſmutari nō poſſe: ſꝫ diuerſe ſunt ſpecies peccati: veniale ꝛ materiale: ergo vnū nō tranſmutat̄ in aliud. [Solo] Solutio dicēdū ꝙ veniale ex genere nūꝗ̄ fit moꝛtale niſi ꝑ modū ſupꝛa dictū di. xvj. nec moꝛtale fit hoc mō veniale: ſed moꝛtale fit veniale ex euētu. i. venia in pena expiabile eo ꝙ deus delet culpā per ſuā gratiā que facit poſtea ſolubilē reatū.

[Arti. XI. L] An ſi peccatoꝛ ſemꝑ viueret ſꝑ peccaret.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Si em̄ ſem [d] per viueret ſemꝑ peccaret ꝛc.] .§.c. Iſta cōditionalis videt̄ eſſe impoſſibilis: qꝛ cōſequētia nulla eē videt̄: Iſte qui peccauit ſemꝑ viuit: ergo ſemꝑ peccat: poteſt em̄ nō peccare ꝛ tamē ſemper vi- [Solo] uere. Reſpōſio dicendū ꝙ homo eſt ſpiritꝰ vadēs ꝛ nō rediēs: vnde de ſe habꝫ homo ꝙ peccet: ſed de ſe nō habet homo ꝙ reſurgat. Dicendū ergo ad litterā ꝙ ſicut videre ſm ph'm dupliciter dicit̄. ſ. habere viſum ꝛ viſu vti: ita et peccare dicit̄ ad habere peccatū ꝛ vti peccato. Et hoc intelligit̄ ad habere peccatū: qꝛ qui ſemel peccat q̄ntū eſt de ſe ſemꝑ eſt in pctō ꝛ erit: ꝛ ſm hoc cōſequētia eſt bona: ꝛ ita intelligit̄ lr̄a.

De illo cui ſacerdos indiſcretꝰ iniungit paruā penitentiā.

Si vero de illo querit̄ qui ſatiſfactionē iniūctam impleuerit que ignorātia vel negligētia ſacerdotis peccato cōdigna nō fuit vtrū de vita migrans ab omni pena liber ſit? Idē reſpōdeo qđ ſupra de illo qui penitentiā nō cōpleuit dixi: ꝙ ſi tm̄ eſt lamentū interioꝛis doloꝛis vt ſufficiat in vindictā peccati oīno liberatus eſt: ſi vero nō ſufficit doloꝛ interioꝛ ſimul cū pena iniūcta: addet deus penā. Qđ autē interdū ſufficiat doloꝛ interioꝛ ad vindictā peccati: certū documentū habemꝰ [Luc. 23. a] in illo latrone: qui ſola mentis cōtritione et confeſſione ſtatim vt conuerſus fuit paradiſum ingredi meruit. Sed quia diſpēſatores eccleſie cōtritionis quantitatē non perpendunt quibus nō eſt datū intelligere occulta cordiū omnibus leges penitētie conſtituūt tā magis ꝙ̄ minus de pctō dolētibus. Quorū ſtudiū ad hoc ꝓcipue tēdere debet: vt coꝛdis doloꝛē q̄ntū fas eſt cognoſcāt: ꝛ ſm ipſius modū ſatiſfactionē iniūgāt: vnde Augꝰ. In actiōe penitētie vbi tale cōmiſſum eſt vt is qui cōmiſit a chriſti etiā coꝛpoꝛe ſeparet̄: nō tā cōſiderāda eſt mēſura tpis ꝙ̄ doloꝛis. Coꝛ em̄ cōtritū ꝛ humiliatū deꝰ nō deſpicit.

Uerū qꝛ plerūcꝫ doloꝛ alterꝰ coꝛdis occultus eſt alteri: nec ī alioꝝ noticiā niſi ꝑ verba vel alia quecūcꝫ ſigna ꝓcedit: cū ſit coꝛā illo cui dicit̄: Gemitꝰ meꝰ a te nō eſt abſconditꝰ: [ps. 37.] recte cōſtituunt̄ ab his q̄ eccleſijs ꝑſunt tꝑa pnīe vt ſatiſfaciat etiā eccleſie in qua peccata ipſa remittunt̄: extra eā quippe nō remittuntur. Ipſa em̄ ſpiritū ſanctū pignꝰ accepit [1. Coꝛ. 1.] ſine quo nō remittunt̄ vlla pctā. Itē Hiero. [b] Meſurā tpis in agēda pnīa ideo nō ſatis apte pꝛefigunt canones ꝑ vnoquocꝫ crimine: vt de ſingulis dicāt qualiter vnū qđcꝫ emendādū ſit: ſed magis in arbitrio ſacerdotis intelligentis relinquendū ſtatuerūt: qꝛ apud deū non tantū valet mēſura tēpoꝛis quantū doloꝛis. Nec abſtinētia tantū ciboꝛū quātū moꝛtificatio vitioꝛū. Ideocꝫ tēpoꝛa penitētie pro fide ꝛ cōuerſatiōe fideliū penitentiū abbꝛeuiāda ꝑcipiūt: ꝛ ꝑ negligētia ꝓtelāda ꝑ q̄buſdā tñ culpis modi pnīe ſunt īpoſiti.

An qui iniūctā penitentiā nō ꝑfecerit tenebitur illā in purgatoꝛio ꝑficere. [Arti. XII. M]

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Si vo q̄- [d] ratur de illo qui ſatiſfactionē iniūctā nō impleuit. Videt̄ em̄ ꝙ iniuſte agit̄ cū illo ſi deꝰ [Arguit̄ pᵒ] eū punit: fecit em̄ ille qđ dn̄s imperauit Matt. 23. Quecūcꝫ dixerint vobis ſeruate ꝛ facite: ſed iſte fecit quicquid ei ſedēs ſuper cathedrā Moyſi ꝓcepit ergo videt̄ ꝙ in toto ſit abſolutus. [2ᵒ] Adhuc iſte non tenet̄ ſcire taxatiōes penitētiaꝝ: ergo videt̄ ꝙ ſi etiā minoꝛ iniungit̄: ꝛ ipſe cōplet eā ꝙ ignoꝛātia abſoluit a reſiduo: ergo ipſe amplꝰ nō debet puniri in purgatoꝛio. [3ᵒ] Adhuc ſicut ſuperꝰ patuit penitētia iniūgitur nō tm̄ pro quātitate reatus: ſed etiā vt ſit medicina: vn̄ cū coitus ſit maiꝰ peccatū in ſene ꝙ̄ in iuuene: tñ nūꝗ̄ maioꝛ penitētia iniūgitur iuueni ꝙ̄ ſeni: qꝛ maioꝛi indiget medicina moꝛbꝰ ille ī iuuene ꝙ̄ in ſene: ponamus ergo ꝙ talis tm̄ expleat quātū cōpetit ꝓ reatu quē fecit/nec tñ in totū expleat qđ iniūxit ſacerdos. [q̄ſtiūcula.] Et querat̄ vtrū ille cōplebit in purgatoꝛio. [Arguit̄ ꝙ ſic.] Videt̄ ꝙ ſic qꝛ nō impleuit totā pnīam ſibi iniunctā hic: ergo in purgatoꝛio implebit reſiduū ſm ea que dicunt̄ hic in littera. [Arguit̄ ꝙ non] Cōtra ſm quātitatē delicti fit ꝛ plagaꝝ modꝰ: ſed recepit iā penā ſm q̄ntitatē delicti: igit̄ iniuſte ſecū agit̄ ſi amplꝰ punitur.

[Solo] Rn̄ſio ad primū queſitū dicēdū ꝙ ſicut ipſe dicit in littera in purgatoꝛio implebit. [Ad primū] Ad primū cōtra obiectū dicēdū ꝙ ſic intelligit̄: quecūcꝫ dixerint vobis ſm diſcretionē diuini iuris ꝛ peccātis: hic autē nō ſeruat̄ diſcretio iuris diuini. [Ad alia obiecta.] Ad aliud dicēdū ꝙ ignoꝛātia iuris eſt: licet ſit obſcuꝝ ius: qꝛ tenetur ſcire ꝙ ſatiſfactio debet eſſe ꝓpoꝛtionata culpe: ꝛ hec talis ignoꝛātia vt dicit Augꝰ nullū excuſat vt non ardeat: ſed vt minꝰ ardeat excuſare pōt. [Ad queſtiūculā.] Ad id qđ vlterꝰ querit̄ dicēdū ꝙ ſtatim talis euolat quia amplius nō indiget medicina. [Ad obiectū in ꝯtrariū.] Ad obiectū cōtra dōm ꝙ intelligit̄ de iniūctis ad reatū delēdū tm̄.

An latro ſtatim vt conuerſus fuit paradiſum ingredi meruit. [Arti. XIII. N]

Einde queriť de h̄ qđ dicit ibi [Statim vt
d cõuerſus fuit paradiſum ĩgredi meruit ⁊c̄.]
Arguiť p̄o ſ̄.a Cõtra ante aſcenſionē nullus intrauit
celũ niſi latro: qꝛ dicit Mich.2. Ipſe aſcēdit pãdēs
Sol'o iter añ eos: ergo videť ꝙ falſum dicit ĩ littera. Si
forte dicas ꝙ ꝓpoſitio que iacet in littera duplex eſt
ex eo ꝙ li ſtatim pōt determinare illud v̄bũ meruit
Obiectio ⁊ ſic eſt vera vel verbũ ingredi: ⁊ ſic eſt falſa. Con-
tra luc.23. Amē dico tibi hodie mecũ eris in paradi
ſo: ğ videť ꝙ determinat ingredi: ⁊ in hoc ſenſu falſa
Sol'o. fuit: ğ falſa eſt ſimpl'r. Reſpõſio dõm ꝙ tres gñā-
les ſentētie ſunt de paradiſo vt dicit Aug⁹ in princi
pio.xij. ſup geñ. ad litterã. ſ. ꝙ ſit corporalis ꝙ ſit ſpi
ritualis ⁊ ꝙ ſit vtriqꝫ loc⁹. Dicēdũ ergo ꝙ ſpũalis
paradiſus eſt in quo ſancti cũ deo conuerſanť: ⁊ ille
habet tria. ſ. requiē / delitias / obiecta fruētiũ / ⁊ loci
cõgruentiã / qđ eſt celũ empireũ. Et quãtum ad duo
prima latro ſtatim cũ chriſto ingreſſus eſt paradiſũ
poſt mortē. ſ. q̃ ad requiē ⁊ delitias fruitõis. Quan
tũ autē ad tertiũ verũ eſt ꝙ nullus ingreſſus eſt niſi
poſt aſcēſionē. Et ꝑ hoc ptꝫ ſolutio ad totũ.

Arti. XIIII **An mēſura temporis ſatis aperte prefigi-**
D **tur penitētibus a tēpore.**

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi [Menſurã
d tpis in agēda pnia iõ nõ ſatis apte p̄figũt ca-
nones ⁊c̄]. ſ̄.b Vr̄ ei falſũ qđ dic̄ ꝙ canões
deťminãt pnias ſeptēnes ⁊ triēnes ⁊.xl. dieꝝ ⁊ pl⁹
minus vt ptꝫ in decreto: ergo videť ꝙ Hiero. h̄ fal-
Sol'o ſum dicit. Rñſio dicēdũ ſicut ſupra notatũ eſt ꝙ
nũnqꝫ apte preſcribiť regula pnie: ſed tñ tria admi-
nus attēdēda ſunt. ſ. pcti qualitas / cõtritiõis quã-
titas / ⁊ ſtatus penitētis. Canon aũt nõ attēdit niſi
vnũ: ⁊ ideo qđ dicit nõ eſt niſi quaſi exēplare ad diri
gendũ in alijs ad minorandũ ab illo vel illi addēdũ
ſ̄m arbitriũ diſcreti ſacerdotis hec tria ſolēniter ob
ſeruantis.

Qđ morietibus nõ ſit imponē-da ſatiſfactio ſed innoteſcēda.

Solet etiã queri vtrũ ſatiſfactiõis lex mori-
turis ſit imponēda. De quo Theodor⁹ Can
tuarieñ. ep̄us in penitentiali ſuo ſic ait: Ab
infirmis in periculo mortis poſitis: pura in-
a quirēda eſt cõfeſſio pctõrũ: nõ tamē eſt illis
imponēda quãtitas pnie ſed innoteſcenda:
b ⁊ cũ amicorũ orõnibus ⁊ elemoſynarũ largi
tionibus põdus pnie ſubleuãdũ: ſi forte mi-
grauerint. Si vere cõualuerint pnie modũ a
ſacerdote ĩpoſitũ diligēter obſeruēt. Alijs
vero ꝓ qualitate peccati: penitētia decernē
da eſt preſidentiũ arbitrio. Vnde Leo pa-
pa: Tēpore penitudinis habita moderatõe
cõſtituēda ſunt tuo iudicio ꝓut conuerſorũ
animos pſpexeris eſſe deuotos. Pariť etiã
habere debes etatis ſenilis al's ſimul intui-
tũ ⁊ reſpicere periculoꝝ quorũcũqꝫ vel egri
tudinũ neceſſitates.

In neceſſitate nõ eſt negãda pe-nitentia vel reconciliatio.

Sciēdũ etiã ꝙ tpe neceſſitatis nõ eſt negan-
da pnia vel recõciliatio petētibus. Vñ Leo
papa: His q̃ tpe neceſſitatis ⁊ periculi vrgē
tis inſtãtia p̄ſidiũ pnie ⁊ mox recõciliatiõis
implorãt nec ſatiſfactio interdicēda eſt: nec
recõciliatio deneganda: qꝛ miſericordie dei
nec mēſuras poſſum⁹ ponere nec tpa diffini-
re. Qđ ſi ita aliqua egritudie agrrauati ſũt
vt qđ paulo añ poſcebãt ſub p̄ſenti ſignifica-
re nõ valeãt: teſtimonia eis fideliũ circũſtã
tiũ prodeſſe debebũt: ſimulqꝫ pnie ⁊ recon-
ciliationis cõſequanť beneficiũ. Itē Julius
papa: Si p̄ſbyter pniam abnegauerit moriē
tibus: reus erit animarũ: qꝛ dñs ait: cũ con- Ezech .18.
uerſus fuerit tũc ſalu⁹ erit. Vera eñ confeſ- xxvj.q.vj.
ſio vltimo tēpore põt eſſe: qꝛ nõ mõ tpis: ſed ca. cognoui
etiã cordis de⁹ inſpector eſt ſic latro ꝓbat. mus ad fi. Luc.23.

An notificari debeat cõfitēti quãtũ opor- Arti. XV.
teat facere ſ̄m canonē nõ tñ iniũgere. P

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi [Nõ tñ il-
d lis imponēda eſt quãtitas pnie ⁊c̄.]. ſ̄.a.
Videť eñ ꝙ periculũ ſit eis ĩnoteſcere peni- Arguiť ꝙ
tentiã: quia grauis pnia indicat graue peccatũ: ⁊ co non.
gnitũ inducit deſperationē: cũ ergo ſũme cauēdũ ſit
ne infirm⁹ penitēs cadat in deſperationē: videtur ꝙ
pnia nõ ſit innoteſcēda. Ad hoc dicēdũ ꝙ in veri- Sol'o.
tate innoteſcēda eſt: qꝛ bonũ eſt infirmo vt ſue culpe ad totũ
quãtitatē cognoſcat vt ampli⁹ cõterať: tñ ſacerdos
indicare debet infirmo miſ̄icordiã dei cui quaſi ni-
hil eſt multa pctã relaxare: ⁊ eque multa vt pauca:
⁊ tũc nõ cadet in deſꝑationē. Et ꝑ h̄ ptꝫ ſol'o obiecti.

Indulgentia ſiue relaxatõe quid ſit. Arti. XVI.
Q

Einde queriť de rõne hui⁹ qđ dicit [Et cũ
d amicoꝝ orõnib⁹ ⁊ elemoſynaꝝ largitionib⁹
põdus pnie ſubleuandũ ⁊c̄.]. ſ̄.b. Queriť
de relaxatiõib⁹ ſiue penitētijs. Et queruť ſeptē: ſcꝫ
quid ſit relaxatio ſiue indulgētia. Secũdo an vale-
at ⁊ effectũ habeat vel nõ. Tertio cui valeat. Quar-
to vtꝝ valeat dãti v'l h̄ñti dãdi volũtatē. Quito vtꝝ
papa p̄t facere indulgētias in mortali pctõ exiſtēs.
⁊ ei q̃ē ĩ mortali. Sexto vtꝝ ep̄s p̄t facere ĩdulgēti-
as. Septimo ⁊ vltimo vtrũ pleban⁹ põt eas facere Arguiť p̄o
vel abbas ſuis monachis. Ad primũ hoꝝ ſic obij- ꝯtra primã
citur magr̄i diffiniunt relaxationē ſic eſt ſatiſfactio-
nis maioris ĩ minorē cõpetēs ⁊ diſcreta cõmutatio.
Alij ſic: Relaxatio eſt pene tpalis debite ꝑmiſſa di-
minutio. Videť aũt neutra haꝝ cõpetere: qꝛ relaxa-
tio dicit remiſſionē: cõmutatio aũt nõ eſt remiſſio: ſꝫ
exactio alteri⁹ ꝓ illo equalis in quãtitate vel valore
vel vtroqꝫ: ergo relaxatio nõ eſt cõmutatio: ğ mala
diffinitio prima. Adhuc qꝛ nõ ſic vtunť relaxatio 2°
nib⁹ illi quoꝝ intereſt dare relaxatões. Dicũt enim
miſericordiť relaxam⁹ ⁊ nõ ponũt aliq̃d in qđ cõmu
tent: nec vtunť v̄bo cõmutatiõis: ergo videť ꝙ rela
xatio nõ ſit cõmutatio. Adhuc. 2. Coꝝ. 2. relaxatio 3°
nē facit apl's dicēs: Cui aũt aliq̃d donaſti ⁊ ego nã
⁊ ego qđ donaui ꝓpter vos in noīe xp̄i ⁊ planũ eſt h̄
nullã eē cõmutationē: ğ videť ꝙ relaxatio nõ eſt cõ-
mutatio. Adhuc cõmutatio magis eſt volũtatis 4°
qꝫ ptãtis cui⁹ ꝓbatio eſt: qꝛ volũtates cõmutant ho

mines: ꝛ nō habētes poteſtatē: ſed relaxatio magis reſpicit volūtatē: ergo relaxatio nō eſt diffiniēda per
5o cōmutationē. Adhuc ī corꝑalib; nō fit cōmutatio per modū relaxatiōis ſed ꝑ modū remiſſionis: ergo videt̄ ꝙ nec in ſpūalib; ita debeat fieri: ḡ male diffinit̄.
Arg. cōtra ſcōam diffinitionē ſic. Contra ſcōam aūt diffinitionē obijcit̄ ſic: ponamus em̄ ꝙ aliq̄s ſit ſufficient̄ cōtrit⁹ ad culpe ꝛ pene dimiſſionē: cōſtat ꝙ ille nulli⁹ pene eſt debitor: ḡ nō fit ei diminutio aliq̄ pene: ꝛ tñ ſibi pōt fieri relaxatio: ḡ videt̄ ꝙ relaxatio ñ ſit diminutio pene.
In ꝯtrariū pmo. In cōtrariū hui⁹ obijcit̄: q: relaxatio diuina exemplar eſt relaxatiōis eccleſie: ſed omis diuina relaxatio eſt cum cōmutatiōe maioris pene in minorē: ergo ꝛ relaxatio eccleſie debet eſſe huiuſmōi. Prima pꝫ per ſe. Scōa ꝓbat̄ ꝑ magiſtrū Hugonē de ſanc. vict. q̄ dicit ꝙ remiſſio culpā ꝛ penā eternā obligat ad penam temporalē purgatoriā / ꝛ ita eſt cōmutatio maioris pene in minorē: ꝛ ſic cōſtat ꝓpoſitū.
Solo. Solutio dōm ꝙ diffinitiones date ſatis poſſunt ſuſtineri: ſi quis tñ hanc dare vellet. ſ. ꝙ indulgentia ſiue relaxatio eſt remiſſio pene iniuncte ex vi clauiū ꝛ theſauro ſuperogatiōis pfectorū ꝓcedens puto ꝙ melius diffiniret: q: tunc ibi eſt remiſſio vt genus: ſed q: eſt remiſſio culpe quā ſol⁹ facit de⁹ ꝛ remiſſio pene quā deus ꝛ homo faciunt / ideo addit̄ pene: q: aūt iterū pena eſt eterna quā remittit deus / ꝛ tempalis pena ſatiſfactiōis iniuncte quā remittit homo / ideo additur iniuncte: q: vero hanc remiſſionē tm̄ facere pōt habens iuriſditionē ꝛ claues: ideo addit̄ ex vi clauium. Quia vo nō poteſt remitti debite ꝛ diſcrete pro peccatis iniunctū vni niſi fiat recōpenſa per alterū q̄ plus debito facit: iō ſubiungit̄ ex theſauro ſuperogationis pfectorū ꝓcedens. In hoc em̄ theſauro habet eccleſia diuitias meritorū et paſſionis chriſti et glorioſe virginis Marie / omniū aplorum ꝛ martyrum ꝛ ſanctorū dei / viuorū ꝛ mortuorū. Et ꝓ vtilitate et neceſſitate eccleſie poſſunt impendi in ſuffragia eorū qui ſeruiūt eccleſie in ſua neceſſitate. Et iōo hanc diffinitionē meliorē alijs iudico.
ad pmū Tñ ſuſtinēdo pmā dico ad primū obiectū ꝙ cōmutatio in minus eſt cum remiſſiōe: ꝛ q: eccleſia exigit aliquid ſibi
Ad 2m ꝓficuū in neceſſitate: ideo ponit̄ ibi cōmutatō. Ad aliud dicendū ꝙ modo illo in relaxationib; vtunt̄: q: accipiunt vl' votū crucis vl' eccleſie collationē vel verbi dei auditū: ꝛ he ſunt quedā pene minores: ꝛ
Ad 3m tunc faciūt relaxationē iſtis habitis. Ad aliud dicēdū ꝙ aplus relaxauit penā eo ꝙ ille multū fuerat contrit⁹: ꝛ ſufficiebat ſibi obiurgatio quā ſuſtinuerat a pluribꝫ vt ibidem dicit ꝛ indigebat relaxatiōe ꝛ nō erat ibi cōmutatio: q: acrior erat puniendo po-
Ad 4m ſtea ad edificatōꝫ eccl'e quā ſcādalizauerat. Ad aliō dicendū ꝙ cōmutatio cōtractuū nō eſt ad voluntatē: ſed cōmutatio que eſt maioris in min⁹ reſpicit autoritatē ei⁹ qui habet gubernare eccl'iam: q: ſine illius poteſtate fieri nō poteſt: ꝛ talis eſt cōmutatio in-
Ad 5m dulgentiarū ſiue relaxationū. Ad aliud dōm ꝙ in corꝑalib; etiā relaxatōes fiunt duplices. ſ. toti⁹ vel partis ꝛ indulgentia eccl'ie aſſimilat̄ indulgentie in
Ad ea q̄ ſūt cōtra ſcōaꝫ diffinitōeꝫ qua indulget̄ ꝛ relaxat̄ ps ꝛ nō totū. Ad aliud qō obijcit̄ cōtra ſcōm dōm ꝙ bene poteſt eſſe ꝙ talit̄ cōtritus nō ſit debitor quo ad deū ſed tñ debitor eſt q̄ ad eccleſiā / ſicut expſſe ex lr̄a pcedentī capl'i colligit̄ ex vbis Auguſtini ꝛ Hiero. Et iō de illo pt ſibi fieri diminutio ꝛ relaxatio. Et ꝑ h̄ patet ſol'o ad totū.

An relaxatio etiā hēat effectū ꝛ an valeat. Arti. XVII R

Ecūdo querit̄ an valeat relaxatio ꝛ an effectū hēat vl' nō: vr̄ āt ꝙ nihil valeat. 2. Thim. Arg. pmo
2. Fidel' ē ꝛ ſeipm negare nō pt: Glo. qō faceret ſi ſua dicta nō impleret / ſꝫ dixit ꝙ ſm mēſurā delicti debet eſſe plagarū mod⁹: ergo nihil de illo poteſt relaxare: ḡ videt̄ ꝙ nihil valeat relaxatio. Ad- 2o
huc Aug. Aut deus punit aut homo / ſꝫ homo non punit digne qō relaxat̄: ḡ de⁹ puniet: ḡ nō valuit re-
laxatio. Adhuc Eſa. 40. Dimiſſa eſt iniquitas il- 3o
lius ſuſcepit de manu dn̄i duplicia ꝓ oib⁹ peccatis ſuis: ergo videt̄ ꝙ pene ſint potius duplicande q̄ꝫ indulgende: ergo indulgentia nihil valet vt videtur.
Adhuc glo. ſuꝑ illum locū Eſa. Suſcepit tormen- 4o
tū in corpore ꝛ in aīa ꝓ omnibꝫ peccatis ſuis: ergo nihil valuit ei relaxatio: ḡ nec alij valet: q: de ſimi- 5o
libus idem eſt iudiciū / vt dicit Boeti⁹. Adhuc morbus corporalis non poteſt excidi ꝛ curari niſi ꝑ antidotū ꝛ ſi relaxet̄ antidotū remanet morb⁹: ſꝫ morbus ſpiritualis magis eſt difficilis ꝛ penitentia iniuncta eſt ei⁹ antidotū: ergo ſi relaxaret̄ aliq̄d de pena remaneret morb⁹: ḡ nihil valet: ſed etiā obeſt relaxatio penitentie iniuncte. Adhuc videt̄ eſſe deri-
ſio emere ꝓ obolo indulgentiā q̄draginta dierū vel 6o
vni⁹ anni vel quinq; vel plurīū. Alteri⁹ videt̄ ꝙ etiā ſymonia cōmittat̄ in talibꝫ: cōſtat em̄ ꝙ ſpūale eſt qō remittit̄ ab eccleſia ꝛ tpale eſt qō ꝓ illo exigit̄
ꝛ impendit̄: ḡ fit ibi emptio ſpūalis pcio tpali: ꝛ fa- 7o
cit ſymoniā: ḡ in talibꝫ cōmittit̄ ſymonia. Adhuc ponam⁹ alicui iniunctos eſſe ſeptem annos ieiunij / ꝛ veniat vno die ſepties ad eccl'iam que habet a papa indulgentiā vnius anni ꝛ ſꝑ offerat vnū obolū: ḡ iſte in ſolo die ꝑ ſeptē obolos abſolut⁹ eſt a ſeptem
annis penitētie iuſte ſibi iniuncte: ſꝫ hoc mirū ſi etiā Inꝯtrariū
infideles nō irridebūt. Si aūt cōcedat̄ ꝙ nihil va- primo
let / contra. 2. Corinth. 2. Nā ꝛ ego qō donaui ſi q̄d donaui ꝓpter vos in pſona xp̄i: Gloſa: ac ſi xp̄s condonaſſet: ſed cōſtat ꝙ hoc qō xp̄s cōdonat cōdonatū eum: igit̄ et qō aplus cōdonauit: ſed tante potentie eſt papa quante paulus: ergo et qō papa condonat condonatū eſt: ergo ꝛ qō illi cōdonant qui vt condonare poſſunt habēt a papa: ḡ tantum valent indulgentie q̄ntū ab his qui eas dant valere dicuntur.
Adhuc Chryſo⁹ ſuꝑ Matth. 16. ſuꝑ illud: Dabo ti- 2o
bi claues ꝛc. Homini mortali ꝛ terreno omīū q̄ ī celo ſunt poteſtatē cōmittit de⁹ ꝛ eccl'iam celo validiorē mōſtrauit: Cōſtat aūt q: qō ī celo indulget̄ indultū eſt dū eccl'ia validior ſit celo: videt̄ ꝙ indultū eſt il-
lud qō relaxat̄ in eccleſia. Adhuc vniuerſalis gu- 3o
bernator eccleſie precipue in his que tota eccl'ia recipit ꝛ approbat non eſt credend⁹ fallere velle aliquē. Cōſtat aūt ꝙ ipe indulgētias valere p̄dicat ꝛ predi-
care facit: ḡ vt videt̄ ſimpliciter valēt ſicut valere p̄- 4o
dicant̄. Adhuc Luce. 22. Ego ꝓ te rogaui petre vt nō deficiat fides tua: hoc aūt petro dictū eſt ī pſona
eccleſie: ergo eccl'ia vl'is nō errat: ḡ videt̄ ꝙ indulgē- 5o
tie nō valeant. Adhuc videm⁹ ꝙ hmōi ꝓmittunt̄ petro ī pſona eccl'ie cū dr̄: Ego ñ dico tibi petre / remittet̄ ſepties: ſꝫ vſq; ſeptuageſſepties: ḡ vr̄ ꝙ q̄nto plures dat indulgētias eccl'iaſtic⁹ diſpēſator tanto
meli⁹ fac̄ / ſꝫ ñ meli⁹ faceret ſi idulgētie nihil valerēt 6o
ḡ idulgētie valēt ꝛ effectū hn̄t. Adhuc ī corꝑe hūano videm⁹ ꝙ pond⁹ ꝛ infirmitatē vni⁹ membri reci-

pit aliud membrū: facit em̄ fluere ſapiens medicus
ſuꝑ aliud minꝰ periculoſum: ergo ita erit etiā in ſpi-
ritualibꝫ: ergo vnꝰ poteſt facere ꝓ alio: ergo cum in
Solo dulgentia fiat vni ex hoc ꝙ plus fecit alio videt̄ effe
ctū habere indulgentia ⁊ eſſe vera. Rn̄ſio dōm ꝙ
tres opiniones antiquitꝰ fuerunt circa indulgētias
quidā em̄ rōnibꝫ predictis plus moti qꝫ neceſſe eſſet
dixerūt indulgentias omnino nihil valere/ ⁊ eē eas
piam fraudē qua mater decipiendo pueros ſuos ꝓ-
uocat ad bonū ſcꝫ peregrinatōes ⁊ elemoſynas ⁊ au
ditū verbi dei ⁊ hmōi/ ⁊ dederunt exemplū de ma-
tre ꝓuocante paruulos ad ambulandū qꝺ vtile eſt
paruulis: ⁊ in fine vie ꝓmittente ei pomū: et poſtea
ſubtrahente que deceptio etiā pia eſt: ſed iſti ad ludū
puerorū diſtrahunt facta eccleſie: et hoc fere ſapere
hereſim puto: in nullo em̄ crederet̄ eccleſie/ ſi in iſtis
que p̄dicant̄ populo/ ⁊ adhortant̄ vt faciant inue-
niat̄ deceptio: ideo alij pluſqꝫ oportuit cōtradicen-
tes dixerunt ꝙ ſimpliciter ſicut ꝓnunciant̄ indulgē
tie/ ita valent ſine omni alia cōditione intellecta vel
dicta: ſed qꝛ iſti nimis bonū foꝝ dant de miſcdia dei
ideo tertie opinioni cōſentiendū mihi videt̄ que eli-
git viā mediam opinionū. ſ. ꝙ indulgentie valent ſi
cut eas valere predicat eccl'ia: ſed ſex exigunt̄ condi
tiōes que ſuppoſite ſūt vel dicte ab eccleſia: due aūt
ſunt ex parte dantis: quarū prima eſt dantis auto-
ritas ex iuriſditiōe quā habet ſicut papa/ epiſcopꝰ/
legatꝰ ⁊ huiuſmodi. Alia eſt pia cauſa dantē mouēs
nō p̄uata ſed publica: hec aūt cauſa tanqꝫ in duo di-
uidit̄ vt ſcꝫ ſit iuſta neceſſitas talia poſtulandi a fi-
delibꝰ/ vel publicata vtilitas: iuſta neceſſitas ſicut
periculū patrie/ liberatio terre ſancte/ periclitata fi-
des/ periclitatō ſtudij ⁊ huiuſmōi: vtilitas aūt ſicut
pauꝑtas loci/ auditꝰ v̄bi dei/ frequentatio reliquia
rū ⁊ huiuſmodi. Alia duo ſupponunt̄ ex ꝑte recipiē
tis. ſ. ꝙ ſit cōtritus ⁊ cōfeſſus in voto ſeu in ꝓpoſito
⁊ ꝙ habeat fidem ꝙ hoc ſibi poſſit fieri ꝑ clauiū pote
ſtatem. Et ideo ſempꝰ in litteris indulgentiaꝝ conti
net̄ omnibꝫ cōtritis ⁊ cōfeſſis ⁊c. qꝛ aliter nō eſſꝫ ab
ea ſolubilis pena niſi iam p̄ceſſiſſet in eo remiſſio cul
pe. Alia duo exigunt̄ ex parte gratie vel eccleſie in q̄
fit remiſſio peccatoꝝ. ſ. abundantia theſauri merito
rū repoſitoꝝ in theſauris ſpiritualibꝫ eccleſie: de q̄-
bus merit; ſupra dictū ē: ⁊ iuſta eſtimatio ſolutiōis
eiꝰ: pro qua indulgētia eſt inſtituta: iuſtā autē voco
eſtimationē/ nō que fit ad eſtimationē recipientis in
dulgētiā qui forte nimis parū eſtimaret ꝙ dat ſicut
dixerūt quidā nec etiā ad eſtimationē dantis indul
gentiā qui nimis multū forte eſtimaret: ⁊ hoc dixe-
runt alij/ ſed voco iuſtā eſtimationē bonorū virorū/
ſm eccleſie neceſſitatē/ cōſiderato tꝑe ⁊ facultate per
ſone: qꝛ vno tꝑe plꝰ valet parū adiutorij qꝫ alio ma-
gnū: ⁊ plus eſt vni dare parū qꝫ alij multū: his aūt
q̄dā addere volūt duo alia. ſ. ſi ſacerdos iniūgēs pe
nitentiā ꝑmiſerit: ⁊ ſi vtilis ſit penitēti vt talē peni-
tentiā recipiat. Unde notant verſus ſic: Si nihil ꝓ
mittat cōfeſſor ſi tibi forte Expedit atqꝫ loco. vel cū
te cū ſale preſul Securū faciat: poſt hoc oblatio fiat
Sed puto ꝙ hec duo vltima addere nō oportet: qꝛ
indulgentia ſempꝰ a ſuperiore dat̄ q̄ nō habet aliq̄d
querere a ſacerdote q̄ ſatiſfactionē iniunxit: ſed poti-
us etiam cōtra voluntatē ſacerdotis circa ſubditū
poteſt facere qꝺ vult. De ſecundo cōſtat ꝙ nō eſt ad-
dendū: quia nō puto dubiū eſſe alicui quin ſemper
bona ſit indulgētia. Dicendū ergo ad primū ꝙ de- Ad primū
us ſe nō negat cōfirmando indulgentiā eccleſie/ ſed
potius ſe veracē oſtēdit in hoc qꝺ dixit: Quorū re-
miſeritis peccata remittunt̄ eis: ⁊ iſta verba implet
qꝛ ſm menſurā delicti eſt pena duplicit̄ ꝓportionata
ſcꝫ in quantitate: ⁊ hoc attendit clauis in cōfeſſione
vel in valore eccleſie: ⁊ hoc attendit clauis in relaxa
tione quādo precipit fieri qꝺ mag; valet eccleſie/ in
qua peccata omnia remittunt̄. Ad aliud dicendū Ad 2m
ꝙ homo preſumit hoc/ ſed nō idem homo/ ſed alius
qui in penis ſuꝑerogationū in poteſtate diſpenſan-
di habet eccleſiam: ⁊ hoc bene poteſt fieri: quia ſicut
habet̄ in gloſa et textu ſicut cōmunicant̄ bona cor-
poris naturalis de vno membro in aliud: ita cōmu
nicant̄ bona corporis myſtici. Ad aliꝺ dicendū ꝙ Ad 3m
duplicia nō dicunt in pene duplicitatē: qꝛ hoc eſſet
punire vltra cōdignū qꝺ nō competit deo cuiꝰ pro-
priū eſt miſereri ⁊ parcere: ſed hoc eſt puniri in cor-
pore ⁊ anima. Et in anima quidē omnis penitens
punit̄ per dolorē cōtritionis: in corpore aūt per ali-
quā ſatiſfactionē: qꝛ licet nō ſit illa quā iniūgit con-
feſſor: eſt tamen illa quā requirit ille qui dat indul-
gentiā: qꝛ ſicut ſupra habitū eſt cōmutatio quidē eſt
pene in penam que licet ſit minor quantitate: tamē
maior eſt in valore tempore vtilitatis ⁊ neceſſitatis
eccleſie. Ad aliud dicendū ꝙ gloſa nō intendit ꝑ pe Ad 4m
nam corporis ⁊ anime aliud qꝫ qꝺ dictum eſt. Ad Ad 5m.
aliud dicendū ꝙ in veritate illa obiectio eſt bona: ſꝫ
dicendū ꝙ in ſpiritualibꝫ aliud eſt qꝫ in corporalibꝰ
quia in ſpiritualibꝰ om̄es morbi pendent ex cauſa
vna que eſt ꝑuerſa voluntas/ ⁊ illa cōuerſa eſſe ſup-
ponit̄ anteqꝫ locum habeat indulgentia: ⁊ ideo que-
cunqꝫ pena eſt ſatiſfactiua reſidui remanentis ita ꝙ
morbus nō reuertit̄: ſed in morbis corporalibꝰ nō
omnes morbi pendent ex radice vna: ⁊ ideo non po
teſt medicina in medicinā cōmutari: tamen conſiliū
meū in talibꝰ conſueuit eſſe ꝙ etiam poſt relaxatio-
nem penitens maneat in penitentia quā diſcretus
confeſſor poſt diligentē examinationē cōfeſſionis in
iungit: qꝛ ille nō iniungit tm̄ pro reatu dolendo: ſed
etiam vt ſit medicina cōtra pronitates cōtractas ex
antiquis peccatis que nō indulgent̄ ꝑ indulgentiā
ſed potius per opera ſatiſfactiōis predicto modo in-
iuncte. Et ideo licet nō teneat̄ ſeruare vt ſatiſfaciat
pro reatu: vtile tamen eſt ꝙ ſeruet ꝓ medicina reli-
quiarū peccati/ ſicut etiam medicꝰ corporalis ⁊ dat
medicinā ⁊ ordinat dietam: illud em̄ iniunctum eſt
ſicut ordinatio cuiuſdā diete ꝯgruens ei qui taliter
peccauit. Ad aliud dicendū ꝙ nulla eſt ſymonia: Ad 6m
quia illud qꝺ eccleſia exigit nō refert̄ ad corporale
ſed ad ſpirituale/ nec eſt ibi emptio ſed largitas eccle
ſie ſic ad bonū prouocantis filios ſuos. Ad aliud Ad 7m
dicendū ꝙ in veritate nulla eſt deluſio: quia ꝓ obo-
lo recipit qꝺ ſm ſuam facultatē et eccleſie valet obla
ta/ ⁊ nō recipit tantū q̄ntū credunt illuſores. Et per
idē etiā pꝫ ſol'o ad ſeq̄ns/ ⁊ ſolutū eſt totū.

An indulgentia valeat exiſtenti in pecca Arti. XVIII
to mortali ⁊ an valeat equalit̄ ſeculari ⁊ reli S
gioſo ⁊ an vtriſqꝫ neceſſaria: ⁊ an valeat exi-
ſtentibꝰ in inferno ⁊ purgatorio.

Ertio querit̄ cui valeat: Et ibi querunt̄ ſub
t vno articulo tria ſcꝫ an valeat exiſtēti i mor-
tali peccato: ⁊ an valeat equaliter ſeculari ⁊

religioſo:et tertio an valeat exiſtenti in inferno vel
Arg. p̄mo purgatorio: Videt̄ autē ꝙ valeat omnibꝰ in pecca
to mortali exiſtentibꝫ:quia p̄dicat̄ omnibꝫ indulgē
tia/ſed eccl'ia nullū fallit:ergo equalit̄ omnibꝰ va
2o let. Item eccleſia excogitauit indulgentias ꝓpter
neceſſitatē quā patiunt̄ peccatores plus facientes
in peccatis ꝗ̄ poſſint ſatiſfacere in penis:ſed ſm hoc
In ꝯtrariū nulli tm̄ indigent/ſicut in peccato mortali exiſtētes:
p̄mo. ergo videt̄ ꝙ indulgētia p̄cipue valeat illis. In cō
trariū eſt ꝙ a nullo ſolubilis eſt pena niſi a quo ſolu
ta eſt culpa/ſed ab iſto non eſt ſoluta culpa:ergo inſo
lubilis eſt pena:ſed etiā non relaxat niſi penā: ergo
2o videt̄ ꝙ talibꝰ nihil relaxat. Adhuc clauis in con
feſſione abſoluēs cōfitentes certior eſt in effectu ſuo
ꝗ̄ clauis in relaxationibꝫ:ſed in cōfeſſione non ab
ſoluit niſi abſolutū priꝰ a deo a culpa mortalis pec
cati:ergo nō in relaxatione aliquid abſoluit̄ de pe
Queſti. p̄a. na niſi prius remiſſa ſit culpa a deo. Ulteriꝰ queri
tur iterū de ſecundo vtrū eque prodeſt religioſo ⁊ ſe
Arg. p̄mo culari: videt̄ autē ꝙ plus proſit ſeculari: remiſſio ei
debet̄ indigentibꝫ qui minꝰ faciunt in ſatiſfactione
ſed tales ſunt ſeculares:ergo illis precipue dat̄ rela
2o xatio. Adhuc/nō eſt vnꝰ ſtatus dantis ſtipendia
in temporalibꝫ ⁊ accipientis: ergo nec in ſpirituali
bus:ſed ſpūales ſunt ex quorū abundantijs ſupplē
tur defectus aliorum:ergo videt̄ ꝙ ꝗcquid relaxat̄
in ſecularibꝰ ꝙ hoc totū imponit̄ religioſis ad ſup
plendū:ergo videt̄ ꝙ quando dat̄ ſecularibꝰ indul
gentia vniꝰ anni ꝙ vnus annꝰ apponit̄ religioſis
In ꝯtrariū ꝓ ſatiſfactōe pro peccato. In cōtrariū obijcit̄:quia
p̄mo. magis cōbuſtibile magis comburit̄:⁊ eſt in omnibꝫ
alijs ita ꝙ magꝫ ſuſceptibile alicuiꝰ magꝫ ſuſcipit de
illo:ḡ magꝫ ſuſceptibilis ſpūaliū bn̄ficioꝝ magꝫ de
ipis ſuſcipit:ſꝫ magis depuratꝰ magꝫ eſt ſuſceptibil̄
ſpūaliū beneficioꝝ:ḡ videt̄ ꝙ tales magꝫ ſuſcipiūt:ſꝫ
religioſi vt frequent̄ magꝫ ſunt puri ⁊ ſuſceptibiles
ergo magis ſuſcipiunt de ſpiritualibꝫ donis:ſed de
ſpiritualibꝫ donis eſt indulgentia: ergo religioſi et
ſpūales viri plus indulgentie recipiūt vt videtur.
2o Sꝫ videt̄ ꝙ vtriqꝫ neceſſaria ſunt indulgētia: om
ni em̄ illi cui non ſufficiūt bona ꝓpria neceſſaria ſūt
cōmunia ⁊ indulgentie eccleſie: ſꝫ nulli religioſo vł
ſeculari ſufficiunt ꝓpria:ergo videt̄ ꝙ tam religio
ſo ꝗ̄ ſeculari neceſſaria ſit indulgētia ⁊ bona cōmu
Queſtiun- nia eccleſie. Ulterius querit̄ vtrum indulgentia
cula ſcd̄a poſſit dari tam viuis ꝗ̄ mortuis qui ſunt in purga
Arg. p̄mo. torio vel in inferno: Videt̄ aūt ꝙ ſic:q2 eccleſia pre
dicat crucem ⁊ facit predicari ꝓ ſe ⁊ duabꝫ vel tribꝰ
vel quādoqꝫ decē animabꝰ tam viuoꝝ ꝗ̄ mortuoꝝ
⁊ deletionē cruce ſignati:ſed ille anie ſunt quādoqꝫ
in inferno/quandoqꝫ in purgatorio:quādoqꝫ autē
2o ſunt adhuc viuoꝝ:ergo videt̄ ꝙ indulgentia crucis
valeat omnibꝫ illis que dicte ſunt animabꝫ. Ad
huc ſuffragia eccleſie ſe extendūt ad exiſtētes in pur
gatorio:q2 alit̄ eccleſia incaſſum offerret ꝓ illis ⁊ ſꝫ
quandā opinionē ſe extendūt ad exiſtentes in infer
no:ſed indulgentie de precipuis ſuffragijs ſunt ec
cleſie:ergo videt̄ ꝙ indulgentie ſe ad omēs illos ex
3o tendant. Adhuc cuicunqꝫ ꝓdeſt meritū perſonale
vniꝰ de eccleſia illi multo ampliꝰ ꝓdeſſe poteſt meri
tū cōmune tam capitis ꝗ̄ membroꝝ eccleſie ſi ad ip
ſum deriuet̄:ſed damnatꝫ in inferno ꝓfuit qn̄qꝫ me
ritū perſonale vniꝰ de eccleſia:ergo damnatis in in
ferno ꝓdeſſe poteſt meritum cōmune tam capitis ꝗ̄
membroꝝ eccleſie/ſi ab ipſis deriuet̄: deriuat̄ aūt ꝑ
indulgentiā:ergo ſi det̄ eis indulgentia ꝓderit eis.
Prima pt3 ꝑ ſe:q2 maioris efficacie eſt meritū com
mune ꝗ̄ ꝑſonale. Scd̄a pt3 ꝑ ea que legūt̄ de traya
no ⁊ Gregorio:q2 de inferno extractꝰ eſt trayanus
ad preces Gregorij:ergo cōſtat ꝓpoſitū: In cōtra In ꝯtrariū
riū huiꝰ obijcit̄:q2 ita dicit̄ petro: Qd̄cunqꝫ ligaue p̄mo.
ris ſuꝑ terram ⁊c̄.ſed mortui nō ſunt de exiſtentibꝰ
ſuꝑ terrā:ḡ videt̄ ꝙ ad ipſos claues eccleſie nō ſe ex
tendant. Adhuc nō hab3 locū indulgentia niſi vbi 2o
habet locū meritū:ſed nō niſi in via habet locū meri
tū:ḡ nō niſi in via habet locum indulgētia: ſed mor
tui nō ſunt in via:ergo in mortuis nō habet locū in
dulgentia. Probat̄ prima ex hoc ꝙ indulgentia eſt
ſatiſfactiua ꝑ modū meriti. Scd̄a aūt patet per di
ſtinctionē vie ⁊ patrie ſiue termini: q2 diſtinguunt̄
ꝑ meritū ⁊ p̄miū tam a ſanctis ꝗ̄ a mgr̄is. Adhuc 3o
cum accepero tempꝰ ego iuſticias iudicabo:ſed poſt
mortem accipit tempꝰ dn̄s vt cōiter dicit̄: ergo tūc
ſm iuſticiā ⁊ nō ſm indulgētiā iudicabit: non ergo
tunc habet locum indulgentia. Rn̄ſio dicendū vi Solō.
det̄ ad ea que querunt̄ in primo articulo ꝙ indulgē
tie valent omībꝫ tam exiſtentibꝫ in mortali ꝗ̄ in ſta
tu gratie ſed differunt̄:quia exiſtentibꝫ in ſtatu gra
tie valēt ad diminutionē pene expiatiue ſiue iniūctē
ſiue iniungende/ſi ſacerdos iniungens errauit. ſed
exiſtentibꝰ in mortali peccato valet duplicit̄: vno
modo ꝑ modū illum quo diximꝰ vnū alij mereri poſ
ſe primā gratiā cōuerſionis ſi orat et ieiunat et alia
bona opera ꝓ eo facit: ſi enim hoc poteſt vnus/mul
to magis hoc poteſt eccleſia ꝑ theſauros cōmunium
meritorū quos ſuꝑ ipſum ponit indulgentia. Alio
modo ſicut diximꝰ ꝙ opera de genere bonorū vici
nant hominē gratie eo ꝙ p̄cedit vt quoddā in pecca
toribꝰ quibuſdā/vt dicit Ambroꝰ:qui digni ſint iu
ſtificatione dignitate cōgruentie nō dignitatis: ita
⁊ multo ampliꝰ cū fide etiā informi vicinare hoīem
gr̄e ⁊ facere cōuerſioni magis idoneū:aliter vero nō
puto valere indulgētias exiſtētibꝫ in mortali pecca
to. Ad duo igit̄ prima dicendū ꝙ ꝑ hunc modum Ad obiecta
valeret:quia ſic eccleſia intelligit valere. Et de con ꝯ primū q̄ſi
uerſione peccatoris maximā patit̄ neceſſitatē. Ad tū ⁊ duo p̄a
hoc autē qd̄ obijcit̄ dicendū ꝙ bene concedit̄ ꝙ non Ad obiecta
valet eis per modū illum: q2 nunꝗ̄ habet locum in in ꝯtrariū.
dulgentia ꝗntum ad pene remiſſionē niſi primo pe
na contritiōis poſita in penitente ſcilicet dolore cō
tritionis qui facit penam ſolubilem mutando eter
nam in temporalē. Et per hoc etiā pt3 ſolutio ad ea Ad. q. p̄mā
que querunt̄ in primo articulo. Ad ea que ſequū
tur in ſecundo dicendū videt̄ ꝙ proſint vtriſqꝫ in
dulgentie:ſed tamen puto ꝙ ſm primā intentionem
eccleſie non dant̄ niſi indigentibꝫ merito alieno pro
pter defectū ꝓprij:⁊ illi ſunt ſeculares edificantes li
gnum/fenum/ſtipulā: vt in ſequenti diſtinctione di
cetur: vel religioſi tantū habitu qui vita3 ſeculariū
imitant̄:quia etiam illi veri religioſi dicendi ſunt. Ad duo pri
Per hoc patet ſolutio ad duo prima que ꝓcedūt ma obiecta
ſm primā eccl'ie intentionē: ⁊ bene puto ꝙ verū hoc ꝯtra ſcd̄am
mō cōcludūt nec ꝓpter hoc peior eſt cōditio religio q̄ſtiunculā.
ſorum:ſꝫ potiꝰ melior/ſicut melior eſt cōditio abun
dantis in merito ꝗ̄ indigentis: ⁊ ideo alienū nō ac
cipientis/ſicut dn̄s ſm ſn̄iam pauli in actibꝰ dicit:
Beatiꝰ magis eſt dare ꝗ̄ accipe:hoc p̄cipue verū eſt Ad p̄mū in
in ſpūalibꝰ. Ad id aūt qd̄ in cōtrariū obijcit̄ dicē cōtrariū

dum ꝙ duplicia ſunt dona ſpūalia.ſ. ſm ordinē ad bonū que ſunt dona ⁊ virtutes ⁊ illoꝝ ſunt magis ſuſceptibiles magis boni. alia ſunt ſm ordinē a malo/ſicut bonū cōtritiōis ⁊ ſatiſfactōis ⁊ indulgentie ⁊ hoꝝ ſunt magis ſuſceptibiles magis indulgētes Et eſt inſtantia ad argumentū qꝛ innocens inquantū hmōi purior eſt ꝗ̄ ille qui peccauit/nec tn̄ ꝓpter h̄ magis eſt ſuſceptibilis innocens penitētie ⁊ cōtritōnis vel ſatiſfactiōis:licet oīa illa ſint dona ſpūalia.

Ad 2m Ad aliud dōm ꝙ ſi diſtricte agatᷣ nobiſcū nulli ſufficit meritū propriū pterꝗ̄ chriſto:qꝛ ille nō indiguit aliquo ꝓpter ſe:ſed aliud eſt cōdignū/ ⁊ aliud requiſitū a nobis:nō eīm deus requirit a nobis impoſſibilia ſed quedā pauca ⁊ leuia.ſ.mandatoꝝ cuſtodiam: ⁊ illis multa ſuperogare poſſum⁹/ ⁊ hec reponim⁹ in theſauris. Et eſt ſimile ꝙ ſi dñs de lucro talenti cōmiſſo ſeruo de mille marcꝭ exigeret vnum denariū:totū eīm aliud ſeru⁹ poſſet reponere in theſauris/ ⁊ habens illud ex beniuolentia dñi magꝭ ꝗ̄ ex iuſticia nō indigeret mendicare alienū ſuffragiū.

ad qſtiūclā ſecundā. Ad id qđ queritᷣ de vltimo articulo videtᷣ ſine preiudicio dicendū ꝙ exiſtentib⁹ in inferno nihil ꝓſunt indulgentie:ſed exiſtētib⁹ in purgatorio proſunt multum. Et cauſa hui⁹ eſt:quia inſuſceptibiles ſunt boni ſicut ⁊ demones qui ſunt in inferno. Un̄ Damaſ. Qđ in hominib⁹ mors eſt/ hoc ē in demonib⁹ caſus quia ſicut homines inſuſceptibiles ſunt penitentie poſt mortē ita ⁊ angeli poſt caſum.

ad pmū Ad hoc autē qđ pmo obijcitᷣ dicendū ꝙ ego nunꝗ̄ vidi talem formā in aliquo autentico emanare a curia/ ſed poti⁹ ſemper adiungitᷣ cōfeſſis ⁊ penitentiā ſuſcipientib⁹/ vel qui cōfeſſi ſunt ⁊ penitentiā ſuſceperūt:illi autē omnes vel ſunt in via adhuc penitentes vel in purgatorio ſatiſfacientes luendo in peccatis que fecerunt: ⁊ ideo tn̄ illis valet. Si aūt aliqua alia forma emanaret que de his mentionē non faceret/tamē ita deberet intelligi.

Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ ſicut infra ꝓbabitᷣ ſuffragia eccleſie nō proſunt damnatis ad pene mitigationē vel abſolutionē vel ſuſpenſionē niſi valde per accidens ad quandā minutionē pene que dicitᷣ vermis cōſcientie: ⁊ idō ex hoc nō infertᷣ ꝙ indulgentie proſint talib⁹.

Obiectō Si autē dicas ꝙ opinio ē dicendū

Solō videtᷣ illā opinionē magis eſſe errorē ꝗ̄ aliqd ꝓbabilitatis continere. Et in ea pcipue verū eſt qđ dicit Auguſti. qꝛ qđ opinamur debem⁹ errori.

Ad 3m Ad aliud dicendū ꝙ illud miraculū beati Gregorij non ſufficienter ꝓbatū eſt nec eſt autorizatū ſed apocriphū Unde nō legitᷣ poſtea qđ de trayano acciderit/ vbi penituerit/ ⁊ qualitᷣ ſaluat⁹ ſit: ⁊ ideo ego hoc fabulam reputo. Si autē aliud inueniatᷣ ꝑ qđ cōfirmetᷣ miraculū illud:tūc dico ꝙ trayan⁹ nō fuit mortu⁹ ita ꝙ finalem ſententiā ſue cōdemnatōnis acciperet ſed poti⁹ vt gloria dei in meritis beati Gregorij manifeſtaretᷣ/ſicut dñs dicit de Lazaro ꝙ infirmitas hec non eſt ad mortē ſed ad gloriā dei vt glorificetur filius dei per ipſam:ſi eīm ipſe preſtitū ſibi temp⁹ ad meritū impleſſet ⁊ ita mortu⁹ eſſet/ ⁊ ſi millesies ſuſcitaretᷣ nunꝗ̄ peniteret:qꝛ cōfirmat⁹ eſſet in malo ⁊ inſuſceptibilis penitētie:ſine penitentia autē peccator ſaluari nō poteſt:quia tūc non ſequitᷣ ꝙ proſit damnatis:quia ille ſm hoc vltima ſententia damnatus non fuit/ ſed a vita ſuſpenſus ad tempus vt gloria dei et bonitas ꝑ merita etiam Gregorij amplius exaltaretᷣ.

Ad pmū in ꝯrium Ad id autē qđ obijcitᷣ in contrarium oportet ſoluere ꝓ illis q̄ ſunt in purgatorio dicendū ꝙ ſm aliqd exiſtentes in purgatorio ſunt ſup terram:qꝛ ſcʒ meruerūt dum viuerent ꝙ eis etiam poſt mortē ad velociorē liberationē poſſent valere. Et hoc in ſequentib⁹ in littera habetᷣ ex verbis Auguſtini: Purgatoriū eīm quodāmodo via ⁊ quodāmodo termin⁹ eſt:qñtū eīm ad cōfirmationē:qꝛ peccare ampli⁹ nō poſſunt ſunt in termino/ ſed quo ad nō perueniſſe ad hoc ad emendā qua emendantᷣ:ſūt adhuc in via ⁊ in tranſitu ad penitentiā.

Ad ꝓbatōʒ Ad aliud patet ſolutio ꝑ idem:qꝛ meritū alienū ratione dicta habet locū in purgatorio: ⁊ hoc infra magis ꝓbabitur.

Ad 2m Ad aliud dōm:ꝙ dñs quo ad hoc iuſticias iudicat:qꝛ diſcretiore pena penitētie/ſed nō omino ſūt in via: ⁊ hoc meruerūt dum viuerent: in hoc miſericorditᷣ agitᷣ cum eis ꝙ ꝓdeſt eis meritū alienū. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad totum.

An indulgentia equaliter valeat danti et facienti hoc qđ eccleſia requirit ⁊ habēti voluntatē faciendi:ſed non facit propter defectum facultatis. Arti. XIX.

q Uarto queritᷣ vtrū equaliter valeat danti ⁊ facienti hoc qđ eccleſia requirit ⁊ habēti voluntatē faciendi illud/ſed nō facienti ꝓpter defectum facultatis. Et videtᷣ ꝙ ſic:qꝛ voluntas pro facto reputatᷣ:ſʒ iſte libentᷣ daret ſi haberet/ergo videtᷣ ꝙ reputetᷣ ei ꝓ facto. Arg. ꝙ ſic

2o Adhuc domin⁹ laudat viduam ponentē duo minuta dicendo ꝙ oīb⁹ plus poſuit:ſed hoc nō potuit fieri niſi ꝓpter voluntatem ergo videtᷣ ꝙ voluntas etiā meli⁹ valet ꝗ̄ factum.

3o Adhuc. 2. Corinth. 19. Si volūtas prompta eſt ſm id qđ hʒ accepta eſt non ſm id qđ nō habet/ ⁊ ex hoc iterū ſequitᷣ idem qđ pri⁹.

In ꝯriū In cōtrariū huius obijcitᷣ:qꝛ ponam⁹ ꝙ diuidantᷣ multe indulgētie ꝓpter data vel facta diuerſa que ꝓ indulgētijs exigit eccleſia:ꝗ nō valent ei qui nō pōt hec:ergo nō omnibus voluntas tm̄ valet qñtū factū:ergo nec in omnibus ſunt equales.

Solō Rn̄ſio dicendū ꝙ queſtio iſta leuis eſt:ſunt eīm quedā ſubſtantialia merito/ ⁊ premio: ⁊ quedā accidētalia:quantitas eīm charitatis ſubſtantialitᷣ exigitᷣ in merito/ ⁊ ſm quantitatē illi⁹ attenditᷣ quantitas meriti ⁊ premij ſimul/ſed in premio accidentali magis attenditᷣ opus ſicut eſt diminutio pene vel celerior liberatio. Un̄ bene poteſt eſſe ꝙ habens multas indulgētias citi⁹ liberabitᷣ ꝗ̄ nō habēs ſed habens voluntatē habēdi:ſʒ nō liberabitur pleni⁹ nec pleniorē habebit gl'iam ſʒ citiorē:qꝛ quantitas glorie eſt ſm qñtitatē charitatis.

Ad obiecta in appōitū. Ad pma autē tria dōm ꝙ intelligitᷣ de merito rōne pmij ſubſtātialis hoc qđ obijcitᷣ/ ⁊ nō reſpectu premij accidentalis. Et per hoc pʒ ſolutio ad totū.

An papa exiſtens in peccato mortali poteſt dare indulgētias: ⁊ etiā ei qui eſt in peccato mortali. Arti. XX

U

q Uinto queritᷣ vtrū papa exiſtens in mortali pctō poſſit dare indulgentiā exiſtenti in mortali. Uidetᷣ aūt ꝙ nō:qꝛ opa facta in mortali pctō mortua ſunt/ſʒ op⁹ mortuū nullū viuificat:cū igitᷣ idulgētia ſit ad viuificādū vl' ad vitā ſpūalē ordinata videtᷣ ꝙ talis indulgētia nō valeat.

2o Adhuc riu⁹ cui fons nō ifluit nihil ꝑfluere pōt:ſʒ papa q̄ ē in mortali pctō eſt riu⁹ cui fons hoc ē ſpūſſanct⁹ nihil

influit:q2 ſpūſſanctus diſcipline effugiet fictū:et nō
in maliuolā animaꝫ intrat ſapientia/nec habitat in
corpore ſubdito peccatis:ꝗ ipe non poteſt perfluere
3° alijs:ergo nec indulgentiā. Adhuc radi⁹ ſolis quē
nubes intercipit ad nos non venit: ſed ſpiritusſan-
cti gratia dicit radius a beato Dyoniſio: et nubes
peccatū ab Eſaia: ergo gratia quā pctm̄ intercipit
nō venit ad nos/ſed indulgentia fluens vel debens
fluere a tali papa eſt gratia peccato intercepta:ergo
ad nos nō venit:ergo non valet talis indulgentia.
Jn ꝯtrariū primo In cōtrariū hui⁹ eſt:q2 ꝓphetia eſt gratia ꝛ radi⁹
2° diuin⁹/ꝛ tamen fluxit ꝑ Caypham eo ꝙ eſſet ponti
fex anni illius/vt dicit euangeliſta: Joh.11. Idem
habet per hoc qđ legit Numeri.22.23.et.24.q2 pre
clariſſima ꝓphetia per iniquiſſimū fluxit Balaā to
Solō ti ſynagoge ꝛ eccleſie. Propter hoc dicim⁹ ꝙ indul
gentie equaliter valēt ſiue a malo ſiue a bono dent
Ad primū Ad primū ergo qđ cōtra obijcit dicendū ꝙ dare
indulgētias eſt gratia gratiſdata que poteſtatis eſt
non bonitatis vite:ꝛ omnes tales gratie equaliter
Ad 2m fiunt per bonos ꝛ malos. Ad aliud dōm ꝙ prima
eſt vera:ſecūda eſt falſa:q2 tali pape influit ſpūſſan-
Ad 3m ctus ea que ſunt poteſtatiſ. Ad aliud dōm ꝙ pecca-
tum nō intercipit radiū niſi gratie gratūfacientis.
iam aūt dictū eſt ꝙ iſte radi⁹ eſt poteſtatis/ꝛ gratie
gratiſdate ſicut ꝛ prophetia.

Arti. XXI x — **An epiſcopus poſſit facere ꝛ dare indul-
gentias.**

Arg. pmo ꝙ nō — Exto querit vtrū epiſcop⁹ p̄t dare indulgen
tias:Videt aūt ꝙ nō: q2 ipe non hꝫ ptāte in
theſauris eccleſie:ſed ſolus papa qui ſup to-
tum eſt cōſtitut⁹ ꝛ indulgentie vim trahūt a theſau
ris eccleſie/ſicut iam oſtenſum eſt: ergo epiſcop⁹ di-
Arg. ſcđo ꝙ ſic ſpenſare nō poteſt. Jn cōtrariū hui⁹ eſt ꝙ qui habꝫ
iuriſditionē ꝛ claues habet poteſtatē dandi indul-
gentias:quia claues cum iuriſditione comitat pote
ſtas dandi indulgētias: ergo videt ꝙ habeat pote-
Queſtiūcu la pma. ſtatē dandi. Ulteri⁹ querit de hoc qđ agit tēpib⁹
noſtris ꝙ epiſcop⁹ alteri⁹ dyoceſis dat indulgen-
tiam non in ſua dyoceſi ꝓpter approbationē dyoce-
ſani:ꝛ ſic ꝑ q̄draginta ꝛ q̄dragita dies mľte indul-
Ar. p° ꝙ ſic gentie cōgregant. Et videt ꝙ hoc poſſit fieri:q2 epi
ſcopus poteſt cōcedere ptātem nō epiſcopo dandi in
dulgētias:ergo ꝛ epiſcopo poteſt hoc cōcedere:ergo
Jn ꝯtrariū talis indulgētia valet. Jn cōtrariū huius eſt ꝙ cō
ſtitutio determinat ꝙ etiā multi epiſcopi ſimul da-
re nō poſſunt in vno loco et vna vice niſi q̄draginta
Solutio. dies:ergo qđ ſupaddit valere nō videt. Reſpōſio
ad hoc dōm ꝙ eps ī ſua dyoceſi poteſt dare indulgē-
tiam/ꝛ q̄ntū vult niſi a cōſtitutiōe dn̄i pape diſtin-
Ad pmū cte ſit limitata/ſicut mō eſt ad q̄draginta dies. Ad
primū ergo dōm ꝙ ipe habet in poteſtate theſauros
ſue dyoceſis ꝛ paſſiōis chriſti/licet nō adeo plene ſi
cut ille qui habet vniuerſitatē poteſtatis: ꝛ ideo nō
adeo magnā ꝛ plenā poteſt cōferre indulgentiā: vn
ad q̄ſtiūclaꝫ de prima nō eſt vera. Ad id qđ vlteri⁹ querit dicē
dum ꝙ vt mihi videt limitatio rōnabiľ eſt ꝓpter ni-
miū abuſum indulgentiarū que mō fiunt: vn̄ bn̄ vi-
det ꝙ ſimul nō cōferant vltra q̄draginta dies/ſi ta
men nō eſſet poteſtas limitata abſq3 dubio de cōceſ-
ſione dyoceſani poſſunt cōferre plus ꝛ minus ſm ꝙ
permitteret dyoceſan⁹.

Arti. XXII y — **An ſacerdos ſimplex cōferre poſſit indul-
gentias ꝛ an vn⁹ laycus poſſit alteri dare ſu
as indulgentias.**

Eptimo ꝛ vltimo q̄rit vtrū ſimplex ſacerdos
cōferre pōt indulgentias: videt aūt ꝙ ſic:q2
ipſe habet in ptāte clauiū ſuarū diuitias ſue
plebis:ꝗ ex illis poteſt cōicare magis indigentibus
ꝛ hoc ratificat indulgentias:ergo talis poteſt cōfer
re indulgētias. Jn cōtrariū hui⁹ obijcit q2 plebani Jn ꝯtrariū
nō habent ptātē in iuriſditione: vn̄ etiam excōicare
nō poſſunt niſi in cōmuni:datio aūt indulgentie ſe-
quit clauē cum iuriſditiōe cōiunctam:ergo videt ꝙ
plebani non poſſunt dare indulgentias. Ulteri⁹ Queſtiūcu la
hic q̄rit de abuſu q̄modo fit ꝙ etiam layci accipiūt
indulgentias/ꝛ ſibi datas dāt alij vel in toto vel in Arg. pmo
parte/verbi gr̄a/accipio decē dies indulgētie ꝛ toti
dē quilibet de populo:poſtea de illis decem do tres
meo charo/ꝛ aliq̄s ali⁹ tres: ꝛ ſic in ppľo vno mul-
ti per tres ꝛ tres cōgregant ꝛ vni viuo dant vľ mor
tuo: videt aūt ꝙ poſſint hec fieri:q2 magis cōmuta-
bilia ſunt bona ſpiritualia q̄3 corporalia:ſꝫ in corpo
ralibꝫ ita eſt ꝙ mihi datū poſſum dare alteri ſiue in
toto ſiue in parte ꝓut voluero:ꝗ et in ſpiritualibus
poſſum hoc facere vt videt. Jn cōtrariū hui⁹ eſt ꝙ Jn ꝯtrariū iterū
datio indulgentiarū requirit iuriſditionē in dante:
ſꝫ laycus ille nullā habꝫ iuriſditionē:ꝗ videt ꝙ ſibi
datā nō poteſt dare. Si forte dicas ꝙ inſtātiā ha- Solō.
bet iō/q2 video ꝙ ſimplices p̄dicatores nullā hn̄tes
iuriſditionē de ꝑmiſſiōe epiſcopi dāt indulgētias: et
ſic etiā layc⁹ pōt:q2 nō eſt inſtantia:q2 in talibꝫ caſi
bus p̄dicās ꝓnūciator eſt indulgētie poti⁹ q̄3 dator
ꝛ iō collatio fit ꝑ epm̄ ꝛ nō ꝑ p̄dicantē. Rn̄ſio dōm Solō.
ꝙ ſimplex pleban⁹ nullā pōt dare indulgētiā rōne
pri⁹ inducta. Ad id qđ in cōtrariū inducit dōm ꝙ Ad obiectū pmi q̄ſiti
licet habeat aliquos in plebe ſua theſauros/tn̄ non
habet abūdantes:indulgētia aūt req̄rit vľ abundā
tiam multaꝝ eccleſiarū ꝛ plebiū. Ad id qđ vlteri⁹ Ad q̄ſitum ſcđm
q̄rit dōm ꝙ nihil valet talis indulgētia niſi ad ppľi
deluſionē rōne inducta. Ad id qđ cōtra obijcit di- Ad id qđ ē cōtra ſcđm
cendū ꝙ ſec⁹ eſt de indulgētia ꝛ alijs bonis ſpiritua
lib⁹/ſicut ſupra oñſum eſt:q2 dicit Aug⁹ ꝙ nihil hꝫ
indulgentia niſi peccatū: ꝛ hoc priuatū eſt nō cōmu
ne vt bonū ꝛ virt⁹ et gratia: ꝛ ideo recipiens indul-
gentiā vt priuatū ſuis penis ꝓ peccato debitis reci-
pit eam: ꝛ iō q2 priuata eſt ad alterū deriuari nō po
teſt: poteſt tn̄ alij cōicare meritū laboris quantū fa-
cit ꝓ indulgentia:ſꝫ tunc nō taxat ad tertiā vel q̄r-
tam vel hmōi:ſed quantū valere cōceſſerit de⁹ h̄ mō
quodlibet op⁹ meritoriū factū ꝓ ꝓximo valet ei ad
gratiā ꝓmerendā vel retinēdā ſi habet eam.

Qđ preſbyter nō reconciliet in conſulto epo niſi in neceſſitate.

Non debet tamen preſbyter penitentē recō
ciliare icōſulto epiſcopo:niſi vltima neceſſi
tas cogat. Unde in carthaginenſi concilio:
Preſbyter incōſulto epiſcopo nō recōciliet
penitentē: niſi abſente epiſcopo vel vltima
neceſſitas cogat. Cuiuſcū q3 penitentis pu-
blicū crimen eſt qđ vniuerſā cōmouerit vr-
bem ante abſidaꝫ:ſcꝫ introitū eccľie man⁹ ei
imponatur. Itē Aurelius epiſcopus dixit:
Si quis in periculo conſtitutus fuerit et ſe

reconciliari diuinis altarib⁹ petierit: ſi epiſcopus abſens fuerit: debet pſbyter conſulere epiſcopū: ⁊ ſic periclitantē eius pcepto re-
a conciliare. Incõſulto vero epiſcopo nõ põt excõmunicatos vel publice penitētes pſbyter recõciliare. Un̄ in carthaginenſi cõcilio ſecũdo: ſtatutū eſt vt chryſma vł recõciliatio penitentiū ⁊ puellarū cõſecratio a pſbyteris nõ fiat. Itē: Recõciliare quēq₃ in publica miſſa preſbytero nõ liceat: puellarū tamen cõſecratio cõſulto epiſcopo p preſbyterū fieri valeat. Un̄ in carthaginenſi cõcilio ſecundo. Preſbyter incõſulto epiſcopo virgines nõ cõſecret: chryſma vo nũq₃ cõficiat. Sicut pcepto epiſcopi põt pſbyter ꝯſecrare virgines: ſic ⁊ recõciliare penitentes.

An oblatio eius ſit recipienda q̄ currens ad penitentiam preuenitur morte.

Si autē querit̄ de illo qui ad penitētiā feſtinans ſacerdotē inuenire nõ potuit: ⁊ ita deceſſit: vtrū oblatio eius ſit recipiēda: Dicimus q₂ eſt. Unde in apanenſi cõcilio: Si aliquis fuerit mortu⁹ q̄ nõ ſit confeſſus: ⁊ teſtimoniū habet bonū ⁊ nõ poterat veīre ad ſacerdotē ſed preoccupauit eum mors in domo vel in via: faciant pro eo parentes eius oblationem ad altare: et dent redemptionem pro captiuis.

A 2 — n — Solo — On de hoc tm̄ ſimplicit̄ ⁊c. lr̄a a. Hoc ei nõ ſeruat̄: q₂ etiā epiſcopo in eadē villa exiſtente non ſp h₃ pſbyter recurſum ad ipm̄: ſ₃ abſoluit ⁊ reconciliat. Rn̄ſio intelligit̄ de penitēte ligato vel epiſcopo vel alio ſacerdote vel publice penitēte. Sequit̄ alia diſtinctio.

Di. XXI. de cõfeſſiõe ſacramētali q̄ntum ad optunitatē tēpis reſpectu pnīe venialium.

De peccatis que poſt hanc vitam dimittuntur.

f Olet etiā queri vtrū poſt hanc vitā aliqua peccata remittant̄: Qđ aliqua poſt hāc vitā remittant̄ xp̄s oſtendit in euangelio vbi ait (Luce. 12 Matth. 12 Marci. 3.) Qui peccauerit in ſpiritūſctm̄ non remittet̄ ei neq₃ in hoc ſeculo neq₃ in futuro. Et quo dat̄ intelligi ſicut ſancti doctores tradūt: q₂ quedā peccata in futuro dimittent̄. Quedā eīm culpe in hoc ſeculo relaxant̄: quedā vero parue etiā in futuro que quidē poſt mortem grauant ſed dimittunt̄ ſi digni ſunt ſi bonis actibus in hac vita meruerunt vt dimittant̄ eis. a (1. Corin. 3.) De illis etiam qui edificant lignū: fenū: ſtipulā: dicit Aug. q₂ ignē tribulatiõis tranſitorie inuenient cremabilia edificia q̄ ſecum portauerūt homines cremantes. Ait eīm ſic: poſt iſti⁹ ſane corporis mortē donec de igne purgatorio veniat̄ ad diem damnationis ⁊ remuneratiõis: ſi hoc tempis interuallo ſpūs defunctorū (b) qui edificauerūt lignū: fenū: ſtipulam hmõi ignē dicant̄ ppeti quē alij nõ ſentiūt qui hmõi edificia nõ portauerūt: vt inueniant ignē tranſitorie tribulationis venialia cõcremantē nõ redarguo: (c) q₂ forſitan verū eſt. Sed q₂ dicit̄ ſaluus erit quaſi p ignē cõtemnit̄ ille ignis. Grauior tamen erit ignis ille q̄₃ quicq̄d põt homo pati in hac vita. Hic apte inſinuat̄ q₂ illi q̄ edificant lignū: fenū: ſtipulā: quedā cremabilia edificia. i. venialia peccata ſecū portāt: q̄ in igne emendatorio cremant̄. Un̄ cõſtat q̄dā venialia pctā poſt hanc vitam deleri.

f Olet queri vtrū poſt hanc vitam] In hac diſtinctiõe duo determinant̄ quorū pmū eſt de quorundā peccatorū poſt hāc vitam remiſſione. Scđo aūt q̄dam dubia de confeſſione ex precedentib⁹ relicta: ⁊ incipit ibi: [Poſt hec conſiderandum ⁊c.

An aliq̄ venialia dimittant̄ poſt hāc vitā. Arti. 1

A Incidit aūt queſtio circa principiū lectionis vtrū aliqua venialiū poſt hanc vitam dimittant̄ ſicut videt̄ in lr̄a pbari. Videt̄ aūt q₂ ſic ſm Grego. in. iiij. dyal'. (Arg. q₂ ſic) q̄dam culpe in hoc ſeculo relaxant̄: q̄dam vo parue ⁊ in hoc ⁊ in futuro. Eadē verba dicit Beda ſup Math. 12. in gloſa: Nõ remittet̄ nec in h ſeculo nec in futuro. Itē. 1. Corin. 3. Quidā edificant ſup fundamētū h ligna/fenū/ſtipulā: p totā aūt gloſam exponit̄ de veniali eſto q₂ aliq̄s exiſtens in grā hñs tñ culpas veniales/ſit in vltimo inſtanti vite ſue/ ⁊ moriat̄ cum voluntate venialiū nõ dolens de ipſis cõſtat q₂ ille ſaluabit̄: q₂ eſt in gratia/ ⁊ venialia nõ auferunt gratiā: cõſtat iterū q₂ peccatū manens in volūtate nõ remittit̄: ergo videt̄ q₂ neceſſe ſit q₂ poſt mortem dimittant̄. (Solo Obiectio) Si forte dicas q₂ conuertit̄ in mortale ꝑpter voluntatē iterandi hoc ridiculū eſt q₂ ꝑpter hoc ocioſum cõuertat̄ in mortale: q₂ voluntatē h₃ iterandi. (Solo Obiectio) Si forte dicas q₂ volūtas cõfirmat̄ in ſtatu in quo morit̄ hoc quidē qđ dicis nõ eſt probatum. Sed ſit qđ dicis ſm hoc iſti⁹ voluntas ſimpliciter erit cõiūcta deo: ⁊ ſm habitū/habens tamē diſpoſitionē ad auerſionē ſm actū/ ⁊ talis ſtat⁹ nullus eſt cõfirmati: vñ pt₃ q₂ figmentū eſt qđ dicis: ergo videt̄ q₂ culpa aliqua poſt mortē dimittat̄. (In ꝯtrariū pmo.) S₃ in cõtrariū hui⁹ obijciūt q̄dā ſic: poſt mortē nõ eſt tēpus merendi nec demerēdi/ſed deletio culpe fit per meritū: ergo poſt mortē nõ eſt temp⁹ deletionis alicuius culpe: ergo nec venialis. Adhuc veniale oritur ex fomite: fomes autē eſt cõiuncti ⁊ non aīe ſm ſe: ergo ⁊ veniale: ergo ſoluto fomite ſoluit̄ ⁊ veniale: ſed ſoluitur fomes in morte: ergo ⁊ veniale. Adhuc pena non liberat niſi a pena: ſed poſt mortem non erit expians niſi pena: ergo non ſoluit niſi a pena: ergo nõ culpam aliquā. Adhuc decimaſexta diſtinctiõe ſup habitū eſt q₂ nõ delet̄ veniale niſi pmiſ-

ſa cõtritiõe aliqua:ſꝫ poſt mortẽ nõ erit cõtritio ali-
qua:ḡ poſt mortẽ nõ delet̃ veniale quo ad culpam.
5o Adhuc q̄cq̄d põt delere pena aliq̄ magis põt dele-
re pena maxima:ſꝫ maxima pena ē mors:ḡ q̄cq̄d de-
let pena aliq̄ illud delebit mors: ſed veniale delere
põt penã vt dicis:q꞉ poſt mortẽ relaxat̃ pena purga
torij vt dicis:ḡ delet ⁊ añ mortẽ: ⁊ ita non veniet ad
purgatoriũ:ḡ nulla culpa dimittit̃ poſt hanc vitaꝫ
Solõ. vt videt̃. Solõ dõm cũ Gregꝰ in.iiij.dyalo.nõ ſo
ad p̄mũ lũ dicat/ſꝫ etiã ꝓbat penã ⁊ culpã poſt hanc vitã de-
leri reputo p̄ſumptionẽ dicere nullã culpã venialẽ
poſt hanc vitã poſſe deleri/ſꝫ dõm ⁊ aſſerendũ cum
ſanctis videt̃ multa venialia deleri poſſe poſt mortẽ
Ad primũ Cõtra hoc videtur eſſe dicendũ ꝙ poſt mortem non
eſt tempꝰ meritũ augẽdi/ſꝫ vtendi merito ad effica-
ciã ad quã eſt cõtingens: dicit aũt Augꝰ ꝙ q̄daꝫ dũ
viuerent meruerunt vt ſuffragia eis poſſint ꝓdeſſe.
Ita dico ꝙ illi dum viuerent hoc meruerũt ꝙ gra-
tia eis ⁊ pena ad deletionẽ venialiũ ꝓdeſſe poſſint:
⁊ iõ vſum ſui meriti poſt mortẽ recipiũt preter meri
torũ augmentũ: ⁊ augmentũ meritoꝝ reſpicit maio
Ad 2m rẽ coronã ⁊ habebũt maiorẽ. Ad aliud dõm ꝙ hoc
nihil valet ſi aliq̄d oriat̃ ex aliq̄ ꝙ tm̄ ex illo deſtrua
tur cũ deſtructiõe illiꝰ: q꞉ om̄e pctm̄ orit̃ ex fomite/
⁊ tñ manet in aĩa deſtructo fomite: ⁊ vniuerſale ori-
tur ex ſenſu/ ⁊ tñ manet in anĩa deſtructo ſenſu. Uñ
illa ꝯña in nll̃o valet vbi aliq̄d cauſat̃ ĩ ſubiecto ma
nẽte: ⁊ gr̃a ſubiecti etiã põt manere etiã cã ſua deſtru
Ad 3m cta. Ad aliud dõm ꝙ pena ꝑ ſe nõ liberat niſi a pe-
na: ſed pena in ſubiecto qȏ eſt informatũ gr̃a põt li-
berare etiã a culpa/ ⁊ tales ſunt illi q̄ ſunt in purga
Ad 4m torio. Ad aliud dicendum ꝙ non aliter deletur ve
niale/ſed ꝙ hoc modo cõgruentius deleatur: cum
enim potius ſit diſpoſitio ad culpam q̄ꝫ culpa etiaꝫ
Ad 5m. alio modo poſſit deleri. Ad aliud dicendũ ꝙ pena
mortis bñ deleret ſi ad hoc ordinaret̃ ſicut in marty
ribꝫ/ſed in alijs nõ ad hoc dirigit̃ vel alit̃ cõiter mo-
rientibꝫ: ⁊ ideo nõ delet.

Art. II An ſint aliqui qui edificent lignũ: fenũ ⁊
B ſtipulam: ⁊ quid illa ſignificent.

Einde q̃rit̃ de hoc qȏ dicit ibi [De illis etiã
d q̄ edificant lignũ fenũ ⁊c̃.ſ̃.a. Querunt̃ hic
Arg. p̄mo. duo.ſ.q̄d iſta ſint ⁊ de drña ipſoꝝ: videt̃ aũt
ꝙ ſint differẽtie mortaliũ peccatoꝝ: q꞉ in originali
ſuꝑ Eſa.5.ſuꝑ illud: Ue q̄ ꝯiungitꝭ domũ ad domũ
⁊c̃.dicit Hieroꝰ: Heretici dogmata dogmatibꝫ cõ-
iungũt: ⁊ q̄ ſup̄ fundamẽtũ debuerũt edificare aurũ
argentũ ⁊ lapides p̄cioſos/ecõtra edificãt lignũ/fe-
nũ/ſtipulã. Cõſtat aũt ꝙ heretici nõ edificãt niſi pec
cata mortalia in quãtũ heretici ⁊ hereſim ſeruãt: er-
2o go vr̃ ꝙ hec tria dicũt mortaliũ pctõꝝ drñas. Ad-
huc Joſue.4.q̄dã gloſa adamã.talit̃ exponit. Sꝫ
3o ꝯ hoc videt̃ ẽẽ ꝙ h̃ accipiunt̃ ꝓ venialibꝫ. Adhuc li
gnũ/fenũ/ſtipula cõſumptibilia ſunt in igne/ſꝫ mor
talia nõ ꝯſumũt̃ ĩ igne:ḡ nõ bñ opponũt̃ ꝑ lignũ/fe
Arguit̃ ad nũ ⁊ ſtipulã. Ad ſecundũ ꝓcedit̃ ſic: multe ⁊ q̄ſi in-
ſcðam ꝑtẽ finite ſũt drñe venialiũ: ḡ vr̃ ꝙ nõ poſſint cõgrue ꝑ
q̄ſiti tres drñas aſſig̃ri. Adhuc Augꝰ in lr̃a nõ vr̃ diſti-
guere veniale qȏ ꝑ iſta tria ſig̃t̃ niſi in deletiõe tpa-
liũ: ſꝫ multꝭ alijs modis fiũt venialia:ḡ vr̃ ꝙ inſuffi
Solõ cient̃ his tribꝫ ſignificet̃. Rñſio ꝙ ꝑ hec tria ꝯgruẽ
ad p̄mã ꝑtẽ tiſſime ſignificant̃ venialiũ pctõꝝ drñe. Uñ qȏ dic̃
q̄ſiti Hieroꝰ ⁊ glo.ſuꝑ Joſue: eſt adaptatio q̄dã p̄t̃ inten
tiõnẽ lr̃alẽ. Ad id qȏ vlteriꝰ q̃rit̃ dõm ꝙ veniale nõ Ad ſecũdaꝫ
ſm̃ diuerſitates ſuaꝝ ſpẽꝝ ſignat̃ his tribꝫ ſꝫ potiꝰ ꝑtẽ qõis
ſm ſuã q̄ꝫtitatẽ q̄ comitat̃ oẽm ſpẽm veniał ſꝫ diuer
ſitatẽ actꝰ ⁊ radicis ⁊ adherentie a q̄bꝫ ꝓcedit: dicit
eñ phũs ꝙ oĩm extremoꝝ determinatoꝝ ſm quan
titatẽ determinatũ eſt mediũ: vñ cũ ſit veniale maxi
me adherẽtie q̄ põt ẽẽ citra deũ/ ⁊ minime q̄ vix ſenſi
bilis eſt: eſt veniale adherẽtie medie: ⁊ iõ triplicit̃
tm̄ q̄ꝫtitatꝭ veniał ſignificat̃: ⁊ h̃ methaforice/ſic̃ ſi-
gnificat̃ cauſe diuerſitas in diuerſitate effectꝰ/diu-
turnitas ei manẽdi ĩ igne oñdit q̄ntitatẽ adherẽtie
veniał: ꝯſtat ãt ꝙ int̃ cremabilia ꝯſũptibilia diutiꝰ
manet lignũ in igne in gñe ⁊ minime ſtipula: q꞉ illa
eſt ſicca ⁊ debilis atqꝫ cremabilis valde: ⁊ medio mõ
fenũ. Et iõ per iſta tria venialiũ diuerſitas ſignifica
tur. Et per hoc patet ſolutio ad totũ.

An lignũ: fenũ: ſtipula edificentur ſuper Arti. III
fundamentum. C

Einde q̃rit̃ de hoc qȏ dicit ibi [Qui edifica-
d uerũt lignũ/fenũ ſtipulã ⁊c̃.ſ̃ b. Uidet̃ ei ꝙ Arg. p̄mo
ſuper fundamentũ talia nõ edificent̃: q꞉ fi-
des nõ hꝫ ordinẽ niſi ad bona oꝑa/ſꝫ venialia nõ ſũt
oꝑa bona:ḡ videt̃ ꝙ nõ edificent̃ ſuꝑ oꝑa bona. Ad Solõ
h̃ dõm ꝙ ſpũalis edificij fundam̄tũ in imo eſt fides
q̄ facit in nob ſubſiſtere res ſperãdas eo ꝙ ipa ē p̄ma
accedẽtibꝫ ad deũ/ſꝫ ĩ ſũmo cõcludẽs ē charitas q̄ ē
vinculũ ꝑfectiõis: ⁊ paries erigẽs ē ſpes ſe ad et̃na
ꝓtẽdẽs. Cardiales ãt ſt̃ mat̃ia q̄ dãt ſubaꝫ edifitõ:
⁊ mat̃ia ſuꝑ fundamẽtũ ẽẽ dr̃ tm̄ triplr̃.ſ.directo ſi-
tu/ ⁊ ſic nihil edificat̃ niſi bona oꝑa: dr̃ etiã ſuꝑ.i.iu-
xta: ſicut ibi: Suꝑ flumina babylõis ⁊c̃. et ſic venia
lia ſuꝑedificant̃. Tertio dr̃ ſuꝑ poſt: ſicut Ezech.vl.
Suꝑ t̃minũ azer ⁊c̃. Dic̃ glo.i.pꝰ t̃minũ azer. et ſic
mortalia ſuꝑedificãt̃ ſm expõꝫ Hiero. ſup̄ ĩductã.

An ignis purgatoriꝰ ſit vł nõ ſit pꝰ mortẽ. Arti. IIII
Einde q̃rit̃ de illo qȏ dic̃ ibi [Nõ redarguo: D
d q꞉ forſitan verũ ⁊c̃. ſ̃.c. videt̃ ei h̃ dubitare
Aug. vtrũ purgatoriũ ſit vł nõ. Et eodẽ mõ
dubitatõis loquit̃ Gregꝰ.4.dyał. Querit̃ ḡ vtrũ
ſit vł nõ ſit purgatoriꝰ ignis poſt mortẽ/videt̃ autẽ Arg. p̄mo
nõ ẽẽ ſic: cõtrarioꝝ ꝯtrarij ſt̃ effectꝰ/charitas ⁊ mor ꝙ nõ ſit
tale pctm̄ ſũt cõtraria:ḡ cõtrarij ſt̃ eoꝝ effectꝰ: ſꝫ pec
catũ mortale pꝰ mortẽ dãnat ſtatĩ:ḡ charitas poſt
mortẽ ſꝑ ſaluat:ḡ nõ ē locꝰ aliq̄s purgatoriꝰ int̃ ſa-
lutẽ ⁊ dãnatõꝫ. Adhuc nõ minoris efficacie ē cha- 2o
ritas ĩ ſaluãdo q̄ꝫ pctm̄ mortale ĩ cõdẽnãdo: ſꝫ pctm̄
mortale dãnat ſtatĩ pꝰ mortẽ/etiã ſi mł̃ta aſſint oꝑa
de gñe bonoꝝ q̄ ſt̃ diſpões ad bonũ:ḡ ⁊ charitas ſta
tim ſaluat poſt mortẽ/etiã ſi multa aſſint q̄ ſt̃ diſpo
ſitiões ad malũ: hec aũt ſũt veĩalia:ḡ mł̃titudini ve
nialiũ nõ debet̃ purgatoriũ ⁊ nõ ē ad aliũ vſũ:ḡ nõ
eſt purgatoriũ vt videtur. Adhuc duo genera ſũt 3o
malorũ.ſ.veniale ⁊ mortale. Itẽ duo genera bono 4o
rũ.ſ.bonũ gratuitũ ⁊ oꝑa de gñe bonoꝝ. Itẽ duo 5o
gña premioꝝ eternũ ⁊ tꝑale: ⁊ iteꝝ duo gña penaꝝ
ſcꝫ tꝑał ⁊ et̃nał. Inde ſic ꝓcedo/ ſicut ſe hꝫ bonũ ad
p̄miũ/ita ſe hꝫ malũ ad penã/ſꝫ bonũ de gñe bonoꝝ
nõ meret̃ aliqȏ p̄miũ/ḡ nec malũ ſibi rñdẽs aliquã
penã:ḡ ꝓ nullo eſt purgatoriũ: ꝓbatõ medie eſt/ſi il
le q̄ facit oꝑa de gñe bonoꝝ meret̃ p̄miũ/tũc iniuſte
ageret deꝰ ſecũ qꝰ nõ ꝯferret ei/ſꝫ videmꝰ ꝙ ſepe non
ꝯfert:ḡ nihil meruit: q꞉ ĩcõueniẽs ē deũ ĩiuſte agere
cũ aliq̄. Adhuc ſuꝑ eað diuiſiõe/ſic̃ ſe hꝫ mortale et 6o

veniale ad penā eternā ꝛ tempalē ſimul/ita ſe habꝫ
charitas ꝛ bonū in genere ad premiū vtriuſqꝫ ſimul
ḡ ſicut ſe habēt mortale ꝛ opꝰ de gn̄e bonoꝝ ſiml' ad
penā eternā ꝛ premiū tpale: ita ſe habent charitas ꝛ
veniale ad premiū eternū ꝛ penā tpalem/ ſꝫ video ꝙ
mortali cū bono in genere nō debeꝛ ex cōdigno niſi
pena eterna ꝛ nullū tpale premiū: ḡ veniali cum cha
ritate ex cōdigno nō debeꝛ niſi pmiū eternū ꝛ nulla
trāſitoria pena. Cū igr̄ nō niſi ꝓpꝛ tales ſit purgato
7o riū videꝛ purgatoriū nō eſſe. Adhuc deꝰ nō remūe
rat poſt morte niſi ſimilē ſibi ꝑ charitatē ꝛ dilectioꝫ:
ḡ nō punit poſt morte niſi auerſum a ſe ꝑ ſupbiam ꝛ
odiū diuinū: ſed talis ſolꝰ eſt ille q̄ decedit in morta
li pctō: ḡ videꝛ ꝙ ſolꝰ ille puniaꝛ poſt mortē: ḡ vide-
tur ꝙ veniale nō puniꝛ poſt mortē/ ꝛ ꝓpter illud eſt
purgatoriū: ḡ videꝛ ꝙ purgatoriū nullū ſit pꝰ mor-
In ꝯtrariū primo tem. In cōtrariū huiꝰ obijciꝛ ſic: Matth. xij. dr̄ ꝙ
ſpūs blaſphemie nō remitteꝛ nec in hoc ſeculo nec ī
futuro: ex hoc innuiꝛ ꝙ aliqua peccata dimittenꝛ in
futuro/ cōſtat ꝙ nō in regno neqꝫ in inferno: qꝛ in in
2o ferno nulla eſt redēptio: ḡ neceſſe ē ꝙ ſit locꝰ aliquis
purgatoriꝰ taliū/ ꝛ hunc vocamꝰ purgatoriū. Ad-
huc. I. Corinth. 3. Ipſe aūt ſaluꝰ erit: ſic tn̄ q̄ſi ꝑ ignē
ꝛ cōſtat ꝙ loquiꝛ poſt mortē: qꝛ nō eſt vera ſalꝰ niſi
poſt mortē/ ꝛ certificādo dicit/ ſaluꝰ erit: ḡ ignis pur
3o gans criminalia erit poſt mortē. Et hoc cōcedimꝰ.
Adhuc q̄dā grecꝰ expoſitor dicit ſup illud apl'i ſic:
Tanq̄ ꝑ ignē ꝛc. Hunc ignem credimus eſſe catar
cuſon: id ē mundificationē in quo defunctoꝝ anime
probanꝛ tanq̄ aurum in fornace Ex hoc accipiꝛ ꝙ
4o ignis purgatoriꝰ eſt poſt mortē. Adhuc Anſelmꝰ in
libro/ cur deꝰ homo: Impoſſibile eſt animā coinqui-
natā paradiſum intrare: ſꝫ vt ſupra ꝓbatū eſt multi
moriunꝛ coinquinati veniali pctō: ḡ neceſſe eſt eē lo-
5o cum in quo purgenꝛ: ꝛ illum vocamꝰ purgatoriū.
Ad idem obijciꝛ ꝑ rōem Ethicoꝝ. ij. Pctoꝝ ciuili-
um duo ſunt genera penaꝝ. ſ. increpatiōes actuū ci
uilitatis ꝛ cōdēnatiōes ꝑpetue: ḡ videꝛ ꝙ ſil'r ſint ī
iudicio diuino: ḡ aliq̄ iudicabunꝛ ꝛ puniunꝛ leui pe
na cū reſtitutiōe: ꝛ alij ꝑpetuo cōdemnanꝛ: ſed talem
6o modū punitiōis qui eſt cū reſtitutiōe poſt penitētiā
vocamꝰ purgatoriū: ḡ videꝛ ꝙ purgatoriū ſit. Ad-
huc duo ſunt habitꝰ ꝑficientes naturā. ſ. gr̄a et glo
ria ſꝫ differenꝛ qꝛ gratia cōpatiꝛ diſpoſitionē ad op-
poſitū: gl'ia aūt nō: ſꝫ cōſtat ex p̄dictis ꝙ aliq̄ a vita iſta
recedūt cū prauis diſpoſitionibꝰ: ḡ neceſſe eſt vt iſti
purgenꝛ anteq̄ induāt habitū glorie: ſꝫ locū purga
7o tiōis vocamꝰ purgatoriū: ḡ videꝛ ꝙ purgatoriꝰ ſit.
Adhuc in omī natura videmꝰ ꝙ anteq̄ inducaꝛ vl
tima ꝑfectio ꝙ oꝑtet purgari ſubiectū a cōtrarijs di
ſpoſitiōibꝰ: ḡ cū purior ſit gl'ie forma q̄ aliq̄ natura
lis forma oꝑtet ſil'r purgari ſubiectū an̄ illam. Con
ſtat aūt ex ꝓbabitis ꝙ tales diſpoſitiōes poſt mortē
in multis animabꝰ inueniunꝛ: ḡ neceſſe erit eas pur
8o gari anteq̄ glorificenꝛ. Adhuc an inductionē ſani
tatis in medicinalibꝰ neceſſe eſt purgari naturā ab
humoribꝰ corruptis: ſed in ethicis vitia humoribꝰ
ꝓportionanꝛ: ḡ etiā in illis neceſſe eſt ꝑcedere purga
tiones ad ſanitatē ꝑfectaꝫ/ ſed ſanitas ꝑfecta eſt ſm̄
gl'iam tm̄ q̄ excludit culpā ꝛ penā: ergo neceſſe ē pꝰ
Solo mortē purgationē fieri an̄ glorie inductionē. Rn̄-
ſio dōm ꝙ omībꝰ modis neceſſe eſt ſm̄ omnē rōnem
ꝛ fidem ꝙ purgatoriꝰ ſit. rōnes hic ꝑncipales ſūt
morales: ꝛ cōſtat ꝙ ſm̄ illas cōpetit eē purgatoriū

ꝑ ſcti expreſſe dicūt ꝛ iō hereſis eſt negare. Ad du Ad dubiuꝫ. Auguſtini
bitatōꝫ igiꝛ Auguſtini dōm ꝙ ipſe nō dubitauit q̄n
ſit: ſed dubitauit vtꝝ hoc intellexerit apl's qō dicit: ꝙ
eīn nō dubitet eſſe purgatoriū ptꝫ ꝑ multa ſua vba
que hic in ꝑcedēti diſtinctiōe ponunꝛ. Eodē mō di- Ad dubiuꝫ alioꝝ ſctoꝝ
cendū ad dubitationē alioꝝ ſanctoꝝ: talis eīn dubi
tatio eſt boni ꝛ humilis expoſitoris q̄ quantūcunqꝫ
bn̄ et diuine exponat/ nō p̄ſumit hoc eſſe intellectū
diuini eloquij quē autor ſpūſctō inſpiratꝰ intendit.
Ad aliud dōm ꝙ non eſt ſil'e de charitate cōiuncta Ad primū i ꝯtrariū primo obiectū
cū malo veniali/ ꝛ de mortali coniuncto cū bono in
gn̄e: qꝛ malū veniale cum charitate eſt in eſſe mali ꝛ
diſponit ad contrariū charitati: ſꝫ id qō eſt de gene-
re bonoꝝ cū mortali nō eſt in eſſe boni/ ſꝫ potiꝰ mor-
tuū nullā habēs efficaciā ad aliud bonū poſt mortē:
ꝛ iō nō ſequiꝛ ꝙ ſi peccatū mortale ſtatim dānat nō
impedientibꝰ operibꝰ de genere bonoꝝ ꝙ ſtatim ſal-
uat charitas nō impediētibꝰ venialibꝰ. Ad aliō di- Ad 2m
cendū ꝙ charitas maioris efficacie eſt ad ſaluādum
q̄ mortale pctm̄ ad cōdemnandū: ſꝫ ex hoc nō ſequi
tur ꝙ citiꝰ ſaluet q̄ illud damnet nō obſtantibꝰ bo-
nis ꝛ malis cuiuſlibet decedentꝭ/ ſꝫ ꝙ pleniꝰ ſaluat
ꝛ a pluribꝰ liberat: ꝛ hoc verū eſt qꝛ liberat ab omni
pctō vna charitas ꝛ ab omī pena qō non facit pecca
tū vnū reſpectu penarū: ſil'r cōfert omnē virtutem ꝛ
gl'iam ſm̄ quālibꝫ virtutē: ſꝫ nullū pctm̄ vnū cōfert
omne pctm̄ cōdemnari ſm̄ qōlibet genꝰ pctōꝝ. In-
ſtantia aūt eſt ad argumēta ꝙ omis forma artis et
nature fortior eſt ad ꝑficiendum q̄ corruptio ad de
ſtruendū/ ꝛ tn̄ citiꝰ deſtruiꝛ res q̄ genereꝛ ꝛ ꝑficiaꝛ.
Ad aliud dōm ꝙ illa q̄ in diuiſione ponunꝛ nō ſūt Ad 3m
vera. Ad primā aūt obiectionē ſup diuiſionē illam Ad 4m.
dōm ꝙ nō ſequiꝛ qō inferꝛ: qꝛ malū veniale ꝛ bonū et 5m
de genere bonoꝝ nō opanꝛ: qꝛ malū veniale nō eſt
malū in genere qō bn̄ poſſit aliqua circūſtantia fie-
ri: ꝛ tn̄ bonū in genere ſiue de genere bonoꝝ pōt ma
le fieri aliqua circūſtantia. Itē lꝫ ſicut in p̄mo dictū
eſt bonū in genere eſt imꝑfectū ſm̄ eſſe boni: ſed ma-
lū veniale ſpecies eſt in eſſe mali: ꝛ ideo nō ſequiꝛ: ſi
illud nō habet premiū ꝙ iſtud nō habeat penā: nec
eſt vna ꝓportio in omibꝰ q̄ dicit ꝙ ſicut ſe hꝫ tale bo-
nū ad premiū ita ſe hꝫ tale malū ad penā. Ad aliud Ad 6m
dōm ꝙ vtraqꝫ ꝓportio falſa eſt vl' vīis nō eſt: nō eīn
eſt verū ꝙ ſicut ſe habēt mortale ꝛ veniale ſimul ad
penā eternā ꝛ tpalē/ ita ſe habeat charitas ad id qō
eſt de genere bonoꝝ ad premiū eternū ꝛ tpale ſimul
veniali eīn cōiuncto cū mortali debeꝛ eterna pena:
ſꝫ tn̄ nihil eſt dictū ꝙ opi de genere bonoꝝ cōiuncto
cū charitate debeꝛ eternū premiū. Si aūt illa ꝓpor-
tio aliquo mō ꝯcedaꝛ: ſcd̄a nihil valet. ſ. ꝙ ſicut ſe hꝫ
mortale cū opere de genere bonoꝝ ad penam ꝛ pre-
miū tempale/ ita ſe hꝫ charitas cū ope de veniali ad
penā ꝛ premiū eternū. Et ratio huiꝰ aſſignata ē ſup
qꝛ veniale cōiunctū charitati adhuc remanet in eſſe
mali ꝛ pcti habens rōnem: ſꝫ opꝰ de genere bonoꝝ
cum mortali nō remanet ī eſſe boni ꝛ pcti habēs ra-
tionē remunerabil': ꝛ ſi remunereꝛ hoc eſt ex miſcdia
et nō ex cōdigno: iō nō ſequiꝛ ſi illi nulla eſt coordi-
nata remuneratio an̄ pene cōdemnatōnē: qꝛ illi nul
la ordinaꝛ pena purgatoria an̄ eternā premiationē.
Ad aliud dōm ꝙ verū eſt ꝙ deꝰ poſt mortē nullū Ad 7m
remūerat niſi ſil'em ſibi ꝑ charitatē: ꝛ nullū cōdēnat
niſi a ſe auerſū ꝛ ſe odiētē: ſꝫ nō ſeq̄ꝛ nō cōdēnat/ ḡ nō
punit purgādo: qꝛ nullꝰ eoꝝ q̄ purgāꝛ ꝯdēnabiꝛ.

Qḋ alij citius alij tardius purgan tur in igne.

Jn illo aűt igne purgatorio alij tardius alij
citius purganꝶ ſm ꝙ iſta pereűtia magis vel
Aug. i ench ca. 53. vl. 5. minus amauerunt. vnde Aug. Poſt hanc vi
tam incredibile nõ eſt nõnullos fideles per
ignẽ quendã purgatoriű quanto magis mi-
nuſue bona pereuntia dilexerűt tãto tardi⁹
Quid ſit edificare li- citiuſqꝫ ſaluari. Unde nõ fruſtra illa tria di
gnű: fenum ſtinxit apl's: lignű: fenű: ſtipulã: que illi edi
aut ſtipulã. ficant: qui ꝛ ſi aliena nõ rapiant: rebus tamẽ
infirmitati cõceſſis aliqua dilectiõe inherẽt
qui ſm ſuos amandi modos vel diuti⁹ vt li-
gnű: vel minus vt fenű: vel minimű vt ſtipu
la ignẽ ſuſtinebunt. Qui vo ſuperedificant
aurű argentű ꝛ lapidem precioſum: de vtro
qꝫ igne ſecuri ſunt: nõ ſolű de illo eterno qui
cruciaturus eſt impios in eternű: ſed etiã de
a illo eműdatorio q̇ purgabunꝶ q̇dã ſaluandi

Arti. V. Quare pene inferni nominanꝶ pluribus.

E Einde querit de hoc qḋ dicit ibi: [Emunda
d torio igne purgabunꝶ. ꝛc.] lr̃a. a. Et querit
quare pene inferni vno nõ nominanꝶ noĩe: ſꝫ
multis ſicut ꝙ tranſibűt ab aq̃s niuiű ad calorẽ ni-
miű/ ꝛ ab alijs quibuſdã/ vt vermis: ſed purgatorie
Arg. primo pene nõ noiãnꝶ niſi vno noĩe. ſ. igne purgatorij. Ui-
deꝶ em̃ ꝙ multis ꝛ diuerſis debeant noiari: qꝛ quo-
rű ſunt multe ꝛ diuerſe ꝛ diſſimiles cauſe/ hoꝝ ſunt
multi diuerſi ꝛ diſſimiles effectus: ſed penaꝝ purga
torij multe ſunt diuerſi ꝛ diſſimiles cauſe: g̃ pene ſűt
multe diuerſe ꝛ diſſimiles: g̃ nõ ſunt vno noĩe nomi
Solutio nande. Rñſio dõm ꝙ infern⁹ nõ eſt niſi ad punic̃
dű: ꝛ iḋ oĩa q̃ puniűt ibi cõgreganꝶ: ſicut calidű/ fri-
gidű/ ꝛ hmõi: ſed purgatori⁹ eſt ad emẽdãdű ꝛ pur-
gandű: ꝛ iḋ nõ põt noiãri niſi tali noĩe punientis qḋ
hẽt vim purgatiuã ꝛ cõſumptiuã: ꝛ hoc eſt calidum
ignis: ꝛ iḋ tm̃ noiaꝶ noĩe illi⁹: frigidű eĩ ꝛ ſi punit tñ
Ad primű nõ purgat: qꝛ nõ hẽt vim cõſumptiuã. Ad aliḋ di
cendű ꝙ licet multa ſint venialia merẽtia ignẽ illű/ tñ
nõ ſunt niſi diſpõ ad malű/ ꝛ rubigo quedã: ꝛ in hoc
cõueniűt/ ꝛ ꝯpatiunꝶ ſecű charitatẽ: ꝛ iḋ nõ reſpõdet
eis pena ſm ꝙ diuerſa ſunt: ſed ſm ꝙ cõueniűt i hoc
qḋ eſt eſſe diſpoſitionẽ ad malű: ſꝫ de mortalib⁹ ſec⁹
eſt: qꝛ in nullo cõueniűt: ꝛ ꝑfecte a bono incõmutabi
li auertűꝶ ꝑ diuerſas ad bonű cõmutabile ꝯuerſiões

Oppoſitio.

Hic obijci põt ſi per lignű: fenű: ſtipulã ve-
nialia intelliguntꝶ peccata: ꝛ nullus adeo ꝑ-
fectus eſt qui venialiter nõ peccet: ergo qui
edificant aurű argentű ꝛ lapidem p̃cioſum
edificãt etiã lignű: fenű: ſtipulã: ergo ꝑ ignẽ
Solo. tranſibunt. Ad qḋ dicim⁹ qꝛ nõ oĩs q̇ venia-
liter peccat: lignű: fenű: ſtipulã edificat: ſi-
cut ecõuerſo nõ oĩs qui cõtemplaꝶ deű ꝛ di-
ligit ꝓximű: ꝛ opera bona facit: edificat au-
a rű: argentű: lapidẽ precioſum: ꝛ tamẽ in au
ro intelligiꝶ cõtemplatio dei: in argento di-
lectio proximi: in lapide precioſo bona ope-
ra. Sed illi qui edificant lignű: fenű: ſtipu- Jn ench.
lam deű cõtemplantur ꝛ proximű diligűt: ꝛ
opera bona faciunt: nec tamẽ edificcant au-
rű argentű: ꝛ lapidẽ precioſum. Hec em̃ edi Aug i ench
ficat qui ſic illa tria facit: vt cogitet que ſunt
dei: ꝛ quõ placeat deo nõ műdo. Lignű vo Idẽ de fide
ꝛ fenű ꝛ ſtipula accipi poſſunt ſeculariű reꝝ ꝛ operib⁹.
q̃uis licite cõceſſarum tales cupiditates vt
amitti ſine animi dolore nõ poſſint. Hec er- Quid ſit
go edificat is qui cogitat q̃ mundi ſunt: quõ edificare au
placeat mundo qui circa diuitias ſuas quo- rű: argentű
dam carnali affectu teneꝶ: ꝛ tñ ex eis multa vel lapidẽ p̃
beneficia facit: nec pro eis aliq̃d fraudis vel cioſum
rapine moliꝶ. Ex his ergo patet ꝙ nõ idẽ hõ
ſiꝶ hec ꝛ illa edificat. Jlla em̃ edificatio per-
fectoꝝ tm̃ eſt: qui nõ cogitant placere műdo
ſed tm̃ deo: qui ꝛ ſi venialiter aliquãdo pec
cãt: feruore charitatis ita abſumiꝶ in eis pec
catum ſicut gutta aque in camino ignis: ꝛ iḋ
nunq̃ ſecű portant cremabilia. Hec aűt in-
ferior edificatio minoꝝ eſt: qui nõ tm̃ deo ſꝫ
etiã műdo placere cogitãt: deű tñ p̃ponűt.
Si vo mundű p̃ponerẽt nõ ſupedificarẽt: ſꝫ
deſtruerẽt fundamentű. Affectiões g̃ carna Auguſtiu⁹
les quib⁹ dediti ſunt domib⁹: cõiugib⁹: poſ-
ſeſſionib⁹ ita vt nihil p̃ponãt xp̃o: illis trib⁹
ſignificanꝶ que in mẽtes ꝑfectoꝝ nõ cadunt
et ſi alia venialia admittãt. Jn cordibus vo
minoꝝ interdű durant vſqꝫ in finẽ: qui cű ta
libus edificijs tranſeűt: ſed diſſoluuntur in
igne. Jpi vo merito fundamenti ſalui erunt b
grauiſſimã tamẽ penã ſentient: ex quo appa
ret quantã hic miſericordiã exhibet deus: ꝛ
quantã ibi exerceat ſeueritatem: cum ꝓ eo-
dẽ peccato multo grauius ibi puniat q̃ hic.

Quid intelligiꝶ per edificantes aurű la- Arti. VI.
pides precioſos. ꝛc̃. F

Einde queriꝶ de hoc qḋ dicit ibi: [Jn auro i
d telligiꝶ cõtẽplatio. ꝛc̃.] lr̃a. a. Videꝶ enim ꝙ Arguiꝶ p̃o
edificantes auꝝ ꝛ argentű ꝛ lapides precio-
ſos ſentient ignẽ purgatoriű. dꝛ em̃. I. Coꝝ. 3. ſuper
illud: Aurű argẽtű. ꝛc̃. in glo. Nõ ꝯſumunꝶ ab igne
qui edificant aurű argentű ꝛ lapides precioſos: ſꝫ ni
hil vel paꝝ ſentiẽt: g̃ ſentiẽt. Jtẽ in textu dꝛ vniuſ 2o
cuiuſqꝫ opus quale ſit ignis probabit: g̃ ꝛ edificãtis
auꝝ argentű. ꝛc. Ulterius queriꝶ hic de rõe hui⁹ Queſtiűcl'a
expoſitionis ꝙ aurű ſit cõtẽplatio/ ꝛ argentű proxi-
mi dilectio/ ꝛ lapis p̃cioſus opus. Rñſio dõm ꝙ Solutio
poſſem⁹ adaptando dicere ꝙ ſicut ignẽ diuidendo ꝑ ad arg. duo
materiã tres ſunt ſp̃es materialis ignis. ſ. lux/ flam
ma ꝛ carbo: ꝛ lux quidẽ eſt in puro aereo circűſtante
flãma autẽ in vapore terreo ꝛ humido. carbo vo eſt
in materia terre: ita poſſem⁹ dicere ꝙ ſicut lux que-

dā cōburit venialia ꝑfectoꝝ:ꝛ nō eſt ibi notabilis ſē‑ſus ꝛ reſiſtētia ad ignē:ſed momentaneū poti⁹: ſicut dicit̃ in lr̃a ꝙ ſicut gutta in camino ita facit veniale ī viro iuſto:ꝛ hoc notat̃ a gloſa parū vel nihil ſentire ꝛ paꝝ obſcurant̃ vl' nihil:ſ3 remanēt luminoſi. Aliȷ̄ autē plus inflāmant̃ ꝛ obſcurant̃ q̄ edificāt lignū/fenū ſtipulā:ꝛ tn̄ extrahit̃ ab eis impuritas: ſicut vapor quidā:ſed dānati inuoluunt̃ ꝛ denigrant̃ ſicut carbo incōſumptibilis. ꝛ ꝑ hoc patet ſol'o ad duo prima

Ad q̄ſtiūculam. Ad id qđ vlteri⁹ querit̃ dōm ꝙ reducit oē bonum remūerabile ad tria generalia:quoꝝ duo ſūt vt motiua.tertiū aūt vt ipe mot⁹:intellectus em̄ eſt cōtemplans deū:ꝛ eſt ibi ſummū munimē ꝛ ſūma felicitas vt ꝓbat Ariſto.ſed charitas ſe hēt ad opa ſicut mr̃/et generalis forma/ꝛ nulla alia virt⁹:op⁹ autē eſt vniuerſalit̃ meritoriū:ꝛ iđ ꝑ hec tria generalia oīa bona comprehenduntur.

Arti. VII. B An exiſtentes in purgatorio purgent̃ voluntarie vel inuoluntarie.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi: [Grauiſſi‑

d mā tn̄ penā ſentiēt.ꝛc̄.] ſ.b. Et q̄rit̃ h̄ vtrū volūtarie purgent̃ extn̄tes in purgatorio vel

Arg. p̄mo. inuolūtarie. Videt̃ aūt ꝙ voluntarie:q2 rectū cor habent:q2 dicit Amb. ꝙ hn̄s rectū cor ꝯformat ſuā voluntatē diuine voluntati:ſed deus vult eos purga‑

2º ri:ḡ ꝛ ipi ſic purgari volūt. Adhuc oīs ſapiēs vult illud ſine quo finē cōſeq nō p̄t:ſed ſapiētes ſunt q̄ ſūt in purgatorio:ḡ videt̃ ꝙ velint illud ſine q̄ gloriā cōſeq nō pn̄t:hoc aūt eſt purgatio ꝑ penam:vt videtur

3º Adhuc infirmat⁹ corꝑalit̃ ſecari vult vt ſanet̃:cū igitur ſanitas ſpūalis magis ſit eligēda/vri vult vt curet̃/ſi alit̃ curari nō pōt:ſed nō pōt alit̃ eſſe ꝑpt̃ or‑

Sol'o. dinationē:ḡ volūt iſto mō purgari: vt videt̃. Si forte tu dicas(vt q̄dā antiq dixerūt)ꝙ tātus eſt ſenſus doloris ꝙ collatio rōnis totalit̃ abſorbet̃:ꝛ non pn̄t ꝯferre nec de vno/ nec de alio:ꝛ iđ nec vnū volūt

Obiectio. nec aliud:h̄ eſt multū ꝯ dictū bti Greg. Oīs em̄ petēs citi⁹ liberātia ſcit ſe liberandū/ꝛ cōfert de liberatiōe:hec aūt petunt aīe defunctoꝝ:vt dicit Greg. in

In ꝯriū p̄º ar. negatiue. 4. dyal'.ḡ ꝯferūt de talib⁹. Si ꝑpter h̄ cōcedat̃ ꝙ volūt ſic puniri vt purgent̃:ꝯ fere ab oīb⁹ mgr̄is aſſignat̃ vna cauſa tardioris liberatiōis tā in purgatorio q̄ȝ in via:q2 iſta pena eſt volūtaria/ꝛ illa neceſſa‑

2º ria:ḡ nō volūtarie patiunt̃ eā:vt videt̃. Adhuc oē qđ aliq̄s ſiue velit ſiue nolit patit̃ neceſſario patit̃/ꝛ nō volūtarie:pēas aūt purgatoriȷ̄ hn̄tes ſecū cremabilia/ſiue velint ſiue nolint patiunt̃:ḡ neceſſario pa‑

Solutio tiunt̃ ꝛ nō volūtarie. Rn̄ſio ſine p̄iudicio dōm ꝙ volūtas duplex eſt.ſ.cōditionata ꝛ ſimpl'r volūtas. dico ḡ ꝙ ſimpl'r vellēt nō pati penas purgatoriȷ̄: cōditionata tn̄ volūtate volūt.ſ.cōditiōe purgatōis et ſalutis:q2 hn̄ volūt purgari/ꝛ hn̄ volūt ſaluari:ſ3 ſic purgari nolūt niſi ſub cōditiōe.ſ.q2 alit̃ ſaluari ꝛ liberari nō pn̄t:ꝛ de hac volūtate oēs pri⁹ inducte ra‑

Ad obiectū ī ꝯriū negatiue aſſūptū tiōes intelligunt̃. Ad id aūt qđ obȷ̄cit̃ in oppoſitū dōm ꝙ nō ſequit̃ ſi ſit neceſſaria ꝙ nō ſit volūtaria: dupl'r em̄ pena p̄t eſſe neceſſaria.ſ.volūtate faciente vel ſuſcipiēte:de volūtate faciēte veꝝ eſt ꝙ ſi eſt volūtariū nō eſt neceſſariū:q2 volūtas nō eſt cā neceſſitatis mō faciēs:ſed libere opat̃ q̄n vult/ꝛ q̄n vult ceſſat ab ope:ſed in ſuſcipiēte nō eſt veꝝ:q2 qđ neceſſe eſt ſuſtinere vel ſuſcipe ꝑpter violētiā agētis:nō etiā voluntarie p̄t ſuſcipi ꝛ ſuſtineri:ꝛ eſt exemplū in penis martyrū:q2 neceſſariū fuit decollatū interire ꝛ crematū dolere:tn̄ volūtarie hec ſuſtinebant̃:ꝛ ita eſt de ſuſtinentib⁹ in purgatorio:ſed pene q̄ ſunt hic ſatiſſactiue ſunt volūtarie volūtate faciēte. Ad aliud qđ ſequit̃ prorſus eadem eſt ſolutio. Ad 2m

Opinio quorundā cū obiectiōe

Sed forte dices illud eſſe accipiendū de pena pcti nō de ipo pctō qđ Greg. dicit: quedā leuia in futuro dimittenda: ſi em̄ verā penitētiā habuerit q̄s pctā oīa dimiſſa ſunt ei: ſ3 pena forte remāſit:iđq3 ſi vere penitēs obiȷ̄t ſine pctō trāſiȷ̄t. Si aūt vere penitēs non eſt in obitu maculā portat q̄ nū q3 delebit̃. Qui vo edificat lignū:fenū:ſtipulā vere penitet q2 bon⁹ eſt ꝛ charitatē hēt: ꝛ in charitate de hac vita tranſit: ḡ ſine pctō trāſit. Nō ſequit̃ veꝝ quidē eſt:q2 bon⁹ eſt ꝛ charitatē habet ꝛ vere penitet: ꝛ tn̄ cū veniali pctō tranſit qđ nō deleuit pnīa. Pnīa em̄ nō delet niſi peccatū illud qđ deſerit hō: tale aūt pctm̄ ſepe ī hac vita nō relinquit̃ ab hoīe: ꝛ tn̄ vere penitēs eſt ꝛ ſi nō de oīb⁹ venialib⁹ peniteat: poteſt ei q̄s de oī mortali ꝛ de oī veniali penitere: excepto vno vel plurib⁹ venialib⁹ quidē ſicut hēt q̄s charitatē ꝛ vnū vel plura venialia qđ de crimīalib⁹ nullaten⁹ eſſe p̄t. Eſt ei aliq̄s bonus charitatē habēs: ſ3 adhuc quodā cupiditatis affectu amans hec ſecularia: talis extn̄s ſubita morte opprimit̃: in illo terreno affectu mortuus eſt: ꝛ tamē ſaluabit̃: a quo nō ſe hic abſoluit: ergo poſt hāc vitā ab illo purgabit̃. Conſtat ḡ quedā pctā.ſ.leuia poſt hanc vitā dimitti: ſi vo de pena pcti illđ intelligi voluiſſent autores cur magis commemoraſſent leuia q̄ȝ grauia: cū etiā grauiū pena hic inexpleta poſt hanc vitā reſtet.

Gre.25. di ca. q̄lis hic.

a

Exēplo vtitur ad ꝓbādū dictum.

b

Arti. VIII. H An in dānatis veniale puniat̃ eternaliter

Einde querit̃ de h̄ qđ dicit ibi: [Si forte di‑

d cis.ꝛc̄. Querit̃ em̄ vtrū veniale in dānatis puniat̃ eternalit̃. Et videt̃ ꝙ nō: q2 veniale

Arguit̃ p̄º ꝙ nō. ꝛ mortale ſunt improportionabilia:ḡ pene eaꝝ ſunt improportionabiles:ſed pena mortalis eſt eterna:ḡ pena venialis nō erit eterna ſed tēporalis/ꝛ illi proportionabilis.

2º Adhuc mgr̄ Hugo dicit ꝙ veniale eſt cui debet̃ pena trāſitoria: cum igit̃ deus non puniat vltra cōdignū: videt̃ ꝙ de⁹ nō puniat ipm eternalit̃.

3º Adhuc ſicut ſe hn̄t retributiōes ita ſe habēt merita bona ꝛ mala: ſed due pene ſunt retribuentes malis.ſ.eterna ꝛ tranſitoria: ꝛ duo ſunt mala quib⁹ retribuūt̃.ſ.veniale ꝛ mortale: cū igit̃ pena et̃na debeat̃ mortali: pena trāſitoria debet̃ veniali: ꝛ ſic habet̃ ꝓpoſitū.

In ꝯriū p̄º ꝯfirmatione. In ꝯriū hui⁹ ꝓbat̃ ꝑ illđ Lu.12. Nō exies inde donec reddas nouiſſimū miutū ſ3 nouiſſimū minutū ē veniale pctm̄ ꝛ cōſtat ꝙ ī mortali decedēs nl' reddere p̄t gratū deo: ḡ ī et̃no carcere claudit̃ etiā ꝓ veniali: ḡ veniale ī ipo in eternū punit̃.

2º Itē Math.5. Nō exies inde donec reddas nouiſſimū q̄

drantē, gloſa minuta pctā: q2 nihil impunitū: ex hoc
3o ſequit᷑ idē qd̛ prius. Adhuc cōſtat ꝙ ignis reſpon
det hmōi peccato ⁊ vermis cōſciētie: vt dr̄ Eſa. vlti.
de dānatis: Uermis eoꝝ nō morie᷑ / ⁊ ignis eoꝝ nō
extingue᷑: g̃ in eternū ardebunt / ⁊ vermē patien᷑ de
Solo. pctō veniali. Si forte tu dicas ꝙ in morte maloꝝ
Obiectio. relaxen᷑ hmōi venialia: cōtraria ſunt q̄ in lr̄a deter-
4o minan᷑ hic. Adhuc melior eſt mors bonoꝝ ⁊ ma-
gis meritoria q̄ȝ maloꝝ / ⁊ nō delet neceſſario venia-
5o lia / vt probat᷑ hic: g̃ nec mors maloꝝ. Adhuc nul-
lū pctm̄ nec paruū nec magnū ſolubile eſt ſine gr̄a: ſȝ
dānati nō ſunt ſuſceptibiles gr̄e: g̃ nullū in eis vnq̄ȝ
delebit᷑ pctm̄: ſed manēte pctō manebit ⁊ pena: g̃ pe-
na pcti mortalis manet in eternū: ⁊ ſic habet᷑ ꝓpoſi-
Solutio tū. Rn̄ſio dōm ꝙ veniale cōiunctū mortali punit᷑
in eternū in inferno: ſed in eternū minor pena rn̄det
ei q̄ȝ mortali: ſicut probāt vltime rōes ⁊ autoritates
Ad oīa ob- Ad primū g̃ dōm ꝙ ſm ſe ꝓportionabilia ſūt venia
iecta pa ſil. le ⁊ mortale: ſed ꝑ accn̄s in duratōe efficiunt᷑ ꝓportio
nabiles pene eoꝝ. ſ. ſi ſubiectū non ſit expiabile a cul-
pa cui ſubdit᷑: ſicut in dānatis: vnde qd̛ obiectio pro
bat veꝝ eſt ꝑ ſe / ⁊ falſum ꝑ accn̄s: ⁊ non tenet niſi per
ſe. ſ. ꝙ mortale accipiat᷑ vt mortale / ⁊ veniale vt ve-
niale: ſed cū veniale eſt in ſubiecto nō ſuſceptibili gra-
tie effici᷑ nunq̄ȝ hn̄s vel habituꝝ veniā / ⁊ tunc nō te-
net: eadē prorſus eſt ſolutio ad duo ſequentia.

Arti. IX.

An anime punientur per demones.

Einde queri᷑ de hoc qd̛ dicit ibi: [Bon9 eſt
⁊ charitatē habet / ⁊ in charitate de hac vita
tranſit. ⁊c.] ſ lr̄a. a. Queri᷑ hic qd̛ multi ſci
re deſiderant vtrū ꝑ demones miniſtros penaꝝ pu-
nian᷑ aīe in purgatorio exn̄tes. Et vide᷑ ꝙ ſic ꝑ ea
Arg. pmo. que legun᷑ in geſtis ſanctoꝝ ſicut in vita btī marti-
ni ꝙ aſtitit ei diabolus: ⁊ cōſtat ꝙ ſciuit ꝑ opa ſua ꝙ
nō erat dānand9: g̃ aſtitit ei vt ad purgatoriū ſm ſuā
eſtimationē traheret᷑: g̃ vide᷑ ꝙ demones ſint mini-
20 ſtri penaꝝ purgatorij. Adhuc in iudicijs hui9 mū
di ſunt tortores quidā neq̄ȝ cōſtituti: g̃ ⁊ in iudicio di
30 uino: g̃ purgandi torquen᷑ per demones. Adhuc
ſancti etiā q̄ euolabūt ⁊ ꝑfecti ſunt in hac vita ꝑmit-
tun᷑ a deo vexari a demonib9: ſicut legi᷑ de btō An
thonio ⁊ alijs in eremo conſtitutis: g̃ cū illi q̄ ſunt in
purgatorio ſctiores non ſint iſtis: vide᷑ etiā ꝙ illos
4o dn̄s ꝑmittat a demonib3 vexari. Adhuc pctm̄ ve-
niale fit ex tēptatiōe: tēptationū aūt miniſtri ſunt de
mones: ſed dicit autoritas ꝙ illos quilibet tortores
habebit in pena quos incentores habuit in culpa: g̃
vide᷑ ꝙ ibi tortores habebūt in pena purgatorij ve-
nialiter peccantes ipoſ demones quos incētores in
In ꝯriū ꝓ culpa veniali ⁊ tēptatiōe habuerūt. In contrariū
cōfirmatōe huius obijci᷑ qd̛ dicit btūs Greg. in. 4. dyal. ꝙ aīe
primo. maloꝝ ꝑ ſe deſcendūt ad penas: g̃ multomagis ſine
violentia diaboli in penis erūt aīe ſanctoꝝ purgan-
2o doꝝ. Adhuc nō eſt cōſenſus diabolo factus in eo q̄
peccat veniali᷑ tm̄: imo habituali᷑ cōſentit deo: g̃ vi
de᷑ ꝙ nulli ꝑ iuſtitiā debet ſubdi niſi deo: g̃ vide᷑ ꝙ
ſola iuſtitia dānet eum / ⁊ nō ſubdat᷑ tortori diabolo
3o Adhuc ſancti nō tradun᷑ hic diabolo niſi ad maio
rē coronā: ſed hmōi neceſſitas nō erit ī futuro: g̃ vide
4o tur ꝙ ibi nō tradan᷑: ſed purgen᷑ ſimpl'r. Adhuc
in politicis videm9 ꝙ alius eſt puniēs filiū / ⁊ ali9 la
tronē vel hoſtē: ſup ꝑ filiū em̄ eſt diſciplina patris tm̄:
ſed ſup ꝑ latronē ⁊ hoſtē emiſſarius dirigit᷑: g̃ vide᷑ cū
noſtra iuſtitia ſit exemplata a diuina ꝙ ſimiliter ſit
in dei iuſtitia: cōſtat autem ꝙ filij ſunt q̄ ſunt in pur-
gatorio: ergo ſup ꝑ eos nō debet eē niſi diſciplina pr̄is
g̃ ⁊ nō funeſtus tortor debet in eos accipere poteſta
tem. Reſponſio in hac queſtione neſcio quid aſſe- Solutio.
ri poſſit: ſed pie puto eſſe credendū ꝙ aīe exn̄tes ī pur ad primū.
gatorio ꝑ demones miniſtros penaꝝ non punian᷑:
tn̄ bene puto ꝙ delecten᷑ demones in penis earū: et
ideo qn̄q̄ȝ legun᷑ eis aſſiſtere: ⁊ ꝑ hoc ſolui᷑ pmū de
btō martino. Ad aliud dōm ꝙ hoc veꝝ eſt de iudi Ad 2m
cijs cōdēnādoꝝ: vt patet ex vltima obiectiōe: q2 illa
ſoluit illā rationē: ſed nō eſt veꝝ in diſciplina patris
ad filiū. Ad aliud dōm ꝙ alia eſt rō hic et alia ibi: Ad 3m
q2 hic eſt locus temptationū ⁊ creſcendi in merito: ſȝ
nō ibi: ⁊ iō tēptatores ꝑmittit hic officiū tēptatiōis
exercere: ſed nō ibi. Ad aliud dōm ꝙ pctm̄ venia- Ad 4m
le ſm q̄d pctm̄ eſt: ⁊ iō nō oportet ꝙ ita tyrānice vin-
dice᷑: ſicut mortale: ⁊ ideo illa autoritas intelligitur
de mortalibus.

An error iſte grecoꝝ veniat approbād9 qui dicūt nullū ante diē iudicij intrare celū vel infernū: ſed in medijs locis conuerſari. Arti. X.

Einde queri᷑ de hoc qd̛ dicit ibi: [Ergo poſt
hanc vitā ab illo purgabi᷑. ⁊c.] ſ. b. Diſpu-
tari em̄ pt hic de quodā errore quorundā grecorum
qui dicūt nullū ante diē iudicij intrare celū vel infer-
nū / ſed in locis medijs vſq̄ȝ illuc cōuerſari. Uide᷑ Arg. primo
aūt ꝙ dicāt bene ꝑ illud Heb. II. Hi oēs teſtimonio ad ꝑtē affir
fidei ꝓbati inuenti ſunt: ⁊ nō acceperūt repromiſſio- matiuā.
nes deo aliq̄d ꝓ nobis meli9 ꝓuidēte: vt nō ſine nob
cōſūmaren᷑: g̃ vide᷑ ꝙ vnus ſine alio nō cōſumabi᷑
erit aūt cōſumatio in die iudicij: g̃ vſq̄ȝ ad illū nullus
accipiet gloriā in celo: nec penā in inferno: q2 de9 nō
eſt pronior ad cito cōdēnandū q̄ȝ ad cito remuneran
dū Adhuc Apoc. 6. Suſtinete modicū tp̄s donec 2o
impleat᷑ numerus fratrū veſtroꝝ: g̃ expectāt fr̄es in
accipiēdo ſtolā glorie: ⁊ ex hoc habet᷑ idem qd̛ prius.
Si dicat᷑ ꝙ iſti erāt in gl'ia ſm animā: ſed ſm cor- Solo.
pus petebāt glorificari. Cōtra hoc eſt qd̛ dr̄ ibi q2 In ꝯriū po
dictū eſt eis ꝙ ſuſtinebūt tp̄s modicū: ſuſtinētia aūt
penā importat: in gl'ia aūt nō eſt pena: g̃ vide᷑ ꝙ ſm
animā nō erūt in gloria. Adhuc Math. 13. dici᷑: 3o
Sinite vtraq̄ȝ creſcere vſq̄ȝ ad meſſem: triticū aūt cō
gregate in horreū meū: g̃ vſq̄ȝ illuc nō alligabun᷑ ad
cōburendū: nec triticū reponi᷑ in horreo celi. Ad- 4o
huc Math. 25. Tunc ſtatuet oues a dextris / hedos
⁂o a ſiniſtris / ⁊ dicet his: Uenite bn̄dicti. ⁊c. ⁊ iſtis
Ite maledicti. ⁊c. g̃ vide᷑ ꝙ vſq̄ȝ illuc nō ſeꝑabun᷑:
nec iſti mitten᷑ in infernū: nec iſti vocabū᷑ ad regnū
⁊ ſic iteꝝ habet᷑ qd̛ prius. Adhuc Matth. 20. Cū 5o
ſero factū eſſet dixit dn̄s ꝓcuratori vinee: Uoca ope
rarios ⁊ redde illis mercedē ſuā. ſero aūt eſt cōſuma
tio ſcl'i: g̃ vide᷑ ꝙ nec bonus nec malus mercedē acci
piet an̄ cōſumationē ſeculi. Adhuc in pſ. 16. Sa- 6o
tiabor cū manifeſtabi᷑ gloria tua: ita em̄ habet alia
trāſlatio: ſed nō manifeſtabi᷑ gloria ante diē iudicij:
ſicut ipe dicit Luc. 21. Tūc videbūt filiū hoīs veniē
tē in nube ⁊ maieſtate. ⁊ vere. i. ſic veniet quēadmo-
dū vidiſtis eū: g̃ vſq̄ȝ illuc nō ſatiabun᷑: g̃ nec gloriā
habebūt: g̃ nec dānati penas inferni. Per rationē Ar. ꝑ rōnē.
aūt argui᷑ idē: nullius em̄ rei poſſeſſio q̄ ꝑ iudiciū ha
benda eſt adeptio erit ante ꝓlationē ſentētie: ſȝ infer
nus ⁊ celū ꝑ iudiciū hn̄da ſūt: vt probat᷑ Math. 22.

ꝗ neutrius eſt adeptio ante ſniē ꝓlationē:ſed ſnīa nō
proferet̃ niſi in die iudicij:ꝗ vſqꝫ ad illud nulli adipi-
6o ſcent̃ celū vel infernū: ⁊ ſic habet̃ ꝓpoſitū. Adhuc
ſummi ⁊ magnifici regis nō eſt aliquid dare niſi per
oſtenſiuū magne magnificētie:ſed deus eſt ſūme ma
gnificus:ꝗ ⁊c̃.ſed magnificētius ⁊ iucūdius eſt dare
ſil' oībꝫ infinitū bonū ſil' in corꝑe ⁊ aīa q̄ꝫ dare ſigilla
tim huic ⁊ illi:ꝗ ſil' oībꝫ dabit/⁊ nō ſigillatim huic ⁊
illi:⁊ ſic iteꝝ cōcludit̃ ꝓpoſitū:qꝛ ab oībꝫ ſupponitur
deū omīa eodē mō facere quo honeſtiſſime fiūt/⁊ ſm
70 ꝙ maximā gloriā ⁊ virtutē oſtendūt. Adhuc in vꝛ
bāitatibꝫ in quibꝫ in cōi decertat̃ nulli ſine altero co-
rona imponit̃:ſed cōiter triūphās cōiter coronat̃: ſꝫ
hec terrna ꝑ ſimilitudinē imitatiōis deſcendūt a di-
uinis:ꝗ in diuinis eſt ſil'r:cōſtat aūt oībꝫ ꝙ ſcti in cōi
triūphū de oī hoſte ſalutē impediēte faciūt:ꝗ videtur
ꝙ in cōi oēs ſil' coronari hñt.ſed hoc nō pōt fieri niſi
cōiter:ꝗ videt̃ ꝙ nullus plenā accipiet btītudinē ni-
ſi poſt reſurrectionē:ꝗ nec penas inferni:qꝛ ꝑ oppoſi
tū vna rō eſt de penis inferni ⁊ gaudijs regni celorū
80 Adhuc due ſūt ꝑtes rōnalis nature.ſ.in carne exi-
ſtens ⁊ ſeꝑata a carne:ſed cōſtat ꝙ illa que eſt ſepara
ta tota ſil' fuit p̄miata ex ꝑte bonoꝝ ⁊ tota ſil' punita
ex parte maloꝝ:ꝗ ſimilit̃ erit in altera parte rōnalis
creature.ſ.in illa q̄ eſt carni cōiuncta:⁊ ſic iteꝝ hēt̃ ꝓ
In ꝯriū ad ꝑtē negatiuā p̄mo. poſitū In cōtrariū huius ſic obijcit̃ Luc.23. Amē
dico tibi hodie mecū eris in paradiſo. Si forte tu di
cas ꝙ nō fuit in plena fruitiōe:ſed paradiſus dicitur
ibi requies a penis. Cōtra Chriſo.exponēs illō ver
bū dicit ſic: Quidā dicūt latronē nondū aſſecutū eē
paradiſum:ſed ꝑadiſum q̄dē latro poſſedit:nō ei pōt
Solo. mētiri q̄ dixit: Hodie mecū eris in ꝑadiſo. Si for
te dicas ꝙ nec ſm nos latro eodē die fuit in celo em-
Obiectio. pireo:licet in plena fuerit deitat̄ xp̄i fruitiōe Pro
bet̃ ꝑ aliā autoritatē de oppoſito deſcendentē Luce
16. Mortuus eſt diues ⁊ ſepultꝰ eſt in inferno.con-
ſtat aūt ꝙ loquit̃ de inferno dānatoꝝ:vt ꝓbat̃ ꝑ in-
cendiū qō patiebat̃:ꝗ a ſil'i ante diē iudicij intrat̃ in
infernū:ꝗ cū deus ꝓnior ſit ad miſerandū q̄ꝫ ad con
dēnandū etiā ante diē iudicij intrat̃ in regnū celorū
2o Adhuc ſuꝑ illud Heb.11. Ut nō ſine nobis conſu-
merent̃.dicit Chriſoſt. Sic ꝑceperunt q̄dā iuxta la-
bores:ſed nō iuxta coronas:ſi em̄ vnū corpus ſumꝰ
oēs:maior efficit̃ ipi corꝑi delectatō qñ cōicat:⁊ non
particularit̃ cōicat:ex hoc patet ꝙ ſancti iā in aīa iu-
xta labores ꝑceperūt:licet ſm corpoꝝ gloriā adhuc
cōmunē hoīm reſurrectionē expectāt:ſed labores ho
minū ſunt meritorij regni celoꝝ:ꝗ iā receperunt hoc
3o ꝗ intrauerīt celū. Adhuc Apoc.7. Date ſunt illis
ſingule ſtole albe/⁊ dictū eſt illis vt requieſcerēt tem
pus adhuc modicū:cōſtat autē ꝙ ſingule ſtole ſigni-
ficāt aniaꝝ btītudinē:ꝗ iā in celo ſunt vbi viſe ſunt a
4o Joāne ⁊ beatitudinē aīe accepērt. Adhuc Athana
ſius in li.queſtionū q.9. Ex diuinis ſcripturis doce
mur:qm̄ pctōꝝ anīe in inferno ſunt ſubtus oēm ter-
ram ⁊ mare:ſicut dicit pſ̄.87. In tenebris ⁊ in vm
bra mortis:iuſtoꝝ aūt aīe poſt aduentū xp̄i ſicut de
latrone dicimꝰ in paradiſo ſunt:qꝛ nō ſolū ꝓpt̃ latro
nis animā xp̄s ꝑadiſum aꝑuit:ſed etiā ꝓpter reliq̄s
ſctōꝝ aīas: ꝯſtat aūt ꝙ de ꝑadiſo terreſtri nō loquit̃
5o qꝛ ille eſt regio corpoꝝ non ſpirituū:ꝗ loquit̃ de celo
empireo qō eſt regio btōꝝ ſpirituū. Adhuc ꝑ rōnē
quecunqꝫ differēter ſe hñt in merito ⁊ cā meriti diffe
rēt̃ habere ſe debent in p̄mio: cōſtat aūt ꝙ anima ⁊
corpus differēter ſunt cauſa meriti:qꝛ aīa eſt tota cā
⁊ corpꝰ tm̄ obedit:ꝗ videt̃ ꝙ differēter habere ſe de-
beant in p̄mio:ꝗ nō ſil' debēt p̄miari:ſed aīa corpore
p̄ncipalior fuit in merito:⁊ ſic habet̃ ꝙ aīa ſtatim vt
ſoluit̃ a corpore eſt in celo p̄mianda. Adhuc in pri 6o
mo ſtatu ſi ſeruata fuiſſet innocētia nō oēs ſil' trāſla-
ti fuiſſent in alienū ſtatū beatitudinis ſm Baſilium
al's ſm ſententiam ꝓbabilꝰ dicentiū: ſed potius pa-
tres tranſlati locū dediſſent filijs: ꝗ videt̃ ꝙ nec hoc
in ſtatu iſto ſit faciēdū. Adhuc ſumme influēs ſuā 7o
beatitudinē ⁊ bonitatē ſtatim influit vnicuiqꝫ perce-
ꝑtibile quantū ꝑcipere p̄t:ſed deus hoc mō ſūme in-
fluens eſt:ꝗ ⁊c̃.ſed ſtatim reſoluta a carne aīa ſuſce-
ꝑtibilis eſt beatitudinis ſūme in celo:ꝗ ſtatim influit
ei illā deus:⁊ ſic habet̃ propoſitū. Adhuc ſūme ſa- 8o
piēs nihil facit inaniter/⁊ qō nō prouenit ad aliquā
vtilitatē ſed deus eſt ſumme ſapiens:ꝗ ⁊c̃.ſed nulla
vtilitas ſed potiꝰ diſpendiū ꝓueniret ex ſanctoꝝ di-
latōne ſm aīas vſqꝫ ad diē iudicij:ergo ip̄e nō differt
eos ſm aīe glorificationē. Probatio medie: ſi aliq̄d
vtilitatis vel honoris vel cōmodi ex hoc proueniret
aut hoc eſſet ex parte dei aut ex parte ſanctoꝝ.ex par
te dei nō eſt:qꝛ bonitas ſua in equalibꝫ numero bo-
nis ⁊ eque magnis relucet premiando diuiſim ſicut
cōiunctim:qꝛ tot ſunt ⁊ tantis p̄miati vno mō ſicut
alio. Ex ꝑte autē ſctōꝝ ꝓueniret diſpendiū expecta-
tionis:⁊ ſic cōſtat ꝓpoſitū. Adhuc ſumme iuſti non 9o
eſt differre mercedē oꝑarij/etiā vſqꝫ mane ſi p̄t eā re-
ciꝑe operarius:ſed deū eſſe ſumme iuſtū nemo dubi-
tat:ergo mercedē nō differt:ſed aīa reſoluta a carne
ſtatim eſt receptibilis:ergo ſtatim poſt mortē dat ei Solutio
deus:ergo ſtatim intrat in regnū celoꝝ:⁊ qꝛ h̄ nullū
habet dubiū ſi legat̃ euangeliū ⁊ Apoca.⁊ epl'e:in q̄-
bus etiā rapti ſunt ſancti ad viſionē dei in celis:ſicut
videt̃ Paulus dicere ſe raptū:dicunt̃ em̄ ſcti ſtolis
albis in celo ſequi agnū ⁊ cantare canticū nouū ante
ſedē dei:iō primū tanq̄ꝫ hereſis peſſima condemnat̃.
Et reſpondeat̃ ad primū ꝙ ſm lr̄e intellectū nō eſt
ille intellectus apoſtoli:ſed ſm lr̄am enumerauit ſan Ad primū
ctos ve.teſta: ⁊ oſtēdit qm̄ nō poſſunt cōſumari ſine ꝑtis affir.
gr̄a no.teſtamēti q̄ ꝑficit ſctōs noui teſta.q̄ ſunt fide-
les xp̄i:vñ ꝯſumatō illa tota facta eſt ꝑ xp̄m:⁊ ꝙ iſte
ſit intellectꝰ lr̄e ſeq̄ntia.pꝫ legēti p̄cedētia ⁊ ſeq̄ntia.
Si autē ex gloſa quis velit arguere: tunc autoritas
Chriſoſtomi dicta in contrariū ſoluit: qm̄ loquit̃ de
ſanctis ſm corpoꝝ cōſumationē/⁊ nō ſm cōſumatō
nē aīe:quare aūt corpora p̄miant̃ ſimul ⁊ nō anīe in
tractatu de reſurrectiōe requirat̃. Ad aliud dōm Ad 2m
ꝙ aīas ſanctorū eſſe ſub throno dei ī celo cū ſingulis
ſtolis animarū probat ip̄a viſio Joānis: ⁊ ſuſtinere
eſt idē qō certitudinalit̃ ſtolam corporis expectare.
Ad hoc aūt qō obijcit̃ ꝙ ſuſtinere dicit penā dōm Ad obiectō
ꝙ falſum eſt:qꝛ ſepe ꝓ ſola expectatiōe ponit̃: dicunt nem
tñ ſcti ꝙ deſiderāt aīe vehemēter incorꝑari glorioſis
corporibꝫ/⁊ p̄ deſiderio retrahunt̃ aliquantulū a cō
tēplatiōe dei:⁊ hoc p̄t noīare verbū ſuſtinēdi. Ad Ad 3m
hoc qō obijcit̃ de zizania dōm ꝙ ꝑmixtio malorum
cū bonis in militante eccl'ia notat̃ ibi: ⁊ hoc ſignifi-
cat̃ per creſcere:poſt mortē em̄ nec zizania creſcit nec Ad 4m
triticū ⁊ hoc verū ē ꝙ generalis ſeꝑatio bonoꝝ a ma
lis nō erit niſi tūc qñ militia eccl'ie finit̃ ⁊ vl'r ab ho-
ſtibꝫ ſegregabit̃. Ad aliud dōm ꝙ euāgeliū ibi tāgit
iudiciū qō erit in corpore ⁊ aīa:⁊ nō in aīa ſola vnde
nihil facit ad ꝓpoſitū Ad aliud dōm ꝙ in fine ſecl'i Ad 5m

eſt tēpus vocādi oparios in oī parte qua laborauerīt
ſcꝫ in corpore ⁊ aīa:ſed etiā ante finē veſpere cōſola
tionē accipit patriſfamilias aīa q̄ principalior fuit in
labore:ſicut etiā mō in ruſticoꝝ operibꝫ videmus ꝙ
meliores operarij cōſolationē habent ſpecialē ab eo q̇
Ad 6m cōduxit eos. Ad aliud dōm ꝙ ſtatim apparet glo
ria dn̄i qn̄ nō eſt corpus inobediens:ſed verum eſt ꝙ
Ad 7m maieſtas iudicis nō apparebit. Ad rationē primā
dōm ꝙ iudiciū eſt duplex.ſ.particulare qd̄ eſt hoīs/
⁊ vl'e qd̄ eſt nature:⁊ ſūme iuſtꝰ iudex in neutro de
ficit iudicio:⁊ iō in morte hoīs adiudicaꝛ aīe qd̄ me
ruit/⁊ ī die vl'is iudicij adiudicaꝛ etiā corpori:⁊ hoc
videmus in oī iudicio humano pfecto. impꝛiſſimus
Ad 8m ei eſſet iudex q̇ hoīem vnū in cā ſua differret q̄ ſingu
laris eſt vſqꝫ dū toti genti ſil' iudicaret. Ad aliō di
cendū ꝙ in veritate deus ſumme magnificus eſt:ſed
hoc nō eſt magnificētie ſil' ⁊ nō diuiſim coronare: q̇a
diuiſim meruerūt:ſcti em̄ merita diuiſa ſm tempus
⁊ ſm opa hn̄t:ſꝫ magnificētie eſt multos ⁊ magnos
ditare:qd̄ autē ſil' vel diuiſim fit hoc non eſt magni
ficentie:ſed accidit ex hoc ꝙ ſil' vel diuiſim venerunt
Ad 9m ad magnificū. Ad aliud dōm ꝙ hec eſt falſa ꝙ ſan
⁊ 10m cti ſil' decertāt triūphū niſi ſil' idē ſit qd̄ cōcorditer:ſꝫ
ſi notat actus ſil'es vel idē tp̄s falſa eſt ꝓō:ſed tm̄ in
illo ſenſu cōcluderet aliq̇d ad ꝓpoſitū:⁊ iō patet ꝙ ex
falſo procedit ⁊ nihil probat. Ad vltimū dōm ꝙ n̄
eſt ſimile de angelis ⁊ hoībꝫ: qꝛ angeli oēs ſil' creati
ſunt/eo ꝙ vnus nō eſt in potētia ad aliū:⁊ vnus nō
traducitꝛ ex alio:⁊ iō meritū eoꝝ fuit ſil':⁊ ꝑ ꝯn̄s pre
miū eoꝝ fuit ſil':ſed in hoībꝫ ſecus eſt:qꝛ vnus eſt in
potētia ad aliū/⁊ generatio in eis p̄terit/⁊ generatio
aduenit:⁊ iō merita diuiſa ſunt ſm tp̄s ⁊ actꝰ:⁊ per
ꝯn̄s diuiſim ſm animā p̄miantꝛ:vt dictū eſt prius.

De generali cōfeſſiōe quid ꝓſit

Poſt hec cōſiderandū eſt q̇d proſit cōfeſſio
illa vbi ſingula pctā q̄ q̇ſqꝫ fecit nō exprimū
tur:ſane dici pōt ꝙ oīa criminalia ſemel ſal
tē oportet in cōfeſſione exprimi niſi aliqua a
mēte exciderint:ſꝫ quia nemo delicta intel
ligit oīa:generaliter ſaltē ea cōfitere quorū
memoria nō habes:⁊ ſic nihil celaſti de ſcele
a leribus tuis. Venialia vō vt ait Aug. quia
innumerabilia ſunt ſufficit generalitꝛ cōfite
ri:niſi aliqua ſint freq̄nter iterata: perfectiꝰ
eſt tn̄ etiā illa exprimere ſi vales:iōqꝫ q̇tidie
generalitꝛ fit cōfeſſio in eccleſia pro veniali
bus ſcꝫ pctīs que quottidie admittimꝰ ⁊ pro
illis mortiferis quoꝝ noticiā non habemus.
Unde Aug. Veritatē dicit deo penitēs qn̄
nihil illi de cōmiſſis ſceleribus celat:nunq̇d
⁊ ſi voluntatē celauerit deus ignoret:ſed ve
ritatē ſibi dici vult ab eo vt veniā cōſequatꝛ.
Si vō mēte aliqua exciderint cōfitetꝛ verita
Ps.66. tem deo cum generaliter dixerit: Deus q̇ no
ſti occulta cordis ⁊ opera mea:⁊ delicta a te
nō ſunt abſcōdita quibus veniā largiaris p̄
cor:⁊ hec eſt veritas confitentis quā diligit
Ps.50. deꝰ. Vn̄ Aug. Ecce ei veritatē dilexiſti.hic
inſinuatꝛ ꝙ generalis confeſſio etiā mortalia
delet quoꝝ intelligentia nō habetur.
An in cōtritiōe aliquis tenetur recollige Arti. 2 XI.
re peccata ſua vt valeat.
Einde queritꝛ de hoc qd̄ dicit ibi: [Poſt hec Arg. p̄mo.
d cōſiderandū vtrū ꝓſit cōtritio.⁊c̄. Videtꝛ em̄
falſum eſſe:qꝛ in cōtritiōe nō tenetꝛ aliquis ſi
gillatim recolere pctā ad hoc ꝙ valet cōtritio:ḡ nec ī
cōfeſſione:ſed ſufficit cōfiteri in generali. Reſpon Solutio
ſio ꝙ nō eſt ſil'e:qꝛ cōtritio eſt corā deo q̇ oīa videt eq̄ ad totū.
liter ſigillatim ⁊ in cōī reſumpta ꝑ memoriā:ſed con
feſſio corā hoīe eſt q̇ neſcit iniungere pnīam niſi ſigil
latim exp̄manꝛ:⁊ etiā maior eſt erubeſcentia corā ho
mine corā quo ſigillatim pctā exprimuntꝛ:vtrū autē
oporteat iterare cōfeſſionē:⁊ qn̄ nō ſupra requiratꝛ:
quia etiam hic habet locū.
Einde queritꝛ de hoc qd̄ dicit ibi: [Venialia
d vō qꝛ innumerabilia ſunt.⁊c̄.] ſ.a. Super
illud diſputatū eſt ſup̄ diſ.xvij.in fine:⁊ cadit
hic ſicut ibi:⁊ ita que ibi dicta ſunt in queſtiōe cōfir
mantur per ea que dicuntur hic in littera.

Nemo confiteatur q̄ nō fecit.

Si aūt penitens celare nō debet peccatum
ſuū qꝛ ſupbia eſt:ita nec hūilitatis cauſa fa
teri ſe reū illiꝰ qd̄ ſe nō cōmiſiſſe noſcit qꝛ in
cauta eſt talis humilitas ⁊ peccatorē conſti Aug. d̄ ver
tuit. vn̄ Aug. Cū humilitatꝭ cauſa mentiris bis apoſto
ſi nō eras peccator anteqꝫ mētireris mētien li ⁊ hētꝛ .22.
do efficieris qd̄ vitaras:quia veritas ī te nō q.2.c.cū hu
eſt niſi ita te dixeris peccatorē vt etiā eſſe co militatis.
gnoſcas:veritas aūt ip̄a eſt vt qd̄ es dicas:
nā quō eſt veritas vbi regnat falſitas?

De penis ſacerdotis qui pecca tum publicat confitentis.

Caueat aūt ſacerdos ne peccata cōfitentiū Greg. d̄ pe.
alijs prodat alioquin deponatꝛ. vn̄ Gregor. di. vi. ca. ſa
Sacerdos ante omnia caueat ne de his qui cerdos.
ei cōfitentur peccata alicui recitet:nō ꝓpin
quis:nō extraneis:nec qd̄ abſit pro aliq̇ ſcā
dalo:nā ſi hoc fecerit deponatꝛ ⁊ oībus die
bus vite ſue ignominioſus peregrinādo per
gat. Quod vō dictū eſt vt penitēs eligat ſa xvi.q.i.ca.
cerdotem ſcientē ligare ⁊ ſoluere:videtꝛ con adminꝰ.§.
trariū ei quod in canōibus reperitur: vt ne ecce in hoc.
mo ſcilicet alterius parrochianū iudicare p̄ ix.q.2.q̄ſi ꝑ
ſumat:ſed aliud eſt fauore vl' odio ꝓpriū ſa totū.
cerdotē cōtēnere:qd̄ canones ꝓhibēt aliud
cecū vitare:qd̄ Urbanus facere monet:ne ſi Math.15.
cecus cecū ducat ambo in foueā cadāt. Ait Ibidē.c.cō
em̄ Urbanus ſecundus: Placuit vt nulli ſa placuit.
cerdotū deinceps liceat quēlibet cōmiſſum
alteri ſacerdoti ad penitentiā ſuſcipere:ſine
eius cōſenſu cui ſe prius cōmiſit niſi per igno
rantiā illius cui prias cōfeſſus eſt. Qui vero
cōtra hoc facere temptauerit gradus ſui pe

riculo ſubiacebit
Arti. XII. An pie mentes debeāt ibi cognoſcere cul
M pam vbi culpa nō eſt.
Eīnde qrit̃ de hoc qđ dicit ibi [Sicut autem
Arg. ꝑmo. d penitēs celare nō debet. ⁊c. Huic em̄ videt̃
cōtrariū qđ dicit Greg. ꝙ bonoꝝ mētium eſt
ibi culpā agnoſcere vbi culpa non eſt: ergo ⁊ agnitio
2º cōfiteri. Adhuc Aug. in libro cōfeſſionū: Si que-
rit̃ a me vtrū ſim iuſtus: dico ꝙ nō: ⁊ tñ cōſtat ꝙ Au
Queſtiūcl'a guſtin⁹ iuſtus erat. Adhuc vlteri⁹ qrit̃ hic qualit̃
prima. ſit cōfitēdū dubiū vtrū ſit mortale vel veniale. Uide
Arg. primo tur em̄ ꝙ ſi vt veniale cōfitet̃ ꝙ in ꝑiculo eſt: q2 non
facit pnīaꝫ cōdignā. Si aūt vt mortale tūc dubiū ꝓ
nūciat vt certū/ ⁊ ſic mentit̃: ğ peccat/ vel falſa ſunt q̄
2º dicit in lr̃a. Adhuc paꝝ ante dixit ꝙ ſi aliq̄ ſepius
iterant̃ ꝙ illa ſunt exprimenda: aut ergo vt mortalia
facta ſīt ex iteratiōe: aut q2 venialia iterata. S ꝑmo
mō tūc veniale fit mortale: et hoc ſup̄ improbatū eſt.
Si ſcđo mō tūc illa generalis cōfeſſio q̄ fit in ꝑma et
cōpletorio faciēda eſt de veniali qđ eſt cōtra ea/ q̄ di-
Queſtiūcl'a cunt̃ in lr̃a. Adhuc querit̃ ſi cōfitet̃ talia iterata q̄
ſcđa. venialia ſunt ex genere vtrū taxāda eſt ei pnīa: videt̃
ꝙ ſic: q2 cōfeſſio fit ꝓpter pnīe taxationē. Cōtra taxa-
tio ſufficit mortali: ğ nulla debet̃ veniali: q2 imꝓpor-
Solutio. tionabilia ſunt. Rñſio dđm ꝙ oīa hec diſcuſſa ſūt
ad primū. in ꝓbabitis: dici tñ p̄t ad ꝑmū ꝙ eſt agnitō intellect⁹
iudicātis q̄d ſit in aīa ⁊ q̄d nō/ ⁊ eſt agnitio timentis
affect⁹ vtrū recte agat̃ an nō. ſicut dr̄ Job. 9. Uere-
bar oīa opa mea. ſciēs ꝙ nō parceres delinq̄nti: ⁊ ta-
Ad 2m lis eſt agnitō bone mētis: de q̄ loquit̃ Greg. ⁊ nō exi
git cōfeſſionē. Ad aliđ dđm ꝙ oīs hō iniuſt⁹ eſt cō
ꝑat⁹ deo: ⁊ ita loquit̃ Augu. ſic etiā dicit Job: Scio
ꝙ nō iuſtificat̃ hō cōꝑat⁹ deo: ⁊ ſic dr̄ Eſa. 64. Qua
ſi pānus mēſtruate vniuerſe iuſtitie nr̄e: hec aūt iuſti
cia q2 in ope nō eſt abſolute/ ſed in cōpatōe ad iuſtitiā
primā quā nō ꝑfecte imitari p̄t mortalis infirmitas
Ad q̄ſtiūcu iō cōfiteri eū nō oportet. Ad aliud dđm ꝙ dubia ī
lā primā. certiorē ꝑtē ſunt interpretāda: accipiat̃ em̄ pnīa vt ꝓ
⁊ ad ꝑmū. mortali: ⁊ tñ mortale nō ꝓnūciet̃ in cōfeſſiōe: ſꝫ ſe du
Ad 2m bitare cōfiteat̃ vtrū fuerit mortale vel veniale. Ad
aliud dđm ꝙ ex iteratiōe nō fiūt mortalia ꝑ ſe: ſed per
accñs. ſ. ſi creſcāt cōtēptus ⁊ libido: de hoc ſup̄ ſatis
Ad 2m dictū eſt. Ad aliud dđm ꝙ cōfitēti venialia nō eſt
queſitū iniūgēda pnīa: ſꝫ ad memoriā reuocāda ſatiſfactio q̄t
tidiana ꝓ venialibꝫ ab eccl'ia inſtituta. ſ. tonſio pecto-
ris/ pr̄ nr̄/ aue maria/ ⁊ hmōi: ⁊ ſi ſuſcipiat̃ pnīa non
erit iniūcta in p̄cepto: ſed in cōſilio: tñ hoc argumētū
nō valet ꝓ mortali: ğ veniali nulla debet̃: q2 nō ſuffi
cit aliq̄ ꝓ mortali niſi facto veniali: ⁊ hoc ſup̄ ſepi⁹ ex
peditū eſt: hoc aūt qđ dicit in iſto capl'o: Caueat autē
ſacerdos. ⁊c. in decreto de pnīa diſ. vi. cōtinet̃/ ⁊ totū
planū eſt ex diſputatis ſupra. xvij. diſtinctione.

Si peccata dimiſſa redeant.

Diſt. XXII. oñdit quā- tū cōfeſſio- nis cōtem- ꝑtus obſit.

Unq3 multis autorita
c tibus ſupra ſit aſſertū in vera cordis
cōtritione pctā dimitti ante oris con
feſſionē vel opis ſatiſfactionē ei etiā q̄ aliqñ
in crimē relapſus eſt: querit̃ ſi poſt cordis cō
tritionē cōfiteri cōtēpſerit: vel in pctm̄ idem
vl' ſimile ceciderit an pctā dimiſſa redeant:
Cuius q̄ſtiōis ſol'o obſcura eſt ⁊ ꝑplexa alijs

aſſerētib⁹: alijs ecōtra negantib⁹ peccata ſe
mel dimiſſa vlterius replicari ad penā. Qui Auctorita-
v̄o dicūt pctā dimiſſa redire ſubditis ſe mu- tibꝫ aſtruit
niūt teſtimonijs. Ambroſi. ait: Donate inui pctā redire.
cē ſi alter in alteꝝ peccat: alioquin de⁹ repe-
tit dimiſſa. Si em̄ in his cōtēptus fuerit ſine
dubio reuocabit ſnīam ꝑ quā miſericordiam
dederat: ſicut in euāgelio de ſeruo neq̄ legit̃
qui in cōſeruū ſuū impius deprehenſus eſt. Math. 18.
Itē Raban⁹. Nequā ſeruū tradidit de⁹ tor
toribus quoadus3 redderet vniuerſum de- a
bitū: q2 nō ſolū pctā q̄ poſt baptiſmū homo
egit reputabunt̃ ei ad penā. Sed etiā origi- b
nalia q̄ in baptiſmo ſunt ei dimiſſa. Itē Gre- Gre. ī omel'
gor. Ex dictis euāgelicis cōſtat q2 ſi ex toto quadā.
corde nō dimittim⁹ qđ in nos delinquitur: ⁊
hoc rurſum exigit̃ qđ iā nobis ꝑ pnīam dimiſ
ſum fuiſſe gaudebam⁹. Itē Augu. Dicit de- Luce. 6.
us: Dimitte ⁊ dimittet̃ tibi: ſed ego prius di-
miſi: dimitte vel poſtea: nā ſi non dimiſeris
reuocabo te: ⁊ quicq̄d dimiſerā replicabo ti
bi. Itē qui diuini beneficij oblitus ſuas vult Ibidē
vindicare iniurias: nō ſolū de futuris pecca
tis veniā non merebit̃: ſed etiā p̄terita q̄ iā ſi
bi dimiſſa credebat ad vindictā ei replicabū
tur. Itē Beda: Reuertar in domū meā. ⁊c. Beda ſuꝑ
Timēdus eſt ille verſiculus nō exponendus Lucā. II. et
ne culpa quā in nobis extinctā credebamus Math. 12.
per incautelā nos vacātes opprimat. Itē q̄- Ibidē
cūq3 em̄ poſt baptiſma ſiue prauitas hereti-
ca ſeu cupiditas mūdana arripuerit: mox oī
um proſternet in ima vitioꝝ. Itē Aug. Re- Aug. in lib.
dire dimiſſa pctā vbi fraterna charitas non de bapti. ꝯ
eſt: apertiſſime dñs in euāgelio docet in illo pe. di. iiij
ſeruo a q̄ dimiſſū dñs debitū petijt: eo ꝙ ille Math. 18
cōſeruo ſuo debitū nollet dimittere. His au
toritatibus innitūtur qui dicunt peccata di-
miſſa ſi replicant̃ redire ſimpliciter: quibus
opponit̃: Si q̄s pro peccato de quo penituit Oppoſitio
⁊ indulgētiā accepit iteꝝ punit̃: nō videt̃ iu- cōtra eos.
ſtū. Si punit̃ pro eo qđ peccauit: ⁊ nō emēda
uit iuſtitia eſt aperta. Si v̄o requirit̃ qđ fue-
rat cōdonatum vel iniuſtitia eſt: vel iuſtitia
occulta. Uidet̃ etiā deus bis in idip̄m iudi- Naum. I.
care: ⁊ duplex tribulatio conſurgere: qđ ſcri
ptura negat: ſꝫ ad hoc pōt dici ꝙ neq3 duplex
tribulatio cōſurgit: neq3 iudicat deus bis in
idip̄m: hoc em̄ fieret ſi poſt condignā ſatiſfa-
ctionē ⁊ ſufficientē penā iteꝝ puniret: ſed nō
ſatiſfecit digne ⁊ ſufficienter qui nō ꝑſeuera
uit: debuit em̄ iugē pcti habere memoriā nō
ad faciendū: ſed ad cauendū: debuit nō obli
uiſci oēs retributiōes dei: que tot ſunt quot

c ſunt peccatoꝝ remiſſiones. Tot ergo debuit
cogitare dona dei quot mala ſua: ac ꝓ illis vſ
ꝗ in finē gratias agere: ſed quia ingratus ad
2. Petri. 2. vomitū ſicut canis rediit: añ acta bona mor-
tificauit ꝛ peccatū dimiſſū reuocauit: vt cui
humiliato ante deꝰ peccatū dimiſerat: eidē
poſtea elato ꝛ ingrato imputet.

Aliorum ſententia.

Sed q: abſonū videt vt peccata dimiſſa ite-
rū imputentur placet quibuſdā neminē pro
peccatis ſemel dimiſſis iteꝝ a deo puniri: ſ3
ideo dicuntur dimiſſa redire ꝛ imputari: q̇a
propter ingratitudinē ita reus ꝛ peccator cō
ſtituit: vt ante fuerat: ſic eñ qḋ dimiſſum fue
rat dicitur exigi: quia remiſſiōis percepte in
gratus: ita reus fit vt ante fuerat: vtriꝗ par-
ti queſtionis probati fauent doctores: ideo-
ꝗ alicui parti nō preiudicans ſtudioſo lecto
ri iudiciū relinquo: addens mihi tutum fore
Math. 15. Luce. 16. ac ſaluti propinquū ſub menſa dominorum
micas edere.

Unꝗ multis autoritatibꝫ. ꝛc] In iſta vltima
c diſtinctiōe de pnīa agit de reditu peccatoꝝ/ ꝛ
per cōſequens de penitētie iteratiōe: ꝛ querū
tur duo in lr̄a/ quoꝝ primū eſt qḋ dictū eſt: alteꝝ aūt
de ſigno ꝛ re ſacri huius/ ꝛ incipit ibi: Poſt predicta
reſtat inueſtigare. ꝛc.

Arti. 1. An pctā dimiſſa redeāt ꝑ qḋlibet recidiuū.
A ¶ Incidit autē hic queſtio ſi peccata dimiſſa redeant
Arguit pᵒ ad ptē affirma. q̄ſtiōis per quodlibet ſequens recidiuū mortalis pctī. Uide
tur aūt ꝙ ſic per illud Ezech. 18. Oēs iuſtitie quas
fecerit nō recordabunt amplius: g̃ ſi nullā iuſtitiam
feciſſet pro omnibꝫ peccatis puniret: ſed nō punitur
niſi pro peccato qḋ habet: g̃ omne peccatū p̄cedēs re-
2o dit ſuper eū ꝑ recidiuū ſequens. Adhuc iuſtitia eq̄-
lis eſt ad reddendū equalia pro bonis ꝛ malis: ſed cō
uerſis reſtituunt bona p̄terita per peccatū interme-
diū mortificata: g̃ ꝛ peruerſis mala preterita per pe-
nitentiā intermediā mortificata: g̃ peccata reuertunt
3o Adhuc in humanis legibꝫ manumiſſus ꝓpter de-
lictū ſequens in priſtinā reuocat ſeruitutē/ ꝛ penā ſer-
uitutis: cū igit ille exēplate ſint a diuinis: videt etiā
4o ꝙ illud iuſtū ſit ꝑ diuinas: g̃ propter delictū reuocā-
da eſt priſtina ſeruitꝰ pctōꝝ dimiſſoꝝ. Adhuc Au
guſtinus ſuꝑ illud: Qui offendit in vno factꝰ eſt oīm
reus: nō aūt poteſt eſſe oīum reus niſi ꝑ oīa reuerrē-
tia ſuper eū: g̃ videt ꝙ oīa peccata redeāt propt vnū
5o delictū ſequens. Adhuc obiicit fortius: ponamus
ꝙ aliquis cōtritus ſit ſufficienter ad deletionē culpe
ſed nō ad deletionē pene: ꝛ poſtea cōtemnat penitere
ꝛ cōfiteri/ ꝛ ita decedat: cōſtat ꝙ deꝰ pctm̄ puniet qḋ
nō puniuit homo: ſed nullū puniuit homo de pactis
g̃ puniet oīa deꝰ: nō aūt poteſt punire niſi vbi eſt: eſt
aūt in inferno: g̃ punit ī inferno oīa peccata ſua/ ꝛ nō
puniunt niſi que habet per reditum: g̃ oīa pctā dimiſ
ſa in cōtritiōe reuerſa ſunt per ſequens pctm̄: eadem
prorſus obiectio eſt de eo qui cōtritus ꝛ cōfeſſus eſt/
In ꝯriū ad ptē negati. ꝛ penitentiā cōdignā nō expleuit ꝛ cadit in vnū mor
tale/ ꝛ ita decedit. In cōtrariū aūt huius obiicitur
q: dicit phs ꝙ oīno cedit in nō eſſe nō reiterat idem
numero: ſ3 pctm̄ dimiſſum ceſſit oīno in nō eſſe: g̃ nō
reiterat idē numero: g̃ nō reiterat idē pctm̄ qḋ dimiſ
ſum erat. Si aūt dicat ꝙ peccatū nō in nihil redi- Solo.
git quādo dimittit. Cōtra ſi manet aut ſm ꝙ eſt 2o
culpa aut macula/ aut ſm ꝙ reatus pene eterne: hec
eñ tria ſunt in mortali peccato. nō primo vel ſecūdo
mō: quia ſm hoc culpa ꝛ gratia eſſent in eodē/ et gra-
tia ꝛ macula peccati mortalis qḋ eſſe nō poteſt. ſimi-
liter nec tertio modo manere poteſt: quia reatus pe-
ne eterne cōiunctus eſt culpe/ ꝛ ſoluta ipa ſoluit: g̃ vi
det ꝙ nō maneat aliquid de peccato mortali: ꝛ ſic cō
ſtat propoſitū. Si forte dicas ꝙ maneat aliq̄ circū 3o
ſtantia pctī hoc ridiculū eſt: q: circūſtantia eſt ꝓprie-
tas ꝛ forma quedā pctī: forma aūt nō manet niſi ma-
neat formatū ſm eſſe. Adhuc obiiciūt antiq̄ ꝙ ſi re 4o
uertit quodlibet prius dimiſſum pctm̄: ponamus ꝙ ſm antiq̄s.
aliq̄s peccat ꝑ auariciā et poſtea cadat in mortalē ꝓ-
digalitatē: videt ꝙ prodigalitas reducat auaritiā in
eſſe: ꝛ ſic ꝯriū conducit ꝯriū ad eſſe: qḋ eſt impoſſibile
Adhuc videt hoc eſſe cōtra dei iuſtitiā: q: nullum 5o
bonū manet ab eo irremuneratū: immo etiā plus ꝗ̄
valet: ſed pnīa intermedia valuit eternū bonū: ꝛ fuit
perfectū remediū cōtra pctm̄: g̃ videt ꝙ iniuſte agat
cū tali ſi oīa peccata reuertant ſuper eū. Sunt au Opinio 2a
tē quidā q̇ ad iſtā dicunt ꝙ nō redit precedens in ma
cula vel reatu: ſed propter ſequēs peccatū innaſcitur
reatꝰ ita magnꝰ ꝙ equalet oībꝫ p̄cedentibꝫ pctis que
dimiſſa erant. Sed hoc videt falſum: pctm̄ enim In oppoſitū eiꝰ ar. pᵒ
nō attēdit niſi ex ſpē vel radice q̄ eſt ꝯtēptus: ſ3 ſeq̄ns
pctm̄ in ſpē nō equalet quātitati oīm pctōꝝ: nec etiā
in radice vt frequēter: ſed potiꝰ p̄t eſſe ex minori con
tēptu: g̃ videt ꝙ ſit falſum ꝙ ex ipō tātꝰ cauſat ſicut
ex oībꝫ dimiſſis innaſcit reatꝰ. Adhuc iſte reatus 2o
aut innaſcit ex pctō illo ſm ꝙ eſt quoddā pctm̄ ſm ſe
aut ſm ordinē ad p̄cedētia pctā: aut ſm ordinē ad p̄-
cedentē pnīam: aut ſil' ſm ordinē ad p̄cedentia pctā/ ꝛ
ad p̄cedentē pnīam. Si p̄mo mō: g̃ ex quolibet pctō
mortali innaſcit talis reatꝰ: q: eadē rō eſt de vno/ et
de oībꝫ aliis/ qḋ falſum ē. Si ſcḋo mō: g̃ ex quolibet
ſcḋo pctō innaſceret reatꝰ tantus quātus eſt duorū
pctōꝝ: ꝛ ex tertio quātus eſt triū: ꝛ ex quatto quātꝰ
eſt quattuor: ꝛ ſic de aliis: ꝛ h̄ abſit/ q: ſic nunꝗ pec-
cator poſſet ſatiſfacere. Si tertio mō tunc bonū con-
iunctū malo facit maius malū/ qḋ eſt impoſſibile: idē
ſequit ſi q̄rto mō dicat eſſe: g̃ hec opinio eſt impoſſi-
bilis. Propter hoc venit opinio tertia/ ꝛ dicit ꝙ ꝓ Opinio 3a
pter quattuor pctā redeūt p̄cedentia pctā/ ꝛ nō ꝓpter
alia: ꝛ illa extrahunt ex lr̄a: hec aūt ſunt odiū frater-
nū apoſtaſia a fide ꝑ hereſim: ꝛ cōtēptus cōfeſſionis
propter obiectionē ſupra inductā ꝛ pigritia pnīe: tūc
eñ dicūt ꝙ deus facit ei nō valere pniam p̄teritā: et
de hoc antiq̄ errāt in hac opiniōe: verſus aūt eſt iſte:
Fratres odit apoſtata fit ſpernitꝗ fateri. Penituiſ-
ſe piget p̄ſtina culpa redit. Sed tunc querit q̇d ſit Queſtiūcl'a
ſpecialit in his pctis: ꝓpter qḋ dr̄ redire prior culpa
potiꝰ ꝗ̄ in aliis: aut eñ h̄nt hoc ex pte ſpēi/ aut ex de Arg. primo
formitate radicis. Si p̄mo mō tūc ꝑ homicidiū opor
tet redire p̄cedens culpa: q: maiꝰ pctm̄ eſt ꝗ̄ odium
fraternū: ꝛ hoc nō dr̄ ibi ꝙ in odio fraťno ſupponat
qḋlibet pctm̄ contra ꝓximū: qḋ nō eſt veꝝ ſm eos ſi
ex deformitate radicis h̄ēt h̄. contra q: tūc ex pctō in
ſpm̄ ſctm̄ debuit redire p̄cedens culpa qḋ deformiſſi
mā h̄ēt radicē: ꝛ hoc iteꝝ nō eſt veꝝ ſm eos Adhuc 2o

ſi aliquis inſpiciat autoritates q̄ in lr̃a inducuntur
plura innueniet: ꝓpter que ſancti dicunt redire pecca
ta. In ſexta que hodie eſt ſup̱ lr̃am ponit̃ in curia ne-
gligentie vel ocij: ⁊ in ſeptima q̄ eſt eiuſdē adiungitur
cupiditas humana: ḡ videt̃ ꝙ nō tm̄ bis quatuor de
Opinio 4ª cauſis reuertant̃ pctā. Ideo fuerūt quidā de q̄rta
opiniōe ſequētes magiſtrū in lr̃a dicentes ꝙ ꝓpt̃ ſolā
Ar. in opm ingratitudinē pctā reuertunt̃. Sed cōtra hos op-
ponit̃: q2 ingratitudo nō inuenit̃ niſi vno triū modo
rū: aut em̄ dicit actualē redditionē mali ꝓ bono cor-
de ore vl̃ opere factā: aut dicit nō cruationē bn̄ficij ſu
ſcepti actualē. ſ. aut ꝙ beneficiū nō reputet̃; vel minꝰ
reputet̃ q̄3 ſit: aut dicit habitualē quandā immemo-
rationē beneficioꝝ per hoc ꝙ agit aliq̄d contra bene-
ficiū. Primis aūt duob9 modis ingratitudo eſt ſpe-
ciale pctm̄ diuiſū ab alijs nō cōiunctū cuilibet pctō
ſequenti: ḡ per ingratitudinē illis duob9 modis ſum
ptā nō ponit̃ redire pctm̄ ꝓpter quodlibet ſeq̄ns pec-
catū. Si ḡ tertio mō ſumat̃ igratitudo q̄rat̃ quid
ipa ſit ꝙ tante eſt efficacie: videt̃ aūt ꝙ nō ſit actꝰ pec
cati: q2 vnus actꝰ peccati diſtinguit̃ ab actu alteriꝰ
peccati in ſpē: ⁊ ingratitudo cōiuncta eſt cuilibet pec-
2º cato ſequenti: ḡ ipa nō eſt actus pctī. Eodē modo
videt̃ ꝙ nec ſit circūſtantia: q2 circūſtantia vnius nō
eſt circūſtantia alterius: ⁊ ingratitudo vna eſt cuiuſ-
3º libet pctī ſequētis. Adhuc videt̃ ꝙ nec ſit effectus
pctī ſeq̄ntis: q2 diuerſaꝝ cauſaꝝ diuerſi ſunt effectꝰ
ſed ingratitudo eſt vnius rōnis ꝯn̄s diuerſa peccata
ꝯn̄a pniaꝫ: ḡ nec actus eſt nec circūſtātia nec effectꝰ
pctī: ḡ videt̃ ꝙ nihil peccati ſit: ḡ ꝑ ipam nō poteſt re-
Solutio uerti pctm̄ p̄cedens Rn̄ſio dōm videt̃ mihi in iſta
q̄ſtiōe ꝙ pctm̄ nec idē numero nec idē ſpē nec eq̄li rea-
tu nunq̄3 reuertit̃: ſed ex ingratitudine pctī ſequētis
dicit̃ reuerti quantū ad improperationē ⁊ deformi-
tatē peccantis que eſt ingratitudo maior q̄3 ſi ei pecca
tū dimiſſum nō eſſet: ⁊ iō ampliores meret̃ increpa-
tiones ⁊ cōdemnationē iuſtiorē / ⁊ aliter nō poteſt in-
telligi qualit̃ pctā reuertant̃. Ad hoc aūt intelligen-
dū quidā inuenerūt diſtinctionē eoꝝ que ſunt ex pec
cato in penitēte: tenet̃ em̄ penitēs ad dolorē cōmiſſo-
rū: ⁊ deteſtationē admittēdoꝝ ⁊ memoriā accepti be-
neficij: qd̄ tm̄ eſt vt infra patebit quāta ſunt ea q̄ ſūt
dimiſſa: cōſtat aūt ꝙ hec tria oīa interrūpit pctm̄ ſe-
quens: ⁊ iō innaſcit̃ ei q̄dā deformitas ingratitudi-
nis ex ꝯpatōne ad dimiſſionē precedentiū pctōꝝ: cui
em̄ multa ſūt dimiſſa magis tenet̃ grãs agere: ⁊ tur-
pius eſt ei cōtra remittentē peccare: ⁊ ſic p̄cedētia pec
cata nō vt pctā: ſed vt tanta dimiſſa quantitatē dant
ingratitudini ſequenti: ⁊ quo ad hanc redire dicunt̃
q2 quo ad hanc qnodāmō reſultāt in pctō ſequenti: ſi
aūt aliquo alio mō reuertunt̃ ad pn̄s nō intelligo p̄-
Ad primū. ter obiecta inducta. Ad primū ḡ dōm ꝙ Ezech. nō
qd̄ pº obij- intendit ꝙ nō recordent̃ iuſtitie ad minorē punitōnē
cit̃. q2 hoc eſſet cōtra dei miſcdiam: ſed intēdit ꝙ non re-
Ad 2m cordent̃ ad vite eterne cōſecutionē: ⁊ h̄ veꝝ eſt. Ad
aliđ dōm ꝙ iuſtitia nunq̄3 eſt ita equalis q̄n plus ſit
ad indulgentiā q̄3 ad cōdēnationē: q2 aliter crudelis
eſſet. Si tn̄ det̃ equalit̃ eſſe tunc dōm ꝙ nō ſequitur
q2 nō eſt ſil'e qd̄ pro ſili inducit̃: bonū em̄ opus de ſe
habuit ſpm̄ viuificatiuū quo poſtea p̄t valere ad me-
ritū: ſed malū opus nō habet aliq̄d ſuſtinēs ipm̄ q̄ re
uerēte poſtea poſſit redire: vnde multo deficientiꝰ eſt
malū q̄3 bonū ſil'r / bona opa oīa in grã hn̄t vnionē: et
iō reuertēte grã pn̄t redire: ſ3 mala opera nullam ha
bent vnionē oīno niſi aggregationis que ſimpliciter
pluralitas eſt ſicut vnio aceruí: ⁊ ideo cū nihil habeāt
vnionis quo reuerēte redire poſſint nō poſſunt redi-
re vt bona: qualit̃ aūt bona reuertant̃ ſupra inquiſi-
tum eſt. Ad aliud dōm ꝙ in humanis multa fiūt Ad 3m
ad cautelā ⁊ timorē futuroꝝ: ſicut ipa lex que peccan
tē ſeruū reuocat in ſeruitutē: hec em̄ reddit cautiores
⁊ infert alijs timorē / ⁊ ſine talibꝰ cautelis viuere nō
poſſet hō ciuiliter: ſed in diuinis nō eſt ita: ſed directe
ſunt ad normā iuſtitie: etiā precipue in cōdemnatiōe
⁊ punitiōe peccatoꝝ: q2 nō punit deus vnq̄3 vltra cō Ad 4m
dignū. Ad aliud dōm ꝙ nunq̄3 punit̃ pro illa par-
te que ei dimiſſa eſt: ſed talis punit̃ in inferno impp̱e-
tuū ꝓ pctō p̄terito ſic veniale cōiūctū mortali punit̃ i
eternū: ſed tn̄ in inferno minus punit̃ q̄3 puniretur ſi Ad obiecta
nunq̄3 penituiſſet. Ad oīa em̄ que in cōtrariū ſunt in ꝯriū ad p̱
vſq̄3 ad ſcđam opinionem concedi poſſunt de plano. tē negatiuā
Sed de ſcđa opiniōe puto dicendū ꝙ falſa eſt niſi Ad ſcđam
hoc mō dicat̃ ꝙ reatus ſequētis pctī habet maiorem opinionem
deformitatē ex cōpatione ad p̄cedentia dimiſſa: ⁊ ad
oīa q̄ circa hāc opinionē obijciunt̃ puto concedenda. Ad tertiam
Ad tertiā opinionē puto iteꝝ dōm ꝙ fl'a eſt tamen opinionē cū
ad hoc qd̄ q̄rit q̄ fuit ratio quare poſuerīt illa q̄ttuor q̄ſtiōe ⁊ ob-
pctā dōm ꝙ ideo potuit eſſe ꝙ p̄cedētia pctā querūt iectis.
remiſſionē ex parte dei ⁊ proximi ⁊ ipſius penitentis
⁊ ex p̱te dei q̄dē magis in genere eſt apoſtaſia: aut po
tiꝰ eoꝝ q̄ ſunt ī iuſtificatōe: ⁊ hec eſt fides: ⁊ iō q2 pec
cat ꝯ p̄mā iuſtificationē q̄ ad deū redit pctm̄: q̄ ad ꝓ-
ximū aūt charitas cōicās bn̄ facit ad remiſſionē pctī
q2 meret̃ charitas eccl'ie iuſtificationē impioꝝ: ⁊ ideo
iteꝝ peccās ꝯ hoc peccat ꝯ iuſtificationē / ⁊ tūc redit
pctm̄ ꝓ eo. ſ. ex p̱te aūt penitētis ſūt duo opātia: vnū
ꝯ culpam / dolor. ſ. informatꝰ grã et cōtritiōe: ⁊ ꝯriū
huiꝰ ē pnia pnie. Aliud aūt opat̃ ꝯ penā ex vi clauiū
⁊ ꝯ hoc eſt cōtēptꝰ cōfeſſiōis iniūgētis ſatiſfactionē.
Alia aūt nō ſunt ita directe cōtra iuſtificationē: ⁊ iō
per ea nō redit: ⁊ per hoc patet ſolutio ad obiectū cir-
ca hāc opinionē. Si aliq̄s vellet eā ſuſtiere poſſet di
cere ꝙ pctm̄ nō ex quātitate deformitatis in actu ha
bet ꝙ faciat redire pctm̄: nec ex quātitate deformita-
tis in radice: ſed ex h̄ ꝙ peccat facientia cōtra iuſtifica
tionē: tn̄ ego puto ꝙ ēt iſta opinio falſa ſit: ſicut dictū
eſt prius. Ad vltimā opinionē dicendū ꝙ nec pro- Ad quartā
pter ingratitudinē pctī reuertit̃ niſi ſicut dictū eſt in opinionem
principio ſolutōis: ⁊ tūc ingratitudo ſcđo mō accipit̃
ꝓ habituali imemoratiōe bn̄ficioꝝ: ⁊ p̄cipue illiꝰ be-
neficij ꝙ dimiſſa ſunt pctā. Ad obiectū cōtra dōm Ad obiectū
ꝙ nec actus nec circūſtantia nec effectus eſt pctī ſeq̄n in oppoſitū
tis: ſed quedā deformitas cōſequēs ſequēs pctm̄ per
hoc ꝙ interrūpit habitualē gratiarū actionē: ⁊ ſic eſt
aliq̄d pctī eo mō q̄ defectꝰ aliq̄d dicit̃ eſſe defectꝰ: nec
tn̄ ſequit̃ ꝙ ſit actꝰ vel circūſtātia vel effectus ꝓpriꝰ:
q2 defectꝰ nō hēt niſi defectū ꝓ cā. Si autem querat̃
q̄re ſcti in lr̃a tāgūt illa pctā q̄ tāgūt dōm ꝙ de q̄tuor
p3 iāt: q̄a directiꝰ in illis peccat̃ ꝯ iuſtificationē: duo
aūt que ſunt incuria ⁊ amor mūdi generalia ſunt / et
potiꝰ ponunt̃ ꝓ radicib9 pctōꝝ q̄3 ꝓ pctis: q2 ex ipis
frequētiꝰ incidūt frequētia pctā q̄ ingratitudinē in-
ducunt: ⁊ per hoc patet ſolutio ad totum.

An pctm̄ veniale etiā redeat per ingratitudinem ſicut alia. Arti. II B

Einde querit̃ deh̄ qd̄ dicit ibi: [Quoaduſq̄3
D reddat vniuerſum debitū, ⁊c̄.] s. a. Utrum
ex hoc habeat̃ ꝙ veniale redit ꝑ illū modū q̄ Arg. p̄mo.

Arg. ꝑmo. ꝗ non cõceduntᷣ ꝑ ĩgratitudinẽ redire alia. Uidetᷣ ꝙ nõ: qꝛ
qđ nõ eſt ꝯ̃riũ charitati nec etiã eſt ꝯ̃riũ ĩgͣtitudini: ſʒ
veniale nõ eſt ꝯtrariũ charitati: ǧ ꝛc̃. ǧ nõ debet redi
2º re ꝓpter ei⁹ oppoſitũ. ſ. ĩgͣtitudinẽ. Jtẽ non dicitᷣ
redire ꝓpter ĩgͣtitudinẽ niſi ꝙ ĩgͣtitudinẽ facit ma-
iorẽ: ſʒ venialia nõ faciũt maiorẽ ingratitudinẽ: ǧ nõ
reuertuntᷣ in ipa. Primũ pʒ ex ꝓbabit̃. ſcđm aũt pʒ
ex hoc ꝙ q̃cũqʒ nõ auferũt nec diminuũt charitatẽ il-
la nõ augẽt ingratitudinẽ ꝛ ſic ꝯſtat ꝓpoſitũ. Jn ꝯ̃riũ
aũt eſt lr̃a: qꝛ dicitᷣ hic vniuerſum debitũ ꝛ in illo in-
3º cluditᷣ pctm̃ veniale. Jtẽ cũ orõ dñica ſit ꝓ q̃ttidia
nis q̃ ſunt venialia ꝛ in illa dicitᷣ dimitte nobis debi-
Solᵒ ta nr̃a: ǧ venialia includuntᷣ ſub debito. Rñſio dicẽ
ad totũ. dũ ꝙ nõ reuertuntᷣ debita venialia niſi ꝑ illũ modũ
q̃ alia ꝛ bñ ꝯcedo ꝙ h̃ mõ nõ reuertũtᷣ. Ad obiectũ
ꝯtra dicendũ ꝙ eſt diſpoſitio in ꝯtrariũ diſponens ꝛ
ſic ꝯtrariatᷣ feruori charitatis. Et ꝑ hoc remiſſio ei⁹
auget ingratitudinẽ. Eodẽ mõ patʒ ſolutio ad ſeq̃ns

Arti. III. E

An originale etiã redeat ꝑ ingratitudinẽ.

Einde queritᷣ de hoc qđ dicit ibi [Sed etiã
d originalia ꝛc̃.] ſ̃. b. Originale em̃ nõ eſt niſi
vnũ ꝯtra qđ ordinatᷣ baptiſma: ǧ videtᷣ ꝙ nõ
reuertatᷣ: qꝛ ſi reuerteretᷣ cũ n̄ deleatᷣ niſi ꝑ baptiſmũ
oporteret rebaptiſari ꝛ hoc hereticũ eſt dicere. P̃.
cũ originale ſit vnũ q̃lter pluralr̃ vocat originalia.
Solᵒ Rñſio dđm ꝙ originale ſcḋm ſuã eſſentiã nunq̃ʒ re
ad totũ. dit: ſed redit mõ p̃dicto q̃ dimiſſio eius auget debitũ
gr̃arũactiõis ꝛ auget ingratitudinẽ. Ad ſcđm diſ-
putatũ ꝛ rñſuʒ eſt in. ĳ. li. ĩ tractatu de pctõ origĩali.

Arti. IIII. D

An ille cui plura dimiſſa ſunt magis tene tur ad gratiaꝝactiões q̃ʒ ille qui ſeruauit innocentiam.

Einde queritᷣ de h̃ qđ dicit ibi [Tot ǧ đbuit
d cogitare dona dei q̃t mala ſua ꝛc̃.] ſ̃. c. Et q̄
runtᷣ hic tria. ſ. q̃s tenetᷣ magis ad gr̃aꝝactio
nes. ſ. cui plura dimiſſa ſunt vel ille q̃ ſeruauit inno-
centiã. Scđo penes q̃d attẽdatᷣ gr̃aꝝactio maior vel
minor. Tertio vtrũ pluriũ donoꝝ ſit vna gratiarũ
Arg. ꝑmo. actio ꝛ vna ĩgͣtitudo vel plures. Ad primũ obĳcitᷣ
ſic: in corꝑalib⁹ magis valet ꝯtinua ſanitas q̃ʒ inter-
rupta ꝛ reſtituta: ǧ ſilr̃ ĩ ſpũalib⁹ pl⁹ valet ꝯtinuatio
ĩnocẽtie q̃ʒ a pn̄ia reſtitutio gr̃e ſʒ đ maiori bono ma-
gis ſũt agẽde: ǧ ad maiores gr̃aꝝactiões tenetᷣ inno
2º cẽs q̃ʒ penitẽs in ꝑſtinũ ſtatũ reſtitut⁹. Adhuc di-
gnior eſt ſtat⁹ ĩnocẽtie ꝛ ſecurior q̃ʒ pn̄ie: qꝛ penitẽs
neſcit ſibi pctm̃ dimiſſũ eſſe: ſʒ ĩnocẽs certe ſcit: qꝛ nõ
Jn ꝯ̃riũ ꝑº eſt admiſſũ ǧ vt ꝑus. Jn ꝯ̃riũ Luc̃. 7. Quis ǧ eũ
plus diligit? qꝛ ille cui plus donauit: ꝛ dixit ieſus: re
cte iudicaſti: ſʒ pl⁹ dimiſſũ eſt penitẽti: ǧ pl⁹ tenetᷣ di-
2º ligere ǧ ꝛ ampli⁹ gr̃as agere. Adhuc adiut⁹ in ꝑi
culo tenetᷣ liberatori cui nõ tenetᷣ hic q̃ nunq̃ʒ adiut⁹
eſt: ſʒ ĩnocẽs nunq̃ʒ adiut⁹ eſt: penitẽs aũt eſt adiut⁹
ǧ ad maiores gr̃aꝝactiões tenetᷣ penitẽs q̃ʒ innocẽs.
Queſtiun- Sʒ iđ q̃ritᷣ penes q̃d attẽdatᷣ q̃ʒtitas gr̃aꝝactiõis
cula ſcđa. videtᷣ aũt ꝙ penes q̄ntitatẽ donoꝝ: qꝛ gr̃aꝝactio eſt
Arg. ꝑmo. de donis ꝑceptis recognitio bñficĳ cũ laude ꝛ obſe-
quio: ǧ de maiori dono maior ẽ gr̃aꝝactio ꝛ de mio-
Jn ꝯtrariũ ri minor. Sʒ ſi h̃ ꝯcedatᷣ euãgeliũ videbitᷣ ẽẽ ꝯ̃ qꝛ
eſt ꝓ ꝟitate dicũt oẽs ꝙ charitas maximũ ẽ donũ ꝛ tñ euãgeliũ
Queſtiũcl'a videtᷣ velle ꝙ pl⁹ dʒ gr̃as agere cui pl⁹ ẽ dimiſſũ: vt
tertia. pʒ ex ꝑus ĩducta autoritate. Tertio q̃ritᷣ vtꝝ de
mltis ſit vna gr̃aꝝactio ꝛ vna ĩgͣtitudo. videtᷣ aũt ꝙ
nõ: qꝛ ſicut dr̃nt cauſe ꝓprie ita dr̃nt cauſata: ſʒ cã ꝓ-
pria gr̃aꝝactiõis ẽ ꝑceptio doni: ǧ diuerſoꝝ donoꝝ
diuerſe ſunt gratiaꝝactiões ꝛ ĩgͣtitudines ꝛ ſic ha
betᷣ ꝓpoſitũ. Rñſio dđm ꝙ primũ articulũ huius
q̃ſtiõis determiat Aug. in li. de virginitate dicẽs ꝙ Solᵒ.
ceteris parib⁹ vterqʒ ad eq̃les tenetᷣ gr̃aꝝactiões: qꝛ
a tot q̃t penitentẽ gr̃a dei eripuit a tot ĩnocentẽ ne ca
deret p̃ſeruauit: nec ſtare potuit niſi illo p̃ſeruante: ſi
aũt in ceteris pares nõ ſint tũc mag̃ tenetᷣ q̃ maiorẽ
charitatẽ hʒ ꝛ cetera dona maiora. Uñ in illis nihil
ꝓhibet vnũ magis teneri in rõne vnius ꝛ reliquũ in
rõne alia: qꝛ ĩ talib⁹ oꝑatiões ſe hñt ſicut excedẽtes ꝛ
exceſſe. Ad primũ ǧ dicendũ ꝙ eſt vt ſic ꝛ eſt vt nõ
qꝛ ſi ĩterrupta ſanitas maior eſt q̃ʒ ꝯtinua nõ eſt veꝝ Ad primũ.
qđ dicit: ſi aũt eq̃lis eſt ꝛ cetera ſũt paria tũc eſt verũ
Et ita eſt etiã in ſpũalib⁹: qꝛ tũc vitatio ꝑiculi magnũ
bonũ eſt de q̃ nõ tenetᷣ q̃ ꝑiculũ nõ incidit. Ad aliđ
dicendũ ꝙ nõ cõcludit niſi in q̃ʒtũ ad hoc: in ceter̃ aũt Ad 2m
põt eſſe oppoſitũ vt dictũ eſt. Ad aliđ dđm ꝙ ĩ ꝯ̃riũ
obiectũ ꝓbat ex plrib⁹ teneri penitẽtẽ ex dimiſſo ꝛ cõ- Ad primũ
miſſo ſed nõ plus: ꝛ ita loquitᷣ dñs Luc̃. 7. Et ꝑ hoc in ꝯtrariũ
patʒ ſolutio ad totũ primũ. Ad id qđ ſcđo q̃ritur
dđm ꝙ duplex eſt q̄ntitas diſcreta ꝛ ꝯtinua: ſpũalis Ad queſtiũ
aũt diſcreta q̄ntitas gr̃aꝝactiõis attẽditᷣ penes nũe culã ſcđam.
rũ donoꝝ ꝛ ſpũalis q̃ſi ꝯtinua attẽditᷣ penes magni ꝛ ad obiectũ
tudinẽ ꝛ p̃cipue penes magnitudinẽ charitatis: qꝛ
illa excellẽtior ẽ oĩ dono alio. Ad id qđ obĳcitᷣ ĩ ꝯ̃riũ
iã pʒ ſolᵒ ꝑ añ dicta. Ad id qđ tertio q̃ritᷣ dđm ꝙ Ad q̃ſtiun-
gr̃aꝝactiões nõ reſpiciũt dona ſcḋm ſpeciẽ dr̃ntia: ſed culã tertiã.
ſcḋm ꝙ ſũt diuie largitat̃ ꝛ magnificẽtie indicatiua. ꝛ
qꝛ h̃ mõ ſũt in rõne vnatiõ gr̃aꝝactio ẽ vna ſpẽ ꝛ de-
bẽt ẽẽ mlte nũero ꝑ diuerſitatẽ recordatiõis donoꝝ
ꝛ ꝑ ꝯñs ĩgͣtitudo eſt vna ꝑ ſpeciẽ potẽs diuidi ĩ plu
res nũero. Et ꝑ p̃dicta pʒ etiã ſolutio ad obiecta: qꝛ
non eſt verũ ꝙ diuerſitati donoꝝ ĩ ſpẽ diuerſe debe-
antᷣ gr̃aꝝactiões ſpẽ qꝛ nõ h̃ mõ reſpicit dona gr̃aꝝ
actio ſed modo p̃dicto.

Quid ſit hic ſacramentũ et res.

Poſt p̃dicta reſtat inueſtigare q̃d in actiõe
pn̄ie ſit ſacramentũ ꝛ res. Sacramẽtũ em̃ ſi-
gnũ ẽ ſacre rei. Quid ǧ hic ſignũ ẽ ꝛ q̄ eſt res
ſacra huius ſigni? Quidã dicunt ſacramẽtũ
hic eſſe qđ exterius tm̃ geritur. ſ. exterior pe
nitẽtia que eſt ſignũ interioris penitẽtie ſcʒ
cõtritionis cordis ꝛ humiliationis. Quod ſi
eſt: nõ omne ſacramentũ euangelicũ id effi-
cit qđ figurat. Exterior em̃ penitẽtia nõ effi-
cit interiorẽ: ſʒ potius ĩterior cauſa eſt exte-
rioris. Sed ad hoc inquiũt illi hoc eſſe intel
ligendum de illis ſacramentis que in nouo
teſtamento inſtituta ſunt: vt eſt ſacramentũ
baptiſmi: confirmationis ꝛ corporis chriſti.
Sacramentũ vero penitẽtie ſicut ꝛ coniugĳ a
ante tempus gratie etiam a primordio hu-
mani generis fuit. Utrũq̃ʒ enim inſtitutũ fu
it in primis parentibus. Jtẽ ſi exterior pn̄ia
ſacramẽtũ eſt: ꝛ ĩterior res ſacramẽti: ſepi⁹ p̃
cedit res ſacramẽtũ q̃ʒ ſacramẽtũ rẽ. Sʒ nec
hoc incõueniẽs eſt. Nã ꝛ ĩ alĳs ſacramẽtis q̃
efficiũt qđ figurãt: h̃ ſepe contingit. Quidã Alioꝝ ſnia.

aũt dicũt exteriorẽ pniam ⁊ interiorẽ eſſe ſa
cramẽtũ nec duo ſacramẽta: ſed vnũ vt ſpẽs
panis ⁊ vini nõ duo ſunt ſacramẽta ſed vnũ.
Et ſicut in ſacramẽto corpis: ita etiã in h̃ ſa-
cramẽto dicũt aliđ eẽ tm̃ ſacramẽtũ. ſ. exteri
orẽ pniaꝫ: aliđ ſacramẽtũ ⁊ rẽ iteriorẽ pnie.
aliud rẽ ⁊ nõ ſacramẽtũ. ſ. remiſſionẽ pctoꝝ
Interior em̃ pnia ⁊ res eſt ſacramẽti. i. exte
rioris pnie: ⁊ ſacramẽtũ remiſſiõis pcti: quã
⁊ ſignat ⁊ facit. Exterior quoqꝫ pnia ⁊ interi
oris ſignũ eſt: ⁊ remiſſionis pctoꝝ.

Arti. V. E An hoc facramentũ habeat tria ſicuti ce-
tera. ſ. rem tm̃ ſignũ tm̃ rem ⁊ ſignũ ſimul.

Einde q̃rit̃ de ſcđa pte huiꝰ diſtinctiõis q̃ in
d apit ibi [Poſt p̃dicta reſtat iueſtigare. Et in
p̃ncipio ſtatim q̃runt̃ q̃nqꝫ. Primũ eſt vtrũ
iſtud ſacr̃m ſicut cetera habeat tria. ſ. rem tm̃/ ſignũ
tm̃/ rem ⁊ ſignũ ſil'. Scđm eſt q̃d ſit in eo ſignũ tm̃. ⁊
tertiũ vtrũ ſit vnũ ſignũ tm̃ ⁊ res/ ⁊ ſignũ ⁊ res vel
pl'a. Quartũ vtꝝ ip̃m ſit vnũ ſacr̃m. ⁊ q̃ntũ ſm quẽ
Arguit̃ p̊o modũ ſit vnũ. Ad p̊mũ hoꝝ ſic obijcit̃ nihil eoꝝ q̃
totã rẽ ſuã ꝑficiũt iteriori ꝑatiõe hꝫ ſignũ ſacr̃ale: pe
nitẽtia totã rẽ ſuã ꝑficit oꝑatiõe interiori vel ꝑficere
põt: g̊ nullũ hꝫ ſignũ ſacr̃ale. Probat̃ p̊ma ex diffini
tiõe ſigni ſacramẽtalis in p̃ncipio libri poſita. Scđa
aũt ꝓbat̃ qꝛ ex interiori cõtritiõe dimittit̃ frequẽter
totũ pctm̃ ymo totũ pctm̃ cũ tota ſui pena deleri: an̄
2o q̃ꝫ vnq̃ꝫ fiat aliq̃d exterius. Adhuc omne illud qđ
nullã habet materiã extrinſecus oculis ſuppoſitã ꝑ
miniſtros eccl'ie miniſtrandã ip̃m nullũ habet ſignũ
ſacramẽtale: ſed penitẽtia tale q̃d eſt vel põt eſſe: ergo
nullũ habet ſignũ ſacramẽtale. Probat̃ p̊ma ꝑ defi-
nitionẽ ſacramẽti quã dat Hugo ꝙ ſacr̃m eſt viſibi-
le ⁊ corꝑale elementũ/ extrinſecus oculis ſuppoſitũ
ex ſil'itudine rep̃ſentans/ ex inſtitutiõe ſignificans ⁊
ex ſctificatiõe inuiſibilẽ gratiã conferens. Scđa aũt
In ꝯtrariũ ꝓbat̃ ſicut ante habita p̃cedentis argumẽti. In cõ
trariũ huiꝰ obijcit̃ ꝑ hoc ꝙ penitẽtia eſt ſacramentũ:
ſed omne ſacr̃m eſt ſacre rei ſignũ/ cuius imaginẽ ge-
Solo rit ⁊ ſil'itudo exiſtit: g̊ ⁊ penitentia. Rñſio dđm ꝙ
aliud iudiciũ eſt de penitẽtia ſm ꝙ eſt virtus mouẽs
li. ar. in peccati deteſtationẽ vt ſup̃ diſt. xiiij. dictũ eſt
⁊ aliud ſm qđ eſt ſacr̃m: ſm autẽ ꝙ eſt virtus nõ ha-
bet iſta tria. ſed eſt mouẽs li. ar. in modũ nature cu-
iuſdam ad deteſtandũ pctm̃ ꝑpetratũ inq̃ꝫtũ ꝑpetra
tũ eſt: ſm autẽ ꝙ eſt ſacramentũ dolorẽ habet ꝓ ma-
teria ⁊ gratiã ꝓ forma: ⁊ exteriora ſigna habet conſi
ſtens in tribꝫ ꝑtibꝫ. ſ. ꝯtritiõe ꝯfeſſiõe ⁊ ſatiſfactiõe ⁊
hec oĩa ſup̃ diſt. xv. ſũt notata ſic em̃ ille tres ꝑtes ſũt
oẽs ſil' nõ actu ſꝫ voto: ſm aũt ꝙ ẽ v̾tus nõ hꝫ ꝯiũctũ
votũ ꝯfitẽdi mĩſtro eccl'ie nec ſatiſfaciẽdi ſatiſfactiõe
ad p̊m ⁊ 2m erogata ſub clauiũ poteſtate. Ad primũ g̊ dđm ꝙ
pnia ſm ꝙ eſt ſacr̃m non ꝑficit rem ſuã interius ymo
habet ꝯiunctũ votũ ad exteriꝰ ꝓcedendũ/ ⁊ h̃ ẽ ſignũ
eiꝰ in q̃ ꝓcedit ad manifeſtationẽ exteriorẽ. Ad aliud
dicẽdum penitus eodem modo.

Arti. VI. F Quid in dicto ſacramẽto ſit res ⁊ quid ſi-
gnum ⁊ res tm̃.

Ecũdo q̃rit̃ q̃d ſit hic ſignũ ⁊ q̃d res ⁊ ſignũ ⁊
ſ q̃d res tm̃. Dicit autẽ mgr̃ in lr̃a ꝙ exterior
pnia eſt ſignũ tm̃: interior autẽ res ⁊ ſignũ ⁊
dimiſſio pcti res tm̃. Idẽ autẽ ip̃e cõtra obijcit: qꝛ Argu. p̊o.
ſm h̃ res p̃cedit ſignũ tꝑe cũ in alijs ſacr̃is ſignũ p̃ce
dat rẽ: remiſſio em̃ pcti p̃cedit exteriorẽ pniam. Ad 2o
huc autẽ obijcit̃ ſic: multa an̄ exteriorẽ pniam in hoc
ſacr̃o exteriꝰ agunt̃: g̊ videt̃ ꝙ exterior pnia nõ ſit ſi-
gnũ p̊mũ ⁊ p̃ncipale pnie. agit̃ em̃ ꝯfeſſio ⁊ ml'ta alia
ante exteriorẽ pniam q̃ eſt iniũcta ſatiſfactio. Ad- 3o
huc eſt ſignũ futuri qđ đr p̃noſticũ a medicis ⁊ aſtro
nomis: ⁊ ẽ ſignũ pñtis qđ dicit̃ ycos vel tipus: ⁊ ẽ ſi
gnũ p̃teriti qđ dicit̃ a tullio remẽoratiuũ tertio rhe-
torice: g̊ ſacr̃ale eſt aliqđ iſtoꝝ ſignoꝝ. Et conſtat ꝙ
nullũ niſi p̃noſticũ ⁊ illud ſemꝑ precedit ſignatũ: g̊ in
pnia cũ ſit ſacr̃m nullũ põt eſſe ſignum qđ nõ p̃cedat
pcti remiſſionẽ: g̊ videt̃ ꝙ exterior pnia nõ ſit ſignũ.
Adhuc ſi exterior pnia dicat̃ ſatiſfactio iniũcta ſicut
mgr̃ videt̃ velle: videt̃ ꝙ multi ꝯtriti ⁊ confeſſi dece- 4o
dãt ſine ſacr̃o pnie q̃ tñ ſaluant̃: qꝛ ml'ti decedũt ſine
exteriori ſatiſfactiõe: ⁊ h̃ videt̃ eſſe incõueniẽs. Ad 5o
huc in p̃cedẽti diſt. habitũ eſt ꝙ ſm q̃ntitatẽ doloris
⁊ deuotiõis moderãda eſt ſatiſfactio: g̊ q̃buſdã nihil
iponet̃. ſ. q̃bꝫ ſufficit dolor interior ⁊ deuotio: ⁊ ita il-
li nõ haberẽt de ſigno ſacr̃i pnie qđ abſurdũ eſt. Ali Obiectio
ter aũt obijcit̃ ꝯtra idẽ. ſ. ꝙ nihil exterioris põt eẽ ſi- quorundã.
gnũ ſacr̃ale ĩ pnia: qꝛ ĩ ſacr̃o no. le. ſignũ ẽ cã ⁊ efficit
qđ figurat: ſꝫ ext̃iora ĩ pnia ñ efficiũt ſꝫ iteriora: g̊ vi
det̃ ꝙ nõ ſunt ſigna ſacr̃alia. In ꝯ̃riũ huiꝰ obijcit̃ ꝙ In ꝯ̃riũ p̊o
oẽ ſacr̃m hꝫ ſignũ ſenſui extra ſubiectũ: ſꝫ in pnia ſolũ
exterior pnia eſt ſenſibus ſubiecta: g̊ ip̃a ſola eſt ſignũ
ſicut dicit mgr̃ in lr̃a. Rñſio ad h̃ dđm cũ mgr̃o in Solutio
lr̃a ꝙ exterior pnia eſt ſignũ tm̃/ ⁊ iterior ſignũ et res
⁊ dimiſſio pcti in culpa ⁊ pena eſt res tm̃: ſꝫ exterior
penitẽtia nõ dicit̃ meo iudicio tm̃ ſatiſfactio iniũcta:
ſed potiꝰ in cõi ad tres ꝑtes pnie accipiẽdũ eſt ſignũ
doloris exteriꝰ ĩ geſtu voce ꝯfeſſiõis ⁊ oꝑe ſatiſfactio
nis iniũcte ⁊ h̃ ſm tres ꝑtes pnie diuidit̃. ſ. ꝙ ſignũ
doloris extra ẽ ſignũ approp̃atũ ꝯtritiõi ⁊ ꝯfeſſioni
extra enarratio. ſ. approp̃ata ꝯfeſſioni ⁊ acceptio ex-
terior ſatiſfactiõis ſignũ ſatiſfactiõis. Res autẽ ⁊ ſi-
gnũ ſil' ſicut dicit mgr̃ ẽ pnia iterior: ⁊ hec ſil'r ĩ cõi ac
cipiẽda eſt. ſ. ſm ꝙ ẽ dolor volũtariꝰ cũ voto ꝯfitẽdi
⁊ ſatiſfaciẽdi ꝑ claues. Res ãt tm̃ eſt dimiſſio pcti in
tota cl'pa ⁊ tota pẽa ⁊ h̃ duo diuiſibilia ſt̃ qꝛ ꝯtritõis
res ⁊ ſignũ ẽ dolor iterior gr̃a iformatꝰ: ꝯfeſſiõis ãt
votũ ꝯfitẽdi q̃ iã ꝯfitet̃: itrauit em̃ votũ ſatiſfaciẽdi q̃
iã amplectit̃ iniũctã pniaꝫ itra ſil'r res diuidit̃ qꝛ in
ꝯtritiõe ẽ dimiſſio culpe ⁊ pene eterne: et in cõfeſſiõe
dimiſſio pene in purgatorio ⁊ in ſatiſfactiõe dimiſſio
pene tꝑalis. Ad h̃ qđ p̊mo obijcit̃ dđm ꝙ mgr̃ ſol- Ad primũ
uit in lr̃a qꝛ q̃nqꝫ non eſt incõueniẽs rem precedere ⁊ 2m
ſignum vt in baptiſmo adultoꝝ fit frequẽter: ſed qꝛ
hoc accidit ideo dicit ſcꝫ ꝙ aliter eſt in ſacramẽto tm̃
⁊ aliter in eo qđ eſt virtus ⁊ ſacramentũ. In hijs au
tem que ſunt ſacramẽta tm̃: ſemꝑ natura precedit ſi-
gnum ⁊ ſi tẽpore quãdoqꝫ comitetur ⁊ quãdoqꝫ ſub
ſequatur: ſed in penitẽtia que eſt virtus ⁊ ſacramẽtũ
penitẽtia vt eſt virtus eſt ante eandẽ ſm ꝙ eſt ſacra-
mẽtũ h̃ eſt actꝰ virtutis eſt ante actionẽ ſacr̃i ⁊ cũ vir
tute nõ põt eẽ ſil' pctm̃ ⁊ iđ res p̃cedit ſꝫ ſm ꝙ indicat
totã in culpa ⁊ pena peccati dimiſſionẽ ſignum p̃ce-
dit aliqđ in natura vel in tẽpore quandoqꝫ. Ad ali
ud iam patuit: quia comprehendit̃ ſub ſatiſfactione
cõfeſſio ⁊ quicq̃d exterius apparet. Ad aliud dicẽ Ad 3m
dum ꝙ hoc eſt ſignum precedẽs rem ſm aliquã par-
tem ⁊ hoc ſufficit per cauſam dictam. Ad aliud ad 4m ⁊ 5m

dóm ꝙ nõ decedũt ſine ſacr̃o:q2 nõ tm̃ dicit exterioꝛ pnia ſacrm̃:ſed verius interioꝛ:ſed ſequit̃ ꝙ ſine q̃dã ſigno qd̃ ẽ in ſacr̃o decedũt:⁊ h̃ nõ ẽ incõueniẽs.ymo etiã ſine ſacr̃o ſed tñ cũ re ſacr̃i nõ eſt incõueniẽs aliq̃s ſaluari ſicut habitũ eſt in tractatu de baptiſmo.

Ad obiectionem. Ad aliud dóm ꝙ illa obiectio quoꝛũdã in loco iſto fundat̃ ſup falſum: q2 nullũ ſacrametoꝝ oĩm habet ſignũ rei cauſatiuũ:aqua eñ nõ cauſat ſctificationẽ ſed potius virtus verboꝝ in aqua.⁊ ſpẽs panis ⁊ vini nõ cauſant coꝛp⁹ xp̃i ſ3 poti⁹ verba in tali materia ⁊ ſic de alijs.Et hoc eſt qd̃ dicit mgr̃ Hugo ꝙ ex ſctificatiõe inq̃t fit ſacrm̃ inuiſibilẽ gr̃am ꝯferens:vnde falſum eſt qd̃ dicit ſed ſufficit ꝙ illud qd̃ eſt res ⁊ ſacramentũ cũ foꝛma ⁊ materia ſit ſignificatiuũ ⁊ cauſatiuũ:⁊ hoc quidẽ hic fit:q2 doloꝛ cũ ſignis ſuis eſt materia ⁊ gr̃a foꝛmata ⁊ h̃ ſctificat:q2 in tali doloꝛe cauſat remiſſionẽ peccatoꝝ.

Arti. VII. G An in ſacramẽto penitẽtie ſignum ſit vnũ vel plura.

Argu. pmo Tertio q̃rit̃ vtrũ ſit vnũ ſignũ ⁊ vnicũ ſignũ ⁊ res ⁊ vnica res vel plures.Videt̃ aũt ꝙ vnica:q2 vnius ſacr̃i res debet eſſe vnica: ſ3 penitẽtia eſt ſacrm̃ vnũ g̃ ⁊c̃.
2o Adhuc mgr̃ in lr̃a nõ tangit niſi vnũ.ſ.exterioꝛẽ pniam ⁊ interioꝛẽ ⁊ pcti dimiſſionẽ g̃ ⁊c̃.
Solo. R̃ſio ꝙ ſunt plura ⁊ vnũ diuerſis reſpectib⁹.in cõi eñ accepta penitẽtia ꝓut claudit in ſe tres ꝑtes ſuas:vnũ eſt ſignũ tm̃ ⁊ vnũ ſignũ ⁊ res Et ſil'r eſt res vna tm̃ qd̃ q̃liter ſit in ꝓcedenti articulo q̃ſtionis dictũ eſt.
Ad primũ. Si aũt accipiant̃ ꝑtes act⁹ penitẽtie tũc iſta tria habẽt diuiſa.⁊ h̃ etiã ibidẽ dictũ eſt.
Ad 2m Ad obiectũ g̃ dóm ꝙ nõ eſt niſi vnũ in cõi:ſ3 in pticulari in h̃ ⁊ in alijs ſacr̃is ſũt pl'a:ſicut pt3 in eucbariſtia vbi ſũt ſigna ſpẽs panis ⁊ vini. Ad aliũ dóm ꝙ mgr̃ nõ tãgit iſta niſi ſm ꝙ ſunt totius pnie in cõi.

Arti. VIII. H An ſacramẽtũ pnie ſit vnũ vel plura.

Arg. primo Quarto q̃rit̃ vtrũ iſtud ſacrm̃ ſit vnũ vel pl'a. Videt̃ aũt ꝙ vnũ: q2 nõ ſunt niſi ſeptẽ ſacra no.le.⁊ iſtud eſt vnũ illoꝝ:g̃ eſt vnũ: ſi eñ daret̃ ꝙ eſſent pl'a ſeq̃ret̃ ꝙ pl'a ꝙ̃ ſeptẽ eſſent ſacra no. le.
2o Adhuc duo ſunt genera peccatoꝝ.ſ.oꝛiginale ⁊ actuale ⁊ vnũ ſacrm̃.ſ.baptiſm⁹ oꝛdinat̃ ꝯtra oꝛiginale:g̃ ⁊ vnũ ꝯtra actuale:ſ3 h̃ eſt pnia:g̃ videt̃ ꝙ penitẽtia nõ ſit niſi vnũ ſacrm̃. In ꝯtrariũ hui⁹ obijcit̃:q2 vbi ſũt pl'a ſigna ⁊ plura ſignata ibi ſunt plura ſacra.
Solo R̃ſio dóm ꝙ fere totũ pat3 ꝑ ante dicta ſacrm̃ eñ penitẽtie eſt vnicũ ſacramentũ:⁊ ſic dictũ eſt ſup diſt.xv. Res eius eſt vnica.ſ.deletio toti⁹ peccati actualis ĩ culpa ⁊ pena:⁊ ad hãc deletionẽ oꝛdinatim veniũt tres ꝑtes ſicut medicĩe ſꝛ tres receptiones ſigillati ⁊ oꝛdinati operãtes.
Ad argum. Ad argumẽtũ g̃ dóm ꝙ vna res ẽ in cõi ⁊ vnũ ſignũ ⁊ cã ⁊ tñ nõ ſeq̃t ſi pl'a eſſent q̃ ſũt ſigna tm̃ ꝙ eſſent pl'a ſacra:⁊ iſtãtia eſt in eucbariſtia in q̃ ſũt pl'a ſigna nec tñ pl'a ſacra:⁊ hec eſt cã:q2 ſacrm̃ ꝯtrahit vnitatẽ a re ⁊ pcipue ab eo qd̃ eſt res ⁊ ſignũ:⁊ h̃ vnũ ẽ in eucbariſtia. ⁊ hec cã ꝓpter q̃d ĩ talib⁹ eſt:q2 vnũ ⁊ idẽ ſignabile eſt ſignis diuerſis:⁊ iõ diuerſitas ſignoꝝ nõ facit vnitatẽ vel diuerſitatem rerum.

Arti. IX. I Qualiter ſacramẽtũ pnie ſit vnum.

Arg. pmo Quinto q̃rit̃ q̃l'r ſit vnũ.Dicit̃ eñ vnũ multis modis vt diſtinguũt diuerſi autoꝛes:eſt vnũ ſubſtãtiale triũ ꝑſonaꝝ in vna ſubſtãtia diuina dignatio vna ⁊ vna ꝑſona natiua in qua hõ ſctũs et deus vn⁹ ſpũs ſunt ꝓter has eſt aggregatiua vt aceruus lapidũ ⁊ cõſtitutiua vt mẽbꝛa coꝛp⁹ vnũ conſtituũt ⁊ natura vt coꝛpus ⁊ aĩa natural'r vnũ ꝑficiũt hoĩem.⁊ cõiugatiua q̃ vir ⁊ mulier ſunt vna caro.videt̃ aũt ꝙ nullo hoꝝ modoꝝ ſit ſacrm̃ vnũ.Et patet ꝑ ſingulas vnitates defacili deducẽti
2o Adhuc Dionyſius ml'tos ponit modos vni⁹ dicẽs:ꝙ q̃ ſũt multa effectib⁹ ſunt vnũ cã:⁊ q̃ multa numero/ſunt vnũ ſpecie:⁊ que multa ſpecie ſũt vnũ genere:⁊ q̃ ml'ta ꝓceſſib⁹ ſunt vnũ pmo q̃l'r g̃ dicet̃ h̃ ſacrm̃ vnũ.
Solutio ad totum. Reſponſio determinatio iſti⁹ q̃ſtiõis multũ pendet ex dictis in.xv.diſt.circa pncipiũ:dico tñ ꝙ eſt vnũ vnitate natiua in diuiſiõe Bernardi q̃ ẽ ex materia ⁊ foꝛma:oẽ eñ qd̃ eſt ex foꝛma ⁊ materia reducit̃ ad vnitatẽ natiuã in diuiſiõe illa:foꝛma aũt eſt gr̃a ⁊ materia doloꝛ cũ ſignis ſuis exterioꝛib⁹ manifeſtabilis v'l manifeſtat⁹.et ſic pat3 ſolutio.Et nota ꝙ quidã dixerunt ꝙ ſit hec ſpecialis vnitas q̃ dicit̃ ſacr̃i ⁊ hũc modũ vnitatis ponit Boetius in li.de vnitate ⁊ vno:ſ3 ille modus ad vnitatẽ natiuã habet reduci ſm diuiſionẽ bernardi. Nota etiã q̃ndã vnitatẽ eſſe pncipij ſm diuiſionẽ Dionyſij ⁊ hoc nihil eſt:q2 pncipiũ vocat̃ ibi a q̃ ml'ta ꝓcedũt nõ ꝑ modũ vnũ.Et ẽ ſm aliquẽ modũ ꝑ p⁹ ⁊ poſteri⁹ ĩ aliq̃ illoꝝ ſic ab ente ꝓcedũt gñã gñaliſſima:ſ3 poſt h̃ ĩ diuiſiõe ipm ẽ ſpẽ vnũ eo mõ q̃ ipa ſpẽs ꝯſtãs ex maťia ⁊ foꝛma dr̃ ſpẽ vnũ.

Arti. X. K An ſacramẽtũ pnie indiguit inſtitutione.

Deinde q̃rit̃ de h̃ qd̃ dicit ibi Sacrm̃ vo iſtud ⁊ ſacrm̃ cõiugij ⁊c̃.] ſ.a. Et q̃runt̃ q̃nq3 circa inſtitutionẽ. Primũ eſt an idigebat inſtitutione.ſcd̃m vtrũ añ pctm̃ fuit iſtitutũ ſicut dicit mgr̃ in lr̃a.tertiũ vtrũ tpe legis nature ſit inſtitutũ ⁊ q̃l'r ſit.q̃rtũ q̃l'r tpe legis moſaice.q̃ntũ ⁊ vltimũ q̃liter tpe legis xp̃i.
Arguit̃ po Ad pmũ hoꝝ ꝓcedit̃ ſic:nullũ hoꝝ q̃ dictat natura hoĩ indiget inſtitutiõe ſ3 pniam neceſſariũ eſſe poſt pctm̃ ꝑpetratũ dictat natura hoĩ:g̃ penitẽtia nõ indiget iſtitutiõe.
2o Adhuc magr̃ Hugo dicit ꝙ ſacrm̃ eſt ex iſtitutõe ſignificãs ex h̃ accipit̃ ꝙ ſi nõ eſſet iſtitutio nec ſignificaret nec obligaret per modũ ſacramẽti.Inde ꝓcedo ſic:oẽ qd̃ eq̃liter obligat ad ſatiſfaciẽdũ facta iſtitutiõe ⁊ ñ facta nõ ẽ iſtitutũ ꝑ modũ ſacr̃i:ſed pnia hoc modo eq̃liter obligat:g̃ pnia nõ eſt iſtituta ꝑ modũ ſacr̃i.ꝓbatio medie ſic ſit ꝙ non inſtituat̃ adhuc ipa neceſſaria eſt peccãti volẽti ſatiſfacere:ſic aũt nõ eſt de baptiſmo ⁊ alijs:ergo ꝯſtat ꝓpoſitũ. 3o
Adhuc iſtitutũ ꝑ modũ ſacr̃i ñ efficit̃ cauſãs niſi a v̄tute iſtituẽtis ⁊ foꝛme:ſ3 pnia nõ h3 ſic cauſationẽ ſuã:g̃ nõ ẽ iſtituta ſicut ſacrm̃. 4o
Pꝛobatio minoꝛis pnia eñ ſi nõ ſit iſtituta adhuc mouebit in pcti deſtructionẽ ⁊ ſic ꝯſtat ꝓpoſitũ.
In ꝯ̃riũ po In ꝯ̃riũ hui⁹ eſt definitio ſacr̃i quã ponit mgr̃ Hugo ꝙ ẽ ex iſtitutiõe ſignificãs:g̃ videt̃ ꝙ oẽ ſacrm̃ h3 iſtitutionẽ. Ad idẽ eſt illud qd̃ dr̃ in lr̃a.
Solo. Solo dóm ꝙ aliud eſt de pnia ſm ꝙ eſt virtus ⁊ aliud de penitentia ſm ꝙ eſt ſacramentũ.virtus eñ nõ habet inſtitutionẽ:ſed eſt de dictac̃a natura:ſ3 ad ſacrm̃ exigit̃ iſtitutio: q2 oẽ ſacrm̃ exiſtit ĩ ritu q̃dã exterioꝛi ſibi eſſentiali q̃ ritus eſt ĩ diſpẽſatõe miſtroꝝ iõ nõ videt̃ ꝯcedẽdũ ꝙ ſacrm̃ vt ſacrm̃ dicet̃ a natura ſ3 poti⁹ ſacrm̃ vt ẽ v̄tus vel pnia ẽ v̄t⁹.
Ad obiecta ſimul. Ad pmũ g̃ dóm ꝙ nõ dictat rõ pnia3 ẽẽ neceſſariã vt ẽ ſacrm̃ qd̃ eſt cũ aliq̃ moꝛbi ↄ̃fiſſione cũ ſigno clauiũ vel cũ clauib⁹ ymo ſi nõ eſſet iſtitutio ſine tali pnia poſſet ẽẽ ſal⁹. Per h̃ etiã patet ſolutio ad duo ſequẽtia ⁊ ad totũ de hoc articulo queſitũ.

Arti.XI. **An ſacramentū penitētie ſit inſtitutū an-**
L **te ſtatum peccati.**

Ecūdo querit̄ vtrū inſtitutū fuit hoc ſacr̄m
Argu.ꝑmo ſ ante pctm̄.videt̄ aūt ꝙ ſic:q̄ꝛ dicit mgr̄ in lr̄a
ꝙ ſic. Adhuc cū dn̄s dixit:Quacūq; die comederi
2o tis morte moriemini ⁊c̄.conſtat ꝙ intellexit de mor
te pnīe:q̄ꝛ de morte corpis non fuit verū ⁊ hoc dixit
Arg.ꝑmo. ante pctm̄:ḡ pnīaꝫ inſtituit ante pctm̄. Jn ꝯtrariū
ꝙ non huius obijcit̄ ſic:penitētia nō eſt niſi pctī p̄cedētis:ḡ
p̄nūciatio pnīe p̄nunciat pctm̄ futurū:ſed p̄nūcians
pctm̄ futurū anteq̄ꝫ ſit reuelat hoī ſuū caſum futurū
qḋ fieri nō debuit vt ꝓbat Aug⁹.ḡ ⁊ pnīa ante pctm̄
2o inſtitui nō debuit. Adhuc cauſa neceſſario p̄cedit
ſuū cauſatū:ſed lapſus eſt cauſa inſtitutionis pnīe:ḡ
lapſus fuit ante inſtitutionē:ḡ videt̄ ꝙ ante pctm̄ nō
Solo debuit inſtitui pnīa. Rn̄deo cū mgr̄o ꝙ penitētia
ſm̄ ꝙ eſt in remediū caſus inſtituta fuit ante peccatū
q̄ꝛ cū dn̄s ꝓnus ſit ad miſerādū ꝑus adhibuit reme-
diū q̄ꝫ culpa admitteret̄:vt in culpā incidēs īueniret
Ad primū ſtatī remediū paratū. Ad obiectū ꝯ dōm ꝙ nō ex h̄
in ꝯtrariū. reuelauit:q̄ꝛ nō ſequit̄ ꝙ aliq̄s peccabit ex hoc ꝙ pec
cata pnīa indigēt:nō em̄ ex cōditionali pōt īferri an-
tecedēs:ſed verꝫ eſt ꝙ ſciuit ſe adam eſſe poſſibilem ad
peccandū ⁊ ſi peccaret ꝙ remedio indigeret.Et ſic pꝫ
Ad 2m ſolutio ad primū. Ad aliud dōm ꝙ lapſus eſt cau-
ſa inſtitutiōis:ſed nō oportet ꝙ ſit in actu:ſed ſufficit
ꝙ ſit in poſſibilitate ſicut ſapiēs medicus parat me-
dicinā morbo quē poſſibile eſt ſurgere.

Arti.XII. **An ſacramentū penitentie ſit inſtitutum**
M **in lege nature.**

Ertio querit̄ de inſtitutiōe ei⁹ in lege nature
Arg.ꝑmo. t Dicit em̄ mgr̄ Hugo de ſctō vic.ꝙ ē tp̄s iſti
tutiōis ſacroꝝ q̄ꝫdiu morbꝰ ē:ſꝫ q̄ꝫdiu morbꝰ
eſt:ē tp̄s medicie:ſꝫ morbꝰ fuit ī lege nature:ḡ ⁊ medi
cīa:morbꝰ aūt actual' fuit ī lege nature:ḡ ⁊ pnīa q̄ ei⁹
2o medicia eſt. Adhuc ī lr̄a dr̄ ꝙ a p̄mordio generꝭ hūa
ni fuit:ḡ videt̄ ꝙ fuit tpe legis nature:q̄ꝛ nulla lex fu
3o it a p̄mordio generis hūani niſi tm̄ lex nature. Ad
huc ſup illō Gen̄.3.Adā vbi es?dic̄ glo.dū vocat no
tat ꝙ ad pnīam reuocat:ḡ pnīa tunc inſtituta fuit.
4o Adhuc pnīe ſacr̄m habet partes:ꝯtritionē cōfeſſi
onē ⁊ ſatiſfactionē/hec oīa fuerūt in lege nature:ḡ ⁊
ſacr̄m pnīe.Probatio adā ꝯtrit⁹ ē:q̄ꝛ doluit de pec
cato:ꝯfeſſus eſt qn̄ dixit mulier quā dediſti mihi ſo-
ciam ⁊c̄.pnīam a dn̄o accepit qn̄ dixit ei:Jn ſudo-
re vult⁹ tui ⁊c̄.Et eue:multiplicabo erūpnas tuas
Jn ꝯtrariū ⁊c̄. Jn ꝯtrariū hui⁹ obijcit̄:q̄ꝛ Hugo enumerans
ſacr̄a legis nature dicit eē decimatiōes ſacrificia ob-
latiōes ⁊ hoꝝ nullū ē pnīe ſacr̄m:ḡ videt̄ ꝙ pnīa nō
2o fuerit ſacr̄ꝫ le.natural' Adhuc Hug.ſacr̄a legꝭ natu
re n̄ ex p̄cepto īducta videt̄:q̄ꝛ ex ꝯſilio ad votū ꝓpo-
ſita ſꝫ ꝯſtat ꝙ ex p̄cepto q̄libꝫ ad pnīaꝫ obligat̄:ḡ nō
Solutio eſt ſacr̄m legꝭ nature. Ad hoc dōm ꝙ h̄ ſacr̄m q̄ndā
īſtitutionē habuit ī lege nature.Et ꝯtritio q̄dē īſtitu
ta eſt qn̄ dixit:adā vbi es?vn̄ glo.exponit.vide in q̄
miſeria es.i.recognoſce ⁊ ꝯfitere pctm̄ tuū:ſed ſatiſfa
ctio in hoc q̄dē Jn ſudore vult⁹ tui tn̄ hec ſuffecerūt
in lege nature:q̄ꝛ adhuc nō oꝑtuit recognoſcere pec-
catū corā hoīe ⁊ ab ipſo expectare pnīam iniunctā.
Ad primū Dicendū ḡ ad primū ꝙ mgr̄ Hugo nō enumerat
in ꝯtrariū ſacramēta niſi ip̄a ſigna futuri liberatoris ⁊ liberatio
nis ꝑ xp̄m que nullā gr̄am ex oꝑe oꝑato contulerūt.
pnīa aūt ſemꝑ ꝯtulit gr̄am aliquā licꝫ nō plene ſicut
in no.teſta.facit. Ad aliud dōm ꝙ hoc dictū Hu- Ad 2m
gonis intelligit̄ de hijs q̄ ſigna erāt tm̄ ſm̄ illā diffi-
nitionē ꝙ ſacr̄m eſt ſacre rei ſignū tm̄ eodem mō quo
oīa ſigna patrū liberatorē futurū eſſe loquūtur.

Qualiter ſacramentū penitētie fuit inſti- Arti.XIII.
tutū tpe legis moyſaice. N

Uarto querit̄ de īſtitutiōe pnīe ī lege moyſi.
q videt̄ em̄ tūc fuiſſe iterꝫ inſtituta ſicut pꝫ Le Arg.ꝑmo.
uit̄.ca.2.et.3.vbi dicit̄ q̄d offerendū ꝓ pctō
aīe p̄ncipis ⁊ ſynagoge cū igit̄ pnīe taxate ſint ī le.ve
teri ꝓ pctīs.videt̄ ꝙ inſtituta ſit ibi ſpēal'r penitētia.
Adhuc de pnīa videt̄ dici in Prouerb.24.Qui 2o
abſcōdit ſcelera ſua nō diriget̄:q̄ autē ꝯfeſſus fuerit
miſericordiā ꝯſequet̄. Jtem de cōtritiōe Johel.2. 3o
Scindite corda vr̄a ⁊ nō veſtimēta veſtra.⁊ in Ps̄.
50.Cor ꝯtritū ⁊ humiliatū ⁊c̄.ḡ videt̄ pnīa tota in-
ſtituta fuiſſe in le.ve. Jn ꝯtrariū hui⁹ obijcit̄ ꝙ pe Jn ꝯtrariū
nitētia eſt ſatiſfactiua ꝑ claues:ḡ ante claues nō fuit
inſtitutio pnīe:ſed claues nō fuerunt in vete.teſta.ḡ
nec penitētie inſtitutio vt videt̄. Solutio dicendū Solo
ꝙ ſm̄ modū quendā inſtituta fuit pnīa in ve.teſta.⁊
hic modus patebit in ſeq̄nti articulo q̄ſtionis. Ad Ad id qḋ ē
argumētū ꝯtra dōm ꝙ nō fuit inſtituta ſm̄ ꝙ eſt di- in ꝯtrariū
miſſa pars pene ex vi clauiū:ſed ſm̄ ꝙ eſt cū gr̄a ⁊ pe-
nitētia exteriori fuit remiſſiua actual' pctī:lex em̄ nō
diminuebat onera ſed poti⁹ augebat ⁊ ſic pꝫ ſol'o.

Qualiter inſtitutū eſt ſacramentū penitē- Arti.XIIII.
tie tempore legis euangelice. O

Uinto ⁊ vltimo q̄rit̄ de inſtitutiōe ei⁹ in no.
q teſta.videt̄ em̄ ꝙ nō ſit inſtituta in no.teſta. Arg.ꝑmo.
q̄ꝛ oē illud qḋ ante nouū teſtamentū obſerua
tū eſt ſuꝑflue in nouo teſtamēto inſtitueret̄:ſed pnīa
ante nouū teſtamētū inſtituta ⁊ obſeruata eſt:ḡ ſuꝑ-
flue inſtituit eā nouū teſtamētū. Jtē ſi inſtituit vbi 2o
inſtituit.Si dicat̄ Matth.3.Penitentiā agite ⁊c̄.
eadē rōne inſtituit iohānes Matth.3.q̄ ab eadē ſen
tentia incepit p̄dicationē. Si dicat̄ ꝙ Matth.8. Solo
vbi dicit:Oſtendite vos ſacerdotibꝰ ſicut ſup̄ habitū
eſt in diſt.xiiij.Cōtra nec text⁹ ibi exp̄ſſe dicit nec ex Obiectio
ip̄o niſi valde allegorice pōt hr̄i. Adhuc ſi pnīam 3o
ibi inſtituiſſet ꝓut eſt no.teſta.videt̄ ꝙ ſacerdotibus
no.teſta.debuit cōmittere adminiſtrationē:ſed ecō-
tra videt̄ ꝙ miſit ad ſacerdotes ve.teſta.ḡ ibi noluit
īſtituere pnīam ſm̄ ꝙ obſeruari debuit ī nouo teſta.
Adhuc in inſtitutiōe baptiſmi nō miſit ad ſacerdo 4o
tes ve.teſta.ḡ nec in inſtitutiōe penitētie ſm̄ ꝙ eſt no
ui teſtamēti. Si dicat̄ ꝙ Joh.20.inſtituit vbi dixit Solo.
Accipite ſpm̄ ſanctū quoꝝ remiſeritis peccata ⁊c̄.Cō Obiectio
tra vbi dedit poteſtatē habentibꝰ claues:⁊ hoc eſt ali
ud q̄ꝫ inſtituere penitētiā:ḡ nō inſtituit penitentiā:ḡ
videt̄ ꝙ nihil īſtituit:q̄ꝛ ī ip̄is locꝭ magꝭ īſtituere vide
bat̄ Jn ꝯ̄riū hui⁹ obijcit̄ ſic:legiſlatoris eſt ordina Jn ꝯtrariū
re totā vitā:ſꝫ xp̄s ē legiſlator ḡ ⁊c̄.ſꝫ vite magna ꝑs
eſt ī ſtatu pnīe:ḡ a legiſlatore īſtituēd⁹ eſt mod⁹ pnīe
ḡ a xp̄o inſtituta eſt pnīa:q̄ꝛ ꝓ ꝯſtanti relinq̄tur ꝙ q̄c-
q̄d inſtituēdū erat ad ſalutē h̄ eſt a xp̄o īſtitutū. Ad 2o
huc alia ſacramēta q̄ p̄cedebant alio mō ſicut ordo ⁊
mr̄imoniū a xp̄o nouā acceperunt inſtitutionē:ergo
⁊ penitētia nouā īſtitutionē accipe debuit. Adhuc 3o
talis modus ꝯfeſſiōis ⁊ ſatiſfactiōis ex vi clauiū nū-
q̄ꝫ niſi in noua lege fuit:ergo in noua lege inſtitutus
eſſe videtur. Ad hoc dicendū ꝙ in penitentia ſunt Solo
quattuor.ſ.recognitio neceſſitatis medicine contra

morbū pctī ꝛ recognitio pctī ꝑpetratī cū ꝓpoſito emē dandi ꝛ manifeſtatio pctī ſm genus in ſigno aliq̄ corā hoīe: ꝛ explanatio pctī ꝑ circūſtātias cū fide dimiſſionis pene ex vi clauiū. Et q̄tum ad primū hoꝝ penitētia inſtituta eſt ante pctm̄ q̄tū ad ſecundū in lege nature ꝛ q̄tum ad tertiū in lege ſcripta an̄ gratiā ꝛ q̄tū ad q̄rtū in lege dn̄i. ſ. gratie. Et ſemꝑ ꝑus ꝯtinetur in poſteriori ꝛ poſterius ſicut ꝑfecti⁹ ſe habet ad prius ꝑ additionē ad illud qḋ eſt ꝑus vt patet cuilibꝫ ꝑ ſe. Eſt em̄ recognitio medicine in cognitiōe pctī cū ꝓpoſito emēdandi ꝑ pniam: ſil'r hoīs corā hoīe manifeſtās pctm̄ emendā ꝓmittēs recognoſcit pctm̄ cū ꝓpoſito emēdādi: ſed nō ꝯuertit̄. Et ſil'r declarās peccatū circūſtantijs ꝛ querēs veniā ꝑ claues ꝛ ſatiſfactionē explanat ipm̄ corā hoīe ꝛc̄. ſed nō ꝯuertit̄. Et ꝑ hoc patet q̄liter pnīa diuerſimode ꝯſiderata diuerſas habuit inſtitutiōes.

Ad primū. Ad primū ḡ dōm ꝙ vltimo mō nunq̄ fuit ante inſtituta pnīa nec etiā obſeruata: ꝛ iō neceſſaria fuit inſtitutio.

Ad 2m. Ad aliud dicē dum ꝙ alio mō in oīb⁹ illis locis q̄ tacta ſunt habuit inſtitutionē pnīa. eſt em̄ in pnīa ipe actus doloris voluntarij ꝛ miniſter cui⁹ claues ꝑtem pene diminuūt ꝛ taxant pniam iniunctā ꝛ poteſtas illarū clauiū. Et quo ad primū hoꝝ inſtituta eſt pnīa Matth. 3. quo ad ſcōm Matth. 10. ꝛ quo ad tertium Joh. 20. Et q̄ ad opus miniſtroꝝ adhuc iſtituta eſt Joh. 11. vbi dixit diſcipulis ꝙ ſoluerēt Lazarū ꝛ ſinerent eū abire.

Ad obiectionem. Ad ꝑmū obiectū ꝫ dōm ꝙ iohānis nō erat inſtitutere: ſed viā ꝑparē vn̄ ſua ꝑdicatio erat via ad pniam ꝛ xp̄s ꝑ iſtitutionē dedit pnīe locū: q2 ſicut dꝛ Act. 4 Non eſt aliud nomē ſub celo datū hoīb⁹ in q̄ oporteat nos ſaluari.

Ad 3m ꝛ ad alia ſil'. Ad aliud dōm ꝙ diſcipuli adhuc non erant poſiti in miniſterio ordinis: ſed erāt tm̄ adhuc miniſtroꝝ no. teſta. tipus: ꝛ ideo ad tipicos ſacerdotes miſit innuēs in miniſterio ꝙ veris ſacerdotib⁹ debetur. Et ꝑ hoc ptꝫ ſolutio ad totū. Et hec de penitētie tractatu dicta ſufficiant.

De ſacrō vnctionis extreme.

Di. XXIII. De vnctionis extreme ſacro.

Reter premiſſa ē eti

p am aliud ſacramētū. ſ. vnctio iſirmoꝝ q̄ fit in extremis oleo ꝑ ep̄m

a

b cōſecrato. Et ſunt tria genera vnctiōis. Eſt em̄ vnctio que fit chriſmate: que dicit̄ ꝑncipalis vnctio: q2 in ea principaliter paclytus dat̄. Vn̄ ꝛ ꝓpter abundantiā gratie duos liquores mixtos habet oleū. ſ. ꝛ balſamū: oleum ꝯſciētie: balſamū fame. Chriſma ꝺo grece vnctio latine dicit̄. Nec tn̄ omne oleū ad vnctionē ſanctificatū chriſma vocat̄: ſed il

c lud ſolū qḋ miſcet̄ cum balſamo: quo capita regū ꝛ pontificū vngunt̄: quo etiā baptizatos ſacerdos vngit in vertice ꝛ pontifex per impoſitionē manus cōfirmādos vngit in frōte. Eſt ꝛ alia vnctio qua cathecumini ꝛ neophiti vngūt̄ in pectore ꝛ inter ſcapulas in ꝑ

d ceptione baptiſmi. Tertia vero vnctio eſt q̄ dicit̄ oleum infirmoꝝ de qua nunc agitur.

Arti. I. A An extrema vnctio ſit ſacramentū.

Reter premiſſa eſt etiā aliud ſacramentū ꝛc̄.

p Hic etiā mgr̄ tria tangit circa extremā vnctionē ſcꝫ de eſſentia eius q̄tum ad formam ꝛ materiā ꝛ hoc facit in ꝑmo caplō et de inſtitutione eius ꝛ hoc in ſecundo ꝛ vtrū poteſt iterari vel non: ꝛ hoc in tertio ꝛ in illo tangit duas opiniones vt ptꝫ in lr̄a. ꝛ per hoc patet diuiſio ꝛ cōtinētia lr̄e. De hoc aūt ſacramēto circa principiū diſtinctiōis querūtur quinq̄ ſcꝫ vtrū ſit ſacramentū extrema vnctio ꝛ quid ſit. Tertio de materia ipius. Quarto de forma eius ꝛ quinto de ordine ipius ad alia ſacramēta. Uidetur aūt ꝙ nō ſit ſacrm̄: omne em̄ ſacramētū no. le. ordinat̄ cōtra aliquē morbū peccati ſpecialē: ſed extrema vnctio non ordinat̄ contra morbū ſpecialē: ergo extrema vnctio nō eſt ſacramentū. Probat̄ autē prima ꝑ diſtinctionē gratie in virtutib⁹ ꝛ ſacramētis ꝛ in ꝑncipio iſtius operis probatū eſt. Secūda autem ꝓbat̄: quia morb⁹ nō eſt niſi originale ꝛ actuale mortale ꝛ veniale ꝛ infirmitas relicta ex vtriſq̄: ſed contra originale ſufficienter ordinat̄ baptiſmus: contra mortale actuale penitētia: cōtra iſirmitatē ex vtroq̄ relictā cōfirmatio: ꝓpter qḋ etiā cōfirmatio vocat̄: cōtra multitudinē aūt venialiū eucbariſtia vt multi dicunt: ergo videt̄ ꝙ contra nullū morbū ordinet̄ extrema vnctio. Adhuc omne ſacramentū no. le. aliquo modo ꝑceſſit in figura legis veteris: ſꝫ vnctio extrema nō ꝑceſſit: ergo videtur ꝙ nō ſit ſacramentū. Probat̄ prima inducēdo. ſcōa aūt ꝓbatur ex hoc ꝙ nihil in ve. teſta. fiebat circa infirmos qḋ vnctioni extreme rn̄deret. Adhuc oē ſacramentū le. no. eſt effectiuū gratie ſpūalis: vnctio iſta nō eſt effectiua gratie ſpūalis ſed corpalis: ergo videtur ꝙ nō ſit ſacrm̄ ſed medicina corpalis. Prima patet ex diffinitiōe ſacramenti no. le. in ꝑncipio huius quarti libri poſita. Scōa ſcribit̄ in lr̄a ꝙ valet ad corpis alleuiationē ꝛ ſi valet ad gr̄am vt dicunt multi ꝙ hoc eſt per orationē fidei cōiunctā cū ꝯtritiōe: ꝛ ſic ꝑ ſe nō valet niſi ad corpus. In ꝯtrariū huius eſt ꝙ tota eccl'ia enumerat ſeptē ſacra no. le. ꝛ iſtud ꝓ vno: nō aūt pōt eſſe falſum qḋ tota eccl'ia tenet: ḡ illud eſt ſacrm̄. Adhuc video ꝙ vnū eſt ſacramentū infantiū ſicut baptiſm⁹ eſt iterum vnum ꝓgredientiū ſicut viaticum: ꝛ vnū ſtātiū ſicut ꝯfirmatio: vnū redeuntiū vt pnīa: vnum miniſtrātiū vt ordo: ḡ etiā erit vnū exeuntiū ꝛ h̄ non pōt eē niſi vnctio extrēa: ḡ videt̄ ꝙ ſit ſacrm̄ vl' eccl'ia eſſet diminuta in ſuis ſacris. Adhuc omē illud qḋ gr̄am iuiſibilē ꝯfert rep̄ſentatā in elemēto viſibili eſt ſacrm̄: ſed extrema vnctio eſt aliq̄d tale ergo eſt ſacrm̄. Pria ptꝫ ꝑ h̄ ꝙ cui ꝯuenit diffinitio ꝛ diffinitū. ſcōm aūt ꝑ h̄ qḋ dꝛ Jaco. 5. Ungētes eū oleo ꝛ oratio fidei alleuiabit infirmū ꝛ ſi in pctīs ſit dimittent̄ ei. pctm̄ aūt nō dimittit̄ niſi per gratiā: ergo conſtat ꝓpoſitū.

Reſponſio ꝙ abſq̄ omni dubio eſt ſacramentū extrema vnctio qḋ a dn̄o ꝛ apoſtolis habuit ortum ſue inſtitutionis vt infra patebit. Dicendum ergo ad primū ꝙ illud ſacramentū eſt ordinatū contra morbum ſpecialē peccati cōtra quē nullū aliud ſpecialit̄ ordinat̄ ꝛ ſi ſecūdario aliud poſſit coopari. Eſt aūt ille morb⁹ reliquie infirmitatis ſpūalis ex originali ꝛ actuali remanētis ꝛ hoc multū fuit ſupra diſcuſſum circa principiū vbi accipiebat̄ diuiſio ꝛ neceſſitas ſacramētoꝝ nec eſt veꝝ qḋ dicit ꝙ aliḋ ſacrm̄ ſubſtātialē ordinē habeat ꝯtra vēiale ꝛ hec oīa ſup̄ ꝛ ꝑdicta q̄ſtione reqrant̄: ꝛ ibi ꝑfecta patet ſolutio iſti⁹ q̄ſtiōis.

Arguit̄ ꝑo ꝙ non.

2o

3o

In ꝯtrariū ꝑo

2o

Solo

Ad ꝑmū qḋ ꝑo obijcit̄.

Ad 2m Ad aliud dōm ꝙ iſtud sacr̄m nō habuit aliqd̄ sacr̄m in le. ve. ſibi rn̄dens ꝓpter ſui pfectionē ꝛ le. ve. ipfectionē: ſicut eīm dicit̄ Heb. 7. Neminē ad pfectū adduxit lex. vn̄ in ea decedētes trahebant̄ ad limbū. vnctio aūt ꝓpter hoc ꝙ tollit reliq̄as valet ad imediatā euolationē: ꝛ iō nō habuit locū in vete. teſta. nec figura ei⁹. Hoc aūt optīe in euāgelio Nicodemi vbi innuitur ꝙ adā miſit filiū ſuā ſeth ad accipiendū ab angelo padiſi oleū miſcōie q̄ vngeret̄ corpus ſuū qd̄ ifirmabat̄ ꝛ negatū fuit ei donec veniret xp̄s q̄ ſua vnctiōe corpa ꝛ aīas reficeret: q2 talis vnctio nō habet locū niſi in gr̄a plena q̄ facta eſt p xp̄m: ꝛ iō etiā tipo nullo oñdi poterat: q2 tipus talis circa infirmos oīno inutilis fuiſſet.

Ad 3m. Ad aliud dicendū ꝙ falſum ſupponit̄ in obiectiōe ꝛ puto ꝙ pſumptio eſt dicere ꝙ iſtud sacramentū nō ꝯferat gratiā gratū facientē iuiſibilē ꝛ tn̄ hoc q̄dam dixerūt ꝛ ſcripſerūt nulla fulti autoritate nec etiā rōne forti. vn̄ dicimus ꝙ ꝯfert gratiā pncipaliter ꝯtra pctm̄ operantē: ꝛ ſecūdario ꝯtra infirmitatē corpis nec ipoꝛtat̄ ex v̄bis Jacobi ꝙ ex oꝛōne ꝛ nō ex vnctiōe det̄ gr̄a ſed potius ex verbis illis innuitur ꝙ detur ex ambob᷒.

Arti. II. B An vnctio extrema ſit bene definita.

Secūdo querit̄ q̄d ſit vnctio extrema: Dicunt aūt q̄dā ꝙ extrema vnctio eſt vnctio oleo ſctificato facta ad alleuiationē vtriuſq3 infirmi-

Argu. pmo tatis ſc3 corpis ꝛ aīe. Sed videt̄ ꝙ hec definitio nō valet: q2 ſi aliq̄d cōe eſt definito ꝛ diffinitiōi reſiduū qd̄ addit̄ totū eſt diffinitio reſidui: ſicut ſi dicam hō alb᷒ ē hō coloꝛat⁹ diſgregatiu⁹ viſus h̄ qd̄ dico coloꝛat⁹ ꝛc̄. totū ē diffinitio albi ſil'r cū dr̄ Unctio extrema ē vnctio oleo ſctificato facta ꝛc̄. videt̄ ꝙ totū h̄ ꝙ dico vnctio ꝛc̄. ſit definitio extrēi qd̄ falſū ē: g̃ videt̄ ꝙ definitio nihil val3.

2o Adhuc oleo ſctificato fit vnctio pueroꝝ ꝛ ſacerdotū ꝛ regū vt dr̄ ī lr̄a ad alleuiationē corpis ꝛ aīe: q2 corpus vngit̄ vt nō impediat aīam ꝛ ita vt debilitet̄ virtus demonis in fomite: g̃ videt̄ ꝙ

3o iſta diffinitio multis ꝯueniat vnctionib᷒. Adhuc vnctiōes multe legunt̄ facte a ſctis ſicut de btā genoueſa legit̄ ꝙ vnxit oleo infirmos ꝛ ſctificato ꝛ benedicto ꝛ ꝯualuerūt in corpe ꝛ aīa: g̃ videt̄ ꝙ illa fuit vn-

4o ctio extrēa. Adhuc nullū ē sacr̄m qd̄ ſit eq̄lit̄ duoꝝ effectuū: g̃ male ponit̄ ī diffinitiōe ad alleuiationē in-

5o firmitatis vtriuſq3 ꝛc̄. Adhuc ſicut ſe h3 medicina ſpūalis ad moꝛbū ſpūalē ſic ſe habet coꝛpalis ad coꝛpalē: ſed medicina coꝛpalis nō valet niſi ad alleuiationē corpoꝝ: g̃ medicina ſpūalis nō valet niſi ad alleuiationē ſpūs: ſed omne sacramentū eſt medicina ſpiritualis: ergo nō valet niſi ad alleuiationē aīe: ergo

6o male dicit̄ ad alleuiationē vtriuſq3 ifirmitat̄. Adhuc baptiſmus foꝛtius eſt sacr̄m q̄3 extrema vnctio ꝛ nō valet ad curationē infirmitatis coꝛpalis ergo videt̄ ꝙ nec extrema vnctio q̄ eſt minus efficax sacr̄m ꝛ ſic itēꝝ videt̄ ꝙ male dicit̄ ad alleuiationē infirmita-

Solo. tis vtriuſq3. R̄nſio ſi quis totū eē extreme vnctio-

Ad pmū. nis dicere vellet poſſ3 ita diffinire ꝙ extrema vnctio eſt sacr̄m ex vnctiōe p oleū ſctificatū facta ꝯferēs ifirmis remediū ꝯtra pcti reliquias ꝛ ſi expedit alleuiationē ferens corpis infirmitati. Et hec diffinitio plane colligitur ex hijs que magiſter determinat in lr̄a.

Si quis tamen vellet ſuſtinere prius inductā propter antiquitatē poſſet dicere ad pmū ꝙ in definito ponitur vnctio extrema pro nomie vno diffiniti: qd̄ quia nō habemus circūloquimur p duo ꝛ vnctio q̄ ponit̄ in diffinitione ſonat in actum vl' paſſionē que eſt in ſuſcipiēte ipm sacramentū ꝛ hoc bene poteſt fieri ꝙ sacramentū diffiniat̄ per ſuū actū ſicut baptiſmus eſt intinctio in aqua facta ꝛc̄. Et per hoc patet ſolutio ad pmū ꝙ non eſt idem in diffinitione ꝛ diffinito.

Ad aliud dicendū ꝙ intelligit̄ de oleo ſanctificato ſctificatione materie sacramētalis: hec autem ſctificatio nō fit niſi ab epo. Et per hoc patet ſolutio. Ad 2m

Ad boc qd̄ obijcitur de vnctiōe ſanctoꝝ ſicut ſctē genoueſe ꝛ alioꝝ quoꝝundā in vitaſpatrū p hoc autē qd̄ additur ad alleuiationē vtriuſq3 infirmitatis ꝛc̄. diſtinguit̄ ab vnctionib᷒ pueroꝝ in cathecismo ꝛ vnctionib᷒ alioꝝ qui vngunt̄ nō ꝓpter ifirmitatē ſ3 vt foꝛtes ſint ad opera. Ad 3m

Ad id autē qd̄ obijcit̄ de duobus effectib᷒ dicendū ꝙ illud sacramentū nō eſt niſi vnius effect⁹ ſm ſe. ſ. alleuiatiōis aīe q̄ntū ad purgationē reliquiarū ꝛ alterius eſt ſecūdario vt prius dictum eſt: ꝛ hoc bene cōpetit: quia etiam baptiſm⁹ aliq̄l'r purgat coꝛp⁹: ſ3 pncipal'r aīam: alia tn̄ ſolutio ꝛ queſtio erit ſup h̄ infra vbi ſuo loco melius diſcutiet̄. Ad 4m

Ad aliud dicēdū ꝙ nō eſt ſimile de coꝛpoꝛalib᷒ ad ſpūalia ꝛ ſpūalibus ad coꝛpalia: quia ſpiritus continet coꝛpoꝛa: ſed nō cōuertit̄: ꝛ ideo quedā infirmitates cauſant̄ in coꝛpe ex anima ſicut ex cauſa ꝛ non ecōuerſo niſi per occaſionē: ꝛ ideo valentia contra infirmitatē anime/ valent per ꝯſequēs ꝯtra moꝛbū coꝛporis: quia pꝛeſciſa cauſa pꝛeſcidit̄ effectus: ſed nō ecōuerſo ꝛ ideo nō valet argumentū ꝛ pꝛecipue in iſto sacramēto: quia tunc maxime valet contra moꝛbū coꝛpoꝛis quando iſte moꝛbus cauſatur ex moꝛbo mentis: ꝛ ſic bene poteſt vna medicina oꝛdinari cōtra duos moꝛbos q̄ꝝ vn⁹ eſt cauſa alteri⁹. Ad 5m

Ad aliud dicendū ꝙ non eſt ex efficacia vel foꝛtitudine huius sacramēti ꝙ ſic vel ſic valeat: ſed ex inſtitutione ꝛ oꝛdine coꝛpoꝛaliū ad ſpūalia: ꝛ ideo nihil valet argumētum qd̄ fit ex efficacia baptiſmi. Ad. 6m

An oleum conſecratū ab epiſcopo ſit materia sacramēti extreme vnctionis. Arti. III. C

Tertio querit̄ de materia hui⁹ sacramēti ꝛ dicit magiſter in lr̄a ꝙ eſt oleū ab epo ꝯſecratū ad vſum iſti⁹ sacramēti. vn̄ hic querūtur duo ſc3 vtrū oleū ſit materia. ꝛ ſecūdo vtrū neceſſe ſit oleū ꝯſecratū eſſe materiā. Videt̄ em̄ ꝙ nō debeat materia eius eſſe oleum: quia cum iſtud sacr̄m ſit ſignū delibutiōis gloꝛie poſt reſurrectionē: ſed chꝛiſma cōfert icoꝛruptionē: g̃ videt̄ ꝙ congruētioꝛ materia ſit chꝛiſma q̄3 oleū. Arguit̄ pō ꝙ non.

Adhuc in ſuo noīe ſonat vnctionē vt dicit̄ in lr̄a: g̃ videt̄ ꝙ ꝯuenētiſſima materia ſit extreme vnctiōis: g̃ videt̄ ꝙ chꝛiſma poti⁹ ōberet eē materia q̄3 oleū. 2o

Adhuc videt̄ ꝙ nec oleū nec chꝛiſma debeat eē materia: q2 ī sacr̄o bapptiſmi ꝓ cā aſſignat̄ ꝙ h3 materiā cōmunē q̄ vbiq3 iueit̄: q2 ē oīm general'r g̃ etiā cū extrēa vnctio ſit oīm general'r: materiā d3 hr̄e q̄ vbiq3 poſſit iueniri: hec aūt nō eſt oleū ſ3 aq̄: g̃ videt̄ ꝙ aq̄ deberet eſſe materia. 3o

Adhuc nulli ita frequēter ſūt ī piculo ſicut ifirmi cū g̃ debeat eis ꝓuideri de veloci remedio debuit eſſe aliq̄ materia huius sacr̄i q̄ ſtatim poſſet ad manū hr̄i: h̄ aūt nō eſt oleū oliue: g̃ videt̄ ꝙ nō deberet mat̄ia ei⁹ eē oleū. 4o

Adhuc in ve. teſt. cura ifirmitat̄ facta ē p cathaplaſmationē ficoꝝ: cū ergo ea q̄ ſunt in no. teſta. debeāt rn̄dere eis q̄ ſūt ī ve. teſt. q̄ntum pn̄t: videt̄ ꝙ materia iſti⁹ sacr̄i q̄ eſt medicina infirmoꝝum hoc quidem debuit habere 5o

ꝑ materia in genere vel in ſpecie ſicut ſacrm̄ euchari-
ſtie ſanguinē habet ī re ꝛ ſacro ꝛ in ſanguīe ſacrificio-
rū ſignificabaṫ ſil'r ſacrm̄ baptiſmi in aq̄ fit ꝛ in aq̄ ſi-
gnificabaṫ vt dicit Dam̄. ḡ videṫ ꝙ iſtud aliquid ſil'e
ſicub̄ hr̄e deberet qđ in illis ī vete. teſt. ſignificabaṫ.

Queſtiūcl'a Adhuc vlterius q̄riṫ ad q̄d opteat materiā hui⁹ ſa-
Arg. p̄mo. cramēti eſſe oleū ſctificatū. Et videṫ ꝙ nō ſuperfluit
q2 nullū ſacrm̄ duas habere debet ſctificatiōes/ vnā
ſup materiā ꝛ alterā ſup formam: eo ꝙ vna ſctificatio
ſufficiat: ḡ nec iſtud: ḡ ſupfluit ſctificatio q̄ fit ſup ma
teriā. Probatio p̄me in naturis ſufficit vna forma ꝛ
nunq̄ȝ due forme ſubſtātiales imp̄mūṫ vni materie:
ſed cōpletiora ſūt ſpūalia naturalib̄: ḡ in ſpūalib̄ de
2º bet ſufficere vna. Adhuc in maximis oīm ſacroꝝ
ſufficit materia cōis nō ſctificata ſicut in baptiſmo et
eucharíſtia: ḡ videṫ ꝙ multo magis in alijs debeat
ſufficere. Adhuc materia nō ſctificata cōius pōt ha
beri q̄ȝ ſctificata: qđ autē cōius haberi pōt magis eſt
idoneū vtentib̄ ſacro: ḡ videṫ ꝙ oleū nō ſctificatū de
3º beat eſſe materia. Adhuc in ſacro ſm̄ Hugonē nō
ſunt niſi tres act⁹. ſ. ſignificare rep̄ſentare ꝛ ſctifica-
re. Dicit em̄ ꝙ ſacrm̄ eſt ex ſil'itudine rep̄ſentās ex in-
ſtitutiōe ſignificās ꝛ ex ſctificatiōe inuiſibilē gr̄aȝ cō-
ferēs. Conſtat aūt ꝙ rep̄ntare habet a materia non
ſctificata: q2 oleū ſm̄ ſe lenificatiuū eſt doloris: ſȝ ex
inſtitutiōe habet ſignificare: ꝛ ex forma q̄ diciṫ in ex-
ercitio habet ſctificare: ḡ nihil facit ei ſctificatio q̄ fit
4º ſup materiā: ḡ videṫ ꝙ ſupfluat. Adhuc in p̄cipuis
ſacroꝝ q̄dā ſūt de eſſe q̄dā de bn̄ eē ꝛ ſolēnitate ſacri.
de eſſe quidē baptiſmi non eſt niſi tinctio in aq̄ facta
verbo vite ꝑ inuocationē trinitatis ſctificata. Et in
corpe dn̄i nihil de eſſe eſt niſi materia debita ꝛ verba
q̄ trāſſubſtātiationē faciūt: alia ſūt de ſolēnitate: ḡ vi-
deṫ ꝙ ita debeat etiā eſſe in alijs: ḡ ſolū de eſſe eſt oleū
cū v̄bis q̄ in vnctiōe dicit ſacerdos: ḡ videṫ ꝙ ſctifica
tio materie ſupfluat. Adhuc in baptiſmo dicim⁹ ꝙ
xp̄s tactu ſue mūdiſſime carnis vī regeneratiuā aq̄s
ꝯtulit: ḡ a ſil'i tactu ſue inſtitutiōis oīb̄ alijs ſacr̄is
q̄ndā aliā ꝯtulit vim effectiuā gr̄e quā h̄nt. ꝯſtat aūt
ꝙ iſtud ſacrm̄ ip̄e ſicut ꝛ alia iſtituit ſicut patȝ Mar
ci. 6. vbi miſit diſcipl'os ꝛ diciṫ ꝙ vngebāt oleo mul-
tos egros ꝛ curabāṫ: ḡ vltra vnctionē nō idiget ma-

Sol'o teria huius ſacri aliq̄ ſctificatione. R̄nſio dōm ꝙ
in v̄itate in iſto ſacro ſicut dicit mgr̄ in lr̄a nulla cōpe
tētior materia eſt q̄ȝ oleū ad vſum infirmoꝝ ſctifica-
Ad primū. tum. Ad primū ḡ dōm ꝙ delibutio gl'ie eſt ſigna-
tū iſti⁹ ſacri nō ꝯtentū nec ab eo ſolo cātū: ſȝ ab oī gr̄a
ſacr̄ali ꝛ v̄tutū ꝛ meritoꝝ ꝛ ad tale ſignatū nō ponit
ſacrm̄ ſil'itudinē ꝓpinquā ſȝ remotā ꝛ iſtā hȝ: q2 nite-
re facit corpa oleo ꝑūcta ꝛ radioſa ꝓpṫ luciditatē ſb̄e
ꝛ viriditatē: ſȝ ꝯtētū ſuū cātū ꝛ ſignatū ē eē lenificati
uū doloris aīe ex reliquijs cauſati ꝛ h̄ ponit ſil'itudi-
nē ꝓpinquā: q2 oleū ſm̄ ſe p̄cipue oliue mitigatiuū ē
doloris. Oleū aūt oliue ꝛ nullū aliđ ē materia hui⁹
Ad 2m ſacri. Ad aliđ dōm ꝙ ſicut ī lr̄a đ2 ml'te ſūt vnctio
nes ſȝ ꝓpter dignitatē miſtri ꝛ loci vnctorū vna an-
thonomatice đ2 vnctio. ſ. cōfirmatiōis: ꝛ iō illa reti-
nuit materiā vnctionē illā q̄ fit ꝯfectiōe olei ꝛ balſa-
mi q̄ vnctio chriſma vocaṫ. Alia rō eiuſdē pōt eſſe q2
ip̄a ꝑficit xp̄ianū ī v̄tute pugnādi ꝑ xp̄iana fide ꝛ q2
ſic ꝑfectiua eſt iō illā vnctionē ꝑ materia retinuit. ali
as etiā rōnes iuenies ī q̄ſtionib̄ de materia ꝯfirma-
Ad 3m tiōis in iſto ope ſup̄ notatas. Ad aliđ dōm ꝙ ſacrm̄
baptiſmi ē ſacrm̄ neceſſitatis ꝛ iō materiā accipit cō-
munē q̄ tm̄ ꝯuenientiā ponit ad ſuū effectū: ſed in iſto
ſacro neutrū hoꝝ eſt: q2 nec neceſſitatis eſt nec ē cōis
aliq̄ materia vt ita poneret ad effectū ſuū: ꝛ iō iſtā de
buit hr̄e: cā em̄ ꝓpria h̄ vel illud hn̄di ꝑ materia ad h̄
ſacrm̄ ē hr̄e h̄ vel illud ꝯueniētiā ꝓpinquā cū ſuo effe-
ctu. Ad aliđ dōm ꝙ q2 nō eſt ſacrm̄ neceſſitatis ſuf Ad 4m
ficiēter ꝑiculo infirmoꝝ ꝓuiſum eſt ī h̄ ꝙ miſtri ſunt
ꝑati ꝛ ſi nō ꝯtīgat ipȝ dūmō ſit deſideriū ſumēdi ſuf
ficit corā deo ad ſalutē licȝ forte nō cito plene libera-
tiōis effectū ꝯſeq̄ṫ infirm⁹. Ad aliud dicendū ꝙ h̄ Ad 5m.
qđ Eſaias fecit nō fuit general'r cōueniēs oī infirmi
tati: ſȝ vlceris tm̄: q2 dulcia ſūt mūdificatiua ſaniei ꝛ
extrahētia ip̄am de ꝓfundo ad ſupficiē: ſȝ ī ſacro iſto
debuit eſſe generale mitigatiuū oīs doloris ꝛ ad hoc
null⁹ liq̄r adeo ꝯueniēs eſt ſic̄ oleū vt dictū eſt Ad
aliud dōm ꝙ iſtud ſacrm̄ nō ſignificabaṫ in illo facto
eſaie. nec h̄ qđ fecit eſaias fuit ſacrm̄ vete. le. q2 ſacrm̄
iſtud in ve. le. nihil habuit rn̄dēs rōne dicta ſupi⁹ in
p̄mo articulo q̄ſtiōis: ſȝ factū eſaie fuit medicina cor-
ꝑalis in q̄ aliq̄d moral'r ītelligi potuit de ſatiſfactiōe
pctōꝝ vt dicūt ſcti locū illū exponētes: ſȝ nō ſignifica
baṫ ibi extrēa vnctio vl' aliq̄d extreme vnctiōis: illđ
em̄ dabaṫ ꝯualeſcēti: extrēa āt vnctio n̄ daṫ niſi ei de
q̄ p̄ſumiṫ ꝙ exire debeat a mūdo iſto vt īfra patebit.
Ad aliđ dōm ꝙ oē ſacrm̄ qđ q̄rit habūdātiā gr̄e q̄rit Ad queſtiū
duplicē ſctificationē vnā ſup mar̄iā ꝛ alterā qn̄ ſuſci culā.
piṫ Et h̄ ptȝ ī ꝯfirmatōe ꝛ ordie ꝛ extrema vnctiōe: ꝛ
iō eſt ꝙ ī hijs trib̄ h̄ fit: q2 abūdātia gr̄e aut q̄riṫ ꝓpṫ
excellētiā act⁹ ī cōꝑatiōe ad vires noſtras: aut ꝓpter
excellentiā gradus ſuſcepti aut ꝓpter breuitatē tēpo
ris: quia ad meritū ꝑ opera hoīs fieri non poteſt. Et
primo quidē modo queriṫ in ꝯfirmatione ad pugnā
dum viriliter ꝛ patiendū ꝑ fide ſi neceſſe ſit. Secūdo
modo in ordine ꝛ tertio in extrema vnctione eſſentia
lem ſibi habent materie ſue ſctificationē/ nec de alia
materia fieri poſſunt. Ad hoc aūt qđ probat in na Ad primū
turis dicendū ꝙ nō ambe ſūt ſubſtātiales: ſȝ vna eſt
neceſſitas mar̄ie ꝛ diſpoſitio vltīa. ꝛ altera ē cōplēs
ſacramentū in ſpecie. Et hoc bene contingit in natu
ralib̄: dicit em̄ plato ꝙ nō infunduṫ forme niſi ſm̄
merita vocans merita diſpoſitiones materiaꝝ vlti-
matas. Ad aliud dicendū ꝙ materia ſufficit nō cō Ad 2m
ſecrata in q̄buſdā ſacramētis nō eſt cauſa ꝙ maxima
ſint q̄ȝtum ad effectū ſicut baptiſmus ꝛ eucharíſtia:
ſȝ cā eſt q2 dictis de cauſis excellētē gratiā nō req̄rūt
ſȝ req̄rūt gratiā ī cōī ad adeptionē virtutū ꝛ deꝑdite
ſpūalitatis reſtitutionē. In iſtis aūt ſec⁹ eſt: ꝛ iō nō
ſufficit eis materia niſi ꝯſecrata ab eo in q̄ ſm̄ ſuū gra
dū eſt abūdātia gratie. ſ. ab ep̄o licet forte careat gr̄a
in q̄ȝtum eſt hic homo eo ꝙ forte pctōr ſit. vn̄ in obie-
ctiōe illa nō cauſa poniṫ ꝑ cā ꝛ iō nō valet. Ad aliđ Ad 3m
dicēdū ꝙ iuiſibilē gr̄aȝ ꝯferre ꝯuēit q̄buſdā ex vna cā
ꝛ rō ſupi⁹ aſſignata ē. huic aūt ꝯuenit ex duplici ꝛ ſic
ptȝ ꝙ nō ſupfluit. Ad aliud dōm ꝙ ī iſto ſacro q̄dā Ad 4m
ſūt de eē q̄dā de bn̄ eē ſic̄ ī alijs ſacr̄is: ſȝ n̄ optȝ ꝙ oīa
illa ſint de eſſe in vno q̄ ſūt de eſſe ī alio: ſȝ pl'a p̄nt eſſe
in vno de eſſe q̄ȝ ī alio eo ꝙ ſu⁹ effect⁹ h̄ req̄rat ꝛ hui⁹
rō eſt dicta h̄ ꝛ ī ꝯfirmatiōe ꝛ ordine pl'a ſūt de eſſe q̄ȝ
in alijs. Ad vltimū dicendum ꝙ licet non legatur Ad 5m.
credendū tamen puto ꝙ ſi diſcipuli vngebant infir-
mos oleo ꝙ vnxerūt oleo ſctificato ꝛ iſtam ſanctifica
tionē faciendi poteſtatē contulit diſcipulis vt epiſco-
pis: ſed non ſufficiebat tactus materie a xp̄o rōne di
cta: ſed ꝓpter abūdātiā gr̄e quā exigūt hec tria ſacr̄a.

Arti. IIII. D **Que ſit forma huius ſacramenti.**

Uarto querit̄ de forma huiꝰ ſacramēti. Et
d circa hoc querūtur tria: Primo an habeat
formā: ſcdo vtrū vnā vel plures: tertio q̄ illa-
rū eſt formalis ad aliā ſi habet plures. Dixerūt autē
quidā ꝙ nō habet formā extra ſeipm: qꝛ ipa vnctio
tali oleo facta eſt ſibi forma: ⁊ ad hoc inducūt rōnes
Arg. primo has. Omne illud cuiꝰ forma ſacramētalis nō vno
modo tenet̄ ⁊ exercet̄ ab eccl'ia nō habꝫ formā ſacra-
lem: ſed iſtud ſacr̄m eſt tale: ḡ ⁊c̄. Primā aūt ꝓbāt ꝑ
hoc ꝙ forma ſit de eſſentia ſacramēti cōtingeret qꝫ q̄
aliter celebraret ſacr̄m nō ꝑficerēt. Mediā aūt ꝓbāt
2º ꝑ hoc ꝙ q̄dā eccl'ie tenēt indicatiuā oīonē q̄dā aūt de
ꝑcatiuā. Adhuc omne ſacr̄m habēs formā ex vir-
tute illius forme ꝯfert ſctificationē gr̄e inuiſibilis: ḡ
nō habet formā hoc ſacr̄m. Probat̄ aūt prima ꝑ di-
ctū Aug. de baptiſmo q̄ dicit. vñ hec vis aque vt cor
pus tāgat ⁊ cor abluat: niſi ex v̄bo q̄ſi diceret ex nul
lo alio. et idē opꝫ eſſe in alijs: qꝛ vna rō eſt in oībꝰ.
Scda autē ꝓbat̄ ꝑ dictū Jacobi in fine ſue ep'le vbi
nō dicit: vnctio ſaluabit infirmū: ſed oratio fidei ſal-
3º uabit infirmū ⁊ ita nō attribuit ſacr̄o: ſed fidei ⁊ ora
tioni effectū. Adhuc illō qđ eſt corꝑalis ſanitatis
effectiuū ꝑficit illud ex forma corꝑali ⁊ nō indiget ſpi
rituali: ſed iſtud ſacr̄m eſt tale: ḡ nō indiget niſi corpo
4º rali vnctiōe ⁊ nō forma alia ſacr̄ali. Prima patet de
ſe. ſcda aūt patet ꝑ dicta Jacobi. Adhuc quecūqꝫ
ſunt ad vnū actū vnius ſunt forme: ſed actus ille eſt
ipoꝝ ꝑ ſe ſed actiōes q̄ fiūt a ſctis viris ad eūdē ſunt
actū cū vnctiōe extrema: ḡ ſunt vniꝰ forme. Probat̄
ṗma ex hoc ꝙ forma eſt ṗncipiū actus ⁊ agendi. Se
cūda autē ex hoc ꝙ genoueſa ⁊ ſcti patres in egypto
miſerūt oleū a ſe benedictū ad vngendū infirmos et
ſanabāt̄. Inde ſic: vnctio ſctōꝝ nō req̄rit formā aliā
5º q̄ȝ ſctificationē materie: ḡ nec vnctio extrema. Ad
huc nō ſunt niſi duo ꝓpter q̄ fit iſtud ſacr̄m. ſ. īfirmi-
tas aīe ⁊ infirmitas corꝑis: conſtat aūt ꝙ corꝑalis
vnctio ſufficit ad leniendū dolorē corꝑis ⁊ minus ef
ficax eſt benedictio pontificalis q̄ȝ corꝑalis virtꝰ olei
ḡ ipa ſufficit ad aīe alleuiationē: ḡ nō req̄rit̄ alia for-
ma in collatione ſacr̄i: hec rōnes ſunt vel poſſunt eſſe
In ꝯtrariū ṗo quorūdā hoīm: ita vt ꝯcluſum eſt dicentiū. Sed
in cōtrariū huius ſic obijcit̄ dicit mgr̄ in ſn̄ia ⁊ Hu-
go ⁊ accipiunt ab Aug. ꝙ omne ſacr̄m eſt in rebꝰ ⁊ in
verbis. Cōſtat aūt oībꝰ ꝙ ſacr̄m nō eſt in materia ſa
cramēti: ſed eſt in ſuſcipiēte ipm: ḡ ſcḋm ꝙ eſt in ſuſcipi
2º ente ipm eſt in rebus ⁊ in verbis: ḡ aliqua verba eſſe
oportet q̄ñ dat̄ ſuſcipiēti. Adhuc alia duo ſunt q̄
exigūt bn̄dictiōes ſuaꝝ materiaꝝ. ſ. cōfirmatio ⁊ or-
3º do ⁊ nō ſufficit illis verbū bn̄dictiōis materie: ḡ nec
iſti ſed oportet eſſe formā ſpēalē. Adhuc ad oē ſa
cramētū eccl'ie exigit̄ intētio faciēdi qđ facit eccl'ia: ſꝫ
hec intētio īportat̄ ꝑ formā eccl'ie ꝑ quā diſtinguit il-
lud ab alijs opibꝰ ⁊ facit illud eſſe eccl'ie: ḡ ad oē ſa-
cramentū exigit̄ forma aliq̄ in ope q̄ cōfert̄ ab eccl'ia
4º ergo ⁊ in iſto debet eſſe forma certa verboꝝ ſub qua
cōferat̄. Adhuc in ſacr̄is in quibꝰ ꝯfert̄ gr̄a ad mi-
niſtrandū vel merēdū in eccl'ia in quibꝰ ſuſcipiēs ma
gis pōt q̄ȝ in iſto exigit̄ forma virtute cuiꝰ fiat gratia
q̄ deſiderat̄ fieri: ḡ multo magis exigit̄ hoc in iſto ſa-
cramēto qđ ꝯfert̄ iam in peccāti in q̄ neceſſe eſt ꝙ totū
Queſtiun- ſuppleat gr̄a: ḡ videt̄ ꝙ habeat formā ſpecialē ſicut ⁊
cula ſcda. alia ſacramēta. Ulteriꝰ q̄rit̄ hic: q̄d ſit illa forma ⁊
vtrū ſit vna vel plures. videt̄ aūt ꝙ debeat eſſe ora- Argu. ṗmo
tionis īdicatiue: qꝛ ſacr̄a eccl'ie certiſſime ſuū ꝑcipiūt
effectū: ſi nō impediat fictio ſuſcipiētis: ḡ mō certitu-
dinis ipe effectꝰ dꝫ ſignificari: ſꝫ nō ē modꝰ certitudi
nis niſi ꝑ īdicatiuū: ḡ dꝫ fieri ꝑ īdicatiuū. Adhuc in
oībꝰ alijs fit ꝑ indicatiuū qđ pꝫ ī ſingul': qꝛ ī pn̄ia dr̄:
Ego te abſoluo: ⁊ in mr̄imonio: ego te accipio in meā
ḡ ⁊ in iſto fiet ꝑ indicatiuū vt videt̄. Adhuc intētio 2º
agēdi qđ agit eccl'ia nō exꝑmit̄ niſi ꝑ indicatiuū. nō
eñ ſequit̄ ꝙ ſi dicā: det tibi deꝰ gratiā ꝙ intendā da
re ſicut eccl'ia dat: vel ſi dicā vtinā daret tibi deꝰ gra
tiā vel alio modo: ſed ſi dico baptizo te vel inungo te
ſeq̄t̄ ꝙ ego facio actū extra oñdēdo me agere qđ agit
eccl'ia: ⁊ hoc ſufficit in ſacr̄is. ḡ videt̄ ꝙ etiā in iſto exi
git̄ indicatiuꝰ modus. Adhuc multe eccl'ie habēt 3º
ꝓ forma orationē indicatiuā ſicut tota eccl'ia alema-
nie: ⁊ dr̄ eē gregorianū illud: ḡ videt̄ ꝙ ita debeat eē.
P. ꝯſtat mihi ꝙ antiq̄ſſimi libri in illis terris ha- 4º
bent indicatiuā orationē ꝓ forma ⁊ poſtea ſubiungit̄
oīo. Et hec ſunt v̄ba ſcripta in libris antiq̄ſſimis q̄s
ṗ antiq̄tate vix legere valebā. Ungo hos ocl'os oleo
ſctificato in noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſp̄ūſſcti. Et poſtea ſeq̄t̄
ꝑ iſtā vnctionē ⁊ ſuā pijſſimā miſericordiā indulgeat
tibi deꝰ quicq̄d deliq̄ſti ꝑ viſum. Et ſil'r ſcriptū erat
ad manus ⁊ ad pedes ⁊ ad os ⁊ cetera loca vnctiōis
ḡ videt̄ ꝙ ita debeat fieri. In ꝯtrariū aūt huiꝰ obijcit̄ In ꝯtrariū ṗo
vſus aliarū eccl'iaꝝ q̄ habēt tm̄ deꝑcationē illā: ꝑ iſtā
vnctionem ⁊c̄. vel per iſtam ſuauiſſimā vnctionē ⁊c̄.
Adhuc in Jacobo habet̄ ꝙ oīo fidei ſaluabit infir 2º
mū ſaluās aūt in ſacr̄o eſt forma dās ſctificationē: ḡ
videt̄ ꝙ forma debeat eſſe ꝑ modū oīonis. Adhuc 3º
exiēs a vita recedit a diſpoſitiōe ⁊ regimine eccl'ie: ḡ
eccl'ia nihil amplius pōt facere circa ipm niſi cōmitte
re eū diſpoſitiōi dñi. hoc autē ꝯgruētiꝰ fit ꝑ orationē
q̄ȝ ꝑ enūciationē: ḡ videt̄ ꝙ ꝯgruētiꝰ huius ſacr̄i for-
ma ſit oīo q̄ȝ enūciatio. Ulterius querit̄ hic tertio Queſtiūcl'a
ex quo ſcḋm vſum eccl'iarū diuerſarū vtrūqꝫ inuenit̄ tertia.
ſcḋm eas q̄ vtrūqꝫ habēt qđ illoꝝ referat̄ ad reliquū ſi-
cut ad formale. videtur autem ꝙ enunciatio refera- Arg. ṗmo.
tur ad orationē deꝑcatiuā: qꝛ deꝑcatio vltimo ordi-
nat̄: ṗcedentia aūt referūt̄ ad vltimū ſicut ad formā:
ḡ videt̄ ꝙ deꝑcatio ſit formalis. Adhuc iſtud ſacra 2º
mētū exhibet̄ infirmo viribꝰ deſtituto q̄ totū ṗſtolat̄
ab indulgētia diuina ad hāc aūt plus valet deꝑcatio
q̄ȝ enūciatio: ḡ videt̄ ꝙ magis ſubſtātialis huic ſacr̄o
ſit oratio q̄ȝ enūciatio. In ꝯtrariū huiꝰ eſt: qꝛ illud In ꝯtrariū ṗo
qđ directe exṗmit eccl'ie intentionē / videt̄ eſſe in ſacr̄o
magis formale ⁊ ſubſtātiale: ſed enūciatio directius
exprimit q̄ȝ deꝑcatio: ḡ eſt formalior ⁊ ſubſtātialior:
ergo deprecatio refertur ad ipſam ſicut diſpoſitio ad
materialia. Adhuc in alijs ſacramētis deꝑcatio- 2º
nes tā ṗcedētes q̄ȝ ſequētes ad illā formā referūt̄ q̄
eſt ꝑ modū enūciatiōis: ḡ videt̄ ꝙ ita etiā fieri debe-
at in iſto ſacrō. Sol'o ſine ṗiudicio ꝙ vt puto ṗma Sol'o
opinio inducta nouitas ṗſumpta eſt ꝯtra obſeruatio
nē eccl'ie ⁊ ſententiā omniū antiquoꝝ: ⁊ ideo puto il-
lam eſſe incautā ⁊ ſine ꝑiculo erroris nō poſſe ſuſtine
ri. Ad id aūt qđ primo obijciūt dōm ꝙ eſt vna for- Ad primū.
ma ſacramentalis q̄ vno mō tenet̄ ab eccl'ia / ⁊ illa eſt
formalis ⁊ ſubſtātialis vt infra patebit. Et in alia q̄
diſpoſitio q̄dā eſt vſus eccl'ie ē difformis eo ꝙ illa eſt
de bene eſſe potius q̄ȝ de eſſe vñ illa obiectio falſo in-
nitit̄. Ad aliud dicēdū ꝙ ṗma eſt vera ⁊ ſcda falſa. ad 2m ⁊ 3m
Ad ꝓbationē autē ſcdo dicendū ꝙ Jacobꝰ orationē

fidei vocat formā ſacramēti: q̄ eſt p modū orōnis: et vocat eam fidei: qꝛ in ſacramētis maxime fides operaꝛ: ꝛ iō qḋ attribuiꝛ orōni fidei attribuiꝛ opationi
Ad 4m ſacramēti. Ad aliud dōm ꝙ iſtud ſacramētū ſecundū habet effectū circa corpꝰ / ꝛ pcipue tunc qñ infirmitas corporis cauſaꝛ ex infirmitate mentiſ vt priꝰ
Ad 5m. dictū eſt: ideo nihil pbat illa obiectio. Ad aliḋ dicendū ꝙ vnctiōes ſanctorū nō certitudinaliꝛ conſequunꝛ ſuū effectū nec ſunt ad purgādas reliquias peccatoꝝ: et iōo falſum eſt ꝙ ſubſtātialis actꝰ huiꝰ ſacri idem ſit cū actu vnctiōis q̄ cauſaꝛ ex deuotione ꝛ ſanctitate bñdicētis: ꝛ iō alia formā requirit h̄ ſa
Ad 6m cramētū q̄ꝫ materie bñdictionē. Ad aliḋ dōm ꝙ verū eſt ꝙ duo ſunt pter que eſt ſacramentū vnū principale ꝛ aliud adiunctū ꝛ ſecundariū non habet effectū a bñdictōe materie: ſꝫ potiꝰ a forma vltima q̄ nō pōt imprimi niſi materie diſpoſite p bñdictiōem vt
Ad. q. 2am priꝰ dictū eſt. Et ideo illa obiectio nō valet. Ea autē q̄ obijciunꝛ in cōtrariū puto eſſe cōcedenda. Ad id qḋ ſecundo q̄riꝛ dōm ꝙ formalia in actu miniſterij huiꝰ ſacramēti ſunt duo / ſed vnū referꝛ ad aliud Cuiꝰ rō pōt eſſe: qꝛ iſtud eſt ſacr̄m exeuntiū viribus pprijs deſtitutoꝝ inquantū q̄dē ſacramentū de bñ eſſe hꝫ indicatiuā orationē: inquantū aūt exeuntiū q̄ ſoli grē diuine cōmittunꝛ de eſſe hꝫ orōnē depcati
Ad primū obiectū uā. Ad id qḋ primo obijciꝛ contra id dōm videꝛ ꝙ eccl'ie orōnes certe ſunt lꝫ pticulares vl' ſingulares orōnes ſint certe. Uñ iſtud ſacr̄m cōtrahit certitudinē ſui effectꝰ p hoc ꝙ nō innitiꝛ orōni vniꝰ pſone ſed eccl'ie: impoſſibile eſt em̄ orōnes eccl'ie nō exaudiri:
Ad 2m ꝛ iō pter certitudinē nō oportebat formā ſuā eē in orōne enūciatiua. Ad aliud dōm ꝙ falſum ſupponiꝛ in obiectione: qꝛ in ordine orō eſt forma in qua ſignificaꝛ traductio ptātſ ab epō in ordinatū / ſicut accipe ſpiritūſanctū / vel / accipe has claues: vl' / eſto ver bi relator vt infra patebit cū de ordine ageꝛ. Uñ ſacramenta ſortiunꝛ formas in orōibꝫ illiꝰ mōi q̄ magis cōpetit effectui coꝝ. Circa deſtitutos aūt ꝛ exeū
Ad 3m tes ab eccl'ia nullꝰ eſt cōpetētior modꝰ q̄ꝫ depcatiuꝰ Ad aliud dōm ꝙ intentio eccl'ie ſatis exprimiꝛ p modū exercitij: qꝛ alie vnctiōes nō ad hunc modū exercenꝛ / ſicut vnctiōes medicine vel deuotiōes ſctōꝝ / ſed ſi in baptiſmo et in alijs q̄buſdā aliꝛ fit: hoc nō ē ad exprimendū intentionē: ſꝫ pter talem inſtitutōnē ſacramēti inſtituēs aūt formā ꝯſideratōꝫ habuit ad modū habēdi effectū / vt dictū eſt. Et cū hic effectus totꝰ cōmittaꝛ diuine diſpoſitiōi: ptꝫ ꝙ cōpetē
Ad 4m. tiſſime exprimiꝛ p depcatiuū. Ad aliud dicendū ꝙ antiqui in eccleſijs illis volebant apponere q̄cq̄d eſt de eſſe: ꝛ de bene eſſe ſacri: ꝛ bene puto ꝙ meliꝰ ē ita facere q̄ꝫ tm̄ alterū apponere. Sꝫ ſi nō apponaꝛ graue eſſet dicere ꝙ nō celebreꝛ ſacramentū: qꝛ multe ec
Ad. q. 3am. cleſie nō apponūt: ꝛ q̄dam etiā magne autoritatſ or
Ad pmū in cōtrariū dines. Ad id qḋ tertio queriꝛ iam ptꝫ ſolutio p antedicta. Ad id aūt qḋ cōtra obijciꝛ dōm ꝙ directiꝰ exprimat intentionē: ꝛ tñ indicans nō poniꝛ in forma ad intentiōis expſſionē vt habitū eſt: ſed ille mo
Ad 2m dus eſt formalior q̄ in ſacramēto in efficienda re ſua eſt cōpetentior: ꝛ ille eſt depcatiuꝰ vt dictū eſt. Ad aliud dicendū ꝙ in alijs q̄buſdā ſacramētſ aliter eſt: qꝛ illa exhibeꝛ eis q̄ manet i eccl'ia ꝛ ab eccl'ia diſponiꝛ: ꝛ iō circa illū magis ſignificaꝛ eſſe opatio miniſtroꝝ in ſacramētis: ſꝫ ille pſumiꝛ eſſe in ſtatu trāſeūtis ad diſpoſitionē diuinā: ꝛ iō eccl'ia faciendo qḋ pt cōmittit eū diuine diſpoſitiōi: huiꝰ etiā aliā cauſam ſine pīudicio dico eſſe magnitudinē rei iſtiꝰ ſacramēti: res em̄ ſua eſt purgatio oīm reliquiaꝝ pctī impedientiū immediatū tranſitū ad requiē ſm animā et glorificationē ſm corpꝰ: hmōi aūt res tanta ē ꝙ nō pōt effici tota gratia ſacr̄alitſ ſꝫ gratia ſacramentalis opaꝛ ad hoc addi ꝛ reſiduū cōplens petaꝛ p orationē a miſcōia diuina. Et qꝛ iſtō ſacr̄m tranſmittit iſtū ad diuine miſcōie opationē: iō forma ſua eſt p modū depcatiōis admiām opatōnē ſacramenti pficientē. Et p h̄ patet ſolō ad totū.

An ſacramentū extreme vnctiōis bene ordinaꝛ inter alia ſacramenta. Arti. V E.

Uinto ꝛ vltimo queriꝛ de ordīe iſtiꝰ ad alia
q ſacramēta: videꝛ em̄ ꝙ male hic a magiſtro Arg. pmō.
ordineꝛ: ſacramētū em̄ miniſtrantiū in eccleſia eſt añ ſacramentū exeuntiū ab eccleſia: ordo autē ꝛ matrimoniū ſūt ſacra miniſtrātiū in eccl'ia: vnctio aūt exeuntiū: ḡ de ordine ꝛ matrimonio debuit tractari añ iſtud. Adhuc vnctio extrema nō vere diciꝛ 2o
extrema ſi aliq̄ ſequiꝛ eā vnctio: ſꝫ in ordīe eſt vnctio q̄ illa erit añ ipſam / ꝛ ſic iterū male ordinanꝛ. Ad 3o
huc poſt extremā ſacramēti ſuſceptionē nullū ſacramentū ſuſcipiꝛ: hec aūt vnctio iō vocaꝛ extrema: qꝛ vltimo ſuſcipiꝛ: ḡ nullū ſuſcipiꝛ poſt ipſam: ḡ ipa eſt vltimū ſacramentū: ḡ vltimo loco tradendū erit de ipſa. Rñſio dōm ſicut ptꝫ ſ. in q̄dam q̄ſtione de ſa Solo.
cramentoꝝ ordine ꝛ ſufficientia q̄liꝛ q̄dā ſunt pſone ꝛ q̄dam eccl'ie: inter ſacra pſone vltimū eſt extrema vnctio: ꝛ iō inter illa vltimo loco poniꝛ: ſꝫ oīa ſacramenta pſone ſunt añ ſacramēta eccl'ie: ꝛ ideo iſtud poniꝛ añ duo ſequētia que ſunt ſacramēta eccleſie: vnū ad ſpūalē multiplicationē eccleſie / alteꝝ aūt ad multiplicationē naturalē in q̄ ſpūalis vita eccl'ie ſaluaꝛ Et p hoc ptꝫ ordo: ſicut em̄ eccl'ia eſt ex pſonis multis: ꝛ iō pſona eſt prior q̄ꝫ eccl'ia / ita ſacr̄m pſone ē añ ſacramentū eccl'ie. Ad primū ḡ dōm ꝙ iſtud ſacr̄m Ad pmū in
eſt pſonaꝝ exeuntiū ꝛ nō eccleſie exeuntis: ſꝫ ordo et ꝯriū diciꝛ
matrimoniū eſt pſonaꝝ ad eccl'ie m̄ltitudinē inſtitutū: ꝛ iō nō daꝛ pſone pter pſonā / ſꝫ pſone pter eccleſiā: ꝛ iō poſteriꝰ ordinanꝛ. Ad aliud dōm ꝙ nec Ad 2m
dr̄ extrema reſpectu ſuſcipientis / ſꝫ in ordinatiōe ſacramētoꝝ dr̄ extrema. Ad aliud dōm ꝙ inunctus Ad 3m
nihil recipit vltra ſicut dicit obiectio / ſꝫ tñ eccl'ia remanet in alijs: ꝛ iōo nō ſequiꝛ ſi ab hoc vltimo recipiꝛ ꝙ ſit vltimū in ordine ſacroꝝ eccl'ie.

An oporteat eū eſſe epm̄ q̄ cōſecrat oleū qḋ eſt materia extreme vnctionis. Arti. VI F

Einde q̄riꝛ de hoc qḋ dicit ibi [Oleo p epm̄
D cōſecrato ꝛc. ſ. a. videꝛ em̄ ꝙ nō optꝫ epiſcopū eſſe eū qui cōſecrat oleū: qꝛ cui cōcediꝛ Arg. pmo
maius / cōcediꝛ ꝛ minꝰ: ſed maiꝰ eſt diſpenſare ſacramentū in forma ſua q̄ꝫ bñdicere materiā ꝛ diſponere eam et hoc conceditꝛ pluribꝫ ſacerdotibus: ḡ ꝛ bñdictio materie debet ſacerdotibꝫ cōcedi. Adhuc in oībus artificialibꝫ idē artifex pparat materiā ꝛ indu 2o
cit formā: ḡ videꝛ ꝙ etiā in ſacramēto iſto ſic debeat fieri: ſed ſacerdos ſimpler dat vltimā formā ſuſcipiēti: ḡ ꝛ idē debet pparare materiā. Adhuc in ethicis 3o
ordinanꝛ artes ſm opera: ꝛ illa dignior eſt q̄ hꝫ opꝰ pficiens: indignior aūt que pparat materiā ſicut frenoꝝ factrix equeſtri indignior eſt: ḡ videꝛ ꝙ ſimiliꝛ ſit in ſacramentis: ergo indignioris eſt pparare ma-

teriã/⁊ digniorís operari in ꝑparatã ad formã exer
citĳ inducẽdã/ſed ſacerdos facit opus vltimũ: ḡ nõ
ep̄i/ſꝫ alicuiꝰ ĩdigniorís q̄ꝫ ſit ſacerdos ſimplex erit
In ꝯtrariũ pmo. ꝑparare materiã huiꝰ ſacramẽti. In cõtrariũ huiꝰ
obĳcit̄: q̄r ſicut habitũ eſt abũdantia gr̄e req̄rit̄ in h̄
ſacramento: ſꝫ abundãtia gratie nõ deſcẽdit niſi ab
habẽte altiorẽ gradũ in eccl'ia/⁊ tales ſunt epiſcopi:
ḡ videt̄ ꝙ materia iſta nõ debet ꝑparari niſi ab ep̄o.
2o Adhuc in alĳs ſacr̄is abundãtiã gratie requirenti
3o bus ab ep̄o ꝑparat̄ materia: ḡ ⁊ in iſto. Adhuc in
132. pſ. Sicut vnguentũ in capite qꝺ deſcendit ⁊c̄.
ergo neceſſario a capite fluere debet/ſed vice capitis
ſunt ep̄i: ḡ ꝑparatio materie huiꝰ ſacr̄i ab ep̄is ad in
Solõ feriores debet ꝑfluere. Rñſio ad hoc dõm ꝙ in ve
Ad primũ queſitũ ritate rõnibꝰ vltimis eſt cõſentiendũ. Et ad pmũ
dõm ꝙ exerticiũ ſacramenti ꝯcedit̄ ſacerdoti ꝓpter
periculũ infirmoꝝ: ſepe em̄ cõtingit in ſacramẽt̄ꝫ di
uinis. Et hoc iõ fit: q̄r eccl'ia ſm cõſiliũ dei inſtructa
omnib; modis infirmis cõſulit in vtilitate ſacramẽ
toꝝ: ⁊ ideo tales vult habere miniſtros q̄les de faci
li poſſunt haberi ab his q̄ ſacramẽta habẽt ꝑcipere:
cũ aũt illi ſint infirmi /in ſacramẽto iſto placuit deo
ꝙ eẽnt ſimplices ſacerdotes q̄ in oĩb; locis de ꝓpinq̄
haberi poſſent. Et ꝓpter maiorẽ neceſſitatẽ voluit ꝙ
om̄is homo oẽm hoiem baptizare poſſet: nihilomi
Ad pmũ argum̄tũ nus tñ tenet ordinẽ in alĳs in q̄b; nõ eſt periculũ ſi
ne ſanctificatione materie. Ad argumentũ aũt di
cendũ ꝙ hoc qꝺ dr̄/cui principale ⁊ acceſſoriũ dicen
dũ ꝙ intelligit̄ de illo acceſſorio ſine q̄ nõ poteſt eſſe
q̄s in ꝑatiõe pncipalis: ſed hoc nõ ē hic: q̄r etiã ſi nõ
bñdicat oleũ tñ oleo bñdicto põt inũgere infirmos.
Ad 2m Ad aliud dõm ꝙ aliud eſt ꝑparare materiã ⁊ aliꝺ
inducere formã materie iã ꝑparate: ⁊ aliud ꝑparare
materiã ꝑ formã aliquã/ ⁊ vti ea ad finẽ illiꝰ forme.
Prima ei duo ſunt vniꝰ habitꝰ q̄ eſt ars vna ſm ꝙ
Ariſt. dicit ꝙ ars eſt habitꝰ cũ rõne vera factiuꝰ/ſi
cut pꝫ in fabrili q̄ calefacit ferrũ ⁊ polit ip̄m ⁊ indu
cit figurã enſis vna ars exiſtens/ ſꝫ ſcḋa duo nunq̄ꝫ
ſunt vniꝰ habitꝰ q̄ ſit ars ſed potiꝰ duaꝝ/ſicut pꝫ in
factiua gladĳ ⁊ militari. Pria em̄ facit gladiũ/ ⁊ ſe
cunda vtit̄ gladio ad finẽ ſuũ ⁊ cognoſcit finẽ ſuũ: ꝓ
pter quẽ etiam architectꝰ eſt reſpectu prioris/ſic au
tẽ eſt hic ꝙ vnꝰ ſctificationẽ inducit in materia/ ⁊ al
ter vtit̄ ad vtilitatẽ eccl'ie oleo ſctificato vngens in
firmos: q̄s aũt ſit pncipalior patebit in ſol'one ſeq̄n
Ad 3m tis q̄õnis. Ad quã dõm ꝙ in diuinis nõ eſt ſicut in
politicis: q̄r diuina deſcẽdũt a virtute vna/ſꝫ politi
ca deſcẽdũt a multis v̇tutib; ⁊ ordinatꝫ: ⁊ iõ in poli
ticis pncipalior eſt ars q̄ bono qꝺ eſt finis politice ē
ꝓpinquior: ſꝫ in diuinis illa eſt dignior a q̄ plꝰ deſcẽ
dunt diuina: ⁊ iõ cũ ſctitas materie ſm originẽ de
ſcendat a gradu altiori/ſicut et dignioris eſt cõferre
ſanctitatẽ materie q̄ꝫ exhibere vſum in ſacr̄o. Ex au
tẽ hoc ſit in diuinis pꝫ: q̄r illa ꝑ deriuationẽ ſũt ab
vno: ⁊ ideo qꝺ anteriꝰ eſt eſt illi et viciniꝰ et digniꝰ
per totũ cõtrariũ ordinẽ q̄ꝫ ſit ĩ politicis: ⁊ iõ cũ ſan
ctificare oleũ ſit anteriꝰ hoc erit ſuꝑioris: ⁊ exhibere
ſacramẽti vſum erit inferioris ⁊ poſterioris.

Arti. VII G An ſit aliqua principalis vnctio ⁊ an illa
ſit que fit in baptiſmo: cõfirmatione vel ex
trema vnctione.

Einde querit̄ de hoc qꝺ dicit ibi [Que dicit̄
Arg. pmo D principal' vnctio ⁊c̄. ſ. b. videt̄ em̄ ꝙ cõfir
matio nõ ſit vnctio principal': aut em̄ principal' dr̄ a
principalitate officĳ aut loci q̄ inungit̄: aut a princi
palitate gratie: aut a p̄ricipalitate materie ipſiꝰ vn
ctiõis. Si primũ tũc pncipalior vnctio ē vnctio or
dinis: q̄r ibi dat̄ caracter excellentie ad principaliꝰ
officiũ eccl'ie qꝺ eſt ſacramẽti diſpẽſatio. Si aũt ſe
cundo mõ dr̄ tũc vnctio cathecíſmi dr̄ principal': q̄r
ibi vertex inungit̄ ad ꝑfectionẽ intellectꝰ q̄ ſm Ariſt.
pncipalis eſt pars anĩe. Si tertio mõ tũc iterũ inũ
ctio baptiſmi principal' vnctio dicet̄: q̄r in baptiſmo
maxima gratia affert̄. Si aũt q̄rto mõ dicat̄ tũc tã
ordinis q̄ꝫ cõfirmatõis dicet̄ principal' vnctio: quia
in vtraq̄ꝫ fit vnctio de chriſmate. Rñſio dõm ſicut Solõ
notatũ eſt in q̄õne de cõfirmatiõe ꝙ trib; cauſis illa ad totũ.
vnctio dr̄ principal' vnctio. ſ. ex loco/ex gr̄a/ ⁊ ex liq̄
re materie vnctiõis. locus eſt frons q̄ ſedes eſt vere
cundie in hoĩe vbi eſt locꝰ honoris: ⁊ ille locꝰ eſt ex
cellentioris dignitatis in cõfeſſiõe fidei q̄ꝫ vertex: lꝫ
ille ſit excellentior loco/ ⁊ ordine ꝑtiũ corporis: gra
tia aũt vt dr̄ in lr̄a nõ eſt ad eſſe ſicut in baptiſmo/ſꝫ
ad robur pugnãdi: hoc iterũ excellentiꝰ eſt q̄ꝫ gratia
ad eſſe tm̄: ⁊ liquor eſt ex oleo ⁊ balſamo. Et per hoc
patet ſolutio ad totum.

An reges debẽt inũgi in ſcapulis oleo nõ Arti. VIII H
chriſmate ⁊ nõ in capite.

Einde q̄rit̄ de hoc qꝺ dicit ibi: [In q̄ capita
D regũ ⁊ pontificũ inũgunt̄ ⁊c̄. ſ. c. Cõtrariũ
em̄ eſt in cõſuetudĩe eccl'ie: q̄r reges nõ chriſ
mate vngunt̄ in capite ſꝫ in ſcapulis. Rñſio dõm Solutio. ad totũ
ꝙ ſi velimꝰ ſuſtinere qꝺ dicit tũc duoꝝ ſubſtãtiuoꝝ
vnũ reducit̄ in adiectiuũ alteriꝰ vt ſit ſenſus q̄ capi
ta regũ pontificũ. i. regaliũ pontificũ: q̄r regale hñt
ſacerdotiũ: ⁊ tũc verũ eſt qꝺ dicit. Uel poſſumꝰ dice
re ꝙ antiq̄tꝰ in veteri teſt. reges hẽbant ptãtẽ ſuꝑ ſa
cerdotes: q̄r nõ erãt veri ſacerdotes ſꝫ vmbra vero
rũ ſacerdotũ: ⁊ tũc vngebant̄ chriſmate ⁊ in capite:
modo aũt q̄r ſunt miniſtri eccl'ie ⁊ nõ indigẽt gratia
ad ſpũalia eo ꝙ ibi tꝑalia adminiſtrant nõ vngunt̄
chriſmate/ſꝫ oleo in quo notat̄ fama quã habere de
bent apud ſubditos ⁊ in ſcapulis in q̄bꝰ onera por
tant̄ vt recognoſcant ſe poſitos eſſe ad ſupportanda
onera ſubditoꝝ ⁊ eccleſie.

An ſolũ ĩfirmi ſint ꝑceptibiles hꝰ ſacram̄ti. Arti. IX I

Einde q̄rit̄ de hoc qꝺ dicit ibi [Tertia vnctõ
D eſt q̄ dr̄ oleũ infirmoꝝ de q̄ ⁊c̄. ſ. d. Hic etiã
innuit̄ ꝙ nõ ſint ꝑceptibiles huiꝰ ſacramẽti
niſi infirmi. Et gratia huiꝰ querit̄ de ꝑticipãtibꝰ h̄
ſacr̄m. Et q̄runt̄ q̄ttuor pmũ vtrũ tam ſanꝰ q̄ꝫ infir
mus ſit hꝰ ꝑceptibil'. Scḋm in q̄ etate ſit ꝑceptibil'.
Tertiũ vtrũ in om̄i egritudine ſit ꝑceptibil'. Quar
to ⁊ vltimo q̄re furioſi remouent̄ principalit̄ ab hꝰ
ſacr̄i ꝑceptiõe. Ad primũ hoꝝ obĳcit̄ ſic: oĩs medi Arg. pmo
cina cõtra morbũ aliquẽ exhibet̄ illi in q̄ eſt morbꝰ/
ſꝫ ſacr̄m iſtud eſt medicina ordinata cõtra morbũ re
liquiarũ pc̄ti: ergo illi exhibet̄ in quo inuenit̄ morb;
ſꝫ tã ſani q̄ꝫ infirmi hñt morbũ reliquiaꝝ pc̄ti: ḡ tam
ſani q̄ꝫ infirmi iſtiꝰ vnctõis ſũt ꝑceptibiles. Primũ
pꝫ ꝑ ſe: ſcḋm aũt ꝓbat̄ ex diuiſiõe ſacr̄oꝝ in pncipio
li. poſita ⁊ infra ꝓbabit̄ Adhuc ad cõſecutõnẽ ꝑfe 2o
cte ſanitatꝫ in corpore exigit̄ medicina purgãs reli
quias: ḡ ſilr̄ eſt in mẽte/ſꝫ ꝑfecta ſanitas mentis re
quirit̄ ad meritũ: ḡ videt̄ ꝙ oĩs ille q̄ vult eſſe in ſta
tu merendi debet recipe h̄ ſacr̄m: ſꝫ tales ſũt pcipue

Sol'o. ſani: ğ ſanoꝝ pcipue eſt hoc ſacrm. Si forte dicas ꝙ hoc ſacrm eſt ordinatū cōtra morbū corpis: cōtra ſacra no.le. in nō ficto efficiūt qđ ſignāt: ſ3 iſtud ē ſacramentū no.le. ğ in nō ficto ſemp efficit ſanitatē corporis qđ apte falſum eſt: q2 multos ſctōs hoīes inūctos videm⁹ nō cōualeſcere poſt vnctionē.

Sol'o / Obiectio ſecunda. Si forte dicas ꝙ ſic efficit in oib⁹ qb⁹ expedit: hoc ridiculū eſt dicere ꝙ ſacrm no.le. effectū ſuū pncipalē qñq3 efficiat in nō ficto. ſ. qñ expedit: ⁊ qñq3 nō efficiat. ſ. qñ nō expedit: q2 ſic oia ſacra traherent in illuſionē.

Sol'o / Obiectio tertia. Si aūt dicat ꝙ ſan⁹ eſt pceptibilis: cōtra Jaco. 5. dr: Infirmat qs in vobis: ğ nō eſt pceptibil' niſi infirm⁹. Itē Mar. 6. dr inūgebāt oleo mltos egros ſiue infirmos: ğ nō niſi infirm⁹ eſt pceptibil'.

Sol'o. Rñſio dōm ꝙ nō niſi infirm⁹ pceptibilis ē hui⁹ ſacri.

Ad pmū. Ad primū aūt dōm ꝙ purgatio reliquiarū ſm ꝙ ſūt in via immediate euolatiōis ⁊ glorificatiōis corporis eſt effect⁹ ſubalis iſti⁹ ſacri/ vt infra pbabit: q2 de h' erit qſtio: q2 ğ ſan⁹ nō eſt in via trāſit⁹ ad glīam: iđo nō eſt pceptibil' hui⁹ ſacramēti.

Ad 2m. Ad ſecūdū dōm ꝙ verū qdē eſt ꝙ reliquie pctōꝝ ſm ꝙ ſunt impedimēta meriti ſufficient exterminant p eucharīſtiā ⁊ alia ſacra: ⁊ iō iſtud ſacrm nō hoc mō ordinat cōtra eos: ſed poti⁹ mō pdicto qñ deſtituēt viuos corpis ⁊ impediunt anīe euolatiōnē pcipue ſm ꝙ cauſant a peccatis oblit' ⁊ p ignorantiā cōmiſſis: ⁊ iō ſemel in anno inungebat tabernaculū pp' irregularitates contractas ex ignorat' ⁊ oblit'. Ad cetera q̄ obiecta ſūt puto eſſe cōcedēda: q2 nihil valet rñſio illa.

Arti. X K — In qua etate infirm⁹ pceptibilis eſt ſacramenti extreme vnctionis.

Arg. pmo. Secundo qrit qs pceptibil' ſit h⁹ ſacri/ Videt aūt ꝙ in omī etate: q2 dicit autoritas ꝙ neo mund⁹ a peccato nec infans vni⁹ diei: cum ğ cōtra ſinalia pctā det inunctio/ videt ꝙ omis hō ſit inungēd⁹.

2o Adhuc l3 res ei⁹ pncipal' nō ſit ſanitas in corpe vel curatio dolorꝫ: tñ ſepe alleuiant infirmi ex pticipatiōe hui⁹ ſacri: dicunt aūt naturales ꝙ infantes facili⁹ infirmant ⁊ moriūt: ğ videt ꝙ eis magis neceſſaria ſit vnctō q̄3 ſenibus.

3o Adhuc omia ſacramenta pſonalia oib⁹ quib⁹ inuenit cā cōtra quā inſtituta ſūt: ğ ⁊ iſtud/ ſ3 reliquie peti ſunt tam in ſenib3 q̄3 in iuuenib3: ğ oib3 eſt dandū ſacrm iſtđ.

In ꝯtrariū pmo. In cōtrariū huius eſt ꝙ in puulis nō ē niſi originale: ⁊ ꝯ hoc ſufficient ordiat baptiſm⁹: ğ ſupflue piſtā vnctōꝫ puul' ꝯferret extrema vnctio.

2o Adhuc ſi ſupponeret ī forma qñ diceret p iſtā vnctōnē indulgeat tibi domin⁹ qcqđ peccaſti p viſum: q2 ī ſctis nō tenet neq3 in infante q nihil deliqt p viſum: ⁊ ſimilit p auditū/ ⁊ inceſſum: q2 forte nunq̄3 inceſſit. ğ infantib⁹ nō debet exhiberi.

Sol'o. Qđ cōcedim⁹ dicētes ꝙ ſolum adultis etate pueċt' exhibendū eſt h' ſacrm.

Ad pmū. Ad primū ğ obiectū dōm ꝙ autoritas illa intelligit de originali/ ⁊ nō de alio: ⁊ cōtra reliqas obliti ⁊ ignoranti actual' pncipalē ordinē h3 iſtud ſacrm.

Ad 2m. Ad aliud dōm ꝙ nō ē vnq̄3 res h⁹ ſacri ſanitas corpis niſi qñ pendet ex infirmitate mentis: ⁊ h' nunq̄3 fit in puul' q nūq̄3 peccauerūt: ⁊ iō etiā pp'ter infirmitatē corporis nunq̄3 ſunt inūgendi.

Ad 3m. Ad vltimū pt3 ſolutio p antedicta: q2 cā ꝯtra quā pncipalit h' ſacrm ordinat in puulis nō inuenit. Et p h' pt3 ſol'o ad totū.

Art. XI L — An in omni egritudine aliquis ſit perceptibilis huius ſacramenti.

Arg. pmo ꝙ ſic. Tertio querit vtrū in oī egritudīe aliqs ſit perceptibilis hui⁹ ſacri: videt aūt ꝙ ſic: q2 oīs egritudo ſm quālibet ſpēm egritudinis pōt cauſari a pctō ⁊ infirmitate mentis: in talib3 aūt locū h3 ſacramētū iſtud/ vt dictū eſt: ğ in oī egritudine d3 h' ſacrm pcipi.

2o Adhuc nec in Jacobo nec in marco ſpecificat aliqua egritudo ſpeāl': ğ videt ꝙ generaliter in omī egritudine poſſit pcipi.

3o Adhuc ſpūalia differūt a corporalib⁹/ vt dicit Aug⁹: q2 corpalia quāto generaliora ſunt tanto ſingula inutiliora ſpūalia aūt ecōuerſo: ſ3 iſtud ſacrm eſt ſpūalis medicina: ğ quāto generalior tanto vtilior: ſ3 generalior eſt q̄ dr valere cōtra oēm morbū q̄3 illa q̄ nō valet niſi cōtra morbū quendā: ğ videt ꝙ meli⁹ ſit dicere ꝙ in omī infirmitate accipiendū ſit hoc ſacrm.

In ꝯtrariū primo. In cōtrariū hui⁹ obījcit p nomē ſacramēti hui⁹: q2 dr vnctio extrema: ğ nunq̄3 niſi in extremo exhibenda: ſ3 nō oīs infirmitas oſtendit extremū hoīs: ğ nō in oī infirmitate exhibendū eſt hoc ſacramentū.

2o Adhuc Ariſt. in li. de cauſ longioris vite dicit ꝙ qdam infirmitates ſunt cauſa lōgioris vite: ſ3 nunq̄3 niſi ī cā longioris vite ſumendū eſt hoc ſacrm: ğ in illis infirmitatib3 nō eſt ſumendū ſacrm.

3o Adhuc hoc ſacramētū ab oībus dr ſacramētū extremū: ſed extrema non ſunt niſi qñ mors eſt in ianuis ⁊ vita in deſperatiōe ergo nūq̄3 niſi tales ſunt pceptibiles hui⁹ ſacri: h' autē nō eſt in omī infirmitate: ğ nō in omī infirmitate eſt hoc ſacramentū pcipiendū.

Sol'o. Rñſio dōm ꝙ nō in omī infirmitate pcipiendū eſt hoc ſacrm ſicut pbant rōnes vltimo inducte.

ad pmū. Ad primū ğ dōm ꝙ hoc bñ ſequeret ſi circa corp⁹ eſſet effect⁹ pncipalis ſacramti/ ſ3 h' nō eſt verū imo eſt effect⁹ quē nunq̄3 cōſequit niſi qñ infirmitas corpis pendet ex infirmitate mentis: ⁊ tunc nō ſp eſt hoc niſi qñ vtile eſt infirmo q recipit vnctionē: ⁊ iō nō valet illa rō: q2 nūq̄3 ſumendū eſt ſacramentū pp'ter corporis vtilitatē tm. Cū igit effect⁹ ei⁹ ſit reliquiarū purgatio ſm ꝙ ſunt impedimentū pcipiendi ſtolā aīe ⁊ corpis nunq̄3 niſi in trāſitu eſt ſumendū hoc ſacrm.

Ad 2m. Ad aliđ dōm ꝙ gnāl'r loquit apl's eo ꝙ oīs infirmitas corporis creſcēdo pōt deducere hoīem ad obitū/ ⁊ cū pſumit imminere obit⁹ debet pcipi ſacrm.

Ad 3m. Ad aliud dicendū ꝙ bñ cōtra oēs morbos ordinat ſecundario/ vt dictū eſt/ ⁊ ſm ꝙ a pctō aīe cauſat⁹ eſt: ſ3 nō in omī ſtatu morbi/ ſ3 potius in ſtatu vrgentis morbi ſupra naturā loci eſt iſta medicina.

Arti. XII M — Quare furioſi ⁊ amentes et alij ſimilib⁹ infirmitatibus laborantes prohibent a perceptione huius ſacramenti.

Arguit pō. Quarto querit de qbuſdā infirmitatib3 vt eſt furia ⁊ mania ⁊ alie quedā ſpēs amentie q̄re pbibent infirmantes illis infirmitatib⁹ a pceptiōe hui⁹ ſacramēti: videt eñ ꝙ nō deberēt pbiberi: q2 periculoſū eſt pbibere infirmo medicinā qñ eſt in trāſitu ab hac vita: cū igit illi aliqñ ī obitu vicini ſint pīculoſum ē eis pbibere medicinā.

2o Adhuc baptiſm⁹ eſt excellētioris ſctitat' q̄3 extrema vnctio ſed baptiſm⁹ nō pbibet eis: ğ nec vnctio extrema debet eis pbiberi.

3o Adhuc illi qui ſe iuuare nō poſſūt maxime indigēt adiutorio eccl'ie: ſ3 adiutoriū eccl'ie eſt in ſacris: ğ talib3 maxime cōferēda ē extrema vnctio.

In ꝯtrariū pmo. In cōtrariū h⁹ eſt ꝙ h' ſacrm niſi recognoſcētibus ipm ⁊ poſtulantib3 eſt exhibendū: tales aūt nō

ſunt amentes ꝛ furioſi: ergo videtur quod non ſit dandum illis.

Solo. Reſponſio dicendum quod talibus non eſt danda extrema vnctio quia non recognoſcunt/ ꝛ poſſet eſſe periculum in irreuerentia ſumptionis: quia poſſent proijcere vel immundicijs alijs irreuerenter ſe habere in ſacri perceptione. Preterea iſtius ſacri res eſt plurium quam ſacri baptiſmi: quia fidei ꝛ deuotionis cooperantium ſacro: ꝛ talia iſtis conferri non poſſunt niſi habeant lucida interualla/ ꝛ tunc in illo tempore quo interuallum habent dari poſſunt eis hec ſacra.

Ad primum Ad primum ergo dicendum quod non eſt prohibenda medicina ab infirmo ſciente eam ſibi applicare/ vel qui capax eſt vt ab alio diſcat qualiter eſt applicanda/ alias autem nociua eſt medicina/ ꝛ ideo prohibentur ab ea: ita eſt de ſacris: quia cedunt in malum male vtenti et

Ad 2m miniſtrorum peccatum eſſet dare homini pecuali ſacra dei. Ad aliud dicendum quod baptiſmus non ordinatur niſi contra peccatum originale quod aliunde contractum eſt: ꝛ ideo ſufficit ei meritum alienum/ ſed de ceteris ſacris non eſt ſic: ſed potius ordinantur contra actuale: ꝛ ideo de illo verum eſt quod qui creauit te ſine te non iuſtificabit te ſine te: ꝛ ideo exigit iudicium expeditum ꝛ voluntatem liberam ad ſuſcipiendum: ꝛ hoc de omnibus verum eſt preter confirmationem que ordinatur contra infirmitatem ex fomite cauſatam: ꝛ ideo etiam aliunde venit ꝛ non querit meritum proprium niſi per accidens ſicut ꝛ baptiſmus .ſ. ſi ſit adultus qui ſuſcipit: ꝛ ideo etiam confirmatio ꝛ

Ad 3m baptiſmus poſſunt paruulis exhiberi: Ad aliud dicendum quod tales in alijs experiuntur miam eccleſie .ſ. in orationibus ꝛ cuſtodijs: ſed in iſtis eſſet ſtulticia: quia cederet in peccatum miniſtrorum: ꝛ in nullam vtilitatem ſuſcipientium propter cauſam predictam.

A quibus iſtitutum ſit hoc ſacramentum

Hoc ſacramentum vnctionis infirmorum ab apo-

Jacobi. vl. ſtolis inſtitutum legitur. Ait enim Jacobus: Infirmatur quis in vobis inducat preſbyteros eccleſie: ꝛ orent ſuper eum: vngentes eum oleo in nomine domini et alleuiabit eum dominus: ꝛ ſi in peccatis fuerit dimit-

a tentur ei. In quo oſtenditur duplici ex cauſa ſacramentum hoc inſtitutum .ſ. ad peccatorum remiſſionem

b ꝛ ad corporalis infirmitatis alleuiationem. Vnde conſtat eum qui hanc vnctionem fideliter deuoteque percipit: ꝛ in corpore ꝛ in anima alleuiari: ſi tamen expedit vt in vtroque alleuietur. Quod ſi forte corporis valitudinem illi habere non expedit: illam que eſt ani-

c me ſanitatem in hoc ſacramento acquirit. Et ſicut in alijs ſacramentis ita ꝛ in iſto: aliud eſt ſacramentum: aliud res ſacramenti. Sacramentum eſt ipſa vnctio exterior: res ſacramenti vnctio interior que peccatorum remiſſione ꝛ virtutum ampliatione perficitur. Et ſi ex contemptu vel negligentia ſacramentum hoc pretermittitur periculoſum eſt ꝛ damnabile.

Arti. XIII N An ſacramentum extreme vnctionis ab apoſtolis aut a chriſto ſit inſtitutum.

Arg. primo b Circa de hoc quod dicit ibi [Hoc ſacramentum vnctionis infirmorum ꝛc. Hoc enim videtur eſſe falſum: quia in ſacris non ſufficit inſtitutio humana: ſed oportet quod ſit diuina: ergo videtur quod non ſit ab apoſtolis

2o inſtituta. Adhuc legiſlatoris eſt condere leges ꝛ ſanctificare: ſed ſolus chriſtus eſt noſter legiſlator/ vt dicitur Eſa. 33. Dominus legifer noſter eſt: ergo ſolius chriſti eſt confirmare ꝛ inſtituere leges ꝛ precipue diuinas: ſed leges diuine precipue ſunt in ſacris: ergo videtur quod in quolibet ſacramento ſit inſtitutio diuina. Adhuc Aug. dicit quod ſacramentum eſt in quo di- 3o
uina virtus ſecretius operatur ſalutem: ſupra autem operationem diuine virtutis non eſt aliqua inſtitutio humana: ergo in omni ſacro oportet eſſe inſtitutionem diuinam. Adhuc omnia ſacramenta ve. le. que infirma fuerunt eo quod neminem ad perfe- 4o
ctum adduxit lex inſtituit deus per ſeipſum: ergo cum ſacramenta no. le. ſint perfecta multo magis iſta debuit inſtituere per ſeipſum: ergo non eſt iſtitutum ab apoſtolis vt dicitur in littera. Ad- 5o
huc omnia alia ſacra no. le. inſtituit chriſtus per ſeipſum/ etiam matrimonium: ergo ꝛ iſtud. Adhuc magiſter Hugo de ſan. 6o
vict. dicit quod ſacramentum ab inſtitutione diuina ſignificat.

In contrarium huius eſt quod dicitur in littera. Adhuc quia non legitur a domino fuiſſe inſtitutum: ergo videtur quod non ſit facta eius in- In contrarium primo.
ſtitutio a domino. Adhuc dupliciter dicuntur a domino ſacra 2o
inſtituta .ſ. verbo ſicut baptiſmus ꝛ penitentia ꝛ euchariſtia 3o
ꝛ matrimonium: ꝛ operis exhibitione ſicut ordo/ vt quando legit propheciam in li. Eſa. ꝛ quando panem in corpus ſuum mutauit. et confirmatio quando paruulis manus impoſuit Matth. 19. ſed neutro modo legitur inſtituiſſe extremam vnctionem ergo videtur quod eam non inſtituerit. Reſponſio dicendum quod dupliciter Solo
poteſt ad hoc reſponderi: quidam enim dixerunt quod apoſtoli a deo inſpirati ꝛ diuina autoritate ꝛ voluntate dei inſtituere potuerunt ſacra quedam: quia non ipſi ſed deus in ipſis inſtituit. Et per hoc ſoluunt rationes inductas. Et dant ſimile/ quod formam baptiſmi ad tempus ſic inſpirati mutauerunt vt fieret in nomine chriſti ꝛ dei/ ꝛ de hoc ſupra in quibus de baptiſmo habitum eſt. Sed his non videtur conſentiendum: quia aliud eſt mutare ꝛ aliud inſtituere totum ſacramentum de nouo celebrandum: poſſet enim homo habens autoritatem aliquid interpretari dubium in ſacris: ſed homo habens autoritatem ꝛ notam totius eccleſie inſpirationem: ſicut habuerunt apoſtoli aliquid ad tempus aliqua de cauſa mutare poteſt: ſed totum inſtituere non credo quod poſſit niſi deus: ꝛ ideo videtur primis rationibus eſſe conſentiendum Ad primum in contrarium dicendum quod Ad primum in contrarium
magiſter loquitur de inſtitutione canonis non autoritatis perſone: quia Jacobus primo edidit canonem ꝛ regulam hoc ſacramentum obſeruandi. Ad aliud dicendum quod multa non leguntur: que tamen facta probat eccleſia ipſa obſeruatione generali ab apoſtolis edocta: Marci enim. 6. legitur quod apoſtolis euntibus a domino miſſis ad predicandum multos infirmos vngebant oleo ꝛ curabantur: ꝛ non eſt preſumendum quod aliquid fecerint niſi ex inſtitutione ꝛ imperio domini. Ad aliud dicendum quod facto non inſtituit deus: quia iam per ſeipſum videretur impotens ad curationem infirmorum: ſed potius verbo preſumitur inſtituiſſe quando miſit diſcipulos ad predicandum vt prius dictum eſt. Ad 2m Ad 3m

An ſacramentum extreme vnctionis bene dicat magiſter duplici de cauſa inſtitutum. Arti. XIIII O

Circa de hoc quod dicitur ibi [In quo oſtenditur duplici ex cauſa ſacramentum hoc inſtitutum ꝛc. a. b Arg. primo.
videtur hoc falſum quod dicit: quia nulla vnica cauſa eſt duorum effectuum per ſe: ſacramentum autem eſt vnica cauſa ergo non eſt duorum effectuum per ſeipſum. Si forte dicas quod Solo.
vnius eſt per ſe ꝛ alterius tanquam illi adiuncti: non enim curat infirmitatem per ſe niſi illam que pendet ex mentis infirmitate: tunc queratur quis ſit per ſe effectus huius ſacramenti/ ꝛ dicitur in littera quod remiſſio peccatorum: videtur autem quod falſum ſit: quia Obiectio.
remiſſio peccatorum eſt effectus certificationis: ꝛ certificatio non eſt extrema vnctio: ergo remiſſio peccatorum non eſt effectus extreme vnctionis. Si forte dicas quod nihil prohibet Solo
vnum effectum eſſe diuerſarum cauſarum: hoc eſt impoſſibile: quia ſic Obiectio
nulla illarum eſſet cauſa per ſe: ꝛ accideret quod aliquis eſſet effectus.

ꝙ nullā cām ꝑ ſe haberet: ⁊ hoc totū eſt impoſſibile.
2º ꝓ infra ſtatim dicit in lr̃a ꝙ res huiꝰ ſacr̄i ꝑficit̃ re
miſſiōe pctōꝝ ⁊ virtutū ampliatōe: ſȝ ꝟtutū amplia
3º tio etiā ꝑficit̃ baptiſmo: ⁊ ſilr̃ pctōꝝ remiſſio: ğ duo
ſunt ſacr̄a eiuſdē rei. Et cadē obiectio de pnīa tan-
git̃ cū vnū illoꝝ ſufficiens ſit/ videt̃ ꝙ alia duo ſup-
Sol̕o. fluāt. Si forte dicas ꝙ vnū illoꝝ non ſufficit ſine
Obiectio alio ſequunt̃ alie due abuſiones q̄rū vna eſt ꝙ cau-
ſe diuine imꝑfectiores ſint reſpectu ſui effectꝰ q̄ȝ cau
ſe naturales. Scđa eſt ꝙ cū aliq̄s recipit baptiſmū
vl̕ pnīaȝ ꝙ nō habeat adhuc pctōꝝ remiſſionē ⁊ vir
tutū ampliationē niſi accipiat extremā vnctionē: qꝛ
Sol̕o vnū ſacramentū ſufficiēs nō eſt ſine altero. Rn̄ſio
ad totū. dōm ꝙ effectꝰ ⁊ res hꝰ ſacramēti (ſicut dicit magr̄)
eſt pctōꝝ remiſſio ⁊ virtutū ampliatio ſm̄ aliquem
modū: qꝛ nihil ꝓhibet idē in gn̄e eſſe cauſatū a cauſ
multis ſm̄ diuerſas ſpēs q̄s hȝ: vn̄ pctōꝝ remiſſio
ſm̄ ꝙ coniūgit̃ purgatōi original̕ eſt effectꝰ baptiſmi
ſm̄ aūt ꝙ coiungit̃ purgatiōi actualis cauſate expe
ctat deteſtationē motꝰ li. arb. in deū/ eſt cauſatū pe-
nitētie: ⁊ he due cauſe ſunt ſacramētales q̄ ſūt ſic di-
ſpōes neceſſarie in ſubiecto formal̕r aūt eſt cauſatū
iuſtificatiōis: ſm̄ aūt ꝙ tollit̃ pctm̄ in reliquijs que
īpediūt trāſitū ad requiē purgat̃ in extrema vnctio-
ne. Et hoc mō ītelligit mgr̄: ⁊ ſm̄ hāc dubietatē ad
oīm peccatoꝝ purgationē exigit̃ virtut; augmentū
⁊ diuerſimōe ſequit̃ ad ipam. Et ꝑ hoc pȝ ſol̕o ad to
tū: qꝛ pma obiectio ſoluta ē ꝑ rōem ī ꝯriū inducta.

Arti. XV An infirmꝰ ꝑcipiens hoc ſacramentū ī ali
quo loco determinato ſit inungendꝰ.

D Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Vn̄ cōſtat
eū qui hanc vnctionē fideliter deuoteq̄ȝ ꝑci-
pit ⁊c̄. ſ. b. Et q̄runt̃ hic tria ex ꝑte ꝑcipien-
tis hoc ſacr̄m. ſ. an in aliquo loco determinato ſit in-
Arg. pmo ungendꝰ infirmꝰ. ſcđo in q̄ loco. tertio vtrū plures
vnctiōes ſint plura ſacr̄a vel vnū ſolū. Ad pmū ho
rū ſic ꝓcedit̃: Jn oī loco morbi neceſſe eſt ſibi obuia-
re antidotū/ ſȝ morbꝰ cōtra quē iſtud ſacr̄m ordinat̃
ſiue in corꝑe ſiue in anīa accipiat̃ eſt in cōi mēbro et
2º loco corꝑis: ğ videt̃ ꝙ in toto corꝑe vl̕r ſit vnctio fa-
cienda. Adhuc pctm̄ pncipal̕r ē in aīa rōnali: ⁊ hec
ſm̄ phm̄ nulliꝰ corꝑis eſt actꝰ: ⁊ gloſat̃ cōit̃. i. nulliꝰ
3º ꝑtis corꝑis: ğ videt̃ ꝙ totū corpꝰ ſit vngendū ⁊ non
q̄dam ꝑtes ipſiꝰ. Adhuc Augꝰ dicit ꝙ aīa eſt in to
4º to tota: cū igit̃ ꝓpter infirmitatē aīe pcipue inungat̃
videt̃ ꝙ ſit totū inungēdū. Adhuc in medicinis vn
ctionū corꝑaliū cū determinate ignorat̃ locꝰ morbi
inungunt̃ oīa loca corꝑis in circuitu: ğ ſil̕r faciendū
eſt in ſpūali morbo ſi ignorat̃ locꝰ morbi: qꝛ impoſſi
5º bile eſt ꝙ miniſter eccl̕ie ſciat locū reliquiarū pcti: ğ
videt̃ ꝙ totū corpꝰ debeat inungi. Adhuc res ſi-
Jn ꝯtrariū gnificata hꝰ ſacr̄i. ſ. delibutio gl̕ie/ oleo fiet exulta-
pmo. tiōis future/ ⁊ in toto corꝑe: ğ vt priꝰ. Jn cōtrariū
huiꝰ obijcit̃: qꝛ cuiꝰ eſt actꝰ illiꝰ eſt habitꝰ ⁊ reliquie
remanētes ex actu ⁊ habitu: ſȝ actꝰ pctōꝝ actualiū
ſūt det̃miataꝝ potētiaꝝ aīe ⁊ det̃minatoꝝ organo-
rū corꝑis: ğ reliquie ⁊ habitꝰ ſūt eorūdē: ſȝ inunctio
2º fit ad tollēdas tales reliq̄as: ğ in determinat; locis
corꝑis fieri debet. Adhuc rectꝰ vſus eccl̕ie tenet ꝙ
in determinat; locis corꝑis inungunt̃ infirmi: ğ ſic
Sol̕o eſt faciendū/ nō ğ in toto corꝑe. Rn̄ſio dōm ꝙ vlti-
Ad pmū mis duabꝰ rōnibꝫ cōſentiendū eſt. Et ad primū di
cendū ꝙ lȝ infirmitas ſit in toto: cauſa tñ infirmita-
tis eſt in ꝑtibꝫ q̄buſdam/ ⁊ ad ſublationē infirmita-
tis ſufficit precidere cām ꝑ ſacr̄m. Ad aliđ dōm ꝙ Ad 2m
pctm̄ eſt in rōnali ſicut in prima cā efficiente/ ſȝ non
oē pctm̄ eſt in ea ſicut in ſubiecto immo abūdāt reli-
quie pcti ex ꝑte potētiarū q̄ cōiūcte ſunt corꝑi: qꝛ ꝑ il
las oꝑat̃ circa delectatiōes ⁊ cōicatiōes cū hoībꝫ: et
iđ ꝯtrahūt malas diſpōes: ⁊ reliquias pctōꝝ ex fre
quenter male oꝑari: ꝑ illas aūt potētias effectꝰ ſacr̄i
redūdat in aīam rōnalē q̄ mouet illas potētias vni-
tas corꝑi. Ad aliud dicendū ꝙ aīa ꝑ eēntiā eſt in to Ad 3m
to tota/ ſȝ nō ꝑ potētias: potētie ille maxime ſūt que
cōtrahūt malas reliquias ex pctō: Ad aliud dōm Ad 4m
ꝙ nō eſt dubiū de inſtr̄is ꝑ q̄ peccauimꝰ eadē ei ſunt
q̄ natura dedit ad bn̄ oꝑandū: ⁊ iđ inunct; illis cer-
tū eſt ꝙ locꝰ vbi dn̄at̃ cauſa infirmitat; cōtra quā ē
hoc ſacr̄m ſit inunctꝰ. Ad vltimū dōm ꝙ delibutō Ad 5m
glorie nō cauſat̃ ab iſto ſacr̄o/ ſȝ ſignificat̃ tm̄ ⁊ etiā
ſignificat̃ ab apl̕o: ⁊ ad talia ſignificata nō oꝑtet ꝙ
expſſaȝ ſignificatōȝ ponat ſacr̄m: ſufficit aūt huic ſa-
cramēto vt ſignificet totā delibutionē gl̕ie ꝑ delibu
tionē in principalibꝫ organis factā que habent or-
dinē ad totum corpus: qꝛ motibus ipſorū totū am-
miniſtrat̃ ⁊ mouet̃.

Jn quibus partibꝰ corporis infirmus ſit Arti. XVI
inungendus. Q

S Ecundo q̄rit̃ in q̄bꝫ ꝑtibꝫ corꝑis ſit inungen Arg. pmo
dus infirmꝰ: videt̃ aūt ꝙ in pectore ⁊ in ſca-
pulis ⁊ in vertice ⁊ in fronte/ hac rōne: qꝛ in
quibꝫ organis in alijs ſacr̄is armat̃ ⁊ ꝑficit̃ ad opꝰ
ꝑ vnctiōes alioꝝ ſacr̄oꝝ in eiſdē contrahit maculas
male oꝑatiōis: ſȝ in pdictis locis ꝑ alia ſacr̄a armat̃
⁊ ꝑficit̃: ğ ⁊c̄. Probatio pme eſt: qꝛ eiuſdē organi ē
bona oꝑatio ⁊ mala. Scđa aūt ꝓbat̃ ꝑ ritū eccl̕ie in 2º
cōfirmatōe ⁊ ī cathecīſmo. Jtē videt̃ ꝙ tm̄ in tribꝰ
locis vngi debeat: qꝛ tm̄ tria ſūt in ſuba peccādi/ vt
ſupra habitū eſt in pn. diſtinctiōis. xix. ſ. os/ manꝰ/
⁊ pectꝰ: ğ videt̃ ꝙ nō debeat inungi niſi in ore/ pecto
re ⁊ manibꝫ. Adhuc videt̃ ꝙ ſufficit ſolū caput inū 3º
gere: qꝛ in capite totꝰ radicat̃ ſenſus ⁊ motꝰ/ vt di-
cūt naturales / ſȝ oē pctm̄ nr̄m eſt in ſenſu interiori/
vel exteriori/ vl̕ in motu: ğ videt̃ ꝙ ſolū caput ſit inū Queſtiūcu
gendū. Vlteriꝰ hic q̄rit̃ de mutilatis membris q̄li la pma.
ter ſint inungendi/ vl̕ de cecis a natiuitate: videt̃ ꝙ Arg. pmo
nō oꝑteat loca illa inungere: qꝛ cū illis nō peccauer̄t
ꝓ ſi in illis inūgerent̃ videt̃ ꝙ falſum ſupponeret̃ 2º
a miniſtro dicente: Jndulgeat tibi dn̄s q̄cq̄d deliq̄-
ſti ꝑ pedes ⁊ manꝰ vl̕ oculos q̄s forte nunq̄ȝ habuit
vel tunc nō hȝ. Rn̄ſio ad h̄ dōm ꝙ diuerſaꝝ eccl̕ia Sol̕o
rū ⁊ ordinū diuerſus eſt vſus: qꝛ in q̄buſdā eccleſijs
vngunt̃ loca plura/ ⁊ ī q̄buſdā pauciora/ puto tn̄ ꝙ
ſufficit vngere loca quinq̄ȝ ſenſuū: huiꝰ aūt hanc aſſi
gno rōem: qꝛ oīs nr̄a volūtas vl̕ appetitꝰ informat̃
de rōne ⁊ ſpecie/ veluti ex fantaſia vl̕ rōne: oīe aūt
qđ eſt in fantaſia vel rōne orit̃ ex ſenſu velut ſenſibi
le ꝓpriū vl̕ cōe/ vel elicit̃ de illo ꝑ collationē cōponē
do ⁊ diuidēdo factā: ⁊ iđ pmꝰ fons appetituū nr̄oꝝ
ſunt ſenſus q̄ntū ad ipa obiecta: ⁊ iđ ſufficit ponere
vnctiōes q̄nq̄ȝ: organa eīm ⁊ loca pcti etiā turpe eēt
inungere/ ⁊ nō ſine iniuria ſacr̄i q̄dā loca ſacratis re
bus tangerent̃. Ad primū ğ dōm ꝙ in alijs vnctio Ad pmū
nibꝰ non fit vnctio tm̄ ad pparanda organa illa ad
actꝰ/ qđ pȝ: qꝛ fronte nihil agit̃ in quā ponit̃ princi
pal̕ vnctio/ ſȝ ⁊ in vertice ⁊ in pectore fiunt vnctōes

ꝓpter opatiões cordis ⁊ intellect⁹ q̄ principiant̄ ab
int⁹ ⁊ in ſcapulis ꝓpter onera portāda ſub iugo xp̄i
ſ; pctā nō principiant̄ ab illis locis:ſ; poti⁹ a ſenſi-
bus vt pri⁹ ꝓbatū eſt in pncipio ſolutiōis:q2 etiā ſpi
ritualia a ſenſib⁊ ortū hn̄t ſm ꝙ ſunt in actu: q2 ois
Ad 2m noſter cōcept⁹ a ſenſu incipit: vt dicit phs ⁊ dyo⁹ cō
firmat. Ad aliō dōm ꝙ l; a trib⁊ pncipiet̄ pctm̄ vt
ab ipſo opātib⁹:tn̄ a plurib⁊ principiat̄ ſm obiecta
exēpla:⁊ hoc attēdit̄ in vnctiōe extrema:⁊ iō in ordi
nib⁊ magꝭ approbatꝭ ⁊ q̄buſdā ec. leſijs vngunt̄ tm̄
extremitates/vt os ⁊ nares ⁊ oculi ⁊ aures: q2 in il
lis ſunt organa qnq; ſenſuū:tn̄ alij pter hec vngunt
ſcapulas ⁊ pect⁹ ⁊ renes in q̄b⁊ eſt delectatio vene-
Ad 3m reoꝝ l; nō oporteat. Ad h̄ qd obijcit̄ de vnctiōe ſo-
lius capitis dōm ꝙ l; a capite q̄ntū ad virtutē ſenſi
tiuā ⁊ motiuā oriat̄ ſenſus tot⁹ ⁊ mot⁹/nō tn̄ inde
hauriūt ſibi ſenſus obiecta q̄ ſunt cauſe deſideriorū
⁊ opationū/ſ; poti⁹ in manib⁊ ⁊ pedib⁊: ſm ꝙ ꝑ pe-
des itur ad deſideratū:⁊ ꝑficit̄ ꝑ ipſos mot⁹ ꝓgreſſi
uus q̄ eſt ad cōpletionē deſiderij:vnctio aūt eſt ꝯtra
illud qd naſcit̄ ex ſenſib⁊ hauſtis ab obiectis ⁊ nō ꝯ
ipam ſenſitiuā ⁊ motiuā ⁊ inūgunt̄ ſm ꝙ pdictū eſt
⁊ nō ſolū caput. Per hoc etiā pt; ſolutio ad ſequēs.
Ad.q. cum Ad aliud dōm ꝙ in locis mutilatiōis inūgendos
obiectis. eē puto tales:q2 l; mēbro careāt nō tn̄ potētia q̄ cō-
plet̄ actus pcti intra licet nō extra.

Arti. XVII R An extrema vnctio ſit vnū vl' plura ſacramēta.

Tertio querit̄ vtrū ſit vnū ſacrm̄ vl' plura: vi-
Arguit̄ p°. det̄ ꝙ plura:q2 materia ſepi⁹ pcipit̄ i vnctōi-
bus pluribꝫ ⁊ forma ſepi⁹ iterat̄:ſ; qn̄ baptiſ
mus ſepi⁹ fit cū iteratōe forme:cōſtat ꝙ plura ſunt
2° ſacra baptiſmi:ḡ videt̄ ꝙ etia; plures ſūt vnctiōes
hic/ḡ plura ſacra. Adhuc hic ſūt plures vnctiones
quaꝝ q̄libet eſt ſacrm̄:ḡ plura ſunt ſacra. Probatō
prime cōſtat ꝙ plures ſiūt inunctiōes ſm diuerſita
tē organoꝝ vt dictū ē/ſ; q̄libet illaꝝ ē ſacre rei ſignū
3° cui⁹ ſilitudinē gerit ⁊ cauſa exiſtit:ḡ q̄libet eſt ſacrm̄
ḡ cōſtat ꝓpoſitū. Adhuc oīe ſacrm̄ eſt in ſuſcipiēte
ipm̄:q2 ridiculū ē dicere ꝙ ſacrm̄ eccl'ie ſit i pixide:ſ;
ego video ꝙ ibi ſunt plures vnctiōes:ḡ plura ſacra
In ꝯtrariū In cōtrariū hui⁹ eſt ꝙ ſup eandē infirmitatē vt di-
cet̄ in cap̄l'o ſequenti nūq; iterandū eſt hoc ſacrm̄:er-
go nō eſt niſi vnū:⁊ ſemel ſuſcipit̄:ḡ non ſunt plura.
Solutio. Rn̄ſio dōm ꝙ plures vnctiōes nō ꝯſtituūt niſi vnū
Ad pmū ſacrm̄:q2 ſunt oīs vnctiōes ad vnū tm̄ effectū qui
ſupradict⁹ eſt. Ad primū ergo dōm ꝙ materia vna
eſt l; diuiſa ꝑ ptes ⁊ ex oīb⁊ orōib⁊ ſil' intelligit̄ vnā
purgatio reliquiarū depcata ab eccl'ia nec eſt ſile de
baptiſmo:q2 ille fit ꝑ generalē immiſſionē toti⁹ vel
ptis pncipal' corpis:⁊ iō forma ſua nō niſi ſemel di-
cet̄. Alia etiā rō h⁹ eſt:q2 ſupra dictū eſt effect⁹ hui⁹
Ad 2m ſacri indiget alijs coopantib⁊:⁊ iō ad illa mltiplicā
cant̄ deſideria fideliū in diuerſis orōib⁊. Ad aliud
dōm ꝙ plures ſunt ibi vnctōes q̄ oēs vniunt̄ i vno
effectu quē cōplēt:⁊ iō oēs ſūt vnū ſacrm̄. Et qd dr
ꝙ quelibet eſt ſacrm̄:q2 q̄libet eſt ſignū ⁊ cā purga-
tiōis reliquiarū nō ſm pte ſ; ſm totū oēs ſiml'/ſicut
em̄ ſupra ſepe diſputatū eſt gr̄e ſacrales nō ſimul ha
bent̄. Vn̄ qn̄ q̄libet dr ſacrm̄ h̄ eſt ab incōpleta ſigni
ficatiōe ⁊ cauſalitate effect⁹:⁊ qn̄ oēs ſiml' vnū h̄ ſa
cramentū habet cōplemtū ſignificātis ⁊ cauſantis.
Ad 3m Ad aliud dōm ꝙ in ſuſcipiente ꝑfectū ſacrm̄ nō eſt
niſi vnū/vt iam pt; ex dictis/l; incōplete ſignātes
⁊ cauſantes plures ſuſcipiant. Si aūt querit̄ q̄ vn-
ctio ſit cōplēs totā ⁊ pfectā ſacri eſſentiā:dōm ꝙ vl-
tima in cōparatiōe ad oēs alias pcedentes:ſicut qn̄
dicim⁹ ꝙ ex actib⁊ cauſat̄ habit⁹ ꝟtutis alteri⁹ act⁹
in cōparatōe ad reliquū relictū ex oīb⁊ pcedētib⁊ cau
ſat̄ habitū. Et ſimile iudiciū eſt h̄ in ſacri ꝑfectōe:⁊
ꝑ hoc pt; ſolutio ad totū queſitū.

An ſacerdos inungens vngendo moriat̄ Art. XVIII S
et alius inungens debeat incipe a nouo.

Quarto querit̄ q̄ſtio q̄ relinquit̄ ex illis ex q̄
cōplementū ſacri pendet ex vltima vnctōe in
cōparatiōe ad pcedētes q̄d faciendū ſit in caſu
qn̄ ſacerdos inungens morit̄ qn̄ iā aliquas fecit in-
unctiōes ⁊ nō ꝑfecit alias vnā vel duas vl' plures: Arg. pmo
videt̄ em̄ ꝙ ab initio incipiendū ſit:q2 vni⁹ eſt actio
vna/ſ; vni⁹ collationis ſacri eſt actio vna vni⁹ tm̄:ḡ
q̄ hanc nō ꝑfecit nihil fecit vt videt̄:ḡ a pncipio totū
eſt reiterandū. Adhuc Ambro⁹ dicit ꝙ ſacra chri- 2°
ſti ſunt ſimplicia:ſed impoſſibile eſt act⁹ duoꝝ eſſe ſim
plices:ḡ vnū ſacrm̄ nō pōt eſſe duoꝝ:ḡ ſcōs deb; in
cipere a capite. S; in cōtrariū h⁹ eſt ꝙ in ordine re In ꝯtrariū
ſpondet papa:q2 in impfecte ordinato ſuppleat̄ qd
deficit ⁊ nō iteret̄ qd factū eſt:ḡ multomagꝭ eſt h̄ fa-
ciendū in vnctiōe extrema qd cōcedēdū eſt vn̄ ſeq̄ns
incipe d; vbi pcedens dimiſit morte puent⁹. Ad p Solō
mū ḡ dōm ꝙ hoc ſacramentū rōe magni effect⁹ for-
mā h; ꝑ modū orōnis:⁊ plus valet qn̄ plures dicūt
orōnē illā:q2 citi⁹ orōnes pluriū exaudiunt̄:⁊ h̄ in-
nuit̄ Jacobi vl. qn̄ dicit: Inducat pſbyteros eccl'ie
nō pſbyterū. Ad argumentū aūt pōt dici ꝙ in tali Ad pmū
caſu duo ſūt vt vn⁹:⁊ hoc ſufficit vnitati ſacri. Ad Ad 2m
aliud dicendū ꝙ Ambroſij dictū intelligit̄ de ſimpli
citate ſacramentoꝝ in effectu ⁊ non in ſpecieb⁹ vel
materia vel forma.

An in ſacramento extreme vnctōis ſit ali Arti. XIX
quid qd eſt ſacramentū tm̄:⁊ aliquid qd ē ſa T
cramētū ⁊ res:⁊ aliq̄d qd eſt res tm̄:⁊ an im-
primat characterem.

Deinde q̄rit̄ de hoc qd dr ibi [Et ſicut i alijs
ſacris ⁊c.ſ.c. videt̄ em̄ hoc eſſe falſum: q2 in Arg. pmo
alijs ſacris quoddā eſt ſacrm̄ tm̄:quoddā eſt
ſacrm̄ ⁊ res/et quoddā res tm̄. In iſto aūt nō opor-
tet ꝙ ſit res ⁊ ſacramentū: ḡ videt̄ ꝙ falſum dicat.
Ora hui⁹ querit̄ vtrū imprimat characterē/q̄ ſit in Queſtiūcula
eo ſacrm̄ ⁊ res:Et videt̄ ꝙ ſic:q2 in alijs ſacris q̄ cō-
ſiſtūt in vnctōe imprimit̄ character:ḡ ⁊ in iſto. Ad Arg. pmo
huc/cui cōuenit act⁹ illi etiā cōuenit habit⁹ ⁊ ptās 2°
ſ; act⁹ characteris diſtinguit̄ ⁊ diſtincte cōuenit vn
cto:ergo ⁊c. Probatio pme: quia vnctus a nō vn-
cto diſtinguitur ⁊ diſtinguere eſt actus characteris
ergo. Adhuc vnctio corporalis animatū attingit 3°
ḡ opꝫ ꝙ aliq̄d ſit cōiungens eam vel ꝟtutē ei⁹ cum
anima. Hoc aūt mediū nō videt̄ eē niſi character:er
go videt̄ ꝙ impmat characterē. In cōtrariū obijci In ꝯtrariū
tur:q2 nullū ſacramentū imprimens characterē ite primo
rat̄:ſed iſtō iterat̄:ḡ nō imprimit characterē. Pro-
batio prie eſt ex inductōe rōe characterꝭ:q2 eſt ſignū
indelebile collocans in aliquo ſtatu fidei ⁊ ſigno in-
delebili fieret iniuria ſi iteret̄:ḡ ꝯſtat ꝓpoſitū. Re- Solō.
ſpōſio ad hoc ꝙ nō imprimit characterem. Et tn̄ be-
ne cōcedendū puto ꝙ tria ſunt in eo ſicut in quolib;
alio ſacramentoꝝ:ſed nō eſt neceſſariū ꝙ mediū qd eſt

res ⁊ ſignum ſit character: puto aũt ꝙ mediũ eſt di-
ſpoſitio q̄dam ſpũalis inducens grãm purgantē re-
Ad ṗmũ liquias pctõꝝ. Ad primũ ergo dõm ꝙ mediũ iã di-
Ad.q. cũ ṗmo arguᵒ ctũ eſt q̄d ſit. Ad aliud dõm ꝙ ſacr̃a ex iniunctõe nõ
hñt ꝙ imp̃mãt characterē: ſʒ potiꝰ ex h̃ ꝙ diſtīguũt
ſm aliquē ſpẽalē ſtatum fidei / fideles q̄ ſuſcipiũt ea:
Ad 2m ⁊ hoc explanatũ eſt in tractatu de baptiſmo vbi agi
tur de charactere. Ad aliud dõm ꝙ falſa ē illa cui
cõuenit actꝰ illi cõuenit habitꝰ: ⁊ Ariſt. dat inſtan-
tiã ꝙ nõ grãmaticꝰ grãmaticat: ⁊ nõ medicꝰ medi-
cat: tñ alia eſt diſtinctio characteris ⁊ alia cuiuſlibʒ
alteriꝰ forme quē aliꝰ nõ ꝑcipit: character eñ diſtin
guit ꝑ ſignũ ponēs in ſtatu fidei ſpeciali in quo ſine
hoc nõ eſſet: ſʒ alie forme diſtinguũt a nõ habẽtibꝰ
formas illas diſtinctiõe q̄dã reſtrictiõis a ſuppoſitꝭ
eiuſdē ſpẽi illã formã nõ ꝑticipantibꝫ. Et ꝑ h̃ ptʒ ſo-
lutio ad hoc qđ obijcit̃: q̃ nõ vnctꝰ ab vncto diſtin-
Ad 3m guit̃. Ad aliud dõm ꝙ lʒ vnctio corꝑalis nõ attin
gat aĩam / tñ virtꝰ eius ꝑtingit ad aĩam que vir-
tus eius eſt per ſanctificatõnē materie ⁊ forme q̄ di
cit̃ in cõferendo ſacramentũ.

De iteratiõe huius ſacramẽti.

Querunt aliqui ſi hoc ſacramentum iterari
poſſit: cũ baptiſmꝰ et alia quedã ſacramẽta
ſemel ſuſcepta nõ iterent̃: Augꝰ dicit: ſacra
mẽtũ nõ iterãdũ ⁊ ſacramẽto nõ faciẽdã eſſe
iniuriã: ſed hoc dicit vbi agit de ſacramẽto
baptiſmi ⁊ cõfirmatiõis ⁊ ordinatiõis. Vñ
nõ videt̃ illud generaliter accipiendũ: ſʒ de
ſacramẽto baptiſmi cõfirmatiõis ⁊ ordina-
tõis: q̄ nullatenꝰ ſunt repetẽda: q̃ ſemel tm̃
⁊ nõ ſepiꝰ dat̃ baptiſmꝰ cõfirmatio ⁊ ordina
tio. Sacramentũ vero altaris ⁊ penitẽtie ⁊ cõ
iugij ſepe iterari vident̃: q̃ ſepe ſacramẽtũ
corꝑis ꝑcipit̃: frequent̃ pnĩa agit̃: cõiugium
ſepe contrahit̃. Quare ergo vnctio ſimiliter
nõ põt iterari: Si morbꝰ nõ reuertit̃: medici
a na nõ iteret̃. Si vero morbꝰ nõ põt cohiberi: q̄
re medicia dʒ ꝓhiberi. Sic orõ iterari põt ita
⁊ vnctõ iterari poſſe vr̃: vtraqʒ eñ illic cõme
morat iacobꝰ ⁊ vtrunqʒ alteri coopat̃ ad cõ-
ferendã alleuiationē corꝑis ⁊ aĩe. Cur ergo ne-
gat̃ vnctõnē ſuꝑ infirmũ poſſe iterari ad im
petrãdã ſepiꝰ ſanitatē mentis ⁊ corꝑis: cum
ꝓpter infirmitatē eadē ſepe iteranda ſit orõ
Quidã aũt de omĩ ſacramẽto intelligi volũt
ꝙ non ſit iterandũ. ſ. ſm totũ illud qđ ꝑtinet
ad ſacramẽtũ: dicẽtes quedã ſacramenta ſe
pius poſſe ſuſcipi: q̄dã vero nõ. Nec tñ que ſe
pius ſumunt̃: totaliter iterant̃: vt ſacramen
tũ altaris ⁊ vnctionis: q̄ licet ſumant̃ ſepiꝰ:
tñ q̃ nõ iterũ bñdicit̃ eadē hoſtia vel idem
oleũ: nõ iterat̃ ſacramẽtũ cũ iniuria. Sʒ di-
cet q̄s: ſic: ⁊ baptiſmꝰ nõ iterat̃: ⁊ ſi aliq̄s fre-
quenter baptizet̃ dũ eadē aqua nõ iterũ bñ
dicat̃. Sed aliud ē inquiũt illi de bñdictiõe
aque q̄ fit baptiſmꝰ: aliud de bñdictione pa
nis ⁊ olei. Põt eñ baptiſmꝰ celebrari in aq̄
etiã nõ bñdicta: q̃ illa bñdictio ꝓ reuerẽtia
tm̃ fit ⁊ decore: nõ virtute ſacramẽti. Sʒ cor
pus chriſti nõ põt cõfici niſi de pane cõſecra
to: nec vnctio illa fieri põt niſi de oleo ab epi
ſcopo cõſecrato. Ideoqʒ illa ſanctificatio ad
virtutē ſacramenti ꝑtinere videt̃. In coniu
gio q̄ʒ ſemel tm̃ bñdicit̃ quiſqʒ nõ ſepiꝰ. Bñ-
dicit̃ eñ vt ait Ambroꝰ cũ prima ⁊ nõ ſecun
da vxore. Si ergo cũ dr̃ ſacramẽtũ non eſſe ite
randũ: nec iniuria ei eſſe facienda: rõnem di
cti referas ad ſanctificationē rei qua ſacra-
mentũ explet̃: de omni ſacramento genera-
liter id verũ eſt. Si vero ad ſuſceptionē ſacra
menti: de quibuſdã verũ eſt ꝙ nõ iterant̃ cre
bra ſuſceptiõe: de alijs vero q̄buſdã nõ: q̃ fre
quenter ſumunt̃: vt hoc vnctiõis ſacramẽtũ
qđ in omni pene eccleſia ſepe repetit̃.

An extrema vnctio poſſit iterari. Arti. XX V

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Querunt
d aliq̄ ſi hoc ſacr̃m ⁊c̃. videt̃ ei ꝙ nõ debeat ite Arg. ṗmo
rari: q̃ nulli ſacr̃o facienda eſt iniuria / ſʒ ite-
ratio vt dicit Aug. iniuria eſt ſacramẽti: ergo iterari nõ
debet. Adhuc ipſo nõie videt̃ oſtẽdere ꝙ nõ debeat 2o
iterari: q̃ dr̃ vnctio extrema: poſt extremũ aũt nihil
eſt: ergo videt̃ ꝙ iterari nõ poſſit. Adhuc pꝰ purgatio 3o
nē reliquiarũ pcti nihil remanet purgãdũ de pctõ: ſʒ
qñ nihil remanet purgãdũ de peccato ſacr̃m inutilit̃
reiterat̃: ergo videt̃ ꝙ inutilit̃ iteret̃ ſi iteraret̃: nihil au
tem inutile eſt in operibꝫ eccleſie: ergo videt̃ ꝙ nõ iterat̃
ſacramentũ. Ulteriꝰ querit̃ de rõne duarũ opinio q̄ſtiuncula.
nũ q̄s inducit mgr̃ que ſit verior. Rñſio dõm ꝙ h̃ Solo
ſacramentũ ſicut ⁊ cetera quedã iterat̃ / ſi cauſa eorũ
iterat̃ / ſicut expreſſe dicit Augꝰ in lr̃a / ſi redit mor-
bus ⁊ nõ poſſit cohiberi querit̃ quare debet medici Ad ṗmũ
na ꝓhiberi: Ad primũ ergo dõm ꝙ nõ fit iniuria ſacra
mento qñ iterat̃ ſuꝑ idē ſubiectũ: ſʒ qñ iterat̃ ſuꝑ eã-
dem cauſam numero: vñ illa ſacramẽta q̄ habẽt cau
ſas ſuas immobiles nõ iterant̃ / vt baptiſmꝰ: q̃ ori
ginale nunq̄ʒ redit / ⁊ cõfirmatio: q̃ debilitas ex fo-
mite nunq̄ʒ redit: ſilr̃ priuatio poteſtatis eccleſiaſti-
ce nũq̄ʒ redit: in eo qui ſuſcipit ordinē: ⁊ iõ illa nũq̄ʒ
iterant̃. Quedã aũt habent cauſas mobiles ſuꝑ idē
ſubiectũ: ⁊ ideo in eodē homine iterant̃: licet nõ eadē
de cauſa. Et per hanc ſolutionē patet qualiter con-
cordande ſunt ambe opiniones que recitant̃ in lr̃a
⁊ ſolo ad vltimũ. Ad aliud dicendũ ꝙ extrema vn Ad 2m
ctio dr̃ a ꝓ̄ſumptione ⁊ ſigno extremo vite: ⁊ non ab
extremo ſm actum ⁊ rem: ſufficit eñ ꝙ ꝓ̄ſumat̃ ex-
tremũ vite imminere ad hoc ꝙ inungat̃ infirmꝰ. Et
ſic patet ꝙ nõ valet obiectio. Ad aliud dõm ꝙ pur Ad 3m
gatis reliquijs iterũ alia reuertunt̃ pctã ⁊ alie reli-
quie ſi vita differt̃: ⁊ iõ tal' iterũ indiget vnctione.

An in morbis cronicis debeat ⁊ poſſit ſem- Arti. XXI. y
per iterari extrema vnctio.

Einde q̄rit̃ de hoc qđ dicit ibi [Si vero mor-
d bus non poteſt ꝓhiberi ⁊c̃. ſ. a Querit̃ h̃ de
cronicis morbis qui nunq̄ʒ recedũt / ſicut pa-

raliſis/lepra/ethica ꝛ hmõi: vtrũ iterari poſſit ĩ eis
Arg. pmo ſacrm. Et videt̃ ꝙ nõ ꝑ ea q̃ dicunt̃ in lr̃a: qꝛ morb⁹
ꝙ non illenõ reuertit̃ eo ꝙ nũq̃ꝫ recedẽs nunq̃ꝫ reuertit̃: er
2o go videt̃ ꝙ nõ debeat medicina ſuꝑ eũ iterari. Ad
buc vna de cauſa nõ eſt ſumenda niſi vnica medici-
In ꝯtrariũ na ſpũalis: ſꝫ hic eſt vna cauſa: g̃ vna medicina ſpũa
lis. In cõtrariũ hui⁹ eſt ꝙ q̃ꝫdiu remanet morbus
poſt acceptionẽ ſacramẽti tãdiu cõtrahũt̃ peccata/ꝛ
reliquie pctõꝝ: ſꝫ ſacramẽtũ p̃ncipalit̃ ordinat̃ ꝯtra
Solo reliquias pctõꝝ: g̃ videt̃ ꝙ etiã in eodẽ morbo croni
ad totũ. co debeat iterari. Rñſio ad hoc ſine p̃iudicio dõm
puto ꝙ ſi vltra annũ remanet morb⁹ poſt acceptam
vnctionẽ iterari poteſt vnctio. Et cã hui⁹ eſt: qꝛ non
iudicat̃ idem morb⁹ nũero q̃ eſt ſm ꝑfectã imitatio-
nẽ ſuperioꝝ alterat⁹: corꝑa em̃ nr̃a ꝑ allationẽ ſupe
riorũ ſm quattuor hũores in q̃ttuor anni tꝑib⁹ mu
tant̃ ꝛ frangunt̃ habit⁹ ꝛ diſpõnes/ꝛ nõ ſunt eedẽ:
ꝛ iõ non ex eadẽ cã om̃ino iterabit̃ ſacrm. Si tñ ab
aliquo patre ſctõ vel a dño papa aliter in hac q̃ſtiõe
determinari inuenit̃ magis iudicarẽ illi⁹ ſnĩe ſtan-
dum q̃ꝫ mee: qꝛ magis in hac ꝑte credendũ eſt inſpi-
ratõi eccl'ie q̃ꝫ rõi cõiecturãti ex incertꝫ. Per p̄dicta
ptꝫ ſolo ad ambo obiecta. Notanda aũt v̾ba Augu
ſtini quib⁹ dicit/ſicut oratio iterari põt ꝛc̃. qꝛ ex hoc
expreſſe videt̃ fauere illi opinioni q̃ dicit dep̄catiuũ
modum ponendũ eſſe in forma hui⁹ ſacramenti. Et
hec de extrema vnctione dicta ſufficiant. Sequit̃
Di. XXIIII de ſacramento ordinis.

De ſacro ordinis q̃ntũ ad ea q̃ ad illos diſponunt.

De ordinibus eccleſiaſticis

Unc ad conſideratio
n nem ſacre ordinatiõis accedamus
a Septẽ ſunt ſpũaliũ officioꝝ grad⁹
ſiue ordines ſicut ex ſctõꝝ patrũ dictis apte
tradit̃: ꝛ capitis noſtri. ſ. ieſu xp̄i exẽplo mõ
ſtrat̃: qui oĩm officia in ſemetipſo exhibuit:
ꝛ corpori ſuo qð eſt eccleſia eoſdẽ ordĩes ob
b ſeruandos reliquit. Septẽ aũt ſunt ꝓpter ſe
ptiformẽ gratiam ſanctiſpũs: cui⁹ q̃ nõ ſunt
ꝑticipes ad grad⁹ eccleſiaſticos indigne ac-
cedunt. Illi v̾o in quoꝝ mentib⁹ diffuſa eſt
ſeptiformis gratia ſpũſſctĩ: cum ad eccl'iaſti
cos ordines accedũt: in ipſa ſpũalis grad⁹
ꝓmotiõe ampliorẽ gratiã ꝑcipe credunt̃.
Unc ad cõſideratõꝫ ſacre ordinatiõis acce
n dam⁹. Habito de ſacramẽtꝭ ꝑſonalib⁹ tan
git hic mgr̃ de ſacramẽtis eccl'ie ſiue corpo
ris myſtici in cõmuni. Et primo tangit de
ordine. Scdõ de matrimonio. De ordine aũt dupli
citer determinat. Prĩo em̃ querit de ordine in ſe in
cõi ꝛ ſm ꝑtes: deinde q̃rit̃ de ordine ex ꝑte dãtis et
ſuſcipientis. Et h̃ incipit diſtinc. xxv. ibi: [Solet q̃
ri ſi heretici ab eccleſia preciſi ꝛc̃. De ordine aũt in ſe
quattuor querit: ſcꝫ de ordinib⁹ ſingulis ꝑ diſtictio
nẽ ad ordinẽ p̄cedẽtia: de ordinib⁹ ſingulis ſm act⁹
ꝓprios ibi [Hoſtiarij idẽ ꝛ ianitores. Tertio qd ſit
ordo in cõi/ibi [Si aũt q̃rit̃ qd ſit qð hic ordo vocat̃
Quarto de noĩb⁹ officiorũ cõiunctoꝝ ordinatꝭ ha-
bentib⁹ iuriſditionẽ/ibi [Sũt alia q̃dã nõ ꝛc̃. Per
hoc ſufficient̃ ptꝫ diuiſio ad introductionẽ q̃õnũ.

Arti. I A

An ſacramẽtũ ordinis bene ſequat̃ ſacramentũ extreme vnctionis.

Incidit aũt h̃ queſtio de ordine iſti⁹ ſacri: videt̃ ãt Arg. pmo
ꝙ añ oĩa debuit ordinari: qꝛ ſacrm cui cõcedit̃ diſpẽ
ſatio oĩm alioꝝ ſacroꝝ eſt añ oĩa alia. Adhuc ſacrm 2o
ponẽs in gradu dignitatꝭ: prius eſt eo qð nõ ponit
niſi in gradu ſubditi: ſꝫ tale ſacramẽtũ eſt ordo reſpe
ctu oĩm alioꝝ: g̃ añ oĩa alia de ordine debuit tracta
ri. Si forte dicas ꝙ eſt ad eccl'ie multiplicatiõꝫ ſpi Solo
rituale: ꝛ alia ſunt ꝑſonalia: cõtra/qꝛ multiplicatio Obiectio.
materialis eccl'ie eſt añ ſpũalẽ: qꝛ null⁹ põt fieri ſpi-
ritualis niſi pri⁹ ſit aliq̃d in natura: ſꝫ matrimoniũ
eſt ad multiplicationẽ naturalẽ ꝛ ordo ad ſpũalẽ: er
go matrimoniũ ẽ añ ordinẽ ꝛ cõtrario mõ determi-
nat mgr̃. ſ. de ordine añ matrimoniũ. Rñſio dõm Solo
ꝙ de ordine ſacroꝝ habitũ eſt ſufficient̃. Ad pñs au
tẽ dictũ eſt ꝙ ĩ veritate ꝑſonalia ſacra ſũt añ ea q̃ de-
ſeruiũt cõiter eccl'ie: ꝛ iõ quinq̃ꝫ p̄cedẽtia ſũt añ duo
que reſtant. P̄ baptiſm⁹ eſt ianua ſacroꝝ ſine q̃ nul
lum ſuſcipi põt: cetera aũt ꝑſonalia ſunt ſicut diſpo
ſitiões ad idonee ꝑcipiendũ ordinẽ: ſi em̃ ſibi bñ pre
fuit in ꝑceptiõe illoꝝ eſt ydone⁹ vt ꝓmoueat̃ ad or-
dinẽ. Ad primũ g̃ dõm ꝙ nõ valet: qꝛ alit̃ nõ diſpo Ad pmũ
nunt̃ miniſtri ſacroꝝ niſi ꝑ ſacramẽta ꝑſonalia q̃ cõ-
tra defect⁹ ꝑſonales ordinant̃: ꝛ iõ nõ oportet illa p̄
cedere. Ad aliud dõm ꝙ digni⁹ eſt iſtud ſacramen- Ad 2m
tu q̃ntũ ad hoc ꝙ collocat in gradu ſublimi: ſꝫ ordo
iſte nõ poteſt attendi: qꝛ gradũ eccl'ie p̄cedit ydonei-
tas. Et hoc vt dictum eſt non fit niſi per alia ſacra.
Ad vltimũ dõm ꝙ in no. le. ĩ ſacro magꝭ attendit̃ Ad vltimũ
fecũditas ſpũalis q̃ꝫ carnalis: ꝛ iõ ſacrm qð dat offi
ciũ ſpũalis ꝓpagatõnis eſt añ ſacramentũ corꝑalis
fecunditatis. i. ordo ante matrimoniũ.

Arti. II B

Quare iſtð ſacramẽtũ p̄ ceteris diuidit̃ ĩ ꝑteſ

Einde q̃rit̃ de h̃ qð dicit ibi [Septẽ ſũt ſpũa
d liũ officioꝝ grad⁹ ſiue ordines ꝛc̃. ſ̃. a. Que
runt̃ aũt hic q̃ttuor: pmũ eſt q̃re iſtud ſacrm
p̄ ceteris multiplicat̃ in ꝑtes. Scdm q̃ diuiſiõe di-
uidat̃. Tertiũ vtrũ ſit vnũ ſacrm vl' plã. Quartũ q̃
ſit ordinũ ſufficiẽtia. Ad pmũ obijcit̃ ſic: vni⁹ gr̃e ẽ Arg. pmo
vnicũ ꝛ indiuiſum ſacrm: ſꝫ ordo ẽ vni⁹ gr̃e: g̃ ẽ vnũ
ꝛ indiuiſum ſacrm: g̃ in ꝑtes nõ debet diuidi. Pro-
bat̃ ſcðã ex hoc ꝙ nõ ſũt niſi ſeptẽ gr̃e ſacrales ſicut
ſeptẽ ſacra. Prĩa aũt cõſtat ꝑ ſe. Adhuc duo ſic ſe- 2o
pi⁹ habitũ eſt ſũt ꝯ defectũ eccl'ie ordinata. ſ. mr̃imo
niũ ꝛ ordo: mr̃imoniũ aũt nõ diuidit̃ in ꝑtes: g̃ nec
ordo diuidi dꝫ. Adhuc nihil valet diuiſio vbi gen⁹ 3o
aliqð cõe cõdiuidit̃ cũ ſpẽ/v̾bi gr̃a/ſi ſic dicat̃: ſubaꝝ
alia ẽ aĩal alia ẽ hõ: ſꝫ ſacrm in cõi acceptũ diuidit̃ ĩ
ſeptẽ ſacra: g̃ ſi vnũ ſacrm ẽ ſpẽs ĩdiuiſibil' ꝑ drñas:
oĩa alia ſacra ſpẽs erũt/ſꝫ baptiſm⁹/ꝯfirmatõ ꝛc̃. ſũt
ſpẽs ſpẽaliſſime indiuiſibiles niſi diuiſiõe materie: g̃
ꝛ ordo: g̃ ordo nõ dꝫ diuidi/niſi ſicut dr̃ ordo petri/
ꝛ martini ꝛ ſic de alijs ordinẽ ꝑcipientib⁹. Adhuc 4o
Arꝭ. in. x. ethicoꝝ dicit ꝙ q̃nto aliq̃ ſũt potẽtiora tan
to indiuiſibiliora ꝛ minora q̃ntitate: potẽti⁹ aũt eſt
illð ſacrm qð collocat in g̃du dignitatis: ergo mini-
mũ q̃ntitate: g̃ videt̃ ꝙ ſit maxime indiuiſibile. Ad 5o
huc virtus vnita magꝭ eſt infinita q̃ꝫ multiplicata:
vt dicit̃ in libro de cauſis: ergo que magis eſt vnita
magis eſt potens: ſed potentiſſimũ eſt iſtud ſacramẽ
tũ: ergo maxime debet eſſe vnũ ꝛ vnitũ: ergo mini-
me diuiſum: ergo non diuiſum ꝑ ſeptem/vt dicit̃ in In ꝯtrariũ
lr̃a. In cõtrariũ eſt qð dicit in lr̃a ex v̾bis Iſidori. pmo.
Adhuc ꝑ rõem ſic q̃nto aliq̃d ẽ magꝭ ꝓpinquũ pmo 2o ꝑ rõnem

tāto pluribꝫ donis ⁊ officijs ⁊ ptātibꝫ participat bo
nitatē eiꝰ; ſed ordo maxime collocat iuxta primū ca
put eccleſie. ſ. chriſtū ergo ⁊c. ergo ſm oīa participat
⁊ qđ ſm oīa participat ɔtingit diuidi ipm. ꝑ ſcribi
tur ꝑ ſenſum ī lib. de cauſis: q̄a eſt correlatiuū cuiuſ
dā ꝓpoſitōis: ſecūda aūt pꝫ ex platōe ⁊ dignitate mi
2º niſtroꝝ habētiū ordinē. Adhuc in naturꝭ ita eſt ꝙ
ea que digniſſimā formā habēt maxime ſunt diuiſio
nis: ergo ⁊ in gratijs ita erit: ſed digniſſimū eſt ordo
ergo maxime diuiſiōis erit: prima pꝫ in hoīe q̄ etiā
in corꝑe ⁊ aīa cōuenit cū eo qđ eſt: qꝛ ſimplicia habēt
cōmixtionē ⁊ cōplexionē ⁊ diſſimiliū cōpoſitionē in
corpore: in aīa aūt eſt viuere / ſentire / rōcinari / ⁊ in
telligere ſimpliciter per poſſibilē ⁊ agentē intellectū
Solꝰ ergo cōſtat ꝓpoſitū. Rñſio dicendū ꝙ cōgruebat
ordinē diuidi ꝑ differētias vt vltime ꝓbant rōnes.
Ad primuꝫ Ad primū ergo dicendū ꝙ ordo eſt vnius gr̄e vl
time que tamē ꝓpter ſui ꝑfectionē multas exigit p̄ce
Ad ſecūdū. dētes ad quas dātur ordines inferiores. Ad aliđ
dicendū ꝙ nō eſt ſil'e de matrimonio ⁊ ordine: qꝛ ſpi
ritualis fecūditas maximā ſm poteſtatē ⁊ gratiā re
quirit ꝑfectionē: ⁊ ad h̄ nō requirit vnū: ſꝫ multa: ſed
materialis fecūditas eſt ꝓpter infirmitatē carnis: et
eſt imꝑfectoꝝ in eccleſia: ⁊ iō minime gratie nec req
Ad tertiū rit multa in que diuidit. Ad aliud dicēdū ꝙ ordo
ſm ꝙ diuidit ſacr̄m cū alijs ſpēbꝫ ſacri nō eſt genꝰ: ſꝫ
ſpēs: qꝛ oēs ordines inferiores vniūt ⁊ cōplent ī vl
timo. ſ. in ordine p̄ſbyteroꝝ: vt infra patebit ⁊ rōe il
Ad quartū lius eſt ſpēs diuidēs ſacr̄m in cōi cū alijs. Ad ali
⁊ quintū. ud dōm ꝙ veꝝ eſt ꝙ talia ſunt mīme quātitatis mo
bilis vt ipſe ibidē dicit: ſed tñ ſunt pluriū ptātū: ⁊ iō
ſi ꝓ ptāte diuidāt talia maxime diuiſibilia ſunt: ipe
em̄ loquit de potētia intellectꝰ reſpectu aliaꝝ viriū
organis corporalibꝫ cōiūctaꝝ. Et hoc mō dicit veꝝ
ſꝫ nō valet ad ꝓpoſitū niſi de diuiſiōe quātitatꝭ mobi
lis inferat: ⁊ nō de diuiſiōe ꝑ ptātes ⁊ virtutes. Ad
vltimū dicēdū ꝙ virtꝰ vnita extra primū nō pōt eſſe
niſi in qua ɔcurrūt ptātes multe: ſicut eſt vltima po
teſtatū totiꝰ: ſicut regimē in vrbanitatibꝫ ⁊ rōcina
ri vel intelligere in verbis ſpūalibꝫ: ⁊ hoc mō eſt pre
ſbyteratꝰ in ordinibꝫ. Et qꝛ in ea ſic vniunt tanq̄ꝫ in
vltima / ipſa pōt diuidi ſm eas. Qđ autē dicit phs ꝙ
eſt magis potēs virtꝰ vnita q̄ꝫ multiplicata: intelli
git de multiplicitate que nō colligit in vnū vltimū:
ſic ē ml'tiplicatio mobil'. Et ꝑ h̄ pꝫ ſol'o ꝙ ñ ē ad ꝓpoſi
tū: q̄lit aūt ptātes ordinū colligāt ī vnū īfra patebit

Arti. III. Qua diuiſiōe diuidat hoc ſacr̄m ordinis:

S
Arguit p̄o Ecūdo querit qua diuiſione diuidit. Videt
em̄ ꝙ nō diuiſiōe generis in ſpēs: qꝛ ī illa di
uiſione vna ſpēs nō eſt diſpoſitio ad alterā: ſꝫ
vnus ordo diſponit ad alteꝝ: ergo diuiſio ordīs nō
eſt diuiſio gn̄is ꝑ ſpēs. Ad huc ſpēs ſunt forme de
2º ſperate ſuꝑ materias diuerſas: ſꝫ ordines omnes im
primūtur ſubiecto vni ⁊ materie: qꝛ vnus homo ha
bet omnes ordines: ergo ordines nō ſunt ſpecies or
dinis in cōmuni ſumpti. Adhuc diuiſio ſacramē
3º ti ꝑ ſeptē ſacramēta nulla eſſet oīno: vt habitū eſt in
articulo p̄cedēti. Si forte dicat ꝙ eſt diuiſio totiꝰ
Solꝰ in partes. Cōtra partes nō recipiūt rationē totius
Obiectio ⁊ potētiā: ſed ordines particulares recipiūt rationē
⁊ potentiā totius ordinis in cōmuni: ergo non ſunt
partes eius integrales: qꝛ de illis hic agitur. Ad
4º huc partes ſimul veniētes cōſtituūt totū: ⁊ ante hoc
nec totū eſt / nec vt totū vocat: ſed ordo in vno ⁊ duo
bus ⁊ tribus ⁊c̄ vocat: ⁊ eſt ordo: ergo particulares
ordines nō ſunt partes eius integrales: cōſtat autē
ꝙ diuiſio equoci hic nō eſt. Si autē eſt aliqua diui
ſio accidentaliū: hoc videt incōueniēs: qꝛ tūc aut in
feriores erūt accidētales ſuꝑiori / aut ecōuerſo: ⁊ v
trūq̄ꝫ eſt incōueniēs: qꝛ poſſent abeſſe: ita ꝙ ſeq̄ntes
haberēt poteſtatē excōicatōis: ⁊ hoc nō tenet eccl'ia /
nec admittit. Reſpōſio ad hoc dicendū ꝙ hec diui Solꝰ
ſio eſt totius in partes: ſed differūt partes: ſicut ⁊ to ad totum.
tū: colligit em̄ quoddā totū ex partibus quātitatis
ſm molē: vt domꝰ ⁊ cetera corporalit cōpoſita: alia
vero colligunt ex partibꝫ quātitatis ſm poteſtatē et
virtutē: ſicut colligit regimē ſub monarchia ex par
te baliui p̄poſiti pretoris ⁊ preſidis ⁊ omniū alioꝝ ⁊
ꝑficiunt in illo: ⁊ hoc mō diuidit anima ꝑ ſuas po
tētias ī ea que ꝑficiūt aīam vt ordo: ordo em̄ etiā ſm
grāmaticos reducit ad poteſtatē: qꝛ eſt pars ptātis
Unde dico ꝙ hoc totū mediū eſt īter integrale ⁊ vl'e
qꝛ in mō cōſtitutiōis ſiue ꝑfectiōis ex partibꝫ ſil'e eſt
integrali: hoc eſt ꝑ reſpectū partiū ad totū: ſed per re
ſpectū totiꝰ ad partes habet ſil'itudinē cū toto vl'i: qꝛ
p̄dicat de qualibet parte: ſed deficit ab vtroq̄ꝫ in ali
quo ab vl'i qđ qꝛ licet p̄dicet de oībus ſm ꝑfectā ta
mē rationē ſue ptātis nō p̄dicat niſi de vltimo. Et đ
oībus alijs p̄dicat nō ſm ꝑfectā rōnē: ſed ꝓut parti
cipatur aliq̄d de ptāte vltime partis: qꝛ ī oī toto po
teſtatiuo ſemꝑ pars ptātis añcedētis eſt in ſubſeq̄n
te. Uñ Boec. dicit: ꝙ q̄cq̄d pōt inferiꝰ pōt ⁊ ſuꝑius
⁊ nō ɔuertit. Et Dyoñ. ꝙ ſuꝑiora hñt ptātē inferio
rū excellēter ⁊ eminēt: ſꝫ nō cōuertit: a toto aūt inte
grali deficit: qꝛ eēntia totiꝰ nō adeſt cuilibet parti: ⁊
ꝓpter hoc etiā rō adeſt licet ſm ptātē imꝑfectā ⁊ ꝑfe
ctā vt priꝰ dictū eſt. Et ꝑ hoc pꝫ ſol'o ad totū: qꝛ pri
mas rōnes cōcedēdas puto: qꝛ nō eſt diuiſio generꝭ
in ſuas ſpēs: ſecūde autē nō ꝓcedūt niſi de toto inte
grali corꝑalit ⁊ ſm molē cōpoſiti ex ſuis ꝑtibꝫ.

An ſacramentū ſit vnū vel plura. Arti. IIII.

T
Ertio q̄rit vtꝝ ſit ſacr̄m vnū vel plura. Vide
tur aūt ꝙ plura: qꝛ multiplicatio inferioris Arguit p̄o
ml'tiplicat etiā ſuū ſuꝑius: vñ plures hoīes
ſunt plura aīalia: ſed cōſtat ꝙ ſunt pl'es ordines: vt
dī in lr̄a: ergo videt ꝙ plura ſunt ſacr̄a. Adhuc q̄ 2º
cūq̄ꝫ ptātes diuidunt actibꝫ diuerſis ſpē ad vnā rō
nē obiecti nō reducibilibꝫ differūt ſpē: ⁊ ſunt plures
ſꝫ tales ſunt ptātes ordinū: g̊ ſunt plures ſimpl'r: g̊
ſunt plura ſacr̄a vt priꝰ: ꝓbat aūt p̄ma: qꝛ oīs ptās
ꝑ actū ſuū diffinit: qꝛ p̄mij ſūt actꝰ potētie ſm rōnē:
vt dicit phs: ſcđa aūt ꝓbat inducēdo actꝰ ordinū ſin
guloꝝ: ſic ɔiurare demōes nō ē eiuſdē rōnis actꝰ cū
legere ꝓphetias: ⁊ neutrū illoꝝ eſt clauſura hoſtioꝝ
⁊ nullus hoꝝ idē cū portatiōe cādelaꝝ ⁊ hmōi: g̊ pꝫ
ꝓpoſitū. Adhuc ſeq̄ns ordo totꝰ habet ſine p̄cedēti 3º
ſuſcepto: g̊ totꝰ diſius ē ab illo: g̊ diſū ſacr̄m: g̊ ſt pl'a
ſacr̄a: pria ꝓbat: qꝛ faciēs ſaltū nūq̄ꝫ āpliꝰ accipit po
ſteriorē ordinē: ſꝫ ſꝑ hꝫ eū: lꝫ careat executōe q̄ potiꝰ
eſt iuriſditōis q̄ꝫ ordīs: ⁊ ſic ɔſtat ꝓpoſitū. In ɔriū In ɔriū p̄º
hꝰ ē ꝙ eccl'ia ñ nūerat niſi ſeptē ſacr̄a: ⁊ vnū illoꝝ dic
eē ordinē: g̊ ordo nō ē niſi vnicū ſacr̄m. Adhuc oēs 2º
p̄cedētes vniūt ī vltīo ſic priꝰ patuit ī toto ptātiuo: g̊
oēs ſūt vnū ī illo: g̊ oēs ſūt ſacr̄m vnū tm̄. Rñſio Solꝰ
dōm ꝙ ordo ſimpl'r ē vnū ſacr̄m: ſꝫ ſm aliq̄d pl'a. ſm
em̄ ptātes imꝑfectas eſt plura: ſꝫ ſm ꝑfectionē pote
ſtatis eſt vnū ſolū ⁊ hmōi ratio ſatis pꝫ ex p̄habitis
Ad p̄mū g̊ dōm ꝙ ſi diuiſio inferioris eēt ꝑ ſeꝑan Ad primuꝫ

tia ab inuicē ꝑfecte tūc requirerent qđ dictū eſt: ſꝫ nō
ſeparant: ſed potius vnū eſt diſpoſitio ad alteꝝ: et iō
ordinant inter ſe: ſeparātia aūt ꝑfecte ſunt duo. ſ. op
poſite differētie ſpecifice que ſeparāt formalit in di/
uerſas ſpēs deducēdo: et ſeparate materie que ſepa/
rant indiuidua vniꝰ ſpeciei: ⁊ neutꝝ hoꝝ eſt ī diuiſio
Ad ſecūduꝫ ne totius ptātis: vt iā patuit. Ad aliud dicēdū ꝙ
oēs actus ordinū reducūtur ⁊ reſpiciūt ad vnū vlti/
Ad ꝓbatio mū vnde media eſt falſa. Ad id aūt per qđ probat
nem. eā dicēdū ꝙ hoſtia nō ſunt obiecta hoſtiarijs ſimpli/
citer: ſed ꝓut ipſis claudit locꝰ cōſeruatiōis euchari
ſtie: ſilr̄ exorciſta nō cōiurat ſimplicit demones:
ſed ꝓut impediūt a ꝑceptiōe ſacramentoꝝ. Et ſilr̄
actꝰ lectoꝝ ⁊ ceroferarioꝝ vt infra patebit reſpiciūt
ad cōmunionē eucharistie: ⁊ reſpectu cōmuniōis ali
quo mō reſpicit in obiectis eoꝝ: et ideo obiecta nō oī/
Ad tertiū. no diuidunt. Ad vltimū dicendū ꝙ ſequēs ordo
diuiſus eſt diuiſiōe partis a p̄cedēti: ⁊ ideo iterū nō
ſuſcipit: ſed diuiſiōe ꝑfecti nō eſt ipſe diuiſus: ſed po
tius ſic ordinat ad p̄cedentē vt habēs totū qđ eſt p̄/
cedētis ⁊ ordinat ad ſequētē: vt in quo cōpleta ⁊ ꝑ/
fecta ē ptās eiꝰ: ⁊ iō nō ſequit ꝙ ſacr̄m ſit ſimplr̄ plu
ra ſed ſimplr̄ vnū ⁊ ſm quid plura.

Arti. v. **Que ſit ordinū ſufficientia.**

E Arguit p̄o q Uarto querit q̄ ſit ordinū ſufficientia. Uidet
em̄ ꝙ ſint plures ordines: qꝛ hierarchia hu/
mana deſcēdit a celeſti: ſꝫ in celeſti ſunt nouē
2o ordīes: ḡ ⁊ ī hūana. Adhuc q̄ꝫto aliq̄ ſunt inferio/
ra ⁊ materialiora tāto ſunt āplioris diuiſiōis ſic ptꝫ
deſcēdēdo a gn̄aliſſimis ad īdiuidua ī rōib⁊ ⁊ a prīo
motore in totā naturaliū diuerſitatē ī naturis reꝝ.
Cōſtat aūt ꝙ eccl'iaſtica hierarchia eſt inferior ⁊ ma
terialior q̄ꝫ ſit angelica: ḡ amplioris eſt diuiſiōis q̄ꝫ
illa: vel adminꝰ debet eē tāte: ḡ adminꝰ nouē ordīes
3o eē dn̄t. Uidet aūt ꝙ octo eē debēt: qꝛ duoꝝ actuū
nō reducibiliū adinuicē circa ſacr̄m due ſunt ptātes
ſed cōficere corpꝰ chriſti ⁊ ligare ⁊ ſoluere ſunt hmōi
actꝰ: ḡ duas exigunt ptātes ⁊ poteſtas facit ordinē
ſpālē: ergo ſunt duo ſacramēta ad illos duos actus
4o ergo in vniuerſo ſunt octo ſacr̄a. Uidet autē ꝙ tria
tm̄ eſſe debeāt: qꝛ in primitiua eccl'ia vt ptꝫ in hierar
chia Dyon̄. nō erāt niſi tria. ſ. miniſtri / ſacerdotes / ⁊
5o epi: ergo videt etiā ꝙ nūc tria tm̄ eſſe debeāt. Ad/
huc nō videt plura exigi: qꝛ ſi ꝓpter reuerentiā vt dr̄
ſacramēti exigant inferiores ordines: cōſtat ꝙ non
exigunt niſi ad miniſtrādū: totū autē miniſteriū ob/
lationū ſuꝑ altare (vt infra patebit) hꝫ ordo ſubdya
conoꝝ: ḡ videt ꝙ ille p̄ter preſbyteratū ſolus exiga/
tur. De tonſura autem ⁊ pſalmiſtis ⁊ alijs hmōi in/
Solo. fra ꝓprijs locis ponent obiectiōes. Rn̄ſio dicen/
dū ad queſtionē iſtā ꝙ nō ſunt niſi ſeptē ordines: vt
magiſter dicit: ⁊ alia ſunt nō ordinū: ſed officioꝝ no
mina: ⁊ q̄dā ſunt ad ordines preparatiōes. Suffici
entia aūt licet multis modis poſſit accipi: tn̄ ex h̄ p̄t
aſſignari. ſ. vt dicat ꝙ ſolus eſt ordo ꝑfectꝰ q̄ p̄ſbyte
ratus vocat: ⁊ vnū habet actū principalē: ſcꝫ cōficere
corpꝰ ⁊ ſanguinē dn̄i: ⁊ aliū ſecūdariū q̄ eſt datus ad
p̄parādū ppl'm: vt idonee cōmunicet corꝑi ⁊ ſangui/
ni chriſti: ⁊ hic actꝰ eſt ligare ⁊ ſoluere: oēs aūt alij or
dines ſunt ſubminiſtrātes illi in altero actuū iſtorū:
Dicat ergo ſic ꝙ ordo q̄ eſt ptās ſpūalis / aut dat ſu/
per corpꝰ chriſti veꝝ / aut ſuꝑ corpꝰ chriſti miſticū: ſi ḡ
ſuꝑ corpus chriſti veꝝ / aut in actu principali / aut in
actū miniſtrāte ad principalē ordinato. Si ī actu p̄n
cipali tūc eſt ſacerdotiū ſiue p̄ſbyteratꝰ in actu p̄n/
cipali. Si aūt in miniſtrāte ad principalē ordinato
tūc erit ſuꝑ hoſtias ex quib⁊ cōficit corpꝰ chriſti veꝝ:
ille aūt habēt cōparatiōes duas / vnā ad ppl'm ipas
in tēplo offerentē: aliā ad ſacerdotē ipas p̄ce ſacra cō
ſecrantē. Si ſuꝑ hoſtias in cōparatōe ad ppl'm in tē
plo eas offerentē eſt ſubdyaconus q̄ accipit hoſtias a
ppl'o vt dicit Jſid. ⁊ reponit eas in p̄ſbyterio. Suꝑ
hoſtias aūt in cōparatiōe ad ſacerdotē accipit ptātē
dyaconꝰ: vt dicit Jſid. ꝙ dyaconi eſt hoſtias a ſub/
dyacono in p̄ſbytero acceptas ſuꝑ altare ponere: et
ordinare vt eas ibi ſacerdos ꝯſecret. Si aūt ordo eſt
ſuꝑ corpꝰ chriſti miſticū: aut in actu principali: aut
ſecūdario miniſtrāti illi. Si in principali tūc iteꝝ eſt
ordo p̄ſbyteratꝰ in actu q̄ eſt ſuꝑ corpꝰ chriſti miſticū
p̄parādo ipm̄: vt digne ꝑcipiat corpꝰ chriſti veꝝ. Si
aūt miniſtrādo circa illud / aut miniſtrat remouendo
a malo / aut in ordine ad bonū. Si remouēdo a ma/
lo / aut a malo extra / aut a malo qđ eſt ītra. Si a ma
lo extra tūc eſt ordo hoſtiarioꝝ quoꝝ officiū eſt indi/
gnos excludere: ⁊ res viles ne violēt locū cōmunio/
nis fideliū. Si aūt a malo ītra tūc eſt ordo exorciſta/
rū quoꝝ officiū eſt arcere vim demonis in fomite ne
impediat ꝑceptionē ſacramētoꝝ. Si autē miniſtrat
in ordine ad bonū / aut eſt ex parte intellectꝰ / aut ex
parte affectꝰ. Si ex parte ītellectꝰ tūc eſt ordo lecto/
rū quoꝝ eſt legere diſtincte ⁊ apte ad intellectū vt di
cit Jſid. Si aūt in ordine ad affectū eſt ordo cerofera
riorū quoꝝ eſt pellere tenebras peccati ꝑ ignitū elo/
quiū vt incaleſcat ⁊ inflāmet affectꝰ. Ad primū er/
go obiectū pꝫ ſol'o: qꝛ ordīes celeſtis hierarchie mul/
tiplicant ſm ꝯuerſionē in deū ⁊ ī angelū ⁊ in hoīem
ſꝫ eccleſie hierarchia ſm ꝯuerſionē ſuꝑ hoīes tm̄. Et
iō celeſtis q̄ eſt penes triplicē cōuerſionē eſt amplio/
ris diſiōis q̄ꝫ eccl'aſtica. Ad argumētū aūt dōm ꝙ Ad argumētū primū
nō ſequit: qꝛ licet iſta deſcēdat ab illa: non tn̄ in toto
pōt eā imitari: ⁊ iō particularit ab ea deſcēdit: ſcꝫ ꝑ
ꝯuerſionē in hoīem tm̄: ⁊ differt ab illa: qꝛ alia ſunt
officia angeli ad hoīem: ⁊ alia officia hoīs: ſed in hoc
imitat ꝙ reducit inferiores purgatos illuminatos
⁊ ꝑfectos in deū ſicut celeſtis. Ad aliud dicēdū ꝙ Ad ſecūdū.
ꝓpoſitio dubia eſt: qꝛ dyoniſiꝰ videt dicere oppoſitū
dicit em̄ ꝙ ſi hec materialia in tāta cōſiſtūt multitu/
dine ꝙ multomagis credēdū eſt ſuꝑiora eſſe in multi
tudine maxima. Si tn̄ cōcedat tūc diſtinguendꝰ eſt
duplex deſcēſus ab vno: vnꝰ em̄ eſt ī nūero mutabili
ꝑ motū ⁊ gubernationē: ⁊ tūc veꝝ eſt qđ obijcit: aliꝰ
modꝰ eſt exitꝰ ab vno in participationē glorie primi
⁊ ſic loquit dyon̄. ⁊ dicit ꝙ multo plura ſunt inferio
ra q̄ꝫ ſuꝑiora: qꝛ nō deceret diuinā largitatē paucis
exhibere btitudinē p̄ſentie ſue: ⁊ cū ordo ſit de diffe/
rētijs gl'ie illiꝰ tūc ptꝫ ꝙ illa maioris diuiſiōis debꝫ
eſſe q̄ꝫ ordo in eccl'ia q̄ eſt gr̄e tm̄. Ad aliud dōm ꝙ Ad tertiū
actꝰ illi diuidi nō pn̄t ab vna ptāte: qꝛ corpꝰ xp̄i. veꝝ
nō cōſecrat niſi ꝓpter miſticū. ⁊ vnire corpꝰ veꝝ cum
miſtico ſubiecto nō eſt inferioris ptātis q̄ꝫ conſecrare
ipm̄ ꝓ miſtico. Et ad obiectū dicere oportet ꝙ ligare
⁊ ſoluere abſolute nō ſunt actꝰ ſacerdotū: ſꝫ ligādo ⁊
ſoluēdo cōiūgere ſacr̄is ſicut ſup̄ in q̄ſtiōe de clauib⁊
eſt determinatū: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ actꝰ illi cōiūcti ſunt ⁊ ad
idē ordinati. Ad aliud dicendū ꝙ in primitiua ec/ Ad quartū
leſia non dicuntur fuiſſe ordines / niſi qui ſimplici/
tur ordines ⁊ ſacramēta ſunt. Et id quod vocamus

modo ordines ꝛ qui in veritate ordines ſunt officia
Ad quintū vocauerūt. Ad aliud dōm ꝙ licet non ſit niſi mi
niſteriū in ſecūdarijs ordinib/ tñ miſteriū mltiplex
eſt vt pri⁹ patuit in ordinū diuiſiōe ꝛ ſufficiētia.

Arti. VI. An ſint ſeptē ordies ꝑpt ſeptiformē grām

f Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Septē au
Arguit̃ pͦ d tē ſunt ꝑpter ſeptiformē gratiā ꝛc.ꝫ.b Vide
tur em̄ h̄ eē falſum: qꝛ nō pñt ſeptē grad⁹ or
dinis ſeptē donis adaptari: ergo penes numeꝝ do
2o noꝝ nō accipit̃ numer⁹ ordinū. Adhuc donis ſpi
rituſſcti habitis tūc primū accipiēd⁹ eſt prim⁹ ordo
ergo oīa dona ꝑexigunt̃ añ ordinis ſuſceptionē: nō
Solᷣo ǵ ꝑm numeꝝ donoꝝ accipit̃ numer⁹ ordinū. Qđ
ad primū. hic puto eē ꝯcedēdū: ſꝫ qđ dicit intēdit tm̄ ꝑpter ido
neitatē accipiētis: tñ qdā ſunt q dicunt ꝙ hoſtiarijs
attribuit̃ timor/ qui pricipiū eſt ſapiētie ſiue hoſtiū.
exorciſtis autē ſciētia q docet vitare malos: ſicut ex
orciſte expellūt demones: lectorib aūt pietas ꝑ h̄ ꝙ
illūināt ꝑm intellectū imagine dei inſignitos. Aco
litis aūt ſpūs fortitudis q pellunt tenebras aeris ꝑ
fortitudinē igniti eloquij ꝛ exempli. Subdyaconis
aūt ſpūs cōſilij ꝑpter vite excellētiā: qꝛ cōſilia iplēt ꝑ
caſtitatē. Et dyaconis ſpūs intellect⁹: qꝛ iteriora pe
netrāt qđ ſignificat̃: qꝛ imediate ſtāt apud altare iu
xta ſacerdotē. Et ſacerdotib ſpūs ſapiētie ꝑpter ſa
porē eternoꝝ: qꝛ aīa ſacerdotū pinguedine inebriat̃
in cōfectiōe corpis chriſti. Sꝫ tñ qꝛ extorta eſt expo
ſitio: primū plus placet. Sed ſi qs ita dicere vult po
Ad ſecūdū. terit rñdere ꝙ adaptant̃ mō ꝑdicto. Ad aliud di
cendū ꝙ nō ita adaptant̃ ꝙ vno ordine ſuſcepto ſu
ſcipiat̃ vnū donū: vl' ecōuerſo: ſꝫ poti⁹ qꝛ cū actib do
noꝝ aliquā ꝯueniētiā hñt act⁹ ordinū vt pͦ patuit.

Quales aſſumēdi ſunt ad cleꝝ.

Tales aūt ad miniſteriū ſpūale eligēdi ſūt
clerici: q digne poſſint dñica ſacramēta tra
ctare. Meli⁹ eſt em̄ epo paucos habere mi
niſtros q pñt digne op⁹ dei exercere ꝙ̄ mul
tos inutiles q ordinatori graue on⁹ īducāt.
Tales eī decet eē miſtros xp̄i q ſeptiformis
gr̄a ſpūſſancti ſint decori: ex quoꝝ doctrina
ꝛ cōuerſatōis forma eadē gratia in alijs trāſ
Matt. 7. fundat̃ ne celeſtes margaritas ſpūaliū vbo
rū officiorū ꝗ diuinorū ſordide vite pedib⁹
cōculcēt. In ſacro ergo ſeptiformis ſpūs ſe
ptē ſunt grad⁹ eccleſiaſtici. ſ. hoſtiarij: lecto
res: exorciſte: acoliti: ſubdyaconi: dyaconi:
ſacerdotes: oēs tñ clerici vocant̃. i. ſortiti.
a Corona em̄ ſignaculū eſt quo ſignant̃ in pte
ſortis miſterij diuini. Corona regale dec⁹ ſi
gnificat: qꝛ ſuire deo regnare eſt. Vñ mini
ſtri eccl'ie reges eē debēt: vt ſe ꝛ alios regāt:
1. Pet. 2. qb⁹ petr⁹ ait: Vos eſtis gen⁹ electū: regale
ſacerdotiū ꝛc. Sūmitas capitis deſup nuda
2. Cor. 3. tur: vt eorū mēs ad dñm libera mōſtret̃: q re
uelata facie gloriā dei cōtēplet̃. Sūmitas
em̄ capitis eſt eminētia mētis. denudatio ca
pitis eſt reuelatio mētis. Cleric⁹ em̄ ſecreto
rū dei nō ignar⁹ eē debet. Tōdent̃ etiā capil
li vſqꝫ ad reuelationē ſenſuū. ſ. oculorū ꝛ au
riū: vt vitia in corde ꝛ ope pullulātia doceā
tur ꝑſcindēda: ne ad audiēdū ꝛ intelligēdū
vbū dei ꝑpediat̃ mēs: pro quo ſeruato red
det̃ in excelſis corona. Tōſure aūt eccl'iaſti
ce vſus a nazareis exort⁹ videt̃: q pri⁹ crine b Num. 6.
ſeruato: deinde ob vite ꝯtinētiā caput radē
bant: ꝛ capillos in igne ſacrificij ponebant.
Hinc vſus inoleuit vt qui diuinis cultib⁹ mā
cipant̃: q̄ſi nazarei. i. ſcti crine poſito inueni
antur. Sic ad Ezech. dr̄: Fili hoīs ſume gla Ezech. 5.
diū acutū ꝛ duc ſup caput tuū ꝛ barbaꝫ. In Act. 18.
actib⁹ etiā aploꝝ Priſcillā ꝛ aquilā h̄ feciſ 1. Cor. 11.
ſe legim⁹. Paulus qꝫ ꝛ alij quidē diſcipuli
xp̄i hoc fecerūt. Recte ǵ in quibuſlibet gra
dibus cōſtituti clerici vocant̃: qꝛ noīa ꝛ rō
nes nominū Iſid. exponēs ait: Cleros ꝛ cle
ricos hic appellatos eē credim⁹: qꝛ Matthi
as elect⁹ eſt ſorte: quē primū ꝑ apoſtolos le
gim⁹ ordinatū. Cleros em̄ grece latine ſors
vel hereditas dr̄. Iō ǵ dicti ſūt clerici: qꝛ de c
ſorte ſunt dñi: vel qꝛ deū partē habēt. Gene
raliter vero clerici nūcupati ſunt oēs qui in
eccleſia dei ſeruiūt: quorū grad⁹ ꝛ noīa ſūt
hec: hoſtiarius: lector ꝛc.

Que requiruntur ad hoc ꝙ aliquis poteſt Arti. VII.
ſuſcipere ordines. G

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Tales au
d tē ad miniſteriū ſpūale eligēdi ſūt clerici ꝛc.]
Hic eſt vtilis q̄ſtio de idoneitate promouen
dorū ad ordines. Et de illa ſex queramus ſūmatim
Primo que exigūtur ſūmatim ad hoc ꝙ qs ſit ido
neus. Secūdo que ſciētia ſufficit ei qui promouēd⁹
eſt. Tertio que vita. Quarto quantū peccet inido
neū ꝑmouēs: vtrū mortalit̃ vel venialiter: vel ſi ne
ceſſitate aliqua excuſat̃ Quinto vtrū inidonee ꝑmo
tus omni actu ordinis peccet mortalit̃ vel nō. Sex
to ꝛ vltimo qualit̃ de peccato illo pōt haberi reme
diū vtrū per diſpēſationē vel alio mō. Ad pmū au Arguit̃ pͦ
tē hoꝝ obijcit̃ per verba apl'i. 1. Thi. 3. vbi ſic dicit
Oportet epm̄ irreprehēſibilē eē vni⁹ vxoris virū ſo
briū/ ornatū/ prudentē ꝛc. que ibi enumerat apl's.
Si forte dicas ꝙ hec exigūt̃ ad epm̄: ſed nō ad quē Solᷣo
libet miniſtrantē in ordinib cōtra ibidē ſubdit: dya Obiectio
conos ſili'ter pudicos ꝛc. Cōſtat autē ꝙ ī primitiua
eccleſia nō erāt ordines niſi dyaconoꝝ qui miniſtrā
tes dicunt̃ ꝛ ſacerdotū qui maiorib intendebāt: er
go videt̃ ꝙ oēs ordinati ad id tenent̃ admin⁹. Ad 2o
huc ī decreto alio enumerāt̃ nouē. ſ. ꝙ nō fuerit ſolē
niter penitēs/ nō curialis/ nō ſeru⁹/ nō corpore vi
ciat⁹/ nō de pſb̄ro vel alit̃ illegittīe nat⁹/ nō adult⁹ ī
egritudine baptizat⁹/ nō peregrin⁹ vel ignot⁹/ nō
minoris etatis/ nō infamis: ǵ videt̃ ꝙ ad oīa hec te
nentur. Adhuc totū qđ eſt ibi in ſacerdote reduci 3o
tur ad q̄ttuor q̄ꝝ duo ſūt ex pte ſubiecti qđ ordinē ſu
ſcipit: ꝛ duo ex pte ordinādi videt̃ eē regularitas ꝛ
etas legittīa. Duo aūt expediētia ad actū. ſ. ſciā ꝛ vi
ta: ǵ videt̃ ꝙ iſta ſint ſūmatim ad q tenet̃. In ꝯriū In ꝯriū pͦ

bui⁹ obijcit̃ q̃ ad aliquos ordines videm⁹ prauos
pmoueri de quorum sciētia ⁊ moribꝫ nō cōstat hoc vi-
demus tā a religiosis q̄ ab alijs fieri: ⁊ nō dicūtur
mortalit̃ peccare: ergo videt̃ q̃ nō vl'ter ordinandi
Obiectio tenet̃ ad ista. Si forte tu dicas q̃ suscipiēdo ordi-
nes ad ista pt preparari vt sic idonee ministret: ⁊ nō
tenet̃ an̄ ordinis susceptionē ista hr̄e. Contra nulla
forma est que imprimat̃ in subiecto pparādo/ sed iā
pparato: ergo cū ea q̄ sunt gratie sint magis ordina-
ta q̄ ea q̄ sunt nature etiā forma ordinis ⁊ character
nō debet imprimi nisi iā pparato ⁊ nō pparādo: er-
2o go solutio inducta nulla est. Adhuc si aliqs videat
formā hoīs in lapide corpe cauo toto ⁊ nō organisa
to mōstrū iudicabit: qz ɔtra naturā est esse formā ali
cui⁹ in subiecto nisi sibi pri⁹ pparato: ergo hoc mlto
fortius mōstruosius erit in moribꝫ: ergo si ordo imp
matur nō idonee disposito sed disponēdo: mōstruo-
Sol'o sum erit ⁊ cōtra naturā: ergo solutio ista nulla. Re
ad pma ob- spōsio dōm ad hoc q̃ ordo habet ad partes sicut sup
iecta. dictū est: ⁊ rōne vltimi ordinis tenet̃ ordinādus ad
quedā de necessitate: ⁊ ad quedā de bn̄ esse. De neces
sitate videt̃ mihi q̃ tenet̃ ad q̄ttuor supra inducta ni
si forte de etate fiat aliqñ ex causa rōnabili dispēsa-
tio: ⁊ tūc oportet q̃ rōnabil'etas habeat̃. Si au-
tē querit̃ que sūt ad q̄ tenent̃ ex necessitate: ⁊ que ad
que tenent̃ ex honestate ⁊ bene eē. Dicēdū q̃ quedā
sunt sine qbus nō est vita virtutis: vt sobrietas/ pru
dētia ⁊ hmōi: ⁊ quedā sine qbus nō pōt exequi actū
sui officij: vt sciētia ⁊ etas ī q̄ residet cōpletio qz pue-
ri sapient̃ actus suos agere non pn̄t: ⁊ ad ista tenet̃
ex necessitate: quedā aūt sunt q̄ ornāt hoiem: ⁊ si de-
sunt nō pter hoc est vita viciosa ⁊ officiū frustratū
ab actu: sicut h̄ qd vocat apl's ornatū: hoc est in mo-
ribꝫ ⁊ exteriori decētia cōpositū ⁊ ad talia tenent̃ ex
q̄stiūcula. honestate ⁊ bn̄ esse. Ad h̄ aūt qd querit̃ vtrū ordo
velit ista inuenire in subiecto vel suscipiēdo ordines
Sol'o se debeat etiā in istis disponere. Dicēdū q̃ quātū est
de cōgruitate rōnis oīs ordo vult ista inuenire ī sub
iecto: sed de necessitate vltim⁹ ordo qui est sacerdotiū
vult inuenire ista que exigūtur ad suū officiū: min⁹
eñ in monacho exigit̃ sciētia: ⁊ magis in eo q̄ habet
Ad duo ob curā. Ad obiecta duo q̄ sunt ɔtra dōm q̃ ordines
iecta ī ɔriū pcedētes quasi quedā dispositiōes sunt ad ordinē vl
timū: ⁊ iō nō est mōstruositas si illi ante q̄dam istorum
recipiūtur: sed si essent perfectiōes vltime tūc sine du
bio tenerēt obiectiones.

Arti. VIII. **Que sciētia reqrit̃ ad pmotionē ordinū.**

D
Arguit̃ pᵒ SEcūdo q̄rit̃ q̄ sciētia exigit̃ ad pmotionē or-
dinū. Videt̃ aūt q̃ sacre scripture in decretis
xxxviij. di. j. dicit caplm: Ignorātia mat̃ cū-
ctorum errorum maxime in sacerdotibꝫ dei euitāda est/ q̄
docēdi officiū in pplo susceperunt: ɔstat aūt q̃ nō susce
perūt officiū docendi nisi sacra: ergo sacrā scripturā
2o tenent̃ scire. Adhuc. j. ca. oēs psallentes ⁊c̄. dicit:
Suba eñ sūmi nostri sacerdotij sunt eloqa diuinit⁹
tradita. i. vera diuinarum scripturarum disciplina. Et ex
3o hoc sequit̃ idē qd pri⁹. Adhuc q̄rta distictōe Isid.
dicit: Sicut viri ⁊ mulieris digna ɔiūctio facit vnū
mrīmoniū: ⁊ sicut duorum copulatio vnū pficit corp⁹
ita clericat⁹ ⁊ sacerdotiū vnū faciūt pñbyterum. ⁊ cleri-
4o catū vocat sciētiā clericalē. Adhuc Grego. in pa-
stor. Nulla ars doceri psumit̃ nisi intēta pri⁹ medi
tatione discat̃: ab impitis g̃ pastorale officiū temeri-
tate suscipit̃ q̄ ars est artiū ⁊ regimē aīarum. Adhuc 5o
ibidē Quis nesciat cogitationū vulnera occultiora
esse vulneribꝫ viscerum: ⁊ tn̄ hi q̄ neq̄q̄ spūalia pcepta
cognouerūt corde se medicos pfiteri nō metuūt dū q̄
pigmētorum vim nesciūt videri medici carnis nō erube 6o
scunt. Itē Deut. 23. Eunuch⁹ nō itret ecclesiā di-
cit ibi glo. Qui nō habet semē vbi dei/ nō pt gigne-
re bona opa: vel nō debet intrare. i. locū regiminis ac
cipe. Itē Isid. Desinat docēdi locū accipe q̄ nescit 7o
docere: ignorātia q̄ppe psulū vite nō cōgruit subie-
ctorum: nā si cec⁹ ceco ducatū pbeat ambo in foueā ca-
dūt. Itē pcipit̃ a dño vt in pectore sacerdotis doctri 8o
na scribat̃ ⁊ veritas: ⁊ in glo. Ut meminerit sacerdos
se studijs doctrine ⁊ veritatis inqrendis nō curandis
ruminādisq̄ secularibꝫ negocijs p acceptū sacerdo-
tiū fuisse ɔsecratū. Itē. I. Pet. 3. Parati sēp ad sa 9o
tisfactionē oī poscēti vos rōnē de ea que in vobis est spe:
hoc aūt nō pōt fieri nisi p sciētiā sacre scripture: g̃ ⁊c̄.
Itē mal. 2. Labia sacerdotis custodiūt sciētiā ⁊ le- Decimo
gē requirēt de ore ei⁹: qz angelus dñi exercituū est.
Itē Osee. 4. Quia tu sciētiā repulisti repellā te ⁊ Undecio
ego ne sacerdotio fungaris mihi. Itē apl's ad Ti Duodecio.
tū: Amplectētē eū q̄ sm doctrinā. i. fidelē sermonē vt
potēs sit exhortari in doctrina sana ⁊ eos q̄ cōtra di-
cūt. Ex ista auctoritate habet̃ q̃ etiā excellēter tene
tur scire ita q̃ possit reuincere hereticos. Item. I. Tredecio
Thi. 4. Attēde lectiōi/ exhortatiōi/ ⁊ doctrie. Si Sol'o
forte dicas q̃ iste auctoritates sunt ad terrorem ob- Obiectō p
ijcitur p rōnē sic: Nullus psumit actū nō habēs ha- primā rōez
bitū ad illū. sacerdocij act⁹ est aliqs actus: ergo nul
lus nisi puerse psumit eū nō habēs habitū: sed habi-
tū est supra q̃ sciētia ⁊ clauis habēt vnū actū: g̃ non
habēs sciētiā nō nisi puerse psumit actū clauis: ergo
nec actū sacerdotij. Adhuc opatio puersa est q̄ nō Secūda.
rectificat̃ habitu regente: sed regere pplm opatio sa
cerdotis est: ergo puersa erit nisi habeat habitū regē
tē: sed hic habit⁹ nō pt esse nisi sciētia sacre scripture:
g̃ sacerdotes tenent̃ ad sciētiā sacre scripture. In In ɔtrariū
cōtrariū hui⁹ est q̃ videm⁹ in multis terris sacerdo-
tes oīo ignaros: ⁊ nō intelligētes ea q̄ legūt: ⁊ tn̄ nō
cōdēnant̃: sed sustinent̃ ab eccl'ia: cū igit̃ eccl'ia nō er
ret videt̃ q̃ sacedotes nō teneant̃ ad habēdū sciētiā
Rñsio distiguēdū mihi videt̃ ī ordinādis: qdā eñ Sol'o
ordines sumūt ex sola deuotiōe vt monachi ⁊ alij re ad oēs au-
ligiosi: quidā aūt alij suscipiūt ordines vt illis mini ctoritates.
strēt pplo verba ⁊ sacra dispēsando: vt qdā religiosi
⁊ illi q̄ sunt intitulati ad curā aīarum. De pmis adhuc
distinguēdū puto/ aut eñ habēt curā aīarum in suis
ordinibꝫ: vt abbates ⁊ cōfessores ab abbatibꝫ cōsti-
tuti/ aut nō hn̄t nec habebūt: si habēt idē iudiciū vi-
detur de eis qd de alijs qui habēt curā. Si ergo nō
habēt ⁊ causa deuotiōis ordinē suscipiūt: videt̃ mi-
hi q̃ nō tenent̃ nisi vt sciāt pnunciatiōes psalmorum ⁊
lectionū distinctiōes q̄ ex sciētia grāmatice discunt̃.
Si autē accipiūt officiū docēdi ex beneficio: vt cleri
ci intitulati/ vel ex pfessiōe: vt quidā religiosi dōm
videt̃ q̃ tenent̃ plura scire ⁊ ea credo esse que in gros
so sunt exponēda populo in fide ⁊ moribꝫ que rudi-
menta christiane fidei vocant̃: ⁊ vt in alijs determi-
net casus ⁊ questiōes sm cōsiliū superiorum. vnde au
toritates supra inductas intelligo de huiusmodi or
dinatis: ⁊ quantū ad huiusmodi sciētiam discernē
di scilicet quid veniale/ quid mortale in cōmunibꝫ:
⁊ qui articuli solēnnizati ab ecclesia/ ⁊ cetera talia.

Et ad alia meo iudicio nõ tenent̃: q̄ theologica ꝓba
ri nõ poſſunt niſi ꝑ ꝯſtãtiã magiſterij In ꝑplexis au
tẽ q̃ſtionibꝫ tenet̃ eẽ tã diſcretꝰ vt talia difficilia eſſe
ſciat/nec ꝓcedẽdũ in eis eſſe ſine ſupiorũ cõſilio vel
auctoritate canonũ: ⁊ hec puto ſufficere ad rõnẽ eiꝰ
Ad obiecta ꝑ rõnẽ q̃ petit rõnẽ de ea que in nobis eſt fide ⁊ ſpe. Ad rõ
nes aũt inductas dõm ꝙ nõ erit ꝑuerſus actꝰ cũ tã
to habitu p̃ſumptꝰ: ſed tãtus ſufficit ad regimẽ meo
iudicio niſi forte ſit ĩ gradu ſublimiori: q̄ ſupior ad
maiora tenet̃/ vt archiep̃s vel ep̃s: vt infra patebit
cũ de ep̃is aget̃. Et ꝑ h̃ ptꝫ ſolõ ad totũ.

Arti. IX. J

Que vita reqrit̃ ad hoc vt aliq̃s ſit idoneꝰ

Arguit̃ p̃o

Tertio querit̃ que vita requirit̃. Videt̃ autẽ
ꝙ illa q̃ eſt nota ſm famã ⁊ bona ſm virtutẽ
⁊ hoc ꝑ multas ſanctoꝝ auctoritates: quaꝝ
quaſdã tangemꝰ ⁊ alias dimittemꝰ ꝓpter ꝓlixitatẽ
2o vitãdã. Hiero. in ep̃la quadã Sine crimine iube
tur eẽ ep̃s: nõ ꝓ eo tm̃ tp̃e quo ordinãdꝰ eſt ſit ſine vl
lo crimine: ſꝫ ex eo tp̃e quo ꝑ chriſtũ renatꝰ eſt nulla
peccati cõſciẽtia remordeat̃: ergo videt̃ hoc etiã pro
3o portionabilit̃ eẽ verũ de ſacerdote. Greg. in paſto
ral̃. Solert̃ ſe q̃ſqꝫ metiat̃ ne locũ regiminis aſſume
re audeat ſi adhuc in ſevitiũ dãnabilit̃ regnat: nam
diluere aliena delicta nõ valent/ quos adhuc ꝓpria
4o denigrãt: ⁊ ex h̃ arguit̃ vt priꝰ. Adhuc Leuit̃. 21.
Homo de ſemĩe Aaron q̃ habet maculã non offerat
panes corã dño/nec accedat ad miniſteriũ eiꝰ. Dicit
aũt glo. ibidẽ ꝙ ꝑ maculã vitiũ intelligit̃: ergo vide
tur ꝙ vitiũ habẽs ſacerdotis officiũ etiã in ſola cele
5o bratione miſſe agere nõ põt. Itẽ Iſid. Qui nõ vi
uit ſicut docet: ipſam veritatẽ quã p̃dicat ꝯtẽptibilẽ
facit: ſicut pſ̃. 49. dicit Peccatori aũt dixit deꝰ qua
re tu enarras iuſticias meas ⁊c̃. ergo multo minus
6o pctõr põt officiũ enarrãtis hr̃e. Itẽ eccl̃. 15. Non
eſt ſpecioſa laus ĩ ore pctõris. Itẽ Iſid. Tã doctriã
q̃ꝫ vita clarere debet eccleſiaſticꝰ doctor: nã doctrina
ſine vita arrogantẽ reddit vita ſine doctrina inutilẽ
7o facit. Adhuc Grego. Qui cõtẽptũ tꝑaliũ predicat
neceſſe eſt vt ipſe prior cõtẽnat: tũc em̃ p̃dicatio vti
8o liter ꝓfert̃ qñ efficacit̃ adimplet̃. Itẽ Grego. Ne
ſciẽti legem lingua tua ſit codex ⁊ in oꝑe tuo aſpiciat
9o quid imitet̃. Itẽ Augꝰ Innocẽs abſqꝫ ſermõe cõ
Decimo uerſatio quãtũ exẽplo ꝓdeſt tm̃ nocet ſilẽtio. Vl
terius videt̃ ꝙ etiã excellentẽ vitã tenet̃ habere cle
ricus. Vñ Iſid. Nõ debet honoris ducatũ ſuſcipe
Vndecimo re q̃ neſcit ſubiectos tramite melioris vite p̃ire. Itẽ
Grego. Tm̃ debet actionẽ ppl̃i actio trãſcẽdere p̃ſu
lis/quãtũ diſtare ſolet a grege vita paſtoris: qui em̃
loci neceſſitate exigit̃ ſũma docere hac eadẽ neceſſita
Duodecio. te cõpellit̃ ſũma mõſtrare. Itẽ Hiero. in decreto
viij. q. j. Qualis em̃ erit edificatio diſcipuli ſi intelli
gat mgr̃o ſe eẽ maiorẽ: vñ ñ ſolũ ep̃i ⁊ p̃ſbyteri ⁊ dya
coni debent magnoꝑe p̃uidere vt cunctũ populũ cui
p̃ſidẽt cõuerſatiõe ⁊ ſermõe p̃eant: verũ etiã inferior
gradus exorciſte/lectores/ cuſtodes ediũ/ acoliti ⁊
oẽs oĩno q̃ domui dei deſeruiũt: q̄ vehemẽter eccle
Arguit̃ p̃o ꝑ rõnẽ. ſiã dei deſtruit meliores eẽ laycos q̃ꝫ cl̃icos. Alia
aũt infinita his cõcordãtia inueniunt̃. Vñ etiã ꝑ ra
tionẽ ꝓbandũ eſt idẽ. In oĩ re exẽplar directiꝰ debꝫ
eſſe exẽplato: ſꝫ clericꝰ eſt exẽplar layci: ergo directio
2o rẽ oportet eẽ layco. Adhuc magis appropinquã
ti ſanctis maior indicit̃ ſanctitas: q̄ mũdari debẽt
q̃ ferũt vaſa dñi: ſed clericꝰ magis appropinq̃t q̃ꝫ lay
cus: ergo videt̃ ꝙ ad maiorẽ virtutis perfectionẽ te
neatur. Adhuc oĩs docẽs neceſſe eſt vt habeat ꝓ 3o
priũ ꝓbandi inſtrumẽtũ: ſꝫ clericꝰ qd̃ docet nõ p̃t ꝓ
bare niſi ꝑ oꝑis excellentiã vt dicũt ſancti: ergo vi
detur ꝙ teneat̃ ad operis excellẽtiã. In contrariũ In ꝯriũ p̃o
huiꝰ eſſe videt̃ qd̃ dicit dñs Mat. 23. Que dicũt fa
cite ſm aũt oꝑa coꝝ nolite facere: dicũt em̃ ⁊ nõ faci
unt. Rñſio nulli ſane mẽtis dubiũ eſt qd̃ ꝓbatũ Solõ
eſt: primo ꝙ clericꝰ q̃ꝫdiu miniſtrat in domo dei te ad oĩa p̃io
netur ad maiorẽ ꝑfectionẽ q̃ꝫ laycꝰ ⁊ p̃cipue ſi curam obiecta.
ſuſcipit paſtoralẽ: Ad hoc ergo qd̃ obijcit̃ in cõtra Ad id qd̃ ẽ
riũ dõm ꝙ h̃ dicit dñs vt recognoſcat̃ poteſtas etiã in ꝯtrariũ.
apud malos: habẽt em̃ tales poteſtatẽ ⁊ augmentũ
dãnationis eorũ.

Quantũ peccatũ cõmittit ꝓmouens non idoneũ ⁊ an neceſſitate aliq̃ põt excuſari.

Arti. X. K

Quarto querit̃ quantũ peccat ꝓmouẽs inido
neũ vel ſi neceſſitate aliqua excuſat̃ vt dicũt
cõiter. Videt̃ autẽ ꝙ mortalit̃. Ezech. 44. Arguit̃ p̃o
Inducitiſ filios veſtros in ſanctuariũ dñi incircũci
ſos corde ⁊ incircũciſos carne: ⁊ improperat ibi ſacer
dotibꝫ veteris teſtamẽti. g̃ multomagis hoc eſt dã
nabile p̃latis noui teſtamẽti. Adhuc minꝰ pctm̃ 2o
eſt inidoneũ qñ promotꝰ eſt non corripe q̃ꝫ inidoneũ
ꝓmouere: ſed heli eo ꝙ non corripuit a ſacerdotio cũ
parẽtela expulſus eſt ⁊ iſrl̃ ĩ gladiũ ⁊ captiuitatẽ du
ctus ⁊ archa capta ⁊ filij occiſi ⁊ ipſe mortuꝰ vt ha
betur. 1. Reg. 4. ergo multomagis dãnabiliſſimus
eſt qui ꝓmouet nõ idoneũ. Adhuc hoc dicit̃ in lr̃a ꝙ 3o
nõ idoneꝰ graue onꝰ ordinãti inducit: graue autem
onꝰ nõ eſt niſi onꝰ eterne dãnatõis: ergo mortaliter
peccat q̃ nõ idoneũ ſciẽter ꝓmouet: ergo multomagiſ
q̃ dat ei bñficiũ: p̃cipue habẽs curã aiarũ. Adhuc 4o
ſub periculo ponẽs tꝑalia eccleſie peccat mortal̃r: g̃
multomagis q̃ in ꝑiculo ponit aĩas: ſꝫ inidoneũ pro
mouẽs ſub ꝑiculo ponit aĩas: ergo peccat mortalit̃.
Vlteriꝰ h̃ querit̃ ſi excuſari p̃t ⁊ ponunt̃ tres cau Queſtiũcu
ſe q̃s p̃tendũt ſue excuſatõis. Prima q̄ eccleſia ex il la prima.
lo ꝓpter nobilitatẽ honorat̃. Scd̃a q̄ aliꝰ nõ defaci
li ita in tꝑalibꝫ vtilis eccleſie repit̃. Tertia q̄ meliꝰ
eſt hr̃e aliquos q̃ꝫ nl̃los. Sed cõtra iſtas oẽs tres Obiectio
cãs ſic obijcit̃ de ꝟitate vite ꝓpter nullã cãm eſt ali prima
q̃d omittẽdũ: ſed ꝓmouere idoneũ eſt de veritate vi
te: ergo nullo mõ eſt omittẽdũ. Adhuc ad Rom. 3 Scd̃a.
Faciamꝰ mala vt eueniãt bona quoꝝ dãnatio iuſta
eſt: ergo multo fortiꝰ nõ faciẽda ſunt mala ne eueni
ant mala: ſed ꝓmouere inidoneos eſt malũ: ergo nõ
eſt faciẽdũ aliq̃ mõ. Rñſio ad hoc ꝙ nullũ dubiũ Solõ
eſt mortalit̃ peccare oẽm illũ qui indignũ ſciẽter ꝓ ad totũ.
mouet ad ſacros ordines/ vel ad curã paſtoralẽ/ vl̃
ad aliqd̃ eccleſiaſticũ bñficiũ. Eſt aũt indignꝰ dupli
citer. ſ. ꝯtrarie ⁊ priuatiue. Cõtrarie indignꝰ eſt qui
cõtrariũ habet dignitati: ⁊ ille nullo mõ eſt ꝓmouẽ
dus: priuatiue aũt indignꝰ eſt q̃ priuat̃ dignitate nõ
habẽs tñ ꝯriũ ⁊ ĩ talibꝫ ꝓpt̃ neceſſitatẽ aliq̃ꝝ eccleſia
rũ q̃ indigent lr̃atis ⁊ defenſoribꝫ poſſet diſpẽſari ꝙ
aliqd habererẽt de eccl̃ia donec addiſcerẽt: ſꝫ puto ꝙ
ſine pctõ nõ p̃t eis cõferri cura vl̃ p̃bẽda: ſed expenſe
ꝓ eis poſſent fieri de eccl̃ia vl̃ de bñficio eccl̃ie qd̃ al
teri iteꝝ cõmittet̃. Ad id qd̃ obijcit̃ cõtra cãs dõm Ad duo vl
ꝙ illa ridiculoſa eſt que eſt de generis nobilitate ⁊ ꝓ tia obiecta.
pter hoc malus poſſet promoueri: q̄ quãto nobili
or eſt tanto nociuior ſi malus eſt: nec puto ꝙ ſufficit

hoc ꝙ nõ ſit malus ſed puto ꝙ neceſſariũ eſt ſcire eſſe
bonũ per talẽ ſcientiã qualẽ poſſibile eſt haberi ŏ ho
mine. Qð autẽ dicit̃ ꝙ ali⁹ nõ eſſet ita vtilis nihil eſt
oĩno: qꝛ oĩs vtilitas tẽporalis ẽ ſpũali poſtponẽda.
Tertia autẽ oĩno nulla eſt: qꝛ in littera dicit̃ ꝙ me-
lius eſt habere paucos bonos q̃ʒ multos malos. P̃
ꝙ malis cõfert̃ facit eos malos: qꝛ ſciũt tales habe-
re locũ in eccleſia ꝛ bonos expelli: ꝛ ideo efficiũt̃ m
li vt citi⁹ promoueãtur.

Arti. XI. L

An nõ idonee promotus in quolibet actu officij ſui peccet mortaliter.

Quinto querit̃ vtꝝ inidone⁹ ꝓmotus in quo
q libet actu ordinis ꝛ officij ſui peccet mortalit̃
Arguit̃ pº Uidet̃ autẽ ꝙ ſic: qꝛ ꝑpter ſanctitatẽ ordinis
peccat mortalit̃ primo accedẽdo: ſed eadẽ ſanctitas
ſemꝑ manet in ordine: ergo ſi ipſe ſit nõ idone⁹ ſemꝑ
equaliter peccabit ordinẽ exequẽdo: ſʒ in oĩ actu or-
dinis exequit̃ ordinẽ: ergo in oĩ actu ordinis peccat
2º mortalit̃. Adhuc ſuſceptio ordinis eſt ꝑpter execu
tionẽ: ergo executio eſt melior: ſʒ in ſuſcipiẽdo admi
nus ꝑpter inidoneitatẽ mortalit̃ peccauit: ergo ꝛ in
exequẽdo magis mortalit̃ peccabit ꝑpter eandẽ rõ-
3º nẽ. Adhuc. 2. Re. 6. Oza ꝑcuſſus eſt vt dic̃. Dyo
niſi⁹: qꝛ indigne ſanctis cõicauit: ꝑcuſſio aũt ſignifi-
cat mortale pctm̃ qð ĩterficit aĩam: cũ ergo ſanctio-
ra ſunt ea que ſunt noui teſtamẽti q̃ʒ veteris pecca-
bit mortalit̃ oĩs q̃ indigne ãminiſtrat ordinẽ vel of-
ficiũ eccleſiaſticũ: ſed ãminiſtratio ĩ quolibet actu or
dinis ẽ officiũ eccl'iaſticũ: ergo in quolibet actu ordi
In ꝯriũ pº nis ꝛ officij ſui peccabit mortalit̃. In cõtrariũ hu
2º ius eſt ꝙ hoc eſſet g̃ue iudicare. Adhuc qꝛ vouẽs
virginitatẽ voto nõ ſolẽni peccat mortalit̃ cõtrahẽ-
do nõ tñ poſtea ſoluẽdo debitũ: ergo a ſil'i ſuſcipiens
ordinẽ vel officiũ eccl'iaſticũ indigne peccabit morta
3º liter nõ tñ poſtea ãminiſtrãs. Adhuc ſi in quolibʒ
actu peccaret mortalit̃ videt̃ eſſe ꝑplexus: qꝛ ex offi-
cio ꝛ ordine tenet̃ adminiſtrare: ergo peccat mortali
4º ter omittẽdo. Itẽ ex indignitate tenet̃ dimittere
ne miniſtret: ergo peccabit mortal'r miniſtrãdo: g̃ q̃c
Solõ quid fecerit peccabit mortal'r: ergo eſt ꝑplex⁹. Re
ſpõſio videt̃ mihi ꝙ peccat mortal'r q̃tiẽſcũqʒ ſcient̃ ꝛ
ſine neceſſitate adminiſtrat ordinẽ vel officiũ in quo
libet actu q̃ indign⁹ eſt ſicut ꝓbat prima pars iſtius
diſputatiõis: dico aũt ſine neceſſitate duplici tm̃: ſi
eñ corp⁹ dñi vel aliqð ſacroꝝ decideret: ꝛ nõ eſſet
ali⁹ ſubleuãs poſſʒ tũc cũ humilitate cordis cũ timo
re ꝛ reuerẽtia ſubleuare. Itẽ ſi aliq̃s exẽplo ſuo du-
ceretur ad pctm̃ poſſet rogare eũ cũ dolore ne exem
plũ in eo acciperet ſicut ſupra diximus in q̃ſtiõe de fra
terna correctiõe. In alijs oĩbꝫ caſibꝫ peccat mortal'r
Ad primũ ãminiſtrãdo ſancta indigne. Ad h̃ autẽ qð obijcit̃
in ꝯtrariũ. in cõtrariũ dicẽdũ ꝙ via lata eſt q̃ vadit ad infernũ
Ad ſecũdũ. ꝛ multi ſunt q̃ vadũt ꝑ eã ſicut habet̃ Mat. 7. Ad
alið dõm ꝙ nõ eſt ſil'e cũ ĩ m̃rimonio ꝯtracto nõ ma
net votũ: ſed frangit̃: ꝛ iõ nõ cõtinue votũ oẽm actũ
ſequẽtẽ facit illicitũ: ſʒ cũ ãminiſtratiõe manet indi-
Ad tertiũ ꝛ gnitas: ꝛ iõ oĩs act⁹ illicit⁹ efficit̃. Ad aliud dõm
quartũ. ꝙ nõ ẽ ꝑplex⁹: qꝛ cedat officio ꝛ nõ ãminiſtret ꝛ erit
expedit⁹ vel ſi mauult emẽdet pctm̃ ꝛ ãminiſtret di
gnus: ꝛ iteꝝ eſt expedit⁹ de ꝑplexitate.

Arti. XII. M

Qualiter illi⁹ pcti remedia pñt acq̃ri.

Sexto querit̃ q̃liter illi⁹ pcti remedia acq̃rãt̃
Arguit̃ pº s Uidet̃ autẽ ꝙ ꝑ diſpẽſationẽ: qꝛ ꝯſtat ꝙ qui
habet vniuerſitatẽ ptãtis: ptãtem habet diſpẽſandi
ſed diſpẽſatio eſt iuris relaxatio: ergo iſte põt relaxa
re qð de iure tenet̃ facere: ſed de iure tenet̃ eẽ dign⁹
vita ꝛ ſciẽtia: ergo h̃ relaxari põt ei. Adhuc nos vi 2º
dem⁹ h̃ tota die fieri in curia dñi pape / de q̃ nõ licet
p̃ſumere ꝙ aliq̃d fiat iniuſtũ: ergo videt̃ ꝙ ꝑ diſpẽſa
tionẽ hoc fieri poſſit. Adhuc nõ eſt noſtꝝ iudica- 3º
re de diſpenſatiõe: ergo videt̃ ꝙ vel ille cũ quo diſpẽ
ſatur oĩno decept⁹ ſit: vel ipſe abſoluit̃ a pctõ. In In ꝯtrariũ
cõtrariũ hui⁹ eſt qð dicit Bern. ad Eugen. papã ꝙ obijcitur.
ſi diſpẽſatio careat cã vtilitatis publice vel neceſſita
tis legittime diſpenſatio nõ diſpẽſatio ſʒ diſſipatio
eſt. Rñſio dõm ꝙ cũ indigno nũq̃ʒ ita diſpẽſari pt Solõ.
quin ip̃e peccet mortalit̃ quolibet actu ãminiſtratio
nis q̃ʒdiu eſt indign⁹. Dñs eñ papa ſicut ip̃emet in
quadã decretali ꝓteſtat̃ vnũquẽqʒ ꝓprie cõſcientie q̃
ad deũ relinquit: ſʒ qñqʒ eo ꝙ oportet mala tolerare
ne eueniãt peiora: hoc mõ diſpẽſat ꝙ in iudicio ho-
minũ ei s hoc ſuꝑ quo diſpẽſatũ eſt obijci nõ poſſit.
Ad hoc ergo qð primo obijcit̃ dõm ꝙ habet vni- Ad quintũ
uerſitatẽ ptãtis ſuꝑ iudicia hoĩm: ſed nõ ſuꝑ iudiciũ
diuinũ: ꝛ h̃ eſt iudiciũ cõſcientie. Ad aliud dõm ꝙ Ad ſecũdũ.
abuſiões nõ diminuũt mala: ſʒ aggrauãt: ꝛ ideo ſi
in talibꝫ diſpẽſationibꝫ p̄latus aliq̃d facit ipſe peccat
mortalit̃. Si aũt patit̃ neceſſitate mali cõpulſus ne
eueniat peius tũc nõ peccat mortalit̃: ſʒ tũc nõ diſpẽ
ſat: ſʒ diſſil'at ad tp̃s donec corrigi poſſit. Ad alið Ad tertiũ
dicendũ qð veꝝ eſt nõ eſt noſtꝝ vt iudices ſim⁹: ſed
tñ noſtꝝ eſt vt doctores ſim⁹ ꝛ cognoſcere ſpeculati
ue q̃d dignũ eſt / q̃d iuſtũ: ꝛ hoc alijs dicere vñ nõ co
gnoſcim⁹ ꝑ modũ iudicij vt corrigam⁹ vel puniam⁹
ſed cognoſcimus per modũ ſapiẽtũ in lege dei, quid
legi dei ꝯcordat ꝛ quid ab ea diſcordat a quocũqʒ ho
minũ agat̃ ſiue ſuꝑiore ſiue inferiore.

An corona ſit ordo vl' tm̃ diſpõ ad ordinẽ. Arti. XIII. N

Deinde querit̃ ŏ hoc qð dicit ibi [Corona eñ
ſignaculũ eſt quo ſignant̃ ꝛc̃.]. s̃. a. Uidet̃ Arguit̃ pº
eñ ꝙ corona ſit ordo in oĩbꝫ ſpũalibꝫ exterio
ra fiũt ꝑpter interiora: ſʒ exteri⁹ fit ſignaculũ in coro
na: ergo fit ꝑpter ſignaculũ interi⁹: ſʒ ſignaculũ inte
rius eſt character: ergo corona imprimit characterẽ
quicq̃d autẽ imprimit characterẽ collocãs in gradu
dignitatis in eccleſia eſt ordo: ergo corona eſt ordo.
Adhuc corona aut eſt pure corꝑale / aut incorꝑa- 2º
li habet̃ ſpũale: ſi pure corporale: ergo a quolibʒ cõ-
ferri poſſet qð falſum eſt: qꝛ nõ poteſt hodie cõferri
niſi ab epiſcopo. Si aũt ſpũale eſt acceptũ in corꝑa-
li tũc eſt ſacrm̃ ꝑ diffinitionẽ ſacri: cõſtat aũt ꝙ nõ eſt
ſacrm̃ niſi ordis: g̃ corona eſt ordo q̃ eſt ſacrm̃. Ad 3º
huc excellentiũ in eccleſia eſt dare aliquid excellens
ſicut pʒ in cõfirmatiõe vbi excellẽs in eccleſia ſpm̃-
ſctm̃ dat ad robur: ſʒ coronã ĩ eccleſia nõ dãt niſi ex-
cellẽtes in eccleſia vt epĩ: ergo in ea dãt aliq̃d excel-
lẽs: ſʒ nihil excellẽs eſt corꝑale: g̃ videt̃ ꝙ det aliq̃d
ſpũale: ꝛ h̃ nõ põt eẽ niſi character: g̃ imp̃mit chara-
cterẽ: g̃ eſt ordo. Adhuc in baptiſmo vbi diſtĩguit̃ 4º
hõ a nõ baptizato ĩprimit̃ charact̃: g̃ ꝛ in corona vbi
hõ diſtĩguit̃ ĩ ſortẽ dñi: ſʒ h̃ fit ĩ corona: g̃ videt̃ ꝙ in
corona ĩprimit̃ charact̃. In ꝯriũ h⁹ ẽ ꝙ a mgr̃o in In ꝯriũ pº
lr̃a nõ diſtinguũt̃ niſi ſeptẽ ordines ꝛ corona nõ eſt
vn⁹ de ill': g̃ corona nõ eſt ordo. Adhuc oĩs excel- 2º
lens forma in natura multas ex parte materie exi-
git diſpoſitões: ergo ꝛ in gratia ſil'iter erit: ſed excel

lens in gfa eſt ordo:ergo preexigit diſpõſitões ex ꝑte ſuſcipiẽtis.primũ aũt qđ ſuſcipit ẽ corona:ğ videtur ꝙ corona ſit ꝓma diſpoſitio ad ordinẽ ꝛ nõ ordo.
Solo ad primũ. Qđ cõcedim⁹ dicẽtes ad primũ ꝙ exteriora in corona fiũt ꝓpter interiora:ſed interi⁹ qđ reſpõdet corone eſt reuelatio mẽtis ad diuina vt ſic diſponatur homo ad recipiẽdũ ordinẽ:ꝛ nõ eſt character vel ordo.
Ad ſecũduʒ Ad aliud dicẽdũ ꝙ corona nõ eſt pure corporale:ſed eſt corꝑale ad ſpũale ordinatũ:ſed hoc ſpũale eſt cõiunctũ in parte ꝛ in parte cõſequẽs:cõiunctũ eñ eſt mẽtis reuelatio ad diuiña vt dictũ eſt:cõſeqñs
Ad tertiũ autẽ eſt ordo q̃ ſuſcipit. Ad aliud dđm ꝙ hec non eſt cauſa q̃re nõ poſſit cõferri niſi ab epõ:qꝛ aliq̃d excellẽs in corona cõferat:qꝛ qñq3 ꝯferebat a nõ epis ſed hoc inſtitutũ eſt/ vt cognoſcant ab epõ q̃ ꝓparãt ad ordines ſuſcipiẽdos:qꝛ cum maiore ſollicitudine agendũ eſt circa tales:ꝛ iđ ꝑ coronã ad manũ ꝛ agnitionẽ epi inſtituti ſunt tranſire.

Arti.XIIII **An tõſura ĩ veťi lege figurabat ĩ nazareis.**

Q Einde querit de hoc qđ dicit ibi [Tonſure
Arguit ꝓº d autẽ eccl'iaſtice vſus ꝛc.].ſ̃.b. Videt eñ ꝙ falſum eẽ:quicq̃d ad ſacr̃m ordinis ꝑtinet in nouo teſtamẽto in ſacerdotio ꝛ ſacerdotib) vete.teſtamẽti ſignificabat:nazarei autẽ nõ neceſſario erãt de ſacerdotib):ergo videt ꝙ in eis tõſura eccl'iaſtica
2º nõ ſignificabat Adhuc nazarei in fine voti crines offerebãt:al's tõdebãt:vt habet nuñ .6.ſed clerici in principio ſue religiõis crines offerũt:ergo videt
3º ꝙ nulla ſit cõueniẽtia:ergo nulla ſigna. Vlteri⁹ videt ꝙ ordo in veteri teſtamẽto non poterat ſignũ reſpõdẽs habere:habitũ eñ eſt ſupra ꝙ ſacra excellẽtis effect⁹ in veteri teſtamẽto nihil rñdens in figura habuerũt:ſed ordo ĩ excellẽtiſſimo ſtatu ponit ꝑ ſuũ officiũ:ergo videt ꝙ nihil reſpõdens in veteri teſta-
Solo ad primũ mẽto hr̃e potuit. Rñſio ad hoc ꝙ ea q̃ ſunt noui teſtamẽti ꝓpter ſuã ꝑfectionẽ nõ in vno ſolo typo veteris teſtamẽti potuerũt ſignificari:ſ3 in multis ſignificabant quo ad diuerſa. Et ita etiã ſacerdotiũ q̃ ad tonſurã ſignificat in nazareis:ꝛ quo ad ptãtẽ offerẽdi in ſacerdotio/ꝛ quo ad ptãtẽ ligãdi ꝛ ſoluẽdi ĩ poteſtate iudicãdi int leprã ꝛ nõ leprã/ꝛ mũditiã ꝛ im-
Ad ſecũdũ. mũditiã ſacerdotũ. Et ꝑ hoc p3 ſolo ad primũ. Ad aliud dicẽdũ ꝙ licet in tꝑe nõ ſit cõueniẽtia: tñ eſt cõueniẽtia facti ad factũ:qꝛ capilli pri⁹ nutriti dño offerunt ꝛ hic ꝛ ibi. Et hoc intẽdit autor ĩ littera:mul-
Ad tertiũ tis eñ modis vt dicit Grego.ſumit allegoria. Ad hoc qđ vlteri⁹ q̃rit dđm ꝙ hoc nõ intelligendũ ẽ de excellẽtia ptãtis:ſed de excellẽtia gr̃e: vt dictũ eſt in cõfirmatiõe ꝛ extrema vnctõe quo ad ĩmediatũ euolatũ qđ ibi fieri nõ poterat:ſed ꝑfecta poteſtas miniſtroꝝ bene poterat ibi ſignificari.

Arti. XV. **An clerici habeãt ius hereditatis ĩter parentes ſuos vel non.**

P Einde querit de h̃ qđ dicit ibi [Quia de ſor-
d te ſunt dñi:vel qꝛ partẽ dñi habẽt ꝛc.].ſ̃.c.
Arguit ꝓo Ex h̃ eñ arguit ꝙ clerici ius hereditatis int parentes ſuos nõ habẽt:h̃ etiã aliȷ̃s videt rõnibus. dicit eñ Mat.5. Niſi abũdauerit iuſticia vr̃a plus q̃3 ſcribaꝝ vel pha.nõ in.in re.ce.ſed leuite ꝛ ſcribe ꝛ phariſei in veteri teſtamẽto nõ habebãt hereditatẽ: ğ nec in nouo debẽt hr̃e. Q aũt leuite hereditatẽ nõ habuerũt p3 nuñ.18.vbi hoc multotiẽs dr̃: Nõ habebũt filȷ̃ leui hereditatẽ ĩ medio fratꝝ ſuoꝝ:ego ei hereditas eoꝝ. Adhuc eñ in tonſura ore ꝓprio ab 2º
epõ iubent dicere:Dñs pars hereditatis mee ꝛ calicis mei ꝛc.ergo ore ꝓprio vident terrenã hereditatẽ reſignare:ergo ius ĩ ea decetero nullũ habẽt. Ad 3º
huc terrena habẽs neceſſario habet terrena cogitare:ſed cleric⁹ iđ radit:vt dicit in lr̃a:qꝛ nõ niſi celeſtia debet cogitare:ergo nihil terrenũ debet hr̃e:ergo nec ius habet in hereditate terrena. Adhuc ter 4º
rene poſſeſſiões in iure impatoꝝ vt dicũt leges ꝛ cõfirmat Aug⁹ poſſident:ſed cleric⁹ nullũ debet habere reſpectũ quãtũ ad imꝑatores vel reges: ergo videt ꝙ nihil terrenũ debeat poſſidere. In cõtrariũ In ꝯriũ ꝓº
hui⁹ eſt qđ dicit Hiere.32. Eme tibi agrũ meũ q̃ eſt in anatoth:tibi eñ iure ꝓpinq̃tatis cõpetit:hoc eñ dixit Ananeel ad hieremiã:qui tñ ſacerdos fuit:ğ cõpetebat ſacerdotib) hereditas. Adhuc leuitici 25. 2º
Edes leuitaꝝ que in vrbib) ſunt ſemꝑ redimi pñt:ğ leuite ius habebãt redimẽdi hereditatẽ etiã magis q̃3 aliȷ̃:cũ igit ñ ſint min⁹ digni noui teſtamẽti ſacerdotes ius ꝑcipiẽdi hereditatẽ ſuã poſſunt hr̃e. Re Solo
ſpõſio nõ eſt dubiũ q̃n clerici ius habeãt in ſua hereditate q̃ p̃imoniũ eſt:aliter eñ videt in feudalibus q̃buſdã:quedã eñ feudalia ſunt ad p̃ciũ annuũ cum omagio alicui exhibita. Et quedã ſunt q̃ ꝓ ſtipẽdȷ̃s militie debitis p̃imoniũ:ergo videt ꝙ hr̃e poſſunt. Et etiã feudalia ſcio ꝙ in multis locis habẽt:ꝛ p̃ciũ exhibẽt:ꝛ p̃cio vel p̃cib) inducunt aliũ aliquẽ ſibi in tꝑalib) equiualentẽ:ꝛ eque dignũ qui loco eoꝝ facit omagiũ:ſed illa feudalia que ſunt q̃ſi ꝓ ſtipẽdȷ̃s militũ:videt mihi ꝙ ſine iniuria dñi feudi hr̃i non poſ-
ſint. Ad primũ ğ dđm ꝙ leuite habebãt ius ꝑcipi Ad primuʒ
endi hereditatẽ ſuoꝝ parẽtũ ĩ veteri teſtamẽto:ſ3 nõ habebãt ius ex equo diuidẽdi terrã cũ aliȷ̃s tribub) Et hoc ideo p̃cepit dñs:qꝛ ſi ex equo habuiſſent vnã portionẽ ſicut alie trib) tũc habitaſſent in vno loco ꝛ nõ fuiſſent diuiſi per populũ (vt dicũt oẽs) ꝛ hoc nõ
fuiſſet cõpetẽs officio eoꝝ. Ad aliud dicẽdũ ꝙ in Ad ſecũdũ.
tõſura nõ renũciat niſi ſollicitudini hereditatis retrahenti ab officio clericali:ad hoc eñ nõ tenet lay-
cus:ꝛ ita intelligit qđ ore ſuo dicit coram epõ. Ad Ad tertiũ.
aliud dicẽdũ ꝙ bene poſſunt cogitare terrena in ordine ad celeſtia:qꝛ h̃ meritoriũ eſt. Itẽ bene poſſunt cogitare nõ retrahẽdo cogitatũ a celeſtib):ſed terrena vt terrena non debẽt cogitare:ꝛ hoc ſolũ ſignifi-
cat tõſura ꝛ reuelatio ſenſuũ. Ad aliud dicendũ ꝙ Ad quartũ
iure imꝑatorũ poſſident feuda ꝛ alia ad defenſionẽ: ꝛ ideo cũ iuſtũ tributũ nõ ſubtrahit principib) talia poteſt poſſidere clericus vl' alius homo officȷ̃s eccleſie mancipatus.

De hoſtiarȷ̃s.

Hoſtiarȷ̃ idẽ ꝛ ianitores ſunt qui in veteri Ibidẽ
teſtamẽto electi ſunt ad cuſtodiã templi vt I.para.29.
nõ ingrederet in illud ĩmundus. Dicti autẽ hoſtiarȷ̃ eo ꝙ preſint hoſtȷ̃s templi. Ipi eñ tenẽtes clauẽ omnia intus ꝛ extra cuſtodiũt atq3 inter bonos ꝛ malos habẽtes iudiciũ dignos recipiunt:indignos reſpuũt. Vnde et eis cum ordinãtur claues eccleſie dantur ab epiſcopo. Et dicitur eis: Sic agite tanq̃3 rationem deo reddituri pro rebus que clauibus iſtis recludũtur. Hoc officiũ dominus Ioh.ȷ̃.

in ſua perſona ſuſcepit qñ flagello de funicu
lis facto vendētes ⁊ emētes eiecit de tēplo.
Joh.10. Ipſe em̄ ſe hoſtiariū ſignificās dicit: Ego ſū
hoſtiū per me ſi quis introierit ſaluabit᷑ ⁊ in
gredie᷑ ⁊ egredie᷑ ⁊ paſcua inueniet.

Arti. XVI. An ordo hoſtiariorū ſit primus ⁊ habeat
Q aliquē actū ſpiritualē.

Einde queri᷑ de hoc qđ dicit ibi [Hoſtiarij
D idē ⁊ ianitores. Et queram⁹ h̄ duo. ſ. de actu
hoſtiarioꝝ: ⁊ vtrū iſte ordo ſit imprimēs cha
Argui᷑ ꝓ racterē. Ad primū accipia᷑ qđ dicit in littera ea q̄
ſunt intra extra cuſtodire eſt act⁹ hoſtiarioꝝ: ſed cla
ue materiali talē cuſtodiā facere eſt pure corporale:
ergo vide᷑ ꝙ ad hoc nō ordina᷑ niſi ptās corꝑalis:
oīs aūt ordo eſt ptās ſpūalis: ergo vide᷑ cū ordo ho
ſtiarioꝝ ſit ordo ſpiritualis ꝙ iſte nō ſit actus eius.
2º Adhuc ad corporalē actū fruſtra requiri᷑ ſpūalia
miniſtrās: ſed in ordine hoſtiarioꝝ requiri᷑ miniſter
excellēs in eccleſia ſpūalia miniſtrās: ergo nō eſt ad
corporalē actū: ergo act⁹ q̄ dici᷑ in littera nō eſt act⁹
3º ei⁹. Adhuc in ſacramētis q̄ chriſt⁹ ī ſe exhibuit vir
tutē cōtulit ſpūalē: ſed illud ꝑ ſe exhibuit: vt dici᷑ in
littera: ergo ſpūalē vim iſti exhibuit: ſed ſpūalis vis
eſt ad actū ſpūalē nō corporalē: ergo vide᷑ ꝙ iſte nō
In ꝯriū ꝓ ſit act⁹ ei⁹. In cōtrariū hui⁹ obijci᷑: q2 ad hoc con
fertur act⁹ in ordine cui⁹ inſtitutū ab epo da᷑ ordi
nato: ſ3 claues maľiales tēpli ⁊ ſacrarij da᷑ hoſtia
rijs: ergo ad hoc cōfer᷑ eis ordo ⁊ ptās: ſ3 actus cla
uis eſt claudere ⁊ aꝑire tēpla ⁊ ſacraria: ergo iſte eſt
Soľo act⁹ illius ordinis. Rñſio dōm ꝙ ille q̄ dici᷑ ordo
hoſtiarioꝝ eſt ordo prim⁹ ⁊ habēs act⁹ ſuꝑ corpora
le ad ſpūale ordinatū: eſt em̄ ſuū cuſtodire locū ſacra
mētoꝝ in quo ⁊ ſacramēta cōferūtur ⁊ ppľus cōmu
Ad primū. nicat ſacramētis ab imūdis reb⁊ ⁊ hoīb⁊. Ad pri
mū ergo dōm ꝙ nō eſt pure corporale: ⁊ iō exigi᷑ ad
hoc ptās ſpūalis q2 ſpūalia ſunt bene circa corꝑalia
ad ſpūalia ordinata: ſed verū eſt ꝙ eſt ſpūalis ptās
Ad ſecūdū. iſta in infimo gradu ſpūaliū. Ad aliud dicendū ꝙ
hoc ſequere᷑ ſi eēt act⁹ corꝑalis ⁊ circa pure corpora
le: ſed eſt act⁹ corporalis iuxta corꝑale ordinatū ad
ſpūalia: ⁊ ſpūale eſt finis: q2 tota cuſtodia fit ne ſpūa
Ad tertiū lia violen᷑. Ad aliud dōm ꝙ chriſt⁹ huic poteſta
ti dedit vim ſpūalē: q2 ſicut a chriſto qñ expulit imū
dos de tēplo luxit qđdā diuinū vt dicit glo. Joh.2.
territi fuerunt illi quos expulit ⁊ ceſſerūt ei / ita q̄dē
diuine ptātis facit ꝑualere hoſtiarios vt expellant
a loco ſacro ea que ſacra violāt: ⁊ hoc habēt a chriſto
iſtū ordinē ſuſcipientes.

Arti. XVII An ordo hoſtiariorū īprimat characterē.
R Ecūdo queri᷑ vtrū iſte ordo characterē imꝓ
Argui᷑ ꝓ S mat. Vide᷑ em̄ ꝙ nō: ſicut em̄ dictū eſt in q̄
ſtiōe de baptiſmo tractatu de charactere cha
racter cōſignat trinitatē creatā increate ⁊ collocat in
aliquo ſpūali ſtatū fidei: iſte aūt ordo nō vide᷑ h̄ fa
cere: ergo nō imprimit characterē. Proba᷑ autē me
dia: q2 ſtat⁹ fidei eſt p̄latiōis vel ſubiectiōis: ⁊ tūc eſt
incipientiū vel pugnātiū ꝓ fide ꝑfecta ⁊ neutꝝ iſtoꝝ
cōfert iſte ordo: q2 p̄latos nō facit: ſed poti⁹ miſtros
q2 hoſtiarij miniſtri ſunt: ergo nō imprimit characte
2º rē. Adhuc ꝑfectiſſimoꝝ ſacroꝝ eſt imprimere cha
racterē: ſ3 iſte ordo nō eſt ꝑfectiſſim⁹: ſ3 poti⁹ ordo ſa
3º cerdotij: ergo vide᷑ ꝙ characterē nō imprimat. Ad
huc tali᷑ ordinat⁹ licet ſit diſtinct⁹ a ppľo vt miſtret
in tēplo: nihilomin⁹ tm̄ adhuc cōiungibilis eſt ppľo
q2 pōt ducere vxorē: ergo vide᷑ ꝙ nō diſtingua᷑ di
ſtinctiōe ꝑpetua: ſed ꝑpetua diſtinctio eſt character:
ergo vide᷑ ꝙ nō impꝛmat characterē. Adhuc hoc 4º
officiū totū eſt vie: q2 in futuro nō erit indigētia cu
ſtodie: ergo vide᷑ ꝙ deficiat cū via: ergo miniſtri ei⁹
nō indigēt niſi charactere vie: ſed character ſpūalis
eſt ꝑpetu⁹: ergo vide᷑ ꝙ iſtud ſacramētū nō impꝛmat 5º
characterē ſpūalē. Adhuc cuſtodes illi q̄ ſunt ī ce
leſti hierarchia ⁊ ſunt cuſtodes aīarū: digniores ſūt
q̄ȝ cuſtodes tēploꝝ: ⁊ tm̄ nō dicim⁹ ꝙ ꝓpt̄ officiū ipo
rū imprima᷑ eis character: ergo nō ꝓpter officiū iſto 6º
rū iſtis character imprimi᷑. Adhuc in actū illi⁹ ſa
cramēti ſiue officij qđ imprimit characterē nō p̄t ali
quis niſi characteriſat⁹ illo: ſed in actū iſti⁹ ordinis
p̄t nō habēs iſtū ordinē: ergo nō imprimit characte
rē. Proba᷑ aūt prima inducēdo: q2 in deteſtationē
originaľ nō pōt niſi recipiēs baptiſmū ſi articulus
neceſſitatis ſacramētū nō excludat / nec in cōfirma
tionē que eſt ex cōfirmatiōe / nec in cōſecrationē cor
poris ⁊ ſanguis dñi qui nō habet ordinē. Proba
tio ſecūde eſt ad oculū: q2 cuſtodire tēpla etiā q̄libet
layc⁹ pōt: ergo cōſtat ꝓpoſitū. In cōtrariū huius In ꝯriū ꝓ
obijci᷑ ſic nihil collocat in gradu ſpūalis ptātis im
mobili᷑ niſi ad imobile a ſuſcipiēte. hoſtiariorū ordo
collocat in gradu ſpūalis ptātis imobili᷑: ergo ipſe
eſt aliq̄d imobile: prima ꝓba᷑ ex hoc ꝙ nulla cauſa q̄
eſt vt diſponēs in ſubiecto ſeꝑabilis eſt a ſuo effectu
q̄cq̄d etiā ſit de cauſa efficiēte cū đ oī cauſa dicat hoc
eſſe verꝝ ph̄us ⁊ ꝓbat Auicēna: ſed ꝓpter ꝓlixitatē h̄
accipi᷑ in diſpoſitōe: q2 in illa ꝑſpicue verū eſt: oē au
tē ſacramētū cauſat ſuū effectū: vt cauſa diſponēs in
ſubiecto: vt pt3 ex p̄habitis circa principiū hui⁹ q̄r
ti: ſecūda autē ꝓba᷑ q2 hoſtiarius quātūcūq3 deuiet
nūq̄3 reordina᷑: ſed recōcilia᷑ tm̄: ⁊ ſic miniſtrat ſi ꝑ
lato videa᷑ expedire. Inde ſic: nec id qđ eſt ibi ſignū
tm̄ / nec id qđ eſt ibi res tm̄ imobile eſt a ſuſcipiēte or
dinē iſtū: ergo eſt ibi mediū imobile qđ ē res ⁊ ſignū:
mediū autē imobile exiſtēs ī oīb⁊ ſacramētis eſt cha
racter: ḡ ⁊ in iſto ſacramēto: ḡ iſtud ſacr̄m impꝛmit cha
racterē: prima ꝓba᷑ q2 actio epi ſuper hoſtiariū eſt ⁊
trāſitoria. Et q2 gratia q̄ tm̄ eſt res ſepe ꝑdi᷑: igi᷑ cō
ſtat prima. ſecūda ꝓba᷑ ex inductiōe in baptiſmo / cō
firmatiōe / ⁊ ſacerdotio. Adhuc nō iteratōis ſacra 2º
mētoꝝ ſuꝑ idē ſubiectū nō eſt niſi duplex cauſa. ſ. q2
cauſa nō redit ſicut originale nō redit poſt baptiſmū
⁊ q2 imobile aliq̄d manet in ſuſcipiēte ꝓpter qđ itera
ri nō pōt: cōſtat ergo ꝙ prima cauſa nō eſt in hoc ſa
cramēto: q̄re nō itera᷑: ergo ſcđa erit: ergo ⁊c̄. aliq̄d
imobile imprimi᷑ in hoc ſacr̄o ⁊ nūq̄3 dele᷑: hoc au
tē in oīb⁊ voca᷑ character: ergo ⁊ in iſto. Adhuc eſt ſi
gnū diſtinctiuū collocās ī gradu fidei ⁊ ad actū ſpūa
lē vide᷑ eſſe character: tale ſignū da᷑ hoſtiario: ḡ da
tur ei character: ꝓbatio medie: ꝯſtat em̄ ꝑ ſeparatio
nē in officio determinato qđ diſtingui᷑ ab alijs nō
diſtinctiōe diſpoſitiōis vt in corona: ſed officij ſpūa
lis mācipatiōe: ergo cōſtat ꝓpoſitū. Adhuc chara 3º
cteris increati eſt characterizare charactere īcreato:
video aūt ꝙ increat⁹ character hoc officiū characte
rizauit: ḡ huic officio mācipatū ipſe characterē impꝛ
mit. Rñſio dōm ꝙ nō vide᷑ mihi eē dubiū quin Soľo
imprimat characterē: q2 ali᷑ nullo mō videre poſſe3
q̄liter eſſet impꝛſſa ptās indelibilis hoſtiario ſicut ꝑ

Ad primū probāt vltime rōnes. Ad pmū aūt dōm ꝙ iſte cha
racter cōfigurationē facit: q2 impmit nr̄e imagini vt
in ptāte ſpūali imitet eū qui nō dormitabit neq3 dor
miet cuſtodiēdo iſrl' ⁊ ponit in ſtatu p̄latiōis ⁊ in ſta-
ad ꝓbatōez tu fidei. Ad id qđ ꝯ obijcit dōm ꝙ p̄latus eſt in po
pulo nō habēti ptātē ſic accedēdi lic3 nō ſit p̄lat⁹ ſim
pliciter: in altiori em̄ gradu eſt q̄3 ſimplices de ppl'o
⁊ hoc ſufficit ad ſtatū p̄latōis in ſtatu fidei. ſicut tota
tribꝫ leui p̄lata fuit nec tn̄ inferioꝝ ordinū leuite p̄la
Ad 2m. ti fuerūt ſimpl'r. Ad aliud dicēdū ꝙ ordo iſte ē ali-
qd ꝑfectiſſimi ſacr̄i ſicut ꝑs toti⁹ ptātiui eſt ad totius
⁊ ideo inq̄3tū ordinat ad illud habet aliqd de effectu
ipi⁹: ⁊ hoc ē iprimere characterē ptātis ſm ꝑtē ſicut
illđ hab3 iprimere characterē ptātis ꝑfecte. aliter em̄
nec eſſet ꝑs ptātiua illius. Et h̄ facile eſt videre: quia
balliuo data poteſtate in ꝑte nō erit ꝑs ptātiua regni
qđ h3 dare ptātē ꝑfecte ⁊ ſic de alijs ē. hoc autē ꝓpter
idelebilitatē ⁊ fidei ſtatū ⁊ cōfigurationē ad ptātē di
uinā dat ptās talis vel talis ꝑ character impſſionē.
Ad 3m Ad aliud dōm ꝙ nūq̄3 eſt coniūgibilis ppl'o ita ꝙ
amittat ſignaculū ymo inꝑpetuū tenet h2e extra ſic
carere nō pōt intra ſed iuriſditionē amittere pōt ⁊ ꝑ
hoc ⁊ q̄3tū ad hoc effici ſicut vnus de ppl'o: q2 ſi in to
to efficeret ſicut vn⁹ de ppl'o reordinaret qn̄ iterꝝ re-
Ad 4m diret ad clericatū ⁊ hoc nō fit. Ad aliud dōm ꝙ nō
ſequit ſi officiū aliqđ totū ē vie ꝙ nō impmat chara-
cterē: q2 etiā baptiſm⁹ eſt vie ⁊ cōfirmatio ⁊ ſacerdo-
tiū ⁊ tn̄ impmūt characterē: q2 lic3 vſus grad⁹ talis
in patria nō ſit futur⁹ cū ceſſabit oīs p̄latio tn̄ ſignū
gradus manet ad gloriā ꝓ eo ꝙ fidel'r ⁊ bn̄ miniſtra
Ad 5m uit in officio ſibi cōmiſſo. Ad aliud dicēdū ꝙ de ſi-
gnis angeloꝝ nobis eſt incertū: ſed tn̄ de gradibꝫ an
geloꝝ hoc nobis certū eſt ꝙ q̄3tū ad eminentiā digni
tatis vnus ſuꝑ aliū ꝑpetuo manet lic3 forte euacuet
q̄3tū ad actū ⁊ officiū qn̄ de⁹ erit oīa i oībꝫ vt dicit. I.
Coꝝ. 15. vn̄ puto falſum eſſe ꝙ angeli nō ſint diſtin-
cti ſignaculis nature gr̄e ⁊ gl'ie inter ſe ſm ꝙ officia
Ad 6m coꝝ ſunt diuerſa altiora ⁊ inferiora. Ad aliud di-
cendū ꝙ in actū illius ordinis nihil pōt niſi habens
ordinē. Et ad hoc intelligēdū reuocandū eſt ad me-
moriā qđ ꝓus dictū eſt. ſ. ꝙ ſicut xp̄s oñdit quēdā di
uinū radiū rōne cui⁹ territi ceſſerūt hij q violabāt lo
cū ſctm̄: ita quedā dīna virtus deterrēdi imūda a lo
co ſctō ſctificato ꝯfert hoſtiarijs ⁊ ex tali virtute pel-
lere imunda eſt actus hoſtiarij. Et planū eſt ꝙ hoc il
le nō pōt q illā virtutē nō hab3: nō aūt habet q ordi-
nem non ſuſcipit.

Arti. XVIII An in ſacramēto iſtius ordinis ſit aliqua
S ſpecialis forma.
Einde querit de hoc qđ dicit ibi Et dicit eis
Argu. pmo d ſic agite tanq̄3 deo rōnē reddituri ⁊c̄. ſ. a. Ex
hoc em̄ videt ꝙ iſta ſit forma huius ordinis.
Sed ꝯtra hoc obijcit: forma em̄ ſacramēti aut eſt ꝑ
modū indicatiōis vel depcatiōis iſta aūt eſt ꝑ modū
2o impꝑij: ḡ videt ꝙ nō ſit forma ſacramēti. Adhuc in
ſacr̄o opat virt⁹ diuina: ḡ opatio ſacramēti nō ſubia
cet impꝑio hoīs: ḡ nec collatio ſacramēti ꝑ modū impe
3o rij debet cōferri. Adhuc qđ impꝑio alicui⁹ fit in po-
teſtate illi⁹ ꝯſiſtit: ſed opatio ordinis nō ꝯſiſtit i ptā-
te pontificis ſed dei: ḡ ꝑ modū imperij forma eſſe nō
4o debet. P. illa v̈ba vident poti⁹ ſonare iniunctionē
officij habenti tam poteſtatē q̄3 collationē poteſtatis
ſi em̄ tunc cōferret poteſtatē deberet dicere: Accipi-
te poteſtatem claudendi ⁊ aperiēdi. Reſponſio di- Solo
cendum ꝙ ſm diuerſitatē ſacroꝝ diuerſificāt forme
ipoꝝ ſicut patuit i baptiſmo ⁊ euchariſtia ⁊ extrema
vnctiōe. Vn̄ cū in iſto ſacr̄o ꝯferat ptās ad act⁹ diui
nos ⁊ circa diuina debet ſignificari ꝑ modū tradu-
ctiōis poteſtatis ab vno in aliū queadmodū a dn̄o ſi
gnificata eſt Joh. 20. cū dixit: Accipite ſpm̄ ſctm̄ quo
rū ⁊c̄. In illo em̄ verbo intelligit ꝑſil'e q̄3tū ad mo-
dū oīs forma collatiōis ſacramēti ordinis ſignifica-
ta ⁊ inſtituta. Ad primū ḡ dōm ꝙ pat3 ſol'o. Ad Ad primū.
ſcōm dōm ꝙ lic3 in ſacr̄o opet diuina v̈tus effectū vl Ad 2m
timū ſola: tn̄ actus illius ſacramēti eſt in ptāte mini
ſtroꝝ. Et cū ordo ſit ad accipiendū poteſtatē ad actū
ꝑ modū traductiōis illius ptātis ſignificat ab ep̄o q
ibi eſt loco xp̄i ptātē illā ꝯferēs. Ad aliud dicendū Ad 3m
ꝙ in ptāte hoīs eſt vt miniſtri ꝑticipātis locū dei: ſed
nō eſt in ptāte hoīs inq̄3tū homo ⁊ poteſtas hoīs re-
fert actū ſed verū eſt ꝙ poteſtas diuina ſola eſt ad ef-
fectū gr̄e q fit in ſacr̄is. ⁊ h̄ ſignificat ex modo loq̄ndi
cum dicit accipite gr̄am ⁊c̄. ſed potius ſic agite ⁊c̄.
Ad aliud dōm ꝙ ptās nō eſt cōpleta niſi i actu ſuo Ad 4m
ad quē eſt: ⁊ ideo vt notet ptās cōpleta dicit ſic agite
⁊ tn̄ ē ſenſus iſte: habete cōpletā ⁊ ꝑfectā ptātē agēdi

De lectoribus.

Secūdus eſt gradus lectoꝝ: lectores a legē
do ſicut pſalmiſta a pſalmis canēdis vocati
ſunt. Illi em̄ p̄dicant ppl'is quid ſequātur:
iſti cantāt vt excitent ad cōpunctionē aīos
audientiū: licet quidā lectores ita miſerabi
liter ꝓnunciēt: vt quoſdā ad luctū ⁊ lamen-
tationē compellāt. Idem etiā ꝓnūciatores
vocātur qui porro ante nunciāt: quia tā erit
clara eoꝝ vox: vt etiam longe poſitorū au-
res adīpleat. Ad lectores autē ꝑtinet lectio
nes pronūciare ⁊ ea que ꝓphete vaticinaue
rūt populis p̄dicare: vt iam ex officio in ec-
cleſia legāt ꝓphetias ⁊ lectiones: vnde ⁊ ei
vidente populo traditur ab ep̄o codex diui-
naꝝ lectionū ⁊ dicit: Accipe ⁊ eſto verbi dei
relator: habiturus ſi fideliter impleueris of-
ficium: partē cū hijs qui bene verbū dei mi-
niſtrauerūt. Qui ad hunc gradū ꝓuehitur:
litteraꝝ ſciētia debet eſſe inſtructus vt ſen-
ſum verboꝝ intelligat: vim accentuū ſciat:
diſtincte legat: ne cōfuſione ꝓlationis intel
lectū auditoribus auferat. Attēdat qd indi
catiue: qd interrogatiue ſit legendū: vbi ſit
in oratiōe faciēda diſtinctio. Hec em̄ male
ſeruata: intellectū turbāt ⁊ alios ad riſum ꝓ
uocant. Auribus ⁊ cordi cōſulere debet vox
lectoris. Hoc officiū impleuit xp̄s cū in me-
ſenioꝝ librum Eſaie aperiens diſtincte ad Eſaie. 61
intelligendū legit: ſpūs dn̄i ſuper me ⁊c̄. Ex Luc. 4.
quo lectoribus dat intelligi q2 gratia ſpūali
clarere debent qui alijs verbum dei annū-
ciant. Hic ordo formā ⁊ initiū a ꝓphetis ac-

Eſaie.58. cepiſſe videt̃: quibus dicit̃: Clama ne ceſſes
quaſi tuba exalta vocem tuam.

Arti.XIX. An ordo lectoratus ſit bene ordinatus in
ter ordines.

Einde q̃rit̃ de hoc qd̓ dicit ibi Scd̓s grad⁹
eſt lectorū ⁊c.] Et querunt̃ tria. ſ. de ordine
iſtius ad p̄cedentē ⁊ ad ſequētes nō ſacros or
dines. Scd̓o de differentia ip̄ius ad pſalmiſtatū. ⁊
tertio de actu ip̄ius ꝓprio. Alia em̄. ſ. vtrū imp̄mat
characterē ⁊ de forma ex p̄cedēti habita ſunt: q̄ꝛ idē
Argu. p̄o. modus diſputādi eſt vtrobiq̄ꝫ. Ad primū ſic ꝓce
dit̃: Inter q̄ttuor ordines nō ſacros ſunt duo remo
uētes a malo. ſ. hoſtiarioꝝ ⁊ exorciſtaꝝ ⁊ duo ordinā
tes in bonū ſcꝫ lectoꝝ ⁊ acolitoꝝ ſed habētia ſymbo
lū cōueniētius cōiungūt̃: ḡ videt̃ ꝙ exorciſte imedia
2º te p̄ordinari deberēt ianitoribꝫ. Adhuc ī via iuſti
cie p̄us eſt declinare a malo q̄ꝫ facere bonū: ſed exor
ciſte ſunt ꝑ modū declinatiōis a malo: lectores autē
ad facere bonū: ḡ exorciſte ſunt ante lectores: nō ḡ le
3º ctores habēt ſcd̓m gradū. Adhuc Boetius dicit:
ꝙ pri⁹ ſunt extirpāda vitia q̄ꝫ inſerēde virtutes: ſꝫ ex
orciſte extirpāt vitia ⁊ lectores inſerūt virtutes: ḡ vi
In ꝯ̄riū p̄o det̃ ꝙ exorciſte ſint ante lectores. In ꝯtrariū hui⁹
eſt ꝙ malū volūtas nō deſerit̃ niſi cognitū: ḡ cogno
ſcere malum eſt ante deſerere ip̄m. lectoꝝ autem offi
cium eſt ad mali cognitionē ⁊ exorciſtaꝝ ad mali de
Solo. ſertionē: ḡ lectoꝝ gradus eſt ante exorciſtarū. Qd̓
ad primū ꝓcedendū eſt: dicendū ḡ ad primū ꝙ ordines ordinā
tur hic ſ̓m ꝙ generant̃ actus ip̄oꝝ ī ꝑcipiētibꝫ ſacr̄a.
vñ primū in illis eſt p̄ꝑatio ⁊ cuſtodia loci ſc̄tificati ⁊
deinde totū aliud ē in p̄ꝑatiōe cōicantiū ſacr̄is ⁊ con
fectiōe ſacr̄oꝝ: ſicut aūt dicit Ariſto. in vltimo ca. 10.
eth. Ammonitio eſt p̄mū ꝑ ꝟba diſponēs ad virtutē
⁊ ad bonū: licet coactiuā virtutē nō habeat. Et ideo
inter gradus diſponētes ppl̓m q̄ cōicare debet lecto
rū grad⁹ ē prim⁹: ⁊ id̓o ſcd̓s inter oēs. ⁊ nō ordinant̃
ſ̓m ꝙ cōueniūt in generali quodā. ſ. ꝙ eſt eſſe a malo
ad 2m ⁊ 3m ⁊ eſſe ad bonū. Ad aliud dd̓m ꝙ in via iuſticie etiā
id qd̓ eſt a malo p̄cedit ꝑſuaſio ⁊ oñſio mali qd̓ ꝑtinet
ad officiū lectoris. vnde licet lectio ingerat bonū ītel
lect⁹ ⁊ id̓o dicat̃ eſſe in ordine ad bonū: ſicut patꝫ in di
uiſiōe ordinū ſup̄ aſſig̃ta tñ ad ꝯtinuationē lectoꝝ. i.
eoꝝ q̄ legunt̃ p̄cedit ⁊ ordinē a malo ⁊ ordinē ad bo
nū ſicut ꝓbat vltima obiectio. Et ꝑ hoc patet ſolutio
ad vltimum.

Arti. XX. Querit̃ de dr̄ītia lectorat⁹ ad pſalmiſtatū

Ecūdo q̃rit̃ de differētia iſtius ad pſalmiſta
tū quē tangit in lr̄a. videt̃ aūt ꝙ in nullo dif
ferāt qd̓ ſicut dicit in lr̄a: lectoꝝ officiū eſt ꝓ
phetias legere in eccl̓ia: ⁊ pſalmi ſunt ꝑs ꝓphetie no
Arguit̃ p̄o bilior: ḡ videt̃ ꝙ nō differant niſi ꝑ materiā: q̄ꝛ lecto
res vnā ꝑtē ꝓphetie ꝓnūciāt ⁊ pſalmiſte aliā ⁊ nobi
liorē: ḡ aut pſalmiſtat⁹ eſt ordo aut ꝑs ordinis lecto
2º rū. Adhuc ſi fiat vis in ſc̄titate lectiōis ſiue in diffi
cultate eoꝝ q̄ legunt̃ pſalmi in tāta excellētia ſunt in
q̄nta alie ꝓphetie ſunt: ḡ ſicut exigit̃ ordo ad legēdas
alias ꝓphetias ita exigit̃ ad legēdos pſalmos ex quo
3º ſequit̃ idem qd̓ p̄us. Adhuc ad illa p̄ncipal̓r exigit̃
ordo q̄ magis frequētāt miniſtri eccl̓ie: pſalmos aūt
plus oībꝫ alijs ꝓphetijs frequētant: ḡ ſpēalis ordo
4º exigit̃ ad eos. Adhuc Gregori⁹ ſuꝑ Ezech. ſuꝑ il
lud verbū Pſ. 49. Illic iter q̄ oſtendā illi ſalutare
dei dicit ꝙ in pſalmoꝝ cantu aut dat̃ ſp̄ūs cōpūctio
nis aut ſp̄ūs ꝓphetie ſi cū attētiōe ⁊ deuotiōe fiat: ſꝫ
nō fit ita in alijs ꝓphetijs: ḡ pſalmi ⁊ maioris autori
tatis ſūt ⁊ maioris ſc̄titatis ⁊ vtilitat̃ q̄ꝫ cetere ꝓphe
tie: ḡ ordo debet eſſe ad eos ſicut ad alias ꝓphetias le
gēdas vel erit ꝑs ordinis lectoꝝ. In ꝯtrariū hui⁹ In ꝯ̄riū p̄o
eſt ꝙ cātus pſalmoꝝ eſt dep̄catio ⁊ oīo q̄dā: hec autē
a nullo ꝓhibēda ſūt ⁊ qd̓ a nullo ꝓhibet̃ nō habꝫ or
dinē cū ordo ſit diſtinctaꝝ ꝑſonarū: ḡ ad pſalmos le
gēdos ordo eſſe nō debet. Rñſio ꝙ pſalmiſtatus Solutio
nō eſt ordo ſed officiū toti⁹ chori: chorus aūt tot⁹ eſt
cōuētus fideliū rñdentiū p̄cinētibꝫ quibuſdā in lau
de dei ⁊ id̓o officiū eſt cōitatis ⁊ totius corpis eccl̓ie in
deuotiōe deo ſeruiētis ⁊ nō officiū miniſtroꝝ vt mi
niſtri ſunt. ⁊ ꝙ indicunt̃ eis hore ⁊ pſalmi h̓ fit ꝓ ꝑfi
ciēdo eos in merito ſc̄titatis ſicut ꝑfecti ſunt in ptāte
ordinis. Ad id ḡ qd̓ p̄mo obijcit̃ dd̓m ꝙ ꝓphetia vt Ad primū.
eſt ſimpl̓r lecta in eccl̓ia nō hꝫ ordinē ad ſe ordinatū:
ſed vt eſt lecta in explanatione ſic em̄ hꝫ ordinē dan
tē autoritatē hoc faciēdi: q̄ꝛ ad hoc idiget ptāte ⁊ gr̄a
ſp̄ūſſc̄ti vt in ſequēti patebit articulo. Ad aliud di Ad 2m
cendū ꝙ in neutro ſit vis ſed tm̄ in autoritate expla Ad 3m
nādi id qd̓ legitur vel canit̃ de ꝓphetijs. Ad aliud
dicendū ꝙ quedā frequētāt̃ ad meriti cumulationē
a miniſtris eccl̓ie ⁊ q̄dam ad fideliū cōionē vt cōicent
ſc̄tis ſacr̄is. Et q̄ p̄mo mō frequētant̃ nō hñt ordinē
ſꝫ liberꝝ arbitriū gr̄a iformatū vt mereri poſſint. ſed q̄
ſcd̓o mō frequētant̃ neceſſario hñt ordinē in quo cō
fert̃ ptās talia frequētandi ſ̓m ꝙ ſacr̄a in p̄ncipio hu
ius quarti dicta ſunt eſſe ad exercitiū. Ad vltimū Ad 4m
dicendū ꝙ hoc nō oſtēdit neceſſitatē ordinis ſed vim
iſtarū orationū q̄ in pſalmo dicūt̃ ad gr̄am ꝓmerēdā

Quis ſit actus ordinis lectoratus. Arti. XXI.

Ertio querit̃ de actu iſtius ordinis. Videt̃
em̄ ꝙ nō ſit actus ordinis: q̄ꝛ vis accētuādi ⁊ Arguit̃ p̄o
ꝓferēdi diſtincte ſufficiēter cauſat̃ ex ſc̄ia grā
matice: ḡ ad hoc nō opꝫ eſſe ordinē vnū. Sil̓r po 2º
teſtas explanādi ſufficiēter cauſat̃ ex ſc̄ia theologie ⁊
ſic iterꝝ ad hoc nō opꝫ eſſe ordinē: ḡ ex actu iſtius or
dinis oſtēdit̃ ꝙ ordo iſte ſit ſuꝑfluus. Adhuc mul 3º
tos videm⁹ q̄ habēt ordinē ⁊ tñ iſta facere nō pñt q̄
dicūtur in lr̄a. Cū igit̃ oīs ille q̄ hꝫ ꝑfectā poteſtatē
ad aliq̄d faciendū pōt facere illud q̄ñcūq̄ꝫ voluerit.
videt̃ ꝙ illi nō habeant ptātē ꝑfectā: ḡ nec ordinē: q̄ꝛ
ordo cōfert ptātē ꝑfectā. Adhuc duo actus hic tan 4º
gunt̃ in lr̄a. ſ. diſtincte ꝓnūciare ⁊ p̄dicare q̄ ſunt di
uerſaꝝ facultatū. ſ. grāmatice ⁊ theologie: ḡ videt̃ ꝙ
nō debeāt reduci in vnā poteſtatē imediatā: ḡ nec ad
vnū ordinē: q̄ꝛ vnus ordo eſt vnica poteſtas ad actū
aliquē miniſtroꝝ ſicut ſepius patuit ex ante dictis.

Rñſio dd̓m ꝙ poteſtas iſtius ordinis eſt legere ꝓ Solo
phetias cū autoritate explanādi eas ppl̓o. Et ratio
hui⁹ colligit̃ ex lr̄a ī duobꝫ locis. ſ. in forma hui⁹ oīo
nis quā dicep̄s q̄ñ traducēdo ptātē ⁊ imp̄mēdo cha
racterē dat librū dicēs: Eſto verbi dei relator habi
turus ſi fidel̓r īpleueris officiū tuū cū hijs q̄ verbū
dei bene miniſtrauerūt ⁊c̄. nō em̄ tales aliqui dicūt̃
in eccl̓ia niſi predicatores ſermonū dei. Scd̓m eſt ꝙ
dñs q̄ñ exhibuit actū hui⁹ ordinis nō ſolū legit pla
ne ⁊ apte ſꝫ explanauit ſtatī ppl̓o. Ex tertio etiā col
ligi pōt. ſ. ꝙ dicit a ꝓphetis exortū ordinē cum dixe
rūt: Clama ne ceſſes. illi em̄ ꝓphetias ppl̓o p̄dicaue
runt ad edificationē. Et hic valent tria argumēta ꝓ
ꝯfirmatiōe intētionis noſtre. Dicēdū ergo ad pri ad p̄m ⁊ 2m

mū ꝙ ad legere nō datur ordo vel ad explanare: ſed
ad autoritatē legendi ⁊ explanādi: ⁊ tñ iſta falſa eſt ꝙ
facultas explanādi ꝓphetias ſufficiēter habeaꝛ a the
ologia licet em̄ facultas accētuādi ſufficiēter habea-
tur a grāmatica nō tñ ita habeꝛ ſufficiētia explanan-
di a theologia: qꝛ nō ē ex rōne qđ ibi doceꝛ ſ; ex gr̄a.
vñ oportet eſſe ordinē ꝯferentē ⁊ gr̄am ⁊ autoritatē.
Ad 3m. Ad aliud dicendū ꝙ in veritate niſi neceſſitas v-
geat eccl'iam aliquā nullus nō lr̄atus ſufficiēter hūc
ordinē ſuſcipe debet. vñ in lr̄a dicit ꝙ ad hūc ordinē
ſciētia exigiꝛ lr̄aꝝ. ſi tñ eſt neceſſitas tūc pōt conferri
poteſtas ⁊ expectari actus ad tempus ſicut fit modo
Ad 4m quia ſatis pueris conferꝛ ordo iſte. Ad aliud dicē
dum ꝙ ambo actus conſequūtur ſe: qꝛ prim⁹ eſt q̄ſi
acceptatio materie ⁊ thematis vt ppl's ſciat fontē p̄-
dicationis eſſe ſcripturā ſacrā: ſed ꝑfectio officij conſi
Ad ꝓbatio ſtit in ſcđo ⁊ ibi eſt vltimū ordinis iſtius. Ad id qđ
nē quarti. ꝯtra obijciꝛ dicendū ꝙ q̄ſtum eſt de voce ⁊ ſignifica-
tis referunꝛ ad diuerſarū facultatū habitus: ſed hic
nō ita ſumiꝛ ymo ꝓnūciatio referꝛ ad res ꝓnūciatas
⁊ res ꝓnūciate ꝯtinenꝛ ſub ordinis poteſtate ⁊ gr̄a
que in ordine ꝯferꝛ: qꝛ ſicut prius dictū eſt nec ſciētia
nec facultas rōnis: ſed potius ex poteſtate ordinis ⁊
gr̄a. Et ſm̄ h̄ ad vnā reducunꝛ poteſtatē ⁊ facultatē.

De exorciſtis.

Tertius eſt ordo exorciſtarū. Exorciſte aūt
ex greco in latinū adiurātes vel increpātes
vocanꝛ. Jnuocant em̄ ſuꝑ cathecuminos et
ſuper eos qui habent ſpiritū īmundū nomē
dn̄i adiurātes per eum vt egrediatur ab eis.
Ad exorciſtam ꝑtinet exorciſmos memori-
ter retinere manuſq; ſuꝑ energuminos ⁊ ca-
thecuminos in exorciſādo imponere. Debet
autē habere ſpiritum mundū qui ſpiritibus
immundis imperat: ⁊ malignū expellere de
corde ſuo quē expellit de corpore alieno ne
medicina quā alij facit ſibi nō proſit: ⁊ dica-
Luce. 4. tur ei: medice cura teipſum. Hij cum ordinā
tur accipiūt de manu epiſcopi librū exorciſ-
moꝝ ⁊ dicitur eis: Accipite ⁊ habetote pote
ſtatem imponēdi manus ſuꝑ energuminos
vel cathecuminos. Hoc officio vſus eſt dn̄s
quādo ſaliua ſua tetigit aures ⁊ linguā ſur-
Matth. 7 di ⁊ muti dicens: Effeta. qđ eſt adaꝑire: per
hoc docēs nos ſp̄ualiter debere aꝑire aures
p̄cordioꝝ hoīm ad ītelligendū: ⁊ ora ad ꝯfi
tēdū: vt pulſo demone: ſp̄ū ſſanctus vas ſuū
Matth. 8. recipiat. Hoc etiam officio vſus eſt xp̄s cum
Luce. 8. demoniacos multos ſanauit. Hic ordo a Sa
lomone videtur deſcendiſſe qui quendā mo
dum exorcizandi inuenit quo demones ad-
iurati ex obſeſſis corꝑibus pellebanꝛ. Huic
officio mancipati exorciſte vocati ſunt. De
Matth. 12 quibus xp̄s in euangelio. Si ego in beelze-
Luce. 11. bub eijcio demonia: filij veſtri: ſc; exorciſte
in quo eijciunt?
Arti. XXII Quis ſit actus exorciſtarum
y

Einde queriꝛ de h̄ qđ dicit ibi [Tertius or-
D do eſt exorciſtarū ⁊c. Et querūtur de hoc or
dine duo. ſ. de actu ad quē eſt ⁊ vtrū in ſeipo
omnes colligat p̄cedētes ſm̄ naturā totius poteſta-
tiui. Ad primū obijciꝛ exorciſmi vim habent a ver Arg. p̄mo.
bis exorciſmoꝝ ea ergo verba quicūq; ꝓnūciat ſemꝑ
vim ſuā conſequūtur: g̃ equal'r valent ꝓnunciata ab
ordinato ⁊ nō ordinato: ergo nō exigiꝛ ordo ad iſtū
actum vt videꝛ. Adhuc Salomon inuenit exorciſ 2º
mos ⁊ conſtat ꝙ effectū habuerūt ⁊ tamen nullū ha
buit ordinē: ergo videtur ꝙ non exigiꝛ ad hoc ordo.
Adhuc actus ſacramēti no. teſtamēti nunq; eun- 3º
dē hn̄t effectū in nouo ⁊ ve. teſtamēto: ſ; iſte act⁹ ha-
bet eundē effectū in no. ⁊ ve. teſtamēto vt patet ex lr̄a
ergo nō videꝛ actus eſſe ſacramēti noui teſtamenti.
Adhuc ad eūdē effectū nō eſt facultas mali ſp̄ūs ⁊ 4º
ſacramēti eccl'ie: ſed ad expellēdos demones ꝑ exor-
ciſmos eſt facultas mali ſp̄ūs: ergo ad hoc nō eſt ſa-
cramentū eccl'ie. Prima patet ex ſe: ſcđa ꝓbaꝛ ꝑ artē
nigromātie ⁊ ſic conſtat ꝓpoſitum. Adhuc exorciſ 5º
mi ſalomonis qui habenꝛ omnes nigromātici ſunt
ſicut pt; in li. qui dicitꝛ almā dei qui inſcribiꝛ ſalomo
ni regi iſrael: g̃ videꝛ ꝙ actus illi a nigromātia p̄nci-
piū habuerūt: g̃ ⁊ actus tales nō debēt eſſe ſacramē-
ti eccl'ie. Ulterius queriꝛ de actib; in lr̄a dictis: Queſtiūcl'a
qꝛ tres videꝛ ponere in lr̄a. ſ. demones pellere circa
mutos ⁊ ſurdos miraculoſe curare ⁊ hominū ora ad
cōfitēdū ⁊ corda ad intelligendū aꝑire. Et videꝛ ꝙ
iſti actus nō ſūt reducibiles in poteſtatē vnā: qꝛ pul-
ſio demonū eſt exorciſmoꝝ ⁊ curatio īfirmoꝝ gr̄e mi
raculoꝝ. Et apertio orum ad intelligendū eſt doctri
ne p̄dicatoꝝ vel magiſtroꝝ: g̃ videꝛ ꝙ nō debeant aſ
ſignari vni ordini ſacro. Rn̄ſio dicēdū ꝙ poteſtas Solo.
exorciſtarū eſt pellere vel diminuere vim demonis in
fomite impediētis ſacramentoꝝ ꝑceptionē. Et alia. ſ.
liberationē demoniacoꝝ ⁊ curationē infirmoꝝ hab;
adiūcta quādo expedit ⁊ non ſemꝑ. Ad primū g̃ di Ad primū
cendū ꝙ exorciſmi nō habent totā vim a verbis ymo
exigunt ꝓpriū agentē ⁊ miniſtrū ꝓut ſunt ad talem
actum qui dictus eſt: ſicut ⁊ cōfectio euchariſtie non
totū habet a forma: ſed etiā querit agentē ꝓpriū: quia
nō ſacerdos hoc agere poſſet. Ad aliud dicendū ꝙ Ad 2m
ſalomon inuenit exorciſmos imꝑfecte curatōis ſicut
vete. teſtamēto cōpetebant. Et puto ꝙ nō valuerūt
niſi ad curationē corporum: iſti autē valent ad ani-
mas ⁊ ſi ad corꝑa referūtur tunc hoc fit inq̄ſtū infir-
mitas corꝑis pēdet ex mente. ⁊ ſi valet curatio infir-
mitatis corꝑis ad mētis curationē: tunc q̄nq; valet
etiā ad corpus. Et licet ſalomon inuenerit tñ ip̄e nō
fuit ꝓprius agēs ſed leuite ſicut ⁊ dauid īuenit pſal-
mos ⁊ tñ leuitis cōmittebanꝛ cantandi. Ad aliud Ad 3m
dicendū ꝙ nō habuerūt ita plenū effectū in ve. teſta
mento ſicut dictū eſt: qꝛ in nouo teſtamēto debilitat
vim eius in fomite qui impedit ſacramētoꝝ ꝑceptio-
nē: in ve. aūt teſtamēto nō valuit niſi in corꝑe. Ad Ad 4m
aliud dicendū ꝙ abſit hoc ꝙ facultas mali ſp̄ūs ſit ad
hoc: ſed ſicut dicitꝛ in vita beati Bartholomei q̄nq;
nocent demones ⁊ videnꝛ curare quādo ceſſant a le-
ſione ⁊ ita operatur nigromantia quia vnus demon
ledit ⁊ alter nocet ledentem vel facte ceſſant a leſione:
ſed ſacramentū operaꝛ ꝑ gratiam cōtrariā omnib;
demonū oꝑationib;. Ad aliud dicendū ꝙ falſa in- Ad 5m.
ſcriptio eſt: quia nō crediꝛ ꝙ ſalomon fecerit: ſed ſi fe-
cit abſq; dubio tunc fecit/ quando idola coluit ⁊ fe-

Ad queſtiū culā. mora mulierib᷒ inclinauit. Ad vltimū dōm ꝙ illi
tres actus ad vnū referunt̄.ſ. pellere vim demonis
inq̄ʒtū eſt ipeditiua ꝑceptionis ſacroꝝ.cū eīm opat̄ in
corꝑe ſiue obſeſſo ſiue ſurdo ſiue muto vel al's infir
mo nō opat̄ circa h̄ niſi ꝓut a demone curat̄ ꝑ corpꝰ
īpediēte mentē ⁊ vltimū iſtiꝰ ordinis ⁊ virtꝰ eius eſt
aꝑire intellectū ⁊ os ad ꝯfitēdū: ſed aꝑire remouēdo
virtutē demonis claudentis lector aperit ingerēdo
hītū illūinatiuū ad actū ⁊ h̄ diuerſo mō nihil ꝓhibet
diuerſos ordines eſſe ad idē. Et ꝑ h̄ ptʒ ſol'o ad totū.

Arti.XXIII A.2. An ordo exorciſtarū colligat duos prece
dētes ſm naturā totius poteſtatiui.

Arg.pimo. Ecūdo querit̄ vtrū colligat iſte ordo duos p̄
cedētes ſm naturā totiꝰ ptātiui. videt̄ autē
ꝙ nō q2 ea q̄ ſunt eiuſdē ptātis ordinē habēt
ita ꝙ p̄cedēs neceſſario ſupponit̄ in ptāte ſequētis ſi
cut in ſenſibili ſupponit̄ vegetabile vt trigonū in te
tragono: ſed nō neceſſario ſupponit̄ in opatiōe exor
ciſmoꝝ opatio lectoꝝ: ḡ videt̄ ꝙ nō vniat in ſe p̄cedē
2o tium actus ordinū. Adhuc in toto poteſtatiuo ſe
quēs nullo mō eſt ſine p̄cedēti: ſʒ exorciſtatꝰ pōt eſſe
ſine lectoratu ſicut patet in faciētib᷒ ſaltū: ḡ videt̄ ꝙ
nō vniat in ſe p̄cedētes ordines. Probatio medie ſi
aliq̇s facit ſaltū habet q̇dē ordinē ſeq̄ntē licʒ nō habe
Sol'o at executionē: ḡ ꝯſtat ꝓpoſitū. Rn̄ſio ad h̄ dōm ꝙ
iſte ordo vnit in ſe p̄cedētes ⁊ characteres p̄cedentiū
vniunt̄ in ſuo charactere cū character ſit habitꝰ ſm
ſubſtātiam ⁊ accidat ſi aliquid ratione cuius diſtin
guat habitꝰ p̄cedētiū actuū vniūtur in habitu iſtius
ſicut illi q̇ ordinati ſūt ad finē vnū ⁊ tn̄ manēt faculta
tes ad actus ſinguloꝝ ſicut fit in oī toto ptātiuo. hoc
Ad primū. eīm habet ꝑtes diuiſim relatas ad actꝰ ⁊ vnitas ī po
teſtate vltimi actus qui eſt a ptāte ꝑfecta. Dicendū
ḡ ad p̄mū ꝙ in ꝑtib᷒ aīe vnio eſt ꝑ naturā. hec autem
vnio ꝑ eccl'ie ⁊ xp̄i inſtitutionē ꝑficit̄. Cuicūq3 eīm cō
cedit̄ arcere demones in illo p̄ſupponit̄ ptās hoſtia
rioꝝ ⁊ lectoꝝ: q2 ſunt inferioꝝ actuū ad demonū ex
Ad 2m. pulſionē ordinatoꝝ ptātes ⁊ cū vnio initior eſt q̄ʒ na
ture tn̄ talis eſt q̄ ſufficit officijs eccl'ie. Ad aliud di
cendū ꝙ h̄ mō in ſequēti ſupponit̄ p̄cedēs.ſ. q2 eſt ad
idem ordinatū: licʒ ſit gradꝰ īferioris officij p̄cedēs
⁊ iō faciēs ſaltū cū habet characterē nō hʒ tn̄ execu
tionē: q2 oportet ptātem inferioris cōcurrere. Et eſt
ſil'e ſicut ſi ſenſibile non haberet vegetabile nō poſſet
agere: q2 oīs actꝰ ſenſibilis in vegetabili fundat̄.

De acolitis.

Quarto loco ſuccedunt acoliti. Acoliti ꝟo
grece latīe ceroferarij dicūt̄: a deportādis
cereis quādo legendū eſt euangeliū vel ſa
crificiū offerendū. Tunc eīm accēdunt̄ lumi
naria ⁊ deportant̄ ab eis: nō ad effugandas
aeris tenebras cū ſol eo tꝑe rutilet: ſed ad ſi
gnū leticie demonſtrandū: vt ſub typo lumi
nis corꝑalis: illa lux oſtendat̄ de qua legit̄:
Joh.1. Erat lux vera q̄ illuminat oēm hoīem veniē
tem in hūc mūdū. Ad acolitū ꝑtinet p̄para
tio luminariū in ſacrario. Ip̄e cereū portat
ipſe vrceolū cū vino ⁊ aqua ſuggeſta: ꝓ eu
chariſtia ſubdiaconis preparat. Hij cū ordinā
tur cū edocti fuerint ab ep̄o qualiter in offi
cio ſuo agere debeant: ab archidiacono acci
piūt candelabrū cū cereo: ⁊ vrceolū vacuū
Hoc officiū dn̄s ſe habere teſtat̄ dicēs: Ego Joh.8.
ſum lux mūdi: qui ſequit̄ me nō ambulat in
tenebris. Huius officij formā illi gerebāt in Exod.27.
veteri teſtamēto q̇ lucernas candelabri cō Leuit̄.6.et
ponebant ⁊ accendebāt igne celeſti: ad illu Exod.vlti.
minādas tenebras aquilonares.

An accolitatus ſit ordo. Ar.XXIIII B.2.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Quarto lo
co ſuccedūt accoliti. Et q̄runt̄ hic duo.ſ. vtꝝ
accolitatꝰ ſit ordo ⁊ ſcđo qn̄ īprimit̄ eis chara
cter. Ad primū obijcit̄ ſic: ad actū corꝑalē nō exigi Argu.p̄mo
tur ordo aliq̇s: ferre candelas ⁊ cereos eſt actus cor 2o
poralis: ḡ ad hoc nō exigit̄ ordo aliq̇s. Adhuc p̄
ꝑatio luminariū in ſanctuario eſt edituoꝝ ⁊ cuſtodū
qui ſup̄ hoſtiarij dicti ſunt: ḡ videt̄ ꝙ ad h̄ nō inſtituē
dus ſit ſpēalis ordo. Adhuc liber ſanctior eſt q̄ʒ cā 3o
delabꝝ ⁊ ad p̄ꝑationē libri ⁊ portationē nō exigit̄ or
do aliq̇s: ḡ nec ad p̄ꝑationē candelabroꝝ ⁊ cādelarū
Adhuc ſi ordo eſt ad hunc actū q̇ eſt p̄ꝑare ⁊ porta 4o
re cereos ⁊ cādelabra videt̄ ꝙ ille ſit multo inferio
ris gradꝰ q̄ʒ lectoꝝ ordo vel exorciſtarū. Cū igit̄ hic
ordinent̄ ordines ſm ꝙ ſunt remotiores ab vltimo
q̇ eſt ſacerdotiū videt̄ ꝙ iſte debet eſſe ſcđs vel primꝰ
⁊ nō quartꝰ. Adhuc ḡliter eſt verū diuiſim ꝙ p̄exi 5o
gant̄ ad eius actū tres p̄cedētes/ cū nos videamꝰ ꝙ
cādelas ferre pōt eque doctꝰ ⁊ indoctꝰ ⁊ ad lectoris
officiū ꝑtinet eſſe doctū. Rn̄ſio dicendū ꝙ ſm meū Sol'o
iudiciū ferre cādelas nō eſt actus huius ordinis niſi ad primū
ſicut ſignum oſtendit illud cuius eſt ſignū: ſed actus ⁊ 2m
eius eſt ignito eloquio ⁊ exemplo operari ad accenſi
onē affectus. Et per hoc patet ſolutio ad primū ⁊ ſe
cundū. Ad tertiū aūt dōm ꝙ lectoꝝ ordo magis Ad 3m
eſt ad hoc ꝙ datur eis liber: intellectus eīm perfectio
magis eſt per ſcientiā: ⁊ affectus ꝑfectio eſt ꝑ gratiā
exēploꝝ non verboꝝ vnde videtur iſtius ordo conti
nuatio eſſe ad ſacros ordines q̇ operant̄ ſupra mate
riā corporis xp̄i. Ad ſequēs patet ſolutio ꝑ antece Ad 4m
dens. Ad vltimū dicendū ꝙ patet hoc modo intel Ad 5m
ligēdo vt dictū eſt: quia tūc altiſſimū eſt inter q̄ttuor
officia. Et ꝙ ita ſit patet ꝑ hoc ꝙ dicit mgr̄ in illo lo
co nō ad effugandas aeris tenebras cū ſol eo tēpore
rutilet ſed ⁊c̄. Item ꝑ illud qđ dicit ꝙ xp̄s hunc or
dinem exhibuit cū dixit: Ego ſum lux mundi.

Quādo acolitis imprimit̄ character. Arti.XXV. C.2.

Ecūdo querit̄ qn̄ imprimit̄ character in or
dine iſto. Duo eīm hic dicunt̄.ſ. ꝙ cereū por
tat ⁊ ip̄e vrceolū portat cum vino ⁊ aqua ſug
geſta ꝓ euchariſtia. Conſtat autē vicinꝰ eſt euchari
ſtie opus qđ habet cū portat vrceolum cum aqua q̄ʒ
portatio cereoꝝ: ſed in digniori parte imprimit̄ fa
cilitas ad operandū: ḡ videt̄ ꝙ character tūc impri
mit̄ cum vrceolus ille ſibi datur. In cōtrariū hu Arg.p̄mo.
ius eſt ꝙ a portatiōe cereoꝝ denominat̄: ergo videt̄
ꝙ quādo candelabrū accipit tunc character ſibi imp̄
matur. Adhuc ab epiſcopo accipiēdo candelabrū 2o
primo edocet̄ qualiter in officio miniſtrare debet ⁊
tunc ab archidyacono accipit vrceolū: conſtat autē
ꝙ archidyaconus nō dat ordinē ſed epiſcopus: ergo
videtur ꝙ det eis ordinem in hoc ꝙ dat eis candela
brum ⁊ nō actum vrceoli. Rn̄ſio dicendū ꝙ mihi Solutio

videt̃ ꝙ imprimat̃ character cum dat̃ candelabrum cum inſtructiōe ſignificatiōis ad fugādas tenebras aqlonares .i. diaboli ſic em̄ rñdet ei figura ĩ ve. teſtamento vt patet in lr̃a ꝛ ſic ordinem exhibuit xp̄s. qđ autē archidyaconus facit h̃ eſt ad excellētiā ordinis denotandā vt oſtendat̃ cōtinuatio in iſto eſſe ad or-
Ad obiectū ſimul. dines ſacros. Ad obiectum ergo dicendū ꝙ opus vrceoli nō eſt opus in ordinib; niſi accidētale ꝛ popu lare p̄ter q̄ꝫ quādo datur ſubdiacono. et ideo non eſt niſi acoliti miniſtrare cū vrceolo dyacono imediate: ſed potius p̄uidere ne ſit impedimentū ex ꝑte populi offerētis q̄n in ſacrario ſit materia ꝑata de qua cōficiat̃ euchariſtia: ſed opus diuinū qđ facit circa ſacr̃a eſt pellere tenebras ſp̄ūales lumīe verbi ꝛ exempli. ip̄e em̄ quaſi argumentū ꝓbationis eius eſt qđ dicit ad eloquiū diuinū. Et ꝑ h̃ pꝫ ſolutio ad totū.

De ſubdyaconis.

Quintus eſt ordo ſubdyaconoꝝ: Grece hipodyacones vocant̃: quos nos ſubdyacones dicimus: Qui ideo ſic appellant̃: q2 ſubiacent p̄ceptis ꝛ officijs leuitarū. Oblationes em̄ in tēplo a fidelibus ſuſcipiūt: ꝛ leuitis ſupponēdas altarib9 deferūt. Hij apud hebreos nathinnei vocabant̃. i. in humilitate dn̄o ſeruiētes. Ad ſubdyaconū ꝑtinet calicē ꝛ patenā ad altare xp̄i deferre ꝛ leuitis tradere eiſq; miniſtrare. Urceolū quoq; et aq̄manile ꝛ manutergiū tenere: ep̄o ꝛ p̄ſbyteris ꝛ leuitis ꝓ lauādis ante altare manib9 aquā p̄bere. Hijs lex ꝯtinētie iponit̃: q2 altari ꝓpiquātes vaſa corpis ꝛ ſanguinis xp̄i
Eſaie. 52. portant. Uñ illud iplere debēt: Mūdamini q̄ fertis vaſa dñi. Ad hos etiā ꝑtinet tātū de oblationibus ponere in altari: q̄ꝫtū ſufficere poſſit populo: nec nō corpales ꝛ pallas ꝛ ſubſtratoria lauare. Hij cū ordinant̃ accipiūt de manu epiſcopi patenā ꝛ calicem vacuū. ab archidyacono x̄o vrceolū cū aq̄manili ꝛ manutergiū. Hoc officio vſus eſt dñs
Joh. 13. q̄ñ lintheo ſe p̄cinxit ꝛ mittens aquā in peluim: pedes diſcipuloꝝ lauit ꝛ lintheo terſit.

Arti. XXVI D. 2. **Quis ſit actus dyaconi ad quē imprimit̃ character.**

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Quintus ordo ſubdyaconoꝝ ꝛc̄. Querunt̃ hic tria ſcꝫ actus ſubdyaconi verus ad quē imp̄mit̃ character. Scđo vtrū excellit q̄ttuor antecedētes. Tertio q̄re quidā ordīes dicunt̃ ſacri quidā aūt nō ſacri
Arg. primo Ad p̄mū obijcit̃ ſic ſubdyaconus ſubijcit̃ dyacono: g̃ inferiorē habet actū ꝓ actu: ſed nouū teſtamentū dat̃ legendū dyacono vt dicit̃ in ſequenti capl̃o: g̃ vetus dat̃ legendū ſubdyacono: ſed hoc idem dat̃ lectori: ergo videtur ꝙ vnus ꝛ idem ſit actus lectoris
2o ꝛ ſubdyaconi. Adhuc in lr̃a dicit ꝙ calicē ꝛ patenā debēt ad altare deferre ꝛ leuitis tradere: h̃ aūt min9 eſt q̄ꝫ lectōes diuīas expōere: g̃ videt̃ ꝙ nobilior act9 ſit ꝙ legāt epl̃as ꝛ ꝓphetias: ſed ordo ſicut ꝛ q̄dlibet aliud differt̃ ad vltimū actū: g̃ differt̃ ad legendū et inde vt p̄us. Adhuc magis eſt miſtrare ep̄o ꝛ p̄ſbyteris q̄ꝫ dyacono: ſed in vrceolo ꝛ manutergio ꝛ manili ſeruit ep̄o ꝛ p̄ſbyteris in calice ꝛ patena dyacono tm̄: g̃ videt̃ ꝙ magis excellētis ꝑtis indiciū ſit ꝙ ſuſcipit manile ꝛ manutergiū q̄ꝫ ꝙ ſuſcipiat calicē: ſꝫ in ꝑtāte excellētiori dat̃ character: g̃ videt̃ ꝙ chara cter ei imp̄mit̃ quādo ſuſcipit manile ꝛ manutergiū. 3o

Adhuc ille eſt act9 ad quē character imp̄mit̃/ quē exhibuit xp̄s ordinē hūc p̄figurādo: ſed actū ablutionis in manili ꝛ manutergio exhibuit xp̄s ordinē iſtū p̄figurādo: g̃ ad illū imp̄mit̃ character iſtius ordinis 4o
Prima pꝫ ꝑ h̃ ꝙ hic ordo ſicut nec aliud ſacr̃m vim aliquā habuit niſi ab inſtitutiōe diuina. Scđa autē ſcribit̃ in lr̃a in fine huius capituli. In ꝯtrariū huius obijcit̃: q2 tāto eſt excellentior actus in ordinib; q̄nto ē actui ſacerdotis q̄ eſt ꝯficere corp9 xp̄i vicinior ſꝫ p̄ꝑare calicē ꝛ hoſtias ſuꝑ altare ꝓportiōari nūero ſumētiū p̄ oīb; ē actui ſacerdot; q̄ ē ꝯficere xp̄i corp9 vicinior: g̃ videt̃ ꝙ ille actus ſit excellētior: ſed ad excellētiorē imp̄mit̃ character: g̃ character hui9 ordīs tunc imp̄mit̃ cū calicē a manu ep̄i ſuſcipit cū verbis ad hoc ꝑtinētib;. In ꝯtrariū obijcit̃.
Rñſio qđ hic vltio ꝓbatū eſt videt̃ mihi concedendū eſſe. Ad primū g̃ dicendū ꝙ ſubdyacon9 dicit̃ eo ꝙ miniſtrat dyacono in actu p̄ncipali qui eſt ꝙ dyacon9 miniſtrat ſuꝑ altare ſacerdoti materiā corpis xp̄i ſic patuit ĩ diuiſiōe ordinū ſuꝑ poſita. Solutio Ad primū.
Ad aliud dōm ꝙ hoc multo magis eſt q̄ꝫ lectōes legere: q2 hoc eſt miniſtrare ad corpus xp̄i veꝝ aliud aūt ad myſticū tm̄. ꝛ tñ lectio ſubdyaconi altior eſt q̄ꝫ lectoris ſicut explanatio euāgelij q̄ eſt in epiſtolis maior eſt explanatiōe legis que eſt in ꝓphetijs. Ad 2m
Ad aliud dōm ꝙ hoc veꝝ eſt in q̄ꝫtū ep̄s eſt: ſed nō facit ſibi hoc miniſteriū niſi in cōmuni ꝓut exigit̃ mūditia quedā lucere in oibus miniſtris. vnde in eodem miniſterio ſeruit etiā leuitis vt dicit in lr̃a. vñ actus illius miniſtri nō fit ep̄o vt ep̄s eſt vel p̄ſbytero vt p̄ſbyter eſt: ſed hoc eſt cōe miniſteriū ſeruiētiū iuxta altare ꝛ hoc eſt adiunctū dyacono q̄ inter miniſtros inferiores magis ad ſctā pōt accedere. Ad 3m
Ad aliud dicendū ꝙ xp̄s vtrūq; in cena exhibuit: neceſſariū em̄ fuit vaſa ꝑare in quib; corpus ꝛ ſanguinē illū conficeret vñ etiā dixit: Accipite hic calix noui teſtamenti eſt: ſed mgr̃ hic ex poſteriori actu priorē demonſtrat eſſe ſuppoſitū: q2 nemo dubitat ſi inferiorē ꝛ adiūctū actū q̄ hūilitatis eſt fecit xp̄s ꝑ ſeip̄m q̄n etiā ꝑ ſeip̄m fecit actū excellētiorē q̄ vicinior eſt ſacr̃o euchariſtie. Ad 4m

Ar. XXVII E. 2. **An ordo ſubdyaconat9 precellat q̄ttuor alios ordines.**

Ecūdo querit̃ vtrū iſte ordo excellat q̄ttuor antecedētes ordines. Et videt̃ ꝙ nō: q2 ſicut dicit Ariſto. in. 10. eth. Opatio intellect9 dignior eſt omni opatione hoīs ſed lectoris actus circa opationē intellect9 eſt ꝛ ſubdyaconi circa vaſa q̄dā irrōnalia ꝛ inaīata: g̃ videt̃ ꝙ operatio lectoris dignior ſit q̄ꝫ opatio ſubdyaconoꝝ: ſed ſicut ſe hꝫ opatio ad opationē ſic ſe habet ordo ad ordinē: g̃ ordo lectoꝝ dignior eſt q̄ꝫ ordo ſubdyaconoꝝ. Argu. p̄mo
Adhuc arcere demones poteſtatis eſt ſuꝑmūdane: ſed p̄parare vaſa eccl̃ie eſt opatio mundana: ſed ſuꝑmūdana opatio eſt dignior q̄ꝫ mūdana ſiue humana: g̃ videt̃ ꝙ opatio exorciſtarū ſit dignior opatione ſubdyaconoꝝ: g̃ vt prius. 2o
In cōtrariū huius eſt ꝙ ſubdyaconus intrat ad ſancta ad que nō licet accedere inferioris or- In ꝯtriū p̄o

dinis gradib⁊:ſed qui ſanctis eſt vicinior eſt dignior:
ergo ordo ſubdyaconoꝝ dignior eſt omnib⁊ inferiori
2° bus ordinib⁊. Adhuc ordo qui in ſua operatione vi-
cinior eſt primo actui ſacerdotū eſt nobilior. ſed inter
omnes plus appropinq̄t in operatione ſubdyaconus
preter dyaconū ſolū:ergo ipe ordo dignior eſt preter
Solo ordinē dyaconatus. Rñſio dicendū ꝙ duab⁊ vlti
Ad primū mis rōnib⁊ conſentiendū eſt. Ad primū ergo dōm
eſt ꝙ licet ſit circa vaſa irrōnalia ⁊ inaīata nō tamen
eſt circa ea ꝓut hmōi ſunt:ſed potius ꝓut referuntur
ad cōtinentiā corꝑis xp̄i qḋ dignius eſt q̄ȝ totus mū-
Ad dictum dus etiā ſi millies multiplicaret̄ mūdus. Ad dictū
phi. aūt phi dicendū ꝙ intelligit̄ de operationib⁊ humanis
inq̄ȝtum hō eſt ſȝ iſte operationes q̄ ſunt miniſtroꝝ in
Ad 2m ſacramātis ſunt diuie potius q̄ȝ humane. Ad ali-
ud dicendū ꝙ arcere demones nullo modo eſt ita di
gnū ſicut operari circa vaſa corꝑis dñi ꝓut ſunt cōten
tiua corporis xp̄i. ⁊ licet illa ſit ſuꝑmūdana poteſtas
tñ iſta eſt etiā ſuꝑmūdana:quia a deo datur homini
poteſtas iſta.

Articulus. XXVIII.

Quare iſti tres ordines dicunt̄ ſacri.

F.2. Tertio querit̄ de ordinib⁊ ſacris quare tres
Arguit̄ p° iſti dicunt̄ ſacri. Et obijcit̄ ſic: oīs operatio ſa-
2° cra eſt que eſt circa ſacra:ſed omnis operatio or
dinis eſt circa ſacra:g̃ omīs ordo eſt ſacer. Adhuc
operatio dupl'r dicit̄ ſacra. ſ. a ſanctitate operantis ſicut
actus meritorius ſctūs eſt vl' a ſctītate materie circa
quā eſt. Et conſtat ꝙ p̄mo modo nō dicit̄ ordo ſacer
quia multi nō habētes ordines habēt taliter ſacras
operationes. Si aūt ſcđo modo dicit̄ ordo ſacer tunc
Solo. ſequit̄ vt prius ꝙ oīs ordo eſt ſacer. Rñſio dōm
ad totum. ꝙ ſacri dicunt̄ iſti ordines ꝓpter ſanctitatē q̄ indicit̄
miniſtrātib⁊ in eis:oportet em̄ habere votū cōtinētie
vel ſimpl'r vel ſm tp̄s. ſimpl'r vt in occidētali eccleſia
q: nō dant̄ iſti vltimi tres ordines niſi vouentib⁊ et
ſeruantib⁊ caſtitatem ꝑfectā. ſm tēpus aūt in p̄miti-
ua eccl'ia ⁊ in eccl'ia orietali ſi q̄ in m̄rimonio ordinē
ſuſcipiūt permanet in m̄rimonio: ſed tñ q̄ȝdiu mini-
ſtrant ſeꝑant̄ ab vxorib⁊ ⁊ iterū illa mortua aliā du-
cere nō pñt. Et ꝑ h̄ ptȝ ſolutio ad ambo obiecta.

De dyaconis.

Dyaconoꝝ ordo ſextū tenet locū ꝓpter ſe-
narij ꝑfectionē. Hic ordo in veteri teſtamē-
to a tribu leui nomen accepit vel traxit. Di-
Num.3. cunt̄ em̄ ⁊ leuite. Precepit q̄ppe dñs moyſi
Leuit.8. vt poſt ordinationē aaron ⁊ filioꝝ eius prior
ſus trib⁹ leui ad diuini cult⁹ miſteria ordina
ret̄ ⁊ cōſecraret̄ dño: ⁊ ſeruirēt pro iſrael co-
Num.4. ram aarō ⁊ filijs eius in tabernaculo. Ipſiq̄ȝ
geſtarēt arcam ⁊ tabernaculū ⁊ omnia vaſa
eius: ⁊ in circūitu tabernaculi excubarent ⁊
in tranſportādo tabernaculo ipſi deponerēt
Num.18. rurſumq̄ȝ componerēt. A vigintiq̄nq̄ȝ annis
⁊ ſupra iuſſi ſunt ſeruire in tabernaculo:quā
regulā in nouo teſtamēto ſancti patres cōſti
tuerūt:quia hec etas ad ferēda onera eſt ro
buſta. Leuite ergo ex nomine autoris voca
ti ſunt. De leui em̄ leuite exorti ſunt:a q̄bus
in templo myſtici ſacramēti myſteria exple-
bātur. Hij grece dyacones latine miniſtri di
cūtur:q: ſicut in ſacerdote conſecratio ita ⁊
in dyacono miniſterij diſpēſatio habet̄. Ad
dyaconū ꝑtinet aſſiſtere ſacerdotibus ⁊ mi-
niſtrare in oībus q̄ agūtur in ſacramētis xp̄i
ſcȝ in baptiſmo:in chriſmate:in patena ⁊ ca-
lice:oblatiōes quoq̄ȝ inferre ⁊ diſponere in
altari. Cōponere etiā menſam dñi ⁊ veſtire
crucē ferre ⁊ predicare euangeliū ⁊ epiſtolā
ad populū. Nam ſicut lectorib⁹ vetus teſta
mentū ita dyaconibus nouū predicare pre-
ceptū eſt. Ad ip̄m etiā ꝑtinet officiū precum
⁊ recitatio cathecuminorū noīm. Ipſe pre- Num.4.
monet aures habere ad dñm:ipſe donat pa
cem: ⁊ ipſe annūciat. Qđ autē huic ordini a
moyſe ſtatutū eſt: hoc etiā in nouo teſtamē
to repreſentat̄:cū dyacono ſuꝑ leuū humeꝝ
ſtola ponitur: ⁊ caſula in diebus ieiunij com
plicat̄:quia quicq̄d laboris ⁊ ſuſtinentie in
hac vita tolerat̄:quaſi in leua portat̄ donec Cant.8.
in dextera. i. in eternitate requies habeatur
Hic ordo ab apoſtalis celebratus eſt: qñ vt Actuū.6.
legitur in actibus apoſtoloꝝ ſeptē viros ple
nos ſpūſancto ad hoc officiū elegerūt: ⁊ ora
tione premiſſa manus eis impoſuerūt. Vñ
⁊ cōſuetudo inoleuit vt in omni matrice ec
cleſia ſeptē dyacones circa xp̄i aram quaſi
ſeptē colūne aſſiſtant. Hij ſunt ſeptē angeli Apocal.7.
tuba canētes in apocalypſi qui quales eſſe
debeant ap'ſ docet timotheo ſcribens. Hij 1.Tim.3.
cū ordinant̄ ſolus epiſcopus eis manū impo
nit:q: ad miniſteriū applicantur. Ponit eis
orariū:id eſt ſtolam ſuꝑ leuū humerū: vt ꝑ
hoc intelligāt ſe accepiſſe iugum dñi ſuaue: Matth.11.
quo ad ſiniſtrā pertinētia: diuio timori ſubij
ciāt. Accipiūt ⁊ textū euāgelij: vt ītelligāt
ſe eſſe precones euāgelij xp̄i. Hij autē a ītē 1.Tim.3.
q̄ȝ ordinent̄ ꝓbētur vt docet apoſtolus: ⁊ ſic
miniſtrēt nullū crimen habētes. Hoc officio
vſus eſt chriſtus: qñ poſt cenā ſacramentum
carnis ⁊ ſanguinis diſcipulis diſpenſauit ⁊
quādo apoſtolos dormiētes ad orationē ex
citauit dicens: Vigilate ⁊ orate vt nō intre Math.26
tis in tentationem. Luce.22.

Quis ſit act⁹ p̄ncipal' ordinis dyaconat⁹. Ar.XXIX

D Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Dyaconoꝝ B.2.
ordo ſextum tenet locū ⁊c̄. Tria aūt querūt̄
de dyaconib⁊. ſ. de actu principali huius or-
dinis. Scđo vtrū ille ordo vt alij p̄exigat alia ſacra-
mēta vel ſine hijs ſuſcipi pōt. Tertio querit̄ de veſti
bus ſacris huius ordinis ⁊ p̄cedentiū. Ad primū Arg. p̄mo.
obijcit̄ ꝑ ea q̄ dicunt̄ in lr̄a vbi dicit ad dyaconū per
tinet aſſiſtere ſacerdotib⁊ ⁊c̄. ibi em̄ enumerat nouē
ad dyaconū ꝑtinētia. ſ. aſſiſtere ſacerdotib⁊ in miſtrā
do in ſacramētis. Secūdo oblatiōes fideliū inferre ⁊

diſponere in altari. Tertio cōponere miſſam. Quarto crucē ferre. Quinto predicare euāgeliū ꝛ ceteras ſcripturas. Sexto frequētatio precū. Septimo recitatio cathecuminoꝝ. Octauo ꝙ pmonet aures habere ad dn̄m. Et nono ꝙ pacem donat ꝛ annunciat.

Queriť ergo quis iſtoꝝ ſit actus pncipalis: vni⁹ em̄ ptātis eſt vnicus act⁹: ꝛ ordo dyaconi eſt vna poteſtas tm̄: ergo nō habet niſi vnū actū. videť autē ꝙ ille ſit pdicare euāgeliū: qꝛ pdicatio euāgelij fuit officiū xp̄i: cōſtat aūt ꝙ officiū xp̄i fuit digniſſimū ꝛ diuiniſſimū: ergo nullū actū etiā dyaconus pōt habere digniorem. Adhuc in lr̄a dicit circa hunc actum
2o quia dyaconibus conceditur pdicatio no. teſta. ſicut lectorib⁊ veteris: ſed ve. ꝛ no. pdicare nō differūt niſi ꝑ materiā: ergo ordo lectoris ꝛ dyaconi nō differunt
3o niſi per materiā qđ falſum eſt. Adhuc falſum videtur: qꝛ etiam ſubdyaconis cōcediť recitatio epiſtolarū noui teſtamēti ꝛ cū recitāt quaſi choro predicant vnde etiā chorus rn̄det eis cantando gradualia per que ſignificať ꝓfectus de virtute in virtutē: ꝛ tract⁹ ꝑ quos ſignificať longanimitas in tribulatiōe pſentis vite: ꝛ all'a ꝑ qđ ſignificať gaudiū in ſpe futuroꝝ. Et hoc eſt totū qđ pdicať: ꝑ hoc etiā videť ꝙ nō ſit verum ꝙ ꝓpriū ſit dyaconoꝝ pdicare no. teſtamentū.
4o Adhuc miniſtrare veſtiēdo menſam ꝛ crucē ferendo non videť eſſe dyaconoꝝ: ſed potius acolitoꝝ: qꝛ
Solō ſm vſum eccl'iaꝝ hoc videm⁹ facere acolitos. Rn̄ſio ad hec ꝛ ſimilia dicendū ꝙ actus ſūmus ꝛ pncipalis dyaconi eſt miniſtrare ſacerdoti in ꝯſecratiōe corporis xp̄i imediate ſup altare. Dat em̄ ei calicē cum hoſtia ꝛ vino ꝛ oſculādo manū reportat patenā ſubdyacono. corpale cōponit ꝛ ſup ipm̄ hoſtias conſecrādas cōponit. ipē etiā ſi neceſſe eſt ſacr̄m ipm̄ iam cōfectū pplo diſpēſat: vt patꝫ vbi dicit ꝙ hoc officio vſus eſt dn̄s cū poſt cenam corpus ꝛ ſanguinē ſuū diſcipulis diſpenſauit. Ad hunc aūt actū omnes alij referunť ꝙ em̄ ſacerdoti miniſtrat totū referť ad cōpoſitionē hoſtiarū in altari. Ex autē ppl'm pmonet dicēdo flectamus genua / leuate ꝛ hmōi ꝙ pacē dat imediate ſumens eā a ſacerdote ꝙ recitat cathecuminos ꝙ pdicat ꝛc. hoc totū ordinať ad hoc ꝙ digne cōicet de manib⁊ eius euchariſtiā diſpēſantis vnde patꝫ ꝙ
Ad primū iſte eſt actus primus. Ad id ergo qđ obijciť dicendū ꝙ annūciare euāgeliū eſt act⁹ digniſſimus ꝗ pōt fieri circa corp⁹ myſticū ꝛ hm̄ mō ꝑabať xp̄s ſalute noſtrā: ſed digniorē habuit actū circa corpus ſuū verū qn̄ de pane ꝛ vino nob ſacramētū ſuꝑpius effecit ꝛ ad illum actū accedit dyaconus miniſtrādo in altari
Ad 2m ſacerdoti vt dictū eſt. Ad aliud dicendū ꝙ ſicut dicit Dionyſius ea ꝗ ſunt inferiorū ordinū ſupiores habent ppotēter ꝛ eminēter. vn̄ pdicatio lectoris eſt ſm obſcurā reſonantiā ve. teſtamēti ſed ſubdyaconi clarior ꝛ clariſſima dyaconi. Et hoc modo nō poteſt ſenſibiliter diſtingui niſi ꝙ vni vet⁹ alij ep'le ꝛ tertio euāgeliū cōmittiť vt ſciať ꝙ in plena claritate ꝯuenit dyacono qđ mō ꝓportionato ſibi cōuenit lectori ꝛ ſubdyacono. Et iō hec differētia nō eſt materialis tm̄ ſꝫ ptātis ſicut dico ꝙ candela lucet ꝛ ſol nō differt materialiť tm̄. ſ. ꝑ exile ꝛ eminēs: ſed ſm poteſtatē lucendi
Ad 3m ꝛ huius poteſtatis cauſe ſunt forme diuerſe. Ad aliud patet ſolutio per dicta: quia eminēs modus ꝓprius eſt dyacono ꝛ inferior ſubdyacono. Et ſi quis obijciat ꝙ magis ꝛ minus nō diuerſificat ſpeciē nihil eſt: quia dicit Ariſto. ꝙ qui credūt ꝙ id qđ ſm magis ꝛ minus dicit ſit vniuocū nō ſufficienti crediderūt ſigno: quia magis ꝛ minus quādoqꝫ cauſantur a poteſtatib⁊ diuerſarū formarū magis ꝛ minus nobiliū ꝛ tunc nō ſunt vnius ſpeciei ꝛ ita eſt hic. Quandoqꝫ autē cauſanť per motum ad terminū ab eadem forma ꝛ tunc ſunt eiuſdem ſpeciei ꝛ ita nō eſt hic: hoc autē etiam notatū eſt in ſcđa q̄ſtione vtrū anima et angelus differant ſpecie. Ad aliud patꝫ ſolutio ꝙ Ad 4m
in feſtis magnis in celebratiōe epiſcopoꝝ dyaconus portat crucem pcipue ante archiep̄m ꝛ pparatio altaris hic intelligiť compoſitio corporalis in altari: hoc em̄ nō debet facere niſi dyaconus. Et per hoc patet ſolutio ad totum.

An tā dyaconus ꝗ̄ alij priores preexigāt alia ſacramenta.
Arti. xxx. D. 2.

Secundo queriť vtrū tam iſte ꝗ̄ alij p̄exigant alia ſacramēta in ſuſcipiēte. Videť autē ꝙ ſic: Arg. pmo.
quia eſſentialius cōiūgiť ordo ordini ꝗ̄ alijs ſacramētis: ꝛ ordo ſequēs pōt ſuſcipi nō ſuſceptis pcedētib⁊: ergo etiā pōt ſuſcipi nō ſuſceptis alijs ſacramentis. Adhuc ponamus ꝙ aliqs nō ſit baptiſatus tn̄ firmiter credat ꝓbabilib⁊ ſignis ꝙ ſit baptiſatus ꝛ ſuſcipiat dyaconatū vel alium ordinē ſacrū ꝛ miniſtret: aut ipē pficit actum ſacramēti aut nō? Si nō pficit tunc eccleſia eſſet decepta. ſit em̄ talis ſacerdos tūc nec eſſent abſoluti ꝗs audiuit i cōfeſſiōe nec eſſet verū corpus xp̄i qđ conficit ꝛ multa abominabilia ſequerenť. Si autē cōficit ꝛ pficit actū ordinis cū actus non ꝓcedat niſi a poteſtate characteris / videť ꝙ ipē characterē ordinis habere pōt ſine charactere baptiſmi qđ fere oēs negāt. Si forte dicas ꝙ talis Solō.
baptiſatus reputať ab eccl'ia. cōtra conſtat ꝙ characterē baptiſmi nō habet licet forte habeat gratiā ꝛ effectum quendā baptiſmi: ꝗ ſine charactere baptiſmi pōt haberi character ordinis ꝛ hoc ꝓpoſuim⁹ oſtendere. In cōtrariū huius eſt ꝙ character baptiſmi fundamētū eſt aliorū ſacramentoꝝ ꝛ characteꝝ ꝛ ſine fundamēto nihil ſtabile edificať: ergo ipē ſine charactere baptiſmi nullū recipit ordinē. Adhuc ꝯtingat ꝙ talis ſciať nō eſſe baptiſatus vel ꝑ reuelationē vel alio modo: cōſtat ꝙ ipē reordinabiť nō aūt reordinareť ſi prius habuiſſet characterē ordinis: ergo videť ꝙ prius characterē ordinis nō habuit. Si forte dicas ꝙ habuit prius tn̄ ignorauit ſed amiſit cū ſciuit: hoc ridiculū eſt ꝙ character indelebilis ꝑ ſcientiā alicui⁹ rei deſtruať. Rn̄ſio abſqꝫ dubio dicē Solutio
dū ꝙ nō hn̄s baptiſma nō pcipit aliquē ordinē ſꝫ ſine alijs ſacris pcipe pōt: quia licet actuale peccatū mai⁹ ſit ꝗ̄ originale nō tamen ita exigitur penitētia vt baptiſmus: quia penitētia nō eſt ianua ſacramentoꝝ et fundamentū per quā fundemur in chriſto ſicut baptiſmus. Ad primū ergo qđ obijciť dicendū ꝙ licꝫ Ad primū.
ordo ordini ſit ſubſtātialior quo ad formā ſacramēti tn̄ nō ita hꝫ ordinē ad ipm̄ fundamentū: quia actus habet diuerſos: ſed nullū actū habet ordo diuerſum a fide: ꝛ ideo ſacramētū fidei qđ eſt baptiſmus eſt fundamentū. Et eſt ſimile in ſenſibus etiā in natura: qꝛ auditus ſimilior eſt viſui ꝗ̄tum ad formā ſentiendi ꝗ̄ tactus ꝛ tamē ſine auditu poteſt eſſe viſus: ſꝫ nullo modo ſine tactu: quia tactus nō tam eſt ſenſus ꝗ̄ fundamentū ſenſuum. Ad aliud dicendū ſine ꝑiudicio ꝙ quia ille talis nullū habet ordinis characte- Ad 2m
rem: tamen puto ꝙ conficiat ſacramenta non in po-

teſtate ſua ſed in poteſtate eccl'ie: ⁊ ideo reordinaẜ cū ſcitur ꝑ aliquē modū ꝙ nō fuit baptiſatus: deſcēdit eñ tunc a virtute ſpūſancti vegetātis eccleſiam poteſtas in illā ne eccl'ia decipiaẜ ⁊ iſtum excuſat ignorantia inuincibilis.

Arti. XXXI J. 2. An veſtis ſacra exigaẜ ad hoc vt fiat act⁹ ordinis.

Tertio queriẜ de veſtib⁊ ſacris iſtius ⁊ aliorū ordinū: quia mgr̄ ṗmo in lr̄a de illis facit mentionē. Queriẜ aūt vtrū veſtis ſacra exigatur ad hoc ꝙ fiat actus ordinis: ita ꝙ ſine veſte fieri non

Argu. ṗmo poſſit. Et videẜ ꝙ ſic: q2 ille veſtes ſicut ⁊ ordines ſūt a dn̄o inſtitute: ſicut patet Leuiẜ. 9. ſed nulla vis eſt in ſacramētis ad conferendū effectū niſi ab inſtitutione diuina: ḡ ſi ṗtermittaẜ qđ a deo īſtitutū eſt nō erit ſacramentū: ſed veſtes inſtitute ſunt: ḡ ſi ṗtermittā-

2° tur nō erit ſacramentū. Adhuc in omnib⁊ artibus ſic eſt ꝙ oportet artificē eſſe ꝑfectum ſm habitū ꝓpriū illi opi qđ facit vel ip̄e nō opatur ſm artem que eſt in ip̄o neq3 bene: ſed ꝑ accidēs ⁊ male ſicut vetula ſanat ergo ſimil'r debet etiam eſſe in ſacramētis: ſed veſtes vt dicit in lr̄a ꝓprios miniſtroꝝ ſignificant habitus/ vt mundiciā caſtitatis ⁊ ſic de alijs: ergo videẜ ꝙ ſi nō ſint in miniſtris veſtes ille ꝙ nō vt miniſtri operētur: ſed ſacramētoꝝ actus ſunt ip̄oꝝ vt miniſtri ſūt:

Solutio ergo ſine veſtib⁊ actus ſacramētoꝝ nō ꝑficiūt. Ad hoc dicendū ꝙ veſtes ſunt de bene eſſe ⁊ nō de eſſe or-

Ad obiecta ſimul. dinū. Ad obiecta ḡ duo q̄ facta ſūt dōm ꝙ duplex eſt habit⁹ miniſtri. ſ. idoneitatis ⁊ neceſſitatiſ. idoneitatiſ habit⁹ oñdūt veſtes: ſ3 neceſſitatis habit⁹ eſt ordo q̄ daẜ illis: ⁊ ille ſolus ſimilis eſt habitui artificū. ſicut eñ ſine arte nō opaẜ artifex artificioſe/ ita ſine ordine nō opatur miniſter vt miniſter ſacramētoꝝ.

De preſbyteris.

Septimus eſt ordo preſbyteroꝝ. Preſbyter grece ſenior interpretaẜ latine. Non mō pro etate vel decrepita ſenectute: ſed ꝓpter honorē ⁊ dignitatē quā acceperunt. preſbyteri noīanẜ q̄ moꝝ prudētia ⁊ maturitate côuerſationis precellere debent in ꝓl'o. Vñ ſcri-

Sap. 4. ptū ē: Senect⁹ venerabilis eſt: nō diuturna nec annoꝝ nūero cōputata: Cani eñ ſūt ſenſus hoīs: ⁊ etas ſenectutis vita īmaculata. Jō aūt etiā preſbyteri ſacerdotes vocantur q2 ſacrū dant: q̄ licet ſint ſacerdotes tñ pōtificatus apicem nō habēt ſicut epī: q2 ipſi nec chriſmate fontē ſignāt nec paclitū dāt qđ ſo

Act. 8. ⁊ 19 lis dēberi epīs lectō actuū aploꝝ demōſtrat. Vñ ⁊ apud veteres idē. epī ⁊ preſbyteri fuerunt: q2 illud eſt nomē dignitatis nō etatis. Sacerdos nomē habet cōpoſitū ex greco ⁊ latino: qđ eſt ſacrū dans ſiue ſacer dux. Sicut eñ rex a regēdo: ita ſacerdos a ſacrādo dictus eſt: conſecrat eñ ⁊ ſctificat. Antiſtes vero ſacerdos dictus eſt ab eo ꝙ ante ſtat: ṗmus eñ eſt in ordine eccleſie. Ad preſbyteꝝ autem ꝑtinet ſacramentū corporis ⁊ ſanguinis dn̄i in altari dei conficere: orationes dicere: ⁊ dona dei benedicere: qui cum ordināturinunguntur eis manus vt intelligāt ſe accepiſſe gratiam cōſecrandi: ⁊ charitatis opa debere extēdere ad oēs. Accipiūt ⁊ ſtolam que vtrūq3 tenet latus: quia debent eſſe muniti armis iuſticie cōtra aduerſa ⁊ proſpera. Accipiūt etiam calicem cum vino ⁊ patenā cum hoſtijs: vt per hoc ſciant ſe accepiſſe poteſtatē placabiles deo hoſtias offerēdi. Hic ordo a filijs Aaron ſumpſit initium. Sūmos Exod. 29.
eñ pōtifices ⁊ minores ſacerdotes inſtituit deus per moyſen: qui ex precepto dei aaron in ſūmū pontificē: filios vero eius vnxit in minores ſacerdotes. Chriſtus quoq3 duodecim elegit diſcipulos prius quos ⁊ apl'os vocauit: quoꝝ vicem gerunt in eccleſia maiores pontifices: deinde alios ſeptuaginta ⁊ duos diſciplulos deſignauit: quoꝝ vicem in eccleſia tenent preſbyteri. Unus autē inter apoſtolos princeps extitit Petrus: cuius vicarius ⁊ ſucceſſor eſt pontifex ſummus. Vñ diciẜ apoſtolicus qui ⁊ papa vocatur. ſ. pater patrū. Qualis autē eligi debeat preſbyter apl's ſcribens Timotheo oſtēdit: vbi nomine epī preſbyterū ſignificat. Hoc aūt officio vſus eſt chriſtus cum ſeip̄m in ara crucis obtulit: idē ſacerdos ⁊ hoſtia: ⁊ qñ poſt cenā panē ⁊ vinū in corp⁹ ſuū ⁊ ſanguinē cōmutauit. Ecce de ſeptē eccl'ie gradibus breuiter elocuti q̄d ad quēq3 ꝑtineat inſinuauimus. Cūq3 oēs ſpūales ſint ⁊ ſacri excellēter tñ canones duos tm̄ ordines appellari cēſent: dyaconat⁹. ſ. ⁊ p̄ſbyterat⁹: q2 hos ſolos ṗmitiua eccl'ia legiẜ habuiſſe ⁊ de hijs ſolis preceptū apl'i habem⁹. Apl'i eñ in ſingulis ciuitatibus epōs ⁊ preſbyteros ordinauerūt. Leuitas etiā ab ipſis ordinatos legimus: quorum maximus fuit beatus ſtephanus. Subdyaconos vero ⁊ acolitos ꝓcedente tempore eccleſia ſibi conſtituit.

Marginalia (right column): Matth. 10 — Luce. 10. — Math. 17 — I. Tim. 3. — Math. 27 — Heb. 9. — a — I. Tim. 3. — Actuū. 6.

Ar. XXXII R. 2. An ſacerdotiū cōferaẜ conſecratione vel merito ſanctitatis.

Septimus ordo eſt p̄ſbyteroꝝ ⁊c. Quattuor queruntẜ hic de ſacerdotio. Primo q̄riẜ vtrū deẜ ꝯſecratiōe vel merito ſctitatiſ. Scđo vtꝝ ſit idem ſacerdotiū no. ⁊ ve. teſta. Tertio q̄liter character ſacerdotij vniat ſibi omniū precedētiū ordinū characteres. Quarto ⁊ vltimo de actib⁊ ſacerdotij q̄s tangit in lr̄a. Ad ṗmū ſic obijciẜ dicit Chryſ. Argu. ṗmo
Nō omnis ſacerdos ſctūs: ſed oīs qui eſt ſctūs eſt ſacerdos. conſtat aūt ꝙ nō omnis ſctūs habet ſacerdotiū ex ꝯſecratiōe: ergo videẜ ꝙ ſacerdotiū ſanctitate meriti nō ꝯſecratiōe cōferaẜ. Adhuc Apocal'. I. 2°
dicūt ſancti: Feciſti nos deo regnū ⁊ ſacerdotes ⁊ ex hoc ſequitur idem. Adhuc in Ps̄. 98. Moyſes ⁊ 3°

aaron in ſacerdotib⁊ eius ⁊ conſtat ꝙ moyſes nunꝗ
4° coſecratus fuit: ḡ vt prius Adhuc. I. Pet. 2. Uos
eſtis genus electū: regale ſacerdotiū: gens ſctā: ppl's
acquiſitionis: ⁊ loquit̃ omnib⁊ qui fuerūt in eccleſia
In ꝯriū tā mulierib⁊ ꝗ viris: ḡ vt prius In cōtrariū hui⁹
eſt: quia vnū qd requirit̃ ad ordinū ſuſceptionē eſt ſe
xus: vt dicunt canones: ḡ femīa nō poteſt fieri ſacer
dos: poteſt tamen eſſe ſancta ⁊ corpore ⁊ ſpū: vt dicit
apl'us. I. Cor. 7. ḡ ſanctitas nō cōfert ſacerdotium
Ad hoc dōm ꝙ ſanctitas cōfert idoneitatē ſacerdotij
Solutio ſed nō ſacerdotiū. Ad oīa obiecta dicendū ꝙ ſacer-
Ad oia ob- dos dicit̃ dupliciter. ſ. ſm ſignificatū ⁊ ſm nois iterp̄
iecta ſil' re- tationē: ſm ſignificatū nō eſt ſacerdos niſi cōſecrat⁹
ſpondet̃. legittime in ſacerdotē. ſm nois interpretationē dicit̃
quilibet iuſtus: quia eſt ſacerdos per meritū/ ⁊ ſacer
dux per exemplū: ⁊ hoc mō etiā rex dicit̃ quilibet iu-
ſtus: vt dicit̃ in littera: hoc aūt modo ſumit̃ ſacerdos
in autoritatibus inductis.

Articulus XXXIII. L 2 — **An ſacerdotium veteris legis et noue ſit idem ſacerdotium.**

Arg. pmo Ecundo querit̃ vtrū ſit idē ſacr̃m noue ⁊ ve-
ſ teris teſtamēti: ⁊ videt̃ ꝙ ſic: quia Ezech. 10
Rota eſt in medio rote: ḡ ſacerdotiū in ſacer-
2° dotio: ergo nō diſtinguit̃. Adhuc. I. Cor. 10. Om
nes eandē eſcā ſpūalē manducauerūt: ḡ ſpūalis eſca ī
ve. te. fuit ꝑparata ſicut ⁊ in nouo: hoc eſt ſacerdotiū
no. teſta. ḡ idē eſt ſacerdotiū no. ⁊ ve. teſtamēti: qꝛ cui
cōuenit ꝓpriū illi etiā cōuenit illud cuius eſt propriū
3° Adhuc Aug. dicit ꝙ vna fuit fides antiquorum ⁊
modernoꝝ: ḡ ⁊ eadē charitas: ergo ⁊ idē ſacerdotiū.
In ꝯriū p° In ꝯriū hui⁹ eſt qd dicit apl'us Heb. 7. Tranſla-
to ei ſacerdotō neceſſe ē vt leg' trāſlatio fiat: ḡ ſuppo
nit illud ſacerdotiū eſſe tranſlatū: nouū aūt manet vt
ibidē ꝓbat: qꝛ xp̄s eſt ſacerdos in eternū ſm ordinem
2° melchiſedech: ḡ nō ſunt idē ſacerdotiū. Adhuc ſa-
cerdos ve. teſtamēti ꝯuerſus ad fidē ordinādus erat
ſed hoc nō fieret ſi eſſet idē ſacerdotiū: ḡ non eſt idem.
Solo ad primū. Rñſio dōm ꝙ non eſt idē: ſed differūt ſicut figura
⁊ veritas: ⁊ ita eſt vetus in nouo/ ſicut figura in veri
tate: nouū autē in ve. ſicut veritas latens in figura
vnde ve. in nouo eſt aperte ꝑ oſtenſionē veritatis ſi-
gnate: ⁊ ideo nō amplius ſeruat̃: ſed eſt tranſlatū: ſꝫ
nouū in ve. eſt occulte: ⁊ ideo ſeruabat̃ vſqꝫ ad iſtius
reuelationē: ⁊ hoc intendit dicere Ezech. ⁊ ꝑ hoc pa-
Ad 2m tet ſolutio ad primū. Ad aliud dōm ꝙ nō fuerunt
eadē niſi per ſpūalē intellectū ⁊ fidē: ⁊ nō ſm ſpēm: qꝛ
iſta in illis intelligebant̃: ſed ſpēs ſacramentoꝝ hinc
inde eſt alia: ⁊ iō ali⁹ rit⁹ ⁊ aliud ſacerdotiū ⁊ alia po
teſtas/ ⁊ alia gr̃a ſacerdotū: vt in queſtiōe de clauib⁹
Ad 3m habitū eſt. Ad aliud dōm ꝙ nō ab vnitate fidei eſt
vnitas ſacerdotij: ſed potius ab vnitate poteſtatis ⁊
ritus ſacramentorum.

Articulus XXXIIII M 2 — **Qualiter character ſacerdotij vniat ſibi characterem ordinum precedentium.**

Ertio queritur qualiter character ſacerdotij
Arg. pmo t vniat ſibi characteres ordinū precedentiū: q̄-
cūqꝫ eñ ſunt plura nō vnita ſimpliciť ſūt plu
ra ſi igit̃ ſeptē ordinū characteres nō hñt aliqd vniēs
In ꝯriū ſimpliciť erunt plura ⁊ nō vnū ſacr̃m. In cōtrariū
obijcit̃ ꝙ nos videm⁹ act⁹ ordinū eē diuiſos: ⁊ ſicut
ſe habent actus ita ⁊ habitus: ḡ ſi poteſtates ordinū
Solo. ſunt diuiſe: ḡ ⁊ characteres Rñſio dicendū ꝙ cha
racter ſacerdotalis ſolus eſt vt perceptio ſacramenti
⁊ oēs alij ſunt diſpoſitiones. Ad argumentū con- Ad id qd ē
tra dicendū vt ſupra in queſtione ſimili ſolutū eſt ꝙ ī in cōtrariū
omni toto poteſtatiuo actus partiū diſtincti ſunt: ſꝫ
per hoc perficiunt̃ in ſequēti/ ⁊ in toto: quia in illo ac
cipiunt perfectionē ſm eminentiā ſicut cognitio ſenſi
bilis in ſenſu imperfecta eſt: ⁊ perficit̃ plus in ratiōe
⁊ maxime in intellectualitate: vnde oēs characteres
ordinū precedentiū vt diſpoſitiones ſunt hoc mō ad
ordinē vltimū: ⁊ ip̄e eſt vniēs in ſe ⁊ ꝑficiēs omnes.

An tres act⁹ ſacerdotij poſiti a magiſtro ſint ſufficienter aſſignati. — Ar. XXXV N 2

Uarto ⁊ vltimo querit̃ de actib⁊ ſacerdotū:
q tāgere āt videt̃ ī lr̃a tres. ſ. ſacr̃m eucharistie
ꝯficere ⁊ orōes dciere ⁊ dona bñdicere. Que Arg. primo
rit̃ aūt cū poteſtas ligandi ⁊ ſoluendi cōferat̃ ſolis ſa
cerdotibus: precipue in foro cōfeſſionis: quare mgr̃
nō tangit actū qui eſt ligare ⁊ ſoluere in foro cōfeſſio
nis. Adhuc cū plures hic dant̃ actus qs eſt prin- 2°
cipalis ad quē cōfert̃ character: Reſponſio dōm Solo.
ꝙ ex prehabitis diſputatiōib⁊ clauiū eſt fere dictum
quicqd pōt queri de hoc ordine. Dicendū tamē ad Ad primū.
primū ꝙ magiſter hic non tangit niſi actū principalē
ſacerdotis ad quē ſubſtantialiť eſt ordo: ⁊ nō actum
ſecundariū: quia de ip̄o ſufficiēter in tractatu de pe-
nitentia vbi de clauib⁊ agebat̃ dictū eſt. Ad aliud Ad 2m
dōm ꝙ actus principalis eſt conficere euchariſtiā: ⁊
alij ſunt adiuncti ad idoneitatē cōicantiū euchariſtie
⁊ ſacerdotis/ vt orōnes/ bñdictiōes/ ⁊ hmōi. No-
ta aūt ꝙ quidā hic moraliſant oēs veſtes ſacerdotū
ve. ⁊ no. te. ⁊ ſigna q̄ fiūt in miſſa ⁊ ea q̄ ꝑ habitu hñt
⁊ faciūt alij miniſtri: ſed qꝛ poti⁹ p̄dicatio ꝗ diſputa
tio ē: iō a me penit⁹ p̄termittit̃: qꝛ iſti⁹ ſcie nō ē ꝓpriū

An canōes bñ appellēt duos ſacros ordies. — Articulus XXXVI. O 2

Einde q̄rit̃ de hoc qd dicit: [Excellenter ca-
d nones duos tm̃ ſacros ordines appellāt. ⁊c̃.
ſupra. a. Hoc eñ videt̃ cōtrariū his que ſu-
pra determinata ſunt. ſ. ꝙ tres ſunt ordines ſacrati Arg. pmo.
Adhuc videt̃ eñ falſum dicere in littera: qꝛ nō eſt
aliqd ſacr̃m niſi ab inſtitutōne diuina: ſed inferiores 2°
ordines p̄cipue ſubdyaconat⁹ ſunt ſacr̃ales: ḡ ab in-
ſtitutiōe diuina fuerūt: ḡ a principio eccl'ie Adhuc
videt̃ ſibijpſi cōtrari⁹: qꝛ in q̄libet ordine oñdit qñ ⁊ 3°
q̄liť officio illi⁹ ordinis funct⁹ eſt xp̄s: cōſtat autē ꝙ
apl'i ⁊ p̄mitiui p̄res non neglexerūt q̄ xp̄s tā ſollicite
exhibuit ī ſeip̄o: ḡ illi ordines fuerūt in p̄mitiua eccl'a
Rñſio dōm ꝙ abſqꝫ dubio oēs ordines in eccl'ia
p̄mitiua fuerūt/ ⁊ a xp̄o inſtituti illo mō inſtitutiōis Solutio
q̄ ſ̄ determiat⁹ eſt: ſꝫ dupl'r obſeruat̃ ordo. ſ. ꝯiūct⁹ ad 2m ⁊ 3m
alij ordini ⁊ diſiūct⁹. In p̄mitia eī eccl'ia ꝓpt̃ pauci-
tatē miniſtroꝝ ⁊ magnā idoneitatē ſuſcipiētiū: qꝛ fe-
re oēs excellētis fuerūt ſctitatis oēs inferiores cōfe-
rebāt̃ cū dyaconatu: ſicut adhuc in quibuſdā eccl'ijs
quattuor p̄mi ſil' cōferunt̃: poſtea aūt creuit numer⁹
miſtroꝝ ⁊ decreuit idoneitas: qꝛ eccl'a ſtatuit diuidē
dos ordines int̃ ſe: vñ magiſter intelligit ꝙ in p̄mitia
eccl'ia nō erāt diuiſim ꝑ miſtros obſuati: ⁊ ꝑ hoc pa-
ter ſol'o ad omia p̄ter p̄mū. Ad p̄mū ḡ dōm ꝙ mgr̃ Ad primū.
alia rōe vocat hic ſacros ordines/ ⁊ alia rōne vocant̃
hodie ſacri: qꝛ ſua rō eſt autoritas p̄mitiue eccleſie q̄
ſacra eſt ⁊ veneratiōe digna: ſed hodie vocant̃ ſacri a
ſctitate quā licet pauci habeāt: tñ oēs eam vouent ⁊
profitent̃ miniſtri ſimpliciter vel ſm quid: vt dictū ē
ſupra in queſtiōe de ſubdyaconoꝝ ordine.

Quid ſit quod hic dicitur ordo.

Si aũt querit̃ q̃d ſit qd̃ hic vocat̃ ordo? Sane dici poteſt ſignaculũ eſſe.i.ſacrum quoddam quo ſpiritualis poteſtas traditur ordinato et officiũ. Character ergo ſpũalis vbi fit promotio poteſtatis: ordo vel gradus vocatur. Et dicunt̃ hi ordines ſacramẽta: quia in eorũ perceptione res ſacra.i.gratia cõfertur quã figurant ea que ibi geruntur.

De nominibus dignitatũ vel officij.

Sunt ⁊ alia quedã nõ ordinũ ſed dignitatũ vel officiorũ nomĩa: dignitatis ſimul ⁊ officij nomẽ eſt epiſcopus.

Di.xxi.ca. cleros. Epiſcopatus aũt vocabulũ inde dictũ eſt ꝙ ille qui epiſcopꝰ efficit̃ ſuperintendat: curã ſcꝫ ſubditorũ gerẽs

Ezech.33. Scopin em̃ grece latine intẽdere dicit̃. Epiſcopi autem grece latine ſpeculatores interpretantur: nã ſpeculator eſt prepoſitus in eccleſia dictus: eo ꝙ ſpeculetur atqꝫ perſpiciat populorũ infra ſe poſitorum mores ⁊ vitam Pontifex eſt princeps ſacerdotũ: quaſi via ſequentiũ: ipſe ⁊ ſummus ſacerdos nũcupatur: ipſe em̃ leuitas ⁊ ſacerdotes efficit: ipſe omnes eccleſiaſticos ordines diſponit.

Articulus XXXVII. P2

An ordo bñ diffiniat̃ i littera a magiſtro.

Einde querit̃ de boc qd̃ dicit ibi: [Si aũt q̃rit̃ quid ſit qd̃ hic ordo vocat̃.] Et querunt̃ duo.ſ.quid ſit ordo/⁊ quid habeat pro materia/⁊ quid pro forma Ad primũ accipiant̃ due diffinitiones in lr̃a poſite.prima eſt iſta: Ordo eſt ſignaculũ quoddã.i.ſacrũ quoddã quo ſpũalis ptãs traditur ordinato ⁊ officiũ. Scd̃a eſt quaſi cõcluſa ex iſta character ſpũalis vbi fit promotio poteſtatꝭ ordo vl̃ gradus vocat̃. Tertia eſt antiquoꝝ magiſtroꝝ: ⁊ ẽ hec: Ordo eſt ſacramentũ ſpũalis poteſtatis ad aliquod officiũ ordinatũ in eccleſia ad ſacramentũ com

Arguit̃ p̊o munionis. Obijcit̃ aũt cõtra primã: q2 ſignaculũ dicit̃ charact̃: g̃ cũ character etiã i duobꝫ alijs ſacramentis imprimat̃: videt̃ ꝙ in diffinitione illoꝝ poni debeat: ⁊ hoc eſt falſum: g̃ nec in diffinitione iſtiꝰ de

2o bet poni.ſi dicit ſigna exteriora cum hec ſint in omnibus ſacramentis/⁊ in oĩbꝫ ſacramẽtis debet poni ſignaculum qñ diffinit̃ vt videt̃: ⁊ hoc iteꝝ eſt falſum

3o Adhuc mala videt̃ eſſe expoſitio ſignaculi ꝑ ſacrũ q̇a multa ſignacula ſunt nõ ſacra/ ſicut illud de quo Ezech.38.legitur ꝙ eſt ſignaculũ ſimilitudinis.⁊c̃.

4o Adhuc melius dicit̃ ſacr̃m q̃ꝫ ſacrũ quoddã: quia ſacr̃m eſt ordinis genus: ſacrũ aũt extra genꝰ eſt ordinis: q2 etiã cõuenit opi meritorio/⁊ alijs q̃ nõ ſunt

5o ſacr̃a. Adhuc nullus modus diffiniẽdi eſt ꝑ ſignũ particulare: nihil em̃ eſt dictũ hõ eſt aĩal quoddã: q̇a ſi iſta eſſet diffinitio tũc etiã diffinitio hoĩs cõueniret azino: q2 etiã azinus eſt anĩal quoddã: g̃ videt̃ ꝙ ma

Arg.2o.ꝯ ſcd̃am diffinitionẽ. la ſit diffinitio. Eodẽ modo obijcit̃ contra ſcd̃am: vbi dicit character q2 in alijs ſacr̃is impͥmit̃ charact̃ ⁊ tñ nõ diffiniũt̃ ꝑ characterẽ: g̃ nec iſtud. Adhuc

Arguit̃ p̊o ordo ⁊ gradus: aut dicunt gradũ nature/aut gradũ dignitatis/aut gradũ gratie. Si dicas primo mõ Sol'o. falſum eſt: q2 oẽs ordinati ⁊ non ordinati hoĩes ſunt Obiectio vnius nature. vnde Greg. dicit ꝙ cõtra naturã ſuꝑbire eſt, hominẽ hoĩ velle p̊eſſe. Si ſcd̃o mõ contra p̊ma ĩ ꝯriũ 2a obiectio illud ad qd̃ ꝓmouet̃ ſuſcipiens ſacr̃m eſt res ſacr̃i: g̃ ſi ad dignitatẽ ꝓmouet̃ ſuſcipiens ſacr̃m dignitas erit res ſacr̃i: ⁊ hoc falſũ eſt: quia ſicut dicit hic in littera gratia videt̃ res huius ⁊ oĩum alioꝝ ſacramentorũ Si ratio dicat̃ ꝙ gradus dicit ꝓmotionẽ in gr̃a: tũc oẽ ſacr̃m erit ordo vel gradus: q2 in oĩ ſacr̃o eſt ꝓmotio ſ̃m gradũ: ⁊ hoc iteꝝ falſum eſt. Reſponſio dicẽdũ ꝙ in veritate ſcd̃a diffinitio magiſtri corrigit p̊mã/⁊ eſt explanatio ip̃ius: vnde prima nõ eſt diffinitio: ſed inueſtigatio ſiue aſſumptio generis proximi. Solutio Scd̃a ꝟo dicit eẽ ordinis: qd̃ g̃ primo queritur dico ꝙ ſignaculũ ſupponit pro charactere Ad argumẽtũ cõtra dicẽdũ ꝙ licet in duobꝫ alijs character imp̊mat̃: tamẽ nõ character excellẽtie ſeu dignitatꝭ: ſicut in iſto: ⁊ ideo ſpecialiter ponit̃ in diffinitione iſtius. Ad primũ.

Ad aliũd dicẽdũ ꝙ ſignaculũ tale ſemper ſacrũ eſt ⁊ ſacri ſignũ ⁊ cauſa quantũ in ſe: ⁊ tamẽ nõ valet obiectio: q2 illud eſt ſignaculũ ſimilitudinis qd̃ eſt ĩ imagine dei expreſſa: ⁊ eſt equocatio in argumẽto. Ad 2m Ad aliud dd̃m ꝙ ſacrũ ponit̃ ibi vt cõtrahens ſignaculũ Ad 3m ad propriũ genꝰ: ⁊ hoc eſt idẽ ſacr̃m qd̃ vere ſacr̃m ẽ imp̊mẽs characterẽ: vnde ſacrũ ſignaculũ eſt immediatius genus hoc mõ ſumptũ q̃ꝫ ſacr̃m: ⁊ ideo magis cõgrue ponit̃ in diffinitione. Ad aliud dicẽdũ Ad 4m ꝙ li quoddã nõ intendit niſi diſtinguere equiuocatõnẽ que eſt in ſignaculo vt dictũ eſt: vl̃ melius dicatur ꝙ intendit per ſignũ particulare ſumere genꝰ ſub genere.ſ.ſacrũ ſignaculũ ſub ſacr̃o: ⁊ ita concludere diffinitionẽ verã: ⁊ hoc bene põt fieri qñ venamur diffinitionẽ. Ad id qd̃ primo obijcit̃ cõtra diffinitionẽ Ad ea q̃ ſũt verã patet ſolutio per antedicta. Ad aliud dd̃m ꝙ cõtra ſcd̃aꝫ gradus eſt dignitatis. Ad obiectũ cõtra dicẽdũ ꝙ diffinitõnẽ ad duo ꝓmouet̃ exteriori ſacr̃o: ſcꝫ ad id qd̃ eſt res ⁊ Ad obiectũ ſignũ: ⁊ ideo ſubſtantialit̃ ſacr̃m: ⁊ hoc eſt character Ad id qd̃ ẽ excellentie ſ̃m dignitatẽ: ⁊ promouetur ad id qd̃ eſt in cõtrariũ res tm̃: ⁊ hoc eſt gratia.

Quid ſit in ſacramento ordinis pro materia ⁊ forma.

Articulus XXXVIII Q2

Ecundo querit̃ q̇d ſit hic ꝓ materia ⁊ q̇d pro forma. Oẽ ei ſacr̃m (vt dixit magiſter ſupra) cõſiſtit i rebꝫ ⁊ verbis.⁊ idẽ dicit Aug. Querit̃ q̃ ſit materia: p̄cipue in inferioribꝫ ordinibꝫ. Uidetur em̃ ꝙ chriſma vel oleũ cõſecratũ ab ep̃o eẽ debeat Argu.p̊o. q2 in ſacr̃is excellentibꝫ excellẽter p̄parate eſſe debẽt materie: ſed iſtud eſt excellẽs: g̃ materia ſc̃tificata debet eſſe ab ep̃o. Adhuc ſicut q̇dã dicũt claues libri 2o candelabra libri exorciſmoꝝ calix/ q̃ dant̃ ordinatis in ordinibꝫ ſunt materia ſacr̃i huiꝰ: tũc videt̃ ꝙ ſicut baptiſmus non eſt ſine aqua ⁊ oleo/ et confirmatio ſine chriſmate.⁊c̃.ꝙ ita non poſſit eſſe ordinatio ſine iſtis: g̃ ſi aliq̇s nõ tangit illa ip̃e nõ eſt ordinatus/qd̃ graue eſſet dicere Rñſio dd̃m ꝙ materia eſt illa q̃ Solutio ſunt enũerata/⁊ ab ep̃o porrigunt̃ ordinatis Ad p̊mũ aũt dd̃m ꝙ nõ ꝓpter excellẽtiã ſc̃tificat̃ materia: Ad primũ. q2 in baptiſmo nõ ſc̃tificat̃: ſꝫ ꝓpt̃ actũ quẽ cõferunt iſta ſacr̃a: vt patuit cũ de his ageret̃. vñ ſacr̃m h̄ hẽt ꝓ materia in q̃ oñdit̃ ꝑ ſilitudinẽ eiꝰ actꝰ ⁊ effectꝰ horũ aũt ordinũ actus oſtendunt̃ in inſtrumentis que porriguntur eis ab epiſcopo. Ad aliud dicendum Ad 2m. ꝙ nõ exigitur niſi porrectio/⁊ tactus eſt de bene eſſe

quiaſicut dictum eſt in hoc ſacramento eſt forma ſi-
gnata per traductionem poteſtatis: ⁊ hec ſignifica-
tur in portione tota non expreſſe diſſentiente eo cui
porrigit̃: intelligit̃ ei accepiſſe qñ nõ diſſentire ſe oſtẽ
dit qñ ad accipiendũ eſt preſentat⁹. Aliĳ ṽo aliter di-
cunt: ſed nõ eſt curandũ: q̃ȝ rationẽ paruã habent.

De quadripartito ordine epi-ſcoporum.

Di. xxi. ca. cleros. q̃ſi p totũ. Ordo autẽ epiſcopoꝝ quadripartitus eſt. ſ.
in patriarchis: archiepĩs: metropolitanis et
epiſcopis. Patriarcha grece ſummus patrũ
interpretat̃: q̃ȝ primũ. i. aplĩcũ tenet locum:
vt roman⁹: anthiocen⁹: alexandrin⁹: ſȝ oĩm
ſumm⁹ eſt roman⁹. Archiepiſcop⁹ princeps
epõꝝ: archos eñ grece: latine pñceps dicit̃.
Metropolite aũt a mẽſura ciuitatũ dicunt̃.
Singulis eñ ꝓuincĳs preeminẽt quoꝝ au-
toritati et doctrine ceteri ſacerdotes ſubie-
cti ſunt. Solicitudo eñ totius ꝓuincie ipſis
epĩs cõmiſſa eſt: oẽs aũt ſupꝰius deſignati or
dines epi nũcupant̃. Nota ꝙ archiepõꝝ no
Iſidorus mĩe pmates ſupi⁹ ſignificaſſe videt̃: ⁊ metro
politanoꝝ q̃s nũc archiepiſcopos dicimus.
Hoꝝ aũt diſcretio a gẽtilib⁹ introducta vi-
det̃: q̃ ſuos flamĩes: alios ſimplicit̃ flamines
alios archiflamĩes: alios ꝓthoflamines ap-
pellabãt. Sacerdotes eñ gẽtiliũ flamĩes di
cebant̃ q̃ habebant in capite pileũ in q̃ erat
breuis virga: deſuꝑ hñs aliq̃d lane: qð cũ ꝑ
eſtũ ferre nõ poſſent filũ tm̃ in capite ligare
ceperũt. Nudis eĩ capitib⁹ eis incedere ne-
phas erat. Vñ ⁊ a filo q̃ vtebant̃ flamĩes di-
cti ſunt q̃ſi filamĩes: ſed feſtis diebus filo de
poſito pileũ imponebãt ꝓ ſacerdotĳ eminẽ-
tia. Vates a vi mẽtis appellati ſunt: cui⁹ ſi-
gnificatio multiplex eſt. Mõ eñ ſacerdotẽ:
mõ ꝓphetã: mõ poetã ſignificat: cãtor ṽo vo
cat̃ q̃ vocẽ modulat̃ in cantu: hui⁹ ſunt duo
genera: precẽtor: ⁊ ſuccẽtor. Precẽtor q̃ vo-
Hugo. li. ĳ p. iĳ. ca. xiĳ cẽ premittit in cantu. Succẽtor q̃ ſubſequẽt̃
canẽdo rñdet. Cõcẽtor aũt đr q̃a cõſonat: q̃
aũt nõ cõſonat nec cõcinit: cõcentor nõ erit.
His breuit̃ tractatꝭ ãmonẽdi ſunt chriſti mi-
niſtri: q̃ten⁹ ſicut excellũt ordinis dignitate
ita precellãt vite ſctitate: vt plebs eis cõmiſ
ſa eorũq; diſciplinis edocta gratant̃ eis obe
diat: ⁊ eoꝝ imitatiõe de die in diẽ ꝓficiat a
quib⁹ diuina ſacramẽta ꝑcipiũt ⁊ miſſaꝝ ſo
lẽnia audiũt. Miſſa aũt đr vl̃ q̃ȝ miſſa eſt ho
ſtia cuius cõmemoratio fit in illo officio: vñ
đr: Ite miſſa eſt. i. ſeq̃mini hoſtiã q̃ miſſa eſt
ad celeſtia tendentes poſt eam: vel quia miſ
ſus celeſtis venit ad conſecrandũ dominicũ
corpus: per quem ad altare celeſte defertur
hoſtia: vnde ⁊ dicitur miſſa eſt.

An epiſcopatus ⁊ alia que magiſter enu-
merat ſint ordines. Ar. XXXIX R2

Einde querit̃ de hoc qð dicit ibi: [Ordo aũt
epiſcopoꝝ quadripartitus eſt. ⁊c.] Et querũ
tur duo. ſ. vtrũ ſint ordines ea que enumerat
hic: ⁊ qñ ⁊ qualit̃ cõferunt̃. Ad primũ videt̃ ꝙ ſint Arg. ꝓmo.
ordines: q̃ȝ ſunt ptãtes ad actus diuinos in eccleſia
ſicut velare moniales/ cõſecrare eccleſias/ ⁊ hmõi: g̃
ſunt ordines. Itẽ hoc eſt ſignaculũ ꝓmotõis pote 2o
ſtatis: g̃ a diffinitione ſunt ordines. Reſpõſio to- Solutio
tum iſtud patet per antedicta: cum eñ nullus poſſit ad totũ.
eſſe actus excellentior q̃ȝ conficere corpus chriſti nul
lus poteſt eſſe ordo poſt ſacerdotium: ſed iuriſditionũ
officia ſunt que enumerat diſtincta ſuper corp⁹ my-
ſticũ cui intendũt talit̃ officiati: ⁊ qñ cõſequunt̃ acci-
piunt gratiã nõ ad ordinẽ: ſed ad executionẽ iuriſdi-
tionis in eccleſia ſi ſunt digni: ⁊ per hoc patet ſolutio
obiectoꝝ: q̃ȝ cũ dicit̃ ꝙ ordo eſt promotio poteſtatis
nõ intelligit̃ de poteſtate iuriſditionis: ſed poti⁹ ope
randi circa ſacramentum euchariſtie.

Quãdo ⁊ qualiter predicta conferantur. Arti. XL S2

Ecundo querit̃ qñ ⁊ qualit̃ conferunt̃. dicit
eñ aplĩus Heb. 7. ꝙ ſine cõtradictiõe quod Arg. primo
minus eſt a maiori benedicit̃: g̃ archiepĩs nõ
benedicit̃ ab epõ: g̃ nec cõſecrat̃: g̃ nec cõfert̃ ei iuriſ-
ditio aliqua: ſed ſm omnẽ vſum eccleſie archiepĩs be-
nedicit̃ ab epõ: g̃. ⁊c. Eadẽ eſt obiectio de dño pa- 2o
pa quẽ benedicit hoſtienſis. Adhuc cũ Dyoniſius 3o
in eplĩa ad Demophilũ monachũ non videat̃ diſtin-
guere niſi ſacerdotes ⁊ epõs in ierarchia: vnde venit
iſte quadripꝛtitus ordo epõꝝ Adhuc primates ſũt 4o
in ecclĩa quos hic pretermittit: g̃ inſufficiẽs eſt vt vi-
det̃. Ad hoc videt̃ dõm ꝙ ordo vocat̃ hic grad⁹ di Solutio.
gnitatis ſm iuriſditionẽ: vt prius dictũ eſt: ⁊ dicitur
ordo: q̃ȝ actus quoſdã ſacros iuriſditionis exercent.

Ad hoc aũt qð obĳcit̃ dõm ꝙ archiepũs nõ cõſe- Ad primũ.
crat̃ ab epõ: ſed potius epũs ab eo: ſed illi⁹ archiepã-
le cõfert̃ ei a papa cũ pallio: vnde maior epũs nõ be-
nedicit̃ ab epõ. Ad aliud dõm ꝙ etiã ſumm⁹ pon- Ad 2m
tifex nõ cõſecrat̃ ab hoſtienſi inquantũ eſt ſumm⁹: ſȝ
inquantũ eſt pontifex tm̃: ſed iuriſditio vniuerſitatis
poteſtatis deſcendit in ipm a dño ex hoc ꝙ petro ſuc
cedit. Ad aliud dõm ꝙ Dyoniſi⁹ ſub ierarchĳs cõ Ad 3m
ꝓhẽdit tres ordines. ſ. primatus/ archiepãtus (⁊ pa-
pe. Ad aliud dõm ꝙ mgr̃ Hugo archiepõs vocat Ad 4m
quos nunc ecclĩa vocat primates: quos aũt eccleſia
nunc vocat archiepõs ipe vocat metropolitanos: et
per hoc patet ſolutio ad totum.

De ordinatis ab hereticis.

Di. XXV. de diſpenſatiõe ſacri ordinis.

Olet etiam queri ſi he-
retici ab eccleſia preſciſi ⁊ dãnati poſ
ſint tradere ſacros ordĩes: ⁊ ſi ab eis
ordinati redeũtes ad ecclĩe vnitatẽ debeãt
reordinari: Hanc queſtionẽ perplexã ac pe
ne inſolubilẽ faciũt doctoꝝ ṽba q̃ plurimũ
diſſentire vident̃. Vident̃ eĩ q̃dã tradere he
reticos ſacros ordines dare non poſſe: nec il
los q̃ ab eis ordinati vident̃ gratiã recipere

Inno. 1. q. 1. c. arrianos Dicit eñ Innocētius arrianoꝝ clericos nō
videri ſuſcipiendos cū ſacerdotij vel mini⸗
ſterij alicuius dignitate quibus ſolū baptiſ⸗
ma ratū eſſe permittit: qđ in noīe patris ꝛ fi⸗
lij ꝛ ſpūſſancti percipit̄. Dicit etiam eos non
poſſe dare ſpm̄ſctm̄ quē amiſerūt: ꝛ ordina⸗
tos ab hereticis caput habere vulneratum ꝛ
eū qui honorē amiſit honorē dare nō poſſe:
nec illū aliquid accepiſſe: qm̄ in dante nihil
erat qđ ille poſſet accipere. Tradit etiam ve
nientibus ab hereticis ꝑ manus impoſitionē
laycā tm̄ tribuendam cōmunionē: nec ex his
aliquē in clericatus honorē vl' exiguū ſurro
Greg. in li. iiij. dialog. ꝛ allegat̄. 1. q. 1. c. ſuꝑuenīēte. gare. Gregorius etiā dicit ſacrilegā eſſe ar⸗
rianoꝝ cōſecrationē cū ex eoꝝ manu cōmu⸗
nio percipit̄. Ciprianus etiā dicit: Oīa que⸗
cūqꝫ faciūt heretici carnalia ꝛ inania ꝛ ſacri⸗
lega eſſe: ꝛ eoꝝ altaria falſa et illicita ſacer⸗
dotia ꝛ ſacrificia ſacrilega: qui more ſimiaꝝ
que cū hoīes nō ſint formā imitant̄ humanā
vultū eccleſie catholice ꝛ autoritatē ſibi vē⸗
dicāt: cū ipi i eccleſia nō ſint ꝛ cū ſint ſacrile⸗
gi ſacerdotiū amminiſtrāt ꝛ altare ponunt:
cū nec ſacrificari oblatio illic poſſit: vbi ſpi⸗
rituſſanctus nō ſit: nec cuiqꝫ dn̄s ꝑ eius ꝑces
Hie. ſuper aggeū: ꝛ ponit̄. 1. q. 1. c. ſic ꝑplus. ꝛ orationes proſit q̄ dn̄m ipm̄ violauit. Hie.
quoqꝫ aſſerit oīa q̄ offerunt̄ ab hereticis con
taminata eſſe in cōſpectu dn̄i: quia licet ſan
cta videant̄ ſpecie ſui: tn̄ quia contacta ſunt
Idē ſuper amos: ꝛ habet̄. 1. q. 1. c. odit. ab illo qui pollutus eſt polluunt̄ oīa. Idem
Odit de⁹ ſacrificia hereticoꝝ ꝛ a ſe proijcit:
ꝛ quotiēs in noīe eius cōgregati fuerint de⸗
Leo ad anatholiū: Cōſtātinopol̄. epm̄: ꝛ habet̄. 1. q. 1. c. in ecclīa. teſtat̄ fetorē eoꝝ: ꝛ claudit nares ſuas. Idē
Illi offerunt panē ſacrilegū. ꝛc. Leo etiā te
ſtatur extra eccleſiā nec rata eſſe ſacerdotia
nec vera eſſe ſacrificia. Idē etiā dicit ꝑ cru⸗
deliſſimā veſaniā in alexandrina ſede oīum
ſacramētoꝝ lumē extictū. Intercepta ē ſacri
ficij oblatio: defecit chriſmatis ſanctificatio
ꝛ paricidalibus manibus impioꝝ oīa ſe ſub⸗
traxere myſteria. his alijſqꝫ teſtimonijs aſtrui
videnť ſacramēta eccleſiaſtica: precipue cor
poris ꝛ ſanguinis ordinatiōis ꝛ cōfirmatio⸗
nis per hereticos nō poſſe miniſtrari.

Autoritates ponit que videntur premiſſis obuiare.

Econtra aūt alij ſentire videnť ꝙ ab hereti⸗
cis etiā preſciſis ſacri ordines ſicut ꝛ baptiſ⸗
mus tradi valeāt: nec ab hereticis redeūtes
q̄ illic ordinati ſunt ꝛ baptiſati iteꝝ ordinā⸗
Aug. i li. ij. ꝯ epl'am ad ꝑmenianū. di ſunt: ſicut nec baptiſandi. Unde Augu.
de hereticis etiā dānatis qđ quidā dicūt ba
ptiſma qđ accepit nō amittit qui recedit ab
eccleſia ius dandi qđ accepit amittit multis
modis apparet inaniter dici. Primo q2 nul⸗
la oſtendit̄ cā cur ille q̄ illud baptiſma amit
tere nō pōt ius dādi poſſit amittere. vtrūqꝫ
eñ ſacramentū eſt: ꝛ quadam cōſecratione
vtrūqꝫ hoī dat̄ illđ cū baptiſat̄: ꝛ illđ cū ordi
nat̄: iō nō licet in ecclīa catholica vtrūqꝫ ite⸗
rari: nā ſi qn̄ ex ipa parte veniētes etiā ꝑpo⸗
ſiti pro bono pacis correcto ſciſmatis errore
ſuſcepti ſunt: ꝛ ſi viſum eſt opus eſſe vt eadē
officia gererent que agebant nō ſunt rurſus
ordinādi: ſꝫ ſicut baptiſm⁹ i eis ita in eis mā
ſit ordinatio integra: quia in preſciſione fue
rat vitiū qđ i vnitate pacis eſt correctū: nō i
ſacramētis que vbicūqꝫ ſunt ipa ſunt. Et cū
ipi expedire videť ecclīe vt ꝑpoſiti eoꝝ ve⸗
niētes ad catholicā ſocietatē honores ſuos
ibi nō amminiſtrēt: nō eis tamē ipa ordina⸗
tiōis ſacramēta detrahunt̄: ſꝫ ſuper eos ma
nēt: iōqꝫ nō eis manus imponit̄ ne non homi
ſꝫ ipi ſacramēto fiat iniuria: ſicut autē in ba⸗
ptiſmo eſt ius qđ per eos dari poſſit: ſic i or⸗
dinatione ius dandi eſt vtrūqꝫ quidē ad per
niciem ſuā. Sꝫ aliđ eſt nō habere: aliđ perni⸗
cioſe habere: aliđ ſalubriter habere. Idē de Aug. i codē canone.
his q̄ ab eccleſie vnitate ſepati ſunt nulla iā
queſtio eſt quin habeāt ꝛ dare poſſint: ſꝫ ꝑ⸗
nicioſe habēt pernicioſeqꝫ dant: q2 extra vin
culū pacis ſunt. Neutri ſacramēto facienda Eph. 4.
eſt iniuria: ſicut nō recte habet q̄ ab vnitate
recedit: ſꝫ tamē hēt: ꝛ iō redeunti nō reddit̄:
ſic etiā nō recte dat q̄ ab vnitate recedit: ꝛ tn̄
dat: ꝛ iō q̄ ab eo accipit veniēti ad vnitatem
nō iterat̄. Idē aliđ eſt nō habere aliqđ: aliđ Aug in li. ꝯ de vnico baptiſmo ꝯ ꝑmenianū
eſt nō iure habere vel illicite vſurpare. Nō
ģiō nō ſunt ſacramēta xp̄i ꝛ eccleſie: q2 eis il
licite vtant̄ nō mō heretici: ſꝫ etiā oēs impij
ſꝫ illi corrigēdi ſunt ꝛ puniēdi: illa autē ſunt
agnoſcenda ꝛ venerāda. Itē Greg. Qđ dici Greg. Job Rauēnati epo d. lxviij ſicut ſemel.
tis vt q̄ ordinat⁹ eſt iteꝝ ordinet̄ valde ridi
culoſum eſt: vt eñ baptiſat⁹ ſel' iteꝝ baptiſa
ri nō debet: ita q̄ conſecratus eſt ſemel in eo
dē ordine nō valet iteꝝ ꝯſecrari. His alijſqꝫ
autoritatibus videť aſſeri in omib⁹ impijs:
etiā in hereticis preſciſis ꝛ damnatis chriſti
ſacramēta permanere cū iure dādi. Poſſūt
enim dare: ſꝫ pernicioſe: ꝛ quibus dederint
non ſunt iterum ordinādi: que premiſſis ex
oppoſito obuiare videntur.

Determinatio premiſſe contra dictionis autoritatum.

Gratian⁹ I.q.I. oppo nit aũt pri/ ma opinio ⁊ falſa Hec aũt quidã ita determinant: Dicunt em̃
hereticos accepta ſacerdotali vel epiſcopa
li vnctione ab eccleſia recedẽtes baptiſmi q̃
dẽ dandi ius retinere: ſed nõ habere faculta
tem tribuẽdi ſacros ordines vel cõſecrandi
dominicũ corpus poſtꝙ preſciſi ⁊ dãnati ſũt
ab eccleſia: ſicut degradat⁹ epiſcopus nõ ha
bet poteſtatẽ largiẽdi ſacros ordines: facul
tatẽ tamẽ baptiſandi nõ amiſit. Qd vero Au=
guſtinus ait: intelligũt dictũ de hereticis q̃
nõ ſentẽtia eccleſie ſed prauitate ſenſus ſui
a fidei veritate ac doctrĩe vnitate diuiſi ſũt
qui licet tales ſint: ius tamẽ ordinãdi ⁊ cõſe
crãdi habẽt: ⁊ qui ab eis ordinant̃ ante ma=
nifeſtã preciſionẽ: etiã ſi cũ eis aperte exie=
rint: ⁊ ſentẽtia eccleſie dãnati fuerint: tamẽ
ſi redierint iterũ ordinãdi nõ ſũt. Et vbicũꝗ
legit̃ de ordinatis ab hereticis ꝙ ſeruat̃ eis
ordinibus miſtrare valeant: vel iterũ ordinã
di nõ ſint de huiuſmõi accipiẽdũ dicũt. Nã
poſtꝙ preſciſi fuerint ⁊ dãnati iudicio eccle=
ſie ius ordinãdi ⁊ cõſecrandi eis detractum
aſſerunt: vt degradatis vel excõmunicatis
Scda opi. ꝓbabilis. Alij vero dicunt ſacramenta ab hereticis ⁊ ꝓ=
ſciſis ſm formã eccleſie celebrata vera eſſe ⁊
rata: quia recedentes ab eccleſia ius dandi
⁊ cõſecrandi nõ perdiderunt: ⁊ qui ſic ab he
reticis ordinantur: cum redeunt iterũ ordi=
nandi nõ ſunt. Que vero ab hereticis aliter ꝙ
in eccleſia fiunt falſa ſunt ⁊ inania: ⁊ qui a ta
libus ordinari videntur nõ munus ſed vul=
nus accipiunt: ⁊ ſm hanc differentiam varie
Tertia op. de his loquuntur doctores. Quidam vero di=
cunt eadem ſacramenta ab hereticis preſci=
ſis poſſe celebrari que a catholicis: ſi ab illis
forma eccleſie ſeruet̃: ⁊ ab eis celebrata ve=
ra eſſe ⁊ rata quantum ad ſe: quantũ vero ad
effectum falſa eſſe ⁊ inania: ⁊ in his qui male
tractant: ⁊ in his qui male ſuſcipiũt: ⁊ ideo
irrita ⁊ falſa: quia qd promittunt ⁊ conferre
creduntur nõ tribuũt. Damnãda etiam di=
cuntur: quia illicite dantibus vel accipien=
I. Cor. II. tibus ſunt in iudicium. Polluta etiã dicunt̃
nõ quantũ ad ſe: ſed propter indignã hereti
corum tractationem. ideo Gregorius cõmu
nionẽ Arrij vocat execrationẽ: ⁊ Innocẽti⁹
Bonoſij ordinationẽ: damnationẽ nõ ꝙ ita
in ſe ſint: ſed quia male dantes vel accipien
Hiero. ſuꝑ Oſee tes tales facit. ſicut etiam Hieronymus ſa=
crificia eorũ panẽ luctus vocat: nõ quantum
Quarta op ad ſe: ſed quantũ ad effectum. Nõnulli vero
po. fl'a ⁊ vi/ tradunt illos hereticos qui in eccleſia ordi=
det̃ eẽ grãni nati ſunt: ius ordinãdi ⁊ cõſecrandi etiã cũ

ſeparati fuerint habere. Qui vero in ſciſmate
vel hereſi poſiti ab eis ordinati ⁊ inũcti fue=
rint illo iure carent: ideoꝗ cũ ordinare vo=
lunt vulnus potius infigũt ꝙ gratiã cõferãt

An heretici ab eccleſia preſciſi poſſuut cõ Arti. I.
ferre ordines. A

Olet queri ſi heretici. ⁊c] In iſta diſtinctione
ꝯtinentur duo. ſ. an heretici poſſunt dare ſa
cros ordines / ⁊ de diuerſitatib⁹ ſymonie ibi
[De ſymoniacis vero nõ eſt ambigẽdũ. Circa principiũ
diſputat magiſter multũ in littera: ⁊ nos ibi queri/
mus vtrũ heretici ab eccleſia preſciſi ſacros ordines
cõferre poſſint vel nõ: Videt̃ autem ꝙ nõ. omne em̃ Arguit̃ p°
quod deſcendit ab alio in alium vel merito perſonali ꝙ nõ.
deſcendit in ipm̃ vel merito eccleſie: ſed in heretico ni
hil eſt de merito perſonali / vel de merito eccleſie: cum
preſciſus ſit ab eccleſia: vt poſitũ eſt: ergo nihil deſcẽ/
dit ꝑ ipm̃: ergo nihil confert: ergo nec ordo Adhuc 2°
ꝑ canale nõ cõiunctũ fonti nihil fluit de fonte: ſed he/
reticus preſciſus eſt ſicut canale nõ cõiunctum fonti
ergo nihil deſcendit per ipm̃: ergo nec ordo Adhuc 3°
nullus ſapiens operat̃ ad ſui operis deſtructionem
ſed ſi hereticus vt dicit cõferret eccleſie ſacramenta:
hoc eſſet in eccleſie deſtructionẽ: ergo autor eccl'ie nõ
operat̃ opus illud: ſed autor eccl'ie operat̃ omnẽ effe/
ctũ ſacr̃i: g̃ per hereticos preſciſos nõ operat̃ aliquid
g̃ nihil cõferunt Ad hoc ipm̃ multe adducunt̃ au/ 4°
toritates in lr̃a. In cõtrariũ obijcit̃ ſic in ſacramẽ In ꝯriũ p°
torũ collatione nõ operat̃ niſi forma ⁊ intentio: ſi er/
go iſta ſeruent̃ ab heretico de neceſſitate cõferet̃ effe/
ctus ab heretico qui eſt ſacramentũ. Adhuc in ſa/ 2°
cramentorũ collatione non differt malus miniſter a
bono: g̃ nec fidelis ab infideli dũmodo ſeruet formã
⁊ intentionẽ ſacramẽti: g̃ etiã preſciſi cõferũt: ⁊ ꝓ iſta
parte etiã multe autoritates in littera adducuntur.

Magiſter autẽ ad ſolutionẽ horũ quattuor indu/ Solutio
cit opiniones q̃ note ſunt litterã inſpicienti: ſed apud
modernos nõ eſt dubiũ de hoc: quia ab hereticis ſi/
ue adhuc intra eccleſiã / ſiue etiã extra exiſtentib⁹ con
ferunt̃ om̃ia ſacramẽta dũmodo ſint ſacerdotes vel
ep̃i / vel in alijs ordinib⁹ in quib⁹ miniſtrare poſſunt
ſacramẽta / ⁊ ſeruent formam ⁊ eccleſie intentionem.

Scdm hoc g̃ dicendũ ad primũ ꝙ nec merito per/ Ad primũ.
ſonali nec merito eccleſie fit ſacramẽtũ: ſed virtute in
ſtituentis q̃ dedit hanc poteſtatẽ hoĩ vt quãdo ſerua
ret formã ⁊ intentionẽ efficeret̃ tale vel tale ſacramẽ/
tũ. Ad aliud dcdm ꝙ canale iſtud cõiunctũ eſt eccle Ad 2m
ſie per ſimilitudinẽ forme ⁊ intentiõis: ⁊ hec ſufficiũt
vt dictũ eſt Ad aliud dcdm ꝙ deus nõ operatur in Ad 3m
ſui operis deſtructionẽ: ſed potius in cõſtructionem
quia ſui operis oſtendit virtutẽ etiã per malos ope/
rãdo: ⁊ eccl'ia propter hoc magis adheret ei / ⁊ hereti/
corum iuſtior eſt damnatio.

De ſymonia vñ dr̃ ⁊ quid ſit.

De ſymoniacis vero nõ eſt ambigendũ quin
ſint heretici: q̃ tñ ante ſentẽtiã degradatõis
⁊ ordinãt ⁊ cõſecrãt: ⁊ licet ſymoniaci ꝓprie Act. 8.
dicant̃ qui inſtar ſymonis magi impreciabi=
lẽ gratiã precio cõducere volũt: ⁊ qui ꝓ mi=
niſterio ſacro precium recipiunt in modum

Giezi Giezite vocādi ſunt: oīes tū ⁊ dātes
⁊ accipiētes ſymoniaci dicunꝰ ⁊ vtriqꝫ eadē
ſententia percelluntur.

De his qui ſcienter a ſymoniacis ordinantur.

Differt tamē inter eos qui ordinanꝰ a ſymo-
niacis ſcienter: ⁊ eos qui ignorāter. Qui eīn
ſcienter a ſymoniacis ſe permiſerint cōſecra
ri: immo execrari: eoꝝ cōſecratio oīno irrita
eſt. Qui vō ordinanꝰ a ſymoniacis quos cū
ordinātur neſciūt eſſe ſymoniacos: q̇ ⁊ tunc
pro catholicis habenꝰ: eoꝝ ordinatio miſeri
corditer ſuſtinetur.

De his qui dicunt ſe emere corporalia non ſpiritualia

Si vō aliq̇ obiecerint ſe nō cōſecratōes eme
re: ſꝫ res ipās que ex cōſecratiōe proueniūt
penitus deſipere probanꝰ. Nā quiſqꝫ hoꝝ al
teꝝ vendit ſine quo alterū nō habeꝰ neutrū
vendere derelinquit.

Arti. II **Quid ſit ſymonia.**

B Einde queriꝰ de ſcd̄a parte de h̄ qd̄ dicit ibi:
d [De ſymoniacis. ⁊c̄.] Queruntꝰ aūt hic q̄t-
tuor de ſymonia: primo q̇d ſit: ſcd̄o an ſit here
ſis / vt dicere videꝰ i lr̄a. tertio vtrū inferior cū ſupio
re ꝯmittere poſſit ſymoniā. q̄rto q̇bꝰ modis cōmittiꝰ
ſymonia. Ad p̄mū ſumiꝰ diffinitio iuriſꝑitoꝝ cōiꝰ ſic
diffiniētiū: Simonia ē ſtudioſa volūtas emēdi vl' vē
Arg. p̄mo. dendi ſpūale vel ſpūali annexū Queriꝰ g̃ q̇d vocaꝰ
voluntas ſtudioſa: aut eīn hec eſt q̄ nitiꝰ exire in actū
⁊ nō exit: aut q̄ ꝑficiꝰ ⁊ exit. Si primo mō tunc volū-
tas emēdi ſpūale eſſet ſymonia / qd̄ falſum eſt: vt patꝫ
infra in di. ſymonie. Si autē eſt illa q̄ nitiꝰ ⁊ exit in
actū emēdi vel vēdendi tunc multe fiūt ſymonie i vē-
ditiōe calicū / ⁊ alioꝝ eccl'ie vaſoꝝ: qd̄ iteꝝ fl'm eſt cū ta
2o lia licite fieri poſſint. Adhuc videꝰ ꝙ ſola volūtas
ſine ſtudio ſufficit ad ſymoniā: qꝛ turpior ē ſymonia
q̄ꝫ vſura: ⁊ vſurarius eſt q̇ ex ſola ſpe lucri: g̃ videꝰ ꝙ
etiā ſit ſymoniacus ex ſola voluntate vel ſpe emendi.
3o Adhuc videꝰ hoc Acꝰ. 8. vbi nunq̄ꝫ ſymon ſpūale
emit: ſed tm̄ emere voluit: ⁊ tū ſymoniacus fuit ita ꝙ
oēs ſymoniaci ab eo ſunt denoīati: g̃ videꝰ ꝙ ſola vo
4o luntas facit ſymoniacū. Ulteriꝰ q̄riꝰ q̄re dicit ſtu
dioſa: illd̄ eīn qd̄ fit ex ignorātia fit ſine ſtudio: ſꝫ mul
ti ſunt q̇ ignorāt ſpūalia nō deberi poni ſub p̄cio: g̃ ſi
illi ponūt ſub p̄cio ſpūalia emēdo vel vendendo non
hn̄t in hoc volūtatē ſtudioſam: g̃ nō cōmittūt ſymo-
5o niā / qd̄ abſurdū eſt. Itē Tulliꝰ dicit ꝙ ſtudiū ē ve
hemēs aī applicatio ad aliq̇d agendū: g̃ videꝰ ꝙ illud
nō ſit in emēdis vel vēdendis: ⁊ iō male poniꝰ in dif
6o finitiōe iſta. Ulteriꝰ q̄riꝰ de illa ꝑte q̄ dicit emēdi
vel vēdendi ſpūale: ſtudioſa eīn volūtas emēdi illius
ſepulchri fuit in abraā qn̄ cōuenit cū emor de ſpelun
ca agri duplici: ⁊ tn̄ nō dr̄ ſymoniacꝰ: g̃ diffinitio eſt
7o falſa / vt videꝰ. Adhuc nihil ſpūalius eſt q̄ꝫ regnum
celoꝝ: ⁊ tamē emiꝰ ⁊ vendiꝰ tota die: vt videꝰ Mat.
13. Simile eſt regnū celoꝝ hoī querenti bonas mar-
8o garitas. ⁊c̄ Et Aug. dicit: Uenale habeo. ⁊c̄. Er-
go. Regnū celoꝝ tantū valet quantū habes: g̃ vide
tur ꝙ etiā alia ſpūalia vendi poſſint. Ulteriꝰ que- 9o
riꝰ quid vocaꝰ annexū ſpirituali: nihil eīn eſt annexū
ſibi: g̃ nec ē ſpūale ſibi annexū: g̃ annexū ſpūali ē cor-
porale: corporale autē poteſt vendi qd̄ eſt annexū ſpi
rituali: vt patet quādo miles vendit villā in qua ha
bet ius patronatus: ergo diffinitio falſa. Reſpon Solutio
ſio adhuc videꝰ ꝙ diffinitio ſit bona: ⁊ ꝙ diciꝰ ſtudio
ſa voluntas dicit voluntatē cū effectu operis quan-
tū eſt ex parte ſymoniaci: qd̄ autē dicit emendi vl' vē-
dendi dicit propriū actū ſymonie: ⁊ ꝙ dicit ſpūale vl'
annexū ſpirituali dicit materiā. Ad primū g̃ dd̄m Ad primū
ꝙ dicit voluntatē cū actu ex parte ſymoniaci. Ad q̄ſitū.
obiectū cōtra dd̄m ꝙ calices ⁊ huiuſmodi ſunt ſpiri- Ad primū
tualia ſc̄m quartū modū ſpiritualitatis: vt infra pate argumētū.
bit: ⁊ ita talia vendi poſſunt: ⁊ hec eſt ſolutio decreti-
ſtaꝝ / ⁊ nihil habet rationis. Unde dd̄m ꝙ quādo di
cit emendi vel vendendi ſpirituale inquantū eſt ſpūa
le: intelligiꝰ ꝙ emptio vel venditio cadit ſuper ſpūale
inquantū eſt ſpirituale: vt ſpiritualitas augeat p̄ciū
⁊ tunc vera eſt diffinitio: quia ſic tā in calicibus q̄ꝫ in
alijs cōmittiꝰ ſymonia. Ad aliud dicendū ꝙ licet Ad 2m
turpius ſit iſtud peccatū: tamē in alio perficiꝰ q̄ꝫ vſu et 3m
ra: quia in actu exteriori aut ad perfectionem ſufficit
cōpleta voluntas: ⁊ eſt inſtantia ꝙ homicidiū turpiꝰ
eſt q̄ꝫ vſura / ⁊ maius peccatū: ⁊ tamē nō cōpleꝰ in ſo-
la voluntate ſicut vſura. Ad aliud dicendū ꝙ ſtu- Ad 4m
diū hic ſumiꝰ ꝓ diligentia adhibita ab ipō ſymonia-
co vt perficiat peccatū: ⁊ ideo equiuocatio decipit: q̇a
nō in illo ſenſu diffiniꝰ a Tullio. Ad aliud dicēdū Ad 5m.
ꝙ ignorantia neminē excuſat: ⁊ poteſt bene aliquis
eſſe diligens in eo qd̄ ignorat vtrū peccatū ſit: ſcit tn̄
inquantū eſt quidā actus quē facere nitiꝰ ⁊ intendit
Ad aliud dd̄m ꝙ abraā non fuit ſymoniacus: ſed Ad 6m
emor: vt dicit Hiero. qꝛ ſciuit ꝙ niſi pro redemptiōe
iuris ſui aliq̇d daret ꝙ moleſtareꝰ in poſteꝝ ab ipſo:
⁊ ſi placeret Hieronymo dici poſſet ꝙ neuter fuit ſy-
moniacus: quia nō emit cimiteriū: ſed potius locum
nō ſacrū: ſcꝫ agrū cuiuſdā ruſtici emor dicti: ⁊ poſtea
fecit inde cimiteriū: quia ſepeliuit ibi corpora ſctōꝝ:
in quibꝰ ſpiritusſanctꝰ requieuerat: ⁊ hoc ſemper oī
hoī facere licet. Ad aliud dd̄m ꝙ regnū celoꝝ non Ad 7m
emiꝰ proprie: ſed mereꝰ: emptū eīn proprie tranſit de et 8m
dominio vendentis in poſſeſſionē / ⁊ dominiū emen-
tis: hic autē emēs regnū celoꝝ trāſit in dominiū vē-
dentis ipm̄ vt poſſideat: ⁊ hunc ementē dn̄s regni ce
loꝝ. Alia cauſa aſſignaꝰ eiuſdē: quia ſic emens nihil
dat deo qd̄ ſuū nō fuerit: ſed tm̄ ordinat ad dominū
qd̄ inordinatum fuit ex peccato: ⁊ hoc eſt opus vir-
tutis qd̄ omīs homo facere debet. Ad aliud dicen Ad 9m
dum ꝙ annexū ſpūali diciꝰ annexū ſpiritualibꝰ: qua
re nō niſi a ſpiritualibus perſonis haberi debet / vel
locis: ſicut ius patronatus / qd̄ ⁊ ſi dicaꝰ habere mi-
les: nō tamē habet niſi ad vſum ſpiritualiū perſona-
rum ⁊ locoꝝ: ⁊ per hoc ceſſat obiectio: qꝛ idē numero
nō eſt illud annexū: ſed idē genere vel ſpecie.

An ſymonia ſit hereſis. Arti. III

Ecundo queritur an ſit hereſis: vt dicitur in E
f littera: Videꝰ autē ꝙ nō: quia ad Titū vl. Arg. primo
ſuꝑ illud: Hereticū hominē poſt p̄mā. ⁊c̄. di
cit gloſa: Heretici ſunt qui per verba legis legem im
pugnāt: ſed tales nō ſunt ſymoniaci: g̃ nō ſūt heretici
Adhuc ſ. diſ. xiij. dic̄ Aug. ꝙ hereticꝰ ē q̇ ꝓ alicuiꝰ 2o

tẽporalis cõmodi/ꝛ maxime glorie principatuſq; ſui
gr̃a falſas aut nouas queſtiões gignit vel ſequit̃: ſed
talia nõ facit ſymoniacus: ḡ videt̃ ꝙ ipe nõ eſt hereti
3º cus. Itẽ hereſis eſt in ciuilib; vel credibilib;: ſymo
nia tm̃ in operabilib;: ḡ ſymonia nõ ẽ hereſis. Si
Solo. forte dicas ꝙ errat in operationib;. Cõtra: q2 ſi hoc
Obiectio. eſſet cũ oĩs malus ſit ignorans/oĩs mal⁹ eſſet hereti
Solo. cus/qḋ falſum eſt: ḡ ꝛc. Reſponſio ad hoc dicẽdũ
ſm quoſdã ꝙ hereſis eſt attribuere deo/qḋ ſibi nõ cõ
uenit: vt dicit Augu. l. de trinitate: ꝛ hoc facit ſymo
niacus: iõ dicit eũ hereticũ: q2 dicunt ſibi cõuenire ꝙ
ſua ſub p̃cio ponant̃ ꝛ ſpẽ: mirũ autẽ videt̃ ſi hoc mo
uit ſctõs p̃res. Ad aliud dõm ꝙ ſymonia ſit here
ſis: q2 nõ attribuũt hoc tanꝗ aſſerẽtes ſymoniaci: ſ3
tanꝗ poſſidere qualitercũq; volentes: vñ dicẽdum
videt̃ ꝙ ſicut dicit Hiero. ꝛ ſupra diſ. xiij. notatũ eſt
ex verbis inordinate ꝓlatis incurrit̃ hereſis: p̄cipue
qñ verba illa ſunt de ſpũalib; credendis ꝛ ſperandis
duo aũt ſunt que credimus ꝛ ſperam⁹ de ſpũalib;. ſ.
ꝙ ſunt/ꝛ q2 infinitũ hec mũdana valore excedunt: q2
ipa ſunt que oculus nõ vidit/nec auris audiuit/ nec
in cor hoĩs aſcenderũt/ q̃ p̃parauit deus diligentib;
ſe. Cõtra primũ ḡ illoꝝ peccat hereſis ſtricte accepta
Cõtra ſecũdũ autẽ directe peccat ſymonia: q2 ponit
Ad obiecta ea viliora tempalib; pro quib; ea vendit ꝛ emit: ꝛ iõ
ſil. dicit̃ hereſis. Ad primũ ergo dõm ꝙ ibi ſumit̃ he
reſis ſtricte inquantũ opponit̃ credendis ex p̃te ſcien
tie que habet̃ de ipis: q2 ſunt ꝛ ſimilit̃ accipit̃ ab Au
guſtino ſupra diſ. xiij. ſed ſymonia peccat potius con
tra valorẽ quẽ credere debet eſſe in ſpũalib; ipis: ꝛ p̄
hoc patet ſolutio ad totum

Arti. IIII
D

An inferior cũ ſuperiore poteſt cõmittere ſymoniam.

Ertio q̃rit̃ vtrũ inferior cũ ſupiore cõmittere
t poſſit ſymoniam: ꝛ p̄cipue aliq̃s de eccl'ia cũ
Arg. primo dño papa: ꝛ videt̃ ꝙ nõ: q2 iacob nõ cõmiſit ſy
moniã emẽdo hoc qḋ ſibi ex ſucceſſione debebat̃: ſed
potius Eſau q̃ hoc alio mõ dare noluit: ḡ cũ oĩa ſint
credita dño pape que ſunt eccleſiaꝝ: videt̃ ꝙ ipe nun
ꝗ cõmittat ſymoniã accipiendo a perſonis eccleſiaſti
2º cis pro ſpũalib; cũ ſibi alias nõ darẽt. Adhuc nul
la perſona habet ius in bonis eccleſiaſticis niſi ꝑ iu
In ꝯriũ pº riſditionẽ dñi pape: ḡ ſicut ipa perſona accipit ita pa
pa põt accipere. In cõtrariũ huius eſt ꝙ ſymonia
dicta eſt ſymonia a cõtractu quẽ voluit facere ſymõ
2º cũ petro qui erat papa apoſtoloꝝ: ergo mlt̃o magis
cũ alijs papis põt cõmitti ſymonia. Adhuc iuuãs
ad pctm̃ mortale: ꝛ nõ impediens cũ poſſit impedire
peccat pari peccato cũ faciẽte vt dicunt ſcti: ſed papa
ſcit iſtum poſſe cõmittere ſymoniã ſecũ ꝛ cõmittit: ḡ ſi
Solutio. nõ prohibet ſed iuuat decipiendo ꝛ cõcedendo qḋ pe
tit ipe pari pctõ peccat: ḡ ſymoniacus efficit̃. Re
ſponſio dõm ꝙ in veritate bene puto ꝙ ſymoniã cõ
Ad primũ. mittere poſſit: nec videt̃ mihi hoc dubiũ qñ vẽdit ſpi
rituale. Ad primũ ḡ dõm ꝙ nõ fuit ſile: ſed potius
ꝓmogeniture ius a dño erat datũ iacob: ꝛ ideo redẽ
ptio fuit vexationis quã ipe fecit potius ꝗ cõtract⁹
emptiõis: ſed bona eccl'iaꝝ nõ ſunt data prelatis ad
poſſidendũ: ſed ad diſpenſandũ ad vſus alioꝝ. ſ. pau
peꝝ: vnde nõ poteſt emere ꝛ vendere/ vel etiã dare ꝑ
libitu ſuo cui vult: ſed ad neceſſitates generales eccle
Ad 2m ſie vel vſus paupeꝝ vel perſonaꝝ eccl'ie ſunt expendẽ
da. Ad aliud dicendũ ꝙ veꝝ eſt ꝙ nullus hẽt ius
in eccleſijs niſi per ipm̃: ſed tamẽ non puto hoc eſſe ex
eo ꝙ ſua ſint ꝛ ꝓferat vt ſua ſ3 quia collatũ ẽ ei patro
ciniũ defenſionis: ſicut etiã legiſlator dicit ꝙ omnia
ſunt imperatoris ad defenſionẽ ꝛ munitionẽ: ſicut ei
dicit Baſilius ꝛ Ariſtoteles dixerat ante cũ tyrãn⁹
eſt qui omnia extorquet in vſus proprios: ꝛ nõ que
rit vtilitatẽ ſubditorum.

Quibus modis cõmittatur ſymonia. Arti. V.

E

Uarto querit̃ quibus modis cõmittat̃ ſymo
q nia: ponunt̃ autẽ multi modi a iuriſperitis q̃
notant̃ in his verſibus: Munus: lingua: ti
mor caro cũ fama pplari. Nõ faciunt gratis ſpũale
dari. Uel ſic: Lauſq; parentela violẽta rogatio dona
Obſequiũ vile vendunt ius ſpiritnale. Queratur Arg. pmo.
ergo de iſtis: Laus eñ eſt munus ab ore: eſt autẽ vt
dicit phus laus proprie de actu virtutis: ꝛ de virtu
te ſm ꝙ act⁹ procedit ab ipa et querit̃ a bonis ꝛ no
tis: ſed cõſtat ꝙ boni ſm virtutẽ nihil mali intendũt
ergo nõ emere ſpiritualia: ergo per laudẽ nõ cõmitti
tur ſymonia. Adhuc laus nõ eſt corporale donũ: 2º
q2 fama etiã eſt ſanctis neceſſaria: ergo in laude non
dat̃ ſpirituale pro corporali: ſed potius pro ſpiritua
li: ergo nõ cõmittit̃ ſymonia. Similiter ꝛ paren 3º
tela nõ videt̃ facere ſymoniã: quia in omni ſymonia
contractus eſt. Parentela aũt facit vt ſine cõtractu
donũ detur: ergo parẽtela magis deſtruit ſymoniã
ꝗ faciat ipam. Probat̃ prima per hoc qḋ in diffini
tione ſymonie cadit emptio vel venditio que nõ fi
unt ſine cõtractu. Secunda autẽ cõſtat per hoc ꝙ pa
rentela eſt ad ꝯciliandũ amicitiã que facit gratis do
nari dona. Adhuc nos videmus ꝙ ſacerdotiũ ve 4º
teris teſtamenti iure propinquitatis habebat̃: ꝛ oẽs
alij gradus leuitaꝝ: ergo videt̃ ꝙ parentela etiã poſ
ſit eſſe ratio habendi ſpũales dignitates in eccleſia:
ḡ nõ facit ſymoniã. Eodẽ modo obijcit̃ de hoc qḋ 5º
vocat violentã rogationẽ. quia videtur eſſe oppoſitõ
in adiecto: quia rogat nõ cogit/ ꝛ ſi cogit nõ rogat: q2
rogatio fit ad inclinationẽ voluntatis libere: vt pro
petitione faciat: violentia autẽ excludit voluntatem
ab extremis: quia violentũ eſt (vt dicit philoſophus)
cuius principiũ eſt in alio/ nihil cõferente vim paſſo:
principiũ autẽ notat factiuã cauſam. vt dicit Dama
ſcenus: ergo videt̃ ꝙ nulla eſt rogatio violenta vel p̃
ces armate. Ulterius obijcit̃ de donis: quia dicit 6º
phus ꝙ donũ eſt datio irreddibilis: ergo dona non
querunt dari ſibi pro donis aliqḋ: nec ſpirituale nec
temporale: ergo nõ conſtituunt ſymoniã. Ultimo 7º
etiã de obſequio vili: vile eñ obſequiũ eſt in vilibus:
ergo ſi in honeſtis ſeruiret nõ videt̃ cõmittere ſymo
niam: ꝛ hoc eſt falſum: ergo videtur ꝙ iſta nulla ſint
que dicunt̃ facere ſymoniã. Adhuc querit̃ de caſi 8º
bus tota die occurrentib;: ſcilicet hypocritaꝝ qui vẽ
dunt pro laude hominũ orationes longas vtrũ ſint
ſymoniaci: ꝛ videt̃ ꝙ ſic: quia dant ſpirituale pro tẽ
porali. Adhuc clauſtrales vel canonici pactũ qui 9º
dem nõ faciunt: ſed tamẽ ita diu tardant/ ꝛ cõſiderãt
circumſtãtias donec probabilit̃ ſciant quid dabit re
cipiendus in cõfratrẽ: ꝛ ſi tunc eſt multũ ipi eũ reci
piunt ſi parũ videat̃ refutãt. Querit̃ ḡ vtrũ ſint ſy Probatio.
moniaci: videt̃ ꝙ ſic: q2 cauſa eſt (vt dicit phus) q̃ poſi
ta ponit̃ effectus/ ꝛ deſtructa deſtruit̃: ſed apud iſtos
poſito tanto emolimẽto qḋ cõijciunt ſe pcepturos of
ferũt ꝓbẽdã/ ꝛ ceſſante nõ cõferũt: ḡ tẽporale eſt cau
ſa cõferendi ꝓbendã: ḡ cõmittũt ſymoniã Si forte Solo.

dicas ꝙ non per ſe inquirūt: ſed alij vice eoꝝ q̄ tamē
In ꝫriū ſunt ꝓcuratores eoꝝ. Cōtra hoc nō differt ꝑ ſe vł
obiectō per aliū facere vbi tota cauſa eſt collatiōis p̄bēde ex-
pectatio lucri tꝑalis: q2 per quēcūqꝫ fiat ipi hoc expe
ctant ꝓ collatōe: ḡ ſymonia cōmittit̄ quocūqꝫ modo
fiat. Si aūt hoc dicat̄ tunc oīa loca religiōis perirēt
q2 tot ibi ponerent̄ ꝙ nō ſufficerēt bona: ⁊ hoc videt̄
100 eſſe incōueniēs. Adhuc nō eſt malū inducere homi
nes ad elemoſynas: ḡ ſi inducūt vt elemoſynā cū re-
cipiendo cōferāt que alias nō recipent nō eſt malū: ḡ
Solutio nō eſt ſymonia. Rñſio dōm videt̄ ſicut dicūt iuriſ
periti ꝙ quadruplex eſt ſpūale: quoddā em̄ nō eſt ven
di poſſibile ꝓ ſua ſpūalitate: q2 nihil cōicat cū corꝑa-
libus: ⁊ iō nō pōt tranſire in dominiū alterius: ſicut
ipa dona ſpūſſancti virtutes ⁊ beatitudines. quoddā
eſt ſcōo loco ſpūale qō eſſentialiter totū ſpūale eſt: tñ
in corporalibus datum vt gratie ſacramentales: et
ideo iſtud vendi de natura ⁊ de iure nō pōt: ſed ſepe
vendit̄ ex parte corporalis ope que eſt in ptāte mini-
ſtroꝝ: ſed nunq̄ꝫ vendit̄ ſine ſymonia. Tertiū eſt nō
ementi aliter ſpūale: ſed potius corꝑale: ſed perſonis
ſpūalibus atttribuūt ad ſuſtentādū eas in ſpūalibꝰ
exercitijs: vt prebende ⁊ alij prouentꝰ eccleſiaꝝ: et iō
iſta vendunt̄: ſed cōmittit̄ ſymonia in ipis ratiōe ſpi-
ritualis cui attributa ſunt. Quarto ⁊ vltimo modo
ſpūalitatis dicunt̄ ſpūalia inaniata corꝑalia quibꝰ
tractant̄ ſpūalia quedā vt vaſa decoris domus dei:
vt calices/thuribula/cruces/libri/⁊ hmōi: et de his
ſolū veꝝ eſt ꝙ vendi poſſunt ſine ſymonie cōmiſſione
ſed differūt: aut em̄ vendit eccleſia eccl'ie alteri: ⁊ tūc
integra vendi poſſunt nō aucto precio ꝓ cōſecratiōe
vaſoꝝ: aut vendunt̄ ꝑſonis laycis: ⁊ tūc prius ꝯfrin
gi ⁊ cōmaſſari debēt a ſacris ꝑſonis p̄miſſa oratōe ꝓ
indulgētia fractōis. cimiteria aūt ſpūale ius vident̄
habere: aut em̄ ſunt cōſecrata tm̄: aut ſepulta ſūt ibi
corꝑa: ſi cōſecrata tm̄ dicūt ꝙ decōſecrari pn̄t ⁊ redi-
gi in vſus alios: ſi aūt ſunt ibi corꝑa btōꝝ ſepulta/cū
cinis corpoꝝ ſeꝑari nō poſſit a reliqua terra ſicut cor
pus ſancti vendi nō p̄t ⁊ in alios vſus redigi: ꝓpterea
ꝙ ſpūſſancti cuiꝰ tēplū fuit dū viueret: ita nec locꝰ ſe-
Ad primū. pulture illius corꝑis in alios vſus redigi p̄t. Dicē
dū ḡ ad primū ꝙ aliud eſt pro q̄ debet eſſe laus ⁊ aliō
ꝓ quo eſt: phus em̄ tangit hoc tm̄ qō debet laudari:
Ad 2m ſed tñ laudat̄ impius cū malefecerit: ⁊ iō cū rō dandi
ſpūale laus eſt fit ſymonia. Ad aliud dōm ꝙ laus
popularis nihil ſpūale hēt: immo tꝑalior eſt etiā ipſo
Ad 3m tēpore: q2 rarior eſt ⁊ in aerē diſſoluit̄: ſed fama ſctō-
rū in ſpūalibꝫ eſt: ⁊ iō eſt ſpūalis. Ad aliud dōm ꝙ
ſimilit̄ intelligit̄ ꝙ parentela debet eſſe cauſa/⁊ ratio
dandi: ſi em̄ eſſet bonitas vite cauſa ⁊ parentela con-
Ad ꝓbatōꝫ cauſa nō eſſet ſymonia: q2 parentela eſt corꝑale quid
⁊ ex carne deriuatū. Ad argumentū autē dōm ꝙ
nō ſumit̄ ita ſtricte vēditō ⁊ emptio ī diffinitōe ſymo
nie: ſꝫ dr̄ vēditio qñ qōcūqꝫ p̄ciū fac̄ dari ſpūalia p̄cio
Ad 4m largo modo ſumpto pro tꝑali oī qō eſt tota ⁊ ſola cā
dationis. Ad aliud dōm ꝙ ſacerdotiū ve. teſta. nō
habuit ſpm̄: ſed fuit vmbra ſpūalis ſacerdotij: ſed no
Ad 5m uū habet ſpm̄: ⁊ iō in libertate ſpūs donari debēt ſpi
ritualia noui ſacerdotij. Ad aliud dōm ꝙ rogatio
violenta ſumit̄ ibi pro ea que inducit timorē in cōſtā
tē virū: timorē autē voco amiſſionis reꝝ vel leſionis
fame vel perſone: cū em̄ hec eſt cauſa dandi ſymonia
Ad ar. 5m cōmittit̄. Ad argumentū dōm ꝙ nō ita ſtricte ſu-
mit̄ hic violentū: ſed ſufficit ad violentiā hic neceſſa-
riū mixtū violētie: ſicut eſt proiectio merciū tꝑe tēpe-
ſtatis in mare: de talibꝫ em̄ dicit phus ꝙ mixta ſunt
ex voluntario ⁊ inuoluntario: ⁊ hoc ſufficit h̄ ad libe
ralitatem donationis ſpūaliū admittendam. Ad Ad 6m
ad aliud dōm ꝙ oē obſequiū tꝑale qō eſt cauſa dan-
di ſpūalia vile eſt in cōꝑatione ad ſpūalia: ⁊ ſi honeſtū
ſit vel vtile ſimplicit̄: ⁊ ita intelligit̄ hic obſequiū vile
Ad vltimū dōm ꝙ in datiōe preben de tria cōſide- Ad 8m
rāda mihi vident̄. ſ. paupertas loci/libertas ſpūaliū:
⁊ intētio ſalutis recipiēdi. Si locꝰ eſt pauꝑ: videt̄ ꝙ
nō p̄t cōferri prebenda ſine multo grauamine perſo
naꝝ ibi degentiū quātūcūqꝫ liberalit̄ vellēt ſi poſſēt
dare ſpūale/⁊ intendere ſalutē recipiendi ⁊ tūc videt̄
mihi ꝙ per ſe vel per alios ſibi prouidētes poſſent di
cere ꝙ ſi creſcerēt bona eoꝝ libēter eū reciperēt/⁊ al's
nō poſſēt eū recipe: creſcere aūt intelligo cū notabili ī
cremento: vt ꝑſona recepta ſine grauamine notabili
alioꝝ in loco illo ſuſtineri poſſit. Si autē nō creſcant
ꝙ nō poſſint recipe: ſed ſub pacto precipue qñ nulla
eſt loci neceſſitas recipe apte eſt ſymonia. Ad argu Ad 9m
mentū autē dōm ꝙ hoc nō facit cauſam datiōis: ſed
potius neceſſitas extorquet: q2 libēter darēt gratis:
⁊ ideo hn̄t oculū ad hoc in collatiōe. Ad autorita- Ad ꝓbatōꝫ
tē autē phi dōm ꝙ in naturalibꝫ veꝝ eſt qō dicit: ſed cū reliq̄s
in voluntarijs quottidie fallit: q2 bñ poteſt eſſe ꝙ ali
quid ſimplicit̄ volo pro cauſa bona ⁊ honeſta: nec tñ
poſſum: ⁊ tunc aliquo poſito facio q̄ nō poſito nō fa-
cio: ⁊ nō eſt cauſa factionis ſm ꝙ ex volūtate mea ꝓ-
cedit/vt patet cuilibet: ⁊ ꝑ hoc patet ſol'o ad totum

Diſtinctio ſymoniacorum.

Symoniace aūt hereſis tripartita eſt diſtin-
ctio. Alij enim ſymoniace a ſymoniacis ordi
nant̄: alij ſymoniace a nō ſymoniacis: alij nō
ſymoniace a ſymoniacis. Unde Nico. papa Nico. papa
Statuimus decretū de ſymoniaca triparti- i. q. i. ca. ſta
ta hereſi. i. de ſymoniacis ſymoniace ordinā tuimus de
tibꝰ vel ordinatis: ⁊ de ſymoniacis ſymonia cretū.
ce a nō ſymoniacis: ⁊ de ſymoniacis nō ſymo
niace a ſymoniacis. Symoniaci ſymoniace
ordinati vel ordinatores ſm canones a pro-
prio gradu decidant. Symoniaci etiā ſymo
niace a nō ſymoniacis ordinati ſimilit̄ ab of-
ficio remoueant̄. Symoniacos vō nō ſymo-
niace a ſymoniacis ordinatos miſericordit̄
per manꝰ impoſitionē pro temporis neceſſi-
tate in officio ꝑmittimus permanere: qō in-
telligendū eſt de his qui ordinant̄ a ſymōia
cis ignorantes eos eſſe ſymoniacos: hos fa-
cit ſymoniacos nō reatus criminis: ſed ordi-
natio ſymoniaci.

Alexander papa de his qui violenter a ſymoniacis vel ab hereticis ordinantur.

Similit̄ cū decernit Alexander papa ſymo-
niacos oīno dānandos ac deponēdos ſubin
telligendū eſt niſi violenter quis attractus
fuerit: de his enim ⁊ a quibuſlibet hereticis

violēter ordinatis dicit Inno. q pñt habere aliquē colorē excuſatōis: ſi ſtatim diſcedūt ab eis ⁊ peſſimo eorū cōciliabolo renūciāt.

Arti. VI. F Quare venditores ſpiritualiū dicunt ſymoniaci: cū tamē nō ſequantur ſymonē: ſed potius Giezi.

Deinde querit de h qđ dicit ibi [Symoniace aūt hereſis ⁊c. Querit cū vēditores nō imitent ſymonē: ſed poti⁹ gieſi: quare dicūt ſymoniaci. Arguit pº d

2º Itē querit cū ſymoniaci non habeāt ius pcipiēdi pbēdas vtr tenent ad reſtitutionē videt q ſic: q participāt nō ſuū.

3º Adhuc querit de quodā caſu. Ponam⁹ em̄ q ego ſcio epm̄ meū eſſe ſymoniacū: vel al's irregularē ⁊ latent. Adhuc tolerat ab eccleſia ⁊ inſtēt ordīes: ⁊ mihi pcipiat q ordīes accipiā qđ debeo agere: ſi enim accipiā a ſymoniaco degradādus ſum: ſi aūt nō accipio inobediēs ſum: ergo ſum pplex⁹. Obiectio

Solᵒ ad pmū di. Rñſio ad primū q large dicunt ſymoniaci ſiue emāt ſiue vēdāt: q etiā ſymō emptā gr̄iā vēdere poſtea cogitauit: tñ v̄ſus ē differētiā notās Qđ giezi vēdit ſymō cōducere querit.

Ad ſecūdū. Ad aliud dōm videt q ſi ſciēt cōmiſit ſymoniā q ad reſtōnē tenet. Si autē eo ignorāte cōmiſſa fuit pt cū p alios nō tenet q̄diu ignorat: ſ poſtq̄ ſciuerit tenet vt videt.

Ad tertiū Ad aliud dōm q in tali caſu debeo q̄rere licētiā / aut aliā viā euadēdi: ſi autē nō poſſum habere debeo q̄rere effugiū obediētie: q ſi nec hoc habere poſſum debeo dolēs ſuſcipe ordinē tituli. Ad argumētū ɔtra dōm q nō intelligit de his q latentes ſunt quos adhuc tolerat eccl'ia: ſed hoc hodie vix habet locū: q fere nullus niſi nūmularius hab locum in templo.

De etate ordināđorū ita decreuit Nicolaus papa.

Sacri inquit canones ſanxerūt vt ſubdyaconus nō ordinet añ q̄ttuordecim annos: nec dyacon⁹ añ. xxv. nec pſbyt añ. xxx. Deinde ſi dign⁹ fuerit ad epatū eligi pt: qđ nos etiā pari mō ſeruare iubem⁹. Itē Fabianus: Si quis. xxx. etatis nō impleuerit annos: nullo mō pſbyt ordinet ⁊ ſi valde ſit dign⁹: q ⁊ ipſe

Luc. 3. dominus. xxx. annor baptiſatus eſt: ⁊ ſic cepit docere.

Arti. VII. G An canones bene diſpoſuerit de etate ordinandorū: cum tamē nō ſeruet

d Deinde querit de hoc qđ dicit [Sacri inquit canones ⁊c.] Hoc em̄ hodie pcipue i religionib nō obſeruat: ergo videt q violēt canones ſanctor patr: ⁊ hoc eſt pctm̄ mortale.

Solᵒ. Rñſio dōm q ſic i mr̄imonio malicia ſupplet etatē: ita ecōuerſo in religionib mor grauitas ⁊ diſciplina ſupplet etatē: pcipue cū hoc qđ hic dicit de his q pmouentur nō ad ordines tm̄: ſed etiā ad iuriſditionē vt archidiaconi presbyteri / ⁊ epiſcopi. Et hec de ordine dicta ſint nobis p tēpore pſenti.

De ſacramēto cōiugij cuius inſtitutio et cauſa oſtenditur.

Di. XXVI. de mr̄imonio ſm cām formalem.

Cum alia ſacramenta c poſt peccatū ⁊ pter peccatū exordiū ſumpſerit matrimonij ſacramētū etiā ante peccatū legit inſtitutū a dño nō tñ ad remediū ſed ad officiū. Refert em̄ ſcriptura Geñ. in Adā miſſo ſopore atq vna a de coſtis eius ſumpta: ⁊ exinde muliere formata: virū in ſpiritu intelligētē ad quē vſū b mulier facta eēt: poſt extaſim phetice dixiſſe: Hoc nūc os ex oſſib⁹ meis: ⁊ caro de carne mea: pter h relinquet hō pr̄em ⁊ mr̄em ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erūt duo i carne vna. A

c Cum alia ſacramēta poſt pctm̄ ⁊c.] In hac parte q̄ttuor inqrit auctor de mr̄imonio: ſc de cauſa de effectu. ſ. vbi de bonis matrimonij agit di. xxxj. ibi [Poſt h ō bonis ɔiugij. de ſtatu di. xxxiij. ibi [Querit hic de antiqs patrib: quarto de materia. ſ. q pſone ſint legittime ⁊ q nō di. xxxiiij. ibi [Nūc ſupeſt attēdere que perſone ſint legittime ⁊c. Circa primū inqrunt duo. Primū eſt de cauſa inſtitutiōis matrimonij. Secūdū eſt de cauſa ipſi⁹ matrimonij ſm ſe: ⁊ hoc tangit di. 27. ibi [Poſt hec aduertēdū eſt. In iſta diſtictōe tria facit: primo em̄ tāgit de inſtituitōib matrimonij: q aūt nihil inſtituit deus niſi bonū: ideo in ſcda pte reprobat errorē quorūdā heretico dicētiū matrimoniū eſſe malū ibi [Fuerūt aūt nōnulli heretici Quia vo iter ex inſtitutiōe ſignās eſt oē ſacramētū vt dicit magiſter Hugo: ideo in tertia parte oſtēdit quid ſit res ⁊ quid ſit ſignū in hoc ſacro ibi [Cū igitur h ſacr̄m coniugiū ſit. Ex his ſatis p lr̄a.

Quare matrimoniū ſit inſtitutū. Arti. I

Incidit autē primo q̄ſtio de hoc qđ dicit ibi [Cū alia ſacramenta ⁊c.] Luc. em̄. 10. dicit q ligaturis Arguit pº ſacro ſunt ligate plage ſaucij: ſ ligature nō ſunt neceſſarie niſi ſauciato: igit ſacramēta nō ſunt neceſſaria niſi vulnerato pctis: ſed eadē eſt rō ſacramenti ⁊ oīs ſacramēti: ergo oīs ſacramēti ē alligare ſauciū: ergo ⁊ iſti⁹: falſum eſt ergo qđ dicit in littera. 2º

Itē ſacramētū de ſe ordinat cōtra pctm̄: vt notatū eſt in principio hau notula ſup quartū: ergo ſi nō ſit peccatū nō etiā erit ſacr̄m: ſed ſi nō eſt ſacr̄m nō eſt matrimoniū p locū a genere: ergo ſi nō eſt pctm̄ nō eſt matrimoniū: ⁊ ita falſum iter dicit in littera. 3º

Item differt gratia in ſacramētis ⁊ virtutib ⁊ donis: vt ſupra pbatū eſt: cū igit oīs ſacramētalis gr̄a ordinetur ɔtra pctm̄: videt q etiā gr̄a matrimonij ɔtra idē ordinet. 4º

Itē ſicut ſe habet ianua ſacramēto ⁊ fūdamētū: ita ſe habēt oīa ſupedificata: ſ ianua ſacramēto que eſt baptiſm⁹ ordinat cōtra vuln⁹ pcti: g̃ ⁊ oīa ſupedificata: ſed vnū ſupedificato ē matrimoniū: ergo matrimoniū ordinat cōtra pctm̄. 5º

Item quicqđ fit ſm indulgētiā ordinat cōtra pctm̄ ſed matrimoniū fit ſm indulgētiā: ergo ordinat cōtra peccatū. prima ⁊ ſecūda poſteri⁹ in hac eadē diſtinctiōe ſcribunt i littera. Itē maxime corrupto maxime neceſſaria eſt medicina: ſed generatiua maxime eſt corrupta: ergo ſibi maxime neceſſaria eſt medicina: ſed medicinā nō habet niſi matrimoniū: ergo matrimoniū eſt medicina ei⁹: ſed cōſtat medicinā nō ordinari niſi cōtra morbū: ergo matrimoniū ordinat contra

60 moꝛbū pctī. Jtē in quo pꝛimo ſentiť moꝛbꝰ cōtra
id pꝛīcipaliter oꝛdinať medicina:ſꝫ moꝛbꝰ ṗmo ſen-
titur in genitalibꝰ: ergo pꝛimo medicina ꝯtra hoc in
uenit̄:eſt autē hec medicina matrimoniū: ḡ matrimo
In ꝯriū ṗo niū eſt medicina ⁊ tm̄ vt pꝛiꝰ. In ꝯriū hꝰ eſt ꝙ nō
attēdētes medicinā peccati oꝛdināt leges matrimo-
2° nij ſicut ciuiles: ergo nō eſt cōtra peccatū tm̄. Jtē
nō exiſtēte peccato adhuc fuiſſet multiplicatio: ſꝫ nō
niſi ꝑ matrimoniū: ergo matrimoniū fuiſſet nō exi-
ſtēte peccato: ergo nō ſpāliter vl' ſubſtātialiť oꝛdina
tur cōtra peccatū. Ad idē faciūt ea que dicūtur in
Sol'o littera que ſupponunť ad pn̄ſens. Sol'o dōm ē cū
magiſtro ꝙ matrimoniū nō habet ſubalē oꝛdinē cō
tra pctm̄: ſed pꝛincipaliť eſt ad officiū: in quo tamē
officio inuētū eſt remediū cōtra vulnꝰ qđ accidit ex
Ad pꝛimū. pctō. Ad pꝛimū ergo dicēdū ꝙ oīa ſacramēta ſunt
ligature plagaꝝ ſaucij: ſed hec ligatura adhibita eſt
partim de nouo inſtitutis: partim etiā inſtitutis an
te: ſed tn̄ effectū medicandi cōtrahentibꝰ a paſſione
chꝛiſti. Unde illud qđ ſacrm̄ ponit eſt an̄ peccatū: ſꝫ
tn̄ ſꝫm ꝙ ſacramētū eſt vnctio vulneris: ſic eſt inſtitu
Ad ſecūdū. tū eſſe cōtra pctm̄. Ad aliud dicēdū ꝙ oē ſacramē
tū inquantū eſt ſacramētū vel actio ſacratōe ſua ſa-
nans cōtra pctm̄ oꝛdinať: ſꝫ tn̄ nō opoꝛtet ꝙ oē illō
qđ eſt ſacramētū habeat illud: vt ptꝫ ex pꝛehabitis.
Ad 3m Ad aliud dicēdū ꝙ illa differētia accidit gratia ſa
cramētali inquātū hmōi: ⁊ nō eſt eiꝰ qđ eſt ſacramē
Ad quartū tū ſi generaliť accipiať. Ad aliud dicēdū ꝙ baptiſ
mus eſt fundamētū matrimonij ſꝫm aliqd: ⁊ non eſt
fundamētū eius ſꝫm aliqd. Eſt eīm fundamētū eius
quo ad faciēdū ꝑſonas ſimpliciť legitimas: qꝛ que
ſunt de diſpari cultu in aliquo caſu poſſunt ſeꝑari:
ſed ſꝫm ſubam matrimonij nō eſt fundamētū matri-
monij: ⁊ iō nō opoꝛtet ꝙ licet baptiſmꝰ oꝛdineť ꝯtra
Ad quintū pctm̄ ꝙ etiā matrimoniū oꝛdineť cōtra pctm̄. Ad
aliud dōm ꝙ matrimoniū nō habet indulgētiā ſim
pliciter: ſꝫ tm̄ ſꝫm hoc ꝙ fit cōcubitꝰ cauſa libidinis
ſatiāde: pōt autē alijs de cauſis fieri. ſ. ſpe pꝛolis vl'
cauſa fidei vl' debiti reddēdi. Et tūc eſt actꝰ nulla in
Ad ſextū digēs indulgētia. Ad aliud dōm ꝙ maxime coꝛ-
ruptū magis indiget medicina q̄ꝫ minꝰ coꝛruptū: ſꝫ
tn̄ matrimoniū nō ſꝫm oēm modū eſt medicina eius
ſꝫ tm̄ ſꝫm ꝙ eſt in remediū: vn̄ nihil ꝓhibet qn̄ ſꝫm ꝙ
eſt in officiū poſſit inſtitutū eſſe ante pctm̄. Et per il-
lud patet ſolutio ad vltimū.

Arti. II. B

An Adā doluerit in ablatiōe coſte.

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi [In Adam
D miſſo ſopoꝛe atqꝫ vna de coſtis eiꝰ ſumpta].
ſ.a Et queruntť hic duo pꝛīcipaliť: ⁊ tertiū
ex incidēti. Pꝛimū pꝛincipale eſt vtꝝ doluerit Adā
in coſte ablatiōe. Scōm ď ꝑte quā ſumpſit. Tertiū
Arguiť ṗo autē qđ ex incidēti q̄riť eſt tota q̄ſtio de raptu. Ad
pꝛimū ſic ꝓcediť: Doloꝛ eſt ſenſus diuiſiōis cōtinui
20 vt dicit phs: ſed in ipſo diuidebať cōtinuū: ergo fuit
in ipſo doloꝛ vt videť. Jtē aīa nō tm̄ ſꝫm ſe tota na
turaliter appetit coiūctionē coꝛpoꝛis: ſed etiā queli-
bet pars appetit illiꝰ partis coiūctionē cui vnita eſt
igiť dolet naturaliť in diuiſiōe a parte illa: ꝯſtat au
tē ꝙ aīa ade vel pars eiꝰ ſeparabať a parte illa que
Sol'o eſt ab adā diuiſa: ergo naturaliť doluit. Si foꝛte
Obiectio tu dicas ꝙ ſomnꝰ ita ligauit ſenſus ꝙ nō ꝑcepit. Cō
tra ſomnꝰ nō ligat ita foꝛtiť qui etiā minoꝛ doloꝛ ex
citet ṗcipue bene cōplexionatū: ſicut fuit adā: ḡ vide
tur ꝙ etiā adā ī tāta diuiſiōe euigilauerit: ḡ doluit.
Ulteriꝰ queriť vn̄ venerit ille ſopoꝛ: dn̄s ei immit q̄ſtiūcula
tēdo ſopoꝛē / aut cōtra naturā / aut ſꝫm naturā illi ſo
poꝛē imiſit. Si dicas ꝙ cōtra naturā videť falſum: Obiectio
qꝛ Augꝰ dicit ꝙ dn̄s cōtra naturā quā ipſe fecit nō pꝛima.
oꝑatus eſt. Si autē ſꝫm naturā fecit ſꝫm naturā non
fit ſomnꝰ niſi ꝑ cibi euapoꝛationē: ſed adā tūc nō co-
mederat: ergo ipſe ſꝫm naturā ſomnū habere nō po-
terat. Adhuc videť falſum qđ dicit in littera ꝙ in Secunda.
ſpiritu intellexit ad quē vſum mulier facta fuerit qꝛ
ſomnꝰ eſt ligamētū ſenſuū ꝑ ſe ⁊ rōnaliū viriū ꝑ acci
dens: ſed ligatis rōalibꝰ viribꝰ impoſſibile eſt aliqd
intelligere: ergo nō potuit adā tūc ītelligere ad quē
vſum mulier eſſet facta. Jtē ſi aliq̄ potētia accipit Tertia.
ab anterioꝛi ſi interioꝛ nō ſit ī actu: poſterioꝛ nō erit
in actu: ſed rō accipit a ſenſu: ergo cū ſenſus eſt liga-
tus nō erit rō in actu: ſed in ſomnis eſt ſenſus liga-
tus: ergo rō nō pōt eē in actu: ergo falſum eſt qđ di-
cit in lr̄a. Rn̄ſio dōm ꝙ adā nō doluit in ſeꝑatiōe Sol'o.
coſte ab ipſo cuiꝰ multiplex aſſignať cauſa: vna quā
habet Augꝰ: qꝛ ille hoc facere potuit: q̄ eū cōdidit vt
nō doleret qn̄ coſtā accepit. Alia aūt cauſa eſt / aut ṗt
eē: qꝛ cū illud qđ in hoīe ē de ſuꝑfluo indiuidui: licet
de neceſſario ſpēi ſeꝑeť ab hoīe nō tn̄ ſine doloꝛe: ſed
etiā cū delectatiōe. Et hoc qdē dupliciť: qn̄qꝫ ei illđ
ſuꝑfluū eſt in quo fiat hō: ſicut eſt ſemē homis: ⁊ hͦ ſe
parať ꝑ nature actionē ⁊ deciſionē. Aliud aūt eſt nō
in quo eſt vt fiat hō: ſed vt fieri poſſit: vt dicit Augꝰ
hoc eſt in quo eſt poſſibilitas obedientie: ⁊ hoc nō ſe
parať niſi ꝑ actū ṗmi opificis: ⁊ hoc mō ſeparata eſt
coſta in qua nō erat: vt fieret mulier: ſed vt fieri poſ-
ſet. In ſemine aūt nō eſt poſſibilitas materialis tm̄:
ſed etiā foꝛmalis vnde in ipſo eſt vt ex ipſo fiat homo
vtrūqꝫ autē ſeparať cū delectatiōe vt puto etiā ſi nō
eſſet pctm̄ nō eſſet delectatio ligās ad rōnē: ⁊ hoc eſt
qđ dicūt Auicēna ⁊ cōſtātinꝰ ꝙ natura in coitu po
ſuit delectationē vt appetereť ꝓpter indigētiā ſpēi.
Ad pꝛimū aūt dicēdū ꝙ ſenſus diuiſiōis cōtinui Ad pꝛimū.
qui facit doloꝛē eſt ſenſus diuiſiōis / ſiue ſeparatōis
coiūcti ad cōſiſtentiā indiuidui ꝑtinentis: coſta au-
tē nō fuit ſic: ſed potiꝰ fuit ſuꝑfluū īdiuidui datū ad
multiplicationē ſpēi. Ad aliud dōm ꝙ aīa nō ap- Ad ſecūdū.
petit vniri alicui niſi ei qđ eſt materia aīe: ꝓut ipa eſt
motoꝛ ⁊ foꝛma oꝛganici coꝛpoꝛis phiſici: tale aūt nō
fuit coſta: vt iā habitū eſt. Ad aliud dōm ꝙ nō eui Ad obiecti-
gilauit: qꝛ ſeparatio dictꝭ de cauſis nō incuſſit dolo- onē
rē. Ad id qđ vlteriꝰ queriť dōm ꝙ ſꝫm naturā im- Ad q̄ſtiūcu
miſit ſopoꝛē. Ad id aūt qđ ꝯtra obijciť dicendū ꝙ lam.
dn̄s creauit adā ꝑ oīa ꝑfectū ſꝫm ſtatū aīalitatis: ⁊ Ad pꝛimū.
iō vene plene erāt ſanguine: ⁊ vaſa nutritiua plena
nutrimēto: ⁊ ex illis ꝓceſſit ei ſomnū. Ad aliud di Ad ſecūdū.
cendū ꝙ nō ſemꝑ ligant̄ vires aīe rōnalis: ſed qn̄qꝫ
magis laxanť inquātū aīa tūc circa alia nō occupať
⁊ tūc fiūt reuelatiōes ſicut diciť Num. 24. Qui ca-
dit: ⁊ ſic aperiunť oculi eiꝰ. i. qui iacet doꝛmiēs ⁊ ſo-
piēs ⁊ ſic videt dei viſiōes: ⁊ ſic fuit in adā. Ad ali Ad tertiuꝫ
ud dōm ꝙ intellectꝰ nō ſemꝑ ſumit a ſenſu: ſꝫ potiꝰ
qn̄qꝫ ſumit ab intelligētijs ſeparatis ⁊ illaꝝ impꝛ̄ſſio
nes ſunt in ipſo: qn̄ circa ſtrepitus ſenſuū non occu-
patur: ⁊ hoc fit in ſomnis ⁊ ṗcipue in ſopoꝛe ꝓpť dif
ferentiā quā quidā aſſignauerūt ſomni ⁊ ſopoꝛis di
centes ꝙ ſomnus ſit quies animaliū virtutū / cū in-
tenſiōe naturaliū: ſopoꝛ autē quies animaliū cū in-
tenſione intellectualiū.

Arti. III. C De qua parte coſte eua ſit formata an de oſſe vel de carne.

Ecũdo querit̃ de parte quã ſumpſit de coſta
Arguit̃ pͦ s Videt̃ em̃ ꝙ carnẽ aſſumpſit ꝛ coſtã: quia infra dicit: Hoc nõc os ex oſſib9 meis ꝛ caro ꝺ
2o carne mea. Adhuc videt̃ ꝙ melius fuiſſet ſumere carnẽ: qꝛ caro erat formabilioꝛ ꝙ̃ os/ꝛ magis apta figurationi: ergo videt̃ ꝙ magis debuit carnẽ ꝙ̃ co
3o ſta ſumere. Itẽ mulier eſt mollioꝛ viro: ꝑ de mollioꝛi materia videt̃ fuiſſe ſumpta: ſed hõ nõ eſt os: ꝑ
4o videt̃ ꝙ de oſſe non debeat ſumi. Adhuc videt̃ ꝙ nec de oſſe/nec de carne ſumi debuit: q2 qͦ eſt actu aliqd nõ põt eẽ potẽtia ad illud: ſꝫ os actu eſt os: ergo nõ potuit potẽtia eẽ os: ꝑ ꝺ oſſe nõ potuit fieri os
5o mulieris. Adhuc qͦ eſt actu pars vna hoĩs/nõ eſt potẽtia oẽs ptes: ſꝫ os eſt actu pars vna hoĩs: ꝑ nõ eſt potẽtia ptes oẽs: ſꝫ illud ex quo facta fuit mulier potẽtia fuit tota mulier: igit̃ nõ debuit actu pars eẽ hoĩs: ſed os eſt actu pars vna: non ꝑ illud vnũ facta
Solo eſt mlĩer: ꝑ nõ debuit eẽ ꝑs illa que eſt os. Rñſio dõm ꝙ de oſſe facta ẽ ꝛ debuit fieri mulier multiplici de cauſa: q̃ꝛ vna cauſa eſt vt ꝑ hoc daret̃ intelligi potẽtia opificis: qꝛ etiã nõ tm̃ de obediẽte: ſed etiã ꝺ inobediẽte ꝛ de duro queqꝫ mollia ꝓducere pr. Alia cauſa eſt: qꝛ ſi de molli materia accepta fuiſſet nimis mollis fuiſſet effecta ꝛ de mollicie ei9 excuſata videretur: ꝛ iõ dñs mollicieẽ cõplexiõis tẽpare docuit ꝑ duriciẽ materie: vt ſit cõſtantiã ꝛ cõtinẽtie duriciẽ vl'iter mulier doceret̃. Quare aũt ſumpta eſt de latere ꝛ nõ de capite vel pede magr̃ in ſecũdo aſſignauit rõnẽ ꝛ hec ſufficiat.
Ad primũ. Ad primũ ergo dõm ꝙ nõ iõ dicit caro ex carne ꝙ eẽntialit̃ ſit de carne ſua ſumpta: ſed quia originaliter: quia caro pro coſta repleta eſt ꝛ coſta in carnẽ ꝛ alias partes mulieris tranſ
Ad ſecũdũ. formata. Ad aliud dicendum ꝙ licet caro formalioꝛ eſt ꝙ̃ os: tñ artifici infinite virtutis vnũ formalius nõ eſt reliquo: ꝛ iõ ꝑdictis cauſis os ꝛ non car
Ad tertiũ nẽ ſumpſit. Ad aliud dõm ꝙ hoc habet mulier ex
Ad quartũ cõplexiõe ꝛ nõ ex mat̃ia: vt pri9 explanatũ eſt. Ad aliud dõm ꝙ hoc verꝫ eſt ꝙ̃diu manet in actu partis illi9 cui9 formã habet: ſꝫ dñs trãſformauit ſeu trãſ
Ad quintũ mutauit os a forma oſſis ꝛ tũc induit ei formã aliã.
Ad vltimũ dõm codẽ mõ. Et ſic pꝫ ſolo ad totũ.

Arti. IIII. D An adã prophetice dixit hoc nũc os ex oſſibus meis ꝛ caro de carne mea.

Einde querit̃ de hoc qͦ dicit [Poſt extaſim
Arguit̃ pͦ d ꝓphetice dixiſſe rẽ.]. ſ. b. De reb9 ei pñtib9 que ſubiacent ſenſui ꝛ rõni nõ eſt ꝓphia: ſed ꝙ ad hũc vſum facta fuit mulier ſubiacuit rõni acci
Solo cipiẽti ex ſenſu: ergo nõ dixit hoc ꝓphetice. Si autẽ dicat̃ ꝙ ꝓphia refert̃ ad ſtatũ eccleſie futuꝝ q̃ ſigni
Obiectio ficabat̃ in muliere videt̃ eſſe falſum: qꝛ nõ ꝓpagaret̃ ſacr̃a de latere chriſti niſi hõ peccaſſet: ꝑ nõ cognoſcitur ꝓpagatio niſi cognito pctõ: ergo ꝑcognouit Adã ſuũ caſum qͦ negat Aug9 ꝛ etiã in ſcdõ eſt ꝓbatũ.
Solo Ad hoc dõm ꝙ ꝓphia refert̃ ad ſtatũ futuꝝ eccl'ie ꝛ nõ ad pſentẽ vſum mulieris: qꝛ ille ex diſcretiõe ſexus ꝛ rõne poterat ſenſibilit̃ cognoſci.
Ad obiectionem. Ad hoc autẽ qͦ cõtra obijcit̃ dõm ꝙ nõ ſequit̃: hoc nõ fit ſine illo: ergo nõ cognoſcit̃ ſine illo. Et ẽ inſtãtia: qꝛ linee mathematice nõ ſunt ſine materia ſenſibili: ꝛ tñ cognoſcunt̃ ſine illa: ꝛ aĩal vl'e nõ fit ſine indiuiduo: ꝛ tñ cognoſcit̃ ſine illo: ꝛ eſt fallacia ꝯſequẽtis. Dicũt tñ aliqui ꝙ iõ nõ ꝑcognouit caſum ſuũ: qꝛ nõ contulit nec tenebat̃ cõferre: qꝛ al's liberari potuit. Videt̃ tñ mihi ꝙ etiã põt dici ꝙ ſcire potuit ꝓpagationẽ futurã de latere xpi: ꝛ nõ pſcire caſum: etiã ſi nõ ꝯtulit quia ml'tis de cauſis potuit chriſtus incarnari: ꝛ nõ tm̃ pro peccato.

De duplici inſtitutõe cõiugij.

Cõiugij aũt inſtitutio duplex eſt: vna ante pctm̃ ad officiũ facta eſt in paradiſo vbi eẽt a
thor9 ĩmaculatus ꝛ nuptie honorabiles ex q̃ b
bus ſine ardore cõciperẽt: ſine dolore parerent. Altera poſt pctm̃ ad remediũ facta extra paradiſum ꝑpter illicitũ motũ deuitandũ. Prima vt natura multiplicaret̃. Secunda vt natura exciperet̃ ꝛ vitiũ cohiberet̃. Nã
ꝛ añ pctm̃ dixit de9: Creſcite ꝛ multiplicami Gen. I.
ꝛ poſt pctm̃ oĩbus pene hoĩbus ꝑ diluuiũ cõſumptis. Qͦ vo añ pctm̃ inſtitutũ fuerit cõiugiũ ad officiũ poſt pctm̃ vero ad remediũ
cõceſſum Aug9 teſtat̃ dicẽs: Qͦ ſanis eſt ad c
officiũ egrotis eſt ad remediũ. Infirmitas em̃ incõtinẽtie que eſt in carne ꝑ pctm̃ mortua ne cadat in ruinã flagitioꝝ: excipit̃ bone ſtate nuptiaꝝ. Si vero non peccaſſent primi hoĩes ſine carnis incẽtiuo ac feruore libidĩs ipſi ac ſucceſſores eoꝝ cõuenirẽt. Et ſicut remunerabile eſt aliqͦ bonũ op9 ſic coitus eo
rũ vnus eẽt ꝛ remunerabilis. Quia vo pro Rom. 6.
pter pctm̃ letalis cõcupiſcẽtie lex mẽbris no d
ſtris ĩheſit ſine qua carnalis nõ fit cõmixtio rephẽſibilis eſt ꝛ malus coitus niſi excuſet̃ per bona coniugij.

An mr̃imoniũ põt dici plurib9 vicib9. Arti. V. E

Einde querit̃ de hoc qͦ dicit ibi [Coniugij
d aũt inſtitutio duplex eſt. Videt̃ em̃ hoc eẽ fal Arguit̃ pͦ
ſum: qꝛ inſtitutio diuĩa eſt illa a qua cõiugiũ accepit virtutẽ/ſicut ꝛ oẽ ſacramẽtũ: ſꝫ inſtitutio diuina efficaciſſima eſt: ergo nõ duplicat̃ vel triplicat̃ ad idẽ efficiendũ. Prima ꝓbat̃ ꝑ diffinitionẽ ſacri magiſtri Hugõis q̃ dic̃ ꝙ eſt ex inſtitutõe ſignificãs
Adhuc alia ſacramẽta ſunt mag' efficacia ꝙ̃ iſtõ 2o
ꝛ ſufficit ĩ eis inſtitutio vna: ergo ꝛ in iſto. Itẽ ad 3o
idẽ nõ multiplicat̃ cauſa ꝓm cauſalitatẽ vnã/niſi ſit
inefficax. Sed ad idẽ dicit̃ h multiplicari inſtitutio Probatio.
qꝛ ꝑ eadẽ vba fit ꝛ ad eundẽ actũ. ſ. ad creſcere ꝛ multiplicari: vt patet inſpiciẽti litterã in duab9 inſtitutionib9 in adã ꝛ noe ꝛ filijs ei9 factis: ergo inſtitutio
diuina fuit inefficax qͦ nephas eſt dicere. Itẽ in 4o
legib9 humanis vna ſola ſufficit inſtitutio ſancita ꝑ imꝑatorẽ: ergo ml'toplus in legib9 diuinis: ergo nõ potuit eẽ duplex inſtitutio mr̃imonij. Cõtra hoc eſt
qͦ dicit̃ in littera. Solo dõm ꝙ nihil ꝓhibet idẽ Solo
bis vel ter vel pluries inſtitui ꝓm plures rõnes ꝛ effectus ipſi9: vnde cũ matrimoniũ ſit in officiũ nature ꝛ in remediũ cõcupiſcẽtie. Et h duplicit̃. ſ. ex actu ipõ ordĩato ꝑ fidẽ thori ꝛ ꝑ ſignificationẽ ſacramẽti ex gratia q̃ eſt ex deſpõſatiõe humane nature cũ diuina in ꝑſona chriſti nihil prohibet matrimoniũ ſic

habere duas vel tres etiā inſtitutiões diuinas: vnā quo ad naturā ſm ſe: aliā quo ad naturā corruptā: & tertiā ſm ſtatū nature reparate p chriſtū: & ſic mrimoniū eſt ſacramētū innocētie ve. le. & le. no.

Ad primū. Ad primū ergo dicendū ꝙ inſtitutio apte inſtituētis efficax eſt: ſed tñ ex parte noſtra oportet ipam duplicari vel triplicari: vt ſciamꝰ ipm eſſe ad plura / & nō ad vnū: cū iſta plura efficere nō poſſit niſi virtute inſtitutiōis. Si aūt obijciat quis dicēs ꝙ vna dictōe potuit inſtituere dicēs: valeat matrimoniū: ad hoc tñ dicendū ꝙ hoc nō fuit cōgruū: qꝛ ſic reuelaſſet hoī ſuā corruptionē futurā. Sꝫ cū ſucceſſu tēporis debuit inoteſcere morbus & medicina: ſicut dicit Mat. 5. & huiꝰ cauſe ſunt ſupra aſſignate.

Ad ſecūdū. Ad aliō dicēdū ꝙ quedā de alijs ſunt magis efficatia: ſed maior efficacia vl minor nō eſt cauſa vniꝰ vel pluriū inſtitutionū: ſed potiꝰ pluralitas effectuū vt dictū eſt. Et ſi arguat qs ꝙ ſi iſtud habet plures effectꝰ: ergo eſt magis efficax dicēdū ꝙ fallit ſm fallaciā figure dictōis mutādo ſpēm pdicamēti: ſicut diſcretū in cōtinuū vel qſi cōtinuū.

Ad tertiū. Ad aliud dicendū ꝙ nō multiplicat ſm cauſalitatē eandē.

Ad pbatōꝫ. Ad pbationē autē dicendū ꝙ licet repetat idē actus: nō tñ ſub eiſdē diſpoſitiōibꝫ: qꝛ cū ꝓpt ipſum eſtū cōcupiſcētie mūdauerat cathecliſmus & diuiſim iuſſi ſunt intrare in archā noe & filij eiꝰ & vxores corū poterat timore cōcupiſcētie timere non eſſe multiplicandū iterū genꝰ humanū: & iō iterū pcipit: excepta cōcupiſcētia p fidē thori & bonū ſacramēti ne rueret in preceps.

Ad quartū. Ad vltimū dicendū ꝙ illa rō pcedit ac ſi virtꝰ inſtituētis eēt cā vniꝰ vel pluriū inſtitutionū. Et hoc nō eſt verū: vt ptꝫ ex pdictis.

Arti. VI. F

An i paradiſo fuiſſent nuptie & mrimoniū.

Deinde querit de hoc qd dicit ibi [Ubi eēt thorus imaculatus & nuptie honorabiles &c.] ſ.a

Arguit ꝓ ꝙ nō. Dicit eī Augꝰ in lib. de bono coniugij ꝙ nuptie bonū ſunt mortaliū: ſed in paradiſo erāt homines imortales: ergo nō fuiſſent nuptie in paradiſo.

2o Itē. io. Dam. dicit ꝙ ſi homo nō peccaſſet & immortalis remanſiſſet ꝙ nō p nuptias: ſed alit fuiſſet ꝓpagata natura humana: ꝗ falſum eſt qd dicit Augu. in littera.

3o Itē ſm oēm naturā habēs ſalutē in ſe ppetuā nūꝗ querit ppetuari in altero eiuſdē ſpēi: ſed ſi homo imortalis remāſiſſet ipſe haberet eē ppetuū ſaluatū in ſeipſo: ergo nō qreret ppetuari i alio: ergo nō fuiſſent nuptie: qꝛ nuptie in paradiſo nō fuiſſent niſi ꝓpter illud.

4o Itē nihil querit i alio: qd habet nobilius in ſeipſo: ſed hāc permanentiā in ſeipſo nobiliꝰ habet ꝗ habeat eā in alio: ergo habēs eā i ſeipſo nō querit eā in alio: ſed homo ſi nō peccaſſet habuiſſet eā in ſeipſo: ergo non queſiuiſſet eā in alio: ſꝫ in filijs p fecūditatē.

In ꝯriū ꝓ. In cōtrariū huiꝰ eſt qꝛ ſm naturā oē illud cuiꝰ tota materia nō eſt intra multiplicat ſe p indiuidua vt materiā inducat ſub formā ſuā: ſed hoīs materia nō tota fuit intra: ergo multiplicaſſet ſe p generationē indiuiduoꝝ. Prima cōſtat ex diſputatis ab Ariſtote. in de celo & mūdo in primo lib. Secūda pbatur per hoc ꝙ id qd totā materiā habꝫ intra impoſſibile eſt multiplicari p indiuidua: homo aūt eſt multiplicatꝰ.

Obiectio. Si forte dicat ſicut Dam. videtur ſentire ꝙ aliter ꝗ p cōmixtionē ſexꝰ fuiſſet facta ꝓpagatio.

Solō. Cōtra ſexꝰ a dño in paradiſo diſcretus creatus eſt. Cū igit omnis ſapiēs finē determinatū intēdat in ope ſuo ipſe finē diſcreti ſexus intendit: nō eſt autē niſi cōmixtio: maſculus eī eſt qui generat in alio ex ſe ſemine ꝓprio: femīa aūt in ſe ex alio vt dicit phs: igit videt ꝙ tūc cōmixti fuiſſent. Idē p litterā ptꝫ Gen. 3. ꝙ eua ade facta eſt in adiutoriū: cōſtat aūt ꝙ nō in adiutoriū vite / aut operationū: qꝛ nō habuit indigētiā tūc hō pcipue cū vir viro magis cooperaret ad vitā & opationes ꝗ mulier viro: ergo relinquit ꝙ facta fuerit in adiutoriū generatiōis: ſꝫ in diuerſo ſexu iuuare nō potuit niſi p ſexus cōmixtionē: ergo videt ꝙ tūc vt nūc quo ad hoc fuiſſet ꝓpagatio. 2o

Solō. Reſpōſio dicendū ꝙ ꝗ ad cōmixtionē ſexus idē fuiſſet modus ꝓpagatiōis tunc vt nūc.

Ad primū. Ad primū ergo dicendū ꝙ dictū Augu. intelligit ſm naturā mortaliū i ſtatu animali: homo eī ſm naturā quidē ſemꝑ fuit mortalis etiā in paradiſo: ſed p gratiā innocētie habuit imortalitatē vt diſputatū inuenire qs pōt in fine ſecūdi.

Ad ſecūdū. Ad aliud dicendū ꝙ Dama. nō refert diſſimilitudinē ad actū cōmixtiōis: ſed ad cōiunctū qd eſt corruptio in cōceptu grauitas in impregnatiōe: & dolor in partu.

Ad tertiū & quartū. Ad aliud dicēdū ꝙ phus loquit de incorruptibilibꝫ ſm naturā: & hec nō ſunt niſi ea que natura elongauit a ꝯtrarietate & mutatōe: & talis per naturā nō fuit homo in primo ſtatu: ſed ex gratia vt dictū eſt. Per idē ptꝫ ſolō ad ſequēs: verū eſt eī ꝙ talia naturalit incorruptibilia non querūt ſaluari vel multiplicari ſm ſpēm niſi in indiuiduis.

Arti. VII. G

An in paradiſo fuiſſet conceptus ſine ardore libidinis.

Deinde querit de hoc qd dicit ibi [Ex quibꝫ ſine dolore cōciperēt &c. Et ſine dolore parerent]. ſ. b.

Arguit ꝓ. Uidet eī hoc eſſe falſum: aut eī ardor ibi intelligit calor membroꝝ in coitu: aut illa vehemēs delectatio que in coitu ſentit. Sed primo modo falſum eſt: qꝛ etiā i primo ſtatu magis ꝗ nūc calorē habuiſſet homo obſequentē opibus nature: ꝗ cū opus nature ſit generare: calor tūc fuiſſet obſecutus ad opus illud: ſed obſequi eſt extendere mēbra: vt dicūt phi: ergo & tūc vt nūc vel plus mēbra extendiſſet: ergo tūc fuiſſet ardor. Si aūt dicit delectationē cōtra: naturale eſt i natura bñ diſpoſita delectari in ꝓpria opatione vt vult Ariſto. in. x. ethi. ſꝫ optime diſpoſita fuiſſet natura in ſtatu innocētie ſi ſtetiſſet homo: ergo in ꝓpria opatione magis ꝗ nūc fuiſſꝫ delectatꝰ: ꝓpria aūt opatio eſt generatō: ergo i actu generatiōis tūc plus ꝗ nūc fuiſſet delectatꝰ.

Solutio. Si forte qs dicat ꝙ vſum mēbroꝝ habuiſſet ad imperiū rōnis & nō virtute caloris.

Obiectio. Cōtra hoc ſtultū eſt dicere: qꝛ rō nō mouet: ſicut vis affixa organo: ſed per imperiū tm: ergo oportet aliquā eſſe affixā organo cui imperet: hec aūt quecūqꝫ eſt nō mouet ſine inſtrumēto: & cū hec nō ſit niſi calor ſequit vt prius.

2o Itē in oī natura cōplexionata bñ diſpoſita dolor grauiſſimus ſurgit excellēti tactu neruoꝝ & delectatio vehemēs ex tāgēti cōuenienti & ſuauit: ſed in reſolutiōe ſeminis cōuenientiſſimꝰ fit neruoꝝ tactꝰ: & ſiliter tunc vt nūc fuiſſet: ergo tūc vt nūc vel plus fuiſſet hō delectatus: ergo ardorē delectatōis ſenſiſſet.

3o Ulteriꝰ videt ꝙ cū maiore dolore peperiſſet ꝗ nūc: qꝛ dolor eſt ſenſus diuiſiōis ꝯtinui: ergo ſenſus diuiſiōis cōtinui nobiliꝰ cōiuncti magis facit dolorē: ſed mlier tūc fuiſſet nobilius cōiūcta ꝗ mō ſit aliq: ergo in diuiſione magis doluiſſet: ſed impoſſibile eſt naſci in-

fantē debite quātitatꝫ ſine diuiſiōe ⁊ extēſiōe mēbri
genitalis:ergo tūc impoſſibile fuiſſet parere ſine do
Soľo lore. Rñſio dicēdū ꝙ cōcept⁹ fuiſſet tūc ſine ardo
ad duo prima re ⁊ part⁹ ſine dolore. Ardor autē dicit delectatio/
nē q rōnē ſm actū ſuffocat ⁊ bene cōcedo ꝙ tūc fuiſſꝫ
maior ⁊ ſincerior delectatio in ope:⁊ tñ ſub īpio rōis
q̄ ratio tūc fuiſſet ꝯfortata gr̄a innocētie ita ꝙ nihil
exiſtēs ſub ipſa quātūcūqꝫ vehemēs fuiſſet auertiſſꝫ
eā a ꝯtuitu imutabilis boni primi. Et p hoc pꝫ ſolu
Ad 3m tio ad totū qđ obijcit de ardore. Ad aliud dicēdū
qđ obijcit de dolore ꝙ dolor nullus fuiſſet nec diui
ſio:q̄ nimia extenſio mulieꝝ ⁊ artatio ꝓuenit ex pec/
cato:ſed tūc fuiſſent mēbra ꝓportionata naſcētibꝫ ita
vt p extēſionē nō diuidentē corp⁹ mulieris infantes
potuiſſent ꝓfundi ſi tamē etiā tūc corp⁹ fuiſſet ferro
ꝑcuſſum nō fuiſſet diuiſum:vt dicit Iſid. ⁊ ideo etiā
nō fuiſſet doloris ſuſceptibile.

Arti. VIII. D

An matrimoniū ſit remediū ⁊ medicīa cōtra morbū cōcupiſcētie.

Einde querit de hoc qđ dicit ibi [Qđ ſanis
D eſt ad officiū egrotis ē ad remediū ⁊c.]. ſ.c.
Arguit p° Videt enī hoc eſſe falſum:nulla enī infirmi/
tas accipit medicamētū ab eadē a quo accipit inten
tionē:ſed cōcupiſcētia coeūdi eſt infirmitas ergo ⁊c.
2° Cōſtat autē ꝙ ex materia ad facultatē exhibita: ⁊ li
cētia coeūdi ſatiſfit cōcupiſcētie carnali:⁊ hoc fit per
matrimoniū:ergo mr̄imoniū intēdit cōcupiſcētiā: ergo
3° nō eſt remediū cōtra morbū cōcupiſcētie. Itē nul
la infirmitas curat p id qđ appetit:ſed cōcupiſcētia
eſt infirmitas deſtitute nature:ergo non curat p idē
qđ appetit.appetit aūt coitū:ergo nō curat p illum:
cū igit mr̄imoniū cōſūmet p coitū:videt ꝙ matrimo
niū nō curet concupiſcentiā. Prima ꝓbat per dictū
Galieni ⁊ Ariſto.q dicūt ꝙ appetit⁹ infirmoꝝ ſunt
corrupti p egritudinalē habitū:⁊ iō eis nō eſt ſatiſfa
4° ciendū. Itē nulla infirmitas manet poſt ſuā curā
ſi cura eſt efficax:ſed cōcupiſcētia coeundi adhuc ma
net ⁊ agit primū motū:ergo mr̄imoniū nō eſt curās
5° cōcupiſcētiā coeundi. Itē in oībus corporalibꝫ et
ſpūalibꝫ medicine ſunt p cōtrariū: ergo videt ꝙ etiā
in iſto:videt ergo cū matrimoniū nō habeat ꝯtrarie
Soľo tatē ad cōcupiſcētiā coit⁹ ꝙ nō ſit cura ipſius. Si
forte dicas ꝙ mr̄imoniū eſt medicina hoc mō:q̄ cō/
cupiſcētia coit⁹ q rueret in p̄ceps p coitū abſolutū li
gatur ad vnā:⁊ q̄ fide thori reſtringit:ideo efficitur
nō illicit⁹ ⁊ ſic accipit medicinā: ꝯ nullus morbꝫ ſic
Obiectio medicat ꝙ reſtringat ad partē materie in qua diffū
ditur:q̄ quāto magis reſtringit tāto acerbior effici
tur circa id in quo eſt:ergo nec cōcupiſcētia ſic debet
6° medicamētū accipe. Itē qđ ſm ſe eſt illicitū nunqꝫ
efficit licitū ex hoc eſt ꝙ circa vnū ⁊ nō circa plura:
ſed cōcupiſcētie cōcubit⁹ ſm ſe eſt illicit⁹:ergo nō ef/
ficitur licit⁹ ex hoc ꝙ p mr̄imoniū reſtringit ad vnū
cōiugiū. Prima ꝓbatur in oībus moralibꝫ. Auari/
tia enī ⁊ ꝓdigalitas ⁊ ſic de alijs q ſm ſe ſunt illicita
nūqꝫ licita efficiunt ex hoc ꝙ ſint circa vnū. Secūda
ꝓbatur p hoc ꝙ nihil ſm ſe ruit in viciū ⁊ p̄ceps niſi
qđ ſm ſe eſt illicitū:cōcupiſcētie autē cōcubit⁹ ſm ſe
ruit in in p̄ceps:vt ſepe dicit in vbis Augu.in litte/
7° tera:⁊ ſic cōſtat ꝓpoſitū. Itē in naturis ſic eſt ꝙ vir
tus naturaľ reſtricta ad vnū magis intēdit in illo:ſi
cut pꝫ in calido/frigido/⁊ oībus alijs: cū igit cōcu
piſcētia agit p modū nature videt ꝙ nec ipſa hoc mō
pōt capere medicinā. Ad hoc aūt dicēdū videt ꝙ Soľo
matrimoniū duplex eſt medicina cōcupiſcētie coeū/
di. Vno mō ex gratia quā dat in fide mediatoris cō
trahentibꝫ q ſibi eſt gr̄a ſacramētalis: ⁊ hec mitigat
cōcupiſcētiā ſicut pꝫ Thob.6. Audi me ⁊ oſtēdā ti/
bi que ſunt in quos pōt p̄ualere demoniū. Sūt q ſic
accipiūt vxores vt ſue libidini ita vacēt ſicut equ⁹ ⁊
mulus in quibꝫ nō eſt intellect⁹:⁊ in hos habet po/
teſtatē demoniū. Et ſubiūgit ꝙ alij timore dei acci/
piunt ī quos nō habet ptātē:ptās aūt demonis ibi
vocat ptās in fomite quo ad cōcupiſcentiā coeundi.
alio autē modo medicat reſtringēdo legibꝫ diuinis
⁊ humanis quibꝫ excludit turpitudo:q ꝯiūcta eſt cō
cupiſcētie:⁊ hoc mō excipit ne ruat in p̄ceps:ſicut dī
in littera. Ad obiectū ergo primū dicēdū ꝙ nō ab Ad primū
eodē accipit intētionē ⁊ medicamentū: q̄ matrimo/ ⁊ ſcđm
niū p gratiā īteriorē ignē fomitis remittit:⁊ p hone/
ſtatē legū exterioꝝ diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ turpitudi/
nē tollit vitij:ita ꝙ nō manet niſi pene turpitudo q
eſt actui inſeparabilit cōiūcta. Et hoc falſum eſt ꝙ p
matrimoniū detur facultas ⁊ licētia cōcubēdi:licet
enī hoc ſit in matrimonio nō tamē eſt ad hoc:ſed po/
tius ad ea de quibꝫ dictū eſt. Ad aliud dicendū ꝙ Ad tertiū
infirmitas hec nō appetit hāc duplicē ſui reſtrictiōeꝫ
ſed poti⁹ licētioſum cōcubitū:⁊ ita pꝫ ꝙ illa rō nō ꝓ
cedit. Ad aliud dicēdū ꝙ infirmitas vitij cōcupi/ Ad quartū
ſcētie nō manet poſt matrimoniū:ſed infirmitas pe
ne eſt minorata duabꝫ de cauſis ſupradictis. Ad Ad quintū
aliud dicēdū ꝙ nō oīno p ꝯtrariū pōt fieri medicina
qñ infirmitas radicata eſt ī mēbris radicalibꝫ ⁊ cro/
nica:q̄ talē medicinā natura ſuſtinere nō poſſꝫ: ⁊ ſic
eſt hic:q̄ cōcupiſcētia radicata eſt ī natura corrupta
⁊ ideo fit p cōtrariū quātū pt vt ſaluet bonū nature
⁊ gratie ne morbi violētia ſubuertat. Ad aliud qđ Ad obiectionē ꝯ ſoľoꝫ
ꝯtra ſolutionē inductā obijcit dicendū ꝙ iſte due ra
tiones ꝓcedūt ac ſi fiat reſtrictio illa tm̄ per diminu
tionē materie ⁊ nō p diminutionē cōcupiſcētie. Et hoc
iā ex dictis pꝫ eſſe falſum. Et hoc ꝯfirmat ex hoc ꝙ
etiā ille q equali cōcupiſcētia ardet in cōiugē ⁊ mere
tricē vel adulterā adulter dicit in ſententijs ſexti pi/
ctagorici:vt infra dicet Hieroñ. in littera. Et p hoc
patet ſolutio ad totū.

Arti. IX. I

An cōcupiſcētia ſit mortalis vel letalis ⁊ cū ꝯcupiſcētia inhereat coitui an ille ſit ſemper mortalis.

Einde querit de hoc qđ dicit ibi [Letaľ con
D cupiſcētie lex mēbris inheſit ⁊c.]. ſ.d Ex hoc Arguit p°
videt ꝙ cōcupiſcētia eſt letalis:q̄ idē eſt leta
le ⁊ mortale. Itē ſi aliqd vituperat ꝓpter aliqd ei 2°
ineuitabilit cōiūctū ſemp vitupabit:ſed ſicut in lit/
tera dī cōcubit⁹ vitupat ꝓpter cōcupiſcētiā:ſꝫ hec in/
euitabilr inheret coitui:ergo ſemp vitupat:ergo ſem
p eſt mortaľ. Itē vn⁹ act⁹ ſpē in moribꝫ vocat q eſt 3°
circa idē volitū ſpē:⁊ eodē manēte formaliter:ſed iſte
act⁹ ſic idē eſt ſpē in meretrice ⁊ cōiuge:ergo eſt idem
ſpecie:ſed de ſilibus ſpē idē eſt iudiciū:ergo ſi ī mere/
trice eſt mortalis:⁊ in cōiuge erit mortalis. Proba Probatio
tur prima p inductionē:q̄ in oībꝫ actio ideo dī actio
q̄ eſt ab actu faciētis.i.a forma: ſicut dicit cōmēta/
tor ſup primū prime phie. Scđa autē ꝓbat: q̄ me/
retrix ⁊ cōiugata ſunt eiuſdē ſpēi ⁊ cōcupiſcētia mo/
uēs in coniugē ⁊ meretricē eſt eiuſdē ſpēi:q eſt forma
delectabilis apphēſi in cōiuge ⁊ meretrice. Item 4°

in littera paꝝ infra dicet ꝙ malus eſt coitꝰ niſi excuſetur ꝑ bona cõiugij: ſi igiť excuſari non pt ſemꝑ erit malus ꝓbemꝰ igiť ꝙ excuſari nõ poſſit. Bonũ eñi prolis comitať coitũ vtrobiqꝫ.ſ.in cõiugata ꝛ ſoluta bonũ aũt fidei videť nõ opari: qꝛ fides nihil facit niſi vt alteri ea vniat nõ ꝯiungať: ſed hec fides pt dari amaſie ſolute: ergo nec videť facere excuſationẽ: ſed ſacrm̃ cauſať ex indiuiduitate carnis: cũ autẽ cõiungitur meretrici efficiť vna caro: ergo videť ꝙ oĩno eqliter ſit in meretrice ꝛ cõiuge: ꝛ iõ cũ non excuſent in vna nõ videnť excuſare in alia: ꝛ ita habeť ꝓpoſitũ.

Solo Obiectio — Itẽ oẽ qđ excuſať malũ eſt: ſed oĩs coitꝰ matrimonialis excuſať: vt dicť in lr̃a: ergo eſt malus. Itẽ ſi forte velis dicere ꝙ cũ excuſationẽ habet efficiť nõ malus. Hoc primo eſt contra diſciplinã rhetoricã in qua ad nihil retrahunť argumẽta excuſationis niſi ad malũ. Secũdo aũt videť ꝙ nõ poſſit excuſari: qꝛ nõ ſunt faciẽda mala vt veniãt quecũqꝫ bona: vt habetur. Rom.3. ſed coitꝰ eſt malus vt dꝫ in littera: igitur nõ eſt faciẽdus vt eueniant quecũqꝫ bona: ģ nec vt eueniãt bona mr̃imonij: he autẽ ſunt/ vel eſſe pñt rõnes hereticoꝝ dãnantiũ omnẽ cõcubitũ matrimonialẽ.

In ꝯriũ obijcitur primo — In cõtrariũ igiť huiꝰ obijciať ſic Luc.1. de parẽtibꝫ Iohãnis baptiſte charitate ſe mutuo cognoſcẽtibꝫ dr̃: Erãt ambo iuſti añ deũ: ꝛ ſine querela incedẽtes ꝛc. hoc aũt nõ poſſet eſſe veꝝ ſi coitꝰ eẽt peccatũ: ergo coitꝰ nõ eſt pctm̃. Itẽ.1.Coꝝ.7. Vxori vir debitũ reddat: ſiľiter vxor viro: cõſtat ꝙ nõ loqtur de debito pecunie ſed corpis: ſed nulli debeť peccatũ: ģ cõicare corpꝰ ad cõcubitũ: nõ ẽ pctm̃ ꝯiugũ.

Itẽ etiã ꝑ rõnẽ obijciť ſic: Oĩs actꝰ volũtariꝰ radicatꝰ ĩ natura: vel hoĩm cõicatõe mediũ accipit virtutis: ſꝫ coitꝰ eſt hmõi actꝰ: ģ accipit mediũ virtutis: ģ aliqñ nõ ſolũ nõ ẽ pctm̃: ſꝫ etiã virtꝰ. Et hoc nõ eſt niſi in mr̃imonio: ģ mr̃imonialꝭ cõcubitꝰ nõ ſemꝑ eſt pctm̃: ꝓbať pria ex inductõe in opibꝫ caſtitatis fortitudinis ꝛ iuſticie. Scđa aũt pꝫ ex hoc ꝙ virtꝰ generatiua eſt virtꝰ naturalꝭ: ꝛ iõ neceſſariꝰ eſt actꝰ eius.

Itẽ in vnaquaqꝫ natura maxie eſt diuinũ qđ maxime attingit ꝑpetuitatẽ: ģ ꝛ in hoĩe ſiľr eſt: ſꝫ qđ maxime attingit ꝑpetuitatẽ eſt actꝰ ſaluans ſpẽm: ģ iſte maxime eſt diuinꝰ: igiť licet lege diuina vel humana formeť: ipe erit honeſtꝰ: ģ tũc nõ tm̃ nõ erit pctm̃ ſed etiã actꝰ virtutis. Itẽ qđ natura in quibuſdã faci vno ꝛ ĩ qbuſdã ꝑ diuerſa eq̃ naturale eſt ĩ vno ꝛ in diuerſis factũ: ſꝫ ĩpgnare ꝛ impgnari natura ĩ vegetabilibꝫ faci vno: ꝛ ĩ ſenſibilibꝫ in diuerſitate ſexꝰ ģ eq̃liter eſt naturale in vtriſqꝫ: ſed qđ eſt naturale in oĩbꝫ ſi volũtariũ efficiať: ꝑ hoc nõ efficieť vituꝑabile ģ impgnare ꝛ impgnari ꝑ rõnalẽ volũtatẽ adhuc nõ efficiť vituꝑabile: oẽ aũt volũtariũ naturale ꝑ rõnẽ ordinabile debitis circũſtãtijs nature erit actꝰ virtutis: ģ cõcubitꝰ impgnãs ꝛ impgnatꝰ ſiue impgnantis ꝛ impgnati põt eſſe actꝰ virtutis ꝛ inde vt prius.

Solo — Rñſio dõm ꝙ ꝓphana ſunt ea que ꝓbãt rões prime: ꝛ ſufficit ad vituꝑiũ illoꝝ hereticoꝝ dicere ꝙ ipſi ſũt filij adulteroꝝ ꝛ filij tenebraꝝ ꝛ dyaboli ſm ſuã ꝓpriã ꝓfeſſionẽ: ꝛ ergo etiã hereditatẽ pr̃is ſui diaboli pcipiẽt.i.penas eternas niſi reſipiſcãt: ꝛ hoc certiſſime veꝝ eſt.

Ad primũ. — Ad hoc ergo qđ primo obijciũt dicẽdũ ꝙ letalis dicť cõcupiſcẽtia: qꝛ a leto inducta/ nõ ꝙ ſemꝑ letũ inducat: diciť etiã letalis: qꝛ letali corpori inheret.

Ad ſecũdũ — Ad aliud dõm ꝙ concupiſcẽtia pene ineuitabiliter eſt adiũcta ad coitũ: ſed non culpe. Et pena non eſt vituperabilis niſi ſm quid: ſcꝫ ſm ꝙ eſt ex peccato.

Ad tertiũ. — Ad aliud dicendũ ꝙ ſm ſpeciẽ moris nõ eſt idẽ actus ſpecie cõcubitꝰ matrimonialis ꝛ ſolutus.

A ꝓbatõez. — Ad probationẽ autẽ dicendũ ꝙ materialiter eſt idẽ obiectũ remotũ ſpecie: ſed nõ formaliť ꝛ ꝓpinquũ. Remotũ eñi eſt materialiter vtrobiqꝫ idem ſed propinquũ eſt materialiter ſub circũſtãtijs: que in vna ſunt ſolutũ in debitũ ĩ ſue laſciuie fomẽtũ: in alia aũt legibꝫ hũanis ꝛ diuinis aſtrictũ ꝛ alligatũ ex iure diuino ꝛ humano in quo bonũ prolis q̃ritur vel medicine ſimiliter habitus mouẽs in vno eſt cõcupiſcẽtia fornicãdi: in altero autẽ honeſtas nuptiarum: ꝛ ideo patet ꝙ nõ procedit ratio illa.

Ad quartũ — Ad aliud dicendũ ꝙ nullũ bonoꝝ matrimonij eſt in ſoluta quia nõ eſt bonũ prolis qđ patet ꝑ hoc: quia de diffinitiõe boni prolis eſt ꝙ honeſte ſuſcipiatur qđ nõ queritur in ſoluta/ nec fides eſt ibi: quia nõ cõtingit fidẽ habere niſi ad ſuã/ ꝛ hec nõ eſt ſua: ſed eſt ibi quedam ſtabilita turpitudo/ nec ſacramẽtũ eſt ibi: quia hoc magis radicatur in diuiſiõe ſpirituũ q̃ corpoꝝ. Unde patet ꝙ probatio illa nihil valet.

Ad quintũ — Ad aliud dicendũ ꝙ illud qđ excuſatur dupliciter excuſatur: ſcꝫ vt id qđ qđ eſt eſſentialiter reatꝰ: ꝛ ſicut id quod nõ eſt eſſentialiter reatus/ ſed eſt coniunctũ turpitudini ꝓpter aliquid precedẽs qđ fuit reatus eiuſdẽ in ſpecie/ nõ in numero a quo eſt dependẽtia: vt ad patrem: qđ ergo excuſatur primo modo hoc ſine dubio malũ eſt culpe. ꝛ de hoc tenet obiectio: quod autẽ ſecundo modo excuſatur nõ eſt malũ ſm ſe/ nec eſt culpa eius in q̃ excuſať: ſed potiꝰ pena ex culpa pr̃is ꝓcedens.

Ad obiectionem — Ad aliud dicendũ ꝙ mala culpe nõ ſunt facienda/ nec minima vt eueniant quecũqꝫ bona: ſed coitus ſm ſe nõ eſt huiuſmodi culpa vt patet ex prehabitis/ cum tamẽ dicitur ꝙ coitus ſm ſe eſt malus vꝭ peccatũ eſt duplex equiuocatio eius qđ eſt ſm ſe: Si enim dicat proprietatẽ/ ſiue cõditionẽ nature ꝛ eſſentie coitus: locutio eſt falſa: qꝛ ſic coitus in paradiſo etiã fuiſſet malus. Si autẽ dicat excluſionẽ eorum que ordinant coitũ legibus ꝛ bonis matrimonij tunc eſt vera: ꝛ ſic intelligitur coitus ſm ſe: id eſt per ſe ſolus non coartatus lege ꝛ bono matrimonij. Et hec diſtinctio valet tam ad precedentia q̃ ad ſequentia.

Quando ſm preceptũ: quãdo ſm indugentiam cõtractũ ſit coniugium.

Prima inſtitutio habuit p̃ceptũ: ſecũda indulgentiã. Didicimꝰ eñi ab apľo humão generi ꝓpter vitãdã fornicationẽ indultũ eſſe cõiugiũ. (1. Coꝝ.4. a) Indulgẽtia vero: qꝛ meliora nõ eligit remediũ habet nõ p̃miũ: a quo ſi quis declinauerit mereť exitiale iudiciũ. Qđ ſm indulgentiã cõcediť: volũtariũ eſt nõ neceſſariũ: alioqñ trãſgreſſor eſſet q̃ illud nõ faceret. Et pt ſane intelligi illud ſub p̃cepto dictũ hoĩbus primis añ pctm̃: creſcite ꝛ multiplicamini. Quo etiã poſt peccatũ tenebanť vſqꝫ quo eſt facta mľtiplicatio: poſt quã ſm indulgentiã matrimonij cõtractus fuit. Ita

etiam post diluuiũ que vniuersum pene hu
manũ gen⁹ deletũ est: ſm preceptũ dictum
Gen. 9. est filijs noe: creſcite ⁊ multiplicamini. Mul
tiplicato vero homine ſm indulgentiam cõ
tractum est: non ſm imperium.

An pria institutõ mrimonij habuit ꝑceptũ. Arti. X R

Einde queritᷣ de hoc qᷣ dicit ibi [Prima in
D ſtitutio habuit ꝑceptũ. Hoc em̃ falsum vide
Arg. pmo tur: aut em̃ hoc fuit ꝑceptũ affirmatiuũ aut
Probatio. negatiuũ: ſi affirmatiuũ: g̃ tenetᷣ ſp ad illud ⁊ om̃is
homo: g̃ ⁊ null⁹ hõ absolut⁹ est ab illo: q2 nõ legitur
fuiſſe retractatũ: g̃ aliq̃ tpe etiã mõachi ⁊ moniales
tenentᷣ ad actũ matrimonij qᷣ falsum videtᷣ cũ vo
ucant cõtinentiã ꝑpetuã: ⁊ nõ ſit ponderatio condi
gna cõtinentᷣ anie: Si aũt est negatiuũ tũc obligat
ſemp ⁊ ad ſemp: ⁊ tunc ſemp oportet hoiem eſſe in actu
2º matrimoniali qᷣ est impoſſibile ⁊ friuolũ. Item ſi
fuit tunc ꝑceptũ / aut hoc ꝑceptũ fuit tunc ꝓ bonis /
aut de ꝑ ſe faciendis: ſi pmo nõ tunc debuit eſſe iure
indifferẽti ⁊ nõ obligare post ſtatũ peccati / ſicut nec
preceptũ de non comedendo de ligno ſcientie boni ⁊
mali. Si aũt est de ꝑ ſe faciendis / cum ꝑ ſe facienda
ſint ſemp vno mõ / ꝑceptũ obligabit vno modo: g̃ ad
3º huc obligat omnẽ hoiem / qᷣ falsum est. Item vide
mus ꝙ preceptũ de ſalute indiuidui qᷣ est de come
dendo adhuc obligat oẽm hoiem: g̃ a ſili etiã ꝑceptũ
de ſalute ſpẽi debet omnẽ homiem adhuc obligare.
4º Itẽ dignior est ſpẽs q̃ȝ indiuiduũ ⁊ magis neceſſa
ria / ſȝ ad digni⁹ ⁊ magis neceſſariũ est maior obli
gatio: g̃ maior est obligatio ad actũ ſaluantẽ ſpecieȝ
q̃ȝ indiuiduũ: ſed ad actũ ſaluantẽ indiuiduũ adhuc
obligamur: ergo ⁊ ad illum: g̃ omnes vouentes cõ
Solõ. tinentiã mortaliter peccãt vouendo cõtinẽtiã. Si
forte dicas ꝙ obligabat qñ pauci erãt hoies ⁊ ad
Obiectio huc obligaret in ſili caſu: cõtra / ꝑceptũ morale obli
gat equaliᷣ paucis exñtibꝫ ⁊ multis: g̃ ſi istud ẽ mo
rale: videtᷣ ꝙ nihil ſit dictũ ꝙ paucis exñtibus obli
gat ⁊ multis existentibꝫ nõ obligat. Si aũt dicatur
5º eſſe cerimoniale hoc friuolũ eſſe ptȝ cuilibet. Itẽ vi
detᷣ ꝙ oib⁹ modis adhuc obliget oẽs q2 ſm deſideri
ũm nature ſemp debet eſſe ordo naturaliũ / ſȝ deſi
deriũ nature est ad omnimodã multiplicationẽ indi
uiduoꝝ: g̃ ꝑceptũ ⁊ ordo naturaliũ dȝ eẽ ad h̃. Pro
batᷣ prima ꝑ hoc ꝙ natura nũq̃ȝ errat (vt dicũt phi)
⁊ ſapientiſſima est in ſuis effectibꝫ ⁊ actibꝫ: ſcdã aũt
6º ptȝ ꝑ ſe. Itẽ multᷣ exñtibꝫ ſi qlibet bñ faciat cõtinẽ
do diſſolueretᷣ generatio: ⁊ hoc eſſet malũ: g̃ nõ bene
faceret cõtinẽdo: ſȝ eadẽ est de vno ratio q̃ de alio: g̃
aut om̃s bñfacerẽt cõtinẽdo aut null⁹: nõ oẽs ergo
null⁹: g̃ om̃s peccãt q̃ continent. Et he ſunt vel eſſe
pñt rõnes iudeoꝝ dicentiũ / om̃s debere cõtrahere
matrimoniũ / ⁊ iudaizantiũ quorundã hereticoꝝ.
In ꝯtrariũ Sȝ cõtra Eccli. 26. Nõ est digna ponderatio cõti
primo nentis aĩe: ſȝ cõtinentia ꝑcipue est in virginitate .ſ.
in indiuiduitate: g̃ videtᷣ ꝙ melior est q̃ȝ caſtitas ma
2º trimonialis. Itẽ ꝑcipuũ bonũ est qᷣ ꝑcipue prebȝ
facultatẽ ſine impedimẽto ſe dño obſeruãdi: ſȝ hec ẽ
caſtitas virgĩalis ⁊ vidualis: g̃ videtᷣ ꝙ illa melior
ſit q̃ȝ matrimonialis. Itẽ virt⁹ est circa difficile et
3º bonũ .ſ. honestũ: ſȝ magis circa difficile et bonũ ſũt
virginitas ⁊ viduitas: g̃ magis ſunt bone q̃ȝ mrimo
4º niũ. Item viduitati debetᷣ fruct⁹ ſexageſim⁹ ⁊ vir

ginitati centeſim⁹: matrimonio aũt triceſim⁹ tm̃: g̃
videtᷣ ꝙ virginitas ⁊ viduitas ſint meliora q̃ȝ mri
moniũ. Itẽ nõ ẽ ꝑceptũ de facili ad qᷣ natura ꝑ ſe 5º
inclinat etiã ſi ſit de faciendis: ſȝ ad actũ cõcubendi
matrimonialiter inclinat natura: ⁊ est facile: g̃ non
debet eſſe ꝑceptũ de illo. Probatᷣ pma ꝑ hoc ꝙ om̃s
dicunt ꝙ idõ nõ est ꝑceptũ de diligendo ſeipm̃: q2 hoc
est facile ⁊ natura inclinat ſe ad illud. Scdã aũt ptȝ
ꝑ ſe. Itẽ om̃e qᷣ ꝑcipitᷣ de cauſa aliq̃ / videtᷣ ꝙ non 6º
obliget cauſa illa nõ exñte: ſȝ dicitᷣ / creſcite ⁊ multi
plicamini ſi ſit incrementũ / et multitudo nõ habet
cauſam ⁊ rõnem ꝑceptũ: g̃ videtᷣ ꝙ tunc nõ obliget.
Rñſio dõm ꝙ hoc ꝑceptũ est nature ex cauſa defe Solõ
ctus multitudinis: ⁊ idõ bñ ꝯcedo ꝙ nõ obligat mul
titudine exñte. Ad primũ ergo dõm ꝙ fuit ꝑceptũ Ad pmũ
affirmatiuũ ex cã determinata factũ: ⁊ oẽm hoiem qᷣ pº ob
obligat qñ ẽ eadẽ cauſa: q2 tunc est tps neceſſitatis: ijcitᷣ
⁊ tũc bñ cõcedo ꝙ nullo voto obſtante oĩs hõ tene
retᷣ ſi ſilis eſſet caſus. Ad id aũt qᷣ ꝓbatᷣ dõm ẽ ꝙ Ad ꝓbatõȝ
ponderatio ꝑſonalᷣ boni nõ est cõdigna cõtinẽtis aĩe
ſȝ tñ ponderatio boni cõis ꝑponderat quantũcunqȝ
bono ꝑſonali ꝑcipue tale bonũ q̃le est ſal⁹ ſpẽi hũa
ne: ⁊ hoc est qᷣ dicit Arᷣ. ꝙ ſi bonũ est bonũ hoĩs me
lius erit qᷣ ciuitatᷣ ⁊ maximũ bonũ qᷣ gentᷣ. Ad Ad 2m
aliud dõm ꝙ est de per ſe faciẽdis ex cauſa que ẽ de
fectus habitatoꝝ mundi ⁊ ſeruientiũ deo / ⁊ ideo nõ
obligat niſi illa cauſa existente. Ad aliud dõm ꝙ Ad 3m
non est ſimile: q2 ſalus indiuidui nõ ꝑcreatᷣ niſi per
idem indiuiduũ: ſȝ ſalus ſpeciei potest procreari per
alium. Ad aliud dicendũ ꝙ verũ est digniorẽ eſſe Ad 4m
ſpeciem q̃ȝ indiuiduũ / ⁊ melius eſſe ꝙ ſaluetᷣ ſpecies
q̃ȝ indiuiduũ ſi alterũ ſine altero ſaluari nõ poſſit: ſȝ
ſalus ſpeciei nullo modo est in periculo multis exi
ſtentib⁹ hominibꝫ eo ꝙ ad actũ generatiõis inclinãt
natura ⁊ cõcupiſcentia ⁊ amor prolis: ⁊ idõ abſtinẽs
ꝓpter deum meretᷣ. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ est ſim ad obiectõȝ
pliciter datũ hoc preceptũ / creſcite ⁊ mltiplicamini:
q2 nõ cõtingit creſcere p⁹ ꝑfectũ incremẽtũ nec mul
tiplicari ꝑ ꝑfectã multiplicationẽ / ſȝ datũ est ex cau
ſa / vt dictũ est: ⁊ idõ obligat illa cauſa exñte / ⁊ nõ ali
ter. Ad aliud dõm ꝙ est natura integra ⁊ natura Ad 5m
corrupta: ⁊ ſm hoc hȝ duplex deſideriũ: ⁊ q2 deſide
riũ nature corrupte est ꝑmixtũ corruptõi: idõ oportet
reſiſtere deſiderijs nature ⁊ maxime veneris: rõ aũt
ꝓcedit de deſiderio nature ĩtegre tm̃. Ad aliᷣ dõm Ad 6m
ꝙ mltis exñtibꝫ q̃libet bñ facit ꝯtinẽdo: ⁊ ſi q̃libȝ vo
ueat cõtinentiã certũ est ꝙ tunc de⁹ ſuã volũtatẽ de
diſpõe mõi reuelaret / vlᷣ ꝑ ſe vlᷣ ꝑ fideles eccl'ie diſpẽ
ſatores: ⁊ tũc illis obediẽdũ eẽt ĩ oĩbꝫ q̃ ꝑcipent: aut
de ſeruãdo voto: q2 forte ex ꝑſentibꝫ numer⁹ electoꝝ
impleretᷣ / vlᷣ de frãgẽdo voto ⁊ recõpenſando ꝑ ma
terialẽ fideliũ mltiplicationẽ ne mũd⁹ diſſolueretᷣ.

An actus matrimonialis habet indulgen Arti. XI.
tiam vel premiũ. L

Einde q̃ritᷣ de hoc qᷣ dicit ibi [Indulgẽtia
D vo q2 meliora nõ eligit remediũ hȝ nõ pre
miũ ⁊c. .ſ. a. Videtᷣ em̃ primo ꝙ hec cõſeque Arg. pmo
tia nulla ſit: et est instantia: q2 ꝑceptũ dñi qᷣ cunqȝ
meliora nõ eligit ſed poti⁹ cõſiliũ: g̃ indulgentiã tm̃
habet nõ premiũ / ⁊ hoc falſum est. Adhuc videtᷣ eẽ
falſum / qᷣ em̃ faciendũ nunciatᷣ ab angelo: premiũ 2º
habet nõ indulgentiã: ſȝ act⁹ mrimonij q̃nqȝ facien

dus nunciat̃ ab angelo: ⁊ iō premiũ habet nō indul
gẽtiã. Probat̃ pma ex hoc ꝙ deꝰ ꝑ angelos nec ma
la magna nunciat nec ꝑua/ ſʒ omẽ qđ hʒ indulgẽtiã
pctm̃ eſt: vt dicit in lr̃a ex verbis Auguſtini. Scđa
aũt ꝓbat̃ ꝑ cōceptũ Johis bap. ⁊ ſampſonis ⁊ alio
3o rum quorundã. Itẽ oĩs actꝰ ad quẽ mouet virtus
formata meritoriꝰ eſt/ ⁊ habet premiũ/ ſʒ talis mul
totiens eſt actꝰ matrimonij: ḡ multotiens hʒ pmiũ
Probat̃ prima q: actꝰ accipit rōnem meriti a for
ma virtutis formate. Scđa aũt ꝓbat̃: q: fides tho
ri eſt virtꝰ formata in habẽtib charitatẽ: ⁊ ſepe mo
4o uet ad actũ matrimonij. Itẽ oĩs actus iuſticie for
mate eſt meritoriꝰ / ⁊ habet premiũ/ ſʒ redditio debi
ti in actu matrimonij eſt actꝰ iuſticie formate: ḡ eſt
5o actus meritoriꝰ: ⁊ habet premiũ. Item actus vir
tutis in quocunqꝫ ſtatu dum formata moueat cha
ritate eſt meritoriꝰ/ ⁊ habet premiũ: ſed actꝰ matri
monij eſt actus cuiuſdam ſtatꝰ cōtinentie habentis
formã charitatis: ḡ habet premiũ ⁊ eſt meritorius.
6o Item omẽ id qđ precipit ius diuinũ ⁊ humanũ et
punit ſi nō fiat eſt meritoriũ ſi fiat ĩ charitate/ ſʒ actꝰ
matrimonij precipit ius diuinũ ⁊ humanũ ⁊ punit
7o ſi nō fiat: ḡ eſt meritoriꝰ ſi fiat in charitate. Itẽ om
ne id qđ in ſolo timore dei fit nō cũ libidine hoĩs po
teſt eſſe meritoriũ: talis aũt eſt actꝰ matrimonij: er
go ⁊c. Probatō maioris ẽ Thobie. 3. dixit ſara In
timore tuo nō cũ libidine mea virum cōſenſi ſuſcipe.
8o Item apl's. I. Cor. 7. Iterũ cōuertimini in idipm
Cōſtat aũt ꝙ nullo mō pcipet cōuerti in idipm: ḡ cō
uerti ad actũ matrimonij nō eſt pctm̃: ḡ nō ſemꝑ ha
9o bet indulgentiã poſt pctm̃ vt videt̃ ſonare lr̃a. Itẽ
regula eſt apud doctores ꝙ nullꝰ debet facere pecca
tũ minꝰ vt aliꝰ euitet malꝰ: ſʒ ſi coitꝰ matrimonij ſꝑ
haberet indulgentiã mulier cōſentiens viro ad coi
tũ ne ipe incideret in adulteriũ faceret pctm̃ minus
vt aliꝰ euitaret maius: ḡ hoc nō eſt faciendũ mulie
ri: ḡ cōſulendũ eſt mulierib vt nō reddãt debitũ qđ
abſurdũ eſt: ḡ nō ſemꝑ cōcubitꝰ hʒ indulgentiã/ fal
ſum eſt ergo ꝙ poſt pctm̃ ſemꝑ fuerit ĩ remedium qđ
In ꝯtrariũ pmo tñ videt̃ ſonare lr̃a. Sed cōtra generaliter loquit̃
apl's cũ dicit. I. Cor. 7. Hoc aũt dico ꝑm indulgen
tiã: qcqđ aũt hʒ indulgentiã eſt pctm̃/ vt dicit̃ in lr̃a/
ḡ generalit̃ oĩs cōcubitꝰ matrimonialis eſt pctm̃.
2o Item cuiꝰ cauſa eſt mala ⁊ ipm eſt malũ: ſʒ cã con
cubitꝰ eſt cōcupiſcentia ipi neceſſario adiuncta: ḡ cō
3o cubitꝰ matrimonij generalit̃ eſt malꝰ. Itẽ in natu
ris dicit̃ malũ ⁊ corruptũ/ qđ malo ⁊ corruptiōi eſt
pmixtũ: ḡ ſilr ⁊ in morib malũ dr̃ qđ corruptioni ⁊
malo moris ẽ pmixtũ: ſʒ coitꝰ matrimonij malo mo
ris qđ eſt feditas cōcupiſcẽtie eſt ineuitabilit̃ pmix
4o tus: ḡ oĩs coitꝰ matrimonij eſt malꝰ. Itẽ qđ ma
lũ ſemꝑ cōſequit̃ qñ cauſat̃ ab illo/ videt̃ eſſe malũ:
ſicut cauſa mali: ſʒ cōcupiſcẽtia coitꝰ ſꝑ cōſequit̃ ma
lũ originalis pctī/ vt dicit Aug. in libro de nuptijs ⁊
cōcupiſcẽtia cōtra iulianũ pelagianũ: ḡ coitꝰ matri
5o monij generalit̃ eſt malꝰ. Itẽ Dam. dic ꝙ verecũ
dia eſt timor in turpi actu/ ſed verecundia eſt in actu
matrimonij: ḡ eſt turpis: ſʒ omẽ turpe opponit̃ ho
neſto: ḡ coitꝰ matrimonij eſt oppoſitꝰ honeſto: ſʒ ni
hil opponit̃ honeſto niſi vitiũ: ḡ actꝰ matrimonij eſt
Solo ad pa obiecta. vitiũ/ ḡ ẽ pctm̃. Rñſio dōm ꝙ actꝰ matrimonij qt
tuor de cauſis pōt fieri ⁊ tribꝰ mouẽtib. Pria cau
ſa eſt ſpes prolis. Scđa ẽ fides reddẽdi debiti. Ter
tia eſt in rememoratiōe boni ſacri. Quarta eſt cauſa
infirmitatis ſanãde. Mouẽs aũt qñqꝫ tm̃ eſt virtꝰ
et hoc triplicit̃. ſ. amor cultꝰ dei ꝓpagandi in prole:
amor iuſticie in redditiōe debiti: ⁊ fides vnionis fu
ture in vno ſpiritu ad deũ/ qñqꝫ eſt mouens natura
cũ virtute/ qñqꝫ eſt mouens natura cũ vitio. Et hoc
dupliciter: qñqꝫ eñ natura pcedit vitiũ/ qñqꝫ ecōuer
ſo vitiũ pcedit naturã/ dōm ḡ ꝙ ſi fiat cōcubitꝰ tri
bus primis de cauſis ⁊ primis duob mouentib ꝙ
meo iudicio actꝰ eſt meritoriꝰ/ ⁊ habet premiũ ⁊ nul
lã habet indulgẽtiã. Si aũt fiat quarta de cauſa et
tertio mouente ita ꝙ natura pcedat cōtinendo cōcu
piſcentiã ne moueat in vxorẽ vt in adulterã tunc eſt
veniale peccatũ/ ⁊ habet indulgentiã. Si aũt prece
dat cōcupiſcentia ⁊ libido ponat̃ vltimꝰ finis ẽ pec
catũ mortale nō habẽs indulgentiã niſi ꝑ penitẽtiã
ſicut aliud mortale: q: libidini ſue vacat/ ſicut equꝰ
⁊ mulus in quibꝰ nō eſt intellectꝰ: ⁊ ideo in eũ pote
ſtatẽ habet demoniũ/ vt dr̃ Thob. 6. Per hoc ḡ pa
tet ſolutio ad pmas obiectiōes. Ad id qđ in cōtra Ad pmũ in cōtrariũ
riũ obijcit̃ dōm ꝙ nō generalit̃ loquit̃ apl's niſi di
cat̃ indulgentia cōceſſiōis/ ſicut diſtinguit̃ in lr̃a: ſʒ
tunc nō omẽ qđ habet indulgentiã eſt pctm̃. Et qđ
dicit Augꝰ ꝙ qcqđ habet indulgentiã eſt pctm̃/ intel
ligit̃ de indulgẽtia pmiſſiōis. Ad aliud dōm ꝙ cau Ad 2m
ſa cōcubitꝰ matrimonij nō ſemꝑ eſt mala vt ptʒ ex p
dictis: ⁊ iō rō illa nihil valet. Ad aliud dōm ꝙ coi Ad 3m
tus matrimonij generalit̃ eſt malo pene pmixtꝰ: ſʒ
nō malo culpe: ⁊ ideo nō poteſt dici malũ culpe: ſed
pene. Ad aliud dōm ꝙ originale pctm̃ qđ innaſcit̃ Ad 4m
ex cōcupiſcentia nō eſt ex malo actu: q: nō eſt malꝰ
ſed potiꝰ ex vi ſuperni iuſti iudicis a qua robur tra
hit cōcupiſcentia penalis inficiens infantẽ q̃ naſcit̃
eo ꝙ omĩs homo generãs (vt dicit Anſelmꝰ) adam
eſt in natura generãte q̃liſcũqꝫ ſit in ꝑſona. Ad aliđ Ad 5m.
dōm ꝙ turpe ẽ duplex. ſ. pene ⁊ cl'pe/ ⁊ coitꝰ mr̃imo
nij hʒ turpitudinẽ pene nō culpe: multe aũt pene ta
les hñt verecũdiã nō accuſabilẽ tñ/ ſic egeſtio/ vrina
tio ⁊ hmōi. Et tale turpe vulgarit̃ vocat̃ turpe: ſʒ ñ
opponit̃ honeſto. Eſt aliđ turpe qđ ẽ crimẽ non hñs
pulchritudinẽ in actu vtutꝭ: ⁊ hoc opponit̃ honeſto/ ⁊
eſt pctm̃: ſʒ hoc turpe nō eſt in actu matrimonij.

Quibꝰ mōis accipiat̃ indulgẽtia.

Indulgentia autẽ diuerſis modis accipit̃:
ſcʒ ꝑ cōfeſſione: ꝑ remiſſione: ꝑ pmiſſione. a
Et eſt pmiſſio in nouo teſtamento de mino
ribꝰ bonis ⁊ de miōribꝰ malꝭ. De minoribꝰ bo
nis eſt cōiugiũ qđ nō meret̃ palmã: ſʒ ẽ in re
mediũ. De minoribꝰ malis. i. de venialibus
eſt coitꝰ qui fit cã incōtinẽtie. Illud. ſ. cōiu
giũ indulget̃. i. cōcedit̃. Illud vo. i. coitꝰ ta
lis pmittit̃. i. tolerat̃ ita ꝙ nō ꝓhibet̃.

An permiſſio in nouo teſtamento ſit de bo Arti. XII
nis moralibus.

Eindẽ q̃rit̃ de hoc qđ dicit ibi [Permiſſio ĩ
b no. teſta. de minorib bonis ⁊c. lr̃a a. Videt̃ Arg. pmo
eñ hẽc falſũ: q: cũ qñqꝫ ſint ſigna diuine vo
luntatis vt habitũ eſt añ finẽ primi libri huiꝰ volu
minis: ſʒ pmiſſio ſemꝑ ibi eſt de malo: ḡ nō eſt de mi
noribꝰ bonis. Itẽ nō eiuſdẽ ẽ dĩna opatō ⁊ pmiſſio 2o
ſʒ deꝰ opat̃ minora bona/ ſic ⁊ maiora: ergo videt̃ ꝙ
nō pmittat ea fieri. Item pceptum dei ⁊ permiſſio 3o

ſunt de ſignis voluntatꝫ:cū igit̃ ſint diuerſa nō erūt
circa idem:eſt aūt p̃ceptū de minoribꝫ bonis:ğ per/
q̃ſtiuncula: miſſio nō eſt de minoribꝫ. Ulteri⁹ q̃rit̃ q̃re dicit in
Obiectō no.teſt.videt̃ eīn ꝙ ꝑmiſſio nō ſit circa cerimonialia
ſꝫ circa moralia:ğ equalit̃ cōmetit̃ ſe no.ꝛ ver.teſta.
Solo nō ğ in no.teſtamto tm̄ eſt de minoribꝫ bonis. Ad
ad p̄ma ob/ hoc dicendū ꝙ ꝑmiſſio ſcḋm ꝙ eſt ſignū diuine volūta
iecta. tis ꝛ ſcḋm ꝙ eſt de minoribꝫ bonis nō in rōne vna ſu/
mit̃:aut eīn opatiōi opponit̃ cū vtrūqꝫ ſit circa p̄ns
vnū circa malū/ꝛ alterꝫ circa bonū:hic aūt opponit̃
cōſideratio eo ꝙ maiora bona ſunt de q̇bꝫ eſt cōſiliū
ꝛ cū nō inclinat̃ hō ad illa ꝑmittit de⁹ hoīem ſalua/
ri in minoribꝫ.i.cōcedit. Alia aūt drn̄a eſt:qꝛ in per
miſſione ſcḋm ꝙ eſt ſignū voluntatis diuine/de⁹ non
vult actū ſꝫ aliq̇d circa ip̄m qḋ ex ip̄o malo actu ordi
nate elicit̃. Hic aūt de⁹ vult actū ip̄m:ſꝫ magis re/
muneraret eū q̇ eēt meriti excellentioris. Et ꝑ h̄ ptꝫ
Ad q̃ſtiūcu ſolo ad primū qḋ fallit ſcḋm equocationē. Per idem
lam. etiā ptꝫ ſolutio ad ſcḋm ꝛ tertiū. Ad id aūt qḋ vlte/
rius q̃rit̃ dḋm ꝙ in ve.teſt.aliud reformat pctm̄:qꝛ
ibi erat ſtat⁹ impfectiōis gr̃a nōdū ꝓpalata:ꝛ erant
pauci deo ſeruientes/ꝛ oēs gētes ꝑ circuitū ad ido/
latriā ꝑtrahentes:ꝛ iō tunc non erat ꝑmiſſio/ſꝫ p̄ce
ptū vt multiplicatio fieret colentiū deū/vt cum ꝓpa
gatiōe ſeminis fieret ꝓpagatio religionis. Et ideo
tūc plures erāt vni⁹ viri vxores.

Qḋ nuptie ſint bone.

Fuerūt nōnulli heretici nuptias deteſtan=
tes q̇ Taciani appellati ſunt:hi nuptias om
nino damnant:ac pares fornicatōib⁹ aliȷ́ſqꝫ
corruptionibus faciunt:nec recipiunt in ſuo
rum numero coniugio vtentem marē vel fe=
minā. Qḋ aūt res bona ſit cōiugium nō mo=
do ex eo ꝓbat̃ ꝙ domin⁹ legit̃ cōiugiū inſti=
Geñ.2. tuiſſe inter primos parētes:ſed etiā ꝙ ī cha=
Joh.2. na galilee nuptȷ́s interfuit xp̄s:eaſqꝫ mira=
Math.19. culo cōmendauit:aqua in vinum conuerſa.
Qui etiā poſtea virū dimittere vxorē ꝓhi=
buit:niſi cauſa fornicatiōis. Aplꝰs etiā ait:
1.Cor.7. Uirgo nō peccat ſi nubat. Cōſtat ergo rem
bonā eſſe matrimoniū:alioquin nō eſſet ſa=
cramentū. Sacramentū eīn ſacrū ſignū eſt.

Arti. XIII
ñ An opinio hereticorꝫ dicentiū coitū cum vxore eſſe pctm̄ ſit toleranda.

Arg.p̄mo Einde q̃rit̃ de h̄ qḋ dicit ibi [Fuerūt aūt non
d nulli heretici ꝛc̄. Uidet̃ ei eſſe pro illis qḋ di
cit apl's .1.Corinth.7. Qui habent vxores
ſint tanq̃ nō habentes/nō habēs vxorē nō vtit̃ vxo
2º re:ğ ꝛ habens eā non debet ea vti. Jtē qḋ impedit
ad deū recipiendū videt̃ eſſe pctm̄:ſed hoc facit coit⁹
vxoris:ğ videt̃ ꝙ ſit pctm̄. Probat̃ prima ꝑ dictū
Eſaie.59. Iniq̇tates veſtre diuiſerūt int̃ vos ꝛ de/
um. Scḋa ſcribit̃ Exo.19. vbi cū ppl's occurrere de
buit dn̄o dixit Moyſes ꝙ nō appropinquarēt vxo
3º ribus ſuis. Jtem.2.Regū.6.dicit̃ Oza ꝑcuſſus
qꝛ cum iacuiſſet cum vxore ſua voluit tenere arcā ne
caderet eo ꝙ calcitrans bos inclinaſſet eam:hoc au
tē eſſe nō poſſet niſi magnū peccatū coitus reputa/
4º ret̃:ergo iſti heretici vident̃ dicere verū. Jtem diſci
puli audiētes a dn̄o qualiter eſſet res viri cum vxo/
re dixerūt:Nō expedit nubere:ğ videt̃ ꝙ hoc ſit ma
lum:qꝛ omne bonū eſt expediens vel honeſtū:ꝛ eti/
am honeſtū habet expediens adiunctū ſibi/vt dicit
Tulli⁹:cū igit̃ matrimoniū ſit bonū/ip̄m erit expe/
diens. Jtē ꝑ rōnem ꝓbat̃ idem ſic/act⁹ nature non
diuerſificat̃ ſpecie ꝓpter id qḋ voluntas ponit circa 5º
eum/ſed coitus eſt act⁹ nature:ğ ꝓpter nullā circū/
ſtantiā volūtatis diuerſificabit̃ ſpecie:ğ ſiue fiat cū
cōiugata ſiue cū ſoluta eſt idē ſpecie:ğ erit eiuſdē iu/
diciȷ́ in bono ꝛ in malo. Probat̃ aūt p̄ma ex eo ꝙ ar Probatio.
tificialia cauſant̃ a volūtate ꝛ ſpeciē nō diuerſificāt.
Scḋa aūt ꝑ ſe ptꝫ:qꝛ generatiua ē potētia natural'.
Jtē ſicut dicit ph̄us in.x.eth. Totū bonū hoīs in/ 6º
quantū eſt hoīs eſt bonū rōis ꝛ intellect⁹:ğ qḋ ſub/
uertit illud eſt malū ſcḋm ſe/ſꝫ coit⁹ ſubuertit ꝛ ligat
rōnem:ğ eſt malū/ſed malū hoīs qḋ eſt culpa/vt di
cit Dyo⁹ eſt cōtra rōnem eſſe:ğ coitus generalit̃ eſt
malū culpe. Si forte tu dicas ꝙ coit⁹ ſubuertit rō Solo
nem in actu ſed nō in habitu/cōtra ex oībꝫ actibꝫ (vt Obiectio
dicit ph̄us) q̇ voluntarȷ́ ſunt relinquunt̃ ſil'es ha/
bitus:ğ ex actu volūtario q̇ eſt act⁹ matrimonȷ́ ha/
bit⁹ relinquunt̃/ſꝫ ſicut ſe hꝫ act⁹ ad actū/ita habit⁹
ad habitū:ğ ſicut act⁹ ſubuertit actū/ita habit⁹ ſub
uertit habitū. Jtē act⁹ qui ſunt circa paſſiōes inna 7º
tas/ꝛ illi qui ſunt circa delectatiōes equaliter intē/
ſas equales ſunt in ſuꝑfluitate:ſed act⁹ matrimonȷ́
ꝛ actus ſoluti cōcubit⁹ ſunt circa delectatiōes eq̄lit̃
intenſas:igit̃ eq̄les ſunt in ſuꝑfluitate/ſꝫ act⁹ q̇ eq̄/
les ſunt in ſuꝑfluitate delectatōis ſunt eq̄lit̃ vitioſi
ğ actus matrimonȷ́ ꝛ ſoluti cōcubit⁹ ſunt equaliter
vitioſi:ergo ſicut cōcubit⁹ ſolut⁹ eſt peccatū morta/
le/ita ꝛ actus matrimonȷ́. Jtem in actibꝫ qui ſunt 8º
circa paſſiones illatas eq̄les ſunt q̇ ſunt circa equa/
liter terribile:ğ a ſil'i actus qui ſunt circa equaliter
delectabile ſunt equales/ſed act⁹ matrimonȷ́ ꝛ ſolu
ti cōcubit⁹ ſunt circa eq̄liter delectabile:ğ ſūt equa/
les/ğ quantū vitiū eſt ſolut⁹ cōcubit⁹ tantū vitium
eſt act⁹ matrimonȷ́. Jn cōtrariū hui⁹ eſt qḋ.1.Co Jn ꝯtrariū
rinth.7. etiā dꝛ:Qui emūt ſint tanq̃ nō poſſidētes primo
ſed hoc nō pōt intelligi q̄ntū ad vſum rei empte: er/
go nec hoc qḋ dicit:Qui habēt vxores ſint tanq̃ nō
habētes intelligit̃ q̄ntū ad vſum. Jtē aut matrimo 2º
niū impedit ſimplicit̃ ad deū recipiendū aut nō. Si
ſic tunc Moyſes ſimplicit̃ debuit interdicere vxo/
res/ꝛ nō tm̄ vſqꝫ ad tres dies. Si nō tūc habet̃ ꝓ/
poſitū.ſ.ꝙ nō ſit pctm̄ mortale:qꝛ om̄e peccatū mor
tale ſimpliciter impedit ad deū recipiendū. Jtē pr̃ 3º
Joh. laudat̃ ſil'r ꝛ mater:ſed Johānē illi heretici cō
demnāt:ğ nō pōt hoc intelligi de patre ꝛ matre ſpi/
ritualibꝫ:ğ intelligit̃ de carnalibꝫ:ğ carnalis pr̃ q̇
coit cū vxore p̄nt eē ſcti:ſꝫ hoc nō eſſet ſi coit⁹ eēt pec/
catū:ğ coit⁹ nō eſt pctm̄. Jtē dn̄s Matth.5. dicit: 4º
Qui dimiſerit vxorē excepta cā fornicatōis facit eā
mechari:ergo debet manere cum ipſa:ğ coit⁹ cū ip̄a
nō eſt pctm̄. Jtē nihil ꝓhibet act⁹ maioris delecta/
tiōis eē virtutis/ꝛ minoris delectatiōis eē actū vi/
tȷ́/ſicut ptꝫ in comedēdo qñ oꝑtet ꝛ vbi oꝑtet ꝛ q̃tū
oꝑtet delectabilia/ꝛ comedendo vt nō oꝑtet ꝛ qñ nō
oꝑtet ꝛ q̃tū nō oꝑtet groſſa cibaria/ſicut eſau q̇ pro
pter vilē eſcā vēdidit p̄mogenita:ğ a ſil'i ſic eſt ī coitu
ğ nō ſequit̃ ſi coit⁹ mr̃imonȷ́ ſit tāte vl' maioris de/
lectatōis/ſicut coit⁹ cū ſoluta ꝙ ſi vn⁹ eſt peccatū ꝙ
et ali⁹. Reſpōſio dicēdū ꝙ iſti ſunt peſſimi heretici Solo

q̃ quondã taciani/nũc aũt paterniani vocanť q̃ de ſe
ꝓhibẽt ꝙ ſint filij fornicationũ ꝛ meretricũ: ꝛ ið̃o ni
hil iuris eis in hereditate tpali dimitti debet/ ſicut
nec aliq̃d iuris habẽt in hereditate eterna: dõm au
tẽ ꝙ meriunť nõ intelligẽtes de quibꝫ loquunť nec
Ad pmũ de quibꝫ affirmant. Ad primũ ğ dõm ꝙ ſicut patꝫ
ex obiectiõe in cõtrariũ facta nõ intelligiť ꝙ nõ de
beant cognoſcere vxores/ſꝫ ꝙ nõ debeãt ſpem pone
Ad 2m re in eis ſicut in re fruibili. Ad aliud dõm ꝙ nõ im
pedit ad deum recipiendũ ſi nõ habet incõgruitatẽ
ad ſubito poſt coitum videndum deum ꝓpter anne
Ad 3m xam cõcupiſcentiã. Ad aliud dõm ꝙ Oza forte nõ
eſt ideo ꝑcuſſus ſicut diciť in libro Regũ: ſꝫ q꞉ cũ le
uita cẽt arcam ꝓprijs humeris nõ portauit: ſi aũt ꝑ
cuſſus eſt ꝓpť h̃ tũc fuit ꝓpter inidoneitatẽ ex cõcupi
Ad 4m ſcentia ꝛ carnalitate/ꝛ nõ ex pctõ. Ad aliud dõm ꝙ
diſcipuli dicunt ꝙ nõ expedit ið̃: q꞉ ꝓpter intricatio
nẽ rerũ mundanaꝝ retrahit ab obſequio diuino/ſic̃
dicit apl's ꝑ oppoſitũ de ꝟginitate. I. Coꝝ. 7. ꝙ ad
id qð̃ honeſtũ eſt ꝓuocet ꝛ ꝙ ſine impedimẽto facul
tatẽ p̄beat ſe dño obſeruandi. Et non eſt verũ ꝙ tali
nõ expedienti opponať bonũ gratie nec ipm̃ eſt ma
lũ culpe: ſꝫ tm̃ ei expedienti qð̃ ſequiť honeſtũ: qñꝙ
etiã ipm̃ malũ ð̃r expediens ẜm ꝙ cooꝑať ad bonũ:
licet improprie dicať eo ꝙ nõ cooꝑeť ad bonũ niſi ꝑ
Ad 5m. occaſionẽ. Ad aliud dõm ꝙ act⁹ nature duplex eſt:
nã q̃dam eſt act⁹ volũtatꝭ q̃ eſt natura/q̃dã nõ act⁹
nature determinate vno mõ ſe hñtis/ q̃ diffiniť ab
Ariſt. ꝙ eſt p̄ncipiũ mot⁹ et ſtat⁹ in q̃ eſt ꝑ ſe ꝛ nõ ẜm
accñs: dõm ğ ꝙ act⁹ nature ẜm ꝙ volũtas eſt natu
ra q̃dã bñ variať ex voluntate: ꝛ talis nature actus
eſt coit⁹/ſꝫ act⁹ nature ſcð̃o mõ dicte nõ variať ex vo
Ad ꝓbatõꝫ luntate. Ad id aũt ꝑ qð̃ nitiť ꝓbare dõm ꝙ gñati
ua nõ eſt p̄mũ mouẽs in actu generatiõis/ſꝫ potius
volũtas imꝑans: ꝛ ideo ab illo primo mouente coi
tus eſt act⁹ voluntari⁹/ꝛ ꝓpť circũſtãtias diuerſas
efficiť pctm̃ in ſoluta ꝛ act⁹ virtutis in coniugata.
Ad 6m Ad aliud dicendũ ꝙ rõ dupliciť ſe habet ad oꝑa il
la in eo ꝙ rõ q̃ ẽ rõ recta. ſ. vt p̄cedẽs ꝛ vt cõcomitãs
p̄cedens em̃ ordinat circũſtãtias q̃ntũ debet/ꝛ vt/ꝛ
qñ/ꝛ cũ q̃/ꝛ quõ/ſꝫ cõcomitãs dirigit: dõm ğ ꝙ viti
um ſubuertit rõnẽ p̄cedentẽ/ſicut dixit Socrates ꝛ
Ariſt. atteſtať ꝙ delectatio ſubuertit exiſtimationẽ
prudẽtie in minori ꝓpõe: ꝛ hoc eſt ſcriptũ in. vj. ethi
coꝝ/capl'o de prudẽtia: ſed act⁹ matrimonij nõ ſub
uertit rõem p̄cedentẽ/ſꝫ ꝯcomitãtẽ: ꝛ ið̃ nõ eſt vitiũ
Et ſi obijciať ꝙ q꞉ illa rõ ꝯcomitãs dirigit ſi ſubuer
tiť ꝙ manet act⁹ nõ direct⁹ dõm ꝙ nõ dirigit vt or
dinans/ſꝫ vt inſpiciens: immo act⁹ ordinat⁹ eſt a p̄
cedenti diſcretione rõnis: ꝛ manet iſte ordo in actu
matrimonij ſicut vis ꝓiectiua manet in medio etiaꝫ
Ad 7m et ceſſante primo ꝓijciente. Ad aliud dicendũ ꝙ ex oĩ
8m bus actib⁹ relinquiť habit⁹ ſil'is actui: ꝛ ideo ſi ex
actib⁹ matrimonij relinquiť habit⁹ cum actus illi
ſint ordinati nõ erit habit⁹ inordinatus. Ad aliud
dõm ꝙ falſum eſt qð̃ ſupponiť ꝓ vero. ſ. actus eſſe
equales in malo ꝛ bono qui ſunt circa delectatiões
equales: q꞉ act⁹ nature nec malũ nec bonũ facit qð̃
eſt circa delectationes: qð̃ patet ex hoc ꝙ actus vir
tutum ꝛ vitiorum ſunt circa delectationes ꝛ triſti
cias: ſed actus facit bonos vel malos in debitas vel
debitas circumſtantias ꝛ fines habere. Et per hoc
patet ſolutio ad vltimũ: quia illa ratio procedit ſu
per ſimile falſum.

Cuius rei ſacramentũ ſit cõiugiũ

Cum ergo cõiugiũ ſacramẽtũ ſit: ꝛ ſacrum ſi
gnũ eſt ſacre rei. ſ. coniũctiõis xp̄i ꝛ eccleſie
ſicut ait apl's. Scriptũ eſt inq̃t: Relinquet Eph. 5.
homo patrẽ ꝛ matrẽ ꝛ adherebit vxori ſue: ꝛ Gen. 2.
erunt duo in carne vna. Sacramẽtũ hoc ma
gnũ eſt. Ego aũt dico in chriſto ꝛ in eccleſia
Ut enĩ inter coniuges coniunctio eſt ẜm cõ
ſenſum animorũ ꝛ ẜm ꝯmixtionẽ corporum
ſic eccleſia xp̄o cõpulať voluntate ꝛ natura
qua idẽ vult cũ eo: ꝛ ipſe formã ſũpſit de na
tura hominis. Copulata eſt ergo ſponſa ſpõ
ſo ſpũal'r ꝛ corꝑaliter. i. charitate ac ꝯformi
tate nature. Hui⁹ vtriuſꝙ copule figura ẽ in
cõiugio. Cõſenſus em̃ cõiugũ copulã ſpũa
lẽ xp̄i eccleſie q̃ fit ꝑ charitatẽ ſignificat. Cõ
mixtio vero ſexuũ: illam ſignificat que fit ꝑ
nature cõformitatem.

An magiſter bñ determinet rẽ ſacramenti Arti. XIIII
matrimonij: ꝛ que ſit illa res: et an matrio D
niũ ſit ſacramẽtũ: q̃ ſit res ipſi⁹: a quo trahat
virtutem ſui effectus.

Einde queriť de hoc qð̃ dicit ibi [Cũ ğ ſacra
D mentũ cõiugiũ ſit ꝛc̃. Et vadit diſputatio ſu
per totũ capl'm: Videť em̃ ꝙ mgr̃ male rẽ hu Arg. p̄mo
iuſmõi ſacr̃i determinet: ſacr̃o em̃ no. teſt. ſubſtãtia
lior eſt res cõtenta ꝛ ſignata q̃ꝫ ſignata ꝛ nõ cõtenta
ſed vnio fidelis anĩe cũ deo in vno ſpũ vel vnio dua
rũ naturarũ in xp̄o eſt res ſignata ꝛ nõ cõtenta: ğ vi
deť ꝙ nõ debet determinari reſpectu illi⁹. Itẽꝫ ſa 2o
cramẽtũ no. le. efficit qð̃ figurat/ſꝫ matrimoniũ ẽ ſa
cramentũ no. le. ğ efficit qð̃ figurat/ſꝫ figurat vnio
nẽ duaꝝ naturaꝝ in xp̄o: ğ efficit eam/qð̃ falſum eſt
ğ nõ eſt res ei⁹: videť ğ ꝙ falſum dicit in lr̃a. Item 3o
qð̃ equaliť efficiť ab oĩ gratia ꝛ merito vel potiſſi
mũ a charitate/nõ videť eſſe res matrimonij ſꝫ cõiũ
ctio fidelis anĩe cũ deo in vno ſpũ efficiť cum virtu
te: ꝛ p̄cipue charitate: ğ nõ eſt effectus matrimonij.
Iuxta hoc vlteri⁹ queruntť tria. ſ. an matrimoniũ Queſtiũcu
ſit ſacramentũ no. le. Scđo q̃ ſit res ipſi⁹. Tertio a la p̄ma.
quo trahat virtutẽ ſui effect⁹ in ipo. Ad primũ au Arg. p̄mo
tẽ hoꝝ obijciť multis modis: p̄mo q̃dem ex ꝑte for ꝯ primũ.
me ſacramẽti: oĩe em̃ ſacr̃m habet formã ab inſtitu
tiõe diuia ꝓmulgatã q̃ tribuit ſacr̃o ſctificationẽ: ſꝫ
mr̃imoniũ nõ hꝫ talẽ formã: ğ nõ ẽ ſacr̃m no. le. Pri
ma ptꝫ ex dicto Aug. q̃ dicit ꝙ accedit ꝟbũ ad elemẽ
tũ ꝛ fit ſacr̃m. Scđa aũt ptꝫ: q꞉ ꝯſenſus q̃ efficit ma
trimoniũ ẽ ẜm leges eoꝝ q̃ cõtrahũt/ vt habeť infra
in lr̃a. Scđo obijciť ad h̃ idẽ ex cõſideratiõe mate 2o
rie: oẽ ei ſacr̃m no. le. vl' plura hñt materiã q̃ ẽ viſibi
le aliqð̃ eltm̃/vt aq̃/oleũ/panis ꝛ hmõi/vt dic̃ hugo
ſꝫ iſtð̃ nõ hꝫ materiã: ğ nõ ẽ ſacr̃m no. le. Ad idẽ ter 3o
tio obijciť ex cõſideratiõe effect⁹: q꞉ oẽ ſacr̃m no. le.
efficit gr̃am q̃ int⁹ adiuuat: ſꝫ mr̃imoniũ ñ efficit ali
q̃d tale: ğ mr̃imoniũ nõ ẽ ſacr̃m no. le. Probať p̄ma
ex diffinitiõibꝫ ſacr̃i in p̄ncipio hui⁹ q̃rti aſſignatis.
Scđa aũt ſcripta ẽ infra vbi dicit/matrimoniũ nõ
mereť palmã. Scđo q̃riť q̃ ſit res ipſi⁹ ſi ſit ſacra Queſtiũcu
mentũ no. le. Videť em̃ ꝙ nulla: q꞉ act⁹ cum turpi la ſecunda. Arg. p̄mo

tudine eſt cóſummãs matrimoniũ: ğ nó cófert gra-
2º tiá. Jtẽ qđ cócedit̃ infirmitati ſufficit ꝙ vitet penã
ſed matrimoniũ cócedit̃ infirmitati: ğ ſufficit ꝙ eui-
3º tet penã: videt̃ ğ ꝙ nó cóferat grãm aliquã. Jtem
oĩe id qđ ꝯfert gratiã illiꝰ exercitiũ ſi iterari poteſt
nó diſſuadet̃: ſed matrimonij mortua vxore iteratio
diſſuadet̃ ⁊ adiungit̃ pena irregularitatis: ğ matri
q̃ſtiuncula. moniũ nó cófert grãm. Ulteriꝰ q̃rit̃ tertio in q̃ fun
Arg. p̃mo det̃ efficacia ipſiꝰ: videt̃ aũt ꝙ in nullo: qꝛ oĩe ſacra
mẽtũ efficit qđ figurat virtute paſſióis xp̄i: ſꝫ iſtud
nó habet figurã cũ paſſióe chriſti: qꝛ cóſiſtit in maxi
ma delectatióe: ğ videt̃ ꝙ nó habeat aliq̃d vnde tra
Solutio. hat effectũ. R̃nſio dóm ad primũ ꝙ mgr̃ nó tangit
ad p̃mũ p̃n in lr̃a niſi rem ſignatã ⁊ nó cótentã; qꝛ ſm eũ ⁊ mul-
cipal' q̃ſiti tos alios rem aliã nó habuit baptiſmꝰ: q̃d aũt nob
ſup hoc videat̃ infra patebit ĩ ſolutóe eiuſdẽ q̃onis.
Ad 2m Ad aliud dóm ꝙ ſacramẽtũ no. le. duplex eſt: vnũ
qđ eſt ſacramentũ tm̃: aliud qđ eſt ſacramẽtũ ⁊ offi-
ciũ. Sacr̃m tm̃ eſt cuiꝰ totꝰ effectꝰ ſubſtãtialis eſt in
ope opato/ſicut eſt baptiſmꝰ/cófeſſio/euchariſtia/or
do ⁊ extrema vnctio. Sacr̃m ⁊ officiũ eſt duplex: ſcꝫ
officium pſone ⁊ officiũ nature: officiũ pſone eſt peni
tentia: officiũ nature eſt matrimoniũ. Qđ ğ dꝛ ꝙ ſa-
cramentũ no. le. efficit qđ figurat dicũt q̃dam intel
ligi de illo qđ eſt ſacramentũ tm̃: qꝛ illud ita eſt no-
ue le. qđ nó fuit añ ea/ ⁊ totã vim trahit a no. le. Et
nó intelligit̃ de eo qđ eſt ſacr̃m ⁊ officiũ: qꝛ in illo eſt
actꝰ pſonalis moralis ⁊ ciuilis/ q̃ etiã fuit añ no. le.
Ad 3m et nó trahit vim ab ope opato tm̃/ſꝫ etiã ab ope ope-
rante. Ad aliud dóm ꝙ bñ cócedit̃ ꝙ cóiunctio fi-
delis anie cũ deo nó eſt effectꝰ iſtiꝰ ſacr̃i cótentꝰ ſed
Ad. q. p̃mã ſignatꝰ tm̃. Et ró dicta ẽ priꝰ. Ad id qđ q̃rit̃ vtrũ
matrimoniũ ſit ſacramentũ no. le. dóm ꝙ matrimo
niũ q̃druplicit̃ cóſiderat̃ quo ad quattuor q̃ ſunt in
ipſo quoꝝ p̃mũ eſt cómixtio ſexus ad ſalutẽ nature:
ſecundũ eſt diſtinctio circa cóiunctióes in diuerſita-
te ſexꝰ: tertiũ aũt effectꝰ eiꝰ ꝯtra vulnꝰ cócupiſcẽtie.
et q̃rtũ ⁊ vltimũ eſt boneſtas q̃ circũſtat cãm efficiẽ-
tem matrimonij ⁊ amicicia q̃ cóſequit̃ ex ipſo/ ⁊ ad-
iutoriũ cóiugũ ex mutuis opibꝫ ſibijnuicẽ cómuni-
catis. Quo ad p̃mũ q̃dem eſt matrimoniũ de le. na-
ture: qꝛ lex nature comitat̃ oẽm legẽ: ió hec manet ĩ
oĩ lege: ⁊ ſic inſtitutũ eſt in paradiſo. Quo ad ſecũ-
dũ aũt eſt de lege moyſi in qua fit diſtinctio pſonaꝝ
ad matrimoniũ legitimarũ. Quo ad tertiũ aũt ſpe-
cialiter eſt de lege xp̄i q̃ ex ipſo ope operato ꝯfert me
dicinã ꝯtra morbũ qđ nó faciebat añ niſi in ope ope
rante. Sꝫ quo ad alia tria ꝯſequentia matrimoniũ
ex cauſa efficiente ⁊ ex effectu ipſiꝰ eſt de lege ciuili.
Ad p̃mũ Et hoc modo loquunt̃ ph̃i de boneſtate nuptiaꝝ/vt
tulliꝰ/ariſtoteles/alſpaſiꝰ ⁊ alij quidã. Ad obie-
ctũ aũt qđ cótra obijcit̃ dóm ꝙ matrimoniũ habet
formã que eſt conſenſus p verba expreſſus: nec opor
tet ꝙ ſacramẽtũ ſemp ex forma habeat ſanctificatio
nẽ: qꝛ hoc nó oportet niſi in illo ſacramento qđ pure
ſacramentũ eſt: ⁊ talia nó ſunt pnĩa ⁊ matrimoniũ/
vt priꝰ dictũ eſt: qꝛ illa ſunt ad ea circa q̃ ſunt opera
noſtra. Et ió oportet ꝙ pfectionẽ aliquo mó trahãt
a nobis. Et ió in matrimonio p pfectiuo formali eſt
indiuiduitas vite q̃ cauſat̃ ex cóſenſu in vtroqꝫ cóiu
Ad 2m gũ pfecto exñte. Ad aliud dóm eodẽ mó: qꝛ tal' ma
teria nó eſt niſi in illis ſacr̃is q̃ totã rónem efficiendi
trahũt a paſſióe xp̄i ⁊ ſacr̃is q̃ ſũt in chriſto/ ſicut eſt
baptiſmꝰ xp̄i/paſſio xp̄i/reſurrectio xp̄i ⁊ hmõi. Jn
his aũt q̃ ſunt circa opa nr̃a ſũt materia aliq̃ nr̃a/ vl'
nos ſub aliqua diſpoſitióe/ſicut in pnĩa dolor ẽ ma
teria ⁊ in matrimonio nos ſub potẽtia cómixtionis
ſexuũ exiſtẽtes. Ad aliud dóm ꝙ bñ efficit qđ figu- Ad 3m
rat: qꝛ efficit medicinã cótra cócupiam. Et q̃lit̃ effi
ciat illã iam patebit in ſolutióe ſequẽtis articuli: et
ptim claruit ex p̃miſſis. Ad id ğ qđ querit̃ vtrũ có- Ad. q. 2am
ferat gratiã dóm ꝙ circa hoc ſunt tres opiniones q̃- Tres opi-
rũ nulli p̃iudicandũ eſt. Prima aũt eſt quorũdã di- niones
centiũ ꝙ nó cófert gratiã aliquã ⁊ ſm hos dꝛ ſacr̃m Pria opio
de hoc ⁊ alijs p priꝰ ⁊ poſteriꝰ: qꝛ de alijs dꝛ p ſigna
re ⁊ cauſare gratiã: de iſto aũt p ſignare tm̃. Et hec
videt̃ fuiſſe opinio mgr̃i ĩ lr̃a: ⁊ fuit opinio p̃poſitiui
⁊ guilelmi altiſiodoreñ. ⁊ alioꝝ antiquoꝝ. Fuerũt Scđa opio
alij q̃ dicerẽt ꝙ cófert gratiã. ſ. receſſũ a pctó nó aũt
ordinẽ ad bonũ. Et ſi q̃rit̃ q̃ ſit illa gratia: dicũt ꝙ ẽ
illa q̃ excipit cócupiſcẽtiã ne ruat ĩ p̃ceps: ⁊ ſm illos
oportet dicere ꝙ ſm iſtđ matrimoniũ ſit gr̃a illa: vl'
aliq̃d ei cóiunctũ exteriꝰ qđ mitigat cócupiſcẽtiã ne
furiat vltra nuptiarũ boneſtatẽ ⁊ bona matrimonij
Et hoc vltio mó dicunt illi eſſe grãm quã cófert ma
trimoniũ. Et dicunt pbabilit̃ iſti ꝙ hec eſt cauſa q̃-
re quidã patres vident̃ dicere ꝙ nó cófert gratiã: qꝛ
nó cófert eã in ordine ad bonũ ſed a malo tm̃: ad bo-
nũ añt habet quoddã impedimentũ nó ex ſe/ ſꝫ ex có
ſequẽtibꝫ oneribꝫ: ⁊ hoc dicũt ſentire apl'm. I. Coꝝ.
7. dicentẽ: Porro hoc ad vtilitatẽ vr̃am dico nó vt
laqueũ vob iniijciã ⁊c. hec aũt opinio plꝰ placet mi-
hi q̃ꝫ prima. Tertij quidã ſatis periti dixerũt ꝙ con Tertia opi
fert gratiã in ordíe ad bonũ nó qđcũqꝫ bonũ ſꝫ h̃ bo nio.
nũ qđ facere debet cóiugatus: ⁊ hoc eſt qđ fideliter
cóiugi aſſiſtat ⁊ opa ſua illi cóicet/ prolem ſuſceptaꝫ
religioſe nutriat ⁊ hmõi. Et hec etiam pbabilis eſt
multũ. Ad obiectũ aũt cótra dicendũ q' gratiã con Ad p̃mũ
fert ⁊ qualiter intelligat̃ ꝙ nó meret̃ palmã ſup̃ ex- obiectũ
poſitũ eſt. Qđ aũt dꝛ ꝙ cóſummat̃ p actũ turpitudĩs
dóm ꝙ falſum eſt/ ſed conſummat̃ p actũ boneſtũ a
dño benedictũ cui in pena adiũcta eſt turpitudo có-
cupiſcẽtie: ⁊ hec nó obſtat vt ſuperius dictũ eſt. Ad Ad 2m
aliud dicendũ ꝙ cócedit̃ infirmitati/ ſicut ſancti di-
cunt/ſed eſt infirmitas duplex: vna q̃ eſt infirmitas
pſtrata iacens in infimis/ ⁊ alia q̃ nó iacet: ſed eſt in
firma ad excellẽs eleuatũ qđ tñ eſt maiori laude di-
gnũ. Et qđ primo modo cócedit̃ infirmitati eſt ſicut
id qđ dꝛ Rom. 14. Qui infirmꝰ ẽ olus manducet
⁊ hoc nó habet premiũ nec gratiã. Sed qđ ſcđo mó
cócedit̃ infirmitati eſt bonũ meritoriũ/ ſꝫ nó hꝫ lau-
dẽ excellẽtẽ: ⁊ hoc eſt matrimoniũ: ⁊ ió cófert gratiã Ad 3m
Ad aliud dóm ꝙ hoc accidit matrimonio ex adiun
ctis: ⁊ nó ex ſeipſo p̃cipue tñ ex adiunctis duobꝰ. ſ.
ex cócupiſcentia q̃ eſt adiuncta actui ⁊ impedimẽto
dño ſe obſeruãdi qđ adiũgit̃ oneribꝫ eius: ⁊ ió deci-
pit argumẽtatio illa per accidens. Ad id qđ tertio Ad. q. 3am.
querit̃ dicendũ ꝙ trahit efficiendi virtutem ex vnio cũ obiecto
ne naturarũ in chriſto/ in quibus naturis ſponſus
eccleſie paſſus eſt: propter qđ dicit̃ Exodi. 4. Spó
ſus ſanguinũ tu mihi es: ⁊ ſic ptꝫ ſolutio ad totum
ſm duas vltimas opiniones/ ſed ſm primã nó in-
digent iſta ſolutione.

Qualiter intelligendũ ſit illud mulier illa non ptinet ad matrimoniũ cũ qua nó eſt cómixtio ſexuũ.

Inde eſt qḋ quidā doctorū dixerūt: illā mulierem nō pertinere ad matrimoniū que nō experit̄ carnalē copulā. Ait em̄ Aug⁹: Nō dubiū eſt illam mulierē non ptinere ad matrimoniū: cū qua docet̄ non fuiſſe cōmixtio ſexus. Item Leo papa: Cū ſocietas nuptiarū ita a pricipio ſit inſtituta vt preter cōmixtionē ſexuū nō habeat in ſe chriſti ꝛ eccleſie ſacramentū: nō dubiū eſt illā mulierē nō pertinere ad matrimoniū: in qua docet̄ nō fuiſſe nuptiale myſteriū. Item Aug⁹: Non eſt perfectū cōiugiū ſine cōmixtione ſexuū. Hoc ſi ſm ſuperficiem verboꝝ quis acceperit inducit̄ in errorē tantū vt dicat ſine carnali copula nō poſſe cōtrahi mr̄imoniū: ꝛ int̄ mariam ꝛ Ioſeph nō fuiſſe cōiugiū vel nō fuiſſe perfectū: qḋ nephas eſt ſentire. Tanto eī ſanctius fuit atq̃ pfecti⁹ q̄nto a carnali opere immuni⁹. Sed ſuperius poſita ea rōne dicta intelligendū eſt: nō quin ptineat mulier illa ad matrimoniū cum qua nō eſt pmixtio ſexuū ſed nō pertinet ad matrimoniū qḋ expreſſam ꝛ plenā tenet figurā cōiūctiōis chriſti ꝛ eccleſie. (Eph. 5.) Figurat em̄ illam vnionē chriſti ꝛ eccleſie que eſt in charitate: ſed nō illaꝫ que eſt in nature cōformitate. Eſt ergo ꝛ in illo matrimonio typus cōiunctiōis chriſti ꝛ eccleſie: ſed illi⁹ tm̄ qua eccleſia chriſto charitate vnit̄ nō illius qua per ſuſceptionē carnis capiti membra vniunt̄. Nec ideo tamen minus ſanctū eſt cōiugiū: qꝛ vt ait Auguſt. In nuptijs plus valet ſanctitas ſacramēti: q̄ fecūditas ventris. Eſt etiā cōiugiū ſignū ſpūalis cōiunctiōis ꝛ dilectiōis animorū q̄ int̄ ſe cōiuges vniri debēt. (Eph. 5.) Vn̄ apl̄s ait: Viri diligite vxores vr̄as vt corpa veſtra.

Art. XV

P An matrimoniū ante carnalem copulam ſit perfectum.

D Einde querit̄ de hoc qḋ dꝛ ī illo caplo [Nō dubiū eſt illā mlierē nō ptinere ad matrimoniū ꝛc. lr̄a a. (Arg. pmo) videt̄ em̄ hoc eſſe verū qḋ dicūt decreta tria primo inducta: ſm phos em̄ idē eſt eſſerem pfectam ꝛ cōſummatā: ſed matrimoniū nō ē cō-
2o ſummatū ſine carnali copula: ḡ nec pfectū. Itē pfectū eſt cui nihil deeſt de adhuc faciendis: ſꝫ in cōiunctis p ꝯſenſum/ ſolū deeſt aliq̄d de faciendis adhuc/
3o qꝛ cōmixtio corpoꝝ: ḡ videt̄ ꝙ matrimoniū an̄ commixtionē corpoꝝ nō ſit pfectū. Itē hoc vident̄ innuere verba ꝓthoplaſti q̄ dixit: Erunt duo in carne vna: ḡ ſi nō erunt in carne vna nō ſunt in matrimonio pfecto: ergo anteq̄ efficiant̄ in carne vna nō
4o habent pfectū matrimoniū. Item ſi aliq̄d eſſentialiū alteri⁹ nō eſt pfectū/ ꝛ ip̄m eſt impfectū: ſed ſignare eſt aliquid de numero eſſentialiū ſacroꝝ: ḡ ſi ip̄m in aliquo nō eſt pfectū ſacramentū eſt ibi impfectū: ſꝫ matrimoniū an̄ carnalē copulaꝫ eſt impfecta ſignificatio/ vt dicit mgr̄ in ſoſone ſua in lr̄a: ḡ an̄ hanc matrimoniū eſt impfectū ſacramentū. Probat̄ prima ex hoc ꝙ oīa ſic pficiunt̄ q̄n eēntialia eoꝝ pfecta ſūt. Scḋa aūt p hoc oſtēdit̄ ꝙ ſignificare ponit̄ in diffinitiōe ſacramēti/ ꝛ ſignū pdicat̄ de ipſo vniuoce et ī recto ſicut ſupius de inferiori vel vt de ſubiecto ſm Ariſto. in pdicamentis. Itē ab eodē trahit ſacramtū cauſalitatē ꝛ ſignificationē vt in principio huius libri habitū eſt: ḡ qḋ eſt impfecte ſignificatiōis eſt et impfecte cauſalitat̄: ḡ eſt impfectū in omnib⁹ his q̄ ſunt de eſſentia ſacramēti no. le. ꝛ ve. ſi ergo impfectū ſit illud matrimoniū in ſignificatione/ impfectū erit ſimplicit̄ illud matrimoniū: ꝛ ſic habet̄ ꝓpoſitū. 50

Rn̄ſio dōm ꝙ matrimoniū eſt pfectū p cōſenſum: qꝛ ab illo eſſentialit̄ cauſat̄ indiuiduitas q̄ eſt eſſentia matrimonij: ꝛ iō ſiue cōtineāt pari voto ſiue cōmiſceant̄ ſp eſt equalit̄ matrimoniū quantū ad eēntiam. Soło. Ad id aūt qḋ ꝯtra obijcit̄ dōm ꝙ phi pfectū in eſſentia ꝛ cōſummatū in eſſentia dicunt idē ꝛ illḋ etiā dicūt theologi: qꝛ pfectū eſt qḋ attingit terminū ꝛ finē eius qḋ eſt fieri: ꝛ hec eſt forma vltima: ꝛ hoc etiā eſt ſummū eius rōne cuius in eſſentia dꝛ cōſummatū/ ſi eſt ſūmū rei non tm̄ in eſſe ſed in vltimo ſuo poſſe: ꝛ ſm hoc cōſummatū addit aliq̄d ſupra pfectū qꝛ pfectū dicit illud qḋ attingit terminū ſue factōis ꝛ fieri: ſꝫ cōſummatū dicit vltimū poſſe cōſequens ip̄m pfectū: ſicut infantē dicim⁹ pfectū hoīem: nō tn̄ cōſūmatū. Et hoc mō ſumit̄ cōſummatū q̄n matrimonium dꝛ cōſummatū. ſ. q̄n eſt in vltimo ſuo poſſe potens ſignificare maxime: ꝛ hoc facit q̄n cōmixta ſūt corpa: qꝛ tunc plura ſignificat. Ad pmū Ad aliud dōm ē ꝙ pfectū eſt in quo nihil deeſt de faciendis quo ad eſſe ſꝫ quo ad beneeē pōt aliq̄d deeſſe: ꝛ illa ē copula carnalis que facit ad bn̄ eſſe ſm ſignificationē. Ad 2m Ad aliud dōm ꝙ ꝓthoplaſt⁹ dixit hoc de matrimonio cōſummato q̄le tunc erat neceſſariū nōdū multiplicatis homib⁹. Ad 3m Ad aliud dōm ꝙ ſignificare pfectum eſt in ſacramēto matrimonij/ etiā ante carnalē copulam: qꝛ pfecte ſignificat/ ꝛ id qḋ figurat extra cōiunctionē ſuā: ꝛ id qḋ figurat intra. Ad 4m Extra cōiunctionē ſpūalē eccl'ie cū deo. Intra vnionē ſpūalē inter cōiuges/ vt dicit mgr̄ in fine hui⁹ capl'i: ſꝫ plura ſignificat p cōmixtionē/ nō tn̄ pl⁹ vel magis ſignificat. Et iō in argumento eſt fallatia figure dictiōis eo ꝙ mutat̄ cōtinuū in diſcretū. Per idem ptꝫ ſolutio ad vltimū. Ad 5m Et p hec ptꝫ aliqualiter id qḋ dꝛ in hac diſtinctione: qꝛ de hoc qḋ dicit de ſanctitate cōtinentiū infra erit tractat⁹ ſpecialis: ſequit̄ alia diſtinctio.

Que ſūt cōſiderāda in cōiugio.

Di. XXVII De matrionio ſm cām efficientem determināl gnalit̄ ꝙ cōſenſ⁹ ſit matrimonij cā

P Oſt hec aduertendū eſt quid ſit cōiugiū: ꝛ que ſit efficiens cā cōiugij: ꝛ cauſa ꝓpter quā ꝯtrahi debeat: ꝛ q̄ ſint bona ꝯiugij: ꝛ quō p ea excuſet̄ coit⁹ carnalis: q̄ ſint legitime pſone ad matrimoniū. Sūt ꝛ alia pl'a ī matrionio ꝯſideranda q̄ ſub cōpēdio ꝯſtringem⁹.

P Oſt hec aduertēdū q̄d ſit cōiugiū.] In hac diſtinctiōe tria dicunt̄. Prelibat em̄ pmo de his de quib⁹ dicit: deinde q̄d ſit matri-

moniū aperit ibi: [Sūt ergo ꝛc. Tertio dicit de cō
ſenſu qui eſt cauſa efficiens nuptiarū ibi: [Efficiens
aūt cauſa] Incidit autem queſtio de hoc qđ dicit ibi
Obiectio [Sunt ergo nuptie vel matrimoniū ꝛc. Videt̄ eīm
peccare duo noīa ponens vni diffinito: noīantes ei
ſm aliqđ noīant: ḡ imponentes diuerſa nomia ali-
quid diuerſum noīant: ḡ vnica diffinitio nō reſpon
Solo det nominibꝫ duobꝫ. Ad hoc dōm ꝙ ipſe attendit
eandē rem ſm diuerſas ꝓprietates: dicunt̄ eīm nu-
ptie ab actu matrimonij: matrimoniū autē dicit̄ a
bonis: qꝛ mulier cōiuncta viro munia habet mr̄is
in effuſione prolis ꝛ alioꝝ operū in quibꝫ cōicat vi-
q̄ſtiuncula. ro. Sꝫ tunc querit̄ quare nō dicit̄ patrimoniū/ et
Solo. dōm ꝙ vinculū matrimonij magis onerat matrem
hoc eſt eā q̄ efficit̄ mater: qꝛ in dolore ꝓfert ꝛ nutrit:
ad obiectōꝫ ꝛ ideo magis eſt munia matris q̄ꝫ patris Ad id au
tē qđ obijcit̄ ꝙ vna diffinitio ſequit̄ duo noīa dōm
ꝙ eſt diffinitio rei potiꝰ q̄ꝫ illaꝝ ꝓprietatū a quibus
noīa ſī īpoſita. Uel dicat̄ ꝙ ꝓprietas q̄ nuptie dicūt̄
nuptie/ ē ad illā q̄ dꝛ mr̄imoniū: ꝛ iō vtrūqꝫ nomē re
ſpondet diffinitiōi: vnū in differentijs remotis/ al-
terū aūt in ꝓpinquis ꝛ vltimis: cū eīm diffinitiōnes
neceſſe ſit incipere a generaliſſimis/ continēt tā diffe
rentias remotas q̄ꝫ ꝓpinquas.

qōnes tres ¶ Hoc habito incidunt hic tres q̄ſtiones ad intelle
ctum huiꝰ capituli ꝑtinētes q̄rū p̄ma ē hec: In quo
genere ſit matrimoniū. Scđa aūt qđ ſit. Tertia de
cōſequētibꝫ matrimoniū de qbꝫ mētio fit in lr̄a. Ad
primū obijcit̄ ſic: Nullū eſt vinculū niſi aliqđ ſit vin
ciens qđ eſt ligatio q̄ vincit/ ſꝫ matrimoniū eſt vincu
lū q̄ ligant̄ legitime ꝑſone cōtrahētes matrimoniū:
ḡ nō eſt ligatio ipa: ḡ eſt aliquid qđ eſt an̄ ipam liga
tionē: hoc aūt eſt abſolutū: ḡ matrimoniū eſt in aliq̄
genere abſoluto. Adhuc ſi querat̄ ab aliquo ma-
trimonio iuncto a quo ſit ligatus: ipſe dicet matri-
monio: ḡ matrimonij eēntia diuerſa eſt a ligatione
ipſa: ḡ vt pꝛiꝰ. Adhuc nunq̄ꝫ eſt ſimilitudo int̄ ali-
quos niſi ſit qualitas abſoluta vna in eis ambobꝰ:
ergo a ſilī nunq̄ꝫ erit cōiunctio vel vinculū inter ali
quas ꝑſonas niſi ſit abſolutū aliqđ cōiungens am-
bas. et hoc ē eſſentia matrimonij: ḡ matrimoniū ē in
genere abſoluto. Adhuc Auguſtinꝰ in ſexto de tri
nitate dicit ꝙ nullū eſt relatiuū quin ſit etiam aliud
qđ nō eſt relatiuū: ſed cōiunctio matrimonij relatio
quedā eſt: ḡ matrimoniū eſt etiā aliud aliqđ qđ non
eſt relatiuū ſed abſolutū: ḡ in genere abſoluto. Ad
huc de eſſentiali ſibi nō p̄dicat̄ aliqđ abſolute/ obli-
que nec eſſentiale de ipſo: quia nō dꝛ homo eſt aniā-
lis/ ſed potius animal: ſed ſatis ꝑſpicuū eſt ꝙ matri-
moniū oblique p̄dicat̄ de cōiunctiōe: qꝛ dicimus ꝙ
hec eſt cōiunctio matrimonij: ḡ matrimoniū nō eēn
tialiter eſt cōiunctio. Adhuc dicit Ariſto. ꝙ differē
tes ſūt diffinitiōes paſſionū ꝛ ſubiectoꝝ: qꝛ in diffi
nitiōe paſſiōis id qđ eſt eſſentiale eſt ſicut genꝰ ꝛ paſ
ſionis ſubiectū eſt vt diffinitio: ſicut poſteriꝰ diffini
tur ſimū ꝛ dꝛ naſi curuitas. Curuitas ſpecificat̄ et
cōtrahit̄ a naſo: ꝛ tn̄ curuitas eſt eſſentia ſimi et na-
ſus ſubiectū: ꝛ in omībꝫ talibꝫ cōtrahens nihil ē de
eſſentia cōtracti: ḡ a ſilī cū dꝛ: cōiunctio matrimonij
eſt coniunctio videt̄ ꝙ cōiūctio trahit̄ ꝑ hoc ꝙ dico
matrimoniū: ḡ matrimoniū nō eſt de eſſentia cōiun
ctiōis: ḡ videt̄ ꝙ ſit in aliquo gn̄e abſolute: ꝛ non in
relatione: ꝛ hoc eſt cōtra omnes. In cōtrariū huiꝰ
ſic obijcit̄: Matrimoniū diuiditur ꝑ cōiunctionē et
vinculū: ergo eſt in ipſo tanq̄ꝫ in gn̄e p̄rimo: ergo in
genere cōiunctiōis eſt ſicut i genere pꝛimo. Adhuc
qn̄ alterū de altero predicat̄ vt de ſubiecto id qđ eſt
gn̄s ſuperioꝛis etiā eſt gn̄s inferioꝛis: ſed eſt vniuo-
cū cū vinculo: ſꝫ nō cōiunctio hoc mō p̄dicat̄ de ma
trimonio: ergo qđ eſt gn̄s cōiūctōis eſt etiā gn̄s ma
trimonij: gn̄s aūt om̄is cōiūctiōis eſt relatio: ḡ ma-
trimoniū eſt in relatione vt in gn̄e. Adhuc q̄cq̄d eſt
in vno reſpectu alteriꝰ et ecōuerſo in altero reſpectu
iſtiꝰ eſt relatiuū equiparantie/ ſꝫ ſic in viro ꝛ in mu-
liere eſt matrimoniū: ergo ꝛc. R̄nſio ad hoc dōm Solo
ꝙ matrimoniū eſt in genere relatōis ſicut ꝓbant vl
time obiectiōes ꝛ dicit rōnem equiparantie: qꝛ vir
ꝛ mulier equales ſunt in his que ſunt matrimonij.
Ad p̄mū aūt qđ cōtra obijcit̄ dōm ꝙ matrimoniū
eſt ip̄m vinculū: ſꝫ ſicut dꝛ ꝙ paternitas eſt ipſa na-
tura relatiōis qua pater refert̄ ad filiū/ ꝛ tn̄ pater-
nitas eſt relatio: ſꝫ qꝛ ſignificat̄ vt abſtracta: iō non
querit determinari extra: ꝛ ita matrimoniū dicit̄ ab-
ſtractū: ꝛ iō dꝛ matrimoniū vinculū ſiue cōiunctio
ſicut paternitas relatio: ꝛ nō ē ibi diuerſitas niſi in
matrimonio. Et ꝑ hoc pꝫ ſolutio ad tria p̄ma. Ad
aliud dicendū ꝙ Augꝰ accipit relatiuū relatū ꝛ nō
naturā ipſiꝰ relatiōis. Et de iſta verū eſt qđ dicit: ſꝫ
matrimoniū dicit ipam relatiōis naturā. Et ꝑ hoc
patet ſolutio ad oīa preter vltimū. Et dōm ꝙ non
ita cōiungunt̄ cū dꝛ/ matrimoniū vinculū/ ſicut cum
dꝛ curuꝰ naſus. Prima eīm cōiūgunt̄ in habitudi-
ne forme ad ſuū actū: ſcđa aūt in habitudine ad ſuū
ſubiectū ꝛ formā: ꝛ iō nō eſt ſilē. Cū eī dꝛ vinculum
matrimonij/ ſimile eſt ac ſi diceret̄: relatio paterni-
tatis eſt qua pater refert̄ ad filiū.

An diffinitiōes matrimonij ſint bn̄ aſſignate — Arti. II — B

S Ecūdo querit̄ qđ ſit matrimoniū: et accipiā
tur quecunq̄ꝫ diffinitiōes inueniunt̄ de ipo.
Prima aūt in lr̄a eſt hec: Matrimoniū ē vi-
ri mulieriſq̄ꝫ maritalis cōiunctio inter legitimas ꝑ-
ſonas indiuiduā vite cōſuetudinē retinētes. Juris
aūt periti diffiniūt dicentes: Matrimoniū eſt con-
ſortiū vite cōis ꝛ cōiunctio diuini ꝛ humani iuris.
Hugo de ſan. vict. ſic diffinit: Matrimoniū eſt dua
rū idoneaꝝ ꝑſonaꝝ legittimꝰ de ꝯiunctiōe cōſenſus.
Cōtra p̄mā ſic obijcit̄: qꝛ dicit viri ꝛ mulieris: po- Arguit̄ ꝯ
terant eīm aliqn̄ haberi plures mulieres ab vno vi- ꝯ p̄mā.
ro: ergo deberet dicere/ viri ꝛ mulieris vl̄ mulierū.
Jtē querit̄ de hoc qđ dicit: cōiunctio maritalis: ſi-
cut eīm eſt maritalis cōiunctio ita ꝛ vxoꝛalis: ergo
ita bn̄ deberet dicere vxoꝛalis vl̄ vxoꝛia coniunctio
ſicut maritalis. Jtē in his que ꝑtinēt ad matrimo
niū vir et mulier equales ſūt: ergo ita bn̄ dꝫ illa cōiū
ctio noīari a muliere ſicut a viro. Jtē cōiunctio ma
ritalis nō videt̄ eē niſi in actu mariti: actꝰ aūt mari
ti eſt copula carnal̄: ḡ vr̄ ꝙ nō ſit mr̄imoniū niſi i co-
pula carnali: ꝛ h̄ eſt an̄ reprobatū. Jtē q̄rit̄ de h̄ qđ
dicit/ int̄ legitimas ꝑſonas: oīs eī ꝑſona ē legitima:
qꝛ q̄ nō ē legitima vni ē legitima alij: ergo vr̄ ꝙ h̄ ſu
ꝑflue ſit additū diffinitiōi. Adhuc ſi dicat̄ ꝙ legiti- Solo.
me ſūt q̄ potentes ſunt ad cocundū/ ꝯtra mr̄imoniū Obiectio
nec ꝑficit̄ nec eſt ꝑ cōcubitū carnalē: ergo illo nō exi-
ſtente nō īpedit̄: ergo videt̄ etiā ꝙ ſi ſint impotētes
ad coeundū ꝙ adhuc legitime ſint ad ꝯtrahendum.
Jtē legitime ꝑſone ſūt legibꝫ matrimonij ligate: er-
go vxoꝛ alicuiꝰ adhuc legitima eſt ad contrahendū

7o qđ falſum eſt:ergo male videt̃ h̄ additū. Ulterius
obījcit̃ de hoc qđ ſequit̃:indiuiduā vite cōſuetudinē
retinentes: videt̃ ꝙ ſit vita diuidua:qꝛ nec in meri-
to nec in actu pcī cōueniūt ſʒ diſtinguunt̃:ḡ nō ha-
8o bent indiuiduā vite cōſuetudinē. Jtē fiat diuortiū
vel ſeparatio a thoro imppetuū tūc inter eos nō eſt
cōſuetudo vite indiuidue:ḡ nō eſt int̃ eos matrimo-
Obījcit̃ p̄o niū qđ falſū eſt. Ulteriꝰ q̄rit̃ de ſcđa ſic: Jnt̃ ſocios
de ſcđa em̄ vt dicūt ph̄i Ariſ. ⁊ tulliꝰ eſt cōſortiū vite cōis et
etiā inter ciues: ⁊ ſil'r inter patrē ⁊ natū/⁊ cōicatio
diuini ⁊ humani iuris:ḡ videt̃ ꝙ ſit matrimoniū in
2o ter eos qđ falſum eſt Jtē q̇d vocat̃ ibi ius diuinum
nō em̄ cōicant in diuinis. Probarō diuina (vt dicit
beatꝰ dyoꝰ) nō dant̃ niſi ꝑ meritū: ſʒ meritū diſpar
eſt inter mulierē ⁊ virū:ḡ nō cōicant ſibiīnuicē diui-
3o na. Jtē cōtingit ſepe ꝙ vnꝰ cōiugū pticipat ⁊ ſequi
tur ius diuinū/⁊ alter nō:ḡ videt̃ ꝙ nō cōicant ſibi-
4o inuicē ius diuinū. Silis obiectio eſt de iure hūa-
no:qꝛ hūano iure ⁊ diuino vir eſt caput vxoris: ⁊ h̄
ius nō cōicat vxori: ḡ videt̃ ꝙ nec diuini nec hūani
Obiectio p̄ iuris cōicatio ſit matrimoniū. Ulteriꝰ q̄rit̃ de ter-
ma đ tertia tia q̄ eſt hugonis in li. ij. de ſacr̄is: videt̃ ei inſtātia ꝯ
hoc qđ dicit/duaꝝ ꝑſōnaꝝ ⁊c̄. hoc ꝙ Jacob habuit
duas vxores/⁊ dauid decē:nō ḡ ē tm̄ duaꝝ/ſʒ dua
2o rū vel triū vel pluriū. Jtē videt̃ ꝙ male addit̃ ido-
neaꝝ:qꝛ idoneitas ē ꝑ virtutē vl' gr̄am dignitatꝫ:et
3o nō tm̄ ille:ſʒ etiā exn̄tes in pctis ꝯtrahere pn̄t. Jtē
idoneaꝝ aut dicit idoneitatē gr̄e aut nature Si gr̄e
cōtra/exn̄tes in pctō ꝯhere pn̄t: ⁊ ſunt idonei ad cō-
trahēdū:ḡ nō dicit idoneitatē gr̄e. Si aūt dicat ido
neitatē nature/ꝯtra: ſm h̄ em̄ natura oēs hoīes eq̄-
les genuit:ḡ oēs eq̄lit̃ idonei ſunt ad cōtrahēdū qđ
4o falſum eſt:ḡ male ponit̃ ibi idoneaꝝ. Ulteriꝰ legit
timꝰ cōſenſus eſt cā efficiēs mr̄imonij ⁊ cā efficiens
nō eſt ſuū cauſatū:ḡ legittimꝰ cōſenſus nō ē matri-
Solo. moniū: videt̃ ḡ ꝙ diffinitio ſit mala. R̄nſio dōm ꝙ
iſte diffinitōes ſatis bone ſunt. Pria em̄ dicit genꝰ
⁊ materiā remotā ⁊ ꝓximā ⁊ actū q̇ ē vite indiuidui-
tas:genꝰ aūt eſt ſicut forma: ⁊ iō illa oībꝰ alijs dari
Ad p̄mū pōt. Ad primū ḡ qđ ꝯ obījcit̃ dōm ꝙ ſm naturaꝫ
optime inſtitutū eſt vt dicit mgr̄ Hugo ꝙ nō eſt niſi
vna vniꝰ: ꝓpt̃ qđ dixit adaꝫ: h̄ nūc os ex oſſibꝰ meis
et erūt duo in carne vna/nō dixit tres vl' q̄ttuor. Et
quo ad hoc ꝙ ſm naturā optīe inſtitutū eſt: dat̃ hec
diffinitio matrimonij. Et h̄ ē qđ dic̄ mgr̄ hugo: hoc
tpe cū vna mulier nō ſimul cū pluribꝰ intrat coniu-
giū dicēte ea apl'o/ ꝓpt̃ fornicationē vnuſq̇ſqꝫ ſuam
Ad 2m vxorē habeat nō dicit vxores. Ad aliud dicendū ꝙ
Ad argum cōiunctio marital' eſt vnio in maritalē copulā. Ad
hoc qđ ꝯtra obījcit̃ dōm ꝙ marital' copula vocat̃ cō
municatio ꝋationū ea cōicatiōe q̄ vir ⁊ mulier cōi-
cant cōiugal'r: h̄ aūt cōtingit fieri etiā nō ſubſequēti
copula carnali. Et ita ptꝫ ſolutio ad obiectū ꝯ illam
Ad 3m pticulā. Ad aliud dōm ꝙ a digniori denoīat̃ copu
Ad ꝓbatōꝫ la:illa.ſ.a marito. Ad hoc aūt qđ obījcit̃ ꝙ eq̄les ſt̃
et ad 4m ⁊c̄. dōm ꝙ verū ē in debiti ſolutiōe ⁊ petitiōe:ſʒ tm̄ ī
Ad 5m. alijs pluribꝰ vir caput eſt mulieris. Ad aliud dōm
ꝙ nō om̄s ꝑſone ſunt legitime/ ſed q̄dā ſūt legitime
ſimplicit̃: ⁊ q̄dā legitime ſm q̇d: ſimpl'r legitime ſūt
q̇bus non obſtat aliqđ coꝝ impedimētoꝝ h̄ꝛ eq̄ ꝑſo-
nas faciūt illegitimas. legitime ſm q̇d ſunt q̇bꝰ ali-
q̇d obuiat/nec valet/hec mulier eſt legitima huic:ḡ
ad obiectōꝫ eſt legitima:qꝛ eſt ibi fallacia ſm q̇d ⁊ ſimpl'r. Ad h̄
aūt qđ obījcit̃ de impotētibꝰ ad coeūdū dōm ꝙ hec
eſt vna cauſa illegitimitatis ꝑſonaꝝ:pl'es aūt eē in-
fra determinant̃. Ad aliud dōm ꝙ legitime ꝑſone Ad 6m
ſunt q̇bꝰ nullū impedimentū obuiat:ſʒ nō ſequit̃ ꝙ
ille ſemꝑ cōtrahere poſſint:qꝛ iā cōtraxerunt: ⁊ tunc
eēntialiter eſt inter eos matrimoniū. Ad aliđ dōm Ad 7m
ꝙ indiuidua đr vita eo ꝙ oꝑa cōicāt ad matrimoni-
um ⁊ ad onera matrimonij ſubleuanda ordinata.ſ.
qꝛ nō pn̄t viuētes diſiūgi/vt alijs copulēt̃ q̄ʒdiu am
bo viuūt/⁊ nō vocat̃ cōio in merito vel pctō:qꝛ in ta
libꝰ ꝑſone manent diſcrete. Ad aliud dōm ꝙ etiaꝫ Ad 8m
ſi fiat ſeparatio a thoro vel ex malicia vl' ex alia cau-
ſa iuſta vel iniuſta nihilominꝰ adhuc manet indiui-
duitas q̄ ad h̄ ꝙ alijs cōiungi nō pn̄t. Ad h̄ qđ obij Ad p̄mū cō
cit̃ ſcđo dōm ꝙ cōſortiū viri ⁊ mulieris eſt cōſortiū tra ſecūdaꝫ
vite indiuidue ⁊ indiſſolubilis niſi per mortē: ⁊ tale diffinitiōeꝫ
cōſortiū nō eſt inter ſocios ⁊ alias ꝑſonas inductas: 2m ⁊ 3m.
⁊ iō etiā nō eſt cōſortiū ſimplicit̃ niſi inter cōiuges ſi
cut đr Heſter. 7. Cōſortē regni nr̄i heſter voluit op
primere. Ad hoc aūt qđ đr de cōicatiōe dōm ꝙ in- Ad 4m
telligit̃ de cōicatiōe animoꝝ ⁊ corporū niſi de pari
cōſenſu abſtineat̃: ⁊ hoc ex diuino ⁊ hūano iure con-
firmat̃. ⁊ ſi ita intelligat̃ diffinitio tūc nō tenēt obie-
ctiones: tn̄ decretiſte parū ſolent curare de diffinitō
nibꝰ vl' alijs ad ſubtilē intellectū ptinentibꝰ. Ad id Ad p̄mū qđ
qđ obījcit̃ de tertia dōm ꝙ ſm hugonē ſicut ip̄e glo obījcit̃ đ ter
ſat intelligit̃ diffinitio illa de matrimonio ī no. ⁊ nō tia diffiniti
ve.teſ. cōtracto. Si tn̄ aliq̇s vellet eā extēdere ad oē one.
tempꝰ dicat̃ vt priꝰ ꝙ ſm naturā matrimonij vna
eſt vniꝰ. ſʒ ex cauſa pn̄t accipi plures: ⁊ hoc cōtingit
ꝑ accn̄s. ſ. qn̄ pauci ſūt deū colētes. Ad aliud dōm Ad 2m ⁊
ꝙ idoneitas hic nec eſt ex natura nec ex gr̄a: ſʒ ex cau tertiū
ſis legitimis: ⁊ iō illa rō ꝓcedit ab inſufficiēti. Ad Ad 4m
aliud dōm ꝙ revera hec diffinitio dat̃ ꝑ cauſam effi
cientē: vn̄ nō eſt ibi p̄dicatio eēntialis: ſʒ potiꝰ ꝑ cau
ſam đr ſicut dies eſt ſol lucens ſuꝑ terram.

Quid ſit coniugium.

**Sūt ergo nuptie vel matrimoniū viri mulie
riſqꝫ cōiūctio maritalis inter legitimas ꝑſo-
nas indiuiduā vite conſuetudinē retinens.
Ad indiuiduā conſuetudinem vite ptinet ꝙ
abſqꝫ cōſenſu alteriꝰ neuter cōtinētiā ꝓfite-
ri pōt vel orationi vacare: ⁊ ꝙ inter eos dū
viuūt vinculū cōiugale ꝑmanet: vt alij ſe co
pulare nō liceat: ⁊ vt inuicē alt̃ alteri exhi-
beat qđ q̇ſqꝫ ſibi. Hac aūt deſcriptiōe legiti
morū ⁊ fideliū tm̄ matrimoniū includit̃.**

An alter cōiugū ſine altero cōtinere pōt. Arti. III. C

Ertio q̄rit̃ de his q̄ ꝯn̄r dic̄ mgr̄ ī explanatō
t ne diffinitōis ⁊ p̄cipue de hoc qđ dicit ꝙ dū
vniuerſaliter alter ſine altero cōtinere nō po Arg. p̄mo
teſt ⁊ alter alteri exhibeat ⁊c̄. Videt̃ em̄ hoc eſſe fal-
ſum:qꝛ veri cōiuges efficiunt̃ ꝑ cōſenſum:ſed poſt il
lum an̄ carnalē copulā/alter irrequiſito alio pōt cō-
uolare ad frugē melioris vite/⁊ tunc dat̃ alteri licē
tia nubendi:ḡ falſum videt̃ qđ dicit̃ in lr̄a. Jtē mi- 2o
nus bonū nō preiudicat maiori bono:ſed maius bo
num eſt votum cōtinentie q̄ʒ matrimoniū:ḡ matri-
moniū nō preiudicat voto:ḡ matrimoniū nō exclu-
dit votū cōtinentie: ergo etiā poſt cōtractū ⁊ cōſum-
matū matrimoniū poteſt fieri votū cōtinentie etiaꝫ
alio irrequiſito. Jtem in naturis minus lumen nō 3o

excludit maius ſed ecōuerſo/ſꝫ matrimoniū eſt ſicut
minus lumen ⁊ votū cōtinentie ꝑpetue eſt ſicut ma
ius lumen:ḡ licet votū excludat matrimoniū/tñ ip/
4° ſum nō excludit votū cōtinentie ꝑpetue. Item nul/
li ꝑcludenda eſt via ꝓficiendi in meliꝰ: ḡ nec matri/
monio iuncto:ſꝫ ꝑ votū cōtinentie ꝓficit in meliꝰ:er
go matrimoniū nō debet eū ab hoc voto impedire.
5° Item in nulla alia virtute ſtatꝰ inferior excludit
ſtatū altiorē/ſicut caſtitas incipiēs nō excludit ſta/
tum caſtitatis ꝓficientiſ ⁊ ꝑfecte/⁊ ſic eſt de iuſticia/
fortitudine ⁊ oībꝰ alijs:ḡ etiā in cōtinentia ſtatꝰ in
ferior nō excludit ſtatū altioris cōtinentie:ḡ licet ali
qua ꝑſona matrimonio iuncta ſit:non tñ pōt ei ꝓhi
beri ꝑ cōiugē qn̄ tranſeat ad cōtinentiā altioris ſta/
In ꝯtrariū tus. In cōtrariū eſt ꝙ nihil eſt faciēdū cū p̄iudicio
primo iuris alteriꝰ ꝑſone/ſed ꝑ matrimoniū mulier efficiꝉ
iuris alteriꝰ ꝑſone ⁊ ecōuerſo:ḡ nihil eſt faciendum
cū p̄iudicio iuris illiꝰ:votū aūt cōtinentie nō poteſt
fieri ſine p̄iudicio alteriꝰ cōiugis:ḡ ſine cōſenſu ſuo
fieri nō pōt. Probaꝉ aūt prima ꝑ hoc qđ dicit apl's
Rom.3. Faciamꝰ mala vt eueniant bona quoꝝ dā/
natio iuſta eſt. Scđa aūt ꝓbaꝉ ꝑ hoc qđ dicit apl'us
1. Cor.7. Mulier nō habet ptātem ſui corporis ſꝫ
Solo vir/ſil'r aūt ⁊ vir ⁊c̄. Qđ eſt cōcedendū dicēdo ad
Ad p̄mū p̄mū ꝙ ante carnalē copulā nō eſt inter eos niſi vin
culū ſpūale: ⁊ ideo ad ſolutionē illius ſufficit mors
ſpiritualis. Vñ cum alter cōuolat ad frugē vite me
lioris in clauſtro tunc moriꝉ ſpiritualiter: ⁊ tunc al
Ad 2m ter eſt abſolutꝰ. Ad aliud dōm ꝙ bonū minꝰ quā/
do ſimplex eſt tunc nō preiudicat bono meliori: ſed
qn̄ meliꝰ nō pōt fieri niſi cum damno ⁊ leſiōe iuris
alieni tunc nō eſt tranſeundū de minori bono ad me
Ad alia ſil'. lius:qꝛ nō eſt meliꝰ qđ eſt iniuſtū. Ad aliđ dōm ꝙ
nō eſt ſil'e qđ induciꝉ:qꝛ votū cōtinentie ꝑpetue ī ta
li caſu nō eſt/ſicut lumen maius/ſed potiꝰ ſicut tene
bra iniuſticie ex inuaſiōe iuriſ alieni vt dictū ē. Et ꝑ
hoc etiā pꝫ ſolutio ad duo vltima.

De cōſenſu q̇ efficit cōiugium

Efficiēs autē cauſa matrimonij ē cōſenſus:
nō quilibet:ſed ꝑ verba expreſſus:nec de fu
turo:ſed de preſenti. Si eñ cōſentiūt in fu=
turū dicentes: Accipiam te in virū: ⁊ ego te
in vxorē:nō eſt iſte cōſenſus efficax matrio=
nij. Item ſi cōſentiāt mente ⁊ nō exprimant
verbis vel alijs certis ſignis:nec talis cōſen
ſus efficit matrimoniū. Si aūt verbis expli=
cant qđ tñ corde non volunt ſi nō ſit coactio
ibi vel dolꝰ:obligatio illa verboꝝ quibꝰ cō=
ſentiūt dicētes accipio te in virū: ⁊ ego te in
vxorē matrimoniū facit.

Auctoritatibus ꝓbat ꝙ ſolus cō=ſenſus facit matrimoniū.

Qđ autē cōſenſus matrimoniū faciat ſubdi=
tis ꝓbaꝉ teſtimonijs. Ait eñ Iſidorus: Cō=
ſenſus facit matrimoniū. Item Nicolaꝰ pa=
pa: Sufficiat ſolus ſm leges eorū cōſenſus:
de quorū cōiunctionibꝰ agiꝉ qui ſolus ſi for
te in nuptijs defuerit:cetera etiā cū ipſo coi
tu celebrata fruſtranꝉ. Item Iohā. Chryſo.
Matrimoniū q̄dē nō facit coitꝰ ſed volūtas
⁊ ideo nō ſoluit illud ſeꝑatio corporis. Itē
Ambroꝰ: Nō defloratō virginitatis facit cō
iugiū:ſed pactio cōiugalis. Ex his appꝫ ꝙ
cōſenſus id ē pactio cōiugalis matrimoniū
facit: ⁊ ex tūc cōiugiū eſt: etiā ſi nō preceſſit
vel ſecuta eſt copula carnalis.

An mutuꝰ conſenſus ꝑ verba vel ſigna ex Arti. IIII.
preſſus ſit cauſa efficiens matrimonij. D

Einde q̄riꝉ de hoc qđ dicit ibi [Efficiens cā
D matrimonij ⁊c̄. Hec ꝑs diuidiꝉ in tres ꝑtes
in q̄rū p̄ma oñdit cām efficientē matrimonij.
In ſcđa inducit opiniones quare dicaꝉ cōiunx ea q̄
cōiungiꝉ matrimonio ibi [ꝙ eñ ab ip̄a deſponſatōe
⁊c̄. In tertia dicit cauſam quare nō ſtatim exhibeꝉ
cōiunx qn̄ cōtractū eſt matrimoniū ibi [De nuptia/
libꝫ pactis] In quarta ⁊ vltima dicit que cōiūx effi
ciaꝉ vidua mortuo viro ⁊ q̄ nō ibi [Et eſt ſciēdū ꝙ il
la ſponſa ⁊c̄.] Harū ꝑtium ſcđa diuidiꝉ in tres: in
quarū prima tangit opinionē verā:in ſecūda falſaꝫ
cum ſuis aſſertionibꝫ ibi [Quidā tñ aſſerūt] In ter/
tia repugnando ſoluit ibi: [His ita reſpondemus
⁊c̄.] Et hec de diuiſione iſtiꝰ diſtinctiōis ſufficiant.
Incidunt ſuꝑ primā q̄ōem mgr̄i hic queſtiōes tres:
quarū prima eſt: Utrū mutuꝰ cōſenſus ꝑ verba vel
ſigna expreſſus ſit cauſa efficiens matrimonij. Se/
cunda vtrum ſemꝑ fuerit cauſa efficiens matrimo/
nij talis cōſenſus vel non. Tertia quare in hoc ſa/
cramento cōſenſus requiriꝉ ꝓ cauſa ⁊ non in alijs. Arg. p̄mo
Ad primū obijciꝉ ſic: Dicit Hugo de ſanc. vict. in
libro de ſacramētis/tractatu de matrimonio: Eos
qui cōiungunꝉ ſic oportet conſentire/vt inuicem ſe
ſpontanee recipiant:ḡ conſenſus facit matrimoniū.
Ad hoc aūt multe in littera inducunꝉ autoritates. 2°
Item ꝑ rōnem obijciꝉ ſic:qꝛ de meo nō poteſt fieri 3°
tuum niſi de meo ꝯſenſu:cū ergo in matrimonio de
meo efficiaꝉ tuum ⁊ econtra:ḡ oportet mutuū adeſſe
conſenſum q̇ hoc efficiat. Sed qꝛ hoc ab omnibus In ꝯtrariū
diciꝉ obijciaꝉ in contrariū ſic:matrimoniū eſt ſacra/ p̄mo.
mentū:ſed in omni ſacramento efficiens eſt diuina
vtꝰ (vt dicit Aug.) ḡ ī mr̄imonio cā efficiēs eſt diuia
vtꝰ:ergo conſenſus mutuꝰ nō eſt efficiēs cauſa ma/
trimonij. Item diuerſoꝝ ſpecie ſunt diuerſe cauſe 2°
efficientes:ſꝫ ſacramentū ⁊ cōtractꝰ iuſticie ſunt di/
uerſa ſpecie. ergo diuerſe ſunt cauſe efficientes:ſꝫ cō
ſenſus eſt cōtractus cauſa:ḡ nō eſt cauſa matrimo/
nij. Item oīe ſacramentū eccleſie cōſiſtit in oꝑatō 3°
ne miniſtroꝝ eccleſie:ḡ et matrimoniū:ſꝫ cōtrahen/
tes matrimoniū non ſunt miniſtri eccleſie: ḡ opera/
tio ipſoꝝ nō debet eſſe cauſa efficiens matrimonij.
Item cōſenſus latet:ſed cauſa efficiens debet eſſe 4°
apta ad minus quo ad operationē:ḡ videꝉ ꝙ cōſen/
ſus nō ſit cauſa efficiens. Si dicas ꝙ per verba ex Solo
primiꝉ:cōtra/ vbū ſepe eſt nunciꝰ fallax:qꝛ dr̄ Ps. Obiectio
115. ꝙ oīs homo mendax:ḡ videꝉ ꝙ ꝑ verba nō poſ/
ſit ſufficienꝉ certificari. Item ponamꝰ ꝙ aliq̄s di/ 5°
cat verba exp̄mentia cōſenſum ad decipiendū ⁊ nō
ad conſentiendū:cōſtat ꝙ hic nō eſt conſenſus: ḡ nō
eſt matrimoniū:ḡ mulier admittens illū fornicabiꝉ
qđ graue eſt dicere ⁊ falſum eſt. Item matrimoniū 6°

ſicut querit cõſenſum in vno/ita querit cõſenſum in
alio cõiuge:ğ optet eſſe duos cõſenſus:⁊ iſti duo cer
tificari nõ pñt:ğ ſp remanent in dubio vtrũ ſit ma-
trimoniũ vł nõ:ſ3 q̇ facit dubiũ ꝙ timet eſſe peccatũ
mortale peccat mortalr̃:ğ quilibet cognoſcẽs vxo-
rem ſuã ẜm hoc mortaliter peccaret qđ falſum eſt.
7° Itẽ obijcit̃ de hoc qđ dicit/ꝑ ṽba expreſſus: aliqui
eñ ſũt muti q̇ verba nõ formant:ğ illi cõtrahere nõ
8° poſſunt qđ falſum eſt. Item aliqui ſunt ſeſe non in-
9° telligentes:ğ iſti nõ poſſunt cõtrahere. Itẽ aut cõ-
ſenſus habẽt a verbis ꝙ faciũt matrimoniũ aut ecõ
trario ṽba a cõſenſu/aut vtrũq3 ſimul h3 facere ma-
Solo. trimoniũ. Si tu dicas ꝙ cõſenſus h3 a verbis:cõ-
Obiectio tra/nihil dat qđ nõ habet:ğ ṽba habẽt illud etiam
ſine cõſenſu:ğ ſi q̇s dicat verba etiã ſi nõ conſentiat
ipe efficit matrimoniũ qđ falſũ eſt. Si ecõuerſo ver
ba habẽt a cõſenſu ſilr̃ obijcit̃:ğ cõſenſus h3 illud añ
verba:cõtingat ğ ꝙ due ꝑſone ſilent̃ in ſe mutuo cõ
ſentiant:ğ inter eos erit matrimoniũ:ğ nõ poſſunt
alijs copulari qđ falſum eſt. Si aũt vtrunq3 ſimul
habet/tũc male đr in lr̃a ꝙ ſolꝰ cõſenſus facit matri-
1° moniũ. Itẽ videmꝰ quaſdã ſuũ cõſenſum nõ expri
mere:ſ3 om̃ino tacere parentib' eas alijs tradẽtibꝰ:
11° ğ videt̃ ꝙ tale nõ eſſet matrimoniũ:qđ iterũ falſum
eſt. Itẽ iuramentũ fortiꝰ eſt q̃3 ſimplex verbũ: Po-
namꝰ ergo ꝙ aliq̇s cõtrahat hodie in facie eccl'ie per
ṽbũ de pñti/⁊ cras vel alio tpe iuret in facie eccl'ie
ꝙ nunq̃3 cõſenſerit magis ſtandũ erit ſuo iuramẽto
q̃3 ſuo ṽbo:ğ iſtũ talẽ nõ debet eccleſia cõpellere ad
Solo. cõmanẽdũ. Si dicas ꝙ eccleſia teſtis ẽ de p̄terito
Obiectio. cõſenſu/cõtra:eccl'ia nõ eſt teſtis niſi de eo qđ vidit:
ſed nõ vidit conſenſum:ğ nõ põt eſſe teſtis de cõſen-
ſu niſi q̃ntũ credit verbo qđ tũc dixit:ſed iſte mõ iu-
rat ꝙ nunq̃3 intendat cõſentire:videt̃ ğ ꝙ ſtandũ ſit
ſuo iuramẽto qđ falſum eſt:ğ videt̃ ꝙ cauſa efficiẽs
q̄ſtiuncula matrimonij nõ ſit cõſenſus. Vlteriꝰ querit̃ de hoc
p̄ma. qđ addit̃ in lr̃a ꝑ verba de pñti:⁊ ſi cõſentiãt in futu
Arguit̃ p̄° ro ꝙ ille cõſenſus nõ eſt efficax ad matrimoniũ faciẽ
dũ:videt̃ ei hoc eſſe falſum:q2 de quacũq3 alia re po
2° teſt fieri cõtractꝰ in futurũ:ğ ⁊ de iſta. Itẽ ph'i locu
ti ſunt de cõmutatiõib' ⁊ cõtractib':⁊ nunq̃3 ponũt
aliam cãm efficientẽ cõtractꝰ in futurũ/⁊ aliã cãm
contractꝰ in pñti:ğ videt̃ ꝙ nihil ſit qđ dicit̃ in lr̃a.
3° Itẽ ſicut futurũ diſtat a pñti ꝑ expectationẽ:ita p̄-
teritũ ꝑ memoriã(vt dicit Augꝰ)cũ ğ cõſenſus in fu
turũ nõ faciat matrimonũ/videt̃ ꝙ neq3 cõſenſus q̇
fuit in p̄terito faciat matrimoniũ qđ falſũ eſt:q2 ma
4° trimoniũ eſt int̃ eos q̇ in p̄terito cõſenſerũt. Itẽ fu-
turũ ⁊ pñs nõ differũt niſi ꝑ materã/ſ3 ea q̃ tm̃ ma-
teria differũt nõ differũt ſpecie ꝑ cauſam efficientẽ:
ğ nõ eſt alia cauſa efficiens matrimonij in futuro et
5° in pñti. Item maiꝰ eſt intrare clauſtrũ q̃3 cõtrahe-
re matrimoniũ:ſ3 in futurũ poſſum cõſentire de in-
trando clauſtrũ:ğ etiã poſſum cõſentire in futurum
de cõtractu matrimonij:ğ nihil eſt qđ đr in lr̃a vt vi
Solo det̃. Rñſio dõm ꝙ mgr̃ verũ dicit in lr̃a. Ad pri-
ad p̄mũ mũ ergo qđ cõtra obijcit̃ dõm ꝙ iſtud ſacr̃m vt pri-
us determinatũ eſt/nõ eſt tm̃ diuinũ/⁊ dictũ Augu
ſtini intelligit̃ de ſacr̃is tm̃ diuinis:iſtud aũt cũ ſit
circa actꝰ hoim ab actib' hoim dependet/ſicut ⁊ pe-
Ad 2m nitentia in quibuſdã actib' ſuis. Ad aliud dõm ꝙ
et 3m miniſtri eccl'ie ſimpl'r in amminiſtratiõe hñt eccleſie
ſacramẽta tm̃ diuina:ſ3 illa q̇ ſunt humana ẜm do-
ctrinã amminiſtranda ſunt:⁊ ideo talia ꝓpter impfe-
ctum eis adiunctũ nõ amminiſtrant:ſ3 docẽt quali
ter honeſte ⁊ ẜm deũ fiant:⁊ hoc ſufficit in talibꝰ ſa-
cramentis. Ad aliud dõm ꝙ latens om̃ino cõſen- Ad 4m
ſus nõ põt facere matrimoniũ: q2 nõ eſt niſi vniꝰ co
ꝙ nõ ꝓcedit in aliũ:⁊ ideo cõſenſus in ſignis expreſ
ſus facit eum:⁊ tunc nõ latet. Ad id qđ contra ob ad obiectũ3
ijcit̃ dõm ꝙ ṽbũ q̃nq3 nunciꝰ fallax eſt:ſ3 tñ q2 eccle
ſia nõ nitit̃ ad impoſſibile:⁊ impoſſibile eſt homĩ co
gnoſcere cor:iõ iudicat ẜm faciẽ:⁊ iõ dicit eſſe matri-
moniũ qñ eſt ꝑ verba de pñti cõtractũ/⁊ iõ cõpellit
illũ cõmanere. Ad aliud dicendũ ꝙ q̃ ad illũ q̇ non Ad 5m
cõſentit nõ eſt matrimoniũ nec ſimplicit̃ ẽ m̃rimoni
um:q2 matrimoniũ nõ eſt in vno/ſ3 in duob' ⁊ non
claudicat:tñ alter excuſat̃ in coitu: q2 ẜm faciem in
plenũ ẽ ei ſatiſfactũ de matrimonio:⁊ iõ eſt ibi igno
rantia facti ꝑticularis:ſ3 nõ iuris ſiue vl'is/⁊ eccl'ia
cõpellit eũ cõmanere:q2 ẜm faciem iudicat:⁊ ſi vult
euitare gehẽnã neceſſe eſt ꝙ cõſentiat. S3 ponamꝰ
talem caſum ꝙ aliq̇s ꝑ verba de pñti decipiat p̄mã
in facie eccl'ie:ſ3 cũ ſcđa cõtraxerit vere q̇d illi ẽ faciẽ
dũ/dõm ꝙ eccl'ia debet eũ cõpellere ad primã3:ipſe
aũt potiꝰ debet excõicationẽ ſuſtinere q̃3 cõmanere
cũ illa/ſ3 vadat cũ ſcđa in extremas regiões ⁊ ibi cõ
maneat ſibi reddendo debitũ/qđ ſi nõ põt ſuſtineat
excõicatõnẽ cũ dolore cordis ⁊ moriat̃ in ea. Ad ali Ad 6m
ud dicendũ ꝙ hoi debet ſufficere certitudo ẜm faciẽ
q2 aliã habere nõ p̃t:⁊ illã habet ꝑ verba de pñti cõ
ſenſum exprimentia. Ad aliud dõm ꝙ ṽba ponun Ad 7m et
tur ibi generalit̃ ꝓ q̇buſlibet ſignis cõſenſum de pñ 8m
ti exprimẽtib'/⁊ p̄cipue ꝓ coitu ſi ſponſionẽ de futu-
ro ſequeret̃. Ad aliud dõm ꝙ verba habẽt de con- Ad 9m
ſenſu ⁊ cõſenſus ſolꝰ efficeret ſi in noticiã alteriꝰ ꝓce
dere poſſet. Ad obiectũ cõtra dõm ꝙ illi tales non ad obiectũ3
habẽt cõſenſum ꝑ verba expreſſum/⁊ cõſenſus ĩ ver
bis tm̃ facit matrimoniũ cauſa dicta:⁊ iõ nihil va-
let illa obiectio. Ad aliđ dõm ẜm hugonẽ dicentẽ Ad 10m
ſic: Eos q̇ cõiungunt̃ ſic opter cõſentire vt inuicẽ ſe
ſpontanee recipiant/qđ iudicat̃ fieri ſi in deſpõſatio
ne minime cõtradicant:cõſentit eñ q̇ minime ꝯdicit
Iuxta illđ Pandectarũ intelligit̃:filia pr̃i cõſentire
videt̃ niſi euident̃ diſſentiat. Et alibi q̇ pr̃is volun-
tati nõ repugnat cõſentire intelligit̃. Ad aliud di- Ad. 11m cũ
cendũ ꝙ etiã ſi cũ multis iuret dũmõ añcedẽs ꝓba- obiecto
ri poſſit ñ credet̃ ei:q2 eccl'ia ẜm faciẽ iudicat:deꝰ au
tẽ intuet̃ cor:⁊ iõ ille talis faciat pacẽ inter ſe ⁊ deũ
ſicut vult ⁊ põt:q2 eccl'ia cogit eũ redire ad primã3.
Ad aliud dõm ꝙ ſolꝰ cõſenſus de pñti facit matri Ad. q. p̄mã
moniũ ⁊ nõ de futuro. Ad id qđ cõtra obijcit̃ dõm Ad p̄mũ
ꝙ aliꝰ cõtractꝰ de futuro etiã nõ eſt cõtractꝰ/ſ3 erit
cõtractꝰ ſi in futuro ꝑ pñs fiat:ſ3 tñ aliud eſt cõtra-
ctus de futuro/⁊ aliud expectatio p̄cij in futuro de
cõtractu iã facto. Vñ p3 ꝙ contractũ poſſibile ẽ eſſe
pñtem:cum precium recipiat̃ in futurũ. Et ſil'r eſt in
matrimonio ꝙ ſponſalia de futuro nõ faciunt m̃ri-
moniũ/ſed erit matrimoniũ qñ cõſenſus de pñti in
teruenerit. Ad aliud dõm ꝙ dictũ ph'orũ eſt verũ/ Ad 2m
⁊ de cõtractu ⁊ de matrimonio vt p3 ex p̄habitis.
Ad aliđ dõm ꝙ cõtractꝰ de p̄terito m̃rimoniũ nõ Ad 3m
efficit:ſ3 effecit ipm̃: ⁊ ita ſe h3 cõtractꝰ de futuro ꝙ
nõ efficit ſ3 efficiet qñ cõuertet̃ in pñs. Ad aliđ di- Ad q̄rtũ et
cendum ꝙ ea q̇ differũt ſpecie in reb' nihil prohibet quintum.
differre ſpecie in voluntate ⁊ deſiderio:q2 accñs qđ
accidit rei ꝑ ſe vt finis volũtatis accipit̃ ab actu ani
me:⁊ iõ differentia accidentalis in re facit q̃nq3 ſub

ſtantialē in voluntatib⁊ q̄ differūt penes volita que
vt fines accipiūt. Et ita eſt in cōſenſu relatio ad ver
bū pn̄tis tp̄is ⁊ futuri. Et hec ſolutio notāda eſt in
tota materia iſta: q̇ꝛ neceſſaria eſt.

Arti. V E — An talis cōſenſus ſp̄ efficiat matrimoniū.

Ecundo q̄rit̄ vtrū cōſenſus talis ſemꝑ effi
S ciat matrimoniū vl̄ nō? Uidet̄ aūt ꝙ nō: q̇ꝛ
Arguit̄ p̄o. dicit mgr̄ hugo: Arbitror ꝙ ſufficiebat ī an
tiquo tp̄e patrū ad cōtrahendū cōiugiū alterna viri
⁊ mulieris in reb⁊ neceſſarijs ꝓuidentia / ⁊ de ſoluē
do carnis debito cōſenſus: ita tm̄ ꝙ mulier ꝓmitte
bat ſe fidē thori viro ſeruaturā: vir aūt qn̄qꝫ poterat
aliā ducere: ⁊ dato libello repudij vxorē dimittere:
2o g̃ videt̄ ꝙ vir tunc nō tenebat̄ cōſentire. Itē ſi ver
ba de pn̄ti fuerūt: accipio te in meā: ⁊ accipio te ī me
um / cum me⁹ nō poſſit eſſe q̄ alteri⁹ eſt: videt̄ ꝙ mu
lier nō poſſit hoc dicere q̄ cōiungit̄ vni q̄ plures ha
bet: g̃ nō pōt in eum cōſentire: g̃ videt̄ ꝙ tunc cōſen
3o ſus matrimoniū nō fecit. Itē me⁹ nō eſt qui poteſt
me dimittere: ſꝫ tūc potuit dimittere dato libello re
pudij: g̃ videt̄ ꝙ nō ſu⁹: g̃ nec fuerat ibi cōſenſus: q̇ꝛ
cōſenſus facit ſuū: ⁊ hec qn̄qꝫ fuit opinio Hugonis
In ꝯtrariū p̄mo. de ſan. vict. In cōtrariū h⁹ obijcit̄: q̇ꝛ d̄r Gen. 24.
Uocem⁹ puellā ⁊ q̄ram⁹ ab ip̄a / ⁊ querebat̄ cōſen
ſus puelle: nō querebat̄ aūt niſi ꝓpter matrimoniū:
2o igit̄ cōſenſus de pn̄ti / ⁊ tunc fecit matrimoniū. Itē
q̄d faceret matrimoniū niſi cōſenſus? cōſtat aūt ꝙ il
la q̄ matrimonialit̄ cōiūcta eſt cognoſcit̄ vt ſua: ſed
ſua nō poteſt aliq̄d facere niſi ꝯſenſus: g̃ videt̄ ꝙ eti
Solo. am tunc cōſenſus fecit matrimoniū. Rn̄ſio / videt̄
mihi ſine p̄iudicio ꝙ etiā tūc matrimoniū fecit ꝯſen
ſus ꝑ v̄ba de pn̄ti exp̄ſſus. Et dico ꝙ vir pōt eē ſu⁹
mulieris duplr̄. ſ. ſimplicit̄ in oīb⁊: ⁊ ſic alij coniūgi
nō poſſet: ⁊ hoc mō ſu⁹ eſt in no. teſta. in quo vna eſt
vni⁹. Alio mō poterat eē ſu⁹ in ope gn̄atiōis: ⁊ hoc
mō vn⁹ pōt eſſe pluriū / ſicut dicit Ar. in. iiij. prime
philoſophie ꝙ vn⁹ multas implet: ⁊ cōſenſus vet.
teſt. qn̄ dicebat̄: accipio te in meā / ſic intelligebat̄ / ⁊
ille erit ꝯſenſus q̄ tūc effecit matrimoniū: ⁊ ex cauſa
illa q̄ dicta eſt. ſ. paucitas deo ſeruientiū ⁊ multitu
do eoꝝ q̄ ad idolatriā ꝓtrahebāt qn̄ adhuc n̄ erat tē
Ad p̄mū pus fecunditatis ſp̄ualis. Ad primū g̃ dōm ꝙ au
toritas inducta intelligit̄: q̇ꝛ nō omino cōſentiebāt
Ad 2m vt mō. Ad aliud dōm ꝙ iam dict⁹ eſt verboꝝ ꝯſen
ſus qn̄ dicebāt / accipio te in meū: ⁊ ꝑ illā expoſitōnē
diſtinctiōis p̄habite ptꝫ ſolutio ad argumentū illō.
Ad 3m Ad t̄tiū dōm ꝙ ſic̄ dic̄ dn̄s Matth. 5. et. 19. libel
lus repudij dabat̄ ꝓpt̄ duriciā: ⁊ iō p̄ter ius matri
monij fuit: ⁊ iō dimiſſa adhuc ꝑ ius fuit ſua: vtrū au
tem huiuſmodi dimiſſio imputaret̄ tunc vel non in
fra erit in queſtione.

Arti. VI F — Quare in hoc ſacramēto potius q̄ꝫ in alio requirit̄ conſenſus.

Ertio querit̄ quare in hoc ſacramēto poti⁹ q̄ꝫ
Arg. p̄mo T in alio querat̄ cōſenſus / videt̄ ꝙ nō debeat
q̄ri: q̇ꝛ matrimoniū eſt inferioꝝ de eccl'ia: ſꝫ in
ferioris eſt moueri ſm̄ diſpoſitōnē ſuꝑioris in ſacro
rū ꝑceptiōe: g̃ videt̄ ꝙ nō debeat q̄ri cōſenſus infe
2o rioris ſꝫ ſuꝑioris. Itē oīs ꝑticipatio ierarchicoꝝ
deriuat̄ a ierarcha / vt dic̄ dyo⁹ eccl'iaſtice ierarch.
cap. iij. ſꝫ oē ſacr̄m eſt ꝑticipatio q̄dā ierarchicoꝝ: g̃
videt̄ ꝙ ꝑticipat̄ ſm̄ ꝯſenſum vl̄ diſſenſum ierarche
Solutio. ⁊ nō ſm̄ cōſenſum inferioris. Rn̄ſio ad h̄ eſt ꝙ iſtō
ſacr̄m vt pri⁹ dictū eſt cōſiſtit in q̄dā cōmutatōe ſiue
cōtractu ipſi⁹ ꝑſone cōtrahentꝫ: talis aūt cōmutatō
nō pōt fieri ſine cōſenſu cōmutantꝫ ſiue cōtrahentꝫ:
⁊ iō in iſto ⁊ nō in alijs requirit̄ ꝯſenſus. Ad id q̄ꝺ Ad p̄mū
ꝯtra obijcit̄ dōm ꝙ in oīb⁊ q̄ ꝑtinent ad ierarchiā
inferiores debent moueri ad nutū ſuꝑioꝝ / ſꝫ matri
moniū nō eſt de his. ſ. qn̄ ⁊ q̄ forma ꝯtrahāt ⁊ h̄mōi
ſed ip̄e cōtract⁹ nō ſubdit̄ obedientie: ſꝫ cōſenſui cō
trahentis. Ad aliud dōm ꝙ ex illa ꝑte vbi eſt circa Ad 2m
act⁹ humanos tm̄ nō eſt de ierarchicis: ſꝫ ex illa ꝑte
vbi eſt ſacr̄m: ⁊ hoc mō diſpenſat̄ ꝑ miniſtros h̄ntes
ꝑtātem a ierarcha: ⁊ hac ꝑte etiā nuptie benedicunt̄
⁊ eccleſie preſentant̄.

Qn̄ incipiat eſſe coniugium.

Qd̄ em̄ ab ip̄a deſpōſatiōe in qua pactio cō
iugal̄ exprimit̄ cōiuges ſint ſctōꝝ teſtionia
ꝓbāt. Ait ei Ambro. Cū initiat̄ cōiugiū cō
iugij nomē aſciſcit̄: cū cōiungit̄ viro cōiugiū
eſt: nō cū viri admixtione cognoſcit̄. Item
Iſido. Cōiuges veri⁹ appellant̄ a prima de
ſponſatiōis fide: q̄uis adhuc inter eos igno
ret̄ cōiugalis cōcubit⁹. Itē Aug⁹: Coniunx
vocat̄ ex prima deſponſatiōis fide quā cōcu
bitu nō ꝯgnouerat: nec fuerat agnitur⁹: nec
peierat: nec mendax māſerat cōiugis appel
latio: vbi nō fuerat nec futura erat carnis vl Math. 12.
la cōmixtio. Propter q̄ꝺ fidele cōiugiū am Luce. 3.
bo parentes xp̄i vocari meruerūt: nō ſolū il
la mater: ſꝫ etiā ille pater ei⁹: ſicut cōiūx ma
tris eius: vtrū qꝫ tm̄ mente nō carne. Ex his
euident̄ inſinuat̄ ꝙ ex tp̄e quo intercedit cō
ſenſus volūtari⁹ ac maritalis q̄ ſol⁹ cōiugiū
facit: veri cōiuges ſūt ſponſus ⁊ ſponſa.

Scd̄m quoſdam non eſt coniugiū ante carnalē copulā: ſed ſponſi et ſponſe ſunt.

Quidā tm̄ aſſerūt verū cōiugiū nō contrahi
ante traductionē ⁊ carnalē copulā: nec vere
cōiuges eſſe aliquos an̄qꝫ intercedat cōmi
xtio ſexus: ſed a prima fide deſponſationis
vir ſponſus ⁊ mulier ſponſa eſt nō coniunx.
Spōſos aūt ⁊ ſponſas cōiuges frequent̄ ap
pellari dicunt: non quia ſint: ſed quia futu
ri ſunt: cuius rei ſponſionē inuicē fecerūt: ⁊
ſm̄ hoc verba premiſſarū autoritatū intelli
genda fore tradunt.

An cōiugiū dicat̄ cōſiſtere in vnione ani Arti. VII
morū vel corporum. G

Einde q̄rit̄ de hoc q̄ꝺ dicit ibi [Qd̄ aūt ab ip
D ſa deſpōſatiōe ⁊c̄. Uidet̄ em̄ obijci ꝓ iſta opi Arg. p̄mo
nione ſic debitū h̄re ī corꝑe alteri⁹ / cum ante
nō ſit habitū nō cōtingit niſi in alio cōferente ius il
lud in illo corpore: ſed ius illud cōfert̄ ex p̄mo cōſen
ſu ꝑ v̄ba de pn̄ti expreſſo: g̃ ex tunc eſt illō debitū: ſꝫ
hoc debitū eſt effect⁹ cōiugij: g̃ ex tūc eſt mr̄imoniū:

2º ergo cõiugiũ eſt extũc. Jtẽ nobilior eſt aĩa q̃ȝ corpꝰ:
g̃ vnio animaꝝ nobilior eſt in matrimonio q̃ȝ corpo
rũ: g̃ cõiugiũ magis ꝑficit̃ ex cõiunctiõe animaꝝ q̃ȝ
3º corpoꝝ: g̃ in tali cõiunctiõe magis eſt cõiugiũ. Jtẽ
ſupra ꝓbatũ eſt ꝙ cõiugiũ magis ꝑficit̃ ꝑ cõſenſum
anĩoꝝ: g̃ extũc etiã vocat̃ cõiugiũ / ⁊ nec añ nec poſt
4º Jtem illud facit rem q̃ poſito ponit̃ / ⁊ deſtructo de
ſtruit̃: ſed ita facit cõiugiȷ̃ cõſenſus: g̃ extũc vocant̃
cõiuges. Scd̃a pꝫ ex hoc ꝙ ſi cõiunctio corporũ fa
ceret matrimoniũ ſꝑ faceret: ⁊ hoc pꝫ eſſe falſum: et
g̃ cũ nõ ſint in matrimonio niſi cõſenſus ⁊ cõmixtio
5º corpoꝝ / videt̃ ꝙ ex cõſenſu cõiuges vocant̃. Jtem
copula nõ efficit cõiugiũ niſi p̃cedẽte cõſenſu ⁊ ꝑ cõ
ſenſum: g̃ cõſenſus magꝭ efficit matrimoniũ: ⁊ ſic ite
In ꝯtrariũ pmo rũ habet̃ ꝓpoſitũ. In ꝯ̃riũ huiꝰ obiȷ̃cit̃ ꝓ ſeq̄nti opi
niõe qd̃ dicit Aug. ꝙ nuptie ſunt bonũ mortaliũ: ſꝫ
mortalitati nõ ſubuenit̃ niſi ꝑ cõmixtionẽ corporũ:
g̃ nuptie nõ ſunt nuptie niſi ꝑ cõmixtionẽ corporũ: g̃
nec cõiuges vocari debẽt niſi ꝑ cõmixtionẽ corpoꝝ.
2º Jtẽ vxor dat̃ viro in adiutoriũ / ſicut dr̃ Gen̄. 2. ſed
nõ eſt adiutoriũ niſi gn̄atiõis / cũ ergo hoc nõ fiat ni
ſi ꝑ corꝑalẽ cõmixtionẽ / videt̃ ꝙ a corꝑali cõmixtiõe
3º vocet̃ vxor. Jtẽ nõ dixit adam / erũt duo in aĩa vna
ſed potiꝰ / erũt duo in carne vna: ergo ab vnitate car
nis dicunt̃ cõiuges: g̃ añ corꝑalẽ cõmixtionẽ coniu
4º ges dici nõ debẽt. Jtẽ q̄dam ꝑſone ꝓhibent̃ a mr̃i
monio tam in lege nature q̃ȝ in le. ve. q̃ȝ etiã in le. no
ua: aut g̃ hoc fit ꝓpter cõiunctiõꝫ cordiũ: aut ꝓpt̃ cõ
mixtionẽ corpoꝝ: aut ꝓpt̃ vtrũqꝫ. Si pmo mõ vide
tur ꝙ hoc ſit falſum: qꝛ cõſanguinitas magis facit
ad vnitatẽ cordiũ cõfouẽdã: g̃ nõ deberẽt tales ꝑſo
ne a mr̃imonio ꝓhiberi: g̃ relinquit̃ ꝙ aut ꝓpt̃ vnita
tẽ corpoꝝ aut ꝓpt̃ vtrũqꝫ aut qd̃cunqꝫ dicat̃ habet̃
5º qd̃ dicit ſequẽs opinio. Jtẽ vbi Moyſes ꝓhibet ꝑ
ſonas q̃ vxores eſſe non pn̄t / ibi tali mõ vtit̃ loq̄ndi
turpitudinẽ mr̃is tue nõ diſcooꝑias: cõſtat aũt ꝙ h̄
nõ fit niſi ꝑ cõmixtionẽ corpoꝝ: g̃ ñ fit vxor niſi ꝑ cõ
6º mixtionẽ corpoꝝ. Jtẽ cõiũctio cordiũ inter multos
eſt nõ ꝑ cõiugiũ: ſꝫ cõiũctio corpoꝝ p̃cedẽte pactione
matrimoniȷ̃ inter nullos eſt inter cõiuges: ergo vi
detur ꝙ coniunctio corporum faciat matrĩmoniũ /
Solo ⁊ ñ ꝯiũctio aĩoꝝ tm̃. Solo ad hec dõm ꝙ pma opi
Ad pmũ in cõtrariũ nio eſt vera: ſcd̃a aũt falſa. Ad hoc aũt qd̃ primo ob
iȷ̃cit̃ ꝓ ſcd̃a dicendũ ꝙ nuptie dicunt̃ bonũ mortali
um rõne boni prolis: ſꝫ tn̄ nõ ſunt tm̃ bonũ mortali
um: qꝛ etiã eſſent ſi mortalitas nõ eſſet: ⁊ iõ nõ opor
Ad 2m tet ꝙ actu cõcubitꝰ efficiat̃. Ad aliud dõm ꝙ vxor
dat̃ viro in adiutoriũ generatõis / ⁊ ſm Ariſ. etiã da
tur in adiutoriũ aliaꝝ operationũ: qꝛ hõ eſt anĩal cõ
iugale eo ꝙ nõ ſufficit ſibi in ſuis oꝑationibꝫ: ⁊ ideo
etiã eſt aĩal gregale / vt dicit phs. Sꝫ tn̄ ſi concedat̃
dari in adiutoriũ gn̄atõis nõ oꝑtet ꝓpt̃ hoc ꝙ efficia
tur cõiunx ipo cõcubitu: ſꝫ potiꝰ ꝑ pactionẽ cõiuga
lẽ p̃cedentẽ: qꝛ aliter in primo cõcubitu nõ cognoſce
Ad 3m ret vt ſuã. Ad aliud dõm ꝙ adam dixit hoc de ma
trimonio rõe boni principal' / ⁊ nõ dixit hoc rõe eẽn
tialis cauſe matrimoniȷ̃: bonũ aũt principale matri
Ad 4m moniȷ̃ eſt bonũ prolis. Ad aliud dõm ꝙ ille ꝑſone
ꝓhibent̃ rõne bene eſſe matrimoniȷ̃: qꝛ cũ cõſangui
nitas ſit ſufficiens cauſa federis hũani voluit deus
dare fedus cũ alligarent̃ etiã remotiores: ⁊ iõ exci
pit ꝓpinquiores / vt neceſſitatẽ faceret ſe ꝯiungendi
aliȷ̃s in federe matrimoniali. Vñ hoc nõ tangit eẽn
tiã matrimoniȷ̃: ⁊ iõ iſtd̃ nõ oñdit ꝓpriũ eẽntiale ma
trimoniȷ̃. Ad aliud dicendũ eodẽ modo. Ad vlti Ad 5m.
mũ dõm ꝙ alia eſt ſocietas in gn̄e ⁊ alia ſocietas cõ Ad 6m
iugalis. Prima em̃ põt eſſe inter multos nõ matri
monio cõiunctos: ſcd̃a aũt nõ qꝛ etiã ſi nunq̃ȝ cogno
ſceret corꝑaliter adhuc vir nõ poſſet habere pactio
nem coniugalem cũ ꝑſonis prohibitis. Et ſic patet
ſolutio ad totum.

Qua ratione nituntur.

Q. vͦo int̃ ſponſã ⁊ cõiugẽ plurimũ interſit:
ex eo aſtruunt: qꝛ licet ſponſe añ carnalẽ co
pulam inconſulto vel nolente ſponſo mona
ſteriũ eligere: quo facto ſponſo etiam licet
aliã ducere. Cõiugatꝰ vͦo vl' ꝯiugata nec cõ
tinentiam niſi ex cõi cõſenſu ſeruare valet:
nec monaſteriũ petere: niſi vterqꝫ cõtinẽtiã
pariter ꝓfiteat̃. Qd̃ vͦo liceat ſponſe mona
ſteriũ eligere autoritatibꝰ ſcõrũ ꝓbat̃. Ait
em̃ Euſebiꝰ papa: Deſponſatã puellã nõ li
cet parentibus aliȷ̃ viro tradere: tn̄ licet ſibi
monaſteriũ eligere. Jtẽ Gregꝰ. Decreta le
galia deſpõſatã ſi cõuerti voluerit nullo pe
nitꝰ cenſuerũt damno mulctari. Refert etiã
Hieroꝰ ꝙ Machariꝰ inter chriſti heremitas
precipuus: celebrato nuptiali cõuiuio cũ ve
ſpere thalamũ eẽt ingreſſurus ex vrbe egre
diens tranſmarina petiȷ̃t ⁊ heremi ſolitudi
nẽ ſibi elegit. Beatus etiam Alexius ſimili
ter ex nuptiȷ̃s diuina gratia vocatꝰ ſponſam
deſeruit: ⁊ nudꝰ chriſto famulari cepit. His
autoritatibus ⁊ exemplis liquet licere ſpon
ſis ſine conſenſu ſuarũ ſponſarũ ⁊ ecõuerſo
continentiã profiteri.

Vtrũ ⁊ qn̄ neceſſe eſt reddere debitũ. Arti. VIII

H

Einde q̄rit̃ de h̄ qd̃ dicit ibi [Quia licet ſpõ Arg. pmo
D ſe ante carnalẽ copulã ⁊c. lr̃a a. Querit̃ em̃
hic qn̄ neceſſe ſit reddere debitũ ſi petat̃ / vi
det̃ ꝙ ſtatim: qꝛ ꝑ v̓ba de pn̄ti vnuſq̄ſqꝫ ꝑtãtem ha
bet / ⁊ ius in corꝑe alteriꝰ: ſꝫ ius meũ poſſum ſtatim
exigere: g̃ vr̃ ꝙ ſtatim pꝰ mr̃imoniũ vterqꝫ debitũ te 2º
net̃ ſoluere. Jtẽ ſi quis facit cõtractũ cũ aliquo ſim
plicit̃ nõ det̃minãs tẽpꝰ ſtati ſoluere tenet̃: ſꝫ ĩ ꝯ̃ctu
mr̃imoniȷ̃ ſic fit cõtractꝰ ꝙ nõ determinat̃ tempꝰ: er 3º
go ſtati tenet̃ ſoluere. Jtẽ. 1. Coꝝ. 7. Nolite frau
dare inuicẽ niſi forte ex cõſenſu ad tempꝰ: g̃ nõ p̄t ne
gari debitũ niſi ex conſenſu: g̃ ſtatim tenet̃ ſoluere ſi 4º
petat̃. Jtẽ ponamus ꝙ ſibi immineat periculũ ten
tationis qd̃ p̃cauens cõtrahit: cũ ergo debeat caue
re ſuo periculo ſtatim debet petere debitũ: ergo ⁊ il In ꝯtrariũ
le ſtatim tenet̃ reddere. In cõtrariũ huiꝰ eſt qd̃ in primo
fra habebit̃ ꝙ nõ ſtatim ſponſa exhibeat̃ ne vilẽ ha
beat maritꝰ datã quã ſuſpirauit dilatã: ergo videt̃ 2º
ꝙ nõ ſtatim debeat reddere. Jtẽ Thob. 8. Thobi
as iunior nõ ſtatim reddidit debitum: ſed priꝰ tribꝰ
noctibꝰ deum inuocabant ambo ipſe ⁊ vxor ſua ſm
doctrinã angeli: ergo videt̃ ꝙ ⁊ aliȷ̃s ſic ſit faciẽdũ.
Solo dõm ſm ꝙ dicunt iuriſperiti / infra menſem Solo.
tenet̃ debitũ reddere: hoc em̃ tempꝰ p̃figit̃ ei ꝓpter
tres cauſas: vna ⁊ p̃cipua cauſa eſt vt deliberatio

nē habeat cōuolandi ad altiora vota ſi voluerit: ſe-
cūda ē p̄paratio eoꝝ q̄ exigunt̄ ad ſolēnitatē mr̄imo
nij: tertia eſt vt deſideriū dilatū affligat aīos eorū
et ex hoc ampli⁹ poſtea in ſuijnuicē pſeuerēt dilectio
Ad p̄mū ne. Ad primū ergo dōm ꝙ ſtatim habet ius/ſ; non
habet ad ſtatim vſum: q̄ intereſt legiſlatoris q̄liter
quiſq; ſuo vtat̄ iure: ⁊ iō ſtatuit lex q̄liter matrimo-
Ad 2m niū honeſte cōſumet̄. Ad aliud dicendū ꝙ ſecus eſt
in emptione alteri⁹ rei: q̄ illi nō eſt adiectū onus et
indiuidualis ſocietas: ſ; vſus tm̄ q̄ nulli diſplicere
poteſt: ⁊ ideo nō oportet ꝙ ſuſpendat̄ deſideriū em-
ptoris ad hoc vt habitā rē ampli⁹ diligat: ſ; vtrūq;
Ad 3m illorū eſt in matrimonio. Ad aliud dōm ꝙ apl's lo
Ad 4m quit̄ de matrimonio iam cōſummato. Ad aliō di-
cendū ꝙ q̄ contrahit ꝓpter tentationē pōt apponere
cōditionē vt ſtatim fiat copulatio p carnalē copulā.
Eſt tn̄ nimis debilis qui tentatiōi vſq; in tā puum
tempus reſiſtere nō poteſt.

Qō coniugatus vel coniugata nequeant continentiā profiteri ſine alterius conſenſu.

Hoc aūt cōiugatis nullaten⁹ licet. Nō ei po
teſt vir melioris vite ꝓpoſitum ſumere ſine
vxoris cōſenſu ⁊ ecōuerſo. vn̄ Greg. ſcribēs
theutiſte patricie. Sūt qui dicūt religionis
gratia cōiugia debere ſolui. Un̄ ſciendū eſt
a Matth. 5. ⁊ 19. q̄ ⁊ ſi hoc lex humana cōceſſit: tn̄ lex diuina
ꝓhibuit. Si vero vtriſq; cōueniat cōtinentē
vitā ducere: hoc quis audeat accuſare? Sic
eñ multos ſctōꝝ nouim⁹ cū ſuis cōiugibus
⁊ prius cōtinentē vitā duxiſſe: ⁊ poſt ad ſan
cte eccleſie regimina migraſſe. Si vero cōti
nētiā quā vir appetit mr̄ nō ſequit̄ aut quā
vxor appetit vir recuſat: cōiugiū diuidi nō
1. Cori. 7. pōt: q̄ ſcriptū ē: Mulier ptātem ſue carnis
nō habet ſed vir. Silr̄ et vir ptātē ſue carnis
non habet ſed mulier. Idem: Agathoſa la-
trix preſentiū queſta eſt virū ſuū contra vo
luntatē ſuā in monaſteriū eſſe cōuerſū: qua
b ꝓpter experientie tue precipim⁹: vt diligen
ti inquiſitione diſcutias: ne forte eius volū
tate cōuerſus ſit vel ipſa mutare ſe ꝓmiſerit
⁊ ſi hoc repereris ⁊ illū in monaſterio ꝑma-
nere prouideas et hanc ſicut ꝓmiſit mutare
Matth. 5. et. 19. vitā cōpellas. Si vo nihil hoꝝ eſt: nec quon
dam fornicatiōis crimen ꝓpter qō licet vxo
rem dimittere: p̄dictā mulierē cōmiſiſſe co-
gnoueris: ne illi⁹ cōuerſio vxoris relicte in
ſeculo fieri poſſit pditionis occaſio: volum⁹
vt maritū ſuum illi etiā ſi iam tonſurat⁹ eſt
reddere debeas: omni excuſatiōe ceſſante.
q̄ niſi fornicatōis cauſa virū vxorem dimit
tere nulla ratio cōcedit. Poſtq; eñ copula-
tione cōiugij viri ⁊ mulieris vnū corpus effi
c citur: non poteſt ex parte cōuerti: ⁊ ex par-
te remanere in ſeclo. Itē ex. viij. ſinodo. Si
q̄s ꝯiugat⁹ ꝯuerti ad monaſteriū velit: nō ē
recipiend⁹ niſi prius a coniuge caſtimoniā
ꝓfitēte fuerit abſolut⁹. Tales ḡ tūc ſine cul
pa ſequunt̄ xp̄m relicto ſeculo: ſi habent ex
pari voluntate caſtitatis cōſenſum. Itē. Si
vir ⁊ vxor diuertere ꝓ ſola religioſa inter ſe
conſenſerint vita: nullaten⁹ ſine cōſenſu epi
ſcopi fiat: vt ab eo ſingulariter ꝓuiſo conſti
tuant̄ loco. Nam vxore nolente vel altero il
lorū etiā ꝓ tali re matrimoniū nō ſoluitur. d
Item Aug⁹: Si abſtines ſine vxoris volun-
tate: tribuis ei fornicādi licentiā ⁊ pctm̄ illi-
us tue imputabit̄ abſtinētie. Itē Nico. pa-
pa. Scripſit nobis thaberga regina: regia ſe
velle dignitate vel copula exui: et ſola vita
priuata eſſe cōtentā deſiderare. Cui ſcripſi-
mus: non hoc aliter fieri poſſe: niſi eandē vi
tam vir eius lothari⁹ elegerit. Ex his pꝫ ꝙ
ꝯiugati ſine cōi cōſenſu monaſteriū eligere
cōtinētiā profiteri vel habitū religionis ſu-
mere nō valēt: ⁊ ſi fecerint: reuocari debēt.
Sponſi vo poſſunt ſine cōmuni cōſenſu mo-
naſteriū eligere. Unde videt̄ inter ſpōſum
⁊ ſponſam cōiugiū nō eſſe. Ideoq; aſſerunt
a prima fide deſponſatiōis coniuges appel
lari: non re preſentiū: ſed ſpe futuroꝝ: quiā
ex fide quā ex deſponſatione ſibijnuicē de-
bent: poſtea efficiunt̄ coniuges. Premiſſas
aūt autoritates quibus aſſerit̄ ꝙ conſenſus
matrimoniū facit: ita intelligi volunt vt cō-
ſenſus vel pactio cōiugalis nō ante coitum
faciat matrimoniū ſed in coitu. Sicut eñ de
floratio ꝟginitatis nō facit matrimoniū niſi
precedat pactio cōiugalis: ita nec pactio cō
iugalis anteq; aſſit copula carnalis. Ex pa-
ctione ergo cōiugali ſponſi ⁊ ſponſe fiunt an
te coitū: in coitu vero efficiunt̄ cōiuges. Fa
cit eñ pactio cōiugalis: vt q̄ prius erat ſpō-
ſa: in coitu fiat coniunx.

An vir poteſt vxorem ſuam dimittere. Arti. IX

I Einde querit̄ de boc qō dicit ibi: [Et ſi hoc
d lex humana conceſſit tamen lex diuina ꝓhi-
buit ⁊c. lr̄a a. Uidet̄ eñ ꝙ lex diuina hoc ꝓ- Arg. p̄mo
hibere nō debuit: q̄ perfectior eſt lex diuina q̄ȝ hu-
mana: ergo magis debet concordare pfectis: ſed pfe
ctorū eſt eſſe ſine coniugio: ḡ hoc lex dei debuit cōce-
dere. Item lex humana exemplata eſt a lege diui- 20
na: aut ergo lex humana eſt iuſta aut iniuſta: ſi iuſta
cum igit̄ omne iuſtū iuſto concordet/non debuit lex
diuina prohibere qō lex humana cōceſſit. Si autē
eſt iniuſta: ergo ſic fuit exemplata a lege diuina/ qō
eſt contra ypotheſim. Item aliqui ſunt ſteriles ex 3o
altero cōiugū aut ex vtroq;/ſed ille qui ſterilis ē vti-
lius circa vitam contemplatiuā occupat̄: cum autē

nihil deperiret ſi daret̃ ei licentia nubẽdi alteri: er
go videt̃ ꝙ cum hoc ꝑfectiꝰ eſſe videat̃ ꝙ lex diuina
4º hoc ſuadere debuit vel ꝑmittere. Item hoc lex hu-
mana cõceſſit. Unde marchia cathonis ab ipſo ſepa
rata ꝓpter ſterilitatẽ cathonis alij ad tempus cõiũ-
cta fuit/ ⁊ hoc etiã philoſophi ſcribũt eſſe iuſtũ: ergo
Soľo videt̃ ꝙ exemplatũ ſit a diuina iuſticia in euãgelio
ꝓmulgata: g̊ debuit hoc ſuadere ⁊ concedere. Re-
ſponſio dicendũ ꝙ iniuſtũ eſt ꝙ vxor dimittat̃ poſt
matrimoniũ cõſummatũ niſi conſentiant vterqꝫ cõ
Ad ꝑmũ iuges ad vota cõtinentie ⁊ ſemꝑ fuit iniuſtũ. Ad
hoc autẽ qđ primo obijcit̃ dicendũ ꝙ ꝑfectorũ nihil
eſt qđ cũ iniuria fit: ſed amiſſio vel ablatio iuris al-
teriꝰ eo inuito nunꝗꝫ põt fieri ſine iniuria: ⁊ ideo cũ
fieret ſi inuita dimitteret̃ ꝓhibuit lex diuina ob reli
gionẽ vxorẽ dimittere niſi ⁊ ip̃a velit effici religioſa.
Ad 2m Ad aliud dicẽdũ ꝙ lex humana q̃ ſine errore eſt ex-
emplat̃ a lege diuina: ſed iſta fuit cum errore: ⁊ cau-
Ad 3m ſa erroris vt infra in hac ſolutiõe determiabit̃. Ad
aliud dicendũ ꝙ etiã ſi ſint ſteriles ambo vel alt̃: tñ
ꝓpter fidem federis ⁊ ſacramẽti dum viuunt ſeꝑari
nõ poſſunt ita ꝙ alijs valeãt copulari: qꝛ dicit apľs
I. Corinth. 7. ꝙ mulier ſubiecta eſt lege viri quanto
Ad 4m tempꝫ vir eius viuit ⁊c̃. Ad vltimũ dđm ꝙ philo-
ſophi gẽtiles nõ cõſiderabãt matrimoniũ niſi ex bo-
no prolis: ⁊ ideo qñ hoc nõ erat ſoluebant: ſed diui-
na lex ꝯſiderat ip̃m ex tribꝰ bonis: ⁊ iđ licet deſit bo
nũ ꝓlis: tñ p̃cipit nõ diſſolui ꝓpt̃ duo bona reſidua.

Arti. X An poſt introitum religionis ⁊ votum cõtinẽtie emiſſum põt vir redire ad vxorem ⁊ an vxor teneat̃ eum recipere.

R

Einde querit̃ de hoc qđ dicit: [Diſcutias ſi
D forte eius volũtate cõuerſus ſit ⁊c̃. ꝰ. b. Ui-
Arguit̃ ꝑº. det̃ eñ nõ valere: quia ſtatutũ eſt tempꝰ pro-
bationis in quo põt ad ſeculũ ⁊ ad ſecularia redire:
ergo ſine vxoris volũtate ſi nõ habitũ aſſumpſit in
aliquo caſu poteſt eum recipꝫ ⁊ tenet̃. Item pona-
2º mus ꝙ eius voluntate ſit factũ ⁊ ambo intrauerint
religionẽ: ⁊ ante tempꝰ ꝓfeſſionis velint exire/ vi-
det̃ ꝙ habeant poteſtatẽ: quia nõ intrauerũt niſi ad
probandũ: ideo iam ꝓbauerũt ꝙ vel nolũt/ vel non
poſſunt ampliꝰ ſuſtinere. Item demꝰ alium ca-
3º ſum ſcꝫ ꝙ prima die ꝓfiteant̃: ⁊ poſtea peniteant: et
velit alter exire/ videt̃ ꝙ teneat̃ eum recipere: quia
a papa ⁊ ſanctis patribꝫ tempꝰ ꝓbationis inſtitu-
tum eſt ꝓpter bonũ cõmunitatꝭ ne omnino infames
remaneant illi qui exeunt ꝓpter violentiã tentatõis
a religione. Ex aũt ꝓpter cõmunitatẽ introductũ eſt
ab vno renunciari nõ poteſt: ergo videt̃ ꝙ nõ ſit ꝓ-
feſſio talis ꝓfeſſio: ergo ſi vult redire ad ſeculum ꝙ
tũc etiã alius exire cõpellendꝰ eſt vt reddat debitũ.
Itẽ h̃ p̃cipit papa Innoc̃. quartꝰ dicẽs: ꝙ ꝓfeſſio
4º que ante annũ fit irrita et inanis habeat̃: ſed qđ eſt
irritũ ⁊ inane nõ impedit reditũ ad mr̃imoniũ: g̊ vi-
det̃ ꝙ talis rediens vxorẽ ſuã debet recipere: etiam
5º ſi ſit in alia religione. Item pono ꝙ in domo emiſe
rint votũ cõtinentie ꝑpetue ⁊ alter eoꝝ velit frange
re/ querit̃ vtrũ alt̃ ſibi debeat cõſentire/ videt̃ ꝙ ſic
qꝛ votũ religionis maiꝰ eſt q̃ꝫ ſimplex votũ cõtinen-
tie: ⁊ ab illo põt redire: g̊ ⁊ ab iſto. Contra frangen
In ꝯtrariũ do votũ peccat mortalit̃/ ſed ꝯſentiens peccãti mor-
taliter peccat etiã mortaliter: vt dicit gloſa Rom̃. I.
ſuꝑ illud: Nõ intellexerũt qm̃ qui talia agũt digni
ſunt morte ⁊c̃. ergo ſi mulier cõſentiat ei ipſa peccat
mortaliter: ſꝫ ꝓ nullo debet peccare mortaliter: g̊ ꝓ
nullo debet cõſentire: g̊ nec reddere debitũ. Solu Soľo
tio dđm ꝙ ibi loquit̃ in illo caſu qñ votũ cõtinentie ad ꝑmũ
emiſit cũ ſuſceptiõe habitꝰ ꝑtinẽtis ad ꝓfeſſionẽ: qꝛ
aliter nõ preciperet vt ꝑmitteret eum in monaſterio
ꝑmanere. Ad aliud dđm ꝙ tales niſi obſtet eis vo Ad 2m
tũ aliud q̃ꝫ ꝓbatiõis/ ſicut eſt votũ cõtinentie perpe
tue bene ſana cõſciẽtia ꝓpter infirmitatẽ ad priores
amplexus redire poſſunt nec de talibꝰ loquit̃ in lit-
tera. Ad aliud dđm ſine p̃iudicio ꝙ niſi obſtet eis Ad 3m
preceptũ ſuperioris qui hoc ꝓhibeat vel ꝓhibuerit
primo die bene facere poſſunt ꝓfeſſionẽ: ⁊ tunc de li
centia ſuperioris tempꝰ ꝓbatiõis renũciauerũt. Et
tũc nõ valet obiectio: qꝛ licet ꝓ cõitate ſit inductum/
tñ de licentia ſuperioris põt reuocari. Ad aliđ di- Ad 4m
cendũ ꝙ illud p̃ceptũ ⁊ cõſtitutio pape Innocẽtij li-
berat illũ ab impetitiõe qua impeteret eũ religio/ ſi
añ tempꝰ cõſtitutũ ꝓfiteret̃/ tamẽ qꝛ papa ſe de cor-
de nõ intromittit ipſe videat qualit̃ ſit inter ſe ⁊ de-
um. Ad vltimũ ergo de plano concedo ꝙ poſt vo- Ad 5m
tum etiã ſimplex perpetue cõtinentie mulier peccat
mortalit̃ recipiẽdo eũ nec tenet̃ reddere debitũ. Ad Ad id qđ ł
id aũt qđ ꝯ obijcit̃ dđm ꝙ eſt ſiľe niſi ĩ voto religio- in cõtrariũ.
nis cointelligat̃ votũ ꝯtinẽtie ꝑpetue. Si aũt ſit vo
tũ ꝓbatiõis tm̃ tunc nõ eſt ſiľe: qꝛ ext̃nũ p̃iudicat tꝑa
li nec votũ ẽ/ ſꝫ experimẽtũ ſui an vouere velit an nõ.
Einde q̃rit̃ de hoc qđ dicit ibi [Nõ põt ex ꝑ- L
D te cõuerti ⁊ ex ꝑte manere in ſeculo ⁊c̃. ꝰ. c.
Scđm hoc ei nõ poſſet mulier eſſe ſctã ⁊ vir
nõ eſſe ſctũs nec ecõuerſo. Rñſio dđm ꝙ conuerſio Soľo.
dicit̃ hic in tranſitu ad religionẽ ꝑ habitꝰ ſuſceptio-
nẽ/ ⁊ votum cõtinentie ꝑpetue.

An impotentia coeũdi vel aliud impedimentũ poſſit dirimere matrimoniũ. Arti. XI

M

Einde querit̃ de h̃ qđ dicit ibi [Si abſtines
D ſine vxoris voluntate ⁊c̃. ꝰ. d. Uidet̃ eñ a ſi Arg. ꝑmo
mili: qꝛ illi q̃ efficiunt̃ impotẽtes ad coeundũ
occaſionẽ dant vxoribꝫ adulterãdi: ergo videt̃ ꝙ ta
les ſint ſeꝑandi ⁊ danda ſit vxori licẽtia cõiũgere ſe
alij. Itẽ dic̃ beatꝰ Bern̄. Qđ ꝓ charitate inſtitutũ 2º
eſt ꝯtra charitatẽ nõ dꝫ militare: g̊ a ſiľi qđ ꝓ medici
na iſtitutũ eſt ꝯ medicinã nõ dꝫ militare/ ſꝫ cõtractꝰ
mr̃imonij ꝓ medicina inſtitutꝰ eſt: g̊ nõ dꝫ militare
ꝯtra medicinã: ſꝫ militat ꝯ medicinã iſto facto impo
tẽte ad coeũdũ: g̊ in talibꝫ nõ dꝫ mr̃imoniũ ampliꝰ
obſeruari. Itẽ in oĩbꝫ agẽdis iſtud eſt ꝙ ceſſante fi- 3º
ne rõnabiľ actõis ceſſat actio ⁊ obſuatio actõis: g̊ ⁊
in ꝯctu ⁊ obſeruatiõe mr̃imonij: pono g̊ ꝙ iſta tm̃ ꝓ
pter infirmitatẽ ſuã ꝯtrerit/ ⁊ ad h̃ ꝙ ſit mr̃imoniũ: ſꝫ
ſuꝑueniẽs potẽtia coeũdi tollit vtrũqꝫ: g̊ vr̃ ꝙ matri
moniũ dꝫ dirimi ſic̃ fine carẽs intẽto. Itẽ auferẽs 4º
rẽ alienã meret̃ amittere ꝓpriã: ſꝫ iſte impotẽs nõ ſol
uit alienũ. i. debitũ vxoris: g̊ demeret̃ ſuũ. i. debitũ
qđ ei vxor dꝫ: ſꝫ ſi nihil ſibi debet tũc abſoluta eſt ab
ip̃o: ⁊ abſoluta ab ip̃o p̃t ſe alij cõiũgere: g̊ iſto facto
impotẽte ad coeũdũ alij ſe põt cõiungere. Rñſio ꝙ Solutio.
nullũ impedimẽtũ ſuꝑueniẽs mr̃imonio dirimit ma
trimoniũ: Uñ dđm ad ꝑmũ ꝙ nõ ẽ ſiľe: qꝛ ĩ illo q̃ ne Ad ꝑmũ
gat debitũ cũ poſſit reddere cauſat̃ iniuria ab iniq̃
volũtate hoĩs: ⁊ iđ illi imputat̃ ⁊ cogit̃ reddere ⁊ ſa
tiſfacere petẽti: ſꝫ qñ ĩpotẽtia coeũdi mr̃imonio ſuꝑ-
uenit/ tũc cãt̃ a iuſto dei iudicio occulto: ⁊ iđ tũc ino

Ad 2m pia debitorꝫ excludit actiõꝫ mlierꝫ. Ad aliud dõm
ꝙ nõ militat cõtra matrimoniũ: ſed potius ꝓ ipõ: qꝛ
matrimonia ſanciora ſunt ſine coitu ꝙꝫ cũ ipõ: ⁊ ideo
nõ eſt ſimile: quia nihil militat contra charitatẽ niſi
Ad tertiũ ⁊ quartũ malũ: ſed nõ eſt ita vt patet ex dictis. Ad aliud di
cendũ ꝙ finis eſt duplex. ſ. mrĩmonij ⁊ matrimoniũ
cõtrahẽtis: finis autẽ matrimonij ſaluat̃ adhuc in
bono fidei ⁊ bono ſacramẽti: ſed ad finẽ cõtrahentis
matrimoniũ nõ eſt reſpiciẽdũ: quia cõtrahẽtiũ intẽ-
tio ſepe eſt viciosa: matrimoniũ autẽ nunꝙ̃ eſt vicio-
ſum: ſed ſemper honeſtũ.

Reſponſio ad predicta cũ deter minatione ſuperiorũ.

His aũt ita reſpõdemus: Fit aliquãdo de-
ſpõſatio vbi eſt cõpromiſſio viri ⁊ mulieris
de cõtrahẽdo matrimonio: nõ eſt autẽ ibi cõ
ſenſus de preſenti. Eſt ⁊ deſpõſatio habens
cõſenſum de preſenti: id eſt pactionẽ coniu-
galẽ que ſola facit cõiugiũ. In illa ergo de-
ſponſatiõe vbi eſt pollicitatio cõtrahẽdi ma
trimoniũ: ſponſi tantũ ⁊ ſpõſe fiũt: non cõiu
ges: ⁊ talibus ſpõſis licet ſine cõmuni cõſen-
ſu continentiã profiteri ⁊ monaſteriũ elige-
re. In ea vero deſpõſatione vbi eſt cõſenſus
de preſenti cõiugiũ cõtrahitur ⁊ ab illiꝰ de-
ſponſatiõis prima fide veri cõiuges appel-
lantur: ſm hanc diſtinctionẽ deſponſatiõis:
de ſponſis varie loquũtur doctores.

Quomodo accipiatur ſpõſa in ſubditis capitulis.

Aliquãdo enim ſpõſas vocãt que talem ha-
buerunt deſponſationẽ vbi fuit pactio cõiu-
galis de preſenti: ⁊ ille vere coniuges ſunt.
Unde Grego. Si quis vxorẽ deſpõſauerit
vel ſubarrauerit: ꝙꝙ̃ poſtmodũ preueniẽte
die mortis eius nequiuerit eã ducere in vxo
rem: tamẽ nulli de cõſanguinitate eius licet
accipere eam in cõiugio: ⁊ ſi inuentũ fuerit
factũ ſeparetur oĩno. Item Julius papa: Si
quis deſponſauerit vxorẽ vel ſubarrauerit:
⁊ vel preueniẽte die mortis: vl' irruẽtibus q-
buſdã cauſis eã nõ cognouerit nec frater eiꝰ
nec vllus de cõſanguinitate eius eandẽ ſibi
tollat in vxorẽ vllo vnꝙ̃ tẽpore. Itẽ Grego
rius: Qui deſponſatã proximi ſui puellã ce-
perit in ꝯiugiũ anathema ſit ipẽ ⁊ omnes cõ
ſentiẽtes ei: quia ſm legẽ dei mori decernit̃.
Deut̃. 22. Nam diuine legis mos eſt ſpõſas appellare
Mat. 1. cõiuges: vt in euãgelio: Accipe Mariã cõiu
Deut̃. 22. gem tuã. Et in Deut̃. Si quis alterius ſpon
ſam in agro vel quolibet loco oppreſſerit vl'
b abduxerit in domũ ſuã moriatur: quia vxo-
rem proximi ſui violauit: non que iam vxor
erat: ſꝫ que a parẽtibus vxor fieri debebat.

Ex his colligit̃ ꝙ ſponſe q̃dã coniuges ſunt
ante cõmixtionẽ ſexuũ. Sed forte illud mo-
uet qd̃ in fine capituli dicitur: nõ que iã vxor
erat: ſed que vxor fieri debebat. Quod non
ita intelligi debet quaſi vxor vere nõ fuerit:
ex quo pactio cõiugalis interceſſit: ſed quia
nondũ traducta fuerat: nec res vxoria inter
ceſſerat. ſ. concubitꝰ coniugalis.

An definitio ſponſaliũ bñ ſit aſſignata. Arti. XII.
N
Einde querit̃ de hoc qd̃ dicit ibi [His itaqꝫ
d reſpõdemꝰ ⁊c̃. Querit̃ eñ hic que ſint ſpon-
ſalia / quoꝝ ſint / cuius ſint effectꝰ / quibꝫ mo
dis cõtrahãtur / ⁊ quibus modis dirimãtur. Ad Arguit̃ p̃o
primũ accipiat̃ diffinitio ſpõſaliũ a iuriſperitis que
eſt hec: Sponſalia ſunt futurarũ nuptiarũ ꝓmiſſio:
⁊ hec diffinitio trahit̃ a verbis Nicolai pape. xxx. q.
v. ca. noſtrates. ⁊ infra. Si eñ poſt ſpõſalia que fu-
turarũ nuptiarũ ſunt promiſſio / federa quoqꝫ cõſen
ſu eorũ qui hoc contrahũt / ⁊ horũ in quorũ poteſtate
ſunt celebrãtur ⁊c̃. Itẽ ratiõe probat̃: quia ſpõſa- 2o
lia a verbo ſpõdendi deriuat̃: ſed ſpõdere reſpicit fu-
turũ: ergo ſpõſalia ſunt nuptie promiſſe in futurũ.
In contrariũ huius obijcit̃ qd̃ incertũ eſt certitu- In ꝯriũ p̃o
dinaliter promitti nõ poteſt: copula autẽ futura eſt
incerta: ergo videt̃ ꝙ promitti nõ poteſt ſine cõditio-
ne: ergo ſpõſalia nũꝙ̃ abſolute contrahuntur / quod
falſum ẽ: ḡ ⁊ h̃ falſũ eſt ꝙ ſpõſalia ſunt futurarũ nu-
ptiarũ promiſſio. Itẽ Jacobi. 4. Que eſt vita no- 2o
ſtra: vapor ad modicũ parẽs: ⁊ deinceps extermina
bitur pro eo vt dicatur: Si vixerimꝰ ⁊ ſi dñs volue-
rit faciemus: hic autẽ illud igit̃ videt̃ ꝙ ꝓpter vite in
certitudinẽ ſponſio talis nõ ſit ſimpliciter facienda.
Itẽ in alijs rebus ſponſio facta ⁊ firmata obligat 3o
ad ſoluendũ / ita ꝙ cõpellit̃ ad ſolutionẽ: ⁊ ſi alij po-
ſtea oppoſitã fecerit ſponſionẽ: ergo multomagis in
iſta: ſic etiã eſt faciendũ: ergo quicquid promittatur
poſt ſpõſalia alij viro: videtur ꝙ cõpellitur ad hoc ꝙ
cõtrahat matrimoniũ cũ illo primo: ergo etiã ſi con-
trahat cũ alio per verba de preſenti: videt̃ ꝙ tenetur
redire ad eũ cui primo ſpopõdit. Itẽ aut ei cui pro 4o
mittũtur ſpõſalia aliqd̃ iuris acquirit̃ in puella / aut
nihil. Si ſic ergo cũ ipẽ nullo ſuo peccato id ꝑdit de-
bet in omni ſtatu puella cõpelli vt h̃ ſoluat: ergo etiã
ſi cõtrahat cũ alio / adhuc debet cõpelli vt ſoluat pri
mo qd̃ falſum eſt: ergo ſpõſalia nõ ꝓmiſſio ſunt ⁊c̃.
Si autẽ nihil iuris ei acquirit̃: ergo ſibi nullo mo-
do cõiungit̃ vel vnit̃: ergo nulla ratiõe prohibet̃ ab
acceptione ſue cõſanguinee qd̃ iterũ falſum eſt: ergo 5o
diffinitio nulla / ex qua ſequitur iſtud. Itẽ nuptie
future / aut ad determinatũ tempꝰ ſunt future / aut
ad indeterminatũ. Si ad determinatũ ſunt videt̃ ꝙ
tẽpus eſſet apponendũ in diffinitiõe / ſicut ſolet fie-
ri in alijs cõtractibus venditiõis ⁊ emptiõis ⁊ non
apponitur: ergo diffinitio diminuta eſt. Si autẽ ꝓ-
miſſio fit ad tẽpꝰ indeterminatũ: ergo videt̃ ꝙ nũꝙ̃
aliquo tẽpore determinato ſoluere tenet̃: ⁊ ita ſi ad
annos pubertatis venerit nõ poteſt cõpelli ad ſolu
tionẽ promiſſi qd̃ falſum eſt: ergo videt̃ ꝙ diffinitio
ſit incõueniẽs. Reſpõſio dicẽdũ ꝙ diffinitio Ni- Solo
colai pape couẽniẽs eſt: hoc eñ quod dicit promiſſio
eſt vt genus: hoc autem quod dicit futurarũ exclu-
ditur matrimoniũ qd̃ ꝯtrahit̃ per verba de p̃ſenti: h̃

autẽ ꝙ dicit nuptiarũ facit differre ab aliis promiſſionibus: nõ in quibus ſibi homines cõmunicant.

Ad primũ. Dicendũ ergo ad primũ ꝙ in ꝓmiſſione intelligit̃ id qḋ facit neceſſitas: qꝛ dicit Hierõ. ꝙ maledict⁹ eſt q̃ dicit deũ requirere impoſſibilia: ⁊ de⁹ ſi impoſſibilia nõ reqrit etiã homo nõ debet ea reqrere: qꝛ ſi moriatur tũc p ipſam impoſſibilitatẽ ſoluẽdi abſoluit̃.

Ad ſecũdũ. Ad aliud dicendũ ꝙ Jacob in cõmuni ſermõe docet caute loqui: ſed in ꝯtractib ipſo iure intelligit̃ ꝙ legitimũ impedimẽtũ ſoluit cõtractũ de futuro: ſic etiã mors vel hmõi.

Ad tertiũ. Ad aliud dicendũ ꝙ iſta ſponſio ligat: ſicut ⁊ alia: ſed ligat ad ꝯtrahendũ mřimoniũ: ⁊ cõpellit̃ ſoluere niſi legittimũ habeat impedimentũ: legittima eñ impedimẽta ſunt ſi aliqḋ poſt factũ primo piudicat tunc eñ nõ cogit̃: ⁊ hoc ideo qꝛ ꝯiugia inuita malos ſortiunt̃ euẽtus: ꝓpter qḋ etiã in veteri teſtamẽto dñs dari libellũ repudij ꝓmiſit.

Ad quartũ. Ad aliud dicẽdũ ꝙ aliquid iuris ĩ ea acqſiuit quã deſpõſauit: ſed hoc nõ eſt ius debiti in corpore: ſꝫ potius diſpoſitio ad debitũ illud: ⁊ ꝓpter paruitatẽ illius in quo dãnificat̃: ⁊ qꝛ in alia recuperare pt deobligat̃ puella in aliquib caſib ꝓpter ſequẽs factũ etiã ſine aliquo peccato alteri⁹ ſponſi q̃ ſecũ ſpõſalia cõtraxerat.

Ad quintũ. Ad aliud dicẽdũ ꝙ nulla ſpõſio fit ad tẽpus infinitũ: ſed tẽpus aliqñ verbo aliqñ reb determinat̃: tẽpus dico reddẽdi qḋ ꝓmiſſum eſt: reb⁹ autẽ determinat̃ hoc. ſ. qñ diſcretiõe ⁊ quãtitate corporis puberes efficiunt̃: ⁊ tũc cõpellẽdi ſunt ſoluere qḋ ſpopõderũt niſi legittimũ ptẽdãt ĩpedimẽtũ.

Arti. XIII. D

Quorũ ſunt ſponſalia.

Arguit̃ p°. Secũdo querit̃ quoꝝ ſunt ſpõſalia. Videt̃ ꝙ omniũ qui poſſunt in futuꝝ cõiũgi matrimonialit̃: talit̃ autẽ cõiũgi poſſunt pueri in cunabulis: ergo pueri recẽter nati pñt ꝯtrahere ſpõſalia.

2° Itẽ cõtract⁹ qui p aliũ ⁊ per me põt fieri/ põt fieri/ ſiue ego poſſum diſcernere ſiue nõ: ſed talis eſt cõtract⁹ ſpõſaliũ: g̃ videt̃ ꝙ in oĩ etate cõtrahi pñt.

3° Itẽ videt̃ ꝙ ſeptẽniũ nõ ſit tẽpus in quo debeant cõtrahi ſpõſalia: qꝛ aliqui pueri in ſeptẽnio min⁹ ſũt diſcernẽtes nuptias q̃ꝫ alij in q̃nto anno: ergo videt̃ ꝙ nõ generalit̃ oĩbus ſit pfigẽdũ ſeptẽniũ.

4° Item narrat beat⁹ Grego in q̃rto dyal. ꝙ quidã in quĩto fuit tãtillus puer ⁊ tãt⁹ pctõr ita ꝙ etiã ꝓpter pctm̃ blaſphemie diabolus ipm̃ interfecit: cũ igit̃ nlli idiſcreto pctm̃ imputet̃ videt̃ ꝙ ille puer quinquẽnis diſcretionẽ habuit: ergo ipſe cõtrahere potuit adminus ſpõſalia.

5° Itẽ videt̃ nulla eſſe cauſa illa q̃ aſſignat̃: qꝛ ſpõſalia tũc placent: aut eñ hoc accipitur a ſignis/ aut a cõplexiõis incitatiõe. Si a ſignis videtur nihil eſſe: qꝛ pueri etiã ante hãc etatẽ turpes adinuicem ludos exercere vident̃ vt freq̃nter: ergo etiã ante hãc etatẽ placẽt eis ſpõſalia vt videt̃. Si aũt ab incitatõe cõplexiõis cõtra ſemẽ nõ diſtillat ante ſecũdũ ſeptẽniũ: vt dicit phs: ergo videt̃ ꝙ ex parte qualitatis paſſiue in ꝯcubitu. ſ. ex pte humoris añ ſcõm ſeptẽniũ nõ incitet̃: g̃ rõne hui⁹ nõ debet poni etas in ſeptẽnio primo.

Solo. Si forte dicat̃ ꝙ hoc fit rõe incitantis ex parte qualitatis actiue.

Obiectio. Cõtra actiua qualitas que eſt calor etiã ante ſeptẽniũ extẽdit mẽbra: ergo incitatio ex parte q̃litatis actiue eſt ante ſeptẽniũ: ergo irratõabilit̃ ponit̃ primũ ſeptẽniũ etas cõtrahentiũ.

6° Itẽ etas ꝯtract⁹ mřimonialis ĩ puero ⁊ puella nõ eſt vna: quia puella duodẽnis põt cõtrahere: ⁊ puer q̃ttuordecim annoꝝ: cũ ergo puer ⁊ puella ita ſe habeãt ad matrimoniũ ꝯtrahendũ ſicut ad ſpõſalia cõtrahẽda: videtur ꝙ etas ſponſaliũ cõtrahẽdorũ in puero ⁊ puella nõ debet eẽ vna.

7° Itẽ natura nõ format vno tẽpore puerũ ⁊ puellã: ſed puellã tardius: ergo etiã maior etas debet dari puelle ad cõtrahendũ ſpõſalia q̃ꝫ puero: ergo ſi puero ſeptẽ anni aſſignãtur puelle debẽt plures aſſignari ad cõtrahẽda ſpõſalia.

8° Itẽ ponamus ꝙ adultus cũ iuniore annis ſeptẽ ꝯtrahat ſpõſalia ⁊ querat̃ quid dicatur ſi dicas ꝙ ſic: cõtra ſpõſalia nõ poſſunt ꝯtrahi ante ſeptenniũ. Obiectio. Si autẽ nihil: cõtra ſpõſalia ſunt ꝓmiſſiones futurarũ nuptiarũ.

9° Itẽ pro vna parte eſt ibi plus q̃ꝫ legittima etas ad cõtrahẽda ſpõſalia: ergo quo ad illũ admin⁹ aliquid poteſt fieri.

Decimo. Itẽ ponamus ꝙ talis cõtrahat p verba de pſenti cũ ipe ſit plene etatis: quia ipſe facit qḋ in ſe eſt: ergo ligat ſe iſti: licet iſta nõ ligetur ip ſi: ergo quo ad hũc eſt matrimoniũ. ꝯtra matrimoniũ nõ eſt in vno: ſed in duobus vt ſupra habitũ eſt: ergo niſi agat̃ matrimoniũ ab vtroqꝫ cõiuge nihil agit̃: ſed h nõ agitur ex vtroqꝫ ergo nihil agitur.

Undecio. Itẽ pono ſi adult⁹ cõtrahit per verba de preſenti cũ ſeptẽni vel minore ſeptẽ annis: videt̃ ꝙ admin⁹ ibi efficiatur ſpõſalia: quia natura quãdoqꝫ nõ poteſt facere maius intẽtũ ab ipſa: facit tamẽ qḋ fieri poteſt: ergo etiã hoc eſt ĩ opibus hominũ: poſſunt autẽ inter tales cõtrahi ſpõſalia: g̃ ſponſalia tali cõtractu efficiunt̃.

Obiectio. Sꝫ ꝯtra in volũtarijs dicit̃ ab Amb. ꝙ intẽtio nomẽ opi imponit: ſꝫ iſte per verba de pſenti intendit ꝯtrahere matrimoniũ ⁊ nõ ſpõſalia: ergo nõ efficiunt̃ ibi ſpõſalia nec matrimoniũ inter tales effici poteſt: ergo nihil efficit̃ inť eos.

Duodecio. Ulteri⁹ pono caſum aliũ: ponam⁹ eñ ꝙ pueri ante ſeptenniũ cõtrahãt ſpõſalia quantũ poſſunt ⁊ poſt ſeptenniũ cõtrahãt per verba de pſenti ante tẽp⁹ pubertatis: videt̃ ꝙ inter eos nihil efficiat̃: quia ſponſalia ante ſeptẽniũ cõtrahi nõ pñt: ⁊ que nõ ſunt cõtracta nunq̃ꝫ poſſunt eſſe cõſũmata: ergo per ſequẽtẽ cõtractũ ſpõſalia nõ cõſũmãtur.

Tredecio. Itẽ per verba de pſenti nõ itẽdũt ſpõſalia efficere ſꝫ matrimoniũ: ⁊ hoc inter eos ante annos pubertatis eſſe nõ poteſt ergo nec ſpõſalia/ nec matrimoniũ efficiunt̃: ergo nihil efficiũt.

Obiectio. In cõtrariũ hui⁹ eſt ꝙ ſpõſalia ante ſeptẽniũ cõtracta ⁊ poſt approbata certo ſigno placentie tenẽt: vt dicũt iura: ſed ſequẽs cõtractus p verba de pſenti eſt certũ ſignũ placẽtie ſpõſaliũ ante ãnos cõtractorũ: ergo videt̃ ꝙ pficiãt ſpõſalia.

q̃rtodecio. Ulteri⁹ pono ꝙ adultus vel iuxta adultã etatẽ exiſtens contrahat cũ puella minore etate pubertatis: vl' fere iuxta pubertatẽ: ⁊ cõtrahat per verba de pſenti ⁊ queratur vtrũ iſte efficiat matrimoniũ vel ſpõſalia: videtur ꝙ nõ matrimoniũ: quia nõ ſunt ambo in etate legittima: ergo matrimoniũ nõ efficiũt. Econtra videtur ꝙ nec ſpõſalia: quia nec forma verboꝝ que eſt in ſpõſalibus ſeruat̃/ nec etiã ſpõſalia intendũt pficere: ergo neutrũ perficiũt: g̃ nihil agũt. Sed cõtra extra de ſpõſalibus. ſicut dicit Alexan. tertius de iſtis qui in minori etate deſpõſant̃. Si ita fuerint etati proximi ꝙ potuerũt copula carnali coniũgi minoris etatis intuitu nõ debẽt ſeparari ſi vn⁹ in aliũ viſus fuerit cõſentire ⁊c. ergo videt̃ ꝙ tales inter ſe matrimoniũ efficiãt.

Solo. Rñſio dõm ꝙ ſeptẽniũ ponit̃ tps in q̃ placẽt ꝯnubia: licet etas ĩpotẽs ſit ad carnalẽ cõmixtionẽ: ſꝫ aũt ſufficiẽs ſit auctas: qꝛ ſic placuit prib

ſpirituiſancto inſpiratis: tñ q꞉ hoc ĩ naturis funda-
tur: ratio a phia eſt trahẽda. Dicit aũt Ariſto. in lib.
de aĩalibꝫ tractatu. xviij. ꝙ oẽs impgnatiões ⁊ ma
turatiões partiũ ſunt ſm orbis reuolutões: ſcribũt
autẽ hi qui de naturalibꝫ loquũtur. ſ. ptholome⁹ ⁊
Albumaſar ꝙ reuolutio circuli in nato ꝓ quolibet ſi
gno dat ãnũ. Prima autẽ cõputatio circuli eſt ſignũ
aſcẽdẽti oppoſitũ: hoc eſt ab aſcẽdẽte ſeptẽniũ. Et ſe-
cũda cõputatio eſt in ſeptẽniũ ab illo: ⁊ hoc eſt aſcen-
dẽs. Et tertia iteꝝ in ſeptẽniũ qꝺ eſt oppoſitũ. Et q̃r
ta iteꝝ in aſcendens ſm circulũ iteratũ. ⁊ ſm hoc eſt
mutatio cõplexionis in nato. Unde poſt primos ſe-
ptẽ annos vt in pluribꝫ reſidet fluens humidũ qꝺ in
pueris ꝓpter vicinitatẽ ſpermatis dñaꝛ: ita ꝙ tũc ca
paces ſunt eoꝝ q̃ audiũt / p̃cipue ad corp⁹ ꝑtinentiũ.
Uñ ex tũc incipiũt ſubdi diſciplinis: ⁊ tũc tradi lit-
teralibꝫ ſtudijs: ⁊ ideo tũc dicũtur eẽ capaces placẽ
tie nuptiaꝝ vel diſplicẽtie ⁊ iõ ſpõſalia ꝓmittere poſ
ſunt. In ſecũdo aũt ſeptẽnio incipiũt iã vaporare ge
nitalia ⁊ lanugĩes ibi ꝯtrahũt ꝓpter tractũ ſeminis
ad loca illa: ⁊ ideo tũc põt eſſe matrimoniũ inꝛ eos.
In tertio autẽ ſeptẽnio qñ circulus dimidi⁹ eſt iam
cõpletus ſm phos ſemẽ tẽdit ad maturitatẽ que cõ
pletur in ſecũdo circulo ꝑfecto / ⁊ tũc eſt in ſtatu vſqꝫ
ad tertiũ circulũ: et poſtea incipit eſſe in declinatio-
ne: hoc tñ variaꝛ ſm dñiũ planetarũ q̃ p̃ſunt figurꝭ
natiuitatis: ⁊ ſicut dicit Aug⁹ ĩ q̃nto de ciuitate dei
Nõ eſt incõueniẽs ꝙ afflatus ſydeꝝ ad ĩmutationẽ
corpoꝝ valeãt: licet nõ poſſint ſuꝑ libe. arbi. niſi ea-
Ad primũ. tenus quaten⁹ trahiꝛ a corpore. Ad primũ ḡ dicẽ
dũ ꝙ ante ſeptẽniũ vt in pluribꝫ nõ ſunt capaces di-
ſcipline / nec nuptiaꝝ boni: ⁊ ideo tũc nihil ꝓmitte-
re poſſunt: q꞉ ꝓmiſſio eſt actus rõis: ⁊ oportet ꝙ ſit
ratio in aliquo ſtatu qñ ꝓmittere poteſt: ſedẽdo aũt
⁊ quieſcẽdo vt vult phus. vij. phi. anima fit ſciens ⁊
prudẽs: ⁊ dũ reſidet fluẽs humidũ: ⁊ incipit quieſce
re virt⁹ aĩalis: q꞉ tũc fortificaꝛ cõuerſio aĩe ſuꝑ app̃-
henſum: ⁊ hoc incipit poſt primũ ſeptẽniũ: vt iã ha-
Ad ſecũdũ. bitũ eſt. Ad aliud dicendũ ꝙ ſi per aliũ fiat cõtra-
ctus pueri ambo vel alter ante ãnos pubertatis p̃t
reclamare ⁊ nihil actũ eſt: ita etiã ꝙ alter pueroꝝ nõ
vetaꝛ accipere conſanguineã alteri⁹ eo ꝙ nihil factũ
eſt inter eos: ſꝫ hoc qꝺ diciꝛ ꝙ parẽtes ꝓmittũt qñqꝫ
ꝓ pueris ſic intelligiꝛ ſi pueri in etatẽ veniẽtes ratã
Ad tertiũ habẽt parentũ ꝓmiſſionẽ. Ad aliud dicendũ ꝙ li-
cet quidã in q̃bus humidũ min⁹ eſt naturale / ĩ ſeptẽ
nio minus ſunt diſcreti ⁊ capaces boni nuptiaꝝ: ta-
mẽ vt in pluribꝫ in ſeptẽnio efficiunꝛ capaces diſci-
plĩe ⁊ eoꝝ que audiũt ⁊ vidẽt: ⁊ ideo id qꝺ accidit in
pluribꝫ cõſiderat lex: cũ ei particularia que ſunt ſm
vnũquẽqꝫ infinita lex nõ potuit dari ſm vnũquẽqꝫ
Ad quartũ ſingulariꝛ: ſed ſm hoc qꝺ accidit: vt in pluribꝫ. Ad
aliud dicẽdũ ꝙ ego ſine p̃iudicio magis hoc puto fu
iſſe factũ ad terrorẽ parẽtũ: ⁊ puerũ nõ niſi h̃ punitũ
in corpore q̃ ſicut brutũ animal loquebaꝛ ea q̃ a parẽ
tib⁹ audiuit cũ in illa etate quaſi nihil adhuc appa-
Ad quintũ reat rõnis. Ad aliud dicendũ ꝙ placẽtia illa acci-
pitur a ſignis diſcernẽdi inter ea que audiũt pueri
Ad obiecti- vt pri⁹ dictũ eſt qꝺ prĩo incipit ĩ etate ſeptẽnij. Ad
onem. h̃ aũt qꝺ obijciꝛ dõm ꝙ ſic dicit Ariſto. ꝙ mẽbra ge
nitalia multoꝝ ſunt vapoꝝ: ⁊ ideo pruritũ excitãtia
⁊ ideo puto ꝙ mot⁹ minoꝝ etate pueroꝝ q̃ꝫ ſeptẽ an
norũ ꝓcedita natura corrupta: ſed poſt ſeptẽ annos
incipit admiſceri ratio vt prius eſt oſtẽſum. Unde ſi
gnũ propriũ hui⁹ eſt: q꞉ tũc actibꝫ humanis ratio in
cipit admiſceri. Ad aliud dicẽdũ ꝙ etas cõtract⁹ Ad ſextũ
matrimonij nõ eſt vna: q꞉ in puella caro eſt mollis ⁊
extenſibilis: ⁊ ideo humidũ facile digeſtibile ad ma-
turitatẽ: ⁊ ideo citius maturaꝛ ad recipiendũ: q꞉ re-
cipere cauſaꝛ ex humido frigido: vt humidũ ſit reci-
piens ⁊ frigidũ tenẽs: ſed humidũ pueri digeriꝛ ad
imprimere ⁊ ſigillare: ⁊ hoc cauſaꝛ ex calido ſicco: q꞉
cõtingit ex calido vincẽte ſuꝑ humido. Et ideo plus
tẽporis requiriꝛ ad maturationẽ maſculi q̃ꝫ femine:
ſicut plus exigiꝛ tẽporis ad hoc ꝙ calidũ vincat hu-
midũ exiccãdo q̃ꝫ ꝙ digerat ipm tm̃ ⁊ extendat ad re
cipiẽdũ: ⁊ ideo alia eſt etas coeũdi maſculi: ⁊ alia fe
mine. Sed in admixtiõe rõnis ad actus nõ eſt ſic: q꞉
hec cauſaꝛ ex hoc ꝙ incipit reſidere humidũ: ⁊ nõ im
pedire cõuerſionẽ ratiõis ſuper audita ⁊ viſa: ⁊ h̃ cõ-
tingit equaliter in maſculo ⁊ femina. Ad aliud di Ad 7m.
cendũ ꝙ animatio puelle eſt lõgioris tẽporis q̃ꝫ pue
ri: ſed tamẽ quia humidũ nati iam pueri equaliꝛ in-
cipit reſidere: vel nõ reſidere equaliter datur eis tẽ-
pus ſpõſaliũ: ſed inequale tẽpus cõtrahẽdi: quia fri
giditas in femina: quãdo eſt cũ humido oꝑaꝛ ad bo-
nã femine diſpoſitionẽ: vt dictũ eſt: ⁊ hoc eſt qñ cali-
dũ nõ plene vincit humidũ. Ad aliud dicendũ ſm Ad octauũ
multos ⁊ magnos in tali caſu poteſt quis duplicibꝫ
vti verbis: ſi eñ dicat: ego accipio te in meã: ⁊ illa re
ſpondeat: ⁊ ego te in meũ: vel verba eq̃pollẽtia nihil
agiꝛ: quia matrimoniũ agi nõ poteſt ⁊ ſpõſalia ꝯtra
here nõ intẽdunt. Si autẽ quis dicat verba mea ⁊ ſi
matrimoniũ cõtrahere nõ poſſint / valeãt qꝺ valere
poſſunt tũc ſpõſalia cõtrahũtur: quia hec ꝯtrahi in-
ter tales poſſunt: ⁊ bene põt eſſe ꝙ verũ dicãt. Ad Ad obiecti
hoc autẽ qꝺ obijcitur ꝙ ante ſeptẽniũ nõ ꝯtrahũtur onem.
dicendũ ꝙ hoc nõ veꝝ eſt niſi poſt ſeptẽniũ placeant
ſi autẽ puella eſt ſeptẽnis ⁊ alius pubes: ſpõſalia cõ
trahũtur ⁊ tenetur eã ſpõſus expectare donec veni-
at ad annos pubertatis. Ad aliud dicẽdũ ꝙ quo Ad nouũ
ad vnũ nihil poteſt ibi fieri: quia oportet ꝙ omne id
qꝺ fit in matrimonio de cõmuni vtriuſqꝫ fiat cõſen-
ſu: vnde nihil ibi efficiꝛ. Ad aliud dicendũ ꝙ ille Ad decimũ
qui ita cõtrahit etiã nihil efficit: ratione prius dicta
Et obiectio in cõtrariũ facta tenet ⁊ ſoluit. Ad ali Ad vndeci-
ud dicendũ ꝙ ſecus eſt de natura ⁊ de iſto opere: q̃a cũ obiecto.
naturã oꝑaꝛ ad intẽtũ: ille autẽ nec intẽdit ſpõſalia
nec operaꝛ ad ea: ⁊ ideo nõ eſt ſimile. Ad aliũ caſũ Ad duode-
dicẽdũ ꝙ talia ſpõſalia tenẽt: quia nihil ante fecerũt cimũ ⁊ tre-
tamẽ perfectũ poſtea intelligiꝛ approbaſſe factũ qꝺ decimũ.
preceſſit: ⁊ hec approbatio facit inter eos ſponſalia.
Ad id autẽ qꝺ obijciꝛ in cõtrariũ dicẽdũ ꝙ appro Ad obiecti-
batio preteriti que certiſſime ſupponiꝛ in verbo p̃ſen onem.
tis tẽporis facit ſpõſalia: ⁊ falſum eſt ꝙ ante oĩno ni
hil factũ ſit: ſed veꝝ eſt ꝙ nihil ſponſaliũ fecerũt: ſꝫ fe
cerũt aliquid ad ſpõſalia: quia diſpoſitionẽ q̃ ſi etiã
per alios ante facta fuiſſet per approbationẽ eoꝝ ſe-
quentẽ poſſet conſũmari. Ad id autẽ qꝺ obijciꝛ ꝙ Ad q̃rtum
matrimoniũ nõ efficiũt de plano cõcedo: precipue ſi decimũ.
multũ diſtãt ab anno pubertatis. Ad vlteriorẽ ca Ad vltimũ
ſum dõm videꝛ ꝙ tales cõtrahere poſſunt: p̃cipue ſi
diſpoſitione corporis ⁊ ſagacitate ingenij etas defi-
ciens suppleatur: diſpoſitionẽ autẽ corporis intelli-
go precipue in locis genitalibus: ſcꝫ vt agere ⁊ pati
poſſint in opere carnali. Dicũt tamẽ q̃dã tp̃s diſtã-
tie ab etate debita nõ d̃bere ꝓtẽdi vltra ſex mẽſes: ſꝫ
mihi vĩ poti⁹ ꝙ ſm pl⁹ ⁊ min⁹ deꝛminãdũ ẽ etiã ſm

diuerſam diſpoſitionē mēbrorū ꝛ ſagacitatis: qꝛ ego vidi puellā de qua ꝓhibebat̃ ꝙ annorū exiſtēs nouē cōcepit ꝛ peperit puerū: cū cōplere incepit decimū annū. Et ꝓbi dicūt ꝙ quidā dētati naſcūtur ꝛ lanugi noſi ꝛ piloſi in locis genitalibꝫ ꝛ citi⁹ maturant̃ ad coitū q̄ȝ alij. Et puto ꝙ hoc etiā variat̃ in regionibꝫ calidis ꝛ ſiccis: ſicut ꝛ ipa impgnatio ꝛ corporis incremētū. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad totū.

Art. XIIII. **Quis ſit effect⁹ ſpōſaliū ꝛ an pñt ſolui.**

Arguit̃ ꝓ Tertio querit̃ de effectu ſponſaliū. Videtur aūt ꝙ effect⁹ ſit obligare ad cōtrahendū matrimoniū: qꝛ effect⁹ generis ſaluat̃ in ſpē: ſed genus ſpōſaliū eſt ꝓmiſſio: ergo videt̃ ꝙ ſicut ꝓmiſſio obligat ad ſoluendū ꝙ ita ſpōſalia obligēt ad ſoluendū.
2o Itē extra de ſpōſalibꝫ ex lr̃is. dic̄ Alexan. tertius pictauienſi epō eū admoneas ꝛ niſi monitis acquieſcat eccleſiaſtica eū cēſura cōpellas: vt ipſam in vxorē recipiat ꝛ maritalia affectiōe ꝑtractet ꝛ loquitur de quadā quā añ deſpōſauit: ꝛ loquit̃ ꝙ cōpellēdus ſit ducere eā quā deſpōſauit: ergo ſpōſalia obligant ad cōtrahendū.
In ꝯtrariū ꝓ In cōtrariū hui⁹ eſt ꝙ obligatio que fit de iure nō ſoluit̃ niſi ſolutiōe facta: ſed ſpōſalia in m̃ltis caſibus ſoluūtur ſolutiōe nō facta ergo ſpōſalia nō obligāt.
2o Itē ſi ſpōſalia obligarēt tūc peccatū mortale eſſet nō ſoluere: ſed paſtor eccleſie ꝑ cenſurā eccleſiaſticā tenet̃ cōpellere ad cōtrahēdū ſemꝑ illos q̄ ſpōſalia ꝯtraxerūt h̄ aūt falſuȝ eſt vt patet extra q̄rto de ſpōſalibꝫ. preterea hi. vbi dic̄ Innoc. ſecūdus. Si aūt ſe admittere noluerint ne forte deterius inde cōtingat: vt talē. ſ. ducat quā odio habet. Videt̃ ꝙ ad inſtar eorū qui ſocietatē fidei cōtrahunt: ꝛ poſtea eandē ſibi remittūt: hoc poſſit in patiētia tolerari.
q̄ſtiūcula Arguit̃ ꝓ Ulterius querit̃ de alio effectu ſponſaliū qui eſt quedā affinitas. Videt̃ eñ ꝙ iſtū nō faciant ſpōſalia: qꝛ qđ ſpondet̃ in futurū nō eſt: ſꝫ i ſpōſalibus nuptie ſpōdētur in futurū: ergo adhuc non ſunt: ſed qđ nō eſt nihil facit: ergo tales nuptie nihil faciūt: ergo nec affinitatē.
2o Itē nō poteſt fieri affinitas niſi vnū ſit genus: vt infra habebit̃: ſed ſpōſi nō vniunt̃ generi: ergo inter eos non fit affinitas: ꝓbatio minoris nō vnit̃ generi ꝟm carnē qui carnaliter nulli de genere copulat̃: ſed ſponſalia tm̄ ꝯtrahens nulli de genere copulat̃ carnalit̃: ergo generi nō vnitur: ꝛ ſic habet̃ ꝓpoſitū.
3o Itē in alijs cōtractibꝫ vbi ꝓmittit̃ aliquid de futuro ſi reſcindat̃ nō īpedit qui cū alio eiuſdē generis poſſit facere cōtractū illū: ergo nec i iſto debet impedire: vt videt̃.
In ꝯtrariū In cōtrariū hui⁹ ē qđ dicit̃ extra. li. iiij. Ad audiētiā ꝛc̄. ītra dicit Alexā. tertius: Qm̄ ſcriptum eſt ꝙ ſpōſam fratris frater nō pt̄ mādam⁹ q̄tus eū ſuū ꝓpoſitū īplere n̄ ꝑmittas. Et loquit̃ de quodā qui fratri illi⁹ ſuā filiā dare voluit q̄ ante eādē ꝯſentiēte puella deſpōſauerat.

Solo. Reſpōſio dicēdū ꝙ effectus ſpōſaliū eſt ligare ad matrimoniū cōtrahendū q̄ȝdiu manēt ſpōſalia ſicut probāt prime rōnes: ſed verū eſt ꝙ quibuſdā de cauſis ſoluūtur vt infra patebit ꝛ tūc nō ligāt: qꝛ ſoluta ſunt nec hoc eſt mirum: quia non ligāt quādo ſoluta ſunt.
Ad primū. Ad id ergo qđ contra obijcit̃ dicendū ꝙ q̄ȝdiu manēt tādiu ligāt: ſed ſoluūtur ī caſibꝫ in quibus ligarēt cū nocumēto maiori: ideo ꝟm ius cōmune nō reputant̃ ſoluta: qđ eñ pro vtilitate cōtrahētiū ꝛ honeſtate eccleſie cōſtitutū eſt deſtituit̃ qñ contra vtilitatē ꝯtrahentiū ꝛ eccleſie honeſtatē obſeruatur. Ad aliud dicendū ꝙ hoc dicit Alexan. in caſu in q̄ ſoluūtur ſpōſalia ꝓpter matrimoniū ſupueniēs cū alio: qꝛ min⁹ vinculū cedit maiori ꝛ rūpit̃ illo ſupueniēte. Ad ſecūdū.
Ad id aūt qđ obijcit̃ oñdit ꝙ eccleſia dꝫ arcere a peccato mortali: dicendū ꝙ ſic facit: qꝛ ꝓ peccato indicit ꝛ iniūgit pniam: ſed nō cōpellit cōplere ꝓmiſſum: qꝛ iā de iure cōmuni ſpōſalia ſoluta ſunt. Ad id qđ ī cōtrariū

Ad id qđ querit̃ de vlteriori affectu dicendū ꝙ faciunt affinitatē vt dictū eſt ꝟm patrū inſtitutiōes. Ad q̄ſtiūculam

Ad id aūt qđ poſtea obijcit̃ dicendū ꝙ id qđ nō eſt nō facit: ſꝫ id qđ eſt ſcꝫ ſpōſalia ſunt: ꝛ ſunt aliqđ mr̃imonij ſcꝫ diſpoſitio ad ipm vt ſupra dictū eſt. Ad primū.
Ad aliud dicendū ꝙ eſt in ſpōſalibꝫ cōiunctio ad genus ꝟm quid: licet nō ſimplicit̃: ſicut eñ ī naturis aliqđ ꝑ diſpoſitionē ignis efficit̃ igni affine: etiā anteq̄ȝ habeat ſpēm: ita ꝛ in moralibꝫ per diſpoſitionē accedit aliquis ad gen⁹ alteri⁹ quādo cū ipſo cōtrahit ſponſalia: licet cū ipſo non efficiat̃ vna caro: ꝛ iō ſc̄ti p̄res ſtatuerūt ꝙ inter tales affinitas cōtraheret̃. Ad ſecūdū ꝛ tertiū.

Quibus modis ſpōſalia contrahantur. Arti. XV.

Quarto querit̃ quibꝫ modis ſpōſalia cōtrahātur. Dicūt aūtē iuriſperiti ꝙ duplicit̃ ſponſalia cōtrahunt̃. ſ. abſolute ꝛ ſub cōditiōe. Abſolute aūtē cōtrahūtur q̄ttuor modis. ſ. nuda ꝓmiſſione: vt accipiā te in meā vel ecōtrario/ datis arris ſpōſalitijs: vt aliqua pecunia vl' alijs rebꝫ ānuli ſub arratiōe: ꝛ interueniēte iuramēto. Sub cōditiōe dupliciter cōtrahunt̃: ſcꝫ ſub cōditione honeſta: vel ſub cōditiōe inhoneſta. Honeſta vt ſi ſic dicat/ contrahā tecū ſi placuerit parentibꝫ: ꝛ tūc dicūt ꝙ ſtāte ꝯditione ſtat ꝓmiſſio: ꝛ nō ſtāte nō ſtat niſi ſeq̄t̃ cōſenſus ꝑ verba de p̄ſenti vel copula carnalis. Cōditio aūt inhoneſta duplex eſt. ſ. ꝯtraria matrimonij bono ꝛ honeſtati: ꝛ nō cōtraria: exemplū ꝑmi eſt vt ſi dicat: tecū cōtrahā ſi venena ꝓcures ſterilitatis: vel ꝓcures aborſum: vel ſodomitice mecū coīugaris: vel adulterādo mihi victū lucreris: vel aliqđ hmōi: ꝛ tūc non ſtat ꝓmiſſio facta de mr̃imonio. Exemplū cōditiōis ſecūde eſt vt ſi dicat: cōtrahā tecū ſi furto mihi lucreris/ vel vſuris: vel hmōi/ aliquo pctō inuoluaris: ꝛ tūc renūciandū eſt cōditiōi: ꝛ tenēt ſpōſalia. Iuxta illud Bede In turpi voto muta decretū: ꝛ in malis ꝓmiſſiōibus reſcinde fidē. Itē qñ abſolute ꝯtrahunt̃ ſi ſine iuramēto cōtrahant̃ monēdi ſunt vt cōſumēt: ſed nō cogēdi ſi nolūt. Si autē cū iuramēto cōtraxerunt cogēdi ſunt ꝓpter iuſiurandū per cenſurā eccleſiaſticā: ꝛ hoc intelligo de illis q̄ ſunt ambo ſeptē annorū: qꝛ minores ambo/ vel alter cōtrahere nō poſſunt ſpōſalia: vt patet ex ante habita diſputatiōe: et hoc eſt totū qđ iura diffiniūt de ſpōſaliū cōtractiōe.

In cōtrariū autē hui⁹ obijcit̃ ꝛ primo q̄dē de diuiſione q̄ dicit ꝙ quattuor modis ſpōſalia abſolute cōtrahūtur: in ꝓmiſſiōe eñ nō obligat̃ homo niſi ex ſe ipſo: ſed dicūt ſancti patres: qꝛ deus ꝓmittens non obligat̃ ex nobis: ſed ex ſe tm̄/ ꝛ nō eſſet iniuſt⁹: ſi nō ſolueret: ergo a ſimili ꝯtrahēs nuda ꝓmiſſiōe nō erit iniuſt⁹ ſi nō ſoluat: ergo videt̃ ꝙ alter agere nō poſſit qđ falſum eſt: ergo ſpōſalia nō nuda cōtrahunt̃ ꝓmiſſione. In ꝯtrariū ꝓ ꝯ diuiſionē ꝗ mōis obiecti.
Itē videt̃ falſum qđ dicit ius ꝙ nuda ꝓmiſſione cōtrahens nō ſit cogēdus ad cōſummandū mr̃imoniū: q̄ ei ꝓmittit ꝛ nō ſoluit ꝓmiſſū mētit̃: os aūt qđ mētit̃ occidit aīam: ḡ ille peccat mortalr̄: ſꝫ arcēdus eſt q̄libet a mortali pctō: ergo q̄libet arcēdus 2o

3o eſt ad cõſũmationẽ pmiſſi. Jtẽ in minori decipit q̄
decipit aliũ in pecunia q̄ꝫ q̄ decipit eũ i matrimonio
⁊ in ſeipſo: ſed decipiẽs in pecunia cogit̃ a iudice ad
ſolutionẽ: ergo multomag̃ debet cõpelli ad ſolutio
nẽ ille qui decipit aliũ in matrimonio ⁊ in ſeipſo: er
Arguit̃ pᵒ go nihil videt̃ eſſe qd̃ dicũt iura. Ulterius obijcit̃
de ſcd̃o mõ de ſecũdo mõ: videt̃ eñ q̄ ille modꝰ ſit illicitꝰ: q2 ma
trimonia debẽt eẽ libera: ſed nõ eſt liberꝫ: qd̃ eſt app
ciatũ: g̃ matrimonia nõ debẽt eſſe appciata: ſed arra
eſt pars pcij: vt dicit glo. ſup apoc. ergo nõ debẽt eẽ
2o ſpõſalia ſubarrata. Jtẽ mrĩmoniũ vt infra proba
bitur eſt in genere honeſti rõne duoꝝ bonoꝝ ſuoꝝ/
⁊ in genere vtilis rõne tertij: honeſtũ aũt oẽ ſpũale
eſt: ergo ſub pcio poni non debet matrimoniũ: g̃ nec
datis arris cõtrahit̃: q2 arra eſt pars pcij vrĩa habi
3o tũ eſt. Jtẽ cõtingit ſolui ſpõſalia illa aliquo de ca
ſu: aut ergo reddent̃ arre/ aut nõ: ſi nõ reddent̃ con
tra: q2 ƒm hoc iniuſte videt̃ agi cũ illo cuiꝰ pars pcij
retinet̃: ⁊ tñ cõtractꝰ reſcindit̃. Si aũt reddant̃ tũc
videt̃ q̄ mrĩmoniũ poſitũ fuit ſub pcio: q2 nõ videt̃
eẽ cauſa redditiõis niſi q2 cõtractꝰ reſcindit̃ quẽ p
Arguit̃ pᵒ ciũ efficiebat. De tertio mõ ſilr̃ obijcit̃: q2 annu
d̃ tertio mõ lus ſignificat fidẽ materialẽ: ſed hec eſt matrimoniũ
cũ igit̃ in ſpõſalib9 mrĩmoniũ nõ contrahat̃ videt̃ q̄
annuli ſubarratio nõ ptineat ad ſpõſaliũ ꝯtractõeꝫ.
2o Jtẽ monile vt dicit Jſid. dicit̃ quaſi munile. eo q̄
munit ſinũ ne adulter inferat manũ: ergo videt̃ q̄ cũ
ſpõſalia ligẽt ad vnũ potiꝰ q̄ꝫ ad aliũ q̄ potiꝰ debeãt
3o fieri p monile q̄ꝫ p annulũ. Jtẽ Gen. 24. Elieꝫer
dedit rebecce inaures: ⁊ ãnulos: querat̃ ergo quid
in ſpõſalib9 ſignificẽt inaures ⁊ q̄d monilia ⁊ q̄d an
Arguit̃ pᵒ nuli: ⁊ quare his trib9 frequẽtiꝰ fiãt q̄ꝫ alijs. Ul
de q̄rto mõ teriꝰ obijcit̃ de quarto q̄ ſit interpoſito iureiurãdo:
videt̃ eñ q̄ ille modꝰ ſit illicitꝰ: q2 multis de cauſis
pt iuramẽtũ fieri illicitũ: nemo aũt iurare põt id qd̃
pt fieri illicitũ: ergo ad ſpõſalia nõ debꝫ fieri iuramẽ
2o tũ. Jtẽ videt̃ q̄ in aliquo caſu pplexitatẽ inducat
iuramẽtũ vbi gra: ponamꝰ eñ q̄ odiat eã anteq̄ꝫ cõ
trahat p vba de pñti: tũc piculũ eſt cõplere mrĩmo
niũ: q2 matrimonia inuita malos exitꝰ ſortiũt̃ ⁊ qd̃
cũ piculo fit nõ eſt faciẽdũ: ergo iſtud mrĩmoniũ nõ
Obiectio eſt cõſummandũ. Ecõtrario aũt iuramentũ licitũ
eſt obſeruandũ ⁊ iuramẽtũ eſt de mrĩmonio: ergo eſt
cõſũmandũ ⁊ nõ cõſũmãdũ: qd̃ eſt impoſſibile: g̃ vi
Arguit̃ pᵒ detur q̄ iuramẽtũ nõ ſit interponẽdũ. Ulteriꝰ ob
q̄ modis cõ ijcitur de modis illis q̄ fiũt ſub cõditiõe. Et obijcia
ditionatis. tur primo de cõditõe honeſta: hec eñ eſt duplex ƒm
iuriſptos. ſ. ſimplr̃ honeſta q̄ ſpectat ad bonos mo
res vt cõtrahã tecũ ſi placet parẽtib9/ aut pedagog̃
aut ſacerdotib9/ aut eccľie: ſiue aliquid hm̃oi. Et cõ
ditio vtilis ꝓpter onera matrimonij: vt cõtrahã tecũ
2o ſi dederĩ marcas cẽtũ. Obijciat̃ g̃ de pria ꝯditõe
que ſimplr̃ eſt honeſta: videt̃ eñ q̄ apponi nõ debet
q2 matrimoniũ vnꝰ nõ põt cõtrahere ꝓ alio/ niſi ipſe
cõſentiat: ergo nihil eſt dicere cõtraho tecũ ſi placet
3o illi/ aut illi. Jtẽ ſi placet parentib9 ⁊ nõ filie nõ fit
ibi mrĩmoniũ/ nec etiã ſpõſalia: ſi ergo in negãdo cõ
ſenſus filie nõ depẽdet ad parẽtes: ergo nec in affir
mãdo depẽdet: ergo nullo mõ depẽdet: q2 cõſenſus
eſt vel affirmãdo vel negãdo: g̃ ꝓ nihilo apponit̃ cõ
4o ditio de cõſenſu parentũ vel etiã quoꝛũlibet alioꝛũ.
Ulteriꝰ obijcit̃ de alia ꝯditõe q̄ etiã nõ inhoneſta
reputat̃. ſ. q̄ eſt cũ adiũctiõe pecunie: videt̃ eñ q̄ illa
nõ teneat: q2 libera debẽt eẽ matrimonia. Dicit aũt
pħus q̄ liberꝫ eſt qd̃ cauſa ſui eſt: g̃ mrĩmoniũ debet
eſſe cauſa ſui: ergo nõ debet eẽ cõditio pcij vľ pecunie
Jtẽ Ariſto. dicit q̄ quedã ſunt mixta inr̃ volũta 5o
ria ⁊ inuolũtaria. ſ. que nõ volumꝰ ſimplr̃: ſed tamẽ
ne alia deterioꝛa cõtingãt: eligimꝰ ea ſicut pꝛoijcere
merces in tpe tẽpeſtatis ne nauis ſubmergat̃: ⁊ hec
in moꝛib9 nõ ſunt laudibilia: cum igit̃ in moꝛib9 ƒm
oẽs pħos matrimonij honeſtas ſit de numero lauda
biliũ bonoꝛũ videt̃ q̄ nõ debeat eẽ ſic partim volun
tariũ ⁊ partim inuolũtariũ. Eſt autẽ ſic mixtũ ſi ad
ditur pena pecuniaria: ergo nõ debet eſſe cõditio pe
ne pecuniarie. Jtẽ coactio excludit cõſenſum q̄ eſt 6o
cauſa efficiens matrimonij: vnde dicit ptoꝛ qd̃ vi vľ
metus cauſa fit ratũ nõ habeo: ſed ẽ metꝰ duplex. ſ.
pſone ⁊ nature et vterq̄ cadat in cõſtantẽ viꝝ quem
ciuilis conſtantẽ reputat: ergo videt̃ q̄ excludat con
ſenſum matrimonij: cũ igitur talis ſit metus dam
ni q̄ñ ſit pene pecuniarie adiectio videt̃ q̄ cõſenſus
euacuat̃: ergo nõ debẽt talimõ contrahi ſponſalia.
Ulteriꝰ obijcit̃ de cõditiõe turpi nõ cõtraria ma 7o
trimõio: videt̃ eñ q̄ illa matrimoniũ euacuet: quia
ſunt quedã vt dicit Augu. que nõ poſſunt fieri bono
fine eo q̄ eſſentialr̃ cõiuncta ſunt fini malo: vt fur
tũ/ adulteriũ: ⁊ hm̃oi: ſed matrimoniũ eſt bonũ: er
go ſi ſumat̃ vt finis ipm erit finis bonꝰ: ergo nõ põt
eſſe finis talis mali: ergo videt̃ q̄ ãnihilat̃ matrimo
niũ: q2 tali fine cõtrahit̃ vel q̄ñ efficit̃ finis talis ma
li. Juxta hoc querit̃ vtrũ peiꝰ ſit cõtrahere tali fi q̄ſtiũcula.
ne/ ſiue cõditiõe/ vel nõ cõtrahere ⁊ vti muliere ad h̃
fine ꝯtractu more lenonũ q̄ pſtituũt meretrices. Ui Arguit̃ pᵒ
detur aũt q̄ ſcd̃m ſit peiꝰ q̄ꝫ primũ: q2 ad minꝰ excu q̄ ſcd̃m
ſat̃ in coitu ſuo q̄ cognoſcat ſuã: ſꝫ cognoſcẽs nõ ſuã
pſtituẽs nec in ſuo nec in alieno excuſat̃: g̃ ſcd̃m peiꝰ
eſt q̄ꝫ primũ. Cõtra in pꝛioꝛi eſt adulteriũ i qd̃ cõ Arguit̃ 2o
ſentit maritꝰ: in ſcd̃o aũt tm̃ foꝛnicatio: g̃ pmũ peiꝰ q̄ primũ
eſt q̄ꝫ ſcd̃m. Ulteriꝰ querit̃ de cõditiõe vltia q̄ tur Queſtiũcu
pis ẽ ⁊ mrĩmonio ꝯtraria: videt̃ ei q̄ illa nõ dirimat la vltima.
ꝯctũ hec q2 de q̄libet tenẽdũ ẽ bonũ qd̃ ĩde pt elici: ſꝫ
duo ſunt cõtractꝰ: ⁊ eſt cõditio cõtractꝰ bona ⁊ cõdi
tio mala: g̃ tenẽdꝰ eſt ꝯtractꝰ ⁊ refutãda cõditio. Cõ
firmat̃ aũt prima ex h̃ qd̃ dicit̃ I theſſ. 5. Oia ꝓbate
qd̃ bonũ eſt tenete: ab oi aũt ſpecie mala abſtinete vos.
Solũ dõm q̄ ſupdidicti modi ſũt q̄b9 ſpõſalia cõ Solo.
trahũt̃: ſicut dicũt docẽtes iura. reducũt̃ aũt ad du
os. ſ. pmiſſiõis ſimplicis ⁊ pmiſſiõis cõfirmate. Cõ
firmata aũt eſt duplex p cõditionẽ/ ſiue p vlteriꝰ vin
culũ. Et ꝯditio dĩ tũc eo mõ quo ſupra dictũ eſt. Ui
culũ aũt ampliꝰ ligãs q̄ꝫ pmiſſio/ aut eſt ſignũ appꝛo
pꝛiãs ſpõſaꝫ/ aut ꝯfirmatio pmiſſiõis: ſignũ aũt aut
eſt de ptinẽtib9 ad datũ ꝓpter nuptias: aut ad oꝛna
tũ ſpõſe: et primũ videtur arra nuptialis: ſcd̃o autẽ
mõ ãnuli ſubarratio. Si aũt eſt ꝯfirmatio pmiſſio
nis tũc eſt iuramẽtũ: de hac tñ reductiõe ad artẽ nõ
curãt iuriſpiti: q2 intẽdunt groſſis vulgarib9 circa q̄
ſunt caſus ⁊ particularia. His habitis rñdẽdũ eſt Ad primũ q̄ꝫ
ad id q̄ñ obijcit̃ de pꝛimo: ⁊ dõm q̄ ſecꝰ eſt de deo et qd̃ pꝛio ob
hoie: q2 deꝰ pmittes nec cãm pmiſſiõis habet in no ijcitur.
bis nec vtilitatẽ nec finẽ: ⁊ iõ non obligat̃ obligatio
ne debiti: q2 vt dicũt ſcti: Deꝰ nihil dꝫ hoi: ſꝫ hõ oia
ſua dꝫ deo. Sꝫ q̄ñ hõ pmittit cãꝫ pmiſſiõis ⁊ vtilita
tẽ hꝫ i eo cui pmittit: ſic h̃ i ꝯctu vnꝰ ꝯiugũ pmittit ⁊
cauſa eſt i alio qui repꝛomittit ſibi ⁊ vtilitas que eſt
debitũ in coꝛpe eiꝰ cũ qua cõtrahit: qd̃ etiã iure ma
trimonij exigere põt: ⁊ ideo iſte obligat̃. Ad aliud Ad ſecũdũ

dicendū ꝙ ꝓmittēs tenet̃ ſoluere quantū in ſe eſt ni-
ſi ſtet ꝑ aliū ⁊ bene cōcedo ꝙ peccat nō ſoluēs ſi ſolue
Ad ꝓbatōꝫ re poſſit. Ad hoc aūt qd̓ obijcit̃ ꝙ ſit cogēdus dicē
dū ꝙ nō: qꝛ frequēter diſſil'atur min⁹ malū ne acci-
dat mai⁹ diſſimulat̃ inquā ita ꝙ nō deducit̃ in faciē
eccleſie ad iudiciū: licet nō diſſimulet̃ in ꝯfeſſiōe. Et
h̓ eſt qd̓ dr̃ extra lib. q̄rto. de ſpōſalibꝫ ꝑ hi q̄ ⁊c̄. vbi
dic̄ Innoc̄. ſecūd⁹: Si aūt ſe adinuicē admittere no
luerint niſi forte deteri⁹ īde ꝯtingat vt talē. ſ. ducat
quā odio habet. Videt̃ ꝙ ad inſtar eoꝝ qui ſocieta-
tē interpoſitōe fidei cōtrahūt: ⁊ poſtea eandē ſibi re-
Ad tertiū mittūt hoc poſſit in patiētia tolerari. Ad tertiū di
cendū ꝙ licet in maiori decipiat: tn̄ eſt dānū recupa
bilius q̄ȝ pecunie: qꝛ cū multis alijs pōt cōtrahere:
ſed pecuniā aliā nō cōtingit eū de facili recupare: et
Ad primū iō iſtud ad iudiciū non deducit̃ ſicut illud. Ad id
de ſcd̓o mō qd̓ obijcit̃ vlteri⁹ de ſcd̓o mō dd̓m ꝙ ille ē quedā cō-
firmatio ꝓmiſſiōis eo ꝙ ꝑ donaria ſpōſa quodāmō
ſponſo appropriat̃ vel ecōuerſo ſicut innuit̃ in geñ.
ȝ. vbi dixit lya ad Iacob: Ad me itroibis: qꝛ p̄cio te
Ad argum cōduxi ꝓ mādragoris filij mei. Ad primū aūt qd̓
tū primū ⁊ cōtra obijcit̃ dd̓m ꝙ arra hic alit̃ ſumit̃ q̄ȝ ꝓ p̄cio vel
ſecundū ꝓ parte p̄cij: ſicut em̄ ꝑ arrā res empta ēptori appro
priatur ita ſpōſa ſponſo ꝑ ſubarrationē nuptialē: et
iō p̄ma argumētatio fallit ꝑ equiuocationē. Si ta-
mē cōcederet̃ ꝙ eēt pars p̄cij tūc dicendū ꝙ mr̃imo-
niū nō ponit̃ ſub p̄cio: ſed id qd̓ dat̃ eſt ad onera ma-
Ad tertiū. trimonij ſubleuāda. Et ꝑ h̓ pꝫ ſol'o ad ſecūdū. Ad
tertiū dicēdū ꝙ ſi daret̃ dotis noīe vel ꝓmitteret̃ ⁊
nō ſequeret̃ matrimoniū reſtituere teneret̃. Si aūt
alia donaria ſunt poti⁹ amorē indicantia q̄ȝ magnā
afferētia vtilitatē nō credo ꝙ tenet̃ ad reſtitutionē: ſꝫ
tn̄ nō ſequit̃ ꝙ matrimoniū ſub p̄cio ponat̃ rōne ſup̄
Ad primūꝫ dicta. Ad id qd̓ vlteri⁹ obijcit̃ de tertio modo dicē
de t̄tio mō dū ꝙ annulus ille ſignificat fidē ſpōſaliū in p̄ſenti. ſ.
ne alij ꝓmittat: ⁊ fidē thori in futuro ſeruet: ⁊ iō po-
nitur in digito ſiniſtre man⁹ q̄ anularis dicit̃: qꝛ in
illū vena quedā pulſatilis/ſiue arteria venit a cor-
de q̄ circulo ligat̃ ad amoris ſignū. Et ꝑ hoc pꝫ ſolu
tio ad primū: qꝛ ex falſo vel ex inſufficiēti cauſa ānu-
Ad ſecūdū. li ꝓcedit: ⁊ ideo nō ꝯcludit. Ad aliud dicēdū ꝙ ni
hil ꝓhibet monili ſubarrationē fieri: ſed magis con-
grue fit ꝑ anulū: qꝛ cū fides ſpōſaliū obliget ad duo
vnū illoꝝ eſt principale ⁊ alteꝝ eſt cōſequēs: ⁊ p̄nci-
pale quidē eſt ad ſeruādū fidē ſpōſo: ꝯſeq̄ns autē eſt
ad cuſtodiēdū ſe ab alio: anulus aūt ſignificat prin
cipale: ⁊ monile ſignificat cōſeq̄ns: ⁊ ideo magis cō
Ad tertiū grue fit ꝑ ānulū q̄ȝ ꝑ monile. Ad tertiū dd̓m ꝙ in
tribꝫ ſe habꝫ ſpōſa ad ſpōſum: inquātū em̄ caput mu
lieris eſt vir tenet̃ eū audire/ſequi ⁊ obedire. Ex ma
trimonio aūt tenet̃ ad fidē ⁊ cuſtodiā ab altero: nec
ſunt plura adeo ſubſtātialia ſpōſe inquātū eſt ſpon-
ſa. Primū autē hoꝝ ſignificat in auris. Scd̓m aūt
ſignificat ānulus ⁊ tertiū monile: ⁊ iō his tribꝫ an-
Ad primuꝫ tiquit⁹ puelle ſubarrabant̃. Ad hoc autē ꝙ vlte-
de q̄to mō. rius obijcit̃ de iuramēto dicendū ꝙ bene pōt fieri ſi
alit̃ nō credāt ſibi inuicē ꝯhētes: qꝛ ſic̄ dicit apl's he-
bre. 6. Finis ad cōfirmationē cōtrouerſie eſt iuramē
Ad primuꝫ tū. Ad hoc aūt qd̓ cōtra obijcit̃ dd̓m ꝙ in talibꝫ ca
argumtū. ſibus vt infra patebit ſoluunt̃ ſpōſalia ⁊ tūc deobli
gat̃ a iuramēto eo ꝙ ipſe iuramēto nō tenet̃ niſi mō
ſpōſaliū: ⁊ iō ſpōſalibꝫ fract' nō tenet̃ iuramēto am
plius: ſed bn̄ cōcedo ꝙ incautū eſt in talibꝫ iurare.
Ad ſecūdū. Ad aliud dd̓m ꝙ in talibꝫ nō eſt ꝑplexitas: qꝛ pōt

cōplere iuramētū: alioq̄n peccat mortalit̃. Si autē
matrimoniū aliud ſuperuenit tūc peccat mortaliter
cōtrahēs cū alio: ſed tn̄ nō tenet̃ ad ſponſalia ꝑficiē-
da: qꝛ ſoluta ſunt: ſed debet facere pniam de ꝑiurio.
Ad hoc autē qd̓ querit̃ vtrū ſit cogendus dd̓m ꝙ Ad obiecti-
licet quidā dixerūt ꝙ ſit cogēdus ꝓpter iuramētū tn̄ nem.
videt̃ ſapiētibꝫ ꝙ nō: ſed diſſil'andū ē ſi ex odio ſpōſe
nō vult ꝑficere qd̓ iurauit: qꝛ poſſet mai⁹ malū ſeq̄:
⁊ iſte caſus exp̄ſſe ſcript⁹ eſt: extra lib. q̄rto de ſponſa
libꝫ requiſiuit vbi ſic Luci⁹ terti⁹ Req̄ſiuit a nobis
tua fraternitas qua cēſura mulier cōpelli debeat q̄
iuriſiurādi religiōe neglecta nubere rēnuit cui ſe nu
pturā interpoſito iuramēto firmauit: ⁊ infra Ad qd̓
breuit̃ reſpōdeo ꝙ cū libera debeāt eſſe matrimonia
monēda eſt poti⁹ q̄ȝ cogēda cū coactōes difficiles ſo
leāt exit⁹ habere frequēter. Ad id autē qd̓ obijcit̃ Ad p̄mū d̓
de cōditiōe ſimplicit̃ honeſta dd̓m ꝙ illa merito eſt modis con
apponēda ita ꝙ vituꝑari pn̄t cōtrahētes ſi nō appo ditiōis ho-
nāt: qꝛ cōtrahētes aut ſunt mature etatis/aut infā- neſte ⁊ ſcd̓ꝫ
tuli: ſi ſunt adulti adhuc licet in eis ſit nō ꝯfirmata
ratio: tamen vnus ſolus nō pōt videre q̄d expediat
ſicut vidēt plures fidelit̃ cōſulētes. Si aūt ſunt in-
fantes nō pn̄t diſcernere niſi doctrina ⁊ cōſilio alio
rū ſenioꝝ: ⁊ iō cū diſcretio faciat ad libertatē ⁊ hone
ſtatē cōſenſus: talis cōditio poti⁹ facit ad libeꝝ ma-
trimoniū q̄ȝ ancillare vel ſeruile: nō em̄ dicit̃ libeꝝ
apud ſapiētes: qd̓ q̄ſi vinculū vl' velamē malicie ha
bet libertatē: ſed id poti⁹ qd̓ ſm̄ virtutē libere fit: ⁊
ideo talis cōditio tenet ⁊ eſt fauorabilis. Et ſic pꝫ ſo
lutio ad primū. Ad aliud dd̓m ꝙ duplex eſt ꝯſen Ad tertiū
ſus. ſ. matrimoniū faciēdi: ⁊ iſte nō depēdet ad aliū
in mr̃imonio: eſt etiā cōſenſus cōditionat⁹ qn̄ de vo
luntate ꝓpria apponit cōditionē eo ꝙ ſibi hō nō ſuffi
cit ad ꝯſiliū: ⁊ ille depēdet rōne pri⁹ inducta. Ad Ad quartū
id qd̓ vlteri⁹ querit̃ de cōditiōe vtilitatis q̄ eſt pecu-
nia dd̓m videt̃ ꝙ illa duplicit̃ apponi pōt. ſ. aut vt
in modū dotis/aut vt in modū pene ſi nō cōſūmant̃
mr̃imonia: ſi primo mō apponat̃ dico ꝙ ſtat ⁊ exigi
p̄t: ⁊ ſi nō ſtet cōditio nō tenet̃ ad ꝯſūmationē ꝓmiſ-
ſionis. Et hoc ꝯtingit ꝓpter onera mr̃imonij: vt di-
ctū eſt ſupra. Si aūt adijciat̃ ꝑ modū pene vt ſi ſic di
catur niſi ꝯtraxero tecū: ego dabo tibi cētū marcas
dico ꝙ nō tenet cōditio nec exigi p̄t ſi nō cōſūmetur
matrimoniū: argumētū aūt ad h̓ eſt in decretali pri
us inducta req̄ſiuit: qꝛ ſcꝫ mr̃imonia debēt eē libera
Ad id autē qd̓ ꝯtra obijcit̃ dd̓m ꝙ mr̃imoniū nō po
nitur ſub p̄cio: vt pꝫ ex ſup̄dictis. Ad alia duo eſt Ad quintū
ꝯcedēdū: qꝛ illa ꝓcedūt in ſenſu illo q̄ cōditio pecu- ⁊ ſextū
niaria adijcit̃ in modū pene ⁊ ſunt bona ꝯtra illos q̄
alit̃ ſentiūt q̄ȝ h̓ eſt determinatū. Ad id qd̓ vlteri⁹ Ad 7m
obijcit̃ de ꝯditiōe turpi ⁊ ꝯtraria mr̃imonio: dd̓m ꝙ
mr̃imoniū nūq̄ȝ eſt finis mali nec etiā ad malū finē.
Eſt ei duplex finis ſic̄ ⁊ ſuꝑ ſcd̓m lib. notatū inueni
es. ſ. finis oꝑis. finis oꝑantis/ſiue oꝑis mr̃imoniū
nūq̄ȝ eſt ad malū finē vel finis mali. Fine aūt oꝑan-
tis ſic p̄t eē fine malo ⁊ dictū Augu. intelligit̃ de fi-
ne oꝑis nō oꝑantis. Et qꝛ finis oꝑātis nō eſt eēntia
lis finis mr̃imonij: iō dic ius ꝙ ceſſat ꝯditio q̄ eſt tur
pis finis ītētio ex ꝑte ꝯhēt' n̄ ꝯct⁹ ⁊ tenet ꝯct⁹ ſpōſa
liū. Et ꝑ h̓ pꝫ ſol'o ⁊ rō iuris. Ad aliō dd̓m ꝙ vn⁹ Ad q̄ſtiūcu
plus peccat in actu ⁊ alter plus in circūſtātia trahē lam cū obie
te in id genus peccati: hoc eſt in adulteriū: nihil em̄ ctis.
prohibet vtrūq̄ȝ plus peccare cōſideratiōe diuerſa.
Si aūt querit̃ quis ſimplicit̃ plus peccet: videt̃ q̄ſtiūcula

dõm ꝙ ille q̃ ꝓſtituit vxorē ꝓpriā ex hoc ꝙ peccat ma
iori pctõ qḋ eſt adulteriū ⁊ cõtra plura ⁊ cõtra que-
cūq; peccat leno: peccat ⁊ iſte ⁊ inſuꝑ cõtra bonū ma
Ad q̃ſtiūcu trimonij. Ad hoc qḋ obijcit̃ de cõditiõe vltima di
lā vltimā cendū ꝙ illa annihilat ꝯtractū: q̃ꝛ nõ eſt cõſenſus in
talibꝫ in matrimoniū ſm intellectū ſ; ſm vocē tm̄: ſ;
ſm intellectū ꝯſentiūt in vile cõtuberniū: q̃ꝛ nõ põt
eſſe matrimoniū vbi renūciat̃ bonis oibus mr̄imo-
nij. Et per hoc patet ſolutio ad obiectū: q̃ꝛ in tali cõ-
tractu nihil boni eſt: ⁊ iõ nihil boni inde põt elici qḋ
teneat̃: ſicut fuit in alijs cõtractibꝫ cõditionatis.

Arti. XVI. Quibꝰ modis ſpõſalia dirimantur.

R

Q Uinto querit̃ quibꝫ modis ſpõſalia dirimā-
tur. Accipiat̃ autē ſuꝑ primū illud qḋ deter-
minatū eſt a iure. Sunt igit̃ octo caſus in
Primꝰ ca- quibus ſpõſalia diſſoluunt̃. Quoꝝ primꝰ eſt ſi alt̃
ſus ſpõſoꝝ trāſeat ad religionē qḋ põt facere etiā inui-
to ⁊ reclamāte altero ante carnalē copulā: ⁊ tūc ille
qui remanet in ſeculo abſoluit̃ a vinculo ſponſaliū:
Secūdus, etiā ſi fuerūt ſpõſalia ꝑ ṽba de p̄ſenti. Secūdꝰ eſt
qñ ſpõſus nõ inuenit̃: q̃ꝛ trāſfert ſe ad aliā regionē/
ſi tñ ꝑ eā nõ ſteterit ꝙ matrimoniū non fuit cõſūma
tū: ſi eñ per eā ſteterit tūc aget pniam de ꝓmiſſione
Tertius ⁊ etiā de periurio ſi iuramētū interuenit. Tertiꝰ
eſt ſi alter ſpõſoꝝ poſt cõtracta ſpõſalia incurrerit le
prā/aut paraliſim/aut epilentiā/aut turpiter naſo
Quartus. aut oculo fuerit mutilatus. Quartꝰ eſt ſi ſuꝑue-
niat affinitas. ſ. ſi ſpõſus cognouit cõſanguineā ſpõ
Quintus, ſe: vel ecõuerſo: ⁊ h̃ ſufficit ꝓbare ſola fama. Qui
tus eſt ſi mutuo ſe abſoluerūt: quē tñ caſum q̃dā nõ
Sextus recipiūt. Sextꝰ ſi alt̃ coꝝ fuerit fornicatꝰ. Se
Septimꝰ. ptimus qñ ſuꝑuenit matrimoniū ꝑ verba de p̄ſenti
cū alio ꝯtractū: q̃ꝛ tūc ſoluit̃ minꝰ vinculū ꝓpter ma
ius ſuꝑueniēs: ſ; tūc d; agere pniam de fide vl' iura
Octauꝰ mēto vl' ꝓmiſſiõe mētita. Octauus qñ minor ve-
nit ad etatē adultā ⁊ petit abſolui a vinculo ſponſa-
liū ⁊ dari ſibi licentiā nubēdi alij. Dicūt inſuꝑ iuriſ
periti ꝙ in duobꝫ caſibꝫ ſoluūtur ipõ iure. ſ. qñ alter
intrat religionē: ⁊ qñ alter cõtrahit cū alio ꝑ verba
de p̄ſenti: in alijs aūt oibꝫ caſibꝫ ſoluēda ſunt ꝑ iudi
Arguit̃ p̊o ciū eccl'ie: ecce q̃d ius det̃miat de iſto articulo. S;
cõtra p̊mū obijcit̃ cõtra primū caſum: imolantis eñ ex iniquo
caſum oblatio erit execrabilis: ſed ex iniquo imolat q̃ imo
lat alienū: g̊ nõ ē deo accepta. Alienū autē eſt qḋ eſt
alteri ꝓmiſſum ⁊ ꝑ ꝓmiſſum debitū: cū igit̃ ita debi
tus efficiat̃ ſponſus ꝑ ſpõſalia ⁊ ſpõſa viceuerſa: vi-
detur ꝙ deo ſe nõ põt imolare: ergo non põt intra-
2° re religionē. Itē ſi pecunie aliq̃s mihi efficeret̃ de-
bitor iſtā pecuniā qua efficeret̃ mihi nõ ſoluēdo imo
lare vel offerre nõ poſſet: ſed maiꝰ eſt debitū mr̄imo-
nij: ergo multo minꝰ offerri põt ꝑ qḋ efficit̃ alteri nõ
ſoluēdo: ſed ſi intrat religionē ꝓpter votū cõtinentie
efficit̃ impotēs ad ſoluēdū debitū matrimonij: ergo
In ꝯriū p̊o videt̃ ꝙ nõ debeat intrare religionē. In cõtrariū
huiꝰ eſt qḋ dicit̃ extra de cõuer. cõiuga. lib. iij. dicit
eñ Alex. tertiꝰ ex publico iſtrumēto ⁊c. ita: ceteꝝ q̃ꝛ
licet a p̄fato viro deſpõſata fuit (adhuc tñ ſic aſſerit)
ab ipſo eſt incognita mandamꝰ quatenꝰ p̄fatus vir
ip̄am nõ cognouerit carnaliter ⁊ eadem ad religio-
nē trāſire voluerit recepta ab ea ſufficiēti cautiõe ꝙ
vel ad religionē trāſire vel ad virū ſuū redire infra
duoꝝ menſiū ſpaciū debet ip̄am a ſententia qua te-
netur abſoluas: ita ꝙ ſi ad religionē trāſire voluerit
recepta ab ea ſufficiēti cautiõe vterq; reſtituat alte-
ri qḋ ab eo noſcit̃ recepiſſe ⁊c. ita ſane qḋ dñs in euā
gelio dicit: nõ licere viro niſi ob cauſam fornicatõis
dimittere vxorē ſuā intelligēdū eſt ſm interp̄tatõeꝫ
ſacri eloquij de his quoꝝ matrimoniū carnali copu
la eſt cõſūmatū ſine qua cõfirmari nõ p̄t. Ex his p̄ꝫ Arguit̃ p°
ꝙ ius veꝝ dicit in h̃ primo caſu. Ulteriꝰ querit̃ de ſe de ſcḋo caſu
cūdo: videt̃ eñ ꝙ ille ſit iniuſtꝰ: q̃ꝛ in dubijs tutior
pars eſt accipiēda vel tenēda: ſed tutius eſt ꝙ expe-
ctet: q̃ꝛ cū in expectando nullū fiat alteri p̄iudiciū: g̊
videt̃ ꝙ nõ ſint ſpõſalia ſoluta ex illa abſētia. Itē 2°
abſentia corpoꝝ in nullo repugnat vinculo ſpūali:
q̃ꝛ ex cõſenſu cõtractū eſt inter ſpõſos: ergo videt̃ ꝙ
ꝓpter abſentiā corpoꝝ nõ ſoluet̃ vinculū: qḋ eſt īter
eos: ergo nec ſpõſalia. In cõtrariū huiꝰ obijcitur In ꝯtrariū
q̃ꝛ extra lib. q̃rto de ſpõſalibꝫ ſic ſcribit Alexā. tertiꝰ
panormitano ep̄o: De illis aūt q̃ p̄ſtito iuramēto ꝓ
mittunt ſe aliquas mulieres ducturos: ⁊ poſtea eis
incognitis dimittūt terrā ſe ad partes alias trāſfe-
rētes: hoc tibi volumꝰ innoteſcere ꝙ liberū erit mu
lieribꝫ ip̄is: ſi nõ eſt ampliꝰ ꝓceſſum in facto ad alia
ſe vota trāſferre: recepta tñ de periurio pnia ſi ꝑ eas
ſteterit: quo minꝰ matrimoniū fuerit cõſummatū.
Ulteriꝰ querit̃ de tertio: videt̃ eñ ꝙ corꝑalis ne- Arguit̃ p̊o
ceſſitas nõ debet facere ꝙ aliq̃s cadat a ſuo iure: ſed de tertio
iſte ius acq̃ſiuit de cõtrahēdo matrimonio: g̊ videt̃
ꝙ ꝑ corꝑalē infirmitatē illud ꝑdere nõ debeat. Itē 2°
inuolūtariū qḋ hoiem cõpellit ſm Ariſto. meretur
ignoſcentiā ⁊ veniā: ergo multo magis id qḋ intulit
deꝰ: ſ; talis eſt neceſſitas iſtiꝰ infirmitatis: ergo vi-
detur ꝙ ſpõſa talia debet ignoſcere. Ulteriꝰ q̃rit̃ q̃ſtiūcula:
quare nõ ita dirimit febris vel q̃d tale: ſicut infirmi
tates ſupra memorate. In ꝯtrariū huiꝰ obijcitur In ꝯriū p̊o
ꝑ id qḋ dicit Urbanꝰ ſecūdus. lib. q̃rto de ꝯiugio le
proſoꝝ. lr̄as. ⁊ infra: q̃ꝛ poſtulaſti vtrū ſi poſt ſpon-
ſalia de futuro int̃ legittimas ꝑſonas cõtracta añq;
a viro mulier traducat̃: alter coꝝ lepre morbū incur
rat: alius ad cõſūmandū matrimoniū copula mari-
tali cõpelli debeat: reſpõdeo ꝙ ad eā accipiēdā cogi
nõ d; cū nõdū fuerit int̃ eos cõſūmatū mr̄imoniū.
Ulteriꝰ querit̃ de quarto caſu: ille eñ videt̃ oino Arguit̃ p̊o
iniuſtꝰ: ex pctõ eñ alteriꝰ nõ debet aliꝰ ab ipſo puni de q̃rto caſu
ri: ergo ſi alt̃ ſpõſoꝝ ꝑ fornicationē faciat affinitatē
nõ debet ille puniri qui nõ fornicat̃: ergo non debet
ꝑdere ius ſibi ꝑ ſpõſalia acq̃ſitū. Itē ponamus ꝙ 2°
ad hoc aliq̃s fornicet̃ cū cõſanguinea ſpõſe: vt ſoluat
ſpõſalia: ꝯſtat eñ ꝙ dolus nulli debet patrocinari:
g̊ nec iſti: g̊ nec iſte ꝑ dolū ſuū nõ deb; ꝯſeq̃ abſolutio
nē a ſpõſalibꝫ. In ꝯriū aūt obijcit̃ ꝑ h̃ qḋ dr̄. vij. q. In ꝯtrariū
v. ex ꝯcilio aurelian. Si q̃s ſpõſaꝫ filij ſui opp̄ſſerit
⁊ poſtea filiꝰ eiꝰ eā duxerit p̄r poſtmodū ñ habeat v- Quaſtiūcu
xorē/nec mulier viꝝ: filiꝰ qui p̄ris facinꝰ ignorabat la de eodē.
aliā accipiat. Ulteriꝰ q̃rit̃ de q̃rto caſu iſto vtrum Arguit̃ p̊o
ſufficit ꝓbare ꝑ ſolā famā: q̃ꝛ cū ſemꝑ potiꝰ iudicādū
ſit ꝓ mr̄imonio videt̃ ꝙ ſpõſalia ſtare debeāt: donec
certiſſime factū ꝓbet̃: g̊ nõ ꝓpt̃ ſolā famā ſpõſalia ſūt
ſoluēda. Itē fama ſepe eſt falſa: ⁊ g̊ videt̃ ꝙ nõ ſit 2°
ſoli fame credēdū. In ꝯriū huiꝰ eſt id qḋ habet̃ ex In ꝯtrariū
tra q̃rto lib. de cõſan. ⁊ affi. vbi Urbanus tertiꝰ ſic
ſcribit burḋ. archiep̄o Suꝑ eo ꝙ aſſerꝫ iuuenē puel
lā quādā nõdū nubilē fide īterpoſita deſpõſaſſe q̃ iā
facta nubil' eū repetit: ⁊ ille reſpuit dicēs ſe nõ debe
re eā ducere ꝓ eo ꝙ poſtq̃ꝫ puellā affidauit eādē car-
nalit̃ ꝓpinquā ipſiꝰ cognouit. Reſpõdeo ꝙ ſi mani

feſtū eſt iuuenē agnouiſſe ꝓpinquā ꝑdicte puelle: vł
ſi nō eſt manifeſtū: fama tñ loci hoc habet cū eēt ſpō-
ſa tm̄ mō de futuro: idē ab eius impetitiōe debet ab
Arguit̃ pº ſolui. Ulteriꝰ de quīto querit̃: qꝛ ille oīno nō vi-
de q̄nto ca- detur eſſe recipiēdus: qꝛ qđ ſemel iuſte factū eſt / pꝛo
ſu. nō facto haberi nō pōt: ergo videt̃ ꝙ nulla ſit abſo-
2º lutio qua ſe inuicē abſoluunt. Jtē qđ leuitatis eſt
nō debet admittere eccl'ia: ſꝫ maxie leuitatis eſt mō
contrahere ⁊ mō mutuo ſe abſoluere: g̊ iſte caſus ab
Jn ꝯtrariū eccleſia nō debet recipi. Jn ꝯtrariū eſt decretalis
ſupꝛa inducta extra de ſpōſalibꝫ. P̄ vbi dicit Jnno.
ſecūdus ꝙ ad inſtar eoꝝ q̄ ſocietatē fidei cōtrahūt ⁊
poſt eandē ſibi remittūt pōt in patiētia tolerari ſi ſe
Arguit̃ pº mutuo abſoluūt ita ⁊ illi q̄ ſpōſalia cōtraxerūt. Ul
de ſexto. terius querit̃ de ſexto ſi alter eoꝝ fuerit fornicatus
ex hoc em̄ nō vident̃ ſolui ſpōſalia ſimplicit̃: ſed tan
tū ad thoꝛi ſeparationē: vinculū tñ videt̃ debere ma
nere: qꝛ dñs dicit ꝙ qui dimiſſam duxerit fornicat̃.
2º Adhuc querit̃ vtrū ſit monēdus vt recipiat eā: vi
detur aūt ꝙ ſic: qꝛ infra habebit̃ ꝙ miſcđia eſt recipe
penitentē: ſed oīs homo monēdus eſt ad miſicoꝛdiā
ergo ⁊ iſte eſt monēdus vt recipiat illā que fornica-
3º ta eſt: vel ecōuerſo ſpōſa ſpōſum. Jtē tota die vide
mus hoc ꝙ ſpōſi fornicant̃: ⁊ tñ ſpōſe recipiūt eos iu
re ſponſaliū cōtractoꝝ: ergo videt̃ ꝙ iſte caſus nul-
Jn ꝯriū pº lus ſit. Jn cōtrariū huiꝰ eſt ꝙ etiā in matrimonio
cōſūmato vxoꝛ ſeparat̃ a thoꝛo ꝓpter fornicationē: g̊
2º multomagis ꝑ eā ſpōſalia annullari debēt. Jtem
ſponſos nihil adeo reddit odioſos / ſicut fornicatio:
ſed periculum eſt ſi odioſi ſibi inuicē cōtrahūt: g̊ vi
detur ꝙ talis caſus debet ſeparare ſiue ſoluere ſpō-
Arguit̃ pº ſalia. Ulteriꝰ obijcit̃ de ſeptimo: videt̃ em̄ ꝙ nō te
de ſeptimo neat ille: qꝛ poſteriꝰ nō debet infringere id qđ pꝛius
caſu factū eſt: ſed priꝰ facta ſunt ſpōſalia iuſte: ergo nō de
2º rogat̃ eis ſupueniēte matrimonio. Jtē ſi quis vē-
dat alij rē quā mihi priꝰ vēdidit: ſi ego ꝓbauero rē
illā pꝛius mihi venditā reſtituet̃ mihi: ergo a ſil'i ſic
eſt in ſpōſalibꝫ ⁊ matrimonio ſupueniēte: ergo in ta-
li caſu recedēdū eſt a matrimonio ⁊ redeūdū ad ſpō-
Jn ꝯriū pº ſalia. Jn cōtrariū aūt huiꝰ eſt decretal' Grego. ix.
q̄rto lib. de ſpōſalibꝫ. Si int̃ virū ⁊ mulierē ⁊c. ve-
rū ſi inter ipos acceſſit tm̄ ꝓmiſſio de futuro vtroqꝫ
dicente alteri: ego recipiā te in meā: ⁊ ego te in meū:
ſeu verba ſilia: ſi aliꝰ mulierē illā ꝑ verba de p̄ſenti
deſpōſauerit: etiā ſi int̃ ipam ⁊ pꝛimū iuramētū in-
teruenerit: ſicut diximꝰ de futuro huiꝰ deſpōſatiōis
intuitu ſecūdū matrimoniū nō poterit ſeparari: ſed
Arguit̃ pº eis eſt de violatiōe fidei pnīa iniūgēda. Ulteriꝰ q̄
de octauo. ritur de octauo ⁊ vltimo: qꝛ illđ nihil ad ꝓpoſitū vi-
detur: qꝛ ſicut ſup̄ habitū eſt minoꝛ etate debita nō
2º pōt cōtrahere ſpōſalia: g̊ nullus eſt caſus iſte. Jtē
ab eo qđ nihil ligat nō eſt petēda abſolutio: ſꝫ añ eta
tē debitā ſpōſalia nihil ligāt: ergo ab eis nō eſt petē-
Jn ꝯriū pº da abſolutio. Jn cōtrariū huiꝰ eſt decretal' Alex.
tertij q̄rto lib. de ſpōſalibꝫ. de ill' q̄ infra ānos aptos
matrimonijs ſpōſalia cōtrahūt / ſiue vterqꝫ ſiue alt̃
reclamet anteqꝫ ad annos mr̄imonio aptos ꝑuene-
nerint ⁊ poſtulēt ſeparari nō ſunt vllatenꝰ audiēdi.
Si vero alteruter iſtoꝝ ad annos pubertatis per-
uenerit infra eoſdē annos altero exiſtēte tñ ſpōſalia
cōtrahūt ſi is qui minoꝛis etatis eſt cū ad annos il-
los ꝑuenerit reclamauerit: nec in alteꝝ voluerit cō-
Solꝰo ſentire iudicio eccl'ie poterūt abinuicē ſepari. So
lutio dōm ꝙ in ſpōſalibꝫ cōtrahēdis attēdunt̃ plu-
ra: qñ em̄ pꝛomittit̃ in futurū de matrimonio ꝯtra-
hendo: illa ꝓmiſſio eſt ad ſolutionē matrimonij in-
determinato tēpoꝛe pubertatis ad bonū pꝛolis ī in-
diuidua vita ſuſcepte cū ꝑſona legittima ad cōtrahē
dū. Primꝰ igit̃ caſus dirimit ſpōſalia eo ꝙ interci-
dit moꝛs ſpūalis impotēs ad ſoluēdū qđ ꝓmiſit: ⁊ iđ
etiā alter ſoluit̃ a ꝓmiſſo. Secūdꝰ aūt caſus peccat
cōtra determinatū ſpōſionis tēpus: qꝛ tꝑe condicto
ſolutōis ꝓmiſſi nō cōpet. Tertius vero peccet in bo
nū pꝛolis ex ꝑte coꝛpoꝛis: qꝛ infirmis infirmi naſcū
tur: peccat etiā cōtra finē quēdā matrimonij q̄ ē col-
latio opeꝝ eo ꝙ vnꝰ homo ſibi eſt inſufficiēs in oꝑe ⁊
hūc finē matrimonij ponūt tres phi. ſ. Tulliꝰ Ariſto
telis ⁊ Aſpaſiꝰ: ſponſus em̄ infirmus cronica infir-
mitate nō pōt cōferre aliq̄d de oꝑibꝫ ſuis: vt leuioꝛa
ſint onera matrimonij. Quartꝰ aūt peccat cōtra le-
gittimitatē ꝑſonaꝝ cōiungēdaꝝ. Quintꝰ aūt cōtra
indiuiduitatē: hoc mō quo ſoluit ſpōſalia: qꝛ non oī
mō ſoluit vt infra patebit. Sextꝰ aūt cōtra bonū fi
dei peccat. Septimꝰ. qꝛ in oppoſitū ſtringit maioꝛi
vinculo: ⁊ ideo cōtrariū eſt indiuiduitati future in
mr̄imonio ꝓmiſſo. Octauꝰ aūt eſt eo ꝙ in cōtrahēti
bus nō fuit diſpoſitio debita: ſicut em̄ oīs foꝛma de
bitā diſpoſitionē requirit in materia: ita etiā faciūt
ſpōſalia: ⁊ vna illaꝝ diſpoſitionū eſt etas debita: vt
patet ex priꝰ habitis. Et ꝑ hoc pꝫ rō iuris: ſi q̄s ipm̄
ad vl'e ⁊ ad artē reducere voluerit: licet em̄ ſit poſi-
tiuū: tñ ſm̄ Tulliū nullū eſt ius poſitiuū qđ non ſit
ex rō ꝓfectū: qđ autē ex rōne ꝓfectū eſt ad rōnē ⁊ vl'e
pōt reſolui. Ad pꝛimū igit̃ dicendū ꝙ ille nō imo- Ad pꝛimū
lat ex iniquo: qꝛ ſoluunt̃ ſpōſalia ꝑ meliꝰ ⁊ maiꝰ vin de pꝛiocāu
culū: ſed ſi manētibꝫ ſpōſalibꝫ faceret tūc valeret ob-
iectio. Si aūt querit̃ quō ſoluūtur dicēdū ꝙ ipſo iu
re: ſicut lumie maioꝛe ſupueniēte offuſcat̃ lumē mi- Ad ſecūdū.
nus. Ad aliud dōm ꝙ ſecꝰ eſt de pecunia: ⁊ rō illa
in p̄cedēti articulo expedita eſt: ⁊ iđ nō valet illa ob-
iectio. P̄ inter ſpōſos vterqꝫ alteri eq̄liter debet ⁊ iđ
quātū iſte ſubtrahit qui intrat religionē tm̄ recōpē-
ſatur alteri per retētionē ſui debiti q̄ manet in ſecu-
lo: decretalis aūt adducta in oppoſitū eſt cōcedenda
⁊ ꝓbat caſum. Et eodē mō de oībus iuribꝫ eſt dōm
que in iſta q̄ſtiōe ſunt inducta. Ad id qđ vlteriꝰ q̄- Ad pꝛimū
ritur de ſecūdo dōm ꝙ dubiū determinat̃ ex modo de ſecūdo
ꝓmiſſiōis: qꝛ tp̄s certificat̃ ī ānis pubertatis. Un-
de extra lib. q̄rto de ſpōſalibꝫ p̄cipit̃ ꝙ tꝑe pubertatꝭ
vel infra duos mēſes debitū reddat ſpōſo vel intret
religionē: ⁊ ideo qñ tꝑe illo nō inuenit̃ ſpōſus abſol
uitur alter q̄ remanet ī terra. Ad aliud dicēdū ꝙ Ad ſecūdū.
abſentia repugnat effectui mr̄imoniali q̄ eſt copula
carnalis: ⁊ iđ etiā vinculo repugnat: ⁊ ideo ſoluunt̃
ſpōſalia. Ad id qđ vlteriꝰ querit̃ de tertio dicēdū Ad pꝛimū
ꝙ qñ eſt añ matrimoniū hmōi defectꝰ coꝛpoꝛis ſpō- đ t̃tio caſu.
ſos ſibi facit abhomiabiles: ⁊ illoꝝ indiuiduitas vi
te eſt amara: ⁊ ideo meliꝰ eſt vt nō cōiūgant̃: qꝛ ma-
los exitꝰ talia cōnubia ſoꝛtiunt̃: ⁊ qꝛ pꝛoles ex ꝑte
coꝛpis đſtrueret̃ ſꝫ ſi ſupuenerit mr̄imoniū tūc tene
ret illud qđ obiectū eſt. Cū em̄ ſponſalia nō ſint niſi
diſpō ad matrimoniū faciliꝰ ſoluūtur q̄ꝫ mr̄imoniū Ad ſecūdū.
Ad aliđ dōm ꝙ neceſſariū tale ſiue īuolūtariū in
actu meret̃ veniā ⁊ ignoſcētiā: ſed in ꝯtractibꝫ ſecus
eſt: qꝛ ibi attendit hō vtilitatē ꝓpꝛiā: ⁊ iđ cauet ſibi a
ꝯtractu indelectabili ⁊ nociuo. Ad aliud dōm ꝙ cro Ad queſtiū
nice egritudines ⁊ generātes hoꝛroꝛē: ⁊ impotentiā culā.
coopandi ad onera mr̄imonij ſubleuāda ſoluūt ſpō

ſalia:ſed febꝛes ⁊ huiuſmõi tꝑales ſunt:⁊ iõ non ſol-
uũt:q꞉ nõ ſemꝑ reddunt impotẽtes:ſed ad tp̃s bꝛeue
Ad pꝛimũ de 4º ⁊ modicũ. Ad id qꝺ obijcit̃ de quarto dõm ꝙ qui
fornicat̃ perdit ius ſuũ ⁊ alteri efficit̃ abhominabilis
⁊ iõ dat̃ ei licentia ꝙ nõ teneat̃ ſpõſalibꝫ niſi velit:vñ
nihil de ſuo iure perdit:ſed potius lucrat̃ libertatem
Ad 2m ab eo qui ſe deo ⁊ ſibi reddidit abhominabilẽ. Ad
aliud dõm ꝙ dolus ei nõ patrocinat̃:ſed nocet quã-
do ius ſuũ perdit:⁊ hoc in fauoꝛẽ alterius q̃ nõ pec-
Ad q̃ſtiũculã de eodẽ caſu. cat eſt inductũ:vt dictũ eſt. Ad id qꝺ vlteri⁹ queri
tur vtrũ in tali caſu ſufficit pꝛobare ſolã famã: dõm
ꝙ ſic:q꞉ crimẽ p̃cipue cõturbat ſponſos/⁊ facit odio-
ſos ſibi: ⁊ ideo defacili permittit̃ ſeparatio ꝓpter cri
Ad duo obiecta i ꝯ̃riũ. mẽ illud. Ad hoc autẽ qꝺ in cõtrariũ obijcit̃ dõm
ꝙ hoc eſt verꝫ de matrimonio:ſed ſpõſalia nõ ſũt ma
trimoniũ:vt ſup̃ patuit:⁊ iõ ꝓpter periculũ futurꝫ qꝺ
ex odio generari cõſueuit/etiã ꝓpter ſolã famã admit
Ad pꝛimũ de 5º caſu tit̃ ſeꝑatio ſponſaliũ. Ad aliud dõm ꝙ ille caſus a
quibuſdã nõ ponit̃:⁊ rñdent ad decretalẽ inductam
ꝙ nõ eſt decretal' nec cõtinet ius:ſed loquit̃ de ꝑmiſ-
ſiõe cõꝑatiua:hoc eſt ꝙ ſicut ꝑmitti t̃ violatio ſocieta
tis ne maius malũ fiat:ita etiã ſol'o ſpõſaliũ ꝑ hoc ꝙ
vterq꞉ aliũ abſoluit ne in odio cõuenientes ſe adinuicẽ
interficiãt. Poſſet tñ dici ꝙ caſus iſte tenet cũ pñia
moueret̃ de ꝓmiſſo.tunc eñ ſignũ eſt ꝙ nõ bñ cõue-
niũt:⁊ iõ tunc eccl'ia patit̃ ꝙ magis agat ſeꝑationem
Ad obiecta ad pꝛimũ. ipoꝝ. Ad id autẽ qꝺ cõtra obijcit̃ dõm ꝙ ſponſalia
nõ dicunt aliq̃d ꝑfecte factũ:ſed poti⁹ faciendũ:⁊ iõ
pñt reuocari:q꞉ quantũ ad p̃ncipale qꝺ eſt in eis de-
Ad 2m pendẽt in futurũ. Ad aliud dõm ꝙ in veritate ta-
liter ſe abſoluentes nõ cauent vota:tñ eccl'ia patit̃ p̃
Ad pꝛimũ de 6º et 2m dicta ex cauſa. Ad id qꝺ obijcit̃ de ſexto dõm ꝙ ſe-
cus eſt in matrimonio ⁊ ſpõſalibus:q꞉ in matrimo-
nio nõ põt fieri cõiunctio ad aliũ:⁊ iõ monet̃ vt rede
at ad ſuũ ne in ꝑiculo ſit caſtitas ſua:ſed in ſponſalibꝫ
põt fieri cõiũctio ad aliũ/ ⁊ iõ ſoluunt̃:⁊ iõ monet̃ q꞉
tales ſibi inuicẽ ſunt odioſi:⁊ ꝑ hoc patet etiã ſolutio
Ad 3m ad ſcꝺm. Ad aliud dõm ꝙ aliter eſt in maſculis/⁊
aliter in feminis:q꞉ maſculus habet ad libidinẽ im-
pellens magis q̃꞉ femina:⁊ iõ minus turpe eſt de ma
ſculo ſi fornicet̃:⁊ iõ de gr̃a maſculi a feminis facili⁹
Ad pꝛimũ de 7º recipiunt̃:ſed non de iure. Ad id qꝺ vlteri⁹ obijcit̃
de ſeptimo dõm ꝙ matrimoniũ eſt mai⁹ vinculũ ſu-
perueniẽs:⁊ iõ qñ ſtringit in oppoſitũ vinculũ ſpon-
Ad argum. ſaliũ rumpit̃. Ad obiectũ autẽ dõm ꝙ ſi in omib⁹
eſſent equalia tunc teneret obiectio:ſed inequalia ſũt
Ad 2m vt iã dictũ eſt. Ad aliud patet ꝙ nõ eſt ſil'e:ſicut ſu
Ad pꝛimũ de 8º caſu. pꝛa expeditũ eſt. Ad id qꝺ vlterius obijcit̃ de octa
uo dõm ꝙ ibi eſt modus ſponſaliũ:licet non materia
pꝛo toto:ſ꞉ pꝛo altera parte tm̃:⁊ iõ in tractatu de ſo
Ad 2m. lutione ſponſaliũ ponit̃ iſte caſus Ad aliud dõm ꝙ
q꞉ videbat̃ appꝛobare in annis deputatis ad ſpõſa-
lia cõtrahenda:⁊ ꝓpter bonũ exemplũ petit abſolui:
⁊ nõ iõ ꝙ ſciat ſe eſſe ligatũ perſone tali.

Qꝺ aliter accipitur in his alijs capitulis ſponſa.

Hec etiã ſponſa eſt q̃ ſic viro deſponſata eſt
vt nõ interceſſerit cõſenſus de pñti:ſed ſpon
ſio futuri. Scꝺm quẽ modũ illud decretũ i-
telligit̃: Si q̃s ſpõſã filij oppꝛeſſerit: ⁊ poſt fi
lius ei⁹ eã duxerit: pat' poſtea nõ hẽat vxo-
rẽ:nec mulier virũ:fili⁹ q̃ patris facin⁹ igno
rauit aliã ducat:ſi cõiũx illa fuiſſet:qꝺ vtiq꞉
foret ſi in ſponſalib⁹ pactio cõiugalis inter-
ceſſiſſet:nõ ꝑmitteret̃ ſpõſo aliã ducere me-
chis autẽ pena nõ nubẽdi ex rigoꝛe infligit̃:
vt alij terreant̃. Idẽ ex eodẽ: Quidã deſpõ
ſauit vxoꝛẽ ⁊ dotauit: ⁊ cũ ea coire nõ potu-
it quã clanculo frater ei⁹ coꝛrupit ⁊ grauidã
reddidit:decretũ ẽ vt q̃uis nupta nõ potue
rit eſſe legittimo viro deſpõſata:tamẽ fratri
frater habere nõ poſſit:ſed mechus ⁊ mecha
fornicatiõis quidẽ vindictã ſuſtineãt:licita
ꝟo eis cõiugia nõ negent̃. De illa deſponſa
tiõe hoc intelligi debet vbi nõ fuit cõſenſus
cõiugalis de pꝛeſenti:alioq̃n non liceret eis
talia ſoꝛtiri cõiugia. Scꝺm hoc etiã illud in-
telligi debet. Statutũ eſt a ſacro cõuentu vt
ſi quis ſponſam alteri⁹ rapuerit publica pe-
nitẽtia mulctet̃: ⁊ ſine ſpe cõiugij maneat: ⁊
ſi ipſa eidẽ crimini cõſentiens nõ fuerit licen
tia nubendi alteri nõ negetur. Apparet hãc
fuiſſe deſponſatã ſine pactiõe cõiugali de p̃-
ſenti: ⁊ iõ nõ fuiſſe cõiugẽ cui viuente ſpõſo
alteri nubendi licentia nõ negat̃. Sunt eñ q̃ a
dã nuptialia pacta de futuro: ex quib⁹ ſpon
ſi ⁊ ſponſe vocant̃:nec exinde cõiuges ſunt.
Et eſt pactio quedã cõiugalis de pꝛeſenti: q̃
ſponſum ⁊ ſpõſã etiã cõiuges facit: ⁊ vtraq꞉
pactio deſponſatio vel ſponſalia interdum
dicunt̃:pꝛopꝛie tamẽ ſponſalia dicunt̃ que-
dam ſolẽnia pacta nuptialia.

Quare nõ ſtatim tradãtur ſponſe.

De nuptialibus pactis vbi eſt tm̃ ſponſio fu Aug. ibidẽ ca. inſtitutũ
turi ait Auguſtinus: Inſtitutũ eſt vt iã pa-
cte ſponſe nõ ſtatim tradant̃:ne vilẽ habeat
maritus datã quã ſuſpirauit ſponſus dilatã

An dicant̃ ſponſalia a ſponſa de futuro vl' Arti. XVII
de pꝛeſenti vel de ſolẽnitate nuptiarum. S

Einde querit̃ de hoc qꝺ dicit ibi: [Sunt eñ
d quedã nuptialia pacta ⁊c.] s̃.a. Hic eñ colli
git̃ ꝙ tripliciť dicat̃ ſponſa.ſ.de futuro ⁊ de p̃
ſenti/⁊ ſolẽnitas nuptiaꝝ. Et dicit magiſter ꝙ vlti-
mo mõ pꝛopꝛie ſponſalia dicunt̃. videt̃ autẽ falſum Arg. p̃mo.
ex decreto Nicolai pape ſup̃ inducto:vbi dicit ꝙ ſpõ
ſalia ſunt futuraꝝ ꝓmiſſiones nuptiaꝝ:ğ pꝛimo mõ
pꝛopꝛie dicunt̃ ſponſalia ⁊ ſponſa vt videt̃. Item 2º
h̃ videt̃ ſonare nomẽ:vt s̃ habitũ eſt:ğ mentit̃ in lr̃a. Queſtiũcl'a pꝛima.
Vlteri⁹ q̃rit̃ hic vtrũ equoce vl' vniuoce dr̃ de his
tribus. Videt̃ autẽ ꝙ equiuoce: q̃a diſtinguit in lr̃a Arg. pꝛimo
vocẽ ſponſaliũ in ſuas ſignificatiões:talis autẽ diſti
ctio nõ cõuenit niſi equiuoco:ğ eſt equocũ. P̃ nul- 2º
lus diſtinguit ſic ꝙ hõ aliter ſignificet ſoꝛtẽ/ ⁊ aliter
platonẽ:ſ꞉ magiſter dicit ꝙ aliter vnũ ſignificet: ⁊ ali
ter aliud:ğ eſt equiuocũ. In cõtrariũ hui⁹ obijcit̃ In ꝯ̃riũ
ab vna eñ ſponſiõe dicit̃ quocũq꞉ modo dicat̃:ğ vnã
habet rationẽ:ğ eſt vniuocũ. Rñſio ꝙ ſponſalia ꝓ Solutio.
pꝛie dicũt̃ pacta futuraꝝ nuptiaꝝ cũ ſolẽnitate facta ad duo pꝛima obiecta

⁊ iō qđ dicit magiſter nō intelligiť de ſolēnitate ſola
ſed potius cōcretiue de ſponſione ſolēni futuraꝝ nu/
ptiaꝝ: ⁊ per hoc patet ꝙ nō eſt cōtrariū p̄habitis:
Ad q̄ſtiūcu/lam cū obiectis. ⁊ per hoc ſoluunť duo p̄ma Ad aliud dicendū ꝙ
nec vniuoce diciť de his: nec etiā equiuoce: ſed potiꝰ
per analogiā ad vnū: vt ꝓbat vltima obiectio. Ana/
logon eñ diciť de pluribus diuerſis modis reſpiciē
tibus ad vnū: ⁊ iō diſtinguit magiſter in lr̄a modos
diuerſoꝝ ſponſaliū: ⁊ hec eſt ſol'o omniū queſitoꝝ.

Arti. XVIII An in ſpōſalibus debeat eſſe terminus ad
ſolēniſandum matrimonium.

T Einde queriť de hoc quod dicit ibi: [De nu/
D ptialibus pactis vt eſt ſponſio futura. ⁊c̄.]
Argu. p̄o. Uideť eñ ꝙ nulla ſit cauſa quā aſſignat ī lr̄a:
quia iſtud vt dicit autor intelligiť de ſponſalibus in
futuꝝ p̄omiſſis: ſponſalia aūt nō cōtrahunť in futu
rū: q̄ nō eſt ſufficiēs etas cōtrahentiū: nō ğ cauſa eſt
ꝙ nō exhibeť ſtatim vt deſideret dilatā: ſed q̄ nō eſt
2o ſufficiens etas ac habitus corporis ad matrimoniū
cōſumandū. Itē videť eſſe cōtra apl'm. I. Coꝝ. 7.
Melius eſt nubere q̄ṽ vri: cū igiť in dilatiōe alť con/
3o iugū vrať vel ambo melius eſſet ꝙ ſtatim exhibereť.
Itē oīs dilatio eſt ad terminū aliquē q̄ eſt in cōtra
ctibus humanis: videť ğ ꝙ huic dilatiōi deberet ter
Solutio minꝰ aſſignari. Rn̄ſio dōm ꝙ ſancti patres a p̄n/
Ad p̄imū. cipio ita cōſtituerunt: vt lr̄a cōtinet: ⁊ propter cauſā
q̄ in lr̄a aſſignať. Ad p̄imū autē dōm ꝙ frequen/
ter etiā habentes etatē cōtrahunt ſponſalia de futu/
ro/⁊ de illis puto ꝙ loquať: ⁊ hoc patet per hoc quia
paruuli ante etatē cōtrahentes nō ſuſpirarēt ad di/
Ad 2m. lationē nuptiaꝝ. Ad aliud dōm ꝙ nō diu differt:
⁊ ideo nō p̄t multū exardeſcere cōcupiſcētia: non dif
ferť aūt niſi ad duos menſes: vt patet ex ſuperius in
ducta decretali: ſi tn̄ nimis p̄iculoſe creſceret tēptatō
melius putarē ego ſaluo iudicio maioris ꝙ ſtati ma/
Ad 3m trimoniū cōſumareť. Ad vltimū dōm ꝙ tēpꝰ con
trahentiū habentiū etatē p̄efixū eſt a iure. ſ. ad plus
duo menſes vel vnus: vt ſupra patuit.

Que ſponſa ſit vidua mortuo ſponſo ⁊ que non.

Et eſt ſciendū ꝙ illa ſponſa que tm̄ in futu=
Aug. in li. confeſſio. ⁊ habeť. 27. q. ij. a ro eſt pacta: mortuo ſponſo nō remanet vi=
dua: q̄ nō fuerat vir eiꝰ: vñ ſi q̄s eā duxerit
ad ſacros ordīes ꝓcēdere nō ꝓhibeť: q̄ nō
duxit viduā. Uidue eñ maritus eque ſicut
bigamꝰ ſacerdos fieri prohibeť. Ex tali aūt
copula nullus arceť a ſacris ordinibus.

Qui alterius ſponſam eo mortuo ducit ad ſacros ordines accedere poteſt.

Scđm hoc intelligendū eſt qđ ait Pelagius
Pelagius papa. diſti. xxxiiij. cap. vltimo. papa de illo qui mortuo ſponſo eius ſponſā
ducit ī vxorē. Nihil eſt inq̄t quantū ad hūc
articulū attinet: qđ ei obuiet de canonicis ī=
ſtitutis: quin ad ſacros ordines promoueri
valeat. Si vō talis ſponſa fuiſſet inter quā
⁊ ſpōſū cōſenſus de p̄ſenti interceſſiſſet eo
mortuo vidua remanſiſſet: cui copulatus in
cōiugio vlterius ad ſacros ordines nō acce=
deret cū viduam duxerit: nō eſt ergo ambi=
gendum quin ſolus de p̄ſenti cōſenſus cō=
iugiū efficiat: ⁊ exinde veri coniuges appel
lentur. Ideo poſt talem ꝯſenſum ſi quis alij
ſe copulauerit: etiam ſi carnis cōmixtio illic
ſequať ad p̄iorē copulā reuocandus eſt.

An definitio bigamie ſit bene aſſignata Arti. XIX
Einde queriť de hoc qđ dicit ibi: [Uidue eñ V
D maritus eque ſicut bigamꝰ ſacerdos fieri p̄/
hibeť. ⁊c̄.] ſ. a. Queruntť autē hic q̄ttuor de
bigamia. Primo q̄d ſit ⁊ vnde dicať. Scđo q̄t mo/
dis fiat Tertio qua ratione ei irregularitas adiūga
tur. Quarto vtꝝ illa irregularitas admittat aliquā
diſpenſationē Ad p̄imū hoꝝ p̄cediť ſic: dictum
aliquoꝝ eſt ꝙ bigamia eſt diuiſio vnius in nō vnam
vxorē vel vxores. Uideť aūt ꝙ hec diffinitio nō va/ Arguiť p̄o
let: q̄ bigamia opponiť monogamie: ⁊ monogamꝰ
diuidiť: ğ bigamia nō eſt diuiſio vnius. ⁊c̄. Proba/
tio medie: oē id qđ vniť alteri a ſe/oportet ꝙ in ſe diui
dať: ſed oīs homo adherēs vxori vniť alteri a ſe: ğ di
uidiť in ſeipō. Si forte dicas ꝙ diuidiť in vnam: Sol'o.
Cōtra. probatio ꝙ nō: q̄ ipā etiā diuiſa eſt a ſe/⁊ vni Obiectio
ta viro qui cōmiſceť ei: ğ diuidiť in nō vnā. Itē ni 2o
hil videť dictū in nō vnā: q̄ dicit Boetius ꝙ oīs res
eſt vna: ğ oīs vxor eſt vna vxor: nullus ğ diuidiť in
nō vnā. Itē oē qđ eſt (vt probat p̄hus) eſt vnum 3o
vel multa: ğ ⁊ vxor vel femina in quā diuidiť iſte eſt
vna vel multe: cōſtat ğ ꝙ non multe: ğ vna: falſum ğ
eſt ꝙ aliquis diuidať in nō vnā Itē nunq̄ṽ dicimꝰ 4o
aliquid diuidi in plura que nō ſunt: ſed in plura que
ſunt: ſi ğ nullꝰ diuidatur in plures vxores que ſunt
nullus diuidetur in plures vxores/ſcilicet que non
ſimul in eodē tempore ſunt: ſed vna deceſſit ⁊ alia ſu/
pereſt: ille vxores plures nō ſunt: ergo qui p̄imo ha
bet vnā/⁊ poſt mortē illius aliā videť ꝙ ipē nō ſit di
uiſus in plures. Itē hoc videť ex verbis apoſtoli 5o
Rom. 7. et. I. Coꝝ. 7. Mulier ſubiecta eſt legi viri
q̄ṽdiu vir eius viuit: ſed diuiſio eſt ex lege: ğ cū abſol/
uiť a lege abſoluiť a diuiſione: ğ poſt mortē eius non
eſt diuiſus in eā: ſi ğ tunc in vnā poſtea ductā diuida 6o
tur nō videť eſſe diuiſus in plures. Itē obijciť de
hoc qđ dicit vxorē vel vxores: diuiſio eñ ſequiť vni/
us ſeparationē: quia ita dicit Ariſtote. ꝙ numeꝝ co/
gnoſcimus diuiſione cōtinui: ſed huiuſmodi vnio eſt
etiā ad meretricem: vt diciť. I. Coꝝ. 6. An neſcitis q̄/
niā qui adheret meretrici vnū corpus efficiť: ğ cōſeq̄
tur talis diuiſio: ſi pluribꝫ fornicario cōcubitu cōiū/
gať: ğ qui cū pluribꝫ fornicať eſt bigamꝰ: qđ falſum
eſt. Reſponſio dōm ꝙ ſuperiꝰ inducta diffinitio ē Solutio
ſatis bona. Diciť eñ bigamꝰ a bis ⁊ gamos qđ eſt
mulier in greco/quaſi diuiſus bis iteratus in mulie
rē: ſicut etiā monagamꝰ nō ſic iteratus/⁊ trigamus
ter iteratus/⁊ quadrigamꝰ/⁊ pentagamꝰ/⁊ exaga/
mus/⁊ heptagamus/⁊ poligamꝰ. Ad p̄imū ğ di Ad p̄imū.
cendū ꝙ ſep̄atio q̄ ineſt bigamie vnitati ſacr̄i opponi
tur: vnitas aūt ſacr̄i eſt indiuiduitas ſigni: ⁊ hec nū/
q̄ṽ melius q̄ṽ ex ſignato cognoſciť. ſignatū autem eſt
duplex. ſ. vnio ſpūs fidelis cū ſpū increato: ⁊ vnio di
uine nature cū humana in vna p̄ſona xp̄i: ⁊ p̄ma q̄/
dem ſignificať p̄ indiuiduitatē cōſenſus. ſcđa autē p̄
indiuiduitatē carnis: vt ſupra patuit in diſtinctione

ꝓbabita. Dicendū est igit indiuiduitatē signi nihil aliud esse ꝗ̄ indiuiduitatē cōsensus: ⁊ coniunctionis carnalis. Est autē indiuiduitas cōsensus a duobus scʒ ꝙ fit ab indiuiduo ⁊ indiuisoꝝ: ⁊ ab eisdē duobus causat indiuidua cōiunctio carnis: indiuiduus autē nullꝰ est nisi qui ī se est indiuisus: ⁊ similit indiuidua nulla est mulier nisi que est in se indiuisa: ⁊ hec sola est que nullā vnꝗ̄ in aliū habuit cōiunctionē per copulā indiuiduale: ⁊ sic patet ꝙ bigamia est ꝑuatio huꝰ copule indiuidualis: eo ꝙ bigamia sit priuatio indiuiduitatis sicut cecitas est priuatō visus: vnde patet ꝙ monogamus nō habet priuationē indiuiduitatis quia cū vnica nō est nisi vna indiuiduitas nō separa.

Ad ꝓbatōʒ Ad aliud dōm ꝙ ipa est vnica in hmōi indiuiduitate si virgo fuit quādo traducta est: eo ꝙ indiuiduitas est matrimonij: vt dictū est potius ꝗ̄ vnius in se persone: quia est sacri ⁊ signi. **Ad obiectōnem.** Ad aliud dōm ꝙ vnum quādoqʒ dicit vnitatē suppositi / ⁊ qn̄qʒ vnitatē accidentis: ⁊ similit fit negatio siue priuatio in nō vno: dōm igit ꝙ hic negat accñs ſm ꝙ vna in tali signi indiuiduitate ⁊ vnitate dicit que vniꝰ fuit vel est: ⁊ nō vna que pluriū fuit vel est: licet semꝑ sit vna ſm suppositū **Ad 2m** Ad aliud dōm ꝙ si li vnū dicat vnitatē suppositi tunc veꝝ est ꝙ nihil est qđ nō sit vnū: q2 omne qđ est tm̄ vnū est. Si aūt dicat vnitatē accñtis oppositi diuisioni predicto tunc multe sunt mulieres que nō sunt vne: q2 nō sunt vnice vnius: sicut accipit Cāticoꝝ. 6. Una est colūba mea: vna est genetrici sue dilecta: hoc est vnica. **Ad 3m** Ad aliud dicendū eodē modo **Ad 4m** ꝙ de vnitate suppositi intelligit. Ad aliud dicēdū ꝙ bene diuidit aliquid in ea que nō sunt: sed que fuerunt: licet em̄ non maneat mulier in quā diuisus est vir prius: tamē diuisio manet in ipo quando cōiunctus est sequenti: ⁊ hoc patet respiciendo in signato ꝑ indiuisionē matrimonij: quia vnitas naturaꝝ ī xpo nō est nisi inter duo extrema ⁊ semel: pōt igit tripliciter nō signū respondere signato. s. si sit quasi vnꝰ: sed nō vna: vel si vna / sed nō vnus: vel si nō semel / sed iste tertius modus nō potest esse inter eūdē virū ⁊ eandē mulierē: quia sacramēta nō iterant super eandē numero materiā: ⁊ ita patet ꝙ sic duobꝫ primis modis forma etiā argumentandi nō valet: quia instantia est quia si aliqđ primo diuidat vt lignū in ignē: igne em̄ nō exñte diuisio adhuc manet ī ligno: ⁊ si postea diuidat erit bis diuisū: ⁊ nō erit ibi diuisio nisi vnꝰ ī vnicū: quia licet primū cū scđo nō sit ſm rem: est tamē ꝗ̄ ad effectū quē relinquit in eo in qđ ipm diuisum est.

Ad 5m Ad aliud dōm ꝙ apl's intelligit de lege redditōis debiti ⁊ obedientie / ⁊ nō de effectu qui relinquitur ī **Ad 6m** viro etiā post mortē mulieris. Ad aliud dicēdū ꝙ dupliciter est vnio inter virū ⁊ mulierem. s. carnalis operis ⁊ indiuiduitatis signi. Prima est cū qualibet muliere que carnaliter cognoscit. Scđa aūt est cum legittime cōiuncta tm̄: ⁊ ideo sola illa potest facere bigamiā: alia em̄ non facit nisi per coniunctionē ad istā de iure vel de facto cōsumato: vt infra patebit.

Arti. XX X

Quot modis sit bigamia.

Ecūdo querit quot modis fiat bigamia: sūt aūt super hoc a iure notati quattuor modi: ⁊ illi primū accipiant / ⁊ postea obijciat contra illos. Primus est qui ⁊ proprius est qn̄ aliquis successiue duas vxores hēt quas ambas carnalit cognouit. Secundus aūt improprius modus est quādo duas simul habuit / vnā de facto / ⁊ alterā de iure Tertius est quādo vnā habuit de iure ⁊ illa mortua aliā duxit de facto ⁊ nō de iure. Quartus est qn̄ aliquis cōtrahit cū corrupta. Obijcit aūt primo cō- **Arg. primo ꝯ pꝫm modū** tra primū modū: nunꝗ̄ em̄ duabꝫ cōiungit qui coniungit vni / ⁊ nō cōiungit alij nisi solutus ab illa: sed taliter cōiungit ille qui accipit duas successiue: ꝗ videt ꝙ nunꝗ̄ ꝯiungit duabꝫ: ꝗ nunꝗ̄ efficit bigamꝰ

Itē in antiquis temporibꝫ simul vni plures con- **2o** iungi poterāt in vno vxorio affectu: ꝗ multo magis plures successiue possunt cōiungi vni in vno vxorio affectu: sed vni affectui vxorio respondet vna indiuiduitas sacri: ꝗ in vna indiuiduitate sacri potest aliqs cōiungi pluribus successiue: cū igit bigamia non fiat nisi a violatione huius indiuiduitatis: videt ꝙ talis nō efficiat bigamus. Itē qui nunꝗ̄ est nisi vnius **3o** nunꝗ̄ efficit bigamus: sed ille nunꝗ̄ est nisi vniꝰ solius: ꝗ ⁊c. Probatio: quia nō est dare tempꝰ in quo ille sit duaꝝ: ꝗ habet propositū. In cōtrariū huꝰ **In ꝯriū ꝑo** est qđ habet in decretis vbi sic dicit Hiero. Aperiāt queso aures obtrectatores mei / ⁊ videant secūdas ⁊ tertias nuptias in dn̄o cōcessisse. ⁊c. Et ita nō dāno bigamos / immo nec trigamos: sed si dici pt nec octogamos. Ex hoc accipit ꝙ est bigamus qui scđas vel deinceps nuptias consumat: ꝗ ille est vnus ⁊ prius modus bigamie. Ulterius querit de casibꝫ qui se- **Questiūcla prima.** pe sumunt iuxta hunc modū. Pono em̄ ꝙ aliqs du- **Arg. pmo.** cit vnā ꝑ verba de presenti / ⁊ anteꝗ̄ consumet matrimoniū illa morit: ⁊ postea ducit aliā ⁊ illā cognoscat carnaliter: videt em̄ ꝙ ille sit bigamus per ea que expresse dicunt in lrā ex verbis magistri ⁊ distinctōne Nicolai pape que sit in littera inter contrahentē cum spōsa alicuius defuncti que fuit per verba de futuro **In ꝯriū** ⁊ illa que fuit sponsa per verba de presenti. In cōtrariū aūt huius obijcit id qđ Innocē. tertiꝰ scribit meten episcopo li. I. extra de bigamis: Debitū pastoralis officij. ⁊c. et infra cū ꝗ propter sacri defectū inhibitū sit ne bigamus aut maritus vidue presumat ad sacros ordines promoueri: quoniā nec illa est vnica vnici: nec iste vnus vnius profecto vbi deficit inf hmōi cōiuges corporis cōmixtio nō deest isti cōiugi signaculū sacramēti: vnde is qui mulierē ab alio viro ductā sed minime cognitā duxit vxorē: q2 nec illa / nec ipe carnē suā diuisit in plures: propter hoc impediri nō debet quin possit ad sacerdotium promoueri hec decretalis valde est notabilis: q2 abrogat per eā **Arg. pmo de 2o casu** qđ dicit magister in isto capitulo Ulterius querit de secundo: ille em̄ nō videt esse casus: q2 nō est defectus sacramēti vbi nullū est sacramentū: sed cū ea cū qua cōtraxit / de facto nullū est sacramentū: ergo nō videt ꝙ propter hoc fiat defectus sacramēti. Item **2o** absurdum esset dicere ꝙ cōmixtio ad meretricē hēret significare copulationē naturaꝝ in vna persona xpi: ꝗ illa adhesio qua adheret mulieri de facto nō habet indiuiduitatē aliquā cuiꝰ signū est: q2 separat ab ea quādo voluerit: ꝗ videt ꝙ ille nunꝗ̄ habet nisi vnā indiuiduitatē cū vnica: ꝗ ipe nō debet reputari bigamus. In cōtrariū huius est qđ dicit Hiero. 31. q. **In ꝯriū ꝑo** I. Quō virgibꝫ. ⁊ infra Primꝰ lamech sanguinariꝰ atqʒ homicida vnā carnē in duas diuisit vxores / fratricidiū ⁊ bigamiā: eadē cathaclismi pena deleuit. ⁊c Ex hoc accipit ꝙ qui habet duas simul nō de iure sicut lamech qui nō habuit de iure / nec de diuina inspiratione bigamus dicit a Hieronymo. Ad idē **2o**

facit id qđ habe᷑ diſ.xxxiiij.ex ꝯcilio toleta. Chriſtia-
no nõ dicã plurimas:ſed nec duas ſimul habere lici-
tũ eſt:niſi vnã tm̃/aut vxorẽ/aut certe loco vxoris:ſi
cõiunx deeſt cõcubinã.ceteꝝ ſi nõ talis cõcubina fue
rit:⁊ etas illius de quo agi᷑ future incõtinẽtie ſuſpi-
tionẽ auferre dinoſci᷑ apoſtolica cõceſſiõe ad ordinẽ
dyaconatus prouehi poteſt:ex hoc accipi᷑ a ꝯtrario
ſenſu ꝙ ſi cõtraxit de facto cũ ſcđa ꝙ prohibe᷑ ab or-
dine/⁊ nõ niſi ꝓpter bigamiã:g̃ iſte talis eſt bigamꝰ.
3º Ad idẽ eſt qđ habe᷑ extra de diuor. gaudemus:⁊
eſt longa decretalis:ſed ibi dici᷑ ꝙ nulli licet duas ſi
mul hẽre multo minus g̃ vnã de iure/⁊ aliã de facto
Queſtiũcl'a quin ipẽ bigamus repute᷑. Ulteriꝰ queri᷑ de ca-
ſcđa. ſibꝫ qui reducun᷑ ad illũ:ponamus g̃ ꝙ habeat vnã
Arg.ꝓmo de iure:ſed nõ cõſumauit cũ illa matrimoniũ:ſed tm̃
cũ ea ꝯtraxit matrimoniũ per verba de preſenti/⁊ cũ
alia ꝯtraxit de facto ⁊ cognoſcit eã: vide᷑ ei ꝙ iſte ſit
bigamꝰ:quia ipẽ aut de iure aut de facto hẽt duas:
2º ⁊ qui duas hẽt eſt bigamus:g̃ iſte eſt bigamꝰ Itẽ
indiuiduitas cõſenſus ſignificans indiuiduitatẽ aĩe
fidelis cũ deo ſalua᷑ in illa quã habet de iure: ſed cũ
alia eſt etiam quedã indiuiduitas carnis:g̃ ipſe non
eſt vnicus vnius:ſed potius duplex duaꝝ:g̃ nõ ſal-
3º ua᷑ in eo ratio ſacramẽti:g̃ ipẽ eſt bigamꝰ. Adhuc
ponamꝰ ꝙ ipẽ reuerta᷑ ad primã quã habet de iure
cõſtat ꝙ ipẽ tunc eſt bigamus/ cũ igi᷑ ante reditum
plus peccet cõtra deũ ⁊ cõtra matrimoniũ:vide᷑ ꝙ
In ꝯtriũ ꝓº tunc magis debeat bigamus reputari. In cõtra-
riũ eſt ꝙ iſte actu carnẽ ſuã in plures nõ diuiſit:ſ; ſm
decretalẽ Innocẽ.ſupra inductã ipẽ nõ debet dici bi
Arg.primo gamus. Ulterius queri᷑ de tertio caſu: vide᷑ eñ
de 3º.caſu. ꝙ ille nullus ſit oĩno:quia magis eſt diuidi cũ pecca
to ꝙ̃ ſine peccato:ſed ſi quis diuida᷑ in plures forni
carias nõ effici᷑ bigamus:g̃ vide᷑ ꝙ nec ille q̇ vnam
2º habuit de iure qua mortua aliã ducit de facto Ad
huc ponamꝰ ꝙ poſt mortẽ ſue vxoris multas cogno
ſcat fornicario cõcubitu: ⁊ nõ cõtrahat cũ aliqua: vi
de᷑ ꝙ ille ſit magis bigamus:quia nec forma hone-
ſtatis in illo ſalua᷑: g̃ vide᷑ ꝙ etiã talis ſit bigamus
In ꝯtriũ ꝓº plus ꝙ̃ primus. In cõtrariũ aũt huius eſt qđ di-
ci᷑ extra de bigamis nõ or. ⁊c.⁊ infra: Nos autẽ in
hac queſtione taliter reſpondemꝰ ꝙ cũ huiuſcemodi
clericis qui quantũ in ipis fuit ſecundas mulieres ſi
bi matrimonialiᷣ cõiunxerũt tanq̃ cũ bigamis nõ li
ceat diſpenſari:licet in veritate bigami nõ exiſtãt nõ
Argui᷑ ꝓº propter ſacramẽti defectũ:ſed propter affectũ inten-
de 4º caſu tionis cũ opere ſubſecuto. Ulterius queri᷑ de q̃r-
to:quia de illo nulla ratio eſſe vide᷑: nõ eñ propter
diuiſionẽ alterius ego diuidor:g̃ nec propter mulie-
2º ris diuiſionẽ diuidi᷑ vir:g̃ ipẽ manet vnus vnicus:
ergo ipẽ nõ eſt bigamus Itẽ filius nõ portabit ini
quitatẽ patris:nec pater portabit iniquitatẽ filij: vt
dici᷑ Ezech.18.g̃ nec vir portabit iniquitatẽ vxoris
In ꝯtriũ ꝓº nec ecõuerſo:g̃ nec penã bigamie:g̃ vide᷑ ꝙ ille nõ ſit
bigamus qui cõtrahit cũ corrupta In cõtrarium
huius eſt qđ dici᷑ diſtinctiõe xxxij.vbi Leo papa cõ-
tra epl'am nicete abbatis ſeriatim/⁊ apte proſequa-
mur ꝙ ſancta romana eccl'ia de gradibꝫ clericorũ ait
clericos/hoſtiarios/lectores/exorciſtas/acolitos: ſi
extra votũ ⁊ habitũ monachi inueniant᷑/⁊ ꝯtinentiã
profiteri noluerit/vxorẽ ducere virginẽ cũ benedictiõ
ne ſacerdotali permittun᷑:nõ aũt viduã aut repudia
tã:quia propter hoc deinceps ad ſubdyaconatũ pro
uehi nõ poterunt:quia nec laycus niſi virginẽ ſorti-
tus vxorẽ:ex h̄ accipi᷑ ꝙ ſiue acceperit viduã ſiue re-
pudiatã ꝙ ipẽ reputa᷑ vt bigamꝰ irregularis ad or-
dines ſacros. Itẽ xxxiiij. diſtinctiõe dicit: Curan- 2º
dũ eſt g̃ in primis ne ad ſacros ordines ſicut in geſtis
prioribꝫ ante ſcriptũ eſt quiſq̃ q̇ in vxorẽ virginẽ nõ
duxerit aſpiret. Ad idẽ qđ Gregoriꝰ ſiciliano epõ 3º
ſcribit ſic: Precipimus ne vnq̃ illicitas ordinatões
facias/nec bigamũ/aut qui virginẽ nõ eſt ſortitꝰ vxo
rem:aut ignorantẽ lr̃as vel qualibet ex parte corpo
ris viciatum vel penitentie vel curie/aut ciuili cõdi-
tioni obnoxiũ ad ſacros ordines permittas accedere
ſed ſi quos huiuſmodi reppereris nõ audeas ꝓmo-
uere. Ulteriꝰ queri᷑ hic de caſibus qui viden᷑ ſi- Queſtiũcl'a
miles:ponamꝰ eñ ꝙ aliquis primo defloret aliquẽ tertia.
fornicario cõcubitu/⁊ poſtea cõtrahat cũ eadẽ:vide᷑ Argui᷑ ꝓº
eñ ꝙ iſte ſit bigamus: quia nõ ducit vxorẽ virginẽ:
ſ; corruptã:g̃ ſm decreta inducta ipẽ eſt irregularis
vt bigamus:hoc vide᷑ ꝯfirmari qđ habe᷑ diſtinctiõ
ne xxxij. Nemo ad ſacrũ ordinẽ permitta᷑ accedere/
niſi aut virgo/aut probate caſtitatis/⁊ q̇ vſq̃ ad dya
conatũ vnicã ⁊ virginẽ vxorẽ habuerit. Ad idẽ fa- 2º
cere vide᷑.xxx. queſti.v.qualis debeat eſſe vxor que
habenda eſt ſm legẽ virgo caſta ⁊ in virginitate de-
ſponſata/⁊ dotata legittime/⁊ a parentibus tradi-
ta ſponſo/⁊ paranimphis accipienda: ergo ſi non ſit
talis nõ vide᷑ eſſe vnica vnici:g̃ cõtrahens cũ ipa ef-
ficitur bigamus:ſed ſupra dicta nõ eſt talis:ergo cõ
trahens cũ ea bigamus reputa᷑. In contrarium In ꝯtriũ ꝓº
huius vide᷑ ꝙ ille in aliã nõ eſt diuiſus niſi in iſtam:
ergo nõ debet reputari bigamus. Ad idẽ facit qđ 2º
habe᷑ extra de bigamis debitũ/⁊ eſt ſupra inducta
decretalis que dicit ꝙ niſi ſm carnalẽ cõcubitum in
plures diuida᷑ ꝙ nõ reputa᷑ bigamus Ulterius Queſtiũcl'a
queri᷑ de alio caſu.ſ.ꝙ ſi aliquis cõtrahat cũ aliqua/ quarta.
quã credit virginẽ/⁊ cũ ꝯſumat matrimoniũ nõ in- Argu.ꝓº.
uenit eã virginẽ: vide᷑ eñ ille nõ eſſe bigamus:quia
eſt ibi pura ignorãtia facti:g̃ ſi ibi eẽt etiã pctm̃ i toto
excuſare᷑:g̃ multo magis excuſa᷑ a pena:g̃ nõ debet
reputari irregularis ex hoc ad ſacros ordines ſuſci-
piendos. Itẽ in his que nõ aperte mala ſunt intẽ- 2º
tio nomẽ operi imponit:ſed ille intendit cõtrahere cũ
virgĩe: ⁊ facit quod in ſe eſt ad hoc ꝙ contrahat cum
virgĩe: g̃ vide᷑ ꝙ nõ punia᷑ irregularitate bigamie
ex hoc ꝙ nõ inuenit eã virginẽ. In cõtrariũ huius In ꝯtriũ:
eſt decretũ Leonis pape ꝙ ille famule dei q̇ integri-
tatẽ pudoris oppreſſione barbarica perdiderunt lau
dabiliores erunt in humilitate ac verecundia ſi ſe in-
cõtaminatis nõ audeant cõparare virginibus:ergo
a ſimili ⁊ iſte talis nõ oĩno eſt cõparandus monoga
mis:ergo vide᷑ ꝙ ſit bigamus ⁊ irregularis. Ul- Queſtiũcl'a
terius queri᷑ de alio caſu.ſ.ꝙ aliquis cõtrahit cum quinta.
virgine ⁊ cognoſcit eam: deinde cognoſcitur ab alio Arg.ꝓmo.
per adulteriũ/⁊ maritus ignorans hoc cognoſcit eã
videtur eñ ꝙ ille nõ eſt bigamus:quia eſt vnicꝰ vni
us:ergo nõ eſt bigamꝰ. Sed cõtra illa nõ eſt vni In ꝯtriũ ꝓº
ca que eſt diuiſa in plures: ergo nõ eſt vnica vnius:
ergo violauit ſacramentũ:ergo vide᷑ ꝙ ſit reputan-
dus bigamus. Ad hoc etiã vide᷑ eſſe qđ dr̃ diſtin- 2º
ctione.xxxiiij. Si cuius vxorẽ adulteriũ cõmiſiſſe cũ
eſſet laycus euidenter fuerit probatũ:hic ad miniſte-
riũ eccleſiaſticũ admitti nõ poteſt/ꝙ ſi in clericatu iã
eo conſtituto adulterauit dato repudio eã dimittere
debet:ſi ꝟo retinere eius conſortiũ velit nõ poteſt ſu
ſcepto miſterio perfrui. Ad idẽ ibidẽ capitulo ſeqñ 3º

ti: Si layci vxoꝛ in adulterio dep̄hēſa fuerit hic talis
ad miniſteriū eccleſiaſticū nullo modo adducatur: ſi
aūt poſt oꝛdinationē alicuius clerici vxoꝛ adultera-
ta fuerit dimittat eā: ſi autē cū ip̄a voluerit permane
Queſtiūcl'a 6a re a miniſterio ſit alienus. Ulterius queritur de
alio caſu: ſit eīm̄ ꝙ maritus vxoꝛē accuſet de adulte-
Arg. p̄mo. rio/ ⁊ illa añq̄ʒ ſentētia detur petat debitū/ ⁊ ille red-
dat ſicut tenet̃/ ⁊ poſtea ſententia dicat eā eſſe ream/
⁊ querat̃ vtrū iſte ſit reputandꝰ bigamus: videt̃ ꝙ
nō: quia ille facit qd̊ debet: nemo aūt punit̃ ꝓ eo qd̊
facit id qd̊ debet: ḡ nec iſte: ſʒ magna pena ē irregula
2o ritas: ergo iſte nō efficit̃ irregularis. Item iſte nō
agit: ſed potiꝰ patit̃: paſſiōes autē nō merent̃ puniri
In ꝯriū. ḡ iſte non debet puniri irregularitate. In ꝯriū eſt
ꝙ irregularitates nō contrahunt̃ niſi ſolo facto pre-
ter voluntatē ⁊ peccatū: cū igit̃ ille nō miſceat̃ adulte
ſicut vnicus vnice: videt̃ ꝙ ip̄e bigamus reputādus
Solutio ſit ⁊ irregularis. Solutio dicendū ad pꝛimū ꝙ il
li quattuoꝛ modi pꝛedicationē bigamie per pꝛius et
poſterius recipiunt: quia pꝛius dicit̃ pꝛopꝛie: quia in
illo ſacramentaliter nec vnicus eſt nec vnius vxoꝛis
alij autē dicunt̃ per acceſſum aliquē ad iſtum modū
ſm̄ ꝙ poteſt pꝛiuari vnicus ⁊ vnius: aut igit̃ pꝛiuat̃
per ſimilitudinē ſacramēti/ aut ſine ſimilitudine: ſi cū
ſimilitudine/ aut cū ſucceſſione/ aut ſine ſucceſſione: ſi
ſine ſucceſſione eſt caſus ſecundus: ⁊ iſte imitatur la-
mech: ſi cū ſucceſſiōe eſt caſus tertius: ⁊ iſte imitat̃ ſe-
cundas nuptias: licet exiſtentiā non habeat niſi ſicut
id quod eſt de facto imitat̃ id qd̊ eſt de iure/ vt ſaltem
foꝛmā honeſtatis ſeruet coꝛam eccleſia. Si aūt eſt ſi-
ne ſimilitudine ſacramēti matrimonij qd̊ eſt int̃ du-
as ſucceſſiue in pꝛimis ⁊ ſecundis nuptijs tūc eſt q̄r-
tus caſus: ⁊ hoc modo particularia iuris ad vniuer-
Ad pꝛimū ſalia reducunt̃. Dicendū ergo ad pꝛimū ꝙ ſicut in
de p̄o caſu. chꝛiſto nō fuit niſi vnica natura vnita humāe ⁊ vnio
ne vnica nō iterata: ita opoꝛtet eſſe ꝙ ſit in ſigno: vn-
de cū in tali ip̄e diuidat̃ in plures ⁊ pluribus vniōi-
bus: patet ꝙ nō ſaluat̃ ſacramentū/ ⁊ cū dicit̃ ꝙ nū-
q̄ʒ eſt niſi vnū ſacramentū: dicēdū ꝙ verū eſt hoc actu
ſed tamē ſucceſſiue ſunt duo/ ſicut nunq̄ʒ eſt niſi vna
Ad 2m. hoꝛa diei: ⁊ tamē ſucceſſiue ſunt multe. Ad aliū di
cendū ꝙ nunq̄ʒ plures vxoꝛes fuerunt vnius ſm̄ ꝑ-
fectū ſtatū matrimonij: ſed ex diſpenſatiōe diuina li-
cuit quādoq̄ʒ iungi pluribus: ⁊ inter illos nunq̄ʒ ſal
uabat̃ ſacramētū: ſicut nec hodie ſaluat̃ in bigamis.
Ad 3m Ad tertiū dicendū ꝙ iſte nunq̄ʒ eſt niſi vnius actu
ſed tamē diuiſus eſt in plures: quia diuiſio manet in
ip̄o/ etiā vxoꝛe moꝛtua: vt patet ex p̄habitis: hoc aūt
Ad q̄ſtiūcu lā cū obie- ctis. qd̊ adducit̃ in cōtrariū eſt cōcedendū. Ad id quod
obijcit̃ ad vlterioꝛē caſum qui ſumit̃ iuxta iſtū dōm
ꝙ hodie nō tenet hoc quod dicitur in lr̃a: ⁊ eſt abꝛoga
tū per decretalē Innocētij que adducta eſt in contra
Ad pꝛimū riū. Ad id qd̊ obijcit̃ de ſcd̊o caſu dicendū ꝙ ille bi
de 2o caſu. gamus reputat̃: quia quantū in ſe eſt operatꝰ eſt ad
Ad argum. hoc ꝙ ſit bigamus: ⁊ ſe diuiſit in plures. Ad obie-
ctū cōtra dicendū ꝙ nō opoꝛtet ꝙ in qualibet biga-
mia ſit ſacramēti iteratio: ſʒ opoꝛtet ꝙ ibi ſit vnio ali
qua nō vnius cū vnica/ ⁊ ita eſt hic: quia vnit̃ pꝛimo
cū vna/ ⁊ ip̄e poſtea quantū in ſe eſt vnit̃ cū alia: ⁊ iō
Ad 2m ſignū nō ſaluatur. Ad aliud dicendū ꝙ nulla indi-
uiduitas ſignificatur in adheſione meretricis: ⁊ ideo
ex cōiunctione ad illas vt ad meretrices nō contrahi
tur bigamia: ſed in his cū quibꝫ de facto vel iure con
trahit̃ indiuiduitas eſt ſignū que cū deficit ſacramen
ti foꝛma violat̃: ⁊ ideo bigamia incurritur. obiectum
autē in cōtrariū eſt cōcedendū. Ad id quod queri- Ad q̄ſtiūcu
tur de caſu iuxta hunc caſum inducto: dicendū ꝙ il- lā ſcd̊am
le meo iudicio nō eſt bigamus: quia nō eſt bigamus/
niſi quādo cōſumato matrimonio de iure vl' de facto
carnē ſuā diuidit: vt patet ex decretali Innocentij ſu
pꝛa inducta. Ad obiectū cōtra dicendū ꝙ nō ſunt Ad pꝛimū
ibi diuerſe vniones carnales. mentaliter autē ſolum argumētū.
vnio diuerſa bigamiā nō inducit. Ad aliud dicen Ad 2m
dum ꝙ ip̄e vnicꝰ ē vt vnice/ licet nō vnice: quia nō eſt
ſua: ⁊ ideo nō eſt vnica ſua: ſed tamē quantum ad foꝛ
mā exterioꝛem eſt vt vnica ſua: ⁊ ideo nō eſt bigamꝰ.
Ad tertiū dicendū ꝙ ſicut Auguſt. dicit ſuper epi- Ad 3m
ſtolā ad Thitū ꝙ de ſacramēto hic agitur nō de pec-
cato: vnde licet cū peccato adhereat illi cum qua con
traxit de facto dimiſſa illa cū qua de iure contraxit:
tamē ſi redit/ ⁊ cognoſcit pꝛimā carnalit̃ erit caro ſua
actualiter diuiſa/ ⁊ tunc erit bignamus. Ad id qd̊ Ad pꝛimū
querit̃ de tertio caſu dicendum ꝙ ille talis vt pꝛobat de 3o caſu.
decretalis in cōtrariū inducta bigamus reputatur
Ad obiectū cōtra dicendum ꝙ peccatum maius Ad argm.
non facit bigamiam: quādoq̄ʒ eīm̄ ſine omni peccato
cōtrahit̃ bigamia: ⁊ ideo licet ille qui plures cogno-
ſcit foꝛnicarie nō efficiat̃ bigamus: tamē iſte bigamꝰ
efficitur in quo eſt ſacramēti foꝛma: ⁊ nō eſt vnici ad
vnicā. Ad aliud dicendū ꝙ talis nō efficitur biga Ad 2m
mus: ⁊ nō eſt ſimile ad pꝛopoſitū: vt patet ex p̄dictis
Ad id quod querit̃ de quarto caſu dicendū ꝙ ille Ad pꝛimū
cōtrahit irregularitatē/ vt bigamus: ⁊ habet quēdā de 4o caſu.
modū bigamie. Ad id aūt quod contra obiectū eſt Ad argm.
dico ſine pꝛeiudicio ꝙ ille nō diuidit̃ niſi in vnam/ et
ſacramentū bene manet quantū ad hoc ꝙ ip̄e eſt vni
cus: ſed violatur quantū ad hoc ꝙ nō eſt vnius ſiue
vnice: quia mulier cum qua contrahit diuiſa eſt: ⁊ ſic
diſcoꝛdat a natura deſponſata in xp̄o: ⁊ ideo eſt irre-
gularis. Ad aliud dicendū ꝙ bigamia nō eſt iniq- Ad 2m.
tas: ſed pena: ⁊ ad hoc ꝙ eſt pꝛeter culpam nō eſt iu-
ſtum. ⁊c. dicendū ꝙ pena directe nō infligit̃ niſi ꝓ cul
pa facta in ſe vel in pluribꝫ: hec autem pena infligitur
indirecte: ⁊ magis cōſequitur quoddā aliud q̄ʒ infli-
gatur: ſequitur eīm̄ defectum ſacramēti: ⁊ hoc bñ po
teſt iuſte cōtingere: ſed ſi ex ſentētia iudicis infligeret̃
tunc nō eſſet iuſta niſi cauſaret̃ ex culpa: ea autē que
in cōtrariū adducunt̃ ſunt cōcedenda Ad id quod Ad queſtiū
vlterius queritur de illo qui cōtrahit cū illa quā an- culā tertiā.
te defloꝛauit ip̄e: dicēdū ꝙ ad vtrāq̄ʒ partē ſunt opi-
niones: ſed tamē videtur eſſe dicendū ꝙ nō ſit biga-
mus pꝛopter ea que in contrariū inducunt̃. Ad id Ad pꝛimū.
autē quod pꝛimo obijcitur dicendū ꝙ ip̄e carnali cō-
cubitu nō diuiditur niſi in vnā: quia etiā per cōcubi-
tum qui fuit ante copulam matrimonij illa nō eſt fa
cta alterius ⁊ ideo nō diuiſa: ſed ⁊ ante ⁊ mō eſt vni-
ca ſua ⁊ vnius fuit: ⁊ hec eſt ratio iuris dicentis nō eſ
ſe bigamū talē: nō eīm̄ efficit̃ quis nō vnicus niſi per
hoc ꝙ nō eſt vnice/ nec aliqua efficit̃ nō vnica niſi per
hoc ꝙ eſt nō vniꝰ. Ad iura autē que allegantur in Ad alia ſil'.
cōtrariū dōm ꝙ loquūtur de his que coꝛrūpunt̃ ab
alijs/ ⁊ nō ab illis eiſdē qui poſtea cōtrahunt cum eis
Ad id qd̊ vlterius queritur de illo qui cōtrahit cū Ad q̄ſtiūcu-
ea quā credit virginē/ ⁊ inuenit coꝛruptā: dōm ꝙ ip̄e quartā
eſt bigamus. Ad duo autē obiecta que obijciūtur Ad pꝛimū
in cōtrariū dōm ꝙ bñ ſequeretur ſi de peccato agere et 2m
tur: ſed hic nō agitur niſi de ſacramēto: rō aūt quare
hic eſt bigamus: quia ſua nō eſt vnica: vt patet ex an

tedictis: hoc aũt qđ in cõtrariũ adducit̃ eſt cõcedẽdũ
Ad qſtiũculã quintã. Ad id aũt qđ vlterius querit̃ de illo q̃ cõtrahit cũ
virgine que cũ adulteriũ cognoſcit̃ ꝑpetraſſe eã igno
ranter cognoſcit: dđm ꝙ ſicut probat̃ ꝑ canones in
Ad primũ arũ obiectõꝫ ductos ipe eſt bigamus. Ad id autẽ qđ primo obij
cit̃ dđm ꝙ ſua nõ eſt vnica: ⁊ ideo falſum ſupponitur
in obiectione: vnde obiectio facta in cõtrariũ ſoluit pͥ
Ad q̃ſtiunculã ſextã. mã obiectionẽ. Ad id aũt qđ querit̃ vltimo de illo
qui cognoſcit eã quã accuſat anteꝗ̃ ꝓbet̃ adulterium
ad petitionẽ vxoris dđm ꝙ ad vtrãqꝫ partẽ ſunt opi
niones: ⁊ illaꝝ rõnes innuunt̃ in obijciẽdo: videtur
tamẽ dictis ſanctoꝝ cõſentaneũ ꝙ ipe ſit bigam⁹ re
Ad primũ. putandus. Ad id aũt qđ obijcit̃ in cõtrariũ dicendũ ꝙ nõ eſt pena directe inflicta: ſed potius cõſequẽs
ſacramẽti defectũ: ⁊ hoc frequenter innaſcit̃ alicui ſi
Ad 2m ne peccato Ad aliud dđm ꝙ hoc bene excuſat pecca
tũ ⁊ pͥiudiciũ qđ ſibi generaret̃ in eã quã accuſat mõ:
ſed hic de ſacramẽto querit̃/ ⁊ qꝛ illud deficit puto ꝙ
bigamus eſt reputandus: ⁊ ꝑ hoc patet ſol'o ad totũ

An bigamie adiungat̃ irregularitas.

Arti. XXI
T Ertio querit̃ qua rõe bigamie irregularitas
Arg. pͥmo. adiungit̃: aut eñ hoc fit ratione cõcupiſcẽtie/
aut rõne pcti/ nõ rõne cõcupiſcentie: qꝛ in for
nicatione cũ pluribꝫ maius eſt ſignũ cõcupiſcentie: ⁊
2o tamẽ nõ adiũgit̃ ei irregularitas. Itẽ in ſodomia
et mollitie feruet cõcupiſcẽtia ꝯtra gratiã ⁊ rationẽ ⁊
naturã. In fornicatiõe autẽ cõtra grãm ⁊ nõ ꝯ natu
rã/ nec ꝯ rationẽ: ſed in bigamia aliqua/ nec ꝯ gratiã/
nec ꝯ rõnẽ/ nec ꝯ naturã: cũ igit̃ ſodomie nõ adiungit̃
irregularitas: videt̃ ꝙ nec bigamie debeat adiũgi. ſi
aũt eſt rõe pcti: adhuc videt̃ ꝙ fornicatiõi poti⁹ debe
3o at adiũgi/ nec fit: g̃ nec bigãie vt videt̃. Itẽ vt dič
Gre. pctã ſpũalia maioris ſũt culpe ꝗ̃ carnalia: lꝫ mi
noris ſint infamie/ ⁊ illis nõ adiũgit̃ irregularitas: g̃
Queſtiũcl'a prima nec iſti. Ulteri⁹ q̃rit̃ hic de cõtrouerſia q̃ ẽ int̃ Hie
ronymũ ⁊ Aug. ⁊ ponit̃ ĩ glo. 1. Thi. 4. ⁊ ad Thitũ
2. dicit eñ Hier. ꝙ ſi q̇s añ baptiſmũ plures habuit
ſiue vnã ante baptiſmũ ⁊ aliã poſt ꝙ nõ ſit bigamus
Aug. autẽ dicit totũ ꝯriũ ꝙ ſiue ante ſiue poſt ha
Arg. primo de Hiero. buit ꝙ bigam⁹ debet reputari. Uidet̃ autem obijci
ꝓ Hiero. ſic: Quicq̇d ſordidũ eſt delet̃ in baptiſmo:
ſed bigamia ẽ aliq̇d ſordidũ: g̃ ⁊ delet̃ in baptiſmo: g̃
videt̃ ꝙ poſt baptiſmũ nõ debeat bigamus reputari
2o Itẽ qđ facit qđ maius eſt videt̃ etiã poſſe facere qđ
minus eſt: ſed maius eſt expellere oẽ pctm̃ ꝗ̃ purga
3o re bigamiã: ⁊ pͥmũ facit baptiſm⁹: g̃ ⁊ 2m. Itẽ ĩ ba
ptiſmate cõfigurat̃ hõ trinitati increate: vt ſ̃ notatũ
eſt in q̃ſtiõe de baptiſmo: g̃ videt̃ ꝙ q̇cquid deformat
cõfigurationẽ illã totũ tollit̃: ſed bigamia deformat:
4o g̃ tollit̃: vt videt̃. Itẽ videt̃ ꝙ etiã bigamia manẽs
nõ ĩpedit: qđ ãt dič Aug. ſuꝑ epl'am ad Thitũ ponit̃
aũt ĩ decr. diſ. xxvj. acuti⁹ xxj Uni⁹ vxoris vir ep̃s ſi
gnat ex oĩbꝫ generalibꝫ vnitatẽ vni viro ſubditã. conſtat autẽ ꝙ in collatiõe oĩm gentiũ multe ſunt diuiſio
nes: g̃ meli⁹ ſignificat̃ ꝑ diuiſum ꝗ̃ ꝑ vnicũ: ſed biga
mia diuidit: g̃ meli⁹ ſignificat̃ ꝑ bigamũ ꝗ̃ ꝑ nõ bi
5o gamũ. Itẽ in eccl'ia q̃ ſ̃m pri⁹ habita verba ꝑ ep̃m
ſignificat̃ ſiue ꝑ ſacerdotẽ ꝑfectio eſt actiue ⁊ cõtẽplatiue vite q̃ in duabꝫ vxoribꝫ Jacob. ſ. Lya ⁊ Rachel
ſignificant̃: ⁊ nõ pñt in vna ſignificari: g̃ videt̃ ꝙ ꝑfe
ctio eccl'ie meli⁹ ſignifica t̃ ꝑ bigamũ ꝗ̃ ꝑ nõ bigamũ
admin⁹ igit̃ poſt baptiſmũ videt̃ ꝙ poſſit ordinari bi
In ꝯriũ pͥo gam⁹: vt dicit Hiero. In cõtrariũ hui⁹ eſt qđ di

cit Aug. ad Thitũ. 2. in gloſa. ij. diſ. xxvj. ſic acutius
intelligunt/ qui nec eũ q̃ cathecumin⁹ vel pagan⁹ ha
buit adulterã ordinandũ eſſe ferunt: qꝛ de ſacr̃o agit̃
nõ de pctõ propter ſanctitatẽ ſacr̃i: ſicut ſi feĩa cathecumina viciata eſt nõ p̃t poſt baptiſma inter dei virgi
nes cõſecrari: ita nõ abſurde viſũ eſt bigamũ nõ peccaſſe: ſed normã ſacr̃i amiſiſſe nõ ad vite meritũ: ſꝫ ad
ordinatiõis ſignaculũ. Ad idẽ ibidẽ Ambro. Una
2o tm̃ nec repetita nobis copula ꝑmittit̃: ⁊ in ipo cõiugio lex eſt nõ iterare cõiu giũ: nec ſcđe cõiugis ſortiri
ꝯiunctionẽ qđ pleriſqꝫ mirũ videt̃ cũ etiã ante baptiſ
ma iterata coniugia electionẽ muneris ⁊ ꝑrogatiue
ordinationis impedimenta generent̃: cũ etiã delicta
obeſſe nõ ſoleant: ſi lauacbri remiſſa fuerit ſacramen
ta: ſed intelligere debem⁹ ꝙ in baptiſmo culpa remit
ti põt: lex aboleri nõ p̃t in cõiugio nõ culpa: ſed lex eſt
qđ culpe eſt: igit̃ in baptiſmo relaxat̃ qđ legis eſt: ĩ cõ
iugio nõ ſoluit̃: quõ autẽ p̃t eſſe hortator viduitatis
3o qui ⁊ ipe cõiugia frequẽtauerit. Ad idẽ infra biga
mus ꝟo in ſacerdotẽ ꝓmoueri nõ debet: nõ quia deliquerit ſcđam accipiendo vxorẽ: ſed qꝛ ꝑrogatia exu
tus eſt ſacerdotis. Reſponſio ꝙ plures ſunt cauſe Solutio
quare bigamie adiuncta eſt irregularitas: vna tamẽ
eſt vera ⁊ cauſa aliaꝝ. ſ. qꝛ deficit in eo ſacr̃m. i. ſignũ
indiuidue cõiunctiõis vnici ad vnicã: ⁊ hoc ſatis habitũ eſt in precedentibꝫ ⁊ explanatũ: hoc autẽ trahit̃
ex decreto Augu. inducto: Acuti⁹: ⁊ ex decreto Ambroſij: Una tm̃: ⁊ ex decretali ſupra inducta de biga
mis Debitũ: alie autẽ ſecũdarie cauſe ad hoc aſſignã
tur/ quaꝝ vna eſt propter irregularitatẽ adiunctam
ſed illa cauſat̃ ab iſta: ⁊ hec nõ eſt ad propoſitũ: quia
hoc eſt in queſtiõe quare fit: tamẽ quidã aſſignãt hoc
pro cauſa: ſicut iuriſperiti nõ ſatis aduertentes in ſolutione ſua petitũ eẽ principiũ: vñ pro alia cauſa aſſĩ
gnat̃ ſignũ incõtinẽtie: qꝛ nec refrigerata in eo cõcupiſcẽtia: per primã ceſſauit vxorẽ: ſꝫ exarſit in ſcđam
⁊ hoc trahit̃ ex verbis Ambroſij inductis in fine capituli vbi dič: quõ põt eſſe hortator viduitatis q̃ nuptias frequentauerit. Alia cauſa eſt excellentia ordinũ ꝙ ad tã excellẽtẽ gradũ. ſ. vt ſit in gradu miniſtri
chriſti nõ decet admittere eos qui diuiſi ſunt ⁊ cogita
re cogunt̃ que ſunt vxoris/ ⁊ quomõ placeant vxori
⁊ hoc etiã trahit̃ ex verbis beati ambroſij. ⁊c̃. mediũ
autoritatis inducte trahit̃ etiã ex verbis apl'i. 1. Co
rinth. 9. vbi de ſacerdote dicit ꝙ oĩs qui in agone cõ
tendit ab omnibꝫ ſe abſtinet: ⁊c̃. Alia cauſa p̃t eſſe: q̇a
licet coitus matrimonialis nõ ſit pctm̃: habet tamen
cõcupiſcentie immũditiã adiunctã: ſed in officio ordi
nis maxima eſt munditia ⁊ cõgruitas: g̃ mũditie ma
xime ⁊ immunditie iterate cũ ſcđa cauſa eſt ꝙ prohibet̃ ꝓmoueri: ⁊ hoc trahit̃ de hoc qđ habet̃ Eſa. 52.
Mundamini qui fertis vaſa dñi. ⁊ Exod. 19. precepit moyſes ꝙ nõ appropinquarẽt vxoribꝫ qui deum
videre voluerunt. ⁊ 1. Reg. 21. vbi abimelech ſacerdos queſiuit a dauid cũ daret ei edere panes propoſi
tionis: ſi mundi ſunt pueri a mulieribꝫ. Alia iteꝝ põt
eſſe cauſa: quia exercitiũ ſpiritualiũ officioꝝ ⁊ ꝑcipue
pſalmoꝝ grãm dat ꝓphetie: vt dicit Gre. ad illũinationẽ intellectus: ſed exagitatio cõcupiſcentie impedit: ⁊ ideo cum exagitatio cõcupiſcentie denotetur in
bigamo/ prohibetur ne ordinetur ad diuin'a officia.
Alia iteꝝ ⁊ melior omnibus alijs trahitur ex verbis
in eccleſiaſtica ierarchia Dioniſij in theoria ſctẽ ſynaxeos. i. cõmunionis: vbi dicit ꝙ ſacerdos eſt ꝓcedẽs

in populū/ ꝛ rediens ad ſanctū altare/ ſicut deus pce dit in omnē creaturā/ ꝛ redit in ſeipm̄ nō detet⁹/ nec pollutus aliquo: ꝛ ideo ſacerdoti ꝓhibeť ſignū in-ↄtinentie qđ ſignat detentionē cordis eius in eis q̄s ſanctificare habet ꝛ redire in ſe per cōtēplationē diui noꝝ: ꝛ ſi ſignū affectate ꝛ perſeuerantis cōcupiſcētie inueniať in eo irregularis reputať. Alie etiam pluri me huius cauſe poſſunt inueniri: ſed iſte ſufficiunt ad pn̄s. Dicať ḡ ad pm̄ū q̄ hoc pncipaliter fit rōe ſacri: ſcꝫ ſigni violati/ ꝛ ſecundario ꝓpter ſignū infirmi-tatis incōtinentie adherētis ſibi ex longo tēpore qđ

Ad primū pmi q̄ſiti: inſtigat vt cōtrahat cū ſcd̄a. Ad obiectū cōtra dicē dū q̄ in fornicatione ꝛ ſodomia nō eſt violatio ſacri: ꝛ licet ſignificeť ibi maior feruor incōtinētie: nō tamen ita adherens de vna in aliā ſe ligans propter cōtinē-

Ad 2m: tie infirmitatem. Ad aliud patet ſolutio per idem.

Ad 3m: Ad aliud patet ſolutio per antedicta: q2 nō eſt pro-

Ad q̄ſtiūcu- primā: pter petm̄: ſed ꝓpter cauſam dictā. Ad id qđ vl-terius querit de dictis Hiero. dōm q̄ in hoc Hiero nymo ↄtradicit: ſi quis autē eū ſaluare velit dōm q̄ ipſe loquit quo ad faciliorē diſpenſationē cū illo faciē dā q̄ꝫ cū alio: precipue ſi ignorās fuerit q̄ talis eēt ad

Ad primū in ↄ̄riū: iuncta irregularitas. Ad id qđ pro hoc obijcit di-cendū q̄ irregularitas nō eſt aliquid ſordidū: q2 eſt pe na nō pena ſenſus: ſed dāni: eſt em̄ defectus quidam ↄ̄ns ex violatione ſacri indiuiduitatis matrimonij: vt patet ex habitis: ꝛ ideo nō oportet q̄ ſoluať in ba-ptiſmo: q2 baptiſmus cōtra hm̄ōi penas nō ordinať

Ad 2m: Ad aliud dōm q̄ illa ꝓpoſitio generalit intellecta falſa eſt niſi magis ꝛ minus ſint eiuſdē generis: ſicut expugnatio centū hoīm ꝛ vnius/ ꝛ comedere centū vuas ꝛ vnā: ꝛ hm̄ōi: nō em̄ oportet hec ita ſe habere qn̄ nō ſunt eiuſdē generis: q2 tunc etiā nō habēt pro-prie dictā cōparationē: nō em̄ maius eſt proprie vin-cere. 10. homīes q̄ꝫ comedere buccellā panis: ꝛ ſimi-le eſt hic: quia expellere petm̄/ ꝛ expellere penā nō ſūt eiuſdē poteſtatis/ nec eiuſdē generis: ꝛ ideo etiā nō ꝓ prie vnū dicit mai⁹ q̄ꝫ alteꝝ: nec oportet ſi baptiſm⁹

Ad 3m: faciat vnū q̄ etiā faciat reliquū. Ad aliud dōm q̄ hō cōfigurať deo in baptiſmate ſm̄ q̄ ipſe eſt trinus ꝛ vnus in ſe: ſed nō ſm̄ q̄ ipſe ſibi noſtrā vniuit natu-rā: ꝛ talis ↄfiguratio exigit in eo q̄ nō eſt irregularis

Ad 4m: vnde nihil eſt ad propoſitū qđ inducit. Ad aliđ di cendū q̄ illa obiectio procedit ſm̄ falſum intellectum lr̄e: q2 quidā decretiſte ita expoſuerūt: verus autē ſen ſus eſt iſte q̄ factū ↄparať ad factū: ſic q̄ vnitas eccl'e collecte hēt relatōnē ad xp̄m: ſicut vxor ad vnicū viꝝ vn̄ q̄ eſt ep̄us qn̄ matrimoniat⁹ ep̄us efficit: ꝛ tūc va let obiectio niſi ex parte vxoris facta: ꝛ tūc dōm q̄ li-cet in eccl'a mō multe ſint varietates perſonaꝝ ꝛ ope rū/ ꝛ multe impuritates admixte: tn̄ ſignū eccl'e non debet eſſe impuritatis ſed perfectiōis/ que erit in fu-turo qn̄ tota vnita erit eccl'a nō habēs maculā neqꝫ rugā: ſicut dr̄ Ephe. 5. cōtingit autē illa expoſitio q̄-buſdā decretiſtis: q2 neſciūt ſoluere vnā obiectionem quā faciūt hanc. ſ. femina ſi corrūpiť ꝑ fornicariū cō-cubitū/ vel etiā violēter: vt videť velle Leo papa: nō poteſt inter ſacras virgines cōſecrari/ cū igiť maio-ris perfectionis debeat eſſe ep̄us q̄ꝫ velata fem̄a: vide tur q̄ etiā ep̄us nō debeat ordinari qui eſt fornicat⁹. Ad ſoluendā illā obiectionē dicunt q̄ velata ſignifi-cat eccleſiā triumphantē in qua eſt oīmoda puritas: ꝛ ideo oportet eam eſſe oīno purā: ſed ep̄us militan-tem ſignificat in qua ſunt multe impuritates: ꝛ ideo

epiſcopus poteſt eſſe impur⁹ dūmodo nō ſit bigam⁹ vnde dicit Math. 13. Simile eſt regnū celoꝝ ſagene ꝛc. vſqꝫ miſerūt: ſed vt mihi videť tm̄ valet ſolutio eo rū quantū ꝛ obiectio: quia dōm videť q̄ idē ſignifica tur diuerſis modis: vnde virgo velata ſignificat ec-cleſiā in cuſtodia amoris ꝛ cōformitate meriti: ꝛ illi⁹ eſt nullū preter eū amatorē admittere vl̄ admiſiſſe: q2 aliter nō dicit inter virgines: ſed poſt virgines proxi me: ſicut dicit Aug. in gloſa ſuper illud ps̄. 44. Offe rentur regi virgines: ſed epiſcopus ſponſam ſignifi-cat purgantē ꝛ illūinantē/ ꝛ perficientē ſponſam ſibi vnitā: vt dicit Dyoniſius in eccleſiaſtica ierarchia: ꝛ quia tipū nō eſt neceſſe in oībꝫ implere prothotipū ideo vt dicit apl'us Hebreo. 5. Et ipſe poteſt eſſe circū datus infirmitate: ꝛ ideo poteſt habere multas imp-fectiōes dūmodo nō habeat illā que tollit ſacramen tū: ſicut ꝛ velata poteſt habere multas imperfectiōes inuidie/ gule/ ꝛ huiuſmodi: dūmodo careat illa q̄ au fert ſignū cōiunctiōis in caſto amore: ſꝫ ſm̄ eos ſi vir go debet oīno eſſe pura/ eo q̄ ſignificat triumphātē: nō debet tunc velari inuidia maculata vel ſuperbia vel ira/ vel auaritia/ vel gula: quoniā nihil boꝝ eſt in eccleſia triūphante: ſicut nec fornicatio. Ad aliđ di cendū q̄ Lya ꝛ Rachel cōcordant in integritate pu ritatis: ꝛ ideo licet fuerint due mulieres non tamen q̄ꝫtū ad hoc ſignificant duos actus eccl'e: ſed potius ſm̄ q̄ in cōmuni ex integro edificabant domū iacob ſcꝫ agendo ꝛ cōtemplando: ꝛ licet ſit diſſimilitudo in tipo quo ad aliqđ nō oportet q̄ ab illo ſimilitudo ſu-mať: quia nō in oībꝫ oportet eſſe ſimile: quia ſic nō eſſet ſimile/ ſed idē eſſet: ꝛ ideo hic vxorē vnā decet eſſe operantē ꝛ aliā cōtemplantē/ ꝛ nō carere ſacramēto vnitatis: ꝛ per hoc patet ſolutio ad totum. Ad 5m

An bigamia admittat diſpenſationem Arti. xxii

Quarto querit vtrū bigamia admittat diſpen ſationē: videť autē q̄ non: quia apl'us dicit q̄ oportet epiſcopū nō eſſe bigamū: ſꝫ in his que oportet nō eſſe nō admittit diſpenſatio que ipa eē fa ciat: ḡ videť q̄ in bigamia nō admittať diſpenſatio. A 2 Arg. pmo.

Ad idē extra de bigamis nō or. ꝛ infra: Nos aūt i hac queſtione taliter reſpondem⁹ q̄ cū huiuſmōi cle-ricis qui quantū in ipis fuit ſecundas mulieres ſibi matrimonialit cōiunxerūt tanq̄ꝫ cū bigamis nō lice at diſpenſari. 2o

Ad idē obijcit per ratione: facta eī ec cleſie debent eſſe rationabilia: ſed irrationabile factū eſt qđ nō habet cōuenientiā cū eo qđ ſignificat: ḡ tale nō debet eſſe factū eccleſie: ſed ſi bigamus ordinaret careret cōuenientia: ḡ videť q̄ non ſit diſpenſandū cū eis. 3o rōne.

Itē Dyoniſius dicit in eccl'iaſtica ierarchia q̄ in omnibꝫ theleris eccl'ie inuiſibilia theorematа cō-ſiderant: ḡ ꝛ in hoc q̄ eſt epiſcopū vel ſacerdotē ordi-nari: dicit autē Dyoniſius i eccl. ier. cap. 1. q̄ inuiſibi lia ſunt principia ꝛ ſcīētie viſibiliū: ḡ ſi inuiſibilia ſūt vnica ꝛ indiuidua/ oportet q̄ etiā ipa viſibilia ſint hu iuſmodi/ vel nō erunt principiata ab illis: ſed ſi diſpē ſetur cū bigamo erit indiuiduū principiū diuiſi ꝛ ſcīē tia: ḡ videť q̄ ritus eccl'ie euacueť: ſed quia hoc eſt im poſſibile: ḡ nō poteſt diſpenſari cū talibus. 4o

In con-trarium huius eſt qđ legit. 34. vbi dicit Martinus papa: Lector ſi viduā alterius vxorē acceperit in le ctoratu permaneat: aut ſi neceſſitas fuerit ſubdya-conus fiat: nihil autem ſupra ſi bigamus fuerit: ergo admin⁹ ad minorē ordinē ſacrū ſuſcipiendū pōt fieri diſpenſatio In ↄ̄riū po

Itē cōiter dr̄ q̄ Luci⁹ papa diſpēſauit 2o

cū panoꝛimitano epō q̄ fuit bigam⁹:ḡ videt̄ ꝙ pōt di
3o ſpenſari. Itē.2.Coꝝ.2.Cui aliq̄d donaſtis ⁊ ego
nā ⁊ ego qđ donaui ſi q̄d donaui ꝓpter vos in pſona
xp̄i.gloſa dicit:Ac ſi xp̄s donaret:ſed cōſtat ꝙ ſi xp̄s
diſpenſaret cū bigamo diſpenſatū eſſet/cū igit̄ apoſto
lica autoꝛitas ſit in terris p̄t adhuc diſpenſari p eos
Queſtiūcl'a qui habent autoꝛitatē apoſtoloꝝ. Sed tunc vlte
rius querit̄ per quē poſſet diſpenſari vtrū p epm̄ ſuū
Arg.pꝛimo vel tm̄ per dn̄m papā. Et videt̄ ꝙ p epm̄:qꝛ illud de
cretū martini pape ſupꝛa inductū nō pōt intelligi de
papa:qꝛ par in parē non habet poteſtatē:ḡ intelligit̄
de inferioꝛi.ſ.de epō dyoceſano:ḡ ille ī neceſſitate pōt
2o diſpenſare. Itē extra:Qui clerici vel vouētes ma
trimoniū cōtrahere poſſunt:vbi Alex.tertius ſic ſcri
bit remenſi archiepō de dyacono:qui in ſabbato ſan
cto aliū dyaconū vulnerauit/⁊ vxoꝛē accepit:taliter
rn̄demus ꝙ ſi cōtrito ⁊ hūiliato coꝛde ad eccleſiā redi
re voluerit dimiſſa illa quā accepit in vxoꝛē abſolu
tōe obtenta iniūctaqꝫ ſibi pnīa de vtroqꝫ exceſſu poſt
pactā diſpenſatōnem poteris ei dyaconatus officiū
reddere/⁊ ſi pfecte vite ⁊ bone cōuerſatiōis fuerit eū ī
pꝛeſbyterum oꝛdinare: ſubdyaconū autē ſi hominē
interfecerit ſiue nō matrimoniū nō poſſe contrahere
ſacroꝝ canonū cenſura demonſtrat:ex hoc accipitur
ꝙ epūs ⁊ pōt diſpenſare ⁊ reddere executionē oꝛdis
pꝛius ſuſcepti/⁊ ad vlterioꝛē oꝛdinē ſuſcipiendum di
3o ſpenſare. Itē ibidē Alexā.ſic dicit:Ex litteraꝝ tua
rū tenoꝛe accepimus ꝙ latoꝛ pn̄tiū in ſubdyaconat⁹
officio cōſtitut⁹ quādā ſibi in cōiugiū copulauit quē
eandē abiurare feciſti:ſup quo fraternitatē tuā ī do
mino cōmendantes:ꝙ ſi ad oꝛdinem monaſticū trāſi
re voluerit/tunc ſi poſt laudabilem ipſius conuerſa
tionem viſum fuerit eū ad maioꝛes oꝛdines pꝛomo
ueri cnocedas ꝙ ſi ad religionem ſe transferre nolue
rit eū neqꝫ in ſubdyaconatu miniſtrare/neqꝫ ad vlte
Solutio rioꝛes pmittas oꝛdines pꝛomoueri. Rn̄ſio dicen
ad oīa p̄ter dū ꝙ cū bigamo poterit diſpenſari: ⁊ ſine pꝛeiudicio
q̄ttuoꝛ obie dico ꝙ p epm̄ poteſt diſpenſari ad minoꝛes oꝛdines/
cta pꝛima. ſi neceſſe fuerit:hoc eſt vſqꝫ ad ſubdyaconatū/⁊ ꝙ mi
niſtret in ſuſceptis/⁊ ſic intelligit̄ decretū Marti.pa
pe ſupꝛa inductū/vel ſi bigamus intrat religionē ꝓ
pter fauoꝛē religionis ⁊ laudē cōuerſatōis ⁊ diſcur
ſum vitandū:p̄t etiā epūs diſpēſare ad maioꝛes oꝛdi
nes ſuſcipiēdos: ⁊ in tali caſu loquūt̄ due vltime de
cretales Alex.inducte. Si autē in ſeculo maneat ad
minoꝛes oꝛdines ſuſcipiendos diſpenſare nō pōt ni
ſi ſolus papa:ex hoc patet ſolutio ad om̄ia inducta p̄
Ad pꝛimū ter rationes que ſunt inducte. Ad pꝛimā illaꝝ di
cendū ꝙ papa in illa decretali reſtringit poteſtatē epi
Ad 2m ſcopis nō ſibi. Ad aliud dōm ꝙ eccl'ie factū ſemper
eſt rationabile:ſed ratio variat̄ ſm ſtatū:qꝛ aliter ra
tiocinat̄ ꝓ neceſſitate/⁊ aliter quādo abundant mini
ſtri:⁊ ideo cū minoꝛi ſigno accipit miniſtros tempo
Ad 3m re neceſſitat̄ dūmodo ſit idoneitas ex pte vite. Ad
aliud dicendū ꝙ illa congruitas eſt de bene eſſe oꝛdi
nis/⁊ trahit vim ab inſtitutione eccl'ie/⁊ non de eſſe:
Ad 4m ⁊ ideo etiā ab eccleſia cū talibꝫ poteſt diſpēſari. Ad
aliud dicendū ꝙ beatus Dyonyſius loquit̄ de theo
rijs theletaꝝ ſm ſummū ⁊ optimū ſtatū: vnde mul
ta ponit q̄ ſunt de bene eſſe/⁊ nō de eſſe:⁊ ideo in tali
bus diſpenſare pōt vicari⁹ xp̄i in eccl'ia:⁊ ſic patet ſo
lutio ad omnia queſita de bigamia.

Si conſenſus de futuro cum iu ramento faciat coniugium.

Hic queri debet vtrum Diſtinctio XXVIII.
b conſenſus de futuro addito etiam iu Inq̄rit q̄lis
ramento coniugiū efficiat: vt ſi quis ſit ille cōſen
pꝛomittat:vel etiam iuret alicui ſe vſqꝫ ad tē ſus q̄ eſt effi
pus placitū illam ducturū: ⁊ illa pꝛomittat ciēs matri
vel iuret ſe illi nupturā:nunquid talis ſpon monij cau
ſio eos coniuges facit. Si mutato pꝛopoſito ſa oñdēs ꝙ
alter vel vterqꝫ ad alienā copulā tranſit:nū nō debet eē
quid ob pꝛioꝛē ſponſionē iuramento ſubni defectiu⁹ ex
xam ſecunde federatiōis pactū ſcindet̄. Cō aliq̄ exterio
ſidera quia longe aliud eſt pꝛomittere: ⁊ ali ri.
ud facere:qui pꝛomittit nondū facit. Qui er
go pꝛomiſit ſe in vxoꝛē ducturū aliquā: non
dū eam duxit vxoꝛē: ⁊ que ſpopondit ſe nu
pturā nondū nupſit. Quomodo ergo coniu
ges appellari poſſunt qui nondū cōtrahunt
ſed in futuro ſe cōtracturos iurando pꝛomit
tunt? Itē:Si ex vi iuramenti ad futurū per
tinentis mox efficiunt̄ cōiuges:cur iurant in
futuro ſe facturos qđ in p̄ſenti efficiunt. Itē
Si ex quo iurant mox efficiunt̄ cōiuges:tūc
rē hanc efficiūt quā iurant ſe facturos: ideo
dico quia cōiugiū tunc nō fuit:ſed futurum
pꝛomittitur. Si vo ille poſt vxoꝛē duxit ⁊ il
la marito nupſit cōiugium vtrimqꝫ fuit: ⁊ nō
poteſt diſſolui. Precedens ergo mendaciū
vel periuriū penitentia eſt coꝛrigendū:ſꝫ cō
iugiū ſequens nō eſt diſſoluendū:nō autem
ſic eſt quando iuramentū coniugij pꝛeſentis
conſenſus atteſtatiōe firmatur:quia poſt ta
lem cōſenſum ſi quis alij ſe copulauerit:etiā
ſi pꝛolem pꝛocreauerit: ⁊ irritum debet fieri:
⁊ ip̄e ad pꝛioꝛem copulam reuocari.

Hic queri debet vtrū conſenſus de futuro.⁊c̄. A
b Habito de ꝯſenſu qui facit matrimoniū:hic
agit de cōſenſu cōfirmato vtrū perficiat ma
trimoniū ſi ſit de futuro:diuiditur autē diſtinctō hec
in duas partes: ⁊ in pꝛima agit de queſtiōe iſta vtrū
conſenſus de futuro faciat matrimoniū. In ſecunda
agit de q̄ re ſit ꝯſenſus:in pꝛima queſtione tāgit p̄mo
veritatē. ſcđo obijcit̄ in ꝯriū ibi[Premiſſe aūt ſnīe.

An iuramētū cū ſpōſalib⁹ faciat matrimōiū Articl'us 1

¶ Incidit autē hic queſtio circa pꝛincipale queſitū: ⁊
querunt̄ tria:pꝛimū eſt vtrū iuramētū cū ſponſalibꝫ
faciat mr̄imoniū.2m ſi nō faciūt mr̄imoniū vtrū ſpō
ſalia ⁊ iuramētū de futuro cū cōcubitu ſubſecuto fa
ciāt mr̄imoniū.3o ſi nō faciūt aliq̄n q̄ pnīa ſit iniūgē
da ei q̄ decipit. Ad p̄mū obijcit̄ ſic:Si duo ſint oꝛ Argu.p̄o.
dīata ad idē faciēdū ſi debili⁹ ip̄m p̄t efficere/tūc etiā
foꝛti⁹ ip̄m p̄t efficere:ſꝫ ſimplex verbū ⁊ iuramētū oꝛ
dināt̄ ad obligatōnē mr̄imonij faciēdā: ⁊ ſimplex ver
bū debili⁹ eſt q̄ꝫ iuramētū:cū igit̄ ſimplex vbū effici
at mr̄imoniū:iuramentū multo magis faciet ip̄m: ḡ
videt̄ ꝙ iuramentū cū verbo de futuro faciat matri
moniū Itē maioꝛ ē de⁹ hoīe:ſꝫ ī iuramēto opat̄ vi 2o

taſ diuīa in ſimplici v̄bo v̄itas hūana tm̄: ḡ iuramē
tū potius pōt q̄ȝ ſimplex verbū: ḡ iuramentū de fu-
Solō. turo facit mr̄imoniū. Si forte dicas ꝙ hoc eſt ve-
Obiectio rum de iuramēto de p̄n̄ti. Cōtra qd̄ p̄ns eſt ſub ocu-
lis eſt. ḡ hoc nō oꝑtet iurare cū igiꝶ faciat mr̄imoniū
Probatio. de futuro erit: ⁊ ſic ꝓcedūt rōnes p̄babite. Conſtat
autē ꝙ ſimplex ꝓmiſſio de futuro facit ſponſalia: cū
ergo iuramentū maioris ſit obligatiōis aliq̄d addit
iuramētū vltra hoc q̄ȝ faciūt ꝓmiſſiōes ſimplices: ſȝ
nihil eſt qd̄ adijci poſſit ſponſalibꝫ niſi mr̄imoniū: q2
nihil ē mediū int̄ ſpōſalia ⁊ mr̄imoniū: ḡ videꝶ ꝙ iu-
3º ramētū adijcit ip̄ȝ mr̄imoniū ⁊ facit ip̄m. Itē Mat
thei. 5. Reddes aūt dn̄o iuramēta tua: ⁊ hoc eſt in le
ge diuina: ḡ eſt oibꝫ modis obſeruādū. Et ſi q̄s veni
at in cōtrariū reuocandū eſt in irritū: ḡ ſi q̄s iurat ali
cui ſe eā ductuꝝ in mr̄imoniū ⁊ eā nō ducat / ſed du-
cat aliā ſequēs reuocandū eſt in irritū: ḡ iuramentū
dirimit mr̄imoniū contractū nō iō niſi q2 prius fecit
mr̄imoniū: ergo iuramētū cū ſpōſiōe futuri facit ma
4º trimoniū. Itē iuramētū qd̄ in deteriorē nō vergit
exitū vt dicit Beda ſeruādū eſt: ſȝ iſtud iuramētū eſt
licitū ⁊ nō vergit in exitū mali: ergo oīno ſeruādū eſt
ergo ſi etiā poſtea contrahit cū alia ꝑ verba de p̄ſenti
5º videꝶ ꝙ debet redire ad primā. Itē maior eſt obli-
gatio diuina q̄ȝ humana: ſed in humana obligatione
ſi me obligarē vni nō poſſem me obligare alteri in p̄-
iudiciū p̄oris: ḡ multo magis hoc eſt in diuina: ḡ vi-
deꝶ ꝙ ſi etiā poſtea ſe obliget alteri ꝑ verba de pn̄ti ꝙ
In ꝯtriū p̄º redeūdū ſit ei ad p̄mā. In ꝯtrariū hui⁹ ponit mgr̄
in lr̄a tres rōnes. vna eſt q2 qd̄ in futuro ꝓmittiꝶ nō
dū agiꝶ: ſed nuptie in futurū cū iuramēto ꝓmittunꝶ
ḡ nōdū agūtur ſed res fit qn̄ agiꝶ in futuꝝ ꝑ cauſam
efficientē: ḡ nuptie nōdū fuerūt ꝑ cauſam efficientē: ḡ
ſponſio cū iuramēto nō ſunt cauſa efficiēs mr̄imonij
2º Itē ſi ex vi iuramēti ſit cū iuramēto nō ſūt cā effici
ens mr̄imonij. Itē ſi ex vi iuramēti mox efficiunꝶ cō
iuges nō oportet aliq̄d addere ī futuꝝ illi mr̄imonio
ſed qn̄ nihil agendū eſt in futurū fruſtra iuraꝶ aliq̄d
faciendū in futuro: ḡ tale iuramētū qd̄ facit mr̄imo-
niū fruſtra iuraꝶ qd̄ eſt incōueniēs: ḡ ⁊ illud eſt falſū
ex q̊ ſequiꝶ. ſ. iuramētū de futuro facere mr̄imoniū.
3º Itē ſi iuramētū facit mr̄imoniū: ḡ effectū eſt qd̄ iu
rant ſe facturos adhuc reſtat faciendū: ḡ iam effectū
Solutio eſt qd̄ adhuc reſtat faciendū qd̄ eſt impoſſibile. Ideo
dicendū eſt cū mgr̄o ꝙ iuramētū cū ſponſiōe de futu
Ad primū ro nō facit mr̄imoniū. Ad primū ḡ dicendū ꝙ pri-
ma vera eſt: ſed ſcd̄a habet calūniā eo ꝙ ſponſio ſim-
plex abſolute nō facit mr̄imoniū: ſed ſponſio ſimplex
de pn̄ti ⁊ bene veꝝ eſt ꝙ ſi iuramētū etiā fiat de p̄ſen
ti ꝙ fortius obligabit: ſed ſponſio ſimplex de futuro
⁊ iuramētū nō ſunt ordinata ad mr̄imoniū faciendū
Ad 2m ſȝ ſpōſalia ſolū ⁊ ibi iteꝝ iuramētū fortiorē facit obli
Ad obiectū gationē. Ad aliud dōm ꝙ ſi eſſet de pn̄ti tūc tene-
ret iuramētū. Ad id qd̄ ꝯtra obijciꝶ dōm ꝙ de eo
qd̄ eſt ſub oculis ſm ꝙ eſt ſub oculis nō oꝑtet iurare:
ſed ſm ꝙ nō eſt ſub oculis: licet em̄ vera dicat dubiū
tm̄ eſt vtrū intēdat ⁊ corde cōſentiat / ⁊ hoc pōt cōfir-
mare ꝑ iuramētū vt ⁊ firmior ſit ꝯtractus ⁊ h̄ mō iu
Ad ꝓbatōȝ ramentū cadit ſuꝑ verba de pn̄ti. Ad aliud dicēdū
ꝙ iuramētū additū ſpōſioni de futuro nō facit aliq̄d
ſed idē magis cōfirmat. nullū em̄ iuramētū fit ad h̄
ꝙ aliq̄d efficiat q̄ȝ id qd̄ dicit verbum licet ad confir-
mationē eſt inuentū ſicut dicit apl's Heb. 16. Hoīes
per maiorē ſui iurant / ⁊ omnis cōtrouerſie finis ad
confirmationē eſt iuramentū. Ad aliud dicendū Ad 3m.
ꝙ illa ratio nihil plus ꝓbat niſi ꝙ iuramentū tenen-
dū eſt q̄ȝdiu eſt licitū ⁊ hoc de plano eſt concedendū:
ſed dicendū ꝙ ſtatim qn̄ cū alia contrahit per verba
de p̄ſenti iuramentū efficiꝶ illicitū: ⁊ ideo tunc nō eſt
ſeruandū. Et p̄ceptū qd̄ dicit reddes dn̄o ⁊c. intelli-
gendū eſt ſm ꝙ poſſibile ⁊ licitū eſt reddere: ⁊ ideo fit
hoc: q2 mr̄imoniū contractū robur cōtrahit a ſenten
tia diuina qua dixit Quos deus cōiunxit homo nō
ſeꝑet: oēs em̄ ꝑſone legittime ꝑ verba de p̄ſenti cōtra
hentes cōiungunꝶ a deo: ⁊ ideo iuramentū primū ꝑ-
iuriū factū eſt: ⁊ ideo iniūgēda eſt penitētia de ꝑiurio
⁊ mr̄imoniū ſtat ⁊ hoc mō etiam determināt iura qd̄
longū eſſet hic interponere. Ad aliud dicēdū ꝙ iu- Ad 4m
ramentū primo eſt licitū: ſed poſterior facto illicitū ef
ficiꝶ: q2 ſentētia dn̄i violareꝶ: matrimoniū em̄ ſeq̄ns
ex firmitate ſentētie diuine roboratū maius vincu-
lum eſt q̄ȝ iuramentū primū ⁊ ideo vinculū iuramē-
ti rumpiꝶ ⁊ debet penitentia de ꝑiurio ſuſcipi. Ad Ad. 5m.
aliud dicendū ꝙ in omnibꝫ alijs paribus maior eſt
obligatio diuina q̄ȝ humana: ſed hic ſunt imparia:
quia obligatio diuina eſt in iuramento de futuro tm̄
in matrimonio autē eſt cōtractus de p̄ſenti firmitatē
habēs a ſentētia diuina. Et ꝑ hoc pꝫ ſolutio ad totū

An accedente copula carnali ſponſio de futuro faciat matrimoniū. Arti. II. B

Secūdo queriꝶ vtrū accedēte copula carnali
ſponſio de futuro cū iuramēto faciat matri-
moniū. videtur autē ꝙ ſic: de hoc planus tex Argu. p̄mo
tus eſt. extra de ſpon. ⁊ ma. in c. xvj. qui fidem: quia
vnūquodq̄ȝ efficitur actu ip̄m conſūmāte: ſed copula
carnalis eſt actus conſūmans matrimoniū: ergo vi-
deꝶ ꝙ in talibꝫ mr̄imoniū efficiꝶ. Itē ſponſio ⁊ iu- 2º
ramētū de futuro ſunt de copula carnali: ergo veni-
ente copula carnali fit id qd̄ ſponſum fuit ⁊ iuratum
de futuro: hoc autē fuit matrimonij perfectio: ergo
accedēte copula carnali fit matrimonij ꝑfectio. Itē 3º
aliter copulātur p̄mittentes pacta ſponſalia ⁊ aliter
non p̄mittentes: quia illi ſeruāt fidem quā promiſe-
runt alij vero nō. ſeruare vero fidem ꝓmiſſam hone-
ſtatis eſt matrimonij: ergo videꝶ ꝙ illi copulātur ma
trimonialiter: ſed copulari mr̄imonialiter nō eſt niſi
matrimonij ꝑfectio: ergo videtur ꝙ per copulam hu-
iuſmodi perficiaꝶ matrimoniū. Item ſi in alijs re- 4º
bus fiat contractus ⁊ poſtea ſoluatur perficitur qd̄
prius ꝓmiſſum eſt: ergo ſimiliter ſe habet in ſponſali
bus: ergo copula ſequēs perficit matrimoniū prius
ꝓmiſſum vt videꝶ. In contrariū ſuꝑ habitū eſt ꝙ In ꝯtriū p̄º
ſolus cōſenſus per verba de p̄ſenti facit matrimoniū
q̇ ſi defuerit cetera etiā cū ip̄o coitu matrimoniū effi-
cere nō pn̄t: cōſtat autē ꝙ iſte cōſenſus hic deficit ḡ vi
deꝶ ꝙ mr̄imoniū nō efficiaꝶ. Itē ponam⁹ ꝙ aliq̄s 2º
ſpōſalia cōtraxerit ⁊ nō intēdat ꝯſūmare mr̄imoniū
conſtat ꝙ iſte nō conſentit: ſed ſolus cōſenſus verus
vel interp̄tatus facit mr̄imoniū: ḡ ille nō perficit vel
conſūmat mr̄imoniū. Item preter ſponſalia non 3º
eſt hic niſi coitus: ſed coitus eſt fedus nō conſūmans
matrimoniū: quia ſuꝑiora ſunt cōiugia pari voto cō
tinentiū: ergo per coitum ſolū nō efficiunꝶ coniugia.
Item idē nō eſt cōſequēs aliq̄d ⁊ faciēs ip̄m: ſȝ coi 4º
tus eſt ꝯſequēs mr̄imoniū: ḡ nō eſt faciēs ip̄m. Pro
batio medie: q2 p̄ma ꝑ ſe pꝫ ſicut dicit Aug. ꝙ coit⁹
excipiꝶ ab honeſtate nuptiaꝝ q̇cq̇d āt excipiꝶ ab aliq̄

dū fit eſt ꝯſequēs id qđ excipit ip̄m ⁊ ſic cōſtat ꝓpoſi-
In ꝯtrariū tū. In ꝯtrariū etiā huius eſt ꝑ abſolutiōe ꝙ cōſen
ꝑ ſol'one p̄º ſus interp̄tatus nō ſolū exp̄ſſus facit m̄rimoniū nul
lus aūt interp̄tabilior eſt illo ꝗ poſt ſponſalia carna-
liter cōueniūt: ḡ ille facit m̄rimoniū ⁊ hoc eſt in coitu
ip̄o: ḡ m̄rimoniū aut ꝑficit coitus cū ſponſalibꝫ aut ꝑ
2º ficiť ip̄o coitu. Itē Aug⁹ dicit ꝙ plus eſt dicere fa
cto q̄ȝ verbo: ḡ etiā plus eſt cōſentire facto q̄ȝ verbo:
ſed in coitu cū ſponſalibꝫ p̄cedentibꝫ conſentiť facto:
ḡ cum cōſenſus per verba exp̄ſſus facit m̄rimoniū:
multo magis facit m̄rimoniū ꝑ factū exp̄ſſus cōſen-
Sol'o. ſus. R̄nſio ad hoc dicendū videť ꝙ interp̄tat⁹ cō-
ſenſus ē ſi poſt ſpōſalia carnaliter cōueniūt habētes
etatē ⁊ habitū corꝑis ad potētiā coeūdi: ⁊ puto ꝙ fa-
cit m̄rimoniū niſi diſſenſus m̄rimonij ab vtroq̄ȝ aut
Ad p̄mū qđ altero exprimať. Ad id aūt qđ p̄mo obijciť dōm ꝙ
in ꝯtriū obij vis eſt i hoc qđ dicit ꝙ ſi defuerit ⁊c̄. h̄ em̄ nō intelli-
citur. giť de eſſe niſi ꝓteſteť imo veriſil'r intelligiť ad eſſe:
ſufficit em̄ cōiectura vehemēs iudici ſicut ꝓbatur in
Ad 2m rhetoricis. Ad aliud dōm ꝙ ſi nō intēdit ⁊ exp̄mit
tūc planū eſt ꝙ nō eſt m̄rimoniū. Si aūt nō intēdit ⁊
nō exp̄mit tūc ꝗ ad eū nō eſt m̄rimoniū ⁊ alter excuſa
Ad 3m tur ꝓpter ignorātiā facti. Ad aliud dōm ꝙ preter
Ad 4m coitū eſt ꝯſenſus interp̄tat⁹ ꝗ facit m̄rimoniū. Ad
vltimū dōm ꝙ coitus in tali m̄rimonio eſt natura cō
ſequēs ⁊ tp̄e cōcomitās ⁊ hoc ſufficit: quia in multis
etiam ſm naturā eſt ita.

Arti. III. Que pnīa venit iniūgenda ei qui exp̄mit verba cōſenſus ⁊ nō intēdit: ⁊ ita decipit eū cū quo videtur cōtrahere.

Tertio queriť ꝗ penitētia debeat iniūgi ei ꝗ ex
primit verba cōſenſus ⁊ nō intēdit ⁊ ita deci
Argu. p̄mo pit eū cū quo cōtrahere videť. Videť autē ꝙ
nulla niſi vt ex corde cōtrahat m̄rimoniū: q2 nō di-
mittiť pcīm̄ niſi reſtituať ablatū vt s̄. i de pnīa ē hitū
ſȝ iſte abſtulit illi matrimoniū: ḡ opꝫtet ip̄m reſtituere
Sol'o Si dicas ꝙ nō: q2 pōt cōtrahere cū alia. Cōtra
Obiectio ip̄e forte deflorauit eā ⁊ tūc nō adeo bn̄ pōt cōtrahe-
re ſicut qn̄ fuit virgo: cū igiť virginitatē reſtituere nō
2º poſſit videť ꝙ teneť eā ducere in m̄rimoniū. Item
dolus nulli debet ꝓcinari: ſȝ iſte cōmiſit dolū: ḡ nō
debet ſibi patrocinari: ḡ debet ꝯdēnari in pnīam vt
In ꝯtriū p̄º ſtet m̄rimoniū. In cōtrariū hui⁹ eſt qđ dicit dn̄s
Exod. 22. nō condēnat eū ꝗ deflorauit virginē de-
terminate ad h̄ vt habeat eā vxorē: ſed ꝙ vel hēat eā
vel ꝓuideat ei de nuptijs ſi libera eſt: ḡ cū no. teſt. mi
nus ſit condēnare q̄ȝ veteris. videť ꝙ nec nouū debꝫ
2º determīate condēnare ad h̄ ꝙ hēat eā. Itē ponam⁹
ꝙ ip̄e poſt deceptionē p̄me ſm veritatē ꝯtraxerit cū
ſcđa. videť tūc ꝙ nō poſſit ſeꝑari a ſcđa: ḡ nō ſemꝑ cō-
3º dēnandus eſt vt ducat p̄mā quā deflorauit. Item
qn̄q̄ȝ ex diſtātia cōditiōis vel fortune facile īnoteſcit
deceptio ſicut ſi liber ꝓmittēdo decipiat ancillā ⁊ di
ues pauperē facile eſt em̄ tūc aduertere: q2 nō intēdit
corde qđ dicit ore: ḡ tūc videť ꝙ nō in toto decipiť: q2
ꝑ exteriora de īterioribꝫ conijcere poſſet ſi vellet ⁊ cō
cupiſcētia cor ſuū nō excecaret: ḡ videť ꝙ in tali caſu
nō ſit ꝯdēnādus niſi ſic ꝓ ſimplici fornicatiōe ⁊ men
dacio verbi: neutrū aūt illoꝝ condēnať ꝙ vel ducat
eā vľ ꝓuideat ei de nuptijs: ḡ videť ꝙ dicēs verba cū
deceptione nō ſemꝑ teneť ducere illā vel de nuptijs
Solutio ꝓuidere. R̄nſio dicēdū ſine p̄iudicio ꝙ ſi ſit equa-
ad totum. litas vtrarūq̄ȝ ꝑſonarū ⁊ cōditione ⁊ fortuna vel et
ex parte ꝑſone decepte ſit melior fortuna ⁊ decipiēs
nō contraxit cū alia: debet deceptori iniūgi ꝙ ex cor
de cōtrahat vel de nuptijs ꝓuideat ſicut probāt pri-
me obiectiōes: qđ ſi nō fecerit puto ꝙ peccet mortali-
ter: decepta autē in tali coitu excuſatur per ignoran
tiā facti: q2 vt ſuū admiſit eū. Si aūt ſit diſtātia ꝑſo-
naꝝ multa: videť mihi ꝙ ad neutꝝ teneť ſicut vltia
ꝓbat obiectio. Et ex hoc patet ſolutio ad oīa obiecta.

Que videntur obuiare premiſſis.

Premiſſe autē ſententie videtur obuiare il-
lud qđ leges tradūt. Si quis tactis diuinis
ſcripturis iurauerit mulieri ſe eam legittimā
vxorem habiturū vel etiam ſi in oratorio ta
le ſacramentū dederit: ſit illi legittima vxor
q̄uis nulla dos nulla alia ſcriptura interpo
ſita ſit. Sed hic oſtēdiť quid fieri vel eſſe de
beat nō quid tunc fiat. Non em̄ per illud iu-
ramentū tūc fit vxor ſed fieri debet: quia iu
ratum eſt. Poteſt ⁊ de illo iuramēto hoc di-
ctum intelligi vbi de preſenti cōſentiūt ac ſe
inuicem ſuſcipiūt. Illi etiam ſentētieq ua di
ctū eſt ſolū cōſenſum facere coniugiū: vide-
tur obuiare qđ Euariſtus papa ait: Aliter a
legittimū nō fit ꝯiugiū niſi ab hijs ꝗ ſuꝑ fe-
minā dn̄ationē habere videť: ⁊ a qb⁹ cuſto-
diť vxor petať ⁊ a parētib⁹ ſpōſeť: ⁊ legibus
doteť: et a ſacerdote vt mos eſt bn̄dicať: ⁊ a
panimphis cuſtodiať ac ſolenniter accipia-
tur. Item Ita legittima ſcitote eſſe connu-
bia: aliter vero preſumpta: non cōiugia ſed
adulteria vel fornicationes ſunt niſi volun-
tas propria ſuffragata fuerit ⁊ vota ſuccur-
rerint legittima. Hoc autem non ita intelli-
gendnm eſt tanq̄ȝ ſine enumeratis nō poſſit
eſſe legittimū coniugium: ſed quia ſine illis
nō habet decorem ⁊ honeſtatē debitam. In
huius enim ſacramenti celebratione ſicut in
alijs quedam ſunt pertinētia ad ſubſtantiā
ſacramēti: vt cōſenſus de preſenti qui ſolus
ſufficit ad contrahendū matrimoniū: que-
dam vero pertinētia ad decorem ⁊ ſolenni-
tatem ſacramenti vt parentū traditio: ſacer
dotū benedictio ⁊ huiuſmodi: ſine quibus le
gittime fit coniugiū: q̄ntū ad virtutem non
q̄ȝtum ad honeſtatē ſacramēti. Sine hijs er-
gonon quaſi legittimi coniuges: ſed quaſi
adulteri vel fornicatores cōueniūt vt illi ꝗ
clācūlo nubunt ⁊ vtiq̄ȝ fornicatores eſſent ni
ſi eis ſuffragaretur voluntas verbis expreſ-
ſa de preſenti: que legittimū inter eos facit
matrimoniū. Nam ⁊ conſenſus occultus de
preſenti per verba expreſſus cōiugiū facit: li
cet nō ſit ibi honeſtus cōtractus: ſed matri- b
moniū nō ſanxit conſenſus ꝗ in occulto fuit.

ſi em̃ alter alterum dimiſerit nõ cogitur iu-
dicio eccleſie redire ꝛ cõmanere quaſi cũ cõ-
iuge: quia nõ poteſt probari teſtibus contra
ctus qui in occulto eſt factus. Qđ ſi ipſi qui
in occulto ſibi cõſenſerũt: eũdẽ cõſenſum vo
luntarie in manifeſto ꝓfiteantur: tunc vtiqꝫ
propria volũtas ſuffragatur ꝛ legittima vo-
ta ſuccurrũt ad ſanciendũ cõiugiũ qđ prius
occulte fuerat cõtractũ. Volũtas ergo ver
bis expreſſa ĩ occulto ad hoc ſuffragatur: vt
fiat cõiugiũ: manifeſte vero expreſſa ſuffra-
gatur vt ſanciat ꝛ roboret ac liberũ ſit eccle
ſie de hoc iudicare ſi expedierit.

Arti. IIII. An filiafamilias poteſt inuitis parẽtibus
D tradi marito.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Aliter legit
d timũ nõ fit coniugiũ niſi ab hĳs q̃ ſup feminâ
Argu. ꝓm o vident̃ habere dñationẽ ꝛc̃.] ſ̃. a. Videt̃ em̃
h̃ eſſe ſimpl'r verũ: res em̃ in ptãte alteri⁹ exiſtẽs nõ
transfert̃ ad alteꝝ niſi illo donãte in cuius ptãte eſt:
ſed filiafamilias eſt ĩ ptãte parentũ: g̃ nõ debet dari
2o marito niſi dantibꝫ parentibꝫ. Itẽ. xxx. q. ĳ. dicit
Leo papa qualis debet eſſe vxor que ſm legem habẽ
da eſt virgo caſta ꝛ deſponſata in virginitate ꝛ dota
ta legittime ꝛ a parentibus tradita ſponſo ꝛ a para-
nimphis accipiẽda. Ex hoc patet ꝙ nõ eſt cõiunx niſi
a parentibꝫ tradita ſit: ergo verũ eſt qđ dicit̃ in lr̃a.
3o Itẽ ex ꝯcilio cartaginẽſi Spõſus ꝛ ſpõſa cũ bñdi-
cẽdi ſunt a ſacerdote: a parẽtibꝫ vel paranimphis of-
ferãtur in eccleſia ſacerdoti. Ex hoc ſequitur idem
Solo qđ prius. Si dicas forte ꝙ verum eſt quo ad ſolẽ
nitatem vt dicit hic magiſter: ſed nõ quo ad eſſe ma-
Obiectio trimonĳ. Cõtra idem dicit Gracianus. hĳs omni
bus autoritatibꝫ occulte ꝓhibentur nuptie atqꝫ ideo
eſt cum cõtra autoritatẽ fiunt nuptie ꝓ nõ factis ha
beri debent. patꝫ ergo ꝙ ſi nõ ſint iſta in nuptĳs que
hic dicit nuptie nõ ſunt: nõ ergo ſunt tm̃ de ſolenni-
4o tate ſed etiam de eſſentialibꝫ. Item phus dicit ꝙ
ſperma emiſſum ab homine filio aſſimilat̃ egredienti
de domo patris: q꞉ illud partẽ habet ſubſtãtie a pr̃e
ꝛ hanc multiplicat ꝑ augmẽtationẽ ſanguinis men-
ſtrui ſicut filius partẽ ſubſtãtie accipit a patre ꝛ hãc
multiplicat ꝑ lucrũ extra domũ: conſtat ꝙ ſic egredi
ens ꝛ de poteſtate patris egredit̃ ꝛ ea que patris ſũt
aſportat ſecum: ergo oportet ꝙ hoc ſit de conſenſu pa
tris: talis autem eſt egreſſus ad nuptias: ergo vide-
tur ꝙ oporteat fieri nuptias de conſenſu patris.
5o Item Geñ. 24. poſtulata eſt Rebecca a parenti-
bus: ergo videtur ꝙ hoc incaſſum fieret ſi parentum
6o conſenſus nõ operetur ad cõiugiũ. Idem patꝫ To-
7o bie. 3. vbi Sara a parẽtibꝫ poſtulat̃. Item aut pla
cet deo ſtatutũ eccleſie aut nõ: conſtat autẽ ꝙ placet:
ergo omittẽs ſtatutũ eccl'ie peccat cõtra deũ: ſed ſta-
tutum eſt eccleſie vt a parẽtibus petatur: ergo nõ pe
tens eam a parentibꝫ peccat cõtra deũ: ſꝫ nullũ oĩno
peccatũ contra deum eſt ſtabile: ergo tale cõiugiũ nõ
eſt ſtabile: ſed omne matrimoniũ eſt ſtabile: ergo nul
la coniunctio que eſt ſine parentum conſenſu eſt ma-
8o trimoniũ. Item honeſti ꝛ inhoneſti modus idem
eſſe non poteſt: ſed matrimoniũ eſt honeſtũ ꝛ fornica
tio inhoneſta/ ergo nõ ſunt eiuſdem modi: ſed fornica
tionis modus eſt clãculo fieri ſine parentũ conſenſu:
ergo ex oppoſito erit matrimoniũ cũ conſenſu paren-
tũ ꝛ benedictiõe ſacerdotis. In cõtrariũ huius eſt In ꝯriũ ꝓo
qđ ſupra habitũ eſt ꝙ ſolus cõſenſus de p̃ſenti facit
matrimoniũ: ergo nõ exigit̃ parẽtũ cõſenſus. Itẽ 2o
licet filia ſit in poteſtate parentũ quo ad aliquid non
tñ q̃ ad oĩa: q꞉ nõ eſt ãcilla vel ſerua eoꝝ: ꝯſtat aũt cũ
nõ ſit eoꝝ ſm̃ ꝙ ſuũ ꝛ nõ alteri⁹ ẽ dare id ĩ q̃ nõ ẽ al-
terius niſi ſuũ. h̃ autẽ eſt corporis cõmunis ſeruit⁹
in officio matrimonĳ: quia ſic nõ eſt ſub patre: ergo
ad hoc ꝙ in hoc efficiat̃ alterius ſolus operatur ſuus
cõſenſus. Rñſio ꝯſentiendũ eſt hĳs vltimis rõni- Solutio
bus ꝛ precipue ſecũde: quia illa dicit totã cauſam ei⁹
quã mgr̃ determinãdo dicit in lr̃a. Ad primũ g̃ qđ Ad primũ
cõtra hoc eſt dicẽdum ꝙ nõ eſt in poteſtate parentũ
ad poſſidendũ: ſed ad educandũ ꝛ dirigendũ vſqꝫ ad
etatem adultam. Ad aliud dicendũ ꝙ decretalis Ad 2m
inducta intelligitur de matrimonio/ de quo iudicat
eccleſia ꝛ non de matrimonio ſm̃ ſui primum eſſe:
ſed potius ꝓut cadit ſub iudicio eccleſie ſm̃ maximã
ſui honeſtatẽ. Ad aliud dicendũ ꝙ Gracianus lo- Ad 3m
quitur ſm̃ iudiciũ eccleſie: quia eccl'ia ꝓ nõ matrimo cũ obiectiõe
nio habet niſi ei cõſenſus innoteſcat: quia aliter cen-
ſura eccleſiaſtica tanqꝫ fornicatores eos abinuicẽ diſ
cedere cõpelleret. Ad aliud dicendũ ꝙ in parte ſi- Ad 4m
mile eſt ꝛ in parte diſſimile: nõ em̃ poteſt habere ſub-
ſtantiã filius quã nõ dat ei pater: ꝛ in hoc eſt ſimile:
ſed tamen q꞉ habet ſe in poteſtate quo ad debitũ cor-
poris dandum cui vult in hoc eſt diſſimile. Ad hoc Ad. 5m.
qđ vlterius obĳcit̃ dicendũ ꝙ ſicut dicit̃ in fine eiuſ-
dem capituli vocata fuit puella ꝛ queſitus eius con-
ſenſus vnde cõſenſus parẽtũ facit de bene eſſe. Ad Ad 6m
aliud dicendũ ꝙ ſm̃ dictũ magiſtri Hugonis per le
gem pandectaꝝ confirmatũ Sara cõſenſit quando
patri nõ cõtradixit ꝛ hmõi ſepe fit per parẽtes: quia
puelle per ſe talia facere verecũdantur. Ad aliud Ad 7m
dicendũ ꝙ deo placet omne factũ eccl'ie/ qđ vere eccle
ſie ẽ/ ꝛ iſte peccat clã ꝯhẽs: ſꝫ ñ peccat ꝯhẽs: ꝛ iõ h̃ qđ
pctm̃ eſt nõ manet: quia publicat̃: ſed hoc qđ nõ fuit
peccatũ ſcꝫ cõtractus ex vtriuſqꝫ cõiugis conſenſu ꝓ
cedens manet firmus ꝛ ratus. Ad aliud dicendũ Ad 8m
ꝙ nõ eſt idem modus ſubſtantialis honeſti ꝛ inhone
ſti: q꞉ in fornicatione nõ eſt cõtractus ꝛ cõſenſus ma
trimonialis ſed in mr̃imonio ꝛ ſic modus ſubſtantia
lis nõ eſt idem: modũ autẽ accidentalẽ nihil ꝓhibet
eſſe eundẽ ſicut ꝛ in multis alĳs vitĳs ꝛ virtutibꝫ ſicͭ
idẽ eſt mod⁹ largitatis ꝛ auaricie ĩ retinẽdo retinẽda

Arti. V. An conſenſus q̃ fit in occulto ſanxiat ma-
E trimoniũ vel ſolũ ille q̃ fit in publico.

Einde q̃rit̃ de hoc qđ dicit [Sed mr̃imoniũ
d nõ ſanxit conſenſus q̃ in occulto fit ꝛc̃. [ſ̃. b.
Videt̃ em̃ h̃ eſſe faſum: q꞉ illud ſanxit mr̃imo
niũ qđ efficit ip̃m: ſꝫ ꝯſenſus facit ip̃m: g̃ etiã ſanxit.
Solo. ad totum. Ad illud dõm ꝙ mgr̃ loq̃t̃ de ꝯfirmatiõe in iudi-
cio eccl'ie nõ in iudicio pñiali: q꞉ ĩ illo ſatis ſancitũ eſt
ꝑ ꝯſenſũ ĩ occulto factũ ſꝫ de iudicio fori cãꝝ loq̃t̃ lr̃a

De qua re ſit cõſenſus ille an de carnali copula an de cohabitatio-ne an de alio.

Hic querit̃ cum conſenſus de p̃ſenti matri-
monium faciat: cuius rei cõſenſus ſit ille: an

carnalis copule:an cohabitationis:an vtri-
uſqꝫ. Si cohabitatiõis conſenſus matrimo-
niũ facit:tunc frater cum ſorore: pater cum
filia poteſt cõtrahere matrimoniũ. Si carna
lis copule:tunc inter mariã ⁊ ioſeph nõ fuit
cõiugiũ. Propoſuerat eñ maria in virgini-
tate manere:niſi deus aliter facere iuberet:
Luce.I. ſm qđ videt̃ angelo dixiſſe: Quomodo fiet
iſtud qm̃ virum non cognoſco id eſt me non
cogniturã ꝓpoſui. Neqꝫ eñ quia virum tũc
nõ cognoſcebat neceſſe erat inquiri quomõ
poſſet habere filium:ſed quia ſe nunqꝫ cogni
turam ꝓpoſuerat. Dicit eñ Beda ꝙ in vir-
ginitate manere diſpoſuerat. Si ergo cõtra
ſuum propoſitũ poſt conſenſit in carnalẽ co
pulam videtur facta voti rea mente: ⁊ ſi non
opere violata. Dicamus ergo ꝙ conſenſus
cohabitatiõis vel carnalis copule non facit
coniugiũ:ſed conſenſus cõiugalis ſocieta-
tis verbis ſm preſens tẽpus expreſſus: vt cũ
vir dicit: Ego accipio te in meã:nõ dominã:
nõ ancillam:ſed cõiugem. quia enim nõ an-
cilla vel dña datur: ideo nec de ſummo nec
de imo a principio formata eſt:ſed de latere
viri ob ꝯiugalẽ ſocietatẽ. ne ſi đ ſũmo fieret
vt de capite videret̃ ad dñationẽ creata. Si
a vero de imo: vt de pedibus videret̃ ad ſerui
tutẽ ſubijciẽda. ſed quia nec in dominã nec
in ancillã aſſumit̃: facta eſt de medio id eſt
de latere. quia ad coniugalẽ ſocietatẽ aſſu-
mitur. Cũ ergo ſic cõueniũt vt dicat vir: ac-
cipio te in meã cõiugẽ. ⁊ dicat mulier: acci-
pio te in meum virum. hijs verbis vel alijs
idẽ ſignificantibus exprimit̃ conſenſus:non
copule carnalis vel cohabitatiõis corpora
lis:ſed cõiugalis ſocietatis:ex qua oportet
eos cohabitare:niſi forte cauſa religiõis pa
ri voto corporaliter ſepentur vel ad tempus
vel vſqꝫ in finem.

Arti. VI. An cõſenſus ſit in carnalem copulam.
f Einde q̃rit̃ de hoc qđ dicit. Sed q̃rit̃ cũ con
Argu. pmo d ſenſus de pñti mr̃imoniũ faciat ⁊c̃. Videt̃ ꝙ
ꝙ cõſenſus ſit in copulã carnalẽ. ꝯſenſus eñ
mr̃imonij rati ordinat̃ ad cõſũmãs mr̃imoniũ:ſꝫ ma
trimoniũ ꝯſũmat̃ ꝑ copulã carnale: g̃ videt̃ ꝙ ſit con
2o ſenſus in illã. Itẽ Geñ. 2. dicit adã Erũt duo ĩ car
na vna:ſed hoc nõ fit niſi ꝑ carnalẽ copulã: g̃ ſm pro-
phetiã inſpiratiõis diuĩe ꝯſenſus eſt in copulã carna
3o lẽ. Itẽ p̃cipuũ inter bona mr̃imonij eſt bonũ ꝓlis
hoc aũt p̃ncipal'r intẽdit̃: g̃ ad h̃ principal'r ꝯſentit̃ ſi
cut ꝓbatur Tobie. 8. vbi dicit Sola poſteritatis
dilectione in q̃ laudet̃ nomẽ tuũ:ſed nõ põt fieri pro-
les niſi ꝑ copulã carnalẽ: g̃ videt̃ ꝙ ad illã principal'r
4o ꝯſentit̃. Itẽ nuptie ſunt bonũ mortaliũ:ſed morta
litati nõ ſubuenit̃ niſi ꝑ coitũ: g̃ ꝯſenſus matrimonij
5o eſt p̃ncipaliter ad coitum. Item ſignificatio impfe
cta reducit̃ ad perfectã ſicut omne imꝑfectũ ad perfe-
ctum neceſſe eſt reduci:ſed matrimoniũ in quo tm̃ eſt
conſenſus animoꝝ eſt ſignificatiõis impfecte vt ſup̃
habitũ eſt diſtinctiõe. xxvi. ⁊ mr̃imoniũ cõmixtionis
corpoꝝ ẽ ſignificatiõis ꝑfecte: g̃ illđ ordinat̃ ad iſtud
ſicut ꝑficiens ⁊ complens:ſed primũ eſt in conſenſu:
⁊ ſcđm in cõcubitu:ergo cõſenſus eſt ad concubitum
⁊ ſic habet̃ ꝓpoſitũ. Item detur ꝙ ordinet̃ tm̃ in 6o
ſocietatẽ cõiugalẽ vt dicit magiſter in lr̃a:ſed ſocietas
cõiugalis nõ impedit cõuolationẽ ad frugẽ melioris
vite:ergo poſt cohabitationẽ ſocietatis cõiugalis al
ter coniugũ inuito altero ad religionẽ tranſire poſſet
qđ falſum reputant multi. Item inſtantia quam 7o
fert in lr̃a nulla eſſe videt̃:quia ab omnib) dicit̃ ⁊ cre
dit̃ cõmiſiſſe deo votũ ſuũ ſeruandũ vel nõ ſeruandũ
ergo ipa ꝯſenſu ſuo ordinauit ſe in poteſtatẽ viri ſi de
bitũ vellet petere:ergo inſtãtia nulla videt̃. In cõ In ꝯtrariũ
trariũ boꝝ eſt qđ dicit̃ in lr̃a. Et p̃terea qđ dicit Au-
guſtin9 ꝙ ſanctiora ſunt cõiugia pari voto cõtinen-
tiũ:ergo etiam meliora ſunt:ſed vnũqđqꝫ ordinatur
ad melius ſui:ergo potius ordinat̃ matrimoniũ ad
cõtinentiã qꝫ ad concubitũ:ergo cõſenſus ad concu-
bitũ nõ ordinat̃. Rñſio dicendũ ꝙ magiſter dicit Solo
veꝝ tamẽ quidã dicũt ꝙ conſenſus in cõmuni fit ad
carnalẽ copulã ⁊ ad cohabitationẽ nõ quãcũqꝫ ſꝫ ma
ritalẽ: ⁊ bene puto ꝙ illi expreſſius dicunt:ſed ꝑ ma-
giſtro eſt ꝙ copula carnalis niſi impediat votũ vtri-
uſqꝫ includit̃ in maritali ſocietate ⁊ ita due ſolutiões
reuertunt̃ in idem:ſed prior eſt exp̃ſſior. Ad primũ Ad primũ
ergo dicendũ ꝙ coitus nõ eſt conſũmans mr̃imoniũ
in eſſe primo:ſed in eſſe ſecũdo qđ cõſiſtit in habenda
thori cõiũctiõe vt patet ex dictis ſup̃ diſtinctiõe. xxvj
Ad aliud dicendũ ꝙ adã dixit hoc rõne ſtatus qui Ad 2m
tunc fuit ⁊ nõ ꝓpter eſſentialia mr̃imonij: qꝛ tunc nõ
erant niſi duo hoĩes/ ⁊ neceſſaria fuit multiplicatio:
nõ tamen voluit dicere ꝙ nõ eſſet mr̃imoniũ ſine h̃.
Ad aliud dicendũ ꝙ bonũ prolis eſt effectus con- Ad 3m
ſequẽs ex quodã actu mr̃imoniali ⁊ nõ cõſequẽs ma
trimoniũ imediate:ſed poſt opus ⁊ actum eius q̃ndã
vt dictũ eſt ⁊ ideo hoc nõ oſtendit ꝙ conſũmet̃ ꝑ illud
in eſſe:nec ꝙ ad hoc ſit: ſed poti9 eſt ad ſuum optimũ
qđ eſt ſignificatio vniõis duplicis de qua habitũ eſt
ſup̃. hec eñ multo melior eſt qꝫ bonũ ꝓlis. Ad aliđ Ad 4m
dicendũ ꝙ nuptie ſunt bonũ mortaliũ ſm ſtatũ ma-
trimonij poſt culpã: tñ etiã ſi nõ eſſet culpa adhuc nu
ptie bonũ eſſent hoĩm ⁊ ideo accidit mr̃imonio. nihil
aũt eſt ad hoc qđ ei accidit: ſed poti9 ad finẽ ſuũ ſub-
ſtantialẽ. Ad aliud dđm ꝙ ibi fit fallacia figure di- Ad 5m.
ctiõis: ꝑfecte eñ ſignificat h̃ qđ ſignificat mr̃imoniũ
ꝑfectũ: ſꝫ nõ tot q̃t cõſũmatũ: ⁊ iõ mutat̃ ibi diſcretũ
in ꝯtinuũ ⁊ iõ nõ valet ꝓceſſus. Ad aliđ dđm ꝙ nõ Ad 6m
reputat̃ hoc incõueniẽs ꝙ trãſeat ad religionẽ: quia
tũc morit̃ ſpũal'r ⁊ alter abſoluit̃ a vĩculo mr̃imonij:
tñ poſtqꝫ cohitauit eccl'ia cõpellit eũ ſtare cũ alio niſi
etiã ille ꝯſẽtiat ⁊ h̃ iõ: qꝛ nõ ẽ certa ꝙ ꝯtinuerũt coha-
bitãtes de pari ꝯſenſu. Ad aliđ dđm ꝙ iſtãtia bo- Ad 7m
na eſt quia ꝓbabile eſt ꝙ fuit ei reuelatũ de ioſeph ꝙ
etiã ipe fuit in ſimili voto ⁊ ꝙ dicũt ſcti ꝙ cõmiſit deo
virginitatem Dicẽdum ꝙ hoc fecit ꝓpter ſtatũ legis
⁊ diuinũ impiũ ſi forte aliud iuberet deus.

An vir ſit dominus ſue vxoris. Arti. VII.
Einde q̃ritur de hoc qđ dicit [Quia non de g
d capite vel de pedibus ⁊c̃.] ſupra a. Videtur
enim ꝙ de excellentiſſimo loco ſumpta ſit: qꝛ

ſicut dicit Baſilius ⁊ Ariſto. Coꝛ eſt pꝛincipium vi-
te ⁊ generationis in homine: cum igitur ſumpta ſit
de eo qđ eſt iuxta coꝛ. videtur ꝙ traditum ſit ei domi
Sol'o nium. Si dicas ꝙ non de coꝛde: ſed de coſta ſum-
Obiectio pta eſt. Contra coſte munimēta ſunt coꝛdis ⁊ vē-
tris: ergo videtur ꝙ mulier debet eſſe munimētum
viri ⁊ non eſt: ſed potius econuerſo: ergo videtur ꝙ
2° ex mala parte ſit ſumpta. Item pħus dicit ꝙ ex-
traniſſimus modus habēdi eſt quo vir habet vxoꝛē:
ḡ videt̃ ꝙ non ꝓꝛie habet eā ſed oē ſupius ad aliqđ
exuberās ipm̄ ꝓꝛie habꝫ illud: ḡ vir nō eſt ſupioꝛ ad
mulierē: ḡ nō eſt caput eiꝰ: ſicut caput eſt lateris ⁊ gu
3° bernaculū. Itē. ij. eth. dꝛ ꝙ iuſticia dn̄atiua nō ꝓꝛie
eſt int̃ viꝝ ⁊ vxoꝛē: ḡ nō ꝓꝛie ē dn̄s: ḡ nec caput: ḡ vi
det̃ ꝙ ex eq̄li pte vl' terre vel coꝛpis ſūpta eſſe debuit.
4° Itē q̄ꝝ vtrūqꝫ habet̃ ab alio illa ſūt eq̄lia: ſed inter
virū ⁊ mulierē ſic eſt: ḡ vtrūqꝫ eſt eq̄le vtriqꝫ: ḡ de eq̄
5° liter altis ptibꝫ ſumi debuerāt. Itē in hijs q̄ mr̄i-
monij ſūt: ſūt eq̄les: ḡ etiā in factura coꝛpali eq̄les eſ
In ꝯtrariū ſe debebāt. In ꝯ̄riū eſt qđ dicit dn̄s Gen̄. 3. Sub
viri ptāte eris ⁊ ipe dn̄abit̃ tui. Et. I. Coꝝ. II. Caput
mulieris vir. Et. I. Tim̄. 2. Mulieri dn̄ari in virū
nō pmitto: ḡ videt̃ ꝙ nō de altioꝛi pte coꝛpis debuit
Solutio aſſumi. Rn̄ſio dōm ꝙ mgr̃ bene dicit in lr̃a ⁊ eſt
Ad pꝛimū rō Aug. Ad pmū ergo qđ ꝯtra obijcit̃ dōm ꝙ nō
cū obiecto. cōſideraṫ hic dignitas pmi mouētis ſiue effluētis vi
tam: ſed potius dignitas altitudinis in ſitu mēbꝛo-
ad 2m ⁊ 3m rū q̄ manifeſte apparet hoībꝫ. Ad aliud dicendū ꝙ
cauſa dicti pħi eſt vt ipe in pꝛimo q̄nto ethice exponit
equalitas iuris in dn̄io ⁊ iuribꝫ mr̄imonij inter virū
⁊ mulierē cū nihil ꝓꝛie habeat̃ niſi qđ vt ꝓꝛiū poſſi
det̃ habet̃ tn̄ q̄ ad vſum regiminis ⁊ debitū in coꝛpe
ad hunc ſenſum etiam mulier habet virum ⁊ iſte mo
Ad 4m dus etiam eſt extraneus. Ad aliud dicendū ꝙ licꝫ
vtriqꝫ coiugum habeatur ab alio nō tamē vterqꝫ gu
bernat̃ ab alio: ⁊ ideo gubernans capitis dignitatē
Ad 5m ſolus retinuit. Ad aliud dicendū ꝙ verū eſt ꝙ in
hijs que pertinēt ad debitum matrimonij ſunt equa
les: ſed in gubernatiōe domus ⁊ familie ſunt inequa
les. Et ſic patet ſolutio ad totum.

Coactio excludit conſenſum cō iugalem.

Diſt. XXIX Cōſenſus q̄ eſt efficiens mr̄imonij cā nō dꝫ eē defectiuꝰ ex aliq̄ iterioꝛi ſcꝫ volūtate

Oportet autē conſenſum cōiugalē liberū eſſe a coactione. Coactus eīn cōſenſus q̄ nec cōſenſus appellari debet: ꝯiugiū nō facit: ſicut teſtat̃ Vrbanus papa ſcribens Sancio regi arragonū in hec verba: De neptis tue cōiugio quā te cuidā militi daturū neceſſitatis inſtante articulo ſub fidei pollicitatione cōfirmaſti. hoc eq̄tate dictāte decreuimus: vt ſi illa virū illū oīno vt dicit̃ rēnuit: ⁊ in eadē voluntate perſiſtit vt viro illi ſe pꝛoꝛſus denegetnupturam: nequaq̄ꝫ eam iuitam ac renitentem eiuſdem viri cogas cōiugio copulari. Idem. Si verū eſſe cōſtiterit qđ nobis legati Ioꝛdanis pꝛincipis retulerunt ſcꝫ ꝙ ipſe coactus ⁊ dolens filiam ſuā flentē ⁊ pꝛo viribus renitentē Raynaldo deſpōſauerit quoniā legū ⁊ canonū autoꝛitas talia ſponſalia nō approbat: ne ignoꝛātibus leges ⁊ canones nimis durum videatur: ita ſententiā tēperamus vt ſi pꝛinceps cum aſſenſu filie id qđ ceptum eſt perficere voluerit: concedamus. Sin autem legatus noſter vtraſqꝫ partes audiat ⁊ ſi nihil fuerit ex parte Raynaldi qđ amplius impediat: ab ipſo Ioꝛdane ſacramentū quo cōſtent hec que dicta ſunt accipiat: ⁊ nos canonū ⁊ legum ſcripta ſequētes: deinceps nō pꝛohibemus: quin alij viro ſi voluerit pꝛedicta eius filia tm̄ in dn̄o nubat. Ex hijs apparet cōiugium fieri inter conſentientes ⁊ ſpontaneos nō inter renitentes ⁊ inuitos. Verūtamē qui inuiti ⁊ coacte cōiuncti ſunt: ſi poſtea aliquo tēpoꝛis ſpacio ſine contradictiōe ⁊ querimonia cohabitauerint facultate diſcedēdi vel reclamādi habita conſentire videntur: ⁊ conſenſus ille conſequens ſupplet: qđ pꝛecedēs coactio tulerat.

Vrbanꝰ papa. xxxi. q. ij c. de neptis

In libꝛo pandectarum.

Conſentire autem pꝛobatur qui euidērer nō contradicit: ſm illud: In ſponſalibus eoꝝ conſenſus exigendus eſt quoꝝ in nuptijs deſideraṫ. Intelligitur tamen ſemp patri filia conſentire: niſi euidenter diſſentiat. Item. Sponſalia ſicut nuptie conſenſu fiunt contrahentiū ⁊ ideo ſicut in nuptijs: ita ⁊ i ſponſalibus patriſfamilias filiā conſentire opoꝛtet: que ſi patris voluntati non repugnat cōſentire intelligitur.

Oportet autem cōſenſum coniugalē ⁊c.] In duabus diſtinctiōibꝫ hic ſeſe conſequētibus magiſter remouet duo impedimēta conſenſus qui facit matrimoniū ſm eīn ꝙ conſenſus pꝛocedit a volūtate excludit ipm̄ coactio ⁊ de hoc hic agit pꝛima: ſm autē ꝙ pꝛocedit a ratione excludit ipm̄ erroꝛ ⁊ de hoc hic aget in ſequēti diſtinctione. Item in iſta facit tria. Pꝛimo enim oſtendit ꝙ coactio excludit conſenſum qui facit matrimoniū. Secundo agit de conſenſu poſterius ad matrimoniū accedente ibi. [Verūtamē qui inuiti ⁊ coacti ⁊c. Tertio agit de conſeuſu interpꝛtatiuo ibi. [Cōſentire autē pꝛobatur ⁊c. Et per hoc ſatis plana ſunt que dicuntur in lr̄a. Incidit autē hic queſtio de pꝛincipaliter queſito in littera: circa qđ quinqꝫ querunt̃. Pꝛimū eſt q̄d ſit vis ſiue coactio. Secundū de diuiſione coactionis. Tertiū vtrum aliqua coactio cadat in conſtantem virum vel non? Quartū vtrum coactio vel vis euacuat matrimonij conſenſum? Quintū vtrū in eo qui vim patitur aliqđ relinquat peccatū ⁊ qualiter illud ſit emendandū. A

Quomodo definitur vis ſiue coactio.

Arti. I. Definitiōis vis pꝛima.

¶ Circa pmū accipiāt̃ definitiōes autoꝛitatis: dicūt aūt Ariſto. Greg. nicenus ⁊ Damaſcenꝰ ꝙ per violentiā ſiue per vim fit cuius pncipiū eſt in alio nihil

cõferente vim paſſo in .ff. ſiue pandectis ita diffinit̃: Uis eſt maioris rei impetus q̄ repelli nõ põt. Et ibidem dicit̃ de metu: metus eſt inſtãtis vel futuri ꝑiculi cauſa trepidatio mẽtis. Itẽ Tullius: Uis eſt impetus dominãtis retinẽtis rem infra termios alienos

Argu. ꝑmo Obijcit̃ autẽ de prima: q2 cuius principiũ eſt oio in alio nõ habet in illo qui patit̃ laudẽ vel vituꝑationẽ: ſed ea que fiũt vi ſiue coactiõe quãdoq3 habẽt laudem vel vituꝑationẽ: ergo videt̃ ꝙ nõ facit violentiã Prima patz ꝑ ſe cũ in hijs que tm̃ patimur/nec laus ſit nec vituperiũ. Scõa aũt probat̃ ex hoc ꝙ ſi quis metu vel violẽtia coactus ꝑiuret cõdẽnabit̃ ab eccleſiaſtico iudice in foro peñitẽtie ꝛ morit̃ q̄ timore mortis negat.

2o Item videt̃ ꝙ coactũ ſiue violentũ licet nõ reſpiciat hoĩs volũtatẽ nõ tamẽ ita volũtas vim patitur ꝙ nihil cõferat: ſed in iſta diffinitiõe dicit̃ nihil cõferre vim paſſo: ergo videt̃ ꝙ nõ ſit circa voluntatem.

3o Itẽ Ariſto. vult ꝙ illa que fiũt metus cauſa ſicut ꝓiectio mertiũ de naui tꝑe tẽpeſtatis ſint mixta ſimpl'r cũ ſint inuolũtaria: ſed ſm̃ q̄d ſunt voluntaria cũ igit̃ in illis aliq̄d cõferat volũtas eius q̄ patit̃/videt̃ ꝙ nõ ſint violenta: ergo a ſimili cũ aliq̄s cogitur ab hoĩe potẽte aliquid dare vel ꝓmittere/non ſimpl'r eſt iudicandũ eſſe inuolũtariũ ꝛ ꝑ vim ſiue ꝑ violentiã factũ.

Argu. ꝑmo Q̄d ſi cõcedat̃ in ꝯtrariũ eſt illud q̄d habet̃ in .ff. veteri lib. q̄rto de hijs que vi metuſue cã fiunt vbi dicit pretor ꝙ metus cauſa fit/ratũ tamen nõ habeo: conſtat autẽ ꝙ omniũ aliquo modo volũtariã ꝓmiſſionẽ pretor habet ratã: ergo videt̃ ꝙ nulla ꝓmiſſio que metus cauſa fit ſimpl'r ſit inuolũtaria

Arg. ꝑo de 2a definitõe Ulterius obijcit̃ de ſcõa. videt̃ em̃ ꝙ nõ bene dicatur maioris rei impetus: q2 ſepe impet⁹ iſte eſt etiam a minori: ſicut ſeruus q̄nq3 cogit dñm/oportunitatẽ adiutorio amicoꝝ vel alioꝝ accipiẽs: g̃ videt̃ ꝙ non ſemꝑ ſit impetus maioris rei.

2o Itẽ videt̃ non bene dici impet⁹: q2 impetu fit q̄d ſine p̃meditatiõe ꝛ ſubito fit: ſed coactiões hũane nõ ſemꝑ ſic fiũt: ſed freq̄nter cũ deliberatiõe: g̃ videt̃ ꝙ nõ bene dicat̃ impet⁹.

3o Itẽ oĩs impet⁹ põt repelli ab eo q̄ nõ põt cogi: ſed volũtas nõ põt cogi: g̃ oĩs impetus poteſt repelli a volũtate hoĩs.

Arg. ꝑo de metu Ulterius videt̃ ꝙ illa nõ ſit cõpetens diffinitio metus: q2 ſi quis in paſſione exiſtẽs venire videat armatos ꝛ fugiat ñ põt agere ꝙ eiect⁹ ſit a poſſeſſiõe cauſa met⁹ ꝛ tñ ibi fuit ꝑiculũ: g̃ videtur ꝙ met⁹ ille de quo hic agit̃ q̄ integrũ reſtituit nõ ſit futuri vel p̃ſentis ꝑiculi cauſa mentis trepidatio.

2o Itẽ nõ eſt metus aliq̄s de ꝑiculo inſtãti: ſed poti⁹ de futuro: g̃ videt̃ ꝙ male dicit̃ p̃ſentis vl' futuri ꝛc̃.

3o Itẽ trepidatio mẽtis q̄nq3 eſt in paruis ꝑiculis ꝛ formidoloſis ꝛ tamẽ illos nõ excuſat metus ſicut dicit pedius. Dicit em̃ ſic li. vij. Si quis meticuloſus rem nullã fruſtra timuerit ꝑ hoc edictũ non reſtituit̃ ſc3 ꝙ ait p̃tor q̄d met⁹ cã fit/ratũ nõ habeo: g̃ videtur ꝙ nõ bene diffinit metũ ciuilẽ.

Argu. ꝑmo de tertia. Ulteri⁹ obijcit̃ de illa que eſt tullij nõ em̃ ſꝑ tm̃ vim facit dãnãs ſ3 etiã repulſum anteq3 repellat̃: g̃ videt̃ ꝙ nõ ſemꝑ ſit impetus dãnantis.

2o Itẽ termini alieni aut ſunt eſſentie aut loci: ſi dicat̃ ꝙ eſſentie tunc non pateret̃ vim aliq̄s manens eſſential'r id q̄d eſt: q̄d falſum eſt. Si autẽ ſunt termini loci iterũ falſum videt̃: q2 aliquis quãdoq3 in loco ꝓprio vim patit̃.

Solutio Rñſio dicendũ ꝙ quelib3 iſtarũ diffinitionũ eſt ſatis bona. Prima aũt q̄ eſt Ariſto. in .iij. eth. illa eſt eius q̄d ſimpl'r ꝛ abſolute eſt violentũ quale homo non põt pati niſi ſm̃ corpus ſicut eſt opp̃ſſio virginis in corꝑe vel ablatio pecunie ſine omni tã interiori q̄3 exteriori ꝯſenſu volũtatis: ꝛ ideo tale meret̃ apud Ariſto. ignoſcentiã ſiue veniã ꝛ miſcõiam.

Ad id q̄d primo obijcit̃ dicendũ ꝙ tale violentũ nunq̄3 vituꝑiũ ſed verecũdiã ꝛ ruborẽ habet q̄nq3 ſicut in opp̃ſſione feminaꝝ ꝓpter q̄d etiã dicit Leo papa ꝙ ille virgĩes q̄ oppreſſa a barbaris corrupte ſunt nõ ſe audeãt ſacris virginib9 cõparare. Ad primũ ꝯtra ꝑmã.

Ad argumẽtũ aũt dõm ꝙ eccl'iaſticus iudex tũc cõſiderat actũ a volũtate ꝓcedentẽ q̄ habet ꝑnciꝑiũ in iurãte ꝛ iõ nõ eſt oĩno violẽt⁹ ꝛ ideo etiã taliter ꝯdẽnans condẽpnat̃ ab ipõ. Ad idẽ arg.

Ad aliud dicendũ ꝙ taliter coactũ nõ cadit ſuꝑ hoĩs voluntatẽ: ſed tñ q2 cadit ſuꝑ aliquid q̄d eſt ſtatus vel decor virtutis caſtitatis vel iuſticie ꝓpter h̄ tractat̃ ab ethico et leges accipit a ciuilibus. Ad 2m

Ad aliud ptz ſol'o ꝑ antedicta: quia bene concedit̃ ꝙ talia nõ ſunt ſimpl'r violenta. Ad 3m

Ad id aũt q̄d obijcit̃ ꝑ legem p̃toris dicendũ ꝙ p̃tor reſpicit equitatẽ naturalẽ ſm̃ quã reſpicit̃ in contractib9 ꝛ ꝓmiſſis ad ſufficienter inducentẽ cauſam: ꝛ hec quãdoq3 eſt volũtas aliena: ꝛ quãdoq3 metus ꝛ tunc reſcindit p̃tor: q2 licet ibi ſit voluntatis actus tñ cauſa nõ eſt volũtaria. Ad obiectũ in ꝯtrariũ

Ad id aũt q̄d vlterius q̄rit̃ de ſcõa dicendũ ꝙ illa eſt pauli cuiuſdã iuriſcõſulti ꝛ bona ꝛ accipit ibi vim ciuiliter ꝓut vis dicit̃ neceſſitas ꝯtraria volũtati ne incidat̃ maius ꝑiculum; Ad definitionẽ ſcõa3.

Ad id aũt q̄d cõtra obijcit̃ dicendũ ꝙ omẽ illud h̄ dicit̃ maior res q̄d fortius eſt ad cogendũ ſufficiẽter ꝛ nõ dicit̃ ibi maius dignitate vel ſtatu. Ad ꝑm arg.

Ad aliud dicendũ ꝙ volũtas nõ põt cogi ſufficiẽter ꝙ nihil cõferat ad actũ: ſed ſufficiẽter cogit̃ metu q̄ cadit in conſtantẽ virũ ꝛ hoc ſufficit in lege ciuili. ad 2m ꝛ 3m

Ad id q̄d vlterius querit̃ de diffinitiõe metus dicendũ ꝙ ipã eſt vlpiani ſicut dicit̃ ſup̃ veteri. ff. li. q̄rto. de hijs q̄ cauſa metus fiũt ꝛ eſt bona. Ad definitione met⁹

Ad id aũt q̄d ꝯtra obijcit̃ dicẽdũ q' ille in h̄ caſu nõ põt agere: q2 adhuc nõ fuit tp̃s met⁹: q2 neſciuit ad q̄d venerit hoſtes: ſed tũc eſt tp̃s met⁹ q̄ñ feriũt vel ferire minãt̃ ꝓbabil'r h̄ intẽdere eſtimati. Ad primũ

Ad aliud dõm ꝙ ibi dicit̃ inſtãs ꝑiculũ cui⁹ iſtrumẽta ꝛ cã efficiẽs ſũt pñtia lic3 adhuc nõ exerceat̃ in oꝑe ꝛ de illo bñ eſt met⁹: q2 eſt pñs ſm̃ q̄d ꝛ futuꝝ ſimpl'r. Ad 2m

Ad aliud dõm ꝙ nõ dicit̃ h̄ ꝑiculũ alicui ꝑiculũ ſ3 q̄d oĩb9 ꝑiculũ eſſe videt̃: h̄ em̃ eſt q̄d nõ ꝯtingit auertere: ꝛ iõ pedi⁹ iuriſcõſult⁹ in legib9 ſuis bñ dicit. Ad 3m

Ad id q̄d obijcit̃ de illa q̄ eſt tullij dicẽdũ ꝙ niſi ſit a dãnante non eſt nec d2 ꝑiculũ in iure ſimpl'r: q2 nõ ẽ ꝑiculũ q̄d ꝯtingit declinare de facili. vñ vlpian⁹ ꝑiculũ vocat neceſſitatẽ ꝯriã volũtati q̄d em̃ neceſſitas ẽ ſup̃ poſſe nr̃m ẽ eleuatũ ꝛ opp̃mit patientẽ ꝛ tollit ab eo liberꝝ cõſenſũ ad h̄ faciẽdũ. Ad ꝑmũ de 3a definitõe

Ad aliud dõm ꝙ termini alieni dicunt̃ ibi termini libere ꝑtãt ad ꝯſentiẽdũ: extra termios em̃ libertat ponit̃ q̄s a cogẽte vel vim faciẽte: q2 liber eſt cã ſui vt dicit phs ꝛ libere faciẽs actus ſuos cauſa eſt ſuoꝝ actuũ. Ad 2m

Quomodo diuidatur coactio. Arti. II.

B

Ecũdo q̄rit̃ de diuiſiõe coactiõis: accipiãt̃ ãt q̄cũq3 diuiſiões ſũt i iure. Colligit̃ ãt ex pãdectaꝝ veteꝝ li. iiij. ꝙ vis aliq̄ cadat in ꝯſtãtẽ viꝝ. alia aũt nõ cadit. Itẽ vis ſiue met⁹ q̄nq3 eſt opp̃ſſiõis q̄nq3 corꝑis q̄nq3 rerum q̄nq3 vxoris q̄nq3 liberoꝝ. Item metus ſiue vis quãdoq3 eſt circa res turpes q̄nq3 circa honeſtas. Itẽ met⁹ q̄nq3 ẽ de cõditione deteriori circa ſe vl' liberos q̄nq3 de re aliena. Obijcit̃ autẽ de prima videtur em̃ ꝙ nullus metus cadat Arg. ꝑmo de prima.

in conſtantē virum: conſtans em̄ nō eſt niſi ex virtu-
te ⁊ grā: ſed talis nihil debet facere ex metu mortis:
2ª ergo videt̄ ꝙ nō cadat in ipm. Item Seneca ꝓba
uit ꝙ nulla ꝑturbatio cadit in ſapientē: ḡ nec in con-
ſtantē: ḡ nec ꝑturbatio metus: ergo nihil debet face-
3ª re cā metꝰ. Itē ſi aliqs metus cadit in cōſtantē vi
rū ille eſt metus mortis: ꝑcipit aūt dn̄s in euāgelio
Matth. 10. Nolite timere eos q̄ occidūt corpꝰ: ergo
nec aliqd̄ alioꝝ ꝑiculoꝝ timeri debet: ḡ nullus metꝰ
Solō. cadit in ꝯſtantē. Si forte dicas ꝙ ad cogēda pctā
nō cadit aliqs metus in ꝯſtantē virū: ſed ad cogenda
alia ſicut ad ꝓmittēdū aliqd̄ tꝑale. ſ. mr̄imoniū vl' pe
Obiectio cuniā quā ſi ꝓmittit ſoluere nō tenetur. Cōtra. I.
Theſ. 5. dicit̄: Ab oī ſpecie mala abſtinete vos: ma-
la aūt ſpēs eſt ꝓmittere ⁊ nō ſoluere: ḡ ab illa eſt abſti
nendū: ḡ peccat q̄ nō abſtinet: ḡ coactio facit illud ſol
4° ui: q̄ aliter accideret pctm̄. Itē Ariſto. dicit ꝙ for
tis etiā in magnis ꝑiculis ſicut in morte nō flectitur:
Queſtiūcl'a ergo videt̄ ꝙ nullus excuſet̄ ꝑ metū. Ulterius q̄rit̄
hic vtrū eadē diuiſio ſit iſta cū illa q̄ dat̄ a quibuſdā
Argu. ꝙ ſic iuriſperitis ꝙ violētia alia leuis alia violēta. Et vide
tur ꝙ ſic: q̄ violēta cadit in cōſtantē virū ⁊ leuis nō:
Arg. p̄mo ergo eſt eadē. Sed ꝯtra videt̄ ꝙ nō ſit eadē: q̄ q̄-
ꝙ non. dā cadit in ꝯſtantē virū q̄ nō cadit in aliū: ſed violen-
ta ē vno mō reſpectu oīm: ḡ videt̄ nō eſſe eadē. Pro-
batio maioris: q̄ dicit lex ꝙ nō ē ꝓbabile hoīem cla-
re dignitatis timuiſſe in vrbe in q̄ timet hō dignita-
Argu. p̄mo tis nō clare. Scd̄a aūt ꝓbat̄ ex rōne violēti ſimpl'r
de 2ª diui- qd̄ oī hoī violentū dicit̄. Ulterius q̄rit̄ de ſcd̄a di
ſione. uiſione. iſta em̄ ꝓ p̄ma ꝑte videt̄ bona eſſe ⁊ q̄ cadit in
cōſtantē virū: q̄ dicit Hieron. ꝙ crudelis eſt q̄ famā
negligit: ḡ etiā q̄ facit aliqd̄ metu fame ipe debet me-
2° reri veniā ⁊ ignoſcentiā. Itē Ariſto. in primo li. de
regimine dn̄oꝝ dicit ꝙ fama a regibꝰ ⁊ aliis maxime
debet deſiderari: ḡ denigrās famā debet timeri ma-
xime: ḡ ꝓ ꝑiculo fame metus habitus excuſat̄ vt vide
In ꝯ̄riū p° tur. In cōtrariū huius eſt qd̄ dicit Ulpianus qd̄
metꝰ cauſa geſtū eſt ſic nō timorē infamie hoc edicto
2° cōtineri pedius dicit idē Itē ridiculū ē ſi aliq̄ velit ſi
bi a iudice de ſtupro ſatiſfieri eo ꝙ timēs infamia no-
tari nō clamauerit: ḡ timor infamie nullus timor eſt
3° vt videt̄. Itē de timore corꝑis nihil videt̄ eſſe: quia
dicit̄ Job. 2. Pellē ꝓ pelle ⁊ cūcta q̄ habet hō dabit
ꝓ aīa ſua: ḡ videt̄ ꝙ ꝓ ꝑicl'o corꝑis nihil ſit dimittēdū
ḡ ſi facit aliqd̄ ꝓ corꝑis ꝑiculo eſt vituꝑabilis: ſed vi-
tuꝑabile nō excuſat: ḡ videt̄ ꝙ ille excuſationē nō me
4° reat̄ a iudice. Itē malū neminē excuſat: ſ3 timor hu
manus malus eſt vt dicūt Beda ⁊ Gregoriꝰ. ḡ nul
lū excuſat: ſed timor humanus eſt qn̄ aliqs pelli ſue
timet: ḡ talis nō excuſat̄: ḡ ſi tali timore cōtrahat ipe
Argū. p̄mo nō debet excuſari. Ulterius obiicit̄ de timore reꝝ
de timore. q̄ etiā Ariſto. dicit in. 3. eth. ꝙ eſt fortis magna pati
ꝓ paruis rebꝰ: ſed res parue ſunt res: ḡ ꝓ illis nō de
bet aliqs magna pati: ḡ vituꝑabilis eſt q̄ hoc facit ſed
In ꝯ̄riū p° ꝑ vituꝑabile nullus excuſat̄: ḡ videt̄ ꝙ metus rerum
nō excuſat aliquē apud iudicē. In cōtrariū huius
eſt decretalis Alexā. tertii in p̄mo li. de hiis q̄ vi me-
tuſue cauſa fiunt Abbas ſcti eadimūdi a q̄ R. p̄ſen.
lator p̄rimoniū ſuū tenere dinoſcit̄: milites ⁊ burgē-
ſes ad domū p̄dicti R. ſicut accepimꝰ deſtinauit qui
eum a domo ⁊ ab vniuerſa poſſeſſione expellerēt niſi
eccl'iam ſuā penitus abiuraret: qd̄ cū idē R. tali mo-
do coactus feciſſet abbas alii cōceſſit eccl'iam ſupra-
dictā. vn̄ quia que metu ⁊ vi fiunt de iure debēt in ir

ritum reuocari. mandamus q̄tenus predicto R. cū
integritate reſtituas vniuerſa. Ex hoc accipit̄ ꝙ ille
fecit reſignationē illam metu rerum. ſ. expulſionis a
poſſeſſione ⁊ domo: ⁊ tamen a papa in irritū reuocat̄
ergo metus rerū excuſat ⁊ reſtituit in integrū. Ul Argu. p̄mo
terius querit̄ de hoc qd̄ dicit metū eſſe vxoris: videt̄ de metu
em̄ hoc nō eſſe faciēdū: q̄ legimus Gen̄. 12. et. 20. ꝙ vxoris.
Abraā ſuam vxorem metu corporis expoſuit alii qn̄ Prabatio.
dixit ſororē ſuā eſſe: ⁊ ſimil'r fecit Iſaac: ḡ videt̄ ꝙ po-
tius vxor ſit exponēda q̄3 aliqd̄ fiat penale: ergo me-
tus vxoris nō excuſat. Item dicit Augꝰ. p̄mo de 2°
ciuitate dei ꝙ libido aliena nō maculat animā: ⁊ po-
nitur in decreto cauſa. xiii. ſed ꝓpter illud qd̄ nō ma
culat ſtultū eſt aliqd̄ pati: ergo qui facit aliqd̄ ꝓpter
vxoris metū: ſtultus eſt ⁊ ꝓpter ſtulticiā nullꝰ excu-
ſatur: ergo nec iſte metꝰ excuſat: eadē prorſus eſt ob
iectio de liberis. In cōtrariū autē eſt qd̄ dicit lex In ꝯ̄riū p°
pauli que metus cauſa geſta ſunt hec vt diximus ad
edictū ꝑtinere nihil intereſt/an in ſe quis veritus ſit
aut in liberis ſuis: tamē ꝓ affectu parētes in liberis
magis terrant̄. Ulterius querit̄ de alia diuiſione Arg. p° de
ꝙ metus quādoq3 eſt circa res turpes: quādoq3 cir- metu q̄ ē cir
ca honeſtas: nulla em̄ videt̄ eſſe vis aut metus circa ca turpia.
res turpes: quia potius omnia debemus ſuſtinere
ſm̄ phos anteq̄3 turpia debemus admittere: ergo vi
detur ꝙ hoc nihil ſit qd̄ dicit. In cōtrariū huiꝰ eſt In ꝯtrariū
qd̄ dicit Ulpianus Uim accipimus atrocē ⁊ eā que
aduerſus bonos mores fit. Ulteriꝰ obiicit̄ de vl- Arg. p° de
tima: quia videt̄ ꝙ vanum ſit curare de cōditione: ḡ cōditione.
videtur ꝙ nō ſit cauſa metus ſufficiens ꝯditio. Pro
batur. I. Coꝝ. 7. vbi dicitur Seruus vocatꝰ es nō
ſit tibi cure ⁊c̄. ergo videtur etiā ꝙ nō debemus ap-
petere mutari noſtrā conditionē in peius: ergo videt̄
ꝙ hec cauſa nō eſt ſufficiens. In cōtrariū eſt qd̄ di In ꝯ̄riū p°
cit paulus ego puto etiā ſeruitutis timorē ſimiliūq3
admittēdū ⁊ ita paulꝰ libro eodē. Si is accipiat pe-
cuniā qui inſtrumēta ſtatꝰ mei iteꝝ ſumpturꝰ eſt ni-
ſi dem/non dubitat̄ quin maximo metu compellar
vtiq3 ſi iam in ſeruitutē petor ⁊ illis inſtrumētis per
ditis nō poſſim liber ꝓnūciari. Reſponſio dicen- Solō
dū ꝙ om̄is metus diuiſio ꝓprie reducit̄ ad tres/qua
rū vna eſt ex parte inferentiū metū ⁊ hec notatur in
hoc verſu. ſ. Stupri ſiue ſtatus verberū atq3 necis.
Alia eſt ex ꝑte eoꝝ circa que eſt metus ſicut circa ma-
teriam ⁊ hec quādoq3 ſunt honeſta quādoq3 inhone-
ſta ſiue aduerſus bonos mores exiſtentia: quādoq3
autē non. verbi gratia: vt ſi cogatur aliquis dare vel
ꝓmittere ne ſtupret̄ vel cogatur ꝓmittere ne impedi
atur a ſtupro: quia dicit Ariſto. ꝙ abſentia delecta-
tionū in cōtinentibꝰ facit triſticiam. Tertia ſumit̄ ex
parte eius qui cogit̄. ſ. ꝙ alia cadit in virum conſtan
tem alia autē non ſed in formidoloſū: ⁊ hoc eſt qd̄ di-
cit Ulpianus metum accipiēdū labeo dixit nō quē-
libet ſed maioris mali. Et paulus metū nō vani ho-
minis ſed qui merito in homine conſtātiſſimo cade-
re debeat ad hoc dictū ꝑtinere dicimus. Dicendū Ad primū
ergo ad primū ꝙ metus eſt reſpectu boni minoris q̄3 2m et 3m.
ſit id qd̄ minat̄ metus ſicut minat̄ metus mortē vel
ꝙ detur pecunia dāda eſt pecunia vel ꝓmittēda. Eo
dem modo ſi minet̄ ſtuprū vel cōditiōis deterioratio
nem: ſed ſi minetur mortem pro fidei negatione vel
iuſticie non eſt reſpiciendus metus etiam ſm̄ philo-
ſophos ⁊ ſm̄ ciuiles. Et ita intelligitur lex que facit
integrum reſtitui ſi aliquid fit metus cauſa que re-

ſtitutio fieri nō pōt in negatiōe fidei vel iuſticie ſapiē
tis eñ eſt eligere minus malū ſed morte q̄ȝ negationē
fidei: vel etiā bonoꝝ ꝑditionē q̄ȝ virtutis vel corꝑis
⁊ hoc eſt qᷦ dicit̃ Heb.10. Rapinā bonoꝝ veſtroꝝ
cū gaudio ſuſcepiſtis ⁊c̃. vſqȝ ſubſtātiā. Et ꝑ hoc ptȝ
Ad obiectū ſolutio ad tria prima. Ad aliud dōm ꝙ pretoris
lex intelligit̃ de hijs q̄ minora ſunt ⁊ potius toleran
Ad argu^m. da q̄ȝ id qᷦ minat̃ metus ſicut dictū eſt. Ad id qᷦ
obijcit̃ dōm ꝙ non eſt ſpecies mala ꝓmittere: q2 hoc
pōt fieri male ⁊ bene: ſed nō ſoluere ꝓmiſſum niſi ex-
cuſet̃ eſt ſpecies mala. Et bene cōcedo ꝙ vbi eſt iudi-
ciū ꝙ inueniri pōt defenſio a iudice etiā coactus de-
bet ſoluere ꝓmiſſum ⁊ cōpetit ei actio ex lege ⁊ cano-
ne ⁊ iudex debȝ eum reſtituere in integrum. Si aūt
defectus ſit iudicis puto ꝙ nō debet ſoluere/ſed ali-
quā leuē ꝓpter cautelā facere penitentiā de ꝓmiſſo p̄
cipue ſi fides vel iuramētū nō interuenit: ſi eñ iura-
mentū fecit de ſoluēdo dicūt multi qᷦ etiā mihi ſatis
ꝓbabile videt̃ eſſe ſoluendū. Si aūt nō ſoluit ⁊ iu
ramentū violauit ⁊ poſtea venit ad pniam videt̃ mi-
hi nō eſſe cogēdus ad ſolutionē ſed tm̄ ad fracti iura-
Ad 4^m menti emendationē. Ad aliud dicendū ꝙ Ariſto.
loquit̃ de hijs q̄ ſuſtinēt ꝑicula gr̃a boni hoīs vel ci-
uitatis vel gentis tunc eñ ſuſtinendū eſt: q2 minus
Ad queſtiū ꝑiculū eſt q̄ȝ id qᷦ extorquere intendit. Ad id qᷦ vl
culā. terius querit̃ dōm ꝙ eadē eſt diuiſio licȝ alia rōne ſit
data. prima eñ reſpicit conſtantiā patiētis/ ⁊ ſecūda
Ad obiectū q̄ntitatē mali inferētis metū. Ad id qᷦ ꝯtra obijci
tur dicendū ꝙ illa q̄ nō eſt violēta dicit̃ q̄ nō mouet
conſtantē/ ⁊ hec nō eſt vno modo: ⁊ ideo falſum ſup-
Ad primū ponit̃ in obiectiōe. Ad aliud dōm ꝙ metus fame
de ſcđa di- nō excuſat: nō eñ intelligit̃ de fama q̄ eſt ſed de illa q̄
uiſione. poſſet oriri de hoc qᷦ minat̃ metus ſi fieret ſicut fa-
ctū fuit in Suſanna Dañ.13. teſtimoniū ꝙ fuerit cō
ea iuuenis: ⁊ illa dixit: Melius eſt mihi abſqȝ ope in
cidere in manus vr̃as q̄ȝ peccare in ꝯſpectu dñi. Di-
ctū aūt Hieroñ. intelligit̃ de eo q̄ occaſionē infamie
Ad 2^m dat ꝓprio facto vel negligentia. Ad aliud dicendū
ad 3^m ⁊ 4^m eodē modo ⁊ ideo aliter loquit̃ lex aliter phs. Ad
duo alia q̄ obijciunt̃ de timore corꝑis dōm ſm ſup̄
habitā regulā ꝙ timor cruciat⁹ corꝑis vel metus fa
cit excuſari qñ eſt reſpectu minoris mali q̄ȝ ſit id qᷦ
minat̃ metus: ⁊ ſic patet ꝙ nō valent obiectiōes ille.
Ad id qᷦ ē Per idem ptȝ ſolutio ad id qᷦ obijcit̃ de timore re
de tiore reꝝ rum tñ ille timor nō cōtinet̃ in ꝟſu ſup̄ habito ſȝ ſm
regulā prehabitā timet in oīb; timorib;: q2 ſicut pro-
bat Ariſto. Non eſt ſapiētis ⁊ fortis maius ꝑiculum
ſuſtinere ꝓ re parua vel minori q̄ȝ ſit ꝑiculū illatum.
Ad id qᷦ eſt Ad id qᷦ vlterius obijcit̃ de metu vxoris. ſ. ne ad
de metu ulteret̃ dicendū ꝙ illa cauſa ſufficiētiſſima eſt qᷦ di-
vxoris. cit lex pauli ꝙ ſi dederit ne ſtuprum patiat̃ vir ſiue
mulier: hoc edictū habet locū cū viris bonis iſte me-
ad ꝓbatōeȝ tus maior q̄ȝ mortis eſſe debet. Ad id aūt qᷦ obij-
cit̃ de Abraam dicendū ꝙ facta patriarchaꝝ in cōſe
quentiā nō ſunt trahēda. q2 ipi oīa in figura futuro
rū inſtinctu ſpūſſancti agebāt nihilomin⁹ tñ pōt di-
ci abraā vxorē nō exhibuit: ſed ſibi cauit certificatus
ꝑ inſpirationē ꝙ nō poſſet maculari. vñ in Pſ.104
Ad 2^m Et corripuit ꝓ eis reges: nolite tangere ⁊c̃. Ad ali
ud dicendū ꝙ libido aliena q̄ȝ diu aliena eſt/mentem
nō maculat: ſed q̄ primo eſt aliena ꝑ cōſenſum efficit̃
ꝓpria ⁊ tunc maculat. Et ideo ſi aliq̄s etiam coactus
diceret ſe ꝯſentire in ſtuprum vxoris ſue ipe peccaret
mortaliter: q2 tam turpitudini que grauior eſt q̄ȝ qᷦ
minat̃ tyrānus aliq̄tenus ꝑmittēdo cooꝑaret̃. Ad Ad p̄^m qᷦ
aliud dōm ꝙ Ulpiani dictū intelligit̃ qñ violētia ty eſt de turpi
rāni cogit facere aliq̄d cōtra bonos mores ſicut iniu b⁹ ⁊ ad alia
ſte ꝓmittere vel dare vel ꝯſentire matrimonio vel ſtu ſimul.
pro vel alicui tali. tunc eñ id qᷦ metus cauſa factū
eſt in irritū reuocat̃: ſed qñ cōpellit ad id qᷦ eſt ꝑ bo-
nos mores vt reſtituere vel aliq̄d tale tūc nō iudicat̃
violētia. Et ꝑ hoc ptȝ ſolutio ad totū. Habet tñ h̄ Dubiū p̄m
vltimū duas dubitatiōes: ponamus eñ ꝙ iudex q̄
hȝ poteſtatē cōpellat aliquē ad iniuſte ꝓmittere nū-
q̄d in irritū reuocabit̃. videt̃ ꝙ nō: q2 res facta ꝑ iudi
cem reſcindi nō debet. Cōtra hic nihil fit niſi metus
cauſa. Ad hoc dicendū ꝙ reuocari debet in irritū Sol°
ꝑ ſuꝑiorē ⁊ hoc ē qᷦ dicit lex ſic: Si ꝑ iniuriā q̄d fecit
ppl'i romani mgr̃atus vel ꝓuincie preſes Pomponi
us ſcribit hoc edictū locū habere inq̄t ſi mortis aut
verberū terrore pecuniā extorſit alicui. Scđm du Dubiū 2^m.
biū eſt ſi pono ꝙ aliq̄s adulteriū cōmiſit quē ego ꝓde
re poſſum ⁊ ne ꝓdā eū ad mortē dat pecuniā vtrū h̄
edictū pretoris locum habeat an nō: videt̃ aūt ꝙ nō
habeat locū: q2 ꝓ turpi re dat: ergo nō debet reſtitui
qᷦ vi factū eſt. Rñſio dicendū ꝙ locū habet edictū Sol°
q2 nō habet iudex reſpicere ad cauſam dandi ſed po-
tius ad modū extorquēdi: ⁊ hoc eſt qᷦ dicit Paulus
in eodē caſu loquēs p̄tor vt reſtituat interuenire de-
bet nam ⁊ ſi geſtū eſt malo more p̄tor non reſpicit an
adulter ſit q̄ dedit: ſed hoc ſolum qᷦ hic accepit metu
mortis illato.

An metus cadat in ꝯſtantē ⁊ q̄s ſit ꝯſtās. Arti. III.

Tertio querit̃ vtrū aliqua vis vel metus ca- C
dat in conſtantē virū vel nō. Uidet̃ aūt ꝙ nō Arg. p̄mo.
q2 de rōne cōſtantis eſt nō trepidare in ꝑicu-
lo: ergo nullū ꝑiculū infert ei metū. Ulterius hic q̄ Queſtiun-
rat̃ quis ſit vir conſtans vtrū vir dicat̃ conſtans ab cula.
aī ꝟtute vl' a natura. videt̃ aūt ꝙ nō ab aī ꝟtute: q2 Arguit̃ p̄°
q̄ hȝ vnā ꝟtutē hȝ oēs: ergo q̄ habet animi cōſtantiā
habet oēs virtutes: ſi igit̃ dicat̃ ꝯſtans a virtute ani
mi nō erit cōſtans niſi q̄ habet oēm virtutē: g̊ pctor
nunq̄ȝ excuſaret̃ ꝑ metū ⁊ hoc falſum eſt cū etiā adul-
ter qnqȝ ꝑ metū excuſet̃ a ꝓmiſſo/vt ante habitū eſt
ex ſentētia pauli iuriſcōſulti. Si autē dicat̃ a natu- 2°
ra cōſtans: g̊ omniū quoꝝ vna eſt natura: eſt vna cō
ſtantia: ſed oīm hoīm vna eſt natura: g̊ vna eſt ꝯſtan
tia ⁊ hoc iterum falſum eſt. Itē querit̃ vlteri⁹ q̄re Queſtiun-
nō ſimil'r dicat̃ de cōſtanti muliere/cū mulier fortis cula ſcđa.
laudet̃ Prouerb. vlti. de qua dicit̃: Accinxit fortitu Obiectio
dine lumbos ſuos ⁊c̃. Itē vlterius querit̃ vtrum Queſtiūcl'a
vno mō ſit cōſtantia omnib; cōſtantib;. Et videt̃ ꝙ tertia.
ſic: q2 ꝑfectio cōſequēs ſpeciē hoīs equaliter eſt in ipa Arg. primo
honeſtū autē vt dicit Auicē. naturaľr ꝑticipat homo
g̊ videt̃ ꝙ equaliter ꝑticipet ⁊ honeſtū ⁊ ꝑtes honeſti
ſed de partib; honeſti vna eſt cōſtantia: g̊ videt̃ ꝙ eq̄-
liter eſt in omnib; cōſtātib;. Itē hūilitas miſcđia
⁊ hmōi nō differūt in magno ⁊ paruo niſi ſm meritū 2°
ergo videt̃ ꝙ nec cōſtantia: g̊ vbi paruus dicet̃ con-
ſtans ibi ⁊ magnus ⁊ ecōuerſo: ⁊ vbi timet paruus
⁊ magnus. In cōtrariū eſt rñſum ſapientū ꝙ licȝ ti In ꝯtrariū
mere poteſt paruus homo nō cōſtans: ꝙ ſi timet hō
clare dignitatis formidoloſus vocabit̃: ergo nō vno
modo dicta eſt cōſtantia in oīb; ꝯſtātib;. Rñſio Solutio
dicendū ꝙ ꝯſtans vir eſt qui nō timet nō timēda. Et
dicit̃ a parte fortitudinis ciuilis cōſtans. Et accipit̃
intellectus cōſtantis p̄ncipaľr ex quattuor. ſ. animi

virtute statu tpe et loco Animi virtute q habeat audaciā multā vincēdi picula sibi proportionata et nō deijciatur statim vt vir vanus et formidolosus. de q dicit in Ps. Trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Et Job. 15. Cū pax sit ille sp insidias suspicat. Ex statu q2 pnceps nō habet timere hoc qđ habet timere plebeus. Ex tpe: q2 aliud est tpe desolatiōis et adiutorij timēdū. Ex loco: q2 aliud timet in cāpo et aliud in vrbe vbi adiutores parati sūt. in oib9 tn̄ hijs si assit pbatio sufficiētis metus pōt vir ɔstans clare dignitatis in vrbe tpe pacis habere metū rescindentē omne pmissum: sed iste cōditiōes sunt ɔstātis vt frequēter

Ad primū Ad primū g dōm q de rōne ɔstātis nō est vt nihil timeat: sed potius vt nō timeat nō timēda sicut etiā est de rōne fortis: sed nihil timēs / et in audēdo superabūdans psumptuosus et audax noiat. Ad aliud

Ad questiūculā. dōm qđ obijcit ab animi virtute ɔstās: sed illa virt9 est ciuilis: et iō nō oportet q q habet vnā hab3 oēs. s. q nō sit pctōr: q2 Hercules hector et alij quidā habebāt hmōi virtutē excellēter et tn̄ pctōres fuerunt: q eī dicit q habet vnā habet oēs itelligit de virtutib9 infusis et nō cardinalib9 fm oēm sui statū: sed potius fm statū pfectissimū vt pbat in. 6. eth. versus finē.

Ad 2m Ad aliud dōm q etiā si diceret esse virtus naturalis. i. naturale animi robur nō seqret q in omnib9 esset equaliter: q2 nō sequit speciē: sed potius cōplexionē. s. melācolia. cū eī melācolia sit terrea facta hab3 euaporatiōes nigras ad cerebrū lucidū: quib9 imprimunt terribilia fantasmata et est in eis calor nō sufficiēs ad calefactionē cordis et sanguinis vt faciat cordis motū fm Dyastolen et exsufflationē sanguīs et spirituū in mēbra exteriora et corpus: et iō manēt destituta frigida et timida refrigente sanguine ad cor et

Ad questiūculā scdam. stāte ibi. Et cū hec cōplexio nō sit in oib9 / nō oportet q oēs eqliter sint cōstantes. Ad aliud dicendū q mulierū cōplexio est multū timida pter debile calidū et vincēs humidū in quo cito pfundant terribilia et calidū debile non sufficit calefacere cor et sanguinē vt prius dictū est: vn̄ oīs mulier naturalr est timida

Ad obiectionem. nisi sit p accidēs vt virgīes q nō timēt. Et qđ obijcit de puerbijs dōm q itelligit de fortitudine in spūalibus et nō interiorib9 et exteriorib9. Ad aliud dicē

Ad qstiunculā tertiā cū primo. dū q ɔstātia nō est vno mō in omnib9 ɔstantib9 et variat ex duob9. s. ex cōplexione et studio virtutis vt dictū est. Et hoc qđ dicit Auicēna nō intelligit nisi ad capacitatē honesti relatā et non q equaliter pticipet.

Ad 3m Ad aliud dōm q etiā alie virtutes in actib9 suis ineqliter habent pter sup dictas causas: et ideo de qlibet sancto verificatur illud Nō est inuētus similis illi et c. Eccī. 44.

Arti. IIII. D

An vis euacuet matrimonij cōsensum.

Argu. pmo q Uarto querit vtrū vis euacuet mrīmonij cōsensum: videt aūt q nō: q2 in alioꝝ sacramētoꝝ pceptiōe si extrinsecus ɔsentiat nō oportet

2o eū interi9 cōsentire: g nec i isto. Itē mrīmoniū sup iudiciū cadit hoīm: sed h nō est ex corde: g etiā si metu dissentiat interi9 dūmō extra se dicat ɔsentire videt

Jn ɔtrariū stare mrīmoniū. Jn cōtrariū est qđ dicit extra de sponsalib9 Cū locū vbi scribit Alexāder terti9 Cū locū nō habeat ɔsensus vbi metus vel coactio intercedit necesse est vt vbi assēsus cuiusq3 requirit coactionis materia repellat: mrīmoniū aūt solo cōsensu contrahit et vbi de ipo qrit plena d3 securitate ille gaudere cuius est anim9 indagādus: ne p timorē sibi dicat placere qđ odit et sequatur exitus q de inuitis nuptijs solet puenire et c. Rn̄sio dōm q metus q ca- Solutio

dit in ɔstantē virū excludit mrīmonij ɔsensum vt cōtractus in irritū reuocet. Ad primū g dōm q nō Ad primū

est sile de alijs sacris et de isto: q2 alia nō habēt obligatione nisi forte diuinā: istud aūt efficit in qdā obli-

gatiōe hūana q metu fieri pōt. Ad aliud dōm q iu- Ad 2m

diciū ecclīe est de viso et audito: et licet metus in corde sit tn̄ p signa pala t extra sicut qn̄ vident arma gladij et hmōi et qn̄ mine audiunt: et ideo tunc ecclesia iudicare potest.

An metus in eo q vim patitur aliqđ relinquat peccatum.

Arti. V. E

Argu. pmo q Uinto qrit vtrū met9 i eo q vi patit aliqđ relinqt pctm̄. videt aūt q nō: q2 qđ ab alio fit nobis nō debet imputari: sed metus ab alio fit: g nobis imputari nō deb3: g nullū in nobis relinquit peccatū. Item iusticia humana non imputat

2o id qđ fit p metū: g nec diuina: ergo nō est inde pctm̄

3o aliqđ. Itē si esset pctm̄ tūc male faceret iudex absoluēdo vel resistēdo illi q fecit aliqđ pt metū: sed ɔstat q nō male facit: g videt q nullū in eo q vim patitur

Jn ɔtriū pō relinquat pctm̄. Jn ɔtrariū est q ille q metu pmittit mētit: q2 dicit vbū et aliđ itēdit: oē aūt mēdaciū est

2o pctm̄: g met9 relīqt pctm̄ i eo q patit. Itē spēs mali est pmittere et nō soluere: g ab illa ē abstinēdū sicut dicit. I. Thes. 5. g soluere tenet et si nō soluit peccat vt

3o videt. Itē pmissio et iuramentū q in deteriorē nō vergūt exitū sunt tenēda sicut dicit Beda: sed in nullū malū exitū vgit obseruatio isti9 pmissi vel iuramēti

4o ergo videt q debeat obseruari. Itē Judicū vltio vbi viri beniamin rapuerūt filias sylo et tn̄ stetit matrimoniū: g videt q etiā alijs iniungēdū sit q seruet

Solo qđ vi cogēte vl pmiserūt vl pmiserūt. Rn̄sio dōm q nō est iniungendū semp q seruet sed quādoq3 qn̄ vtile est seruare pter timorē futuri piculi tūc possūt moneri: sed nō debent cogi nec hoc eis debet in pnīa iniūgi. Ad id aūt qđ ɔ obijcit dōm q p illo mēdacio Ad primū

in ɔtrariū pōt iniūgi penitētia vel etiā de piurio et induci potest vt teneat: sed nō puto q debeat iniūgi. Ad aliud di- Ad 2m

cendū q species mali est nō soluere pmissum qđ voluntate fit: sed nō est ita de promisso coacto: quia hoc obesset multis si obseruaret: et ideo nō est iniūgendū

Ad 3m. Ad aliud dicendū q istud vergit in deteriorē exitū quia illi auget macula pcti per hoc q recipit alienū. Et etiam dictū Bede intelligit de votis et iuramentis nō coactis / in quibus firmatur volūtarius consensus: sed in hoc casu pro piurio debet iniūgi penitētia et nō iniūgi q fiat licet non possit induci et moneri

Ad 4m vt prius dictū est. Ad hoc qđ obijcit de filijs beniamin dicēdū q magistratus populi fecit vim illā licite ne vlla trib9 piret et illa vis tenet sicut dicit Ulpianus in lege supra inducta.

De errore qui euacuat cōsensū.

Dist. XXX. Consensus q est efficiēs cā mrīmonij nō deb3 esse defectiuus ex pte rationis.

n Ec solum coactio impedit vel excludit consensum: sed etiam error. Non autem omnis error consensum impedit. Est enim error alius fortune: alius conditionis: alius qualitatis Error persone quando hic putatur esse homo ille: et est alius. Error fortune quādo pu-

a

tatur eſſe diues qui pauper eſt vel ecōuerſo.
Error conditionis quādo putatur eſſe liber
qui ſeruus eſt. Error qualitatis quādo pu=
tatur eſſe bonus qui malus eſt. Error fortu=
ne ⁊ qualitatis cōiugij cōſenſū nō excludit.
Error vero conditiōis cōiugalem cōſenſum
euacuat: de qua cōditione poſtmodū tracta
bimus. Error quoqȝ perſone cōſenſum cōiu
galē nō admittit vt ſi quis feminā nobilem
in cōiugiū petat: ⁊ pro ea alia ignobilis tra=
datur ei: nō eſt inter eos cōiugium: quia nō
conſenſit vir in iſtam ſed in aliam: vt ſi quis
ꝓmitteret mihi ſe vēditurū aurum: ⁊ pro au
ro offerret mihi auricalcum ⁊ ita me decipe=
ret: nūquid dicerer cōſenſiſſe in auricalcū:
nunqȝ volui emere auricalcum. nec ergo in
illud conſenſi: quia conſenſus non niſi volū=
tatis eſt. Sicut ergo error materie excludit
b cōſenſum: ita ⁊ in cōiugio error ꝑſone. Sed
Gen. 29. obijcitur de iacob qui pro rachel ſeptem an
nis ſeruierat: ⁊ ſuppoſita eſt ei lya: nūquid er
ror perſone excluſit cōiugiū: cum non in eā:
ſed in rachel conſenſerit? Sed qđ ibi factum
in myſterio geſtum nō improbe traditur. ibi
tamen ⁊ ſi nō preceſſit: ſecutus eſt conſenſus
c nec ex illo cōcubitu qui cōſenſum preceſſit
fornicarij iudicantur cum ille maritali affe=
ctu eam cognouerit ⁊ illa vxorio affectu de=
bitum perſoluerit putans lege primogenita
rū ⁊ paternis imperijs ſe illi iure copulatā.
Excuſatur etiam quia dei ꝯſilio in myſterio
ita actum eſt. Hodie etiā excuſaret̄ ille cui
inſcio vxoris ſoror lectulū eius ingreſſa ſe
ſubijceret: que cum ſine ſpe cōiugij ꝑpetuo
manere cenſeatur: ille tamen qui cognouit
eam per ignorantiā excuſatur: qđ per ſimile
I. Cor. II. c probat̄. Si enī diabolus transfigurans ſe in
angelū lucis credatur bonus nō eſt error pi=
culoſus. Qđ autē vir ille in illam mulierē nō
d conſenſerit: ex ſimili oſtendit̄. Si quis here=
ticus nomīe Auguſtini vel Ambroſij alicui
catholico ſe offerret eūqȝ ad ſue fidei imita=
tionē vocaret: ſi ille aſſentiret: in cuius ſen=
tentiā fidei diceretur conſenſiſſe? Non in he
reticoꝝ ſectam: ſed in integritatē fidei quā
ille hereticus ſe mentiebat̄ habere. Error ve
ro fortune cōſenſum nō excludit. Que enim
nubit pauperi putans illum eſſe diuitē: non
poteſt renūciare priori cōditioni quis erra=
uerit. Nec error qualitatis vt ſi quis ducat
vxorem meretricem vel corruptam quā pu=
tat eſſe caſtam vel virginem non poteſt eam
dimittere.

Quid ſit error. Arti. 1.
Et ſolū coactio impedit ⁊c. Hic agit̄ de impe A
n dimento erroris. Diuidit̄ aūt in tres ꝑtes.
In pᵃ agit de errore ꝑſone q̄ euacuat ꝯſenſū
In ſcđa de cōiugio btē ꝟginis ibi [Premiſſis aliqđ
addendū eſt ⁊c. In tertia agit de cauſis ſecundarijs
mr̄imonij ibi. [Expoſito q̄ ſit efficiēs cauſa. Adhuc
prima ſubdiuidit̄ in duas: in p̄ma tāgit qs error ma
trimonij cōſenſum euacuet ⁊ qs nō. In ſcđa obijcit
cōtra hoc ibi. [Sȝ obijcit̄ de iacob q̄ ꝑ rachel. Inci
dit autē hic qſtio de errore: ⁊ q̄runt̄ ante lr̄am quat=
tuor. Primū qđ ſit error. Scđm vtrū ex ſui natura
impediat mr̄imoniū vel ex alio aliq̄. Tertiū qs ſit er
ror ꝑſone. Quartū de diuiſione erroris quā ponit
mgr̄ in lr̄a. Ad primū obijcit̄ ſic dicit Aug⁹. ꝙ er= Argu. p̄mo
ror eſt cū falſa ꝓ veris approbant̄: ḡ error eſt appro=
batio falſoꝝ pro veris. Videt̄ autē ſm̄ hoc ꝙ error
nō differat ab ig̃rātia q: ex ig̃rātia facti falſa ꝓ veris
approbāt̄: ḡ ignorātia ⁊ error ſūt idē qđ eſt ꝯtra Au=
guſtinū in. ij. de li. ar. vbi dicit ꝙ ignorātia eſt neſciē
tia alicuius faciēdoꝝ. Itē videt̄ potius debere po 2°
ni ignorātia ꝓ impedimēto cōſenſus. cū enī ꝯſenſus
debeat eſſe volūtarius id qđ eſt cōtrariū volūtati vi
det̄ eſſe cōtrariū cōſenſui: ſed inuolūtariū ꝑ ignoran=
tiā eſt cōtrariū volūtati: ḡ ꝯſenſui: ergo videt̄ ꝙ iſtud
magis ꝯſenſum excludat: ḡ magis debet poni ꝓ im=
pedimēto cōſenſus. Item volūtas ſupponit noti= 3°
ciam voliti: ergo quod omnino priuat noticiam vo=
liti magis tollit voluntatē qȝ id qđ relinqt noticiam
in parte: ſed ignorātia tollit in toto: error autē tm̄ in
ꝑte: ergo videt̄ ꝙ ignorātia plus impediat cōſenſum 4°
qȝ error. Itē nō dicit̄ ꝙ error facti excuſet: ſȝ poti⁹
ignorātia facti: qđ aūt in omnib⁹ excuſat eo ꝙ nō ꝑ=
mittit eſſe volūtariū illud magis debet impedire cō=
ſenſum mr̄imonij qȝ illud qđ nō dicit̄ ibi: ſed ignorā=
tia ab omnib⁹ ponit̄ excuſare factū: ḡ videt̄ ꝙ magis
ſit ponendū impedimētū qȝ error. Ulterius q̄rit̄: Queſtiun=
q: dicit Ariſto. ꝙ inuolūtariū ꝑ ignorantiā cōſequit̄ cula prima.
neſcientiā ſingulariū / in quib⁹ eſt actus ⁊ penitudo Argu. p̄mo
actu: ſed errorē nō cōcomitat̄ oīs ignorātia ꝑticula=
riū in quib⁹ eſt actus: ḡ videt̄ ꝙ ignorātia magis ſit
ponēda impedimētū qȝ error. Itē videt̄ ꝙ in om̄i 2°
mēdacio ⁊ deceptiōe falſa ꝓ veris approbant̄: ergo
videt̄ ꝙ in omnib⁹ talib⁹ ſit error: ḡ om̄ia talia eſſent
inuolūtaria qđ falſum eſt. Rn̄ſio dicēdū ꝙ illa de Solō
finitio erroris eſt bona: error enī nō eſt ignorātia vel Ad primū
neſciētia: q: neſciētia eſt priuatio ſciētie cuiuſcūqȝ rei
ſpeculatiue / ⁊ ideo nō eſt pctm̄: ſed ignorātia eſt neſci
entia operādoꝝ q̄ debēt ſciri ⁊ ideo pctm̄ eſt: ſȝ error
nō tollit totā ſciētiā: ſed qn̄qȝ fit ex eo ꝙ ſupponūt̄ op
poſita p̄ncipioꝝ ⁊ tunc vocat̄ a ph̄is ignorātia male
diſpoſitiōis ⁊ tūc cōtingit in maiori ꝓpoſitione. qn̄qȝ
autē cōtingit in minori ꝓpoſitione ⁊ tunc eſt error q̄=
litatis vel ꝑſone vel alicuius alteri⁹ enumeratoꝝ in
lr̄a. Et ex hoc patȝ ꝙ error ſemꝑ preſupponit aliquā
noticiā ei⁹ circa qđ errat̄. ſ. ꝑ famā vel viſum vel opi
nionē ſicut dicūt iuriſperiti: ⁊ ideo ptȝ ꝙ nō eſt p̄ua=
tio pura ⁊ hoc eſt qđ dicit definitio vera ꝓ falſis ap=
probare: q: ignorātia vel neſciētia nihil approbat̄ ꝓ
aliquo ſed ſimpl'r priuat̄ ſciētia ab ignorāte: ſed error
in maiori ꝓpoſitiōe eſt ſicut error iuris ⁊ error in mi=
nori eſt ſicut error facti ſicut error nicolai Apocal̄. 2.
qui ideo ꝙ dixit deus Creſcite ⁊c. dixit nō eſſe pctm̄
mulieri quocūqȝ modo cōmiſceri i ſexu quē dn̄s crea

nit vt cuius cōmixtionē precepit ꝛ fructū benedixit. Erro autē Jacob Gen̄.29. fuit ſicut error facti q̄ factū ad nō factū reuocat. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad pri
Ad alia oīa mū. Ad oīa alia p̄ter vltimū ē vna ſolō ꝙ in ignorātia ꝛ neſciētia nullus eſt omino conſenſus: qꝛ de ignorato nulla eſt cognitio ꝛ ideo nunq̄ȝ contingit fieri conſenſum matrimonij: ꝛ ideo nō euacuat eū: ſed errans cogitat de eo qđ ſm q̄d nouit ꝛ nō ꝑfecte: ꝛ ideo aliū ꝓ eo accipit: ſȝ ī eū quē ſm q̄d nouit ɔſentit: ꝛ iō euacuat conſenſum in iſtum: licet nō ſimpl'r euacuet
Ad vltimū cōſenſum in eū qui ſm q̄d notus eſt. Ad vltimū di
qđ eſt 2m. cendū ꝙ in oī mēdacio eſt intētio decipiēdi: ſed nō decipit̄ q̄ mentit̄: qꝛ nō approbat qđ dicit: ſed audiens circa dictū errare ꝛ decipi pōt: ꝛ ideo circa audientē mendaciū bene pōt error attingere.

Arti. II. B An error ex ſui natura euacuet ꝛ impediat matrimonium.

Argu. p̄mo ſ Ecūdo querit̄ vtrū ex ſui natura euacuet cōſenſum mr̄imonij. Videt̄ autē ꝙ nō qđ eīm ex ſui natura euacuet mr̄imoniū videt̄ peccare cōtra aliqđ bonoꝝ mr̄imonij: ſed error talis nō peccat cōtra aliqđ bonoꝝ mr̄imonij: g̃ videt̄ ꝙ ex ſui natura mr̄imoniū nō euacuet. Prima patȝ ꝑ ſe. Scđa autē ꝓbat̄ ex hoc ꝙ mr̄imoniū nō faciūt honeſtū niſi
2o bona q̄ ip̄m efficit. Itē qđ ex ſui natura impedit mr̄imoniū ſm totū ſui ābitū ſue cōitatis īpedit matrimoniū: ſed error nō ſm totum ambitū ſue cōitatis īpedit mr̄imoniū: g̃ nō ex ſua natura īpedit ip̄m. Probat̄ autē p̄ma ex hoc ꝙ q̄cquid cōuenit hoī ſm ſuā naturā cōuenit oī hoī. Scđa autē ſcribit̄ in lr̄a. qꝛ ibi dicit̄ ꝙ error qualitatis vel fortune mr̄imoniū
3o nō impedit. Itē qđ ɔuenit alicui ſm ſuā naturā illi maxime cōuenit in q̄ eſt natura illa maxime: ſed erroris natura magis eſt in errore vl'is ꝓpoſitiōis ſiue iuris q̄ȝ in errore minoris ꝓpoſitiōis ſiue facti: g̃ ille error magis euacuat mr̄imoniū: ſȝ hoc eſt falſum: qꝛ ſicut ignorātia iuris neminē excuſat/ita nec error: g̃ videt̄ ꝙ ꝛ hoc falſum ſit ex q̄ ſequitur.ſ. ꝙ error ex ſui
In ɔ̃riū p̄o natura euacuat mr̄imoniū. In ɔ̃riū hui⁹ eſt qđ dic Gratian⁹.xxix.q.j.ſic. Cōſenſus eſt duoꝝ vl' pluriū ſenſus in idē: q̄ autē errat nō ſentit nec ɔſentit id eſt ſimul alijs ſentit: patet igit̄ ex diffinitiōe erroris ꝛ conſenſus ꝙ error eſt cōtrarius cōſenſui: g̃ ꝛ ſm naturā: qꝛ hoc rei maxime cōuenit ꝑ naturā qđ cōuenit ei ex
2o diffinitiōe. Itē oīs error excludit volūtariū: ſȝ oīs cōſenſus eſt volūtarius: g̃ oīs error excludit cōſenſū circa hoc circa qđ errat̄: g̃ hoc cōuenit ei natural'r qꝛ
3o general'r. Itē de iuriſditione iudicū.2.li.veterum pandectaꝝ ſicut dicit Vlpianus ſi ꝑ errorē alius ꝓ alio p̄tor fuerit additus nihil valebit qđ actū eſt nec eīm ferēdus eſt q̄ dicat cōſenſiſſe in p̄ſidē cū vt Julianus ſcribit nō conſentiāt qui errāt: q̄d eīm tā ɔtrariū eſt cōſenſui q̄ȝ error q̄ impitia detegitur. Ex hoc accipit̄ ꝙ nihil adeo ɔtrariū eſt ɔſenſui ſicut error igitur
4o de natura ſua euacuat conſenſum. Itē.xxix.q.j. Gratianus ſi q̄s eīm paciſceret̄ ſe vēdituꝝ agrū marcello ꝛ poſtea veniret paulus dicēs ſe eſſe marcellū ꝛ emeret agrū ab illo nunq̄d cū paulo conuenit ille de p̄cio q̄ſi diceret nō ergo error de ſe excludit pactū cōicatiōis ī ɔtractu quocūqȝ: g̃ de ſua natura etiā exclu
5o dit cōſenſum. Itē Ariſto. Greg. nicenus ꝛ Dam̄. dicūt cōiter ꝙ volūtariū ē cui⁹ p̄ncipiū eſt ī ip̄o ɔſentiente ſingularia in q̄bꝫ eſt actus: ſed errās in ꝑſona p̄ncipiū ſingulariū ignorat: g̃ ip̄i⁹ act⁹ nō eſt volūtarius: g̃ nec circa hoc eſt cōſenſus: qꝛ oīs cōſenſus eſt volūtarius ꝛ ſic habet̄ idē qđ prius. Rn̄ſio dōm Solō
ꝙ de ſui natura error ꝑſone euacuat cōſenſum ꝛ per ɔn̄s mr̄imoniū: ita ꝙ etiā ſi eccl'ia nō ita determiaret ꝛ ſtatueret tn̄ eq̄tate naturali cōſenſus ꝑ errorē exclu
deret̄. Ad primū g̃ qđ ɔtra hoc eſt dicēdū ꝙ error Ad p̄mū qđ
peccat ɔtra ip̄am mr̄imonij eſſentiā q̄ eſt īdiuiduitas p̄o obijcit̄.
aīoꝝ ꝛ corpoꝝ indiuiduā vite cōſuetudinē retinēs: ꝛ ideo poſtea nō habēt locū bona mr̄imonij: qꝛ ſtatim
euacuat fidē cōſentiēter cōtrahentiū. Ad aliud di- Ad 2m
cendū ꝙ ſm totū ambitū ſpeciei īpedit mr̄imoniū ꝛ dirimit cōtractū qꝛ non eſt cōtractū ꝛ h̄ iō cōtingit: qꝛ vis impeditiua cōſenſus in hunc cōſequit̄ ſpeciē ꝛ nō genus: ꝛ iō error ꝑſone impedit nō autē error q̄li
tatis. Ad aliud dōm ꝙ error mr̄imonij in iure cir Ad 3m
ca mr̄imoniū cōtractū poſſet eſſe nō niſi hoc mō ꝙ diceret̄ mr̄imoniū eſſe ſi nō legittimo cōſenſu cōtraheret̄ ꝛ inter legittimas ꝑſonas ꝛ tunc bn̄ euacuaret̄: qꝛ nō eſſet ibi cōſenſus mr̄imonij ꝛ imputaret̄ eis in pctm̄ q̄ ſic cōuenirēt ꝛ ideo illa obiectio nō eſt ad ꝓpoſitū ꝛ qđ infert ꝙ error iuris nō excludit ip̄e dicit falſum: ſed veꝝ eſt ꝙ nō excuſat eū a pctō ſicut error facti. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad totum.

Arti. III. T Quid ſit error perſone.

Argu. p̄mo t Ertio q̄rit̄ q̄d ſit error ꝑſone. videt̄ autē ꝙ h̄ ſit ꝑſonā ꝓ ꝑſona approbare ſic̄ ſi intēdā ɔſentire in petrū ꝛ exhibeat̄ mihi marcian⁹. videt̄ autē ꝙ iſte nō excludit mr̄imoniū: qꝛ oīa q̄ req̄runt̄ ad bona mr̄imonij ita inueniunt̄ in vno ſicut in alio
g̃ videt̄ ꝙ tm̄ valet exhibere vnū q̄ȝtum aliū. Itē 2o
ſi auꝝ intendā emere aliqđ ꝛ alius exhibeat mihi aliud auꝝ equalens illi nō poſſum me dicere deceptū: g̃ ſi mulier cōſentit in alicui⁹ dignitatis ꝛ cōditiōis virum ꝛ exhibeat̄ ei vir eque bone conditiōis. videt̄ ꝙ nō pōt dicere ſe eſſe deceptā: g̃ nec mr̄imoniū qđ con
traxit impediet̄. Itē ponam⁹ ꝙ illa q̄ errauit in ꝑ- 3o
ſona multis annis ſederit cū eo ꝛ poſt filioꝝ partus p̄mo ſciat ꝛ poſcat eū ī quē ɔſenſit. videt̄ ꝙ tūc graue ſit recedere ab iſto: g̃ videt̄ ꝙ nō ſꝑ error ꝑſone exclu
dat ɔſenſum mr̄imonij. Itē ponam⁹ ꝙ frater ei ꝓ 4o
fratre ſupponat̄ ꝛ in primū cōſenſit ꝑ verba de p̄nti cū ſcđo autē cōmixta eſt carnaliter videt̄ igit̄ ꝙ meli⁹ ſit ꝙ maneat cū ſcđo licet ꝑ errorē illi ſit cōiuncta: qꝛ
ꝓpter affinitatē p̄mū videt̄ nō debere habere. Ad Solō
hoc dōm ꝙ vbi eſt error ibi eſt nulla volūtas vt dicit ius: ꝛ iō error ꝑſone totū excludit cōſenſum ꝛ nullū
ibi patit̄ eſſe mr̄imoniū. Ad p̄mū g̃ bene videt̄ eſſe Ad primū
cōcedendū ꝙ talis eſt error ꝑſone ꝓut ibi exponitur.
Ad aliud dōm ꝙ licet cū alio poſſit eſſe fides thori Ad 2m
ꝓles ꝛ ſacr̄m tn̄ nō eſt mr̄imoniū: qꝛ nō eſt cōſenſus
in ip̄m: ꝛ iō ibi nulla eſt mr̄imonij eſſentia. Ad aliđ Ad 3m
dōm eodē mō ꝙ nō eſt ſil'e: qꝛ in cōtractu emptiōis ꝛ vēditiōis pōt eſſe rēcōpenſatio ꝑ equalēs ꝛ hoc nō pōt eſſe in mr̄imonio. nō eīm equalentē ꝓ ſuo mulier recipe pōt: qꝛ illi⁹ legi ſbiecta eſt q̄ȝto tp̄e vir ei⁹ viuit
vt dicit apoſtolus.I.Coꝝ.7. Ad aliud dicendum Ad 4m
ꝙ ſi conſenſit cum primo per verba de preſenti ſecūdus non poteſt eſſe vir eius etiam ſi liberos habeat per ip̄m ꝛ ſit frater prioris: ꝛ ideo debet ſeperari ab eo ꝛ reddi primo.

Arti. IIII. D An erroris diuiſio quā ponit magiſter in littera ſit bene aſſignata.

Uarto querit̃ de diuiſiõe erroris quã ponit
q in lr̃a.ſ.ꝙ eſt error cõditiõis ꝑſone fortune q̃-
Argu.pͥmo litatis ⁊c̃.ſ̃.a. Uidet̃ autẽ ꝙ oẽs iſti errores
excludãt cõſenſum mr̃imonij:q: oĩs ↄſenſus de ſe fa
cit voluntariũ ⁊ oĩs error de ſe facit inuoluntariũ:g̃
2º oĩs error de ſe excludit ↄſenſum. P̃.videt̃ ꝙ error
euacuet voluntatẽ ꝑ illud Ariſto.ſuꝑ inductũ q: vo-
luntariũ cõſcit ſingularia:ſed errãs nõ conſcit g̃ oĩs
3º error excludit conſenſum. Ulterius videt̃ ꝙ error
cõditiõis nõ euacuet:q: nõ eſt cõtrari⁹ bono mr̃imo
nij:ergo videt̃ ꝙ error cõditiõis nõ euacuat ꝙ nõ de
4º beat excludere. Jtẽ pl⁹ depꝛauat cohabitationẽ ⁊
ꝓlem error cuiuſdã q̃litatis vt lepre q̃ȝ error cõditio
5º nis ⁊ pͥmus error nõ excludit g̃ nec ſcõs. Ulteri⁹
videt̃ ꝙ error q̃litatis qñq; excludit cõſenſum:q: im
potẽtia coeũdi eſt q̃litas ⁊ excludit vt infra habebit̃:
6º ergo error q̃litatis qñq; euacuat mr̃imoniũ. Jtẽ
magis fugiẽda eſt mala q̃litas aĩe q̃ȝ corꝑis:ſed aliq̃
mala q̃litas corꝑis excludit vt ꝓbatũ eſt:g̃ etiã mala
diſpoſitio aĩe:g̃ ſi credat̃ bonus q̇ malus eſt videt̃ ꝙ
7º error ille excludat cõſenſum. Ulteri⁹ videt̃ ꝙ etiã
error fortune cõſenſum euacuet:q: multa ſunt one-
ra mr̃imonij ꝓpter qd̓ indiget dote ⁊ ꝑaferna:ſ; pau
per hec onera ſubleuare non poteſt:g̃ cũ conſentit̃ in
pauperẽ q̇ diues eſſe credit̃ videt̃ ꝙ error fortune ma
8º trimonij cõſenſum excludere debeat. Ulteri⁹ q̃rit̃
cũ multe ſint q̃litates vt ⁊ ille q̃s in lr̃a enumerat ſi-
cut iuuentus ⁊ ſenectus ſanitas ⁊ infirmitas ⁊ alia
plura q̄ onerosam vel iocundã cõiugũ faciũt cohabi-
tationẽ q̃re ipẽ oẽs illas in lr̃a nõ tangit ſicut iſtas q̃-
Solo. litates. Rñſio dõm ꝙ nullus error euacuat con-
ſenſũ mr̃imonij niſi ille q̇ eſt circa rẽ illã ſicut ſuꝑ quã
cadit cõſenſus:ſicut ſuꝑ materiã:q: illã debet ſcire ſi
cõſentit ſicut patet in exemplis in lr̃a inductis ⁊ hoc
patet expꝰſſe in errore ꝑſone:ſed q: ↄditio ĩmobilis eſt
circa ꝑſonã:ideo ĩpoſſibile eſt vt idẽ ingenu⁹ ſit ⁊ ſer-
uus:⁊ ideo qñ cõſentit̃ in ingenuũ ⁊ exhibet̃ ſeruus
nõ eſt tm̃ error cõditionis ſed etiam ꝑſone ⁊ ergo iſti
Ad primũ duo errores euacuãt cõſenſum. Ad id ergo qd̓ pri
mo obijcit̃ ꝙ oĩs error euacuat cõſenſum mr̃imonij
dicendũ ꝙ non oĩs error euacuat cõſenſum mr̃imo-
nij nec facit cõſenſum inuoluntariũ de ꝑſona.ſ.de ali
quo qd̓ credit̃ in ꝑſona ꝑ accidẽs ⁊ mobiliter ſicut di
Ad 2m uitie bonitas ⁊ hmõi:⁊ iõ cũ nõ directe facit ĩuolũta
riũ cõſenſum nõ excludit mr̃imoniũ. Ad aliud di-
cendũ ꝙ cõſcit ſingularia ſub aliq̃ actu:q: ſcit in quo
Ad 3m ſiue in quẽ ↄſentit:ſed aliq̃d eſt circa illum ꝑ accidẽs
qd̓ ignorat ⁊ hoc nõ obſtat mr̃imonio Ad id qd̓ vl-
terius obijcit̃ de errore cõditiõis dicendũ ꝙ euacuat
Ad obiectũ cõſenſum ex cã prius dicta. Ad obiectũ ↄtra dõm
ꝙ eſt ↄtra liberꝝ ſtatũ mr̃imonij ⁊ cõtra oĩa iura con-
iugis ⁊ ꝓlis ⁊ deturpat totã honeſtatẽ ⁊ cõiugũ ⁊ li-
berꝝ ⁊ iõ libertas fauorabilis ẽ ⁊ iõ excludit error
Ad 4m ↄditiõis ↄſenſum. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ eſt ex h̃
ꝙ excludit cõſenſum:ſed potius ex hoc ꝙ error cõdi-
tionis ĩplicat errorẽ ꝑſone licet adijciat deturpatio-
Ad 5m nẽ cõditionis in cõiugib⁹ ⁊ liberis vt dictũ eſt. Ad
aliud dõm ꝙ nõ accipit̃ hic q̃litas large ſed ſpẽalr̃ ꝓ
illa q̄ nõ eſt cõtraria actui mr̃imoniali: q: illa etiã q̃li
tas eſt alia ſicut cuiuſdã ſubſtãtialis mr̃imonij pͥua-
Ad 6m tio. Ad aliud dõm ꝙ q̃litas mẽtis aliter põt cura
ri q̃ȝ ꝑ excluſionẽ cõiugij.ſ.ſi mulier nõ imitet̃ virum
quia in tali caſu etiã vtile eſt qñq; cõiungi malũ virũ
cũ bona fẽia vel ecõuerſo: q: dicit apl̃s.1.Coꝝ.7.ꝙ
vnus cõiugum frequẽter ſctificat̃ ꝑ aliũ bonũ. Ad Ad 7m
id qd̓ vlterius querit̃ de errore fortune dicendũ ꝙ il
la mobilis eſt circa ꝑſonã:⁊ ideo nõ excludit. Ad id Ad id qd̓ eſt
autẽ qd̓ ↄ̃ obijcit̃ dicendũ ꝙ hoc fit ad bene eſſe mr̃i- ↄtra 7m
monij ⁊ nõ ad eſſe:⁊ ideo nõ valet obiectio. Ad ali- Ad 8m
ud dicendũ ꝙ tales q̃litates frequẽter ſubiacẽt ocul̾
ↄtrahẽtiũ.ſ.ſenect⁹ iuuẽtus infirmitas ⁊ ſanitas:⁊
iõ tales nõ oꝑtet ponere:q: cũ videt eſſe pñt ↄſentire
vel diſſentire:ſ; iſte q̃s hic enumerat ſunt magis latẽ
tes ⁊ poſſet alicui videri ꝙ excluderẽt cõſenſum niſi
exprimerentur.

An lya cõiungens ſe Jacob qui conſenſe rat in Rachel mortaliter peccauit ⁊ adulte rium cõmiſit. Arti.v

Einde q̃rit̃ de h̃ qd̓ dicit [Sed obijcit̃ de ia-
d cob ⁊c̃.ſ̃.b. Uidet̃ eñ falſum dicere in lr̃a ꝙ Argu.pͥmo
Lya excuſet̃ ꝑ h̃ ꝙ vxorio affectu debitũ red-
diderit putãs lege primogenitaꝝ ⁊ pr̃nis impꝰijs ſe
iure copulatã:hoc eñ videt̃ falſum: q: ignorãtia iu-
ris neminẽ excuſat:ſed hec eſt ignorãtia iuris ꝙ ali-
q̇s eo ipõ credat ſe eſſe cõiugẽ ſponſi ſororis: q: eſt pͥ-
mogenita:g̃ videt̃ ꝙ lya nõ excuſet̃. Adhuc ſine cõ 2º
ſenſu puelle nõ põt fieri mr̃imoniũ: cõſenſus autẽ eſt
ſenſus duoꝝ vt habitũ ẽ ante/ ⁊ hoc bene ſciuit Lya
ꝙ ipa nõ fecerit:g̃ ſciuit ſe non eſſe cõiugẽ:g̃ peccauit
mortal̾r ſe iacob ↄiungẽdo. Ad hoc dõm ꝙ laban Solutio
peccauit mortal̾r:ſed nõ lya:q: ↄſenſus mr̃imonij nõ ad totum.
tm̃ fit ꝑ ſe ſed ꝑ aliũ mediatorẽ exiſtentẽ ⁊ ita per pa-
trẽ vt mediatorẽ ↄſentit lya Et ſic pꝫ ſol̾o obiectoꝝ.

An aliq̇s adorãs diabolũ mortal̾r peccet

Einde querit̃ de h̃ qd̓ dic̃ ibi [Si eñ diabo- Arti. VI.
d lus trãſfigurãs ſe in angelum lucis ⁊c̃.ſ̃.c. E
Uidet̃ eñ ꝙ falſum dicit: q: dicit̃.1.Joh.4.
Nolite oĩ ſpiritui credere ſed ꝓbate ſpũs vtrũ ex deo
ſint:g̃ peccat q̇ ñ ꝓbat:ſ; nõ ꝓbat q̇ diabolũ loco xp̃i
adorat:g̃ videt̃ ꝙ ipẽ nõ peccat:g̃ ſil̾e nõ valet. Sed
q: de h̃ ſuꝑ tertiũ eſt notatũ dicendũ ꝙ ipẽ loquit̃ in Solo
tali caſu qñ ſufficiẽs cautela de ꝓbatiõe ſpũs eſt ad-
hibita tũc adhuc debet dicere cũ bartholomeo ado-
ro ſed nõ ydolũ ſed deũ adoro nõ demonẽ ſed ieſum
xp̃m ⁊ ſi tũc etiã eſt deceptus nõ nocet.

An ſuſcipiẽs hereticũ peccet mortaliter. Arti. VII.

Lterius querit̃ de alio ſil̾i qd̓ tangit ibi [Si F
v quis hereticus nõie Auguſtini ⁊c̃.ſ̃.d. Hoc Arg.primo
eñ videt̃ nihil valere:q: ille ſuſcipit hereſim:
ſed q̇ ſuſcipit hereſim nõ excuſat̃ etiã ſi ꝑ angelũ ſuſce
piſſet eam:g̃ ipẽ peccat ⁊ ſic ſil̾e nihil valet. ꝙ autem
minor vera ſit patet Gal̾.1. Si angelus de celo euã
gelizet vobis preter id qd̓ euãgelizauim⁹ vobis ana
thema ſit. Rñſio loquit̃ hic de deceptiõe hoĩs nõ
erroris licet eñ deceptores hereticoꝝ condẽnent̃ tñ Solutio
recipiẽs hereticũ nõie catholici nõ condẽnabit̃. Et h̃ ad totum.
intẽdit in lr̃a. Et ꝑ hoc patet ſolutio.

De cõiugio marie et ioſeph.

Premiſſis aliquid addendũ eſt de modo il
lius cõſenſus: qui inter mariã ⁊ ioſeph inter
ceſſit. Sane credi poteſt nõ ſolum mariã ſed
etiam ioſeph apud ſe diſpoſuiſſe ꝟginitatẽ
ſeruare velle:niſi deus aliter iuberet: eoſq;
ſic cõſenſiſſe in coniugalẽ ſocietatẽ vt vterq;
de altero reuelante ſpirituſctõ intelligeret

ꝙ virginitatē ſeruare vellet niſi deus aliter inſpiraret: ſed illam voluntatē verbis nō expreſſerant: poſtea vero expreſſerunt ⁊ in virginitate permanſerunt. Conſenſit ergo maria in maritalem ſocietatem: ſed non in carnalem copulā: niſi de eadem ſpecialiter deꝰ preciperet: cuius etiam conſilio in maritalem cōſenſit copulā: quia virginitatē ſeruare volebat: ⁊ ideo nō aliter conſenſiſſet in cōiugalem ſocietatē: niſi familiare dei conſiliū habuiſſet. de qua Augu. ſic ait: Beata maria ꝓpoſuit ſe ſeruaturā votum virginitatis in corde: ſed ip̄m votum nō exp̄ſſit in ore. Subiecit ſe diuine diſpoſitioni: ꝓpoſuit ſe pſeueraturā virginē: niſi deus aliter ei reuelaret. Cōmittens ergo virginitatē ſuā diuine diſpoſitioni: conſenſit in carnalē copulā: non illam appetēdo: ſed diuīe inſpiratiōi in vtroq; obediēdo: poſtea vō ſimul cum viro labijs expreſſit: ⁊ vterq; in virginitate pmanſit.

Qḋ perfectum inter eos fuit cōiugium.

Inter quos vt ait Aug: perfectum fuit cōiugiū: perfectū quidē non in ſignificatiōe: ſed in ſanctitate. Sanctiora ſunt eñ cōiugia pari voto continentiū. vnde Aug. Quod deo pari voto ⁊ ꝯſenſu voueratis: ambo pſeuerāter reddere debuiſtis a q̄ ꝓpoſito ſi lapſus ē ille tu ſaltē pſeuera. Non qꝛ pariter tᵱabitis a cōmixtione carnali: iō maritus tuus eſſe deſtiterat: imo vero tanto ſanctius ꝯiuges manebatis: q̄nto ſanctiora concorditer placita ſeruabatis. Perfectum ergo fuit marie ⁊ ioſeph coniugiū in ſanctitate. Perfectū etiam fuit ſm̄ triplex bonū cōiugij fidem. ſ. prolem ⁊ ſacramentū. Omne eñ nuptiarū bonum vt ait Augꝰ. impletū eſt in illis parentibus chriſti: fides: proles: ſacramentū: Prolē cognoſcimus ip̄m dñm. Fidē quia nullū adulteriū. Sacramentū quia nullū diuortiū. Solus ibi nuptialis cōcubitus non fuit: quia in carne peccati fieri nō poterat ſine pudenda cōcupiſcētia carnis: que accidit ex peccato: ſine qua concipi voluit qui ſine peccato futurus erat. Et licet nō interceſſerit cōiugalis cōcubitus: cōiuges tamen vere fuerūt mente nō carne ſicut ⁊ parētes: q̄uis Amb. dicat perfectū fieri coniugiū per carnalē copulā. In omni inquit matrimonio coniūctio intelligitur ſpiritualis: quā cōfirmat ⁊ perficit cōiunctoꝝ cōmixtio corporalis. Sed intelligēdum eſt coniugiū perfici cōmixtione corporali: nō q̄tum ad veritatē vel ſanctitatē cōiugij: ſed q̄tum ad ſignificationē: quia pfectius vnionē xp̄i ⁊ eccleſie tunc figurat.

An erat verū matrimoniū inter ioſeph ⁊ glorioſam dei genitricē virginem. Arti. VIII. D

Einde q̄rit̄ de h̄ qḋ dic̄ ibi [Premiſſis aliq̄d D addendū eſt de mō ⁊c̄. Querunt̄ aūt ibi q̄nq; quoꝝ primū eſt vtrū fuerit cōiugiū. Secūdo vtrū fuerit pfectū. Tertio vtrū votū cōtrariat̄ cōſenſui faciēti mr̄imoniū. Quarto vtrū bonū ꝓlis illius mr̄imonij fuit bonū. Quīto ⁊ vltimo vtrū fuerit ibi indiuiduitas vite. Ad primū hoꝝ ſic obijcit̄ altiſſimus ſtatus mr̄i dei cōpetebat: ſed altiſſimꝰ ſtatꝰ eſt extra mr̄imoniū: g̃ mat̄ dei mr̄imonio ligata nō fuit: g̃ nō fuit mr̄imoniū int̄ eā ⁊ ioſeph. (Argu. p̄mo) Adhuc pfectiꝰ eſt votū qḋ abſolute fit q̄ȝ id qḋ fit ſub dubio: ſȝ optimū ⁊ pfectiſſimū iponēdū eſt matri dei: g̃ videt̄ ꝙ ſuū votū fuerit tale: ſȝ h̄ impedit mr̄imoniū: g̃ ip̄a poſtea nō cōtraxit mr̄imoniū. (2o) Adhuc Geñ. 15. dicit̄ ꝙ generatiōe q̄rta reuertent̄ huc: ⁊ hec eſt cōtraria ſecūde qꝛ p̄ma fuit viri de terra. ſc̄da mulieris virginis de viro virgine nō deſponſato: ⁊ tertia de cōmixtiōe matrimonio ꝯſueta: g̃ q̄rta debuit eſſe viri de femina nō cōiugata: g̃ b̄tā virgo ꝯiugiū cum ioſeph nō habuit: qꝛ ego relinq̄ pro cōſtanti ꝙ ip̄a fecit q̄cquid debuit. (3o)

Si forte dicas ꝙ voluit deus ꝙ eſſet cōiugata vt ſolaciū viri haberet in ꝓcuratōe. Cōtra: maioris meriti eſt nō habere viꝝ nec ꝓcurationē viri q̄ȝ nō habere q̄dē ꝑ cōmixtionē: ſed h̄r̄e ſui ꝓcurationē: ſȝ ip̄a fecit ſemꝑ qḋ fuit maiꝰ meritū: g̃ videt̄ ꝙ ip̄a nullo mō habuit virū: g̃ inter eā ⁊ ioſeph nō fuit ꝯiugiū. (Solo. Obiectio) In ꝯtrariū huiꝰ eſt ꝙ ſūma ſapia ſūme cauere debuit matri ſue ⁊ ab infamia ⁊ a ꝑiculo: ſȝ nō eſſet cautū niſi ꝑ deſponſationē: qꝛ aliter credita fuiſſet adultera ⁊ lapidata: g̃ xp̄s q̄ eſt ſūma ſapia ordinauit ꝙ eſſet cōiugata: g̃ fuit cōiugiū inter eā ⁊ ioſeph. (In ꝯ̄riū p̄o) Adhuc altior ſtatus eſt virginitatis q̄ȝto magis habet impugnās dūmō in pfecta mūditia pſeueret: ſed talis ipugnatio p̄cipue ē in cōiugoꝝ ſctiſſima cōtinētia: g̃ in talibꝫ altiſſimꝰ eſt ſtatꝰ virginis: ſȝ ſtatꝰ altiſſimꝰ decebat matrē xp̄i: g̃ decebat matrē xp̄i vt eſſet cōiugata dūmō in ꝯcupia nō eſſet cōiūcta ꝯiugi ſuo. (2o) Ulterius q̄rit̄ de cauſis deſpōſatiōis b̄tē v̄ginis q̄s tāgit Origenes in omelia de vigilia natiuitatis dñi ſic dicēs: Que fuit neceſſitas vt eſſet maria deſponſata ioſeph niſi ꝓpterea q̄tenus hoc ſacr̄m diabolo celaret̄: ⁊ ille malignꝰ fraudis cōmenta aduerſus deſponſatā virginē nulla penitꝰ inueniret. vel iō deſpōſata fuit ioſeph vt nato infanti ⁊ ip̄i marie curā videret̄ gerere ſiue in egyptū iens ſiue inde denuo veniēs. Et infra Si eñ nō fuiſſet deſpōſata oīm bonoꝝ incredibiles ⁊ inimici iudei lapidibꝫ eā occidiſſent. (Queſtiuncula prima.) Ex hijs colligunt̄ tres cauſe quare de cōiugata voluit xp̄s naſci vt diabolo ſacr̄m celaret̄: vt ſolaciū ⁊ obſequiū mr̄i ⁊ ſibi exhiberet̄ ⁊ nō mater tanq̄ȝ adultera a iudeis infamaret̄ ⁊ lapidaret̄. (Cauſe tres q̄re maria fuit ioſeph deſponſata) Videt̄ aūt p̄ma nulla eſſe: qꝛ demones naturalia dona ſicut dicit Dionyſius nō amiſerūt: ſed ꝑ naturā ſciūt ⁊ cognoſcūt deū. g̃ ꝑ naturā deitatē in xp̄o cognouerūt: g̃ hoc ſacr̄m nō fuit celatū demonibꝫ ꝑ cōiugiū. (Arguit̄ p̄o) Adhuc demones vident oīa naturalia: g̃ cognoſcūt ſigna virginitatis ⁊ corruptiōis: g̃ ꝑ hec ſigna cognouerūt matrē xp̄i eſſe virginē poſt partū: ergo ſciuerūt xp̄m eſſe filiū virgi- (2o)

3o nis:ergo per hoc nō fuit eis celatū ſacramentū Ad
huc ipſi cognouerūt xp̄m nō habere pctm̄ ꝑ hoc ꝙ de
ſuo nihil inuenerūt in ip̄o:ergo ſciuerūt eum aut eſſe
mūdatū aut p̄ter legē cōmunē natū:ſed nō ſciuerūt
ip̄m eſſe mundatū:qꝛ nunq̄ꝫ habuit pctm̄:ergo ſciue
runt eū eſſe natum p̄ter legem cōmunē:ḡ nō de viro
nec de femina ſed de virgine natū: ḡ nō fuit eis cela-
tū ſacramentū. Q aūt ſequat̄ ꝓbat̄ ꝑ Aug. in li. de
nuptijs ⁊ cōcupiſcētia ꝯtra iulianū pelagianū ⁊ per
anſelmū in li. de conceptu virginali q̄ multis rōnibꝫ
ꝑſuadere cōtendūt oēm illū cōtrahere originale q̄ ꝑ
legē cōmunē naſcit̄ ex viro ⁊ femina:⁊ ideo beatā vir
ginē nō potuiſſe tranſfundere originale:qꝛ p̄ter legē
Queſtiūcl'a cōem pepit. Ulterius querit̄ de ſcd̄a:qꝛ cū venerit
ſcd̄e rōnis. pati paupertatē ꝓ nobis/videt̄ ꝙ magis debuit tali ſo
Queſtiūcl'a lacio matrē velle deſtitui q̄ꝫ iuuari. Sil'r aūt de ter
de tertia cā. tia opꝫtet qꝛ iudei legerāt ſcripturā Eſaie. 7. in q̄ dicit̄
Ecce virgo cōcipiet ⁊c̄. ſed tūc expectabāt redēptio-
nē:ḡ videt̄ ꝙ ſi ſine deſpōſatione pepiſſet ꝙ nō lapi-
Arguitur. daſſent eā:ſed cū gaudio ſuſcepiſſent. Itē videt̄ ꝙ
cōiugiū fuit eis īpedimentū credēdi:qꝛ ſciuerāt ꝙ de
virgine xp̄s naſci debuit ⁊ ip̄a ꝑ cōiugiū virginitatē
ſuā occultauit:ḡ eis īpedimentū credēdi ꝑ hoc videt̄
Sol'o generaſſe. Rn̄ſio dōm ꝙ verū ⁊ ꝑfectū mr̄imoniū
fuit inter gl'ioſam virginē ⁊ ſctm̄ ioſeph teſtē ⁊ ycono
Ad primū mū virginalis caſtitatis eius. Ad hoc ḡ qđ primo
obijcit̄ dōm ꝙ mr̄imonū rōne ꝯſenſus cōiugalis nō
dep̄mit ſtatū virginitatis:ſed potiꝰ rōne coitus ⁊ il-
le in illo mr̄imonio nō fuit:qꝛ vt dicit Orige. licet eſ-
Ad 2m ſet deſpōſata nō tn̄ fuit in cōcupiſcētia iuncta. Ad
aliud dicendū ꝙ votū eſt cōceptio melioris boni:bo-
nū autē melius eſt duplex. ſ. ſimpliciter ⁊ ſm tēpus
in quo magis valet. Dicit em̄ ph̄s in. 3. thopicoꝝ ꝙ
vnūquodq̄ꝫ in tēpore in quo magis valet magis eſt
eligendū:⁊ ideo optimū fuit beate virginis votū:qꝛ
ſimpl'r fuit de optimo. i. de virginitate:ſed bonū qđ
tunc plus valuit cōmiſit diſpenſationi. vnde nō du-
bitauit vtrū vellet virgo ꝑmanere:ſed potius vtrū
deberet ꝑmanere qđ volebat:eo ꝙ tunc fructus ven
tris ſm tēpus plus valuit eccl'ie q̄ꝫ virginitas:quia
multi ad ydolatriā ꝑtrahebant̄ ⁊ pauci verū deum
colebant. Et hoc eſt qđ p̄ceperat dn̄s Leuit. 2. ꝙ in
omni ſacrificio ſal offerret̄:qꝛ nullū votū debuit fie-
ri niſi diſcernēdo volūtatē dei circa bonū qđ tūc ma-
Ad 3m gis voluit. Ad aliud dicendū ꝙ quarta generatio
ne reuertunt̄ ſicut dicit obiectio:ſed non opꝫtet ꝙ per
omnia ſit ſimilis ſecūde ⁊ hoc ideo:quia ſtatus tēpo
ris nō fuit idem:ſolus em̄ exiſtens vxorē habere nō
pōt:ſed formabat̄ ei vxor ⁊ beate virgini nō naſceba
tur maritus:ſed dulciſſimꝰ filius q̄ ſua generatione
oēs genuit filios vt reduceret ad patriā eterne ſalu-
Ad obie- tis. Ad aliud dicendū ꝙ qꝛ meritū eſt in volūtate
ctionem. ⁊ indiſcretio eſt carere ſolacio neceſſitatis/ꝓcurauit
deꝰ matri ſolaciū neceſſitatis ⁊ volūtatis excluſit:⁊
ideo illa obiectio ſupponit falſum ꝙ. ſ. maioris meri-
ti ſit carere ſolatio neceſſitatis q̄ꝫ ip̄m habere:ſꝫ ſi di-
Ad q̄ſtiūcu cat de ſolatio volūtatis tunc nō eſt ad ꝓpoſitū. Ad
lā primā. aliud qđ obijcit̄ de cauſis quas aſſignat Origenes
Ad primū dicendū ꝙ bone ſunt. Ad id qđ obijcit̄ cōtra p̄mā
obiectum. pōt rn̄deri dupl'r. Uno quidē modo:qꝛ licet demo-
nes naturalē cognitionē habeāt diuinitatis tn̄ non
vnionis ⁊ ideo nō ſequit̄ ꝙ nouerūt deitatē vt vnitā
⁊ ſic celatū fuit eis:quia ſi filius fuiſſet nō cōiugate
virginis habuiſſent certiores ꝯiecturas. Alio modo
poteſt dici ꝙ de diabolo loquit̄ Origenes ī mēbris
ſuis ⁊ nō in ſe. ſed primū melius eſt:qꝛ glo. 1. Coꝝ. 2
ſup illud: Quē nemo principū huiꝰ ſeculi cognouit
ſi em̄ cognouiſſent nunq̄ꝫ dn̄m glorie crucifixiſſent:
⁊ exponi oportet de omnibꝫ qui neſcierūt ſacramen-
tū incarnatiōis:qꝛ ſi ſciuiſſent nunq̄ꝫ ꝑſuaſiſſent cru
cifixionē:ſciuiſſent em̄ ſe ꝑ hoc amiſſuros poteſtatē.
Et ſi obijcit̄ cōtra illud qđ dicit̄ Matth. 8. Quid Obiectio
nobis ⁊ tibi ieſu fili dei:veniſti ante tēpus torquere
nos. Dicendū ꝙ hoc dixerūt demones ꝑ cōiectu- Sol'o.
ras miraculoꝝ in ſctitatis fide ⁊ nō ex certa ſcientia.
Ad aliud dicendū ꝙ bene pōt eſſe ꝙ volūtate di- Ad 2m
uina īpediti nō cōſiderare audebant aliq̄d circa ma-
trem dei:⁊ ideo ſcientia eorū de naturalibꝫ eius fuit
quaſi in habitu ⁊ ſopita ſicut aliq̄s ſcit aliq̄d in vni-
uerſali qđ tamē in ꝑticulari nō conſiderat. Ad ali- Ad 3m
ud dicendū ꝙ de filio dei bene cognouerūt ꝙ nihil iu
ris habebant in ip̄o:ſed hoc poterat multis alijs de
cauſis volūtate diuīa fieri:⁊ ideo ex hoc nō habebāt
niſi coniecturā. Et ideo Matth. 4. ⁊ Luce. 4. mul-
tum inſtat tēptationi diabolus vt verū experimen-
tū diuinitatis accipiat. Ad aliud dicendū ſicut pri Ad queſtiū
us ꝙ ſolaciū neceſſitatis refutare eſt ꝑuerſum ⁊ non culā ſcd̄am.
meritoriū ⁊ p̄cipue in v̄gine cuiꝰ cū ſola eſt/nō eſt diſ
currere ꝑ terras ⁊ per diuerſa negocia vagari. Ad Ad queſtiū
vltimū dicendū ꝙ amātes primatū ceci facti erant: culā ſcd̄o ⁊
⁊ ideo teſtimonio ſcripture nō crediſſent ſed lapidā ad obiecta.
tes ſicut poſtea compertū fuit in opere/vbi magno ⁊
euidēti miraculo eos flectere nō potuit:vnde licꝫ ſcri
pturam habuiſſent tamē nō crediſſent beatā vir-
ginē fuiſſe illam de qua hoc predictū fuit. Et per hoc
patet etiam ſolutio ad ſequēs:quia nō fuiſſet eis im-
pedimentū:ſed potius crudelitatis argumentū per
ſancti viri ioſeph teſtimonio confirmatū.

An ſacramentū matrimonij inter mariā ⁊ ioſeph fuit perfectū ⁊ an iuſte ioſeph voluit mariam dimittere. Arti. IX D

Ecūdo querit̄ vtrū ſacramentū hoc fuit per- Argu. p̄mo
ſ fectū. videt̄ autē ꝙ nō ⁊ hoc tripl'r Primo ab
ip̄a cauſa efficiēte. cōſenſus em̄ ſimpl'r cauſat
matrimoniū:ſimpl'r ergo cōſenſus cōditionatus nō
cauſat matrimoniū ſimpl'r ſed ſm quid:ſed cōſenſus
beate virginis fuit cōditionatus:ergo nō cauſabat
mr̄imoniū niſi ſm q̄d. ſed mr̄imoniū ſm q̄d eſt impꝫfe
ctū:ergo mr̄imoniū beate virginis fuit impꝫfectum.
Item ex parte boni fidei videt̄ fuiſſe impꝫfectū:qꝛ 2o
aliud eſt voti abſoluti ⁊ aliud fidei thori:votū em̄ ab
ſolutū cuſtodit caſtitatē abſolutā ab omni viro/⁊ in
omni hora:ſed fides thori nec omni hora nec abſolu-
te ⁊ hec cuſtodia nō fuit in beata v̄gine:ergo ſuū ma-
trimoniū q̄ꝫtū ad fidē thori fuit impꝫfectū. Itē etiā 3o
q̄ꝫtum ad ꝓlem videt̄ fuiſſe impꝫfectū:quia proles nō
fuit cauſata a matrimonio:ergo nō fuit bonū eius:ḡ
nō accipit ab ip̄a aliquā ꝑfectionē. Item q̄ꝫtum ad 4o
bonū ſacramēti:perfectū em̄ in bono ſacramēti eſt ꝑ-
fectū in ſignando:ſed iſtud imperfectū eſt in ſignādo
vt dicit lr̄a:ergo eſt imperfectū ſacramentū:ergo etiā
imperfectū videt̄. Item q̄ꝫtum ad eſſentiā matri- 5o
monij videt̄ imperfectū:qꝛ indiuiduitas eſt ꝑfectio
eſſentialis matrimonij:ſed que nunq̄ꝫ ꝑfecte fuerūt
vnū:ergo illa nunq̄ꝫ habēt ꝑfectā indiuiduitatē:ſed
beata virgo ⁊ ioſebh nunq̄ꝫ ꝑfecte fuerūt vnū:ḡ patꝫ
ꝓpoſitum. Probatio minoris eſt ꝙ vnitas animoꝝ

222

oꝛdinaꝛ ad vnitatē coꝛpoꝛū:finale aūt in omnib⁹ eſt
cōplens:cū igiꝛ nunꝗ̄ fuerūt vnū vnitate coꝛpis nū
6º ꝗ̄ ꝑfecte fuerūt vnū. Itē omne illud in quo deficit
vltimū cōplēs eſt iꝑfectū:ſed in mr̄imonio beate vir
ginis ⁊ ioſeph deficit vltimū complens:ergo eſt imꝑ
fectum. Pꝛobatio minoꝛis eſt vltimū cōſumās ma
7º trimoniū eſt cōmixtio ſexuū. Item cauſa quā in lr̄a
dicit videꝛ eſſe nulla: q2 caſtitas nō ꝑficit ꝯiugiū licz
8º aliquo mō ꝑficiat meritū:ḡ nihil eſt qđ dicit. Itē
hoc ꝑficit cōiugiū in qđ exercendū cōſentiūt cōiuges
hoc autē nō eſt caſtitas:ergo caſtitas nō ꝑficit. Pꝛi-
ma ꝑ ſe patet:ſcđa autē ꝓbatur per hoc ꝙ ſi caſtitas
ꝑficeret matrimoniū fruſtra excluderēꝛ a mr̄imonio
In ꝯ̄riū pº mater ſoroꝛ ⁊ filia ⁊ hmōi ꝑſone. In contrariū eſt
2º qđ diciꝛ in lr̄a ⁊ idē eſt in decreto.xxxj.ꝗ totū. Itē
adhuc obijciꝛ ꝑ rōnem ſic dei ꝑfecta ſunt opera:ergo
p̄cipue illa ſunt ꝑfecta que faciūt circa ſe ⁊ ſuos: ma-
trimoniū autē iſtud fecit circa ſe ⁊ ſuos: ergo eſt ꝑfe-
3º ctiſſimū. Itē ipe angelus dicit Matth.I. Noli ti-
mere accipe mariā cōiugem tuā,nō autē dicunꝛ con-
iuges vt ſup̄ eſt pꝛobatū niſi ex quo mr̄imoniū inter
Queſtiūcl'a eos eſt ꝑfectū:ergo fuit ibi ꝑfectū matrimoniū. Sz
ſi hoc ſm veritatē cōcediꝛ queriꝛ tunc quare ioſeph
cū eſſet iuſtus nollet eaz traducere:ſed voluit occulte
dimittere eā n̄ eīn licuit ei eā dimittere ⁊ aliā ducere
nec in ſeculo manere ſi erat matrimoniū ꝑfectū:ſed li
cuit cū eſſet iuſtus:iuſtus eīn nihil iniuſte molitur:ḡ
Solutio nō fuit matrimoniū ꝑfectū vt videꝛ. Reſpōſio di-
cendū ꝙ ꝑfectiſſimū fuit incōtaminatū ⁊ imaculatū
matrimoniū:q2 ſicut ſup̄ oſtenſum eſt cōcubitus car
nalis conſequēs eſt mr̄imoniū ⁊ nō ꝑficit ipm̄:ſed po
Ad pꝛimū tius cōſenſus per verba de p̄ſenti expꝛeſſus. Con
tra dicta igiꝛ nō repetētes dicimus ad pꝛimū ꝙ con-
ſenſus ſufficiēs fuit ad matrimoniū qui erat in mr̄i-
monialē copulā ſub diſpoſitiōe diuina ꝑmiſſam:cha
ritas eīn ſemꝑ vult melioꝛa:ſz nō iniqua cogiꝛ oꝑari
circa ea que inferioꝛa ſūt ⁊ magis neceſſaria tali tꝑe
ſicut dicit glo. Titū.2. Charitas veritatis vult ſꝑ
qđ melius eſt ſimpl'r:ſed veritas charitatis illa cogit
facere vtile ex tꝑe:⁊ ideo dicendū ꝙ argumētū nō ꝓ-
Ad 2m ceđit niſi de cōditione cōiugali in cōſenſum diminuē
te ⁊ talis nō eſt iſta. Ad aliud dicēdū ꝙ fides cuſto
dit caſtitatē ꝓpter ſe ⁊ exhibet ſe maritaliter ꝯiuncto
ꝓpter infirmitatē vel bonū pꝛolis. vñ exhibet ſe hoc
eſt ꝓpter aliud:ſed cuſtodia caſtitatis eſt ſicut ꝑ ſe de-
ſideratū ⁊ iō in p̄mo eſt ꝑfectio boni fidei ⁊ nō in ſcđo
Ad 3m Ad aliđ dōm ꝙ duo faciūt bonū mr̄imonij.ſ.ſuſce
ptio ꝓlis ꝑ mr̄imoniū ⁊ educatio in ipo. Dicendū igi
tur ꝙ xp̄s habuit alterū expſſe ꝙ educaꝛ pietate pa-
rentū ⁊ p̄ſentaꝛ patri in tēplo vt ſiſterēt eū dño.⁊ lo
co pꝛimi hz ꝙ ſuſcept⁹ eſt in mr̄imonio licet nō ꝑ i p̄m
⁊ iō diciꝛ bonū mr̄imonij nō oīno ſicut alij infantes
Ad 4m Ad aliud dicēdū ꝙ ſecūdo eſt de eſſentia ſacramē-
ti inꝗ̄tum cōueniūt veteri ſacramēto:⁊ ideo ꝯſequiꝛ
genus ſacramēti ⁊ nō ſpeciē:⁊ iō a ſignificatiōe eſſen
Ad 5m tialē ꝑfectionē ſacr̄m nō ꝯtrahit. Ad aliud dicēdū
ꝙ nulla vnio eſt eſſentialis mr̄imonij ratio niſi mari
talis in conſenſu aīoꝝ fundata:illa autē q̄ eſt carnis
eſt ꝯſequēs ipm̄:⁊ ideo p̄ma nō oꝛdinaꝛ ad illā ſicut
ad eſſentiale:ſed ſicut ad effectū qui pōt conſequi qñ
volūt cōiuges:⁊ ideo argumentū falſum ſupponit.
Ad 6m Ad aliud dicendū ꝙ actus cōcubēdi nō eſt ꝑficiēs
⁊ cōſūmans ſm eſſe:⁊ huius ratio ſatis ex ſuꝑioꝛib⁹
Ad 7m habeꝛ. Ad aliud dicēdū ꝙ cauſa bona eſt quā dat
in lr̄a: eſt eīn caſtitas duplex.ſ.caſtitas ſimplex ⁊ in
genere ⁊ caſtitas ſpecifica.⁊ ſimplex quidē dicta caſti
tas nō ꝑficit mr̄imoniū ſed in ſpecie:⁊ hec eſt caſtitas
maritalis ⁊ hec q̄ eſt ſm voluntatē cōiugū ſiue ad cō
tinendū ſiue ad reddendū debitū.⁊ ꝑfectioꝛ eſt qñ eſt
ad cōtinendū ⁊ talis fuit in mr̄imonio iſto de volūta
te vtriuſqz eo ꝙ ambo vouerūt caſtitatē.⁊ hac de cā
de cōmuni volūtate ꝯtinuerūt ⁊ talis nō eſt caſtitas
virginis nō iuncte mr̄imonio nec etiā caſtitas vidue
Ad ꝓbationē autē vlterioꝛē dicendū ꝙ inter illle- Ad 8m
gittimas ꝑſonas nō pōt eſſe caſtitas cōiugalis/ſicut
iam ⁊ ſup̄ patuit:⁊ ꝑ hoc ſoluta ſunt oīa que p̄mo ob
iecta ſunt. Ad vltimā autē rñdet Oꝛigenes ꝙ nō Ad q̄ſtiun-
cogitauit hoc ioſeph:vt ſuſpicionē haberet de gl'ioſa culam.
virgine ſed potius q2 indignū ſe reputabat tante ſan
ctitati ſeruire:⁊ ideo niſi cōfoꝛtatus fuiſſet ab angelo
alio ſe ſubtrahere voluit vt alij ſua reputatione ma-
gis idoneo locū daret.

An bonū matrimonij iſti⁹ fuit bonū ꝓlis. Arti. X.

Tertio queriꝛ vtrū bonū pꝛolis iſtius mr̄imo- I
nij bonū fuerit:licet eīn hoc iam fere ſit habi-
tū tamē amplius eſt inq̄rendū. videꝛ autē ꝙ Argu.p̄mo
nō:bonū eīn mr̄imonij ſe hz ad mr̄imoniū ſicut effe- ꝙ non.
ctus ad cauſam:ſed ꝓles iſta nō eſt effectiua a matri-
monio iſto:ergo nō poteſt eſſe bonū eius. Itē fili⁹ 2º
adoptatus ab aliq̄ non pōt eſſe bonū ſui mr̄imonij:ḡ
multo minus ille q̄ nō eſt nec eſt etiā adoptat⁹. Itē 3º
ſicut ſe habet paꝛ ad filiū qui mr̄imonio iunctus eſt/
ita filius ad mr̄imoniū:ſed pater xp̄i non fuit ioſeph
verus ſed ſolū putatiuus:ḡ videꝛ ꝙ xp̄s nō fuit niſi
putatiuū bonū ꝓlis illius mr̄imonij:ſed non ſequiꝛ
hoc eſt putatiuū bonū illius:ḡ eſt bonū illius:ḡ vide
tur ꝙ nō debet dici bonū illius mr̄imonij. Item 4º
nō eſt bonū matrimonij qđ eſt ante cōiunctionē ma-
trimonialē:ſed xp̄s conceptus verus homo exiſtens
fuit ante cōiunctionē mr̄imonialē beate virginis ⁊ io
ſeph:ḡ nō fuit bonū illius matrimonij. Pꝛima parz
ꝑ ſe. Scđa ſcribiꝛ Matth.I. Anteꝗ̄ cōuenirēt inuē
ta eſt in vtero habens de ſpūſctō. Ad hoc dicendū Sol'o
eſt vt pꝛius ꝙ ad hoc ꝙ pꝛoles dicaꝛ bonū matrimo
nij plura exiguntꝛ.ſ.ꝙ in mr̄imonio ſm timoꝛem dei
ſuſcipiaꝛ ⁊ religioſe educeꝛ.⁊ ꝙ in ipo ſtet cultus di-
uinus ſicut ſtetit in parētibus ſicut diciꝛ Thobie.8
ad poſteritatis dilectionē in qua laudeꝛ nomen tuū
⁊ hoꝝ q̄dā fuerūt in xp̄o ratione quoꝝ diciꝛ bonum
pꝛolis illius mr̄imonij.ſ.quia in matrimonio eſt ſu-
ſceptus licet nō ex matrimonio:ſed ex ſpirituſctō ⁊ in
matrimonio nutrit⁹ ⁊ educatus ſubdit⁹ illis vt di-
citur Luce.2.et religio parentū nō tm̄ in ipo ꝑman-
ſit:ſed etiā tota que ceciderat reſurrexit. Ad pꝛimū Ad pꝛimū.
ergo dicendū ꝙ matrimoniū ſufficiens nō fuiſſet ad
tm̄ effectū:ſed aliq̄d effecit circa ipm̄.ſ.ꝓtectionē ma
tris ⁊ ſui educationē. Ad aliud dicendū ꝙ xp̄s nō Ad 2m
eſt filius adoptatus alicuius: ſed naturalis matris
filius ⁊ per ipam ꝑtinens ad matrimoniū. Ad ali Ad 3m.
ud dicendū ꝙ cōparatio illa nō valet:q2 xp̄us dupli
citer pōt cōparari ad matrimoniū.ſ.per matrē ⁊ io-
ſeph:ſz ioſeph ad xp̄m nō cōparaꝛ niſi ſicut pater pu
tatiu⁹ ⁊ nutricēs:⁊ iō nō ꝓcedit argumētatio. Ad Ad 4m
aliud dicendū ꝙ ante cohabitationē cōcept⁹ eſt xp̄s
ſed nō dicit euangeliū ꝙ cōceptus ſit ante cōpactio-
nē cōiugalē:ſed ⁊ innuit ꝙ poſt cū dicit:cum eſſet de-
ſponſata ⁊c̄.ſed quicq̄d poſt pactionē cōiugalē q̄ ibi
deſponſatio vocaꝛ totū ꝑtinet ad mr̄imoniū.

Arti. XI. K **An votum caſtitatis beate virginis cõtrariebaṫ cõſenſui matrimoniali.**

Arguiṫ p̄o Quarto queriṫ vtrũ votũ illud cõſenſui matrimoniali ꝯtrariebaṫ. videṫ autẽ ꝙ ſic: q2 quoꝝ actus ſunt cõtrarij ⁊ ip̄a ſunt cõtraria vt dicit ph̄s: ſed actus voti caſtitatis ⁊ mr̄imonij ſunt cõtrarij: ḡ votũ ⁊ cõſenſus mr̄imonialis ſunt cõtraria. Probatio minoris eſt ꝙ votũ vult ꝯtinere ab omni ſed nõ conſenſus mr̄imonij.

2o Itẽ votũ nõ eſt de his que ſubſũt p̄cepto: q2 ad hec oı̃a teneṫ q̄libet ſine voto: ḡ votũ nõ excludit ibi fornicationẽ carnalẽ cũ igiṫ excludat aliq̄d de hijs q̄ nõ ſunt ſub p̄cepto videṫ ꝙ excludat mr̄imoniũ: ḡ videṫ ꝙ cõſenſui mr̄imonij cõtrarieṫ.

3o Itẽ vouẽti paup̱tatẽ volũtariã nõ lic3 redire ad diuitias habẽdas ad vſum etiam ſi ſubijciat eas: ſ3 op̄tet abijcere: ḡ a ſili vouẽti ſtatũ v̄ginitatis ad ſtatũ cõiugij nõ licet redire etiã ſi cõtineaṫ in cõiugio ḡ videṫ cũ ſic vouerit btã v̄go ꝙ ip̄a nõ potuit poſtea cõſentire in mr̄imoniũ. Si autẽ hoc dicaṫ cõtra h̄ eſt qđ dicıṫ in lr̄a ⁊ in euãgelio ⁊ ab oıb9 patrib9.

Solutio Rn̄ſio dicendũ ꝙ nunq̄ vouit abſolute eſſe ⁊ p̱manere virgo: ſed hoc ſemp̱ voluit abſolute ⁊ nũq̄ voluit carnalẽ copulã niſi ſi hoc melius eſſet ꝓ illo tp̱e reuelaret deus ꝑpter qđ vt in lr̄a dicıṫ virginitatẽ ſuam ꝑpter ſtatũ tẽporis diuine cõmiſit ꝓuidẽtie ⁊ diſpoſitioni: eo ꝙ oıs q̄ tunc tp̱is de ſtirpe Dauid per rectã lineã deſcenderat participẽ ſe eſſe illius ꝓmiſſionis deſiderabat ⁊ poſteritatẽ ex qua xp̄s naſcereṫ relinquere affectabat ⁊ in hac ſpe in matrimoniũ conſenſit.

Ad primũ Dicendũ igitur ad primũ ꝙ votũ caſtitatis fuit conditionale: ⁊ iõ mr̄imonio nõ ꝯtrariabaṫ: vult eñ Aug. in lr̄a ꝙ ſic cõſenſerit in mr̄imoniũ ꝙ niſi oppoſitũ iuberet deus etiã debitũ reddidiſſet.

Ad. 2m. Ad aliud dõm ꝙ hoc ſequi videṫ ſi ſolẽniter ⁊ ſine cõditiõe votũ emiſiſſet.

Ad 3m Ad aliud dicendũ ꝙ nõ eſt ſil'e: quia q̄ vouit abijcere diuitias nõ abijcit ſed vtitur eis qñ habet: ſed vouẽs virginitatẽ ⁊ tenẽs eam cum viro nõ vtiṫ actu qui eſt in eo carnali.

Arti. XII. L **An inter beatam virginẽ ⁊ ioſeph fuit indiuiduitas vite.**

Argu. p̄mo Quinto queriṫ vtrũ inter beatã virginẽ ⁊ ioſeph fuerit indiuiduitas vite. videṫ autẽ ꝙ nõ q2 indiuiduitas eſt qñ impoſſibilis ẽ ſep̱atio: ſed hoc nõ fit niſi p̱ carnalẽ copulã: ḡ videṫ cũ hoc nõ fuerit inter eos ꝙ nõ fuit ibi plena idiuiduitas.

2o Itẽ alia eſt indiuiduitas charitatis ⁊ amicitie ⁊ mr̄imonij: ſed ego video ꝙ indiuiduitas ſp̄us eſt inter diligẽtes ⁊ amicos: ḡ illa nõ eſt ꝓ2ia mr̄imonij cũ igiṫ non habet aliã videṫ ꝙ ꝓ2iã mr̄imonij indiuiduitatẽ nõ habuerũt inter ſe.

In ꝯtrariũ Item ꝯtrariũ eſt ꝙ indiuiduitas cauſaṫ a cõſenſu conſtat autẽ pleniſſime eos ſibi conſenſiſſe: ḡ videṫ ꝙ pleniſſimã habuerũt indiuiduitatẽ

Solõ Rn̄ſio dicendũ ꝙ indiuiduitas animoꝝ maxima fuit i illo ſacramẽto q̄ nunq̄ fuit inter alios ꝯiuges.

Ad primũ. Ad id ḡ qđ cõtra obijciṫ dicendũ ꝙ vnio ponit ſeparationẽ poſſibilẽ per mortẽ/ ⁊ illa eſt inter tales in morte ſp̄uali: q2 hoc non erat ibi niſi vinculũ ſp̄uale. Et huius ratio pat3 ex ſup̄ dictis. vñ falſum eſt ꝙ ſit vnio poſſibilis quãdiu perdurant inuito mr̄imonio poſſibili ip̄a vnita.

Ad 2m Ad aliud dicendũ vt ſup̄ ꝙ hic ſpecificaṫ indiuiduitas p̱ formã ⁊ differentiã cõtrahentẽ que cõiunctio eſt maritalis: talis eñ nõ eſt inter diligẽtes vel inter amicos.

De cauſa finali coniugij.

Expoſito que ſit efficiens cauſa matrimonij cõſequẽs eſt oſtendere ob quã cauſam ſoleat vel debeat cõtrahi matrimoniũ. Eſt igiṫ finalis cauſa matrimonij cõtrahẽdi principalis procreatio prolis. ꝓpter hoc eñ inſtituit deus cõiugiũ inter primos parẽtes: quibus dixit: Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c. Secũda Gen. 1. eſt poſt pctm̃ Ade vitatio fornicatõis: vnde apl's: Propter fornicationẽ vnuſquiſq3 habeat vxorem ſuam: ⁊ vnaq̄q3 habeat virum I. Coꝝ. 7. ſuũ. Sunt ⁊ alie cauſe honeſte: vt inimicoꝝ recõciliatio ⁊ pacis reintegratio. Sunt etiã ⁊ alie cauſe minus honeſte: ꝓpter quas aliquãdo cõtrahiṫ: vt viri mulieriſq3 pulchritudo: q̄ animos amore inflãmatos ſepe impellit inire ꝯiugiũ vt valeãt ſuũ explere deſideriũ. Queſtus quoq3 ⁊ diuitiarũ poſſeſſio frequẽter eſt cõiugij cauſa: ⁊ alia multa q̄ cuiq3 diligentiam adhibenti facile eſt diſcernere. Nec eſt aſſentiendũ illis qui dicũt non eſſe cõiugiũ qđ ꝓpter has cauſas min9 honeſtas cõtrahitur. Conſtat eñ ex premiſſis cõiugiũ fieri ex cõmuni ꝯſenſu: verbis de preſenti expreſſo: q̄uis amor ad hoc attraxerit. Cuius rei documentũ preſtat Jacob qui Rachel Gen. 29. decorã facie ⁊ venuſto aſpectu amauit: eãq3 multũ diligẽs ait: Seruiã tibi pro Rachel ſeptẽ annis. In Deutronomio etiã legiṫ: Si Deut. 21. videris in medio captiuoꝝ mulerẽ pulchrã ⁊ adamaueris eã: volueriſq3 vxorẽ habere: introduces eam in domũ tuã ⁊c.

Qđ malus finis non cõtaminat ſacramentum.

Et licet fine nõ bono cõtrahatur coniugiũ: qñ ſpecies cõtrahẽtis mouet animũ: coniugiũ tñ bonũ eſt: quia vita mala vel intentio p̱uerſa alicuius ſacramentũ nõ cõtaminat. Habuit aũt coniugiũ Marie ⁊ Joſeph alias cauſas ſpeciales ſc3 vt virgo ſolatio viri ſuſtentareṫ: ⁊ vt diabolo partus celareṫ: vt ioſeph eſſet teſtis caſtitatis: defendens eã ab infamia ſuſpitiõis: ne vt adultera dãnareṫ.

An matrimoniũ põt fieri plurib9 de cauſis. Arti. XIII M

Arg. primo Deinde queriṫ de hoc qđ dicit [Expoſito q̄ ſit cauſa efficiens mr̄imonij ⁊c. videṫ eñ ꝙ vnũ ⁊ idẽ nõ debet hr̄e pl'es cãs finales: ſ3 ꝓles ⁊ infirmitas ⁊ pulchritudo ⁊ diuitie amicitia ⁊ recõciliatõ inimicoꝝ ſũt pl'a: nõ eiuſdẽ gener'ḡ videṫ ꝙ nõ pñt eẽ cã vni9 mr̄imonij.

2o Itẽ ſi aliq̄d cauſaṫ a pl'ib9 cauſis nõ exiſtentib9 in vno genere ipoſſibile eſt ip̄m eſſe ſimplex: ſed mr̄imoniũ eſt ſimplex: ḡ videṫ ꝙ non cauſaṫ pulrib9 cauſis genere differẽtib9 ſicut ſunt ille quas in lr̄a enumerat.

3o Item Boecius cuius cau

ſa eſt bona ipm̄ quoqȝ eſt bonū: ergo cuius cauſa eſt
bonū ⁊ malū ipm̄ eſt ſimul minus honeſtū/ ⁊ magis
4o hõeſtū qđ ſm̄ eſt. Jtē nullū ſacrm̄ reponit̄ ſub hoe-
5o ſta cauſa: ḡ nec iſtud: falſum ergo dicit in lra. Jtem
eccl̃ia nõ iudicat vel ordinat de inhõeſtis/ vel de his
q̄ fiunt in inhoneſtis cauſis: ſed iudicat de matrimo
nio: ḡ nunq̄ȝ fit cauſis minus honeſtis. Rñſio di-
Solutio cendū q̄ duplices ſunt cauſe matrimonij. ſ. p ſe ⁊ per
accñs: p ſe cauſe matrimonij ſp ſunt honeſte: ſed cauſe
p accñs nõ ſp/ p accñs aūt ſunt cauſe q̄ non ſunt dire
cte cauſe matrimonij: ſed poti⁹ cauſe inclinantes ad
cõtrahendū: ⁊ ideo ſunt potius cauſe cõtrahendi q̄ȝ
matrimonij: ſicut expreſſe dicit magiſter in lra Di
Ad primū cat̄ ḡ ad primū q̄ hoc intelligit̄ de cauſa per ſe. Ad
Ad 2m aliud autē dici poteſt q̄ hoc verū eſt de cauſis eſſentia
libꝰ: ſed iā oſtenſum eſt q̄ iſte nõ ſunt tales. Ad aliõ
Ad alia ſil'. dõm q̄ hoc optime ſeq̄ret̄ ſi equali cauſalitate eſſent
cauſe: ⁊ iõ cū honeſte ſunt eſſentiales mrĩmonio: ipm
eſt ſimilit̄ honeſtū: ſicut dicit in lra: ſicut inhõeſte nõ
ſunt eſſentiales cauſe eius: ſed poti⁹ q̄re cõtrahat̄ in
clinãtes nõ ponūt ſuā inhoneſtatē circa matrimoniū
ſed poti⁹ circa matrimoniū cõtrahentes: ⁊ p hoc pa-
tet intellect⁹ oīm coꝝ que dicunt̄ in hac diſtinctione

Diſt. XXXI De mrĩmonio ſm cauſā finalē q̄tū ad bona cõiugij cõit̄

De tribus bonis coniugij.

Oſt hec de bonis con-
p iugij que ſint: ⁊ qualiter coitū excu
ſent dicendū eſt. Tria ſunt principa
liť bona cõiugij. vñ Aug. Nuptiale bonū tri
a partitū eſt. ſ. fides: proles: ſacramentū. Jn fi
b de attendit̄ ne poſt vinculū cõiugale cū alio
vel alia coeat̄. Jn prole vt amanter ſuſcipia
c tur: religioſe educet̄. Jn ſacramẽto vt coniu
d giū nõ ſeparet̄ ⁊ dimiſſus vel dimiſſa ne cau
ſa prolis alteri coniungatur.

Arti. 1 Jn quo genere boni ſit matrimonium.

A Oſt hec de bonis cõiugij. ⁊c.] Hec eſt pars in
p q̄ agit̄ de bonis cõiugij ab autore et: diuidit̄
in duas partes: in prima agit̄ de bonis cõiu-
gij. in ſcđa qualit̄ per hec bona coitus excuſat̄: ⁊ hec
incipit ibi [Cū igit̄ hec tria bona.] Jtē prima diuidit̄
in tres. in pma oñdit q̄ ſunt bona. in ſcđa oñdit q̄ nõ
in oī matrimõio ſunt tria ibi. [Et eſt ſciẽdū. in tertia
querit vtrū aliqđ matrimoniū ſit in q̄ nullū ſit ibi:
[Solet queri. ⁊c.] Jncidūt autē hic ante lram ſex i-
quirẽda / quoꝝ pmū ē in quo genere boni ſit mrĩmo-
niū. ſcđm in quo genere incidãt ſua bona. tertiū ē de
cõparatiõe iſtoꝝ bonoꝝ. quartū vtrū cõueniãt ei ſm
q̄ eſt in remediū/ vl' ſm q̄ eſt in officiū/ vl' ſm vtrūqȝ.
quintū vtrū hoc habeat oē matrimoniū quarūcūqȝ
perſonaꝝ. ſextū vtrū iſta cõueniãt matrimonio inq̄-
tū eſt initiatū/ vel inquãtū eſt ratū/ vel inquãtū eſt cõ
Arg. primo de vtili. ſumatū. Ad primū obijcit̄: ⁊ videt̄ q̄ ſit in genere
vtilis: q2 dicit Aug in li. de bono cõiugij q̄ matrimo
niū eſt bonū mortaliū: ſed oē bonū mortaliū inquã-
tū hmõi nõ eſt niſi vtile mortalitate: ḡ matrimoniū ē
2o vtile ad illud: ḡ eſt in genere vtilis Jtē id qđ nõ ap
petit̄ niſi propter aliud eſt in genere vtilis: ſed matri
moniū nõ appetit̄ niſi pp̄ter aliud: ḡ eſt in genere vti
lis. Probat̄ prima ex diffinitiõe vtilis que datur a
Tullio ante finē. I. rhetorice. ſcđa autē innuit̄ in ver-

bis oratiõis ſacre ſcripture Thobi. 3. vbi dicit: Tu
ſcis dñe quia nunq̄ȝ cõcupiui virū. ⁊c. ibi eñi innuit
q̄ nunq̄ȝ appetijt matrimoniū niſi propter dilectio-
nē poſteritatis. Jtē phus vult q̄ nihil petit gene- 3o
ratiõnē niſi vt ipo diuino bono quãtū poteſt partici-
pet vt ſaluet̄ in ſpē qđ in indiuiduo ſaluari nõ poteſt:
igit̄ generatio appetit̄ propter alteꝝ: ſȝ matrimoniū
nõ appetit̄ ſm naturā niſi propter generatiõnē: ḡ ma
trimoniū multomagis q̄ȝ generatio pp̄ter alteꝝ ap-
petit̄: ⁊ ſic habet̄ propoſitū vt prius. Jtē in fine. I. 4o
phiſicoꝝ dicit̄ q̄ femina deſiderat maſculū inquãtū
imperfecta eſt: ḡ propter alteꝝ: ḡ cõiunctio femĩe ad
virꝝ eſt propter alteꝝ: ḡ videt̄ q̄ matrimoniū ſit i ge-
nere vtilis. Jn cõtrariū huius videt̄ q̄ ſit in gene Jn ꝯriū pº de delectabili.
re delectabilis: matrimoniū eñi eſt in medicinã cõcu
piſcentie: fit autē hec per delectationē que eſt in mrĩ-
monio: ḡ videt̄ q̄ appetat̄ propter hoc: ḡ eſt in gene- 2o
re boni delectabilis. Jtē videt̄ hoc velle Salomõ
Prouerb. 5. Letare cū muliere adoleſcẽtie tue. ⁊c. et
vbera ei⁹ inebriẽt te. ⁊c. Cõſtat autē q̄ ibi loquit̄ ad
lram de matrimonio cõiunctis: ḡ videt̄ q̄ cū inebria
tio vberꝝ ſit in genere boni delectabilis q̄ etiã matri-
moniū ſit in eodē. Jtē in li. de coitu dicit autor q̄ 3o
natura i coitu poſuit ſummã delectationē/ vt magis
appetat̄: ⁊ hoc cū ſit in matrimonio ſicut in alio coitu
videt̄ q̄ referat̄ ad appetitū ſicut bonum delectabile 4o
Jtē ſi eſſet vtile tunc nõ eſſet vtile niſi ad finē beati
tudinis cõſequẽdū: q2 ad hunc finē refert̄ oē vtile: ſȝ
ad illud preſtat impedimẽtum: ſicut dicit apl's. I. Co
rinth. 7. ḡ videt̄ q̄ nõ appetit̄ vt vtile: ḡ videtur q̄ vt Jn ꝯriū de hõeſto
delectabile appetat̄. Jn contrarium hui⁹ videt̄ q̄
ſit in genere honeſti: oīs eñi ſtatus virtutis ⁊ gradus
eſt in eodē genere cum ipa virtute: ſed virtus eſt i ge-
nere honeſti: ḡ et gradus virtutis: ſed mrĩmoniū eſt
gradus ⁊ ſtatus virtutis cõtinẽtie: ḡ ⁊c. Prima pa 2o
tet p ſe. ſcđa ſcribit̄ in fine. I. rhetorice. Jtē Hebre.
13. Honorabile cõnubiū in oib⁹ ⁊ thorus immacula
tus: ḡ nuptie ſunt honorabiles: ſed oē honorabile eſt
in genere honeſti: ḡ ⁊ nuptie. Probatio ſcđe ſumit̄ a
diffinitiõe honoris que colligit̄ ex. I. ethicoꝝ. ſ. q̄ ho-
nor eſt exhibitio reuerẽtie in ſignū virtut'. ⁊. I. Theſ
ſalon. 4. Sciat vnuſquiſqȝ vas ſuū poſſidere in ſcti-
ficatiõe. ⁊c. ⁊ loquit̄ ibi de vaſe vxorio ad litteram: ḡ
poſſeſſio eſt i ſctificatiõe ⁊ honore: ſed oē ſic poſſeſſum
eſt in genere honeſti/ ſicut ipa ſctitas ⁊ honor: ḡ videt̄
q̄ nuptie ſint i genere honeſti. Rñſio dõm q̄ ma- Solutio
trimoniū eſt de bonis mixtis: q̄ ſint autē bona mixta
docet Tulli⁹ in fine. I. rhetorice. ſ. que partim vtilita
tis cauſa appetūtur: partim aūt pp̄ter vim nos tra-
hunt ⁊ propria dignitate nos alliciunt: ſed nõ eſt con
cedendū aliquo modo q̄ ſit bonū delectabile meo iu-
dicio: quia delectatio nõ eſt in ipo niſi ſicut incidens
ſine quo nõ exercetur actus: hec autē bona mixta (vt
dicit Tullius) a digniori denominãtur: ⁊ dicuntur
honeſta. Ad oīa ergo que primo obijciūtur cõce- Ad arg. de vtili.
dēdū eſt: ſed tñ hoc nõ ſolū eſt cauſa quare appetat̄: ſȝ
etiã hõeſtas fidei ⁊ ſacramẽti ⁊ cõſenſus indiuiduita
tis vite ⁊ alia: ſil'r patet ſol'o ad vltima: q2 eſt i verita
te hõeſtū in matrimõio: ſȝ eſt ĩplicitū circa vtile Ad Ad primū de delectabili.
media aūt q̄ obijciunt̄ de delectatõe dõm ad pmū q̄
medicatur per honeſtum quod eſt in ipo ſcilicet per fi
dem ⁊ gratiã quam confert: ridiculum eñi eſt q̄ medi
cetur aliquis concupiſcentie per hoc quod magis ex
citat eam/ et facit feruere magis pruritum / quando

eſt non fuit hmõi ſuffocans delectatio fuit matrimo niũ: ꝛ per hoc patet ꝙ nõ eſt bonũ eius in genere de/ lectatiõis: delectatio eñ nõ reſpicit eſſentiã matrimo
Ad 2m nij: ſed dicit qñq3 cauſam in cõtrahente tm̃. Ad ali
ꝛ 3m ud dõm ꝙ ridiculoſa eſt expoſitio illa: ſ3 intẽdit Salomon ꝙ delectent̃ in illa: ꝓut delectatio eſt adiuncta honeſto: ꝛ hec eſt delectatio in bono rõnis. ſ. in fide cõiugali ꝛ ſignificatione ꝛ pietate prolis ſuſcepte.
Ad 4m Ad aliud dõm ꝙ matrimoniũ nõ facit impedimẽtũ ad cõſecutionẽ beatitudinis per ſe: ſed ꝑ accñs ſc3 per onera ſibi adiũcta: ꝛ iõ nõ valet illa argumẽtatio

Arti. II **An bona matrimonij ſint in eodẽ genere cũ matrimõio: aut ſint ĩ genere boni honeſti**

Arg. pmo. Secundo querit̃ in quo genere boni incidant ſua bona: Videt̃ eñ ꝙ non incidãt in idẽ genus: ſignũ eñ qđ eſt bonũ ſacramẽti nõ appetit̃ niſi vt ẽ ãminiculũ ſignificatũ cognoſcẽdũ: ḡ nõ appetit̃ niſi ꝓpt̃ alteꝝ: ḡ eſt in genere vtilis: ſed de fide ꝯſtat ꝙ eſt in genere honeſti: ḡ videt̃ ꝙ nõ ſit ĩ vno
2o genere appetibiliũ. Itẽ proles cõſtat ꝙ nõ eſt ĩ ge/
3o nere honeſti: ḡ videt̃ ꝙ nõ ſit in vno genere cũ fide: ḡ vt pri⁹. Itẽ ſicut dicit Tulli⁹: Nihil eſt in genere honeſti niſi virtus ꝛ pars virtutis: ſed ſacrm̃ ꝛ ꝓles nõ ſunt virtutes/ nec ptes virtutis: ḡ cũ fides ſit virtus/ ꝓles ꝛ ſacramẽtũ nõ ſunt in eodẽ genere cũ fide
Queſtiũcl'a Querat̃ ḡ vtrũ proles ꝛ ſacrm̃ ſunt in eodẽ gene/
Arg. pmo. re boni: Videt̃ aũt ꝙ nõ: q2 vnũ eſt in genere boni nature in quo ſtat natura: alteꝝ autẽ eſt in genere boni
2o moralis: ḡ nõ ſunt in eodẽ genere. Itẽ ſacrm̃ deſer
3o uit fidei: ꝓles autẽ poti⁹ ſucceſſiõi: ḡ etiã. ꝛc. Itẽ ſacrm̃ nõ manet poſt matrimoniũ: ſed bonũ ꝓlis ma
Solo. net: ḡ. ꝛc. Rñſio dõm ꝙ hec tria dupliciter cõſiderant̃. ſ. abſolute/ ꝛ ꝓut ſunt bona matrimonij: ſi abſolute vnũquodq3 iſtoꝝ. ſ. in ſe cõſiderer̃/ tunc nõ ſũt in eodẽ genere: ſi aũt cõſiderent̃ ꝓut ſunt bona matrimonij/ tũc ſunt bona oĩa ſm formã illi⁹ bonitatis in eodẽ genere honeſti: licz nõ ſm eandẽ ſpẽm honeſtat̃
Ad primũ Ad primũ ḡ dõm ꝙ nõ ſequit̃ ſi aliqđ appetit̃ ꝓpt̃ aliud ꝙ nõ ſit honeſtũ: ſicut eñ dicit Aug. v. de ciuit. dei: Virtutes appetunt̃ ꝓpter beatitudinẽ: ꝛ tñ ſunt in genere honeſti: et cũ dr̃ ꝙ honeſtũ ꝓpter ſe appetit̃ intelligit̃ nõ ꝑ accñs: q2 dic Amb. ſup eplã ad Gal. 2. ꝙ hñt quaſdã innatas ſibi dulcedines quib9 delectãt ſuos poſſeſſores ſincera ꝛ ſctã delectatiõe: vñ cũ ꝑ ſe opponat̃ in duob9 ſenſib9. ſ. ad ꝓpter alteꝝ/ ꝛ ad ꝑ accñs dõm ꝙ hõeſtũ appetit̃ ꝑ ſe. i. nõ ꝑ accñs: ꝛ tñ ꝓpter alteꝝ: ꝛ ita appetunt̃ oĩa tria bona matrimonij
Ad 2m. Ad aliud dõm ꝙ ꝓles non eſt bonũ matrimonij: vt patet hoc ex lr̃a poſita: ſed poti⁹ ꝓles ꝓut ſtat ſub pietate in qua ſuſcipit̃ ꝛ educat̃/ vt fiat in eo ꝓpagatio religiõis/ ſicut ꝛ carnis: ꝛ hoc mõ hẽt in ſe formã
Ad 3m honeſti: vñ inquãtũ bonũ eſt in genere ẽ hõeſti. Ad aliud dõm ꝙ licet nihil ſit in genere honeſti eſſentialiter niſi virtus ꝛ partes virtutis: tñ nunq3 refertur ad honeſti genus inquãtũ participat virtutẽ ꝛ ptem virtutis: ꝛ hoc modo nõ eſſentialit̃/ ſed ꝑ formã boni matrimonij refert̃ ad genus virtutis ſacrm̃ ꝛ proles
Ad q̃ſtiũc. Ad aliud patet ſolo ꝑ antedicta. Ad obiectũ cõ/
Ad primũ. tra dõm ꝙ aliud eſt ꝓles/ ꝛ aliud eſt bonũ prolis: vt prius patuit: ꝛ in prole quidẽ ſtat natura: ſed in bo/
Ad 2m no prolis ſtat bonus mos religiõis. Ad aliud dicẽ
Ad 3m dũ vt prius ꝙ proles nõ niſi ꝑ ſubſtãtiã deſeruit ſucceſſiõi/ ꝛ ꝑ habitũ deſeruit religiõi. Ad vltimũ dicẽdũ ꝙ bonũ ꝓlis manet poſtea quod eſt in diuerſo ſubiecto q̃3 ſit ſubiectũ matrimonij: ſed fides ꝛ ſacrm̃ nõ ꝛ iõ ꝑ accñs manet: ꝛ ex hoc ꝙ vnũ manet poſt/ ꝛ alteꝝ nõ/ nõ ſequit̃ ꝙ ſit in eodẽ genere. ꝛ eſt inſtantia: q2 filius manet poſt patrẽ ſepi⁹: ꝛ tamẽ eſt in eodem genere ꝛ ſpecie cum patre.

Qđ bonorum matrimonij ſit preſtantius. Arti. III.

Tertio querit̃ de cõpatiõe iſtoꝝ bonoꝝ: videt̃ autẽ ꝙ bonũ prolis ſit ſubſtãtialius m̃rimonio ꝛ melius: q2 in lr̃a dr̃ ꝙ hoc eſt principale propter qđ inſtitutũ eſt matrimoniũ: ḡ ꝛ ſubſtãtiali⁹ ꝛ melius Itẽ hoc videt̃ ꝑ verbũ ade Gen. 2. Erũt duo in carne vna: videt̃ eñ ex hoc ꝙ cauſa finalis matrimonij eſt bonũ prolis poti⁹ q̃3 aliqđ alioꝝ: ꝛ h etiã añ finẽ pcedẽtis diſtinctiõis expreſſe habitũ eſt in lr̃a hoc etiã accipit̃ ex verbis ſare Thob. 8. q̃ etiã ꝓpt̃ ſolã poſteritatis dilectõnẽ. ꝛc. Itẽ ad hoc ordinatur benedictio matrimonij qua dictũ eſt: Creſcite ꝛ multiplicamini: hoc aũt nõ põt intelligi niſi de bono prolis: ḡ. ꝛc. Itẽ hoc ſolũ eſt finis deſiderij naturalis ꝙ petit ſaluari in filii: ḡ ipm eſt ſubſtantialius ꝛ principalius In cõtrariũ hui⁹ eſt qđ ducit ad optimũ eſt optimũ: ſed ſacrm̃ ducit ad optimũ: q2 ad intelligẽdã cõiunctionẽ fideliũ in vno ſpũ cũ deo ꝛ naturaꝝ in vna pſona xp̃i q̃ meliora ſunt oĩb9 filijs: ḡ videtur ꝙ ipm ſit optimũ. Itẽ id qđ eſſentiali⁹ ꝛ generalius efficit̃ in oĩ matrimonio videt̃ eſſe optimũ ſuũ bonũ: ſed hoc eſt ſacrm̃: hoc eñ in oĩ matrimonio eſt/ ꝛ quã do violat̃ fides: ḡ videt̃ ꝙ illud ſit ſuũ pncipale bonũ Itẽ in oĩb9 naturalib9 ꝛ moralib9 cauſis q̃s philoſophi cõſiderãt ſꝑ principalis effectus cauſe alicuius iudicat̃ quẽ ſꝑ ꝛ vbiq3 cõſequit̃: ſ3 bonũ ſacri ſic ſe habet ad matrimoniũ: ḡ ipm eſt principale Itẽ qđ nomine ꝛ eſſentia ſimilimũ eſt cauſe illud eſt effect⁹ ei⁹ eſſentialior ꝛ principalior: ſed bonũ ſacri nõie ꝛ eſſentia inter ea ſilimũ eſt matrimonio: ḡ ipm eſt eſſentialior ꝛ pncipalior effect⁹ ei⁹: ḡ ꝛ pncipali⁹ bonũ ꝛ eſſẽtiali⁹. Prima cõſtat ꝑ ſe. ſcđa aũt ꝓbat̃ ꝑ h ꝙ vtrũq3 dicit̃ ſignũ ſacrũ: ꝛ vtrũq3 eſt indiuiduitas quedã: et hoc probatũ eſt ſupra diſ. xxvj. ꝛ ſic cõſtat propoſitũ

Arg. pmo — 2o — 3o — 4o — In ↄ̃triũ ꝓo — 2o — 3o — 4o

Videt̃ aũt vlteri⁹ bonũ fidei eſſe pncipale: q2 ſi aliqua dicunt̃ bona meli⁹ eſt id qđ eſſentialius eſt bonũ ſed fides eſſentiali⁹ eſt bonũ: q2 eſt virt⁹ q̃dã in genere honeſti/ ꝛ alia nõ ſic: videt̃ ḡ ꝙ fides eſt pncipalius bonũ matrimonij. Itẽ efficiens cã m̃rimonij obligat directe ad fidẽ/ ꝛ alia nõ reſpicit niſi ex ↄ̃ñti: ḡ videt̃ ipa pncipali⁹ effici a m̃rimonio: ergo eſt bonũ pncipale. Itẽ intelligant̃ alia duo bona nõ eẽ. ſ. ſacramẽtũ ꝛ ꝓles adhuc erit m̃rimoniũ: ſed intellecta fide nõ eſſe ſm habitũ ꝛ actũ ſoluit̃ matrimoniũ: ergo fides eſt eſſentiali⁹ bonũ matrimonij q̃3 ſacrm̃ ꝛ ꝓles probat̃ autẽ hoc: q2 pactiõe cõiugali nõ exñte nõ eſt matrimonium: ꝛ pactio ↄiugalis nõ erit niſi fides ſit ſm habitũ ſaltẽ ꝛ debitũ licet nõ ſit ſm actũ. Reſpõſio dõm ꝙ pncipali⁹ bonũ matrimonij dr̃ tripliciter. ſ. maius ꝛ pncipalius ab inſtituẽte intẽtum: et cõiter etiã intẽtũ ab vtẽtib9 matrimonio: et ſic bonũ ꝓlis eſt pncipali⁹ bonũ m̃rimonij: alit̃ dr̃ pncipalius bonũ qđ eſſentiali⁹ pticipat naturã bonitatis: ꝛ ſic fides ẽ eſſentiali⁹ bonũ ꝛ pncipali⁹. tertio mõ dr̃ pncipali⁹ qđ eſſẽtiali⁹ ꝛ vltimi⁹ ↄſequit̃ m̃rimõiũ: ꝛ ſic bonũ ſacri ẽ pncipali⁹ bonũ: ꝛ ita diuerſis ↄſideratõib9 nil ꝓhibet qđlibet iſtoꝝ eẽ pncipali⁹: ꝛ ꝑ h patet ſolo

Queſtiũcl'a — Arguit̃ pͦ — 2o — 3o — Solo ad pma obiecta.

ad oīa p̄mi ordinis argumēta: qꝛ oīa illa cōſiderāt intentionē inſtituentis / ⁊ cōiorē obſeruantiā ꝟtentiū matrimonio.

Ad obiecta in ꝯriū. Ad id aūt qd̄ obijcit̄ pro ſcd̄a pte dicendū ad primū ꝙ id qd̄ ducit ad optimū eſt duplex ſcʒ ducēs cognitiue ⁊ motiue / ſicut ſcia eiꝰ qd̄ eſt ſurſum ⁊ leue differēter ducūt ſurſum: qd̄ aūt ducit ſurſum motiue ad optimū: hoc eſt optimum: ſed hoc modo nō ducit ad optimū ſacrm̄ / qd̄ eſt bonū matrimonij: ſed cognitiue tm̄.

Ad queſitū culā cū obiectis. Ad ſequētia eſt cōcedendū: ſʒ nō oē ſacrm̄ eſt principaliꝰ bonū niſi modo prius determinato: ⁊ per hoc patet ſolutio ad omnia queſita

Arti. IIII. D

An iſta bona cōueniant matrimonio inquantum eſt in remedium.

Q Uarto querit̄ vtrū ꝯueniāt matrimonio ſm ꝙ eſt in remediū / vel ſm ꝙ eſt in officiū.

Arg. primo Uidetur aūt ꝙ ſm ꝙ eſt in officiū: qꝛ vt dicit Tulliꝰ: Officiū eſt cōis actꝰ perſone ſm inſtituta patrie: video aūt ꝙ matrimonij officiū exercet̄ in actibꝫ his ſi ei accipiat̄ ſm ꝙ eſt officiū nature elicit̄ ples: ⁊ ſi in ꝯparatōe ꝯiugis elicit̄ fides: ⁊ ſi in cōpatōe futurorū ⁊ diuinorū elicit̄ ſacrm̄: nihil aūt horū eſt ſm ꝙ eſt remediū: g̃ nō cōueniūt iſta ei ſm ꝙ eſt i remediū: ſʒ ſm ꝙ eſt in officiū.

2o Itē ſi non eſſet pctm̄ adhuc mrimoniū eſſet habēs hec tria: ſed tunc nō eſſet niſi officium g̃ videt̄ ꝙ iſta ꝯueniūt ei ſm ꝙ eſt in officiū: ſm em̄ ꝙ eſt in officiū ſonat in effectiuū vtilitatis: ſed matrimoniū efficit illas vtilitates: g̃ hoc cōpetit ei ſm ꝙ eſt in officiū: qꝛ oē officioſum eſt alicuiꝰ vtilitatis effectiuū

In ꝯriū po In ꝯriū huiꝰ eſt qd̄ dr̄ in lr̄a: qꝛ actꝰ mrimonij cōiunctꝰ eſt cōcupiſcētie. p hec bona excipit̄ ne ruat in p̄ceps: ſʒ ſm ꝙ excipit̄ eſt in medicinā: g̃ p hec bona excipientia coitum eſt in medicinam: ꝙ aūt ſit in medicinā ſm ꝙ cōcupia in eo excipit̄ probat̄ ex hoc ꝙ non indiget exceptiōe ſm ꝙ eſt in officiū: ⁊ ſic cōſtat ꝓpoſitū.

2o Itē oē qd̄ medicat̄ p excuſatōnē oportet hr̄e adiūcta bona p q̄ malū excuſat̄ ⁊ curat̄ p modū medicine: ſed mrimoniū medicat̄ p excuſationē in quantum eſt in medicinā: g̃ ſm ꝙ eſt in medicinā oportet habere adiūcta bona p q̄ excuſet̄ ⁊ medicet̄.

Solutio Rn̄ſio dicēdū ꝙ illa tria bona efficiunt̄ a mrimonio inq̄tū eſt in officiū: ſed adiungunt̄ ei ſm ꝙ eſt in remediū: qꝛ alit̄ nulla tenꝰ coitū excuſaret: vn̄ de plano cōcedēde ſunt prime rōes.

Ad primū in ꝯriū. Ad id aūt qd̄ ꝯtra obijcit̄ dōm ꝙ excipit cōcupiſcētiā nō p bona q̄ efficit in quantū ē in medicinā: ſed q̄ habuit a p̄ma inſtitutiōe / ⁊ faciūt ipm̄ honeſtū / etiā poſtq̄ ingreſſa eſt cōcupia.

Ad 2m Ad aliud de plano cōcedendū eſt ꝙ hēt adiūcta ſibi bona inquātū medicat̄: ſed nō facit ea inquantū hmōi: ſed potiꝰ vtitur fact[is] ab ipo ad excuſationē cōcupie carnal' / q̄ al's eēt mortale pctm̄ / niſi hōeſtate horū bonorū excuſaret̄

Arti. V. E

An hec bona matrimonij hēat oē mrimoniū

Q Uinto querit̄ vtrū hec bona habeat oē matrimoniū quarūcūqꝫ pſonarū.

Arguit̄ po Uidet̄ aūt ꝙ ſic: qꝛ oīm pſonarū eſt mrimoniū ſm ꝙ eſt in officiū / ⁊ ipm̄ efficit hec bona inquantū hmōi eſt: g̃ videt̄ ꝙ matrimoniū oīum pſonarū habeat hec oīa.

2o Itē in oī mrimonio pſonarū aliquarū ē indiuiduitas q̄ de ſe ſignificat fidelis aīe cū deo ſocietatē / ⁊ carnalis cōmixtio q̄ ſignificat naturarū vnionē.

3o Itē ſequit̄ procreatio ꝓlis. eſt etiā fides i reddēdo debitū: g̃ iſta ſūt matrimonij generalit̄ accepti ꝓut eſt oīm perſonarū.

Sol'o. Si forte dicas ꝙ infideles nō habent ſacrm̄: quia nō intelligūt ipm̄.

Obiectio. Cōtra: ſi nullus intellexiſſet circūciſionē datā eē in ſignū / nihilominꝰ tamē in ſignū eſſet: g̃ ſimilit̄ eſt de ſacro matrimonij: g̃ reſpōſio nulla videt̄.

4o Itē primus ſtatꝰ in hoīe oēm ſtatū ātecedebat: g̃ oīs aliꝰ ſtatꝰ ab eo initiū accepit: ſʒ hec tria cōueniebāt matrimonio ſm ꝙ inſtitutū fuit in paradiſo: g̃ quilibet ſtatꝰ hominū ſm hec tria accepit matrimoniū.

In ꝯriū po In cōtrariū huius eſt ꝙ in matrimonio infideliū nō eſt oīno impoſſibilitas diuiſionis: g̃ non eſt ibi oīmoda indiuiduitas: g̃ nō eſt ibi bonū ſacri pfectū.

2o Itē fides eſt in hoc ꝙ nō cōiungit̄ alteri: ſed caſus poteſt cōtingere ꝙ abiecto viro infideli alij pōt cōiūgi: g̃ videt̄ ꝙ nec bonū fidei ſit ibi perfectū.

3o Itē proles nō eſt bonū matrimonij. vt videt̄ in lr̄a / ſʒ potius ſuſcepta ⁊ religioſe ad cultū dei enutrita: ſʒ nullam talē prolē ſuſcipiūt infideles: g̃ videt̄ ꝙ nūq̄ bonū prolis p ſuū matrimoniū acqrūt.

Solutio Rn̄ſio dōm ꝙ hec tria bona mrimonio fideliū ⁊ infideliū p prius ⁊ per poſterius cōueniūt: fideliū em̄ matrimonio cōueniūt perfecte / ⁊ integre: ⁊ matrimonio infideliū cōueniūt impfecte: ſicut manifeſte probāt tres vltime rationes: qꝛ nō ſunt ibi iſta tria bona perfecte: eſt em̄ ibi ſacrm̄ habitualit̄: fides mobilit̄: qꝛ moueri pōt ⁊ mutari / ⁊ bonū prolis materialit̄ tm̄.

Ad primū et 2m Dōm ergo ad p̄mū ꝙ licet ſit in officiū: nō tn̄ eſt officiū ſm leges chriſti: ſʒ tm̄ ſm politegias ⁊ ciuilitates ordinat̄: ⁊ iō efficit iſta imperfecte: quia principia ⁊ iura ſuper que fundat̄ ſunt impfecta: per hoc patet ſolutio ad ſeqns.

Ad 3m cū obiectōe Ad aliud dicendū ꝙ habitualiter in talibus eſt ſignū: vt priꝰ dictū eſt / ⁊ eſt ſolubile: ⁊ ideo imperfecta eſt ibi indiuiduitas. Ad vltimū dicendū ꝙ oīs ſtatus quātū habet equitatis tantū ſumit a primo ſtatu: tamē peruerſiōe hominū multa ſūt deprauata: ⁊ ideo peruerſis ⁊ imperfectis iuribꝫ nihil perfecte efficitur: ſed in fide xp̄i oīa perfecte ſunt: ⁊ ideo in matrimonio fideliū hec tria ſunt perfecte.

Arti. VI. F

An iſta bona conueniant matrimonio inquantum initiato rato vel conſumato.

S Exto querit̄ vtrū iſta tria cōueniāt matrimonio inquantū eſt initiatū / vel inquantū ratū vel inquantū cōſumatū: dicit̄ em̄ a quibuſdā initiatū per cōſenſum de p̄nti: ratū per traductionem ⁊ cōſumatū per carnalē cōmixtionē: vel initiatū per ſponſalia: ratū per cōſenſum de p̄nti: ⁊ cōſumatū per copulā carnalē.

Arg. p̄mo Uidet̄ autē ꝙ duo iſtorū ſint mrimonij initiati: quia ibi eſt ſpōſio fidei / ⁊ indiuiduitas g̃ ſacramentū ⁊ fides ſunt matrimonij initiati.

2o Itē videt̄ ꝙ hec duo ſint rati: qꝛ hoc expreſſe fidē facit / ⁊ indiuiduitatē aīorū: ergo videt̄ ꝙ hec duo ſint matrimonij rati: bonū autē prolis nō videt̄ eſſe niſi conſumati: qꝛ nō naſcit̄ proles ſine cōmixtiōe carnalit̄: et hec nō eſt niſi in cōſumato: ergo nec bonū matrimonij: q̄a ſupra dictū eſt ꝙ nō eſt dubitādū illā mulierē nō ptinere ad mulierē que nō experit̄ carnalē cōcubitū: ⁊ dictū eſt ibi ꝙ hoc intelligit̄ quantū ad ſignificationē: ergo ſignificatio nō eſt cōpleti niſi matrimonij cōſumati: ⁊ ſic habet̄ ꝓpoſitū.

3o Itē vlteriꝰ videt̄ ꝙ nullū iſtorū ē mrimonij initiati: qꝛ cū initiat̄ mrimoniū p ſpōſalia mrimoniū nō eſt: ſʒ vbi nō eſt mrimoniū nullū bonorū mrimonij eſt: g̃ initiati mrimonij nullū ē bonorū mrimonij.

Solo. Rn̄ſio dōm ꝙ tria pleniſſime ſr̄ mrimonij ꝯſumati: ⁊ ſr̄ minꝰ plene rati: qꝛ ibi eſt fides ⁊ ipſecta ſignificatio / ⁊ bonū ꝓlis i expectatiōe ſi velint carnalē cōmixtionē: ſʒ in initiato ſi p ſpō

ſalia dicat̃ initiari nõ eſt aliq̃d iſtoꝝ bonoꝝ/ſicut vl-
Ad primũ tima probat obiectio. Ad primũ ergo dõm ꝙ ibi ẽ
Ad alia. ſponſio iſtoꝝ:ſed nõ eſſentia ⁊ veritas. Ad oĩa alia
patet ſolutio per dicta.

Arti. VII **An bonũ nuptiale ſit tripartitum.**

B Einde querit̃ de h̃ qđ dicit ibi [Nuptiale bo
Arg. primo D nũ tripꝛtitũ eſt. ⁊c. ſ. a. Querit̃ em̃ hic penes
quid ſumit̃ numerus boni nuptialis. Videt̃
em̃ eſſe maioꝛis diuiſionis:ſicut em̃ fides eſt in conſu
matiõe thoꝛi:ita iuſtitia eſt in redditiõe debiti:g̃ vide
2o tur ꝙ iuſtitia ſit de bonis nuptialib⁊. Itẽ Ariſ. pꝛo
bat ꝙ ideo hõ eſt aïal cõiugale:q2 nõ ſufficit ſibi ĩ ope
rationib⁊:ſed cũ duo ꝯferunt opera in vnũ/opantes
ſufficiũt:g̃ ſufficientia opeꝝ eſt vnũ bonũ:g̃ plura bo
3o na. Itẽ eſt ibi cõcupiſcẽtie medicina vtriuſq3 coniu
4o gis:q2 hoc eſt optimũ bonoꝝ:g̃ videt̃ ꝙ plura. Ad
huc in Prouerb. multa ⁊ plurima bona ponunt̃ foꝛ
tis mulieris in qua cõfidit coꝛ viri ſui:g̃ videt̃ ꝙ ma-
Solutio le coartat̃ ad trinitatẽ. Reſponſio dõm ꝙ nuptia
le bonũ dicit̃ illud bonũ ſolũ qđ cõſequit̃ ſemꝑ/vł fre
quenter in his que eſſentialit̃ cõſtituũt matrimoniũ
⁊ cõſumant ipm. ex hoc em̃ ꝙ eſt copula duaꝝ perſo-
naꝝ legittimaꝝ vnitaꝝ/⁊ indiuidua vita/ ⁊ vnũ coꝛ
pus effectaꝝ cõſequunt̃ hec tria:ex vniõe em̃ animo-
rũ eſt cõſequens fides/⁊ ex ipa indiuiduitate vite cõ-
ſequit̃ ſacramentũ/⁊ ex vnione coꝛpoꝝ ſequitur pꝛo
Ad primũ les. Ad primũ g̃ dõm ꝙ iuſtitia nõ imediate conſe
quit̃ eſſentiã matrimonij:ſed mediante fide:q2 fides
eſt cauſa quare cõſeruatũ coꝛpus ab alio exhibet con
Ad 2m iugi. Ad aliud dõm ꝙ nõ poſſit eſſe vna de cauſis
et 3m quare hõ inter cetera aĩalia eſt cõiugale aïal: ⁊ con
trahẽs cõiugiũ:ſed nõ põt eſſe bonũ effectũ a coniu-
gio:ſed oꝛdinat̃ ad bene eſſe. Infra tñ cõſiderabim⁹
Ad 4m quare eſt hõ aĩal cõiugale ſolũ. Ad aliud dicendũ
ꝙ multe ſunt laudes pꝛobe mulieris ex virtute eius
pendentes/⁊ nõ ab eſſentialib⁊ matrimonij effecte:et
ideo bona matrimonij non dicuntur.

Arti. VIII. **An fides ſm ꝙ eſt bonũ matrimonij bene**
D **diffiniatur.**

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi: [In fide at
D tẽdit̃. ⁊c.] ſ. b. Et querunt̃ duo. ſ. quid ſit fi-
des ſm ꝙ eſt bonũ matrimonij/⁊ qs ei⁹ act⁹
Ad primũ dicit Haymo ſup Apoc. ꝙ fides đr ⁊ cõpo
nit̃ a fio fis fact⁹ ſũ:inde a fieri eſt dicta:vñ đr fides ꝑ
quã fiunt dicta: g̃ videt̃ ꝙ fides matrimonij cõſerua
tio ſit dictoꝝ ꝑ ꝓmiſſiones ſibijnuicẽ factoꝝ in pacto
Arg. primo cõiugali. Cõtra hanc autẽ diffinitionẽ obijcit̃: q2
ꝯ definitõꝫ ſm hoc fides efficit̃ ex verbis de pꝛeſenti facientibus
matrimoniũ:g̃ nõ efficit̃ ab ipo matrimonio:ſ3 fides
q̃ eſt bonũ motrimonij:ponit̃ effectus matrimonij:g̃
2o videt̃ ꝙ fides male ſit diffinita. Itẽ ſm phos fides
eſt cõceptio in quã cõſentit intellectus pꝛopter adiu-
toꝛiũ rõnis:dicit em̃ Ariſto. ꝙ opinio in ratõib⁊ fit fi
des:⁊ Boetius dicit ꝙ argumẽtũ eſt rõ rei dubie fa-
ciẽs fidẽ:ſed in cõiugio nullo hmõi ſunt rões:g̃ videt̃
Sol'o. ꝙ in cõiugio nulla ſit fides. Si foꝛte dicas ꝙ fides
Obiectio eſt ibi virtus. Cõtra:aut eſt virt⁹ cardinalis:aut vir
tus theologica. nõ cardinalis qđ ꝑ inductionẽ patet
g̃ theologica:ſed illa fides nõ intẽdit niſi in deũ:g̃ nõ
eſt inter cõiuges adinuicẽ:g̃ nõ eſt bonũ matrimonij
Sol'o. Si foꝛte qs velit dicere ꝙ ibi ẽ fides:ſicut apl's Ro
Obiectio. ma. 14. dicit: Omẽ qđ nõ eſt ex fide pctm̃ eſt. Cõtra
glo. dicit ꝙ ibi fides đr cõſciã:ſed cõſtat ꝙ cõſcia non

eſt vnũ de bonis matrimonij:g̃ nec fides. Reſpon Solutio
ſio ꝙ fides ſumit̃ ꝑmo mõ ſm ꝙ fiũt dicta:⁊ bene cõ
cedo ꝙ dicta ſunt nuptialia pacta ꝑ verba de pñti/et
dicta ſumunt̃ large ad oẽm modũ quo nuptialia pa-
cta fieri pñt. Ad id aũt qđ cõtra obijcit̃ dõm ꝙ nõ Ad oĩa obiecta.
efficit̃ fides imediate a dictis:ſed mediãte matrimo-
nio:⁊ hoc pꝛobat̃ ſic: Eſto em̃ ꝙ verba alicuius pacti
mřimoniũ nõ efficiãt:queſtio eſt vtrũ teneant̃ tũc ſibi
fidẽ ſeruare:cõſtat ꝙ nõ. igit̃ mřimonio poſito ponit̃
fides:g̃ deſtructo deſtruit̃:g̃ mřimoniũ eſt fidei iſti⁹/
q̃dẽ ꝙ fidelitas eſt imediata cauſa:⁊ ſic patet ſolutio
totius diſputationis.

Quis ſit actus huius fidei. Artic. IX.

Ecũdo q̃rit̃ qs ſit actus huius fidei:⁊ dicit in I
ſ lřa ꝙ ad fidẽ pertinet ne poſt vinculũ cõiuga
le cũ alio vel alia coeat̃. vt ſupꝛa. b. Sed con- Argu. ꝓo.
tra hoc obijcit̃:q2 plus ꝑtinet̃ in fide q̃3 hoc qđ dicit.
fidelitas em̃ in cõmiſſo duo impoꝛtat ſm leges hũa-
nas. ſ. ne det̃ alteri/⁊ vt reddat̃ mihi qñ voluero:g̃ ſi
milit̃ eſt in fidelitate cõiugũ:g̃ nõ cõtinet̃ tm̃ ꝙ cuſto
diant ſe ab alijs:ſed etiã vt cõicent ſe ſibi. Itẽ apl's 2o
1. Coꝛ. 7. Nolite fraudare inuicẽ niſi foꝛte ex ꝯſenſu
ad tẽpus:g̃ fraus eſt ſubtrahere debitũ:ſed fraus eſt
cõtraria fidei:g̃ in fidelitate cõtinet̃ cõicatio coꝛpoꝛis
⁊ ſolutio debiti. Itẽ pꝛincipali⁹ in fide cõtinet̃ ſo- 3o
lutio debiti q̃3 cuſtodia ab adulterio. Pꝛobatõ ꝙ nõ
poſſe dare alteri rẽ aliquã tangit̃ ex eo:q2 alius eſt in
poſſeſſione illi⁹ rei:g̃ a ſili ⁊ in fide mřimonij ꝙ cuſto-
dit ſe cõiugatus ab alio cauſat̃ ex hoc ꝙ eſt coniugis
ſui:g̃ cũ iſtud ꝑncipali⁹ ſit:videt̃ ꝙ iſtud ꝑncipali⁹ de
buit ponere:peccat g̃ qñ ponit ſcđariũ. Itẽ h̃ exꝑſ- 4o
ſe cõtinet̃. 1. Coꝛ. 7. vbi dicit aplus: Mulier ſui coꝛ
poꝛis ꝑtãtẽ nõ hẽt:ſ3 vir:ſilr ãt ⁊ vir. ⁊c. cũ igit̃ nõ fa
ciat obligationẽ fidei inter eos:videt̃ ꝙ hoc ſit pꝛinci
pale in fide:g̃ poti⁹ de hoc q̃3 de alio debuit facere mẽ
tionẽ. Ulteri⁹ videt̃ ꝙ neutrũ hoꝝ ſit fidei:q2 vn⁹ 5o
numero act⁹ nõ põt eſſe duaꝝ virtutũ ꝑ pꝛius:ſ3 act⁹
cõtinẽtie cõiugalis eſt cũ alio nõ coire:g̃ videt̃ ꝙ non
ſit actus fidei. Itẽ in nulla natura hui⁹ inuenit̃ ſi- 6o
mile ꝙ actus vnus ſit ꝑ ſe duaꝝ naturaꝝ:g̃ nec ĩ mi-
noꝛib⁊ debet ita fieri:cũ dicat Tulli⁹ in fine. 1. rheto
rice/⁊ Ariſto. in li. ethicoꝝ ꝙ virtus mouet ad actus
ſicut natura. Si foꝛte tu dicas ꝙ ſilr eſt hic:q2 iſte Sol'o.
actus eſt vni⁹ ꝑ ſe/⁊ alteri⁹ ꝑ accñs:ſicut caloꝛ qñ cõ
tra frigus cõfoꝛtat̃ ꝑ hoc ꝙ apit poꝛos/ꝑ q̃s vndiq3
frigus ingrediat̃ ⁊ cõſtringit. Cõtra act⁹ iſte cum Obiectio.
ſit circa materiã cõtinẽtie/⁊ circũſtãtias cõtinẽtie cõ-
iũgat ꝑ ſe erit:g̃ nõ erit fidei ſm ſe niſi ſm accñs:ſed ꝑ
id qđ cõuenit alicui ꝑ accñs nunq̃3 põt determinari:g̃
fides ꝑ actũ iſtũ determinari nõ põt:nihil g̃ eſt qđ di-
cit Aug. in lřa qñ determinat fidẽ. Sol'o dõm ꝙ Solutio
ſicut dicit Aug. ita ſe hẽt veritas:ſed bene cõcedo pꝛi
mã partẽ obiectionũ. ſ. ꝙ pꝛincipalius qđ eſt fidei eſt
ſubſeruire inuicẽ obſequio coꝛpis:⁊ hoc qđ dicit Au
guſtinus eſt ſicut cõſequens ad iſtud. Ad id aũt qđ Ad obiecta qtuoꝛ ꝓꝛa
obijcitur cõtra dicendũ ꝙ cõſequẽs eſt magis mani-
feſtũ quo ad plures:⁊ iõ Aug. fidẽ declarat per illud
Ad hoc autẽ qđ poſſet obijci ꝙ quelibet res deter- Obiectio.
minari hẽt ꝑ eſſentialia ſibi/⁊ nõ ꝑ ꝯñtia:⁊ ita peccat
aug. qñ h̃ nõ fac̃. Dõm ꝙ ẽ rei determiatõ duplex Sol'o.
in ſe/⁊ quo ad nos ſiue diffinitiue ⁊ exẽplariter:⁊ pꝛi
mo modo veꝝ eſt ꝙ habet determiari per eſſentialia
pꝛioꝛa:ſecũdo autẽ modo per ꝯñtia manifeſtioꝛa no-

bis / ⁊ ita facit hic Aug. quia nõ diffinit / ſed exẽplari
Ad.5m ter manifeſtat actũ fidei. Ad id autẽ qđ vlteriꝰ obij
citur dñm ꝙ quãdo vna virtus foꝛmalis eſt ad aliã /
tunc nihil pꝛohibet vnũ actũ vtriuſqꝫ eſſe vniꝰ ſicut
imperãtis / ⁊ alterius vt exequẽtis: ⁊ ſic eſt hic: quia
fides hic impat reddere pꝛimũ ⁊ ꝯñtẽ actũ: ſed cõtinẽ
tia cõiugalis exequit᷑: ⁊ per hoc patet ſolutio ad pꝛi
Ad 6m mũ. Ad aliud dñm ꝙ in natura eſt ſimiliter: virtꝰ
⁊ alia em̃ celi mouet virtutes elemẽtales / ⁊ regit eas / ⁊ ille
exequunt᷑ / ⁊ virtus vniuerſalis in homĩe mouet ⁊ re
git particulares: ſed id qđ pꝛoponit᷑ in obiectionibus
tenet quãdo virtutes ſunt eque ꝑticulares / vel eque
vniuerſales: ⁊ hoc nõ eſt hic: qꝛ fides in ratiõe eſt ⁊ ſi
cut foꝛma quedã ambit cõcupiſcibile vel ſm pꝛomiſ
ſum fit fidelis in cõmunicãdo cõiugi coꝛpus ⁊ cuſto
diendo ab altero: ⁊ hoc patet tali ſigno: ſi em̃ querat᷑
a diſcreto cõiuge quare cõmunicet ſe cõiugi: dicet qꝛ
fidẽ tenet᷑ ſeruare in pꝛomiſſo: et ita facile patet qua
liter fides quodãmodo foꝛmalis eſt ad actũ qui elicit᷑
a cõtinentia cõiugali: ⁊ per hoc patet ſolõ ad totũ: nõ
em̃ per accidens eſt actus iſte alterius virtutis: ſed ꝑ
ſe ſm diuerſas rationes.

Arti. X An matrimoniũ operet᷑ bonitatem pꝛolis vel ſubſtantiam matrimonij.

R

Einde querit᷑ de hoc qđ dicit ibi: [In ꝓle vt
Arg. ꝑmo. D amanter ſuſcipiat᷑. ⁊c̃.] ş. c. Videt᷑ em̃ hoc eẽ
falſum bonitatẽ em̃ pꝛolis non operat᷑ ſacr̃m
matrimonij ſed ſubſtantiã: ğ videt᷑ ꝙ pꝛoles ſm ſub
ſtantiã ſit bonũ matrimonij: ⁊ nõ ſm bonitatẽ q̃ po
2o nit᷑ circa pꝛolẽ. Adhuc videt᷑ ꝙ cadit in pꝛecepto di
cendũ qñ dixit Geñ. 1. Creſcite. ⁊c̃. Cõſtat em̃ ꝙ hoc
intellexit de multiplicatiõe ſm numeꝝ: ğ videt᷑ ꝙ ꝓ
les nõ niſi per numeꝝ / ⁊ nõ ꝑ meritũ ſit effectus ma
trimonij: ğ nec bonũ: qꝛ nõ eſt aliqđ bonũ matrimo
3o nij niſi per hoc ꝙ efficit ipm Itẽ hoc videt᷑ accipi ex
verbis ade / vbi dicit: Erunt duo in carne vna: ⁊ nõ
dicit in merito vno ſm ꝙ exponit᷑ de vna carne pueri
ğ videt᷑ ꝙ ꝓles ſm carnẽ ⁊ nõ ſm meritũ eſt bonum
In ꝯtrariũ ꝑo matrimonij. In cõtrariũ huius eſt qđ habet᷑ in ſe
quenti capitulo in lr̃a vbi dicit: Nec oẽs illi etiã q̃ ꝓ
lẽ recipiunt bonũ pꝛolis hñt. ⁊c̃. patet em̃ ibi ꝙ nõ di
cit᷑ bonũ pꝛolis niſi pꝛout eſt ſub bonitate ad religio
2o nẽ ꝑtinente. Itẽ cõiugatoꝝ nõ eſt deſtruere bonũ
effectũ a malo: ſed Deut. 21. pꝛecipit᷑ parentibꝫ facere
lapidari filiũ cõtumacẽ: ğ filius cõtumax nõ fuit bo
nũ matrimonij: ğ opoꝛtet ꝙ tm̃ bonũ matrimonij ſit
filius ſtans ſub bonitate religionis / qđ cõcedendum
Solo. eſt. Ad pꝛimũ ğ dñm ꝙ matrimoniũ ſm hoc ꝙ fũ
Ad pꝛimũ dat᷑ ſup cultũ diuinũ a fundamẽto hẽt facere ꝑ diſpo
ſitionẽ hmõi bonũ: licꝫ nõ habeat ꝑ mixtio carnis tm̃
Ad 2m. Ad aliud dñm ꝙ ſicut dꝛ Sapieñ. 4. Multigena
impioꝝ multitudo non erit vtilis: ⁊ iõ nunq̃ꝫ voluit
deus iniquoꝝ multiplicationẽ: ſicut eis voluit reli
gionis ꝓpagationẽ ⁊ multiplicationẽ: ⁊ ideo pꝛecepit
Ad 3m vt creſcerẽt Ad aliđ dñm ꝙ ſunt duo in carne vna
pueri q̃ iã materialit᷑ ⁊ effectiue operant᷑: ſed bonita
tẽ nõ opant᷑ niſi diſpoſitiue ⁊ educatiue: deꝰ aũt effe
ctiue: ⁊ iõ nõ dicunt᷑ ita eſſe in bonitate ſicut in carne

Arti. XI. Quid ſit diuoꝛtium.

L

Einde querit᷑ de h̃ qđ dicit ibi: [In ſacramen
D to vt cõiugiũ nõ ſeparet᷑. ⁊c̃.] ş. d. Queritur
hic de diuoꝛtio / ⁊ querunt᷑ duo: pꝛimũ eſt de
diuoꝛtio ꝓpter mr̃imonij impedimentũ. Scđm aũt
de ſeparatiõe a thoꝛo ꝓpter foꝛnicationẽ. Circa pꝛimũ
aũt q̃runt᷑ tria. ſ. qđ ſit diuoꝛtiũ. Scđm q̃ ſunt q̃ pñt
denunciare cauſas diuoꝛtij. Tertiũ qualiter fiat di
uoꝛtiũ. Ad pꝛimũ ꝓcedit᷑: ſic dicunt iuriſꝑiti ꝙ diuoꝛ
tiũ eſt ſeꝑatio ſacr̃alis facta ob legittimũ impedimen
tũ matrimonij: ⁊ hec diffinitiõ quaſi trahit᷑ hic de lr̃a
vbi magiſter diuidit ſeꝑationẽ incoꝛpoꝛalẽ ⁊ ſacr̃alẽ:
vt patet lr̃am inſpicienti. Obijcit᷑ autẽ cõtra hanc Arg. ꝑmo.
diffinitionẽ: qꝛ ſacr̃aliter nunq̃ꝫ diuidunt᷑ q̃ ſacr̃aliter
nunq̃ꝫ fuerunt cõiuncti: ſed habẽtes legittimũ impe
dimentũ nunq̃ꝫ fuerunt ſacr̃alit᷑ coniuncti: ğ videt᷑ ꝙ
nunq̃ꝫ ſacramentalit᷑ diuidunt᷑: q̃re diffinitio nulla.
Itẽ cũ dicit᷑ ſeꝑatio ſacr̃alis / aut intelligit᷑ de ſacr̃o 2o
matrimonij: aut de ſacr̃o qđ eſt bonũ mr̃imonij. Si
dicit᷑ pꝛimũ tunc idẽ eſt ſeꝑatio ſacr̃alis qđ ſeparatio
matrimonialis: ſed ibi ſunt oppoſita: qꝛ matrimonia
le eſt cõiunctũ in indiuiduã vite cõſuetudinẽ: ğ cũ di
cit᷑ ſeparatio ſacr̃alis ibi eſt oppõ in adiecto: ſicut ſi di
cã diuiſio indiuiſibilis. ſi autẽ dicat᷑ a ſacr̃o qđ bonũ
eſt matrimonij tũc h̃ magis ſequit᷑: qꝛ illud eſt indiui
ſibilitas ipã. Itẽ ĩ nulla nat᷑a vl' ſcia vnũ oppoſitũ 3o
denoĩat ſuũ oppoſitũ: nũq̃ꝫ ei dꝛ idiuiſibile diuiſibile
⁊ albũ cõgregãs viſum / vl' aliqđ hmõi: ğ nec hic vnũ
oppoſitoꝝ denoĩat alteꝝ: ſed ſeꝑatio oppoſita eſt ſa
cramẽto: ğ nõ põt dici ſeꝑatio ſacr̃alis. Ad idẽ obij 4o
cit᷑ ꝑ hoc qđ habet᷑ in lr̃a: qꝛ in lr̃a dꝛ ꝙ ad ſacr̃m perti
net ꝙ matrimoniũ non ſeꝑet: ⁊ ex hoc videt᷑ vt pꝛius
Reſponſio dñm ꝙ hec diffinitio poſſet eſſe melioꝛ Solo
tñ ſuſtineri p̃t. Et tunc dñm ad ꝑmũ ꝙ ſeꝑatõ ſacra ad totũ.
mẽtalis dꝛ ſeꝑatio vinculi ſacr̃i nõ eius qđ fuit: ſꝫ eiꝰ
qđ videbat᷑ eſſe anteq̃ꝫ pꝛobaret᷑ impedimentũ: vnde
ſi etiã diffinitio ſic coꝛrigat᷑ vt dicat᷑: Diuoꝛtiũ eſt ſe
paratio coꝝ qui cõiuncti ſacr̃aliter videbant᷑ ob legit
timũ impedimentũ qđ impedit matrimoniũ contra
hendũ / ⁊ dirimit cõtractũ: credo ꝙ melioꝛ eſſet diffini
tio: ⁊ per hoc patet ſolutio ad totum.

Qui ſunt q̃ pñt denũciare cauſas diuoꝛtij. Arti. XII.

M

Ecundo querit᷑ qui ſunt q̃ poſſunt denuncia
S re cauſas diuoꝛtij: videt᷑ autẽ ſm dicta iuriſ Arg. ꝑmo
peritoꝝ ꝙ oẽs ꝓhibent᷑ ab accuſatiõe matri
monij extranei / ſi ſint aliqui de conſanguinitate ma
trimoniũ accuſare potentes ⁊ volentes: ſi aũt illi de
ſunt admittunt᷑ vicini ſenioꝛes ⁊ veracioꝛes. Ex aũt
hoc ita ſit cõfirmat᷑ extra q̃ matrimoniũ accuſare poſ
ſunt videt᷑ nobis: vbi ſic ſcribit Celeſtinus tertiꝰ Flo
renti. epõ ꝙ parẽtes / fratres ⁊ cognati vtriuſqꝫ ſexꝰ
in teſtificatiõe ſuoꝝ ad matrimoniũ cõiungendũ vel
dirimẽdũ admittant᷑ tã antiqua cõſuetudine q̃ꝫ legi
bus appꝛobata: iõ em̃ maxime parẽtes / ⁊ ſi parẽtes
defuerit ꝓximioꝛes admittunt᷑: qm̃ vnuſq̃ſqꝫ genea
logiã ſuã cũ teſtibus ⁊ cartis ex recitatione maioꝛis
ſcie laboꝛat: q̃ em̃ meliꝰ recipi debẽt q̃ꝫ illi q̃ meliꝰ ſci
unt / ⁊ quoꝝ eſt intereſſe / ita vt ſi nõ interfuerit ⁊ con
ſenſum nõ adhibuerit ſm leges nullũ fiet mr̃imoniũ
Ex ꝟo legit᷑: Pꝛ nõ recipiet᷑ in cã filij: nec filius in cã
pꝛis in crimĩalibꝫ cauſis ⁊ cõtractibꝫ veꝝ eſt. In ma
trimonio ꝟo cõiungẽdo vl' diſiungẽdo ex ipiꝰ ꝯiugij
pꝛerogatiua: ⁊ quia fauoꝛabilis res eſt congrue ad
mittunt᷑. ex hoc accipitur ꝙ pꝛopinqui vel vicini ſi ꝓ
pinqui deſunt debent matrimoniũ quod ſeparandũ
eſt accuſare. Itẽ ratio videt᷑ eſſe ad idẽ: qꝛ nõ debet 2o
aliq̃s teſtificari qđ neſcit: ſꝫ cauſas matrimonij q̃ꝫtũ
ad ꝑentelã neſciũt niſi ꝯiũcti ab infantia q̃bꝫ nati ſũt
ꝓgenitoꝛes: ğ nõ niſi illi ĩ hac cã pñt eẽ teſtes. Itẽ 3o

nõ noſcens ꝑſonã aliquã: multo minus nouit genea
logiã ipſius: extranei non nouerunt ꝑſonã: g̃. ⁊c. g̃ te
In ꝯriũ p° ſtes eſſe non poſſunt. In ꝯriũ hui⁹ eſt ꝙ extrane⁹
probans veritatem dicti ſui exceptione maioꝛ eſt au
diendus ſi aliquid voluerit deponere cõtra aliquem
ſed extraneus aliquis eſt oĩ exceptiõe maioꝛ: g̃ ſi pro-
Queſtiũcl'a prima bat qȯ dicit ipẽ eſt audiẽdus. Iuxta hoc vlterius
querit̃ vtrũ decurſus tẽporis ſiue preſcriptio faciat
matrimoniũ nõ accuſabile/etiã ſi habeat legitimũ i-
Arg. primo pedimentũ. Videt̃ aũt ꝙ ſic: qꝛ difficile eſt poſt ha
bitã prolẽ matrimoniũ ſeparari/⁊ ad deſtructionem
cõgregatõnũ ciuitatũ ordinat̃: g̃ nõ debet admitti in
2° iure. Itẽ in aliĳs allegat̃ preſcriptio: g̃ ⁊ in matrimo-
In ꝯriũ p° nio. In cõtrariũ huius eſt qȯ habet̃ extra de con-
ſanguinitate ⁊ affinitate. Nõ debet: vbi ſic dicit In
nocẽti⁹ in cõcilio generali: Prohibeo. ⁊ infra: ⁊ ſi q̃s
cõtra prohibitionẽ huius preſumpſerit copulari nul
la longinquitate defendat̃ annoꝝ/cũ diuturnitas tẽ
poris nõ minuat pctm̃ ſed auget: tãtoq; ſint grauio-
ra crimina quãto diutius infelicẽ animã detinẽt alli
gatã. Sed eſto ꝙ aliq̃s pñs fuit qñ copulabant̃ aliq̃
perſone ⁊ tacuit/⁊ poſtea vult denunciare impedimẽ
tũ nunq̃d eſt audiendus: videt̃ ꝙ nõ: qꝛ primo tacuit
cũ ſine nocumẽto potuit denũciare: g̃ videt̃ ꝙ non ſit
2° audiendus. Itẽ cũ primo pñs exñs nõ dixit ꝑſum
ptio eſt cõtra deũ: vel põt eſſe ꝙ poſtea malicioſe com
In ꝯriũ huius. poſuit: g̃ videt̃ ꝙ nõ ſit audiẽdus Sed in cõtrariũ
huius eſt qȯ dicit̃ extra: Qui matrimoniũ accuſare
nõ pñt: cũ in tua. ⁊ infra. Si ṽo poſt cõtractũ matri
moniũ aliq̃s appareat accuſatoꝛ cũ nõ ꝓdierit i publi
cũ/qñ banna ẜm ꝯſuetudinẽ in eccl'ĳs edebant̃ vtrũ
vox ſue debeat accuſatiõis admitti merito q̃ri pt: ſu-
ꝑ q̃ rñdem⁹ ꝙ ſi tpe denũciatõis ꝑmiſſeis q̃ iã cõiũ-
ctos impetit extra dyoceſim exiſtebat/vel al's denun
ciatio nõ potuit ad eius noticiã ꝑuenire: vtputa ſi ni
mie infirmitatis feruore laborãs ſane mentis patie-
bat̃ exiliũ: vel in annis erat tã teneris cõſtitut⁹ ꝙ ad
cõphẽſionẽ taliũ ei⁹ etas ſufficere nõ valebat: ſeu alia
cauſa legittima fuerit impeditus/ei⁹ accuſatio debet
audiri alioq̃n cũ rõnabilit̃ ꝑſumat̃ ꝙ denunciationẽ
publice factã idẽ exñs in ipa dyoceſi mĩme ignoraret
tanq̃ȝ ſuſpectus eſt ꝓculdubio repellendus niſi ꝓprio
firmauerit iuramẽto ꝙ poſtea didicerit ea q̃ obiecerit
⁊ ad hoc ex malitia nõ procedat: qꝛ tuuc etiã ſi didiciſ
ſet ab illis q̃ denũciatiõis tpe ſiluerĩt claudi nõ debet
eiſdẽ aditus accuſandi/qm̃ ⁊ ſi ab impetitione hmõi
culpa de ſilentio tali cõtracta illos excluderet: iſte tñ
ammoueri nequiret cũ culpabilis non exiſtat: ex hac
decretali accipit̃ ꝙ etiã ſi primũ tacuit in multis caſi
Queſtiũcl'a ſcda. bus poſtea pt matrimoniũ accuſare. Vlteri⁹ que
rit̃ hic vtrũ in teſtimoniũ poſſũt adduci pr̃ mr̃/⁊ fra-
Arg. p̃mo tres illoꝝ de quoꝝ ſeꝑatiõe agit̃: ⁊ videt̃ ꝙ nõ: quia
teſtes ſuſpecti de amore priuato vel odio nõ admittũ
2° tur: tales autẽ ſunt iſti: g̃ nõ debẽt admitti. Itẽ ſe-
pe naſcit̃ odiũ inter cõiuges ita ꝙ alter cõiugũ indu-
ceret ſuos parentes ad teſtificandũ cõtra matrimo-
niũ: g̃ ne hoc fiat iudex parẽtes ⁊ cõſanguineos non
In ꝯriũ p° debet recipere in teſtimoniũ. In cõtrariũ hui⁹ eſt
qȯ dicit̃ extra de teſtib; vbi ſic dic̃ Alex. terti⁹: Su-
ꝑ eo qȯ a nobis tua deuotio poſtulauit vtrũ viro ne
gante ſe mulierẽ affidaſſe ipſius mr̃ mulieris/⁊ altera
mlier poſſint ad teſtimõiũ recipi: talit̃ rñdeo ꝙ cũ mr̃
filie videat̃ incremẽtũ ⁊ honorẽ diligere/vbi vir ſupe
rioꝛ eſt diuicĳs ⁊ nobilitate potẽtia vel honore teſti-
moniũ ei⁹ videt̃ eſſe ſuſpectũ: ⁊ iȯ non eſt aliquaten⁹
admittendũ: ex hoc eñ accipit̃ ꝙ alterius. ſ. cõiugis Probatio.
pater vel mater inferiores exiſtentes in diuitĳs ⁊ ho
nore matrimonĳ ſunt audiendi: qꝛ preſumit̃ ꝙ inui-
ti faciunt cõſcientia veritatis cogente/cũ libẽti⁹ vel-
lent illi viro filiã eſſe cõiunctã q̃ȝ ab eo ſeꝑari. Vlte Queſtiũcl'a
rius hic querit̃ vtrũ idẽ in hac cauſa poſſit eſſe accu- tertia.
ſatoꝛ ⁊ teſtis. Et videt̃ ꝙ nõ: qꝛ ſi cõiunctus accuſa- Arguit̃ p°
tori per ſanguinẽ habet̃ ſuſpectus: multo magis idẽ
ad ſeipm̃ cõparatus ſuſpectus debet haberi: g̃ nõ po
teſt idẽ eſſe teſtis ⁊ accuſatoꝛ. In cõtrariũ hui⁹ eſt In ꝯriũ p°
qȯ habet̃ extra de teſtib; cogẽdis. P̃ ſi teſtis. ⁊c. vbi
ſcribit Celeſtinus papa ꝙ teſtes publici q̃ ſynodales
vocant̃ pñt eſſe teſtes in matrimonio: ⁊ cõſtat ꝙ idẽ
ſunt accuſatores. Argumentũ ad idẽ ſumit̃ in de- 2°
creto. 35. q. 6. eps in ſynodo ⁊ precipue in apparatu
decreti ſuꝑ eũdẽ locũ. Sol'o dõm videt̃ ad hoc ꝙ Solutio
oẽs nõ infames ꝑſone. i. exceptiõe maiores: hoc eſt ꝓ
pter infamiã criminis nõ impediunt̃ quantũcũq; ꝓ-
ꝑinqui pñt denunciare matrimoniũ/ſi agit̃ de impe
dimẽto matrimonĳ ꝑpetuo/qȯ impedit cõtrahendũ
⁊ dirimit cõtractũ: ſi autẽ agit̃ de ipo cõtractu vtrũ
ſcȝ ſit cõtractũ/vel non: tunc parentes tanq̃ȝ ſuſpecti
ſunt repellendi: qꝛ niſi ita ſit ꝙ parẽs ille q̃ cõtra ma-
trimoniũ teſtificat̃ ſit inferioꝛ dignitate diuitĳs ⁊ ho
noribus: qꝛ tunc probabile eſt ꝙ ille libenter vellet ſta-
re matrimoniũ. Dõm g̃ ad primũ ꝙ cõtra hoc ob- Ad ẜqȯ eſt
ĳcit̃ ꝙ ipẽ q̃ obĳcit eſt audiendus/ſi probat̃ quod di- in cõtrariũ.
cit: ſed ſufficiẽter probari nõ poteſt niſi per ꝓpinquos
quia extraneus inquantũ extraneus cõſanguinita-
tẽ eoꝝ qui ſibi extranei ſunt ſcire nõ poteſt/⁊ ſi dicat
ſine aſſumptiõe cõſanguineoꝝ ipẽ ſuſpectus repellit̃
quia poſſet quilibet matrimoniũ infirmare. Ad id Ad q̃ſtiũcu
quod vlterius querit̃ iuxta hoc vtrũ decurſus tẽpo- lã p̃mã
ris aliquid faciat: dicendũ ꝙ in talib; vbi de ſcientia
agitur preſcriptio nõ habet locũ: ſicut oſtendit̃ in de-
cretali adducta. Ad hoc aũt qȯ cõtra obĳcit̃ dicen Ad primũ.
dũ ꝙ licet ſit difficile: tñ illud difficile magis eſt ſube
undũ q̃ȝ cõtra cõſcientiã ſtandũ in ſtupro: vel ꝙ aliq̃s
ſtare in ſtupro permittat̃: quia arta eſt via que ducit
ad vitã: ⁊ pauci ſunt qui inueniũt eã: ⁊ ideo tamẽ nõ
eſt negligẽda. Ad aliȯ patet ſol'o ꝑ añdicta. Ad Ad 2m
id aũt qȯ poſtea obĳcit̃ ꝑ decretalẽ diſtiguit̃ ſatis, be Ad id qȯ eſt
ne qñ audiẽdus eſt: ⁊ qñ nõ audiend⁹ eſt ⁊ ideo ꝑ ipſã in ꝯriũ.
decretalẽ plena patet reſponſio. Ad id quod vlte- Ad q̃ſtiũcu
rius querit̃ dicendũ ꝙ adduci poſſunt ẜm modũ qui lã ſcdam
in principio iſtaꝝ ſolutionũ eſt determinat⁹ Ad id Ad id qȯ eſt
autẽ qȯ cõtra obĳcit̃ dõm ꝙ, vt patet in q̃dã decreta in ꝯriũ.
li in obiectione adducta ꝙ hoc in caſu iſto nõ tenet: ⁊
hoc ideo cũ detrimẽtũ ſit honoris ⁊ reꝝ matrimonia
huiuſmodi ſeparari: probabile eſt parẽtes huiuſmõi
ſeparationẽ nõ affectare: ⁊ ideo nihil dicere amore fi
lioꝝ: ⁊ precipue ideo quia ipi certius nouerũt impe-
dimenta. Ad aliud dicendũ ꝙ melius. i. min⁹ ma- Ad ꝓbatõȝ
lũ eſt tales ſeparari q̃ȝ cõmanere ne homicidiũ ſequa
tur: ⁊ ideo iudex in tali caſu teſtes idoneos admittit.
Ad id quod vltimo queritur dicendũ ꝙ idẽ ſubie- Ad queſtiũ
cto in hac cauſa poteſt eſſe accuſatoꝛ ⁊ teſtis: licet non culã tertiã.
idem ẜm rationẽ: quia in veritate in tali caſu in quo
cõtra aliquid agitur per modũ inquiſitionis potius
q̃ȝ denunciatiatiõis vel accuſatiõis: in tali aũt modo
agendi cõtra aliquẽ (vt dicit̃ in iure) fama accuſat̃: et
poſtea q̃ inducũt̃ ſunt teſtes veritat̃ fame: tñ qꝛ nõ ẽ
h ali⁹ hõ accuſãs ⁊ teſtificãs: ꝓpterea dr̃ ꝙ idẽ ẽ teſtis

Ad obiectū in cōtrariū z accuſator. Ad hoc autē qḋ cōtra obijcit̄ dicendū ꝙ accuſator hic nō teſtificat̄ id qḋ ipe dicit: ſed poti⁹ hoc qḋ fama clamat: z ideo eſt hic qdā diuerſitas accuſantis z teſtificantis. Notandū autē eſt hic quidā in.l5.2.z.6. dicit̄ in appatu ꝙ in pluribꝫ locis valet ſcȝ ꝙ ſpūalē eſt in matrimonio ꝙ idē pt eſſe accuſator z teſtis: ſicut etiā ꝙ nō iurat̄ in hac cauſa de calūnia: cū ſit quaſi cā ſpūalis z ꝙ cōſanguinei admittunt̄/et ꝙ nō oīno ibi ordo iudiciarius obſeruat̄ cū denūciatione tali facta cōtumax lite nō cōteſtata poſſit excōmunicari: z ꝙ valet hic teſtimoniū de ipius auditu: z qꝛ poſt publicā atteſtationē teſtes poſſunt adduci.

Arti. XIII. Utrū z qñ matrimoniū poteſt accuſari.

N T Ertio querit̄ qualit̄ fiat diuortiū/z qꝛ huius cauſa eſt accuſatio: ideo querendū eſt qñ matrimoniū poſſit accuſari. Uidet̄ aūt ꝙ ſtatim

Arg. pmo. vt incipit eſſe culpabile: hoc autē eſt in prima volūtate z promiſſione cōtrahendi: ḡ tunc pōt accuſari: ḡ in

2o ſponſalibꝫ pōt fieri accuſatio. Itē ad idē eſt ꝙ tunc

In ꝯriū pō accuſatio facilius habet locū/z cū minori ſcandalo et dāno cōtrahentiū: ḡ videt̄ ꝙ tunc debeat fieri. In

2o cōtrariū eſt ꝙ nō pt accuſari id qḋ nō eſt: ſȝ matrimoniū in ſponſalibꝫ nō eſt: ḡ nullus pt accuſare Itē videt̄ ꝙ nō poſſit accuſari qꝛ ſicut dicit inno. ī cōcilio generalis accuſatio fit ꝑ inſcriptionē: ſed denūciatio fe-

3o deris matrimonij pt fieri ꝑ inſcriptionē/z ſine inſcriptione. Itē in accuſatiōe accuſans obligat ſe ad penā talionis ſi probare nō poſſit qḋ dicit: ſed in denū-

Queſtiūcl'a prima. ciatiōe federis matrimonij nihil tale fit: ḡ videt̄ ꝙ nō accuſat̄ nec accuſari pōt. Ulteri⁹ querit̄: ponam⁹ eñ ꝙ duo fratres habeāt duas ſorores: z vnus pro

Arg. pmo pter ꝯſanguinitatē probatā ſeparat̄ a ſua vxore vtrū alius eodē iure ſeparat̄ a ſua vxore. Uidet̄ autē ꝙ ſic: qꝛ de ſimilibꝫ ſimile eſt iudiciū: ſed iſtoꝝ matrimo

In ꝯriū nia per oīa ſunt ſimilia/quantū ad federa matrimonij: ḡ ſi vnū ſeparat̄ z reliquū erit ſeparandū Sed in ꝯtrariū hui⁹/eſt qḋ dicit̄ extra de fide inſtr. Inter

Queſtiūcl'a Arg. primo dilectos: z dicit ibi papa ꝙ res inter alios acta alijs nō piudicat. Sed tunc vlteri⁹ querit̄ vtrū poſſint ſibiīuicē debitū reddere z exigere. Uidet̄ autē ꝙ ſic/qḋ eñ nullo iure prohibet̄ licite pōt exigi: ſȝ iſtud

In ꝯriū (vt habitū eſt) nullo iure prohibet̄: ḡ licite poteſt exigi. In cōtrariū huius eſt ꝙ cōſcientia remordet: et ſic ſit ſimiliter iudicandū: ſed qui facit cōtra cōſciētiā

Solutio edificat ad gehennā: ergo videt̄ ꝙ nec exigere nec reddere debet. Reſponſio dōm ꝙ ſicut habet̄ ex concilio Urbani habito in apulia: Si duo vel tres conſanguinitatē iureiurando firmauerint/vel ipſi forte cōfeſſi fuerint cōiugia diſſoluant̄: ſi vo neutrū contigerit epiſcopi eos per baptiſmū ꝑ fidē xpī iudiciū ī vera obedientia obteſtent̄ quatenus palā faciāt vtrū ſe ſicut fama eſt recognoſcant eſſe cōſanguineos: ſi negauerint ſibiīpſis relinquendi ſunt: ita tñ vt ſi aliud in cōſcientia habent ſe a liminibꝫ eccl'ie a corpe z ſanguine dñi/z a fideliū cōione nouerint ſegregatos atqꝫ infames effectos donec ab inceſti facinore deſiſtant: ſi ſe epiſcopoꝝ iudicio pſentauerit q̄ iuuenes ſunt alia via cōtrahere nō prohibeant̄. ex hoc accipit̄ qualiter quātū ad numeꝝ teſtiū z inquiſitionē diuortiū ſit faciendū: denunciās autē matrimoniū poteſt hoc facere dicto vel ſcripto ꝑ huiuſmōi verba: ego eñ dico vl' denuncio vobis dñe ꝙ matrimoniū.n. z.b. ſtare nō poteſt: quia ſunt cōſanguinei in tali gradu. Si autē alia eſt diuortij cauſa ipam debet apponere in libello. Adhuc autē de cōſanguinitate z affinitate libellū tenet̄ dare accuſator: vt ſciat quis impetit z qualiter poſſit reſpondere: hoc habito reſpondendū eſt ad primū ꝙ matrimoniū nō poteſt accuſari niſi quādo eſt: z ideo in ſponſalibus accuſari nō poteſt: ſed poteſt fieri denunciatio impedimēti ſimpler ſine probatiōe ꝑ teſtes niſi forte ſponſalia iuramēto ſint firmata ꝙ ꝓpter iuramēti obligationē tenet̄ ad ꝓbationē. Ad argumentū autē qḋ contra hoc eſt dicendū ꝙ matrimoniū non incipit: quia nulla pars eius tunc eſt: ſed tm̄ diſpoſitio ad ipm: ſicut ſupra habitū eſt cū de ſponſalibus diſputaret̄. Ad aliud dicendū ꝙ denunciatio cōſanguinitatis fieri poteſt: ſed nō accuſatio matrimonij: quia nō eſt. Ad id qḋ vlterius queritur vtrū accuſari poſſit: dicendū ꝙ nō proprie: ſed accuſatio ſumit̄ hic extenſo nomīe pro denunciatiōe: et per hoc patet ſolutio ad ſequens. Ad hoc qḋ vlterius querit̄ dicendū ꝙ nō debet alius ſuper hoc a ſua vxore recedere: quia ſepe humanū fallit̄ iudiciū/quod ꝓcedit ƒm allegata: z ideo non oportet de hoc ſimiliter iudicare. Ad hoc autē quod obijcit̄ de conſcientia dicendū ꝙ aut eſt ſcientia de cōſanguinitate/aut opinio/aut nihil taliū habet conſcientiā: ſi primo mō nec reddere poteſt/nec exigere. ſi ſecundo mō reddere pōt ſed nō exigere: z per hoc patet ſolutio ad totū: de ſeparatione autē a thoro infra erit qſtio in loco proprio.

Ad primū

Ad 2m.

Ad ea q̄ ſūt in cōtrariū

Ad qſtiūculā pmā cū obiecto z ad ſeqns

Ad vltimū

De duplici ſeparatione.

Sepatio aūt gemina eſt: corpalis ſcȝ z ſacramētalis. Corpaliter poſſunt ſeparari cauſa fornicatiōis vel ex cōmuni cōſenſu cauſa religionis ſiue ad tempus: ſiue vſqꝫ in finē. Sacramentaliter vo ſeparari nō poſſunt dū viuunt ſi legittime perſone ſint. Manet autem vinculū cōiugale inter eos etiam ſi alijs a ſe diſcedentes adheſerint. Unde Auguſtinus Uſqꝫ adeo manent inter viuentes ſemel inita iura nuptiaꝝ: vt potius ſint inter ſe coniuges etiā ſeparati q̄ cū alijs quibus adheſerunt. Itē: Manet inter viuētes quoddā coniugale vinculū: qḋ nec ſeparatio nec cū altero copulatio poſſit auferre: ſicꝫ apoſtata anima de cōiugio chriſti recedens etiā fide perdita: ſacramentū fidei nō amittit quod lauachro regenerationis accepit. Redderet̄ eñ redeūti ſi amiſiſſet abſcedēs: habet autē hoc qui receſſerit ad cumulū ſupplicij nō ad meritū premij. Itē: Quibus placuit ex conſenſu ab vſu carnalis cōcupiſcentie in ppetuum cōtinere: abſit vt vinculū inter illos cōiugale rūpat̄: imo firmi⁹ heret quo magis ea pacta ſecū gerūt: q̄ chari⁹ cōcordiuſqꝫ ſeruāda ſunt: nō voluptarijs corpoꝝ nexibꝫ: ſȝ voluntarijs aīoꝝ affectibꝫ. Et attēde ꝙ tertiū bonū cōiugij dr̄ ſacramētū: nō ꝙ ſit ipm ꝯiugiū ſed qꝛ eiuſdē rei ſacre ſignū eſt. i. ſpūalis z iſeparabilis cōiunctionis chriſti z eccleſie.

Math. 19.

a

b

Aug. 4. ſe. te. ca. v.

Arti.XIIII An matrimoniũ imp̃mat characterem.
Q Einde q̃rit̃ de hoc qd̓ dicit ibi: [Sicut apo-
Arguit̃ p° d ſtata aïa.⁊c.] ſup.a. Ex hoc em̃ videt̃ ꝙ ma-
trimoniũ imp̃mat characterẽ: quia aliter ni
2° hil valet ſimilitudo inducta. Itẽ ceſſante cauſa ceſ
ſat effectus: ſed ſtatim poſt horã p̃mi cõtractus re-
cedit ⁊ ceſſat effect⁹: ḡ ceſſat ⁊ cauſa: ḡ cũ nõ ceſſet effe
ctus oportet ꝙ aliqd̓ ſit cõſeruans eũ: ſed hoc nõ põt
eſſe niſi character: ḡ matrimoniũ imp̃mit characterẽ
3° Itẽ eterni characteris nõ eſt ſignũ corporalis cha
ract̃ ⁊ delebilis: ſed eternã ꝯiunctionẽ fidelis anime
cũ deo ſignificat matrimoniũ: ḡ oportet ꝙ hoc faciat
per aliqd̓ indelebile: hoc autẽ non poteſt eſſe niſi cha-
4° racter: ḡ matrimoniũ imprimit characterẽ Itẽ aïa
cõiugati tranſiens ab hoc ſeculo/aut eſt diſtinguibi-
lis a nõ cõiugato aut nõ: ſi ſic tunc cum hoc ſit chara
cter: q2 nihil diſtinguit niſi character: matrimoniũ i-
primit characterẽ. Si autẽ nõ eſt diſtinguibilis tũc
In ꝯriũ. matrimoniũ ſcḋm totũ ſuũ eſſe eſt corpale: ⁊ nõ ſignifi-
cat aliqd̓ manẽs in eternitate. In cõtrariũ huius
eſt ꝙ ſacr̃a imprimẽtia characterẽ iterari in eadẽ pſo-
na nõ poſſunt: ſed matrimoniũ põt iterari: ḡ nõ imp-
Solutio mit characterẽ. Reſponſio dicendũ ꝙ nõ imp̃mit
Ad primũ characterẽ. Ad primũ ḡ dõm eſt ꝙ ſimilitudo eſt i
parte/⁊ nõ in toto: ita ꝙ matrimoniũ nõ ſequit̃ ſimi
le in parte: q2 ſicut propter ꝑpetuũ character anime
apoſtotãti a deo non reddit̃ ſacr̃m cũ redit: ita hoc ꝓ-
Ad 2m pter vinculũ qd̓ durat altero cõiugũ durante nõ re-
⁊ 3m iterat̃ matrimoniũ. Ad aliud dõm ꝙ quorũ eſſe eſt
in fieri: neceſſe eſt eſſe cũ ſuis cauſis: ſed quorũ eſſe eſt
poſt ſuas cauſas (p̃cipue nõ ꝓpinquas) pñt ꝑmane-
Ad 4m re poſt ⁊ precipue voluntarij effectus noſtri: vnde nõ
tenet hoc in cõtractib9 voluntarijs. Ad aliud dicẽ
dũ ꝙ diſtinguibilis eſt non ꝑ characterẽ: ſed ꝑ noticiã
prioris vite que remanet apud eũ ⁊ apud alios.

Arti. XV An cõſeruatio cõtinentie ſit de cõfirman-
P tibus matrimoniũ ⁊ eſſentiã eius.
Einde querit̃ de hoc qd̓ dicit: [Immo firmi⁹
Arg.primo d beret quo magis ea pacta.⁊c.] ſ.b. Videt̃ ei
eſſe falſum: q2 ſeruatio huius cõtinentie non
eſt de eſſentia vel cõfirmantib9 matrimoniũ: ſed po-
tius de cõfirmantib9 votũ cõtinentie: ḡ falſum dicit
in lr̃a. Itẽ videt̃ cõtrariũ conſumanti matrimoniũ: ḡ
nõ cõfirmat ipm̃. Reſponſio dõm ꝙ loquit̃ in lr̃a
Soło de cõfirmatiõe ſanctitatis matrimonij magis ꝙ̃ ma
ad totũ. trimonij eſſentia. ⁊ per hoc patet ſoło ad vtrũqꝫ.

Hec tria nõ ſunt omni cõiugio.
Et eſt ſciendũ ab aliquibus cõtrahi ꝯiugiũ
vbi hec tria bona nõ comitant̃: deeſt ei fides
Hug. de ſa vbi vir cũ alia vel mulier cũ alio coit. Hoc ḡ
cramẽtis p bonũ ita ꝯiugio adheret: vt ex eo ſi aſſit am
te.xj.c.viij. plius comendet̃ cõiugiũ: ſi nõ aſſit non inde
annihilet̃: que em̃ adultera eſt nõ ideo con-
iunx nõ eſt: immo ſi cõiunx nõ eſſet adultera
nõ foret: qd̓ cũ ſit culpa cõmittit̃: ſacramẽtũ
vo nõ caſſat̃. Bonũ quoqꝫ prolis nõ oib⁹ ad
eſt cõiugibus: quidã em̃ pari voto cõtinẽtiã
ſeruãt: alij pro etatis defectu vł alterius rei
cauſa generare nõ valent: nec oẽs illi etiã q
prolẽ recipiunt bonũ prolis habent. Nã bo-
nũ prolis dicit̃ nõ ipa proles: vel prolis ſpes
que ad religionẽ nõ refert̃: immo ad heredi-
tariã ſucceſſionẽ (vt cũ quis heredes terre-
ne poſſeſſionis habere deſiderat) ſed ſpes ac
deſiderium quo proles ad hoc querit̃ vt reli
gione informet̃. Multi ergo prolẽ habẽt qui
tamẽ bono ꝓlis carent: nec ideo tamẽ cõiu-
giũ eſſe deſinit. Sacramentũ vo ita inſepa-
rabiliter cõiugio heret legittimarum perſona-
rũ: vt ſine illo cõiugiũ nõ eſſe videat̃: q2 ſem
per manet inter viuentes vinculũ cõiugale:
vt etiã interueniẽte diuortio fornicationis
cauſa cõiugalis vinculi firmitas nõ ſoluatur
Ubi vo nõ inter legittimas perſonas cõtra- a
hit̃ cõiugiũ nõ adeſt illud bonũ qd̓ dicit̃ ſa-
cramentũ: quia põt ſolui taliũ copula de q-
bus poſt dicet̃. Qd̓ vo coniugiũ ſit inter eos
qui cõiugali affectu nõ tamẽ gratia ꝓlis: ſꝫ
explẽde libidinis cõueniũt: nec fornicarij ſꝫ
cõiuges appellent̃ oſtendit Auguſtinus in-
quiens: Solet queri cũ maſculus ⁊ feïa: nec b
ille maritus nec illa vxor alteri⁹ ſibimet non
filiorum ꝓcreandorum: ſed pro incõtinẽtia ſoli⁹
cõcubitus cauſa copulant̃ ea fide media: vt
nec illa cũ altero nec ille cũ altera faciat id:
vtrũ nuptie ſint vocande (⁊ põt fortaſſe nõ
abſurde hoc appellari cõnubium: ſi vſqꝫ ad
mortẽ alicuius eorum id inter eos placuerit: et
prolis generationẽ ꝙ̃uis nõ ea cauſa cõiun-
cti ſunt: nõ tamẽ vitauerint vt vel nolint ſi-
bi naſci filios: vel etiam opere malo aliquo
agant ne naſcant̃. Ceterum ſi vel vtrũqꝫ vel
vnũ horum deſit non inuenio quõ has nuptias
appellare poſſimus: etem̃ ſi aliquam ſibi ad
tempus adhibuerit donec aliquã dignã ho-
noribus aut ſuis facultatibus inueniat quã
in cõiugio adducat aïo ipo adulter eſt: nec
cũ illa quã cupit inuenire: ſed cũ iſta cũ qua
ſic cubat: vt cũ ea nõ habeat maritale cõſor-
tiũ. Ecce cõiuges dicunt̃ qui ſolius cõcubi-
tus cauſa cõueniũt: ſi tamẽ ꝓlis generatio-
nem aliquo malo dolo nõ vitent.

An oẽ matrimoniũ hẽat bona matrimonij Arti. XVI
Q Einde querit̃ de hoc qd̓ dicit ibi [Ubi vo nõ
d inter legittimas pſonas cõtrahit̃ cõiugiũ nõ Argu.p°.
adeſt illud bonũ qd̓ dicit̃ ſacr̃m.⁊c.] ſ.a. Vi
det̃ hoc eſſe falſũ ꝙ ſit ibi indiuiduitas indiuidue vi-
te ⁊ cõſuetudinis: ſed hoc ſacramentũ eſt: ḡ dr̃ falſum 2°
in lr̃a. Itẽ nullũ eſt matrimoniũ qd̓ nõ habet ali-
qd̓ bonũ: ſed pono ꝙ tales nõ poſſint habere prolem
nec etiã fidẽ ſibi ſeruent: cũ igit̃ nec ſit ibi bonũ ſacra-
menti nullũ bonorum eſt ibi: eſt autẽ inter tales matri-
moniũ: vt ꝓbat̃ infra: ḡ aliqd̓ matrimoniũ eſt qd̓ nul Soło.
lũ habet bonũ/qd̓ abſurdũ eſt dicere. Reſpõſio di
cendũ ꝙ ſacramentũ dicit̃ duplicit̃.ſ. habitu ⁊ actu:

227

vero nõ eſt ibi ſacrm̃: q̄r nõ ducit in ſacrã rẽ aliquã: ſic habitũ eſt ibi: ſed in littera loquit̃ de ſacro ĩ actu exiſtẽte. Uel meli⁹ põt dici ꝙ duplex eſt indiuiduitas. ſ. ex eo ꝙ ꝓpoſitio põt priuare actũ diuiſiõis vl' potẽtiã: ꝛ primo quidẽ mõ eſt indiuiſibile matrimoniũ infideliũ. Secũdo aũt mõ nõ: q̄r aliquo caſu cõtingẽti diuidi põt ſi alter cõuertat̃ ad fidẽ/ ꝛ reliqu⁹ ſibi cohabitare nolit niſi in cõtumeliã creatoris. Et hoc modo intelligit in littera.

Arti. XVII R

An inter illos eſt matrimoniũ qui cauſa libidinis exercẽde copulãtur.

Einde querit̃ d̾ hoc qđ dicit ibi [Solet q̄ri cũ maſculus ꝛ femina ꝛc̃.]. §. b Uidet̃ ei ꝙ inter tales nõ ſit matrimoniũ: q̄r in tali muliere nullũ querit̃ bonũ matrimonij qđ patet querẽti ꝑ ſingula: ſed in oĩ matrimonio aliqđ bonũ queritur: ergo videt̃ ꝙ hoc nõ ſit matrimoniũ. Jtẽ ſextus pitagoric⁹ dicit: vt infra dicet̃ ꝙ ardẽtior amator ꝓprie cõiugis adulter eſt: ſed ille videt̃ eſſe ardẽtior: q̄r nõ ſequit̃ niſi libidinẽ ardoris: ergo videt̃ ꝙ ſit adulter. Jtẽ in littera dicit: ſi nõ cõtra opet̃ ꝙ tũc ſit matrimoniũ: ergo ſi cõtra opet̃ a cõtrario ſenſu nõ eſt matrimoniũ: ponam⁹ ergo ꝙ impediat partum tũc videt̃ ꝙ ſoluat̃ matrimoniũ pri⁹ cõtractũ et

Solo. cõſũmatũ qđ falſum eſt. Rñſio dicẽdũ ꝙ inter tales eſt matrimoniũ: ſicut in littera dicit̃: ꝛ de hoc ſatis eſt ſupius inquiſitũ.

Ad primũ. Ad hoc ergo qđ obijcit̃ dicendũ ꝙ querit̃ bonũ medicine in tali matrimonio: ꝛ hoc nõ eſt paruũ bonũ: ꝛ ſupponit̃ alia ĩ potẽtia ꝛ in habitu licet nõ in actu.

Ad ſecũdũ. Ad aliud dicẽdũ ꝙ illud dictũ ſexti pitagorici intelligit̃ de ardore feruẽti: extra cõem honeſtatẽ matrimonij. ſ. q̄ ſciẽter ꝛ cũ intẽtione vtit̃ vxore loco meretricis ꝛ nomĩe qđ nõ eſſet ſi nõ eſſet vxor: ꝛ cũ ipſa ꝯcũbere vellet.

Ad tertiũ. Ad aliud dicendũ ꝙ magr̃ nõ dicit h̾ iõ ꝙ ipſe intelligat ꝙ impedimẽtũ ſupueniẽs mr̃imonio ĩpediat mr̃imoniũ/ vl' dirimat ꝯtractũ: ſ; q̄r tũc nõ vt cõiuges: ſed vt adulteri cõtra bona mr̃imonij feruẽt cõiuges: vt ipſi qđẽ cõiuges exiſtẽtes nõ agũt rẽ ꝯiugalẽ. Et ꝑ h̾ pʒ ſolo.

De his qui procurãt venena ſterilitatis.

Qui vero venena ſterilitatis ꝓcurãt: nõ cõiuges ſʒ fornicarij ſunt: vnde Aug⁹. Aliqñ eouſq; peruenit hec libidioſa crudelitas vel libido crudelis: vt etiã venena ſterilitatis ꝓcuret: ꝛ ſi nihil valuerint: cõceptos fet⁹ inter viſcera aliquo mõ extinguat vel fundat volẽdo prolẽ ſuã pri⁹ interire q̄ʒ viuere: aut ſi in vtero viuebat: occidi an̄q̄ʒ naſci. Prorſus ſi ambo tales ſint ꝯiuges nõ ſunt: ꝛ ſi ab initio tales fuerũt non ſibi ꝑ cõnubiũ: ſed ꝑ ſtuprũ poti⁹ cõuenerũt. Si vero ambo tales nõ ſũt audeo dicere: aut illa quodãmõ ẽ mariti meretrix: aut ille adulter vxoris.

Arti. XVIII S

Que penitẽtia debet̃ illis qui venena ſterilitatis ꝓcurãt.

Arguit̃ ꝑo. Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Qui vo venena ſterilitatis ꝓcurãt ꝛc̃] Querit̃ aũt h̾ de pnĩa iſtoꝝ. Uidet̃ eñ ꝙ patricide ſunt: vl' ꝓprioꝝ filioꝝ occiſores: q̄r q̄ occaſionẽ dãni dat dãnũ dediſſe videt̃: ſed ille dat occaſionẽ homicidij: ḡ facit homicidiũ. Jtẽ in exterioribꝫ dãnoſius eſt reddere terrã infecũdã q̄ʒ ſemel eradicare ſegetes: ḡ a ſilĩ ĩ natura humana facere naturã ſterilẽ mai⁹ eſt pctm̃ q̄ʒ occidere ſemel infantẽ vnũ viuũ vel duos: ḡuiori ergo pnĩa puniẽdi ſũt q̄ʒ homicide. Jtẽ Gen̄. 38. de her ꝛ onam q̄ ſemẽ fundebãt/ ꝑcuſſit eos dñs: ḡ adhuc videt̃ ꝙ tales ſint morte puniẽdi vel pnĩa ḡuiſſima.

q̄ſtiũcula. Ulteri⁹ querit̃ de illis q̄ conſilia ꝛ adiutoria dãt ſterilitatis vtrũ ſint irregulares videt̃ ꝙ ſic: qa ipſi interpratũ faciũt homicidiũ: homicide autẽ ſunt irregulares: ḡ illi tales ſunt irregulares.

Jn ꝯtrariũ. Jn contrariũ eſt qđ infra habebit̃ ꝙ nõ ſunt homicide niſi poſt puerperiũ formatũ: ḡ nec irregulares.

Solo. Rñſio dõm ꝙ magna pnĩa eſt iniũgẽda: ꝛ ꝙ ceſſent ne decetero faciãt talia: ꝛ ſi nõ pñt induci peccãt ꝯ mr̃imoniũ inducendi tñ ſunt ꝙ decetero nõ vrant̃ mr̃imonio: ſi aũt nõ pñt induci nõ credo ꝙ artari poſſint ne peiora cõtingãt.

Ad primũ. Ad primũ ergo dõm ꝙ nõ eſt certũ naſci pueꝝ: q̄r dubiũ eſt de cõceptiõe: ꝛ etiã poſtq̄ʒ cõceptũ eſt de aĩatiõe ꝛ partu: ꝛ iõ nõ dat directe occaſionẽ alteri⁹.

Ad ſecũdũ. Ad aliud dõm ꝙ quo ad hoc eſt graui⁹ qđ ꝓbat̃ dãnoſi⁹: ſed nõ eſt maioris deformitatis in actu pctĩ ꝛ a deformitate quãtitatis dicũt̃ pctã grauiora ſimplr̃: ꝛ ab alijs circũſtãtijs dicunt̃ eẽ ḡuiora ſm̃ quid.

Ad tertiũ. Ad aliud dõm ꝙ nequã erãt illi ambo: ſed nõ ſequit̃ ꝙ ſi de⁹ illud pctm̃ morte puniuit/ ꝙ etiã illi ſint morte puniẽdi: q̄r dñs fecit hoc ad terrorem: ꝛ eccleſia nõ punit niſi cõtritũ ad ſatiſfactionẽ delicti.

Ad queſtiũculam. Ad id qđ vlteri⁹ querit̃ dõm ꝙ nõ ſunt irregulares: q̄r nõ ſunt homicide: ꝛ ideo falſum ſupponitur in obiectione.

Quãdo ſunt homicide qui ꝓcurant abortũ.

Hic queri ſolet de his q̄ abortũ procurãt qñ iudicent̃ homicide vel nõ: Tũc puerperiũ ad homicidiũ ptinet: qñ formatũ eſt ꝛ aĩam habet: vt Aug⁹ ſup Exod. aſſerit. Jnforme aũt puerperiũ vbi nõ eſt aĩa viua: lex ad homicidiũ ꝑtinere noluit. Dic etiã Aug⁹ ꝙ ĩforme puerperiũ nõ habet animã: iõq; mulctat̃ pecunia: nõ reddit̃ aĩa pro aĩa: ſʒ iã formato corpori aĩa dat̃ nõ in cõceptu corporis naſcitur cũ ſemine deriuata. Nã ſi cũ ſemĩe ꝛ aĩa (a) exiſtit d̾ aĩa: tũc ꝛ multe aĩe q̄ttidie peũt cũ ſemẽ fluxu nõ ꝓficit natiuitati. Primũ oportet domũ cõpaginari: ꝛ ſic habitatorẽ induci. Cũ ḡ lineamẽta cõpacta nõ fuerit vbi erit aĩa. Jtẽ Hiero. ad Algaſiã: Semina paulatim format̃ in vtero: ꝛ tãdiu nõ reputatur homicidiũ: donec elemẽta cõfecta ſuas imagines membraq; ſuſcipiãt. His apparet tũc eos homicidas eſſe: qui abortũ procurãt: cũ formatũ eſt ꝛ animatũ puerperiũ.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Nã ſi cũ ſemine ꝛc̃.]. §. a. De hoc aũt q̄r multũ in tractatu de anima eſt diſputatũ ibi eſt req̄rendũ: q̄r nõ inducit̃ h̾ niſi ꝑ accidẽs/ nec eſt de materia: pñt

hic notari ṽſus ad h̄ vtiles ſic: Semīe cōceptū ſex ꝑ-
mis rite dieb; Fit q̄ſi lac. reliq̄ſq; nouē fit ſanguis: ac
illud Cōſolidat duodena dies: bis nona Deinceps
effigiat tēpus ſequēs ꝓducit ad ortū.

Art.XIX. V An actꝰ reddēdi debitū ſit meritorius.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Cū igitur
d hec tria bona in aliquo ſimul ↄcurrunt ⁊c̄.]

Videt̄ em̄ falſum dicere: q2 qđ bonū eſt non
indiget excuſatiōe: ſed actꝰ talis eſt bonū qđdā: ergo
nō indiget excuſatiōe. Itē videt̄ ꝙ ſit meritoriꝰ:
2o q2 ſm ſpēm mouētis informat̄ motꝰ ⁊ actꝰ: ſed ſpēs
ſiue forma mouētis hic eſt pietas ꝓlis ⁊ iuſticie: ergo
actꝰ eſt meritoriꝰ vt videt̄: ⁊ ita iterū excuſatiōe non
indiget. Itē reddēs debitū reddet alteri qđ ſuū eſt
3o ſed reddēs alteri qđ ſuū eſt meret̄ ſi eſt in charitate: g̊
cōiugati reddētes ſibi debitū merent̄: ſi ſunt in cha-
ritate: ergo actꝰ talis nulla excuſatōe indiget. Itē
4o abſurdū eſt dicere actū cōiugij p̄triarchaꝝ excuſatōe
indigere: ergo videt̄ ꝙ nō oporteat bona plura/vel
vnū adeſſe vt excuſet̄. Itē videt̄ ꝙ ſi excuſatiōe in-
5o digeret ꝙ tūc apl'us .I. Coꝝ. 7. male diceret p̄cipiē-
do Nolite fraudare inuicē niſi forte ex cōſenſu ⁊c̄. ⁊
iteꝝ reuertimini in idipm ⁊c̄. In cōtrariū huiꝰ eſt
In ↄriū p̄o ꝙ oīs paſſio deducēs rōnē eſt turpis rōnali creatu-
re: q2 ſic̄ dicit ph̄s de deductōe rōnis ſequit̄ mos ꝑ-
uerſus: ſed in oī coitu ē talis paſſio: ergo oīs coitꝰ eſt
turpis: oē turpe niſi excuſet̄ reputat̄ crimē: g̊ oīs coi
tus criminoſus eſt ſi nō excuſet̄. Itē oē qđ exclu-
2o dit actū virtutis ⁊ ſpūſſcī indiget excuſatiōe: ſi non
debeat eſſe pctm̄: ſed h̄ facit oīs ↄcubitꝰ: vt habet̄ in-
fra ⁊ dicit̄ in glo. .I. Coꝝ. 6. ſuꝑ id: Qui fornicat̄ in
corpꝰ ſuū peccat: ergo oīs cōiugalis cōcubitꝰ indi-
get excuſatiōe: ergo oportet vt adiūgat̄ ei aliq̄d quo
detracto erit turpis. Et tn̄ bene cōcedo ꝙ qn̄q; eſt
Sol'o meritoriꝰ ex adiūcto illo: ⁊ hoc ideo q2 nō eſt ex ſe co
ad p̄ma ob gnitio femine mala: ſ3 ex cōcupiſcētia adiūcta: ⁊ illa
iecta. qn̄q; eſt pena tm̄ ⁊ eſt turpis nō ſicut vitiū culpe: ſ3
ſicut pena q̄ eſt orta ex culpa: ⁊ ꝓpter illā indiget ex-
cuſatōe. Et ꝑ hoc pt3 ſolutio ad oīa: que primo obij-
ciunt̄: q2 actꝰ ille ex ſe bonꝰ ⁊ meritoriꝰ eſt: ſed ex ad-
iūcto turpē habet penā annexā q̄ per bonū matrimo
nij ꝓtegit̄: quia aliter homo peccaret q̄ ſe illi ex volū-
tate ſubderet. Ad id qđ in cōtrariū eſt dicendū ꝙ
Ad alia in tūc duplicē habet actū ad opꝰ volūtariū virtutis vl'
cōtrariū vitij. ſ. p̄ambulū quo ordinat res agēdas: ⁊ cōcomi-
tantē q̄ q̄ſi impedit executionē: in coitu aūt m̄rimo-
nij qui fit in ſpē boni mouēte nō occūbit/nec deduci
tur rō quātū ad actū p̄ambulū opi: ſ3 tm̄ ſubijcit pe
ne nō carēte verecūdia eo ꝙ rō ſi nō fuiſſet pctm̄ ſem-
per in vi ſua ⁊ dignitate remāſiſſet. Per hoc etiā pa
tet ſolutio ad ſequēs.

De excuſatione coitus qui fit ꝑ hec bona.

Cū ergo hec tria bona ī aliquo cōiugio ſim̄l
cōcurrūt ad excuſationē coitꝰ carnalis va-
lent. Qn̄ em̄ ſeruata fide thori cauſa ꝓlis cō
iuges cōueniūt: ſic excuſat̄ coitꝰ vt culpā nō
habeat. Qn̄ vero deficiēte bono ꝓlis: fide tn̄
ſeruata cōueniūt cauſa incōtinētie: nō ſic ex
cuſat̄ vt nō habeat culpā: ſ3 venialē. Unde
Augꝰ. Cōiugalis cōcubitꝰ generādi gr̄a nō
habet culpā. Cōcupiſcētie vero ſatiāde: ſed
tn̄ cū coniuge propter thori fidē venialē ha-
bet culpā. Itē: Hoc ꝙ cōiugati victi concu-
piſcētia vtūtur inuicē vltra neceſſitatē libe-
ros procreādi: ponā in his pro q̄bus quotti-
die dicimꝰ: Dimitte nobis debita noſtra ⁊c̄. Matth.6.
Ubi aūt hec bona deſunt fides. ſ. ⁊ proles:
nō videt̄ coitꝰ defendi a crimine. Un̄ in ſen-
tentiolis Sexti pitagorici legit̄: Oīs arden- a
tior amator proprie vxoris adulter eſt. Itē
Hieron̄. Sapiēs iudicio amat cōiugē nō af-
fectu: nō regnat ī eo impetꝰ voluptatis: nec b
p̄ceps fert̄ ad coitū: nihil eſt fedius q̄; vxorē
amare q̄ſi adulterā: Qui dicunt ſe cauſa hu
mani generis vxoribꝰ iūgi imitēt̄ ſaltē pecu- c
des: ⁊ poſtq̄; vēter vxoris intumuerit: nō ꝑ-
dant filios: nec amatores ſe vxoribꝰ exhibe
ant: ſed maritos. Idē: In matrimonio ope-
ra liberoꝝ cōceſſa ſunt: voluptates aūt que
de meretricū amplexibus capiūtur: in vxo-
re ſunt dānate.

Utrū ardētior amator ſue vxoris potius Arti. XX.
cōparet̄ adultero q̄; fornicatori: ⁊ quis dicit̄ X
ardentior amator.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Oīs ardē
d tior amator ⁊c̄.] .ſ. a. Videt̄ em̄ falſum eē: Arguit̄ p̄o
q2 ſuā cognoſcit qđ nō facit adult̄: feruor au-
tē coitꝰ in vtroq; eſt eq̄lis. Itē ardētior dicit cōpa 2o
rationē ⁊ cōꝑatio notat exceſſū q̄rat̄ reſpectu cuius:
ſi dicit̄ reſpectu ardoris q̄ eſt in coitu q̄ fit bonis ma
trimonij mouentib; tūc ardētior erit amator q̄ victꝰ
cōcupiſcētia vtit̄ coniuge: ſed hoc falſum eſt: q2 dicit
Augꝰ in lr̄a ꝙ h̄ eſt veniale. Si aūt dicit̄ ꝙ notat ex
ceſſum reſpectu illiꝰ q̄ victꝰ cōcupiſcētia vtit̄ cōiuge/
tūc videt̄ ꝙ deberet dici ardētiſſimꝰ q2 primꝰ gradꝰ
eſt in eo q̄ vtit̄ cōiuge motꝰ bono m̄rimonij: ſcđs aūt
in eo q̄ victꝰ cōcupiſcētia: ⁊ tertiꝰ in excedēte illos.
Itē videt̄ ꝙ nullus coitꝰ m̄rimonij ſit venial': ſed 3o
oēs ſunt mortales: q2 actꝰ q̄ eiuſdē ⁊ eq̄lis ſūt cōuer
ſionis ad bonū cōmutabile ſunt etiā eiuſdē auerſio-
nis. Sed cōſtat ꝙ ille mortalit̄ auertit̄ q̄ vtit̄ mere-
trice: g̊ ⁊ ille q̄ vtit̄ cōiuge. Itē. viij. eth. innuit Ari 4o
ſto. ꝙ delectatio corrūpēs eſtimationē prudētie/vel
metū eſt vituꝑabil' ſ3 qđ eſt vituꝑabile theologis eſt
mortale: ergo talis delectatio eſt mortal': q2 ē corru
ꝑtiua virtutis: ſ3 talis delectatio eſt in oī cōcubitu:
g̊ videt̄ ꝙ oīs concubitꝰ eſt mortale pctm̄. Rn̄ſio Sol'o
dōm ꝙ ardētior h̄ vocat̄ ardor excedēs totiꝰ m̄rimo- ad pm ⁊ 2m
nij cōceſſionē ⁊ honeſtatē. Sub cōceſſiōe aūt m̄rimo
nij ⁊ honeſtate: feruēs eſt in primo gradu cuiꝰ notat̄
exceſſus. Et ꝑ hoc pt3 ſol'o ad primū. Si aūt que- q̄ſtiūcula
ratur q̄re talis cōparat̄ adultero ⁊ non fornicatori:
Dōm ꝙ hoc iđ eſt: q2 fornicator nō peccat in m̄rimo- Sol'o
niū: ſed ille tal' peccat: ⁊ iđ a corruptiōe m̄rimonij dr̄
adulter nō trāſgreſſiōe thori. Et ꝑ h̄ p3 ſol'o ad id qđ
obijcit̄ de adultero: q2 nō quo ad h̄ facit cōparatiōe3
Ad id qđ vlteriꝰ q̄rit̄ dōm ꝙ cōuerſio duplex eſt: Ad tertiū
eſt em̄ vna ꝑ rōnē p̄ambula actui: ⁊ alia ſuꝑ ipm opꝰ
⁊ de cōuerſiōe rōnis p̄ambule actui veꝝ eſt qđ oſtē-

dit.ſ.ꝙ que ſunt eiuſdē cōuerſiōis ⁊ equalis ⁊c. ſʒ h̄ nō tenet hic: q2 illa conſiderat cōceſſionē ⁊ honeſtatē matrimonij: ⁊ iō ſub deo cōuertit̄ ali⁹ aūt nō cōſiderat: ſed ſolā delectationē: ⁊ hec ſol'o valet in multis.

Ad quartū — Ad aliud dōm ꝙ nō corrūpit eſtimationē prudentie delectatio mr̄imonij q2 prudētie pambula ordīat eā: ſʒ actū prudētie op⁹ cōcomitātē ſuſpēdit ad tps.

Arti. XXI. y — **Quādo coitus eſt bonus.**

Einde querit̄ de hoc qd̄ dicit [Nō regnat in eo impet⁹ volūtatis ⁊c.] .ſ.b. Cū em̄ tria pn̄t eſſe mouētia ſimplicia in coitu: ⁊ duo cōpoſita eo ꝙ tertiū eſſe nō poſſit: querat̄ de coitu ꝼm
Arguit̄ pº quōlibet mouētiū vtrū ſit bon⁹ vel malus: ⁊ ꝗ̄tū bonus eſt ⁊ quantū malus eſt. Eſt em̄ mouens natura que ſpēm ſaluare deſiderat ⁊ itēꝝ mouēs bonū ma
2º trimonij. Itē eſt mouens libido q̄ ſunt ſimplicia. Eſt aūt mouēs natura cū gratia ⁊ natura cū libidine que ſunt duo mouētia cōpoſita. Sit ergo primo mouēs natura: videt̄ aūt ꝙ tūc ſit bon⁹. Eſſe em̄ na
3º turale eſt bonū: ergo ⁊ iſtud. Itē dignior eſt act⁹ nature q̄ ad meli⁹ opatur: ſed dignior ⁊ melior ē ſpecies indiuiduo: ergo dignior eſt act⁹ opans ad ſpeciē ꝗ̄ ad indiuidui ſalutē: ſed coit⁹ opat̄ ad ſalutē ſpeciei: comeſtio autē ad ſalutē indiuidui: ergo videt̄ ꝙ
4º meli⁹ ſit coire ꝗ̄ comedere. Itē phi dicūt ꝙ coit⁹ eſt res diuina in qua natura poſuit abūdātiā delectatōis vt forti⁹ appetat̄ ꝓpter ſpēi pmanentiā: ergo
5º videt̄ ꝙ ſit optimus ⁊ digniſſim⁹ act⁹. Itē in alijs naturis ab hoīe nō dubitam⁹ qn̄ optimū ⁊ vltimū in eis ſit generare tale alterꝝ: quale eſt vnūqđqꝫ eorū: ſicut ſcribit̄ in ſecūdo de aīa: ergo videt̄ ꝙ ſiliter ſit ī hoīe: igit̄ ſi moueat ad coitū natura ad ſpēm ampliandā ⁊ ſuſtinēdā videt̄ ꝙ nō tm̄ ſit malū: ſed plu
In ꝯriū pº rimū bonū. In cōtrariū hui⁹ eſt ꝙ quotieſcūqꝫ id qđ eſt ſupioris nature inclinat̄ ad inferiorē naturā ipm ꝼm naturā peiorat̄: ⁊ hāc quidē ꝓpoſitionē inuit Ariſto. in prima pte. x. ethi. ſed homo ſupiorē naturā habet: intellectualē nō organicā: ergo ſi opatur ꝼm naturā inferiorē erit ſibi opatio nō ꝼm naturā ꝓpriā: ergo hō deturpat̄ in ea ꝼm naturā ꝓpriā: ſʒ coire eſt ꝼm naturā inferiorē q̄ eſt bruti: ergo ipa detur
2º pat naturaliter hoīem. Itē videm⁹ phos qui non pctm̄ h̄ mō cōſiderāt vt theolog⁹/ nec etiā bona matrimonij vituperare coitū ⁊ laudare/ felicitati cōtēplatiue inſiſtētes: cū igit̄ illi nō cōſiderant niſi naturā ⁊ naturale bonū: Videt̄ ꝙ coitus ſit de turpib⁹ hoīm.

Queſtiūcula prima: Arguit̄ pº — Vlteri⁹ q̄rit̄ đ mr̄imonij bonū mouēte. Videt̄ em̄ ꝙ mouere non poſſit: q2 malū eſt qđ malo pmixtū eſt ſed bonū nūqꝫ mouet ad malū: ergo nec mouet ad bonū malo pmixtū: ſed oīs coit⁹ eſt malo cōcupiſcētie p
2º mixt⁹: ergo bonū nūqꝫ mouet ad coitū. Itē virt⁹ eſt arte certior vt dicit phs: ars aūt finē nūqꝫ querit/ via remotiori: ſed ꝓpinquiori: ergo nec virt⁹: ſed oē bonū facili⁹ ⁊ citi⁹ cōſequit̄ bonū mouēs ad ſimpl'r bonū ꝗ̄ ad pmixtū turpitudine: ergo videt̄ ꝙ nullū bonoꝝ mr̄imonij vnqꝫ moueat ad coitū: q2 turpitudi
3º ni pmixtū eſt. Itē natura nunqꝫ mouet ad aliquid in quo neceſſe ſit deficere naturales act⁹: ergo cū virtus ſit in modū nature mouēs: videt̄ ꝙ virt⁹ nunqꝫ moueat ad aliqđ in quo neceſſe ſit deficere virtutis act⁹ ⁊ opatiōes: ſed oēs virtutis act⁹ ⁊ opatiōes deficiūt: cū ergo coit⁹ eſt nullū bonū nūqꝫ mouet ad coi
In ꝯriū pº tū vt videt̄. In ꝯtrariū hui⁹ eſt qđ dicit̄ Thob. 3. Virū aūt cū timore tuo nō cū libidine ⁊c. ergo timor dei ⁊ amor poſteritatis mouet ad coitū. Itē id qđ 2º
imperat de⁹ ſpāliter apitiōe angeli ſacerdotū cultu inſiſtente fit virtute ⁊ bono mouēte ad ipm: tale aūt eſt cognitio vxoris aliqñ: ergo ⁊c. Probatio prime eſt luc. 10. in cōceptiōe Johānis baptiſte. Vlteri⁹ Queſtiūcula ſecūda.
querit̄ de libidine mouēte. Videt̄ em̄ hoc ſemp eſſe mortale pctm̄. Dicit em̄ Aug⁹ ꝙ libido eſt improba Arguit̄ pº
tū vitiū: ergo oīs coit⁹ tale eſt vitiū: ſed vitiū oē deteſtabile eſt: ergo coitus eſt mortale pctm̄. Itē qđ 2º
nec rōnē habet pambulā ordinantē nec cōcomitātē: illud oīno puertit rōnē: ſed talis eſt coit⁹ in quo libido mouet: ergo talis coitus ſubuertit rōnē: ſed oē qđ ſubuertit rōnē eſt mortale pctm̄: ergo oīs talis coitus eſt mortalis. Itē Thob. 6. Sunt q̄ accipiūt 3º
vxores ꝙ fiāt ſicut equ⁹ ⁊ mulus: ergo q̄cūqꝫ ſic accipit peccat mortalit̄: ſed oīs quē libido ſic incitat ſic accipit: ꝗ oīs quē mouet libido ad actū peccat mortaliter. In cōtrariū hui⁹ eſt ꝙ cōcubit⁹ q̄ fit cauſa libidinis faciā de ponit̄ in quottidianis ⁊ leuib⁹ pctīs hic in lr̄a ab Augu.: ergo nō eſt pctm̄ mortale. Vlterius querit̄ de actu iſto quo libido mouet cū natu Queſtiūcula tertia.
ra. Videt̄ em̄ ꝙ hoc ſit ſemp eo ꝙ ſicut dicit Auicen Arguit̄ pº
na: Niſi aſſit libido in aīa nō pcipit vtutib⁹ ppārātibus ſeminis deciſionē ⁊ extēdentib⁹ mēbra: ſʒ ſine illis nō pōt fieri coit⁹: ergo nec ſine libidine. Itē di 2º
cit Aug⁹ ꝙ ex cōcupiſcētia adiūcta ad coitū innaſcit̄ originale pctm̄ in paruulis: ſed ex oī concubitu quo ad actū cōcūbendi pōt innaſci paruulis: ꝗ in oī actu cōcūbēdi eſt cōcupiſcētia: ergo nūqꝫ fit cōcubit⁹ ſine ipſa. Itē leproſi act⁹ digeſtiu⁹ nūqꝫ fit ſine corru 3º
ptione lepre: eo ꝙ ipſa vaſa ⁊ humores in vaſis ſunt corrupti: ergo a ſili in corrupto p cōcupiſcētiā nunqꝫ fiet act⁹ cōcupiſcētie ſine corruptiōe libidinis: ſʒ generatiua ī oībus ſic eſt infecta ⁊ corrupta: ergo nūqꝫ pōt eſſe in actu ſine libidinis corruptiōe. Vlteri⁹ Queſtiūcula quarta
querit̄ de illo cōcubitu q̄ fit ex natura ⁊ bono matrimonij mouētib⁹: ille em̄ videt̄ eſſe act⁹ optim⁹ q2 du Arguit̄ pº
plici pfectiōe pfect⁹. ſ. nature ⁊ moris: ergo optim⁹: ſed optimi act⁹ ſunt meritorij: ergo talis act⁹ eſt meritori⁹. Itē q̄cqđ habet ſpēm boni virtutis eſt or 2º
dinatū ad felicitatē: ſed oīs talis act⁹ eſt meritori⁹ ꝗ ⁊ iſte. In cōtrariū autē hui⁹ eſt qđ dicit aplꝰs: ꝙ In ꝯriū pº
impedimētū eſt dño ſe obſeruādi: ſed nihil taliū ē meritoriū: ergo nec coit⁹ mr̄imonialis. Itē in littera 2º
nūqꝫ dicit̄ ꝙ ſit meritori⁹ nec etiā apl's hoc dicit: ſed tm̄ dicit ꝙ nō peccat virgo ſi nubit: ꝗ videt̄ ꝙ nō habeat meritū. Rn̄ſio dōm ꝙ ſic ꝓcedūt obiectiōes Solo.
oīa iſta qñqꝫ poſſunt eſſe mouētia p intētionē: q2 coiens pōt moueri intētiōe boni nature vel pietatis et religiōis vel iuſticie vel delectatōe libidinis ſimul ⁊ nature vel bono pietatis ſimul ⁊ nature. Sed cū ſola libido mouet eſt vlteri⁹ diſtiguēdū: q2 aut mouet feruēs extra honeſtatē matrimonij ⁊ cōceſſionē tunc quodāmodo adulter eſt: vt paulo añ patuit. Aut feruet intra metas honeſtatis ⁊ cōceſſiōis mr̄imonij: ⁊ tūc veniale dicēdū eſt: vt patet ex verbis Augu. ī littera poſitis. Similit̄ cū libido mouet cū natura: aut libido preit ⁊ natura ſequit̄ tūc eſt graui⁹ pctm̄: ſed nō mortale/ aut libido ſequit̄ ⁊ tūc eſt min⁹. His Ad pria obiecta.
habitis ad obiecta eſt reſpōdendū: qđ ergo primo q̄ritur dicendū ꝙ nullū peccatū eſt qn̄ natura ſic mouet: ⁊ hoc vt dicit Tulli⁹ ordinat coitū ad honeſtas nuptias ⁊ certos liberos: q2 aliter nullus certos li

beros recognoſceret:ſ; tamē licet nō ſit malū :q; nō
eſt neceſſariu;nō tm̄ eſt malū abſtinere a coitu: ſicut
a cibo. Et hoc duab; rōnib;:quaꝝ prima eſt :q; ſub-
ſiſtētia indiuidui eſt mihi magis neceſſaria q̃ ſpēi in
alio. Secūda autē eſt q; nō eſt veꝝ generalr̄ ꝙ me-
lius ſimplicit̄ ſit ſemꝑ magis eligendū:ſ; meliꝰ mi-
hi qn̄q; eſt eligendū:⁊ ita eſt de cibo ⁊ coitu: oēs em̄
rōnes ꝓcedūt ac ſi digniꝰ ⁊ meliꝰ ſimplicit̄ ſemꝑ mi-
hi magis faciendū ſit. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad pri-
Ad ꝑmū in cōtrariū mā partē obiectionū. Ad id autē qꝺ obijcit̄ in con
trariū dicendū ꝙ ex hoc nō ꝓbat̄ ꝙ ſit mala: ſed po-
tius ſequit̄ ꝙ nō ſit hoīs ꝓpria:⁊ ita ſoluit Ariſto.
argumētū:q; cōuenit homini ſm cōmune :⁊ nō ſm
ꝓpriū.i.intellectū. Aliter pōt dici ⁊ meliꝰ ꝙ deſcen-
ſus ⁊ delectatōes inferiores fiūt duob; modis. Pri
mus eſt cū rōne ordinante delectationes iſtas:⁊ iſte
modꝰ nō cōtrariat̄ bono rōnis. Alio mō ſm corru-
ptionē rōnis ꝑuerſe:⁊ iſte cōtrariatur:in coitu autē
cōiugali eſt deſcenſus primo modo nō ſecūdo modo.
Ad ſecūdū. Ad id qꝺ poſtea obijcit̄ dicēdū ꝙ itellectualis na
tura cuiꝰ felicitatē phī laudāt:duplicit̄ cōſiderat̄.ſ.
ſm ſe ⁊ ſm ſuū eſſe. Si ſm ſe cōſiderat̄ tūc eſt ſeꝑata
⁊ etiā actus ſue felicitatis eſt ſeparatꝰ. Si autē non
ſm ſe ꝯſiderat̄ tūc oportet ꝙ inclinet̄ ad inferiora:or
dinata tn̄ a rōe; q; aliter eſſe nō habet niſi ī inferiori
⁊ ſm multiplicationē illiꝰ multiplicat̄ natura intel
lectualis ;licet nō ab eodē mlt̄iplicet̄ :q; inferior na
tura multiplicat̄ per generationē;ſuꝑior autē ꝑ pro
Ad queſtiūculā primā cū duob; ꝑmiſ obiect; creationē:⁊ ſm hoc eſſe differūt felicitates. Ad id
autē qꝺ vlteriꝰ querit̄ dicēdū ꝙ prime due obiectio-
nes nō cōcludunt̄ niſi de malo culpe: ſed nō de ma-
lo pene:de quo eſt ꝑmixtū in coitu matrimonij. Ad
Ad tertiū tertiū autē dicendū ꝙ natura nō mouet̄ ad id ī quo
deficit eſſentialit̄:ſed ſepe mouet ad hoc in quo ꝓpter
vniꝰ intēſionē actus potētie ſubtrahit̄ ab actu alteri
us potētie:⁊ ita fit hic:q; bonū mr̄imonij mouet ad
hoc in quo abſtrahit̄ ab actu alteriꝰ boni ⁊ potētie ꝓ
Ad q̄ſtiūculam ſecūdā pter vehemētiā delectatiōis. Ad id qꝺ vlteriꝰ q̄ri
tur dicēdū ꝙ ſi libido ſequit̄ rōnē nō eſt mortale pec-
catū:ſi autem libido preuenit ⁊ dn̄at̄ tūc eſt mortale
Ad primū. pctm̄ ſicut ꝓbāt obiectiōes. Ad primū autē dōm
ꝙ libido dicit̄.ſ.improba volūtas cōtra deū/q̄eſcēs
in libidinoſo coitu:⁊ de hoc ꝓcedit obiectio. Eſt iteꝝ
libido nō tā improba volūtas:ſed pena improbe cō-
cupiſcētie:⁊ hec nō eſt oīno ꝑuertens:ſed potiꝰ rōnē
Ad ſecūdū. ſequēs ⁊ ordinē rōnis nō corrūpēs. Ad aliud di-
cendū ꝙ hoc nō tenet niſi de libidine que ꝑuenit rō-
Ad tertiū nē. Ad aliud dicendū ꝙ Augꝰ loquit̄ de eo qui eſt
ardētior amator ſue cōiugis ⁊ de illo veꝝ ē:q; deū a
Ad q̄ſtiūculam. mēte ſua excludit:q; in illo libido dn̄at̄. Ad id au
tē qꝺ vlteriꝰ querit̄ dōm ꝙ nō ſemꝑ libido mouet cū
natura:q; ſicut dicit Augꝰ Libido eſt placētia boni
cōmutabilis:hec aūt nō ſemꝑ mouet cōcūbētē:ſ; po-
Ad primū. tiꝰ bonū eternū vel naturale qn̄q;. Ad obiectū au
tē dōm ꝙ vocat libidinē deſideriū delectabilis in ve
nereis:⁊ hoc nō dicit̄ ſemꝑ libido niſi noīe extenſo:⁊
de hoc veꝝ dicit Auicēna:q; niſi ſit deſiderabile ſm
Ad ſecūdū. corpꝰ/corpꝰ nō diſponet̄ ad cōſequēdū illud. Ad
aliud dōm ꝙ hoc fit ex cōcupiſcētia penali nō vitio-
ſa: vt dicit Augꝰ.in lib.de nuptijs ⁊ cōcupiſcētia:et
ratio huiꝰ aſſignat̄ in ſecūdo tractatu de peccato ori
Ad tertiū ginali. Ad aliud dōm ꝙ nō eſt ſimile de lepra niſi
ad cōcupiſcētiā pene:q; hec eſt neceſſaria:ſed cōcupi-
ſcētia nō eſt neceſſaria ;⁊ ideo nō eſt ſil'e ad illō qꝺ ꝓ
ſimili eſt inductū. Ad vltimū videt̄ nō eſſe cōcedē- Ad.q.t̄tiā.
dū ꝓpter primas obiectōes ꝙ ſit actꝰ meritoriꝰ:licet
quidā aliter ſentiāt de q̄b; mō nō eſt curandū. Ad Ad primū in ꝯtrariū.
id autē qꝺ obijcit̄ in cōtrariū dicendū ꝙ ſicut ſuꝑ di-
ctū eſt:hoc dicit̄ rōne adiūcti:⁊ nō rōe actꝰ ꝙ ſit im-
pedimētū:q; ſic ſm ſe fuiſſet impedimētū qꝺ ſuꝑ oſtē
ſum eſt nō eſſe veꝝ. Ad vltimū dicēdū ꝙ in littera Ad ſecūdū
non dicit̄ ꝓpter difficultatē illius boni qꝺ ꝯcupiſcē-
tia nititur excludere ⁊ nulle erūt inſidie. Et per hoc
patet ſolutio ad totū.

An pregnantibꝰ ſit reddendū debitū. Arti.XXII.

Einde querit̄ de illo v̄bo Hieronymi [Jmi- A 2
D tentur ſaltem pecudes ⁊c.].ſ.c Videt̄ hoc Arguit̄ ꝓ
eē irrōabile: q; matrimoniū eſt ad medicinā
vt iā habitū eſt:ſed medicina maxīe eſt neceſſaria tē-
pore maxime infirmitatis:ergo matrimoniū tpe ma
xime ꝯcupiſcētie:ſ; hoc eſt tpe impꝰgnatōis :vt dicūt
phī:ergo tūc maxime debet ei reddi debitū. Dicunt
em̄ phī ꝙ tūc embria incipiūt tāgere neruos: ⁊ ſcītil
lādo excitāt cōcupiſcētiā:⁊ iō femina nunq̄; deſide-
rat tm̄ coitū;ſicut qn̄ ē impꝰgnata:videt̄ g̊ male dice
re in littera. Itē nō ꝑdunt̄ ꝓpter hoc infantes: q̄a 2°
ꝯceptu facto dicūt phī ꝙ claudit̄ orificiū interiꝰ ma
tricis ꝙ etiā acus nō pōt ingredi:ergo tūc nō eſt ꝑi-
culū de effuſiōe:ergo videt̄ ꝙ nō ex coitu ꝑdunt̄ infā
tes. Itē nō videt̄ ſimile:q; homo ꝓpter ſui delecta 3°
tionē ⁊ abundātiā plus ceteris aīalib; appetit coitū
cū igit̄ matrimoniū ſit medicina eiꝰ videt̄ ꝙ oī tēpo-
re poſſit ⁊ debeat coire:ergo nō eſt ſil'e de hoc qꝺ in-
ducit. Item alia aīalia habēt ꝯiunctionē ad alias 4°
feminas ſue ſpēi:homo autē non;ergo videt̄ ꝙ nihil
ſit ſil'e. Ad hoc autē dōm videt̄ ſicut dicit Auicē- Solo
na in lib.ſuo de naturalib; ꝙ motꝰ matricis cauſat̄
ex delectatiōe in coitu ꝓpter qꝺ etiā pitagoras opi-
natus eſt matricē eſſe aīal:motꝰ autē ⁊ delectatio ſi-
mul faciūt matricis dilationē ⁊ aptionē:⁊ tūc freq̄n
ter effundunt̄ ſemina ⁊ embria cōcepta. Et hoc mo-
do loquit̄ Hieron̄.. Ad primū dōm ꝙ iō tūc ꝓpter Ad primū.
timorē maioris ꝑiculi ſe frenare d;:ſi tn̄ vtat̄ coitu
nō peccat mortalit̄. Ad ſecūdū dōm ꝙ in veritate Ad ſecūdū.
claudit̄:ſed tn̄ ꝓpter motū ex delectatiōe ꝓuenientē
iteꝝ aperit̄:⁊ ꝑ̄cipue ante primos q̄ttuor mēſes an-
teq̄; embria radicent̄. Ad aliud dicēdū ꝙ hoc veꝝ Ad tertiū.
eſt:ſed tn̄ iō rōnabile eſt vt ſe tēperet tūc a cibo ⁊ coi-
tu:regnū em̄ celoꝝ vim patit̄:⁊ violēti rapiūt illud.
Ad vltimū dicēdū ꝙ ideo homo habet rōnē ꝙ fa- Ad quartū
ciat que alia nō faciūt animalia:⁊ ad hoc hortat̄ nō
precipit beatus Hieronymꝰ.

De indulgētia apoſtoli quomodo ſit accipienda.

Sed ſi cōcubitꝰ q̄ fit cauſa prolis culpa caret
q̄d apl's ſm indulgentiā ꝑmittit?ita em̄ ait:
Hoc aūt dico ſm indulgentiā. Cui em̄ ꝑ̄ſtat̄ 1.Cor.7.
venia niſi culpe? Per hoc etiā q̄dā probare
volūt nuptias eē pctm̄:ſed vt ꝑ̄dictū eſt:in-
dulgētia alia eſt cōceſſiōīs:alia ꝑmiſſionis.
Egerat apl's de nuptijs ⁊ de carnali coitu:⁊
ad vtrūq; retulit illud:h̄ aūt dico ſm indul-
gentiā. Indulgent̄ em̄ nuptie ſm ꝯceſſionē
⁊ ꝯcubitꝰ nuptialis q̄ fit tm̄ cauſa prolis. Cō

cubitus vo qui eſt p̄ter neceſſitatē generādi
ob incōtinētiā indulget̄ ſm p̄miſſionē: q2 ibi
eſt aliq̄ culpa ſed leuis. Jdq̄ nō iubet̄ nec cō
cedit̄: ſed p̄mittit̄: q2 nō eſt laudabilis: ſ3 ve
nialis. De hoc Aug⁹ ſic ait: Forte aliq̄s di-
cet: ſi veniā cōceſſit ap̄ls: ergo pctm̄ ſunt nu-
ptie: cui eni venia niſi pctō concedit̄? Plane
qd infirmitati p̄miſit ſm veniā: audeo dice-
re pctm̄ eē: veniā nāq3 cōcedēs ap̄ls cōcubi-
tū attēdit cōiugatoꝝ vbi eſt incōtinētie ma-
lū. Jncōtinētie malū eſt q̄ vir cognoſcit vxo
rē etiā vltra neceſſitatē procreādi liberos: ſ3
ibi eſt nuptiaꝝ bonū. Non eni q2 incōtinen-
tia malū eſt: io cōiugiū: vbi eſt cōcubit⁹ pret̄
intentionē generatiōis nō eſt bonū: nō pro-
pter illud malū culpabile eſt hoc bonū: ſ3 il-
lud malū fit veniale propter bonū nuptiale
qd nō rep̄hendit ap̄ls: ſed malū incōtinētie.
Jtē: Cōcubitū q̄ nō fit cauſa prolis: nuptie
a nō cogūt fieri: ſ3 impetrāt ignoſci: ſi tn̄ ſi ita
ſit nō nimius vt impediat tp̄a que orōni de-
b bentur: nec imutet̄ in eū vſum q̄ eſt cōtra na
turā. Cōcubitus eni neceſſari⁹ cauſa generā
c di inculpabilis: ⁊ ſolus ipſe nuptialis eſt. Jl
le vero q̄ vltra neceſſitatē progredit̄: nō rō-
ni: ſed libidini obſequit̄: ⁊ hūc non exigere:
ſed reddere cōiugi ne fornicet̄ ad cōiugē p̄-
tinet. Si vo ambo tali cōcupiſcētie ſubiūgū
tur: rē faciūt que nō eſt nuptiaꝝ: cui⁹ delicti
nō ſunt nuptie hortatrices: ſed dep̄catrices.
Hec⁹ quidē cōiugale eſt caſtitas procreādi
⁊ reddēdi carnalis debiti fides. Hoc eſt op⁹
nuptiaꝝ qd ab oī pctō defendit ap̄ls dicens:
I. Cor. 7. Nō peccat virgo ſi nupſerit. Cū ergo culpa-
bilis nō ſit generādi intētiōe cōcubit⁹ q̄ pro-
d prie nuptijs imputādus eſt: q̄d eſt qd ſm ve-
niā cōcedit ap̄ls: niſi q̄ coniuges debitū car
nis expoſcūt: nō p̄paginis volūtate: ſed libi
dinis voluptate: q̄ tn̄ voluptas nō p̄pter nu-
ptias cadit in culpā: ſed p̄ter nuptias acipit
veniā: imoderata ergo progreſſio ſm veniā
cōcedit̄. Quo circa ⁊ hinc laudabiles ſūt nu
ptie: q2 etiā illud qd non p̄tinet ad ſe ignoſci
faciūt propter ſe. Nō eī iſte cōcubit⁹ quo ſer
uitur cōcupiſcētie agit̄ vt impleat̄ fet⁹ quem
poſtulāt nuptie. Oīno ergo ī genere ſuo nu
ptie bone ſunt: q2 fidē thori ſeruant ⁊ prolis
ſuſcipiēde cauſa vtrūq3 ſexū cōmiſcēt: ⁊ im-
pietatē ſeparatōis horrēt. Sanctitati etiam
cōiugij nec cōiunx infidelis obeſſe poteſt: ſ3
potius fidelis prodeſt infideli: vt ap̄lus do
I. Cor. 7. cet. Ex his oſtendit̄ q̄ ꝯiuges qui cauſa pro
lis tm̄ conueniūt: vel qui exigētibus debitū
reddūt: defēdit a peccato ſanctitas cōiugij:
bonūq3 nuptiale. Si eī abſq3 peccato nō poſ-
ſet fieri cōcubitus cōiugalis non precepiſſet
dn̄s poſt diluuiū eos copulari dicēs: Creſci Gen̄. 6.
te ⁊ multiplicamini cū iā ſine carnali cōcupi
ſcentia nō poſſint cōmiſceri.

An ſit mortale peccatū tempore orationū Art. XXIII
ſtatuto petere debitū. B 2

Einde querit̄ de hoc qd dicit ibi [Si tamen
d nō ita ſit nimius vt impediat ⁊c.]. ſ. a Ex h̄ Arguit̄ p̄o
eni videt̄ q̄ mortale pctm̄ ſit tp̄e orationū cō
ſtituto expetere debitū. Et hoc etiā videt̄ per illud 2o
I. Cor. 7. Nolite fraudare inuicē ⁊c. ⁊ eſt finis ora
tionis. Jtē Exo. 19. Nolite ap̄pinquare vxoribus 3o
veſtris: ita dixit moyſes quādo lex dāda erat: ḡ mul
to magis erit hoc ſeruandū in nouo teſtamēto. Jtē 4o
Gen̄. 6. ⁊ 7. diuiſim ab vxoribus noe ⁊ filij ei⁹ pre-
cipiuntur intrare in archā: ergo cū deus nō precipi-
at niſi rectū ⁊ iuſtū/ videtur q̄ faciēs cōtrariū peccet
mortaliter: tēpore ergo luctus ⁊ ſacro reddendū nō
eſt debitū. Jtē Johel. 2. Egrediat̄ ſpōſus de cubi- 5o
li ſuo ⁊ ſponſa de thalomo ſuo. Jtē. 2. Re. II. Do- 6o
minus me⁹ Joab eſt in obſidiōe ⁊c. dormiā cū vxo-
re mea? ita dixit Urias etheus: ergo videt̄ q̄ tēpore
luctus ⁊ ſacro abſtinendū ſit. Jtē per rationē p̄ba 7o
tur idē: ſimul eni in actu nō poteſt eſſe ſpiritus et ca-
ro: ſed tēpore oratōis debet eſſe in actu ſūmo ſpirit⁹:
ergo tūc vacandū eſt ab opere carnali. Q2 autē tunc
in actu debeat eſſe ſpirit⁹: probat̄ Joh. 4. vbi dicit̄:
Ueri adoratores adorabūt patrē in ſpirit⁹ ⁊ vitate. 8o
Jtē Hieron̄. dicit q̄ tēpore oratiōis abſtinēdū eſt
etiā a licitis: vt facili⁹ gratia impetret̄: ergo videt̄ q̄
illis tēporib⁹ ſit mortale peccatū cōtra facere. Jn Jn ꝯriū p̄o
cōtrariū hui⁹ eſt q̄ circūſtātia nulla facit peccatū ve-
niale eſſe mortale: ſed cognoſcere vxorē p̄pter infirmi
tatē eſt veniale: ergo videtur q̄ ex circūſtātia nō fiat
mortale: ſed tēpus eſt circūſtātia: ergo ex illo nō fiet
mortale peccatū: qd al's eſt veniale. Jtē quicq̄d te 2o
netur aliq̄s ſine termino ſtatim debet ſoluere: ſed cō
iugati ſibi inuicē tenent̄ ſine termīo: ergo ſtatim ſol-
uere debēt: ergo ſi petat in op̄e tēpore ſacro tenet̄ ſol
uere. Jtē matrimoniū eſt in medicinā: ſed medici- 3o
na debemus vti oī tēpore morbi: ergo ⁊ m̄rīmonio:
ſit ergo inſtās morb⁹ ꝯcupiſcētie tēpore orationū cō
ſtituto: ergo tūc debeo vti medicina. Rn̄ſio dōm Solo.
videt̄ q̄ incōgruū eſt vti cōmixtione carnali tp̄e ora-
tionū cōſtituto: ſed illud mortale peccatū debitū exi
gere: ſi autē p̄babiliter nō timeat̄ peior caſus: ſi non
reddat̄, dico q̄ alt̄ cōiugū tūc tenet̄ reddere ⁊ facit h̄
ſine peccato: ſed exigēs peccat venialit̄. Ad id aūt Ad primū.
qd dicit in littera dicēdū eſt q̄ nō intēdit excip̄e a ve-
niali peccato: ſed poti⁹ ab indulgētia cōceſſiōis. Uel
pōt dici melius q̄ notat nimiū qn̄ feruet vltra ꝯceſ-
ſionē ⁊ honeſtatē matrimonij: qui nec eaꝫ curat/ nec
matrimonij honeſtatē de quo ſupra dictū eſt q̄ adul
ter eſt ardēs amator ſue cōiugis. Ad aliud dicēdū Ad 2m
q̄ vis faciēda eſt ī verbis ap̄li: quia cū pōdere dicta
ſunt: vnde ipſe per hoc qd dicit forte ⁊ ex ꝯſenſu: in-
nuit q̄ poteſt eſſe talis inſtātia petēdi debitū in alte
ro cōiugū q̄ etiā tūc reddēdū eſt, q̄ etiā forte dicit̄ fie
ri innuit̄ q̄ aliquid poteſt eſſe quare non fiat: ſimili-
ter q̄ ex cōſenſu fit ſi alter nō cōſentit fieri nō debet

Ad q̄ttuor ſequētia. Ad oīa alia que ꝑ auctoritates adducta ſunt dicē dū ꝙ nihil amplı⁹ probāt niſi ꝙ tūc reddere in cōiu-gio eſt veniale peccatū ⁊ exigere/⁊ neutrū mortale/ nec de⁹ pcepit noe diuiſim intrare:ſed potius qḋ cō

Ad 7ᵐ et octauū. gruū eēt oſtēdit. Ad id autē qḋ obijcit̄ per rationē dicēdū ꝙ ſimul orare ⁊ coire nō poſſunt ꝯiugati nec ad hoc tenent̄:ſed poſt coitū ⁊ ante poſſunt orare:q̄ nō ſemꝑ poſſunt coire. Infra habebit̄ in littera que tēpora orationi ſint cōſtituta.

Arti. XXIIII Cz. **An in ꝓpria cōiuge ꝑt eē vſus cōtra natu rā ⁊ an coeuntē cōtra vſum debitū contingit peccare mortaliter.**

D Einde querit̄ de hoc qḋ dicit ibi [Nec imu-tetur in eū vſum q̄ eſt cōtra naturā ⁊c.]. ſ.b.

Arguit̄ pᵒ Uidet̄ eñ ꝙ nullus vſus cōtra naturā ſit in cōiuge ꝓpria. Illo eñ vti qḋ in vſum factū eſt nō eſt cōtra naturā:ſed mulier in vſum ⁊ adiutoriū viri fa

Sol'o Obiectio cta eſt:ergo ea vti non eſt cōtra naturā. Si dicas forte ꝙ ꝑuerſio modi coeūdi eſt cōtra naturā. Cōtra dūmodo coeat in vaſe debito nullus vſus vel mod⁹ coeūdi videt̄ eſſe determinat⁹:ergo vn⁹ modus coe

2o undi erit magis contra naturā q̄ ali⁹. Itē mēbra ad coitū ꝑtinētia ſibi ꝓportionata ſunt:ergo dūmo-do illa ſeruet̄ ꝓportio non erit vis in alia diſpoſitiōe corporis:ſi ergo vir ſit ſubt⁹ vel ſupra/ſiue ſtādo/ſiue iacēdo/vel ſedēdo/ſiue a poſteriori/ſiue ab anteriori

3o cōiūctus nō refert vt videt̄. Itē in quibuſdā ꝑ ac-cidēs impedit̄ cōis mod⁹:q̄ ꝓpter groſſiciē ventrū: ventre ad vētrē cōiūgi nō p̄nt:⁊ bene cōiūgerent̄ ſi mulier retrorſum cōtra virū incuruata diſponeret̄: cū igit̄ illis ꝓpter pinguedinē debitū in alteri⁹ corpo re nō amiſerit: videt̄ ꝙ ſine pctō hoc mō cōiūgi p̄nt.

4o Similit̄ ꝯtingit q̄nq̄ apoſtemari vētrē mulieris vel eſſe pregnātē ita ꝙ anteri⁹ nō eſt applicabilis vi ro ⁊ tūc eſt eadē obiectio q̄ pri⁹: videt̄ ergo ꝙ nullus

q̄ſtiūcula illorꝫ vſuū ſit cōtra naturā. Ulteri⁹ querit̄ vtrꝫ ſic coeūtē preter cōem modū ſemꝑ ꝯtingat peccare mor

Arguit̄ pᵒ ꝙ ſic. taliter: Uidet̄ aūt ꝙ ſic:q̄ īmutat naturalē vſum:ħ autē apl's Ro.1. vocat paſſiones ignominie: ⁊ tali noīe nō cenſent̄ niſi mortalit̄ peccātes:ergo videt̄ ꝙ

2o ſit mortale pctm̄. Itē in littera videt̄ excipe iſtud a veniali pctō:ergo relinquit̄ ex littera ꝙ ſit morta-le. Dicit eñ ꝙ nuptie ſunt deprecatrices cōcubit⁹ q̄ nō ſit cauſa generādi niſi mutet̄ in vſum cōtra natu rā:ergo a deſtructiōe cōſequētis ſi mutet̄ in eū vſū q̄ eſt cōtra naturā nuptie nō erūt depcatrices:ergo ta lis cōcubit⁹ nō eſt veniale:ergo relinquit̄ ꝙ ſit mor-

3o tale. Itē Ariſto. dicit ꝙ oī aīali formatū eſt corp⁹ ad coeūdū:ſicut camelo virga retrorſum diſponit̄:⁊ īō a poſteriori coit ⁊ quibuſdā anteri⁹ diſponit̄:⁊ fe minis retro:⁊ illa coeunt ſaliēdo ꝑ aſcēſiōes:ſed idē Ariſto. dicit ꝙ vulua femine diſponit̄ añ. Dicit eñ ꝙ oēs femine aīaliū mingūt retrorſum ꝑter feminā

4o hoīs ⁊ cōſtat ꝙ ħ eſt ꝓpter vulue diſpoſitionē. Idē eñ dicit ꝙ virga viri radicat̄ ſup neruū carnis:ḡ ⁊ vulua femine diſponit̄ ab ante ⁊ virga viri ḡ ſm hoc applicabiles anterius:ergo ſi alit̄ applicant̄ muta-tur mod⁹ nature:ſed mutare modū naturalē in ina turalē/eſt mortale pctm̄:ergo oīs mod⁹ coeūdi ꝑter illū quo mulier iacet in dorſo/⁊ vir incūbens ei iacet

Sol'o ad pmū cū obiectōe. in vētre mortale pctm̄ eſt. R̄ſio dicendū ꝙ hmōi turpes q̄ſtiōes nūq̄ tractari deberēt niſi ad illa cogeret monſtra q̄ his tpibꝫ in cōfeſſiōe audiūt̄: videt̄ aūt di-cēdū ꝙ nihil eorꝫ q̄ facit marit⁹ cū vxore ſeruato de-bito corpe ſeu vaſe eſt ſm ſe mortale pctm̄:ſꝫ pōt eſſe ſignū ꝯcupiſcētie mortalis q̄ñ.ſ.nō ſufficit eis mod⁹ quē natura determinat ꝑ mēbrorꝫ diſpoſitionē ⁊ in-cunt modos brutorꝫ aīaliū: vt ḡ meli⁹ intelligatur mod⁹ naturalis ⁊ corruptio ab eo notandū ꝓpter ħ ꝙ ſm Ariſto. ꝙ ſolus homo eſt lōgi ⁊ lati corporis ⁊ ꝙ mēbrū virile ſup neruū carnis eſt fundatū ⁊ mem brū mulieris in fine vētris docet natura ꝙ debitus mod⁹ eſt vt mulier in dorſo: vir autē in vētre incum bat ei: ſicut ꝓbatū eſt per rōnē naturalē vltimo in-ductā: ⁊ hoc mō facili⁹ q̄ꝫ alio cōcipiūt mulieres ni-ſi impediat̄ ꝑ accidēs: deuiatio aūt ab illo minor eſt lateralis cōcubit⁹: ⁊ maior ſedētis/⁊ maior illo ſtan tiū/⁊ maxim⁹ q̄ eſt retrorſum modo iumētorꝫ:⁊ ideo quidā hunc vltimū dixerūt eſſe pctm̄ mortale qḋ tñ mihi hi nō placet vt alibi patuit. His habitis dicē-dū ꝙ innaturale pctm̄ dicit̄ dupliciter.ſ.maius ⁊ mi nus. Mai⁹ īnaturale eſt q̄ñ nō explet̄ actus inſtru mētis ad hoc formatis tm̄. Min⁹ autē īnaturale eſt q̄ñ explet̄ act⁹ q̄ non ſeruat nature modū q̄ accipit̄ a

mēbrorꝫ naturali diſpōſitiōe. Ad hoc qḋ obijcitur de ꝓportiōe dōm ꝙ licet ꝓportio inſtrumētorꝫ ſeruet̄ tñ nō ſuat̄ ꝓportio modi diſpoſitiōis. Ad alia duo dōm ꝙ in tali caſu bñ licet:q̄ alit̄ cōuenire nō p̄nt. Ad id autē qḋ vlterius querit̄ dico ꝙ nō eſt ſm ſe pctm̄ mortale. Ad obiectū ꝯ dōm ꝙ loquit̄ apl's de īnaturali q̄ eſt nō ſeruatis vaſis debitis. Siliter dōm ꝙ lra hic loquit̄ de tali modo. Ad vltimū di cēdū ꝙ ex ħ nō ꝓbat̄ mod⁹ īnatural' niſi minori mō: ⁊ ille nō eſt mortale pctm̄ in ꝯiuge vt mihi videt̄. Ad ſecūdū / Ad tertiū ⁊ quartū. / Ad queſti-unculā. / Ad pmū et ſecūdū. / Ad tertiū ⁊ quartū.

An coitus procedens vltra neceſſitatē ſit mortale pctm̄. Arti. XXV. Dz

D Einde querit̄ de ħ qḋ dicit ibi [Ille vo q̄ vl-tra neceſſitatē ꝓgredit̄ ⁊c.]. ſ.c Uidet̄ eñ ħ Obiectio falſum qḋ eñ libidini obſeq̄t̄ mox noīatū cō iūctū eſt malū: ⁊ tale eſt pctm̄ mortale: ḡ etiā tal' act⁹ eſt pctm̄ mortale. Qḋ ſi dicat̄ lra eſt in ꝯriū q̄ dic In ꝯtrariū ꝙ honeſtas nuptiarꝫ hui⁹ act⁹ ē depcatrix qḋ nō eēt ſi eēt mortale pctm̄. R̄ſio dōm ꝙ nō eſt mortale Sol'o pctm̄. Ad obiectū dōm ꝙ nō obſeq̄t̄ libidini ſic fi- Ad obiecti-onem ni: ſꝫ ſicut infirmitati. Et obiectio ꝓcedit ac ſi obſeq̄-retur ei ſic fini: vt aūt ħ intelligat̄: ſciēdū ꝙ infirmi-tati obſequit̄ qui tēptatiōe potius cogit̄ q̄ꝫ hoc vellit ſꝫ libidini obſeq̄t̄ q̄ more leccatoris ſibi talia q̄rit ⁊ ꝓ curat ꝓpt̄ qḋ dr̄ in. vij. ethi. ꝙ fornicator vitupabili-or eſt icōtinēte ⁊ vocat fornicatorē q̄ venerea q̄rit mo re fornicū ⁊ icōtinētē q̄ trahit̄ tēptatiōe īfirmitat̄.

Que ſunt illa q̄ apl's ſm veniā cōceſſit. Art. XXVI Cz

D Einde q̄rit̄ de ħ qḋ dicit ibi [Quid eſt qḋ ſm veniā cōcedit apl'us ⁊c.]. ſ.d. Uidet̄ eñ ꝙ Arguit̄ pᵒ hmōi cōceſſio ſit ꝑmiſſio mali: ꝑmiſſiōes aūt corrigūt̄ ne fiāt in no. teſta. vt ptꝫ Mat. 5. ⁊ 19. ḡ vi det̄ ꝙ ħ apl's veniā cōcedere nō debuit. Itē ſūme 2o ꝑfectiōi nō cōpetit ꝑmiſſio: ſꝫ nouū teſtamētū eſt ſum me ꝑfectionis: ḡ non ſit in eo aliq̄ ꝑmiſſio. Itē ſm 3o doctrinā no. teſtamēti eſt iudiciū: ḡ qḋ ꝯceſſum eſt in no. te. nō iudicabit̄: ſꝫ m̄rimoniū ē vt ꝯceſſū vt dr̄ ī lra ḡ ñ iudicabit̄ qḋ falſū ē. R̄ſio q̄dā dixerūt ꝙ ꝑmiſ Sol'o ad totū. ſio mortal'r fuit in veteri teſtamēto in libello repudij Deut. 24. permiſſio venialis in no. in coitu qui fit cauſa libidīs explēde. Sꝫ hoc nō videt̄ cōpetere: de libello quidē repudij infra erit queſtio ſed nō ſupra

diſtinctū eſt inter cōceſſionem ꝛ ꝑmiſſionē: hic dicendū ꝙ nō eſt in no. teſta. ꝑmiſſio mali ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ accidēs hoc eſt dicere ꝙ cōcedit̄ alicui in nouo teſta. ꝑmiſſio mali cui plura bona adiuncta ſunt: ꝛ poteſt incidere ſibi malū ꝛ ꝓpter malū qđ poteſt ſe illo immiſcere nō reuocat̄: ꝛ tale q̄dem eſt coit⁹ cui adiuncta ſūt bona matrimonij/ ꝛ poteſt immiſcere ſe libido: ꝛ ꝓpter illam nō reuocat̄ cōceſſio. Et ideo patet ꝙ obiectiones bene cōcludūt de ꝑ ſe malo/ ſꝫ de malo adiuncto ei qđ bonū eſt: ꝛ cauſa pluriū bonoꝝ nō concludūt: qꝛ magis ſunt illa bona ꝙ̄ iſtud ſit malū. Et ꝑ h̄ patet ſolutio ad totum.

Qđ non omnis delectatio carnis peccatū eſt.

Sed forte aliquis dicet omnē carnis cōcupiſcentiā ꝛ delectationē q̄ eſt in coitu malā eē ꝛ peccatū: qꝛ ex peccato eſt ꝛ inordiata. Et nos dicim⁹ illā cōcupiſcentiā ſemꝑ malā eſſe quia feda ē ꝛ pena peccati: ſed nō ſemꝑ peccatū eſt. Sepe eñ delectat̄ vir ſanct⁹ ſm carnem in aliqua re vt requieſcēdo poſt laborē edendo poſt eſuriē: nec tamē talis delectatio eſt peccatū: niſi ſit immoderata. Sic ꝛ delectatio q̄ fit in coitu cōiugali: cui aſſunt illa tria bona a pctō defendit̄. Videt̄ tñ beatus Grego⁹ aliter ſentire. ſ. ꝙ ſine pctō non poſſit fieri carnalis cōmixtio dicēs: Vir cū ꝓpria cōiuge dormiēs: niſi lot⁹ aqua eccleſiā intrare nō debet. Quāuis diuerſe hoīm natiōes de hac re diuerſa ſentiant: ꝛ alia cuſtodire videant̄. Romanoꝝ tñ ſemꝑ ab antiquioribus vſus fuit: poſt admixtionē ꝓprie cōiugis: ꝛ lauacri purificationē querere: et ab ingreſſu eccleſie paululū tempare. Nec hoc dicentes culpā deputam⁹ eſſe coniugiū: ſed qꝛ ipa licita admixtio ꝯiugis ſine voluptate carnis fieri nō poteſt a ſacri loci ingreſſu eſt abſtinendū: qꝛ voluptas ipſa ſine culpa nullatenus eſſe poteſt.

Ar. XXVII. f2 An oīs coitus ſit vitiū vel peccatū: ꝛ vnde habet illud peccatū vel vitiū.

Arg. ꝑmo d Einde querit̄ de h̄ qđ dicit ibi [Sꝫ forte dicet aliqs omnē carnis cōcupiſcentiā ꝛc. Videt̄ eñ hoc eſſe verū: oīe eñ qđ in paſſionibus eſt excellentiſſime ſemꝑ eſt vitium ꝛ peccatū: ſed oīs coit⁹ eſt hmōi: ergo oīs coit⁹ eſt vitiū ꝛ peccatū. Probat̄ aūt prima ex rōe virtutis ethice q̄ in paſſionib⁹ eſt circa mediū quo ad nos. Scđa aūt ꝑ ſe patet.
2o Itē oīe qđ actu auertit a cōuerſiōe ad immutabile bonū eſt admin⁹ veniale pctm̄: talis aūt
3o eſt oīs coit⁹: ḡ ipe eſt admin⁹ veniale pctm̄. Itē oīs act⁹ fruſtrat⁹ fine eſſentiali ꝛ naturali van⁹ ꝛ malus eſt: ſꝫ oīs cōcubit⁹ qui fit cauſa delectatiōis eſt hmōi: ḡ oīs talis eſt van⁹ ꝛ mal⁹: ḡ ē peccatū.
Probatio. Probat̄ ſcđa ꝑ hoc ꝙ finis naturalis cōcubitus eſt procreatio prolis: qꝛ ad hoc inuenit eū natura ꝛ ad hoc taliter formauit organa. Prima patꝫ ꝑ
4o ſe qꝛ malū nihil eſt niſi finis ꝑficient̄ priuatio. Itē aīalia bruta videm⁹ nō moueri ad coitū: cū igit̄ rō ſit in hoīe q̄ magis regere debet vires inferiores in hoīe ꝙ̄ regant̄ in bruto: videt̄ ꝙ homo tenet̄ ad idē vel ad plus: ḡ peccat quotienſcūqꝫ coit niſi cū intentione generandi.

Rñſio dōm ad hoc ꝙ nō omnis carnalis cōcubit⁹ eſt peccatū. Solutio.
Ad primū aūt dōm ꝙ actus nō dicit̄ eſſe in medio rōne delectatiōis: ſed rōne circūſtantiarū. ſ. qñ coire debet/ ꝛ vbi/ ꝛ cū q̄/ ꝛ qualiter ꝛ hmōi: ꝛ iō obiectio ꝛ ꝓbatio pme ꝓpōis fundat̄ ſuꝑ ꝑuerſam expōem vboꝝ Ariſtotel. Ad ꝑmū
Ad aliud dōm ꝙ nō auertit rōnem pambulā actui/ ſed tm̄ cōicantē/ vt ſupra ſepi⁹ dictū eſt. Ad 2m
Ad aliud dicēdū ꝙ iſte actus non ſemꝑ fine fruſtrat̄: qꝛ habet finē medicine ꝛ fidei, thori ꝛ ſacramenti: qꝛ horret ſeparationē. Ad 3m
Ad ꝓbationē dōm ꝙ iſte actus eſt nature et hoīs/ ꝛ ſm ꝙ eſt matrimonij actus magis accipit vt hoīs act⁹ ꝙ̄ vt nature: ꝛ ideo ſufficit ei finis hoīs obiectio aūt ꝓcedit ac ſi ſit nature tm̄. ad ꝓbatiōꝫ
Ad aliud dicendū ꝙ hoc cōtingit in qbuſdā brutis/ vt dicit Ariſtoteles, ꝓpter cibi paruitatē: vñ etiā qñ plus accipiunt de cibo niſi infirment̄ tūc incipiūt ſepe ſaltare: ꝛ iō etiā homo ꝓpter cibi abundantiā pl⁹ appetit ꝙ̄ alia: ꝛ iō citius immutat̄ deſiderijs: ꝓpter qđ etiam loquit̄/ vt dicit Auicenna: ꝛ ideo cōſtituit̄ ei medicina illoꝝ deſideriorū in ſacramento mrīmonij. Ad 4m

Determinat autoritatem.

Hoc aūt ne ꝑdictis obuiet: intelligendū eſt in illis q̄ nō gr̄a ꝓlis cōueniunt: quoꝝ voluptas nō eſt ſine pctō: et vir aliqui repiri pñt adhuc amplex⁹ carnales expientes q̄ nō interdū cōueniant ꝑter intentionē ꝓcreande ꝓlis. Hoc aūt quotiēs fit: ab ingreſſu eccl'ie abſtinēdū eſt. Et ꝙ ita intelligendū ſit Gregori⁹ ꝯſr oñdit. Si qs ꝟo ſua cōiuge nō cupidine voluptatis rapt⁹: ſꝫ tm̄ creandorū liberorū gratia vtit̄ iſte ꝑfecto ſiue de ingreſſu eccleſie: ſiue de ſumendo corpis dñici myſterio ſuo eſt iudicio relinquēd⁹: qꝛ ꝓhiberi a nobis nō debet accipe q̄ i igne poſit⁹ neſcit ardere. Cū ꝟo nō amor ꝓcreāde ſobolis ſed voluptas dñat̄ in ope cōmixtiōis habeāt cōiuges etiā de cōmixtiōe ſua qđ defleāt. Tūc aūt vir q̄ p⁹ admixtionē cōiugis lot⁹ aq̄ fuerit etiā ſacrā cōionē valeat accipe: cū ei ſm ꝑfinitā ſniam eccl'iam etiā licuerit intrare.

An cognoſcēs vxorē ſuam aliquo caſu ſit repellendus ab eccleſia. Ar. XXVIII G2

d Einde q̄rit̄ d̄ h̄ qđ dic̄ ibi [Hoc āt q̄tieſcūqꝫ fit ab ingreſſu eccl'ie ē abſtinēdū ꝛ c̄. a. hoc ei vr̄ eſſe falſū: qꝛ nō eijcit eccl'ia niſi excōicatos tales aūt nō ſr̄ excōicati: ḡ vr̄ ꝙ nō oprt ab ingreſſu eccl'ie tpare. Arg. ꝑmo
Itē ꝑter excōicationē videm⁹ ab eccl'ia niſi ſolēnit̄ penitētes eijci: ſolēnis aūt pnīa nō fit niſi ꝑ crimine quo qs totā vrbē cōmouit: ſicut ſupra i tractatu de pnīa habitū eſt: cū igit̄ illō nō ſit niſi veniale pctm̄ nō videt̄ ꝙ ab eccl'ie ingreſſu in iſto caſu ſit tpandū. 2o
Itē ſic dic̄ Dyo⁹ i eccl'iaſti. ierar. in theoria ſctē ſynaxeos. i. cōionis: vbi gr̄a/ hoīes ab eccl'ia tpe cōionis ꝑ dyaconū in ꝑmitiua eccl'ia eijciebant̄: ſcꝫ infideles/ cathecumini/ energumini de nouo cō- 3o

uerſi/ ⁊ ſolenniter penitentes: ſed iſti in nullo illoꝝ ordinū ſunt: ergo ab ingreſſu eccleſie ꝓter actū ma
4° trimonij ⁊ vſum nō oportet temꝑare. Item ſupra habuimꝰ in littera ex verbis Auguſtini ꝙ hoc ꝙ cōiuges vtuntur ſe ꝓter intentionē creandoꝝ liberorū penā in eis ꝓ quibꝰ q̄ttidie dicimus: dimitte nobis debita noſtra: ḡ reputaꝛ inter quottidiana ⁊ leuiſſima peccata: ſed ꝓter illa nunq̄ȝ oportet ab ingreſſu eccleſie temꝑare: ḡ videꝛ falſum dicere in lit
5° tera. Item dicit Gregoꝰ ꝙ ſpūalia peccata maioris ſunt ponderis q̄ȝ carnalia: ḡ et venialia in illis maioris ſunt ponderis q̄ȝ venialia in iſtis: ergo pro motu ire vl' ſuꝑbie magis eſt temꝑandū ab ingreſſu
Solo eccleſie q̄ȝ pro tali actu vſus matrimonij. Reſpōſio dicendū ꝙ iſtō dictū eſt nō ꝓter magnitudinē reatus oſtendendā: ſed ad demonſtrandā incōgruētiā actus cōcubendi ad ſpiritualia intelligenda ⁊ vidēda que tractanꝛ in locis ſacris ⁊ obſequijs diuinis ⁊ ſacramētis: qꝛ cōtemplatio diuinoꝝ eſſe nō poteſt niſi ſpiritu aſcendēte ſuper corpꝰ: ⁊ in coitu ſub carne quaſi ſuffocatꝰ iacet ſpiritus/ nec eſt dictū vt ita ſeruetꝛ: ſed potiꝰ vt moneanꝛ carni ſeruientes/ vt humiliter ſe tunc retrahant a ſacris locis: ſed nō ſūt re
Ad oia obiecta pter vltimū. darguendi ſi nō fecerint. Ad primū ergo dicendū ꝙ excōicatio eijcit a loco ſacro etiā inuitū/ ſȝ hic tātū oñdiꝛ incōgruitas delectatiōis carnis ad cōtēplationē ſacroꝝ vt hō tunc humiliter ſeipm̄ retrahat.
Ad vltimū Per idē patet ſolutio ad duo ſequētia. Ad vltimū dōm ꝙ lȝ ſint reatꝰ maioris ſpūalia q̄ȝ corꝑalia: tamen nō ſuffocant ſpiritū ꝑ impetū delectatiōis: ſed remanēt in vigore ſuo/ ⁊ nō habent verecundiā adiunctā: ſȝ coitꝰ totū eneruat ſpiritū/ vt dictū eſt: ⁊ iō tunc debet ſe homo retrahere a contuitu diuinoꝝ. Qualiter aūt ſe debeat habere in cōicando in ſequēti diſtinctiōe ꝓpriā habebit diſputationē lȝ hic q̄daȝ ad hoc valentia in littera dicanꝛ.

De ſolutione carnalis debiti.

Sciendū etiā eſt qꝛ cum in omnibꝰ alijs vir
I.Coꝝ.II. preſit mulieri vt caput corpori: eſt em̄ vir ca
put mulieris: in ſoluendo tamen carnis de
I.Coꝝ.6. bito pares ſunt. Ideo apoſtolꝰ vtriq̄ȝ pariter precipit i hac cauſa ſibijnuicē ſubijci inquiens: Uir debitū reddat vxori: ſimiliter ⁊ vxor viro: qꝛ mulier nō habet poteſtatem ſui corꝑis ſed vir: ſilr ⁊ vir nō habet ptātem ſui corporis: ſed mulier: qꝛ nec mulier ad aliū virū: nec vir ad aliaȝ mulierē poteſtatē ſui corꝑis habet: nec vir ad continendū: nec mulier ptātem habet ſine mutuo cōſenſu: ſȝ alter alteriꝰ ptātem habet corꝑis: vt poſcenti alteri nō liceat alteri negare debitū: i hoc em̄ pares ſunt: qꝛ nec viro nec mulieri corpꝰ ſuū licet alij tradere: ſed ſibijnuicem debitores ſunt in hac cauſa: ne peccandi deꝛ occaſio: ꝑ qđ nō dominiū tolliꝛ viro: ſed vitiū: debent em̄ ſibi cōiugati non ſolū ipſiꝰ ſexus ſui cōmiſcendi fidē liberoꝝ ꝓcreandoꝝ cauſa q̄ prima eſt in iſta mortalitate ſocietas: verū etiā infirmitatis inuicē excipiende ad illicitos cōcubitus deuitandos mutuā quodāmodo ſeruitutē: vt ⁊ ſi alteri eoꝝ cōtinentia placeat: niſi ex alteriꝰ cōſenſu nō poſſit. Ad hoc em̄ neuter habet poteſtatē ſui corporis qđ adeo verū eſt vt etiā qđ nō filioꝝ ꝓcreādoꝝ: ſed infirmitatis ⁊ incontinentie cauſa expetit vel ille de matrimonio vel illa nō ſibi alterutrū negent ne ꝑ hoc incidāt in dānabiles corruptelas. Reddere ei debitum cōiugale nullius eſt criminis: exigere autē vltra generandi neceſſitatē: culpe eſt venialis. Fornicari vero vel mechari: puniendi eſt criminis.

An cōiuges mřimonialiter coniuncti ſint inter ſe equales. Arti. XXIX Dz

Einde q̄riꝛ de h̄ qđ dicit ibi [Sciendū etiaȝ
d eſt qꝛ cum in om̄ibꝫ alijs vir preſit mlr̄ieri ⁊c.
Uideꝛ ei falſum qđ dicit in lr̄a: In quocūq̄ȝ Arg. pmo
actu duoꝝ vnū eſt principale ⁊ agens/ alterū aūt ſecundariū ⁊ patiens: nulla aūt duo poſſunt eſſe eq̄lia/ ſed ſic principalis ⁊ agens vir eſt in actu matrimonij: femina aūt ſecūdaria ⁊ patiens: ḡ videꝛ ꝙ nō
ſint equales. Itē hoc accipiꝛ in littera Gen̄. 2. vbi 2°
dicit dn̄s: Faciamꝰ ei adiutoriū: ḡ ipſe eſt principa
lis ⁊ adiuuaꝛ ab eua: ḡ nō ſunt equales. Item phs 3°
dicit ꝙ femina deſiderat maſculū ſicut imꝑfecta ⁊ ſicut turpe bonū: cōſtat ꝙ imꝑfectū ⁊ ꝑfectū/ turpe et bonū nō poſſunt eſſe equalia: ḡ nec vir ⁊ mulier in
actu matrimonij. Itē impoſſibile eſt ꝙ idē ſm̄ idē 4°
ſit caput ⁊ alteꝝ et equale: ſed in matrimonio vir eſt caput/ vt dicit aplr̄us: ergo in eodem non poteſt eſſe
equalis. Item diſcretio ſexus eſt ſicut generantis 5°
in alio/ et generantis ex alio: qꝛ maſculꝰ generat in alio ex ſemine proprio: femina autē ex ſemine alieno ſed inequalia hec ſunt quantū ad nature modū: ergo cōtra naturā eēt ꝙ i matrimonio redigerenꝛ ad eq̄li
tatem. Itē ſigillatio non eſt equaliter cere ⁊ anu 6°
li: qꝛ anulus totā facit ſigillationē/ ⁊ cera tm̄ ſuſcipit: ſed ita ſe habent maſculinū ⁊ femininū/ vt dicūt
philoſophi: ergo impoſſibile ē ꝙ ſint equales. Itē 7°
hoc innuiꝛ ex ipſis verbis dn̄i vbi dꝛ: Sub viri po
teſtate eris/ ⁊ ipſe dominabiꝛ tui. In ꝯtrariū huiꝰ In ꝯtrariū
eſt qđ diciꝛ. I. Corinth. 7. vt in littera habeꝛ: Mu primo
lier ſui corporis poteſtatē nō habet ſed vir ⁊c. Itē 2o
matrimoniū nō facit conſenſus vniꝰ ſed duoꝝ/ vt ſupra habitū eſt: ſȝ qđ faciūt duo eq̄lia eq̄liter efficiꝛ vtriuſq̄ȝ: ḡ mřimoniū efficiꝛ eq̄liter viri ⁊ mlr̄ieris: ḡ ⁊ iura q̄ cōſequunꝛ ex mřimonio eq̄liꝛ ſꝛ mlr̄ierȝ ⁊ vi
ri. Rn̄ſio dōm ꝙ i iure mřimonij i reddēdo debito Solutio.
⁊ exigēdo eq̄les ſunt cōiuges/ ſicut vltimo ē ꝓbatū: ſȝ in diſpēſatōe domꝰ ⁊ actibꝫ gubernatōis ineq̄lēs qꝛ vir in talibꝫ eſt pncipal'/ ⁊ etiā i actu generatōis:
⁊ hoc ꝓbāt obiectiōes priꝰ inducte. Un̄ ad pmū di Ad pmū
cendū eſt ꝙ h̄ verū eſt i actu gn̄atiōis: ſȝ q̄ ad exigen
dū ⁊ reddēdū ſūt eq̄les. Ad aliđ dōm ꝙ adiutoriū Ad 2m
illđ ꝑtinet ad actū gn̄atōis/ ⁊ nō ad gubernatōnē ⁊ ⁊ tertiū
regimē domꝰ. Per hoc etiā patet ſolutō ad ſequēs.
Ad aliud dōm ꝙ idem qđ hȝ in ſe multa aliq̄ pn̄t Ad 4m
eſſe eq̄lia ⁊ ineq̄lia: ⁊ hoc eſt dicere nō ſm̄ idē ⁊ ita eſt
hic. Ad aliud dicendū ꝙ contra modū nature eſſet Ad alia ſil.
ſi equaretur in vi generādi: quia duo equalia in vi

generādi nunq̄ generāt: q2 illa vel eſſent ambo actiua vel ambo paſſiua: ſed duo in generando inequalia in iure matrimonij poſſunt eſſe equalia: vt iā patuit per antedicta. Et per hoc patet ſolutio ad oīa ſequentia argumenta.

Q̄d neuter continere valeat niſi ex cōmuni conſenſu.

Di. XXXII De m̄rimonio ſm cām finalē q̄ntū ad fidē thori.

Quod vero ſine cōſenſu vxoris vir cōtinere non valeat: ſubditis ꝓbat̄ teſtimonijs. Ait em̄ Aug9: Si dicat vir cōtinere iam volo: nolo aūt vxor nō pōt. Q̄d em̄ tu vis illa nō vult. Nū qd p cōtinentiā tuā illa debet fieri fornicaria? Si alij nupſerit te viuo: adultera erit (Matth. 10). Nō vult tali lucro deus tale damnū compēſari. Redde debitum: ꝛ ſi nō exigis: redde. Pro ſctificatione pfecta de9 tibi cōputabit ſi nō qđ tibi debet̄ exigis ſʒ reddis qđ debes vxori. Idem: Scdm verba aplica etiaʒ ſi vir cōtinere voluiſſet ꝛ tu noluiſſes debitū tibi reddere cogeret̄: ꝛ illi deus imputaret cōtinentiā: ſi nō ſue ſed tue cōcederet̄ infirmitati: ne in adulteriū caderes. Quiſqs ergo cōpatiens infirmitati vxoris reddit nō exigit debitū: aut ſi ꝓpter ꝓpriā infirmitatē ducit vxorē plangens poti9: q2 ſine vxore eſſe nō potuit q̄ gaudens q2 duxit: ſecur9 expectat diē nouiſſimū. Idē: Una ſola cauſa eiſſe poteſt qua te ad id qđ vouiſti nō mō nō hortaremur: ſʒ etiaʒ ꝓhiberem9 iplere: ſi forte tua cōiunx hoc tecū ſuſcipere animi vl' carnis in
a
firmitate recuſaret. Nam vouēda talia non ſunt a cōiugatis: niſi ex cōſenſu ꝛ voluntate cōi: ꝛ ſi preꝓpere factū fuerit magis ē corrigēda temeritas q̄ ꝓſoluenda ꝓmiſſio. Nō em̄ de9 exigit ſi qs ex alieno aliqd vouerit: ſed poti9 vſurpare vetat alienū. Idē: Apl's
b
nec ad temp9 vt vacent orōni: niſi ex cōſenſu voluit cōiugem carnali inuicē fraudari debito. Idem: Manifeſtū eſt ita voluiſſe legē feminā ſub viro eſſe: vt nulla eius vota q̄ abſtinētie cauſa vouerit reddant̄ ab ea: niſi au
c
ctor fuerit vir ꝑmittendo. Nā cum ad pctm̄ eiuſdē viri ꝑtineri voluerit lex: ſi prius ꝑmiſerit: ꝛ poſtea ꝓhibuerit: nō tn̄ dixit vt faciat mulier qđ vouerat: quia permiſſa iam prius a viro fuerat. Uiri dixit eſſe peccatū: q2 abnuit qđ prius cōceſſerat: nō tamen mulieri ex hoc iuſſum dedit: vt cum prius vir ei cōceſſerit poſtea ſi prohibuerit cōtemnat̄. Ex his apparet ꝙ vir vel mulier continentiam deo offerre non pōt ſine cōmuni cōſenſu nec alter alteri debitū negare debet. Si vo quilibet eorū alterū a ſuo iure abſoluerit: ad ꝓteritam ſeruitutē nunqd reuocare poterit? Hoc em̄ videt̄ Auguſt. ſupra voluiſſe. Qui d
buſdā videt̄ ꝙ mulier nō diſcedens a domo viri: que viro ꝑmittente cōtinentiā vouerit vel ꝑmiſerit: eodē ꝓhibente ſoluere nō valeat ꝛ hoc ꝓpter dignitatē viri qui eſt caput mulieris. Sed meli9 hoc intelligit̄ in tali caſu: vbi vir cōcedit mulieri vouere cōtinētiā et ante votū ꝓhibet implere. Si vo habitū mutauerit non poteſt reuocari. ſm illđ: Qui vxorem ſuam velare ꝑmiſerit: aliam nō accipiat: ſed ſimiliter cōuertat̄.

An ſemper ꝛ equaliter contingat reddere debitum. Arti. I A

Uod vo ſine ꝯſenſu vxor' ꝛc.] Hic agitur de debiti ſolutiōe in quo ſunt cōiuges eq̄les. Diuidit̄ aūt in duas partes: ꝛ in prima facit qđ dictū eſt. In ſcđa determinat tempꝰ ſolutionis matrimonij ibi: [Et licet debitū ꝛc. Et hec ſufficiant de diuiſione. Incidit autē ꝑmo hic queſtio triplex. Prima eſt qualiter contingit ſoluere debitū. Secūda eſt vtrū ſoluenti hoc computetur ꝓ perfectōne ſanctitatis vt dicit in littera. Tertia vtr̄ poſſit ſolui debitū nō exigenti ſiue poſcenti.

Ad primū obijcit̄ ſic: Ei cui ſoluit̄ debitū neceſſe — Arg. ꝑmo
eſt ꝙ ſoluat̄ tempe indigentie: quia cum ſit preceptū affirmatiuū obligat ꝓ tempe neceſſitatis ad ſoluendum: hoc autē in cōiuge eſt temp9 inſtantis cōcupiſcentie: ergo tunc ei eſt ſoluendū. Sʒ ponamus ꝙ tunc vir ſit impotens ꝓpter aliquā cauſam quā ipſe fecit ſibi: ergo videt̄ ꝙ ipſe peccet mortaliter tunc nō ſoluēdo. Item ſolutio iſtius debiti valet in modū — 2o
medicine: ergo tempe morbi adhibenda eſt: ſed forte tunc nō poteſt vt prius: ergo ſi poſt cognoſcat videt̄ ꝙ debitum nō ſoluat. Itē ponam9 ꝙ vir ſol — 3o
uit pluries donec euaporante calido et fluente humido plus ſoluere non poſſit/ et mulier adhuc inſtet ex incitatiōe cōcupiſcentie: conſtat ꝙ iſte non poteſt ſoluere: ergo nō tenet̄: q2 inanis eſt actio quam inopia debitoris excludit: ergo videt̄ ꝙ non ſemper cōtingit ſoluere debitū. Item obijcit̄ de his qui — 4o
exercitijs exiccant et infrigidant ſe ꝙ nō poſſunt frequenter coire vel etiam ex ingurgitatōe calorem naturalem ſuffocant/ et femine eorū expetunt coitum quid ſit faciendū: conſtat em̄ ꝙ iure tenent̄ ſoluere: ergo peccant omittentes vt videt̄. Reſponſio ad — Solo
hoc ꝙ tenetur reddere debitū. Ad id autē qđ pri — Ad obiecta ſimul
mo obijcit̄ dicendū ꝙ tempe indigētie eſt ſoluendū ſm facultatē ſoluentis. De cauſa autē dicendū ꝙ illa vl' eſt ex matrimonio cauſata/ aut ex alijs cauſis. Si primo modo tunc quidē eſt: q2 aut concubuit et tūc ſufficient̄ ſoluit: quia nō tenet̄ ad immoderatū concubitū: quia ſi mulier poſt decentē ſolutionē conqueraf/ potius ſe exhibet meretricē q̄ coniugē. Si autem ex alia cauſa eſt/ aut illa eſt licita aut illicita/ ſi licita/ tunc nō tenet̄ ſoluere: quia deus eum impotentem fecit. Si autē illicita ſit/ tunc bene puto ꝙ ſequens peccatū vxoris aliquo modo imputet̄ ei niſi peniteat/ ꝛ quantū in ſe eſt faciat qđ in ipſo eſt ꝙ contineat vxor ex bona voluntate: ꝓpter fragilitatē em̄

ſupueniētē matrimonio nō ſoluit̄ matrimoniū. Et
per hoc ptꝫ ſolutio ad oīa queſita.

Arti. II B

An ſoluere debitum ſit ꝓ perfectione ſanctitatis matrimonij.

Ecundo querit̄ vtrū cōputet̄ hoc ꝓ ꝑfectiōe
Arguit̄ p̊o. ſ ſanctitatꝭ matrimonij/videt̄ ꝙ ſic:qꝛ hoc ex-
2º preſſe dicit Augꝰ in lr̄a. Jtem iuſticia eque
bona eſt virtꝰ vel melioꝛ q̄ꝫ caſtitas:ḡ ſuꝰ actus va-
let actū caſtitatis/ſꝫ ſoluens exhibet actū iuſticie: er
3º go videt̄ ꝙ cōputet̄ ei ꝓ ꝑfectiōe ſctitatꝭ. Jtem tul-
lius ꝓbat in p̊mo de officijs ꝙ officiū iuſticie meliꝰ
eſt om̄ibꝫ officijs aliaꝝ virtutū:ḡ ſuꝰ actus plus va
let q̄ꝫ actus aliaꝝ/ſꝫ reddēs exhibet iuſticiā:ḡ videt̄
4º ꝙ plus facit q̄ꝫ ſi ꝑfectā teneret caſtitatē. Jtē Ariſt.
in.v.ethicoꝝ dicit/ꝙ vltimū bonū facit iuſticia: ⁊ ē
ipſa ſicut heſperꝰ in celo lucens:hoc aūt nō facit ca-
ſtitas:ḡ videt̄ ꝙ iuſticie actꝰ plus recōpenſat eſſe q̄ꝫ
Jn ꝯtrariū caſtitas ⁊ inde vt priꝰ inferat̄. Jn cōtrariū huiꝰ eſt
pꝛimo qꝺ dꝛ Eccl'i.26. Nō eſt digna ponderatio cōtinētis
2º aīe:ḡ iuſticia nō pōt recōpēſari. Jtē ſup̄ habitū eſt
ꝙ ſanctioꝛa ſunt cōiugia pari voto cōtinentiū:ergo
vſus coitꝰ minuit ſanctitatē:ḡ impoſſibile eſt ꝙ coi-
Solo tus alicui imputet̄ ꝓ ꝑfectiōe ſanctitatꝭ. Ad h̄ di-
cendū ꝙ Augꝰ hic loquit̄ de reddente inuite cuiꝰ to
ta deuotō eſt ad cōtinentiā ⁊ tm̄ debito mr̄imonij ⁊
fide thoꝛi q̇ potiꝰ ad ſolutōꝫ cogit̄ q̄ꝫ carnali deſide-
Ad obiecta rio incitet̄. Ad pꝛimas aūt rōnes dōm ꝙ ſi iuſticia
ꝓ vtraqꝫ ꝑ- ⁊ caſtitas compant̄ ſm̄ hoc ꝙ valent pollicijs et ad
te. alteꝝ vincit iuſticia caſtitatē:ſi aūt cōparant̄ ſm̄ de-
coꝛē ⁊ honeſtatē quā habēt vincit caſtitas iuſticiaꝫ.
Et ſm̄ pꝛimū modū ꝓcedunt rōnes pꝛimo inducte:
ſm̄ alterū aūt ꝓcedūt rōnes ſcd̄o inducte. Et ꝑ hoc
patet ſolutio ad vtranqꝫ ꝑtem obiectionū.

Arti. III. L

An debitum debet ſolui non exigenti.

Ertio q̄rit̄ vtrū ſolui debet nō exigenti/ vi-
Arg. p̊mo t det̄ ꝙ nō:qꝛ qui tacet conſentit/mulier ḡ vel
vir nō requirens debitū videt̄ in hoc cōſenti
2º re ꝙ nō ſoluat̄:cū ergo meliꝰ ſit abſtinere q̄ꝫ vti coi-
tu videt̄ ꝙ talis nō debet ſoluere. Jtem etiā exigē-
tem p̄cibꝰ pōt auertere ne exigat:ḡ multomagis nō
exigenti pōt nō ſoluere. Jn cōtrariū huiꝰ eſt ꝙ ſo-
Jn ꝯtrariū lutio debiti oꝛdinat̄ ꝯtra damnabiles coꝛruptelas
mollicici ⁊ ſodomie ⁊ adulterij/ſed q̇daꝫ cōiuges ſūt
ex verecundia nō ſe reuelātes ſuis cōiugibꝫ: ⁊ tm̄ ar
dent in ſuis deſiderijs:ḡ videt̄ ꝙ illis ſit ſoluendū/
Solo. etiā nō exigentibꝫ. R̄nſio dōm ꝙ mihi videt̄ ꝙ di-
ſcretū eſt ſoluere etiā nō exigēti: qꝛ ſigna q̄nqꝫ petu-
lantie oſtendunt̄: ⁊ etiā illi cōiugi q̇ nō cōtradicit/ſꝫ
Ad p̊mū ſilenter patit̄ ſolutionē. Ad hoc aūt qꝺ pꝛimo obij-
cit̄ dōm ꝙ licet nō requirit̄ ex verecundia:tn̄ ius ꝑ-
uie petitiōis.ſ. q̄n cōtrahit matrimoniū adhuc ſtat
et tūc in cōtractu p̊mo ſemꝑ intelligit̄ petere niſi re-
Ad p̊mū clamet aliq̄n aliqua de cauſa. Qd aūt obijcit̄ ꝙ qui
tacet laudat dōm ꝙ hoc eſt verū q̄n nihil dixit in cō
trariū:ſꝫ hoc nō eſt in cōiugibꝰ qui cōtrahūt vt debi
Ad 2m tū eis ſoluat̄. Ad aliud dōm ꝙ nō eſt niſi fiat legiti
ma cauſa tꝑis aut infirmitatis/⁊ tūc etiā puto ꝙ nō
debet auerti cum inſtantia ⁊ ꝑtinacia.

Arti. IIII D

An vir poteſt vouere nō reddere debitū ſine conſenſu vxoꝛis.

Einde q̄rit̄ de hoc qꝺ dicit ibi[Nā talia non
d ſunt vouēda a cōiugatis niſi ex ꝯſenſu ⁊c̄.a.
Arg. p̊mo. Ponamus em̄ ꝙ alter ꝯiugū voueat ſine cō
ſenſu alteriꝰ vt nunq̄ꝫ exigat/videt̄ em̄ hoc eſſe licitū
votū:qꝛ ipſe ſm̄ exigere nō eſt in ꝑtāte cōiugis/ ſed
tm̄ ſm̄ reddere:ḡ ipe poteſt vouere illud. Jtē exige
re infirmitatis eſt/reddere aūt iuſticie ⁊ neceſſitatꝭ:
ſed q̄ infirmitatis ſunt abijcienda ſunt ab hoīe q̄ntū
pōt:ergo videt̄ ꝙ etiaꝫ bonū ſit homini ꝙ voueat ꝙ
nō exigat a cōiuge debitū. Jn cōtrariū huiꝰ eſt ꝙ in Jn ꝯtrariū
terdicit̄ cōiugibꝫ ne diſcedant ab inuicē ⁊ de cōi con p̊mo.
ſenſu niſi vadāt ambo ad religionē: ḡ multomagis
interdici debet iſti ne voueat qꝺ vir nūq̄ꝫ poterit ob-
ſeruare manens cū vxoꝛe. Jtē Pꝛouerb.6. Nūq̇d 2º
pōt homo abſcōdere ignē in ſinu veſtimenta ſua vt
nō ardeat q̄ſi diceret nō.ḡ exn̄s in matrimonio non
pōt cōſeruare ſe quin ardeat igne:ḡ nō debet deuo-
uere. Jtē Beda dicit ꝙ in ſtulto voto reſcinde pꝛo- 3º
miſſum:cōſtat aūt ꝙ ſtultū eſt votū: ḡ reſcindendū ē
ergo nō debet vouere. R̄nſio dōm ꝙ nō debet hoc Solutio.
aliquis vouere/⁊ ſi vouerit credo ꝙ etiā ꝑ ep̄m pore
rit diſpenſari:⁊ tunc arguendꝰ eſt de ſtulticia ⁊ pe-
nitentia iniungenda:⁊ ita debet abſolui a voti obli
gatiōe:qꝛ ſi an̄ matrimoniū meliꝰ eſt nubere q̄ꝫ vri
multomagis in mr̄imonio hoc eſt meliꝰ. Ad p̊mū Ad p̊mū
aūt dōm ꝙ ī ſua nihil eſt ꝑtāte/ ſed intereſt qualiter
ſua quiſqꝫ vtat̄:⁊ hoc ꝑtinet cognoſcere ad iudiciū:⁊
nō eſt ſine aliquo p̄iudicio alteriꝰ cōiugis: qꝛ indu-
cit ei verecūdiā totiens petendi ⁊ quaſi inuite videt̄
ei cohabitare:⁊ iō votū illud eſt ſtultū ⁊ irrōnabile.
Ad aliud dicēdū ꝙ nō om̄ia que ſunt infirmitatis Ad 2m
in quocunqꝫ ſtatu deuouenda ⁊ abijcienda ſunt:ſcꝫ
q̄n deſtructio taliū nō eſt ſine p̄iudicio alioꝛū vt pꝛi-
us patuit in caſu iſto.

An alter cōiugū poteſt abſtinere a reddēdo debito vt vacet oꝛationi.

Arti. V E

Einde querit̄ de hoc qꝺ dicit:[Nec ad tem-
d pus vt vacet oꝛatiōi ⁊c̄.ſ.b. Videt̄ em̄ hoc Arg. p̊mo
eſſe falſum:qꝛ interdictū eccleſie ponit neceſ-
ſitatē:ergo ſiue cōſentiat ſiue nō cōſentiat/tūc nō eſt
ceſſandū a reddendo debitū. Jtem hoc eſt in cano- 2º
ne ſcriptū Johel'.2. Egrediat̄ ſponſus de cubili ſuo
⁊ ſponſus de thalamo ſuo:ergo etiaꝫ ſi alter coniu-
gum pꝛecipiat manere in thalamo nō ꝓpter illū eſt
manendū. Juxta hoc vlteriꝰ querit̄ de vouentibꝫ q̄ſtiuncula.
peregrinatōnes ſine conſenſu vxoꝛis/videt̄ enim ꝙ Arg. p̊mo
facere nō poſſunt:quia dicit in littera ꝙ nec ad tem-
pus cōtinere licet niſi de conſenſu:ſed in peregrina-
tionibꝰ magnū tempus abeſſe eſt neceſſe: ergo non
licet peregrinationes vouere niſi de cōſenſu. Jtē 2º
qui ſine termino debet ſtatim debet:ſed tale eſt de-
bitum matrimonij:ergo ſtatim debet̄:ergo non po-
teſt ſe vir ſubtrahere peregrinationi quin reddat.
Jtem ponamꝰ ꝙ mulier velit vouere peregrina- 3º
tionē/ ⁊ vir reclamet:conſtat ꝙ non poteſt vouere/
et votum eius pꝛo nihilo reputabit̄: cum igitur in
his que pertinent ad matrimoniū ſint pares etiam
muliere reclamante non poteſt vir vouere huiuſmo
di peregrinationē. Reſponſio dicendū ad pꝛimū Solo
ꝙ interdictum eccleſie reſpicit congruentiam et non ad p̊mū
neceſſitatem. Ad aliud de Johel dicendū ꝙ ipſe Ad 2m
loquit̄ de tempoꝛe maximi luctus:⁊ tamen etiaꝫ in
illo non obligat ſicut patet ex dictis in pꝛecedenti.
Ad id qꝺ querit̄ vlterius dicendū ꝙ ſi vxoꝛ con- Ad q̄ſtiūcu-
tradicit ex impotentia cōtinendi/⁊ hoc ſcit maritꝰ/ lā cū pꝛioꝛi
credo ꝙ peccat vouēdo peregrinationē:⁊ ex diſpēſa- bus obiectꝭ

-tiõe debet cõmutare votũ. Si aũt cõtradicit ex affe ctu societatis/tũc credo ꝙ ꝓpter necessitatẽ terre san cte ꝛ visitationẽ liminũ aploꝛũ pōt peregrinari: q꞉
Ad vltimũ ptinaciter tunc nō cõtradicit. Et ꝑ hoc pꝫ solutio ad om̃ia pter ad vltimũ. Ad quod dōm ꝙ nō sit hoc q꞉ viri habent minus incitãs ad libidinẽ ꝙ̃ mulie res: ꝛ etiã q꞉ in peregrinationib⁹ caute vadũt viri ꝛ cũ vtilitate eccl'ie ꝛ edificatõe q̃ꝝ nullũ ẽ i ml'ieribꝫ.

Arti. VI F An si mulier aliquid vouerit viro consen tiente ipsa teneať ad obseruatõnẽ viro post modũ repugnante.

Arg. pmo D Circa hoc qriť de h qđ dicit ibi [Nã cũ ad pec catũ eiusdẽ viri ptinere ꝛc. ṽ. c. Videť eñ ꝙ falsum imponať hic ꝑ Aug. hoc eñ trahiť de Num. 30. vbi d꞉ ꝙ si marit⁹ nō statim cõtradixit vt audiuit ipsa mulier voti rea tenebiť: falsum est ꝫ qđ
2o dicit in lr̃a. Item Aug⁹ dicit ꝙ vouere est volun tatis ꝛ reddere necessitatis: ꝫ si ipa pmo cõsentiente nō cõtradicente marito vouit necessariũ erit ꝙ red
3o dat. Item si de cõmuni cõsensu vouerit aliqđ/ con stat ꝙ teneť: sꝫ tacens cũ audiat ꝛ possit cõtradicere ꝛ nō cõtradicit cõsentit/ sicut d꞉ in. ff. ꝫ videť ꝙ istđ intelligiť esse votũ amboꝛũ: ꝫ teneť mulier hoc ob
Solo seruare etiã si vir postea cõtradicat. Rñsio dōm ꝙ
Ad pmũ Aug⁹ trahit hoc ex quodã verbo qđ d꞉ in fine cap. 3. Nũeroꝝ vbi d꞉: Si aũt postea cõtradixit ipe po꞉tabit iniquitatẽ: ꝛ fo꞉te fm aliã translationẽ est exp꞉es
Ad 2m sius. Ad aliud dōm ꝙ semper reddere est necessi tatis: sꝫ nō intelligiť esse votũ qđ cõtradicẽte marito
Ad idẽ ꝓ p est vsurpatũ. Ad id aũt qđ dicit ꝙ marit⁹ p꞉imo cõ
batione. sentit dōm ꝙ intelligiť ꝙ marit⁹ nō ꝯsensit: sꝫ poti⁹ añ deliberationẽ dissimulauit: ꝛ postꝙ̃ deliberauit cõ tradixit: ꝛ in tali casu intelligo loqui Augu. q꞉ si ex p꞉esse cõsensisset nō debet mulier postea o꞉dinari ad
Ad 3m voti fractionẽ. Et ꝑ hoc pꝫ solutio ad vltimũ: loq tur eñ in tali casu qñ marit⁹ nō taceret nisi vt deli berans/ ꝛ non exp꞉esse consentiens.

Arti. VII G An mulier que pmittente viro cõtinentiã vouerit viro postea ꝓhibente teneatur red dere debitum.

Arg. pmo D Circa hoc qriť de hoc qđ dicit ibi [Quibusdam videť ꝙ mulier nō discedens ꝛc. ṽ. d. Videť eñ ꝙ hec opinio nō sit vera: q꞉ lꝫ votũ p꞉ece dens matrimoniũ impediat cõtrahendũ nō tñ diri mit ꝯtractũ nisi sit solenne: ꝫ multo min⁹ dirimit su perueniens matrimoniũ: q꞉ multa impedimẽta que sunt pcedentia matrimoniũ dirimũt contractũ q̃ tñ matrimonio supueniẽtia nō dirimũt ipm: sꝫ istđ sup uenit/ ꝛ nō est adhuc solennizatũ: ꝫ nō dirimit mr̃i moniũ iã añ cõtractũ: ꝫ iste nō pōt cogere vxo꞉ẽ ad
2o debiti solutionẽ sicut p꞉i⁹. Itẽ votũ illud nō est ni si p꞉iuatũ: ꝫ nō dirimit matrimoniũ cõtractũ: sꝫ istđ est cõtractũ ꝛ cõsummatũ: ꝫ non dirimit ipm: ꝫ ista
Solutio. opinio dicit verũ. Rñsio dōm ꝙ opinio illa falsa ẽ
Ad obiecta illa aũt quã ꝯ̃ter ponit ꝓ sua est vera. Ad pmũ au tẽ qđ obijciť dōm ꝙ hoc intelligiť de mr̃imonio qđ votũ antecedit: q꞉ tũc semp supuenit mai⁹ vinculũ/ ꝛ frangit matrimoniũ: sed nũc votũ cõtinentie de cõ muni cõsensu sequiť: ꝛ iō nō dirimit matrimoniũ: sꝫ suspendit debitũ exigendi ꝛ reddendi: q꞉ hoc est ĩ po testate cõiugũ. s. volũtate vouere ꝛ nō vouere. Per idem pꝫ solutio ad sequens. Et ideo pꝫ ꝙ mo꞉tali ter peccãt frangendo votũ. Utrũ aũt votũ illud re cipiat dispensatõnẽ vel non infra habet determina ri in questione de voto.

Quibus tempo꞉ibus cessandũ sit a coitu.

Et licet debitũ poscenti semꝑ sit soluendũ: nō licet tñ qualibet die poscere. vñ August. Ch꞉istiano cũ vxo꞉e sua aliqñ licet conueni re: aliquãdo nō. P꞉opter ꝓcessiõis eñ dies ꝛ ieiunio꞉ũ aliqñ nō licet cõuenire: quia eti am a licitis abstinendũ est: vt facili⁹ impe trari possit qđ postulať. Idẽ: Quotiẽs ei vľ dies natiuitatis vel reliquę festiuitates ad uenerint: nō solũ a cõcubinarũ cõso꞉tio: sed etiã a ꝓp꞉ijs vxo꞉ib⁹ abstinete. Idẽ Amb꞉. Si causa ꝓcreandoꝝ filio꞉ũ duciť vxo꞉ non multũ temp⁹ cõcessum videť ad ipsũ vsum: q꞉ ꝛ dies festi ꝛ dies ꝓcessiõis ꝛ ipa rõ cõce pt⁹ et part⁹ iuxta legẽ cessare vsũ carnis his debere tempib⁹ demonstrant.

An in matrimonio debitũ semꝑ sit redden dum nō autem poscendũ. Arti. VIII H

D Circa hoc qriť de h qđ dicit ibi [Et lꝫ debitũ sꝑ poscenti sit soluẽdũ ꝛc. Queruntť aũt h tria. P꞉imũ aũt ẽ de lr̃a q̃re poti⁹ sit sꝑ soluendũ ꝙ̃ poscẽdũ debitũ mr̃imonij. Scđo q̃re poti⁹ ista q̃ in lr̃a enũerat ꝙ̃ alia tp̃a pñt. Tertio vtrũ iste obli gať ad quãlibet ho꞉ã illi⁹ tp̃is eq̃liť vľ in aliqua ob ligať ꝛ in aliq̃ nō: ꝛ in aliq̃ pl⁹ ꝛ in aliq̃ min⁹: Ad
Arg. pmo pmũ obijciť Rom. 1. sup illud: Nō solũ q̃ faciũt ea sꝫ q̃ cõsentiũt faciẽtibꝫ/ dicit glo. ꝙ cõsentit q̃ cũ possit nō ꝯdicit: ꝛ cõsentiẽtes ꝛ facientes pari pena digni sunt: cũ igiť debitũ reddens cõsentiat petenti: in sa cro tp̃e tantũ peccat reddẽs q̃tũ petẽs: falsum est ꝫ ꝙ sꝑ sit reddẽdũ debitũ ꝛ ñ sꝑ petẽdũ. Itẽ nō debeo 2o
ego peccare venialiť vt ali⁹ euitet pctm̃ mo꞉tale: sꝫ cõstat ꝙ om̃is circũstantie co꞉rupto facit pctm̃: ꝫ et reddere debitũ qñ nō dꝫ peccatũ est: ꝫ iste nō dꝫ red dere etiã si estimaret ꝙ ali⁹ caderet in mo꞉tale pecca tũ: ꝫ videť ꝙ falsum dicat in lr̃a. Itẽ cum pticipan 3o
tes actũ vnũ equaliter agũt vel patiunť: sꝫ equaliť agẽtes ꝛ patiẽtes q̃ ad subam act⁹ eq̃liť merenť vel demerenť alijs paribꝫ: ꝫ videť ꝙ poscẽs et reddens tali tp̃e eq̃liť demerenť: sꝫ qđ est demeritũ nō est fa ciendũ aliq̃ mō: ꝫ iste nō debꝫ reddere debitũ ꝓ aliq̃:
Itẽ nō est dand⁹ gladi⁹ furioso vt interficiat seipm 4o
sꝫ pctm̃ pl⁹ interficit ꝙ̃ gladi⁹: ꝫ nō est sibi cõceden da facultas peccãdi: sꝫ reddens dat talẽ facultatem peccãdi. ꝫ nō dꝫ reddere. Itẽ Ar𝔰. dicit ꝙ epykey 5o
kes melio꞉ est iusto: q꞉ cõsiderat qđ in particularibꝫ est agendũ/ sicut si lex dicat. pign⁹ q̃ redimit esse red dẽdũ vľ depositũ ei q̃ accõmodauit: epykeykes tñ ñ reddit ei pñtibꝫ latronibꝫ nec tp̃e ĩ q̃ eẽt in piculo ꝑ dẽdi ex stulticia ꝓp꞉ia vľ violẽtia aliena: ꝫ silr dꝫ eẽ in mr̃imõio: sꝫ reddẽs scit ꝙ nō expedit ꝙ illi mō red dať debitũ: ꝫ ĩ tp̃e illo reddere nō dꝫ. Itẽ ĩ talibꝫ tẽ 6o
po꞉ibꝫ qescit ab opibꝫ necessarie seruituť/ ꝛ opari⁹ cõduct⁹ ab aliquo tũc nō teneť ei operari cum inter dicať censura ecclesiastica vt non opereť ei: ꝫ multo fo꞉ti⁹ qescẽdũ ẽ ab opibꝫ libidinosis: ꝛ debẽs ei de

bitū reddere non debet reddere tunc/ ⁊ debet cōpeſci ꝑ cenſurā eccleſiaſticā, ille q̄ tunc reddit vt videt.

In ꝯtrariū In cōtrariū hui⁹ eſt qđ dicit phs ꝙ vnūqđq; in q̄ tēpe magis valet magis eſt eligendū: ſed medicina maxime valet tpe egritudinis: ḡ tunc maxime eſt eligenda: ſ; medicina libidinis eſt matrimoniū: ḡ in tēpore libidinis eligend⁹ eſt vſus eius: ḡ ⁊ tunc maxime exhibend⁹: ḡ debet redditio debiti tpe feſti ſi al

Solo ter petat ex timore incōtinentie. Rñſio dōm ꝙ tenet reddere tpe cuiuſcūq; feſti/ ſicut in lr̄a dr̄ ⁊ vlti

Ad pmū ma ꝓbat obiectio. Ad primū aūt dōm ꝙ nō conſentit/ ſ; poti⁹ moleſte dat ei qđ ſuū eſt/ vñ dolet de libidine/ ſ; prebet remediū tale q̄le eē ꝑtne vſq; ad mor

Ad 2m tale corruptela infirmitat; aggrauet. Ad aliud di

Ad 3m cendū ꝙ nō peccat venialit reddendo ſed poti⁹ fortiter meret ex actu fidei ⁊ iuſticie thori. Ad aliud dicendū ꝙ falſa eſt ꝓpoſitio de actu nature/ ſ; de actu moris eſt vera/ ſed in tali caſu cōiugati nō ꝑticipant vnū actū moris ſed nature: q2 act⁹ moris cauſat ex oībꝫ ſuis circūſtantijs ⁊ forma ⁊ fine. Et pt; ꝙ hec nō ſunt eadē: q2 in vno eſt informans libido/ ⁊ in al

Ad 4m tero iuſticia ⁊ fides: in vno finis refrigeriū libidīs/ in alio meritū ſm iuſticie exercitiū. Ad aliud dicendū ꝙ nō dat ei gladi⁹ ſed medicina furie/ ſicut ſi alicui memoria incipit rapi/ ad cerebꝝ ꝑforat caput/ licet det ei vuln⁹/ tñ hoc ipm ei eſt medicina/ ſ; ſi dare

Ad 5m. tur ei occaſio mortalis peccati tunc daret ei gladi⁹. Ad aliud dōm ꝙ reddens tempe libidinis eſt epikeyes: q2 tunc illi cui reddit maxime valet ad ruine

Ad 6m ꝑſeruationē: ⁊ patet ꝑ antedicta ꝙ inducta nihil valent: q2 nō ſunt ſimilia. Ad aliud dicendū ꝙ nō eſt talis inſtantia tentationis aliaꝝ cōcupiſcentiaꝝ/ ſicut libidinis q̄ cito hoīem ꝑcipitat: ⁊ iō ꝯ hūc morbū magis paratā opꝫt eſſe medinā q̄ ꝯtra aliū.

Arti. IX An liceat in temporibꝫ in littera nominatis coniuges conuenire.

J

Arg. pmo Ecundo querit q̄re poti⁹ iſta feſta q̄ alia determinant: dies em̄ ꝓceſſionū ſm veritatē nō ſunt niſi tres qñ ipſe xp̄s ꝓceſſionē tenuit ſc; dies ypopanti: qñ cū ꝓceſſione parentū ad templū dñs venit/ ⁊ cū ꝓceſſione ſymeonis ⁊ anne ⁊ eorum q̄ redemptionē iſrl̄ expectabāt recept⁹ eſt in tēplo: ⁊ dies palmaꝝ qñ cum magna turba venit hieruſalē/ ⁊ recept⁹ eſt cū palmis ⁊ oliuis. Et ali⁹ dies eſt aſcēſiōis qñ duxit diſcipulos in montē/ ⁊ aſcēdit in celum. Sūt aūt dies alij equi iſtis/ ſicut annunciatiōis/ paſſiōis/ reſurrectiōis/ epiphanie: quare

2o ergo illi dies nō determinant ſicut iſti. Itē ieiuniorū dies nō ſunt niſi quadraginta: ⁊ q̄ttuor tempoꝝ ⁊ alia ieiunia nō ſunt autentica in eccleſia: videt er

3o go ꝙ nō oporteat abſtinere in alijs ieiunijs. Item infra determinat tres ebdomadas añ feſtū Iohīs ⁊

Solo aduentū ⁊ alia: querat igit que ſit rō iſtoꝝ. Rñſio

pncipalis ⁊ ad obiecta ſimul dico ꝙ ſcti loquunt de tpibꝫ ꝯtrahendi nuptias vltimo cap. ſ; hic loquit de tpe exigēdi debitū nuptiarū iam cōtractarū. Vñ dōm ꝙ optime determinat ꝓceſſiōis dies ⁊ ieiunioꝝ/ ſed ꝓceſſiōis dies ſūt duplices. ſ. ſtatuti ex ꝓceſſionibꝫ dñi/ ſicut inductū ē in obiectiōe: ⁊ illi qui cauſant ex cōmuni ⁊ legitima neceſſitate/ ſicut dies rogationū ꝓ peſte ⁊ hmōi etiā fiunt i ꝑticl'aribꝫ eccleſijs ad h̄ ꝓ volūtate platoꝝ iſtituentiū eo ꝙ in talibꝫ diebꝫ aſcendit in dño ſpūs: q2 oratio eſt aſcenſus intellect⁹ in deū/ vt dicit Dam. ⁊ incōueniens eſt vt vna hora aſcendat in deū ſpūs ⁊ in fine ſub carne deꝓmat. Eadē rō eſt de feſt; magnis ꝑcipue beatiſſime virginis ⁊ xp̄i: q2 tunc cōmemoratio fit illibate caſtitatis ⁊ floris ei⁹ dñi nr̄i ieſu xp̄i/ ⁊ incōgruū eſt tunc membrū xp̄i incōtinentie et voluptati ⁊ corruptioni operā dare. Tpa aūt ieiunioꝝ ſicut q̄dragesime ⁊ q̄ttuor tēpoꝝ ⁊ vigilie ſunt inſtituta ad macerandū carnē ⁊ incōueniēs eſt vt cū caro abſtrahit a neceſſario indiuiduo/ ꝙ repleat ſagina voluptat; ordinantis ad ſalutē ſpēi. Et ꝑ h̄ patet ſolutio oīm que querunt in iſto caplo. Ex em̄ in autoritate Ambroſij dr̄ de tpe cōceptus ⁊ part⁹ ſupra habuit queſtionē. De temporibꝫ autē nuptias cōtrahendi infra queret.

An in qualibet hora dictorū feſtorū ſemper ſit abſtinendū. Arti. X

K

t Ertio q̄rit vtrum quelibet hora illi⁹ tempo Arg. pmo ris eſt incōueniens/ videt aūt ꝙ nō: q2 nō totum illud temp⁹ eſt oratiōi inſtitutū: ḡ quādo nō dicunt laudes in horis vel miſſis/ videt ꝙ aliquis poſſit exigere: q2 ex hoc in diuinis nō impedit

Itē ꝑ matrimoniū ſumma ſpūalitas ſignificat tā 2o in ꝑſona chriſti q̄ etiam in cōiunctiōe fidelis anime cum deo/ ſ; talibꝫ ſignis in feſtiuitate ꝑcipua maxie eſt vtendū: ḡ videt ꝙ tūc inſtandū ſit vſui matrimonij. Reſponſio dōm ꝙ minime ſ; poti⁹ abſtinendū Solo. ſicut dr̄ in littera incōgruū eſt valde. Ad primū ḡ Ad pmū dōm ꝙ licet non in omi hora hoꝝ dierū oratiōi poſſum⁹ ⁊ laudibꝫ diuinis intereſſe: tñ ſemꝑ nos idoneos tenere debem⁹: ⁊ iō vacandū eſt ab amplexibꝫ qui deprimunt mentē ne ſurgere poſſit ad celeſtia.

Ad aliud dōm ꝙ nō tenet: q2 actui adiuncta eſt feda cōcupiſcentia/ ſubiugans in delectatōis impetu Ad 2m rōnem multo plus q̄ ſignū iſtud exigere poſſit: ⁊ iō interdicit ꝓpter cōgruentiā tp̄is ab eccl'ia.

Hieronymus videtur diſſentire a premiſſis.

Illi autē qđ dictū eſt reddere debitū nō eē peccatū: videt obuiare qđ ait Hieronym⁹: Quicunq; vxori debitū reddit: vacare non poteſt orationi: nec carnes agni edere. Item Si panes ꝓpoſitionis ab his qui vxores ſuas tetigerant comedi nō poterāt: quātomagis panis q̄ de celo deſcendit non poteſt ab his q̄ cōiugalibꝫ paulo ante heſere cōplexibus violari atq; cōtingi: nō ꝙ nuptias cōdēnemus ſed ꝙ eo tempe quo carnes agni manducaturi ſumus: vacare a carnalibꝫ operibꝫ debeam⁹. Hoc caplm maxime ad miniſtros eccleſie ꝑtinere videt quibꝫ nō licebat ſacra officia celebrare atq; myſteria tēpe cōiugalis amplexus: quo etiā ꝑñtia ſpūſſancti non dat. Vñ idem ait: Cōnubia legittima carēt quidē peccato: nec tñ tempe illo quo coniugales actus gerunt preſentia ſpūſſancti dabit etiā ſi ꝓpheta eſſe videat: qui officio generationis obſequit. I. Reg. 21. Exo. 32. Job. 6.

Quibꝫ tpibꝫ ñ ſt celebrāde nuptie.

Nec ſolū in opere carnali obſeruanda ſunt
tpa: ſed etiā in celebrandis nuptijs: ſm illud:
Non oportet a ſeptuageſima vſqꝫ in octauā
paſche ⁊ tribꝰ ebdomadibꝰ ān feſtū ſctī Jo-
hannis: ⁊ ab aduētu dñi vſqꝫ poſt epiphani-
am celebrare nuptias: Qđ ſi factū fuerit ſe-
parent᷑. Jtem Nicolaus papa: Nec vxorem
ducere nec cōiugia facere q̄drageſimali tpe
cōuenire poſſe vllo modo arbitror.

Arti. XI
2
An qñ vacandū eſt orationi poſſit aliqs
reddere debitū.

Einde q̄rit᷑ de hoc qđ dicit ibi [Jlli aūt qđ di
D ctū eſt reddere debitū nō eſſe pctm̄. Et q̄rūt᷑
hic duo: Primū eſt qñ vacandū eſt orationi
poſſit eadē hora aliꝰ debitū petere. Scđm vtrū de-
bitū reddens poſſit carnes agni edere eodē die. Et
grā huiꝰ etiam querit᷑ vtrū poſcens debitū carnes
Arg. pmo agni debeat manducare. Ad primū ſic obijcit᷑ ora-
re preceptū eſt affirmatiuū: ḡ obligat ad aliqñ iple-
re: det᷑ ḡ tempꝰ quodcūqꝫ ſit: ⁊ ī eodē tpe alt᷑ cōiugū
petat debitū / aut ſoluet debitū aut nō: Si ſic igit᷑ ſi
mul orare nō poſſet nec aliqđ ſpūaliū agere: vt dicit᷑
in lr̄a ipe nō implebit preceptū de orādo: ḡ ipe omit-
tit in tpe quo facere debet: ſꝫ omittere in tpe quo fa-
cere debet eſt pctm̄ mortale: ḡ iſte peccat mortaliter
Si aūt nō ſoluit debitū tūc fraudat egrū medicina
tpe periculi: ḡ ipſe eſt occaſio mortis ſue: ſꝫ talis etiā
peccat mortaliter: ḡ ipſe ꝑplexus eſt qđ falſum eſt: qꝛ
Sol'o. ſm theologos nullꝰ eſt ꝑplexꝰ. Si forte dicas ꝙ
ipſe abſoluit᷑ a ſolutōne debiti rōne tpis ad orandū
Obiectio cōſtituti: cōtra apl'us dicit. I. Corinth. 7. nullo tpe
niſi forte ex cōſenſu ⁊c. ergo etiā in illo tpe nō abſol-
uit᷑ niſi ex cōſenſu alteriꝰ cōiugis: ſed poſitū eſt ꝙ ip
2o ſe nō ꝯſentiat ſed exigat. Jdem om̄ino obijcit᷑ de ſa
cro loco ſi in ſacro loco petat᷑ debitū: videt᷑ em̄ ꝙ ne-
gandū ſit: qꝛ ſi reddat᷑ ledit᷑ locus ſacer: ſꝫ locꝰ ſacer
3o nō eſt cōtaminandꝰ: ḡ eſt negandū debitū. Ad idē:
qꝛ minꝰ videt᷑ ꝙ eccl'ia ledat᷑ ꝑ hoc ꝙ ibi comedit᷑ q̄ꝫ
ꝑ hoc ꝙ ibi cōcumbit᷑: ſꝫ ptꝫ ꝑ hoc ꝙ ledit᷑ in primis
Probatio prima duobꝰ: ḡ ⁊ in coitu. Probatō minoris. I. Corin. II.
Nunqđ nō habetis domos ad manducandū ⁊ bi-
2a bendū ⁊c. Math. 21. Expulit ementes ⁊ vendētes
Jn ꝯtrariū de templo. Sed cōtra hoc videt᷑ eſſe in quibuſdam
terris ꝓpter inſultꝰ bellantiū multis noctibꝫ ⁊ mul
tis diebꝫ neceſſe eſt cū pueris ⁊ vxoribꝫ in eccl'ia con
fugientes manere: cū ḡ nō multo tpe debeant care-
re debito: videt᷑ ꝙ in eccl'ia poſſit exigere ⁊ reddere.
Sol'o. ad pma obiecta. Rñſio dōm ꝙ ſemꝑ petēti debet᷑ debitū matrimo-
nij / ⁊ in omni hora ſoluendū ſm oportunitatē ⁊ fa-
cultatē: optunitatē aūt voco: qꝛ tm̄ coitꝰ cū verundi
am q̄ndā habet annexā nō oportet ꝙ ſoluat᷑ ī publi-
co corā hoībꝫ / ſed omni hora dimiſſo negocio in quo
eſt ſi ſcit alterū eſſe in periculoſa cōcupiſcentia tenet᷑
captare ſecretū cubilis / ⁊ reddere debitū. Ad hoc
aūt qđ querit᷑ de p̄cepto orōnis dōm ꝙ nunq̄ꝫ eſt tē-
pus reddēdi ex neceſſitate niſi in q̄ ſi nō faciat omit-
tat: ⁊ hoc eſt ex duobꝫ cauſatū: ſcꝫ ex inſtitutione ec-
cleſie ⁊ ex impoſſibilitate recuperandi. Ex inſtituti-
one aūt eccleſie nō obligant᷑ niſi ꝑſone eccleſiaſtice q̄
caſte eſſe debent q̄ꝫdiu tractant diuina ſacramenta:
al's autē nō obligat eccleſia ſed monet: impoſſibili-
tas aūt recuperandi nō pōt hic fieri: qꝛ ⁊ ſi mō red-
dat debitū / poſtea pōt recuꝑare orōnes vel in craſti-
no: ⁊ ita patet ꝙ nō eſt ꝑplexus: qꝛ nō habet neceſſe
alterū facere eo ꝙ determinate orandi nō eſt inſtitu
tū aliqđ tempꝰ cōiugato. Et per hoc ptꝫ ſolutio ad
primū. Ad id qđ querit᷑ de loco dōm ꝙ nō tenet᷑ in Ad 2m
loco ſacro debitū ſoluere / ſi aliqs aliꝰ locꝰ haberi po
teſt: ſi aūt nō poteſt eſſe tunc ſoluat cum dolore cor-
dis / ⁊ etiā ſi exigat cum planctu ꝙ ſine vſu matrimo
nij eſſe nō poteſt nō credo ꝙ peccet mortaliter. Ad Ad 3m
hoc aūt qđ obijcit᷑ / locꝰ cōtaminat᷑ / dōm ꝙ cōtami-
natio loci ē duplex: ſcꝫ ex ꝯgruitate opis qđ fit ī ipo
ad cōſecratione ⁊ actū loci ex cōtrarietate ꝓcedens:
illa q̄ ꝓcedit ex ꝯgruitate tm̄ nō ita cōtaminat locū
ꝙ indigeat recōciliatōe: ⁊ ille fit ex magnis facinori
bus: ſcꝫ ſtupro / homicidio ⁊ hmōi. Ad hoc autē qđ Ad pmā ꝓbationem
vlteriꝰ querit᷑ dicendū ꝙ apl'us nō vult ꝙ ꝑ hoc lo
cus ſit cōtaminatꝰ: ſed incōgruitas quedā fuit: ⁊ iđ
correxit eam cū p̄ter neceſſitatē viri fieret. Ad id au Ad 2m
tem qđ obijcit᷑ de Matth. dōm ꝙ illi negociationi
cōiuncta erant latrocinia / ⁊ furta / ⁊ ſymonie: ⁊ iđo
expulit de templo: ⁊ iđ nō ē ſil'e / qꝛ in oratorio vt di-
cit Augꝰ: Nemo aliqđ aget niſi ad qđ factū eſt vnđ
⁊ nomē accepit. Et ꝑ hoc ptꝫ ſol'o ad totū.

An alter cōiugū ſoluens debitū eodē die Arti. XII
edere carnes agni: ⁊ an exigēs poſſit accipe
re corpus dñi: et an eodē die qñ acceptū eſt
poſſit reddi debitū.

Ecundo querit᷑ vtrū ſoluēs carnes agni eo-
S dem die edere poſſit: vel etiā eodē die q̄ car-
nes agni comederit ſoluere debeat debitū /
Videt᷑ aūt ꝙ nō: qꝛ in littera hic dicit᷑ ꝙ panis q̄ de Arg. pmo
celo deſcendit nō poteſt ab alijs qui cōiugalibꝰ pau
loante adheſere amplexibꝰ violari atqꝫ cōtingi: ergo
habetur ꝓpoſitū. Jtem minꝰ incongruus actꝰ ſa- 2o
cramento eucharistie eſt comedere q̄ꝫ coire / ⁊ peccat
mortaliter qui accipit corpꝰ dñi poſt comeſtionem:
ergo ⁊ poſt coitū: ſed nihil eſt faciendū qđ eſt pecca-
tū mortale: ergo ſoluens debitum nō debet carnes
agni cōtingere vel ſumere. Jtem in lactucis agre- 3o
ſtibꝰ penitentie ⁊ doloris eſt ſumenda eucharistia:
ſed impoſſibile eſt ſimul eſſe in voluptate coitꝰ et do
lore: ergo videt᷑ ꝙ poſt voluptatē coitꝰ nō ſit accipiē
da eucharistia. Qꝛ aūt impoſſibile ſit patet ꝑ gloſaꝫ
I. Corinth. 6. vbi dicit ꝙ nihil interim vel cogitari
aliquid poteſt: eo ꝙ totus ſpūs ſub carne deſcendit.
Jtem Gregoꝰ ſcribit ad Auguſtinū anglorū epi- 4o
ſcopū / ⁊ ponit᷑ in decreto diſtinctōe. vj. ꝙ etiam poſt
nocturnā pollutionē a carnibꝫ agni temꝑandū eſt: ḡ
mlt'o magꝭ poſt coitū in vigilia ꝑpetratū. Jtē ſūme 5o
ſpūalitatis rem accipe in maxima carnalitate eſt ꝑ-
uerſitas: ſed eucharistia ſumme eſt ſpūalitatis: er-
go videt᷑ ꝙ in maxima carnalitate poſt coitū non eſt
accipienda. Jn cōtrariū eſt hoc qđ in p̄cedenti di- Jn ꝯtrariū pmo.
ſtinctōe habitū eſt a Gregorio Si qs ſua vxore vtit᷑
nō cupidine voluptatis raptꝰ: ſed tm̄ ꝓcreandoꝝ li
beroꝝ gratia ille ꝑfecto ſiue de ingreſſu eccleſie ſiue
de corpore dñi in miniſterio ſumendo ſuo eſt iudicio
relinquendꝰ: qꝛ prohiberi nō debet a nobis accipe
re qui in igne poſitus neſcit ardere. Ex hoc patet ꝙ
qui ſoluit ꝓpter iuſticiā vl' liberorū gratia ꝙ ille poſt
talem cōcubitū poteſt accipere corpus dñi: qꝛ nō re
fert vtrū ſoluat ꝓpter iuſticiā vl' fidem thori / an pro-
pter pietatē liberoꝝ ꝓcreandoꝝ. Jtem querat᷑ vl- q̄ſtiūcl'a pa

Arg. ꝑmo teriꝰ vtrū exigens cauſa infirmitatis poſſit accipe
re corpus dñi: videt̃ ꝙ nõ: q2 in p̄cedenti diſtinctio-
ne ex v̄bis Gregorij habitū eſt ꝙ etiā ab ingreſſu ec-
cleſie eſt tali abſtinendū: ergo multofortius a cõmu
2° nione eucbariſtie erit ſibi abſtinendū. Itē Aug. di-
ctum eſt: Creſce ꝛ mãducabis me: ſed iſte adbuc pu-
ſillus eſt cui periculoſe ſapiunt carnalia: ergo nõ de
3° bet carnes agni edere. Itē in figura d2 de h̄ ſacra-
mento Exo. 12. Renes veſtros accingetis: dicit aūt
Gregoꝰ ꝙ lūbos p̄cingimꝰ cū carnis luxuriā ꝑ ꝯti-
nētiā coartamꝰ: ergo qui nõ accingit lumbos nõ de
bet carnes agni edere / ſed petens debitū ex infirmi
tate nõ accingit lūbos: ergo non debet carnes agni
4° edere. Item. 1. Reg. 21. dixit Achimelech: Si pue
ri ſunt mundi maxime a mulieribꝫ manducēt: ergo
ſi nõ ſunt mundi nõ licebat comedere etiā figurā iſti
us ſacramenti: ergo multominꝰ licebat accipe rem
ergo poſt tale debitū exactū nõ licebit comedere car
In ꝯtrariū nes agni. In cõtrariū huiꝰ eſt ꝙ talis cõcubitus
primo nõ eſt niſi venialis / ſed ꝓpter venialia non debet di-
mitti: q2 ſic omnis homo deberet dimittere / cum in
multis offendimꝰ omēs: ergo nõ oportet ꝙ iſte di-
2° mittat ꝓpter h̄ ſumere corpꝰ dñi. Itē a btõ Bernar
do arguit̃ Petrus q2 dixit: Exi a me dñe / quia ho-
mo peccator ſum: q2 a peccatore magis vocandꝰ eſt
deus / ſicut a Zacheo dūmodo dolebat de peccatis:
ſed iſte dolet: ergo debet deo appropinq̄re quantū
3° poteſt per eucbariſtie ꝑceptionē. Item Matth. 9.
Non eſt opus valentibꝫ medicus ſ3 male habentibꝫ
Cõſtat aūt ꝙ ſumma medicina ꝛ medicꝰ eſt ipſe do-
minus in ſacramento ꝑceptus: ergo debet accipi ab
Queſtiūcu ipõ qui male habet in ꝯcupiſcentia ꝓpter quā exigit
la ſcd̄a debitū. Ulteriꝰ querit̃ hic vtrū poſtq̄ȝ acceptum
Arg. ꝑmo eſt corpus dñi eodē die parū vel multū poſt exigi vl̃
reddi poſſit debitū: videt̃ ꝙ nõ: q2 cõtrarij ſunt mo-
tus cõcupiſcentie ꝛ ſacramenti: q2 vnū mouet in ſū-
mū ſpiritū / ꝛ alterū in ymū carnaliū voluptatū: er-
go motus vniꝰ excludit alterū: q2 cõtrarij motus ſe
inuicē excludūt: ergo motꝰ cõcupiſcētie in cõcubitu
excludit motū nutrimenti ſpūalis: ergo ꝑdit̃ effectꝰ
ſacramēti: ſed omnibꝫ modis cauendū eſt ne effectꝰ
ſacramēti perdat̃: g̃ oĩbꝫ modis cauendū eſt ne de
2° bitū exigat̃ vel petitū exoluat̃. Item ego video ꝙ
etiam cibi cõuenientes q̄ etiaȝ eiuſdē generis ſunt ſi
ſubito vnus poſt aliū ſumat̃ / ſecundꝰ euacuat pri-
mū / ꝛ erit diſtemꝑantia ex indigeſtione: ergo multo
magis hoc facient ſpūalis ꝛ intenſiſſima voluptas
corporalis immediate ſibi ſuccedentes: g̃ voluptas
coitus euacuat effectū ſacramēti: ergo cauendū eſt
Queſtiūcu omnibꝰ modis a voluptate coitus poſt eucbariſtie
la tertia. ſumptionē. Ulteriꝰ querit̃ hic vtrū a menſtruata
Arg. ꝑmo ſumi debeat corpꝰ chriſti / videt̃ ꝙ non: q2 ſm legem
immunda eſt huiuſmõi mulier / vt patet Leuiti. 7.
ergo de ſanctis nihil debet cõtingere: g̃ nec eucbari
In ꝯtrariū ſtiā. Eodē mõ ſequit̃ ꝙ nec vir pollutꝰ nec ſemifluꝰ
ſicut Leuiti. 7. expreſſe prohibet̃. In cõtrariū eſt
huiꝰ ꝙ huiuſmodi pene ſunt nõ culpe ſm ſe: punitꝰ
autē nõ debet amplius puniri: ergo nec in hoc deb3
iterū puniri ꝙ abſtrahat̃ ei cibꝰ ſalutaris. Et quia
Solꝰ multū de his queſitū eſt in tractatu de eucbariſtia /
ſufficiant iſta nunc queſita. Reſpõſio ad primū ꝙ
reddens debitū ꝓpter fidem thori et iuſticiā vel etiā
exigens ꝓpter bonū prolis nõ debet prohiberi a car
nibus agni / ſed ſuo iudicio circa hoc eſt relinquēdꝰ /

vtrū ex humilitate: quia tale negociū ſine volupta-
te nõ fuit / velit abſtinere: vel ex deuotione velit ac-
cipere. Ad id aūt qđ obijcit̃ ex lr̃a mgr̃ reſpondet Ad ꝑmū
in lr̃a: poteſt tamē aliter dici ꝙ Hieronyꝰ loquit̃ de
his qui ſuarū vxoꝝ nõ ſunt nimij amatores: id ē ni-
mis ardentes de quibꝰ ſupra habitū eſt ꝙ ſunt adul
teri. Ad aliud dicendū ꝙ eſt ꝓpter eccleſie inſtitu-
tionē que repugnat / ſed hic nõ eſt aliqua eccleſie in- Ad 2m
ſtitutio in cõtrariū: ſed potiꝰ cõceſſio apoſtoli dicen-
tis: Nolite fraudare inuicē ꝛc̃. Ad aliud dicendū Ad 3m
ꝙ nõ ſunt ſimul dolor ꝛ voluptas ſm actum / ſ3 do-
lor ſm habitū poteſt eſſe cum voluptate ſm actum /
ꝛ poſt voluptatē coitus qñ vadit ad cõmunionē po
teſt dolere ſm actū qui fuit poſt tempꝰ coitus. Ad Ad 4m
aliud dicendū ꝙ Gregoꝰ loquit̃ de ſacerdotibꝰ con
ficientibꝫ eucbariſtiā in miſſa: q2 illis imponit̃ ma-
ior ſanctitas / ſicut in littera exponit̃ dictū Hierony
mi: vnde ſi generalit̃ accipiat̃ dictū dicendū ꝙ pol-
lutio eſt ſignum culpe precedentis: ꝛ ideo cum bo-
narum mentiū ſit ibi culpam timere vbi culpa non
eſt / multomagis eſt eis timendū vbi ſignū preceden
tis culpe inuenit̃: ſed redditio debiti nõ eſt ſignū nec
effectus alicuiꝰ culpe: ꝛ ideo non eſt ſimile qđ indu-
ctū eſt: tñ de hoc reſpicienda eſt noſtra queſtio in tra
ctatu de eucbariſtia: ꝛ ita fiet mãifeſtatio ſolutiõis.
Ad aliud dicendū ꝙ nõ eſt vnū accipere cum alio Ad 5m
ſm actū exiſtente: ſed nihil prohibet poſt carnalita-
tem cū qua ē ſpiritualitas ſm habitū accipere id qđ
eſt ſumme ſpūalitatis: q2 iam carnalitas ceſſauit.
Ad id aūt qđ ulteriꝰ querit̃ de exigente dicendū Ad. q. ꝑmā
ꝙ ille monendꝰ eſt ne accipiat non ſuo iudicio relin-
quendꝰ vt prius / ſi tamē oĩbꝫ modis ex deuotio-
ne ſe ingerat nõ eſt ꝓhibendꝰ. Ad id aūt qđ obij- Ad ꝑmū
cit̃ cõtra dicendū q' ſicut dictū eſt in p̄cedenti diſtin
ctione ꝙ ꝑ hoc nõ oſtendit̃ niſi incõgruitas ad hu-
militatē / ꝛ nõ intendit Gregoꝰ imponere neceſſita-
tem. Ad aliud dicendū ꝙ aliud eſt accipere effectū Ad 2m
eucbariſtie ꝛ aliud ꝑcipere. Primū eſt prelati infir-
mi: ſecundū prelati ſani. Et quo ad hoc dictū Augu
ſtino fuit ꝙ creſceret / ꝛ nõ quo ad primū: q2 quilib3
qui cõtritꝰ eſt põt eucbariſtiā accipere. Ad aliđ di- Ad 3m
cendū ꝙ omnis habens cõtinentiā cõceſſiõis cõiu-
galis habet renes accinctos: ꝛ dictū Gregorij intel-
ligit̃ de accinctione ab illicito cõcubitu. Ad aliud Ad 4m
dicendū ꝙ pueroꝝ mundicia querebat̃ rõne idonei
tatis: q2 panes erant ſacerdotales: ꝛ nõ rõne neceſſi
tatis. Ad id qđ vlterius querit̃ dicēdū ꝙ illo die Ad. q. 2am
nõ eſt poſcendū debitū nec etiā reddendū niſi alt̃ cõ-
iunx multū inſtet: ſi tñ fiat nõ credo ꝙ ſit mortale pec
catū. Ad obiectū aūt ꝯtra dicendū ꝙ licet actu ſint Ad ꝑmū
cõtrarij nõ tñ habitu: q2 vnꝰ eſt ſacramēti vniꝰ / ꝛ al
ter alteriꝰ: ꝛ vnꝰ charitatis ꝛ alter cõtinentie cõiu-
galis q̄ nullā inter ſe habēt cõtrarietatē: vñ actꝰ coi
tus nõ eſt cõtra ſpūalitatē niſi ſicut diſpoſitio ꝑma-
nens ad tempꝰ ꝛ tranſiens. Ad aliud dđm ꝙ h̄ ideo Ad 2m
fit: q2 opprimit naturā ꝛ ſuffocat ſequentē calorē di
geſtiuū: ſed nõ fit ſic hic: q2 vt iam dictū eſt delecta-
tio que eſt in coitu nõ ꝓfundat̃ vt habitꝰ: ſ3 trãſit ſic
diſpoſitio tēꝑalis. Ad id qđ vlteriꝰ querit̃ dđm ꝙ Ad. q. 3am
talia ſūt infirmitates potiꝰ q̄ȝ culpe. Et ad obiecta cū obiectis
cõpetēs ſatis habet̃ ſolꝰ in tractatu de eucbariſtia.
Einde rõe huiꝰ vbi dic̃ [Quo etiā p̄ntia ſpūſ N
D ſcti nõ dat̃: ꝛ ſi ꝓhibia eē videat̃ tractãda ē qđ
de ꝓhibia vt ꝑfecte videat̃ q̄re ſit h̄ qđ d2 ĩ lr̃a.

D.XXXIII Qualiter fides thori fuerit in patrib⁹ atiqs. A

De diuerſis cõiugij legibus.

Q Ueritur hic de antiquis patrib⁹ qui plures ſimul ſ legũtur habuiſſe vxores vel cõcubinas vtrũ peccauerint? Ad qd̃ dicim⁹ ꝑ varietate tempoꝝ varia inueniri diſpenſatõ cõditoris. Ab exordio em̃ temporis inter duos tm̃ Adam.ſ. ⁊ Euã incboatũ eſt cõiugiũ: deo ꝑ os Ade dicente: Hõ adherebit vxori ſue: ⁊ erũt duo in carne vna: ⁊ ſm incboationis modũ inter duos tm̃ ꝑ omnẽ ſucceſſionẽ tempoꝝ cõtraheret cõiugiũ: ſi primi homines in obedientia pſtitiſſent. Poſt eorũ ṽo copulã filij ⁊ filie eorũ matrimonio coniuncti ſunt: ſed vnus vni tm̃. Ideo aũt fratres ſororib⁹ tunc ſunt copulati: qꝛ non erant alie mulieres vel viri: qͥbus Ade filij vel filie iũgerent. Primus oĩm Lamech duas legit ſimul habuiſſe vxores: ⁊ hoc in eo arguit: qꝛ ꝑ expletione carnalis voluptatis id feciſſe ꝓhibet. Poſtea ṽo cum iam pene omnes homines falſis dijs ſeruirẽt: paucis i cultu dei pmanentib⁹ cõſultũ eſt a deo plures in matrimonio copulare ſibi: ne illis paucis deficientibus: cult⁹ ⁊ noticia dei deficeret. Unde abraam viuente vxore ad ancillã intrauit: ⁊ ex ea genuit. Jacob etiã liberis ⁊ ancillis ſe copulauit. Et filie loth patre ebrio vſe ſunt. Cũ em̃ ceteris in idolatria relictis abraam ⁊ filios eius in peculiarẽ populũ ſibi domin⁹ elegiſſet: rite multarũ fecunditate mulierũ populi dei multiplicatio querebat: qꝛ in ſucceſſiõe ſanguinis erat ſucceſſio religiõis. Uñ etiã in lege maledicta erat ſterilis: que nõ relinquebat ſemen ſup terram. Hinc etiã ſacerdotib⁹ coniugia decreta ſũt qꝛ in ſucceſſione familie: ſucceſſio eſt officij. Nõ ergo Abraã vel Jacob deliquit: qꝛ preter vxorẽ filios ex ancilla queſiuit: nec illorũ exẽplo ꝑter cõiugale debitũ: fecunditatẽ in aliqua licet alicui querere: cũ illorũ cõiugia noſtrorũ equent virginitati: ⁊ immoderatus vſus cõiugij noſtri tꝑis turpitudinem fere imitet fornicatiõis illius tꝑis. De hoc Aug⁹ ſic ait: Antiquis iuſtis nõ fuit peccatũ ꝙ plurib⁹ feminis vtebant: nec contra naturã hoc faciebant: cũ nõ laſciuiendi cauſa: ſed gignendi hoc facerent: nec cõtra moꝛem: qꝛ eo tꝑe ea fiebant. nec cõtra ꝓceptum qꝛ nulla lege erat ꝓhibitũ. Idem: Obijciũtur Jacob quattuor vxores: qd̃ qñ mos erat crimen nõ erat. Sic patriarche cõiugib⁹ excipientibus ſemẽ ſuũ miſcebant: nõ cõcupiſcentia pficiende voluptatis ſed ꝓuidentia ꝓpagande ſucceſſionis: ſicut apl̃i auditoribus ſuis admirantib⁹ doctrinã ſuã condelectabant: nõ auiditate cõſequẽde laudis: ſ; charitatẽ ſeminande veritatis. Idem alibi: Antiquis tꝑib⁹ cũ adhuc ſalutis noſtre myſteriũ velaret: iuſti officio ꝓpagandi nuptias cõtrahebãt: nõ victi libidine: ſ; ducti pietate: q̃ multo facili⁹ continere poſſent ⁊ vellent. Utebant tñ ꝯiugib⁹: ⁊ plures vni viro habere licebat quas caſtius habebat ꝙ nũc vnã quilibet iſtorũ in quib⁹ videm⁹: qd̃ ſm veniã cõcedit apl̃s. Habebant em̃ eas i opere generandi: non in morbo deſiderij. Item Ambro⁹: Dixit Sara ad Abraam: Ecce cõcluſit me dñs vt nõ pariã: Intra ergo ad ancillã meã vt filiũ facias ex ea: ⁊ ita factũ eſt Cõſidera primũ ꝙ Abraã ante legẽ Moyſi ⁊ añ euãgeliũ fuit. Nõ ꝗ in legẽ cõmiſit abraam: ſed legem ꝓuenit. Nondũ em̃ interdictũ videbat. Scdo cõſidera ꝙ nõ ardore aliquo vage ſuccenſus libidinis: nõ petulãtis forme capt⁹ decore ancille cõtubernio cõiugalẽ poſthabuit thoꝛ: ſed ſtudio querende poſteritatis ⁊ ꝓpagande ſobol'. Adhuc poſt diluuiũ raritas erat hũani generis: erat etiam religionis. Deniqꝫ ⁊ loth ſancti filie hãc cauſam querende poſteritatis habuerũt: ne gen⁹ deficeret humanũ: ⁊ id publici muneris gratia priuatã culpam ꝑterit. Item Auguſ. Juſt⁹ ꝗuis cupiat diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o tamen ſumit alimentũ: non cupiditate viuẽdi: ſed officio cõſulendi: vt maneat qd̃ neceſſariũ eſt ꝓpter alios. Sic miſceri feminis iure nuptiaꝝ officioſum fuit ſanctis viris nõ libidinoſum. Qd̃ enim eſt cib⁹ ad ſalutem hominis: hoc eſt cõcubitus ad ſalutem humani generis: ⁊ vtrũqꝫ nõ eſt ſine delectatione carnali: q̃ tñ modificata ⁊ refrenãte tꝑantia in vſum naturalẽ redacta libido eſſe nõ põt. Qd̃ aũt in ſuſtentando vitam illicitus eſt cibus: hoc eſt in querenda prole fornicari⁹ vl' illicitus cõcubitus: ⁊ qd̃ eſt in cibo licito immoderatior appetitus: hoc eſt in cõiugibus venialis ille cõcubitus.

Margin notes (left column): Gen.2. · Gen.4. · a · Gen.16. · Gen.29. et 30 · Gen.19 · b · Deut.6. · Deut.18.

Margin notes (right column): Actuũ.21 · c · 1.Cor.7. · Gen.16. · d · Gen.19. · e · f

An mrĩmoniũ ſit naturale vl' de iure gẽtiũ. Arti. 1

Q Uerit hic de antiqs patrib⁹ ⁊c.] In hac diſtinctiõe agit de diuerſis cõiugij ſtatib⁹. Quattuor aũt h querunt a mgr̃o. Primũ eſt quare antiqui aliq plures vxores habuerũt. Scdm de matrimonij cõparatiõe ipſorum ad celibatũ noue gratie ibi [Qr vero caſtitas virginalis. Tertio querit vtrũ licuit vnã mulierẽ habere plures viros ibi [Sed nunqꝫ ſub lege.] Quarto tangit ſtatũ celibũ vt celibatus ibi: [Melior aũt eſt

virginitas mẽtis q̃ȝ carnis] Et hec de diuiſiõe ſuffi
ciant. Incidũt aũt circa ꝑncipiũ rõe ꝑmi capl'i hic
querenda ſex. Primũ eſt an matrimoniũ ſit natura
le. Scdm eſt/ vtrũ habere plures vxores ſit natura
le vel cõtra naturã. Tertiũ vtrũ vnã mulierẽ habe
re plures viros ſit cõtra naturã vel ordinẽ nature.
Quartũ vtrũ ſoli libidinoſi tũc ꝑpetrauerũt biga-
miam/ ſicut videt᷑ velle in lr̃a. Quintũ vtrũ tunc li-
cuit vel aliqñ licuit habere cõcubinã: Sextũ q̃liter
bonũ matrimonij qđ eſt ſacramẽtũ ſaluabat᷑ in ma-
Arg. ꝑmo trimonio antiquoꝝ patrũ. Ad primũ obijcit᷑ ſic: na
tura nõ dictat niſi maris ꝛ femine copulationẽ: ſed
hoc nõ facit matrimoniũ: g̃ videt᷑ ꝙ matrimoniũ nõ
2° ſit naturale. Item Ariſto. dicit. ij. eth. ꝙ naturalia
ſunt eadẽ apud oĩs: ſed cõtract⁹ cõiugij nõ eſt ideȝ
apud oĩs: g̃ cõtract⁹ cõiugij nõ eſt naturalis: ergo
3° nec matrimoniũ eſt naturale. Item tulli⁹ in rheto
rica in principio ait: ꝙ hoĩes a principio ſilueſtres
erãt: ꝛ tũc nemo ſciuit ꝓprios liberos nec certas nu
ptias: ſed cõſtat ꝙ tunc naturaliter hoĩes viuebant
g̃ videt᷑ ꝙ matrimoniũ nõ ſit naturale/ ſȝ potius de
4° iure gentiũ. Item a principio. ff. veteris: ꝛ in inſti-
tutis dicit᷑ ꝙ ius naturale eſt qđ natura oĩa aĩalia
docet: ſed nõ oĩa aĩalia docet natura cõiugiũ: g̃ vi
det᷑ ꝙ nõ ſit naturale. Probatio medie ẽ ꝙ videm⁹
multos canes ſequi vnã caniculã: ꝛ aĩalia q̃dã non
habere certas feminas q̃b⁹ cõmiſceant᷑: g̃ patet ꝓpo
In ꝯtrariũ primo ſitũ. In ꝯtrariũ hui⁹ eſt qđ dicit᷑ in principio pan-
dectarũ: Jus naturale eſt maris ꝛ femine cõiunctio
qđ matrimoniũ nos appellam⁹: g̃ eſt naturale. Idẽ
dr̃ omĩno in inſtitut. Itẽ Tulli⁹ in rhetorica dicit:
ꝙ ius naturale eſt qđ nõ opinio genuit/ ſȝ innata q̃-
dã vis inſeruit vt maris femineqȝ ꝯiunctionẽ: g̃ ꝛc̃.
2° Itẽ Areſ. in. ix. eth. dicit hec v̈ba: Hõ aĩal natura
le cõiugale q̃ȝ politicũ ꝛ q̃nto pri⁹ ꝛ neceſſariũ mag̃
dom⁹ ciuitate. ꝛ ſenſus eſt ꝙ hõ naturaliter eſt cõiu
galis q̃ȝ politicus/ ꝛ tãto magis q̃nto neceſſarior ꝛ
prior eſt ordinatio dom⁹ ordine ciuitatis: ſed hõ na-
turaliter eſt politic⁹/ vt ꝓbant Ariſt. ꝛ Auicẽna: er-
go magis naturalis eſt cõiugal' g̃ ꝯiugiũ eſt natura
3° le. Itẽ ad vltimũ inducit Ariſt. aliã rõnẽ ſic dicẽs
ꝛ filioꝝ ꝓcreatio cõis animalib⁹/ ꝛ intẽdit ſic argue
re: Quibuſcũqȝ naturalit᷑ cõis eſt ꝓcreatio filioꝝ il-
lis etiã mod⁹ quo certificent᷑ filij eſt naturalis/ ſicut
auib⁹ cõiungi ad vnã in ſpãli nido: ꝛ leoni cõiũgi ad
vnã in ſpãli antro: ergo ꝛ homĩ ꝯiungi ſibi debitã in
ſpãli domo: ſed hoc eſt cõiugiũ: g̃ cõiugiũ eſt natura-
4° le. Itẽ tertiã rõnẽ inducit ph̃us ibidẽ ſic dicẽs: ho
mines autẽ nõ ſolũ ꝓcreatiõis filioꝝ gr̃a cohabitãt
ſed ꝛ eoꝝ que in vitã: cõfeſtim eñ diuiſa ſunt opera
ꝛ ſunt altera viri ꝛ vxoris: ſufficiũt igit᷑ ad inuicẽ ad
cõmune ponẽtes ꝓpria. Eſt autẽ hec rõ: q̃cq̃d confert
ad vitã ſaluãtẽ naturã naturale eſt: matrimoniũ eſt
hm̃õi: g̃ matrimoniũ eſt naturale. Pria aũt a ph̃o ꝑ
ſe nota ſupponit᷑. Scda autẽ ꝓbat᷑: q: cũ nati ſũt ho
mines ꝛ adoleſcunt diuiſa habẽt opa: ꝛ inſufficien-
tia ſibi ad nature ſalutẽ/ ꝛ dom⁹ ꝓuidẽtiã. Cũ autẽ
vir ꝛ vxor cõferũt ſua opera erũt ſufficiẽtia in dom⁹
edificationẽ ꝛ nature ſalutẽ: ſȝ nõ cõferũt niſi matri-
monio iũcti: g̃ mr̃imoniũ eſt naturale: ꝛ ſic cõſtat ꝓ-
5° poſitũ. Itẽ Aſpaſi⁹ ſuꝑ eundẽ locũ in cõmẽto dic̃
ꝙ mag̃ ẽ naturale qđ eſt a gñe q̃ȝ qđ eſt a drñã: cũ tñ
vtrũqȝ ſit nat᷑ale: ſȝ hõ nat᷑alẽ hȝ drñam q̃ eſt aĩal ci-
uile ꝛ politicũ: ꝓpt᷑ h̃ vni⁹ ſoli⁹ vita vbi dicit Auicẽ-
na: Nõ eſt niſi peior q̃ȝ põt: a gñe aũt hȝ ꝙ ſit ꝯiuga
le/ ſicut pri⁹ in auib⁹ ꝛ leone oſtenſum eſt: g̃ cõiugiũ
magis eſt naturale q̃ȝ politicũ. Rñſio dd̃m ꝙ v̈ba Solutio.
Aſpaſij ſollicitantis hãc qõem in cõmento ſuꝑ nonũ
ethice/ valde notanda ſunt/ ꝛ ſunt iſta: Nõ põt eſſe
cõmixtio maris ꝛ femine penit⁹ carens culpa niſi q̃
cõtendit ꝓlis ꝓcreationẽ: ꝛ cũ hõ ſit aĩal rõnale et
rõ nõ ꝑuerſa intẽdat ſȝ optimũ/ nõ ſolũ intẽdit gene
rans homo ꝓcreare ꝓlem/ ſed et ꝓcreatã educare/ et
educando ꝓuehere vſqȝ ad ꝑfectionẽ/ nõ ſolũ in bo-
nis corpis/ ſȝ etiã in bonis anĩe q̃ ſunt v̈tutes ꝛ ſciẽ
nõ eſt aũt ſol⁹ vir generãs nec ſola mulier/ ſȝ ambo
ſimul ſũt vnũ generãs: opꝫt ergo ꝙ ambo ſimul in
tendãt vna cõi intentiõe ꝓlis ꝓcreationẽ ꝛ educatio
nẽ ꝛ ꝓuectionẽ vſqȝ ad ꝑfectũ: opꝫt igit᷑ añq̃ȝ cõueni-
ant mutuo ſibi ꝯſenſerint in vnã indiuiduã vitã ad
ꝓlis ꝓcreationẽ ꝛ educationẽ ꝛ ꝓuectionẽ vſqȝ ad ꝑ
fectũ: nõ eñ eſſe põt rõnalis intentio generantis re
cta niſi vterqȝ generantiũ in vitã cõſenſerint indiui-
duã: cũ igit᷑ finis naturalis v̈tutis gñatiõis et act⁹
generandi in hoĩe ſit ꝓles ꝑfecta vtraqȝ ꝑfectõe ꝛ ſa
lus ſpẽi nõ ſolũ eſt in eſſe primo ſȝ etiã in eſſe ſecũdo/
qđ eſt vera hominis cõſummatio: hũc aũt finẽ non
poſſunt intendere vir ꝛ mulier cõi intentiõe generã
tes q̃ magis ſunt vnũ generãs niſi mr̃imonialit᷑ co-
pulati. Et qđ nõ recto fine fit peccatũ eſt: pꝫ ꝙ ma-
trimoniũ ſit naturale/ ꝛ ꝙ oĩs cõmixtio extra mr̃i
moniũ peccatũ eſt ꝛ trãſgredit᷑ legẽ nature: hucuſqȝ
ſunt v̈ba aſpaſij: ꝛ determinat totã qõnem/ nec indi Argum ꝑm
gent expõne. Ad primũ ergo dd̃m ꝙ natura nulli ꝛ ſecundũ
animali aliud dictat vel aliter inſtigat niſi cum hoc
det ei inſtinctũ ꝛ facultatẽ optime ſᷓm modũ ſue na-
ture ꝑficiendi/ ꝛ ita etiaȝ matrimoniũ q̃ ad modũ ꝙ
ſua efficiat᷑ vxor/ ꝛ ſciat᷑ q̃ ſunt filij ꝓprij et q̃ nõ erũt
naturales. Ad aliud dd̃m ꝙ in vno ſubſtãtiali cõ Ad 3m
ueniũt oẽs qđ eſt cõſenſus vtriuſqȝ: lȝ Tulli⁹ intel-
ligat hoc de natura q̃ eſt in gñe tm̃ cõſiderata/ ꝛ nul
lo mõ in ſpecie: ꝛ ſi etiã in gñe cõſideret᷑ adhuc cõmi-
xtio ſua determinat᷑ ad certã liberoꝝ ſuoꝝ noticiaȝ
naturaliter in multis aĩalib⁹/ vt pri⁹ patuit. Et ille
perit⁹ q̃ cõiunxerit homĩes in habitatiõe domoꝝ ꝛ
ciuitatũ ꝛ matrimonijs contractũ per oſtenſionem
naturaliũ rõnũ hoc facit: ꝛ iđ ex illa rõne nõ ſequit᷑
ꝙ matrimoniũ nõ ſit naturale. Ad aliđ dd̃m ꝙ vt Ad 4m
prius dictũ eſt/ natura oĩa aĩalia hoc docet ſed di-
uerſimode ſᷓm diuerſitatẽ ſpecierũ: q̃dam eñ docet
filioꝝ ꝓcreationẽ ſine determinatione certe femine:
ꝛ hoc eſt in illis in quib⁹ mas nullã habet ſollicitu-
dinẽ circa filios educandos ſicut thaur⁹/ equ⁹/ aſi-
nus/ canis ꝛ huiuſmõi. In alijs aũt pater ſollicitat᷑
circa filios: ꝛ ideo querit ſibi certã coniunctionẽ ad
vnã feminã ſue ſpeciei/ ꝛ cũ illa generat ꝛ nutrit fili-
os/ ſicut aues fere oĩs/ et multa aĩalia greſſibilia:
nihilomin⁹ tñ matrimoniũ eſt in oĩb⁹ in quib⁹ eſt
mas ꝛ femina: ſed in aĩali ꝑfectiſſimo ſᷓm naturaȝ
eſt matrimoniũ: ꝛ hoc eſt homo.

An habere plures vxores ſit naturale. Arti. II

Ecundo q̃rit᷑ vtrũ habere plures vxores ſit
naturale: Videt᷑ ꝙ ſic: quia dicit Ariſtot. ꝙ Arg. ꝑmo
vnus multas implet: g̃ videt᷑ ꝙ hoc nõ ſit cõ
tra naturã. Item in alijs animalib⁹ frequent᷑ vide 2°
mus ꝙ multe femine habent᷑ ab vno mare: cum igi-
tur naturale ius ſit qđ natura omnia animalia do-

cuit/ in homine etiā nō erit cōtra naturā habere plu
3o res vxores. Item in ordine nature videm⁹ ꝙ vnū
mouens ad generationē mouet mlta mobilia/ sicut
sol oīa īferiora generabilia ꝛ prim⁹ motor mouet ꝛ
quodāmō impregnat omīa anīalia: ꝗ videt fm or
dinē nature ꝙ vn⁹ mas q̄ est vt mouens multas ha
4o bere possit vxores. Itē plato posuit vt vniuersalia
sint vt ars ꝛ mascul⁹: pticularia aūt sicut artificiati
materia ꝛ femina: qꝛ vna forma vlis impgnat mul
ta pticularia: ꝛ vna forma artis est in multis artifi
ciatis: ꝗ et mascul⁹ pōt habere multas feminas fm
5o ordinē nature. Itē nō est caput cui nō cohereat ni
si vnicū membrū/ sed vir est caput mulieris: ꝗ opor
6o tet ꝙ cohereant ei plures mulieres. Item in litte
ra dr in autoritate Augustini q̄ trahit de sancta vir
ginitate ꝙ antiqui patres nō cōtra naturā hoc facie
bāt: ꝗ videt ꝙ homo fm naturā poterit habere vxo
7o res plures. Item videm⁹ ꝙ multi hoīes naturam
et rōnem excellent sequentes/ sicut Carij et arabes
qdam/ plures habebant vxores ꝛ habēt: ꝗ videt ꝙ
8o nō sit cōtra naturā. Item semen ordinatū ad natu
re multiplicationē pijcere vbi pdat pter ordinē est:
sed cum impgnata est mulier/ ꝛ clausam habet ma
tricē/ si qs tunc cum ea habet coitū semē pijcit vt p
dat: ꝗ debet aliā cognoscere: ꝗ admin⁹ tpe cōceptus
9o pōt pluribꝫ vti matrimonio/ vt videt. Itē si est cō
tra naturā habere plres q̄rat cōtra quā naturā: con
stat eñ ꝙ nō ꝯtra serū est nec ꝯtra mores aīaliū i ge
nere: nec cōtra rōem/ nec ꝯ spēm hoīs: ꝗ videt ꝙ nō
In ꝯtrariū primo — sit ꝯ naturā. Itē in ꝯriū hui⁹ obijcit sic: illud maxi
me esse naturale videt qđ in pma natura cōdita est
cōstitutū/ sꝫ tūc sic fuit institutū ꝙ vna esset vni⁹: ꝗ
hoc est maxime naturale: videt ꝗ ꝙ cōtra naturā sit
habere plures: media pbat ex h qđ habet Gen. 20.
2o Et adherebit vxori sue/ ꝛ nō dixit vxoribꝫ. Item in
anīalibꝫ tpe educatiōis filioꝝ necesse est aliqd cōfer
re/ sicut faciunt aues pcipue q̄ habent pullos quos
necesse est cibaria parentibꝫ ꝙ vna sit vni⁹: ꝗ cū tale
anīal sit homo/ videt ꝙ fm naturā generis vna sit
vni⁹. Dicit aūt phus ꝙ hoc maxime naturale est qđ
cōuenit rōe gn̄is: ꝗ videt ꝙ fm naturā hoīs vna de
3o bet esse vni⁹. Item si accipiat remoti⁹ gen⁹ q̄ anī
mal/ sicut vnū in vegetabilib⁹/ tūc patet ꝙ in eodē
supposito cōiungunt masculina ꝛ feminina vis: sed
in illis nō cōiungit nisi vna vis masculina cū vna fe
mina: ꝗ videt ꝙ hoc fm naturā debeat obseruari in
oībꝫ cōseqntibꝫ gen⁹ in hoīe: ꝗ fm naturā tm̄ vna est
4o vni⁹. Itē in tota natura sic est ꝙ vna forma mouēs
nō pportionat nisi vni materie: cū igit masculus sit
vt mouēs/ ꝛ femina sicut materia mota/ videbit fm
naturā esse ꝙ tm̄ vna vni cōiungat: ꝗ cōtra naturā
5o erit si vn⁹ habeat plures. Item fm Aristo. tam in
artibꝫ q̄ in naturis via in paucis mag est qđ natu
ra expediat se paucissimis: ꝗ videt ꝙ inquirenda ge
neratio via naturalt est in paucioribꝫ q̄ pōt: hec aūt
6o sunt duo. s. mascul⁹ ꝛ femina: ꝗ videt ꝙ pter viā na
ture est plures vni cōiugi. Item in tota natura nō
inuenit ꝙ vn⁹ motor pprius sit alioꝝ mobiliū: sed
fm naturā in generatōe mascul⁹ est sicut motor ppri
us: ꝛ femina sicut mobile: ꝗ videt ꝙ cōtra naturā sit
7o vnū marē habere plures feminas. Item in celesti
bus ꝛ elementis nunq̄ cōiungit nisi vnū agens vt
mascul⁹ cū vna femina vt patiente/ sicut patet i stel
lis/ signis/ planetis ꝛ elementis/ nunq̄ est nisi cali
dū vnū cū vno sicco vel vno humido/ ꝛ frigidū vnū
cū vno sicco vel vnico humido: ꝗ etiā sic dꝫ esse in ho
minū cōiunctione. Item omē agens in natura re 8o
mittit si multiplicet ei in qđ agit: ꝛ remissio sua erit
causa impedimenti vel debilitatis effect⁹: sed mascu
lus est agens verissime in generatione: ꝗ multiplica
to eo in qđ agit remittet: ꝛ remissio ei⁹ erit cā impe
dimenti vel debilitatis effectus: sed effect⁹ est pdu
ctio similis: ergo si vn⁹ haberet plures hoc esset im
pedimentū ꝛ debilitas generationis. Probat aūtē
prima p inductōnē in singulis/ ꝛ etiā scribit a phis Solutio.
pluribꝫ locis. Rn̄sio ad hoc sine piudicio aliter di
cendū ꝙ fm Arist. natura hoīs duplex est. s. que ex
genere est/ ꝛ q̄ est ex drña: fm illā que ex genere ē nō
est ꝯtra naturā hoīs habere plures vxores: ꝛ hec na
tura est in hoīe sicut potētia ꝛ sicut impfecta: pfecta
aūt et formalis est illa q̄ est ex drña: ꝛ hec est duplex
fm ꝙ ꝓ ipa dupliciť sumit. s. vt natura que est in
forma hoīs non cōsiderātis nisi naturalia: et rō de
liberatiua eoꝝ q̄ sol⁹ inter alia pcipit homo sicut est
honestū/ turpe/ cōseruatiuū pacis/ ꝛ incitatiuū di
scordie/ cōsiliatiuū ciuitatis ꝛ destructiuū ciuitatis
ꝛ dom⁹. Et primo quidē mō adhuc videt ꝙ non sit
cōtra naturā habere plures. Scđo aūt mō videt eē
preter naturā: ꝙ aūt sic sit habet ex littera/ sicut di
cit Aug. ꝙ nō fuit ꝯtra naturā ꝙ Jacob habuit plu
res: ꝛ de hoc plurima sunt in decreto. xxxij. q. iiij. et
plurima etiā illoꝝ ponit hic in in lra de Ambrosio/
Hieronymo ꝛ Augustino. Et sic nō oportet soluere ni
si secundā pte obiectionū: qꝛ omnes pme obiectiōes
in duobꝫ priorib sensib⁹ nature pcedunt. Dōm er — Ad pmū qđ
go videt ad primū ꝙ non fuit tunc matrimoniū in — ē i cōtrariū
officiū nature in gn̄e vel in specie absolute institutū/
sed vt in specie ad finē boni moralis relati cui⁹ pce
ptiua est soli⁹ hoīs natura: qꝛ dicunt phi ꝙ hoc soli
us hoīs nature est discernere inter turpe ꝛ honestū:
ꝛ iō etiā postea nihil agendo cōtra naturā quā de⁹
instituit cum pauci essent boni ꝛ multi mali dispen
satiōe boni plures habuerūt. Ad aliud dōm ꝙ ani — Ad 2m
malia vni cōiungunt pluribꝫ de causis: ꝛ etiā non
vni cōiungunt oppositis causis. Sūt aūt precipue
tres qbꝫ coniungunt vni: q̄ꝝ vna est ꝙ vis masculi
motiua pluribꝫ fecundandis nō sufficit: et hoc facit
q̄nq̄ cibi diminutio: q̄nq̄ etiā nature vigoris desti
tutio. Scđa est: qꝛ in fouendo ꝛ nutriendo vnū non
sufficit eo ꝙ intra matricē filij compleri nō possunt/
nec extra compleri possunt nisi calore corpoꝝ paren
tū calescant/ sic est videre in auibꝫ fouentibꝫ successi
ue alternatis vicibꝫ. Vñ videm⁹ ꝙ aues q̄rum vna
tm̄ fouet/ vel etiā animalia q̄ nō fouent oua sua non
sic ordinant ꝙ cert⁹ mas certā habeat feminā: sic pa
tet in omī genere pulloꝝ ꝛ anserū: ꝛ etiā in piscibꝫ/ ꝛ
lacertis ꝛ serpentibꝫ. Tertia aūt ꝛ vltima causa est
ingeniatio quā hꝫ natura ad discernēdos filios p
prios: qꝛ sicut dicit Aristo. aīalia nō eq̄ memorati
ua sť neq̄ disciplina bilia: ꝛ p ꝯñs neq̄ eq̄ ingenia
tiua circa curas filioꝝ: vñ qdā nutriūt alios filios
p suis i quo arguit pdix vbi dicit: Perdix fouet qđ
nō peperit. Quedā aūt nunq̄ nutriunt alienos: ni
si decepta/ sicut bubal⁹ qui nō lactat alienū partū/
nisi prius pungat stercore suo: ꝛ tūc lactat decepta.
Quedā nullo mō in suis decipi possunt: ꝛ oms alie
nos abijciunt/ ꝛ non impendunt eis curā: iste ergo
sunt cause quibꝫ certas sibi vēdicāt aīalia feminas

⁊ iſtis ceſſantibꝫ nõ faciunt/ ſicut equus ⁊ aſinus et
plura greſſibilia. Jn homine aũt ꝓpter induſtriam
eſt ꝓcreatio pluriũ feminarũ: ⁊ iõ cõtra naturã ſuã
nõ eſt habere plures niſi natura vltimo modo acci-
piat: qꝛ bene verũ eſt ꝙ dom⁹ non bene regit pluri
bus exiſtentibꝫ vxoꝛibꝫ/ ⁊ per cõſequẽs neqꝫ ciuitas
Ad 3m et 4m. neqꝫ gens. Ad aliud dicendũ ꝙ vis maſculina q̃
eſt in plantis eſt indeterminata et imꝑfecta: eo ꝙ vt
dicit in libꝛo de plantis/ plante nõ habent animã:
ſed ꝑtem ꝑtis anime. Q aũt ſit imꝑfecta pꝫ ex inde-
terminatione ſua ⁊ materialitate: qꝛ immobilis eſt
⁊ indeterminata generat folia/ virgas ⁊ fruct⁹/ ⁊ in
fructu generãt multa circũſtantia fructũ: ⁊ iõ opoꝛ
tet ꝙ cõiungat in diſtinctionẽ ꝙ moueat ꝓpter ſuã
imꝑfectionẽ. Si aũt ex imaginatione aliqua moue-
ret poſſet mouere plura: vñ plura nõ mouet niſi ſi-
cut natura/ ⁊ etiã qualitatibꝫ naturalibꝫ q̃ ſunt cali-
dũ/ frigidũ/ humidũ ⁊ ſiccũ: nõ aũt ſic eſt in anima-
libus que ſunt nature ꝑfecte/ ⁊ mouent ad imaginẽ
qua diuerſificat in imaginibꝫ: ⁊ iõ vnũ mouens in
Ad 5m. talib⁹ mouet multa. Ad aliud dicendũ ꝙ in pau-
cis eſt via in actu vno/ ſʒ in actibꝫ pluribus: generatio
em̃ ſemꝑ cõplet in duobꝫ minimis: ſʒ multe genera-
Ad 6m et 7m. tiões ꝑ vnũ cum multis cõpleri poſſunt. Ad aliõ
dicendũ ꝙ illud intelligit de motoꝛe ꝓximo/ ⁊ talit
nõ ſe habent maſculus ⁊ femina in ſpecie hoĩs: et
ideo nihil ꝓbat ꝑ iſtud. Per illud etiã patet ſolutio
Ad 8m ad ſeq̃ns. Ad vltimũ dicendũ ꝙ vna ſimplici actio
ne agens in plura remittit q̃nto plus illa multipli-
cant/ ſed ſucceſſiue agens nõ poteſt remitti: quia ſi-
cut dicit Ariſto. modo implet vnã/ ⁊ poſt hec ſemine
attracto ad vaſa ſeminaria ⁊ maturato implet aliã
⁊ tertiã: ⁊ ſic deinceps.

Arti. III An vnã mulierẽ habere plures viros ſit cõtra naturam.

T Ertio querit vtrũ vnã mulierẽ habere plu-
res viros ſit cõtra naturã vel nature oꝛdinẽ
Arg. pmo Videt aũt ꝙ nõ: qꝛ videt ꝙ vir et mulier ſũt
eiuſdẽ ſpeciei: ergo qõ nõ eſt ꝯtra naturã viri non eſt
cõtra naturã mulieris: ſed habitũ eſt nõ eſſe cõtra na
turã viri cõiungi pluribꝫ: ergo nec erit ꝯtra naturã
2o mulieris habere plures viros. Jtem femina deſi-
derat maſculũ ſicut turpe bonũ/ ⁊ materia foꝛmam:
video aũt ꝙ materia deſiderat nõ vnã foꝛmã ſʒ plu
res: ergo nec femina naturali deſiderio vnũ marem
ſed plures: ergo ſm naturã põt cõiungi pluribus.
3o Jtem inferioꝛa ſe habẽt ad ſuperioꝛa ſicut femina
ad virum/ ſicut dixerũt phi: ſed ego video ꝙ terra q̃
circulo ſtellato octaue ſphere impꝛegnat nõ iungit
vni pꝛegnanti ſed multis: g̃ videt ꝙ femina ſm na-
4o turã iungi poſſit multis. Jtẽ in multis aĩalibꝫ vi-
dem⁹ ꝙ multi mares ſequunt vnã feminã/ ⁊ nunq̃ꝫ
plures femine vnũ marẽ/ ſicut in canibꝫ ⁊ lupis: er-
go videt ꝙ ex genere habet ꝙ ſm naturã generis fe
5o mina poſſit iungi pluribꝫ maritis ⁊ maribꝫ. Jtem
femina ſe habet in generatiõe ſicut recipiens: ſʒ om-
ne recipiẽs eſt receptiuũ multoꝝ ſm naturã recipiẽ-
tis: g̃ femina põt recipe a multis viris: g̃ ⁊ ſm natu
Jnꝯtrariũ pmo. rã eſt iungibil' pluribꝫ viris. Jn cõtrariũ hui⁹ eſt
qõ dicit Ariſt. ꝙ vn⁹ multas implet: vna aũt nõ im
plet niſi ab vno: g̃ lʒ vir ſit iungibilis multꝫ ſm na-
2o turã ſuã/ tñ mulier nõ iungit niſi vni. Jtẽ iunctio
feminaꝝ ad viros ſm naturã nõ ẽ niſi ꝓpter gñatio-
nẽ: qꝛ nõ niſi ad hoc a deo ⁊ natura diſtinct⁹ eſt ſex⁹:
ſed cũ ab vno ſuſcipit femina non eſt ſuſceptibilis ab
alio niſi cũ periculo cõcept⁹ pꝛimi: g̃ ſm naturã nõ
eſt cõiũgibilis alteri cũ ſuſcepit ab vno/ ſed poſtq̃ꝫ pe
perit poteſt ſuſcipe ab eodẽ: g̃ ipa ad generãdũ ſuffi-
cient iungit vni: habitũ aũt ẽſt ante ꝙ vnio nature
eſt in paucioꝛibꝫ q̃ꝫtũ põt: g̃ ſm naturã femina nõ eſt
cõiũgibilis niſi vni. Jtẽ ſm naturã bñ ſunt multa 3o
mẽbꝛa vni⁹ capitis/ ſʒ nunq̃ꝫ ſunt plura capita vni⁹
membꝛi: cũ igit vir ſit vt caput ⁊ mulier ſicut mem-
bꝛũ/ vn⁹ vir põt ſm oꝛdinẽ nature habere plures fe
minas: nullo aũt mõ vna femina pl'es viros Jtem 4o
in multis aĩalibꝫ videm⁹ ꝙ mas vendicat ſibi plu
res ⁊ pugnat ꝓ illis vſqꝫ ad moꝛtẽ ſicut cerui apꝛi ⁊
galli: nõ aũt videm⁹ ꝙ femine pugnẽt ꝓ pluribꝫ ma
ribꝫ vel ſequãt plures mares: g̃ videt ꝙ ſm naturã
generis naturale quidẽ ſit ꝙ vir poſſit habere plu-
res: nll'o aũt mõ ſit ſm oꝛdinẽ nature ꝙ femina vna
habeat plures viros ſimul quos ſequat. Jtẽ ex h̃ 5o
naſceret diſſidiũ yconomice ⁊ pollitiaꝝ: vxoꝛ ei ſub-
dit ſm leges ⁊ canones ⁊ naturales rõnes: det er-
go ꝙ vna habeat plures: g̃ obediet ambobꝫ ⁊ ſeque
tur eos: g̃ cũ vn⁹ ꝑcipit vt edificet domũ ſuã/ alt foꝛ
te ꝑ̃cipit de domo alia edificanda: g̃ fit deſtructio et
cõfuſio dom⁹: ⁊ ciuitatis ſequit ex eo. Jtẽ vt dicit 6o
Tulli⁹/ m̃rimoniũ inuentũ eſt vt certi liberi cogno-
ſcant/ ſʒ vna habẽte pl'es null⁹ ſciet certos ⁊ ꝓpꝛios
liberos: g̃ null⁹ ſollicitabit ꝓ eis: g̃ peribũt filij ꝓpt
quos natura inuenit matrimoniũ qõ ẽ incõueniẽs:
g̃ ſm naturã etiã incõueniens eſt ꝙ vna plures ha-
beat viros. Qõ videt eſſe cõcedendũ ⁊ dõm ad pꝛi Solo
mũ ꝙ multꝫ de cauſis nullo mõ ẽ ſm naturã ꝙ vna
femina habeat plures: ſʒ q̃ttuoꝛ euidẽtioꝛes aſſigna
bo/ quarũ tres ſumã ex natura gñis ⁊ vnã ex natu-
ra drñe. Pꝛia ex natura gñis ſumpta ẽ ꝙ nimia cõ-
cuſſio matricis facit decidere partũ eo ꝙ adheret cõ
cept⁹ ꝑ coctilidones ſicut fruct⁹ ad arboꝛẽ ⁊ in ꝓ̇n-
cipio concept⁹ ꝓpter teneritatẽ coctilidonũ et in fine
ꝓpter maturitatẽ ⁊ pond⁹ infantis de leui cadit: in
medio aũt tꝑe foꝛti⁹ adheret: ⁊ ideo etiã cũ vno mul
tũ coire periculoſum eſt cõceptui/ vt dixit ſup̃ Hie-
rony⁹ in lr̃a: ⁊ ponit in decreto. 32. q. 4. cũ diuerſis
aũt coire om̃ino cõtrariaret. Scõa autẽ eſt ꝙ ex ni-
mio fluxu ſeminis ⁊ iniecti ⁊ eiecti lubꝛicat matrix/
ita ꝙ nihil tenet: iõ meretrices nõ cõcipiũt: ⁊ iõ q̃ cũ
vno nimis ſunt frequentꝫ coit⁹ min⁹ ⁊ rari⁹ cõcipi-
unt. Tertia aũt eſt qꝛ licet ſemen mulieris materia-
le ſit in cõceptu: tñ opat ad cõceptũ: ⁊ idõ opoꝛtet in
ipſo eſſe debitã maturitatẽ: ſʒ debita maturitas nõ
põt eſſe in ſemine nimis fluente: qꝛ ad hoc vt matu-
ret opꝫtet ꝙ attractũ in vaſis ſeminarijs ſtet ad tem
pus: ⁊ iõ nõ cõpetit ꝙ mulier habeat plures. Q au
tem hoc nõ impediat in viro infra oſtendet vbi q̃ret
ſi tũc haberi plurime poterãt. Quarta aũt q̃ ſumit
ex ꝑte drñe eſt ꝙ hoc oꝛdinaret ad deſtructionẽ yco-
nomice ⁊ politegie ſicut ꝓbat in obiectione. Ad ar Ad pmũ
gumentũ g̃ pꝛimũ dõm ꝙ nõ ſequit: qꝛ lʒ vir ⁊ mu-
lier ſint in ſpecie vna/ ſunt tñ in ſexu drñter ſe habẽ-
te ad generationẽ: ⁊ iõ nõ eſt de natura mulieris qõ
eſt de natura viri. Ad aliud dõm ꝙ eſt ſimilitudo Ad 2m
ſm qd. ſ. in deſiderio imꝑfecto: qꝛ femina ẽ imꝑfecta
vt materia: ſed tñ ſi eſt ꝓxima materia nõ eſt pluriũ
foꝛmaꝝ/ ita nec ꝓpꝛia femina pluriũ viroꝝ: ſʒ nõ eſt
ſimile in hoc ꝙ materia remota deſiderat plures foꝛ

Ad 3m mas. Ad aliud dõm ꝙ ſuperiora nõ ſunt ꝓpria mo-
uẽtia inferiorum ſʒ potius cõia: ſʒ ſi accipiaṫ materia ꝓ-
pria erit vna tm̃: vir aũt nõ eſt ſilius mouenti ꝓprio ꝛ
cõiuncto/ ſʒ potius ſeparato ꝛ cõmuni vt prius habitũ
eſt/ ſed recipiens ſemp ꝓpriũ eſt licet imprimens fre
Ad 4m quenter ſit cõmune. Ad aliud dicendũ ꝙ in aĩalibus
eſt diuerſitas nec multi mares ſequunṫ vnã feminã
niſi quibus nulla eſt ſollicitudo de educatiõe filiorũ/ ꝛ
tale aĩal nõ eſt homo: vñ etiã canes nõ recognoſcũt
filios ſuos nec ſollicitanṫ ꝓ eis/ ſʒ potius canicule: ſʒ
in hoĩe ſic nõ eſt ſʒ imitaṫ naturã illorum q̃ certe diſcer
Ad 5m. nunt ſpeciali affectu ꝛ ſollicitanṫ ꝓ eis. Ad aliud di
cendũ ꝙ femina ſe hʒ ſicut recipiẽs ꝓportionatũ vni
infundenti/ ꝛ nõ ſicut recipiens cõmuniṫ ꝓpter cau
ſas ſuperius inductas/ recipiens aũt ꝓportionatũ nõ
eſt receptiuũ multorum. Et hoc mõ ſe habẽt oĩa reci
piẽtia naturalia q̃ implenṫ ab actibus illorum ex quibus re
cipiunt: in oĩbus eñ talibus recipiens determinaṫ: ꝛ
implens ſeparatũ eſt impletiuũ multorum.

Arti. IIII Utrum ante legem gratie ſoli libidinoſi fuerunt bigami.

D Uarto q̃riṫ vtrũ ſoli libidinoſi tunc fuerunt
Arg. pmo q bigami: Videṫ aũt ꝙ ſic: q2 dicit in lr̃a ꝙ pri
mus Lamech legiṫ bigamiã introduxiſſe ſi-
ue duas vxores habuiſſe: ꝛ hoc in eo arguiṫ: q2 pro
expletione carnalis voluptat' illud feciſſe perhibeṫ
ergo videṫ ꝙ ſoli tales de bigamia in illo tp̃e fuerũt
2o reꝑhenſibiles. Item in lr̃a dicit ꝙ cõiugia patriar
charũ celibatũ illius tempis operabanṫ: ḡ videṫ ꝙ nõ
3o arguanṫ de aliquo: ḡ nec de bigamia. Item ꝙ ali-
quis dr̃ bigamus hoc eſt rõe ſigni violati vt ſupra eſt
habitũ: ſʒ in cõiugio patriarcharum fuit optimũ ſignũ
ḡ videṫ ꝙ ex pluribus nõ arguanṫ de bigamia. Pria
patet ex dictis in q̃õne de bigamia. Scd̃a ſcribitur
xxxij. q. iiij. niſi bonos ſignat renatos ꝑ bonos ꝛ irri
tat ſicut dicit Aug': ꝙ generatio Jacob ꝑ ancillas
ſignificat renatos ꝑ malos: ſed generatio ꝑ liberos
Jn ꝯtrariũ ſignificat renatos ꝑ bonos: ꝛ vterq3 ꝑtinet ad here-
ditatẽ/ eo ꝙ ſunt de ſemine patris. Jn ꝯtrariũ huius
eſt ꝙ bigamus efficiṫ quis quattuor modis/ vt ſupra
tactũ eſt: ꝛ vnus iſtorum eſt qui ſimul plures habet: plu
Solo res aũt ſimul habuerũt antiqui patres: ḡ ipſi fuerũt
bigami/ qđ eſt cõcedendũ. Ad primũ dõm ꝙ La-
ad pmũ mech primus reꝑhendiṫ de pctõ/ ꝛ nõ de bigamia: q2
nõ fuit reprehẽſibil': ꝛ etiã tũc nõ obſtabat ſacerdoti
Ad 2m um: q2 nõ erat ibi ſacerdotiũ verũ/ ſʒ tm̃ figura veri
et 3m. ſacerdotij noſtri. Ad aliud dõm ꝙ cõparatio fit in
merito ꝑſonali ꝛ vtilitate: ꝛ ſic patet ſolutõ ad totũ.
q2 vltimũ habet ſignũ nõ ſacri ſed allegorie. Sʒ ad
hoc ꝙ ſalueṫ indiuiduitas mr̃imonij opteṫ ꝙ ſignũ
ſacramẽtale matrimonij ſalueṫ: ꝛ hoc nõ ſaluaṫ i cõ
iugio antiquorum q̃ plures habuerunt.

Arti. V An aliquando licuit habere concubinã.

E Uinto queriṫ vtrũ licuit aliq̃n habere cõcu-
q binã: hec eſt queſtio vna cauſa. 32. Gratiani.
Et obijcit de Abraam q̃ ex concubina q̃ſiuit
ſobolem Gen. 25. ꝛ de Jacob q̃ ex duabus ancillis q̃ſi
uit ſobolẽ: Gen. 29. et. 30. et de pluribus alijs: ḡ videṫ
ꝙ hoc licuit aliq̃n. Itẽ Deuṫ. 22. dr̃: Quiſq̃s cõcu-
buit deflorãdo ancillã nõ vapulabit nec morieṫ: q2
pecunia eius ẽ: ſi ḡ in ve. te. lege diuĩa nõ puniebaṫ
ad mortẽ corporis/ ḡ non vr̃ ꝙ mõ puniri vl' imputari
debeat ad mortẽ aĩe. Jn cõtrariũ huius eſt qđ dicit
Ambroſius vl' de patriarchis nemo ſibi blandiaṫ: de
legibus hoĩm oẽ ſtuprũ adulteriũ eſt/ nec viro licet
qđ mulieri nõ licet. qm̃ eadem a viro que ab vxore
debeṫ caſtimonia q̃cq̃d in ea q̃ ñ ſit legitima vxor cõ
miſſũ fuerit adulterij dãnaṫ crimĩe. Itẽ nulli licet
ſcire mulierẽ pter vxorẽ: ĩõq3 cõiugij datũ eſt ius ne
in laqueũ incidas ꝛ cũ aliena mlĩere delinq̃s. Ex h'
patet ꝙ nõ licet alicui admiſceri ancille vt ex illa q̃-
rat ſibi liberos. Rñſio dõm ꝙ nunq̃ licuit ancillã Solutio.
vl' alienã ꝯgſcere: ſʒ ancillã ductã i mr̃imonio ex in-
ſtinctu ſpũſſcti: ꝛ ita fecerũt pr̃iarche. Et p h' pʒ ſolo.

Qualiter bonũ ſacramenti in coniugijs antiquorũ ſaluabaṫ. Arti. VI.

F Exto q̃riṫ q̃liṫ bonũ ſacri in cõiugijs antiq̃rum Arg. pmo
ſ ſaluabaṫ: videṫ aũt ꝙ nõ ſaluabaṫ: q2 h' bo-
nũ eſt indiuiduitas relata ꝑ ſignũ ad indiui-
duitatẽ fidelis aĩe cũ deo ꝛ duarũ naturarum in xp̃o
antiq̃ aũt patres diuiſi fuerũt in plures: ḡ nõ fuit i
ꝯiugijs ipſorum hmõi indiuiduitas. Itẽ nõ eſt indiui 2o
dus q̃ nõ eſt vnicus vni' vt ſup habitũ eſt in q̃õe de bi
gamia: ſʒ antiq̃ patres nõ fuerũt vnici vni': ḡ in ip- 3o
ſorum matrimonio nõ fuit bonũ ſacri. Itẽ magis vi-
deṫ ſaluari hoc bonũ in eo q̃ ſucceſſiue nõ ſimul vtiṫ
pluribus q̃ʒ in eo q̃ ſimul vtiṫ pluribus ꝛ nõ ſaluaṫ: er-
go nec in eo q̃ ſimul pluribus vtiṫ: ſʒ tale fuit cõiugiũ
antiquorum patrũ: ḡ in ipſorum mr̃imonio nõ fuit bonũ
ſacri. Jn cõtrariũ huius obijciṫ ꝙ q̃cq̃d excedit maius Jn ꝯtrariũ
excedit ꝛ minus illa/ ſed mr̃imoniũ antiquorum excedit primo.
maius q̃ʒ ſit matrimoniũ nr̃i tp̃is: ḡ excedit ꝛ ipſum
qđ eſt nr̃i tp̃is. Pria patʒ ꝑ ſe. Scd̃a ſcribiṫ in lr̃a ꝙ
mr̃imoniũ illorum celibatũ nr̃i tp̃is excedit. Jnde ſic
mr̃imoniũ nõ dr̃ excedere alterũ niſi rõne bonorũ q̃
ſunt in ipo: ḡ illõ matrimoniũ tot vel plura bona ha 2o
buit quot illud: ſʒ iſtud hʒ bonũ ſacri: ḡ ꝛ illud. Itẽ
qđ figurat eccl'iam ſm oẽm ſui ſtatus ordinam nobilius
ſcat eã q̃ʒ id qđ ſcat eã in gñe tm̃: ſʒ plures ſctõrum pa
trũ vxores ſignificãt cõiũctõnẽ eccl'ie cũ deo ſm om
nẽ ſtatus ordinam/ vt pʒ. xxxij. q. iiij. in decreto Aug.
ſup: ḡ nobilius ſignificat cõiunctionẽ eccl'ie cũ deo q̃ʒ
mr̃imoniũ in q̃ vnus vni cõiungiṫ: cũ igiṫ minus ſignũ
ſufficiat mr̃imonio ꝑ bono ſacri: ḡ ꝛ maius: ḡ illa ma Solo.
trimonia bonũ ſacri habebãt. Rñſio dõm ꝙ bonũ
ſacri ꝛ etiã celibatus debitũ nõ ſaluabaṫ in illis mr̃i-
monijs niſi ſm q̃d ꝛ imꝑfecte: in mr̃imonio aũt no.
te. ꝑfecte ſaluaṫ: dico aũt imꝑfecte: q2 ibi erat ſignũ
cõiunctiõis eccl'ie cũ xp̃o in fide quantũ ad eccl'iam
militantẽ. Jn nr̃o aũt mr̃imonio eſt q̃ ad eccl'iaʒ triũ
phantẽ: eccl'ia eñ in fide cõiungiṫ ſm multiplicẽ ſta
tũ cũ xp̃o in quo alius ſtat alius vadit: ſʒ triũphans il-
la eſt cõiuncta in vno ſtatu aperte viſiõis facie ad fa Ad pmũ in
ciem q̃ eſt tota merces/ vt dicit Aug'. Ad primũ ḡ cõtrariũ
dõm ꝙ matrimoniũ illorum nõ dr̃ excedere matrimo-
niũ nr̃i tp̃is niſi quo ad ſanctimoniã q̃ ẽ caſtitas ani
me/ ꝛ nõ in caſtitatis actu: ꝛ hoc nõ reſpicit ſignum
hoc qđ dicitur ſacramentũ: hoc aũt qđ dicit ꝙ matri
moniũ melius ꝛ ſanctius ſit mr̃imoniũ in omĩbus bonis/
dicendũ ꝙ hoc falſum eſt: q2 matrimoniũ ſanctius eſt
pari voto cõtinentiũ: ꝛ tñ nõ eſt ita ꝑfectũ in ſignifi-
cãdo ſicut matrimoniũ cõſummatũ ꝑ carnalẽ copu Ad 2m
lã/ ſicut ſupra habitũ eſt. Ad aliud dõm ꝙ ille mo-
dus ſignificandi potius eſt allegoricus ex coniugi-
bus ipſis q̃ʒ ſacramentalis ſumptus ex indiuiduita
te coniugij/ ſicut patet per antedicta.

Arti. VII **An vnq̄ꝫ licuerit alicui viro hr̄e pl'es vxores**
H Einde querit̄ de h̄ qꝺ dicit ibi [Cóſultū eſt a
d deo plures ī mr̄imonio copulari ſibi rc̄.ſ̄.a;
Arg. p̄mo Uidet̄ aūt ꝙ h̄ nunq̄ꝫ licuit:q2 nihil eoꝝ que
ſūt ꝯ hūanū bonū nūq̄ꝫ fuit licitū:ſꝫ pl'es ſibi copula
2o re fuit ⁊ eſt ꝯ. hūanū bonū: ḡ h̄ nūq̄ꝫ licuit. Jtē im-
poſſibile ē vnā rē eſſe ſil' duoꝝ nó ad inuicē ordinato
rū:ſꝫ marit⁹ ē ſue vxorꝭ: ḡ impoſſibile eſt ipm fuiſſe
ſuaꝝ vxoꝝ duarū nó ad ſeinuicē ordinataꝝ:ſed vna
vxor ñ ordiabat̄ ad alterā:ſꝫ ex eq̄ erāt mariti:ḡ im-
poſſibile eſt vnū maritū matrimonialit̄ cóiūgi pl'ibꝫ
nūq̄ꝫ aūt licuit aliq̄s ꝯcubit⁹ niſi mr̄imonial':ḡ nūq̄ꝫ
3o licuit ſibi pl'es in mr̄imoniū copulari. Jtem dr̄ ꝙ
vn⁹ ſit duaꝝ ſequit̄ pplexitas:ſi eñ ambo ſibi petāt
debitū in vna hora/ſi aūt ipe ſoluat vni cóſtat ꝙ ipe
efficit̄ impotens ad ſoluendū alteri:ḡ retinet ⁊ frau
dat alterā: ḡ ſi ſoluat alteri p eandē rónem fraudat
iſtā:ḡ ipe eſt pplex⁹:ſꝫ ſm theologū null⁹ ē pplex⁹:
4o ḡ nūq̄ꝫ licuit alicui cóiūgi pl'ibꝫ. Jtē ad paria iura
iudicant̄ vir ⁊ mulier ī mr̄imonio: ml'r nūq̄ꝫ potuit
habere pl'es viros:ḡ nec vir plures ml'ieres:ḡ nūq̄ꝫ
5o licuit hr̄e pl'es. Jtē cā nulla vr̄ eē quā dicit ī lr̄a: q2
cū ml'ti tūc eēnt ydolatre/facilior ⁊ melior mod⁹ ml'-
tiplicatióis fideliū fuiſſet p p̄dicatóꝫ:ſꝫ malū eſt hr̄e
plures:ḡ nó erat h̄ faciēdū poſito bono qꝺ inde ſur-
gere poterat:ḡ nunq̄ꝫ licuit cā fecūditatꝭ ⁊ religióis
6o hr̄e pl'es. Jtē cū magna eſſet paucitas hoīm null⁹
legit̄ cóiūct⁹ pl'ibꝫ.ſ.nec adā/nec ſeth/neq̄ꝫ noe/neq̄ꝫ
aliq̄s filioꝝ ei⁹. Jnde obijcit̄ ſic: Qꝺ nó fit ꝓpt̄ pau
citatē hoīm ⁊ cultū diuinū neceſt faciendū ꝓpt̄ cha-
ritatē cult⁹ tm̄/ſꝫ cóiūctio vni⁹ ad plures nó fiebat
ꝓpt̄ paucitatē materialē hoīm:ḡ etiā nó debuit fieri
ꝓpter charitatē cult⁹ tm̄:ḡ nunq̄ꝫ licuit habere plu-
Jn ꝯtrariū primo res vxores. Jn cótrariū hui⁹ ſunt exempla ſctóꝝ
patriarcharū q̄ nullo mó ppetraſſent illicitū: et ipſi
2o pl'es habuerūt:ḡ hoc licuit ⁊ licite fecerunt. Jtē qꝺ
nec more nec lege nec natura ꝓhibet̄:illꝺ licet/habe
re plures vxores nec more nec lege nec natura ꝓhi-
bet̄ habere:ḡ illud licet. Pria ꝓbat̄ p hoc qꝺ habet̄
1. Corin. 6. ſup illud: Oīa mihi licent: vbi dicit glo
ſa: hoc lꝫ qꝺ nullo p̄cepto ꝓhibet̄. Scꝺa aūt ſcribit̄
paulo infra in lr̄a: ⁊.xxxij.q.iiij. obijciunt Jacob q̄t
Solutio. tuor vxores: ⁊ ꝓbat̄ in lr̄a. Rn̄ſio ſine preiudicio
ꝙ ſi cóſideret̄ humanū bonū ex fine rónis ordinan-
tis officia humanoꝝ actuū in ciuitate tunc nunq̄ꝫ li
cuit habere pl'es/lꝫ nó omnino ſit ꝯtra naturā ſicut
ſup̄ dictū eſt. Et ſi obijciat̄ ꝙ ius gentiū in legibꝫ p-
mittit hr̄e plures/dꝺm ꝙ aliud eſt pmiſſio/aliud or
dinatio vt ita fiat/ Sciēdū ꝙ ī pmiſſionibꝫ lex nó or
dinat̄ ad diuinā iuſticiā ꝓut ē ordinās hūanos act⁹
ſꝫ poti⁹ ꝓut eſt pmittēs q̄dā facta mala: ⁊ iꝺ niſi fie-
ret diſpēſatio circa hoc familiari ꝯſilio ſpūſſcti dico
ꝙ nūq̄ꝫ licuiſſet: ⁊ ita etiā dixit papa Jnnocēti⁹ ter-
Ad p̄mū qꝺ ē ī cótrariū tius. Ad primū ḡ dꝺm ꝙ cū inſtabat multitudo p-
trahentiū ad idolatriā/ ⁊ paucitas deū colētiū intā
tū ꝙ (vt narrat phs in ſuo pēthateuco) Abraā carce
re ⁊ igne cogebat̄ nomē ſuū lateri impſſum venerā-
dū poſteritati p̄terea ducibꝫ q̄ venerunt ab oriente
tūc ex familiari ꝯſilio ſpūſſcti vſus habuit ꝙ potue-
rūt accipere plures vt ꝓpagatióe ſeminis eſſet etiaꝫ
ꝓpagatio religióis. Et ex eadē cauſa fuit ꝙ noluerīt
accipere vxores niſi de ꝓgenie ſua/ne animi filiorū
p alienigenas ſubuerterent̄ a cultu diuino ſicut eti
am in nouo teſta. ad tempus voluit deus formā ba
ptiſmi in nomīe chriſti fieri/ ſicut notatū habetur ſu
pra in tractatu de baptiſmo nó ꝙ ita deinceps ob-
ſeruaret̄/ſed poti⁹ vt nomen ſuū amabile hominib⁹
efficeret̄/ ⁊ tūc ad verā baptiſmi formā rediret̄. Ad Ad 2m
aliꝺ dꝺm ꝙ mos dr̄ duplicit̄ .ſ. ver⁹ mos/ ⁊ ille quē
facit neceſſitas. Uer⁹ mos ē ꝯſuetudo ſm humanū
bonū cuilibet deſeruiēs. Et ſi q̄dem mos ſic accipit̄
non erat tale matrimoniū de more. Si aūt ille quē
cogit neceſſitas accipiat̄ tūc verū eſt ꝙ tūc tale mr̄i-
moniū fuit de more:ſꝫ mos ille nihil aliud eſt q̄ꝫ ob-
ſeruantia cauſata ex neceſſitate periculi/ſicut ⁊ dici-
mus ꝙ accipe alienū tpe neceſſitatꝭ:ſi neceſſitas diu
duraret eſſet de more:nó tñ hñ ſeq̄ret̄ ꝙ ſimpl'r obſe
queret̄ bonis moribꝫ. Sil'r dico de natura a drñā
hoīs relata ad finē humanū nunq̄ꝫ fuit de natura/ ⁊
ab hac ſola natura ordinat̄ act⁹ ⁊ officia humana in
ciuitatibꝫ/ſicut pꝫ in oībꝫ libris phoꝝ qui de vrbani
tatibꝫ ⁊ politegijs ſunt locuti. Si aūt accipiat̄ na-
tura alijs modis qui ſup̄ notati ſunt:tūc nó eēt ꝯtra
naturā/multa tñ nó ꝯtra naturā hmói exiſtentia il
licita ſunt:cócūbere eñ cū hmói muliere nó eſt ꝯtra
hmói naturā/ ⁊ tñ illicitū eſt. Sil'r dico de lege q̄ eſt
naturalis ⁊ ſcripta ⁊ naturalis materia ſicut ⁊ na-
tura. Uñ ꝯ aliquā naturā eſt/ ⁊ ꝯtra aliquē moduꝫ
naturalē nó eſt:ſꝫ ꝯ ſcriptā nó fuit/q2 nec adhuc fuit
data. Et hoc mó intelligit Aug⁹/ vñ pꝫ ꝙ ex hoc nó
ꝓbat̄ ꝙ ſimpliciter licuerūt:ſꝫ potius ex cauſa ⁊ di-
ſpenſatione diuina.

An cócubitus loth cum ſuis filiab⁹ licuit. Ar. VIII
Einde q̄rit̄ de hoc qꝺ dicit [Filie loth patre D
d ebrio vſe ſunt rc̄.ſ̄. b. Exēplū incóueniens
videt̄:q2 matrimonio pr̄ filie nó cóiungebat̄ Arg. p̄mo
ergo nó eſt ad ꝓpoſitū. Jtē videt̄ eſſe falſum: q2 vi- 2o
nū immoderate ſumptū cóſtringit libidinē:ḡ ebrie-
tas tollit libidinē:ergo patre ebrio coire nó poterāt.
Jtē impoſſibile erat eū coire niſi ad imaginationē: 3o
q2 imaginatio preſentauit ſibi mulierē: ḡ videt̄ fal-
ſum qꝺ dicit in littera Gen̄. ꝙ nó ſenſit nec quando
accubuit nec qñ fuit cū filia. Rn̄ſio dꝺm ꝙ ſil'e eſt Sol'o
quo ad intētionē facti nó q̄ ad facti ſubam:q2 inten-
tióe cócept⁹ nó libidis pr̄i cóiūgebant̄: ⁊ iꝺ excuſant̄
nó a toto ſꝫ a tāto:alij aūt patres a toto excuſabant̄
tñ Ambro⁹ vocat loth ſctm̄/ ſꝫ hoc referendū eſt ad Ad alia obiecta.
pniam p opa ſequētia. Ad aliud dꝺm ꝙ ebrietas ē
exceſſus brie:eſt eī bria (vt dicit Haymo ſup apoc̄)
ciph⁹ in quo homo bibere cóſueuit/ ⁊ exceſſus men-
ſure q̄ bria dicit̄. Uel bria dr̄ ebrietas/ ⁊ hoc fit du-
pliciter:ſcilꝫ enormit̄ aut moderate. Enormiter fit
quando nimi⁹ vini humor impedit digeſtionē/ ⁊ ni
mius vapor obſtruit meatus imaginationis ⁊ ra-
tionis: ⁊ hec ebrietas abſcindit coitū. Alia auteꝫ eſt
moderata.ſ. qñ calor vini eleuat ſpirit⁹ ⁊ ſanguinē
ſubtilē ſurſum:ſꝫ nó opilat meat⁹: ſed tñ forti motu
ſtabilitatē imaginū confundit/ita ꝙ ea que ſunt co-
ram oculis duplicari vident̄: ⁊ clauſis oculis mul-
ta occurrūt quaſi ſomnia cófuſa: ⁊ hec nó abſcindit
coitum:immo incitat ad eum ex calido/et miniſtrat
materiā ex humido/ ⁊ ex multiplicatione mot⁹ ſur-
ſum in ſpiritu animali cófundit diſcretionē: ⁊ tñ re-
manet imaginatio non certa:et talis fuit ebrietas
loth: vñ ꝙ nó ſenſit intelligendū eſt ꝙ ſenſit aliquā
mulierē in genere:nó autē diſcreuit vtrū hec vel illa
nec vtrū eſſet imago vel veritas. Et per h̄ patet ſolu
tio ad ambo queſita.

Arti. IX. I An imoderat⁹ vſus noſtri tpis fere imitet turpitudinē fornicatōis tpis antiq̄ꝝ.

Einde q̄rit̄ ď h̄ qď dicit ibi [Immoderatus d vſus coiugij noſtri tpis imitet̄ fere turpitudinē fornicatiōis illi⁹. Uidet̄ eñ falſum: q2 fornicatio illi⁹ tpis fuit mortale pctm̄: ſed vſus matrimonij nūq̄ꝫ. Reſio dōm ꝙ loquit̄ q̄ntū ad intētionē ꝯtrahentiū: vt in pluribꝫ q̄ tpibꝫ iſtis ꝯhūt ꝓpter infirmitatē libidis: tūc autē nō cōmiſcebāt̄ niſi cā ſuſcipiende ꝓlis: ſilit̄ fornicātes ꝯueniūt cā libidis: ꝛ nō cā ſuſcipiēde ꝓlis: vñ ē q̄dā ſilitudo ī ītētiōe ꝛ nō ī facto. Solo

Arti. X. K An difficilius fuit cōtinere tēporibus antiquis q̄ꝫ his tēporibus.

Einde querit̄ ď h̄ qď dicit ibi [Qui mlto facili⁹ cōtinere poſſent ꝛ vellēt ꝛc.] Circa difficile eñ ꝛ bonū eſt oīs ars ꝛ virt⁹: cū ḡ virt⁹ ſit circa cōtinere/ difficili⁹ erat cōtinere q̄ꝫ cōtrahere.

Solo Ad hoc dōm ꝙ eſt difficultas ex pte ſenſualitatis ꝛ de illa ꝓcedit obiectio. Eſt etiā difficultas cauſata ſm rationē ex vi honeſtat̄: ſicut difficile eſt iuſto peccare: ꝛ de illa loquit̄ in littera.

Arti. XI. L An ſub diuerſis legibus eodē mō̄ excuſabantur qui habebāt plures vxores.

Einde querit̄ de hoc qď dicit [Cōſidera primū ꝙ Abraā ante legē ꝛc. Uidet̄ eñ ꝙ hec cā nulla eſt: q2 etiā ſub lege pl'es mlti habuerūt ſicut in pricipio regū elchana ꝛ dauid habuit ꝛ alij pl'es: pꝫ ergo ꝙ nulla eſt cā illa. Arguit̄ p°

2° Itē lex ſcripta nō eſt niſi explicatio legis naturalꝫ: ḡ nō excuſat ꝙ ñ peccauit in legē ſcriptā: q2 peccaſſe potuit ī legē naturalē. Ad h̄ dōm ꝙ nō dicit h̄ ꝓpter excuſationē abrae ſed ꝓpt̄ ſtatū tpis: q2 tūc indiguit mlťplicatōe materialꝫ: ꝛ iō familiari ꝯſilio ſpūſcti in q̄t pleriq̄ꝫ pl'es habuerūt. Et p h̄ pꝫ ſol'o ad ſcōm. Solo ad 2m

Ad primū. Ad pmū dōm ꝙ añ legē tpe abrae multo paucio res erant deū colentes q̄ꝫ ſub lege: ꝛ iō plus excuſabant̄ ꝛ magis rationabilis fuit diſpenſatio.

Arti. XII. M An ꝯcubit⁹ moderat⁹ poſſit abeē a libidie.

Einde q̄rit̄ ď h̄ qď dicit ibi [Que tñ modificāte ꝛ refrenāte ꝛc.] .ſ.c. Uidet̄ eī ꝙ nulla modificatio eſt ibi: ſi eī aliq̄ eſt illa ē circa paſſionē circa quā cōſiſtit virt⁹: ſꝫ illa cauſata ē ī vxore vl' maior q̄ꝫta ī meretrice: ḡ videt̄ ꝙ nō modificetur. Arguit̄ p°

Solo Obiectio Si forte dicas ꝙ modificat̄ ꝛ refrenat̄ ab aliq̄s ꝛ ñ in intētiōe ipi⁹ paſſiōis: q̄ eſt delectatio. Cōtra ī gula video bñ etiā ī vnico cibo ardēt̄ delectari eē vitiū gule: ſicut pꝫ ī eſau q̄ ꝓpt̄ vnā eſcā vēdidit pmogenita ſua. Gen. 25. ꝛ Heb. 12. ḡ cū luxuria ī gnē mai⁹ ſit pctm̄ q̄ꝫ gula: videt̄ etiā luxuria eē vbi ſit delectatio vehemēs ī vna mlre.

Solo ad primū Ad h̄ dōm ꝙ refrenatio fit in duobꝫ .ſ. ī obiecto: q2 coartat̄ ad vnā ꝛ fit refrenatio in circūſtātijs .ſ. vt cognoſcat quā optet ꝛ q̄ñ ꝛ vbi ꝛ q̄ꝫtū ꝛc. q̄ rhetor determiat.

Ad obiectū in cōtrariū Ad obiectū ꝯ dōm ꝙ minima illa delectatio incidit ex natura corrupta ꝛ nō ex rōne preordināte: ſed in gula eſt intēta delectatio talis: ꝛ ideo alius peccat ꝛ alter nō.

Arti. XIII. N An gula ſit bene definita.

Einde q̄rit̄ rōne hui⁹ qď dicit ibi [Ex aūt in d ſuſtētādo vitā licit⁹ eſt cibꝫ ꝛc.] .ſ.f. Querit̄ inquā h̄ de gule ſpēbꝫ ꝛ filiabꝫ ei⁹. Circa primū q̄rūt̄ q̄nq̄ꝫ. Primū eſt q̄ ſit gule diffinitio. Secūdū eſt vtrū gula ſit carnale vitiū. Tertiū eſt vtrū gula ſit circa delectabile guſtui inq̄ntū eſt guſt⁹ vel inq̄ꝫtū eſt q̄dā tact⁹. Quartū ē vtꝝ oīs mot⁹ gule ſit pctm̄. Quītū vtꝝ gula ſit capitale vitiū.

Ad pmū ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ diffinitio hugōis de ſctō vic. Gula eſt imoderat⁹ appetit⁹ edēdi ſit incompetēs: gula eñ nō ſolū cōmittit̄ circa q̄ꝫtitatē cibi ſicut dicit: ſꝫ etiā circa alia: vt q̄ñ nimis ſtudioſe: vl' ardēt̄ q̄rit̄: imoderatio autē dicit exceſſum q̄ntitatis: ḡ nō cōplectitur rōnē gule. Arguit̄ p°

2° Itē ea quoꝝ cōceptio eſt cū materia debet ī eoꝝ diffinitiōe poni materia (vt dicit phs) cuiuſmōi ſūt oīa naturalia: ſꝫ gula hꝫ determiatā materiā: cū ḡ mat'ia nō ponit̄ ī diffinitiōe ei⁹ vī diffinitio ei⁹ icōpetēs.

3° Sꝫ vī ꝙ gula ſit tm̄ circa q̄ꝫtitatē Cōtraria eī hñt fieri circa idē: ſꝫ mediū ſobrietat' cui ꝯriat̄ gula vt vult phus determiat̄ ſm q̄ꝫtitatē q̄ ad nos: ḡ ꝛ gula erit ſolū ī exceſſu q̄ꝫtitatis. cōfirmatō.

Itē iſenſibilis q̄ deficit ī appetitu cibi nō hꝫ moderatū appetitū edēdi: q2 nō ꝑuenit ad mediū/ nec eſt moderat⁹: ſed nō eſt guloſus: ḡ imoderat⁹ appetit⁹ edēdi nō eſt diffinitio gule.

4° Itē Grego. ponit ſub vno capitali ebrietatē q̄ cōſiſtit in potu: ꝛ gulā q̄ eſt ſpālit̄ in cibo: ꝛ illud capitale h̄ diffinit̄: ḡ debuit poni vtrūq̄ꝫ: ſcꝫ edēdi ꝛ bibēdi.

5° Itē nihil appetit ſuā corruptiōꝫ: ſꝫ ſicut dicit Greg. Dignitas cōditōis hūane p imoderantiā ſauciat̄: ergo nō pōt eſſe ē moderat⁹ appetit⁹.

6° Itē pctm̄ vt dicit Aug⁹ corrūpit modū/ ſpēm ꝛ ordinē: ſed gula pctm̄ q̄dā eſt: ḡ nō debet ſolū diffiniri p corruptionē modi: ſed etiā alioꝝ.

7° Itē ſicut dic Greg. nō refert q̄d vl' q̄ꝫtū ſumat̄: ſꝫ imoderat⁹ appetitus reſpicit q̄d vl' q̄ꝫtū ſumat̄: ḡ de eo nō refert: ſed de gula refert: q2 vitiū eſt: ḡ nō erūt in vno appetitu edēdi.

8° Itē in diffinitiōe pfecta nō ſufficit dicere q̄d eſt niſi dicat̄ ꝓpt̄ q̄d: vt dicit phs ī poſterioꝝ: ſꝫ in dicta diffinitiōe ꝓpt̄ q̄d ſit imoderat⁹ appetit⁹ nō dī: ḡ diffinitio ipfecta.

9° Itē ī naturali appetitu pauci vl' nulli delinquūt: in gula autē multi delinquūt: ḡ nō eſt gula imoderat⁹ appetit⁹ edēdi.

Decimo Itē ſicut dicit Aug⁹. Ppl's in heremo nō peccauit: q2 deſiderauit ſꝫ q2 ex deſiderio blaſphemauit: ſꝫ cōſtat ꝙ imoderate appetijt: vnde dicit̄ ī textu ꝙ ppl's flagrabat deſiderio carniū: ḡ imoderat⁹ appetit⁹ nō eſt pctm̄: gula autē eſt pctm̄: ergo nō eſt imoderat⁹ appetit⁹ edēdi.

Undecīo Itē ille q̄ ignorat in q̄nto cōſiſtat debit⁹ mod⁹ ꝓt appetere imoderate: nō tñ eſt guloſus: ḡ diffinitio eſt in plus q̄ꝫ diffinitū.

Duodecīo. Itē ille q̄ ꝓuocat vbis aliquos ad edēdū guloſus dī: nō tñ forte appetit imoderate: ḡ diffinitio nō cōuenit oībꝫ de q̄bꝫ dī diffinitū.

Tredecīo. Itē guloſus nō ſolū delectat̄ ī edēdo: ſꝫ etiā ī bibēdo ꝛ odorādo: ḡ etiā iſta debet ꝯtinere diffinitio.

q̄rtodecīo. Itē natural' ꝛ moral' ſunt ſciētie diſtīcte ab inuicē ſꝫ gula cū ſit vitiū ꝑtinet ad moralē: appetit⁹ aūt ꝑtinet ad naturalē: ḡ gula non dꝫ diffiniri p appetitū.

Solo. Sol'o dōm ꝙ gula dupl'r pt ꝯſiderari vl' ī actu vl' in hītu: ꝛ dicta deſcptio dat̄ de ea ſm ꝙ eſt in actu q2 ſic nitūt̄ ſcti diffinire vitia. Uñ appetit⁹ ſumit̄ h̄ ꝓ appetitu ī actu ꝛ determiat̄ p ꝓpriū actū gule q̄ ē edere qď eſt act⁹ ſup materiā determinatā .ſ. cibū: ꝛ ſic debet dari diffinitio act⁹: ſed q2 gula eſt act⁹ vitioſus ꝛ malū ſpecificat̄ inq̄ntū eſt malū ex corruptione oppoſiti habit⁹: ideo cōplete manifeſtatur ꝛ quātum ad rationē actus ꝛ quantū ad rationem vitij.

Ad primū. Ad primū ergo dicēdū ꝙ mot⁹ duplicit̄ dicit̄ vno mō ſm mēſurā quātitatis: ꝛ boc mō non priuat̄ hic. Alio mō ſm determinatiōeꝫ ad mediū ſm oēs circū

ſtātias in quib⸫ ſaluaꝛ mediū:⁊ ſic mod⁹ ſubaliꝛ eſt
Ad ſecūdū ipſa virt⁹ ⁊ ſic priuaꝛ hic. Ad aliud dicēdū ꝙ ma-
teria determinata includiꝛ in actu edendi q̄ poniꝛ in
Ad tertiū diffinitōe gule:⁊ iō nō oꝑtet vlterius addere. Ad
aliud dicēdū ꝙ phs nō intelligit ꝙ mediū virtutis
determineꝛ ſm q̄ꝛtitatē rei in ſe:q2 ſic eēt ſimpliciter
mediū rei:ſed ꝓut ſtat ſub appetitu:⁊ ſic determina
tur quoad nos ſaluatis circūſtātijs oīb⸫:ſ3 ꝓportio-
ne appetit⁹: vñ corrūpiꝛ mediū nō ſolū ꝑ quātitatē:
ſed etiā ſi plura appetat q̄3 oportcat: vl' nō oportcat
Ad ꝯfirmationem ⁊ ſil'iter eſt de alijs circūſtātijs. Ad aliud dicendū
ꝙ īſenſibilis licet nō habeat moderatū appetitū:nō
tñ habet īmoderatū:q2 nō appetit:negatio aūt cōpo
ſita nō ferꝛ vltra terminū cui adiungiꝛ:vñ remanet
Ad quartū appetit⁹ affirmat⁹. Ad aliud dicēdū ꝙ pot⁹ nūq̄3
ꝓpter ſe appetiꝛ:ſed ꝓpter deferendū cibū ꝑ mēbra:⁊
iō in diffinitiōe capitalis vitij nō debuit poni:ſ3 tm̄
Ad quintū finis vltim⁹. Ad aliud dicēdū ꝙ licet nihil appe-
tat ſuā corruptionē:pōt tñ appetere id qḋ eā corrū-
pit:nō tñ inquātū corrūpit:ſed inquātū eſt apparēs
Ad ſextū bonū: vñ eſt fallacia accidentis. Ad aliud dōm ꝙ
nō priuaꝛ hic mod⁹:ꝓut diuidit hoc bonū naturale
cōtra ſpēm ⁊ ordinē:ſed ꝓut reſpicit mēſurā circūſtā
tiaꝝ ſm determinatū mediū:⁊ ſic ſubaliꝛ eſt ipa vir
Ad 7m tus ⁊ cōtinet illa tria. Ad aliud dicēdū ꝙ nō dif-
fert q̄d vel quātū ſumaꝛ ſm qḋ eſt in re:ſed ſm qḋ re
ferꝛ ad deſideriū ⁊ ſic qḋ moderat⁹ appetit⁹ appetit
Ad octauū reſpicit priuatio. Ad aliud dicēdū ꝙ licet materia
ex qua aliq̄d fit nō incidat in manu cū alijs :tñ circa
quā eſt act⁹ eſt finis ⁊ mouēs ſm methaforā:⁊ iō ex
determinatōe ꝓprie materie ſiue obiecti determinaꝛ
Ad nonū ꝓpter q̄d. Ad aliud dicēdū ꝙ in his quoꝝ appeti-
tus eſt naturalis/pauci vel nulli decipiūꝛ ſm ꝙ eo
rū naturalis eſt appetit⁹:tñ ſimpl'r loquēdo circa il-
la multi pñt decipi: q2 ſicut dicit phs in cōibus ſm
ꝙ eſt eoꝝ appetit⁹ naturalis apud oēs nō multū ꝑ-
uantur:ſicut circa hoc ꝙ deſideraꝛ cib⸫ ad nutrimē-
tū corporis:ſed in ꝓprijs q̄ quilibet appetit ſm ſuam
cōcupiſcētiā eſt pctm̄/vt deſiderare ꝓpter dulcedinē
vel aliq̄d tale qḋ nō eſt cōmune:ſed ꝓpriū cōcupiſcē-
Ad decimū ti ſm gulā. Ad aliud dicēdū ꝙ deſiderādo carnes
in ſe nō peccauit ppl'us in eoꝝ deſiderio :ſed ſm ſta-
tū ſub appetitu q̄ alliciꝛ quibuſdā ꝓprijs ſuꝑadditis
ad cōia:peccauerūt eīm q2 tā ardenꝛ deſiderauerūt:
vt eis deſiperēt cibaria dñi ⁊ deū cōtēnēdo blaſphe
Ad 11m mauerūt. Ad aliud dicēdū ꝙ licet ignorās nō ſer-
uet modū:nō tamē corrūpit modū:q2 nō vult aliq̄d
cōtrariū mō:īmoderat⁹ autē dicit corruptionē mōi.
Ad 12m Ad aliud dicēdū ꝙ ille q̄ ꝓuocat verbis ad gulā
guloſus diciꝛ: ꝓuocat eīm ad hoc: vt ſint ſil'es ſibi:
ſ3 ex h̄ ꝙ ꝓuocat nō reduciꝛ ad gulā:ſicut ſpēs ad ge
nus:ſed per reductionem principij:ſicut punctū ad
lineā. Vñ nō oportet vt ſm hoc cōueniat ſibi diffini
Ad 13m ⁊ 14m tio gule:ſicut nec diffinitio linee pūcto. Ad aliḋ di
cendū ꝙ guloſus nō delectaꝛ in colore ⁊ odore ꝓpter
ſe:ſed refert totū ad delectationē que eſt ſm guſtū:ſi-
cut dicit phus in fine ꝑmi eth. Moral' pōt cōſidera
re partes aīe vſq3 quo:ſicut ⁊ medic⁹ cōſiderat natu
rā oculi vt ſciat curare infirmitatē. Sil'iter autē hec
cōſideratio ꝑtinet ad naturalē:pōt eīm appetit⁹ du-
pliciꝛ cōſiderari:vel ſm ꝙ eſt ꝑs aīe q̄ eſt ꝑfectio cor-
poris natural':⁊ ſic ſpectat ad naturalē cōſideratio
ei⁹:vl' ſm ꝙ cōꝑaꝛ ad ꝓpriū obiectū vtutis/vl' ī ordi
natiōꝫ oppoſitā:⁊ ſic ꝑt ipm̄ cōſiderare moralis.

An gula ſit peccatū carnale. Arti. XIIII

Ecūdo queriꝛ vtꝝ gula ſit carnale pctm̄. Et
ſ videꝛ ꝙ ſic:q2 dicit Amb. Pctm̄ vbi oriꝛ ibi Arguiꝛ p°
moriꝛ:ſed ſicut dicit Bern. Ieiuniū ſanat pe
ſtes corꝑis:cū igiꝛ gula ſanꝛ ieiunio: videꝛ eē peſtis
corꝑis ⁊ oris in carne:⁊ ſic eſt carnale pctm̄. Ite3 2°
illud pctm̄ dꝛ carnale qḋ efficiꝛ in carne:ſ3 ſicut dꝛ in
collatōib⸫ patꝝ efficiētia q̄rundā pctōꝝ cōſumaꝛ in
carne vt gula ⁊ luxuria ⁊ q̄rundā nō:ḡ gula eſt pctm̄
carnale. In ꝯtrariū hui⁹ eſt qḋ dicit apl's .1. Coꝝ. In ꝯriū p°
6. Oē pctm̄ qḋcūq3 fecerit hō extra corp⁹ eſt:excipit
ſolā fornicationē:glo. extra corpus .i. extra vinculū
carnalis cōcupiſcētie. Inde ſic:nullum pctm̄ carna Probatio
le eſt extra vinculū carnal' cōcupiſcētie: ḡ gula nō eſt
pctm̄ carnale. Itē appetere nō eſt corꝑis ſ3 aīe:ſ3 2°
gula diffinitur ꝑ appetitū vt dictū eſt:ḡ nō eſt pctm̄
carnale. Rñſio dōm ꝙ tripl'r dꝛ eē pctm̄ carnale/ Solo
aut q2 habet primā originē ex carne:⁊ ſic oē pctm̄ in
nob̄ eſt carnale:etiā infidelitas :q2 primā originē ex
corruptiōe carnis ꝑ pctm̄ originale cōtraxit :dꝛ etiā
ꝙ carnale pctm̄ nō ꝑficiꝛ ſine aliq̄ actu vel motu cor
porali: licet etiā habeat obiectum ſpūale:⁊ ſic dꝛ ira
etiā pctm̄ carnale:q2 ira nō fit ſine ebulitōe ſanguis
⁊ alia carnali paſſiōe:ſ3 infidelitas ſic nō eſt corꝑale
vel carnale pctm̄:q2 ꝯſiſtit ex toto in actu mētis:dꝛ
etiā carnale pctm̄ cui⁹ obiectū ē delectabile carni in
cui⁹ cōiunctiōe ꝑficiꝛ delectatio:⁊ ſic diuidiꝛ ꝯ ſpūa
le pctm̄ cui⁹ obiectū eſt ſpūale:ſicut ira appetit vindi
ctā/⁊ odiū/⁊ ſuꝑbia/⁊ ſil'ia. Et ſic dꝛ carnale gula ⁊
luxuria:q̄ꝝ gula eſt circa delectabile guſtui:q2 ordi
natur ad ꝯſeruationē indiuidui:⁊ luxuria circa de-
lectabile tactui:q2 ordinaꝛ ad cōſeruationē ſpeciei.
Ad rōnes ad hoc ḡ qḋ opponiꝛ primo in ꝯtrariū: Ad ꝑmū in cōtrariū
dicēdū ꝙ ſola luxuria dicit pctm̄ in corp⁹ :q2 ꝑ eā di
uidiꝛ corp⁹ ⁊ nō ꝑ gulā:licet vtrūq3 circa delectabi-
le corꝑis. Ad glo. vo dōm ꝙ vinculū dꝛ a vincien Ad ꝓbatōꝫ
do:vñ gula dꝛ eē extra vinculū carnalis cōcupiſcen
tie:qm̄ rō in delectatiōe gule nō ita vinciꝛ ⁊ ſubruiꝛ
ſicut a delectatiōe luxurie ꝓpꝛ ſui vehemētiā. Ad Ad ſecūdū
ſcḋm dōm ꝙ l3 gula īicieꝛ ī actu aīe:tñ cōpleꝛ ī actu
carnis ⁊ circa obiectū carnale/⁊ ob h̄ dꝛ carnale.

An gula ſit delectabile guſtui. Arti. XV.

Ertio q̄riꝛ vtꝝ gula ſit circa delectabile gu-
t ſtui inq̄ꝛtū eſt guſt⁹ vl' inq̄ntū eſt tact⁹ q̄dam.
Si eīm aliq̄ duo opponūꝛ vni oꝑtet ꝙ ſm ali Arguiꝛ p°
qḋ vnū ſibi opponaꝛ ꝙ ſit circa illḋ circa qḋ ē ſuū op
poſitū:q2 oppoſita nata ſunt fieri circa idē ⁊ vnū vni
opponiꝛ eodē mō oppſitōis: ſ3 tꝑātie opponiꝛ gula
⁊ luxuria: oportet ḡ ꝙ tꝑantia ſit circa delectabilia
tact⁹:ſi ḡ gula ſit circa delectabilia guſt⁹/erit h̄ in-
q̄ntū eſt guſt⁹ q̄dā tact⁹. Itē ſic dicit phs gula eſt 2°
circa cibū nō inq̄ntū eſt circa delectatiōꝫ ſaporis tm̄
ſed ſm ꝙ referꝛ ad vſum aliquē q̄ guſtat ciboꝝ ſapo-
res:⁊ in h̄ delectari dꝛ guloſus:ſed cib⸫ nō referꝛ ad
vſum nutrimēti niſi ſm obiecta tact⁹ in calido/frigi
do/humido/ſicco:q2 ex his cōſtituiꝛ corp⁹:⁊ ſic phs
dicit ex eiſdē nutrimur ex q̄b⸫ ſum⁹:ḡ gula ē circa gu
ſtū inq̄ntū eſt q̄dā tactus. In ꝯriū hui⁹ eſt qḋ dicit In ꝯriū p°
Chry. regio gule diuidiꝛ in duo .ſ. linguā ⁊ palatū:
ſed obiecta tact⁹ nō appropriāꝛ ſolis his ꝑtib⸫: imo
ſunt cōmunes omnib⸫ partib⸫ corporis:ḡ gula non
eſt circa guſtū: vt eſt tactus:ſed ꝓut cōdiuiditur ſibi.
Itē ſicut dicit phus: Amic⁹ dulce diligit vinū:nō 2°
q2 vinū:ſed q2 dulce:ſ3 maxime guloſus videꝛ ami-

cus dulcis:ergo diligit ⁊ delectaꝛ̃ in cibo:qꝛ dulcis
ſed dulcedo eſt ꝓpriū obiectū guſtꝰ:ergo circa hmōi
Solo. eſt gula. Rn̄ſio dicendū:ꝙ gula eſt circa guſtū:ꝓ
ut eſt tactꝰ:quodā eñ modo ſolū querit delectari in
cibo:ꝓut eſt delectabilis ſapoꝛ:ſꝫ ꝓut venit in vſum
nutrimēti:⁊ hoc nō cōuenit niſi ſm obiecta tactꝰ/et
Ad primū. rōnes ad hoc. Ad id vero qđ primo obijciꝛ̃ in con
trariū dicendū ꝙ gula eſt nō ſimpliciꝛ̃ circa cibū ſm
ꝙ eſt cōueniēs ad nutrimentū mēbroꝝ:ſꝫ opoꝛtet ꝙ
cognoſcaꝛ̃ cōueniēs:hoc autē fit illis duabꝫ partibꝫ
Ad ſecūdū. ⁊ ideo appropriaꝛ̃ gule. Ad ſecūdū dicendū ꝙ dul
cedo cibi delectat ꝓpter cōueniētiā cibi:cōueniēs au
tē eſt ſm obiectū tactꝰ:⁊ iō circa hmōi eſt gula.

An omnis motꝰ gule ſit peccatū:⁊ an ſem ꝑ gula ſit peccatū moꝛtale:⁊ an gula ſit magis peccatū q̄ꝫ luxuria.

Arti. XVI. Q

Uarto queriꝛ̃ vtrū oīs motus gule ſit pecca
q tū. Uideꝛ̃ ꝙ ſic:qꝛ ſicut diciꝛ̃ in ſecūdo ſniaꝝ:
Arguiꝛ̃ p̊o Omnes tēptatio a carne eſt pctm̄:ſed in quo
libet motu gule eſt tēptatio a carne:ergo quilibꝫ mo
tus gule eſt pctm̄. Itē omnis appetitꝰ in delecta
2o tione luxurie eſt pctm̄/adeo vt ſi q̄s accedat ad vxo
rem ꝓpter delectationē peccat:ſed omnis appetitus
gule eſt ꝓpter delectationē cibi:ergo omne tale ē pec
catū. Ulterius queriꝛ̃ vtꝝ gula ſemꝑ ſit moꝛtale
Queſtiūcula prima. pctm̄:Et videꝛ̃ ꝙ ſic. In peccato ei cōtingit triplex
eē mouēs/aut quādo natura preit ⁊ libido ſequitur
Arguiꝛ̃ p̊o aut quādo mouēt ſimul:ita ꝙ nō diſcerniꝛ̃ quid pri
mo moueat/aut quādo libido p̄cedit ⁊ natura ſequi
tur. Sed quando natura precedit ⁊ libido ſe immi
ſcet eſt pctm̄ veniale:ergo videꝛ̃ ꝙ quādo libido pre
cedit ⁊ natura ſequiꝛ̃ ꝙ ſit moꝛtale:⁊ hec ſit ratio iu
dicādi aliquid moꝛtale in gula:⁊ hoc multotiēs con
tingit. Itē actꝰ excellētia coꝛrūpit mediū:ſed ma
2o xime eſt actꝰ excellētie:qn̄ induciꝛ̃ ratio qđ fit qn̄ libi
do p̄it ⁊ natura ſequiꝛ̃:ergo tūc coꝛrūpiꝛ̃ mediū vir
tutis:ſed nō coꝛrumpiꝛ̃ niſi per pctm̄ moꝛtale:g̊ erit
ſm p̄dictā regulā ſemꝑ peccatū moꝛtale. Itē oīs
3o abūdantia coꝛrūpit mediū:ſed gula eſt ſemꝑ abūdā
tia cōſiſtēs/alioquin eſſet nō vitiū ſemꝑ:ergo coꝛrū
pit mediū virtutis:⁊ ita ſemꝑ eſt peccatū moꝛtale.
Itē in actibꝫ hominū nihil pōt turpiꝰ eſſe niſi qn̄
4o mouēs eſt turpe/materia turpis ⁊ finis turpis:ſed
quādo libido p̄cedit mouēs ē turpe.ſ.libido:⁊ finis
qꝛ ꝓpter delectationē/⁊ etiā materia ſiue obiectū:q̄a
circa bonū cōmutabile:ergo nihil pōt eſſe turpiꝰ:er
go eſt pctm̄ moꝛtale. Ulteriꝰ queriꝛ̃ quid ſit ma
Queſtiūcula ſecūda. ius peccatū/an gula vel luxuria. Et videꝛ̃ ꝙ gula:
qꝛ ſicut dicit phus:Id ad qđ magis inclinati ſumꝰ
Arguiꝛ̃ p̊o magis ꝯtrariaꝛ̃ medio:ſed magis inclinati ſumꝰ ad
delectabilia gule q̄ꝫ ad delectabilia luxurie:qꝛ ſine
illis eſſe nō poſſumꝰ:ergo gula magis cōtrariatur
medio v̄tutis q̄ꝫ luxuria. Itē ſicut dicit Augꝰ Ubi
2o eſt maioꝛ coꝛruptio/ibi eſt minꝰ pctm̄:ſed magꝭ coꝛ
rupta eſt generatiua q̄ꝫ nutritiua:qꝛ generatiua eſt
etiā īfecta:ergo cū luxuria ſit circa generationē/gu
la circa nutritionē:luxuria erit maiꝰ pctm̄. Sed
In ꝯtrariū cōtra vbi eſt neceſſitas maioꝛ/ibi eſt minꝰ pctm̄:ſed
maioꝛ neceſſitas īcūbit circa delectabilia gule q̄ꝫ cir
ca delectabilia luxurie:ergo gula eſt minꝰ peccatū.
Rn̄ſio dicendū ꝙ gula eſt ſemꝑ pctm̄:nō tn̄ ſemꝑ
Solo eſt moꝛtale:nec etiā qn̄cūq̄ꝫ p̄cedit libido ⁊ ſequiꝛ̃ na
ad obiecta tura eſt pctm̄ moꝛtale:hoc eñ cōtingit quotiēſcūq̄ꝫ
primi aliquis appetit cibū ſolū ꝓpꝛ̃ delectationē vel inten
dens aliquā vtilitatē/vel aīe/vel coꝛpoꝛis qđ mul
totiēs cōtingit ſine pctō moꝛtali. Sed ad ſciēdū re
gulā qua poſſumꝰ iudicare qn̄ eſt moꝛtale ⁊ qn̄ ve
niale. Notandū eſt ꝙ ad determinationē medij in q̄
cōſiſtit mediū ſobrietatis tria requiruntꝛ̃.ſ.rō deter
minās/⁊ mediū determinatū/⁊ id reſpectu cuiꝰ de
terminaꝛ̃.ſ.virtus nutritiua:vt.ſ.tm̄ ſumaꝛ̃ quātū
pōt cōuertere virtus naturalis/⁊ quātū pōt ſuffice
re vt cōſerueꝛ̃ in ſuo eē/⁊ in ſuo vigoꝛe/in cōparatio
ne ad opus qđ debet exercere. Siŀiter medij coꝛru
ptio pōt ſm iſta tria attēdi:pōt eñ eſſe coꝛruptio me
dij ſm ſe ⁊:ſm hoc nō pōt attēdi rō peccati quin late
at quātū ſit determinatū mediū:vnde pōt coꝛrūpi h̄
modo mediū ſalua recta rōne. Si aūt attēdiꝛ̃ coꝛru
ptio medij penes id cuiꝰ ꝓpoꝛtiōe determinaꝛ̃:ſi per
intellectū ſepareꝛ̃ determinatio rōnis ſm h̄ erit pec
catū in natura q̄ generaꝛ̃ ex ſuꝑfluitate vel diminu
tione cibi:reſtat g̊ ꝙ regula peccati ſumaꝛ̃ qn̄ coꝛrū
pitur mediū ex parte recte rōnis:ratio aūt regulaꝛ̃
ad determinandū mediū/vel rōnibꝫ naturalibꝫ de
terminādo mediū ſm ꝓpoꝛtionē virtutis nutritiue/
⁊ ſi coꝛrūpaꝛ̃ ſm hoc erit peccatū in natura/ſicut et
premiū/vel rōnibus ciuilibus:vt.ſ.determineꝛ̃ me
diū in cibis per circūſtātias ciuiles/quas decet ob
ſeruari in cōſeruatōe ciuiū vt.ſ.quādo ⁊ vbi ⁊ q̄ntū
opoꝛtet ſm ꝯditionē ſuā/⁊ ſm opus ſuū:⁊ ſm h̄ etiā
eſt iterū vitiū ciuile in coꝛruptione medij:et non ſm
theologū qui ꝯſiderat rationē peccati ſm cōꝑationē
ad reatū diuine vltiōis. Aliquādo vero regulaꝛ̃ rō
nibus diuinis ad determinādū mediū:vt qn̄ deter
minat minus ſumēdo q̄ꝫ requirat virtus naturalis
ſm vigoꝛē ſuū:licet nō ſubtrahat ei quo īdiget ad ſu
ſtentationē eſſe:vel ꝓpter ſatiſfactionē peccātis pctō
qꝛ cū additiōe neceſſarij ſimul augeꝛ̃ cōcupiſcētia vŀ
etiā ꝓpter aliqđ ſtatutū:⁊ in hoc cōſiderato eſt mēſu
ra peccati. Qn̄ eñ rō determinat mediū cotra prece
ptū eſt pctm̄ moꝛtale:qn̄ v̄o nō eſt p̄ceptū in ꝯtrariū
ſed p̄ter p̄ceptū determinat/ eſt veniale pctm̄:⁊ h̄ eſt
vŀiter tenēdū in oībꝫ in q̄bꝫ pōt eſſe moꝛtale ⁊ venia
le pctm̄:prima duo obiecta cōcedimꝰ. Ad aliđ au Ad prima duo obiecta ſecūde q̄ſtiūcule.
tē dicēdū ꝙ nō quādocūq̄ꝫ moueat libido ꝓpter dele
ctationē eſt moꝛtale pctm̄:licet eñ p̄cedat libido nō
tn̄ naꝛ̃a vſq̄ꝫq̄ꝫ ſeq̄ꝛ̃ vt ponat finē ſuū ī illa delecta
tione:ſed adhuc pōt regulari licet ſequaꝛ̃ aliquo mō
libidinē. Siŀiter ad ſequēs dicēdū. Ad aliud dōm Ad tertiū.
ꝙ ꝓpter h̄ ꝙ latet mediū:ſufficit eē ꝓprie mediū quā
tūcūq̄ꝫ aliq̄ mō diſcediꝛ̃ a medio:ſꝫ qn̄ ꝑfecte diſcedi
tur ab ipſo ī cōtrariū. Ad aliud dicēdū ꝙ finis nō Ad quartū
eſt ſimpŀr turpis:qm̄ delectatio cibi nō poniꝛ̃ finis
vltimꝰ in quo q̄eſcaꝛ̃ vt auertaꝛ̃ a deo:ſꝫ turpioꝛ eſt
qn̄ poniꝛ̃ vltimꝰ finis. Ad id qđ vŀteriꝰ queriꝛ̃ di Ad primū ſecūde queſtiūcule
cendū ꝙ gula eſt minꝰ pctm̄ q̄ꝫ luxuria. Et qđ obijci
tur ad ea ad que nati ſumꝰ ⁊c. dōm ꝙ dī cōtrariari
magis medio nō qꝛ magis differt a medio:ſꝫ qꝛ ma
gis īpedit ne ꝑueniaꝛ̃ ad mediū ꝓpꝛ̃ h̄ eſt minꝰ pctm̄.
Ad aliud dōm ꝙ generatiua dī infecta:⁊ magis Ad ſecūdū.
coꝛrupta ꝓpꝛ̃ vehemētiā delectatōis:ſꝫ talŀ coꝛruptio
inducī īfirmitatē:⁊ iō n̄ excuſat a pctō vt vult ꝯcluſio

An gula ſit vitiū capitale.

Arti. XVII R

Uinto queriꝛ̃ vtꝝ gula ſit capitale vitiū. Et
q videꝛ̃ ꝙ nō:qđcūq̄ꝫ eñ vitiū reduciꝛ̃ ad ali Arguiꝛ̃ p̊o
qđ ante ſe nō eſt capitale:ſed gula eſt hmōi:g̊
nō eſt capitale vitiū. Probatio medie ſi duo oppo
nuntur vni opoꝛtet eſſe aliqđ cōmune ad illa ſm ꝙ

opponanꝛ: vnū em̄ vni opponiꝛ: ſed ꝑ ꝑantie opponi-
tur gula ⁊ luxuria: ergo oportet eſſe ad hoc cōmune
vnū vitiū ad vtrūqꝫ qḋ erit prius vtroqꝫ eo ꝙ cōmu-
2o ne priꝰ eſt ꝓprio. Itē ſicut dicit cōmētator ſup q̄r-
tū ethi. fekes eſt qui auidꝰ ab omī incōtinēs delecta-
bile venaꝛ: ſed incōtinētia q̄ eſt circa qḋlibet delecta-
bile prior eſt ea que eſt circa aliqḋ delectabile deter-
minatū: cuiuſmōi eſt gula: ergo nō eſt capitale vitiū
Sol'o cū habeat aliq̄d priꝰ ſe. Si dicas gula nō habꝫ ali-
qḋ vitiū in re ante ſe: ſed ſolū ſm rōnē: hoc aūt nō au-
Obiectio fert ſibi rōnē capitis. Cōtra q̄cūqꝫ ita ſe habēt ꝙ ca-
dūt ſub volūtate ſm maiꝰ ⁊ minꝰ illa poſſunt ſepara-
ri ſm actū rōis: quā ſequiꝛ appetitus: ⁊ circa illa eē
diuerſa in ordinādo actū volūtatis: ſed cōcupiſcētia
in toto minꝰ eſt volūtaria: vt dicit phus q̄ꝫ in parte:
pauci em̄ vel nulli deſiderāt cōcupiſcere: ſed ea in q̄-
bus determinaꝛ cōcupiſcētia vt cibos venerea mul-
ti deſiderāt: ergo circa cōcupiſcentiā in toto ⁊ in par-
te pōt eſſe diuerſa inordinatio volūtatis: ⁊ ita diuer-
ſum vitiū in re: ⁊ nō ſolū in ratiōe: ⁊ ſic ſequiꝛ id qḋ
3o prius. Itē ſup id pſ. Qui ꝑcuſſit ꝓmogenita egy-
pti: dicit glo. primogenita egypti ſunt gula ⁊ luxu-
ria que primo vēter generat: ſed vēter nō accipiꝛ pro
re nature: q2 ex hoc nō ꝑ ſe generaꝛ malū: ſed oportet
ſumi ꝓ aliquo vitio ventris: qḋ nō eſt gula: q2 nihil
generat ſe: ſed priꝰ eo: ergo gula nō eſt capitale vitiū.
4o Itē ſicut dicit Iſido. Ex caſtrimargia generatur
ebrietas / cōmeſatio que eſt gula: ergo gula nō eſt ca-
pitale vitiū: q2 generaꝛ: ſed cū cōtraria ſunt q̄ maxi-
me diſtāt: iſtud vitiū eſſet cōtrariū cuiꝰ actꝰ intēſiſſi-
mus eſt in corruptiōe mediȷ̄: hmōi autē actꝰ eſt circa
intēſiſſimū delectabile qḋ nō eſt delectabile ī cōmu-
ni: ſꝫ magis delectabile ꝓpriū: ergo vitiū capitale nō
erit vitiū qḋ eſt circa delectabile: ſed potiꝰ gula qḋ eſt
5o circa delectabile cibi. Itē ſicut dicit cōmētator ſu-
per ethi. caſtrimargia dī a caſtris qḋ eſt vēter ⁊ mar-
gelo qḋ eſt inſania. Inde caſtrimargia q̄ſi vētris in-
ſania ſꝫ inſania dicē appetitū vehemētē q̄ n̄ ſubȷ̄ciꝛ re-
gimi rōis: tal' autē appetitꝰ nō pōt eē niſi circa de-
lectabile vētris determinatū: quoniā delectabile in
cōmuni nō habet ꝑfectā rōnē delectabil': ergo caſtri-
margia nō eſt cōmune vitiū: ſed idē qḋ gula: cū autē
ſit capitale vitiū: gula etiā eſt capitale vitiū. Re-
Sol'o ſpōſio dicēdū ꝙ gula eſt capitale vitiū: ⁊ rōnes ad h̄
cōcedimꝰ: de rōne em̄ capitalis vitȷ̄ eſt qḋ habet ob-
iectū ꝯtinēs cōpletā rōnē delectabil' / ita ꝙ nō opor-
teat referre in aliud: ſed poniꝛ tanq̄ꝫ finis appetitus
quo ꝑuerſe fruaꝛ: ad cuiꝰ cōſecutionē etiā alia ī cau-
ſa cōuocenꝛ: ſicut vnꝰ princeps in exercitu conuocat
ſubditos ſibi in auxiliū ſuuꝫ ⁊ etiā alios principes.
ad cuiꝰ ſimilitudinē diciꝛ caput in vitȷ̄s: ⁊ hoc totū
Ad primū. cōuenit gule. Ad primū ergo dicēdū ꝙ gula non
reduciꝛ in aliqḋ vitiū priꝰ qḋ habet cōpletā rōnem
delectabilis in ſuo obiecto: ſed in aliq̄d qḋ eſt prius
ſm rōnē: ⁊ hec reductio cū nō ſit in caput ſꝫ in genꝰ:
Ad ſecūdū. nō tollit rōnē capitis. Ad ſm dicendū ꝙ fekes eſt
vnꝰ modꝰ incōtinētie de ſeptē quos enumerat: nō ta-
mē eſt capitale vitiū: ſꝫ nec plures ex alȷ̄s modis ibi
Ad obiecti- enumeratis. Ad aliud dicēdū ꝙ licet cōtingat eē
onem. aliqḋ vitiū qḋ deordinet volūtatē circa delectabile
in cōmuni: tamē hmōi delectabile non habet ꝑfectā
rōnē delectabilis. Delectatio em̄ ſenſibilis eſt gene-
ratio in ſenſibilē animā: ſicut dicit phs circa quā eſt
gula: ꝑfecta autē delectatio nō eſt niſi in actu cōiun-
ctionis cōuenietis ad ſibi cōueniēs: actꝰ autē ſingu-
lariū ſunt ⁊ maxime ſenſibilis aīe. Vn̄ delectatio pt
eſſe ꝑfecta duob; modis / aut q2 ꝑcedit actū ſicut eſt
delectatio ſpei / aut q2 obiectuꝫ eſt cōmune ⁊ indiget
additōe vt fiat ſingulare: ⁊ ꝑficiaꝛ in eo deſideriū ⁊
delectatio: ⁊ ideo illud vitiū qḋ erit circa delectabile
in cōmuni nō poterit eē capitale: ſꝫ potiꝰ eſt circa de-
lectabile determinatū / vt eſt gula ⁊ luxuria. Ad Ad tertiū
aliud dicendū ꝙ vēter accipiꝛ ꝓ habituali cōcupiſcē-
tia vētrꝫ ex q̄ oriūꝛ illa ſic ī cā: nō ſic ī capite: ſꝫ ſic ex
radice. Aliud dicēdū ꝙ caſtrimargia idē eſt qḋ gu- Ad alia
la ⁊ cōmeſatio nō dī gula in cōmuni: ſꝫ filia eius: eſt duo.
em̄ cōmeſatio ī cōuiuȷ̄s que fiūt quādo quilibet po-
nit partē ſuā vel alio ſimili modo.

An q̄nqꝫ ſpēs gule a Greg. ſint bn̄ aſſignate. Arꝛ. XVIII

Secūdo queriꝛ de ſpēbus gule: aſſignat autē
s Grego. ſup. 25. Gen̄. quinqꝫ ſpēs gule q̄ con-
tinenꝛ in hoc verſu. Preprope laute / nimis /
ardēter / ſtudioſe. Videꝛ ꝙ in hoc qḋ eſt nimis come- Arguiꝛ ꝓ
dere nō ſit aliqua ſpēs gule: ſicut dicit Tulliꝰ in lib.
de officȷ̄s q̄ttuor determināt. ſ. natura / ratio / fortu-
na / ⁊ volūtas: ſed natura nō eſt eadē in oībus vt pe-
nes eā poſſit determiari quātitas cibi: q2 qḋ vni eſt
nimis eſt alȷ̄ parū: ratio autē ſequiꝛ naturā / nec ē cō-
traria ſibi / nec ſūt etiā oēs hoīes vniꝰ fortune: quia
vnꝰ eſt diues / ⁊ alter paup / nec etiā eadē volūtas: er-
go circa hoc qḋ eſt nimis nō eſt vitiū gule: cū non ſit
ibi aliq̄s modꝰ determinatꝰ. Itē ſicut diciꝛ in col- 2o
latiōib; patrū ieiuniū eſt indifferēs: cū ḡ ſuū oppoſi-
tū ꝯſiſtat in nimis cōmedere: ergo nō eſt vitiū. Itē 3o
culpa ⁊ pena differūt: ſed nimis comedere eſt pena: ⁊
quo ad naturā que grauaꝛ: ⁊ quo ad res que expen-
dūtur: ergo nō eſt culpa: ⁊ ita vere nō eſt ſub ſpē cul-
pe. Itē videꝛ ꝙ circa hoc qḋ eſt ꝑpropere nō ſit ali- 4o
qua ſpēs gule: diuerſi em̄ diuerſis horis appetūt ci-
bū: ⁊ ſine vitio / vel ex natura / vel ex cōſuetudine: vt
legiꝛ in itinerario clemētis de clemēte ꝙ q̄n venit ad
petrū appetebat cibū ante diē: q2 ita ꝯſueuerat cum
nautis / nec tamē rep̄hendiꝛ: ergo videꝛ ꝙ nō ſit tp̄s
determinatū ſumēdi cibū quod anticipare ſit vitiū.
Itē aut tēpus ex cuiꝰ anticipatiōe eſt vitiū deter- 5o
minatur a natura / aut ab eccleſia: ſed nō a natura q2
diuerſoꝝ natura in diuerſis tēporib; cibū exigit / nec
etiā ab eccleſia videꝛ poſſe determinari: q2 nō eſt de-
terminatū ꝑ aliquā ſcripturā: ⁊ maxime qḋ nō cōue-
nit nature: ergo videꝛ nullo mō eſſe determinatū tē-
pus: ⁊ ſic idē qḋ priꝰ. Itē videꝛ ꝙ circa hoc qḋ eſt 6o
laute nō ſumaꝛ aliqua ſpēs gule: laute em̄ idē eſt qḋ
laute comedere qḋ fit ꝓ medicina: que requiriꝛ circa
cibū: ſed medicina non eſt vituꝑabilis: vn̄ dn̄s mul-
totiēs in vete. teſta. ꝑcepit ſanctificationē: ergo circa
hoc nō eſt aliqua ſpēs gule. Itē videꝛ circa hoc qḋ 7o
eſt ardenꝛ ꝙ nō ſit aliqua ſpēs gule: illud em̄ qḋ non
eſt in poteſtate noſtra nō eſt vitiū: ſed ardenꝛ appete-
re cibū nō eſt in poteſtate noſtra: ſed vel eſt ex infirmi-
tate: ſicut ambolíſmo: ⁊ tūc potiꝰ eſt pena q̄ꝫ culpa /
vel etiā ex vigore caloris natural': ergo circa hoc non
eſt gula. Itē videꝛ ꝙ circa omnia iſta ſimul nō ſit 8o
gula: ſicut em̄ dicit Augꝰ: Omnis humana ꝑuerſi-
tas eſt frui vtēdis / vel vti fruēdis: ſed cōtingit om̄ia
iſta ꝯcurrere / nec tamē fruitur aliquis vtēdis: ergo
etiā nec erit ꝑuerſitas aliqua: ergo circa hoc nō erit
gula. Reſpōſio dicendū ꝙ predicta ſunt ſpecies ⁊ Sol'o

modi accidētales gule: ⁊ gula diuidit̄ ꝑ ea ſicut ꝑ ac
cidētia: ⁊ numer⁹ cap̄ ſic poteſt accipi ex ꝓꝛijs gule.
qđ enī ꝓuocat ad imoderatū appetitū comedendi/
aut eſt intrinſec⁹/aut extrinſec⁹. Si intrīſec⁹ h̄ pt eē
dupliciť: vl' qꝛ ꝓuocat ſpēs ipſius cibi: ſicut qñ ex
coquit̄ inoꝛdinate elect⁹ cib⁹ ⁊ p̄cioſus: ſicut dicitur
amos. 6. Qui comeditꝭ agnū đ grege ⁊ vitulū đ me
dio armenti: ⁊ ſic eſt laute vl' ꝓuocat adiunctum ſpēi
qđ fac ipm magis appeti: vt ſapoꝛ ⁊ alia hmōi: de q̄
bus Bern. dicit ꝙ deludūt palatū: ⁊ ſic eſt ſtudioſe.
Si autē ꝓuocat appetit⁹ q̇ eſt intra: ſic eſt dupliciť:
qꝛ vel eſt ſm ꝙ ꝑuenit actū: ⁊ ſic eſt ꝓꝑoꝛe: vl' ſm ꝙ
eſt in actu edēdi: ⁊ hoc iteꝝ dupliciť: qꝛ vel eſt imode
ratus appetit⁹ ſm ſe: vt qñ effundit ſe totū ſuꝑ cibū
⁊ ſic eſt ardēter: vel in cōparatōe ad obiectū: qꝛ. ſ. ni
mis appetit de cibo: ⁊ ſic eſt nimis. Ad id vero qđ
Ad primū. p̄mo obijcit̄ dicēdū ꝙ licet ꝓpter diuerſitates hoīm
nō poſſit determinari mod⁹ in quātitate cibi in par
ticulari: pōt tñ determinari ī cōi qđ erit regula q̄ pt
aliq̄s dirigi in pluribꝫ vel oībus: ſicut legiſlatoꝛ (vt
dicit ph̄s) nō pōt ſtatuēdo legē cōſiderare oīa parti
cularia quin in aliquo caſu trſangrediatur aliquis
legē poſitā ſine pena: ſicut ſi cōtra ꝓhibitionē aſcen
dat q̄s muꝝ vt defēdat ab hoſtibꝫ: ſi enī legiſlatoꝛ eſ
ſet p̄ſens diſcerneret hoc eſſe faciēdū: tñ recta rō pōt
determinare tribꝫ modis quātitates cibi in particu
lari rōibꝫ diuinis/vel ciuilibꝫ/vel naturalibꝫ: ⁊ ita
trāſgrediēdo modū peccat: circa h̄ qđ ē nimis come
Ad ſecūdū. dere. Ad aliđ dōm ꝙ ieiuniū ī ſe cōſideratū indif
ferens eſt ſm tñ ꝙ addit̄ ſibi aliqua cauſa ex rōnib⁹
diuinis: vt qꝛ fit ꝓꝑ ſatiſfactionē: vel ad repꝛimēdā
cōcupiſcētiā carnis bonū eſt: ſm vero ꝙ cōſideraẗ ſi
ne tali cauſa ſic vituꝑabile eſt: ⁊ eſt vitiū inſenſibili
Ad tertiū tatis in quo q̄s diminuit̄ in cibo. Ad tertiū dōm
ꝙ nō eadē rōne eſt nimis comedere culpa ⁊ pena: ſed
eſt pena in cōparatiōe ad effectū: culpa ꝟo ꝓut ī ſe cō
ſideraẗ ſine mō debite quātitatis ex cā libere oꝑāte.
Ad quartū Ad quartū dōm ꝙ licet nō poſſit determinari tē
pus quo ad oēs in particulari: p̄t tñ determinari in
cōi ſm ꝙ rōne ꝓꝛia regulabit̄ in ſua oꝑatiōe ⁊ tēp⁹
determinatū eſt in cōi hoꝛa ſexta: ſicut dicit Hugo đ
Ad quintū ſ. vic. ſuꝑ regulā. Ad quintū dōm ꝙ tp̄s cōmedē
di inuenit̄ determinatū in ſcriptura: vt dicit Petr⁹
Act. 2. Ñi vt eſtimatis ebꝛij nō ſunt/cū ſit hoꝛa diei
tertia reputās poſt hoꝛā tertiā cōueniēs eſſe tp̄s ſu
mēdi cibū cōiter: qđ eſt in hoꝛa ſexta. Eſt ⁊ determi
natū a natura: tp̄s enī ꝯueniēs ſumēdi cibū eſt quā
do caloꝛ euocat⁹ eſt ad exterioꝛa: tūc enī vēter eſt va
cuus ⁊ vētoſitates ⁊ fumi reſidēt ⁊ tūc appetit: tēp⁹
autē euocatiōis caloꝛis ad exterioꝛa determinatur
ſm mot⁹ ipſi⁹ ſolis calefaciētis: initiū aūt mot⁹ ſolis
eſt a meridie celi vbi ē ſtat⁹ ſolis hoꝛa ſexta: ſi g̊ ſuma
tur cibus cū opoꝛteat ad hoc tp̄s dari ſumptiōi cibi
⁊ locationi ei⁹ in loco digeſtiōis illo vtiq̧ deſeruit ꝓ
quarta diei natural' q̄ ſol mouet̄ vſq̧ ad pūctū occidē
tis: ſed qꝛ ad hoc ꝙ fiat digeſtio oꝑtet cōgregare ca
loꝛē interi⁹ q̇ fuit exteri⁹ ꝑ caloꝛē ſolis: ⁊ hoc ſucceſſi
ue cōplet̄ ꝑ cōſtrictionē poꝛoꝝ ⁊ ſubtractionē radio
rū ſolis vſq̧ ad terminū alteri⁹ q̄rte qñ ſol eſt in an
gulo noctis. ſ. in ꝑte oppoſita pꝛincipio ſui mot⁹: de
inde alia quarta deſeruiet digeſtōi cōplete quouſq̧
veniat ſol ad pūctū oꝛizōtis: ſ; qꝛ nutrimētū digeſtū
neceſſe eſt diuidi ꝑ mēbꝛa qđ nō pōt fieri ſine caloꝛe
deferēte ad ſingula mēbꝛa: caloꝛ aūt cū ſit mot⁹ cō
gregat⁹ nō pōt deferre nutrimētū ꝑ mēbꝛa niſi euo
cetur ad extra ꝑ caloꝛē ſolis: ⁊ iō qñ ſol incipit aſcen
dere caloꝛ incipit deferre nutrimētū: ⁊ qñ ſol ꝑuene
rit ad mediū cōplete diſtribuit̄ nutrimētū ſingulis
mēbꝛis: ⁊ tūc eſt hoꝛa ſumēdi cibū ⁊ eſt hoꝛa ſexta: ꝙ
ꝟo mot⁹ ſolis incipiat a meridie celi: ꝓbat̄ ꝑ pſ̄. 18.
vbi dicit: A ſūmo celo egreſſio ei⁹: ⁊ loquit̄ ad litterā
de motu ſolis: pōt etiā pꝛobari aſtronomice: qm̄ ab
illo pūcto incipit ſol moueri vbi diuidit̄ mot⁹ ſol' in
arc⁹ eq̄les: h̄ autē nō fit in pūcto oꝛizōtis: vel in oꝛi
ente vl' occidēte: qꝛ ſic dies ⁊ nox ſemꝑ eſſent equales
ſ; equātur in pūcto meridiei celi: qꝛ quātū diminuit̄
in vna q̄rta diei: tm̄ addit̄ in q̄rta noctis: ⁊ iō ibi ſta
bit mot⁹ ſol': pōt etiā aſſignari rō natural': qꝛ qñ ſol
incipit diluculo aſcendere caloꝛ excitat̄ ⁊ humidum
exalat: ⁊ ita qñ ſol' aſcēſus cōplet̄ humidū iā exala
uit: ⁊ mēbꝛa euacuata indigēt cibo: ſicut dicit ph̄us
in lib. de cōſeruatiōe ſanitatis ꝙ nō eſt tēpus ſumen
di cibū quouſq̧ ſit hō euacuat⁹ a cibo pꝛioꝛi. Ad Ad ſextū
ſextū dicendū ꝙ laute nō dicit̄ qñ querit̄ mūdicia in
his que pertinēt ad cibū: ſed qñ querunt̄ illa quo ad
modū quādo laute intret inter alia: ſicut agnus vn⁹
eligit̄ ex toto armēto. Ad ſeptimū dicendū ꝙ licet Ad 7m.
in poteſtate noſtra vehemētia appetit⁹ nō ſit: tamen
in poteſtate noſtra eſt: vt exeq̄mur appetitū/ſiue reꝑ
mamus ipm nō effundētes nos ex toto ſuper cibū.
Ad octauū dicēdū ꝙ licet aliquādo in iſtis nō ſit Ad octauū
ꝑfectus fructus quādo eſt peccatū veniale/nō tamē
oīno eſt vſus: ſed eſt diſpoſitio ad fructū: ſicut venia
le ad moꝛtale: ⁊ ideo eſt aliqua peruerſitas: licet non
moꝛtalis.

An filie gule ſint bene aſſignate. Arti. XIX.

Ertio querit̄ de filiabus gule. Aſſignat aūt T
t Grego. quinq̧: ſc; multiloquiū/ſcurrilitas/
inepta leticia/imūdicia ⁊ ebetudo mētꝭ. Ui Arguit̄ p̄º
det̄ enī ꝙ ml'tiloquiū ꝓueniat ex debilitate rōnis: ſ;
ebꝛietas que ꝑtinet ad gulā maxime impedit ratio
nē: ergo eſt filia gule. Itē videt̄ ꝙ ſcurrilitas non 2º
ſit filia gule: vna enī filia nō poteſt eſſe duaꝝ matrū
ſed ſm Iſidoꝝ ſcurrilitas eſt filia luxurie: ergo non
eſt filia gule. Itē videt̄ ꝙ ebetudo nō ſit filia eius 3º
pena enī diuidit̄ cōtra culpā: ſed ebetudo quedā pe
na eſt: ergo nō debet poni inter vitia que generātur
ex gula. Itē videt̄ ꝙ imūdicia nō ſit filia eius: im 4º
mūdicia enī ſpecies luxurie eſt: qua aliquis ſine coi
tu delectationē coit⁹ pꝛocurat aliquo motu ꝓꝛij coꝛ
poꝛis: ergo magis videt̄ ꝑtinere ad luxuriā q̄ ad gu
lā. Si dicat̄ ꝙ talis inmūdiciā nō dicit̄ filia gule Sol'o
ſed que eſt in cibis. Cōtra Aug⁹ in lib. de cōflictio Obiectio
ne triū ⁊ quattuoꝛ enumerat inmūdiciā de qua di
ctū eſt inter filias gule: introducit enī eā ſic loquētē:
Facin⁹ eſt ſine coitu aliquo delectari motu aliq̄ mē
bꝛoꝛū: ergo reſpōſio nulla fuit. Itē videt̄ ꝙ iepta 5º
leticia nō ſit filia eius: inepta eī leticia eſt gaudiū de
malo: ſed hec eſt in omni peccato: ſicut dicit̄ pꝛouerb.
2. Exultāt in rebus peſſimis/⁊ letant̄ cū male fece
rint: ergo nō debet poni ſpecialiť filia gule. Item 6º
Iſido. ponit duas: ſc; ebꝛietatē ⁊ cōmeſationē. Gre
go. autē aliter: ergo vel alter ſuperflu⁹/vel alter di
minut⁹. Itē in collatiōibus patrū dicit̄ ꝙ a gula 7º
naſcit̄ luxuria a luxuria philargia: a q̄ naſcit̄ ira: g̊
ira iſta dꝫ cōputari int̄ filias gule. Itē qđ gñat nō 8º
ſm vniuocā gñatōꝫ ñ hꝫ nōmē filij ſic dic Aug. ꝙ lū

bꝛicus naſcit̃ ex coꝛpoꝛe: nõ tñ dicũt eũ filiũ/nec ho-
mo filius ſolis: ſed generatio dictarũ filiarũ a gula
nõ eſt ſm vniuocã generationẽ: cũ non ſit ſimilitudo in
9o ſpecie: ergo nõ debẽt p̃dicta dici filie gule. Jtẽ dicit
Amb. Turpis generat filiã turpioꝛẽ: ſed ſm Chꝛy.
nihil caſtrimargia turpiꝰ: ergo nõ habet aliquã filiã
Solo Rñſio dicẽdũ ꝙ idẽ vitiũ dicit̃ mat̃ ⁊ caput: licet
alia rõe: dicit̃ enĩ caput ex eo ꝙ habꝫ finẽ ꝑfecte de-
lectatiõis: quo fruit̃ ad cuiꝰ ꝯſecutionẽ cõuocat alia
in cõſiderãdo ꝙ recipiat aliq̃d ab extinſeco: vñ ex rõ-
ne talis cõuocatiõis dicit̃ caput. Sed alia rõne dici
tur mat̃: q2 mat̃ eſt que generat ex alio: dicit̃ mat̃ ex
eo ex receptiõe alicuiꝰ extra: ſicut cõceptiõe finis ꝓ-
ducit aliud vitiũ: vt habeat ꝑfectionẽ delectationũ
in eo ſicut gula ꝓducit multiloquiũ: vt ſit conſũma-
ta delectatio/nõ ſolũmõ in edẽdo: in hoc facit magis
delectabile ex vanis verbis. Sil'e huiꝰ eſt in virtuti
bus: aliqua enĩ virtꝰ vt charitas cõuocat actũ alte-
rius virtutis ad ſuũ finẽ: ſicut credit aliq̃s in deũ nõ
ꝓpter primã veritatẽ: ſed ꝓpter amoꝛẽ: ⁊ hoc eſt ĩpoꝛ-
tare actũ: nõ dicit̃ ꝙ charitas ĩpoꝛtat actũ aliarũ vir
tutũ: ſed nõ elicit niſi actũ ꝓꝛiũ q̃ eſt diligere: dicit̃
enĩ elicere illũ actũ quẽ ꝓducit ꝑ modũ nature: ⁊ vni
us nature vnꝰ eſt actꝰ ꝓpꝛius: q2 ergo diuerſa vitia
poſſunt aduocare aliq̃d vitiũ ad ſuũ finẽ: ideo non eſt
incõueniẽs ꝙ idẽ vitiũ dicat̃ filia diuerſoꝝ vitioꝛũ/
diuerſa rõne: q2 rõ filiatiõis eſt ex fine: vnde ſm di-
uerſitatẽ finis erit diuerſitas rõnis: p̃dicto g̊ modo
illa q̃nq꞉ dicunt̃ eſſe filie gule. Et numerꝰ eaꝝ ſic p̃t
accipi: q̃d enĩ cõſequit̃ gulã/aut ſequit̃ eã penes ſuã
materiã/aut penes affectũ. Cũ autẽ gula cõſiſtat in
delectabili ſm guſtũ/ſm cõiunctionẽ talis delecta-
bil' etiã effectꝰ eiꝰ ml'tiplicatio eſt ſpirituũ ⁊ caloꝛis
excitãtis vapoꝛes: ſic ml'tiplicati ꝑ gulã pñt referri
ad coitũ: q̃d eſt pꝛincipiũ ĩmediatũ coꝛpoꝛaliũ paſſio
nũ. ⁊ ſic ex dilatatõe coꝛdis cauſabit̃ etiã inoꝛdinata
leticia diffundẽs ſe ꝑ mẽbꝛa ⁊ reſoluẽs ea a ꝯtinẽtia
modeſte honeſtatis: ⁊ ſic eſt inepta leticia. vel referũ
tur ad cerebꝛũ q̃d eſt ꝓximũ pꝛincipiũ aĩaliũ oꝑatio
nũ: ⁊ ſic ml'tiplicant̃ fantaſmata: ſicut apparet ĩ ſom
no q̃ꝫtomagis in vigilia nec minꝰ/ ⁊ inde multiplicã
tur verba nõ mẽſurata rõne: ⁊ ſic ꝓcedit ml'tiloquiũ
q2 vinũ vt dicit̃ facit hominẽ ꝑ talẽta loqui: vel refe
runt̃ ad vtrũq꞉: ⁊ ſic ꝓducit̃ ſcurrilitas: q̃ñ aliq̃s ver
bis ⁊ geſtibꝫ illicitis ⁊ diſſolutis ꝓuocat alios ad ri-
ſum. Ex parte autẽ materie ꝓut deſeruit generatiue
eſt ĩmũdicia q̃ eſt ſp̃es luxurie ꝓpter multiplicationẽ
mat̃ie ex gula ꝓueniẽs: ſm v̊o q̃d trahit̃ ad ſuꝑioꝛa
Ad p̃mũ et ꝓducit̃ ebetudo mẽtis. Ad p̃mũ g̊ dõm ꝙ ſcurrili
ſecundũ tas ſm diuerſas rões ẽ filia gule ⁊ luxurie: ſm eĩ ꝙ
aliq̃s ꝑ illicita facta intẽdit pꝛouocare meretricẽ ad
vſum ⁊ ad delectari cũ ea eſt filia luxurie: ſꝫ ſm ꝙ ex
cibo ⁊ ꝓpter delectationẽ cibi eſt filia gule. Ad ter
Ad tertiũ tiũ dõm ꝙ nõ dicit̃ ebetudo intellectꝰ que eſt ex na-
ra vel egritudine filia gule: ſꝫ que eſt ex pꝛaua actio-
ne q̃ aliquis afficit̃ circa delectabilia cibi efficit̃ totꝰ
carnalis: ⁊ nõ ꝑcipit ſpũalia: ſicut dicit Chꝛy. ꝙ gu-
la non tã vehemẽter fluuialiũ aquarũ curſus ripas
coꝛrodere ⁊ ſubmittere ſolet: ſicut delitie ⁊ luxꝰ oĩa
valitudinis noſtre firmamẽta facile ſubꝛuere. Siue
nãq꞉ medicinalẽ ingrediaris officinã ⁊ accedẽs iter-
rogaueris oẽs fere moꝛboꝝ cauſas illinc inuenies
eſſe. Vilis enĩ tenuiſq꞉ mẽſa ſanitatis mater eſt: ⁊ eã
pꝛopterea medicoꝝ pueri ita nominauerũt: nõ ſatu
rari quidẽ vocãtes ſanitatẽ. (Cibi nãq꞉ penuria ſani
tas eſt) minꝰ veſci/ſanitatis matrẽ appellãtes. Si
vero mater eſt ſanitatis egeſtas: pꝫ ꝙ ſaturitas egri
tudinis mat̃ eſt ⁊ infirmitatis moꝛboſq꞉ parit: ipſo-
rũ quoq꞉ medicoꝛũ artẽ tranſgrediẽtes: pedũ dolo-
res ⁊ capitis grauedines ⁊ vertigines: ⁊ manũ cru-
ciatus: ⁊ tremoꝛes: ⁊ remiſſiões: ⁊ arquatus: ⁊ lõge
febꝛes ⁊ eſtuoſe: ⁊ alia his multoplura (nõ enĩ oĩa ꝑ
currere vacat) non ex indigẽtia parcoq꞉ victu: ſed ex
crapula ⁊ ſaturitate naſci ſolẽt. homelia. 55. Ad q̃r Ad quartũ
tũ dicẽdũ ꝙ ĩmũdicia pertinet ad luxuriã tanq̃ꝫ ſpe-
cies ad gulã tanq̃ꝫ filia cui materiã miniſtrat. Ali ad obiectũ
ud ſolutũ eſt. Ad aliud dicẽdũ ꝙ nõ ſumit̃ hic ine- Ad quintũ
pta leticia que eſt de malo q̃d eſt cõmune omni pctõ
ſicut dictũ eſt. Ad aliud dicendũ ꝙ duo que ponit Ad ſextũ.
Jſidorꝰ accipiunt̃ penes generalia in que diuiditur
obiectũ gule: ſcꝫ in cibũ circa q̃d eſt cõmeſatio: ⁊ po-
tũ circa q̃d eſt ebꝛietas: ſed q̃nq꞉ que ponit Gregoꝛiꝰ
accipiunt̃ quocũq꞉ mõ aliquid ex gula naſcat̃. Ad Ad 7m.
aliud dicendũ ꝙ illa pꝛoductio eſt per modũ radicis
nõ per modũ matris. Ad aliud dicẽdũ ꝙ nõ dicũ- Ad octauũ
tur filie pꝛopꝛie: ſed trãſſumptiue tñ. Ad aliud di Ad nonũ
cendũ ꝙ vitiũ p̃ot dici turpiꝰ dupliciť/aut ſm quã-
titatẽ culpe: ⁊ hoc mõ nõ eſt turpiſſimũ gula: vl' quã
tũ ad ignominiã: ⁊ hoc mõ nihil turpius ea: q2 ſicut
dicit Grego. vitia carnalia ſunt minoꝛis culpe ⁊ ma
ioꝛis oppꝛobꝛij nec opꝫtet ꝙ dictũ Ambꝛoſij vniuer-
ſaliter intelligatur.

Nõ pꝛefertur virginitas Johã-nis caſtitati abꝛae.

Q̃d vero caſtitas virginalis nõ p̃ferat̃ in me
rito cõiugali caſtitati Abꝛae Augꝰ oſtendit
inquiẽs: Sic nõ eſt ĩpar meritũ patiẽtie ĩ pe
tro q̃ paſſus eſt: ⁊ in Johãne q̃ paſſus nõ eſt
ſic nõ eſt ĩpar meritũ cõtinẽtie in Johãne q̃
nullas expertus eſt nuptias: ⁊ in Abꝛaã qui
filios genuit. Nam illius celibatus ⁊ iſtiꝰ cõ
nubiũ pꝛo tẽpoꝛũ diſtributõe chꝛiſto milita
uerunt: ſed continentiã Johannes in opere
Abꝛaã ĩ ſolo habebat habitu. Melioꝛ eſt au
tem caſtitas celibũ q̃ꝫ nuptiarũ: quarũ vnã
Abꝛaã habebat in vſu: ambas in habitu. Ca
ſte enĩ ⁊ cõiugaliter vixit. Eſſe autẽ caſtꝰ ſi-
ne cõiugio potuit: ſed tunc nõ opoꝛtuit. Jtẽ
Hieronymus: Quis ignoꝛet ſub alta diſpen
ſatione dei omnes retro ſanctos eiuſdẽ fuiſ-
ſe meriti cuius nũc chꝛiſtiani ſunt: Quomo-
do abꝛaã ante placuit in cõiugio: ſic nũc vir-
gines placẽt in caſtitate. Seruiuit ille legi ⁊ a
tẽpoꝛi ſuo: ſeruiamus ⁊ nos legi ⁊ tẽpoꝛi no-
ſtro: in quos fines ſeculoꝛũ deuenerũt. Ex I. Coꝛ.10
his apparet ꝙ ſancti patres añ legẽ ſine pec-
cato plures habuerũt vxoꝛes vl' cõcubinas b
Eas enĩ nũc vxoꝛes appellat ſcriptura: nũc
cõcubinas. Rachel tamẽ ⁊ Lya ambe vxo- Gen.30.
res fuerunt: nõ cõcubine.

An bene ſentiãt ſancti qui dicũt bonũ eẽ Arti. XX.

omnes homines eſſe virgines.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Seruiuit
d illelegi ꝛ tẽpoꝛe ſuo fuiam⁹ ꝛ nos legi ꝛ tpe
nr̃o ꝛc̃.].s̃.a Ex hoc ei videt̃ ꝙ Hieroñ. vo
Arguit̃ p° luit ꝙ oẽs eſſent virgines. Et ad idẽ facit qđ dicit̃.1.
Coꝝ.7. Uolo aũt oẽs vos hõies eſſe ſicut meipm:
2o id eſt ꝑmanere ĩ caſtitate. Uidet̃ hoc eẽ incõueniẽs
qꝛ oĩbus exiſtẽtibꝫ caſtis mũd⁹ diſſolueret̃: ꝛ de⁹ nõ
vult mũdũ diſſolui: g̃ vĩ ꝙ nõ vult oẽs hoĩes eſſe ca
ſtos: ergo cũ apl's hoc voluerit ipſe ſuã volũtatẽ nõ
cõformauit cũ diuina volũtate qđ eſt incõueniẽs.

Solo. ad totũ. Ad hoc dicẽdũ ꝙ quidã dicũt ꝙ ſctis talit̃ loquẽ-
tibꝫ reuelatũ fuit ꝙ ex p̃ſentibꝫ ſi caſti remanerẽt nu-
merus electoꝝ impleret̃. Sed qꝛ hoc nulla rõne ꝓ-
bari põt: iõ aliꝫ alit̃ dicũt. s. ꝙ volũtas ibi eſt ꝑfecta
ꝛ cõditionata: ꝛ eſt ſenſus: volo oẽs vos eẽ ſicut me
ipm. i. vellẽ ſi eſſet poſſibile: ſed qꝛ nõ eſt ꝓbabile ſan
ctos imꝑfectã habuiſſe volũtatẽ: iõ dicunt aliꝫ ꝙ di-
ſtributio intelligit̃ diuiſim ſic: volo oẽs ꝛc̃. i. de quo
libet hoc volo diuiſim: licet de quolibet nolo idẽ cõ-
iũctim. Alit̃ põt dici ſicut hic inuit Hieroñ. ꝙ apl's
hoc vult ſm ꝯditionẽ tp̃is: vnde ſenſus eſt: volo oẽs
ꝛc̃. quãtũ oportunũ eſt tp̃i. Et tñ dicit Hieroñ. ꝙ ſi-
cut illi fuerunt tẽpoꝛe ſuo ita nos noſtro. Et per hoc
patet ſolutio ad omnia obiecta.

Arti. XXI. x An cõcubine patriarcharũ ancille fuerũt
vel vxoꝛes.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi] Eas ei nũc
Arguit̃ p° d vxoꝛes appellat ꝛc̃.].s̃.b. Uidet̃ ꝙ nõ ſunt
cõcubine: qꝛ ſi ancilla a dño ſuo ĩ mr̃imoniũ
ducit̃/ipa efficitur libera: qꝛ ſm legẽ mr̃imoniꝫ vxoꝛ
eſt de latere ne ſic ancilla habeat̃. Cõſtat ergo ꝙ tan
tus patriarcha nõ vtebat̃ foꝛnicario cõcubitu ancil
laꝝ: g̃ fuerũt vere ꝛ libere vxoꝛes: ergo nõ ſunt dicẽ
2o de cõcubine. Itẽ cũ aliꝫs fratribꝫ acceperũt intra
ſe equalẽ poꝛtionẽ: hoc autẽ eẽ nõ poſſet niſi eſſent le
gittimi filiꝫ: ſed nõ ſunt legittimi niſi ex vxoꝛe libera
ꝛ legittima: ergo nec cõcubine/nec ancille mr̃es il-
In ꝯtrariũ loꝝ filioꝝ dici debẽt. In cõtrariũ hui⁹ eſt qđ ha-
betur Geñ.25. ꝙ filiꝫs cõcubinaꝝ largit⁹ eſt mune-
ra tãq̃ꝫ ſepararet eos ab hereditate: ergo nõ erãt filiꝫ
Solo legittimi. Rñſio dõm hic puto ꝙ ancille mãſerũt
vxoꝛio affectu cõiũcte: vt ſignaret̃ myſteriũ futurũ:
vnde. xxxiꝫ. q. iiiꝫ. Aug⁹ reddit rõnẽ q̃d ſignificẽt an-
Ad primũ. cille ꝛ quid libere. Ad hoc ergo qđ primo obiꝫcit̃
dõm ꝙ veꝝ eſt in matrimonio qđ eſt vni⁹ cum vna:
ſed in aliꝫs mr̃imoniꝫs vbi vn⁹ ex diſpẽſatiõe dei ha
bet plures nõ opꝫtet ꝙ ſic ſit: qꝛ ibi manerent vxoꝛes
in cõditõe a poſterioꝛi. i. ad ſignificãdũ ſtatũ futuꝝ.
Ad ſecũdũ. Ad aliud dõm ꝙ h̃ nõ fuit generale: vñ nec legitti
me nec de cõcubina aliꝫ nati alicui⁹ patris ꝑtinebãt
ad hereditatẽ futurã/niſi de quo p̃ceperat dñs. Et
iõ iſmahel nat⁹ de ancilla eiꝫcit̃: ꝛ eſau natus de li-
bera vt ſciat̃: qꝛ tota hereditas poſſeſſio eſt ex eligẽte
ꝛ nõ ex meritis ꝓpꝛiꝫs vl' alienis ꝛ ſic pꝫ ſol'o.

Oppoſitio.

Si quis opponat ꝙ fidẽ thoꝛi nõ ſeruabant
illi patres. Dicim⁹ in hoc ſeruaſſe fidẽ thoꝛi
qꝛ nõ aliꝫs: ſed pꝛopꝛiꝫs vxoꝛib⁹ vel ancillis
miſcebant̃. Ecce que fuerit cõſuetudo ĩ hac
re ante legẽ. Legis vero tp̃e interdixit moy
ſes carnalẽ copulã fieri cũ matre: cũ nouer-
ca: cũ ſoꝛoꝛe: cũ nepte: cũ amita: cũ materte
ra: cũ nuru: ꝛ aliꝫs quibuſdã. Permiſit autẽ a
diuoꝛtiũ fieri dato libello repudiꝫ: ĩ quo vir
ſcribebat cauſas pꝛo q̃b⁹ vxoꝛẽ repudiabat.
Permiſit autẽ aliã ducere dato pꝛioꝛi libel-
lo: qđ pꝛopter duriciã coꝛdis eoꝛũ ꝑmiſſum
chꝛiſtus dicit. nõ vt cõcederet̃ diſcidiũ: ſed Matt.19.
vt tolleret̃ homicidiuꝫ. Permiſit fieri mala
ne fierẽt peioꝛa: ꝛ hoc permittẽdo nõ dei iu-
ſticiã demõſtrauit: ſꝫ ĩ pctõꝛe minuit culpã.

An patres antiqui habẽtes vxoꝛes ꝛ an- Arti. XXII y
cillas cõcubinas ſeruabãt fidẽ thoꝛi.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit [Si q̃s oppo-
d nat ꝛc̃. Uidet̃ autẽ ꝙ nõ fuit in matrimonio Arguit̃ p°
illo fides thoꝛi: q̃a cũ fides thoꝛi in ſe habeat
ꝙ aliꝫ nõ miſceat̃: ꝛ illi mixti fuerũt aliꝫs: g̃ fidẽ tho-
ri nõ ſernauerũt. Itẽ fides thoꝛi vtrũq̃ꝫ cõiugẽ li- 2o
gat equaliter: ſed mlier material'r nõ habꝫ ptãtẽ ſui
coꝛꝑis ad alteꝝ viꝝ: ergo nec vir ad alterã mulierẽ:
cũ igit̃ alteri mulieri iũxerint ſe viri iſti⁹ tp̃is/videt̃
ꝙ fidẽ thoꝛi nõ ſeruauerunt. Rñſio dõm ꝙ fides Solo
thoꝛi ſeruabat̃ ſm exigẽtiã tp̃is ꝛ diſpẽſatiõis de ha ad pꝛimũ.
bẽdo plures: ſicut dicit magr̃ in littera. Et iõ quo ad
hoc ſeruabat̃ ꝙ nõ aliꝫs niſi ꝓpꝛiꝫs vxoꝛibꝫ miſcebãt̃
ꝛ intẽtõe ꝓlis nec ml'r petẽdi tũc habuit ptãtẽ. Et ꝑ
hoc pꝫ ſolutio ad pꝛimũ. Ad ſecũdũ autẽ dõm ꝙ Ad ſecũdũ.
nõ equalit̃ tũc obligabat vtrũq̃ꝫ fides ꝓpter cauſas
ſup̃ dictas ꝛ ꝓpter diſpẽſationẽ mr̃imoniꝫ q̃ tunc fuit
cui⁹ diſpẽſatiõis rõ ſatis ſup̃ habita eſt.

Libellus repudiꝫ cuiuſmõi fuit ꝛ quid ſcri Arti. XXIII z
bebatur in eo.

Einde querit̃ de h̃ qđ dicit ibi [Permiſit au
d tẽ fieri diuoꝛtiũ dato libello repudiꝫ ꝛc̃.].s̃.
a Querunt̃ eñ hic tria. Pꝛimũ eſt cuiuſmõi
fuit libellus repudiꝫ ꝛ q̃d ſcribebat̃ in eo. Scđm q̃re
fuit ꝑmiſſus. Tertiũ vtꝝ peccabãt illi q̃ dimiſſas du
cebãt ꝛ vtꝝ poſtea in ſecũdis nuptiꝫs poterãt ſalua-
ri ſi ad pꝛioꝛes nuptias nõ redibãt. Ad pꝛimũ ob- Arguit̃ p°
iꝫcitur ſic Deut̃.24. dicit dñs: Si vir duxerit vxoꝛẽ
ꝛ illa nõ inuenerit grãm ꝓpt̃ aliquã feditatẽ ĩ oculis
ei⁹ ꝙ det illi libellũ repudiꝫ ꝛ dimittat eã. Cũ aũt di
cat text⁹ aliquã feditatẽ ꝛ nõ ſpecificat: videt̃ ꝙ ꝓpt̃
quãlibet feditatẽ dimitti poterat: Itẽ glo. ſuꝑ eũ- 2o
dẽ locũ dicit ꝙ ml'te fuerũt cauſe ꝓpt̃ q̃s vir vxoꝛem
ſm legẽ dimittere poterat: videt̃ g̃ ꝙ quãlibet fedita
tẽ poterat cõtra eã allegare. Itẽ cõiter dĩ a ſanctꝭ 3o
Hiero. Augu. ꝛ Amb. ꝙ licet libellũ repudiꝫ ꝑmiſit
moyſes ne fieret homicidiũ: ſꝫ q̃libet feditas poterat
eẽ cã odiꝫ marito ad vxoꝛẽ: ad odiũ autẽ ſequit̃ homi
cidiũ: g̃ ꝓpt̃ quãlibet feditatẽ poterat vxoꝛ dimitti.
In ꝯriũ hui⁹ ſic obiꝫcit̃: Oẽ mr̃imoniũ qđ fuit añ In ꝯriũ p°
legẽ nature ĩ q̃ fit ꝑfecta ml'tiplicatio fideliũ ſpũalis
ad fecũditatẽ oꝛdinabat̃: iõ feda vxoꝛ nõ debebat re
pudiari niſi illa ĩ q̃ fecũditas iueniri ñ poterat: g̃ tm̃
feditates repudiari debebãt q̃ impediuerũt bonũ in
coꝛꝑe ꝛ aĩa ꝯceptũ ml'ieꝝ. dico aũt ĩ coꝛꝑe ſi erat ſte-
rilis ſimpl'r vl' ad ipm quẽ maritũ habuit/vl' ſi erat
cronica egritudine laboꝛãs: vt lep̃/epilẽcia paraliſi/
emoꝛroiſſa mẽſtruoſa ꝛ hmõi: hec eñ oĩa ipediũt cõ-
ceptũ vel deſtruũt in coꝛpoꝛe natũ. In aĩa aũt feda

ſi fuerit ꝯtumelioſa a deo auertēs filias ⁊ hmōi. Si
forte dicat̃ ꝙ ita eſſe debuit ſm rōnē tp̄is: ſed tñ viri
nō ita ſeruabāt. Cōtra nō querit̃ hic de iuſticia leg̃
date ꝑ moyſen: cū igit̃ lex ius qȯdā ſit ſcriptura aſci-
ſcēs hoīes ꝓhibēs in cōtrariū vt dicit phūs oportet
ꝙ cauſas habeat honeſtas: ḡ videtur ꝙ ſolū his cau
ſis dari potuit libellus repudij. Ulteriꝰ aūt h̄ q̄ri
Queſtiūcula prima. tur vtrū cauſe dimiſſiōis ſcribebant̃ in libello: Ui-
ꝙ ſic: q̄ alit̃ iniuſticia videt̃ eſſe dimiſſio: ergo videt̃
Arguit̃ p̄o ꝙ ſcribebant̃ cauſe dimiſſiōis. P̄ hoc ponit̃ exp̄ſ-
2o ſe in littera vbi dicit mgr̃ ⁊ glo. ſuꝑ Mat. 5. ꝙ in li-
bello illo ſcribebāt cauſas: ꝓpter quas dimittebat̃.
Sed ꝯtra cauſe ille/ aut erāt ſufficiētes/ aut inſuf
In oppoſitū primo. ficiētes Si iſufficiētes tūc p̄cludebāt ei viā ad ſcd̄as
nuptias: ⁊ h̄ nō erat faciēdū ꝙ ꝯherent̃ ſcd̄e nuptie
ſi ſufficiētes ī eodē loco oſtēdunt̃ ei. Si autē nō erāt
ſufficiētes: ergo tūc oñdebat̃ ꝙ iniuſta fuit dimiſſio
ergo nulla: q̄ iniuſta dimiſſio nl'a. Cū ergo adhuc
nō eſſet dimiſſa ſm ius apl'i a marito: iterꝝ p̄cludeba
tur ei via ad ſecūdas nuptias: ⁊ hoc nō erat incōue-
niens cū ei concedant̃ ſm legē. Ad hoc ſaluo iudi
Sol'o cio meliori puto dicēdū ꝙ libellus repudij nō daba
tur ꝓpter quālibet feditatē: ſi em̄ aliqua fuit feditas
quā videre vel ſcire potuit: qñ cū ea cōtraxit mr̃imo
niū: videt̃ mihi ꝙ ꝓpter illā nō potuit eā dimittere:
ſꝫ ꝓpter fidē mr̃imonij tenebat̃ eā ſuſtinere. Sil'iter
ſi fuit aliq̄ feditas corporalis bonū ꝓlis nō diminu-
ens/ nec auferēs: videt̃ mihi ꝙ nec ꝑ illā potuit vxor
dimitti. Sed ſi obijciat̃ ꝙ factū fuit ne fieret maiꝰ
Obiectio malū. Dicēdū ꝙ hoc verꝝ eſt: ſed tñ cauſa poſita erat
Sol'o odij que mouere poſſet: cauſa aūt que nō pōt moue-
re ad odiū cōiter nō potuit eſſe cauſa ſeparatōis. Si
ex volūtate vxorē occidiſſet lex vindicaſſet in ip̄m: ⁊
ita vindicauit qñ non erat cauſa q̄ poſſet mouere ad
odiū ſi occidiſſet eā: cauſe aūt in obiectōe inducte ma
xime poterāt mouere ꝓ ſtatu illiꝰ tp̄is. Ad primū
Ad p̄mū et ſcd̄m ⁊ tertium. dicēdū ꝙ dñs dicit aliquā feditatē: q̄ mulre ſunt q̄
prolē vl' tollūt vel viciāt in aīa vel in corꝑe: ⁊ iō non
poſuit in particulari. poſſꝫ etiā dici ꝙ ideo nō poſuit
in particulari: vt quemlibet caſum particularem in
Ad queſtiunculam. dubio relinqueret: vt ſic magis timerent dimittere
ꝑ hoc ptꝫ etiā ſolutio ad ſequēs. Ad id aūt qȯ vlte-
rius querit̃ dicēdū ꝙ cauſe ſcribi poterāt dupliciẗ:
ſcꝫ in vl'i ⁊ in particulari. In vl'i bene puto ꝙ ſcribe-
bantur ſicut ꝓbāt due obiectiōes inducte. In parti
culari aūt nō: q̄ ꝑ h̄ p̄iudiciū factū nō fuiſſet ml'ieri.

Arti. XXIIII. B2 — Qualiter libellus repudij fuit ꝑmiſſus.

Secūdo querit̃ q̄liter fuit libellus ille ꝑmiſ-
Arguit̃ p̄o ſus. alit̃ em̄ ꝓcedūt leges in iudicio factorū
exteriorꝝ ⁊ cauſarꝝ: ⁊ alit̃ in iudicio cōſciētie:
q̄ ī cauſarꝝ iudicio diſſil'atur minꝰ malū ne eueniat
maius malū: ſed in ꝯſciētie iudicio nō: deꝰ autē iudi
cat ſm cōſcientiā: ergo nulla lex ab ipſo debuit dari
in qua ad hoc malū ꝑmitteret̃: ergo videt̃ ꝙ ſi iniu-
ſta eſt lex nō eſt data a deo: ſi autē iuſta ꝙ nō fuit ꝑ-
2o miſſio: ſed potiꝰ lex ordinās ⁊ obligās ad obſeruan
dū. Itē Chryſo. ſuꝑ Mat. dic̄ Permiſſū eſt a moy
ſe repudiū malū quidē: tñ licitū hac rōne qua ꝑmiſe-
rūt apl'i ſecūdas nuptias ꝓpter incōtinentiā hoīm.
Inde arguo ꝙ ſicut ſecūde nuptie ſunt licite in nouo
teſtamēto ita repudiū ꝑ libellū datū fuit licitū in ve-
3o teri teſtamēto: ergo libellus ille fuit licitꝰ. Itē iu
diciū humanū p̄cipue traditū a deo exemplatū eſt a
diuino: ſed ego video ꝙ ſi in cauſam trahebat̃/ ſentē-
tia dabat̃ ſm iudiciū dñi ꝓ viro ꝙ dimittere poterat
vxorē ei dato tali libello. cū igit̃ hoc iudiciū iforma-
tū fuit a iuſticia que exemplata fuit a iuſticia diuina
ip̄m iudiciū fuit iuſtū: ergo ⁊ iuſtꝰ ⁊ licitꝰ fuit libel-
lus ⁊ repudiū ⁊ oīa que ſeq̄bant̃ ex illo. In cōtra- In ꝯtrariū
riū huiꝰ eſt qȯ dicit dñs Matt. 19. ꝙ ꝓpter duriciā
cordis eorꝝ moyſes p̄cepit dari libellū repudij: ſi em̄
ꝓpter duriciā cordis remittit̃ ſimpliciẗ eſt iniuſticia
ergo libellus ille ſimpliciẗ fuit iniuſtꝰ. Itē Chry 2o
ſo. ſuꝑ Mat. 5. Permiſit moyſes dari libellū repu
dij ne ꝑ odiū funderet̃ ſanguis: ꝑmiſit fieri mala ne
fierēt peiora. Ex hoc accipit̃ ꝙ dare libellū fuit ſim-
pliciẗ malū: ſed oē malū eſt illicitū: ergo videt̃ ꝙ illi-
cita fuit donatio libelli. Itē Augꝰ in glo. ſuꝑ idē 3o
⁊ hoc ponit̃ hic in littera: ſcribit moyſes i Deut̃. 24.
ꝙ ſi vxor nō placeat viro ꝓpter aliquā feditatē dimit
tat eā: qȯ exponit chriſtꝰ ꝓpter duriciā maritorū nō
vt cōcedat̃ diſſidiū: ſed vt tollat̃ homicidiū: ⁊ ex hoc
ſequit̃ idē qȯ priꝰ. Rñſio puto hic eſſe dȯm ſalua Sol'o
meliori ſentētia ꝙ libellus iſte ſimpliciẗ fuit iniuſtꝰ
ſicut etiā iniuſtū fuit habere plures: ſm aūt tēpus ⁊
cōgruentiā hominū fuit iuſtū: hoc autē videt̃ elici ex
textu verborꝝ dñi noſtri ieſu chriſti Mat. 19. vbi p̄-
mittit dñs añ ſentētiā de repudio qualit̃ deꝰ ab ini-
tio creauit hominē maſculū ⁊ feminā/ ⁊ ꝙ eēnt duo
in carne vna: ⁊ qȯ deꝰ cōiunxit homo nō ſeparet: et
poſtea ſubinfert de libello repudij: vnde etiā ſuꝑ idē
dicit Chryſo. ꝙ femina nō debꝫ cogitare niſi de vno
maſculo creato: ſic̄ deꝰ ipſe vnū vni/ ⁊ vnā vni crea-
uit ab initio. Dicēdū ergo ad primū ꝙ lex dei illa Ad primū
ſicut dicit apl'us Heb. 7. eſt imꝑfecta ⁊ nihil ad per ⁊ ſecūdū
fectū adduxit: ſed dabat̃ ſm cōgruētiā tēporis ⁊ ꝑfe
ctorꝝ vt tanq̄ꝫ pedagogꝰ ad chriſtū adduceret. Unde
⁊ ml'ta bona ſignata ex ip̄a vxoris dimiſſiōe dicūt in
glo. ſuꝑ Deut̃. Ori. ⁊ Greg. ⁊ iō īꝑfecta habuit mā
data ⁊ diſpenſata ꝓ tp̄e. Ad aliud dicēdū ꝙ rectū Ad tertiū
principiū vnūqȯq̄ꝫ corrigit ſm modū poſſibilē ſibi:
⁊ nō ſm veriſſimā rectitudinē: ⁊ ita etiā facit iudiciū
cauſarꝝ qȯ exemplat̃ ab ipſo: q̄ videt̃ mihi ꝙ iſtud fu
it iudiciale nō ceremoniale principaliẗ: nec ſacramē-
tale/ nec morale: ⁊ talia mutant̃ ꝑ varietatē tēporꝝ ⁊
ꝑſonarꝝ: vnde illa obiectio nō cogit niſi ꝙ ſimpl'r nō
fuit iuſtū repudiū. Ad hoc autē qȯ in cōtrariū ob Ad p̄mū in
ijcitur dicēdū ꝙ ſine dubio lex dictis de cauſis ꝑmi cōtrariū
ſit repudiū: ⁊ etiā lex iuſtiniana: ⁊ oīs lex ſemꝑ ꝑmi-
ſit repudiū p̄ter legē chriſti: in quo notat̃ legis chri-
ſti ꝑfectio in ſctītate/ pietate/ ⁊ caſtitate: vnde ad ob-
iectū dicēdū ꝙ duricia cordiū tūc erat cauſa mouēs:
ſꝫ tñ niſi fuiſſet vtilitas nō cōceſſiſſet. Eiꝰ autē vtili-
tas ſuperius exēplata eſt: ⁊ ideo ſm tēpus iuſtꝰ fuit
libellus licet nō ſimpl'r. Ad aliȯ dicēdū ꝙ Chry- Ad ſecūdū.
ſoſtimꝰ tāgit cauſam incitātē/ ſeu excitātē ad dandū
legē videlicet: ſed tamē etiā alia cauſa erat vtilitat̃
q̄ excuſabat ꝓ illo tēpore. Sil'iter dȯm ꝙ dicit Au-
gu. Ad id aūt qȯ ſupra obiectū eſt de Chryſo. di- Ad tertiū
cendū ꝙ nō eſt ſil'e niſi ex incitāte primo a datione le-
gis qȯ hic ⁊ ibi turpe eſt: ſed hic turpe crudelitatis:
⁊ ibi turpe libidīs. Et ꝑ h̄ ptꝫ ſol'o ad totū.

Arti. XXV. C2 — An dimittēs vxorē ꝑ libellū repudij ⁊ repudiata poterāt ſaluari.

Tertio querit̃ vtrū dimittens ſaluari poterat
Arguit̃ p̄o in alio mr̃imonio ⁊ etiā dimiſſa. Uidet̃ ꝙ nō

qꝛ dicit xp̄s Math.5.et.19. Qui dimiſſam duxerit
mechaẜ:ſed mechus ⁊ mecha nõ ſaluanẜ:ḡ videẜ ꝙ ĩ
alio matrimonio neuter eoꝝ ſaluari poterat. Itẽ
2o ꝓpter duritiã cordis permiſſus fuit libellus:diciẜ
aũt eccĩ.3. Duri corde male habebũt in nouiſſimo:ḡ
iſti tales male habebũt. In cõtrariũ huius obijci
In ꝯriũ p̄o tur ꝑ hoc qd̃ dicit Hiero. hoc ꝑmittendo nõ dei iuſti
tiã monſtrauit:ſed a pctõ abſtulit culpam peccãdi:vt
qd̃ ſm legẽ agentibꝫ pctm̃ videatur nõ eſſe pctm̃:ſed
cuiuſcũqꝫ actui abſtrahiẜ culpa illo nullus demereẜ
ḡ ex tali dimiſſione ⁊ ſcd̃a copulatiõe nulli dãnaban
tur/vt videẜ Itẽ tã lex q̃ꝫ ꝓpheria in idẽ cõcordant
2o Malch.2. vbi dꝛ: Cũ odio habes eã dimitte eã:ḡ vi
deẜ ꝙ ille totꝰ populꝰ miſerabiliẜ fuiſſet neglectꝰ ꝙ
ſapientes eoꝝ ſcirent ei nõ eſſe ſalutẽ:⁊ tamẽ ꝑmitte/
rent eis tales copulatiões:ſed hoc eſſet nimis abſur/
dũ:ergo videẜ ꝙ tunc ſaluari poterant alijs cõiuncti
3o Itẽ ſi lex nõ attenderet niſi duritiã cordis tũc de/
beret ꝑſuadere debitũ:ſꝫ ecõtrario facit:qꝛ dicit ꝙ ſi
ſecũdus dimittat eã ꝑ repudiũ vel mortẽ ꝙ prior nõ
poterat eã reaſſumere:ḡ videẜ ꝙ licite fuit in matri/
monio. Rñſio ad hoc dõm puto ꝙ in ſcd̃o mr̄imo
Solutio nio erat eis ſalus propter legis ſtatutũ ⁊ tẽporis cõ/
gruentiã: ſicut etiã in pluribꝫ vxoribꝫ qd̃ nunq̃ꝫ vo/
luit deꝰ niſi ad rp̄s vt in victimis holocauſtoꝝ quas
nunq̃ꝫ voluit deus niſi ꝑ accñs.ſ.ne idolis immolarẽ
tur. ⁊ hoc videẜ velle Hiero. dicens ꝙ a pctõ abſtu/
lit culpã legiſlator qñ cõceſſit repudiũ. Ad primũ
Ad primũ ḡ dõm ꝙ dicit xp̄s hoc quantũ ad habundantẽ iuſti
tiã in nouo teſtamẽto eſſe/implentẽ impꝑfectũ veteris
Ad 2m teſtamenti. Ad aliud dõm ꝙ hoc dicit xp̄s quo ad
principalẽ cauſam ꝑmiſſionis ſm ꝙ erat lex iudicia/
lis/ex ſtatu tñ tẽpus ordinabaẜ ad maiorẽ fecundita
tẽ:qꝛ illi tẽpori cõgruebat ⁊ ſm hoc erat diſpenſatiua
⁊ indultiua:quia ſepe ſterilis eſt ad vnũ q̄ nõ eſt ſteri/
lis ad alteꝝ:⁊ ideo etiã precepit lex ꝙ ſi pluribus nu
pſit ⁊ feda fuit quo ad plures ꝙ nõ põt redire ad pri/
mũ: nec primꝰ põt eã recipere. hoc mõ cõcordat Ca/
to q̄ dimiſit marciam vt fecũda eſſet:⁊ ph̄i ita locuti
ſunt de repudio:⁊ qꝛ hoc concordat rõi videẜ ita eſſe
dõm/qd̃ tamẽ non oĩno aſſero in iſta queſtiõe:ſed q̄/
libet dicat qd̃ ſibi bonum videtur.

Cui licebat plures habere vl̃ nõ

Sed nunquid ſub lege licebat habere plu=
res vxores: Audi quid ſcriptũ eſt in Deute
ronomio: Nõ habebit rex vxores plurimas:
a que alliciant animã eius. ſuper quẽ locũ ait
Auguſti. Manifeſtũ eſt ſalomonẽ hoc prece
ptũ tranſiſſe. Dauid autem plures habuit:=
nec preceptũ p̄terijt. Permiſſum eſt ei re=
2. Reg. 12. gi plures habere: nõ plurimas que alliciant
animã multiplicare: cũ tamẽ addiẜ vt nõ ele
ueẜ cor eius alienigenas ꝓhibitũ eſſe videẜ
verũtamẽ multiplicatio vxoꝝ generaliter ꝓ
hibita eſt. Permiſſum eſt autem regi plures
1. Reg. 1. habere: ſed nõ multiplicare. Veniẽte autẽ
Galath. 4. plenitudinis tẽpore quo xp̄i gratia vbiqꝫ eſt
dilatata reducta eſt lex nuptiarũ ad priorẽ
honeſtiorẽqꝫ inſtitutionẽ: vt vnꝰ vni in figu=
ra chriſti ⁊ eccleſie cõiungaẜ: nec queriẜ ele=
ctio muneris in ſucceſſiõe generis: ſed in ꝑfe
ctõe vite ⁊ ſinceritate ſciẽtie: ⁊ virginitas fe
cũditati p̄ferẜ: ⁊ ſacerdotibꝰ ꝯtinẽtia ĩdiciẜ

An alique vxores dicanẜ plurime: ⁊ que Ar. XXVI.
ſunt ille. D 2

Einde queriẜ de hoc qd̃ dicit ibi: [Nõ habe/
D bit rex vxores plurimas. ⁊c.] ſ.a. Queritur Arguiẜ p̄o
eñ hic que ſunt plurime: ſi eñ dicaẜ ꝙ ille ſo/
le plurime ſunt q̄ alliciũt animũ eius ad idolatriã: cõ
tra vnica poteſt allicere animũ eius: ḡ vnica põt eſſe
plurima. hoc aũt eſt fl̃m: ḡ nõ dicunẜ plurime. Itẽ 2o
nõ determinaẜ ex lege quot hře debeat: ſed plures cõ
cedunẜ ſine determinatiõe: ḡ videẜ ꝙ nullus ſit ſibi
numerus plurimus. Si aũt dicaẜ ꝙ plurime ſũt Solõ.
ille q̄ excellũt vires ſuas in paſtu. ſ. ꝙ nõ p̄t eas paſce
re. Cõtra: plures põt paſcere rex ⁊ diues q̃ꝫ pauꝑ Obiectio.
ḡ que vni ſunt plurime nõ ſunt alteri plurime: ⁊ de h̄
nihil loquiẜ lex: nunq̃ꝫ eñ dicit ꝙ diues habeat plu/
res q̃ꝫ pauꝑ: ḡ videẜ ꝙ nõ ſic ſit intelligendũ Item 3o
plures tunc ꝑmittebanẜ ꝓpter fecunditatẽ: ſi aũt plu
res ſunt tanto maior eſt fecunditas: ḡ videẜ ꝙ nullꝰ
numerus eſt plurime: ſed potius q̄ plures habuit q̃ꝫ
alius plus illi tẽpori ſeruiuit: ſicut q̄ caſtior eſt q̃ꝫ aliꝰ
plus ſeruit tempori noſtro: ſicut ſuꝑ dixit Hierony.
Rñſio vt puto dicunẜ plurime excellẽtes potẽtia Solutio
impregnãdi: ad quã tria exigunẜ. ſ. calidũ ꝑfecte mo ad oĩa obie
uens/⁊ ſemẽ ꝑfecte digeſtũ/ ⁊ vigor nature. ꝑ nimiũ cta.
eñ coitũ exalat nature calidũ: ⁊ ſiccũ extrahit humi/
dũ: ⁊ ſic corpus infrigidaẜ ꝑ nimiũ coitũ/ ⁊ eijciẜ ſemẽ
anteq̃ꝫ ſit digeſtũ: ⁊ tunc de facili expirat/ ⁊ inefficax
inueniẜ nimius etiam coitus poniẜ ab ariſt. de cau/
ſis diutioris vite ⁊ deꝑdit vigorẽ nature/ita ꝙ conti
nue ꝑ eũ ꝑmãet fecũditas: ⁊ ideo ſm hoc puto eẽ mẽ/
ſurandũ. potẽtia aũt hec ſi oẽs equaliẜ fecundare de/
beat/puto ꝙ excedat mulieres 70 vel circa hoc plus
vel minus ſm diuerſitatẽ hoĩm: et iõ ſalomon videẜ
plurimas habuiſſe/ ⁊ dauid ſibi plurimas ſubſtitiſſe
⁊ per hoc patet ſolõ ad oĩa preter ad vnũ Ad qd̃ di
cendũ ꝙ lex nõ dixit quot eſſent habẽde: qꝛ q̄ ad nos Ad 2m
neceſſe eſt hoc determinari: ⁊ iõ numerꝰ variatur: et
forte ideo qꝛ lex nunq̃ꝫ hoc niſi ꝑ accñs intendit: ⁊ iõ
nõ niſi indulgendo circa parũ loquebaẜ.

De virginitate mẽtis ⁊ carnis.

Melior eſt autẽ virginitas mentis q̃ꝫ carnis
Unde Ambro. Tolerabilius eſt mentẽ vir=
ginẽ q̃ꝫ carnẽ habere. vtrũqꝫ bonũ eſt ſi lice=
at. ſi nõ liceat ſaltẽ nõ caſti hoĩ ſed deo ſimꝰ
Uirgo proſtitui poteſt: adulterari non põt:
nec lupanaria infamant caſtitatẽ: ſꝫ caſtitas
etiã loci abolet infamiã. Idẽ: Non põt caro
añ corrũpi niſi mẽs añ fuerit corrupta. Itẽ
Iſid. Nõ p̄t corpꝰ corrũpi niſi priꝰ aĩmꝰ cor
ruptꝰ fuerit. mũdata ei a cõtagiõe aĩa caro
nõ peccat. In fine huiꝰ capituli aperiẜ quõ
veꝝ ſit niſi anima prius fuerit corrupta: cor=
pus nõ poſſe corrũpi ſcꝫ peccato. Illud etiã
Auguſtini aduertendũ eſt: ſicut inq̄t: San=
ctiꝰ eſt mori fame q̃ꝫ idolotitis veſci: ita ſan=
ctius eſt defungi ſine liberis q̃ꝫ ex illicito coi

tu ſtirpē querere. Undecūq̄ꝫ vo naſcant̄ homines: ſi parentū vitia nō ſectentur: ⁊ deum recte colant boneſti ⁊ ſalui erunt. Semē eīm ex qualicunq̄ꝫ homine dei creatura eſt: et eo male vtenti male erit: non ipſum aliquando malum erit.

Einde notandū ꝙ ſuper illud capitulū [Melior eſt autē virginitas ⁊c.] §. a. debet poni tota queſtio de virginitate de ve. in no. ⁊ illa pertactata eſt diligenter inter illa que ſcripſimus de virtutibus cardinalibus.

Diſtinctio XXXIIII. De mrimonio ſm cām materialē q̄ eſt pſonarū legittimaꝝ vl' illegittimaꝝ.

De perſonis legittimis.

Nunc ſupereſt attendere que perſone ſint legittime ad contrahēdū matrimoniū. Legittime iudicant̄ perſone ſm ſtatuta patrū que diuerſa ſunt. Alie nāq̄ꝫ fuerūt legittime ante legē alie ſub lege: alie in tempore gratie. Item in ꝓmitiua eccleſia quedā erant legittime que modo non ſunt: eaꝝ vo que modo legittime ſunt vel illegittime: quedā ſunt plene legittime: quedā oīno illegittime: quedā medie. Plene legittime ſunt quibus nō obuiat votū cōtinētie: vel ordo ſacer: vel cognatio: vl' diſpar cultus: vel cōditio: vel nature fragilitas: ⁊ ſi quid eſt aliud. Penitus vo illegittime ſunt per votū: per ordinē: per cognationē: per diſparē cultū. Medie vo ſunt nec plene legittime nec oīno illegittime: per frigiditatē: per ꝯditionē. Si eīm tales iūgunt̄ ignoranter cōmanere poſſunt quibuſdā accedentibus cauſis ⁊ eiſdē deficientibus diuidi.

Arti. I A Quid ſit legittimitas perſonaꝝ cōtrahentium: ⁊ a qua lege dicit̄ legittimū.

Nunc ſupereſt attēdere que perſone.] Hic incidit pars illa que eſt de perſonis legittimis/ vel illegittimis. et diuidit̄ in duas: in prima agit de effectu impedimēti ibi [De his que cauſa frigiditatis. ⁊c.] Ad intellectū autem prime queruntur tria. ſ. quid ſit legittimitas perſonaꝝ ꝯtrahētiū. ſcdo penes quid accipit̄ numerus impedimentoꝝ. tertio
Arg. ꝓmo ꝙre iſti ſacro ⁊ nō alij impedimēta aſſignant̄. Ad ꝓmū obijcit̄ ſic dicit magiſter in lra ꝙ legittime pſone ſunt quibꝫ nō obuiat aliqđ impedimentū matrimonij: g̃ legittimitas ipa eſt imunitas ab impedimentis
2o matrimonij. Videt̄ aūt ꝙ male diffiniat̄: diffinitō eīm dat̄ per eſſentialia: ſed negatiões nulli ſunt eſſentiales: g̃ nō debet dari ꝑ negationē: ſed dat̄ ꝑ negatō
3o nē: g̃ videt̄ ꝙ non valeat. Itē diffinītia ſunt eſſentialia rei pdicata: illa aūt nunq̄ꝫ de re negari poſſunt g̃ nulla diffinitio cōſtituit̄ ex negatis de re: g̃ vt pri⁹
Queſtiūcla prima. Arg. ꝓmo. Ulterius querit̄ magis tangendo rē a qua lege ꝑſona dicat̄ legittima: aut eīm a lege vniuerſalit̄ acceꝑta/ vel particularit̄: ſi vniuerſalit̄ oportet ꝙ legittima pſona ſit ſm omnē legē legittima: hoc aūt falſum eſt: q₂ eſt legittima qn̄ eſt ſm vnā legē tm̄: ſicut ſupra dixit Nicolaus papa ꝙ ad matrimoniū ſufficiat ſm legē coꝝ q̄ cōtrahūt cōſenſus. Si aūt dicat̄ a particulari lege legittima. Cōtra: aut eīm eſt legis nature/ aut moyſi/ aut xp̄i/ ⁊ qđcūq̄ꝫ dicat̄: patet ꝙ nō eſt veꝝ: q₂ nō oīs pſona ab illa lege eſt legittima. 1o
Queſtiūcla ſcda. Arguit̄ ꝓ Ulterius querit̄ de diuiſiōe quā dat magiſter ꝙ alique fuerūt legittime ante legē. ⁊c. Videt̄ non eſſe veꝝ: matrimoniū eīm eſt de moralibꝫ: g̃ vno mō ſe habuit in lege ⁊ ante legē ⁊ poſt/ ſicut cetera moralia. Itē 2o
video ꝙ eedē medicine corporales exhibent̄ infirmis ex eadē cauſa in qualibet lege: g̃ cū mrimoniū ſit medicina infirmitatis/ ex eadē cauſa ab initō mūdi eiſdē legibꝫ matrimoniū debuit omnibꝫ dari: ⁊ ſic nō erāt alie perſone legittime. ⁊c. Item ſi eīm legittimitas 3o
diffinit̄ ꝑ negationē ⁊ priuationē: vt dicit in lra: ⁊ negationes ⁊ priuatiões nō ſuſcipiūt plus ⁊ min⁹ ſiue magis ⁊ minus/ videt̄ ꝙ oēs ſint vel equalit̄ legittime/ vel equalit̄ illegittime: g̃ nihil eſt qđ dicit in lra.
Itē in alijs operibꝫ nō dr̄ legalit̄ iuſtus niſi qui in oī lege cōcordat: ſi diſcordat in quodā ⁊ cōcordat i q̄dā/ ipe ſimilit̄ dr̄ legalit̄ iniuſtus: ſicut dicit Ariſtot. i v. ethicoꝝ: fur eīm in quodā cōcordat legibꝫ: q₂ forte caſtus eſt/ ⁊ tn̄ ſuſpendit̄: q₂ legalit̄ eſt iniuſtus contrectādo rē alienā inuito dn̄o: g̃ videt̄ ꝙ etiā in h̄ caſu que nō omnibꝫ legibꝫ cōcordat eſt illegittima perſona: g̃ nullus debet dici medie legittima: ſed ſimpliciter legittima vel ſimplicit̄ illegittima: g̃ ſua diuiſio nulla eſſe videt̄. 4o
Solo ad ꝓma obiecta. Rn̄ſio dōm ꝙ magiſter dat deſcriptionē legittimaꝝ pſonaꝝ per ꝯn̄tē ex affirmatione negationē/ eo ꝙ notior eſt nobis ex his que negat/ et ipe principalius intēdit bene intelligi q̄ bene diffinire. diffinitio tn̄ legittime perſone eſt ꝙ ſm legis libertatē habet cōtrahēdi matrimoniū cū quocūq̄ꝫ voluerit: ⁊ ex iſta ſequit̄ negatio quā magiſter ponit in lra: q₂ legittima eſt cui nō obuiat impedimeutū. ⁊c. ⁊ per hoc patet ſolutio ad duo prima.
Ad queſtiūculā pmā. Ad id qđ vlteri⁹ querit̄ dōm ꝙ a lege que eſt de pſonis mrimoniū cōtrahētibꝫ ſm ꝙ abſtrahit a lege nature ⁊ moyſi ⁊ xp̄i dicunt̄ legittime pſone.
Ad primū et 2m. Ad id aūt qđ obijcit̄ pmo cōtra hoc dōm ꝙ non valet: q₂ iſta lex eſt vniuerſalis non vniuerſaliter ſumpta: ⁊ ex hoc in genere ſumptū qđ verificat̄ ſm quālibet ſpeciē diuidendo: et ſic legū ſpēs variant̄ ex tpibꝫ ⁊ ſtatibus diuerſis. iō bn̄ dicit magiſter ꝙ alie fuerūt legittime ante ⁊ poſt legē moyſi: ⁊ per hoc etiā patet ſolutio ad ſequens.
Ad q̄ſtiūculā ſcdam et ad primū. Ad id qđ vlterius queritur dicendū ꝙ matrimoniū licet ſit de moralibus ſm ſuā ſubſtantiā: tamē modus cōtrahēdi eſt iudicialis: ⁊ ideo variat̄ ſm leges cōtrahentiū vt dicit Nicolaus papa.
Ad 2m. Ad aliud dicendū ꝙ morbus nō erat ſimilis niſi cōcupiſcentie: ſed morbi alij multi variebant̄ ſm tempora/ ſicut paucitas hominū/ ⁊ paucitas mulieꝝ ⁊ viroꝝ/ ⁊ vnius ⁊ eiuſdē cultus/ ⁊ paucitas extraneaꝝ: ⁊ ideo lex dabat ſororem cognatā extraneā ſm temporis diuerſitatem.
Ad 3m. Ad aliud dicendū ꝙ eſt priuatio cōſequens ex quadā affirmatione. ſ. ſtante: ⁊ ideo valet argumētatio. Aliter poteſt dici ꝙ negatio ⁊ priuatio dupliciter cōſiderantur in ſe ⁊ in ſua cauſa. in ſe nō recipiunt magis ⁊ minus/ ⁊ in cauſa variant̄ ſm cauſe variationem: vnde cū falſum ſit priuatio: nō dicit Ariſt. ꝙ magis mētit̄ qui dicit nō eſſe.
Ad 4m. Ad aliud dicendū ꝙ non dicit legittimū medie: quia medie concordat legibus: ſicut innuit obiectio: ſed q₂ facile ad legē reduci pōt: vn̄ patet ꝙ nō eſt ſimile qđ pro ſimili fuit inductū.

Arti. II B Quis ſit nūerus eoꝝ q̄ mrimoniū īpediūt.

Einde queriť de numero impedimētoꝝ. No tanť aūt his verſib: Error cōditio votū cognatio crimen. Cultus diſparitas ordo ligamē honeſtas. Si ſis affinis / ſi forte coire nequibis. Hec ſociāda vetant / cōnubia facta retractāt. Et ꝯſus ſunt aliȷ̄ verſus per quos accipiunť impedimenta q̄ impediūt cōtrahendū: ſed nō dirimūt cōtractū: Eccleſie vetitū crimē turpe feminaꝝ Impediūt fieri / permittūt iuncta teneri. Videť aūt ꝙ nō oīa iſta habēt vnā ratiōnē impediendi matrimoniū: quia nō oia dirimūt ſicut patuit in verſib: g̃ nō eſt vna ratio impediendi. Itē cōditio nō impedit niſi velit coniungi ingenuꝰ: g̃ nō eſt ſil'e aliȷ̄s. ꝛ q2 de ſingulis infra obȷ̄ciet. Querať vtrū impediant iſta matrimoniū: ꝛ videť ꝙ nō: q2 qđ ordinať ad maiorē coiugȷ̄ ſctitatē impedire nō debet coiugiū: ſ3 plurima ex his ſunt q̄ impediunt matrimoniū. prima patet per hoc: tanto ꝑfectiora ſunt ſacra quāto ſunt ſanctiora. ſcđa probať ꝑ hoc qđ ſupra dixit Aug. ꝙ ſanctiora ſunt coiugia pari voto cōtinentiū. Itē ſi aliquid impedit aliqđ fieri ꝑm naturā / ipm ſupueniēs ei deſtruit ipm: ſed hec impedimenta ſupuenientia matrimonio nō deſtruūt ipm: g̃ nō impediūt fieri. prima patet in omnib naturalib cauſis aliqđ operātib: ſicut frigiditas impedit fieri calidū / ꝛ ſupueniens ei deſtruit ipm. Item furor nō poniť hic inter impedimēta: ꝛ tñ magiſter ꝓ ſequiť eū in lra: g̃ videť diuiſio inſufficiēs. Reſpōſio dōm videť ꝙ vna ratio in cōi eſt impedimēti que cōtracta facit impedimentū ſpeciale: ꝛ hec rō eſt contraria legibus quib recōciliať matrimoniū. Ad obiectū aūt dōm ꝙ hoc ꝯtingit: q2 inequales ſunt differentie que cōtrahunt impedimentū in genere: hec eī differētia tā valida poteſt eſſe ꝙ excludat aliqđ eſſentialiū matrimonȷ̄: ꝛ tūc dirimit cōtractū: quia nūꝗ̄ fuit veꝝ matrimoniū. vnde idē eſt dirimere mrīmoniū qđ oſtendere nullū eē cōtractū: ꝛ ideo nullum eſt matrimoniū. aliqua aūt nō habent tā validā differētiā que excludat aliquid eſſentialiū: ꝛ illa impediunt debere cōtrahi: ſed quia nō impediunt cōtractū ipm manet eſſentia matrimonȷ̄ inuiolata ab eis. Ad aliud dōm ꝙ cōditio impedit ex parte cauſe materialis matrimonȷ̄: ſed poteſt accipi ſi velit: q2 quilibet pt facere deteriorē ſuā cōditionē. Ad aliud dōm ꝙ nō ordinať ad ſanctitatē coiugȷ̄ niſi ꝙ coiugiū ſtare permittit: hic aūt nō ſtat coiugiū / vnde nec ſanctitas coiugȷ̄ ſtare poteſt: ſed ſi ſtaret coiugiū tunc bene concedere ꝙ ſanctitas eſſet pari voto cōtinentiū. Ad aliud dōm ꝙ ꝰ ī cōtractib nihil valet / ꝛ in cōtractu frumenti emptōis vel vēditōis: q2 multa impediūt ante que ſupueniētia nō dirimūt: ſicut peius efficiť frumentū in ſua poteſtate. ꝛ hoc ideo fit quia iſta nō fiūt per neceſſitatē: ſed per voluntatem: ꝛ ideo facta quacūꝗ̄ cauſa nō poteſt voluntas cōtrariū agere: ſed naturales cauſe ꝑ neceſſitatē ſue eſſentie agunt: ꝛ iō deſtruūt prius facta ſi impediebāt fienda. Ad aliud dōm ꝙ furor cōtineť ſub errore: q2 diſcernere nō poteſt vt cōſentiat. Ad vltimū dōm ꝙ impedimentū quoddā eſt vere nature impedimentū: quoddā autē ꝑm quid. id aūt qđ eſt vere impedimentū eſt id qđ impedit cōtrahendū / ꝛ dirimit cōtractū: ꝛ hoc poteſt eē dupliciť: aut eīm eſt cōtra matrimoniū in quantū cōſiſtit in diſpoſitiōe miniſtroꝝ eccl'ie: aut ꝑm ꝙ accipiť in ſe. ſi ꝑm ꝙ eſt in diſpoſitiōe miniſtroꝝ eccl'ie q̄ ſunt loco dei in terris / tunc ſunt cōtra matrimoniū ea que ſunt ex inſtitutiōe eccl'ie. aut igiť illa inſtitutio eſt de ſponſalib / aut de nuptȷ̄s. ſi primo mō tūc eſt publice honeſtatis iuſtitia. ſi aūt eſt de ipis nuptȷ̄s / aut ꝰ eſt propter reuerentiā ſacri excellētioris cui nō cōpetit actus matrimonȷ̄ / aut eſt propter habitudinē ꝑſonaꝝ in matrimonio coiunctaꝝ. ſi primo mō tm̄ eſt ordo. ſi aūt propter ipas ꝑſonas / aut eſt in ipa ꝑſona ꝑm cōꝑatiōnē ad eos a quib ꝓpagať / cū quib eſt q̄ſi vna caro: q2 ab vno cū eis deriuata / aut hoc eſt propter coiugē cū qua efficiť caro vna: ꝛ primo mō eſt cognatio tā ſpūalis ꝗ̄ corporalis. ſcđo aūt mō eſt affinitas: ſi aūt reſpicit matrimoniū in ſe / aut reſpicit mrīmoniū ꝑm cauſam efficientē: cōtrariať aūt ꝑm actū ī quo cōſumať: aut ꝑm materiā que eſt legittime perſone: aut ꝑm bona: ꝛ precipue ꝑm bonū principale / qđ eſt proles: aut ex parte forme: ꝛ nō pōt matrimoniū plurib modis cōſiderari. ſi primo mō / aut hoc eſt ex oppoſito vinculo / aut cōtrarietate efficientis. ſi pmo modo tūc eſt votū. ſi ſcđo mō hoc eſt dupliciter. ſ. aut ex parte ratiōis / aut ex parte volūtatis libere. ꝛ primo quidē mō eſt error. ſcđo aūt mō eſt vis ſiue violētia: ſi aūt reſpicit ipm ꝑm actū in quo cōſumať tūc eſt impotētia coeūdi ex quacūꝗ̄ cauſa cōtingat. ſi aūt reſpicit materiā hoc nō poteſt eſſe niſi ex malitia materie que inducta eſt ei: ꝛ ſic eſt crimē. ſi aūt cōtrariať ꝓlis optime diſpōi ſic eſt ꝯditio: q2 nullus vult ſeruos liberos habere / et aliȷ̄s obnoxios ꝗ̄tū eſt in ſe. ſi vo ex cōtrarietate fundamēti tunc eſt diſparitas cultus ꝛ ſi eſt vltimo mō nō ꝑm forme cōtrarietatē q̄ eſt indiuiduitas tūc eſt ligatio cū alia: q2 indiuiduꝰ non pōt eſſe aliquis cū duab: alia aūt dua patent: q2 vna ſumiť ex ſimplici eccl'ie ꝓhibitiōe: alia aūt ex incōgruitate temporis cauſata prohibitione.

Quare hoc ſolū ſacramētū hēt impedimēta. Arti. III.

Tertio queriť quare hoc ſolū ſacrm̄ hēt impedimēta: videť eīm ꝙ non ſolū debeat habere: q2 etiā pnīa dependet a voluntate ꝛ actu noſtro ꝛ tñ impedimenta nulla ponunť ei: g̃ videť ꝙ nec iſti. Reſponſio dōm eſt ad hoc ꝙ duplex cauſa eſt quare alia nō habent impedimēta / quaꝝ vna eſt ꝙ cōſiſtunt circa vnū homine ſimplicē / ꝛ ille ex alio impediri non poteſt. Alia cauſa eſt: q2 circa actus ſpūales ſunt ꝗ̄s ſolus deus operať in nobis / ſine nobis: in quib ipe nullū pōt habere impedimentū: q2 nihil eſt fortiꝰ ipo qđ impediat ipm: vtrūꝗ̄ aūt hoꝝ deficit in mrīmonio: q2 a duoꝝ dependet volūtatib / ꝛ duob agentibus: ꝛ cōſiſtit eiꝰ cōſumatio in actu corporali: ꝛ ideo nihil poteſt habere impedimentū. ꝛ per hoc patet ꝙ nō eſt ſimile de pnīa qđ inductū eſt pro ſimili.

De frigidis ſeparandis.

De his eīm qui cauſa frigiditatis debitū reddere nō poſſunt cōſulit Greg. vt permaneāt ſed ſi mulier cauſať dicens: Uolo eſſe mater ꝛ filios procreare. decreuit vt vterꝗ̄ eoꝝ ſeptima manu propinquoꝝ iuret ꝙ nunꝗ̄ carnaliter conuenerint: ꝛ tunc mulier ſcđas nuptias cōtrahat. Uir aūt qui frigide nature eſt abſꝗ̄ ſpe coniugȷ̄ permaneat. Ait eīm ſic Interrogaſti de his qui matrimonio iuncti ſunt ꝛ nubere non poſſunt: ſi ille aliā vel illa aliū ducere poſſit: de quibꝰ ſcriptū eſt: Uir

⁊ mulier ſi ſe cõiunxerint: ⁊ poſt dixerit muli
er de viro ꝙ coire nõ poſſit cũ ea: ſi põt pro-
bari qđ dicit per iuſtũ iudiciũ aliũ accipiat.
b Si v̾o ille acceperit aliã ſeparent̃. Item de
his requiſiſti: qui ob cauſam frigide nature
dicunt ſe non poſſe inuicem operã carni dã-
tes cõmiſceri. Iſte v̾o ſi nõ poteſt ea vti pro
vxore habeat eã quaſi ſororẽ: qđ ſi retinacu-
lum cõiugale voluerit reſcindere: maneant
vterqꝫ inupti: nã ſi huic nõ potuit naturalit̃
cõcordare quomõ alteri cõueniet? Igitur ſi
vir aliã vxorẽ vult accipere manifeſta patet
ratio: quia ſuggerente diabolo odij fomite
exoſam eã habuerit: ⁊ ideo eã dimittere mẽ
dacij falſitate molit̃. ꝙ ſi mulier cauſat̃ ⁊ di-
cit: Volo eſſe mater ⁊ filios ꝓcreare: vterqꝫ
eoꝝ ſeptima manu propinquoꝝ tactis ſacro
ſanctis reliquijs iureiurãdo dicat: vt nunq̃
per cõmixtionẽ carnis ꝯiuncti vna caro effe
cti fuiſſent: tunc videt̃ mulierẽ ſecundas poſ
Rom.6. ſe cõtrahere nuptias: humanũ dico propter
infirmitatẽ carnis eoꝝ. Vir aũt qui frigide
nature eſt maneat ſine cõiuge: ꝙ ſi ⁊ ille aliã
cõiugẽ acceperit tunc hi qui iurauerãt ꝑiu-
rij crimine rei teneant̃: ⁊ penitẽtia ꝑacta ṗo-
ra cogant̃ recipere cõnubia: hoc ſeruandum
c eſt cũ vterqꝫ idẽ fatet̃. Sed vir ſi aſſerit ſe de
bitũ reddidiſſe vxori ⁊ illa diffitet̃ cui potiꝰ
fides habenda ſit merito querit̃? De hoc ita
ſtatutũ eſt. Si quis ita acceperit vxorẽ ⁊ ha-
buerit eã aliquo tempore: ⁊ ip̃a femina dicit
ꝙ nũq̃ coiſſet cũ ea: ⁊ ille vir dicit ꝙ ſic fecit
1.Cor.7. in veritate viri cõſiſtat: q2 vir eſt caput mu-
lieris. Hoc de naturali impoſſibilitate ſtatu
tum eſt.

Arti. IIII. An frigiditas ſit impedimẽtũ matrimonij
D Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi: [De his au
Arguit̃ ṗo tẽ qui cauſa frigiditatis. ⁊c̃.] Videt̃ autẽ ꝙ
frigiditas nõ debet impedire: q2 qđ ad cõiu-
gij ordinat̃ cõtinentiã nõ impedit matrimoniũ: ſed
frigiditas ordinat̃ ad maiorẽ ꝯiugij cõtinentiã: ğ nõ
2o impedit. Itẽ cõſtat ꝙ oẽs vetuli ſunt frigidi natu-
raliter: ⁊ tamẽ vetulus cũ vetula cõtrahere põt: ğ fri
3o giditas nõ impedit. Itẽ ſi ſciunt eſſe frigidos ⁊ cõ
trahunt ſtat matrimoniũ: ğ frigiditas ꝑ ſe nõ impe-
dit matrimoniũ: ſed potius cõcubitũ qui cõſequitur
quoddã matrimoniũ: vt ſupra eſt probatum: male ğ
4o ponit̃ ꝙ frigiditas impediat matrimoniũ. Itẽ im
pedimẽtũ matrimonij qđ eſt naturale equaliter põt
euenire vtriqꝫ cõiugi: ſed frigiditas nõ impedit mu-
lierẽ: ğ nec virũ debet impedire: ğ nõ debet poni pro
5o impedimẽto. Itẽ nimia caliditas impedit ſicut et
nimia frigiditas: q2 nimia caliditas exiccat humidũ:
6o ğ ⁊ nimia caliditas debet poni ꝓ impedimẽto. Itẽ
in multis maſculis inuenit̃ impedimẽtũ ex nimia ca
liditate: ğ videt̃ ꝙ debuit poni ꝓ vno de impedimen

tis. Itẽ nimius humor reſoluit neruos: ğ impedit 7o
vigorẽ q̃ exigit̃ ad coitũ: ğ etiã ille debet poni ꝓ impe
dimẽto. Vlterius querat̃ hic de his q̃ hñt calidi- Queſtiũcl'a
tatẽ debilẽ: hec eñ ſufficit membra mouere ad cõcupi
ſcentiã: ſi cito euaporat/ ⁊ debiliter extendit: habens
ğ iſte vxorẽ virginẽ cũ non habeat niſi primũ impetũ
deflorare nõ põt: ⁊ tñ cognoſcere poſſet corruptam:
ſi talẽ haberet vxorẽ. Quid ğ iſti eſt faciendũ? Vi- Arg. primo
det̃ ꝙ nihil facere poſſit: q2 ſi aliũ corrũpere facit ipſe
eſt cauſa adulterij/ ⁊ hoc fieri nõ debet. Itẽ ſi corrũ 2o
pat eã manu: hꝫ eſt ſpẽs ſodomie cũ nõ fiat inſtrumen
to debito: ğ videt̃ ꝙ ip̃m oportet carere debito ꝓpter
qđ cõtraxit matrimoniũ. Rñſio ad hoc eſt ꝙ fri- Solutio:
giditas hic ambit oẽ impedimẽtũ naturale/ ⁊ ꝑpetuo
coeundi ex quacũqꝫ ſit cauſa: ſed tñ q2 frigiditas ge-
neralius eſt/ ⁊ intendit̃ ſemꝑ etate ꝓcedente propter
hoc id ponit̃: ſi eñ eſſet accñtale impedimẽtũ. ſ. abſci-
ſione veretri/ vel ſectione teſticuloꝝ/ vel ꝑpetua arta
tiõe mulieris cui beneficio medicine ſubueniri nõ po
teſt: tunc ſm verſus ſupra poſitos totũ ſub illo mem
bro ꝯtinet̃: qđ eſt impotẽtia coeundi ꝑpetua: ⁊ hec cõ
tinet̃ ſub frigiditate: ⁊ hoc iõ q2 ius nõ loquit̃ de fri-
giditate inquantũ frigiditas: ſed inquantũ cauſat ĩ-
potentiã coeundi: ⁊ ideo oĩa que idẽ cauſant natura-
liter ⁊ ꝑpetue vocat frigiditatẽ. Ad primũ ğ dõm Ad primũ
ꝙ ꝯſẽſus ꝯiugalis eſt ĩ carnalẽ copulã: frigiditas v̾o
in eo ꝙ ſupponit̃: nec eſt cõtinẽtia ꝯiugalis/ vbi talis
copula per excluſionẽ debiti ſi exigat̃ excludit̃. Ad Ad 2m
aliud dõm ꝙ vetuli hñt caliditatẽ ſufficientẽ mouere
licet nõ generare: ⁊ ideo cõcedit̃ eis matrimoniũ pro
medicina quo ad fidẽ thori: ⁊ ideo nõ eſt ſimile. Ad Ad 3m
aliud dõm ꝙ in coitu mulier eſt patiẽs: ꝓpter qđ di- ⁊ 4m
cit Ariſto. ꝙ nõ ꝓprie đr mulier cõtinẽs: q2 nõ cõpetit
ei impetus agentis in coitu: ad pati aũt ſufficit frigi-
ditas: licꝫ nõ ad agere: q2 dicit Auicẽna ꝙ frigiditas
ſiſtit motũ: ⁊ ideo cum maſculus ſe habeat vt agens
ſi ſuꝑuenit frigiditas abſcindit̃ motus/ ⁊ agere nõ p̃t Ad. 5m
⁊ ideo ex parte ſui impedit matrimoniũ. Ad aliud ⁊ 6m
dõm ꝙ nõ eſt idẽ de nimia caliditate: q2 caliditas vix
nunq̃ eſt impedimentũ ꝑpetuũ: q2 cũ digerit̃ humi-
dũ extraneũ ꝑ cibũ ſumptũ cõtinue incipit remitti ca
lidũ naturale: ⁊ tẽꝑat̃ ita ꝙ id qđ ante cõſumebat po
ſtea incipit ſoluere ⁊ cõſumere/ ⁊ tandẽ reſoluere ſine
cõſumptiõe: hoc etiã fit proceſſu etatis: ⁊ ideo tradũt
phi ꝙ mulieres impotentes in iuuẽtute ad coitũ pro
ceſſu etatis incipiũt generare: ⁊ iõ nõ ponit̃ impedi-
mentũ ſicut frigiditas: ſi tñ inueniret̃ impedire coitũ
ꝑ cõtinuos tres annos ſeparet̃: ſed hoc vix accidit: q2
etiã qñ impotentes ſunt generare ⁊ coire quo ad cõ-
mixtionẽ ſeminũ: q2 ſemẽ cõſumit̃ in eis: tunc tñ pñt
reddere debitũ ex nimio vigore genitaliũ qđ nõ eſt in
frigidis. ꝑ hoc etiã patet ſol'o ad ibi ſequẽs. Ad ali- Ad 7m
ud dõm ꝙ nimius humor abſcindens coitũ nõ eſt ni
ſi ex frigiditate humidũ illud inducẽte ⁊ inſputante:
q2 frigiditas ⁊ qualitas actiua/ ⁊ humiditas paſſiua
magis: ⁊ iõ humidũ ꝑ ſe nõ põt eſſe cauſa impedimẽ-
ti. Ad id qđ vlterius querit̃ ſalua meliori ſnĩa vi- Ad q̃ſtiũcu
det̃ eſſe dõm ꝙ per applicationẽ manus via fieri po- lam
terit. Ad id aũt qđ cõtra hoc videt̃ eſſe dõm ꝙ dif Ad obiecta
fert applicare manũ/ vt medicantẽ/ ⁊ vt polluentem
manus eñ applicata vt polluẽs inducit mollitiẽ vel
ſodomiã: ſed manus medicãs nõ inducit: ſicut etiam
de mulieribꝫ quibꝫ deſcendit matrix in os vulue: ṗ-
cipit̃ eñ vt digitis reponãt eã: ⁊ tamen nõ dicimus

manus illas polluere eas vel corrumpere: ſed poti⁹ medicari eis.

Arti. V. E **An mulier volens ſeparari a viro propter impotentiā debet iurare ſeptima manu amicoꝝ ꝙ nō eſt cognita a marito.**

Einde qrit̃ de hoc qđ dicit ibi: [Decreuit vt D vterq; coꝝ ſeptima manu ꝓpinquoꝝ. ꝛc.] ſ. a. Hoc enī videt̃ incōueniēs cū dn̄s dicat ꝙ i Arg. pmo. ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtat oē verbū: ḡ videt̃ etiā ꝙ hic ſufficiāt duo vel tres teſtes: videt̃ ḡ ꝙ iniuſte no-

2° tat̃ hic manu ſeptima. Itē ꝓpinqui ſunt magis ſuſpecti alijs: q2 libenter iuuāt ſuos ꝓpinquos / vt ſue voluntatis effectū cōſequant̃: ḡ videt̃ ꝙ meli⁹ eſ-

3° ſet vocare extraneos in iuramentū. Itē cū op⁹ matrimonij occultū ſit valde / qualiter poſſunt iudicare

4° de hoc qđ nō viderūt. Itē per quē modū dandum

Solo eſt eis iuramentū. Rn̄ſio dōm ꝙ in fauorē matrimonij ꝛ propter horrorē ſeparatōis vt ceteri terreātur inductū eſt de teſtiū multiplicatōe. Q2 aūt dominus dicit ipē intelligit in cauſis q̄ nō ſunt adeo fauorabiles / ꝛ poſſunt ad notitiam melius venire ꝙ̄ iſta.

Ad pⁱmū Ad aliud dōm ꝙ preſbyteri crimē melius ſciri poteſt ꝙ̄ actus matrimonij in quo: vt dicit Aug. in lib. de nuptijs ꝛ cōcupiſcentia cōtra Julianū. parentes etiā ꝓprios filios quos genuerūt teſtes habere voluit propter impudicā cōcupiſcentiam que eſt in coitu.

Ad 2m. Ad aliud dōm ꝙ nullis ita nota ſunt talia familiaria / ſicut ꝓpinquis: quiſi deſunt aſſumunt̃ vicini q̄ etiā ſi nō ſunt alij ſumunt̃ q̄ exceptiōe ſunt maiores / ꝛ illi omnes ꝓpinq̄ eſſet dicunt̃: hic large ſumpto

Ad 3m vocabulo. Ad aliđ dōm ꝙ nō iurāt ſynodales ſicut teſtes quia nō cōmixti ſunt: ſed poti⁹ ꝙ ꝓcedāt illos veꝝ iuraſſe: vnde illi quoꝝ matrimoniū ab eis denū

Ad 4m ciat̃ primo iurant ꝙ nunꝙ̄ carnalit̃ cōuenerūt / ꝛ alij poſtea iurant ꝙ credunt eos veꝝ iuraſſe. Ad vltimū dōm ꝙ iurare debet vir in hunc modū ꝙ cōtinuos tres annos fideli̇t ſine fraude operā dederit: vt talem. N. vxoris cognoſceret carnaliter / et nunꝙ̄ candē. N. cognoſcere potuit: illa eni iurat ꝙ ipſum fideliter iuuit vt cognoſceret̃ / ꝛ nō impedierit ſine fraude ꝛ tñ ab eo cognita nō ſit: ꝛ alij poſtea iurant ꝙ credūt eos verum iuraſſe.

Arti. VI. F **An ſeparatione facta propter impotētiā ꝛ poſtea cōpertū eſt per iuſtū iudiciū nō fuiſſe impotentiam ſi contraxerint cum alijs: an debeant ſeparari.**

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi: [Si vo ille Arg. pmo D acceperit aliā ſeparent̃. ꝛc.] ſ. b. Huius aūt extra de fri. ꝛ mali. reddit̃ rō: q2 tunc patet ꝙ frigiditas nō fuit cauſa quā allegauerūt: ſed poti⁹ inſtinctus diaboli: q2 odio ſe habuerūt / ſeparationē q̄ſiuerunt: vnde cum eccl̄ia expoſt facto ſe viderit deceptā reuocat priores nuptias que vere nuptie fuerūt

In ꝯriū pᵒ ꝛ ſeparat que apparebāt in aſpectu hoīum. Sꝫ cōtra hoc obijcit̃: q2 ſicut probatū eſt in naturis aliqs i iuuētute impedit̃ a coitu / ꝛ ꝓcedente etate coire incipit: ideo allegatū viri impedimentū poteſt eſſe primo

2° veꝝ / ꝛ poſtea tñ redit facultas: videt̃ ḡ ꝙ cū vero impedimēto matrimonij primo ſeparatū fuit ꝙ debeāt manere ſepati. Itē vna mulier amabilior eſt ꝙ̄ altera: ponamus ḡ ꝙ aliqs eſt q̄ nō habet calorē ex cōplexiōe ſufficiētē ad coitū: pōt tñ excitari accn̄tibꝰ aīe que ſunt amor cōcupiſcētia / ꝛ hmōi: hoc enī poſſibile eſt ſm naturā: q2 accn̄tia anīe etiā tranſmutāt corp⁹ in infirmitates ꝛ ſanitates / vt dicūt naturales / ꝛ ſic videt̃ ꝙ talis eſſet ſterilis in perpetuū ad abominabilē mulierē: ꝛ tamē cū amabili coiret: ſi ḡ iſte ſeparat̃ a prima / ꝛ permittit̃ ei cōtrahere cū ſcđa: ꝛ iteꝝ qñ coit cū ſcđa reddit̃ prime: videt̃ eſſe iniuſtū: q2 ꝑpetuū habet impedimentū ad illā / ꝛ nō ad iſtā. Rn̄ſio dōm Solo.

ꝙ hoc cōtingere nō poteſt niſi ex nimio calore: ꝛ quia Ad primū. talis debitū pōt reddere: licet nō ſpermatizet vel generet: ideo talis caſus nō accidit: ſed oīmoda impotētia coeundi cauſat̃ ex frigiditate que ſemꝑ intenditur etate procedente: ꝛ ideo ſi per trienniū operā dedit / ꝛ nō potuit coire pſumit̃ perpetuū eſſe impedimentū.

Ad aliud dōm ꝙ forte in tali caſu quali cōſultatio Ad 2m habenda eſſet / aut reſponſum ſapientū: ꝛ ſine piudicio videt̃ eſſe dōm / ſimili̇t ſicut de maleficiato: quia etiā quoddā genus maleficij eſt abbominatio quam cōcipit ad mulierem: vnde monēda eſt illa ꝙ ſe exhibeat munditia ꝛ ornatu ꝛ affabilitate amabilē viro: ꝛ ille monendus ꝙ excogitet cauſas quibꝰ amabilior femine efficiat̃ / ſi hoc nō prodeſt videt̃ eſſe ſimile maleficio: ꝛ iō ſepari poſſunt ꝛ alijs coniungi.

Arti. VII. G **An ſi vir cui imputat̃ impotētia aſſerit ſe debitū reddidiſſe: mulier vo negat an ſit ſtādum aſſertioni viri.**

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi: [Sed ſi vir D afferat ſe debitū reddidiſſe. ꝛc.] ſ. c. Videtur Argu. pᵒ. hoc eſſe iniuſtū qñ probari poteſt corporis inſpectione: ꝛ tunc iudicio multitudinis ꝑualet mulier aſſertiōi viri: ſicut dicit̃ extra de fri. ꝛ maleficiatis: ḡ nō ſtat̃ ſemꝑ aſſertiōi viri. Itē videt̃ cauſa nulla eē 2°

quā dicit: q2 pares ſunt in matrimonio: ḡ nihil eſt dictū ꝙ iō viro credendū ſit: q2 ipē ſit maior. Itē ma- 3°

trimoniū ē medicina: ſi aūte ſubtrahit̃ medicina eger incidit in periculū: ſed ſi vir mentit̃ mulieri ſubtrahitur medicina: ḡ ipa exponit̃ fornicatiōi: ḡ videt̃ ꝙ iudiciū ſit iniuſtū. Itē mulier que ſola iacens cōtinere poſſet ſi cogat̃ iacere cū viro ex cōtinua viri imaginatione ꝛ cōtactu efficit̃ incōtinēs: ſi ḡ vir non coeat cū illa ſequunt̃ alie corruptele multe: ꝛ ita videtur ꝙ tolerabilius iudiciū eſſet ſi ſepararent̃. Reſponſio Solutio dōm ad hoc ē / ſtatutū hoc iuſtū ꝛ equiſſimū eſt / tum ad primū. etiā propter viri cōſtantiā / tū etiā ꝑpter hoc ꝙ ipē caput intelligit̃ mulieris / tū ceteris paribꝰ ꝑter hoc ſolū ꝙ mulier neget / ꝛ vir affirmet. Si aūt ꝑ inſpectionē probat̃: tunc mulier preualet oculata fide: ꝛ tunc cetera nō ſunt paria. Ad aliud dōm ꝙ vir eſt caput Ad 2m mulieris in regimine: ſed in reddēdo debito eſt ei eq̄lis. Ad aliud dōm ꝙ medicina nō ſubtrahit̃ muliei: ſed ipa deficit in probatōe: ꝛ ideo iudex qui nō aſpicit oculatim poteſt intromittere ſe de cauſa. Ad aliud dōm ꝙ non eſt dubium quin mulier talis magis ad libidinē incitet̃: ꝛ ideo ꝓuideat ſibi ſeorſum iacendo: hec enī talē virū negabit / ꝛ ſi negaret nō puto ꝙ mulier annuere teneretur.

Ad 3m (Ad aliud … medicina) · Ad 4m (Ad aliud … non eſt dubium)

De his qui maleficijs impediti coire non poſſunt.

De maleficij autē impedimēto hoc tenendū decernit̃: ꝙ ſi per ſortiarias ꝛ maleficas ꝓcubitus nō ſequit̃ hortandi ſunt quibꝰ illa eueniūt vt ſpū ꝯtrito ꝛ hūiliato deo ꝛ ſacerdo-

ti de oībus peccatis cōfeſſionem faciāt: ⁊ la
chꝛymis oꝛationibus ⁊ ieiunijs dño ſatiſfaci
ant: ⁊ per exoꝛciſmos ac cetera eccleſiaſtice
diſcipline munimina miniſtri eccl'ie tales ſa
nare pꝛocurēt: ꝙ ſi nō potuerint ſepari vale=
būt. Sed poſtq̃ alias nuptias expetierint il
lis viuentibus quibus poſt iuncte fuerint ꝑo
ribus quos reliquerāt: etiā ſi poſſibilitas cō
cumbendi eis reddita fuerit recōciliari neq̇
bunt: qđ in fine huius capiluli cōtinet̃ ex ri=
goꝛe magis dictū intelligēdū eſt q̃ʒ ex cano=
nica equitate: vel intelligendū eſt nō poſſe
recōciliari pꝛioꝛibꝰ niſi iudicio eccleſie quo
diuiſio facta fuerat.

Arti. VIII. An maleficij impedimēto aliquis poteſt
D impediri a potentia coeundi.
Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi: [De malefi
d cij aūt impedimēto. ⁊c.] Queruntur aūt hic
tria: pꝛimū eſt vtrū maleficij impedimēto ali/
quis poteſt impediri a potentia coeūdi. Scđm vtrū
maleficiū poteſt impediri vel medicari ꝑ aliud malefi
Arguit̃ ꝑo ciū. Tertiū q̇d ſit ſtatutū iuris de maleficiat̃. Ad
pꝛimū obijcit̃ ſic: Diabolus nō hēt ptāte in poꝛcos:
etiā ſine ꝑmiſſiōe diuina: ḡ ad hoc ꝙ accipiat in ptāte
poꝛcos nō pōt cōpelli ꝑ maleficiū: ⁊ ḡ multominꝰ cō
2º pelli pōt ad hoc ꝙ accipiat ptātē in hominē. Itē ſi
ꝑ maleficiū aliq̇s impedit̃ opoꝛtet ꝙ hoc ſit oꝑatione
demonū q̇ ad hoc cōpellunt̃ ſed deo ꝑmittēte: cōſtat
aūt ꝙ deꝰ ꝑ nullū opꝰ ptātē alicuiꝰ relaxat niſi illud
ſit bonū ⁊ meritoꝛiū: ſed maleficiū nō eſt meritoꝛiū: ḡ
ꝑ hoc nō dat̃ poteſtas alicui: ḡ nō dat̃ ptās ad impe
3º diendū aliquē a coitu Itē ptās demonis non legit̃
data fuiſſe niſi ſctīs: ſed ille q̇ facit maleficiū hēt in po
teſtate demonē: ḡ ip̄e eſt ſctūs: ḡ videt̃ ꝙ maleficiū ſit
4º ſctm̄: ḡ nō fit ꝑ incantationē. Itē opus diaboli nō
pōt nec debet deſtruere opꝰ dei: ſed maleficiū eſt opꝰ
diaboli: mr̄imoniū aūt opus dei: ḡ maleficiū nō pōt
5º impedire vel deſtruere matrimoniū. Itē ſi malefi
ciat̃ aliq̇s neceſſe eſt fieri aliqua oꝑatiōe q̇ fit circa coꝛ
pus maleficiati / vel circa animā: demon ḡ oꝑabit̃: q̄/
rat̃ ḡ modus / nō em̄ p̄t oꝑari ꝑ cōtactū: qꝛ ip̄e nō hēt
coꝛpus: ſil'r nō p̄t oꝑari ꝑ ſpm̄: qꝛ ſil'r nihil eſt cōſtitu
tus / ⁊ nō ſunt plures modi operationū: ḡ demon nō
6º pōt impedire aliquē. Itē demō magis vult aliquē
eſſe in cōcupiſcētijs feiaꝝ ⁊ coitu q̃ʒ cōtinentē: cū igit̃
maleficiū aliquē faciat cōtinentē: videt̃ ꝙ nullū ma/
Solo. leficiat. Ad hoc dōm ꝙ nulli dubiū eſſe debet mul
tos eſſe maleficiatos vi ⁊ ptāte demonū: qꝛ h̄ ſctī pa/
tres dicūt / ⁊ eccl'ia ſuꝑ h̄ iura ꝓmulgauit: ⁊ hoc patʒ
etiā omībꝫ illis q̇ de necromātia ⁊ de factis imaginū
Ad pꝛimū aliq̇d nouerūt Ad pꝛimū ḡ dōm eſt ꝙ diabolꝰ iſtā
accipit ptātē ꝑmiſſus ꝓpter pctā patiētiū / vel ad opꝰ
alioꝝ: qualiter aūt hoc fiat ꝑ maleficiū dōm ſm̄ theo
logos ꝙ virtute diuina fit cōpulſio: ⁊ eſt potiꝰ vindi
cta quedā ⁊ pena grauiſſima pctī q̃ʒ exauditio male/
ficij: vt q̇ in ſoꝛdibꝫ eſt ſoꝛdeſcat adhuc / ⁊ accipiat coo
peratione erroꝛis q̇ noluit credere veritati: vnde cō/
pulſio fit ꝑ deū ⁊ ꝑ ſctōs angelos: ſed oꝑatio ꝑ demo
Ad 2m nē. Ad aliud dōm ꝙ nō eſt opꝰ meritoꝛiū: ſed peſti
ferū / ⁊ ſequit̃ effectꝰ deo ꝑmittēte: vñ etiā qñq̧ nō ſe/
quit̃ effectꝰ: ⁊ puto ꝙ hoc ideo fit: qꝛ deꝰ ex ſua miſe/
ricoꝛdia reſtringit demones hmōi: necromantici aliā
aſſignāt cauſam de qua nihil eſt ad pn̄s. Ad aliud Ad 3m
dōm ꝙ ptās demonū ⁊ ſuꝑ demōes cohercēs a ma/
leficijs nō legit̃ data niſi ſctīs: ſed ptās demonis ad
oꝑationē erroꝛis ſepe legit̃ dari infidelibꝫ / ⁊ alijs ho
minibꝫ: ſicut dabit̃ antixp̄o ⁊ necromanticis quoti
die dat̃. Ad aliud dōm ꝙ opus demōis ꝓpꝛia au/ Ad 4m
toꝛitate nō deſtruit opus dei: ſed deo ꝑmittēte ⁊ ho/
mine hoc pati volēte: ſed ſepe deſtruit diabolus opꝰ
dei. ſ. charitatē / fidē / ⁊ effectꝰ alioꝝ ſacr̃oꝝ. Ad ali Ad 5m
ud dōm ꝙ demonū oꝑatio eſt diuerſa circa talia pꝛe ⁊ 6m
cipua: tñ eſt ꝑ ip̄m: ſicut inuenies notatū ſuꝑ ſecundū
vbi agitur de operatione demonum.

An maleficiū ſit excludēdū ꝑ maleficiū. Arti. IX.
Ecūdo querit̃ vtrū maleficiū ſit excludendū J
ſ ꝑ maleficiū: necromātici em̄ docēt vnū male/ Arg. ꝑmo
ficiū ꝑ aliud excludi: ſicut patet in li. herme/
tis q̇ de ſecretis Ariſto. intitulat̃: ḡ videt̃ ꝙ hoc vna
poſſit inquiri. Itē in medicinis coꝛꝑalibꝫ eiuſdem 2º
artis eſt facere infirmitatē / ⁊ curare eandē: ḡ ⁊ in ſpi
ritualibꝫ erit eodē mō: ſʒ necromātici eſt cōferre male
fitiū: ḡ eiuſdē etiā erit auferre: ḡ videt̃ ꝙ ad ip̄m poſſit
recurri ꝓ medicina maleficij In cōtrariū eſt qđ lex In ꝯriū ꝑo
dei p̄cipit ꝙ interficiat̃ q̇ magos inter vos ꝯſulit ⁊ q̄
rit a moꝛtuis veritatē: ḡ ad ip̄os nullus debet recur
rere. Itē hic in lr̃a nō docet̃ medicina niſi ꝑ ieiunia 2º
⁊ oꝛ̃ones / ⁊ hmōi: ḡ alia medicina nō eſt req̇renda cū
demō nihil oꝑat̃ niſi deo ꝑmittēte: ſi ḡ placet deo oꝑa
tio demōis amouebit̃. Itē Eſa. 8. et Hie. 27. dꝛ 3º
ꝙ nō debēt ire ad diuinos q̇ ſtridūt incātatōibꝫ ſuis
ſed ad legē magis ⁊ ꝓphetias: ḡ medicina a necromā
ticis nō debet requiri. Rñſio ꝙ nullo mō q̇rēda ē Solutio
ꝑ incantatoꝛē medicina: ſed potiꝰ tolerandū eſt male
ficiū. Ad pꝛimū ḡ dōm ꝙ illi vt peſtiferi docēt no/ Ad pꝛimū
cere: ⁊ cū ceſſant demones a leſiōe tunc curare viden
tur: ſicut dꝛ in vita Bartholo. Ad aliđ dōm ꝙ nō Ad 2m
eſt ſimile: qꝛ medicina eſt ars ſalutaris / ⁊ rōne vtens
per oꝑatiōes creature / cui deus dedit virtutē faciēdi
curas. vnde dꝛ Eccī. 38. Honoꝛa medicū ꝓpter neceſ
ſitatē etem̄ creauit illū altiſſimꝰ. ⁊ ibidē: Deꝰ de ter/
ra creauit medicinā. ⁊c. ſed necromātia eſt ars peſtife
ra quo ad ſuas oꝑatiōes: ḡ ⁊ magis vtit̃ experimen/
tis q̃ʒ rōne ⁊ vi demōis vtit̃ ꝓ antidoto: ⁊ ideo eccle/
ſia condemnauit hāc omnino.

An maleficiati debent ſeparari. Arti. X
Ertio querit̃ quid iuris ſuper hoc ſit ſtatutū R
t ꝙ aūt hic dꝛ in lr̃a / ⁊ etiā extra de fri. ⁊ malef. Arg. pꝛimo
dicit̃ / ⁊ ab vniuerſa eccl'ia tenet̃. ſ. ꝙ maleficia ꝙ ſic.
tus ad vnā nō eſt maleficiatus ad aliā. ⁊ iō ſi iuuari
nō poteſt oꝛatiōibꝫ bonoꝝ ſepat̃ / ⁊ dat̃ vtriq̧ licētia
alij nubendi / nec vnq̃ʒ iſta licētia reuocat̃. Sʒ cō/ In ꝯriū ꝑo
tra hoc opponit̃: qꝛ in lib. imaginū docet̃ fieri imago
q̄ maleficiat ſimplicit̃: facit aūt amare caſtitatē / ⁊ vni
uerſalit̃ abſcindit coitū: ḡ videt̃ ꝙ aliq̇s p̄t eſſe male/
ficiatus ad oēs: ḡ ſi ille cōtrahit ꝓpter impotentiā coe
undi ſepat̃ / ⁊ poſtea aliā cognoſcit: videt̃ ꝙ debet re/
dire ad pꝛimā eo mō q̄ frigidus: vt ſupꝛa habitū eſt.
Itē ſicut frigidus pōt curari ita ⁊ maleficiatus: ḡ 2º
ſicut frigidus curatꝰ pꝛimis nuptijs reddit̃ / ita ma
leficiatus: vt videt̃. In cōtrariū eſt ꝙ maleficiatꝰ
qñq̧ cōtrahit cū ꝑſona illegittima: ḡ cōtractus nul/
lus eſt: ḡ nō debet reſtitui contractui qui nullus eſt.
Rñſio ꝙ ita dōm eſt: vt dicit lr̃a. Et ad pꝛimū Solutio
Ad pꝛimū

dõm q maleficia multa ſunt ſi ſine deſtructiõe corporis/et magica virtute nõ poteſt deduci ad hoc corp⁹ q in nullã moueat̃ vez eſt: ſm hoc q bene inducitur amor caſtitatis p necromantiã ⁊ abhominatio coit⁹ ſed tñ manet motus in aliquã pter incendiũ niſi oĩ-
Ad 2m no infrigidet̃. Ad aliud dõm q curari põt maleficiatus ſi ſe ad deũ totũ cõferat in oratiõe/cõpunctõe ⁊ ſatiſfactione: ſed tñ q2 tunc illegittima ad cõtrahendũ prima fuit qñ cõtraxit: iõ abſoluit̃ ab illa: ſed i frigido curato pſumit̃ q q2 cõtraxit nõ oĩno frigid⁹ fuit: ſed fixit qñ cõtraxit: ⁊ iõ priorib⁹ nuptijs reſtituitur ſm iudicium eccleſie maxime q ſequitur exteriores preſumptiones.

De furioſis addit.

Furioſi quoq dũ in amentia ſunt matrimoniũ cõtrahere non valẽt. Unde Fabianus: Neq furioſus neq furioſa matrimoniũ contrahere poſſunt: ſed ſi contractũ fuerit nõ ſeparent̃. Itẽ Nicolaus papa: Hi q matrimoniũ ſani cõtraxerunt: ⁊ vni ex duob⁹ vł ambobus amentia vel furor vel aliqua infirmitas acceſſerit ob hanc infirmitatẽ taliũ coniugia ſolui nõ poſſunt. Similiter eſt etiã ſciẽdũ de his q ab aduerſarijs excecant̃ vel mẽbris truncant̃: vel a barbaris execti fuerint.

Arti. XI. An furia impediat matrimonium.

L Einde querit̃ de hoc qd dicit ibi [Furioſi qq
D dũ in amentia ſunt.⁊c.] Uidet̃ eñ q nõ de-
Arg. pmo. beat impedire: q2 nõ eſt cõtra aliqd bonũ ma-
2o trimonij: g videt̃ q non debeat impedire. Itẽ aliq ſunt furioſi qui hñt lucida interualla/⁊ tunc diſcernere poſſunt: g cõtrahere pñt: g nõ eſt generalit̃ vez
3o qd hic dr. Itẽ habitũ eſt ſupra q de iure naturali eſt maris ⁊ femine cõmixtio: ſed hoc naturaliter eſt i furioſo ſicut in alijs: g ipe põt cõtrahere mrĩmoniũ.
4o Itẽ in lr̃a dicit q ſi cõtractũ ſit matrimoniũ nõ ſeparet̃: ſed quicũq cõtractus fuit valuit in ipo cõtractu: g qñ furioſus cõtraxit cõtractus valuit: g furio-
In ɔtriũ p^o ſi pñt cõtrahere Cõtra voluntarius debet eſſe matrimonij cõſenſus/vt ſupra eſt oſtẽſum: ſed furioſus nõ poteſt habere voluntariũ cõſenſum: g nõ põt contrahere matrimoniũ. Probat̃ aũt prima ex prehabitis de cauſa efficiẽte matrimonij. Scda aũt ex tertio ethicoz/vbi ſcribit̃ q inuoluntariũ dicit̃ dupliciť q2 quoddã eſt p ignorantiã/⁊ quoddã p violentiam ⁊ inuoluntariũ p ignorantiã eſt cuius principiũ eſt i
Solutio ipo nõ ſciente ſingularia in quib⁹ eſt actus Reſpõſio dõm q furioſi qdiu ſunt in actu furie contrahere non poſſunt: ⁊ huius rationẽ reddit vltima obiectio
Ad primũ Ad pmũ dõm q ɔriat̃ bono fidei: q2 talis neſcit qd ſit fides: ⁊ iõ nõ ſeruat eã: ɔtrariat̃ tñ pncipalit̃ cau-
Ad 2m. ſe efficiẽti matrimoniũ Ad aliud dõm q aliqui habent lucida interualla: ⁊ tunc nõ hñt furiã ſm actũ:
Ad 3m ⁊ iõ cõtrahere pñt. Ad aliud dõm q de iure naturali eſt mrĩmoniũ eo mõ q ſ dictũ eſt ex verbis Ariſ. ⁊ Aſpaſijus intẽdit bonũ hoĩs: q2 aliter nõ eẽt ius
Ad 4m q2 ius cõſiderat rationẽ eq ⁊ iniq. Ad aliud dõm q intelligitur de illo qui contraxit nõ tempore furie.

De his qui cum duabus ſororibus dormiunt.

De his etiã qui cũ duab⁹ ſororibus: vel q cũ duobus fratribus dormiunt videndũ eſt qd cenſeant canones: Qui dormierit cũ duab⁹ ſororib⁹: ⁊ vna ex illis ante fuerit vxor: neutrã ex ipſis habeat: nec ipſi adulteri vnq in cõiugio copulent̃. Itẽ nec proprie vxori licz ſibi reddere debitũ quã ſibi reddidit illicitã ſororẽ eius cognoſcẽdo: nec poſt mortẽ vxoris licet ei vel adultere copulari in cõiugiũ. Itẽ zacharias papa: Cõcubuiſti cum ſorore vxoris tue ſi feciſti neutrã hẽas: ⁊ vxor tua ſi nõ fuerit cõſcia ſceleris ⁊ cõtinere non vult: nubat in dño cui vult. Tu vo ⁊ adultera ſine ſpe cõiugij maneatis: ⁊ dũ viuitis penitẽtiã agite. qd ait cui vult nubat intelligendũ eſt poſt mortẽ viri. Unde Gregor. Qui vxores ſuas in adulterio deprehẽdunt: nec ille nec illa aliã vxorẽ accipiat: vel aliũ virũ qdiu ambo viuũt. Si vo adultera mortua fuerit vir eius ſi vult nubat. Adultera vo nunq. ⁊ a
ſi mortu⁹ fuerit vir ei⁹: ſed oĩbus diebus penitẽtie lamẽta pſoluat. hic de illo adulterio agit̃ qd cum cognato viri vel cognata vxoris committitur.

An ille qui cognouit vnã ſororem poteſt aliam ducere in vxorem. Arti. XII.

M Einde querit̃ de hoc qd dicit ibi [De his etiã
D q cũ duab⁹ ſororib⁹.⁊c.] Uidet̃ iniquũ qd h Arg. primo
dicit̃: q2 licitũ fuit mrĩmoniũ/⁊ ſupuenit concubitus cũ ſorore vxoris ſue: ſed impedimentũ ſupueniẽs mrĩmonio nõ ſoluit ipm: g videt̃ falſum hoc dictũ in duob⁹ decretis ſctõz. Itẽ vxor nõ eſt cõſcia 2o
ſcelerɜ: g videt̃ q iniuſte ſecũ agit̃.ſ.q ipa puat̃ ſuo debito in corpe viri: g iniquũ eſt qd dicit in lr̃a. Item 3o
deus cõiunxit eos primo cũ eſſent pſone legittime: g nõ debent ſeparari: g nõ eſt danda licẽtia nubẽdi vxori viuẽte marito: g iniq loquit̃ zacharias papa in lr̃a
Rñſio. licet mgr̃ in lr̃a ſoluat hoc vltimũ: tñ puto Solutio
q ſcti pres loquunt̃ hic de impedimẽto crimis/qd p ad tertiũ et
uenit mrĩmoniũ: ⁊ tũc planũ eſt q ſi fornicarie cogno primũ.
uit vnã ſororẽ q aliã nõ põt ducere in mrĩmoniũ: vel ſi loquit̃ de ſeqnti crimine tũc intelligendũ eſt q loqtur ſm rigorẽ iuris.ſ.q non debet: ſed tñ ſi pıculũ eſt de incõtinẽtia/etiã mortua vel viua vxore: dat̃ ei licẽtia in ſua petendi debitũ: ⁊ etiã poſt mortẽ ſue vxoris
cũ alia cõtrahẽdi p h p3 ſolo ad pmũ. Ad aliũ dõm Ad 2m
q vxor nõ amiſit ptãtẽ petẽdi ſ3 ille: ⁊ ſic loquit̃ decretũ: vñ ſibi licita eſt ad impedimẽtũ: ſed nõ ad abſoluẽdũ/⁊ nõ deinde iure petere: puto tñ q licẽtia debet ſibi dari ab eccl'ia ſi illa non petat ſeparationẽ a thoro: quia aliter eſſet in periculo.

An adulter poteſt cõtrahere cũ adultera Arti. XIII.

N Einde qrit̃ de hoc qd dicit ibi: [Adultera vo
D nunq ⁊ ſi mortu⁹ fuerit vir ei⁹.⁊c.] ſ.a. Ui Arg. primo
det̃ eñ ſ'm: q2 videm⁹ multos adulteros cõ
trahere Itẽ iura dicũt q etiã adult̃ pt cõtrahere cũ 2o
ea quã pri⁹ polluit p adulteriũ niſi in trib⁹ caſib⁹ qui in lr̃a habent̃. g multomagis cõtrahere pt cum alia.

Solutio ad totū. Rñſio de rigore iuris ē qꝺ dicit hic: vñ tāgit Gre. quid facere debeat de ꝯtrarietate ſui crimīs: ſed non quid facere oporteat ſi cōtinere non velit.

Non eſt dimittēda vxor ꝓ aliqua macula ſeu deformitate corporis.
Illud etiā ſciēdū eſt ꝙ ꝓ aliq̄ infirmitate vł macula corꝑali nō licet viro vxorē dimittere: ⁊ ecōuerſo: ſed debet alter alteri ſubſidia ꝓuidere. vñ Aug. Si vxorē q̄s habeat ſterilē ſiue deformē corꝑe: vel debilē mēbris: vł cecā: vł claudā: vł ſurdā: vł ſi q̄d aliud: ſiue morbis: vel laboribꝰ doloribuſq; cōfectā: et q̄cq̄d excepta fornicatōe excogitari pōt vehemēt horribile ꝓ ſocietate fideq; ſuſtineat.

Arti. XIIII D An aliquis poteſt dimittere vxorē quātulacunq; cauſa dempta ſola fornicatione.

Einde querit de hoc qꝺ dicit ibi: [Illud ſciendū ꝙ ꝓ aliq̄ infirmitate. ⁊c̄.]
Arg. primo d Videt eīn iniuſtū: q2 cōcitat odiū/ ⁊ freq̄nter inducit adulteriū: ḡ ab eccleſia caueri debet: ḡ videt ꝙ poſſit in tali
2º caſu dimitti. Itē multa ſunt grauamia mřimonij q̄ ſi cōiunx ſit delectabilis nō oportet vt etiā grauet
3º ex cōiuge: ḡ videt ꝙ in tali caſu dimitti debet. Itē quedā infirmitates deriuant ad pueros/ ſicut lepra
Solutio. ⁊ hmōi/ ⁊ tūc bonū mřimonij deſtruit: ḡ videt ꝙ tūc
Ad primū et 2m mřimoniū ſit ſeꝑandū Rñſio dōm generalit ꝙ nihil ſuꝑueniēs mřimonio ſeꝑat ipm: ſic̄ dr ī lr̄a. Ad obiecta aūt dōm ꝙ fides thori ⁊ charitas xp̄i debent
Ad 3m retrahere ab odio ⁊ grauamia facere /ſuſtinere libēt ꝓpter xp̄m. Ad vltimū aūt dōm ꝙ ꝓles ex talibꝰ nō deſtruit niſi in corꝑe/ ⁊ oñſum eſt ſupra ꝙ ſm corpus non eſt bonū mřimonij: ſed potius ſm animam

Eodē iure vtitur vir ⁊ mulier

Diſtinctio XXXV. De diuortō qꝺ fit ꝓpter adulteriū.

Oc etiam notandū eſt
h ꝙ cū dñs cōcedat vxorē dimitti cauſa fornicatiōis viro: eadē licētia non tollit feminis. vñ Hiero. Precepit dñs vxorē nō dimitti excepta cauſa fornicatiōis: ⁊ ſi dimiſſa fuerit manere innuptā. Quicq̄d viris p̄cipit hoc cōſequenter redundat ad femīas Nō ei adultera vxor dimittēda eſt: ⁊ vir mechus tenēdus. Itē: Apud nos qꝺ nō licet feminis eque nō licet viris: ⁊ eadē ſeruitꝰ pari cōditiōe cenſet. Ex his oſtendit ꝙ mulier p̄t ſuꝑ fornicatiōe virū cōuenire: vt vir mulierē. vñ Inno. papa: Chriſtiana religio adulteriū in vtroq; ſexu pari rōne cōdēnat: ſ; viros ſuos mulieres nō facile de adulterio ac-
a cuſant. Viri aūt liberiꝰ vxores ſuas adulteras apud ſacerdotes deferre ꝯſueuerūt: ⁊ iō mulieribꝰ prodito earū crimine negat cōmunio. viroꝝ aūt latente cōmiſſo nō facile quiſq; ex ſuſpicionibus arcetur: q̄ tamen ſubmouebitur ſi eius flagitiū detegatur.

An ius vtriuſq; in ſeparatiōe eſt equale. Arti. I
Oc etiā notandū eſt ꝙ cū dñs concedat. ⁊c̄.] a
b Habitis impedimētis quibuſdā q̄ in ip̄o iure ⁊ natura matrimoniū impediūt cōtrahendū/ ⁊ dirimūt cōtractū tangit magiſter de ſeꝑatione a thoro in qua nō eſt ſeꝑatio ſacralis: de qua querit quattuor. Primū eſt ꝙ ius vtriuſq; in ſeꝑatiōe iſta ē equale. Scōm ſi ſunt in ſili crimine neuter cōiugum alium pōt dimittere ibi: [Si vo querit an adulter] Tertio oñdit ꝙ dimiſſus vel dimiſſa nō pōt ſe alteri copulare dū viuūt ambo dimittēs ⁊ dimiſſa ibi [Si quis aūt fornicatꝰ. ⁊c̄.] Quarto ⁊ vltimo rōne conuenīeti materie tangit de his q̄ ſe primo polluerūt ꝑ adulteriū/ ⁊ poſtea cōtrahunt matrimoniū: ⁊ hec de diuiſione ſufficiāt. Incidit aūt queſtio determina Argu. pº.
ta in primo capitulo. videt eīn ꝙ ſic eſſe non debeat: vir eīn perficit naturā: ſ; ſm ordinē nature vir excellit mulierē: ḡ pari iure nō debent cenſeri in dimittendo ſeinuicē ꝓpter fornicatōnē. Prima patet ꝑ ſe. ſcōa probat in li. de aīalibꝫ: vbi dicit ꝙ natura particularis nunq̄ intendit mulierē: ſed potiꝰ femina eſt mas
occaſionatus. Itē nullus dicit ꝙ omne ius a na- 2º
tura per rationē profectū eſt: cū igit a natura nihil ꝓficiſcat ordini nature cōtrariū videt ꝙ nunq̄ pōt eſſe ius qꝺ ad paria iudicat virū ⁊ mulierē in dimittēdo.
Itē etiā ſm legē xp̄i vir eſt caput vxoris: caput aūt 3º
nunq̄ precidit ſaluo corpore: ſed mēbrū aliqꝺ aliud putridū pōt abſcindi: ḡ cū mulier ſit ſicut mēbrū mulier pōt abſcindi a viro ſi putreſcat ꝑ fornicationē/ et
nō ecōtra vir a muliere. Itē veꝝ bonū matrimo- 4º
nij nō debet alijs preiudicare: ſed video ꝙ mulier fornicaria incertā facit prolē: vt dicit Tulliꝰ: ḡ nō pro-
pter bonū ſacři ip̄a debet tolerari: ſed potiꝰ abijci/ vt 5º
ex alia certi liberi naſcant Itē ſi mulier fornicatur incerti liberi ſtatuunt ad viri hereditatem ⁊ mřimonium: ſicut dr Ecc̄i. 3. ſi vir fornicat nō ꝓpter hoc incerti liberi ſtatuunt in matrimonio et hereditate: cū igit impariter ſe habeāt in nocumēto videt ꝙ impariter ſe debeant habere in iure dimittēdi ſeinuicem.
Itē in ve. teſtamēto Deut. 24. ꝑmittebat viro di- 6º
mittere vxorē/ ⁊ nō ecōtra: ḡ videt ꝙ etiā in no. teſta.
impariter in hoc iure ſe habere debent. In contra In ꝯriū pº
riū eſt id qꝺ efficit votis duobꝫ cōcurrentibꝫ equalē in vtriſq; debet habere cauſam: ſed tale eſt mřimoniū ḡ equaliter ſe hñt ambo in cauſa ſeꝑationis a thoro.
Rñſio dōm ꝙ ea que in lr̄a dicunt ſine ambigui- Solō.
tate ſunt vera. Ad primū ḡ dōm ꝙ vir nō in oībꝰ Ad primū.
excedit: ſed tm̄ in regimine ⁊ efficacia generatiōis: ſed in cōſtituendo indiuiduitatē mřimonij ⁊ debito ⁊ fide thori ſunt ꝑ oīa equales: q2 ſunt quaſi ciuilia/ ⁊ ef-
ficiunt ab vtriuſq; volūtate. Ad aliud dōm ꝙ ius Ad 2m.
oē ꝓficiſcit a natura: ſ; nō oportet ꝙ ꝓficiſcat ab vna ⁊ 3m
nature conditione: eſt enim in muliere ꝙ femina eſt: ⁊ hoc eſt ſexus/ ⁊ ſm hoc indiget rectore/ et effectiue generante: ⁊ ex hoc proficiſcitur ꝙ nō dominetur in virum ꝙ ſubdita eſt ꝙ ſibi docere non permittitur ꝙ eſt potius adiutorium generationis q̄ generans: et eſt in ip̄a ꝙ homo eſt habēs rationē: ⁊ liberū arbitriū ⁊ ex hoc proficiſcitur ꝙ eſt domina ſuorum actuū: ꝙ cōſenſu ſuo facit matrimoniū ꝙ habet debitū ſibi acquiſitū: ⁊ ꝙ fidē pōt ſeruare ꝓmiſſi: ⁊ ſic patet qualiter ius iſtud ꝓficiſcit a natura: per hoc patet etiā ſolutio ad ſequens: quia nō in omnibus eſt caput: ſed
in quibuſdā/ vt patuit Ad aliud dōm ꝙ vnū bonū Ad 4m

alij nõ p̄iudicat:ſed potius conſeruat ſicut fides tho
ri certificat liberos. vñ qđ obijcit̃ hoc tenuit quando
paucitas hominũ ſep̱ationis meruit diſpenſationẽ:
ſ; poſtꝙ̄ boni p̱ p̄dictã multiplicari inceperũt laudat̃
ſtatus cõtinentie ⁊ ideo nõ querit̃ fructus vẽtris in
Ad 5m. alia muliere. Ad aliud dicendũ ꝙ licȝ peccatũ viri
nõ generet dubietatẽ prolis/tamẽ peccat in mr̃imo-
nio ⁊ ideo debitũ amittit in corp̱e vxoris/qđ de iure
matrimonij acq̃ſierat ⁊ obiectio illa ꝓcedit ante cau-
ſam:q2 nõ eſt cauſa ſep̱ationis a thoro/ ⁊ certitudo li
berorũ:ſed potius pctm̃ qđ cõmittit̃ in mr̃imoniũ.
Ad 6m Ad aliud dicendũ ꝙ in vete. teſtamẽto hoc nõ fuit
vt ius:ſed potius vt diſſimilatio in iudicio cauſarum
potius ꝙ̄ in iudicio anı̄e ſicut ante dictũ eſt in q̃ſtio-
ne de libello repudij ⁊ ideo nihil ad ꝓpoſitũ.

Arti. II B An viri mulieres ſuas adulteras debent
accuſare ad ſacerdotes.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit̃ ibi [Viri autẽ
D liberius vxores ſuas adulteras apud ſacer-
Arg. p̄mo. dotes ⁊c̃.] ſ̄. a. Videt̃ ꝙ huius cõtrariũ eſſe
deberet: q2 dicit Chryſ. ꝙ ꝓpria paſſio mulierũ eſt
2o luxuria: ergo minus eſt eis imputandũ ſi fornicẽtur
ergo minus vitup̱abiles in accuſatiõe ꝙ̄ viri. Itẽ
in ſequẽti capl'o infra dicit Aug. ꝙ tanto grauius vi
ros puniri oportet q̄nto magis ad eos p̱tinet in vir-
tute vincere ⁊ exẽplo regere femías. Et ex hoc ſequit̃
3o idem qđ prius. Item ꝓpter ſexus facilẽ incontinẽ
tiã ⁊ inclinationẽ dicit ph̄us ꝙ nõ ꝓprie dicunt̃ con-
tinẽtes ſed potius viri: ergo videt̃ ꝙ nõ adeo vitup̱a
bilis ſit mulier incõtinens ſicut vir: ergo nõ in actio
Sol'o ne eſt ita vitup̱abilis ſicut vir. Rñſio dicẽdum ꝙ
due ſunt qualitates q̄ coniũcte faciũt incitationẽ ad
coitũ ⁊ facultatẽ coeũdi: hec aũt ſunt calidũ ⁊ humi-
dũ: mulieres aũt actiuũ minus habẽt ꝙ̄ viri: q2 ſunt
frigidiores viris in cõi ꝙ̄tum p̱tinet ad cõplexionẽ ⁊
ita hñt min⁹ icitationẽ ad coitũ ꝙ̄ viri: ⁊ iõ magis vi
tup̱abil'ẽ eaꝝ incõtinẽtia: ſ; veꝝ ẽ ꝙ reſiſtũt tẽptatõi
coitus debilius. ſ. in h̄ ꝙ hũidiores ſũt viris ⁊ ꝙ hu-
midũ facile recipit impſſiones ⁊ citius flectit̃ ꝙ̄ ſiccũ
in ſiccũ: ſed h̄ eſt materiale: ⁊ ideo ſimpl'r ſunt magis
vitup̱abiles ꝙ̄ viri. Tñ in matrimonio ſunt due cau
ſe ſpẽales: quaꝝ vna eſt ꝙ ſ̄m facultatẽ vni⁹ vir põt
in multas generãdo ⁊ nõ mulier: ⁊ huius etiã ratio
ſup̄ explicata eſt. Scđa eſt q2 incertitudo liberorum
fit ex pctõ mulieris ſed nõ ex pctõ viri: ⁊ hoc etiã ſup̄
Ad primũ et 2m explanatũ eſt. Dicendũ g̊ ad p̄mũ ꝙ dictũ Chryſ.
referẽdũ eſt ad q̄litatẽ paſſiuã q̄ facit reſiſtere receptio
ni ⁊ hec eſt ſecũdaria qualitas ⁊ actiua eſt p̄ncipalis.
Per idẽ patet ſolutio ad dictũ Aug. q2 viri reſiſtere
Ad 3m habent ex ſicco. Ad aliud dicendũ ꝙ hoc ideo dicit
ph̄us q2 virtus oĩs q̄rit quendã ſũmũ ſtatũ eo ꝙ vir
tus eſt vltimũ potẽtie in re: ſed cũ continẽtia dicat̃ a
reſiſtendo ⁊ tenendo tales paſſiones/ꝓpter humidũ
abundãs dicit ꝙ nõ habent bonũ cõtinẽtie in ſũmo:
quia nõ ſunt agẽtes ſed potius patiẽtes in venereis
Et ꝓpterea dixit poeta: Caſta eſt quã nemo rogauit.

Qđ fornicariã nequit dimittere vir niſi ipe exp̱s fuerit et ecõuerſo.

Si ṽo queritur an adulter adulteram poſſit
dimittere cauſa fornicatiõis? Dicimus quia
neq̄ adultera vxor dimitti a viro: niſi ⁊ ipe
expers fornicatiõis exiſtat: ⁊ ecõuerſo. Vñ
Aug. Nihil iniquius eſt ꝙ̄ cauſa fornicatio
nis dimittere vxorẽ: ſi ⁊ ipſe cõuincit̃ forni-
cari. Occurrit eñ illđ: in q̊ alteꝝ iudicas te-
ip̄m condẽnas. Qua propter quiſq̄s fornica
tionis cauſa vult abijcere vxorẽ prior debet
eſſe fornicatione purgatus. qđ ſimiliter ⁊ de
femina dixerim. Idem. Indignant̃ mariti ſi
audiant adulteros viros pendere ſil'es adul
teris feminis penas: cum tanto grauius eos
puniri oportuerit ꝙ̄to magis ad eos p̱tinet
⁊ virtute vincere ⁊ exemplo regere feminas
Ex his apparet ꝙ adulter adulteram dimit-
tere nõ valet ⁊ ecõuerſo.

An adulteri teneant̃ ſe dimittere ⁊ ſepa- Arti. III. C
rari vel an poſſint ſimul habitare.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Si ṽo q̄rit̃
D an adulter poſſit adulterã dimittere. querit̃
eñ hic vtrũ teneant̃ ſe dimittere ꝓpter forni-
cationẽ vel pñt adhuc cohabitare ſi velint. Videt̃ Argu. p̄mo
aũt ꝙ teneant̃ ſe dimittere: q2 act⁹ ſep̱atiu⁹ ſemp̱ di-
uidit niſi aliq̄d iterato ꝯiũgat: ſ; fornicatio eſt actus
ſep̱atiu⁹ g̊ diuidit niſi iterata fiat ꝯiũctio: ſed nõ põt
ibi eſſe cõiunctio iterata: g̊ neceſſariũ eſt ꝙ maneat
diuiſio. Probatio aſſumpti p̱ deſtructionẽ ꝯſeq̄ntis
inter duas ⁊ eaſdẽ p̱ſonas nõ iterat̃ ꝯiũctio mr̃imo-
nialis ⁊ legittima cũ igit̃ prius fuerũt ꝯiũcti poſt ſe
p̱ationẽ nõ iterabit̃ ꝯiũctio ne iniuria fiat ſacramẽto
Itẽ videt̃ ꝙ adulter adulterã dimittere poſſit: q2 2o
adulteriũ alteri⁹ cauſat ſep̱ationẽ: ſ; in oĩ natura ſic
eſt ꝙ qñ geminat̃ cã tunc ꝯfortatur effectus: ſed vtri
uſq̄ adulterio geminat̃ cã dimiſſionis: g̊ effectus cõ
fortat̃: g̊ multo plus adulter adulterã dimittere põt
ꝙ̄ nõ adulter adulterã. Itẽ maius eſt pctm̃ ambõ 3o
rũ ꝙ̄ alterius ſimpl'r: g̊ videt̃ ꝙ magis peccãt cõtra
matrimoniũ ambo ꝙ̄ alter g̊ magis diuidũt thori co
habitationẽ peccãtes ambo ꝙ̄ ſi alter peccaret: ergo
videt̃ ꝙ ſeinuicẽ dimittere pñt. Itẽ ãbo ĩ mr̃imonio 4o
ius ſuũ amiſerũt cũ h̄ eis ꝓpter pctm̃ nõ acq̄rit̃ itera-
to, videt̃ ꝙ peccẽt poſtea cõmanẽtes: g̊ tenet̃ ſep̱ari.
In ꝯ̄triũ hui⁹ eſt qđ dicit dñs Ioh. 8. Si q̄s ṽm In ꝯ̄triũ p̄o
ſine pctõ ẽ p̄m⁹ in eã lapidẽ mittat ⁊ h̄ dixit de adul-
tera: g̊ adulter adulterã accuſare nõ põt: g̊ nec p̱ accu
ſationẽ deferre iudici: ſ; nõ põt dimittere niſi p̱ iudi-
ciũ: g̊ vxor adultera ab adultero dimitti nõ poteſt.
Rñſio dđm ꝙ adulter adulterã nõ põt dimittere Solutio
ſic d2 ĩ lr̃a. Ad p̄mũ ãt qđ obijcit̃ dđm ꝙ nõ ſimpl'r Ad primũ.
eſt act⁹ ſep̱atiu⁹: q2 ſep̱at a thoro ſ; nõ a ſacr̃o ⁊ iõ ob
iectio nõ valȝ: tal' eñ vnio ⁊ ſep̱atio ſũt p̱ſonales ⁊ iõ
ſepi⁹ int̃ eaſdẽ p̱ſonas it̃ari nõ pñt. Ad aliđ dđm ꝙ ad 2m ⁊ 3m
adulteriũ alteri⁹ eſt cã ſep̱atõis ex merito fidei ꝑuate
in reliq̄: iõ eñ adiudicat̃ ei ꝙ adulter amiſerit debitũ
qđ habuit ĩ corp̱e alteri⁹ licet reliqu⁹ nihil amiſerit.
Cũ ãt vterq̄ adulterat̃ tũc nihil meret̃ illa fides ⁊ iõ
nõ pñt ſep̱ari: q2 ꝓ neutro ad penã alteri⁹ iudicari p̄t
Obiectio aũt ꝓcedit ac ſi merito adulterij ſoli⁹ fiat iu
diciũ ⁊ h̄ nõ ẽ veꝝ. p̱ h̄ etiã p̄tȝ ſol'o ad ſeq̄ns. Ad vlti Ad 4m
mũ dđm ꝙ neut̃ amiſit ius ſuũ: q2 ꝙ vn⁹ amittit ius
ſuũ iudicat̃ in fauorẽ fidei ꝑuate ab altero, et h̄ nõ fit
hic. Et ſic patet ratio iuris aſſignati hic.

Qđ poſſunt reconciliari qui ſeparantur cauſa fornicationis.

Si qs aũt fornicatiōis expˢ fornicariã dimiſerit: alij copulari nõ põt: ſʒ ɔtinere optʒ: vl ad dimiſſam redire ſic ⁊ de feia. Vñ ⁊ apls. 1. Cor. 7. Matth. 19 hijs q̃ matrimonio iũcti ſũt: pcipio nõ ego ſʒ dñs vxorẽ a viro nõ diſcedere q ſi diſceſſerit maneat innupta: aut viro ſuo recõciliet. Et de viro addit: Et vir vxorẽ nõ dimittat. Sed Ambro. ait: Ideo nõ ſubdit de viro ſicut de muliere: quia licet viro aliã ducere. a Sed hoc a falſarijs in Ambroſij libro poſitũ creditur. Supplendum em̃ eſſe in viro qđ de vxore premiſit aperte dicit Aug. ſic: Quare nõ addit de muliere qđ premiſit de viro. niſi q ſimilẽ formam vult intelligi. vt ſi dimiſerit qđ cauſa fornicatiõis pmittitur: maneat ſine vxore aut reconcilietur vxori. Idem Si nec nubere illi concedit: viuo viro a quo receſſit nec huic alterã ducere viua vxore quã dimiſit. multo minus fas eſt illicita cũ quibuſlibʒ ſtupra cõmittere. Idem. Ut nõ facile dimittatur vxor dñs ſolã fornicatiõis cauſam excepit: ceteras ꝟo vniuerſas moleſtias ſi que extiterint iubet ꝓ fide cõiugali ⁊ pro caſtitate fortiter ſuſtineri ⁊ mechũ dixit qui a viro Matth. 22 ſolutã duxit. Ex hijs oſtendit. q ſi cauſa fornicationis ſit ſeparatio: nõ poteſt vir vel mulier in aliã trãſire copulã. Poſſunt aũt recõciliari ⁊ cohabitare ſicut priꝰ: ſi dimiſſum alter reuocare voluerit.

Arti. IIII. D An vir fornicationis cauſa expers fornicariã dimiſerit põt alij copulari.

Einde qrit de hoc qđ dicit [Si qs aũt fornicatiõis expers ⁊c. Ex hoc videt qđ i iſto ca. Argu. pmo D dr penitꝰ ſit iniuſtũ: dicit em̃ dñs in euãgelio q nõ oẽs capiunt verbũ de cõtinentia Matth. 19. g̃ nec omnibꝫ imponit: aut igit vir dimittet: ſi dimittit tunc cũ ſit impfectus ſibi imponit pfectio: h autẽ eſt laqueus impfecto ſicut innuit apls. 1. Cor. 7. Non vt laqueũ vobis inijciã ⁊c. vſqʒ obſeruandi Si autẽ nõ dimittat tũc incentiuũ prebet delinquẽdi: qꝛ ſtultus eſt q̃ tenet meretricẽ vt dicit in lra: g̃ videt iniu-
2o ſtum eſſe qđ hic dicit. Item iſta ex mrimonio non habuit poſtq̃ debitũ in corpore viri ⁊ hoc merito fornicationis amiſit: ergo cũ illo nihil plus habet cõe: g̃ videt q licet iſta nõ ſit ſoluta ab illo qui nõ peccauit in matrimoniũ q tamen ille ſit ſolutus ab ea: ergo ille poteſt ducere aliã: licet ipa alium ducere nõ poſſit.
3o Item cũ tria bona ſint matrimonij video q ꝑ fornicationẽ duo expreſſe violãtur ſcʒ fides ⁊ ſacramentũ ⁊ de fide q̃dẽ patʒ de ſacrõ etiã ptʒ ſic: qꝛ ſacrm ẽm eſſe eſt ipa idiuiduitas mrimonij q̃ vnũ fuerũt in aĩa ⁊ corpe vir ⁊ mulier: ſed ipoſſibile eſt illã vnitatẽ manere in vnione ad aliũ: g̃ cũ ꝑ fornicationẽ alter vnit ſe alij ipe diuidit ſe a primo: g̃ ſoluit indiuiduitas: g̃ hec bona que nulla facta ſunt nõ tenent eſſe matrimonij inter virũ ⁊ mulierẽ: ſed bonũ prolis meliꝰ ⁊ certius in alia querit ⁊ etiã in animalibꝫ: ergo videtur q nullũ bonoꝝ matrimonij impediat qn ille qui nõ eſt fornicatus cõtrahere poſſit cum alia: ergo falſum eſt qđ dicit in lra. Item matrimoniũ eſt medicina: ſʒ nulla ars medicine eſt que egro parat tm̃ vnũ electuariũ vel antidotũ: ſed potius ſi offendit in vno parat ad alterũ: ergo a ſimili cũ egritudo concupiſcẽtie piculoſior ſit q̃ egritudo corpis videt q ei cõtinue diuerſa debẽt parari antidota: ſi igit offendat vnus coniugũ (quia melius eſt nubere q̃ vri) debet facultas dari cõtrahendi cũ altero. 4o In cõtrariũ huius eſt q oĩe inducẽs laſciuiã ⁊ diſſolutionẽ ciuilitatis ⁊ eccl'ie debet interdici a iure ſicut dicit phs in politicis ſed cõiungi pluribꝫ ſucceſſiue eſt hmõi: ergo debet interdici: ergo rectũ eſt ius qđ hic ponit. ꝓbatur em̃ media ſi ſepatus cõiungit alteri naſcit odiũ parẽtele ad parentelã ⁊ diſſidiũ domus pueroꝝ cõtra pueros: ergo conſtat ꝓpoſitũ. In ɔ̃riũ ꝑo Ad hoc dicendũ q ea q̃ in lra dicunt ſine ambiguitate ſunt tenẽda. Solutio Ad primũ autẽ dicendũ q cũ obijcit q pmittit ⁊ conſulit ei q cautione habita vxori parcat/ ⁊ ſic ſecũ remaneat: Ad primũ quia nõ eſt meretrix que penitẽs eſt ⁊ ſi non vult ſibi imputet nec ꝑ hoc preſtet incẽtiuũ delinquẽdi: quia vir iure põt eã diſciplinis arcere ⁊ ſacerdotibꝫ q de lapſu ſcđo non timebit. Ad aliud dicendũ q bonũ ad 2m ⁊ 3m ſacramẽti nõ violat: qꝛ talis ſepatio nõ eſt ſacramẽtalis: qꝛ licet alij ſit vnita corpaliter nõ tñ ſacramẽtaliter: ⁊ vnio corpalis cũ alio nõ contrariat vnioni ſacramẽtali cũ marito ⁊ ideo nõ ſcindit eã. Ad aliud dicendũ q matrimoniũ medicina eſt ſi tñ infirmꝰ abhorret medicinã q̃ ſola valet ɔtra morbũ nõ põt ei fieri alia ſed eadẽ aliter diſpoſita erit ſalutaris: ita eſt de muliere pmo meretrice ⁊ poſtea penitẽte.

Arti. V. E An vir põt fornicariam dimittere ⁊ alteri copulare ſicuti falſo imponit ambroſio qui hoc ſenſerit.

Einde querit de hoc qđ dicit ibi [q licet viro aliã ducere ⁊c.] ſ. a. Hoc em̃ videt eſſe Arguit pᵒ E verũ qꝛ ſicut ante dictũ eſt viri habẽt magis incitatiuũ q̃ mlieres g̃ ampliꝰ dʒ eis ſubueniri ex ſtatutis mrimonij: g̃ aliqđ dʒ eis ɔcedi qđ nõ mlieribꝫ ſed h nõ põt eẽ niſi alias ducat: g̃ licet vel licere debʒ viris alias ducere. Itẽ vir multas implet vt ſupra 2o ꝓbatũ eſt: g̃ ẽm ſexus ſui naturã debet ei pmitti cum mltis ɔtrahere ergo licitũ eſt qđ dicit: g̃ nõ eſt a falſarijs libris Ambroſij ipoſitũ ſed potiꝰ ex rõne dictũ.

Rñſio q a falſario ambroſij libro appoſitum eſt ⁊ Solo falſum apte. Ad primũ aũt q cõtinẽtia indicit dimittẽti aut ſi nõ ɔtinet recõciliari ⁊ h cõpetit ꝑ formã Ad primũ no. teſta. nec deus grãm negabit dũ modo ſe penitẽdo ꝓparet ad receptionẽ ad quam ſi ſe nõ prepauerit ſibi imputet ⁊ nõ alij. Ad aliud dicendũ q hic phs Ad 2m loquit de natura q̃ eſt ſexus ex genere: qꝛ oĩs maſculus ſic ſe habet ⁊ nõ eſt natura propria hominis: ſed potius illa que eſt ex differẽtia. Et quid ſit hoc dictũ ex ſuperioribꝫ patet. hic autẽ loquitur ius patrũ de iure hoĩs inq̃tũ homo id eſt inq̃tũ vtens rõne ⁊ intellectu ꝑ conſiderationẽ ꝓprie caſtitatis.

Que predictis videtur obuiare.

Dicit tñ Johãnes Chriſo. Sicut crudelis ⁊ iniquus eſt qui caſtã dimittit: ſic fatuꝰ eſt ⁊ iniquus qui retinet meretricẽ. Patronꝰ em̃

turpitudinis eſt qui celat crimẽ vxoris. Itẽ
Hiero. Cum mulier vnã carnem in aliam di
uiſerit: ⁊ ſe fornicatione a marito ſeparaue-
rit: nõ debet teneri: ne virum quoqȝ ſub ma-
Prouer. 18 ledicto faciat dicente ſcriptura: Qui tenet
adulteram ſtultus eſt ⁊ inſipiens. Idem ad
Amandũ presbyterꝝ ſcribens de quadã que
viro ſuo viuente aliJ nupſerat ſic ait Rem
nouam loquor: imo non nouã ſed veterem.
que veteris teſtamẽti autoritate confirmatᷣ
Deut. 24. Si reliquerit ſecundũ virum mulier ⁊ recon
ciliari voluerit priori nõ poteſt.

Arti. VI. f An vir teneatur dimittere adulteram an
tenere eam apud ſe.

Einde queritᷣ de hoc qđ dicit ibi [Dicit autẽ
Arg. primo d Iohes Chryſ. ⁊c. Hoc eñ cõfirmatᷣ ꝑ rõnẽ
q꞉ facilitas venie parit incentiuũ delinquẽdi
ſed ſepe recipere facilitas eſt venie: ergo parit incenti-
2o uũ delinquẽdi: ğ nõ eſt ſepe recipiẽda. Item ſuper
illud Rom. I. Non ſolum qui faciũt ⁊c. dicit glo. ꝙ
cõſentit qui dũ poſſit arguere tacet: ſed vir dimitten-
do mulierẽ per hoc ꝙ obijcit ei fornicationẽ poteſt ar
guere: ergo peccat tacẽdo ⁊ diſſimilando: ſed receptio
3o fit ex culpe diſſĩlatiõe: ğ peccat ſepe recipiẽdo. Itẽ
patronũ eſſe turpitudinis ⁊ lenocinij eſt pctm̃ mor-
tale ſed tenere fornicariã eſt eſſe patronũ turpitudis
⁊ lenocinij vt dicitᷣ ĩ lr̃a: ğ fornicariã tenere ⁊ nõ abij
In ꝯtriũ po cere eſt pctm̃ mortale. In ꝯtrariũ huiꝰ ſic obijcitᷣ.
Sapiẽs ſibi cauet ne medicinam irrecuꝑabilem ſibi
amittat: ſed vxor eſt medicina ꝯcupiſcẽtie irrecuꝑabi
lis dũ viuit. ğ ſapiens nõ abijcit eam: ğ nõ vult ſeꝑa-
2o ri ab ip̃a q̃ȝdiu viuit etiã quicq̃d faciat. Itẽ Hie-
ronymꝰ dicit ſuꝑ Ozee ꝙ bonũ eſt inducere meretri
cẽ vt ad ꝯtinentiã inuitetᷣ: ğ multo maius bonũ eſt te
nere eã iam ductã: ğ malũ eſt dimittere vxorẽ etiã ex-
3o ercentẽ meretriciũ. Itẽ ſi infidelis eſſet moneretᷣ te
nere eam ſpe penitẽtie: ğ multo magis fidelem: ſed in
moribꝫ aberrantẽ debȝ moneri ꝙ teneat: ğ nullo mõ
4o eſt dimittẽda. Itẽ q̃ȝdiu eſt cum viro habet aliqđ
retinaculũ turpitudinis: qñ aũt dimittitᷣ nullũ habȝ
Solutio. ergo videtᷣ ꝙ melius ſit eã tenere q̃ȝ dimittere. Re
ſponſio q̃ȝdiu habetᷣ ſpes ⁊ facultas correctiõis tam
diu monẽdus eſt vir ne dimittat vxorem: ſed ſi neu-
trũ iſtoꝝ ſit potius cõſulendũ eſt viro ꝙ ſubtrahat ſe
turpitudini: q꞉ ptron̄ꝰ iudicatᷣ turpitudinis qñ cõ-
moratᷣ nolẽti recedere a fornicatiõe. Et ꝑ hoc ptȝ ſo-
Ad primũ lutio ad primã partẽ obiectionũ. Ad primũ aũt qđ
in ꝯtrariũ obijcitᷣ dicẽdũ ꝙ ſapiẽs aliq̃d hȝ de timo-
re dei ⁊ amore honeſtatis ⁊ ideo libẽtius caret medi
cina q̃ nõ recte medicatᷣ: q꞉ gratia nature medicia eſt
cõtra concupiſcentiã qua ip̃e non ſine infamia ⁊ pctĩ
Ad 2m ꝑticipatiõe debito ſuo vtitᷣ in muliere nefaria. Ad
aliud dicendũ ꝙ verũ eſt vbi eſt ſpes pnĩe: ſed ſi nõ ſit
Ad 3m ſpes tũc ſtultus eſt qui talẽ ducit mulierẽ. Ad aliđ
dicendũ ꝙ verũ eſt de infideli q̃ cohabitat nõ in cõtu
meliã actoris mr̃imonij: meretrix aũt talis ĩ qua nõ
ſperatᷣ penitẽtia cohabitat cũ cõtumelia honeſtatis
Ad 4m mr̃imonij ⁊ blaſphemia caſtitatis. Ad aliud dicen
dũ ꝙ ſi vir poſſet eã retinere a turpitudine tũc abſqȝ
dubio monẽdus eſt ꝙ teneat eã: ſi autẽ nõ põt tũc tu
tius eſt dimittere ne ⁊ ip̃e vir ꝑcat ĩ ſolõne mulieris.

Determinatio.

Sed hec omnia intelligẽda ſunt de illa que
ab adulterio recedere noluit: nec ꝑ peniten-
tia peccatũ delere. Qđ ſi vir ſciẽter patitur:
cõſentire videtur. Si eñ in adulterio ꝑſeue
rare eligit: patronꝰ turpitudinis ⁊ lenocinij
reus maritus habebitur: niſi eam adulterij
ream facere voluerit. Si aũt a peccato receſ
ſerit ⁊ per penitentiã illud purgauerit: pote
rit viro reconciliari. Unde Aug. Quid tibi
durum videtur vt poſt adulteriũ recõcilietᷣ
cõiunx: ſi fides aſſit non erit durum. Cur eñ
adhuc deputamꝰ adulteros: quos credimꝰ
penitẽtia eſſe ſanatos? Idem. Non erit tur
pis nec difficilis etiam poſt patrata ⁊ purga
ta adulteria recõciliatio cõiugij: vbi per cla
ues regni celorũ nõ dubitatur fieri remiſſio
peccatorũ: non vt poſt viri diuortiũ adulte-
ra reuocetᷣ: ſed vt poſt chriſti conſortiũ adul
tera nõ vocetᷣ. Itẽ Greg. Debet recipe pec-
catricẽ que penitentiã egit: ſed nõ ſepe. Itẽ
Hermes: Si vir ſciuerit vxorem ſuam deli-
quiſſe ⁊ nõ egerit penitentiã mulier: ſed per
manet in fornicatione ſua: ⁊ viuit cum illa:
vir reus erit ⁊ particeps peccati eius. Qđ ſi
mulier dimiſſa egerit penitentiã ⁊ voluerit
ad virum reuerti: debet recipere peccatricẽ
que penitentiã egit: ſed nõ ſepe.

Qualiter debeat fieri adulterij accuſatio Arti. VII.
Einde q̃ritᷣ de h̄ qđ dicit ibi [Sȝ hec oĩa itel- h
d ligẽda ſũt ⁊c. Et q̃runtᷣ hic nouẽ. Primũ eſt
q̃liter debeat fieri accuſatio. Scđm qñ mari
tus admittitᷣ ad accuſationẽ vxoris adultere vel ecõ
uerſo. Tertiũ q̃s ſit effectꝰ huiꝰ ſeꝑatiõis. Quartũ
q̃bꝫ caſibꝫ nõ põt agere ad thori ſeꝑationẽ. Quintũ
vtꝝ pꝰ latã ſnĩam de ſeꝑatiõe thori recipe tenetᷣ adul
terã ſi ⁊ ip̃e adulteratᷣ. Sextũ vtrũ mulier poſt latã
ſnĩam dȝ recõciliari viro reuocãti eã ⁊ ſi nõ vult. Se
ptimũ vtrũ mľier adultera poſt pnĩam adulterij põt
repellere virũ ab accuſatione. Octauũ vtrũ vir adul
teratus occulte põt ſine pctõ agere contra mulierem
manifeſte adulterã ad thori ſeparationẽ. Nonũ vtrũ
recõciliata adultera debitum qđ habuit in corꝑe viri
amiſerit ita ꝙ nõ poſſit ſine pctõ petere debitũ ſȝ tm̃
reddere. Ad primũ obijcitur ſic: accuſatio eſt ꝓprie Argu. pmo
de crimine per inſcriptionẽ facta obligante ſe accuſa-
tore ad legem talionis corã iudice ſi defecerit in pro-
batione. videtur autem ꝙ hoc non poſſit obſeruari
in accuſatione adulterij: quia accuſatio debet eſſe de
ſcito: illud autem peccatum in occulto fit: ergo non
poteſt accuſari. Si dicas ꝙ per ſuſpitionẽ debet Solo
accuſari. Contra ſepe humanum fallitur iudicium: Obiectio
ergo ſuſpicio non facit ad certitudinem iudicij: ergo
nec iudex procedet ad ſententiã diffinitiuã. Item 2o
qualiter facienda eſt inſcriptio: non enim poteſt intel
ligi inſcribi id quod eſt probandum: actus autem cõ
mixtionis probari non poteſt: quia rariſſime acci-

dit corā tot fieri illud pctm̄ ꝙ ſufficiant ad ꝓbationē.
3º Item videt̄ nō poſſe ſaluari ꝙ ſe obliget ad legem
talionis: quia ſi def̄ ꝙ nō ꝓbat tunc ipē ſeꝑabitur a
cōiuge: quia hoc tm̄ eſt ac ſi vxor ſeparet̄ ab eo: ḡ ipē
ſiue ꝓbaret ſiue nō ꝓbaret cōſequet̄ ꝓpoſitū ſuū ⁊ h̄
nō eſt ius: ḡ nō pōt fieri modus accuſatiōis in iſta cā.
Solo Rn̄ſio dicendū ꝙ accuſatio mr̄imonij ꝓpter adul
teriū manifeſtū duplex eſt. vna ad penā legalē: altera
ad thori ſeꝑationē. Illa vō que eſt ad penā legalē fit
corā iudice ſeculari ꝑ inſcriptionē ⁊ penā talionis: qꝛ
tūc eadē pena debet fieri viro ſi in ꝓbatiōe defecerit
q̄ fieret mlīeri ſi ꝓbare poſſet qḋ dicit. Illa āt q̄ fit ad
thori ſeꝑatōeꝫ fit ꝑ inſcptionē corā iudice ecclīaſtico ⁊ ſi
ne lege taliōis qꝛ nō hꝫ locū lex taliōis: qꝛ ſicut obie
ctū ē vir ꝯſeq̄ret̄ ꝓpoſitū ſiue ꝓbaret qḋ obijcit ſiue
Ad primū nō. Ad primū ergo dōm ꝙ iudicat̄ ſcitū ſm ꝙ vio
lēter eſt p̄ſumptū adminus ſm rhetorē qui ex ſignis
violētis ꝓcedit vt ſi ſolū cū ſola ī lecto vel in tenebris
latitantē inueniat qn̄qꝫ etiā tam viri q̄ꝫ mulieres qn̄
ſciūt adulteras inſidiant̄ eis ⁊ cū veſtibꝫ dep̄hendū-
Ad obiectionem. tur in facto ⁊ tunc iudici de facto conſtare pōt. Ad
aliud dicendū ꝙ ſuſpicio dicit̄ leuis ⁊ violenta ſm ꝙ
etiā in dyaleticis qn̄qꝫ ſignū ꝓfundatū inuenit̄ qḋ
q̄ſi cū cā ꝯuertit̄ ⁊ h̄ qn̄qꝫ facit ſciam q̄ſi demōſtrati-
uā ſic cā ⁊ talꝭ ē p̄ſūptio ī rhetoricꝭ ⁊ h̄ bn̄ facit fidē iu
Ad 2m dici: leuis aūt nō dꝫ admitti. Ad aliḋ dicēdū ꝙ in-
ſcriptio faciēda eſt ſic: Anno ab incarnatione dn̄i nr̄i
xp̄i. M.cc.xlix. p̄ſidente dn̄o N. Ad aliud dicen-
dum vt patet in p̄ncipio ſolutionis.

Arti. VIII. Quādo admittit̄ maritus ad accuſationē vxoris adultere ⁊ an poteſt fieri ꝑ ſodomiā ⁊ an de hereſi ⁊ reliquis caſibus.

Arg. p̄mo. Secūdo querit̄ qn̄ maritus admittit̄ ad accu
ſationē vxoris adultere vel ecōuerſo. Videt̄
autē ꝙ quādo fornicatio vel adulteriū eſt cō-
miſſum: quia dicit dn̄s Matth. 5. et. 19. ꝙ nō poteſt
fieri dimiſſio excepta cauſa fornicationis: ergo ſi ſit
2º fornicatio tunc videt̄ fieri poſſe accuſatio. Item ac
cuſatio eſt de crimīe peccāte in matrimoniū h̄ aūt eſt
In ꝯtrariū p̄º fornicatio: ergo illo ꝑpetrato pōt fieri accuſatio. In
contrariū huius eſt ꝙ ſm dn̄m Matth. 18. quilibet
prius monēdus eſt q̄ꝫ accuſet̄ apud ecclīam: ergo vi-
detur ꝙ ſtatim exiſtente fornicatione vxor nō eſt accu
2º ſanda: ſed monēda vt reſipiſcat. Itē in tali frat̄na
correptōe hō tenet̄ extraneo ḡ mlt̄o plꝰ ī talibꝫ tenet̄
Queſtiuncula prima. vxori: ergo nō eſt ſtatim accuſanda. Ulterius q̄ri
tur hic cū turpior modus ſit abutendi ſe in ſodomia
vtrū ꝑ ſodomiā poteſt fieri accuſatio ad thori ſeꝑatio
nē. videt̄ autē ꝙ ſic: quia magis eſt peccare cōtra na-
Argu. p̄mo turā q̄ꝫ contra matrimoniū: ſed ſodomia eſt cōtra na
turam: fornicatio autē ſiue adulteriū eſt contra ma-
trimoniū tm̄: ſodomia eſt maius peccatū q̄ꝫ adulte-
2º riū: ergo magis debet fieri ſeꝑatio ꝓpter ſodomiā q̄ꝫ
ꝓpter adulteriū. Itē Geñ. 38. eū q̄ fundebat ſemē
in terrā dn̄s interfecit: ḡ multo magis interficiet eū
qui ⁊ contra naturā oꝑatur ⁊ cum annihilat ſemen.
ergo videtur ꝙ pro enormitate ſceleris ſeperandū ſit
In ꝯtrariū q̄ꝫtū ad thori ꝯiugiū. In ꝯ̄riū huiꝰ eſt ꝙ nō diuidit
ſe ī aliū ḡ ſuat fidē thori ī h̄ ꝙ n̄ cōicat ſe alij ⁊ ad aliḋ
nō obligat fides thori: ergo videtur ꝙ nō peccat con
tra matrimoniū: ergo nec puniēdus eſt in matrimo-
Queſtiuncula ſcda. nio quo ad thori ſeparationē. Ulterius queritur
hic de fornicatione ſp̄uali: illa em̄ maior eſt q̄ꝫ corꝑa-
lis igitur cum illa per hereſim vel iudaiſmū vel paga
niſmū ſuſcepta peccet contra matrimonij actorem/
videtur ꝙ puniēdus ſit ille qui peccat taliter in ma- Argu. p̄mo
trimonio quo ad thori ſeparationē. Itē in tali for- 2º
nicatione magis timetur malum prolis q̄ꝫ etiā in cor
porali: ergo magis eſt ſeparāda talis vxor a thoro q̄ꝫ
fornicās corꝑaliter ne proles hereſi inficiatur. In In ꝯtrariū p̄º
contrariū eſt quia talis nullo modo peccat cōtra ma
trimoniū: ergo iniuſte agitur ſecū ſi punitur in matri
monio. Itē ponamꝰ ꝙ nō cohabitet in cōtumeliā 2º
creatoris nec doceat hereſim aliū ꝯiugē vel filios. vi
det̄ ꝙ tūc nō ſit ſeꝑatio faciēda. Rn̄ſio dicēdū ꝙ in Solutio
hijs tribus caſibus accuſatio poteſt fieri qui tacti ſūt
in obijciēdo. Ad primū ergo dicendū ꝙ multiplex Ad primū.
eſt modus accuſationis ꝑ accuſationē: ꝑ denunciatio
nē ⁊ ꝑ inquiſitionē: obiectio aūt tenet de modo denū
ciationis: ſed nō de modo accuſatiōis: quia in modo
accuſatiōis potius agitur ad penā accuſati q̄ꝫ ad cor
rectionem: ſed in modo denūciationis eſt ecōuerſo et
eſt inſtantia: quia in furto poſſum agere ad rē meā et
furē accuſare corā iudice ecclīaſtico nō tamen teneor
ad āmonendū cū primo. Ad aliud dicendū ꝙ hoc Ad 2m
eſt verū quādo homo agit ad ꝑſone correctionē: ⁊ tūc
modus accuſatiōis nō eſt iſte qui fit ꝑ accuſationē in
ſcriptā. Ad aliud qḋ vlterius querit̄ dicendū ꝙ vt Ad q̄ſtiūculā primā.
puto pro ſodomia violēter p̄ſumpta ⁊ probata vxor
poteſt dimitti ⁊ ecōuerſo niſi p̄ſumatur ꝙ concubitu
muliebri exhibito a vitio ſodomitico purget̄. Ad id Ad id qḋ eſt in cōtrariū
autē qḋ cōtra obijcitur dicendū ꝙ nō ſeruat fidē tho
ri: quia caſtitatē cōmaculat ad cuius cuſtodiā fides
thori eſt ſeruāda: ſed verum eſt ꝙ nō vnit ſe alteri ſed
potius amittit caſtitatē q̄ꝫ ſi ſe alteri vniret. Ad id Ad queſtiūculā ſcdam.
qḋ vlterius querit̄ dicendum ꝙ ſine dubio pro he-
reſi vl̄ alia pertinaci in fidelitate poteſt dimitti vxor
quādo obijcit carnalem fornicationē: ſed quādo obij
cit ſpiritualē tunc oportet cōſuetudinē allegare: quia
aliter nō iudicaret̄ ꝑtinax in ſuo ſenſu. Ad id qḋ cō Ad primū in ꝯtrariū
tra obijcitur dicendū ꝙ peccat contra fundamentū
matrimonij in actorem ⁊ hoc peius eſt q̄ꝫ ſi cōtra ma
trimoniū directe peccaret: ⁊ ideo ſuꝑueniens matri-
monio cauſat ſeparationē a thoro. Ad aliud dicē- Ad 2m
dum ꝙ hoc ip̄m eſt cōtumelia quia in hereſim a chri-
ſtiana fide eſt lapſa ⁊ minus eſt ſpes de ea q̄ꝫ ſi nunq̄ꝫ
fidelis fuiſſet: ⁊ ideo nō eſt ſimile: quia apl̄s loquitur
ibi de hijs qui in gētilitate cōtraxerūt ⁊ poſtea alter
eorū conuerſus eſt: ſed hic loquitur de eo qui ante in
chriſtianitate exiſtens contraxit/ ⁊ poſtea in hereſim
lapſus eſt.

An effectus ſeꝑationis ſit preciſio a thoro Arti. IX.

Tertio querit̄ quis ſit effectus ſeparationis.
Et dicitur cōiter ꝙ preciſio a thoro. videtur Argu. p̄mo
autē ꝙ nō debet eſſe: quia nulli de quo timet̄
⁊ cuſtodiri poteſt danda eſt libertas peccādi: ſed mu-
lier ita egrediēs maiorē accipit peccādi libertatē: ḡ nō
debet ei cōcedi a marito: ḡ nō eſt ſeparanda a thoro.
Itē Oſee. 2. loquit̄ de adultera dicēs: Ego ſepiā 2º
viā tuā ſpinis ⁊ ſepiā eā maceria: ⁊ ſemitas ſuas non
inueniet: ḡ ſepienda eſt adultera ⁊ nō ſeparāda a tho
ro. Item Hieronymus in ꝓhemio biblie galeato 3º
Ozee deſcribit mulierē adulterā cubiculo viri clauſā
⁊ multo temꝑe ſedere viduam ⁊ reditum viri ad ſe po
ſtulari: ḡ ⁊ hoc modd pōt hic fieri. Item furioſus 4º
ſeip̄m volens interficere ligat̄ ⁊ bene agitur cū eo: ſꝫ
mors aīe ꝑiculoſior eſt q̄ꝫ mors corꝑis: ḡ videtur ꝙ

voléſ ſibi facere mortē aīe nō debet dimitti ẜ ligari:
In ꝯtrariū̄ In ꝯtrariū ē qđ dicit papa ꝙ nulli iniuriat̃ ꝗ ſuo vtit̃
iure:ẜ iſte dimittēs vtit̃ ſuo iure ğ nulli iniuriatur:
Solo ergo hoc licite facere pōt. Rñſio dicendū ꝙ dimit
ti pōt etiā ꝓ ſimplici fornicatione:ſed etiā dimitti de
bet quādo ſepius iterat ⁊ nō vult penitere cauſis ſu-
Ad primū perius aſſignatis. Ad primū ergo dicendū ꝙ non
pōt fieri ei vis:q² coacta ſeruitia deo nō placēt vt di-
cit Durā. ꝙ nec compellit virtutē nec ſuadet maliciā
etiā ſi exterius ligaret̃:cū cor ligari non poſſit:⁊ ideo
Ad 2m ⁊ 3m nō eſt ligāda. Ad duo ſequētia dicendū ꝙ ſepiēda
eſt ſpinis a dño via fornicatorie aīe que pōt h̃ modo
cōuertere:ſed vir nō poteſt cōuertere ⁊ ꝓpter fauorē
viri ꝑmittit̃ ei ꝙ agat ad ſeꝑationē vt ſic mulier con-
fuſa reuertat̃ ad ſeipam ſicut etiā medicinalis eſt excō
Ad 4m municatio. Ad vltimū dicendū ꝙ nō eſt ſil'e de fu-
rioſo:q² ille nō ꝓuidet ſuū periculū: ſed mulier adul-
tera bene videt.

Arti. XIX. An ſeptē caſibus nō debet nec pōt fieri ac
K cuſatio ad ſeꝑationē thori ⁊ q̇ ſint illi.

Q Uarto querit̃ quib⁹ cauſis nō poteſt agere
ad thori ſeꝑationē. Et dicunt̃ ſeptē. Primus
caſus eſt ſi ipē ſil'r fornicari cōuincit̃. Secū-
dus ſi ipē vxorē ꝓſtituit. Tertius ſi ipā ꝓpter longā
viri abſentiā virum defunctū credebat. Quartus ſi
latēter cognita eſt ab aliquo in ſpecie ꝓprij viri lectu-
lū ſubintrāte. Quintus ſi fuit vi oppſſa. Sextus ſi
recōciliauit eā ſibi poſt adulteriū ꝑpetratū. Septi-
mus ſi in infidelitate mrīmonio ꝯtracto alter cōuer-
ſus dat libellū repudij nō volēti cohabitare ⁊ ille re-
cedēs nupſerit alij ⁊ poſt illo dimiſſo ꝯuertat̃/tūc em̄
tenet̃ eā recipere nō obſtāte eo ꝙ in infidelitate ab alio
De pmo ca- cognita fuerit. Obijcit̃ aūt de primo caſu: q² du-
ſu primo plex culpa auget reatū:ğ ⁊ penā:cū ergo pena forni-
catiōis vxoris ſit ſeꝑatio a thoro ꝓpter duplicē forni
2o cationē magis debent ſeꝑari. Itē vterq̃ iſtoꝝ pec
cat ꝯtra mrīmoniū:ğ vterq̃ iſtoꝝ in mrīmonio puni
3o ri debet:ğ abinuicē ſeꝑari debēt. Itē fides vtriuſq̃
ledit̃ ad alterū:ğ ꝑiculoſe cohabitāt:ğ videt̃ ꝙ ꝯcedē
De 2o pmo dū ſit eis ꝙ agant ad ſui inuicē ſeꝑationē. De ſcđo
aūt opponit̃:q² tūc maxime videt̃ vile ꝯtuberniū in
ter virū ⁊ mulierē:ğ dandū eſt ius vt ab inuicē ſepa-
2o rent̃. Itē circūſtantia turpior eſt a viro ꝓſtitui q̃
extraneo. videt̃ ğ ꝙ ad h̃ ius introducendū ſit ꝑ qđ
a viro ſeꝑet̃ ⁊ hoc nō pōt eſſe niſi det̃ accuſatio ad ſe-
ꝑationē:ğ talis nō debet impediri q̇n agat ad thori
De 3o pmo ſeꝑationē. De tertio obijcit̃ ſil'r ponamus em̄ ꝙ ſe
quētis amorē ꝓferat ꝓcedēti ⁊ nō velit redire āmoni
ta:ğ videt̃ ꝙ ipā adulterij rea efficit̃ vt infra in lr̃a di
2o cet̃:ğ pōt agi ꝯtra eā ad thori ſeꝑationē. Itē dubia
in meliorē ⁊ ſecuriorē partē ſunt interp̃tanda:ſed ma
rito diu abſente nō pōt eſſe certū de ſua morte:ğ vide
tur ꝙ ipā tenet̃ ſecurius eligere. ſ. cōtinēter expecta-
re:q² in illo nullū eſt ꝑiculū ſi ğ nō expectauerit vide
tur ꝙ hoc poſſit ei opponi:ğ ꝯtra eā pōt agere vir ad
De 4o po thori ſeꝑationē. De quarto ſil'r obijcit̃:q² de facili
notabilis eſt vir a viro in tactu ⁊ loq̄la ⁊ alijs ſignis
ğ ſi ipā nō diſcernit videt̃ ꝙ nō facit qđ ī ſe eſt: ğ rea
efficit̃:ergo pctm̄ illud pōt ei opponi ad thori ſepa-
2o tionē. Itē ignorātia non excuſat a toto ſed a tan-
De 5o pmo to:ğ nō tota accuſatio ꝯtra eam tollitur a viro. De
q̇nto etiam opponit̃ ſi em̄ eſt oppreſſa nullo em̄ metu
debet fornicari: q² quo ad hoc nullus met⁹ cadit in
conſtantē virū:quia hoc eſt mortale pctm̄: ğ per hoc
nō abſoluit̃ quin vir poſſet agere contra eam. Itē 2o
ipā aliquid confert ad actionē:quia concedit corpus
licet inuita:ergo nō eſt omnino vis. Item violen- 3o
ter corrupte nō velātur:ergo a ſimili ab actione viri
etiā nō ex toto abſoluūtur:ergo vir in tali caſu poteſt
agere ad thori ſeꝑationē. De ſexto etiā querit̃ ſic: De 6o pmo
aut intelligitur recōciliatio per iudiciū eccl'ie:aut q²
petiuit ab ea debitum ⁊ illa reddidit. Si primo mo-
do tunc nullus eſt caſus:quia iam iudicatū eſt ab ec
cleſia ꝙ illud adulteriū non pro adulterio eſt haben-
dum ⁊ tūc eſt ibi nullū dubium. Si autē ſecūdo mo
do cōtra ponatur ꝙ lite pendente ante ſententiā da-
tam ab eccleſia illa petat debitū:aut negabitur aut
nō:ſi negauerit ergo facit iniuriā: quia adhuc nō eſt
abſolutus ab ea per ſententiā eccleſie:ergo nō reddit
ei qđ adhuc ſuū reputat̃:ergo peccat mortaliter. Si
autē reddit tunc reconciliat̃ ei poſt adulteriū:ergo nō
poteſt poſtea agere ad thori ſeparationē ⁊ hoc nihil
eſt:ergo iſte caſus nō eſſe videtur. Item pro bene- 2o
ficio nullus amittit actionē quā habet aduerſus ali-
quē:ſed iſte recōciliando ſe illi benefacit: ergo ex hoc
nō amittit actionē:ergo videtur ꝙ etiam poſt recon-
ciliationē poſſit agere vt prius ad thori ſeparationē.
Prima probat̃ quia ſi detur oppoſitū tunc ſequitur
ꝙ aliquis punitur pro beneficio:quia amittere actio
nem que ſibi a iure in fauorē concedit̃ eſt maxima pe-
na. Secūda autē per ſe cōſtat. De ſeptimo obijcit̃ De 7o po
quia dicit apl's. 1. Cor. 7. ꝙ ſi infidelis diſcedit diſ-
cedat: nō em̄ ſeruituti ſubiect⁹ eſt frater vel ſoror in
hmōi ğ ſimiliter qui ſeparat̃ ab infideli cōiuge in nul
lo eſt ſibi obnoxius:ſed per conuerſionē nō fit ei ob-
noxius noua ſeruitute:ergo non tenet̃ eam recipere:
ergo videt̃ ꝙ iſte caſus ſit nullus. Item ſi debet eā 2o
recipere hoc nō eſt niſi ex vinculo matrimonij qđ re-
manſit etiam poſt abſceſſionē illius:ſed ponamus ꝙ
fidelis contrahat cū alia anteq̃ illa cōuertat̃ que pri
ma vxor fuit infidelis dum eſſet. ergo ſi prima poſtea
cōuertit̃ tenet̃ recedere a fideli ⁊ recipere eam/⁊ hoc
eſt contra apl'm. In contrariū huius eſt qđ dicit In ꝯtrariū
Innocētius. ij. extra de diuor. ca. gaudemus ⁊ infra
ꝙ ſi cōuerſum ad fidem ⁊ illa conuerſa ſequat̃ anteq̃
ꝓpter cauſas p̃dictas legittimā ille ducat vxorem eā
recipere compellet̃ q̃uis quoq̃ ſm euangelicā veri-
tatem qui duxerit dimiſſam mechatur non tamē di-
miſſor poterit obijcere fornicationē dimiſſe pro eo ꝙ
nupſit alij poſt repudiū niſi alias fuerit fornicata.
Rñſio dicēdū ad primū caſum ꝙ ille tenet ſm ſen Solutio
tentiā dñi in euāgelio Matth. 5. ⁊. 19. Ad primū ad pm caſū
autē qđ contra obijcitur dicendū ꝙ maius peccatū Ad primū
eſt in vtroq̃ ex duplici fornicatione q̃ ex vna:quia ta obiectū.
men actio iſta in fauorē illius indulgetur a iure qui
nō eſt mechatus ⁊ quando neuter meretur fauorem
illum ceſſabit actio ad thori ſeparationē. Ad aliud Ad 2m
dicendū ꝙ vterq̃ peccat contra matrimoniū ⁊ tamē
neuter poteſt agere: quia trabem habet in oculo:et
ideo non fit iudiciū niſi inquiſitionis ⁊ penitētie ⁊ nō
accuſationis ad thori ſeparationē:quia de illo modo
agendi intelligit̃ hoc qđ dicitur Joh. 8. Qui ſine pec
cato eſt ⁊c̃. Ad aliud dicendū ꝙ pro leſa fide vtriq̃ Ad 3m
iniūgenda eſt pnīa in foro cōfeſſiōis vel etiā mercato
ri ſi fuerit denūciatū: ẜ actio dicta de cā ceſſat ꝑ mo-
dū accuſatiōis. Ad id qđ obijcit̃ de ſcđo dicēdū ꝙ Ad 2m caſū
veꝝ eſt ꝙ maius eſt ibi pctm̄ ſi vir ꝓſtituat vxorem q̇ ad primū
et 2m.

ſuā quā ſi non ꝯſtitueret eam: tamē quia ius illud in fauore innocētie introductū eſt nō meret̄ vir ꝯſtituens vxorē tali iure gaudere: obiectio aūt ꝓcedit ac ſi ius in deteſtatione criminis tm̄ ſit inductū. Et ꝑ hoc
Ad 3m caſū q̄ ad primū pz etiā ſolutio ad ſequēs. Ad id qd̄ obijcit̄ de tertio dicendū eſt ꝙ ſine dubio taliter nō vult redire ad priorē poſtq̄ ſciuit eū viuū ꝛ fugit eū amorē ſequētis ei ꝓferēs reputabit̄ tūc adulterij rea. Et pōt hoc vir ei obijcere corā iudice eccl'iaſtico ad thori ſeparationē: ꝛ in h̄ caſu nō excuſat̄ ſed tm̄ q̄ntū putās virū mortuū
Ad 2m cū alio cōtraxit. Ad aliud dicendū ꝙ melior ps eſt rōnabilior ꝛc. rō nr̄a in talibꝫ ptibꝫ non pōt ꝓcedere niſi ex iudicijs ſenſualibꝫ ſenſibꝫ ꝛ ſic dicit̄ ſatis tuta pars ſm ꝙ humanū iudiciū ſufficiēter habet ſenſibilia ex quibꝫ rō cauſet̄ ex quibꝫ eſt fama ꝑ auditū ꝛ expectatio lōga vltra terminū condictū de reditu ꝛ huiuſmodi.
Ad 4m caſū q̄ ad primū Ad id qd̄ obijcit̄ de q̄rto caſu dōm ꝙ q̄n ꝓſumit̄ mala machinatio tūc poſſet diſcerni de facili Si aūt nihil mali ꝓſumit̄ tūc talis cautela nō adhibet̄ nec tenet̄ adhiberi: qꝛ in loco ꝯſueto frequētationi ſui mariti ꝛ hora cōſueta ſe exhibet ꝛ ad amplius nō
Ad 2m. tenet̄. Ad aliud dicendū ꝙ hoc intelligit̄ de ignorātia iuris nō facti: ignorātia eīm facti a toto excuſat ꝛ talis eſt iſta ignorātia q̄n alius recipit̄ pro alio ſicut lya recepta eſt a iacob pro rachele.
Ad 5m caſū q̄ ad primū ꝛ 2m. Ad id qd̄ obijcit̄ de quito dicendū ꝙ iſte caſus intelligit̄ de in abſoluta q̄ licet nō cadat in animū tñ in corpus ꝛ nō intelligit̄ de metu honoris vel parentū vel alicuius alterius ꝛ hec vis dicta eſt oppſſio potius q̄ metus vel violētia timoris. ꝑ hoc etiā patet ſolutio ad ſeq̄ns
Ad 3m qm̄ conſtat ꝙ nihil confert: ſed tm̄ patit̄. Ad aliud dicendū ꝙ nō velant̄ taliter oppſſe: ꝓpter cautelā tñ ſi oīmoda fit eis vis poſſunt meo iudicio velari ſicut notatū eſt in q̄ſtione de velo virginū ꝛ ꝓbat̄ ꝑ rōnes ſatis cōgruas ꝛ etiā ꝑ autoritates licet ſolus Leo papa ſolū videt̄ dicere cōtrariū/ qd̄ ꝓpter cautelā dictū eſt amplioris hūilitatis. Si tñ aliq̄s vellet tenere cōtrariā opinionē. ſ. ꝙ nō debēt velari: ille poteſt dicere ad iſtud ꝙ nō eſt ſimile: qꝛ velum requirit ſignū potius q̄ virtutē ꝛ gratiā: ſed ius illud in fauorē virtutis ꝛ deteſtatione vitij inductū eſt ꝛ cū nō inueniant maiorē in vno cōiugio virtutē q̄ in alio nec vitiū qd̄ ꝑcipue in mente eſt nō datur licētia alteri obijciendi
Ad 6m caſū q̄ ad primū hmōi fornicationē. Ad id qd̄ q̄rit̄ de ſexto dōm ꝙ vtroq; modo poteſt intelligi: ſi eīm reddit ei debitum aut reddit vt recōciliate cui culpā dimiſit aut reddit ſicut ei a cuius debito eſt nōdū abſolut⁹ per iudiciū eccl'iaſticū. Si primo mō tunc tenet caſus: qꝛ non eſt ius vt ſemel dimiſſum iterū repetat̄ vel obijciatur in crimen: qꝛ ſicut dicit ꝓpheta nō cōſurget duplex tribulatio nec vel peccatū poteſt eſſe indictū vt puniat̄ ac ſi nō ſit inductū. Si aūt reddit ſecūdo modo tunc nō obſtat ei quin eā adhuc accuſare poſſit. Et ꝑ hoc patet ſolutio prime obiectiōis.
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ de beneficijs nullus de iure ſuo aliq̄d amittit: ſed ex b̄nficio q̄nādoq; ſequit̄ amiſſio: ſic̄ ſi tu debes mihi centū ꝛ ego remitto tibi ꝓpter deū ex beneficio elemoſyne amitto ius petēdi a te centū ꝛ hic eſt ita: ex re
Ad 7m caſū q̄ ad pm. miſſione eīm iſte amittit ius accuſandi. Ad id qd̄ vlterius obijcit̄ de ſeqtimo dicendū ꝙ vltimo inducta decretalis totū ius dicit qd̄ eſt in caſu iſto. Ad primū aūte qd̄ contra opponit̄ dicendū ꝙ hoc verū eſt qd̄ dicit apl's ꝙ in hmōi nō eſt frater aut ſoror ſubiectus ſeruituti: ſed in alterius modi eſt ſubiectus hoc eſt ſi alterius modi efficitur infidelis ſicut maritus:
Ad aliud dicendū ꝙ ſi aliā duxerit ante ſue conīugis conuerſionē tūc fauore fidei abſoluitur: quia fortius eſt vinculū matrimonij qd̄ fundat̄ ſuper fidem chriſti q̄ id qd̄ ī infidelitate cōtrahit̄: ꝛ ideo ſolū ſtat matrimoniū ꝛ ſi illa conuertat̄ quā prius habuit: ſꝫ quādo nullū vinculū ſtringebat in oppoſitū ſecus fuit ſicut patet in vinculis coporalibꝫ ꝙ debile ꝑ ſe ſtringit ꝙ ſi veniat fortius in oppoſitū ſtringens rumpit̄ primū qd̄ cum ſolū erat nō rumpebatur. Sed tñ notandū eſt ꝙ in eadē decretali parū ante dicit̄. ſ. ſi plures vxores illo intuitu ſue īfidelitatis habuit cū nulli vnq̄ niſi ex diuina diſpenſatione plures habere licuit ꝙ vnā de pluribꝫ eligat ſi omnes ſecū cōuertunt̄ que ſibi magis congruit ꝛ alijs datur licentia nubendi: quia vxores vere nunq̄ fuerūt: illa autem quā eligit per contractū nouū fidei xp̄iane vera vxor eius efficicur. Ad 2m

An poſt latam ſententiā de ſepatione teneatur vir recipere adulteram ſi ipſe adulterauit. Arti. xi. 1.

Quinto querit̄ vtrū poſt latā ſententiā de ſeparatiōe thori teneat̄ recipere adulterā ſi ꝛ ipſe adulteratur. Uidet̄ autē ꝙ ſic: qꝛ tunc non habet qd̄ ei obijciat: ergo videtur ꝙ tenet̄ eā recipere Arg. primo

Item ius iſtud in fauorē continētie inductū eſt: ſed cadens in crimen fauorē iuris nō meretur: ergo iſte amplius nō debet gaudere illo iure: ergo tenet̄ eam recipere vt videt̄. 2o

Itē extra de diuor. ſcribit Alerāder tertius de litteris ꝛ infra Sane tu cōuocato capitulo tuo: cū ex eorundē conſilio vtriq; priuatim cōtinentiā iniunxeris obſeruandā: ita ꝙ caſte viuerent ab inuicē ſepati tūc idem U. furtim cū alia ſponſalia ꝛ nuptias temere celebrauit verū cū factū inq̄rere laborares dict⁹ U. tibi ſeriē rei explicās ꝛ exponēs ad audientiā noſtrā ferē appellaſſe. vñ fraternitati tue mādamus q̄tenus ſi res ita ſe habeat dictū virū ad vxorem legitimā redire compellas. Ex hoc arguo ꝙ cum ꝓpter nuptias cogatur redire ꝛ recipere primā ꝙ multo magis ꝓpter fornicationē. 3o

Item ad eccleſiaſticū iudicē pertinet per cenſurā eccleſiaſticā cogere ad criminis vitationē: ſed alter nō poteſt ſi iſte fornicans eſt in crimine: ergo ꝑtinet ad eccleſiaſticū iudicem eū compellere vt vitet crimen illud: ſed congrue vitare non poteſt niſi ſuſcipiēdo vxorem adulteram: ergo pertinet ad eū vt cogat talē ſuſcipere primā quā dimiſerat. 4o

In cōtrariū huius eſt qd̄ dicit̄ ſic: Qd̄ bene ſemel diffinitū eſt nulla debet iteratione retractari: ſed ſeparatio illius ſemel eſt diffinita: ergo non debet retractari: ergo nō debet cogi vt amplius eam recipiat quā ſemel per ſententiā dimiſit. In ꝯriū pō

Rñſio dicendū ꝙ de rigore iuris nō tenetur eā recipere ſicut vltimo probatū eſt: ſed tamen iudex eccleſiaſticus de ſuo officio cōpellere eum debet ꝙ recipiat. Et per hoc patet ſolutio ad duo vltima que nō probāt niſi ꝙ iudex de ſuo officio debet talem cōpellere vt recipiat eā quā dimiſit. Solo ad 3m ꝛ 4m

Ad primū dicendū ꝙ licet ex poſt facto nō habeat qd̄ obijciat tamen ꝙ in iudicio fuit cauſa tunc habuit. Et qꝛ tūc res definita fuit non debet aliqua de cauſa retractari. Juris autē iſtius hec pōt eſſe cauſa: qꝛ cū mulier ꝑmo fornicat̄ nō habet cauſā cū nō ſit exacerbata ꝑ viꝝ ꝛ m̄rimonio poſſit vti ī medelā ꝯcupiſc ꝛ iō fornicatio ſua deteſtabil' ē ꝛ nō hñs Ad primū

excuſationē. Cũ aũt vir poſtea fornicaꝛ qñ nullā ha-
buit cócupiſcētie medicinā/ ⁊ exaſpatus eſt ab vxore
maius habet palliũ excuſatióis: ⁊ iō de rigore iuris
cócediꝛ ꝙ nó ꝓpter hoc cóueniri poſſit ab vxore ad re
cóciliationē. Et idē eſt ecóuerſo de vxore ſi tenuerit
Ad 2m fidē thori viro adulterāte. Ad aliud dicendũ ꝙ fa
uor ille reſpicit ſtatũ ꝑſone trahētis in cauſam adul-
teriũ ⁊ nó ſtatũ futuꝝ: cũ eñ futuri caſus īcerti ſint/
in fauorē futuri ſtatus nó pōt aliqꝺ introduci ius:
ſed potius in fauorē ſtatus p̄ſentis.

Arti. XII. An mulier adultera teneaꝛ viro reuocāti eā recōciliari poſt ſententiā de ſepatōe thori etiam ſi noluerit.

M Exto q̄riꝛ vtꝝ mľier adultera teneaꝛ viro eā
reuocāti recóciliari poſt ſniam de ſepatióe tho
Argu. p̄mo ri etiā ſi noluerit. Uideꝛ aũt ꝙ ſic: qꝛ vir in ea
nullũ ius amiſit niſi ꝓpter pctm̄/ ⁊ vir nó peccauit ⁊
2o ſic ꝯſtat ꝓpoſitũ. Itē ip̄a nó ſepaꝛ niſi ad viri actio
nē: g̊ ſi vir ceſſet ab actióe ip̄a teneꝛ cómanere: g̊ etiā ſi
ceſſet ab effectu actióis ip̄a teneꝛ redire: ergo ſi reuo-
3o cata a viro fuerit redire teneꝛ. Itē vnuſquiſqꝫ pōt
illi iuri renũciare qꝺ in ſuũ fauorē eſt inductũ: ſꝫ hoc
ius in fauorē viri nó fornicātis eſt inductũ: ergo illi
renũciare pōt: g̊ ſi renũciat teneꝛ ille ad debitũ ſoluē
4o dũ ſicut prius tenebaꝛ. Itē ſi nó tenereꝛ ad ſeruitu
tē priſtinā tunc recuparet libertatē ⁊ cómodũ ex ſuo
pctó: ſed hoc ē incóueniēs g̊ teneꝛ redire ſi reuocet eā
In ꝯ̄riũ p̄o vir. In ꝯtrariũ huius eſt ꝙ ꝑ ſniam ſepatus eſt ab
ip̄a: qꝺ aũt ꝑ ſniam iuris fit iuſte fit: g̊ ſepatio ē iuſta
ſed qlibet pōt vti eo qꝺ ꝑ ſniam iuſte adeptꝰ eſt: g̊ ip̄a
2o pōt licite manere ſepata etiā ſi ille eā reuocet. Item
ip̄a timere pōt de odio ⁊ malo corꝑis: qꝛ Prouer. 6.
de tali viro cuiꝰ vxor ē fornicata diciꝛ Porro zelus
⁊ furor viri non parcet ⁊c. quilibet autē poteſt ſe ca-
uere: g̊ ⁊ iſta pōt manere ſepata etiā ſi reuocata fuerit
Solō Rñſio dōm ſm legē q̄ dicit qꝺ fauore meo inductũ
eſt in dānũ meũ retorq̄ri nó debet. vñ vir pōt eā pete
Ad obiecta re etiā inuitā ſicut ꝓbāt p̄me obiectióes. Ad id aũt
in ꝯtrariũ qꝺ in ꝯtrariũ obijciꝛ dōm ꝙ ſi illa ſnia fundareꝛ ſup̄
ꝟitatē cauſe tũc teneret obiectio: ſed nó eſt ita: ſed po-
tius induciꝛ in fauorē illius q̄ ſeruat fidē thori ⁊ per
hoc patet ſolutio.

Arti. XIII. An mulier adultera poſt ſententiā adulterij poſſit repellere virũ ab accuſatione.

N Eptimo q̄riꝛ vtrũ mulier adultera poſt peni
tentiā adulterij pōt repellere virũ ab accuſa-
Argu. p̄mo tióe. videꝛ aũt ꝙ ſic: qꝛ dicit Amb. ꝙ pnia eſt
res optima ⁊ ꝑfecta q̄ oēs defectꝰ reuocat ad ꝑfectũ:
ergo reuocat etiā defectũ iſtũ ad ꝑfectũ ꝓ q̊ accuſari
2o poterat vt decetero nó poſſit accuſari. Item in lr̄a
dicit Grego. ꝙ nó debet reputari q̄ erat/ ſed q̄ eſt mō
3o ſctā ⁊ iuſta: ergo nó debet ei obijci adulteriũ. Item
iudiciũ humanũ nó debet eſſe ſtrictiꝰ q̄ꝫ diuinũ: ſed
deus in ſuo iudicio nó obijcit p̄terita q̄ deleta ſunt ꝑ
penitentiā: g̊ nec hō debet obijcere: ergo videꝛ ꝙ mu
lier non debet accuſari ꝓ adulterio ꝑ pniam deleto.
In ꝯ̄riũ p̄o In ꝯtrariũ huius eſt ꝙ pnia alterius nó tollit mi
hi ius qꝺ in fauorē meũ inductũ eſt: ſed ius iſtud ſcꝫ
accuſatio ad ſepationē thori in fauorē meũ inductũ
eſt: ergo ꝑ pniam alterius nó deleꝛ nec tollitur mihi
Itē ſi dimittiꝛ ante pniam ego nó teneor eā recipe
penitentē: g̊ nec penitēs pōt me ab accuſatióe īpedi-
2o re. Item penitētia delet culpā: ſed nó penā: qꝛ in
penitētia penā oportet ſuſtinere: ſed ſepatio eſt pena:
ergo nó tolliꝛ ab eo ſepatio: ergo accuſari pōt ad ſepa
tionē thori. Rñſio dicendũ ꝙ pnia debet inducere Solutio
virũ vt volũtarie ceſſet ab accuſatióe: ſed tñ nó cogiꝛ
ſi noluerit: monēdus eſt tñ vt ceſſet ⁊ durus eſt ſi in
duci nó poterit: qꝛ ſibi debet ſufficere qꝺ deo ſufficit.
Ad primũ ergo dicendũ ꝙ pnia reuocat defectus Ad primũ
quo ad imunitatē culpe: ſed nó q̊ ad imunitatē indi-
gnitatis ⁊ cuiuſcũqꝫ pene. P̄. pnia valet in foro dei ſi-
ue ꝯfeſſióis: ñ ſꝫ ī foro iudicij ſiue ꝯtētóis: qꝛ h̄ iudex
videre ñ pōt. ſꝫ ſolꝰ deꝰ. Ad aliꝺ dōm ꝙ dictũ Gre Ad 2m
go. ꝯſiliũ ē nó p̄ceptũ. Ad aliꝺ dōm ꝙ iudiciũ hũa- Ad 3m.
nũ nó eſt ſtrictiꝰ nec rectiꝰ q̄ꝫ diuinũ: ſꝫ ē ꝑ alia: qꝛ ꝑ
exteriora q̄ certificari pñt noticijs hominũ: ⁊ h̄ nó eſt
pnia: ſed deus ſolus videt pniam in corde: ⁊ ideo qꝺ
ſufficit deo non ſufficit hōi ⁊ qñqꝫ qꝺ ſufficit homini
nó ſufficit deo.

An vir adulteratus occulte ſine pctō pōt agere ad thori ſepationē cōtra mulierē adulteram manifeſte. Arti. XIIII

O Ctauo vtrũ vir adulteratus occulte ſine pec
cato pōt agere ad thori ſepationē ꝯtra mulie
rem adulterā manifeſte. Uideꝛ ꝙ ſic: qꝛ qꝺ occultũ Argu. p̄mo
eſt obijci nó pōt ⁊ nihil poteſt eũ impedire ab accuſa-
tione niſi obiectio ſiľis criminis: g̊ videꝛ ꝙ vir agere
poteſt ad thori ſepationē. Itē qui eſt in mortali pec 2o
catu occulto neceſſitate inſtāte poteſt p̄dicare: ſed p̄-
dicare maius eſt multo q̄ꝫ agere ad thori ſepationē g̊
⁊c. Itē nullũ eſt ſcandalũ de pctō viri: ſed de pctō 3o
mulieris eſt ſcandalũ: g̊ ip̄a debet publice puniri: ſi-
cut dicit apľs. I. Tim. 5. Peccantē corā oīb9 argue
vt ⁊ ceteri timorē habeāt: g̊ mulier iſta publice debet
puniri. eſt aũt pena iſta in eo in q̄ peccauit. ſ. in matri
monio: g̊ cũ nó poſſit puniri niſi ſepatione a thoro vi
detur ꝙ vir agere pōt ſine pctō ad thori ſeparationē:
In ꝯtrariũ huiꝰ eſt ꝙ mulieris exceptioni ꝯtra vi In ꝯ̄riũ p̄o
rum nó deficit niſi ꝓbatio: ſed veritas etiā nó ꝓbata
ꝓdeſt ei ⁊ ſufficit corā deo: g̊ mulier corā deo hꝫ exce-
ptionē ꝯtra virũ: g̊ corā deo peccat qñ accuſat eam.
Itē occultũ ⁊ manifeſtũ circũſtātie ſunt ſiľes adul 2o
terij ſm ſpeciē: ſed circũſtātie nó alienāt pctm̄ nec in
ſcandalo grauāt vnũ ſicut aliud: g̊ videꝛ ꝙ pctm̄ idē
in ſpecie ſiľe faciat ī vtriſqꝫ: ſed h̄ eſt ſepatióis: g̊ vnus
habet idē ius ꝯtra alterũ qꝺ ecóuerſo: licet in alia cir
cũſtantia: g̊ mulier pōt excipe coram deo cōtra virũ.
Rñſio dicēdũ qꝺ vltio ꝓbatũ veꝝ ē ⁊ ꝓbabile. vñ Solutio.
dicendũ eſt ad primũ ꝙ in iudicio hũano pōt obijce- Ad primũ.
re ſine obſtaculo: ſed hoc nó queriꝛ ſed potiꝰ vtrũ ſi-
ne pctō id facere poſſit vel non. Ad aliud dicendũ Ad 2m
ꝙ verum eſt ꝙ talis pōt p̄dicare in neceſſitate: qꝛ p̄di
catio eſt animab9 neceſſaria: ſed nó eſt ita de thori ſe-
ꝑatione q̄ eſt potius ad turbationē q̄ꝫ ad ꝯſolationē.
Ad aliud dicendũ ꝙ verũ eſt ꝙ talis pōt accuſare Ad 3m
licet nullũ ſit ſcandalũ tñ ip̄e in ꝯſcia cōſtringiꝛ pctō
ſuo: ⁊ ideo ꝓpria ꝯſcia magis debet eum inclinare ad
vxoris cōpaſſionē q̄ꝫ obiectionē.

An mulier poſt reconciliationē amiſit ius petendi debitum a viro. Arti. XV.

P Ono queriꝛ vtrũ poſt reconciliationē amiſit
ius poſcēdi debitũ. videꝛ aũt ꝙ ſic: qꝛ niſi vir
eſſet a debito illo abſolutꝰ ip̄e tenereꝛ redde- Arg. p̄mo.
re etiā poſt ſepationē: h̄ aũt cũ falſum ſit videꝛ ꝙ mu
lier nullũ ius hꝫ in corꝑe viri: g̊ cũ nó reſtituaꝛ ei ius

2° illō: videꝛ ꝙ etiā recōciliata petere nō poſſit. Itē ius
illud nō cōfert niſi mr̄imonialis cōſenſus: ſed ille nō
repetiꝛ poſt recōciliationē: ḡ ius nō ꝯferꝛ ei: ḡ nō ha
3° bet ius petere debitū. Item per q̄ quis peccat per
hec ⁊ punieꝛ: ſed iſta peccauit in fide ⁊ iure thori: ḡ in
illo puniri debet: nō aūt puniꝛ niſi amittēdo ius qđ
habuit: ḡ videꝛ ꝙ nunq̄ decetero habebit aliqđ ius
In ꝯriū p° petēdi. In cōtrariū eſt: q2 alia eſt recōciliatio mari
ti q̄ȝ alterius cuiuſcūq; amici: ergo aliq̄d ſpeciale cō-
ferꝛ in illa: hoc aūt in quo diſtinguiꝛ ab alijs amicis
nō eſt niſi ius petēdi debitū: q2 omnia alia prius ha-
buit: ḡ ius petēdi debitū reſtituiꝛ ei in recōciliatiōe.
2° Itē ſi detur ꝙ nō reſtituiꝛ: ḡ ipa ſi ſe ei poſt recōci-
liationē neget nō pōt repetere etiā: ergo poſt recōcilia
tionē ea inuita poſſet intrare religionē/ qđ falſum et
abſurdū eſt: ergo ⁊ falſum eſt ꝙ ius poſcēdi debitum
Solō ei nō reſtituaꝛ. Rn̄ſio videꝛ vltima pars eſſe cōce
dēda. ſ. ꝙ debitū pōt petere poſt recōciliationē/ ⁊ ac-
Ad primū cipit poteſtatē in corꝑe viri ſicut prius habuit. Ad
primū ergo dicendū ꝙ ius illud dupl'r ꝯſideraꝛ. ſ. in
habitu ſiue ſacramētal'r tm̄ vel ſm ordinē ad actum
qđ eſt poti⁹ iuris vſus vel executio. Et primo quidē
mō nūq̄ȝ amittit illō ius mulier adultera dū viuit: ſȝ
Ad 2m ſcđo modo ⁊ hoc reſtituiꝛ ei qn̄ fit recōciliatio. Ad
aliud dicendū ꝙ mr̄imonialis cōſenſus facit ius illō
ſacramētal'r ⁊ habitual'r/ ⁊ hoc non iteraꝛ: ſed ꝓpter
culpā pōt aliq̄s ſuſpēdi ab vſu ſui iuris ⁊ executione
Ad 3m ⁊ hoc relaxaꝛ in recōciliatiōe. Ad aliud dicendū ꝙ
ſufficiēter punita eſt in mr̄imonio quando ſuſpendi
tur ab vſu ⁊ ſolatio mariti/ ⁊ ſi nō ſacramētal'r ⁊ ha-
bitualiter a viro ſeparetꝛ.

De illis qui ſe ante polluerūt per adulterium.

Solet etiā queri an valeat duci in ꝯiugiū q̄ pri⁹ eſt polluta per adulteriū: De h̄ Leo papa ait: Null⁹ ducat in matrimoniū quā pri⁹ polluit adulterio. Item. Relatū eſt aurib⁹ ſanctoꝝ ſacerdotū: quēdam alterius vxorē ſtupro violaſſe: ⁊ inſuꝑ meche iuramentū de diſſe: ꝙ poſt legittimi mariti mortē ſi ſupuiueret: duceret eā in vxorem: qđ ⁊ factū eſt. Tale ergo cōnubiū ꝓhibemus ⁊ anathematizamus: Hijs alijſq; autoritatib⁹ vetantur in coniugiū copulari: qui ſe prius adulterio maculauerūt. Sed ecōtra Auguſti. oſtēdit dicens: Deniq; mortuo eo cū quo fuit verū coniugiū: fieri pōt cōiugiū cū qua preceſſit adulteriū. Idē Poſſe fieri ſane licitas nuptias ex ꝑſonis illicite cōiūctis honeſto placito ſubſequēte manifeſtū eſt.

Determinatio.

Sed hec vltima autoritas de cōcubinis loq̄tur perhibēs cōcubinas poſſe trāſire ad honeſtū placitū nuptiarū: ſi caſtitatē ⁊ fidem ſeruare velint. Prima v̄o autoritas Auguſtini de illis agit qui de pctō penituerūt: ⁊ nihil in mortē viri machinate ſunt: nec viuēte viro fidem adultere dedit mechus: ꝙ eam in coniugio duceret ſi ſuꝑuiueret. Qui vero hec faciūt: alijs premiſſis autoritatibus prohibentur copulari.

An adultera valeat duci in coniugio. Arti. XVI.
Einde queriꝛ de hoc qđ dicit ibi [Solet q̄ri Q
D an valeat duci in cōiugiū ⁊c. Videꝛ em̄ non Argu. p̄mo
eſſe ius qđ hic diciꝛ: q2 eccl'ia reijcere nō habȝ
qđ de⁹ licitū demōſtrauit: ſed deus demōſtrauit li-
citū adulteros coniūgi poſſe: ergo eccl'ia non habet h̄
reijcere: ḡ nec interdicere. Prima ptȝ ꝑ ſe. Scđa ꝑ h̄
qđ in glo. diciꝛ. 1. Coꝝ. 9. ſic licitū eſt qđ nullo prece
pto ꝓhibeꝛ: ḡ conſtat ꝓpoſitū. Itē quib⁊ nullū ob 2°
ſtat impedimentū cōtrahere pn̄t ⁊ cū legittime ſint ꝑ
ſone: ergo inuicē cōtrahere poſſunt. Prima cōſtat ex
ante dictis. Scđa aūt ꝓbaꝛ ex hoc ꝙ adulteriū non Probatio
obſtat vt planū eſt nec homicidiū etiā: ḡ ſi ambo con
iunguntꝛ nihil obſtabit: ḡ ſi etiā in mortē viri cū effe-
ctu machinata ſit ipa pōt cōtrahere cū adultero ⁊ ſic
cōſtat ꝓpoſitū. Itē in alijs ſacramētis ſi ſeruetꝛ for 3°
ma ⁊ materia aſſit fit ſacr̄m: ḡ ⁊ in iſto ſim'r: ergo hec
verba cōtractū de p̄ſenti faciētia ⁊ vir ⁊ mulier: ḡ vi
deꝛ ꝙ efficiāt veꝝ mr̄imoniū. Itē alia pctā ſūt ma 4°
iora: q2 dicit Grego. ꝙ ſpūalia ſunt maioris ponde
ris q̄ȝ corꝑalia ⁊ tn̄ nō impediūt: q2 ſuꝑbus cū ſuꝑba/
inuidus cū inuida cōtrahere pōt/ ⁊ adulter cū adulte
ra: ḡ videꝛ nō eſſe ius qđ hic diciꝛ. Itē ponamus 5°
ꝙ aliq̄ occidat virū ſuū ⁊ cū alio indetermiate pōt cō-
trahere videꝛ ꝙ illa ſm iſtud ius cū nullo poſſit cōtra
here: ſed hoc falſum eſt: ḡ ⁊ h̄ qđ inducit. Itē ma- 6°
gis eſt tolerandū vnū malū q̄ȝ duo: ſed adulteriū eſt
vnū malū ⁊ ſeꝑatio ab altero eſt ſcđm malū: ḡ videꝛ
ꝙ ꝓpter primū nō eſt ꝑcipiendū ſcđm. Itē ꝙ p̄mo 7°
machinati ī mortē ⁊ poſtea penituerint ⁊ q̄raꝛ vtrū
tunc poſſint cōtrahere. videꝛ ꝙ ſic q2 pn̄ia deleuit id
qđ obſtabat. ſ. crimē: ergo cōtrahere poſſunt poſt pe-
nitentiā. Rn̄ſio dđm ꝙ tres caſus ſūt quoꝝ ſi ali Solutio
quis eſt nō pōt cōtrahere cū ea quā prius polluit ꝑ
adulteriū. ſ. ſi ꝓpter hoc vt cū iſta cōtrahat machinaꝛ
cū effectu in mortē cōiugis ſi em̄ tm̄ facere cogitaret
⁊ ad opus nō ꝓcederet nō ꝓpter hoc impediretꝛ. Se
cūdus eſt ſi fidē dedit ei de cōtrahēdo poſt mortē cō-
iugis. Tertius ſi ſecū cōtraxit de facto: hoc aūt ordi
naꝛ rōnabil'r ab eccl'ia vt plurima homicidia ⁊ adul
teria euitentꝛ q̄ illius familiaritatis cā fierēt vel fieri
poſſent. Ad primū ergo dđm ꝙ dn̄s nō dedit eccle Ad primū.
ſie claues ⁊ inſpirationē ſpūſſcti vt in talib⁊ ordinet
expediētia ⁊ hec nō ſunt tā ſtatuta humana q̄ȝ diuina
etiā Ad aliud dicendū ꝙ iſtis obſtat īpedimētū cri Ad 2m
minis Ad aliud dđm ꝙ licet diuiſim nō impediāt Ad ꝓbatōȝ
tn̄ cōiuncta impediūt: q2 plus pn̄t cōiuncta q̄ȝ diui-
ſa ſicut eſt videre ī multis alijs: q2 mouēt duo q̄ neuꝛ
ſol⁹ mouere poſſȝ ⁊ ſic de alijs ē facile videre. Ad ali Ad 3m
ud dđm ꝙ hic nō eſt materia ſub debita diſpoſitiōe:
⁊ hoc exigiꝛ in om̄i re generāda: q2 malicia criminis
obſtantis eſt in materia. Ad aliud dicendū ꝙ licet Ad 4m
alia quedā maiora pn̄t eſſe tn̄ nō ita directe peccant
cōtra mr̄imoniū: ⁊ ideo nō īpediūt ſicut iſtud. Ad Ad 5m.
aliud dđm ꝙ talis m'lier habȝ īpedimētū crimīs qđ
cōtrahendū impedit ſed nō dirimit cōtractū: q2 nul
lus vir ſecū fuit in culpa ⁊ ideo ꝓpter viri innocētiā q̄
ſecū cōtrahit ꝑmittiꝛ ſtare contractū. Ad aliud di Ad 6m
cendū ꝙ nō eſt malū q̄ dirimiꝛ tale mr̄imoniū qđ in-
iuſtū eſt ⁊ nō eſt mr̄imoniū malū qđ iuſtū eſt vt dicit
Aug⁹. ſi tn̄ eſſet malū nō eſſet malū cōe: ſed ꝑſonale

ꝛ tale recõpenſaret cõmuni vtilitate que eſt in timo
Ad 7m. re alioꝝ ne facile ꝑpetrarẽt adulteriũ. Ad vltimũ
dõm ꝙ pnĩa põt delere culpã: ſꝫ tñ remanet aliq̃ pe-
na iuſta ꝛ illaꝝ iſta eſt vna.

Si pꝛo extrema cõditiõe valeat vxoꝛ ſeparari a viro et ecõuerſo.

Di. XXXVI. de impedimẽto conditiõis: q̃ reſpicit ſtatu legis humane.

Nunc de conditiõe videam⁹ an valeat cõiugiũ diuide-
re: Ad qđ dicim⁹: q2 nõ negat̃ in-
genua poſſe nubere ſeruo: ſed ſi neſcit̃ eē ſer
uilis cõditiõis: libere põt dimitti cũ ſeruit⁹
a ei⁹ fuerit depꝛehẽſa ſm illud: Si q̃s ingenu⁹
homo ancillã alteri⁹ vxoꝛẽ acceperit: ꝛ eſti-
mat ꝙ ingenua ſit: ſi ipſa femia fuerit poſtea
in ſeruitutẽ deiecta: ſi eã a ſeruitute redime
re põt faciat: ſi nõ põt: ſi voluerit aliã accipi
at. Si vero ancillã eã ſcierat ꝛ collaudaue-
rat: poſt eã vt legittimã habeat. Itẽ ex eodẽ
Si femina ingenua acceperit ſeruũ ſciens ꝙ
ſeru⁹ eſſet: habeat eũ: q2 oẽs vnũ patrẽ habe
mus in celis: vna lex erit viro ꝛ femine. Cum
dicit̃ ſciẽs illũ ſeruũ dat̃ intelligi ꝙ ſi neſcie-
rit illũ ſeruũ eẽ nõ cogit̃ manere cũ ipſo. Si
eñ cõditiõis dolũ patit̃ non cogit̃ adherere
ei cuius fraude decepta eſt. Si autẽ ſcierit
vir cõditionẽ mulieris vel ecõuerſo: non va
let eam dimittere. Vñ Zacharias papa. Si
quis liber ancillã in matrimonio accepit: nõ
habet licentiã dimittẽdi eã: ſi cõſenſu ambo
rũ cõiuncti ſunt: niſi ob foꝛnicationẽ. De il-
lis agit quibus alterutrius cõditio nata eſt
quãdo coniũguntur.

Arti. I. **Quid ſit cõditio impediẽs matrimoniũ.**

A **Nunc de cõditiõe videam⁹ ꝛc.** In iſta di-
ſtinctiõe duo determinat. Unũ pꝛincipa-
le. ſ. de impedimẽto cõditiõis. Aliud ſecũ-
dariũ de etate cõtrahẽtiũ ibi [Hoc etiã ſciẽ
dũ ꝙ pueri. Circa cõditionẽ determinat tria per oꝛ-
dinẽ in trib⁹ capitulis. ſ. que cõditio impediat: vtrũ
ſeru⁹ vni⁹ põt cõtrahere cũ ancilla alteri⁹ ꝛ an ſolua
tur matrimoniũ ꝑ ſeruitutẽ ſupuenientẽ mřimonio:
ꝛ hec plene iacẽt in littera. Ad notitiã autẽ hoꝝ capi
tuloꝝ triũ querũt̃ hic q̃nq3. Pꝛimũ eſt q̃d ſit condi-
tio impediẽs matrimoniũ. Secũdũ an ipediat ma-
trimoniũ. Tertiũ vtrũ impediat ex iure naturali vl̃
poſitiuo vel diuino vel humano. Quartũ de ſeruo
vni⁹ cõtrahẽte cũ ancilla alteri⁹. Quintũ de condi-
Arguit̃ ꝑo tione que ſupuenit matrimonio. Ad pꝛimũ obijci
tur dicũt iura ꝙ cõditio impediẽs matrimoniũ ẽ ſer
uitus: ſeruit⁹ autẽ eſt cõditio ſuppoſitõis q̃ perſona
ſm ſe ꝛ ſua eſt in ptãte ſupioꝛis. Videt̃ autẽ ꝙ talis
cõditio nõ d3 eẽ in humano genere: q2 dicit Grego.
ꝙ natura oẽs hoĩes equales genuit: ergo ɔtra natu
rã eſt vnũ hoĩem eẽ alio inferioꝛẽ: ꝛ eſſe in ptãte alte-
rius ſm ſe ꝛ ſua: ſed ea que ſunt cõtra naturã nll'o iu
re ſtatui poſſunt: ergo nullo iure ɔditio ſeruituti' in-
2o ter hoĩes eẽ põt. Itẽ dicit Grego. ꝙ cõtra naturã
ſupbire eſt hoĩem hoĩ ꝑeſſe velle: ergo idẽ q̃d pꝛius.
Itẽ apl'us dicit ꝙ in chꝛiſto ieſu non eſt ſeru⁹ neq3 3o
liber: ergo in fide chꝛiſti oẽs ſunt eq̃les: ergo falſum
eſt ꝙ vn⁹ ſit dñs alteri⁹: ergo nulla eſt cõditio ſerui
tutis. Itẽ in pꝛimo oꝛdine humani generis dictũ 4o
eſt añ pctm̃ ꝛ poſt pctm̃ hoĩ ꝙ coleret terrã ꝛ ſubijce-
ret eã ſibi: nuſq̃3 autẽ ꝙ dñaret̃ ſup alteꝝ: ergo vide
tur ꝙ de dignitate nature hoĩs ſit vt nõ ſit ſeruilis
cõditõis. Itẽ Tulli⁹ dicit in rhetoꝛica ꝙ oẽ ius a 5o
natura eſt ꝑfectũ: ergo q̃d nõ eſt ꝑfectũ a natura ẽ in
iuria: ſed iſtud ius de cõditiõe ſeruitutis nõ eſt a na-
tura ꝑfectũ: ergo eſt iniuria. Appꝛobatio medie na-
tura eſt eq̃liter digna in ſeruo ꝛ in dño: ergo ĩpoſſibi
bile eſt ꝙ vn⁹ alteri ex pticipatiõe nature ꝑponat̃: ꝛ
ſic cõſtat ꝑpoſitũ. Si forte dicas ꝙ Tulli⁹ mẽtit̃. Sol'o
Cõtra ius poſitiuũ neceſſe eſt ꝙ habeat rõnẽ aliquã Obiectio
equitatis: illa ergo neceſſe rõcinatur ex aliq̃ habitu-
dine gentes ipſamq3 ꝛ adhibet exemplar ad q̃d appe
tit: ſed iſtud exẽplar eſt neceſſario ante ius poſitiuũ/
q̃d autẽ eſt añ ius poſitiuũ nõ eſt ius poſitiuũ: ĝ exẽ-
plar q̃d imitat̃ rõ inueniẽs ius poſitiuũ nõ eſt de iu
re poſitiuo: ſed nihil eſt ante niſi ius naturale ꝛ diui
nũ: ergo neceſſe eſt ꝙ iſtud exẽplar ſit ius naturale ꝛ
diuinũ: ſed oẽ exẽplatũ ꝑficit̃ ab exẽplari: ĝ ius poſi
tiuũ ꝑficit̃ a iure naturali ꝛ diuino: ꝛ h̃ eſt q̃d dic tul
lius. In cõtrariũ hui⁹ eſt q̃d dixit noe Geñ. 9. ꝙ In ɔ̃riũ ꝑo
maledict⁹ puer chanaan ſeru⁹ ſeruoꝝ erit fratribus
ſuis: ſi ergo per pꝛiarchas dei inſpirationẽ habẽtes
inducta eſt ſeruit⁹: ergo eſt de iure diuino. Itẽ de 2o
abꝛaã yſaac ꝛ iacob legit̃ ꝙ habuerũt ſeruos ꝛ ancil
las: cũ ergo inſpirationẽ dei habuerũt ꝛ nihil cõtra
naturã vel ius egerũt: ſeruit⁹ ẽſt de iure naturali ꝛ
diuĩo vt vꝫ. Itẽ in no. te. I. Pet. 2. ꝛ eph. 6. ꝛ mul 3o
tis alijs locis pcipit̃ ſeruis ꝙ in oĩ timoꝛe obediant
dñis nõ tm̃ bonis ꝛ honeſtis ꝛ modeſtis: ſed etiã di
ſcolis: ĝ cõditio ſeruitutis eſt de lege xp̃i: ꝛ ſic nec cõ
tra naturã/ nec ɔtra diuina: ergo nec ſeruit⁹. Itẽ 4o
video ꝙ ꝑpter pctm̃ tradit̃ homo vt ſit in poteſtate
demonis: ergo multomagis tradet̃ in ptãtẽ hoĩs: ĝ
põt iuſto dei iudicio vn⁹ effici ſeru⁹ alteri⁹. Rñſio Sol'o
dõm ꝙ cõditio ſeruitutis eſt in genere humano: q̃a
niſi eſſet nõ impediret mřimoniũ. Ad pꝛimũ ergo Ad ꝑmũ q̃ſitũ
dõm ꝙ nõ eſt deriuata ſeruit⁹ ex inequalitate natu-
re: ſed poti⁹ ex inequalitate opeꝝ in penã inducta: ꝛ iõ
nõ eſt fauoꝛabilis ſed poti⁹ coꝝ q̃ ꝑ ſe fugiunt̃ vt di-
cũt phi. Ad hoc aũt q̃d obijcit̃ ꝙ ea q̃ ſunt ɔtra na Ad pꝛimũ
turã ꝛc. dõm ꝙ natura d̃ dupl'r vel poti⁹ triplicit̃: ꝛ ſcđm ſit̃
dicit̃ ei q̃nq3 natura ipſa ſpẽs cõicabilis indiuiduis
ꝛ pticipata ab illis: ſicut dicũt̃ oẽs hoĩes natura ho
mines: dicit̃ etiã natura q̃nq3 rõ natural': ꝛ h̃ dupl'r
ſcꝫ ex naturalib⁹ ꝑcedẽs: ꝛ in naturalib⁹ cõſiſtẽs/ vl̃
ex naturalib⁹ ꝑcedẽs ad oꝛdinẽ coꝝ q̃ incidũt pꝛeter
naturã: q̃ntũ illa oꝛdinari eſt poſſibile. Et q̃d pꝛimo
mõ ꝙ eſt cõtra naturã nõ põt ſtare: ꝛ hoc mõ ſeruit⁹
nõ eſt cõtra naturã: ſed poti⁹ ꝑſonalis: ꝛ cõtra ſtatũ
ꝑſone. Scđo aũt mõ iteꝝ nõ eſt naturalis: q2 ſic nõ
eſt naturale niſi ius illud q̃d natura oĩa ea q̃ ſunt il-
lius nature docet: ſꝫ tertio mõ ſeruit⁹ eſt naturalis
q2 ꝑ eã oꝛdinat̃ culpa que inducta eſt in natura ex vi
tio ꝑſone. Et ꝑ hoc pꝫ etiã ſol'o ad ſequẽs q2 Grego.
vocat cõtra naturã q̃d eſt cõtra naturã pꝛio mõ di- Ad tertiũ.
ctã nõ aũt tertio. Ad aliud dõm ꝙ ſeru⁹ cõſiderat̃
dupl'r. ſ. ſm ꝙ eſt pticeps grẽ vel glĩe q̃ ſunt maxime
ꝑfectões aĩe ꝛ in talib⁹ equat̃ dño vl̃ etiã q̃n ꝑponit̃

cõſiderat̃ etiã ſm op⁹ ⁊ facultatẽ ⁊ in talib⁹ eſt in po-
Ad quartũ teſtate dñi: et p̄rio mõ loquit̃ apl's. Ad aliõ dõm
ꝙ p̄imo pt3 ſol'o ex p̄ri⁹ inducta diffinitiõe ꝙ ſerui-
tus ex re naturali inducta eſt q̃ eſt pctm̃: ſ3 tñ ex rõne
Ad quintũ ordinat̃ ⁊ pctm̃ ⁊ pena peccati que eſt ſeruit⁹. Ad
cũ obiectõe aliud dõm ꝙ Tullius accipit naturã ꝓ naturali rõ-
ne cui⁹ habit⁹ regit in oĩ iure poſitiuo: ⁊ ita trahitur
ab eo ſicut exẽplatũ ab exẽplari: ſicut ꝓbat obiectio
⁊ ita inde trahit̃ ordo pcti ꝑ penã q̃ eſt ſeruit⁹: pctm̃
eñi in pena per penã ordinat̃.

Arti. II. **An ſeruit⁹ ipediat mr̃imoniũ ⁊ quo iure.**

B Ecũdo querit̃ an ſuit⁹ impediat mr̃imoniũ.
Arguit̃ p̄o s ꝫ. a Videt̃ ꝙ nõ: oẽ eñi impedimẽtũ alicui⁹
ꝯtrarietatẽ aliquã habet ad aliud: ſed ſuit⁹
nullã habet cõtrarietatẽ ad mr̃imoniũ: ergo nõ ipe-
dit ipm̃. Probat̃ aũt p̄ma: q2 nihil ipedit aliud niſi
qõ in ꝯriũ opat̃ vl' agit: ⁊ agẽs in ꝯriũ eſt ꝯriũ neceſ-
ſario. Scđa aũt p3: q2 ſeru⁹ põt h̄re fidẽ ꝓle ⁊ ſacrm̃.
2o Itẽ ſi impedit / aut ipedit ex genere / aut ex differẽ-
tia addita. Si ex genere: ergo oĩs cõditio impediret
mr̃imoniũ qõ falſũ eſt cũ cõditio libertatis nõ impe-
diat. Si aũt ex dr̃ña cõtrahẽte ꝯtra: ergo oĩs ſerui-
tus ipedit ⁊ ſemp: ergo ⁊ ſu⁹ cũ ancilla cõtrahere nõ
põt qõ falſum eſt: ergo cõditio ſeruil' nõ impedit ma-
3o trimoniũ. Itẽ ſm naturã ita eſt ſi aliqđ ex natura
ſui aliqđ impedit ꝙ illud ml'tiplicatũ plus impedit
ergo ſi ſeruitus impedit mr̃imoniũ multiplicata ſer-
uitus plus impedit ipm̃: ſed hoc eſt falſũ: q2 ſeru⁹ cũ
ancilla ꝯtrahere põt cũ tñ in eis ſit multiplicata ſer-
uitus: ergo h̄ eſt falſũ ꝙ ſeruit⁹ impediat mr̃imoniũ.
4o Itẽ pena ſeruitutis ſtatui mr̃imonij ante exiſtẽti
ſupuenit ex vltiõe pcti: ſicut ⁊ alie pene: ſ3 ego video
ꝙ alie pene nõ impediũt: ergo nec iſta debet impedi-
5o re. Itẽ in ſignato mr̃imonio magis eſt ꝯtract⁹ an-
cille cũ libero q̃3 libere cũ libero: ḡ etiã in ſigno ma-
gis deb3 ẽẽ ratũ mr̃imoniũ ancille cũ ingenuo q̃3 in-
genue cũ ingenuo: ergo cõditio nõ ipedit mr̃imoniũ
ſed etiã ꝓmouet. Probat̃ p̄ima ex h̄ ꝙ v̄bũ dei pa-
tris ingenuiſſimũ nr̃e nupſit nature in vna ꝑſona fi-
lij in thalamo vteri virginalis cũ tñ dicit phs p̄imo
metha. ꝙ multipl'r natura noſtra eſt ancilla. Scđa
In ꝯriũ p̄o aũt cõſtat. In cõtrariũ hui⁹ eſt ꝙ oĩs deceptio et
fraus reſcindũt ꝯctũ: ſed ſi ingenu⁹ cũ ancilla ignorã-
ter ꝯtrahat: ibi eſt deceptio: ergo ꝯtract⁹ reſcindẽd⁹
2o eſt. Itẽ mr̃imoniũ eſt de bonis ꝑtim ꝓpter ſe: ⁊ ꝑ-
tim ꝓpter aliud expetẽdis: vt dicit phs: libertas au-
tẽ eſt de ꝑ ſe expetẽdis: ſeruit⁹ aũt de fugiẽdis: ḡ cõ-
uenit cũ rõne boni appetibil' mr̃imoniũ ⁊ ſeruit⁹ cõ-
trariat̃: ſ3 cõtrariũ impedit: ergo ſeruit⁹ p̄t impedi-
3o re mr̃imoniũ. Itẽ ml'ta ſunt onera mr̃imonij ex ſe-
ipſo: ergo onerans ex alieno: non debet addi oneri
mr̃imonij: q2 nimis graue efficeret̃ ſ3 ſeruit⁹ onerat
ex alieno: ergo nõ debet addi mr̃imonio: ſed potius
ignorãt̃ ſu⁹ cõtract⁹ ꝓ nullo deb3 reputari a iure ne
Sol'o nimis graue on⁹ mr̃imonij efficiat̃. R̃ñſio dõm ꝙ
ex cõſtituto ciuili ⁊ eccleſie in fauorẽ libertatis ſerui-
tus ignorata cũ oppoſita cõditõe. ſ. libertatis impe-
dit mr̃imoniũ cõtrahẽdũ ⁊ dirimit cõtractũ niſi ve-
lint ſpõte cõmanere poſtq̃3 cõiũx ingenu⁹ ſcit de cõdi-
Ad p̄imũ. tione ſeruitutis in alia. Ad p̄imũ ergo dõm ꝙ h̄
habet ꝯtrarietatẽ aliquã nõ ad eẽntiã mr̃imonij: ſed
potius ad cõſeq̃ntia. ſ. ad debiti redditionẽ ⁊ ad bo-
nũ ſtatũ ꝓlis: ⁊ iõ nimis graue eſt mr̃imoniũ cũ illa
cõditiõe ꝓpter qõ ſtatutũ eſt ꝙ ſit impedimẽtũ eius.

Ad ſecũdũ. Ad aliud dõm ꝙ ex differẽtia ipedit ⁊ argumẽtũ
nõ ſequit̃: q2 dr̃ña nõ h3 cõtrarietatẽ ad ſpẽm in alio
indiuiduo: ſ3 poti⁹ ad differẽtiã oppoſitã: ſicut pt3 ꝙ
rõnale in ꝯplatiõe nõ cõtrariat̃ rõnali in voce: ſed ir-
rõnali cõtrariat̃: ita cõditio ſeruitutis nõ opponit̃
ſuituti matrimonij: ſ3 poti⁹ libertati: ⁊ cũ illa ipedit
Ad tertiũ matrimoniũ. Ad aliud dõm ꝙ h̄ veꝝ eſt de illo ad
qõ h3 cõtrariũ: ſed ſuũ ſil'e magis augmẽtat: ⁊ ideo ſi
poſſet multiplicari ſeruit⁹ cõtra libertatẽ in mr̃imo-
nio hñ cõcedẽdũ eſſet ꝙ magis impediret: ſ3 h̄ ẽẽ nõ
põt cũ vna ſit vni⁹ tm̃: ⁊ iõ illud argumẽtũ nõ cogit.
Ad quartũ Ad aliud dõm ꝙ alie pene in vtroq3 ſunt cõiugũ:
⁊ nõ augẽt onera matrimonij / nec faciũt ipm̃ vilio-
ris cõditiõis in bonis ſuis: ſ3 hec oĩa facit ſeruit⁹: ⁊
iõ nõ eſt ſil'e. P̄ alie pene ſecute ſunt originale: ⁊ iſta
ſecuta eſt vitiũ ꝑſonale: ⁊ iõ nõ eſt eq̃lit̃ i oĩb⁹: ⁊ ideo
Ad quintũ iteꝝ nõ eſt ſil'e. Ad vltimũ dõm ꝙ natura noſtra
ancilla eſt in hoc ꝙ ſuoꝝ tẽpoꝝ nõ eſt tota cã: ſed an-
cillatio illa nõ tradit eã in ꝑtãtẽ cõtrarij dñi: ⁊ iõ eq̃-
uocatio eſt in argumẽto: q̃cq̃d tñ in nobis eſt q̃ freq̃n-
ter peccauim⁹: ⁊ iõ ſerui pcti ſm aliquẽ modũ ſum⁹
noſtra tñ natura ꝓut aſſũpta eſt a chriſto liberrima
fuit: ⁊ ideo falſum ſupponit obiectio: et patet qualit̃
intelligitur dictũ phi.

Arti. III. **An impediat ex iure naturali vl' poſitiuo**

C Ertio querit̃ vtrũ impediat ex iure naturali
Arguit̃ p̄o t vel poſitiuo vl' diuino. Videt̃ aũt ꝙ nõ ex na-
turali: q2 hoc vt dr̄ in digeſto veteri ꝙ natu-
ra oĩa aĩalia docet: cõſtat aũt ꝙ natura nõ docet ſer-
uitutẽ: ergo videt̃ ꝙ iſta ꝯditio nõ eſt de iure natura-
li: ḡ nec mr̃imoniũ ipedit de iure naturali. Ite3 ſi 2o
ipediret ꝑ vim iuris nat̃al' opteret ꝙ cõtrariaret̃ ali-
cui eoꝝ q̃ ſunt mr̃imonij in cõiũctõe maris ⁊ femine:
ſ3 hoc nõ inuenit̃ defacili: ḡ ꝑ vim iuris natural' nõ
impedit. Videt̃ aũt ꝙ nec ex iure diuino: q2 h̄ po- 3o
tius ꝑſuadet humilitatẽ q̃3 exaltationẽ. Vñ etiã dr̄
I. Coꝝ. 7. Seru⁹ vocat⁹ es nõ ſit tibi cure: ſed ſi po-
tes fieri liber magis vtere: ḡ de ſeruitute etiã de iure
diuino ꝑſuaſum eſt ꝙ liber maneat cũ ancilla vl' ecõ-
uerſo: ḡ nõ impedit mr̃imoniũ ex iure diuino. Videt̃
ꝙ nec ex humano iure poſitiuo: q2 totũ ius humanũ
orit̃ a diuino / vel a naturali: ſ3 iſtud nec a diuĩo ori-
tur / nec ab alio: ḡ nõ eſt impediẽs de iure poſitiuo.
Sol'o R̃ñſio ꝙ impedimẽtũ iſtud vim h3 a iure poſitiuo
qõ eſt ſtatutũ eccleſie hñtis dei auctoritatẽ ⁊ inſpira-
tionẽ ad ordinationẽ pcti ꝑ penas vt p̄ri⁹ habitũ eſt.
Ad obiecta Ad obiectũ aũt cõtra dõm ꝙ quo ad h̄ eſt natura-
le ꝙ natura iſurgit ⁊ punit nociuũ: ⁊ iõ pene pcti na-
turali iure ſtabiliunt̃: ⁊ h̄ mõ reducit̃ ad naturã: ſed
nõ optet ꝙ ſit naturale vl' diuinũ: ſicut vnũ p̄ceptoꝝ
naturaliũ vl' diuinoꝝ: ſ3 poti⁹ iudiciale ſtatutũ i penã
peccantiũ ⁊ in fauorẽ libertatis q̃ p̄imo ex animi li-
bertate ⁊ nobilitate virtutis exorta eſt.

De copula ſerui et ancille diuerſorum dominorũ.

Querit̃ etiã ſi ſeruus vni⁹ ancillã alteri⁹ ac-
ceperit an ſit inter eos cõiugiũ? De hoc etiã
ita ſtatutũ eſt. Dictũ eſt nobis ꝙ q̃dã legitti-
ma ſeruorũ matrimonia ꝑtãtiua q̃dã p̄ſum-
ptione dirimãt: nõ attẽdẽtes illud: qõ deus Matt. 19.
cõiunxit hõ nõ ſeparet. Vñ nobis viſum eſt

vt cõiugia ſeruoꝝ nõ dirimanẗ etiã ſi diuer-
ſos dños habeãt: ſed in vno cõiugio ꝑmanẽ-
tes dñis ſeruiãt ſuis. Et hoc in illis obſeruã
dũ eſt vbi legalis cõiunctio fuit: ⁊ ꝑ volũta
tẽ dñoꝝ. Attẽde finẽ huiꝰ capituli vbi videẗ
innui ꝑter volũtatẽ dñoꝝ inter ſeruũ ⁊ ancil
lã nõ poſſe cõtrahi cõiugiũ: vel ſi cõtrahitur
nõ eſſe ratũ. Quibuſdã tñ videẗ inẗ eos poſ-
ſe fieri cõiugiũ dñis ignoꝛantibus.

De viro qui ſe facit ſeruũ vt diui datur ab vxoꝛe.

Illud etiã notandũ ꝙ ſi mulier virũ liberuꝫ
acceperit ⁊ ille vt cauſam ꝑſtet diſcidij ſe ali
cuius ſeruũ fecerit: nec ille vxoꝛẽ dimittere
nec illa ob vinculũ cõiugij in ſuitutẽ redigi
poterit. Unde illud: Perlatũ eſt ad ſanctã
ſynodũ ꝙ quidã ingenuꝰ ingenuã acceperit
vxoꝛẽ: ⁊ poſt filioꝝ ꝓcreationẽ occaſiõe di-
uoꝛtij: cuiuſdã ſeruũ ſe fecerit vtrũ ⁊ mulie-
rẽ neceſſario tenere debeat: et ſi tenuerit an
illa etiã ſeruituti ſubijci debeat queſitũ eſt.
Judicatũ ẽ vxoꝛẽ mĩme debere dimitti: nõ
tñ ob chꝛiſti legem mulierẽ ĩ ſeruitutẽ redi-
gi: dũ ille nõ ex cõſenſu cõiugis ſe ſeruũ fece
rit: quẽ liberũ ipſa maritũ acceperat.

Arti. IIII. D — An ſeruꝰ vniꝰ ꝑt ꝯhere cũ ancilla alteriꝰ.

[Q]Uarto quériẗ de ſeruo vniꝰ cõtrahẽte cũ an-
q cilla alteriꝰ ⁊c̃. Et hoc quériẗ ꝓpẗ ea q̃ dicũẗ
Arguiẗ ꝑo in ca. ij. Uideẗ aũt ꝙ hoc eſſe nõ poſſit: q2 ſer
uitꝰ vniꝰ onerosum reddit cõiugiũ: ſꝫ hic eſt triplex
ſeruitꝰ: vel etiã q̃druplex: ergo nimis onerosum effi
citur cõiugiũ: eſt eñ hic duplex ſeruitꝰ dñoꝝ duoꝛũ
2o ꝯiugũ/ ⁊ ſuitꝰ viri ad vxoꝛẽ ⁊ ecõuerſo. Itẽ Mat.
6. Nemo põt duobꝫ dñis ſeruire: ergo nec hic: g̃ nõ
Sol'o pñt duobꝫ dñis ſeruiles coniungi. Si foꝛte dicis
Obiectio ꝙ hoc veꝝ eſt qñ iubenẗ cõtraria. Cõtra ſit ꝙ vxoꝛ
petat debitũ: qñ dñs poſtulat ſeruitiũ tũc eñ iubẽt
cõtraria: ergo iſte eſt in ꝑplexitate: ſed nullus debet
eſſe ꝑplexus: ergo nullus debet tale cõiugiũ cõtra-
3o here. Itẽ ſit ꝙ dñs ꝑcipiat illi ꝙ nũq̃ꝫ reddat ei de-
bitũ: ſꝫ ſemꝑ in domo dñi manẽs vt inuigilet actibꝫ
dñi: ⁊ ſil'iter dñs ancille ꝑcipiat: conſtat ꝙ tenentur
obedire: q2 apl's hoc ꝑcipit: ergo videẗ ꝙ nũq̃ꝫ eſt tẽ
pus exigẽdi vel reddẽdi debitũ: ergo nec maritalis
4o ſocietas põt eſſe inter tales: g̃ nec ꝯiugiũ. Itẽ eſto
ꝙ dñs ꝑcipiat ei ne cõſentiat ĩ matrimoniũ: cõſtat ꝙ
debet eſſe obediẽs: al's dñs puniret eũ: ergo videtur
ꝙ cõſentire nõ põt: ergo nec matrimoniũ cõtrahere.
5o Itẽ q̇cq̇d in me eſt meũ eſt cũ re mea: ſed iſte ſeruꝰ
dñi ſui eſt: ergo dñi eſt q̇cq̇d ſerui: ſꝫ vxoꝛ ſerui eſt ſer
ui: ergo vxoꝛ ſerui eſt dñi: ſed vna mulier nõ põt eſſe
duoꝝ nihil cõmune habẽtiũ: ergo vxoꝛ ſerui debuit
6o eſſe illiꝰ dñi ancilla: cuiꝰ ancilla fuerat añ. Obie-
ctio eadẽ eſt in cõparatiõe ad dñm ancille. Cum igiẗ
hec oĩa ſint incõueniẽtia: videẗ ꝙ nullũ ꝯiugiũ ſit cũ
7o ſeruo ⁊ ancilla diuerſoꝝ dñoꝝ. Itẽ pueri taliũ ſer
uoꝝ dubie generanẗ: licet eñ ſm leges quaſdã par-
tus ſequaẗ vẽtrẽ: tñ cõſuetudines diuerſaꝝ terrarũ
de hoc dubie ſunt: q2 ſicut ſupꝛa ꝓbatũ ẽ: hõ eſt aĩal
cuiꝰ vterq̃ꝫ ſexꝰ ꝓ educatione filioꝝ ſollicitaẗ ſed ſub
ſtãtia ꝑꝛis magis pꝛincipalis eſt in generatõe filij q̃ꝫ
etiã matris ergo videẗ ꝙ plus ꝑtinet de partu ad pa
trẽ q̃ꝫ ad matrẽ: ſi ergo iſti generant vnũ infantẽ: ille
erit duoꝝ dñoꝝ: ⁊ foꝛte ꝯtraria ꝑcipiẽtiũ qd̃ eẽt ma
gna abſurditas: cũ ergo multa incõueniẽtia ſequã-
tur ex tali cõiugio: videẗ ꝙ tale cõiugiũ ſit illicitũ.

Rñſio dõm ꝙ talia cõiugia licet ſint difficilia: tñ Sol'o
ſunt licita. Ad pꝛimũ ergo dõm ꝙ ſeruitus viri in Ad pꝛimũ.
vxoꝛẽ ⁊ ecõuerſo equiuoca eſt ad ſeruilẽ ꝯditionẽ: q2
vxoꝛ nõ eſt ancilla viri/ nec vir eſt ſeruꝰ vxoꝛis: ⁊ iõ
illa obiectio nõ ꝯcludit incõueniẽs. Ad aliud ẽ di Ad ſecũdũ
ſtinguẽdũ: q2 aut ſeruꝰ cõtraxit matrimoniũ cõſen-
tientibꝫ dñis ſuo ⁊ vxoꝛis/ aut diſſentiẽtibꝫ/ aut alte
ro cõſentiẽte/ ⁊ altero diſſentiẽte. Si aũt pꝛimo mo-
do tũc ſoluẽdũ eſt debitũ cõiugale: q2 qui ꝯſentit ꝑn-
cipale intelligiẗ conſenſiſſe acceſſoꝛiũ. Et ita qñ ma-
trimonio cõſenſerũt ⁊ tp̃s ad ſoluẽdũ debitũ. Si au
tẽ ambo diſſentiũt tũc adhuc diſtiguẽdũ vi2. ſ. aut q2
nõ eſt hoꝛa ſoluẽdi debitũ maritale/ aut ſeruiẽdi do-
minis. Si pꝛimo modo ſi eſt nox/ ⁊ in cubili ſecreto
eſt cũ vxoꝛe puto ꝙ teneẗ ſoluere debitũ. Si ſecũdo
mõ tũc puto ꝙ debẽt ſeruire dñis. Si aũt tertio mõ
tũc ſub eadẽ diſtinctiõe ſeruiẽdũ ⁊ nõ cõſentiendũ.

Ad dictũ aũt apl'i dõm ꝙ ineq̃liẗ aliq̇s ſua re vtiẗ Ad tertiũ
⁊ ideo q2 apl'i leges ſunt ꝙ debẽt fauere ſeruis do-
minis eoꝝ. Uñ apl's dicit ibidẽ: Dñi qd̃ iuſtũ eſt im
pẽdite ſeruis ſciẽtes: q2 veſter dñs eſt chꝛiſtꝰ. Ad Ad quartũ
aliud dõm ꝙ nõ põt ꝑcipere dñs vt nũq̃ꝫ debitũ red
dẽdi intẽdat ſeruꝰ: q2 hoc eſſet cõtra curã ⁊ ꝓuiden-
tiã naturalẽ: vnde ſicut nõ põt ꝓhibere ne intendat
ſuſtẽtatiõi ſpẽi: eſt eñ tp̃s oꝑandi ⁊ quieſcẽdi in vno
dei naturali: ſicut nox in q̃ nemo oꝑaẗ: ſic̃ di2 Job. 9.
Et ſil'iter eſt vna ſeptimana: ſicut tp̃s feriaꝝ: ⁊ tunc
nõ põt ſeruꝰ ſuſpẽdi a redditiõe debiti: ſed veꝝ eſt ꝙ
bene põt ĩpediri impꝛio dñi a cohabitatiõe cõtinua.

Ad dictũ aũt ꝓhi pꝫ rñſio ꝑ añdicta. Ad aliõ di-
cendũ ꝙ quo ad hũc cõſenſum nõ eſt ſeruus in ꝑtãte
dñi: q2 ille cõſenſus habet cõditionẽ libertatis ex ſe-
ipſo: vt ſupꝛa patuit in q̃ſtiõe de impedimẽto violen
tie ſiue coactiõis. Et cauſa huiꝰ eſt: q2 qd̃ ad nature
ꝑmanẽtiã in ſolaciũ moꝛtalitatis natura cõceſſit nõ
debet poni in ꝑtãte cuiuſq̃ꝫ: ⁊ iõ etiã dño cõtradicẽte
dũmõ al's velit ſeruꝰ põt libere cõſentire in mr̃imo-
niũ. Ad aliud dõm ꝙ illud decipit ſm equiuocatio
nẽ eius qd̃ eſt ſuũ vel meũ: q2 aliter eſt vir vxoꝛis et
ecõuerſo: ⁊ aliẗ ſeruꝰ dñi: vt pꝫ ex ꝑhabitꝫ: extraniſ-
ſimus eñ modꝰ habẽdi eſt ille quo vir habet vxoꝛẽ:
⁊ habeẗ ab ea: ⁊ ꝓpinquiſſimꝰ ille quo habeẗ ſeruus
a dño: ſicut poſſeſſio ⁊ iõ ñ valet rõ illa. Ad vltimũ
dõm ꝙ ſi plures generarẽt filios tũc diuidunẗ a do
minis in quibuſdã alemanie partibꝫ: ſi aũt vnꝰ ſo-
lus tũc diuidi nõ põt: ſꝫ vnꝰ ab alio accipit ꝑciũ ⁊ tũc
eſt vnius tm̃.

An vir põt ſe dare in ſeruũ alteri: ſine cõ- Arti. V. E
ſenſu vxoꝛis ⁊ abſolui per hoc a redditõe de-
biti: ⁊ ſimile quériẗ de muliere.

[Q]Uinto quériẗ de cõditiõe que ſuꝑuenit ma-
q trimonio: ⁊ hoc rõne tertij capl'i: vbi hoc mo-
uetur in lr̃a. Uideẗ aũt ꝙ nõ ſit ſm rõnẽ ius Arguiẗ ꝑo
qd̃ determiaẗ in lr̃a. Dicit eñ Bern. qd̃ ꝓ charitate
inſtitutũ eſt ꝯ charitatẽ nõ debet militare: g̃a ſil'i qd̃

ꝓ libertatis fauoꝛe inſtitutū eſt ꝯtra libertatē nō de
bet militare: ſed ꝙ ille ſe ſeruū facit eſt contra liberꝝ
vſum vxoꝛis quo vti debeat viro ſuo: ergo videt̃ ꝙ
debeat reſcindere matrimoniū: vt ipſa libera cōtra/
2o hat cū alio cui⁹ poſſit liberꝝ hr̃e vſum. Itē in oī na
tura ita eſt ꝙ idē impedit rei gn̄ationē z deſtruit ge/
neratā: ſicut pꝫ in frigido z calido: z in oībꝫ mixtis:
z ſimplicibꝫ: ſed ſeruit⁹ impedit matrimonij gn̄atiōꝫ
ſiue cōtractū: ergo etiā ſi ei ſupueniat: ergo male de/
Queſtiūcu terminat̃ in lr̃a. Itē querit̃ vtrū ille poſſit ſe dare
la pꝛima. ſeruū alteri: videt̃ ꝙ nō: qꝛ nō habet ptātē ſui coꝛpis
Arguit̃ p̄o vt dicit apl̃s: ſꝫ q̄ nō habet ptātē nō p̄t ſe dare alteri:
2o ergo iſte nō p̄t ſe dare alteri in ſeruū. Itē qđ fit cū
p̄iudicio alteri⁹ de iure fieri nō p̄t: ſed iſtud fit cū p̄iu
dicio mulieris: qꝛ impedit̃ vir a ſolutiōe debiti mu/
lieris qđ q̄ſiuit in viro: ergo de iure fieri nō p̄t: ergo
3o ſe nō p̄t dare alteri. Itē ipſe nō pōt ſe deo dare ad
ſeruiendū in clauſtro ſine conſenſu vxoꝛis: ergo mi/
nus ſe p̄t dare hmōi: qꝛ fauoꝛabilioꝛ eſt ſeruit⁹ diui
4o na q̄ꝫ humana. Itē cū duo ſint fauoꝛabilia z ter/
tiū nō fauoꝛabile: iura debēt eē ꝓ duobꝫ fauoꝛabili/
bus cōtra tertiū: ſꝫ in matrimonio ſunt libertas pſo
narū z mr̃imoniū quoꝝ vtrūqꝫ eſt fauoꝛabile: z ſer/
uitus eſt tertiū qđ nō eſt fauoꝛabile: ergo debēt iura
eē ꝓ libertate z honeſtate matrimonij: ergo nō debꝫ
5o cōcedi ꝙ ille ſe poſſit facere ſeruilē in p̄iudiciū matri
monij z libertatis. Itē ſicut dicit lex in digeſto ve
teri lib. q̄rto. de his q̄ vi metuſue cā fiūt. ſi metus ca
dat in vxoꝛē vel liberos: reputat̃ cadere in cōſtātē vi
rū: qꝛ viri boni eſt magis velle pati ī ſeipſo q̄ꝫ turpia
pati in vxoꝛe vel liberis: ergo a ſil̃i cū vxoꝛ: qꝛ rema
net libera tāto magis hoꝛreat ſeruitutē in ꝓle q̄ꝫ ī ſe
ipſa nō dꝫ in iure aliq̄d admitti qđ ſibi pꝛoleꝫ ponat
ſub ſeruitute cū ad hoc cōtraxit cū ingenuo vt inge/
nua ꝓles ꝑmaneret. Cū igit̃ ſeruitus ꝓlis cauſat̃ ex
ſeruitute viri in pluribꝫ terris videt̃ ꝙ nō debeat ad
Queſtiūcu mitti in iure ꝙ vir ſe poſſit dare in ſeruū. Ulteri⁹
la ſecūda. querit̃ vtꝝ mulier ſil̃iter ſe poſſit dare in ancillā. Et
Arguit̃ p̄o videt̃ ꝙ ſic: qꝛ ad paria iudicant̃ vir z mulier: ergo z
In ꝯriū p̄o qđ p̄t facere vir/ p̄t facere mulier. In cōtrariū eſt:
qꝛ ex hoc ſequit̃ exp̄ſſa ſeruit⁹ ꝓlis: qꝛ ſm̃ leges par
2o tus ſequit̃ vētrē. Itē vir eſt caput mulieris: g̃ nō
p̄t aliq̄d facere ad qđ nō dirigit̃ a viro: ergo nec ſine
Solo cōſenſu viri p̄t ſe facere ancillā. Rn̄ſio ſine p̄iudi/
cio dōm ꝙ ſi vir ſe dat in ſeruū cōtra volūtatē mulie
ris ꝙ in nullo debito q̄ tenet̃ vxoꝛi/ dn̄s pōt eū im/
pedire: qꝛ hoc in quo fuit vxoꝛis ſe alij dn̄o ea viuē/
te dare nō p̄t: z iō etiā ꝯcedit̃ ſtare matrimoniū: hoc
mō eñ cōiunxit eos de⁹: z homi nō licet ſeparare ꝓ/
Ad pꝛimū. pter aliquā moleſtiā que ſupuenire p̄t. Ad pꝛimū
ergo dōm ꝙ iſtud nō iudicat cōtra libertatē: qꝛ mu
lier remanet libera: z in vſu libero viri in omi debi
Ad ſecūdū. to ſuo. Ad aliud dōm ꝙ hoc iō eſt ī natura: qꝛ per
neceſſitatē nature agūt naturalia z patiunt̃: ſic aūt
nō eſt in moꝛalibꝫ: vnde culpe in moꝛibꝫ frenant̃ pe/
nis: q̄ꝫuis nullā cū eis habeāt cōtrarietatē: licet con
trarient̃ delectatiōibꝫ peccātiū z appetitibꝫ: z ideo
etiā ꝓpter inſtitutū eccleſie aliq̄d impedit cōtrahēdū
qđ nō dirimit ꝯtractū: ſupꝛa hoc tñ ſupꝛa habita eſt
Ad. q. pꝛi/ alia ſol̃o q̄ melioꝛ eſt q̄ꝫ iſta: z ibi reſpiciat̃. Ad ali/
mā cū duo/ ud dōm ꝙ iſte p̄t ſe dare in ſeruū ſaluo oī iure vxorꝭ
buſ obiectꝭ tā in coꝛpoꝛe q̄ꝫ in bonis q̄ꝫ in liberis: z tñ puto ꝙ ſit
pctm̄ moꝛtale dn̄is ſi ipꝫ recipiūt z iō ceſſat obiectio
qꝛ nullū p̄iudiciū incurrit vxoꝛ. Per hoc etiā pꝫ ſo/
lutio ad ſequēs. Ad aliud dōm ꝙ obſequiū diui/ Ad tertiū
nū in clauſtro annexū eſt voto cōtinētie qđ p̄iudicat z q̄rtū.
debito matrimonij z iō ſine cōſenſu vxoꝛis fieri non
p̄t: ſed tale nō eſt obſequiū dn̄i carnalis: z ideo nō va
let argumētū. Ad aliud ſine p̄iudicio videt̃ mihi Ad quintū
ꝙ ſine pctō moꝛtali nō ſubiugant̃ pueri ſeruituti: ſi
mater anteq̄ꝫ ponat eos nō ꝯſentiat ſeruituti. Ad Aq q̄ſtiūcu
aliud dōm ꝙ mulier meo iudicio ſe in ancillā dare ñ lam ſecūdā
p̄t: qꝛ in hoc nō ad paria iudicant̃.

De etate contrahentiū.

Hoc etiā ſciēdū eſt ꝙ pueri ante. xiiij. ānos
z puelle ante. xij. annos ſm̃ leges matrimo/
niū inire nequeūt. Qđ ſi ante pꝛedicta tēpo
ra copulā inierint: ſeparari poſſunt: q̄ꝫuis vo
lūtate z aſſenſu parentū iuncti fuerint. Qui
vero in pueritia copulati poſt annos puber
tatis nolūt ſe relinquere: ſed in cōiūctiōe ꝑ/
manere: iā ex hoc efficiunt̃ coniuges: z dein
ceps nequeūt ſeparari. Itē: Spōſalia ante
ſeptēniū cōtrahi nō poſſunt: ſolo eñ cōſen/
ſu cōtrahunt̃ q̄ interuenire nō pōt niſi ab al/
terutra parte intelligat̃ qđ inter eos agitur:
Duo illa executi ſum⁹ cū alioꝝ quoꝝūdā ad
iectione quib⁹ cōiugiū ſolui pōt: nec tñ ſolui
ſemꝑ neceſſe eſt. Nūc de ill̃ q̄ pſonas legitti
mas penit⁹ faciūt: addēdū ē z p̄mū ꝺ oꝛdīe.

An maſculi ante. xiiij. annos z puelle an/
te. xij. annos inire poſſint matrimoniū. Arti. VI.

Einde querit̃ de h̄ qđ dicit ibi [Hoc etiā ſciē/ F
D dū ꝙ pueri añ. xiiij. annos. Uidet̃ eñ hoc eē Arguit̃ p̄o
incōueniēs: qꝛ ſm̃ leges tutoꝛē accipiūt vſqꝫ
ad xxv. annū: g̃ videt̃ ꝙ vſqꝫ ad illud tēpus nō ſit rō
cōfoꝛtata ad cōſenſus diſcretionē: videt̃ ꝙ cōſtitutio
deberet tp̄s cōtrahēdi ponere in. xxv. annis. Itē 2o
qui religionē ingrediūt̃ nō pn̄t facere ꝓfeſſionē vſqꝫ
ad. xviij. annū ſicut dicit noua cōſtitutio: g̃ cū magꝭ
ſit obligari deo q̄ꝫ hoī z hoī ad obligatōeꝫ q̄ fit ī ma
trimonio: videt̃ ꝙ expectādi ſint. xix. anni. Itē ad 3o
officiū p̄dicatōis z ſacerdotij nō debet aſſumi aliq̄s
ante. xxx. annū: cū igit̃ vinculū mr̃imonij ſit ꝑpetuū
dū viuit cōiūx z habet multas tribulatiōes adiun/
ctas: ſicut dicit apl̃s. I. Coꝝ. 7. videt̃ ꝙ expectādū
ſit tēpus. xxx. annoꝝ. Itē q̄re aliter in viro deter/ q̄ſtiūcula.
minat̃ tp̄s q̄ꝫ in puella vt duo anni reſecent̃. Re Solo
ſpōſio dōm ꝙ hic q̄ſita partim determinata ſunt ſup̄ ad totū ſil̃.
vbi de ſpōſalibꝫ agebat̃. Ad oīm g̃ horꝝ determi/
nationē habēdā ſciēdū ꝙ vis augmētatiua vt in plu
ribus ſtat ꝑfecta in. xxx. anno: z hoc cōtingit: qꝛ ca/
loꝛ naturalis debilitat̃ ex multa ingeſtione extranei
humidi acq̄ſiti ex nutrimento: caloꝛ aūt debilitat̃ ex
euapoꝛatiōe inq̄ntū ſecū trahit humidū naturale et
remanet coꝛpus ſiccū nō extēſibile radicalibꝫ mem/
bꝛis ſupꝛa q̄ꝫ extēſum eſt: z iō ſtat augmētū ſm̃ cau/
ſam phicā. Cauſa aūt mathematica eſt qꝛ mouēs ce
leſte qđ mouet ſingularit̃ ad ꝑfectionē indiuiduiꝭ cō/
pletur nō min⁹ q̄ꝫ in. xxx. annis: ſi eñ mot⁹ planeta
rū vltim⁹ accipit̃/ tūc cōplet̃ in. xxx. annis: qꝛ ſatur/
nus cōplet curſum ſuū ī totidē annis cū quo alij iū/
gunt̃ oēs z ipſe cū nullo alioꝝ ſicut dicūt phi z oēs
alij auctoꝛes aſtroꝝ. Adhuc mot⁹ capitꝭ draconis

perficiť in minori: ſil'iter cōiunctio minor ſaturni et iouis ꝑficiť in.xxx.ānis. Cōiūctio aūt iouis ⁊ ſaturni de triplicitate in triplicitatē ⁊ ꝯiunctio eorūdē de circulo in circulū fiūt in maiori tꝑe: ſed illa cauſant accidētia generalia mūdi ⁊ ꝓuinciaꝝ/⁊ nō ꝑſonalia niſi ſm q̄d. ⁊ iō vltimū ſpatiū ꝑfectiōis humane ē in xxx.annis: ⁊ octaua parte anni vniꝰ: ⁊ cōiūctio magni ſaturni ⁊ martis i ſigno cācri ꝑficiť in.xxx.ānis ⁊ citra incipit dē ſari incremētū: ⁊ ſil'iter ſibi cōiungi motꝰ ſupioꝝ ita ꝙ intellectꝰ incipit dn̄ari ꝑfecte ad regimē vite ⁊ corporis: ⁊ hoc ꝑ q̄nqꝫ annos: ⁊ iō aliꝰ terminꝰ poniť a legib; ſup annos.xxv. Motꝰ eīm ꝑfectus capitis ⁊ caude eſt in.xviij.annis in quo complentur oēs cōiūctiōes ⁊ ꝓuētiones ⁊ eclipſatiōes ſolis ⁊ lune que inter oīa aſtra maiorē habēt effectū ſupra corpora noſtra: ⁊ iō tertiꝰ terminꝰ poniť in.xiiij. annis: modꝰ aūt ꝑiodi ſiue datoris vite quā hiſmalite mathematici vocāt eſt ſm numeꝝ ſignoꝝ circuli nati eſt.xij.anni/vt dicit Albumaſar: ⁊ iō q̄rtꝰ terminus poniť in ānis.xij. ⁊ in.ix. Et q: in ꝑiodo natiuitatis.vij.ſigna ſe vidēt vt dicūt abraā ⁊ albumaſar: ⁊ ideo hm̄ōi terminꝰ poniť in ſpōſalib;.vij.ānis.

Dicendū igiť ꝙ ordinanť iſti actus placere ſpōſalia ⁊ generare poſſe ⁊ diſcernere ſpūalia ⁊ vim coꝝ ⁊ regere ſe poſſe ſufficiēter ⁊ familiā ⁊ poſſe habere ꝑfectā noticiā ad inſtructionē alioꝝ: q: ſemꝑ vnus eſt altior q̄ꝫ alius: ideo ſpōſaliū terminꝰ poniť in.vij. ⁊ matrimoniū in.xij.in puella: ⁊ pueri in.xiiij. cuiꝰ ratio eſt ſupra aſſignata: ⁊ introitus religiōis in.xviij. ⁊ regiminis familie ⁊ ꝓuiſiōis in.xxv. ⁊ auctoritatꝫ docēdi in.xxx. Et ꝑ h̄ ptꝫ ſol'o oīm obiectoꝝ.

Di. XXXVII. de ipedimentis q̄ oīno faciūt illegitimū ad mr̄imoniū ꝯtrahēdū cū oī; ꝑpter eccliaſticā inſtitutionem.

In q̊ ordine neq̄at fieri cōiugiū.

s Unt igitur quidā ordines in quibus nullatenus pōt contrahi ꝯiugiū: ⁊ ſi interceſſerit copula fit diuortiū: vt ſacerdotiū: dyaconatus ⁊ ſubdyaconatꝰ.
a In alijs vero ꝑmittiť ſortiri cōiugiū niſi religiōis habitū ſumpſerint vel cōtinētie votū fecerint. Vn̄ Leo papa: Clericos: lectores: hoſtiarios: exorciſtas: acolitos: ſi extra votū ⁊ habitū inueniunť ⁊ conti
b nentiā ꝓfiteri nolūt vxorē ducere virginem
c eccleſia romana ꝑmittit: nō viduā vel repudiatā: q: deinceps nec ad ſubdyaconatū ꝓuehi poterūt: nec laycus vxorem ſortitꝰ niſi virginē: vel bigamꝰ ad clericatū. Itē ex carthagineñ. cōcilio. Placuit ep̄os: p̄ſbyteros: dyaconos: ſubdyaconos etiā ab vxorib; abſtinere q̄ ſi nō fecerint etiā ab eccl'iaſtico remoueāť officio. Ceteros v̄o clericos ad hoc nō cogit. Itē Leo papa. Lex cōtinētie eadē eſt miniſtris altaris que ep̄is et p̄ſbyteris: q̄ cū eſſent layci vel lectores: licite vxores ducere potuerunt: ſed cū ad p̄dictos peruenerunt gradus: cepit eis nō licere q̄ prius licuit. Itē in ſexta ſynodo. Si quis eoꝝ q̄ ad clericatū accedūt voluerit nuptiali lege mulieri copulari: hoc ante ordinē ſubdyaconatus faciat. Itē Calixtꝰ papa: Preſbyteris: dyaconibus: ſubdyaconib;: monachis: cōcubinas habere ſeu matrimoniū cōtrahere penitus interdicimꝰ: ꝯtracta quoqꝫ matrimonia ab hm̄ōi perſonis diſiungi: ⁊ ꝑſonas ad penitentiā debere redigi: iuxta ſanctoꝝ canonū diſtinctionē iudicamus. Itē Grego. Nullū facere ſubdyaconū ep̄i p̄ſumāt: niſi qui ſe caſte victuꝝ promiſerit: q: nullus debet ad miniſteriū altaris accedere niſi cuiꝰ caſtitas añ ſuſceptū miniſteriū fuerit approbata.

An ordo impediat matrimoniū. Arti. I.

A Unt igiť quidā ordines ⁊c.]. Dicagiť de
s impedimēto ordinis: ⁊ nō ſunt in iſta diſtictione niſi duo parua capitula: quorū primū eſt de impedimēto ordinis: ſecundū de interfectorib; ſuarū cōiugū. Et incipit ibi [His ad ꝯciēdū eſt de percuſſorib; ⁊c]. Circa primū aūt capitulū querunť ſeptē. Primū eſt an ordo impediat matrimoniū cōtrahendū ⁊ dirimat cōtractū. Secūdū vtrū ſit locale ⁊ tēporale impedimētū: vel ꝑpetuū ⁊ generale. Tertiū vtrū oīs ordo hoc facit: vel quis ⁊ quis ſit ille: Quartū de eo qui habēs vxorē vxore cōſentiēte eſt ordinatꝰ: vtrū ipa vxor teneať intrare religionē. Quintū de eo qui ordinatꝰ eſt vxore neſciente vel reclamāte vtrū aliq̄ p̄iudiciū ſit factū vxori. Sextū de clericis oriētalib; qui ordinanť vtꝝ reclamātibus vxorib; poſſint ordinari. Septimū de vxoribus orientaliū qui volētibus vxorib; ſunt ordinati: vtꝝ poſt mortē clerici mariti ad ꝑpetuā teneātur cōtinentiā. Ad primū ſic procediť ſacr̄m nō eſt cōtrariū matrimonio: ergo videť ꝙ nō ipediat ipm. Arguiť po

Itē aut ordo impedit ex ſe/aut ex adiūcto: nō ex ſe quia ſic omnis ordo impediret: ſed hoc eſt falſum. 2o
Si autē impedit ex adiūcto hoc nō eſt niſi votū caſtitatis: ergo nō debet aſſignari ſpeciale impedimētū matrimonij: ſed ſub voto cōtineri: g̊ ſpecialis tractatus nō debuit eſſe de iſto impedimēto: ſed in ſequēti diſtinctiōe ſub impedimēto voti debuit cōtineri.

Itē tipus ⁊ veritas ſibi reſpōdent: ordo autē veteris legis erat typus ordinis noue legis: ergo reſpōdet ſibi: ſed cōſtat ꝙ ſacerdotes tūc habebāt ⁊ ducebant vxores in ordine exiſtētes: ergo ⁊ in nouo poſſunt hoc facere: ergo ordo nō eſt vnū de impedimentis matrimonij. 3o
Itē ſi ordo impedit matrimoniū/ aut hoc eſt ratiōe prolis/aut ratiōe fidei/aut ſacramēti/aut ratiōe cōcubitus qui eſt in mr̄imonio. Si rōne prolis: g̊ ꝓles haberet ꝯtrarietatē ad ordinē q̄ falſum eſt: cū a dn̄o ſit imperatū ꝙ creſcant homīes ⁊ multiplicenť. Similiť cōſtat ꝙ nec rōne fidei/nec ratiōe ſacramēti. Si dicať ratiōe actus hoc eſſe: hoc etiā nō eſt niſi q: cōtrariať actus debitus: ſed cōtra diuino maxime nō ꝯtrariať: ſcꝫ participatiōi eucharіſtie: q: matrimonio iūcti percipiūt eucbariſtiā: ergo nō cōtrariať ei minꝰ debitꝰ g̊ nō cōtrariať: g̊ ordo nō impedit mr̄imoniū. 4o Probatio
Itē videť ei ꝙ etiā promoueat: q: ordo cōſtituit in iure chriſti qui eſt ſponſus eccleſie fecūdās ipſam gratia ad bona opera: ergo ꝯuenit ipm exp̄mere h̄ in figura: ſed figura huiꝰ eſt habitꝰ vxoris: vt dicať eph.5. ergo videť ꝙ côue- 5o

uenit ordinatos ſacris ordinibꝫ habere vxores: ergo
ordo nõ impedit cũ matrimoniũ facit ordinatũ me-
In ꝯriũ ꝓ liorẽ. In cõtrariũ huiꝰ eſt qđ dicit̃ Eſa. 52. Mũ-
damini qui fertis vaſa dñi: ſi eñ hoc in veteri teſta-
mento imperabat̃ multomagis in nouo eſt tenendũ
ſed coitꝰ matrimonij eſt cũ imũditia quadã mixtus:
ergo ille qui fert vaſa dñi ⁊ ipm dñm nõ debet ẽẽ ob
noxius ad ipm coitũ: ergo nec cõiũctus debet ẽẽ ma
2º trimonio. Itẽ cogitare tm̃ que dei ſũt: ⁊ diuidi ad
cogitandũ quõ placeat vxori: ⁊ que mundi ſunt: ⁊ q̃
dicunt̃ ſimul eſſe nõ cõuenit: ſed diuinis obſequijs
deputatꝰ: debet tm̃ cogitare que ſunt dñi: ergo nõ
debet ipſe eſſe obnoxiꝰ ad cogitandũ que ſunt vxorꝫ
⁊ mũdi: ſꝫ exiſtẽtes in ſacris ordinibꝫ dñi obſequijs
ſunt mãcipati ergo ⁊c̃. ergo nõ debẽt habere vxores
quia habẽs vxorem ſic eſt diuiſus: vt dicit aplꝰus. I.
Coꝝ. 7. Itẽ ſicut patet Num. 6. ⁊. 14. dominꝰ in-
3º terdixit ne leuite poſſeſſionẽ haberẽt: ſꝫ libere eis mi
niſtrarẽtur alioꝝ labores / ne laboribꝫ impediti poſ-
ſent minꝰ vacare obſequijs diuinis: ſed magis ab-
ſtrahit ab obſequio diuino cura vxoris ⁊ domus q̄ꝫ
cura colendoꝝ agroꝝ: ergo cũ ſit neceſſitas tẽporis
magis conuenit miniſtris altaris interdici vxoris
curã ⁊ domus q̄ꝫ colendarũ terrarũ: ſed in nouo te-
ſtamẽto nõ eſt neceſſitas ſe propagãdi vlteriꝰ vt ſup̃
4º probatũ eſt: ergo in nouo teſtamẽto cõuenit legẽ con-
tinẽtie indici miniſtris altaris. Item ſicut dicũt
phi: Studiũ aliarũ ſcientiarũ querit abſtractionẽ a
carne: ſed altiſſima ſcientia eſt lex diuina: ergo ſtudẽ
tes in ipſa debẽt abſtrahi a carne: ſꝫ omnes miniſtri
altaris tenẽtur ſtudere ĩ illa: ergo ⁊c̃. ſed nullus eſt
melior modus ſe abſtrahẽdi a carne q̄ꝫ legẽ cõtinẽtie
indicere: ergo videtur ꝙ cõuenit eis legem cõtinen-
5º tie indicere. Item Augꝰ in libro de ciui. dei indu-
cit apuleiũ dicentẽ ꝙ deũ deorũ aliqs cũ maxime a
carne ſeparatus ſit mẽte cõſpicere poſſit: cõſtat autẽ
ꝙ ſacerdos maxime mẽte ꝯſpicere debet deũ: ergo ꝑ
legẽ ꝯtinẽtie maxime decet eũ a carne eſſe abſtractũ.
Solo Reſpõſio dicendũ ꝙ vltime ratiões probãt ꝙ cõ
gruit ordinẽ ſacrũ impedire matrimoniũ: ſed tamen
nõ eſt neceſſariũ: ⁊ hoc eſt cõcedendũ: vnde ordo de ſe
Ad primũ. primi cõgruitatem habet cõtinẽtie: ſed neceſſitas cõtinẽtie
cauſat̃ a ratiõali cõſtitutiõe eccleſie. Ad primũ er-
go ſciendũ ꝙ ordo in quantũ eſt ſacramentũ nõ impe
dit matrimoniũ: ſed ex annexo ⁊ ĩmunditia coitus ⁊
diſtractiõe ad curã vxoris ⁊ pueroꝝ: vnde licet ſacra
mentũ ſacramẽto nõ ꝯtrarietur: tamẽ annexũ vni ſa
cramẽto poteſt nõ cõuenire actui ⁊ officio alteriꝰ ſa-
Ad ſecũdũ cramẽti ⁊ ita impedire ipm. Ad aliud dicendũ ꝙ
ordo habet aliquid rõnis impediẽdi etiã preter votũ
qꝛ incõuenientiã habet: vt patet in omnibꝫ rõnibus
vltimo inductis. Et ita patet ꝙ eſt ſpeciale ĩpedimẽ-
tũ vim trahẽs ab inſtitutõe eccleſie / nec eſt ſimile de
ordinibus nõ ſacris: qꝛ ratiõe ſanctitatis iſtius or-
dinis ordo iſte habꝫ incõueniẽtiã ad ea que ſunt ma
trimonij: licet tamẽ ſanctitas illa ſit ordini ſubſtan-
tialis: qꝛ eſt ſanctitas officij: ⁊ actus qui eſt circa al-
Ad tertiũ tare. Ad aliud dicendũ ꝙ perfectior eſt veritas q̄ꝫ
tipus ⁊ ⁊ figura: ⁊ ideo plus inuenit̃ ĩ veritate q̄ꝫ ĩ ti
po ⁊ obiectũ illud bene tenet de figura ꝑfecta: ſꝫ nõ
in omĩbꝫ fuit figura: qꝛ ordo tm̃ fuit figura ordinis
⁊ nõ fuit ordinatꝰ figura ordinati: quia illi ſacerdo-
tes ſeruiebãt in propagine carnis tẽpore paucitatis
Ad quartũ fideliũ: ſꝫ iſti ſunt tẽpore propaginis ſpũalis. Ad
aliud dicendũ ꝙ matrimoniũ nõ impedit ratiõe ſub
ſtantie / aut effectꝰ: qui eſt triplex bonũ matrimonij:
ſed ratõe eius qđ dictũ eſt. Ad id quod cõtra obij Ad ꝓbatõꝫ
citur dicendũ ꝙ multominus eſt cõmunicare q̄ꝫ con obiectionũ
ſecrãdo efficere corpꝰ dñi cũ ſibi cõmiſſo populo in-
tendere diuinis: ⁊ ideo illa obiectio nõ ꝓcedit. Ad Ad quintũ
aliud dicendũ ꝙ nõ promouet: ſed impedit: vt dictũ
eſt: ⁊ hoc qđ obijcit peccat ſm̃ equiuocationẽ: qꝛ me-
thaphorica eſt ſimilitudo illa / ⁊ nõ ad litterã referẽ-
da / ⁊ eſt ac ſi obijceret ridens eſt letꝰ / pratũ ridet: er
go pratũ eſt letũ.

An ordo ſit impedimẽtũ matrimonij tem poꝛale locale particulare vniuerſale vbiq3 ⁊ ſemper.

Arti. II. B

s Ecũdo querit̃ vtrũ iſtud impedimentũ ſit lo
cale tẽporale ⁊ particulare vl' vbiq3 ſemper ⁊
generaliter. Videt̃ autẽ eſſe locale: quia non Arguit̃ ꝓ
vbiq3 impedit: ſed tm̃ in eccleſia occidentali: ergo ⁊c̃. ꝙ locale.
Similiter videt̃ tẽporale: quia nõ ſemper impedi- Scđo ꝙ tẽ
uit cũ Petrus legat̃ vxorẽ habuiſſe / ⁊ Philippus ⁊ porale
alij quidã apoſtoli ⁊ epiſcopi. Similiter videtur ẽẽ Tertio ꝙ
particulare: quia nõ omnis ordo impedit: ſed quidã ꝑticulare
quattuor eñ primi nõ impediũt matrimoniũ: ergo
videtur ꝙ ſit locale / tẽporale / ⁊ particulare. In cõ Arguit̃ ꝓ
trariũ huius eſt: qđ enim naturale eſt alicui: vt dicit in cõtrariũ
Ariſto. vbiq3 ei cõuenit ei: ſicut ignis in perſide: ⁊ in
grecia cõburit: ſed naturale eſt ordini impedire ma-
trimoniũ: ergo vbiq3 debet impedire. Prima ꝓba-
ta eſt per Ariſto. in ſecũdo eth. Secũda autẽ probat̃
per omẽs ratiões inductas in precedẽti articulo ad
hoc ꝙ ordo impedit matrimoniũ. Item ſicut dicit 2º
glo. I. Coꝝ. 6. Statuta eccleſie habẽt auctoritatẽ a
generalitate: ſꝫ iſtud eſt ſtatutũ eccleſie habẽs aucto-
ritatẽ: ergo eſt generale: nõ ergo eſt locale: propter h̃
eñ dicit apl's. I. Coꝝ. 14. Sicut in omni eccl'ia do-
ceo. Itẽ Boecius in prologo libri de trinitate di- 3º
cit ꝙ eccleſia dicit̃ catholica ab vniuerſalitate: eo ꝙ
vbiq3 ſit diffuſa: g̊ videt̃ ꝙ etiã id qđ impedit in vna
parte ⁊ vno tẽꝑe ſemꝑ ⁊ vbiq3 debeat impedire ma-
trimoniũ. Vlteriꝰ videtur ꝙ omnis ordo debeat 4º
impedire: quia etiã exorciſte accipiũt vim expellendi Obiectio
demones / ⁊ lectores poteſtatẽ exponẽdi ꝓphias: ſed
ad primũ hoꝝ requiritur ſpũalitas cui non cõuenit
carnalitas debiti matrimonialis: et ad ſecundũ re-
quiritur ſtudiũ cui nõ cõpetit cura domus ⁊ vxoris
ergo videtur ꝙ talibus nõ licet cõtrahere: ⁊ eadẽ eſt
ratio de alijs. Reſpõſio dicẽdũ ad primũ ꝙ quã- Solo
tũ eſt de cõmunitate eſt impedimentũ illud vbiq3 et ad tria pri-
ſemper: ſed quia cõmunitas iſta nõ dat niſi aptitudi ma
nẽ ⁊ nõ neceſſitatẽ: ſed potiꝰ neceſſitas iſta cauſat̃ ab
eccleſie inſtituto: ideo quantũ ad neceſſitatẽ ſeparan
di matrimoniũ illud eſt locale ⁊ tẽporale: ⁊ ſic patet
ſolutio ad oĩa obiecta preter vltimũ: qꝛ argumenta
nõ probãt niſi aptitudinẽ: ꝙ autẽ eccleſia particula-
riter hoc: ⁊ poſt tempore primitiue eccleſie inſtituit:
cauſa eſt qꝛ ꝑticularit̃ ⁊ tꝑaliter ⁊ nõ a tꝑe primitiue
eccleſie ſubditi quidã elegerũt / ⁊ ſe deinceps ad hoc
affixerũt. Ad vltimũ dicendũ ꝙ illi ordines non Ad quartũ
impediunt de maxima cõmunitate: ſed de cõitate re
mota. Ad obiectũ dicẽdũ ꝙ exorciſte magis h̃ fa- Ad obiectũ
ciũt in exorciſmo: tñ quos memoraꝉr tenẽt tã in ſan-
ctitate que fit in officio ordinis: qꝛ nõ eſt actꝰ coꝝ ſu-
per corpꝰ chriſti veꝝ: ſed miſticũ: ⁊ quãtũ ad energu-

minos qui nõ ſunt vere de corpore miſtico/ſed in po-
tentia. Et ſimiliter lectores recitãt ꝓphias que ſunt
lumen veritatis vmbrarũ figuris: ꝛ ideo nõ oportet
eis indicere legẽ cõtinentie.

Arti. III. **An omnis ordo ſacer ĩpediat mrĩmoniũ.**

Ertio querit̃ vtrũ omnis ordo ſacer impedi-
at matrimoniũ cõtrahendũ ꝛ dirimat cõtra-
Arguit̃ p̃o ctũ. Videt̃ autẽ ꝙ non: q꞉ ſicut ſe habet ordo
ad ſanctitatẽ: ita ſe habet ad matrimoniũ impediẽdũ
ſed differẽter ſe habet ad ſanctitatẽ: g̃ differẽt̃ ſe ha-
bet ad matrimoniũ impediẽdũ. Prima probat̃ ex h̃
ꝙ ordo nõ habet rationẽ quare impediat matrimo-
niũ niſi ex ſanctitate ſui actus ꝛ officij. Secũda aũt
patet ꝑ ſe: q꞉ ad maiorẽ ſanctitatẽ tenet̃ ſacerdos vel
dyaconus vel ſubdyaconꝰ: cũ igit̃ ſacerdotiũ impe-
diat cõtrahendũ ꝛ dirimat cõtractũ: videt̃ ꝙ dyaco
natus impediat cõtrahendũ: ꝛ nõ dirimat cõtractũ
20 ꝛ ſubdyaconatꝰ nõ impediat/nec dirimat. Itẽ oĩs
ſanctitas que eſt in ſacr̃is eſt ex forma: ſubdyaconꝰ ꝛ
dyaconꝰ nõ accipiũt ordinẽ ad formã eccleſie: ſʒ tm̃
ſuꝑ materiã accipiendã a ppl'o ſubdyaconꝰ ꝛ ordinã
dũ in altari dyaconꝰ: ergo nihil attingit de ſanctita
te ſacramẽti: ergo nõ oportet ꝙ impediat ꝓpter hoc
30 matrimoniũ. Itẽ nulli magis indigent medicina
cõtra cõcupiſcẽtiã q̃ʒ miniſtri altaris: ſed matrimo-
niũ eſt medicina ꝯtra cõcupiſcẽtiã: ergo maxime in-
digẽt matrimonio: g̃ maxime debet eis cõcedi matri
40 moniũ. Itẽ nõ ꝑtinet ad dyaconũ niſi legere euã-
geliũ ꝛ nõ cõficere ſacr̃m: ſed ad ſacerdotẽ ꝑtinet cõfi
ficere ſacr̃m: habẽt ergo ſe iſti ordines in gradibꝰ al-
tioris ꝛ inferioris ꝑtãtis: hec igit̃ ꝑtãs dʒ aſcendere
q̇buſdã gradibꝰ ſctĩtatis: ſed ſanctitas nõ bene exp̃-
mitur niſi cõtinentie modꝰ eis indicat̃: ergo videt̃ ꝙ
nõ tres iſti ordines impediũt matrimoniũ cõtrahẽ-
In ꝯtrariũ dũ ꝛ dirimãt cõtractũ. In cõtrariũ huiꝰ eſt ꝙ oẽs
iſti ordines dicunt̃ ſacri a ſanctitate excellẽti ſuꝑ cõ
munẽ ppl'm: ergo ad aliq̇d tenent̃ ad qd̃ nõ oĩs po-
pulus: ſed hoc nõ põt eſſe niſi cõtinẽtia ꝑpetua: g̃ ad
Sol'o ꝑpetuã cõtinentiã tenent̃. Rñſio dicẽdũ ꝙ de cõ-
gruitate oẽs iſti tres ordines ĩpediunt matrimoniũ
cõtrahendũ ꝛ dirimũt cõtractũ: ꝛ hec cõgruitas ad
actũ reducit̃ ꝑ eccleſie inſtitutionẽ: vt priꝰ dictũ eſt.
Ad primũ. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ differẽs illa ſctĩtas nõ
eſt ĩ remouẽdo ſe a delectatiõibꝰ venereorũ: ſed potiꝰ
in attingẽdo ꝑfectiõis altiorẽ modũ: vñ quilibet te
netur ad cõtinentiã: ſed cõtinẽtia in ſubdyacono eſt
ſicut virtus purgatoria: ꝛ in ſacerdote ſicut virtus
purgati animi: q꞉ etiã intẽtio virtutũ nõ eſt principa
Ad ſecũdũ. liter in receſſu a malo: ſed in acceſſu ad bonũ. Ad
aliud dicendũ ꝙ eſt ſanctitas in ſacramẽtis dupl'r:
vna eſt quaſi forma ipſiꝰ ſacramẽti: alia q̃ nõ eſt for-
ma in ſacramẽto: ſed potiꝰ in aĩa in qua efficit̃: dico
igit̃ ꝙ ſanctitas que formalis eſt in ſacramẽto eſt in
materia ſacramẽti: vt diſpoſitio quedã: ꝛ ĩ loco ꝛ in
nutu/ꝛ in ṽbis/ꝛ in ceteris hmõi: ꝛ nõ eſt tm̃ ex for
ma ſacramẽti in eo q̇ ꝑcipit ip̃m: illa eſt a forma ſacr̃i
in tali materia: vñ cũ ſit ſanctitas vt diſpoſitio ĩ ma-
teria ſacramenti/ꝛ loco/ꝛ verbis/ꝛ ſitu que celeta a
beato Dyoñ. vocat̃: oportet oẽs cultui ſacramẽti ap
propinquãtes ꝑfecte ſeparari a ꝯtagiõe incõtinẽtie
Ad tertiũ ꝛ iõ oĩbꝰ illis iubet̃ cõtinẽtia ꝑpetua. Ad aliud di
cendũ ꝙ mrĩmoniũ eſt medicina indirecta potiꝰ exci
piens morbũ q̃ʒ curãs: miniſtri aũt dñi curati debẽt
eſſe a cõcupiſcẽtia: ꝛ iõ aliã verã ꝛ directã curã acci-
piũt: que eſt ſpũalis gratia refrigerãs eſtũ cõcupiſcẽ
tie: ꝛ exercitiũ ſpũaliũ qd̃ obſtruit animũ a cogitatu
cõcupiſcẽtie. Ad aliud dm̃ ꝙ differẽs ille gradꝰ Ad quartũ
ꝓ minimo ſupponit ꝑfectũ receſſũ habitudinis recte
ſub carne deprimẽtibus: ſed in exaltatiõe differũt:
ſicut purgatores illuminatores ꝑficiẽtes ſicut dicit
Dyoñ. Qd̃ eñ ip̃e refert ad ordinẽ dyaconi ꝛ ſacer
dotis ꝛ ep̃i vocãs dyaconẽ purgatorẽ eo ꝙ tũc emũ
datus in loco ſacro: ꝛ ſacerdotẽ illuminatorẽ ꝓpt̃ do
ctrinã ꝛ ep̃m ꝑfectorẽ ꝓpter cõſũmatã ꝑtãtẽ in cõfir-
mando ꝛ cõſecrãdo hoc nos poſſumꝰ referre ad ſub-
dyaconũ ꝛ dyaconũ ꝛ ſacerdotẽ dicẽdo ſubdyaconũ
purgare per doctrinã epl'arũ: dyatonũ illuminantẽ
luce euãgelica ꝛ ſacerdotẽ ꝑficere conferẽdo euchari-
ſtiã. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad totũ.

An habẽs vxorẽ vxore cõſentiẽte ſit ordi Arti. IIII.
natus ipſa vxor teneatur intrare religionẽ.

Uarto querit̃ de eo qui habens vxorẽ vxore
cõſentiẽte eſt ordinatus vtrũ ipſa vxor religio
nẽ intrare teneat̃. Videt̃ autẽ ꝙ nõ: q꞉ ĩ ea eſt Arguit̃ p̃o
cõſentire quãtũ vult: ſed iſte ordinatꝰ nõ tenet̃ ad ca ꝙ non
ſtitatẽ niſi dũ viuit ipſe: ergo ſi illa cõſentit caſte vi-
uere dũ viuit maritꝰ/videt̃ ꝙ hoc ſufficiat ad hoc ꝙ
maritꝰ ordinet̃: ergo poſt mortẽ illiꝰ viri ipſa põt nu
bere alteri: ergo nõ tenet̃ intrare religionẽ. Itẽ ſi 20
fornicatꝰ eſſet vir ꝛ dimiſſus ꝓpter fornicationẽ ip̃a
nõ teneret̃ cõtinere niſi dũ viueret vir: ergo videt̃ ꝙ
hoc ſufficiat viro ordinato ꝙ ipſa cõtineat dũ ille vi
uit: ergo nõ tenet̃ intrare religionẽ. Itẽ iſta muli- 30
er non tenet̃ ad caſtitatẽ ex hoc ꝙ ille ſuſcipit ordinẽ
niſi eo vĩculo q̇ ipſa ſubiacet legi viri: ſʒ ſic apl's dic̃
Rom. 7. ꝛ 1. Corĩ. 6. Mulier eſt ſubiecta legi viri
q̃nto tp̃e viuit ꝛc̃. vſqʒ in dño: g̃ cũ illa ꝑte vite q̃ vi-
uit poſt mortẽ viri nõ ſubiaceat viro: videt̃ ꝙ in illo
nõ obligat̃ ad caſtitatẽ ex hoc ꝙ maritꝰ recipit ordi-
nẽ: ergo nõ tenet̃ intrare religionẽ. In cõtrariũ eſt In ꝯ̃riũ p̃o
ꝙ votũ caſtitatis viri per ordinẽ quodãmõ ſolẽniſa
tur: ſed nõ poſſunt ꝑpetuo vir ꝛ mulier ſeparari niſi
per votũ ex vtraqʒ parte ſolẽniſatũ: ergo mulier ta-
lis tenet̃ ad votũ cõtinẽtie ꝑpetue ſolẽniſatũ: vel q̃ſi
ſolẽniſatũ. Itẽ q̃ʒdiu iſta nõ ꝑpetuã vouit cõtinẽ- 20
tiã tãdiu timor eſt de caſtitate ſeruanda: q꞉ votũ hoc
faceret ſi de caſtitate nõ timeret: ſʒ q̃ʒdiu eſt talis nõ
põt ille vouere cõtinentiã: ergo nec põt ordinẽ ſuſci-
pere cui eſt annexũ: ſed ſuſcipit ordinẽ: ergo nõ timet
ampliꝰ de caſtitate vxoris: ergo vouet cõtinentiã ꝑ-
petuã: quaſi ſolẽniter. Rñſio dicẽdũ ꝙ talis mu- Sol'o
lier tenet̃ ad caſtitatẽ dũ viuit: hoc eſt ad caſtitatẽ ꝑ-
petuã: ſed ſi iuuenis eſt de cuiꝰ lapſu timet̃ tenet̃ in-
trare religionẽ: ſi autẽ nõ eſt tal' debet eſſe in loco ho
neſto in caſtitate ꝑpetua. Ad primũ ergo dicendũ Ad primũ.
ꝙ in ea vouere vel nõ vouere eſt volũtatis: ſed tamẽ
eo modo quo dat licentiã viro intelligit̃ etiã ipſa vo
uere: votũ autẽ viri ſolẽniſatur ꝛ ꝑpetuat̃ per ordi-
nẽ: ꝛ ideo etiã ipſa perpetuat ꝛ ſolẽniſare intelligit̃
votũ ſuũ ꝛ hoc ideo eſt: quia ſunt equalis vinculi: et
ideo de ſimili ꝛ cõmuni cõſenſu oportet ꝙ ſeinuicem
abſoluãt. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ eſt ſimile: q꞉ vir Ad ſecũdũ.
amittit ius qd̃ ipſe habet in corpore mulieris ꝓpter
pctm̃ ſuũ: mlier aũt eſt ecõtra retinẽs ius in corpore
ꝛ ideo remanet libera: hoc autẽ nõ amittit niſi ꝑ vo-
tũ volũtariũ cõſimile in vtroqʒ: ideo neceſſariũ eſt ꝑ-

Ad tertiū petuare votū ſuū. Ad vltimū dicēdū ꝙ mulier co
vinculo impedit: quo ſubiacet legi viri quo ad debi
tū carnis:ſed illud debitū nō abſoluit quocūqȝ voto
ſʒ tm̄ voto ꝑpetuo qḋ intelligit ſolēniſari.

Arti. V. **An ordinatus vxore reclamāte tenet red**
E **dere debitū nō obſtāte ordine.**

Vinto querit de eo qui ordinatus eſt vxore
q reclamāte:vtrū aliqḋ preiudiciū ſit factū vxo
Arguit ꝓ ri. Videt autē ꝙ ſic:qꝛ ille oīmode habet or
dinē: ordini autē eſt annexū votū caſtitatis ſolenne:
ergo iſte ad ꝑpetuā tenet caſtitatē:ſed nō pōt teneri
2o ad caſtitatē niſi illa perdat debitū in corꝑe viri. Itē
fortius ꝓiudicat minus forti:ſed forti⁹ eſt ſolēne vo
tū in ordine ꝙ̄ matrimoniū:ergo preiudicat illi:er
go dirimit ꝯtractū matrimoniū:ergo mulieri fit ꝓ
In ꝯtrariū iudiciū. In cōtrariū eſt ꝙ vir qn̄ ordinē accepit in
poteſtate ſua carnē ſuā nō habuit:ergo de ipſa nihil
facere potuit per votū:ergo iſte adhuc vxori redden
dus eſt:ergo multomagis reddit ei qn̄ tm̄ ordinē ſa
Solo. crū ſine cōſenſu vxoris accepit Rn̄ſio dicēdū ꝙ ta
lis ē vxori reddēd⁹:ſʒ nō habet poteſtatē petēdi de
bitū:ſed tm̄ reddēdi. Et mortaliter peccauit hoc mō
accipiēdo ordinē:⁊ etiā poſt mortē vxoris ad perpe
Ad primū. tuā ſi ſemꝑ viueret teneret caſtitatē. Ad primū er
go dicendū ꝙ votū nullū ⁊ ſtultū fuit:quia de alie
no nullus vouere pt̄ ⁊ fuit alienū quo ad id qḋ vxor
Ad ſecūdū habuit in corpore ſuo. Ad aliud dicēdū ꝙ nō eſſet
votū:ſed poti⁹ ſtulta quedā ꝓmiſſio de alieno.

Arti. VI. **An clerici orientales reclamātibus vxo**
F **ribus poſſint ordinari.**

Exto querit vtrū clerici oriētales reclamāti
Arguit ꝓ s bus vxoribus poſſint ordinari. Videt ꝙ ſic
quia nō eis fit preiudiciū/cū poſt ordinē poſ
2o ſint reddere debitū ⁊ cōmanere ſicut prius. Itē cū
tria ſint in cōiugio.ſ.eēntia cōiugij ⁊ act⁹ debiti car
nalis ⁊ bonū:nullū horū impedit ordo orientaliū:g̊
videt ꝙ nō poſſit impediri per vxoris ꝯtradictionē.
3o Et prima quidē patet per ſe. Itē cōtradicēte vxo
re nō impedit vir a voto terre ſancte vbi cōtingit eū
pluribus annis abeſſe ab vxore:ergo multominus
inter oriētales vxore cōtradicente impeditur ab or
4o dine ex quo ipſa nunꝙ̄ priuat debito ſuo. Itē re
clamatio emēdatōis ſaluo iure vxoris nl'la eſt ſi fiat
ab vxore cōtra virū ſuā vitā emendantē:ſed per ordi
nis ſuſceptionē emēdatur maritus:qꝛ maior gratia
cōfertur ei:ergo videtur ꝙ reclamāte vxore fieri poſ
In ꝯriū ꝓ ſit dūmodo ſit ſaluū illius matrimoniū. In ꝯtra
riū eſt qḋ dicit apl's.1.Corꝫ.7. Nolite fraudare in
uicem niſi forte ex cōſenſu:ergo ſi nō ſit par vtrobiqȝ
cōſenſus/nec ad tēp⁹ poſſunt ſe a debiti ſolutiōe ab
ſoluere:ſed oriētalis tēpore ſue vicis tenetur ad ca
ſtitatē quā nō poteſt tenere niſi vxore cōſentiēte:er
go videtur ꝙ nō poteſt in ordinē ſuſcipiendū cōſenti
re ad cuius ſuſceptionē ſequit talis obligatio caſtita
2o tis. Itē ordinati vxor ſm̄ multos in oriētalibus
poſt mortē ordinati tenetur ad perpetuā caſtitatem:
ergo ſue libertatis fit ei preiudiciū per ordinē ſuſce
ptum a viro:ergo nō poteſt ſuſcipi ordo niſi de vxo
ris volūtate. Reſpōſio hoc vltimo probatū videt
Solo mihi eſſe cōueniens: licet antiqui quidā dixerit cō
Ad primū. trariū. Ad primū ergo dicendū videtur ꝙ licet in
ſubſtātia debiti nō fiat ei preiudiciū: tamē in tēpore
quodā fit ei preiudiciū:ſcȝ tēpore iuris:⁊ in ſtatu fu
ture libertatis fit ei preiudiciū:ſicut probant vltime
obiectiōes. Ad aliud dicendū ꝙ cōtrariū quodā Ad ſecūdū
modo actus eſt:qꝛ in tēpore priuat eā licet nō ſimpli
citer. Ad aliud dicendū ꝙ hoc votū neceſſariū eſt ꝓ Ad tertiū
liberatiōe terre ſancte/ſi tamē ſciret ꝓbabiliter peri
culū vxoris futurū credo ꝙ melius faceret nō pere
grinādo. Ad aliud dicendū ꝙ nō totū vxoris ius Ad quartū
remanet ſaluū ſicut patuit ex predictis.

An vxores orientaliū conſentientes ordi Arti. VII.
nationi ſuorū maritorū tenentur continere G
poſt mortem eorū.

Eptimo queritur vtrū vxores orientaliū cō
s ſentientes in ordinatiōȝ ſuorū maritorū tene
antur perpetue cōtinere poſt mortem virorꝫ.
Videtur ꝙ non quia mulier poſt mortem a lege viri Arguit ꝓ
eſt ſoluta:ergo cui vult nubat ſm̄ apoſtolū.1.Corꝫ.
7.tm̄ in domino. Itē que eſſet cauſa ꝙ non poſſet 2o
nubere: vir enī ſuus decetero ex quo defunctus eſt
nō contrahit bigamiā/nec iſta tenebat ei niſi ratione
matrimonij:ergo videtur ꝙ ſoluto matrimonio ipa
ſe iūgere poſſit cui voluerit. In contrariū eſt ꝙ ad In ꝯriū ꝓ
paria vir ⁊ mulier in cōtinētia ⁊ debito matrimonij
iudicātur:ergo quale eſt votū viri tale neceſſario eſt
etiā votū mulieris:ſed votū viri eſt vt poſt ſuā aliam
ducere nō poſſit:ergo a ſimili mulier poſt mortē vi
ri aliū virū ducere nō poteſt. Reſpōſio dicendū ꝙ Solo.
vxor poſt mortē ſacerdotis(vt dicūt)aliū virū duce
re nō poteſt:quādo enim cōſenſit in ordinē viri:con
ſentit etiā vel cōſentire intelligit cōſequens ordinē.
⁊ hoc eſt votū cōtinentie perpetue qḋ quidā dicunt
cauſari ab eccleſie inſtitutōe:quidā autē a vi voti qḋ
melius credo:qꝛ intelligit eo mō ſolēniſatū quo ſolē
niſatū eſt votū viri: vt.ſ. poſt mortē mariti nūꝙ̄ aliū
accipiat:ſicut nec ille poſt mortē vxoris aliā ducere
pōt. Ad primū ergo dōm/ꝙ ſoluta eſt a lege viri Ad primū
poſt mortē ei⁹:ſʒ nō a voto qḋ itelligit ſolēniſaſſe qn̄
cōſenſit ꝙ vir ſuſciperet ordinē. Ad aliud dōm ꝙ vo Ad ſecūdū.
tū iterp̄tatū ponit ꝓ cā:⁊ ſic pȝ ſolō:tn̄ hugo dicebat
ꝯriū.ſ.ꝙ lȝ ei ducere aliū:ſʒ dicta opinio ē celebrior.

An verū ſit ꝙ in aliquibus oridinib⁹ pōt Arti. VIII.
cōtrahi mrīmoniū niſi habit⁹ religiōis obſit H

Einde querit de hoc qḋ dicit ibi[In alijs ve
d ro ꝑmittitur ⁊c̄.].a Hoc enī qḋ dicit ꝙ vo
tū cōtinētie fecerit nō pt̄ intelligi niſi de voto
ſimplici:qꝛ al'r diſiūcta eēnt nulla: votū aūt ſimplex
nō dirimit cōtractū:g̊ videt ꝙ in voto ſimplici ꝑmit
titur fieri cōiugiū:g̊ nulla eſt cauſa quā ponit i lr̄a.
Rn̄ſio dōm ꝙ intelligit de voto ſimplici:⁊ h̄ īpe Solo
dit ꝯtrahēdū ⁊ ſortiri ꝓhibet cōiugiū: qꝛ rē ſortit ali
quis qn̄ primo acquirit nō qn̄ vtit iā re acq̄ſita. Et
per hoc patet ſolutio obiectionis.

An aliquis taliū tenet ducere virginē. Arti. IX.

Einde q̄rit de h̄ qḋ dicit ibi] Vxorē ducere I
d virginē ⁊c̄.].ſ.b Videt nihil eſſe:qꝛ pōt ac
cipere virginē vl' nō virginē: ſicut ſibi videt.
Rn̄ſio loquit ex ypotheſi ſi clericus ſacerdos fieri Solo
intēdit:qꝛ ſi nō virginē duceret bigamia obſtaret ne
ſacerdos efficeretur.

An aliquis taliū poteſt ducere viduā aut Arti. X.
repudiatam. K

d Einō q̄rit de h̄ qḋ dic̄ ibi[Nō viduā vl' repu
diatā ⁊c̄.]ſ.c. In no.ei te.nl'la ē repudiata

Solꝰ g̊ ꝑ nihilo videꝛ illđ dicere. Rñſio dđm ꝙ repu/
diata eſt dimiſſa qualitercũq3 licet vxoꝛ nõ fuerit qꝛ
bigamiã inducit quocũq3 mõ ducit coꝛrupta.

De intefectoꝛibꝰ ſuaꝝ cõiugũ.

His adijciendũ eſt de occiſoꝛibꝰ ſuarũ cõiu
gum: de quibus Nicolaus papa ſcribit Ra
dulpho bituricenſi archiepõ: Interfectoꝛes
ſuarũ cõiugũ ſine iudicio: cũ nõ addis adul
terarũ vel aliquid hmõi: quid aliud haben
di ſunt ꝙ homicide: ac ꝑ hoc ad pñiam redi=
gendi: quibꝰ penitꝰ denegaꝛ coniugiũ. Hic
videꝛ Nicolaꝰ ꝑmittere maritis pꝛo adulte
rio aut alio hmõi vxoꝛes ſuas interficere: ſ3
eccl'iaſtica diſciplina ſpũali gladio ñ mate=
riali criminoſos feriri iubet. Vñ idem nico=
laus: Inter hec veſtra ſanctitas addere ſtu=
duit: ſi cuiꝰ vxoꝛ adulteriũ ꝑpetrauerit: vtꝝ
marito eiꝰ ſm mundanã legem interficere li
ceat. Sed ſancta dei eccl'ia nunꝙ mũdanis
cõſtringiꝛ legibꝰ: gladiũ nõ habet niſi ſpũa
lem. Itẽ Pius papa: Quicunq3 ꝓpꝛiã vxo=
rẽ abſq3 lege et ſine cauſa interfecerit aliãq3
duxerit: armis depoſitis publicã agat peni=
tentiã: ⁊ ſi cõtumax extiterit anathematize
tur vſq3 quo cõſentiat.

Arti. XI. An impedimentũ ſit alicuiꝰ ⁊ q̃nte virtutis

Einde queriꝛ de hoc qđ dicit [His adijcien/
dũ eſt de occiſoꝛib ⁊c.] Queriꝛ ei hic de im/
pedimento criminis. Et queruntꝛ quattuoꝛ
Primũ eſt quante virtutis ſit iſtud impedimentũ.
Scđm q̃ ⁊ quot ſunt crimina matrimoniũ impediẽ
tia. Tertio de trib caſib in quib ꝑ crimẽ cõmiſſu3
diuidiꝛ matrimoniũ ꝯtractũ. Quartũ vtꝝ licet ma
ritis vxoꝛes adulteras interficere/ſicut lr̃a videꝛ di
Arg. pmo cere vel nõ. Ad pꝛimũ ſic ꝓcediꝛ: nullũ impedimẽ/
tũ adeo dignũ eſt pena ſicut crimẽ: g̊ nullũ adeo effi
caciꝛ debet impedire matrimoniũ: g̊ crimẽ deb3 im
2ͦ pedire cõtrahendũ ⁊ dirimere cõtractũ. Itẽ crimẽ
directe cõtrariũ eſt cõiunctioni aĩe cum deo: cũ er/
go matrimoniũ ſit hmõi cõiũctiõis ſignũ crimẽ fru/
ſtrat ſignatũ mr̃imonio: g̊ aufert a mr̃imonio bonũ
ſacr̃i: ſ3 ſublato illo auferꝛ matrimoniũ/vt ſup̃ habi
tũ eſt: g̊ videꝛ ꝙ crimen impediat cõtrahendũ ⁊ diri
3ͦ mat cõtractũ. Itẽ in oĩbꝰ alijs ſacr̃is crimen impe
dit effectũ: g̊ ⁊ in iſto: g̊ videꝛ ꝙ dirimat cõtractum.
4ͦ Itẽ nullũ eſt impedimẽtũ qđ adeo directe cõtraria
tur mr̃imonio ſicut crimẽ: ſ3 alia q̃dã minꝰ cõueniẽ/
tia dirimũt ꝯctũ: g̊ ⁊ iſtud dirimet ipm. Pꝛobaꝛ ãt
pꝛima: qꝛ alia ſunt freq̃nter ſine pctõ ꝑſone q̃ matri/
moniũ cõtrahit: iſtud aũt nunq̃3. Scđa aũt pt3 ꝑ ſe.
In ꝯtrariũ primo In cõtrariũ eſt ꝙ matrimoniũ eſt medicina: ſed q̃n
to aliq̃s eſt infirmioꝛ/tanto paratioꝛ deb3 ei eſſe me
dicina: g̊ cũ crimẽ ſit infirmitat̃ quanto aliq̃s eſt cri
minoſioꝛ tanto minꝰ impediri deb3 a mr̃imonio: ne
2ͦ ꝑ cõcupiſcentiã ruat in p̃ceps. Itẽ ponamꝰ ꝙ iſtud
ſupueniat mr̃imonio: cõſtat ꝙ nõ impedit ꝓpter pe/
riculũ: g̊ nihil etiã eũ debet impedire cũ idem ꝑicu/
3ͦ lũ ſit de cõtinentia. Itẽ alia impedimẽta impediũt
freq̃nꝛ quo ad vnã ⁊ nõ quo ad aliã/ etiã in illis nõ
tolliꝛ medicina: ſ3 iſtud impedit quo ad oĩa: g̊ tollit
medicinã: g̊ niſi tempereꝛ deſperaꝛ: g̊ ab eccl'ia rꝑan
dũ eſt: ita ꝙ licet impediat cõtrahẽdũ nõ tñ dirimat
cõtractũ. Qđ cõcedẽdũ eſt: qꝛ nullũ impedimentũ Solꝰ
criminis ita impedit cõtrahendũ ꝙ etiã dirimat cõ/
tractũ p̃ter adulteriũ in triplici caſu ſicut ꝑtim ſup̃
dictũ eſt/ ⁊ iterũ infra diceꝛ. Ad pꝛimũ ergo dđm/ Ad pmũ
ꝙ ex ratione reatus maxime impedit/ſed ob hoc nõ
contrahit foꝛtitudinẽ impediendi: ſed potius ex hoc
ꝙ diſtrahit eſſentialia matrimonio/ſicut conſenſum
vl' debiti redditionẽ vel aliquid tale: nullũ aũt hoꝝ
deſtruit crimen: ⁊ idõ nõ eſt adeo violenꝛ impediẽs
ſicut alia. Ad aliud dđm ꝙ cõtrariaꝛ cõiunctiõi: ex Ad 2ͫ
eo ꝙ deſtruit cãm cõiũctionis q̃ eſt meritũ: ⁊ nõ ex h̃
ꝙ deſtruat ſignũ/vñ nõ ẽ veꝝ ꝙ ꝯ̃riaꝛ ſig̃to vl' ꝯ̃riaꝛ
ſigno niſi ꝑ ſe et foꝛmaliꝛ intelligaꝛ. ſ. ꝙ ꝯ̃riaꝛ ſig̃to/
inq̃3tũ ẽ ſig̃tũ illiꝰ: h̃ mõ crimẽ nõ ꝯ̃riaꝛ ꝯiũctiõi fi/
del' aĩe cũ deo/ vñ nõ valet arguͫ. Ad aliud dđm Ad 3ͫ
ꝙ ĩpedit effectũ mr̃imonij q̃ eſt gr̃a/ſ3 tñ nõ impedit
mr̃imonij effectũ. i. ꝙ mr̃imoniũ efficiaꝛ ſicut etiam
crimẽ ĩ alijs ſacr̃is ſacr̃m nõ ĩpedit ſ3 effectũ ſacr̃i q̃ ẽ
gr̃a. Ad aliud dđm ꝙ hec eſt falſa: qꝛ nullũ ĩpedim̃ Ad 4ͫ
tũ ita ꝯ̃riaꝛ mr̃imonio ſicut crimẽ vt pt3 ex p̃dict̃.

Quot ⁊ q̃ ſũt crimĩa matrimoniũ ĩpediẽtia. Arti. XII

Ecũdo q̃riꝛ q̃ ⁊ q̃t ſint ſigna crimis mr̃imoͫ M
impediẽtia: ⁊ cõſueuerũt poni ſex: ſc3 interfe/
ctio ꝓpꝛie cõiugis/inceſtꝰ/raptꝰ ſponſe alteri
us/inſidiãs iuri vel debito vxoꝛis/ſicut ille q̃ ꝓpꝛiũ
filiũ leuat a fonte/⁊ vt ꝑ hoc vxoꝛis ſue cõpaꝛ effectꝰ
nõ teneaꝛ ad debitũ: occiſio p̃ſbyteri ⁊ pñia ſolẽnis.
Arg. pmo. Obijciꝛ aũt de pͦ: qꝛ interficiẽs ꝓpꝛiã cõiugẽ non
peccat niſi ĩ mr̃imoniũ qđ fuit inter eũ ⁊ cõiugẽ ſuã:
g̊ non d3 puniri niſi ĩ illo mr̃imonio: g̊ vr̃ ꝙ liceat ei
2ͦ ꝯ̃here aliđ mr̃imoͫ ꝯ̃ qđ nõ peccauit. Silr̃ etiã ob
ijciꝛ de ĩceſtu: in illo ei appꝑet eſtuãs ꝯcupia: cũ g̊ me
dicina illiꝰ ſit mr̃imoͫ/vr̃ ꝙ ille maxĩe debeat ꝑ ec/
cleſiã ad mr̃imoͫ inuitari: g̊ nõ d3 cõſtitui ab eccl'ia
3ͦ ꝙ h̃ crimẽ mr̃imoͫ ĩpediat. Eodẽ mõ de tertio ob
ijciꝛ/vr̃ ei ꝙ accipiẽs ſpõſa3 d3 eã hr̃e: qꝛ inꝛ eã ⁊ pͫ
nõ ſũt niſi ſpõſalia/⁊ inꝛ eã ⁊ ſcđm interuenit carna
le cõmertiũ: ⁊ ꝑ h̃ ſoluũꝛ ſpõſalia/vt ſup̃ hitũ ẽ: g̊ vr̃
ꝙ ex h̃ ipõ ꝙ rapit eã efficiaꝛ nõ ſpõſa alteriꝰ: g̊ nõ ĩ/
pedit mr̃imoͫ ex h̃ ꝙ rapuerit ſpõſam: ſ3 eã põt hr̃e
4ͦ vxoꝛẽ. Ulteriꝰ de q̃rto: qꝛ ille nulloͦ peccat ꝯ̃ mr̃i/
moniũ oẽ/ſ3 tm̃ ꝯ̃ ſuã ꝯiugẽ/ſic g̊ peccãs ĩ ꝯ̃ctu vniꝰ
mr̃imonij nõ ꝓpꝛ h̃ ĩpediꝛ ab alio/ita nec iſte ĩpediri
5ͦ d3 ab alio mr̃imõio ꝯ̃hẽdo pꝰ moꝛtẽ cõiug̃ ſue. De
q̃nto aũt vr̃ ꝙ ſit penitꝰ irrõnabile: qꝛ p̃ſbyꝛ nõ ẽ ꝑ/
ſona ꝑtinẽs ad mr̃imoͫ: g̊ occidẽs eũ nihil peccat ĩ
6ͦ mr̃imoͫ: g̊ iniuſte puniꝛ ĩ mr̃imonio. Sextũ etia3
nihil rõis hr̃e vr̃: qꝛ ſolẽniꝛ penitẽs eſt laudabil': qꝛ
nec aptũ vituperiũ eũ retrahit a pñia: ſ3 nihil h3 rõis
ꝙ aliq̃s puniaꝛ ĩ eo in q̃ ẽ laudabil': g̊ ꝑ illa pñia nõ
d3 penitẽs ſolẽniꝛ puniri/ſ3 mag̃ pena ẽ impediri a
mr̃imonio: g̊ ſolẽniꝛ penitẽs a mr̃imonio ñ d3 ĩpedi/
ri. Ulteriꝰ queriꝛ cum hereſis ⁊ apoſtaſia a fide/⁊ q̃ſtiuncula.
ipa ĩfidelitas ſint g̃uioꝛa crimĩa q̃3 iſta q̃re non po/
nunꝛ inꝛ ĩpediẽtia mr̃imoniũ/vr̃ enĩ ꝙ debeãt poni
qꝛ enoꝛmia ſr̃ ⁊ ꝯ̃ fundam̃tũ mr̃imonij peccãt: g̊ ĩpe/
dire debẽt mr̃imõͫ. Solꝰ dđm ꝙ ſex dicta ab an/ Solꝰ
tiquis ſũt poſita crimina impedientia matrimoniũ
cõtrahendũ ex interdicto eccleſie: ſed non dirimunt
contractum/quinimmo dixerunt ꝙ ſi iuuenes ſunt
talia crimina cõmittentes eccleſia debet cũ eis diſ/

pensare etiā dematrimonio cōtrahendo ne aliq̄ oc-
Ad p̄mū casio ruine causet̄ eis ex incendio cōcupiscētie. Di-
cendū ergo ad primū q̄ in penā est hoc statutū: satis
em̄ equū ē vt interficiens cōiugē/ piugē decetero nō
inueniat vt nō peccet nisi in vnā: timet̄ em̄ q̄ etiā de
beat cōcitari in aliā vt etiā interficiat illā. Vn̄ h̄ fit
nō ideo q2 peccauerit in secundū matrimoniū: q2 ad
huc nō est ibi criminis detestatio/ sed ꝑter timorē3
Ad 2m simile in matrimonio sequēti. Ad aliud dōm q̄ li-
cet incest⁹ significet nimiū estū ꝯcupiscētie: tn̄ reddit
etiā ꝑsonā aliquo mō illegitimā ad matrimoniū in-
quantū nō attendit/ vel timet̄ nō debere attendere
mr̄imonij honestatē q̄ nature grad⁹ nō attēdit/ s3 pci
Ad 3m pue tn̄ eccl'ia attēdit: vt mag⁹ vitent̄ ista crimia ꝑt̄
timorē pene adiūcte. Ad tertiū dōm q̄ raptor spō-
se alteri⁹ dicit̄ q̄ nō sponsa remaneat si ille voluerit
sed q2 ille rapuit eam que fuit sponsa: ꝑter mr̄imo-
nij em̄ inchoationē aliquā q̄ fit in sponsalib⁹ (vt sup̄
Ad 4m habitū est) vult eccl'ia q̄ hoc crimē q̄libet detestet̄: et
ideo penā talem adiūxit. Ad quartū dicendū q̄ nō
est sil'e de cōtractu mr̄imonij: q2 ibi fit damnū tpale
tm̄/ sed hic fit damnū ꝛ insidiatio etiā spūaliū/ sicut
Ad 5m. fidei ꝛ huiusmōi: ꝛ iō istud est detestabile. Ad q̄ntū
dōm q̄ enormitas criminis exigit longā ꝛ asperri-
mā pniām: ꝛ ideo interdicit̄ ei matrimoniū vt nll'o
alio occupat⁹ possit deflere peccata sua: tali em̄ con
sulendū est vt intret religionē: ꝛ hec est rō ecclesiasti
Ad 6m ce institutōis. Ad aliud dōm q̄ solenniter penitēs
nō pōt decetero vacare delitijs: q2 solennis penitē-
tia nō fit nisi ꝓ crimine qd̄ totā cōmouit patriā vel
vrbē/ vt sup̄ in tractatu de pnīa dictū est: ꝛ ideo non
est cōgruū illi ampli⁹ vacare delitijs cū vxore: ꝛ iō
Ad q̄stiun- interdicit̄ ei matrimoniū cōtrahendū. Ad id qd̄ vl
culam. teri⁹ q̄rit̄ dōm q̄ multis alijs criminib⁹ posset eccle
sia iniungere hoc in penā q̄ nō cōtraheret si vellet/
sicut in p̄habitis fecit: q2 mr̄imoniū agētes cōtra ma
trimoniū peccabant vel enormitate sua ꝑpetuū vi-
cium exigebāt sicut duo vltima/ ꝛ bn̄ credo q̄ hoc in-
fideli ꝛ apostate esset consulendū: tn̄ q2 talia peccata
cum errore ꝛ ignorantia sunt mixta/ l3 enormia sint
in se: facili⁹ tamē apud eccl'iam impetrant veniam:
q2 nō tantū ex malicia quantū ex ignorantia ꝓcesse
runt: Vn̄. i. Timoth. i. Misc̄diam dei cōsecut⁹ sum
q2 ignorans feci in incredulitate mea. Act. 3. Et nūc
frēs scio q̄ p ignorantiā fecist̄ sic̄ ꝛ pncipes vestri.

Arti. XIII **An in tribus casibus qui polluit aliquam per adulteriū post mortē vxoris eam nō potest ducere in matrimonio.**

T Ertio querit̄ de trib⁹ istis casib⁹ in quib⁹ il-
le qui polluit aliquā p adulteriū post mortē
sue cōiugis eā nō potest ducere in matrimo-
niū: sicut em̄ supra patuit illi sunt/ si machinat⁹ ē cū
effectu in mortē cōiugis/ si fidē dedit de cōtrahendo
Arg. p̄mo si cōtraxit de facto. Obijcit̄ aūt de primo: sit em̄ q̄
ex ira vel ex inimicicia machinet̄ in mortē coniugis
prioris/ ꝛ nō de hoc q̄ cōtrahat cum adultera/ vide
tur tunc nō impedire: q2 tales ire nō faciunt aliqd̄
speciale periculū cōiugi: eo q̄ etiā sine adulterio ta-
lia possunt accidere: ḡ videt̄ q̄ hoc non sit generale.
2o Similiter ponamus q̄ quando dedit fidem de cō
trahendo vel etiam cōtractionē/ et nesciuerit istum
esse coniugatū/ s3 putauerit solutum: tunc em̄ igno
rantia excusat totū peccatū: ergo illa iniuste punit̄
si post mortē alteri⁹ coniugis nō liceret ei cōtrahe-
re secum. Itē ponam⁹ q̄ nō fuit verū matrimoniū 3o
sed tm̄ putatiuū/ tunc em̄ nō d3 vt videt̄/ eo q̄ con-
trahit cū alia. Ite3 pono q̄ nō fuit veꝝ mr̄imoniū 4o
sed tn̄ añ separationē p iudiciū eccl'ie fidem det vl' cō
trahat cū alia: videt̄ ei q̄ nō impedit̄: q2 cum nō sit
impedimentū nisi ex mr̄imonio/ ꝛ illud nullū sit il-
lud nullū faciet impedimētū: ḡ fiet cōtract⁹ secūd⁹.
Item vlteri⁹ pono q̄ det fidem de cōtrahēdo vl' cō 5o
trahat anteq̄ eam polluat p adulteriū/ ꝛ postea pol
luat eam p adulteriū: videt̄ q̄ hoc nō impedit: quia
ius nō est nisi de eo q̄ duxit in matrimoniū eā quā3
prius polluit p adulteriū: sed iste nō fecit: ergo hoc
nō impedit. Rn̄sio dōm q̄ in omnib⁹ istis casibus Solo
preter vltimū habēt instantiā illi casus tres qui in- ad totū
ducti sunt. Sed de vltimo dicendū q̄ ex nouo iure
determinatū est q̄ siue fidem ante adulteriū daret si
ue post q̄ impedit cōtrahēdū cum illa cui fidem dat
ꝛ dirimit cōtractū: q2 similes inuidie p vtrunq3 fiūt
matrimonio primo: ꝛ iō silr̄ determināt de vtroq3.
In alijs aūt tenendū est sicut ꝓbāt obiecta.

An liceat maritis vxores adulteras interficere. Arti. XIIII

Q Uarto q̄rit̄ vtrū liceat maritis vxores adul
teras interficere sicut in littera videt̄ dicere
de decreto Nicolai pape: vr̄ q̄ sic q2 lex pci- Arg. p̄mo
pit adulterā lapidari: qd̄ āt lex diuia pcipit hō ex eq̄
tenet̄: cū ḡ null⁹ sit adeo offensus ab adultera sicut
marit⁹ ipe pōt eā lapidare. Itē dicit maleficos nō 2o
pati viuere/ s3 malefica maxima ē adultera: ḡ pctm̄
etiā ē marito si patit̄ eā viuere: ḡ tenet̄ eā interficere.
Itē legib⁹ hūanis ignoscit̄ marito si vno vulnere 3o
confodit vtrūq3 ꝛ adulterū ꝛ adulterā: cū igit̄ leges
hūane exēplate sint a diuinis/ videt̄ f̄m legē diuinā
idē fieri debeat: ḡ si interficiat eā d3 ei ignosci. In In ꝯtrariū
ꝯtrīū est qd̄ dr̄ Ezech. 18. Nolo mortē peccatoris sed primo.
mag⁹ vt ꝯuertat̄ ꝛ viuat: ḡ hō deb3 eā expectare ad
pniām ꝛ nō statim interficere. Rn̄sio dōm q̄ eccl'ia Solo.
stico iudicio null⁹ interficit̄/ si aūt adulter p iudiciū
ciuile fecerit eā interfici ipse videat: bn̄ em̄ puto q̄ si
lex humana i talib⁹ seruet̄ q̄ nō est pctm̄. Ad p̄mū Ad p̄mū
ḡ ꝛ secundū dōm q̄ lex timoris fuit lex vet⁹: ꝛ iō cri et 2m
mina atrociter puniebat/ ꝛ adulteros cōdemnabat
ꝛ alios criminosos: s3 lex noua lex amoris est: ꝛ iō
dn̄s Ioh. 8. adulterā liberabat. Ad aliud patet so- Ad 3m
lutio p dicta: q2 si lex ciuilis fuet̄ pctm̄ vt puto nul
lum incurrit/ s3 tn̄ ex misc̄dia dissimulādū est/ sicut
ipe dn̄s sua misc̄dia superaltat iudiciu3 dissimulat
peccata hominū ꝑter penitentiā.

De voto.

N **Unc de voto inspiciamus.** Votū est testificatio quedā ꝓmissionis spontanee: que deo ꝛ de his que dei sunt ꝓprie fieri debet. Sunt tamen ꝛ vota stultorū que frangēda sunt.

Di. XXXVIII. de impedimēt̄ q̄ oīno faciūt illegitimu3 mr̄imoniu3 ꝯhendū cū oī ꝓp̄ ꝓpriā obligatiō3.

N Unc de voto inspiciam⁹ ꝛc. In hac diffi-
nitione tria inquirunt̄. s. de voto/ de quan
titate reat⁹ adulterij ibi [Cū vir ꝛ mulier
Tertio querit̄ de feminis cōtrahētib⁹ post
longā expectationē mariti qui defunct⁹ esse crede-
bat̄ ibi [Hic querit̄ de illis feminis.] Circa primū
duo determinat mgr̄: sc3 de voto ꝛ differentijs vo-

toꝝ: ⁊ ſecunda incipit ibi: [Sciendū ꝙ votū aliud
cōmune ⁊c.] Incidunt aūt circa primū ſex inquiren
da: ſcꝫ quid ſit votū: de quo ſit votū: quis poſſit vo-
uere: an licitū votū reddere ſit neceſſitatꝭ: ⁊ an votū
ſit magis obligatoriū ꝙ̄ iuramentū / vel econuerſo
ꝗd ſit illud ex quo votum habet vim ſue obligatōis.
Ad primū aſſumanꝭ diffinitiōes quecunqꝫ inueniū
Pria diffi- nitio voti. tur. Continetꝭ aūt hec in littera: Votū eſt teſtificatō
quedā promiſſiōis ſpontanee que deo ⁊ de his que
dei ſunt ꝓprie fieri debet Hugo de ſancto victo. in
Scda libro de ſacramētis / pte. xij. ſic diffinit votum: Vo-
tum eſt ſponſio animi voluntaria. Et quidā iuriſpe
Tertia riti ſic: Votum eſt alicuiꝰ boni cum deliberatiōe fa
cta ꝓmiſſio. Antiqui aūt doctores thelogie ſic: Vo-
Quarta tum eſt cōceptio boni ꝓpoſiti cum deliberatione fir-
mata qua quis ad aliqͩ faciendū vł non faciendū ſe
Quinta deo obligat. Aliꝫ autē ſic: Votum eſt ꝓmiſſio melio-
ris boni ex deliberatione firmata.

Arti. I **An definitiones voti ſint bene aſſignate.**

Arg. primo cōtra pmā. ¶ Obijcitꝭ aūt contra primā ſic: omīs teſtificatio co
ram quibuſdā eſt qui teſtes eſſe poſſunt: ſed nō omē
votum ſic eſt: ergo nō omne votū teſtificatō eſt. Pri
ma patet ex rōne teſtificatōnis que nihil aliud eſt ꝙ̄
inuocatio teſtiū ad veritatis aſſertionē. Secūda au
tē ꝓbatꝭ ꝑ hoc ꝙ quoddā votū eſt priuatū qꝺ fit tan-
2o tū coram deo. Itēꝫ teſtificatio aut eſt per ſignum
aut ꝑ teſtes. Per ſignū / ſicut dicimꝰ ꝙ verbū eſt te-
ſtis cordis. Si ꝑ ſignū cōtra quoddā votū tm̄ fit in
corde qꝺ nunꝙ̄ ꝓcedit ad ſignū aliqꝺ. Si aūt per te
ſtes tūc nō eſſet votū niſi qꝺ per teſtes ꝓbari poſſet /
qꝺ iterū falſum eſt. Item aliud eſt teſtificatio / ⁊ ali
3o ud eſt de quo fertꝭ teſtimoniū: ſed votum eſt illud de
quo fertꝭ teſtimoniū: nūqꝫ ergo nō eſt teſtificatio: er-
4o go male diffinitꝭ ꝑ teſtificationē. Vlterius obijcitꝭ
de hoc qꝺ dicit / ꝓmiſſionis ſpontanee: hoc eīm nō vi
detꝭ generaliter cōuenire voto: qꝛ quidāꝫ iuriſperiti
diuidunt votū dicentes: ꝙ votorū aliud eſt volun-
tatis / aliud neceſſitatis: ergo aliqꝺ votum eſt exhi-
bitionis neceſſarie potius ꝙ̄ ꝓmiſſionis ſpontanee
5o ergo male diffinitꝭ. Item ꝓmiſſio ſpontanea eſt vo
tum: qꝛ ꝓmiſſio ſpontanea eſt eſſentiale predicatum
voti: ḡ videtꝭ ꝙ merito nō in obliquo debet poni in
6o diffinitione. Vlterius queritꝭ de hoc qꝺ dicit / que
deo fieri debet: qꝛ vota frequentꝭ fiunt ſanctis: non
Arg. pᵒ cō-tra ſcdam ergo ſemꝑ fit deo votum. Vlteriꝰ obijcitꝭ contra ſe-
cundā: qꝛ omīs ſponſio facta homini eſt voluntaria
quia nō coacta: ergo omīs talis ſponſio eſt votum.
2o Item ſponſalia ſunt volūtarie ſponſiōes nuptiaꝝ
ergo ſunt vota / qꝺ deriſio eſt dicere: ḡ videtꝭ ꝙ diffi
nitio ſit mala. Vlterius queritꝭ de tertia: qꝛ aliqꝺ
Arg. pᵒ cō-tra tertiā. eſt bonū nature: ergo ꝓmiſſio illiꝰ boni cum delibe-
ratōne firmata eſt votū qꝺ eſt abſurdum. Item pro
2o miſſio que fit homini cū deliberatione firmata ſi eſt
alicuiꝰ boni ſcḋm hoc eſſet votum: ⁊ ſic multa fierent
vota inter ſocios ⁊ cōciues ⁊ amicos tota die: qꝺ fal
ſum eſt: ḡ diffinitio nihil valet. Vlteriꝰ queritꝭ de
Arg. pᵒ de quarta quarta: cōceptio eī boni nō ꝓceſſit adhuc in ꝓmiſſio
nem: cū igitꝭ votū ſit ꝓmiſſio vt dicitꝭ in lr̄a: videtur
ꝙ male ⁊ impfecte diffinit ꝑ conceptionem. Itē cō
2o ceptio natura ⁊ tempꝭ eſt ante ꝓpoſitū: ergo nō eſt cō
ceptio boni ꝓpoſiti: ſed potiꝰ ꝓpoſitum bone conce-
ptionis: ḡ iterū male ꝑ hunc modū diffinitꝭ. Proba
tur aūt prima per hoc ꝙ nihil ꝓponitꝭ qꝺ nō ſit corde
ante cōceptū: multa aūt cōcipiuntꝭ que nō ꝓponuntꝭ

fieri. Item nō omnis rei eſt deliberatio ſcḋm phm̄: ſꝫ 3o
potius deliberatio eſt ꝓpter conſiliū dum eſt in du-
bijs tm̄: ergo ⁊ deliberatio eſt tm̄ in dubijs: ſꝫ votū
frequentꝭ eſt de his que certitudinaliter ſunt bona:
ergo nō omne votū eſt firmatū deliberatione ſꝫ po-
tius circa ſuppoſitionē boni. Item votū delibera- 4o
tione nō firmatū / ſꝫ cōmiſſione ⁊ publicatione ⁊ ſo-
lennizatione: ergo videtꝭ ꝙ nō bene dicit / deliberatō
ne firmatū. Vlteriꝰ q̄ritꝭ de vltima / videtꝭ ꝙ votū Arg. pᵒ cō-
ſit nō ſemꝑ melioris boni / quia votum neceſſitatis tra quintā.
non eſt melioris boni ſed cōmunis: ergo nō bene ſic
diffinitꝭ. Pꝫ cū vniꝰ rei ſit eſſe vnū / ⁊ diffinitio decla
ret eſſe diffiniti queritꝭ penes quid tot ſumanꝭ diffi-
nitōnes. Rn̄ſio quidē ad hoc vltimū ꝙ votū dicitꝭ Solo.
dupliciꝭ / cōmunitꝭ ⁊ ꝓprie: cōmunitꝭ aūt quelibet ꝓ
miſſio facta deo de his que ad religionē xpianam ꝑ-
tinent votum dicitꝭ / vt eſt ꝓmiſſio facta in baptiſmo
⁊ in penitētia / ⁊ in aliꝫs p̄ceptis diuinis ſiue quibuſ
dam precipue a iuriſperitis votū neceſſitatis: qꝛ ve
lit nolit homo oꝑtet eum ſeruare illa ſi vult ſaluari.
Dicitꝭ etiā votum de his facta ꝓmiſſio que ſupra p̄-
ceptū ſunt / que deꝰ nō requirit a nobis niſi nos ſpō
te ad ea obligemꝰ: ⁊ de illis dicit Augꝰ ꝙ vouere eſt
voluntatis ⁊ reddere neceſſitatis: ⁊ ſic dicitꝭ votum
ꝓprie. Dicatꝭ ergo ꝙ prima diffinitō que ponitꝭ in lit
tera tangit genꝰ ⁊ ꝓpriam materiam voti in cōmu-
ni ⁊ cui eſt faciendū. Scda aūt nō tangit niſi formā
voti in genere voti cōmunis. Tertia aūt ꝓpriū effi-
ciens ⁊ materiā: qꝛ deliberatio efficit ⁊ bonū eſt ma
teria. Quarta vō tangit efficiens remotum ⁊ ꝓpin-
quū ⁊ cui fit ⁊ ad ꝗd: id eſt finē: qꝛ fit ad obligandū
ſe deo. Quinta aūt ⁊ vltima eſt data de voto ꝓpriꝫſ-
ſime dicto: qꝛ illud nō eſt niſi de meliori bono: ⁊ tan
git formā in genere per ꝓmiſſionē ⁊ effecti tm̄ qꝺ eſt
deliberatio ſpontanea: ⁊ ideo iſta vltima melior eſt Ad pᵐ ꝯ p-
inter omēs. Ad primū ergo dōm ꝙ teſtificatio hec mā diffini-
eſt ꝑ ſignū a deliberatione ꝓcedens qꝺ eſt ꝓmiſſio q̄ tionem.
cordis eſt teſtis: ⁊ ideo poteſt fieri inter ſe et deū: qꝛ
tūc ꝓmiſſio ſua teſtis erit vel ꝯtra eū ſi tranſgreſſor
voti fuerit vel ꝓ ipſo ſi illud ſeruet. Ad aliud dōm Ad 2ᵐ
ꝙ in corde q̄ etiā eſt ꝓmiſſio q̄ teſtis eſt inter ſe ⁊ deū
⁊ ideo patet ſolutio. Ad aliud dōm ꝙ nō diffinit h̄ Ad 3ᵐ
mgr̄ niſi votū ꝓprie ſumptū. Vel pōt dici ꝙ p̄ceptū
diuinū dupliciꝭ pōt attendi. ſ. in cōparatiōe ad finē
q̄ eſt ſaluatio: ⁊ ſic eſt neceſſariū vł abſolute q̄ ad ob-
ſeruationē: ⁊ ſic eſt volūtariū: qꝛ voluntarie imple-
tū: ⁊ ita nō repugnat aliqͩ eſſe voluntariū ⁊ neceſſa
riū. Ad aliud dōm ꝙ votū ꝓprie eſt cōfirmate volū Ad 4ᵐ
tatis: ⁊ iō ꝓmiſſio ꝓprie loq̄ndo eſt ꝯn̄s votū / ſicut te
ſtificās ⁊ cōfirmans ipm̄: ⁊ iō cadit obliq̄ in diffini-
tiōe voti / qn̄ tn̄ ꝓmiſſio materialꝛ accipitꝭ ꝓ re ꝓmiſ
ſa. qꝛ illa cōfirmāte eſt volita: iō materialꝛ dꝛ aliqn̄
votū in recto / ſꝫ tn̄ magꝭ ꝓprie p̄dicatꝭ oblique de vo-
to. Ad vltimū dōm ꝙ votū nō fit ſctis niſi ꝑ hoc ꝙ Ad 5ᵐ
deꝰ relucet in eis quo ad ſuffragia: ⁊ iō omē votū re
fertꝭ ad deū. Ad id qꝺ q̄ritꝭ vlteriꝰ de ſcda diffinitio Ad obiecta
ne. Ad primū dōm ꝙ ſpōſio a mgr̄o Hugone accō- ſcdē diffini-
mode accipitꝭ vt ſit de his q̄ ꝑtinēt ad religionē: ſed tionis
etiā ſcḋm ꝙ eſt officiū nature. Ad id qꝺ opponitꝭ de Ad obiecta
tertia diffinitiōe dōm ꝙ hec eſt voti in cōi: ⁊ intelli- ꝺ tertia dif-
gitꝭ ſpōſio facta de his q̄ ꝑtinēt ad religionē. Et ꝑ h̄ finitiōe
ptꝫ ſolꝰo ad vtrūqꝫ obiectoꝝ illoꝝ. Ad id qꝺ obijcitꝭ Ad pᵐ ꝺ q̄r
de q̄rta dōm ꝙ cōceptio dꝛ dupłr: vnoᵒ qn̄ aliqͩ q̄- ta definitōe
cūqꝫ in nō cogitatꝭ: ⁊ hec iꝓprie vocatꝭ ꝯceptō: alioᵒ dꝛ

ꝯceptio qñ claudit corde ꝛ format ad actū ꝛ ad op⁹
ſicut dicit conceptus infans q format. Et hoc modo
cóceptio ponit in voti diffinitióne: Et pꝫ ꝙ hoc mó
Ad 2m cóceptio dicit aliqd pfecte volitū. Ad aliḋ dicendū
ꝙ cóceptio primo mó dicta pceit natura ꝛ tpe ꝓpoſi
tū: ſꝫ ſcḋo mó dicta ſubſequit: qꝛ nihil pdicto modo
format niſi qḋ ante ꝓpoſitū eſt ad volendū ꝛ agēdū.
Ad 3m Ad aliud dōm ꝙ licet materia voti certiſſime ſit
bona: tñ mod⁹ executiōis eſt dubi⁹/ ꝛ ptās vouen-
tis ꝛ exitus voti/ ꝛ quo ad illa locū habet delibera-
Ad 4m tio/ ꝛ eſt neceſſaria. Ad vltimū dōm ꝙ deliberatio
firmat votū ſimplicit/ ſed ꝓmiſſio ꝛ publicatio ꝛ ſo
Ad obiecta lennizatio quo ad aliud ē votū quoddā. Ad id qḋ
qnte diffini opponit de quinta dōm ꝙ illa eſt magis ꝓpria inf
tionis ōnis/ ꝛ dat de voto ꝓpriiſſime dicto qḋ ſp eſt melio-
ris boni ꝗ ſit aliqḋ bonū qḋ cadit ſub pcepto.

Arti. II **An votū eſt eoꝝ que ſunt ſub cōſilio.**

B Ecundo qrit de quo ſit votū/ videt ꝙ de oī
Arg. pmo S bono: cū em̄ bonū accidentale ſit voluntarie
factū/ ꝛ votū ſit ſponſio ſpontanea/ videt ꝙ
2o ſit de omni bono. Item Gen. 28. Votū vouit Ja-
cob de his bonis que erāt neceſſitatis. ſ. ꝙ de⁹ eſſet
ſibi in deū/ ꝛ ꝙ decimas ꝛ hoſtias pacificas eſſet ob
latur⁹: ergo videt cum hoc ſit neceſſitatis ꝙ votum
In ꝯtrariū ſit de bono neceſſario ad ſalutē. In cōtrariū hui⁹ ē
pmo qḋ dicit Aug⁹ ꝙ vouere eſt voluntatis: g votū cadit
ſup bonū qḋ de⁹ non requirit ab hoīe: hoc aūt ē bo-
2o nū cōſilij: g votū eſt de bono cōſilij tm̄. Itē votum
ꝓprie ē melioris boni vt habitū eſt: ſꝫ meli⁹ bonū eſt
3o cōſilij: g votū eſt de bono cōſilij. Itē nos videm⁹ ꝙ
ſoli illi dicunt ſup ſe habere vota q ſe obligāt ad con
ſilia/ vt religioſi/ peregrini ꝛ hmōi: g videt ꝙ votū
qſtiuncula. ſit de bono cōſilij tm̄. Sꝫ iterū vlteri⁹ videt ꝙ ſit
Arg. pmo etiā illiciti/ ſicut patuit in voto Jepte qui vouit vt p
mū offerret deo qḋ ſibi reuertenti de victoria domū
occurreret ꝛ obtulit ꝓpriā filiā: g videt ꝙ non ſit tm̄
Solo. boni melioris de quo eſt conſiliū. Si dicas ꝙ fuit
Obiectio ſtultū votū/ ꝛ ideo nō acceptū: cōtra/ Heb. 11. Jepte
numerat ab aplo in cathalogo ſctoꝝ/ ſꝫ hoc nō fieret
niſi deo votū ſuū ꝛ cetera que egit placuiſſent: g vo-
2o tū illud nō fuit ſtultū nec impiū. Item videm⁹ qſ-
dam ꝛ precipue feminas vouere: ꝙ nō pectinent ca-
put tali vel tali die ꝓfeſto qñ licet opari/ vel ꝙ nō co
medant hunc cibū/ ſicut anguillā vel aliud ſimile: ꝛ
de his neqꝫ cōſiliū eſt neqꝫ pceptū: g videt ꝙ votum
3o nō ſemp eſt de bono de quo eſt cōſiliū. Itē quidam
vouent ſibi periculoſa/ ſicut ieiunia biduana vl tri-
duana/ vl cū pane ꝛ aqua/ ꝛ generatur eis periculū
in tali vita vel ex infirmitate vel ex paupertate: con
ſtat aūt ꝙ de piculoſis neqꝫ eſt cōſiliū neqꝫ preceptū:
g videt ꝙ nō ſemp ſit votū boni melioris de quo eſt
Solo cōſiliū. Rñſio dicendū ꝙ votū ꝓprie dictū nō ē ni
ad pmū ſi de his que cadūt ſub cōſilio: votū aūt cōiter acce-
ptū eſt de his etiā que cadūt ſub pcepto: ꝛ p hoc pa-
Ad 2m ꝛ ad tet ſolutio ad primū. Ad ſcdm dōm ꝙ votū Jacob
duo ſeqntia erat de bono cōſilij: cū ei dicit: Erit mihi dñs in de-
um/ intelligit p cultū ſpealē ad quē in cōi nō tenebā
tur alij/ ſicut eſt erectio altaris/ pordinatio loci ad tē
pli futurā edificatōeꝫ. Et cū dꝫ decimas ꝛc. hoc erat
cōſilꝫ: qꝛ necdū erant miniſtri qb⁹ deberent decime/
nec etiā multi paupes eo ꝙ habitatores tūc erāt ra-
ri: ꝛ iō cadebāt ſub cōſilio. Que aūt obijciunt in cō
ad qſtiūclā trariū ſunt cōcedenda. Ad id qḋ vlteri⁹ qrit dōm

ꝙ ſicut dicit auctoritas Jepte ſtult⁹ fuit in vouēdo/
ꝛ impi⁹ in reddendo. Ad obiectiōꝫ aūt dōm ꝙ rōe Ad pmū
victorie quā dei auxilio habuit ponit in cathalogo
tam ſctoꝝ ꝗ eoꝝ q magna virtute fidei fecerūt/ ꝛ nō
rōne ei⁹ qḋ ſtulte vouit ꝛ impie ſoluit: qꝛ Jſido⁹ de
talib⁹ dicit: Jn malis ꝓmiſſis reſcinde fidē/ ꝛ in tur
pi voto muta decretū. Ad aliḋ dicendū ꝙ oīa ta- Ad 2m
lia vota poti⁹ ſunt ſortilegia qdā ꝗ vota/ ꝛ ſunt reli
quie vanitatis paganoꝝ q ad imagines celi vel do-
minos horarū vel dieꝝ hec vl hec dicebāt nō ē faciē
da. Vñ de talib⁹ dixit apl's Gal. 4. Dies obſerua-
tis ꝛ ānos: ꝛ ſi qs hec fecerit i honore dei ꝛ ſuoꝝ ſan
ctoꝝ: tñ phibenda ſunt nec p votis habēda ꝓpt ido
latrie ſilitudinē: qꝛ vt dicit Hiero⁹ ſup Oſee: Non
tm̄ idolatria fugienda eſt/ ſꝫ etiā ei⁹ ſilitudo: ꝛ dicit
1. Theſſal. 5. Ab omi ſpecie mali abſtinete vos. Ad Ad 3m
aliud dōm ꝙ in periculū ſue ſanitatis ꝛ vite null⁹ po
teſt aliqd vouere: ꝛ iō cum eſt periculū fugiendū eſt
votū poti⁹ vel p nō voto habendū: tutū eſt tñ ꝙ i ta
lib⁹ querat diſpenſatio ſuperioris: ſꝫ ſi tarde habea
tur illa/ etiā ſine diſpenſatiōe tpe periculi eſt frangē
dū: videt aūt mihi ꝙ ſufficiēs cauſa periculi eſt pau-
pertas vl infirmitas. Paupertas quidem vt ſi vo-
uit nō comedere carnes/ ꝛ cum mendicat nō dant ei
niſi carnes vl ea que ſunt in carnib⁹ que ſi nō come-
dat inedia cōſumet. Jnfirmitas aūt vt ſi vouit non
comedere h vel illḋ/ ꝛ poſtea debilitat niſi comedat
tūc puto poſſe ſolui votū. Et ſic pꝫ ſol'o ad oīa qſita.

Qui ſunt q poſſunt vouere ꝛ an monach⁹ an vxor ꝛ an filij ſiue ceteri de familia. Arti. III.

C Ertio qrit qs poſſit vouere: videt aūt ꝙ qli- Arg. pmo
T bet: ſi em̄ impediat h nō erit niſi iō qꝛ tenet
hoī in ꝯrio voti: ſed cōtra null⁹ ita tenet hoī
ſic deo: g votū dei nunꝗ eſt dimittendū ꝓpt obliga
tionē hoīs: g qlibꝫ pōt vouere. Itē inferior dñs nō 2o
pōt phibere obſequiū dñi ſuperioris/ ſꝫ oīs hō reſpe-
ctu dei eſt inferior: g obſequiū dei phibere vl impe-
dire non poteſt: ergo votū dei qḋ eſt de diuino obſe-
quio nunꝗ eſt dimittendū ꝓpt hoīem: g qlibꝫ voue
re pōt. Jtē carnali dño q ſup aliquē habet ptātem 3o
magis pdeſt ſpūale obſequiū exhibitū ab inferiori ꝗ
carnale: g ꝓpter carnale nō debet eū retrahere a ſpi-
rituali: ſꝫ votū ē ſpūale: g nō dꝫ eū retrahere a voto
ꝓpter carnale. Jtē intereſt qliter qlibet re ſua vtat 4o
vt dicit lex: cōſtat aūt ꝙ nūꝗ meli⁹ vti pōt ꝗ ad ob-
ſequiū dei: g videt ꝙ dñs nunꝗ ſeruo vti pōt ꝗ vt
impleat votū: g volūtatē impedire nō pt. Ulteri⁹ Queſtiūcu
qrit vtrū monach⁹ vouere pt/ vr ꝙ ſic: qꝛ in multis la pma
hꝫ ꝓpriā volūtatē: qḋ aūt volūtatis eſt in aliq ē arbi Arg. pmo
triꝫ g vouere pōt: g monach⁹ vouere pt. Probat pri
ma p dictū bern. li. de diſpēſatiōe ꝛ pcepto/ vbi dic:
Nihil exigat plat⁹ eoꝝ q nō ꝓmiſi. Scḋa aūt ꝯſtat
ex h ꝙ oīs monach⁹ oīa bona ſe ſuatuꝝ ꝓmittit obe
diens viuere vſqꝫ ad mortē: g in nullo hꝫ ꝓpriā volū
tatē: g nihil pōt vouere. Ulteri⁹ qrit de vxore/ vi- Queſtiūcu
det em̄ ꝙ illa mlta poſſit vouere: qꝛ ipa nō ē ancilla la ſcḋa
ꝛ in multis ad paria iudicat cū viro: g vouere pōt in Arg. pmo.
multis ſic vir. Jn ꝯriū h⁹ ē qḋ dꝫ Nūe. 3. Ubi nulla Jn ꝯtrariū
ei⁹ vota approbāt niſi ꝗꝝ autor ē vir. Ad idē facit pmo.
dictū Aug. ſup poſitū diſti. iij. cap. ij. Manifeſtū eſt 2o
ita voluiſſe legē/ feminā ſub viro eſſe. Ulteri⁹ que- Queſtiūcu
rit de filio ꝛ filiafamilias: videt enim ꝙ nec illi vo- la tertia.
uere poſſunt: quia eadem lex phibet: ꝛ qḋ lex probi- Arg. pmo

In ꝯtrariũ pmo. bet fieri nõ debʒ: ğ tales nec p ſe vouere pñt. In cõ
trariũ eſt ꝙ videm⁹ filioſfamilias ad religionẽ ꝯtra
volũtatẽ parẽtũ cõuolare ꝛ rata eſſe vota eoꝝ: ğ vo
Solo uere poſſunt vt videt. Rñſio dõm ꝙ ſeru⁹ in h ꝙ
ſeru⁹/ ꝛ monach⁹ in hoc ꝙ monach⁹/ ꝛ vxoꝛ in hoc
ꝙ vxoꝛ/ ꝛ fili⁹ vel filiofamilias in hoc ꝙ hmói nihil
penit⁹ ſua autoꝛitate vouere poſſunt/ ſed ſuperioꝛi-
bus ſuis cõfirmantibꝫ vota eoꝝ/ vel cũ ſciũt ea ꝛ nõ
cõtradicũt qñ poſſunt inde accipiũt vota taliũ pſo-
naꝝ: hui⁹ aũt hec eſt cauſa: qꝛ votũ eſt ſponſio volũ
taria/ ꝛ tales pſone voluntatẽ liberã in talibꝫ nõ ha
Ad pmũ bent: ꝛ idõ vouere nõ poſſunt. Ad primũ ergo dõm
ꝙ lʒ omis homo pl⁹ obliget deo ꝙ̃ homini/ tñ deus
nõ requirit illud obſequiũ qđ factũ eſt iuris hoīs: et
idõ vult de⁹ vt reddat homini ſuũ/ et in hoc maxime
Ad 2m deo obſequit. Ad aliud dõm ꝙ hoc verũ eſt quan-
do ſunt cõtraria obſequia inferioꝛis ꝛ ſuperioꝛis: ſʒ
qñ vnũ eſt obſequiũ vtriuſqʒ tũc ſepe retrahit aliqs
ab obſequio qđ tm̃ eſt ſuperioꝛis p obſequiũ inferio
Ad 3m ris qđ eſt de oꝛdine ſuperioꝛis: ꝛ ita eſt hic in ꝓpoſi-
to. Ad aliud dõm ꝙ nõ/ lʒ magis foꝛte ꝓdeſſet car-
nali dño ſpũale ꝙ̃ coꝛpoꝛale obſequiũ: tñ de⁹ nõ re-
Ad 4m quirit hoc ab ipſo ꝙ carnali careat p ſpũali niſi libe-
re hoc velit: ꝛ ideo põt eũ retrahere ſi vult. Ad ali-
ud dõm ꝙ illa lex nõ reſtringit aliquẽ ad melioꝛem
vſum rei ſue q̃ eſſe poteſt/ ſʒ tm̃ ad licitũ: vñ dũmodo
licite vtat/ legifer nõ intromittit ſe vtrũ melioꝛi vſu
Ad q. pmã vtat ſiue min⁹ bono: ꝛ ita facit etiã deus: qꝛ vult ꝙ
homo gaudeat bonis ſibi cõceſſis. Ad id qđ queri
tur de monachis/ mihi videt (ſaluo maioꝛũ cõſilio)
ꝙ q̃diu manet in oꝛdine ꝙ nihil ſpũale inducere per
votum ſuũ poteſt: qꝛ p̃iudiciũ cõmunitati fieret: qꝛ
dum abſtinentiã voueret nõ eſſet qui ſibi cibũ extra
horã pararet/ ꝛ induceret abuſus ſeoꝛſum comedẽ-
Ad argum pmũ di q̃ precipue in clauſtris caueri debet/ ꝛ multa alia
incõuenientia. Ad argumentũ ergo dicendũ ꝙ nõ
retinuit voluntatẽ ſuã in aliquo qđ derogaret vite
cõmuni: ſed foꝛte in oꝛando preter cõem curſum oꝛ-
Ad q. 2am de vxoꝛe dinis: ꝛ hoc modo põt aliqđ facere ſpũale vel voue
re. Ad id qđ de vxoꝛe querit dõm ꝙ ſub viri ptãte
eſt: ꝛ ideo foꝛte nihil vouere põt niſi in aliquibꝫ oꝛa-
tionibus p̃ter cõſenſum viri/ ꝛ bñ credo ꝙ nec vir ſi
Ad vltimũ obiectũ ne conſenſu vxoꝛis niſi in voto fauoꝛabili terre ſctẽ.
Ad vltimũ dõm ꝙ in clauſtro nõ debet recipi pſo-
na niſi q̃ ſm etatẽ eſt ſui iuris: ꝛ talis nõ eſt filiuſfa-
milias etate licet ſub pr̃is foꝛte ſit cura ꝛ regimine.

Arti. IIII
An votum reddere ſit neceſſitatis.

Q Varto q̃rit vtrũ votũ reddere ſit neceſſitatiſ
Arg. pmo videt ꝙ ſic: qꝛ hoc expſſe dicit Aug⁹. Itẽ rui
2o na eſt homini deuoꝛare ſctõs ꝛ poſt votũ re-
3o ſcindere. Itẽ Deut. 23. Cũ voueris votũ dño deo
4o tuo nõ tardabis reddere ꝛc. ne ſit tibi in peccm̃. Itẽ
ibidẽ ita: Qđ ſemel egreſſũ eſt de labijs tuis obſua
5o bis ꝛc. ſi locutus es. Item ſup illud glo. Iure tene
ris: qꝛ ꝓpꝛia volũtate ſpopondiſti: ſʒ qđ aliqs tenet
6o optet reddere: ğ reddere eſt neceſſitatiſ. Itẽ Pſ. 75
Vouete ꝛ reddite dño deo vr̃o omẽs qui ꝛc. ibi dicit
glo. Vota q̃dã ſunt ꝓpꝛia ſinguloꝝ/ vt caſtitas/ vir
ginitas ꝛ hmói: ad hec ğ vouenda nos inuitat non
precipit vt voueam⁹/ ſed vt vota reddam⁹: vouere
em̃ vouenti conſulit/ ſed poſt voti ꝓmiſſionẽ neceſſa
ria redditio exigit: ex hoc accipit ꝙ reddere eſt neceſ
7o ſitatis. Item alia gloſa ibidem: Si voueris reddi

te: alioquin de voto rei tenent ꝛ damnationẽ habẽt:
qꝛ pmã fidem irritã fecerũt: ex hoc accipit idem qđ
pꝛi⁹. Itẽ pſ. 65. Reddã tibi vota mea q̃ diſtinxerũt 8o
labia mea. Item ꝓmiſſio firmata deliberatione q̃ 9o
fit homini obligat aliqs ad reddendũ: ğ multoma-
gis obligat ꝓmiſſione facta deo: ğ tenet vouens ad
reddendũ. In cõtrariũ eſt ꝙ impoſſibile eſt redde- In ꝯtrariũ primo.
re q̃nqʒ/ ſicut cũ aliqua vouit virginitatẽ ꝛ coꝛrũpit
ğ impoſſibile eſt reddere: ſʒ null⁹ tenet ad impoſſibi
le. ğ videt ꝙ nõ tenemur ſemp vota reddere. Item 2o
vna cauſa deſignat ab antiquis ꝙ de⁹ non obligat
ꝓmiſſo: qꝛ nõ eſt obligatio ex neceſſario/ ſʒ ex ſua li-
bera voluntate: ğ a ſimili cum in votis obligemur
ex noſtra libera voluntate/ videt ꝙ nõ tenemur ad
redditionẽ neceſſario. Item apud homines impiũ 3o
putat ſi aliquis ex amicicia ꝓmittat alij et ipſe po-
ſtea angariat eum ad neceſſario ſoluendũ totũ: ergo
multomagis hoc eſt apud deũ qui totus eſt ipſa be-
nignitas: ğ videt ꝙ deus nõ artat ad neceſſario ſol-
uendũ ſibi votum qđ ex libera voluntate ꝓmiſſum
ſibi eſt. Rñſio dõm ꝙ neceſſitas eſt duplex. ſ. ineui Solo.
tabilitatis ſiue coactiõis abſolute ꝛ neceſſitas cõdi-
tionis: pꝛima eſt neceſſitas ſicut graue neceſſe eſt de
ſcendere. Scđa aũt ſicut infirm⁹ neceſſe habet ſume
re medicinã ſi a moꝛbo vult liberari: ꝛ hoc mõ neceſ
ſitatis neceſſariũ eſt vota reddere: qꝛ aliter cã dam-
natiõis anime incurrit: id eſt moꝛtale pecm̃. Et idõ
cõcedat pꝛima ps autoꝛitatũ ꝛ rõnũ. Ad id aũt qđ Ad pmũ in cõtrariũ
pꝛimo obijcit in cõtrariũ dõm ꝙ id qđ amiſſum eſt
in quãtitate ꝓmiſſi p coꝛruptionẽ/ debet reſtitui in
quãtitate doloꝛis in pnĩa/ qꝛ bene reddit qđ reddi-
tur p equiualens ſm reputationẽ dei/ lʒ nõ ſit equi
ualens ſm valoꝛẽ rei: ita em̃ eſt equiualens doloꝛ
pnĩe ad omne id qđ amittit p peccatũ: ꝛ ideo per pe-
nitentiã omne peccatũ indulget. Ad aliud dicen- Ad 2m
dũ ꝙ non eſt ſimile de deo ꝛ hominibꝫ: qꝛ de⁹ nec de
bet homini nec poteſt debere/ ſed homo totũ qđ eſt ꝛ
poteſt facere deo debet/ lʒ deus hoc totũ non requi-
rat ab hoīe: ꝛ ideo qꝛ debet: tamen ipẽ ad neceſſario
ſoluendũ ex ꝓmiſſione deo facta obligat niſi fiat re-
cõpẽſatio q̃ tunc reputat nõ ſolutio ſicut infra de
voti recõciliatõne determinabit. Ad vltimũ dõm Ad 3m
ꝙ nõ eſt ſimile ſicut iam patuit: qꝛ homo nihil debet
homini ex cõmiſſo: ſed ſe totũ debet deo: ꝛ ideo ſi de
hoc qđ tñ debet de ꝯdigno ſe obligat p votũ deus hꝯ
exigit ab ipſo/ ꝛ reus erit ſi nõ ſoluerit.

Arti. V
An votum ſit magis obligatoꝛium ꝙ̃ iu-ramentum.

Q Vinto querit vtrũ votum ſit magis obliga
Arg. pmo toꝛiũ ꝙ̃ iuramentũ vel ecõuerſo/ videt ãt ꝙ
ſit magis obligatoꝛiũ: qꝛ ſi aliqs ſolẽni voto
vouerit ſe intraturũ religionẽ ipẽ artat ad intrãdũ
nec p mr̃imoniũ nec p aliũ modũ pt abſolui niſi im-
pleat: ſʒ ſi iuraſſet ipẽ multiſ caſibꝫ abſolueret/ ꝛ pe-
nitentia iniũgeret de piurio: ğ votũ eſt maioꝛis obli
gatiõis ꝙ̃ iuramentũ. Itẽ ſi duo vincula cõiungũ 2o
tur vni q̃ in oppoſitũ ſtringãt: ꝛ vnũ frangat ab ip-
ſo: alterũ aũt nõ ſed frangit ipſum: conſtat illud foꝛ-
tius eſſe qđ frangit ꝙ̃ qđ frangitur ab ipſo: ſed ſic ſe
habet votum ſolenne ꝛ iuramentũ caſtitatis ad ma
trimoniũ ꝙ iuramentũ frangitur/ et votum fran-
git ipſum: ergo votum eſt maioꝛis obligationis ꝙ̃
iuramentum. Si foꝛte dicas ꝙ hoc verum eſt de Solo

Obiectio ſolenni:ſꝫ nõ de priuato: contra/cõiter dr ꝙ ſolenne
et priuatũ ſunt equalis obligatiõis quo ad deũ: er-
3º go cõſtat ꝓpoſitũ de vtroqꝫ voto. Item votũ ꝓprie
ligat ad excellentiꝰ bonũ/ſꝫ iuramentũ tm̃ cõfirma-
tio eſt vitatis in dicto: ⁊ nũqꝫ ad nihil ligat/ ſꝫ de p-
terito cõfirmat veritatẽ: ḡ ligare iuramento eſt acci
dentale ⁊ voto ſubſtãtiale/ ſꝫ cui ligare eſt ſubſtãtia
le illud fortiꝰ ligat q̃ꝫ id cui eſt accidẽtale: ḡ votũ eſt
In ↄtrariũ fortioris obligatiõis q̃ꝫ iuramentũ. In cõtrarium
primo huius eſt ꝙ fortiꝰ ligat qđ ligat ex veritate diuina
q̃ꝫ id qđ ligat ex veritate humana: iuramentũ autẽ
ligat ex veritate diuina et votum ex humana: ergo
iuramentũ fortius ligat q̃ꝫ votum. Prima conſtat
per ſe. Scđa autem ꝓbaṫ ꝑ hoc qđ dicit apl's He-
breoꝝ.6. Hoĩes eñ ꝑ maiorẽ ſui iurant: ⁊ oĩs con-
2º trouerſie coꝝ finis ad cõfirmatõꝫ eſt iuramentũ/ cõ
ſtat aũt ꝙ nõ ꝑ maiorẽ ſui vouẽt. Item ſimplex pro
miſſio et cõteſtatio ſe habent/ſicut minus ⁊ magꝭ li-
gans/ſed votũ eſt ſimplex vniꝰ hoĩs ꝓmiſſio: iura-
Solutio. mentũ aũt ſicut cõteſtatio: ḡ iuramentũ plus ligat
ad duopria q̃ꝫ votũ. Rñſio dđm ꝙ iuramentũ adhibitũ ſpon-
ſioni ⁊ votũ dupliciter pñt conſiderari.ſ. q̃ntũ ad id
ex quo ligant/⁊ quantũ ad naturã ⁊ modũ ipſiꝰ vin
culi. Si prĩo mõ tũc nõ eſt dubiũ q̃n iuramentũ plꝰ
liget q̃ꝫ votũ: qꝛ ligat ex cõteſtatiõe veritatis diuine
Si ſcđo mõ tũc votum plus ligat q̃ꝫ iuramentũ: et
hoc ideo eſt: qꝛ vinculũ habꝫ fortitudinẽ ex bono ad
qđ ligat/⁊ ex firma deliberatiõe vouentis ſiue ligã-
tis ſe/⁊ votum ſemꝑ eſt ex deliberatiõe ⁊ maius bo-
nũ qđ nõ ſemꝑ eſt iuramentũ: ſi tñ nũqꝫ etiã iuramẽ
Ad 3m tum addaṫ voto illud pre om̃ibꝰ eſt obligatoriũ: pa
tet ergo ſolutio ad primã partẽ obiectionũ preter vl
timã. Et illã ego cõcedo: qꝛ illa procedit ex natura
vinculi qđ iuramento eſt accidentale: ⁊ iõ nõ de om
Ad alia in ni eſt iuramento/ſꝫ tm̃ de illo qđ eſt de aliquo faciẽ-
cõtrariũ do in futuꝝ. Siľr patet ſolutio ad duo inducta in
cõtrariũ: qꝛ illa ꝓcedunt q̃ntũ ad id ex q̃ ligat iura-
mentũ: et hoc plane maiꝰ eſt q̃ꝫ id ex q̃ ligat votũ.

Arti. VI F

Unde votũ habeat vim ſue obligatiõis.

Exto q̃riṫ q̃d ſit illud ex quo votũ vim habꝫ
Arg. ꝓmo ſ ſue obligatõis: Videṫ eñ illud debiliſſimũ
eſſe: qꝛ in ꝓmittente nõ ſunt niſi tria.ſ. ꝓpoſi-
tũ faciẽdi/deliberatio ⁊ ꝓmiſſio: aut igiṫ ab vno iſto
rũ vim trahit votũ/aut a duobꝫ ſimul/aut ab omni
bus tribꝰ. Si ab vno/conſtat ꝙ hoc debiliſſimũ ẽ:
qꝛ ꝓpoſitũ hominis eſt cõtingens (vt dicit phus) ⁊ a
cauſa cõtingenti nunq̃ꝫ fit effectus neceſſariꝰ: ergo
nunq̃ꝫ votũ fit inuiolabile a ꝓpoſito hominis ſolo.
2º Idem ſequiṫ ſi dicaṫ cauſari a deliberatione ſola:
qꝛ ſicut dr in libro Sapieñ.9. Cogitatiões morta-
liũ timide ⁊ incerte ꝓuidẽtie noſtre: cõſtat aũt ꝙ om
nes noſtre deliberatiões fundanṫ ſupra noſtras co-
gitatiões: ḡ om̃es deliberatiões noſtre ſunt incerte
Solo. ergo nihil certũ cauſaṫ ab eis: ḡ nec ĩmobilitas vo-
Obiectio. ti. Si aũt dicaṫ ꝙ a ꝓmiſſione: cõtra/ꝓmiſſio nr̃a
prima/ſꝫ etiã ipſa cauſaṫ ab aliquo incerto: qꝛ a ꝓ-
3º poſito ⁊ deliberatiõe: ḡ ⁊ ipſa eſt incerta. Item ꝓ-
miſſio facta hoĩ eſt incerta intantũ ꝙ etiã querit ho-
mo ab hoĩe maiorẽ cõfirmationẽ pignꝰ vel fideiuſſo
Solo res vel iuramentũ: ḡ et ipa nõ eſt ſufficiens ad votũ
Obiectio faciendũ. Si aũt dicaṫ ꝙ a duobꝫ vel om̃ibꝫ tribꝰ
vim hꝫ: cõtra/ſi oĩa tria cõtingentia cũ ſint cõiũgũ-
tur nihil generaṫ violabile: ḡ nec generãt inuiolabi
le votum: ḡ videṫ ꝙ nulla ſit voti firmitas. In cõ In ↄtrariũ
trariũ huius eſt ꝙ om̃e qđ eſt in effectu neceſſe ẽ re- primo
duci ad aliq̃d qđ eſt in cauſa: ſꝫ immobilitas ⁊ neceſ
ſitas redditõis eſt in voto: ḡ neceſſe eſt ꝙ aliquã cau
ſam habeat q̃ cauſet iſtam neceſſitatẽ. Itẽ vbi apl's 2o
loquiṫ de immobilitate ꝓmiſſiõis diuine/ibi redu-
cit firmitatẽ noſtre cõſolatiõis/⁊ immobilitatẽ dicti
⁊ iuramenti diuini ſic dicens Heb.6. Interpoſuit
cõſilij ſui iuſiurandũ vt ꝑ duas res immobiles q̃bꝫ
impoſſibile eſt mentiri deũ fortiſſimũ habeamꝰ ſola
tiũ: ḡ a ſili ſi firmitas redditiõis ſequiṫ votũ neceſſe
eſt illđ reduci in aliquã firmitatẽ que ſit in cauſa vo
ti. Qđ videṫ mihi neceſſario ↄcedendũ: vñ dđm ꝙ Solo
eſt in cauſa voti que eſt deliberatio: quia firmaṫ de-
liberatiõe vt ſup̄ dictũ eſt ⁊ in diffinitõibꝰ voti duo
attenduṅṫ: ſcꝫ ipſa rectitudo deliberatiõis in ſe: ⁊ re
latio eius ad exemplar qđ imitaṫ/⁊ in ſe quidẽ non
habet firmitudinẽ/ ſꝫ relata ad exemplar qđ eſt re-
ctitudo ꝓma qua rectũ om̃e qđ ꝓmittiṫ deliberare
teneṫ et ꝑcipue qđ ꝓmittiṫ deo cui etiã ſine ꝓmiſſio-
ne nunq̃ꝫ poſſumꝰ reſpondere vnũ ꝓ mille: ſic in quã
relata firmiſſima eſt: qꝛ iuſticia eſt hec immortalis ⁊
manet in ſeculũ ſeculi. Ad id ḡ qđ primo obijciṫ di- Ad obiecta
cendũ ꝙ ſuꝑ oĩa illa tria fundaṫ relata ad exemplar ꝓº inducta
rectitudinis prime a qua cõtrahunt illã firmitatẽ.
Et ꝑ hoc patet ſolutio ad omnia.

De votorũ differentijs.

Sciendũ vo ꝙ votoꝝ aliud eſt cõe: aliud ſin
gulare. Cõmune vt illud qđ in baptiſmo om
nes faciũt cũ ſpõdent renũciare diabolo et
pompis eius. Singulare vt cum aliq̃s ſpon
te ꝓmittit ſeruare virginitatẽ vľ cõtinentiã
vel aliquid hmõi. Item ſingulare votũ: ali a
ud eſt priuatũ aliud ſolenne. Priuatũ eſt in
abſcondito factũ: ſolenne vero in cõſpectu
eccleſie factum. Item priuatũ votum ſi vio
letur peccatum eſt mortale: ſolenne vo vio
lare peccatum ⁊ ſcandalũ eſt. Qui priuatũ b
faciunt votum cõtinentie matrimoniũ con-
trahere non debent quia contrahendo mor
taliter peccãt: ſi tamen cõtraxerint non ſepa
ranṫ: quia ꝓbari nõ poteſt qđ occulte factũ
eſt. Qui vero ſolenniter vouent: nullatenꝰ
cõiugium inire queunt: quibꝰ non ſolum nu
bere ſed ⁊ velle damnabile. Vñ Augu. In
cõiugali vinculo ſi pudicicia ſeruaṫ: damna
tio non timeṫ: ſed in viduali cõtinentia ⁊ vir
ginali excellẽtia virtus muneris amplioris
expetiṫ: qua expetita ⁊ electa ⁊ vota oblata
iã nõ ſolũ capeſcere nuptias: ſꝫ etiã ſi nõ nu c
baṫ nubere velle damnabile eſt. Augu. Vo
uentibus eñ virginitatẽ vel viduitatẽ non
ſolum nubere ſed etiã velle damnabile eſt.
Qđ apoſtolus oſtendit Timotheo ſcribens
Adoleſcẽtiores viduas deuita: cũ eñ luxu 1. Timo. 5.
riate fuerint in xp̄o nubere volũt id eſt cum
poſt votũ cõtinẽtie in delitijs egerint vitã:

nõ dico nubũt ſed nubere volunt in chriſto:
quaſi tũc nõ ſit pctm̃: ſʒ ꝙ ſit oſtẽdit ſubdẽs
habentes dãnationẽ: ⁊ quare ſubdit: qꝛ pri
mã fidẽ irritã fecerũt: ⁊ ſi nõ nubendo: tñ vo
lendo: vt volũtatẽ que a ꝓpoſito cecidit ap
pareat eſſe damnatã ſiue ſequanť nuptie ſi-
ue nõ. Damnať em̃ ꝓpoſiti fraus: damnanť
tales: qꝛ cõtinentie fidẽ primã irritã fecerũt
id eſt votũ vel in voto violato fidem quã in
baptiſmo ꝓfeſſe ſunt. Si aũt ꝑ volũtate nu
bẽdi damnanť: conſtat ſi eã effectui mãcipa
uerint reuocandũ id eſſe in irritũ eaſqꝫ arcẽ
das redire ad ꝓpoſitũ. Vñ Gregori⁹. Vi-
duas a propoſito recedentes viduitatis ſup
quib⁹ nos cõſuluiſti: credo te noſſe a ſancto
Paulo niſi cõuertanť olim eſſe damnatas:
quas ⁊ nos apoſtolica auctoritate damnan
das ⁊ a cõmunione fideliũ atqꝫ a liminibus
eccleſie arcẽdas fore cenſem⁹: vſqꝫ quo obe-
diant epiſcopis ſuis: et ad bonũ qð ceperũt
inuite aut voluntarie reuertanť.

Arti. VII. An votũ dicať de voto ſm vnã rõnem.

H Einde q̃riť de hoc qð dicit: [Sciendũ q̃ʒ ꝙ
d votoꝝ aliud eſt cõe ⁊c̃. Et queruntť hic quat-
tuor. Primũ eſt vtrũ ſm vnã rõnem votum
dicať de voto cõmuni ⁊ ꝓprio. Secũdũ vtrũ tranſ-
greſſio voti cõis faciat ſpeciale peccatũ vel pctĩ de-
formitatẽ ſicut facit tranſgreſſio voti ſingularꝭ. Ter
tio queriť vtrũ dicať cõmune ⁊ ſingulare. Quartũ
vtrũ cõmune recipiat diſpenſationẽ ⁊ cõmutationẽ
Arg. ꝑmo ſicut qñqꝫ facit ſingulare. Ad primũ ſic obijciť: que
cunqꝫ diuidũt vnũ cõe/ illa ſunt vni⁹ rõnis in noĩe
illi⁹ cõis: votũ aũt cõmune ⁊ ſingulare diuidũt vnũ
votũ in cõi: ergo ſunt vni⁹ rõnis in noĩe voti: g̃ vo-
tũ eſt vni⁹ rõnis ꝓut diciť de cõi ⁊ de ꝓprio ſiue ſin-
2o gulari. Itẽ vtrũqꝫ eſt ſponſio votiua animi de his
que ꝑtinent ad religionẽ/ ⁊ hec fuit ſup̃ diffinitio vo
In ꝯtrariũ primo ti in cõmuni: g̃ vna rõne votũ ꝓbať de vtroqꝫ. In
cõtrariũ hui⁹ eſt ꝙ qñcunqꝫ aliqua in vna rõne par
ticipant gen⁹/ vnũ nõ magis ꝓprie recipit p̃dicatio-
nẽ illi⁹ generis q̃ʒ aliud/ ſed votũ ſingulare magꝭ ꝓ
prie recipit p̃dicationẽ voti: g̃ nõ vniuoce dꝛ de vo-
to cõmuni ⁊ ſingulari. Prima ptʒ ꝑ ſe. Scða ꝓbať
2o ex hoc ꝙ cõe votũ nõ eſt de volũtarijs/ ſʒ de neceſſa
rijs: votũ aũt dꝛ a voluntate. Item de voti rõe eſt
ꝙ a deliberatiõe vouentis cõfirmeť/ ſʒ votũ cõe non
eſt a deliberatiõe vouentis cõfirmatũ/ ſed autorita-
te p̃cepti: g̃ votũ nõ plena rõne ꝓbať de cõmuni/ ſed
de ſpeciali: g̃ cõe ⁊ ſingulare nõ ſunt vniuoca in rõe
q̃ſtiuncula. voti. Ulteri⁹ aũt queriť de voto ſtultoꝝ de quo
ante fecit mentionẽ in lr̃a: illud em̃ om̃ino videť eq̃-
uoce dici votũ cũ his duobꝫ: vñ act⁹ voti qui eſt ob-
ligare ad faciendũ nõ eſt in illo. In cõtrariũ aũt hu
ius eſt ꝙ votum etiã ſtultoꝝ eſt deliberata ꝓmiſſio/
ſicut et ſingulare votum: ergo videť ꝙ vna ratione
Solutio. cum ſingulari voto recipiat p̃dicationẽ. Reſpõſio
dicendũ ꝙ ſm prius ⁊ poſteri⁹ diciť votũ de cõmu
ni ⁊ de ſingulari: ⁊ eſt diuiſio analogi ⁊ nõ pure vni
Ad ꝑmũ uoci. Ad primũ ergo dðm ꝙ diuiſio dꝛ dupliciť: q̃-
dam em̃ diuidunt cõmune ꝑ drñas q̃ ſunt in illius
cõmunis ꝑtãte: ⁊ de illis nõ eſt prima ꝓpoſitio: que
dam aũt nõ diuidunt ipm̃ ꝓprie: ſed dicũt diuerſos
modos ipſi⁹: ⁊ talia ſunt analoga in noĩe diuiſi: et
talis diuiſio eſt hic. Ad aliud dðm ꝙ ſponſio non Ad 2m
eſt vno mõ in neceſſarijs ⁊ volũtarijs: ⁊ ideo rõ illa
ſm etiam diuerſos modos cõuenit voto cõmuni et
ſingulari: due aũt rões q̃ ſunt in ꝯtrariũ ſunt ſim
pliciter cõcedende. Ad id aũt qð vlteri⁹ queriť de ad q̃ſtiũclã
voto ſtultoꝝ/ dðm ꝙ illud minus habet inter tria
de rõne voti: tñ ꝑ poſteri⁹ ⁊ nõ omnino equiuoce ac
cipit p̃dicationẽ voti. Ad obiectũ dðm ꝙ non obli- Ad obiectũ
gat ideo qꝛ nõ vere votũ eſt: ſed tñ mutatur votum in cõtrariũ
ex parte vouentis.

An tranſgreſſio voti cõmunis faciat ſpe- Arti. VIII
ciale peccatum. D

S Ecundo queriť vtrũ trãſgreſſio voti cõis fa-
ſ ciat ſpẽale pctm̃/ videť aũt ꝙ ſic: qꝛ om̃is cor Arg. ꝑmo
ruptõ boni ſpeciale eſt peccatũ: ſʒ votũ cõe eſt
bonũ: g̃ corruptio ipſi⁹ eſt ſpeciale pctm̃: ſʒ trãſgreſ-
ſio eſt corruptio ipſi⁹: g̃ eſt ſpãle pctm̃. Itẽ ſicut dic̃ 2o
aplꝰus Rom̃. 7. ⁊ gloſa ibidẽ ꝑ legẽ ſcriptã pctm̃ fa
ctũ eſt tranſgreſſio: g̃ a ſili ꝑ votũ appoſitũ mandato
pctm̃ fit priuatio voti: g̃ corruptio voti ſpẽalem fa-
cit deformitatẽ. Itẽ ſpẽale votũ ſi corrũpať apoſta 3o
ſia reputať: ⁊ g̃ eſt ſpẽale pctm̃. Itẽ deteſtabili⁹ eſt 4o
tranſgredi hoc ad qð teneñť oẽs q̃ʒ id ad qð teneñť
pauci: ſʒ ad cõe teneñť oẽs/ vt dꝛ in lr̃a/ ad ſingulare
aũt pauci q̃ ſe ſponte obligauerũt: g̃ deteſtabili⁹ eſt
tranſgredi votũ cõe q̃ʒ ꝓpriũ: ſʒ tranſgreſſio ſingula
rẽ facit deformitatẽ: g̃ ⁊ trãſgreſſio voti cõis ⁊ mul-
to ampli⁹. In cõtrariũ eſt qꝛ ſm hoc om̃is hõ quo In ꝯtrariũ
libet peccato peccaret dupliciť vľ tripliciť: qꝛ cõtra ꝑmo.
bonũ moris peccat ipſo actu deformi/ ⁊ cõtra prece
ptũ diuinũ ꝑ inobediẽtiã legis ꝓhibentꝭ pctm̃/ ⁊ cõ
tra votũ ⁊ apoſtaſiã: g̃ ꝑ quolibet peccato eẽt triplex
iniungenda penitẽtia qð falſum eſt. Rñſio hoc vl- Solo.
timũ eſt cõcedendũ: ⁊ dðm ꝙ nõ ſunt in peccato tria
ſed vnũ in triplici deformitate: ⁊ hoc peccatũ voca-
uit p̃poſitiu⁹ vnũ peccatũ triplex vel vnũ duplex ſi
duplicẽ habuit deformitatẽ: vñ nõ eſt iniungẽda pe
nitẽtia niſi ꝑ vno/ ⁊ monend⁹ ꝙ ſubdať p̃cepto/ ⁊ re
cordeť voti: ⁊ nulla alia pnĩa ſpẽalis eſt iniungen-
da. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ qñ voti tranſgreſſio Ad ꝑmũ
ſeparata eſt a p̃cepti tranſgreſſiõe/ ⁊ ab eo qð eſt per
ſe pctm̃ tũc tenet illa obiectio: ſicut eſt ĩ ſingulari vo
to vt ſine ꝓprio viuere: habere em̃ ꝓpriũ nõ eſt pecca
tum nec cõtra legem dei: ⁊ ideo ſi deuoueať erit pro-
prietas peccatũ qð nõ eſt niſi contra votum: ⁊ tunc
apoſtaſia voti eſt ſpeciale peccatũ: ſed nõ eſt ſic in vo
to cõmuni qð ſemꝑ adiunctũ eſt bono per ſe et prece
pto: ⁊ ideo apoſtaſia nullũ facit peccatũ ſpeciale/ li-
cet aliquã rõnem deformitatis afferat in actu pecca
ti qui ſine ipſa nõ eſſet. Ad aliud dicendũ ꝙ illud Ad 2m
nihil ꝓbat niſi ꝙ faciat aliquã deformitatẽ ſpecialẽ
in actu: ⁊ hoc concedendũ eſt: ſʒ nõ quelibʒ ſpecialis
deformitas facit ſpẽale pctm̃: qꝛ corruptõ cuiuſlibʒ
circũſtantie facit ſpẽalẽ deformitatẽ: nõ tñ ſpeciale
pctm̃. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ eſt ſilẽ: qꝛ votũ ſpe- Ad 3m
ciale eſt circa actũ ſeparatũ ab actu qui cadit ſub p̃-
cepto: ſed nõ votũ cõmune vt patet ex predictꝭ. Ad Ad 4m
aliud dicendũ ꝙ deteſtabilitas pctĩ ex duobꝫ atten
diť: ſcʒ ex vinculo obligante ad aliq̃d faciendum: vľ

ex ſtatu obligati: ⁊ ſi primo mō attendit̄ deteſtabi-
litas pc̄ti deteſtabili⁹ eſt tranſgredi cōmune q̄ ſin-
gulare: q2 tria ſunt ligantia ad illud ſcʒ p̄ ſe bonū/ p̄
ceptū ⁊ votū. Si aūt ſcd̄o mō attendit̄ tunc deteſta
bili⁹ eſt tranſgredi ſingulare: q2 quanto altior ſtat⁹
tanto turpior caſus.

Arti. IX. **Quare aliqd̄ votū dicat̄ cōe aliqd̄ ſingl'are.**

T Ertio q̄rit̄ quare dicat̄ cōmune ⁊ ſingulare
Videt̄ eīm q̄ nihil ſit dicere votū cōe: aut eīm
Arg. p̄mo dr̄ cōe cōitate ei⁹ qd̄ vouet̄/ aut cōitate vo-
uentis. Si cōitate ei⁹ qd̄ vouet̄: cōtra/ illud cōe eſt
Obiectio qd̄ ſingulari voto vouet̄: ſicut illud qd̄ vouet̄ cōi: ḡ
videt̄ q̄ hec nō ſit rō nominū iſto♃. Si aūt dr̄ cōe cō
munitate vouentis: adhuc nō videt̄ eſſe rō: q2 cōiter
fiunt ſingularia vota ſicut ⁊ cōia. Itē videt̄ q̄ me
2o lius diceret̄ votū vniuerſale q̄ cōe: q2 oēs tenent̄
3o ad votū illud: ḡ vl'e deberet dici. Itē votū eſt voli-
tum. i. ad voluntatē electū: ſed ad voluntatē electū
nō recipit cōitatē aliquā/ ſʒ potius ſingularitatē: er
go cōtra rōem voti eſt q̄ aliqd̄ votū dicat̄ cōmune.
Sol'o Rn̄ſio dōm q̄ votū cōmune dicit cōitatē obliga-
tiōis: q2 cōiter oīes obligat id circa qd̄ eſt votū: h̄
eīm eſt id circa qd̄ eſt fides ⁊ decalogus: q2 hoc iube-
Ad p̄mū mur confiteri in baptiſmo. Ad primū ergo dōm q̄
Ad obiectū cōitate ei⁹ circa qd̄ ē votū dicit̄ votū cōe. Ad id qd̄
cōtra obijcit̄ dōm q̄ falſum eſt in illo ſenſu cōis qui
dict⁹ eſt/ ſʒ etiā cōmune qd̄ pluribꝫ cōuenit: ⁊ ita eſt
Ad 2m ibi loc⁹ ſophiſtic⁹ equocationis. Ad aliud dōm q̄
nō ita bn̄ dr̄ vl'e: q2 lʒ debite ſit vl'e: q2 oēs dn̄t: tn̄ nō
eſt vl'e obſuantia ſʒ cōe: ⁊ iō meli⁹ dr̄ cōe in q̄ ſaluat̄
Ad 3m ⁊ debitū ⁊ obſeruantia. Ad aliū dōm q̄ in voto cō
muni duo cōſiderant̄. ſ. obligatio ⁊ impletio: ⁊ obli-
gatio qdem nō cadit ſub voluntate/ ſʒ poti⁹ ſub ne-
ceſſitate: ſed impletio eſt voluntaria: q2 aliter nō eēt
laudabilis. Et quo ad hoc dr̄ votū: vn̄ falſum eſt q̄
hoc votū dicat̄ volūtarie electū: hic eīm mod⁹ inter-
p̄tatiōis nō cōpetit voto niſi qn̄ ꝓprijſſime ſumit̄.

Arti. X **An votū cōe recipiat diſpenſationē.**

Q Varto querit̄ vtrū votū cōmune recipiat di
Arg. p̄mo q̄ ſic ſpenſationē; videt̄ aūt q̄ ſic: q2 ſicut dicit hu
go in pte. xij. primi libri ſacro♃: Qui bonum
qd̄cunqʒ vouit: ſʒ poſtea illud aut iplere nō valuerit
poterit ſm licentiā illo♃ quibꝫ diſpenſatio in eū cre
dita eſt/ votū eius aut relaxari aut mutari/ ita, vt in
ei⁹ arbitrio nō cōſtet etiā hoc dimittere qd̄ faciendū
vouit vel aliud ꝓ eo facere etiā qd̄ mai⁹ eſt qd̄ nō vo
uit. Cū igit̄ generalit̄ loquit̄ hic Hugo/ videt̄ q̄ de
oīni voto intelligit̄: ḡ oīe votū reſpicit diſpenſatio
2o nē: ḡ ⁊ cōmune. Itē videm⁹ etiā qn̄qʒ eſſe diſpenſa
tū circa id ad qd̄ oēs tenent̄. ſ. q̄ vna ſit vni⁹/ ⁊ de
hoc fuit diſpenſatū: ḡ cum mō nō ſit minoris p̄tātis
eccl'ia q̄ tūc/ videt̄ q̄ etiam poſſit circa vota cōia di
3o ſpenſare. Itē etiaʒ de forma baptiſmi fuit facta ad
temp⁹ cōmutatio/ ſicut ſup̄ ī tractatu de baptiſmo
habitū eſt: q̄ tn̄ eſt ab inſtitutiōe diuina: ḡ inſtitutio
diuina etiā in alijs nō p̄iudicat quin poſſit cōmuta
tio ⁊ diſpenſatio fieri: cōſtat aūt omnē poteſtatē eſſe
in eccl'ia quevnqʒ: ergo oīe quidē votū poteſt diſpē
4o ſari vel mutari etiā cōmune. Itē vicari⁹ regis qui
plene eſt p̄tātis in pte ſui regni/ totū pōt ī illa pte re-
gni qd̄ pōt rex: ſed cōſtat vicariū regis celeſtis in ter
ris in plena p̄tāte eſſe ſummū pontificē: ḡ ipſe poteſt
qd̄ xp̄s: ſʒ xp̄s diſpenſauit in terris cū iſrahelitis ra
pientib⁹ aliena: ⁊ cū Ozee accipiēte ſolutā/ vt di-
cit Bern̄. ⁊c̄. Abraā etiā cū imperabat immolare fi
liū: ḡ videt̄ q̄ vicari⁹ idē poſſit: ḡ in voto cōi cadit di
ſpēſatio ⁊ cōmutatio. Itē. I. Mach. 2. Mathatias
diſpenſauit de fractiōe ſabbati ne ſimul ⁊ lex ⁊ cul-
tores perirent/ ⁊ dixerūt q̄ omni homī moueret̄ ꝓe
liū q̄ pugnarent cōtra eos: ⁊ hoc tn̄ de prima tabula
eſt in p̄ceptis diuinis: q2 conſtat ſūmū pontificē eſſe
maioris p̄tātis q̄ Mathatias vnq̄ fuit. Item cū
cōtra apl'm pōt diſpēſare vt oēs dicūt: cōſtat aūt to
tā eccl'iam ſupponere q̄ id eſt an̄s fidē noſtrā qd̄ re-
cipiat̄ autenticū qd̄ ſcribūt apl'i: ḡ ipe diſpēſat de an
tecedentibꝫ fidē: hec aūt trahūt robur ab autoritate
diuiā q̄ hec ꝓmulgauit p̄ apl'os: ḡ pt̄ diſpēſare circa
hoc qd̄ inſtituit de⁹. In cōtrariū hui⁹ eſt q̄ par in In ɔtrariū p̄mo.
parem nō habet p̄tātem: ḡ multomin⁹ inferior in ſu
periorē: ſed papa eſt inferior deo: ḡ nō poteſt diſpen
ſare vel cōmutare in his q̄ inſtituit de⁹. Itē ſi hoc 2o
diceret̄ ſequeret̄ q̄ poſſet cōmutare totā religionem
xp̄ianā qd̄ eſt incōueniēs. ḡ nō habet p̄tātē diſpen-
ſandi in talibꝫ. Item rex nō habuit p̄tātem reducē 3o
di ppl'm in egyptū/ Deut. 17. ſed iſtud eſſet reduce-
re ppl'm in egyptū: ḡ rex vt papa nō habet de h̄ po-
teſtatē. Itē. 2. Cor. 13. Scd̄m p̄tātē quā dedit mi- 4o
hi dn̄s in edificatōnē/ ⁊ nō in deſtructōnē: ḡ nec apo
ſtolicus habet p̄tātem in deſtructionē: ſed iſta p̄tās
ordinaret̄ ad deſtructionē: ḡ papa nō habet de hoc
p̄tātem. Rn̄ſio dōm q̄ nullo mō habet p̄tātem de Sol'o
hoc q̄ diſpenſet in voto cōmuni/ ſicut vltimo eſt pro
batū. Ad primū ḡ dōm q̄ hugo loquit̄ de voto ſin- Ad p̄mū
gulari ſiue ꝓprio qd̄ ꝓprie votum vocatur. Ad ali- Ad 2m
ud dōm q̄ vnā eſſe vni⁹ nō eſt de his ad que tenent̄
oīes ſm quēcunqʒ ſtatū/ ſicut nec q̄ filia patrē nō
accipiat nec frater ſororē. ⁊ iō in talibꝫ diſpenſatio
diuina locū habuit/ ⁊ nō homo cuiuſcūqʒ autoritat̄
qui a deo ſpēaliter inſpirat⁹ nō eſſet/ etiā p̄tātem di
ſpenſandi habuiſſet. Ad aliud dōm q̄ de forma ba Ad 3m
ptiſmi nō fuit diſpenſatio: q2 in noīe chriſti intelligi
tur trinitas: ⁊ diſpēſatū fuiſſe oñſum eſt ſup̄ q̄ opor
tuit ibi eſſe ſpecialē diuine voluntatis oſtenſionē: et
hoc nō negat̄ cū de⁹ poſſit facere qd̄ vult: ipe eīm po
teſt tollere ⁊ mutare baptiſmū: ſʒ nō poteſt facere ho
mo qn̄tecūqʒ autoritatis. Ad aliud dōm q̄ vicari Ad 4m
us nō pōt totū qd̄ rex: q2 rex poteſt mutare iura re-
gni qd̄ nō poteſt vicari⁹: vn̄ illō fundat̄ ſup̄ falſum.
Si aūt dicas q̄ etiā pt̄ hoc ſi rex ei daret de hoc po-
teſtatē/ dōm q̄ tunc nō eſt ſīle: q2 rex celeſt̄ nulli ho
minū dedit p̄tātem q̄ mutet iura ab eo poſita circa
fidē ⁊ mores. Vn̄ dicit Vrban⁹ papa ſic: Sūt q̄daʒ
dicentes romano pontifici ſemp̄ licuiſſe nouas con-
dere leges/ qd̄ ⁊ nos nō ſolū nō negam⁹ ſʒ etiā val-
de affirmam⁹. ſciēdū ꝟo ſummope eſt q̄ inde nouas
leges cōdere pōt vn̄ euāgeliſte ⁊ ꝓphete aliq̄d neq̄q̄
dixerūt: vbi ꝟo apte dn̄s vel eius apl'i ⁊ eos ſequen
tes ſcti patres finaliter aliq̄d diffinierūt/ ibi nō no-
uā legē roman⁹ pōtifex dare pt̄ ſʒ poti⁹ qd̄ p̄dicatū
eſt vſqʒ ad aīam ⁊ ſanguinē cōfirmare debet. Si eīm
qd̄ docuerūt apl'i ⁊ ꝓphete deſtruere (qd̄ abſit) nite-
ret̄/ nō ſniam dare ſʒ magis errare cōuinceret̄: ſed h̄
ꝓcul ſit ab eis q̄ ſemp̄ dn̄i eccl'iam cōtra lupo♃ inſi-
dias optime cuſtodierūt. hucuſqʒ verba Vrbani p̄n
cipalit̄ in decreto. xxv. q. j. et ex his cōfirmat̄ iſta de
terminatio. Ad aliud dōm q̄ determinatio diei ſe- Ad 5m
ptimi nō fuit moralis/ ſʒ iudicialis vel cerimonial'/

licet ipa ſctificatio moralis fuit ⁊ hoc q̄liter ſit expedi
tū eſt in tertio de ṗceptis ī notul'illis: ⁊ ideo illud nō
facit ad ꝓpoſitū: q̄ etiā papa pōt modū mutare vel
etiā diſpēſare de feriando in die dñica ſi habeat cau
Ad 6m ſam vtilitatis vel neceſſitatis. Ad vltimū dicēdū
ꝙ ↄtra apl'm vbi vt hō loq̄baꝛ diſpenſare pōt: q̄ ibi
dictū apl'i eſt dictū hoīs vel ↄſiliū: ſed vbi dixit reci
tādo in fide ⁊ morib⁹ verbū dei ipē nō pōt diſpēſare.
q̄ ſic diſpēſando ↄtra apl'm diſpēſaret cōtra deū/⁊ h̄
eſt abſurdū ꝙ dicaꝛ hō id poſſe q̄ntecūq̄ autoritatis

Arti. XI. L

An diuiſio voti ſingularis in priuatum et ſolēne ſit bona.

Einde queriꝛ de hoc qđ dic̄ ibi [Jtē ſingula
d re votū aliud eſt ṗuatū aliud ſolēne ⁊c̄.] s̄.a.
Et q̄runꝛ hic q̄ttuor. Primū eſt de iſta diui
ſione q̄lis ſit ⁊ vtrū ſit ſufficiēs. Scđm de voto ṗua
to vtrū ſit eq̄lis obligatiōis cū voto ſolēni ſicut cōi
Arg. primo ter dicīꝛ. Tertiū de modis ſolēnizādi votū. Quartū
vtrū votū ſolēne ſit in vno vel in ml'tis votis. Ad
primū ſic obijciꝛ priuatū ⁊ ſolēne nō differūt ꝑ voti
ſubſtantiā ſed ꝑ accidēs: 𝔤̃ eſt diuiſio ſubiecti in acci
2o dētia. Jtē ſubſtātialia nō mutanꝛ a ſeinuicē: q̄ ſi
cut dicīꝛ vi. ca. li. metheoroꝝ. Sciant opifices alchi
mie ſpēs mutari nō poſſe: ſed vnū iſtoꝝ votoꝝ muta
tur in alterū: 𝔤̃ nō differūt ꝑ ſubſtātiā ſed ꝑ accidens
vt videꝛ: 𝔤̃ videꝛ ꝙ hec diuiſio ſit ſubiectum in accidē
3o tia. Jtē publicū eſt ad alterius noticiā ꝓcedēs ⁊ h̄
dicīꝛ ſolēne in lr̄a: ſed eſſe aliq̄d in noticia alteri⁹ acci
Jn ↄriū ṗo dit ei: 𝔤̃ eſſe ſolēne accidit voto 𝔤̃ vt prius. Jn ↄriū
hui⁹ eſt ꝙ q̄ꝝ act⁹ ſubſtātiales ſunt differētes ipa ꝑ
ſubſtātias differūt: ſ3 act⁹ iſtoꝝ votoꝝ. ſ. voti ṗuati
⁊ ſolēnis differūt ꝑ ſubſtātias: 𝔤̃ ipa vota differunt
ſubſtātial'r: maior ſcribiꝛ a Dam. q̄ dicit ꝙ ſubſtātie
dīnt ꝓprijs opatiōib⁹. Scđa aūt extrahiꝛ de lr̄a vbi
dicit ꝙ votū ſolēne dirimit mr̄imoniū ↄtractū ⁊ ṗua
2o tū nō facit h̄. Jtē in oīb⁹ potētijs vbi vna potētia
pōt hoc qđ añs ⁊ pl⁹ eſt dīa ſm ſpeciē ſicut vegetabi
le ⁊ ſenſibile ⁊ rōnale ⁊ ītellectuale vnūqđq̄ eſt ī alio
ſicut trigonū ī tetragono: 𝔤̃ ſil'r erit in votis 𝔤̃ ſolēne
pōt hoc qđ ṗuatū ⁊ plus. ergo dīnt ſpecie ⁊ ſubſtātia
Jtē ī ordīb⁹ video ꝙ ſic ē ꝙ ſequēs pt̄ q̄cq̄d ṗcedēs
pōt ⁊ pl⁹ ⁊ ſm h̄ dīnt ſpēs ⁊ ſil'r erit ī votis: 𝔤̃ ſubſtā
Queſtiūcl'a tial'r dīnt votū ṗuatū ⁊ ſolēne. Vlterius q̄riꝛ de
Argu. ṗmo ſufficiētia illi⁹ diuiſiōis videꝛ eñ eſſe inſufficiēs q̄ in
ter ſolēne ⁊ priuatū eſt publicū: q̄ ꝓbari q̄dē pōt ꝑ te
ſtes ſ3 nō eſt ſm ꝓfeſſionē regule ⁊ habitū approꝑati
2o 𝔤̃ videꝛ ꝙ tria debēt eſſe vota. Jtē in lr̄a dicit ꝙ ṗ
uatū eſt qđ ꝓbari nō pōt ⁊ qđ nō facit ſcādalū ſ3 pu
blicū facit ſcandalū ⁊ pōt ꝓbari: 𝔤̃ nō ē ṗuatū. Sil'r
nō eſt ſolēne: q̄ ſolēne nō ſolēnizaꝛ ꝑ teſtes: ſ3 ꝑ hitū
⁊ ꝓfeſſionē 𝔤̃ videꝛ ꝙ tria ſint vota: 𝔤̃ diuiſio eſt inſuf
Jn ↄriū ṗo ficiēs. Jn ↄtrariū eſt qđ oēs iuriſpiti dicūt ꝙ oē vo
Solutio tū dr̄ ṗuatū qđ nō eſt ſolēne. Rñſio dōm ꝙ ſolēni
tas addiꝛ ſup̄ votū ſicut ↄfirmans obligationē voti:
priuatio eñ nihil addit ſup̄ ipm ꝙ ſit faciēs obliga
tionē fortiorē ⁊ idcirco dīnt votū ſolēne ⁊ priuatū ſi
cut hñs obligationē ſimpl'r ⁊ ↄfirmatā obligationē.
vñ ſolēnizatio eſt aliq̄ mō dicta faciēs ſpeciē q̄ndā vo
ti ſub h̄ cōi qđ ē votū: ſ3 ṗuatū ñ facit ſpeciē: q̄ nō ad
dit aliq̄d hmōi. vñ diuiſio nō eſt genus in ſpēs ꝓprie:
ſed eſt ſicut diuiſio totius ptātiui in ptes ſicut ꝓbatū
Ad primū eſt in obiecto. Ad id 𝔤̃ qđ primo obijciꝛ dōm ꝙ ſolē
ne addit formā addentē ſup̄ obligationē in genere: ⁊
Ad 2m iō eſt ſubſtātial' ſpēs voti ⁊ nō accñs. Ad aliud di
cendū ꝙ eſt trāſit⁹ priuati in ſolēne ſicut trāſitus po
tētie ad actū ⁊ ṗuationē ⁊ nō ſicut mutatio ꝑ accñs. ⁊
habitū eſt ꝙ priuatū nō dicit ꝓprie ſpeciē niſi ſm mo
dū q̄ nihil addit generi ꝙ ſit ↄfirmatio vel determi
natio obligatiōis. Ad aliud dōm ꝙ nō ꝓpter h̄ dr̄ Ad 3m
forma ſubſtātial': q̄ ꝓcedit ab alteri⁹ noticiā: ſ3 poti⁹
q̄ eſt ſpecificās ⁊ ↄfortās obligationē q̄ eſt gen⁹ ⁊ na
tura general' voti. Ad id qđ vlteri⁹ q̄riꝛ puto eſſe Ad q̄ſtiun-
ↄcedendū ꝙ neceſſario ſūt tria vota. primū potētiale culam.
ad ſcđm ⁊ ſcđm ⁊ ṗmū potētiale ad tertiū ⁊ ī illo mō
cōpleꝛ voti obligatio: ſed in lr̄a loq̄ꝛ mgr̄ q̄ꝫtū ad de
terminationē iuris: q̄ idē ius q̄ ad impedimētū mr̄i
monij ē in ṗuato ⁊ publico: ⁊ iō vnū dicūꝛ ⁊ reputāꝛ.

Arti. XII. M

An votum priuatū equalis ſit obligationis cum ſolēni.

Ecūdo q̄riꝛ vtrū priuatū equalis ſit obliga
ſ tiōis cū ſolēni. videꝛ ꝙ ſic q̄ publicū votū ob Arguiꝛ ṗo
ligat ex eodē ex q̄ priuatū. ſ. ex ꝓmiſſiōe facta
cū deliberatiōe: ſ3 q̄ ex eodē obligāt eq̄l'r obligāt 𝔤̃ pri
uatū ⁊ ſolēne ſūt eq̄lis obligatiōis. Si forte dicaꝛ Sol'o
ꝙ iſta publicatio ſiue ſolēnitas faciat ad obligationē
vñ publicatio ⁊ ſolēnitas ſunt tm̄ in cōpatiōe ad pri Obiectio
mū: 𝔤̃ nec augēt nec minuūt obligationē q̄ eſt ad deū
ſm ſe: ſ3 votū oē obligat ex ꝓmiſſiōe q̄ eſt ad deū: 𝔤̃ vo
tū ṗuatū publicū ⁊ ſolēne eq̄lis ſunt obligatiōis apđ
deū. Jtē. 1. Regū. 16. Hō videt q̄ parēt: de⁹ autē 2o
intueꝛ corꝺ: ea aūt q̄ ſunt in corde eq̄lia ſunt in priuato
publico ⁊ ſolēni: 𝔤̃ ea q̄ ſunt corā deo ſunt eq̄lia: 𝔤̃ ſūt
obligatōis eq̄lis. Jtē vinculi obligātis in voto for 3o
titudo ē ex q̄ꝫtitate boni qđ voueꝛ ſit 𝔤̃ hoc eq̄le in vo
to priuato ⁊ ſolēni: ergo videꝛ ꝙ tūc eq̄lis ſit obliga
tio in vtroq̄ voto. Jn ↄtrariū hui⁹ eſt ꝙ votū ſolē Jn ↄriū ṗo
ne impedit ⁊ dirimit mr̄imoniū ṗuatū aūt nō īpedit:
ergo nō ſūt eq̄lis obligatiōis. Jtē in lr̄a dr̄ ꝙ tranſ 2o
greſſor voti ſolēnis peccat ⁊ ſcādalū facit: ſ3 trāſgreſ
ſor voti priuati nō ſcādalizat ſed peccat tm̄: 𝔤̃ nō ſūt
eq̄lis trāſgreſſionis ergo nec equalis obligationis.
Rñſio dōm ꝙ ſimpl'r eſt ineq̄lis obligatio in vo Solutio
tis: eſt eñ maxima in ſolēni ⁊ in publico medio mō ⁊
in priuato mīma: ꝙ aūt q̄dā iura dicūt ꝙ vnū nō mi
nus obligat q̄ꝫ alteꝝ q̄dā gloſant. i. nō miori tpe vel
nō min⁹ in genere licet min⁹ in ſpecie: ſed melius eſt
vt dicaꝛ ꝙ q̄dā ſūt ī voto ex q̄b⁹ obligat vt ſubſtantia
lib⁹ obligationū ⁊ q̄dā ſūt ī eo ex quib⁹ obligat vt ꝓte
ſtātib⁹ ⁊ ꝓbātib⁹ obligationē. Et q̄ quidē primo mō
ſunt in voto equalia ſunt in ṗuato publico ⁊ ſolēni ⁊
ſic intelliguntꝛ iura q̄ dicūt ꝙ iſta vota minoris ſunt
obligatiōis: ſed quo ad alia ſunt obligationis ineq̄
lis ⁊ hec etiam operanꝛ ad obligationē licet nō adeo
ſubſtātial'r vt ṗma. Ad id ergo qđ obijciꝛ dicendū Ad primū
ꝙ direptio mr̄imonij cauſaꝛ ex eo ꝙ eſt in voto ſcđo in ↄtrariū
modo ⁊ nō primo mō. Ad aliud dicendū ꝙ ſcāda Ad 2m
lū eſt in duplici voto ſm ea q̄ ordinanꝛ ad noticiā ꝓ
ximi ⁊ nō ſm ea q̄ ſūt ſubſtātialia ꝓmiſſioni: ⁊ ſic pla
ne patet ſol'o ad oīa q̄ſita circa hunc articulū.

Arti. XIII. N

Quis ſit modus ſolēnizandi votum.

Ertio queriꝛ de mō ſolēnizādi votū. videtur
t eñ ꝙ multis modis ſolēnizeꝛ vnūq̄đq̄ enim Argu. ṗmo
tot modis ſolēnizaꝛ quot modis ei ſolēnitas
adhibeꝛ: multis aūt modis adhibeꝛ ſolēnitas ad vo
tū ergo multis modis ſolēnizaꝛ. Probaꝛ aūt prima
per diffinitionē ſolēnitatis. Scđa autē ꝓbaꝛ ex hoc
ꝙ autoritas ꝑſone in cuius manu deponiꝛ votū eſt
de ſolēnitate ⁊ ſuſceptio habitus ⁊ profeſſio certe re

2º gule ⁊ ſic de alijs multis que fieri poſſunt. Item
in lr̃a habet̃ ꝙ priuatū nō dirimit contractū: q̄ ꝓba
ri nō poteſt qȯ occulte factū eſt: ergo ꝑ cōtrariū quic
q̇d valet ad voti publicationē valet ad ſolēnitatē: ſed
multa ſunt talia: ergo multa ſunt que votū nō ſolēni
3º zant. Item in omnibꝫ alijs ſaĉis illa dicunt̃ eſſe de
ſolēnitate ſacri q̄ ip̄m decorāt ⁊ nō ſunt de ſubſtātia:
ergo in voto videt̃ ꝙ oīs decor voti ſit de voti ſolēni
tate ⁊ nō de ſubſtantia ſicut inuitatio multoꝝ in die
Solo. voti ⁊ cōfeſſio voti corā m̄ltis ⁊ ſic de alijs. Si for
te dicat̃ ꝙ ẜm iuriſpitos non ſolēnizat̃ votū niſi vno
mō vel tribꝫ ẜm diuerſas opiniones q̄rit̃: de illo di
Obiectio cto: q̄ qȯ iuriſpiti p̄ter ratione dicūt nō eſt tenendū
q̄ eſt potius iniuria q̄ꝫ ius: cū om̄e ius rōni innitat̃
que p̄ma regula iuris eſt: dicūt ergo q̇dā ꝙ nō ſolēni
zat̃ votū ꝑ habitus ſuſceptionē nec ꝑ ingreſſum reli
gionis nec ꝑ h̄ qȯ fit in man⁹ autētice ꝑſone: ſed ꝑ ſo
lā ꝓfeſſionē ad certā regulā ſiue hanc faciat cū ſuſpſe
rit habitū ſiue ante habit⁹ ſuſceptionē ſiue etiā poſt.
videt̃ aūt hoc nihil eſſe: q̄ cōſtat ab initio votū fuiſſe
ſolēne: ꝓfeſſio eīm certe regl'e nō fuit ab initio: q̄ añ re
gulas baſilij b̄ndicti aug. nō inueniūtur regule certe
ergo votū nō ſemꝑ ſolēnizat̃ ꝑ certe regule cōfirma
4º tionē. Item accidit voto ꝙ ſit ad regulā certā nihil
autē ꝑficit̃ ꝑ hoc qȯ ſibi accidit: ḡ nec votū ꝑ certe re
gule ꝓfeſſionē. ſolēnitas aūt ꝑficit ip̄m vt prius ha
5º bitum eſt: ḡ ſolēnitas nō fit ꝑ certe regule ꝓfeſſionē.
Itē ſit ꝙ aliquiſ voueat cōtinuā cōtinentiā in in
greſſu religiōis conſtat eīm ꝙ hoc liberꝝ eſt ei/ille ẜm
hoc nunq̄ꝫ poſſet votū ſuū ſolēnizare qȯ videt̃ incō
Queſtiūcl'a ueniēs cū ſolēnitas ſit de confirmātibꝫ votū. Ulte
Obiectio rius querat̃ de alia opiniōe q̄ dicit ꝙ tria ſunt votū
prima. ſolēnizātia. ſ. manus ꝑſone autētice in q̄ deponit̃ ſu
ſceptio habitus ⁊ regule certe profeſſio: iſta diuiſa ſo
lēnizant votum aut cōiuncta. ſi diuiſa tunc q̇cunq̄ꝫ
voueret in man⁹ alicuius abbatis ⁊ poſtea cōtrahe
2ª ret m̄rimoniū dirimeret̃ ⁊ hoc nō eſt verū. Itē q̇
cūq̄ꝫ habitū ſuſciꝑet illius eſſet ſolēnizatū votū ⁊ hoc
iterū falſum eſt: q̄ in tp̄e ꝓbatiōis pōt depoſito habi
tu cōtrahere vel ſi cōtraheret de facto dirimeret̃. ⁊ h̄
totū falſum eſt. Si ꝯiūcta cōtra id ſolū qȯ ꝓcedit de
libera volūtate vouētis ſolēnizat votū: ſed nō eſt hoc
autētica ꝑſona neq̄ꝫ habit⁹: ergo nihil faciūt ad votū
Solutio ſolēne. R̃n̄ſio dicendū ꝙ vt cōiter dicit̃ nihil facit
votū ſolēne niſi ip̄a ꝓfeſſio ad certā regulā in q̄ appro
batus ab eccl'ia cōtinet̃ modus viuēdi ⁊ hui⁹ cauſa
eſt q̄ ſola illa facit impoſſibilē regreſſum ad vitā ſecu
Ad primū lare. Ad primū ergo dicendū ꝙ ſolēnitas q̄ ab ec
cleſia eſt approbata faciēs votū forti⁹ eſt ſola ꝓfeſſio
alia aūt nō faciūt ſolēnitatē niſi ſolēntias equoce ac
Ad 2m cipiat̃. ſ. ad feſtiuitatē corā hominibꝫ. Ad aliud di
cendū ꝙ eſt publicatio ⁊ ꝓbatio duplex: quedā eīm eſt
ex ſubſtātialibꝫ voto ⁊ cōfirmātibꝫ ip̄m ſiue ꝑficiētibꝫ
quedā aūt ex accidētalibꝫ. Et p̄mo mō nō ꝓbat̃ niſi
ſolēne: q̄ illud ꝓbat̃ ex ꝓfeſſione cōfirmāte ⁊ ꝑficiēte
ip̄m. Scḋo aūt mō ꝓbat̃ ꝑ accidētalia. q̄ in noticiā
aliquoꝝ ꝓceſſit que tñ noticia nō facit ip̄m votū ma
Ad 3m. ioris cōfirmatiōis ⁊ ꝓfeſſiōis. Ad aliud dicēdū ꝙ
nō eſt ſimile de ſacramētis ⁊ voto: q̄ ſacramēta ha
bent virtutē a diuina oꝑatiōe que fit in ip̄is ſicut ſe
pius ſupra ꝓbatū eſt ⁊ ideo facta hominū ſolēnia ſūt
accidētalia ſacramētis: ſed votū trahit robur autori
tate hoīs ideo ſolēnitas addita que dicit modū exp̄ſ
ſe volūtatis approbatū ab eccl'ia eſt ſubſtātialis ipſi

voto ⁊ ꝑficit ip̄m. Ad id qȯ obijcit̃ de opinione iu Ad ſolōnē
riſpitoꝝ dōm ꝙ illa iudicāda videt̃ vera q̄ dic̄ ꝙ vno iuriſpitoꝝ.
mō ſolēnizat̃. Ad obiectū cōtra dicēdū ꝙ ab initio Ad obiectū
fuerūt modi iure approbati a ſynagoga vel eccl'ia ſi in cōtrariū
cut modus iuris nazareoꝝ q̄ votū vouebāt ꝑpetuū
⁊ rechabitaꝝ ⁊ hmōi illi modi erant loco regule certe
Ad aliud dicendū ꝙ nō accidit voto ꝑ accidēs: ſed Ad 4m
potius accidit ad ip̄m ſicut ꝑfectio confirmās ⁊ cor
roborās votū vt prius dictū eſt. Si aūt queritur Queſtiūcl'a
quō eccl'ia pōt ſtatuere illū modū ſolēnitatis: dicēdū Solo
ꝙ ſolēnizatio omniū eccl'iaꝝ ⁊ ꝑſonarū incūbit ſūmo
pontifici ⁊ omnis poteſtas ordinādi in eccl'ia: ⁊ ideo
illa q̄ excludunt hereſes ⁊ ſciſmata ⁊ ſcandala ſtatuit
modos viuēdi certos: q̄ ſi q̇libet poſſet facere cōuen
ticula tunc cū quilibꝫ nitat̃ defendere facta ſua ⁊ ver
ba vt dicit ph̄s generarēt̃ ſciſmata ⁊ hereſes. Si aūt
qȯlibet votū ſolēne reputaret̃ eſſent voto ſolēni obli
gate ꝑſone inter ſeculares degētes ⁊ a praua ⁊ ꝑuer
ſa natione corrumꝑet̃ ⁊ ſcandalū oriret̃ ⁊ peius dam
nū induceret̃ in cōmuni ex tali ꝓfeſſione q̄ꝫ poſſet ali
qua ſctitas ꝑſonalis ꝓdeſſe: ⁊ ideo rōnabile eſt ſtatu
tum. Ad aliud dicendū ꝙ ſine ꝓfeſſione nō repu Ad 5m
tat̃ votū ſolēne ꝓp̄t̃ cauſas dictas ⁊ h̄ argumētatio
nō valet q̄ incōueniēs. Ad id qȯ obijcit̃ ꝯtra aliā Ad q̄ſtiūcu
opinionē puto plane eſſe cōcedendum. lam.

An omne votū ꝑpetuū pōt ſolēnizari. Arti. XIIII.

Quarto querit̃ vtrū votū ſolēne fiat vno mō
vel pluribꝫ. Videt̃ autē ꝙ pluribꝫ modis: q̄ Argu. p̄mo
qȯlibet bonū melius p̄cepto cadit ⁊ qȯlibet
pōt ſolēnizari: ergo votū ſolēne in pluribꝫ poteſt fieri
Item ꝓfeſſio nō fit de vno ſed de pluribꝫ de obedien
tia caſtitate de pauꝑtate de ſine carnibꝫ viuere ⁊ hu
iuſmodi ḡ votū illud ſolēnizat̃ pluribꝫ modis. In In ꝯtrariū
ꝯtrariū huius eſt ꝙ m̄rimoniū dirimit: hoc aūt rōne
nullius facit niſi rōne voti caſtitatis: ergo videt̃ ꝙ ſo
lum votum caſtitatis ſolēnizat̃. R̃n̄ſio dicendū ꝙ Solo
omne votū ꝑpetuū ſolēnizari pōt p̄mo mō ſupra di
cto: tꝑale aūt votū non pōt ſolēnizari: q̄ ꝓfeſſio vult
eſſe ꝑpetua ⁊ ꝑ ſolā ꝓfeſſionē ſolēnizat̃: tamē pōt ma
ior cōfirmatio adhiberi ſed nunq̄ꝫ accidit ꝑpetuitas
q̄ꝫdiu manet temꝑale. Ad id aūt qȯ in cōtrarium Ad obiectū
obijcit̃ dicēdū ꝙ iſte effectus nō eſt voti ſolēnis in ge in ꝯtrariū
nere ſed in ſpecie. ſ. voti caſtitatis ſolēnizati.

An votū priuatū ꝯtinētie īpediat matri Arti. XV.
moniū ⁊ an ſic ꝯhentes pn̄t reddere debitū.

Einde querit̃ de hoc qȯ dicit [q̄ priuatū vo
tū faciūt ꝯtinētie ⁊c̄.] s̄. b. Videt̃ eīm falſum: Arguit̃ p̄º
q̄ ſi ſtat m̄rimoniū tūc oꝑtet ꝙ rumpat̃ vin
culū voti: ſed h̄ nō rūpit̃ ḡ nō ſtat m̄rimoniū. Proba
tio minoris vinculo eccl'ie ligant rōne q̄ntitatis boni
qȯ eſt in eis: ſed maius eſt bonū in voto q̄ꝫ in m̄rimo
nio ḡ plus ligat: ḡ ſi alterū habet frangi a reliquo ma
trimoniū franget̃ a voto poti⁹ q̄ꝫ ecōuerſo. Si for Solo
te dicas ꝙ m̄rimoniū ē mai⁹ bonū. Cōtra h̄ ē hereſis Obiectio.
iouiniani vt dicit Aug. q̄ m̄rimoniū ꝟgitati ⁊ vidui
tati eq̄ri voluit: ḡ multo magis eſt hereticus q̄ vult
anteponere: ſed q̄ dicit m̄rimoniū eſſe maius bonum
anteponit: ḡ eſt condēpnatus hereticus q̄ ita dicit.
Ulterius querit̃ de ſic cōtrahente vtrū poſtea pōt Queſtiun
reddere debitū. Videt̃ aūt ꝙ nō: q̄ q̄ nihil de ſe reti cula prima.
nuit nulli in ſe aliq̇d dare potuit: ſꝫ iſte per votū nihil Argu. p̄mo
ſibi de ſe retinuit: ḡ nulli aliq̇d in ſe dare potuit ḡ nul
li aliq̇d tenetur reddere. Item cōſtat ꝙ iſte totum 2º

ſe dedit deo ꝑ votū: querat̃ ergo ꝑ q̇d abſoluit̃ ab il-
Solꝰ, lo videt̃ ꝙ ꝑ nihil ergo adhuc tenet̃. Si dicat̃ ꝙ ꝑ
Obiectio. mr̃imoniū. cōtra ip̄e ꝑ actū mr̃imonij in carnali copu
la mortal'r peccauit: ſed ex pctō non debet reportare
cōmodū: g̃ ex hoc nō debꝫ abſolui a voto: ergo adhuc
Queſtiūcl'a tenet̃ nō reddere. Item vlterius querit̃ ſi pōt exi-
ſcd̄a. gere. videt̃ aūt ꝙ nō: quia ꝗ̄tum eſt in ſe deuouit car
Arg. primo nalem copulā: ergo nō pōt eā exigere poſtea. Itē
2o exigere eſt velle coitū: ꝛ hoc directe eſt contra votū: g̃
In ꝯtrariū cū illo ſtare nō poteſt ergo nō pōt exigere. In con-
trariū huius eſt ꝙ votū ita repugnat dationi q̄ alij
dat ius in corꝑe ſuo ſicut exigēti debitum: ſed primū
ſtat ꝛ tenet̃ ei reddere cuius in corꝑe ſuo dedit: g̃ vi-
Solutio detur ꝙ etiā exigere pōt. Rn̄ſio dicendū ad p̄mū
Ad primū ꝙ votū priuatū minoris obligationis eſt ꝗ̄ſolēne vt
queſitum. prius ſatis rōnabiliter eſt ꝓbatū. Et bene cōcedo ꝙ
mr̃imoniū minus vinculū eſt ſm ſe ꝗ̄ votū: ꝛ ideo im
pedit cōtrahendū: ſed mr̃imoniū cū ſolēnitate ab ec-
cleſia inſtitutū efficit̃ potētius ꝗ̄ votū: ꝛ ideo nō diri
mit ꝯtractū illud qȯ eſt votū priuatū. licet em̄ bonū
ſit caſtitas tn̄ minꝰ bonū i genere qn̄ em̄ ſit cōe eccl'ie
p̄iudiciū p̄iudicat meliori bono p̄uato: ē aūt hmōi bo
nū eccleſie iuſticia in facie ꝓ mr̃imonio corā eccleſia ꝛ
cautela aliaꝝ ꝑſonaꝝ viuentiū et teſtificatio ꝙ tenea
Ad queſtiū- tur ꝓmiſſum. Ad id qȯ vlteriꝰ querit̃ dicendū ꝙ
culā p̄mā. ſic cōtrahens reddere tenet̃. Ad obiectū cōtra di-
Ad primū. cendū ꝙ ꝑſona q̄libet dupl'r conſiderat̃. ſ. in ſe ꝛ ꝓut
eſt cōmune mēbrū eccl'ie/ ꝓut in ſe cōſiderat̃ ip̄a de ſe
pōt facere quicq̇d vult qȯ nō cedit in p̄iudiciū ſui in-
ꝗ̄tum eſt mēbrū eccl'ie: qꝛ hoc cederet in p̄iudiciū cōi-
tatis. vn̄ dicendū ꝙ illa fecit de ſe qȯ voluit inꝗ̄tum
in ſe cōſiderat̃: ſed nō inꝗ̄tum eſt membrū eccleſie. ſic
em̄ adhuc cadit ordinatio eccl'ie ſuꝑ eam ꝛ ſic iure in-
ſtitutionis ꝓ cōmuni vtilitate facte dat ſe alteri licet
peccet mortal'r hoc faciēdo: ſepe em̄ hoc cōtingit ꝙ cō
trahendo quis peccat mortal'r ꝛ tamē ſtat cōtractus
ꝛ hoc ideo quia vitiū nullū eſt in ip̄o cōtractu: ſed po
tius in ip̄o cōtrahente quia ſe ad oppoſitū obligauit
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ abſoluit̃ ꝑ ius qȯ alij eſt acq̇-
ſitū virtute eccl'iaſtice inſtitutiōis ꝛ contra hoc non
ꝓcedit obiectio: quia bene cōcedit̃ ꝙ per coitū nō ab-
Ad queſtiū- ſoluit̃. Ad id qȯ vlterius querit̃ dicendū ꝙ exigere
culā ſcd̄am. nō poteſt: quia in omnibꝫ q̄ reſpiciūt ꝑſonā in ſe obli-
gatur ex voto ꝛ tale eſt exigere: ſed nō obligat̃ in his
que reſpiciūt eā vt eſt eccl'ie membrū: ꝛ ſic patet q̄liter
votū nō ita repugnat vni ſicut alij.

Arti. XVI. **An omne votum recipiat diſpenſationē.**

Q Einde querit̃ de hoc qȯ dicit [Non ſolū ca-
pd eſcere nuptias ꝛc̄.] ſ̄. c. Rōne em̄ huius q̄-
runt̃ hic tria. Primo vtrū omne votū reci-
piat diſpēſationē vel nō. Scd̄o a quo poſſit diſpēſa-
Arg. p̄mo. ri. Tertio cū quo debeat diſpēſari. Ad primū obij
citur dicit Aug. ꝙ vouere eſt volūtatis: ſed reddere
eſt neceſſitatis: ſed qȯ eſt neceſſitatis nō accipit diſpē
ſationē: ergo videt̃ ꝙ nullū votū recipiat diſpenſatio
2o nē. Itē cauſa aſſignat̃ quare p̄cepta decalogi non
recipiunt diſpenſationē: qꝛ ip̄e dn̄s p̄cepit ea inferior
ꝛ ſuꝑioris p̄ceptū nō habet poteſtatē diſpenſandi: g̃
a ſimili cū dn̄s precipit tenet̃ quodcūqꝫ vouerit red
dere. videt̃ ꝙ nullus pōt diſpēſare in eo qȯ quis vo-
3o uit. Item cōiter dicit̃ ꝙ votū preceptū ꝛ iuramē-
tum nō differūt in ſolutione: ſed in modo obligandi
tm̄: ergo cū preceptū diſpenſari nō poteſt videtur ꝙ
In ꝯ̄triū p̄o nec votum poteſt diſpenſari. In contrariū huius
eſt qȯ dicit magiſter Hugo qui dicit quodcūqꝫ quis
vouit poteſt diſpēſari vel mutari dūmodo in eiꝰ po
teſtate vel volūtate nō ſit qualiter diſpenſet̃ vel mu-
tetur ꝛ autoritas ſuꝑ̄ eſt inducta: ergo videt̃ ꝙ omne
votū recipiat diſpenſationē. Ulterius hic querit̃ Queſtiun-
de voto cōtinentie vtrū ip̄m poſſit diſpenſari. videt̃ cula p̄ma.
autē ꝙ nō: qꝛ nō eſt digna ponderatio cōtinentis ani Argu. p̄mo
me: ſed omnis diſpenſatio ad qȯ eſt votū impedit in
eque vtili vel magis diſpēſando: ergo votū cōtinen-
tie diſpēſari nō poteſt. Item Luc. 10. Maria opti 2o
mā partē elegit que nō auferet̃ ab ea. hec aūt eſt pars
continentiū q̄ nō cogitant que ſunt mūdi: ſed tm̄ que
dei ſunt/ ꝛ quō placeāt deo: ꝛ ſint ſancti corꝑe ꝛ ſp̄ū:
ergo videt̃ ꝙ in nihil melius ꝛ vtilius poſſit cōmu-
tari: ergo nec diſpēſari. In cōtrariū huiꝰ eſt ꝙ ma In ꝯ̄triū p̄o
trimoniū etiā quādoqꝫ fuit in p̄cepto cum dictū eſt:
Creſcite ꝛ multiplicamini: ergo tunc nō licuit cōtine
re. cōſtat autē ꝙ nullo modo p̄cepiſſet hoc deus niſi
mr̃imoniū vtilius fuiſſet tunc tēporis ꝗ̄ continētia
ergo in ſimili ꝛ ꝓ ſimili cauſa adhuc reciꝑet votū di-
ſpenſationē. Item ſit ꝙ ꝑ mr̃imoniū poſſunt con- 2o
uerti ad xp̄m ꝛ eccl'ie ptātē: cū g̃ bonū cōe eccl'ie me-
liꝰ ſit ml'to ꝑſonali videt̃ ꝙ tūc cū illa ꝑſona poſt co-
pulationē tot bona fieri pn̄t liceat diſpēſari. Rn̄ſio Solꝰ
dicendū ꝙ in votis duo ſunt. ſ. votū tꝑale ꝛ ꝑpetuū.
votū autē temporale ſicut ꝑegrinatio vel ieiuniū vel
aliud hmōi ꝛ hoc de leui in aliq̇d vtiliꝰ poteſt cōmu-
tari. votū autē ꝑpetuū pōt cōmutari aut em̄ cōmuta
tur in cōtrariū actū redditioni voti. aut in nō cōtra-
riū qui tamen eſt p̄ter illū quo votū reddit̃: dicendū
ergo videt̃ ꝙ illud votū qȯ non poteſt mutari niſi in
actū cōtrariū redditioni voti nō poteſt diſpenſari: qꝛ
hoc eſt venire directe cōtra votū ꝛ frangere votū: ꝛ
nulli vnꝗ̄ licuit neqꝫ licebit ꝛ tale ē votū ſolēne de cō-
tinentia qȯ nunꝗ̄ mutari poteſt ꝛ hec eſt cauſa dicti
Ecci. 26. Non eſt digna ponderatio ꝛc̄. votū aūt cu-
ius mutatio nō adducit voti fractionem ſed tm̄ mu-
tationē pōt diſpenſari ſicut dicit mgr̄ Hugo. ſicut ꝙ
religioſus habeat ꝓpria: qꝛ n̄ habeat noīe ſuo ſꝫ noīe
eccl'ie vel capituli ꝛ hoc nō eſt cōtra votū: qꝛ etiā pri-
us talē in ordine ſuo poterat habere ptātē ſil'r ꝙ acci
piat curā paſtoralē: qꝛ monachus eſt/ qꝛ in cura pa-
ſtorali etiā eſt cuſtodia vniꝰ a q̄ dr̄ monachꝰ. Nec ap-
probo ſol'onē illā iuriſꝑitoꝝ q̇ dicūt ꝙ nō pōt diſpen-
ſari ꝙ religioſus poſſit habere ꝓpriū: ſed potiꝰ diſpē
ſat̃ vt nō ſit religioſus ꝛ tunc licet ei habere ꝓpriū: qꝛ
nō ſunt niſi verba: q̇ em̄ pōt qȯ eſt maius pōt ꝛ id qȯ
eſt minꝰ: ſed magis eſt religioſum fieri nō religioſum
ꝗ̄ religioſū hr̄e ꝓpriū: g̃ ſi papa pōt p̄mū pōt ꝛ ſcd̄m
vn̄ lꝫ ſit ibi ſophiſma cōpoſitiōis ꝛ diuiſiōis ī ſol'one
tali mihi tn̄ videt̃ potius ꝯtrariū dicēdū ꝙ religionē
frāgere nō licet ſed mutare in id qȯ eſt p̄ter illud ꝛ nō
ꝯtrariū vt dictū eſt. Ad p̄mū g̃ dd̄m ꝙ reddere ſal Ad primū
uat̃ in equalēti ſimpl'r vel ſm tēpus: dico aūt equa-
lens dicit̃ dupl'r. ſ. in genere boni vel in recōpenſatio
ne quoniā equalēs in genere boni voto qȯ mutat̃ in
aliud bonū eque bonū ſicut ſi ieiuniū mutet̃ in elemo
ſynā equalens in recōpenſatiōe aūt voto ſicut ꝑſona
le maius bonū mutat̃ in cōe minus qȯ ſua cōitate re
cōpenſat ꝑſonale bonū: ſicut ꝯtēplatio vnius mutat̃
in actionē cōitati ſeruientē. qm̄ ſtatus ꝯtemplatiōis
melior ſit ꝗ̄ ſtatus actionis: equiualēs aūt ſm tem-
pus ſicut qn̄ votū maiꝰ in genere mutat̃ in id qȯ vti
lius eſt ſm illud tēpus eccl'ie licet in ſe ſit minus ſicut

votū terre ſancte mutať in votum alterius crucis.
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ nō eſt ſiſ'e qꝛ p̄cepta decalogi
ſūt de iure naturali: ⁊ iō illa etiā a deo ſicͭ dicit Aug.
nō pn̄t mutari: qꝛ deꝰ faciēdo ꝯtra hoc qđ fecit ipē re
ctū: faceret cōtra ſuā ꝓpriā rōnē: ſed votū nō facit re-
ctū niſi volūtas: volūtas aūt eſt cauſa naturalis ⁊ ef
fectus eius ⁊ aliquo mō magis eſt variabiľ ꝗꝫ exem-
Ad 3m plū ⁊ imago iuſticie diuine. Ad aliud dicēdū ꝙ ẛm
ꝗđ illa tria ſunt ſiſ'ia in redditiōe: qꝛ.ſ.obligāt ad red
dendū: ſed in mō reddendi nō ſunt eq̄lia: qꝛ quedā il-
loꝝ in equalēti cū autoritate ſupioris reddi pn̄t: q̄dā
Ad q̄ſtiun-culā p̄mā. aūt nō vt dictū eſt. Ad id qđ vlterius q̄riť de voto
cōtinētie dicendū ꝙ nō recipit diſpēſationē rōne ſup̄
dicta: qꝛ diſpēſatio eius cederet in voti fractionē nō
Ad primū in ꝯtrariū cōmutationē. Ad obiectū ꝯtra dicendū ꝙ matri-
moniū fuit in p̄cepto diuino ⁊ in tali caſu adhuc poſ-
ſet licētia dari nubēdi: qꝛ in tali caſu eſſet votū irrōna
bile ꝓmiſſum: qꝛ nihil pōt vouere qđ eſt ꝯtra p̄ceptū
Ad 2m diuinū: ſed ab hoīe hoc fieri nō pōt. Ad aliud dicē
dū ꝙ h̄ nihil eſſet: qꝛ nō ſunt faciēda mala/vt eueniāt
bona. Vn̄ tp̄ibꝫ bt̄i matthei noluit Effigenia nube-
re regi cui ſe xp̄ianū cū omi pp'lo facere ꝓmiſit ad qđ
etiā bt̄us mattheus cōſentire noluit: ita ꝙ etiā potiꝰ
mortem ſuſtinuit.

Arti. XVII. **A quo voto poſſit fieri diſpenſatio.**
R
Arguiť p̊o S Ecūdo queriť a q̄ poſſit diſpenſari. Videtur
autē ꝙ a q̄libet p̄lato: qꝛ in autoritate p̄dicta
magiſtri Hugonis diciť ꝙ ab hiȷs qbꝫ diſpē
ſatio credita eſt in eccl'ia: eſt aūt diſpēſatio credita cui
2o libet p̄lato: ḡ q̄libet p̄latus pōt diſpēſare. Itē pre-
latꝰ ad hoc ē vt cogitet ea q̄ vtilitati ꝓximi expediūt
ad hoc aūt eſt neceſſitas diſpēſandi: ḡ quilibet p̄latꝰ
In ꝯriū p̊o diſpenſandi debet habere autoritatē. In ꝯtrariū
huiꝰ eſt ꝙ in corpe humano quedā officia ita retinet
caput ī corpe naturali ꝙ nō ea cōmittit aliȷs mēbris
ergo in corpe myſtico ita debet eſſe: ſed hoc p̄cipue vi
deť debere eſſe diſpēſandi actus: ḡ poteſtas diſpēſan
2o di debet eſſe penes caput.i.papā tm̄. Itē vis regi-
tiua vite ratio eſt ⁊ nō habet ſedē niſi in capite: ergo ſi
militer debet eſſe in corpe myſtico cū ḡ p̄ncipalius ſit
in regimīe diſpēſandi ptās videť ꝙ nō ſit niſi penes
Solo papā. Rn̄ſio dicendū ꝙ abſq꞉ dubio oīs ptās ple
narie diſpēſandi eſt in capite eccl'ie ſicut ꝓbāt vltime
rōnes ⁊ ī aliȷs p̄latis tm̄ q̄ꝫtū eis cōcediť: ⁊ iō in his
diſpēſari pn̄t in quibꝫ exp̄ſſo iure nō ꝓhibenť: ꝓhibē
tur aūt diſpēſare in voto terre ſctē ⁊ nō in aliȷs votis
tēporalibꝫ: ⁊ ideo in omnibꝫ tp̄alibꝫ votis pēſata q̄li-
tate pſonaꝝ ⁊ neceſſitate vel vtilitatis cauſa diſpēſa-
re pn̄t epi ⁊ archiepi. In votis aūt ppetuis q̄ ſunt re
ligionis ⁊ hmōi nō credo ꝙ diſpēſandi habeāt pote-
Ad primū ſtatem. Ad primū ḡ dicendū ꝙ mgr̄ Hugo intelli
git ꝙ ptās diſpēſandi ſit penes ſupiores: ſed non ne-
Ad 2m gat q̄n differēter ſit penes eos vt dictū eſt. Ad aliđ
dicendū ꝙ regimē eſt duplex.ſ.vniuerſale ⁊ pticulare
⁊ iō in magnis nō cōmittiť ptās diſpēſandi hn̄ti re-
gimē pticulare: qꝛ ex h̄ ꝯtingeret ꝙ q̄nq꞉ ſurgeret de
formitas mēbroꝝ ꝯ̄ caput: opꝫt em̄ in mēbris ordi
nē ſeruare ad caput: ⁊ iō ſtatuiť ī iure ꝙ ī aliq̄bꝫ oīm
mēbroꝝ recurſus ſit ad caput eccl'ie ſicͭ oīm mēbroꝝ
q̄ꝫtū ad vim motiuā ⁊ ſenſitiuā recurſus eſt ad caput
in corpe organico phiſico.

Arti. XVIII **An cum omnibus poteſt diſpenſari.**
S
Argu. p̄mo T Ertio queritur cū quo debeat diſpēſari. vi-
deť aūt ꝙ cū nullo religioſo: quia ſtatus con-
templatiōis nihil habet ſecurius ⁊ melius ⁊ talis eſt
ſtatus omnis religionis: ergo nunq̄ꝫ pōt diſpēſari cū
aliq̊ illoꝝ. Itē oīs poteſtas vt dicit apl's eſt in edi 2o
ficationē ⁊ nō in deſtructionē: ſed nulla eſt edificatio
q̄n meliꝰ deſtruiť vt minus bonū edificeť fit aūt hoc
cū de religione ſumiť aliq̄s in officiū actiōis: ḡ videť
ꝙ talis diſpenſatio nunq̄ꝫ fieri poſſit. In cōtrariū In ꝯriū p̊o
huiꝰ eſt ꝙ ſcti pr̄es in p̄l'ibꝫ decretis faciūt ⁊ ꝯcedūt
ꝙ monachi q̄n digni ſunt ⁊ in plebanos ⁊ in prochia
nos conſtitui pn̄t: ḡ multo magis ad minora officia.
Itē Gen̄. 47. dicit pharao ad ioſeph ꝙ ſi noſceret 2o
fr̄es ſuos induſtrioſos viros ꝙ ꝯſtitueret eos ſup pe
cora ſua: ḡ ⁊ in ſp̄ūalibꝫ ml'to magis hoīes induſtriȷ
⁊ boni vbicūq꞉ ſunt accipi debēt ad cuſtodiā gregis
dominici. Vlterius queriť de votis temporalibꝫ Queſtiūcl'a
vtrum eiuſdem ſpeciei votum eodem modo diſpen-
ſandū ſit ſicut votū abſtinētie. Et videť ꝙ ſic: qꝛ vni- Argu. p̄mo
us boni in ſpecie recōpēſatio fit p vnū: ſed votū abſti
nētie idē eſt in ſpecie in q̊cūq꞉ fiat: ḡ vno mō cōpenſan
dū eſt. Itē deꝰ in bn̄ficiȷs ſuis ⁊ de ſpēbꝫ nō diſtin 2o
guit inter pſonas: ḡ nec hō iudex eccl'iaſticꝰ in talibꝫ
debet diſtinguere. Cōtra aliq̄s diues plus affligi In ꝯtrariū
tur abſtinētia q̄ꝫ maxia elemoſyne collatōe ⁊ aliquis
paup ecōuerſū: ſed diuerſe q̄litates in diſpēſando ſūt
reſpiciēde: ḡ nō p idē debēt cōpenſari abſtinētia diui-
tis ⁊ paupis. Rn̄ſio dōm ad primū ꝙ diſpēſatio Solutio
fieri pōt ita ꝙ votū cōmuteť ⁊ nō frāgať vt dictū eſt
⁊ bene cōcedo ꝙ vbicūq꞉ ſit hō ſi vtilis eſt ad regimē
ꝙ aſſumi debet ⁊ obedire teneť: qꝛ bonū cōe melius
eſt q̄ꝫ aliqđ bonū pticulare. vn̄ qđ obȷciť veꝝ eſt ſta- Ad primū.
tu ad ſtatū compato: ſꝫ q̄n addiť boni cōitas in alte-
ro ſtatu efficiť ille ſtatus melioris boni q̄ꝫ ſit alter q̄
eſt boni ſingularis hoīs. Ad aliud dicendū ꝙ edi- Ad 2m
ficatio magna eſt q̄n nō abrūpiť bonū eius. ſed in tm̄
aliq̄n vt poſſit ꝓdeſſe multis ſicut dictū eſt Hiere. I.
Cōſtitui te hoīem ſup gētes ⁊ regna. Ad hoc qđ vl Ad q̄ſtiūcu
terius q̄riť de votis tp̄alibꝫ dicendū ꝙ vota pegrina lam.
tionis ſatis etiā pn̄t de facili diſpēſari: qꝛ nō eſt in pe-
grinātibꝫ talibꝫ magna pegrinātiū emēdatio: ſꝫ in vo
to abſtinētie eſt caute agendū/⁊ nō ita cū diuite ſicut
cū paupe eſt diſpēſandū: qꝛ paup nō habet vn̄ ſibi ſa
tiſfaciat: ſed diues in hiȷs abundat nimis. vn̄ ſi cū di
uite diſpenſeť magne debēt īponi elemoſyne vel ali-
qđ magnū quid iniūgi/qđ compenſet dolorē famis
quā optuiſſet ſuſtinere in abſtinētia. Ad obiectum Ad primū
aūt ꝯtra dōm ꝙ ceteris paribꝫ eſt hoc verū qđ obȷciť
ſed hee cōditiones ſunt diſpares valde. Ad aliud Ad. 2m.
dicendū ꝙ deꝰ corda intueť ⁊ ideo corda diuerſimo-
de p̄parata diuerſis infundit donis q̄nq꞉ diuiti dā-
do plus ⁊ q̄nq꞉ minus paupi: ſed iudex eccl'iaſticus
non videt niſi faciem ⁊ ideo diuerſe circunſtātie in fa
ciei diuerſitate debent apud eum diſpenſationē di-
uerſificare.

De virginibus non velatis

De virginibus autē nō velatis ſi deuiaue-
rint: a p̄deceſſore noſtro Innocētio papa ta
le decretum habemus. Hee que nec dum ſa
cro velamine recte tamen in propoſito virgi
nali ſemp ſe ſimulauerūt pmanere: licet ve-
late nō fuerint: tamē ſi nupſerint aliquo tem
pore his agenda penitētia eſt: quia ſponſio
earū a dn̄o tenebať. Si enim inter hoīes ſo-

let bone fidei cōtractus nulla ratione diſſolui: q̄nto magis iſta pollicitatio quā cū deo pepigit ſolui ſine vindicta nō poterit? Item Si virgies nōdum velate taliter publica penitentia puniunt: ⁊ a cetu fideliū vſq; ad ſatiſfactionē excludunt: quāto magis vidue q̄ pfectioris etatis ⁊ maturioris cōſilij exiſtūt ⁊ habitum religionis aſſumpſerūt: ⁊ deinde apoſtatauerūt atq; ad priorem vomitū ſūt reuerſe: a nobis ⁊ ab omnibus fidelibus a liminibus eccleſie: ⁊ a cetu fideliū vſq; ad ſatiſfactionē ſunt elimināde: ⁊ carceribus tradende. Ex his apparet virgines vel viduas: voto continētie aſtrictas: ſiue fuerint velate ſiue nō: nullatenus coniugū ſortiri poſſe. Qđ itidem de omnibus intelligēdū eſt: qui continentiā vouerunt. Qđ em̄ ante erat licitum: poſt votum fit illicitum. Non eſt igitur pretermittendū qđ Innocentius papa de viduis ⁊ puellis decreuit que chriſto ſpiritualiter nubunt: ſi poſtea publice nupſerint: nō eas admittendas eſſe ad penitentiā: niſi hij quibus ſe iunxerant de mundo receſſerint. Si em̄ de omnibꝰ hec ratio cuſtodit: vt quecūq; viuēte viro alteri nupſerit: adultera habeatur nec ei agende penitētie licentia conceditur niſi vnus de illis fuerit defunctus: q̄nto magis de illa tenenda eſt: que ante ſe immortali ſponſo coniūxerat: ⁊ poſt hoc ad humanas nuptias tranſmigrauit. Attēde q̄ nō ſolum cōiugium talibus negare videtur ſed etiam locum penitētie. Sed nō ita intelligendum eſt: vt aliquādo excludantur a penitentia que digne penitentiā agere volunt ſed ille nō ſunt admittēde ad penitētiā que ab inceſtus copula diſcedere noluerit: quia poſt religionis propoſitū nō poteſt deo recōciliari per penitentiā: que ad habitū ſue profeſſionis redire neglexerit. Tunc ille cui ſe coniunxerat ei defunctus erit: cum ab eius illicitis amplexibus hec penitus receſſerit. Cum ergo dicitur eas non eſſe admittēdas ad penitentiā: niſi hij quibus ſe iuxerant de mundo receſſerint: ſubaudiendū eis. Tunc enim eis viri de mundo recedunt ⁊ defunguntur: cum ab eorum concupiſcentia iſte alienāt: quem ſenſum ſimilitudo ſubdita declarat ⁊ confirmat.

Arti. XIX. L

An votū conditionale debet impleri ſimpliciter vel ſolum ſtante cōditione.

d Einde querit de hoc qđ dicit ibi [De virginibus aūt nō velatis ⁊c.] Dicem̄ q̄rit de voto conditionato ⁊ interp̄tato. De primo q̄dē ſic: ſit q̄ aliquis voueat cū cōditiōe appoſita ſicut videtur Jacob feciſſe Gen̄. 28. Si dn̄s deꝰ fuerit mecū in via ⁊c. videt etiā q̄ conditiōe nō obſtante debeat votū ſolui. dn̄o em̄ debemꝰ eſſe ⁊ poſſe ſine ꝯditione: ergo ſiue cōditio apponat ſiue nō. videt q̄ debeat ſolui dn̄o qđ ꝓmittit. Item mercēnaria ſeruitus nō eſt deo grata: ſꝫ cōditionata ē mercēnaria: g̃ nō eſt deo grata: g̃ vel eſt cōditio nō apponēda vel appoſita nō attēdenda. In cōtrariū eſt q̄ votū nō obligat ex neceſſitate ſed ex volūtate: ergo nō oblgat ampliꝰ q̄ꝫ ſicut ꝓmittit volūtas: ſed volūtas nō ꝓmittit niſi ſub cōditione. Qđ cōcedendū eſt/ ⁊ ideo ſi nō velit ille q̄ vouit cōditione nō exiſtēte ipe ad votū nō obligat. Ad primū ergo dicendū q̄ licet dn̄o totū qđ ſumus debeamꝰ nō tn̄ hoc totū req̄rit a nobis: ⁊ iō nō obligamur niſi cū ꝯditiōe vel ꝓmiſſione abſoluta. Ad aliud dicendū q̄ non eſt ſeruitus mercēnaria q: hoc intelligit de hijs q̄ etiā ea q̄ ſunt neceſſaria ad ſalutē nō faciūt niſi ꝓpter mercedē tēporalē. hec autē cōditio ponit ad id qđ nō eſt neceſſariū ad ſalutē.

Arguit p̄o — 2o — In ꝯriū p̄o — Solo — Ad primū — Ad 2m

Arti. XX. U

Querit de voto interp̄tatiuo an aliq̄s intrans religionē ⁊ manēs vltra tempus ꝓfeſſionis ſit profeſſus ⁊ an ſit cōpellendus vt maneat ⁊ profiteatur.

ſ Ecūdo q̄rit de voto interp̄tatiuo. ſ. q̄n aliq̄s hn̄s etatē votū in religiōe nō facit ſed morat amplius q̄ꝫ ſit ꝓbatiōis tēpus vtrū poſſit exire ſi verbo nō ꝓfitet vel ibi manere ſit cōpellēdus. videtur autē q̄ poſſit exire: q: votū fit verbi ꝓmiſſione ille aūt verbo nihil ꝓmittit: g̃ pōt exire. Item multas feminas hoc mō in partibꝫ alemanie exire ꝑmittit eccl'ia ⁊ maritos ducere qđ nō fieret ſi ꝑ ip̄m tēpꝰ votū eſſet ſolēnizatū. Itē in quibuſdā clauſtris nigri ordinis non extat memoria q̄ vnq̄ꝫ ſeruata ibi fuerit regula ex integro: ſed tm̄ quedam ꝑtes ſicut officiū nocturnū ⁊ diurnū ⁊ nō modus abſtinēdi ⁊ non intrāt aliq̄ ꝑſone hac intentiōe niſi vt ſeruēt q̄ iueniūt cū ergo nō amplius ꝓfiteant videt q̄ ad ampliꝰ nō obligent. In contrariū huiꝰ eſt q̄ cōſuetudines ⁊ inſtitutiōes eccl'iaꝝ ſine ſupioris autoritate imutari nō pn̄t: ſed ſcimus illas eccl'ias ordini ſcti Bn̄dicti eſſe aſſignatas ⁊ a nll'o maioꝝ eſſe mutatas: ergo ad obſeruādū ordinē ſcti bn̄dicti tenent vt videt. Reſpōſio ſine p̄iudicio q̄ votū ⁊ ꝓfeſſionē interp̄tatiuā oīs hō facit q̄n ſtat vltra tēpus cōiter ꝓbationi aſſignatū habēs libertatē recedendi ſi voluerit: ſed hoc in quibuſdā clauſtris pōt ꝓlōgari ſm̄ q̄ cōitati ꝑ tēporis cōueniētia videt expedire. vn̄ tutū etiā videtur mihi q̄ in clauſtris in quibꝫ in ꝑiculo caſtitatis viuūt moniales multū ꝓtelat donec deſperēt de h̄ q̄ aliq̄s eas legittimo ducat mr̄imonio ⁊ iō diſſilat ꝓtelatio in clauſtris theutonie. Ad id g̃ qđ cōtra eſt dicēdū q̄ tales eccl'ie ſunt ordinis bn̄dicti ⁊ mutatio inducitur in obſeruātijs ex diſſimulatiōe p̄latoꝝ qđ em̄ vidēt p̄lati ⁊ tn̄ diſſimulāt ꝯcedere vel indulgere vident

Argu. p̄mo — 2o — 3o — In ꝯtrariū — Solo. — Ad illud in contrariū.

Quā grande malū ſit adulteriū

Cum vir ⁊ mulier legittime cōiuncti ſunt: cōſtat alterū altero viuēte ad aliam nō poſſe trāſire copulā: alioq̄n adulteriū cōmittit: de quo Clemens papa ait: Quid in omnibꝰ peccatis adulterio eſt grauiꝰ? Scōm nāq; in penis tenet locū: q̄ primū illi habēt q̄ aberrant a deo. Grauiſſime ergo peccāt adulteri a

grauiter fornicarij: ſed cunctis his grauius inceſtuoſi: quos oēs tranſcendūt contra naturā delinquētes. Vñ Aug. Adulterij malum vincit fornicationē: vincit ab inceſtu. Peius eñ eſt cum matre ꝙ̄ cum aliena vxore dormire: ſed horum omniū peſſimū eſt qḋ cōtra naturā fit: vt ſi vir mēbro mulieris nō ad hoc ↄceſſo vtatur hoc execrabiliter fit in meretrice: ſed execrabilius fit in vxore.

Arti. XXI. X
An adulteriū homicidio ꝛ alijs peccatis ſit grauius.

Argu. pmo — D Einde querit̃ de hoc qḋ dicit [Quid in oībꝫ pctis adulterio ꝛc̃. ſ. a. Videt̃ eñ falſum: qꝛ homicidiū in genere moris grauius eſt adul
2o terio ꝛ infidelitas grauior eſt ſimplr. Itē adulteriū eſt pctm̄ ex infirmitate carnis exortū: ſed illo grauius eſt pctm̄ in ſpm̄ ſanctū: ergo adulteriū nō eſt in oī
Queſtiūcl'a bus pctis grauiꝰ. Itē q̄rit̃ q̄re in penis ſcḋm tenet
Sol'o. locū ſi eñ dicas ꝙ ſcḋm tenet locū: qꝛ ſcḋm p̄ceptū
Obiectio. tranſgredit̃ Cōtra tria p̄cepta ſunt in prima tabu
Sol'o la ex quibꝫ nullū tranſgredit̃. Si dicas ꝙ tenet trāſ
Obiectio greſſionē ſcḋaꝫ in ſcḋa tabl'a. Cōtra ſcḋm p̄ceptū eſt
Sol'o. nō occides ꝛ nō cōtra hoc eſt adulteriū. Si forte di
Obiectio cas ꝙ habet trāſgreſſionē ſecūdā ī negatiuis. Contra: h̄ erit cōtra lr̃am: qꝛ dicit ꝙ primū locū habēt hi q̄ aberrāt a deo qḋ nō diceret ſi p̄dicto mō intellige
Sol'o ret: ſed potius ꝙ primū locū tenerēt homicide. Si vo dicas ꝙ ſcḋm locū tenent in penis: qꝛ lapidant̃ ſi
Obiectio cut aberrās a deo. Cōtra ius maius pctm̄ debꝫ magis punire: ſed homicidiū eſt maius pctm̄ ꝙ̄ adulte
3o riū: ergo lege iuris magis debet puniri. Itē illa q̄ fornicat̃ in domo pr̄is ſui lapidat̃ ſicut dr̄ Deut̃. 22.
4o Itē filius cōtumax lapidat̃: qꝛ nō vult audire monita patris Deut̃. 21. ergo videt̃ ꝙ nullo mō ſcḋm locū
Solutio ad totum. tenet in penis. Rn̄ſio ſine p̄iudicio dicendū ꝙ ab errans a deo frāgit fidē vnitatis ſpūs quā habet cū deo in ſignato mr̄imonij q̄ꝫtum ad bonū ſacramēti. adulterās aūt frāgit fidē thori ꝛ indiuiduitatis mr̄imonij q̄ ſignificat ſocietatē aīe cū deo: ꝛ iō exēplariter ꝛ quo ad q̄ntitatē reatus eſt in ſcḋo loco aberrās a fide: ꝛ ideo dn̄s p Eſaiā aberrāti loquit̃ p modum adultere Eſa. 27. Coanguſtatū eſt eñ ſtratū ita vt alter decidat ꝛ palliū breue vtrūqꝫ opire nō pōt. Et ibidē. 57. Iuxta me diſcooperuiſti ꝛ ſuſcepiſti adulterū. Et ſilr̃ Ezech. 16. ꝛ Ozee. 3. ꝛ in alijs multis locis. Et p hoc patet ſolutio ad totū.

De illis qui poſt longam captiuitatem redeunt.

Hic querit̃ de illis feminis: que putātes viros ſuos interemptos vel in captiuitate vel ab iniqua dn̄atione nunꝙ̄ liberādos: in aliorum cōiugia tranſierūt: ſi illi qui putabātur periſſe remeauerint: vtrū eis reddi debeant: ꝛ an ſecūdi fornicati ſint ꝛ ipe rei adulterij. De hoc Leo papa ſic ait: Neceſſe eſt vt legitimarū federa nuptiarū reintegrāda credamus ꝛ remotis his q̄ hoſtilitas intulit: cuiqꝫ id legitime reformet̃ qḋ intulit: pcurādūqꝫ eſt vt recipiat q̄ſqꝫ qḋ ppriū eſt: nec tn̄ culpabilis iudicet̃: ꝛ q̄ ſi alieni iuris puaſor habeatur q̄ pſonā eiꝰ mariti q̄ iā nō eſſe eſtimabat aſſumpſit. Sic eñ multa q̄ ad eos q̄ in captiuitatē ducti ſūt ptinebāt: in ius alienū trāſire poterūt: ꝛ tn̄ plene iuſticie eſt vt eiſdē reuerſis reformet̃. Ideoqꝫ ſi viri poſt longā captiuitatē reuerſi: ita in dilectiōe ſuarꝫ cōiugū pſeuerāt: vt eas cupiāt in ſuum redire conſortiū: dimittendū eſt ꝛ inculpabile iudicandū qḋ neceſſitas intulit: ꝛ reſtituēdū qḋ fides poſcit. Sin autē alique muleres ita virorum poſterorꝫ amore ſunt capte vt malint his coherere ꝙ̄ ad legittimū trāſire ↄſortiū: merito ſūt notāde: ita vt eccleſiaſtica cōmunione priuent̃: q̄ de re excuſabili cōtaminatione criminis elegerūt. Redeāt ergo ī ſuū cōiugia ſtatum: qꝛ ſicut mulieres q̄ ad viros ſuos reuerti noluerint impie ſunt habende: ita ille q̄ redeunt merito ſunt laudande. Ex his oſtendit̃ illos q̄ taliter iūgunt̃ vt credāt virum interemptū p ignorantiā: aliquā excuſationē habere de pctō: ꝛ tn̄ primā copulā eſſe legitimā nō ſcḋam: veniā tn̄ habere ſi careat opprobrio male volūtatis. Sed ſi q̄s relicta in patria ſua vxore in longinquā abiens regionē aliā ducat vxorē: deīde pnia ductus eā dimittere velit aſſerēs ſe aliā habuiſſe q̄ viuit: nec eccl'ia pmittat: q̄ qḋ ille aſſerit ignorat: q̄rit̃ an in hac ſecūdā copula ſit coniugiū? Sane dici pōt nō eſſe cōiugiū ꝛ mulierē de crimine excuſari p ignorantiā: virum aūt adulteriū admiſiſſe. Sed ex quo ad primā redire volēs nec valēs cogit̃ eccl'ie diſciplina hāc tenere: incipit excuſari p obedientiā ꝛ timorē: de hoc ꝙ poſcēti mulieri debitum reddit: a qua ipe nunꝙ̄ poſcere debet: ꝛ ſic de alijs hmōi ſentiendū eſt. a

Quid faciendū ſit mulieribus que putāt maritos ſuos eſſe mortuos. Arti. XXII Y

D Einde q̄rit̃ de h̄ qḋ dicit [Hic q̄rit̃ de iſtis feminis ꝛc̃.] Videt̃ eñ illis feīs eſſe cōcedēdū vt interim alios ducāt: qꝛ mr̄imoniū eſt ī medicinā ꝛ morbꝫ ↄcupiē medicīa tā diu carere nō pōt. Arg. primo
Itē impedit̃ bonū nature qḋ ē ꝓles: ergo videt̃ ꝙ cū ſcḋo ↄcedi debeat mr̄imoniū. 2o
Rn̄ſio in p̄cedētibꝫ ſatis eſt de h̄ habitū: qꝛ oēs moleſtie mr̄imonio ſupuenientes ꝓpter fidē thori ſunt tolerāde, et iō lōga captiuitas cū patiā eſt expectāda. Solutio
Ad p̄mū ergo dḋm ꝙ eſt medicina indirecta qꝛ ↄ maius medicat̃ vn̄ ſi cōuertat̃ a fidē thori magꝭ iuuabit̃ alia ꝙ̄ in mr̄imonio ꝛ ſi illa poſtponat̃ tūc viuit potiꝰ ī ↄcupia ꝙ̄ ī mr̄imonij honeſtate. Ad primū
Ad aliḋ dḋm ꝙ bonū ꝓlis ī ſui rōne hꝫ ꝙ honeſtate mr̄imonij ſuſcipiat̃ ꝛ cū h̄ hic eſſe non poſſit nō pōt p coitū talē bonū ꝓlis ꝓcreare. Ad 2m

An redeunte marito alter pōt manere cū ea quā putat vxorem ꝓpter ſcandalum. Arti. XXIII A. 1.

d Unde q̄rit̄ de hoc qđ dicit in fine diſtinctōis
ibi [Erḡ ꝙ ad primā redire volēs nec valēs
⁊c̄.] ſ.a. Videt̄ em̄ h̄ eſſe falſum: q꞉ ꝓpter nul
lū ſcandalū eſt aliq̄d faciendū cōtra vite veritatē ſed
eſſe cū alia poſtpoſita ſua eſt ꝯtra vite veritatē: ḡ non
debet eſſe cū illa ꝓpter ſcandalū vel etiā metū excōica
tionis. Ad hoc rn̄deo ꝙ mgr̄ hic errat ⁊ falſum eſt
qđ dicit: q꞉ iſte debet potiꝰ mori excōicatus q̄ꝫ cōma
Di. XXXIX neat illi q̄ nō eſt vxor eius.

Deimpedimētis q̄ſ aūt oīno illegittimum ad ꝯhendū mr̄imoniuꝫ cū q̄dā ⁊ cū q̄dā nō: qđ vēit ex cultꝰ diſparitate

De diſpari cultu.

p Oſt hec de diſpi cul
tu videndum eſt: hec eſt em̄ vna
de cauſis quibus perſone illegit
time fiūt ad cōtrahendū matrimoniū. Non
em̄ licet xp̄iano cū gentili vel iudea inire cō
iugiū q꞉ in veteri teſtamēto ꝓhibitū eſt fide
les viros infideles ducere vxores dn̄o dicē
Exod. 34. te: Non accipias vxorē de filiabus alienige
Deut. 7. narū filijs tuis: ne traducant eos poſt deos
ſuos. Iuxta hoc dn̄i p̄ceptū iudeoꝝ cōiugia
Eſd. 10. cū alienis inita Eſdras ſepauit. Hoc idem
etiā in nouo teſtamēto ſeruat̄. Vn̄ Aug. Ne
nubat femina niſi ſue religionis viro: vel ne
Exod. 34. vir talē ducat vxorem. Id em̄ vt dicis iubet
dn̄s: docet apl's: vtrūq̄ꝫ precipit teſtamentū
1. Coꝝ. 7. Itē Amb. Caue xp̄iane gētili vel iudeo fi
liam tuā tradere: caue ne gentilē vel iudeā
a vel alienigenā .i. hereticā ⁊ oēm alienā a fi
de tua vxorē accerſias tibi Itē. Si q̄s iudee
ſiue xp̄iana iudeo ſiue iudea xp̄iano carnali
cōſortio miſceat̄ q̄cūq̄ꝫ tm̄ nephas admiſerit
a xp̄iano cetu ꝓtinꝰ ſegreget̄. Ex hijs alijſq̄ꝫ
pluribus teſtimonijs apparet nō poſſe cōtra
hi cōiugium ab his qui ſunt diuerſe religio
nis et fidei.

Arti. I. A An diſpar cultus faciat ꝑſonā illegittimā

p Oſt hec de diſpari cultu videndum eſt] Hic
agit̄ de impedimēto qđ impedit ex ꝑte funda
mēti qđ deſtruit: mgr̄ aūt q̄ttuor ī hac diſtin
ctione tāgit. ſ. q̄re diſpar cultus faciat ꝑſonas illegit
timas ⁊ q̄d ſit fornicatio ſpūalis ⁊ tertio vtrū fidelis
dimiſſo ſe alteri pōt copulari. Et vltimo vtrū inter
infideles verū mr̄imoniū poſſit eſſe. ⁊ per ſe patet vbi
iſta incipiāt. Circa p̄mū aūt duo inducit. Prima
em̄ opinio ē ꝙ diſpar cultꝰ impedit mr̄imoniū ꝯtra
hendū ⁊ dirimit cōtractū. Scđo aūt cōtra obijcit ⁊
ſoluit ⁊ iterū ꝑtꝫ vbi hoc facit. Incidūt aūt hic tria
q̄rēda. Primū eſt an diſpar cultus faciat ꝑſonā ille
gitimā. Scđo q̄re hoc potiꝰ facit oppoſitū fidei q̄ꝫ al
terius virtutis. Tertio rōne cuiꝰ articuli fides habꝫ
Argu. p̄mo ꝑſonā facere illegittimā. Obijcit̄ aūt ad primū ſic
q̄rūcūq̄ꝫ duoꝝ vnū n̄q̄ꝫ fuit ſine alio illoꝝ neutꝝ ab
altero habet depēdentiā eſſentialē: ſed talia duo ſūt
mr̄imoniū ⁊ fides xp̄i: ḡ ⁊c̄. Probatio medie ē ꝙ an
te xp̄m fuit mr̄imoniū ⁊ hodie ē inter infideles ſicut
2o ꝓbat̄ ꝑ vltimā ꝑtē diſtinctiōis huiꝰ. Itē qđ nulli
bono mr̄imonij eſt ꝯtrariū nō facere videt̄ ꝑſonā il
legittimā ad cōtrahēdū: tale aūt eſt infidelitas: ḡ ⁊c̄.

Probatio medie: q꞉ vna vniꝰ pōt eſſe fidelis ſeruās
fidē thori ⁊ generās filios q̄ ad religionē dei nutriri
poſſunt. Itē nō fuit dictū ab initio erūt duo in fi 3o
de vna: ergo diſparitas fidei matrimoniū in nullo de
bet īpedire cū ibi poſſit ſaluari vnitas carnis. Itē 4o
amicitia mr̄imonij magis ſtringit q̄ꝫ aliq̄ alia: ergo vi
det̄ ꝙ etiā ſuadēde ſint tales nuptie: q꞉ hac occaſione
infideles ad fidē conuertent̄. In contrariū huius In ꝯriū p̄o
multa adducunt̄ in lr̄a de eſdra ⁊ alijs. Per rōnes
ſic: vbi nō eſt fundamētū ſacramētoꝝ ibi nō eſt aliqđ
ratū ſacrm̄: ſed baptiſmus ⁊ fides ſunt fundamentū
ſacramentoꝝ: ergo ibi nō eſt aliqđ ſacrm̄: ſed in diſpa
ri cultu nō eſt ergo ⁊c̄. ergo nec mr̄imoniū: q꞉ mr̄imo
niū eſt ſacramentū. Itē Malach. 2. Contamina 2o
uit iudas ſctificationē dn̄i quā dilexit ⁊ habuit filiā
dei alieni Diſperdet dn̄s virū q̄ fecerit hoc: mgr̄m et
diſcipulū in iſrael: ergo diſꝑdendū eſt mr̄imoniū in
quo eſt filia dei alieni: ergo diſpar cultus ꝑſonā facit
illegittimā. Rn̄ſio dicendū ꝙ hoc dicit̄ ī lr̄a oīno Solutio
⁊ videt̄ eſſe tenendū. Ad hoc aūt qđ primo obijcit̄ Ad primū.
dicendū ꝙ mr̄imoniū nunq̄ꝫ fuit ratum ſine fide xp̄i
īplicita ita ꝙ ratū dicat̄ oīno īdiſſolubile. vn̄ ī natu
rali lege Gen̄. 27. Rebecca Tedet me vite mee ꝓpter
filias heth ſi accepit ⁊c̄. licet ergo infra dicat̄ inter in
fideles verū poſſe eſſe coniugiū nō tamē eſt oīno ra
tum: quia aliquo caſu interueniēte poterit diſſolui.

Ad aliud dicendū ꝙ cōtrariat̄ bono prolis: quia Ad 2m
quo ad alterū parentē nō ſuſcipit̄ in timore ⁊ pietate
xp̄i: ſimlr̄ fidem nō ſeruās ad xp̄m nunq̄ꝫ fidem verā
ſeruare poteſt ad hominē: bonū autē ſacramēti eſt in
potentia tm̄ in talibus ⁊ non ducit actu in cōiunctio
nē fidelis anime cū deo ſed tm̄ potentia. Et ideo oīa
illa bona talis mr̄imonij ſunt imꝑfecta. Ad aliud Ad 3m
dicendū ꝙ licet nō ſit dictū tamen eſt preintellectū ſi
cut fundamentū preintelligit̄ edificio. Ad aliud di Ad 4m
cendū ꝙ talis amicicia eſt ꝑiculoſa vbi xp̄ianus obli
gatur infideli: quia forte poſſet peruerti ⁊ ideo ꝓhibi
tum eſt a dn̄o tales confederari.

Quare hoc potius conuenit fidei q̄ꝫ alte Arti. II. B
ri virtuti.

ſ Ecūdo querit̄ quare potius fides habet hoc
q̄ꝫ alia virtꝰ ⁊ infidelitas potius q̄ꝫ aliqđ vitiū
dic̄ em̄ Aug. ꝙ qđlibꝫ vitiū ſeꝑat a deo: ergo Arguit̄ p̄o
contrariat̄ ei qđ ſua indiuiduitate illam cōiunctionē
ſignificat: ſed hoc eſt matrimoniū: ergo qđlibet vitiū
facit ꝑſonam illegitimā ad mr̄imoniū. Item infra 2o
in lr̄a dicitur ꝙ furtum auaricia ⁊ alia multa vitia h̄ 3o
idem faciunt: ḡ conſtat propoſitū. Item fides nō
eſt vnitiua: ſed potius charitas: quia ſicut dicit apl's
1. Coꝝ. 6. Qui adheret deo vnus ſpūs eſt: ergo op
poſitum charitatis potius debet facere perſonā ille
gittimā eo ꝙ opponitur cōiunctioni ⁊ vnioni fidelis
anime cū deo quā ſignificat matrimoniū. Itē pec 4o
catū in ſpiritūſanctū eſt grauiſſimū qđ nec in hoc ſe
culo nec ī futuro remittit̄: ḡ copule aīe cū deo ⁊ ī h̄ ſe
culo ⁊ ī futuro reluctat̄ ⁊ h̄ p̄tendit mr̄imoniū: ḡ po
tius peccatū in ſpiritūſanctū facit perſonā illegitti
mā ad matrimoniū q̄ꝫ diſpar cultus. In cōtrariū In ꝯriū p̄o
buius ſūt ea que dicunt̄ in lr̄a. Item adhuc ꝑ rō 2o
nem obijcitur ſicut dicit apl's ad Heb. 11. ꝙ fides eſt
ſubſtātia rerum ſperandarū: q꞉ vt dicit gloſa facit in
nobis ſubſiſtere res ſperādas: ergo ſine fide nihil ſub
ſiſtit in nobis de rebus ſperandis: ſed nihil eſt firmū
qđ cum rebus ſperandis nō ſubſiſtit: ergo qđ ſubſi

ſtit ſine fide nõ eſt firmũ: ğ ꝛ mr̃imoniũ ſubſiſtẽs ſine
fide nõ hꝫ firmitatẽ ꝑfectã. ꝙ ãt nihil firmũ ſit qð cũ
reb' ſperãdis nõ ſubſiſtit ꝓbat̃ ex hoc ꝙ res ſperãde
ſũt eterne: ꝛ qð nec eternũ ẽ nec cũ eterno ẽ tꝑale tm̃
3o tꝑale tm̃ exiſtẽs nullã habet firmitatẽ. Itẽ qð nõ
placet deo nõ debet eſſe firmũ in ꝯtractib' hũanis: ſꝫ
qð ſine fide eſt ĩpoſſibile eſt placere deo vt dicit apl's
Heb. II. ergo nullã habet firmitatẽ: ğ ꝛ mr̃imoniũ in
4o fidelis firmitate carere debet. Itẽ null' cõtractus
põt eſſe in q̃ legiſlatoꝛ excludit̃ ꝛ lex contractũ rectifi
cãs: ğ ꝛ in ſpũalib' nõ tenet aliq̃s ꝯtract' vbi lex de'
ꝛ lex diuĩa excludit̃: ſꝫ in mr̃imonio infidelis ſic exclu
dit̃ de' ꝛ lex diuina: ğ cõtract' talis nõ eſt ratus ad
Solõ plenũ. Rñſio ſm̃ vltimas rõnes dicendũ ꝙ equiſ
ſimũ eſt nõ eſſe ratũ mr̃imoniũ vbi eſt diſpar cultus.
Ad primũ Ad primũ ğ dicendum ꝙ licet qðlibet vitiũ ſeꝑet a
deo non tñ qðlibet vitiũ diſſipat oĩno fundamentũ
boni ꝛ ſacramẽtoꝝ: ſꝫ ſola infidelitas ꝛ iõ nihil ꝯſtat
de edificio vbi nõ eſt fundus fidei: q2 dicit Aug. ꝙ in
fidelitas eſt vitiũ ꝛ pctm̃ quo cetera oĩa pctã tenent̃.
Ad 2m Ad aliud dicendũ ꝙ vitia moꝛalia q̃ nõ ſunt ꝯtra
mr̃imoniũ nõ impediũt mr̃imoniũ ꝯtrahẽdũ nec di
rimũt ꝯtractũ: ſed pñt diſſoluere cohabitationẽ non
em̃ oꝑtet cohabitare furi q̃ nõ vult reſipiſcere vel etiã
vſurario ꝛ ğ ad hoc intelligunt̃ ea q̃ dicunt̃ infra in
lr̃a. ſupꝛa tñ habitũ eſt q̃ vitia ĩpediãt mr̃imoniũ ꝛ q̃
Ad 3m. nõ. Ad aliud dicendũ ꝙ ꝑfectio cõiũctiõis aĩe cum
deo eſt in charitate: ſed deſpõſatio eſt in fide ꝛ cõiun
ctio ꝓma: ꝛ iõ ꝯtrariũ fidei totũ diſſoluit ſequẽs: ſed
non contrariũ charitatis: quia non deſtructa poſte
rioꝛi parte edificij deſtruit̃ ꝓcedens: ſed potius econ
Ad 4m uerſo. Ad aliud dicendũ ꝙ pctm̃ dicit̃ alio maius
multis modis ſicut notatũ eſt ſuꝑ ſcðm ſed q̃ꝫtum ad
ꝓpoſitũ ꝑtinet dicendũ ꝙ infidelitas maximũ pctm̃
eſt rõne nocumẽti ꝛ eius contra qð eſt ratione actus.
peccatũ aũt in ſpiritũſanctũ rõne radicis ꝛ ideo infi
delitas ẽ maximũ pctm̃ ſimpl'r tñ pctm̃ nõ ex magni
tudine ſua habet impedire mr̃imoniũ: ſed potius ex
cõtrarietate quã habet ad fundamentũ vel actũ.

Arti. III. C An fides rõne alicuius articuli facit perſonam legittimam.

Arguit̃ ꝓo Tertio querit̃ rõne cui' articuli fides habeat
ꝑſonã legittimã facere. Videt̃ ꝙ ſit rõne eius
qð eſt vitã eternã: q2 vita eterna erit in coniũ
2o ctione aĩe cũ deo ꝛ illã ſignificat mr̃imoniũ. Sed ite
rũ videt̃ ꝙ rõne cõionis ſctõꝝ erit in diuiduitate vite
Solõ ꝛ ſocietatis quã iteꝝ ꝑtẽdit mr̃imoniũ. Ad hoc di
cendũ ꝙ rõne illi' articuli q̃ eſt ſctãm eccl'iam fides ꝑ
ſonam legittimã facit: q2 ſic ille intelligitur. ſ. credo
in ſpiritũſanctũ. ſ. ſctificantẽ ꝛ vnientẽ eccleſiaꝫ ſicut
vna eſt vnius ſicut em̃ dicit̃ ad Eph. 5. Sacramẽtũ
Ad primũ hoc magnũ eſt ego autẽ dico in xp̃o ꝛ in eccl'ia. Ad
primũ ergo dicendũ ꝙ vita eterna nõ eſt vnio fidelis
anime cũ deo/ ſed potius viſio ꝛ viſionẽ ſequit̃ vnio.
Ad 2m Ad aliud dicẽdũ ꝙ cõmunio ſanctoꝝ cõſiſtit in cõ
munione bonoꝝ adinuicẽ ſꝫ ſignatũ mr̃imonij poti'
eſt in relatiõe ad deũ: ꝛ ideo rõne illius articuli fides
nõ facit perſonã legittimã.

Arti. IIII. D An ſi q̃s ducat hereticã baptizatã ꝛ nolẽs dimittere hereſim vtꝝ debeat eã dimittere.

Argu. ꝓmo Deinde querit̃ de hoc qð dicit vel a lienigenã
id eſt hereticã ꝛc̃.] ſ. a. Ponam' em̃ ꝙ aliq̃s
ſciat aliquã mulierẽ eſſe hereticã ꝛ tamẽ bap
tizatã ꝛ ducat eam in matrimoniũ: ꝛ illa poſtea nolit
hereſim dimittere. videt̃ ꝙ iſte talis ſm̃ ea que dicun
tur in lr̃a poſſit eam dimittere. Itẽ maius eſt ſegre 2o
gari a cõſoꝛtio fideliũ q̃ꝫ a ſocietate mariti: ſed mulier
ꝓpter hereſim ſegregat̃ a ꝯſoꝛtio fideliũ: ğ multo ma
gis a conſoꝛtio mariti. In contrariũ huius eſt ꝙ In ꝯriũ ꝓo
baptizatus ab heretico eſt baptizatus: ğ mr̃imonio
copulatus heretico verũ habet mr̃imoniũ: ğ nõ eſt ſe
parandũ. Itẽ baptiſmus eſt ſacroꝝ fundamentũ 2o
quicquid autem edificatur ſuper fundamentum im
mobile/ illud eſt edificiũ firmũ: ğ iſtud eſt firmũ mr̃i
moniũ: ğ nõ eſt diſſoluendũ. Itẽ ponam' ꝙ aliq̃s 3o
iudeus vel hereticus vel paganus velit baptizari ꝛ
non inuenit aquam vel baptizãtem qui eum bapti
zet ꝛ in iſto ſtatu contrahit. videtur ꝙ ſtet matrimo
niũ: q2 baptiſmo flaminis ꝛ ſi nõ fluminis oĩm pec
catoꝝ remiſſionẽ conſecutus eſt: ergo mr̃imonio ſuo
qð cõtrahit cũ xp̃iana nullum pctm̃ repugnat: ergo
ſtat mr̃imoniũ. In cõtrariũ huius eſt ꝙ baptiſm' In ꝯtrariũ
eſt funſiamentũ ſacramentoꝝ ꝛ iſte nõ habet chara
cterẽ baptiſmalẽ: ergo nõ habet fundamẽtũ: ergo nõ
eſt firmũ edificiũ. Rñſio ad hoc ꝙ vt dicit Hugo Solõ
in primo caſu ſtat matrimoniũ ꝓpter baptiſmũ ꝛ vi
det̃ mihi rõnabiliter dicere. Ad obiectũ contra di Ad primũ
cendũ ꝙ Ambroſius loquit̃ in lr̃a de heretico nõ in
foꝛma eccl'ie baptizato. Ad aliud dicẽdũ ꝙ licꝫ ma Ad 2m
ius ſit ſegregari a cõſoꝛtio fidelium q̃ꝫ mariti non tñ
oꝛdinat̃ ex ꝯtrarietate ꝯtra fundamẽtũ mr̃imonij oẽ
ſegregãs a ꝯſoꝛtio fideliũ: ꝛ iõ nõ diſſoluit contractũ
mr̃imoniũ: ſed veꝝ ẽ ꝙ cõtrahi nõ debet. Ad id qð Ad id qð q̃
q̃rit̃ de ſcðo caſu dðm ꝙ nõ eſt ratũ mr̃imoniũ: q2 nõ rit̃ in ꝯriũ.
habet characterẽ baptiſmalẽ licet rem habeat baptiſ
mi. Ad id qð ꝯtra obijcit̃ dðm ꝙ immunitas pcti Ad obiecta
nõ facit fundamentũ ſacroꝝ: ſed potius impꝛſſio cha in ꝯtrariũ
racteris. vñ nõ baptizatus imunis tñ a pctõ ſi oꝛdi
naret̃ nihil reciperet de oꝛdine ꝛ hñs characterẽ bap
tiſmalẽ ꝛ nõ imunis a pctõ ſi oꝛdinat̃ recipit oꝛdinẽ.

De cõiugio fidelis et infidelis et duoꝛum infideliũ.

Huic aũt videt̃ obuiare qð apl's ait de impa I. Coꝛ. 7.
ribus cõiugijs. Ego dico: nõ dñs: Si q̃s fra
ter habet vxoꝛẽ infidelẽ ꝛ hec cõſentit habi
tare cum illo: nõ dimittat illam: ꝛ ſi qua mu
lier ꝛc̃. Sed aliud hoc eſſe aliud illud euidẽ
ter oſtẽdit Aug. Ibi enim agitur de illis cõ
iugijs fideliũ ꝛ infideliũ: q̃ cõtrahunt̃ ab eis
in diſpari religione ꝛ fide manentibus. Apo
ſtolus vero agit de illis qui vnius eiuſdẽq̃ꝫ
infidelitatis fuerũt qñ coniũcti ſunt. Sed cũ
veniſſet euãgeliũ alter ſine altera credidit.
Intelligis ne quid dicam? Attende vt rem
ipſam diligentius explanem. Ecce cõiuges
duo vnius infidelitatis fuerunt quando cõ
iuncti ſunt: nulla de his queſtio eſt q̃ pertine
at ad illud preceptum veteris ꝛ noui teſta
menti: quo pꝛohibetur fidelis cum infideli
copulare coniugium. Iam ſunt coniuges ꝛ
ambo adhuc ſunt infideles. Tales ſunt ad
huc quales cõiuncti ſunt. Venitq̃ꝫ euangelij
ꝑdicatoꝛ: credidit eoꝛũ vnus vel vna ſed ita

vt infidelis cũ fideli habitare cõſentiat nõ iu
bet dñs vt fidelis infidelẽ dimittat taliter cõ
iunctũ: nec apl'ſ iubet vt nõ dimittat: ſ; cõſu
lit: vt ſi quis aliter agat nõ ſit tranſgreſſoꝛ: ſi
1. Coꝛ. 7. cut ⁊ de virginibus conſulit. Monet aũt qđ
eſt lucrandi occaſio cũ poſſit licite relinque-
re: ſed nõ expedit. tunc eñ nõ expedit id qđ
licitũ eſt quãdo ꝑmittit᷑ quidẽ: ſed ipi⁹ vſus
alijs affert impedimentũ ſalutis: ſicut diſceſ
ſio fidelis ab infideli quã nõ pꝛohibet domi-
nus: quia coꝛã illo nõ eſt iniuſta ſ; apl'ſ ne fi
at cõſilio charitatis ſuadet vt nemo in ea re
iuſſionis neceſſitate teneat᷑: ſed cõſilij volũ-
1. Coꝛ. 7. tate libere faciat. Ex his monſtrat᷑ inter infi
deles cõiugiũ eſſe: ⁊ cõſiliũ apoſtoli non ob-
uiare pꝛecepto dñi quo iube t fidelẽ non iũ-
gi infideli: ⁊ ſi cõiuncti fuerint ſeparari. Le-
gitur eñ ꝙ Eſdras ꝓpheta: immo domin⁹ ꝑ
eũ iuſſit iſraelitis vxoꝛes dimittere alienige
nas per quas ibant ad deos alienos: nõ ille
per maritos acquirebant᷑ deo. Recte hoc ꝑ-
cipit: quia Moyſen iuſſerat domin⁹ ne quis
vxoꝛem alienigenam duceret. Merito ergo
quas duxerant domino pꝛohibente dño iu-
bente dimiſerunt: quia vt ait Ambꝛoſ. Non
eſt putandũ matrimoniũ qđ extra decretum
dei factũ eſt: ſed cũ cognoſcit᷑ emendandũ:
vt quãdo fidelis infideli copulat᷑: ſed vt ait
Aug. Cũ cepiſſet gentibus euangeliũ pꝛedi
cari: iã cõiunctos gentiles gentilibus cõpe-
rit cõiugibus: ex qnibus ſi nõ ambo crederẽt
ſed vnus vel vna ⁊ infidelis cũ fideli cõſenti
ret habitare nec pꝛohiberi a dño debuit fide-
Math. 19. lis infidelẽ dimittere nec iuberi. Ideo nõ ꝓ-
hiberi: quia iuſticia ꝑmittit a foꝛnicante diſ-
cedere. Et infidelis hominis foꝛnicatio eſt
maioꝛ in coꝛde: nec vera eius pudicitia cum
Rom. 14. cõiuge dici poteſt: quia omne qđ nõ eſt ex fi
de pctm̃ eſt: q̃uis verã fidelis habeat pudi-
citiã: etiã cũ infideli cõiuge que nõ habet ve
rã: ideo aũt nec iuberi: quia nec cõtra iuſſio-
nẽ domini gentiles fuerunt ambo coniuncti
Licitũ ergo erat ꝑ iuſtitiã fideli infidelẽ di
mittere: ſed licitũ nõ erat faciendũ pꝛopter
liberam beniuolentiã. Euidenter apparet ⁊
inter infideles cõiugiũ eſſe ⁊ apoſtolũ de il
lis agere qui in infidelitate cõiuncti fuerunt
⁊ poſt alter ad fidẽ cõuerſus eſt: cũ quo etiã
infidelis habitare cõſenſit: ⁊ hunc nõ dimit
tere fideli cõſulit apoſtolus: quia foꝛte per fi
delem ſaluabitur infidelis.

Arti. v. An diſpar cultus matrimonio ſuꝑueniẽs
E diſſoluat matrimonium.

Einde querit᷑ de hoc qđ dicit: [Huic autẽ vi
D det᷑ obuiare qđ apl'us] Videt᷑ eñ ꝙ ſm ea q̃ Arg. ꝑmo.
dicunt᷑ in lr̃a huius capituli diſpar cult⁹ ma
trimonio ſuꝑu eniens diſſoluere matrimoniũ: q2 diſ
par cultus ſuꝑueniẽs matrimonio equalis vel maio
ris eſt periculi ſicut antecedẽs: g̃ idẽ vel plus facit ad
ſeꝑationẽ matrimonij q̃z añs: vt videt᷑. Itẽ talis ñ 2o
cohabitat niſi in contumeliã creatoꝛis: aſſignat᷑ autẽ
hec cauſa ſeꝑationis in lr̃a: ꝓpter g̃ talẽ cultũ diſparẽ
matrimoniũ eſt ſeꝑandũ. Itẽ talis peccat ꝯtra ma 3o
trimonij autoꝛitatẽ: ⁊ hoc iterũ dicit᷑ eſſe cauſa ſeꝑa-
tiõis: g̃ ſeꝑari pñt tales In cõtrariũ eſt regula que In ꝯriũ ꝑo
dicit ꝙ nullũ impedimentoꝝ m̃rimonio ſuperueniẽs
dirimit matrimoniũ cõtractũ: g̃ nec iſtud. Item fi 2o
des xp̄iani ſemel data firmiter eſt ſeruanda: ſed illi q̃
fit heretica eſt fides data: g̃ irritari nõ debet: g̃ firmũ
tenendũ eſt matrimoniũ Qđ cõcedendũ eſt: et di- Solutio.
cendũ ad pꝛimũ ꝙ nõ eſt periculũ: q2 põt fieri ſepara Ad pꝛimũ
tio a thoꝛo ſi ſit pertinax in hereſi. Ad aliud dõm Ad 2m
ꝙ licet nõ cõicet niſi in cõtumeliã ſi ꝑtinax eſt: tamen
ex pꝛima ſuſceptõne fidei ſubiacet cenſure eccleſiaſti-
ce: ⁊ ꝑ illã põt ꝓhiberi / vel etiã ſeꝑari a cetu fideliũ: ita Ad 3m
vt iudicio ſeculari liberũ ſit in talem vindicare. Ad
aliud dõm ꝙ in veritate talis ꝯtra autoꝛitatẽ iurat
⁊ ideo punit᷑ in iuramẽto quantũ ad ſeparationem a
thoꝛo: ſed tamẽ merito fundamenti ſtat matrimoniũ
q̃zdiu ambo viuũt qui in fide xp̄i cõtraxerunt.

An aliq̃s in paganiſmo habẽs plures vxo Arti. VI.
res ⁊ conuertatur cum omnib⁹ illis vtrũ oẽs F
vel vna: ⁊ que poſſit eſſe vxoꝛ.

Einde querit᷑ de hoc qđ dicit: [Merito g̃ q̃s
D duxerãt dño: ⁊c.] ſ. a. Eſto eñ ꝙ aliq̃s in pa
ganiſmo vel iudaiſmo habuit vxoꝛes plures
⁊ cõuertat᷑ cũ oĩbꝫ ill'; ⁊ q̃rat᷑ vtrũ oẽs vl' vna vl' q̃ ex
oĩbꝫ poſſit eẽ vxoꝛ ſua. Videt᷑ ei ꝙ oẽs. infra ei habet᷑ Arg. pꝛimo
ꝙ inter infideles eſt verũ ꝯiugiũ: g̃ cũ ſm ritũ ſuũ poſ
ſit habere plures / quelibet iſtaꝝ eſt vera vxoꝛ: ſed vt
dicit Aug. Baptiſm⁹ nõ diſſoluit cõiugia ſed pctã: g̃
videt᷑ ꝙ q̃libet iſtaꝝ adhuc remaneat vxoꝛ ſua: g̃ poſt
baptiſmũ põt habere plures. Itẽ maioꝛẽ libertatẽ 2o
adijcit ſibi baptiſmus: ⁊ nõ tollit aliquã: g̃ cũ añ ba-
ptiſmũ ſibi liberũ retinere plures erat: erit hoc idem
etiã ſibi liberũ poſt baptiſmũ. Itẽ ſi ſeꝑarent᷑ tũc vi 3o
det᷑ ꝙ hoc generaret impedimentũ cõuerſionis: quia
nõ adirẽt baptiſmũ pꝛopter hoꝛroꝛẽ ſeparatiõis a ſu
is cõiugibus: g̃ nõ debent ſeꝑari: ſed permitti oẽs
poſt baptiſmũ. In cõtrariũ huius eſt qđ dicit In- In ꝯriũ ꝑo
nocẽtius: Cũ ab initio vna coſta in vnam mulierem
ſit foꝛmata nunq̃z vlli licuit vnq̃z habere plures vxo-
res niſi ex diuina diſpenſatione ⁊ ad tempus pꝛo ne-
ceſſitate: ergo nec iſti licuit ante baptiſmũ nec poſt li-
cet ei. Sed tunc querit᷑ que iſtarum ſit vxoꝛ. vide Queſtiũcl'a
tur autem ꝙ poſſit eligere: quia ipẽ eſt caput. Itẽ pꝛima
q2 conuerſio ſua fauoꝛe eſt digna: ⁊ ideo debet ei ele- Obiectio
ctio permitti. Vlterius queritur. eſto enim ꝙ ali- ꝑma et 2a
quis in ſua lege pꝛime vxoꝛi cum qua contraxit libel- Queſtiũcl'a
lum repudij dederit / ⁊ poſt eam cum alia ſm ritũ ſue ſcđa
legis cõtraxit / ⁊ cũ illa ad fidẽ xp̄i cõuertat᷑. Videt᷑ Arg. pꝛimo
eñ ꝙ opoꝛtet dimittere ſcđam: q2 nũq̃z fuit vera vxoꝛ
ſua: g̃ opoꝛtet ꝙ ambo iſti ꝯuerſi ſeparent᷑ In ꝯriũ In ꝯriũ 2o
hui⁹ ẽ ꝙ h̃ gñaret turbatõnẽ ⁊ ipedimẽtũ ꝯuerſiõis.
Rñſio dõm ꝙ i ꝑma ꝑte q̃ſtiõis nõ eſt dubiũ pl'es Solutio
cũ h̄rẽ poſſe q̃z vnã ⁊ nũq̃z licuit ei h̄ꝛe pl'es ſm ius

Ad primū diuinū:ſed potius ſm erroꝛē perfidie humane Ad
primū ergo dicendū ꝙ id qđ infra dicit̃ intelligit̃ de
matrimonio licito:⁊ hoc nō eſt cōtra ius diuinū:⁊ h̃
Ad 2m vniꝰ eſt cū vna. Ad aliud dōm ꝙ nō ē libertas hr̄e
plures:ſed ſeruitꝰ:q2 q̄ facit pctm̄ ſeruꝰ eſt pcti.⁊ Au
guſtinꝰ dicit ꝙ etiā potētia peccandi nec libertas eſt/
nec pars libertatis:q2 q̄libet addita minuit eā ⁊ ab-
Ad 3m lata auget eandē. Ad aliud dōm ꝙ id qđ eſt de ve-
ritate vite ꝓpter nulliꝰ vnq̄ȝ turbationē vel ſcandalū
eſt dimittendū:p̄cipue ex amoꝛe honeſtatis xp̄iane:
ſed ꝙ vna eſt vniꝰ magis debet ad cōuerſionem tra-
Ad q̄ſtiūcu- here q̄ȝ illicere valeat amoꝛ mulierculaꝝ. Ad ſecū-
lā primā. dā partē queſtiōis dōm ꝙ nulla eſt vxoꝛ niſi p̄ma cū
q̄ cōtraxit:⁊ iō oib3 cōuerſis ſolum illa manebit. Si
aūt nō vellet ip̄a cōuerti tūc puto ꝙ libeꝝ eſſet ei eli-
gere de alijs cōuerſis quā vellet:⁊ cū illa contrahere
de nouo:q2 pꝛioꝛ cōtractꝰ non valebat/eo ꝙ int̃ oēs
illas cū quib3 ſcđo cōtraxit in ſuo ritu nulla hēt ma-
Ad obiectū gis q̄ȝ alia/eo ꝙ nulla eaꝝ fuit vere vxoꝛ eius. Ad
primū obiectū aūt dōm ꝙ vir in regimīe eſt caput:ſed nō in
cōtractu:q2 in illo ad paria iudicant̃ vir ⁊ vxoꝛ/cum
Ad 2m vtriuſq̄ȝ cōſenſus req̄rat̃. Ad aliud dōm ꝙ fauoꝛ i
viro nullus eſt:pꝛecipue cū ip̄a baptiſmū accipiat:vt
Ad q̄ſtiūcu ip̄e a vitijs liberet̃. Ad tertiā partē queſtiōis dōm
lam tertiā. ſub diſtinctōne ꝙ aut pꝛima cui dedit libellū repudij
vult cōuerti aut nō.ſi ſic tenet̃ eā hr̄e.ſi nō tūc pōt cō-
trahere de nouo in fide xp̄i cū ſcđa:⁊ tūc etiā ſi poſtea
cōuertat̃ alia nō hēt ius poſcēdi ip̄m/eo ꝙ ius ſuū me
rito infidelitatis amiſit cū in nullo ita maritū ſeq̄ de-
beat:ſicut in cōuerſione ad fidem chꝛiſti.

De foꝛnicatione ſpūali ob quā poteſt dimitti cōiunx.

Poteſt tm̄ licite dimittere:q2 in infideli ē foꝛ
Math.5.⁊ nicatio:ſi nō coꝛpis tm̄ mētis. Cām eīn̄ foꝛni-
19. catiōis dn̄s excepit.foꝛnicationē ꝟo genera
lē ⁊ vniuerſalē intelligere cogimur:nō mō.ſ.
coꝛpalē:ſed ⁊ ſpūalic̄:de q̄ Aug.ait:Idola-
tria ⁊ quelibet noxia ſupſtitio foꝛnicatio eſt
Dn̄s aūt ꝑmiſit ⁊ cā foꝛnicatōis vxoꝛē dimit
ti:ſed nō iuſſit.⁊ ſic dedit aplo locū monēdi:
vt q̄ voluerit nō dimittat.pōt tm̄ licite dimit
tere.Si eīn̄ foꝛnicatio carnis deteſtāda eſt i
ꝯiuge q̄ȝto magl foꝛnicatō mētl.i.īfidelitatl
Arti. VII. An ꝓpter infidelitatē pōt vxoꝛ dimitti.
H Einde querit̃ de hoc qđ dicit: [Pōt tm̄ licite
Arguit̃ p̄o d dimittere.⁊c̄.] Videt̃ nō valere qđ dicit: q̄a
ip̄emet dixit in tertio ꝙ ex topicis nō eſt argu
endū:cōſtat aūt ꝙ infidelitas nō eſt foꝛnicatio niſi to
2o pice loquēdo. Itē fides nō eſt fundamentū niſi q̄ ꝑ
dilectiōnē opat̃:vt dicit gloſa ſup.1.Coꝝ.3.g̃ ad hoc
ꝙ vir obijciat ei pctm̄ opoꝛtet ꝙ ip̄e hēat charitatē:et
3o h̃ eſſet graue. Itē ex h̃ ſequit̃ ꝙ oē mr̄imoniū extra
charitatē cōtractū eſſet ſine fundamēto:g̃ ſepabile:vt
Solo videt̃. Rn̄ſio ꝙ nō arguit ex topicis/licet dictū ſit
topicū:ſed ſequit̃ qđ dicit:q2 infidelitas ꝯrietatē hēt
Ad totū. ad fūdamētū. Ad aliđ dōm ꝙ fides fūdat duo ſcȝ
meritū ⁊ ſacr̄m/et q̄ad fūdatōnē meriti itelligit̃ glo.
illa:q2 charitas infoꝛmat oē meritū:ſȝ q̄ ad fundatio
nē ſacr̄i tm̄ ſine re ⁊ effectu ſacr̄ali tā in baptiſmo q̄ȝ i
alijs ſufficit fides infoꝛmis:⁊ ꝑ h̃ pȝ ſolo ad ſequēs.

Pꝛo quibꝰ vitijs poſſit dimitti.

Si aūt q̄ris an ꝓpter aliud vitiū niſi ꝓpter i
fidelitatē vel idolatriā poſſit dimitti? Attē-
de q̄d Aug.ait:Si infidelitas foꝛnicatio eſt:
⁊ idolatria infidelitas:et auaritia idolatria
nō eſt dubitādū ⁊ auaritiā foꝛnicationē eſſe
Quis g̃ quālibet illicitā cōcupiſcentiā pōt a
foꝛnicatiōis genere ſepare:ſi auaritia foꝛni-
catio eſt? Ex quo intelligit̃ ꝙ ꝓpter illicitas
ꝯcupiſcētias nō tm̄ q̄ in ſtupꝛis cū alienis vi
ris vel feminis cōmittunt̃: ſȝ ob quaſlibet q̄
aīam a lege dei aberrare faciūt:⁊ pernicioſe
coꝛrūpi poſſit ſine crimīe ⁊ vir vxoꝛē ſuā di-
mittere ⁊ vxoꝛ viꝝ. Itē rectiſſime dimittit̃ ſi
viro ſuo dicat: Nō ero vxoꝛ tua: niſi nihi de
latrocinio diuitias cōgreges: vl̃ niſi ſolita le
nocinia exerceas:aut ſi q̄d aliud facinoꝛoſū
vel flagitioſum a viro ſuo expetat:tūc ille ſi
veraciter penitēs eſt:habetq̄ȝ fidē ꝑ dilectō-
nē operantē:mēbꝛū qđ eū ſcādaliſat ampu- Math.vi.
tabit.Ex his apparet ꝙ nō ſolū infidelitas:
ſed etiā q̄libet ꝯcupiſcētia q̄ ꝑnicioſe turpi-
terq̄ȝ coꝛrūpit:foꝛnicatio ſpūalis eſt ꝑ quam
vir vxoꝛē vel vxoꝛ virū dimittere p̄t. Cōſu- 1.Coꝝ.7.
lit tm̄ aplus ne fidelis dimittat infidelē volē
tem cohabitare:nec a deo reuocare.

An pꝛopter moꝛtale peccatū alter coniu- Arti. VIII.
gum poteſt alterum dimittere. H
Einde querit̃ de hoc qđ dicit: [Si aūt q̄ris
d an pꝛopter aliud.⁊c̄.] Videt̃ eīn̄ totū fl̄m qđ Argu.p̄o.
hic đ2 in lr̄a:q2m̄ ſm hoc tota die fierēt diuoꝛ-
tia qđ fl̄m eſt. Item aut intelligit de iſtis vitijs an̄ 2o
mr̄imoniū aut poſt:⁊ ꝯſtat ꝙ neutro mō intelligit ꝙ
ambob3 vel altero exn̄te in moꝛtali pctō cōtrahūt et
nō ſepant̃ et ad cohabitādum cogunt̃ ab eccl'ia:g̃ fl̄m
eſt qđ dicit. Itē ꝯ eundē eſt expꝛeſſe Math.5.⁊.19 3o
vbi đ2 dimitti vxoꝛ ex cā foꝛnicatiōis:⁊ cōſtat ꝙ non
loquit̃ niſi de foꝛnicatiōe coꝛpali ⁊ lr̄ali. Itē i Lu- 4o
ca.17.vbi dicit ꝙ duo erūt in lecto vno vnꝰ aſſumet̃
⁊ alter relinquet̃:g̃ lectꝰ vnꝰ eſt vniꝰ boni ⁊ alterius
mali. Rn̄ſio dōm ꝙ ſi lr̄a debeat ſuſtineri ad ſpon- Solutio
ſalia eſt referendū:q2 bn̄ credo ꝙ illa ſcindi pn̄t ꝓpter ad totū.
moꝛtale pctm̄ in altero diſpenſatoꝝ exn̄te: p̄cipue ſi
apponat̃ in ꝯditione:ſicut videt̃ lr̄a dicere:⁊ ſi nō ve
lit cōuerti a pctō.⁊ de h̃ ē notatū ē i q̄ſtiōe đ ſpōſalib3

Si fideli liceat aliam ducere infideli diſcedente vel dimiſſa.

Hic querit̃ ſi fidelis dimittat infidelē: vl̃ in-
fidelis a fideli diſcedat: an liceat fideli aliā
ducere? Videt̃ autoꝛitas teſtari ꝙ illa viuē-
te alterā ducere nō valeat. Amb. eīn̄ verba
apl'i exponēs ait: Alioq̄n ſi diſceditis ab in-
inuicem ⁊ volentes cohabitare dimittitis:⁊
alijs vos copulatis adulteri eſtis: ⁊ filij ve-
ſtri q̄ de hac copula naſcunt̃.immundi id eſt

ſpurij ſunt. Itē. Si quis habuerit vxorē vir-
ginē ante baptiſmū viuente illa poſt baptiſ-
mū alterā habere nō poteſt. Crimina eni in
baptiſmo ſoluuntur non coniugia.

Que premiſſis cōtraria videtur

Sed ecōtra Ambroſiꝰ teſtat̃: Si infidelis di-
cit apl'us diſcedit diſcedat. Nō eñ eſt ſerui-
tuti ſubiectus frater aut ſoror in hmōi: qꝛ nō
debet̃ reuerētia cōiugij ei qui horret autorē
cōiugij. Nō eſt eñ ratū matrimoniū qꝺ ſine
deuotiōe dei eſt: ⁊ ideo nō eſt pctm̄ ei qui di
mittit̃ ꝓpter deū: ſi alij ſe copulauerit. Con-
tumelia eñ creatoris ſoluitius matrimonij
circa eū q̄ relinquit̃ ne accuſet̃ alij copulatꝰ
Infidelis aūt diſcedēs et in deū peccat et in
matrimoniū: nec eſt ſeruāda ei fides cōiugij
q̄ iō receſſit ne audiret xp̄m eſſe deū xp̄iano
rū cōiugoꝝ. Si vͦo ambo crediderint per co
gnitionem dei cōfirmatur cōiugium.

Determinatio.

Attende hec predictis cōtraria poſſe videri
ita vt ſibi Ambroſius contradicere videatur
Sed diſtinguendū eſt hic aliud eſſe dimitte
re volentem cohabitare: aliud dimitti ꝓpter
deum ab illo qui horret nomē chriſti: ibi lex
beniuolentie nō ſeruat̃: hic veritas cuſtodit̃
Et ideo cū liceat dimittere volentē cohabi-
tare: nō tamē ea viuente aliam ducere licet.
Diſcedentē vͦo ſequi nō oportet: ⁊ ea viuēte
aliā ducere licet. Sed hoc nō eſt intelligēdū
niſi de his q̄ in infidelitate ſibi copulati ſunt
Sed ſi ad fidē vterqꝫ ꝯuerſus ē: vel ſi vterqꝫ
fidelis matrimonio cōiunctus eſt: ⁊ poſt alt̃
eoꝝ a fide diſceſſerit: ⁊ odio fidei cōiugē re-
liquerit dimiſſus diſcedentē nō comitabit̃:
nec tamē illa viuente alterā ducere poterit:
quia inter eos fuerat ratum coniugiū: quod
nō poteſt diſſolui.

Quidā dicunt cōiugiū non eſſe inter infideles et quare.

Sunt tñ nōnulli qui inter infideles aſſerunt
nō eſſe cōiugiū: quia nec rata nec legittima
eſt eoꝝ copula. Rata nō eſt: quia ſolui pōt:
Roma. 14 nec legittima: quia apl'us ait: Omne qꝺ non
eſt ex fide peccatū eſt: eoꝝ aūt cōiunctio nō
eſt ex fide: ⁊ ideo peccatū eſt. Nō eſt ergo cō
iugiū: quia nullū cōiugiū peccatū eſt. Aug.
etiā dicit: Quia nō eſt vera pudicitia infide-
lis cū infideli. ſed vera negat̃ eſſe pudicitia
nō ꝙ infideliū cōiugiū nō ſit veꝝ: ſed qꝛ non
habet illud triplex bonū qꝺ excuſat coitū et
meret̃ premiū. Itē illud apli: Oē qꝺ nō ē ex
fide pctm̄ eſt: nō ita intelligēdū eſt: vt q̄cq̄d
fit ab infidelibꝰ pctm̄ ſit: ſed oē qꝺ fit cōtra fi
dē. i. cōſciam male fit: ⁊ ad gehēnā edificat.
vel in oi eo qꝺ infidelis facit peccat. nō qꝛ il
lud facit: ſed qꝛ nō eo mō illud facit quo de-
bet: nō referens ad debitū finem.

An vnus cōiugū fidelis poteſt alium di- Arti. IX
mittere ante mortem alterius. I

Einde querit̃ de hoc qꝺ dicit: [Hic querit̃ ſi
fidelis infidelē dimittat. ⁊c.] Videt̃ eñ nō eē Arg. primo
vera determinatio magiſtri ſic: In oi vero et
legittimo matrimonio vterqꝫ cōiugū obligat̃ alteri
vſqꝫ ad mortē: ſed int̃ infideles eſt veꝝ ⁊ legittimum
mr̃imoniū: ꝫ vterqꝫ ꝯiugū alteri obligat̃ vſqꝫ ad mor
tē. Probat̃ prima. I. Coꝝ. 7. vbi dꝛ ꝙ mulier alliga
ta eſt legi viri q̄ꝺiu vir eiꝰ viuit. ⁊ ſcꝺa ſcribit̃ infra i
lr̃a. Itē mr̃imoniū infideliū eſt ꝑfectū in ſignando 2o
⁊ curādo: ſed ꝑfectū obligat vſqꝫ ad mortē. Itē mi 3o
nus vinculū eſt inter dn̄m ⁊ ſeruū q̄ꝫ inter virū ⁊ vxo
rē: ſed primū nō ſoluit̃ ꝑ cōuerſionē alteriꝰ: ꝫ nec ſe-
cundū. Itē Aug. dicit ꝙ in baptiſmo pctā ſoluunt̃ 4o
nō ꝯiugia: ꝫ ꝑ baptiſmū non deobligat̃ viro vxor: ꝫ
ante mortē eius cōtrahere non pōt. Vlteriꝰ videt̃ 5o
ꝙ ſi infidelis dimiſſus cōtrahat ꝙ teneat mr̃imoniū
aut eñ fidelis cōtrahere pōt aut nō. Si nō h̄ erit Obiectio.
cōtra lr̃am. ſi ſic nō pōt cōtrahere niſi ſolutꝰ a matri
monio quo priꝰ fuit obligatꝰ: ſed cū mr̃imoniū ſit re
latio q̄dā: ⁊ relatō nō ſoluat̃ i vno niſi ſoluet̃ i vtroqꝫ
relatiuoꝝ erit infidelis abſolutꝰ a mr̃imonio: ſolutꝰ
aūt cōtrahere p̄t: ꝫ infidelis ſic dimiſſus p̄t cōtrahe-
re. Itē iniuſtū ē ſi debeat aliq̄s a iure alicui ⁊ nō de- 6o
beat̃ ex eodē: ꝫ nullū ius mr̃imonij obligat infidelē
ad debēdū ita ꝙ nō debeat̃ ei ex eodē: ſed nō debet̃ ei
vt dꝛ in lr̃a: ꝫ nec ipē debet aliq̄d: vt videt̃: ꝫ licet ei cō
trahere ſicut fideli. Itē ponamꝰ ꝙ cōuertat̃: tunc 7o
eñ merito nō debet ꝑuari libertate cōtrahēdi: eſto ꝫ
ꝙ alt̃ iā cōtraxit cū alia: ꝫ ⁊ iſta poſt conuerſa cū alio
pōt cōtrahere. Itē pnia reſtituit in integrū: ſicut ſ̄ 8o
habitū eſt: ꝫ reſtituit etiā libertatē cōtrahēdi: ⁊ inde
vt prius. Itē ſi nō liceret poſt cōuerſam cōtrahere 9o
multi retraherent̃ a fide: ꝫ videt̃ ꝙ nō debuit inſtitui
ab eccleſia ꝙ poſtea nō liceat ei cōtrahere. In ꝯriū In ꝯriū ꝑo
huiꝰ eſt qꝺ dicit apl'us. I. Coꝝ. 7. Si infidelis diſce
dit diſcedat: nō eñ eſt ſeruituti ſubiectꝰ in hmōi frat̃
⁊ nō dicit ꝙ infidelis nō ſit ſeruituti ſubiectꝰ: ꝫ innuit
infidelē adhuc ſeruiture mr̃imonij teneri. Itē nul- 2o
lū nō ratū ſufficientē h̄et ſtabilitatē: ſed mr̃imonia īfi
deliū ſunt nō rata: ꝫ ⁊c. ꝫ diſſolui p̄nt Rn̄ſio dōm Solutio
ꝙ ea q̄ dicunt̃ in lr̃a iuris h̄nt firmitatē. Ad primū Ad primū.
ꝫ dōm ꝙ mr̃imoniū īfideliū nō eſt vſqꝫq̄ꝫ legittimū
eo ꝙ nō eſt oīno inter legittimas ꝑſonas: ⁊ iō aliquo
caſu interueniēte pōt diſſolui. Ad aliud dōm ꝙ nō Ad 2m
eſt ꝑfectū cauſando niſi potētia: ſicut ſ̄ dictū eſt: fides
aūt xp̄i eſt a q̄ trahit firmitatē. Ad aliud dōm ꝙ li- Ad 3m
cet viculū ſit vniꝰ ſeruitutꝭ: nō tñ fūdat̃ ſup̄ fidē xp̄i:
⁊ iō a fide nec ꝯhit robur/nec debilitatē tā a ꝯrio: ſed
mr̃imōiū inq̄ꝫtū eſt ſacr̃m ſup̄ fidē xp̄i fūdat̃: ⁊ illa de-
ficiēte ratitudinē ꝑfectā nō h̄et. Ad aliꝺ dōm ꝙ ba Ad 4m
ptiſmꝰ nō diſſoluit cōiugiū: ſed cōfirmat dūmodo ſit
ꝑſona legittima: vnde ꝙ ſoluit̃ h̄ eſt ex defectu ꝑſone
ſiue materie. Ad id qꝺ vlteriꝰ obijcit̃ dōm ꝙ infi- Ad 5m.
delis ꝯhere nō p̄t de iure: qꝛ i penā īfidelitatꝭ mā et ſb

Ad obiectō nem cū 6o. ſeruitute Ad argumentū ꝯ dōm ꝙ vinculū nō manet:ſed in penā infligit̄ ei id qđ ius ſuum amittit in libertate cōtrahēdi:⁊ ꝑ hoc patet ſol'o etiā ad ſequens qꝛ quilibet ex pctō pōt ius ſuū amittere ⁊ exlex fieri.

Ad 7m Ad aliud dōm ꝙ ſi ꝯuertat̄ adhuc in penā ꝯbſtinatiōis ligat̄ pena nō cōtrahendi. Credo tñ ꝙ eccl'ia cū

Ad 8m tali in fauorē alioꝝ pt ⁊ debet diſpenſare. Ad aliđ dōm ꝙ pnīa reſtituit quo ad īmunitatē culpe:ſed nō quo ad immunitatem omnis pene.

Qđ legittimū ſit coniugiū infidelium ſed non ratum ⁊ quare.

Copula ergo maritalis que eſt inter infideles cōiugiū eſt legittimū:ſed nō ratū. Legittimū qꝛ eſt inter legittimas perſonas:ſed nō ratū:quia ſine fide. Coniugiū vero fideliū eſt legittimū ⁊ ratū:ſi tñ legittime ſunt perſone ꝙ aūt legittima ſit infideliū cōiunctio Aug. teſtat̄ dicēs: Vxor legittima ſocietate cōiūcta ſine vlla culpa relinquit̄ ſi cū viro chriſtiano ꝑmanere noluerit. Ex hoc etiā probatur ꝙ infideli ad fidē cōuerſo apl'us cōſuluit

1. Coꝝ. 7. infidelē nō dimittere:qđ nō faceret ſi nō eēt int̄ eos legittimū ꝯiugiū. Legittimū ē qđ legali inſtitutione vel prouincie moribus non cōtra iuſſionē domini cōtrahitur.

Arti. x An inter infideles ſit veꝝ matrimoniū.

R Einde querit̄ de hoc qđ dicit: [Copula igit̄

Argu. pmo D maritalis. ⁊c.] Videt̄ enī ꝙ ſit veꝝ cōiugiū qꝛ nulla ſupedificatio eſt ſine fundamēto:ſed mr̄imoniū eſt ſupedificatio q̄dā:ḡ non eſt ſine fundamēto:ſed illud eſt fides:ḡ ſine fide xp̄i nullū eſt matrimoniū veꝝ.

2o Itē maioris ſpūalitatis ⁊ efficacie ſūt alia ſacra q̄ʒ mr̄imonium:⁊ illa nō pñt eſſe ſine fide ⁊ baptiſmo:ḡ nec iſtud.

In ꝯriū. In ꝯriū huiꝰ eſt ꝙ ſi nō eſſet veꝝ mr̄imoniū inter infideles oī actu cōcubitꝰ fornicarij eſſent:⁊ hoc graue eēt dicere.

Solutio Rñſio dōm ꝙ veꝝ eſt matrimoniū:ſed nō hñs vltimā firmitatem: qꝛ hēt diſpoſitionē cōtrariā in materia.

Ad primū. Ad primū ḡ dōm ꝙ dꝛ veꝝ ab honeſtate cōtractus:ſed firmū a fundamēto:vñ fides nō fundat cōiugij veritatē:ſed immobilitatē.

Ad 2m Ad aliud dōm ꝙ eſt potiꝰ cā quare poſſit eſſe ſine fide q̄ʒ ꝙ ſp̄ exigat ipam q̄ ad ſuā veritatē:qꝛ inquantū hūanū officiū eſt ⁊ nō ſpūale tm̄ effici pōt cōtractu humano conſenſu.

De cognatione carnali ⁊ ſpirituali:et prius de carnali.

Diſtin. XL De impedimētis q̄ faciūt oīno illegittimū ad cōtrahēdū mr̄imoniū cū q̄dā: ⁊ cū q̄dā nō qđ veit ex ꝓpinquitate carnali q̄ eſt cōſāguitas

N Vnc ſupeſt de cognatione aliq̄d dicere. Eſt aūt cognatio alia carnalis:alia ſpūalis. Primum de carnali cognatiōe ⁊ affinitate inſpiciamꝰ Cognati ḡ vel affines in ſeptimo gradu vel infra copulari nō debēt. vñ Greg. Progeniē ſuā vnūquēq̄ʒ vſq̄ʒ ad ſeptimū obſeruare decernimꝰ generationē ⁊ q̄ʒdiu ſe agnoſcūt affinitate ꝓpinquos ad cōiugalē copulā accedere denegamꝰ:qđ ſi fecerit ſepent̄. Itē Nicolaus pa. De cōſanguitate ſua nullus vxorē ducat vſq̄ʒ poſt generationē ſeptimā: vel quouſq̄ʒ ꝑentela cognoſci pōt. Itē: Nulli ex propinq̄tate ſui ſanguis vſq̄ʒ ad ſeptimū gradū vxores ducāt. His autoritatibus alijſq̄ʒ pluribus cōſanguineorum cōiunctiōes prohibent̄ vſq̄ʒ ad ſeptimum gradum.

N Vnc ſupereſt de cognatiōe. ⁊c.] Hic q̄rit̄ de impedimēto ꝓueniēte ex vicinitate cognatōnis:⁊ iō hic pmo agit de cognatione carnali. ſcđo de affinitate. ſ. diſ. xxxj. ⁊ tertio de cognatiōe ſpirituali. ſ. diſ. xxxij. quarto de cognatiōe legali ibi [Ex aūt ſpūales vel adoptiui filij.] Adhuc iſta diſtinctō diuidit̄ i tres ptes. Primo q̄rit̄ in q̄t gradibꝫ licʒ alicui cōiungi mr̄imonialit̄. Scđo reddit cām q̄re in tot ibi [Quare vero ſex gdꝰ cōputet iſidorꝰ.] Tertio obijcit quedā ⁊ ſoluit ibi: [His aūt occurrit. In pma ſunt duo capitula:in pmo oñdit̄ in q̄t gradibꝫ attēdit̄ matrimonialis copula. in ſcđo oñdit duplicē modū Iſidori. ſ. ⁊ alioꝝ qualiter illi gradus ſunt cōputādi ibi: [Quō aūt gradus conſanguinitatis.] A

Quid ſit conſanguinitas. Arti. 1

Circa principiū hoꝝ capituloꝝ quinq̄ʒ querunt̄: primū eſt q̄d ſit cōſanguinitas. ſcđm vñ dicat̄. tertiū q̄d ſit linea. quartū q̄ ſit linee diuiſio. quintū quid ſit gradus cōputatiōis in linea:alia aūt huiꝰ queſtiōis infra ſuis locis querent̄. Ad primū ponat̄ diffinitio iuriſperitoꝝ hec: Cognatio carnalis eſt vinculū ꝑſonaꝝ ab eodē ſtipite deſcēdentiū carnali ꝓpagatione cōtractū. Arg. pmo

Obijcit̄ aūt cōtra hoc:qꝛ ſm hoc oēs hoīes viderent̄ eſſe ꝯſanguinei:qꝛ oēs hoīes ab vno ſtipite deſcēderūt. ſ. ab adā ⁊ eua ⁊ ſibijnuicē iūcti ſūt ⁊ ꝑ carnalē ꝓpagationē ab adā ⁊ eua ſeminati:ḡ videtur ꝙ oēs hoīes ſint cōſanguinei. Arg. primo

Itē originale peccatū eſt vinculū perſonaꝝ. ⁊c. ḡ originale peccatū eſt cognatio carnalis. 2o

Itē ſicut multoꝝ collectio deſcēdētiū ab vno facit genꝰ vnū:ſicut vult porphiriꝰ ita etiā facit cognationē carnalem:ḡ cognatio carnalis magis eſt collectio multoꝝ q̄ʒ vinculū. 3o

Itē cōſtat ꝙ vīculū equiuocū eſt ad corporale vinculū/⁊ ad ſpirituale:ergo nō debet ante diſtinctionē in diffinitione poni. 4o

Itē ſicut infra dicit̄ ab Iſidoro conſanguinitas. ⁊c. ſed dirimit paulatim ita ꝙ efficit̄ hec cōſanguinitas deſcenſus ab eodē ſtipite nunq̄ʒ ſe dirimit nec finit̄:ergo videt̄ ꝙ diffinitio ſit inſufficiens: quia nō ponit̄ ibi finita cōſanguinitas. 5o

Itē cū dicitur carnali propagatiōe. ⁊c. aut intelligit̄ de propagatiōe actiua/aut paſſiua/aut vtraq̄ʒ. Si primo mō tunc pater erit cōſanguineꝰ filij:⁊ nō ecōuerſo. Si ſecundo modo tūc diffinitiōe ſecus poſita in diffinitōe debet vti equiuoce:⁊ hoc eſt cōtra artē ſm autores. 6o

Reſponſio dicendū ꝙ dicta diffinitio eſt cōueniēs de conſanguinitate/de qua hic agit̄. qꝛ de ea hic agit̄ prout generat impedimētū matrimonij: ⁊ ponit̄ ibi vinculū vt genꝰ. perſonaꝝ aūt ponit̄ vt materia: differētia aūt cōtrahens materiā eſt ab eodem ſtipite deſcēdētiū:ſed ꝑ h̄ qđ dꝛ carnali ꝓpagatiōe cōtractū ponit̄ efficiēs ꝓpriū:⁊ ſic realis eſt iſta diffinitio tangēs tres cās cōſanguitatis/formalē/efficientē/⁊ materialē. finalis aūt q̄ eſt nexꝰ amicitie ē extra eſſentiā ipiꝰ:⁊ iō nō ponit̄ in diffinitiōe. Solo.

Ad primū Ad pmū ḡ dōm ꝙ oēs q̄ ſunt in linea aſcēdentiū ⁊ deſcendentiū directe

cōſanguinei dicunť ſm hāc diffinitionē: ſed in linea
trāſuerſali licet q̄libet referať ad ſtipitē: tñ ꝓpť varia-
tionē linee variať etiā eiꝰ ſtipes ꝓximꝰ: ⁊ iō ꝯſangui
nei nō dicunť hic vltra q̄rtū gradū: ſed ibi variatur
Ad 2m Ad aliud dōm ꝙ originale pctm̄ non eſt vnū exñs
diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ vinculū: ſed tm̄ vnū ſpē exñs: ſʒ co
gnatio carnalis eſt vna relatio in toto genere vno. Ꝑ
originale pctm̄ ꝑ accñs. ſ. ex natura corrupta ſequiť
ꝓpagationē: ſed cōſanguinitas eſt effectꝰ ꝓpagatiōis
Ad 3m ꝑ ſe ꝑ ipam carnē ꝓpagatā. Ad aliud dōm ꝙ colle-
ctio ad vnū nō dicit niſi habitudinē inferiorū ad ſu-
periorē: ſed cōſanguinitas equaliť eſt in habitudine
inferioris ad ſuꝑiorē / ⁊ inferiorū ad ſeinuicē: ⁊ iō me-
Ad 4m liꝰ diffinitur ꝑ vinculū q̄ꝫ ꝑ collectionē. Ad aliō di
cendū ꝙ licet vinculū ſit equiuocū / tñ determinať ꝑ
ſequēs adiūctū: ſicut ſi dr̄ canis latrabilis: ⁊ iō non
Ad 5m generat cōfuſum intellectū in diffinitōe. Ad aliud
dōm ꝙ ſe cōſanguinitas dirimit: ſed hoc nō eſt ex cō-
ſanguinitate: ſed ex gradus diſtātia: vt infra diceť: ⁊
iō direptio ipa potiꝰ ponēda eſt in determiatiōe gra
duū q̄ꝫ cōſanguinitas. Ꝙ aūt direptio non ſit eſſen-
tialis cōſanguinitati patet: q̄ ſi eſſet eſſentialis tūc ī
oī linea dirimereť: ⁊ hoc nō eſt veꝝ: q̄ in linea aſcen-
dentiū ⁊ deſcēdentiū nunq̄ꝫ dirimiť: ⁊ huius cā infra
Ad 6m diceť. Ad aliud dōm ꝙ carnalis ꝓpagatio actiua
hic ſumiť: ſed non ſequiť qō inferť: q̄ cōſanguinitas
nō eſt eſſentia actiōis: ſed potiꝰ effectꝰ q̇ cōſequiť tā ī
ꝓpagante q̄ꝫ in ꝓpagato / ⁊ aliīs ꝓpagatis ex habitu-
dine ſubſtātie a qua ſit deciſio ad ea que deciduntur

Unde dicitur conſanguinitas.

Arti. II B
Ecūdo q̄riť vñ cōſanguinitas dicať: ⁊ dr̄ cō
ſ munif ꝙ ex cōpōne vocabuli dr̄ q̄ſi ſocietas
Arg. primo ſanguinis ꝓpť ꝓpagationē ex vno. Uideť aūt
ꝙ hoc nihil ſit cuiꝰ vna rō eſt: q̄ generatio ſiue ꝓpa-
gatio nō fit ex ſanguine: vt dicūt phiſici: ſed potiꝰ ex
ſuꝑfluo q̄rte digeſtiōis: ğ nec ꝓpter ſanguinē pōt dici
cōſanguinitas. Itē Gen̄. 29. dixit Laban de Ja-
2o cob: Os meū ⁊ caro mea es. ⁊ frēs Joſeph de ioſeph
caro eiꝰ ⁊ frater nr̄ eſt: ğ potiꝰ debet dici cōcarnali-
tas q̄ꝫ cōſanguinitas. Rñſio dōm ꝙ optime dr̄ cō
Solutio. ſanguinitas: q̄ ꝓpinquiſſimū poſitiōe vl'i ad corpus
⁊ ad naturā hoīs eſt ſanguis Ad p̄mū ğ dōm ꝙ il
Ad primū lud materialiť ⁊ ꝑ diſpōnes vicias eſt ſanguis bene
depuratꝰ: ſed ꝑ digeſtionē ampliorē albeſcit / ⁊ ꝑ imi
xtionē ſpūs efficiť ampulloſū ⁊ apparet magis albū
Ad aliud dōm ꝙ de carne nō fit generatio: ſed po
Ad 2m niť ibi caro ⁊ os ꝓ materia hñte in ſe ꝟtutē formati-
uā carnis ⁊ oſſis: hāc ei filiī vniꝰ pr̄is accipiūt ab vno

Quid ſit linea cōſanguinitatis.

Arti. III. C
Ertio queriť q̇d ſit linea: ⁊ dr̄ cōiter ꝙ linea ē
t ordinata collectio ꝑſonaꝝ cōſanguitate cōiū-
ctaꝝ ab eodē ſtipite deſcēdentiū diuerſos gra
dus cōtinēs. Obiīciť aūt de h̄ qō dr̄ ordinata col-
Arg. p̄mo. lectio: q̄ hoc oportet ītelligi de vno ordine: ⁊ hoc nō
cōuenit: q̄ tres ordines ſunt in linea. Itē linea eſt
2o etiā inť ꝑſonas nō cōſanguineas: ſicut affines ⁊ ad-
optatas in ſpūali vinculo ꝯ cōiūctas: ğ male dr̄ con-
ſanguinitate cōiūctaꝝ. Itē male dici videť ab eo-
3o dē ſtipite deſcēdentiū: q̄ illi q̇ ſunt ī trāſuerſalibꝫ ſm
ꝙ in trāſuerſalibꝫ ſť in linea nō relata ad ſtipitē: ğ nō
ſꝑ ibi attēdiť deſcenſus a ſtipite vno. Itē cū oīs li-
4o nea ſit infra duos terminos tm̄ videntur eſſe diuerſi
Solo duo gradꝰ tm̄: ⁊ h̄ iteꝝ ſl'm eſt. Rñſio dōm ꝙ nō

eſt magna vis in iſtis dūmō virtꝰ iuris circa lineas
attēdať. dōm tñ ad p̄mū ꝙ linea ſatis cōiter eſt diffi
nita: ⁊ h̄ qō dr̄ ordinata collectio eſt genꝰ ſm ꝙ h̄ ſu-
miť linea: materia aūt ſiue ſubiectū forme generꝭ tā-
giť ꝑ hoc qō dr̄: ꝑſonaꝝ cōſanguinitate. ⁊c̄. Efficiēs
aūt tāgiť ꝑ hoc qō dr̄: [Ab eodē ſtipite deſcēdētiū.]
q̄ ſicut in mathematicis ſm alphorabiū in cōmento
ſuꝑ geometriā Euclid. motꝰ pūcti facit lineā: ita mo
tus ⁊ q̄dā multiplicatio ſtipitis hic facit lineā de q̄ h̄
agiť: h̄ aūt qō dr̄ diuerſos gradꝰ etiā eſt vltima dif-
ferētiā cōplēs eſſe linee ciuiliter ſūpte. Ad p̄mū aūt Ad primū
qō ꝯ obiīciť dōm ꝙ ordo ſumiť h̄ ꝓ generali habitu-
dine ad vnū: h̄ eſt ad ſtipitē: ⁊ illa habitudo ſaluať ī oī
bus lineis: nec oꝫ in diffinitōe generis aſcēdere ī dif
ferētiā ſpēi: q̄ ille ſť poſteriꝰ q̄ꝫ genꝰ / ⁊ nō diffiniunt
ipm. Ad aliō dōm ꝙ linea cōſanguitatis diffiniť Ad 2m
h̄ / ⁊ nō linea in genere niſi ſumať genꝰ ꝓximū. ſ. con
ſanguitatis. Ad aliō dōm ꝙ nulla eſſet linea trāſ Ad 3m
uerſalis niſi eſſet deſcēſus ab vno ſtipite: q̄ ille q̇ eſt ī
linea trāſuerſali in ꝑte vna nullo mō reſpiceret eū q̇ ē
in linea alia niſi mediāte ſtipite a q̄ ambo deſcēdunt:
vñ ſl'm ſupponiť ī obiectiōe. Ad aliō dōm ꝙ linea Ad 4m
iſta eſt ſicut ſignata linea in geometria q̄ diuiſa eſt in
partes: ⁊ ideo poteſt cōtinere diuerſos gradus.

Que ſit linee diuiſio.

Arti. IIII. D
Uarto q̄riť q̄ ſit linee diuiſio: ⁊ dr̄ cōiť ꝙ di-
q uidiť ī tres. ſ. deſcēdētiū / aſcēdentiū / ⁊ tranſ-
uerſaliū. Et aſcēdentiū eſt ſic pr̄ mr̄ / auꝰ aua /
atauꝰ atauia / abauꝰ abauia / ſubauꝰ ſubauia. ⁊c̄. De
ſcendentiū pr̄ mr̄ / filius filia / nepos neptis / abnepos
abneptis / ſubnepos ſubneptis / trinepos trineptis.
Trāſuerſaliū: ſicut pr̄ mr̄ ſoror frať / filiꝰ fratris / filia
ſororis q̇ patrueles ⁊ cōſobrini dicunť: nepotes ſrm
vel ſoroꝝ fratrueliū vel cōſobrinoꝝ abnepotes ⁊ eo-
rū trinepotes. ⁊ ſic de aliīs. Uideť aūt inſufficiēs Argu. p̄o.
hec linee diuiſio: q̄ ſic̄ eſt hitudo trāſuerſal' ad ſtipitē
ita eſt hitudo eiuſdē ad ſe deſcēdentē: ğ duo' linee ſūt ī
trāſuerſali. ſ. vna trāſuerſalis / ⁊ alia deſcēdēs Itē 2o
videť eſſe q̄dā lateralis recta: ſicut eſt hitudo ī arbo-
re filioꝝ duoꝝ ſrm / illi eī directe ſe reſpiciūt: ğ debuit
mētio fieri de illa linea. Itē videť ꝙ ſit diuiſio abū 3o
dās: trāſferētes eī (vt dicit phus) ſm aliquā ſil'itudi-
nē ſe trāſferūt: ſʒ in mathematicis vbi ſūt ꝓprie ſūpte
linee nō ſť niſi due ſpēs lineaꝝ. ſ. ſimplex q̇ eſt recta ⁊
cōpoſita q̇ eſt curua eo ꝙ ſimplex eſt ſimplicis forme
curua aūt aliā hēt formā in ꝯcauo / ⁊ aliā in ꝯuexo: ğ
ius trāſferēs lineas deberet duas ponere ad ſil'itu-
dinē illaꝝ / ⁊ nō tres Rñſio ꝙ hec diuiſio ſm ꝙ ad Solutio
ꝓpoſitū ſpectat eſt bona. Ad id ğ qō ꝯ obiīciť dōm Ad primū et 2m
ꝙ linea oīs referēda eſt ad terminū ſuū / ⁊ ille ē ſtipes
in ꝑte vna: ⁊ ſine reſpectu ad ipm nō reꝑiť hitudo ali
q̄ inť ꝑſonas: ⁊ iō nulla eſt deſcēdētiū in latere: q̄ oꝫ
dirigi ad ſtipitē / ⁊ tūc erit tranſuerſal'. ⁊ ꝑ idē pꝫ ſol'o
ad ſeq̄ns. Ad vltimū dō ꝙ in arbore cōſanguitatꝭ Ad 3m
nō p̄t eē linea curua: aut eī eēt regulariť curua / aut ir
regulariť curua. Si p̄mo mō ſic n̄ p̄t eē niſi circularꝭ
⁊ ſic rediret mr̄imoniū a ramis ad ſtipitē: ⁊ h̄ nō pōt
eſſe / q̄ ſuccꝰ deſcēdit ī ramos a ſtipite: ⁊ nō ecōuerſo
Si aūt irregulariť tūc nec ſubiacet arti ī mathema
ticis nec h̄: q̄ irregulare nō obedit arti: ⁊ ſic pꝫ ꝙ n̄ p̄t
fieri trāſlatō niſi a lineis rectis relatꝭ ad vnū: et h̄ nō
p̄t eē niſi ī aſcēdēdo / vel ī deſcēdēdo vel lateraliť nō q̇
dē ad rectū angulū: q̄ filiꝰ et filia n̄ eq̄ alte ſtāt ꝑetibꝫ
ſʒ ad medietatē āguli recti: ſic̄ pꝫ ī arbore ꝯſāguitatꝭ

Arti. v. **Quid ſit gradus.**

E

Q Uinto querit̃ qd ſit gradus ẜm ꝙ cōputat̃ in linea. Et dicũt ꝙ gradus eſt habitudo diſtãtiũ ꝑſonaꝝ qua cognoſcit̃ quãta cognationis diſtantia ꝑſone int̃ ſe differãt. Videt̃ aũt incōueniēs

Arg. primo eſſe diffinitio: q2 gradꝰ ſonat habitudinē inferiorita-tis ⁊ ſupꝛioritatis diſtãtiũ ꝑſonaꝝ. ⁊c. ꝫ male diffini-ta ꝑ ſimplicē habitudinē ꝑſonaꝝ diſtãtiũ. ⁊c. Itē

2° ex gradu inquantũ gradus nō cognoſcit̃ q̃ta ſit di-ſtãtia. ⁊c. ſed potius ex gradu inquantũ eſt aliquotꝰ vel ſecũdus vel tertiꝰ: ꝫ male attribuit̃ hoc gradui ĩ genere. Itē in gradibꝫ materialibꝫ de ligno vel la-

3° pide nō cognoſcit̃ q̃ta ſit diſtãtia ab inferiori vel ſu-periori loco niſi ſciat̃ quotꝰ ſit gradꝰ ab inferiori vel ſupꝛiori: ꝫ nec in gradibꝰ iſtis ſcit̃ diſtãtia ex gradu ĩ-quantũ eſt gradus: ſed potius ſcit̃ ex eo inquantũ eſt aliquotꝰ. Itē nō idē eſt cognitũ ⁊ ꝑ̇ncipiũ cognitio-

4° nis. vt dicit phus: ſed gradus eſt cognitũ in his: que-rentes eñ de cōſanguinitate oportet gradũ cogno-ſcere q̇ eſt int̃ ꝑſonas: ꝫ gradꝰ nō eſt principiũ cogni-tionis: ergo male attribuit̃ ei eſſe principium hmōi

Solo. cognitiōis ex mō loq̄ndi/cũ d2: qua cognoſcit̃. Re-ſpōſio dōm ꝙ ſatis cōuenient̃ gradꝰ hic diffinit̃: ē ei habitudo generalis forma cuiꝰ ꝓpꝛiũ ſubiectũ ⁊ ma-teria ſunt ꝑſone diſtãtes: ſed ꝓprius actꝰ eſt differen-tia q̄ cognoſcit̃. ⁊c. ⁊ cognitũ exprimit̃ ꝑ hoc qđ dicit̃

Ad primũ. quãta cognatiōis ſit diſtãtia. ⁊c. Vñ dōm ad pri-mũ ꝙ gradus in genere nō ſonat inferioritatem vel ſupꝛioritatē: ſed abſtrahit ab vtroq3/⁊ ita diffinit̃ hic: ⁊ ꝑ hoc patet ꝙ eſt gradus inferior ⁊ gradus ſupꝛior: ⁊ hec eſt diuiſio in ſpēs gradus: ⁊ iō gradus in gene-re vt abſtrahēs ab vtroq3 eſt ante vtrũq3: tñ ſitꝰ ſu-perioritatis ⁊ inferioritatis importat̃ in genere per

Ad 2m. modũ diſtãtie ꝑſonaꝝ. Ad aliud dōm ꝙ ex gradu inquantũ gradus cognoſcit̃ habitudo in genere: ſed habitudo in ſpē cognoſcit̃ ex gradu in ſpē determina-to: ⁊ q2 cognitio in genere eſt cognitio imꝑfecta: ideo nō ſtat̃ in illa: ſed q̄rit̃ de ſpē/tñ qñ diffinit̃ gradꝰ in

Ad 3m genere nō debet diffiniri niſi ꝑ cognitionē quã facit ĩ genere. Ad aliud dōm eſt ꝙ idē eſt in gradibꝫ mate-rialibꝫ: ſed q2 nō ſtat̃ ibi: iō ꝓceſſus videt̃ eſſe ad ſpē3

Ad 4m Ad aliud dōm ꝙ gradꝰ vt gradus nunq̄3 eſt que-ſitũ/nec cognitũ: vt qđ erat añ q̄ſitũ aut dubitatum ſed potiꝰ vt ſciat̃ cōſanguinitas: vel nō illud querit̃/ ⁊ inuenit̃ ex gradu: vñ ꝙ gradus q̄rit̃ hoc nō eſt niſi inquantũ eſt ꝑ̇ncipiũ cōcludēdi cōſanguinitatē/ etiã in ſyllogiſmis ⁊ theorematibꝫ. vñ concludit̃ ꝑ accñs vt poſtea ꝑ illud cōcludat̃ cōcluſio intēta: nō eñ ſem-per ꝓcedit̃ ex ꝑ ſe notis: ſed etiã ex illis que per ꝑ̇ma ⁊ vera acceperunt fidem.

De cōputatione graduum con-ſanguinitatis.

Quomō aũt gradus cōſanguinitatis cōpu-tandi ſint Iſid. oñdit ſic: Series cōſangui-nitatis ſex gradibꝰ dirimit̃ hoc mō: Filius ⁊ fi-lia qđ eſt frater ⁊ ſoror ſit ipe trũcꝰ: illis ſeor-ſum ſeiũctis ex radice illiꝰ trunci egrediunt̃ iſti ramunculi: nepos ⁊ neptis ꝑ̇mꝰ: ꝓnepos ⁊ ꝓneptis ſecũdus: abnepos ⁊ abneptis ter-tius: adnepos et adneptis quartꝰ: trinepos ⁊ trineptis quintꝰ: trinepotis nepos ⁊ trine-potis neptis ſextꝰ. Attēde ꝙ ſex gradus tm̄ ponit Iſid. q2 truncũ inter gradus nō cōpu-tat. Alij v̇o q̇ ſeptē gradus ponũt truncũ in-ter gradꝰ cōputãt. varie nãq3 cōputant̃ gra-dus cōſanguinitatis. Alij eñ patrē in primo gradu filios in ſcđo ponunt. Alij primũ gra-dũ filios appellãt: negantes gradũ cognatō-nis int̃ patrē ⁊ filiũ eſſe: cũ vna caro ſint pat̃ ⁊ filiꝰ. Autoritates ꝫ q̄ cōſanguinitatis cau-telã vſq3 in ſeptimũ gradũ prohibēt patrem ponũt in primo gradu. Illi v̇o q̇ vſq3 ad ſe-xtũ gradũ prohibēt primũ gradũ filios ap-pellãt. atq3 ita fit vt eedē ꝑſone ẜm hãc diuer-ſitatē inueniãt̃ ĩ ſexto ⁊ ſeptimo gradu. Pa-trē v̇o in primo gradu ponit: q̇ frēs dicit eſſe ſcđm gradũ. Hoc mō cōputat zacharias pa-pa inquiēs: Parētele gradꝰ talit̃ cōputamꝰ Ego ⁊ frater meꝰ vna generatō ſumꝰ ꝑ̇mũq3 gradũ efficimꝰ. Rurſus filius meꝰ ⁊ fratris mei filiꝰ ſcđa generatio ſunt: ⁊ ſcđm gradum faciũt atq3 ad hũc modũ cetere ſucceſſiones Inter illos v̇o q̇ ſex cōputãt gradꝰ: ⁊ illos q̇ ſeptē cōputãt gradꝰ nulla in ſenſu exiſtit di-uerſitas: q̄uis in nũero graduũ varietas vi-deat̃. Vltima eñ generatio ſi a fratribus ſu-mat initiũ numerandi ſeptima inuenit̃.

An ſunt tres modi computandi gradus: ⁊ quis ſit potior inter illos. Arti. vi.

F

D Einde querit̃ de hoc qđ dicit: [Quō aũt gra-dus ꝯſanguinitatis cōputãdi ſint. ⁊c. Sunt eñ hic tres modi cōputãdi/⁊ queremꝰ q̇s rō-nabilior ſit modꝰ/⁊ de cōſonãtia/⁊ ꝯrietate int̃ illos Et duo q̇dē modi graduũ ſ̃t ẜm canōes/q̄rũ vterq3 d2 in lr̃a: zacharias eñ papa ſic cōputat dicēs: Pa-rētele gradus talit̃ cōputamꝰ: Ego et frat̃ meꝰ vna generatio ſumꝰ/primũq3 gradũ efficimꝰ. Rurſus fi-lius meꝰ fratriſq3 mei filiꝰ ſcđa generatio ſunt/⁊ gra-dũ ſcđm efficiũt. ⁊c. Et hec via celebrior habet̃. Iſid. aũt ſic: Filiꝰ ⁊ filia qđ eſt frat̃ ⁊ ſoror: ſic ille truncus illis ſeorſum ſeiũctis ex radice iſtius trũci gradiunt̃ ramũculi nepos ⁊ neptis primꝰ: ꝓnepos ꝓneptis ſe-cũdꝰ/⁊ ſic de alijs. Scđm leges aũt cōputat̃ ſic: Pr̃ ⁊ mr̃ trũcꝰ/frat̃ ⁊ ſoror ꝑ̇mꝰ gradꝰ/⁊ ſecũdus filius fratris/⁊ filia ſororis/q̇ ſ̃t nepos ⁊ neptis: tertiꝰ gra-dus ⁊ q̄rtus ꝓnepos ⁊ ꝓneptis ⁊ q̇ntꝰ gradꝰ ⁊ ſe-xtus abnepos ⁊ abneptis. ſeptimꝰ gradꝰ ⁊ octauus ſubnepos ⁊ ſubneptis nonꝰ g̃dꝰ/⁊ decimꝰ: et ſic de alijs. Ex his facile eſt videre ꝙ illa ꝑſona q̄ ẜm ꝑ̇mã cōputationē eſt in quinto: id eſt extra gradũ ꝓhibitũ hoĩ ẜm ſcđam eſt in q̄rto. i. intra gradũ ꝓhibitũ hoĩ ⁊ ẜm leges in decio in ꝑte vna/⁊ in nono in ꝑte alia: ꝫ videt̃ eē maxima ꝯrietas int̃ iſta iura q̄ ſic loquunt̃.

Modi graduũ.

Arg. primo Obijcit̃ aũt ꝯ ꝑ̇mũ modũ cōputãdi ⁊ ꝓ vltimo ſic ſicut deſcēſus eſt generatōis in ꝑte vna ꝑ filiũ: ita in ꝑte alia ꝑ filiã: ſ3 duplex deſcēſus duplicē exigit g̃dũ: ꝫ in duobꝫ gradibꝫ ſunt nepos ꝑ filiũ/⁊ neptis per fi-liã: ꝫ prima opinio que dicit ꝙ ſunt in vno falſum di-cit ⁊ vltima que dicit ꝙ ſunt in duobꝫ veꝝ. Itē in 2°

naturis ſi duo cõtrarijs motibꝫ moueant̃ a ſeinuicẽ
erit neceſſario ibi duplex diſtantia/ ꝛ duplex gradus
ſicut ſi.a.moueat̃ ſurſum/ ꝛ.b.deorſum: ſed duplex
deſcenſus eſt duplex in natura motus:ḡ in generatõ
ne filioꝝ vel filij ꝛ filie eſt duplex diſtantia ꝛ duplex
gradus:ḡ pma cõputatio eſt falſa / ꝛ ſcda ꝛ tertia tm̃
3º vera. Obijcit̃ aũt ſpecialit̃ ꝯ ſcdam ſic: fili⁹ ꝛ filia
q̄ ſunt frat̃ ꝛ ſoror ĩ nullo ſibi intrinſeco materiali vł
formali vniunt̃:ḡ nõ pt poni trũcus vn⁹:ſed potius
pr̃ ꝛ mr̃ q̄ ſunt caro vna:ḡ prima eſt vera/ ꝛ ſcda ꝛ ter
4º tia eſt falſa. Itẽ oẽ qđ p generationẽ diſtat ab aliq̄
vno magis hẽt ſil'itudinẽ ramuſculi ꝛ gradus q̄ȝ trũ
ci:ſed fili⁹ ꝛ filia q̄ ſunt frat̃ ꝛ ſoror p generationẽ de
ſcenderũt ab vno:ſicut ipo noĩe importat̃:qm̃ nõ eſt
filius niſi pr̃is filius: ḡ fili⁹ ꝛ filia q̄ ſunt frat̃ ꝛ ſoror
nõ faciũt truncũ vel ſtipitẽ:ſed gradus/ ꝛ inde vt p⁹
5º Obijcit̃ aũt p prima ꝛ ſcda ꝯ tertiã ſic: diuerſitas
materialis tm̃ in nullo facit ſpẽm diuerſam:ſed gene
ratio p duos eſt diuerſitas materialis tm̃:ḡ nõ facit
ſpẽm gradus diuerſã:ḡ iſti in vno gradu diſtãt a trũ
6º co:licet materialit̃ ſint duo. Itẽ in naturis q̄ vno
mõ mot⁹ mouent̃ ab vno equalit̃ diſtãt / ꝛ vnũ hñt
gradũ diſtãtie:ſicut ab.a.mouet̃.b.ꝛ eodẽ mõ mot⁹
ab eodẽ.a.mouet̃.c. ſed frater et ſoror vno mõ mot⁹
mouent̃ ab vno trũco:ḡ diſtãt vno gradu tm̃/ ꝛ non
duobꝫ:ḡ pma ꝛ ſcda opiniões ſunt vere ꝛ tertia fł'a.

Solutio ad totũ. Rñſio ꝙ oẽs iſte opiniões hñt aliq̄d rõis: ſed tñ p
ma rationabilior eſt: ꝛ iõ illi adheſit eccl'ia:illa eñ cõ
ſiderat ꝙ aliã habet habitudinẽ pſona a qua eſt de/
ſcenſus/ ꝛ nõ deſcẽdit ẜm rõnẽ ſui noĩs:ſicut pr̃ ꝛ mr̃
q2 noĩa illa dicũt a quibꝫ eſt alius: ꝛ non dicũt ꝙ ipſi
ſint ab alio:licet qñqꝫ ẜm rei veritatẽ ſint ab alio: cõſi
derat etiã ꝙ aliã habet habitudinẽ deſcendẽs deſcen
ſu vno/ ꝛ aliã deſcendẽs deſcenſibꝫ pluribꝫ: ꝛ ẜm hoc
locat truncũ ꝛ gradũ primũ ꝛ ſcdm/tertiũ ꝛ quartũ
vt prius dicat̃ deſcenſu vno: ſecũdus duobꝫ /tertius
tribꝫ/ ꝛ quartus quattuor/ ꝛ in illo finit̃ cõſanguini
tas hodie. Scda aũt cõſiderat ꝙ trũc⁹ orit̃ a quodã
alio qđ eſt radix: ꝛ iõ locat truncũ fratrẽ ꝛ ſororẽ ſup
vnã radicẽ patris ꝛ matris: ꝛ nõ eſt diuerſitas niſi ĩ
rõe: ſicut d2 in lr̃a int̃ pmã opinionẽ ꝛ ſcdam. Tertia
ꝟo cõſiderat illas duas rões q̄ poſite ſunt:ḡ ipa eſt
cõtra primã opinionẽ ꝛ ſecundã/ ꝛ has repetere non
oportet: ꝛ ſic planũ eſt rñdere omnibꝫ obiectis: quia
vltimo inducte ſoluũt duas primas.et id qđ obijcit̃
cõtra ſcdam plane ſoluit̃ p ea que cõſiderat ſcda opi
nio: q2 aliã accipit rationẽ trũci q̄ȝ prima: ꝛ p hoc pa
tet ſolutio ad totum.

Arti. VII. H

An omnes gradus prohibiti ſunt ad contrahendum matrimonium.

Rõ Iſidori D Einde querit̃ de hoc qđ dicit: [Attende ꝙ ſex
gradus cõputat Iſidor⁹.ꝛc.] ẽ.a. Inueniũ
tur ei hic tres cauſe aſſignate de numero gra
duũ in quibꝫ licet vel nõ licet cõtrahere: ẜm eñ cõpu
tationẽ Iſidori ꝛ ẜm antiqua iura ſextus gradus eſt
prohibitus/ ꝛ ſeptim⁹ cõceſſus/ ꝛ ille aſſignat cauſã:
q2 ſex ſunt etates mũdi/ ꝛ ſex ſtatus hoĩs.ſ.infantia/
pueritia/adoleſcẽtia/iuuẽtus/virilis etas/ſenect⁹/et
ſeniũ: q̄ Iſiđ.p vno accipit/eo ꝙ tũc ſiccari ꝛ putrefie
ri incipiũt corpora/ ꝛ vſui mr̃imonij fieri inabilia. ẜm
zacharie cõputationẽ ſeptim⁹ grad⁹ eſt phibitus/ ꝛ
octau⁹ cõceſſus/ ꝛ ille aſſignat cãm: q2 ſeptẽ diebꝫ oẽ
tẽpus agit̃/poſt qđ ꝛ eccl'ia in corpe ꝛ aĩa ſponſo xp̄o
iunget̃: ẜm aũt noua iura p q̄ oĩbꝫ antiq̄s abrogatur
quart⁹ grad⁹ eſt phibit⁹ / ꝛ q̄ntus cõceſſus. ꝛ illius
Inno. aſſignat cãm extra de cõſa. ꝛ affin. q2 q̄ttuor Rõ Inno.
ſunt elementa ex q̄bꝫ cõponunt̃ hũores quattuor/ex
quibꝫ cõſtituit̃ ꝛ complexionatur corp⁹ humanum.

Videntur autem iſte cauſe ridiculoſe/ ꝛ nihil face Ar. ꝯ rões illas pmo.
re ad ꝓpoſitũ eo ꝙ nulla habitudo cauſati ad cauſam
eſſe videat̃. Itẽ q̄ eſt cã ꝙ Inno. aſſignat poti⁹ q̄t 2º
tuor elemẽta q̄ȝ euangelia/ vel quattuor angl'os celi
vel q̄ttuor euãgeliſtas/vel q̄ttuor Ezechiel' aĩalia.in
oĩbꝫ eñ his eadẽ videt̃ eẽ affinitas ad cauſatũ. vñ d2
ꝙ nõ ſine verecundia eccl'ie papa illud p cã allegauit
cũ a tãto hoĩe ñ niſi rõnabilia fieri debeãt. Itẽ q̄d 3º
aſſignabim⁹ p cã ꝙ ẜm ꝯſonantiã legũ ad canões ho
die octau⁹ gradus ẜm leges eſt phibit⁹ / ꝛ non⁹ ꝛ de
cimus cõceſſi/niſi eñ aſſignent̃ octo hoĩes q̄ fuerunt
in archa noe/vel octo btitudines enũerate Math. 5
ſil'r in cã Iſidori de ſex mũdi etatibꝫ: nõ eñ videntur
plus facere ſex mũdi etates q̄ȝ ſex idrie poſite in cha
na galilee ad purificatõnẽ iudeoꝝ. ſil'r ſeptenari⁹ die
rũ in cõputatõe zacharie pape nõ plus videt̃ valere
q̄ȝ ſeptẽ dona vel ſeptẽ ſtelle hñtes motũ a planetis ĩ
celo: videt̃ eñ ꝙ melius eſſet tales cãs aſſignare: q̄a
lr̃ati talia legẽtes vilipendũt/ ꝛ ſup nihil vel modicũ
iudicãt eccl'iam fundare ſua inſtituta. Rñſio ꝙ in Solutio
veritate in talibꝫ nõ magna vis ẽ: q2 nõ hñt niſi a po
ſitiõe eccl'ie: nec ſcti hmõi veꝝ aſſignãt p cã: ſed p iudi
cio qđ tali numero vtit̃ ſcriptura: ꝛ iõ abilior eſt ad ĩ
ſtituendũ aliq̄d in ipo. Si q̄s hic tñ vellet ſubtiliza
re p cã tũc aſſignari poſſet phibitio q̄rti grad⁹: quia
vſqꝫ ad quartũ gradũ hoĩes multi ſe videt ꝛ ſuã ſuc
ceſſionẽ/ ꝛ abhoĩabile eſt ꝙ ſuã ſucceſſionẽ videat hõ
cõtrahere de ſeptẽ: ſicut etiã dñs dixit ẜm expoſitio
nẽ ſctõꝝ Exod.2. Vindicãs pctã patrũ in filios.ꝛc.
vſqꝫ in tertiã ꝛ quartã generationẽ. Ad cãm autẽ Ad rõnem Innocẽtij
Innocẽtij dđm: in q̄libet generatiõe noua fit mixtio
ſanguinis cũ ſanguine alieno/ ꝛ inquantũ miſcet̃ al
teri intantũ recedit a pmo ꝛ abinuicẽ. Elemẽta autẽ
ſunt facile ꝛ difficulter miſcibilia: maxime enim ſub
tile (vt phs dicit) eſt bñ miſcibile: ꝛ hic eſt ignis q̄ alie
nat̃ q̄ſi in mixtura pma / ꝛ in ſcda aer/ ꝛ in tertia aq̄/
ꝛ in quarta terra: ꝛ ita cõponẽtia corpus hũanũ rece
dunt a preuijs diſpõnibꝫ/ ꝛ p ꝯñs a ꝯſanguinitate: ꝛ
hoc patet etiã in ſeminibꝫ q̄ ſeminant̃ in terr a ſibi nõ
naturali: q2 in quarta generatiõe trãſeũt ad aliã ſpe
ciẽ oĩno: ꝛ hoc intẽdit papa. Ad hoc aũt qđ Iſido. Ad rõẽ Iſidori.
ꝛ zacharias dicũt dđm ꝙ idẽ eſt ſecũdus ẜm leges/ ꝛ
quartus ẜm canones: ꝛ iõ nõ oportet in illo aliã aſſi
gnare cauſam: ꝛ per hoc patet ſolutio ad totũ.

Quare ſex gradus cõputantur

Quare ꝟo ſex cõputet Iſiđ. ipſe apit dicẽs:
Cõſanguinitas dũ ſe paulatĩ ꝓpaginũ ordi
nib⁹ dirimẽs vſqꝫ ad vltimũ gradũ ptraxe
rit ꝛ ꝓpinq̄tas eẽ deſierit: tũc pmũ lex ĩ ma
trimonij vinculũ eã recipiet: ꝛ quodãmõ ĩ
cipiet reuocare fugiẽtẽ: iõ aũt vſqꝫ ad ſextũ
generis gradũ cõſanguitas ꝯſtituta ẽ. vt ſic
ſex etatib⁹ mũdi generatio ꝛ hoĩs ſtat⁹ finit̃
ita ꝓpinq̄tas generis tot gradib⁹ terminet̃.
In hijs ſex gradibus omnia propinquitatũ
noĩa cõtinent̃; vltra quos nec affinitas inue

niri nec ſucceſſio poteſt amplius prorogari.
Scdm alios ſeptē gradus iō cōputanť: ita vt
poſt ſeptē gradus ſpōſus ſpōſe iungať: ſicut
poſt hanc vitā que ſeptē dieb⁹ agitur eccl'ia
a chriſto iungeť. His aūt occurrit illud quod
Grego. Auguſtino anglorꝝ epō a quo requi=
ſitus fuerat quota generatiōe debeāt copu=
lari. reſcribit ſic: Quedā lex romana ꝑmittit
vt ſiue fratris vel ſororis ſeu duorꝝ fratrum
germanorꝝ: ſeu duarum ſororꝝ fili⁹ ⁊ filia mi=
ſceanť: ſed experimēto didicimus ex tali cō=
iugio ſobolē nō poſſe ſuccreſcere. Vn̄ neceſ
ſe eſt vt quarta vel quinta generatō fideliū
licēter ſibi cōiungať. Sed poſt multū tempo
ris idē Greg⁹. a felice Meſſine Sicilie p̄ſide
requiſitus vtrū Auguſtino ſcripſerit vt an=
glorꝝ quarta generatiōe cōtracta matrimo=
nia nō ſoluerenť inter cetera talem reddidit
rationē: Qđ ſcripſi Auguſtino anglorꝝ epō:
ipſi etiā anglorꝝ genti q̄ nuper ad fidē vene=
rat: ne a bono qđ ceperat metuēdo auſterio=
ra recederet: ſpecialiter ⁊ nō generaliter me
agnoſcas ſcripſiſſe: nec iō hec eis ſcripſi vt ſi
poſtq̄ȝ in fide fuerint ſolidati. infra ꝓpriā
cōſanguinitatē inuēti fuerint: nō ſeꝑenť aut
infra affinitatis lineam. i. vſq̄ȝ ad ſeptimā ge
nerationem iungantur.

Arti. VIII. D Unde habeat eccleſia audaciam prohibē
di a matrimonio ſ̄m iſtos gradus.

Argu. p̄mo d Einde q̄riť de hoc qđ dicit: [His aūt occur=
rit illud. ⁊c̄.] ſ̄. a. Cū em̄ dn̄s nō prohibue=
rit a matrimonio niſi duodecim ꝑſonas Le=
uiť. 20. que oēs vel ſunt truncus vel in primo vel in
ſcđo gradu: vnde venit tāta audacia eccl'ie ꝙ ſuꝑ hoc
ꝓhibere audeat: qm̄ vſq̄ȝ ad octauū īcluſiue / ⁊ modo
vſq̄ȝ ad ſeptimū excluſiue: cū em̄ ſ̄m legē dn̄i illi qui
ſunt in tertio: ſint legittime perſone: videť ꝙ ſi con=
trahūt ꝙ deus cōiunxerit eos: g̊ ꝓhibeť hoī ne ſepa=
2o ret. Itē videť h̄ facere ad pacē ⁊ ſocietatē ⁊ vitā iu=
cundā: q̄ȝ due rōnes dilectionis erunt inter tales. ſ.
cōiugiū ⁊ cōſanguinitas: g̊ poti⁹ debet ꝓmoueri ma
Sol'o ad primū trimoniū q̄ȝ ꝓhiberi. Ad hoc dđm ꝙ eccl'ia fecit h̄
ſpūſctō inſpirata / vt amicitia diuturnior eſſet / ⁊ plu=
res eſſent rōnes nectētes hoīes in amore in pace vt
multi infra cōſanguinitatē reputenť: ⁊ ſic patet ſolu
lutio ad primū. deus em̄ nunq̄ȝ cōiunxit illos q̄ con=
Ad 2m iunguntť cōtra eccleſiā inſpiratā. Ad aliud dđm ꝙ
hoc erat qn̄ propagatō fideliū erat carnalis / ⁊ parua
gratia dilectionis erat hoīb; oſtenſa: ſed mō dilectio
magna filij dei oſtenſa eſt / ⁊ aliena natura a diuina
deſponſata: ⁊ iō vincula amoris ad ea extenduntť di=
uerſa ⁊ lata in cōſanguinitate: ⁊ ſic patet ſol'o ad totū

De gradibus affinitatis.

Diſt. XLI. De impedimento m̄rimonij qđ venit ex ꝓpinq̄tate carnali q̄ ē affinitas

n Unc de affinitate vidē
dū eſt: de qua Grego. ait: Porro de
affinitate quā dicitis parentelā eſſe
que ad virū ex parte vxoris ſeu que ex par=
te viri ad vxorē pertinet manifeſta ratio eſt
quia ſi ſ̄m diuinā ſentētiā ego ⁊ vxor mea ſu
m⁹ vna caro: ꝑfecto mihi ⁊ illi mea ſuaq̄ȝ pa
rētela ꝓpinquitas vna efficitur. Quo circa
a ego ⁊ ſoror vxoris mee in vno et p̄mo gradu
erimus: filius vō eius ſecundo gradu erit a
me: neptis vō in tertio. idq̄ȝ vtrinq̄ȝ in cete=
ris agendū eſt in ſucceſſionibus. Uxorē vō
propinqui cuiuſcūq̄ȝ gradus ſit: ita me opor
tet attendere quēadmodū ipſius q̄ȝ gradus
aliqua femina proprie ꝓpinquitatis ſit. Qđ
nimirū vxori mee de ꝓpinquitate viri ſui in
cunctis cognatiōis gradibus cōuenit obſer=
uare. Qui vō aliorſū ſentiūt antichriſti ſūt.
Itē Julius papa: Equaliter vir cōiugať cō
ſanguineis ꝓprijs et conſanguineis vxoris.
Itē Iſidorus: Sane cōſanguinitas que in ꝓ
prio viro cōſeruanda eſt: etiā in vxoris parē
tela de lege nuptiarꝝ cuſtodienda eſt: q̄ȝ cō=
ſtat eos duos fuiſſe in carne vna: ideoq̄ȝ cō=
munis eſt illis vtraq̄ȝ parentela. Itē Julius
b papa: Nullū in vtroq̄ȝ ſexu ꝑmittimus ex ꝓ
pinquitate ſui ſanguinis vel vxoris vſq̄ȝ ī ſe
ptimū generatiōis gradū vxorē ducere: vel
inceſti macula copulari: quia ſicut non licet
cuiq̄ȝ de ſua cōſanguitate chriſtiano: ſic nec
de cōſanguinitate vxoris cōiugē ducere ꝓ=
pter carnis vnitatē. Itē Greg. De affinitate
cōſanguinitatis per gradus cognatiōis pla=
cuit vſq̄ȝ ad ſeptimā generationē obſeruare
Nā ⁊ hereditas rerꝝ per legales inſtrumen=
torꝝ diffinitiōes ſancita vſq̄ȝ ad ſeptimū gra
dum heredū protendiť ſucceſſionē: non em̄
eis ſuccederēt niſi de propagine cognatiōis
debereť. His autoritatibus inſinuať: et q̄ ſit
affinitas: ⁊ vſq̄ȝ ad quē gradū ſit obſeruāda
ſcilicet vſq̄ȝ ad ſeptimum.

B n Unc de affinitate vidēdū eſt. ⁊c̄.] Hic agit de
affinitate / ⁊ quattuor tangit in iſta diſtinctō
ne. Primo em̄ docet gradus affinitatis. Se
cundo querit vtrū matrimoniū verꝝ fuerit inter eos
qui propter cōſanguinitatē ⁊ affinitatē ſeꝑanť: ⁊ q̄ri
tur etiā a quibus accuſantibus fiat ſeꝑatio / ⁊ q̊t ibi:
[Et eſt ſciendū ꝙ eccleſia.] In tertio ꝑ accūs indu=
cit de fornicatiōe ⁊ ſpēb; eius ibi [Hic dicendū eſt ꝙ
aliud eſt fornicatio.] Quarto tangit noīa ꝓpria qua
rundā affinitatū ibi: [Addendū eſt etiam illud. ⁊c.]
Circa primū duo inducit capitula / quorꝝ primū indu
cit ius antiquū de gradibus affinitatis. in ſcđo aūt
inducit quedā que videnť illis cōtraria / ⁊ ſoluit ibi:
[Sed alij videnť cōcedere.]

An affinitas ſit. Artic I

Incidunt aūt hic tria querēda. primū eſt an ſit af=
finitas. ſcđm quid ſit. tertiū q̊t ſint genera affinitat[

Arg. pmo Ad primū aūt ſic obiicit̄ que fuerunt vnū/ poſtq̄ſ ſeparata ſunt ab inuicē nō ſequit̄ ſi aliqd vniat̄ vni q̄ vniat̄ ⁊ alteri:ſʒ ꝯſanguinei ſeparati ſunt ab inuicē ex vno:ſʒ ſi aliq̄ pſona vnit̄ vni nō ꝓpter hoc vnit̄ alteri/ſʒ ad hoc q̄ ſit affinitas oportet eſſe talē vnionē: igit̄ videt̄ q̄ nō ſit talis affinitas/ſʒ null⁹ de cōſanguinitate vnit̄ mulieri addite niſi marit⁹ ei⁹: ḡ ipa nō reunit̄ alicui eoꝝ niſi illi:ḡ nulli affinitas cōtrahit̄ ad aliquā vt vr̄ niſi ad illū.

2o Itē ſi vnio ſanguīs vt dr̄ in lr̄a/eſt cauſa cōſanguinitat̄/ vr̄ q̄ vbi ē maxima vnio pſone addite ibi maxima ſit affinitas/ſed inter maritū ⁊ mulierē additā maxima eſt vnio:ḡ inter eos maxima eſt affinitas/ſed nō eſt affinitas inter illos:ḡ a deſtructiōe cōſequentis nec inter alios ⁊ ipam.

3o Itē ꝓpt̄ qḋ vnūqḋq; tale ⁊ illud magis/ vt dicit phs:ſʒ ꝓpter iſtū q̄ eſt marit⁹ addite mulieris eſt affinitas inter eū ⁊ oēs alios cōſanguineos:ḡ inter iſtū ⁊ illā eſt affinitas multomagi̇̄:ſʒ nō eſt inter

4o iſtū ⁊ illā:ḡ nec inter alios. Itē cōſtat q̄ ſi affinitas aliqd eſt relatio q̄dam eſt/ſʒ relatōnes innaſcunt̄ ex mutatiōe aliqua/ vt dicit phs: ḡ vbi nō eſt mutatio ꝑ locū a cauſa ibi nō eſt relatio/ ſed in tota affinitate preterq̄ in viro nulla eſt mutatio:ḡ nulla eſt affinitas niſi in illo ſi eſt affinitas:ſʒ in illo nō ē affinitas

Solo. ergo nec in aliquo alio vt videt̄. Rn̄ſio dōm q̄ affinitas eſt ⁊ qd ſit patebit in ſequenti articulo qōnis.

Ad primū Ad pmū aūt dōm q̄ eſt vnitas abſoluta ⁊ vnitas relatōis/ de vnitate abſoluta verū eſt qḋ obiicit̄: ſʒ de vnitate relatōis falſum ſicut patebit i exemplis: q2 ego ⁊ ſoror mea ſum⁹ diuiſi ab vno:⁊ iō fili⁹ ſororis mee adhuc reſpectu ſanguinis ad me tenebit: et

Ad 2m idē eſt de affinitate. Ad aliud dōm q̄ vnione relatiōis oēs cōſanguinei vniunt̄ pſone addite/⁊ ipa re

Ad 3m unit̄ oīb⁹/⁊ obiectio nō ꝓcedit niſi de vniōe carnis in coitu. Ad aliḋ dōm q̄ nō ſequit̄ niſi vnio eēt cauſa affinitatis ꝑ ſe:⁊ hoc nō eſt verū:q2 relatio nō habet cām ꝑ ſe ſʒ innaſcit̄ ꝑ accidēs/ ſicut etiāʒ filiatio innaſcit̄ genito: ex hoc q̄ ille eſt generās ⁊ alter ē genit⁹. Et eſt inſtātia:q2 dealbans eſt cauſa dealbatiōis/ ⁊ ſīlitudo ſibi nō innaſcit̄ neceſſario ſʒ potius ad alia alba. Ad aliud dōm q̄ hoc nō eſt verū niſi in cauſis ꝑ ſe ꝑticipantib⁹ illud qḋ cauſant in aliis/ ſicut ſi ignis eſt cauſa caliditat̄ ꝑ ſe erit ignis maxime calid⁹:tal'ꝯ cōſueuit fieri inſtantia in ebrietate et vino:q2 ꝓpter vinū eſt q̄s ebri⁹/⁊ tn̄ vinū nō eſt magis ebriū. Ad aliud dicendū q̄ affinitas eſt relatio/ ſʒ nō oportet ſemꝑ q̄ relatiōes innaſcant̄ ſꝑ ex mutatiōe vtriuſq; relatiui/ſʒ ſufficit mutatō alteri⁹/ſicut ex natiuitate paſſiua ex patre meo nat⁹ efficit̄ mihi frater nulla mutatōe in me facta ita eſt hic:mutatio eīn fit in pſona addita: ⁊ hoc ſufficit ad hoc q̄ relatio affinitatis in tota innaſcat̄ cōſanguinitate.

Arti. II An diffinitio affinitatis ſit bene aſſignata.

B

Secūdo q̄rit̄ qd ſit affinitas. Et dr̄ cōit̄ q̄ affinitas eſt ꝓpinquitas pſonaꝝ ex copula car-

Arg. pmo nali ꝓueniēs oī carens parētela. Sʒ ꝯ obiicit̄/ nulla eſt maior ꝓpinq̄tas q̄ vnio carnis ad carnem/ſicut eſt inter virum ⁊ vxorem:⁊ iſta nō poteſt

2o dici affinitas:ḡ nec aliqua alia. Itē carnal' copula

3o nō interuenit niſi inter duos:ḡ nec affinitas. Itēʒ carnalis copula eſt mō fornicario ſicut ille gitimo:ḡ cū affinitas ſit de reb⁹ honeſtis ꝑtinentib⁹ ad vrba-

4o nitates:fornicatio aūt de reb⁹ deteſtandis. Itē ponam⁹ aliquē clauſtra pudoris alicui⁹ mulieris inuaſiſſe ⁊ aperuiſſe/ſed nō ꝑueniſſe vſq; ad opis ꝑfectionē/cōſtat q̄ ibi fuerit caro vnita ꝑ cōtactū alteri carni:ḡ affinitas cōtracta eēt ſm hoc/ḡ null⁹ de ſua cōſanguinitate/poſtea habere eā poſſit vxorē: q2 ſic fornicario ꝯcubitu eſſet attemptata/ ⁊ hoc nō dicūt illi q̄ ſciūt iura. 5o

Itē ponam⁹ q̄ ꝑ ſodomiā eā polluerit manu vel ꝓprio inſtrumēto/cōſtat q̄ ibi fuit turpis copula carnalis:ḡ affinitas eſſet cōtracta ad ſuos cōſanguineos:⁊ hoc iteꝝ iura nō admittūt. 6o

Ulteri⁹ obiicit̄ de hoc qḋ dicit oīm carens parētela/ videt̄ ei hoc eſſe falſū:ſit ei aliq̄s me⁹ frat̄ ex patre ſolo ⁊ aliq̄ mea ſoror ex matre ſua ſola/ cōſtat q̄ ille me⁹ frat̄ pōt legittie iūgi illi mee ſorori: ⁊ illa ſoror mea erit mihi cōſanguinea ⁊ affinis/nō ḡ neceſſariū ē q̄ affinitas careat omī parentela. Rn̄ſio dōm q̄ affi- Solo.

nitas cōuenient̄ diffinita eſt: ꝓpinquitas ei eſt gen⁹ ⁊ pſonaꝝ ſubiectū ꝓpriū:cauſa aūt ē carnal' copula. Et drn̄a diſtinguēs a cōſanguītate intelligit̄ ꝑ h̄ qḋ addit̄ oīm carens parētela ubi eīn ꝑ priuationē ⁊ negationē intelligit̄ affirmatio q̄ eſt in perſona addita cōſanguinitati: q2 addi nō pt̄ cōſanguinitati niſi nō cōſanguinea. Ad pmū ḡ dōm q̄ affinitas eſt ꝓpin- Ad pmū

quitas in gn̄e relatiōis/ vt dictū eſt/⁊ nō ſequit̄ q̄ ſi vnio carnis facit eā i aliis q̄ faciat eā i carnalit̄ vnitis vt pri⁹ patuit/ſʒ ibi facit aliā relationē q̄ eſt indiuiduitas viri ⁊ mulieris. Ad aliud dōm q̄ nō ſeq̄t Ad 2m

niſi eſſet cauſa ꝑ ſe ⁊ eēntialis/vt pri⁹ dictū eſt. Ad Ad 3m

aliud dōm q̄ fornicario cōcubitu bn̄ cōtrahit̄ affinitas ſicut in legittimo. Ad id qḋ ꝯtra obiicit̄ dōm q̄ Ad ꝓbatōʒ

duo ſunt in cōcubitu fornicario: ſcʒ vnio carnis ad tertii

carnē/⁊ illa nō eſt turpis:q2 eſt ſilis illi q̄ eſt in matrimonio. Aliud eſt act⁹ ꝑuerſus ⁊ finis mal⁹:⁊ illa nō ſunt in matrimonio:dōm igit̄ q̄ ex primo fornicari⁹ cōcubit⁹ facit affinitatē ⁊ nō ex ſcḋo: vn̄ turpe inquantū turpe pōt eſſe cauſa honeſti p̄cipue cauſa ꝑ accn̄s ſicut relatōes admittūt cām. Ad aliḋ di- Ad 4m

cendū q̄ talis cōcubit⁹ nō facit affinitatē:q2 non fit niſi vnio carnis ad carnē ꝑ cōtactū: ſʒ poti⁹ illa que eſt ꝑ ſe in vnā cōmixtionē:⁊ ideo niſi talis fiat nō cōtrahit̄ affinitas aliq̄. Ad aliud dōm q̄ in ſodomia Ad 5m

q̄ū nō vtit̄ inſtrumēto debito vel nō vaſe ꝓprio ſeminū cōmixtio eſſe nō pōt nec etiā affinitas nec eſt ibi niſi vnio carnis ad carnē vt pri⁹ patuit. Ad vltimū Ad 6m

dōm q̄ ꝑ ſe intelligit̄ illa locutio:ſcʒ oīm carens parētela ſm q̄ affinitas/ſʒ in alio reſpectu poſſit eſſe ꝓpinquitas ſanguinis ad affinē.

Quot ſunt genera affinitatis. Arti. III

C

Tertio q̄rit̄ q̄t ſint genera affinitatis:videt̄ ei q̄ plura debeant eſſe q̄ʒ vnū:q2 ſi ꝓpter ſan- Arg. pmo

guinis ꝓpinquitatē addita pſona mihi efficitur affinis/cōſtat q̄ meo cōſanguineo mortuo manet affinitas i pſona addita:ḡ q̄ vnit̄ ei vnit̄ quodāmō mihi:ḡ ſi tūc ducat maritū ille efficit̄ affinis mihi:ḡ erūt duo genera affinitatis. Eadē obiectiōe ꝓbat̄ de filio q̄ naſcit̄ ex ſcḋa copula q̄ mihi efficiatur affinis. Itē ſepe vr̄ etiā in auib⁹ q̄ diſpoſitio p̄cedē- 2o

tis copule maneat in ſcḋa et ſcḋa oī vn̄ egredit̄ pullus priori maſculo ſilis/ et hoc p̄cipue experimētat̄ in columbis:ḡ ſic etiā eſt in hoīb⁹:ḡ ꝓpinq̄tas videt̄ tranſire ad ſequentē copulā:ḡ marit⁹ affinis mee ⁊ nat⁹ nō ex ꝯſanguineo vident̄ ad me hr̄e affinitatē: ḡ plura gn̄a vident̄ eſſe affinitatis. In cōtrariū h⁹

eſt ꝙ affinitas nõ cauſaṫ ex affinitate ſ; ex cõſangui
nitate/ſ; huiꝰ ad me nulla eſt cõſanguinitas: ḡ nll'a
Solutio. ad me in tali caſu cauſaṫ affinitas Qđ cõcedẽdum
ad ꝑmũ eſt Et dõm ad primũ ꝙ manet q̃dã affinitas nõ niſi
Ad 2m ex cõſanguinitate q̃ hic nõ eſt. Ad aliud dõm ꝙ ta
les diſpõnes ſunt debiles ⁊ fiũt ex longa infuſione
matricis ex ſemine vniꝰ diſpõis/⁊ tunc nõ cauſant
ĩparẽ niſi q̃litates aliq̃s vt colorẽ/ ⁊ nõ cauſant ſub
ſtantiã: ⁊ iõ ſubſtantialib; nõ remanet ꝓpinquitas
ad ꝑmũ affinẽ/l; remaneat ad ꝑmũ maritũ aliq̃ de-
bilis/⁊ iõ vir mulieris alicuiꝰ non põt accipe vxorẽ
filiã illiꝰ mulieris ex alio viro. Notandu ḡ ꝙ licet
antiquitꝰ tria fuerint affinitat; gñа: tñ mõ nõ eſt ni
ſi vnũ in ꝑſona addita cõſanguinitati ꝑ cõnubiũ car
nale: ⁊ iõ illa ſola intẽdiṫ ꝯſanguineo ⁊ nõ ſoror ſua
vel alia cõſanguinea eiꝰ vl' filia ex alio marito.

Arti. IIII **Quomodo cõputanṫ gradꝰ affinitatis.**
D Einde queriṫ de hoc qđ diċ: [Quo circa ego
d ⁊ ſoror mee vxoris in vno ⁊ primo gradu eri
mus ⁊c̃.ſ.a. Queriṫ eñ hic de cõputatione
Arg. ꝑmo graduũ affinitat;: oĩs eñ ꝓpinquitas hñs diſtan
tiã ꝓpinquiorẽ ⁊ remotiorẽ h; gradꝰ in ſeipſa cõpu-
tãdos/ſ; affinitas eſt ꝓpinquitas hmõi: ḡ h; gradꝰ
in ſeipſa: ḡ nõ ſunt cõputãdi ꝑ gradꝰ cõſanguinita-
2o tis/vt đr in lr̃a/ſ; ꝑ gradꝰ ꝓprios. Itẽ cõiter đr affi
nis in primo: ⁊ affinis in ſcđo gradu: ḡ ꝓprij ſũt aliq̃
3o gradꝰ affinitat;. Ulteriꝰ queriṫ de regl'a quã dant
iuriſperiti ꝙ ꝑſona addita cõſanguinitati ꝑ quã con
trahiṫ affinitas mutat genꝰ attinẽtie nõ gradũ/ſed
generata in cõſanguitate mutat gradũ ⁊ nõ genꝰ at
tinẽtie: vñ vſꝰ: Nõ mutat nupta genꝰ ſ; gñata ḡdũ
Uideṫ ei hoc eſſe falſum: q2 ꝑſona cõiũcta cõſangui-
Solutio. nitati cauſet diuerſos gradꝰ affinitat;. R̃nſio dicẽ
dũ ꝙ ſicut affinitas cauſaṫ ex ꝯſanguinitate ita gra
dus affinitat; ex ḡdib; cõſanguinitat; inueniunṫ et
Ad ꝑmũ cauſanṫ/ſicut đr in lr̃a. Ad obiectionẽ autẽ dõm ꝙ
gradꝰ ꝓprios h;: ſ; aliũde cauſatos: ⁊ iõ cũ res ꝓprie
h; cognoſci ex ſua cauſa optet in ḡdib; affinitat; co-
Ad 2m gnoſcẽdis recurrere ad gradꝰ cõſanguinitat;. Ad
aliud dõm ꝙ h; gradꝰ ſ; nõ ꝑ ſe cognoſcibiles vt di
Ad 3m ctũ eſt. Ad aliud dõm ꝙ regula vera eſt ⁊ bona: q2
ꝑſona addita cõſanguinitati nũq̃ mutat gradũ: ſed
ip̃o gradu cõſanguinei cuiꝰ ip̃a vxor efficiṫ iũgiṫ to
ti generi: vñ vxor cõſanguinei mei: in ſcđo gradu eſt
mihi affinis ⁊ ſic de alijs: ⁊ meꝰ cõſanguineꝰ q ꝑ me
am affinẽ addiṫ generi vxoris ſue/iũgiṫ vnicuiq; de
parẽtela vxoris in eo gradu affinitat; q̃ ſibi iungiṫ
vxor illa in ḡdu ſanguis; Et ꝑ h̃ facile pt; ⁊ veritas
regule ⁊ intellectꝰ lr̃e. Obiectio aũt nõ valet: q2 ſic
nõ intelligiṫ ꝙ nõ ferat ſecũ diuerſos gradꝰ ĩ diuer
ſis ꝑſonis ſ; ꝙ ip̃a gradũ aliũ nõ faciat q̃; eũ in quo
eſt ille cui iungiṫ ſ; mutat genꝰ attinentie: q2 ipſa eſt
affinis mea cũ maritꝰ ſit cõſanguineꝰ meꝰ. S; gñа
ta de meo cõſanguineo in tertio gradu efficiṫ in q̃r-
to gradu mihi cõſanguinea/ ⁊ ita gñata ꝑſona ex cõ-
ſanguineo mutat gradũ ſ; nõ genꝰ attinẽtie: q2 ẽ cõ
ſanguinea: ſicut ⁊ ꝑſona generans.

Arti. V **An in equalibꝰ gradibus ꝓhibeṫ ⁊ admit-**
E **tiṫ affinitas ſicut cõſanguinitas.**
Einde q̃riṫ de h̃ qđ dicit [Nullũ in vtroq; ſe
Arguiṫ ꝑo. d xu ꝑmittimꝰ ⁊c̃.ſ.b. Uideṫ ei hoc eẽ incõue-
niẽs: q2 affinitas minꝰ vinculũ eſt q̃; cõſan-
guinitas: ḡ paucioribus gradib; d; finiri: ḡ vr̃ ꝙ anti
quitꝰ nõ debuit põi vſq; ad ſeptimũ nec mõ vſq; ad
quartũ incluſiue. Itẽ ponamꝰ ꝙ aliq̃s in vna ꝑte 2o
cõſanguineꝰ vel affinis ſit in q̃nto/ ⁊ in alia ꝑte in ſe
cũdo/ ⁊ q̃ramꝰ vtrũ illi cõiũgi poſſint/ videṫ ꝙ non
q2 ſcđs gradꝰ eſt ꝓhibitꝰ: ſ; bñ ſequiṫ/iſti in vna ꝑte
ſunt in ſcđo: ḡ ſunt in ſcđo: ḡ nõ pñt ꝯhere. In con- Solo
trariũ huiꝰ eſt cõſuetudo eccl'ie. Ad ꝑmũ motiuũ ad ꝑm q̃ſitũ
dõm eſt ꝙ in eq̃lib; gradib; antiq̃tꝰ ⁊ mõ ꝓhibeṫ/et
cõſanguinitas ꝯcediṫ ⁊ affinitas. Ad obiectũ autẽ Ad ꝑmũ
dõm ꝙ reuera minꝰ vinculũ eſt affinitas q̃; conſan
guinitas/ſ; tñ ꝓpṫ mixturã ſanguinis q̃ fit nõ p̃t eſſe
p̃ſumpta diruptio illiꝰ mixture niſi ĩ eodẽ gradu in
quo cõſanguinitas ip̃a ẽ direpta. Si tñ placeret ec-
cleſie ad pauciores gradꝰ ponere tã in cõſanguinita
te q̃; ⁊ p̃cipue in affinitate/ videreṫ mihi ꝙ ſatis con
grue hoc poſſet facere. Ad aliud dõm ꝙ in cõputa Ad 2m
tiõe cõſanguinitatis ⁊ affinitat; ſtandũ eſt vlteriori
gradui: ⁊ huiꝰ cauſa eſt: q2 nullꝰ gradꝰ eſt niſi a trũ
co cauſatꝰ: ⁊ iõ nulliꝰ ꝑſone eſt reſpectꝰ ad aliã tã in
conſanguinitate q̃; affinitate niſi ꝑ trũcũ: vñ qui di
ſtat a trunco in q̃nto a q̃libet deſcendẽtiũ in altera li
nea diſtat in quinto vl' ampliꝰ: vt cũ đr ꝙ iſti ſunt in
vna ꝑte in ſcđo intelligiṫ: in ſcđo aũt nõ a ſe ſ; a trũ-
co: ⁊ iõ inter ſe diſtant ampliꝰ q̃; etiã in q̃nto: ⁊ ideo
cõtrahere poſſunt q2 quintꝰ a trunco gradus eſt cõ
ceſſus. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad obiectũ.

Uarie traditiões de affinitate.

Sed alij videnṫ cõcedere in q̃nta gñatiõe in
ter affines cõtrahi cõiugiũ: ⁊ in quarta etiã
ſi cõtractũ fuerit nõ ſeparari. Ait eñ Fabia-
nus papa: De ꝓpinquis q̃ ad affinitatẽ ꝑ vi
rũ ⁊ vxorẽ veniũt: defuncta vxore vel viro
in quinta gñatiõe iunganṫ. In q̃rta ſi inuen
ta fuerint nõ ſepenṫ. In tertia vo ꝓpinq̃ta-
te nõ licet vxorẽ alteriꝰ accipe poſt obitũ eiꝰ
Equaliter vir iugaṫ in mr̃imonio eis q̃ ſibi
cõſanguinei ſunt ⁊ vxoris ſue cõſanguineis
poſt mortẽ vxoris. Ecce hic cõcediṫ in quin
ta vel q̃rta ꝓpinq̃tate affiniũ fieri cõiugiũ.
Iuliꝰ etiã papa ait: Statutũ eſt vt relictã pa
tris vxoris ſue: relictã fr̃is vxoris ſue: relictã
filij vxoris ſue: nẽo ſibi in mr̃imoniũ ſumat:
relictã vxorẽ ꝯſãguieo2 vxoris ſue vſq; ĩ ter
tiã ꝓgeniẽ nẽo in vxorẽ ſumat. In q̃rta vo ⁊
quinta ſi inuẽti fuerint nõ ſeparenṫ. Ecce q̃;
varie de affinitatis obſeruatiõe loquunṫ au
tores. Alij eñ vſq; ad ſeptimũ gradũ eã ob-
ſeruari ſantiũt. Alij vo in q̃nto vel quarto
matrimonia cõtracta nõ diuidũt. S; illi ve-
ritatis rigorẽ: iſti miſcđie diſpẽſatõnẽ videṫ
ꝓponere. Poteſt eñ eccl'ia diſpenſare in co
pula affiniũ vſq; ad tertiũ gradũ: ſicut Gre
goriꝰ diſpenſauit in quarto gradu cõſangui
nitatis. Illud aũt nõ eſt p̃tereundũ qđ Gre
goriꝰ Uenerio ep̃o ſcripſit: Sedẽ apoſtoli-
cã conſulere decreuiſti: ſi mulier copula nu-
ptiali extraneo viro cõiuncta cognatiõi eiꝰ
ꝑtineat ſi eo defuncto cognatio maneat vel

266

ſub alio viro cognatiõis vocabula diſſoluã
tur: vel ſi ſuſcepte ſoboles poſſint legittime
ad prioris viri cognatõis trãſire copulã. Si
vna caro fiunt quõ aliqs eoꝝ põt ꝓpinquiꝰ
vni pertinere: niſi ꝑtineat alteri: Hoc mini-
me poſſe fieri credendũ eſt. Porro vno de-
functo in ſupſtite affinitas nõ delet: nec alia
copula coniugalis affinitatẽ copule prioris
b ſoluere valet: ſed nec alteriꝰ cõiũctõis ſobo
les placet ad affinitatis prioris viri cõſorti-
um trãſire. Si qs ḡ ſacrilego ⁊ temerario au
ſu in defũcto q̃rit ꝓpinqtatẽ extinguere: vl'
ſub altero affinitatis vocabula diſſipare vl'
ſi ſuſceptas ſoboles alteriꝰ copule ꝓpinqta
ti prioris credit legittime ſociari: hic negat
Geñ.2. dei verbũ validũ eſſe qd dixit: Erũt duo in
Matth.19 carne vna. Ecce hic ꝓhibet ſi mortuo primo
viro vxor eius aliĳ nupſerit: filios de ſecũdo
viro genitos ducere vxores de cognatione
prioris viri: q2 filĳ mediante matre ad ꝯgna
tionẽ prioris viri ꝑtinẽt: cũ q̊ mat eorũ vna
caro extiterat. Hec idẽ etiã Innocẽtiꝰ papa
ait: Si qua mulier ad ſecundas nuptias trã
ſierit et ex eis ſobolẽ genuerit nullatenꝰ põt
ad cõſortiũ cognatõnis prioris viri ꝑtinge-
re. Hoc aũt obſeruandũ eſt vſq3 ad ſeptimũ
generis gradũ: ſed maxime vſq3 ad tertiũ ⁊
quartum: ſicut ſupra poſitũ eſt.

Arti. vi. An affinitas maneat poſt mortẽ illiꝰ cuiꝰ
F gratia eſt contracta.

Einde querit de hoc qd dicit: [Illud etiã nõ
Arg. p̃mo. d eſt p̃tereũdũ qd Gregoꝰ ⁊c̃.a. Videt ei hoc
eẽ irrõabile: q2 ceſſante cã ceſſat effectꝰ: ſ3 iũ-
ctura copule carnalis eſt cã affinitatꝭ: vt priꝰ eſt ha-
bitũ: ḡ ipa ceſſante ceſſat ⁊ affinitas / ceſſat ãt ꝑ mor-
2o tẽ: ḡ ⁊ affinitas. Itẽ nulla ꝑſona ẽ affinis niſi adie-
cta / ſ3 iſta poſt mortẽ non eſt adiecta: ḡ videt ꝙ non
Probatio. eſt affinis. Prima cõſtat ex p̃habitis: ſcða ꝓbat ex
hoc: q2 ſi eſſet adhuc adiecta iſti nõ põt adĳci alteri: ⁊
hoc falſum eſt: q2 ꝑ ſecũdas nuptias aliĳ põt adĳci.
3o Itẽ in oĩbꝰ relatiuis ita eſt ꝙ ceſſante mutatiõe in-
ducẽte relatõnẽ ceſſat relatio: ſicut ſi albedo deſtrua
tur q̃ inducta fuit ꝑ dealbatõnẽ ceſſat ſil'itudo ad al
ba: ḡ hic ſil'r eſſe videt: cõſtat aũt ꝙ matrimoniũ fuit
iſtiꝰ relatiõis cauſa: ḡ ceſſãte ipo / relatio q̃ affinitas
Solõ vocat deſtruit. Rñſio dõm ꝙ ſic in lr̃a d2 ⁊ in euã
gelio Matth.10. permanet affinitas poſt mortẽ: et
iõ arguit Johes herodẽ de vxore fr̃is ſui Philippi
Ad p̃mũ q2 duxit eã. Ad primũ ḡ dõm ꝙ in nullo tenet niſi
in cauſa eẽntiali ⁊ immediata: ſ3 in cã accidẽtali ⁊ re
mota nõ tenet: q2 deſtructo edificatore nõ ꝓpt h̃ de-
ſtruit edificiũ. Ex ſupioribꝫ aũt pꝫ ꝙ copula carna
Ad 2m lis nõ ẽ hmõi cã affinitatꝭ. Ad aliđ dõm ꝙ l3 nõ ſit
adiecta marito q̇ nõ eſt / manet tñ adiecta ꝯſanguini
Ad ꝓbatõ3 tati. Ad ꝓbationẽ dõm ꝙ adiecta marito nõ p̃t ad
ĳci aliĳ: ſ3 adiecta ꝯſanguinitati ⁊ ſoluta a marito be
ne p̃t adĳci aliĳs multis ſucceſſiue ꝑ mortes marito
Ad 3m rũ ⁊ alias nuptias. Ad vltimũ dõm ꝙ nõ eſt ſil'e:
q2 albedo eſt forma in q̃ fundat ſil'itudo / ſ3 mr̃imoᵐ
nõ eſt forma in q̃ fundat affinitas l3 cauſet ex copu-
la carnali / ſ3 potiꝰ q2 vnũ fuiſſet corpꝰ cũ aliquo de
cõſanguinitate: ⁊ hoc etiã manet poſt mortẽ mariti:
⁊ ideo ſtat relatio affinitatis.

An definitio publice iuſticie ſit bene data Arti. VII
a magiſtro. G

Einde q̃rit de hoc qd dicit [S3 nec alterius
d cõiũctiõis ſoboles ⁊c̃.ſ̃.b. Licet illud ſit ab
rogatũ ꝑ iura noua qd hic dicit de ſobole al-
teriꝰ cõiũctiõis: tñ gr̃a huiꝰ q̃remꝰ de publice hone
ſtatꝭ iuſticia: de q̃ q̃remꝰ tria: ſc3 q̇d ſit / ⁊ vtrũ habe-
at gradꝰ vl' nõ: tertio q̇d ſit iuris de ipſa. Ad p̃mũ Definitio
dicũt cõiter ꝙ publice honeſtatꝭ iuſticia ẽ ꝓpinqtas eius
ex ſponſalibꝫ ꝓueniens robur trahẽs ab eccl'ie inſti
tutiõe ꝓpter eiꝰ honeſtatẽ / videt ꝯ h̃ obĳci: q2 ſpõſa- Arg. p̃mo
lia nõ faciũt vnionẽ mr̃imonĳ vel carnis: ḡ cũ oĩs ꝓ
pinquitas exeat ab aliq̊ vno / vr̃ ꝙ nulla ꝓpinqtas
deriuet ex ſpõſalibꝫ. Itẽ ĩ naturꝭ ſic eſt ꝙ ex h̃ ꝙ ali 2o
qua materia fuit inclinata tm̃ ad recipiẽdam formã
vnã ex h̃ nõ ĩpedit q̇n poſſit iũgi aliĳ / ⁊ illi vicine citi
us q̃3 remote: cũ igit femĩa ſe habeat ad maſculũ ſic̃
materia ad formã: videt ꝙ ex ſpõſalibꝫ q̃ ſũt inclina
tio vel diſpoſitõ ad mr̃imoniũ nihil inducat vñ iſta
femina magꝭ ꝓhibeat a cõſanguineo ſponſi ſui q̃3 al
tero: ḡ vr̃ ꝙ nulla ſit tal' ꝓpinqtas. Vlteriꝰ q̃rit h̃ 3o
de h̃ qd dicit: robur trahit ab eccl'ie inſtitutõe: nõ ei
d3 inſtitutũ eccl'ie eſſe irrõabile: ḡ fundat ſuꝑ aliq̇d
rõis: ⁊ q̃rat q̇d eſt illđ / ⁊ nõ inuenit neq3 ĩ ve.le. neq3
in no. nec etiã in le. ciuili: ḡ vr̃ ꝙ potiꝰ ſit dõm publi-
ce honeſtatꝭ iniuſticia q̃3 iuſticia. Itẽ q̃re dicit ꝓpt 4o
eiꝰ honeſtatẽ: nulla ei honeſtas vr̃ in hoc eccl'ie gñá-
ri / ſ3 potiꝰ inextricabiles laquei mľti ex h̃ ꝓcurant
aĩabꝫ. Itẽ cũ iſtud ꝑtineat potiꝰ ad cõtinẽtiã q̃3 ad 5o
iuſticiã / potiꝰ deberet dici publice honeſtatꝭ pudici
tia vl' cõtinẽtia q̃3 publice honeſtatꝭ iuſticia. Rñſio Solõ
dõm ꝙ ſatis cõueniẽs eſt dicta diffinitio: ⁊ tãgit ge
nus ⁊ cãm ⁊ cõfirmãs ⁊ finẽ / ⁊ hec patet ꝑ ordinẽ ĩ
diffinitiõe. Ad p̃mũ ḡ obiectũ dõm ꝙ eſt ibi vnio q̃ Ad p̃mũ
dã / ſicut ſuꝑ in q̃oe de ſpõſalibꝫ dictũ eſt: ⁊ iõ cõtra-
hit ibi vinculũ quoddã. Et q2 etiã eccl'ia ꝑ ſe diligit
honeſtatẽ caſtitatꝭ de facili recipit occaſionẽ nõ ꝯtra-
hendi mr̃imoniũ cũ ꝑſona aliq̃ vl' aliq̇bꝫ. Ad aliud Ad 2m
dõm ꝙ ſpõſalia ſũt ſic̃ diſpõẽs ꝓpinq̃ ad mr̃imoniũ:
vñ ſicut materia hñs diſpõnẽ ꝓpinquã ad formã ali
quã nõ vnit alteri niſi priꝰ ĩ ea fiat corruptio diſpo-
ſitiõis prioris / ita etiã nõ põt ꝑſona deſponſata cu3
alia cõtrahere niſi priꝰ corruptꝭ ſpõſalibꝫ q̃ nõ ſine
pctõ ſiue cã corrũpũt: q2 faciũt q̊ddã viculũ vniõis
Ad id qd vlteriꝰ querit dõm ꝙ eccl'ia ſatis ſꝑ ha- Ad 3m
bet rõnis ordinans vincula amoris ⁊ ꝓpinqtatis: ⁊
hoc h3 arguᵐ Leuit.18. ibi d2 ꝙ turpitudo vniꝰ ꝓ-
pinquoꝝ turpitudo alteriꝰ eſt: ⁊ iõ nõ eſt diſcoope-
rienda ita ⁊ deſponſata quodãmõ efficit adiecta cõ-
ſanguinitati: ⁊ iõ nullꝰ de cõſanguinitate illa põt il
lã habere. Ad aliud dõm ꝙ nõ eſt iniuſticia: q2 deo Ad 4m
placet vt cõfederent hoĩes ⁊ ꝯfirment ꝑ affinitates
quaſcũq3. Ad vltimũ dõm ꝙ oĩs ꝟtutꝭ opꝰ ſm ꝙ Ad 5m.
lege ordinat eſt opꝰ iuſticie quã legalẽ vocat Ariſt.
et q2 iſtud nõ habet robur niſi a lege eccl'ie: iõ potiꝰ
d2 publice honeſtatꝭ iuſticia q̃3 pudicitia.

An propinquitas hec habeat aliquos gra Arti. VIII
dus: ⁊ qui ſint illi. D

Arg. pmo ſ Ecundo q̄rit̄ vtrū hec ꝓpinq̄tas habeat gra
dus. Et videt̄ ꝙ nō qꝛ debil': g̊ ſaluat̄ in vna
pſona: g̊ videt̄ ꝙ nō habeat grad⁹ in pſonis
2o alijs. Itē affinitas hꝫ grad⁹ ꝑ accn̄s .ſ. ꝑ cōſangui
nitatē / vt p̄ri⁹ dictū eſt: cōſanguinitas aūt hꝫ g̊d⁹ ꝑ
ſe: cū g̊ ꝓpinq̄tas publice honeſtatꝭ iuſticie ſit vtraqꝫ
debilioꝛ / vr̄ ꝙ nec ꝑ ſe nec ꝑ accn̄s hꝫ grad⁹: g̊ nullo
In ꝯtrariū primo. mō hꝫ grad⁹. In cōtrariū h⁹ eſt ꝙ in q̄rto gradu il
le eſt ꝑ quē cōtrahit̄ in ſpōſalibꝫ ꝓpinq̄tas hui⁹ toto
gradu vr̄ cōiuncta ſponſa ſua / ſed diuerſi ſunt gra
dus deſponſatiōis: g̊ in diuerſis gradibꝫ ſpōſe adij
2o ciunt̄. Itē grad⁹ poti⁹ reſpicit contrahentes ſpon
ſalia q̄ꝫ contractum: ſed contrahentes diuerſoꝛum
ſunt graduū in cōſanguinitate: ergo ⁊ ſponſa eſt in
diuerſis gradibꝫ ꝓpinq̄tatis publice honeſtatis iu
Solo. ſticie. Rn̄ſio dōm ꝙ diuerſi ſunt grad⁹ iſti⁹ ꝓpinq̄
tatꝭ ſicut affinitatis: qꝛ quotto g̊du iūgit̄ cōſangui
neus cōtrahēs ſpōſalia / totto gradu iūgit̄ ſponſa in
publice honeſtatꝭ iuſticia: ⁊ iō ꝓhibet̄ ei contrahere
cū aliq̊ de cōſanguītate illa. Vn̄ etiā q̇dā antiqui di
cebāt ꝙ hec ꝓpinq̄tas eſſet affinitas lꝫ in veritate nō
Ad primū qꝺ p̊ obijcitur. ſit affinitas ſꝫ fere ſil'is illi. Ad p̄mū g̊ dōm ꝙ ſi gra
dus ꝓtēderet̄ a pſona adiecta vt adiecta tūc valeret
qꝺ obijcit̄: ſꝫ hoc nō eſt verū qꝛ nō hꝫ grad⁹ niſi con
ſanguinitatꝭ / ⁊ illi⁹ grad⁹ nunq̄ꝫ mutat ſꝫ mutat ge
Ad 2m nus attinētie ſicut ⁊ affinitas. Ad aliud dōm ꝙ nō
ſequit̄ qꝛ eſt mediū inter affinitatē ⁊ cōſanguinitatē
magꝭ cōueniēs eſt cū affinitate: qꝛ cū eo cōuenit qꝺ
nō mutat gradū ſꝫ gen⁹ attinentie ſꝫ cū cōſanguini
tate: qꝛ quodāmō grad⁹ habet. Etiā formaliter ar
gumentū non valet: qꝛ hoc eſt debili⁹ illo qꝺ nihil
hoc determinato ſit debili⁹: ſed valeret econuerſo:
et incidit fallacia cōſequentis.

Arti. IX Quid iuris eſt de hac ꝓpinquitate.

T Ertio q̄rit̄ q̇d ſit iuris de hac ꝓpinq̄tate. Et
Arg. p̄mo d̄r cōiter ꝙ pſona deſponſata nō pōt eſſe con
iunx alicui⁹ de cōſanguinitate deſpōſantis
q̄ſtiuncula. nec ecōuerſo pōt ſponſus aliquā ducere de ꝯſangui
nitate ſponſe. Sꝫ tūc q̄rit̄ / eſto em̄ ꝙ ſponſalia ſint
cōtracta an̄ ſeptenniū: tūc em̄ nō valēt ſponſalia: er
2o go tunc nō impediūt q̇n alijs de ſua cōſanguinitate
poſſint cōiūgi ſi ſponſalia frangant̄. Itē ſit ꝙ ſpa
do hn̄s etatē cōtrahat ſponſalia cū habēte etatē vel
ꝑpetuo frigid⁹ / vel ꝑpetuo maleficiat⁹ / cōſtat ꝙ iſte
hꝫ impedimentū mr̄imonij: g̊ ⁊ ſponſaliū: g̊ nō impe
dit̄ deſponſata q̇n valeat alij de ſua cōſanguinitate
Solo. cōiūgi mr̄imonialit̄. Rn̄ſio dōm ꝙ p̄m⁹ caſus de
plano eſt ꝯcedend⁹: de ſcd̄o dicūt ꝙ ex tali cōtractu
ſponſe generat̄ impedimentū cōtrahēdi cū alio cō
ſanguineo ſponſi: qꝛ adhuc nō erat īpedimētū ī actu
impediēdi ꝓpt̄ etatē: ⁊ iō ſepat̄ tal' ſpōſus ab habēte
hmōi īpedimētū: ⁊ ꝑ hoc ptꝫ ſol'o ad oīa q̄ſita.

Si cōiugiū ſit inter eos qui nota conſanguinitate diuiduntur.

Et eſt ſciēdū ꝙ eccleſia infra p̄dictos grad⁹
cōſanguinitatis cōiunctos ſeparat. Si autē
ignoꝛanter cōiūcti fuerint in cōſpectu eccle
ſie ⁊ poſtmodū ꝓbata ꝯſanguinitate eiuſdē
a iudicio ſepati: q̄rit̄ vtrū copula illa cōiugiū
fuerit. Quibuſdā videt̄ nō fuiſſe cōiugiū qꝛ
nō erāt legittime pſone: ſed tn̄ de crimine ex
cuſant̄ ꝑ ignoꝛātiā: ⁊ q̄ſi cōiugiū reputat̄: qꝛ
bona fide ⁊ ꝑ manū eccleſie cōuenerūt. Vn̄
⁊ filij eoꝛū legittimi habent̄. Alij vo dicunt
fuiſſe cōiugiū licet nō eēnt legittime pſone:
qꝛ taliū cōiunctiōes vocāt canones cōiugia
vbi de pſonis agit̄ quarū teſtimonio cōſan
guineoꝝ ſit dirimenda cōiunctio. vn̄ Urba
nus papa: Si duo viri vel tres cōſanguinita
tē iureiurādo firmauerint vel ipſi foꝛte con
feſſi fuerint cōiugia diſſoluant̄. Si vo neu
trū cōtigerit epi eos ꝑ fidē xp̄i obteſtent̄: q̄
tenus palā fateant̄ ſi ſe recognoſcūt conſan
guineos. Si ſe iudicio epoꝝ ſegregauerint
alia mr̄imonia nō ꝓhibeant̄ cōtrahere. Idē
Notificam⁹ tibi vt cū tres vel duo ex ꝓpin
quioꝛib⁹ eius q̇ accuſat̄ hanc ꝓpinq̄tatē iu
ramento firmauerint: vel ſi duo vel tres ex
antiquioꝛib⁹ ianuenſib⁹: quib⁹ hec ꝓpinqui
tas eſt nota q̇ bone fame ⁊ veracis teſtimo
nij ſint remoto amoꝛe: timoꝛe: p̄cio ⁊ oī ma
lo ſtudio p̄dicta firmauerint ſine moꝛa cōiu
gia diſſoluant̄. Cōſanguineos vo extraneo
rū null⁹ accuſet: vel cōſanguinitatē ī ſinodo
cōputet ſꝫ ꝓpinqui ad quoꝝ noticiā ꝑtinet.
Si aūt ꝓgenies tota defecerit: ab antiquio
rib⁹ ⁊ veracioꝛib⁹ quib⁹ ꝓpinq̄tas tota no
ta ſit: eps canonice ꝑquirat ⁊ ſi inuenta fue
rit ſeparent̄. Ecce quibus accuſantib⁹ vl' te
ſtificantib⁹ dirimenda ſit cōſanguineoꝝ con
iunctio que cōiugium vocat̄.

Diſtinctio vtilis q̇d ſit foꝛnicatio.

Hic dicendū eſt ꝙ aliud eſt foꝛnicatio: aliō
ſtupꝛū: aliud adulteriū: aliud inceſt⁹: aliud
rapt⁹. Foꝛnicatio licet ſit gen⁹ omnis illiciti
coitus q̇ fit extra vxoꝛē: tn̄ ſpēaliter intelli
git̄ in vſu viduarū vel meretricū vel concu
binaꝝ. Stupꝛū ꝓꝑie eſt virginū illicita de
floꝛatio. Adulteriū eſt alieni thoꝛi violatio
vn̄ adulteriū d̄r quaſi alteri⁹ thoꝛi acceſſio.
Inceſt⁹ eſt cōſanguinearū vel affiniū abu
ſus. Vn̄ inceſtuoſi dicunt̄ q̇ conſanguineis
vel affinib⁹ ſuis abutūt̄. Rapt⁹ admittit̄ cū
puella violent̄ a domo patris educit̄: vt coꝛ
rupta in vxoꝛē habeat̄: ſiue puelle ſiue parē
tib⁹ vis illata cōſtiterit: hic moꝛte mulctat̄:
ſed ſi ad eccleſiā cū rapta cōfugerit: priuile
gio eccleſie moꝛt' impunitatē meret̄. Addē
dū eſt etiā illud Alexandri q̇ ait: Qꝺ frater
ſoꝛoꝛve vxoꝛis tue cognati dicunt̄ equoca
tiōis iure fit: ⁊ neceſſitate vulgaris appella
tiōis poti⁹ q̄ꝫ vlla cognationis cauſa. Vxoꝛ
em̄ fratris fratriſſa poti⁹ q̄ꝫ cognata vocat̄.
Mariti frater leuir dicit̄. Duoꝝ fratrū vxo

reſianitrices vocant̃ q̃ſi eandẽ ianuã intrã=
tes. Uiri ſoꝛoꝛ glos appellat̃. Soꝛoꝛis autẽ
vir nõ habꝫ ſpẽale nomẽ: nec vxoꝛis frater.

Arti. X — An filij et qui ſint legitimi.

R — Eindeq̃rit̃ de hoc qꝺ dicit ibi [Utrũ copula
d — illoꝝ cõiugiũ fuerit ⁊c̃.a. Querit̃ eñ h̃ q̃ fi-
lij ſint legitimi. Et q̃runt̃ tria. ſ. q̃ filij ſint le
gitimi: q̃liter legitimant̃: ⁊ quid valet eis legittima
tio. Ad ꝑmũ cõiter dꝛ ꝙ legittim⁹ fili⁹ eſt q̃ de legit-
timo mr̃imonio eſt nat⁹/ vl̃ de eo qꝺ in facie eccl̃ie le
Arg. ꝑmo — gittimũ reputat̃. Cõtra hoc aũt obijcit̃/ videt̃ ei ꝙ
oĩs fili⁹ ſit legittim⁹: qꝛ lex nature potioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ
eſt q̃ꝫ lex poſitiua: ſꝫ lege nature oĩs fili⁹ ẽ legittim⁹
2o — ergo ⁊c̃. Jtẽ eſto ꝙ in facie eccl̃ie ꝯtrahãt ſciẽtes im
pedimẽtũ: ⁊ hoc tacẽt/ videt̃ ꝙ ꝓpter h̃ nõ debeãt di
3o — ci filij legittimi: qꝛ dol⁹ nulli dꝫ patrocinari. Jteꝫ
cõſtat ꝙ clã cõtrahãt ignoꝛãtes mr̃imonij impedim̃
tũ: videt̃ ꝙ eoꝝ filij ſint legittimi: qꝛ ignoꝛãtia excu
ſat/ ſic habet̃ Geñ. 20. de Abimelech q̃ rapuit vxoꝛẽ
Abꝛae/ ⁊ ſe excuſauit ꝑ ignoꝛãtiã: ⁊ dñs recepit ei⁹
Solutio. — excuſatõnẽ. Ad hoc dõm ꝙ ſm iura q̃druplex ẽ ſta
tus filioꝝ. ſ. naturales ⁊ legittimi de vxoꝛe legitti-
ma ꝓcreati: naturales tm̃/ vt filij cõcubinaꝝ q̃ vxo
res eſſe pñt ſi ducerent̃: alij legittimi tm̃/ vt adopti-
ui: alij nec naturales nec legittimi/ vt ſpurij. ſ. de ad
Ad ꝑmũ — ulterio vl̃ de inceſtu nati. Dõm g̃ ad pꝛimũ ꝙ natu
ra eſt duplex/ vt ſupꝛa dictũ eſt. ſ. gñis hoĩs ⁊ drñe/
⁊ filij cõit̃ nõ naſcunt̃ lege nature niſi ꝑmo mõ dicte
⁊ de illa eſt pecoꝛina: ⁊ iõ ad bonũ hoĩs qꝺ eſt bonũ
Ad 2m — rõnis ex illa lege nõ reputant̃ legittimi. Ad aliud
Ad 3m — dõm ꝙ in illo caſu nõ ſũt legittimi. Ad aliud dõm
ꝙ talis cõtract⁹ ẽ cõtra interdictũ eccl̃ie: ⁊ iõ ſi igno
rat talis reputat̃ ignoꝛantia affectata q̃ nõ excuſat:
⁊ filij coꝝ reputant̃ illegittimi: qꝛ nec matrimoᵐ le
gittimũ reputat̃. Nec eſt ſil̃e de Abimelech: qꝛ in il
lo nõ fuit ignoꝛantia iuris ſꝫ facti q̃ credidit eſſe ſolu
tã que fuit cõiugata.

Arti. XI — Quis ſit modus legittimandi.

L — Ecundo q̃rit̃ de mõ legittimãdi: qꝛ cõtra rõ-
Arguit̃ ꝑo. — ſ — nem eſt illegitimũ reputare legittimũ: g̃ ſm
iura fieri nõ debet: qꝛ ſm ius nihil fit contra
20 — rõem. Jtẽ in actibꝫ/ illegittim⁹ nõ fit legittim⁹: qꝛ
illegittim⁹ act⁹ eſt vitioſus/ ⁊ legittim⁹ eſt oꝛdinat⁹
3o — ciuili virtute: g̃ nec in natis fieri debet. Jtẽ ꝯ natu-
re oꝛdinẽ eſſe videt̃ ꝙ natura illegittimũ nature le-
ge vnq̃ꝫ faciat legittimũ nec ecõuerſo. qm̃ monſtra
ſꝑ refutat pctã ⁊ bene nata decoꝛat ⁊ oꝛnat: g̃ nec in
4o — ciuilibꝫ illegittimũ decet legittimari. Jtẽ ſic eſt mo
tus de vno cõtrarioꝝ in aliud tã in naturis q̃ꝫ ĩ mo
ribꝫ/ ita eſt ecõuerſo: ſꝫ nũq̃ꝫ fit de legittimo illegitti
mus: ergo nec ecõuerſo fieri dꝫ de illegittimo legit-
Jn ꝯtrariũ primo — tim⁹. Jn cõtrariũ hui⁹ eſt ꝙ tã ſm canones q̃ꝫ ſm
leges illegittimi legittimant̃. Jtẽ ſine oĩ culpa na-
2o — ti ipe naſcit̃ illegittim⁹: ſed in his q̃ fiunt ex nccitate
(ſm pħm ⁊ legiſlatoꝛes) innocẽtiã ⁊ miam merẽt̃: g̃
talis erroꝛ miſcõiter coꝛrigi põt: poſſũt g̃ legittima-
Solutio. — ri. Qꝺ cõcedendũ eſt ⁊ dõm ꝙ ſex modis illegitti-
mi legittimant̃: duobꝫ ſm canones: ⁊ q̃ttuoꝛ ſm le-
ges. Pꝛim⁹ ſm canones eſt ꝑ ꝯñs mr̃imoᵐ cũ ma-
trimonio illegittimoꝝ cõtractũ. Scꝺs aũt eſt ꝑ ſpe
cialẽ indulgẽtiã ⁊ diſpẽſatõꝫ dñi pape: ⁊ hi duo mo
di habent̃ extra q̃ filij ſint legittimi. cap. cõqueſt⁹ tã-
ta eſt vis. Pꝛim⁹ auteꝫ ſm leges eſt/ ſi pr̃ filiũ natu
ralẽ curie offerat impꝛatoꝛis: tũc eñ ꝓpt̃ curie hone-
ſtatẽ fili⁹ legittim⁹ efficit̃/ ſiue pr̃ legittimos habeat
filios ſiue nõ. Scꝺs eſt ſi pr̃ decedẽs in teſtamento
noĩet heredẽ legittimũ/ ⁊ ipſe poſtea offerat teſtamẽ
tũ pꝛĩcipi volẽs fieri legittim⁹. Terti⁹ ẽ/ ſi nll̃o filio
legittĩo exñte pꝛeq̃ꝫ defũcto ipſe natural̃ fili⁹ ſeipm
offerat pꝛincipi. Hi tres mõi habent̃ in autẽtico q̃-
bus modis naturales efficiunt̃ legittimi ſui qm̃ de
ſuis. Quart⁹ mod⁹ eſt ſi pat̃ eũ in publico teſtam̃to
vel cũ triũ viroꝝ teſtantiũ ſubſcꝑtiõe legittimũ no-
minat/ nec adijciat naturalẽ/ tũc ei efficit̃ legittim⁹
vt in autentico nõ liceat ⁊c̃. Ad ꝑmũ g̃ dõm ꝙ nõ — Ad ꝑmũ
eſt cõtra rõnem de ſuba. i. de materia non legittima
facere legittimũ: ⁊ act⁹ legittimos/ ſꝫ de foꝛma eſſet
verũ: qꝛ de cõtrario nõ põt fieri cõtrariũ/ ſꝫ ſubiectũ
ſub vtroq̃ꝫ põt eſſe cõtrarioꝝ. Ad aliud dõm ꝙ nõ — Ad 2m
eſt ſil̃e: qꝛ act⁹ talis ꝑuerſitati inſeꝑabilit̃ eſt cõiũct⁹
⁊ iõ nullo mõ põt coꝛrigi: ſed nõ eſt ita in ſubiectis.
Ad aliꝺ dõm ꝙ illegittim⁹ nat̃e vl̃ eſt defect⁹ vl̃ ſu — Ad 3m
perfluitas eſt in mõſtris inſeparabilit̃: ⁊ ideo nõ poſ
ſunt coꝛrigi: ⁊ hoc mõ nõ eſt in natis: qꝛ ꝑ act⁹ volũ-
tatis põt coꝛrigi defect⁹ naturaliũ q̃ ſic dict⁹ eſt: qꝛ
nõ eſt ſm legẽ poſitiuã. Ad aliud dõm ꝙ ſepe puni — Ad 4m.
unt̃ legittimi pena illegittimoꝝ ꝑ exheredationẽ ꝓ
pctõ pr̃is vel ſuo: tñ argumẽtũ nõ valet: qꝛ legiſla-
toꝛ facilioꝛ eſt ad indulgẽtias q̃ꝫ ad penas: ſꝫ in mo-
tu naturali ſubiectũ ſe hꝫ equalit̃ ad vtrunq̃ꝫ ꝯrioꝝ
⁊ iõ eq̃liter mouet̃ de vno in alterũ ⁊ ecõuerſo.

Ad quid valet legittimatio. — Arti. XII

Ertio q̃rit̃ q̃d ꝓdeſt legittimatio/ videt̃ ꝙ ni — M
t — hil: naturalia eñ bona eq̃liter de⁹ largit̃ ⁊ — Arg. ꝑmo
naturalibꝫ ⁊ legittimis ⁊ ſpurijs: cũ g̃ iuſti-
cia humana ſit exemplata a diuĩa/ videt̃ ſm ius hu
manũ ꝙ eq̃liter debẽt illi ſuccedere in bonis tꝑalibꝫ
⁊ ad legittimos act⁹ admitti. Jtẽ iniuſte agit̃ cum — 2o
eo cui h̃ imputat̃ in penã in q̃ nullã habuit culpã: ſꝫ
in illegittimã natiuitatẽ null⁹ vnq̃ꝫ habuit culpã: g̃
nulli debet imputari in penã: g̃ equalit̃ oẽs filij de
bent ſuccedere pr̃i. Jtẽ ſm pħos Ariſto. ⁊ Auicen. — 3o
fili⁹ egrediẽs de domo pr̃is ſil̃is eſt ſemini egrediẽ-
ti de coꝛꝑe pr̃is: ſed video ꝙ in egreſſu ſeminis pr̃is
ſuba equalit̃ ꝑticipat̃ naturali ⁊ legittimo humidũ
radicale ad qꝺ poſtea negociet̃ virt⁹ foꝛmatiua ad
ꝑficiendũ ſubam cõcept⁹: g̃ ⁊ egrediente filio de do
mo patris ſiue ſit natural̃ ſiue legittim⁹ eq̃liter de-
bet ꝑtiri ꝑtem facultatũ ex q̃ negociet̃ ꝓcuratõnem
ſue dom⁹: g̃ equalit̃ debẽt ſuccedere vt videt̃. Ad — Solõ
hoc dõm ꝙ in veritate ad duo ꝓdeſt legittimatio q̃-
rũ vnũ eſt qꝛ poteſt ſuccedere in hereditate iure legit
timo. ſcꝺm aũt ꝙ admittit̃ ad legittimos act⁹: natu
rales aũt in ſexta tm̃ ſuccedere pñt: ſpurij aũt et de
damnoſo coitu nati in nullo oĩno ſuccedũt: ſollicitu
dinis tñ epĩ intererit vt ꝓcuret vterq̃ꝫ parentum ta
lib⁹ ſm ꝙ facultas ſuppetit neceſſaria ꝓcurẽt. Ad — Ad ꝑmũ
ꝑmũ ergo dõm ꝙ nõ eſt ita in volũtarijs ſicut in na
turalibꝫ: qꝛ naturalia currunt curſu neceſſario: ⁊ iõ
nõ habent peccatũ: ⁊ ita oꝑat̃ de⁹ in natura. Et hoc
nõ trahit̃ ad exemplũ in volũtarijs: ſꝫ poti⁹ hoc qꝺ
dicit: ego ſum de⁹ ⁊ ego vindicãs ⁊c̃. hoc eñ de pe-
na tꝑali intelligit̃: et ita facit lex q̃ punit natiuitatẽ
vni⁹ vt caueat̃ ab altero talis illicitus cõcubitus.
Ad aliud dõm ꝙ hoc nõ fit in penã filij ſed in pe- — Ad 2m
nam patris vt in filio puniat̃: ⁊ tñ eſt pena filio bo-
na: ſi ea ad humilitatẽ vtat̃: ſicut etiam dicit apl̃us

1. Corinth. 7. Seru⁹ vero es non ſit tibi cure: ſed ſi
Ad 3m pores fieri liber magis vtere. Ad aliud dõm ſicut pri⁹ dictũ eſt ꝙ nõ eſt ſil'e in naturalib) ⁊ volũtarijs ⁊ cauſa eſt ſuperius aſſignata. Deinde rõne eius qȏ dicit ibi [Hic videndũ ꝙ illȏ eſt fornicatio] q̃raꝛ de
Di. XLII. luxuria ⁊ ſpecieb⁹ ei⁹ oib) ⁊ filiab).

De ſpirituali cognatione.

Di. XLII. de ĩpedimẽto mr̃imoĳ qȏ veit ex ꝓpinquitate ſpirituali

a

D E parentaliũ graduũ famoſa q̃ſtione aliq̃d licet minus ſufficiẽter dixim⁹. Jam de cognatione addam⁹ q̃ etiã pſonas impedit vt non ſint legittime ad ineundas nuptias. Tria q̃dem ſunt: cõſanguinitas: affinitas ⁊ ſpũalis germanitas. Cõſanguinitas eſt inter eos q̃ iunguntꝛ ſm lineam generis. Affinitas inter eos q̃ genere q̃dẽ nõ ſunt cõiũcti ſ; mediãte genere ſũt ſociati: vbi gratia: Uxor filij fratris mei q̃ nõ eſt de genere meo ꝑ ipſum q̃ eſt de genere meo mihi affinis facta eſt ⁊ ego illi. Spũalis ꝓximitas eſt inter cõpatrẽ et cõmatrẽ ⁊ inter eos quorũ vnus alterũ de ſacro fonte leuauit: vel in cathezizatione aut
b cõfirmatiõe tenuit. Eſt etiã inter filios eiuſdem hominis carnales ⁊ ſpũales.

Arti. I A

An ſit aliqua ſpũalis cognatio.

i Am de ſpũali cognatione addam⁹ quattuor ⁊c̃. a. Hic oſtendit de ſpũali cognatione quorũ primũ primũ eſt / que ſit ſpũalis cognatio. Secundũ qui ſint filij ſpũales: et in quot ſacramẽtis ſpũalis cognatio cõtrahiꝛ. Tertio tangit ius qȏ eſt de talib). Quartũ eſt obiectio ⁊ ſolutio que videꝛ talib) aduerſari. Incidunt aũt h̄ queſtiones tres circa principiũ. ſ. an aliq̃ ſit ſpũalis cognatio. Secũda eſt q̃ ſit ſpũalis ꝓximitas. Tertia an impediat matrimoniũ cõtrahendũ ⁊ dirimat
Arg. pmo. cõtractũ. Ad primũ ſic ꝓcediꝛ / aut vnio ſpirit⁹ trãſit ad vnionẽ carnis aut nõ. Si ſic: g̃ in omnib⁹ in q̃
Obiectio. bus eſt vnio ſpũs tranſiꝛ ad vnionẽ carnis: ſ; inter omnes habẽtes charitatẽ eſt vnio ſpirit⁹: ergo inter om̃s habẽtes charitatẽ tranſiꝛ ad vnionẽ carnis: ergo null⁹ habens charitatẽ poſſet ſibi copulare vxorem habentẽ charitatẽ qȏ falſum eſt. Si aũt nõ trãſiꝛ tũc ſpũalis ꝓximitas non impedit matrimoniũ.
2o Itẽ ſicut dicit Dyoni⁹. ij. eccl'iaſtice ierarchie: Cõpater nõ efficiꝛ hic anadoch⁹ ſpũalis filij: ſ; officiũ anadochi eſt officiũ imbuentis ⁊ inſtruẽtis: g̃ habẽs officiũ imbuentis ⁊ inſtruentis nõ poſſet mr̃imonialiter iũgi puelle quã docet ⁊ imbuit / qȏ iterũ eſt fal-
3o ſum: g̃ videꝛ ꝙ nulla ſit ꝓximitas ſpũalis. Item ꝙ caro eſt ꝓpinqua carni facit ꝓpagatio ex carne vna: g̃ vbi nõ eſt ꝓpagatio ex vno ibi nulla eſt ꝓximitas: ſed ſpũs vn⁹ cũ alio nõ ꝓpagaꝛ ex quodã vno: g̃ nul
4o la eſt in talib) ꝓximitas. Itẽ cõſtans eſt ꝙ ſpũalis ꝓximitas ſi eſt emanat ex aliqua generatiõe / ſicut et om̃is alia ꝓximitas: aut igiꝛ ita eſt ꝙ eſt generatio ſm eſſe aut ſm bene eſſe. Si primo mõ / cõſtat ꝙ hoc falſum eſt: q2 hoc mõ filiũ ſuũ ſpũalem generant parentes carnales nõ ſpũales. Si ſcȏo mõ / aut hoc ẽ quo ad bene eſſe virtutis aut ſcientie. nõ primo mõ q2 talem habitũ (vt dicit Aug⁹) nõ dat niſi de⁹. Si ſcȏo mõ tũc quilibet mgr̄ haberet ꝓximitatẽ ſpũalem ad diſcipulũ ⁊ diſcipulã: ⁊ hoc iterũ falſum eſt: g̃ nulla videꝛ eſſe ꝓximitas ſpũalis. In ꝯtrariũ aurẽ ſunt oĩa q̃ dicunꝛ in littera. Item Eph. 3. Flecto genua mea ad deũ patrẽ / ex quo oĩs paternitas ĩ celo ⁊ ĩ terra noĩaꝛ: cõſtat aũt ꝙ paternitas in celo nõ eſt niſi ſpũalis: g̃ ſpũalis paternitas eſt aliq̃d. Reſponſio dõm ꝙ ſpũalis ꝓximitas eſt. Ad pmũ g̃ dicendũ ꝙ caro hoĩs pcipue xp̃iani nõ accipiꝛ vt caro hoĩs tm̃: ſ; ꝓut eſt habitaculũ ſpũſſancti: ⁊ iõ vinculũ ſpũs habet locũ in carne: ⁊ iõ illi q̃ ſunt vnũ ab eccleſia nõ iudicanꝛ vt diuiſi: om̃s aũt q̃ iungunꝛ matrimonio accipiunꝛ vt diuiſi: ⁊ iõ dõm ꝙ tranſiꝛ ad vnionẽ carnis q̃ eſt habitaculũ vel debet eſſe ſpũſſãcti ꝑ ſpũs vnionẽ. Ad id qȏ cõtra obijciꝛ dõm ꝙ eſt vnio ſacr̃alis q̃ eſt ꝑ modũ generatiõis eſſe ſpũalis / vel cõfirmatiõis ipſius / ⁊ eſt vnio habitualis charitatis: prima aũt vnio facit hoc ⁊ nõ ſcȏa. Ad aliȏ dõm ꝙ anadoch⁹ ex officio patrinat⁹ nõ hab; docẽtis vocem tm̃ ſ; etiã opantis ad eſſe ſpũale ipſi⁹ qui regeneraꝛ. Ad aliud dõm ꝙ licet ſpũs nõ ſit ex ſpiritu ⁊c̃. tñ ſm rem ⁊ characterẽ ſacramẽti poteſt fieri aliquo miniſterialiter: ⁊ ita quodãmõ ſpũalis ꝓximitas generaꝛ: q2 eſſe ſpirit⁹ ſm bonũ ſacramenti ẽ quodãmõ ex ſpiritu. Ad aliud dicẽdũ ꝙ emanat a ſpũali generatiõe: ſ; illa eſt ſacramẽtalis / vt pri⁹ dictũ eſt / ⁊ obiectio nõ eſt niſi de cooperatiõe ad aliq̃d ꝑ bñ eẽ ꝑ modũ alteratiõis: ⁊ nõ ꝑ miniſtrũ generantem / ſicut fit generatio in ſpũalib⁹ ſacramentis.

In ꝯtrariũ pmo.
2o
Solo
Ad pmũ
ad obiectõ;
Ad 2m
Ad 3m
Ad 4m

Quid ſit ſpũalis cognatio ſiue ꝓximitas. Arti. II B

ſ Ecũdo q̃riꝛ q̃d ſit ſpũalis ꝓximitas. Et cõmuniter dꝛ ꝙ ſpũalis ꝓximitas ſiue cognatio ſpũalis eſt ſpũalis ꝓpinquitas ꝓueniens
Arg. pmo ex ſacr̃i datiõe vl' ad idẽ tentiõe. Uideꝛ aũt nõ eẽ cõueniens diffinitio: q2 ꝑ ſacr̃i ſuſceptiõem vniꝛ hõ toti eccl'ie / ⁊ nõ ſpẽaliter vni pſone: g̃ ſi cõtrahit ꝓpinq̃tatẽ ad totã eccl'iaz ꝯhit / ⁊ nõ ſpẽaliter ad pſonã vnã
2o Itẽ in ſacr̃is nõ opaꝛ hõ ſ; ſol⁹ de⁹ (vt dicit Aug⁹ g̃ nullũ eſt ibi factũ hoĩs circa hoĩem: ſ; ad hoc ꝙ cõtrahaꝛ ꝓpinq̃tas ad hoĩem efficatior ẽſt opatio inducens gr̃az circa hoĩem q̃; opatio miniſterial' in ſacr̃o exteri⁹ q̃ grãm nõ inducit / ſic orõ q̃ fit ꝓ alio / vt dic̃ Grego⁹ iuuat pdeſtinatũ inducẽdo gratiã in eo ꝓ q̃ oraꝛ: g̃ ipa eſt opatio efficatior q̃; opatio miniſterial' in ſacr̃o: ſed nõ inducit ꝓpinq̃tatẽ oratio: g̃ nec opa-
3o tio in ſacr̃o. Itẽ ꝓpinquitas ſpũalis aut eſt ex vicinitate eẽntie ſpũs ad ſpiritũ / aut ex vicinitate originis ſpũs ad originẽ ſpũs / aut ex vicinitate ꝯſonãtie ſpũs ad ſpm̃ ad finẽ vnũ. Cõſtat aũt ꝙ nõ pmo mõ: q2 ſpũs vnius nõ eſt vicinior vni ſm eſſentiã q̃; alij / nec etiã ſecundo mõ: q2 origo ſpirit⁹ eſt de⁹ qui vno modo ſe habet ad om̃es ſpũs / nec etiã tertio: q2 ſepe diſcordãt cõpatres / ⁊ vn⁹ vult vnũ / ⁊ ali⁹ vult aliȏ ⁊ vnus bonũ ⁊ alter malũ: ergo videꝛ ꝙ nulla ſit ꝓ-
4o pinquitas ſpiritualis inter eos. Item ea que ſunt naturalia frequẽter fiunt / vt dicit phus: vnde cum ꝓpinquitas carnalis ſit naturalis frequenꝛ fit vt filius patrẽ imiteꝛ. Uñ poeta: Sepe ſolet ſilis filius eſſe ſuo patri: ſed cõſtat ꝙ gr̃a ſpũalis efficacior ẽ q̃; natura: g̃ videꝛ ſi ſpũalis eſt ꝓpinquitas inter aliq̃s ꝙ ad minus vt frequenꝛ in imitatione ſpũali debet manifeſtari: ſed nihil horũ videꝛ: g̃ nulla videꝛ eẽ ꝓ-
5o pinquitas ſpũalis ex ſacramẽti datiõe. Ulterius obijciꝛ de hoc qȏ dꝛ / vel ad idem tentiõe: equoce em̃

opaꝛ̃ ad ſacramẽti ꝑceptionẽ dans ⁊ tenẽs: ꝗ equi-
uoca inter eos ⁊ ſuſcipientẽ ſacramentũ cõtrahiꝛ̃ ꝓ-
pinquitas ſpũalis: ergo male diffiniꝛ̃. Et vlteri⁹ q̃-
ritur qua rõne diciꝛ̃ cognatus pueri ſpũalis bapti-
ſans: ⁊ alter de baptiſmo ſuſcipiẽs: ſicut aliꝛ̃ dr̃ ſana
Sol'o vrina: ⁊ aliter ſanũ aĩal. Rñſio dõm ꝙ conueniẽ-
ter diffiniꝛ̃ cognatio ſpũalis ſupiori diffinitõe q: po
niꝛ̃ ibi gen⁹ / ſiue forma / ⁊ cauſa ꝓpter quã q̃ cõtra-
hit: vt differẽtia: eſt ei diffinitio dicẽs q̃d: ⁊ propter
q̃d: vt facile pꝫ ꝯſiderãti eã. Ad id ergo qđ primo
Ad primũ. obijciꝛ̃ dõm ꝙ dupliciꝛ̃ cõtrahiꝛ̃ vnio. ſ. cõformita-
te grẽ ſuſcipiẽs ſacramẽtũ cõtrahit vnionẽ ad totã ec
cleſiã: ⁊ hoc nõ facit ꝓpinquitatẽ: ſed ſil'itudinẽ opeꝝ
aut ad eſſe illi⁹ gratie habet ꝓpinq̃tatẽ ad dantẽ ſibi
ſacr̃m ⁊ tenẽtẽ eũ in ipſo q̃ ꝑcipit ſacramẽtũ: ⁊ ꝙ hec
ꝓpinq̃tas eſt quaſi ꝓpagate gratie: ſicut carnalis co
gnatio eſt carnis ꝓpagate licet aliꝛ̃ ⁊ aliter: ⁊ ideo h̃
Ad ſecũdũ. inducit ꝓpinquitatẽ ſpũalẽ. Ad aliud dõm ꝙ de⁹
operaꝛ̃ ſolus vt efficiens: ſed tñ opaꝛ̃ etiã hõ ad gra
tiã ſicut etiã in generatiõe hoĩs hõ nõ generat aĩam
ſꝫ generãdo operaꝛ̃ ad aĩam: ⁊ ideo efficiꝛ̃ nat⁹ ꝓpin-
quus naturaliꝛ̃: ⁊ ſil'iter ibi efficiꝛ̃ ꝓpinqu⁹ ſpũaliꝛ̃.
Ad minorẽ ſecũdi. Ad aliud dõm ꝙ ſupponiꝛ̃ falſum in prima ꝓpõe
q: opatio in ſacramẽto nũꝗ̃ impediꝛ̃ niſi ꝑ accidens
ſcꝫ ſi eſt fict⁹ qui ſuſcipit ſacramẽtũ: ⁊ tũc etiã nõ fru
ſtratur a ſacramẽti ſuſceptiõe: ⁊ iõ recedẽte fictõe nõ
redditꝛ̃ ei: ſed oratio ꝓ alio ad gratiã impetrãdã ſepe
impediꝛ̃: ſi tñ in hoc nõ fiat: tñ dõm ꝙ diſſimilis eſt
opatio in ſacramẽto ⁊ ꝑ opationẽ: q: opatio in ſacr̃o
eſt q̃ſi ꝓpagãdo ſpũaliꝛ̃ in miniſterio; ſꝫ opatio orõis
eſt vt inductiua alteri⁹ ꝑ p̃ces: nulla aũt opatio fa-
cit ꝓpinq̃tatẽ: niſi q̃ eſt ꝓpagatio vel cõiũcta ꝓpaga-
Ad tertiũ. tioni. Ad aliud dõm ꝙ nõ ſumiꝛ̃ hoc mõ vnio faci-
ens ꝓpinq̃tatẽ ⁊ nõ fit ꝑ modũ tal' cõueniẽtie: ſꝫ poti
us ſic ꝯueniũt pricipiũ ⁊ principiatũ: q: principiatũ
eſſe ſuũ habet a principio: ⁊ ita eſt hic niſi ꝙ nõ ſunt
principiũ effectiuũ: ſꝫ q̃ſi inſtr̃ale ⁊ miſtraliꝛ̃ opans
⁊ talẽ modũ traductiõis cõſequiꝛ̃ aliqñ cõueniẽtia:
aliqñ nõ: q: poſſibile eſt principiatũ alterari p⁹ ſepa
tionẽ a principio: vñ nõ ſemꝑ tract⁹ corpaliꝛ̃ ſil'is eſt
in carne traducẽti: ſꝫ niſi eſſent alteratiões ſil'is eſſet
ita eſt h̃: q: ſubam grẽ ſacramẽtal' habꝫ ab ipſis opã
tib⁹ in miſterio: ⁊ ſil'is eſſet niſi vtrũq: alterationes
affectuũ facerẽt diſſil'itudinẽ: vñ hec ſil'itudo eẽt in
hĩtu ſi ꝑficereꝛ̃ ⁊ manifeſtareꝛ̃ ĩ volũtatũ cõformita
Ad quartũ te ⁊ fine vno. Ad aliud dõm ꝙ impedit cõformita
tẽ alteratio affectuũ ex vtraq: parte ⁊ nõ in efficacia
Ad quintũ gratie. Ad id qđ vlteri⁹ obijciꝛ̃ dõm ꝙ in vno cõi
cõueniũt oẽs opatões in ſacr̃oꝝ ꝑceptiõe. ſ. ꝙ opãꝛ̃
in miſterio: ⁊ q̃ ad h̃ vna eſt rõ ſpũal' cognatiõis.

Arti. III. An ſpũalis ꝓximitas impedit matrimo-nium contrahendũ.

T Ertio q̃riꝛ̃ an impediat matrimoniũ ꝯhendũ
Arguiꝛ̃ p̃o ⁊ dirimat cõtractũ. Videꝛ̃ aũt ꝙ non: q: vbi
pl'a ſunt vincula amicitie ⁊ ſocietatis ibi ma
ior eſt ĩdiuiduitas vite: ſꝫ cognatio ſpũalis vnit ſpũs
⁊ ꝯiugiũ ligat corpa: ꝗ in tali matrimonio eẽt maior
indiuiduitas: ꝗ meli⁹ erit hoc ꝗ̃ aliud ⁊ meliorẽ ſor-
titur exitũ ⁊ delectabili⁹ cõmanẽt: ergo nõ debẽt im
2o pedire matrimoniũ. Itẽ mr̃imoniũ ꝯſiſtit ĩ vtraq:
vniõe. ſ. ſpirituũ ⁊ corpoꝝ: ꝗ qđ coopatur ad vnionẽ
ſpirituũ ꝓmouet ad matrimoniũ: ſꝫ cognatio ſpũal'
ꝓmouet ad vnionẽ ſpirituũ ꝗ ꝓmouet ad mr̃imoniũ
ergo nõ debet poni ꝓ ĩpedimẽto. Itẽ oĩa bona ma 3o
trimonij int̃ tales ꝑſonas ſaluãꝛ̃: ſ. fides / ꝓles ſacra
mẽtũ: ꝗ videꝛ̃ ꝙ nõ ĩpediat ſꝫ expediat. In ꝯ̃riũ hui⁹
ſunt oĩa q̃ dicũꝛ̃ ĩ littera. Rñſio ꝙ impedit matri Sol'o
moniũ cõtrahẽdũ ⁊ dirimit cõtractũ ſicut littera dic̃
q: nõ placet deo ꝙ vnio ſpũalis q̃ eſt int̃ tales repu-
tetur nõ vnio: q̃ ei in matrimonio vniũꝛ̃ diſtãtes re-
putanꝛ̃: ⁊ h̃ reſpiciẽs eccl'ia ſtatuit: ꝙ illud ĩpedimẽ-
tũ vim habeat: p̃cipue cũ etiã lex ciuilis ꝓpꝛ̃ adoptio
nẽ ꝓhibeat matrimonial'r cõuenire. P̃ h̃ cõtra ordi-
nẽ nature eſt ꝙ ſurculus q̃ ex radice aliq̃ aſcẽdit iteꝝ
radici vniaꝛ̃ ad ꝓpagãdũ aliũ: nõ min⁹ aũt digna eſt
ꝓpagatio ſpũalis q̃ꝫ corpalis. ⁊ iõ vtrãq: cognatõeꝫ
impedimẽtũ ſtatuit eccleſia eſſe. Ad primũ ꝗ dõm Ad primũ.
ꝙ h̃ argumẽtũ nõ valet: q: ſi h̃ attendereꝛ̃ in matri-
monio tũc fili⁹ deberet accipe mr̃em qđ abſurdũ eſt:
ſꝫ in matrimonio attẽdiꝛ̃ cõiũctio diſtãtiũ: vt iteꝝ ꝗ̃-
dus fugiẽs reuniaꝛ̃ ⁊ remaneat fed⁹ humani gñis
⁊ ciuil' vrbanitas in talib⁹ ita ꝯiũctis. Et ꝑ h̃ etiã Ad ſecũdũ
patꝫ ſol'o ad ſequẽs. Ad aliud dõm ꝙ h̃ nõ ſufficit Ad tertiũ
ſed oportet eſſe ꝑſonas legittimas ad cõtrahẽdũ: vt
ſepe ſupra habitũ eſt.

Quot ſunt ſpẽs cognatiõis ſpũalis. Arti. IIII.

D Einde q̃riꝛ̃ de h̃ qđ dicit. [Eſt etiã int̃ filios
eiuſdẽ hoĩs carnales ⁊ ſpũales ⁊c̃.]. s̃. b.
Et q̃riꝛ̃ h̃ quot ſunt ſpẽs cognatõis ſpũalis.
Videꝛ̃ aũt ꝙ nõ ſunt niſi due: q: de his tñ mẽtionẽ Arguiꝛ̃ p̃o
fac̃ ĩ lr̃a. ſ. int̃ ſuſcipiẽtẽ ĩ baptiſmo ⁊ int̃ filios ſuſcipi
entis carnales ⁊ ſpũales. Vĩ aũt ꝙ ſit vna ſola: q: 2o
ñ cõicãtes ĩ ſpũ ñ cõicãt etiã ĩ ꝯſeq̃nte illã cõicatiõeꝫ
ſꝫ pr̃ carnal' ſuſcipiẽs ⁊ fili⁹ ſu⁹ carnal' nõ cõicãt ĩ ſpũ
q̃ ad opationẽ miſterialẽ ĩ ſacr̃o qñ pr̃ carnal' ſuſcipit
filiũ ſpũalẽ: ꝗ ñ cõicãt etiã ĩ ꝯſeq̃nte illã opatõꝫ ſpũa
lẽ: qđ ẽ cognatio ſpũal': ꝗ nll'a eſt cognatio int̃ filios
carnales ⁊ ſpũales. Itẽ ſi dr̃ ꝙ eſt cognatio ſpũal' 3o
int̃ eos cõſtat ꝙ nõ eẽt ſ̃m g̃dũ vnũ: ſꝫ duos / vl' trũ-
cũ ⁊ g̃dũ: ⁊ h̃ añ nũꝗ̃ auditũ eſt a ſctis ꝙ grad⁹ ĩ tali
cognatiõe determinẽt: ꝗ videꝛ̃ ꝙ nulla ſit inter car- 4o
nales filios ⁊ ſpũales cognatio ſpũal'. Vlteri⁹ vi
deꝛ̃ ꝙ ſint tres. ſ. cõpr̃nitas pr̃nitas ⁊ fratnitas ſpi-
ritual': q: h̃ cõiꝛ̃ dr̃ ab oĩb⁹ q̃ ſciũt: etiã ex lr̃a hec colli 5o
gunꝛ̃. Itẽ eadẽ rõe q̃ fili⁹ pr̃is ſpũal' ꝯ̃hit fratnita
tẽ ꝯ̃hit etiã pr̃ filij ſpũal' cõpr̃nitatẽ: ꝗ nec̃ario erunt 6o
tres. Vlteri⁹ videꝛ̃ ꝙ q̃ttuor q: nõ minor ẽ vicini
tas ſpũal' ad ſpũalẽ ꝗ̃ carnal' ad ſpũalẽ: ſꝫ maior: ſed
carnales filij pr̃is ſpũal' cũ filio ſpũali ꝯ̃hunt cogna
tionẽ ſpũalẽ: ꝗ ml'to magꝭ ſpũales filij eiuſdẽ cũ oĩb⁹
ſpũalib⁹ hñt cognationẽ ſpũalem: ꝗ oẽs filij ſpũales
eiuſdẽ hoĩs ſr̃ int̃ ſe frẽs ſpũales: ſꝫ h̃ gen⁹ nõ determi 7o
naꝛ̃ ĩ lr̃a ꝗ ſunt q̃ttuor ſpẽs ſpũal' cognatiõis. Itẽ
ꝓpagatio carnis ex vno fac̃ carnalẽ cognatõꝫ int̃ ꝓ-
pagatos: ſꝫ melior eſt ꝓpagatio ſpũs ex vno: ꝗ ꝓpa-
gatio ſpũs ex vno facit cognationẽ ſpũalẽ inter oẽs
ſpũaliter ꝓpagatos: ꝗ vt pri⁹ q̃ttuor videꝛ̃ eſſe ſpẽs Sol'o
ſpiritualis cognatõis. Solutio dicendũ ꝙ nõ eſt
niſi triplex ſpẽs cognatiõis ſpũalis. ſ. paternitas /
cõpaternitas / ⁊ cõfraternitas. Paternitas contra-
hitur dupl'r. ſ. directe ⁊ indirecte. Directe ꝑ actũ ꝓ-
priũ q̃ fit ĩ ſacr̃m dãdo vl' ſuſcipiẽtẽ tenẽdo. Indire-
cte aũt qñ nõ ꝑ actũ ꝓpriũ: ſꝫ ꝑ actũ illi⁹ cũ q̃ ẽ vna ca
ro ꝯ̃hit ſicut viro aliquẽ ſuſcipiẽte: ſuſceptio hec facit
ipm patrem ſpũalẽ directe: ⁊ quia vir ⁊ vxor poſtꝗ̃
effecti ſunt vna caro ſibi cõmunicant ſuas actiones:

⁊ ergo qꝺ facit vir directe indirecte trāſit ad vxorē ⁊
efficiť etiā ipſa mater ſpūalis: dico autē poſtq̄ꝫ effe-
cti ſunt vna caro: qꝛ ſi vir prius q̄ꝫ eſſet marit⁹ vxo-
ris.ſ.ante cōtractū matrimonij vel poſt cōtractū añ
copulā carnale ſuſcipet aliquē in ſacramēto nō trāſi-
ret ad vxorē: ⁊ iō nō efficereť mať ſpūalis ſicut ante
dixi: qꝛ vir directe ⁊ vxor indirecte efficiūtur paren
tes ſpūales: ita eſt ecōuerſo qñ mulier directe ⁊ vir
indirecte. Cōpaternitas aūt cōtrahiť inť carnalem
patrē ⁊ ſpūalē: ⁊ inť carnalē matrē ⁊ ſpūalē: vñ vbi
vn⁹ ſemp̱ erit cōpatrū ſpūalis: alter carnalis nec fal
lit regula talis. Et cōtrahiť dupl'r.ſ. directe ⁊ indi-
recte: ſicut etiā paternitas ſpūal': qꝛ poſtq̄ꝫ vir ⁊ mu
lier efficiunť vna caro cōicāt ſibi ſuos filios. Cōfra-
ternitas aūt nō cōtrahiť niſi inter puerꝫ ⁊ puellā/ q̄
ſuſcipiť vel teneť in ſacramēto: ⁊ filios carnales ſu-
ſcipiētis/ ſiue añ/ ſiue poſt ſint nati: ⁊ nō trāſit ad fra
tres vel ſorores ei⁹ qui ſuſcipit ſacr̄m/ ſiue ante ſint
nati/ ſiue poſt naſcanť: oēs em̄ illi ſi aliud nō obſtat
impedimētū/ licite pñt cōiungi fratribꝫ ⁊ ſororibus
ei⁹ cui ſacr̄m dať: vel q̄ in ſacramento teneť: vt infra
Ad p̄mū et dicet in littera. His habitis ad obiecta reſpōden
ſecundū. dū dicēdo ad primū ꝙ ad cōtrahēdū cognationē nō
eſt neceſſariū cōicare in actu mediāte quo cōtrahiť.
Et eſt inſtātia: qꝛ fili⁹ prim⁹ nō cōicat patri in gene-
ratōe ſecūdi: ⁊ tñ qꝛ ſecūdus tradiť ab eodē a q̄ pri-
mus ſumpſit originē: iō ſecūdus efficiť ſup̱ primū ſi-
miliť ego nō cōico fratri meo in actu generatiōis: et
tñ fili⁹ ſu⁹ efficiť mihi i ſecūdo gradu p̱ reſpectū mei
⁊ fratris mei ad trūcū vnde deſcēdim⁹. Sil'ter etiā
eſt hic in ꝓpoſito: qꝛ p̱ reſpectū ab eodē a quo illi de-
ſcendūt carnaliť ⁊ illi ſpūaliter efficiunť ſpūales fra
Ad tertiū tres. Ad aliud dōm ꝙ iō grad⁹ in hac cognatiōe
nō diſtinguunť: qꝛ nūq̄ꝫ diſtat niſi in gradu primo q̄
eſt inť fratres: inť trūcū em̄ ⁊ gradū primū nō ē gra-
dus diſtātie: cōpater aūt ⁊ ad p̄rem ⁊ ad puerꝫ ſuſce
ptū in ſacramēto nō habet diſtātiā grad⁹: qꝛ ad pa-
trē carnalē habet ſe ſicut trūc⁹: ⁊ ad puerꝫ ſicut ad id
qꝺ emanat imediate a trūco: ſꝫ puer ad filios carna-
les p̄ris ſiue ſpūalis habet ſe vt fratres q̄ ſunt i p̄mo
Ad quartū gradu/ nec vnq̄ꝫ vltra deriuať. Ad duo ſequētia
⁊ quintū. cōcedendū eſt de plano. Ad id qꝺ vlteri⁹ cōcludiť
Ad ſextū ꝙ ſunt q̄ttuor ſpēs dicēdū ad primū ꝙ bene cōcediť
ꝙ maior quo ad dignitatē ē cognatio ſpūalis q̄ꝫ car-
nalis: ſed quo ad depēdentiā ad vnū nō eſt ita: vnde
in ꝓpagata ad alterꝫ cognatōe ſemp̱ op̱tet adeſſe car
nalē cognationē: ſicut ptꝫ qñ ſpūalis ꝓpagať ad fili-
os carnales ſuſcipiētis i ſacr̄o ⁊ ad parētes ſuſcepti:
⁊ hoc iō eſt: qꝛ nō pōt ſpūs ex ſpū: ſꝫ poti⁹ caro ex car
ne ꝓpagari: vnde cū inť filios ſpūales dantis ſacr̄m
vel tenētis in eo ⁊ inť tētū in ſacr̄o nulla ſit cōiūctio
ꝓpagatiōis carnis: nulla erit inter eos cognatio ſpi-
ritualis. Directa em̄ cōſtat ꝙ nō eſt: ⁊ indirecta ſine
depēdētia carnali eſſe nō poteſt: ⁊ ita nō trāſit ad ſpi
Ad 7m. rituales filios iſta cognatio. Ad aliud dicendū ꝙ
per idem patet ſolutio.

Qui ſint filij ſpirituales.

Spūales filij ſunt quos de ſacro fonte leua-
mus vel in cathezizatiōe ſeu cōfirmatiōe te-
nemus. Filie etiā ⁊ filie ſpūales eorū ſunt q̄
trine merſiōis vocabulo eos ſacro baptiſma
te tingūt. Diciť etiā ſpūalis filia ſacerdotis
q̄ ei pctā ſua ꝯfiteť. vñ Simach⁹ papa: Oēs
quos in pnīa ſuſcipimus: ita noſtri ſpūales
ſunt filij: vt ⁊ ipſi q̄s vel nob̄ ſuſcipiētib⁹ vel
ſub trine merſiōis vocabulo mergētibus vn
da baptiſmi regenerauit. Silueſter etiā am
monet vt ad ſuā filiā pnīalē nll'us ſacerdos
accedat: qꝛ ſcriptū eſt: Oēs quos in pnīa ac
cipimus ita noſtri filij ſunt vt in baptiſmo ſu
ſcepti: quorꝫ omniū flagitioſa eſt cōmixtio.
Qꝺ autē cōpater ⁊ cōmater ſibi iungi neque a
ant: nec pater ſpiritualis: nec mater filie vel
filio ſpūali ex cōcilio Magūtineñ. docetur.
De eo qꝺ interrogaſti ſi aliquis filiolā ſuaꝫ
duxerit vxorē: ⁊ de eo qui concubuit cū ma
tre ſpirituali: ⁊ ꝺ eo qui filiū ſuū baptiſauit:
⁊ vxor eius eum de fonte ſuſcepit: hac cauſa
vt diſcidiū fieret cōiugij ſi poſt in tali copu-
la poſſunt p̱manere ſic reſpondendū eſt. Si
filiolā vel cōmatrē ſuā aliquis in coniugiuꝫ
duxerit: ſeparādos eſſe iudicamus: ⁊ graui
penitētia plectēdos. Si vero cōiuges legit-
timi vel vnus vel ambo ex induſtria hoc fe-
cerint vt filiū ſuū de fonte ſuſceperint: ſi in-
nupti manere voluerint bonū eſt. Sin auteꝫ
grauis penitētia inſidiatori iniūgatur ⁊ ſiml'
maneant: ⁊ ſi preuaricator cōiugij ſuperui-
xerit: acerrima penitentia mulcteť ⁊ ſine ſpe
cōiugij maneat. Ex his apparet ꝙ aliquis fi
liolā ſuā vel cōmatrē nō poteſt ſibi copula-
re nuptialiter: ⁊ ſi preſumptū fuerit: ſeparā-
di ſunt. Qui autē legittime cōiuncti ſunt nō
inde ſeparādi ſunt: quia alter eorū inſidioſe
filiū de fonte leuauit. Qꝺ etiā Nicolaus cō
firmat dicēs: Noſſe deſideras vtrū mulier q̄
viri filiū ex alia femina genitū de ſacro fon
te leuauerit: poſtmodū poſſit cum eodē vi-
ro copulari. Quos ideo cōiungi poſſe decer
nimus: quia ſm̄ canones ſacros niſi amborꝫ
conſenſu nullius religiōis obtentu debet cō
iunx dimittere coniugē: cū apoſtolus preci-
piat: Nolite fraudare inuicē: niſi forte ex cō I. Cor. 7.
ſenſu ad tempns ⁊c. Ideo dictum eſt nobis
quaſdā femīas deſidioſe: quaſdā vero frau
dulenter: vt a viris ſuis ſeparētur proprios
filios corā epiſcopis ad confirmandū tenu-
iſſe. Unde nos dignū duxim⁹: vt ſi qua mu
lier filiū ſuū deſidia: aut aliqua fraude corā
epiſcopo tenuerit ad confirmandū ꝓpter fal
laciā vel fraudē q̄ꝫdiu viuat pnīam agat: tñ
a viro ſuo nō ſepareť. Item Joh̄. papa: Ad
limina ſancti Petri homo noīe Stephanus
veniēs noſtro preſulatui īnotuit ꝙ filiū ſuū
in extremo vite poſitū necdū babtiſmi vnda

lotũ abſentia ſacerdotũ cogẽte baptiſauit: eũq; ꝓprijs manibꝰ ſuſcepit atq; pro hmõi negocio reuerẽtia tua p̃fatũ hominẽ a ſua cõiuge iudicauit eſſe ſeparãdũ. Qđ fieri nullatenus debet: dicẽte ſcriptura: Qđ deus cõiũ-
Act. 19. Mat. 5. ⁊. 19. xit hõ nõ ſeparet. Et dñs nõ dimittere vxorẽ niſi cauſa fornicatiõis iubet. Et nos tãta auctoritate freti dicimus nõ dimittendũ eſſe ⁊ inculpabile iudicãdũ qđ neceſſitas intulit. Nã baptiſandi opus laicis fidelibꝰ: ſi tñ neceſſe fuerit libere cõcedit̃. Unde ſi ſupradictus homo filiũ morientẽ aſpiciẽs ne animã ꝑpetuo perire dimitteret: vnda baptiſmi lauit: vt eũ đ ꝑtãte mortis eripet bñfeciſſe laudat̃. Jđq; ſue vxori ſibi iã olim legittime ſocietate impune dũ vixerit iudicamꝰ manere coniunctũ: nec ob hoc ſeparari debere. His alijſq; pluribꝰ auctoritatibꝰ edocet̃ cõiuges nõ eſſe ſeparãdos ſi poſt legittimã copulam alter alterius filiũ de fonte leuauerit: vel in cõfirmatiõe tenuerit.

Quid premiſſis obuiat.

His aũt obuiare videt̃ qđ Deuſdedit papa ait: Peruenit ad nos dyaconꝰ ſanctitatis veſtre epiſtolã deferẽs ꝙ quidã viri ⁊ mulieres p̃terito ſabbato paſchali ꝓ magno ppl̃i icurſu neſciẽtes filios ſuos ſuſcepiſſent de lauacro. Cupis ergo ſcire an ꝓpter hoc debeant viri ac mulieres ad ꝓpriũ vſũ redire vel nõ? Nos vero hac re meſti priorꝫ inquiſiuimꝰ dicta: ⁊ inuenimꝰ in archiuis. i. ĩ armarijs apoſtolice ſedis iã talia cõtigiſſe in pluribꝰ eccleſijs: quarũ ep̃i ab hac apoſtolica ſede volẽtibus ſcire vtrũ viri ac mulieres redirent ad ꝓpriũ thorũ. Beate memorie ſancti patres Julius papa: Innocẽtius ⁊ celeſtinꝰ cũ ep̃orũ plurimorꝫ cõſenſu in apl̃orꝫ principis eccleſia p̃ſidẽtes talia reſcripſerũt ⁊ ꝯfirmauerunt: vt nullo mõ ſe in cõiugio reciperẽt viri ac mulieres: quicũq; hac rõne ſuſceperũt natos: ſed ſepararent ſe: ne ſuadẽte diabolo tale vitiũ inualeſcat. Jtẽ: Si quis filiaſtrꝫ vel filiaſtrã ſuã ante epiſcopũ tenuerit ad cõfirmationẽ ſeparetur ab vxore ſua: ⁊ aliã nũq; accipiat: Hec autẽ vel ad terrorẽ dicta ſunt nõ ꝙ ita eſſet faciendũ: ſed ne illud fieret ſũmopere cauendũ: vel de illis eſt intelligendũ qui prius filios ſuos viciſſim de fonte ſuſceperunt: q̃ fierẽt cõiuges. Premiſſis autẽ auctoritatibus oĩno conſentiendũ eſt: vt ſiue propriũ ſiue tñ viri filiũ mulier de fonte ſuſceperit: nõ ideo a viro ſeparetur: qđ ⁊ de viro ſimiliter oportet intelligi.

Quibus ſacramẽtis mediãtibus cõtrahitur iſta cognatio ſpũalis. — Arti. v. E

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Spũales filij ⁊c̃.] Et querit̃ hic mediãtibꝫ q̃bus ſacramẽtis cõtrahat̃ iſta cognatio ſpũalis. Uidetur aũt ꝙ ꝑ euãgelij p̃dicationẽ: q2 dic apl̃s. I. Corꝫ. 4. In chriſto Jeſu ꝑ euãgeliũ ego vos genui. Et ad Gal̃. 4. Filioli quos iterꝫ parturio donec formet̃ in vobis chriſtꝰ: ſed in generatiõe ſpũali contrahit̃ cognatio ſpũalis: ergo p̃dicator habet cognationẽ ſpiritualẽ cũ his q̃bus p̃dicauit. (Arguit̃ pº) Ulteriꝰ videt̃ ꝙ in pnĩa: q2 dicit ĩ littera ſymachꝰ papa: Oẽs quos in pnĩa ſuſcipimus ⁊c̃. 2º
Jtẽ ĩ littera ſiluestri pape ſcriptũ eſt: Oẽs quos in pnĩa ſuſcipimꝰ ⁊c̃. 3º
Jtẽ ex littera habet̃ ꝙ in cathecíſmo: q2 hoc dicit̃ hic in littera 4º 5º
Jtẽ. xxx. q. I. habent̃ plura de hoc. Jtẽ cathecíſmus inſtruẽdo generat ad fidẽ: ergo facit cõtrahi cognationẽ ſpũalẽ. 6º
Uidet̃ aũt ꝙ in oĩbus ſacr̃is: q2 in quolibet ſacr̃o operat̃ miniſter ad ſpũalẽ generationẽ ſuſcipiẽtis ſacr̃m: talis aũt opatio facit cõtrahi talẽ cognationẽ ſpũalẽ: ergo quilibet opans ad ſuſceptionẽ cuiuſcũq; ſacr̃i cõtrahit ſpũalẽ cognatiõeꝫ cũ ſuſcipiẽte. 7º
Rñſio dĩm ꝙ de h̃ fuerũt varie apđ diuerſos opiniões: q̃dã eñ dixerũt ꝙ in oĩbꝫ ſacr̃alibus baptiſmi ꝯtrahit̃ talis cognatio. ſ. cathecizatõe exorciſatiõe / ĩmiſſiõe ſalis / ⁊ hmõi: ſed q2 nulla videtur rõ cũ baptiſmꝰ ſit primũ ſacr̃m ⁊ ianua ſacr̃orꝫ: ⁊ nihil antecedentiũ regeneret hoĩem. Dicũt eĩ alij al̃r ſcꝫ ꝙ tria ſacr̃a faciũt ſpũalẽ cognatõꝫ. ſ. cathecíſmꝰ / baptiſmꝰ / ⁊ cõfirmatio: ſed hi ſunt decretiſte: q2 cathecíſmũ ſacr̃m vocãt qđ nullo modo verũ eſt: q2 ante baptiſmũ nullũ eſt ſacr̃m: ⁊ ſi ſãctꝰ vocat ſacr̃m ponitur ſacr̃m ꝓ ſacr̃ali. Jdeo dĩm ꝙ tñ duo ſacr̃a faciũt cognationẽ ſpũalẽ. ſ. baptiſmꝰ ⁊ cõfirmatio. (Soľo) Et rõ huiꝰ põt elici ex notatis ſupra de ſacr̃is illis: quia vnũ imprimit characterẽ diſtinguẽtẽ ad fidẽ in ſortẽ dñi: ſcḋm autẽ robur eiuſdẽ characteris: ⁊ iõ faciũt generationẽ ⁊ cõplemẽtũ generati ſpũaliter: ⁊ iõ faciunt cognationẽ ſpũalẽ. Si autẽ querat̃ de ordine cũ imprimat characterẽ: quare ipe nõ facit: dicendũ ꝙ due ſunt rões quare ipſe nõ facit. Una eſt q2 nõ imprimit characterẽ fidei: ſed potiꝰ excellẽtie ⁊ prelatiõis: ⁊ ille nõ regenerat. Alia eſt quia nõ datur niſi viris: ⁊ ideo nullũ poteſt procreare matrimonio impedimẽtũ: cũ nullus aliũ ſuſcipiat in ſacramẽto ipo. De eucharistia autẽ ⁊ extrema vnctione ꝑ ſe patet ꝙ nullũ imp̃mũt characterẽ nec m̃rimonio ex ſue ſuſceptiõis mõ vllũ pñt ꝓcreare impedimẽtũ. Ad primũ aũt dĩm ꝙ v̄bũ vt vult Ariſto. nõ habet niſi virtutẽ ꝑſuaſiuã: ⁊ iõ nõ regenerat: ſꝫ tñ diſponit ad h̃ ſed in opatiõe ſacramẽtali eſt gratia ex ipſo ope opato. Per hoc etiã patet ſol̃o ad ſequẽs.

Ad duas p̃mas auctoritates pauli.

Ad aliud dicendũ ꝙ pnĩa magis trahit robur ex deuotiõe penitentis q̃ ſacerdotis: ⁊ ꝓpterea nõ imprimit characterẽ. E qđ dicit̃ in littera dicẽdũ ꝙ nõ debẽt cõtrahere ſed tñ ſi cõtraxerint ſtabit matrimoniũ.

Ad ſecũdũ tertiũ q̃rtũ quintũ.

Ad aliud dicẽdũ ꝙ cathecíſmꝰ nõ cõplet̃ niſi in baptiſmo: ⁊ iõ nõ ĩpedit niſi cũ baptiſmo exñs. Et ꝑ h̃ patꝫ ſol̃o l̃re. Alr̃ tñ dicũt decretiſte ſic ꝙ baptiſmꝰ ⁊ cõfirmatio ĩpediũt ⁊ dirimũt ⁊ cognatio q̃ ẽ ex cathecíſmo, adeo eſt exil̃ ⁊ debil̃ ꝙ vix ĩpedit ꝯhẽdũ ⁊ nõ dirimit ꝯctũ ſꝫ pria ſol̃o v̄ior eſt: q2 rõnẽ hꝫ ⁊ ſaluat l̃ram.

Ad ſextũ ⁊ ſeptimũ.

Que cõmatres ⁊ q̃ cõpatres pñt ꝯhere. — Arti. VI. F

Einde querit̃ de hoc qđ dicit [Qꝫ aũt cõpat̃
Argumẽtũ D ⁊ cõmater ſibi iũgi nequeant ⁊c̃.ſ̃.a Uide
primũ. tur eñ falſuꝫ: ſit eñ ꝙ aliq̃ ſit cõmat̃ alicuiꝰ
femine ex filio ſuo/vel illiꝰ: ⁊ poſtea cõtrahat cũ viro
nihil habẽte cõe cũ alterutra illaꝝ: poſtea moriatur
ſua vxor ⁊ ducat illã cuiꝰ ipſa cõmat̃ fuit/ dicũt iura
ꝙ ſtat mr̃imoniũ: ⁊ tñ iſte habuit duas cõmatres.
2o Itẽ ſit ꝙ aliq̃s accipiat vxorẽ p̃gnantẽ ex alia vi-
ro: ⁊ poſtea pariat poſtq̃ꝫ cognita eſt a viro ſuo ſcđo:
⁊ illũ pueꝝ mlĩer illa ſuſcipit in ſacro. Dicũt iura ꝙ
mortua ſua p̃t ducere cõmatrẽ illiꝰ que ſic cõmat̃ ef
fecta fuit. Et idẽ eſt ſi pepit poſt cõſenſum de p̃ſenti/
Soľo ⁊ añ carnalẽ copulã. Rñſio dđm ꝙ iura bñ ⁊ rõ-
ad totũ. nabiliter determinãt: q2 nõ cõicãt ſibi actꝰ ſuos con
iugati niſi in eo in quo ſunt vna caro: ⁊ poſtq̃ꝫ ſũt ſi-
cut dictũ ẽ de indirecta cõpaternitate. Et ꝟitas hꝰ
q̃ſtiõis eſt in duobꝫ verſibꝫ. Qui mihi vel cuiꝰ mea
natũ fõte leuauit. Hec mea ꝯmat̃ fieri mea nõ valet
vxor. Si q̃ mee natũ nõ ex me fõte leuauit. Hãc pꝰ
fata mee nõ mihi vetabor habere.

De copula ſpũaliũ vel adopti-uorũ et naturaliũ filiorũ.

Qđ aũt ſpũales vľ adoptiui filij naturalibꝰ
copulari neq̃ant Nicolaꝰ papa teſtat̃ ita in-
quiens: Ita diligere debet hõ eũ q̇ ſe ſuſce-
pit de ſacro fonte ſicut patrẽ. Int̃ fratres ⁊ fi
lios ſpũales gratuita ⁊ ſancta cõio eſt: q̇ di-
cẽda nõ eſt cõſãguinitas: ſꝫ habẽda ſpũalis
ꝓximitas vñ inter eos arbitror nõ poſſe fieri
legale cõiugiũ: q2 nec ĩter eos qui natura et
eos qui adoptõe filij ſunt venerande leges
matrimonia cõtrahi ꝑmittunt. Itẽ: Si inter
eos nõ ꝯhit̃ mr̃imoniũ q̊s adoptio iũgit: q̃n
to potiꝰ a carnali opꝫtet ĩter ſe cõtubernio ceſ
ſare: q̊s ꝑ celeſte ſacr̃ꝫ regñatio ſctĩ ſpũs vinc̃

Arti. VII. B Quid ſit adoptio.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Qꝫ aũt ſpi
D rituales vel adoptiui filij. Et ponit̃ hic q̃ſtio
de cognatiõe ſpũali. Et q2 in diffinitiõe eius
cadit adoptio: iõ queramꝰ de adoptiõe ſex. Primũ
eſt q̇d ſit adoptio. Scđm q̃ ⁊ quot ſint ſpẽs adoptio
nis. Tertiũ q̇s poſſit adoptare. Quartũ quis poſſit
adoptari. Quintũ q̇s ſit effectꝰ adoptiõis. Sextũ
quot ⁊ q̃ ſint ſpẽs adoptatoꝝ cognationẽ int̃ ſe ha-
bentiũ. Circa aũt ipam cognationẽ legalẽ quere-
mus duo. ſ. q̇d ſit ⁊ q̃liter impediat mr̃imoniũ ⁊ q̃lit̃
nõ: ⁊ ſic ſunt octo in vniuerſo que circa h̃ queruñt.
Ad primũ hoꝝ ſic ꝓcedit̃: Dicit̃ cõiter ꝙ adoptio
eſt extranee ꝑſone in filiũ vľ nepotẽ: vel deinceps aſ-
Arguit̃ p̊o ſumptio legittima Uidet̃ aũt ꝙ nõ ſemꝑ ſit extranee
ꝑſone: q2 nõ extranea maiꝰ ius habet in hereditate:
2o ergo illa potiꝰ debet adoptari. Itẽ ꝓpinquitas na
ture facit gradꝰ in ordine charitatis: g̃ multo magis
in ordĩe adoptiõis: g̃ videt̃ ꝙ nõ extranea ꝑſona ma
3o gis dꝫ adoptari q̃ꝫ extranea. Itẽ ius aliq̇d in here
ditate q̃ntũ ad ſucceſſionẽ dat ꝓpinq̇s: g̊ ſine iniuria
illoꝝ extraneꝰ nõ p̃t introduci in hereditatẽ ĩ toto vľ
q̃ſtiũcula. in ꝑte: g̊ adoptio nõ ſemꝑ eſt extranee ꝑſone. Ulte
Arguit̃ p̊o rius q̃rit̃ quare dicat in filiũ vel nepotẽ: q2 conſtat
ꝙ ꝑ gradꝰ nõ diſtat adoptatꝰ ab adoptante: g̊ q̇libet
2o adoptat̃ in filiũ ⁊ nullus in nepotẽ. Itẽ vna ẽ ad-
optio faciẽs de extraneo filiũ q̇ maxime diſtat: cũ g̊
de maxime diſtãte ꝑ adoptionẽ fiat nihil diſtãs eo ꝙ
int̃ prẽm ⁊ filiũ nulla ſit diſtãtia: videt̃ ꝙ nõ ſit in ea
gradus: g̊ nihil eſt dictũ in filiũ vel nepotẽ vel dein-
ceps. Rñſio ad hoc dđm ꝙ adoptio inducta eſt in Soľo
ſolatiũ filioꝝ ꝑditoꝝ. Et q2 cõtingit nepotes ⁊ ꝓne- ad vltima.
potes: ⁊ ſic deinceps etiã ꝑditiõ in ſolatiũ ipſoꝝ etiã
adoptio nepotũ: ⁊ deinceps eſt inducta. Et ꝑ h̃ patꝫ
ſoľo ad duo vltima inducta. Ad primũ aũt dicẽdũ Ad primuꝫ
ꝙ adoptio de nõ cõiũcto ex iure ſucceſſiõis facit ſuc- primi.
ceſſorẽ: ⁊ iõ opꝫtet ꝙ ſit ꝑſona extranea: q2 alr̃ aliq̇đ
ius. ſ. cõſanguinitatis haberet in hereditate ꝑcipiẽ-
da. Ad aliud dđm ꝙ non eſt ſiľe q2 charitas ꝑficit Ad ſecũdũ
naturã: ⁊ iõ quẽlibet gradũ cõducit ad ꝓpriũ chari-
tatis effectũ: ſed adoptio inducta eſt in ſolatiũ q̃ſi na
ture in illa ꝑte qua ꝑpetuari hꝫ ne nomẽ alicuius de
ſua poſteritate deleat̃: ⁊ iõ nõ fũdat̃ ſuꝑ ſucceſſores:
ſed ⁊ extraneos. Ad aliud dđm ꝙ vir q̃ꝫdiu eſt in Ad tertiũ
ꝑtãte bonoꝝ ſuoꝝ cũ vxoris conſenſu ⁊ principis de
ſuis bonis põt ordinare qđ voluerit: ⁊ ideo ꝓpinqui
adoptionẽ impedire nõ poſſunt.

Quot ſunt ſpẽs adoptiõis. Arti. VIII. D

Ecũdo querit̃ que ⁊ quot ſint ſpẽs adoptio-
S nis. Et cõit̃ dr̃ ꝙ due. ſ. arrogatio ⁊ ſimplex
adoptio. Arrogatio aũt eſt adoptio auctorita
te principis facta: de eo q̇ ſui iuris eſt vel ꝑ pr̃is na-
turalis mortẽ: vľ ꝑ emãcipationẽ q̃ trãſit in ꝑtãtem
adoptãtis Simplex aũt adoptio ẽ adoptio auc̃tate
mgr̃atꝰ facta đ eo q̇ nõ ſui iuris eſt/nec trãſit in ꝑtãtẽ
adoptãtꝭ. Uñ ꝟſus: Arrogo q̇ ſuꝰ ẽ ⁊ hꝫ meꝰ eẽ necẽ
Pr̃is adopta ſuũ nec pr̃is deſinit eẽ. Sꝫ ꝯ h̃ obijci Arguit̃ p̊o
tur: q2 ꝯ ordinẽ nature videt̃ eẽ arrogatio: q2 natu-
ra nũq̃ꝫ id qđ ꝑficit in eẽ ⁊ poſſe reuocat in ĩꝑfectũ
g̊ nec ciuiľ dꝫ h̃ facere: ſꝫ ſuꝰ ẽ ꝑfectꝰ ĩ ſui regimĩe: nõ
ſuꝰ aũt imꝑfectꝰ: g̊ de ſuo ordine iurꝫ p̃t fieri nõ ſuꝰ
g̊ arrogatio ꝑ quã h̃ fit eſt ꝯ ordinẽ iuris naturalis.
Siľiter obijcit̃ de ſimplici adoptõe: oĩs eĩ filiꝰ eſt 2o
ſui pr̃is: g̊ et adoptiuus ſui patris adoptãtis eſt: er-
go cum adoptatur ipſe deſinit eſſe ſui patris natura
lis: ⁊ incipit eſſe adoptãtis: ⁊ h̃ eſt ꝯtriũ hꝰ qđ h̃ dicit
diffinitio inducta. Ulteriꝰ videt̃ ꝙ pľes ſint ſpẽs 3o
adoptiõis: q2 nõ ſuꝰ de ꝯſenſu pr̃is naturaľ p̃t trãſi Obiectio
re in ſuũ adoptãtꝭ: ⁊ iſta ſpẽs nõ tãgit̃ h̃: g̊ inſufficiẽt̃
ſunt ſpẽs aſſignate. Ulteriꝰ q̃rit̃ vtꝝ vniuoce ado q̃ſtiũcula.
ptio dr̃ de illľ duabꝫ ſpẽbꝫ. Et videt̃ ꝙ nõ: q2 vna re Arguit̃ p̊o
tinet nomẽ gñis eo ꝙ nihil addit generi: alia aũt ad-
dit aliq̇d: ſꝫ talia ſuũ genꝰ nunq̃ꝫ ꝑticipãt vniuoce: g̊
nec iſta. Itẽ cũ dr̃ ſimplex adoptio vr̃ ꝑ ſimplicita 2o
tẽ inui ꝙ nihil niſi ſimplicẽ naturã habet cõis: ſꝫ ar-
rogatio hꝫ plꝰ: g̊ nõ dr̃ vniuoce de illľ. In ꝯtriũ eſt In ꝯtriũ p̊o
ꝙ in vtraqꝫ de nõ filio fit filiꝰ: ſꝫ hoc eſt rõ adoptõis
g̊ vna rõne dr̃ de vtraqꝫ ſpẽ adoptiõis. Itẽ ñ drñt 2o
niſi materialit̃: q2 eẽ emãcipatũ: vel eẽ filiũ familias
ſũt dr̃e accñtales: ſꝫ mat̃ia eſt ꝑ accñs dr̃a: g̊ iſte due
ſpẽs ſunt mat̃iales vt videt̃. Rñſio dđm ꝙ diffi- Soľo
nitiões inducte ſunt valde bone ⁊ cõtinent̃ in eis cõ
ueniẽtie: ⁊ dr̃e duaꝝ ſpẽꝝ adoptõis: ⁊ h̃ plane q̇libꝫ
videre p̃t. Dđm g̊ ad p̊mũ ꝙ nõ ſ̃m idẽ idẽ p̃t vnũ Ad primũ
⁊ idẽ eẽ ꝑfectũ ⁊ imꝑfectũ ſ̃m naturã/nec etiã ſ̃m ci-
uilia: ſed in natura quidẽ adoptiuꝰ eſt ꝑfectus: ſed in
iure ſuccedẽdi in alijs bonis eſt ĩꝑfectꝰ: ⁊ quo ad hoc
trãſit in poteſtatẽ pr̃is adoptãtis. Ad aliud dicen Ad ſecũdũ.
dum ꝙ ſuus patris carnalis poteſt eſſe adoptiuus:
ſed nõ ſuꝰ pr̃is adoptãtis: q2 nõ põt eſſe in ꝑtãte duo

Ad tertiū rū:ꝛ ideo nō trāſit in poteſtatē adoptātis. Ad ali
Ad obiectū ud dicendū ꝙ nō ſunt plures. Ad obiectū aūt di-
cēdū ꝙ qñ nō h̄ fit tūc paꝛ̄ naturalis emācipat eū de
Ad queſti- ſua poteſtate:ꝛ tūc eſt ſpēs q̄ dicit̄ arrogatio. Ad
unculam. aliud dicendū ꝙ ſicut pꝛobāt due rōnes pꝛioꝛes ad-
optio dicit̄ per pꝛiꝰ ꝛ poſteriꝰ de arrogatiōe ꝛ ado-
Ad pꝛimuꝫ ptione ſimplici. Ad id qđ obijcit̄ in cōtrariū dōm
in cōtrariū ꝙ ratio generis eſt in vtraqꝫ ſpē:ſed in vna nihil ad-
ditur ei.ſ.in adoptiōe ſimplici: in alia aūt addit̄ dif-
ferētia:ꝛ iō illa fortiꝰ participat eē adoptōis q̄ꝫ alia.
Ad ſecūdū. Ad aliud dōm ꝙ in naturalibꝫ ſunt accidentia: tñ
ſm ꝙ cadūt iura ciuilia ſuꝑ illos efficiunt̄ differētie
ſubales:ꝛ iō ciuilit̄ loquēdo ſūt ſpēs adoptōis.

Arti. IX.
Qui poſſunt adoptari.

T Ertio querit̄ q̄s poſſit adoptare: Et dī cō-
muniter ꝙ tria exigunt̄ ad hoc ꝙ quis poſſit
adoptare.ſ.ſuꝰ:hoc eſt ſui iuris exiſtēs ꝛ gene
rare potēs:ꝛ etatē habēs vltra.xx.annos. Et de pꝛi
mo quidē nullū dubiū ē:ſꝫ de ſcđo. Si eñ adoptio
eſt in ſolaciū filioꝝ:ꝛ nō generare potēs magis de-
ſtituit̄ ex impoſſibilitate ꝓlis q̄ꝫ generare potēs: vi-
2o detur ꝙ adoptio magis debeat cōcedi generare non
potenti q̄ꝫ generare potenti. Itē in filijs eſt ſucceſ
ſio nature pr̄is ꝛ hereditatis ſm ambo iſta ꝓuat̄ ab
Queſtiūcu eo q̄ nō pōt generare:ergo illi magis q̄ꝫ alij debet cō
la pꝛima. cedi vt adoptet. Ulteriꝰ querit̄ de tertio mēbꝛo.ſ.
Arguit̄ ꝓo etatē habēs vltra.xx.annos. Uidet̄ aūt ꝙ in.xviij.
2o anno debet fieri adoptio:qꝛ tūc generare pt̄ natura
liter:g̃ ꝛ adoptare. Itē adoptare poſſe/ſeq̄t̄ ad ge
Queſtiūcu nerare poſſe:g̃ ꝛ ipſe ad tp̄s:ſꝫ tp̄s generatiōis eſt in
la ſecūda. xiiij:anno:g̃ ꝛ tp̄s adoptōis. Ulteriꝰ querit̄ ſi mu
Arguit̄ ꝓo lier poſſit adoptare. Uidet̄ ꝙ ſic:qꝛ mulier triſtat̄ in
In ꝯriū ꝓo deſolatiōe filioꝝ:ſed adoptio talibꝫ ꝯcedit̄ in ſolatiū
g̃ ꝛ mulieri debet cōcedi. Cōtra mulier nūq̄ꝫ ꝑfecte
eſt ſui iuris:ſed in ptāte viri:ergo nunq̄ꝫ pōt adopta
2o re. Itē nūq̄ꝫ generat actiue:ſꝫ paſſiue tm̄:ergo nec
Soľo adoptare pōt niſi forte iuuādo maritū. Rñſio di-
cendū ꝙ illa tria que poſita ſunt exigunt̄: vñ ſuꝰ qui
Ad pꝛimū. nō eſt ſuꝰ adoptare nō pōt/nec i ptāte tutoꝝ exiſtēs
nec filiuſfamilias. Ad ꝑmū g̃ dōm ꝙ extremū ge-
nus infelicitatis (vt vult Boe.) eſt aliqñ fuiſſe felicē:
ꝛ iō impoſſibilis generare nō deſtituit̄ ſicut ille q̄ ali
quo oꝛbatꝰ eſt filio/ vel habet eos:ꝛ iō iſti cōceditur
Ad ſecūdū. qđ nō illi qꝛ in illo ipſa impoſſibilitas minuit deſide
riū filioꝝ. Ad aliud dōm ꝙ licet vtrūqꝫ pꝛiuet̄ i eo
Ad q̄ſtiūcu q̄ generare nō pt̄:tñ nō eſt anxietas deſiderij:qꝛ an-
lā ꝑmā cuꝫ xiū deſideriū nō eſt niſi de re poſſibili. Ad aliud di
pꝛimo. cendū ꝙ licet in.xiiij.āno generatio eſt poſſibil':nō tñ
Ad ſecūdū. eſt ꝑfecta ꝛ ſtabilis:ſed potiꝰ in.xxj.anno: vt dicunt
phi. Ad aliud dōm ꝙ plane cōcedi pōt de ꝓle ꝑfe-
Ad q̄ſtiūcu cta ꝛ ſtabili:in q̄ ſtare pt̄ ſucceſſio hereditatꝭ ꝛ nat̄e.
lā ſecūdā. Ad id qđ vlteriꝰ querit̄ dōm ꝙ mulier nō pōt ado
Ad obiecta ptare niſi in vno caſu.ſ.in reſcripto pꝛincipis ꝛ in ſo
in cōtrariū. latiū filioꝝ ꝑditoꝝ. Ad id qđ cōtra obijcit̄ dōm ꝙ
ille due rōes ſatis ꝓbāt ꝙ i ſe mulier nō eſt ſufficiēs
ſed ſupplemētū eſt ex ꝑncipis reſcriptoꝛ diſpēſatōe.

Arti. X.
An quilibet poteſt adoptari.

Q Uarto querit̄ quis poſſit adoptari. Et dicit̄
cōiter ꝙ maſculus ꝛ femia minoꝛ etate q̄ꝫ ad-
Arguit̄ ꝓo optata:ſꝫ tm̄ ē ꝙ filiꝰ naturalis eē poſſit. Ui
detur aūt ꝙ hoc nihil ſit:qꝛ vt dictū eſt aliq̄s adopta
re pt̄:qñ eſt maioꝛ.xx.ānis:ſꝫ adoptio ꝑfecta eſt arro
gatio tūc g̃ pt̄ arrogare:ſꝫ arrogari nō pt̄ niſi q̄ eſt ſui
iuris:g̃ tūc pōt arrogare eū qui ſui eſt iuris:ille aūt
eſt.xxv.vel ampliꝰ annoꝝ ſm leges:g̃ ille qui eſt.xx
annoꝝ pōt adoptare eū qui eſt.xxv. vel ampliꝰ āno
rū:g̃ minoꝛ etate pōt adoptare maioꝛē etate. Item 2o
videt̄ ꝙ femina nō poſſit adoptari:qꝛ adoptio eſt in
ſolatiū filioꝝ data:vel ei q̄ paucos/vel nullos habꝫ
filios:ſed vt dicit phs: femina eſt mas occaſionatꝰ
nō intēta finalit̄ a natura:ergo ſolatiū poſteritatis
nō eſt in femina:ergo nō pōt adoptari: vt videtur.
Rñſio dicendū ꝙ ꝑſone ꝑdicte poſſunt ꝑdicto mō Soľo
adoptari. Ad obiectū autē pꝛimū dicendū ꝙ non Ad pꝛimū.
niſi maioꝛ etate pōt adoptare eum qui eſt.xxj.anno-
rū nō pōt arrogare aliquē maioꝛē etate:ꝛ ſi arrogat
aliquē oqoꝛtet ꝙ pueꝝ cuiꝰ pater defunctꝰ iam ſm
cōſuetudinē fecit eū eſſe ſuū:qñ fuit annoꝛū.xiij.vel
xiiij.qꝛ tūc de cōſuetudine ſui iuris eſſe dicunt̄:quo-
rū pater defunctꝰ eſt. Ad aliud dicendū ꝙ licet fe Ad 2m
mina nō intēdat̄ a natura ꝑticulari:intēdit̄ tñ a na-
tura vl'i:ꝛ iō adoptio pōt fieri de ipſa.

Arti. XI.
Quis ſit effectus adoptionis.

Q Uinto querit̄ quis ſit effetꝰ adoptiōis. Et vi
detur ꝙ differēs ſit effectꝰ in adoptōe ſimpli
ci ꝛ arrogatiōe:qꝛ ſimplicit̄ adoptatꝰ nō ſuc-
cedit patri adoptāti niſi inquantū ille determinat/
vel etiā in nullo:ſed arrogatꝰ ab inteſtato ſuccedit ꝑ
oia:ſicut filiꝰ natural':ſꝫ ſi emācipat eū pater adopti
uus tenet̄ ei aſſignare q̄rtā oim bonoꝝ ſuoꝝ. Simili-
ter ſi moꝛit̄ faciēs teſtamētū tenet̄ ei relinq̄re q̄rtā ꝛ
h̄ iō:qꝛ arrogatꝰ cedit in ptātē arrogātis cū filijs ſu-
is ꝛ nepotibꝫ nō emācipatꝭ:ſꝫ nō adoptatꝰ adoptōe Arguit̄ ꝓo
ſimplici. Sꝫ cōtra h̄ obijcit̄ ꝓ pꝛima ꝑte:qꝛ aliq̄d
dꝫ ſimplex adoptio valere adoptato:g̃ rōe adoptio-
nis ſibi aliq̄d relinq̄re tenet̄. Itē ſicut dicit apl'us 2o
2.Coꝝ.12.parētes debēt filijs theſaurizare:ſed iſte
pater adoptiuꝰ ē pr̄:g̃ tenet̄ aliq̄d filio adoptato the
ſaurizare: g̃ aliq̄d de bonis ſuis tenetur ei relinque
re. Ulteriꝰ q̄rit̄ rōe alteriꝰ ꝑtis:qꝛ iniuſtū videt̄ 3o
ꝙ arrogatꝰ ab iteſtato ſuccedat ꝑ oia.magna ei dr̄a
eſt int̄ filiū naturalē ꝛ legittimū ꝛ adoptatū ꝑ arro-
gationē:ſꝫ filiꝰ natural' ꝛ legittimꝰ nō hꝫ plus niſi ꝙ
ꝑ oia ſuccedit ab inteſtato:g̃ adoptatꝰ ꝑ arrogatōeꝫ
hꝫ minꝰ:g̃ videt̄ ꝙ nō ꝑ oia dꝫ ſuccedere. Itē q̄ſtio 4o
eſt q̄re dat̄ ei q̄rta ſi emācipat̄ vl' deteſtādo moꝛit̄ pr̄
adoptans. Rñſio dōm ad pꝛimū ꝙ ſimplex ado- Soľo.
ptio minimū ꝙ eſſe pt̄ hꝫ de eē ꝛ de rōne adoptionis ad pꝛimū.
ꝛ nō ꝯbit̄ ſub gñe adoptionis in cōi ꝑ dr̄am ſpecifi-
cā:ſꝫ ꝑ modū vt pꝛiꝰ dictū ē:ꝛ iō potiꝰ ē diſpō ad ad-
optionē ꝑfectā q̄ꝫ adoptio ꝑfecta:ꝛ iō non obligat̄ ei
adoptās ꝑfecte:qꝛ nūq̄ꝫ trāſiuit in ptātē vt faceret ei
vt ſuo. Sed veꝝ ꝙ eq̄tas eſt ꝛ vꝛbanitas ꝙ aliquid
dimittat ei:ꝛ hꝫ h̄ ab effectu adoptiōis. Ad aliud Ad ſecūdū
dōm ꝙ nō eſt adhuc pr̄ ꝑfecte cū iſte nō ſit ſuꝰ:ꝛ iō ex
diſtricto iure nō tenet̄ ei theſaurizare. Ad aliđ di Ad tertiū
cēdū ꝙ adoptiuꝰ hꝫ de bñplacito:qđ ille ex natura:
nihil ei ꝓhibet q̄n bñplacitū alicui ꝯfirmet:h̄ i ſucceſ
ſionis iure qđ aliꝰ hꝫ ex h̄ ꝙ natus eſt ad illud:ꝛ ille
foꝛtioꝛi iure q̄dāmō hꝫ:qꝛ naturali q̄ꝫ iſte:ꝛ hec ē dr̄a
filiatiōis natural' ꝛ adoptiue in caſu iſto. Ad vlti Ad quartū
mū dōm ꝙ ei dat̄ q̄rta i cōi:qꝛ dedit ſibi vnā/ꝛ vnā
vxoꝛi:/ꝛ vnā cōſanguineis vl' filio naturali ꝛ tūc re
manet q̄rta q̄ dat̄ arrogato. Et qꝛ hec cōioꝛ ꝛ gnali-
oꝛ eſt diuiſio bonoꝝ:iō i quarta ius collocat ea que
danda ſunt arrogatis.

Arti. XII. **Quot ſunt ſpecies adoptiōis.**

M
Arguit͛ pᵒ s — Exto querit͛ que ⁊ quot ſunt ſpēs adoptato-
rū. Et videt͛ ꝙ tres .ſ. deſcēdentiū lateraliū/
⁊ legalit͛ iunctoꝝ: ſpēs deſcēdētiū attēdit͛ in-
ter adoptātē ⁊ adoptatū in filiū vl͛ nepotē: ⁊ ſic dein
ceps. Lateralit͛ veniētiū attēdit͛ inter filiū naturalē
vel filiā adoptatā: vel ecōtra int͛ filiā naturalē ⁊ fi-
liū adoptatū. Legalis aūt affinitas dicit͛ attēdi int͛
vxorē adoptātis ⁊ adoptatū: vel ecōtra inter vxorē
In ꝯriū pᵒ filij vel nepotis adoptati ⁊ p͛rem adoptantē. Sed
cōtra obijcit͛ ſic: ꝓpinqtas deſcendētiū nō pōt eē niſi
per affectū adoptātis ⁊ adoptati: hec aūt ad carnalē
nō ſunt deriuāda: ergo videt͛ ꝙ nulla ſit int͛ eos pro
2ᵒ pinquitas carnis. Jtem ſi eſt linea plus eſſe de-
3ᵒ bet ꝗ̄ʒ eſt determinatū. Jtē nulla videtur eſſe co-
gnatio inter lateralit͛ veniētes: qꝛ ꝯſtat ꝙ carnis af
finitas ibi nulla ē: ſilͥ'iter in actibꝫ aīe ⁊ exterioribꝫ
nō cōicāt filij parētibꝫ: ergo ex hoc ꝙ aliqs adoptat
aliquē nulla cōtrahit͛ ꝓpinquitas inter adoptatū et
4ᵒ filiū adoptātis. Ulterius obijcit͛ de tertia qꝛ vir ⁊
mulier nō ſunt vnū niſi in his que ſpectāt ad m͞rimo
nium: ſed adoptio nō eſt de illis: ergo videt͛ ꝙ nō cō-
trahit͛ ꝓpinqtas ex hoc ꝙ aliqs adoptat͛ int͛ adopta-
q̄ſtiūcula tū ⁊ vxorē adoptātis: vel ecōuerſo. Ulteriꝰ queri
Arguit͛ pᵒ tur, vtꝝ vlteriꝰ trāſeat hec affinitas in p͛rem ⁊ m͞rem
⁊ f͞res ⁊ ſorores: ⁊ ſic deinceps adoptātis ⁊ adopta-
ti. Si ſic tūc erūt in adoptiōe gradꝰ ſicut in genera-
tione qꝺ videt͛ incōueniens cū multo minor ſit adop
tio ꝗ̄ʒ cōſanguinitas carnalis. Si aūt dꝛ ꝙ nō illud
videt͛ incōueniēs cū trāſeat ad vxorē ꝑ modū affini-
tatis: ⁊ nō ad cognatos: qꝛ cognatio maior eſt ꝗ̄ʒ af-
Solᷓ finitas. Rñſio dōm ꝙ tres ſunt linee adoptiōis:
Ad primū. vt dictū eſt ⁊ ſatis explanatū in principio. Ad id ꝗ̄
qꝺ primō obijcit͛ dōm videt͛ ꝙ adoptio eſt ꝓpter ſuc-
ceſſionē carnis: ⁊ iō reſpicit ad carnis poſteritatē: et
ponit ꝓpinquitatē ad illā: ſed ſi tm̄ eſſet in ſpū tūc va
Ad ſecūdū lere poſſet qꝺ obijcitur. Ad aliud dōm ꝙ adoptio
nō exit domū adoptātis ⁊ adoptati vt infra dicet͛ ⁊
iō in illͥ' q̄ cōſtituūt domū ſicut vxor adoptātis vl͛ ad-
optati ꝑpetuā cōtrahit ꝓpinquitatē: ſed lateralit͛ ve
nientes: qꝛ nō ſunt niſi ad tēpꝰ in domo nō habēt ni-
ſi t͛palē cognationē .ſ. ꝗ̄ʒdiu manēt in domo adoptā-
Ad tertiū. tis filiꝰ adoptatꝰ ⁊ naturalis: ⁊ ideo nō aſcēdit. Ad
aliud dōm ꝙ cognatio ꝗ̄ʒdiu ſunt indiſtincti a patre
adoptāte: qꝛ tūc quodāmō ſunt vnū ⁊ cōicat ei ī acti
Ad quartū bus: qꝛ actus nō habēt: ſʒ ad motū eiꝰ in domo ſua
exiſtētes mouent͛. Ad aliud dōm ꝙ ſicut eſt in co-
gnatiōe ſpūali ꝙ vir ⁊ mulier cōicāt ſibi actus ſuos:
poſtꝗ̄ʒ effecti ſunt vna caro: ita eſt in adoptōe tā acti
ua ꝗ̄ʒ paſſiua: vñ falſum eſt ꝙ nō niſi in his que ſunt
m͞rimonij vir ⁊ mulier ſibi ſuos actꝰ cōicēt: ſʒ cōicāt
etiā ſibi ī alijs: tm̄ adoptio quodāmō reſpicit m͞rimo
niū: qꝛ adoptio filioꝝ quodāmō ꝑtinet ad bonū pro
Ad q̄ſtiūcu lis. Ad vltimū pʒ ſolutio ꝑ antedicta: qꝛ nō trāſit
lam vlteriꝰ: ⁊ ratio illiꝰ iā ante dicta eſt.

Arti. XIII. **Quid ſit cognatio legalis.**

R
Arguit͛ po s — Ex primo querit͛ qꝺ ſit cognatio legalis. Et di
cunt ꝙ cognatio legalis eſt ꝓximitas q̄dā ex
adoptōe ꝓueniēs. Uidet͛ aūt ꝙ hec diffinitio
ſit mala: qꝛ oīs ꝓximitas ꝑ accidēs radicat͛ in aliq̄ ꝑ
ſe ꝓximitate: ſicut cā ꝑ accidēs ad ꝑ ſe reducit͛ (vt di-
2ᵒ cunt phi) ſʒ hec nō radicat͛ ī aliq̄ ꝓximitate ꝑ ſe ergo
nō eſt ꝓximitas. Ꝓ q̄re dicit quedā: ſignū cm̄ par
ticulare nō diffinit: ſed cōſignificat: qñ partit͛: ergo
nō debet poni in diffinitōe. Jtē ſignū particulare 3ᵒ
vult ſtare ꝓ parte: diffinitio aūt cōtinet partes eſſen
tiales tm̄: ꝗ̄ male ponit͛ in diffinitione. Alia aūt que
de ſeqnti ꝑte obijci poſſent iā ſunt obiecta in p̄cedēti
ꝓbleumate. Rñſio dōm ꝙ illa ꝓpinqtas radicat͛ Solᷓ
in ꝓpinqtate ꝑ ſe: q̄ eſt naturalͥ' in lateralibꝫ ⁊ in affi- ad primū
nitate legali in linea etiā deſcēdentiū fundat͛ ī carna
li nō que eſt: ſʒ in eiꝰ ſolaciū eſt inducta ꝓpter natura
liū filioꝝ ꝓuationē vl͛ paucitatē: ⁊ talis reductio ſuf
ficit in poſitiuis. Et ꝑ hoc patʒ ſolᷓ ad primū. Ad Ad ſecūdū
aliud dōm ꝙ nō eſt diffinitio: ſʒ deſcriptio: vel dicat͛ ⁊ tertiū.
ꝙ li quedā nō cogit terminū ſtare ꝓ ꝑte indiuidua
li: ſʒ ꝓ ſpē accepta ſub h̄ cōi qꝺ eſt ꝓpinqtas: ⁊ hoc qꝺ
addit͛ ex adoptiōe ꝓueniēs: dicit cauſam q̄ ſupponit
q̄d ⁊ dicit ꝓpter q̄d. Et ꝑ h̄ pʒ etiā ſolᷓ ad ſeqns.

Qualit͛ cognatio legalͥ' īpediat m͞rimoniū. Arti. XIIII.

D
o — Ctauo q̄rit͛ q̄liter īpediat m͞rimoniū. Et cōi-
ter dꝛ ꝙ in prima ⁊ tertia linea īpedimētū eſt
ꝑpetuū: ſʒ in media q̄ eſt ex latere veniētiū nō
impedit niſi ꝗ̄ʒdiu ſunt in ptāte naturalͥ' p͛ris ⁊ ado-
ptātis filiꝰ naturalͥ' vl͛ filia vel neptis adoptata: hac
cm̄ ſoluta ꝑ mortē vel emācipationē ſoluit͛ etiā impe
dimētū. Silͥ'it͛ ſolꝰ ille q̄ adoptat͛ ⁊ illi q̄ ſunt ſibi an
nexi: vt filiꝰ ⁊ vxor ⁊ neptis ⁊ deinceps cognati effi-
ciunt͛ eoꝝ q̄ ſunt in ptāte adoptatoꝝ ⁊ nō alioꝝ. Ui Arguit͛ po
detur aūt hoc ius eſſe irrōale: qꝛ cū deꝰ has ꝑſonas
nō acceptet videt͛ ꝙ eccleſia nō debeat has leges ap
probare. Jtē q̄nto maiꝰ fedus tāto firmior amici- 2ᵒ
tia: ſʒ maiꝰ eſſet fedus ſi filiꝰ adoptiuꝰ filiā duceret
naturalē ꝗ̄ʒ ꝙ non liceat eā ducere: ꝗ̄ videt͛ ꝙ hoc ob
firmitatē amicitie ſtatui deberet. Solᷓ dōm ꝙ le Solᷓ
ges volūt ita ſicut dictū eſt ⁊ canones ꝯfirmāt. Ad Ad primū.
primū ergo qꝺ cōtra eſt dōm ꝙ deꝰ m͞lta eccl͛ie inſpi
rate cōceſſit ꝓ t͛pe ꝓmulgāda q̄ ipſe nō ꝓmulgauit:
qꝛ ſtatꝰ primitiue eccl͛ie talia pati nō potuit eo ꝙ tūc
ꝑſone erāt ſm̄ diuerſos ritꝰ cōuicte ⁊ voluit deꝰ oēs
in vnā eccleſiā cōgregari ⁊ nulli facere ad fidē acceſ-
ſum difficilē: poſtea aūt multe ꝑſone ſunt ꝓhibite qñ
fides fuit cōfirmata tā in conſanguinitatis ꝗ̄ʒ affini
tatis ⁊ cognatiōis ſpūalis ⁊ legalis gradibꝫ. Ad Ad ſecūdū
aliud dōm ꝙ fedus aliqꝺ cū alio ꝑ aliqꝺ ꝓpriū hʒ cō
trarietatē ſicut ⁊ filiū cōiungi filie: qꝛ nō cōiūgit͛ fi-
lie niſi extraneꝰ ⁊ ita eſt iſtud impedimentū. Et ſm̄
ordinē nature videmꝰ ꝙ ꝓcedētia ex vno ꝓcedūt ſe-
parādo: ſʒ diſtātia redeūtia ad vnū ſe cōiūgendo pro
cedūt ⁊ hūc ordinē imitant͛ leges: qꝛ filiꝰ naturalis
⁊ filia adoptata q̄ſi ex vno ꝓcedūt: ⁊ iō ſeparādo ire
debent: ⁊ ſic eſt etiā in alijs duabꝫ lineis.

Si filij qui ante cōpaternitatem vel poſt nati valent coniungi.

Hoc aūt quidā volūt intelligere de illis tm̄ filijs: quibꝰ cōpatres facti ſunt. De alijs vero qui ante cōpaternitatē vel poſt geniti ſūt cōcedūt ꝙ legittime ⁊ licite iungi pñt. Quibus videt͛ cōſentire Urbanꝰ ſecūdus dicēs: Supꝑ quibꝰ cōſuluit nos tua dilectio hoc videtur reſpōdēdū vt ⁊ baptiſmꝰ ſit ſi inſtante neceſſitate femina pueꝝ ī noīe trinitatis baptiſauerit: ⁊ ꝙ ſpūaliū parentū filij vel filie

ante vel poſt cõpat̃nitatẽ genite pñt legitti-
me ꝯiũgi ꝑter illã ꝑſonã q̃ cõp̃res effecti ſũt

Paſchalis papa.

Paſcalis vero ſecũdus: poſt cõpaternitatẽ
genitos copulari prohibet ſcribẽs Begino
ep̃o. Poſt ſuſceptũ filiũ de fonte vel filiam
ſpũalẽ q̃ ex cõpatre vl' ex cõmatre fuerit na-
ti m̃rimonio iũgi nõ pñt. Illud etiã notãdũ
eſt qꝺ in Triburiẽſi cõcilio legit̃: Si quis ſue
ſpũalis cõmatris filiã fortuitu ⁊ ita cõtingẽ-
te rerũ caſu i cõiugiũ duxerit: maturiori ſer
uato cõſilio habeat atq̃ legittimo cõnubio
honeſte operã det.

Si quis ducere poſſit duas cõ-matres vnã poſt alterã.

Solet etiã queri ſi cõmatrẽ vxoris poſt eius
obitũ q̃s ducere valeat: De hoc Nicolaꝰ pa
pa ſic ſcribit: Sciſcitat̃ a nobis ſanctitas vr̃a
ſi q̃s duas cõmatres habere valeat vnã poſt
alterã. In quo meminiſſe debes ſcriptũ eſſe
Gen̄.2. Erũt duo in carne vna. Cũ ergo cõſtet ꝙ vir
⁊ mulier vna caro efficiuntur reſtat virũ cõ-
patrẽ cõſtitui mulieri cuiꝰ aſſumpta vxor cõ
mater erat: ⁊ iõ virũ illi femine nõ poſſe con
iũgi q̃ cõmater eius erat cũ q̃ idẽ fuerat vna
caro effectus. Huic autẽ illud cõtrariũ vide
tur. Qui ſpũalẽ habꝫ cõpatrẽ cuiꝰ filiũ de la
uacro ſuſceperit: ⁊ vxor eiꝰ cõmater nõ eſt: li
cet ei defuncto cõpatre ſuo eiꝰ viduã ducere
in vxorẽ: quos nulla generatio ſpũalis ſecer
nit. Itẽ ex ep̃l'a Paſcalis pape Poſt vxoris
obitũ cũ cõmatre vxoris coniugio copulari
nulla ratio vel auctoritas videt̃ prohibere.
nõ eñ ꝑ carnis vnionẽ ad vnionẽ ſpũs tranſi
tur. Sed ſciẽdũ eſt ꝙ auctoritas Nicolai de
illo agit q̃ vxori ſue debitũ reddidit poſtq̃
cõmater illiꝰ extitit. Alie vero auctoritates
de illo agũt cuiꝰ vxor poſtq̃ a viro ſuo dere-
linquit̃ illiꝰ cõmater efficit̃: nec poſt cõpater
nitatẽ a viro ſuo cognoſcit̃: vel de viro potiꝰ
agũt: cꝰ vxor añ defũgit̃ q̃ ab eo ꝯg̊ſcat̃.

Arti. XV. P An geniti añ cõpaternitatẽ vel poſt ſunt
illegittimi vel ſolũ in compaternitate.

Einde querit̃ de hoc qꝺ dicit: [Hoc aũt q̃dã
d volũt itelligere. querit̃ ei q̃d verũ ſit de iſtis
Arguit̃ p̊o opinionibꝫ. Videt̃ eñ ꝙ oẽs ante ⁊ poſt na-
ti ſint illegittimi ad cõtrahẽdũ: q2 vna caro ſunt a q̃
deſcẽderũt: ergo ſicut vnꝰ eſt illegitimꝰ ita ⁊ alius.
In ꝯtrariũ Sed videt̃ iterũ ꝙ poſteriꝰ nati: q2 añ illos pater
nõ fuit ꝯiũctus filiolo ſpũali: ergo ad eos nõ potuit
Solõ tráſire cognatio: ſed tñ ad poſteriores. Rñſio ꝙ
nullus eſt illegittimꝰ niſi ille mediãte quo cõpater-
nitas eſt cõtracta: ⁊ ille eſt etiã p̃cedẽter ⁊ conſequẽ-
ter natꝰ illegittimꝰ: ⁊ oẽs alie antiquoꝝ opiniones
que ſuꝑ hoc fuerũt ſunt abrogate. Ad primũ ergo Ad primũ.
dicendũ ꝙ veꝝ eſt quãtũ ad eũ cũ quo cõtrahit̃ cõpa
ternitas: ⁊ nõ quo ad aliũ fratrẽ vl' ſororẽ ſuã. Ad Ad id qꝺ ẽ
aliud dõm ꝙ nõ põt trãſire ꝯfraternitas nõ fratris cõtrariũ
ille autẽ qui nõ ſuſcipit̃ in ſacramẽto nõ eſt filiolus:
ergo nõ frat̃ filioꝝ: ergo nec cõfrater: ⁊ ſic impedimẽ
tũ nõ preſtare poteſt in matrimonio.

Si vir et vxor poſſint ſimul tene re puerũ.

Solet etiã queri Si vxor cũ viro ſimul debe
at in baptiſmo ſuſcipe pueꝝ: De b. Urbanꝰ
ait: Qꝺ vxor cũ marito in baptiſmo ſimul nõ
debeat ſuſcipere puerũ: nulla auctoritate vi
detur vel reperit̃ ꝓhibitũ: ſꝫ vt ipſa puritas
ſpũal' paternitatis ab omni labe ⁊ ĩfamia cõ
cõſeruet̃ ĩmunis decreuimꝰ vt vterq̃ ſiml' ad
hoc aſpirare nõ preſumãt: q2 vero piaculare
flagitiũ cõmiſit q̃ duabꝰ cõmatribꝰ vl' ſorori-
bus nnpſit: magna pñia debet ei iniũgi.

Quot tenẽt̃ in pueri ſuſceptiõe an nõ ba- Arti. XVI. Q
ptiſatꝰ p̃t ſuſcipe baptiſatũ ⁊ nõ cõfirmatus
cõfirmatũ.

Einde circa hoc qꝺ dicit̃ [Solet etiã queri ſi
d vxor cũ viro. Querit̃ eñ hic quot debent eſſe
in pueri ſuſceptiõe. Et videt̃ ꝙ vnꝰ ſolus: q2 Arguit̃ p̊o
Dyoñ. vnũ ſolũ dicit fuiſſe anadochũ in ꝑmitiua ec- ꝙ vnus.
cleſia qui puerũ ad baptiſmũ ſuſcipiebat / q̃ ꝓ puero
ſpopõdit ſacras cõfeſſiões ⁊ abrenũciatiões. Itẽ 2o
Leo papa idẽ ſtatuit; vt habet̃ de cõſe. diſt. iiij. Non
plures ad ſuſcipiẽdum de baptiſmo infantem acce-
dant q̃ vnꝰ ſiue vir ſiue mulier in cõfirmatõe quoq̃
id ip̃m faciat. In cõtrariũ autẽ huiꝰ eſt totꝰ fere In ꝯ̃riũ p̊o
vſus eccleſie. Itẽ q2 marito ſuſcipiẽte trãſit cõma 2o
ternitas ad vxorẽ: ergo ſi etiã ipſa ſuſcipit / bis facta
eſt cõmat̃ qꝺ eſt ſuꝑfluitas ⁊ iniuriã facere ſacro: er-
go ſimul vir ⁊ vxor nõ debẽt ſuſcipe. Itẽ querit̃ vl Queſtiũcu
terius vtꝝ aliũ ſuſcipe poſſit in baptiſmo nõ baptiſa la prima
tus: vel in cõfirmatiõe nõ cõfirmatꝰ: Et videt̃ ꝙ ſic Arguit̃ p̊o
q2 in baptiſmo nõ baptiſatꝰ baptiſmo aque põt hr̃e ꝙ ſic.
fidẽ ⁊ gr̃am: ergo põt eẽ anodochꝰ ad hoc ꝙ aliꝰ ſu-
ſcipiat baptiſmũ. In cõtrariũ huiꝰ eſt qꝺ dr̃ de cõ In ꝯ̃riũ p̊o
ſe. di. iiij. vbi ſic p̃cipit ꝯciliũ magũtinẽſe i baptiſma
te ſiue chriſmate non põt aliũ ſuſcipe in filiolũ ip̃m q̃ Queſtiũcu
nõ eſt baptiſatꝰ vl' cõfirmatꝰ. Sꝫ eſto ꝙ ſuſcipiat ⁊ la ſecũda.
querat̃ vtrũ cõtrahat̃ cognatio ſpũalis: videt̃ ꝙ ſic Arguit̃ p̊o
q2 deꝰ omne id approbat qꝺ facit ad hoĩm cõſiliatio ꝙ ſic
nẽ: ergo ⁊ iſtud. Itẽ ſic baptiſmꝰ nõ tollit niſi pec- 2o
cata: ita videt̃ ꝙ equalit̃ añ baptiſmũ ⁊ poſt locũ ha
beant ſacramẽtalia: ſicut in cõiugio pꝫ ꝙ manet añ
⁊ poſt baptiſmũ: ergo videt̃ ꝙ cõtrahat̃. In cõtra In ꝯ̃riũ p̊o
riũ huiꝰ eſt ꝙ baptiſmꝰ eſt ianua: ergo ante illũ non
eſt ingreſſus in aliqꝺ ſpũaliũ. Itẽ Dyoñ. ita obij- 2o
cit in theoria baptiſmi ſicut in naturis oꝑari nõ põt
q̃ nec ꝑ generationẽ ſubſiſtere adhuc habuit: ita in ſa
cramẽtalibꝫ ⁊ diuinis nihil operat̃ / cui nõ eſt datũ
ſpũale ſubſiſtere ꝑ ſacr̃m regñatõis: ſꝫ oꝑari ſpũaliũ
qꝺ eſt ſuſcipere de baptiſmo ⁊ cõtrahere cognationẽ
ſpũalẽ: g̊ nõ põt hoc facere q̃ nõ eſt baptiſatꝰ. Sꝫ Queſtiũcu
tũc vlteriꝰ pono alterũ cõiugũ eſſe baptiſatũ ⁊ alteꝝ la tertia.
nõ baptiſatũ aliquẽ ſuſcipe in filiolũ. Et querat̃ vtꝝ

cognatio ſpūalis trāſit ad reliquū ꝗ nō eſt baptiſatꝰ
Arguit̃ ꝓ Et videt̃ ꝙ ſic: qꝛ factꝰ eſt vna caro cū illo: ergo ſibi
coīcāt ſuos actꝰ: ergo cōpaternitas trāſit ad alteꝝ.
In ꝯ̃riū eſt In cōtrariū huiꝰ eſt ꝙ nō hꝫ fundamētū ⁊ ianuā
ſacroꝝ: ergo nihil adhereret ei de ſacr̃is vl' ſacr̃alibꝰ: ſꝫ
cognatio ſpūalis eſt aliq̇d ſacramētaliū: ꝗ̃ nō tranſit
Queſtiūcu ad eū cognatio ſpūalis. Ulteriꝰ querit̃ vtꝝ liceat
la quarta. oībꝰ indꝛent̃ ſuſcipe filiolos ī ſacr̃o. Uidet̃ aūt ꝙ nō
Arguit̃ ꝓ qꝛ dicit̃ de cōſe. di. iiij. Ex cōcilio antiſiodorēſi Nō
licet abbati vel mōacho de baptiſmo ſuſcipe filiolos
nec cōmatres hr̄e. Item ex libꝛo clericoꝝ Monachi
cōpatres cōmatreſue ſibi nō faciāt/ nec femias oſcu
In ꝯtrariū lentur. In ꝯtrariū huiꝰ eſt ꝙ illoꝝ eſt inſtruere in
ſymbolo ⁊ dn̄ica orōne q̇ maxime ſunt inſtructi: ſed
tales ſunt monachi ⁊ religioſi: ergo ipoꝝ eſt inſtrue
re alios: ſed patrinoꝝ eſt hoc officiū: ꝗ̃ monachi ⁊ re-
ligioſi pn̄t eē patrini. Q̄ aūt patrinoꝝ ſit hoc officiū
ꝓbat̃ ꝑ Augᵐ in quodā ſermone de paſcha dn̄i q̇ ſic
incipit: Hodiernꝰ dies in quo ſic dicit: Uos an̄ oīa
tā viros ꝙ̃ mulieres q̇ filios in baptiſmate ſuſcepi-
ſtis moneo vt vos cognoſcatis fideiuſſores apd̄ deū
extitiſſe ꝓ illis quos eſtis viſi de ſacro fonte ſuſcipe:
iō ꝙ̃ ſemꝑ eos āmonete vt caſtitatē cuſtodiāt/ iuſticiā
diligāt/ charitatē teneāt ante oīa ſymbolū ⁊ orōnem
dn̄icā ⁊ voſipſi tenete: ⁊ illos quos ſuſcepiſtis de ſa-
Queſtiūcu cro fonte oſtēdite. Sed ex hoc vlteriꝰ videt̃ ꝙ mu
la vltima. lieribꝰ nō liceat aliquē de baptiſmo ſuſcipe: qꝛ ſic̄ di-
cit apl's. I. Thi. 2. Mulieri docere ī eccl'ia nō ꝑmit-
titur. Patrini aūt officiū eſt docere: ſicut ꝓbat̃ ex v̄-
bo Augu. inducto: ⁊ ex theoria baptiſmi: ⁊ vlti. ca. ec
Solutio clesiaſtice hierar. Rn̄ſio dōm ad hoc qd̄ primo q̄
ad primū ī ritur ꝙ ſufficit vnꝰ tenēs p̄cipue in cōfirmatiōe: ſed
cōtrariū etiā in baptiſmo hoc ſufficit ⁊ tutū eſt: ⁊ ſi plures ſūt
hoc potiꝰ eſt ꝑmiſſio ꝙ̃ ſtatutū qd̄ debeat approbari
ꝑmittit̃ aūt rōne amicitie que int̃ tales ꝯtrahi debꝫ.
Ad ſecūdū. Ad aliud dōm ꝙ vir ⁊ vxoꝛ ſimul nō debēt ſuſcipe
vnū ⁊ eundē filiolū. Sed ſi fiat tūc nō ſequit̃ ꝙ bis
cōtrahat̃ cōmaternitas: ſed potiꝰ cognatio ſpūalis:
alia ⁊ alia rōne cōtrahit̃. ſ. directe ⁊ indirecte ⁊ h̄ nō
Ad q̄ſtiūcu eſt incōueniēs. Ad id qd̄ vlteriꝰ querit̃ dōm ꝙ nō
lā primā pōt ſuſcipere q̇ nō eſt baptiſatꝰ. Ad hoc aūt qd̄ cō-
Ad obiectū tra obijcit̃ dōm ꝙ licet habeat fidē ⁊ grãm: tn̄ nō ha
bet eā vt chriſtianꝰ: ſed vt diſpoſitꝰ ad ipm̄: ⁊ iō iure
Ad q̄ſtiūcu chriſtiſtianū docere nō pōt. Ad id qd̄ querit̃ vlte-
lam ſecūdā rius dōm ꝙ nulla cōtrahit̃ cognatio nec cōpaterni-
Ad primuꝫ tas. Ad hoc aūt qd̄ obijcit̃ eſt dōm ꝙ deus appꝛo
obiectū. bat ordinate facta: ⁊ ſm̄ regulā iuris cū ipſe ſit ſum-
mus ordo oīa ordinās: vt dicit Augꝰ Nullus autē
ordo ꝑmittit ꝙ in his que ſunt fidei nō chriſtianꝰ im
Ad ſecūdū. buat chriſtianū. Ad aliud dōm ꝙ baptiſmꝰ nō ſol
uit bona inuēta: ſed mala: ſed tn̄ fundatoria bona: et
iō in nō baptiſato ſm̄ ꝙ hmōi eſt vt fundatoꝛ bono-
ad q̄ſtiūcl'ā rū. Ad id qd̄ vlteriꝰ querit̃ dōm ꝙ nō trāſit cogna
Ad obiectū tio ſpūalis. Ad obiectū cōtra dōm ꝙ licet ſint vna
primo. caro: tn̄ cōicatio actuū ſpūaliū nō trāſit: qꝛ nō eſt ī eo
fundamētū: ſed eſt etiā aliud quātū ad mr̄imonij fū-
damētū ꝑſona nō ſatis legittima/ nec ſatis eſt ratum
matrimoniū inter tales: vt patuit ex ſupꝛa dictis.
Ad q̄ſtiūcu Ad id qd̄ vlteriꝰ querit̃ dōm ꝙ nō licet religioſis
lā quartā meo iudicio ſuſcipe filiolos ne int̃ eos ⁊ feminas eis
gemina generet̃ familiaritas diſſoluēs coꝝ religio-
Ad id qd̄ ē nē ſicut dicūt decreta patrū. Ad obiectū cōtra di-
in cōtrariū cendū ꝙ aliud eſt inſtructū eē ⁊ poſſe inſtruere ex ha
bitu ſciētie: ⁊ aliud ex officio paſtoralis cure. Prio
mō plus q̄n̄ꝙ̃ inſtructes ſunt monachi: ſed ſcd̄o mō
nō debēt inſtruere niſi clerici qbꝰ eſt cōmiſſum. Ad Ad. q. vlti.
id qd̄ obijcit̃ de mulieribꝰ dōm ꝙ poſſunt ſuſcipe: qꝛ
inſtructio eaꝝ eſt ꝑ modū excitatiōis: ⁊ nō ex officio
vel auctoritate: ⁊ h̄ ipm̄ nō cōcedit̃ religioſis ne eua-
gandi habeāt occaſionē.

De ſecūdis et tertijs nuptijs: et deinceps.

Sciēdū eſt etiā ꝙ nō ſolū prime vel ſcd̄e nu-
ptie ſunt licite: ſed etiā tertie ⁊ q̄rte nō ſunt
dānāde. Un̄ Augꝰ Scd̄as nuptias oīno lici
tas apl's cōcedit. De tertijs aūt ⁊ quartis: ⁊
de vltra pluribꝰ nuptijs ſolēt hoīes mouere
q̄ſtionē. Sꝫ q̇s audeat diffinire qd̄ nec apl'm
video diffiniſſe. Ait eñ: Si dormierit vir eiꝰ I. Coꝝ. 7.
cui vult nubat. Nō dicit primꝰ vl' ſecūdꝰ vel
tertiꝰ vel quotuſlibet: nec a nobis diffinien-
dū eſt qd̄ nō diffinit apl's. Un̄ vt breuiter re
ſpōdeā nec illas nuptias debeo dānare: nec
eis verecūdiā numeroſitatis auferre: nec cō
tra humane verecūdie ſenſum audeo dicere
vt q̇tiēs voluerint nubāt: nec ex meo corde
p̄ter ſcripture auctoritatē q̇taſlibet nuptias
dānare. Idē teſtat̃ Hiero. Ego nunc libera
voce exclamo nec dānari in eccleſia bigamā
īmo nec trigamā: ⁊ ita licere quinto ⁊ ſexto
quēadmodū ſecūdo marito nubere. Aplus I. Thi. 3.
tn̄ bigamos a ſacerdotali honoꝛe excludit.
Sed hoc nō facit ꝓ vitio bigamie: imo ꝓ ſa-
cramēti virtute: vt ſit vna vnius: ſicut vnica
vnici. Illud tamē ceſarieñ. ꝯcilij videt̃ inue
re bigamiā eſſe pctm̄. Preſbyteꝝ inq̇t in nu
ptijs bigami prādere nō cōuenit: qꝛ cū pn̄ia
bigamus indigeat: q̇s erit p̄ſbyter q̇ talibus
nuptijs poſſit p̄bere cōſenſum? Sed hoc ītel
ligi pōt q̇ prime vxori inſidiatus putat̃ deſi-
derio ſecūde: vel ꝓ ſignaculo ſacramēti illd̄
dicit̃ qd̄ in bigamo nō ſeruat̃. Amb. etiā dic̄
ꝙ prime nuptie tm̄ a dn̄o ſunt inſtitute: ſecū
de vero ſunt ꝑmiſſe: ⁊ prime nuptie ſub bene
dictiōe dei celebrant̃ ſublimiter. Secūde ve
ro etiā in p̄ſenti carēt gloria.

An ſecūde nuptie ſint ſacramētū. Art. XVII. R

D Einde querit̃ de hoc qd̄ dicit [Sciēdū eſt ꝙ
nō ſolū prime vl' ſecūde nuptie. Et querunt̃
duo. Primū eſt vtrū ſecūde nuptie ſint ſacra
mentū. Secūdū aūt inducit̃ rōne oīm p̄cedētiū im-
pedimētoꝝ. ſ. vtrū ſeparādū ſit matrimoniū qd̄ cō-
trahit̃ cōtra eccleſie interdictū. Ad primū ſic obij Arguit̃ ꝓ
citur: ſacr̃m eſt ſacre rei ſignū: ergo qd̄ cadit a ſignā-
do cadit a ſacramēti noīe ⁊ rōne: ſꝫ ſecūde nuptie nō
ſignāt: ergo nō habēt nomē ⁊ rōnē ſacr̃i. Probatio
medie ſignatū mr̄imonij eſt ꝙ vnica ſit vnici tā ī ſpū
ꝙ̃ in ꝑſona incarnata: vt ſupꝛa patuit: ⁊ hoc nō ſal-
uatur in ſcd̄is nuptijs: vt ſup̄ patuit in q̄ſtiōe de bi-
gamia. Itē oē ſacr̃m fit bn̄dictiōe ſacerdotū: ſꝫ vt 20

dicit in littera ex verbis Amb. ſecūde nuptie nō ſiūt
bn̄dictiōe ſacerdotū: ergo ſcđe nuptie nō ſunt ſacr̄m.
3o Itē oē ſacr̄m eſt a dn̄o inſtitutū: vt ſupra in cōi ſa-
cramētoꝝ eſt ꝓbatū: ſed ſecūde nuptie nō ſunt a dn̄o
inſtitute: vt dī ī lr̄a: ergo ſecūde nuptie nō ſunt ſacra
4o mētū. Itē in quibuſdā animalibꝫ dicit̄ eſſe talis
caſtitas ꝙ ſecūdo nō copulant̄: vt in turture: ḡ mul
tomagis hoc debet eſſe in hoīe cuꝫ caſtitas ſm pħm
ſit nature bonū: nihil autē ens cōtra naturā eſt ſacra
o5 mētū: ergo ſecūde nuptie nō ſunt ſacr̄m. Itē nullū
ſacr̄m eſt pctm̄: ſed ſecūde nuptie vt dī in lr̄a ſunt ali-
In ꝯriū ṗo qd ꝓ quo homo punit̄: ergo nō ſunt ſacr̄m. In cō
trariū huiꝰ eſt totū qđ dicit̄ in lr̄a. Et apl's. i. Coꝛ.
7. Si dormierit vir eius cui vult nubat tm̄ in dn̄o.
Et. i. Thi. 5. Uolo iuniores viduas nubere filios ꝓ
creare matreſfamilias eē: ergo ſecūde nuptie ſunt bo
nū: ꝛ cōſtat ꝙ nō ſunt niſi bonū ſacramēti: ergo ſecū-
Sol'o de nuptie ſunt ſacr̄m. Rn̄ſio dđm ꝙ ſacramētū ſūt
ad primū ſed nō adeo ꝑfecte ſignificatiōis. Et ꝑ hoc pꝫ ſol'o ad
Ad ſecūdū. primū. Ad aliud dđm ꝙ duplex eſt bn̄dictio: ſcꝫ q̄
fit in facie eccleſie: ꝛ q̄ ꝑtinet ad ſolēnitatē: primā au
tē habēt ſecūde nuptie: qꝛ in facie eccleſie approbāti-
bus ſacerdotibꝫ cōtrahunt̄. Scđam aūt nō habēt:
quia ſignū ſunt cōcupiſcentie: cui ſigno nō decet ſa-
Ad tertiū cerdotes intereſſe. Ad aliud dđm ꝙ inſtitutio di-
uina in ſacramētis eſt de ſuba ſacr̄i: ꝛ nō de mō: ſecū
de autē nuptie ſunt quidā modꝰ ſacr̄i: ꝛ iō nuptie nō
ſunt inſtitute inq̄ntū p̄ie vel ſcđe: ſꝫ ſimpl'r: ꝛ h̄ ſuffi
Ad quartū cit primis ꝛ ſcđis: ꝛ deinceps nuptijs. Ad aliđ di
cendū ꝙ hoc cōuenit illis aīalibꝫ rōe ſpēi: ꝛ nō gene-
ris: ꝛ iō nō oꝑtet ꝙ hoī cōueniat: qꝛ hō ꝛ equꝰ plꝰ ce
teris appetūt: ꝛ iō ampliꝰ hoī dat̄ medicamētū: licꝫ
em̄ caſtitas ſit rōnis bonū: tn̄ caſtitas nō abijcit̄ per
Ad quintū mr̄imoniū: ſed potiꝰ ſcrā ꝛ mūda in ipſo ſeruat̄. Ad
aliud dđm ꝙ mr̄imoniū ſcđm nō punit̄ directa pe-
na: ſꝫ bigamiā ſequit̄ irregularitas ex defectu ſigni:
vt ſupra in q̄ſtiōe de bigamia ſatis eſt expeditū.

Art. XVIII An matrimoniū contra interdictū eccle-
S ſie contractū ſit ſeparandū.

Arguit̄ ṗo Ecūdo q̄rit̄ de mr̄imōio ꝯtra īterdictū eccl'e
s cōtracto: vtrū ſit ſeꝑandū. Uidet̄ ꝙ ſic: qꝛ ſic̄
dicit Augꝰ ſuꝑ illud pſ̄. Paſſer inuenit ſibi
domū: vbicūqꝫ aliqs reponit pullos opeꝝ niſi in ni
do eccleſie cōculcant̄: ſed qđ fit cōtra interdictū eccle
ſie eſt extra nidū eccleſie: ḡ debet cōculcari ꝛ ꝓ nihilo
2o hr̄i. Itē q̄ vos ſpernit me ſpernit: vt dicit̄ Luc. 10.
ſed interdictū ſpernēs ſꝑnit p̄latū eccleſie: ergo ipſe
ſꝑnit deū: ſed nihil eſt ratū qđ fit cū cōtēptu dei: ḡ ta
3o le matrimoniū nō eſt ratū. Itē oē ſacr̄m cōſiſtit in
diſpenſatione miniſtroꝝ eccl'ie: ergo a deſtructione
cōſeq̄ntis qđ nō cōſiſtit in diſpēſatiōe miſtroꝝ nō eſt
ſacr̄m ſed qđ fit cōtra edictū miſtroꝝ nō cōſiſtit ī di-
In ꝯtrariū ſpēſatiōe miſtroꝝ: ḡ nō eſt ſacramētū. In cōtrariū
eſt ꝙ ſolus cōſenſus facit mr̄imoniū vt ſuꝑ habitū eſt
ꝛ ille pōt etiā eſſe nō interdictꝰ: ḡ facit mr̄imoniū: ꝛ
Sol'o nō eſt ſeparandū. Rn̄ſio ſicut ſtatutū eſt in cōcilio
gn̄ali: vt dī extra de mr̄imonio cōtra eccl'ie interdi-
ctū cōtrahētes nō ſeꝑandi niſi forte ad tp̄s vt ꝑagāt
pn̄iam de inobediētia niſi habeāt aliqđ aliud impe-
dimētū legittimū ꝓpter qđ nō debeāt cōmanere: ꝛ iō
inſtitutū eſt vt ſacerdotes an̄ ꝯctū ꝓnūciēt tale mr̄i-
moniū: vt ſi qs aliqd dicere velit poſſit. Et q̄ nō ꝓnū
ciat/ſed alteri cōiūgit ſacerdos tribꝫ ānis dꝫ ab offi-
cio ſuſpēdi: ꝓnūciās autē malicioſe aliqd cōtra cōiū
gēdos p̄ter pn̄iam ꝓ pctō canonicā dꝫ ſubire vindi-
ctā. Ad primū ḡ dđm ꝙ pulli nō ſunt extra nidū: Ad primū.
qꝛ ſunt in forma eccleſie ꝛ fide: licet aliqs circa tales
in moribꝫ ſit exceſſus q̄ pn̄ia puniri ꝛ corrigi dꝫ: p̄ci-
pue cū dicat Augꝰ ꝙ etiā ab hereticis in forma eccle
ſie data ſacramēta in nido eccleſie ſunt ꝛ tenēt. Ad Ad ſecūdū.
aliud dicēdū ꝙ tales nō ſpernūt formā ſacr̄o ſubalē
ſed aliqd circa ſacr̄m vt tp̄s vl' modū q̄ ſacr̄o nō ſunt
ſubalia: ſꝫ accidūt. Ad aliud dđm vt ſuꝑ oſtēſum Ad tertiū.
eſt ꝙ iſtđ ſacr̄m nō ꝯſiſtit oīno ī diſpēſatiōe miſtroꝝ
ꝛ iō p̄ter eos pōt effici: ſꝫ ꝑ eos debꝫ ppl'o publicari.
Et hec de matrimonio dicta ſufficiāt.

De reſurrectionis et iudicij conditione.

Oſtremo de ꝯditione Di. XLIII. de reſurre-
p reſurrectiōis ꝛ mō reſurgētiū: nec ctiōe ſm id
nō ꝛ đ iudicij ꝛ miſcđie q̄litate bre qđ eſt.
uiter differēdū eſt. Oībus q̄ſtiōibꝰ q̄ de hac
re moueri ſolēt ſatiſfacere nō valeo: reſurre
cturā tn̄ carnē oīm q̄cūqꝫ nati ſunt atqꝫ naſcē
tur ꝛ mortui ſunt ꝛ morient̄ nullatenꝰ ambige
re dꝫ xp̄ianꝰ. Ait em̄ Eſaias: Reſurgēt mor Eſa. 26.
tui: ꝛ reſurgēt q̄ erāt in ſepulchris. Et apl'us
Nolumꝰ vos iḡ. fra. de dor. vt nō con. ſicut ꝛ 1. Teſſa. 4
ceteri q̄ ſpem nō habēt. ſ. reſurrectiōis. Hoc
em̄ vob di. in ver. do. qꝛ nos q̄ vi. q̄ re. ſu. nō
p̄. eos q̄ dor. Qm̄ ipſe do. in iuſſu ꝛ in vo. ar.
ꝛ in tu. dei deſcē. de ce. ꝛ mor. q̄ ī xp̄o ſūt re.
primi. Deinde nos q̄ vi. q̄ relin. ſi. ra. cū illis
in nu. obui. xp̄o in aera: ꝛ ſic ſemꝑ cū dn̄o eri
mus. His v̄bis ꝛ v̄itas reſurrectōis ꝛ cā atqꝫ
ordo reſurgētiū p̄clariſſime inſinuat̄.

Oſtremo de cōditiōe reſurrectiōis]. Hec A
p eſt pars de ſacr̄is in q̄ tangit̄ effectꝰ ſigna
tus ꝛ nō cauſatꝰ vel cōtētus ab ipſis. ſ. de
gloria reſurgētiū gr̄a quoꝝ tādē addit̄ đ pe
na maloꝝ ꝛ iudicio. Magr̄ aūt diuidit diſtinctionē
in duas: in q̄ꝝ prima tāgit ſtatū reſurgētiū. In ſcđa
agit de iudicio que incipit. xlvij. di. Itē anterior di
uidit̄ in duas. In p̄ia agit de reſurrectiōe ꝫ circūſtā
tibus in rōne aliq̄ cauſalitatis. In ſcđa de ipſis re-
ſurgētibꝫ ſm q̄ntitatē ꝛ q̄litatē corꝑis eoꝝ: ꝛ hec inci
pit in. xliiij. di. Hec diſtictio diuidit̄ in duas in tra
ctatū. ſ. de cā: ꝛ tractatū de dubijs circa cām: ꝛ inci-
pit ibi [Hic querit̄ vtꝝ electis. Itē ī prima duas
ꝑticulas ponit: in. j. ca. ꝓbat̄ auctoritatibꝫ: qꝛ erit re
ſurrectio: ꝛ ī ſcđo tāgit cām.

Arti. I. An reſurrectio mortuoꝝ q̄nqꝫ erit futura.
Uerunt̄ an̄ lr̄am tria: ſcꝫ an erit reſurrectio ꝛ
q qd eſt: ꝛ vtrū naturalis eſt/aut miraculoſa.
Auct̄as ṗa Ad primū obijcitur auctoritatibꝫ ꝛ rōnibus
p̄ter em̄ eas q̄ ſunt in lr̄a: tres ſunt magꝭ exp̄ſſe. Pri-
ma eſt Dan̄. 12. Multi de his q̄ dormiūt in terre pul
uere euigilabūt: alij in vitā eternā: alij in opprobriū
vt videāt ſemꝑ: cū em̄ nullus dormiat in terre pul-
uere niſi mortui: cōſtat ꝙ de mortuis loquit̄. Si au
tē etiā daret̄ ꝙ ī puluere dormit aliqs: cōſtat ꝙ nul

lus euigilat in vitā eternā niſi reſurrectio ſit futura.
Secūda Secūda expſſior eſt. Eze.37. vbi dicit ſic: Oſſa ari-
da: audite verbū dñi. Hec dicit dñs deus oſſibꝰ his
ego mittā in vos ſpm̄ ⁊ viuetis ⁊c̄. vſqꝫ: qꝛ ego ſum
Tertia. dñs. Tertia expſſiſſima eſt. Job.19. Scio ꝙ redem
ptor meꝰ viuit ⁊c̄. Preter dicta aūt ſunt argumēta
Argumēta apl'i. I. Cor. 15. Et ſūt numero tria. Primū eſt a cā
apl'i primū efficiēte: vt dicit glo. ſ. ꝙ chriſtꝰ reſurrexit: ḡ mortui
reſurgēt. vel ſi mortui nō reſurgēt xp̄s nō reſurrexit
Et fundat̄ ſup hoc ꝙ cā poſita ſm actū ponit̄ cauſa-
tū hoc mō: quo cauſatū eſt in futuro vel in p̄ſenti. Jn
p̄ſenti q̄dē: ſic̄ ſi edificator ſm actū eſt edificās / edifi-
catio ſua eſt. Jn futuro autē ſic̄ ſi ordo motꝰ ſolis in
obliquo circulo eſt / q̄ eq̄noctialē ſecat / erit eq̄noctiū
in duobꝰ pūctis ſectiōis: ita xp̄i reſurrectio cā eſt nr̄e
2m reſurrectiōis ſm glo. Secundū eſt fundatū ſup h̄ ꝙ
fidei nō ſubeſt falſum: ⁊ iō dicit: Si mortui nō reſur
gēt inanis eſt fides q̄ hoc credit: ſꝫ impoſſibile eſt fi-
dē eſſe inanē cū fidei nō ſubſit falſum: vt pꝫ Heb. II
vbi dr̄ eſſe argumētū: nō apparētiū eſt aūt argumē-
tū ſic̄ dicit Jobes ep̄s: vt principiū: ⁊ eſt imobil' veri
3m tatis. Tertiū eſt a veritate p̄dicatōis: qꝛ ſi mortui nō
reſurgūt inanis eſt p̄dicatio apl'oꝝ: qꝛ inueniūt̄ falſi
teſtes: ſicut ⁊ totū ſcriptū eſt: q̄cq̄d dixerūt de chriſto
qd̄ eſt incōueniēs: cū res p̄dicata ꝓbationē habuerit
ꝑ miracula ⁊ auc̄tate a voce p̄ris ⁊ teſtimonio Jobis
⁊ multoꝝ alioꝝ ſicut q̄nqꝫ teſtimonia legunt̄ Job. I.
4m que dant robur doctrine euāgelij. Quartū aſſumi-
tur a vita ſc̄toꝝ: qꝛ miſerabiliores ſunt oibꝰ hoibꝰ: ſi
mortui nō reſurgēt: qꝛ tm̄ in hac vita ſꝑantes ſūt in
xp̄o in q̄ boni nō habēt niſi pugnā ⁊ tribulationē: ſic̄
apl's dic̄. I. Cor. 15. Ad beſtias pugnaui epheſi ſm
hoiem: ⁊ hec rō fundat̄ ſup prouidētia: qꝛ ſicut dicit
Boe. in de cōſolatiōe phie. Prouidētia nō caſu regi
tur mūdꝰ: ḡ iniuſtū eſt vt eū nō p̄miet: q̄ ꝓpter ſuū no
mē patit̄ in hac vita: ſic manifeſtū eſt ꝙ alia vita ma
5m nifeſtat̄ in talibꝰ ꝑ reſurrectionē. Quinta rō apl'i ad
Eph. 2. eſt ab opibꝰ nature: qꝛ ſi natura pōt aliq̄d fa
cere de mortuo ſm q̄d viuū ſimpl'r / ⁊ facit multoma-
gis credēdū eſt deū h̄ poſſe facere ſꝫ ī natura qd̄ ſemi
nat̄ nō viuificat̄ niſi priꝰ moriat̄: ⁊ morit̄ ⁊ viuificat̄
ḡ ⁊ deꝰ viuificat illud qd̄ mortuū eſt ſemiatū. Et de
hoc ita dicit Dam̄. iiij. ca. vlti. Si ſermōibꝰ deū cre-
dere cecitas nō ꝑmittit ſaltē opibꝰ crederet: tu ei qd̄
ſeminas nō viuificat̄ niſi priꝰ moriat̄: ⁊ qd̄ ſeminas
nō corpꝰ qd̄ gn̄abit̄ ſeminas: ſed nudū granū: ſi con
tingat frumēti: vl' alicuiꝰ alioꝝ ſeminū: deꝰ aūt dat
illi corpꝰ ſicut voluerit. Cōſideret igit̄ ſicut in ſepul
chris in ſulcis ſemia ſuffoſſa: q̄s em̄ q̄ his radices im
ponit / ſtipulā ⁊ folia ⁊ ſubtiliſſimas ariſtas: nōne q̄
vniuerſoꝝ eſt cōditor q̄ oia cōſtruxit p̄cepto: Jta ſil'r
⁊ crede reſurrectionē mortuoꝝ futurā eſſe diuia vir
tute volūtate ⁊ nutu: cōcurrentē em̄ habet volūtas
6m virtutē. Sexta rō apl'i ſumit̄ a dr̄a nature hoīs ad
alia aīalia q̄ nō ſunt ad imaginē dei. Un̄ ſicut aīma
imagis dei capax eſt ⁊ imortalitatis de ſe / ita ordinē
quēdā potētie ꝑtingēdi ad ſtatū imortalitatꝭ influit
corpi: ⁊ hāc innuit cū dicit: Non oīs caro eadē caro.
Et hec habet duos ramos: vnꝰ cōcludit ex dr̄a ho-
minis ad inferiora: ſecūdꝰ ex cōueniētia hoīs cū ſupi
oribꝰ. Et primā ponit dicēs: ꝙ nō oīs caro eſt eadē:
ſed alia hoīm / alia pecoꝝ / alia volucrū / alia piſciū:
⁊ eſt ſic formādo dr̄am / ſm naturā materie diuerſi-
tas cauſat̄ a differētia forme: ſed pecora / volucres /
piſces ⁊ hoīes differūt ſm naturā materie q̄ eſt caro
ḡ illa cauſat̄ ex dr̄a forme q̄ eſt aīa: ſicut ḡ anīe mor-
tali educte de potētia materie rn̄det corpꝰ ꝑ cōiūctio
nē mortale tm̄: ſic aīme imortali nō educte de mate
ria: ſed extrinſecꝰ veniēti rn̄det corpꝰ habens ordinē
ad imortalitatē ꝑ reſurrectionē: licet moriat̄ ꝑ pctm̄.
Aliꝰ ramꝰ innuit̄ cū dicit. Sūt corpa celeſtia ⁊ cor-
pora terreſtria ⁊c̄. Et fundat̄ ſup dictū phi: tn̄ quia
Pla. dicit ꝙ ſm meritū materie īfundit̄ forma a da
tore formaꝝ: ergo cui dat̄ forma celi ip̄m in natura
accedit ad naturā celi: ſꝫ forma celi: vt motor celi eſt
intelligētia cuiꝰ ſil'itudo quedā eſt intellectuail' anīa
in nobis: ergo corpꝰ cuiꝰ ip̄a eſt ꝑfectio accedit ad na
turā celi: ſed diſtat ab illo ꝑ dr̄am aliquā: cū igit̄ ce-
lū vt dicit Boe. in de trinita. ſit corpus imortale ma
nēs corpꝰ hoīs nō manēs: ſꝫ reſurgēs debet ꝑtinge-
re ad imortalitatē: ⁊ he ſunt rōnes apl'i ⁊ bone indu
cte ante fidē teſtiū ſup chriſti reſurrectionē: qꝛ reſur-
rexit ⁊ ꝙ viſus eſt cephe: ⁊ poſt hoc. xj. deinde pluſq̄
q̄ngētis fratribꝰ ſimul: ex q̄bus multi manēt adhuc
quidā autē dormierūt: nouiſſime autē oīm viſus eſt
⁊ mihi. Dam̄ autē q̄ſdā adducit de his ſicut penulti Quattuor
mā ⁊ quaſdā ꝓprias: lib. iiij. vl. ca. Uadit autē quat- vie ſm Da
tuor vijs ad ꝓbandū. Et prīa eſt ab auctoritate ſcri- maſcenum
pture ⁊ inducit illā: q̄ eſt Gen̄. 9. Sanguinē aīarū Prima.
veſtraꝝ de manu hoīs ⁊ fratris eiꝰ: ⁊ de manu oīm
feraꝝ requiram: quō ḡ exquiret niſi ſuſcitet oīm cor-
pora morientiū. Secūda eſt in nouo teſta. Et Exo. 3
Ego ſum deꝰ Abraā / deꝰ Jſaac / deꝰ Jacob: non eſt
autē deus mortuoꝝ: ſed viuoꝝ. Tertiū adduc̄ Job.
5. Et audiēt q̄ in monumentis ſunt vocē filij dei: ⁊ q̄
audierint viuēt: ⁊ ibūt q̄ bona fecerūt in reſurrectio
nē vite: ⁊ q̄ mala in reſurrectionē iudicij. Secunda Secūda.
via eſt ab opibꝰ dn̄i: qꝛ ſuſcitādo quoſdā mortuos ꝓ-
bat ꝙ oēs ſuſcitabit virtute ſue diuinitatis ⁊ ſūt hec
verba: q̄lit̄ cognoſceret̄ vel crederet̄ mortui reſurre
ctio nō deſignatis ſube ꝓprietatibꝰ / aut cōſtituētibꝰ
ſed Lazaꝝ quēdā ad oſtēſionē ꝓprie diuinitatꝭ ⁊ cre
dulitatē ſue reſurrectiōis ⁊ noſtre ſuſcitauit. Ter- Tertia.
tia via eſt ꝑ ordinē iuſticie ⁊ ꝓuidētie diuine ⁊ indu-
cit hec via tria incōueniētia ſup negātē reſurrectōeꝫ.
Primū eſt de iuſticia ⁊ ꝓuidētia q̄ ordinat quālibet
naturā ſm gradū ſue dignitatis. Secūdū eſt de ꝓ-
uidētia gubernāte digniꝰ in natura in maiori bono
q̄ꝫ īdigniꝰ. Terciū de iuſticia ⁊ ꝓuidētia reddēte vni
cuiqꝫ ſm merita. Et ſūt hec v̄ba ſi nō eſt reſurrectio
in quo ab irrōnabilibꝰ diſtamꝰ / ſi non eſt reſurrectio
beatificemꝰ agreſtia ſiue terreſtria vitā hn̄tia: ſi non
eſt reſurrectio neqꝫ deꝰ eſt neqꝫ ꝓuidētia: ſed caſu oīa
agunt̄: videmꝰ em̄ pl'imos iuſtos eſuriētes ⁊ iniuriā
patiētes: ⁊ nulla in p̄ſenti vita potiētes aſſumptiōe
pctōres autē ⁊ iniuſtos in diuitijs: ⁊ in oī volupta-
te abūdātes. Et q̄s vnq̄ꝫ hoc iuſti iudicij ⁊ ſapientis
ꝓuidētie opus bene ſciēs ſciſcitabit̄: Eſt igit̄ reſurre
ctio: iuſtꝰ eſt em̄ deꝰ ⁊ his q̄ ſuſtinēt mercedē retribu
tor. Et qꝛ aliq̄s poſſet rn̄dere ꝙ ꝓuidentia ⁊ iuſticia
ſaluant̄: ⁊ hoc qn̄ iniuſti puniunt̄ in aīa: ⁊ iuſti p̄mi-
antur in aīa: licet corpꝰ nō reſurgat. Obijcit ecōtra
Dam̄. ſic dicēs: Si q̄dē aīa ſola virtutis certamibꝰ
athleticie pugnauit: ip̄a ſola ⁊ coronabit̄: ⁊ ſi ſola in
voluptatibꝰ inuoluta eſt: ſola itaqꝫ iuſte puniet̄: ſed
qꝛ neqꝫ exiſtētiā ſeparatā habuerit neqꝫ virtutē neqꝫ
maliciā aīa ꝑtrāſit ſine corpe: recte ḡ ambo ſimul re
tributiōibꝰ fruent̄. Quarta via eſt ab opibꝰ natu Quarta

re: de ſeminib⁹ q̄ ſupra de ſuis ꝟbis ⁊ apl'i poſita eſt.
Itē due vie ſm apl'm. Alias duas vias ꝓbādi reſurrectionē: ponit apl's
Rom̄.8. quaꝝ vna eſt ab expectatione creature. Et
fundaꝛ ſup hoc ꝙ nihil vanū a deo inditū eſt nature
ſed deſideriū reuelatiōis alteri⁹ ſtat⁹ q̄ cōpetit gl'ie
indit⁹ eſt nature a deo: ergo nō eſt vanū: g̊ ille ſtatus
reuelabiꝛ. nō pōt aūt niſi ꝑ reſurrectionē reuelari: er
go reſurrectio erit: ⁊ hoc intēdit apl's Ad Rom̄.8.
cū dicit expectatio creature reuelationē filioꝝ dei ex
2a pectat ⁊c̄. vſq3 a ſuitute corruptōis. Secūda via
eſt a gemitu primitias ſpūs habētiū: q2 ſpūſſctūs nō
facit gemere ſctōs ꝓ aliquo niſi qd̄ acq̄reꝛ: gemuūt
autē ſancti ꝓ gl'ia reſurrectiōis: g̊ habebūt: ⁊ hoc in
tēdit cū dicit: Nō ſolū autē illi: ſed ⁊ nosipſi ꝑmitias
ſpūs habētes ⁊c̄. Iſti igiꝛ modi ſunt qb⁹ ſancti pr̄es
reſurrectionē ꝓbauerunt. Ut aūt de noſtro aliq̄d ſit
ibi obijciem⁹ ad idē ſic: Oē mouēs ſm naturā aliqd̄
Rōnes Alberti ꝓ ꝑte. Prima. mobile ab ipſo hab3 mobile vigori ſuo mouēdi ꝓpor
tionatū: aīa rōnalis eſt mouēs ſm naturā: g̊ h3 mo
bile ꝓportionatū ſibi ſm vigorē mouēdi: ſ3 vigor mo
uēdi in aīa rōnali eſt aliqd̄ perpetue motū: g̊ mobile
oportet eſſe ꝓportionatū ꝑ aliq̄d ad motū ꝑpetuū: et
nō pōt ſm ſtatū iſtū hoc fieri in eo: g̊ hoc erit ſm aliū
ſtatū virtute prime cauſe ſibi datū: ⁊ habet vitā poſt
reſurrectionē: maior iſti⁹ rōnis ſcribiꝛ ſup. xj. 1. phie
in cōmēto vbi dicit cōmētator ꝙ in vigore mouendi
2a ꝓportionanꝛ motores mobilib⁹. Itē ſupponiꝛ i. ij
de celo ⁊ mūdo vbi ſoluit Ariſto. q̄re inferiores ſphe
re nō habēt niſi ſtellā vnā: ⁊ octaua pl'es: ⁊ dicit ꝙ h̄
eſt ꝓpter vigorē ꝓportionū motoꝝ ad mobile. Scd̄a
autē ꝓbaꝛ ex hoc ꝙ aīma rōalis eſt motor corporis
⁊ ſola ſeparaꝛ ſicut ꝑpetuū a corruptibili: ſicut dicit
5a phs i. ij. de aīa. Itē q̄cūq3 ſm grad⁹ nature diſtāt
abinuicē: ⁊ eadē etiā diſtāt in actib⁹ / illos grad⁹ ſm
naturā cōſeq̄ntib⁹: vegetabilia ⁊ ſenſibilia diſtāt ab
inuicē in g̊dib⁹: ſic cuilibet ꝑ ſe p3: g̊ diſtabūt i actib⁹
illos g̊d⁹ ſm naturā ꝯſeq̄ntib⁹ ꝯſtat aūt ꝙ vegetabil'
eſt ꝑncipiū vite ſine ſenſu ⁊ motu: ſenſibil' aūt cū ſēſu
motu: g̊ rōalis erit ꝑncipiū vite ītellectual' cū īcorru
ptiōe aliq̄: q2 illi act⁹ cōſequūꝛ illas dr̄as: ſed nō cō
tingit ꝑticulare venire ad corruptionē ſm ſtatū iſtū
4a g̊ cōtingit reſurgere ad ſtatū aliū. Itē q̄cūq3 perfe
ctio alicui⁹ ſeparata eſt ab eo ſm duo vel tria opera
⁊ opaꝛ īꝑfectio aliqd̄ coꝝ opeꝝ: opabiꝛ etiā oīa alia
in eodē ſm aliquē ſtatū: aīa rōnalis ꝑfectio eſt hoīs
ſepata ſm id qd̄ ē ītelligere ⁊ velle / ⁊ incorruptibile
eſſe: g̊ ſi in hoīe opaꝛ aliq̄d intelligere ⁊ velle / ip̄a etiā
in aliq̄ ſtatu opabiꝛ īcorruptibile viuere ī eodē: ſ3 cō
ſtat ꝙ ipſa opaꝛ intelligere: ⁊ ſm nullū organū cor
poris ⁊ etiā velle: q̄nq3 ergo opabiꝛ viuere incorꝑale
Quinta ⁊ nō pōt niſi ꝑ reſurrectionē: g̊ reſurrectio erit. Itē
viuere in viuētib⁹ eſt eſſe vt dicit phs: ⁊ ſentire in ſen
tiētib⁹: g̊ ⁊ intelligere ī intelligētib⁹: quia eadē ē rō:
ſed planū eſt: q2 eſſe viuētiū ⁊ ſentiētiū eſt ſm ꝑiodū
aīe vegetabilis ⁊ ſenſibil': g̊ ⁊ eſſe intelligētiū erit ali
quo mō ſm mēſurā rōnalis aīe: ſed ipſa eſt ꝑpetua:
g̊ influit potētiā ad aliquā ꝑpetuitatē: ⁊ nō p̄t h̄ fie
ri niſi per reſurrectionē: ex quo ſemel eſt amiſſa: ergo
Suppoſitio ad fortiores rōnes inducēdas Prima. reſurrectio erit: vt videꝛ. Itē forti⁹ obijciꝛ ꝑ aliam
viā quā phs in eth. primo īnuit: q2 aliqd̄ eſt bonū ho
minis inquātū eſt homo: cōſtat em̄ ꝙ illud ſicut ipſe
dicit nō cōuenit hoī ſm vegetabilē ⁊ ſenſibilē: ſ3 ſm
rōnē. Itē obijciꝛ ſic: Oē bonū ſpēi alicui ꝓportio
natū perceptibile eſt a ſpē illa ſm ꝑfectā naturā ſpēi
illius: ſed bonū aliqd̄ eſt ꝓportionatū ſpēi hoīs ſm
ꝑfectā naturā ꝑceptibilis illius: perfecta aūt natu
ra ſpē hoīs eſt in corpore ⁊ aīa cōiūctis: ergo per
cipiet homo aliqd̄ bonū in corpore cōiūcto cū aīa:
ſed bonū illud eſt beatitudo / ſiue felicitas eterna: vt
ꝓbat Boet. in de cōſolatiōe: ergo percipiet illud cū
corpore ⁊ aīa: ⁊ nō p̄t niſi ꝑ reſurrectionē: ergo reſur
rectio erit. Itē quecūq3 ſpēs ſm potētiā aliquā ſue Secūda.
nature ꝑceptibilis eſt boni alicui⁹: eadē eſt ꝑceptibi
lis ſūmi in bono illo: homo aūt per potētiā rōnalem
eſt perceptibilis boni rōalis aīe: vt habeꝛ a phō in
eth. g̊ ꝑceptibilis eſt ſūmi boni ſm idē: ſed bonū ſum
mū rōnalis aīe eſt cōtinuari ꝑ intellectū ⁊ volūtatē
primo motori: vt dicit cōmētator ſup. xj. p̄ie phie: g̊
homo ꝑcipiet illud. Cōſtat autē ꝙ natura ſpēi hoīs
nō eſt aīa ſola: ergo aīa ſola nō percipit illud: g̊ opor
tet ꝑ reſurrectionē aīe vniri corp⁹: forte ad iſtas ob
iectiōes attēdit Greg. qn̄ dixit in moralib⁹. Si opi
bus nature attēderem⁹ certior eēt nobis reſurrectio
futura q̄3 ſolē cras oriri. Suppoſita igiꝛ hac par In ꝯtrariū
te ꝓcedaꝛ in cōtrariū per hūc modū. Job. 14. ſic dici arguiꝛ pri
tur: Lignū habet ſpem ſi ꝑciſum fuerit rurſum vire mo ſic.
ſcit: ⁊ rami ei⁹ pullulāt: ſi ſenuerit in terra radix ei⁹
⁊ in puluere emortuus fuerit trūcus illi⁹ ⁊c̄. cuius
queſo eſt hoc: nam facit cōparationē mortis hoīs
ad duplicē ligni deſtructionē. ſ. ꝑciſionē cui ſil'is eſt
mors accidētal' hoīs ⁊ putrefactionē cui ſil'aꝛ mors
naturalis q̄ eſt ꝑ ſeniū. Et videꝛ dicere qd̄ etiā phs
dixerat ꝙ ad lignū vtroq3 mō deſtructū redit vita ⁊
iuuent⁹ ei⁹: ſed ad hoīem nūq̄3 nō g̊ reſurget. Itē 2o
ibidē. Quō ſi recedāt aq̄ ō mari: ⁊ fluui⁹ vacuefact⁹
areſcit: ſic homo cū dormierit nō reſurget: donec at
teraꝛ celū nō euigilabit: neq3 cōſurget de ſomno ſuo:
ergo ſicut impoſſibile eſt aquas maris redire: ſi receſ
ſerint a mari ⁊ fluuios vacuefactos iterū fluere ⁊ ce
lū atteri: ita impoſſibile eſt hoīem cōſurgere a ſomno
mortis. Ꝙ autē impoſſibile ſit celū atteri ſm ſubam
⁊ motū ſupponiꝛ a dictis phoꝝ: ⁊ nos de hoc in. ij.
diſputauim⁹ de eternitate mūdi ⁊ mot⁹ ibi vbi req̄
ratur. Scias autē ꝙ in iſta auctate Job. due here
ſes ſunt radicate circa reſurrectionē quaꝝ vna eſt iu
deoꝝ. ſ. rabbi naſſe q̄ cōpoſuit talmuth: q̄ dic̄ Job re
ſurrectionē non credidiſſe ⁊ negaſſe: ⁊ cū idē dicat ꝙ
Job nunq̄3 fuit homo: ſed ad formā viuēdi ⁊ exēplū
moyſes exēplariꝛ Job ꝯfixerit ⁊ redit ad hoc ꝙ moy
ſes reſurrectionē nō crediderit: ⁊ in iſto loco negaue
rit. Alia eſt hereſis phoꝝ dicentium nō eſſe reſurre
ctionē: ita ꝙ reſurgat idē nūero hō. ſ. ſil'is cōplexio
nis: ſicut em̄ mare vt dicūt phi: mutaꝛ de loco ad lo
cū ſm mutationē ſpacioꝝ qb⁹ mouenꝛ imagines ſi
gnorū in motu firmamēti: hoc eſt celi circularis q̄ in
xxxvj. milib⁹ annis redeūt ad ſtatū primū ſm Ptho
lomeū ⁊ Ari. in lib. de cauſ ꝓprietatū elemētoꝝ ⁊ tūc
cauſant ſil'ia primo creatis ī terra ⁊ mare redit ad al
ueū primū ⁊ fluuij fluūt vt pri⁹: ⁊ hoc q̄dā phi voca
uerūt ānū ꝑmū magnū: ⁊ medietatē ei⁹ ānū magnū
vni⁹ habitationis. ſ. xviij. milia annoꝝ: in qb⁹ ſolis
aux moueꝛ in ſignis ſeptētrionalib⁹ quātū ad habi
tationē que mō habitaꝛ: ⁊ tūc deſtrueꝛ iſta: ⁊ erit an
nus habitatiōis meridiane ꝑ. xviij. milia annoꝝ / in
q̄bus aux ſolis ꝑcurret ſigna meridionalia. Empe
docles diciꝛ ita poſuiſſe q̄ dixit oīa in anno iſto ma
gno exire demixta: ⁊ oīa in āno magno redire ad ip3
qd̄ q2 eccleſia totū reſpuit: ⁊ nos cōtra hoc totū ſpe

cialē tractatū faciemꝰ: ⁊ tamē tāgēdo ſoluemꝰ q̄ ſufficiūt huic opi. Redeūtes aūt mō obijcimꝰ adhuc per id pꝫ. Nō reſurgēt peccatores in iudicio: ſed eadē rō eſt de peccatoribꝫ quātū ad naturā ⁊ iuſticiam reddentē penas/ ⁊ de bonis quātū ad naturā ⁊ iuſticiā reddentē premia: ergo videt̄ ꝙ nullus reſurget. Itē ratio apl̄i nō videt̄ valere: q2 granū cadēs in terrā ſeminatū nō morit̄ niſi ſm eſſe grani: ſed viuit ſm generatiuā ⁊ formatiuā que format in eo plantā ⁊ herbā ⁊ folia hmōi: homo aūt morit̄ ī toto. Itē adhuc nō videt̄ valere ratio dn̄i: q2 nō ſequit̄/ ſi non eſt deus mortuoꝝ: ſed viuētiū ꝙ ꝓpter hoc Abraam Iſaac ⁊ Jacob viuāt niſi in anīa tm̄: ⁊ tūc neceſſario nō ſequit̄ ex hoc ꝙ reſurrectio erit. Per rationē aūt obijcit̄ ſic: Cuiuſcūq3 cauſe ꝑpetue ſunt ipm cauſatū neceſſe eſt eſſe ꝑpetuū generatōis ⁊ corruptiōis/ oēs cauſe ſunt ꝑpetue: ergo generationē ⁊ corruptōē3 neceſſe eſt eſſe ꝑpetuas. prima pat3 ex diffinitiōe cauſe. ſecūda aūt probat̄ in. ij. de gn̄atiōe ⁊ corruptiōe ab Ariſto. Cauſa eīm efficiēs eſt latio ſolis ī obliquo circulo: materia aūt indeficiēs eſt cū generatio vniꝰ ſit corruptio alteriꝰ ⁊ ecōuerſo: ſic eīm nūq̄ ſtabit: generatur eīm ex are aqua: ⁊ rurſus ex aqua aer: ⁊ ita circularis ⁊ indeficiēs. Et finis quatenꝰ eſſe diuio ſemper participet vnūq̄dq3 quātū pōt. Jnde ſic currēte gn̄atiōe ⁊ corruptiōe nūq̄ incipiet ſtatꝰ reſurrectionis vt dicūt ſancti: ſed gn̄atio ⁊ corruptio in ꝑpetuū currēt vt dicūt ph̄i: ergo nūq̄ erit reſurrectio. Itē ph̄s in. ij. de gn̄atiōe in fine: Quecūq3 habēt ſubam corporalē mota nō reiterant̄ eodē numero: homo eſt ſuba corporalis: ergo corruptꝰ nō reiterat̄ idē numero: ſed reſurrectio eſt in idē numero: ſi ergo nō erit in idē numero nō erit reſurrectio: ſ3 nō erit in idē numero vt probatū eſt: ergo nō erit reſurrectio. Rn̄ſio dōm ad hoc ꝙ certiꝰ ſm catholicā fidē nobis eſt reſurrectiōe3 carnis eiuſdē numero in q̄ nūc viuimus eſſe futurā: ⁊ vnūquēq3 in eade3 recipe bona ⁊ mala ſm ꝙ meruit q̄ ꝙ ſol orie̅t cras: ꝙ eīm ſol oriet̄ q̄nq3 fallet. ſ. in die vltima: q̄n ſtabit: iſtud autem a diuia veritate eſt acceptū que nō fallit nec fefellit nec fallere nec falli pōt. Argumēta ergo primo inducta cōcedimus: licet enim rō nō ſufficiat ad accipiēdū h̄ ſine reuelatiōe: tn̄ acceptū nitit̄ cōfirmare ⁊ refutat ꝯtrariū: ſic eſt ⁊ in oībꝫ ſymboli articulis.

Ad primū. Ad id aūt q̄d primo ꝯtra obijcit̄ dōm ꝙ Job nō intēdit negare reſurrectionē: ſed bene aſtruere ꝙ a virtute intrinſeca ſeminali nō reſurget homo: ſicut in plāta manet virtus ſemētiua ꝑ quā redit ad eā vita ⁊ iuuētus eiꝰ vt dicit ph̄s. Et h̄ q̄dē facit in p̄ria: in ſecūda autē negat ꝙ nō reſurgat radijs imaginū ſtellaꝝ mouētibꝫ intēdit aſtruere: ſed virtute diuina ſola que atterit celū ⁊ oēm celi rationē ⁊ vigorē quē hab3 in mouēdo ad generationē: cū eīm due ſint cauſe mouētes in gn̄atiōe ſc3 ꝑrime q̄ ſunt in materia ⁊ vl'es que ſunt in ſtellis ⁊ imaginibꝫ eaꝝ quas deſcribūt in celo negat iob reſurrectionē futurā mouētibꝫ hmōi cauſis: vn̄ poſt locū illū in. xix. ca. dicit: Credo ꝙ redēptor meꝰ viuit: ⁊ hoc nō attēdit rabbi naſſe quādo dixit Job negaſſe reſurrectionē.

Ad ſecūdū. Ad id aūt q̄d obijcit̄ de hereſi ph̄orū dōm ꝙ ſtulticia eſt: q2 ſi verum eſt q̄d dicūt oīndo ꝙ nec tūc erit aliq̄d ſil'is cōplexōis: q2 dicūt ph̄i ꝙ ſignū ſine ph̄ia in cauſando eſt: ſicut corpꝰ ſine aīa imperfectū. Cōſtat aūt oībꝫ ſciētibꝫ motꝰ ſuperioꝝ ꝙ redeūte ſphera in idē pūctū vn̄ deīncepit nō ſunt reuerſi planete in idē vnde ipi inceperūt: ḡ nō cauſabit̄ aliq̄d ſimile priori: ⁊ h̄ ſufficit in p̄ſenti: q2 error ille ſpecialē habet difficultatē.

Ad tertiū. Ad aliud dōm ꝙ reſurrectio apte vocat̄ mutatio ad formā gl'ie: ⁊ verū eſt ꝙ h̄ mō nō reſurgēt: q2 cadēt in mortē eternā.

Ad quartū. Ad aliō dōm ꝙ nihil in natura ſil'e eſt in toto dei miraculis: q2 alit̄ natura tm̄ poſſet quātū poſſet deꝰ: ſed arguit apl's a minori: q2 ſi pōt natura debilis ⁊ imbecillis mortuo ſm q̄d reddere vitā nobiliorē: multomagis pōt creator boīum hoc facere corpori humano q̄d eſt vnitū aīe ad ſuā imaginē inſignite.

Ad quintū. Ad aliud dicēdū ꝙ dn̄s ſubtiliſſime arguit: q2 ſi aīa viuit: que ſubſtātialiter eſt forma corporis: neceſſe eſt ipam de eſſe vnibilē corpori: cū igit̄ nihil imꝑfectū relinquat deꝰ q2 ſicut dicit moyſes: Dei ꝑfecta ſunt opa: ipſe vniet eā corpi indiſſolubili: ⁊ hoc erit in reſurrectoē.

Ad ſextū. Ad aliud dōm ꝙ generatio ⁊ corruptio ꝯparata cauſis ꝑrimis rōnem habēt ꝑpetuitatis: ⁊ hāc ſolā attēdit ph̄s: q2 per ph̄iam altiorē cām cognoſcere nō potuit ſed eſt volūtas dei: que eſt cauſa cauſaꝝ oīm qua ſtabit q̄n deus voluerit: ⁊ hmōi rō ſup ſcōm libꝝ diſputata inuenit̄.

Ad 7m. Ad aliud dōm ꝙ ph̄s loquit̄ ibi de ſuba materie elemētoꝝ ex quoꝝ formis nō remanet relatio ad eandē formā in numero: q2 ipſa deſtruit̄: ⁊ de illis veꝝ eſt q̄d dicit: ſed in corruptiōe hoīs manet relatio ad eandē formā numero manētē: q2 illud corpꝰ ſociat̄ aīe: ⁊ iō reuertet̄ hō q̄ morit̄ idē ī nūero.

Quid ſit reſurrectio. Arti. II. B

8 Secūdo q̄rit̄ q̄d ſit reſurrectio. Dicit aūt Aug. ſup Gen. ad lram lib. viij. Boni reſurrectō nihil aliō ē niſi reſtō ī ꝯſimilē vitā. Dam. aūt li. iiij. ca. vl. Reſurrectio ē regla eiꝰ q̄d ꝯcedit ſurrectō Et paꝝ poſt: Reſurrectio eſt rurſus copulatio anīe ⁊ corpis: ⁊ regula eiꝰ q̄d diſſolutū eſt ⁊ cecidit aīalis ſurrectio.

Arguit̄ ꝯ primā. Cōtra primā aūt obijcit̄ ſic: Cōſil'is vita/ aut eſt ſil'is vite an̄ pctm̄ ſm ſtatū inocētie/ aut ſimilis iſti: ſm ſtatū pene ⁊ culpe. Si primo mō: ḡ illa vita cibis egebit ⁊ cōmixtiōe ſexus q̄d eſt ꝯ dn̄m in euāgelio dicētē ꝙ in reſurrectiōe neq3 nubēt/ neq3 nubent̄ ⁊c. Si ſecūdo mō: ḡ erit vita futura ī penis famis/ ſitis ⁊ hmōi q̄d abſurdū eſt: ḡ reſurrectio non eſt reſtitutio ī ꝯſil'em vitā. Itē Augꝰ ſup Gen. dicit ſic: Reditū ad id q̄d ſentimꝰ reſurgere appellamus Sed iā ſentimꝰ labores ⁊ miſerias: ⁊ an̄ pctm̄ aīalem vitā ſenſimꝰ: ḡ reditꝰ ꝑ reſurrectionē erit ad talē vitā: ḡ nulla reſurrectio erit gl'ioſa. Itē Augꝰ. iiij de trini. Reſurgere nihil aliud eſt q̄ reuiuiſcere/ ⁊ a morte ad vitā redire. Et ex hoc ſequit̄ idē q̄d prius. Ex oībus aūt his cōcludit̄ cū tā in primo ſtatu q̄ in ſecūdo fuerit vita cū potētia moriēdi ꝙ ī reſurrectiōe futura ſit potētia moriēdi q̄d falſum eſt.

Arguit̄ ꝯ ſcdam diffinitionē. Obijcitur aūt de illa q̄ eſt Dam. q2 ſcda reſurrectio nō eſt niſi ꝑma ꝑceſſerit: ſi primo nunq̄ ſurrexit corpꝰ hoīs anteq3 ſit dies iudicij: ḡ nec tunc ſcdo ſurget: ḡ male dicit ſcda reſurrectio. Itē ſcda nō notat numeꝝ ⁊ ordinē niſi actuū eiuſdē rōnis: ſ3 eleuatio corpis hoīs ad hāc vitā/ ⁊ eleuatio ſua ad formā gl'ie nō ſūt eiuſdē rōnis: ḡ nō ſcdo tūc ſurget corpꝰ. Itē ſm ph̄m vj. thopic. Si aliq̄d cōe inuenit̄ in diffinitiōe ⁊ diffinito: illud nec eſt ps diffinitiōis nec diffiniti: ſ3 ſurrectio cōiter inuenit̄ in diffinitōe ⁊ diffinito: ḡ pars neutriꝰ eſt: ḡ totū q̄d dicit Dam. in vtraq3 ſuaꝝ diffinitionū nō explanat niſi habitudinē ꝑpoſitōis q̄ eſt

in cõpoſito cũ dr̃ reſurrectio. Itẽ obijcit de ſecũda q2 qđ diſſolutũ eſt videt idẽ dicere cũ eo qđ cecidit: ḡ videt diffinitio nugatoria bʒ repetitionẽ. Itẽ diffinitio reſurrectiõis oĩ reſurrectõi debet cõuenire: ſʒ hec diffinitio nõ cõuenit reſurrectiõi dñi: q2 nõ ẽ diſſolutũ corp9 ei9: ergo nõ eſt gñal'/ nec bona vt videt. Et aũt nõ cõueniat reſurrectiõi dñi ptʒ p h qđ dicit Dam. lib. iij. ca. 27. Et boras. i. corruptõis nomen duo ſcat: ſcat eñ hũanas has paſſiões/ famẽ/ ſitim/ laborẽ/ clauorũq3 pforationẽ/ mortẽ. ſ. ſeparationẽ aie a corpe: 7 qcũq3 talia ſm hoc ſcat ſterion. i. corpale corpus dñi: oia eñ hec volũtarie aſſumpſit: ſcat aũt ſtora. i. corruptio etiã pfectiua icorruptõis i ea/ ex q̃bus cõpoſitũ eſt elemẽta/ diſſolutionẽ/ 7 deſtructionẽ q̃ magis a multis dyaſtora dr̃ 7 noiat: hui9 expimẽtũ corp9 dñi nõ habuit: vt ait pͥpha Dauid: Nõ derelinques aiam meã in inferno/ nec dabis ſanctũ tuũ videre dyaſcorõ. i. corruptionẽ. Itẽ obijcitur de hoc qđ dicit: aial'. poti9 eñ debuit dicere hominis q̃ȝ aialis: q2 qđ reſurget hʒ ab eo qđ eſt hõ/ 7 nõ ab eo qđ eſt aial. Itẽ ſm oẽs iſtas diffinitiões nõ reſurget hõ: ſed tñ corp9: vt videt: cũ tñ reſurgere ſit pͥpri9 act9 hoĩs 7 nõ partis hoĩs. Cõtra qđ videtur dicere Dam ſic: Aiales mortales exiſtẽtes q̃liter reſurgẽt: 7 infra pau: ipm corp9 qđ corrũpit et diſſoluit ipm reſurget: ergo videt q hoĩs nõ ſit reſurgere: ſed tñ corpis qđ nõ eſt hõ. Itẽ videt õrũ debere dicere: q2 actio poti9 eſt agẽtis q̃ȝ patiẽtis: ſʒ aia aget reſurrectionẽ pficiẽdo 7 mouẽdo corp9 ergo aia poti9 reſurget q̃ȝ corp9: 7 ita male dicit 7 diffinit

Solo Dam. reſurrectionẽ. Sol'o dõm q oẽs iſte diffinitões ſatis bone ſr̃: ſʒ oia vba Aug9 loq̃ns de reſurrectiõe cõit 7 nõ ſtricte accepit. Et ad intelligẽdũ h ſciendũ q reſurrectio dupl'r dr̃. ſ. cõit 7 pͥprie. Cõiter ſumpta reſurrectio cõtinet ſub ſe relationẽ ad ſtatuʒ glie: 7 ad ſtatũ vite aialis: ſicut dicim9 Lazarũ reſurrexiſſe: 7 h mõ nõ q̃rim9 diffinitõʒ ei9 h. Proprie ſumitur. put diuidit cũ ſuſcitatiõe h cõe qđ ẽ reſtitui ad vitã extinctã: 7 ſic nõ cõpetit reſurrectiõi niſi ad vitã

Ad primũ. inextinguibilẽ/ ſiue ſit i penis/ ſiue in glia. Ad id ergo qđ primo obijcit dõm q ſi volum9 cõcedere de reſurrectõe ſtricte ſumpta loqͥt Aug9 q ſilis vita dr̃ in ſpẽ 7 vitate humane vite: licet dr̃at ab hac 7 illa q̃

Ad ſecũdũ. fuit in ſtatu inocẽtie 7 ſtatu 7 pͥprietate. Ad aliud dõm q ſentire in vbo Augu. ponit p expiri q̃ ad ſubſtãtialia vite hũane: q2 eadẽ etiã expimur in reſurrectiõe: q2 alit nõ reſurgerem9: 7 nõ dr̃ ſentire pati ea

Ad tertiũ dẽ p ſenſus q̃ mõ patimur. Ad aliud dõm q nõ eſt redit9 de morte ad vitã pfecte niſi pfecte vita vincat mortẽ: 7 hoc nõ eſt niſi q̃n oĩs cauſa mortis natural' excludet q̃ eſt pugna õrioꝝ: 7 hoc mõ nõ erit reſurre

Ad primũ de ſcða ctio niſi p9 curſũ mũdi i fine tẽpoꝝ. Ad aliđ dõm q due ſunt eleuatões corpal' materie: vna ad formã que eſt aia rõnalis: 7 hec fit in gñatiõe. Et alia eiuſdẽ ad aiam indiſſolubilit reunitã: 7 hec dr̃ regñatio Mat. 19. In regñatione cũ ſederit fili9 hoĩs 7c. 7 iđ

Ad ſecũdũ. falſũ eſt q nõ ſunt niſi due ſurrectões corpis. Ad aliud dõm q nõ optet q ea quoꝝ li ſcðm notat iterationẽ ſint eiuſdẽ accidẽtis: ſʒ tñ q ſint eiuſdẽ rõnis ſicut q̃n ſcðo bibo: nõ oportet q ſecũd9 pot9 ſit ſilis

Ad tertiũ 7 quartũ. prio i accidẽte: 7 ita eſt de duplici vita ad quã ſurgit corp9 qđ eſt eiuſdẽ ſpẽi/ 7 nõ eiuſdẽ accidẽtis. Ad aliud dõm q id qđ dicit Ari. intelligit de his q̃ eodẽ mõ ſumũt in diffinitõe 7 diffinito: ſic ſi dicerẽ: hõ albus eſt aial rõnale albũ: ſed nõ eſt ſictũ eñ dr̃ reſurrectio dicit habitudinẽ corpis ad aiam recipiendã 7 iterationẽ ſurrectiõis notat ppoſitio: ſʒ nõ in diffinitiõe notat terminũ mot9 reſurrectõis: q2 reſurrectio mot9 eſt 7 p duos terminos diffinit quoꝝ vn9 eſt caſus 7 diſſolutio: ali9 aũt altitudo imortal' vite in bonis 7 malis cõiter: 7 illa iportat p li ſurrectio poſitũ in diffinitõe: q2 cõponit a ſurſum 7 erigo. co q ſic ſit figure decõpoſite. Ad aliud dõm q illa diffinitio nõ cõuenit reſurrectiõi dñi: 7 ipſe dat aliã in eodem ca. q̃ reſurrectiõi dñi cõuenit ſic dicens: Dñi reſurrectio eſt corpis ſcti 7 incorrupti 7 aie vnio. Ad aliđ dõm q aialis eſt ibi adiectiuũ: 7 ẽ genitiu9 ei9 qđ dr̃ hic 7 hec aialis 7 hoc aiale: 7 dicit cõditionẽ corpis cadẽtis in mortẽ 7 eſt ſenſus: aialis. i. aialit viuẽtis coporis qđ cecidit p mortẽ 7 diſſolutũ eſt p incinerationẽ. Ad aliud dõm q reſurrectio eſt hoĩs ſm corpus: 7 hoc intẽdit dicere Dam. 7 nõ aliud. Ad aliud dõm q reſurrectio nõ dr̃ h tãq3 mouẽtis: ſed tãq3 ei9 cui9 eſt act9 ſurgẽdi ſiue moti in actu illo: 7 ideo pͥprie cõuenit hoĩ ſm corp9: nõ aũt ſm aiam.

Ad quintũ

Ad ſextũ

Ad 7m

Ad octauũ

An reſurrectio ſit natural' vl' miraculoſa. Arti. III.

Tertio q̃rit vtꝝ ſit natural' vel miraculoſa/ q aũt ſit naturalis videt ſic oſtẽdi Dam. iij. lib. ca. xiiij. dic qđ cõit oib9 iſpicit nõ caractheriſat in his q̃ ſunt ſub ipſa athomis: ſʒ reſurrectio i oĩbus athomis hoĩs inſpicit: ḡ nulla caractheriſat: er ipſa eſt natural'. Itẽ miraculũ vt dic Aug9 eſt aliqđ arduũ 7 inſolitũ pter ſpem 7 facultatẽ amirãtꝭ apparẽs: reſurrectio aũt nõ apperebit pter ſpem: ergo nõ erit miraculoſa: ſed natural'. Itẽ qđ ſubalit cõuenit oib9 idiuiduis eiuſdẽ ſpẽi: optet q cauſet a natura cõi: ſʒ reſurrectio ſubalit cõuenit oib9 indiuiduis hoĩs: ergo cauſat a natura cõi hoĩum. Probatio maioris eſt: q2 cũ nihil ſit in indiuiduis niſi natura cõis cũ materia 7 indiuiduãtib9: 7 dr̃ant ſuis materijs 7 indiuiduãtib9: optet q illud in q̃ oĩa cõueniũt ſit natura cõis: vel cauſatũ ab illa. Scða aũt pbat ex h q reſurrectio ſm ſubam erit 7 nõ ſm accidens.

Arguit po

Itẽ ſic qcqđ cauſat a cõi natura ſpẽi: naturale ẽ oĩbus indiuiduis illi9: ſʒ reſurrectio ſic cauſat vt dictũ eſt: ḡ eſt natural'. Itẽ appetit9 marie ad formã etiã remotã natural' ẽ: ḡ mĺto magꝭ appetit9 pͥprie marie 7 forme pͥprie: ſʒ corpi remanet appetit9 ille: ḡ ille eſt natural': ſʒ appetit9 natural' reduct9 ad actũ ẽ naturalis: ḡ cũ etiã reſurrectio reducat ad actũ natural' videbit ee reſurrectio. Itẽ qcũq3 maria p9 ſepatõʒ forme ab ipſa ſic manet q nõ eſt cõiũgibil' alij forme nũero vl' ſpẽ nec eſt q h cõtingat ex diſpoſitõib9 ordinãtib9 eã ad formã primã 7 ipediẽtib9 a õiũctione cũ alia forma: ſʒ ipoſſibile eſt corp9 vni9 vniri cũ alia aia: q2 alit reſurgeret in duob9: ḡ remanet diſpõ ad aiam pmã: ſʒ diſpõ reducta ad nccitatẽ 7 ad ſpẽm nihil fit niſi naturale ḡ cũ i reſurrectõe fiat h ḡ nihil fit in reſurrectiõe niſi naturale. Itẽ oĩs maria naturalit ordiata ad formã aliquã naturalit etiã ordiat ad ſũmũ ſtatũ ſm formã illã: ſʒ maria corpis hũani ordinat ad aiam rõnalẽ/ vt ad formã: ḡ ordinat naturalit ad ſũmũ ſtatũ ſm formã: ḡ naturalit pcipit ſuũ ſtatũ: 7 ille nõ eſt niſi in reſurrectõe: ḡ naturalis erit reſurrectio: prĩa pbat ex h q ſi darer optimũ nihil naturalit attigeret pfectiõʒ ſue nature qđ abſurdũ eſt: ſecũda ptʒ p ſe. Itẽ naturale materie eſt vt obediat motori: q2 hoc de9 ei in ſuit vt dic Aug9 ſup

Gen̄. Cōſtat aūt ꝙ naturaliꝰ ⁊ īmediatiꝰ habeat ſe
ad motū dei materia q̄ꝫ ad motū celi:ſꝫ video ꝙ natu
ralit̄ egredit̄ de materia oīs effectꝰ ꝑ motū celi:ergo
mlto naturaliꝰ exibit ip̄a ī oēm motū dei:mouet aūt
deꝰ volūtate ⁊ v̄tute ad reſurrectōꝫ:ḡ maṫia natura
lit̄ mouebit̄ in formā reſurrectōis:ḡ reſurrectio na-
9º turaľ erit. Itē naturalia dicūt̄ ad q̄ īnati ſumꝰ ſu
ſcip̄e:lꝫ ꝑficere ſit ab aliq̄ agēte: vt dic̄ phs ī eth. ⁊ h̄
mō dicimꝰ v̄tutes naturales:ſꝫ ꝯſtat ꝙ ex aīa rōali
innati ſumꝰ ſuſcip̄e formā reſurrectōis:ſic̄ ſup̄ patuit
Decimo ḡ reſurrectio erit nob̄ naturaľ. Itē rabbi moyſes
dic̄ ꝙ n̄ niſi naturalia delectāt ⁊ diu manēt: ſꝫ reſur
rectio erit manēs ſp̄ ſm̄ formā q̄ dabit̄ tūc ⁊ delecta
bilis niſi ex culpa īpediat̄:ḡ videt̄ ꝙ ip̄a n̄ ſit niſi na
Undecimo turaľ. Itē obiecerūt antiq̄ ſic in iſta q̄ſtiōe effectus
v̄tutꝭ collate alicui a deo naturaľ eſt:ſic̄ ptꝫ ī ceco, il-
luminato a deo cui videre eſt naturale: ſꝫ reſurrectio
erit effectꝰ vocis dei cui v̄tutē ſuſcitādi corp̄a dabit
deꝰ ḡ erit naturaľ:p̄ria ꝯſtat ꝑ exēplū:ſecūda ſcribit̄
Duodecīo. in pš. Dabit voci ſue vocē v̄tutis. Itē oī depēdē-
tie duoꝝ adinuicē naturali corrn̄det ꝯiūctio natura
lis:ſꝫ corpꝰ ⁊ aīa depēdēt adīuicē naturaľr: ḡ rn̄det
eis ꝯiūctio naturaľ:p̄ria ptꝫ ꝑ ſe:ſcd̄a aūt ꝓbat̄ ex de
ſiderijs aīaꝝ. Apoc. 7. que deſiderāt recip̄e corp̄a.
In ꝯ̄riū p̄º Sꝫ ꝯ̄ oīs motꝰ ad formā q̄ ē a natura/eſt ab aliq̄
mouēte ī maṫia:ſꝫ reſurrectio ē motꝰ ad formā :ḡ ſi ē
naturaľ ē ab aliq̄ mouēte ī maṫia: ſꝫ nihil mouet in
maṫia ad formā corp̄is gľioſi:ḡ reſurrectio nō ē mo-
tus naturaľ. Probat̄ aūt p̄ria ī. vij. ⁊. xj. p̄ie phie:
vbi dī ꝙ nihil trāſmutat materiā niſi qđ eſt in ipſa.
2º Scd̄a aūt ptꝫ ꝑ diffinitōes ſup̄ inductas. Itē ni-
hil eoꝝ q̄ ſr̄ naturalia fit ꝯ̄rio mō naturalibꝫ:ſꝫ reſur
rectio fit ꝯ̄rio mō naturalibꝫ ḡ ip̄a nec ē a natura nec
naturaľ:p̄ria ptꝫ ꝑ ſe:ſcd̄a aūt ꝓbat̄ ex h̄ ꝙ via natu
re eſt de potētia ad actū:⁊ nō de p̄uatōe habitꝰ ſup-
naturaľ ad hitū. In reſurrectōe aūt ē regreſſus de p̄
3º uatōe ad hitū. Itē phs dic̄ ī. ij. de gn̄a. ⁊ corru. in
fine ꝙ gn̄atio hoim̄ nō ē circularis:ſꝫ recta :ſꝫ elemē
toꝝ eſt circularis:ḡ ſi ex hoīe fit elemētū ꝑ corruptōꝫ
nō dꝫ redire ex elemētꝭ hō naturaľr:ſꝫ ī reſurrectiōe
4º redit ex elemētis:ḡ reſurrectio nō eſt naturaľ. Itē
Chryſ. dic̄ ꝙ in q̄buſcūqꝫ ſola volūtas dei ē mouēs
illa ſr̄ miraculoſa:ſꝫ ſic̄ Dam̄ dic̄: Volūtas dei ſola
eſt mouēs ī reſurrectiōe:ḡ ip̄a eſt miraculoſa ⁊ nō na
5º turaľ. Itē Dyon̄. de di. no. ca. vj. Et ꝙ q̄dē dinꝰ
ꝙ ⁊ totos nos dico aīos ⁊ cōiugia corp̄a ad vitā ꝑ-
fectā ⁊ īmortalitatē ſe ꝓmittit trāſlaturā rē q̄dē anti
q̄tati p̄ter naturā apparētē: mihi aūt ⁊ tibi ⁊ v̄itati
ad diuinā ſup̄ naturā apparētē ſup̄ naturā ⁊ nos di
co:ius aūt nō oī potētē diuine vite. Ex hoc accipit̄ ꝙ
reſurrectio nō eſt naturaľ:nā cauſata eſt ſup̄ naturā
licet mortuos ſuſcitare ſit op̄atio ſūme ⁊ diuīe natu-
Soľo re. Rn̄ſio dōm ſm̄ ꝙ mihi videt̄ ꝙ nō ſit naturaľ
reſurrectio:naturale em̄ ſm̄ ſuā naturā: vt dī ī. iiij.
phicoꝝ: neccāirio ꝯſequit̄ forme alicꝰ naturā vt ſur-
ſum ferri ignis:ſꝫ reſurrectio corpoꝝ nō ſic ſeq̄t̄ natu
rā hoīs:ſꝫ potiꝰ fit volūtate dīna/vt reddat̄ vnicuiqꝫ
Ad primuꝫ ꝓut meruit in corp̄e ſiue bonū ſiue malū. Ad id ḡ
⁊ quartū. qđ primo obijcit̄ dōm ꝙ Dam̄. intelligit de his que
ꝯſeq̄ntia ſunt ſubām. Et eſt inſtātia:ſit em̄ ꝙ oīs hō
ſit albꝫ tūc albedo inuenit̄ in oībꝫ īdiuiduis: ⁊ tn̄ nō
caractherizat ſubām vel naturā:⁊ iō op̄tet ꝙ p̄dicto
mō intelligat̄:⁊ in h̄ ſenſu ꝓbat̄ maior. Ad aliud
Ad ſecūdū. dōm ꝙ ſi vis fiat in h̄ reſurrectio mirabiľ erit/⁊ non
miraculoſa:vt dicūt q̄dā:tn̄ mihi videt̄ ꝙ ſpes q̄ ca-
dit in diffinitōe eſt ſpes nature:ſic̄ dic̄ glo. ad Rom̄.
4. ſup̄ illud: Cōtra ſpem in ſpem credidit:⁊ ſic reſur
rectio erit miraculoſa:q2 eſt p̄ter ſpem nature:lꝫ nō
ſit p̄ter ſpem gr̄e. Ad aliud dōm ꝙ ſubaliť cōueni- Ad tertiū
re dī dupliciť: vno mō ſubaliť cōuenit: qđ cauſat̄ a
ſubali cā formali vel materiali:⁊ ſic reſurrectio non
cōuenit ſubaliť:ſꝫ alio mō dī ſubaliť cōuenire qđ cō
tingit ſube: ⁊ hoc ī p̄prie ꝯuenit ſube:⁊ h̄ mō nō eſt
neceſſariū eē illud naturale qđ cōuenit ſubaliť ⁊ ſic
ꝓbata eſt mior. Ad aliud dōm ꝙ appetitꝰ duplex Ad quintū
eſt in materia:quoꝝ vnꝰ eſt ſuſceptibilitas forme tm̄
iſte ꝓprie nō eſt appetitꝰ:q2 dic̄ Boe. in lib. de ebdo-
ma: ꝙ nihil appetit aliud niſi qđ aliq̄ mō ſiľis eſt illi
q2 appetitꝰ nō ſonat tm̄ paſſiuū:ſꝫ etiā actiuū aliquo
mō:hec aūt ſuſceptibilitas nihil addit ſupra ſubām
materie:⁊ iō cū ad qđlibet ordinet̄ pōt reduci ī actū
ꝑ volūtatē diuinā: ⁊ tūc eſt miraculū:q2 nō eſt ita in
materia niſi ptās obediētie:vt in ea fiat qđ deꝰ vult
⁊ ex h̄ nō cauſat̄ naturaľ eductio. Eſt iteꝝ appetitꝰ
in materia q̄ eſt forme inchoatio in gn̄e vel ſpē:⁊ ille
appetitꝰ nō eſt niſi forme ſibi debite in gn̄e vel ſpē/⁊
coactiuꝰ/nō tm̄ paſſiuꝰ:q2 ille ē vnū p̄ncipioꝝ gn̄a-
tiōis: et h̄ fit naturaľ qn̄ igit̄ educit̄ forma reſurgē-
tis corp̄is nō ē ꝑ hūc modū ī cineribꝫ:ſꝫ ꝑ modū obe-
diētie tm̄. Ad aliud dōm ꝙ nō eſt in diſpōne aliq̄ Ad ſextū
q2 corpꝰ mortuū reſolutū in cineres nō eſt ꝯiūgibile
alteri aīe:ſꝫ potiꝰ relatiōe ad aīam q̄ ip̄m p̄rio aīauit
vt dic̄ Augꝰ. xxj. de ci. dei. q2 diſpō dic̄ q̄litatē tranſ
mutātē ad ſpēm:ſꝫ relatio rōnis eſt q̄ cauſat̄ ex meri
to bono vľ malo illiꝰ corp̄is cū hac aīa:ex hac v̄o cau
ſat̄ ordo eiꝰ ad penā vel p̄miū cū eadē aīa: ⁊ iō diuīa
iuſticia nō ꝑmittit ꝙ cōiūgat̄ alij. Ad aliud dōm Ad 7m
ꝙ ſūmū nature duplex eſt. ſ. qđ pōt attingi op̄atiōe/
⁊ bonitate nature: ⁊ hoc qđ eſt eleuatū ſup̄ naturā ⁊
acq̄rit̄ ordine diuine iuſticie: primū eſt naturale:⁊ ſe-
cūdū nō. Et talis eſt ꝑpetuitas quā habēt corp̄a re-
ſurgētiū. Ad aliud dōm ꝙ ibi naturale nō dicit ni- Ad octauū
ſi ordinē creature ad creatorē:ſꝫ naturale ſm̄ ꝙ cur-
rit naturaľ curſus eſt ordo cauſarū ſeminaliū ſm̄ ꝙ
vnū ī alio eſt potētia nō tm̄ materiali potētia:ſꝫ etiā
illa q̄ eſt inchoatio aliq̄ forme. Ad aliud dōm ꝙ il- Ad nonū
la ad q̄ īnati ſumꝰ ſuſcip̄e/ita ꝙ poſſe nature attigit
ea vna vel pľibꝫ vel oībꝫ op̄atiōibꝫ ſunt naturalia:ſi
cut vna op̄atiōe ſperma attingit formā ſpēi:pľibꝫ au
tē op̄atio politica habitū/⁊ oībꝫ gn̄atio ſpēi ꝑpetui-
tatē. Sꝫ nullo mō attingibile op̄atōe nature:ſic̄ eſt
forma reſurrectiōis nō pōt dici naturale. Ad ali- Ad decimū
ud dōm ꝙ rabbi moyſi dictū intelligit̄ de his que a
natura cauſant̄ ſiue nature in aliū ſtatū trāſmutāte
nos diuina iuſticia. Ad aliud dōm ꝙ deꝰ dupľr Ad 11m
pōt dare effectū. ſ. cōſeq̄ntē ſpēm ⁊ naturā alicꝰ ſicut
dedit ceco videre ꝑ hoc qđ dedit ei viſum: ⁊ ille actus
eſt naturalis. Dat etiā effectū qui nō cōſequit̄ natu
rā ſpēi illius rei que efficit ip̄m:⁊ hoc mō dabit̄ voci
virtus mortuos reſuſcitādi:⁊ iō nō erit naturalis.
Et eſt ſiľe ſicut ſi daret̄ tibi videre ꝑ cubitū: vel ma-
nū:actꝰ em̄ tūc eſſet miraculoſus. Ad aliud dicen Ad 12m
dū ꝙ corp̄is corrupti ad aīam nō eſt depēdētia natu-
ralis:ſed iuſticie diuīe tm̄:⁊ ideo nō valet illa rō. Ex
iſta q̄ſtiōe patet ꝙ amētes ſunt qui rep̄hēdūt phos
nō loquētes de reſurrectione:quia per philoſophiā
non poteſt probari reſurrectio:ſed potius per prin-
cipia fidei.

De voce tube.

Cauſa ei reſurrectiōis mortuoꝝ erit vox tu-
be q̄ in aduētu iudic̄ ab oīb⁹ audiet̄: ⁊ cui⁹
v̄tute excitabunt̄ mortui: ⁊ de monumentis
Ps.67. reſurgēt. Un̄ ꝓpheta: Dabit voci ſue vocē
Joh.5. v̄tutis.i.effectū reſuſcitādi mortuos. Etio-
a hānes euāgeliſta ait: Uenit hora in q̄ oēs q̄
in monumēt̄ ſūt audiēt vocē filij dei: ⁊ ꝓce
dēt q̄ bona fecerūt in reſurrectōꝫ vite: q̄ v̄o
mala egerīt in reſurrectōꝫ iudicij. Si v̄o q̄rit̄
cui⁹ vel q̄lis erit vox illa: Apl'us dicit ꝙ erit
1.Theſſ.4 archangeli.i.ipſi⁹ xp̄i q̄ eſt princeps archan
1.Coꝛ.15. geloꝝ. Uel vox erit alicui⁹ vel pluriū ange
b loꝝ. Eadēq; dr̄ tuba: q2 erit manifeſta ⁊ no-
Matth.25 uiſſima: q2 poſt eā nō erit alia. Hec tuba (vt
ait Aug.) eſt clamor: de q̄ dr̄ ī euāgelio. Me
dia nocte clamor fact⁹ eſt: ecce ſpōſus venit
1.Theſſa.5 exite obuiā ei. Tube noīe aliqd euidēs ⁊ p̄-
clarū ſignū intelligit̄. Qd vox archangeli ⁊
Joh.5. tuba dei ab apl'o dicit̄: in euāgelio vox filij
dei et clamor appellatur: qd ſignum mortui
audient ⁊ reſurgent.

Arti. IIII An cauſa reſurrectiōis erit vox tube.
D Einde q̄rit̄ de hoc qd dicit [Cā em̄ reſurre-
Arg.pmo d ctiōis mortuoꝝ erit vox tube ⁊c̄. Cōtra hoc
em̄ obijcit̄ cū ſup̄fluū nō ſit in natura multo
min⁹ erit in op̄ib₃ diuinis: ſ3 ſup̄fluū eſt q̄cq̄d addit̄
ſup̄ cām ſufficient̄ cauſantē totū: g̊ ſi ī reſurrectōe ta
li cauſe aliq̄d addat̄ vr̄ ꝙ erit ſup̄fluū/ſ3 dicit Dam̄.
Crede reſurrectōnē futurā diuina voluntate ⁊ vir
tute ⁊ nutu. Et ꝯſtat ꝙ hec tria ſufficiētiſſima ſūt vt
2° cauſet̄ totū: g̊ vox tube ſup̄fluit. Jtē tria ſūt op̄a or-
dinata.ſ.creatio/recreatio ⁊ ſtatus reſurrectiōis: ⁊
duo p̄ ſe de⁹ op̄at⁹ eſt nō p̄ aliqd creatū: g̊ p̄ ſeip̄m eti
3° am op̄abit̄ tertiū qd nō eſt min⁹ q̄3 ſecūdū. Jtē l3 ſu
perior virt⁹ op̄et̄ cū inferiori in actu ꝓprio inferiori:
tn̄ nō cōuertit̄ hoc/ſ3 cōſtat ꝙ de ſummis actib₃ ē ſu-
ſcitare mortuos: g̊ in illo cū ſuperiori v̄tute nō ope-
rabit̄ virt⁹ inferior: g̊ nec vox tube nec aliqd creatū
4° vt videt̄. Jtē maioris potētie eſt de priuatiōe reſti-
tuere habitū q̄3 de potētia educere: qd p3 p̄ h: q2 ſe-
cundū ē naturale: p̄mū aūt nō: ſ3 null⁹ niſi de⁹ ī edu
ctiōe hoīs de potētia cōiūxit aīam corp̄i: g̊ null⁹ deo
5° excepto de morte ſuſcitabit hoīem qn̄ iterū cōiunget̄
aīa corp̄i. Jtem Dam̄. nō ponit aliq̄d ꝓ cā niſi tria
q̄ oīa ſunt in deo.ſ.volūtatē/v̄tutē ⁊ nutū: g̊ videt̄ ꝙ
6° ea q̄ mgr̄ hic tangit ſc3 miniſteriū angeloꝝ ⁊ vocē tu
be nihil faciāt int̄ cauſas reſurrectōis. Ulteri⁹ q̄ri
tur q̄d in reſurrectōe rn̄deat.ſ.volūtati/virtuti ⁊ nu
7° tui q̄ Dam̄. ponit in cā reſurrectōis. Jtē cū in reſur
rectiōe op̄et̄ de⁹ ⁊ hō xp̄us ⁊ angeli q̄rat̄ q̄d rn̄deat
8° op̄atiōi ſinguloꝝ: Ulteri⁹ vr̄ ꝙ inutilis ſit vox tu
be: q2 vbi impoſſibile eſt audire ibi ꝓ nihilo canit tu
ba/ſ3 impoſſibile eſt ꝙ cineres vl' mortui audiāt: er-
9° go ꝓ nihilo canit eis tuba. Jtē cū Nūe.10. triplex
vſus tube determinet̄ q̄rat̄ q̄lia tria in reſurrectiōe
Solō. illis trib₃ rn̄deāt. Rn̄ſio dōm ꝙ in lr̄a ponunt̄ di-
uerſe opiniones de voce tube ſm tn̄ ꝓbabiliorē ſen-
tentiā videt̄ cōſentiendū Gregorio dicenti ꝙ tuba3
ſonare nihil aliud eſt q̄3 mūdo vt iudicē filiū demon
ſtrare: ſicut em̄ dr̄ Matth.24. Sicut fulgur exit ab
oriente ⁊ paret vſq; in occidētē/ita erit ⁊ aduent⁹ fi-
lij homīs. Et hec euidētia vocat̄ vox tube excitans
mortuos. Dōm g̊ ad primū ꝙ nō eſt ſup̄fluū: q2 de Ad p̄mū.
us eſt cauſa reſurrectiōis extra gen⁹/ſed xp̄us vt iu
dex veniēs cauſa in gn̄e p̄ formā reſurrectiōis ſue no
ſtrā faciens ⁊ oſtēdens: q2 ſicut dicit glo.1.Corin.15.
Chriſti reſurrectio eſt cā nr̄e reſurrectiōis: ſcd̄m aūt
ꝙ de miniſterio angeloꝝ exponit̄ tūc vox tube eſt cā
in miniſterio ⁊ imp̄ata: ⁊ ſic iterū nō ſup̄fluit: q2 l3 p̄
ma cauſa ſufficiens ſit ad oīa tn̄ ꝓpter cōgruentiam
⁊ meritoꝝ acq̄ſitionē op̄at̄ p̄ miniſtros. Ad aliō di- Ad 2m
cendū ꝙ nō eſt ſil'e: q2 illa duo op̄a ꝓcedunt ab alto
ad ymū: ⁊ ideo neceſſe fuit altiſſimū in illis op̄ari: ſ3
reſurrectio ꝓcedit ab imo.ſ.collectōe cinerū ad altū
⁊ ideo in ea q̄ntū ad an̄cedentia aliq̄d miniſtrando
poſſunt op̄ari creature inferiores ⁊ in alto cōſūmās
eſt de⁹ p̄ ſeip̄m. Ad aliud dōm ꝙ h verū eſt in eo ꝙ Ad 3m
iſtud op⁹ eſt in alto/ſed in eo ꝙ ꝓcedit ab imo pōt ali
q̄d citra ip̄m op̄ari miniſterialit̄.ſ.quo ad terminū a
quo eſt reſurrectio l3 nō quo ad terminū ad quē/⁊ in
quo eſt cōſummatio reſurrectiōis. Ad aliō dōm ꝙ Ad 4m
cōiunctio anime ad corp⁹ erit op⁹ ſoli⁹ dei/ſ3 quedā
opera antecedētia illud ſicut in natura coagulatio
ſanguinis/coadunatio membroꝝ ſimiliū ⁊ forma-
tio membroꝝ ⁊ compoſitio eoꝝ q̄ op̄erat̄ vis forma
tiua ī ſemine/ita in reſurrectōe eſt collectio cinerū ⁊
mutatio eoꝝ ad formā membroꝝ ſimiliū/⁊ coadu-
natio organoꝝ/⁊ compoſitio eoꝝ in corpore: ⁊ h de-
us operabit̄ p̄ miniſteriū angeloꝝ ⁊ chriſti homīs.
Ad aliud dōm ꝙ Dam̄. nō reſpicit niſi cauſam effi Ad 5m
cientē ex autoritate: ⁊ nō illam q̄ op̄at̄ in miniſterio
Ad aliud dōm ꝙ in reſurgētib₃ ſunt tria.ſ.p̄ticipa Ad 6m
tio incorruptiōis diuine/educatio habit⁹ de priua-
tione ⁊ facilitas op̄is. Et primū ꝓprie reſpicit volū-
tas q̄ cōicat bona. ſecūdū aūt v̄tus: q2 eſt maxie po-
tentie. tertiū āt nut⁹: q2 nutu poti⁹ q̄3 labore op̄erat̄
Ad aliud dicēdū ꝙ ꝓbabilit̄ dici pōt ꝙ collectio ci Ad 7m
nerū q̄ infimū op⁹ eſt in reſurrectiōe fiet virtute an-
geloꝝ/ſ3 formatō humani corp̄is mutando cineres
ad membra ſil'ia ⁊ formando organa/⁊ cōponendo
homini xp̄o attribuit̄ q̄ reformabit corp⁹ humilita-
tis nr̄e cōfiguratū corpori claritatis ſue/ſicut dicit̄
Phil.3. ſed immutatio in incorruptionē ⁊ aīatio
erit opus diuinū. Ad aliō dōm ꝙ ſicut dicit yſaac Ad 8m
ſenſus duplices ſūt.ſ.naturales ⁊ aīales: ⁊ ad ſil'i-
tudinē ſenſus natural' nō aīalis poſſum⁹ dicere ꝙ q̄
libet creatura nutu pōt p̄ticipare creatoris/ſic Ma
thei.8. imp̄auit vent̄ ⁊ mari ⁊ obediūt ei: ⁊ ideo ta-
lis audit⁹.i. vis p̄ceptiua nut⁹ ⁊ voluntatis dei eſt
in cinerib₃ ⁊ mortuis. Ad aliud dōm ꝙ vſus tuba Ad 9m
rū fuit ad cōgregandū exercitū: ⁊ ille erit in cōgrega
tione mortuoꝝ ad iudiciū. Jtē vox tube cōmouebat
ad preliū: ⁊ hoc erit in h ꝙ ꝓ iudice pugbit orbis ter
raꝝ ꝯ inſenſatos/vt dr̄ Sap.5. Erat terti⁹ vſus tu-
baꝝ vocatio ad feſtum/⁊ illi rn̄det vocatio ſctōꝝ ad
gaudia cū dicet̄ eis/Uenite bn̄dicti patris mei per-
cipite ⁊c̄. Matthei.25.

An xp̄s ſit cauſa nr̄e reſurrectiōis. Arti. V
Einde q̄rit̄ de hoc qd dicit [Ueniet hora qn̄ E
d oēs q̄ in monumētis ſūt ⁊c̄.ſ.a. Ex h ei vi- Arg.pmo
det̄ elici ꝙ xp̄s ē cā nr̄e reſurrectiōis. Et h eti 2°
am vr̄ elici ex glo.1.Cori.15. ſup̄ illō: Si mortui nō

reſurgūt q̄ dicit ꝙ xp̄i reſurectio eſt cā efficiēs nr̄e re
3º ſurrectiōis. Itē arguit̄ h̄ ex textu: q2 ſi aliq̄d poſi/
tū ponit aliud ⁊ deſtructū deſtruit illud eſt cā ime/
diata illiꝯ: ſed vtrunq3 illoꝝ facit reſurrectio xp̄i ad
nr̄am reſurrectionē: ḡ xp̄i reſurrectio eſt cauſa ime/
diata nr̄e reſurrectionis. Probatio medie ex textu
accipit̄: q2 vtraq3 iſtaꝝ ſcribit̄ ibi/ ſi xp̄us reſurrexit
mortui reſurgūt/ ⁊ ſi mortui nō reſurgūt neq3 xp̄us
reſurrexit. Item dr̄ Rom̄. 4. ꝙ xp̄s mortuus ē ꝓ/
4º pter delicta noſtra/ ⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificationē3
nr̄am: ⁊ ibi innuit glo. ꝙ mors xp̄i cā eſt ⁊ ſacramē/
tum noſtre mortis ſpiritualis qn̄ morimur pc̄tō vt
iuſticie viuamꝯ/ ſed eſt cauſa nr̄e reſurrectiōis aīe et
corporis ſ3 nō ſacramētū: ſ3 xp̄i reſurrectio eſt cauſa
nō ſacramētū: mors aūt cauſa ⁊ ſacr̄m iuſtificatiōis
⁊ reſurrectiōis. Ex hoc arguit̄ ꝙ reſurrectio xp̄i ē cā
efficiens ⁊ exēplar ꝑ modū ſigni ſacramētalis nr̄e re
ſurrectōis: ⁊ ex h̄ arguit̄ idē qd̄ priꝯ. Itē ſic dic Am
5º broſiꝯ/ ⁊ habitū eſt in tertio/ Nr̄a opa iuſtificatiōis
ꝟtutē ⁊ efficaciā accipiūt ab opibꝫ xp̄i: ⁊ alit̄ nō eēnt
grata/ ſ3 minꝯ poſſunt cineres ad gl'iam ⁊ incorru/
ptionē q̄3 etiā liberū arbitriū ad gratiam in reſurre
ctione. minor etiā ē depēdētia cinerū ad reſurrectio/
nē chriſti q̄3 liberū arbitriū ad iuſtificatiōis opa: ſed
xp̄s eſt cauſa iuſtificatiōis operū/ ergo ſua reſurre/
ctio erit cauſa noſtre reſurrectiōis. In cōtrariū au
In ꝯtrariū primo. tē huius obijciūt multi ſic: Cauſa eſt quā neceſſario
ſequit̄ effectus: ſed chriſti reſurrectionē non eſt ſecu/
tus effectꝯ noſtre reſurrectiōis: ḡ nō eſt cauſa noſtre
2º reſurrectiōis. Item cauſatū eſſe nō pōt ſine cauſa:
id eſt ſi nō ſua cauſa extiterit nihil eēt/ ſ3 noſtra reſur
rectio pōt fore ſine xp̄i reſurrectiōe: ḡ nr̄a reſurrectio
Probatio. nō cauſat̄ a reſurrectiōe xp̄i. Scd̄a3 ꝓbāt dupliciť
Primo ſic/ dicit Augꝯ ꝙ aliꝯ modꝯ poſſibil' fuit nr̄e
liberatiōis: ⁊ tūc cōſtat ꝙ reſurrectio nr̄a ſubſecuta
fuiſſet ſine reſurrectiōe xp̄i: ḡ cōſtat ꝓpoſitū. Scd̄o
ſic/ ſit ꝙ xp̄s nō reſurrexit adhuc veꝝ eſt ꝙ ſancti pa
tres crediderūt reſurrectiōem carnis futurā. ⁊ fidei
nō pōt ſubeſſe falſum: ḡ reſurrectio carnis immuta
biliter erat adhuc futura ⁊ nō ꝑ reſurrectionē xp̄i: ḡ
3º iteꝝ ꝯſtat priꝯ habita ꝓpoſitio. Itē idē ē factiuū vni
us operis in tota ſpecie vna: ſed reſurrectio opꝯ q̄d/
dam eſt qd̄ ꝑfectū eſt in xp̄o ⁊ fiet in nobis: ḡ idē ha/
bebit factiuū ⁊ in xp̄o ⁊ in nobis: ḡ reſurrectio chri/
ſti nō eſt cauſa noſtre reſurrectiōis: ſ3 potiꝯ nr̄a ⁊ ſua
4º vnā habent cām quecū q3 ſit illa. Itē q̄ eſt cauſa vni
uerſalis in gn̄e aliquo nō cauſat̄ ſm id qd̄ cauſat in
alijs: ſ3 xp̄i reſurrectio eſt cauſa vl'is in gn̄e hoīm re
ſurrectiōis / vt dicit aduerſariꝯ: ḡ non cauſat̄ ſm id
qd̄ cauſat in alijs: hoc aūt eſt reſurrectio: ḡ ip̄e nō ha
buit cām ſue reſurrectiōis. Probat̄ aūt prima in oī
natura: in ſole q̄ ē cauſa vl'is oīm gn̄abiliū: in intelle
ctu agente ⁊ in oīmibꝫ alijs. Scd̄a aūt accipit̄ ab ad/
5º uerſario. Itē ſi cauſa eſt aut eſt cauſa neceſſaria aut
volūtaria/ ſi neceſſaria: ḡ ipſa exn̄te ſtatim ſequeret̄
effectꝯ qd̄ nō videmꝯ. Si volūtaria/ aut ḡ volūtate
diuina aut hūana. Si dīna/ cōſtat ꝙ hec eadē eſt pa
Probatio. tris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti: ḡ tūc reſurrectio nō ē attribuen/
da reſurrectōi xp̄i vt cauſe/ ſ3 potiꝯ volūtati dīne: ⁊
h̄ eſt qd̄ volumꝯ. Si āt hūana: ꝯtra/ hec eſt infirma
⁊ indiget alia: ḡ nō pōt eē cauſa reſurrectiōis qd̄ eſt
excellētiſſimū operū: ⁊ ſic iterū cōſtat ꝙ reſurrectio
xp̄i nō eſt cā nr̄e reſurrectiōis. Iſti etia3 rn̄dent ad
obiectū apl'i ſup̄ inductū dicētes ꝙ eſt ex ypotheſi ar

gumentū: q2 cū xp̄s ſit ſic hō ꝙ humana natura ſit
in xp̄o: hoc idē erit eiuſdē nature in oībꝫ/ vl' ſi nō eſt ī
oībꝫ hoc humane nature/ tūc etiā hoc nō fuit hūane
nature in xp̄o. S3 cōtra hoc etiā obijcit̄ iterū: que
cunq3 eī̄m ꝑ vnā naturā cōueniūt oībꝫ q̄ ſunt illiꝯ na Cōtra hec arg. p̄mo
ture vnū illoꝝ nō dr̄ alio priꝯ in illo: ḡa deſtructiōe
ꝯn̄tis cū xp̄s dicat̄ priꝯ in reſurrectiōe ip̄e nō eodē
mō ꝑticipat reſurrectiōi vt alij: ḡ nō erat argumētū
ex ypotheſi. Prima pt3 ꝑ ſe. Scd̄a ſcribit̄. 1. Corin.
15. vbi dr̄: Primitie dormientiū xp̄s: deinde hi q̄ ſūt
xp̄i ī aduētu eiꝯ crediderūt. Et Apo. 1. Priogenitꝯ
mortuoꝝ ⁊ princeps regū terre. Ite3 ptātē hn̄s ſe
ſuſcitandi ⁊ nō habens nō vno mō ſe habēt ad reſur 2º
rectionē: ſ3 xp̄s ptātem habuit alij nō: ḡ nō vno mō
ſe habēt ad reſurrectionē: ḡ nihil valuit argumentū
ab ypotheſi: ⁊ ſi ita arguit apl's tūc oīno nihil ſciuit
de arte arguendi. prima cōſtat: ſcd̄a ſcribit̄ Ioh. 10.
Ptātē habeo ⁊c̄. vbi dicit Augꝯ. ꝙ caro habuit ptā
tē ſe ſuſcitādi ꝟtute latentī in ſe dīnitatī. Itē in pſ̄.
ipſe ſolꝯ dr̄ inter mortuos liber eſſe: ḡ ip̄e ad reſurre 3º
ctōnē alit̄ ſe habuit q̄3 alij: hoc idē arguit̄ Act̄. 2. vbi
dicit petrꝯ: Quē deus ſuſcitauit ſolutī doloribꝯ in/
ferni iuxta qd̄ impoſſibile ⁊c̄. ⁊ cōſtat ꝙ hoc de alijs
dici nō potuit: ḡ ⁊c̄. Itē q̄ cā poſſet fingi ꝙ xp̄s cau 4º
ſaret nr̄am iuſtificatō3 ⁊ ab inferis ereptiō3: ⁊ n̄ cau
ſaret reſurrectionē ꝑ ſuā reſurrectionē. Rn̄ſio q' in
hac qōe rō ꝑ ſe parū vl' nihil valet: ⁊ iō ſctīs inſpira/ Solutio ad pria ⁊ vltīa obiecta.
tionē diuinā hn̄tibꝫ oīno ꝯſentiēdū vr̄. Et q2 ipi di/
cūt ꝙ xp̄i reſurrectio ſit cā efficiēs ⁊ ſacr̄al' nr̄e reſur
rectiōis: iō etiā h̄ dico nihil mutādo de dictis eorū.
Vn̄ dōm ꝙ triplex eſt cā nr̄e reſurrectiōis. ſ. efficiēs
eq̄uoca/ efficiēs vniuoca hitualis ⁊ efficiēs vniuoca
actual'. Cā efficiēs eq̄uoca dr̄ qn̄ cā cū effectu nō ſūt
eiuſdē ſpēi/ ſicut dr̄ ꝙ ſol gn̄at hoīem/ ⁊ ſic pr̄ ⁊ filiꝯ ⁊
ſpūſſanctꝯ ſūt cā efficiēs nr̄e reſurrectōis. Cā ꝟo effi
ciens vniuoca dr̄ q̄ efficit ſil'e ſibi in ſpē/ ſicut hō gene
rat hoīem/ ⁊ ſic xp̄s reſurgēs eſt cā efficiēs nr̄e reſur
rectōis ſm hitū tm̄. Cā ꝟo efficiēs vniuoca ſm actū
ſiue actual' erit xp̄s in iudicio portās inſignia nr̄e re
demptiōis: vn̄ ibi ſtatim ſequit̄ nr̄a reſurrectio. Eſt
igit̄ triplex cā efficiens nr̄e reſurrectōis. ſ. cā efficiēs
eq̄uoca cauſa efficiens vniuoca habitualis/ ⁊ cau/
ſa efficiens vniuoca actualis. Primo mō cauſa ſūt
nr̄e reſurrectiōis pater filiꝯ ⁊ ſpūſſanctꝯ/ voluntate
ꝟtute ⁊ nutu vt priꝯ hitū ē. Scd̄o aūt mō xp̄s reſur
gēs eſt cā nr̄e reſurrectōis habitual'. Et t̄tio mō xp̄s
in iudicio portās redēptōis nr̄e inſignia vt iudex iu
dicādo mūdo demonſtrās erit nr̄e reſurrectiōis cau
ſa actual'. Cōſētiēdo igit̄ p̄mis ⁊ vltīs autoritatibꝫ Ad p̄mū
⁊ rōnibꝫ inductis/ dōm videt̄ ad primū qd̄ ꝯ̄ hoc eſt
ꝙ xp̄i reſurrectio dr̄ h̄/ xp̄s reſurgēs: q2 reſurrectio
xp̄i abſtracta nulliꝯ ē cā formal' niſi forte xp̄i reſurgē
tis: xp̄s aūt reſurgēs ē cā in hitu/ ⁊ illā nō ncc̄rio ſe
quit̄ effectꝯ ſic̄ ſciēs ī hitu ē ſufficiēs cā cōſideratōis
ſ3 tn̄ nō ncc̄rio cōſiderat/ ſ3 cōſiderabit qn̄ voluerit/
ita eſt etiā de xp̄o reſurgēte in ordine ad nr̄am reſur/
rectionē. Ad aliđ dōm ꝙ eſt potētia duplex. ſ. abſo Ad 2m
luta ⁊ ordinata ſub diſpōe imobili de futurī q̄ diſpo
ſitiōe explicat̄ ꝑ ip̄a cōſiliū diuinū qd̄ p̄diffiniuit ab
et̄no. de pria āt potētia fuit aliꝯ modꝯ poſſibil': ⁊ ſic p3
ꝙ nō valet ꝓbatō ꝓpoſita. Et ē īſtātia: q2 ſi deꝯ illā
p̄mā nubē ſtare ꝑmiſiſſet q̄ p̄mos tres dies creauit
ip̄e creaſſet oīes dies: ⁊ iō ſol potuit nō eſſe cā diei
ſup̄ terrā: ⁊ tamē ſi inferat̄: ſol non potuit eſſe cauſa

dei:ergo nõ est causa:constat ꝙ fallacia ꝯñtis incidit/ ⁊
Ad ꝓbatõꝫ ita est in ꝓposito. Ad aliã ꝓpositi ꝓbationẽ dõm ꝙ
patres nr̃am resurrectionẽ ꝑ efficaciã resurrectiõis
xp̄i fore crediderũt. Si tñ alit̃ ordinasset de⁹ tũc ali
ter eẽ posset:ſꝫ ex h̃ nõ ſequit̃ ꝙ nõ esset causa vt iam
Ad 3m habitũ est. Ad aliõ dõm ꝙ resurrectio xp̄i et nr̃a nõ
est oĩno vniuoca/ ſicut patuit ſup̃ in q̃one/ q̃d est re-
surrectio:ſꝫ ſi esset oĩno eiuſdẽ rõis tũc aliq̃d valeret
argumẽtũ:q2 xp̄s resurrexit v̄tute ꝓꝑa/ ⁊ nõ nos/
Ad 4m ſꝫ v̄tute xp̄i resurgent̃. Ad aliud dõm ꝙ ſi gen⁹ il-
lud esset in oĩb; vnũ: tũc verissima esset ꝓpositio:q2
tunc act⁹ ille flueret ab vno aliquo in totũ gen⁹:et
ita nõ est de xp̄o:lꝫ em̃ xp̄s ſit ver⁹ hõ nõ tñ pur⁹ est
hõ xp̄s/ ⁊ ita hꝫ aliq̃d influẽtie ſup̃ alios hoĩes/ ſicut
Ad 5m causa ſup̃ causatũ. Ad aliud dõm ꝙ ip̄e ẽ cã volũta-
ria formã causati apud ſe hñs: q2 reformabit corp⁹
Ad ꝓbatõꝫ humilitat̃ nr̃e ⁊c. Ad h̃ qõ vlteri⁹ q̃rit̃ dõm ꝙ est
volũtas dei in hoĩe resurgente ⁊ vnita hũane: ⁊ ita
ptꝫ ꝙ non valet illud qõ infert̃: q2 illa ſolius christi
est resurgentis. Responsiões alioꝝ ad dictũ aposto
li sufficient̃ improbate esse vident̃.

Arti. VI. An vox tube erit vni⁹ aut pluriũ angeloꝝ.

f Einde querit̃ de hoc qõ dicit[Uox erit alic⁹
d vl' pluriũ angeloꝝ ⁊c. ſ. h. Idem etiaꝫ dr̃. I.
Thessal. 4. Et q̃rit̃ q̃re dicit alicui⁹ vel plu
Arg. ꝓmo riũ: Uidet̃ em̃ ꝙ nullo mõ ſit vni⁹ ſꝫ pluriũ: plures
em̃ fuerũt q̃ ministrauerũt in custodia:ergo etiã plures
erũt mĩstrãtes vt resurgẽt ad iudiciũ ⁊ reddãt rõnẽ
2o q̃liter angel' custodiẽtib; obedierũt. Itẽ virtutũ est
facere mirabilia/ ſꝫ omniũ mirabilioꝝ est resurrectio
ergo videt̃ ꝙ ad hoc ꝙ fiat resurrectio cõueniãt oẽs vir
3o tutes:ergo pl'es. Itẽ Matth. 24. nõ dr̃ de vno/ ſꝫ de
oĩb; in cõmuni/ nã ita ibi dr̃ virtutes celoꝝ moue
bunt̃/ ⁊ exponit̃ de choro virtutũ a btõ Bern. in. 5.
Solo ad eugeniũ. Rñsio dõm ꝙ alicui⁹ ⁊ mltoꝝ alicu-
ad totũ ius vt in ꝓposito eccl'ie:q2 Michael est ꝓposit⁹ eccle
ſie ⁊ princeps/ vt dr̃ Dan. 12. Multoꝝ aũt obseq̃n-
tiũ circa ſinguloꝝ rõnes vt ſupra habitũ est. Et per
hoc patet ſolutio ad totum.

De media nocte.

Matt. 25. Media aũt nocte dicit̃ ventur⁹: vt ait aug.
Nõ ꝑ hora tp̄is:ſꝫ q2 tũc veniet cũ nõ ſpera-
tur. Media ergo nocte. ſ. cũ valde obſcurũ
I. Thessa. 5 erit. i. occulte veniet. Dies em̃ dñi ſicut fur ĩ
nocte ita veniet. Põt tñ nõ incõgrue intelli-
gi medie noctis tp̄e ventur⁹: q2 ait Cassiod.
Hoc tp̄e primogenita egypti ꝑcussa ſunt qñ
Exo. 12. etiã ſponſus ventur⁹ est. Plurib⁹ etiã loc' cõ
testant̃ autores ꝙ aduent⁹ xp̄i dies dicit̃ dñi
nõ ꝑ q̃litate tp̄is ſed rerũ q2 tũc cogitatiões
⁊ cõſilia ſinguloꝝ patebunt. Uñ in daniele:
Daniel'. 7. Uetust⁹ dierũ ſedit: ⁊ libri aperti ſunt coraꝫ
a eo. Libri ſunt cõſcientie ſinguloꝝ: q̃ tũc ape
rient̃ aliꝭs: ⁊ tũc implebit̃: Nihil occultũ qõ
Matth. 10 nõ reuelet̃. Adueniẽte aũt ſũmo iudice non
ſolũ aeris tenebre illuminabunt̃: ſꝫ abſcõdi
ta cordiũ manifestabunt̃. Uirtute ergo diui
I. Corin. 4 na fiet vt cuiq; opa ſua bona vel mala cũcta
b in memoriã reuocent̃ ⁊ mentis intuitu mira

celeritate cernant̃: vt accuſet vel excuſet ho
minẽ cõſcia: eaq; teste damnet̃ vl' ſaluet̃.

An ſcibile ſit tempus domini ad iudiciũ. Arti. VII

Einde q̃rit̃ de hoc qõ dicit: Media aũt no- h
d cte dr̃ ventur⁹] Querunt̃ aũt hic tria. ſ. an ſci
bile ſit temp⁹ aduent⁹ ad iudiciũ. Scõo que
hora ſit magis cõueniẽs ad veniẽdũ. Tertio quare
citatio nulla hãc p̄cedit cũ hoc videat̃ esse de forma
iusticie. Ad primũ obꝭcit̃ ſic: Cuiuſcunq; rei prin- Arg. ꝓmo
cipioꝝ ſcit̃ finis ⁊ ip̄i⁹ finis necessario ſciet̃/ ſꝫ p̄nci-
pioꝝ mũdi ſcit̃ finis:ergo necessario etiã ſciet̃ finis ip̄i⁹
mũdi. Probat̃ aũt prima:q2 corrupt̃ p̄ncipiꝭs pri-
mis impossibile est aliqõ principiatoꝝ remanere. Se
cũda aũt accipit̃ ex h̃ ꝙ principiũ toti⁹ generatõnis
⁊ corruptiõis est ablatio ſuperioꝝ/ vt dicũt ph̄i/ et
ſcit̃ finis illoꝝ/ ſicut accipit̃ ex ꝓꝑa doctria mathe-
maticoꝝ:ergo cõstat ambe premisse. Et cum finis mũ-
di est dies iudiciꝭ:ergo constat ꝙ est ſcibilis. Item ph̄i 2o
ſcripſerunt de magno anno quo oĩa in primũ chaos
reuerterent̃ ⁊ nobis tradiderũt principia inuenien
di primũ/ mediũ ⁊ vltimũ illi⁹ anni:ergo nobis eti-
am ſcibile est qñ omnia in primũ chaos redibunt: h̃
aũt constat ꝙ est finis mundi ⁊ dies iudiciꝭ:ergo vi-
det̃ ꝙ nobis ſcibilis est dies iudiciꝭ. Itẽ cuiuſcũq; 3o
principiũ est in aliquo determinatũ ⁊ finitũ illi⁹ fi-
nis ſcit̃ ex eodeꝫ:quia ex fide principiꝭ/ ſed principiũ
mũdi inferioris est ĩ motu celi determinato ⁊ finito
ergo finis ei⁹ ſcit̃ ex eodem/ ⁊ inde vt pri⁹. Prima
pꝫ ꝑ ſe. Scõa aũt ſcribit̃ ab Aristotele: q2 cuiuſcũq;
principiũ est in tempe ⁊ in numero/ illi⁹ finis erit in
eodem: ⁊ hoc ꝓpter finẽ periodi/ vt dicũt mathema-
tici. Item Daniel ⁊ ap̄l's ſcribũt de die iudiciꝭ: non 4o
aũt ſcribit̃ ꝙ neſcit̃:ergo videt̃ ꝙ dies iudiciꝭ ſit ſcibilis
Item ſunt multi qui de hoc loquunt̃ ꝑ reuelatões 5o
quas dicunt ſibi factas: qõ aũt ꝑ reuelatõem ſcitur
verissime ſcit̃:ergo videt̃ ꝙ ſciat̃. Item ⁊ ph̄i/ ſicut 6o
ptꝫ in thimeo Platonis loquunt̃ de diluuio ꝑ ig-
nem: cõstat auteꝫ ſm̃ dicta ſanctoꝝ ꝙ hoc iudicium
erit per ignẽ:ergo videt̃ ꝙ cum hoc ſciat̃/ dies iudi-
ciꝭ ſit ſcibilis. In ꝯtrariũ hui⁹ est ꝙ oĩs circuloꝝ In ꝯrĩũ ꝓ
mobilis ⁊ motoris ꝑpetuorũ ꝑpetuus est mot⁹ q̃n-
tũ ad principia motus: talis aũt est mot⁹ celi: ergo
q̃ntũ est de pricipiꝭs mot⁹ mot⁹ est ꝑpetuus. Pri-
ma ptꝫ ex. viꝭ. ph̄ſicoꝝ: ſil'r aũt ⁊ ſcõa/ patet ex his
q̃ diſputata ſunt ſup̃ ſm̃ a nobis. Inde ſic ſtante mo
tu celi nõ erit dies resurrectionis ⁊ iudiciꝭ/ vt dicit̃
Job. 14. Donec atterat̃ celum nõ euigilabit neq; cõ
ſurget de ſomno ſuo: ſed quãtũ est de principiꝭs mo
tus nunq̃ʒ ſtabit: ex illis principiꝭs nunq̃ʒ ſciet̃ finis
mundi vel dies iudiciꝭ. Patet autẽ omnib; etiã mo
dicũ ſcientib⁹ ꝙ philoſophi nõ possunt ſcire aliqõ fu
turorũ niſi ex principiꝭs illis ſcꝫ motoris ⁊ mobilis
ergo nõ potest per naturales vel mathematicas ra-
tiones ſciri dies iudiciꝭ. Item nullus ph̄orum ſcri 2o
pſit phiſice de fine mũdi:ergo videt̃ ꝙ nihil ſcire po-
tuerũt. Unde ſi forte quis dicat ꝙ ꝑ reuelationem
ſciat̃. Cõtra ꝓbabile est ꝙ hoc qõ deus non vult re-
uelare maiorib;: per hoc etiã nolit reuelare minori-
bus: ſed noluit hoc reuelare apostolis: ergo nec mi-
noribus quibuſcunq; reuelabit. Probatio medie
Act. I. Igit̃ q̃ cõuenerãt interrogabãt eũ dicentes:
Dñe ſi in tp̄e h̃ restitues regnũ isrl' ⁊c. Item ex illo 3o
qõ dixit: De die aũt illa nemo ſcit niſi ſol⁹ pat̃ neq;
fili⁹:ergo vident̃ esse trutanni qui ſe de reuelatione illa

Solō intromittūt. Rñſio dōm ꝙ nullo mō puto quēq̃
poſſe preſcire diē iudicij. Et cā reddit̃ in littera ab
Augu.ſ.q2 inſperate vult iudex venire. Sȝ rō etiaȝ
reddi pōt:q2 ꝑ diſpoſitionē mot⁹ ſuperioris nō pōt
ſciri/ſȝ ꝑ reuelationē nō vult deus aliquē ſcire/ ꝛ ita
nullo mō ſciri pōt: q̃re aūt ex diſpōe mot⁹ ſciri non
Ad p̄mū poſſit patebit inferi⁹ in ſolutiōe obiectoꝝ. Dōm er-
go ad primū ꝙ finis mundi nō pōt ſciri ex motu ce-
li ex ꝓpria ſcīa mathematicoꝝ/ſȝ finis habitatōis re
gni ciuitat̄ ꝛ habitabil' terre nr̄e bñ ſcit̃ ex ꝓpria ſciē
tia mathematicoꝝ/ſȝ nō toti⁹ terre: q2 qñ vna q̃rta
ꝑs habitabil' mō efficit̃ inhabitabil' ꝓpt̃ breuitates
dyametroꝝ planetaꝝ ꝛ p̄cipue ſolis/ tūc eoipſo lon
gitudo lōgior alteri⁹ ꝑtis eorundē dyametroꝝ erit
in altera ꝑte q̃rte: ꝛ illa efficit̃ habitabil' trāſeūte ha
bitatore ꝛ habitabilitate ab vna q̃rta in aliā: ꝛ nihil
ampli⁹ pōt accipi a ꝓpria ſcīa mathematicoꝝ/ ſicut
ſciūt oēs q̄ de arte aliq̄d ꝑfecte nouerūt: ꝛ ſcribūt hec
autores Ptho. malarba/ ꝛ Albunaſar in li. de con-
iunctiōib9 maiorib9: ꝛ abraā in li. cōiunctionū ſatur
ni ꝛ iouis: ꝛ meſſalach in li. cōiunctionū planetarū:
ſȝ Ar̄. obijciēdo innuit hoc in fine primi de cauſis ꝓ
Ad 2m prietatū elem̄toꝝ ꝛ planetaꝝ. Ad aliō dōm ꝙ phi
diuerſa tradiderūt de magno anno ſm diuerſaȝ ei⁹
acceptionē: dicit̃ em̄ ann⁹ magn⁹ planetaꝝ/ ꝛ h̄ mul
tiplicit̃: ſcȝ quātū ad vni⁹ planete ſcatū qō inſtillat
ſecte/ ꝛ ſic alij ſunt anni maximi ſaturni ꝛ alioꝝ pla-
netaꝝ vt dicūt autores. Et ſm h̄ dicunt̃ anni medij
q̄b9 durat ſcatū planete in ciuitate vl' villa et mini-
mi q̄b9 durat ſuū ſcatū ī nato/ ꝛ alij ſiderij āni hono
ris ei⁹. Qñq3 aūt dr̄ ann⁹ magn⁹ q̄ ad reſtitutiōes
planetaꝝ ad loca ꝛ origiēs ſuas/ vt q̄b9 q̄libet a ſua
origine ꝓgrediat̃/ ſic a principio ſue creationis ꝓgre
diebat̃: ꝛ h̄ vocat̃ ann⁹ magn⁹ a firmitio pho in lib.
de ſcatis aſtroꝝ. Qñq3 autē ann⁹ magn⁹ dicit̃ ſm
reditū toti⁹ ſphere ſtellate. In om̄ib9 aūt illis ānis
nō accipit̃ ſtat⁹ mot⁹/ ꝛ nō eſt ibi reuolutio vltima/
poſtq̃ȝ nō ſit alia: ꝛ ideo finis mundi nunq̃ȝ accipit̃/
ſicut patuit prius/ſed finis hui⁹ ſecte vel habitatōis
Ad 3m vt habuim⁹/ ꝛ nō finis mundi ſimplicit̃. Ad aliud
dōm ꝙ inferiora q̄ ſunt in numero ꝛ tēꝑe accipiunt̃
dupliciter.ſ. ſm totā ſucceſſionē ipoꝝ vel ſm duratio
nē ſpecialē hui⁹ vel illi⁹. Primo aūt mō ſunt in tꝑe
toto cui⁹ finis ꝑ phiam nō cōprehendit̃. Scōo aūt
mō ſunt in q̃dā ꝑte tꝑis qō ſcit̃/ ꝛ ſic intelligit̃ dictū
ariſtotel' dicent̄ nūq̃ȝ inferiora eſſe in tꝑe/ ſic in q̄daȝ
numero: vñ ibidē dicit ꝙ eſſe in tꝑe nihil aliud eſt q̃ȝ
Ad 4m q̃dam ꝑte tꝑis menſurari. Ad aliud dōm ꝙ ſanct̄
facta eſt reuelatō de ſignis añcedētib9/ſȝ vt puto de
terminatū tēp⁹ nūq̃ȝ alicui reuelatū eſt in toto vt ſci
ret quantū ab hodie vl' alio determinato die eſt vſq̃ȝ
ad diē iudicij. Et daniel videt̃ determinate dicere tē-
pus qō erit inter mortē antixp̄i ꝛ iudiciū/ ſed qō eſt
Ad 5m vſq3 ad antixp̄i apparitionē nō dixit. Ad aliō dōm
ꝙ om̄s quotq̄t hacten⁹ ſe de talib9 intromiſerūt fa-
tui apparuerūt: ꝛ iō illa obiectio ſuꝑ nihil ſtabile fun
Ad 6m dat̃. Ad aliud dicēdū ꝙ phi cōſiderāt cauſas dilu-
uioꝝ ꝑticulariū ſm eleuatiōes ꝛ depſſiones plane-
tarū in ſignis calidis ꝛ frigidis/ ꝛ ſm dominia cali-
dorū ꝛ frigidoꝝ: null⁹ tm̄ determinat diem iudicij.
Interea aūt que obijciunt̃ in cōtrariū nulla indigēt
ſolutione niſi hoc qō dicit ꝙ nec filius nouit diē illā
Ad 3m ī cō- Et ad hoc dicendū ꝙ (vt dicit glo.) filius dicit̃ ne-
trariū. ſcire: q2 nō facit nos ſcire. Uel meli⁹ dicat̃ ꝙ loquit̃
de filio hominis vt hoīs: q2 ex natura humana nō
ſciuit hoc/ſȝ diuina in q̄ idē erat patri.

Quota hora erit iudicium. Arti. VIII

Ecundo querit̃ q̄ hora ſit magis cōueniens H
S ad veniēdū/ videt̃ aūt ꝙ meridies: q2 exterio Arg. p̄mo
ra interiorib9 cōgruere debēt/ſȝ in die iudicij
oīa interiora illuſtrabunt̃: g̃ exteriora oīa tunc de-
bent eſſe illuſtrata: ꝛ hoc eſt in meridie: g̃ illud tem-
pus eſt maxime cōgruū. Item nulla ratio videt̃ eē 2o
quā ponit in littera.ſ. cum valde obſcurū erit.i. oc-
cultū: nō em̄ debet iudex occult⁹ ſuꝑuenire/ ſed po-
tius manifeſt⁹: ergo meli⁹ congruit ꝙ veniat in die
q̃ȝ in nocte. Rñſio dōm ꝙ rōnes cōgruentie diuer Solō
ſe poſſunt aſſignari nec magna vis eſt in eis cum pa ad totū
trib9: g̃ videt̃ cōſentiendū ꝙ cōgruit eū in media no
cte venire ex myſterio qō adducit Exo. II Caſſiod. ꝛ
ex congruentia iudicandoꝝ q̄ hoc merent̃/ vt incerti
de hora ſemꝑ ſint ſolliciti. Ad id qō primo obijcit̃
dōm ꝙ illa cōgruentia ſumit̃ ex parte cōditionis iu
dicis tm̄: q2 ſemꝑ inhabitat lucem inacceſſibilē om-
nia ꝑluſtrantē: ſed qualitas tꝑis iudicij (vt patet in
littera) magis ſumit̃ ex ꝑte iudicandoꝝ: Et hoc iō
fit: q2 iudiciū eſt ꝓpter iudicandū nō ꝓpter iudicem:
Per hoc etiā patet ſolutio ad reſiduū.

Quare citatio non precedat iudicium. Arti. IX.

Ertio q̄rit̃ quare citatio nō p̄cedat: cum em̄ J
T ſit iudex ſumme iuſt⁹ nihil de ordine iuris p̄
termittit: ſed de ordine iuris eſt citare iudi-
candū: g̃ hoc pretermitti non debet. Ad hoc dicen- Solutio
dū ꝙ omnes predicatores citauerūt: p̄cipua tamen
ꝛ finalis citatio erit per heliam ꝛ enoch. ꝛ quo ad h̄
obſeruabit̃ ibi ordo iuris.

Qualiter conſcientie dicunt̃ libri. Arti. X.

Einde q̄rit̃ de hoc qō dicit [Libri ſunt cōſciē K
D tie ſinguloꝝ ꝛc. ſ. a. Querunt̃ aūt hic quat
tuor.ſ. qualit̃ cōſcientie dicant̃ libri. Scōo
vtrū oīa peccata vl' q̄dam cōtineant libri illi. Ter-
tio vtrū patebunt eis ſua ꝛ aliena pctā vel ſua tātū.
Quarto de cruciatu vel cōſolatione cōſeq̄ntē hmōi
manifeſtatiōȝ. Ad primū ꝓcedit̃ ex lr̄a vbi dicit ꝙ Arg. p̄mo
libri ſunt cōſciētie ſinguloꝝ q̄ tūc aperient̃. Itē ri- 2o
chard⁹ de ſan. vict̃. in lib. de iudicio ſic dicit: Quid
ſunt corda iudicandoꝝ niſi q̄dā (vt ita dicā) actiōes
ſcripture: q̄d ꝟo iudicantiū corda in oēm diuinit⁹ ve
ritatē edocta niſi quedā quaſi canonū decreta. Ex
hac ergo gemina ſcriptura oīs trahit̃ ſententia vnō
quilibet iudicandoꝝ abſoluit̃ vel condēnat̃. Ex hoc
accipit̃ ꝙ tam iudicandoꝝ q̃ȝ iudicantiū cōſcientie li
bri dicant̃/ſed iudicandoꝝ cōſcientie ponūt cauſas
iudicandi: ꝛ iudicantiū ꝯſcientie exhibent canones
ſententie in talibus cauſis ferende. Idem ibidem 3o
dicit ſic: Iudicādos itaq3 nihil aliō eſt actōnū ſuaꝝ
codices corā iudicib9 aꝑire q̃ȝ ꝯſcias ill' nō poſſe ab-
ſcondere. Ex hoc accipit̃ idē qō pri⁹. Itē ſicut ſe hȝ 4o
iudiciū hoīs ad faciē exteriorē ita ſe hȝ dei iudiciū ad
cor/ ſicut innuit̃. I. Reg. 16. ſed iudiciū hominis ad
faciem eſt ſm faciei ꝑ teſtes vel euidentiā facti ma-
nifeſtationē: ergo iudicium dei eſt ad cor ſm cordis
apertionē vel manifeſtationē: g̃ corda vt libri quidā
dicunt ibi aperiri. In cōtrariū eſt ꝙ pctā tranſiert In ꝯ̃riū p̄o
actu a memoria admin⁹ ml'ta de pctīs: g̃ nō ſūt ſcri-
pta in conſcīa: ergo quo ad illa non poteſt eſſe liber.
Itē liber non indiget illuſtratione ſed corda dam- 2o

nandoꝝ ſũt obſcuriſſima: ğ nõ poſſunt eſſe libri ma
Solõ. niſeſtantes delicta. Rñſio dõm ꝙ ſicut dicit glo.
ad Rom. I. Note q̃dã pctõꝝ remanent in cõſcia: et
illas notas puto eſſe reatũ: ꝛ ꝑ illũ q̃libet repñſentat
ſuũ pctm̃. Siľr ſcti rectificati ₧m formã iuſticie pri
me rectitudinẽ cõſcientie ſunt q̃dam regľa ꝛ canon:
vñ oĩns cõſcientie diſſiľes iudicanť ad cõdemnatio
nẽ ꝛ cõgruentes ad abſolutionẽ ꝛ ſalutẽ / ſicut dicit
Richard⁹. Et ex illis duobꝫ ꝓcedit iudiciũ: et ħ eſt
qd̃ dr̃ Sap. I. Qui loquiť iniqua nõ poterit latere
Ad pmũ in ꝛ nõ preterit illũ correptiõis iudiciũ. Ad id aũt qd̃
cõtrariũ cõtra obijciť dõm ꝙ tranſit ꝛ actu ꝛ memoria: ꝛ ta
Ad 2m men manet reatu niſi ꝑ pniam deleať. Ad aliud di
cendũ ꝙ in lumine duplici vident ſcꝫ naturalis iuſti
cie q̃ ſcripta eſt in cordibꝫ eoꝝ ₧m ſinderesim: qꝛ illi
non cõtrariať obſcuritas mali meriti: ſꝫ ſaluať cuꝫ
ipſa / ꝛ in lumine dei ꝛ ſanctoꝝ deſuꝑ irradiantiũ / ſi
cut Sophonie. I. dr̃: Et erit in tpe illo ſcrutabor hie
ruſalẽ in lucernis ꝛ viſitabo ſuꝑ viros defixos in fe
cibꝫ ſuis / qui dicunt in cordibus ſuis ꝛc̃.

Arti. XI. L. **An oĩa pctã vel quedã contineant libri.**

Arg. pmo S**Ecũdo** q̃riť vtrũ oĩa pctã vel q̃dã cõtineãt
libri illi / videť ꝙ nõ oĩa: qꝛ oĩe qd̃ cordi re
uocať aut ꝑ ſenſũ nouũ accipiť aut ex memo
ria / ſicut ex theſauro formarũ educiť / ſed neutro iſto
rũ modoꝝ oĩa pctã veniũt ad corda iudicandoꝝ: er
go videť ꝙ nõ oĩa peccata ibi manifeſtabunť. pri
ma patet ꝑ ſe: ſecũda aũt ꝓbať: qꝛ nõ eſt niſi duplex
via cognitiõis / vt dicunt phi. ſ. recta q̃ eſt ꝑ ſenſus / ꝛ
2o reflexa q̃ eſt ex mẽoria: ſed neutro mõ oĩa aſſunt pctã
Itẽ Hiere. 17. Profundũ eſt cor hoĩs ꝛ inſcrutabi
3o le / q̃s cognoſcet illud: ğ ibi in toto agnoſci nõ põt: ğ
nõ oĩa manifeſtabit ibi cor. Itẽ iudic̃ in iudicio ſe
dentis nõ eſt detegere id qd̃ eſt occultũ: cum ğ ille ſit
eq̃ſſim⁹ iudex nõ deteget aliq̃d occultũ: ğ corda non
4o manifeſtabũt pctã niſi ea q̃ ſunt manifeſta. Itẽ mľ
ta pctõꝝ penitẽtia deleuit etiã ſi nõ fuit finalis cum
ꝑſeuerantia: qꝛ oĩs vera pnĩa delet pctã: ğ videť cũ
illa ſint deleta reatu ꝛ actu ꝙ tunc nõ manifeſtabũ
In ꝯtrariũ tur: ğ nõ oĩa pctã manifeſtabit cor. In cõtrariũ h⁹
primo. eſt ꝙ oĩe peccatũ accipiet iuſtam ſue deformitat̃ cõ
dẽnationẽ / ſꝫ nihil vľr cõdemnať niſi in iudicio ma
niſeſtatum: ğ oĩe pctm̃ erit in iudicio manifeſtum.
2o Itẽ. 2. Corinth. 5. Oĩs nos manifeſtari opter añ
Solõ. tribunal xpi ꝛc̃. ğ oĩa pctã nr̃a ibi patebũt. Rñ
ad vltim ſio hoc vltimũ cõcedendũ eſt: ſcꝫ ꝙ oĩa ibi patebunt
pctã: ſꝫ que ſunt ꝑ pnĩam deleta nõ ſunt pctã: ꝛ ideo
ibi illa ad ꝯſciam vt iudicãda nõ reuocanť / lꝫ forte
reuocenť ad ꝑticipandã ingratitudinis q̃ntitatem
ſcꝫ ex q̃nto dono cecidit vt ꝓpter ſequens pctm̃ acri
Ad primũ us puniať. Et per hoc ptꝫ ſolõ ad vltimũ. Ad pmũ
Ad 2m dõm ꝙ ſi ibi ẽ nota pcti q̃ eſt reat⁹ informabiť cor ad
noſcendũ pctm̃ ꝛ alij manifeſtandũ. Ad aliũ dicẽdũ
ꝙ nõ põt mõ cognoſci: ſꝫ tũc diuina ꝟtute cognoſceť
ad maiorẽ cõfuſionẽ ꝛ iuſticie diuine cõmendabili
Ad 3m tatẽ. Ad aliud dõm ꝙ hoc verũ eſt vbi teſtis eſt ex
tra de facie / ſꝫ vbi teſtis eſt intra cui⁹ ſtať teſtimonio
tũc iudic̃ (qñ dat ſnĩam) eſt manifeſtare dicta teſtiũ
vt iuſta appareat ſnĩa: ꝛ ita dei eſt oñdere iteriora di
cta teſtiũ. ſ. cõſciaꝝ accuſantiũ aut etiã defendentiũ.

Arti. XII. M. **An ꝓpria ꝛ aliena pctã patebũt oĩb⁹.**

Arg. pmo. T**Ertio** q̃riť vtrũ ſua ꝛ aliena patebũt oĩb⁹ / vi
deť ꝙ nõ aliena: qꝛ cãm nõ oportet eſſe notã /
niſi iudicibꝫ: ħ eſt iudici ꝛ ſuis aſſeſſoribꝫ: ğ vr̃ ꝙ etiã
illa cã ſoli deo nota erit / ꝛ apľicis viris iudicantibꝫ
cũ dño: ğ nõ oĩbꝫ patebunt aliena pctã ꝛ ſua. Itẽ q̃ 2o
vtilitas eſt in ħ ꝙ oĩbꝫ manifeſtenť / videť ꝙ nulla:
qꝛ manifeſtatio culpe mõ mala eſt: ğ ꝛ ibi meli⁹ ẽ oc
culte punire q̃ꝫ manifeſtare oĩbꝫ ꝓpria ꝛ aliena: ğ
vt pri⁹. Cõtra. I Corin. 4. ſuꝑ illud q̃adusq̃ꝫ veni In ꝯriũ p̃o
at dñs q̃ illuminabit abſcõdita tenebraꝝ ꝛ manife
ſtabit cõſilia cordiũ / dicit glo. tunc erũt oĩa apta et
nota oĩbꝫ / ꝛ poterũt etiam de ſe ꝛ de alijs iudicare.
Itẽ verſus dr̃ ab antiquis: Cũctaq̃ꝫ cũctoꝝ cũctis 2o
archana patebũt. Itẽ ſicĩ bonis oĩa bona manife 3o
ſtanť ad gľiam ipõꝝ / ita iuſtũ eſt in malis oĩa mani
feſtari mala ſua ꝛ aliena ad eoꝝ ꝯfuſionẽ: ſꝫ oĩe qd̃
cõgruit et iuſtũ eſt fieri fiet: ğ oĩa mala ꝓpria ꝛ alie
na manifeſtabunť ibi. Rñſio dõm ꝙ oĩa aliena et Solõ
ꝓpria ibi manifeſtabunť ſicut vltimo ꝓbatũ eſt. Ad Ad pmũ.
primũ ğ dõm ꝙ nõ ſolus de⁹ ibi iudicat / ſed iudica
bunt etiaꝫ ſcti nationes / vt dr̃ Sap. 3. ſꝫ verũ eſt ꝙ
ſolus de⁹ ibi iudicabit autoritatiue: de hoc tñ erit q̃
ſtio ſuo loco infra / nec pctã ibi tm̃ manifeſtanť ad iu
ſticie euidentiã / ſꝫ etiã ad peccantiũ cõfuſionẽ / ſic̃ vl
timo eſt ꝓbatũ. Ad aliũ dõm ꝙ eſt ibi hec vtilitas Ad 2m
vindicte ꝑ penã verecũdie / ꝛ ꝙ mõ mala eſt manife
ſtatio culpe ꝛ ꝓpter timorẽ ſcandali mutať: ꝛ hoc tũc
penit⁹ tolleť: ꝛ ideo vtilitas ſola relinquiť in culpe
manifeſtatione.

An ex apertione illoꝝ libroꝝ erit aliquis cruciatus vel conſolatio. Arti. XIII N.

Q**Uarto** q̃riť quid ex hoc ꝓuenit cruciat⁹ vel Arg. pmo
cõſolatiõis / vr̃ eñi ꝙ acerbior ſit pena ex pñ
tia maloꝝ q̃ꝫ ex gehẽna. Vñ Hugo / Adue
niẽte iudice vniuſcuiuſq̃ꝫ ꝯſcĩa ad mediũ erit rducta
tũc oĩs añ oculos culpa reduciť ꝛ mẽs ſuꝑ incendio
ſuo ğui⁹ igne gehẽne cruciať. Ex hoc accipiť qd̃ di
ctũ eſt. Itẽ Luc. 23. Tũc dicẽt mõtibꝫ cadite ſuper 2o
nos / ꝛ collibꝫ operite nos: cõſtat aũt ꝙ hoc dicẽtes
nõ q̃runt euadere niſi exteriorẽ iudicis irati viſionẽ
in accuſatione cõſcĩe nõ in timorẽ cruciatuũ: ğ aliq̃d
duri⁹ eſt q̃ꝫ cruciat⁹ gehenne / ſꝫ accuſatio conſciẽtie
grauior eſt q̃ꝫ viſio iudicis: ğ accuſatio cõſcĩe ğuior ẽ
pena q̃ꝫ gehẽna. Q aũt accuſatio ꝯſcĩe grauior ſit q̃ꝫ
viſio offenſi iudicis ptꝫ: qꝛ viſio nõ eſt penaľ niſi ꝓpť
ꝯſcĩe accuſationẽ / ꝛ ꝓpť qd̃ vnũqd̃q̃ꝫ tale ꝛ ipm̃ ma
gis tale eſt. Itẽ Sap. 5. dr̃ ꝙ p̃ anguſtia ſpũs dicẽt 3o
gemẽtes: Hi ſũt q̃s aliq̃ñ habuim⁹ in deriſũ / ꝛ non
dr̃ ibi p̃ anguſtia inferni: ğ anguſtia ſpũs vr̃ grauior
q̃ꝫ infern⁹. Itẽ in bṫis obiectũ delectabiliſſimũ ẽ in 4o
tra. ſ. de⁹ replẽs intima ad fruẽdũ: ğ ꝛ in alijs peſſi
mũ ꝛ triſtiſſimũ eſt intra: ſcꝫ afflictio ſpũs. Itẽ qd̃ 5o
maxĩe eſt alicui malũ maxĩe eſt afflictiuũ / ſꝫ ꝓpriũm
malũ eſt maxime alicui malũ: ğ maxime ẽ afflictiuũ:
hoc aũt malũ aĩe (vt dicit Dyo⁹) eſt ꝯ rõem eſſe: ğ vi
deť ꝙ tũc hoc eũ maxĩe affligat. In ꝯriũ h⁹ ẽ ꝙ pe In ꝯriũ p̃o
na mĩor eſt in agẽte ꝯriũ q̃ꝫ in ꝑuatõe ſola / ſꝫ ignis ẽ
agẽs in ꝯriũ / ꝛ accuſatio cõſcĩe eſt de priuatõe boni
ſola: ğ ignis eſt vehemẽtior pena q̃ꝫ accuſatio ꝯſcĩe.
Rñſio dicendũ ꝙ eſt pena damni ꝛ pena ſenſus. Solõ
pena damni maxĩa eſt priuatio boni increati ꝛ crea
ti boni naturaľ ꝓpť pcti deformitatẽ: pena aũt ſen
ſus duplex ẽ. ſ. remorſus ꝯſcĩe inťior / ꝛ exťior ignis
cum alijs affligentibꝫ / et inter illas credo exteriorẽ
ignẽ magis eſſe vehementẽ: quia interior remorſus

vel eſt de damno vel de hoc ꝙ ꝑ pctm̄ ſe ſubdidit af-
Ad pͥmū fligenti corꝑali/ſicut eſt ignis vel hmōi. Ad hoc er-
go qd̄ pͥmo obijcit̄ de dicto Hugonis dōm ꝙ ē gra-
uius ſm qd.ſ.quantū ad indignationē:q2 plus indi
gnat̄ ſibi eo ꝙ fuit cauſa penaꝝ: ſed tñ plus cruciat̄
Ad 2m ſenſibiliter ex igne. Ad aliud dōm ꝙ hoc idō dicūt
vt vnā penā euitent nō ꝙ maiorē hanc vel illā repu
tent:bñ em̄ puto ꝙ inter ꝑuas penas ſuas aliq̄ ſunt
q̄ oppreſſiōes montiū afflictiōe ſua ſuperent:⁊ ideo
maiores oppreſſiōes opp̄ſſione montiū libent̄ com-
Ad 3m mutarēt. Ad aliud dōm ꝙ gemunt p̄ anguſtia ſpi
rit⁹:⁊ hoc cōmemorat̄ ſpēaliter eo ꝙ eſt cauſa aliaꝝ
Ad 4m penaꝝ. Ad aliud dōm ꝙ nō eſt ſil'e:q2 bonū fruibi
le eſt intra nō incluſum ⁊ extra nō incluſum: ⁊ illud
nō hȝ cōtrariū:⁊ iō malū ſibi oppoſitū nō eſt intra-
neū maxime afflictiuū:ſȝ poti⁹ ignis q̄ nō eſt malus
in ſe ſed in illis inq̄ntū affligit naturā rōnalē/vt dic
Ad 5m Aug⁹. Ad aliud dōm ꝙ ſi malū ſonat priuationē ⁊
damnū.i.qd̄ maxime adimit bonū:tūc nō eſt vera
ꝓpō:q2 maxime afflictiuū eſt in cōtrariū agēs ⁊ ma-
xime malū eſt priuatio ꝓprij ⁊ maximi boni. Si aūt
dicit malū pene ex agente in cōtrariū tūc vera eſt: et
tunc illa eſt falſa q̄ dicit ꝙ maxime malū eſt aīe con-
tra rōnem eſſe in eodē ſenſu:⁊ in primo ſenſu vera ē.
Et deceptio eſt ibi ꝑ equiuocationē.

Arti. XIIII **An iudicium extremū fiet in momento.**

Q Einde querit̄ de hoc qd̄ dicit[Et mentis in-
d tuitu mira celeritate ⁊c.ſ.h. Et querūt̄ tria
ſcȝ vtrū iudiciū fiat in momento:⁊ vtrū poſ-
ſibile ſit om̄ia mala in momento accuſari ꝑ cōſciam
Arg.pͥmo ⁊ vtrū iudiciū futurū ſit in momento. Circa pͥmū
obijcit̄ ſic:apl's.1.Coꝝ.15.ſic dicit: In momento in
ictu oculi in nouiſſima tuba:momentū aūt eſt indi-
uiſibile:⁊ ict⁹ oculi eſt in indiuiſibili ſic ꝓbat Jacob
fili⁹ alchim:⁊ etiā Ariſ.in de ſenſu ⁊ ſenſato:ḡ reſur
2o rectio erit in momento. Itē glo. ibidē:Credim⁹ in
ictu oculi futurā reſurrectionē ⁊ in mēbra ſiue iun-
cturas tanta velocitate redituꝝ antiq̄ſſimoꝝ cada-
3o uerū puluerē. Ex hoc accipit̄ idē qd̄ pri⁹. Item ſic
ꝓbat phs in fine.viij.phicoꝝ:Infinita virt⁹ mouet
⁊ opat̄ in indiuiſibili tꝑis:ſȝ cauſa reſurrectionis q̄
eſt virtus dei eſt infinite virtutis:ḡ et reſurrectio q̄
4o eſt opus ei⁹ erit in indiuiſibili tꝑis. Item ſi opera-
ret̄ reſurrectionē in tꝑe oporteret ꝙ hoc temp⁹ eſſet
ſm cōgruitatē reſurgentiū/⁊ nō ſm cōgruitatē cau
ſe reſurrectionis/ſed reſurgētes ſicut ⁊ naſcētes ali
ud temp⁹ exigūt ad formatōnē/⁊ aliud ad nutrimē
tū:ḡ ibi eēt ſimilit̄/⁊ ſic exigerent̄.xx.anni admin⁹
qd̄ falſum eſt:ḡ videt̄ ꝙ nō eſt in tꝑe nature/ſȝ in mo
5o mento futura erit reſurrectio. Itē diſtinctū dȝ eſſe
opus diuinū ab opere nature in velocitate mot⁹: ſȝ
opus nature eſt in tꝑe:ḡ op⁹ diuinū dȝ eſſe in indiui
In ꝯriū pͦ ſibili tꝑis/vt videt̄. In cōtrariū h⁹ eſt qd̄ d2 Eze.
37.Acceſſerūt oſſa ad os/⁊ carnes non habebāt:et
poſtea ſuccreuerūt carnes/⁊ ſpm̄ nō habebāt/⁊ tan
dem a q̄ttuor ventis celi venit ſpūs:Hec aūt nō fi-
2o unt in momento:ſed in tꝑis ſucceſſiōe: ḡ reſurrectio
nō erit in momento nec in ictu oculi. Item pluriū
actuū ſibi ſuccedētiū nō ē indiuiſibile vnū mēſurās:
ſed collectio puluerū/ formatio corporū/animatio
eoꝝ ſunt actus plures ſibi in reſurrectione ſuccedē-
Solutio. tes:ḡ eoꝝ nō eſt vnū indiuiſibile menſurās:ḡ reſur-
Ad pͥm ī cō- rectio nō erit in indiuiſibili tꝑis. Rñſio dōm ꝙ pͥ-
trariū. ma ꝑs obiectoꝝ videt̄ eſſe cōcedēda. Ad id qd̄ ꝯ ob-
ijcit̄ dōm ꝙ Ezechiel rudi ppl'o loquebat̄. Et iō qd̄
ſimul factū eſt ꝑ ordinē nature nō tꝑis explicauit/ſi
cut ⁊ Moyſes oꝑa ſex dierū/q̄ tñ ſimul in vno mo-
mento ſm Augum facta ſunt. Ad aliud dōm ꝙ illi Ad 2m
act⁹ nō ſibi ſuccedūt in tꝑe/ſed in natura materie: ſi
cut em̄ creatio anime ⁊ infuſio/⁊ infectio ꝑ origina-
le peccatū/ſunt tres act⁹ habētes ordinē nature nō
tꝑis:vñ colligendo pulueres ꝑ angelos cōuertit et
format ⁊ animat eos deus.

An ſit poſſibile oīa mala ī momēto accuſari Arti. XV

S Ecundo q̄rit̄ vtrū poſſibile ſit oīa mala ī mo P
mento accuſari ꝑ cōſciam: videt̄ aūt ꝙ nō:q2 Arg.pͥmo
nō accuſat̄ qd̄ ſm actū nō cōſiderat̄: ſȝ īpoſſi
bile eſt plura ſimul intelligere ſm actū ſiue cōſidera
re:ḡ impoſſibile eſt ſimul plura accuſari/ſed potius
vnū poſt aliud. Prima patet ꝑ ſe. Scd̄a aūt ſcribit̄
in topicis vbi d2/ꝙ plura ſcire poſſum⁹/intelligere
ꝟo minime. Item Sap̄.5.ſingillatim ſe de pecca- 2o
tis accuſant dicentes:Quid nobis ꝓfuit ſuꝑbia ⁊c
ſed talis q̄ ſigillatim fit accuſatio nō fit in indiuiſibi
li tꝑis.ḡ talis accuſatio nō fit in momento. Itē au- 3o
guſtin⁹ dicit ſuꝑ Geñ.ad l'ram xj. ꝙ deus creaturā
ſpūalē mouet ꝑ temp⁹:ḡ multo magꝭ facit hoc in ho
mine:ḡ ꝑ temp⁹ ⁊ nō ꝑ momentū erunt vices cogi-
tationū accuſantiū aut defendentiū in die quo iudi
cabit dñs occulta hominū. In cōtrariū hui⁹ ē qd̄ In ꝯriū pͦ
d2 in littera. Itē mot⁹ ſpūs in cogitādo expeditior 2o
eſt q̄ȝ aliq̄s mot⁹ corpoꝝ:ſed corpora in momēto mo
uent̄ ad reſurgendū vt iā habitū eſt:ḡ et motus cor-
dis ſiue ſpūs erit in accuſando vl' defendendo m'lto
magis in momento ſiue in indiuiſibili tꝑis. Rñſio Solutio
videt̄ mihi dōm ꝙ accuſatio duplex erit/vna de pec
catis in genere ad memoriā redeuntib⁹. Alia aūt in
ſpecie ⁊ numero:⁊ prima ſufficit ad cōdemnationē
in iudicio ⁊ abſolutionē. Scd̄a aūt deſeruit vermi
cōſcientie:⁊ prima momentanea erit. Scd̄a aūt ſuc
ceſſiua:hāc aūt ſolutionē ego eligo:q2 nullo mō cre-
do ꝙ pl'a cōtingit ſil' intelligi aut ꝯſiderari ſm actū
in ſpē ⁊ nūero/ſȝ cōtingit hoc in eo in q̄ vnū ſunt plu
ra:hoc eſt in vl'i. Alij aūt dicunt ꝙ ſil' cōtingit plura
intelligi/⁊ illi aliter ſoluūt:hoc aūt q2 negat phus/ Ad primū
⁊ nemo in ſeipo experiri pōt puto eē falſum. Dōm
ḡ ad primū ꝙ accuſatō erit in momento:quia erit de
pctis in gñe ⁊ nō in ſpecie ⁊ numero. Ad aliud di- Ad 2m
cendū ꝙ damnati ibi poti⁹ manifeſtabūt vermē cō- Ad 3m
ſcientie q̄ȝ accuſationē ſue damnatiōis. Ad aliđ di
cendū ꝙ Aug⁹ loquit̄ de modo intelligētie ſuꝑ itel-
ligibilia/⁊ ſpecie ⁊ numero cōſiderata/⁊ hoc mō eti
am bene a nobis cōcedit̄:ſed ꝑ hunc modū non erit
accuſatio in die iudicij.

An totū iudiciū futurū ſit in momento Arti. XVI

T Ertio q̄rit̄ vtrū iudiciū totū futuꝝ ſit in mo Q
mēto:⁊ videt̄ ꝙ nō:q2 celerit̄ iudicare defor Arg.pͥmo
mitas iudicij eſt ⁊ ꝯ iudicꝭ diſcretionē: ſȝ ille
iudex diſcretiſſim⁹ erit:ḡ vr̄ ꝙ nō mom̄tanee iudica
bit. Itē Matt.25.Cōgregabūt̄ añ eū oēs gētes ⁊ 2o
ſeꝑabit bonos a mal' ⁊ ſil'r p⁹ ſeꝑabit oues ab hedis
⁊ ſtatuet ⁊c.cōſtat āt ꝙ ibi expͥmit̄ ordo iudicij diui:
cū ḡ hec oīa īpoſſibile ſit in momēto fieri vr̄ ꝙ iudiciū
nullo⁰ erit ī momēto. Itē Johel.3.d2:Congrega- 3o
bunt̄ oēs gētes ī valle ioſaphat ⁊ diſceptabo cū eis:
diſceptatio aūt iudicij nō erit in momento: ḡ videt̄
ꝙ nec iudiciū diuinū. Itē Matth.25.d2 ꝙ iterro- 4o

gabūt iudicē qñ viderint eū eſurientē vl' ſitiētē ⁊ nō potauerint eū/ ſed he interrogatōes ⁊ rñſiōes fiunt
5° tp̄is ſucceſſione: ğ videt̃ ꝙ ⁊ iudiciū. Itē Matth. 25. dicūt/ Dñe dñe aperi nob/ ⁊ rñdet̃ eis neſcio vos
In ꝯriū p° Nec aūt oīa indigēt tp̄e: ğ iudiciū illō erit ī tp̄e. In cōtrariū hui⁹ eſt ꝙ iudiciū ſequit̃ intellect⁹ ⁊ cognitiōis diſcretionē: diuina aūt cognitio nō indiget tēpoꝛe ad diſcernendū ⁊ cognoſcēdū: ğ nec ad iudicandū.
2° Itē nihil impfectiōis deo attribuendū eſt/ ſed impfectū iudiciū eſt qō eſt cū inq̄ſitiōe ⁊ tp̄e: q2 ꝓcedit ex dubijs ad certa: ğ nō eſt deo attribuendū: ergo nō eſt dōm ꝙ diuinū iudiciū exigat temp⁹.
Solō Rñſio cōcedendū videt̃ ꝙ iudiciū erit in momento ſicut vltimo eſt ꝓbatū: q2 nō cōpetit deo iudicare cū ſucceſſione.
Ad p̄mū Ad primū ğ dōm ꝙ hoc eſt in humanis inquantū eſt impfectū iudiciū humanū: q2 cū cauſa ſit ſub dubio, ⁊ ex allegat̃ decidenda ⁊ temerariū ē ſubito ꝓferre ſnīam: ſed ita nō eſt in diuino iudicio/ vt iam patuit.
Ad 2m Ad aliud dicēdū ꝙ hūane loquit̃ Mathe⁹ vt a rudib᷒ poſſit intelligi: ſed ille oꝛdo nō eſt niſi nature nō tp̄is.
Ad 3m Ad aliud dōm ꝙ ſicut Bern. dīc De⁹ nō diſceptabit voce coꝛpoꝛali cū iudicandis/ ſʒ poti⁹ voce interioꝛi p accuſationē ⁊ defenſionē pꝛopꝛie cōſcientie: q2 hanc mouet de⁹ p foꝛmā rectitudinis pꝛime ad quā tunc om̄e illi diſſilt̃ repħendit̃: et ꝓpter hoc ipe dr̄ diſceptare.
Ad 4m Ad aliud dōm ꝙ oēs ille interrogatiōes erūt in cōſcīa ⁊ rectitudine iuſticie reſpondēte: ⁊ erūt de cauſa ſentētie poſt cōdemnationē: ⁊ iō nō inducunt viciſſitudinē in iudicio: ſed potius in iudicatoꝝ cogitationib᷒ poſt ſnīam ſue cōdēnationis.
Ad 5m Ad aliud dōm ꝙ omnes iſte pulſatiōes dicūt mot⁹ coꝛdis ex cōſideratione quoꝛundā operū de genere bonoꝝ ⁊ reſpōſio iudicis nihil aliō eſt q̄ʒ rñſio naturalis iudicatoꝛij ⁊ naturalis leg̃ qō cōuincit eos de iuſticia ſue cōdēnatiōis p⁹ iudiciū.

De memoꝛia electoꝛū ſi tūc pꝛecedentia mala teneat.

Hic querit̃ vtrū electis tunc aſſit memoꝛia pꝛecedentiū maloꝛū ſicut bonoꝛū? Quedā auctoꝛitates vident̃ bonos tradere nō habituros tunc memoꝛiā pꝛecedentiū maloꝛū id eſt peccatoꝝ vel toꝛmentoꝝ. Ait eñ Eſaias
Eſaie. 65. Ego creo celos nouos ⁊ terram nouā: ⁊ non erunt in memoꝛia pꝛioꝛa: ⁊ nō aſcendent ſuper coꝛ: ſed gaudebitis in eternū. Item Obliuiōi tradite ſunt anguſtie pꝛioꝛes ⁊ abſcōdite ab oculis noſtris. Que de futuro expōnens Hiero. ait: Obliuioni tradent̃ pꝛioꝛa mala: q2 foꝛſitan in futuro pꝛiſtine cōuerſationis memoꝛia om̄ino delebit̃ ſuccedentibus bonis eternis: ne ſit ps maloꝛū pꝛioꝛis anguſtie memoꝛari. Sed hec ⁊ his ſilīa poſſunc accipi ſic: vt nō excludāt memoꝛiā pꝛecedentiū maloꝛū: ſed ex ea moleſtiā ⁊ leſionem amoueant. Nō eñ eoꝝ memoꝛia ſctōs cōtriſtabit: vel coꝛū beatitudinē obfuſcabit ſed gratioꝛes deo reddet. Unde ſup pſalm̄. lxxxvij. ait Grego. Quō in eternū miſcōias dñi canit: qui miſerie nō meminit? Quō aūt plena beatitudo: ſi memoꝛia reat⁹ mentē tāgit? Sʒ ſepe leti triſtiū meminim⁹: ⁊ ſani doloꝛū meminim⁹ ſine doloꝛe ⁊ inde ampli⁹ leti ⁊ grati ſumus. Ex his apparet ꝙ ſi pꝛioꝛuʒ maloꝝ memoꝛiā ſctī habebūt in futuro: nō eis tñ erit ad penā vl' gloꝛie derogationē: ſʒ ad gratiarūactionē. Si ṽo querit̃ vtrū peccata que fecerūt electi ꝓdeāt tūc in noticiā oīm ſicut mala damnandoꝛū oīb⁹ erūt nota a
Nō legi hoc expꝛeſſum in ſcriptura. Uñ nō irrationabiliter putari poteſt peccata hic p penitentiā tecta ⁊ deleta: illic etiā tegi alijs alia vero cunctis ꝓpalari.

An electis aſſit memoꝛia ⁊ recoꝛdatō pctōꝝ Arti. XVII. R

Einde q̄rit̃ de hoc qō dicit [Hic eī q̄rit̃ vtrū
D electis aſſit mēoꝛia ⁊c. Et q̄runt̃ tria ſcʒ vtꝝ aſſit memoꝛia. Secūdū vtrū illa ſit pꝛactica an ſpeculatiua. Tertiū q̄liter iudicium diuinū ꝓcedat ex depoſitiōe vni⁹ teſtis q̄ eſt cōſcīa.
Arg. p̄mo Ad primū obijcit̃ ſic/ dicit pħus ꝙ meli⁹ eſt mala neſcire: ğ etiam meli⁹ eſt maloꝝ nō recoꝛdari: ſʒ in ſctis fiet q̄cq̄d meli⁹ eſt eſſe: ğ videt̃ ꝙ ſctī p̄teritoꝝ maloꝛū non recoꝛdabunt̃.
2° Itē oīs diſpoſitio habitudinis ad meritū eſt eſſe ſapientē in bonis ⁊ ſimplicē in malis/ vt habet̃ p aplm ad Rom. 16. ſed melioꝛ eſt ſtat⁹ gloꝛie q̄ʒ grē: ğ in ſtatu gl'ie erit hoc ſm amplioꝛē pfectionē ğ erit ibi neſcire mala ⁊ nō recoꝛdari eoꝝ.
3° Itē mali cognitio nō ꝓdeſt niſi vt euitet̃: ğ vbi impoſſibile eſt incidere in malū ibi ſupflua erit cogitatō mali vl' memoꝛia: ſʒ in patria impoſſibile erit incidere in malū: ğ ſupflua erit mali cogitatio/ vt videt̃: ſʒ cōſtat ꝙ ibi nihil ſupfluū eſt: ğ nō erit ibi aliq̄ mali recoꝛdatio: ꝓ iſta aūt pte ſunt autoꝛitates in lr̄a exemplo inducte
In ꝯriū p° In cōtrariū hui⁹ eſt dictū Gregoꝛij qō vim hʒ obiectiōis de Pō. ſicut ptʒ in lr̄a.
2° Itē ſctōꝝ gl'ia eſt ī redemptoꝛe inq̄ntū redēptoꝛ ⁊ ſaluatoꝛ ſm actū redimens ⁊ ſaluās/ ſʒ nō cōtingit h̄ ſine recoꝛdatōe periculi de q̄ ſaluauit: ğ ibi erit periculi recoꝛdatio/ ſʒ oē piculū eſt ex peccato: ğ erit ibi recoꝛdatio peccatoꝛū.
3° Item ꝓpheta bñdicens deū dicit rōem: Qui ſanat oēs infirmitates tuas ⁊ q̄ redemit de interitu vitā tuā: cōſtat aūt ꝙ ſctī in patria gratiſſimi ſunt de omnib⁹ donis a deo ſibi datis: cū ğ p̄cipuū donū ſit ſalus a pctīs/ videt̃ ꝙ de hoc erunt grati: ſʒ nō eſſent grati niſi recoꝛdarent̃: ğ videt̃ ꝙ recoꝛdabunt̃ pctōrū ſuoꝝ.
Solō Rñſio dōm ꝙ cōſentiendū ē Gregoꝛio dicenti ꝙ erit tūc pctōꝝ recoꝛdatio.
Ad p̄mū p̄mi obiecti. Ad p̄mū ğ dōm ꝙ pħs dicit hoc ꝓpt̃ ꝓnitatē malā annexā q̄buſdam ſcibilib᷒ nō ꝓpt̃ ipm ſcire: q2 ſcire ſemp eſt bonū etiā qñ malū ſcit̃.
Ad 2m Ad aliud dōm ꝙ eſt ſcire illud pꝛacticū qō Pꝛiſcian⁹ docet dicēs/ ꝙ ṽba ꝓheretica deſiderant infinitiuū: vñ ſcire malū hoc/ ſenſus eſt ſcire facere malū: ſed ſcire. i. ſimplicē cognitionē de h̄ habere: ſicut ſcire malū nō eſt malū/ ſʒ etiā p ſe appetendū: ⁊ hoc mō loquit̃ apl's.
Ad 3m Ad aliud dōm ꝙ apponit̃ falſum in ꝓpoſitōe: q2 erit ꝓdens vt mens illa in ſcientia delectet̃ ⁊ p̄cipue in ſapientia ꝓphetica q̄ reſultat in ſcīa illa: vñ a Tullio ſcīa ponit̃ int̃ p ſe appetēda: ſʒ vna ps felicitat̃ ꝯtēplatiue ſcīa ⁊ ſapīa ē.

An illa ſcientia ſit pꝛactica vel ſpeculatiua quā habent electi de ſuis peccatis. Arti. XVIII S

ſ Ecundo q̄rit vtrū illa ſcīa ſit pꝛactica vl' ſpe-
Arg. p̄mo culatiua. Et videt ꝙ pꝛactica: qꝛ eſt cū affe-
ctu gratiarū actiōis ⁊ gaudij / vt dꝛ in littera
ſed talis cōſcīa que eſt cū affectu eſt pꝛactica ⁊ moti-
2o ua / vt dicit phs: ḡ illa ſcientia eſt pꝛactica. Itē ſcīē-
tia ſpeculatiua eſt cōſideratiua differētiarū ⁊ paſſio
nū eiꝰ de q̄ ipa eſt / ſꝫ ſancti ita nō cōſiderāt circa pec
cata vt diſputēt de paſſionibꝫ eoꝝ ⁊ differentijs: er
3o go ſciam ſpeculatiuā nō habēt de pctīs. Itē ſpecu-
latiua ſcientia de aliquo nō eſt de pticulari / ſꝫ de vl'i
abſtrahente ab omī pticulari: ſꝫ ſctōꝝ ſcīa nō eſt de
pctō in vniuerſali ſꝫ in pticulari: qꝛ eſt de ſuo pctō:
peccatū aūt in vl'i nō eſt ſuū nec tuū nec meū: ḡ videt
ꝙ ſancti nō habebūt de pctīs ſciam ſpeculatiuā / ſed
In ꝯtrariū pꝛacticā. In contrariū huiꝰ eſt ꝙ ſcīa pꝛactica mo-
pꝛimo. uet ſm ſpēm appꝛhenſam ad imitationē vel fugā / vt
dic̄ phs / ſctī ex pctī ſpē appꝛhēſa nō ſic mouent: ḡ nō
2o habebunt de ipſo peccato ſciam pꝛacticā. Itē in ar
te video ꝙ pꝛactica eſt q̄ ſpēm artis implicat in mate
ria: ḡ etiā in moꝛibꝫ vbi pꝛaxis eſt ſpēs appꝛhēſa ap-
plicat in opē: ſed ſic nō appꝛehendūt ſctī peccatū: er-
Solo. go nō habent de ipſo ſciam pꝛacticā. Rñſio dōm /
ꝙ de pctō pōt duplex ſciētia haberi: vno mō de ipſo
pctō ſm ſe ⁊ alio mō de euentu ſequenti peccatū. Et
pꝛimo q̄dem mō ſancti nō habebunt cognitionē de
peccato niſi ſpeculatiuā q̄ ſimplicis noticie ſcīa voca
tur: et de euentu ſequenti q̄ eſt cura ⁊ venia ⁊ ſana-
tio ⁊ liberatio ꝑ miām dei habebūt ſancti cognitio-
nē pꝛacticā ⁊ affirmatiuā: ⁊ hoc innuit in lr̄a qñ di-
cit / ꝙ ſani ⁊ meminimꝰ doloꝛis ſine doloꝛe / et inde
ampliꝰ leti ⁊ grati ſumus. Et per hoc patet ſolutio
Ad pꝛimū ad vtranqꝫ ptem obiectionū fere: qꝛ ad pꝛimū dicen
dū ꝙ ſcientia peccati nō habet affectū gaudij ſm ſe /
Ad alia. ſed ꝑ euentū ſequentē. Ad aliud dōm ꝙ ſctī habēt
vtranqꝫ ſcientiā / ſed tamē pꝛactica ſiue exercitatiua
Ad obiectū gaudij eſt de pticulari ⁊ nō de alio. Ad ea aūt q̄ ob
in cōtrariū ijciunt in cōtrariū patet ſol'o: qꝛ illa ꝓcedūt de ſcien
tia pctī ſm ſe: ⁊ nō ꝑ relationē ad euentū ſeq̄ntē.

Arti. XIX. Qualiter diuinū iudiciū ꝓcedat per depoſitionē vnius teſtis.

T Ertio q̄rit q̄liter diuinū iudicium ꝓcedat ex
t depoſitiōe vnius teſtis / ſicut eñ patet Ro-
ma. 2. Cogitationū accuſantiū ⁊ etiā defen-
Arg. p̄mo; dentiū ⁊c. Quilibet cōſcientie teſtimonio aut abſol-
uit aut cōdemnat: hoc autē videt eſſe contra legē q̄
dicit ꝙ in oꝛe duoꝛū vel trium teſtiū ſtet om̄e verbū
ergo cum hec lex a domino q̄ iudicabit ſit data / vide
Solo tur ꝙ ab ipſo maxime obſeruari debeat. Rñſio di-
cendū ꝙ vera cauſa huiꝰ eſt ꝙ teſtimoniū ꝯſciētie eſt
cōfeſſio / ⁊ in lege humana poſt cōfeſſionē culpe non
requirit aliud teſtimoniū pcipue / ſꝫ cōfeſſio facta eſt
in iure: qꝛ illa pꝛeiudicat cōfitenti. Sil'r etiaꝫ erit in
bonis in futuro iudicio: qꝛ illud iudiciū erit ibi ſpe-
cialiter coꝛdis q̄ etiā erit iudex ⁊ teſtis / ſed lex domi
ni data fuit de iudicio qō eſt ſm faciem in quo plu-
rima ſunt dubia: ⁊ ideo requirunt dicta teſtiū plu-
riū ad pꝛobationē veritatis.

Arti. XX. An pctā electoꝝ in iudicio debeāt ꝓpalari.

V Einde q̄rit de hoc qō dicit [Si vo q̄rit vtrū
Arg. p̄mo d pctā q̄ fecerūt electi ⁊c. ſ. a. Videt eñ falſuꝫ
qō hic dicit: qꝛ añ habitū eſt ꝙ miſerie recoꝛ-
dabunt: ⁊ iō miſerias canūt ſꝫ ꝑ cantū ꝓdit ī noticiā
2o alteriꝰ: ḡ alij cognoſcēt peccata eoꝝ. Itē ſi ꝑ pniam
ſūt deleta / tūc ipimet illoꝝ pctōꝝ recoꝛdabunt: ſed
ꝯtrariū añ habitū eſt in dictis Gregoꝛij: ḡ ſibi ipi lit
tera eſt cōtraria. Itē nihil eoꝝ q̄ faciūt ad leticiā et 3o
gratiarū actionē dꝫ auferri a ſctīs: ſed videre miām
domini in liberatōe oīm peccatoꝛū facit ad leticiā ⁊
grarū actiōez: ḡ a ſctīs auferri nō dꝫ: ḡ ipi ſua pctā vi
debūt ⁊ etiā oēs alij. In ꝯriū hꝰ eſt ꝙ tūc aut volēt In ꝯriū p̄o
ſe peccaſſe aut nolēt. Si volēt tūc ꝑuerſa erit volun
tas eoꝝ: qꝛ vt dicit Aug. q̄ aliq̄d male vult nō ē bea
tus: ḡ ipi nō ſūt bti qō ē incōueniēs. Si nolēt: ḡ ali
q̄d eſt qō nolūt: ḡ nō hñt oē qō volūt / ſꝫ vt dic̄ Aug.
nō eſt btūs q̄ nō hꝫ oīa q̄ vult: ḡ illi iterū nō ſunt bti
Itē delectatio ⁊ triſticia (vt dicit phs) triplicit fiūt 2o
ſcꝫ ex pñti / p̄terito ⁊ futuro: ſꝫ bñ oꝛdinatꝰ animꝰ tri
ſtat de ꝑuerſo opē: ḡ ſi recoꝛdat ꝑuerſi opis in p̄teri-
to ipſe triſtabit / ſed dicit aduerſarius ꝙ ſctī recoꝛda
bunt ꝑuerſi opis in p̄terito: cū ḡ habeāt coꝛ oꝛdina-
tū bñ ipi triſtabunt: ⁊ hoc eſt maxime incōueniens Solo
Rñſio dōm ꝙ lr̄a pōt ſuſtineri: vl' dꝛ meliꝰ ꝑ diſtin
ctionē ꝙ ē ꝓpalatio pctī remiſſi ꝑ veniā ⁊ pniam: ⁊ h̄
nō ꝓpalant ſctōꝝ pctā / ⁊ ita ītelligit lr̄a: alio āt mō
⁊ ſctī recoꝛdabunt pctōꝝ ſuoꝝ ⁊ alijs etiā ī augmē-
tū cōgratulatōis ꝓpalant. Et h̄ ē qō dicit glo. ſup il
lud Ps. 31. Bti q̄ꝝ remiſſe ſūt iniq. ⁊c. ita ſūt dele-
ta vt dñs nō videat. i. eternal'r nō puniat: videre eī
dei ē pctā punire: vñ alibi: Auerte fa. tuā a pec. me.
⁊c. Ad id aūt qō ꝯ obijcit dōm ꝙ non placet eis fe Ad p̄mū in
ciſſe pctm̄ / ſꝫ tñ gaudēt de remiſſiōe: ⁊ iō illā volun cōtrariū
tatē / nō ſequit anguſtia q̄ offuſcet btītudinē ipſoꝝ.
Qō aūt dicit Augꝰ intelligit de his q̄ ad btītudinē
ſpectāt: qꝛ ⁊ mō nō hñt omīa q̄ volūt: qꝛ cōuerſionē
oīm gentiū volūt: ⁊ tñ nō habēt: dicūt eñ q̄dā ꝙ nō
volūt ſe peccaſſe ſimpl'r ſed ſub cōditiōe. ſ. ſi deo pla-
ceret ꝙ nō peccaſſent cū ſibi nunq̄ꝫ placere poſſit pec Ad 2m
catū. Ad aliō dicēdū ꝙ nō relinquit triſticia ex illa
mēoꝛia ꝓpt abūdantē miām q̄ appet ī remiſſiōe in q̄
gl'iant loco innocētie. Et ſic ptꝫ ſol'o ad totū.

De his qui viui reperient.

Queri ſolet vtrum illi quos viuos inueniet
chꝛiſtꝰ ſi nunq̄ꝫ oīno moꝛituri ſint: an ipo tem
poꝛis pūcto q̄ rapient obuiā xp̄o: ad imoꝛta
litatē mira celeritate ſint tranſituri. Nō eñ
dōm ē fieri nō poſſe vt ꝑ aera in ſublime poꝛ
tent: in illo ſpacio ⁊ moꝛiant et reuiuiſcant.
Ad hunc aūt ſenſum quo eſtimemꝰ illos in
ꝑuo ſpacio ⁊ paſſuros moꝛtē ⁊ accepturos ī-
moꝛtalitatē apl's nos vrgere videt vbi dicit
Oēs in xp̄o viuificabimur. Et alibi: Qō ſe- 1. Coꝛin. 15.
minas nō viuificat: niſi pꝛiꝰ moꝛiat. Cur au
tē nobis incredibile videat illā mltitudinē
coꝛpoꝝ in aere quodāmō ſemiari atqꝫ ibi ꝓ
tinus immoꝛtal'r ⁊ incoꝛruptibiliter reuiui-
ſcere cū credamꝰ in ictu oculi futurā reſurre
ctionē ⁊ in mēbꝛa ſine fine victura: tāta ve-
locitate rediturū antiquiſſimoꝛū cadauerū
puluerem. Sed vellē de his potius audire
doctioꝛes. Si ergo ſctōs q̄ reperient chꝛiſto
veniente viuentes eiqꝫ obuiā rapient credi-
derimꝰ in eodē raptu de moꝛtalibꝰ coꝛꝑibus

erituros: ⁊ ad eadē mox immortalia reditu-
ros: nullas in verbis apl'i patiemur angusti-
as generaliter accipientes illud qḋ dictū eſt
1. Cor. 15. Omnes quidē reſurgemus. ſ. tā boni q̄ȝ mali
ſed nō oēs imutabimur. ſ. in ſolēnitate reſur
rectionis. De hoc etiam Ambro. ait: In ipo
raptu eoꝝ q̄ viui reperient̄ mors erit, ⁊ reſur
rectio: vbi aīa quaſi p ſoporē egreſſa de cor-
pore eidē in momēto reddat̄. Ecōtra vo ſcri
bens ad Marcellā Hier. teſtari videt̄ dicēs
quoſdā in fine ſeculi aduenīēte xp̄o non eſſe
morituros: ſed viuos repertos in imortalita
tē repetēte mutādos. Hoꝝ aūt q̄d verius ſit
nō eſt humani iudicij diffinire.

Quomodo intelligitur chriſtus iudex viuorum ⁊ mortuorum.

His aūt adijciendū eſt dupliciť intelligi qḋ
dicit̄: Chriſtus iudicaturus viuos ⁊ mortu-
os. aut em̄ viui accipiunt̄ qui in aduētu eius
viui reperient̄: licet in raptu moriant̄: ⁊ mor
tui qui ante deceſſerant: vel viui ⁊ mortui q̄
accipiuntur iuſti ⁊ iniuſti.

Arti. XXI An aliqui ſupermaneāt viui ⁊ veſtiantur
X immortalitate.

Einde querit̄ de hoc qḋ dicit ibi: [Queri etiā
D ſolet vtrū illi q̄s viuos inueniet xp̄s:] Et q̄ri
tur hic de termino reſurrectōis a q̄ eſt reſurre
ctio. ⁊ q̄runt̄ hic tria. Primū eſt vtrū aliq̄ remaneāt
viui ⁊ ſupueſtiant̄ imortalitate in reſurrectiōe. Se-
cūdū an reſurrectio ſit a morte vel a cineribꝫ in oib⁹.
Argu. pmo Tertiū vtrū idē ſit termin⁹ reſurrectiōis a q̄ i bonis
⁊ in malis. Ad pmū obijcit̄ ſic tā in ſimbolo aplo-
rum q̄ȝ in ſymbolo nicene ſynodi dr̄ iudicare viuos ⁊
mortuos: g̃ iudicādi differūt p vitā ⁊ mortē: aut ergo
p mortē p̄ntē aut p̄teritā/ nō p̄ntē: q: tūc oēs viuent
vita reſurrectōis: g̃ p p̄teritā: ergo aliq̄ i p̄terito mor
tui fuerūt/ ⁊ aliq̄ nō: nō ergo oēs a morte reſurgēt: ſȝ
2o aliq̄ ſupueſtient̄. Itē. 1. Theſſa. 4. Deinde nos qui
viuim⁹ ſil' rapiemur cū illis obuiā xp̄o in aera: ⁊ ſic
ſp cū dn̄o erim⁹: ergo illi q̄ tūc viuēt ſp ita cū dn̄o ma
3o nebūt: ergo ſupueſtient̄. Itē. 2. Cor. 5. Nolum⁹
exppoliari: ſed ſupueſtiri vt abſorbeat̄ qḋ mortale eſt a
vita: cōſtat aūt q in ſctis nō eſt inutile deſideriū: ⁊ iō
4o effectū habebit in aliquibꝫ: ergo aliq̄ ſupueſtient̄. ⁊c̄.
vt videt̄. Itē Hiero. hoc expſſe dicit in autoritate
q̄ in lr̄a inducit̄. ſ. quoſdā in fine ſeculi aduenīēte xp̄o
5o nō eſſe morituros: ſȝ viuos reptos i imortalitatē re-
pēte mutādos. Itē in oī qḋ ordinate agit via cōpē
dioſior eſt eligibilior: ſed ꝯpēdioſior ⁊ breuior eſt ſup-
ueſtitio q̄ȝ ſit vnus tranſitus a vita in mortē: ergo cū
deus ordinatiſſime agat videt̄ q tales nō moriātur:
6o ſed ſuperueſtiant̄. Itē homo ſanctus precipue ma
ioris dignitatis eſt q̄ȝ alie creature: ſȝ quedā de alijs
creaturis ſupueſtient̄: g̃ multo magis hō. Probatio
medie ē: q: aer ⁊ celū/ ⁊ alia q̄ nō corrūpent̄ po/ vt po
In ꝯriū po ſtea glificent̄. In ꝯtrariū hui⁹ eſt qḋ dixit dn̄s de
peccantibꝫ originaliter: Quocūq; die comederitis ex
eo morte moriemi: g̃ neceſſe eſt omēs mori per legem

cōcupiſcētie natas: ſȝ oēs ſunt tales pter xp̄m: g̃ oēs
neceſſe eſt mori. Itē. 1. Cor. 15. Non viuificat̄ niſi 2o
prius moriat̄: ſed cōſtat q oīa corpa tunc viuificabū
tur: g̃ oīa tūc morient̄. Itē in diffinitōe reſurrectō 3o
nis eſt regula eius qḋ cecidit ⁊ diſſolutū eſt: g̃ opor-
tet oīa cadere per mortē cū reſurrectio ſit futura ge-
neraliť: ſicut dicit ſymbolū i illo articulo: Carnis re
ſurrectionē. Itē q̄ tunc viui reperient̄ nō erūt me- 4o
lioris cōditōis q̄ȝ apl'i: g̃ nō eſſet iuſtū q eis concede-
ret̄ qḋ apl'is nō eſt cōceſſum: ſȝ apl'i ſunt oēs mortui
g̃ ⁊ illos mori oportebit. Item Dan. 12. Multi de 5o
his q̄ dormiūt in terre puluere euigilabūt: g̃ de terre
puluere ⁊ nō de vita reſurgēt. Itē Eſa. 26. Viuēt 6o
mortui tui dn̄e/ ⁊ interfecti mei reſurgent: g̃ mortui
erunt oēs reſurgentes. Itē Joh. 5. Qui in monu 7o
mētis ſunt audiēt vocē filij dei. ⁊c̄. g̃ oēs reſurgētes
erūt mortui. Rn̄ſio dōm q oēs reſurgent a mor- Solo.
tuis ⁊ nullus remanebit viuus: ſicut dicit lr̄a ex ver
bis Auguſtini. Ad primū g̃ dōm q nō dicunt̄ vi- Ad primū.
ui eo q viui remaneāt: ſed q: tēp⁹ cōis iudicij eos vi-
uos apphēdet: tunc aūt morient̄ in illo tpe p ignē cō
flagrationis mūdi. Ad aliud dōm q apl'us ſimili Ad 2m
ter dicit viuos quos illa tempora viuos apphēdent
ſed tamē vel in ipo raptu (vt dicit in lr̄a) morient̄: vel
etiā in ipo igne cōflagrante/ qḋ quidē probabiliť eſt i
mo. Ad aliud dōm q eſt deſideriū duplex. ſ. natu- Ad 3m
rale conditionatū: ⁊ naturale gratia pfectū. primū ē
impoſſibiliū: ſicut innuit phus in eth. vbi dicit q vo
luntas eſt impoſſibiliū: volum⁹ em̄ eſſe immortales
⁊ de hoc loquit̄ apl's. Scdm̄ aūt eſt ordinatū: ⁊ per
hoc probat reſurrectōnē futurā Rom. 15. ſicut ſupra
dictū eſt. Ad argumentū dōm q deſideriū qḋ eſt i Ad argum
ſanctis in quantū ſcti ſunt nō eſt vanū: ſed q: naturā eiuſdē obie-
deponere nō pn̄t: multa ſunt in eis deſideria cōditō- ctionis.
nata: ſicut in petro q ali⁹ eū cinxit/ ⁊ duxit q̄ non vo
luit: cū tn̄ eū ſic duci vellet deus. Ad aliud dōm q Ad 4m
ſi Hiero⁹ ſuſtineat̄ tunc vult dicere q non morituri
dicēdi ſunt eo q ſine mora ad vitā ſunt tranſituri: q:
nō expectāt gloriā corpis ſicut illi q̄ mō moriuntur.
Ad aliud dōm q cōpendiū eſt q pri⁹ moriunt̄: q̄a Ad 5m.
⁊ ſicut in motu naturali cōpendiū eſt vt diſpōnes et
forme cōtrarie remoueant̄ ante q̄ȝ forma inducat̄: ita
eſt in reſurrectōe: ⁊ iō p mortē oportet remouere debi
tū ade/ ⁊ alias cōditiōes pcti: ⁊ tūc pmo ſupindui glo
ria reſurrectōis. Ad aliud dōm q hō maioris eſt Ad 6m
dignitatis: ⁊ iō oēs indignitates diligenter oportet
remoueri ab ipo vt maiori gloria veſtiat̄ q̄ȝ aliq̄ crea-
tura: ⁊ ad hoc indiget morte: vt dictū eſt.

An reſurrectio ſit a morte vel a cineribus Arti. XXII.
Ecūdo q̄rit̄ vtrū reſurrectio ſit a morte vel a Y
S cineribꝫ. Videt̄ autē q a morte ſolū: q: ſic di Arg. pmo
cit gloſa Rom. 4. ſup illō: Reſurrexit ppt iu
ſtificationē noſtrā: g̃ reſurrectio xp̄i exēplar eſt noſtre
reſurrectionis: ſed reſurrectio xp̄i fuit a morte ſolū/ ⁊
nō a cineribꝫ: g̃ ⁊ nr̄a ſic erit Itē in paucioꝛibꝫ ē via 2o
magis: vt dicit Ariſto. ſed in paucioꝛibꝫ eſt q ſit a cor
pore mortuo q̄ȝ a corpe incinerato/ ⁊ poſtea reintegra
to: g̃ erit a morte ſolū/ ⁊ nō a cinerib⁹. Itē eadē eſt 3o
reſurrectiōis rō in vno ⁊ in alio: ſȝ illi q̄ in ipo momē-
to ſui rapt⁹ morient̄ non incinerabunt̄: g̃ nec alij de-
bēt incinerari: vt videt̄. Itē reſurrectio fuit in ſu- 4o
ſcitatiōibꝫ mortuoꝝ pfigurata: nullus aūt ſuſcitat⁹
eſt a cineribꝫ: g̃ null⁹ debet a cineribꝫ reſurgere In In ꝯriū po

cōtrariū huius eſt qđ đr Gen̄.3. Terra es ⁊ in terrā
ibis: ğ neceſſe eſt corpus in originali pctō cōceptū in
in terrā ire: ſed nō vadit in terrā niſi ꝑ incineratione:
2o ğ neceſſe eſt incinerari. Itē Haymo: Oēs in origi
nali pctō natos tenet hec ſnīa: Terra es ⁊ in terram
3o ibis: ğ vt priꝰ Itē Dam̄.3.li.ca.27. diſtinguit du
plicē corruptionē. ſ. diuiſibilitatē ⁊ putrefactionem:
⁊ ſm primū modū corpus dn̄i vidit corruptionē: ſed
ſcđo mō nō vidit: ſed cōſtat ꝙ nihil eſt in corpe huma
no qđ radicatū reducat̄ in ꝓcedens aliđ: ſed ante cor
ruptionē nihil eſt niſi materia cōpoſita ex cōtrarijs ⁊
pctm̄: ſed pctm̄ nō aſſumpſit dn̄s: ğ ſua corruptio or
dinabat̄ ad naturā cōtrarioꝝ vt ad cām ⁊ nō ad pec
catū: in nobis aūt eſt pctm̄: ğ neceſſe eſt ꝙ ſcđa corpo
ratio cauſet̄ ab eo: ğ oēs incinerabunt̄ q̄ in pctō cōci
4o piunt̄. Itē in oīs forme acquiſitiōe ⁊ ſtatus opor
tet primo materiā purgari a cōtrarijs diſpōnibꝫ: ſed
diſpōnes glificatiōi cōtrarie reſperſe ſunt in toto cor
pore: ğ in toto corpore neceſſe eſt eas purgari: ſed hoc
nō pōt fieri niſi ꝑ incineratione: ğ videt̄ ꝙ oīa incine
rabunt̄. Itē tota cōpages hoīs corrupta eſt corru
ptiōe vitij ⁊ paſſibilitatis: ğ neceſſe eſt in omnibꝫ re
5o ſolui anteq̄ꝫ forma glorie ſupinducat̄. Itē mlťa ſūt
in corpe humano nō de veritate hūane nature: ſꝫ oīa
illa auferent̄: ğ videt̄ ꝙ neceſſe eſt reſolui oīa corpora
Solutio Reſponſio dōm ꝙ in veritate meo iudicio reſurre
ctio cōīs erit a ciueribꝫ: vt probant vltime rōnes ꝓ
pter tn̄ ꝑfectā ⁊ oīmodā imunitatē pctī ⁊ cōcupiſcen
tie nō fuit ita reſurrectio dn̄i/ ⁊ ꝓpter vehementē pur
gationē fomitis credo ꝙ etiā ita fuerit in corpe glorio
ſe virginis ⁊ corpe btī Joh. euāgeliſte: ſed de his for
te ſe offeret locus diſcernēdi: puto tn̄ ꝙ in obijciēdo
ex verbis Dam̄. cā dicta eſt ꝙ nō credo poſſe fieri pur
gationē infectiōis fomitis ſufficientē ad gloriā niſi ꝑ
incinerationē: ⁊ hoc puto intendiſſe aplm̄. 1. Coꝝ. 17
Ad primū Caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidebūt. Ad pmū
ğ dōm ꝙ xpi reſurrectio: vt dicit Aug. 4. de trinita
te eſt exemplar noſtre reſurrectōnis quo ad terminū
Ad 2m ad quē/ ⁊ nō quo ad terminū a q̄ Ad aliud dōm ꝙ
qn̄ poſſibilis eſt via in paucis: licet em̄ deo oīa poſſi
bilia ſint: tn̄ ex parte materie nō cōgruit hoc niſi trāſ
mutatiōe a forma cōtraria primū facta: ſicut patuit
in obijciendo: ⁊ ꝓbat̄ in oī natura q̄ ſꝑ purgat primo
materiā a cōtrarijs formis anteq̄ꝫ inducat formā in
Ad 3m tentā. Ad aliud dōm ꝙ nō eſt eadē rō reſurrectio
nis in omnibꝫ/ vt prius patuit: ſed tn̄ eadē eſt in oībꝰ
q̄ ſunt puri hoīes ꝓterq̄ꝫ in illis in quibꝫ ſpecialis eſt
acceſſus ad ꝑfectā pctī imunitatē: ⁊ illi oēs meo iudi
Ad 4m cio incinerabunt̄: ſicut vult Haymo in ꝯmēto ſuper
aplm̄. Ad aliud dōm ꝙ ſuſcitatio mortuoꝝ nō ꝑſi
gnat reſurrectionē mortuoꝝ niſi in parte: q2 nullū ſi
gnū eſt qđ in oīm̄ibꝫ cōgruat: q2 ſic eſſet idē nō ſimile
preſignat aūt quo ad vite reſtitutionē/ ⁊ nō q̄ ad ter
minum ad quem/ vel terminū a quo.

Arti. XXIII **An idē ſit terminus reſurrectionis a quo**
A 2 **in bonis ⁊ malis.**

Arg. primo Ertio querit̄ vtrū idē ſit terminꝰ reſurrectio
nis a quo in bonis ⁊ in malis. Videt̄ autē ꝙ
nō: q2 quoꝝ nō eſt vnus terminꝰ reſurrectō
nis ad quē/ eoꝝ terminꝰ a quo nō debet eſſe vnꝰ: ſꝫ
in bonis ⁊ in malis nō eſt vnus terminus ad quē: ğ
2o nec vnus a quo. Itē quoꝝ reſurrectio diſſimilis ē
in cā eoꝝ debet eſſe reſurrectio diſſimilis in terminis
ſed diſſimiles ſunt boni ⁊ mali in cā reſurrectiōis: ğ ⁊
in t̄mis. media ꝓbat̄ Dan̄. 12. Euigilabūt alij ī vitā
eternā/ alij in obprobriū. ⁊c̄ Itē hec ſnīa: Terra es 3o
⁊ in terrā ibis ꝓpter pctm̄ eſt inducta: vt prius dixit
Haymo: ſed differēter ſe hn̄t boni ⁊ mali ī pctō: ğ dif
ferēter in ſnīa dicit hunc terminū Itē in bonis aīa 4o
cōtinet corpus: ſed oē meritū aīe ꝑ effectū aliquē de
bet reſultare in corpore: ğ effectꝰ illiꝰ cōtinētie ī cor
pore debet reſultare: ſed nullo mō melius reſultat q̄ꝫ
ꝙ cōtineat̄ ab incineratiōe: ğ videt̄ ꝙ reſurrectio ma
loꝝ debet eſſe a cineribꝫ/ ⁊ non reſurrectio bonorum
Itē incōueniēs eſſe videt̄ vt tēplū ſpūſſctī ſimile ef 5o
ficiat̄ habitatiōī diaboli: ſed corpa btōꝝ ſunt templa
ſpūſſancti: vt đr. 1. Coꝝ. 6. ğ nō debent ſimulari cor
poribꝫ maloꝝ q̄ ſunt habitatio diaboli: ğ videt̄ cū il
la incinerant̄ ꝙ iſta nō debeāt incinerari. Itē infe 6o
ctio fomitꝫ debilitat̄ ꝑ exercitiū iuſtitie: ğ ⁊ ī bonis ⁊ ī
malꝫ nō ē eq̄lꝫ īfectō fomitꝫ: ğ nec eq̄lꝫ pēa illiꝰ īfectōis
ſꝫ hec pena ē diſſolutō: ğ cū mali diſſoluant̄ ꝑ īcinera
tionē: videt̄ ꝙ boni nō debeāt incinerari. In cōtra **In ꝯriū ꝓo**
riū huius eſt ꝙ oībꝫ q̄ fuerūt in adā ꝑ legē cōcupiſcen
tie dictū eſt: Terra es ⁊ in terrā ibis: ſed taliter fuer̄t
boni ⁊ mali ibi: ğ boni ⁊ mali equalit̄ ibunt in terrā:
ğ equalit̄ incinerabunt̄. Itē Eccī. 17. Deꝰ de ter 2o
ra creauit hoīem/ ⁊ iteꝝ cōuertit ipm in eā: cū ğ h̄ ge
neraliter dicat̄: videt̄ ꝙ oēs ꝑ incinerationē reuertēt̄
in terrā Itē Eccī. 4. Occupatio magna creata eſt 3o
oībꝫ hoībꝫ. ex hoc accipit̄ ꝙ oēs ad terrā q̄ eſt mr̄ oīm
reuertent̄. Itē Rom̄. 14. Oēs morimur ⁊c̄. ex h̄ 4o
ſequit̄ idē qđ priꝰ. Rn̄ſio dōm ꝙ vltima autorita **Solō.**
tū inductaꝝ videt̄ mihi eſſe ꝯcedēda/ cū q̄ttuor meo
iudicio ſint diſpōnes ⁊ differētie ſurgentiū cū xpō/ et
reſurgentiū in fine mūdi: xp̄s em̄ q̄ttuor hēt in ſua re
ſurrectōe ꝓpria: ſicut dicit Greg. in. 14. li. moraliū: q̄
ſunt ꝓpria reſurrectōi xpī: na reſurrectō nr̄a in fine ſe
culi dilata eſt/ illiꝰ vō die tertio celebrata/ ⁊ nos per
illū reſurgemꝰ: ipē vō ꝑ ſe: ille em̄ reſurrectōnis vim
cū prē ⁊ ſpūſctō deꝰ exhibuit/ quā tn̄ ſolus in huma
nitate ꝑcepit. vn̄ pꝫ ꝙ ī q̄ttuor differt ſua reſurrectio
a reſurrectōne alioꝝ. Primū eſt ꝙ ſua vi reſurrexit.
Scđm ꝙ tertia die: ſicut dic̄ glo. ſuꝑ illud: Tu autē
dn̄e miſerere mei/ ⁊ reſuſcita me. ⁊c̄. q2 ſi non cito re
ſurrexiſſet nō ꝓfuiſſet eis reſurrectio: q2 diſcipuli nō
crediđiſſent. Tertiū eſt ꝙ nō incineratꝰ fuit: nec inci
nerari potuit: ſicut dicit glo. ſuꝑ illud pſ̄. 15. Nō da
bis ſctm̄ tuū videre corruptionē. ⁊ Dam̄. in autorita
te ſuꝑius inducta. Quartū eſt ꝙ ſua reſurrectō eſt cā
nr̄e reſurrectōis: vt dicit aplꝰs. 1. Coꝝ. 15. ⁊ in auto
ritate Greg. iā inducta habet̄: ſpālit̄ āt accedētes ad
ſuā ſctitatē ſm ꝓbabiliꝰ opināntes: ſicut btā virgo et
Joh. in duobꝫ ex ꝑuilegio accedūt ad reſurrectionem
xpī. ſ. ꝙ ſubito ſurrexerūt: ⁊ q2 nō a cineribꝫ: ſed reſur
gētes cū xpō in h̄ cōueniūt: q2 nō in finē dilata eſt eo
rū reſurrectio: ſed alioꝝ reſurrectō in nullo cōueniet
niſi in corruptōe reſurgentiū: loq̄ndo ğ de reſurrectō
ne ī cōī dilata vſq̄ꝫ in finē ſcl'i: dico ꝙ oēs reſurgēt ab
vno termīo reſurrectōis a q̄. ſ. a cineribꝫ. Ad pm ğ **Ad primū**
dōm ꝙ nullꝰ motꝰ ſpecificat̄ penes t̄minū a q̄: ſꝫ po
tiꝰ ad t̄minū ad quē: duo ei pn̄t moueri ab eodē t̄mīo
a q̄/ ⁊ vnū in albū/ ⁊ alteꝝ ī viride: ⁊ tn̄ nō vno motu
mouent̄: ⁊ ita nō oꝫ ꝙ dr̄na reſurgētiū accipiat̄ ex h̄
ꝙ abijcit̄: ſed tm̄ in h̄ qđ acq̄rit̄ ꝑ reſurrectionē: ⁊ ī h̄
differūt: q2 ſctī imutabunt̄ in gloriā/ ⁊ nō alij. vn̄. 1.
Coꝝ. 15. Oēs reſurgēt īcorrupti ⁊ nos īmutabimur

Ad 2m Ad aliđ dõm ꝙ diſſimiles ſũt in cã:ſed nõ opoꝛtet
ꝙ hec diſſimilitudo ſit in termino a q̄:qꝛ ille abijcit:
Ad 3m ſed tm̄ in termino ad quē:qꝛ in illo fit ſtatꝰ Ad aliđ
dõm ꝙ pnĩa nõ tollit fomitē ſm eſſētiã/⁊ fomiti ſm
eſſentiã rñdet incineratio:⁊ iõ oēs incinerabuntur.
Ad 4m Ad aliud dõm ꝙ cõtinētie nihil reſpõdet in via:ſꝫ
in pꝛĩa.ſ.obiecta coꝛpis ad ſpm̄/cũ in malis caro con
tra ſpm̄ maneat reſultãs:ſicut ⁊ hec fuit cõtenta ſub
Ad.5m ſpũ. Ad aliud dõm ꝙ in hoc in q̄ nõ eſt tēplũ ſpiri-
tuſſctī p̄t aſſimulari habitatiõi diaboli:ſcꝫ inq̄ꝫtũ eſt
cõceptũ ⁊ natũ in pctõ:ſed ꝯñs meritũ facit diſſimi-
Ad 6m litudinē in termino ad quē. Ad aliud dõm ꝙ exer
citiũ iuſtitie nõ extinguit fomitē: qꝛ ſicut habitũ eſt ĩ
tertio ñ extiguit̃ niſi ꝑ diuinũ miraculũ: ⁊ qꝛ fomiti
ſm eſſētiã coꝛrñdet ĩcineratõ:iõ oēs nccē ē ĩcinerari.

Quomõ omnes incoꝛrupti.

Cũqꝫ ex pꝛedictis ſane credi valeat oēs re-
ſurrecturos:credendũ eſt etiã ꝙ omēs reſur
gent incoꝛrupti:nõ vtiqꝫ impaſſibiles: quia
repꝛobi moꝛtē patient̃ eternã:ſed ſine dimi-
nutiõe mēbꝛoꝝ omĩa hũani coꝛpis habituri
mēbꝛa:nec tñ glĩa ac ſpe ĩpaſſibilitatꝭ ĩduēt

Ar.XXIIII An mali reſurgēt cũ mutilatiõe mēbꝛoꝝ.
B2 Einde querit̃ de hoc qđ dicit.[Cũqꝫ ex pꝛedi
d ctis ſane credi valeat.⁊c.] Et querunt̃ tria.
Pꝛimũ eſt vtrũ reſurgent mali cũ mutilatiõe
mēbꝛoꝝ.Scđm eſt vtrũ doloꝛes q̄ cãnt̃ ex ineq̄lita-
te hũoꝝ in eis remanebũt.Tertiũ q̄d de reſurrectõe
xp̄i in oĩb⁹ appareat ex q̄ ſua reſurrectio eſt cã nr̄e re-
Arg.pmo. ſurrectõis. Ad pmũ obijcit̃ ſic:nulla pena coꝛrigē-
da eſt in pctõꝛib⁹:ſed mutilatio eſt pena:ḡ in pctõꝛib⁹
2o nõ eſt coꝛrigēda. Itē mēbꝛis mutilatis nõ pecca-
uerũt:ſed iniuſtũ eſt ꝙ aliq̄s puniat̃ in eo in quo non
3o peccauit:ḡ nõ reſurgēt in mēbꝛis mutilatis Item
phus dicit in 2o de aĩa: Sicut tota aĩa ad totũ coꝛ-
pus ſe hēt ita ꝑs ad ꝑtē:vñ ſi oculus eſſet aĩal /viſus
vtiqꝫ eſſet eius aĩa:ſed ꝑs in cuiꝰ diminutiõe q̄s na-
ſcit̃ nunq̄ꝫ fuit aĩata/cũ ḡ ab aĩa habeat coꝛpus ꝙ re
In ꝯriũ po ſurgat:videtur ꝙ illa pars nunq̄ꝫ debeat reſurgere.
In ꝯriũ huiꝰ eſt ꝙ erroꝛ inſtrumēti coꝛrigi hēt ab
artifice:ſed natura eſt inſtrumentũ dei:ḡ erroꝛ natu-
re coꝛrigi hēt a deo artifice:eſt aũt erroꝛ nature dimi
2o nutio ⁊ ſuꝑfluitas:ḡ hec coꝛrigit deus in reſurrectõ-
ne. Itē aĩa pncipalit̃ eſt cã pcti/⁊ ſm ſe totam:ḡ qđ
nõ peccat in ꝑte dimiuta nõ eſt ex defectu volũtatis/
ſed ex defectu oꝛgani:ſed volũtas in malis pcipue ꝓ
facto reputat̃:ḡ tm̄ peccat ac ſi oꝛganũ hꝛet:ḡ cũ vo-
lũtate peccat in oꝛgano:ḡ puniri debet in oꝛgano di-
3o minuto:ḡ oꝫ ꝙ reſtituat̃ ei in reſurrectõe. Itē ſicut
ſe hēt diminutio in bonis ad meritũ/ſic in malꝭ ad de-
meritũ:ſed bonis ꝓ volũtate merēdi quã habuerũt
in oꝛgano illo reſtituet̃ oꝛganũ gloꝛificatũ : ḡ ⁊ ma-
lis ꝓ volũtate demerēdi in oꝛgano debet reſtitui oꝛ-
Solo ganũ dãnatũ. Rñſio ſic lr̃a dicit ita eſt tenendum
Ad pꝛimũ Ad pmũ aũt dõm ꝙ pena cauſat̃ duplicit̃.ſ.ex na-
tura ⁊ ex culpa volũtatis.Pꝛima pena coꝛrigit̃: q̄a
nõ eſt hoĩ imputãda.Scđa aũt nõ:dico aũt ex culpa
volũtatis remote/aut ꝓpinque.remote ſicut eſt in obe
diētia carnis ad ſpm̄ q̄ manet in dãnatis:ꝓpinq̄ autē
ſicut eſt ignis ⁊ vermis cõſcie/⁊ hmõi q̄ cãnt̃ ex pec-
cato volũtario inquantũ volũtariũ volũtate ꝑſone/
Ad 2m ⁊ nõ nature. Ad aliud dõm ꝙ licet inſtrumētalit̃
in tali mēbꝛo ſicut in inſtrumēto nõ peccauert̃:tñ vo
luntate in eo peccauerũt:⁊ iõ iuſtũ eſt vt in eo puniã-
tur. Ad aliud dõm ſicut inuit Aug.li.de ci.dei.21 Ad 3m
duplex dꝛ mēbꝛũ.ſ.qđ virtute ineſt/⁊ qđ mole ineſt:
ita etiã duplex p̄t dici aĩatũ.ſ.virtute ⁊ actu: totũ ãt
qđ virtute eſt aniatũ reſurget:vt dicit Augꝰ.⁊ a tali
mõ aĩatõis hēt mēbꝛũ ꝟtutē reſurgēdi/ ⁊ ñ ab actua
li animatiõe:qꝛ multe ꝑtes aĩate nõ ſunt de veritate
nature humane.

An doloꝛes cãti ex ĩeq̄litate hũoꝝ mãebũt Arti.XXV
Ecũdo q̄rit̃ vtrũ doloꝛes q̄ cãnt̃ ex ĩeq̄litate E2
ſ hũoꝝ remanebũt in dãnatis. Videt̃ autē Arg.pmo
ꝙ ſic:qꝛ nullũ doloꝛoſũ debet auferri a coꝛꝑe
qđ addictũ eſt doloꝛi ꝑpetuo:ſed febꝛes lepꝛe ⁊ hmõi
ſunt doloꝛoſa:ḡ nõ debēt auferri a coꝛpoꝛib⁹ dãnan
doꝝ q̄ addicta erũt doloꝛi ꝑpetuo. Itē deſtructa 2o
dolēdi imptētia naturali ceſſabit doloꝛ:ḡ a deſtructõ
ne ꝯñtis ſi nõ ceſſauerit doloꝛ nõ ceſſabit dolēdi ĩpo-
tētia:ſed impotētia hec eſt in eq̄litate hũoꝝ in oĩ com
plexionato coꝛꝑe:cũ igit̃ coꝛꝑa dãnatoꝝ ſint ꝯplexio
nata videt̃ ꝙ nõ detrahet̃ eis hmõi dolēdi impoten-
tia:ḡ nec doloꝛ ꝯñs. Itē oē cõplexionatũ dolens 3o
aliena caliditate poſſibile eſt dolere ꝓpꝛia ſi intenda-
tur extra armoniã crit̃ pꝛopꝛie: ſed coꝛꝑa dãnatoꝛũ
dolebũt aliena caliditate:ḡ poſſibile erit ea dolere ꝓ-
pꝛia ſi intēdat̃ extra armoniã.⁊c.ſꝫ ꝯſtat ꝙ poſſibile ē
intēdi cũ nõ ſit aliq̄ gr̃a ꝓhibēs:ḡ poſſibile eſt illa coꝛ
poꝛa febꝛicitare ⁊ leꝓſa fieri ⁊ epiletica/⁊ hmõi In In ꝯriũ po
ꝯriũ huiꝰ eſt ꝙ vt dicit phus: Oĩs paſſio magis fa-
cta abijcit a ſubſtãtia:cõſtat aũt ꝙ tales paſſiões ma
gis fiũt intēſis q̄litatib⁹ cõplexionãtib⁹:ḡ a ſb̃a abij-
ciũt:ḡ poſſibile eſt deꝑire coꝛꝑa illa/qđ eſt ꝯ ſcripturã
qꝛ deſiderabunt moꝛi/⁊ moꝛs fugiet ab eis.⁊ Beda 2o
dicit ꝙ ſic moꝛiunt̃ ꝙ nunq̄ꝫ ꝑfecte moꝛiunt̃. Itē
Berñ.dicit ꝙ ignis inferni inſequit̃ culpã nõ natu-
rã:⁊ qꝛ culpa inſeꝑabilis eſt:iõ ꝑpetuꝰ erit ignis: iõ
neceſſe eſt eos in igne ꝑpetuari:ſed hoc fieri nõ poſſet
ſi deſtrueret̃ cõplexio ꝓpter ineq̄litatē:ḡ neceſſe eſt ꝙ
cõplexio eq̄lis ſeruet̃:ḡ nunq̄ꝫ habebũt infirmitatem
ineq̄litate hũoꝛis cauſatã Itã caro coꝛrupta minꝰ 3o
dolet:cũ ḡ impij maxime doleãt ſm ſenſum neceſſe ē
ꝙ ſꝑ caro viua ⁊ incoꝛrupta ꝑduret:ḡ impoſſibile eſt
ꝙ cõꝛrũpat̃ ex coꝛruptõe cõplexionãtiũ. Rñſio di Solutio.
cendũ ꝙ ſicut ꝓbat vltima ꝑs obiectionũ ita eſt tenē
dũ:vñ ſicut tũc ſtabũt ꝯria in mũdo maioꝛi:ita ſtabit
coꝝ pugna in mũdo minoꝛi/hoc eſt in hoĩe: qualiter
aũt patient̃ ab igne exterioꝛi infra erit locus diſſerē
di. Ad pmũ ḡ dõm ꝙ nullũ doloꝛoſũ cãtũ ex volũ Ad pꝛimũ
tate ⁊ doloꝛē nõ minuēs aufert̃ a dãnatis:ſꝫ febꝛes/
⁊ hmõi:nec a volũtate cãnt̃/nec eirã doloꝛē ignis ex
terioꝛē minuũt/eo ꝙ nõ ita ſentit diſtēꝑata cõmixtio Ad 2m
ſicut tēꝑata tactũ ignis exterioꝛē. Ad aliud dõm
ꝙ ñ deſtruet̃ ĩpotētia dolēdi ſimplex: ſꝫ in q̄dã qđ ĩ-
pediret doloꝛē ꝑpetuũ:cã eñi impotentie dolēdi exte
riꝰ eſt exceſſus agētis extra ſuꝑ armoniã tactus:ſilꝛe
eñi cõmixtiõi tactꝰ ſm ꝙ eſt ſilꝛe poſitũ ſuꝑ tactũ non
ſentit̃/ſed excellēs: ⁊ iõ tãto velociꝰ ⁊ foꝛtiꝰ ſentitur
quãto tꝑatioꝛ eſt caro tãgēs: ⁊ hoc nõ aufert̃ : ſꝫ di-
ſtraſia cõmixtõis ex putrefactõe doloꝛes interioꝛes
adducens aufert̃ ad maioꝛē coꝝ penam:vt dictũ eſt.
Ad aliud dõm eſt ꝙ inſtãtia eſt in ſtatu futuro:qꝛ Ad 3m
oĩa q̄ ſunt de coꝛpoꝝ cõmixtiõe ſtabũt in armonia in
q̄ poſuit ea deꝰ:vt cõtemplari poſſit artifex in opibꝰ

ſapiē ⁊ iō erit tūc affligēs extra p̄ter poſſibilitatē intē
tōis q̄litatū interioꝝ/⁊ p̄ter cōplexiōis corruptionē

Arti. XXVI An reſurrectio xp̄i in omnibus reſurgen-
D 2 tibus appareat cū ſit cā noſtre reſurrectiōis

Ertio querit̃ q̄d de reſurrectiōe xp̄i in oīb⁹
t appareat/ex quo ſua reſurrectio eſt cā nr̄e re-
Argu. p̄mo ſurrectōis. Videt̃ eīn ꝙ nihil ſue reſurrectō-
nis appareat in dānatis: qꝛ illi ſuā imaginē nō por-
tauerūt in vita: ḡ cōformes in nullo ei debēt eſſe in re
2o ſurrectōe. Itē apl'us Phil'. 3. dicit ꝙ reformabit
corpus hūilitatis nr̄e cōfiguratū corꝑi claritatis ſue
cōſtat aūt ꝙ hec corꝑa dānatoꝝ nō reformabit: ḡ vi-
In ꝯriū p̄o det̃ ꝙ nihil habeāt ſue reſurrectōis. In ꝯriū eſt ꝙ
incorruptio corpoꝝ dānatoꝝ (vt hic d̄r in lr̄a) eſt ali-
qd̄ bonū: cōſtat aūt ꝙ hoc nō hn̄t ex merito volunta
tis: qꝛ ex hoc nullū bonū merent̃: ḡ aut hoc cauſatur
a natura/aut a reſurrectōne xp̄i: cōſtat aūt ꝙ non ex
natura ſufficient̃: qꝛ natura de ſe eſt mortalis ⁊ cor-
ruptibilis: ḡ cauſat̃ ex reſurrectōe xp̄i tanq̄ȝ ex ꝓꝛia
Solutio cā exēplari. R̄n̄ſio: hoc vltimū videt̃ mihi cōcedē-
dū: qꝛ incorruptio in oībꝫ corꝑibꝫ exēplarit̃ ⁊ efficaci
ter eſt a reſurrectōe xp̄i/ſiue a xp̄o reſur gēte: ſed a di-
uina iuſtitia cōtinēre eos in penis eſt etiā ſicut a cā ef
Ad primū. ficiente tm̄. Ad primū ḡ dōm ꝙ imago ab apl'o. 1.
Coꝝ. 15. vbi dic̄: Sicut portauim⁹ imaginē. ⁊c̄. di-
cit̃ imitatio ꝑ opus cui rn̄det glorificatio: ⁊ hanc dā-
nati nō habebūt/ꝑ ordinē tn̄ iuſtitie cōtinuātis eos ī
Ad 2m penis habebūt incorruptionē. Ad aliud dōm ꝙ ibi
loquit̃ apl'us de ꝑfecta reformatiōe q̄ eſt ꝑ mutatio-
nē in gloriā: ⁊ nō de illa que eſt cōformitas ſm quid

De etate ⁊ ſtatura reſurgentiū.

Di. XL IIII De reſurrectōe q̄ȝtū ad modū: ſiue q̄ȝtū ad q̄litatē ⁊ q̄dditatem reſurgentium.

Olent autē nonnulli ꝑ
ſ contari ⁊ querere an in eadē etate ⁊
ſtatura corꝑis oēs reſurrecturi ſint
Quidā putauerūt omnes reſurrecturos ſm
menſurā etatis ⁊ ſtature chriſti: ideo qꝛ apl's
ait: Donec occurramus omnes in virū perfe
ctū in menſuram etatis plenitudinis chriſti
ſed his verbis nō eadē reſurgentib⁹ aſſigna
tur ſtatura: ſed etas. Omnes eīn in eadē eta
te reſurgent in qua xp̄s mortu⁹ eſt ⁊ reſurre-
xit cuiuſcū q̄ȝ etatis mortui fuerint. Virū au
tē poſuit nō vt diſtingueret ſexū: ſed vt ſigni
ficaret perfectionē viriū quā tunc habebūt:
ſed nō oīes eandē ſtaturā corporis obtine-
bunt. Unde Augu. Nō ait in mēſurā corpo-
ris vel ſtature: ſed etatis: qꝛ vnuſq̄ſq̄ȝ ſuā re-
cipiet menſurā corporis quā vel habuit ī iu-
uentute: etiā ſi ſenex obijt vel fuerat habitu
rus ſi ante eſt defunct⁹. Etas v̄o erit illa ad
quam peruenit chriſtus. ſ. iuuenilis vt circa
triginta annos. Triginta eīn duū annorum
⁊ triū menſium erat etas chriſti: in qua mor-
tuus eſt ⁊ reſurrexit. Non eſt autē fas dicere
ꝙ in reſurrectione accedat corpori magnitu
do: quā nec habuit hic nec erat habiturū diu
viuendo: nec maiora corpora redigēda ſunt
ad modū dominici corꝑis. Periret eīn mul-
tum de illis corporibus: cum nec periturus
ſit capillus: vt ait dominus: Capillus de ca- Luce. 21.
pite veſtro non peribit. Math. 12.

Olent etiā nonnulli percontari. ⁊c̄.] Iſta ꝑs B
ſ que eſt de circūſtantijs reſurgentiū in quanti
tate ⁊ qualitate diuidit̃ in duas ꝑtes. In pri
ma tangit̃ quātitas ⁊ locus. In ſcd̄a agit̃ de ſuffra-
gijs que fiunt pro defunctis ante reſurrectionem: et
hec incipit diſtinctōe. xlv. ibi: [Neq̄ȝ negandū vt ait
Aug.] In hac aūt diſtinctōe quinq̄ȝ ſunt q̄ſtiōes ſpe
ciales in lr̄a tacte. Prima eſt de quātitate reſurgen
tiū. Scd̄a de veritate humane nature reſurgentis.
Tertia de mō penaꝝ tā ſm corp⁹ q̄ȝ ſm ſpm̄. Quar
ta de abortiuis fetibꝫ. Quinta de diuerſis aīaꝝ re-
ceptaculis: ⁊ cuilibet poteſt patere vbi iſta incipiunt
in littera/⁊ vbi terminantur.

An reſurgētibus ſit ſtatura vna vl' diuerſa Articlus 1

¶ Incidunt aūt circa primū difficultates quattuor.
Prima eſt an reſurgentibꝫ ſit ſtatura vna vel diuer-
ſa. Scd̄m eſt vtrū corpus gl'ioſum poſſit eſſe in mio-
ri loco q̄ȝ ſit q̄ȝtitas ſtature eius. Tertiū vtrū poſſit
eſſe cū alio corpore nō glorioſo in eodē loco. Quartū
vtrū cū alio glorioſo poſſit eſſe in loco vno ⁊ eodem. Arg. p̄mo.
Ad primū ſic ꝓcedit̃: eoꝝ quoꝝ vnū eſt agens ſpē
numero ⁊ materia equalit̃ diſpoſita ad actionē agē-
tis ſuſcipiendā eſt productio vna ſm figurā ⁊ q̄ȝtita-
tē: ſed reſurgentiū agēs. ⁊c. ḡ eoꝝ eſt ꝓductō vna ſm
figurā ⁊ quantitatē. Prima cōſtat in oī natura ⁊ ar
te ꝑ inductionē. Scd̄a autē probat̃ ex hoc ꝙ agens
(vt patet ex prehabitis) eſt deus vel filius reſurgens
⁊ cineres ſunt actionē ſuſcipientes: vt patuit ex p̄ba-
bitis. Itē quorūcūq̄ȝ productio eſt vna ſm totum 2o
ſuū genus hn̄t oīa vim illius vni⁹ ad figurā ⁊ quāti
tatē niſi ꝑ errorē deuiet̃ ab illo: ſed ꝑſone oīum hoīm
productō eſt ex vno. ſ. adā: ḡ in omnibꝫ eſt vis vna ad
figurā ⁊ quantitatē ſtature niſi deuiatū ſit ab illo ꝑ
nature errorē: cōſtat aūt ꝙ oīs error corrigit̃ in reſur
rectiōe: ſicut iā habitū eſt: ḡ relinquit̃ in omnibꝫ vna
figura ade ⁊ ſtatura: nō ḡ erūt in diuerſa quantitate
⁊ figura. Itē p̄hus dicit ꝙ quoꝝ forma ſb̄alis eſt 3o
vna ⁊ q̄ȝtitas ꝑfectiōis ſm figurā: ſed reſurgentium
oīm eſt forma vna: ḡ ⁊ figura vna ⁊ ſtatura/inquan-
tū ē ꝑfectio illi⁹ figure. Itē in. 2. de aīa dicit ꝙ oīm 4o
natura cōſtantiū termin⁹ eſt: ⁊ rō magnitudinis et
augmēti: iſte aūt termin⁹ habet poni ab aliqua vir-
tute: cōſtat aūt ꝙ illa eſt virtus forme: ḡ quoꝝ ē vna
forma illoꝝ eſt vna magnitudo ſm naturā niſi ſit er
ror: corrigit̃ ḡ in reſurrectiōe cū oīum forma ſit vna.
Si forte q̄s dicat ꝙ ſcd̄us ſm naturā ſit minor p̄ Sol'o.
mo generāte: qꝛ diuidit̃ materia ex qua fit generatio
⁊ iteꝝ terti⁹ minor illo. Cōtra cōſtat ꝙ hec diffini Obiectio.
tio ſit ꝑ paria/aut ꝑ imparia. ſi ꝑ paria tunc ſecūdus
mediate debet eſſe minor primo/qd̄ falſum eſt: iā du
dū eīn hoīes nullius vel inſenſibilis fuiſſent q̄ȝtitat'
Si ꝑ imparia tunc illa imparitas aut eſt ſm ꝑtē de-
terminate quātitatis q̄ totū mēſurat: aut ſm rationē
cōtinuādi q̄ ſemꝑ manet diuiſibilis. Si p̄ma ꝑs det̃
tunc ſecūdus in tota parte debet eſſe minor q̄ȝ p̄mus
⁊ terti⁹ q̄ȝ ſecūdus: ⁊ ſic ſequeret̃ idē qd̄ pri⁹. ſ. ꝙ di-
uiſio ſtetiſſet. Si ſcd̄o mō dicat̃ tunc ſecundus ſemꝑ
erit minor primo/⁊ tertius ſcd̄o: ⁊ ſic de alijs: ⁊ licet
nō ſtet diuiſio: tamen deuenit ad inſenſibile: ⁊ hoc eſt

abſurdū: ꝛ hec eſt reſponſio nihil ſcientiū de natura ſeminis: q2 corpus naturale ſm philoſophiā nō diuidit in infinita: ꝛ ꝑterea nullā rōnē fingere poſſunt q̄re ſecūdus ex minori parte generetur q̄ꝫ prim⁹ ꝛ tertius q̄ꝫ ſecūdus: ꝛ tertiū incōueniēs eſt ꝙ ex eodē aliquo ſignato ꝛ prim⁹ formet ꝛ ſecūdus ꝛ tertius / qđ eſt abſurdum in phia naturali: ꝛ iō hec rn̄ſio multoꝝ abſurda eſt: ideo cōtemnit a nobis Itē in cōtrariū aūt huius obijcit ſic: ſtatura oīs generati ſm naturā accipit ex q̄litate caloris extendentis ꝛ hūidi extenſibilis: ſed hec inequalis eſt in oībꝫ: ḡ q̄ꝫtitas coꝝ inequalis eſt ſm naturā: ſed in die iudicij nihil addet quātitati naturali vniuſcuiuſqꝫ: ḡ in die iudicij erūt reſurgentes inequales in quātitate. Itē ex lr̄a habet ꝙ quedā ſunt minora ꝛ quedā maiora. Rn̄ſio

Solutio dōm ꝙ vnūquodqꝫ corpoꝝ recipiet tunc quantitatē in longo / lato ꝛ ſpiſſo / quam habituꝝ erat in mēſura etatis plenitudinis xp̄i / ſi natura nō defeciſſet ꝑ mortē vel infirmitatē vel nutrimēti ſubtractionē: vel erraſſet ꝑ ſuꝑfluitatē vel aliū errorē: q̄ꝫtitas aūt illa debet menſurari ad duo q̄ in obijciendo dicta ſunt. ſ. calidū extēdens / ꝛ hūidū extēſibile ſm ꝑfectionē organoꝝ ꝛ q̄ꝫtitatis: ꝛ q2 hoc multiplicit impedit ex parte materie / ꝛ ex parte virtut / ꝛ ex parte exercitij ſiue laboris in quo occupat viuēs in his omnibꝫ modis ſm defectū vel abundantiā: iō multiplicit contingit

Ad primū errare in quantitate hoīm: de quibꝫ agit in naturis ꝛ nō eſt hic locus hos errores inq̄rēdi. Dōm ḡ ad primū ꝙ agens eſt vnū: ſed diſpō nō eſt vna: q2 pri⁹ habitū eſt ꝙ ī pulueribꝫ māet relatio ad aīam: ꝛ ad inſtrumenta naturalia q̄bꝫ ꝑficit corpus q̄ ſunt cali.

Ad 2m frig. hu. ꝛ ſic. cōplexionabilia: ꝛ ſm hoꝝ rationē dabit ei q̄ꝫtitas: q2 hec proprie eſt q̄ꝫtitas ſua Ad aliđ dōm ꝙ aliđ eſt deuiare naturā / ꝛ aliđ eſt eā eē aliā q2 alia ꝛ alia eſt in hoīe alio ꝛ alio: ſed deuiat qn̄ nō ꝑficit id qđ ineſt iā per principiū actiuū ꝛ paſſiuū ſufficiēter ad quātitatis ꝑfectionē: vnde licet hoīm ꝓductio ſit ex vno: q2 tn̄ natura eſt alia ꝛ alia ſm principia ꝓxima nō deuiat aliā ꝛ aliā cōſtituēdo q̄ꝫtitatē: ſed potius recte attingit finē ſm principia accepta ad q̄ꝫtita

Ad 3m tis operationē: iō hoc non indiget correctiōe. Ad aliud dōm ꝙ ſicut forma vna ita figura vna ꝛ quātitas vna: vn̄ cū forma nō ſit niſi vna ſpē non pōt ha

Ad 4m beri niſi ꝙ q̄ꝫtitas ſit vna ſpē ꝛ ſimilit figura. Ad aliud dōm ꝙ hoc veꝝ eſt qđ phus dicit: ſed ratō magnitudinis ſumit ex ꝑncipijs q̄ ſunt in ſemine: ꝛ ſunt inſtrumēta virtutis formatiue. ſ. calidū ꝛ humidū: ꝛ hec ſunt diuerſa in diuerſis embrionibꝫ ꝛ ſeminibus exceptis: ꝛ iō naturalit egredit diuerſa quantitas ꝛ

Ad obiectō nē. diuerſa figura. Ad aliđ dōm ꝙ illa ſolutio abſurda eſt vt probatum eſt.

Arti. II B

An corpus glorioſum poteſt eſſe in minori loco q̄ꝫ ſit: vel exigat maiorē vl' equalē vl' minorem vel etiam nullum.

Ecūdo querit vtrū corpus glorioſum p̄t eē in minori loco q̄ꝫ ſit vel exigat maiorē vel eq̄lē vel etiā nullū. Videt em̄ ꝙ ſit in minori lo-

Arg. primo ꝙ minori. co: q2 corpa glorioſa (vt dicit apl'us) cōfigurabuntur corpi xp̄i: ḡ pōt eſſe ꝛ eſt in minori: ſicut patet in alta-

2º ri in ſpē panis parua: ḡ ꝛ noſtra corpa. Itē oē ſubtile applicatū glorioſo eſt in minori ꝑte groſſi corpis: ſed glorioſa corpora ſunt ſubtiliſſima: ḡ in loco groſſi corporis applicata poterūt eſſe in minori parte corpo

3º ris groſſi. Itē ſpūs nō cōpat ad locū diuiſibiliter: corpora aūt groſſa ſunt in loco diuiſibiliter ſm eq̄lē cōmenſurationē: ḡ corpus ſpūale qđ eſt mediū inter ſpm̄ ꝛ corpus erit in loco quidē diuiſibilit: ſed tn̄ ſm minorē diuiſionē q̄ꝫ corpus groſſum: ḡ erit in mino-

ri q̄ꝫtitate loci q̄ꝫ ſit ip̄m. Sed econtra videt ꝙ ſit 4º

ſm maiorē diuiſionē q̄ꝫ ſit ſuus locus naturalis: q̄a ꝙ aliter

oē corp⁹ ſubtile in natura eſt rarū: ꝛ oē rarū plus occupat de loco (vt dicit phs) q̄ꝫ corpus groſſum: ḡ corpus glorificatū plus occupabit de loco q̄ꝫ idē nō glorificatū: ſed nō glorificatū occupat locū ſibi equalem

ḡ glorificatū occupabit maiorē. Itē corpus quāto 5º

formalius eſt ꝛ ſpūalius tanto maiorē occupat locū: vt dicūt phi: ꝛ ideo locus aq̄ maior eſt q̄ꝫ terre: ꝛ aeris maior q̄ꝫ aque / ꝛ ignis maior q̄ꝫ aeris: ꝛ loc⁹ celi maximus quantū ad illos celos qui ſunt in loco: cōſtat aūt ꝙ gl'ificatū corpus formalius ꝛ ſpūalius eſt non glorificato: ḡ idē corpus gl'ificatū occupat maiorē locū ſe nō glorificato: ſed nō glorificatū occupat equalē ſuis dimenſionibꝫ: ḡ glorificatū occupat maiorē q̄ꝫ

ſint dimēſiōes ſue. Itē ex vno pugillo aque (vt di- 6º

cit phus) fiūt decē pugilli aeris: ḡ aer in ꝓportiōe decupla ſe hēt ad aquā: ſed maior eſt diſtantia ſubtilitatis inter corpus nō glorificatū ꝛ glorificatū q̄ꝫ inter aerē ꝛ aquā: ḡ corp⁹ glorificatū pl⁹ q̄ꝫ ī decupla ꝓportiōe occupat maiorē locū q̄ꝫ idē nō glorificatū: cū igit occupet nō glorificatū locū equalē ſue naturali dimēſione: videt ꝙ gl'ioſum occupat maiorē q̄ꝫ ſint dimen

ſiōes quas habuit naturaliter. Vlterius videt ꝙ 7º

exigat equalē: oē em̄ qđ eſt in loco eſt in loco ſibi eq̄li: ꝙ equalē

vt dicit phus: ſed corpus glorioſum eſt in loco: ḡ eſt ī

loco ſibi equali. Itē oē qđ eſt in loco ad eundē ter- 8º

minū copulant particule ſue / ꝛ ꝛ ꝑticule loci: ſed corpus gl'ioſum eſt in loco: ḡ ad eundē terminū copulan

tur particule ſue / ꝛ particule loci. Inde vlteri⁹ ſic 9º

obijcit: oē cuius particule cū particulis loci ad eūdē terminū cōmunē copulant habet locū ſibi equalē: et ſic copulant particule corporis gl'ioſi cū particul' ſui

loci: ḡ videt ꝙ ſuus locus ſibi ſit equalis. Itē om̄e 10º

locatū ꝑ ſuas dimēſiones diſtare facit dimenſiones loci: vt dicit Ariſ. 4. phiſicoꝝ. 5. ca. de vacuo: vbi loq̄tur de diſtantia lignei cubi: ſed oē qđ ſua dimēſiōe facit diſtantiā loci habet locū ſibi equalē: ḡ corpa gl'io-

ſa locū habent equalē ſibi. Itē oē qđ circūſcribitur 11º

a loco habet principiū / mediū / ꝛ finē ſm loci ꝑncipiū / mediū ꝛ finē: ſed omne tale habet locū equalem ſibi: ḡ qđ circūſcribit loco habet locū equalē ſibi: ſed corpus gl'ioſum eſt in loco ꝛ circūſcribit loco: ḡ habet locum

equalē ſibi. Vlterius videt ꝙ nō ſit in loco aliquo 12º.

corpus gl'ioſum: ſic oē qđ eſt in loco habet dependen ꝙ in nullo.

tiā ad locū: ſed corpus glorioſum nō habet dependē

tiā ad aliquē locū: ḡ ip̄m nō eſt in loco. Itē vt dicit 13º

phus: Locus eſt locati ſaluatiu⁹: ſed corp⁹ gl'ioſum nullo indiget ſaluante: ḡ nullo indiget loco: ꝯſtat autē ꝙ ſuꝑfluū nō eſt in natura / nec in operibꝫ dei: ḡ corpori glorioſo nullus a natura vel a deo aptat locus.

Itē oē cōtinens nobili⁹ eſt cōtento: ſed nullū cor- 14º

pus nobilius eſt gl'ioſo: ḡ corpus gl'ioſum nullū hēt corpus cōtinens: ſed oīs locus eſt cōtinens: ḡ a ſuperiori negando nullū corpus glorioſum habet locum

Rn̄ſio dōm ꝙ corpus gl'ioſum habet locū quodā- Solō.

mō ꝛ quodāmō nō: ſunt em̄ cōditiōes loci eſſe ambiens formalius cōtento / ꝛ cōtinens ꝛ ſaluās ꝛ īmobile ad qđ eſt motus naturalis: ꝛ eſt principiū generatiōis: ſicut dicit phus: ſed ſi cōditiōes loci omnes ſit

accipiant̃ corpus gl'ioſum nõ habet locũ corꝑalẽ:nul
lũ eĩ eſt formalius cõtinẽs ⁊ ſaluãs:nec ĩmobile ad
qḋ ſit ſuus motus inquantũ eſt gl'ioſum qḋ habeat
influentiã ſuꝑ ipm̃/ſicut principiũ generatiõis:⁊ hoc
mõ etiã orbes inferiores non ſunt in loco:ſicut dicit
cõmentator ſuꝑ phiſicã Ariſ. Si aũt accipiat̃ ambi-
ens qḋ eſt magis cõgruẽs in genere corpoꝝ:tũc etiã
locus magis large dicit̃:⁊ ſic erit corpꝰ gl'ioſũ eſt ĩ lo
co in celo empireo. Si aũt largiſſime ſumat̃ locꝰ tũc
erit tm̃ ambiens equale ei qḋ ambitur:⁊ tũc erit cor
pus gl'ioſum in loco vbi voluerit:qñqꝫ circa nos qñ-
qꝫ in celo empireo ſm̃ voluntatẽ dei:⁊ iḋ vltima ꝑs
rationũ ſoluta eſt:qꝛ illa non tenet niſi de loco phice/
⁊ ꝓprie accepto:ſm̃ aũt ꝙ etiã a mathematicis dat̃ lo-
Ad rões de equali cus/⁊ diuinis corꝑib⁹ nõ cõcludũt. Oẽs aũt illas q̃
penultime ſunt ego plane cõcedo ꝙ nõ põt aliqs ne-
Ad rões de miori ad ꝑmũ. gare recte ſentiẽs qn habeãt loca equalia ſibi. Ad
primã aũt partẽ rationũ dõm ꝙ corpus xp̄i nõ eſt ſb
tanta ſpẽ panis vel vini inquantũ eſt gl'ioſum:ſꝫ po-
tius ꝓut eſt cib⁹ fideliũ fide nõ dente ſumẽdus:ſicut
diximus in tractatu de eucharistia:⁊ iḋ nõ in hoc cõ
Ad 2m figurabit̃ ei corpus nr̃m:ſed tm̃ in hoc in quo gl'ioſũ
oñdit̃ Ad aliud dõm ꝙ hoc nõ eſt veꝝ niſi de ſub-
tili qḋ cõplicari ⁊ cõprimi põt in partib⁹:qꝛ hoc eſt cõ
plicatiuũ partiũ:vt dicit ꝓhus:talis aũt cõplicatõ ⁊
cõpreſſio cũ mutet ſitũ partiũ ⁊ corrũpat figurã:non
põt eſſe in corpore gl'ioſo:qꝛ aliter nouã acciperet fi-
Ad 3m gurã in quolibet loco nouo/⁊ cõprimeret̃ ſua quãti-
tas:⁊ hoc eſt abſurdũ dicere de corpore gl'ioſo. Ad
aliud dõm ꝙ corpus ſpũale eſt corpus ſm̃ naturam
⁊ hẽt tres dimẽſiões:⁊ hoc nõ eſt mediũ in ꝑticipan-
do locũ inter ſpm̃ ⁊ corpus non gl'ioſum:ſed potius
extremũ:qꝛ q̃to eſt ſpũalı⁹ ſm̃ phos (niſi aliqd refor
met pactũ) tanto occupat locũ ãpliorẽ ⁊ maiorẽ:et iḋ
ſupponit̃ fl'm ĩ argumẽto.ſ.ꝙ ſit mediũ ĩ ꝑticipando
locũ:qꝛ admin⁹ ẽ gl'ioſũ ſic corp⁹ determinatũ ꝓpria
Ad oĩa ob- figura:⁊ q̃litate accidit ei hr̃e locũ:⁊ ꝙ accidit h̄ cor-
cta de maio pori groſſo:⁊ ideo nõ oportet ꝙ ſit ĩ loco miori Ad
ri. aliã partẽ obiectionũ dõm ꝙ hoc nõ eſt veꝝ:licet hoc
minus ꝑiti dixerit:ſed ẽ in loco equali ſibi. Et tria ar
gumenta ibi inducta non tenent niſi de corpore/qḋ
ſit raꝝ ſubtile/formale/ſpũale ꝑ rarefactionẽ:ſed nõ
eſt ſic de corꝑe gl'ificato ſi eĩ rarificaret̃/tunc nõ reti
neret figurã ꝓpriam/nec ſtaturã etatis plenitudinis
xp̄i:ſed ſubtilitas eius ⁊ ſpũalitas eſt ꝑ ablationẽ q̃li
tatũ ignobiliũ q̃ ſunt groſſicies ⁊ materialitas rema-
nente eadẽ ſb̃a nõ rarificata:ſicut dixerũt quidam de
ſole ꝙ habet ꝑtes cõglobatas in figura:⁊ tñ eſt cor-
pus ſubtile ſpũale:⁊ tale corpus groſſum ⁊ ſubtile ẽ
in vna ſtatura/⁊ vna figura:⁊ ꝑ hoc pꝫ ſol'o ad totũ.

Arti. III. An corpus glorioſum cum alio corꝑe nõ glorioſo poſſit eſſe in eodem loco.

Arg. ꝑmo T Ertio querit̃ vtrũ corpus gl'ioſum cũ alio nõ
gl'ioſo poſſit eſſe in eodẽ loco. Videt̃ aũt ꝙ ſic
qꝛ Joh.20.legit̃ ꝙ ingreſſus domin⁹ ianuis
clauſis ad diſcipulos dixit eis:Pax vobis:ſed ſi in-
grediebat̃ ianuis clauſis aliqñ fuit in loco oſtij:vl' pa
rietis:⁊ nõ deiecit ipm̃:g̃ tũc fuit cũ ipo in eodẽ loco:
ſed oĩa corꝑa gl'ioſa erunt ſuo corpori configurata:g̃
2° corꝑa gl'ioſa cũ alio corꝑe nõ gl'ioſo poſſunt eſſe in eo
dẽ loco. Itẽ fere ab omnib⁹ ſubtilitas ſiue ſpiritua
litas que eſt vna dotiũ corporis exponit̃ ꝙ ſit tanta
ꝙ per quodlibet corpus tranſire poſſit nõ diuidẽdo
ipm̃:cõſtat aũt ꝙ dotẽ talẽ oĩa corpora gl'ioſa hẽbũt
g̃ oĩa corpora gl'ioſa cũ nõ gl'ioſis poſſunt eſſe in eodẽ
loco. Item obijciunt quidã dicentes ꝙ mathema 3°
tici tradãt corp⁹ ſol' ⁊ alioꝝ planetaꝝ trãſire ꝑ circu
los ſuos:⁊ tamẽ nõ diuidere ipos:cõſtat aũt ꝙ mul
to nobiliora erunt corꝑa gl'ioſa q̃ꝫ celeſtia:g̃ ⁊ illa poſ
ſunt hec facere ⁊ faciũt:ſꝫ hoc nõ poteſt fieri niſi ſunt
cũ eis in eodẽ loco:g̃ corpora gl'ioſa cũ nõ gl'ioſis poſ
ſunt eſſe in eodẽ loco. Itẽ corpus dicitur duplicit̃ 4°
ſcꝫ a corꝑeitate ⁊ corpulentia.a corꝑeitate hẽt dimẽ-
ſiones.a corpulentia aũt habet repletionẽ loci:g̃ cor-
pus habens corꝑeitatẽ tm̃ nõ habet replere locũ:ſed
tale eſt corpus celeſte ⁊ gl'ioſum:g̃ talia corpora non
habent replere locũ:ergo cũ alio corꝑe poſſunt eſſe in
eodem loco. Item corpus ſpirituale qḋ eſt lux cũ 5°
quolibet alio corꝑe eſt in eodẽ loco:ſed conſtat ꝙ illa
corpora ſunt de natura lucis:g̃ cũ quolibet alio poſ-
ſunt eſſe in eodẽ loco:hec rationes ſunt aliquoꝝ que
de hoc inueniunt̃. In cõtrariũ huius obijcitur ſic In ꝯriũ ꝑ°
vna diſtantia quantitatis eſt inter terminos eoſdem
ſed idem terminus eſt locus:g̃ inter dimenſiões ſuꝑ-
ficiei locãtis nõ eſt niſi diſtantia vna:ſi ergo detur ꝙ
ſint in eo duo corpora erunt vnius ⁊ eiuſdẽ diſtantie
ſm̃ quãtitatẽ/qḋ eſt impoſſibile:⁊ ideo duo corpora 2°
nõ poſſunt eſſe in eodẽ loco. Itẽ immergat̃ cubus
ligneus in aquã:cõſtat ꝙ tm̃ diſtabit aqua quãta eſt
diſtantia quantitatis cubi:aut ergo vna eſt diſtãtia
loci ⁊ cubi/aut due:Si vna ergo quicquid eſt idem
vni eſt idem ⁊ alteri:ſed diſtantia quantitatis locati
cubi eſt idẽ cũ diſtantia loci cubi:ergo ſi aliquid loca-
tũ eſt in eodẽ loco illud etiã erit idẽ cũ diſtantia loci:g̃
locatũ illud erit idẽ cũ quantitate cubi:ergo duo lo-
cata ſunt vnũ locatũ/quod eſt impoſſibile. Si aũt Sol'o
dicas ꝙ nõ ſunt idem:ſed due diſtantie aque ⁊ cubi.
Cõtra inter diſtãtias aque locãtis nõ eſt aliqd im Obiectio
plens niſi cubus:ſi ergo ſit aliquid nõ cubi quãtitas prima.
cũ hoc nõ poſſit eſſe niſi locus carens omni corꝑe il-
lud erit vacuũ:ergo vacuũ eſt aliquid qḋ eſt impoſſi-
bile:⁊ hoc vt melius videatur ſit diſtantia locantis
a.diſtantia aũt vnius locatoꝝ.b.⁊ diſtãtia alterius
ſit.c.ſi hoc poſſibile eſt ꝙ duo corꝑa ſint in eodẽ loco.
inde ſic:quecũqꝫ ſunt vni ⁊ eidẽ eadẽ ipa ſunt eadem
ſed ſm̃ p̄cedentẽ demonſtrationẽ ⁊ Ariſtot.verba in
4°.phiſicoꝝ/⁊ expoſitionẽ cõmẽti in eodẽ loco vna
⁊ eadẽ eſt diſtantia.a.⁊.b.⁊ vna ⁊ eadẽ eſt.a.⁊.c.per
eandẽ rationẽ:ergo vna ⁊ eadẽ.b.⁊.c.per hanc ma-
ximã:quecũqꝫ vni ⁊ eidẽ.⁊c̃.ſed quorũcunqꝫ vna eſt
diſtantia numero ⁊ eadẽ/ipſa ſunt eadẽ:ergo eadem
ſunt.b.⁊.c.quod eſt impoſſibile:quia ſic duo corpo-
ra eſſent vnũ corpus. Itẽ cõſtat ꝙ ad eundẽ termi 3°
nũ cõmunẽ loci ⁊ locati particule copulant̃:ſicut do
cet phus in p̄dicamẽntis:ſi ergo ſunt duo locata ĩ lo
co vno vtrũqꝫ illoꝝ copulat̃ ad vnũ cõmunẽ termi-
nũ cũ illo:ſed vnũ ſunt quoꝝ terminus copulatiõis
⁊ cõtinuationis eſt vnus:ergo duo locata in vno lo
co corꝑa ſunt vnũ/qḋ eſt iteꝝ impoſſibile. Si for- Sol'o.
te dicas ꝙ hoc nõ ſequit̃:quia etiã loci ⁊ locati termi
nus copulatiõis eſt vnus:⁊ tamẽ locus ⁊ locatũ ſũt
duo. Cõtra:loci termin⁹ ⁊ locati eſt idẽ:quia ſm̃ Obiectio
Ariſto.vna nũero diſtãtia eſt loci ⁊ locati:⁊ nõ dĩnt ſcḋa
in diſtãtia niſi ĩ q̃ꝫtitate ⁊ niſi ꝙ vnũ eſt terminans/⁊
alteꝝ terminatũ:ſed ſm̃ h̄ etiã duo corꝑa erũt ⁊ vni⁹
numero diſtantie/⁊ vnius termini ad quẽ copulant̃
⁊ nõ differunt ſicut terminãs ⁊ terminatũ:ſꝫ vtrũqꝫ

eſt ſicut terminatū:ḡ ſequit̄ neceſſario ꝙ ſint nume-
Sol'o. ro vnū. Ad hoc dixerūt quidā ꝙ hoc nō tenet niſi
de corpore groſſo / ⁊ de illo ſunt demōſtratiōes phi-
Obiectio 3a ce. Cōtra ſi hoc eſſet veꝝ tunc hec demōſtratōnes
nō ſumerēt ab eo qḋ eſt cōmune groſſo ⁊ ſubtili ſiue
formali corpi:ſed ſumunt̄ ab eo qḋ eſt vtriq; cōe:ḡ te
nent de vtroq;:ꝯſtat eīm ꝙ diſtantia q̄titatis vtriq;
cōis eſt:vel ſi alteri magis cōuenit magis cōuenit for
4o mali q̄ groſſo:q2 maiores habet diſtantias quanto
eſt formalius. Itē Auic. ſic obijcit: Sint duo cor-
pora quantūcūq; vis formalia.a.⁊.b.⁊ ſint in codē
loco qui ſit.c.ſitq; centrū loci illius.d. ⁊ educant̄ li-
nee ad locū ſuperi⁹.q̄ ſit.d.g.⁊ ad mediū.d.f.⁊ ad fi
nē.d.h.⁊ ſit locus totus.c.g.f.h.aut ḡ linea.d.g.eſt
linea vna aut duo:ſi dicis ꝙ linea vna:ḡ duoꝝ eſt li-
nea vna/ ⁊ etiā diſtantie loci:ḡ diſtantie loci ⁊ duorū
corpoꝝ diſtantie ſunt diſtantia vna:ḡ ⁊ q̄titas vna
Sol'o. ⁊ quantū vnū:ḡ ⁊ res vna ⁊ corpus vnū/ quoꝝ qḋli
bet ē impoſſibile. Si aūt dicas ꝙ linea nō eſt vna
Obiectio 4a ḡ inter duo pūcta ſunt plures linee recte q̄ vna/ qḋ
eſt abſurdiſſimū. Ad hoc dicunt quidā mirabiles
hoīes ꝙ iſte determinatiōes tenēt de q̄titate mathe
matica nō de q̄titate ſm eſſe phicū:⁊ cōcedūt ꝙ duo
Improba-tio huius. mathematica nō poſſunt eſſe in codē loco:ſ3 duo phi-
ca bene poſſunt eſſe in codē loco. Sed multiplicit̄
oſtendet̄ ꝙ hec eſt fatuitas maxima:vno quidē mō ſi
cōparem⁹ dicta iſtoꝝ quoꝝ vnū eſt ꝙ corpus nō eſt
a corporeitate:ſed a corpulētia ⁊ groſſicie habeat re-
plere locū/ ⁊ aliud ꝙ mathematicū nō poſſit eſſe ī co-
dē loco cū mathematico:cōſtat aūt ꝙ mathematicum
nihil habet de corpulētia vel groſſicie:ſed tm̄ corpo-
reitatē:ḡ nihil habet de repletiōe loci:ḡ nullū aliqḋ
mathematicū prohibet ſecū eſſe in codē loco:⁊ nunc
dicunt ꝙ mathematicū cū mathematico in codē loco
eſſe nō poſſunt: ſ3 phicū cū phico:hec ergo dicta repu
gnant ⁊ ſequit̄ contra eos ꝙ cōtradictoria ſint ſimul
vera.ſ.corpulētiā eſſe cauſam:quare duo poſſunt eſſe
in codē loco/ ⁊ candē nō eſſe cauſam eiuſdē. Alio autē
mō:q2 iſta phica demōſtratō nō ſumit̄ penes eſſētiā
quātitatis abſtracte:ſed potius penes eſſe qḋ habet
in quāto:⁊ ideo ſumit lineā huius corpis ⁊ hui⁹ di-
ſtantie/ ⁊ hmōi:ḡ cōſtat ꝙ fictio illa nulla eſt. Tertio
aūt mō:q2 nullus vnq̄ phoꝝ iuit hac via:ſed ipi ſoli
ſunt hoīes/ ⁊ cū ipis ſolis morief ſapiētia iſta. Quar
to aūt mō:q2 cū oīa quāta ſint imaginabilia ſm phi-
loſophos iſtud qḋ dicunt impoſſibile eſt imaginari:
cū eīm duo corpa ſint in codē loco/aut vnū eſt in par
te loci vna ⁊ aliud in alia:aut vtrūq; eſt diffuſum per
oēs loci ꝑticulas.ſi primo mō: ḡ nō ſunt in vno loco
ꝓprio ſed cōmuni:⁊ ſic.c. hoīes nihil prohibet locari
loco vno:quia in domo vna vel vno theatro.ſi ſecūdo
mō tunc vtrūq; eſt diffuſum ꝑ vtrūq;:ḡ partes vni⁹
tranſeunt ꝑ partes alterius:⁊ ſic vtrūq; eſt vtriq; ꝑ-
mixtū/ qḋ eſt abſurdū:cū ſalua ⁊ indiuiſa ſint corpa.
Solutio Reſponſio:videt̄ mihi dicendū ꝙ nullo modo eſt
intelligibile qualiter duo corpora ſint in codē loco:⁊
ideo dico ꝙ hoc ſm naturā ⁊ imaginationē ad intel-
lectū ſit impoſſibile:cōtrariū aūt intellectui ⁊ nature
nō cogit nos niſi fides ponere:⁊ ideo dico ꝙ corpus
glorioſum per hoc ꝙ eſt glorioſum nō habet poſſe eſ-
Ad primū. ſendi cū alio corpore in codē loco. Ad primū ergo
dicendū ꝙ hoc cōuenit corpori chriſti: nō per hoc ꝙ
glorioſum:ſed per hoc ꝙ diuinū eſt/ cuius diuinitas
omni eo qḋ eſt vtitur ad nutū:vnde quando nō fuit

glorioſum: ꝙ ſic exiuit de vtero virginis matris ſi-
gnacula pudoris nō aperuit:⁊ tamē alioꝝ corpa hoc
nō habent. Ad aliud dicendū ꝙ nō ab omnibus a Ad 2m
quibus exponit̄ ſpiritualitas materie/ male exponi
tur:ſed potius quia nō ſunt ſpiritus habēt proprie-
tates: ⁊ ideo replent locū ꝓꝑ diſtantiā quantitatis
quam habent:ſed ſunt ſpiritualia ſubiecta ſpiritui a
quibus id quod eſt animale et corporale et ignobile
ablatū eſt. Ad aliud dicendū ꝙ illoꝝ mathemati- Ad 3m
coꝝ libri in quibus illa que dicūtur continent̄ ad ne-
minē niſi ad eos puenerunt cū ptholo.abba.thebit.
geber alphorabius ⁊ alij nihil hoꝝ ſcribant:certum
eſt ſolito more eos hoc cōfinxiſſe ⁊ philoſophis impo
ſuiſſe ad ſtabilimentū opinionis coꝝ. Ad aliud di Ad 4m
cendū ꝙ diſtinctio nihil valet ad propoſitū:quia cor
pus habet replere locū a corporeitate etiā nō exiſten
te aliqua corpulentia:ſicut probatū eſt:vnde philoſo
phus dicit ꝙ mathematicis datur locus. Ad aliḋ Ad 5m.
dōm ꝙ hec eſt falſa lux eſt corpus ſicut dicūt oēs au-
tores:⁊ nos aliquid de hoc diximus in ſecūdo ⁊ etiā
in ſecundo de anima.

An duo corpora glorioſa poſſunt eſſe in codem loco. Arti. IIII. D

Quarto queritur vtrū corpus glorioſum cum
alio glorioſo poſſit eſſe in codē loco. Videtur Arguit̄ po
ꝙ ſic ex dictis magiſtroꝝ.quia dicūt antiqui
ꝙ corpus g'loſum habet ſuā quantitatē ad nutū vo
luntatis:ḡ ſi vult ꝑ eā replet locū:⁊ ſi nō vult nō re-
plet:ḡ cū alio poteſt eſſe in codē loco ſi voluerit.ꝙ au
tē ad nutū habeat quantitatē ꝓbant ſic:quia g'lifica-
ti ſunt beati:ḡ hn̄t oīa ad nutū:ḡ ⁊ q̄titatē. Item 2o
viſibilitatē ſuā habēt ad nutū:ḡ ⁊ q̄titatē: videntur
eīm q̄n volunt:⁊ q̄n volūt nō videnf. In cōtrariū In ꝯriū.
huius ſic obijcit̄:quia remanēte q̄titate impoſſibile
eſt quantitatē ſine ſui cōtractōe fieri minorē/aut ſine
extenſiōe fieri maiorē:ḡ impoſſibile eſt q̄titatē ita ad
nutū habere ꝙ ſit maior ⁊ minor:⁊ cū alio corpe ī co
dē loco ⁊ ꝑ ſe in loco. Rn̄ſio ad hoc puto dicēdū ꝙ Solutio
glorioſa corpa nō habent ita quantitatē ad nutū vt ad totū.
eā variare poſſint quādo volūt: ſed ita q̄titatē ⁊ q̄-
litatē habent ad nutū ꝙ circa eas nihil ſit cōtrarium
voluntati coꝝ. Ad probationē aūt dōm ꝙ q̄n di-
cit̄ ꝙ beati oīa habent ad nutū intelligit̄ de his q̄ ſūt
de ſubſtātia beatitudīs:⁊ alia ita dicere ꝙ circa ea ni
hil fiet ꝯtrariū volūtati coꝝ:⁊ ꝑ hoc p3 ſol'o ad totū

Qḋ reſurget quicquid fuit de ſubſtantia ⁊ natura corporis et in eadem parte corporis.

Non eīm perit deo terrena materies de qua
mortaliū creatur caro:ſed in quemlibet pul- a
uerem cinerēue ſoluatur:in quoſlibet alitus
auraſq; diffugiat:⁊ in quacūq; alioꝝ corpo-
rum ſubſtātiā vel in ipſa elementa vertatur
in quorūcunq; etiā animaliū vel hominū ci-
bum carnemq; mutetur: illi anime in pūcto
temporis redit:que illam carnē primitus vt b
homo fieret creſceret:viueret aniauit. Ipſa
ergo terrena materies que diſcedente anīa
ſit cadauer nō ita reſurrectiōe reparabitur:

vt ea que dilabunt̄:⁊ in alias atq̄ alias rerꝫ
ſpecies vertuntur:ꝗuis ad corpus redeant
vnde dilapſa ſunt:ad eaſdē quoq̄ corporis
c partes vbi fuerūt redire neceſſe ſit. Alioqn
ſi capillus redit quē tā crebra tonſura detra
xit:ſi vnguibus quos totiens depreſſit exe-
ctio immoderata ⁊ indecens cogitantib⁹ re-
ſurrectionē carnis:⁊ ideo nō credentibus oc
currit infirmitas al's informitas. Sed quem
admodū ſi ſtatua cuiuſlibet ſolubilis metal
li igne liqueſceret:vel cōtereret̄ in puluerē:
vel cōfunderet̄ in maſſam:⁊ eam vellet arti
fex rurſum ex illius materia ⁊ quantitate re-
d parare nihil intereſſet ad eius integritatē:
que particula materie cui mēbro ſtatue red-
deretur:dū tamē totū ex quo cōſtituta fue-
rat reſtituta reſumeret:ita deus mirabiliter
atq̄ ineffabiliter artifex de toto quo caro no
ſtra extiterat eā mirabili celeritate reſtituet
nec aliquid attinebit ad eius reintegratōnē
vtrum capilli ad capillos redeant ⁊ vngues
ad vngues:an quicquid eorum perierat mu
tetur in carnem:et in partes alias corporis
reuocetur: curante artificis prouidentia ne
quid indecens fiat. Indecorꝫ quippe aliq̄d
ibi nō erit:ſed quicquid futurū eſt hoc dece
bit:quia nec futurū eſt ſi nō decebit.

Arti. V. Quid ſit veritas humane nature.

E Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi: [Nō eñ pe
d rit deo terrena materies.⁊c̄.] Hic eñ neceſ
ſe eſt querere de veritate humane nature ⁊ q̄-
runt̄ ante lr̄am tria.ſ.quid ſit veritas humane natu
re. Scđm an vna in omib⁊ hominib⁊. Et tertiū vtrū
aliquid de nutrimēto cōuertat̄ in humanā veritatē.
Arg. primo Ad ꝑmū qđ obijcit̄ ſic dicit Aug.ꝙ veritas eſt re-
ctitudo ſola mēte ꝑceptibilis:⁊ cū hec diffinitio veri-
tatis ſit de oī veritate:humana aūt veritas ſiue hūa-
2o ne nature veritas ſit quedā veritas:videt̄ ꝙ nō con-
uertat̄ cū ipa diffinitio iſta. Itē veritas dicit̄ hūa
ni generis que nō ſola mēte ꝑceptibilis eſt:ſed etiam
corporaliter:ḡ videt̄ ꝙ hec diffinitio ei nō cōueniat.
Sol'o Si ꝓpter hoc dicat̄ ꝙ v̓itas ſumit̄ ſm ꝙ Aug. dic̄ ꝙ
Obiectio veritas eſt rei entitas:ſed hoc iterꝫ cōpetere nō videt̄
prima q2 vera rei entitas eſt oē id qđ mō eſt in corꝑe homīs
⁊ tñ hoc nō apparebit totū in reſurrectōe:quicq̄d au
Sol'o. tē eſt de veritate humane nature totū apparebit ī re
ſurrectiōe:ḡ videt̄ ꝙ ei nō cōpetat ꝑdicta Auguſtini
aſſignatio:ſi v̓o dicat̄ ꝙ veritas ſumit̄ ſm phm Aui
Obiectio cennā dicentē ꝙ veritas eſt indiuiſio actus a potētia
ſcđa ſed hec veritas hūane nature nō eſſet poſt mortē:q̄a
tunc actus diuiſus eſt a potētia:ſed veritas humane
nature ſemꝑ manet/⁊ in reſurrectiōe ſꝑ apparebit:ḡ
veritati humane nature dicta diffinitio nō cōpetit.
Sol'o. Reſponſio dōm ꝙ veritas humane nature dicit̄
dupliciť.ſ.abſtracte ⁊ cōcrete:abſtracte ſm hoc eſt in
diuiſio potētie ⁊ actus:q2 hec facit rē habere verā na
turā ſm actū.i.ſm cōplementū ſue forme/ſicut veri-
tas lapidis eſt a quo eſt verꝫ eſſe lapidis ⁊ veritas ho
minis a quo eſt verꝫ eſſe hoīs. Cōcrete aūt accipiēdo

tunc veritas humane nature eſt vera hoīs natura:⁊
hec eſt que cōpleta eſt forma naturalis hoīs q̄ eſt aīa
rōnalis cōmixtiōe ſbali nō accñtali/ſicut eſt aliq̄d in
natura hoīs ꝑ augmentū accñtale:⁊ aliq̄d decidit a
natura hoīs ꝑ violētiā/⁊ detrimentū accñtale:vt in
fra patebit:⁊ qđ quidē inheret ꝑ accñtale augmentū
nō eſt de veritate hūane nature:qđ aūt hēt ꝑ violen-
tiā vel detrimētū nature virtute ⁊ natura adeſt:licꝫ
deſit ꝑ accñs:⁊ iō eſt de veritate hūane nature ꝑtāte
⁊ virtute:vt dicit Aug. ⁊ hoc mō querit̄ hic de verita
te humane nature:⁊ hoc eſt verꝫ ſm ꝙ opponit̄ ꝑmi-
xto cū natura aliena:ſicut dicim⁹ verꝫ aurū alij me-
tallo impꝑmixtū:ꝙ aūt ſic ſumat̄ veritas patet ꝑ Hi-
lariū i.5.li.de trinitate:vbi ſic dicat: Nulli dubiū eſt
veritatē ex natura ⁊ virtute eſſe verbi cū dictū eſt ve
rū triticū qđ ſpica tutū ⁊ ariſtis vallatū ⁊ folliculis
defoſſum/⁊ in far cōminutū/⁊ in panē coaptatū/⁊ ī
cibū ſumptū reddiderit ex ſe ⁊ naturā panis ⁊ mun⁹
ex hoc accipit̄ ꝙ nunq̄ȝ d2 verꝫ a vera natura ſua ꝑfe-
cta ſm virtutē ⁊ operationē vnū idē/ita ꝙ ignis eſt
nō poteſt eſſe niſi verus ſit:nō eñ veri huius appre-
hēdo rationē:ſi dicat̄ eñ ꝙ ignis eſt:ſȝ nō ver⁹ ignis
aut aqua eſt:ſed nō vera aqua ꝑmixta aque: q2 aqua
eſt:⁊ ꝑ hoc poteris abolere vt vera ſit:ex hoc accipit̄ Ad primū
idē qđ prius. Dicendū ḡ ad primū ꝙ diffinitio Au
guſtini non cōuenit in genere:⁊ iō oportet addere ꝙ Ad 2m
ſit rectitudo hūane nature ſola mēte ꝑceptibil'. Ad
aliud dōm ꝙ licet ſit in corꝑe: nō tñ eſt corꝑea: ſȝ po-
tius ſpūalis ⁊ formalis:⁊ iō ſola mēte ꝑceptibilis/⁊
nō ſenſu vel imaginatione:q2 dictio excluſiua poſita
in diffinitiōe veritatis excludit perceptionē ſenſus ⁊ Ad obiectō
imaginatiōis. Ad aliud dōm ꝙ vera rei entitas ſo nē primā.
la illa eſt in q̄ vt ſbali forma radicat̄ entitas ſm actū
⁊ veritatē:alia aūt ſunt accñtalia influentia ⁊ effluen Ad obiectō
tia. Ad aliud dōm ꝙ veritas humane nature non nē ſcđam.
eſt poſt mortē niſi ſicut ipa natura humana.ſ.in potē
tia:⁊ iō illud argumentū nihil incōueniēs cōcludit:
⁊ per hoc patet ſolutio ad oīa:nec debet hic queri de
diffinitionib⁊ veritatis ſigni vel oratiōis:q2 nos loq̄
mur hic de incōplexa veritate qua hō dicit̄ ver⁹ hō.

An vna v̓itas hūane nature ſit ī oīb⁹ hoīb⁹

Arti. VI. Ecundo querit̄ vtrū vna veritas ſit in omi-
f bus hoīb⁊. Videt̄ ꝙ ſic:q2 quecūq̄ exeunt
ab vno naturaliter ſunt vnū in illo:ſed omēs
hoīes ab vno exeūt naturalit̄:ḡ ſt̄ vnū ī illo:ſȝ illa ꝑs Arg. primo
materie q̄ apꝑebit ſub natura hoīs v̓a ē hūane natu
re:ḡ videt̄ ꝙ v̓itas hūane nature ſit vna ī oīb⁊ Itē
vno actu nō agit̄ niſi in vnū:ſȝ vno actu decīati ſunt
oēs q̄ erāt in lūbis decīmantis:ḡ vnū fuert̄ in lūbis 2o
eius:hoc autem hic dicitur veritas nature humane
ergo oēs vna materia hoīs fuert̄ in lūbis ei⁹:ḡ totū
genus humanū a ſil'e fuit vna natura materie in lū-
bis ade:ſed per naturam materie fuerunt in lumbis
eius: ḡ oēs hoīes ſunt vna veritas hūane nature vl'
habēt vnā veritatē hūane nature. Itē nō poterat 3o
infici hūana natura niſi vbi tota vna fuit:ſed vna et
ſimplici infectiōe infecta eſt in adā:ḡ in adā tota vna
⁊ ſimplex fuit:ſed oēs hñt illud ꝓ veritate hūane na
ture. In ꝯ̄riū eſt ꝙ qđcūq̄ ſignatū naturale nō eſt In ꝯ̄riū ꝑo
diuiſibile ī infinitū:licet mathematicū ī infinitū diui
dat̄:ſemē āt ſignatū fuit naturale:ḡ ⁊c̄.⁊ q2 nos đ h̄
multū diſputauim⁹ in 2o:hec ad pn̄s ſufficiāt:q2 ibi
⁊ id diſcuſſū ē:⁊ opiniōes q̄ circa h̄ ſunt.ſ. ſi materia
nō cointellecta q̄ꝫtitate ſit diuiſibil':ſic q̄dā dixerūt ꝙ

vtrū poſſibile eſt eã mltiplicari ĩ ſeipã ſine nutrimēti
Solutio additione ⁊ hmõi alia. Dicendū ergo ad q̃ſtionē ꝙ
veritas humane nature rõne vna eſt in omnibꝫ hoi-
Ad primū. bus ſed re ⁊ ſubiecto eſt plures. Ad primū ğ obie-
ctū dicēdū ꝙ hoies nõ ſunt in indiuiduo ſignato aliq̃
cuius q̃libet accepit partē ſed ſunt ex vno originalit
Ad alia ſil. ſicut dictū eſt in ſcdo. Ad ſcdm ⁊ tertiū dicendū ꝙ
vno actu decimabat ⁊ ĩficiebat qd originalr fuit vnū
⁊ nõ per aſſignatã eſt directe materie partē aliquã: h
eñ friuolū reputo ꝙ ſm hoc totū nature opus mira
culoſum eſſet ⁊ eſt directe ꝯtra Aug. in li. de ciui. dei
ſicut patebit in ſequēti ꝓbleumate.

Arti. VII. An aliquid de nutrimēto vertatur in hu-
B manam naturam.

Ertio querit vtrū aliq̃d de nutrimēto cõuer
Argu. pmo T tat in humanã naturã. videt ꝙ nõ Matth.
eñ. 15. dz Oē qd in os intrat in vētrē vadit ⁊
in ſeceſſum emittit: ſed qd emittit nõ ꝯuertit in veri
2o tatē humane nature ergo ⁊c. Itē ibidē gloſa Be-
de dicit ſic Qui vis tenuiſſimꝰ humor aut liq̃ns eſca
in venis ⁊ artubus decocta fuerit ⁊ digeſta potus ⁊
cibi materia per occultos meatus quos greci poros
3o vocãt in ſeceſſum emittit. Itē aĩa ꝑ ſe debet orga-
nico corpi: ſed organicū nõ fit ex nutrimēto: ſed potiꝰ
ex humido radicali ⁊ ſemĩario: ergo anĩe ꝑ ſe debet
nutrimētale: ſed alia non eſt hũane nature veritas: ğ
nutrimentū tale nõ eſt de veritate humane nature.
4o Item durū videt ſi id qd ꝑ ſubſtãtiã eſt caro bouis
reſurgat: ſed hoc ſequit vt dicunt aliq̃: ſi nutrimentū
cõuertat in veritatē humane nature: ergo nutrimē-
tum nõ cõuertit in veritatē humane nature. Proba
tio medie comedit eñ caro bouis: ſi ğ nutrimentū cõ
uertit in ṽitatē hũane nature caro bouis ĩ illã cõuer
tit ſꝫ q̃cq̃d ē de ṽitate hũane nature reſurget: ğ caro
5o bouis comeſta reſurget. Itē ſm id erit reſurrectio
ſm ꝙ fuimꝰ ĩ lũbis ade: nõ aũt ſm nutrimētalē ſbãꝫ
fuimꝰ in lũbis ade: ğ ſm nutrimētalē ſbam nõ erit re
6o ſurrectio. Item vnius rõnis eſt modus veritatis
hũane nature in oĩbꝫ hoĩbꝫ: ſed in ꝑuulis recēter na-
tis nõ eſt nutrimētalis caro de veritate hũane natu-
re ⁊ tñ reſurgent in q̃ntitate etatis. xxx. annoꝝ: ergo
videt ꝙ nec in aliĵs caro nutrimētalis ſit de veritate
In ꝯrariū pᵒ humane nature. In contrariū huius obĵcit ſic ſu
per illud Phil. 2. Et habitu inuentus eſt vt homo.
dicit Aug. ꝙ quidã habitus mutat hominē ⁊ muta-
tur ſicut cibus qui mutat in corpus ⁊ mutat ipm in
robur: ergo cibus tranſit in corpus: ergo nõ totus
2o ꝑ ſeceſſum emittit. Item quicq̃d exhauſtibile eſt fa
me ⁊ reſtituibile refectione cibi ſubſtantia corporis
manente vna ⁊ eadem illud eſt caro nutrimentalis/
multa caro hois ſic eſt exhauſtibilis ⁊ reſtituibilis:
ergo multa caro hois eſt nutrimētalis. Prima patꝫ
per ſe ⁊ ex hypotheſi dõm nihil ꝯuerti ĩ corpꝰ de cibo
qꝛ ſi ꝯuertit tũc erit id ĩ qd ꝯuertit nutrimētale. Se
cũda ſcribit ſcdo li. de ciuitate dei ꝑ hec ṽba. Quic-
q̃d eſt carniũ exhauſit fames vtiqꝫ ĩ auras eſt ex ala-
tum nõ diximꝰ omnipotentē deū poſſe reuocare qd
fugit: ex hoc patet ꝓpoſitū. Ibidem q̃rit Aug. ſi qs
paſcat carne alterius ⁊ mutet in carnē ſuã in quo re-
ſurget. illa caro quõ aũt nulla eſt ſi nutrimentū non
3o trãſit in corpus hois. Item ſicut de veritate aque
eſt ſm dictū Hyl. de quo poſſum dicere hec eſt aqua
⁊ vera aqua ita de veritate nature hũane eſt de quo
poſſum dicere hec ē natura hois vel vera natura ho

minis: ſed talis eſt caro generata ex hoc nutrimēto ğ
caro nutrimētalis eſt de ṽitate nature humane. Et
minor patet ibi ꝑ verba Aug. Itē ſi natura hois 4o
que eſt materia multiplicat in ſeipã vt dicunt h non
poteſt eſſe niſi vno modoꝝ triū ſcꝫ ꝑ additionē extra-
nei ⁊ ꝑ creationē materie in q̃ forma multiplicet aut
a ſeipo ſic natū eſt ꝙ vnū educit ab alio ſicut pars a
ꝑte. Si pmo modo tũc nõ differt vtꝝ addat cibi ſub
ſtãtia vel alia ⁊ ſic cibꝫ põt ꝯuerti in corpus ⁊ in veri
tatē hũane nature. Si ſcdo mõ tũc cõtinue crearet ei
materia ⁊ iterū illa eſſet aliena ⁊ inq̃tum aliena non
differt etiã ſi materia cibi iã creata addat. Si ãt ter-
tio mõ ꝯtra qd ex ſeipo facit illud natura hũana ex ſe-
ipã multiplicat: ğ ſemꝑ ſe mltiplicat: ğ multiplicatio
ſui ex ſeipã nunq̃ꝫ ſtabit qd falſuꝫ eſt: qꝛ ſi ſic eſſet etiã
augmentū nunq̃ꝫ ſtaret/ ⁊ nos videmus ꝙ hoc ſtat.
Itē videt ſm hoc ꝙ vehementius debet in tpe eſſe 5o
augmētū qñ ſtat q̃ꝫ qñ incipit: qꝛ qñ aliq̃d educit ex
ſeipo minꝰ remanet ibi q̃ꝫ pus fuit/ ⁊ ita minus reſi-
ſtit actioni multiplicãtis: ğ magis erit tunc velox in
multiplicãdo qd abſurdū eſt. Si aũt dicas ꝙ multi
plicat ſine ſui diminutiõe ꝯtra ꝙ vna pars efficiatur
due eque primo nõ põt eſſe niſi ꝑ exitū de potētia ad
actum: potentia autē nihil agit: ğ poneret ibi aliqd
agens pterq̃ꝫ id qd iã eſt quicq̃d ibi illd ſit. Si dicat
ꝙ hoc eſt calor. contra ille nõ agit niſi rarificando ⁊
diſgregando: ğ multiplicatū in ſe corpus eſt rarius
⁊ ſubtilius q̃ꝫ ſi multiplicat: ğ rariora ⁊ ſubtiliora
ſunt corꝑa ſenum q̃ꝫ infantū qd abſurdū eſt. Item 6o
q̃d ſile ĩuenit in tota natura vbi actꝰ de actu educit
ꝑ multiplicationē. i. caro de carne ſine mutatiõe aliq̃
⁊ eq̃lia q̃nta mlta de vno minora q̃ꝫ ipã ſũt ſine addi-
tione. Itē ſi aliq̃d ṽitatis eſt in phia naturali tũc 7o
generatio fit de ſuꝑfluo nutrimēti qd deſcindit a q̃r-
ta digeſtione ſed nihil taliū cõuertit in humanã na-
turã vt dicit aduerſarius: ğ ex nullo taliū aliq̃d gene
rat: fruſtra ergo philoſophatū ē q̃cq̃d vnq̃ꝫ dictū ē a
phis ſm iſtorum mirabilē phiam. Itē in pmo de 8o
generatiõe in ca. de augmēto dicit phs ꝙ cibꝫ nutrit
inquantum potētia caro nutrit auget autem inq̃tū
potētia q̃nta caro: ğ oportet ꝙ cõuertat in corpꝰ hu
manū. Itē ſm hoc totū opus nature eſſet miracu- 9o
loſū qd abſurdū eſt. Itē ad q̃d valet calor naturał 10o
in corꝑe ipe eñ ſm iſtoꝝ mirabilē ſapientiã non agit
augendo ⁊ cibus non ponitur in corpore niſi vt ſit
materia caloris ne comburat ſubiectū: melius ergo
eſſet vt calor ibi nõ fuiſſet: qꝛ ſic nec cibo indigeremꝰ
⁊ tũc breuiori cõpendio ꝑfeciſſet deꝰ opꝰ ſuū qd ridi
culoſum eſt. Itē oē qd fit ab aliq̃ actiuo ⁊ calore nõ 11o
agit augmētū: ğ aliq̃d aliud agit ipm: nõ ſuꝑfluitas
qꝛ illius motꝰ eſt ad centrū potiꝰ diminuēdo magis
per conſtrictionē q̃ꝫ augendo per multiplicationē ad
extra. Si dicas ꝙ ē a forma ſubſtãtiali iſta noua phi
loſophia eſt ꝙ forma ſubſtantialis agat in natura cū
nihil ſit ei ꝯriū. Itē ſi validū dictū Bede reputat 12o
dicēti ꝙ nõ trãſit ĩ corpꝰ hois nutrimētū q̃re nõ ita
validū eſt vt q̃rat ab eo remediū contra ydropes cõ
tempto Galieno. dicit eñ Beda ꝙ ydropis eſt hu-
mor ſubcutaneus de vitio veſice tractus: curans au
tem veſicam curat ydropem. Galienus autē dicit ꝙ
curãdū ſit epar eo ꝙ d vitio epatis naſcit ⁊ hũore eiꝰ ğ
hĵ inq̃rãt curã bede ꝯtēpto galieno Riñſio dõm eſt Solo.
ꝙ ridiculū eſt dicere nihil de cibo ꝯuerti in corpꝰ hũa
nū ⁊ talia dicta q̃rũdã theologoꝝ deriſibilē apd pi-

Ad primū tos faciūt theologiā. Dicendū ḡ ad pmū ꝙ ly oīs diſtribuit ꝓ ptib⁹ ſubiectiuis nō itegralib⁹: qꝛ qcūq₃ ſpēs ibi intrat in os habet multū impuritatis ⁊ paꝝ puritatis: ⁊ iō qlibet ſpēs in ſeceſſu emittit̃ licꝫ nō to

Ad 2m ta. Ad aliud dicendū ꝙ parū mihi videt̃ curandū de dictꝭ Bede vbi nō loqt̃ de fide ⁊ morib⁹: qꝛ ipe naturas ignorauit: nec tn̄ fugere videamur dicendū ꝙ ipe loquit̃ de pte cibi ſm naturā carnis nutrimentalis nō ſm ſpeciē: qꝛ dicit phs ꝙ qlibet pars auget̃ ſm ſpeciē ⁊ nō ſm naturā quelibet auget̃: qꝛ materia ſimiliū mēbroꝝ influit ⁊ effluit ſ₃ nō ſpēs ⁊ hoc modo poſt decoctionē qlibet ſm ſpeciē nutrit̃ ⁊ auget̃ ſicut ꝓbat̃ pmo de generatiōe ⁊ corruptiōe. Ad aliō dicendū ꝙ nō eſt eadē de vno ⁊ de omni: qꝛ vnū eſt ſm naturā ꝑ acciñs ⁊ vnū eſt cōplens qntitatē ⁊ alterū eſt reſtaurās deperditū tm̄: ⁊ iō falſum eſt ꝙ eadē eſt ratio de vno ⁊ de alio ſicut infra patebit. Ad aliud dicendū ꝙ aīa pmo debet̃ corpi organico ⁊ ſcdo adiūcta organico ad cōplementū qntitatis organoꝝ: ⁊ tertio debet̃ reſtaurāti deperditū tm̄/ ⁊ quarto ei qđ vnitur organico et materiali et ſm omnes hos modos dicit̃ eſſe veritas hūane nature/ ⁊ prima que eſt ex humido radicali tota apparebit in reſurrectione. Scđa aūt ibi eſt actu in viuentib⁹ ⁊ ptāte in infantibus ⁊ etiā tota apparebit niſi ſit accepta de paſtu carniū humanaꝝ vt infra dicet̃. De tertia autē ibi apparebit qꝫtum decebit: ⁊ de quarta nihil: qꝛ nō niſi accidentalē ⁊ innaturalē habet vnionē ad animā imortalem. Ad aliud dicendū ꝙ hoc imperitis videtur durū qui ibi dicūt ꝙ caro aſini inqꝫtum aſini murat eos neſciētes dicta ſapientū ꝙ nutrimentū primo eſt diſſimile ⁊ vltimo eſt ſimile ⁊ tunc non eſt caro aſini: ſed ꝓxima potētia ad carnē hoīs. ⁊ eſt in argumēto eoꝝ fallatia figure dictiōis vt eſt iſte paralogiſmus quicqd comedit̃ cōuertit̃ in nutrimentū: ſed caro aſini cruda comedit̃: ḡ caro aſini eſt cruda inqꝫtū cōuertitur in nutrimentū. Ad aliud dicendū ꝙ in lūbis ade fuimus nō ſm aliquā materiā ſignatā ſed ſm originalē materiā vt dictū eſt. Ad vltimū dicēdū ꝙ in infantib⁹ eſt totū nutrimētū qđ ad qntitatis ꝑfectionē deducere debebat poteſtate: actū aūt vt dic̃ Aug. ſupplebit potētia creantis ⁊ glorificātis. Et per hoc patet ſolutio ad totum.

Arti. VIII. Quot ſunt modi reſolutionis ⁊ in quo reſurget coſta an in adā vel in eua ⁊ dicendū eſt de illis qui veſcunt̃ humana carne.

D Einde qritur de hoc qđ dicit ibi [Sꝫ in quēlibet puluerē cinerēue ſoluat̃ ⁊c̄.] ſ.a. Et qritur pmo qre in lr̄a tot ponat modos reſolutionū humani corpis. ſ. puluerē cinerē alicuius auras alioꝝ corpoꝝ. ſubſtātiā elemēta cibū aīaliū ⁊ hominū ⁊ carnē animaliū ⁊ hoīm.

Queſtiuncula pma.

Queſtiuncula ſcđa. Ulterius qrat̃ de coſta ade vtrū in adā reſurget vel in eua. videt̃ ꝙ in adā per regulā quā dat in lr̄a. qꝛ. ſ. primo eā in hūani corporis partē aīa ade viuificauit: ergo in adā reſurget vt videtur: ſed ſi hoc eſt verū tunc eua non reſurget: qꝛ tota ſumpta eſt de coſta illa.

Argu. pmo

In ꝯtrariū

Queſtiūcl'a tertia. Ulteri⁹ queritur grauis qſtio Aug. ſ. de eo qui nutrit̃ carnibus humanis in quo reſurget illa caro. ſi dicit̃ ꝙ in eo q̄ eā primo animauit qꝛ ab altero eſt qꝛ mutuata: tunc querit̃ qđ reſurget in illo qui paſtus eſt carne illa. videtur eīn ꝙ ille reſurget cū defectu qđ falſum eſt: qꝛ mortui vt prius habitum eſt reſurgent incorrupti.

Argu. pmo

Itē eſto ꝙ paſtus carnib⁹ humanis generet filiū de ſuፍfluo illius cibi tūc cōſtat ꝙ de humido ſeminario organica ſubſtātia nati format̃ ſi igit̃ hoc reſtituetur primo tunc nulla organica ſubſtātia reſurget in hmōi nato: ḡ nō reſurget qđ eſt incōueniēs. 20 Item arguit̃: eſto eīn ꝙ aliqs de mēbris aīatis in quib⁹ nihil eſt pter organicā ſubſtanitiā nutriat̃ ⁊ de illo ſuፍfluo generet. conſtat eīn ꝙ illud pmo mō eſt de veritate in vtroq₃. ſ. illo qui ſumit̃ in cibū ⁊ illo q̄ naſcit̃ ex tali cibo. Conſtat aūt ꝙ non pōt in vtroq₃ reſurgere igit̃ alter iſtoꝝ nō reſurget qđ eſt incōueniēs. 30 Ad hoc dixerūt aliq ꝙ talem modū cibi impedit ordo nature: qꝛ hō debet cibari vegetabilib⁹ ⁊ brutis ⁊ non carnib⁹ humanis: ⁊ ideo nō pōt eſſe cib⁹ ex tali.

Solō ſrūdā

Obiectio. Sed hoc nihil eſſe videmus. dicit eīn Ariſto. in. 7. ethico. de feralib⁹ ꝙ carnib⁹ humanis paſcant̃ vt medea q̄ ducis ſocios vna cena incorpauit ⁊ in thren. Dicre. Manus mulieꝝ miſericordiū coxerunt filios ſuos/ facti ſunt cib⁹ earū in cōtritione filie ppl'i mei: ḡ poſitio facta videt̃ eſſe poſſibilis.

Solutio Rn̄ſio ad hoc dōm ꝙ in ṽitate ſicut alibi dictū eſt duplex eſt humidū. ſ. radicale ⁊ nutrimentale. radicale aūt eſt qđ eſt in ſubſtantia ſeminis qđ virtute formatiua format̃ in organa: virtus aūt formatiua eſt in ſemīe ab aīa pris tm̄ hñs calorē ꝓ inſtrumēto cū triplici calido. ſ. aīe celi ⁊ ignis. ⁊ a calido ignis eſt diſſoluēs ⁊ diſtendēs: ſed a calido celi in ſpeciē mouēs ⁊ ſpeciē inducens. a calido aūt aīe mouet̃ ad vitā ⁊ aīaꝫ. Sil'r eſt ibi etiā frigidū in triplici ṽtute frigidū eīn elemēti eſt coagulās ⁊ frigidū celi terminās ad ſpeciē ⁊ inqꝫtū eſt inſtrumentū aīe cōtinet cōplexionatū viuificabile. ⁊ ſil'r eſt de humido ⁊ ſicco ſicut dicūt autores: hoc aūt hūidū eſt nutrimētale ſuፍfluū in generāte ⁊ radicale ſiue ſemiale in generato: ⁊ iō ſubſtātiale eſt generato ⁊ accidētale generāti. nutrimētale aūt humidū eſt duplex vnū qđ vi nature trahit̃ ad nutrimentū humidi ſeminal' ⁊ ħ inter cetera eſt magis ſubſtātiale poſt humidū ſemiale. Aliud aūt qđ extra acqrit̃ ꝑ cibū ⁊ hoc eſt ad triplicē vſum. ſ. ad nutrimētū qntitatis ſm ꝑfectionē ſtature ⁊ ad reſtaurandū dꝑditū vt cōtinuet̃ eſſe ⁊ vita: ⁊ tertiū qđ eſt accñtale qđ de nimietate naſcit̃ cibi ⁊ vocat̃ a pħo augmētū ⁊ innaturale ſicut vētroſi efficiunt̃ illi q̄ loca digeſtiōis infrigidāt vel frigida hñt in hūs eīn calor natural' eſt ꝯuertēs nō ꝯſumēs ⁊ innaſcit̃ eius viſcoſitas ⁊ pinguedo pter naturā. regula igit̃ eſt general' in reſurrectiōe ꝙ nutrimentū ſumptū ex hūs hūidis in illo reſurget in quo eſt nobilius aīatū ad vitā.

Ad queſtiūculā pmā. Et ħ ſuppoſito dōm ad pmū ꝙ tot ponit̃ qt modi reſolutionū vel ſm naturales vel per corruptionē violentā in aliud corpus. Si pmō mō tūc aut reſolutio eſt cōpleta aut incōpleta: ſi cōpleta tūc eſt in elemēta. ſi incōpleta ita ꝙ adhuc aliquid remanet aut qꝫtum ad ptes ſubtiles aut quo ad ptes groſſas. ſi pmo mō tūc dupl'r aut eīn eſt ps magis ꝓpinq̄ ſpūal' aut remota ⁊ pmo mō alit̃. ſcđo mō aura: qꝛ vtraq₃ ps ē aerea vaporabil' ꝓpt̃ hūidū vaporabile exalās a corpe ⁊ expirās ⁊ craſſū mag' dr̄ alit⁹ magis aūt tenue ⁊ aeri appropinqns dr̄ aura. ſi aūt q̄ ad ptes groſſas aut hoc eſt de ſiccatiōe hūidi cōtinuātis aut exiccatiōe hūidi extrahētis hūidū. Et pmo mō eſt puluis. ſcđo mō cinis. ſi aūt ē p corruptionē violentā q̄ eſt incorpatio hoīs in aliō corp⁹ hoīs aut ħ ē qꝫtū ad vegetabile. aut qꝫtū ad ſēſibile: ſi pmo mō eſt id qđ trāſit in ſbam alioꝝ corpoꝝ ſicut vege

rabilium ſicut dicit poeta ꝙ luxuriat frigio ſanguine
pinguis humus, ⁊ roſe plãtate in terra ſanguie hoīs
fimata citius ꝓferũt roſas vt dicit Hermes ĩ alchi⸗
mia. Si aũt q̄ztũ ad ſenſibile aut ſm viã ĩcorruptio⸗
nis aut ſm terminũ. Et q̄dē ꝑmo mõ h̄ eſt qd̄ vocat
carnes hoīm: aut aĩaliũ ⁊ ex h̄ accipiť ꝙ cibꝫ cõuertiť
Ad queſtiũ⸗ in carnes hoīm. Ad aliud dicendum ꝙ adã fact⁹
culã ſcd̄am. eſt ſm ea q̄ exgiguntť ad indiuiduũ ⁊ ſm ea q̄ exigun⸗
tur a ꝑncipijs humani generis qd̄ ĩpe fuit. Et ꝑmo
quidē mõ coſta nunq̄z fuit de v̄itate hũane nature in
adam ſed ſcd̄o mõ: ⁊ id̄ reſurget in ꝑncipiato ab ipſo
Ad q̄ſtiũcu ⁊ tñ reſurget adã ſine diminutiõe. Ad aliud dd̄m
lam tertiã. ꝙ nutrit⁹ de carnibꝫ hũanis dupl'r põt nutriri, vno
quidē mõ de eo qd̄ de virtute hũane nature ꝑmo vel
ſcd̄o vel tertio vel q̄rto ⁊ h̄ totũ reſtituet ꝑmo vel põt
nutriri de hoc qd̄ q̄nto mõ fuit de v̄itate ⁊ hoc rema
net nutrito: q̄ nunq̄z fuit de integritate primi niſi ꝑ
accñs ⁊ ideo nobilius eſſe habet in ſcd̄o q̄z in primo.
Ad primũ Ad hoc aũt qd̄ obijciť dicendũ ꝙ nullus patietur
defectũ de ſuo ⁊ ſi eſt/ de⁹ ſupplebit vt expreſſe dicit
Ad 2m Aug. de infantibꝫ mortuis. Ad aliud dicendũ ꝙ
hoc reſurget in ſcd̄o: q̄ nobilius eſſe habet in ſcd̄o q̄z
in ꝑmo eo ꝙ ĩ primo eſt de hũido nutrimētali: ⁊ in ſe
Ad 3m. cũdo de hũido radicali ⁊ ſꝑmatico ſiue ſemĩali. Ad
aliud dd̄m ꝙ ille caſus eſt difficilis tñ ſine preiudicio
dico ꝙ cũ ſcd̄s cibať talibꝫ puerꝑijs q̄ꝝ mēbra forma
ta ſunt ⁊ aĩata, dico ꝙ ibi eſt duplex hũidũ .ſ. ſemina⸗
le ⁊ nutrimētale tractũ in matrice ⁊ q̄ ſpēs nõ ꝯuer
tiť ſꝫ poti⁹ etiã de materia multũ abijciť/ videť dicē⸗
dũ ꝙ de abiecto vt in puero reſtituiť corpus primi:
ſed de actu ⁊ ſemĩato reſtituiť corp⁹ ſcd̄i ab oĩpotēti
deo cui moriēdo corpa nr̄a nõ ꝑeũt ſed in meli⁹ trãſ⸗
mutanť ⁊ ita pꝫ ꝙ vterq̄z reſurget ⁊ id qd̄ deeſt ſup⸗
plet manus diuĩe ſapiētie q̄ cũcta creauit. Ad ſolu
tionē aũt inductã videť ꝯcedendũ ſicut ꝓbatũ eſt in
cõtrariũ obijciendo.

Arti. IX. An hõ reſurgat idē numero quo ad mate
J riã ita ꝙ materia cuiuſlibet mēbri redeat.

Einde q̄riť de h̄ qd̄ dicit ibi [Ipa eñ terrea
D materies q̄ diſcedēte aĩa fit cadauer ⁊c̄.] ſ̄. b
Arg. primo Videť eñ falſuꝫ qd̄ hic dicit vtrum reſurgat
idē nũero q̄ ad materiã vt .ſ. ꝙ materia cuiuſlibꝫ mē⸗
bri redeat in id in q̄ prius ſecũda. q̄ dicit ph̄s ꝙ ſicut
tota aĩa ſe hꝫ ad totũ corp⁹ ita ꝑs ad ꝑtē: g̊ materia
ꝑfectibil' viſu nõ eſt ꝑfectibilis auditu: g̊ incõgruēter
ordinabiť ſi ad auditũ reuertať: ſed nihil erit ibi incõ
gruũ: g̊ materia vniuſcuiuſq̄z membri redit in iꝑm: g̊
3o falſum eſt qd̄ dicit in lr̄a. Itē videť ꝙ nõ ſit neceſſe
totã redire materiã ſicut in lr̄a dicit: q̄ corpa ſpũa⸗
lia minus indigēt de materia: ſed illa erũt ſpũalia ꝑ⸗
cipue q̄ ad bonos: g̊ minus habebũt de materia fal⸗
3o ſum eſt g̊ qd̄ dicit ꝙ tota materia redibit. Itē act⁹
meritoꝝ diuerſi ſunt facti ꝑ diuerſa organa: g̊ iuſtũ
eſt materiã illoꝝ organoꝝ in illis mēbris reiterari in
quibꝫ actus meritorios exercuerũt: g̊ neceſſe eſt ꝙ ad
4o eadē mēbra reuertať. Itē ſicut eſt veritas q̄dã cor
poris v̄lis ita eſt veritas mēbri ꝑticularis/ de q̄ põt
dici, hec eſt vera natura manus vel pedis: g̊ ſicut vir
tute v̄itatis v̄lis tota materia redibit ad totum ita
virtute mēbri ꝑticularis ꝑs media redibit ad partē
5o determinatã. Itē vnũ mēbrũ nobilius eſt altero:
ergo incõgrue agitur ſi nobilius cõuertať in ignobi
lius vel ecõuerſo: ergo videť ꝙ neceſſe ſit ꝙ vnicuiq̄z
Sol̄o mēbro reddať ſua materia. Rñſio dicendũ ꝙ q̄li⸗
bet pars entitatē habet a forma: ⁊ ideo quecũq̄z vari
atio fiat in materia ſiue cõuerſio partiũ materie ſemꝑ
vna manet veritas ab actu forme vnius/ ⁊ h̄ intēdit
Aug. vñ licet conuerſio fieri poſſet/ ego tñ puto ſaluo
meliori iudicio ꝙ qd̄libet ad idem mēbrũ in quo erat
redibit: ſed tñ poſſibile eſt aliter eſſe ſicut dicit in lr̄a.
Ad primũ ergo dicendũ ꝙ hoc non facit niſi con⸗ Ad primũ
gruentiã reditus: ſed alia erit armonia ꝑtiũ in reſur⸗
rectione: ⁊ ideo nõ tenet hoc qd̄ obijciť. Ad aliud Ad 2m
dicēdũ ꝙ ſicut ꝑus patuit nõ erit ꝑ modũ ſubtractio
nis partiũ materie gl'ificatio: ſed potius ꝑ modũ ſub
tractiõis ꝓprietatũ ꝑtinentiũ ad ſtatũ ignobilitatis.
Ad aliud dd̄m ꝙ meritũ non eſt mēbri niſi inſtru⸗ Ad. 3m.
mētaliter: ſed ſicut actus eſt totius ita ⁊ ꝑmiũ: ⁊ ideo
nulli fiet iniuria in quocũq̄z remunereť. Ad aliud Ad 4m
dd̄m ꝙ veritas q̄ apparebit in reſurrectiõe ꝑcipue eſt
ab aĩe imortalitate ⁊ hanc nõ habet aĩa a partibꝫ/ ſꝫ
a toto ex ſeipa .ſ. ⁊ a deo: ⁊ ideo partes nõ conferunt
hmõi veritatē niſi ſm q̄d .ſ. inq̄ztũ ſunt vnite toti: et
ideo etiã in quacũq̄z parte q̄d reſurgat bñ agiť cũ ipo
Ad aliud dd̄m ꝙ ſi maneret armonia q̄ nunc eſt et Ad 5m
nobilitas ꝑpetuitatis eſſet ex mēbris/ tunc ꝓcederet
ratio illa: ſed vt ſup̄ patuit neutrũ coꝝ veꝝ eſt: ⁊ ideo
poteſt variatio fieri in partibꝫ materie vt dicit Aug.
plane in lr̄a.

An oēs capilli ⁊ vngues redeãt in reſurre Arti. X.
ctione ⁊ an veritas hũane nature ſit accñs. K

Einde q̄riť de hoc qd̄ dicit [Alioq̄n ſi capill⁹
D redit ⁊c̄.] ſ̄. c. Queriť vtrũ oēs capilli ⁊ vn⸗
gues redeãt in reſurrectiõe, videť eñ hoc eſſe Argu. ꝑmo
cõtra euãgeliũ Matth. 10. vbi diciť: Et capillus de
capite ⁊c̄. g̊ videť ꝙ reuertenť oēs. Itē in lr̄a innuit 2o
ꝙ licet pili ad pilos nõ reuertanť tñ ad maſſam cor⸗
poris reuerteť materies piloꝝ ⁊ vnguiũ ⁊ hoc nõ vi
deť eſſe neceſſariũ q̄riť cũ ſine h̄ ſalua ſit tota integri⸗
tas/ vtrũ veritas hũane nature ſit ſubſtãtialis vel ac
cidētalis. Vlterius q̄riť gr̄a hui⁹ inſeꝑabilitatis Queſtiũcl'a
vtrũ veritas hũane nature ſit ſubſtãtia vel accñs, vi
deť aũt ꝙ ſit accñs q̄ ſubſtãtia vniuſcuiuſq̄z eſt vno
mõ: ſed veritas eſt diuerſo mõ vt habitũ eſt ſm q̄nq̄z
modos ſup̄: ergo eſt accidēs. Itē omne qd̄ eſt ꝯñs 2o
eſſe hoīs eſt de genere accidētiũ vt dicit Boetius: ſꝫ
veritas conſequiť eſſe hoīs: ergo eſt de genere acci⸗
dentiũ. In cõtrariũ eſt ꝙ vera entitas rei nunq̄z In ꝯtrariũ
põt eſſe accñs: ſed veritas eſt vera entitas rei: g̊ ⁊c̄.
Rñſio dd̄m ꝙ pili generanť de fumo ſicco nutri⸗ Sol̄o
mēti q̄ exiccať q̄ñ ꝑ poros ꝑtingit ad aerem, vngues Ad primũ.
aũt de ſicco ſtreſtri ꝑ calorē cordis ad ſuꝑficiē expulſi.
Et id̄ vt dic̄ Aug. nõ ſũt de v̄itate ſm ſe: ſꝫ inq̄ztũ ad
decorē faciũt ⁊ id̄ etiã inq̄ztũ decorē ꝑficiũt reſurgēt
⁊ cetera amputabunť. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ in⸗ Ad 2m
tēdit ꝙ reuertanť ad maſſam ſꝫ eſt extra: ⁊ eo ꝙ nõ eſt
neceſſe ꝙ oēs ꝑtes materiales in eadē mēbra reuertã
tur cũ qd̄ min⁹ videť etiã q̄dã ꝑtes abijci ꝑñt. Ad Ad q̄ſtiun⸗
id qd̄ vlteri⁹ q̄riť dd̄m ꝙ v̄itas dr̄ eē duplex .ſ. eſſen⸗ culã cũ ob⸗
tialis ⁊ ꝑticipata: eſſential' eſt forma ſubſtãtial' rõne iectis.
dĩns: q̄ dr̄ v̄itas inq̄ztũ eſt ꝑncipiũ cognitõis ĩ actu
vel hitu: forma aũt inq̄ztũ dat eſſe, ꝑticipata aũt veri
tas eſt q̄ habeť a mēbris a forme ꝑtibꝫ ꝑfectis ⁊ hec
etiã eſt ſb̄a vel potētia ſubſtãtiã forme ꝯñs ⁊ ſi eſt po⸗
tētia tal' tũc q̄dē eſt accñs qd̄ eſt potētia naturalis ⁊
radicať vt in ſua cauſa in ſubſtãtia forme q̄ ꝑficit ma
teriã ⁊ materie ꝑtes. Et ꝑ hoc pꝫ ſolutio ad totũ.

An reſurget idē homo q̄ mortuus fuit. Arti. XI.
L

Einde q̄rit̃ de h q̄ᵭ dicit ibi [Nihil intereſſet d
ad ei⁹ integritatē q̄ ꝑticula materie ꝛc̄.] s. d.
Argu. p̄mo ex h eñ videt̃ ſequi ꝙ nō idē hō nūero reſur/
get q̄ mortu⁹ eſt: q̄ꝛ nō eſt eadē nūero imago q̄ reſti/
2o tuit̃. Adhuc q̄rūcūq̄ꝫ ſubſtātialis forma nō eſt ea/
dē nūero illa nō ſunt eadē nūero: ſed forma ſubſtātia/
lis hoīs morientis ꝛ reſurgētis nō eſt eadē numero: ḡ
moriēs ꝛ reſurgēs nō ſunt idē nūero. p̄ma pꝫ ꝑ ſe.
ſc̄ða pꝫ ꝑ hoc ꝙ forma ſubſtātial' eſt hūanitas ꝛ illa
perit in morte: q̄ꝛ hō mortu⁹ nō eſt hō: forma autē q̄
ceſſit in nihilū nō reuertit̃ eadē nūero: q̄ꝛ dicit phus
3o ꝙ nō eſt eadē ſanitas in mane ꝛ veſpe. Itē phs in fi
ne de generatiōe ꝛ corruptiōe quecūq̄ꝫ hñt ſubſtātiā
corpalē motā nō reiterant̃ eadē nūero: ſed hō ſic ha/
bet ſubſtātiā corpalē motā: ḡ nō reiterat̃ idē nūero.
4o Itē quecūq̄ꝫ ſunt generabilia ꝛ corruptibilia nō ꝑ
ticipāt eſſe diuinū in indiuiduo ſed in ſpecie: ſꝫ hō eſt
generabil' ꝛ corruptibil' ḡ ꝛc̄. ḡ nō cōtingit eū redire
Solutio ꝑm idē indiuiduū: ſed tm̄ ꝑm idēptitatē ſpeciei. Re
Ad primū. ſpōſio dōm ꝙ ſile q̄ᵭ adducit Aug. eſt ſile i pte q̄ꝛ ma
Ad 2m terie nō remanet eadē forma q̄ eſt figura: ſꝫ in hoīe re/
ſurgēte manet eadē forma q̄ eſt aīa rōnalis. Ad ali
ud dicendū ꝙ due ſunt vie ad hoc rñdendi. ſi eñ di/
cam⁹ cū Auicēna ꝙ forma toti⁹ eſt alia q̄ꝫ forma par
tis q̄ eſt aīa ſicut forma totius eſt p̄dicabilis vt hō ꝛ
aīal de hoc hoīe ꝛ illo tūc illa forma abſtracta ſignifi
cat̃ licet ip̄prie ꝑ hoc ꝙ dico humanitas ꝛ illa nō ma
net niſi in potētia poſt mortē in p̄ncipijs cōponētibꝫ
torū cuius ip̄a eſt forma. ꝛ rōne illius forme nō habꝫ
indiuiduū ꝙ ſit idē nūero: ſꝫ hꝫ ſpeciē tm̄ q̄ indifferēs
eſt ad idē nūero ꝛ diuerſū: ſꝫ ab aīa hac ſic cōplēte ma/
teriā ꝛ ab hac materia hꝫ ꝙ ſit idē nūero: ꝛ iō nō ſeq̄t
ſi nō habet eadē formā toti⁹ q̄ eſt ſpēi vel generis vel
eſſe ꝙ nō ſit idē nūero. ꝑ. eadē ſpēs eſt licet eſſe non
ſit idē q̄ᵭ habuit ante ꝛ poſt in h indiuiduo: ꝛ iō idē
eſt nūero in ſpecie cū pori hoīe nec ſpēs deſtruit̃ mor
te niſi ꝑ accidens. ſ. ꝑm eſſe hoc q̄ᵭ habet ꝑm ſtatū in
iſto. Si aūt cū Auerroe ꝛ Ariſto. ſentiam⁹ ꝙ forma
totius eſt forma materie rōne tñ differēs ſicut videt̃
velle in ſeptimo p̄me phie tūc planū eſt ꝙ ſit idē nūero
ꝛ nō deſtruat̃ forma ꝑm ſe ſꝫ ꝑm ſuū eſſe: ſed tm̄ q̄ ad
rōnē p̄dicatiōis de cōpoſito eo ꝙ cōpoſitū eſt diſſolu
Ad 3m tū. Ad aliud dōm ꝙ hoc ītelligit̃ de hijs q̄ oīno ha
bēt ſubſtantiā corruptibilē: ſed tale q̄d non eſt hō: q̄ꝛ
aīa eſt ꝑpetua ꝛ ab illa potentiā q̄ndā ad incorruptio
Ad 4m nē acq̄rit corpus. Ad aliud dōm ꝙ h intelligit̃ de
hijs q̄ generant̃ ꝑm ſe tota hoc eſt quoꝝ forma ꝑm ſe
totā educit̃ ꝑ actū nature de materia. ꝛ tale q̄d nō eſt
hō cui⁹ aīa rōnalis fit ꝑ creationē ſicut dicit Ariſto.
in p̄mo de cauſis ꝓprietatū elementoꝝ ꝛ planetaꝝ ꝛ
in. xvj. aīaliū dicit ꝙ intellect⁹ nō educit̃ de materia
ſicut vegetabile ꝛ ſenſibile: ſꝫ ingredit̃ ab extrinſeco.

Q̄ᵭ ſancti ſine omni deformitate reſurgent.

Hoc aūt in corporib⁹ ſanctoꝝ intelligendū
eſt: de q̄bus cōſequēter adiūgit: Reſurgēt
a ergo ſc̄tōꝝ corpa ſine vllo vitio: ſine vlla de
b formitate: ſicut ſine vlla corruptiōe: onere:
difficultate: in q̄bus tāta facilitas q̄ āta fe/
c licitas erit: ꝓpter q̄ᵭ ꝛ ſpūalia dicta ſunt: cū
ꝓculdubio corpa ſint futura nō ſpūs Ex his
apparet ꝙ vna erit etas oīm reſurgentiū. ſcꝫ
iuuenilis: ſtatura vo diuerſa. ſ. quā q̄ſq̄ꝫ ha/
buerat in iuuenili etate vel erat habiturus
ſi ante eſt defunctus. Nec de ſubſtātia de q̄
hoīs caro creat̃ aliq̄d ꝑibit: ſed omniū parti
cularū ante diſpſarū collectōe reintegrabit̃
naturalis ſubſtātia corpis. Sc̄tōꝝ q̄ꝫ corpa d
ſine omni vitio fulgida ſicut ſol reſurgēt: p̄ci Matth. 13
ſis cūctis deformitatib⁹ quas hic habuerūt.

An latrones mutilati itegri corpe reſurgēt Arti. XII.
Einde q̄rit̃ de h q̄ᵭ dicit ibi [Hoc aūt in cor/ M
d poribꝫ ſc̄tōꝝ intelligendū eſt ꝛc̄.] Querit̃ eñ
de hijs q̄ p̄mo ſunt latrones ꝛ mutilant̃ in
latrocinio ꝛ poſtea cōuertunt̃ ꝛ efficiūt̃ ſc̄ti vtrū mu
tilata eis glificata reddant̃. videt̃ ꝙ nō: q̄ꝛ mēbrū h
ſc̄titati nunq̄ꝫ coopabit̃: ḡ nunq̄ꝫ debet remunerari
in glificatiōe. Ad h dōm ꝙ glificat̃ ꝛ rō ꝑ oppoſi/ Solo.
tū ſup dicta eſt in malis: q̄ꝛ meritū eſt toti⁹ hoīs ꝑm
aīam: ꝛ iō, volūtas merēdi eſt in mēbro illo ſi haberet̃
reputabit̃ ꝓ facto rōne cuius vis illa anīe glificabit̃
in ſuo mēbro ſibi reddito.

An poſt reſurrectionē mortuoꝝ ſanctorū Arti. XIII
corpa ſint impaſſibilia. N
Einde rōne eius q̄ᵭ dicit ibi [Sine vllo vi/
d tio ſine vlla deformitate ſicut ſine vlla corru
ptiōe ꝛc̄.] s. a. Querit̃ de ipaſſibilitate cor/
poꝝ ſc̄tōꝝ. Et q̄runt̃ q̄ttuor. ſ. an ſint impaſſibilia ꝛ
ꝑm quē modū ſint ipaſſibilia ꝛ vtrū equal'r oīa ſint
ipaſſibilia. ꝛ q̄rto q̄ dr̄ia ſit inter vitio carere ꝛ defor/
mitate ꝛ corruptōe q̄ oīa pōit i lr̄a. Ad p̄mū obijcit̃ Arguit̃ p°
ſic q̄rūcūq̄ꝫ vna ē potētia cū paſſibilibꝫ illa ſr̄ paſſibi/
lia: corpoꝝ glioſoꝝ vna ē potētia cū paſſibilibꝫ: ḡ ip̄a
ſūt paſſibilia. p̄ma pꝫ ꝑ ſe. ſc̄ða ꝓbat̃ ꝑ h ꝙ glioſi ꝛ n̄
glioſi ſr̄ eiuſdē nature q̄ paſſibil' ē i n̄ glioſis. Itē oē 2o
cōpoſitū ex paſſibilibꝫ ē paſſibile: corp⁹ glioſū cōpoſi
tū eſt ex paſſibilibꝫ ḡ ē paſſibile. Itē oē etherogeneū 3o
in ptibꝫ cōpoſitū eſt ex ptibꝫ diuerſa patiētibꝫ: oē cor
pus hūanū glioſū ꝛ nō glioſū etherogeneū eſt i ptibꝫ
ḡ eſt cōpoſitū ex ptibꝫ diuerſa patiētibꝫ: ḡ ē paſſibile
in ſuis ptibꝫ. Itē ſi q̄s dicat ꝙ ſint ipaſſibilia ex gr̄a 4o
vl' glia: ſꝫ paſſibilia ex natura ꝯ: vnūq̄ᵭq̄ꝫ magis de/
noiatū ē a diſpoſitiōe naturali q̄ꝫ actuali ꝛ a natura
poti⁹ q̄ꝫ ab alia forma: ḡ poti⁹ debēt dici paſſibilia q̄ꝫ
ipaſſibilia. Itē cū oē accñs fluat a ſb̄a nō pōt fluere 5o
a ſb̄a accñs ꝯrīū ipi ſubſtātie: ḡ a ſb̄a paſſibili nunq̄ꝫ
fluit accñs q̄ᵭ facit ipaſſibilē ſb̄aꝫ illā: ḡ nullū accñs
pōt eſſe in tali ſb̄a ꝑ q̄ᵭ ipaſſibil' eſſe dicat̃: ḡ cū gr̄a
ꝛ glia ſint accñtalia/ videt̃ ꝙ nō poſſint dici impaſſi/
bilia corpa illa a gr̄a vel glia. Itē gr̄a ꝛ glia ſūt ꝑfe/ 6o
ctiōes nature: ſed ꝑfectio nunq̄ꝫ repugnat ꝑfecto: cū
igit̃ ꝑfectū ſit paſſibile: a ꝑfectiōe nunq̄ꝫ cauſabit̃ im
paſſibilitas: q̄ꝛ paſſibile ꝛ ipaſſibile repugnāt. Itē 7o
phs dicit ꝙ oīs ſubſtātia naturalis eſt paſſibilis p̄ci/
pue cōpoſita ex ꝯtrarijs: ſi ḡ ſubſtātia illa maneat ſp
erit paſſibilis: ſed illa ſubſtātia manebit i reſurrectio/
ne: ḡ in reſurrectiōe ſemp erit paſſibilis. Itē oē cō/ 8o
plexionatū eſt paſſibilibꝫ q̄litatibꝫ informatū ꝛ diſtin
ctū: ḡ manebit paſſibile. In ꝯrīū hui⁹ eſt q̄ᵭ dr̄. I. In ꝯrīū p°
Cor. 15. Abſorta eſt mors: nō autē abſorbet̃ mors
niſi abſorbeat̃ paſſibilitas: ergo corpora ſc̄tōꝝ tunc
non erunt paſſibilia. Item Apocal'. 21. Iam non 2o
erit amplius neq̄ꝫ luctus neq̄ꝫ clamor neq̄ꝫ dolor erit
vllus neq̄ꝫ mors erit vltra quoniā priora tranſierūt

3o ex hoc accipit̄ idem qđ prius. Itē. I. Cor. 15. Seminat̄ in corruptiōe resurget in incorruptiōe: ſed oē incorruptibile eſt ipaſſibile: ğ erūt impaſſibilia corpa
4o ſanctoꝝ. Itē Matth. 13. Fulgebūt iuſti ſicut ſol
Solutio ꝛc. ſol aūt eſt ipaſſibilis: ğ ꝛ iuſti. Rñſio dicendū ꝙ corpa ſanctoꝝ ſunt impaſſibilia cōtrarie leſionis.

Ad primū Ad primū ğ dicēdū ꝙ potētia paſſibilitatis eſt duplex. ſ. diſpoſita ꝛ ĩdiſpoſita. ꝛ indiſpoſita duplex eſt ſcꝫ ad vtrūlibet ſe habēs ꝛ cōiuncta neceſſitati ꝯtrarij actus. Et diſpoſita quidē eſt ĩ corpe mortali. Indiſpoſita aūt aliq̄ modo fuit in adam licet aliq̄liter eſſet diſpoſita ad cōtrariū. ſ. ſi nō peccaret ꝙ nō pateretur. Cōiuncta aūt neceſſitati ad cōtrariū eſt in corpe glioſo vbi nō eſt potētia patiēdi niſi in radice: ꝛ ĩpoſſi
Ad 2m bilitas patiēdi eſt ex forme ꝑfectione ad gloriā. Ad aliud dicendū ꝙ cōponētia corpus hūanū nō retinebūt q̄litates actiuas ꝛ paſſiuas niſi ꝓut ſunt conſtituētes cōplexionalr̄: ſed nō quo ad hoc ꝙ agant vel patiant̄ cōplexionis diſcurſiua: ꝛ ideo nunq̄ꝫ inducēt leſionē aliquā. Aliqui aūt dixerūt ꝙ elemēta ibi erūt in elemētato quo ad primū eſſe elemēti tm̄. ꝛ q̄litates elemētales erūt ibi vt in radice ꝛ potētia ꝛ non quo ad actionē aliquā ſed p̄mū verius ꝛ naturalius
Ad 3m eſt. Ad aliud dicendū ꝙ corp⁹ illud etherogeneū paſſum eſt oīa illa que oportuit pati ad cōplexionandū ꝛ formandū: ſed deinceps remouet̄ ab eo paſſio ꝓpter victoriā forme ex glīa ſuꝑ materiā: q2 materia nō eſt poſſibilis ad receptionē actus violēti alicuius leſiui ſicut nec materia celeſtiū corpoꝝ ex victoria forme ſuꝑ materiā: oīs em̄ paſſio eſt materie vł cōpoſiti cuius materia ꝑ formā nō eſt remota a paſſibilitate ꝛ
Ad 4m. ad impaſſibilitatē facile deducta. Ad aliud dicendū ꝙ a naturali qđ eſt forma debet eſſe denoīatio niſi ita ſit ꝙ forma materiā in toto ꝑficere ꝛ ad ſe ꝯuertere nō poſſit ſicut modo forma coꝝ q̄ generant̄ ꝛ corrumpunt̄ impfecte obtinet materiā: ſed tunc obtinebit per habitū glīe in toto: ꝛ ideo ab actu illi⁹ forme erūt impaſſibilia: eo ꝙ nec agere pōt ad ſeꝑationē for
Ad 5m me a materia in toto vel in parte. Ad aliud dōm ꝙ duplex eſt accñs. ſ. cauſatū a ſubſtātia in q̄ eſt ꝛ illud nō eſt ꝑfectio ipius ꝛ eſt accñs cauſatū a ſuꝑiori ſubſtātia ad ꝑfectionē inferioris ſicut eſt gr̄a ꝛ glīa ꝛ hoc nō fluit a ſubſtātia in q̄ eſt nec eſt ei cōtrariū ſed poti⁹ eſt finalis ꝑfectio ipius ꝛ cōuenit cū forma ꝛ nō eſt cōtrariū niſi materialitati ꝛ p̄uatiōi: ꝛ ideo nihil ꝓhi
Ad 6m bet ab eo fieri denoīationē. Ad aliud dōm ꝙ vt patuit gr̄a ꝛ glīa nō habēt cōtrarietatē ad ꝑfectionē ab ipis: ſed potius cōuenientiā: q2 iuuāt formā ad h̄ ad qđ eſt ꝛ nō pōt ex naturalib9: eſt em̄ forma ad tollendā p̄uationē de materia ꝛ tollit eā: ſed nō pōt tollere potentiā redeūdi p̄uationē ꝓpter diſſoluētia cōplexionē niſi ꝑ gr̄am ꝛ gloriā: ꝛ iō addunt̄ ei a deo gr̄a ꝛ gloria: q2 leuāt naturā ad altiorē ſtatū in q̄ cōtinuitas
Ad 7m corpis ſolui nō pōt. Ad aliud dōm ꝙ hoc eſt verū q̄ ad cōponētia p̄ma ꝛ illa nō vincunt̄ ꝑ mixti ꝑfectionē ita ꝙ vlteri⁹ agere ꝛ pati ad mixti deſtructionē
Ad 8m non pñt. Ad aliud dōm ꝙ q̄litates cōplexionales ibi agere nō pñt niſi ad ſtatū mixti ꝛ nō ad exceſſum vnius coꝝ ſuꝑ alterū vt iā ſepi⁹ dictū eſt ꝛ hoc ꝑ gratiā ꝛ glīam efficit̄ in tali corpore.

Arti. XIIII. Quo mō corpa ſctōꝝ dicant̄ impaſſibilia.

Q Ecūdo q̄rit̄ ſm quē modū ipaſſibilitatis dicant̄ impaſſibilia: aut em̄ ipaſſibilitas dicit p̄uationē actus patiēdi aut p̄uationē potētie

Si p̄mo modo tunc hāc dotē etiam habuit corpus adē in paradiſo qđ falſum eſt. ſi aūt p̄uat potētiā cū illa radicet̄ in natura: videt̄ ꝙ priuet etiam naturā ꝛ ſic illa corpa nō eſſent eiuſdē nature cū iſtis qđ falſuꝫ eſt. Itē paſſio dicit̄ a patin grece qđ eſt recipe: illa autē corpa alicuius ſunt vel eſſe vident̄ ſuſceptibilia eo qđ ad min⁹ alterant̄ ſm ſenſus cum videat ꝛ audiāt ꝛ ſm alios ſenſus afficiant̄: ğ videt̄ ꝙ nō priuet̄ ab eis oīs ipaſſibilitas ſed quedā. Itē paſſio eſt duplex. ſ. diuiſionis ꝯtinui ꝛ ſenſus doloris ſine diuiſione: diuiſio eſt ꝯtinui ſicut cū calidū ledit tactū: aut ğ dicunt̄ corpa illa ipaſſibilia ſm primū modū aut ſm ſcđm. Si dicat̄ ꝙ p̄mo modo etiā corpa damnatoꝝ erūt impaſſibilia: q2 ſcindi nō pñt nec diuidi nec corrūpi. S aūt ſcđo mō tunc ꝛ corpus adē in p̄mo ſtatu habuit ipaſſibilitatē dotis qđ falſum eſt. Item videt̄ ꝙ iſte modus ipaſſibilitatis nō pōt cōuenire cōplexionato corpi: q2 tactus nō ꝑcipit niſi excellentes q̄litates tact⁹: ſed excellēs agit in id qđ tāgit ꝛ exceſſum patit̄: ğ ſi corpus glioſum ſentit ſm tactū de neceſſitate pati pōt ſm tactū ſi intendat̄ id qđ tangitur
Itē aut iſta ipaſſibilitas ſequit̄ volūtatē aut nature neceſſitatē. Si volūtatē tūc eſt talis ſicut adē. ſ. ꝙ nō patit̄ ſi peccare noluerit ꝛ ſi peccare voluerit patiet̄. ſi aūt neceſſitatē nature tunc oportet ꝙ radicet̄ in natura ipaſſibili qđ falſum eſt. Itē nobilior eſt volūtas q̄ꝫ natura: q2 volūtas eſt libera ꝛ nō neceſſitati addicta: ğ nobilior eſt ipaſſibilitas q̄ ſequet̄ volūtatē q̄ꝫ ea q̄ ſequit̄ naturā: ſed corp⁹ glioſum nobiliſſimā hꝫ ipaſſibilitatē: ğ videt̄ ꝙ habeat eā q̄ ſequit̄ voluntatē ꝛ ſi ſic iterū vlteri⁹ ſequit̄ ꝙ eiuſdē eſt r ōnis cū impaſſibilitate adē. Itē habit⁹ ꝑficiēs naturā ꝑficit eam ſm nature modū ꝛ tactū ſꝫ nō ita ꝑficit illa ipaſſibilitas corpus glioſum: ğ nō ſequit̄ naturā. Prima ptꝫ ꝑ ſe ex cōparatiōe quā facit Aug. ſtatuū li. ar. ꝛ imortalitatis q̄ habita eſt in. ij. li. diſt. xxv. quia poſſe nō peccare ſequit̄ poſſe nō mori ꝛ ad neceſſe peccare neceſſe mori ꝛ ad nō poſſe peccare nō poſſe mori.

Rñſio dōm ꝙ oīs paſſibilitas eſt ex materia ꝛ impaſſibilitas ex forma: ꝛ iō habit⁹ exaltās formā ſuꝑ materiā ad tollendū p̄uationē ꝛ diſpoſitiones ꝯrias forme ꝑficiūt ipaſſibilitatē ꝛ illi in hoīe nō pñt eſſe niſi gr̄a ꝛ glīa ſic cōtinētes agētia ꝛ patientia vt nunq̄ꝫ agāt ad diſcurſiua cōplexionis vel diuiſionē cōpoſitionis ꝯtiū. hoc aūt q̄lr̄ fiat ſic ītelligi pōt ſicut innuit Ariſto. ꝛ cōmētator expōit: elemēta ſūt ſaluata in mixto ſm ſuas formas ſbales: ſꝫ ꝓprietates elemētales ſcꝫ actiue ꝛ paſſiue p̄me q̄litates ſunt in mixto nō ſm ꝓpriū actū ſed ſm actū mixti. vnūqđ q̄ꝫ em̄ ꝯrioꝝ alteratū eſt ab altero ad actū mixti ꝯtinēs aūt actū mixti eſt oē illud qđ impedit intēſionē vni⁹ ꝯrij ſuꝑ alterū in actu ipius mixti ꝛ vnione miſcibiliū ſicut faciūt medicinalia ꝯſeruātia ſanitatē: ſꝫ loco illoꝝ imaginet̄ poni habitū facientē in corpore alium ſtatum ꝛ non aliā naturā. ſ. in quo ſtatu ſic preualet mixti actus ꝙ oīno dominet̄ potētijs miſcibiliū ita ꝙ nunq̄ꝫ intendi vel remitti poſſunt nec a cauſa interiori vel exteriori ꝛ tūc eſt mixtū inalterabile ꝛ ipaſſibile ꝛ hec eſt im
passibilitas corpis glioſi. Dicēdū ğ ad p̄mū ꝙ dicit p̄uationē potentie diſpoſite ad patiendū ſcꝫ nō priuationem radicis que eſt tm̄ in hoc ꝙ elemēta inſūt q̄ ad eſſe primū que paterentur ſi forma faciens alium ſtatum non impediret. vnde patet ꝙ nihil valent obiecta ꝯtra hoc. Ad aliud dicendū ꝙ forte non erūt

Margin notes beside the second column: Argu. p̄mo (beside the first line); 2o; 3o; 4o; 5o; 6o; 7o; Solutio (beside "Rñſio dōm"); Ad primū (beside "paſſibilitas corpis glioſi. Dicēdū"); Ad 2m (beside the last line).

receptibilia ſm ſenſum corpa ſed quicqd ſit de hoc infra in qſtione de ſenſib; corpis glioſi determinabit: ſed qſtu ad pñs ptinet ſi ↄcedant receptibilia eſſe: tūc dicendū qꝫ nō recipiūt agēs mō nature:ſed agēs per intentionē ſpūalem aīe ⁊ ex hoc nulla ſurgit paſſio leſiua ⁊ qd ſit hoc dictū infra cū de ſenſib; ageṫ expone-
Ad 3m tur. Ad aliud dicendū qꝫ vtroq; mō dicitꝰ impaſſibile ⁊ differt ab illa que fuit ade i habitu faciēte ⁊ in actu ſtatu habitꝰ eſt faciēs ipaſſibilitatē. in adā fuit gra in hoīe:ſed in glioſis eſt glia/⁊ ſtatus ade fuit poſ-
Ad 4m ſe non pati:hic aūt poſſe pati. Ad aliō dōm qꝫ non ſequiṫ hoc niſi de hīs q̄ agūt in tactū actiōe nature: ſ; tūc qlitates tāgētis nō pcipieṫ niſi actiōe ſpūaliter aīe eſt potius pceptio intētionalis q̄ʒ corpalis vt in-
Ad alia ſil. fra determinabiṫ. Ad aliud dicendū qꝫ iſta ipaſſibilitas eſt nature ⁊ tn̄ cauſaṫ ex merito volūtatis ⁊ nihil aliud pbat illa obiectio ⁊ oēs obiectiōes vſq; in finē:ſed qualiter differat ab imortalitate ade: pt; ex pbabitis. qliter etiā ſit vna ⁊ qliter diuerſa ad ipa q̄ diſputata ſunt ſup ſcōm recurraṫ vbi agitur de ſtatu ade ante peccatum.

Arti. XV An omnia corpora glorioſa ſint equaliter impaſſibilia.

P Ertio queriṫ vtrū oīa corpa glioſa ſint equa-
Argu. pmo t liter ipaſſibilia. videṫ aūt qꝫ eqliter:q2 puationes nō accipiūt intēſionē ⁊ remiſſionē:ſed impaſſibilitas dr̄ a priuatiōe paſſibilitatis: g nō recipit intenſionē ⁊ remiſſionē:g eqliter eſt in omnib; glorio-
2o ſis. Itē nō pōt eſſe amplior ipaſſibilitas q̄ʒ puatio paſſiōis ad inferiora ⁊ exteriora leſiua:⁊ h̄ i oib; ē glioſis
3o g oēs equalꝛ ſunt ipaſſibiles. Itē albius eſt nigro impmixtius:ſed ſi nullo mō ſit pmixtū tūc ſignificabit rē ſuā in termīo/⁊ impoſſibile eſt fieri intenſionē ſup hoc. ſilꝛ ipaſſibile nō videṫ poſſe intēdi vltra ſepa-
4o tionē ab omi paſſione. ſic aūt ſūt impaſſibilia oīa corpora glioſa:g videṫ qꝫ equalꝛ ſint ipaſſibilia. Item
I. Cor. 3. dicit glo. Equalꝛ oēs habēt qꝫ pati nō poſ-
In ↄtrariū ſint. In ↄtrariū eſt qꝫ impaſſibilitas eſt pmiū: ſed pmia nō ſūt eqlia:ergo nec ipaſſibilitas corpoꝝ ſanctoꝝ ac glioſorum. Item eadem eſt rō de vna ⁊ de
Solo alia:ſed alie ineqliter habenṫ g ⁊ iſta. Rñſio dōm
Ad primū qꝫ ineqliter habeṫ ipaſſibilitas. Ad primū g dicendū qꝫ ipaſſibilitas licet ſm nomē dicat priuationē tn̄ fundaṫ ſup habitū faciente illā impaſſibilitatē/ſicut in pcedēti pbleumate eſt dictū in cōpatōe ad cauſam
Ad 2m ſuā pōt intēdi etiā ſi in ſe eſſet puatio. Ad aliud dicendū qꝫ licet pſa nō priuet in vno q̄ʒ in alio/tn̄ fortiꝰ reſiſtens habitus priuat in vno q̄ʒ in alio ⁊ ſm hoc
Ad 3m. vnus ipaſſibilior eſt q̄ʒ alius. Ad aliud dicendū qꝫ equalꝛ eſt in oibus pmixta pportione patiēdi: ſed tn̄
Ad 4m ex inequali reſiſtit vt dictum eſt. Ad aliud dōm qꝫ glo. intelligiṫ q̄ ad excluſionē facientiū paſſionē:ſ; tn̄ eſt inequalitas ex reſiſtēte vt dictū eſt.

Arti. XVI. An idē ſit vitio carere deformitate ⁊ corruptione.

Q Uarto queriṫ q̄ eſt differētia inter vitio care-
Arguiṫ po q re ⁊ deformitate ⁊ corruptiōe:q2 ita dicit Auguſti. li. de ci. dei. xxi. Neſcio aūt quō ſic afficimur amore martyꝝ beatorū vt velimus in illo regno in eoꝝ cordib; videre vulnerū cicatrices q̄ p xp̄i noīe ptulerūt ⁊ fortaſſe videbimus:nō eīn deformitas in eis ſed dignitas eſt qdā q̄ʒuis in corpe nō corporis ſed vtutis pulchritudo fulgebit nec iō tn̄ ſi aliqua martyrib; amputata ⁊ ablata ſunt mēbra ſine

ipis mēbris erūt in reſurrectiōe mortuoꝝ/ quib; dictū eſt:⁊ capillus de capite vr̄o nō pibit. Itē in cor- 2o
pore xp̄i cicatrices apparebūt vt pt; Joh. 20. g ⁊ in corporib; alioꝝ martyꝝ. Rñſio dicendū qꝫ vitiū Solo
dicit mutilationē q̄ eſt in mēbri diminutiōe: deformitas aūt dicit incongruentē pportionē mēbroꝝ adinuicē ⁊ coloris ad figurā:corruptio aūt dicit potentiā paſſiōis ⁊ hec oīa ibi tollenṫ. Ad obiectū aūt dicen- Ad primū
dū qꝫ cicatrices nō apparebūt inq̄ʒtū ſunt corruptiue cōtinuitatis/ſed potius inq̄ʒtum ſunt ſigna cōſtantiſſime virtutis qua paſſi ſunt p iuſticia ⁊ fide ⁊ hoc colligiṫ ex verbis Aug. inductis. Ad vltimū autē Ad 2m
dicendū qꝫ xp̄i vulnera nō apparebūt niſi in ratione fidei ⁊ reſurrectionis.

An agilitas cōueniat corporibus glioſis. Arti. XVII.

D Einde queriṫ gra huiꝰ qō dicit ibi [Onere R
difficultate:in quib; tanta facilitas ⁊c. s. b.

Queriṫ de agilitate corpoꝝ glioſoꝝ q̄ ē vna dotiū beatoꝝ. Et qrunṫ ſex. Primū eſt an agilitas ↄueniat corpib; glioſis. Scōm ē qd ſit agilitas ſiue virtus que poniṫ dos. Tertiū a quo cauſaṫ virtꝰ illiꝰ agilitatis. Quartū vtrū vno mō iſit ſctis vel diuerſo. Quintū an corpa glioſa moueanṫ. Sextū an moueanṫ in tpe an i inſtāti. Ad pmū ſic pcediṫ oīs Arg. primo
motus alicuꝰ organi corporei ↄtrariū hñs motū ad motorē inducit laſſitudinē ⁊ penā:talis eſt motus pgreſſionis oīs hoīs: g inducit laſſitudinē ⁊ penā:g corpa glioſa nunq̄ʒ erūt ita agilia q̄n ex motu grauentur ⁊ laſſenṫ. Prima p ſe pat;: q2 cauſa predicati eſt in ſubiecto. Scda pbaṫ ex hoc qꝫ vt dicit phs i. ij. de generatiōe ⁊ corruptione in omni corpe mixto terra dñaṫ:ſed huius motus eſt ad centrū ⁊ nō ante ⁊ retro dextrorſum ⁊ ſiniſtrorſum ſm appetitū voluntatis q̄ mouet in motu pceſſiuo. Item oīs motus a 2o
pncipio diſtare faciēs inductiuus eſt corruptiōis:talis aūt eſt oīs motus corpis elemētati:g oīs motus talis corpis inducit corruptionē:ſ; corpa glioſa erūt icorruptibilia:g nō hēbūt diſpoſitionē ad hmōi motū:ergo nō erūt agilia: q2 agilitas dicit diſpoſitionē.

Item omnis incorruptio nature intellectualis de- 3o
primit eā:ſed poſt reſurrectionē aīa rōnalis eſt incorruptibilis:g deprimit aniā ipm corpus:g retardat:g ipoſſibile eſt vt corpꝰ habeat diſpoſitionē q̄ ↄſeqꝫ velocitatē aīe:g nō eſt agile:q2 talis dos ab oib; pbatur eſſe agilitas. Itē motus in determiati termini 4o
volūtariꝰ vel violētus nō eſt niſi p elemētū qō ⁊ leue eſt in aliq̄ ſicut eſt aer ⁊ aqua:ſicut pbaṫ in. iiij. de celo ⁊ mūdo:g nō pōt eſſe talis motus in celo:g fruſtra ad talē motū dareṫ agilitas. Itē oīs motus volū- 5o
tarius ⁊ violētus in fine remittiṫ:ↄſtat aūt qꝫ remiſſionis illiꝰ eſt aliq̄ cauſa ⁊ nō niſi grauitas organi:g organū nō eſt vnq̄ʒ ſufficiēter agile:ergo nec agilitatem habebit p dote. Itē ſi quis dicat qꝫ nō remit- Solo.
tiṫ. Cōtra: cui ↄuenit pp̄ria paſſio illi ↄueīt ſubiectū: Obiectio.
ſed pp̄ria paſſio naturalis motus eſt nō remitti in fine:ergo ille motus corporis glorioſi eſt naturalis:g naturalis motus eiuſdem corpis eſt ad diuerſa loca ante ⁊ retro dextrorſum ⁊ ſiniſtrorſum ⁊ deorſum ⁊ ſurſum quod eſt abſurdum ⁊ impoſſibile. In con- In ↄriū po
trarium huius eſt quod dicitur Eſaie. 40. Current ⁊ nō laborabūt ⁊c. Item in littera dicitur qꝫ tanta eſt facilitas quanta eſt felicitas illa eſt agilitas ad motum: ergo habebūt agilitatem: ⁊ hec ſunt verba non magiſtri ſed Auguſtini li. de ciuitate dei. xxi.

2o Item.1.Coꝝ.15.Seminaꝛ in infirmitate reſurget in virtute.p virtutē aūt vt dicit ibi gloſa quedā
3o mobilitas intelligiꝛ q̄ vocaꝛ agilitas. Itē de rōne btitudinis eſt ea q̄ ſunt de pfectiōe pōtis habere mō poſſeſſionis.i.ad nutū:ſed de pfectiōe pōtis mobil' in eo qd̄ moueꝛ eſt agilitas:ḡ corpa glorioſa illā debēt hēre mō poſſeſſionis.i.ad nutū.
Solutio Rn̄ſio dōm ꝙ corpa erūt agibilia nō tm̄ ad motū localē:ſʒ ī oīa opa qcūqꝫ ꝑpetrare voluerit appetit⁹ q̄ mouet organa ſicut infra patebit.
Ad primū. Ad primū ḡ hoꝝ dicendū ꝙ grauitas q̄ eſt in organo ad depreſſionē virtutis motiue ſi nō eſſet gl'ificatū eſt ex materialitate ⁊ cū tūc oīno vincaꝛ materia p gloriā reſurrectiōis ceſſabit oīno illa grauitas ita ꝙ nullū laborē inducet virtuti mouenti.
Ad 2m Ad aliud dicēdū ꝙ motus q̄ mutat aliqd̄ in ſubiecto diſtare facit mobile a ſuis pncipijs: ſʒ in q̄ ſubiectū vno mō manēs trāſit ad locū aliū de alio nō ē tal' motus ⁊ iō pfectis ⁊ imortalibꝫ corpibꝫ ꝯuenire pōt mot⁹ localis ⁊ tal' eſt motus organoꝝ in gl'ioſis corporibꝫ ad nutū ꝟtutis motoꝝ ⁊ iō nunqꝫ inducet laſſitudinē ⁊ penā.
Ad 3m Ad aliud dōm ꝙ corp⁹ eſt cuius motus ptingit ad aīam/ita ꝙ ex ipo accipit pfectionē cognitiōis ⁊ moris ⁊ opis ſicut eſt corp⁹ aīale in q̄ pficiꝛ aīa ſciētijs ⁊ virtutibꝫ ⁊ de tali verū eſt ꝙ deprimit aīam in mō cogitādi ⁊ operādi ⁊ hoc intenditur Sap.9.vbi diciꝛ: Corp⁹ qd̄ corrūpiꝛ aggrauat aīam idē corp⁹ idē ſiue ꝙ meli⁹ eſt ſtat⁹ corpis in q̄ aīa nihil accipit a corpe:ſʒ potius oīs gl'ia corpis eſt redūdātia qdā gl'ie ⁊ fulgoris aīe ⁊ illud corp⁹ in nullo deꝑmit aīam:ſed obedire aptū eſt ad nutū ⁊ illa aptitudo eſt agilitas eius.
Ad 4m Ad aliud dicēdū ꝙ hoc eſt verū de motu q̄ eſt ꝑpter indigentiā vel alterius ſolatij qd̄ queriꝛ in diuerſis locis a corpe graui aīato:ſʒ motus q̄ eſt in demōſtratiōe gl'ie ⁊ btitudinis ꝯgruēti⁹ eſt in celo qꝫ in alio corpe vel elemēto.
Ad 5m. Ad aliud dicendū ꝙ ille mot⁹ eſt ad nutū:⁊ iō nō remittiꝛ niſi ꝑut nutus voluntatis dictauerit:ſed obiectū tenet de motu in q̄ mobile tandē vincit ſup virtutē mouentē ⁊ hoc nunqꝫ eſſe pōt in corpe cui⁹ mobilitas tota cauſaꝛ a felicitate volūtatis ⁊ h̄ eſt qd̄ diciꝛ in lr̄a ꝙ tanta eſt in eis facilitas q̄nta ⁊ felicitas.
Ad obiectionem. Ad aliud dicendū ꝙ paſſio naturalis motus eſt intēdi in fine ex victoria generātis ſup generatū:q̄ntū eīn daꝛ generato de forma generātis tātū etiā daꝛ ei de motu generātis.Et qꝛ p maiorē acceſſum vincit forma generātis ꝓuatione rei generate ⁊ cōfortaꝛ forma generātis in generato:ideo plus habet de motu: ſed nō ſic eſt de motu organoꝝ corpis gl'ioſi:qꝛ ille eſt in pncipio ⁊ in fine intēſus ⁊ remiſſus ad nutū virtutis mouētis vt ſibi ſua agilitas ſit poſſeſſio: qꝛ ſm phm nihil eſt pars felicitatis ⁊ mō btitudinis habitū niſi h̄ qd̄ mō poſſeſſionis habeꝛ ad nutū.

Arti.XVIII **Quid ſit dos agilitatis.**

S Arguiꝛ po Ecūdo queriꝛ qd̄ ſit dos iſta que diciꝛ agilitas.videꝛ eīn ꝙ nō ſit ſic nominā da:qꝛ.1.Corinth.15.diciꝛ Seminaꝛ in īfirmitate ſurget in virtute.dicit ibi glo.in infirmitate.i.imobile ⁊ ſurget in virtute.i.mobile viuū ⁊ vegetatū ⁊ potēs cui
2o nihil nocet:ḡ videꝛ ꝙ iſta dos dicēda ſit virtus. Itē ex illa glo.vlteri⁹ oſtendiꝛ ꝙ eadē ſit dos iſta cū ipaſſibilitate:qꝛ vnus actus vnius eſt habit⁹:ſed vnus actus eſt reſiſtere ⁊ ille eſt impaſſibilitatis ⁊ virtutis
3o etiā:ḡ virtus eſt ipaſſibilitas. Itē queriꝛ q̄re apl's vocat hanc dotē virtutē potius qꝫ aliā.videꝛ eīn ꝙ virtuti potius aſſimilaꝛ incorruptibilitas qꝫ agilitas:qꝛ illa dicit robur nature qd̄ eſt virtus:iſta autē nō dicit hmōi robur:ḡ potius illa qꝫ iſta virtus vocaꝛ.
4o Itē virtus rem ſuā dicit in termīo:qꝛ ſicut dicitur in pmo celi ⁊ mūdi.Virtus eſt vltimū potentie in re:ſed qd̄ differēter habeꝛ a diuerſis/nō pōt haberi a q̄libet in termīo:ḡ videꝛ ꝙ illud qd̄ differēter habeꝛ a diuerſis nō poſſit dici ꝟtus:ſʒ agilitas differēter habeꝛ a diuerſis:ḡ nō pōt dici virtus ꝑut ꝯuenit vnicuiqꝫ vt videꝛ.
5o Itē cum agilitas dicat diſpoſitionē ſiue potētiā naturalē ad motū localē ꝓceſſiuū tm̄ ⁊ mēbra gl'ioſoꝝ corpoꝝ futura ſint abilia ad oēs actus q̄re potius iſta dos nomen accipit a potentia naturali ad motū ꝓceſſiuū qꝫ ad aliud exercitiū mēbroꝝ officialiū.
Solo Rn̄ſio dicēdum ꝙ hec dos ꝓprie vocaꝛ agilitas ſicut antiq̄ eā noīauerūt ⁊ bene concedo ꝙ agilitas hec vocatur libera poſſeſſio ⁊ abilitas oīm mēbroꝝ ſimiliū ⁊ officialiū ad motiuū actū anie exequēdū.vt.ſ.in oībꝫ corpus obediat motori in nullo retardatū.
Ad primū. Ad primum ḡ dōm ꝙ.1.Coꝝ.5.iſta dos nō vocaꝛ a ſua eſſentia ſed poti⁹ a termīo ad quē pōt habere ſm ſtatū pfectiſſimū humane nature:qꝛ ſic diciꝛ virtus h̄ mō q̄ Boetius dixit ⁊ Dionyſius ꝙ ꝟtutū eſt virilitatē in oēs ſm diffoꝛmitatū opationes fortē ⁊ incōmutabilē ⁊ ad nullā indicatā diuinarū illuminationū imbecilliter ſe habere:ſicem̄ dicit pfectionē oīm organoꝝ in oēm voluntatē dei explendā ſm aīe imperiū ⁊ ab iſta ꝓprietate denoīat apl'us.
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ differt ab ipaſſibilitate:qꝛ illa eſt potētia ad nō patiendū:iſta aūt actiue potētie pfectio ad agendū Et qd̄ glo.dicit cū nihil noceat debet itelligi de nocumēto retrahēte potētiā ab opatione ex hoc ꝙ organū nō eſſet expeditū.
Ad.3m. Ad aliud dicendū ꝙ nulla aliarū dicit vltimū ſtatum potētie ad operandū qꝫ iſta:⁊ ideo diciꝛ virtus:impaſſibilitas autē nō dicit vltimū ad opus ſed potius reſiſtens leſiuis nocentibꝫ:virtus aūt pcipue eſt vltimū potētie actiue cuius vltimū in maxio determiaꝛ vt dicit cōmētator ibidē ſicut hercul' virtus eſt in vincēdo.xxx ſi nō plures vincere poſſit:ſed potētie paſſiue vltimū determinaꝛ in minimo.
Ad 4m Ad aliud dicendū ꝙ vltimū ſimpl'r nō pōt cōuenire niſi vni ſoli:ſʒ vltimū ſm ſtatū ꝯuenit oībꝫ ſtatū illū foꝛtiētibꝫ ⁊ tale vltimū dr̄ virt⁹ q̄n dr̄ ꝙ corpa reſurgēt ī ꝟtute.
Ad 5m Ad aliū dōm ꝙ agilitas lʒ dicat expeditionē toti⁹ corpis ad opationes aīe explendas tamē cognoſciꝛ maxime in motu ꝓceſſiuo ⁊ ideo dos iſta denominaꝛ a pfectione potētie naturalis ad motū illum.

Arti.XIX. **A quo cauſatur dos agilitatis.**

T Argu.pmo Ertio queriꝛ a quo cauſaꝛ iſta dos in corpore glorioſo.Et obijciꝛ ſic oīs potētia naturalis ad actū corporeū cauſaꝛ a mēbroꝝ diſpoſitione:agilitas eſt hmōi potentia:ergo cauſaꝛ a mēbroꝝ diſpoſitiōe. Prima pbaꝛ ex hoc ꝙ deus ſubtilior eſt qꝫ natura ⁊ natura nobilitaꝛ quodlibet optimo ⁊ cōueniētiſſimo modo quo eſſe poteſt. Secūda autem per ſe patet:quia agilitas precipue eſt in potētia naturali ad motum proceſſiuū.
2o Item natura non eiuſdem diſpoſitionis inſtrumenta dat tardo et veloci:ergo videtur ꝙ nec deus.videmus eīn ꝙ tardo dat inſtrumēta groſſa ⁊ breuia.ſ.crura ſicut mulieribꝫ: veloci autē dat longa ſubtilia:ergo videtur ꝙ ſic etiam deus dat agilitatem.
3o Item ſicut dicit Ariſto.Ambulatio nunqꝫ eſt ſine pedibus:ergo nec

diſpoſitio ambulatiōis ſine diſpoſitione pedū: ergo
motus velocitatis accipit̄ in diſpoſitiōe pedū vt vide
In ꝯtriū pᵒ tur. In cōtrariū huius eſt ꝙ oēs ſic erūt agiles
ergo oēs habebūt diſpoſitionē corꝑis ⁊ crurū ⁊ agi-
litatē qḋ falſum eſt. q2 q̄ modo habēt naturalr̄ crura
groſſa etiā tūc habebūt: q2 forma mēbroꝝ naturalis
2ᵒ etiā tunc manebit. Itē agilitas illa cauſabit̄ ex me
rito volūtatis: ḡ potius manifeſtabit̄ in voluntatis
Solutio diſpoſitiōe ꝙ̄ nature corꝑalis. Rn̄ſio dicendū ꝙ
in volūtate ⁊ aīa ꝯſiſtit illa agilitas ⁊ nō in mēbroꝝ
Ad pma obiecta. diſpoſitiōe. Ad primā aūt partē dicēdū ꝙ ē agili-
tas ad motū indigētie naturalis ⁊ de iſta ꝓcedūt pri
me argumētatiōes ⁊ eſt agilitas oīm mēbroꝝ ſit̄ in
demōſtratōe3 glīe ⁊ ꝙ motor mobile poſſideat ad nu
tū ⁊ hec cauſat̄ ex diſpoſitiōe meriti volūtatis. Et per
hoc patet ſolutio ad totū.

Arti. XX. **An agilitas vno modo ſit in oībus ſctīs.**

U Uarto querit̄ vtrū vno modo inſit omnib9
Argu. pmo q ſctīs. videt̄ ꝙ ſic: q2 vnicuiq3 ineſt qḋ eſt mo-
bile corpus ad nutū eſſe motoris ⁊ hoc eſt to-
ta agilitas ⁊ tāta ꝙ̄ta eſſe pōt in natura corꝑea: ergo
videt̄ ꝙ oēs ſcti equalē cū omnib9 habeāt agilitatē.
2ᵒ Itē ſi motus coꝝ localis attēdat̄ q̄lib3 ſctōꝝ mo-
uebit̄ in ꝑceptibili tꝑe. hoc autē eſt minimū tēpus q̄
ad nos ergo q̄lib3 ſctōꝝ cum alio eq̄liter eſt velox in
3ᵒ motu ḡ ad motū habēt agilitatē eq̄lē. Itē licet ſtel
la differat a ſtella in claritate tn̄ lumē vnius eque ve
lociter venit a celo ad centrū ſicut alterius: ſed ſic mō
eſt reſurrectio vt dicit apl̄s ḡ licet differāt in clarita-
4ᵒ te tn̄ nō differunt in agilitate. Itē me3allach in li.
de orbib9 dicit ꝙ omīs ſtella eque velociter mouetur
cum omni ſtella: ſ3 ꝙ vna tardior alia videt̄ hoc eſt ex
q̄ntitate ſui orbis: ſicut orbis ſolis ad lunā in ꝓpor-
tione multiplici duodecupla ⁊ orbis martis ad orbē
ſol̄ in ſeſqualtera/ ⁊ orbis iouis ad orbē ſol̄ ī duodecu-
pla/ ⁊ ſaturni ad orbē iouis decupla ſeſqalt̄a ad orbē
ſolis in tricenaria: ḡ videt̄ ꝙ cū ſic ſit futura reſurre-
ctio mortuoꝝ ꝙ oēs glorioſi equalē cū alijs habent
In ꝯtriū pᵒ motū licet differāt in claritate. In cōtrariū huius
eſt ꝙ corona mēſe Exod. 25. erat iterraſilis ⁊ ꝑcabat
pmiū btōꝝ: ḡ cū agilitas ſit pmiū vl̄ ps pmij ē iterra
ſil̄ ſ3 iterraſilitas ſignificat qḋ ineq̄lr̄ habet̄: ḡ agili-
2ᵒ tas ineq̄liter habebit̄ a ſctis. Itē dotes aīe ſunt
meliores ⁊ nobiliores dotib9 corꝑis: ſed dotes aīe
habebunt̄ inequal̄r: ergo ⁊ dotes oēs corꝑis igitur
Solutio ⁊ agilitas. Rn̄ſio dicendū ꝙ ineq̄liter erūt agiles
Ad primū ſicut vltimo eſt ꝓbatū. Ad primū ergo dicendū ꝙ
licet tēpus inꝑceptibile ſit minimū ſ̄m incrementū
virtutis mouētis: q2 velox vt dicit Ariſto. diuidit te
pus tardū ante magnitudinē: ⁊ ideo etiā in tꝑe inꝑce
ptibili vnus mouebit̄ velocius ꝙ̄ alius ſi voluerit.
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ licet habet ꝙ̄tum vult in hoc
ꝙ nō plus vult ꝙ̄ habet ⁊ ꝙ̄ deus vult eum velle tn̄
nō habet tm̄ vnus ꝙ̄tū ali9. ⁊ eſt ſil̄e q2 duo equali-
ter iuſti vterq3 habet ꝙ̄tū vult: q2 nō vult plus ꝙ̄ ha
bet: ſed nō tn̄ equal̄r habēt: q2 vnus pōt eſſe ditior ꝙ̄
Ad 3m. alter. Ad aliud dicendū ꝙ hoc nō eſt ſil̄e: q2 ille mo
tus eſt illuminatiōis ⁊ nō illuminantiū ⁊ nos loqui
Ad 4m mur de motu ipoꝝ luminoſoꝝ. Ad aliud dicendū
ꝙ hoc ideo eſt: q2 ſ̄m naturā nullū corpus mouetur
in ꝓprio loco ſicut idem phs dicit ꝙ motus orbis eſt
potius motus ſapiētis ꝙ̄ nature: ſi em̄ ſ̄m naturam
moueret̄ impoſſibile eſſet ꝙ motus illius nature nō
velocius moueret̄/ ſicut maior ignis velocius aſcen-
dit ꝙ̄ minor. Cū ergo ſic ſtelle moueant̄ iuſſu ſui mo
toris ſiue ille deus ſit ſiue nō pn̄t habere motū equa
lem licet diuerſum ſpacium faciat diuerſas mobiliū
diſtātias: ſed in ſctis tota vis motus erit ex q̄ntitate
ſctitatis ⁊ cū illa ſit differēs ſic erit differēs agilitas
tn̄ in verbo inducto phi dubium eſt nec ab ipo nec ab
alio eſt hoc verbū probatū.

An corpora glorioſa mouebuntur. Arti. XXI

X
Uinto querit̄ an glorioſa corpa mouebunt̄.
q videt̄ aūt ꝙ nō q2 omnis motus fit ꝓpter in- Arg. pmo.
digentiā: ſed nulla eſt ibi indigētia: ḡ nullus
eſt ibi mot9. Itē nullū locū iueniet ī q̄ aliq̄d noui in 2ᵒ
ueniet qḋ ñ habuit ī alio: ſ3 vbi nll̄a pōt eē renouatio
ibi null9 pt eē mot9: ḡ null9 mot9 pōt eē ī glioſis cor
porib9. Itē Ariſto. in. 7. eth. dicit ꝙ oīs motus eſt 3ᵒ
ꝓpter maliciā nulla eſt ibi malicia: ergo nullus mo-
tus. Itē Ariſto. dicit ꝙ bonitate ꝑticipare ſine mo 4ᵒ
tu nobilius eſt ꝙ̄ cū motu: ſed oppoſitū dandum eſt
corꝑib9 glioſis: ergo videt̄ ꝙ ſine motu ꝑticipabunt
btitudinē glorie. Itē nobiliſſimū celoꝝ qḋ eſt em- 5ᵒ
pyreū ponit̄ nō moueri ꝓpter ſtatū cōteplationis q̄
in ipo eſt cui magis cōpetit quies ꝙ̄ motus: ḡ cū in ſe
nobiliora ⁊ melius ad cōtemplationē ordinata ſint
ſanctoꝝ corpa videt̄ ꝙ ipis debeat dari imobilitas
potius ꝙ̄ motus. In cōtrariū huius eſt qḋ dicit̄ In ꝯtriū pᵒ
Sap. 3. Fulgebūt iuſti ⁊ tanꝙ̄ ſcintille in arūdineto
⁊c. in quo vt oēs fere dicūt notat̄ agilitas mot9 ſan
ctoꝝ q̄ erit ad velocitatē luminis: ergo mouebūtur
tunc. Item minus videt̄ ꝙ pure ſpūales creature 2ᵒ
moueant̄ localiter ꝙ̄ corꝑales/ ⁊ ille mouent̄ ſicut ꝓ-
bat̄ ꝑ motū angeloꝝ: ergo ⁊ corꝑalis creatura moue
tur: ḡ ſancti mouebunt̄ in patria. Itē de ꝑfectione 3ᵒ
rei mobil̄ eſt mot9 ꝯſtat aūt ꝙ oīs ſb̄a aīata hn̄s vim
motiuā ē mobil̄: ḡ de ꝑfectiōe ill9 ē mot9: ḡ cū oēs ha
beant ꝑfectiōes ſcti in patria videt̄ ꝙ ſcti mouebunt̄
Rn̄ſio dicendū videt̄ ꝙ ſcti mouebunt̄ qn̄ volent Solo.
⁊ quocūq3 volēt abſq3 omni indigētia: eſt em̄ motus Ad primū
duplex ꝙ̄tū ad finē mot9 quidā em̄ ē ꝓpter indigētiā
ſubleuandā ⁊ quidā ad motiuā potentiā demonſtrā
dam ſicut curſores frequēter currūt vt oſtendāt abi-
litatē ſuā ad curredū/ ⁊ abſq3 omī indigētia ⁊ ita mo-
uebunt̄ ſcti vt laudet̄ ſapiētia diuina in tāta agilita-
te eis collata. ⁊ ꝑ hoc pt3 ſolutio ad primū. Ad ali Ad 2m
ud dicendū ꝙ ibi eſt renouatio ſitus ad minus: ſ3 ve-
rū eſt ꝙ nihil inuenit̄ de deo in loco vno ꝙ̄tū ad par-
ticipationē btitudinis qḋ nō inueniat̄ in alio: ſ3 mo-
tus fit in demonſtrationē potētie motiue vt laudet̄
ſapiētia creatoris ſic ordinātis mēbra ad motū. Ad Ad 3m
aliud dicendū ꝙ ſic intelligit̄ de motu naturali q̄ fit
ꝓpter indigentiā. Ad aliud dōm ꝙ phs loquit̄ de Ad 4m
bono qḋ ꝯtingit acq̄rere ꝑ motū ⁊ ſic nō eſt ꝑfecta ſ3
indigēs: corpa autē glorificata nō acq̄rūt talē bonita
tē ꝑ motū: ſed quā iam habēt ꝑ motū demonſtrant.
Ad vltimū dicendū ꝙ hoc ideo eſt q2 motiuā vir- Ad 5m
tutē nō habēt: ſed ſi haberet virtutē motiuā ⁊ eſſent
beati oporteret ꝙ in actu ⁊ motu ſuo demonſtrarent
ſapientiā conditoris.

An motus corporum glorioſorum erit in tempore vel in nunc. Arti. XXII.

y
Exto querit̄ vtrū motus ille ſit in tꝑe vel nūc
ſ videt̄ aūt ꝙ in nūc: q2 demonſtrat Jacob9 be Argu. pmo
nalbendi in lib. de diuerſitate aſpectus lune
ꝙ omne cuius motus eſt eque inperceptibiliter ad

remotū ⁊ ꝓpinquū moueꝛ in nūc: ſed hoc mō vt dicit
2º eſt motꝰ corpoꝝ glorioſoꝝ: ergo eſt in nūc. Itē con
ſtat ꝙ differēs eſt agilitas in ſanctis: ille autē q̄ mi-
norē habet agilitatē moueꝛ in tpe impceptibili: ergo
ille q̄ habet duplā moueꝛ in tpe ſub duplo: ⁊ ille qui
habet quadruplā ī tpe ſub quadruplo ⁊ ſic de alijs.
3º ergo cōtingit ꝙ tandē aliquis mouebiꝛ in nūc. Itē
velocior eſt agilitas glorioſi q̄ȝ alicuiꝰ corporis non
beati: ſꝫ motꝰ lumīs nō beati eſt ī nūc (vt dicit phs)
In ꝯtrariū ergo ⁊ corporis glorioſi. In ꝯtrariū huiꝰ eſt ꝙ oē
corpꝰ inquātū ſi moueꝛ / moueꝛ cōmēſurando ſe ſpa-
tio ꝑ qd̄ tranſit ſm terminū a quo ⁊ ad quē: ⁊ accipi
tur primū ⁊ vltimū in ſpatio (vt dicit phus) cū diciꝛ
prius ⁊ poſteriꝰ in tēpore: ergo moueꝛ in tpe cōpoſi
to ex priori ⁊ poſteriori: ergo nō pōt moueri in nunc.
Solō. Rn̄ſio dōm ꝙ moueꝛ in tpe impceptibili. Ad
Ad duo vl- duo vltima ergo dōm ꝙ talis ꝓceſſus nō valet niſi
tima. cōtingeret deuenire ad corpꝰ qd̄ īfinitā haberet agi
litatē: hoc em̄ moueret in nūc ſm documēta que tra
dit Ari. an̄ finē. viij. phiꝝ: ſꝫ qꝛ nō ꝯtigit ad aliqd̄ ta
le venire: iō qd̄libet qd̄ ē maioris velocitatꝭ citiꝰ mo
uebiꝛ qd̄libꝫ tn̄ mouebiꝛ ī tpe qꝛ augmētū velocitatꝭ
eſt diuiſibile ī infinitū: ita tn̄ ꝙ qd̄libet moueꝛ ī tpe.
Ad primū. Ad id qd̄ obijciꝛ de auctoritate Jacob benalchin-
di: dōm ꝙ ipſe loquiꝛ de illuminatiōe: hec em̄ fit in
nunc vt vult Ariſt. ⁊ huiꝰ cām reddit cōmētator: qꝛ
nō eſt motꝰ: ſed finis motꝰ ſicut ⁊ generatio ſm ꝙ eſt
mutatio tm̄: ⁊ nō motꝰ. Et ꝑ h̄ ptꝫ ſolō ad totū.

Arſ. XXIII A2

An corꝑi gl'ioſo cōueniat ſubtilitas.

Einde queriꝛ rōne huiꝰ qd̄ diciꝛ ibi [Propꝛ
D qd̄ ⁊ ſpūalia dicta ſunt ⁊c̄.]. ſ. c. Queritur
de tertia dote q̄ eſt ſubtilitas ſiue ſpūalitas.
Et queruntꝛ q̄ttuor. Primū eſt an corꝑi glorioſo cō-
ueniat ſubtilitas. Scōm vtꝝ idē ſit cū ſpūalitate vl'
q̄d ſit. Tertiū quāta ſit. Quartū vtꝝ eq̄lis ſit ī oībꝫ
Arguiꝛ pº glorioſis. Ad primū obijciꝛ ſic: groſſum in natura
nō fit ſubtile niſi ꝑ materie rarefactionē: corpus hu-
manū de natura eſt groſſum: ergo nō fit ſubtile niſi
ꝑ materie rarefactionē: ſed materia nō rarefit ſic̄ ſup
ꝓbatū eſt: ergo corpꝰ humanū in futura reſurrectiōe
2º nō erit ſubtile. Itē ſubtile nō inueniꝛ in corꝑibus
niſi dupl'r: dico. ſ. a diſpōne materie / aut bn̄ cōmiſci
bile / ⁊ a mixtiōe nō pōt dici corpꝰ gl'ioſum ſubtile:
qꝛ nō erūt corꝑa illa cōmiſcibilia: a diſpōne aūt ma-
terie etiā nō diciꝛ: qꝛ hoc eſt raꝝ ⁊ illa corꝑa rara nō
erūt: qꝛ ſic vltra ꝓpriā ſtaturā ⁊ naturalē mēbroꝝ fi
3º gurā extenderentꝛ. Itē phs dicit ꝙ ſubtile eſt ꝑtiū
repletiuū ⁊ ꝑtis ꝑtiū: hoc autē ſubtili nō cōuenit ni-
ſi inq̄ntū querit terminū alienū: ſꝫ oē corpꝰ querens
terminū alienū male tenet ꝓpriū: ergo ſubtile male
tenet terminū ꝓpriū: ſꝫ corꝑa glorioſa optime tenēt
terminos ſuos / meliꝰ etiā q̄ȝ naturalia: g̊ corꝑa glo-
4º rioſa nō erūt ſubtilia. Itē in vita beati Grego. pa
pe legiꝛ ꝙ ipſe miſſus fuit apocriſariꝰ ad cōfutandū
pṫiarchā ꝯſtātinopolitanū q̄ dogmatiſauerat corꝑa
noſtra in reſurrectiōe futura tenuia ſicut vēti: g̊ hoc
dicere eſt hereticū: ſꝫ cōſtat ſi ſunt adeo ſubtilia ꝙ ſpi
ritualia dicantꝛ tenuia ſicut vēti ⁊ vapores: ergo di
5º cere hoc mō tenuia fore corꝑa ſctōꝝ eſt hereſis. Itē
in lib. de crepuſcul' ſcribiꝛ ꝙ ſubtile corpꝰ ſpūale nō
pt̄ eſſe actu fulgidū vel lucēs: ſꝫ corꝑa ſanctoꝝ erunt
fulgida ⁊ lucētia: ergo corꝑa ſanctoꝝ nō erunt ſubti
In ꝯ̄triū pº lia. In cōtrariū huiꝰ eſt qd̄ dicit apl's. I. Coꝝ. 15.
Semīaꝛ corpꝰ aīale ſurget corpꝰ ſpūale: ſꝫ oē corpꝰ
ſpūale eſt ſubtile: ergo corꝑa ſanctoꝝ erūt ſubtilia.
Itē phil'. 3. Reformabit corpꝰ humilitatꝭ noſtre 2º
ꝯfiguratū corꝑi claritatis ſue: ſꝫ ſuū corpꝰ adeo ſub-
tile fuit ꝙ clauſis ianuis intrauit: g̊ ⁊ noſtra ita ſub-
tilia erūt. Itē corꝑa glorioſa viſui nō ſubiacēt niſi 3º
miraculoſe: vt cōiter diciꝛ: hoc autē nō pōt hr̄e cauſā
niſi ſubtilitatē: ergo adeo ſunt ſubtilia ſicut aer vel
plus. Rn̄ſio dōm ꝙ corpora glorioſa abſq; dubio Solō
erūt ſubtilia: ſed hec ſubtilitas alia eſt q̄ȝ ſubtilitas ad pria ob-
elemētoꝝ: eſt em̄ duplex ſubtilitas. ſ. materie ⁊ rare iecta.
factōis. materie eſt qn̄ corpꝰ cōponiꝛ de ꝑtibꝫ ſubtili
bus nobilibꝫ: ſicut Dyon̄. dicit ſubtilē eſſe ſolē ⁊ ſtel-
las ⁊ cetera corꝑa ethera et iſto mō corpora glorioſa
erūt ſubtilia. Scōo autē mō ſubtile eſt qd̄ rarefactū
eſt vl' ſubtiliꝛ cōminutū. Et hoc mō nō erūt ſubtilia
Et ꝑ hoc ptꝫ ſolō ad primā partē obiectionū: qꝛ oēs
ille cōcludūt de ſubtili ꝑ rarefactionē / vel ꝑ cōminu-
tionē dicto: ⁊ hoc mō bn̄ cōcediꝛ ꝙ ſubtilia nō erūt.
Licet autē obiectiōes in cōtrariū facte veꝝ cōclu Ad obiecta
dant: nō tn̄ niſi prima valet: nō em̄ puto eſſe cōcedē- in ꝯ̄triū pri-
dū ꝙ ianuis clauſis corꝑa noſtra īgredi poſſint: ⁊ h̄ mū ⁊ ſcōm
habuiſſe diuinū corpꝰ inq̄ntū diuinū eſt: ⁊ huius rō
ſupra eſt expedita. Ad aliud dōm ꝙ nō ex hoc ſunt Ad tertiū
inuiſibilia: ſꝫ potiꝰ ideo: qꝛ oculus nō glorioſus ſm
ſuā ptātē nō gl'ioſam nō pōt in corpꝰ gl'ioſum ⁊ bea-
tū niſi q̄ntū ꝑmittit deus.

Arti. XXIIII. B2

An talis ſubtilitas ſit eadē cū ſpūalitate

Ecūdo q̄riꝛ vtꝝ idē ſit ꝙ ſpūalitas vel q̄d ſit
S Uideꝛ em̄ ꝙ nō ſint futura ſpūalia: qꝛ ſpiri-
tuale nō eſt qd̄ nullā hꝫ ſpiritꝰ ꝓprietatē: ſꝫ il- Arguiꝛ pº
la corꝑa nullā habebūt ſpiritꝰ ꝓprietatē: g̊ nō erunt
ſpiritualia. Pria ptꝫ ꝑ ſe. Scōa ꝓbaꝛ ꝓprietas ſub
tilitatis eſt nō replere locū: ⁊ h̄ nō cōuenit corꝑibus
gl'ioſis: ſicut nec alie ꝓprietates ſpiritꝰ. Itē ſi ſm 2º
glo. que eſt. I. Coꝝ. 15. ideo dicuntꝛ ſpiritualia: qꝛ ci-
bis nō egēt: g̊ etiā corꝑa dānatoꝝ erūt ſpūalia: quia
nō egēt cibis qd̄ eſt incōueniēs. Itē corꝑa pueroꝝ 3º
in limbo etiā cibis nō indigēt: g̊ ſm illā glo. eēnt ſpi
ritualia. Itē ſi ſm Augu. li. de ciui. dei. xxj. aliq̄s
dicat ꝙ iō erūt ſpūalia dicta: qꝛ ſpiritui per oīa ſub Cōcluſio
iacētia cōtra h̄ ſanctoꝝ corꝑa obediūt ſpiritui: g̊ hn̄t Obiectio
dotē q̄ dꝛ ſpiritualitas / ſiue ſubtilitas. Probatio ꝑ
me in ps̄. 69. Sitiuit ī te aīa mea q̄ȝ multipliciꝛ ⁊c̄.
Et. I. Coꝝ. 9. Caſtigo corpꝰ meū ⁊c̄. Itē in corꝑi 4º
bus ſctōꝝ manebūt ꝑtes etherogenee ⁊ omogenee:
g̊ manebunt ibi oſſa: oſſa autē ſicut dixit Empedo-
cles cōponuntꝛ ex octo ꝑtibꝫ q̄ꝝ q̄dā ſunt vulcani ⁊
alie terre: g̊ nunq̄ȝ erūt ſpiritualia ſi remanēt oſſa / et
oſſa manebūt: g̊ nūq̄ȝ erūt ſpiritualia. Si autē di- Solō
caꝛ ſm Ariſ. ⁊ alios phos / ſpūale / vaporabile corpꝰ
ē / tale corpꝰ nō ē tētiuū figure: ſꝫ corꝑa gl'oſa tenebūt Obiectio
ſuā figurā naturalē: g̊ nō ſūt taliꝛ ſbtilia vl' ſpūalia.
In ꝯ̄triū huiꝰ eſt qd̄ dꝛ Mat. 22. ꝙ in reſurrectōe In ꝯ̄triū pº
homīes erūt ſic̄ angeli dei: g̊ ſpūales in corꝑe. Itē 2º
I. Coꝝ. 15. Reſurget corpꝰ ſpūale. Itē ibidē dicit 3º
glo. ꝙ erūt ſpiritualia. Itē Augꝰ lib. de ci. dei. xxj 4º
dicit: Hoc ergo ita eſt. Rn̄ſio ſm glo. ſuꝑ epl'am Solō
I. Coꝝ. 15. Corpꝰ dꝛ ſpirituale / eo ꝙ cibis nō egeat:
idē etiā ſm modū loquēdi innuit apl's eo ꝙ ſpiritua
le opponiꝛ aīali: ⁊ aīale eſt qd̄ cibis eget ad ſui ſuſtē-
tationē: huic autē addēdū eſt qd̄ dicit Augꝰ. xxj. de
ci. dei. ſ. ꝙ ſpūale eſt qd̄ regimī ſpiritꝰ nō ꝯ̄dicit: ⁊ h̄

ex quadã abilitate corꝑis fit: q2 ſtimulus libidinis
eſt in eo extinctꝰ ⁊ forma ſpũalitatis ĩducta: q̃ eſt ſub
tilitas hoc mõ dicta: ꝓut in añcedẽti ꝓbleumate di-
ctũ eſt. vñ ſi qs eã diffinire velit puto ꝙ ſic couenien
ter dici põt: Subtilitas eſt dos corꝑis abile faciẽs
corpꝰ vt moueat a ſpiritu ex oĩmoda fomitis remo-
Ad primũ. tione ⁊ groſſitie partiũ materie. Ad primũ ğ dõm
ꝙ ſpũale hic dicit̃ ſm inductas auctoritates nõ a ꝓ-
prietate ſpiritꝰ: ſ; q2 ꝑfecte a ſpiritu ad vſum poſſide
Ad ſecũdũ tur nihil reluctãs: ſ; oĩb; modis obediẽs. Ad ali-
ud dõm ꝙ nõ indigẽtia cibi in dãnatis nõ cauſatur
ex aliq̃ forma nobili: ſed potiꝰ ex iuſticia diuina etiã
int̃ penas cõtinẽte corꝑa ſm ſe groſſa ⁊ ignobilia ne
pena in eis finiat̃. Vñ ſi exteriꝰ cõtinens ceſſaret ab
Ad tertiũ interiori cõtinẽti nõ ſuſtẽtarent̃ ſine cibis. Ad ali-
ud dõm ꝙ pueri hoc nõ habẽt ex dote: ſ; ab interio-
ri cõtinẽte: q2 alit̃ in eis deficeret pena dãni: que eſt
Ad obiecti carẽtia viſiõis dei ſm ꝙ viſio eſt merces btõꝝ. Ad
onẽ primã. aliud dõm ꝙ boni in via nõ habent ꝑfectam carnis
ad ſprituũ obediẽtiã: q2 caro tũ ex fomite tũ ex debi
litate remurmurat: ſed dos iſta dat ſpiritui corpꝰ ad
Ad quartũ vſum q̃ merito poſſeſſio noĩat̃. Ad aliud dicendũ
ꝙ ſine p̃iudicio bene ꝯcedo ꝙ os ſemꝑ groſſiꝰ erit q̃z
caro. ſed tñ remotis diſpoſitõib; ignobilib; q̃ modo
ſunt ſicut eſt groſſities nimia partiũ ⁊ ĩdigeſtio / ⁊ nõ
bene cõmiſceri magis habebit nature ſubtilitatẽ ſic
dicimꝰ ſolẽ eſſe ſubtilis nature / ⁊ auꝝ eſſe ſubtil' na-
ture cũ tñ magis ſit cõpactũ q̃z aliqđ metalluʒ / eo ꝙ
ſubtiliores habet ꝑtes q̃z aliud metallũ ⁊ ſubtiliꝰ ſic
Ad obiecti- cõmixtũ erit meliꝰ digeſtũ. Et notãdũ ꝙ directe cõ-
onẽ ſcõam. tra dicta ſanctoꝝ eſt ſi dicat̃ ꝓut paruũ corpꝰ ſubti-
le vocat̃ ⁊ raꝝ: q2 tale corpꝰ in veritate nõ eſt organi
cũ / nec aniari poteſt anima rõnali. Ad vltimũ be
ne cõcedo ꝙ ſic ſubtile nõ vocat̃.

Arti. XXV Unde cauſat̃ hec ſubtilitas.

E 2

Tertio querit̃ vnde cauſet̃ hec ſubtilitas: Et
hec q̃ſtio eſt neceſſaria ꝓpter diuerſa opinan-
Arguit̃ p̃o tes de iſta dote. Videt̃ autẽ ꝙ cauſet̃ ꝑ abla-
tionẽ repletiõis a materia: q2 ſubtilis eſt vt dicũt q2
montẽ ſine mõtis diuiſione trãſibit: ⁊ cõſtat ꝙ tunc
corꝑa glorioſa (vt dicũt) mouebunt̃ ĩ celo ſine celi di
uiſione: ⁊ hoc nõ poſſet ẽẽ niſi eſſent adeo ſubtilia ꝙ
cũ corꝑe quolibet poſſent eſſe in eodẽ loco: ⁊ hoc vl-
teriꝰ eſſe nõ poſſet niſi tolleret̃ ab illis corꝑib; reple
tio: ergo videt̃ ꝙ ſubtilitas iſta cauſet̃ ex ablatione
2o repletionis. Itẽ oẽ ignobile tollet̃ ab elemẽtis: er
go ⁊ ab hoĩe ⁊ multo plus: ſed ex ignobilitate habet
replere: ergo repletio tollet̃ ab ipſo: ergo ex eiꝰ abla-
3o tione habet ſubtilitatẽ vt videt̃. Itẽ locꝰ ⁊ locatũ
erũt ꝓportionata: ſ; locꝰ corpoꝝ glorioſoꝝ eſt celum
empireũ: ⁊ hoc eſt ſubtiliſſimũ corpꝰ minime vt di-
cunt replẽs locũ: ergo ita ⁊ eſt corpꝰ gl'ioſum: ergo vt
4o prius. Itẽ Auicen. dicit ꝙ hõ ideo accipit aĩam q̃
particeps eſt lumĩs intelligẽtie: q2 ex naturali cõmi-
xtiõe maxime accedit ad celi eq̃litatẽ: ſ; iſte acceſſus
cũ natura nõ poſſit eũ ꝑficere a deo ĩ gloria deb; ꝑfi
ci: q2 tũc nihil imꝑfectũ relinquit̃: ergo tunc habebi-
5o mus corꝑa celeſtia: ergo vt priꝰ. Itẽ hoc dič apl's
1. Coꝝ. 15. Sunt corꝑa celeſtia ſunt corꝑa terreſtria
ſed alia quidẽ celeſtiũ gloria ⁊ alia terreſtriũ gloria:
ergo cũ celeſtia ſint dicta ſpiritualia ſbtilia ex abla-
tione repletionis ab ipſis videt̃ ꝙ ſic erũt ſpũalia ⁊
6o ſubtilia etiã corꝑa ſanctoꝝ. Itẽ hec dos meritorie
acquirit̃ ꝑ ſpm̃ nullũ locũ replentẽ: ergo videt̃ ꝙ tal'
ſil'itudo ſpiritꝰ in corꝑe relinquit̃: ergo corpꝰ tũc re-
pletiõe loci carebit. In ꝯtrariũ huiꝰ obijcit̃ ſic luce In ꝯriũ p̃o
24. dicit̃ Palpate ⁊ videte: q2 ſpiritꝰ carnẽ ⁊ oſſa nõ
habet ſicut me videtis habere: ſ; corpꝰ nõ habẽs re-
plere locũ nõ reſiſtit tactui: ſ; cedit ſicut aer: cũ ergo
corꝑa glorioſa futura ſint palpabilia: videt̃ ꝙ crean
da ſit futura eorũ ſubtilitas ex hoc ꝙ tollat̃ ab eis
repletio. Ad hoc dico ſine p̃iudicio alioꝝ ꝙ nõ poſ 2o
ſum aliquo mõ intelligere q̃liter aliqđ corpꝰ ſit cor-
pus ⁊ nõ repleat locũ / ſm em̃ rationẽ oẽm ⁊ phiam
certus ſum: ꝙ abſurdũ reputat̃ a phis qui ex ip̃a q̃n
titate dãt corpori replere locum ſicut ⁊ oportet ſm
rationẽ: vnde videt̃ mihi ꝙ licet a m'tis dictũ hacte
nus ſit: ſicut ⁊ etiam a me qñq; ꝙ ſubtilitas corpoꝝ
gl'ioſoꝝ tãta ſit ꝙ nõ repleãt locũ / eo ꝙ tollat̃ ab eis
vis replendi locũ tñ falſum eſt. Et dõm videt̃ ꝙ re-
pleãt locũ ſicut ſupra eſt ꝓbatũ: ⁊ ſpiritualitatẽ hñt
corꝑa potiꝰ ablatione fomitis ⁊ ꝓprietatũ ignobiliũ
materie que ſunt p̃cipue tres cauſantes ſua ablatio
ne: ⁊ oppoſitoꝝ poſitõe ſubtilitatẽ ĩ oĩ eo qđ natura
liter eſt ſubtile / quaꝝ vna eſt groſſities partiũ cõmi
xtaꝝ / nõ obedientiũ cõmixtiõi ⁊ cõtinuatiõi corꝑis.
Alia eſt imꝑfectũ agẽs ad digeſtionẽ ⁊ cõtinuationẽ
cõmiſcibiliũ: ⁊ tertia eſt imꝑfecta cõmixtio ⁊ ꝯtinui-
tas. Vñ corꝑa glorioſa ꝑtes habebũt ſubtiles a deo
ipſo cõmixtas ⁊ cõtinuatas / ⁊ optime cõmixtas ad
equalitatẽ cõmixtiõis. His em̃ de cauſis aliq̃ mo-
do põt intelligi poni corpꝰ humanũ ſubtile. quia ſic
dicit̃ caro ſubtilis / auꝝ ſubtile / ⁊ alia corꝑa natura
liter aĩata ⁊ inanimata que mobilia ſunt. Ad pri Ad primũ.
mũ ergo dicẽdũ ꝙ argumẽtũ innitit̃ falſo. ſ. ꝙ vis re
plẽdi locũ ſit groſſities materie. Et rõ huius ſupra
patuit. Ad aliud dõm ꝙ nõ eſt cõditio ignobilita Ad ſecũdũ
tis replere locũ: ſed potiꝰ eſt cõditio quãtitatẽ conſe-
quẽs illius corporis qđ ꝯtinet̃ in alio corpore: vt in
loco. Ad aliud dicendũ ꝙ celũ empireũ iõ non im- Ad tertiũ
plet locũ / eo ꝙ nõ eſt in aliquo: ſed ſi cõtineret̃ reple-
ret locũ: ⁊ iõ nõ habet hoc ex natura: ſed q2 nõ ambi
tur alio corꝑe: ⁊ ideo nõ oportet ꝙ ſuũ locatũ ei in h̃
conformet̃. Ad aliud dõm ꝙ celoꝝ orbes inferio- Ad quartũ
res implẽt locũ ⁊ ſuppoſitio falſa eſt / ⁊ ꝯtra phos vt ⁊ quintũ.
ſupra eſt oñſum: ꝑ hoc patet etiã ſol'o ad ſequẽs. Ad Ad ſextũ
aliđ dõm ꝙ meritorie acq̃rit̃ corpori nõ ita ꝙ mutet̃
corpꝰ in nõ corpꝰ / ⁊ ſm ſuã naturã nõ poſſit ẽẽ hu-
manũ corpꝰ: ſ; ita ꝙ efficit̃ ſpiritualẽ in ſequẽdo ſpi-
ritũ ſicut mobile obediẽs ꝑ oĩa ſuũ ſequit̃ motorẽ nõ
retractũ aliqua corporis grauitate.

An eq̃lis ſit hec dos oĩbꝰ corꝑibꝰ gl'ioſis. Art. XXVI

D 2

Quarto querit̃ vtꝝ eq̃lis ſit hec dos in oĩbus
glorioſis. Videt̃ ꝙ ſic: oĩbus em̃ ꝑfecte caro Arguit̃ p̃o
ſubdet̃: ⁊ nullũ coꝝ cibis egebit: ergo videt̃
ꝙ oĩa corpora equalit̃ erũt ſpiritualia. Itẽ defe- 2o
ctus nature corrigit̃ a deo in reſurrectiõe: ſed defe-
ctus quidẽ nature formalis eſt ꝙ materiã nõ põt ſa
tiſfacere ſubtilẽ ⁊ ſpiritualẽ: ergo tũc corriget̃: ergo
qđ naturale eſt oĩb; eq̃liter ineſt: ergo ſubtilitas oĩ-
bus inerit eq̃liter. Itẽ in oppoſito mõ ſunt eq̃les: 3o
q2 eq̃lit̃ ſũt corpora nr̃a alia: ergo ⁊ in ſpũalitate cor
pora tũc erunt equalia. In ꝯriũ eſt ꝙ in nulla alia In ꝯtrariũ
dote ſunt eq̃lia corꝑa gl'ioſa: ğ nec ĩ iſta. P̃ dos hec
eſt pars p̃mij: ſed p̃mia oĩa diꝰter ⁊ nõ eq̃liter habẽ-
tur a ſanctis: ergo ⁊ dos iſta. Rñſio dicẽdũ ꝙ hec Solo

dos ſicut ⁊ alie ineq̄liter habent̃:ſicut vltimo eſt ꝓ-
Ad primū. batū. Dicendū ergo ad primū ꝙ licet in oībus poſ
ſet dos iſta ꝑficere ad actꝰ p̄dictos: nō tñ illi actꝰ ex
equali ꝓgrediunt̃ habitu: ⁊ iō actꝰ in bonitate ⁊ vir-
Ad ſecūdū. tute nō ſunt equales. Ad aliud dōm ꝙ nō eſt de-
fectus nature:ſ; natura quedā que ꝓpter meritū ex-
altabit̃:ſicut ⁊ malus natura exaltatur: aīe eñ hu-
Ad tertiū. mane nō eſt nimis ſubtile habere corpꝰ. Ad aliud
dōm ꝙ etiā in oppoſito nō ſunt equales: q² vnꝰ eſt
aīalior q̄ȝ aliꝰ:ſi aīalitas ad actū aīalitatis cōparet̃/
vl' poſſit dici aīalitas in hoīe potiꝰ eſt priuatio ⁊ de-
fectus q̄ȝ habitꝰ: ⁊ tūc nō ſequit̃ ꝙ ſi aliq̄ ſunt equa-
les in priuatiōe ꝙ etiā ſint equales in habitu: q̄ eñ
equales ſunt in cecitate nō oportet equales eſſe in vi
ſu ſi viſum contingat recipere.

Arti. XXVII. An luminoſitas poſſit conuenire corpori humano.

E2 Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Sanctorū
D q̄ꝝ corpa ſine oī vitio fulgida ſūt:ſicut ſol re-
ſurgent ⁊c̄.ṡ.d. De luminoſitate eñ que eſt
quarta dos querunt̃ h̄ q̄nq;.ſ.an luminoſitas poſ-
ſit cōuenire corpori humano: ⁊ q̄d ſit illa illuminoſi
tas ⁊ quāta ſit ⁊ vnde cauſet̃/ ⁊ vtꝝ eq̄liter vel ineq̄
Arguit̃ p̄o liter eis cōueniat. Ad primū ſic obijcit̃/nullū cor-
pus in quo natura opaca dn̄at̃ pt̄ fieri excedēs ī lu-
mine:corpꝰ hoīs eſt hmōi:ergo nequaq̄ȝ pt̄ fieri exce-
dens in lumine. Prima ꝓbat̃: q² lumē impedit̃ ex
nat̃a opacitatꝫ. Scđa ſcribit̃ ī ſcđo de gn̄atōe ⁊ cor
ruptōe. vbi dr̄ ꝙ ī oī corpe cōplexiōato ꝯmixto dn̄a
2o tur terra. Itē int̃ corpꝰ luminoſū ⁊ opacū eſt du-
plex mediū.ſ.viciniꝰ luminoſo: ⁊ hoc eſt dyaphanū/
qđ ſm̄ Ariſto. lumīe in ſupficie ⁊ in ꝓfundo colorat̃
⁊ eſt viciniꝰ opaco qđ eſt coloratū colore albo ⁊ ni-
gro ⁊ medijs colorib;. Cōſtat autē ꝙ corpꝰ hoīs in
natura materie plus accedit ad opacū: ergo nūq̄ȝ pt̄
eſſe luminoſum:ſed ſemꝑ remanebit coloratū:ḡ non
3o eſt eiꝰ dos luminoſitas vt videt̃. Itē Auicē. dicit
in.vj.de naturalib; ꝙ oē corpꝰ luminoſum cōſtat ex
partib; peruijs tm̄ ergo nūq̄ȝ eſt ꝑfecte luminoſum.
4o Itē ſicut dicit apl's.I.Coꝝ.15. Reſurrectio corū
erit ſicut diſpoſitio ſtellaꝝ:ſ; ſm̄ ꝓbabiliorē opinio-
nē q̄ eſt Ariſ. Auicē. Ptholomei ⁊ cōmētatoris ſui ⁊
Mezeallach corpa ſtellaꝝ nō ſm̄ ſe ſunt luminoſa:
ſed colorata:ergo nec corpa ſanctoꝝ reſurgentiū:er
5o go nūq̄ȝ habebūt dotē q̄ eſt lūinoſitas. Itē diuer-
ſoꝝ corpoꝝ genere ⁊ natura diuerſe ſunt ꝓprietates
ſed corpa celeſtia ⁊ humana ſunt genere ⁊ natura di
uerſa corpa:ergo diuerſe erunt eoꝝ ꝓprietates:ergo
cū celeſtia ſint luminoſa impoſſibile eſt humana fore
luminoſa. Prima pȝ ꝑ ſe. Scđa ꝓbat̃ ex hoc qđ dic̄
Ariſto. in.x. prime phīe ꝙ celeſtia ⁊ terreſtria nō ſūt
6o in eodē genere ꝓximo. Itē corpꝰ vniꝰ qualitatis
⁊ ꝓprietatis in ſupficie eſt omogeneū:ſed corpus hu
manū nūq̄ȝ eſt omogeneū: ergo nunq̄ȝ eſt in toto lu-
In ꝯriū p̄o minoſum. In cōtrariū huiꝰ eſt qđ dr̄ Matt.17.
ſupˀ id: Facies eiꝰ reſplēduit ſicut ſol: vbi glo. ſic di-
cit:nō ſubam carnis amiſit:ſed gl'iam future reſur-
2o rectiōis oſtēdit:ḡ ſancti tūc ſicut ſol lucebūt. Item
Judic.5. Qui timēt te ſicut ſol in ortu ſuo ita rutilāt
3o Itē Matt.13. Tūc iuſti ſicut ſol fulgebūt ī regno
4o pr̄is eoꝝ. Itē Sap.3. Fulgebūt iuſti ⁊ tāq̄ȝ ſcintil
5o le in arūdineto diſcurrēt. Itē.I.Coꝝ.15. alia cele
Sol'o ſtiū gloria alia terreſtriū gloria ⁊c̄. Rn̄ſio dicēdū
ꝙ ſanctoꝝ corpa erūt luminoſa. Ad primū ḡ dōm Ad primū.
ꝙ opacitas a terreſtri natura tollet̃ ꝑ meritū ꝙ cau-
ſaret in volūtate ⁊ tūc natura terreſtris eſt ſplēdore
plena. Ad aliud dōm ꝙ h̄ teneri ī diſtantia corpoꝝ Ad ſecūdū.
quā pōt facere natura:ſ; meritū eſt amplioris potē-
tie q̄ȝ natura: ⁊ iō de opaco remota opacitate facit ſu
perexcedēs ī lumine ⁊ vltra hoc ꝙ de natura ſua eſt
luminoſum/ ⁊ nullū habet meritū. Ad aliud dicē Ad tertiū
dū ꝙ Auicē: loquit̃ de corpore qđ de natura partiū
cōponentiū habet luminoſitatē/ ⁊ nō de illo cui mi-
raculoſe dat̃ ꝑ meritū. Ad aliud dōm ꝙ ſtelle ī vir Ad quartū
tute meo iudicio nat̃al'r colorate ſūt:ſ; receptiue ſūt
lumīs a ſole: ⁊ apl's nō loquit̃ d̄ diſpōne quā habēt
naturalit̃: ſed potiꝰ de illa quā habēt a ſole: q² nul-
la ſubiecta erūt eis corpora hrōꝝ: licet excedāt in lu-
mine. Ad aliud dicēdū ꝙ h̄ veꝝ ē ſi ab eadē cauſa Ad quintū
inſit ꝓprietas:ſ; nihil ꝓhibet diuerſoꝝ corpoꝝ gene
re/ ⁊ etiā natura vnā eſſe ꝓprietatē vniꝰ naturalit̃ ⁊
alteriꝰ ꝑ meritū. Ad aliud dōm ꝙ hoc intelligit̃ d̄ Ad ſextū
corpe cuiꝰ accidētia de ſua manēt ſuba ſicut ſubiecto
⁊ cauſa:ſed ita nō eſt in lumine corpoꝝ glorioſoꝝ:ſ;
potiꝰ ſplēdor dabit̃ eis a deo.

Quid ſit luminoſitas in corporibus humanis ⁊ an interiora mēbra lucebūt. Arti. XXVIII.

Ecūdo querit̃ q̄d ſit illa luminoſitas. In cor F2
S poribꝫ eñ inferiorib; luminoſitas eſt forma
luminis īmutans ꝑuiū in ſupficie ⁊ ꝓfundo
⁊ terminatū in ꝓfundo tm̄:ſ; nō talis videt̃ lumino Arguit̃ p̄o
ſitas in corpe gl'ioſo: q² ſic corpꝰ gl'ioſum videret̃ ſi-
cut luminoſum: ⁊ hoc nō eſt veꝝ:ḡ videt̃ ꝙ nō eſt lu-
minoſum lumīe corpali corpꝰ gl'ioſum. Itē omne 2o
corpus luminoſum facit actu videre ſe/ ⁊ alia corpa
circūiacētia: corpꝰ gl'ioſum nō ita facit:nō ḡ eſt lumi
noſum lumīe corpali. Si forte dicas ꝙ lumīoſa et Sol'o
nobiliſſima viſui nō ſubiacēt:ſicut dicit alpetragiꝰ:
ſicut p̄mū mobile ſm̄ naturales: ⁊ celū empireū ſm̄
theologos: ⁊ ita eſt de beatis corporib;. Cōtra/cau Obiectio
ſa huiꝰ ꝙ alicuiꝰ luminoſi lumē viſui nō ſubiacet:ſi-
cut in lib: de crepuſculis reddit̃/eſt ꝙ hmōi lūinoſū
eſt ꝑuiū ⁊ raꝝ:ſed talia nō erūt corpa gl'ioſa vt ſupra
patuit ex p̄habitis: ergo hoc nō impedit q̄n debeāt
videri. Itē vlteriꝰ videt̃ ꝙ nō vl'iter lumine cor- 3o
porali futura ſint luminoſa: q² ꝓportio mēbroꝝ ad
lumē nō eſt vna: q² vnū eſt magis terreſtre vt os et
vnguis: ⁊ ad minꝰ vt caro: ergo nō equalit̃ erunt lu
minoſa:ſed ſm̄ terreſtre minꝰ ⁊ ſm̄ aereū plꝰ. Itē 4o
elemēta extra corpꝰ humanū nō eq̄liter fulgebūt in
lumine:ḡ nec intra eq̄liter fulgebūt ipſa mēbra in q̄-
bus plus vel minꝰ dn̄ant̃ elemēta opaca vel ꝑuia.
Itē de pulchritudine corpis organici eſt ꝙ vna ꝑs 5o
vmbroſior ſit alia ſ; q̄cq̄d eſt de pulchritudine nō ſub
trahit̃ in reſurrectōe:ḡ ⁊ ibi vna ꝑs plus q̄ȝ alia lu-
cebit. Ulteriꝰ h̄ querit̃ vtꝝ interiora mēbra luce- Arguit̃ p̄o
bunt: vt cor ⁊ epar: vel nō. Si ſic. Cōtra/ oē actu lu
cidū:ſicut viſus ꝓbat in ſole/ſtellis/ ⁊ flāma ignis vt
phus dicit: tegit corpa poſt ſe exiſtētia:ſ; exterior ſu
perficies corpoꝝ gl'ioſoꝝ lucebit actu: ergo teget in 2o
teriora:ḡ lūinoſitas coꝝ erit inutilis. Si autē nō
lucebūt tūc nō lucebit corpꝰ vl'iter in oīb; membris
P̄ hoc eſt incōueniēs: q² interiora principaliora dn̄t
eſſe in p̄mio:ſicut p̄ncipaliora ſunt in merēdo:ḡ ma- 3o
gis debēt lucere q̄ȝ exteriora. Itē ſm̄ naturā ſpūs
aīales debēt eſſe lucidi ⁊ ſanguis rubeus: ⁊ vene al-

be z ſic de alijs: ergo nō debēt ſe eq̄liter hīc in lumīe.
Solō Rn̄ſio dōm q̄ lumē illud eſt corpea forma a qua
Ad primū. corpa glo'ſa erūt luminoſa. Ad pmū ergo dōm q̄ ſctōꝝ corpa ī ptāte habebūt lumē ſuū cōtinēdi z emittendi qñ voluerint: ſicut in ptāte habēt videri z nō videri a nō glo'ſo: a glo'ſo aūt videnꝛ ſemp: z hoc q̄dē dixerūt aīn me q̄dā antiq̄ z bene: vtputa q: ſm h̄ dictū paucioza incōuenientia videnꝛ ſeq̄: habēt aūt h̄ in ptāte ꝓpter h̄ q̄ cauſatū eſt a merito volūtatis: z iō cū volūt videnꝛ/ z cū nolūt nō videnꝛ z imutāt corpoza cū volūt z cū nolūt nō imutāt/ ſiue in ꝓfundō/
Ad ſecūdū ſiue in ſupficie tm̄. Ad aliud dōm q̄ h̄ veꝝ eſt cui⁹ lumē agit ſm nature neceſſitatē: z hoc nō eſt verū de
Ad obiectionem. corpe glo'ſo ſicut mihi videꝛ. Ad aliud dōm q̄ bene cōcedo q̄ illa ſolō admin⁹ nō concordat phie: licet
Ad tertiū quidā diligētes figmēta q̄nq̄ eā dederit. Ad aliud dōm q̄ bene puto cōcedēdū eē q̄ eq̄liter fulgebūt in oīb⁹ mēbris ꝓpter ꝓportionē ſeruādā: z plus non
Ad quartū ꝓt hrī in argumēto. Ad aliud dōm ſic ad an̄cedēs
Ad quintū imediatū. Ad aliud dōm q̄ nullū mēbroꝝ eſt vmbroſum/ nec mō vmbrā q̄rit mēbroꝝ niſi ꝓpr ſui act⁹
Ad queſtiūculā. inboneſtatē: z hec inboneſtas tūc nō eſt. Ad id q̄d vlteri⁹ querit ſine p̄iudicio dōm videꝛ q̄ differētē lucē habebūt interioza: eſt em̄ ſanguis ſicut politū aurū rubeū/ z ſpūs lucidi/ mō lumis z nerui mō politi argēti/ z corp⁹ exteri⁹ puiū: ſicut poroſum z nō ſicut dyaphonū: z eſſe em̄ puiū ſicut poroſum non opponiꝛ luminoſo. Et per hoc patet ſolō ad oīa q̄ſita.

Art. XXIX Hz

Quāta ſit lūīnoſitas glo'ſoꝝ corpoꝝ.

Arguit p° t Ertio querit q̄nta ſit lumioſitas iſta. Videꝛ aūt q̄ ſicut ſol: q: ita dr̄ Matt. 13. Fulgebūt
2o iuſti ſicut ſol zc. Itē Apoc. 12. Mlier amicta ſole: z ḡ eſt ſicut lux ſolis z lune z ſtellaꝝ. Itē
3o ſicut ſcintille videꝛ eē lux illa: ſic dr̄ Sap. 3. Itē
4o videꝛ hoc velle apl's. 1. Cor. 15. Alia claritas ſol zc.
In ꝯtrariū Itē ꝯtrariū hui⁹ eſt q̄d dr̄ Eſa. 30. Et erit lux lune ſicut lux ſolis: z lux ſolis erit ſeptēplr ſicut lux ſeptē dieꝝ: ergo videꝛ q̄ cū hō melior futur⁹ ſit/ z lux
Solō hoīs excedat lucē ſolis pl⁹ illūinati q̄ mō. Rn̄ſio q̄ in v'itate cōiter teneꝛ q̄ ſol redibit ad lucē. vij. dierū primoꝝ: qñ magis lucit q̄ mō anq̄ adā peccaſſz z ꝓpter mūdi inouationē ſeptēplicī adhuc excedet z luna plena ſtabit: z tūc hō q̄ impedimētū peccati nō habebit adhuc ſeptēplicī ſolē excedit in lumine: q̄d tn̄ de hoc ſit veꝝ puto neminē diligenꝛ ſcire niſi qui
Ad oīa prima obiecta tūc merebiꝛ videre q̄d cōtingit. Ad ea tn̄ que prio inducunꝛ dōm q̄ glo. Matt. 17. ſup id: Et reſplenduit facies eius ſicut ſol. dicit q̄ nō cōpat ſoli: iō q̄ nō ſit futura maior glo'ia reſurrectiōis: z ſiliter ſtellis z lune: ſz quia nō habuit maiora nota hoīb⁹ q̄b⁹ cōpararet. Et ꝑ hoc ꝑtz ſolō ad totū: preter id q̄d de ſapi
Ad tertiū entia eſt dictū. Ad q̄d puto dōm q̄ ſcintill' cōpat ꝓpter feruorē charitatis eleuātis ſctōs ſicut ignis eleuat ſcintillas. Et fere eodē mō exponit Grego. illud Ezech. 1. Scintille q̄ſi aſpect⁹ eris cādētis.

Arti. XXX Dz

Vñ cauſeꝛ illa lūīnoſitas ī corpib⁹ glo'ſis.

Arguit p° q Varto querit vnde cauſeꝛ. Videꝛ em̄ phs dicere in ſcdō de aīa. ca. de viſu q̄ oē luminoſū ſiue lucidū habet lucidū eſſe ex cōuenientia cū ꝑpetuo ſupi⁹ corpe: ergo z corpa glo'ſa videnꝛ ita lucē habitura: ſz cōſtat elemētatū cōplexionatū z cōpoſitū ex etherogenijs nō poſſe cōuenire cū ſupius ꝑpetuo corpe: q̄d eſt q̄ntū ab elemētis z ſimplex z omogeneū: ergo videꝛ q̄ nō ex hoc lucē accipiēt corpa noſtra. Itē nos videm⁹ q̄ inꝛ elemēta quedā lucē ac 2o
cipiūt ꝓpter ptes ignis: que ſunt in ipſis ſicut noctiluca z ſquame z ſpine quorūdā piſciū z etiā ipſa flāma ignis: z iteꝝ videꝛ q̄ hoc nō pōt eſſe cauſa lucis in hoīe: q: in hoīe ſic nō abūdat ignis. Itē ſicut di 3o
cit auicē. ex ptib⁹ dyaphani cōgregātis ſm bonā cōmixtionē cauſaꝛ aliq̄d lucēs ſicut apparet in criſtallo/ berillo/ adamāte/ rubino/ z q̄buſdā alijs: z iteꝝ cōſtat q̄ hō nō cōgregaꝛ ex hmōi ptib⁹: ergo nec iſta eſt in eo cauſa lucēdi. Itē nos videm⁹ in natura infe 4o
riori q̄ quāto maior eſt diſtātia corpoꝝ a centro tāto plus habēt dyaphoneitatis z lumīs: conſtat aūt q̄ corp⁹ humanū nūq̄ abſolueꝛ ab eis q̄ ſunt circa centrū: ergo nullā vnq̄ in ſe habebit cām lumīs. Itē 5o
in lib. qui de ſententijs grecoꝝ in celo z mūdo. ſedecim capl'is diſtinguiꝛ videꝛ dici q̄ ſol maioris ſui luminis q̄ alie ſtelle habeat quattuor cauſas: ſcʒ puritatē partiū/ magnitudinē corpis/ cōſtātiā/ ſiue cōpſſionē partiū in cōtinuitate z nobilitatē: cōſtat aūt q̄ q̄ttuor has tās nunq̄ habebit hō: ergo nunq̄ habebit cām lucendi ſeptēplicī ſup ſolē. In cōtrariū In ꝯriū p°
hui⁹ eſt q̄ iuſti fulgebūt ſicut ſol zc. ḡ iuſticia eſt cauſa lumis. Itē apoc. 21. dī q̄ de⁹ lux ei⁹ ē z lucerna 2o
ei⁹ eſt agn⁹: ergo ille ſplēdor eſt diuin⁹ cauſat⁹ a deo Eſa. etiā. 60. dī Sup te orieꝛ dñs z glo'ia ei⁹ ī te videbitur ex quo accipiꝛ idē q̄d prius. Rn̄ſio fere oēs Solō
ſubtiliores antiquit⁹ de iſta q̄ſtiōe cōſueuerūt dicere q̄ hō cōſtat ex q̄ttuor elemētis z q̄nto corpe/ q̄d eſt celū: z in reſurrectiōe q̄ttuor elemēta nō erūt in ipſo in actu ſuaꝝ q̄litatū actiuaꝝ z paſſiuaꝝ: ſz tm̄ ī actu q̄nti corporis q̄ eſt lucere: z tn̄ dicūt nobis prouēturā eſſe lucē in reſurrectiōe. Sz q: hoc abſurdū eſt tā in mathematicis q̄ etiā in naturalib⁹ q̄ corp⁹ q̄ītū alicui miſceaꝛ cōplexiōato p ſubām: ſed tm̄ ꝑ virtutē: iō videꝛ aliꝛ dōm: ſcʒ q̄ tota lux illa cauſabiꝛ a merito volūtatis: z iō etiā voluntati ſubdiꝛ: ſunt em̄ dotes corpoꝝ cauſate a dotib⁹ aīaꝝ: z lux diuine cōfirmatōis in aīa z in corpe cauſat claritatē in q̄ videbitur etiā affectu mētis: ſicut mō in vino cognoſciꝛ color vini: ſicut dicit Grego. ſup illud Job. 28. Nō adeq̄bitur ei auꝝ vel vitꝝ: q̄d tn̄ de hoc veꝝ ſit infra inquireꝛ. Dōm ergo ad pmū q̄ ꝑ imutationē glo Ad primū.
rie qua imutabuntur corpa glo'ſa accipiēt cōueniētiā cū corpe ꝑpetuo ſupius nō tn̄ ita q̄ muteꝛ in ſtellas vel in celū: ſz q̄ diſpōnes ignobiles detrahētur ab ipſis q̄ ſunt ex iferiorib⁹ elemētis: z ſupioꝝ diſpoſitiōes q̄ntū poſſibile eſt ſalua natura aſſumeꝛ. Ad Ad ſecūdū
aliud dōm q̄ dñs tūc itercidet flāmā ignis ſicut dicit baſili⁹ z ſepabit fulgidū lucēs a calido vrēte z q̄ntū ad tale fulgidū nihil ꝓhibet in homīe tūc magis manifeſtari ptes ignis. Ad aliud dōm q̄ corpa hu Ad tertiū
mana nō erūt vnq̄ meo iudicio ꝑſpicua: q: ſic oporteret q̄ deſtrueret in eis cōpoſitio ex elemētis alijs. ſed erūt ſplēdētia ſicut poroſa clara refulgēt in q̄bus exteri⁹ ſua interiora patēt: z iō nō eſt in eis talis cā lucēdi. Ad aliud dōm q̄ in nobilitate z lumis cal Ad quartū
catōe cōueniēt cū ſole: ſz in alijs nō. Ad aliō dōm Ad quintū
q̄ ī nobilitate ꝯueniūt cū ſupiorib⁹: ſz n̄ ī naīa maſie

An copa glo'ſa erūt eq̄liter lucida. Arti. XXXI. Jz

Arguit p° q Vinto q̄riꝛ vtꝝ eq̄liter erūt lucida. Videꝛ q̄ ſic: q: queciiq̄ reformanꝛ ad vnū: ꝑ ſilitudinē equaliꝛ reformanꝛ niſi ipediat natura re

formatoꝝ:ſed oīa corpa gl'ioſa reformanť ad vnū.ſ. corpꝰ chriſti:vt dī Phil'.3. Reformabit corpꝰ humilitatis noſtre cōfiguratū corpi claritatis ſue:ꝛ natura reformatoꝝ nō impedit qꝛ oīa ſunt eiuſdē natu
2o re:ergo videť ꝙ eq̄lia erūt in lumine. Jtē h̄ lumē ſequiť naturā corpis humani:ſed hec natura ꝯuenit
3o ſctis equaliť:ḡ ſequela lucis eſt in eis equal'. Jtē meritū ſanctoꝝ eſt ī aīa:ergo ꝛ dr̄ñā meriti tigiť ꝛ in p̄mio debēt differre in aīa tm̄:ſed lumē iſtud eſt ī cor
4o pore:ergo ꝛ in lumīe nō debēt h̄re dr̄ñam. Jtē in oppoſito eſt equalitas.ſ.ꝙ dānati equaliť habebūt corpa opaca:ergo ꝛ in ꝓpoſito.ſ. lumīe ſctōꝝ debꝫ eē
Jn ꝯtrariū p̄o eq̄litas. Jn cōtrariū huiꝰ eſt qȯ dī.I.Cor.15. Alia claritas ſolis/alia claritas lune/alia claritas ſtelle. ſtella autē differt a ſtella in claritate:ſic erit reſurre
2o ctio mortuoꝝ:ergo erit ibi differēs claritas. Jtem glo.ibidē ſic dicit Denario vtiqꝫ id ſignificať qȯ oēs cōiter habebūt:ſic ipſa vita eterna ipm regnū celoꝝ ipſa claritas reſurrectōis:ꝛ tñ aliꝰ alio magis/aliꝰ
Solō aūt minꝰ fulgebit. Rñſio dōm ꝙ ſcti differētē ac
Ad primū. cipiēt claritatē ſm dr̄ñs meritū volūtatis. Ad p̄mū ergo dōm ꝙ ad idē reformanť inequaliť: ſed ſiliter nō impediēte natura eq̄litatē reformatōis:ſꝫ im
Ad ſecūdū pediēte merito volūtatis. Ad aliud dōm ꝙ ſequitur naturam corporis humani:ſicut ſubiectum: ſed
Ad tertiū meritū volūtatis ſicut cām. Ad aliud dōm ꝙ meritū dr̄ñs facit effectū differētē tā in aīa q̄ꝫ in corpe.
Ad quartū Ad aliud dōm ꝙ dubiū eſt vtꝝ dānati differāt in opacitate vel cōueniāt:ſed magis credo ꝙ differant ſm plus ꝛ minꝰ. Si tñ cōueniūt tūc nō ſequiť argumentū:qꝛ deꝰ pronior eſt ad miſerēdū q̄ꝫ ad puniendū:ꝛ iō abūdāti merito cōfert etiā in corpe lucē abūdantiorē:licet maiori iniquitati non infligat caliginem ampliorem.

Arti. XXXII. An ꝯueniēter in corporibus glorioſis ſint quattuor dotes.

K2 Oſt oīa p̄dicta p̄ter lr̄am neceſſe ē querere de

Arguiť p̄o p numero haꝝ q̄ttuor dotiū. Videť aūt ꝙ non ſit niſi vna:qꝛ tm̄ vna dos ꝯferť ſpōſe:cū igiť trāſferētes ſe ſm aliquā ſil'itudinē ſe tranſferāt:videtur etiam ꝙ in ſpūalibꝫ debeat poni dos vna tm̄.
2o Jtē videť ꝙ due tm̄:qꝛ duo ſunt que dotari poſ
3o ſunt.ſ.corpꝰ ꝛ aīa:ergo ꝛ due dotes. Jtē videť ꝙ
4o tres ꝑ appropriata triū ꝑſonaꝝ. Vlteriꝰ videť ꝙ plures q̄ꝫ q̄ttuor:qꝛ ita dicit Anſelmꝰ in ꝓſologion ante finē: Quid amas caro mea:q̄d deſideras aīa mea ibi eſt q̄cquid amas q̄cq̄d deſideras.ſi delectat pulchritudo fulgebūt iuſti ſicut ſol:ſi velocitas/aut fortitudo/aut libertas corpis cui nihil reſiſtere poſſit/erūt ſil'es angelis dei:quia ſeminať corpꝰ aīale ꝛ ſurget ſpūale ptāte vtiqꝫ nō natura. Si longa ꝛ ſolubris vita ibi ſana eternitas/ꝛ eterna ſanitas:q̄a iuſti in ꝑpetuū viuēt:ꝛ ſalus iuſtoꝝ a dn̄o. Si ſacietas ſatiabūť cū apparuerit gloria tua. Si ebrietas inebriabunť ab vbertate domꝰ tue. Si melodia ibi angeloꝝ chori cōcinūt ſine fine. Si quelibet nō immūda:ſꝫ mūda voluptas de torrēte voluptatis ſue potabit eos Si ſapiētia ibi dei ſapiētia oñdet ſeipāꝫ Si amicitia/ibi diligūt deū plus q̄ꝫ ſeipoſ ꝛ inuicē tanq̄ꝫ ſeipſos:ꝛ deꝰ plus illos q̄ꝫ illi ſeipſos:qꝛ illi illū ꝛ ſe ꝛ inuicē ꝑ illū:ꝛ ille ſe ꝛ illos ꝑ ſeipm̄. Si cōcordia oībꝫ eis vna volūtas. Si ptās potētes erunt ſue volūtatis:vt deꝰ.nā ſicut poterit deꝰ qȯ volet ꝑ ſeipm̄:ita illi poterūt qȯ volēt ꝑ illū:qꝛ ſicut illi non aliȯ volēt q̄ꝫ qȯ ille ita ille volet q̄cq̄d volēt illi:ꝛ qȯ ille volet nō poterit non eē. Si honor ꝛ diuitie deꝰ ſuos ſeruos bonos ꝛ fideles ſupra m'lta ꝯſtituet:immo filij dei ꝛ dij vocabunť ꝛ erūt:ꝛ vbi eſt filiꝰ eius ibi erūt ꝛ illi.heredes q̄dē dei coheredes aūt chriſti. Si vera ſecuritas certe ita certi erūt nūq̄ꝫ ꝛ nullatenus iſta vel potiꝰ iſtud bonū ſibi defuturꝰ: ſic certi erūt ſe nō ſua ſpōte illȯ amiſſuros nec dilectorē deū illud inuitis dilectoribꝫ ablatuꝝ:nec aliq̄d deo potētius inuitos deū ꝛ illos ſeparatuꝝ:gaudiū vo quātū eſt aut quale eſt vbi tale actiuū eſt bonū. Ex h̄ patet ꝙ plurima ſunt q̄ ſpōſa tā in corpe q̄ꝫ in aīa eternitate ꝑcipiet:ergo nō ſunt tm̄ q̄ttuor dotes corporis.

Resp̄oſio dicēdū ꝙ nō ſunt niſi q̄ttuor dotes cor Solō poris ꝛ videť aſſignari poſſe ab intendentibꝫ numerus ipſaꝝ:ſed ſufficiat acceptio duplex/aut em̄ accipiť dos corporis ex ꝑte forme/aut ex parte materie/ aut ex ꝑte cōiuncti/aut ex ꝑte eiꝰ qȯ ſequiť cōiunctū ex forma ꝛ materia qȯ eſt potētia natural'. Et p̄rio q̄dē mō ſumiť lūinoſitas. Secūdo aūt mō ſubtilitas q̄ ꝯſiſtit in ſubtiliatiōe ꝑtiū materie:ꝛ tertio mō impaſſibilitas. Quarto aūt mō agilitas. pñt iteꝝ aſſignari ꝛ melius penes motū in deū:ꝛ circa illud eſt dos inclinās ad motū/aut dicēs terminū motꝰ aut motū ipm̄. Et primo mō eſt ſubtilitas. Secūdo aūt mō dupl'r pōt ſumi.ſ.terminꝰ in cōiūcto ꝛ terminꝰ in forma:ꝛ p̄rio mō eſt impaſſibilitas accepta ad ſil'itudinē dei q̄ ſancti īmutabunť ad gloriā:ꝛ ſm h̄ eſt claritas:ſed penes motū ipm̄ eſt agilitas. Ad pri Ad primū. mū ḡ dōm ꝙ nō ꝓbať ꝑ h̄ argumētū niſi ꝙ vna dos eſt in cōi:ſed tñ in ſpāli multa danť ꝓ dote. Ad ali Ad ſecūdū ud dōm ꝙ ꝑ hoc ꝓbať ꝙ hō ſm duo dotať:ſed nō ſequiť ꝙ dos ſua ſit in duobꝫ tm̄. Ad aliud dōm ꝙ Ad tertiū quartū requiriť qȯ eſt eſſe ꝯſequēs.ſ.ꝓpria paſſio:qꝛ aliť nō eſſet plena ꝑfectio:ꝛ tūc erūt q̄ttuor dotes:ſicut patuit in prima aſſignatiōe. Ad aliud dōm ꝙ Ad quartū Anſel. potiꝰ enumerat materias gaudioꝝ in regno q̄ꝫ dotes:qꝛ nō dī dos niſi qȯ dať ſpōſe ad ꝑficiendā cōiunctionē ſuā cū ſpōſo vt patuit in ſecūda aſſignatione numeri dotiū.

Si mali tunc habeant quas hic habuerūt deformitates.

De reprobis aūt q̄ri ſolet an cū deformitatibus hic habitis reſurgāt: Hoc aūt Augꝰ nō aſſerit:ſꝫ dubiū reliq̄t ita inq̄ens: Quicūqꝫ ab illa ꝑditiōis maſſa q̄ ꝑ Adā facta eſt nō liberāť ꝑ xp̄m:reſurgēt q̄dē etiā ipi vnuſq̄ſqꝫ cū ſua carne:ſed vt cū diabolo eiuſqꝫ angelis puniantť. Vtꝝ vero ipſi cū vitijs ꝛ defor Mat.25. mitatibꝰ ſuoꝝ corporū reſurgāt q̄cūqꝫ ī eis geſtarūt inq̄rendo laborare q̄d opꝰ eſt: Nō em̄ fatigare nos debet incerta eorū habitudo vl' pulchritudo q̄ꝝ erit certa ꝛ ſempiterna dānatio Ecce ñ diffinit an tūc habeāt deformitates q̄s h̄ habuerūt r̄proboꝝ corpora

An in dānatis maneāt defectꝰ naturales. Arti. XXXIII.

Einde queriť de hoc qȯ dicit ibi.[De repro L2

d bis autē q̄ri ſolet ꝛc̄. Videť em̄ ꝙ maneāt in eis defectꝰ naturales ſic: Corpꝰ cōpoſitū ex Arguiť p̄o

cōtrarijs a talib⁹ corruptiōib⁹ nō cōtinet niſi gratia ſed grām nunq̄ habebūt:ergo talib⁹ defectib⁹ ſubiacebūt.
2o Itē nullū bonū meruerūt dānati:ſ3 iniuſte daꝛ qd̄ pter meritū daꝛ:ergo nullū bonū daꝛ eis: ſed vnū de pcipuis bonis eſt incorruptio:ḡ illa non daꝛ eis:ergo erūt in corpib⁹ corruptibiles ex cōplexiōis corruptōe:ꝛ ita vt pri⁹.
3o Itē qd̄ ex pctō ē inductū nō debet minui p pctm̄:ſed corruptōes hmōi inducte ſunt ex pctō:ergo cū multa pctā ſint addita originali pctō in dānatis nō debet i eis minui hmōi corruptio humoꝝ que inducit corpales īfirmitates ꝛ deformitates.
4o Itē hoc videꝛ Eſa.14. Subt⁹ te ſterneꝛ tinea ꝛ opimētū tuū erūt vermes:ibidē ſicut ſanie pollut⁹ ꝛ obuolut⁹.
In ꝯriū ꝓ In cōtrariū hui⁹ eſt ꝙ oē corp⁹ habēs hmōi corruptiōes tādē deſtrueꝛ:ſed corpa dānatoꝝ nunq̄ deſtruenꝛ:ergo nō ſubiacent hmōi corruptiōib⁹.
2o Itē tales corruptōes ſunt ad defectū nature:oēm eīn defectū nature autor nature corriget:ergo ꝛ illū:ergo nō pmittet eū i dānatis.
3o Itē apl's.1.Coꝛ.15.dicit ꝙ oēs mortui reſurgēt incorrupti:ſed ſoli electi imutabunꝛ:vt ſupra habitū eſt:ergo nulla corruptio eſt in dānatis.
Solo. Qd̄ eſt cōcedēdū ꝙ dānati nullā habebūt ex vitio cōplexionis corruptionē febrilē/nec ex vitio cōpoſitiōis corporis mēbroꝝ defectū.
Ad primū. Ad primū ḡ dicendū ꝙ iuſticia dei in penis cōtinet eoꝝ corpa:vn̄ qd̄ obijcitur veꝝ eſt de bonis/vel obiectio fundatur ſup falſum.
Ad ſecūdū. Ad aliud dōm ꝙ licet nullū bonū meruerūt:tn̄ eſſe/viuere/ꝛ ſentire/ꝛ ratiocinari habēt q̄ ſunt bona: ꝛ ita habēt incorruptā ſubē pmanētiā q̄ bona eſt:ſed ad augmētū ſue pene eſt:ꝛ id̄ licet ſit bonū: nō tn̄ datur eis ad bonū niſi hoc mō quo bonū iuſticie eſt bonū ſimplr̄:l3 malū penale ſit latroni.
Ad tertiū. Ad aliud dicendū ꝙ nō diminuiꝛ in premiū peccati:ſ3 in penā ꝛ hoc iuſticie cōgruit:ſ3 ꝙ diminuereꝛ vt eſt pmiū qd̄dā eſſet incōſonū iuſticie.
Ad quartū Ad aliud dōm ꝙ Eſayas loquiꝛ de pena tpali nabuchodonoſor q̄ in ꝯfuſione ſuā eiect⁹ fuit ꝛ vmib⁹ dat⁹ ad deuorādū:ſ3 ſm miſteriū referꝛ ad penas ſpūales nō corpales.

Qd̄ nō cōſumūtur corpora que tunc ardebunt.

Si vero queriꝛ de corpibus maloꝝ quō in igne ardeāt ꝛ nō cōſumanꝛ Aug⁹ varijs exēplis aſtruit ꝛ ſempiternis ignib⁹ ea ardere:ꝛ
a nō cōſumi illa cōbuſtiōe:ſicut anim⁹ cui⁹ pñſentia corp⁹ viuit ꝛ dolorē pati pōt:mori autē nō pōt. Hoc eīn erit tūc in corpib⁹ dānādorū:qd̄ nūc eē ſcim⁹ i animis oīm al's hoīm.

Arti. XXIIII. An corpa dānatoꝝ ardeāt ꝛ nō cōburāꛝ.

Pr̄ Arguiꝛ ꝓ
b Einde queriꝛ de hoc qd̄ dicit ibi [Si vero q̄ritur de corporib⁹ maloꝝ ꝛc. Videꝛ eſſe ipoſſibile qd̄ dicit ꝙ corpa ardeāt ꝛ nō cōſumanꝛ Dicit eīn phs ꝙ oīs paſſio magis facta abicit a ſubā ſed illa paſſio eſt maxime facta:q2 agēs oēm excellit paſſionē:ergo maxime abijcit a ſubā:ergo tādē conſumet ſubam.
2o Itē ibidē dicit ꝙ oīs actio eſt p aſſimilationē:q2 agēs vult aſſilare ſibi patiēs:ſed actio eſt inꝛ ignē ꝛ corp⁹ dānati:ergo tādē ignis aſſimilabit ſibi corp⁹:ergo videꝛ ꝙ couerteꝛ in ignē.
3o Itē cōſtat ꝙ ignis mouet corp⁹:ſ3 mot⁹ oīs finit⁹ eſt:ergo ille mot⁹ tādē veniet ad finē:ſ3 nullus pōt eſſe finis niſi motū aſſumat ſpēm ꝛ formā mouētis:ergo qn̄q3 dānatoꝝ corpa accipiēt ſpē3 ignis:ḡ qn̄q3 erūt ignis ꝛ nō humana corpa.
Itē oē recipiēs qualitatē alicui⁹ agētis diſponētē aliud ad ſpēm ſi vltimabitur in eo/q̄litas illa de neceſſitate recipiet ſpēm:ſ3 corpora dānatoꝝ recipiunt caliditatē:q̄ eſt qualitas diſponēs ad ſpēm ignis:ꝛ vltimabiꝛ i eis qualitas illa:ergo neceſſario mutanꝛ in ignē:ḡ mutanꝛ a ſpē/ ꝛ natura hūana. 4o
Itē oē agēs diuidēs corp⁹ phīcū de neceſſitate corrūpet ipm/ſi confortaꝛ actio caloꝛ ignis agit diuidēdo corp⁹ phīcū hoīs:ergo ſi cōfortatur actio de neceſſitate corrūpet ipm. Probaꝛ pma ex hoc ꝙ nullū corp⁹ phīcū eſt diuiſibile in infinitū: qn̄ diuidaꝛ a forma phīca. Secūda autē ſupponiꝛ: q2 aliter nō lederet int⁹ ignis niſi diuideret corpa ꝛ cōſtat ꝙ actio ignis cōformata vehemēter cōſumet ſubam corpoꝝ dānatoꝝ. 5o
Itē corpa dānatoꝝ ſunt materia ignis inferni/aut ꝓpria/aut aliena. Si ꝓpria tūc corpa dānatoꝝ ſunt ignis:q2 ꝓpria materia ignis habet ſpēm ignis p forma. Si aliena tūc obijcitur ſic: Oīs aliena materia ignis trāſmutatur ab igne ſi agat in ipam:ſed ignis inferni agit in corpora:ergo trāſmutat ea:ḡ corrūpēdo agit in ea. 6o
Itē oē agēs tm̄ agit quātū dat paſſiuo de ſpē:ſ3 ignis inferni maxime agit:ḡ plurimū de ſpē ſua dat dānatis ergo maxime trāſmutat eos a ſpē ꝓpria.i. humana: ergo nō remanebūt hoīes. 7o
In ꝯriū ꝓ In ꝯtrariū eſt qd̄ diciꝛ Apoc.9. Deſiderabūt hoīes mori ꝛ mors fugiet ab eis:ergo videꝛ ꝙ nūq̄ poſſint cōſumi ad mortē:ḡ videtur ꝙ corpa eoꝝ incorrupta ſemp teneanꝛ.
2o Itē Bern. dicit ꝙ ſic moriunꝛ dānati ꝙ nūq̄ pmoriunꝛ ꝛ ex hoc ſequiꝛ idē qd̄ pri⁹.
3o Itē Eſa. vlti. Vermis eoꝝ nō morieꝛ/ꝛ ignis nō extingueꝛ:ḡ ipſi ſine cōſūptione ſemp cremabunꝛ in igne.
Solo Rn̄ſio dōm ꝙ in Vitate ea q̄ dicunꝛ in lr̄a fidelia ꝛ vera ſunt/ꝛ abſq3 dubitatōe tenēda:cōſuāṡ aūt dānatoꝝ corpa eſt iuſticia dei in penis:ꝛ hec credēda ſunt poti⁹ q̄ diſcutienda:ne tn̄ oīno nihil videamur dicere:ſciēdū ꝙ ſenſibilia dupliciꝛ agūt in organa ſenſuū.ſ. actiōe nature ꝛ actiōe aīe. Actio nature eſt cū cōſumptiōe ꝛ contrarietate:ꝛ puto bn̄ ꝙ talis nō pteē in aliqd̄ corp⁹ niſi ipm corp⁹ cōſumaꝛ. Sed actio aīe eſt p receptionē intētiōis ad defectū doloris vel delectatōis:ꝛ de hoc dicem⁹ ſm poſſibilitatē noſtrā in q̄ſtione de ſenſib⁹ corpoꝝ reſurgentiū infra/ꝛ talis eſt actio in inferno q̄ eſt ad ſenſus imutationē/ſine cōſumptione ſubē.
Ad primū. Ad primū ergo dōm ꝙ phs loquiꝛ de actōe nature q̄ nō eſt tm̄ actio ad ſenſus imutationē/ꝛ nō de actiōe aīe: que nihil abijcit a ſubā.
Ad ſecūdū. Ad aliud dicendū ꝙ ibi ſit aſſimilatio talis q̄lis eſt inꝛ ſenſum/ ꝛ ſenſibile:hoc eſt ꝙ ſpēs ſenſibilis ſit in ſenſu p intētionē cōtriſtātis:ſ3 non p eſſe qd̄ habet in materia.
Ad tertiū Ad aliud dōm ꝙ mot⁹ ſit ad impſſionē intētiōis/ ꝛ eſt finit⁹:ſ3 nō ad formā dantē eē:q2 aliter illa corpora in ignē cōuerterenꝛ.
Ad quartū Ad aliud dicēdū ꝙ recipiunt intētionē q̄litatis.put ipſa eſt excitatiua dolorū ex calore ꝛ triſtitia:ſed nō pōt eſſe forma tranſmutās materiā ad ſpēi abiectionē ꝛ alteri⁹ forme inductionē.
Ad quintū Ad aliud dicendū ꝙ agēs actōe aīe nō agit diuidēdo ſicut pt3 in oībus ſenſibilib⁹ agētib⁹ in organa ſenſuū:ſi actio aīe ab actione nature diuidaꝛ.
Ad ſextū Ad aliud dōm ꝙ impij ſunt materia aliena diſſimilis ſpēi agētis ſicut ſenſus i potētia ſuſcipit ſpēm obiecti ad triſtitiā vl' delectationē:ꝛ ex hoc nō ſequi-

Ad 7m. tur aliqua cõmutatio corpoꝝ. Ad aliud dicẽdũ ꝙ
dat ſpẽm ſm actõez aïe ⁊ nõ nature: ⁊ iõ nõ ſequit̃ ꝙ
cõuertat in ignẽ. Nec aũt ſol'o melioꝛ eſt ſm ratione͂
q̃ in hac materia põt eẽ: ⁊ iõ diligent̃ eſt notãda.

Arti. XXXV. An oïa patiat̃ in corpe vel a corpore.

N 2 Einde querit̃ de hoc qd̃ dicit ibi [Sicut aïa
D cuiꝰ potẽtia viuit corpꝰ ⁊c.]. ſ. a. Ex h̃ etiã
ſil'i videt̃ Augꝰ inuere ꝓbitũ modũ ſol'onis:
vt tñ meliꝰ intelligat̃ querant̃ hic duo. ſ. qualit̃ ani-
mus patiat̃ ĩ corpe ⁊ q̃re corpi dãnato ñ pt attribui
niſi alr̃ modꝰ paſſiõis cũ duo ſint modi paſſiõis aïa
Arguit̃ pᵒ ri corpis. Ad primũ ſic obijcit̃: oẽ agẽs fortiꝰ ẽ pa-
tiente: ſed nullũ corpꝰ fortiꝰ eſt aïo patiẽte q̃ eſt ſpũa-
lis: ergo nullũ corpale põt agere in animũ. Prima
hap ſcribit̃ ab Augu. in lib. de ci. dei. ſuper Geñ. ad
2º lr̃am: ⁊ ſecũda ⁊ etiã cõcluſio. Jtẽ corpꝰ ⁊ animꝰ ſe
habẽt vt motoꝛ ⁊ mobile: ⁊ animꝰ eſt motoꝛ: corpus
aũt eſt mobile: ſed oïs motoꝛ agit in mobile nõ pati-
ens ab ipſo ſm ꝙ hmõi: ergo animꝰ agit in corpꝰ nõ
paſſus ab ipſo ſm ꝙ hmõi: ergo nõ põt pati in corpe
3º vt videt̃. Jtẽ qd̃ nulliꝰ eſt ſuſceptibile tranſmuta
tiõis nulliꝰ eſt ſuſceptibile paſſiõis: ſed aïa nulliꝰ ſu
ſceptibilis eſt tranſmutatiõis: ergo nullius ſuſcepti
bilis eſt paſſionis: ergo nec a corpe patit̃ / nec ab ali-
quo alio. Prima conſtat: qꝛ omnis paſſio eſt ſm ali
4º quã trãſmutationẽ. Secũda ſcribit̃ in primo de aïa
vbi phs reprobat dicta Platõis. Jtẽ qd̃ nullũ oï-
no habet cõtrariũ impoſſibile eſt pati oïno: ſꝫ anima
In ↄ̃riũ pᵒ nullũ habet cõtrariũ: ergo ĩpoſſibile eſt eã pati / ſiue
in corpore / ſiue extra corpꝰ. In cõtrariũ huiꝰ eſt ꝙ
nos expimur timores ⁊ triſtitias q̃s nõ expiunt̃ nõ
habẽtia aïas ſenſibiles: ergo aïa ſubiacere videt̃ paſ
2º ſionib. Jtẽ Dam. dicit ꝙ aïa cõpatit̃ corpi licꝫ nõ
3º cõmoriat̃ corpori: ergo patit̃. Jtẽ vult phs ꝙ ĩ q̃-
buſdã corpis motꝰ ꝑueniũt ad aïam ⁊ tranſmutant
Sol'o ip̃am: ergo etiã corpꝰ imprimit paſſiões aïab. Re
ad primũ ſpõſio dõm ꝙ in ṽitate ita eſt: et Augꝰ videt̃ ita de-
terminare ꝙ aïa nõ patiat̃ in corpe: ſed paſſiõe facta
in corpe aïa punit ſeip̃am affectu doloris ⁊ cõpaſſio-
nis qd̃ naturalit̃ ſic eſt intelligẽdũ ꝙ nullus motꝰ /
vel paſſio affectiõis alicuiꝰ ſit in aïa niſi fiat priꝰ ap
prehẽſio de re faciẽte illã paſſionẽ / ſiue affectionẽ: ap
prehẽſio aũt ꝑ acceptionẽ ſpẽi ẽ ſenſibilis ꝑ ſenſũ vel
imaginationẽ: ⁊ iõ in corpore nõ fit paſſio doloris ni
ſi ꝑ ſenſum vel imaginationẽ: hoc aũt qd̃ eſt vniꝰ ſen
ſibilis / ſiue ĩ imaginatõe aïe eſt ſpẽs ſpũalis ſimplex
⁊ nõ forma corpalis: vnde ĩmediatũ faciẽs dolorem
in aïa eſt intẽtio ſpũalis rei cõtriſtãtis accepta in vi
aïe: ⁊ iõ dicit Augꝰ ꝙ nõ patit̃ a corpe: ſed a ſeipſa ac-
cipiẽte hmõi ſpẽm rei cõtriſtãtis. Et ꝑ hoc patꝫ ſol'o
ad primũ: qꝛ licet primũ agẽs ſit corpꝰ tñ ꝓximũ eſt
Ad ſecũdũ intẽtio ſpũalis ab aïa apphenſa. Ad aliud dõm ꝙ
aïa a corpe vt eſt corpꝰ nõ mouet̃: tñ motꝰ corporis
ꝑtingũt ad ip̃am ꝑ aïe opationẽ: hoc mõ quo opatio
Ad tertiũ q̃dã eſt apphendere rerũ circũſtantiũ formas. Ad
aliud dõm ꝙ aïa ſm ſe accepta. i. denudata a corpo
re naturalit̃ nõ habet trãſmutationẽ aliquã: ſꝫ ĩ cor-
pore trãſmutat̃ ꝑ accidẽs. ſ. trãſmutatiõe facta ĩ cor-
pore: trãſmutat̃ aũt mõ p̃dicto: ⁊ hoc mõ non negat
Ad quartũ Ariſto. ſꝫ potiꝰ ꝓbat ꝙ aïa mouet̃ ꝑ ſe. Ad aliđ di
cendũ ꝙ anïa ſm ſe nõ habet cõtrariũ neqꝫ ſm ſe pa-
titur in q̃ntũ eſt forma ⁊ motoꝛ cõiũcti accipit vt con
trariũ id qd̃ diſſoluit cõiunctũ: ⁊ in illiꝰ ſpẽ apphẽſa
punit̃ ⁊ dolet. De eo aũt qd̃ obijcit̃ in cõtrariũ patet
ſol'o ꝑ ſe. Tñ ſciẽdũ ꝙ licet iſta ſol'o ſit ſm Aug. eſt tñ
aliquãtulũ cõtra dicta Ariſto. qꝛ ip̃e nõ vult ꝙ app
hendere ſit agere: ſed potiꝰ pati ⁊ ſm eũ addẽdũ eſt ꝙ
motꝰ qui fit ꝑ corpꝰ materialit̃ ſe habꝫ ad aïam ⁊ nõ
vt agẽs: ſed qꝛ miniſtrat materiã cognitiõis ⁊ anïa
adhibet formã: ideo verũ eſt qd̃ dictũ eſt in ſolutõe ꝑ
totũ: hoc etiã ſupra notatũ eſt.

Quare nõ põt attribui corporibus dãna- Art. XXXVI.
torũ alius modus paſſionis.

O 2 Ecũdo querit̃ quare nõ põt attribui corpori
S bus dãnatoꝝ niſi alr̃ modꝰ paſſiõis. Videt̃ Arguit̃ pᵒ
em̃ ꝙ vterqꝫ: qꝛ corpa dãnatoꝝ ſunt calida: ſꝫ
ſi calidũ ageret tm̃ actiõe aïe / ⁊ nõ actiõe nature non
poſſet dici ꝙ eſſent calida: ergo calidũ agit ĩ ea actio
ne nature. Probat̃ prima ex fide. Secũda aũt con-
ſtat ꝑ phiam: qꝛ nõ dicit̃ aïa calida ex apphẽſiõe cali
di: vl' etiã ex affectu calidi: ⁊ ſic cõſtat ꝓpoſitũ. Jtẽ 2º
ſi nõ ageret niſi actiõe aïe tũc eſſet paſſio illoꝝ corpo-
rũ: ſicut eſt paſſio in ſomno ad imaginationẽ terribi
liũ p̃ſentialiter affligẽtiũ hoïem: ⁊ ſic non in veritate
paterent̃: ſed fantaſtice ſolũ qd̃ eſt abſonũ: qꝛ hoc ge
neraret hereſim: ergo patiunt̃ actiõe nature. Jtẽ 3º
ſi paterent̃ actiõe aïe ⁊ nõ nature: ⁊ actio aïe equali-
ter fiat p̃ſente re ⁊ abſente nõ opteret ibi ignẽ eẽ vbi
patiunt̃: ſed ſufficeret ignis imaginatio: ⁊ hoc iteꝝ ẽ In ↄ̃trariũ
abſurdũ: ergo videt̃ ꝙ actiõe nature patiunt̃. Jn
cõtrariũ huiꝰ ſunt obiecta ſupra inducta: qꝛ illa ne-
ceſſario vident̃ cõcludere ꝙ actiõe nature nõ patiãt̃
vl' etiã ſi vtraqꝫ actõe nature. ſ. ⁊ aïe patiãt̃. Rñſio Sol'o
ſine p̃iudicio dõm ꝙ veritatẽ huiꝰ q̃ſtiõis neminem
puto ſcire niſi cui deꝰ reuelauerit: ſic in ſequẽti capi-
tulo dĩ ex ṽbis Augu. ſine p̃iudicio tñ dico ꝙ actiõe
aïe tm̃ patiant̃ actõe dico q̃ eſt ſenſus: qꝛ ibi oportet
organũ actualiter ĩmutare: ⁊ etiã ſpẽm ſenſibilis in
aïa fieri. Et hoc q̃liter ſit poſſumꝰ imaginari ꝑ ſimi-
le. ſicut ſi ponamꝰ ꝑ impoſſibile ſeꝑari actionẽ anïe
in q̃litatib tactꝰ ab actiõe nature: ſi em̃ tunc calidũ
agat in tactũ neceſſario erit p̃ſens tangẽs: qꝛ aliter
nõ cẽt tactꝰ: ⁊ opteret fieri ĩmutationẽ organi: qꝛ ali
ter nõ deferret̃ ſpẽs ad vim aïe que eſt tactꝰ ⁊ opor-
teret ſpẽm vt cõtrariã cõiũcto recipi ab aïa: ⁊ tamen
qꝛ agẽs eſſet ſpũale nihil abijceret a ſuba: ⁊ vno mõ Ad primũ.
ſuba ſua remanet ſi paſſio remaneret. Ad primũ g̊
dõm ꝙ hoc eſſet verũ ſi nõ eſſet hic actio ꝑ ſenſum: in
illa em̃ q̃ eſt ꝑ ſenſum corpꝰ diſponit̃ q̃litate ſenſibi-
lis ⁊ denoïat̃ ab ipſa: p̃cipue in tactu: ſꝫ ſi fieret ima-
ginãdo tm̃ q̃ imaginatio nõ exigit tactũ p̃ſentis rei q̃ Ad ſecũdũ.
facit paſſionẽ tũc valeret obiectio. Ad aliud iã pa
tet ſol'o ꝙ ſomniũ nõ eſt ꝑ ſenſum: ⁊ in h̃ differt poſi-
tio iſta fidei a dictis quorũdã phoꝝ q̃ talẽ ſomnialẽ Ad tertiũ
paſſiõez dederũt aïab ⁊ pctõrib. Ad vltimũ etiã
ptꝫ rñſio ꝙ ſenſus rei exigit expiẽtiã ⁊ p̃ſentiã.

Si demones corporali igne cre mantur.

Queri etiã ſolet an demones corporali igne
ardeãt: Ad qd̃ Augꝰ reſpõdẽs ait: Cur non
dicamus q̃uis miris veris tñ modis etiã ſpi
ritus incorporeos poſſe pena corpalis ignis
affligi ſi ſpũs hoïm etiã ipſi incorporei ⁊ nũc
potuerũt includi corpalibꝰ mẽbris: ⁊ tũc po
terũt corpoꝝ ſuoꝝ vinculis inſolubilit̃ alli- Apoc. 29.

Apoc.19. gari. Gehēna illa q̄ ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris
dicta eſt: corporeꝰ ignis erit: ⁊ cruciabit dā-
natoꝝ corpa hoim vel demonū: ſʒ ſolida ho
Matt.25. minū aerea demonū: vnus eſt vtriſqʒ ignis
erit: vt veritas ait. De quo igne ſi querit̄ qual̄
a vel vbi ſit Augꝰ ſic rn̄det: Ignis eternus cu
iuſmodi ſit ⁊ in qua mūdi vel reꝝ pte futurꝰ
ſit hominē ſcire arbitror neminem: niſi forte
cui ſpiritus diuinus oſtēdit.

Arti. XXVII. An ignis corporeꝰ cruciat demones.

P2 Einde querit̄ ꝺ hoc qꝺ dicit ibi [Queri etiā
d ſolet an demones igne corpali ardeāt. Uide
Arguit̄ ꝓ ꝙ nō. tur aūt ꝙ nō: qꝛ dicit Dam. lib. q̄rto. ca. vlti.
ꝙ ignis ille nō eſt corporeꝰ: ſʒ q̄lis vtiqʒ deus nouit
2o ergo nō ardēt igne corporeo. Itē Boe. dicit in lib.
de duabꝫ naturis in vna pſona xp̄i ꝙ nulla eſt actio
⁊ paſſio eoꝝ quoꝝ nō eſt materia vna: ſed ignis cor-
porei ⁊ demonū in corpe eoꝝ nō eſt materia vna: ḡ il
3o le ignis nō agit in demones. Itē oīs actio eſt ꝑ cō
tactū: vt dicit Ariſ. in pr̄io de gn̄atōe ⁊ corruptōe: ⁊
in ſextodecīo aīaliū: ſʒ int̄ ignē ⁊ demones nō eſt cō-
tactꝰ ḡ ignis nō agit ī demōes. Probatio medie cō
tactꝰ ē eoꝝ q̄ꝝ vltima ſunt ſimul̄: ſʒ demōes cū ſint ſpi
4o ritꝰ nō hn̄t vltima: ḡ cōſtat ꝓpoſitū. Itē cōtactus
phicꝰ eſt qn̄ vtrūqʒ tāgētiū imutat̄ ab alio: ⁊ ꝯſtat ꝙ
5o ignis a demone nō immutat̄. Itē actio oīs eſt int̄
ꝯria: ſʒ int̄ ignē ⁊ demōes nulla eſt ꝯrietas: ḡ nulla
6o actio: ḡ int̄ eos nll̄a erit actio vel paſſio. Itē qꝺ in-
ſuſceptibile ē ſpēi agētis nihil recipit de actione ipſiꝰ
⁊ nihil patit̄ ab ipſo: ſʒ demō cū ſit ſpūs nō ē ſuſcepti
bilis ſpēi agētis: qꝛ nūqʒ pt̄ dici ſpūs calidꝰ: ḡ nihil
In ꝯriū ꝓ ſuſcipit de actione ignis / ⁊ nihil patit̄ ab ipſo. In
cōtrariū huiꝰ ſunt ea q̄ dicunt̄ in lr̄a ⁊ ſufficiāt: qꝛ in
lr̄a dī ꝙ ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris corporeus ignis
Solo erit ⁊c̄. Rn̄ſio abſqʒ dubietate corporeꝰ ignis cru-
ciat demones qꝺ fide teneo: q̄ʒuis nō plenarie ſit in-
telligibile: tn̄ ſic pōt dici ad ītellectū ꝙ ignis ille cor
poreꝰ pōt accipi dupliciť. ſ. vt inſtrumētū diuine iu
ſticie vindicātis pcc̄m cōmiſſum cōtra deū: ⁊ vt ele-
mentū corporeū. Et primo quidē mō habet corpore
us ignis vim incorporeā affligēdi etiā naturā nobi-
liorē ſe dūmō ſit ſub peccato. Secūdo aūt mō nō ha
bet. Et prima quidē vi que dat̄ ꝑ iuſticiā diuinā agit
Ad primū. in ſpiritus demonū. Ad primū ḡ dicēdū ꝙ Dam.
intelligit de affligēte īmediato de quo vt ante eſt di-
ctū affligēs eſt in corpore ſpiritus qui eſt intētio re-
cepta in ſpiritu apprehēdente ſuā afflictionē: tamen
Ad ſecūdū. agēs primū eſt corporeū. Ad aliud dicendū ꝙ ve-
rū ē de agēte ſm vim elemēti tm̄: vel ſm vim ſimpli
cis corporis naturalis: ſed agēs in vi diuina que eſt
vis inſtrumēti diuine iuſticie ad vindictā iniquitatꝭ
eſt amplioris virtutis: ⁊ ideo aget etiā ī illud qꝺ nō
Ad tertiū ⁊ quartū. eſt ſecū cōmunicans in materia. Ad aliud dōm ꝙ
cōtactꝰ duplex eſt. ſ. ꝑ modū diffinitōis ⁊ ꝑ modū cō
iunctiōis corporalis ⁊ primo mō dī cōtingi qꝺ cōiū
gitur eſſentialiť ⁊ p̄ſentialiť cōtinet̄ in aliquo ⁊ hoc
mō cōtingūt demones ignē: qꝛ in ipſo p̄ſentialiť in-
cludunt̄: ſʒ nō ſecūdo mō: alie aūt ꝓbatiōes ſcꝺo mō
Ad quintū ſupponūt fieri tactū. Ad aliud dōm ꝙ eſt ꝯrietas
hec ad ignē ſm ꝙ eſt inſtrumētū iuſticie dei: qꝛ ſic ſuū
cōtrariū eſt iuſtitie diuine ꝯriū: ſicut furtū ponit̄ eē
Ad ſextū. ꝯriū furcis vel patibulo. Ad aliud dōm ꝙ in vita
te ſubā intellectualis nō ꝓprie dī calida: ſʒ magis ꝓ-
prie dī aduſta etiā q̄ʒ calida niſi dicat̄ calida ꝑ inten
tionē calidi apphenſam: ⁊ hoc eſt improprie dictū: qꝛ
illa intētio eſt ſpūalis. Uel forte pōt dici ꝙ vt ignis
eſt inſtrm̄ diuine iuſticie pt̄ imprimere q̄litatē ſuā in
ſubam intellectualē: ſʒ primū melius eſt ꝙ nō ſit cali
da: ſʒ potiꝰ aduſta ꝑ ignē ꝓut eſt inſtrm̄ iuſticie vin-
dicantis in penis: qꝛ cū caliditas forma ſit corporal̄
nō pōt intelligi qualiť ſit in ſubā pure ſpūali: ⁊ for-
te hac neceſſitate cōſtrictꝰ dixit Augꝰ in littera ꝙ de
mones in igne habēt corpora aerea: qꝺ tn̄ nō tenet
eccleſia: iō primo modo eſt dicendū.

An ignis infernalis ſit corporeus. Arti. XXVIII.

Einde querit̄ de hoc qꝺ dicit ibi [Ignis eter
d nus cuiuſmōi ſit ⁊c̄. ſ. a Uidet̄ hoc eſſe fal- Q2
ſum rōne prime ptis ⁊ ſcꝺe. rōe q̄dē p̄me ptis Arguit̄ ꝓ
qꝛ ſtatim in ſeq̄nti ca. dicet ꝙ cōſtat aīas igne mate-
riali corpalibꝫ flāmis eē cruciādas: ḡ ſcit̄ cuiuſmodi
ſit. Pro ſcꝺa aūt pte dī Eſa. 14. Infernꝰ ſubť te ꝯtur
batꝰ eſt in occurſum aduētꝰ tui: ḡ infernꝰ eſt ſubtus 2o
ḡ eſt in terra. Itē ibi dicit glo. ꝙ infernꝰ eſt locꝰ pe 3o
naꝝ ⁊ eſt ſubtꝰ: ḡ vt priꝰ. Itē eccl'i. 24. Penetra-
bo inferiores ptes terre ⁊ inſpiciā oēs dormiētes: et
loquit̄ de deſcēſu ad inferos: ḡ eſt ī inferioribꝫ ptibꝫ
terre. Itē Iſiꝺ. in lib. creaturaꝝ: Sol ⁊ luna ad oc 4o
caſum nō veniēt ne ipſi ſub terra poſiti ſua luce fruā
tur: ḡ ipſi poſiti ſunt ſub terra: ſʒ ipſi ſunt in inferno 5o
ḡ infernꝰ ē ſub terra. Itē Job. 17. In ꝓfundiſſimū
infernū deſcēdēt oīa mea ⁊c̄. ibi gl. q̄ʒtū ad celſitudi-
nē celi aer iſte infernꝰ eſt: q̄ntū ad aerꝭ altitudinē ter
ra inferiꝰ iacet: q̄ntū vero ad altitudinē terre illa loca
inferni q̄ ſupiora ſunt aliis receptacul̄ inferni h̄ mō
ꝓfūdiſſimū īfernū dic̄: ḡ libꝫ patꝝ ē ſb t̄ra: ⁊ adhuc
inferiꝰ illo ē infernꝰ ⁊ ſic iteꝝ habet̄ ꝓpoſitū. Itē 6o
oīs ignobilitas dʒ locū infimū retinere: ſʒ oīs igno-
bilitas eſt ī inferno: ḡ infernꝰ dʒ eē in loco infimo: er
go ī medio terre eē dʒ. Itē in ꝯriū merita ſunt ī ſan In ꝯriū ꝓ
ctis ⁊ ipſis: ſʒ ſancti ꝑ merita aſcēdūt ad locū altiſſi-
mū: ḡ impii ꝑ ꝯriū deſcēdere dn̄t ad locū infimū: hoc
aūt ē terre mediū: ḡ quo ad mediū terre debēt diſpōi
dānati. Itē terrā dilexerūt: ſicut ſancti celū: ḡ eq̄ 2o
iuſtū eſt ꝙ iſti ponāt̄ in medio terre: ſicut ꝙ ſancti po
nant̄ in medio celi. In ꝯriū huiꝰ eſt ꝙ ad decorem In ꝯtrariū
iuſticie ptinet ꝙ in eodē loco q̄s puniat̄ vbi peccauit
ſʒ peccauerūt h̄: ḡ videt̄ ꝙ infernꝰ h̄ eē debeat. Re Solo
ſpōdeo dōm ꝙ in iſta q̄ſtione vltra dicta ſanctoꝝ ni ad primā ꝑ
hil eſt dōm: qꝛ illud nihil oīno facit hic: ſʒ in toto ſtā tē obiectio-
dū eſt dictis illoꝝ q̄ reuelationē a ſpūſancto accepe- nū
rūt: illi aūt dicūt ꝙ ignis ſit corporeꝰ ⁊ infernus in
terra: ⁊ h̄ iō tenēdū ⁊ credēdū eſt. Ad dictū aūt Aug.
dicendū ꝙ ipſe dicit nō aſſerēdo: ſʒ tn̄ ipſemet magis
putat ita eē q̄ʒ aliter: ⁊ forte qꝺ Augu. nō fuit plene
reuelatū: aliis ſanctis plene reuelatū fuit. Et ſm h̄
nō eſt cōtradictio in lr̄a. Uel dicat̄ ꝙ Augꝰ dicit nō
eſſe dubitādū de ſpē ignis: ſʒ de mō ⁊ virtute qua af
fligit aīas: qꝛ illa eſt valde latēs. Ad aliā ptē bene Ad obiecta
cōcedo ꝙ eſt ſub terra ſic̄ ꝓbatū ē: ſʒ dictū Aug. ītelli in cōtrariū
gitur de loco determinato vtꝝ in cētro vl' extra cētꝝ
ſint loca: qꝛ etiā ſm poetas de hoc dubiū eſt. Et yſa-
ac videtur velle ꝙ peccatores deprimētur ſub orbe
triſti ⁊ grauabūt eos ibi peccata ſua: triſtis autē or
bis vocatur a phis pars orbis ſiniſtra que expandi
tur ſupra quartā partē terre q̄ ſupponit̄ quarte ha-
bitabili: ꝺ hac aūt ſētētia videt̄ Eſa. ſic īfra patebit.

Ad vltima obiecta Ad id qđ ꝯ obijcit̃ dõm ꝙ nõ p̃t eẽ:q2 oĩs habitatõ
ſctõꝝ tũc purgabit̃: ⁊ iõ mũd⁹ q̃ ad habitationẽ iſtã
in q̃ ſcti meruert̃ innouabit̃: ⁊ iõ abijcient̃ ab ipo ca-
dauera fetida damnatoꝝ ⁊ ꝓfundet̃ iuſticia in loco
qui cõgruit peccato ipoꝝ damnatorũ/ſicut proba-
tum eſt in obiectione.

Si anime ſine corporibus ſentiũt ignem corporalem.

Cũ aũt cõſtet anĩas igne materiali in corpo
rib⁹ cruciãdas: q̃ri ſolet an interim añ reſur-
rectionẽ corpoꝝ anĩe defunctoꝝ reproborũ
materiali igne cremẽt̃: De hoc Julian⁹ to
letane eccl'ie ep̃us Gregorij dicta ſecut⁹ ita
ſcripſit: Si viuent' hoĩs in corpore⁹ ſpũs te-
net̃ in corpe: cur nõ poſt mortẽ etiã corpore
a igneo teneat̃. Teneri aũt p ignẽ ſpñ dicim⁹
vt in tormento ignis ſit videndo atq3 ſentiẽ-
do. Qđ aũt nõ ſolũ vidẽdo: ſed etiã experiẽ
do aĩa ignis tormẽta patiat̃ ex euãgelio col
ligit̃ vbi veritatis voce diues mortu⁹ dr̃ ĩ in
ferno ſepult⁹: cui⁹ anima ꝙ in igne teneat̃ in
Luce.16 ſinuat cũ Abraã depcat̃ dicẽs: Mitte Laza
rum vt intingat ex. dig. ſui in a. vt re. lin. m.
q2 cru. in hac flãma. Dũ ergo pctõrẽ diuitẽ
damnatũ ĩ ignib⁹ veritas ꝓhibet: q̇s ſapiẽs
reproboꝝ anĩas teneri ignib⁹ neget: Preci-
pue cũ hũanã aĩa3 corpis ſilĩtudinẽ habere
b doceat Aug⁹ ita inquiẽs: Profiteri aĩa3 ha
bere poſſe ſilĩtudinẽ corpis ⁊ corpaliũ oĩno
mẽbroꝝ q̇ſq̇s rennuit: põt negare aĩam eſſe
que in ſomnis videt vel ambulare ſe vl' ſede
re vel huc atq3 illuc greſſu vl' etiã volatu fer
ri: hoc ſine q̃dã ſilĩtudine corpis nõ fit. Pro
inde ſi hanc ſilĩtudinẽ etiã apud inferos ge-
c rit: nõ corporalẽ ſed corpi ſil'em: ita etiam in
locis videt̃ eſſe nõ corpalib⁹: ſed corporaliũ
ſimilib⁹ ſiue in requie ſiue in doloribus. In
Caſſiani etiã voluminib⁹ legit̃ ꝙ nõ ſint ocio
ſe: neq3 nihil nõ ſentiãt: cũ diues ille in infer
d no ſe flamma cruciari clamat. Vñ ꝓbat̃ ani
mas defunccoꝝ nõ ſolũ ſuis ſenſibus nõ pri-
uari: ſed nec iſtis affectibus: ſc3 ſpe triſticia
gaudio ac metu carere et ex his que ſibi in il
lo generali examine reſeruant̃ eas quidda3
iam incipere preguſtare.

Ar. XXXIX R2 An ignis corporeus ſic eſſe poſſit vt non
deſtruatur.

Eindeq̃rit̃ de hoc qđ dicit ibi [Teneri aũt p
d ignẽ ſpiritũ dicim⁹ ⁊c̃. a. Et querunt̃ duo. ſ.
an ignis corpore⁹ ſic eẽ poſſit ꝙ nõ deſtruat̃
⁊ an hoc verũ ſit ꝙ hoc ſit eis tormentũ ꝙ ignẽ vide-
Arg. p̃mo ant ⁊ ſentiant. Ad primũ ſic obijcit̃: loc⁹ eſt cõſerua
tiu⁹ locati/vt dicit phs: g̃ oẽ qđ naturalit̃ eſt in loco
aliq̃ ſi diu eſt extra ſuũ locũ vbi ſit deſtruet̃/ſ3 ignis
inferni eſt ver⁹ ignis/⁊ eſt a p̃ncipio mũdi extra ſuũ
locũ: g̃ deſtruet̃. Itẽ Auicẽ. dicit in pria phia ꝙ nul- 2o
la cã eſt ꝙ hec ps materie facta ẽ terra: ⁊ hec ps aer/
⁊ alia ps ignis niſi ꝙ frigiditas tali vel tali loco na
turalis vel caliditas inuenit ipam et cõuertit ĩ aerẽ
vel in terrã: ſ3 cõſtat ꝙ nulla frigiditas t̃re eſt ita na
turalis ſicut illa q̃ eſt in medio terre: g̃ cõuertet ĩ ter-
rã q̇cq̇d eſt in medio: ⁊ p ꝯñs ignẽ inferni ꝯuertet in
terrã. Itẽ elem̃ta ꝯuertunt̃ adinuicẽ ⁊ cõuertunt̃ 3o
in virtutẽ ⁊ ſpẽm dñant': ſ3 cõſtat ꝙ in centro terre
nullũ elm̃ ita dñat̃ ſicut terra: g̃ om̄e qđ ibi eſt ter-
ra cõuertit ad naturã ⁊ ſpẽm ſuã: g̃ ignis inferni ne- 4o
ceſſario in terrã cõuertet̃. Itẽ Ar'. ꝓbauit nccãrio
ꝙ q̃ntũ dat̃ alicui de natura ſpẽi/tantũ dat̃ ei de lo
co illi⁹ nature ⁊ de motu ad locũ illũ: g̃ ⁊ econuerſo
q̃ntũ dat̃ alicui de loco alicui⁹ nature tantũ dat̃ ei
de ſpecie ⁊ natura locati ⁊ in loco illo/ſ3 null⁹ locus
eſt ita natural' terre ſicut loc⁹ medie terre: g̃ q̇cq̇d eſt
ibi naturã ⁊ ſpẽm terre accipiet: g̃ in terrã cõuertet̃. 5o
Itẽ violẽtia nulla eſt ꝑpetua: q2 aut liberabit̃ res
aut corrũpet̃: cõſtat aũt ꝙ ignis violent̃ eſt deorſu3
g̃ nõ ꝑpetue eſt ibi: q2 vel corrũpet̃ vl' euolabit ſi ceſ-
ſauerit ꝓhibẽs: ⁊ ex hoc ſequit̃ idẽ qđ pri⁹. Si for- Solo.
te dicas ꝙ nõ eſt ibi violẽter ſ3 natural'r: q2 duplex
eſt mot⁹ ignis: vñ quẽdã h3 ſm naturã forme: ⁊ ille
eſt aſcẽdere ſurſum: ⁊ ali⁹ quẽ h3 natura materie: et
ille eſt q̃nq3 deorſum/⁊ tũc etiã ignis mouet̃ deorſũ
q2 ſeq̇t̃ ſuã materiã ſic lignũ inflãmatũ mouet̃ deor
ſum: cõtra/illa nõ eſt ꝓpria materia ignis ſ3 aliena: obiectio in
q2 ꝓpria materia ignis aſcẽdit: g̃ ipa incipit vincere: cõtrariũ.
q̃ñ venit ad centrũ ⁊ ita iterũ ignis ꝑibit. Vlteri⁹ Queſtiũcu
etiã hic videt̃ ꝙ ille loc⁹ in capacitate nõ ſufficiat: q2 la primo.
quanto elementũ eſt rari⁹ tãto maiorẽ q̃rit locũ om
nib⁹ element': ſed mediũ terre eſt loc⁹ minim⁹: ergo
videt̃ ꝙ ibi nõ poſſit eſſe ignis. Itẽ cũ ſit minime ca 2o
pacitatis loc⁹ ille/videt̃ ꝙ nõ poſſit capere hoĩm ꝑ-
tem maiorẽ: et ita nihil eſſe videt̃ qđ dr̃ de loco illo.
Qualit̃ aũt ignis ille in anĩas agere poſſit añ eſt ha
bitũ in ſimili qualit̃ poſſit agere in demones. Rñ- Solo
ſio dõm ꝙ ignis eſt ibi in fortiſſima caliditate cui ca
liditati nihil eſt cõꝑabile: ⁊ hoc intelligendũ eſt ſic:
ignis cui naturale frig⁹ circũponit̃/⁊ eſt in materia
ſolida ſꝑ ſiml' colligit̃ ⁊ h3 caliditatẽ calcatã ⁊ cõgre
gatiões q̃3 ille q̇ eſt in materia rara: ⁊ talis eſt ignis
inferni. Vñ dõm ad p̃mũ ꝙ de⁹ ipſe cõſeruat ignẽ Ad primũ
ſm ꝙ eſt inſtrumentũ iuſticie vindicant'. Et hoc eſt
qđ dr̃ Eſaie: Flat⁹ dñi ſicut torrẽs ſulphuris ſuccẽ-
dens eã. Ad aliud dõm ꝙ ignis ille nõ naturaliter Ad 2m
ibi generat̃/ſ3 poti⁹ materialit̃ om̄is ignobilitatis
mũdi virtute diuina. Ad aliud dõm ꝙ ſequeret̃ ꝙ Ad 3m
hoc eſſet verũ ſi virt⁹ iuſticie diuine ignẽ illũ nõ con et 4m
ſeruaret. Ad aliud dõm ꝙ violentia nõ poteſt fieri Ad 5m
alicui creature a deo: q2 om̄i creature innata eſt obe
dientia ſui creatoris: ⁊ talit̃ ignis ille ſtat in medio.
Ad aliđ dõm ꝙ ignis ille ſm ꝙ cõſiderat̃ vt inſtru adobiectõ3
mentũ iuſticie diuine vindicant' peccata/tũc ꝓprijſſi
ma materia ignis ſunt damnati: ⁊ iõ etiã efficaciſſi-
me cõualeſcit ĩ eis/⁊ nõ extinguit̃: ⁊ hec eſt ꝓpria cõ Ad. q. cũ p̃o
ſideratio cõſeruatiõis ipſi⁹. Ad hoc qđ vlteri⁹ q̃ri-
tur dõm ꝙ hoc nõ ẽ verũ niſi de igne ſm naturã ei⁹
cõſiderato q̇ habet virtutẽ vindicãdi in pctõres ma
gis q̃rit materiã in q̃ cõſtẽt ꝑtes ei⁹ ⁊ cõgregent̃ vt
calidior fiat ſicut dictũ eſt: ⁊ ideo q̃rit locũ ſtrictum. Ad 2m
Ad aliud dicendũ ꝙ in amplitudine nccãria nũq3
deficiet infern⁹: q2 dilatauit anĩam ſuã abſq3 vllis

terminis/ſed tñ bñ credo ꝙ cōſtricti ꝛ cōmaſſati ia-
cebunt damnati in ipſo/ꝛ ad hanc capacitatē bñ ſuf
ficit terre cōcauitas.

Arti. XL S2 **An idem ſit damnatis ignem videre et in igne cruciari.**

Ecūdo q̄rit̄ an verū ſit qđ dicit ꝙ idē ſit eis
ſ in igne cruciari qđ ignē videre ꝛ ſentire: ē.a.
Arg. p̄mo videt̄ aūt ꝙ nō/ intētio ei nō hꝫ vrere hoc cui
ineſt: qđ ptꝫ qñ videmꝰ ignē: qꝛ ſpēs ignis in oculo
nō vrit oculū: ſil'r qñ intelligimꝰ ignem ſpēs ignis
nō vrit intellectū: ꝛ ſimilit̄ eſt de imaginatiōe: ergo
videt̄ oīno nihil dicere ꝙ hoc ſit ei ī igne cruciari qđ
2o ignē videre. Item ſi intentiōes aīe ſolū ſint ꝛ per ſe
nō relate ad res nō mouebūt ad dolorē vel triſticiā:
ſicut dicit Ariſt: ſꝫ iſte intētiōes ad res referri nō poſ
ſunt ſine ſenſibꝫ corꝑalibꝫ q̄ nō ſunt ibi: ḡ videt̄ ꝙ nō
3o mouēt aīas ad dolorē vel triſticiā. Item ſenſus in
actu nō fit ꝑ armoniā cōplexionantiū: ſꝫ illa nō ſunt
in aīa exuta a corꝑe. ḡ nō habent ſenſum in actu: ḡ
Sol'o nec viſum/ ḡ nō vidēt ignē. Si forte dicas ꝙ de in
Obiectio tellectuali viſiōe intelligit̄: cōtra/ viſio ītellectualis
fit ꝑ ſpēs abſtractas ab omi cōſideratiōe ꝛ appēdi-
tijs materie: tales aūt ſpēs nō tranſmutāt aliq̄d: er-
go tali viſiōe nunq̄ aīa tranſmutat̄: ḡ videt̄ ꝙ nec
patit̄ nec dolet de tali viſione: ꝛ ſic nihil eſt qđ in lr̄a
Sol'o. dicere videt̄. Rñſio ꝙ iſtud meo iudicio intelligit̄
de viſiōe intellectuali cū p̄ñtia rei in q̄ vidēs teneat̄.
Et dico ꝙ appheſio ignis duplex eſt: ſcꝫ vt talis na-
ture ſiue elementi/ ꝛ hec nō punit: ꝛ vt inſtr̄i iuſticie
vindicātꝭ/ ꝛ ſic appheudit̄ vt ꝯriū iniq̄tati ꝛ cū teneat̄
Ad p̄mū v̄tute dei in igne affligit̄ in ipſo. Ad p̄mū ḡ dōm ꝙ
intentio nō cōburit/ ſed potiꝰ affligit ſpiritū ſm ꝙ ē
accepta ignis preſentis ꝛ ꝯtinentis ſpiritū quā vim
habet ignis inquantū eſt inſtrumentū iuſticie diui-
ne/ vt dictū eſt: ſicut etiā materia q̄diu aīa eſt in cor
pore intentio nō affligit/ ſꝫ intentio agentꝭ p̄ñtꝭ ꝛ ir
Ad 2m ruentis in corpꝰ affligit aīam/ vt ſup̄ dictū eſt. Ad
aliud dōm ꝙ intentio iſta refert̄ ad rē. ſ. ad ignē q̄ pre
ſentialit̄ tenet ꝛ agit in ſpm̄ ꝑ virtutē ſupra dictaꝫ.
Ad 3m Ad aliud dicendū ꝙ ſenſus nō ſumit̄ hic ꝓprie: nō
em̄ in aīa exuta a corꝑe eſt ſenſus niſi in radice po-
tentie ſenſitiue/ ſꝫ ſumit̄ penes experientiā afflictio-
nis q̄ eſt ꝑ ignē/ ſicut etiā demones q̄ nō habent ſen-
ſibilē aīam ignē ſentiūt. i. experiunt̄/ vt priꝰ habitū
ad obiectōꝫ eſt. Ad aliud dōm ꝙ hoc eſt verꝫ de intellectu ſpecu
latiuo/ ſꝫ nō d̄ practico ſiue affectiuo: q̄ accipit vt tri
ſte ſpēm apphenſaꝫ rei habentis virtutē tenendi ſpi-
ritū: ꝛ agendi in cōtrariū ſpūs eſt factꝰ: qꝛ illam vi-
ſionē ſequit̄ afflictio maxima.

Arti. XLI T2 **An anima ſit effigiata vt corpus.**

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Profiteri
d aīam poſſe ſilitudinē corꝑis hr̄e ꝛc. ē. b. vi-
Arg. p̄mo det̄ mētiri ꝛ hereſim dicere/ q̄ Tertulianꝰ ꝓ-
pter hoc dānatꝰ ē: qꝛ dixit aīam eē effigiatā vt cor-
pus ꝛ interiorē hoīem eſſe figuratū vt exteriorē: ꝛ h̄
expſſe videt̄ hic dici: ḡ videt̄ hic eē hereſis Terculia
2o ni. Itē videt̄ impoſſibile: qꝛ ſiue corpꝰ ſumat̄ natu
ral'r ſiue artificial'r ſiue mathematice/ figura ſꝑ ē for
ma ipīꝰ: ꝛ oē figuratū ē corpꝰ: ḡ ſi aīa hꝫ figurā cor-
3o poris ipa eſt corpꝰ. Itē nullū corpꝰ eſt ꝑfectio cor-
poris: ſed omnis anima eſt perfectio corporis: ergo
nulla aīa eſt corpꝰ/ ſꝫ figura eſt terminꝰ ſuꝑficiei
vel corꝑis: ḡ nulla aīa hꝫ figurā corꝑis: ḡ falſum di-
cit in lr̄a. Itē ꝓbatio nulla eſt in lr̄a: qꝛ aīa nō vi- 4o
det hmōi ſomnia ſꝫ hō: ꝛ nō eſt incōueniens ſi ille de
ſe videt corꝑales actꝰ cū ipe ſit corporeꝰ. Qx aūt ani
ma hoc mō videat nō latet aliquem aliq̄d ſcientē de
phia naturali p̄ma: ſꝫ ſi aīa talia videret tūc ꝛ ſepa
rata talia ſomnia videret: ꝛ hoc ridiculū eſt dicere ꝙ
anīe ſeꝑate ſomnient. Rñſio Augꝰ in veritate iſtđ Sol'o
nō aſſerit: qꝛ dubie dictū eſt ꝛ magis apparet abſur ad p̄mū.
dū ꝛ falſum q̄ꝫ verū. Si tñ q̄s ſuſtinere velit/ dicere
poterit ꝙ figurā corꝑis habere cōtingit dupl'r: ſcꝫ ꝑ
eſſe ꝛ ꝑ intentionē. Primo q̄dē mō nō hꝫ figurā cor-
poris niſi corpꝰ: ꝛ iđ errauit terculianꝰ q̄ tali mō fi-
gurā corꝑis attribuit aīe: ꝑ intentionē aūt in poten
tia q̄ imaginaria vocat̄/ aīa ſenſibilis hꝫ figurā cor-
poris qñ imagināt̄ corꝑa/ ſicut dicit in lr̄a: ꝛ ita in-
telligit̄ lr̄a: figure ei oīm q̄ntorꝫ in formali ſiue ima-
ginaria deſcribunt̄. Et ꝑ hoc patꝫ ſolutio ad primū.
Ad aliud dōm ꝙ figura ſm eſſe ꝯſiderat̄ in illa ob Ad 2m
iectiōe ꝛ etiā in ſequenti ſed ꝑ intentionē cōuenit ani et 3m
me. Ad aliud dōm ꝙ Augꝰ nō intēdit ꝙ anīe ſecū Ad 4m
ferant imagines acceptas a rebꝫ ꝓut ſunt in ſenſibꝫ
interioribꝫ/ ſed potiꝰ infectiōes vel merita cōtracta
ex talibꝫ ferūt ſecū: ꝛ hec infra meliꝰ patebūt: ꝛ ꝑ ta-
les infectiōes penis ſubdent̄.

Arti. XLII V2 **An ſpiritus ſint in locis nō corporalibꝰ.**

Einde q̄rit̄ de hoc qđ dicit ibi [Ita etiā in lo-
d cis vident̄ eſſe nō corꝑalibꝫ ꝛc. ē. c. Hoc em̄
videt̄ abſurdū: qꝛ ſic nec īfernꝰ nec celū empi
reū locꝰ corꝑalis eſſe videt̄ qđ horret fides noſtra. Sol'o
Rñſio dōm ꝙ nō intelligit de loco ſm ſuā ſubam/
ſed potiꝰ ſm actū locandi: qꝛ nō corporaliter in loco
cōtineri poteſt ſpiritus: ſꝫ potiꝰ diffinitiue/ ſicut di-
cit Dam̄. ꝛ hoc eſt quaſi ſpiritualit̄ cōtineri.

Art. XLIII X2 **An verū ſit ꝙ anime priuent̄ ſenſibus et affectibus.**

Einde q̄rit̄ de hoc qđ dicit ibi [Vñ ꝓbat̄ ani-
d mas defunctorꝫ nō ſolū ſenſibꝫ ſuis nō p̄ua-
ri ſꝫ nec ſuis affectibꝫ ꝛc. ē. d. Videt̄ em̄ hoc Arg. p̄mo
eſſe falſū ſic/ q̄ꝝ actꝰ eſſential' corrūpit̄ ꝛ ipa nec̄ario
corrumpunt̄/ ſꝫ ſenſuū in morte actꝰ eēntialis corrū
pit̄: ḡ ꝛ ipſi ſenſus corrūpunt̄. Prima ptꝫ ꝑ Dam̄.
dicentē ꝙ nulla res ꝓpria ꝛ eſſentiali deſtituit̄ oꝑa-
tione. Scđa ptꝫ ꝑ ſe: qꝛ poſt mortē nec videt nec au- 2o
dit nec aliq̄d aliorꝫ facit q̄ ꝑ ſenſus exercent̄. Item
Ariſt. in. ix. p̄me phie dicit ſic: Si poſteriꝰ q̄d manet ꝑ
ſcrutandū/ nā in q̄buſdā nihil ꝓhibet/ vt ſcilꝫ aīa ta
lis nō oīs ſꝫ intellectꝰ: oīm em̄ īpoſſibile forſan. ex h̄
accipit̄ ꝙ aīa ſenſibil' ſm nullā vim pꝰ corpꝰ manet
ḡ falſū ē qđ dicit ī lr̄a. Itē Ariſt. in p̄mo de aīa: Si q̄ 3o
dē eſt aliq̄d aīe oꝑm aut ꝓpria paſſio: contingit vtiq̄ꝫ
ipam ſeꝑari: ſi v̄o nulla ꝓpria ipīꝰ nō erit ſeꝑabil': cō
ſtat aūt ꝙ nulla oꝑatio vl' paſſio ſenſibilis eſt ꝓpria
anīe ſine corꝑe: ḡ nulla ꝑs anīe ſenſibil' ſeꝑat̄: ḡ poſt
mortē non manet. Itē Euſtraciꝰ dicit in cōmento 4o
vj. eth. ſic/ poſt rōnalē aīam nō natural'r cōfeſtim/ ſꝫ
vite q̄dā altere. ſ. ſenſibil' ꝛ vegetabil' q̄ eſt thelechie/
ſunt inſeꝑabiles a corꝑe exiſtentes ꝛ ꝓprie ipoꝝ ad-
uenientes cōplexionibꝫ/ ꝛ his diſſolutꝭ coabceden-
tes. Ex hoc expreſſe accipit̄ qđ dictū eſt. Item Ari- 5o
ſto. in. xvj. anīaliū ſic dicit/ Si oꝑatio aliquoꝝ p̄n-
cipiorꝫ nō poteſt eſſe ſine corꝑe non erunt alia princi
pia ſine corpore: verbi gratia: nō fit ambulatio ſine
pedibus: ꝛ ideo vis ambulatiua nō eſt vnq̄ꝫ ſine pe-

dib⁹:ꝛ loquif de opatiōe ſenſuū: cum ergo ipſi non ſint operātes ſine organo corporali nō poſſunt manere ſine organo corporali: ĝ ꝛ illo diſſoluto/ ꝛ ipſe
6o annibilanf. Itē quecunq; exigūt ſubiectū quantū ad ſuū poſſe poſt ſubiecti corruptionē nō habēt pmanentiā:ſed oīs vis anīe ſenſibilis eſt potētia organica:ĝ videf ꝙ oīs vis anīe ſenſibilis corrupto ſubie
7o cto nullā habeat pmanētiā. Itē videm⁹ ꝙ delibera to ſubiecto oīs vis anīe ſenſibilis deliberaf:ĝ ꝛ de
Inꝯtrariū pmo. ſtructo deſtruif. In ꝯtrariū ē ꝙ ſi aliqd nō deſtruitur fm ſubſtantiā nulla ps ei⁹ ſubſtātialis deſtruif ſed anīa rōnalis nō deſtruif fm ſubſtantiā:ĝ ps ei⁹ ſubſtātial' nō deſtruif:ſed hec eſt aīa ſenſibilis:qꝛ dicit phs ꝙ ſicut trigonū eſt in tetragono/ ſic ſenſibile
2o in rōnali:ĝ aīa ſenſibilis nō deſtruif poſt mortem. Itē cōſtat ꝙ in reſurrectiōe corp⁹ quantū ad naturā organoꝝ reſurget:ſ; organa nō erūt ſine ſuis potentijs ꝓficientib; ea:ĝ ꝛ potētie tūc erūt/ ſ; nō erūt
3o niſi maneāt:ĝ potētie aīe ſenſibilis manebūt:ĝ non deſtruunf. Itē in littera noīat linguā ꝛ digitū: et cōſtat ꝙ nō fuerūt ibi illa membra corꝑalit:ĝ oportet ꝙ ṽtutes ſiue potētie aīe admin⁹ ibi fuerint:ĝ ꝛ in
Solutio. aīa manēt poſt mortē. Rñſio dicēdū ꝙ ṽtutes aīe ſenſibilis ꝛ ipa anīa ſenſibilis pt tripliciter cōſiderari.ſ.in actu/in eſſe ꝛ in radice. Et primo qdē mō non manēt poſt mortē.ſ.quo ad audire/ videre ꝛ imaginari ꝛ hmōi. Scdo mō iterū nō manēt:qꝛ eſſe ṽtut; organice eſt in organo: vñ nō eſt viſus in eſſe q nō eſt in oculo fm habitū admin⁹:ꝛ ſic eſt etiā in alijs viribus aīe ſenſibil'. Tertio aūt mō manēt:qꝛ ſuba anime rōnalis eſt radix omniū ſuaꝝ viriū rōnaliū ſenſibiliū ꝛ vegetabiliū/ ꝛ ex ipa oriunf ꝛ ꝓcedūt/ſicut ꝓprietas de ſubiecto. Et qꝛ illa mãet/ igif vires iſte etiam manebūt:ꝛ ſicut mō ꝓceſſerūt ab ipa in orga
Ad pmū na quo ad eſſe ꝛ agere:ita ꝛ poſt reſurrectionē procedent. Et ꝑ hoc ptȝ ſolutio ad oīa fere dicta. Ad primū em̄ dōm ꝙ ſentire ꝛ imaginari eſt act⁹ eēntialis
Ad oīa ſil'. ſenſuū fm eſſe acceptoꝝ/ ꝛ nō ꝓut ſumif in radice:ꝛ bene cōcedif ꝙ fm hoc eſſe deſtruunf. Ad oīa alia eſt idem mod⁹ ſolutiōis. Nota tñ ꝙ qdam volunt nouā phiā; iducere ꝙ aīa exuta videt ꝛ audit ꝛ imaginaf:ꝛ ſecū defert imaginatiōes corpis qs recepit in corpe/ qd qualiter ꝓbant nō oportet dicere: quia poti⁹ deriſio eſt ꝗ̄ ſententia veritatis.

De abortiuis fetib⁹ ꝛ monſtris.

Illud etiā inueſtigari oportet: ſi abortiui fetus et monſtra reſurgent et qualia. De quo Aug⁹ ita ait: Occurrit de abortiuis fetibus queſtio: q iam nati ſunt in vteris matrū:ſed non ita vt iam poſſint renaſci. Si enim reſurrecturos eos dixerimus de his q iam formati ſunt tolerari poteſt vtcunq; qd dicif: Informes ṽo quis nō ꝓcliuius perire arbitref ſicut ſemina que cōcepta nō fuerūt. Scrupuloſe quidē inter doctores queri ac diſputari poteſt: qñ incipit homo ī vtero viuere: an ſit quedā vita occulta que nōdū motib⁹ viuentis appareat? Negari em̄ vixiſſe puerperia que ideo membratim excecanf vt eijciantur ex vteris pregnantiū: ne matres etia; ſi mortua ibi relinquanf occidant impudētia nimia videf. Ex quo aūt incipit homo viuere ex illo vtiq; iam mori poteſt: mortuus ṽo vbicunq; illi potuit mors euenire quō ad reſurrectionē nō pertineat: reperire nequeo. Neq; em̄ ꝛ mōſtra que naſcunf ꝛ viuūt qñtū libet cito moriant aut reſurrectura negabunf: aut ita reſurrectura credenda ſunt: ſ; poti⁹ correcta eoꝝ emendataq; natura. Abſit em̄ vt illum bimembrē quē nuper natū in oriente fratres fideliſſimi qui eū viderūt retulerunt: ꝛ ſanctus hiero⁹ ſcriptū reliquit vt vnū hoīem duplicem ac nō potius duos qd futurum erat: ſi gemini naſcerenf reſurrecturos eſtimem⁹. Ita ꝛ cetera que nimia deformitate monſtra dicunf ad humane nature figurā in reſurrectiōe reuocabunf.

An fetus abortiui ꝛ monſtra reſurgēt ꝛ an tales habebunt dotes. Ar. XLIIII. y2

Eīnde qrif de hoc qd dicit ibi[Illud etiā in⸗ Arg. pmo
o ueſtigari ꝛc. Videf em̄ ꝙ tales nō reſurgent reſurrectio em̄ regeneratio qdā ē.ſ; regñatio nō ēſt niſi iam natī:cū ĝ iſti nō ſunt nati/ vꝫ ꝙ nō renaſcanf:ĝ nec reſurgūt. Itē vlteri⁹ querif vtrū ta qſtiuncula.
les habeāt dotes: videf ſic:qꝛ erūt imortales:ĝ habebūt dotē imortalitat; ſiue impaſſibilitat;. Item Arg. pmo 2o
cū iuſti ꝯſeruenf a leſiuis videf ꝙ corp⁹ cōpoſitū ex cōtrarijs cōſeruari a leſiuis nō poſſit niſi ꝑ gratia;: ergo iſti talē gr̃am habebūt. Rñſio dōm ꝙ duplex Solo.
eſt natiuitas:ſc; in vtero ꝛ ex vtero:in vtero eſt animatio q dr hic formatio puerperij:ex vtero aūt natiuitatē nō hñt/ ſ; reſurrectio ſequif pmā natiuitatē ad pmū
ꝛ nō ſcdā; tm̄. Ad aliud dōm ꝙ tales pueri dotes Ad qſtiunculā cū pº.
nō habebūt:tm̄ in etate trigīta annoꝝ reſurgēt. Ad obiectū aūt dōm ꝙ vt puto nullo agēte ledi poſſunt Ad 2m
ꝛ hoc cōferente eis diuina bonitate ſic reſiſter cōpoſitio material' corꝑalis ſicut in adā reſtitiſſet ſi peccatū nō admiſiſſet:ꝛ tñ dotē nō habuit ad eā. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad totum.

De diuerſis aīarū receptaculis.

Preterea ſciendū eſt ꝙ oēs anime (vt ait Aug⁹) cum de hoc ſeculo exierint diuerſas habent receptiōes: bone habent gaudium: male vero tormenta. Sed cū facta fuerit reſurrectio ꝛ bonoꝝ gaudiū ampli⁹ erit ꝛ maloꝝ tormenta grauiora qñ cum corpore torquebunf. Ex his oſtendif ꝙ mai⁹ erit gaudium ſanctorū in reſurrectiōe ꝛ poſt: ꝗ̄ fuerit ante: ꝛ ꝙ diuerſa receptacula habebūt anīe ſctōꝝ. De quib⁹ idem Aug⁹ ait: Temp⁹ qd inter homīs mortē ꝛ vltimā reſurrectionem niterpoſitum eſt animas abditis receptaculis cōtinet: ſicut vnaqueq; digna eſt vel requie vel erumna pro eo qd ſortita eſt in carne dum viueret.

An ſint quinq; receptacula anīarū poſtꝗ̄ Arti. XLV

ſeparanť a corpore.

Einde q̄riť de hoc qđ dicit [Preterea ſcie͂dū
Arg. ꝑmo d ꝙ oēs aīe ⁊c̄. videť ei ꝙ hec receptacula ſint
q̄nqꜫ: qꜫ ſm numerū ⁊ modū meritoꝝ dꝫ eſſe
modꝰ ⁊ nūerꝰ receptaculoꝝ. Eſt aūt pcт̄m mortale
⁊ originale ⁊ veniale ⁊ meritū charitatꝭ: ⁊ ē originale
⁊ veniale ⁊ mortale Cōſtat aūt ꝙ primo rn̄det infer
nus: ſcđo limbꝰ pueroꝝ. tertio limbꝰ patrū an̄ chri
ſti aduentū/ ⁊ mō regnū celoꝝ: ḡ aliq̄ loca receptacu
2o loꝝ ſpecialia debēt reſpōdere quarto ⁊ q̄nto. Jtēꝫ
eſt receptaculū cū tenebra ⁊ ſenſibili pena purgās ⁊
cū tenebra tm̄ nō purgās: ḡ eſt aliqđ cū tenebra tm̄
⁊ purgans ⁊ cum ſenſibili pena tm̄/ ⁊ purgans ⁊ cū
ſenſibili tantū ⁊ non purgans: ergo erunt ſex diffe-
3o ſex drn̄e iſtoꝝ receptaculoꝝ. Jtē iſte aer ſm petrū/
eſt carcer caliginoſus demonū: ḡ eſt vnū receptacu-
4o loꝝ: ḡ ſunt plura q̄ꝫ cōiter ponunť. Jtem cōſtat ꝙ
dyabolꝰ vbiqꜫ ſit in penis ⁊ in igne: ḡ ⁊ hic in carce-
re iſto: ſꝫ habitū eſt ꝙ ille ignis corporeꝰ eſt: ḡ hic eſt
ignis corporeꝰ/ ſꝫ ignis corporeꝰ ꝑcipue calidiſſimꝰ
calefacit ⁊ exurit corpa vicina: ḡ iſte ignis cōburere
Solutio. dꝫ domos ⁊ vicinos hoīes/ ⁊ hoc non videmꝰ. Ad
hoc dōm ꝙ diuerſa ſunt receptacula aīaꝝ: ⁊ ſic di
uerſificanť: aut em̄ ſunt vt ťminꝰ aut vt via: ſi termi
nus/ tūc ſunt duo. ſ. ſm malū meritū infernꝰ et ſm
bonū meritū regnū celoꝝ: ſꝫ terminꝰ ſm malū me-
ritū ſiue infernꝰ eſt duplex/ ſm meritū ꝓpriū/ ⁊ alie-
nū cōtractū cū natura: ⁊ primo reſpōdet inferior in-
fernꝰ damnatorū: ſcđo aūt limbꝰ pueroꝝ q̄ eſt infer
nus ſuperior: ⁊ de hoꝝ pena q̄rere eſt ſup ſecūdū tra
ctatū de originali peccato. Si aūt ē ſm viā: aut hoc
eſt ex defectu ꝓprij meriti aut ex defectu ſolutōis p̄-
cт̄i: qꜫ iſta duo req̄runť ad ꝑfectā ſatiſfactionē: ſicut
notatū eſt ſup̄ tertiū diſtinctōe tertia. Si primo mō
tūc eſt purgatoriū Si ſcđo mō tūc eſt limbꝰ ſanctoꝝ
Ad ꝑmū patrū ante aduentū xp̄i. Ad primū ergo dicendū
ꝙ mortale ⁊ veniale puniunť in inferno: qꜫ veniale
ꝑ accidens habet penā eternā ſcꝫ ꝓpter cōiunctionē
ad mortale/ ſicut notatū eſt ſup ſecūdū: originale au
tem et veniale meo iudicio coniūctos eſt impoſſibi-
lis: qꜫ omittēdo mortaliť peccat: qꜫ venialr peccare
pōt/ aut etiā veniale reputať/ ⁊ de hoc etiā ibidē in-
Ad 2m uenies. Ad aliud dicendū ꝙ pena ſenſibilis nō pōt
eſſe ſine tenebris: qꜫ tenebre ſequunť ad auerſionē/
⁊ ſenſibilis pena ad cōuerſionē: ⁊ iō nullꝰ ē locꝰ ſen-
ſibilis pene tm̄/ ſicut nullū eſt pcт̄m mortale hn̄s cō
uerſionē tm̄. Silr nō pōt eē tenebra purgās: qꜫ nō
facit purgatoriū niſi in eo q̄ habet lucem gratie/ ⁊ ꝑ
penā ſenſus. Et ptꝫ ꝑ ꝑdicta ꝙ etiā alie differentie
Ad 3m nō ſunt poſſibiles. Ad aliud dōm ꝙ iſte aer nō ē lo-
cus pene niſi cōparatiue reſpectu celi/ ſꝫ eſt locꝰ exer
citij: ⁊ de hoc inuenies in ſcđo tractatu de caſu dya-
Ad 4m boli. Ad aliud dōm ꝙ nō calefacit corpora vicina:
qꜫ ſicut dictū eſt/ ignis ille nō agit niſi virtute inſtr̄i
iuſticie diuine: ⁊ iō nō vrit niſi hoc in qđ dirigiť a iu
ſticia diuina vt cōdemnatū ꝓ peccato.

Di. XLV de ſtatu et cōditiōe bonarū aīarū poſt mortē.

De ſuffragijs defunctoꝝ.

n Eqꜫ negandum eſt vt ait Aug. defunctorū aīas pietate
ſuorū viuentiū releuari cū ꝓ illis
ſacrificiū mediatori offerť vel elemoſyne fi
unt in eccleſia. Sed hec eis tm̄ proſunt qui
cū viuerēt hec ſibi vt poſtea poſſent ꝓdeſſe
meruerūt. Eſt ei quidā viuendi modus nec
tam bonus vt nō requirat iſta poſt mortem.
nec tam malus vt ei nō ꝓſint iſta quicqꜫ. Eſt
vero talis in bono vt iſta nō requirat: et eſt
rurſus talis in malo vt nec his valeat cū hec
vita trāſierit adiuuari. Quo circa hic omne
meritū comparať quo poſſit poſt hanc vitā
quiſpiā grauari vel releuari. Nemo aūt ſpe
ret qđ hic neglexit cū obierit apud deū pro-
mereri. Nō ergo iſta que pro defunctis com
mendandis frequentat eccleſia illi apoſtoli
ce ſunt aduerſa ſn̄ie qua dictū eſt: Omnes Rom. 14.
ſtabimꝰ ante tribunal chriſti: vt referat vnuſ
quiſqꜫ ſm ea que ꝑ corpus geſſit: ſ. bona vel
mala: qꜫ etiā hoc meritū ſibi quiſqꜫ cū in cor
pore viueret cōparauit: vt poſſint ei iſta ꝓ-
deſſe. Nō em̄ omnibus proſunt: ⁊ quare: nō
niſi propter differentiā vite quā quiſqꜫ geſ-
ſit in corpore. Cū ergo ſacrificia ſiue altaris
ſiue quarūcūqꜫ aliarū elemoſynaꝝ pro ba-
ptiſatis omnibus offerunť pro valde bonis
gratiaꝝ actiōes ſunt: pro nō valde malis ſūt
propitiatiōes. Sed pro valde malis ⁊ ſi nul-
la ſunt adiumenta mortuoꝝ: tn̄ qualeſcunqꜫ
viuorū cōſolatiōes ſunt. Quibus vero pro-
ſunt: vel ad hoc proſunt vt ſi plena remiſſio
vel certe vt tolerabilior ſit ipſa damnatio.
Oratiōibus ergo ſancte eccleſie ⁊ ſacrificio
ſalutari et elemoſynis que pro eorū ſpiriti-
bus offerunť: nō eſt dubiū mortuos adiuua
ri: vt cū eis miſericordius agať a dn̄o: q̄ꝫ eoꝝ
peccata meruerūt. Hoc em̄ a patribus tradi
tū tota obſeruat eccleſia: vt pro eis qui in cō
munione corporis et ſanguinis dn̄i defuncti
ſunt: cū ad ipſū ſacrificiū loco ſuo cōmemo-
rētur oretur ac pro illis quoqꜫ id offerri cō-
memoreť. Nō eſt ergo ambigendū iſta pro-
deſſe defunctis: ſed talibus qui ita vixerūt
ante mortē: vt poſſint eis hec vtilia eſſe poſt
mortē. Nam qui ſine fide opante ꝑ dilectio- Gal. 5.
nem eiuſqꜫ ſacramentis de corpore exierūt
fruſtra illis a ſuis hmōi pietatis officia impē
dunť. cuiꝰ dum hic eſſent pignore caruerūt
nō miſericordiā ſibi theſaurantes: ſed iram. Rom. 2.
Nō ergo mortuis noua merita cōparanť cū
pro eis aliq̄d boni operanť ſui: ſed eoꝝ ꝑce-
dentibus conſequētia iſta reddunť. Na iſtā
quiſqꜫ finiēs vitam: niſi quod in ea merue-
rit: non poterit habere poſt eam. Ecce qui-
bus et qualiter proſunt illa que pro defun-
ctis frequentat eccleſia: mediocriter ma-
lis ſuffragantur ad pene mitigationem me-

diocriter bonis ad plenā abſolutōnē qui nō
habēt tante pfectiōis merita vt nō indigeāt
Matth. 5. iuuari p paupes quoꝝ eſt regnū celoꝝ quoſ
Luce. 16. ſibi fecerūt amicos de māmona iniquitatis.
Quoꝝ tanta eſt pfectio vt his adiutorijs nō
indigeāt: q̄les ſunt apl'i ⁊ martyres. Ut eñ
ait Aug⁹: Iniuria eſt ꝓ martyre orare in ec
cleſia: cui⁹ nos debem⁹ orōnib⁹ cōmendari:
pro alijs aūt defunctis orat'.

Arti. I A An ſuffragia q̄ facit vn⁹ alteri valeant.

NEq3 negandū eſt vt ait Aug ⁊c.] Hic agit
de ſuffragijs mortuoꝝ: ⁊ tangit duo: ſcili
cet de ipſis ſuffragijs ⁊ q̄ſtionib⁹ cōſequen
tib⁹: ⁊ hoc ſcōm incipit ibi [Solet moueri
de duob⁹. Itē in prima introducit duo. Primo eī
tangit an valeāt ſuffragia eccl'ie: ⁊ ſcōo de pompis
exequiaꝝ ibi [De pompis ꝟo exequiarū. Circa pri
mū in diuerſis locis incidūt noue que oīa tangit in
l'ra: quoꝝ primū eſt/an valeant ſuffragia q̄ facit vn⁹
alteri hoi. Scōm vtrū valeant defunct[is]. Tertium
vtrū decedentib⁹ in mortalib⁹. Quartū vtrū his q̄
ſunt in purgatorio. Quintū vtrū patrib⁹ q̄ erant in
limbo añ xp̄i aduētū valuerint. Sexto vtrū pueris
q̄ in originali peccato decedunt. Septimū vtrū va
leāt ſanctis in regno celorū. Octauū que ſuffragia
Arg. pmo magis valeāt. Nonū p quos fieri debeant. Ad p̄
mū obijcit' ſic dicit apl'us .2. Corinth.5. Oēs nos
māifeſtari optet añ tribunal xp̄i: vt referat vnuſq̄ſq3
ꝓpria corpis ꝓut geſſit: ergo quilib3 recipiet ꝓpria
ergo nihil valent aliena vt videt': ḡ alij nō valet qd
2o facit alter. Item ſiue cōſideret' op⁹ nature ſiue ar
tis nunq̄ opus vni⁹ deriuat' in alterū: ſed ſemp cir
ca materiā ſuā cōſiſtit: ergo etiā ſic eſt in operib⁹ me
ritorijs q ad aliū non poteſt deriuari qd facit alter.
3o Itē in peccatis vn⁹ nō punit' ꝓ altero: ḡ nec in ſuf
4o fragijs vn⁹ ꝓ altero liberat'. Item ſi opus cōſide
ret' ſm effectū nō poteſt efficere habitū bonū niſi cir
ca operantē: ḡ videt' q nihil opat' tunc circa pſonam
5o alterā: ⁊ ita vt pri⁹. Itē qd eſt ab alio inquantū eſt
ab alio nō eſt laude vel vituperio dignū: ḡ ille pro q̄
fit interceſſio/ex hoc q ali⁹ bñ opat' ꝓ ipſo nō eſt di
gnus laude vel bono aliquo/ſed iniuſtū eſt dare in
digno: ḡ nō optet ei dari indulgentiā ex hoc q ſuffra
In ꝯtrariū primo. gia fiūt ꝓ ipo. In cōtrariū hui⁹ eſt q vn⁹ i iudicio
hominū ſatiſfacit pro alio: ſed miti⁹ et clementi⁹ eſt
iudiciū diuinū q̄ humanū: ḡ in iudicio diuino vn⁹
2o poteſt ſuffragari ꝓ alio. Itē xp̄s ſatiſfecit ꝓ omib⁹
3o ḡ ⁊ membra xp̄i ꝓ ſeinuicē ſuffragari poſſunt. Itē
Ps.118. Particeps ego ſum oīm timentiū te: ſ3 cō
ſtat q hoc mō tant⁹ ꝓpheta nō oraret niſi ſciret poſſi
bile eſſe q cōſequeret': ergo q vnus orat aliū iuuat
4o ad ſuffragiū. Ite3 Geñ.25. depcabat' Yſaac ꝓ vxo
re ſua dñm eo q eſſet ſterilis qui exaudiuit eū de ꝯce
ptu rebecce: ergo oratio ⁊ meritū vni⁹ deriuat' in al
5o terū. Item ibidem dicit gloſa Gregorij q pdeſtina
6o tio ſanctoꝝ pcib⁹ adiuuat': ḡ vt pri⁹. Item Actuū
12: Petrus q̄dem ſeruabat' in carcere: oratio autem
fiebat ſine intermiſſione ab eccleſia ad deum ꝓ eo: ḡ
autē nō feciſſet eccleſia niſi iuuaret vnū qd facit ali⁹
Solo. ergo vt prius. Rñſio abſq3 omī ambiguitate cre
dendū et dicendū eſt q oratio ⁊ meritū vni⁹ valet al
teri: hoc eñ eſt qd dr in ſymbolo in illo articulo/ſan
ctorū cōmunionē: q2 hoc ſic intelligit': credo in ſpiri
tūſanctū cōmunicantē bona in eccl'ia. Et apl'us .2.
Corinth.8. Ex equalitate in pñti tpe veſtra abun
dantia illoꝝ inopiam ſuppleat vt ⁊ illoꝝ abundan
tia veſtre inopie ſit ſupplemētū. Ad pmū ḡ dōm q Ad pmū
ꝓpria dicūt' dupliciter: ſc3 q̄ p me feci ⁊ q̄ mea feci. Et
pmo q̄dem mō opa p me facta dicunt' ꝓpria: ſcōo au
tem mō etiā que charitate mea feci dicunt' mea pro
pria: ⁊ ſic intelligit' dictū apl'i. Ad aliud dicendū q Ad 2m
natura nō opat' forma volūtatis q̄ cōicat bona nec
ars/ſed poti⁹ diuidunt' p materias/ſed vnū eſt prin
cipiū in eccl'ia qd eſt ſpūſſanct⁹/ ⁊ hec etia3 cōmunio
facit bona p totū corp⁹ qd inſpirat p totū corp⁹ my
ſticū: ⁊ hoc poti⁹ aſſimilat' operi quo vnū membrū
iuuat aliud in corpore organico q̄ ope nature vl' ar
tis. Ad aliud dōm q peccata nō habēt vnū princi Ad 3m
piū nec vnā formā/ſicut ſupra notatū eſt in qōne de
pnia de opib⁹ mortuis ⁊ mortificatis/ſ3 opa bona
habent ⁊ forma3 cōem ⁊ principiū cōmune. ꝓpter q̄
oēs boni ſunt vnū corp⁹ charitate cōnexum ſ3 nō
mali. Etiā non eſt ſil'e de bonis ⁊ malis operibus.
Ad aliud dōm q ibi iuuamen nō eſt p modū efficiē Ad 4m
di p op⁹/ſ3 poti⁹ p modū ſup ſuffragandi apud auto
rem omnis boni vt ipſe merito vnius efficiat bonū
in alio. Ad aliud dicendū q etiā in ciuilitatib⁹ vn⁹ Ad 5m
ꝓ alio ⁊ liberat' ⁊ remunerat' licet laudabilis vel vi
tuperabilis non fiat: q2 qñ fit ei aliquid quē diligo
ꝓpter me mihi fieri intelligit'.

An ſuffragia valeant defunctis. Arti. II B

SEcundo querit' an ſuffragia valeāt defunct[is]
videt' q nō: q2 ſicut dicit phs: Uiuoꝝ cū mor Arg. pmo
tuis nō eſt cōicatio/ſ3 ad valorē ſuffragiorū
optet eſſe cōicationē: ḡ videt' q mortuis nō valeant
ſuffragia viuoꝝ. Item mortui nō ſunt de foro vi 2o
uoꝝ: ḡ videt' q nō poſſunt eis valere ea q̄ ſunt in fo
ro viuoꝝ facta/ſed ſuffragia oīa fiunt inter viuos: ḡ
videt' q nihil valeāt mortuis. Itē mortui ſunt ſub 3o
neceſſitate: ḡ videt' q ſit remota ab eis poſſibilitas
adiutorij: ergo ⁊ remouet' ab eis iuuamē ſuffragij.
Itē Eccl'i.14. Apud inferos nō eſt inuenire cibū q̄ 4o
tu ꝓperas: ḡ videt' q nullū ſit ibi refrigeriū p ſuffra
giū. Itē Apocal'.14. Opera illoꝝ ſequunt' illos: ḡ 5o
videt' q cū nihil addāt q nihil ſequat' eos de alieno
ope: ḡ nihil pcipiunt de ſolatio refrigerij. Itē Ps. 6o
74. Cū accepero temp⁹ ego iuſticias iudicabo: ſed
poſt mortē deus accipit temp⁹: ḡ tunc nō iudicat ni
ſi ſm iuſticiā: ergo videt' q nihil eſt ibi de miſcōia per
ſuffragia. In cōtrariū hui⁹ eſt integer tractat⁹ quē In ꝯtrariū primo
fecit Dyo⁹ in eccleſiaſtica ierarchia cap. vlti. de ſan
ctis dormiētib⁹: ⁊ inter cetera q̄ ibi ſūt ſic dic: Qui
ꝟo iuſtoꝝ orationes etiā ſm hāc vitā q̄tomag' poſt
mortē in his q̄ digni ſunt ſacris orōnib⁹ opant' tm̄
xp̄o. Hoc idem in q̄rto dyal'. p plurima exempla ꝓ
bat Grego⁹. Item Beda in hyſtoria angloꝝ. Itē 2o
2. Mach.12. Niſi eī eos q̄ ceci. ſur. ſpe. ⁊c. Itē ibi
dē dr: Judas duodeci milia drag. argēti miſit ⁊c.
plurima q̄ ibi notata ſunt. Rñſio nō eſt dubiū de Solo
functis prodeſſe ſanctoꝝ ſuffragia. Ad primū ergo
dicendū q Ariſto. loquit' de cōmunicatiōe q̄ in cōui Ad primū
uendo eſt p cōicationē cōtractuū ⁊ ſocietatū: ⁊ nō de
cōicatione charitat[is] q̄ in vno corpe ſociat mortuos
⁊ viuos quotquot habēt charitatē: ⁊ hoc ſufficit ad
valorē ſuffragioꝝ. Ad aliud dōm q mortui q̄ ſunt Ad 2m

in purgatorio quodāmō adhuc ſunt de foro noſtro
ſcꝫ inquantū nō ſūt in termino/ſꝫ ſm ꝙ ſunt in ſecu-
ritate dr̄ūt ab his q̄ ſunt in foro eccl'ie: vel dicat̃ ꝙ
nō eſſe de foro non impedit ſuffragia. qꝛ cōmunica-
Ad 3m tio cauſa eſt ſuffragioꝝ ⁊ nō identitas fori. Ad ali-
ud dicendū ꝙ duplex eſt neceſſitas: ſcꝫ ſtatꝰ ſm q̄n-
titatē meriti ⁊ puritatis. ſm primū modū ſunt ſub
neceſſitate: qꝛ nūq̄ꝫ habebūt minꝰ meritū q̄ꝫ fuit q̄n
titas charitatꝭ in tp̄e ſꝫ ſm alterū modū nō ſunt ſub
Ad 4m neceſſitate: qꝛ depurari pn̄t de die in diē. Ad aliud
dōm ꝙ loquitur de inferno damnatoꝝ ⁊ nō de his
Ad 5m q̄ ſunt in purgatorio. Ad aliud dōm ꝙ vt in l̃ra in-
nuit̃ ex verbis Augu. noſtra ſunt opa/vt priꝰ dictū
eſt/etiā illa q̄ p meritū noſtra fecimus p hoc ꝙ viui-
mus in charitate q̄ eſt forma opis cōia faciens ope-
Ad 6m ra talia. Ad aliō dōm ꝙ iuſticia eſt vt ei q̄ cōicat ec-
cleſie in charitate/ bona eccleſie cōmunicent̃: ⁊ ideo
dictum illud nihil obſtat.

Arti. III. **An ſuffragia valeant decedentibꝰ in mor
tali peccato.**

T Ertio q̄rit̃ vtrū valeant decedentib in mor
Arg. p̄mo ꝙ ſic. tali: ⁊ hoc eſt querere vtrū valeant damnatꝭ
in inferno/videt̃ ꝙ ſic: qꝛ in littera dr ꝙ qui-
bus valent vl' ad hoc ꝓſunt vt ſit plena remiſſio/ vl'
ad hoc vt tolerabilior ſit coꝝ damnatio: g̃ ꝓſunt dā
2o natis ad tolerabiliorē damnationē. Itē miſcdia ſu
perexaltat oē iudiciū/vt dr Jaco. 2. g̃ ſuperexaltat om
ne iudiciū cōdēnatiōis: g̃ videt̃ ꝙ ex miſcdia cōcedi
3o tur aliqḋ iuuamē ſuffragātib meritꝭ ſctōꝝ. Item
2. Machab. 12. dr ꝙ ſub tunicis coꝝ ꝓ q̄b orauit et
obtulit Judas machabeꝰ inuentū eſt de ſacrificijs
idoloꝝ: cōſtat aūt ꝙ idolis imolare pctm̄ mortale ē:
g̃ ipe orauit ⁊ obtulit ꝓ idolatrꝭ in pctō mortali dā-
natis: ⁊ cōſtat ꝙ nō feciſſet niſi valuiſſet eis ſuffragi
um: g̃ damnatis etiā ⁊ idolatris valent eccl'ie ſuffra
4o gia. Itē dyoꝰ in autoritate an̄ inducta dicit ꝙ ma-
gis valet oratio defunctꝭ q̄ꝫ viuis/ſed ꝓ viuis exn̄ti
bus in mortali pctō orat̃ ⁊ exaudit̃ ſepe oō: g̃ mul-
tomagis ꝓ defunctis damnatis dꝫ orari/ ⁊ valebit
5o eis oratio. Item damnatꝰ q̄ fidelis fuit de eccl'ie
numero fuit licet non merito: g̃ aliq̄d meliꝰ debet ei
eſſe poſt mortē q̄ꝫ illi q̄ nec nūero nec merito fuit de
eccl'ia: ſꝫ cōſtat ꝙ illis q̄ numero ⁊ merito ſunt de ec
cleſia valent ad remiſſionē: illis aūt q̄ nec nūero nec
merito nihil valent: g̃ illi q̄ nūero fuit nō merito va-
6o let ad tolerabiliorē damnationē. Itē. 1. Timot. 4.
Pietas ad oīa valet ⁊c. dicit glo. ꝙ etiā ſi lubricum
carnis patit̃ ꝓculdubio vapulabit ſꝫ nō peribit: aut
ei hoc intelligit̃ de lubrico veniali aut mortali. Si
de veniali tūc nihil dicit: qꝛ hoc p ſe expiabile eſt/et
nō tm̄ merito pietatis: g̃ cōſtat ꝙ loquit̃ de lubrico
mortali: g̃ aliq̄d illi priꝰ in mortali decedens pōt iu
uari ab eccl'ia ⁊ ad totā remiſſionē: g̃ multo magis
alij iuuari poſſunt ad tolerabiliorē damnationem.
7o Itē iudex oīs iniquꝰ reputaret̃ q̄ potiꝰ eligeret ob-
ſtinatōnē rei q̄ꝫ emendatōnē: g̃ etiam deꝰ vult emen
dari reos: ſed ſi mitigat culpā ⁊ penā p ſuffragia ec-
cleſie ipſi emēdant̃: g̃ videt̃ ꝙ pmittat eis valere ſuf-
8o fragia. Itē hō remediabit̃ pctō non angelꝰ: g̃ hoīs
remediū aliqḋ in quolibet ſtatu dꝫ inuenire: g̃ ⁊ dā-
9o nati: g̃ debērē eis ſuffragari merita ſctōꝝ. Itē deus
in infinitū magis eſt miſericors q̄ꝫ hō: ſꝫ video ꝙ ho-
mo nunq̄ꝫ pōt ita peccare in hoīem q̄n ipe penā tem
peraret ſi tota eccl'ia intercederet: g̃ multomagis ad
interceſſionē totiꝰ eccl'ie damnatꝭ tempabit deꝰ pe-
nas: g̃ valent eis ſuffragia eccl'ie. In cōtrariū ē qḋ In ꝯtrariū p̄mo.
dicit dyoꝰ ſic ꝓpter qḋ ſummꝰ ſacerdos ꝓ imundis
non orat hic dormiētib q̄m nō ſolū in hoc ꝓphetico
auerteret ordīe/ ⁊ q̄ ierarchicoꝝ ſupbe audebit a p-
fectōis p̄ncipe monendꝰ. Et ſenſus eſt ꝙ indulgēti-
am nō orat damnatꝭ ſummꝰ ſacerdos: qꝛ diuino or
dini ī h̄ aduerſaret̃ ⁊ amoneret̃/ſicut ſupbꝰ a pfectio
nis p̄ncipe deo. Itē Maximꝰ in cōmēto ibidē pec 2o
catorib nō orat remiſſionē: qꝛ n̄ audiret̃ ꝓ ill'. Itē 3o
Augꝰ de ci. dei li. xxij. Si ſcirē patrē meū eē in infer
no nō plꝰ orarē ꝓ ipſo q̄ꝫ ꝓ dyabolo: g̃ vt priꝰ. Itē 4o
ſup illud Job. 41. Eſtimabit abyſſum q̄ſi ſeneſcentē
⁊c. Gregoꝰ in li. 34. moraliū. pagrapho. 45. tanto
ſcti in eternū magis diuine gratie debitores ſe eē co
gnoſcūt q̄nto in eternū mala puniri cōſpiciūt q̄ eius
adiutorio vitare potuerūt/at inquit et vbi eſt ꝙ ſan-
cti ſunt ſi ꝓ inimicis ſuis quos tunc ardere viderint
nō orabūt/q̄b vtiq̄ꝫ dictū eſt: ꝓ inimicis veſtrꝭ ora-
te/ſed citiꝰ reſpondemꝰ/orāt ꝓ inimicis ſuis eo tēpe
quo pn̄t ad fructuoſam pn̄iam coꝝ corda cōuertere
atq̄ꝫ ipa cōuerſiōe ſaluare: q̄d ei aliud ꝓ inimicꝭ orā-
dū eſt niſi hoc qḋ ait apl'us. 2. Timoth. 2. Ut deus
det illis pn̄iaꝫ/ ⁊ reſipiſcāt a laqueis dyaboli a q̄ ca
ptiui tenent̃/ ⁊ quō ꝓ illis tūc orabit̃ q̄ iam nullate
tenꝰ poſſunt ad iuſticie opera ab iniq̄tate cōmutari
Eadē itaq̄ꝫ eſt cauſa cur nō tunc oret̃ ꝓ hoīb eterno
igne damnatis q̄ nā cauſa eſt vt nō orent ſcti ꝓ hoī-
bus infidelibꝰ impijſq̄ꝫ defunctꝭ qꝛ de eis q̄s vtiq̄ꝫ
eterno dānatos ſupplicio iam nouerūt an̄ illū iudi-
cis iuſti cōſpectū oratiōis ſue meritū caſſari refugi-
unt qḋ ſi nūc quoq̄ꝫ viuentes iuſti mortuis ⁊ dāna-
tis iniuſtis minīe cōpatiunt̃ q̄n adhuc aliq̄d iudica
le de ſua carne ſe ppeti etiā ipi nouerūt quāto diſtri-
ctiꝰ tūc iniquoꝝ tormenta reſpiciūt q̄n ab oī corru-
ptiōis vitio exuti ipi iam iuſticie intimiꝰ atq̄ꝫ artiꝰ
inherebūt. Ex hoc accipit̃ ꝙ nihil valet oō ꝓ dam- 5o
natis. Itē Augꝰ in l̃ra inducit̃ ſic dicēs: Hic q̄ ſine
fide opante p dilectiōꝫ eiuſq̄ꝫ ſacr̃is de corpe exierūt
fruſtra illis a ſuis hmōi pietatꝭ officia ipēdunt̃/q̄m
cantat eccl'ia: in inferno nll'a eſt redēptio: g̃ nec rela Solo
xatio p ſuffragia. Rn̄ſio dōm videt̃ mihi ꝙ cū ī in-
ferno duplex ſit pena. ſ. ſenſus ⁊ vermis ꝯſcie: q̄ntū
ad ſenſū pene nihil oīno ꝓſunt ſuffragia dānatꝭ. Sꝫ
vmis ꝯſcie remordet de trib. ſ. de cōmiſſis ⁊ omiſ-
ſis/ ⁊ ꝙ nec dignꝰ habitꝰ eſt vt aliꝰ ꝓ eo aliqḋ bonū
faciat: quantū ad duo prima non mitigat̃ vermis:
ſed quantū ad tertiū poteſt mitigari: qꝛ q̄n fit bonū
ꝓ eo nō poteſt dicere ꝙ nō ſit dignꝰ habitꝰ vt ꝓ eo
ab alio ſaltem bonū fieret: infra tn̄ ſequenti diſtin-
ctione reuertemur ad hanc queſtionē: ⁊ ibi diſputa
bimus de oībꝰ opinionib antiquoꝝ ⁊ de littera.
Cōcedēdo g̃ inductas autoritates ſumit̃ diſtinctio.
Ad primū ergo dōm ꝙ dānatio in l̃ra large accipi Ad p̄mū
tur ꝓ punitione: qꝛ ſic valent ſuffragia his qui ſunt
in purgatorio vel vt abſoluantur ſi pena mitigetur
aut breuiet̃. Ad aliud dōm ꝙ duplex eſt miſericor Ad 2m
dia: ſcꝫ liberans ⁊ relaxans: liberantē autē non ſer-
uant damnati ſed relaxantē/ ⁊ nō in ſuffragijs: ſꝫ in
hoc ꝙ citra cōdignū puniunt̃. Ad aliud dicendū ꝙ Ad 3m
nō ſic in idolatris inuentū eſt idolū et idolotitū ſub
tunicꝭ coꝝ militū: ſꝫ potiꝰ ſic eorū q̄ auaricia veniali
auꝝ qḋ ad decorē idoloꝝ oblatū fuerat acceperīt vt
victores accipiūt vice belli. Et h̄ veꝝ eē ꝓbat littere

circūſtātia: ⁊ q² illi peccauerūt venialiter / eis ſuffra
Ad 4m gia inde ꝓdeſſe potuerūt. Ad aliud dōm ꝙ Dyo⁹
loquiť tm̄ q̄ntū ad cōditionē doni pſeuerantie: q² in
hoc melioꝛ eſt defunctus in bono q̄ꝫ viu⁹: ⁊ ideo nō
valet qđ vlteri⁹ inferť q² viu⁹ emendari pōt et non
moꝛtu⁹: ſicut patet in autoꝛitate Gregoꝛij inducta.
Ad 5m Ad aliud dōm ꝙ ex hoc ꝙ fuit in eccl'ie nūero mul
ta alia bona ꝯſequiť: ſcꝫ oꝛiginalis dimiſſionē ⁊ foꝛ
te multaꝝ aliaꝝ / ⁊ retractionē ab alijs pctīs / ⁊ p̄ci
pue qđ eſt omniū maximū euitatōnē infidelitatꝭ: ſed
nō puto ꝙ aliquis pl⁹ habeat de ſuffragijs q̄ꝫ alij et
in argumēto eſt fallacia cōſeq̄ntis / ſicut ſi ſic argue
Ad 6m reť / aliq̄d cōſequiť: g̃ iſtud. Ad aliud dicendū ꝙ lo
quiť de lubꝛico moꝛtali ⁊ vapulatōe tp̄ali emēdato
ria ꝓ q̄ opꝫtet pniaꝫ ſuſtiere: ⁊ ſi loquiť de vapulatio
ne futura / tūc loquiť de lubꝛico veniali: ⁊ tūc argu
mentū cōtra nō valet: q² licet ita nō remittať / tn̄ vir
Ad 7m tute pietatis remittiť citi⁹ ⁊ leui⁹. Ad aliud dōm
ꝙ tūc erūt impij in ſtatu quo emendari nō poterunt
⁊ tunc eſt eis iuſta pena: vn̄ ſicut iudici iniquū eēt iu
ſtam penā ex ſnīa meritā mutare / ita iniquū eēt tūc
mutare coꝝ volūtatē: ⁊ iō ſuffragia eccl'ie ad hoc nō
Ad 8m oꝛdinanť. Ad aliud dicēdū ꝙ remediabilitas pec
cati valet homini quo ad ſtatū emendatōis quē dya
bolus nunq̄ꝫ habuit / ⁊ nō quo ad ſtatū future dam
natōis: ⁊ hoc eſt qđ dicit Dam̄. ꝙ opꝫtet ſcire ꝙ h̄ qđ
in angel' eſt caſus eſt moꝛs hoīb₉: q² ſicut angel' poſt
caſū nō eſt redit⁹ ad gr̄am ita nec hoī eſt redit⁹ ad pe
Ad 9m nitentiā. Ad vltimū dicendū ꝙ ſi iuſte dicta eſt pe
na iudex iuſticiam ſuam negare nō poteſt ſicut dicit
apl'us. 2. Timoth. 2. Si negauerim⁹ ⁊c. ille fidelis
ꝑmanet ſeip̄m negare nō pōt: ⁊ ideo nō recipit pꝛo il
lis aliqua eccleſie ſuffragia.

Arti. IIII An ſuffragia ꝓſint his q̄ ſūt in purgatoꝛio.

D Uarto queriť vtrū ꝓſint illis q̄ ſunt in pur
Arg. p̄mo q gatoꝛio: vř em̄ ꝙ nō: iuſti em̄ iudicis eſt non
ꝙ nō relaxare penā iuſte inflictā ſed pena purgato
rij iuſte eſt inflicta: g̃ relaxari nō debet. Itē ad hoc
2o ꝙ aliq̄d agat in aliud opꝫtet ꝙ ꝑtingat vſq̄ꝫ ad ip̄m: ſꝫ
donū viui nō ꝑtingit ad moꝛtuū: g̃ videť ꝙ nō agit
3o in ip̄m: g̃ nō valet ei ſuffragiū. Iteꝫ nō ſunt de foꝛo
eccl'ie: g̃ opa eccleſie nō valēt ipſis ſi ꝓ eis fiant. In
In ꝯtrariū ꝯ̃riū eſt totū qđ đr in lr̄a. Itē quoꝝ vna eſt charitas
pꝛimo vniens in vno coꝛpe: hoꝝ eſt cōicatio bonoꝝ adinui
cē: ſꝫ vna charitas eccl'ie militantis eſt his q̄ ſunt in
purgatoꝛio: g̃ eſt cōicatio bonoꝝ: g̃ neceſſario bona
2o cōicanť eis in purgatoꝛio ꝑ modū ſuffragij. Itē mi
nus videť ꝙ illi q̄ ſunt in purgatoꝛio ſuffrageť vi
uis q̄ꝫ ecōuerſo ⁊ ſuffraganť illis: g̃ ⁊c. Pꝛobať pꝛi
ma ex hoc ꝙ viui ſunt in ſtatu merendi maioꝛē coꝛo
nā ⁊ illi nō. Scđa ſcribiť i q̄rto dyal'. Gregoꝛij qui
dicit ꝙ paſchaſi⁹ cū eſſet in inferno adhuc fecit mira
culū ſanando quēdā ad ſe clamātē ⁊ feretrū ei⁹ tan
Solutio. gentē. Rn̄ſio abſq̄ꝫ ambiguitate tenendū eſt ꝙ ſuf
fragia ꝓſunt eis q̄ ſunt in purgatoꝛio / ſicut in lr̄a đr
Ad p̄mū Ad pꝛimū g̃ dōm ꝙ illa pena nō eſt ita cōfirmata vt
in aliū diuidi nō poſſit: ⁊ iō relaxari pōt in toto ⁊ in
Ad 2m parte. Ad aliud dōm ꝙ pertingit virtute nō actu
⁊ faciens ꝑtingere eſt charitas cōicans oīa bona q̄
Ad 3m cunq̄ꝫ ſunt in coꝛpe myſtico. Ad aliud dōm ꝙ h̄ nō
impedit: ſicut ſup̄ in ſcđo h⁹ qōis articulo dictū eſt.

Arti. V An ſuffragia ꝓfuerint patrib⁹ in limbo.

E Uinto q̄riť vtrū ꝓfuerūt patrib⁹ i limbo / vi
Arg. ꝙ ſic q deť ꝙ ſic: q² nō valde mali fuerūt ⁊ illis pꝛo
ſunt: g̃ ⁊ patrib₉ tūc ꝓfuerūt. Itē dū viuerent ſeip
ſos dignos fecerūt vt hoc eis ꝓdeſſe poſſet: g̃ ꝓfuerť
eis. Item in loco fuerūt vbi nō indiguerūt ⁊ digni 3o
fuerť vt talia eis ꝓdeſſe poſſent: g̃ crudele fuiſſet nō
recipe ſuffragia ꝓ eis. In cōtrariū eſt q² impoſſibi In ꝯ̃riū
le eſt eos purgari: q² nihil habuit purgari qui nihil
habuit purgandū qđ ſit pctm̄ pſonale: ſꝫ in talibus
nihil erat purgandū: g̃ nō purgabanť ꝑ ſuffragia ec
cleſie. Itē nō opoꝛtet illi ſuffragari q̄ nullā ꝓpť ſeex 2o
periť penā iudicis / ſꝫ tales fuerūt patres in limbo:
g̃ nō ꝓfuerūt eis ſuffragia. Qđ cōcedendū eſt / ⁊ h⁹ Solo
cauſa eſt: q² in oīb₉ ſatiſfecerť q̄ ab hoīe fieri poterāt
ſed tn̄ q² nō erat ſolutū pꝛeciū ꝓ debito a de ſpe felici
ſolutionē ipſi⁹ p̄cij expectabāt: ſicut in pꝛincipio iſti⁹
libꝛi tractatu de circūciſiōe dictū eſt. Ad p̄mū ergo Ad p̄mū
dōm ꝙ veꝝ eſt ꝙ nō ſunt valde mali q² fuerunt val
de boni q̄ talib₉ nō indigebāt. Ad aliud dōm ꝙ di Ad 2m
gnitas patrū in vita hmōi indigentiā ſuffragioꝝ ex
ceſſit: vn̄ poti⁹ alios q̄ erāt in purgatoꝛio iuuare po
terant q̄ꝫ ꝙ iuuarenť ab ipſis. Ad aliud dōm ꝙ eſt Ad 3m
duplex indigētia: ſcꝫ nature ⁊ pſone: nature indigē
tia fuit impoſſibilitas ſolutiōis p̄cij ꝓ tota natura
quā adam vitiauit ⁊ ꝑdidit: ⁊ hāc indigentiā null⁹
niſi xp̄s mediatoꝛ dei ⁊ hoīm auferre poterat: et in
illa fuerūt pr̄es: ⁊ cōtra hāc nō oꝛdinabať ſuffragiū
eccl'ie: q² impoſſibile erat hoc homini. Alia poniť in
digentia pſone a pſonali defectu ⁊ inſufficiētia meri
ti ꝓpꝛij: ⁊ ad ei⁹ adiutoꝛiū oꝛdinať eccl'ie meritum ⁊
ſuffragiū: ⁊ in tali indigētia nō fuerūt patres / ſꝫ po
tius in abundantia ingreſſi ſunt ſepulchꝛum / ⁊ de
foſſi ſecuri doꝛmierunt vſq̄ꝫ ad chꝛiſti aduentum / vt
dicitur Job. 11.

An pꝛoſint ſuffragia pueris baptiſatis. Arti. VI

Extro q̄riť vtrū ꝓſint pueris nō baptiſatꝭ / vi F
ſ deť ꝙ ſic: q² illi nō habent niſi peccatū alie Arg. ꝙ ſic
nū: g̃ debet etiā eis ꝓdeſſe alienū meritū: hoc
aūt fit ꝑ ſuffragia eccl'ie: g̃ ſuffragia debēt ꝓdeſſe ta
lib⁹ pueris. Itē min⁹ peccatū eſt alienū q̄ꝫ ꝓpꝛium 2o
q̄ntūcunq̄ꝫ ꝑuum: ⁊ ꝓpꝛiū veniale nō obſtat ſuffra
gio: g̃ nec alienū: ergo talib₉ ꝓſunt q̄ nō habent niſi
alienū: tales aūt ſunt pueri: g̃ ſuffragia ꝓſunt puerꝭ
Itē illi nullo mō pn̄t dici valde mali: talib₉ aūt ꝓ 3o
ſunt / ergo ⁊ illis ꝓſunt. In cōtrariū eſt ꝙ decedūt In ꝯtrariū
ſine gratia: ſꝫ decedens ſine gratia impceptibilis eſt p̄mo.
ad gratie ꝑceptionē: ergo nunq̄ꝫ de cetero gratiaꝫ ꝑ
cipere potuerūt: ſed nunq̄ꝫ dimittiť peccatū ſine gra
tia: ergo peccatū illoꝛū non dimittiť ꝓpter aliqđ ſuf
fragiū. Et hoc eſt cōcedendū. Et ad pꝛimū dōm ꝙ Solo.
q̄ꝫdiu ſunt in ſtatu merendi tunc pōt eis ꝓdeſſe me ad p̄mū
ritū alienū / ⁊ pꝛecipue meritū chꝛiſti in ſacramento
regeneratiōis: ſed in alio ſtatu cōfirmati ſunt: ⁊ ideo
peccatū efficiť immobile nō ex magnitudine pecca
ti ſed ex ſtatu ⁊ ſentētia diuina. Ad aliud dicēdū ꝙ Ad 2m
vt dictū eſt ꝙ peccatū nō facit hoc / ſꝫ ſentētia diuina
⁊ ſtat⁹. Ad aliđ dicendū ꝙ intelligiť de his nō val Ad 3m
de malis q̄ dum viuerent ſe dignos fecerunt vt ta
lia eis ꝓdeſſe poſſent: ⁊ hoc nō fecerūt illi ꝑuuli q̄ ni
hil omnino fecerunt boni vel mali.

An ſuffragia ꝓſint ſanctis in patria. Arť. VII

Eptimo q̄riť vtrū pꝛoſint ſanctis in patria / S
ſ videť ꝙ ſic: q² q̄nto aliq̄s dignioꝛ eſt vt ꝓſit Arg. ꝙ ſic.
ei tāto mag' valet intꝛceſſio ab alio ꝓ ſe fctā: ſꝫ
ſcti digniſſimi ſť: g̃ maxīe valet eis interceſſio eccl'ie;
Itē humana pietas interceſſionē recipit ꝓ augēda

hereditate amici vel filij: ſꝫ amoꝛ eſt pietas diuina:
ergo citiꝰ recipit interceſſionē eccľie vt augeaꝛ eis p̄
Soľo miū in patria: ğ valent eis interceſſiões. Si dicas
Obiectio ꝙ nõ indigent: cõtra / p̄miū eoꝝ creſcere põt: qꝛ non
eſt in ſummo: ğ hoc maius fieri põt ſuffragijs bono-
3o rū. Itē plus eſt in naturis dare eſſe ſubſtãtie q̄ꝫ au
gere qđ datū eſt: ğ ſiľr ē in diuinis: ſi aliqs alicui im
petrat p̄imã gratiã q̄ dat eſſe ſpūale: poteſt etiã in
patria hmõi gratie impetrare augmentū: ğ locū ha-
In ꝯtrariū bet ſuffragiū eccľie etiã in ſanctis. In cõtrariū hꝰ
p̄imo. eſt lr̄a: qꝛ ſancti qui ſunt in patria nõ indigent: ğ ta-
2o - libꝰ nõ iuuanꝛ. Itē minoꝛ nõ iuuat maioꝛē / ſꝫ ecõ-
uerſo: cum ğ minimꝰ in regno celoꝛū maioꝛ ſit maxi
mo qui eſt in eccleſia militãte: videꝛ ꝙ in nľlo ſuffra
gaꝛ exiſtenti in ip̄o. Et hoc eſt cõcedendū / ꝛ cauſa eſt
Soľo. qꝛ cõfirmati ſunt / creſcere etiã in merito ꝓp̄io dece-
Ad p̄imū tero in ſubſtãtiali p̄emio nõ poſſunt. Ad p̄imū er
go dõm ꝙ licet digniſſimi ſint / nõ tñ accipiūt ſuffra
giū eccleſie / ſꝫ potiꝰ ex dignitate habent ꝙ alijs im-
Ad 2m pendere poſſunt ſuffragia. Ad aliud dõm ꝙ h̄ fa-
cit humana pietas: qꝛ nullū filioꝝ ſufficienꝛ dotare
poteſt quin indigeat pluribꝫ / ſꝫ quilibet in regno ce-
loꝛū ita eſt dotatꝰ vt nõ ampliꝰ velit q̄ꝫ habet ꝛ con
ad obiectõꝫ firmatus eſt in illo. Ad aliud dõm ꝙ nõ indiget: et
hoc eſt qđ đꝛ ꝙ ſubſtantiale p̄miū creſcere nõ poſſit:
qꝛ licet maius poſſit eſſe: nõ tñ maius eſſe põt in iſto
Ad 3m q̄ cõfirmatꝰ eſt. Ad aliđ dõm ꝙ vtrunqꝫ cadit ſub
merito alieno in ſtatu vie / ſed poſt hūc ſtatū neutrū
cadit ſub merito alieno.

Arti. VIII Que ſuffragia magis valeant.

H Arg. p̄mo Octauo q̄riꝛ q̄ ſuffragia magis valeant. Dici
tur aūt in lr̄a ꝙ oꝛationibꝫ ꝛ ſacrificio ſaluta
ri ꝛ elemoſynis iuuãꝛ: ergo videꝛ ꝙ iſta ſint
2o p̄cipua. Item iſta tria recte oꝛdinanꝛ cõtra peccata
ſpiritus: quia dicit Beda ꝙ oꝛatione curanꝛ peſtes
ſpūs ꝛ elemoſyna ex rerum amoꝛe cõtracte: ſacrifi-
cium aūt recipiꝛ ꝓ debitis: eo ꝙ xp̄s ꝓ nobis ſoluit
3o p̄ciū: ğ videꝛ ꝙ iſta ſunt p̄cipua. Sed tunc videꝛ
ꝙ diminute ponit: qꝛ ieiunia dñt curare peſtes coꝛ-
4o poꝛis: ꝛ illa nõ ſunt hic noĩata: ğ ꝛc̄. Item eccleſie
vſus eſt iniungere peregrinatiões crucis p̄cipue ad
terrã ſanctã ꝓ tota pena purgatoꝛia in vna vľ decē
aĩabꝫ vel paucioꝛibꝫ vľ pluribꝫ: ğ videꝛ ꝙ illa maxi-
me valeat ipſis. R̄nſio dõm ꝙ in ꝟitate ſm dicta
Soľo. ad duo p̄ꝰ Gregoꝛij in .iiij. dyalogoꝝ: nihil tm̄ expetūt aĩe pro
ſe fieri / ſicut ſacrificiū ſalutare: ꝛ hoc idē dicit Beda
in hyſtoꝛia eccľiaſtica angloꝛū / ꝛ deinde oꝛões et
elemoſyna: ꝛ alia que iniūgit eccľia: vñ lr̄a nõ tãgit
Ad 3m om̄ia ſꝫ p̄ecipua. Ad id ergo qđ obijciꝛ de ieiunio
dõm ꝙ ieiuniū potius p̄ecidit peſtes in coꝛpoꝛe ie-
iunantis: ꝛ qꝛ moꝛtui nõ habent plus domare car-
nem: iõ ieiunia nõ habent multū fieri ꝓ ipſis: ſed ea
que dicta ſunt: oꝛatio em̄ eſt ad deū ꝛ elemoſyna ad
pauperē in quo cõſolaꝛ deꝰ ꝛ paſciꝛ: ꝛ ſic inductꝰ de
Ad 4m us relaxat penas defunctoꝝ. Ad aliud dicendū ꝙ
eccleſia hoc facit de poteſtate clauium potius q̄ꝫ vir-
tute ſuffragij: ꝛ ideo theſauros ſuos tūc deriuat ad
defunctos vt fideles citiꝰ ad votū inducanꝛ. Et de
hoc plura requirenda ſūt ſup̄ q̄one de indulgētijs.

Arti. IX Qui ſūt illi ꝑ quos debēt fieri ſuffragia.

I Arg. p̄mo Nono queriꝛ ꝑ quos fieri debeãt: Videꝛ ꝙ ꝑ
exiſtētes in charitate: qꝛ đꝛ Ioh. 19. Scimꝰ
qꝛ deꝰ peccatoꝛes nõ audit: ſi ergo elꝫyna da
tur ab eo qui nõ exiſtit in charitate vel oꝛaꝛ a tali / vi
deꝛ ꝙ nõ valet ſuffragiū. Itē Gregoꝰ: Cū is q̄ di- 2o
ſplicet ad intercedendū mittiꝛ irati iudicis animus
ad deterioꝛa ꝓuocaꝛ: ğ vꝛ̄ ꝙ cū tales ſuffraganꝛ po
tius creſcat eis pena q̄ꝫ diminuaꝛ. In cõtrariū ē ꝙ In ꝯtrariū
ſm hoc opoꝛteret querere qñ daꝛ elꝫyna pauperibꝰ
vt oꝛēt ꝓ aliquo vtrū ſint in charitate vel nõ: ꝛ hoc
eſſet difficile. R̄nſio dõm ꝙ ſuffragiū licet execu- Soľo
tiue ſit viui / tñ vt cauſe inductiue eſt moꝛtui opꝰ: et
ideo puto ꝙ ſm charitatē moꝛtui infoꝛmaꝛ: ꝛ ideo ſi
fit ab eo qui nõ eſt in gratia valet: ſed tamē meliꝰ eēt
ꝙ factū eſſet ab eo qui eſt in gratia. Ad p̄imū ergo Ad p̄mū
dõm ꝙ peccatoꝛes nõ audit ꝓ ſe oꝛantes. Ad aliđ Ad 2m
dõm ꝙ loquiꝛ Gregoꝰ in alio caſu qñ aliqs ex confi
dentia ꝓp̄ia ꝛ ꝓp̄ioꝝ actuū nitiꝛ intercedere: et nõ
quando eſt ſicut inſtrumentū quaſi ab alio motū / vt
dictum eſt p̄ius.

De officijs ſepulture.

De pompis vero exequiarum idem Augu-
ſtinꝰ ita dicit: Pompa funeris agmina exe-
quiarū: ſumptuoſa diligentia ſepulture vi-
uoꝛū ſunt qualiacunqꝫ ſolatia: nõ adiutoꝛia
moꝛtuoꝝ. Quia ſi aliqđ ꝓdeſt impio ſepul-
tura p̄ecioſa oberit pio vilis vel nulla. Pre
claras exequias in cõſpectu hoĩm purpura- Luce. 16.
to illi diuiti exhibuit turba famuloꝛum: ſed
multo clarioꝛes in cõſpectu dñi vlceroſo illi
pauperi miniſteriū exhibuit angeloꝛū q̄ eū
extulerūt nõ in marmoꝛeū tumulum: ſed in
Abꝛae gremiū. Sit tñ cura moꝛtuos ſepeli-
endi et ſepulcra cõſtruendi qꝛ hec in ſcriptu
ris ſanctis inter bona op̄a deputata ſunt nec
ſolū in coꝛpoꝛibus patriarcharum alioꝛūqꝫ Geñ. 23. et
ſanctoꝛū ſed etiã in ipſius dñi coꝛp̄e qui iſta 25. et. 35. et
fecerūt laudati ſunt. Impleãt homĩes erga 50.
ſuos officia poſtremi muneris et ſui humani
lenimenta meroꝛis. Verū illa que adiuuãt
ſpūs defunctoꝛū .ſ. oblatiões: oꝛatiões mul
to obſeruantius p̄ocurent.

Vtrū peccēt illi q̄ pompas exeq̄aꝝ faciūt. Arti. X

K Decimo q̄riꝛ de hoc qđ dicit ibi: [De pompis
ꝟo exequiarū. Et queriꝛ vtrū peccent illi q̄
tales pompas faciunt: videꝛ ꝙ nõ: qꝛ ſancti Arg. p̄mo
viri h̄ fecerūt ſicut đꝛ. I. Machab. 13. Symon edifi
cauit ſup̄ ſepulchꝛū parentū ſuoꝝ edificiū altum vi
ſu ꝛ poſuit ſeptem piramidas. Itē Eſa. 11. đꝛ: Sup̄ 2o
ſepulchꝛū eiꝰ honoꝛ: ğ videꝛ ꝙ hoc fieri debeat etiã
circa ſanctoꝝ coꝛpoꝛa. Item circa ſepulchꝛū dñi fa 3o
cta ſunt talia: ğ etiã debent fieri circa ſepulchꝛa alio
rū. Ulteriꝰ queriꝛ vtrū peccatū ſit talia facere ma- q̄ſtiuncula.
lis: ſcꝫ ſepelire eos in loco ſancto ꝛ oꝛnare coꝝ ſepul
chꝛa: videꝛ ꝙ ſic: qꝛ coꝛpus ꝓphanū nõ eſt ponendū Arg. p̄mo
in loco ſacro: ergo peccat qui ponit. Ad idē narrat 2o
Gregoꝰ in dyaľ. ꝙ q̄dam malꝰ in loco ſancto ſepul
tus ꝑ demones eiectus eſt. Itē iſte eſt immundioꝛ 3o
q̄ꝫ ſcenū / ꝛ cõſtat ſi quis ibi poneret ſcenū ꝙ ipſe pec
caret: ğ et ille qui ponit ibi impiū. Item impijs eti- 4o
am nõ debeꝛ ſm iura niſi ſepultura azini: ğ peccant
qui eos aliter ſepeliunt. Item Eſa. 14. dictū eſt de 5o

In ͨ̄triū p̄o rege babylonis malo ꝙ nō habebit cū regibꝫ cōſor‑
tiū etiā in ſepultura: ḡ vt pri⁹. In ꝯtrariū eſt ꝙ ele
moſyna danda eſt oībꝫ ꝓpter ſuſtentatōnē nature/ ſꝫ
20 ſepultura eſt ſpēs elemoſyne/ ſicut dꝛ Job. 7. ḡ nul‑
li eſt neganda. Itē dignitas q̄dā natural' ineſt cor‑
pori humano: ḡ ad decorē nō eſt inhumatū dimittē‑
Solõ dū: ḡ ſepeliend⁹ eſt oīs hō q̄ntūcūq̄ȝ indign⁹. Ad p̄
ad p̄ᵐ q̄ſitū mā ꝑtē harꝫ obiectionū dōm ꝙ bonoꝝ ⁊ ſctōꝝ ſepul
chra ſunt ornanda ꝓpt̄ oſtenſionē gl'ie reſurrectiōis
Ad 4ᵐ q̄ſitū coꝝ: ⁊ iō bn̄ cōcedo inducta. Ad alterā ꝑtē dōm ꝙ
omī homini cōcedit̄ ſepultura aſini vl' hoīs/ ſicut di
cūt iura: ⁊ bn̄ cōcedo ꝙ niſi fiat ꝓpt̄ terrorē oīs hoīs
corp⁹ debet humari: ꝓpter horrorē em̄ nō humant̄
latrones ⁊ hmōi ſcelerati hoīes. Et ſic itelligūt̄ alie
obiectiōes inducte. Etiā excōicati nō humant̄ in lo
co ſacro lꝫ ꝓpter fetorē ſepeliant̄ ſepultura aſini. Et
per hoc patet ſolutio ad totū.

De duob⁹ eque bonis quoꝝ alter plura poſt mortē habet auxilia.

Solet moueri queſtio de duob⁹ vno diuite: altero paupere pariter ſꝫ mediocriter bonis q̄ predictis ſuffragijs indigēt ⁊ meruerūt pariter poſt mortē iuuari: pro altero vō id ē ꝓ diuite ſpeciales ⁊ cōmunes fiunt orationes. multeq̄ȝ elemoſynarū largitiōes: pro paupere vō nō fiunt niſi cōmunes largitiōes ⁊ oratiōes. Querit̄ ergo an tm̄ iuuet̄ paup paucioribꝰ ſubſidijs q̄ȝtū diues amplioribꝰ. Si non parit̄ iuuat̄ nō ei reddit̄ ſm merita. Meruit em̄ pariter iuuari: q꞉ pariter boni extiterūt. Si vō tantū ſuffragij cōſequit̄ paup quantū diues quid ꝓtulerūt diuiti illa ſpecialr̄ pro eo facta? Sane dici pōt nō ei magis valuiſſe generalia ⁊ ſpecialia q̄ȝ pauperi ſola generalia ſuffragia: ⁊ tn̄ ꝓfuerūt diuiti ſpēalia non q̄dē ad aliō vl' mai⁹ aliq̄d ſꝫ ad idē ad qō generalia vt ex pluribꝰ ⁊ diuerſis cauſis vnū ꝑciperet̄ emolumentū. Poteſt tamen dici aliter illa plura ſubſidia ꝓtuliſſe diuiti celeriorem abſolutionē: non pleniorē.

Quibꝰ ſuffragijs iuuabūt̄ mediocriter boni qui in fine inuenient̄.

Sed iterū querit̄ de aliquo mediocrit̄ bono qui talibꝰ indigēs ſuffragijs in ipo cōſumatiōis articulo cū reliq̄s migrabit: ſi ſaluꝰ fuerit ꝓ eo nō offert̄ vlteriꝰ ſacrificiū vel oratio vl' elemoſyna: nec habebat tante ꝑfectionis merita: q̄ his ſuffragijs nō egerēt. Nūq̄d ergo

1. Coꝛ. 13. ſaluabit̄? Eſtimo eū q̄ſi ꝑ ignē tranſeuntē ſaluari meritis ⁊ interceſſiōibꝰ celeſtis eccleſie: q̄ ꝓ fidelibꝰ ſꝑ intercedit voto ⁊ merito donec impleatur chriſtus.

Arti. XI. 2. An potior ſit conditio diuitis q̄ȝ pauperis et an melius ſit facere ſuffragia cōmunia q̄ȝ ſpecialia.

Einde q̄rit̄ de h̄ qō dīc ibi [Solet moueri q̄‑
D ſtio. Ex hoc em̄ vr̄ ꝙ potior ſit cōditio paupis Arg. p̄mo
q̄ȝ diuitis: ⁊ hoc falſum eſt: q꞉ pauptas lau‑
dat̄ ⁊ diuitie vituperant̄. Ulteriꝰ q̄rit̄ vtrū meliꝰ q̄ſtiuncula 2
ſit facere ſuffragia cōmunia q̄ȝ ſpecialia: videt̄ ꝙ me Arg. p̄mo
lius ſit cōmunia facere: q꞉ ſuffragia ꝑticularia tra‑
hunt iura a charitate/ eo ꝙ charitas cōicat bona: ḡ
quanto cōioꝛa tanto melioꝛa. Itē Hieroꝰ dicit ꝙ 2ᵒ
melioꝛa ſunt cōmunia q̄ȝ priuata. In cōtrariū hu‑ In ͨ̄triū p̄o
ius eſt ꝙ gregoꝰ inſtituit orōnes ſpēales ꝓ famulo
⁊ famula: ḡ magis valēt ille q̄ȝ cōes. Itē in lr̄a di‑ 2ᵒ
cit ſpēalia valere ad ſpecialiorē redēptionē lꝫ nō ad
pleniorē: ḡ magis valēt. Ad hoc dōᵐ ꝙ cū ſuffra‑ Solõ
gia ſunt ꝑ modū ſatiſfactiōis ꝓ pctō ⁊ pctā ſint pro‑
pria nō cōmunia/ videt̄ mihi ꝙ magis valeāt ſuffra
gia ſpēalia ⁊ ꝓpria: ⁊ ideo etiā in littera dicit ꝙ citiꝰ
liberat̄ q̄ habet multa ſpēalia. Ad primū ḡ dōm ꝙ Ad primū
comparatio itelligit̄ inter eos q̄ cetera habēt paria
Et nihil ꝓhibet cōditionē diuitis ſm q̄d eſſe melio‑
rē q̄ȝ pauperis lꝫ ſimpl'r ſit ecōuerſo. Ad aliud dicē‑ ad q̄ſtiūcl'ā
dū ꝙ charitas ē forma oīs boni ſiue cōis ſiue priua‑ cū primo
ti: ⁊ iō in obiectiōe illa nō ꝓbat̄ ꝙ melioꝛa ſint cōia.
Uel dōm ꝙ cōia ſūt melioꝛa quo ad coronā eternā:
ſed priuata ſunt melioꝛa quo ad emendationē deli‑
cti. Ad aliud ptꝫ ſolutio: q꞉ dictum Hieronymi in‑ Ad 2ᵐ
telligit̄ quantū ad adeptionē corone.

Quō ſancti gloꝛificati audiūt preces ſupplicantiū ⁊ quō intercedūt ꝓ nobis ad dominū.

Sed forte queris nunq̄d p̄ces ſupplicantiū ſcti audiūt: ⁊ vota poſtulantiū in eorū noticiā ꝑueniūt? Nō eſt incredibile aīas ſanctorū que in abſcondito faciei dei veri luminis illuſtratiōe letant̄: in ipſiꝰ contemplatiōe ea que foris aguntur intelligere: quātum vl' illis ad gaudiū vel nobis ad auxiliū pertinet. Sicut em̄ angelis ita ⁊ ſanctis q̄ deo aſſiſtūt petitōnes noſtre innoteſcūt in verbo dei qō contemplant̄. vn̄ ⁊ dicunt̄ angeli orōes ⁊ vo‑
ta noſtra offerre deo nō q꞉ eum doceant: ſed Thobie. 12
q꞉ eiꝰ volūtatē ſup eis cōſulūt. Un̄ Auguſ. Angelis q̄ ſunt apud deū innoteſcūt petitiones noſtre vt quodāmō offerāt deo ⁊ de his cōſulant: ⁊ qō deo iubente implendū eſſe cognouerint: hoc nobis euidenter vel latenter reportent. Un̄ ⁊ angelus hominibꝰ ait: cum
oraretis oratiōnē veſtrā obtuli deo. Ad oīa Thobie. 12
quidē ſcienda ſufficit deo ſua ꝑfectio: habet tn̄ nuncios: id eſt angelos: nō q̄ ei q̄ neſcit annuncient. (Nō em̄ ſunt vlla q̄ neſciat) ſed bonū eoꝝ eſt de operibꝰ ſuis eius cōſulere veritatē ⁊ hoc eſt ꝙ dicunt̄ nōnulla nūciare: non vt ipſe ab eis diſcat: ſed vt ab eo ipſi per verbū eius ſine corporali ſono nunciant etiā qō voluerit ab eo miſſi ad quos voluerit: totū ab illo ꝑ illud verbū eiꝰ audientes: id eſt in eius veritate inueniētes: quid ſibi faciendū

quib⁹ ꝛ quãdo nũciandũ ſit. Nã ꝛ nos orantes eũ nõ eũ docem⁹: qꝛ nouit (vt ait verbũ Matth. 6. eius) pater veſter quid vobis neceſſariũ ſit priuſq̃ꝫ petatis ab eo. Nec iſta ex pte cognouit: ſed futura oĩa tẽporalia atq̃ꝫ in eis etiã quid ꝛ quando ab illo petituri fueramus: ꝛ quos ꝛ de quib⁹ reb⁹ vel exauditur⁹ vel nõ exauditur⁹ eſſet ſine initio ante pſciuit. Nõ ergo dꝫ angel⁹ orõẽs nr̃as offerre deo: q̃ſi deus tunc nouerit quid velim⁹ ꝛ q̃ indigeam⁹ q̃ oĩa añq̃ꝫ fiãt ſicut ꝛ poſtq̃ꝫ facta ſunt nouit ſꝫ qꝛ neceſſe hꝫ rõnal' creatura tpales cauſaſ ad eternã veritatẽ referre ſiue petẽdo q̃d erga ſe fiat: ſiue conſulendo quid faciat.

Qd dictũ eſt de angelis attribuit ſanctis animabus.

Si aũt angeli a deo p verbũ eius diſcunt petitiones noſtras ꝛ quid de his implendũ ſit ꝛ quid nõ. Cur nõ credam⁹ ꝛ animas ſctõꝝ dei faciem cõtemplantiũ in eius veritate intelligere preces hoĩm: et que implende ſint vel nõ. Inde eſt q̃ deus dicit̃ exaudire pces quorundã non ſolũ quando effectui mancipat. ſed etiã quãdo innoteſcit curie angelorum ꝛ ſanctarũ animarũ quid inde futurum ſit vel nõ: ꝛ qd cognoſcunt in dei voluntate eſſe volunt ꝛ ipſi. Adeo eñ ſuperne voluntati addicti ſunt. vt nihil preter eius voluntatẽ queant velle. Intercedũt ergo ad deũ pro nobis ſancti: ꝛ merito dum illoꝝ merita ſuffragant̃ nobis: ꝛ affectu dum vota noſtra cupiũt impleri: qd tamen nõ faciũt niſi in voluntate dei implenda didicerint. Oram⁹ ergo vt intercedãt p nob. i. vt merita eoꝝ nobis ſuffragent̃: et vt ipi velint bonũ nr̃m: qꝛ eis volẽtib⁹ de⁹ vult ꝛ ita fiet. Ex pmiſſis cõſtat q̃ cum q̃buſdã miſericordius agit deus q̃ꝫ eorũ peccata meruerint. ſ. cum mediocrit̃ malis: qui ſuffragĳs eccleſie iuuant̃.

Arti. XII. An ſancti audiant preces ſupplicantiũ.

M Ɛinde q̃rit̃ de hoc qd dicit [Sꝫ forte queris d nunq̃d pces ſupplicantiũ: videt̃ ei q̃ ſi nõ au- Arg. pmo. diũt pces hoĩm naturalit̃ ſꝫ tñ p reuelatiõꝫ verbi q̃ impfectiores ſunt nobis: qꝛ nos audim⁹ vota aliorũ ꝛ p reuelationẽ ꝛ naturalit̃: aĩe aũt in purgatorio exñtes nõ audiũt niſi p reuelationẽ/ vt dic̃ 2o in lr̃a Itẽ ſi naturalit̃ audiũt ſiue pcipiũt q̃rat̃ que ſit illa cognitio: ſcĩa eñ acq̃ſita non manet in eis/ vt habitũ eſt ſup tertiũ/ ꝛ organa quibꝫ fiet abſtractio Solutio. nõ habẽt: g̃ videt̃ q̃ vota hoĩm eis p naturã innoteſcere nõ pñt. Rñſio dõm ſine piudicio q̃ aĩe exute corpibꝫ hñt formas creatiõis ſic angeli/ ꝛ ill' loquũt̃ ꝛ audiũt ſic angeli. Et q̃d ſit hoc ſup ſcõm eſt notatũ Mgr̃ tñ in lr̃a nõ facit mentionẽ de illo mõ: qꝛ nõ ẽ gl'ie act⁹ nec ſubtiliſſim⁹ in aĩa ſꝫ naturalis: q̃ autẽ aĩa nõ eſt mõ in illa cognitiõe eſt ppter ſenſuũ cognitionẽ circa quã occupat̃/ vt dicit Auguſtinus.

Si valde mal' det̃ mitigatõ pene.

Ɛd queritur hic de Di. XLVI ſ valde malis: vtrũ ꝛ ibi in aliqua de ſtatu et penaꝝ mitigatiõe dei miſericor- cõditiõe ma diã ſentiãt vt minuſq̃ꝫ meruerit lorum poſt mortem. puniant̃: Quidã autumãt eos nullã releuationẽ pene habituros qd cõfirmãt Jacobi au Jacobi. 2. toritate dicẽtis: Judiciũ ſine miſcdia fiet illi q̃ nõ fecit miam. Aug⁹ etiam ait: Miſcdia hic: iudiciũ in futuro. Idẽ diſtinguens quõ oĩs vie dñi ſint miſcdia ꝛ veritas ait: Erga ſctõs oĩs vie dei miſcdia: erga iniquos oẽs Matth. 5. veritas: qꝛ ꝛ in iudicãdo ſubuenit: ꝛ ita non deeſt miſcdia: ꝛ in miſerãdo id exhibet qd pmiſit ne deſit veritas. Erga oẽs aũt quos liberat ꝛ cõdemnat oẽs vie ſunt miſcdia ꝛ veritas: qꝛ vbi nõ miſeret̃ vindicte veritas datur. Dicens vbi nõ miſeret̃ dat intelligi aliquid a deo fieri vbi ipſe nõ miſeret̃. Sed his occurrit qd ait Caſſiodo. ſup pſal. l. loquẽs de miſcdia ꝛ pietate dei. He due inquit res iudicio dei ſemp adiũcte ſunt. Ergo ꝛ in punitione maloꝝ nõ eſt iuſticia ſine miſericordia. Idẽ de iudicio ꝛ miſcdia ait: Hec duo mutua ſocietate ſibi iungunt̃. In his breuiter oĩa opa dei includit. Aug⁹ quoq̃ꝫ reſpõdens illis qui reproboꝝ ſupplicia finẽ habitura cõtendũt: ita illorũ repellit opinionem aſſerens reprobos ppetuo puniẽdos vt eoꝝ ſupplicia mitigari aliquaten⁹ nõ neget. Fruſtra inquit nõnulli eternã damnãdoꝝ penã ꝛ cruciat⁹ ſine intermiſſione ppetuos humano miſerant̃ affectu atq̃ꝫ ita futurum eſſe nõ credunt. Non quidẽ ſcripturis aduerſando diuinis: ſed p ſuo motu dura queq̃ꝫ mollien do ꝛ in leniorẽ flectendo ſententiã: que putant in eis terribili⁹ eſſe dicta q̃ꝫ veri⁹. Non eñ (inquiunt) obliuiſcet̃ miſereri de⁹ aut cõ Ps. 76 tinebit in ira ſua miſericordias ſuas. Hoc quidem in pſalmo legit̃ ſed de his intelligit̃ qui ſunt vaſa miſericordie: quia ꝛ ipi nõ pro Rom. 9. meritis ſuis: ſed deo miſerante de miſeria liberant̃. Aut ſi hoc ad oẽs eſtimãt ptinere nõ ideo neceſſe eſt vt damnationẽ opinent̃ finiri poſſe eorũ: de quib⁹ dictũ eſt: Ibunt hi in Matth. 25 ſuppliciũ eternũ. Ne hoc mõ putet̃ habitura finẽ felicitas eorũ: de quibus econtrario dictũ eſt. Juſti autẽ in vitã eternã. Sed penas damnatorũ certis temporibus eſtiment (ſi hoc his placet) aliquatenus mitigari. Et

ſic quippe intelligi pōt manere ira dei in il-
lis.i.ipſa damnatio. Hec ei vocat̄ ira dei nō
diuini animi perturbatio vt in ira ſua.i. ma-
nente ira ſua nō cōtineat miſeratiōes ſuas:
non eterno ſupplicio finem dando: ſed leua
men adhibendo vl' interponēdo cruciatib⁹:
q2 nec pſalmus ait ad finiendā iram ſuam vl'
poſt iram ſuā: ſed in ira ſua. Que ſi ſola eſſet
alienari a regno dei ⁊ carere magna multitu
dine dulcedinis dei tam grandis tñ eſt pena
vt ei poſſint nulla tormēta que nouim⁹ com-
parari: ſi illa ſit eterna: iſta autē ſit quālibet
multis ſeculis longa. Manebit ergo ſine fi-
ne mors perpetua damnatoꝝ: ⁊ ipſa omnib⁹
erit cōmunis ſicut manebit cōmuniter omni
um vita eterna ſanctoꝝ. Ecce ita aſſerit hic
penas reproboꝝ nō eſſe finiendas: q2 nō im
probat ſi dicat̄ eorū ſupplicio aliqđ leuamē
adhiberi. Unde nō incōgrue dici pōt deum
⁊ ſi iuſte id poſſit: nō oīno tm̄ punire malos
in futuro quantū meruerūt: ſ3 eis aliqđ q̄n-
tūcunq3 mali ſint de pena relaxare.

Determinat p̄miſſas autoritates

Qđ ergo dictū eſt iudiciū ſine miſericordia
fieri illi qui non fecit miſcđiam: ita intelligi
poteſt ꝙ iudiciū damnatiōis fiet illi qui nō
fecit miſcđiam ꝓ eo ꝙ fuit ſine miſcđia. Uel
fiet iudiciū ⁊ ſine miſcđia liberante ⁊ ſaluan
te: qui tamen in aliqua pene alleuiatōne mi
ſericordiā dei ſentiet. Ita cum dicit̄ miſeri-
cordia hic: iudiciū in futuro: nō negat̄ quin
in futuro ſit miſericordie effect⁹: ⁊ in electis
qui p miſericordiā ab omi miſeria liberabū-
tur ⁊ in reprobis qui minus ꝙ̄ meruerint cru
ciabunt̄. Sed hic nō ſine cauſa dicit̄ fieri dei
miſericordia ⁊ iudiciū i futuro: q2 ⁊ hic mul
Luce.5. tis modis miſeret̄ de⁹ quib⁹ nō miſerebitur
tunc. Uocat eñ deus nunc pctōres ⁊ iuſtifi-
cat: qđ tunc nō faciet: ⁊ tunc reddens ſingu-
lis ẜm merita ſua: manifeſte iudicabit q̄ nūc
occulte iudicat. Cui⁹ occultū iudiciū (vt ait
Aug⁹) intelligit̄ pena qua quiſq3 vel exerce
tur ad purgationē vel mouet̄ ad conuerſio-
nem: vel ſi cōtemnit excecat̄ ad damnatōnē
Occultū ergo iudiciū dei pena dicit̄ qua iu
dicat purgando: cōuertendo vel excecādo.
Iudicia quoq3 dei interdū appellant̄ diſpē
Rom.11 ſationes eius de omnibus rebus. Uñ: Quā
Pš.35 incomphēſibilia ſunt iudicia eius: ⁊ iudicia
eius abyſſus multa. Iudiciū autē quo in fu
turo iudicabit: intelligit̄ ſentētia iudicis q̄
vētilabit̄ area: id eſt diuident̄ localiter bo-
nia malis miniſterio angelorū: ⁊ iſti in vitā Matth.25
ducentur: illi in ſuppliciū mittent̄ qui nunc
ſimul mixti ſunt.

De iuſticia et miſericordia dei

Sed quomō iuſticiam dei ⁊ pietatē.i. miſe-
ricordiā ſupra Caſſiodorus duas eſſe res di
xit: que ſemꝑ adiuncte ſunt iudicio dei. Iu-
ſticia eñ dei ⁊ miſericordia nō due res ſunt:
ſed vna res.i.vna diuina eſſentia eſt ſicut ſu
pra pluribus autoritatib⁹ oſtenſū eſt. Quia
nō eſt deo aliud eſſe miſericordem ꝙ̄ miſeri
cordiā: nec iuſtū ꝙ̄ iuſticiā ſ3 idem prorſus.
Nec aliud eſt ei eſſe miſericordē ꝙ̄ iuſtū: vl'
miſcđiam ꝙ̄ iuſticiā ſed omnino idem: q2 nō
denomiatiue ſed eſſentialiter hic de deo di
cunt̄ Cur ergo dicit ſcriptura de operib⁹ dei
quedā eſſe miſericordie: quedā iuſticie? Si
eñ iuſticia dei miſericordia eſt: quecūq3 ſūt
opa miſericordie eſſe vident̄ iuſticie ⁊ econ-
uerſo. His reſpōderi poteſt ſic: illis locutio-
nibus quib⁹ hmōi operū fiunt diſtinctiones
vt alia miſericordie: alia iuſticie: alia boni-
tati attribuant̄ nō diuerſitas ſubiacentis: id
eſt rei his vocabulis ſignificate exprimit̄: ſ3
varietas ſenſuū ⁊ effectuū in creaturis mon
ſtrat̄. Cū eñ dicit̄ deus iuſt⁹ vel iuſticia: eſ-
ſentia diuina ꝑdicat̄: ⁊ etiā ꝙ ipſe ſit diſtribu
tor: ⁊ iudex meritoꝝ intelligi dat̄. Ita et cū
dicit̄ miſericors: eſſentia diuina predicat̄: ⁊
inſuꝑ ꝙ ipſe ſit miſeroꝝ liberator itelligi da
tur. Similiter cum dicit̄ bon⁹ eſſentia diui-
na predicat̄. Et cum dicit̄ deus ⁊ inſuper au
ctor omniū bonorū oſtendit̄. Ita ⁊ cum dici
tur deus: eſſentia diuina predicat̄ et ipſe ti-
mendus oſtendit̄. Inde ergo q̄dam opa mi-
ſericordie quedā iuſticie dicunt̄: nō quin di
uina eſſentia hec ⁊ illa operet̄ ⁊ quin hec ⁊ il
la ſint opera diuine eſſentie que dicit̄ miſeri
cordia ⁊ iuſticia: ſed q2 quedā ſunt quibus
oſtendit̄ iudex ⁊ equus diſtributor: quedā
quib⁹ oſtendit̄ miſerator. Miſericors eñ dr̄
in natura: miſerator in exhibitione: ⁊ in qui
buſdā opibus dr̄ effectus eſſe miſericordie:
in quibuſdā effect⁹ iuſticie: non ꝙ aliud effi
ciat iuſticia: aliud miſcđia dei ſi ad eſſentiā
referas: ſed q2 ex quibuſdā effectib⁹ intelli-
git̄ iudex: ex quibuſdā miſerator. vl' vt qui-
buſdā placet iuſt⁹ ⁊ miſericors. S3 ẜm hoc
occurrit queſtio quō ex alijs oñdat̄ iuſtus ⁊
ex alijs miſericors cū ſit idē ei eē iuſtū ⁊ eſſe
miſericordē? Si eñ ẜm eandē rōem dr̄ iuſt⁹ ⁊
miſericors: ex eo ope quo intelligit̄ iuſt⁹ in-

telligiť miſericors ⁊ ecõuerſo. Sȝ dixi ſupra
q̄ȝ cũ dr̄ de⁹ iuſt⁹ ⁊ miſericors: ita eadē diui-
na eſſentia ſignificať: ⁊ ſm eã ideȝ p̄dicať vt
etiã quedã diuerſa ītelligant. Intelligim⁹
eñi p̄ hoc eũ eſſe miſeratorē ⁊ iuſtũ iudicem.
Qđ euidenť Orige. oñdit dicēs: Oĩa que
dei ſunt xp̄s eſt: ip̄e ſapia ei⁹: ip̄e fortitudo:
iuſticia: ſanctitas: ip̄e prudētia: ip̄e veritas.
Sȝ cũ vnũ ſit in ſubiacenti in varietate ſen-
ſuũ: diuerſis nuncupať vocabulis. Aliud eĩ
ſignificat ſapia aliud iuſticia. Qñ eñi ſapiē-
tia diciť diſciplis te diuinaꝝ hũanarũqȝ re-
rũ inſtruere intelligiť. Qñ iuſticia: diſtribu-
tor vel iudex meritoꝝ inſinuať. Ita ⁊ prudē
tia cũ dr̄ doctor ⁊ demonſtrator bonarũ vel
malaꝝ rerũ vel neutrarũ intelligiť.

Autoritatib⁹ p̄bat q̄dam iuſticie: alia miſcd̄ie: alia bonitati attribui

Qđ aũt q̄dã opa miſcd̄ie: quedã iuſticie: q̄-
dam bonitati attribuanť: in ſcripturis facile
eſt reperire. Et de miſcd̄ia quidē et iuſticia
manifeſtũ eſt: de bonitate v̄o ⁊ miſericordia
ampli⁹ latet. Sȝ Aug⁹ docet illa opa p̄prie
ad miſcd̄iam p̄tinere quib⁹ aliqui a miſeria
liberanť. Ad bonitatē v̄o nõ ſolũ illa: ſed fa
cturã ⁊ gubernationē naturaliũ: ita dicens:
Ad miam p̄tinet q̄ a pctĩs mundat: ⁊ de mi-
ſeria liberet. Ad bonitatē v̄o q̄ celũ ⁊ terrã
⁊ oĩa valde bona creauit vt eſſent. Idem:
Celi nõ indigent miſcd̄ia: vbi nulla eſt miſe-
ria: in terra hoĩs abundat miſeria ⁊ ſup̄abũ-
dat dei miſcd̄ia. Miſeria ergo hoĩs ⁊ miſcd̄ia
dei plena eſt terra nõ celi: q̄ nõ indigent mi-
ſericordia: indigent tñ regente dño. Omnia
eñi indigent dño ⁊ miſera ⁊ felicia q̄ȝ ſin e il-
lo miſer nõ ſubleuať felix nõ regiť. Item ali
bi: Miſericordia ē erga miſeros: bonitas er
ga quoſlibet. Interdũ tamen miſericordia
large accipiť vt bonitas.

Quõ vniuerſe vie domini dicanť miſericordia et veritas.

Poſt hec cõſiderari oportet: ex q̊ ſenſu vni-
Ps. 24 uerſe vie dñi dicanť miſcd̄ia ⁊ veritas. Hoc
multiplicē recipit expoſitionē. Vniuerſe eĩ
vie dñi miſericordia ⁊ veritas quib⁹ ad nos
venit: vt ait Aug⁹ ſup p̄ſal. intelliguntť duo
aduent⁹. Prim⁹ in quo manifeſtã ⁊ mľtipli-
cem miam nobis exhibuit: ⁊ ſcd̄s in quo req̄
rendo merita iuſticiã exhibebit. Vniuerſe
etiã vie dñi. i. quib⁹ ad dñm aſcendim⁹ ſunt
iuſticia qua a malo declinamus ⁊ miſcd̄ia q̄
bonũ facim⁹. In his eñi duobus omne bonũ
meritũ includiť. Sed cum ſuperi⁹ Caſſio. di
xerit in his duob⁹ omnia opa dei includi me
rito queri p̃ōt: an in omni opere dñi hec duo
mutuo ſibi iũganť? Quibuſdã placuit ñ ĩ oĩ
ope dñi hec duo ꝯcurrere ſȝ effectũ dico nã
ſm eſſentiã non diuidiť miſericordia a iuſti-
cia: ſed vnũ eſt. Verũ ſm effectũ nõ in oĩ
ope dñi dicũt eſſe miam ⁊ iuſticiã ſȝ in q̄buſ-
dã fatenť tñ miſcd̄iam: in aliis iuſticiã: atqȝ
in aliis miſcd̄iam ⁊ iuſticiaȝ. Fatenť tñ dñm
oĩa que fecit miſericordiť agere ⁊ iuſte: re
ferentes rationē dicti ad dei voluntatē q̄ iu
ſticia eſt ⁊ miſericordia nõ ad effect⁹ miſcd̄ie
⁊ iuſticie qui ſunt in rebus. Aliis autem vi-
detur q̄ ſicut diciť deus omnia opera ſua iu-
ſte facere ⁊ miſericorditer: ita cõcedendũ ſit
in omni opere dei iuſticiam eſſe ⁊ miſericor-
diam: id eſt clementiã ſcd̄m effectum vel ſi-
gnum: quia nullum opus dei eſt in quo non
ſit effectus vel ſignum equitatis ⁊ clemētie
ſiue occulte ſiue aperte. Aliqñ eĩ manifeſta
eſt clementia ſiue benignitas ⁊ occulta equi
tas: aliquando econuerſo.

An diuiſio quã ſupponit mgr̄. ſ. q̄ aliqui Arti. 1
ſũt valde boni ⁊ aliqui valde mali ſit bona. A

Ed q̄riť hic de valde malis. In iſta diſtin-
f ctione ponunť due q̄õcs / vna ex intentiõe
ſcȝ ſi valde malis p̄ſint ſuffragia / et altera
ex incidenti. ſ. vtrum in oĩ ope dei ſit mi-
ſericordia ⁊ v̄itas ibi [Sȝ quõ iuſticiã dei ⁊ pietatē
⁊c̄. Quãtũ ad primũ duo dicit. ſ. ſi valde malis ali
qua ſit miſcd̄ia. in ſecundo determinat in contrariũ
inducta ibi [Ergo dictũ eſt:] lr̄a aũt p̄me p̄tis plane
diſputata eſt in lr̄a. ad quam intelligendã tria opor
tet inquirere ibi [De diuiſione illa quã ſupponit q̄
ſunt valde mali et valde boni ⁊c̄. ⁊ de opinione do-
ctoꝝ de valde malis ⁊ vtrũ in oĩ ope dei ſit miſeri
cordia ⁊ veritas. Ad primũ ſic obiiciť: Oĩs diui Arg. p̄mo
ſio debet eſſe p̄ oppoſita / ſȝ diuiſio q̄drimembris ſu-
pra eſt habita: ğ inter ſe membra admin⁹ ſunt diſpa
rata: ğ mediocriť boni ⁊ mediocriť mali ſunt diuer-
ſa gñ̃a hoĩm. Itē diuiſio q̄drimembris inueniť in 2o
iudicandis / vt infra habebiť: ſunt eñi iudicandi p̄-
fecti: ⁊ iudicati ſaluati q̄ ſunt vt mediocriter boni: et
iudicati damnati q̄ ſunt vt mediocriter mali: ⁊ non
iudicati damnati q̄ ſunt vt valde mali: cũ ergo gñ̃a
iſta hoĩm differãt in ordine iudicii / videť q̄ hic ha-
beãt differētiã: ğ mediocriť boni ⁊ mediocriť mali 3o
drñt. Itē in moribꝫ inueniť iſta diuerſitas: ſunt eĩ
infideles quoꝝ malicia oēm aliã q̄ eſt in moribꝫ tñ
excedit: ⁊ ſunt infideles q̄ ſaltē numero ſũt de eccľia:
⁊ ſunt boni impfecti ⁊ boni p̄fecti: ⁊ cõſtat q̄ p̄mi ſũt
valde mali: ⁊ ſcd̄i mediocriť mali: ⁊ tertii boni: ⁊ q̄r
ti valde boni: ergo oĩes iſti ſtat⁹ inter ſe differunt.
Item cũ diciť / iſte eſt mediocriter bon⁹ / aut p̃ōt in- 4o
ferri q̄ ip̄e ſit ſimpliciť aut nõ / ſi ſic: ğ cũ in iſto poſſet
inferri q̄ ſit ſimpliciť bon⁹ eadē rõne in altero infer-
retur q̄ ip̄e ſit ſimpliciter malus: conſtat autē q̄ bo-

nus ⁊ malus differūt:ğ iſti ſimplicit̄ dr̄ñt. Si autē
nō poſſit inferri ꝙ mediocrit̄ bonꝰ ſit ſimplicit̄ bonꝰ
⁊ nullꝰ ſaluat̄ niſi q̄ eſt ſimplicit̄ bonꝰ q̄ntū ad oīs
pctī mortalis immunitatē:ğ mediocrit̄ bonꝰ nō ſal
In ꝯriū p̄o uat̄/qȯ falſum eſt eo ꝙ mediocrit̄ bonꝰ nō ſit ſimpl'r
bonꝰ. In cōtrariū eſt ꝙ mediocriter bonꝰ nō dr̄ ni
ſi ꝑ diſtantiā a bono:nō pōt aūt diſtare niſi ꝑ immi
xtionē mali:ğ mediocrit̄ bonꝰ eſt immixtꝰ alicui ma
lo. Sil'r mediocrit̄ malꝰ nō dr̄ niſi ꝑ maiorē acceſſū
ad bonū/ſed idem eſt mediocrit̄ accedēs ⁊ mediocrit̄
recedēs re lꝫ rōne differāt:ğ iſti duo ſtatꝰ ſupponūt
2o vnū genꝰ hoīm. Itē in medijs coloribꝫ idem eſt me
diocrit̄ albū ⁊ mediocrit̄ nigrū:ğ ſil'r erit in medio
3o inter bonū ⁊ malū. Itē idē in lr̄a ab Auguo attri
buit̄ vtriqꝫ ſtatui.ſ.iuuari poſſe ſuffragijs:ſed quo
rū eſt idē attributū illa ſunt eadē in ſupponēdo ſe il
4o li attributo:ğ iſti duo ſtatꝰ ſunt vnꝰ ſtatꝰ. Itē in lit
tera eſt habitū ꝙ nulli valēt ſuffragia niſi ei q̄ ſe di
gnū fecit vt hec ei poſſint ꝓdeſſe.ğ ⁊ mediocrit̄ ma
lus fecit ſe dignū/⁊ ſimilit̄ mediocrit̄ bonꝰ:ſed nul
lus facit ſe dignū niſi ꝑ gratiā:ğ vterqꝫ iſtoꝝ hꝫ gra
tiā:ſed mediocrit̄ boni ⁊ mali ſuppoſita gr̄a in ſubie
cto nō faciūt niſi ſtatū vnū:ğ iſti duo ſtatꝰ ſunt vnꝰ
Solo. ſtatꝰ. Rn̄ſio dōm ꝙ hoc ꝓbleuma oportuit diſpu
tare an̄ ſequens:q2 aliter ſequēs nō eſſet intelligibi
le/nam diuerſe opiniones diuerſimode ſoluūt: di
centes em̄ ſuffragia ꝓdeſſe damnatis concedūt pri
Ad p̄mū in mā obiectionū ꝑtem. Et ad p̄mū qȯ eſt ꝯtra dicūt/
cōtrariū ſe ꝙ diſtantia a bono nō eſt ꝑ immixtionē mali:ſed po
cūdo loco. tius per ſtatū imꝑfectiōis venialiū/ſicut illi diſtant
qui edificant lignū/fenū/ſtipulā/de quibꝫ ſupra de
penitentia habitū eſt. Et acceſſus ad bonū in medio
criter malis eſt ꝑ bona q̄ dicunt̄ gratiſdata ⁊ de ge
nere bonoꝝ/ſicut eſt fides informis danti elemoſy
nā ⁊ ieiunia/⁊ hmōi in peccato mortali/⁊ ita non fa
Ad 2m ciunt ſtatū vnū. Ad aliud dicunt ꝙ nō eſt ſimile de
medijs coloribꝫ:q2 illi conſtituunt̄ ꝑ ꝑticipationem
duoꝝ cōtrarioꝝ:hic aūt nō eſt ſic:q2 mediū inter bo
nū ſimplicit̄ ⁊ malū nō eſt ꝑticipatiōe duoꝝ ꝑ diffe
rentē receſſum ab eodē/ſed ꝑ ſtatū imꝑfectōis ⁊ per
actū pctī mortalis cū ꝑticipatiōe bonoꝝ habilitan
Ad 3m tiū ad gratiā. Ad aliud dōm ꝙ ſm eos nihil ꝓhibet
idem ꝑ diuerſas rōes attribui diuerſis: ⁊ ita dicūt
hic ꝙ rōne boni habilitant̄ ad gratiā ⁊ ad tolerabi
liorē damnationē valēt ſuffragia mediocrit̄ malis
Et rōne gratie boni imꝑfecti valent mediocrit̄ bo
Ad 4m nis ad velociorē abſolutionē a penis. Ad vltimū
dicūt ꝙ eſt meritū duplex.ſ.cōgrui ⁊ cōdigni: meri
tū cōgrui vt eis valeant ſuffragia habēt mediocrit̄
mali:⁊ meritū condigni mediocrit̄ boni dicunt. Et
ꝙ iſta ipſoꝝ opinio mag̃ pia eſt ⁊ inductiua ad mul
Solo ta bona eccleſie:⁊ iō magis tenēda ⁊ eligēda. Ecō
alioꝝ cū al trario dicūt alij qbꝫ ego cōſentio ꝙ ſcd̄a ꝑs obiectio
berto. nū vere cōcludit. Et ad primū dicūt ꝙ iſta diuiſio
Ad p̄mū. nō eſt ꝑ oppoſitas res ſꝫ ꝑ oppoſitos modos rei.me
dij em̄ modi ſunt eiuſdē rei/⁊ tn̄ diuerſaꝝ rōnū. Ad
Ad 2m ſecundū aūt dicunt ꝙ alius eſt ordo iudicandoꝝ et
eorum quibꝫ ſuffragat̄ eccl'ia:iudicandi em̄(vt dicit
apl'us)iudicant̄ ſm differentiā opeꝝ ſuoꝝ:⁊ hec q̄
druplicia ſunt ſm genꝰ operū:ſed eccleſia nulli ſuf
fragat̄ niſi cuiꝰ ſolubilis et diminuibil' eſt pena:con
ſtat aūt nullā penā inferni diminuibilē eſſe manēte
culpa ſm eſſe ⁊ quantitatē q̄ tota ⁊ ſola eſt cauſa pe
ne infernalis. Et cōſtat ꝙ pena in eis nūq̄ꝫ diminue

tur cum culpa nunq̄ꝫ ſoluat̄ vel minuat̄ niſi per gra
tiam:⁊ ipſi nō ſūt gratie ſuſceptibiles:ğ cōſtat ꝙ ec
cleſia nulli ſuffragat̄ damnato. Per hoc etiā patꝫ Ad 3m
ſolutio ad ſequens:q2 alia ſunt genera operū:⁊ aliꝰ
ordo eorū quibꝫ eccleſia ſuffragat̄/ vt dictū eſt. Ad Ad 4m
vltimū dicendū ꝙ valde bonꝰ dicit̄ hic a ſtatu perfe
ctionis:⁊ ideo dicit exceſſum vltra ſimplicit̄ bonū:
mediocriter aūt bonꝰ dicit̄ a ſtatu imꝑfectionis ⁊ ſi
militer mediocriter malus. Et ſi ꝯcedat̄ inferri ſim
plicit̄ bonꝰ ⁊ mediocrit̄ malꝰ:tn̄ nō pōt inferri ſim
pliciter malus ⁊ mediocriter bonus: q2 ſimpliciter
malus eſt qui nihil habet de bono gratie gratūfaciē
tis:ſed mediocriter malus nō dicit̄ ab actu cum ha
bitu malo ſimpliciter/ſed in ſtatu cui immixta ſunt
venialia q̄ ſunt lignū/fenū/ſtipula.

Quot ſint opiniones de ſuffragijs reſpectu damnatorum.

Arti. II B

Secundo q̄rit̄ de opinionibꝫ antiquoꝝ circa
materiā iſtā:fuerūt autē antiqui q̄ dicebant
damnatis mediocrit̄ malis prodeſſe ſuffra
gia eccleſie/hoc eſt damnatis fidelibꝫ. Et inueniun Pr̄ia opio
tur tres modi opinionū ſuarū:dixit em̄ p̄poſitiuꝰ ꝙ
ſuffragiū diminuit aliquottā ꝑtem pene:⁊ ſm equa
lem:primo minuit equalē ꝑtem pene:⁊ ita multipli
catis ſuffragijs tota pena poſſet tolli:ne aūt diceret
ꝙ liberarent̄ ⁊ pena eoꝝ haberet finē/ ⁊ ita caderet
in errorē Origenis q̄ dixit ꝙ pena ſuſpendit̄ ꝑ eccle
ſie ſuffragia vſqꝫ ad diem iudicij/⁊ tūc relabent̄ ī in
fernū in corꝑe ⁊ aīa ſimul in eternū cruciandi. Alij Scd̄a opio
dixerūt vt Porretani ꝙ hec diminutio geometrica
eſt vt tollat̄ ꝑs eiuſdē ꝓportiōis ꝑ ſecundū ſuffragiū
⁊ nō ſemꝑ eiuſdē quātitat̄/ vt ſi primū ſuffragiū tol
lit pene centeſimā/ſecundū ſuffragiū equale primo
tollit centeſimā reſidui ⁊ tertiū centeſimā illius reſi
dui/⁊ ſic manet ſemꝑ pena eo ꝙ eſt diuiſibil' in infi
nitum. Antiſiodoreñ.aliū modū īuenit ⁊ dixit ꝙ ſi Tertia opi
pena diminuit̄:q2 manente cauſa manet effectus/ nio Antiſi
hoc eſt manente culpa manet pena/ſed cōfortat̄ ſu odoreñ.
ſtinens ꝑ ſuffragiū vt faciliꝰ poſſit ſuſtinere penā:⁊
de hoc poſuit ſimile/ſicut ſi hō portat graue onꝰ: et
cū eſt in pondere ⁊ ſudore facies eius ꝑfundit̄ aqua
frigida ꝯfortat̄ ad meliꝰ portandū/⁊ tn̄ onus ſuū in
nullo eſt leuiꝰ. Obijcit̄ aūt cōtra primā obiectiōꝫ Arg. p̄mo
q2 ſicut dicit Gregoꝰ/ Nulla eſt aīe ⁊ hoīs paſſibili ꝯ primū
tas ab eterno niſi quā fecit culpa:ğ manente eodeꝫ
mō paſſibilitate q̄ eſt a culpa ⁊ vno mō agente igne
vna erit paſſio ſemꝑ. Cōſtat aūt ꝙ culpa in omnibꝫ
damnatis manet eodē modo ſemꝑ immobilis:ergo
ſi eſt diuerſitas hoc eſt ex ꝑte ignis agentis:ſed hoc
eſt falſum:q2 dicit Gregoriꝰ ꝙ vno mō agit ſic vnꝰ
ſol vno modo agit in eos qui ex diuerſis cauſis infir
mant̄ ſi ſoli exponant̄:⁊ tamē iſti nō vno modo pa
tiunt̄:ergo conſtat hanc opinionē eſſe falſam. Itē 2o
hoc eſt contra dicta ſanctoꝝ Dyoniſij/ Augu. Gre
gorij ſuperius inducta. Itē cum de talibꝫ nihil ſit 3o
audendū dicere niſi per dicta ſanctoꝝ ꝓbet̄/ videt̄
ꝙ p̄ſumptio fuit talia dicere eo ꝙ nec rōnem nec au
toritatē habēt ꝓbantē. Contra ſecundā plane obij Arg. ꝯ ſecū
cit̄:q2 duobꝫ exiſtentibꝫ equalibꝫ agente in virtute dā primo.
actiua/patiente autē exiſtente fortiori ⁊ debiliori ad
patiendū ⁊ reſiſtendū agenti magis agit patiens in
id qȯ inuenit patiens debiliꝰ ad reſiſtendū q̄ꝫ in id
qȯ inuenit fortius/ſed duo eq̄lia ſuffragia ſunt agē

tia ⁊ damnatis primo magis reſiſtere poteſt ꝙ̄ ſecū/
do: ergo ſecundū plus tollit de pena ꝙ̄ primū: ⁊ ita
2º nulla eſt fictio illa. Itē q̄rat̃ ab eis quare ſecundū
cū ſit equale primo minꝰ tollit ꝙ̄ ſecundū: ⁊ nō po/
terūt cauſam aſſignare: ḡ cū dictū irrōnale ſit ſic eſt
3º abijciendū. Itē iſti incidūt in incōueniens qḋ effu/
gere volunt: qꝛ lꝫ ſecundū minuat ſimilē proportio
nē ⁊ non equalē cum tot ſuffragia fieri poſſunt ꝙ pe/
na inſenſibilis efficiet̃: ⁊ hoc voluert̃ euitare: qꝛ ſm
4º eos ſemꝑ aliqḋ remanet de pena ſenſibili. Itē q̄rat̃
in qua arte hoc didicerūt ꝙ pena diuiſibilis eſſet in
infinitū: hoc eīm falſum eſt: qꝛ ⁊ corpꝰ naturale non
eſt diuiſibile in infinitū: ḡ multominꝰ diſpoſitio cor
poris vel aīe: ſed de mathematico tm̄ ꝓbatū eſt ꝙ ē
Arg. ꝯ ter/ diuiſibile in infinitū. Silr̄ de t̄tia opponit̃ / aīe eī
tiā primo. nō recipiunt cōfortationē niſi ꝑ gratiā gratūfacien/
tem vl' gratiſdatā / ⁊ ipſa nō eſt in ſtatu recipiēdi gra/
2º tiam: ḡ nulla eſt hmōi cōfortatio. Itē ſīlitudo cor/
poralis nō habet locū in ſpiritu: qꝛ ſpūs nō hꝫ paſſi/
bilitatē niſi ex culpa: ḡ nulla fiet in eo cōfortatio niſi
ꝑ culpe alleuiationē: hāc aūt impoſſibile eſt alleuia/
Solō ri: ḡ nullā damnati aliq̄ accipient ꝯſolationē. Hec
ad oīa. aūt oīa nō puto eſſe ꝯcedēda niſi eo mō quo ſupra di
ctū eſt de verme cōſcientie. Et q̄ has opiniones vel
potius errores ſequi vult qui cum ſanctis non con/
cordant laboret iſta determinare.

An in omni opere dn̄i ſit miſcōia ⁊ veritas. Arti. III

T
Q̄ō nō pº. T Ertio aūt q̄rit̃ vtrū in omi opere dn̄i ſit miſe
ricordia ⁊ veritas: videt̃ ꝙ nō: qꝛ in oꝑe crea
tōis nec iuſticia nec miſcōia apparet: qꝛ ſicut
dicit Augꝰ in lr̄a: In celo nulla eſt miſeria: ḡ nec mi
ſericordia: ḡ a ſili cū añ mundū nulla eſſet miſeria /
nulla fuit miſcōia ſꝫ nec iuſticia: qꝛ illa vnicuiq̄ꝫ pro
meritis diſtribuit: iuſticia aūt dꝛ veritas: ḡ nec mi/
2º ſericordia nec veritas in oꝑe creatiōis fuerūt. Iteꝫ
in iuſtificatōe impij nō videt̃ eſſe veritas nec iuſticia
ſed miſcōia tm̄: qꝛ deus nō debet iuſtificare impiū:
ergo nō appet ibi iuſticia: qꝛ iuſticia obligat ad de/
bitū / ſed deus ex debito nō obligat̃: ḡ in nullo ope
3º re dei iuſticia apparet. Item in cōdemnatiōe prela
torū valde maloꝝ nō appet miſericordia: qꝛ dꝛ Sa/
pientie. 6. Exiguo cōcedit̃ miſcōia: potentes aūt po
4º tenter penā patient̃. Itē ſm ꝓhabita in valde ma/
In ꝯtrariū lorū penis nō apparet miſcōia ſed veritas. In cō
trariū ſunt ea q̄ dicunt̃ in lr̄a. et qḋ dꝛ in Pſ. 118.
Solō. Oēs vie eiꝰ miſericordia ⁊ veritas. Rn̄ſio dicē
dum ꝙ iſta diſputatio parū valet / ⁊ intellectu ꝓte/
lat̃ in littera ⁊ ſoluit̃: ⁊ dictū pſalmiſte tribꝫ modis
exponit̃ in vltimo cap. iſtiꝰ diſtinctiōis: in fine autē
penultimi dicit in lr̄a ꝙ miſcōia ſepe accipit̃ ꝓ boni
tate / ſicut ⁊ veritas ꝓ iuſticia. Et tunc meliꝰ eſt vide
re: qꝛ ſm ꝙ miſcōia ponit̃ ꝓ bonitate apparuit miſe
ricordia in opibꝫ creatiōis: veritas aūt qꝛ illud ꝓdu
xit qḋ ab eterno in veritate ⁊ arte ſua reſplendens ꝓ
uidit: qꝛ aliter falſum ſubfuiſſet pſcientie ⁊ pdeſtina
tioni. Si aūt veritas ꝓ iuſticia ponat̃ tūc accipit̃ iu
ſticia / ſicut dicit Augꝰ li. de pdeſti. ſctōꝝ: vel ꝓ de
centia diuine bonitatis: qꝛ iuſtū fuit vt ſic ſeipſum
Ad primū manifeſtaret. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad primū q̄ſitū
⁊ in argumentis illis eſt equiuocatiōis deceptio: qꝛ
Ad 2m vtrūq̄ꝫ iſtoꝝ ī diuerſis ſenſibꝫ accipit̃. Ad id qḋ ob/
ijcit̃ de iuſtificatiōe dōm ꝙ ibi reſultat miſcōia prin
cipaliter ⁊ etiaꝫ veritas ꝓmiſſi: qꝛ hoc ꝓmiſit: vn̄ in
pſal. 50. Ut iuſtificeris in ſermōibꝫ tuis ⁊c. ibi vna
glo. eſt / vt iuſtificeris in ſermonibꝫ q̄bꝫ pctōribꝫ ve/
niā ꝓmiſiſti: iuſticia eīm eſt ibi que eſt decentia diui/
ne pietatis. Un̄ Augꝰ: Si parcis pctōribꝫ iuſtū eſt
decere eū te. Ad id qḋ querit̃ de penis platoꝝ val/ Ad 3m
de maloꝝ ⁊ alioꝝ habet vnā ſolutionē que iacet in et 4m
lr̄a in fine iſtiꝰ capl'i: qꝛ duplex eſt miſcōia. ſ. liberās
⁊ hanc nō experiunt̃ / ⁊ eſt miſcōia relaxās: ⁊ hāc hn̄t
qꝛ minus puniunt̃ ꝙ̄ meruerūt. Et hic notat poten
ter tormenta pati ꝙ nō recipiūt diminutōnē poſtq̄ꝫ
ſunt inflicta. Autoritas aūt Jacobi ſoluit̃ in lr̄a: de
oībꝫ aūt illis q̄ dicunt̃ in illo cap. ſed quō iuſticia
dei ⁊c. expeditū eſt in p̄io lib. Et de duobꝫ vltimis
quicq̄d dubitari poteſt expeditū eſt ꝑ dicta.

An aliqua ſit vita eterna. Art. IIII

D
I Ncidunt̃ tn̄ rōe eius qḋ dicit ibi [Sicut ma/
nebit cōiter oīm vita eterna ſanctoꝝ ⁊c. ſ. a.
Querit̃ h̄ de vita eterna: et ꝑ oppoſitum de
morte eterna. Et de vita eterna querunt̃ quattuor
ſcꝫ an ſit ⁊ quid ſit / an ſit rōne eſſentie vel potentie /
⁊ an angeli ⁊ hoīes damnati habeant vitā eternaꝫ.
Ad primū obijcit̃ ſic. In cuiuſcūq̄ꝫ rōne cadit vnuꝫ Arg. pmo
oppoſitū illi nullo mō couenire pōt reliquū / ſꝫ in rō
ne vite incipiētis ſiue create cadit oppoſitū eternita/
tis: ḡ non pōt couenire vite create ꝙ ſit eterna / ſed
hoīs ⁊ angeli vita eſt creata: ḡ nō eſt eterna. Prima
patet ꝑ ſe. Scōa ſupponit̃ a rōne creati qḋ habꝫ ini ꝓbatio ſcōe
tiū: ⁊ eternitas diffinit̃ ꝑ nō habere initiū. vn̄ dicit
Augꝰ ꝙ vera eternitas eſt vera incōmutabilitas ſꝫ
nulla creatura eſt incōmutabilis / vt dicit idē: ḡ nul/
lius creature vita eſt eterna. In cōtrariū huiꝰ ē qḋ In ꝯtrīu pº
dꝛ Joh. 3. Ut omis q̄ credit in ipſum nō pereat ſꝫ ha
beat vitā eternā. Itē Joh. 10. Ego vitaꝫ eternā do 2º
eis. Itē eſt ꝯtra ſimbolū aplōꝝ vbi articulꝰ vltimꝰ
dicit / et vitā eternā. Ad hoc dōm ꝙ vita eterna tri Solō
plex eſt optimo modo eſſendi. Uno mō ꝑ eſſentiā vi
te ⁊ eternitatis / ⁊ ſic deꝰ ſolus qui eſt vita ſupra oēm
vitā / ⁊ eternitas ſuꝑ omnē eternitatē / vt dicit Dyo/
niſiꝰ eſt vita eterna. Scōo mō dꝛ vt in obiecto viuē
tiū eterna vita / ⁊ ſic iterū deus eſt vita eterna: qꝛ ſo/
lus eſt obiectū qḋ exhibitū vt eſt mouet ſanctos ad
vitā eternā ſm ꝙ dicit Ariſto. ꝙ extra celū nihil ē ni/
ſi vita beata / qḋ nō poteſt eſſe verū ꝙ eſſet vita eter/
na vel beata niſi ſicut in obiecto qḋ intra orbem celi
nō includit̃ nec extra claudit̃. Tertiō mō dꝛ vita eter
na ꝑticipatiōe viuentiū: ⁊ ſic ſancti habent vitā eter
nā. Ad primū ergo dōm ꝙ nō eſt optimū in rōe vi/ Ad primū
te dicte primo ⁊ ſecundo mō: ⁊ hec eadē ꝑticipatō fa
cit tertiā. Un̄ licet ꝑticipatio inceperit tn̄ ꝑticipatū
qḋ vita eterna dꝛ nō incepit. Ad aliud dōm ꝙ cō/
mutabiles ſunt oēs creature ꝑ naturā / ſꝫ tn̄ ꝑtici/ Ad ꝓbatōꝫ
pando incōmutabilē ſubſtantiā nunq̄ꝫ exierūt ſuaꝫ
mutationē / vt dicit Augꝰ in. xij. cōfeſ. ⁊ ideo inq̄ntū
viuūt vita eterna incōmutabiles efficiunt̃.

Quid ſit vita eterna. Arti. V

E
S Ecundo q̄rit̃ qḋ ſit vita et̃na: Dicit̃ aūt in li/
bro de motu cordis ꝙ vita eſt cōtinuus actꝰ
aīe in corpꝰ: ſed in li. de cauſ ī cōmēto. xvij. Arg. pmo
ꝓpōnis dicit̃ ꝙ vita eſt ꝓceſſio ex ente primo / quie/
to / ſempiterno ⁊ pmꝰ motꝰ: aut ergo accipit̃ hic pri
mo aut ſecundo modo. Si primo mō tunc oportꝫ ꝙ
vita eterna eſſet a principio intrinſeco eſſentialit̃ cō
iuncto: ⁊ hoc falſum eſt: qꝛ a deo eſt: ⁊ ille nō eſt ali/
cui eſſentialiter cōiunctus. Si ſecundo mō tunc vi/

ta accipiť ſm ꝙ eſt cauſatū vite prime/hoc eſt in omi
bus viuis: ergo videť ꝙ eadem rōne eſſet principiū
vite eterne ⁊ vite naturalis in omībꝫ viuis ⁊ hoc fal
2° ſum eſt. Itē in vtroqꝫ iſtoꝝ modoꝝ dicit Ariſto. ꝙ
viuere in viuentibꝫ eſt eſſe: ſed hoc nō eſt verū de vi
uentibꝫ vita eterna: ğ videť ꝙ vita eterna non ꝓprie
Solō dicať vita. Si forte dicať ꝙ vita ſumiť ſm bñ eſſe
Obiectio Cōtra/ſm bñ eſſe cōueniēs eſt ſm accñs: nullū au
tē accidēs ꝑ accidēs ē eternū: ğ vita eterna nō ē eter
Solō na qđ eſt ridiculū. Si forte dicas ꝙ nō eſt accñs ꝑ
Obiectio accidēs ſꝫ ꝑ ſe ſemꝑ ſequiť ad ſubiectū: ğ hō q̇ eſſet in
vita eterna ſemꝑ eſſet in vita eterna/ ⁊ nunq̄ꝫ fuiſſet
3° ſine vita eterna/qđ iteꝝ ridiculū eſt. Itē eternitas
diffiniť ꝑ vitā: q2 dicit Boeꝰ ꝙ eternitas ē intermi
nabilis vite tota ſimul ⁊ ꝑfecta poſſeſſio: ſed res ca
dens in alicuiꝰ diffinitiōe nō denoīať ab illa: ğ non
4° debet dici vita eterna. Itē Io.17. dicit dñs: Ut co
gnoſcant te ſolū verū deū/ ⁊ quē miſiſti ieſum xp̄m:
hec eſt em̄ vita eterna: ğ vita eterna cognitio q̄dā eſt
Solutio. et hoc mō nō diciť vita in naturis. Rñſio dōm ꝙ
vita diciť dupliciter. ſ. ſm eſſe ⁊ ſꝫ bene eſſe. Scōm
eſſe adhuc dupliciť. ſ. ꝓprie ⁊ improprie. Prop̄e ad
huc dupliciť: ⁊ primo q̇deꝫ mō đ2 vita actus in quo
eſt ſpūs in qđ eſt: ⁊ hoc mō diciť aīa viuere ⁊ ange
lus viuere. Alio mō đ2 actꝰ aīe cōtinuus in corpꝰ
⁊ hoc modo đ2 aīal viuere: ⁊ hoc mō omīs vita crea
ta exemplariť ⁊ efficienť eſt a vita prima: ⁊ ſic intel
ligiť dictū de cauſis introductū: q2 ſicut dicit phus
Omē ens eſt ab ente primo/ ⁊ oīs vita a vita prima
⁊ omīs intellectus ⁊ ſcientia ab intelligētia prima
Sicut em̄ loquiť Dyoꝰ de vita cap̄. vj. de diui. no.
vbi ſic dicit: Immortaliū angeloꝝ vita eſt immorta
litas/ ⁊ ip̄m indeſtructiuū angelici motus ſempiter
nū eſt ex ipſa ⁊ ꝓpter vitam ip̄am que eſt ſuꝑ oēm vi
tam. Secūdo mō intelligiť dictū qđ adductū eſt de
libro de motu cordis. Improprie aūt diciť vita per
fectio vniuſcuiuſqꝫ a forma ꝓpria ad eſſe/ ⁊ actū qui
eſſe ꝯſequiť/ſicut lapis đ2 viuus/ ⁊ aqua qñ ꝑficere
poteſt hoc qđ eſt lapidis/ ⁊ hoc qđ eſt aque. Scōm
bñ eē aūt đ2 vita ad ſēſus bñ eē ⁊ rōis bñ eē. Scōm
aūt bñ eſſe in ſenſu đ2 viuere delectabiliter ⁊ volu
ptuoſe viuens ſm ꝙ dicit apl's Colloſſeñ. 3. Morti
ficate membra vr̄a que ſunt ſuꝑ terrā/q̄ ſūt fornica
tio ⁊c̄. Et. 1. Timoth. 5. Que in delicijs eſt viuens
mortua eſt. Scōm autē bñ eſſe rōnis dupliciť diciť
ſcꝫ ſm bonū rōnis in gratia ⁊ via: ⁊ ſm bonū eſſe ra
tiōis in patria ⁊ gl'ia. Et ſm primū modū đ2 Gal'. 2
Uiuo aūt iam nō ego/viuit vero in me xp̄s. Et ſm
ſecundū modū đ2 Matth. 22. Non eſt deꝰ mortuo
rū ſed viuētiū. Et hoc mō ſumiť vita eterna hic. Et
per hoc patet ꝙ ſi ipſa debeat diffiniri ꝙ ipſa erit ꝓ
ceſſio ſiue actus prime vite in beatos: ⁊ ſm bene eē
glorie ſiue beatitudinis ⁊ actꝰ. Et ꝑ hoc patet ſolu
tio ad omīa preter ad vltimū. Ad qđ dicendū ꝙ ibi
diffiniť vita eterna ꝑ cauſam: q2 immediata cogni
tio dei eſt cauſa huiꝰ vite ſm bene eſſe glorie ⁊ actꝰ.
⁊ ꝑ hoc patet ſol'o ad oīa. Ad id aūt qđ obijciť dōm
ꝙ nō ſit accñs/ſꝫ potiꝰ ꝑfectio natural': eſt em̄ natu
ra nr̄a ad actū illū q̇ eſt vita eterna/ ⁊ gl'ia eſt eiꝰ ha
bitꝰ ad illū. Et in talibꝫ dicit Ariſt. ꝙ homo non eſt
alteratꝰ/ſꝫ potius ꝑfectꝰ p̄cipue: q2 nō eſt accñs qđ
fluit a ſubiecto/ſed potiꝰ a deo eſſentialiť ꝑ modum
gl'ie nos viuificante.

Arti. VI. An vita eterna cōueniat rōne eſſentie vl'
F rōne potentie beatis ſpiritibꝰ.

Ertio queriť vtrū cōueniat rōne eſſentie vel
t rōne potētie/videť aūt ꝙ rōe potentie: q2 co Arg. p̄mo
gnitio eſt vita eterna: ⁊ illa nō eſt niſi rōe po
tentie: ğ ⁊ vita. Item vita nō đ2 hic ſm eſſe/ ſed ſm 2°
bene eſſe: bñ aūt eſſe eſt ſm verū ⁊ bonū increatū/et
vtrunqꝫ iſtoꝝ ꝑcipiť rōne potentie: igiť ⁊ vita ineſt
rōne potentie vt videť. Itē in iſto mō vita eſt mo 3°
tus in ſpiritū a deo qui eſt vita prima ſm ꝑceptionē
gl'ie: hoc aūt eſt ſm ꝙ ip̄e eſt ſummū bonū ⁊ ſummū
verū. Et cōſtat ꝙ hoc ſit rōne potentie: ğ vt prius. In ꝯriū p°
In cōtrariū eſt ꝙ vita ſemꝑ ab interiori ꝓcedit: er 2°
go priꝰ eſt in eſſentia q̄ꝫ in potentia. Item ꝑ priꝰ ꝑ
ficit eſſentiā q̄ꝫ potētiā: ğ ⁊ gl'ia: hec aūt vita eſt ſm
bene eſſe gl'ie: ergo priꝰ ꝑcipiť ab eſſentia q̄ꝫ potētia
Rñſio dōm ꝙ vita gl'ie ⁊ etiā gratie ꝑ prius eſt in Solō.
eſſentia. Eſt em̄ hec vita vt dictū eſt actus prime vi
te in ſpiritū ſm influxū glorie ⁊ beatitudinis: et ſic
ꝓcedit ab ipſo ſm ꝙ ipſe eſt in beatis ſpiritibꝫ ꝑ glo
riam/ ⁊ hoc in eſſe primo eſt ſpiritus ⁊ ſcđo potētie.
Ad primū ergo dōm ꝙ cognitio illa nō accipiť ex Ad primū
tra/ſicut interior cognitio: q2 nō eſt ꝑ abſtractionem
ſꝫ eſt eiꝰ qđ ſe interiꝰ manifeſtat in aīa ꝑ experimen
tū vite. i. actus in ſpiritū a vita prima/quieta/ſempi
terna q̄ eſſentialiť eſt in ſpū beato. Ad aliud dōm Ad 2m
ꝙ bonū illud dupliciť accipiť. ſ. ſic vt diſtinctū ⁊ in et 3m
diſtinctū eſt. Et primo mō agens in ſpiritū đ2 vita:
ſecundo aūt mō ſic eſt: q̄ſi vita potētie ſm rōnem ve
ri ⁊ boni. Et hoc debet ſic imaginari/intelligamꝰ p̄
mū nō eſſe verū ⁊ bonū: ⁊ tñ ꝑ gl'iam ineſſe ſpiritui
creato adhuc ipſe in eēntia ſua q̄ beate viuit in illo: ⁊
ꝑ hoc ꝙ illud influit ei vitā nobiliſſimā q̄ eſt ꝑ gloriā
Per hoc etiā patet ſolutio ad ſequens.

An damnati viuant vita eterna. Arti. VII
G
Ltimo queriť vtrum damnati viuant vita
v eterna videť ꝙ ſic: q2 viuūt ſine fine in penis Arg. p̄mo:
ğ eternaliť. In cōtrariū eſt ꝙ vita eterna p̄
miū eſt beatoꝝ: ğ nō cōuenit malis. Itē nō eidem 2°
cōuenit vita eterna ⁊ mors eterna/ſꝫ mors et̄na cō
uenit damnatis: ğ nō habēt vitā eternā. Rñſio di Solō
cendū ꝙ damnati nō viuunt vita eterna nec habēt ad totū
vitā eternā: viuere em̄ eſt habere principiū vite: ⁊ h̄
nō habent damnati/ſed potiꝰ ꝑ ſeparationē ab illo
principio: ⁊ ideo ſunt mortui ſimpliciť/ſꝫ ſm q̇d vi
ui. ſ. ſm miſerā nature vitā. Si aūt cōcediť ꝙ viuūt
nō debet concedi ꝙ viuant vita eterna: dictū eſt em̄
ꝙ eternū hic diciť participatiue. Et q2 ſic creatura
eternitatē ꝑticipat/vt dicit Augꝰ in q̄ntū nuſq̄ꝫ exie
rit mutabilitatē ſuā/ſed potiꝰ totā vitā ſuā ſimul ⁊
ꝑfectionē habet in vno in quo nihil tranſit ⁊ nihil ex
pectať in futurū. Et ita nō viuunt niſi in penis: q2
viciſſitudinanť in illis: ſꝫ bñ cōcediť ꝙ nō videbunt
interitū/ ⁊ viuēt adhuc in finē cōſumptiōis ſm pe
narū viciſſitudinē. Si aūt inueniať improprie dcm̄
ꝙ viuant vita eterna ꝓpter carentiā finis in penis/
nō debet cōcedi ꝙ habeant vitā eternā: q2 hoc ſonat
poſſeſſionē: nemo aūt habet mobilē ꝑticipationē per
modū poſſeſſiōis (ſicut ſepe ſupra dictum eſt niſi qui
habet eam ad nutum: ⁊ hoc non habent damnati q̇
deſiderant mortem ⁊ mors fugit ab eis. Ad pri
mum ergo dicitur ꝙ non eſt idem ſine fine viuere/ſi
cut iam dictum eſt.

Quid ſit vita eterna Arti. VIII
H

Einde querit̃ ꝑ oppoſitũ de morte eterna: ſi
Arg. ꝓmo d eñ mors et vita ſunt oppoſita/ videt̃ mors
2º eterna eſſe ſeꝑatio ab hmõi vita. Jtē mors
oppoſita vite naturali eſt ſeparatio aĩe q̃ eſt cauſa vi
te a corpe/ vt dicũt phi: g̃ ⁊ ibi erit mors eterna ſepa
3º ratio ab hmõi principio vite. Jtē Dyo⁹ rep̄hendit
in eccl'iaſtica ierar. dicentes mortē aliud eſſe q̃ȝ ſeꝑa
Jn ꝯriũ p̊º tionē a vita: g̃ vt pri⁹. Jn ꝯtrariũ hui⁹ eſt ꝙ ſepara
tio a vita qualibet eſt in momēto: g̃ nulla erit mors
2º eterna. Jtē eternũ eſt incõmutabile eẽntialit̃ vl' ꝑ
ticipatiue/ vt dictum eſt: ſȝ neutro iſtoꝝ modoꝝ dici
3º poteſt mors eterna: g̃ ip̄a nõ eſt eterna. Jtē ſi mors
nõ eſt niſi ſeparatio/ ⁊ ſeparatio nõ dicit niſi penam
damni: g̃ illi q̃ ſunt mortui morte eterna nõ habēt ni
ſi penā damni: g̃ nullā habēt penā ſenſus/ qꝺ falſuȝ
Solo eſt/ cum patiant̃ nimiũ calorē ⁊ nimiũ frig⁹. Ad h̃
Ad p̊mũ in ꝯriũ ⁊ 2m dõm ꝙ mors de ſe nõ dicit niſi ſeparationē ſicut pri
mo ꝓbatũ eſt. Ad hoc g̃ qꝺ ꝯ obijcit̃ dõm ꝙ mors
nõ ꝓprie dr̃ eterna: qꝛ eternũ ponit̃ ꝓ perpetuo quã
do mors eterna vocat̃: ⁊ hoc eſt ſil'e eterno in caren
Ad 3m tia finis/ ⁊ hoc nõ in alio. Et bñ concedo ꝙ hec ſeꝑa
tio durat ſine fine. Ad aliud dicẽdũ ꝙ cã ſeparatõ
nis adiacet cõtinẽtie q̃ eſt malicia cõfirmata ⁊ dam
nata: ⁊ hec cauſat poſſe pati penas: ⁊ ideo paſſibiliũ
penarũ paſſio potius eſt ſeq̃la talis mortis q̃ȝ mors
qꝛ ſicut in anima egrediente corp⁹ marceſcit et expi
rat: ⁊ egreſſus anime eſt mors: expiratõ aũt ⁊ putre
factio ſunt ſequele mortis/ eo ꝙ ab illa nõ continet̃
corpus: ita ſeparatio a pricipio eterne vite eſt mors
eterna: ⁊ ſequela huius mortis eſt paſſio ignis eo ꝙ
ſpũs cõdẽnat⁹ a principio vite et̃ne nõ cõtinet̃.

Di. XLVII De iudicio extremo q̃n tũ ad modũ ſm quē dabitur.

De ſententia iudicij.

S Olet etiam queri qualiter dabit̃ iudicij ſententia. Sȝ nõ
eſt ꝑſpicuũ id explicare. Non enim
ſcriptura aperte diffinit an voce illa ꝓferan
Matth. 25 tur: Venite benedicti: et Jte maledicti: an
virtute iudicis ita fiet cõſcientijs ſingulorũ
atteſtantib⁹: vt mõ dr̃ futurũ vt iudicis po
tentie effectus: ipſius dictione ſignificet̃. Jl
Jbidem la etiã: Eſuriui ⁊ nõ dediſtis mihi manduca
re: ⁊ huiuſmodi magis cõſcientijs exprimen
1. Corin. 15 da plurimi putant q̃ȝ verbis: qꝛ ap̄l'us in mo
mento et in ictu oculi myſteriũ cõſumandũ
tradit. Sed illud ad reſurrectiõis ſtatũ tm̃
referunt nõ ad iudiciũ: qui alij iudicij ſentē
tiam ⁊ maloꝝ increpatõnes ⁊ bonoꝝ p̄mia
verbis exprimenda aſſerunt.

Arti. I A An ſentẽtia iudicis in extremo iudicio ſit vocalis vel mentalis.

S Olet etiã queri q̃liter dabit̃ ⁊c̃.] Hic agit
de iudicio. Et diuidit̃ in tres ꝑtes. Jn pri
ma agit de iudicio. Jn ſecunda de iudice ⁊
incipit in ſequenti diſtinctione. Tertio de
cõſequentib⁹ iudiciũ/ ⁊ incipit diſtin. penul. hui⁹ li
bri. Jn prima harũ partiũ q̃runt̃ quinqȝ. ſ. qualiter
dabit̃ iudicij ſñia: ⁊ de ſanct' q̃ cũ dño iudicabunt: ⁊
de ordine iudicandoꝝ: ⁊ de miniſterio angeloꝝ in
iudicio: ⁊ an demones malis preſint in inferno. Et
hec ſm ordinē inducunt̃ hic in lr̃a in quinqȝ capl'is.
Circa primũ incidit q̃rendũ vtrũ ſentẽtia illa ſit vo
calis vel mẽtalis: ⁊ de hoc etiã q̃rit mgr̃ in lr̃a/ videt̃ Arg. ꝓmo
aũt ꝙ mental': qꝛ maxima erit multitudo in loco illo
ſȝ maxĩa ml'titudo audire vocē vnã corporeã nõ poſ
ſet. g̃ vr̃ ꝙ vox illa corꝑea nõ eſt. Si q̃s dicat ꝙ mi Solo
raculoſe v̄tute diuina fiet ꝙ om̃s audiãt vocẽ illaȝ.
Cõtra cõpendiũ eligit oĩs natura ⁊ oĩs ſapient̃ ope Obiectio
rans/ ſed cõpendioſi⁹ eſt ꝙ fiat v̄tute diuina in men
te q̃ȝ in ſermõe: g̃ vr̃ ꝙ mente nõ voce exteriori ſñia
exprimat̃. Jn in euang. Joh. 5. dr̃ ꝙ om̃s q̃ in mo 2º
num̃tis ſunt audiẽt vocẽ filij dei/ nõ tñ intelligit̃ de
voce vocali ſȝ mentali: g̃ a ſil'i licet de iſta ſñia euan
geliũ dicere videat̃ ꝙ ſit vocalis/ mentaliter tñ de
bet intelligi. Jtem ſup̄ diſtin. xliiij. habitũ eſt in au 3º
toritatib⁹ a Richardo inductis: ꝙ illa ſñia eſt men
talis: g̃ ⁊ iſta. Jtē teſtes nõ deponẽt vocalit̃ ſȝ men 4º
taliter: g̃ ⁊ ſñia eſt in mente. Pria ꝓbat̃ ꝑ hoc ꝙ con
ſcientie erũt teſtes. Jn cõtrariũ hui⁹ eſt qꝺ euangeli Jn ꝯriũ p̊º
um dicit exp̄ſſe Matt. 25. Tũc dicet rex his q̃ a ſini
ſtris erũt ⁊c̃. g̃ ita eſt tenendũ. Jtē ſicut patebit ĩ ſe 2º
quenti diſtin. iudex iudicabit in forma ſerui: ſed for
me hoĩs eſt iudicare iudicio hoĩs: hoc autē eſt ꝙ ſñia
ſcripto ꝓferat̃ ⁊ voce ſedentis iudicis exprimat̃ poſt
ꝯſilium vel auditũ teſtiũ in aure facta: ergo videt̃ ꝙ
ſententia illa erit vocalis. Rñſio dõm ꝙ de iſta q̃ Solo
ſtione nihil eſt perſpicuũ dicere: ⁊ tñ meli⁹ credo ꝙ
erit mentalis q̃ȝ vocalis. Ad id aũt qꝺ obijcit̃ in cõ Ad primũ
trariũ dõm ꝙ euãgeliũ rudib⁹ loq̃t̃ q̃ ſpũalia nõ ca in cõtrariũ
piũt niſi corꝑalib⁹ ſil'itudib⁹ exprimant̃: ⁊ tñ ſpũalit̃
intelligi debẽt/ ſic̃ ⁊ vox tube q̃ erit in reſurrectiõe ⁊
alia q̃ corꝑalit̃ circa reſurrectõȝ exp̄munt̃: de q̃b⁹ ſu
pra diſt. xliij. hitũ eſt. Ad aliud dõm ꝙ in forma ſui Ad 2m
iudicabit vt videat̃ iudex ⁊ cog̃ſcat̃: ⁊ nõ ad h̃ vt iu
diciũ tanq̃ȝ ſu⁹ vl' hõ exerceat: q̃n ymo exercebit iudi
ciũ ſm occulta cordiũ/ ⁊ hoc eſt iudiciũ diuinũ ⁊ nõ
humanũ: ⁊ ideo hoc argumentũ nõ valet.

Qꝺ iudicabũt ſancti et quõ.

Non aũt ſolus xp̄s iudicabit ſed ⁊ ſancti cũ
eo iudicabũt natões. Jpſe eñ ap̄l'is ait: Se Sap. 3.
debitis ⁊ vos ſuꝑ duodecim ſedes iudican Matth. 19
tes duodecim trib⁹ iſrael. Nec eſt putandũ
ꝙ duodeci ap̄l'is tm̃ hoc ꝓmiſerit xp̄s. Vbi
eñ ſedebit Paulus q̃ plus om̃ib⁹ laborauit 1. Coꝛ. 15
ſi nõ ibi ſedebũt niſi duodecim. Per duode
cim ergo ſedes ꝑfectio tribunalis. i. vniuerſi
tas iudicantiũ intelligit̃. ſ. om̃s ꝑfecti qui re Matth. 19
lictis om̃ib⁹ ſecuti ſunt xp̄m. Per duodecim Marci. 10
trib⁹ vniuerſitas iudicandorũ. Judicabunt
vero eos ſancti nõ mõ cooꝑatione: ſȝ etiã au
toritate ⁊ ptãte. Vñ: Gladij ancipites ĩ ma Ps. 149.
nib⁹ eoꝝ. i. ſñia de bonis ⁊ malis in ptãte eo
rũ. Si v̄o querit̃ q̃ erit eoꝝ ptãs vel autori
tas in iudicando? Puto nõ añ ſciri q̃ȝ videa
tur: niſi diuina reuelatiõe quis didicerit.

An ſancti aliqui iudicabũt cũ dño. Arti. II B

D Einde q̃rit̃ de hoc qꝺ dicit [Nõ aũt ſol⁹ xp̄s
iudicabit] Et de hoc in h̃ cap. q̃rũt̃ tria. Pri
mũ vñ q̃dã ſancti habeant iudicare. Secun